
BIBLIA
SACRA
1586

Incipit epistola sancti Ieronimi ad Paulinum de omnibus divine hystorie libris. capitulum primum.

Frater Ambrosius tua mihi munuscula perferens detulit simul et suavissimas litteras, que a principio amicitiarum fidem probate iam fidei et veteris amicitie nova preferebant. Vera enim illa necessitudo est et Christi glutino copulata, quam non utilitas rei familiaris, non presentia tantum corporum, non subdola et palpans adulatio, sed Dei timor et divinarum scripturarum studia conciliant. Legimus in veteribus hystoriis quosdam lustrasse provincias, novos adisse populos, maria transisse, ut eos quos ex libris noverant coram quoque viderent. Sicut Pitagoras Memphiticos vates, sic Plato Egyptum et Archytam Tarentinum eandemque oram Ytalie que quondam Magna Grecia dicebatur laboriosissime peragravit, ut qui Athenis magister erat et potens cuiusque doctrinam Achademie gimnasia personabant fieret discipulus atque peregrinus, malens aliena verecunde discere quam sua impudenter ingerere. Denique cum litteras quasi toto orbe fugientes persequitur, captus a piratis et venundatus tyranno crudelissimo paruit, ductus captivus, vinctus et servus; tamen quia philosophus maior emente se fuit. Ad Titum Livium lacteo eloquentie fonte manantem de ultimis Hyspanie Galliarumque finibus quosdam venisse nobiles legimus, et quos ad contemplationem sui Roma non traxerat unius hominis fama perduxit. Habuit illa etas inauditum omnibus seculis celebrandumque miraculum, ut urbem tantam ingressi aliud extra urbem quererent. Apollonius sive ille magus ut vulgus loquitur sive philosophus ut Pitagorici tradunt, intravit Persas, pertransivit Caucasum, Albanos, Scithas, Massagetas, opulentissima Indie regna penetravit, et ad extremum latissimo Physon amne transmisso pervenit ad Bragmanas, ut Hyarcam in throno sedentem aureo et de Tantali fonte potantem inter paucos discipulos de natura, de moribus ac de cursu dierum et siderum audiret docentem. Inde per Elamitas, Babylonios, Chaldeos, Medos, Assyrios, Parthos, Syros, Phenices, Arabes, Palestinos reversus ad Alexandriam, perrexit ad Ethyopiam, ut gymnosophistas et famosissimam solis mensam videret in sabulo. Invenit ille vir ubique quod disceret et semper proficiens semper se melior fieret. Scripsit super hoc plenissime octo voluminibus Phylostratus.

II. Quid loquar de seculi hominibus, cum apostolus Paulus, vas electionis et magister gentium, qui de conscientia tanti in se hospitis loquebatur dicens: An experimentum queritis eius qui in me loquitur Christus? Post Damascum Arabiamque lustratam ascendit Ierosolimam ut videret Petrum, et mansit apud eum diebus xv. Hoc enim misterio ebdoadis et ogdoadis futurus gentium predicator instruendus erat. Rursumque post annos xiiii assumpto Barnaba et Tyto exposuit cum apostolis evangelium, ne forte in vacuum curreret aut cucurrisset. Habet nescio quid latentis energie vive vocis actus, et in aures discipuli de auctoris ore transfusa fortius sonat. Unde et Eschines, cum Rodi exularet et legeretur illa Demostenis oratio quam adversus eum habuerat, mirantibus atque laudantibus cunctis suspirans ait: Quid si ipsam audissetis bestiam sua verba resonantem?

III. Nec hoc dico quod sit aliquid in te tale quod vel possis a me audire vel velis discere, sed quo ardor tuus et discendi studium etiam absque studio nobis per se probari debeat. Ingenium docile et sine doctore laudabile est. Non quid invenias sed quid queras consideramus. Mollis cera et ad formandum facilis, etsi artificis et plastice cessent manus, tamen virtute est totum quidquid esse potest. Paulus apostolus ad pedes Gamalielis legem Moysi et prophetas didicisse se gloriatur, ut armatus spiritualibus telis postea doceret confidenter: Arma enim militie nostre non sunt carnalia sed potentia a Deo ad destructionem munitionum, et cogitationes destruentes et omnem altitudinem extollentem se adversus scientiam Dei, et captivantes omnem intellectum ad obedientiam Christi, et parati ulcisci omnem inobedientiam. Ad Thymotheum scribit ab infantia sacris litteris eruditum, et hortatur ad studium lectionis, ne negligat gratiam que data sit ei per impositionem manuum presbiterii. Tito precipit ut inter ceteras virtutes episcopi, quem brevi sermone depinxit, scientiam eius non negligat

Teo

Prologus

scripturarum. Obtinuisse te mihi quod cum qui secundum doctrinam est fidelem sermonem, ut potens sit exhortari in doctrina sana et contradicentes revincere. III

Sancta quippe rusticitas solum sibi prodest. Et quantum edificat ex vite merito ecclesiam Christi, tantum nocet si destruentibus non resistat. Malachias propheta, immo per Malachiam dominus interrogat sacerdotes legem. Sic a sacerdotis officium est interrogatum respondere de lege. Et in Deuteronomio legimus: Interroga patrem tuum et annuntiabit tibi, maiores tuos et dicent tibi. In psalmo quoque cxviii: Cantabiles mihi erant iustificationes tue in loco peregrinationis mee. Et in descriptione iusti viri cum eum arbori vite que erat in paradiso compararet, inter ceteras virtutes et hoc intulit: In lege domini voluntas eius et in lege eius meditabitur die ac nocte. Daniel quoque in fine sacratissime visionis ait: iustos fulgere sicut stellas, et intelligentes idest doctos quasi firmamentum. Vides quantum inter se distat iusta rusticitas et docta iustitia. Alii stellis, alii celo comparantur. Quamquam iuxta hebraicam veritatem utrumque de eruditis possit intelligi. Ita enim apud eos legimus: Qui autem docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti, et qui ad iustitiam erudiunt multos quasi stelle in perpetuas eternitates. Cur dicitur Paulus apostolus vas electionis? Nempe quia vas legis et scripturarum sanctarum erat armarium. Pharisei stupent in domini doctrina et mirantur in Petro et Iohanne quomodo legem sciant cum non didicerint. Quicquid enim aliis exercitatio et cottidiana in lege meditatio tribuere solet, illis hoc spiritus sanctus suggerebat. Et erant iuxta quod scriptum est theodocti, latini docibiles deo. Et salvator duodecim annos impleverat, et in templo sedens de questionibus legis interrogans magis docet dum prudenter interrogat. Nisi forte rusticum Petrum, rusticum dicamus Iohannem, quorum uterque dicere poterat: Et si imperitus sermone non tamen scientia. Iohannes rusticus piscator indoctus, et unde illa vox obsecro: In principio erat verbum, et verbum erat apud deum, et deus erat verbum. Logos enim grece multa significat. Nam et verbum est et ratio et supputatio et causa uniuscuiusque rei, per quam sunt singula que subsistunt. Que universa recte intelligimus in Christo.

Hec doctus Plato nescivit, hec Demosthenes eloquens ignoravit. Perdam inquit sapientiam sapientium et prudentiam prudentium reprobabo. Vera sapientia perdet falsam sapientiam, et quamquam stultitia predicationis in cruce sit, tamen Paulus sapientiam loquitur inter perfectos. Sapientiam autem non seculi istius que demonstratur nec principum, sed loquimur dei sapientiam in mysterio absconditam quam predestinavit deus ante secula. Dei sapientia Christus est. Christus enim dei virtus et dei sapientia. Hec sapientia in mysterio abscondita est de qua et noni psalmi titulus prenotatur, pro occultis filii. In quo sunt omnes thesauri sapientie et scientie dei absconditi. Et qui in mysterio absconditus erat predestinatus est ante secula. Predestinatus autem et prefiguratus in lege et prophetis. Unde et prophete appellabantur videntes, quia videbant eum quem alii non videbant. Abraham vidit diem eius, vidit et letatus est. Aperiebantur celi Ezechieli qui populo peccatori clausi erant. Revela inquit David oculos meos et considerabo mirabilia de lege tua. Lex enim spiritualis est, et revelatione opus est ut intelligatur, ac revelata facie dei gloriam contemplemur. Liber in Apocalipsi septem sigillis signatus ostenditur. Quem si dederis homini scienti litteras ut legat, respondebit tibi: Non possum, signatus enim est. Quanti hodie putant se nosse litteras, tenent signatum librum, nec aperire possunt nisi ille reseraverit qui habet clavem David, qui aperit et nemo claudit, claudit et nemo aperit. In actibus apostolorum sanctus eunuchus, immo sanctus vir, sic enim eum scriptura cognominat, cum legeret Ysaiam prophetam interrogatur a Philippo: Putas ne intelligis que legis? Respondit: Quomodo possum intelligere nisi aliquis me docuerit? Ego ut de me loquar, interim nec sanctior sum hoc eunucho nec studiosior, qui de Ethiopia, idest de extremis finibus mundi, venit ad templum. Reliquit aulam regiam, et tantus amator divine scientie legis fuit, ut etiam in vehiculo litteras legeret sacras. Et tamen cum librum teneret et verba domini cogitatione conciperet, lingua volveret, labiis personaret, ignorabat eum quem in libro nesciens venerabatur. Venit Philippus, ostendit ei Ihesum qui clausus latebat in littera. O mira doctoris virtus! Eadem hora credidit eunuchus, bap

tizatus fidelis et sanctus ac magister de discipulo efficitur. plus in deserto fonte ecclesie quam in aurato synagoge templo repperit. hec tamen perstricta sunt breviter.

VI Neque enim epistolaris angustia evagari longius patiebatur. ut intelligeres te in scripturis sanctis sine previo et monstrante semitam non posse ingredi. taceo de gramaticis. rethoricis. philosophis. geometricis. dyalecticis. musicis. astronomicis. astrologis. medicis. quorum scientia mortalibus vel utilissima est. et in tres partes scinditur. doctrina. dian. a. a. c. d. a. c. H. t. H. H. s. ac. ly da tologmaten. rom. metolouete. et usu enim tran. ad minores artes veniam. et que non tam lingua quam manu administrantur. agricole. cementarii. fabri metallorum lignorumque cesores. lanarii quoque et fullones. et ceteri qui variam supellectilem et vilia opuscula fabricantur. absque doctore esse non possunt quod cupiunt. Quod medicorum est promittunt medici. tractant fabrilia fabri. Sola scripturarum ars est quam sibi passim omnes vendicant. Scribimus indocti doctique poemata passim. hanc garrula anus. hanc delirus senex. hanc sophista verbosus. hanc universi presumunt lacerant docent antequam discant. Alii adducto supercilio grandia verba trutinantes inter mulierculas de sacris litteris philosophantur. alii discunt pro pudor a feminis quod viros doceant. et ne parum hoc sit quadam facilitate verborum immo audacia edisserunt aliis quod ipsi non intelligunt. Taceo de mei similibus. qui si forte ad scripturas sanctas post seculares litteras venerint. et sermone composito aurem populi mulserint. quicquid dixerint. hoc legem dei putant. nec scire dignantur quid prophete quid apostoli senserint. sed ad sensum suum incongrua aptant testimonia. quasi grande sit et non vitiosissimum dicendi genus depravare sententias. Et ad voluntatem suam sacram scripturam trahere repugnantem. quasi non legerimus homerocentonas et virgiliocentonas. Ac non sic etiam maronem sine christo possimus dicere christianum. qui scripsit. Iam redit et virgo redeunt saturnia regna. Iam nova progenies celo dimittitur alto. Et patrem loquentem ad filium. Nate mee vires mea magna potentia

solus. Et post verba salvatoris in cruce. Talia perstabat memorans fixusque manebat. Puerilia sunt hec et circulatorum ludo similia. docere quod ignores. immo ut cum stomacho loquar. ne hoc quidem scire quod nescias.

VII Videlicet manifestissima est genesis. in qua de creatura mundi. de exordio generis humani. de divisione terre. de confusione linguarum. de descensione usque ad egyptum scribitur hebreorum. Patet exodus cum x. plagis cum decalogo. cum misticis divinisque preceptis. In promptu est leviticus liber. in quo singula sacrificia immo singule pene sillabe et vestes aaron et totus ordo leviticus spirant celestia sacramenta. Numeri vero nonne totius arismetice et prophetie balaam et xl. duarum mansionum per heremum misteria continent. Deuteronomium vero secunda lex et evangelice legis prefiguratio nonne sic ea habet que priora sunt. ut tamen nova sint omnia de veteribus. huc usque moyses. huc usque idem est pentatheucus. quibus v. verbis loqui se velle apostolus gloriatur in ecclesia. Job exemplar patientie. que non mysteria suo sermone complectitur. prosa incipit. versu labitur. pedestri sermone finitur. omnesque leges dyaletice propositione. assumptione. confirmatione. conclusione determinat. Singula in eo verba plena sunt sensibus. et ut de ceteris sileam resurrectionem corporum sic prophetat. ut nullus de ea manifestius vel cautius scripserit. Scio inquit quod redemptor meus vivit. et in novissimo die de terra surrecturus sum. et rursum circumdabor pelle mea. et in carne mea videbo deum salvatorem meum. Quem visurus sum ego ipse et oculi mei conspecturi sunt et non alius. Reposita est hec spes mea in sinu meo. Veniam ad ihesum nave qui typum domini non solum in gestis verum etiam in nomine portat. Transit iordanem. hostium regna subvertit. terram dividit victori populo. et per singulas urbes. vicos. montes. flumina. torrentes. atque confinia ecclesie celestisque ierusalem spiritualia regna describit. In iudicum libro quot principes tot figure sunt. Ruth moabitis ysaie explet vaticinium dicens. Emitte agnum domine dominatorem terre de petra deserti ad montem filie syon. Samuel in hely mortuo et in occiso saul veterem legem abolitam monstrat. porro in sadoch atque david novi sacerdotii novique imperii sacramenta testatur. Malachim id est regum tertius et quartus regum liber a sa

stomacho

Dividit

Salomone usque ad iechoniam. et a ieroboam filio nabath usque ad osee qui ductus in assyrios regnum iuda et regnum describit israel. Si hystoriam respicias verba simplicia sunt. Si in litteris inspexeris sensum latentem ecclesie paucitas et hereticorum contra ecclesiam bella narrantur. Duodecim prophete sunt voluminis angustiam coartati multo aliud quam sonant in littera prefigurant. Osee crebro nominat effraym. samariam. ioseph. iezrahel. et uxorem fornicariam et fornicationis filios et adulteram cubiculo clausam mariti multo tempore sedere viduam. et sub veste lugubri mariti ad se reditum prestolari. Iohel filius phatuel describit terram xii. tribuum eruca brucho locusta rubigine vastante corruptam. Et post eversionem prioris populi effusum iri spiritum sanctum super servos dei et ancillas id est super c.xx. credentium nomina et effusum iri in cenaculo syon. c.xx. qui ab uno usque ad xv. paulatim per incrementa surgentes. xv. graduum numerum efficiunt qui in psalterio mystice continentur. Amos pastor et rusticus et ruborum mora distringens paucis verbis explicari non potest. Quis enim digne exprimat tria et iiii. scelera damasci gaze tyri ydumee et filiorum amon et moab et in vii. et viii. gradu iuda et israel. Hic loquitur ad vaccas pingues que sunt in samarie monte. et ruituram domum maiorem minoremque testatur. Ipse cernit fictorem locuste et stantem dominum super murum litum vel adamantinum. et uncinum pomorum attrahentem supplicia peccatoribus et famem in terra. non famem panis neque sitim aque sed audiendi verbum dei. Abdias qui interpretatur servus dei personat contra edom sanguineum terrenumque hominem. Fratris quoque iacob semper emulum hasta percutit spirituali. Ionas pulcherrima columba naufragio suo passionem domini prefigurans mundum ad penitentiam revocat et sub nomine ninive salutem gentibus nuntiat. Michea de morasthi coheres christi vastatorem annuntiat filie latronis et obsidionem ponit contra eam quia maxillam percusserit iudicis israel. Naum consolator orbis increpat civitatem sanguinum et post eversionem illius loquitur. Ecce super montes pedes evangelizantis et annuntiantis pacem. Abacuc luctator fortis et rigidus stat super custodiam et figit gradum super munitionem ut christum in cruce contempletur et dicat. Operuit celos gloria eius

et laudis eius plena est terra. Splendor eius ut lux erit cornua in manibus eius. ibi abscondita est fortitudo eius. Sophonias speculator et archanorum dei cognitor audit clamorem a porta piscium et eiulatum a secunda et contritionem a collibus. Indicit quoque ululatum habitatoribus pile. quia conticuit omnis populus chanaan disperierunt universi qui involuti erant argento. Aggeus festivus et letus qui seminavit in lacrimis ut in gaudio meteret destructum templum edificat dominumque patrem inducit loquentem. Adhuc modicumque unum et ego commovebo celum et terram et mare et aridam et movebo omnes gentes et veniet desideratus cunctis gentibus. Zacharias memor domini sui multiplex in prophetia sua iesum vestibus sordidis indutum et lapidem oculorum vii. candelabrumque aureum cum totidem lucernis quot oculis. duas quoque olivas a sinistris lampadis cernit et a dextris ut post equos rufos varios et albos et dissipatas quadrigas ex effraym et equum de ierusalem pauperem regem vaticinetur et predicet regem sedentem super pullum filium asine subiugalis. Malachias aperte et in fine omnium prophetarum de abiectione israel et vocatione gentium. Non est mihi voluntas in vobis dicit dominus exercituum. et munus non suscipiam de manu vestra. Ab ortu enim solis usque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus. et in omni loco sacrificatur et offertur nomini meo oblatio munda. Ysaiam ieremiam ezechielem et danielem quis possit vel intelligere vel exponere. Quorum primus non prophetiam mihi videtur texere sed evangelium. Secundus virgam nuceam et accensam ollam a facie aquilonis et pardum spoliatum suis coloribus. Et quadruplex diversis metris nectit alphabetum. Tertius principia et finem tantis habet obscuritatibus involuta ut apud hebreos iste partes cum exordio geneseos ante annos xxx. non legantur. Quartus vero qui et extremus inter iiii. prophetas temporum conscius et totius mundi philosophus lapidem precisum de monte sine manibus et regna omnia subvertentem claro sermone pronuntiat. David symonides noster pindarus et alcheus flaccus quoque catullus atque serenus christum lyra personat. Et in decacordo psalterio ab inferis excitat resurgentem. Salomon pacificus et amabilis domini mores corrigit naturam docet.

iungit et Christum. Sacramque nuptiarum dulce canit epythalamium. Hester in ecclesie typo populum liberat de periculo et interfecto Aman, qui interpretatur iniquitas, partes convivii et diem celebrem mittit in posteros. Paralipomenon liber, id est instrumenti veteris epitome, tantus ac talis est, ut absque illo si quis scientiam scripturarum sibi voluerit arrogare, se ipsum irrideat. Per singula quippe nomina iuncturasque verborum et pretermisse in regum libris tanguntur hystorie et innumerabiles explicantur evangelii questiones. Hezras et Neemias, adiutor videlicet et consolator a domino, in uno volumine coartantur. Instaurant templum, muros extruunt civitatis. Omnisque illa turba populi redeuntis in patriam, et descriptio sacerdotum, levitarum, israhelis, proselitarum, ac per singulas familias murorum et turrium opera divisa aliud in cortice preferunt, aliud in medulla retinent. Cernis me scripturarum amore raptum excessisse modum epistole, et tamen non implesse quod volui. Audivimus tantum quid nosse, quid cupere debeamus, ut et nos quoque possimus dicere: Concupivit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore. Ceterum illud Socraticum impletur in nobis: Hoc tantum scio quod nescio. Tangam et novum breviter testamentum. Matheus, Marcus, Lucas et Iohannes quadriga domini et verum cherubin, quod interpretatur scientie plenitudo, per totum corpus oculati sunt. Scintille emicant, discurrunt fulgura, pedes habent rectos et in sublime tendentes, terga pennata et ubique volitantia. Tenent se mutuo sibique perplexi sunt, et quasi rota in rota volvuntur, et pergunt quocumque eos flatus sancti spiritus duxerit. Paulus apostolus ad septem scribit ecclesias, octava ad Hebreos a plerisque extra numerum ponitur. Tymotheum instruit et Tytum, et Phylemonem pro fugitivo famulo deprecatur. Super quo melius tacere puto quam pauca scribere. Actus apostolorum nudam quidem videntur sonare hystoriam et nascentis ecclesie infantiam texere. Sed si noverimus scriptorem eorum Lucam esse medicum, cuius laus est in evangelio, animadvertimus omnia verba illius anime languentis esse medicinam. Iacobus, Petrus, Iohannes, Iudas septem epistolas ediderunt tam misticas quam succinctas, et breves pariter ac longas: breves in verbis, longas in sententiis, ut rarus sit qui non in earum lectione caecutiat. Apocalipsis Iohannis tot habet sacramenta quot verba. Parum dixi pro merito voluminis:

laus omnis inferior est. In verbis singulis multiplices latent intelligentie. Oro te, frater karissime, inter hec vivere, ista meditari, nil aliud nosse, nichil aliud querere. Nonne tibi videtur iam hic in terris regni celestis habitaculum? Nolo ut offendaris in scripturis sanctis simplicitate et quasi vilitate verborum, que vel vitio interpretum vel de industria sic prolate sunt, ut rusticam contionem facilius instruerent, et in una eademque sententia aliter doctus, aliter audiret indoctus. Non sum tam petulans et hebes, ut hec nosse me pollicear et eorum fructus carpere in terris, quorum radices fixe sunt in celo. Sed velle fateor. Sedenti me preferor, comitem me profiteor. Magistrum renuens comitem spondeo. Petenti datur, pulsanti aperitur, querens invenit. Discamus in terris quorum scientia nobis perseveret in celo. Obviis te manibus excipiam. Et ut inepte aliquid, quod sit de erina garrulitate, dicam: quicquid quesieris tecum scire conabor. Habes hic amantissimum tu VIII bee. Eusebium, qui litterarum tuarum mihi gratiam duplicavit, referens honestatem morum tuorum, contemptum seculi, fidem amicitie, amorem Christi. Nam prudentiam et eloquii venustatem et absque illo ipsa epistola preferebat. Festina, queso te, et herenti in salo navicule funem magis precide quam solve. Nemo renuntiaturus seculo bene potest vendere quod contempsit ut venderet. Quicquid in sumptus de tuo tuleris, pro lucro computa. Antiquum dictum est: Avaro deest tam quod habet quam quod non habet. Credenti totus mundus divitiarum est; infideli autem et obulo indiget. Sic vivamus quasi nichil habentes et omnia possidentes. Victus atque vestitus divitie christianorum sunt. Si habes in potestate rem tuam, vende; si non habes, proice. Tollenti tunicam et pallium relinquendum est. Nisi tu semper retractans et diem de die trahens caute et pedetemptim tuas possessiunculas vendideris, non habet Christus unde alat pauperes suos. Totum deo dedit qui se obtulit. Apostoli tantum navem et retia reliquerunt. Vidua duo era mittit in gazophilacium et prefertur Cresi divitiis. Facile contempnit omnia qui se semper cogitat esse moriturum.

Prologus sancti Ieronimi presbiteri in pentatheucum.

Desiderii mei desideratas accepi epistolas, qui quodam presagio futurorum cum Daniele sortitus est nomen, obsecrantis ut translatum in latinam linguam de hebreo sermone pentatheucum nostrorum auribus traderem. Periculosum opus certe, obtrectatorum meorum latratibus patens, qui me asserunt in .lxx. int

pretium suggillatione nova pro veteribus audere. Ita ingenium quasi vinum probantes. Cum ego sepissime testatus sim me pro virili portione in tabernaculo dei offerre que possim, nec opes alterius aliorum paupertate fedari. Quod ut auderem Origenis me studium provocavit, qui editioni antique translationem Theodotionis miscuit, asterisco et obelo, id est stella et veru, opus omne destinguens. Dum aut illucescere facit que minus ante fuerant, aut superflua queque iugulat et confodit. Maxime que evangelistarum et apostolorum auctoritas promulgavit. In quibus multa de veteri testamento legimus que in nostris codicibus non habentur. Ut est illud: Ex egypto vocavi filium meum. Et quoniam nazareus vocabitur. Et videbunt in quem compunxerunt. Et flumina de ventre eius fluent aque vive. Et que nec oculus vidit nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt que preparavit deus diligentibus se. Et multa alia que proprium sintagma desiderant. Interrogemus ergo eos ubi hec scripta sunt. Et cum dicere non potuerint, de libris hebraicis proferamus. Primum testimonium est in osee, secundum in ysaia, tertium in zacharia, quartum in proverbiis, quintum eque in ysaia. Quod multi ignorantes apocriphorum deliramenta sectantur, et hiberas nenias libris autenticis preferunt. Causas erroris non est meum exponere. Iudei prudenti factum dicunt esse consilio, ne ptholomeus unius dei cultor etiam apud hebreos duplicem divinitatem comprehenderet, quod maxime ideo faciebant quia in platonis dogma cadere videbatur. Denique ubicumque sacratum aliquid scriptura testatur de patre et filio et spiritu sancto, aut aliter interpretati sunt aut omnino tacuerunt, ut et regi satis facerent et archanum fidei non vulgarent. Et nescio quis primus auctor .lxx. cellulas alexandrie mendacio suo extruxerit, quibus divisi eadem scriptitarent, cum aristheus eiusdem ptholomei, et non multo post tempore iosephus nichil tale retulerint, sed in una basilica congregatos contulisse scribant, non prophetasse. Aliud est enim vatem, aliud est esse interpretem. Ibi spiritus ventura predicit, hic eruditio et verborum copia ea que intelligit transfert. Nisi forte putandus est tullius economicum xenofontis et platonis pytagoram et demostenis prothesifontem afflatus rethorico spiritu transtulisse. Aut aliter de hisdem libris per .lxx.ta interpretes, aliter per apostolos spiritus sanctus testimonia texuit, ut quod illi tacuerunt hii scriptum esse mentiti sint. Quid igitur? Dampnamus veteres? Minime. Sed post priorum studia in domo domini quod possumus laboramus. Illi interpretati sunt ante adventum christi, et quod nesciebant dubiis protulere sententiis. Nos post passionem et resurrectionem eius non tam prophetiam quam hystoriam scribimus. Aliter enim audita, aliter visa narrantur. Quod melius intelligimus, melius et proferimus. Audi igitur emule, obtrectator ausculta. Non dampno, non reprehendo .lxx.ta, sed confidenter cunctis illis apostolos prefero. Per istorum os michi christus sonat, quos ante prophetas inter spiritualia charismata positos lego. In quibus ultimum pene gradum interpretes tenent. Quid livore torqueris? Quid imperitorum animos contra me concitas? Sicubi tibi in translatione videor errare, interroga hebreos, diversarum urbium magistros consule. Quod illi habent de christo, tui codices non habent. Aliud est si contra se postea ab apostolis usurpata testimonia probaverunt. Et emendaciora sunt exemplaria latina quam greca, quam hebrea. Verum hec contra invidos. Nunc te precor desideri karissime, ut quia tantum opus me subire fecisti et a genesi exordium capere, orationibus iuves quo possim eodem spiritu quo scripti sunt libri in latinum eos transferre sermonem.

In principio creauit ds celu ⁊ t̃ram. t̃ra
aut erat inanis ⁊ uacua ⁊ tenebre erat
sup faciẽ abissi. ⁊ sps di ferebat sup
aqs. Dixitq: ds fiat lux. ⁊ fca ẽ lux. Et
uidit ds lucẽ qd eet bona. ⁊ diuisit
lucẽ a tenebris. Appellauitq: lucẽ diẽ:
⁊ tenebras noctẽ. fcmq: ẽ uespe ⁊ mane
dies unus. Dixit qq: ds. fiat firmamtu
in medio aqr. ⁊ diuidat aqs ab aqs.
Et fecit ds firmamtu. diuisitq: aqs
q erat sb firmamto ab hys q erat sr
firmamtu. Et fcm ẽ ita. Vocauitq:
ds firmamtu celu. ⁊ fcm ẽ uespe et
mane dies. ij. Dixit uo ds. Cogregent
aq q sb celo st in locu unu: ⁊ appareat arida;
fcmq: ẽ ita. Et uocauit ds arida t̃ram. Con
gregacionesq: aqr appellauit maria. Et uid
ds qd eet bonu. ⁊ ait. Germinet t̃ra herba ui
rentẽ ⁊ facientẽ semẽ ⁊ lignu pomifer faciens
fructu iuxta gen suu. cuius semẽ in semetipo
sit sup t̃ram. ⁊ fcm ẽ ita. Et ptulit t̃ra hbam
uirentẽ ⁊ afferentẽ semẽ iuxta gen suu. lignuq:
faciens fructu ⁊ hns unuqdq: sementẽ scdm spe
ciẽ sua. Et uidit ds q eet bonu. fcmq: ẽ uespe
⁊ mane dies. iij. Dixit aut ds. Fiant luminaria
i firmamto celi. ⁊ diuidant diẽ ⁊ noctẽ ⁊ sint in
signa ⁊ tpra ⁊ dies ⁊ annos et luceant i firma
mento celi ⁊ illuminent t̃ra. Et fcm ẽ ita. Fecitq: ds
duo luminaria magna. luminare maius ut peet die ⁊ luminare minus ut peet no
cti. ⁊ stellas ⁊ posuit eas i firmamto celi ut
lucerent sup t̃ram ⁊ peent diei ac nocti. ⁊ di
uiderent lucẽ ac tenebras. Et uidit ds qd eet
bonu. Et fcm ẽ uespe ⁊ mane dies. iiij. Dixit
⁊ ds. Producant aq reptile aie uiuentis ⁊ uola
tile sup t̃ram sb firmamto celi. Creauitq: ds
cete grandia ⁊ omẽ aiam uiuentẽ atq: motabi
lẽ qm pduxerat aq i species suas: ⁊ oẽ uolatile
scdm gen suu. Et uidit ds q eet bonu. bndi
xitq: eis dicens. Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ re
plete aqs maris. auesq: multiplicentur sup t̃
ram. Et fcm ẽ uespe ⁊ mane dies. v. Dixitq:
ds. Producat t̃ra aiam uiuentẽ i gnẽ suo. iumẽ
ta ⁊ reptilia. ⁊ bestias t̃re. scdm spes suas.
fcmq: ẽ ita. Et fecit ds bestias t̃re. iuxta spes
suas ⁊ iumta. ⁊ oẽ reptile t̃re i gnẽ suo. Et
uidit ds q eet bonu ⁊ ait. Faciamus hoiem
ad ymaginẽ ⁊ similitudinẽ nrãm ⁊ psit piscib
maris ⁊ uolatilib; celi. ⁊ bestiis uniuseq: crea
t̃re oiq: reptili qd mouet i t̃ra. Et creauit ds
hoiem. ad ymaginẽ sua. ad ymaginẽ di cre
auit illu. masculu ⁊ feiam creauit eos. Bndix
q: illis ds. ⁊ ait. Crescite ⁊ multiplicamini. ⁊ re
plete t̃ram. ⁊ subicite ea: ⁊ dnamini piscib; ma
ris ⁊ uolatilib; celi ⁊ uniuersis aiantib; que
mouent sup t̃ra. Dixitq: ds. Ecce dedi uob oẽ
hba afferentẽ semẽ sup t̃ram. ⁊ uniuersa ligna
q hnt i semetipis. sementẽ gnis sui ut sit uob
i esca ⁊ cunctis aiantib; t̃re oiq: uolucri celi et
uniuersis q mouent i t̃ra ⁊ i quib; ẽ aia uiuens
ut hbeant ad uescendu. Et fcm ẽ ita. Viditq: ds
cuncta q fecerat. ⁊ erat ualde bona. Et fcm est
uespe ⁊ mane dies. vi. II
Igitur pfci st celi ⁊ t̃ra ⁊ ois ornat eor. Cõpleuitq:
ds die. vij. opus suu q fecerat ⁊ requieuit die vij
ab uniuso ope q patrarat. Et bndixit diei vij. ⁊
scificauit illu. q: i ipo cessauerat ab oi ope suo.
qd creauit ds ut faceret. Iste gnacões celi ⁊ t̃re
qn create st. in die q fecit dns ds celu ⁊ t̃ra et
omẽ uirgultu agri. anq̃m oriret i t̃ra. omneq:
hbam regionis pusq̃ germinaret. Nõ eni pluerat
dns ds sr t̃ra. Et hõ n erat q opaẽt t̃ram.
sz fons ascendebat e t̃ra irrigans uniusa sr faciẽ
t̃re. Formauit igr dns ds hoiẽ de limo t̃re ⁊ in
spirauit i faciẽ ei spiraclm uite. ⁊ fcs ẽ hõ
i aia uiuentẽ. Plantauerat aut dns ds padysu
uoluptatis a pricipio. i q posuit hoiẽ quẽ
formauerat. Produxitq: dns ds de humo omẽ
lignu pulcru uisu ⁊ ad uescendu suaue. lignu
⁊ uite i medio padysi. lignuq: scie. bonj
⁊ mali. ⁊ fluuius egrediebat de loco uoluptatis
ad irrigandu padysu. Qui inde diuidit
i. iiij. capita nom uni physon: ipe ẽ qui

et similitudinem

sunt

circuit omnē t'ram euilat· ubi nascit' au
rū. Et aurū t're illi' optimū ē. Ibiq; inueīt'
bdelliū: ⁊ lapis onichin'. Et nomē fluuio se
gyon. ipē ē qui circuit omnē t'ram ethyopie
Nomē uo fluminis t'cij tygris. ipē uadit ↄtra
assyrios. Fluui' aūt .iiij'. ipē ē eufrates. Tu
lit g' dn̄s ds̄ hoīem ⁊ posuit eū ī padyso uolu
ptatis. ut opa'ret' ⁊ custodiret illū. Precepitq;
ei dicens. ex oī ligno padysi ↄmede. de ligno
aūt sciē boni ⁊ mali ne comedas. In quocūq;
eīn die ↄmederis ex eo morte morieris. Dix'
q' dn̄s ds̄. Non ē bonū hoīem ēe solū. faciā'
ei adiutoriū silē s. Formatis g' dn̄s ds̄ d' hu
mo cūctis aīantib; t're. ⁊ vniūsis uolatilib;
celi. Adduxit ea ad adā ut uideret qd uocaret
ea. Omē eīn qd̄ uocauit adā aīe uiuentis:
ipm̄ ē nomē eī'. Appellauitq; adā noīb; suis
cūcta aīantia ⁊ vniūsa uolatilia celi ⁊ oēs
bestias t're. Ade uo n̄ inueniebat' adiutor silis
eī'. Inmisit g' dn̄s ds̄ soporē ī adā. Cūq; ob
dormisset: tulit vnā de costis eī' ⁊ repleuit car
nē p ea. Et edificauit dn̄s ds̄ costā quā tulat'
de adam ī mlierē. ⁊ adduxit eā ad adā. Dixitq;
adā. hoc nc os ex ossib; meis ⁊ caro de carne
mea. hec uocabit' uirago. qm̄ de uiro sūpta ē.
Quā obrē relinq't hō prēm suū ⁊ matrē ⁊ adhe
bit vxori sue. ⁊ erūt duo ī carne vna.

III

Erat aūt uterq; nud' adā scilic; ⁊ vxor eī'
⁊ n̄ erubescebāt. Sz ⁊ serpēs erat calli
dior cūctis aīantib; t're q's fecat dn̄s ds̄. Qui
dix' ad mlierē. Cur p'cepit uob ds̄ ut n̄ ↄmede
retis de oī ligno padysi. Cui rn̄dit mlier.
De fructu lignoꝝ q' s̄ ī padyso uescimr̄. De
fructu uo ligni q' ē ī medio padysi. p'cepit
nob ds̄ ne ↄmederē' ⁊ ne tangerē' illd̄ ne for
te moriamr̄. Dix' aūt serpens ad mlierē.
Nequaqm̄ morte moriemini. scit eīn ds̄ q' ī quocūq;
die ↄmederitis ex eo. apientur oculi ur̄i. ⁊ eritis
sic dij. scientes bonū ⁊ malū. Vidit g' mlier q'
bonū eet lignū ad uescēdū. ⁊ pulcrū oclis aspe
ctuq; delectabile. ⁊ tulit de fructu illi' ⁊ ↄmed'.
dedit q; uiro suo. Qui ↄmedit. ⁊ apti s̄ oculi am
boꝝ. Cūq; ↄgnouissēt se eē nudos. ↄsuerūt
folia fic' ⁊ fecerūt s' pyzomata. Et cū audi
sēt uocē dn̄i dī deambulantis ī padyso ad
aurā p' meridiē. abscōdit se adā ⁊ vxor eī' a fa
cie dn̄i dī ī medio ligni padysi. Vocauitq; dn̄s
ds̄ adā. ⁊ dix' ei. Vbi es. Qui ait. Vocē tuam
audiui ī padyso. ⁊ timui eo qd̄ nud' eēm et
abscōdi me. Cui dix'. Quis eīn indicauit t'
q' nud' eēs. n' q' ex ligno de q' p'ceperā t' ne ↄme
deres ↄmedisti. Dixitq; adā. Mlier quā dedisti
m' sociā dedit m' de ligno ↄmedi. Et dix' ds̄ ad
mlierē. Quare hoc fecisti. Que rn̄dit. Serpēs
decep' me ⁊ ↄmedi. Et ait dn̄s ds̄ ad serpētē
q' fecisti hoc. maledc̄s eris īt' oīa aīantia
⁊ bestias t're. Sup pect' tuū gradieris ⁊ t'rā ↄme
des cūctis dieb; uite tue. Inimicitias ponā
īnt' te ⁊ mlierē. ⁊ semē tuū ⁊ semē illi'. ipā ↄt'et
caput tuū ⁊ tu īsidiaberis calcaneo eī'. Mulie
ri q'q' dix'. multiplicabo erūpnas tuas ⁊ ↄcept'
tuos. ī dolore paries filios. ⁊ sb uiri ptate eris.
⁊ ipē dn̄abit' tui. Ade uo dix'. q' audisti uocē
vxoris tue. ⁊ ↄmedisti de ligno ex q' p'cepera t'
ne ↄmederes. maledc̄a t'ra ī ope tuo. In laborib'
ↄmedes ex ea cūctis dieb; uite tue. Spinas ⁊ t'
bulos g'minabit t'. ⁊ ↄmedes herbas t're. In
sudore uult' tui uesceris pane tuo donec reu'taris
ī t'rā de q' sūpt' es. q' puluis es ⁊ ī puluerē re
uerteris. Et uocauit adā nomē vxoris sue eua.
eo q' mat' eet cūctoꝝ uiuentiū. Fecitq; dn̄s ds̄
ade ⁊ vxori eī' tunicas pelliceas ⁊ induit eos
⁊ ait. Ecce adam q'si vn' ex nob fc̄s ē sciēs bonū
⁊ malū. Nūc g' ne forte mittat manū suā et
sumat ⁊ de ligno uite ⁊ ↄmedat ⁊ uiuat in
et'nū. Emisit eū dn̄s ds̄ de padyso uoluptatis
ut opa'ret' t'rā de q' sūpt' ē. Eiecitq; adā. ⁊ collo
cauit an' padysū uoluptatis cherubim ⁊ flā
meū gladiū atq; u'satile ad custodiendā uiā
ligni uite.

IIII

Adam u'o cognouit euā
vxorē suā. q' ↄcep' ⁊ pepit caim dicens.
possedi hoīem p dm̄. Rursūq; pepit fratrē

eius abel. Fuit autem abel pastor ovium et cain agricola. Factum est autem post multos dies ut offerret cain de fructibus terre munera domino. Abel quoque obtulit de primogenitis gregis sui et de adipibus eorum. Et respexit dominus ad abel et ad munera eius. ad cain vero et ad munera illius non respexit. Iratusque est cain vehementer et concidit vultus eius. Dixitque dominus ad eum. Quare iratus es et cur concidit facies tua. nonne si bene egeris recipies. Sin autem male statim in foribus peccatum aderit. Sed sub te erit appetitus eius et tu dominaberis illius. Dixitque cain ad abel fratrem suum. Egrediamur foras. Cumque essent in agro. consurrexit cain adversus abel fratrem suum et interfecit eum. Et ait dominus ad cain. Ubi est abel frater tuus. Qui respondit nescio. Numquid custos fratris mei sum. Dixitque ad eum. Quid fecisti. Vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra. Nunc igitur maledictus eris super terram que aperuit os suum et suscepit sanguinem fratris tui de manu tua. Cum operatus fueris eam non dabit tibi fructus suos. Vagus et profugus eris super terram. Dixitque cain ad dominum. Maior est iniquitas mea quam ut veniam merear. Ecce eicis me hodie a facie terre et a facie tua abscondar. et ero vagus et profugus in terra. Omnis igitur qui invenerit me occidet me. Dixitque ei dominus. Nequaquam ita fiet. sed omnis qui occiderit cain septuplum punietur. Posuitque dominus in cain signum. ut non eum interficeret omnis qui invenisset eum. Egressusque cain a facie domini. habitavit in terra profugus ad orientalem plagam eden. Cognovit autem cain uxorem suam que concepit et peperit enoch. et edificavit civitatem vocavitque nomen eius ex nomine filii sui enoch. Porro enoch genuit irad. et irad genuit mauiahel et mauiahel genuit matusahel et matusahel genuit lamech. Qui accepit uxores duas. nomen uni ada. et nomen alteri sella. Genuitque ada iabel qui fuit pater habitantium in tentoriis atque pastorum. et nomen fratris eius iubal ipse fuit pater canentium cithara et organo. Sella quoque genuit thubalcayn qui fuit malleator et faber in cuncta opera eris et ferri. Soror vero thubalcayn noema. Dixitque lamech uxoribus suis ade et selle. Audite vocem meam uxores lamech auscultate sermonem meum. quoniam occidi virum in vulnus meum et adolescentulum in livorem meum. Septuplum ultio dabitur de cayn de lamech vero septuagies septies. Cognovit quoque adhuc adam uxorem suam et peperit filium vocavitque nomen eius seth dicens. Posuit mihi deus semen aliud pro abel quem occidit cayn. Sed et seth natus est filius quem vocavit enos. Iste cepit invocare nomen domini.

V

Hic est liber generationis ade in die qua creavit deus hominem ad similitudinem dei fecit illum. masculum et feminam creavit eos. et benedixit illis. et vocavit nomen eorum adam in die qua creati sunt. Vixit autem adam. c. xxx. annis et genuit ad similitudinem et ymaginem suam filium. vocavitque nomen eius seth. Et facti sunt dies ade postquam genuit seth. dccc. anni genuitque filios et filias. Et factum est omne tempus quod vixit adam anni. dcccc. xxx. et mortuus est. Vixit quoque seth. c.v. annis et genuit enos. Vixitque seth postquam genuit enos. dccc.vii. annis. genuitque filios et filias. Et facti sunt omnes dies seth. dcccc. xii. annorum et mortuus est. Vixit vero enos. dcc. annis et genuit caynan. Post cuius ortum vixit. dccc. xv. annis. et genuit filios et filias. Factique sunt omnes dies enos. dcccc. v. annorum et mortuus est. Vixit quoque caynan. lxx. annis et genuit malalehel. et vixit caynan postquam genuit malalehel. dccc. xl. annis genuitque filios et filias. Et facti sunt omnes dies caynan. dcccc. x. anni et mortuus est. Vixit autem malalehel. lxv. annis et genuit iared. et vixit malalehel postquam genuit iared. dccc. xxx. annis et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies malalehel. dccc. lxxxv. anni et mortuus est. Vixitque iared. c. lxii. annis et genuit enoch. [margin: et vixit iared postquam genuit enoch] dccc. annis. et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies iared. dcccc. lxii. anni et mortuus est. Porro enoch vixit. lxv. annis et genuit mathusalam. Et ambulavit enoch cum deo. Vixit autem enoch postquam genuit mathusalam. ccc. annis. et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies enoch. ccc. lxv. anni. ambulavitque cum deo. et non apparuit quia tulit eum deus. Vixit quoque mathusala. c. lxxx. vii. annis et genuit lamech. Et vixit mathusala postquam genuit lamech. dcc. lxxxii. duobus annis.

et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies Mathusale DCCCCLXIX anni, et mortuus est. Vixit autem Lamech CLXXXII annis et genuit filium. Vocavitque nomen eius Noe dicens: Iste consolabitur nos ab operibus et laboribus manuum nostrarum in terra cui maledixit Dominus. Vixitque Lamech postquam genuit Noe DXCV annis, et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies Lamech DCCLXXVII anni, et mortuus est. Noe vero cum quingentorum esset annorum genuit Sem, Cham et Iafeth. Cumque cepissent homines multiplicari super terram et filias procreassent, videntes filii Dei filias hominum quod essent pulchre, acceperunt uxores sibi ex omnibus quas elegerant. Dixitque Deus: Non permanebit spiritus meus in homine in eternum, quia caro est. Eruntque dies illius CXX annorum. Gygantes autem erant super terram in diebus illis. Postquam enim ingressi sunt filii Dei ad filias hominum, illeque genuerunt, isti sunt potentes a seculo viri famosi. Videns autem Deus quod multa malicia hominum esset in terra, et cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum omni tempore, penituit eum quod hominem fecisset in terra. Et precavens in futurum, et tactus dolore cordis intrinsecus, Delebo, inquit, hominem quem creavi a facie terre, ab homine usque ad animantia, a reptili usque ad volucres celi; penitet enim me fecisse eos.

Noe vero invenit gratiam coram Domino. Hee **VI** sunt generationes Noe. Noe vir iustus atque perfectus fuit in generationibus suis, cum Deo ambulavit, et genuit tres filios Sem, Cham et Iafeth. Corrupta est autem terra coram Deo, et repleta est iniquitate. Cumque vidisset Deus terram esse corruptam (omnis quippe caro corruperat viam suam super terram), dixit ad Noe: Finis universe carnis venit coram me; repleta est terra iniquitate a facie eorum, et ego disperdam eos cum terra. Fac tibi archam de lignis levigatis; mansiunculas in archa facies, et bitumine linies intrinsecus et extrinsecus. Et sic facies eam. Trecentorum cubitorum erit longitudo arche, L cubitorum latitudo, et XXX cubitorum altitudo illius. Fenestram in archa facies, et in cubito consummabis summitatem eius. Hostium autem arche pones ex latere deorsum. Cenacula et tristega facies in ea. Ecce ego adducam diluvii aquas super terram, ut interficiam omnem carnem in qua spiritus vite est subter celum. Universa que in terra sunt consumentur. Ponamque fedus meum tecum, et ingredieris archam tu et filii tui, uxor tua et uxores filiorum tuorum tecum. Et ex cunctis animantibus universe carnis bina induces in archam, ut vivant tecum, masculini sexus et feminini. De volucribus iuxta genus suum, et de iumentis in genere suo, et ex omni reptili terre secundum genus suum. Bina de omnibus ingredientur tecum ut possint vivere. Tolle igitur tecum ex omnibus escis que mandi possunt, et comportabis apud te, et erunt tam tibi quam illis in cibum.

Fecit ergo Noe omnia que preceperat **VII** illi Deus. Dixitque Dominus ad eum: Ingredere tu et omnis domus tua archam. Te enim vidi iustum coram me in generatione hac. Ex omnibus animantibus mundis tolles septena et septena, masculum et feminam, et salvetur semen super faciem universe terre. Adhuc enim et post dies VII ego pluam super terram XL diebus et XL noctibus, et delebo omnem substantiam quam feci de superficie terre. Fecit ergo Noe omnia que mandaverat ei Dominus. Eratque DC annorum quando diluvii aque inundaverunt super terram. Et ingressus est Noe et filii eius, uxor eius et uxores filiorum eius cum eo in archam propter aquas diluvii. De animantibus quoque mundis et de volucribus et ex omni quod movetur super terram duo et duo ingressa sunt ad Noe in archam, masculus et femina, sicut preceperat Deus Noe. Cumque transissent VII dies, aque diluvii inundaverunt super terram. Anno DC vite Noe, mense II, XVII die mensis, rupti sunt omnes fontes abyssi magne, et cataracte celi aperte sunt. Et facta est pluvia super terram XL diebus et XL noctibus. In articulo diei illius ingressus est Noe, et Sem et Cham et Iafeth filii eius, uxor illius et uxores trium filiorum eius cum eis in archam, ipsi et omne animal secundum genus suum, universaque iumenta in genere suo, et omne quod movetur super terram in genere suo, cunctumque volatile secundum genus suum, universe aves omnesque volucres ingresse sunt ad Noe in archam, bina et bina ex omni carne in qua erat spiritus vite. Et que ingressa sunt masculus et femina ex omni carne

intrauit. sic ut p̄cepat ei d̄s. & inclusit eū dn̄s
de foris. Factumq; ē diluuiū. xl. dieb; & noctib; s̄
t̄ram. & multiplicate s̄ aq̄ & eleuauerūt archā ī
sublime a t̄ra. Vehemēt' īundauerūt. & oīa reple
uīt ī sup̄ficie t̄re. Porro archa ferebat' sup aq̄s. & aq̄ p̄
ualuerūt nimis sup t̄ram. Opertiq; s̄ omēs
mōtes excelsi sb̄ uniūso celo. xv. cubitis alti
or fuit aq̄ sup mōtes q̄s op̄uerat. Cōsūpta
q; ē omīs caro q̄ mouebatur sup t̄ram. Vo
lucrū aīanciū bestiar omīūq; reptiliū q̄ reptāt
sup t̄ram. vniūsi hoīes. & cūcta in quib; sp̄us
uitē ē in t̄ra mortua s̄. Et deleuit omē
s̄bam q̄ erat sup t̄ra. ab hoīe usq; ad pecus. tā
reptile q̄m uolucres celi. & deleta s̄ de t̄ra. Re
mansit aūt solus noe. & q̄ cū eo erāt ī archa.
Obtinueritq; aq̄ t̄rā. c.l. dieb;

VIII

Recordat' ē aūt d̄s noe. cūctorūq; aīanciū.
& omniū iumētor q̄ erāt cū eo ī archa. & ad
duxit sp̄m sup t̄ram. & imminute s̄ aq̄. & clausi
s̄ fontes abyssi. & cataracte celi. & p̄hibite sūt
pluuie de celo. reūseq; s̄ aq̄ de t̄ra eūtes & rede
untes. Et ceperūt minui p' c.l. dies. Requieuitq;
archa mēse vij. xx. vij. die mēsis sup mōtes
armenie. At uo aq̄ ibāt & decrescebāt usq; ad x.
mēsē. Decīo eni mēse p̄ma die mēsis apparu
erūt cacumina montiū. Cūq; t̄nsissent xl. dies
apiēs noe fenestrā arce q̄m fecerat emisit coruū
q̄ egrediebat' & nō reūtebat' donec siccarent' aq̄
sup t̄ram. Emisit q; colūbā p' eū ut uideret si
iā cessassent aq̄ sup faciē t̄re. Que cū nō īueniss;
ubi requiesceret pes ei'. reūsa ē ad eū in archā.
Aq̄ eni erāt sup vniūsā t̄ram. Extenditq; ma
nū suā & app̄hensā intulit ī archā. Expectatis
aūt ult' vij. dieb; aliis rursū dimisit colūbā
ex archa. At illa uenit ad eū ad uespam portās
ramū oliue uirētib; foliis ī ore suo. Intellexit
ḡ noe q' cessassent aq̄ sup t̄ra. Expectauitq; nichilō
vij. alios dies. & emisit colūbā q̄ nō ē reūsa ul
t̄a ad eū. Igit' dc̄. p̄mo āno p̄mo mēse p̄ma
die mēsis. imminute s̄ aq̄ sup t̄ram. Et apiens
noe tectū arche aspexit uiditq; q̄d exsiccata

eet sup̄ficies t̄re. mēse. ij. septia & xx. die mē
sis are f̄ca ē t̄ra. Locut' ē aūt d̄s ad noe dicēs
Egredere de archa tu & vxor tua. & filii tui & vx
ores filior tuor tecū. cūctaq; aīancia q̄ sūt
apd̄ te ex oī carne. tā ī uolatilib; q̄m ī bestiis.
& uniūsis reptilib; q̄ reptāt sup t̄ram. educ
tecū & ing̃dimini sup t̄ram. Crescite & multipli
camini sup ea. Egressus ē ḡ noe & filii ei'. vxor
illi' & vxores filior ei' cū eo. Sz & oīa aīancia
iumēta & reptilia q̄ reptāt sup t̄ra scd̄m gen'
suū de archa egressa. Edificauit aūt noe altare
dn̄o. & tollēs de cūctis pecorib; & uolucrib; mū
dis obtulit holocausta sup altare. Odoratusq;
ē dn̄s odorē suauitatis. & ait ad eū. Neq̄q̄m ult'
maledicā t̄re p' hoīes. Sens' eni & cogitatio hūāi
cordis ī malū p̄na s̄ ab adolescētia sua. Non
ig' ult' p̄cutiā omnē aīam uiuētē sic feci. Cūc
tis dieb; t̄re. sementis & messis. frig' & estus. estas
& hiemps. nox & dies nō requiescent.

IX

Benedixitq; d̄s noe & filiis ei'. & dix' ad eos.
Crescite & multiplicamini. & implete t̄ram.
& t̄ror u'r ac tremor sit sup cūcta aīalia t̄re. et
sup omēs uolucres celi. cū uniūsis q̄ mouent'
in t̄ra. Omēs pisces maris manui u're traditi
s̄. & omē q̄d mouet' & uiuit erit uob' in cibum.
Quasi holera uirētia tradidi uob' oīa. Excep
to q̄d carnē cū sanguīe nō comedetis. Sang
nē eni aīar u'rar requirā de manu cūctar
bestiar & de manu hoīs. De manu uiri & f'ris
ei' requirā aīam hoīs. Quicūq; effuderit hūa
nū sanguīnē fundet' sanguis ill'. Ad ymaginē
quippe di̅ f̄cs ē homo. Vos aūt crescite & multi
plicamini & ing̃dimini sup t̄ram & implete eā.
Hec q; dix' d̄s ad noe & ad filios ei' cū eo. Ecce
ego statuā pactū meū uobiscū & cū semie u'ro p'
uos. Et ad omnē aīam uiuētē q̄ ē uobiscū
tā ī uolucrib; q̄m ī iumētis & pecudib; t̄re.
cūctis q̄ egressa s̄ de archa & uniūsis bestiis t̄re.
Statuā pactū meū uobiscū. & neq̄q̄m ult' īter
ficiet' omīs caro aq̄s diluuii. neq; erit deincep̄s
diluuiū dissipās t̄ram. Dixitq; d̄s. Hoc signū

omen

federis quod do inter me et vos et ad omnem animam viventem que est vobiscum in generationes sempiternas. Arcum meum ponam in nubibus et erit signum federis inter me et inter terram. Cumque obduxero nubibus celum, apparebit arcus meus in nubibus et recordabor federis mei quod pepigi vobiscum et cum omni anima vivente que carnem vegetat. et non erunt ultra aque diluvii ad delendam universam carnem. Eritque arcus in nubibus et videbo illum, et recordabor federis sempiterni quod pactum est inter deum et inter omnem animam viventem universe carnis que est super terram. Dixitque deus noe. Hoc erit signum federis quod constitui inter me et omnem carnem super terram. Erant igitur filii noe qui egressi sunt de archa. sem cham et iafeth. Porro cham ipse est pater canaan. Tres isti sunt filii noe. et ab hiis disseminatum est omne hominum genus super universam terram. Cepitque noe vir agricola exercere terram. et plantavit vineam. bibensque vinum inebriatus est et nudatus in tabernaculo suo. Quod cum vidisset cham pater canaan verenda scilicet patris sui esse nudata. nunciavit duobus fratribus suis foras. At vero sem et iafeth pallium imposuerunt humeris suis. et incedentes retrorsum operuerunt verenda patris sui. Faciesque eorum averse erant. et patris virilia non viderunt. Evigilans autem noe ex vino. cum didicisset que fecerat ei filius suus minor. ait. Maledictus chanaan puer servus servorum erit fratribus suis. Dixitque. Benedictus dominus deus sem sit canaan servus eius. Dilatet deus iafeth. et habitet in tabernaculis sem. sitque chanaan servus eius. Vixit autem noe post diluvium. ccc.l. annis. et impleti sunt omnes dies eius dcccc.l. annorum et mortuus est. X

Hee generationes filiorum noe. sem. cham et iafeth. natique sunt eis filii post diluvium. Filii iafeth gomer et magog. et madai. iavan et thubal. et mosoch. et thiras. Porro filii gomer. ascenez. et riphat. et thogorma. Filii autem iavan. helisa et tharsis cethim et dodanim. Ab hiis divise sunt insule gentium in regionibus suis. unusquisque secundum linguam et familias in nationibus suis. Filii autem cham. chus. et mesraim. et futh. et canaan. Filii autem chus. saba et evila et sabatha et regma. et sabathaca. Filii regma saba et dadan. Porro chus genuit nemrod ipse cepit esse potens in terra et erat robustus venator coram domino. Ab hoc exivit proverbium. quasi nemrod robustus venator coram domino. Fuit autem principium regni eius babylon. et arach et archad. et chalanne in terra sennaar. De terra illa egressus est assur et edificavit ninivem et plateas civitatis et chalechen. resen quoque inter niniven et chale. hec est civitas magna. At vero mesraim genuit ludim. et anamim. et laabim. nepthuim et phetrusim et cesluim. de quibus egressi sunt phylistiim et capthurim. Canaan autem genuit sydonem primogenitum suum. Ethetum et iebuseum et amorreum et gergeseum eveum et aracheum. sineum. et aradium samariten et amatheum. et post hos disseminati sunt populi cananeorum. Factique sunt termini canaan venientibus a sydone geraram usque gazam donec ingrediaris sodomam et gomorram. et adamam. et seboim. usque lesa. Hii filii cham in cognationibus et linguis et generationibus terrisque et gentibus suis. De sem quoque nati sunt patris omnium filiorum heber fratris iafeth maioris. Filii sem elam et assur et arfaxad et lud et aram. Filii aram us et hul. et gether. et mes. At vero arfaxad genuit sale de quo ortus est heber. Natique sunt heber filii duo nomen uni faleg eo quod in diebus eius divisa sit terra. et nomen fratris eius iectan Qui iectan genuit helmodad. et saleph. et asarmoth iare et aduram et uzal. decla et ebal et abimahel. saba et ophir et evila et iobab. Omnes isti filii iectan. Et facta est habitatio eorum de messa pergentibus usque sephar montem orientalem. Isti filii sem secundum cognationes et linguas et regiones in gentibus suis. Hee familie noe iuxta populos et nationes suas. Ab hiis divise sunt gentes in terra post diluvium. XI

Erat autem terra labii unius et sermonum eorundem. Cumque proficiscerentur de oriente invenerunt campum in terra sennaar. et habitaverunt in eo. Dixitque alter ad proximum suum. Venite faciamus lateres et coquamus eos igni. habu

luntque lateres pro saxis et bitumen pro cemento et dixerunt. Venite faciamus nobis civitatem et turrem cuius culmen pertingat usque ad celum et celebremus nomen nostrum antequam dividamur in universas terras. Descendit autem dominus ut videret civitatem et turrem quam edificabant filii ade et dixit. Ecce unus est populus et unum labium omnibus. ceperuntque hoc facere. nec desistent a cogitationibus suis donec eas opere compleant. Venite igitur descendamus et confundamus ibi linguam eorum ut non audiat unusquisque vocem proximi sui. Atque ita divisit eos dominus ex illo loco in universas terras. Et cessaverunt edificare civitatem. Et idcirco vocatum est nomen eius babel quia ibi confusum est labium universe terre. Et inde dispersit eos dominus super faciem cunctarum regionum. He generationes sem. Sem centum erat annorum quando genuit arfaxad biennio post diluvium. Vixitque sem postquam genuit arfaxat .d. annis et genuit filios et filias. Porro arfaxat vixit .xxxv. annis et genuit sale. Vixitque arfaxat postquam genuit .ccc.iii. annis et genuit filios et filias. Sale quoque vixit .xxx. annis et genuit heber. Vixitque sale postquam genuit heber .ccc.iii. annis et genuit filios et filias. Vixit autem heber .xxxiiii. annis et genuit faleg. Et vixit heber postquam genuit faleg .ccc.xxx. annis et genuit filios et filias. Vixitque faleg .xxx. annis et genuit reu. Vixitque faleg postquam genuit reu .cc.ix. annis et genuit filios et filias. Vixit autem reu .xxxii. annis et genuit sarug. Vixitque reu postquam genuit sarug .cc.vii. annis et genuit filios et filias. Vixit vero sarug .xxx. annis et genuit nachor. Vixitque sarug postquam genuit nachor .cc. annis et genuit filios et filias. Vixit autem nachor .xxix. annis et genuit thare. Vixitque nachor postquam genuit thare .cxix. annis et genuit filios et filias. Vixitque thare .lxx. annis et genuit abram et nachor et aran. He sunt autem generationes thare. thare genuit abram et nachor et aran. Porro aran genuit loth. Mortuusque est aran ante thare patrem suum in terra nativitatis sue in ur chaldeorum. Duxerunt autem abram et nachor uxores. nomen uxoris abram sarai et nomen uxoris nachor melcha filia aran patris melche et patris iesche. Erat autem sarai sterilis nec habebat

sale

liberos. Tulit itaque thare abram filium suum et loth filium aran filii filii sui. et sarai nurum suam uxorem abram filii sui. et eduxit eos de ur chaldeorum. ut irent in terram chanaan. veneruntque usque aran et habitaverunt ibi. Et facti sunt dies thare .cc.v. annorum et mortuus est in aran.

XII

Dixit autem dominus ad abram. Egredere de terra tua et de cognatione tua et de domo patris tui et veni in terram quam monstravero tibi. faciamque te in gentem magnam et benedicam tibi et magnificabo nomen tuum erisque benedictus. Benedicam benedicentibus tibi et maledicam maledicentibus tibi. Atque in te benedicentur universe cognationes terre. Egressus est itaque abram sicut preceperat ei dominus et ivit cum eo loth. .lxxv. annorum erat abram cum egrederetur de aran. Tulitque sarai uxorem suam et loth filium fratris sui. universamque substantiam quam possederant et animas quas fecerant in aran. Et egressi sunt ut irent in terram chanaan. Cumque venissent in eam pertransivit abram terram usque ad locum sichem et usque ad convallem illustrem. Chananeus autem tunc erat in terra. Apparuitque dominus abram et dixit ei. Semini tuo dabo terram hanc. Qui edificavit ibi altare domino qui apparuerat ei et invocavit ibi nomen eius. Et inde transgrediens ad montem qui erat contra orientem bethel. tetendit ibi tabernaculum suum. ab occidente habens bethel. et ab oriente ai. Edificavit quoque ibi altare domino et invocavit ibi nomen eius. Perrexitque abram vadens et ultra progrediens ad meridiem. Facta est autem fames in terra. Descenditque abram in egyptum: ut peregrinaretur ibi. prevaluerat enim fames in terra. Cumque prope esset ut ingrederetur egyptum: dixit ad sarai uxorem suam. Novi quod pulchra sis mulier et quod cum viderint te egyptii dicturi sunt uxor ipsius est. et interficient me. et te reservabunt. Dic ergo obsecro te. quod soror mea sis. ut bene sit michi propter te et vivat anima mea ob gratiam tui. Cum itaque ingressus esset abram egyptum viderunt egyptii mulierem quod esset pulchra nimis et nuntiaverunt principes pharaoni. et laudaverunt eam apud illum. et sublata est mulier in domum pharaonis. Abram vero bene usi sunt propter illam. Fueruntque ei oves et boves et asini et servi et famule et asine et cameli. Flagellavit autem dominus pharaonem plagis maximis et domum eius propter sarai

uxore abram. uocauitque pharao abram et dixit ei. Quid nam est quod fecisti? quare non indicasti mihi quod uxor tua esset. Quam ob causam dixisti esse sororem tuam ut tollerem eam mihi in uxorem. Nunc igitur ecce coniux tua: accipe eam et uade. Precepitque pharao super abram uiris. et deduxerunt eum et uxorem illius et omnia que habebat.

XIII

Ascendit ergo abram de egypto ipse et uxor eius et omnia que habebat et loth cum eo ad australem plagam. Erat autem diues ualde in possessione argenti et auri. Reuersusque est per iter quo uenerat a meridie in bethel usque ad locum ubi prius fixerat tabernaculum inter bethel et ahi: In loco altaris quod fecerat prius: et inuocauit ibi nomen domini. Sed et loth qui erat cum abram fuerunt greges ouium et armenta. et tabernacula. nec poterat eos capere terra. ut habitarent simul. Erat quippe substantia eorum multa et non quibant habitare communiter. Unde et facta est rixa inter pastores gregum abram et loth. Eo autem tempore chananeus et pherezeus habitabat in illa terra. Dixit ergo abram ad loth. Ne queso sit iurgium inter me et te et inter pastores meos et pastores tuos. Fratres enim sumus. Ecce uniuersa terra coram te est. recede a me obsecro. Si ad sinistram ieris ego dexteram tenebo. Si tu dexteram elegeris: ego ad sinistram pergam. Eleuatis itaque loth oculis uidit omnem circa regionem iordanis que uniuersa irrigabatur antequam subuerteret dominus sodomam et gomorram sicut paradysus domini et sicut egyptus uenientibus in segor. Elegitque sibi loth regionem circa iordanem et recessit ab oriente. Diuisique sunt alterutrum a fratre suo. Abram habitauit in terra chanaan. Loth moratus est in oppidis que erant circa iordanem et habitauit in sodomis. Homines autem sodomite pessimi erant et peccatores coram domino nimis. Dixitque dominus ad abram postquam diuisus est loth ab eo. Leua oculos tuos et uide a loco in quo nunc es ad aquilonem et ad meridiem. ad orientem et ad occidentem. Omnem terram quam conspicis tibi dabo et semini tuo usque in sempiternum. Faciamque semen tuum sicut puluerem terre. si quis potest hominum numerare puluerem terre semen quoque tuum numerare poterit. Surge et perambula terram in longitudine et latitudine sua quia tibi daturus sum eam. Mouens igitur abram tabernaculum suum uenit et habitauit iuxta conuallem mambre que est in ebron. Edificauitque ibi altare domino.

XIIII

Factum est autem in illo tempore ut amrafel rex sennaar et arioch rex ponti et chodorlahomor rex elamitarum et thadal rex gentium inirent bellum contra bara regem sodomorum et contra bersa regem gomorre et contra sennaab regem adame et contra semeber regem seboim contraque regem bale ipsa est segor. Omnes hi conuenerunt in uallem siluestrem que nunc est mare salis. xii. enim annis seruierunt chodorlahomor. et xiii. anno recesserunt ab eo. Igitur anno xiiii. uenit chodorlahomor et reges qui erant cum eo. Percusseruntque raphaim in astaroth carnaim et zuzim cum eis et emim in saue cariathaim et chorreos in montibus seir. usque ad campestria pharan que est in solitudine. Reuersique sunt et uenerunt ad fontem misphat ipsa est cades. et percusserunt omnem regionem amalechitarum et amorreum qui habitabat in asasonthamar. Et egressi sunt rex sodomorum et rex gomorre rexque adame et rex seboim necnon et rex bale que est segor. Et direxerunt aciem contra eos in ualle siluestri. scilicet aduersum chodorlahomor regem elamitarum et thadal regem gentium et amraphel regem sennaar et arioch regem ponti. iiii. reges aduersus v. Uallis autem siluestris habebat puteos multos bituminis. Itaque rex sodomorum et gomorre terga uerterunt cecideruntque ibi. et qui remanserunt fugerunt ad montem. Tulerunt autem omnem substantiam sodomorum et gomorre et uniuersa que ad cibum pertinent et abierunt. necnon et loth et substantiam eius. filium fratris abram qui habitabat in sodomis. Et ecce unus qui euaserat nunciauit abram hebreo qui habitabat in conualle mambre amorrei fratris eschol. et fratris aner. Hi enim pepigerant fedus cum abram. Quod cum audisset abram captum uidelicet loth fratrem suum numerauit expeditos uernaculos suos. ccc. xviii. et persecutus est eos usque dan. et diuisis sociis irruit super eos nocte. percussitque eos. et persecutus est eos usque hoba que est ad leuam damasci. Reduxitque omnem substantiam

& loth fr̄em suū cū substātia illi᷒: mlieres q̄q; & p̄plm. Egressus ē aūt rex sodomorū i occursū ei᷒ postq̄m reūs est a cede chodorlahomor & regū q̄ cū eo erāt i ualle sabe q̄ ē uall᷒ reḡ. At uo melchisedech rex salē afferēs uinū & panē. Erat enī sacerdos dī altissimi. Bn̄dix᷒ ei & ait. Bn̄dc᷒ abrā dō excelso q̄ creauit celū et t̄rā. & bn̄dc᷒ d᷒s excels᷒ q̄ p̄tegēte hostes i manib; tuis sūt. Et dedit ei decīas ex oīb;. Dixit aūt rex sodomorū ad abrā. Da m̄ aīas. cetā tolle t̄. Qui r̄ndit ei. Leuo manū meā ad dn̄m dm̄ excelsū possessorē celi & t̄re. q̄d a filo subtegminis usq; ad corrigiā calige nō accipiam ex oīb; q̄ tua s̄. ne dicas ego ditaui abrā exceptis hijs q̄ comederūt iuuenes & ptib; uirorū q̄ uenerūt mecū aner. eschol. & mabre isti accipiēt ptes suas.

XV

His itaq; trāsactis. fc̄s ē s̄mo dn̄i ad abrā p uisionē dicēs. Noli timē abrā ego ptector tu᷒ sū & mcēs tua magna nimis. Dixitq; abrā. Dn̄e d᷒s quid dabis m̄. ego uadā absq; lib'is. & fili᷒ pcuratoris dom᷒ mee iste damascus eliezer. Addiditq; abrā. m̄ aūt n̄ dedisti semē. Et ecce u'nacl᷒ me᷒ heres m̄s erit. Statimq; s̄mo dn̄i fc̄s ē ad eū dicēs. Non erit hic heres tu᷒. s; q̄ egredietr de utō tuo ipm habebis heredē. Eduxitq; eū foras. & ait illi. Suspice celū & nūa stellas si potes. & dix᷒ ei. Sic erit semē tuū. Credidit abrā dn̄o. & reputatū est illi ad iustitiā. Dixitq; ad eū. Ego dn̄s q̄ eduxi te de ur chaldeorū. ut darē t̄ t̄rā istā & possideres eam. At ille ait. Dn̄e d᷒s unde scire possū q̄d possessur᷒ sim eā. & r̄ndit dn̄s. Sume m̄ uaccā triennē. & caprā trimā. & arietē ānorū triū. Turturē q̄q; & colūbā. Qui tollēs uniu'sa hec diuisit ea p mediū. & utrasq; ptes cōtra se altinsec᷒ posuit. Aues aūt nō diuisit. Descēderūtq; uolucres sup cadauā. & abigebat eas abrā. Cūq; sol occumberet sopor irruit sup abrā & horror magn᷒ & tenebrosus iuasit eū. Dixitq; ē ad eū. Scito p̄noscēs q̄d pegrinū futuru sit semē tuū in t̄ra n̄ sua. & subiciēt eos seruituti & affligēt cccc ānis. Ueruntn̄ gentē cui seruituri sūt ego iudicabo. & p̄ hec egredient cū magna substātia. Tu aūt ibis ad p̄res tuos i pace sepult᷒ i senecte bona. Generatiōe aūt q̄rta reuertentur huc. Nec dū enī cōplete s̄ iniq̄tates amorreorū usq; ad p̄sens tp̄s. Cum ḡ occubuisset sol facta ē caligo tenebrosa. & apparuit clibanus fumans & lampas ignis trāsiens int̄ diuisiones illas. Inde illo pepigit dn̄s cū abrā fed᷒ dicēs. Semini tuo dabo t̄ram hanc. A fluuio egipti usq; ad fluuiū [magnū] eufraten. cineos & cenezeos cedmoneos & etheos & ferezeos. Raphaim q̄q; & amorreos & cananeos. & gergeseos & iebuseos.

XVI

Igit̄ sarai uxor abrā nō genuerat lib'os s; hn̄s ancillā egiptiā noīe agar. Dixit marito suo. Ecce cōclusit me dn̄s ne parerē. Ingredere ad ancillā meā. si forte saltē ex illa suscipiā filios. Cūq; ille acq̄esceret dep̄cāti. tulit agar egiptiā ancillā suā. p̄ ānos .x. q̄m habitare cepāt in t̄ra chanaan. Et dedit eā uiro suo uxorē. q̄ ingress᷒ ē ad eā. At illa cōcepisse se uidēs despexit dn̄am suā. Dixitq; sarai ad abrā. inique agis cōt̄ me. ego dedi ancillā meā i sinū tuū. q̄ uidēs q̄d cōceperit despectui me h̄t. Iudicet dn̄s int̄ me & te. Cui r̄ndēs abrā. Ecce ait ancilla tua i manu tua ē. ute ea ut lib;. Affligēte igit᷒ eā sarai fugā iniit. Cūq; iuenisset eā angl᷒s dn̄i iuxta fontē aq̄ i solitudīe q̄ ē i uia sur i deserto. dix᷒ ad illam. Agar ancilla sarai unde uenis & q̄ uadis. q̄ r̄ndit. A facie sarai dn̄e mee ego fugio. Dixitq; ei angl᷒s dn̄i. Reūtere ad dn̄am tuā & humiliare sub manu ip̄i᷒. et rursū. Multiplicās m̄ltiplicabo semē tuū. & n̄ numerabit᷒ p̄ m̄ltitudīe. Ac deinceps. Ecce ait. cōcepisti. & paries filiū. uocabisq; nom̄ ei᷒ ismahel. eo q̄d audierit dn̄s afflictionē tuā. Hic erit ferus homo. man᷒ ei᷒ cōt̄ oēs. & man᷒ oīm cōt̄ eū. Et e regiōe uniu'sorū fr̄m suorū figet tabnacula. Uocauit aūt nomē dn̄i q̄ loq̄bat᷒ ad eā. Tu d᷒s q̄ uidisti me. Dix᷒ enī. Pfecto uidi posteriora uidētis me. Ppt̄ea appellauit puteū illū puteū uiuētis et uidētis me. Ipse ē int̄ cades & barad. Peperitq;

agar

agar abre filiū q̄ uocauit nomē eī ismahel.
Lxxx. ꝛ. vi. annoꝝ erat q̄n peperit ei agar ys
POstq̄m uo. lxxxx. ꝛ. ix. XVII mahele.
annoꝝ ee cepat apparuit ei dn̄s. Dixitq̄
ad eū. Ego dn̄s omnips. ambula corā me ꝛ esto
pfcs. Ponamq̄ fed meū int me ꝛ te ꝛ multipli
cabo te uehemt nimis. Cecidit abrā pn̄ i facie
eius. Dixitq̄ ei ds. ego sū. ꝛ pactū meū tecum.
erisq̄ pr̄ multaꝝ gentiū. n̄ ult uocabit nomē
tuū abrā. s; uocabis abrahā. q̄ prēm multaꝝ
gentiū ɔstitui te. Faciamq̄ te crescē uehementis
sime ꝛ ponā i gētib;. regesq̄ ex te egdient. ꝛ
statuā pactū meū int me ꝛ te. ꝛ int semen
tuū p̄ te i gnaciōib; tuis fede sempitno. ut sim
ds tuus ꝛ seminis tui p̄ te. Daboq̄ t̄ ꝛ semi
nio tuo trā pegnacōis tue. Omnē trā chanaā
i possessionē etnā. Eroq̄ ds eoꝝ. Dixitq̄ iterꝝ
ds ad abrahā. Et tu g̃ custodies pactum
meū. ꝛ semē tuū p̄ te i gnaciōib; suis. Hoc ē
pactū meū qd̄ obseruabitis int me ꝛ uos
ꝛ semē tuū p̄ te. Circūcidet ex uob omē ma
sculinū ꝛ circūcidetis carnē pputij ūri ut sit
i signū fedis int me ꝛ uos. Infans octo die
rū circūcidet i uob. omē masculinū i gnaci
onib; ūris tā u̇naculus q̄m emptici circūcide
t. Et q̄cūq; nō fuit de stirpe ūra erit pactū
meū i carne ūra i fed etnū. Masclus cui p
pucij caro circūcisa n̄ fuit delebit aīa illa
de pplo suo. q̄ pactū meū irritū fecit. Dixit q̄
ds ad abrahā. Sarai uxorē tuā n̄ uocabis
sarai. s; sarā. ꝛ bndicā ei. ꝛ ex illa dabo t̄ filiū
cui bndictur⁹ sū. eritq; i nacōes ꝛ reges pploꝝ
orient ex eo. Cecidit abrahā i faciē ꝛ risit dicēs
i corde suo. Putasne cētenario nascet filī ꝛ
sarā nonagenaria pariet. Dixitq̄ ad dm̄. Vtinā
ismahel uiuat corā te. Et ait ds ad abrahā.
Sara uxor tua pariet t̄ filiū uocabisq̄ nomē
eī ysaac ꝛ ɔstituā pactū meū illi i fed sempit
nū. ꝛ semī eī p̄ eū. Sup ismahel q̄q; exaudi
ui te. Ecce bndicā ei. ꝛ augebo ꝛ multiplica
bo eū ualde. xij. duces genabit ꝛ faciā illū

i gentē magnā. Pactū uo meū statuā ad
ysaac quē pariet t̄ sara tpr̄e isto i anno altero.
Cūq; finit eet sermo loquens cū eo ascēdit ds
ad abrahā. Tulit aut abrahā ismahelē fi
liū suū ꝛ omēs u̇naclos dom⁹ sue. vniu̇sos
q̄ q̄s emat cūctos mares ex oīb; uiris do
mi⁹ sue. ꝛ circūcidit carnē pputij eoꝝ stati
i ipa die. sic pcepat ei dn̄s. Abrahā non ag
inta. ix. erat annoꝝ q̄n circūcidit carnē
pputij sui. ꝛ ismahel fili⁹ ei⁹. tredecī annos im
pleuat tpr̄e circūcisionis sue. Eadē die circūci
sus ē abrahā ꝛ ismahel fili⁹ eius. ꝛ omēs uiri
dom⁹ illi⁹. tā u̇naculi q̄m emptici. ꝛ alienige
APparuit XVIII ne pit circūcisi sūt.
aut ei dn̄s i ɔualle mambre sedēti i o
stio tabnacli sui. i ipo feruore diei. Cūq; eleuas
s; oculos apparuert ei tres uiri stantes ꝓpe
eū. Quos cū uidiss; cucurrit i occursū eoꝝ
de hostio tabnacli ꝛ adorauit i trā ꝛ dix. Dn̄e
si inueni grām i ocul' tuis ne trāseas suū tuū.
s; afferā pauxillū aq̄ ꝛ lauent pedes ūri. et
reqescite sb arbore. Ponāq; buccellā panis ꝛ
ɔfortet cor ūrm̄ postea trāsibitis. Idcirco eni de
clinastis ad suū ūrm̄. Qui dixert. fac ut
locut⁹ es. Festinauit abham i tabnaculū
ad sarā. dixitq; ei. Accelā tria sata simile cō
misce. ꝛ fac sbcinericios panes. Ipē uo ad
armentū cucurrit. ꝛ tulit inde uitulū tener
rimū ꝛ optimū. Deditq; pūo q̄ festinauit
ꝛ coxit illū. Tulit q̄q; butirꝝ ꝛ lac ꝛ uitulū
quē coxat ꝛ posuit corā eis. Ipē uo stabat
iuxta eos sb arbore. Cūq; ɔmedisset. dixert
ad eū. Vbi ē sara uxor tua. Ille rndit. Ecce
i tabnaclo ē. Cui dix. Reuētēs ueniā ad te
tpr̄e isto uita ɔmite ꝛ hēbit filiū sara
uxor tua. Quo audito sara risit p̄ ostiū
tabnacli. Erāt aut ambo senes pueteq;
etatis. ꝛ desierat sare fi muliebria. q̄ risit
occulte dicēs. Postq̄m ɔsenui ꝛ dn̄s m̄s ue
tulus ē uoluptati opām dabo. Dixit aut
dn̄s ad abrahā. Q̄re risit sara dicēs. Num

ne pariam vera anus. Numquid deo est quicquam diffi-
cile? Iuxta condictum revertar ad te. Hoc eodem tempore
vita comite et habebit Sara filium. Negavit Sara di-
cens: Non risi, timore perterrita. Dominus autem: Non est inquit
ita, sed risisti. Cum ergo surrexissent inde viri, dire-
xerunt oculos contra Sodomam; et Abraham simul gradie-
batur deducens eos. Dixitque Dominus: Num celare potero
Abraham que gesturus sum, cum futurus sit in gentem magnam
ac robustissimam, et benedicende sint in illo omnes natio-
nes terre? Scio enim quod precepturus sit filiis suis et domui
sue post se ut custodiant viam Domini, et faciant iusticiam
et iudicium, ut adducat Dominus propter Abraham omnia que locu-
tus est ad eum. Dixitque Dominus: Clamor Sodomorum et Go-
morreorum multiplicatus est, et peccatum eorum aggravatum est
nimis. Descendam et videbo utrum clamorem qui venit
ad me opere compleverint, an non est ita ut sciam. Con-
verteruntque se inde et abierunt Sodomam. Abraham vero
adhuc stabat coram Domino. Et appropinquans ait: Numquid
perdes iustum cum impio? Si fuerint l. iusti in civitate,
peribunt simul? et non parces loco illi propter l. iustos si fuerint
in eo? Absit a te ut rem hanc facias et occidas iustum
cum impio, fiatque iustus sicut impius; non est hoc tuum, qui iudi-
cas omnem terram nequaquam facies hoc iudicium. Dixitque
Dominus ad eum: Si invenero Sodomis l. iustos in medio
civitatis, dimittam omni loco propter eos. Respondensque Abraham
ait: Quia semel cepi, loquar ad Dominum meum, cum sim
pulvis et cinis. Quid si minus l. iustis quinque fuerint?
delebis propter xl. v. universam urbem? Et ait: Non delebo
si invenero ibi xl. v. Rursumque locutus est ad eum: Sin
autem xl. ibi inventi fuerint, quid facies? Ait: Non percu-
tiam propter xl. Ne queso inquit indigneris, Domine, si loquar. Quid
si inventi fuerint ibi xxx.? Respondit: Non faciam si in-
venero ibi xxx. Quia semel, ait, cepi, loquar ad Dominum
meum. Quid si inventi fuerint ibi xx.? Dixit: Non interfici-
am propter xx. Obsecro inquit ne irascaris, Domine, si loquar ad-
huc semel. Quid si inventi fuerint ibi x.? Dixit: Non
delebo propter x. Abiitque Dominus postquam cessavit loqui ad Abra-
ham; et ille reversus est in locum suum. XVIIII

Veneruntque duo angeli Sodomam vespere sedente
Loth in foribus civitatis. Qui cum vidisset eos,
surrexit et ivit obviam eis; et adoravit pronus in terram
et dixit: Obsecro, domini, declinate in domum pueri vestri
et manete ibi; lavate pedes vestros, et mane profi-
ciscemini in viam vestram. Qui dixerunt: Minime, sed
in platea manebimus. Compulit illos oppido ut
diverterent ad eum; ingressisque domum fecit convivium
et coxit azima, et comederunt. Prius autem quam irent
cubitum, viri civitatis vallaverunt domum eius a pu-
ero usque ad senem, omnis populus simul. Vocaveruntque Loth
et dixerunt ei: Ubi sunt viri qui introierunt ad te nocte?
Educ illos huc ut cognoscamus eos. Egressus ad eos
Loth post tergum occludens ostium ait: Nolite queso fratres
mei nolite malum hoc facere. Habeo duas filias que non-
dum cognoverunt virum; educam eas ad vos, et abutimini
eis sicut vobis placuerit, dummodo viris istis nichil fa-
ciatis mali, quia ingressi sunt sub umbra culminis mei.
At illi dixerunt: Recede illuc. Et rursum: Ingres-
sus es, inquiunt, ut advena, numquid ut iudices? Te ergo ipsum
magis quam hos affligemus. Vimque faciebant
Loth vehementissime. Iamque prope erat ut effringerent
fores. Et ecce miserunt manum viri, et introduxerunt ad
se Loth, clauseruntque ostium; et eos qui erant foris
percusserunt cecitate a minimo usque ad maximum,
ita ut ostium invenire non possent. Dixerunt autem ad Loth:
Habes hic tuorum quempiam? generum aut filios aut fi-
lias; omnes qui tui sunt educ de urbe hac. Delebimus enim
locum istum, eo quod increverit clamor eorum coram Domino, qui
misit nos ut perdamus illos. Egressus itaque Loth lo-
cutus est ad generos suos qui accepturi erant filias si-
as et dixit: Surgite, egredimini de loco isto, quia delebit
Dominus civitatem hanc. Et visus est eis quasi ludens loqui.
Cumque esset mane, cogebant eum angeli dicentes: Sur-
ge et tolle uxorem tuam et duas filias quas habes, ne et
tu pariter pereas in scelere civitatis. Dissimulante illo
apprehenderunt manum eius et manum uxoris ac dua-
rum filiarum eius, eo quod parceret Dominus illi. Et eduxerunt eum
posueruntque extra civitatem. Ibique locuti sunt ad eum
dicentes: Salva animam tuam; noli respicere post tergum
nec stes in omni circa regione; sed in monte salvum te
fac, ne et tu pereas simul. Dixitque Loth ad eos: Que-
so, Domine mi, quia invenit servus tuus gratiam coram
te, et magnificasti misericordiam tuam quam fecisti

meū. ut saluares aīam meā n̄ possū ī mōte saluari. ne forte appⁱhendat me malū. ⁊ moriar. Est ciuitas hec iuxta ad q̄m possū fugē parua ⁊ saluabor in ea. Nūquid n̄ modica ē. ⁊ uiuet aīa mea. Dixitq; ad eū. Ecce ⁊ iā in hoc suscepi p̄ces tuas ut n̄ subūtā urbē p q̄ locutus es. Festina ⁊ saluare ibi. q̄r nō potero facere quicq̄ donᵉc ingᵈiaris illuc. Ideirco uocatū ē nomē urbis illiᵘˢ segor. Sol egressus ē sup t̄rā ⁊ loth ingressus ē ī segor. Igit᷑ dn̄s pluit sup sodomā ⁊ gomorrā sulphur ⁊ ignē a dn̄o de celo ⁊ subūtit ciuitates has ⁊ omnē circa regionē uniu̇sos hītatores urbiū. ⁊ cūcta t̄re uirētia. Respiciēs q; uxor eiᵘˢ p se uūsa ē ī statuā salis. Abrahā aūt ɔsurgēs mane ubi steterat p̄ri⁹ cū dn̄o. Intuit᷑ ē sodomā ⁊ gomorrā ⁊ uniu̇sā t̄ram regionis illiᵘˢ. Viditq; ascēdētē fauillā de t̄ra q̄si fornacis fumᵘ. Cū eñ subūteret d̄s ciuitates regiōis illiᵘˢ. recordatᵘˢ ē abrahe. ⁊ liberauit loth de subūsione urbiū ī q̄b; hītauat. Ascēditq; loth de segor. ⁊ māsit ī monte. Due q; filie eiᵘˢ cū eo: timuerat eñ manere ī segor. ⁊ māsit ī spelūca ipē ⁊ due filie eiᵘˢ cū eo. Dixitq; maior ad minorē. Pat᷑ n̄r senex ē. ⁊ nullᵘˢ uiror remāsit ī t̄ra. q̄ possit ingᵈi ad nos iuxta morē uniu̇se t̄re. Veni inebriem⁹ eū uino dormiamq; cū eo. ut suare possim⁹ ex p̄re n̄ro semē. Dederūt itaq; p̄ri suo bibe uinū nocte illa. ⁊ ingressa ē maior dormiuitq; cū p̄re. At ille n̄ sensit n̄ q̄n accubuit filia n̄ q̄n surrexerit. Altera q; die dixit maior ad minorē. Ecce dormiui heri cū p̄re meo. demᵘˢ ei bibe uinū etiā hac nocte. ⁊ dormies cū eo ut saluem⁹ semē de p̄re n̄ro. Dederūtq; ⁊ illa nocte p̄ri suo bibe uinum. Ingressaq; minor filia dormiuit cū eo. ⁊ n̄ q̄de te sensit q̄n ɔcubuerit. ł q̄n illa surrex̄. Conceperūt ḡ due filie loth de p̄re suo. Peperitq; maior filiū ⁊ uocauit nomē eiᵘˢ moab. ipē ē p̄r moabitar usq; ī p̄sentē diē. Minor q; peperit filiū ⁊ uocauit nomē eiᵘˢ ammon. id ē filᵘˢ p̄pli mei. ipē ē p̄r ammonitar usq; hodie.

XX.

PRofect⁹ inde abrahā ī t̄ram australē hītauit int᷑ cades ⁊ sur. ⁊ p̄egrinatᵘˢ ē ī geraris. Dixitq; de sara uxore sua. soror mea ē. Misit ḡ abimelech rex gerare ⁊ tulit eā. Venit aūt d̄s ad abimelech p sōpniū nocte ⁊ ait illi. En morieris ꝓp̄ mulierē hēt eñ uirū q̄ tulisti. Abimelech u° nō tetigerat eā. ⁊ ait. Dn̄e. nū gentē ignorantē ⁊ iustā interficies? Nōne ipē dixit m̄ soror mea ē ⁊ ipā ait frat᷑ meus ē. In simplicitate cordis mei ⁊ mūdicia manuū mear feci hoc. Dixitq; ad eū d̄s. Et ego scio q᷑ simplici corde feceris. ⁊ ido custodiui te ne p̄ccares ī me. Et nō dimisi ut tangeres eā. Nūc igit᷑ redde uxorē uiro suo. q̄r ꝓpha ē. ⁊ orabit p te ⁊ uiues. Si n̄ aūt nolueris reddē. scito q᷑ morte morieris tu ⁊ oīa q̄ tua s̄. Statimq; de nocte ɔsurgēs abimelech uocauit oēs seruos suos. ⁊ locut⁹ est uniu̇sa ūba hec ī aurib; eor. Timueruntq; ōēs uiri valde. Vocauit aūt abimelech etiā abrahā ⁊ dixit ei. Quid fecisti nob. q᷑ peccauim⁹ in te. q̄a induxisti sup me ⁊ sup regnū meū p̄cīm grande. q̄ nō debuisti face fecisti nob. Rursusq; expostulās ait. Quid uidisti ut hoc faceres. Rndit abraham. Cogitaui mecū dicēs forsitā nō ē timor dī ī loco isto ⁊ interficient me ꝓp̄ uxorē meā. Alias aūt ⁊ uē soror mea ē. filia p̄ris mei ē. ⁊ n̄ filia m̄ris mee. ⁊ duxi eā uxorē. Postq̄ aūt edux̄ me d̄s de domo p̄ris mei. dixi ad eā. Hāc m̄iaz facies mecū. ī oī loco ad quē ingᵈiem⁹ dices q᷑ frat᷑ tuᵘˢ sim. Tulit ḡ abimelech oues ⁊ boues ⁊ s̄uos ⁊ ancillas ⁊ dedit abrahā. reddiditq; illi sarā uxorē suā ⁊ ait. T̄ra corā uob ē. ubicūq; t̄ placuit hītā. Sare aūt dixit. Ecce mille argenteos dedi frī tuo hoc erit t̄ ī uelamē oculor ad oēs q̄ tecū s̄ ⁊ quocūq; p̄rexeris. Memēto te dep̄hēsam. Orante aūt abrahā. sanauit d̄s abimelech ⁊ uxorē. ancillasq; eiᵘˢ. ⁊ pepererūt. Concluserat eñ d̄s oēm uuluā domᵘˢ abimelech ꝓp̄ sarā uxorē abrahā.

XXI

Visitauit aūt dn̄s sarā sic ꝓmiserat ⁊ impleuit q̄ locut⁹ ē. Concepitq; et peperit filiū ī senectute sua. t̄pre q̄ p̄dixerat ei d̄s.

Vocavitque abraham nomen filii sui quem genuit ei sara ysaac. et circumcidit eum viii die sicut preceperat ei deus. cum c esset annorum. hac quippe etate patris natus est ysaac. Dixitque sara. Risum fecit michi deus. quicumque audierit corridebit michi. Rursumque ait. Quis auditurus crederet abraham. quod sara lactaret filium quem peperit ei iam seni. Crevit igitur puer et ablactatus est. Fecitque abraham grande convivium in die ablactacionis eius. Cumque vidisset sara filium agar egyptie ludentem cum ysaac filio suo. Dixit ad abraham. Eice ancillam hanc et filium eius. Non enim erit heres filius ancille cum filio meo ysaac. Dure accepit hoc abraham pro filio suo. Cui dixit deus. Non tibi videatur asperum super puero. et super ancilla tua. omnia que dixerit tibi sara audi vocem eius. quia in ysaac vocabitur tibi semen. Sed et filium ancille faciam in gentem magnam. quia semen tuum est. Surrexit itaque abraham mane et tollens panem. et utrem aque imposuit scapule eius. Tradiditque puerum et dimisit eam. Que cum abisset errabat in solitudine bersabee. Cumque consumpta esset aqua in utre abiecit puerum subter unam arborem que ibi erant. et abiit seditque e regione procul quantum potest arcus iacere. Dixit enim. Non videbo morientem puerum. et sedens contra levavit vocem suam et flevit. Exaudivit autem deus vocem pueri. Vocavitque angelus domini agar de celo dicens. Quid agis agar noli timere. Exaudivit enim deus vocem pueri de loco in quo est. Surge tolle puerum et tene manum illius. quia in gentem magnam faciam eum. Aperuitque oculos eius deus que videns puteum aque abiit et implevit utrem deditque puero bibere et fuit cum eo. Qui crevit et moratus est in solitudine. factusque est iuvenis sagittarius. Habitavitque in deserto pharan. et accepit illi mater sua uxorem de terra egypti. Eodem tempore dixit abimelech. et fichol princeps exercitus eius ad abraham. Deus tecum est in universis que agis. Iura ergo per deum ne noceas michi et posteris meis. stirpique mee. sed iuxta misericordiam quam feci tibi facies michi. et terre in qua versatus es advena. Dixitque ad abraham ego iurabo. Et increpavit abimelech propter puteum aque quem vi abstulerant servi illius. Responditque abimelech. Nescivi quis fecerit hanc rem. sed et tu non indicasti michi et ego non audivi preter hodie. Tulit itaque abraham oves et boves et dedit abimelech. Percusseruntque ambo fedus. et statuit abraham vii agnas gregis seorsum. Cui dixit abimelech. Quid sibi volunt vii agne iste quas stare fecisti seorsum. At ille. vii inquit agnas accipies de manu mea. ut sint in testimonium michi quod ego fodi puteum istum. Idcirco vocatus est locus ille bersabee. quia ibi uterque iuravit et inierunt fedus pro puteo iuramenti. Surrexit autem abimelech et fichol princeps exercitus eius. reversique sunt in terram palestinorum. Abraham vero plantavit nemus in bersabee. et invocavit ibi nomen domini dei eterni et fuit colonus terre philistinorum diebus multis.

XXII

Que postquam gesta sunt temptavit deus abraham. et dixit ad eum. Abraham. abraham. Ille respondit. Assum. Ait ei. Tolle filium tuum unigenitum quem diligis ysaac et vade in terram visionis atque ibi offeres eum in holocaustum super unum montium quem monstravero tibi. Igitur abraham de nocte consurgens stravit asinum suum ducens secum duos iuvenes et ysaac filium suum. Cumque concidisset ligna in holocaustum. abiit ad locum quem preceperat ei deus. Die autem iii elevatis oculis vidit locum procul. Dixitque ad pueros suos. Expectate hic cum asino ego et puer illuc usque properantes postquam adoraverimus revertemur ad vos. Tulit quoque ligna holocausti et imposuit super ysaac filium suum. ipse vero portabat in manibus suis ignem et gladium. Cumque duo pergerent simul. dixit ysaac patri suo. Pater mi. At ille respondit. Quid vis fili. Ecce inquit ignis et ligna. ubi est victima holocausti. Dixit abraham. Deus providebit sibi victimam holocausti fili mi. Pergebant ergo pariter. venerunt ad locum quem ostenderat ei deus. in quo edificavit altare. et desuper ligna composuit. Cumque colligasset ysaac filium suum posuit eum in altari super struem lignorum. extenditque manum et arripuit gladium ut immolaret filium suum. Et ecce angelus domini de celo clamavit dicens. Abraham. abraham. Qui respondit. Assum. Dixitque ei. Non extendas manum tuam super puerum. neque facias illi quicquam. Nunc cognovi quod timeas deum et non pepercisti filio tuo unigenito propter me.

Leuauit abraham oculos uiditque post tergum arietem inter uepres herentem cornibus quem assumens obtulit holocaustum pro filio. Appellauitque nomen illius loci dominus uidet. Vnde usque hodie dicitur in monte dominus uidebit. Vocauit autem angelus domini abraham secundo de celo dicens. Per memetipsum iuraui dicit dominus. quia fecisti rem hanc et non pepercisti filio tuo unigenito propter me. benedicam tibi et multiplicabo semen tuum sicut stellas celi et uelud harenam que est in littore maris. Possidebit semen tuum portas inimicorum suorum et benedicentur in semine tuo omnes gentes terre. quia obedisti uoci mee. Reuersus est abraham ad pueros suos. Abieruntque bersabee simul et habitauit ibi. His ita gestis nunciatum est abrahe quod melcha quoque genuisset filios nachor fratri suo. hus primogenitum et buz fratrem eius. et camuel patrem syrorum et cased et azau. pheldas quoque et iedlaph. ac batuel de quo nata est rebecca. Octo istos genuit melcha nachor fratri abrahe. Concubina uero illius nomine roma peperit thabee et gaon et thaas et maacha.

[margin: i semine]

XXIII

Vixit autem sara. centum xx vii. annis. et mortua est in ciuitate arbee que est hebron in terra chanaan. Venitque abraham ut plangeret et fleret eam. Cumque surrexisset ab officio funeris locutus est ad filios heth dicens. Aduena sum et peregrinus apud uos. Date mihi ius sepulcri uobiscum ut sepeliam mortuum meum. Responderuntque filii heth dicentes. Audi nos domine. princeps dei es apud nos. in electis sepulcris nostris sepeli mortuum tuum. Nullusque prohibere te poterit quin in monumento eius sepelias mortuum tuum. Surrexit abraham et adorauit populum terre. filios uidelicet heth. Dixitque ad eos. Si placet anime uestre ut sepeliam mortuum meum. Audite me. et intercedite apud ephron filium seor ut det mihi speluncam duplicem quam habet in extrema parte agri sui. Pecunia digna tradat mihi eam coram uobis in possessionem sepulcri. Habitabat autem ephron in medio filiorum heth. Responditque ephron ad abraham cunctis audientibus qui ingrediebantur portam ciuitatis illius dicens. Nequaquam ita fiet domine mi. sed tu magis ausculta quod loquor. Agrum trado tibi et speluncam que in eo est presentibus filiis populi mei. sepeli mortuum tuum.

[margin: patrie]

Adorauit abraham coram domino et populo terre. et locutus est ad ephron circumstante plebe. Queso ut audias me. Dabo pecuniam pro agro. suscipe eam. et sic sepeliam mortuum meum in eo. Responditque ephron. Domine mi audi me. Terra quam postulas. cccc. argenti siclos ualet. Istud est precium inter me et te. Sed quantum est hoc. sepeli mortuum tuum. Quod cum audisset abraham. appendit pecuniam quam ephron postulauerat audientibus filiis heth. cccc. siclos argenti et probate monete publice. Confirmatusque est ager quondam ephronis in quo erat spelunca duplex respiciens mambre. tam ipse quam spelunca et omnes arbores eius in cunctis terminis eius per circuitum abrahe in possessionem uidentibus filiis heth. et cunctis qui intrabant portam ciuitatis agri duplici que respiciebat mambre. hec est hebron in terra chanaan. Et confirmatus est ager et antrum quod erat in eo abrahe in possessionem monumenti a filiis heth.

[margin: Atque ita sepeliuit abraham uxorem suam saram in spelunca]

XXIIII

Erat autem abraham senex dierumque multorum. et dominus in cunctis benedixerat ei. Dixitque ad seruum seniorem domus sue qui preerat omnibus que habebat. Pone manum tuam subter femur meum. ut adiurem te per dominum deum celi et terre. ut non accipias uxorem filio meo de filiabus chananeorum inter quos habito. sed ad terram et cognationem meam proficiscaris et inde accipias uxorem filio meo ysaac. Respondit seruus. Si noluerit mulier uenire mecum in terram hanc. numquid reducere debeo filium tuum ad locum de quo tu egressus es. Dixit abraham. Caue ne quando reducas filium meum illuc. Dominus deus celi et terre qui tulit me de domo patris mei. et de terra natiuitatis mee. qui locutus est mihi et iurauit mihi dicens. Semini tuo dabo terram hanc. ipse mittet angelum suum coram te. et accipies inde uxorem filio meo. Sin autem noluerit mulier sequi te non teneberis iuramento. Filium tantum meum ne reducas illuc. Posuit ergo seruus manum sub femore abraham domini sui et iurauit illi super sermone hoc. Tulitque x. camelos de grege domini sui. et abiit ex omnibus bonis eius portans secum. Profectusque perrexit mesopotamiam ad urbem nachor. Cumque

camelos fecisꝫ accumbẽ extᷓ oppidū iuxta
puteū aq̄ uespe. Eo tpr̄e q̊ solēt mlieres e
gᷣdi ad hauriendā aquā. orauit dn̄m dicēs.
Dn̄e ds dn̄i mei abrahā occurre obsecᷣ hodie
m̄ ⁊ fac mīam cū dn̄o meo. abrahā. Ecce e
go sto ꝓpe fontē aq̄ ⁊ filie hītatoꝝ huiꝰ ciui
tatis egredient̄ ad hauriendā aquā. Igitᷣ pu
ella cui dixero inclina hydriā tuā ut bibā. ⁊ illa
rn̄derit bibe. quī ⁊ camelꝭ tuis dabo potum.
ipsa ē quā ꝑparasti s̄uo tuo ysaac. ⁊ ꝑ hoc intelligā
qꝛ feceris mīam cū dn̄o meo. Necdū intᷓ se ūba
cōpleuerat ⁊ ecce rebecca egrediebat̄ filia bathuhel
filij melche uxoris nachor fr̄is abrahā habēs
hydriā in scapula sua puella decora nimis uirgo
qꝫ pulcherrima ⁊ incognita uiro. Descēderat aūt
ad fontē ⁊ impleuerat hydriā ac reuertebat̄. Oc
curritqꝫ ei s̄uus ⁊ ait. Pauxillū m̄ ad sorbendū p̄be
aq̄ de hydria. Que rn̄dit bibe dn̄e mi. Celerit̄
qꝫ deposuit hydriā sup ulnā suā ⁊ dedit ei po
tū. Cumqꝫ ille bibisset adiecit. Quin ⁊ camelꝭ
tuis hauriā aquā donec cuncti bibant. Effundēsqꝫ
hydriā in canalibꝫ recurrit ad puteū ut hauriret
aquā ⁊ haustā oībꝫ camelꝭ dedit. Ille autē cōte
plabat̄ eā tacitꝰ scire uolēs utrū ꝓsꝑꝫ fecisset
iter suū dn̄s an nō. Postquā ergo biberant cameli.
ꝓtulit uir inaures aureas appendentes syclos .ij.
⁊ armillas totidē pondo sycloꝝ .x. Dixitqꝫ ad
eā. Cuiꝰ es filia? Indica m̄. Est in domo p̄ris tui
locus ad manendū? Que rn̄dit filia batuelis
sū filij nachor quē peperit ei melcha ⁊ addidit
dicēs. Paleaꝝ qꝫ ⁊ feni plurimū ē apud nos.
⁊ locꝰ spatiosꝰ ad manendū. Inclinauit se hō ⁊ ad
orauit dn̄m dicēs. Benedictus dn̄s ds dn̄i mei a
brahā q̄ nō abstulit mīam ⁊ ūitatē suā a dn̄o
meo. ⁊ recto me itinere ꝑduxit in domū fr̄is dn̄i mei.
Cucurrit itaqꝫ puella ⁊ nūciauit in domū matris
sue oīa q̄ audierat. Habebat aūt rebecca fratrē
nōīe laban. Qui festinꝰ egressus ē ad hoīem ubi
erat fons. Cumqꝫ uidisset inaures ⁊ armillas in
manibꝫ sororis sue. ⁊ audisset cuncta ūba referen
tis. hec locutꝰ ē m̄ hō. Venit ad uirū q̄ stabat

iuxta camelos ⁊ ꝓpe fontē aq̄. Dixitqꝫ ad eū.
Ingredere bn̄dcē dn̄i. Cur foris stas? Preparaui
domū ⁊ locū camelꝭ tuis. Et introduxit eū in
hospitiū. ac destrauit camelos. deditqꝫ paleas
⁊ fenū ⁊ aquā ad lauandos pedes cameloꝝ ⁊
uiroꝝ q̄ uenerant cū eo. ⁊ appositꝰ ē in cōspectu eius
panis. Qui ait. Nō comedā donec loquar sermones
meos. Rn̄dit ei. Loquere. At ille. Seruus inquit
abrahā sum. ⁊ dn̄s benedixit dn̄o meo ualde. Ma
gnificatusqꝫ ē. ⁊ dedit ei oues ⁊ boues. argentū
⁊ aurū seruos ⁊ ancillas. Camelos ⁊ asinos.
⁊ peperit sara uxor dn̄i mei filiū dn̄o meo in
senectute sua. Deditqꝫ illi oīa q̄ habuerat. Et
adiurauit me dn̄s meus dicēs. Nō accipies uxo
rē filio meo de filiabꝫ cananeoꝝ in quoꝝ t̄ra hito.
sꝫ ad domū p̄ris mei ꝑges. ⁊ de cognatiōe mea
accipies uxorē filio meo. Ego ūo rn̄di dn̄o
meo. Quid si noluerit uenire mecū mulier. Dn̄s
ait in cuiꝰ cōspectu ambulo mittet angelm suū te
cū ⁊ diriget uiā tuā. Accipiesqꝫ uxorē filio
meo de cognatiōe mea. ⁊ de domo p̄ris mei.
Innocēs eris a maledictiōe mea. cū ueneris ad
ꝓpinquos meos ⁊ nō dederint tibi. Veni ergo hodie ad
fontē aq̄ ⁊ dixi. Dn̄e ds dn̄i mei abrahā.
si direxisti uiā meā in qua nūc ambulo. Ecce sto
iuxta fontē aq̄. ⁊ uirgo q̄ egredietur ad hauri
endā aquā audierit a me. Da mihi pauxillū
aq̄ ad bibendū ex hydria tua ⁊ dixerit mihi. ⁊ tu
bibe ⁊ camelꝭ tuis hauriā. ipsa ē mulier quā p̄
parauit dn̄s filio dn̄i mei. Cumqꝫ hec tacitus mecū
uoluerē apparuit rebecca ueniens cū hydria quā
portabat in scapula. descenditqꝫ ad fontē ⁊ hausit
aquā. ⁊ aio ad eā. Da mihi paululū bibere. Que
festinans deposuit hydriā de humero ⁊ dixit mihi
⁊ tu bibe ⁊ camelꝭ tuis potū tribuā. Bibi ad
aquauit ⁊ camelos. Interrogauiqꝫ eā ⁊ dixi.
Cuiꝰ es filia? Que rn̄dit. Filia bathuelis sum
filij nachor. quē peperit illi melcha. Suspendi
itaqꝫ inaures ad ornandā faciē eiꝰ ⁊ armillas
posui in manibꝰ eiꝰ. Pronusqꝫ adoraui dn̄o benedicēs
dn̄o deo dn̄i mei abrahā q̄ ꝑduxit me recto

iterre, ut sumeret filiam fratris domini mei filio eius. Nunc ergo si facitis misericordiam et veritatem cum domino meo, indicate michi. Sin autem aliud placet, et hoc dicite michi ut vadam ad dextram sive ad sinistram. Responderunt laban et batuel: A domino egressus est sermo; non possumus extra placitum eius quicquam aliud tecum loqui. En rebecca coram te est, tolle et proficiscere et sit uxor filii domini tui sicut locutus est dominus. Quod cum audisset puer abraham, procidens adoravit in terram dominum. Prolatisque vasis argenteis et aureis ac vestibus dedit ea rebecce pro munere. Fratribus quoque eius et matri dona obtulit. Inito quoque convivio vescentes pariter et bibentes manserunt ibi. Surgens autem mane locutus est puer: Dimittite me ut vadam ad dominum meum. Responderuntque fratres eius et mater: Maneat puella saltem x dies apud nos et postea proficiscetur. Nolite, ait, retinere me quia dominus direxit viam meam. Dimittite me ut pergam ad dominum meum. Et dixerunt: Vocemus puellam et queramus ipsius voluntatem. Cumque vocata venisset sciscitati sunt: Vis ire cum homine isto? Que ait: Vadam. Dimiserunt ergo eam et delboram nutricem illius servumque abraham et comites eius, imprecantes prospera sorori sue atque dicentes: Soror nostra es, crescas in mille milia et possideat semen tuum portas inimicorum suorum. Igitur rebecca et puelle illius ascensis camelis secute sunt virum. Qui festinus revertebatur ad dominum suum. Eo tempore ysaac deambulabat per viam que ducit ad puteum cuius nomen est viventis et videntis. Habitabat enim in terra australi, et egressus fuerat ad meditandum in agro inclinata iam die. Cumque levasset oculos vidit camelos venientes procul. Rebecca quoque conspecto ysaac descendit de camelo et ait ad puerum: Quis est ille homo qui venit per agrum in occursum nobis? Dixitque ei: Ipse est dominus meus. At illa tollens cito pallium operuit se. Servus autem cuncta que gesserat narravit domino suo ysaac. Qui introduxit eam in tabernaculum sare matris sue et accepit eam uxorem. Et in tantum dilexit eam ut dolorem qui ex morte matris acciderat temperaret.

XXV

Abraham vero aliam duxit uxorem nomine cethuram. Que peperit ei zamran et iexan et madan et madian et iesboch et sue. Iexan quoque genuit saba et dadan. Filii dadan fuerunt asurim et lathusim et loomim. At vero ex madian ortus est epha et opher et enoch et abida et eldaa. Omnes hii filii cethure. Deditque abraham cuncta que possederat ysaac. Filiis autem concubinarum largitus est munera et separavit eos ab ysaac filio suo dum adhuc ipse viveret ad plagam orientalem. Fuerunt autem dies vite abrahe clxxv anni. Et deficiens mortuus est in senectute bona, provecteque etatis et plenus dierum. Congregatusque est ad populum suum. Et sepelierunt eum ysaac et ismahel filii sui in spelunca duplici que sita est in agro ephron filii seor hethei e regione mambre quem emerat a filiis heth. Ibi sepultus est ipse et sara uxor eius. Et post obitum illius benedixit deus ysaac filio eius qui habitabat iuxta puteum nomine viventis et videntis. Hee sunt generationes ismahel filii abrahe quem peperit ei agar egyptia famula sare. Et hec nomina filiorum eius in vocabulis et generationibus suis. Primogenitus ysmahelis nabaioth, deinde cedar et abdeel et mabsam. Masma quoque et duma et massa et adad et thema et itur et naphis et cedma. Isti sunt filii ismahel et hec nomina per castella et oppida eorum, xii principes tribuum suarum. Et facti sunt anni vite ismahel cxxxvii. Deficiensque mortuus est et appositus ad populum suum. Habitavit autem ab evila usque sur que respicit egyptum introeuntibus assyrios. Coram cunctis fratribus suis obiit. Hee quoque sunt generationes ysaac filii abraham. Abraham genuit ysaac. Qui cum xl esset annorum duxit uxorem rebeccam filiam bathuelis syri de mesopotamia sororem laban. Deprecatusque est ysaac dominum pro uxore sua eo quod esset sterilis. Qui exaudivit eum et dedit conceptum rebecce. Sed collidebantur in utero eius parvuli. Que ait: Si sic michi futurum erat, quid necesse fuit concipere? Perrexitque ut consuleret dominum. Qui respondens ait: Due gentes in utero tuo sunt et duo populi ex ventre tuo dividentur. Populusque populum superabit et maior minori serviet. Iam tempus pariendi advenerat, et ecce gemini in utero eius reperti sunt. Qui prius egressus est

rufus erat, et totus in modum pellis hispidus: vocatumque est nomen eius Esau. Protinus alter egrediens plantam fratris tenebat manu: et idcirco appellavit eum Iacob. Sexagenarius erat Ysaac quando nati sunt parvuli. Quibus adultis, factus est Esau vir gnarus venandi et homo agricola: Iacob autem vir simplex habitabat in tabernaculis. Ysaac amabat Esau, eo quod de venationibus illius vesceretur: et Rebecca diligebat Iacob. Coxit autem Iacob pulmentum: ad quem cum venisset Esau de agro lassus, ait: Da mihi de coctione hac rufa, quia oppido lassus sum. Quam ob causam vocatum est nomen eius Edom. Cui dixit Iacob: Vende mihi primogenita tua. Ille respondit: En morior, quid mihi proderunt primogenita? Ait Iacob: Iura ergo mihi. Iuravit Esau, et vendidit primogenita. Et sic accepto pane et lentis edulio, comedit, et bibit, et abiit, parvipendens quod primogenita vendidisset.

XXVI

Orta autem fame super terram post eam sterilitatem quae acciderat in diebus Abraham, abiit Ysaac ad Abimelech regem Palestinorum in Gerara. Apparuitque ei Dominus, et ait: Ne descendas in Egyptum, sed quiesce in terra quam dixero tibi, et peregrinare in ea, eroque tecum, et benedicam tibi: tibi enim et semini tuo dabo universas regiones has, complens iuramentum quod spopondi Abraham patri tuo. Et multiplicabo semen tuum sicut stellas celi: daboque posteris tuis universas regiones has: et benedicentur in semine tuo omnes gentes terre, eo quod obedierit Abraham voci mee, et custodierit precepta et mandata mea, et cerimonias legesque servaverit. Mansit itaque Ysaac in Geraris. Qui cum interrogaretur a viris loci illius super uxore sua, respondit: Soror mea est. Timuerat enim confiteri quod sibi esset sociata coniugio, reputans ne forte interficerent eum propter illius pulchritudinem. Cumque pertransissent dies plurimi, et ibidem moraretur, prospiciens Abimelech Palestinorum rex per fenestram, vidit eum iocantem cum Rebecca uxore sua. Et accersito eo, ait: Perspicuum est quod uxor tua sit: cur mentitus es eam sororem tuam esse? Respondit: Timui ne morerer propter eam. Dixitque Abimelech: Quid imposuisti nobis? potuit coire quispiam de populo cum uxore tua, et induxeras super nos grande peccatum.

Precepitque omni populo dicens: Qui tetigerit hominis huius uxorem, morte morietur. Sevit autem Ysaac in terra illa, et invenit in ipso anno centuplum: benedixitque ei Dominus. Et locupletatus est homo, et ibat proficiens atque succrescens, donec magnus vehementer effectus est. Habuitque possessiones ovium et armentorum, et familie plurimum. Ob hoc invidentes ei Palestini, omnes puteos quos foderant servi patris eius Abraham illo tempore obstruxerunt, implentes humo: in tantum ut ipse Abimelech diceret ad Ysaac: Recede a nobis, quoniam potentior nobis factus es valde. Et ille discedens, ut veniret ad torrentem Gerare, habitaretque ibi, rursum fodit alios puteos, quos foderant servi patris sui Abraham, et quos illo mortuo olim obstruxerant Philistym: appellavitque eos hisdem nominibus quibus ante pater vocaverat. Foderuntque in torrente, et repererunt aquam vivam. Sed et ibi iurgium fuit pastorum Gerare adversum pastores Ysaac, dicentium: Nostra est aqua. Quam ob rem nomen putei ex eo quod acciderat vocavit Calumniam. Foderunt autem et alium: et pro illo quoque rixati sunt, appellavitque eum Inimicitias. Profectus inde fodit alium puteum, pro quo non contenderunt: itaque vocavit nomen eius Latitudo, dicens: Nunc dilatavit nos Dominus, et fecit crescere super terram. Ascendit autem ex illo loco in Bersabee, ubi apparuit ei Dominus in ipsa nocte, dicens: Ego sum Deus Abraham patris tui, noli metuere, quia tecum sum: benedicam tibi, et multiplicabo semen tuum propter servum meum Abraham. Itaque edificavit ibi altare: et invocato nomine Domini, extendit tabernaculum: precepitque servis suis ut foderent puteum. Ad quem locum cum venissent de Geraris Abimelech et Ochozath amicus illius, et Phichol dux militum, locutus est eis Ysaac: Quid venistis ad me hominem quem odistis, et expulistis a vobis? Qui responderunt: Vidimus tecum esse Dominum, et idcirco nos diximus: Sit iuramentum inter nos, et ineamus fedus, ut non facias nobis quicquam mali, sicut et nos nichil tuorum attigimus, nec fecimus quod te lederet: sed cum pace dimisimus auctum benedictione Domini. Fecit ergo eis convivium, et post cibum et potum surgentes mane iuraverunt

abraham

ibi iurgium

... ab invicem. Dimisitque eos Ysaac pacifice in locum suum. Ecce autem venerunt in ipso die servi Ysaac annuntiantes ei de puteo quem foderant atque dicentes: Invenimus aquam. Unde appellavit eum Habundantiam; et nomen urbi impositum est Bersabee usque in presentem diem. Esau vero quadragenarius duxit uxores duas, Judit filiam Beeri Hethei, et Basemath filiam Helon eiusdem loci, que ambe offenderant animum Ysaac et Rebecce. XXVII

Senuit autem Ysaac et caligaverunt oculi eius et videre non poterat. Vocavitque Esau filium suum maiorem et dixit ei: Fili mi. Qui respondit: Adsum. Cui pater: Vides inquit quod senuerim et ignorem diem mortis mee. Sume arma tua pharetram et arcum et egredere foras. Cumque venatu aliquid apprehenderis, fac mihi inde pulmentum sicut velle me nosti et affer ut comedam et benedicat tibi anima mea antequam moriar. Quod cum audisset Rebecca et ille abisset in agrum ut iussionem patris expleret, dixit filio suo Iacob: Audivi patrem tuum loquentem cum Esau fratre tuo et dicentem ei: Affer mihi de venatione tua et fac cibos ut comedam et benedicam tibi coram Domino antequam moriar. Nunc ergo fili mi acquiesce consiliis meis, et pergens ad gregem affer mihi duos hedos optimos, ut faciam ex eis escas patri tuo quibus libenter vescitur; quas cum intuleris et comederit, benedicat tibi priusquam moriatur. Cui ille respondit: Nosti quod Esau frater meus homo pilosus sit et ego lenis. Si attrectaverit me pater meus et senserit, timeo ne putet me sibi voluisse illudere, et inducat super me maledictionem pro benedictione. Ad quem mater: In me sit ait ista maledictio fili mi. Tantum audi vocem meam et pergens affer que dixi. Abiit et attulit deditque matri. Paravit illa cibos sicut noverat velle patrem illius, et vestibus Esau valde bonis quas apud se habebat domi induit eum. Pelliculasque hedorum circumdedit manibus et colli nuda protexit. Deditque pulmentum et panes quos coxerat tradidit. Quibus illatis dixit: Pater mi. At ille respondit: Audio. Quis tu es fili mi? Dixitque Iacob: Ego sum Esau primogenitus tuus. Feci sicut precepisti mihi. Surge, sede et comede de venatione mea ut benedicat mihi anima tua. Rursumque Ysaac ad filium suum: Quomodo inquit tam cito invenire potuisti fili mi? Qui respondit: Voluntas Dei fuit ut cito mihi occurreret quod volebam. Dixitque Ysaac: Accede huc ut tangam te fili mi et probem utrum tu sis filius meus Esau an non. Accessit ille ad patrem, et palpato eo dixit Ysaac: Vox quidem vox Iacob est, sed manus manus Esau. Et non cognovit eum quia pilose manus similitudinem maioris expresserant. Benedicens ergo illi ait: Tu es filius meus Esau? Respondit: Ego sum. At ille: Affer inquit mihi cibos de venatione tua fili mi ut benedicat tibi anima mea. Quos cum oblatos comedisset, obtulit ei etiam vinum. Quo hausto dixit ad eum: Accede ad me et da mihi osculum fili mi. Accessit et osculatus est eum. Statimque ut sensit vestimentorum eius fragrantiam, benedicens ait: Ecce odor filii mei sicut odor agri pleni cui benedixit Dominus. Det tibi Deus de rore celi et de pinguedine terre habundantiam frumenti et vini et olei. Et serviant tibi populi et adorent te tribus. Esto dominus fratrum tuorum et incurventur ante te filii matris tue. Qui maledixerit tibi sit ille maledictus, et qui benedixerit tibi benedictionibus repleatur. Vix Ysaac sermonem impleverat, et egresso Iacob foras venit Esau, coctosque de venatione cibos intulit patri dicens: Surge pater mi et comede de venatione filii tui ut benedicat mihi anima tua. Dixitque illi Ysaac: Quis enim es tu? Qui respondit: Ego sum filius tuus primogenitus Esau. Expavit Ysaac stupore vehementi, et ultra quam credi potest ammirans ait: Quis igitur ille est qui dudum captam venationem attulit mihi, et comedi ex omnibus priusquam tu venires? Benedixique ei et erit benedictus. Auditis Esau sermonibus patris irrugiit clamore magno, et consternatus ait: Benedic etiam et mihi pater mi. Qui ait: Venit germanus tuus fraudulenter et accepit benedictionem tuam. At ille subiunxit: Iuste vocatum est nomen eius Iacob; supplantavit enim me en altera vice. Primogenita mea ante tulit, et nunc surripuit ij. benedictionem

meam. Rursusque ad patrem. Numquid non reserua
sti ait et michi benedictionem. Respondit ysaac. Dominum
tuum illum constitui et omnes fratres eius seruituti illius
subiugaui. frumento uino et oleo stabiliui
eum. et tibi post hec fili mi ultra quid faciam. Cui esau
ait. Num unam tantum benedictionem habes pater.
Michi quoque obsecro ut benedicas. Cumque eiulatu
magno fleret. motus ysaac. dixit ad eum. In pin
guedine terre et in rore celi desuper: erit benedictio
tua. Viues gladio et fratri tuo seruies. Tempusque
ueniet cum excucias et soluas iugum eius de ceruicibus
tuis. Ergo oderat semper esau iacob. pro benedictione
qua benedixerat ei pater. Dixitque in corde suo. Venient
dies luctus patris mei. et occidam iacob fratrem meum.
Nunciata sunt hec rebecce. Que mittens et uocans
iacob filium suum. Dixit ad eum. Ecce esau frater tuus
minatur ut occidat te. Nunc ergo fili audi uocem
meam. et consurgens fuge ad laban fratrem meum in
haran. Habitabisque cum eo paucos dies. donec
requiescat furor fratris tui. et cesset indignacio eius.
obliuiscaturque eorum que fecisti in eum. Postea mittam
et adducam te inde huc. Cur utroque orbabor
filio in una die. Dixitque rebecca ad ysaac. Tedet
me uite mee propter filias het. si acceperit iacob
uxorem de stirpe huius terre. nolo uiuere. XXVIII

Vocauit ysaac iacob et benedixit eum. precep
itque ei dicens. Noli accipere coniugem de genere
chanaan. Sed uade et proficiscere in mesopotamiam
syrie ad domum bathuhel patris matris
tue. et accipe tibi inde uxorem de filiabus laban a
uunculi tui. Deus autem omnipotens benedicat. et crescere
te faciat atque multiplicet ut sis in turbas popu
lorum. et det tibi benedictiones abraham. et semini tuo post
te. ut possideas terram peregrinacionis tue. quam
pollicitus est auo tuo. Cumque dimisisset eum ysaac.
profectus uenit in mesopotamiam syrie ad laban
filium bathuhel syri fratrem rebecce matris sue.
Videns autem esau quod benedixisset pater suus iacob
et misisset eum in mesopotamiam syrie. ut inde ux
orem duceret. Et quod post benedictionem precepisset ei dicens.
non accipies coniugem de filiabus chanaan quodque obe

diens iacob parentibus suis isset in syriam, probans quoque
quod non libenter aspiceret filias chanaan pater suus
iuit ad ysmahelem. et duxit uxorem absque hiis quas
prius habebat. meleth filiam ysmahel filii abraham.
sororem nabaioth. Igitur egressus iacob de bersabee.
pergebat haran. Cumque uenisset ad quendam locum
et uellet in eo requiescere post solis occubitum. tulit de
lapidibus qui iacebant et supponens capiti suo. dor
miuit in eodem loco. Viditque in sompnis scalam stan
tem super terram et cacumen eius tangens celum. Angelos
quoque dei ascendentes et descendentes per eam. et dominum innixum
scale dicentem sibi. Ego sum dominus deus abraham patris tui
et deus ysaac. Terram in qua dormis tibi dabo et semini
tuo. Eritque semen tuum quasi puluis terre. Dilataberis
ad occidentem. et orientem septentrionem et meridiem et bene
dicentur in te et in semine tuo cuncte tribus terre et ero cus
tos tuus quocumque perrexeris et reducam te in terram hanc.
Nec dimittam nisi compleuero uniuersa que dixi. Cumque
euigilasset iacob de sompno ait. Vere dominus est in loco
isto et ego nesciebam. Pauensque quam terribilis est locus
iste. non est hic aliud nisi domus dei et porta celi. Sur
gens ergo mane. tulit lapidem quem supposuerat
capiti suo. et erexit in titulum fundens oleum desuper.
Appellauitque nomen urbis bethel. que prius luza uoca
batur. Vouit et uotum dicens. Si fuerit deus mecum
et custodierit me in uia per quam ambulo. et dederit michi
panem ad uescendum et uestimentum ad induendum. reu
susque fuero prospere ad domum patris mei. erit michi dominus
in deum. et lapis iste quem erexi in titulum uocabitur
domus dei. Cunctorumque que dederis michi decimas offeram tibi.

XXIX

Profectus ergo iacob. uenit in terram orientalem. et ui
dit puteum in agro. tresque greges ouium
accubantes iuxta eum. nam ex illo adaquabant
pecora et os eius grandi lapide claudebatur. Morisque
erat ut cunctis ouibus congregatis deuoluerent lapidem.
et refectis gregibus rursum super os putei ponerent.
Dixitque ad pastores. Fratres unde estis. Qui responderunt.
de haran. Quos interrogans. Numquid ait nostis la
ban filium nachor. Dixerunt nouimus. Sanusne
est inquit. Valet inquiunt. Et ecce rachel filia eius.
uenit cum grege suo. Dixitque iacob. Adhuc multum

dies superest. nondum est tempus ut reducantur ad caulas
greges. date ante potum ovibus et sic ad pastum
eas reducite. Qui dixerunt. Non possumus do
nec omnia pecora congregentur et amoveamus lapidem
de ore putei ut adaquemus greges. Adhuc loque
bantur et ecce rachel veniebat cum ovibus patris sui.
Nam gregem ipsa pascebat. Quam cum vidisset iacob
et sciret consobrinam suam. ovesque laban avunculi
sui. amovit lapidem quo puteus claudebatur. et ad
aquato grege. osculatus est eam. Elevataque voce fle
vit. Et indicavit ei quod frater esset patris eius et filius re
becce. At illa festinans nuntiavit patri suo. Qui
cum audisset venisse iacob. filium sororis sue. ac
currit obviam. Complexusque eum et in oscula ruens.
duxit in domum suam. Auditis causis itineris
respondit laban. Os meum es et caro mea. Et postquam
expleti sunt dies mensis unius. dixit ei. Num quia frater meus es
gratis servies mihi. Dic quod mercedis accipies. Habebat
vero filias duas. nomen maioris lia. minor appel
labatur rachel. Sed lya erat lippis oculis. rachel
decora facie. et venusto aspectu. Quam diligens ia
cob ait. Serviam tibi pro rachel filia tua minore vii.
annis. Respondit laban. Melius est ut tibi eam dem quam
viro alteri. Mane apud me. Servivit igitur iacob.
pro rachel. vii. annis. et videbantur illi dies pauci
pre amoris magnitudine. Dixitque ad laban
Da mihi uxorem meam. quia iam tempus expletum est ut in
grediar ad illam. Qui vocatis multis amicorum
turbis ad convivium. fecit nuptias. Et vespere liam
filiam suam introduxit ad eum. dans ancillam filie zel
fam nomine. Ad quam cum ex more iacob fuisset ingressus
facto mane vidit liam et dixit ad socerum suum. Quid
est quod facere voluisti. nonne pro rachel servivi tibi. quare
imposuisti mihi. Respondit laban. Non est in loco nostro con
suetudinis. ut minores ante tradamus ad nuptias.
Imple ebdomadam dierum huius copule et hanc quoque
dabo tibi pro opere quod serviturus es mihi. vii. annis aliis. Ac
quievit iacob placito laban. et ebdomada transacta
rachel duxit uxorem. cui pater servam balam dederat. Tan
demque potitus optatis nuptiis. amorem sequentis
priori pretulit. serviens apud eum. vii. annis aliis. Vi

[margin: maiore]

dens autem dominus quod despiceret liam. aperuit vulvam
eius sorore sterili permanente. Que conceptum genuit
filium. vocavitque nomen eius ruben dicens. Vidit
dominus humilitatem meam. Nunc amabit me vir
meus. Rursumque concepit et peperit filium et ait. Quoniam
audivit dominus haberi me contemptui. dedit et iam istum
mihi. Vocavitque nomen eius symeon. Concepitque
iii. et genuit alium. Dixitque. Nunc quoque copulabitur
michi maritus meus eo quod pepererim illi tres filios.
Et idcirco appellavit nomen eius levi. Quarto
concepit et peperit filium. et ait. Modo confitebor domino.
et ob hoc vocavit nomen eius iudam. Cessavitque parere.

XXX

Cernens autem rachel quod infecunda esset
invidit sorori et ait marito suo. Da mihi
liberos alioquin moriar. Cui iratus respondit iacob.
Numquid pro deo ego sum. qui privavit te fructu ventris
tui. At illa. Habeo inquit famulam balam. ingredere
ad illam. ut pariat super genua mea. et habeam ex
ea filios. Deditque balam in coniugium. Quam ingressus [margin: III]
ad se viro. concepit et peperit filium. Dixitque rachel. Iu
dicavit mihi dominus et exaudivit vocem meam. dans
mihi filium. Et idcirco appellavit nomen eius dan. Rur
sumque bala concipiens peperit alterum. pro quo ait rachel.
Comparavit me dominus cum sorore mea et invalui. [margin: vocavitque nomen eius neptalim]
Sentiens lya quod parere desisset. zelfam ancil
lam suam marito tradidit. Qua post conceptum edente
filium dixit feliciter. Et idcirco vocavit nomen eius
gad. Peperit quoque zelpha alterum. Dixitque lya. Hoc
pro beatitudine mea. Beatam quippe me dicent omnes
mulieres. Propterea appellavit eum aser. Egressus autem
ruben tempore messis triticee in agrum repperit man
dragoras. quas matri lie detulit. Dixitque rachel.
Da mihi partem de mandragoris filii tui. Illa respon
dit. Parumne tibi videtur quod preripueris maritum
mihi. et iam mandragoras filii mei tulis. Ait rachel
Dormiat tecum hac nocte pro mandragoris filii tui. [margin: ac nocte]
Redeuntique ad vesperam de agro iacob. egressa est in occur
sum eius lya. et ait. Ad me inquit intrabis. quia mercede
conduxi te pro mandragoris filii mei. Dormivit
cum ea nocte illa. et exaudivit deus preces eius. con
cepitque et peperit filium quintum et ait. Dedit deus

mercedem meam. quia dedi ancillam meam viro meo. Appellavitque nomen eius Isachar. Rursum Lya concipiens peperit sextum filium. et ait. Ditavit me dominus dote bona. etiam hac vice mecum erit maritus meus. eo quod genuerim ei sex filios. Et idcirco appellavit nomen eius Zabulon. Postquam peperit filiam nomine Dinam. Recordatus quoque dominus Rachel exaudivit eam. et aperuit vulvam eius. Que concepit et peperit filium dicens. Abstulit deus obprobrium meum. et vocavit nomen eius Ioseph dicens. Addat michi dominus filium alterum. Nato autem Ioseph dixit Iacob socero suo. Dimitte me ut revertar in patriam et ad terram meam. Da michi uxores et liberos meos pro quibus servivi tibi ut abeam. Tu nosti servitutem qua servivi tibi. Ait ei Laban. Inveniam gratiam in conspectu tuo. Experimento didici quia benedixerit michi deus propter te. Constitue mercedem tuam quam dem tibi. At ille respondit. Tu nosti quomodo servierim tibi. et quanta in manibus meis fuerit possessio tua. Modicum habuisti antequam venirem. et nunc dives effectus es. Benedixitque tibi dominus ad introitum meum. Iustum est igitur ut provideam aliquando et domui mee. Dixitque Laban. Quid dabo tibi. At ille ait. Nichil volo. Sed si feceris quod postulo iterum pascam et custodiam pecora tua. Gyra omnes greges tuos. et separa cunctas oves varias et sparso vellere. et quodcumque furvum et maculosum variumque fuerit. tam in ovibus quam in capris: erit merces mea. Respondebitque michi cras iustitia mea. quando placiti tempus advenerit coram te. et omnia que non fuerint varia et maculosa et furva tam in ovibus quam in capris furti me arguent. Dixit Laban. Gratum habeo quod petis. Et separavit in die illo capras et oves hyrcos et arietes varios atque maculosos. Cunctum autem gregem unicolorem. id est albi et nigri velleris tradidit in manu filiorum suorum. Et posuit spacium itineris inter se et generum dierum trium. Qui pascebat reliquos greges eius. Tollens ergo Iacob virgas populeas virides. et amigdalinas et explatanis ex parte decorticavit eas. Detractisque corticibus in his que spoliata fuerant candor apparuit. Illa vero que integra erant viridia permanserunt. Atque in hunc modum color effectus est varius. posuitque eas in canalibus. ubi effundebatur aqua. ut cum venissent greges ad bibendum ante oculos haberent virgas et in aspectu earum conciperent. Factumque est ut in ipso calore coitus oves intuerentur virgas. et parerent maculosa et varia. et diverso colore respersa. Divisitque gregem et posuit virgas in canalibus ante oculos arietum. Erant autem alba queque et nigra Laban. Cetera vero Iacob separatis inter se gregibus. Igitur quando primo tempore ascendebantur oves. ponebat Iacob virgas in canalibus aquarum ante oculos arietum et ovium in earum contemplatione conciperent. Quando vero serotina admissura erat. et conceptus extremus non ponebat eas. Factaque sunt ea que erant serotina Laban. et que primi temporis Iacob. Ditatusque est homo ultra modum. et habuit greges multos ancillas et servos camelos et asinos.

XXXI

Postquam autem audivit verba filiorum Laban dicentium tulit Iacob omnia que fuerunt patris nostri. et de illius facultate ditatus factus est inclitus. Animadvertit quoque faciem Laban quod non esset erga se sicut heri et nudiustertius. maxime dicente sibi domino. Revertere in terram patrum tuorum et ad generationem tuam eroque tecum. Misit et vocavit Rachel et Liam in agrum ubi pascebat greges. Dixitque eis. Video faciem patris vestri quod non sit erga me sicut heri et nudiustertius. Deus autem patris mei fuit mecum. et ipse nostis quod totis viribus meis servierim patri vestro. Sed pater vester circumvenit me et mutavit mercedem meam. decem vicibus et tamen non dimisit eum deus ut noceret michi. Si quando dixit varie erunt mercedes tue. pariebant omnes oves varios fetus. Quando vero econtrario ait. Alba queque accipies pro mercede omnes greges alba pepererunt. Tulitque deus substantiam patris vestri. et dedit michi. Postquam enim conceptus ovium tempus advenerat. Levavi oculos meos et vidi in sompnis ascendentes mares super feminas. varios et masclos et diversorum colorum. Dixitque angelus domini ad me in sompnis Iacob. Et ego respondi. Adsum. Qui ait. Leva oculos tuos. et vide universos ascendentes super feminas varios respersos atque maculosos. Vidi enim omnia que fecit tibi Laban. Ego sum deus Bethel ubi unxisti lapidem. et votum vovisti michi. Nunc ergo surge et egredere de terra hac. revertens in terram nativitatis tue. Responderuntque Rachel et Lia. Numquid habemus residui quicquam in facultatibus et hereditate domus patris nostri. Nonne quasi alienas reputavit nos. et vendidit et come

ut

pariebat

masclos

dit que patri nostro, sed deus tulit opes patris nostri et nobis eas tradidit ac filiis nostris. Unde omnia que precepit tibi deus fac. Surrexit itaque iacob et impositis liberis et coniugibus suis super camelos abiit. Tulitque omnem substantiam suam et greges et quicquid in mesopotamia acquisierat pergens ad ysaac patrem suum in terram chanaan. Eo tempore laban ierat ad tondendas oues. et rachel furata est ydola patris sui. Noluitque iacob confiteri socero suo quod fugeret. Cumque abisset tam ipse quam omnia que iuris eius erant. et amne transmisso pergeret contra montem galaad. Nunciatum est laban die tercio quod fugeret iacob. Qui assumptis fratribus suis persecutus est eum diebus septem. et comprehendit eum in monte galaad. Viditque in sompnis dicentem sibi dominum. Caue ne quicquam aspere loquaris contra iacob. Iamque iacob extenderat in monte tabernaculum. Cumque ille consecutus eum cum fratribus suis in eodem monte galaad fixit tentorium. Et dixit ad iacob. Quare ita egisti ut clam a me abigeres filias meas quasi captiuas gladio. Cur ignorante me fugere uoluisti. nec indicare mihi ut prosequerer te cum gaudio et canticis et tympanis et citharis. Non es passus ut osculare filios meos ac filias. Stulte operatus es. Et nunc quidem ualet manus mea reddere tibi malum. Sed deus patris tui heri dixit mihi. Caue ne loquaris contra iacob quicquam durius. Esto ad tuos ire cupiebas et desiderio erat domus patris tui. Cur furatus es deos meos. Respondit iacob. Quod inscio te profectus sum. timui ne uiolenter auferres filias tuas. Quod autem furti me arguis. apud quemcumque inueneris deos tuos necetur coram fratribus nostris. Scrutare quicquid tuorum apud me inueneris et aufer. Hec dicens. ignorabat quod rachel furata esset ydola. Ingressus itaque laban in tabernaculum iacob et lie. et utriusque famule non inuenit. Cumque intrasset tentorium rachel illa festinans abscondit ydola subter stramenta cameli et sedit desuper. Scrutantique omne tentorium et nichil inuenienti ait. Ne irascatur dominus meus quod coram te assurgere nequeo quia iuxta consuetudinem feminarum nunc accidit mihi. Sic delusa sollicitudo querentis est. Tumensque iacob cum iurgio ait. Quam ob culpam meam et ob quod peccatum meum sic exarsisti post me et scrutatus es omnem supellectilem meam. quid inuenisti de cuncta substantia domus tue. Pone hic coram fratribus meis et fratribus tuis et iudicent inter me et te. Idcirco .xx. annos fui tecum. oues tue et capre steriles non fuerunt. Arietes gregis tui non comedi nec captum a bestia ostendi tibi. Ego dampnum omne reddebam. Quicquid furto peribat a me exigebas. Die noctuque estu urebar et gelu. fugiebatque sompnus ab oculis meis. Sic per .xx. annos in domo tua seruiui tibi. quatuordecim pro filiabus. et sex pro gregibus tuis. Inmutasti quoque mercedem meam .x. uicibus. Nisi deus patris mei abraham et timor ysaac affuisset mihi. forsitan modo nudum me dimisisses. Afflictionem meam et laborem manuum mearum respexit deus. et arguit te heri. Respondit ei laban. Filie mee et filii et greges tui. et omnia que cernis mea sunt. Quid possum facere filiis et nepotibus meis. Veni ergo et ineamus fedus. ut sit in testimonium inter me et te. Tulit itaque iacob lapidem et erexit illum in titulum. Dixitque fratribus suis. Afferte lapides. Qui congregantes fecerunt tumulum comederuntque super eum. Quem uocauit laban tumulum testis et iacob aceruum testimonii. uterque iuxta proprietatem lingue sue. Dixitque laban. Tumulus iste testis erit inter me et te hodie. Et idcirco appellatum est nomen eius galaad. id est tumulus testis. Et addidit laban. Intueatur dominus et iudicet inter nos. quando recesserimus a nobis. Si afflixeris filias meas et si introduxeris uxores alias super eas. Nullus sermonis nostri testis est absque deo qui presens respicit. Dixitque rursus ad iacob. En tumulus hic et lapis quem erexi inter me et te. testis erit. Tumulus inquam iste et lapis sit in testimonio. si aut ego transiero illum pergens ad te. aut tu preterieris malum mihi cogitans. Deus abraham et deus nachor iudicet inter nos. deus patris eorum. Iurauit ergo iacob per timorem patris sui ysaac. Immolatisque uictimis in monte. uocauit fratres suos ut ederent panem. Qui cum comedissent manserunt ibi. Laban uero de nocte consurgens osculatus est filios et filias suas. et benedixit illis. reuersusque est in locum suum.

XXXII

Iacob quoque abiit itinere quo ceperat: fueruntque ei obviam angeli Dei. Quos cum vidisset, ait: Castra Dei sunt hec. Et appellavit nomen loci illius Manaim, id est castra. Misit autem et nuntios ante se ad Esau fratrem suum, in terram Seir, in regionem Edom. Precepitque eis dicens: Sic loquimini domino meo Esau: Hec dicit frater tuus Iacob: Apud Laban peregrinatus sum, et fui usque in presentem diem. Habeo boves et asinos, oves et servos, et ancillas: mittoque nunc legationem ad dominum meum, ut inveniam gratiam in conspectu tuo. Reversique sunt nuntii ad Iacob, dicentes: Venimus ad Esau fratrem tuum, et ecce properat in occursum tibi cum quadringentis viris. Timuit Iacob valde: et perterritus divisit populum qui secum erat, greges quoque et oves et boves, et camelos, divisit in duas turmas, dicens: Si venerit Esau ad unam turmam, et percusserit eam, alia turma que reliqua est salvabitur. Dixitque Iacob: Deus patris mei Abraham, et Deus patris mei Ysaac: Domine qui dixisti mihi: Revertere in terram tuam, et in locum nativitatis tue, et bene faciam tibi: minor sum cunctis miserationibus tuis, et veritate tua quam explevisti servo tuo. In baculo meo transivi Iordanem istum, et nunc cum duabus turmis regredior. Erue me de manu fratris mei de manu Esau, quia valde eum timeo, ne forte veniens percutiat matrem cum filiis. Tu locutus es quod bene mihi faceres, et dilatares semen meum sicut arenam maris, que pre multitudine numerari non potest. Cumque dormisset ibi nocte illa, separavit de his que habebat munera Esau fratri suo, capras ducentas, hircos viginti, oves ducentas, arietes viginti, camelos fetas cum pullis suis triginta, vaccas quadraginta, et tauros viginti, asinas viginti, et pullos earum decem. Et misit per manum servorum suorum singulos seorsum greges. Dixitque pueris suis: Antecedite me, et sit spatium inter gregem et gregem. Et precepit dicens priori: Si obvium habueris Esau fratrem meum, et interrogaverit te: Cuius es? et quo vadis? et cuius sunt ista que sequeris? respondebis: Servi tui Iacob, munera misit domino meo Esau: ipse quoque post nos venit. Similiter mandata dedit secundo ac tertio, et cunctis qui sequebantur greges, dicens: Hisdem verbis loquimini ad Esau, cum inveneritis eum. Et addetis: Ipse quoque servus tuus Iacob iter nostrum insequitur. Dixit enim: Placabo illum muneribus que precedunt, et postea eum videbo: forsitan propitiabitur mihi. Precesserunt itaque munera ante eum: ipse vero mansit nocte illa in castris. Cumque mature surrexisset, tulit duas uxores suas, et totidem famulas cum undecim filiis, et transivit vadum Iaboc. Transductisque omnibus que ad se pertinebant, remansit solus: et ecce vir luctabatur cum eo usque mane. Qui cum videret quod eum superare non posset, tetigit nervum femoris eius, et statim emarcuit. Dixitque ad eum: Dimitte me, iam enim ascendit aurora. Respondit: Non dimittam te, nisi benedixeris mihi. Ait ergo: Quod nomen est tibi? Respondit: Iacob. At ille: Nequaquam, inquit, Iacob appellabitur nomen tuum, sed Israel: quoniam si contra Deum fortis fuisti, quanto magis contra homines prevalebis? Interrogavit eum Iacob: Dic mihi, quo appellaris nomine? Respondit: Cur queris nomen meum? Et benedixit ei in eodem loco. Vocavitque Iacob nomen loci illius Phanuhel, dicens: Vidi Deum facie ad faciem, et salva facta est anima mea. Ortusque est ei statim sol, postquam transgressus est Phanuhel: ipse vero claudicabat pede. Quam ob causam non comedunt filii Israel nervum qui emarcuit in femore Iacob, usque in presentem diem: eo quod tetigerit nervum femoris eius et obstupuerit.

faceres | tum | q est mirabile

CAP. XXXIII

Elevans autem Iacob oculos suos, vidit venientem Esau, et cum eo quadringentos viros: divisitque filios Lie et Rachel, ambarumque famularum: et posuit utramque ancillam et liberos earum in principio: Liam vero et liberos eius in secundo loco: Rachel autem et Ioseph novissimos. Et ipse progrediens adoravit pronus in terram septies, donec appropinquaret frater eius. Currens itaque Esau obviam fratri suo, amplexatus est eum: stringensque collum eius, et osculans flevit. Levatisque oculis, vidit mulieres et parvulos earum, et ait: Quid sibi volunt isti? et si ad te pertinent? Respondit: Parvuli sunt quos donavit mihi Deus servo tuo. Et appropinquantes ancille et filii earum, incurvati sunt. Accessitque Lia cum liberis suis: et cum similiter adorassent, extremi Ioseph et Rachel adoraverunt. Et ait Esau: Que nam sunt iste turme quas obviam habui? Respondit: Ut invenirem gratiam coram domino meo. Et ille: Habeo, ait, plurima, frater mi: sint tua tibi. Dixitque Iacob:

Noli ita obsecro. Sed si inveni gratiam in oculis tuis, accipe munusculum de manibus meis. Sic enim vidi faciem tuam quasi viderim vultum Dei. Esto mihi propitius, et suscipe benedictionem quam attuli tibi, et quam donavit mihi Deus tribuens omnia. Vix fratre compellente suscipiens ait. Gradiamur simul, eroque socius itineris tui. Dixitque Iacob. Nosti domine mi quod parvulos habeam teneros, et oves ac boves fetas mecum: quas si plus in ambulando fecero laborare, morientur una die cuncti greges. Precedat dominus meus ante servum suum, et ego sequar paulatim vestigia eius, sicut videro posse parvulos meos, donec veniam ad dominum meum in Seir. Respondit Esau. Oro te ut de populo qui mecum est saltem socii remaneant vie tue. Non est inquit necesse. Hoc uno tantum indigeo, ut inveniam gratiam in conspectu tuo domine mi. Reversus est itaque illo die Esau itinere quo venerat in Seir. Et Iacob venit in Socoth. Ubi edificata domo et fixis tentoriis appellavit nomen loci illius Socoth, id est tabernacula. Transivitque in Salem urbem Sichimorum que est in terra Chanaan, postquam reversus est de Mesopotamia Syrie, et habitavit iuxta oppidum. Emitque partem agri in qua fixerat tabernacula a filiis Emor patris Sichem centum agnis. Erectoque ibi altari invocavit super illud fortissimum Deum Israel.

Egressa est autem Dina filia Lie, XXXIIII ut videret mulieres regionis illius. Quam cum vidisset Sichem filius Emor Evei princeps terre illius, adamavit eam et rapuit et dormivit cum illa, vi opprimens virginem. Et conglutinata est anima eius cum ea, tristemque blanditiis delinivit. Et pergens ad Emor patrem suum: Accipe inquit mihi puellam hanc coniugem. Quod cum audisset Iacob, absentibus filiis et in pastu pecorum occupatis, siluit donec redirent. Egresso autem Emor patre Sichem ut loqueretur ad Iacob, ecce filii eius veniebant de agro. Auditoque quod acciderat irati sunt valde, eo quod fedam rem esset operatus in Israel, et violata filia Iacob rem illicitam perpetrasset. Locutus est itaque Emor ad eos. Sichem filii mei adhesit anima filie vestre. Date eam illi uxorem, et iungamus vicissim connubia. Filias vestras tradite nobis, et filias nostras accipite, et habitate nobiscum. Terra in potestate vestra est: exercete, negotiamini, et possidete eam. Sed et Sichem ad patrem et ad fratres eius ait. Inveniam gratiam coram vobis, et quecumque statueritis dabo. Augete dotem, munera postulate, libens tribuam quod petieritis. Tantum date mihi puellam hanc uxorem. Responderunt filii Iacob Sichem et patri eius in dolo, sevientes ob stuprum sororis. Non possumus facere quod petitis, nec dare sororem nostram homini incircumciso, quod illicitum et nefarium est apud nos. Sed in hoc valebimus federari, si esse volueritis nostri similes, et circumcidatur in vobis omne masculini sexus. Tunc dabimus et accipiemus mutuo filias vestras ac nostras, et habitabimus vobiscum, erimusque unus populus. Si autem circumcidi nolueritis, tollemus filiam nostram et recedemus. Placuit oblatio eorum Emor et Sichem filio eius, nec distulit adolescens quin statim quod petebatur expleret. Amabat enim puellam valde, et ipse erat inclitus in omni domo patris sui. Ingressique portam urbis locuti sunt ad populum. Viri isti pacifici sunt, et volunt habitare nobiscum. Negocientur in terra et exerceant eam, que spaciosa et lata cultoribus indiget. Filias eorum accipiemus uxores, et nostras illis dabimus. Unum est quo differtur tantum bonum, si circumcidamus masculos nostros, ritum gentis imitantes. Et substantia eorum et pecora et cuncta que possident nostra erunt. Tantum in hoc acquiescamus, et habitantes simul unum efficiemus populum. Assensi sunt omnes, circumcisis cunctis maribus. Et ecce die tertio, quando gravissimus vulnerum dolor est, arreptis duo filii Iacob Symeon et Levi fratres Dine gladiis, ingressi sunt urbem confidenter. Interfectisque omnibus masculis, Emor et Sichem pariter necaverunt, tollentes Dinam de domo Sichem sororem suam. Quibus egressis, irruerunt super occisos ceteri filii Iacob, et depopulati sunt urbem in ultionem stupri. Oves eorum et armenta et asinos, cunctaque vastantes que in domibus et in agris erant, parvulos quoque et uxores eorum duxerunt captivas. Quibus perpetratis audacter, Iacob dixit ad Symeon et Levi. Turbastis me, et odiosum fecistis Chananeis et Pherezeis habitato

aña

ribus terre huius. Nos pauci sumus. illi congregati percucient me. et delebor ego et domus mea. Responderunt. Numquid ut scorto abuti debuit sorore nostra.

XXXV

Interea locutus est dominus ad iacob. Surge et ascende bethel et habita ibi. Facque altare domino qui apparuit tibi quando fugiebas esau fratrem tuum. Iacob vero convocata omni domo sua ait. Abicite deos alienos qui in medio vestri sunt et mundamini ac mutate vestimenta vestra. Surgite et ascendamus in bethel ut faciamus ibi altare deo qui exaudivit me in die tribulationis mee et fuit socius itineris mei. Dederunt ergo omnes deos alienos quos habebant et inaures que erant in auribus eorum. At ille infodit eos subter terebintum que est post urbem sychem. Cumque profecti essent terror dei invasit omnes per circuitum civitates et non sunt ausi persequi recedentes. Venit igitur iacob luzam que est in terra chanaan cognomento bethel. ipse et omnis populus cum eo. Edificavitque ibi altare et appellavit nomen loci illius domus dei. Ibi enim apparuit ei deus cum fugeret fratrem suum. Eodem tempore mortua est delbora nutrix rebecce et sepulta ad radices bethel subter quercum. Vocatumque est nomen loci illius quercus fletus. Apparuit autem iterum deus iacob postquam reversus est de mesopotamia syrie et venit in bethel. benedixitque ei dicens. Non vocaberis ultra iacob. sed israel erit nomen tuum. Et appellavit eum israel. Dixitque ei. Ego deus omnipotens. cresce et multiplicare. gentes et populi nationum ex te erunt. Reges de lumbis tuis egredientur. terramque quam dedi abraham et ysaac dabo tibi et semini tuo post te. Et recessit ab eo. Ille vero erexit titulum lapideum in loco quo locutus ei fuerat deus libans super eum libamina et effundens oleum. vocansque nomen loci illius bethel. Egressus inde venit verno tempore ad terram que ducit ephratam. In qua cum parturiret rachel ob difficultatem partus periclitari cepit. Dixitque ei obstetrix. Noli timere quia et hunc habebis filium. Egrediente autem anima pre dolore et imminente iam morte. vocavit nomen filii sui benoni. id est filius doloris mei. Pater vero appellavit eum beniamyn id est filius dextre. Mortua est ergo rachel et sepulta in via que ducit ephratam. hec est bethleem. Erexitque iacob titulum super sepulcrum eius.

Hic est titulus monumenti rachel usque in presentem diem. Egressus inde fixit tabernaculum trans turrem gregis. Cumque habitaret in illa regione. abiit ruben et dormivit cum bala concubina patris sui. quod illum minime latuit. Erant autem filii iacob .xii. Filii lye primogenitus ruben. et symeon. et levi. et iudas et ysachar. et zabulon. Filii rachel. ioseph. et beniamyn. Filii bale ancille rachel. dan. et nepthalim. Filii zelphe ancille lye. gad et aser. hii filii iacob qui nati sunt ei in mesopotamia syrie. Venit etiam ad ysaac patrem suum in mambre civitatem arbee. hec est hebron. in qua peregrinatus est abraham et ysaac. Et completi sunt dies ysaac. centum octoginta annorum. Consumptusque etate mortuus est. et appositus est populo suo. senex et plenus dierum. et sepelierunt eum esau et iacob filii sui.

XXXVI

Hee sunt autem generationes esau. ipse est edom. Esau accepit uxores de filiabus chanaan. adam filiam elom hethei. et oolibama filiam ane filie sebeon evei. Basemath quoque filiam ysmahel. sororem nabaioth. Peperit autem ada eliphaz. basemath genuit rauhel. Oolibama edidit iheus et hielom et chore. Hii filii esau qui nati sunt ei in terra chanaan. Tulit autem esau uxores suas et filios et filias. et omnem animam domus sue et substantiam et pecora et cuncta que habere poterat in terra chanaan et abiit in alteram regionem recessitque a fratre suo iacob. Divites enim erant valde. et simul habitare non poterant. nec sustinebat eos terra peregrinationis eorum pre multitudine gregum. Habitavitque esau in monte seir. ipse est edom. Hee autem sunt generationes esau patris edom in monte seir et hec nomina filiorum eius. Eliphaz filius ada uxoris esau. Rahuel quoque filius basemath uxoris eius. Fueruntque filii eliphaz theman omar sephu. et gathan et cenez et chore. Erat autem thamna concubina eliphaz filii esau que peperit ei amalech. Hii sunt filii ada uxoris esau. Filii autem rahuel naath et zara semma et meza. hii filii basemath uxoris esau. Isti quoque erant filii oolibama filie ane filie sebeon uxoris esau quos genuit ei hieus. et hielom et

chore. Hii duces filiorum esau. Dux theman
dux omar. dux sephua dux cenez. dux
chore. dux dathan. dux amalech. Hii filii
eliphaz in terra edom. et hii filii ade. Hii quoque fi
lii rahuel. filii esau. dux naath. dux zara
dux semma. dux meza. Hii autem duces ra
huel in terra edom. Isti filii basemath uxo
ris esau. Hii autem filii oolibama uxoris e
sau. dux hieus dux hielom. dux chore. Hii
duces oolibama filie ane uxoris esau. Isti
filii esau. et hii duces eorum. ipse est edom. Isti fi
lii seir horrei. habitatores terre. Iotham et sobal
et sebeon et anan dison et esebeon et disan. Hii
duces horrei. filii seir in terra edom. Facti sunt filii
autem Iotham horrei et theman. Erat autem so
ror iotham thamna et isti filii sobal. aluan
et maneeth et hebal sephi et onam. Et hii filii
sebeon. achaia et ana. Iste est ana qui invenit
aquas calidas in solitudine. cum pasceret asinos se
beon patris sui. habuitque filium disan. et filiam
oolibama. Et isti filii disan. amdan et ies
ban et iethran et charan. Hii quoque filii eser. ba
laan et zevan et acham. Habuit autem filios disan.
hus et aran. Isti duces horreorum. dux lotham.
dux sobal. dux sebeon. dux ana. dux dison
dux eser. dux disan. Isti duces horreorum qui impera
verunt in terra seir. Reges autem qui regnaverunt in terra
edom antequam haberent regem filii israel. fuerunt hii
Balac filius beor nomenque urbis eius denaba.
Mortuus est autem balac et regnavit pro eo iobab filius
zare de bosra. Cumque mortuus esset iobab. regnavit
pro eo husam de terra themanorum. Hocque mortuo
regnavit pro adad filius badad qui percussit ma
dian in regione moab et nomen eius abuth. Cu
mque esset adad regnavit pro eo semla de masreca. Hoc
quoque mortuo regnavit pro eo saul de fluvio roo
both. Cumque et hic obisset. successit in regnum ba
lanam filius achobor. Isto quoque mortuo regnavit
pro eo adad nomenque urbis eius phoa. et appella
batur uxor illius meezabel filia matred filie
mizaab. Hec quoque nomina ducum esau in cognationibus

et locis et vocabulis suis. Dux thamna. dux
alua. dux ietheth. dux oolibama. dux ela
dux phinon. dux cenez. dux theman. dux
mabsar. dux magdiel. dux iram. Hii duces
edom habitantes in terra imperii sui. ipse est esau pater
ydumeorum. Habitavit autem iacob in terra chanaan
in qua peregrinatus est pater suus. Et hee sunt generationes.

XXXVII

Ioseph. Cum xvi. esset annorum pascebat
gregem cum fratribus suis adhuc puer et erat
cum filiis bale et zelphe uxorum patris sui. Accusa
vitque fratres suos apud patrem crimine pessimo.
Israel autem diligebat ioseph super omnes filios su
os. eo quod in senectute genuisset eum. Fecitque ei tu
nicam polimitam. Videntes autem fratres eius quod a patre
plus cunctis filiis amaretur. oderant eum. nec po
terant ei quicquam pacifice loqui. Accidit quoque ut vi
sum sompnium referret fratribus suis. que causa maioris
odii seminarium fuit. Dixitque ad eos. Audite
sompnium meum quod vidi. Putabam ligare nos
manipulos in agro. et quasi consurgere manipu
lum meum et stare. vestros manipulos circumstantes
adorare manipulum meum. Responderunt fratres eius.
Numquid rex noster eris. aut subiciemur dicioni tue.
Hec ergo causa sompniorum atque sermonum. invidie
et odii fomitem ministravit. Aliud quoque vidit sop
nium quod narrans fratribus ait. Vidi per sompnium quasi
solem et lunam et stellas xi. adorare me. Quod
cum patri suo et fratribus retulisset. increpavit eum pater
et dixit. Quid sibi vult hoc sompnium quod vidisti. Num
ego et mater tua et fratres tui adorabimus te super
terram. Invidebant igitur ei fratres sui. pater vero rem ta
citus considerabat. Cumque fratres illius in pascendis gregi
bus patris morarentur in sychem dixit ad eum israel.
Fratres tui pascunt oves in sychimis. veni mittam
te ad eos. Quo respondente presto sum. ait. Vade
et vide si cuncta prospera sint erga fratres tuos et
pecora. et renuncia michi quid agatur. Missus de val
le hebron. venit in sychem. Invenitque eum vir erran
tem in agro. et interrogavit quid quereret. At ille re
spondit. fratres meos quero. indica michi ubi pascant
greges. Dixitque ei vir. Recesserunt de loco isto.

audivi autem eos dicentes eamus in dothaym.
Perrexit ergo ioseph post fratres suos et invenit eos in do
thaym. Qui cum vidissent eum procul antequam acce
deret ad eos cogitaverunt illum occidere. Et mutuo
loquebantur. Ecce sompniator venit. venite occida
mus eum et mittamus in cisternam veterem. dicemusque
fera pessima devoravit eum. et tunc apparebit quid
illi prosint sompnia sua. Audiens autem hoc ruben
nitebatur liberare eum de manibus eorum et dicebat.
Non interficiamus animam eius. nec effundamus san
guinem. sed proicite eum in cisternam veterem que est in soli
tudine manusque servate innoxias. hoc autem dice
bat volens eripere eum de manibus eorum et reddere
patri suo. Confestim igitur ut pervenit ad fratres suos
nudaverunt eum tunica talari et polimita
miseruntque in cisternam veterem que non habebat aquam.
Et sedentes ut comederent panem viderunt viato
res ysmahelitas venire de galaad et camelos
eorum portantes aromata et resinam et stacten in egyp
tum. Dixit ergo iudas fratribus suis. Quid nobis pro
dest si occiderimus fratrem nostrum et celaverimus sangui
nem ipsius. Melius est ut venundetur ysmahelitis
et manus nostre non polluantur. frater enim et caro nostra
est. Acquieverunt fratres sermonibus eius. Et pretereuntibus ma
dianitis negociatoribus extrahentes eum de
cisterna vendiderunt eum ysmahelitis .xxx. ar
genteis. qui duxerunt eum in egyptum. Reversusque ru
ben ad cisternam non invenit puerum. Et scissis vesti
bus pergens ad fratres suos ait. Puer non comparet
et ego quo ibo. Tulerunt autem tunicam eius et in sangui
ne hedi quem occiderant tinxerunt mittentes qui ferrent
ad patrem et dicerent. hanc invenimus vide utrum tu
nica filii tui sit an non. Quam cum cognovisset pater
ait. Tunica filii mei est. fera pessima comedit
eum. bestia devoravit ioseph. Scissisque vestibus
indutus est cilicio. lugens filium suum multo tempore. Congre
gatis autem cunctis liberis eius. ut lenirent dolorem patris
noluit consolationem recipere et ait. Descendam ad filium
meum lugens in infernum. Et illo perseverante in fletu
madianite vendiderunt ioseph in egypto phuti
phar eunucho pharaonis magistro milicie.

XXXVIII

Eodem tempore descendens iudas a fratribus
suis divertit ad virum odollamitem
nomine hyram. Viditque ibi filiam hominis chana
nei vocabulo sue quam uxore accepta ingressus est
ad eam. Que concepit et peperit filium vocavitque
nomen eius her. Rursum concepto fetu natum filium no
minavit onam. Tercium quoque peperit quem appellavit
sela. Quo nato parere ultra cessavit. Dedit autem
iudas uxorem primogenito suo her. nomine tha
mar. Fuit quoque her primogenitus iude nequam in con
spectu domini. et ab eo occisus est. Dixit ergo iudas ad
onam filium suum. Ingredere ad uxorem fratris tui et so
ciare illi. ut suscites semen fratri tuo. Ille sciens
non sibi nasci filios introiens ad uxorem fratris sui. se
men fundebat in terram ne liberi fratris nomine nascerentur.
Et idcirco percussit eum dominus eo quod rem detestabilem
faceret. Quam ob rem dixit iudas thamar nurui sue.
Esto vidua in domo patris tui. donec crescat sela
filius meus. Timebat enim ne et ipse moreretur. sicut fratres
eius. Que abiit et habitavit in domo patris sui. Evo
lutis autem multis diebus. mortua est sue uxor iude.
Qui post luctum consolatione suscepta. ascendebat ad
tonsores ovium suarum. ipse et hyras opilio gregis
odollamita in thamnas. Nunciatumque est thamar
quod socer illius ascenderet in thamnas ad tondendas
oves. Que depositis viduitatis vestibus assump
sit theristrum. Et mutato habitu sedit in bivio iti
neris quod ducit thamnam eo quod crevisset sela et non eum
accepisset maritum. Quam cum vidisset iudas suspi
catus est esse meretricem. Operuerat enim vultum suum ne
cognosceretur. Ingrediensque ad eam ait. Dimitte me
ut coeam tecum. Nesciebat enim quod nurus sua esset. Que re
spondente quid michi dabis ut fruaris concubitu meo.
dixit. Mittam tibi hedum de gregibus. Rursusque illa dicente.
Patiar quod vis si dederis michi arrabonem donec mittas
quod polliceris. ait iudas. Quid vis tibi pro arrabo
ne dari. Respondit. Anulum tuum et armillam et bacu
lum quem manu tenes. Ad unum ergo coitum concepit mulier
Et surgens abiit. Depositoque habitu quem assump
serat induta est viduitatis vestibus. Misit autem
iudas hedum per pastorem suum odollamitem ut re

reciperet pignus quod dederat mulieri. Qui cum non invenisset
eam, interrogavit homines loci illius: Ubi est mulier que se-
debat in bivio? Respondentibus cunctis: Non fuit in loco
isto meretrix, reversus est ad iudam et dixit ei: Non in-
veni eam. Sed et homines loci illius dixerunt michi numquam
ibi sedisse scortum. Ait iudas: Habeat sibi, certe men-
dacii nos arguere non poterit. Ego misi hedum quem
promiseram et tu non invenisti eam. Ecce autem post tres men-
ses nuntiaverunt iude dicentes: Fornicata est tha-
mar nurus tua et videtur uterus illius intumescere. Dixit
iudas: Producite eam ut comburatur. Que cum edu-
ceretur ad penam, misit ad socerum suum dicens: De
viro cuius hec sunt concepi. Cognosce cuius sit anulus et
armilla et baculus. Qui agnitis muneribus ait: Iu-
stior me est, quia non tradidi eam sela filio meo.
Attamen ultra non cognovit eam. Instante autem partu
apparuerunt gemini in utero, atque in ipsa effusione
infantium unus protulit manum, in qua obstetrix liga-
vit coccinum dicens: Iste egredietur prior. Illo vero re-
trahente manum egressus est alter. Dixitque mulier: Quare
divisa est propter te maceria? Et ob hanc causam vocavit
nomen eius phares. Postea egressus est frater eius in cuius
manu erat coccinum, quem appellavit zara. XXXIX

Igitur ioseph ductus est in egyptum emitque
eum phutiphar eunuchus pharaonis princeps
exercitus vir egyptius de manu ysmahelitarum a quibus
perductus erat. Fuitque dominus cum eo et erat vir in cunc-
tis prospere agens, habitabatque in domo domini sui, qui
optime noverat esse dominum cum eo et omnia que gereret
ab eo dirigi in manu illius. Invenitque ioseph [gratiam] co-
ram domino suo et ministrabat ei. A quo prepositus omnibus
gubernabat creditam sibi domum et universa que sibi tra-
dita fuerant. Benedixitque dominus domui egyptii
propter ioseph et multiplicavit tam in edibus quam in agris
cunctam eius substantiam. Nec quicquam aliud noverat nisi pa-
nem quo vescebatur. Erat autem ioseph pulchra facie et
decorus aspectu. Post multos itaque dies iniecit domina
oculos suos in ioseph et ait: Dormi mecum. Qui
nequaquam acquiescens operi nefario dixit ad eam:
Ecce dominus meus omnibus michi traditis ignorat quid ha-
beat in domo sua, neque quicquam est quod non in mea sit

potestate, vel non tradiderit michi preter te que uxor eius es.
Quomodo ergo possum hoc malum facere et peccare in
dominum meum? Huiuscemodi verbis per singulos dies
loquebantur, et mulier molesta erat adolescenti, et
ille recusabat stuprum. Accidit autem quadam die
ut intraret ioseph domum et operis quippiam absque ar-
bitris faceret, et illa apprehensa lacinia vesti-
menti eius diceret: Dormi mecum. Qui relicto in
manu illius pallio fugit et egressus est foras. Cum-
que vidisset mulier vestem in manibus suis et se esse
contemptam, vocavit ad se homines domus sue et ait ad
eos: En introduxit virum hebreum ut illuderet
nobis. Ingressus est ad me ut coiret mecum. Cumque
ego succlamassem et audisset vocem meam, reliquit
pallium quod tenebam et fugit foras. In argumen-
tum ergo fidei retentum pallium ostendit marito
revertenti domum et ait: Ingressus est ad me servus
hebreus quem adduxisti ut illuderet michi. Cumque au-
disset me clamare, dimisit pallium et fugit fo-
ras. His auditis dominus et nimium verbis coniugis [credulus]
iratus est valde. Tradiditque ioseph in carcerem, ubi
vincti regis custodiebantur, et erat ibi clausus.
Fuit autem dominus cum ioseph et misertus illius dedit ei
gratiam in conspectu principis carceris, qui tradidit in manu
illius universos vinctos qui in custodia tenebantur.
Et quicquid fiebat sub ipso erat. nec noverat aliquid
cunctis ei creditis. Dominus enim erat cum illo et omnia
eius opera dirigebat. XL

His itaque gestis accidit ut peccarent duo
eunuchi, pincerna regis egypti et pistor, domino
suo. Iratusque pharao contra eos, nam alter pincernis
preerat alter pistoribus, misit eos in carcerem princi-
pis militum, in quo erat vinctus et ioseph. At custos
carceris tradidit eos ioseph, qui et ministrabat
eis. Aliquantulum temporis fluxerat, et illi in custodia te-
nebantur. Videruntque ambo somnium nocte una
iuxta interpretationem congruam sibi. Ad quos cum introisset
ioseph mane et vidisset eos tristes, sciscitatus est
dicens: Cur tristior est hodie solito facies vestra?
Qui responderunt: Somnium vidimus et non est qui inter-
pretetur nobis. Dixitque ad eos ioseph: Numquid non

dis interpretatio. Refer mihi quid videris. Narravit prior prepositus pincernarum somnium suum. Videbam coram me vitem in qua erant tres propagines crescere paulatim in gemmas, et post flores uvas maturescere: calicemque pharaonis in manu mea. Tuli ergo uvas et expressi in calicem quem tenebam, et tradidi poculum pharaoni. Respondit ioseph. Hec est interpretatio somnii. Tres propagines tres adhuc dies sunt. post quos recordabitur pharao ministerii tui et restituet te in gradum pristinum. Dabisque ei calicem iuxta officium tuum sicut ante facere consueveras. Tantum memento mei. cum bene tibi fuerit et facies mecum misericordiam ut suggeras pharaoni. ut educat me de isto carcere quia furto sublatus sum de terra hebreorum et hic innocens in lacum missus sum. Videns pistorum magister quod prudenter somnium dissolvisset ait. Et ego vidi somnium quod haberem tria canistra farine super caput meum. et in uno canistro quod erat excelsius portare me omnes cibos qui fiunt arte pistoria. avesque comedere ex eo. Respondit ioseph. Hec est interpretatio somnii. Tria canistra tres adhuc dies sunt post quos auferet pharao caput tuum ac suspendet te in cruce. et lacerabunt et lacerabunt volucres carnes tuas. Exinde dies tertius natalis pharaonis erat. qui faciens grande convivium pueris suis recordatus est inter epulas magistri pincernarum et pistorum principis. restituitque alterum in locum suum ut porrigeret regi poculum. Alterum suspendit in patibulo ut coniectoris veritas probaretur. Et tamen succedentibus prosperis, prepositus pincernarum oblitus est interpretis sui. XLI

Post duos annos vidit pharao somnium. Putabat se stare super fluvium de quo ascendebant vii. boves pulchre et crasse nimis et pascebantur in locis palustribus. Alie quoque vii. emergebant de flumine. fede confecteque macie et pascebantur in ipsa amnis ripa in locis virentibus. Devoraveruntque eas quarum mira species et habitudo corporum erat. Expergefactus pharao rursum dormivit et vidit alterum somnium. Septem spice pullulabant in culmo uno plene atque formose. Alie quoque totidem spice tenues et percusse uredine oriebantur. devorantes omnem priorum pulchritudinem. Evigilans pharao post quietem et facto mane pavore perterritus, misit ad coniectores egypti. cunctosque sapientes. Et accersitis narravit somnium. nec erat qui interpretaretur. Tunc demum reminiscens pincernarum magister ait. Confiteor peccatum meum. Iratus rex servis suis me et magistrum pistorum retrudi iussit in carcerem principis militum. ubi una nocte utrique vidimus somnium presagum futurorum. Erat ibi puer hebreus eiusdem ducis militum famulus cui narrantes somnia audivimus quicquid postea rei probavit eventus. Ego enim redditus sum officio meo. et ille suspensus est in cruce. Protinus ad regis imperium eductum de carcere ioseph totonderunt. ac veste mutata obtulerunt ei. Cui ille ait. Vidi somnia nec est qui edisserat. que audivi te prudentissime conicere. Respondit ioseph. Absque me deus respondebit prospera pharaoni. Narravit ergo pharao quod viderat. Putabam me stare super ripam fluminis et vii. boves de amne conscendere pulchras nimis et obesis carnibus qui in pastu paludis virecta carpebant. Et ecce has sequebantur alie vii. boves. in tantum deformes et macilente ut numquam tales in terra egypti viderim. Que devoratis et consumptis prioribus. nullum saturitatis dedere vestigium. sed simili macie et squalore torpebant. Evigilans rursum sopore depressus vidi somnium. vii. spice pullulabant in culmo uno plene atque pulcherrime. Alie quoque vii. tenues et percusse uredine oriebantur que priorum pulchritudinem devoraverunt. Narravi coniectoribus somnium et nemo est qui edisserat. Respondit ioseph. Somnium regis unum est quod facturus est deus ostendit pharaoni. vii. boves pulchre et vii. spice plene. vii. ubertatis anni sunt. eandemque vim somnii comprehendunt. vii. quoque boves tenues atque macilente que ascenderunt post eas. et vii. spice tenues et vento urente percusse vii. anni venture famis que hoc ordine complebuntur. Ecce vii. venient anni fertilitatis magne in universa terra egypti. quos sequentur vii. anni alii tante sterilitatis ut oblivioni tradatur cuncta retro habundantia. Consumptura est enim fames omnem terram et ubertatis magnitudinem perditura inopie magnitudo. Quod autem vidisti ii. ad eandem rem pertinens somnium firmitatis indi

cuı̄ ē. eo qd̾ fiat s̄mo dı̄. ⁊ uelocı᷒ impleatur.
Nunc g᷒ puideat rex uirū sapiētē ⁊ industriū
⁊ p̄ficiat eū t̄re egypti. Qui cōstituat p̄posi
tos p singlas regiones ⁊ quītā p̄tē fructuū
p .vij. ānos fertilitatis q̄ iā nūc futuri s̄. cōgregent
ī horrea ⁊ omē frumētū sb pharaōis p̄tate
cōdat̄ seruetq; ī urbibȝ ⁊ p̄paret̄ futur̄. vij. ānoꝝ
famı̄. q̄ p̄ssura ē egyptū. ⁊ n̄ cōsumet̄ t̄ra ino
pia. Placuit pharaoni cōsiliū ⁊ cūctis minist̄s
eius. Locutusq; ē ad eos. Nūm inuenire poterim᷒ ta
lē uirū q̄ sp̄u dı̄ plen᷒ sit. Dix̄ g᷒ ad ioseph.
Quia ondit tı̄ ds̄ oīa q̄ locut᷒ es. Nūqd sapi
entiorē ⁊ cōsilem tui īuenire potero. Tu eris sup
domū meā. ⁊ ad tui oris īpiū cūct᷒ p̄pls obedi
et. uno tm̄ regni solio te p̄cedā. Dixitq; r̄
sū pharao ad ioseph. Ecce cōstitui te sup uni
uersā t̄rā egypti. Tulit ānulū suū de manu
sua. ⁊ dedit ī manu ei᷒. Vestiuitq; eū stolā
byssinā ⁊ collo torquē aureā circūposuit
fecitq; ascēdere sup currū suū secūdū clamante
p̄cone. ut oms̄ corā eo genu flecteret. ⁊ p̄po
situ ēē scirēt uniuerse t̄re egypti. Dixitq; rex
ad ioseph. Ego sū pharao absq; tuo īperio nō
mouebit q̄sq̄m manū aut pedē ī oī t̄ra egyp
ti. Vertitq; nomē illi᷒ ⁊ uocauit eū lingua egy
ptiaca saluatorē mūdi. Deditq; illi uxorē a
seneth filiā phutipharis sacerdotis heliopoleos.
Egressus itaq; ioseph ad t̄rā egypti. xxx. aut̄
erat ānoꝝ qn̄ stetit ī cōspcu regis pharaonis
⁊ circuiuit oms̄ regiones egypti. Venitq;
fertilitas .vij. ānoꝝ. ⁊ ī manipulos redacte
segetes cōgregate s̄ ī horrea egypti. Omis
⁊ iā frugū habūdācia ī singlis urbib᷒ cōdita
ē. Tantaq; fuit multitudo tritici ut harene ma
ris coequaret̄ ⁊ copia mensurā excederet. Nati sūt
aūt ioseph filii duo. anteq̄m ueniret fames. q̄s
ei pep̄it aseneth filia phutipharis sacerdotis
heliopoleos. Vocauitq; nomē p̄mogeniti
manasses dicēs. Obliuisci me fecit ds̄ om̄
laboꝝ meoꝝ. ⁊ domᵘ pr̄is mei. Nomē quoq; secūdi
appellauit ephraim dicēs. Crescere me fec ds̄

ī t̄ra paupertatis mee. Igit̄ t̄nsactis .vij. ānis
ubertatis q̄ fuerant ī egypto. ceperūt uenire .vij.
āni inopie. q̄s p̄dixerat ioseph ⁊ ī uniuerso orbe
fames p̄ualuit. In cūcta aūt t̄ra egypti erat
fames q̄ esuriente clamauit p̄pls ad phara
onē. alimēta petēs. Quibȝ ille respondit. Ite ad
ioseph. ⁊ q̄cq̄d uob dixerit facite. Crescebat aūt
cottidie fames ī oī t̄ra. Aperuitq; ioseph
uniuersa horrea ⁊ uendebat egyptiis. Nā ⁊ illos
oppsserat fames. omsq; p̄uintie ueniebat ī egyp
tū ut emeret escas. ⁊ malū īopie t̄pareret.

XLII

Audiēs aūt iacob qd̄ alimēta
uenderent̄ ī egypto dix filiis suis. Quare
negligitis. Audiui qd̄ triticū uenūdet̄ ī egyp
to. Descēdite ⁊ emite nob necc̄aria ut possim᷒
uiuē. ⁊ n̄ cōsumam̄ īopia. Descēdētes igr̄ fr̄s
ioseph .x. ut emerēt frumēta ī egypto benia
myn domi retēto ab iacob q̄ dixerat fr̄ib᷒ ei᷒
ne forte ī itinere q̄cq̄m patiat̄ mali. Ingressi s̄
t̄rā egypti cū aliis q̄ p̄gebāt ad emēd̄. Erat
aūt fames ī t̄ra chanaan ⁊ ioseph erat p̄nceps
egypti. atq; ad illius nutū frumēta p̄plis uende
batur. Cūq; adorasset eū fr̄es sui. ⁊ agnouisset
eos. Quasi ad alienos dur᷒ loq̄bat̄. interrogās
eos. Vnde uenistis. Qui responderūt. De t̄ra cha
naan ut emam᷒ necc̄aria. Et tn̄ fr̄s ip̄e cognosceret
nō ē agnit᷒ ab eis. Recordatusq; sompnioꝝ q̄ a
liq̄ndo uiderat. Ait ad eos. Exploratores estis.
ut uideatis īfirmiora t̄re uenistis. Qui dixerūt.
Nō ē ita dn̄e. s; serui tui uenerūt ut emerent cibos.
Omēs filii uni᷒ sum᷒ uiri. Pacifici uenim᷒. n̄ q̄c
q̄m famli tui machināt̄ mali. Quib᷒ ille
respondit. Aliter ē. imunita t̄re hui᷒ cōsiderare ue
nistis. Et illi. xij. inquit serui tui fr̄es sum᷒. filii
uiri uni᷒ ī t̄ra chanaan. Minim᷒ cū pr̄e nr̄o
ē. ⁊ ali᷒ nō ē sup. Hoc ē inq̄t qd̄ locut᷒ sū. ex
ploratores estis. Iā nūc experimētū uri capiā.
P salutē pharaonis n̄ egrediemī hinc. donec
ueniat fr̄ u̅r minim᷒. Mittite ex uob unū
ut adducat eū. Vos aūt eritis ī uīcul. do
nec p̄bent̄ q̄ dixistis. utr̄ falsa an uera sint.

Alioquin per salutem pharaonis exploratores estis.
Tradidit ergo eos custodie tribus diebus. Die autem tercio
eductis de carcere ait. Facite quod dixi et vivetis.
Deum enim timeo. Si pacifici estis. frater vester unus liget-
tur in carcere. Vos autem abite et ferte frumenta que emis-
tis in domos vestras. et fratrem vestrum minimum ad me
adducite. ut possim vestros probare sermones et non mo-
riamini. Fecerunt ut dixerat. et locuti sunt invicem. Merito
hec patimur quia peccavimus in fratrem nostrum. videntes angus-
tias anime illius cum deprecaretur nos et non audivimus. id-
circo venit super nos ista tribulatio. E quibus unus
ruben ait. Numquid non dixi vobis nolite peccare in pu-
erum et non audistis me. En sanguis eius exquiritur. Ne-
sciebant autem quod intelligeret ioseph. eo quod per interpretem
loqueretur ad eos. Avertitque se parumper et flevit. Et
reversus. locutus est ad eos. Tollensque symeon et ligans
illis presentibus. Iussit ministris ut implerent saccos
eorum tritico. et reponerent pecunias singulorum in sacculis
suis: datis supra cibariis in via. Qui fecerunt ita. At
illi portantes frumenta in asinis profecti sunt. Apertoque
unus sacco ut daret iumento pabulum in diversorio. con-
templatus pecuniam in ore sacculi. dixit fratribus suis. Red-
dita est mihi pecunia mea. En habetur in sacco. Et ob-
stupefacti turbatique dixerunt mutuo. Quidnam
est hoc quod fecit nobis deus. Veneruntque ad iacob patrem su-
um in terram chanaan et narraverunt ei omnia que acci-
dissent sibi dicentes. Locutus est nobis dominus terre dure. et pu-
tavit nos exploratores esse provincie. Cui respondimus.
Pacifici sumus. nec ullas molimur insidias. xii. fratres
uno patre geniti sumus. unus non est super. minimus cum
patre nostro versatur in terra chanaan. Qui ait nobis. Sic proba-
bo si pacifici estis. Fratrem vestrum unum dimittite
apud me et cibaria domibus vestris necessaria sumi-
te. et abite. Fratremque vestrum minimum adducite
ad me. ut sciam quod non sitis exploratores. Et istum
qui tenetur in vinculis recipere possitis. Ac deinceps emen-
di que vultis habeatis licentiam. His dictis cum frumenta
effunderent singuli: repererunt in ore sacculorum ligatas
pecunias. Exterritisque simul omnibus. dixit pater iacob.
Absque liberis me esse fecistis. Ioseph non est super: sy-
meon tenetur in vinculis. beniamyn auferetis. in me

hec mala omnia reciderunt. Cui respondit ruben. Du-
os filios meos interfice si non reduxero illum tibi. Trade
illum in manu mea. et ego eum tibi restituam. At ille. Non
descendet inquit filius meus vobiscum. Frater eius mortuus est.
ipse solus remansit. Si quid ei adversi acciderit in terra
ad quam pergitis. deducetis canos meos cum dolore

ad inferos.

XLIII

Interim fames omnem terram ve-
hementer premebat. Consumptisque cibis quos ex egypto
detulerant. dixit iacob filiis suis. Revertimini et emite
nobis pauxillum escarum. Respondit iudas. Denunciavit
nobis vir ille sub testificatione iurandi dicens. non vide-
bitis faciem meam nisi fratrem vestrum minimum adduxe-
ritis vobiscum. Si ergo vis mittere eum nobiscum. pergemus
pariter et ememus tibi necessaria. Si autem non vis. non ibimus.
Vir enim ut sepe diximus denunciavit nobis dicens.
non videbitis faciem meam absque fratre vestro minimo.
Dixit eis israel. In meam hoc fecistis miseriam. ut indica-
retis ei et alium habere vos fratrem. At illi responderunt.
Interrogavit nos homo per ordinem nostram progeniem:
si pater viveret si haberemus fratrem. et nos respondimus ei conse-
quenter iuxta id quod fuerat sciscitatus. Numquid scire po-
teramus quod dicturus esset. adducite fratrem vestrum vobiscum.
Iudas quoque dixit patri suo. Mitte puerum mecum ut profi-
ciscamur et possimus vivere. ne moriamur nos et parvu-
li nostri. Ego suscipio puerum. de manu mea requi-
re illum. Nisi reduxero et tradidero eum tibi. ero peccati reus in te
omni tempore. Si non intercessisset dilatio. iam vice altera
venissemus. Igitur israel pater eorum dixit ad eos. Si sic ne-
cesse est. facite quod vultis. Sumite de optimis terre
frugibus in vasis vestris. et deferte viro munera. Modi-
cum resine et mellis et storacis. et stactis et therebinthi.
et amigdalarum. Pecuniamque duplicem ferte vobiscum.
et illam quam invenistis in sacculis reportate. ne forte erro-
re factum sit. Sed et fratrem vestrum tollite. et ite ad virum.
Deus autem meus omnipotens faciat eum placabilem. et remit-
tat vobiscum fratrem vestrum quem tenet et hunc beniamyn.
Ego autem quasi orbatus absque liberis ero. Tulerunt ergo viri
munera et pecuniam duplicem et beniamyn. descende-
runtque in egyptum et steterunt coram ioseph. Quos cum ille
vidisset et beniamyn simul. precepit dispensatori
domus sue dicens. Introduc viros domum et occide

victimas et instrue convivium quoniam mecum sunt comesturi meridie. Fecit ille sicut fuerat imperatum et introduxit viros domum. Ibique exterriti dixerunt mutuo: propter pecuniam quam retulimus prius in saccis nostris introducti sumus, ut devolvat in nos calumpniam et violenter subiciat servituti et nos et asinos nostros. Quam ob rem in ipsis foribus accedentes ad dispensatorem locuti sunt. Oramus domine ut audias. Iam ante descendimus ut emeremus escas quibus emptis cum venissemus ad diversorium aperuimus saccos nostros et invenimus pecuniam in ore saccorum quam nunc eodem pondere reportavimus. Sed et aliud attulimus argentum ut emamus que nobis necessaria sunt. Non est in nostra conscientia quis eam posuerit in marsuppiis nostris. At ille respondit. Pax vobiscum nolite timere. Deus vester et deus patris vestri dedit vobis thesauros in saccis vestris. Nam pecuniam quam dedistis michi probatam ego habeo. Eduxitque ad eos Symeon. Et introductis domum attulit aquam et laverunt pedes suos deditque pabula asinis eorum. Illi vero parabant munera donec ingrederetur ioseph meridie. Audierant enim quod ibi comesturi essent panem. Igitur ingressus est ioseph domum suam. obtuleruntque ei munera tenentes in manibus et adoraverunt pronim in terram. At ille clementer resalutatis eis interrogavit eos dicens. Salvusne est pater vester senex de quo dixeratis michi. Adhuc vivit. Qui responderunt. Sospes est servus tuus pater noster. Adhuc vivit. Et incurvati adoraverunt eum. Attollens autem oculos ioseph vidit beniamyn fratrem suum uterinum et ait. Iste est frater vester parvulus de quo dixeratis michi. Et rursum. Deus inquit misereatur tui fili mi. Festinavitque quia commota fuerant viscera eius super fratre suo et erumpebant lacrime. Et introiens cubiculum flevit. Rursusque lota facie egressus continuit se et ait. Ponite panes. quibus appositis seorsum ioseph et seorsum fratribus. Egyptiis quoque qui vescebantur simul seorsum. Illicitum est enim egyptiis comedere cum hebreis et profanum putant huiuscemodi convivium. Sederunt coram eo primogenitus iuxta primogenita sua. et minimus iuxta etatem suam. Et mirabantur nimis sumptis partibus quas ab eo acceperant. maiorque pars venit beniamyn.

ita ut quinque partibus excederet. biberuntque et inebriati sunt cum eo.

XLIIII

Precepit autem ioseph dispensatori domus sue dicens. Imple saccos eorum frumento quantum possunt capere. et pone pecuniam singulorum in summitate sacci. Cyphum autem meum argenteum et pretium quod dedit tritici pone in ore sacci iunioris. Factumque est ita. Et orto mane dimissi sunt cum asinis suis. Iamque urbem exierant et processerant paululum. Tunc ioseph accito dispensatore domus. Surge inquit persequere viros et apprehensis dicito. Quare reddidistis malum pro bono. Cyphus quem furati estis ipse est in quo bibit dominus meus in quo augurari solet. pessimam rem fecistis. Fecit ille quod iusserat. et apprehensis per ordinem locutus est. Qui responderunt. Quare sic loquitur dominus noster ut servi tui tantum flagicium commiserint. Pecuniam quam invenimus in summitate saccorum reportavimus ad te de terra chanaan. Et quomodo consequens est ut furati simus de domo domini tui aurum vel argentum. Apud quemcumque fuerit inventum servorum tuorum quod queris. moriatur et nos servi erimus domini nostri. Qui dixit eis. Fiat iuxta vestram sententiam. Apud quem fuerit inventum. ipse sit servus meus. Vos autem eritis innoxii. Itaque festinato deponentes in terram saccos aperuerunt singuli. Quos scrutatus incipiens a maiore usque ad minimum invenit cyphum in sacco beniamyn. At illi scissis vestibus oneratisque rursum asinis reversi sunt in oppidum. Primusque iudas cum fratribus ingressus est ad ioseph. Necdum enim de loco abierat. Omnesque ante eum in terram corruerunt pariter. Quibus ille ait. Cur sic agere voluistis. An ignoratis quod non sit similis mei in augurandi scientia. Cui iudas. Quid respondebimus inquit domino meo. vel quid loquemur. aut iuste poterimus obtendere. Deus invenit iniquitatem servorum tuorum. En omnes servi sumus domini mei. et nos et apud quem inventus est ciphus. Respondit ioseph. Absit a me ut sic agam. qui furatus est cyphum ipse sit servus meus. Vos autem abite liberi ad patrem vestrum. Accedens propius iudas confidenter ait. Oro domine mi. loquatur servus tuus verbum in auribus tuis. et ne irascaris famulo

tuo. tu es enim post pharaonem dominus meus. Interrogasti prius servos tuos. habetis patrem aut fratrem. et nos respondimus tibi domino meo. Est nobis pater senex et puer parvulus qui in senectute illi natus est. cuius uterinus frater est mortuus. et ipsum solum habet mater sua. Pater vero tenere diligit eum. Dixistique servis tuis. Adducite eum ad me. et ponam oculos meos super illum. Suggessimus domino meo. non potest puer relinquere patrem suum. Si enim illum dimiserit morietur. Et dixisti servis tuis. nisi venerit frater vester minimus non videbitis amplius faciem meam. Cum ergo ascendissemus ad famulum tuum patrem nostrum: narravimus ei omnia que locutus est dominus meus. Et dixit pater noster. Revertimini et emite nobis parum tritici. Cui diximus. Ire non possumus. Si frater noster minimus descendet nobiscum proficiscemur simul. Alioquin illo absente non audemus videre faciem viri. Ad que ille respondit. Vos scitis quod duos genuerit mihi uxor mea. Egressus est unus et dixistis bestia devoravit eum. et huc usque non comparet. Si tuleritis et istum. et aliquid ei in via contigerit deducetis canos meos cum merore ad inferos. Igitur si intravero ad servum tuum patrem meum et puer defuerit cum anima illius ex huius anima pendeat. cumque viderit eum non esse nobiscum. morietur et deducent famuli tui canos eius cum dolore ad inferos. Ego proprie servus tuus sim. qui in meam hunc recepi fidem. et spopondi dicens. Nisi reduxero eum. peccati reus ero in patrem meum omni tempore. Manebo itaque servus tuus pro puero in ministerio domini mei et puer ascendat cum fratribus suis. Non enim possum redire ad patrem absente puero. ne calamitatis que oppressura est patrem meum testis assistam.

XLV

Non se poterat ultra cohibere ioseph multis coram astantibus. Unde precepit ut egrederentur cuncti foras. et nullus interesset alienus agnitioni mutue. Elevavitque vocem cum fletu. quam audierunt egyptii omnisque domus pharaonis. Et dixit fratribus suis. Ego sum ioseph. Adhuc vivit pater meus. Non poterant respondere fratres nimio timore perterriti. Ad quos ille clementer. Accedite inquit ad me. Et cum accessissent prope. ego sum ait ioseph frater vester. quem vendidistis in egyptum. nolite pavere. nec vobis durum esse videatur quod vendidistis me in his regionibus. Pro salute enim vestra misit me deus ante vos in egyptum. Biennium est enim quod fames esse cepit in terra. et adhuc quinque anni restant. quibus nec arari poterit nec meti. Premisitque me deus ut reservemini super terram et escas ad vivendum habere possitis. Non vestro consilio. sed dei huc voluntate missus sum qui fecit me quasi patrem pharaonis. et dominum universe domus eius ac principem in omni terra egypti. Festinate et ascendite ad patrem meum et dicetis ei. Hec mandat filius tuus ioseph. Deus me fecit dominum universe terre egypti descende ad me ne moreris et habitabis in terra gessen. erisque iuxta me tu et filii tui. et filii filiorum tuorum. oves tue et armenta tua. et universa que possides. ibique te pascam. Adhuc enim quinque anni residui famis sunt. ne et tu pereas et domus tua et omnia que possides. En oculi vestri et oculi fratris mei beniamyn vident quod os meum loquatur ad vos. Nunciate patri meo universam gloriam meam et cuncta que vidistis in egypto. Festinate et adducite eum ad me. Cumque amplexatus recidisset in collum beniamyn fratris sui flevit. Illoque flente similiter super collum eius osculatusque est ioseph omnes fratres suos. et ploravit super singulos. Post que ausi sunt loqui ad eum. Auditumque est. et celebri sermone vulgatum in aula regis. venerunt fratres ioseph. et gavisus est pharao et omnis familia eius. Dixitque ad ioseph. ut imperaret fratribus suis dicens. Onerantes iumenta ite in terram chanaan et tollite inde patrem vestrum et cognationem et venite ad me. et ego dabo vobis omnia bona egypti. ut comedatis medullam terre. Precipe etiam ut tollant plaustra de terra egypti. ad subvectionem parvulorum suorum ac coniugum. Ac dicito. Tollite patrem vestrum et properate quantocius venientes. Nec dimittatis quicquam de supellectili vestra. quia opes omnes egypti vestre erunt. Feceruntque filii israel ut eis mandatum fuerat. Quibus dedit ioseph plaustra secundum pharaonis imperium et cibaria in itinere. Singulisque proferri iussit binas stolas. Beniamyn vero dedit trecentos argenteos cum quinque stolis optimis. Tantundem pecunie et vestium mittens patri suo. Addens eis asinos decem. qui subveherent ex omnibus divitiis egypti. et totidem asinas triticum in itinere portantes. Dimisit ergo fratres suos et proficiscentibus ait. Ne irascamini

ima. Qui ascendentes ex egypto venerunt in terram chanaan ad patrem suum iacob. et nunciaverunt ei dicentes. ioseph vivit. et ipse dominatur in omni terra egypti. Quo audito iacob quasi de gravi sompno evigilans. tamen non credebat eis. Illi e contra referebant omnem ordinem rei. Cumque vidisset plaustra et universa que miserat, revixit spiritus eius et ait. Sufficit michi si adhuc filius meus vivit ioseph. vadam et videbo illum antequam moriar. XLVI

Profectusque israel cum omnibus que habebat. venit ad puteum iuramenti. et mactatis ibi victimis deo patris sui ysaac. audivit eum per visionem noctis vocantem se. et dicentem sibi. Iacob iacob. Cui respondit. Ecce assum. Ait illi deus. Ego sum fortissimus deus patris tui. Noli timere descendere in egyptum quia in gentem magnam faciam te ibi. Ego descendam tecum illuc. et ego inde adducam te revertentem. Ioseph quoque ponet manum suam super oculos tuos. Surrexit autem iacob a puteo iuramenti. tuleruntque eum filii cum parvulis et uxoribus suis in plaustris que miserat pharao ad portandum senem. et omnia que possederat in terra chanaan. Venitque in egyptum cum omni semine suo. filii eius et nepotes et filie et cuncta simul progenies. Hec sunt autem nomina filiorum israel qui ingressi sunt in egyptum. Ipse cum liberis suis. Primogenitus ruben enoch. et phallu. et esrom. et charmi. Filii symeon iemuhel et iamin. et aod. et iachin. et saber et saul filius chananitidis. Filii levi gerson. caath et merari. Filii iuda her et onan et sela. et phares et zara. Mortui sunt autem her et onan in terra chanaan. Natique sunt filii phares esrom et amul. Filii ysachar thola et phua et iobab et semron. Filii zabulon sared et helon et iahelel. Hii filii lye quos genuit in mesopotamia syrie cum dina filia sua. Omnes anime filiorum eius et filiarum xxxiii. Filii gad sephion et haggi suni et esebon heri. et arodi. et areli. Filii aser iamne. et iesua. et iessui. et beria. Sara quoque soror eorum. filii beria. heber et melchiel. Hii filii zelphe quam dedit laban lye filie sue. et hos genuit iacob. xvi. animas. Filii rachel uxoris iacob. ioseph et beniamyn. Natique sunt ioseph filii in terra egypti. quos genuit ei aseneth filia phutiphares sacerdotis heliopoleos manasses et effraym. Filii beniamyn. bela et bechor. et asbel gera et naaman echi. et rosmophim et opphim et ared. Hii filii rachel quos genuit iacob omnes anime xiiii. Filii dan. husim. filii nepthalim iasiel. et guni et hieser et sallem. Hii filii bale quam dedit laban rachel filie sue. et hos genuit iacob omnes anime vii. Cuncteque anime que ingresse sunt cum iacob in egyptum et egresse de femore illius. absque uxoribus filiorum. lxvi. Filii autem ioseph qui nati sunt ei in terra egypti. anime due. Omnes anime domus iacob que ingresse sunt egyptum fuerunt lxx. Misit autem iudam ante se ad ioseph ut nunciaret ei et ille occurreret in yessen. Quo cum pervenisset. iuncto ioseph curru suo ascendit obviam patri ad eundem locum. Vidensque eum irruit super collum eius. et inter amplexus flevit. Dixitque pater ad ioseph. Iam letus moriar. quia vidi faciem tuam. et superstitem te relinquo. At ille locutus est ad fratres. et ad omnem domum patris sui. Ascendam et nunciabo pharaoni dicamque ei. Fratres mei et domus patris mei qui erant in terra chanaan venerunt ad me. et sunt viri pastores ovium. curamque habent alendorum gregum. Pecora sua et armenta et omnia que habere potuerunt adduxerunt secum. Cumque vocaverit vos et dixerit. quod est opus vestrum. respondebitis. Viri pastores sumus servi tui. ab infantia nostra usque in presens. et nos et patres nostri. Hec autem dicetis. ut habitare possitis in terra yessen quia detestantur egyptii omnes pastores ovium. XLVII

Ingressus ergo ioseph nunciavit pharaoni dicens. Pater meus et fratres oves eorum et armenta et cuncta que possident venerunt de terra chanaan et ecce consistunt in terra yessen. Extremos quoque fratrum suorum quinque viros statuit coram rege. Quos ille interrogavit. Quid habetis operis. Responderunt. Pastores ovium sumus servi tui et nos et patres nostri. Ad peregrinandum in terram tuam venimus. quoniam non est herba gregibus servorum tuorum. ingravescente fame in regione chanaan. Petimusque ut esse nos iubeas servos tuos in terra yessen. Dixit itaque rex ad ioseph. Pater tuus et fratres tui venerunt ad te. Terra egypti in conspectu tuo est. In optimo loco fac habitare eos. et trade eis terram yessen. Quod si nosti esse in eis viros industrios pecorum meorum. Post

constitue illos magistros

Post hec intro duxit ioseph patrem suum ad regem et statuit eum coram eo. Qui benedicens illi et interrogatus ab eo. Quot dies sunt annorum vite tue? Respondit. Dies peregrinationis vite mee .c.xxx. annorum sunt parvi et mali et non pervenerunt usque ad dies patrum meorum quibus peregrinati sunt. Et benedicto rege egressus est foras. Ioseph vero patri et fratribus suis dedit possessionem in egypto in optimo terre solo ramesses ut preceperat pharao. et alebat eos. omnemque domum patris sui prebens cibaria singulis. In toto enim orbe panis deerat et oppresserat fames terram maxime egypti et chanaan. E quibus omnem pecuniam congregavit pro venditione frumenti et intulit eam in erarium regis. Cumque defecisset emptoribus precium venit cuncta egyptus ad ioseph dicens. Da nobis panes. quare morimur coram te deficiente pecunia. Quibus ille respondit. Adducite pecora vestra. et dabo vobis pro eis cibos. si precium non habetis. Que cum adduxissent dedit eis alimenta pro equis et ovibus et bubus et asinis. Sustentavitque eos illo anno pro commutatione pecorum. Veneruntque anno secundo. et dixerunt ei. Non celamus dominum nostrum quod deficiente pecunia et pecora simul defecerunt. Nec clam te est quod absque corporibus et terra nichil habeamus. Cur ergo morimur te vidente? et nos et terra nostra tui erimus. Eme nos in servitutem regiam et prebe semina. ne pereunte cultore redigatur terra in solitudinem. Emit ergo ioseph omnem terram egypti. Vendentibus singulis possessiones suas pre magnitudine famis. Subiecitque eam pharaoni et cunctos populos eius a novissimis terminis egypti usque ad extremos fines eius. Preter terram sacerdotum que a rege tradita fuerat eis. Quibus et statuta cibaria ex horreis publicis prebebantur. et idcirco non sunt compulsi vendere possessiones suas. Dixit ergo ioseph ad populos. En ut cernitis et vos et terram vestram pharao possidet. Accipite semina et serite agros ut fruges habere possitis. Quintam partem regi dabitis. quatuor reliquas permitto vobis in sementem et in cibos familiis et liberis vestris. Qui responderunt. Salus nostra in manu tua est. Respiciat nos tantum dominus noster et leti serviemus regi. Ex eo tempore usque in presentem diem in universa terra egypti. regibus quinta pars solvitur. Et factum est quasi in legem absque terra sacerdotali. que libera ab hac conditione fuit. Habitavit ergo israel in egypto id est in terra iessen et possedit eam. Auctusque est et multiplicatus nimis. et vixit in ea xvii. annis. Factique sunt omnes dies vite illius .c.xlvii. annorum. Cumque appropinquare cerneret mortis diem. vocavit filium suum ioseph et dixit ad eum. Si inveni gratiam in conspectu tuo. pone manum tuam sub femore meo et facies michi misericordiam et veritatem ut non sepelias me in egypto sed dormiam cum patribus meis. et auferas me de hac terra condasque in sepulchro maiorum meorum. Cui respondit ioseph. Ego faciam quod iussisti. Et ille. Iura ergo inquit michi. Quo iurante adoravit israel deum. conversus ad lectuli caput.

Iacob

XXVIII

His ita transactis nunciatum est ioseph quod egrotaret pater eius. Qui assumptis duobus filiis suis manasse et effraym ire perrexit. Dixitque seni. Ecce filius tuus ioseph venit ad te. Qui confortatus sedit in lectulo. Et ingresso ad se ait. Deus omnipotens apparuit michi in luza que est in terra chanaan. benedixitque michi et ait. Ego te augebo et multiplicabo et faciam in turmas populorum. daboque tibi terram hanc et semini tuo post te. in possessionem sempiternam. Duo igitur filii tui qui nati sunt tibi in terra egypti antequam huc venirem ad te mei erunt. Effraym et manasses. sicut ruben et symeon reputabuntur michi. Reliquos autem quos genueris post eos tui erunt et nomine fratrum suorum vocabuntur in possessionibus suis. Michi enim quando veniebam de mesopotamia. mortua est rachel in terra chanaan in ipso itinere. Eratque vernum tempus et ingrediebar effratam et sepelivi eam iuxta viam ephrate que alio nomine appellatur bethlehem. Videns autem filios eius dixit ad eum. Qui sunt isti? Respondit. Filii mei sunt. quos dedit michi deus in hoc loco. Adduc inquit eos ad me. ut benedicam illis. Oculi enim israel caligabant pre nimia senectute et clare videre non poterat. Applicitosque ad se deosculatus et circumplexus dixit ad filium. Non sum fraudatus aspectu tuo. Insuper ostendit michi deus semen tuum. Cumque tulisset eos ioseph de gremio patris adoravit pronus in terram et posuit ephraym ad dexteram suam id est ad sinistram israel. manassen vero in sinistra sua ad dexteram scilicet patris.

Applicuitque ambos ad eum. Qui extendens manum dexteram posuit super caput ephraym iunioris fratris. Sinistram autem super caput manasse qui maior natu erat. Commutans manus. Benedixitque ioseph filio suo et ait. Deus in cuius conspectu ambulaverunt patres mei abraham et ysaac deus qui pascit me ab adolescentia mea usque in presentem diem angelus qui eruit me de cunctis malis benedicat pueris istis et invocetur super eos nomen meum nomina quoque patrum meorum abraham et ysaac et crescant in multitudinem super terram. Videns autem ioseph quod posuisset pater suus dexteram manum super caput ephraim graviter accepit. Et apprehensam patris manum levare conatus est de capite ephraim et transferre super caput manasse. Dixitque ad patrem. Non ita convenit pater quia hic est primogenitus. Pone dexteram tuam super caput eius. Qui renuens ait. Scio fili mi scio. et iste quidem erit in populos et multiplicabitur sed frater eius iunior maior illo erit et semen illius crescet in gentes. Benedixitque eis in ipso tempore dicens. In te benedicetur israhel atque dicetur. Faciat tibi deus sicut ephraim et sicut manasse. Constituitque effraim ante manasse et ait ad ioseph filium suum. En ego morior et erit deus vobiscum reducetque vos ad terram patrum vestrorum. Do tibi partem unam extra fratres tuos quam tuli de manu amorrei in gladio et arcu meo.

XLIX

Vocavit autem iacob filios suos et ait eis. Congregamini ut annunciem que ventura sunt vobis diebus novissimis. Congregamini et audite filii iacob. Audite israhel patrem vestrum. Ruben primogenitus meus tu fortitudo mea et principium doloris mei. Prior in donis maior imperio. Effusus es sicut aqua non crescas quia ascendisti cubile patris tui et maculasti stratum eius. Symeon et levi fratres vasa iniquitatis bellantia. In consilio eorum ne veniat anima mea et in cetu illorum non sit gloria mea quia in furore suo occiderunt virum et in voluntate sua suffoderunt murum. Maledictus furor eorum quia pertinax et indignatio illorum quia dura. Dividam eos in iacob et dispergam eos in israhel. Iuda te laudabunt fratres tui. Manus tua in cervicibus inimicorum tuorum adorabunt te filii patris tui. Catulus leonis iuda. Ad predam fili mi ascendisti requiescens accubuisti ut leo. et quasi leena quis suscitabit eum. Non auferetur sceptrum de iuda et dux de femore eius donec veniat qui mittendus est et ipse erit expectatio gentium. Ligans ad vineam pullum suum et ad vitem o fili mi asinam suam. Lavabit vino stolam suam. et in sanguine uve pallium suum. Pulchriores oculi eius vino et dentes lacte candidiores. Zabulon in littore maris habitabit et in statione navium pertingens usque ad sydonem. Ysachar asinus fortis accubans inter terminos. Vidit requiem quod esset bona. et terram quod optima et supposuit humerum suum ad portandum. factusque est tributis serviens. Dan iudicabit populum suum sicut et alia tribus in israhel. Fiat dan coluber in via cerastes in semita mordens ungulas equi ut cadat ascensor eius retro. Salutare tuum expectabo domine. Gad accinctus preliabitur ante eum. et ipse accingetur retrorsum. Aser pinguis panis eius. et prebebit delicias regibus. Neptalim cervus emissus. et dans eloquia pulcritudinis. Filius accrescens ioseph. filius accrescens et decorus aspectu. filie discurrerunt super murum. Sed exasperaverunt eum et iurgati sunt. Inviderantque illi habentes iacula. Sedit in forti arcus eius. et dissoluta sunt vincula brachiorum et manuum illius per manus potentis iacob. Inde pastor egressus est lapis israhel. Deus patris tui erit adiutor tuus. et omnipotens benedicet tibi. Benedictionibus celi desuper. benedictionibus abyssi iacentis deorsum. Benedictionibus uberum et vulve. benedictiones patris tui confortate sunt. Benedictionibus patrum eius donec veniret desiderium collium eternorum. Fiant in capite ioseph et in vertice nazarei inter fratres suos. Beniamyn lupus rapax. Mane comedet predam et vespere dividet spolia. Omnes hii in tribubus israhel xii. Hec locutus est eis pater suus. benedixitque singulis benedictionibus propriis. Et precepit eis dicens. Ego congregor ad populum meum sepelite me cum patribus meis in spelunca duplici que est in agro hephron hetthei contra mambre in terra chanaan. quam emit abraham cum agro ab ephron hettheo in possessionem sepulchri. Ibi sepelierunt eum et saram uxorem eius. Ibi sepultus est ysaac.

cum rebecca uxore. Ibi et lya condita iacet. Finitisque mandatis quibus filios instruebat, collegit pedes suos super lectulum et obiit. Appositusque est ad populum suum. Quod cernens Ioseph ruit super faciem patris, flens et deosculans eum. Precepitque servis suis medicis ut aromatibus condirent patrem. Quibus iussa explentibus, transierunt xl dies. Iste quippe mos erat cadaverum conditorum. Flevitque eum Egyptus lxx diebus. Et expleto planctus tempore locutus est Ioseph ad familiam pharaonis. Si inveni gratiam in conspectu vestro, loquimini in auribus pharaonis eo quod pater meus adiuravit me dicens: En morior; in sepulcro meo quod fodi mihi in terra chanaan sepelies me. Ascendam igitur et sepeliam patrem meum ac revertar. Dixitque ei pharao: Ascende et sepeli patrem tuum sicut adiuratus es. Quo ascendente, ierunt cum eo omnes senes domus pharaonis, cunctique maiores natu terre Egypti. Domus Ioseph cum fratribus suis, absque parvulis et gregibus atque armentis, que dereliquerant in terra Gessen. Habuit quoque in comitatu currus et equites, et facta est turba non modica. Veneruntque ad aream athad que sita est trans Iordanem. Ubi celebrantes exequias planctu magno atque vehementi, impleverunt vii dies. Quod cum vidissent habitatores terre chanaan, dixerunt: Planctus magnus est iste Egyptiis. Et idcirco appellatum est nomen loci illius planctus Egypti. Fecerunt ergo filii iacob sicut preceperat eis. Et portantes eum in terram chanaan sepelierunt in spelunca duplici quam emerat abraham cum agro in possessionem sepulcri ab ephron hettheo contra faciem mambre. Reversusque est Ioseph in Egyptum cum fratribus suis et omni comitatu sepulto patre. Quo mortuo, timentes fratres eius et mutuo colloquentes: Ne forte memor sit iniurie quam passus est et reddat nobis malum omne quod fecimus, mandaverunt ei: Pater tuus precepit nobis antequam moreretur ut hec tibi verbis illius diceremus: Obsecro ut obliviscaris sceleris fratrum tuorum et peccati atque malicie quam exercuerunt in te. Nos quoque oramus ut servis dei patris tui dimittas iniquitatem hanc. Quibus auditis flevit Ioseph. Veneruntque ad eum fratres sui et proni in terram adoraverunt et dixerunt: Servi tui sumus. Quibus ille respondit: Nolite timere. Num dei possumus resistere voluntati? Vos cogitastis de me malum, sed deus vertit illud in bonum ut exaltaret me sicut in presentiarum cernitis, et salvos faceret multos populos. Nolite metuere. Ego pascam vos et parvulos vestros. Consolatusque est eos et blande ac leniter est locutus. Et habitavit in Egypto cum omni domo patris sui. Vixitque c x annis et vidit ephraym filios usque ad tertiam generationem. Filii quoque machir filii manasse nati sunt in genibus Ioseph. Quibus transactis locutus est fratribus suis. Post mortem meam deus visitabit vos et ascendere faciet de terra ista ad terram quam iuravit abraham, ysaac et iacob. Cumque adiurasset eos atque dixisset: Deus visitabit vos, asportate vobiscum ossa mea de loco isto. Mortuus est expletis c x vite sue annis. Et conditus aromatibus repositus est in loculo in Egypto.

Exodus. Incipit.

Hec sunt nomina filiorum israel qui ingressi sunt Egyptum cum iacob; singuli cum domibus suis introierunt. Ruben, Symeon, Levi, Iuda, ysachar, zabulon et Beniamyn, dan et neptalim, gad et aser. Erant igitur omnes anime eorum qui egressi sunt de femore iacob lxx v. Ioseph autem in Egypto erat. Quo mortuo et universis fratribus eius omnique cognatione sua, filii israel creverunt et quasi germinantes multiplicati sunt ac roborati nimis impleverunt terram. Surrexit interea rex novus super Egyptum qui ignorabat Ioseph et ait ad populum suum: Ecce populus filiorum israel multus et fortior nobis est. Venite sapienter opprimamus eum, ne forte multiplicetur et si ingruerit contra nos bellum addatur inimicis nostris expugnatisque nobis egrediatur de terra. Preposuit itaque eis magistros operum ut affligerent eos oneribus. Edificaveruntque urbes tabernaculorum pharaoni phyton et rameses. Quantoque opprimebant eos, tanto magis multiplicabatur et crescebat. Oderantque filios israel Egyptii et affligebant illudentes eis atque ad amaritudinem perducebant vitam eorum operibus duris luti et lateris omnique famulatu quo in terre operibus premebantur. Dixit autem rex Egypti obstetricibus hebreorum quarum una

uocabatur sephora altera phua. precipiens eis. quando
obstetricabitis hebreas & tempus partus aduenerit. si
masculus fuerit interficite illum. si femina reseruate. Timu
erunt obstetrices deum & non fecerunt iuxta preceptum re
gis egypti sed conseruabant mares. Quibus ad se ac
cersitis rex ait. Quidnam est hoc quod facere uolu
istis. ut pueros seruaretis. Que responderunt. Non sunt
hebree sicut egyptie mulieres. Ipse enim obstetricandi
habent scientiam. & priusquam ueniamus ad eas pariunt. Bene
ergo fecit deus obstetricibus. & creuit populus. confortatusque est
nimis. Et quia timuerant obstetrices deum. edificauit
illis domos. Precepit ergo pharao omni populo dicens. Quic
quid masculini sexus natum fuerit. in flumen proicite. Quic
quid feminei reseruate.

II

Egressus est post hec uir de domo leui. accepta uxore stirpis
sue. que concepit & peperit filium & uidens eum elegantem ab
scondit tribus mensibus. Cumque iam celare non posset sumpsit
fiscellam scirpeam & liniuit eam bitumine ac pice.
posuitque intus infantulum. & exposuit eum in carecto
ripe fluminis stante procul sorore eius. & considerante
euentum rei. Ecce autem descendebat filia pharaonis
ut lauaretur in flumine. & puelle eius gradiebantur per
crepidinem aluei. Que cum uidisset fiscellam in papy
rione. misit unam e famulabus suis. Et allatam
aperiens. cernensque in ea paruulum uagientem. miserta
eius ait. De infantibus hebreorum est hic. Cui soror pueri.
Vis inquit ut uadam & uocem tibi hebream mulierem que
nutrire possit infantulum. Respondit. Vade. Perrexit
puella. & uocauit matrem eius. Ad quam locuta
filia pharaonis. Accipe ait puerum istum & nutri
mihi. ego dabo tibi mercedem tuam. Suscepit mulier puerum
& nutriuit eum adultumque tradidit filie pharaonis.
Quem illa adoptauit in locum filii uocauitque no
men eius moysen dicens quia de aqua tuli eum. In diebus
illis postquam creuerat moyses. egressus ad fratres su
os uidit afflictionem eorum. & uirum egyptium percutien
tem quendam de hebreis fratribus suis. Cumque circumspexis
set huc atque illuc. & nullum adesse uidisset percussum
egyptium abscondit sabulo. Et egressus die altero con
spexit duos hebreos rixantes. Dixitque ei qui facie
bat iniuriam. Cur percutis proximum tuum. Qui respondit.

Quis constituit te principem & iudicem super nos. Num
occidere me tu uis. sicut occidisti heri egyptium.
Timuit moyses & ait. Quomodo palam factum est uer
bum. Audiuitque pharao sermonem hunc & querebat
occidere moysen. Qui fugiens de conspectu eius. moratus
est in terra madian. & sedit iuxta puteum. Erant autem
sacerdoti madian. vii. filie. que uenerunt ad hau
riendam aquam. Et impletis canalibus. adaquare cu
piebant greges patris sui. Superuenere pastores.
& eiecerunt eas. Surrexitque moyses. & defensis pu
ellis adaquauit oues earum. Que cum reuertissent ad
raguel patrem suum. dixit ad eas. Cur uelocius ueni
stis solito. Responderunt. Vir egyptius liberauit nos
de manu pastorum. insuper & hausit aquam nobiscum
potumque dedit ouibus. At ille. Vbi est inquit. Cur
dimisistis hominem. Vocate eum ut comedat panem.
Iurauit ergo moyses. quod habitaret cum eo. Accepitque
sephoram filiam eius uxorem que peperit ei filium quem uo
cauit gersam dicens. Aduena fui in terra aliena.
Alterum uero peperit. quem uocauit eliezer dicens. Deus
enim patris mei adiutor meus. & eripuit me de ma
nu pharaonis. Post multum uero temporis mortuus est rex
egypti. & ingemiscentes filii israel propter opera uociferati
sunt. Ascenditque clamor eorum ad deum ab operibus
& audiuit gemitum eorum. ac recordatus federis
quod pepigerat cum abraham ysaac & iacob respexit
filios israel & agnouit eos.

III

Moyses autem pascebat oues iethro soceri sui. sacerdotis
madian. Cumque minasset gregem ad interiora de
serti. uenit ad montem dei oreb. Apparuitque ei dominus
in flamma ignis de medio rubi. uidebat quod rubus
arderet & non combureretur. Dixit ergo moyses. Vadam et
uidebo uisionem hanc magnam quare non comburatur rubus.
Cernens autem dominus quod pergeret ad uidendum uoca
uit eum de medio rubi & ait. Moyses moyses.
Qui respondit adsum. At ille. Ne appropies inquit huc.
Solue calciamentum de pedibus tuis locus enim in
quo stas terra sancta est. Et ait. Ego sum deus patris tui. deus
abraham. & deus ysaac. & deus iacob. Abscondit mo
yses faciem suam. non enim audebat respicere contra deum
Cui ait dominus. Vidi afflictionem populi mei in egypto.

hebreorum

agnouit

⁊ clamorē eius audiui ꝓpter duritiā eorū q̄ p̄sunt
operib;. Et sciēs dolorē ei᷒. descēdi ut liberē eū
de manib; egyptiorū ⁊ educerē de tra illa in trā
bonā. ⁊ spaciosā. in trā q̄ fluit lacte ⁊ melle
ad loca chananei ⁊ hetthei ⁊ amorrei phere
zei ⁊ euei. ⁊ iebusei. Clamor ergo filiorū isrł ue
nit ad me. uidiq; afflictionē eorū q̄ ab egyptiis
opprimunt̃. Sȝ ueni mittā te ad pharaonē. ut e
ducas ꝓplm meū filios isrł de egypto. Dixitq;
moyses ad dm̄. Quis ego sū ut uadā ad pha
raonē. ⁊ educā filios isrł. de egypto. Qui di
xit ei. Ego ero tecū. ⁊ hoc habebis signū qđ miserim
te. Cū eduxeris ꝓplm meū de egypto. imolabis
deo sup montē istū. Ait moyses ad dnm̄. Ecce
ego uadā ad filios isrł. ⁊ dicā eis. Ds̄ patrū
uestrorū misit me ad uos. Si dixerint m̄ qđ ē nom̄
ei᷒. qđ dicā eis. Dix dn̄s ad moysen. Ego sū q̄
sū ait. Sic dices filiis isrł. Qui ē misit me ad
uos. Dixitq; iterū ds̄ ad moysen. hec dices filiis
isrł. Dn̄s ds̄ patrū uestrorū. ds̄ abrahā. ⁊ ds̄ ysa
ac ⁊ ds̄ iacob. misit me ad uos. hoc nomē m̄ ē in
eternū. ⁊ hoc memoriale meū in generatiōe ⁊ gene
ratiōe. Vade ⁊ congrega seniores isrł. ⁊ dices ad eos.
Dn̄s ds̄ patrū uestrorū apparuit m̄. ds̄ abrahā ⁊ ds̄
ysaac. ⁊ ds̄ iacob dicens. uisitans uisitaui uos
⁊ uidi oīa q̄ acciderint uob in egypto. ⁊ dixi ut
educā uos de afflictiōne egypti in trā chananei
⁊ hethei. ⁊ amorrei. pherezei. ⁊ euei. ⁊ iebusei.
ad trā fluentē lacte ⁊ melle. ⁊ audient uocē tuā.
Ingredieris q; tu ⁊ seniores isrł ad regē egypti.
⁊ dices ad eū. Dn̄s ds̄ hebreorū uocauit nos.
Ibim᷒ uiā triū dierū p solitudinē ut imolem᷒
dn̄o deo nr̄o. Sȝ ego scio qđ n̄ dimittet uos rex
egypti. ut eatis. n̄ p manū ualidā. extendā enī
manū meā. ⁊ pcutiā egyptū in cunctis mirabi
lib; meis q̄ facturus sū in medio eorū. Post hec dimittet
uos. Daboq; grām ꝓplo huic corā egyptiis.
Et cū egrediemini n̄ exibitis uacui. sȝ postulabit
mulier a uicina sua ⁊ ab hospita sua uasa
argentea ⁊ aurea ac uestes. ponetisq; eas sup
filios ⁊ filias urās ⁊ spoliabitis egyptū.

Respondit moyses ⁊ ait. Non credent m̄ neq;
audient uocē meā nō apparuit t̄ dn̄s. IIII

sed dicent

Dixit ergo dn̄s ad eū. qđ ē qđ tenes in ma
nu tua. Respondit. uirgā. Dixitq; dn̄s.
Proice illā in trā. Proiecit ⁊ uersa ē in colubrū. ita
ut fugeret moyses. Dixitq; dn̄s. Extende ma
nū tuā. ⁊ apprehende caudā ei᷒. Extendit ⁊ te
nuit. uersaq; ē in uirgā. Vt credant inquit qđ
apparuerit t̄ dn̄s ds̄ patrū tuorū. ds̄ abrahā
⁊ ds̄ ysaac ⁊ ds̄ iacob. Dixitq; dn̄s rursum.
Mitte manū tuā in sinū tuū. Quā cū misisset
in sinū. ptulit leprosā instar niuis. Retrahe
ait manū tuā in sinū tuū. retraxit ⁊ ptulit iterū
⁊ erat similis carni reliq̄. Si n̄ crediderint inquit
t̄ neq; audierint sermonē signi prioris. credent
uerbo signi sequentis. Qđ si n̄ duob᷒ quidē hiis
signis crediderint. neq; audierint uocē tuā. sume
aquā fluminis ⁊ funde eā sup aridā. Et quicquid
hauseris de flumine uertetur in sanguinē. Ait mo
yses. Obsecro dn̄e n̄ sū eloquens ab heri ⁊ nudius
tercius. Et ex quo locutus es ad seruū tuū impedicioris
⁊ tardioris lingue sū. Dix dn̄s ad eū. Quis fecit
os hoīs. aut fabricatus ē mutū ⁊ surdū uidentē
⁊ cecū. nōne ego. Perge ergo ⁊ ego ero in ore tuo do
cebo q; te qđ loquaris. At ille. Obsecro inquit dn̄e
mitte quē missurus es. Iratus dn̄s in moysen
ait. Aaron frater tuus leuites scio qđ eloquens sit.
Ecce ipse egredietur in occursū tuū. uidensq; te leta
bitur corde. Loquere ad eū ⁊ pone uba mea in ore ei᷒.
et ego ero in ore tuo. ⁊ in ore illi᷒. ⁊ ostendā qđ agere
debeatis. Ipse loquetur p te ad ꝓplm ⁊ erit os tuū.
Tu autē eris ei in hiis q̄ ad dm̄ ptinent. uirgā quoq;
hanc sume in manu tua in q̄ facturus es signa. Abiit mo
yses ⁊ reuersus ē ad iethro cognatū suū. dixitq; ei.
Vadā ⁊ reuertar ad fratres meos in egyptū ut uideā
si adhuc uiuant. Cui ait iethro. Vade in pace.
Dixit ergo dn̄s ad moysen in madian. Vade ⁊ reuer
tere in egyptū. mortui sunt enī oīs q̄ q̄rebant aīam
tuā. Tulit moyses uxorē suā. ⁊ filios suos ⁊ in
posuit eos sup asinū. Reuersusq; ē in egyptū
portans uirgā dei in manu sua. Dixitq; ei dn̄s reu

ds

vobis

socer

tenti in egyptum. Vide ut omnia ostenta que posui in
manu tua facias coram pharaone. Ego indura-
bo cor eius. et non dimittet populum. Dicesque ad eum.
Hec dicit dominus. Filius primogenitus meus israel. Dixi tibi di-
mitte filium meum. ut serviat mihi et noluisti dimit-
tere eum. Ecce ego interficiam tuum filium primogenitum.
Cumque esset in itinere in diversorio occurrit ei dominus et vo-
lebat occidere eum. Tulit ilico sephora acutissimam
petram. et circumcidit preputium filii sui. Tetigitque
pedes eius et ait. Sponsus sanguinum tu mihi es. Et
dimisit eum postquam dixerat sponsus sanguinum ob circumci-
sionem. Dixit autem dominus ad aaron. Vade in occur-
sum moysi in desertum. Qui perrexit ei obviam in montem
dei. et osculatus est eum. Narravitque moyses aa-
ron omnia verba domini. pro quibus miserat eum. et signa que
mandaverat. Veneruntque simul et congregaverunt cunc-
tos seniores filiorum israel. Locutusque est aaron omnia ver-
ba que dixerat dominus ad moysen et fecit signa coram populo.
et credidit populus. Audieruntque quod visitasset dominus filios
israel. et quod respexisset afflictionem eorum. et proni adoraverunt.

V

Post hec ingressi sunt moyses et aaron et
dixerunt pharaoni. Hec dicit dominus deus israel. Di-
mitte populum meum ut sacrificet mihi in deserto. At ille
respondit. Quis est dominus ut audiam vocem eius. et dimittam
israel. Nescio dominum. et israel non dimittam. Dixerunt. Deus
hebreorum vocavit nos. ut eamus viam trium dierum in
solitudinem et sacrificemus domino deo nostro ne forte accidat
nobis pestis aut gladius. Ait ad eos rex egypti. Quare
moyses et aaron sollicitatis populum ab operibus suis.
Ite ad onera vestra. Dixitque pharao. Multus est populus terre.
videtis quod turba succreverit. quanto magis si dederitis
eis requiem ab operibus. Precepit ergo in die illo prefectis
operum et exactoribus populi dicens. Nequaquam ultra dabitis
paleas populo ad conficiendos lateres sicut prius. sed ipsi va-
dant et colligant stipulam. Et mensuram laterum quam prius
faciebant imponetis super eos. nec minuetis quicquam.
Vacant enim. et idcirco vociferantur dicentes. Eamus et
sacrificemus deo nostro. Opprimantur operibus et expleant ea.
ut non acquiescant verbis mendacibus. Igitur egressi prefecti operum
et exactores ad populum dixerunt. Sic dicit pharao. Non
do vobis paleas. Ite et colligite sicubi invenire po-

teritis. Nec minuetur quicquam de opere vestro. Dispersusque
est populus per omnem terram egypti ad colligendas paleas.
Prefectique operum instabant dicentes. Complete opus
vestrum cottidie ut prius facere solebatis. quando dabantur
vobis palee. Flagellatique sunt qui prefecti erant operibus filiorum
israel. ab exactoribus pharaonis dicentibus. Quare non im-
pletis mensuram laterum sicut prius. nec heri nec hodie. Ve-
neruntque prepositi filiorum israel. et vociferati sunt dicentes
ad pharaonem. Cur ita agis contra servos tuos. palee
non dantur nobis. et lateres similiter imperantur. En famuli
tui flagellis cedimur. et iniuste agitur contra populum tuum. Qui
ait. Vacatis otio. et idcirco dicitis. eamus et sacrifice-
mus domino. Ite ergo et operamini. Palee non dabuntur vobis.
et reddetis consuetum numerum laterum. Videbantque se pre-
positi filiorum israel in malo. eo quod diceretur eis. non minu-
etur quicquam de lateribus per singulos dies. Occurrerunt-
que moysi et aaron qui stabant ex adverso egredientes
a pharaone et dixerunt ad eos. Videat dominus et iu-
dicet quoniam fetere fecistis odorem nostrum coram phara-
one et servis eius. et prebuistis ei gladium ut occideret
nos. Reversusque est moyses ad dominum et ait. Domine.
Cur afflixisti populum istum. Quare misisti me. Ex
eo enim quo ingressus sum ad pharaonem ut loquerer de
nomine tuo. afflixit populum tuum et non liberasti eum.

VI

Dixitque dominus ad moysen. Nunc videbis
que facturus sim pharaoni. Per manum enim fortem
dimittet eos. et in manu robusta eiciet illos de terra
sua. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Ego dominus
qui apparui abraham et ysaac. et iacob in deo omnipotente
et nomen meum adonay non indicavi eis. Pepigique
cum eis fedus. ut darem illis terram chanaan. terram
peregrinationis eorum in qua fuerunt advene. Ego audi-
vi gemitum filiorum israel quo egyptii oppresserunt eos
et recordatus sum pacti mei. Ideo dic filiis israel. Ego
dominus qui educam vos de ergastulo egyptiorum. et eru-
am de servitute ac redimam in brachio excelso.
et iudiciis magnis. et assumam vos mihi in populum.
et ero vester deus. et scietis quod ego sum dominus deus vester. qui
eduxerim vos de ergastulo egyptiorum. Et induxe-
rim in terram super quam levavi manum meam ut darem
eam abraham ysaac et iacob. daboque illam vobis

possidendam. ego dominus. Narrauit ergo moyses omnia
filiis israel. qui non acquieuerunt ei. propter angustiam spiritus et operis
durissimi. Locutusque est dominus ad moysen dicens.
Ingredere et loquere ad pharaonem regem egypti. ut dimit-
tat filios israel de terra sua. Respondit moyses coram domino.
Ecce filii israel non me audiunt. et quomodo audiet me
pharao. presertim cum sim incircumcisus labiis. Locutus-
que est dominus ad moysen et aaron. et dedit mandatum ad
filios israel. et ad pharaonem regem egypti. ut educerent
filios israel de terra egypti. Isti sunt principes domorum
per familias suas. Filii ruben primogeniti israelis. Enoch
et phallu. esrom et charmi. Hee cognationes ruben.
Filii symeon iamuhel et iamin et aod. iachyn.
et soer et saul filius chananitidis. Hee progenies sy-
meon. Et hec nomina filiorum leui per cognationes suas.
Gerson et caath et merari. Anni autem uite leui
fuerunt. cxxxvii. Filii gerson lobeni et semei per cogna-
tiones suas. Filii caath amram et isuar et hebron.
et ozihel. Annique uite caath. cxxxiii. Filii me-
rari mooli et musi. Hee cognationes leui per familias su-
as. Accepit autem amram uxorem iochabed patruelem [et maria]
suam que peperit ei aaron et moysen. Fueruntque anni
uite amram. c.xxxvii. Filii quoque ysuar. chore et na-
pheg et zechri. Filii quoque ozahel misahel et elisa-
phan et sethri. Accepit autem aaron uxorem elisabeth
filiam amminadab sororem naason. que peperit ei na-
dab et abiu. et eleasar et ithamar. Filii quoque chore
aser et helchana. et abiasab. Hee sunt cognationes cho-
reitarum. At uero eleazar filius aaron accepit uxorem
de filiabus phuthiel. que peperit ei finees. Hii sunt
principes familiarum leuiticarum per cognationes suas.
Iste est aaron et moyses quibus precepit dominus. ut edu-
cerent filios israel. de terra egypti per turmas suas.
Hii sunt qui loquuntur ad pharaonem regem egypti.
ut educant filios israel. de egypto. Iste est moyses
et aaron in die qua locutus est dominus ad moysen in terra egy-
pti. Et locutus est dominus ad moysen dicens. Ego dominus.
Loquere ad pharaonem regem egypti. omnia que ego lo-
quor tibi. Et ait moyses coram domino. En incircumci-
sus labiis sum. quomodo audiet me pharao.
Dixitque dominus ad moysen. Ecce constitui VII.

te deum pharaonis. et aaron frater tuus erit propheta
tuus. Tu loqueris ei omnia que mando tibi. ille loquetur ad
pharaonem ut dimittat filios israel de terra sua.
Sed ego indurabo cor eius et multiplicabo signa
et ostenta mea in terra egypti et non audiet uos. In-
mittamque manum meam super egyptum. et educam exerci-
tum et populum meum filios israel. de terra egypti per iudicia
maxima. Et scient egyptii quod ego sum dominus qui extende-
rim manum meam super egyptum. et eduxerim filios
israel de medio eorum. Fecit itaque moyses et aaron.
sicut preceperat dominus. ita egerunt. Erat autem moyses.
lxxx. annorum. et aaron. lxxxiii. annorum quando locuti sunt
ad pharaonem. Dixitque dominus ad moysen. et aaron.
Cum dixerit uobis pharao. ostendite signa dices ad
aaron. Tolle uirgam tuam et proice eam coram phara- [et seruus eius]
one. ac uertatur in colubrum. Ingressi itaque moyses
et aaron ad pharaonem fecerunt sicut preceperat dominus. Tu-
litque aaron uirgam coram pharaone et seruis eius que uersa est
in colubrum. Vocauit autem pharao sapientes et male-
ficos. et fecerunt etiam ipsi per incantationes egyptiacas
et archana quedam similiter. Proieceruntque singuli uirgas suas
que uerse sunt in dracones. Sed deuorauit uirga aaron uirgas
eorum. Induratumque est cor pharaonis. et non audiuit eos.
sicut preceperat dominus. Dixit autem dominus ad moysen. Ingra-
uatum est cor pharaonis. non uult dimittere populum meum.
Vade ad eum mane ecce egredietur ad aquas. et stabis
in occursum eius super ripam fluminis. et uirgam que conuersa est in
draconem tolles in manu tua. dicesque ad eum. Dominus deus
hebreorum misit me ad te dicens. Dimitte populum me-
um ut michi sacrificet in deserto. et usque ad presens audire
noluisti. Hec igitur dicit dominus. In hoc scies quod dominus sim.
ecce percutiam uirga que in manu mea est aquam fluminis et uer-
tetur in sanguinem. Pisces quoque qui sunt in fluuio morientur et
computrescent aque. et affligentur egyptii bibentes aquam [insuper]
Dixitque dominus ad moysen. VIII. fluminis.
Dic ad aaron. Tolle uirgam tuam. et extende
manum tuam super aquas egypti. et super fluuios eorum
et riuos ac paludes et omnes lacus aquarum ut uerta-
tur in sanguinem. et sit cruor in omni terra egypti. tam in
ligneis uasis quam in saxeis. Feceruntque ita moy-
ses et aaron sicut preceperat dominus. et eleuans uirgam [ut]

percussit aquam fluminis coram pharaone et servis eius. que versa est in sanguinem. et pisces qui erant in flumine mortui sunt. Computruitque fluvius. et non poterant egyptii bibere aquam fluminis. et fuit sanguis in tota terra egypti. Feceruntque similiter malefici egyptiorum incantationibus suis. et induratum est cor pharaonis. nec audivit eos sicut preceperat dominus. Avertitque se et ingressus est domum suam. nec apposuit cor etiam hac vice. Foderunt autem omnes egyptii per circuitum fluminis aquam ut biberent. non enim poterant bibere de aqua fluminis. Impletique sunt dies septem. postquam percussit dominus fluvium. Dixitque dominus ad moysen. Ingredere ad pharaonem et dices ad eum. Hec dicit dominus. Dimitte populum meum ut sacrificet mihi. Si autem nolueris dimittere. ecce ego percutiam omnes terminos tuos ranis. et ebulliet fluvius ranas. que ascendent et ingredientur domum tuam. et cubiculum lectuli tui. et super stratum tuum. et in domos servorum tuorum et in populum tuum. et in furnos tuos et in reliquias ciborum tuorum. et ad te. et ad populum tuum. et ad omnes servos tuos intrabunt rane. Dixitque dominus ad moysen. Dic ad aaron. Extende manum tuam super fluvios et super rivos ac paludes. et educ ranas super terram egypti. Extendit aaron manum super aquas egypti. et ascenderunt rane operueruntque terram egypti. Fecerunt autem et malefici per incantationes suas similiter. eduxeruntque ranas super terram egypti. Vocavit autem pharao moysen et aaron. et dixit eis. Orate dominum ut auferat ranas a me et a populo meo. et dimittam populum ut sacrificet domino. Dixitque moyses pharaoni. Constitue mihi quando deprecer pro te. et pro servis tuis. et pro populo tuo. ut abigantur rane a te et a domo tua. et tantum in flumine remaneant. Qui respondit. cras. At ille. Iuxta verbum inquit tuum faciam. ut scias quoniam non est sicut dominus deus noster. et recedent rane a te. et a domo tua. et a servis tuis. et a populo tuo tantum in flumine remanebunt. Egressique sunt moyses et aaron a pharaone. et clamavit moyses ad dominum pro sponsione ranarum quam condixerat pharaoni. Fecitque dominus iuxta verbum moysi. et mortue sunt rane de domibus et de villis et de agris. Congregaveruntque eas in immensos aggeres. et computruit terra. Videns autem pharao quod data esset requies. ingravavit cor suum. et non audivit eos. sicut preceperat dominus. Dixitque dominus ad moysen. Loquere ad aaron. Extende virgam tuam et percute pulverem terre. et sint sciniphes in universa terra egypti. Feceruntque ita. Et extendit aaron manum virgam tenens. percussitque pulverem terre. et facti sunt sciniphes in hominibus et iumentis. Omnis pulvis terre versus est in sciniphes per totam terram egypti. Feceruntque similiter malefici incantationibus suis. ut educerent sciniphes et non potuerunt. Erantque sciniphes tam in hominibus quam in iumentis. Et dixerunt malefici ad pharaonem. Digitus dei est hic. Induratumque est cor pharaonis. et non audivit eos sicut preceperat dominus. Dixit quoque dominus ad moysen. Consurge diluculo. et sta coram pharaone. egredietur enim ad aquas. et dices ad eum. Hec dicit dominus. Dimitte populum meum ut sacrificet mihi. Quod si non dimiseris eum. ecce ego immittam in te et in servos tuos et in populum tuum et in domos tuas omne genus muscarum. et implebuntur domus egyptiorum muscis diversi generis et universa terra in qua fuerint. Faciamque mirabilem in die illa terram gessen in qua populus meus est. ut non sint ibi musce. et scias quia ego dominus in medio terre. Ponamque divisionem inter populum meum. et inter populum tuum. Cras erit signum istud. Fecitque dominus ita. et venit musca gravissima in domos pharaonis et servorum eius. et in omnem egyptum. Corruptaque est terra ab huiuscemodi muscis. Vocavitque pharao moysen et aaron et ait eis. Ite sacrificate deo vestro in terra hac. Et ait moyses. Non potest ita fieri. Abhominationes enim egyptiorum immolabimus domino deo nostro. Quod si mactaverimus ea que colunt egyptii coram eis. lapidibus nos obruent. Viam trium dierum pergemus in solitudinem. et sacrificabimus domino deo nostro. sicut precepit nobis. Dixitque pharao. Ego dimittam vos ut sacrificetis domino deo vestro in deserto. verumtamen longius ne abeatis. rogate pro me. Et ait moyses. Egressus a te orabo dominum. et recedet musca a pharaone et a servis et a populo eius cras. Verumtamen noli ultra fallere. ut non dimittas populum sacrificare domino. Egressusque moyses a pharaone oravit dominum. Qui fecit iuxta verbum illius. et abstulit muscas a pharaone. et a servis et a populo eius. non superfuit nec una quidem. Et ingravatum est cor pharaonis. ita ut ne…

Nec hac quidem vice dimittet populum. IX
Dixit autem dominus ad moysen. Ingredere ad
pharaonem et loquere ad eum. Hec dicit dominus deus hebre-
orum. Dimitte populum meum ut sacrificet mihi. Quod
si adhuc renuis et retines eos. Ecce manus mea
erit super agros tuos super equos et asinos et camel-
los et boves et oves pestis valde gravis et faciet
dominus mirabile inter possessiones israel et possessio-
nes egyptiorum ut nihil omnino pereat ex hiis que perti-
nent ad filios israel. Constituitque dominus tempus di-
cens. Cras faciet dominus verbum istud in terra. Fecit ergo
dominus verbum hoc altera die. Mortuaque sunt omnia animan-
tia egyptiorum. De animalibus vero filiorum israel nichil
omnino periit. Et misit pharao ad videndum. nec
erat quicquam mortuum de hiis que possidebat israel.
Ingravatumque est cor pharaonis et non dimisit populum.
Et dixit dominus ad moysen et aaron. Tollite plenas
manus cineris de camino et spargat illum moyses in ce-
lum coram pharaone. Sitque pulvis super omnem terram
egypti. Erunt enim in hominibus et iumentis vulnera
et vesice turgentes in universa terra egypti. Tule-
runt cinerem de camino et steterunt coram pharaone
et sparsit illum moyses in celum. Factaque sunt vulnera ve-
sicarum turgentium in hominibus et iumentis. nec poterant
malefici stare coram moyse propter vulnera que illis e-
rant. et in omni terra egypti. Induravitque dominus cor
pharaonis et non audivit eos sicut locutus est dominus
ad moysen. Dixitque dominus ad moysen. Mane
consurge et sta coram pharaone et dices ad eum. Hec
dicit dominus deus hebreorum. Dimitte populum meum ut
sacrificet mihi quia in hac vice mittam omnes plagas
meas super cor tuum super servos tuos et super populum
tuum. ut scias quod non sit similis mei in omni terra. Nunc
enim extendens manum percutiam te et populum tuum
peste peribisque de terra. Idcirco autem posui te ut o-
stendam in te fortitudinem meam. et narretur nomen meum
in omni terra. Adhuc retines populum meum et non vis di-
mittere. En pluam hac ipsa cras grandinem multam
nimis qualis non fuit in egypto a die qua fundata
est usque in presens tempus. Mitte ergo iam nunc et congrega
iumenta tua et omnia que habes in agro. Homines enim et

hora

iumenta et universa que inventa fuerint foris. nec congre-
gata de agris ceciderit super ea grando morientur.
Qui timuit verbum domini de servis pharaonis fecit
confugere servos suos et iumenta in domos. Qui autem
neglexit sermonem domini dimisit servos suos et iu-
menta in agris. Et dixit dominus ad moysen. Extende
manum tuam in celum ut fiat grando in universa terra
egypti. super homines et super iumenta et super omnem her-
bam agri in terra egypti. Extenditque moyses
virgam in celum et dominus dedit tonitrua et grandinem
ac discurrentia fulgura super terram. Pluitque dominus gran-
dinem super terram egypti et grando et ignis mixta pari-
ter ferebantur. Tanteque fuit magnitudinis. quanta ante
numquam apparuit in universa terra egypti ex quo gens illa
condita est. Et percussit grando in universa terra egypti.
cuncta que fuerunt in agris. ab homine usque ad iumentum.
Cunctam herbam agri percussit grando. et omne lignum
regionis confregit. Tantum in terra gessen. ubi erant
filii israel grando non cecidit. Misitque pharao et vo-
cavit moysen et aaron dicens ad eos. Peccavi et
iam nunc. Dominus iustus ego et populus meus impii. Orate
dominum ut desinant tonitrua dei. et grando ut dimittam
vos. et nequaquam hic ultra maneatis. Ait moyses.
Cum egressus fuero de urbe extendam palmas meas
ad dominum. et cessabunt tonitrua et grando non erit. ut
scias quia domini est terra. Novi autem quod et tu et servi tui
nondum timeatis dominum deum. Linum ergo et ordeum lesum
est. eo quod ordeum esset virens. et linum folliculos germina-
ret. Triticum autem et far non sunt lesa quia serotina erant.
Egressusque moyses a pharaone ex urbe. tetendit
manus ad dominum. et cessaverunt tonitrua et grando nec
ultra stillavit pluvia super terram. Videns autem pharao
quod cessasset pluvia et grando et tonitrua. auxit peccatum.
et ingravatum est cor eius et servorum illius et induratum nimis.
nec dimisit filios israel. sicut preceperat dominus per manum
Et dixit dominus ad moysen. In X moysi.
gredere ad pharaonem. Ego enim induravi cor
eius. et servorum illius. ut faciam signa mea hec in eo. et narres
in auribus filii tui et nepotum tuorum quotiens contriverim
egyptios et signa mea fecerim in eis et sciatis quia ego
dominus deus. Introierunt ergo moyses et aaron ad pha-

raone. ⁊ dixerunt ad eū. Hec dic̄ dn̄s d̄s hebre
oꝝ. Vsquequo nō uis subici m̄. Dimitte p̄plm meū
ut sacrificet m̄. Si aūt resistis ⁊ n̄ uis dimitte
eū. Ecce ego inducā cras locustā ī fines tuos.
q̄ operiat supficiē t̄re. ne quicquā eī appeat s; co
medat̄ qd residuū fuit grandini. Corrodet eni omīa
ligna q̄ germinant ī agris. ⁊ implebūt domos tuas.
⁊ suoꝝ tuoꝝ. ⁊ omīu egyptioꝝ q̄ntā n̄ uiderunt
p̄res tui. ⁊ aui. ex quo orti s̄ sup t̄rā usq; ī p̄sentem
diē. Auertitq; se ⁊ egressus ē a pharaone. Dixerūt
aūt serui pharaōis ad eū. Vsquequo paciemur h' scā
dalū. Dimitte hoīes ut sacrificēt dn̄o d̄o suo.
Nōne uides qd perierit egyptus. Reuocaueruntq;
moysen ⁊ aaron ad pharaonē. Qui dixit eis
Ite sacrificate dn̄o d̄o u̅r̅o. q̄ nā s̄ q̄ ituri s̄. Ait
moyses. Cū paruul' nr̄is ⁊ senioribz pgem'. cū filijs
⁊ filiabz cū ouibz ⁊ armētis. Est eni sollēpnitas
dn̄i d̄i nr̄i. Et respondit pharao. Sic dn̄s sit uobiscū.
quomodo ego dimittā uos ⁊ paruulos u̅r̅os. Cui dubiū
ē qd pessimē cogitetis. n̄ fiet ita. s; ite tantū uiri
⁊ sacrificate dn̄o. hoc eni ⁊ ipi petistis. Statimq;
eiecti s̄ de cōspectu pharaonis. Dix̄ aūt dn̄s ad mo
ysen. Extēde manū tuā sup t̄rā egypti. ad locus
tā. ut ascēdat sup eā ⁊ deuoret omne h'bam q̄
residua fuit grandini. Et extendit moyses uirgā.
sup t̄rā egypti. ⁊ dn̄s induxit uētū urētē tota illa
die ac nocte. Et mane facto uent' urēs leuauit lo
custas. q̄ ascēderunt sup vniusā t̄rā egypti. ⁊ sederūt
ī cunctis finibz egyptioꝝ īnumerabiles. q̄les ante
illd temp' n̄ fuerant n' postea future s̄. Operueruntq;
vniusā supficiē t̄re uastātes oīa. Deuorata ē g
h'ba t̄re. ⁊ quicquid pomoꝝ ī arboribz fuit q̄ grando di
miserat. Nichil q; oīno uirēs relictū ē. ī lignis ⁊
h'bis t̄re ī cuncta egypto. Quā ob rē festināꝰ pharao
uocauit moysen ⁊ aaron. ⁊ dix̄ eis. Peccaui ī
dn̄m d̄m u̅r̅m ⁊ ī uos. s; n̄c dimittite m̄ pccm.
⁊ iā hac uice. ⁊ rogate dn̄m d̄m u̅r̅m ut auferat
a me mortē istā. Egressusq; ē moyses de cōspectu pha
raonis. ⁊ orauit dn̄m. q̄ flare fec̄ uentū ab oc
cidēte uehementissimū ⁊ arreptā locustā piecit ī
mare rubꝝ. n̄ remāsit n' vna quidē ī cunctis finib'

egypti. Et īdurauit dn̄s cor pharaōis. n̄ di
misit filios isr̄l. Dix̄ aūt dn̄s ad moysen. ex
tende manū tuā ī celū. ⁊ sint tenebre sup t̄rām
egypti. tā dense ut palpari queāt. Extēditq; moy
ses manū ī celū. ⁊ facte s̄ tenebre horribiles ī uni
usa t̄ra egypti. Tribz diebz nemo uidit fr̄em
suū. n' mouit se de eo loco ī quo erat. Vbicūq; aūt
h'itabāt filij isr̄l. lux erat. Vocauitq; pharao
moysen ⁊ aaron. ⁊ dix̄ eis. Ite sacrificate dn̄o
oues tm̄ u̅r̅e ⁊ armēta remaneāt. Paruuli u̅r̅i e
ant uobiscū. Ait moyses. Hostias q; ⁊ holocau
sta dabis nob' q̄ offeram' dn̄o d̄o nr̄o. Cuncti gre
ges pgent nobiscū. n̄ remanebit ex eis vngula
q̄ necc̄ia s̄ ī cultū dn̄i d̄i nr̄i. Presertī cū ignore
m' qd debeat īmolari. donec ad ipm locū puēiam'.
Indurauit aūt dn̄s cor pharaonis ⁊ noluit
dimittē eos. Dixitq; pharao ad moysen. Recede
a me ⁊ caue ne ult' uideas faciē meā. Quocūq;
die appueris m̄ morieris. Respondit moyses. Ita
fiet ut locut' es. Non uidebo ult' faciē tuā. XI

[E]T dix̄ dn̄s ad moysen. Adhuc una plaga
[E]tangā pharaonē ⁊ egyptū ⁊ p' hec dimit
tet uos ⁊ exire cōpellet. Dices g° oī plebi ut po
stulet uir ab amico suo ⁊ mlier a uicina sua
uasa argētea ⁊ aurea. Dabit aūt dn̄s grām
p̄plo suo corā egyptijs. Fuitq; moyses uir ma
gnꝰ ualde ī t̄ra egypti corā seruis pharaōis ⁊ oī
p̄plo ⁊ ait. Hec dic̄ dn̄s. Media nocte egrediar in
egyptū ⁊ morietur omne p̄mogenitū ī t̄ra egyptio
rū. A p̄mogenito pharaōis q̄ sedꝫ ī solio eius. usq;
ad p̄mogenitū ancille q̄ ē ad molā ⁊ oīa p̄mo
genita iumētoꝝ. Eritq; clamor magnꝰ ī vniu
sa t̄ra egypti q̄lis n' ant̄ fuit n' p'ea futurꝰ ē. Apud
aūt omīs filios isr̄l. n̄ mutiet canis ab hoīe usq;
ad pecꝰ. ut sciatis q̄nto miraculo diuidat dn̄s e
gyptios ⁊ isr̄l. Descēdentq; omīs serui tui isti ad
me. ⁊ orabūt me dicētes. Egredere tu ⁊ oīs p̄pls
q̄ subiect' ē t'. Post h' egrediem'. ⁊ exiuit a phara
one irat' nimis. Dix̄ aūt dn̄s ad moysen. Nō
audiet uos pharao ut multa signa fiant ī t̄ra egypti.
Moyses aūt ⁊ aarō fecerūt oīa ostēta q̄ scripta sunt

coram pharaone. et induravit dominus cor pharaonis. nec dimisit filios israel de terra sua.

XII

Dixit quoque dominus ad moysen et aaron in terra egypti. Mensis iste vobis principium mensium. primus erit in mensibus anni. Loquimini ad universum cetum filiorum israel. et dicite eis. Decima die mensis huius tollat unusquisque agnum per familias et domos suas. Si autem minor est numerus ut sufficere possit ad vescendum agnum, assumet vicinum suum qui iunctus est domui sue iuxta numerum animarum que sufficere possunt ad esum agni. Erit autem agnus absque macula masculus anniculus. Iuxta quem ritum tolletis et hedum. et servabitis eum usque ad quartamdecimam diem mensis huius. Immolabitque eum universa multitudo filiorum israel ad vesperam. et sument de sanguine ac ponent super utrumque postem. et in superliminaribus domorum in quibus comedent illum. Et edent carnes nocte illa. assas igni et azimos panes cum lactucis agrestibus. Non comedetis ex eo crudum quid nec coctum aqua. sed assum tantum igni. Caput cum pedibus eius et intestinis vorabitis. nec remanebit ex eo quicquam usque mane. Si quid residuum fuerit igne comburetis. Sic autem comedetis illum. renes vestros accingetis calciamenta habebitis in pedibus tenentes baculos in manibus et comedetis festinantes. Est enim phase id est transitus domini. Et transibo per terram egypti nocte illa percutiamque omne primogenitum in terra egypti ab homine usque ad pecus. et in cunctis diis egypti faciam iudicia ego dominus. Erit autem sanguis vobis in signum in edibus in quibus eritis. et videbo sanguinem et transibo vos. Nec erit in vobis plaga disperdens quando percussero terram egypti. Habebitis autem hanc diem in monimentum et celebrabitis eam sollempnem domino in generationibus vestris cultu sempiterno. Septem diebus azima comedetis. In die primo non erit fermentum in domibus vestris. Quicumque comederit fermentatum peribit anima illa de israel. A primo die usque ad diem septimum. Dies prima erit sancta atque sollempnis. et dies septima eadem festivitate venerabilis. Nichil operis facietis in eis exceptis his que ad vescendum pertinent. et observabitis azima. In eadem enim ipsa die educam exercitum vestrum de terra egypti et custodietis diem istum in generationibus vestris ritu perpetuo. Primo mense. quartadecima die mensis ad vesperam comedetis azima usque ad diem vicesimam primam eiusdem mensis ad vesperam. Septem diebus fermentatum non invenietur in domibus vestris. Qui comederit fermentatum peribit anima eius de cetu israel. tam de advenis quam de indigenis terre. Omne fermentatum non comedetis in cunctis habitaculis vestris edetis azima. Vocavit autem moyses omnes seniores filiorum israel. et dixit ad eos. Ite tollentes animal per familias vestras immolate phase. fasciculumque hysopi tinguite in sanguine qui est in limine. et aspergite ex eo superliminare. et utrumque postem. Nullus vestrum egrediatur ostium domus sue usque in mane. Transibit enim dominus percutiens egyptios. Cumque viderit sanguinem in superliminari. et in utroque poste transcendet ostium domus. et non sinet percussorem ingredi domos vestras et ledere. Custodi verbum istud legitimum tibi et filiis tuis in eternum. Cumque introieritis terram quam dominus daturus est vobis ut pollicitus est. observabitis cerimonias istas. Et cum dixerint vobis filii vestri que est religio ista. Dicetis eis. victima transitus domini est quando transivit super domos filiorum israel in egypto. percutiens egyptios et domos nostras liberans. Incurvatusque populus adoravit. Et egressi filii israel fecerunt sicut preceperat dominus moysi et aaron.

XII

Factum est autem in noctis medio percussit dominus omne primogenitum in terra egypti a primogenito pharaonis qui sedebat in solio eius. usque ad primogenitum captive que erat in carcere. et omne primogenitum iumentorum. Surrexitque pharao nocte et omnes servi eius. cunctaque egyptus. Et ortus est clamor magnus in egypto. Neque enim erat domus in qua non iaceret mortuus. Vocatisque moyse et aaron nocte ait. Surgite egredimini a populo meo. et vos et filii israel. Ite immolate domino sicut dicitis. Oves vestras et armenta assumite ut petieratis et abeuntes benedicite mihi. Urgebantque egyptii populum de terra sua exire velociter dicentes. Omnes moriemur. Tulit igitur populus conspersam farinam antequam fermentaretur et ligans in palliis posuit super humeros suos. Feceruntque filii israel sicut preceperat moyses. Et petierunt ab egyptiis vasa argentea. et aurea. vestemque plurimam. Dedit autem dominus gratiam populo coram egyptiis ut commodarent eis. et spoliaverunt egyptios. Profectique

sunt filii Israel de Ramesse in Socchoth, sexcenta fere milia
peditum virorum absque parvulis et mulieribus. Sed et vul-
gus promiscuum innumerabile ascendit cum eis, oves
et armenta et animantia diversi generis multa nimis.
Coxeruntque farinam quam dudum conspersam de Egyp-
to tulerant, et fecerunt subcinericios panes azimos.
Neque enim poterant fermentari, cogentibus exire Egyp-
tiis, et nullam facere sinentibus moram, nec pulmenti quic-
quam occurrerat preparare. Habitacio autem filiorum Israel
qua manserant in Egypto, fuit quadringentorum .xxx. annorum,
quibus expletis eadem die egressus est omnis exercitus Domini
de terra Egypti. Nox est ista observabilis Domini, quando edu-
xit eos de terra Egypti. Hanc observare debent omnes
filii Israel in generacionibus suis. Dixitque Dominus ad Moysen
et Aaron. Hec est religio phase. Omnis alienigena
non comedet ex eo. Omnis autem servus empticius circum-
cidetur, et sic comedet. Advena et mercenarius non comedent
ex eo. In una domo comedetur, nec efferetis de carni-
bus eius foras, nec os illius confringetis. Omnis cetus filiorum
Israel faciet illud. Quod si quis peregrinorum in vestram voluerit
transire coloniam et facere phase Domini, circumcidetur prius
omne masculinum eius, et tunc rite celebrabit. Eritque
sicut indigena terre. Si quis autem circumcisus non fuerit, non ve-
scetur ex eo. Eadem lex erit indigene et colono qui peregri-
natur apud vos. Feceruntque omnes filii Israel sicut pre-
ceperat Dominus Moysi et Aaron. Et in eadem die eduxit Dominus
filios Israel de terra Egypti per turmas suas. XIII

Locutusque est Dominus ad Moysen dicens. Sanctifica
michi omne primogenitum quod aperit vulvam in filiis Israel,
tam de hominibus quam de iumentis. Mea sunt enim omnia.
Et ait Moyses ad populum. Mementote diei huius in qua
egressi estis de Egypto et de domo servitutis, quoniam in
manu forti eduxit vos Dominus de loco isto, ut non co-
medatis fermentatum panem. Hodie egredimini mense
novarum frugum. Cumque te introduxerit Dominus in terram Cha-
nanei et Hethei et Hetthei et Amorrei et Evei et Ie-
busei, quam iuravit patribus tuis ut daret tibi, terram
fluentem lacte et melle. Celebrabitis hunc morem sa-
crorum mense isto. Septem diebus vesceris azimis. Et in die
septimo erit sollempnitas Domini. Azima comedetis septem
diebus, non apparebit apud te aliquid fermentatum nec in cun-
ctis finibus tuis. Narrabisque filio tuo in die illo
dicens. Hoc est quod fecit michi Dominus quando egressus sum de E-
gypto. Et erit quasi signum in manu tua, et quasi monu-
mentum ante oculos tuos, et ut lex Domini semper sit in ore tuo.
In manu enim forti eduxit te Dominus de Egypto. Cu-
stodies huiuscemodi cultum statuto tempore a diebus
in dies. Cumque introduxerit te Dominus in terram Chananei,
sicut iuravit tibi et patribus tuis, et dederit tibi eam, separabis
omne quod aperit vulvam Domino, et quod primitivum est in peco-
ribus tuis. Quicquid habueris masculini sexus consecrabis
Domino. Primogenitum asini mutabis ove. Quod si non
redemeris, interficies. Omne autem primogenitum hominis
de filiis tuis precio redimes. Cumque interrogaverit te
filius tuus cras dicens: Quid est hoc? Respondebis ei:
In manu forti eduxit nos Dominus de terra Egypti, de do-
mo servitutis. Nam cum induratus esset Pharao et nol-
let nos dimittere, occidit Dominus omne primogenitum in terra
Egypti, a primogenito hominis usque ad primogenitum
iumentorum. Idcirco immolo Domino omne quod aperit vulvam
masculini sexus, et omnia primogenita filiorum meorum re-
dimo. Erit igitur quasi signum in manu tua, et quasi appen-
sum quid ob recordacionem inter oculos tuos, eo quod
in manu forti eduxerit nos Dominus de Egypto. Igitur cum
emisisset Pharao populum, non eos duxit Deus per viam terre
Philistiim que vicina est, reputans ne forte peni-
teret eum si vidisset adversum se bella consurgere, et rever-
teretur in Egyptum. Sed circumduxit per viam deserti
quod est iuxta mare Rubrum. Et armati ascenderunt
filii Israel de terra Egypti. Tulit quoque Moyses ossa
Ioseph secum, eo quod adiurasset filios Israel dicens:
Visitabit vos Deus, efferte ossa mea hinc vobiscum.
Profectique de Socchoth castrametati sunt in Etham in
extremis finibus solitudinis. Dominus autem precedebat
eos ad ostendendam viam per diem in columpna nubis, et
per noctem in columpna ignis, ut dux esset itineris in
utroque tempore. Numquam defuit columpna nubis per
diem, nec columpna ignis per noctem coram populo. XIIII

Locutus est autem Dominus ad Moysen dicens.
Loquere filiis Israel. Reversi castrametentur
e regione Phiahiroth, que est inter Magdalum et
mare contra Beelsephon. In conspectu eius castra po-

uectis sup mare. Dicturq; ē pharao sr̄ filiis
isrl'. Coartati st̄ in t'ra. ɔclusit eos desertū. ⁊ in
durabo cor ei'. ac psequat' uos. ⁊ glificabor in
pharaone. ⁊ ī omī exercitu ei'. sciētq; egypcij. q̄
ego sū dn̄s. Feceruntq; ita ⁊ nūciatū ē regi egy
ptior qđ fugisset ppls. Jmmutatūq; ē cor pha
raonis ⁊ suor ei' sup pplo ⁊ dixit. quid uolui
m' facē ut dimitterem isrl'. ne seruiret nob. Junxit
g° currū suū ⁊ omē pplm. assūpsit secū. Tulit
q; .dc. currus electos quicqđ ī egypto curruū fuit et
duces toti' exrc'. Jnduraūtq; dn̄s cor pharaonis
regis egypti. ⁊ psecut' ē filios isrl'. At illi egssi
erant ī manu excelsa. Cūq; psequerent' egypcij uesti
gia pcedencium reppererunt eos ī castris sup mare. ōis
equitat' ⁊ curr' pharaonis ⁊ uniu's exercit' erant in
phyahiroth ɔt beelsephon. Cūq; appropinq̄sset
pharao leuātes filij isrl' oclos uiderūt egypcios
p' se. ⁊ timuerūt ualde. Clamauntq; ad dn̄m
⁊ dixerūt ad moysen. Forsitan ñ erant sepulchra ī
egypto. iđo tulisti nos ut moreremur ī solitudine.
Quid hoc facē uoluisti. ut educeres nos ex egyp
to. Nōne iste ē. sermo quē loq̄bamur ad te ī egypto
dicētes. recede a nob' ut seruiam' egypcijs. multo
enī mel' ē seruire eis. qm̄ mori ī solitudine. Et ai
t moyses ad pplm. Nolite timē. state ⁊ uidete
magnalia dn̄i. q̄ factur' ē hodie. egypcios eni
q̄s nūc uidetis nequaq̄m ult' uidebitis ī sempitnū.
Dn̄s pugnabit p uob' ⁊ uos tacebitis. Dixitq; dn̄s
ad moysen. Quid clamas ad me. loq̄re filijs
isrl' ut pficiscant'. Tu aut eleua uirgā tuā ⁊
extende manū tuā sup mare. ⁊ diuide illud.
ut gradiant' filij isrl' ī medio mari p siccū. Ego
aut īdurabo cor egypcior ut psequant'
uos. ⁊ glificabor ī pharaone ⁊ ī oī exercitu ei'
⁊ ī currib; ⁊ eq̄tib; illi'. ⁊ scient egypcij q' ego sū
dn̄s. cū glificat' fuero ī pharaone ⁊ ī curribus
atq; ī eq̄tib; ei'. Tollensq; se angls dn̄i. q̄ pcede
bat castra isrl'. abijt p' eos ⁊ cū eo pariter columpna
nubis priora dimittens post tergū stetit īt' castra
egypcior ⁊ castra isrl'. Et erat nubes tenebrosa
illuminans [noctē] ita ut ad se īuicē tota noctis tpe ac

cedē ñ ualerent. Cūq; extendisset moyses manū
sup mare. abstulit dn̄s illđ. flante uento uehe
menti ⁊ urēte tota nocte ⁊ uertit ī siccū. Diuisaq;
ē aq̄. ⁊ ingssi st̄ filij isrl' p mediū maris siccū.
Erat aut aq̄ q̄i mur' a dextra eor ⁊ leuā. Pse
quentes egypcij ingssi st̄ p' eos oīsq; equitat' pha
raonis. curr' ei' ⁊ eq̄tes p mediū maris. Jamq;
aduenat uigilia matutina ⁊ ecce respiciens dn̄s
sup castra egypcior p columpnā ignis ⁊ nubis in
terfecit exercitū eor. ⁊ subuertit rotas curruū. ferebā
turq; ī pfundū. Dixerūt g° egypcij. Fugiam'
isrlem dn̄s enī pugnat p eis ɔt nos. Et ait dn̄s
ad moysen. Extende manū tuā sup mare. ut re
uertant' aq̄ ad egypcios sup currus ⁊ eq̄tes eor.
Cūq; extendisset moyses manū ɔt mare. reūsū
ē primo diluclo ad priorē locū. Fugientib; q; egyp
tijs occurrerūt aq̄. ⁊ īuoluit eos dn̄s ī medijs
fluctib;. reūseq; st̄ aq̄. ⁊ operuerūt currus ⁊ eq̄
tes cūcti exercit' pharaonis. q̄ sequentes ingssi fuerāt
mare. ñ un' quidē sup fuit ex eis. Filij aut
isrl' pexerūt p mediū sicci maris. Et aq̄ erāt eis
q̄i p muro a dextris ⁊ a sinistris. liberauitq; dn̄s
ī die illo isrl' de manu egypcior. Et uiderūt egy
ptios mortuos sup lit' maris. ⁊ manū magnā
q̄m exercuerat dn̄s ɔt eos. Timuitq; ppls dn̄m
⁊ crediderūt dn̄o. ⁊ moysi suo eius. XV

Tunc cecinit moyses ⁊ filij isrl'. carmē
hoc dn̄o. Cantem' dn̄o gliose enī ma
gnificat' ē. equū ⁊ ascēsorē deiecit ī mare. For
titudo mea ⁊ laus mea dn̄s. ⁊ fc̄s ē m ī salutē.
Jste ds̄ m's ⁊ glificabo eū. ds̄ pris mei. ⁊ exal
tabo eū. Dn̄s q̄i uir pugnator omps nom ei'. Cur
rus pharaonis ⁊ exercitū ei' piecit ī mare. Electi
principes ei' submsi st̄ ī mari rubro. Abyssi ope
ruerūt eos. descenderūt ī pfundū q̄i lapis.
Dextra tua dn̄e magnificata ē ī fortitudine. Dextera
tua dn̄e pcussit inimicū. ⁊ ī multitudine glie tue de
posuisti aduersarios meos. Misisti iram tuā q̄ deuo
rauit eos. sic stipulā. ⁊ ī spū furoris tui ɔgrega
te st̄ aq̄. Stetit unda fluens st̄ abyssi. ī medio
mari. Dixit inimic' psequar ⁊ ɔphendā diuidam

et operuit

congregati

spolia implebit̄ aīa mea. Euaginabo gladiū meū īterficiet eos manꝰ mea. Flauit sp̄c tuus ⁊ operuit eos mare. Submsi s̄ q̄i plūbū ī aquis uehemētib;. Quis silis tui ī fortib; dn̄e. quis silis tui magnific̄ ī sc̄itate. terribil' atq; laudabilis ⁊ faciēs mirabilia. Extendisti manū tuā ⁊ deuorauit eos t̄ra. Dux fuisti ī mīa tua pp̄lo quē redemisti. Et portasti eū ī fortitudīe tua. ad hītaclm sc̄m tuū. Ascēderūt pp̄li ⁊ irati s̄. dolores obtinuerūt hītatores philystym. Tūc ɔt̄bati s̄ p̄ncipes edom. robustos moab obtinuit tremor obriguerūt om̄s hītatores chanaan. Irruat sup eos formido ⁊ pauor ī magn̄itudīe brachij tui. Fiāt imobiles q̄i lapis donꝰ p̄t̄nseat pp̄ls tuꝰ dn̄e. donꝰ p̄t̄nseat pp̄l's tuꝰ iste quē possedisti. Introduces eos ⁊ plātabis ī mōte h̄editatis tue. firmissīo hītacl'o tuo q̄d opat' es dn̄e. Sc̄uarium tuū dn̄e q̄d firmauīt manꝰ tue. dn̄s regnabit ī et'nū. ⁊ ult'. Ingressus ē enī eq̄s pharao cū curribꝫ ⁊ equitib; eiꝰ ī mare ⁊ reduxit sup eos dn̄s aq̄s maris. Filij autē isrl' ambulauīt p siccū ī medio eiꝰ. Sūpsit ḡ maria p̄phetissa soror aaron. tympanū ī manu sua. eg̃sseq; s̄ om̄s mlieres p' eam cū tympanis ⁊ choris q̄b; p̄cinebat dicēs. Cantemꝰ dn̄o glōse enī magnificatꝰ ē. equū ⁊ ascēsorē deiecit ī mare. Tulit aut̄ moyses isrl' de mari rubro. ⁊ eg̃ssi s̄ ī desertū sur. Ambl'auītq; trib; dieb; p solitudīne. ⁊ n̄ īueniebāt aq̄m ⁊ uenerūt ī marath. n̄ poterāt bibe aq̄s de marath eo q̄d eēnt amare. vnde ⁊ ɔgruū loco nomē īposuit uocās illd mara. id ē. amaritudīne. Et murmurauit pp̄ls ɔt̄ moysen dicēs. Quid bibemꝰ. At ille clamauit ad dn̄m. Qui ostēdit ei lignū qd cū misisset ī aq̄s ī dulcedīne u'se s̄. Ibi ɔstituit ei p̄cepta atq; iudicia. ⁊ ibi tēptauit eū. dicēs. Si audieris uocē dn̄i dī tui. ⁊ q̄d rectū ē. corā eo feceris ⁊ obedieris mādatis eiꝰ. custodierisq; oīa p̄cepta illiꝰ cunctū q; languorē quē posui ī egypto n̄ īducā sup te. Ego enī dn̄s saluator tuus. Venerūt aut̄ ī helim. vbi erāt. xij. fontes aq̄r ⁊. lxx. palme ⁊ cast'metati s̄ iuxta aq̄s.

XVI

Profectiq; s̄ de helim ⁊ uenit oīs mltitudo filior isrl'. ī desertū syn. q̄d ē. int' helim et synai. xv. die mēsis sc̄di. p'q̄m eg̃ssi s̄ de t'ra egypti. Et murmurauit oīs ɔg̃gatio filior isrl' ɔt̄ moysē ⁊ ɔt̄ aaron ī solitudine. Dixeruntq; ad eos filij isrl'. Vtinā mortui eēmꝰ p manū dn̄i ī t'ra egypti qn̄ sedebamꝰ sup ollas carniū ⁊ ɔmedebamꝰ panes ī saturitate. Cur iduxistis nos ī desertū istd. ut occideretis omnē mltitudīne fame. Dixit autē dn̄s ad moysen. Ecce ego pluā panes de celo. [vobis] Egrediat' pp̄ls ⁊ colligat q̄ sufficiunt p singlos dies. ut temptē eū utrū ambulet ī lege mea an nō. Die aut̄. vi. parent q̄d iferant ⁊ sit duplū q̄m colligere solebāt p singlos dies. Dixeruntq; moyses ⁊ aaron. ad om̄s filios isrl'. Vespe scietis q̄d dn̄s eduxit uos de t'ra egypti. ⁊ mane uidebitis gl'am dn̄i. Audiuit enī murm̄ ur̄m ɔt̄ dn̄m. Nos u'o quid sumꝰ q; mussitastis ɔt̄ nos. ⁊ ait moyses. Dabit uob' dn̄s uespe carnes ede ⁊ mane panes ī saturitate. eo q̄ audierit murmurac̄ōnes ur̄as q̄b; murmurati estis ɔt̄ eū. Nos enī quid sumꝰ. nec ɔt̄ nos ē. murmur ur̄m. s; ɔt̄ dn̄m. Dixitq; moyses ad aaron. Dic uniuse ɔgregacōi filior isrl'. Accedite corā dn̄o. Audiuit eī murmur ur̄m. Cūq; loq'ret' aaron ad omē cetū filior isrl'. Respexerūt ad solitudinē ⁊ ecce gl'a dn̄i appuit ī nube. Locutꝰ ē aut̄ dn̄s ad moysen dicēs. Audiui murmuracōes filior isrl'. Loq're ad eos. uespe ɔmedetis carnes. et mane saturabimīi panib;. scietisq;. q̄d ego sū dn̄s d's ur̄. Factū ē ḡ uespe ⁊ ascēdens coturnix opuit castra. Maneq; [illegible] ros iacuit p circuitū castror. Cūq; op[illegible] perussz supficiē t're. Appuit ī solitudīe minutū ⁊ q̄i pilo tunsū ī silitudīne pruine sup t'ra. Qd' cū uidissent filij isrl'. dixerūt ad īuicē. Manhu. q̄d signat q̄d ē hoc. Ignorabāt enī q̄d eēt. Quib' ait moyses. Iste ē panis quē dedit dn̄s uob' ad uescēdū. Hic ē s'mo quē p̄cepit dn̄s. Colligat ex eo vnusquisq; q̄ntū sufficiat ad uescēdū gomor p singla capita. Iuxta numer aiar

urarum quae habitant in tabernaculo. sic collectis. Feceruntque
ita filii israel. et collegerunt alius plus. alius minus. et mensi
sunt ad mensuram gomor. Nec qui plus collegerat ha-
buit amplius. nec qui minus paraverat repperit minus. sed
singuli iuxta id quod edere poterant congregaverunt. Di-
xitque moyses ad eos. Nullus relinquat ex eo in ma-
ne. qui non audierunt eum. sed dimiserunt quidam ex e-
is usque mane. et scatere cepit vermibus atque computruit
et iratus est contra eos moyses. Colligebant autem ma-
ne singuli quantum sufficere poterat ad vescendum. Cumque
incaluisset sol. liquefiebat. In die vero .vi. collegerunt
cibos duplices. Id est duo gomor per singulos homines.
Venerunt autem omnes principes multitudinis et nar-
raverunt moysi. Qui ait eis. Hoc est quod locutus est dominus.
requies sabbati sanctificata est domino. Cras quodcumque ope-
randum est facite. et quae coquenda sunt coquite. Quicquid
autem reliquum fuerit reponite usque in mane. Fece-
runtque ita ut preceperat moyses et non computruit neque
vermis inventus est in eo. Dixitque moyses. Comedi-
te illud hodie. quia sabbatum est domini. non invenietur hodie
in agro. Sex diebus colligite. in die autem .vii. sa-
bbatum est domini. idcirco non invenietur. Venit .vii. dies
et egressi de populo ut colligerent non invenerunt. Dixit
autem dominus ad moysen. Usquequo non vultis custodi-
re mandata mea et legem meam. Videte quod dominus dede-
rit vobis sabbatum et propter hoc tribuerit vobis die .vi. cibos
duplices. maneat unusquisque apud semetipsum.
Nullus egrediatur de loco suo die .vii. Et sabbati-
zavit populus die .vii. Appellavitque domus israel no-
men eius man. Quod erat quasi semen coriandri album.
gustusque eius quasi simile cum melle. Dixit autem moyses.
Iste est sermo quem precepit dominus. Imple gomor ex eo.
et custodiatur in futuras retro generationes ut noverint
panem quo alui vos in solitudine quando educti estis
de terra egypti. Dixitque moyses ad aaron. Su-
me vas unum. et mitte ibi man. quantum potest capere
gomor. et repone coram domino ad servandum in genera-
tiones vestras. sicut precepit dominus moysi. Posuitque
illud illud aaron in tabernaculo reservandum. Filii autem
israel comederunt manna .xl. annis donec venirent
in terram habitabilem. hoc cibo aliti sunt usquequo tangerent
fines terre chanaan. Gomor autem .x. pars est ephi.

XVII

Igitur profecta omnis multitudo filiorum israel de
deserto syn per mansiones suas. iuxta sermonem domini
castra metati sunt in raphidim. ubi non erat aqua ad bi-
bendum populo. Qui iurgatus contra moysen ait. Da
nobis aquam ut bibamus. Quibus respondit moyses.
Quid iurgamini contra me. et cur temptatis dominum. Siti-
vit ergo populus ibi pro aque penuria. et murmuravit
contra moysen dicens. Cur nos exire fecisti de egyp-
to ut occideres et nos. et liberos nostros ac iumenta siti.
Clamavit autem moyses ad dominum dicens. Quid
faciam populo huic. Adhuc paululum et lapidabit
me. Ait dominus ad moysen. Antecede populum et sume
tecum de senioribus israel et virgam qua percussisti fluvium
tolle in manu tua et vade. En ego stabo coram te ibi super
petram oreb. Percutiesque petram. et exibit ex ea aqua
ut bibat ut bibat populus. Fecitque moyses ita co-
ram senioribus israel. Et vocavit nomen loci illius temp-
tatio propter iurgium filiorum israel. et quia temptaverunt dominum
dicentes. Est ne dominus in nobis an non. Venit autem ama-
lech et pugnabat contra israel in raphidim. Dixitque mo-
yses ad iosue. Elige viros et egressus pugna contra
amalech. Cras ego stabo in vertice collis. habens vir-
gam dei in manu mea. Fecit iosue ut locutus ei erat mo-
yses et pugnavit contra amalech. Moyses autem
et aaron. et hur ascenderunt super verticem collis. Cumque
levaret moyses manus vincebat israel. Sin autem
paululum remisisset superabat amalech. Manus autem
moysi erant graves. Sumentes igitur lapidem posuerunt
subter eum in quo sedit. Aaron autem et hur sustentabant
manus eius ex utraque parte. Et factum est. ut manus ipsius
non lassarentur usque ad occasum solis. Fugavitque io-
sue amalech et populum eius in ore gladii. Dixit autem
dominus ad moysen. Scribe hoc ob monimentum in libro
et trade auribus iosue. Delebo enim memoriam
amalech sub celo. Edificavitque moyses altare
et vocavit nomen eius dominus exaltatio mea dicens. Quia
manus solii domini. et bellum domini erit contra amalech. a
generatione in generationem.

XVIII

Cumque audisset iethro sacerdos madian
cognatus moysi. omnia quae fecerat deus moysi. et israel populo

suo, eo quod eduxisset Dominus Israel de Egypto. Tulit Sephoram uxorem Moysi quam remiserat, et duos filios eius, quorum unus vocabatur Gersan, dicente patre: Advena fui in terra aliena. Alter vero Eliezer: Deus enim, ait, patris mei adiutor meus, et eruit me de gladio Pharaonis. Venit ergo Iethro cognatus Moysi, et filii eius et uxor eius ad Moysen in desertum, ubi erat castra metatus iuxta montem Dei. Et mandavit Moysi dicens: Ego cognatus tuus Iethro venio ad te, et uxor tua, et duo filii tui cum ea. Qui egressus in occursum cognati sui, adoravit et osculatus est eum; salutaveruntque se mutuo verbis pacificis. Cumque intrasset tabernaculum, narravit Moyses cognato suo cuncta que fecerat Dominus Pharaoni et Egyptiis propter Israel; universumque laborem qui accidisset eis in itinere, et quod liberaverat eos Dominus. Letatusque est Iethro super omnibus bonis que fecerat Dominus Israeli, eo quod eruisset eum de manu Egyptiorum, et ait: Benedictus Dominus qui liberavit vos de manu Egyptiorum et de manu Pharaonis, qui eruit populum suum de manu Egypti. Nunc cognovi quia magnus Dominus super omnes deos, eo quod superbe egerint contra illos. Obtulit ergo Iethro cognatus Moysi holocausta et hostias Deo. Veneruntque Aaron et omnes seniores Israel, ut comederent panem cum eo coram Deo. Altera autem die sedit Moyses ut iudicaret populum, qui assistebat Moysi de mane usque ad vesperam. Quod cum vidisset cognatus eius, omnia scilicet que agebat in populo, ait: Quid est hoc quod facis in plebe? cur solus sedes, et omnis populus prestolatur de mane usque ad vesperam? Cui respondit Moyses: Venit ad me populus querens sententiam Dei. Cumque acciderit eis aliqua disceptatio, veniunt ad me ut iudicem inter eos, et ostendam precepta Dei et leges eius. At ille: Non bonam, inquit, rem facis. Stulto labore consumeris et tu et populus iste qui tecum est. Ultra vires tuas est negocium; solus illud non poteris sustinere. Sed audi verba mea atque consilia, et erit Dominus tecum. Esto tu populo in his que ad Deum pertinent, ut referas que dicuntur ad eum; ostendasque populo ceremonias et ritum colendi, viamque per quam ingredi debeant, et opus quod facere. Provide autem de omni plebe viros potentes et timentes Deum, in quibus sit veritas, et qui oderint avaritiam, et constitue ex eis tribunos et centuriones, et quinquagenarios et decanos, qui iudicent populum omni tempore. Quicquid autem maius fuerit, referant ad te, et ipsi minora tantummodo iudicent; leviusque tibi sit, partito in alios onere. Si hoc feceris, implebis imperium Dei, et precepta eius poteris sustentare; et omnis hic populus cum pace ad loca sua. Quibus auditis, Moyses fecit omnia que ille suggesserat. Et electis viris strenuis de cuncto Israel, constituit eos principes populi, tribunos et centuriones et quinquagenarios et decanos; qui iudicabant plebem omni tempore. Quicquid autem gravius erat, referebant ad eum, faciliora tantummodo iudicantes. Dimisitque cognatum suum, qui reversus abiit in terram suam.

XIX

Mense tercio egressionis Israel de terra Egypti, in die hac venerunt in solitudinem Synai. Nam profecti de Raphidim, et pervenientes usque in desertum Synai, castrametati sunt in eodem loco. Ibique Israel fixit tentoria e regione montis. Moyses autem ascendit ad Deum. Vocavitque eum Dominus de monte, et ait: Hec dices domui Iacob, et annuntiabis filiis Israel: Vos ipsi vidistis que fecerim Egyptiis, quomodo portaverim vos super alas aquilarum, et assumpserim mihi. Si ergo audieritis vocem meam, et custodieritis pactum meum, eritis mihi in peculium de cunctis populis. Mea est enim omnis terra. Et vos eritis mihi in regnum sacerdotale et gens sancta. Hec sunt verba que loqueris ad filios Israel. Venit Moyses, et convocatis maioribus natu populi, exposuit omnes sermones quos mandaverat Dominus. Responditque omnis populus simul: Cuncta que locutus est Dominus faciemus. Cumque retulisset Moyses verba populi ad Dominum, ait ei Dominus: Iam nunc veniam ad te in caligine nubis, ut audiat me populus loquentem ad te, et credat tibi in perpetuum. Nuntiavit autem ergo Moyses verba populi ad Dominum. Qui dixit ei: Vade ad populum, et sanctifica illos hodie et cras, laventque vestimenta sua, et sint parati in diem tercium. In die enim tercio descendet Dominus coram omni plebe super montem Synai. Constituesque terminos populo per circuitum, et dices: Cavete ne ascendatis in montem, nec tangatis fines

in monte

illi. Omnis qui tetigerit montem morte morietur. Manus non tanget eum. sed opprimetur lapidibus. aut confodietur iaculis. sive iumentum fuerit. sive homo non vivet. Cum ceperit clangere bucina tunc ascendat in montem. Descenditque moyses de monte ad populum et sanctificavit eum. Cumque lavissent vestimenta sua ait ad eos. Estote parati in diem tertium. ne appropinquetis uxoribus vestris. Iam advenerat tertius dies et mane inclaruerat. et ecce ceperunt audiri tonitrua ac micare fulgura. et nubes densissima operire montem. clangorque bucine vehementius perstrepebat. Timuitque populus qui erat in castris. Cumque eduxisset eos moyses in occursum dei de loco castrorum. steterunt ad radices montis. Totus autem mons synai fumabat. eo quod descendisset dominus super eum in igne. et ascenderet fumus ex eo quasi de fornace. Eratque mons omnis terribilis et sonitus bucine paulatim crescebat in maius et prolixius tendebatur. Moyses loquebatur. et dominus respondebat ei. Descenditque dominus super montem synai in ipso montis vertice. et vocavit moysen in cacumen eius. Quo cum ascendisset dixit ad eum. Descende et contestare populum ne forte velint transcendere terminos ad videndum dominum. et pereat ex eis plurima multitudo. Sacerdotes quoque qui accedunt ad dominum. sanctificentur ne percutiat eos. Dixitque moyses ad dominum. Non poterit vulgus ascendere in montem synai. Tu enim testificatus es. et iussisti dicens. Pone terminos circa montem. et sanctifica illum. Cui ait dominus. Vade descende. Ascendesque tu et aaron tecum. Sacerdotes autem et populus ne transeant terminos. nec ascendant ad dominum ne forte interficiat illos. Descenditque moyses ad populum. et omnia narravit eis.

XX

Locutusque est dominus cunctos sermones hos. Ego sum dominus deus tuus qui eduxi te de terra egypti de domo servitutis. Non habebis deos alienos coram me. Non facies tibi sculptile. neque omnem similitudinem que est in celo desuper. et que in terra deorsum. nec eorum que sunt in aquis sub terra. non adorabis ea neque coles. ego sum dominus deus tuus fortis zelotes visitans iniquitatem patrum in filiis. in tertiam et quartam generationem eorum qui oderunt me. et faciens misericordiam in milia his qui diligunt me et custodiunt precepta mea. Non assumes nomen domini dei tui in vanum. Nec enim habebit insontem dominus eum qui assumpserit nomen domini dei sui frustra. Memento ut diem sabbati sanctifices. Sex diebus operabis et facies omnia opera tua. Septimo autem die sabbatum domini dei tui non facies omne opus tu et filius tuus et filia tua et servus tuus et ancilla tua. iumentum tuum et advena qui est intra portas tuas. Sex enim diebus fecit deus celum et terram et mare et omnia que in eis sunt et requievit die septimo. Idcirco benedixit dominus diei sabbati et sanctificavit eum. Honora patrem tuum et matrem tuam. ut sis longevus super terram quam dominus deus tuus dabit tibi. Non occides. Non mechaberis. Non furtum facies. Non loqueris contra proximum tuum falsum testimonium. Non concupisces domum proximi tui nec desiderabis uxorem eius. non servum. non ancillam. non bovem. non asinum. nec omnia que illius sunt. Cunctus autem populus videbat voces et lampades. et sonitum bucine montemque [fumantem] ac pavore concussi steterunt procul. dicentes moysi. Loquere tu nobis et audiemus. non loquatur dominus nobis ne forte moriamur. Et ait moyses ad populum. Nolite timere. Ut enim probaret vos venit deus. et ut terror illius esset in vobis et non peccaretis. Stetitque populus de longe. Moyses autem accessit ad caliginem in qua erat deus. Dixit quoque preterea dominus ad moysen. Hec dices filiis israel. Vos vidistis quod de celo locutus sim vobis. Non facietis deos argenteos. nec deos aureos vobis facietis. Altare de terra facietis mihi. et offeretis super eo holocausta et pacifica vestra. Oves vestras et boves in omni loco in quo memoria fuerit nominis mei. Veniam ad te et benedicam tibi. Quod si altare lapideum feceris mihi. non edificabis illud de sectis lapidibus. Si enim levaveris cultrum tuum super eo polluetur. Non ascendes per gradus ad altare meum ne reveletur turpitudo tua.

XXI

Hec sunt iudicia que propones eis. Si emeris servum hebreum. sex annis serviet tibi. in septimo egredietur liber gratis. Cum quali veste intraverit cum tali exeat. Si habens uxorem. et uxor egredietur simul. Sin autem dominus dederit illi uxorem et pepererit filios et filias. mulier et liberi eius erunt domini sui. Ipse vero exibit cum vestitu suo. Quod si dixerit servus diligo dominum meum et uxorem ac liberos non egrediar liber of

offeret eum dominus diis et applicabitur ad ostium et postes perforabitque aurem eius subula et erit ei servus in saeculum. Si quis vendiderit filiam suam in famulam non egredietur sicut ancillae exire consuerunt. Si displicuerit oculis domini sui cui tradita fuerit dimittet eam. Populo autem alieno vendendi non habebit potestatem si spreverit eam. Sin autem filio suo desponderit eam. Iuxta morem filiarum faciet illi. Quod si alteram ei acceperit providebit puellae nuptias et vestimenta et pretium pudicitiae non negabit. Si tria ista non fecerit egredietur gratis absque pecunia. Qui percusserit hominem volens occidere morte moriatur. Qui autem non est insidiatus sed deus illum tradidit in manus eius constituam tibi locum quo fugere debeat. Si quis per industriam occiderit proximum suum et per insidias ab altari meo avelles eum ut moriatur. Qui percusserit patrem suum et matrem morte moriatur. Qui furatus fuerit hominem et vendiderit eum convictus noxae morte moriatur. Qui maledixerit patri suo aut matri morte moriatur. Si rixati fuerint viri et percusserit alter proximum suum lapide vel pugno et ille mortuus non fuerit sed iacuerit in lectulo. si surrexerit et ambulaverit foris super baculum suum. Innocens erit qui percusserit. Ita tamen ut operas eius et impensas in medicos restituat. Qui percusserit servum suum vel ancillam virga et mortui fuerint in manibus eius criminis reus erit. Sin autem uno die supervixerit vel duobus non subiacebit poenae quia pecunia illius est. Si rixati fuerint viri et percusserit quis mulierem praegnantem et abortivum quidem fecerit sed ipsa vixerit subiacebit damno quantum expetierit maritus mulieris et arbitri iudicaverint. Sin autem mors eius fuerit subsecuta reddet animam pro anima. oculum pro oculo dentem pro dente. manum pro manu. pedem pro pede. adustionem pro adustione. vulnus pro vulnere. livorem pro livore. Si percusserit quispiam oculum servi sui aut ancillae et luscos eos fecerit dimittet liberos pro oculo quem eruit. Dentem quoque si excusserit servo vel ancillae suae similiter dimittet liberos. Si bos cornu percusserit virum aut mulierem et mortui fuerint. lapidibus obruetur et non comedentur carnes eius. dominus quoque bovis innocens erit. Quod si bos cornupeta fuerit ab heri et nudius tertius et contestati sunt dominum eius nec recluserit eum. occideritque virum aut mulierem et bos lapidibus obruetur et dominum illius occident. Quod si pretium ei fuerit impositum. dabit pro anima sua quicquid fuerit postulatus. Filium quoque et filiam si cornu percusserit simili sententiae subiacebit. Si servum ancillamque invaserit. triginta siclos argenti dabit domino. bos vero lapidibus opprimetur. Si quis aperuerit cisternam et foderit. et non operuerit eam. cecideritque bos vel asinus in eam. dominus cisternae reddet pretium iumentorum quod autem mortuum est ipsius erit. Si bos alienus bovem alterius vulneraverit et ille mortuus fuerit. vendent bovem vivum et divident pretium. Cadaver autem mortui inter se dispertient. Si autem sciebat quod bos cornupeta esset ab heri et nudius tertius. et non custodivit eum dominus suus. reddet bovem pro bove. et cadaver integrum accipiet.

XXII

Si quis furatus fuerit ovem aut bovem. et occiderit vel vendiderit. quinque boves pro uno bove restituet. et quattuor oves pro una ove. Si effringens fur domum sive suffodiens fuerit inventus et accepto vulnere mortuus fuerit. percussor non erit reus sanguinis. Quod si orto sole hoc fecerit homicidium perpetravit et ipse morietur. Si non habuerit quod pro furto reddat ipse venundabitur. Si inventum fuerit apud eum quod furatus est. vivens sive bos sive asinus sive ovis duplum restituet. Si laeserit quispiam agrum vel vineam. et dimiserit iumentum suum ut depascatur aliena. quicquid optimum habuerit in agro suo vel in vinea pro damni aestimatione restituet. Si egressus ignis invenerit spinas et comprehenderit acervos frugum sive stantes segetes in agris. reddet damnum qui ignem succenderit. Si quis commendaverit amico pecuniam vel vas in custodiam. et ab eo qui susceperat furto ablata fuerint. si invenitur fur duplum reddet. Si latet dominus domus applicabitur ad deos et iurabit quod non extenderit manum in rem proximi sui ad perpetrandam fraudem. tam in bove quam in asino et ove ac vestimento. et quicquid damnum inferre potest ad deos utriusque causa perveniet et si illi iudicaverint duplum restituet proximo suo. Si quis commendaverit proximo suo asinum bovem et ovem et omne iumentum ad cu-

custodiam et mortuum fuerit aut debilitatum vel captum ab hostibus nullusque hoc viderit, iusiurandum erit in medio quod non extenderit manum ad rem proximi sui, suscipietque dominus iuramentum et ille reddere non cogetur. Quod si furto ablatum fuerit restituet dampnum domino. Si comestum a bestia deferat ad eum quod occisum est et non restituet. Qui a proximo suo quidquam horum mutuo postulaverit et debilitatum aut mortuum fuerit domino non presente reddere compelletur. Quod si inpresentiarum fuit dominus non restituet, maxime si conductum venerat pro mercede operis sui. Si seduxerit quis virginem necdum desponsatam dormieritque cum ea, dotabit eam et habebit eam uxorem. Si pater virginis dare noluerit, reddet pecuniam iuxta modum dotis quam virgines accipere consueverunt. Maleficos non patieris vivere. Qui coierit cum iumento morte moriatur. Qui immolat diis occidetur preter domino soli. Advenam non contristabis neque affliges eum: advene enim et ipsi fuistis in terra Egypti. Vidue et pupillo non nocebitis. Si leseritis eos vociferabuntur ad me, et ego audiam clamorem eorum, et indignabitur furor meus percutiamque vos gladio, et erunt uxores vestre vidue et filii vestri pupilli. Si pecuniam mutuam dederis populo meo pauperi qui habitat tecum, non urgebis eum quasi exactor nec usuris opprimes. Si pignus a proximo tuo acceperis vestimentum, ante solis occasum reddes ei. Ipsum enim est solum quo operitur indumentum carnis eius, nec habet aliud aliud in quo dormiat. Si clamaverit ad me exaudiam eum quia misericors sum. Diis non detrahes et principi populi tui non maledices. Decimas tuas et primitias non tardabis offerre. Primogenitum filiorum tuorum dabis mihi. De bobus quoque et ovibus similiter facies. Septem diebus sit cum matre sua, die octavo reddes illum mihi. Viri sancti eritis mihi. Carnem que a bestiis fuerit pregustata non comedetis sed proicietis canibus.

XXIII

Non suscipies vocem mendacii, nec iunges manum tuam ut pro impio dicas falsum testimonium. Non sequeris turbam ad faciendum malum, nec in iudicio plurimorum acquiesces sententie ut a vero devies. Pauperis quoque non misereberis in negotio. Si occurreris bovi inimici tui aut asino erranti, reduc ad eum. Si videris asinum odientis te iacere sub onere, non pertransibis sed sublevabis cum eo. Non declinabis in iudicio pauperis. Mendacium fugies. Insontem et iustum que [margin: non occides] aversor impium. Nec accipias munera que excecant etiam prudentes et subvertunt verba iustorum. Peregrino molestus non eris: scitis enim advenarum animas, quia et ipsi peregrini [margin: fuistis] in terra Egypti. Sex annis seminabis terram tuam et congregabis fruges eius. Anno autem septimo dimittes eam et requiescere facies, ut comedant pauperes populi tui, et quidquid reliquum fuerit edant bestie agri. Ita facies in vinea et in oliveto tuo. Sex diebus operaberis, septimo die cessabis, ut requiescat bos et asinus tuus, et refrigeretur filius ancille tue et advena. Omnia que dixi vobis custodite, et per nomen externorum deorum non iurabitis [margin: externorum], neque audietur ex ore vestro. Tribus vicibus per singulos annos mihi festa celebrabitis. Sollempnitatem azimorum custodies. Septem diebus comedes azima sicut precepi tibi, tempore mensis novorum quando egressus es de Egypto. Non apparebis in conspectu meo vacuus. Et sollempnitatem messis primitivorum operis tui quecumque seminaveris in agro. Sollempnitatem quoque in exitu anni quando congregaveris omnes fruges tuas de agro. Ter in anno apparebit omne masculinum tuum coram domino deo. Non immolabis super fermento sanguinem victime tue, nec remanebit adeps sollempnitatis mee usque mane. Primitias frugum terre tue deferes in domum domini dei tui. Nec coques hedum in lacte matris sue. Ecce ego mittam angelum qui precedat te et custodiat in via, et introducat ad locum quem paravi. Observa eum et audi vocem eius nec contempnendum putes, quia non dimittet cum peccaveris, et est nomen meum in illo. Quod si audieris vocem eius et feceris omnia que loquor, inimicus ero inimicis tuis et affligam affligentes te. Precedetque te angelus meus et introducet te ad Amorreum et Hettheum et Phereseum, Chananeumque et Eveum et Iebuseum quos ego conteram. Non adorabis deos eorum nec coles eos, non facies opera eorum, sed destrues eos et confringes statuas eorum. Servietisque domino deo vestro, ut benedicam panibus tuis et aquis, et auferam infirmitatem de medio tui. Non erit infecunda nec sterilis in terra tua. Numerum

dierum tuorum implebo. Terrorem meum mittam in precursum, et occidam omnem populum ad quem ingredieris. Cunctorumque inimicorum tuorum coram te terga vertam. emittens scrabrones prius qui fugabunt eveum et chananeum et hettheum. antequam introeas. non eiciam eos a facie tua anno uno ne terra in solitudinem redigatur et crescant contra te bestie. Paulatim expellam eos de conspectu tuo. donec augearis et possideas terram. Ponam autem terminos tuos a mari rubro usque ad mare palestinorum et a deserto usque ad fluvium. tradam manibus vestris habitatores terre. et eiciam eos de conspectu vestro. Non inibis cum eis fedus. nec cum diis eorum. Non habitent in terra tua ne forte peccare te faciant in me. Si servieris diis eorum quod tibi certe erit in scandalum. XXIIII

Moysi quoque dixit. Ascende ad dominum tu et aaron. nadab et abiu. et lxx. senes ex israel. et adorabitis procul. solusque moyses ascendet ad dominum et illi non appropinquabunt nec populus ascendet cum eo. Venit ergo moyses et narravit plebi omnia verba domini atque iudicia. Responditque cunctus populus una voce. Omnia verba domini que locutus est faciemus. Scripsit autem moyses universos sermones domini. et mane consurgens edificavit altare ad radices montis et .xii. titulos per .xii. tribus israel. Misitque iuvenes de filiis israel. et obtulerunt holocausta. Immolaveruntque victimas pacificas domino. vitulos .xii. Tulit itaque moyses dimidiam partem sanguinis. et misit in crateras. Partem autem residuam fudit super altare. Assumensque volumen federis. legit audiente populo. Qui dixerunt. Omnia que locutus est dominus. faciemus et erimus obedientes. Ille vero sumptum sanguinem. respersit in populum et ait. Hic est sanguis federis quod pepigit dominus vobiscum super cunctis sermonibus hiis. Ascenderuntque moyses et aaron. nadab et abiu et lxx. de israel. Et viderunt deum israel. Sub pedibus eius quasi opus lapidis saphirini. et quasi celum cum serenum est. Nec super eos qui procul recesserant de filiis israel. misit manum suam. Videruntque deum et comederunt ac biberunt. Dixit autem dominus ad moysen.

senioribus

et

filios israel

Ascende ad me in montem et esto ibi. Daboque tibi tabulas lapideas. et legem ac mandata que scripsi ut doceas eos. Surrexerunt moyses et iosue minister eius. Ascendensque moyses in montem dei senioribus ait. Expectate hic donec revertamur ad vos. Habetis aaron et hur vobiscum. si quid natum fuerit questionis referetis ad eos. Cumque ascendisset moyses operuit nubes montem et habitavit gloria domini super synai. tegens illum nube .vi. diebus. Septimo autem die vocavit eum de medio caliginis. Erat autem species glorie domini quasi ignis ardens super verticem montis in conspectu filiorum israel. Ingressusque moyses medium nebule. ascendit in montem et fuit ibi .xl. diebus et .xl. noctibus. XXV

duas

Locutusque est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis israel ut tollant michi primitias. ab omni homine qui offert ultroneus accipietis eas. Hec sunt autem que accipere debetis aurum et argentum et es iacinctum purpuram coccumque bis tinctum et bissum. pilos caprarum et pelles arietum rubricatas. Pelles iacinctinas et ligna sethim. Oleum ad luminaria concinnanda aromata in unguentum et thimiamata boni odoris. lapides onichinos et gemmas ad ornandum ephod ac rationale. Facientque michi sanctuarium et habitabo in medio eorum. Iuxta omnem similitudinem tabernaculi quod ostendam tibi et omnium vasorum in cultum eius. sicque facietis illud. Archam de lignis sethim compingite cuius longitudo habeat duos semis cubitos. latitudo cubitum et dimidium. Altitudo cubitum similiter ac semissem. Et deaurabis eam auro mundissimo intus et foris. Faciesque supra coronam auream per circuitum et .iiii. circulos aureos. quos pones per .iiii. arche angulos. Duo circuli sint in latere uno et duo in altero. Facies quoque vectes de lignis sethim et operies eos auro. Inducesque per circulos qui sunt in arche lateribus ut portetur in eis que semper erunt in circulis. nec umquam extrahentur ab eis. Ponesque in archa testificationem quam dabo tibi. Facies et propiciatorium de auro mundissimo duos cubitos et dimidium tenebit longitudo eius. Semissem

& cubitu latitudo. Duos q3 cherubin aureos
& pductiles facies ex utraq3 pte oraculi. Cherub
un' sit ex latere uno & alt' i alto. Utrumq3
lat' ppiciatorii tegat. expandentes alas & o
perientes oraculu. Respiciantq3 se mutuo uersis
uultib3 i ppiciatoriu quo opienda e archa.
i q' pones testimoniu qd dabo t. Inde papia
& loq' ad te sup ppiciatoriu scilicet ac medio
duor cherubin q' erut sup archa testimonii. Cu
ta q' mandabo p te filiis isrl'. Facies & mesa
de lignis sethim. hnte duos cubitos longitu
dinis. & i latitudie cubitu & i altitudie cubitu
ac semisse. & i aurabis ea auro purissio. Faci
esq3 illi labiu aureu p circuitu & ipi labio co
rona interrasilem. altam quatuor digitis. & sup
illa altera corona aureola. Quatuor q3 circulos
aureos pparabis & pones eos i iiii. angulis ei'
de mense. p singlos pedes. Sub' corona erut circuli
aurei. ut mittant' uectes p eos. & possit mesa
portari. Ipos q3 uectes facies de lignis sethi
& circudabis auro ad subuehenda mesa. parabis
& acetabula. ac fialas. turibula ac ciatos. In
quib3 offeredi st libamia ex auro purissio. Et
pones sup mesa panes ppositionis i cspcu meo
semp. Facies & cadelabru ductile de auro mude
sisimo. hastile ei' & calamos. sciphos & sperulas
ac lilia ex ipo pcedentia. vi. calami egdient' de
latib3. tres ex uno late & tres ex alto. Tres sci
phi q'i nucis modu p singlos calamos sphe
rulaq3 simul & liliu. Et tres sili sciphi istar
nucis i calamo alto sperulaq3 & liliu. Hoc erit
opus. vi. calamor q' pducedi st de hastili. In
ipo aut cadelabro erut. iiii. sciphi i nucis mo
du sperulaq3 p singlos & lilia. Sperula sub
duob3 chalamis p tria loca. q' simul. vi. fiunt
pcedetes de hastili uno. Et sperule igit' & chala
mi ex ipo erut uniusa ductilia de auro purissio
Facies & lucnas. vii. & pones eas sup cadelabru
ut luceat ex aduso. Emuctoria q3 & ubi ea q'
emucta st extinguat' fiat de auro purissio.
Omne podus candelabri cu uniuersis uasis suis.
hebit talentu auri mudissimi. Inspice & fac
scdm exeplar qd t i monte mostratu e.

XXVI

Tabnaclm uo ita fiet. Dece cortinas
de bisso retorta. & iacincto ac purpa
cocco q3 bistincto. variatas opere plumario
facies. Longitudo cortine uni' hebit. xxviii.
cubitos. latitudo. iiii. cubitor erit. Unius mesure
fient uniusa tentoria. Quinq3 cortine st iugentur
mutuo & alie. v. necu sili cohebut. Ansulas
iacinctinas i lateribus ac summitatib3 facies cor
tinar. ut possint iuice copulari. Quinquagenas
ansulas cortina hebit i utraq3 pte. Ita insertas
ut ansa cotra ansa ueniat & alta alti possit ap
tari. Facies & l. circulos aureos quib3 cortina
ru uela iugenda st. ut unu tabnaclm fiat.
Facies & saga cilicina. xi. ad opiendu tectu ta
bnacli. Longitudo sagi uni' hebit. xxx. cubi
tos & latitudo. iiii. Equa erit mesura sagor oium.
E quib3 quinq3 iunges seorsu. & sex st mutuo copu
labis. ita ut. vi. sagu i fronte tecti duplices.
Facies & l. ansas i ora sagi uni' ut coiungi cu alto
qat. & l. ansas i ora sagi alti' ut cu alto co
puletur. l. fibulas eneas qb3 iugant' anse. ut
unu ex oib3 opimtu fiat. Quod aut sup fuit
i sagis q' parant' tecto. Id e. unu sagu q'am
pli' e ex medietate ei'. operies posteriora tabna
cli & cubit' ex una pte pendebit & alt' ex alta.
q' plus e i sagor logitudie utriq3 lat' tabna
culi pteges. Facies & opimtu aliud tecto de pel
lib3 arietu rubricatis. Et sup hoc rursu aliud
opimtu de iacinctinis pellib3. Facies & ta
bulas stantes tabnacli de lig's sethim. Que
sing'le denos cubitos i longitudie heant. et
i latitudie singlos ac semisse. In laterib3 tabule
due i castiture fiant. Quib3 tabla alti tabule
conectat'. atq3 i hunc modu cuncte table parabunt.
Quaru xx. erut i late meridiano qd ugit ad austru.
Quib3 xl. bases argenteas fudes. ut bine base
singlis tabul' p duos angulos subiciant'. In
latere q3 ii. tabnacli qd ugit ad aqlone xx.
tabule erut. xl. hntes bases argenteas. Bine

bases singulis tabulis supponentur. Ad occiden-
talem vero plagam tabernaculi facies .vi. tabulas
et rursum alias duas que in angulis erigantur post
tergum tabernaculi. Eruntque coniuncte a deorsum usque
sursum. et una omnes compago retinebit. Duabus
quoque tabulis que in angulis ponende sunt similis iunctura ser-
vabitur. Et erunt simul tabule .viii. bases earum
argentee .xvi. Duabus basibus per unam tabulam
supputatis. Facies et vectes de lignis setthim.
.v. ad continendas tabulas in uno latere tabernaculi.
et .v. alios in altero. et eiusdem numeri ad occidentalem plagam
qui mittentur per medias tabulas a summo usque ad
summum. Ipsasque tabulas deaurabis. et fundes
in eis anulos aureos per quos vectes tabulata con-
tineant. Quos operies laminis aureis. et eri-
ges tabernaculum iuxta exemplar quod tibi in monte
monstratum est. Facies et velum de iacincto et pur-
pura coccoque bistincto et bisso retorta opere plu-
mario et pulchra varietate contextum ~~contextum~~ quod appen-
des ante .iiii. columpnas de lignis setthim. Que ipse
quidem deaurate erunt. et habebunt capita aurea. sed
bases argenteas. Inseretur autem velum per circulos in-
tra quod pones archam testimonii. et quo sanctuarium et sancta
sanctorum sanctuaria dividentur. Pones et propiciatorium super
archam testimonii in sancta sanctorum. Mensamque extra velum et contra
mensam candelabrum in latere tabernaculi meridiano. Men-
sa enim stabit in parte aquilonis. Facies et tentorium
in introitu tabernaculi de iacincto et purpura co-
coque bistincto et bysso retorta opere plumario.
et .v. columpnas deaurabis lignorum setthim. An-
te quas ducetur tentorium. Quarum erunt capita aurea et
bases argentee.

XXVII

Facies et altare
de lignis setthim quod habebit .v. cubitos in lon-
gitudine. et totidem in latitudine id est quadrum. et tres cu-
bitos in altitudine. Cornua autem per .iiii. angulos
ex ipso erunt. et operies illud ere. Faciesque in usus eius
lebetas ad suscipiendos cineres. et forcipes atque fu-
scinulas et ignium receptacula. Omnia vasa ex ere
fabricabis. Craticulamque in modum retis eneam. per
cuius .iiii. angulos erunt .iiii. anuli enei. Quos
pones subter arulam altaris. eritque craticula usque
ad altaris medium. Facies et vectes altaris
de lignis setthim duos quos operies laminis
eneis. et induces per circulos. Eruntque ex utroque latere
altaris ad portandum. Non solidum sed inane
et cavum intrinsecus facies illud sicut tibi in monte mon-
stratum est. Facies et atrium tabernaculi in cuius pla-
ga australi contra meridiem erunt tentoria de bysso retor-
ta. Centum cubitos unum latus tenebit in lon-
gitudine. et columpnas .xx. cum basibus totidem ene-
is. que capita cum celaturis suis habebunt argentea.
Similiter in latere aquilonis per longum erunt tentoria.
c. cubitorum. columpne .xx. et bases eneae eiusdem numeri
et capita earum cum celaturis suis argentea. In
latitudine vero atrii quod respicit ad occidentem erunt
tentoria per .l. cubitos. et columpne .x. basesque to-
tidem. In ea quoque atrii latitudine que respicit ad
orientem .l. cubiti erunt. In quibus .xv. cubitorum
tentoria lateri uno deputabuntur. Columpneque
tres et bases totidem. et in latere altero erunt tentoria
cubitos optinentia .xv. Columpnas tres et
bases totidem. In introitu vero atrii fiet tentorium
cubitorum .xx. ex iacincto. et purpura coccoque
bistincto et bysso retorta opere plumario. Co-
lumpnas habebit .iiii. cum basibus totidem. Omnes
columpne atrii per circuitum vestite erunt argenti laminis
et basis eneis. In longitudine occupabit atrium
cubitos .c. in latitudine .l. Altitudo .v. cubitorum
erit. fietque de bysso retorta. et habebit bases e-
neas. Cuncta vasa tabernaculi in omnes usus et ceri-
monias tam paxillos eius quam atrii ex ere fa-
cies. Precipe filiis Israhel ut afferant tibi oleum de
arboribus olivarum purissimum piloque contusum
ut ardeat semper lucerna in tabernaculo testimonii
extra velum quod oppansum est testimonio. et colloca-
bunt eam Aaron et filii eius. ut usque mane
luceat coram domino. Perpetuus erit cultus per succes-
siones eorum a filiis Israhel.

XXVIII

Applica quoque ad te Aaron fratrem tuum cum
filiis suis de medio filiorum Israhel. ut sacerdotio
fungantur michi Aaron Nadab et Abiu Eleazar
et Ithamar. Faciesque vestes sanctas fratri tuo. in

pulcra varietate contextum

Racionale

glam z decore z loqris cutis sapietib; corde.
qs repleui spu prudetie ut faciat vestes aaro.
iquib; scificat ministrat. Hec aut erut vesti
meta q facient. rone. z sup humale tunica z
lineam strictam. cidari z balteum facient vestimeta
scta aaron fri tuo z filys ei. ut sacdocio fun
gantr m. Accipietq; auru z iacinthu z purpura
coccuq; bistinctu z byssu. Facient aut suphu
male de auro z iacintho ac purpura coccoq;
bystincto z bysso retorta ope polimito. Duas
oras iuctas hebit i utroq; latere sumitatu
ut i vnu redeat. Ipa q; textura z cuncta operis
uarietas erit ex auro z iacintho. z purpura co
coq; bystincto z bysso retorta. Sumesq; duos
lapides onychinos z sculpes i eis noia filior
isrl. Sex noia i lapide vno. z sex reliq i altero
Iuxta ordine natiuitatis eor ope sculptoris. z
celatura gemary. sculpes eos noib; filior isrl
i clusos auro atq; circudatos. Et pones i utroq;
latere suphumal memoriale filys isrl. Porta
bitq; aaron noia eor cora dno sup utruq; hu
meru ob recordacoe. Facies z vncinos ex au
ro z duas catenulas auri purissimi s i uice
cohentes qs inseres vncinis. Racionale q;
iudicy facies ope polimito. Iuxta texturam
suphumal ex auro z iacintho z purpura co
coq; bistincto z bysso retorta qdrangulu erit et
duplex. mensura palmi hebit. ta i longitudi
ne qm i latitudine. Ponesq; i eo. iiij. ordines
lapidu. In pmo vsu erit lapis sardius. et
topazius z smaragdus. In. ij. carbunculus sa
phyrus z iaspis. In. iij. lygurius achates
z amethystus. In. iiij. chrysolitus onichinus
z berillus. Inclusi i auro erut p ordines suos.
habebuntq; noia filior isrl. xij. noib; celabu
tur. singli lapides noib; singlor. p. xij. trib
Facies in racionali cathenas s i uice cohen
tes ex auro purissimo z duos anulos aureos
qs pones i utraq; ronalis summitate. Catenasq;
aureas iunges anulis q s i marginib; ei. et
ipar cathenar extrema duob; copulabis
vncinis. In utroq; latere suphumal. qd ronale
respicit. Facies z duos anulos aureos. qs
pones i summitatib; ronal. Et i oris q e regio
ne s suphumal. z posteriora ei aspiciunt. Nec
n z alios duos anulos aureos q ponendi s. i utro
q; latere suphumal deorsu qd respicit cotra facie
iuncture i ferioris. ut aptari possit cu suphumali
z strigatur racionale anul suis. cu anul suphu
meral uitta hyacinthina ut maneat iunctura
fabrefacta z a se i uice ronale z suphumale neq
ant separi. Portabitq; aaron noia filior isrl.
In ronali iudicy sup pectus suu. qn ingredietur scm
aru memoriale cora dno i etnu. Pones aut
i ronali iudicy doctrina z ueritate q erut i pectore
aaron qn ingredietr cora dno. z gestabit iudiciu
filior isrl i pectore suo. i cospcu dni semp. Facies
z tunica suphumal tota hyacinthina. In cuius
medio sup erit capitiu z ora p gyru ei textilis.
sic fi solz i extremis uestiu ptib; ne facile rumpa
tur. Deorsu uo ad pedes eiusde tunice p circuitu
qsi mala punica. facies ex iacintho z purpura co
coq; bystincto bysso retorta mixtis i medio tintin
nabul. Ita ut tintinnabulu sit aureu. z malu
punicu. Rursuq; tintinabulu aliud aureu et
malu punicu. Et uestietr ea aaron i officio mi
nistry. ut audiatur sonitus qn ingredietr z egredietur
scuariu i cospcu dni z no moriatr. Facies z lamina
de auro purissimo. In q sculpes ope celatoris scm
dno. Ligabisq; ea uitta iacinthina z erit super
uitta imminens fronti pontificis. Portabitq; aaron
i iqtates eor. q obtulerit z scificauerint filii isrl. In
cunctis munerib; z donary s suis. Erit aut lamina
sep i fronte ei. ut placat ei sit dns. Stringesq;
tunica bysso z tiara byssina. Facies z baltheu
ope plumario. Porro filys aaron tunicas li
neas pabis z baltheos ac tyaras i glam z decore
Vestiesq; hys oib; aaron fratre tuu. z filios ei
cu eo. z cunctor cosecrabis man. scificabisq; illos
ut sacdocio fungantr m. Facies z feminalia linea
ut operiat carne turpitudinis sue. A renib; usq;
ad femora z vtentr eis aaron z filii ei qn igredi

entur tabernaculum testimonii. vel quando appropinquant ad
altare ut ministrent in sanctuario. ne iniquitatis rei mo
riantur. Legitimum sempiternum erit aaron et semini
Sed et hoc facies ut mihi XXIX eius post eum.
in sacerdotio consecrentur. Tolle vitulum de armen
to et arietes duos immaculatos. Panesque azimos
et crustulam absque fermento que conspersa sint oleo. laga
na azima oleo lita. De simila triticea cuncta fa
cies et posita in canistro offeres. Vitulum autem et
duos arietes et aaron ac filios eius applicabis
ad ostium tabernaculi testimonii. Cumque laveris patrem
cum filiis suis aqua. indues aaron vestimentis suis. id
est linea et tunica et superhumerali et rationali quod con
stringes balteo et pones tiaram in capite eius. et
laminam sanctam super tiaram. Et oleum unctionis fun
des super caput eius. atque hoc ritu consecrabitur. Filios
quoque illius applicabis. et indues tunicis lineis. cin
gesque balteo aaron scilicet et liberos eius et impones
eis mitras. eruntque sacerdotes mihi in religione perpetua.
Postquam initiaveris manus eorum applicabis et vitulum
coram tabernaculo testimonii. imponentque aaron et filii
eius manus super caput illius et mactabis eum in conspectu
domini iuxta ostium tabernaculi testimonii. Sumptumque de
sanguine vituli pones super cornua altaris digito
tuo. reliquum autem sanguinem fundes iuxta basim eius.
sumes et adipem totum qui operit intestina et reticulum
iecoris ac duos renes. et adipem qui super eos est. et of
feres incensum super altare. Carnes vero vituli et corium
et fimum combures foris extra castra. quia pro peccato sunt.
Unum quoque arietem sumes super cuius caput ponent aa
ron et filii eius manus. Quem cum mactaveris tolles de
sanguine eius et fundes circa altare. Ipsum autem arietem
secabis in frusta. Lotaque intestina eius ac pedes
pones super concisas carnes. et super caput illius. Et of
feres totum arietem in incensum super altare. Oblatio est
domino odor suavissimus victime dei. Tolles quoque arietem
alterum super cuius caput aaron et filii eius ponent manus.
Quem cum immolaveris sumes de sanguine ipsius et po
nes super extremum dextre auricule aaron et filiorum eius.
et super pollices manus eorum et pedis dextri. Fundesque
sanguinem super altare per circuitum. Cumque tuleris de

sanguine qui est super altare. et de oleo unctionis. asper
ges aaron et vestes eius. filios et vestimenta eorum
Consecratisque ipsis et vestibus. tolles adipem de arie
te. et caudam et arvinam que operit vitalia ac reti
culum iecoris. et duos renes adipemque qui super eos est.
Armumque dextrum. eo quod sit aries consecrationis. tortam
que panis unius. Crustulam conspersam oleo. Laga
num de canistro azimorum. quod positum est in conspectu domini.
Ponesque omnia super manus aaron et filiorum eius. et sanctificabis eos
elevans coram domino. Suscipiesque universa de mani
bus eorum et incendes super altare in holocaustum. odorem
suavissimum in conspectu domini quia oblatio eius est. Su
mesque pectusculum de ariete quo initiatus est aaron
Sanctificabisque illud elevatum coram domino. Et cedet in
partem tuam. Sanctificabisque pectusculum consecratum et ar
mum quem de ariete separasti quo initiatus est aaron
et filii eius. Cedentque in partem aaron et filiorum eius. Iure
perpetuo a filiis israel quia primitiva sunt et initia. De vic
timis eorum pacificis que offerunt domino. Vestem autem
sanctam qua utetur aaron habebunt filii eius post eum.
ut ungantur in ea. et consecrentur manus eorum. vii. die
bus utetur illa qui pontifex pro eo fuerit constitutus de filiis
eius et qui ingredietur tabernaculum testimonii ut ministret
in sanctuario. Arietem consecrationis tolles. et coques car
nes eius in loco sancto. quibus vescetur aaron et filii eius.
Panes quoque qui sunt in canistro in vestibulo tabernaculi
comedent. ut sit placabile sacrificium et sanctificentur
offerentium manus. Alienigena non vescetur ex eis
quia sancti sunt. Quod si remanserit de carnibus consecratis.
sive de panibus usque mane. combures reliquias igni
non comedentur quia sanctificata sunt. Omnia que precepi tibi fa
cies super aaron et filiis eius. vii. diebus consecrabis
manus eorum. et vitulum pro peccato offeres per singulos
dies ad expiandum. Mundabisque altare cum
immolaveris expiationis hostiam. et unges illud in
sanctificationem. vii. diebus expiabis altare et sanctifica
bis. et erit sanctum sanctorum. Omnis qui tetigerit illud sanctifica
bitur. Hoc est quod facies in altari. Agnos anniculos
duos per singulos dies iugiter. Unum agnum mane
et alterum vespere. Decimam partem simile conspersae oleo tun
so quod habeat mensuram. iiii. partem hin. et vinum ad

libandum eiusdem mensure in agno uno. Alterum
vero agnum offeres ad vesperam iuxta ritum matu
tine oblationis. et iuxta ea que diximus in odorem sua
vitatis sacrificium domino oblatione perpetua in genera
tiones vestras ad hostium tabernaculi testimonii coram
domino. Ubi constituam ut loquar ad te. Ibique precipiam
filiis israel. et sanctificabitur altare in gloria mea. et sanctifica
bo tabernaculum testimonii cum altari. et aaron cum filiis
suis. ut sacerdotio fungantur michi. Et habitabo in me
dio filiorum israel. eroque eis deus. et scient quia ego dominus
deus eorum. qui eduxi eos de terra egypti ut mane
rem inter illos ego dominus deus eorum. XXX

Facies quoque altare ad adolendum thymiama
de lignis setthim. habens cubitum longitudinis
et alterum latitudinis id est quadrangulum et duos
cubitos in altitudine. cornua ex ipso procedent. Ve
stiesque illud auro purissimo. Tam craticulam
eius quam parietes per circuitum et cornua. Faciesque
ei coronam aureolam per gyrum et duos anulos au
reos sub corona per singula latera ut mittantur in eos
vectes et altare portetur. Ipsos quoque vectes facies
de lignis setthim et inaurabis. Ponesque alta
re contra velum quod ante archam pendet testimonii coram propi
tiatorio quo tegitur testimonium ubi loquar tibi. Et adolebit
incensum super eo aaron suave fragrans mane. Quan
do componet lucernas incendet illud. et quando collocat eas
ad vesperum uret thymiama sempiternum coram domino
in generationes vestras. Non offeretis super eo thymia
ma compositionis alterius nec oblationem nec victimam nec
liba libabitis et deprecabitur aaron super cornua eius
semel per annum in sanguine quod oblatum est pro peccato
et placabit super eo in generationibus vestris. Sanctum sanctorum erit
domino. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Quando
tuleris summam filiorum israel. Iuxta numerum dabunt
singuli precium pro animabus suis domino et non erit plaga
in eis cum fuerint recensiti. Hoc autem dabit omnis qui
transit ad nomen. Dimidium sicli iuxta mensuram
templi. Siclus .xx. habet obolos. media pars sicli
offeretur domino. Qui habetur in numero. a .xx. annis
et supra dabit precium. Dives non addet ad medium
sicli. et pauper nichil minuet. Susceptamque pecuniam
que collata est a filiis israel. trades in usus tabernaculi te
stimonii ut sit monimentum eorum coram domino. et propicietur
animabus eorum. Locutusque est dominus ad moysen
dicens. Facies et labium eneum cum basi sua ad lavan
dum. ponesque illud inter tabernaculum testimonii et altare
et missa aqua lavabunt in eo aaron et filii eius manus
suas ac pedes quando ingressuri sunt tabernaculum testimonii
et quando accessuri sunt ad altare ut offerant in eo thy
miama domino. ne forte moriantur. Legitimum
sempiternum erit ipsi et semini eius per successiones. Locu
tusque est dominus ad moysen dicens. Sume tibi aroma
ta prime myrre et electe .d. siclos et cinnamomi me
dium id est .ccl. siclos. Calami similiter .ccl. Cassie quoque
.d. siclos in pondere sanctuarii. Olei de olivetis men
suram hin. Faciesque unctionis oleum sanctum. Unguen
tum compositum opere unguentarii. Et ungues ex eo ta
bernaculum testimonii. et archam testamenti mensamque cum va
sis suis. Candelabrum et utensilia eius. Altaria thy
miamatis et holocausti. Et universam supellec
tilem que ad cultum eorum pertinet. Sanctificabisque omnia et
erunt sancta sanctorum. Qui tetigerit ea sanctificabitur. Aaron
et filios eius unges. sanctificabisque eos ut sacerdotio fun
gantur michi. Filiis quoque israel dices. Hoc oleum unctionis
sanctum erit michi in generationes vestras. Caro hominis non un
getur ex eo. et iuxta compositionem eius non facietis aliud
quia sanctificatum est. et sanctum erit vobis. Homo quicumque tale
composuerit et dederit ex eo alieno exterminabitur de populo
suo. Dixitque dominus ad moysen. Sume tibi aromata
stacten et onycha galbanum boni odoris et thus
lucidissimum equalis ponderis erunt omnia. Faciesque
thymiama compositum opere unguentarii. mixtum di
ligenter et purum. et sanctificatione dignissimum. Cumque
in tenuissimum pulverem universa contuderis. Pones
ex eo coram testimonii tabernaculo. In quo loco appare
bo tibi. Sanctum sanctorum erit vobis thymiama. Talem com
positionem non facietis in usus vestros. quia sanctum est domino. Homo
quicumque fecerit simile ut odore illius perfruatur peribit de populis
suis. XXXI

Locutusque est dominus ad moysen
dicens. Ecce vocavi ex nomine beseleel filium
uri. filii hur de tribu iuda et implevi eum spiritu
dei. sapientia intelligentia et scientia in omni opere ad exco

gitandū fabre quicqd fi potⁱt ex auro & arge
to & ere marmore. & gēmis & diūsitate ligⁿ.
Dediq3 ei sociū hoo[illegible]liab filiū achi
sameth de tribu dan. Et ī corde oīs eruditi po
sui sapiētiā ut faciāt cūcta q̄ pcepi t. Tabna
clm fedis & archā testioy & ppiciatoriū qd sup
eā ē. & cūcta uasa tabnacli. Mensāq3 & uasa
eiꝰ. candelabꝝ purissimū cū uasis et altaria
tymiamatis & holocausti & oīa uasa eorū.
Labrū cū basi sua. Vestes scās ī ministio. Aarō
& sacerdoti & filijs eiꝰ. ut fungātur officio suo
ī sacris. oleū unctiōis & tymiama aromatū
ī scūario. Omia q̄ pcepi t faciet. Et locutꝰ est
ē dn̄s ad moysen dicēs. Loqre filijs isrl̄ & di
ces ad eos. Videte ut sabbtm meū custodia
tis. q2 signū ē int me & uos ī genacōibꝰ urīs
ut sciatis quia ego dn̄s q̄ scifico uos. Custo
dite sabbtm meū scm̄ ē enī uob. Qui polluit
illd morte moriet. Qui fecit ī eo opus. pibit
aīa illiꝰ de medio ppli sui. vi. dieb3 facietis opꝰ
ī die. vij. sabbtm ē. requies scā dn̄o. Oīs q̄ fecit
opꝰ in hac die morietr. Custodiāt filij isrl̄ sab
batū & celebrēt illd in gnacōib3 suis. Pactū ē
sempitnū. int me & filios isrl̄ signūq3 ppetuū.
Sex enī dieb3 dn̄s fecit celū & trā. & ī. vij. ab o
pe cessauit. Deditq3 moysi cōpletis huiuscemoi
sermoīb3 ī mōte synai duas tabulas testioy

LAPIDEAS SCRIPTAS DIGITO DI. XXXII

Uidens autē ppls qd morā faceret descēdēdi
de mōte moyses. Cōgregatꝰ adūsꝰ aaron. ait.
Surge fac nob deos q̄ nos pcedāt. Moysi enī
huic uiro q̄ nos eduxit de tra egypti ignoram qd
acciderit. Dixitq3 ad eos aaron. Tollite inaures
aureas de uxor filiorq3 & filiar uror aurib
& afferte ad me. Fecit ppls q̄ iusserat deferēs
ī aures ad aaron. Quas cū ille accepisset. formauit
ope fusorio. Et fecit ex eis uitulū cōflatilē. Di
xeruntq3 hij s dij tui isrl̄. q̄ te eduxerūt de tra
egypti. Qd cū uidisset aaron edificauit altā
re corā eo. Et pconis uoce clamauit dicens.
Cras sollepnitas dn̄i ē. Surgentesq3 mane
obtulerūt holocausta & hostias pacificas. Et
sedit ppls mandicare & bibere & surrexerunt
ludere. Locutꝰ ē autē dn̄s ad moysen. Vade de
scēde. peccauit ppls tuus quē eduxisti de tra
egypti. Recesserūt cito de uia quā ostēdisti eis.
fecerūtq3 s uitulū cōflatilē & adorauerunt atq3
īmolātes ei hostias dixerūt. Isti s dij tui
isrl̄ q̄ te eduxerūt de tra egypti. Rursumq3
ait dn̄s ad moysen. Cerno qd ppls iste dure
ceruicis sit. Dimitte me ut irascatr furor meus
cōtra eos & deleā eos. Faciāq3 te ī gentē magnā.
Moyses autē orabat dn̄m dm̄ suū. dicens.
Cur dn̄e irascitr furor tuus cōtra pplm tuū. q̄
eduxisti de tra egypti ī fortitudīe magna
& ī manū robusta. Ne q̄so dicant egyptij. calli
de eduxit eos ut interficeret ī mōtib3 & deleret
e tra quiescat ira tua & esto placabilis super
nequicia ppli tui. Recordare abrahā ysaac
& isrl̄ suor tuor quib3 iurasti p temetipm
dicēs. Multiplicabo semē urm̄ sic stellas ce
li & unius trā hanc de q̄ locutꝰ sū dabo semī
urō. & possidebitis eā semp. Placatusq3 ē dn̄s
ne faceret malū. qd locutꝰ fuerat aduersus
pplm suū. Et reuersus ē moyses de mōte por
tans duas tabulas testioy ī manū scriptas
ex utraq3 pte. & factas ope dn̄i. Scriptura quoq3
di erat sculpta ī tabulis. Audiēs autē iosue tu
multū ppli uociferantis. dixit ad moysen. Ulu
latꝰ pugne auditr ī castris. Qui rndit.
Non ē clamor adhortanciū ad pugnā neq3
uociferacio cōpellenciū ad fugā s3 uocē cātanciū
ego audio. Cūq3 appropinquasset ad castra. ui
dit uitulū & choros. Iratusq3 ualde piecit
de manū tabulas & cōfregit eas ad radicē
mōtis. Arripiensq3 uitulū quē fecerant
cōbussit & cōtriuit usq3 ad puluerē quē spar
sit ī aquā & dedit ex eo potū filijs isrl̄. Dixit
q3 ad aaron. qd tibi fecit hic ppls ut īduceres
sup eū pctm maximū. Cui ille rndit.
ne īdignetr dn̄s meus. tu enī nosti pplm istū
q̄ pnus sit ad malū. Dixerūt mi. Fac nob

dicēs

deos q̄ p̄cedāt nos. Huic enī moysi q̄ edux̄
nos de t̄ra egypti nescim᷒ q̄d acciderit. Quib᷒
ego dixi. Quis uēm h̄t aureū. Tulerūt ⁊ d
derūt m̄. ⁊ p̄ieci illd̄ i ignē. Egressusq; ē hic ui
tul᷒. Videns ḡ moyses p̄plm q̄d eēt nudatus
spoliauerat enī eū aaron p̄p ignominiā sordis.
Et int̄ hostes nudū cōstituerat. Et stās i porta
castror᷒ ait. Siq̄s ē dn̄i iūgat̄ m̄. Conḡgati
q; s̄ ad eū om̄s filij leui. Quib; ait. hec dicit
dn̄s d̄s isr̄l. Ponat uir gladiū sup̄ femr̄ suū.
Ite ⁊ redite de porta usq; ad portā p̄ mediū cast
rū. ⁊ occidat unusquisq; frēm ⁊ amicū ⁊ p̄ximū
suū. Fecerūt filij leui iuxta s̄monē moysi. Ce
cideruntq; i die illo q̄i .xx.ti milia hoīm. Et
ait moyses. Consecrastis man᷒ u̅r̅a̅s hodie
dn̄o unusquisq; i filio ⁊ fr̄e suo ut det᷒ uob̄ b̄n
dictō. Facto aūt die alt̄o locut᷒ ē moyses ad p̄plm
Peccastis p̄cm̄ maximū. Ascendā ad dnm̄
si q̄m᷒ eū quiuo dep̄cari p̄ scel̄e u̅r̅o̅. Reūsusq;
ad dnm̄ ait. Obsecro p̄cauit p̄pl̄s iste p̄cm̄ ma
gnū. Fecerūt s̄ deos aureos. at dimitte eis
hanc noxā. aut si nō facis. dele me de libro tuo
quē sc̄psisti. Cui r̄ndit dn̄s. Qui p̄ccauit m̄
delebo eū de libro m̄o. Tu aūt uade ⁊ duc p̄plm
istū quo locut᷒ sū t̄. Angelus m̄s p̄cedet te. Ego
aūt i die ultōis uisitabo ⁊ hoc p̄cm̄ eor᷒. Per
cussit ḡ dn̄s p̄plm p̄ reatu uituli quē fecit aaron.

Locutusq; ē dn̄s ad moysen. Vade **XXXIII**
⁊ ascende de loco isto ⁊ p̄pl̄s tuus quē
eduxisti de t̄ra egypti. In t̄ra q̄m iuraui ab
ham ysaac ⁊ iacob dicēs. semini tuo dabo eā.
Et mittā p̄cursorē tui angl̄m ut eiciā chana
neū ⁊ amorreū ⁊ hettheū ⁊ pherezeū ⁊ eueū
⁊ iebuseū. Et intres i t̄ra fluētē lacte ⁊ melle
Non enī ascendā tecū. q̄r p̄pl̄s dure ceruīs est
ne forte disp̄dā te i uia. Audiēs p̄pl̄s s̄mōē
hūc pessimū luxit ⁊ nll̄s ex more īdut᷒ ē cul
tu suo. Dixitq; dn̄s ad moysen. Loq̄re filijs
isr̄l. p̄pl̄s dure ceruīs es. semel ascendā i medio
tui ⁊ delebo te. Iā nc̄ depone ornatū tuū ut
sciā q̄d faciā t̄. Deposuerūt ḡ filij isr̄l. or
natū suū a monte oreb. Moyses q̄q; tollēs
tab̄naclm̄ tetendit ext̄ castra p̄cul. Vocauitq;
nomē eī tab̄naclm̄ federis. ⁊ oīs p̄pl̄s q̄ h̄ebat
aliq̄m q̄stionē. Egrediebat᷒ ad tab̄naculū
federis ext̄ castra. Cūq; egrederet᷒ moyses ad tab
naclm̄ surgebat uniūsa plebs ⁊ stabat un᷒
quisq; i ostio papilionis sui. Asp̄ciebātq;
t̄gū moysi. donē ingrederet᷒ tentoriū. Ingresso aūt
illo tab̄naclm̄ federis descēdebat columpna nub̄
⁊ stabat ad ostiū. Loquebatq; dn̄s cū moyse
cernētib; uniūsis q̄d columpna nub̄ staret ad
ostiū tab̄naculi. Stabantq; ip̄i ⁊ adorabant p̄
fores tab̄naclor᷒ suor᷒. Loquebat᷒ aūt dn̄s
ad moysen facie ad faciē. sic̄ loq̄ solet homo
ad amicū suū. Cūq; ille reūteret᷒ i castra minist̄
eī iosue fili᷒ nun puer nō recedebat de taber
naclo. Dixit aūt moyses ad dnm̄. Precipis
ut educā p̄plm istū. ⁊ n̄ indicasti m̄ quē mis
surus es mecū. Presertī cū dixis nouī te ex noīe
⁊ īuenisti grām. Si ḡ inueni grām i cōsp̄cu tuo. ostēde m̄ faciē tuā ut sciā te. ⁊ īueniā grām
an̄ oculos tuos. Respice p̄plm tuū gentē hanc.
Dixitq; dn̄s. Facies mea p̄cedet te. ⁊ req̄em dabo
t̄. Et ait moyses. Si n̄ tu ip̄e p̄cedes. ne edu
cas nos de loco isto. In q̄ enī scire poterim᷒ ego ⁊
p̄pl̄s tuus īuenisse nos grām i cōsp̄cu tuo. nisi
ambulaūis nob̄ cū. ut glificem̄ ab oīb; p̄plis q̄
h̄itant sup̄ t̄ra. Dixit aūt dn̄s ad moysen. Et ūb
istd̄ q̄d locut᷒ es faciā. Inuenisti enī grām corā
me ⁊ teip̄m nouī ex noīe. Qui ait. Ostende
m̄ glām tuā. R̄ndit. Ego ostendā omē bonū
t̄. Et uocabor i noīe dn̄i corā te. ⁊ miserebor
cui uoluero ⁊ clemēs ero i quē m̄ placuerit. Rur
susq; ait. Non poteris uidere faciē meā. Non enī
uidebit me hō ⁊ uiuet. Et iterum. Ecce igit᷒ ē loc᷒
ap̄ me. stabis sup̄ petrā. Cūq; t̄nsibit glā mea
ponā te i foramine petre. ⁊ p̄tegā dext̄a mea
donē t̄nseā. Tollāq; manū meā ⁊ uidebis posterio
ra mea. Faciē aūt meā uidere nō poteris.

Ac deinceps. Precide ait t̄ii duas **XXXIIII**
tabulas lapideas instar p̄or᷒. ⁊ scribā

coram me.

super eas verba que habuerunt tabule quas fregisti.
Esto paratus mane. ut ascendas statim in montem
synay. Stabisque mecum super verticem montis. Nullus
ascendat tecum. nec videatur quispiam per totum montem
Boves quoque et oues non pascantur e contra. Excidit ergo
duas tabulas lapideas quales ante fuerant. et de
nocte consurgens ascendit in montem synai. sicut
preceperat dominus portans secum tabulas. Cumque descen
disset dominus per nubem. stetit moyses cum eo inuocans
nomen domini. Quo transeunte coram eo ait. Dominator
domine deus misericors et clemens patiens et multe misera
tionis. ac verax qui custodis misericordiam in milia qui aufers
iniquitatem ac scelera atque peccata. nullusque apud te
per se innocens est. Qui reddis iniquitatem patrum filiis
ac nepotibus in tertiam et quartam progeniem. Festinusque
moyses curuatus est pronus in terram et adorans ait.
Si inueni gratiam in conspectu tuo domine obsecro ut gra
diaris nobiscum. Populus enim dure ceruicis est. et au
feras iniquitates nostras atque peccata nosque possi
deas. Respondit dominus. Ego inibo pactum. videntibus
cunctis signa faciam que numquam sunt uisa super terram nec
in ullis gentibus ut cernat populus iste in cuius es medio
opus domini terribile quod facturus sum. Obserua cuncta que
hodie mando tibi. Ego ipse eiciam ante faciem tuam.
Amorreum et chananeum et hettheum pherezeum
quoque et eueum et iebuseum. Caue ne umquam cum habitato
ribus terre illius iungas amicicias que sint in ruinam.
sed et aras eorum destrue. Confringe statuas lucos
que succide. Noli adorare deum alienum. Dominus zelo
tes nomen eius. deus est emulator. Ne ineas pactum cum
hominibus illarum regionum. Ne cum fornicati fuerint cum
diis suis et adorauerint simulacra eorum. vocet te
quispiam ut comedas de immolatis. Nec uxorem
de filiabus eorum accipies filiis tuis. ne postquam ipse
fuerint fornicate fornicari faciant et filios tuos
in deos suos. Deos conflatiles non facies tibi. Sollempni
tatem azimorum custodies. Septem diebus vesceris azimis
sicut precepi tibi in tempore mensis nouorum. Mense enim uerni
temporis egressus es de egypto. Omne quod aperit uuluam
generis masculini meum erit. de cunctis animantibus tam
de bobus quam de ouibus meum erit. Primogenitum

filius

asini redimes oue. Sin autem nec precium pro eo dederis
occidetur. Primogenitum filiorum tuorum redimes nec
apparebis in conspectu meo uacuus. Sex diebus operaberis
in die septimo cessabis arare et metere. Sollempnitatem
ebdomadarum facies tibi. in primitiis frugum mes
sis tue tritice. Et sollempnitatem quando redeunte anni
tempore cuncta conduntur. Tribus temporibus anni apparebit
omne masculinum tuum in conspectu omnipotentis domini dei
israel. Cum enim tulero gentes a facie tua et dilata
uero terminos tuos nullus insidiabitur terre tue. Ascendente
te et apparente in conspectu domini dei tui. Ter in anno non
immolabis super fermento sanguinem hostie mee
neque residebit mane de uictima sollempnitatis
phase. Primitias frugum terre tue offeres in domo
domini dei tui. Non coques edum in lacte matris sue.
Dixitque dominus ad moysen. Scribe tibi uerba hec quibus
et tecum et cum israel pepigi fedus. Fuit ergo ibi cum domino
xl. dies et xl. noctes. Panem non comedit et aquam
non bibit et scripsit in tabulis uerba federis decem. Cumque
descenderet moyses de monte synai tenebat duas
tabulas testimonii et ignorabat quod cornuta
esset facies sua ex consorcio sermonis dei. Videntes
autem aaron et filii israel cornutam moysi faciem. ti
muerunt prope accedere. Vocatique ab eo reuersi sunt tam
aaron quam principes synagoge. Et postquam locu
tus est uenerunt ad eum et omnes filii israel. Quibus
precepit cuncta que audierat a domino in monte synai.
Impletisque sermonibus posuit uelamen super faciem
suam quod ingressus ad dominum et loquens cum eo aufere
bat donec exiret. et tunc loquebatur ad filios israel omnia
que sibi fuerant imperata. Qui uidebant faciem egredien
tis moysi esse cornutam. sed operiebat rursus ille
faciem suam si quando loquebatur ad eos.

XXXV

Igitur congregata omni turba filiorum israel dixit ad eos.
Hec sunt que iussit dominus fieri. Sex diebus facietis opus.
septimus dies erit uobis sanctus sabbatum et requies domini. Qui
fecerit opus in eo occidetur. Non succendetis ignem in
omnibus habitaculis uestris per diem sabbati. Et ait moy
ses ad omnem cateruam filiorum israel. Iste est sermo
quem precepit dominus dicens. Separate apud uos pri
micias domino. Omnis uoluntarius et prono animo

offerat domino eas. Aurum argentum et es iacinc-
tum et purpuram coccumque bis tinctum et byssum. Pi-
los caprarum et pelles arietum rubricatas et iacin-
tinas ligna sethim et oleum ad luminaria conci-
nanda et conficiendum unguentum et thymiama sua-
vissimum. Lapides onichynos et gemmas ad or-
natum superhumeralis et rationalis. Quisquis vestrum est
sapiens veniat et faciat quod dominus imperavit. Taber-
naculum scilicet et tectum eius atque operimentum. Anulos
et tabulata cum vectibus. Paxillos et bases archam
et vectes. Propiciatorium et velum quod ante illud oppan-
ditur. Mensam cum vectibus et vasis et propositionis
panibus. Candelabrum ad luminaria sustentanda.
vasa illius et lucernas et oleum ad nutrimenta ignium.
Altare thymiamatis et vectes. oleum unctionis
et thymiama ex aromatibus. Tentorium ad ostium
tabernaculi. Altare holocausti et craticulam eius ae-
neam cum vectibus et vasis suis. Labrum et bases eius.
Cortinas atrii cum columpnis et basibus. Tentorium
in foribus vestibuli. Paxillos tabernaculi et atrii cum fu-
niculis suis. Vestimenta quorum usus est in ministerio sanctuarii
vestes aaron pontificis ac filiorum eius. ut sacerdotio
fungantur mihi. Egressaque omnis multitudo filiorum israel
de conspectu moysi. Obtulit mente promptissima atque
devota primitias domino ad faciendum opus taber-
naculi testimonii. Quicquid in cultum et ad vestes sanc-
tas necessarium erat. viri cum mulieribus prebuerunt armillas
et inaures anulos et dextralia. Omne vas au-
reum in donaria domini separatum est. Si quis habuit ia-
cinctum et purpuram coccumque bis tinctum byssum et pi-
los caprarum. Pelles arietum rubricatas et iacin-
tinas. Argenti et eris metalla obtulerunt domino.
lignaque sethim in varios usus. Sed et mulieres
docte que neverant dederunt. iacinctum purpuram et
vermiculum ac byssum et pilos caprarum sponte propria
cuncta tribuentes. Principes vero obtulerunt
lapides onichynos et gemmas ad superhumera-
le et rationale. Aromataque et oleum ad lumina-
ria concinnanda et ad preparandum unguentum ac thy-
miama odoris suavissimi componendum. Omnes
viri et mulieres mente devota obtulere donaria.
ut fierent opera que iusserat dominus per manum moysi. Cuncti
filii israel voluntarie domino dedicaverunt. Dixitque
moyses ad filios israel. Ecce vocavit dominus ex no-
mine beseleel filium huri filii hur de tribu iuda.
Implevitque eum spiritu dei sapientie et intelligentie et scien-
tie omni doctrina ad excogitandum et faciendum opus in au-
ro et argento et ere. sculpendisque lapidibus et opere
carpentario. Quicquid fabre adinveniri potest dedit
in corde eius. Ooliab quoque filium achisamech de tribu
dan ambos erudivit sapientia ut faciant opera
abietarii polimitarii ac plumarii. de ia-
cincto ac purpura coccoque bis tincto et bysso et te-
xant omnia ac nova quoque repperiant. Capitulum VI

Fecit ergo beseleel et ooliab et omnis vir sa-
piens quibus dedit dominus sapientiam et intellectum ut scirent
fabre operari que in usus sanctuarii necessaria sunt et que precepit
dominus. Cumque vocasset eos moyses et omnem eruditum
virum cui dederat dominus sapientiam et qui sponte sua
obtulerant se ad faciendum opus. tradidit eis uni-
versa donaria filiorum israel. Qui cum instarent operi
cotidie mane vota plebs offerebat. Unde arti-
fices compulsi venire dixerunt moysi. Plus offert
plebs quam necessarium est. Iussit ergo moyses preconis
voce cantari. nec vir nec mulier quicquam ultra offerat
in opere sanctuarii. Sicque cessatum est a muneribus offe-
rendis. eo quod oblata sufficerent et superhabun-
darent. Feceruntque omnes corde sapientes ad comple-
dum opus tabernaculi. Cortinas x. de bysso retorta
et iacincto et purpura coccoque bis tincto opere vario
et arte polimita. quarum una habebat in longitudine
xxviii. cubitos et in latitudine iiii. una mensura
omnium erat cortinarum. Coniunxitque cortinas v. alte-
ram alteri. Et alias v. sibi invicem copulavit. Fecit
et ansas iacinctinas in ora cortine unius ex
utroque latere et in ora cortine alterius similiter. ut con-
tra se invicem venirent anse et mutuo iungerentur. Unde
et l. fudit circulos aureos qui morderent cortina-
rum ansas. et fieret unum tabernaculum. Fecit et sa-
ga xi. de pilis caprarum ad operiendum tectum taber-
naculi. Unum sagum in longitudine habebat cubitos
xxx. et in latitudine cubitos iiii. unius mensure

erat omnium sagorum. quorum v. iunxit seorsum et vi. a
lia separatim. Fecitque ansas. l. in ora sagi unius.
et l. in ora sagi alterius ut sibi invicem iungerentur.
Et fibulas eneas. l. quibus necteretur et unum
pallium ex omnibus sagis fieret. Fecit et opertorium
tabernaculi de pellibus arietum rubricatis. Aliud
que desuper velamentum de pellibus iacinctinis.
Fecit et tabulas tabernaculi de lignis setthim
stantes. x. cubitorum erat longitudo tabule unius
et unum ac semis cubitum latitudo retinebat. Bi
ne incastrature erant per singulas tabulas ut altera
alteri iungeretur. Sic fecit in omnibus tabulis tabernaculi
E quibus xx. ad plagam meridianam erant contra austrum
cum xl. basibus argenteis. Due bases sub una ta
bula ponebantur ex utraque angulorum parte ubi in
castrature laterum in angulis terminantur. Ad plagam
quoque tabernaculi que respicit ad aquilonem fecit xx.
tabulas cum xl. argenteis basibus. Duas bases
per singulas tabulas. Contra occidentem vero id est ad
eam partem tabernaculi que mare respicit fecit vi. tabu
las et duas alias per singulos angulos tabernaculi
retro que iuncte erant deorsum usque sursum. Et in unam
compaginem pariter ferebantur. Ita fecit ex utraque parte per
angulos. ut octo essent simul tabule. et haberent
bases argenteas xvi. binas scilicet bases sub
singulis tabulis. Fecit et vectes de lignis setthim
v. ad continendas tabulas unius lateris tabernaculi.
Et v. alios ad alterius lateris tabulas coaptan
das. Et extra hos v. alios vectes ad occidentalem
plagam tabernaculi contra mare. Fecitque vectem alium
qui per medias tabulas ab angulo usque ad an
gulum perveniret. Ipsa autem tabulata deauravit.
et circulos eorum fecit aureos per quos vectes induci pos
sent. Quos et ipsos aureis laminis operuit.
Fecit et velum de iacincto purpura vermiculo ac bysso
retorta opere polimitario varium atque distinctum.
Et iiii. columpnas de lignis setthim. Quas cum ca
pitibus deauravit fusis basibus earum argenteis.
Fecit et tentorium in introitu tabernaculi ex iacincto purpu
ra vermiculo byssoque retorta opere plumarii. Et
columpnas v. cum capitibus suis quas operuit auro

basesque earum fudit eneas quas operuit auro.

XXXVII

Fecit autem beseleel et archam de
lignis setthim habentem duos semis cubitos in lon
gitudine et cubitum ac semissem in latitudine. Alti
tudo quoque unius cubiti fuit et dimidii. Vestivitque
eam auro purissimo intus ac foris. Et fecit illi coronam
auream per gyrum conflans iiii. anulos aureos per
iiii. angulos eius. Duos anulos in latere uno. et
duos in altero. Vectes quoque fecit de lignis setthim.
quos vestivit auro. et quos misit in anulos qui erant
in lateribus arce ad portandum eam. Fecit et propiciatorium
id est oraculum de auro mundissimo duorum cubitorum
et dimidii in longitudine et cubiti ac semis in
latitudine. Duos etiam cherubim ex auro duc
tili quos posuit ex utraque parte propiciatorii. cherub
unum in summitate unius partis. et cherub alterum in
summitate partis alterius. Duos cherubim in sin
gulis summitatibus propiciatorii. extendentes alas et
tegentes propiciatorium seque mutuo et illud respicien
tes. Fecit et mensam de lignis setthim in longitu
dine duorum cubitorum et in latitudine unius cubiti
Que habebat in altitudine cubitum ac semissem. Cir
cumdedit eam auro mundissimo et fecit illi labium aureum
per gyrum. Ipsique labio coronam auream interrasilem
iiii. digitorum et super eandem alteram coronam auream.
Fudit et iiii. circulos aureos. quos posuit in iiii.
angulis per singulos pedes mense contra coronam. Mi
sitque in vectes ut possit mensa portari. Ipsos quoque
vectes fecit de lignis setthim. et circumdedit eos
auro. Et vasa ad diversos usus mense acetabula
fialas et ciatos. et turibula ex auro puro in quibus
offerenda sunt libamina. Fecit et candelabrum ducti
le de auro mundissimo. De cuius vecte calami sci
phi spherule ac lilia procedebant. Sex in utroque latere
tres calami ex parte una. et ex altera. Tres sciphi
in nucis modum per singulos calamos. spherulaque
simul et lilia. Et tres sciphi instar nucis in
calamo altero spherulaque simul et lilia. Equum
erat opus sex calamorum qui procedebant de stipite
candelabri. In ipso autem vecte erant iiii. sciphi
in nucis modum spherulaque per singulos et lilia.

sphe rule sb duob' calamis p locata. Qui simil
ser sunt calami pcedetes de uecte uno. Et sphe
rule igr z calami ex ipo erat. vniusa ductilia
ex auro pissimo. Fecit z lucnas .vii. cu emunc
torijs suis. z uasa. ubi ea q emuncta st extingua
tur. de auro pissimo. Talentu auri appedebat
cadelabr cu omib3 uasis suis. Fecit z altare
tymiamatis de lignis setthim hns p quadru
singlos cubitos z altitudie duos. e cui angul
pcedebat cornua. Vestiuitq3 illd auro mudis
simo cu craticula ac parietib3 z cornib3. Fecitq3
ei corona aureola p gyru z duos anulos aure
os sb corona p singla latera. ut mittant i eos
uectes. z possit altare portari. Ipos aute
uectes fecit de lignis setthim. z operuit lamis
aureis. Coposuit z oleu ad scificatois vngue
tu z tymiamata de aromatib3 mudissimi
ope pigmetarij.

XXXVIII

Fecit z altare holocausti de lignis setthim .v. cubitor
p qdr z triu i altitudie. cui cornua de angul
pcedebat. Operuitq3 illd ereis laminis. z in
vs ei paruit ex erea uasa diuisa. Lebetas forcipes
fuscinulas vncinos z ignium receptacula. Cra
ticula q3 ei i modu retis fecit enea z sbt ea
i altaris medio arula. fusis .iiii. anul p totide
reticuli summitates ad imittendos uectes ad
ptandu. Quos z ipos fecit de lignis setthim
z opuit laminis ereis. Induxitq3 circulos q
i altaris laterib3 eminebat. Ipm aut altare
no erat solidu s3 cauu ex tabulatis z inane
cauu. Fecit z labr eneu cu basi sua de speculis muli
eru q excubabat i ostio tabnacli. z atriu i cui
australi plaga erat tetoria de bysso retorta cu
bitor centu. Colupne enee .xx. cu basib3 suis.
Capita colupnar z tota opis celatura arge
tea. eq ad septetonale plaga tentoria. colup
ne. basesq3 z capita colupnar eide mesure
z opis ac metalli erat. In ea vo plaga q occi
dente respicit. fuit tetoria cubitor .l. colupne
x. cu basib3 suis enee. z capita colupnaru
celata argetea. Porro ct oriete .l. cubitor
paruit tetoria. E quib' .xv. cubitor colup
nar triu cu basib3 suis vnu tenebat lat
z i pte altra q int utrq3 introitu tabnacli fac.
xv. eq cubitor erat tetoria colupne tres
z bases totide. Cuncta atrij tetoria byssus re
torta texuerat. Bases colupnar fuere enee
Capita aut ear cu celaturis suis argetea. Sz
z ipas colupnas atrij uestiuit argeto z introi
tu ei ope plumario. Fecit tetoriu ex iacinc
to purpura uermiclo ac bysso retorta qd hebat .xx.
cubitos i longitudie. Altitudo vo cubitor .v.
erat iuxta mesura qm cuncta atrij hebant te
toria. colupne aut i ingssu fuere .iiii. cu basib
eneis. Capitaq3 ear z celature argetee. Pax
illos q3 tabnacli z atrij p gyru fecit eneos. Hec
st instrumeta tabnacli testimonij q enumerata st
iuxta pceptu moysi. In cerimonijs leuitar
p manu ythamar filij aaron sacerdotis. q's
beseleel fili huri filij hur. de tribu iuda dno
p moysen iubete cpleuat. iucto s' socio. ooliab
filio achisameth de tribu dan q z ipe artifex li
gnor egregius fuit. Et polimitari atq3 plu
marl. ex iacincto purpura uermiclo z bysso. Omne
auru qd expensu e i ope scuarij z qd oblatu
e i donarijs .xxix. taletor fuit. z dcc. xxx. si
clor ad mensura scuarij. Oblatu e aut ab hijs
q transierut ad numer a .xx. anis z sup. de .dc.
trib' milib' z .d. l. armator. Fuerut pterea
c. taleta argeti. equib' oflate st bases scuarij
z introit' ubi uelu pendz. Centu bases fce st de
taletis centu. singlis taletis p bases singulas
sputatis. De mille aut .dcc. z .lxx.v. fecit
capita colupnar q's z ipas uestiuit argento
Eris q3 oblata st taleta .lxx. duo milia z .cccc.
sup siclos. E quib3 fuse st bases i introitu tabna
culi testimonij z altare eneu. cu craticula sua. Oia
q3 uasa q ad usu ei ptinet z bases atrij ta
i circuitu qm i ingssu ei. Et paxill tabnacli
atq3 atrij per gyru.

XXXIX

De iacincto vo z purpura uermiclo ac bysso
fecit uestes quib' i duretur aaro qm ministrabat

i~ stis. sic p~cepit d~ns moysi. Fec~ q~ suphumi~
ale de auro iacincto ~ p~pura cocco~q bis tinc
to ~ bysso retorta ope polimitario. Incidit~q
bratteas aureas ~ extenuauit i~ fila ut p~sit
torq~ri cu~ p~or colo~r subtegmi~e. Duas~q oras
sibi i~uice~ copulatas i~ utroq~ late~ su~mitatu~
~ baltheu~ ex eisde~ colorib~ sic p~cepat d~ns mo
ysi. Parauit ~ duos lapides onichinos astric
tos ~ i~clusos auro ~ sculptos arte ge~maria
noi~b~ filio~r isrl~. Sex nomina in lapide uno et sex in
altero iuxta ordinem natiuitatis eo~r. posuit~q eos
i~ laterib~ suphu~merali~ i~ monumentu~ filio~r isrl~. sic
p~cepat d~ns moysi. Fec~ ~ ro~nale ope polimi
to iuxta op~ suphumeral~ ex auro. iacincto
p~pura cocco~q bis tincto ex bysso retorta q~dra
gulu~ duplex m~sure palmi ~ posuit i~ eo gem
ma~r ordines. iiii. In primo u~su erat sardius
topatius. smaragd~. In. ii. carbu~cls. saphyr~
iaspis. In. iii. ligurius achates. amethist~.
In. iiii. crisolitus onichinus berillus. circu~dati
~ i~clusi auro p~ ordi~es suos. Ip~iq~ lapides
sculpti erat noi~b~. xii. tribuu~ isrl~. singli p~
noi~a singlo~r. Fecerut i~ ro~nali ~ catenulas
s~ i~uice~ coherentes de auro p~ssio ~ duos uncino~
totide~q anulos aureos. Porro anulos po
suerat i~ utraq~ late~ ro~nal~. e quib~ p~ederet due
catene auree. q~s i~seruerut uncinis q~ in sup
humeral~ angul~ eminebat. Hec ~ a~n ~ retro
ita co~ueniebat s~. ut suphumeral~ ~ ro~nale inui
tuo nectent~ stricta ad baltheu~ ~ et anulis for
cius copulata. Quos iugebat uitta iacinc
tina ne laxe fluerent ~ a se i~uice~ mouerent~ sic
p~cepat d~ns moysi. Fecerut~q ~ tunica~ super
humeral~ tota~ iacinctina~ ~ capitiu~ i~ sup~iori
p~te ~ mediu~ ora~q~ p~ gyr~ capitii textil~. De
orsu~ aut~ ad pedes mala punica ex iacincto p~
pura ~ uermiculo ac bysso retorta ~ tintinabula
de auro mu~dissio. q~ posuerut int~ mala g~nata
i~ extrema p~te tunice p~ gyr~ tintinabulu~ aure
um ~ malu~ punicu~. quib~ ornat~ i~cedebat
po~tifex. qn~ ministerio fungebat~. sic p~cepat d~s mo

ysi. Fecerut ~ tunicas byssinas ope textili
aaron ~ filiis ei~. ~ mitras cu~ coronul~ suis ex
bysso. Feminalia q~ linea byssina. cingulu~ u~o
de bysso retorta iacincto p~pura ac u~miculo
distinctu~ arte plumaria sic p~cepit d~ns moysi.
Fecerut ~ lamina~ sacre ueneracois de auro p~ssi
mo. scripserut~q i~ ea ope ge~mario sc~m d~ni ~
strinxerut ea~ cu~ mitra uitta iacinctina
sic p~cepit d~ns moysi. P~fectu~ ~ igit~ om~e op~
tab~naculi ~ tecti testio~i. Fecerut~q filii isrl~. cu~c
ta q~ p~cepat d~ns moysi. Et obtulerut tab~
naculu~ ~ tectu~ ~ u~niu~sa~ suppellectile~. Anulos
tabulas uectes colu~pnas ac bases. Op~toriu~
de pellib~ arietu~ rubricatis. Et aliud op~ime~
tu~ de iacinctinis pellib~. Velu~ archa~ uectes
p~piciatoriu~ m~sa~ cu~ uasis suis ~ p~posicois
panib~. Candelabr~ lucinas ~ utensilia ea~
cu~ oleo. Altare aureu~ ~ ungue~tu~ thymia
ma ex aromatib~ ~ tentoriu~ i~ i~troitu tab~na
culi. Altare eneu~ reticulu~ uectes ~ uasa ei~ om~a
Labr~ cu~ basi sua tentoria atrii ~ colu~pnas cu~
basib~ suis. Tentoriu~ i~ i~troitu atrii. funiculos q~
ill~ ~ paxillos. nich~ ex uasis defuit q~ i~ ministeriu~
tab~naculi ~ i~ tectu~ federis iussa s~ fi~. Vestes q~
quib~ sacerdotes utunt~ in s~ctuario. Aaron scil~
~ filii ei~. obtulerut filii isrl~ sic p~cepat d~ns.
Que p~q~m moyses cu~cta uidit expleta b~ndi

Locut~q ~ d~ns ad moy~ XL xit eis.
sen dicens. Mense. i. die p~ma m~sis
eriges tab~naculu~ testio~i. ~ pones i~ eo archa~
Dimittes q~ a~n ea~ uelu~. ~ illata m~sa
pones sup~ ea~. q~ rite p~cepta s~. Candelabr~
stabit cu~ lucinis suis ~ altare aureu~ in q~ a
dolet~ i~censu~ cora~ archa testio~i. Tentoriu~
i~ i~troitu tab~naculi pones ~ a~n illud altare
holocausti. Labr~ int~ altare ~ tab~naclm q~d
implebi~ aq~. Circu~dabis~q atriu~ tentoriis et
i~gr~ssu~ ei~. Et assu~pto unctois oleo unges
tab~naclu~ cu~ uasis ut s~ctificent~. Altare ho
locausti ~ om~a uasa ei~. Labr~ cu~ basi sua
Om~a unctionis oleo. ~secrabis ut sit s~ca

tion. Applicabisque aaron et filios eius ad fores tabernaculi testimonii. et lotos aqua indues sanctis vestibus ut ministrent michi. et unctio eorum in sacerdotium proficiat sempiternum. Fecitque moyses omnia que preceperat dominus. Igitur mense primo anni secundi prima die mensis collocatum est tabernaculum. erexitque illud moyses et posuit tabulas ac bases et vectes. statuitque columpnas et expandit tectum super tabernaculum inposito desuper operimento sicut dominus imperarat. Posuit et testimonium in archa subditis infra vectibus et oraculum desuper. Cumque intulisset archam in tabernaculum. appendit ante eam velum. ut expleret domini iussionem. Posuit et mensam in tabernaculo testimonii. ad plagam septentrionalem extra velum ordinatis coram propositionis panibus sicut preceperat dominus moysi. Posuit et candelabrum in tabernaculo testimonii e regione mense in parte australi. Locatis per ordinem lucernis iuxta preceptum domini. Posuit et altare aureum subter tecto testimonii contra velum. et adolevit super eo incensum aromatum sicut iusserat dominus moysi. Posuit et tentorium in introitu tabernaculi. et altare holocausti in vestibulo testimonii offerens in eo holocaustum et sacrificia. ut dominus imperarat. Labrum quoque statuit inter tabernaculum testimonii et altare implens illud aqua. Laveruntque moyses et aaron ac filii eius manus suas ac pedes cum ingrederentur tectum federis et accederent ad altare sicut preceperat dominus moysi. Erexit et atrium per gyrum tabernaculi et altaris. ducto in introitu eius tentorio. Postquam cuncta perfecta sunt. operuit nubes tabernaculum testimonii et gloria domini implevit illud. nec poterat moyses ingredi tectum federis nube operiente omnia et maiestate domini coruscante quia cuncta nubes operuerat. Si quando nubes tabernaculum deserebat proficiscebantur filii israel per turmas suas si pendebat desuper manebant in eodem loco. Nubes quippe domini incubabat per diem tabernaculo et ignis in nocte videntibus populis israhel per cunctas mansiones suas. Explicit liber Exodi.

Incipit liber Leviticus.

Vocavit autem moysen et locutus est ei dominus de tabernaculo testimonii dicens. Loquere filiis israel et dices ad eos. Homo qui obtulerit ex vobis hostiam domino de pecoribus id est de bubus et ovibus offerens victimas. si holocaustum fuerit eius oblatio ac de armento masculum inmaculatum offeret ad ostium tabernaculi testimonii ad placandum sibi dominum. Ponetque manum super caput hostie et acceptabilis erit atque in expiationem eius proficiens. Inmolabitque vitulum coram domino et offerent filii aaron sacerdotis sanguinem eius fundentes per altaris circuitum quod est ante ostium tabernaculi. Detractaque pelle hostie artus in frusta concident et subicient in altari ignem strue lignorum ante composita et membra que cesa sunt desuper ordinantes. Caput videlicet et cuncta que adherent iecori intestinis et pedibus lotis aqua. adolebitque ea sacerdos super altare in holocaustum et suavem odorem domino. Quod si de pecoribus est oblatio. de ovibus sive de capris holocaustum agnum anniculum et absque macula offeret. Inmolabitque ad latus altaris. quod respicit ad aquilonem coram domino. Sanguinem vero illius fundent super altare filii aaron per circuitum. Dividentque membra caput et omnia que adherent iecori. et inponent super ligna quibus subiciendus est ignis. Intestina vero et pedes lavabit aqua. et oblata omnia adolebit sacerdos super altare in holocaustum et odorem suavissimum domino. Sin autem de avibus holocausti oblatio fuerit domino. de turturibus et pullis columbe offeret eam sacerdos ad altare. Et retorto ad collum capite ac rupto vulneris loco decurrere faciet sanguinem super crepidinem altaris. Vesiculam vero gutturis et plumas proiciet prope altare ad orientalem plagam in loco in quo cineres effundi solent. Confringetque ascellas eius. et non secabit neque ferro dividet eam. et adolebit super altare lignis igne subposito. Holocaustum est et oblatio suavissimi odoris domino. II

Anima cum obtulerit oblationem sacrificii domino simila erit eius oblatio. fundetque super eam oleum et ponet thus. ac deferet ad filios aaron sacerdotis. Quorum unus tollet pugillum plenum simile et olei ac totum thus

z ponet memoriale sup altare i odore suaui
ssimu dno. Qd aut reliqu fuit de sacrifico
erit aaron z filior ei. scm scor de oblacoib dni.
Cu aut obtulis sacrificiu coctu i clibano de si
milia. panes salicz absq fermeto cspsos oleo
z lagana azima oleo lita. Si oblaco tua fuit
de sartagine sile cspse oleo z absq fermeto. Di
uides ea minutati z fudes sup oleu. Sin aut eminus
de craticula sacrificiu. eque silia oleo cspgetur.
qm offeres trades manib sacdotis. Qui cu ob
tulit ea tollet memoriale de sacrifico z adolebit
sup altare i odore suauitatis dno. Quidquid
aut reliqu e. erit aaron z filior ei scm scor.
de oblonib dni. Omis oblaco q offertur dno ab
sq fermeto fiet. n qcqm fermti ac mell adolebi
i sacrifico dni. Primicias tantu eor offeretis
z munia. sup altare uo no ponent i odore sua
uitatis. Quidqd obtulis sacrificij sale cdies.
Nec aufes sal federis di tui de sacrifico tuo. In
oi oblone offes sal. Sin aut obtulis munus
pmiciar frugu tuar dno. de spicas adhuc ui
rentib torr. s ecas igni. z cfringes i modum
farris z sic offeres pmicias tuas dno. Fudes
sup eas oleu. z thus i pones q obl'o dni e. De
q adolebit sacdos i memoria muni. parte
farris fri z olei ac totu thus. III

Quod si ostia pacificor fuit ei oblacio z
de bub uoluit offerre mare siue femina. Im
maculata offeret cora dno. Ponetq manu
sup uictie sue. q imolabit i introitu tabnacli
testioy. fudetq filij aaron sacdotis sangne
p circuitu altaris z offeret de ostia pacificor.
i oblone dno. Adipe q operit uitalia z qcq
pinguedis intrisec e. Duos renes cu adipe
q tegit ilia z reticlm iecoris cu renuculis. Ado
lebuntq ea sup altare i holocaustu lignis igne
supposito i oblone suauissimi odoris dno. Si
uo de ouib fuit ei obl'o z pacificor ostia siu
masculu siu feiam obtulit imaculata erunt.
Si agnu obtulit cora dno. ponet manu sup
caput uictie sue. q imolabit i uestibulo tab
nacli testioy. Fudetq filij aaron sangne ei.
p altaris circuitu z offeret de pacificor hostia
sacrificiu dno. Adipe z cauda tota cu renibus
z pingudine q opit uentre atq vniusa uita
lia z utruq renunculu cu adipe q e iuxta ilia.
reticulumq iecoris cu renuncul. z adolebit ea sac
dos sup altare i pabulu ignis z oblonis dni.
Si capa fuit ei obl'o z obtulit ea dno. ponat
manu sua sup caput ei imolabitq ea i intro
itu tabnacli testioy z fudet filij aaron sang
ne ei p altaris circuitu. tolletq ex ea i pastu
ignis dnici. Adipe qui operit uentre z q tegit
vniusa uitalia. Duos renunclos cu reticulo
q e sup eos iuxta ilia z aruina iecoris cu re
nuncul. Adolebitq ea sacdos sup altare. In ali
monia ignis z suauissimi odoris. Omis adeps
dni erit iure ppetuo i gnacoib z cunctis hitaculis
uris. Nec adipe n sangne. omo comedetis. IIII

Locutusq e dns ad moysen dices. Loqre
filijs isrl. Aia cu peccauit p ignoracia
z de vniusis mandatis dni q pcepit ut n fieret
quippia fecit. Si sacdos q vnctus e. peccauit
delinqre faciens ppim offeret p peccato suo uitulu
imaculatu dno. z adducet illu ad ostiu tab
nacli testioy cora dno. Ponetq manu sup
caput ei. z imolabit eu dno. Hauriet q
de sanguie uituli inferet illd i tabnaculu
testioy. Cuq itinxerit digitu i sanguie. asp
get eu septies cora dno cotra uelu scuarij. Po
netq de eode sanguie sup cornua altaris thy
miamatis gratissimi dno. qd e i tabnaculo
testioy. Omne aut reliquu sangne fundet
i basem altaris holocausti i introitu tabna
cli. z adipe uituli offeret p peccato. ta eu q operit
uitalia qm oia q intrisecus s. Duos renu
culos z reticulu q e sup eos iuxta ilia. et
adipe iecoris cu renunclis sic aufert de uitu
lo hostie pacificor. z adolebit ea sup altare
holocausti. Pelle uo z omis carnes cu capi
te z pedib z intestinis z fimo z reliq corpore
efferet ext castra i locu mundu ubi cineres

effundi solet. Incendetque ea super lignorum struem
que in loco effusorum cinerum cremabuntur. Quod si omnis
turba filiorum israel ignoraverit et per imperitiam fecerit
quod contra mandatum domini est. et postea intellexerit peccatum
suum offeret vitulum pro peccato. Adducetque eum ad
ostium tabernaculi et ponent seniores populi manus
super caput eius coram domino. Immolatoque vitulo
in conspectu domini inferet sacerdos qui unctus est de sangui-
ne eius in tabernaculum testimonii tincto digito asper-
gens. septies contra velum. Ponetque de eodem sanguine
in cornibus altaris. quod est coram domino in tabernaculo te-
stimonii. Reliquum autem sanguinem fundet iuxta ba-
sem altaris holocaustorum. quod est in ostio taberna-
culi testimonii. Omnemque eius adipem tollet et ado-
lebit super altare sic faciens et de hoc vitulo quo-
modo fecit et prius. et rogante pro eis sacerdote propicius erit
dominus. Ipsum autem vitulum efferet extra castra atque
comburet sicut et priorem vitulum quia pro peccato est multitu-
dinis. Si peccaverit princeps et fecerit unum e
pluribus per ignorantiam quod domini lege prohibetur et
postea intellexerit peccatum suum offeret hostiam coram
domino hircum de capris immaculatum. Ponetque
manum suam super caput eius. Cumque immolaverit
eum in loco ubi solet mactari holocaustum co-
ram domino quia pro peccato est. tinguet sacerdos digitum
in sanguine hostie pro peccato tangens cornua alta-
ris holocausti. et reliquum fundens ad basem eius.
Adipem vero eius adolebit super sicut in victimis pacifi-
corum fieri solet. Rogabitque pro eo et pro peccato eius ac
dimittetur ei. Quod si peccaverit anima per ignorantiam
de populo terre. ut faciat quicquam ex eis que domini
lege prohibentur atque delinquit. et cognoverit peccatum
suum offeret capram immaculatam. Ponetque
manum suam super caput hostie que pro peccato est.
et immolabit eam in loco holocausti. tolletque
sacerdos de sanguine in digito suo. et tangens
cornua altaris holocausti. Reliquum fun-
det ad basem eius. Omnem autem auferens adipem
sicut auferri solet de victimis pacificorum. adolebit
super altare in odorem suavitatis domino. Roga-
bitque pro eo. et dimittetur ei. Sin autem de pec-
coribus obtulerit victimam pro peccato ovem scilicet
immaculatam. Ponet manum suam super caput
et immolabit eam in loco ubi solent holocaustorum
cedi hostie. Sumetque sacerdos de sanguine
eius digito suo. et tangens cornua altaris holo-
causti. Reliquum fundet ad basem eius. Omnemque
auferens adipem sicut auferri solet adeps arietis
qui immolatur pro pacificis et cremabit super altare
in incensum domini. Rogabitque pro eo et pro peccato eius et di-
mittetur illi.

V

Si peccaverit anima et audierit
vocem iurantis testisque fuerit quod aut
ipse vidit aut conscius est. nisi indicaverit portabit
iniquitatem suam. Anima que tetigerit aliquid immundum sive
quod occisum a bestia est. aut per se mortuum vel quodlibet
aliud reptile et oblita fuerit immunditie sue. rea
est et deliquid. Et si tetigerit quicquam de immundi-
cia hominis. iuxta omnem impuritatem qua pollui
solet. oblitaque cognoverit postea. subiacebit de-
licto. Anima que iuraverit et protulerit labiis suis.
ut vel male quid faceret vel bene. et idipsum iuramento
et sermone firmaverit. oblitaque postea intellexerit
delictum suum. agat penitentiam pro peccato et offeret
agnam de gregibus sive capram. Orabitque pro eo sa-
cerdos et pro peccato eius. Sin autem non potuerit offerre
pecus. offeret duos turtures vel duos pullos co-
lumbarum domino. Unum pro peccato et alterum in holocaustum.
Dabitque eos sacerdoti qui primum offerens pro peccato. re-
torquebit caput eius ad pennulas ita ut collo hereat
et non penitus abrumpatur et asperget de sanguine eius parie-
tem altaris. Quicquid autem reliquum fuerit faciet
distillare ad fundamentum eius quia pro peccato est. Alterum
vero adolebit in holocaustum ut fieri solet. Roga-
bitque pro eo sacerdos et pro peccato eius. et dimittetur ei.
Quod si non quiverit manus eius offerre duos turtures
vel duos pullos columbe offeret pro peccato similam partem
ephi decimam. non mittet in eam oleum nec turis aliquid
imponet quia pro peccato est. Tradetque eam sacerdoti qui ple-
num ex eo pugillum hauriens cremabit super alta-
re in monimentum eius qui obtulit rogans pro illo et ex-
pians. Reliquam vero partem ipse habebit in munere. Lo-
cutusque est dominus ad moysen. dicens. Anima si prevaricata

et non fecerit

cerimonias per errorem in hiis que domino sunt sanctificata peccaverit. offeret pro delicto suo arietem immaculatum de gregibus qui emi potest duobus siclis iuxta pondus sanctuarii. Ipsumque quod intulit dampni restituet et quintam partem ponet supra tradens sacerdoti. Qui rogabit pro eo offerens arietem et dimittetur ei. Anima si peccaverit per ignorantiam feceritque unum ex hiis que domini lege prohibentur et peccati rea intellexerit iniquitatem suam. offeret arietem immaculatum de gregibus sacerdoti iuxta mensuram estimationemque peccati. qui orabit pro eo quod nesciens fecerit. et dimittetur ei. quia per errorem deliquit in dominum.

Anima que peccaverit [VI] et contempto domino negaverit depositum proximo suo quod fidei eius creditum fuerat. vel vi aliquid extorserit. aut calumpniam fecerit. sive rem perditam invenerit et infitians insuper peieraverit et quodlibet aliud ex pluribus fecerit. in quibus peccare solent homines convicta delicti. reddet omnia que per fraudem voluit optinere integra. et quintam insuper partem domino. cui dampnum intulerat. Pro peccato autem suo offeret arietem immaculatum de grege et dabit eum sacerdoti iuxta estimationem mensuramque delicti. Qui rogabit pro eo coram domino. et dimittetur illi pro singulis que faciendo peccavit. Locutus est dominus ad moysen dicens. Precipe aaron et filiis eius. Hec est lex holocausti. Cremabitur in altari tota nocte usque mane. ignis ex eodem altari erit. Vestietur sacerdos tunica et feminalibus lineis. Tolletque cineres quos vorans ignis exussit et ponens iuxta altare. spoliabitur prioribus vestimentis. Indutusque aliis efferet eos extra castra et in loco mundissimo usque ad favillam consumi faciet. Ignis autem in altari semper ardebit quem nutriet sacerdos subiciens ligna mane per singulos dies. Et imposito holocausto desuper adolebit adipes pacificorum. Ignis est iste perpetuus qui numquam deficiet in altari. Hec est lex sacrificii et libamentorum que offerent filii aaron coram domino. et coram altari. Tollet sacerdos pugillum simile que conspersa est oleo et totum thus quod super similam positum est. Adolebitque illud in altari in monimentum odoris suavissimi domino. Reliquam autem partem simile comedet aaron. cum filiis suis absque fermento. et comedet in loco sancto atrii tabernaculi. Ideo autem non fermentabitur quia pars eius in domini offertur incensum. sanctum sanctorum erit. sicut pro peccato atque delicto. Mares tantum stirpis aaron comedent illud. Legitimum sempiternum est in generationibus vestris de sacrificiis domini. omnis qui tetigerit illa sanctificabitur. Et locutus est dominus ad moysen dicens. Hec est oblatio aaron et filiorum eius. quam offerre debent domino in die unctionis sue. Decimam partem ephi offerent simile in sacrificio sempiterno. medium eius mane. et medium vespere. que in sartagine oleo conspersa frigetur. Offeret eam autem calidam in odorem suavissimum domino sacerdos qui patri iure successerit. et tota cremabitur in altari. Omne enim sacrificium sacerdotum igne consumetur nec quisquam comedet ex eo. Locutus est dominus ad moysen dicens. Loquere aaron et filiis eius. Ista est lex hostie pro peccato. in loco ubi offertur holocaustum immolabitur coram domino. Sanctum sanctorum est. Sacerdos qui offert comedet eam in loco sancto in atrio tabernaculi. Quicquid tetigerit carnes eius sanctificabitur. Si de sanguine illius vestis fuerit aspersa. lavabitur in loco sancto. Vas autem fictile in quo cocta est confringetur. Quod si vas eneum fuerit defricabitur et lavabitur aqua. Omnis masculus de genere sacerdotali vescetur carnibus eius. quia sanctum sanctorum est. Hostia enim que ceditur pro peccato. cuius sanguis infertur in tabernaculum testimonii ad expiandum in sanctuario non comedetur sed comburetur igni. Hec quoque est lex hostie pro delicto sancta sanctorum est. Idcirco ubi immolatur holocaustum mactabitur et victima pro delicto. sanguis eius per gyrum fundetur altaris. Offerent ex ea caudam et adipem que operit vitalia. Duos reniculos et pinguedinem que iuxta ilia est. reticulumque iecoris cum reniculis. et adolebit ea sacerdos super altare. incensum est domini pro delicto. Omnis masculus de sacerdotali genere in loco sancto vescetur his carnibus. quia sanctum sanctorum est. Sicut pro peccato offertur hostia ita et pro delicto. Utriusque hostie lex una erit. ad sacerdotem qui eam obtulerit pertinebit. Sacerdos qui offert holocausti victimam. habebit pellem eius. et omne sacrificium simile quod coquitur in clybano. et quicquid in craticula vel in sartagine preparatur. eius erit sacerdotis a quo offertur.

sive oleo conspersa sive arida fuerint: cunctis filiis
aaron equa mensura per singulos dividetur. VII

Hec est lex hostie pacificorum que offertur domino. Si
pro gratiarum actione fuerit oblatio. Offerent pa
nes absque fermento conspersos oleo. et lagana azima
uncta oleo coctamque similam. et collyridas olei ad
mixtione conspersas. Panes quoque fermentatos cum ho
stia gratiarum que immolatur pro pacificis. Ex quibus unus
pro primiciis offeretur domino. Et erit sacerdotis qui fun
det hostie sanguinem. cuius carnes eadem comedentur
die. nec remanebit ex eis quicquam usque mane.
Si voto vel sponte quisquam obtulerit hostiam eadem
similiter edetur die. sed et si quid in crastinum remanserit
vesci licitum est. Quicquid autem tercius invenerit dies
ignis absumet. Si quis de carnibus victime pacificorum
die tercio comederit irrita fiet oblatio. nec proderit offeren
ti. Quin potius quecumque anima tali se edulio contami
naverit. prevaricationis rea erit. Caro que aliquid tetig
erit inmundum non comedetur sed comburetur igni. Qui fuerit
mundus vescetur ea. Anima polluta que ederit de car
nibus hostie pacificorum que oblata est domino. peribit de
populis suis. Et que tetigerit inmundiciam hominis vel iumen
ti sive omnis rei que polluere potest et comederit de hu
iuscemodi carnibus interibit de populis suis. Locutusque
est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis israel. Adi
pem bovis et ovis et capre non comedetis. Adipem
cadaveris morticini. et eius animalis quod a bestia cap
tum est. habebitis in usus varios. Si quis adipem que
offerri debet in incensum domini comederit. peribit de populo suo.
Sanguinem quoque omnis animalis non sumetis in cibo tam
de avibus quam de pecoribus. Anima omnis que ederit sangui
nem. peribit de populis suis. Locutusque est dominus ad mo
ysen dicens. Loquere filiis israel. Qui offert victimam
pacificorum domino. offerat simul et sacrificium. id est libami
na eius. tenebit manibus adipem hostie et pectusculum.
Cumque ambo oblata domino consecraverit tradet sacer
doti qui adolebit adipem super altare. Pectusculum
autem erit aaron et filiorum eius. Armus quoque dexter de
pacificorum hostiis. Cedet in primicias sacerdotis.
Qui obtulerit sanguinem et adipem filiorum aaron.
Ipse habebit et armum dextrum in porcione sua. Pec
tusculum enim elevationis et armum separationis tuli
a filiis israel. de hostiis eorum pacificis et dedi aaron
sacerdoti ac filiis eius. lege perpetua ab omni populo israel.
Hec est unctio aaron et filiorum eius in ceremoniis domini.
Die qua obtulit eos moyses ut sacerdocio fungerentur.
et que precepit dari eis dominus a filiis israel religione
perpetua in generationibus suis. Ista est lex holocausti
et sacrificii pro peccato atque delicto et pro consecratione
et pacificorum victimis quam constituit dominus moysi in
monte synai. Quando mandavit filiis israel ut
offerrent oblationes suas domino in deserto synai.

Locutusque est dominus ad moysen dicens. VIII
Tolle aaron cum filiis suis. vestes eorum
et unctionis oleum. vitulum pro peccato duos arietes
canistrum cum azimis et congregabis omnem cetum
ad ostium tabernaculi. Fecit moyses ut dominus impe
raverat. congregataque omni turba ante fores taber
naculi ait. Iste est sermo quem iussit dominus fieri. Statim
que obtulit aaron et filios eius. Cumque lavisset eos
vestivit pontificem subucula linea. Accingens
eum balteo et induens tunica iacinctina et
desuper humerale imposuit. Quod astringens cingulo
aptavit racionali in quo erat doctrina et veritas.
Cydari quoque texit caput et super eam et contra posuit
frontem laminam auream consecratam in sanctificatione sicut
preceperat ei dominus. Tulit et unctionis oleum quo linivit
tabernaculum cum omni supellectili sua. Cumque sancti
ficans aspersisset altare. septem vicibus unxit illud et
omnia vasa eius. Labrumque cum basi sua sanctificavit
oleo. Quod fundens super caput aaron unxit eum
et consecravit. Filios quoque eius oblatos vestivit tuni
cis lineis. et cinxit balteo. Imposuitque mitras
ut iusserat dominus. obtulit et vitulum pro peccato. Cumque
super caput eius posuisset aaron et filii eius manus
suas. immolavit eum hauriens sanguinem et tincto
digito tetigit cornua altaris per gyrum. quo expi
ato et sanctificato fudit sanguinem reliquum ad
fundamenta eius. Adipem vero qui erat super vitalia.
et reticulum iecoris. duosque renunculos cum arvinu
lis suis. Adolevit super altare vitulum cum pelle
carnibus et fimo cremans extra castra sicut preceperat dominus.

Obtulit et arietē in holocaustū sup cui͛ capꝰ cū inposuissent aaron et filij eiꝰ manꝰ suas. īmolauit eū. et fudit sanguinē eiꝰ p altaris circuitū. Ipsumq; arietē in frusta concidens. Capꝰ eiꝰ et artus et adipē adoleuit igni. Lotis prius īntestinis et pedib;. Totumq; simul arietē incendit sup altare eo qđ eēt holocaustū suauissimi odoris dn̄o. sic̄ pceperat ei. Optulit et arietē sedm̄ ī consecracōē sacerdotū. Posueruntq; sup capꝰ eiꝰ aaron et filij eiꝰ manꝰ suas. Quē cū īmolasset moyses sumēs de sanguīe tetigit extremū auricule dextē aaron et pollicē manꝰ eiꝰ dextē. silr et pedis. obtulit et filios aaron. Cumq; de sāguīe arietis īmolati tetigisset extremū auricule singulor dextē et pollices manꝰ ac pedis dextri. Reliquū fudit sup altare p circuitū. Adipē vo et caudā omnēq; pinguedinē q̄ opit intestina reticulū iecoris et duos renes cū adipib; suis et armo dextro separauit. Tollēs autē de canistro azimor qđ erat corā dn̄o panē absq; fermento et collidā conspsam oleo laganūq; posuit sup adipes et armū dextrū tradēs simul oīa aarō et filiis eiꝰ. Qui postqm̄ leuauerunt ea corā dn̄o. rursū suscepta de manib; eor adoleuit sup altare holocausti eo qđ consecracōis eēt oblo. ī odorē suauitatis sacrificij dn̄o. Tulit et pectusculū eleuās illđ corā dn̄o. de ariete consecracōis ī ptē suā. sic̄ pceperat ei dn̄s. Assumēsq; vnguētū et sanguinē q̄ erat ī altari aspsit sup aaron et uestimēta eiꝰ. et sup filios eiꝰ ac uestes eor. Cumq; sācificasset eos ī uestitu suo pcepit eis dicēs. Coquite carnes an̄ fores tab̄naculi et ibi comedite eas. Panesq; consecracōis edite. q̄ positi s̄ ī canistro sic̄ pcepit m̄ dicēs. Aaron et filij eiꝰ comedēt eos. Quicqđ autē reliquū fuit de carne et panib; ignis assumet. De hostio q̄q; tab̄naculi nō exibitis. vij. dieb; usq; ad diē q̄ cōplebitr tp̄s consecracōis urē. vij. enim dieb; finitr consecracō. sic̄ et ī psenciar factū ē. ut ritꝰ sacrificij cōpleretur. Die ac nocte manebitis ī tab̄naculo. obseruātes custodias dn̄i ne moriamini sic enī m̄ pceptū ē. Feceruntq; aaron et filij eiꝰ cūcta q̄ locutꝰ ē dn̄s p manū moysi.

[margin, left column:] ri

[margin, left column:] dn̄s

IX

Facta autē octaua die uocauit moyses aaron et filios eiꝰ. ac maiores natu isrt̄. Dixitq; ad aaron. Tolle de armento uitulū p pc̄o et arietē ī holocaustū utrūq; īmaculatū. et offer illos corā dn̄o. Et ad filios isrl̄ loqris. Tollite hyrcū p pc̄o et uitulū atq; agnū ānicul̄ū et sine macula ī holocaustū. Bouē et arietē p pacificis. et īmolate eos corā dn̄o. In sacrificio singlor similā oleo conspsam offerentes. Hodie enī dn̄s apparebit uob. Tulerunt ergo cūcta q̄ iusserat moyses ad ostiū tab̄naculi. Vbi cū omīs staret multitudo. Ait moyses. Iste ē s̄mo quē pcepit dn̄s facite et apparebit uob gl̄a eiꝰ. Dixitq; ad aaron. Accede ad altare. et īmola p pc̄o tuo offer holocaustū. et dep̄care p te et p pp̄lo. Cumq; mactaueris hostiā pp̄li. ora p eo sic̄ pcepit dn̄s. Statimq; aaron accedēs ad altare īmolauit uitulū p pc̄o suo. Cuiꝰ sanguinē obtulerunt filij sui. in quo tingēs digitū tetigit cornua altaris. et fudit residuū ad basē eius. Adipēq; et renūclos ac reticulū iecoris q̄ s̄ p pc̄o. Adoleuit sup altare sic̄ pceperat dn̄s moysi. Carnes vo et pellē eiꝰ ext̄ castra combussit igni. īmolauit et holocausti uictimā. Obtuleruntq; ei filij sui sanguinē eiꝰ. quē fudit per altaris circuitū. Ipsam et hostiā in frusta concisam cū capite et m̄bris singlis obtulerunt. Que oīa sup altare cremauit igni. lotis prius aq̄ intestinis et pedib;. Et p pc̄o pp̄li offerēs mactauit hyrcū expiatoq; altari fecit holocaustū. Addens ī holocaustū libamīta q̄ pit offeruntur. et adolens ea sup altare absq; cerimoniis holocausti matutini. Imolauit et bouē atq; arietē hostias pacificas pp̄li. Obtuleruntq; ei filij sui sangnē quē fudit sup altaris circuitū. Adipē autē bouis et caudā arietis renūclosq; cū adipib; suis. et reticulū iecoris posuerunt sup pc [illegible] tora. Cumq; cremati eēnt adipes ī al[illegible]tari pec

[margin, right column:] ei

[margin, right column:] sui

[margin:] ix

tora eorum et armos dextros separavit aaron elevans coram domino sicut preceperat moyses. Et extendens manum ad populum benedixit eis. Sicque completis hostiis pro peccato et holocaustis et pacificis descendit. Ingressi autem moyses et aaron tabernaculum testimonii et deinceps egressi benedixerunt populo. Apparuitque gloria domini omni multitudini. Et ecce ignis egressus a domino devoravit holocaustum et adipes qui erant super altare. Quod cum vidissent turbe laudaverunt dominum ruentes in facies suas.

X

Arreptisque nadab et abiu filii aaron turibulis suis. posuerunt ignem et incensum desuper offerentes coram domino ignem alienum quod eis preceptum non erat. Egressusque ignis a domino devoravit eos. et mortui sunt coram domino. Dixitque moyses ad aaron. Hoc est quod locutus est dominus. Sanctificabor in hiis qui appropinquant michi. et in conspectu omnis populi glorificabor. Quod audiens tacuit aaron. Vocatis autem moyses misahele et helsaphan filiis ozihel patrui aaron ait ad eos. Ite et tollite fratres vestros de conspectu sanctuarii. et asportate extra castra. Confestimque pergentes tulerunt eos sicut iacebant vestitos lineis tunicis. et eiecerunt foras. ut sibi fuerat imperatum. Locutusque moyses ad aaron et ad eleazar atque ithamar filios eius. Capita vestra nolite nudare et vestimenta vestra nolite scindere. ne forte moriamini. Et super omnem cetum oriatur indignatio. Fratres vestri et omnis domus israel plangant incendium quod dominus suscitavit. Vos autem non egrediemini fores tabernaculi. Alioquin peribitis. Oleum quippe sancte unctionis est super vos. Qui fecerunt omnia iuxta preceptum moysi. Dixit quoque dominus ad aaron. Vinum et omne quod inebriare potest non bibetis tu et filii tui quando intratis tabernaculum testimonii ne moriamini quia preceptum est sempiternum in generationes vestras. Et ut habeatis scientiam discernendi inter sanctum et prophanum inter pollutum et mundum. doceatisque filios israel omnia legitima mea que locutus est dominus ad eos per manum moysi. Locutusque est moyses ad aaron et ad eleazar atque ithamar filios eius qui residui erant. Tollite sacrificium quod remansit de oblatione domini et comedite illud absque fermento iuxta altare quia sanctum sanctorum est. Comedetis autem in loco sancto quod datum est tibi et filiis tuis de oblationibus domini. sicut preceptum est michi. Pectusculum quoque quod oblatum est et armum qui separatus est. edetis in loco mundissimo tu et filii tui et filie tue tecum. Tibi enim ac liberis tuis reposita sunt de hostiis salutaribus filiorum israel eo quod armum ac pectus et adipes que cremantur in altari elevaverunt coram domino. et pertineant ad te et ad filios tuos lege perpetua sicut preceperat dominus. Inter hec hircum qui oblatus fuerat pro peccato. Cum quereret moyses exustum reperit. Iratusque contra eleazar et ithamar filios aaron qui remanserant ait. Cur non comedistis hostiam pro peccato in loco sancto que sancta sanctorum est et data vobis ut portetis iniquitatem multitudinis et rogetis pro ea in conspectu domini. presertim cum de sanguine illius non sit illatum intra sancta. et comedere eam debueritis in sanctuario. sicut preceptum est michi. Respondit aaron. Oblata est hodie victima pro peccato et holocaustum coram domino. Michi autem accidit quod vides. Quomodo potui comedere eam. aut placere domino in cerimoniis mente lugubri. Quod cum audisset moyses recepit satisfactionem.

XI

Locutusque est dominus ad moysen et aaron dicens. Dicite filiis israel. [Custodite omnia que scripsi nobis (?)] Hec sunt animalia que comedere debetis de cunctis animantibus terre. Omne quod habet divisam ungulam et ruminat in pecoribus comedetis. Quicquid autem ruminat quidem et habet ungulam. sed non dividit eam sicut camelus et cetera non comedetis illud et inter inmunda reputabitis. Cirogrillus qui ruminat ungulamque non dividit inmundus est. Lepus quoque nam et ipse ruminat sed ungulam non dividit. Horum carnibus non vescemini nec cadavera contingetis quia inmunda sunt vobis. Hec sunt que gignuntur in aquis et vesci licitum est. Omne quod habet pennulas et squamas tam in mari quam in fluminibus et stagnis comedetis. Quicquid autem pennulas et squamas non habet eorum que in aquis moventur et vivunt abhominabile vobis et execrandum erit. carnes non comedetis et morticina vitabitis. Cuncta

(eorum)

dividit et sus qui cum ungulam

q̄ nō hñt pēnulas ⁊ squamas ī aq̄s pollu
ta erunt. Hec s̄ q̄ de auib⁹ ɔmede debetis et
uitanda s̄ uob. Aquilā ⁊ grypē ⁊ alietū. mil
uū. ac wlturē iuxta gen⁹ suū. ⁊ omē coru
ni gn̄is ī silitudinē suā. Struciōē ⁊ noctuā
⁊ larū ⁊ accipitrē iuxta gen⁹ suū. Bubonē
⁊ mergulū ⁊ ibin. Cignū ⁊ onocrotalū ⁊
porphyrionē. Herodionē ⁊ caradrion iu
xta gen⁹ suū. Vpupā q̄q; ⁊ uespertilionē. Omē
de uolucrib⁹ q̄d graditᵣ sup. iiij. pedes abhoīa
bile erit uob. Quicq̄d aūt amblat q̄dē sup
iiij. pedes s; h̄t longiora retro crura p̄ que sa
lit sup t̄rā ɔmedē debetis. vt ē bruch⁹ in gn̄e
suo ⁊ athach⁹ atq; ophimach⁹ ac locusta sinḡla
iuxta gen⁹ suū. Quicq̄d aūt ī uolucrib⁹ q̄tuor
tm̄ h̄t pedes exec̄abile erit uob. Et q̄cūq; mor
ticina eoꝝ tetigit polluetᵣ ⁊ erit īmūd⁹ usq; ad
uesperam. Et si necē fuit ut portet quippiā ho
rū mortuū. lauab uestimēta sua. ⁊ īmūd⁹ er
usq; ad sol⁹ occasū. Omē aīal q̄d h̄t quidē vn
gulā s; n̄ diuidit eā. n⁹ ruminat īmūdū erit.
Et q̄cq̄d tetigit illd̄ ɔtaminabitᵣ. Q̄d amblat
sup man⁹ ex cūctis aīantib; q̄ incedūt q̄drupe
dia īmūdū erit. Qui tetigit morticina eoꝝ pol
luetᵣ usq; ad uesper. Et qui portauit huiuscemōi
cadauera lauabit uestimēta sua ⁊ īmūd⁹ erit us;
ad uesperā q̄r oīa hec īmūda s̄ uob. Hec q̄q; īt̄
polluta reputabūtᵣ de hiis q̄ mouetᵣ ī t̄rā. Mu
stela ⁊ mus ⁊ cocodrillus sinḡla iuxta genus
suū. Mygale ⁊ camaleon ⁊ stellio ⁊ lacerta
⁊ talpa. Omīa hec īmūda s̄. q̄ tetigit morti
na eoꝝ īmūd⁹ erit usq; ad uesp̄ā. Et sup quē
ceciderit quicq̄m de morticinis eoꝝ polluetᵣ tā
uas ligneū ⁊ uestimētū q̄m pelles ⁊ cilicium.
Et in quocūq; fit op⁹ tinguetᵣ aq̄ ⁊ polluta erit
usq; ad uesp̄m ⁊ sic postea mūdabitᵣ. Vas aūt
fictile in q̄ hoꝝ q̄cq̄m intro ceciderit polluetᵣ ⁊ id
circo frangendū ē. Omīs cib⁹ quē ɔmeditis
si fusa fuit sup eū aq̄ īmūd⁹. Et omē q̄d liq̄ns
q̄d bibitᵣ de vniuso uase īmūd⁹ erit. ⁊ q̄cq̄d
de morticinis istiusmōi ceciderit sup illd̄ īmūdū

erit. siue clybani siue cytropedes destruentur
⁊ īmūdi erunt. Fontes uo ⁊ cisterne. ⁊ oīs aq̄ꝝ
ɔgregacō mūda erit. Qui morticinū eoꝝ te
tigerit polluetᵣ. Si ceciderit sup semētē n̄ polluet
eā. Sin aūt quispiā aq̄ semētē pfuderit et
postea morticinis tacta fuerit illico polluetᵣ. Si mor
tuū fuit aīal q̄d lic; uob comedē q̄ cadauer ei⁹
tetigerit īmūd⁹ erit usq; ad uesper. Et q̄ ɔmederit
ex eo q̄ppiā siue portauerit. lauab uestimēta su
a ⁊ īmūd⁹ erit usq; ad uesper. Omē q̄d reptat
sup t̄rā abhoīabile erit. n⁹ assumetᵣ in cibum.
Quicq̄d sup pectus q̄drupes graditᵣ ⁊ multos
h̄t pedes siue p humū trahitᵣ nō ɔmedetis q̄r ab
hoīabile ē. Nolite ɔtaminare aīas uras. nec
tangatis quicq̄m eoꝝ. ne īmūdi sitis. Ego eī
sū dn̄s d̄s ur̄. Sc̄i estote. q̄m ego sc̄s sū. ne pol
luatis aīas uras ī oī reptili q̄d mouetᵣ super
t̄ram. Ego enī sū dn̄s q̄ eduxi uos de t̄rā e
gypti. ut eēm uob in d̄m. Sc̄i eritis q̄r ⁊ ego
sc̄s sū. Ista ē lex aīantiū ac uolucrū ac oīs
aīe uiuentis q̄ mouetᵣ in aq̄ ⁊ reptat ī t̄rā ut
differencias nouitis mūdi ⁊ īmūdi ut ⁊ scia
tis q̄d ɔmedē ⁊ q̄d respuere debeatis.

Locut⁹ ē dn̄s ad moysen dicēs. Loq̄re
filiis isrl̄. ⁊ dices ad eos. Mulier si su
scepto semīe pepererit masclm̄ īmūda erit. vij.
dieb⁹ iuxta dies separacōis menstrue ⁊ die. viij.
circumcidetᵣ ī fantul⁹. Ipsa uo. xxx. trib⁹ dieb⁹
manebit ī sanguīe purificacōis sue. Omē
scm̄ n̄ tanget n⁹ ingᵣdietᵣ scūariū donec imple
antᵣ dies pᵣgacōis ei⁹. Sin aūt feminā pepe
rerit īmūda erit duab⁹ ebdomadib⁹ iuxta ri
tū fluxus menstrui. Et. xl. ⁊ vi. dieb⁹ manebit
ī sanguīe pᵣificacōis sue. Cūq; expleti fuīt
dies purificacōis ei⁹ p filio siue p filia deferet
agnū āniculū ī holocaustū. ⁊ pullū columbe
siue turturē p pc̄tō ad hostiū tabnacli testio
nij. ⁊ tradet sacerdoti. q̄ offeret illa corā dn̄o
⁊ rogabit p ea. ⁊ sic mūdabitᵣ a pfluuio
sanguīs sui. Ista ē lex parientis masclm̄ ac
feminā. Q̄d si n̄ inuenerit man⁹ ei⁹. n⁹ potuīt

erit

et altium

offerre agnum sumet duos turtures uel duos
pullos columbe. unum in holocaustum et unum pro peccato orabitque
pro ea sacerdos et sic mundabitur. XIII

Locutus est dominus ad moysen et aaron dicens.
Homo in cuius carne et cute ortus fuerit di
uersus color. sive pustula aut quasi lucens quippi
am id est plaga lepre. Adducetur ad aaron sacer
dotem. uel ad unumquemlibet filiorum eius. Qui cum
uiderit lepram in cute et pilos in album mutatos
colorem. ipsamque speciem lepre humiliorem cute et
carne reliqua plaga lepre est et ad arbitrium eius
separabitur. Sin autem lucens candor fuerit in cute
nec humilior carne reliqua et pili coloris pristini
recludet eum sacerdos. vii. diebus. et considerabit die
vii°. Et siquidem lepra ultra non creuerit nec transierit in
cute priores terminos rursum recludet eum. vii. diebus
aliis. et die. vii. contemplabitur. Si obscurior
fuerit lepra et non creuerit lepra in cute mundabit eum
quia scabies est. Lauabitque homo uestimenta sua.
et mundus erit. Quod si postquam a sacerdote uisus est
et redditus est mundicie. iterum lepra creuerit adduce
tur ad eum. et inmundicie condempnabitur. Plaga le
pre si fuerit in homine adducetur ad sacerdotem et uidebit
eum. Cumque color albus in cute fuerit. et capillorum
mutauerit aspectum. ipsa quoque caro uiua appa
ruerit lepra uetustissima iudicabitur atque in
olita cuti. Contaminabit itaque eum sacerdos
et non recludet quia perspicue inmundicia est. Sin
autem effloruerit discurrens lepra in cute. et ope
ruerit omnem carnem a capite usque ad pedes
quicquid sub aspectu oculorum cadit. considerabit eum
sacerdos et tenta lepra mundissima iudicabit eo quod
omnis in candorem uersa sit. et idcirco homo mundus erit.
Quando uero caro uiuens in eo apparuerit. Tunc
sacerdotis iudicio polluetur et inter inmundos re
putabitur. Caro enim uiua si lepra aspergatur in
munda est. Quod si rursum uersa fuerit in alborem et
totum hominem operuerit considerabit eum sacerdos.
et inmundum esse decernet. Caro et cutis in qua
ulcus natum est. et sanatum et in loco ulceris ci
catrix apparuerit alba siue subrufa addu
cetur homo ad sacerdotem. Qui cum uiderit locum lepre
humiliorem carne reliqua. et pilos uersos in cando
rem contaminabit eum. Plaga enim lepre orta est in
ulcere. Quod si pilus est coloris pristini et cicatrix
subobscura et uicina carne non est humilior re
cludet eum. vii. diebus. Et siquidem creuerit adiudi
cabit eum lepre. Sin autem steterit in loco suo. ulceris
est cicatrix et homo mundus erit. Caro et cutis quam ignis
exusserit et sanata albam siue rufam habuerit cicatricem
considerabit eam sacerdos et ecce si uersa est in alborem et
locus eius reliqua cute humilior contaminabit eum quia
plaga lepre in cicatrice orta est. Quod si pilorum color non
fuerit immutatus nec humilior plaga carne reliqua et
ipsa lepre species fuerit subobscura recludet eum. vii.
diebus. et die. vii°. contemplabitur. Si creuerit in cute lepra
contaminabit eum. Sin autem in loco suo candor ste
terit non satis clarus plaga combustionis est. et idcirco
mundabitur quia cicatrix est combusture. Vir siue mulier
in cuius capite uel barba germinauerit lepra uidebit eos
sacerdos. Et siquidem humilior fuerit locus carne reliqua
et capillus flauus solitoque subtilior contaminabit
eos quia lepra capitis ac barbe est. Sin autem uiderit locum
macule equalem uicine carni. et capillum nigrum.
recludet. vii. diebus eum. et vii°. die intuebitur. Si non cre
uerit macula et capillus sui coloris est. et locus plage
carni relique equalis. radetur homo absque loco macule et
includetur. vii. diebus aliis. Si die. vii°. uisa fuerit
stetisse plaga in loco suo. nec humilior carne re
liqua mundabit eum. lotisque uestibus suis mundus erit.
Sin autem post emundationem rursus creuerit macula in
cute. non queret amplius utrum capillus in flauum colorem
sit mutatus quia aperte inmundus est. Porro si steterit
macula et capilli nigri fuerint nouerit hominem esse
sanatum et confidenter eum pronunciet mundum. Vir et
mulier in cuius capite candor apparuerit. Intue
bitur eos sacerdos. Si deprehenderit subobscurum
alborem lucere in cute. sciat non esse lepram sed maculam
coloris candidi et hominem mundum. Vir de cuius ca
pite capilli fluunt caluus ac mundus est. Et si a fron
te ceciderint pili recaluaster et mundus est. Sin autem
in caluicio siue in recaluacione albus uel rufus color

fuit exesa. et hoc sacerdos viderit, comprobabit esse
haut dubie lepram que orta est in calvitio. Quicumque ergo
maculatus fuerit lepra et separatus ad arbitrium sacerdotis
habebit vestimenta sua dissuta, caput nudum, os
veste contectum, contaminatum ac sordidum se clama
bit. omni tempore quo leprosus est et inmundus solus habitabit ex
tra [castra]. Vestis lanea sive linea que lepram habuerit mixta
nunc atque subtegmine aut certe pellis vel quicquid ex
pelle confectum est. si alba vel rufa macula fuerit in
fecta lepra reputabitur. Ostendeturque sacerdoti qui consi
deratam recludet vii. diebus et die vii. rursus aspici
ens. si crevisse deprehenderit lepra perseverans est. pollutum
iudicabit vestimentum, et omne in quo fuerit inventa. Et
idcirco comburetur flammis. Quod si eam viderit non cre
visse preparet et lavabit id in quo lepra est. Recludetque
illud vii. diebus aliis. Et cum viderit faciem quidem
pristinam non reversam nec tamen crevisse lepram, inmundum
iudicabit. et igne comburet eo quod infusa sit in superfici
e vestimenti vel per totum lepra. Sin autem obscurior
fuerit locus lepre postquam vestis est [lota] abrumpet eum. et a soli
do dividet. Quod si ultra apparuerit in his locis que prius
inmaculata erant. lepra volatilis et vaga debet ig
ne comburi. Si cessaverit lavabit aquis que pura sunt secundo.
et munda erit. Ista est lex lepre vestimenti lanei et
linei stamini atque subtegminis. Omnisque supel
lectilis pellicie quomodo mundari debeat vel contami
nari.

Locutusque est dominus ad moysen XIIII dicens. Hic est ritus leprosi quando mundandus est. ad
ducetur ad sacerdotem. Qui egressus e castris cum in
venerit lepram esse mundatam precipiet ei qui purifica
tur. ut offerat pro se duos passeres vivos quibus ve
sci licitum est. et lignum cedrinum vermiculumque et hysopum.
et unum e passeribus immolari iubebit in vase fictili
super aquas viventes. Alium autem vivum cum ligno ce
drino et cocco et hysopo tinguet in sanguine pas
seris immolati. Quo asperget illum qui mundandus est
septies ut iure purgetur et dimittet passerem vi
vum ut in agrum avolet. Cumque laverit homo vesti
menta sua radet omnes pilos corporis. et lavabitur
aqua. purificatusque ingredietur castra. Ita dumtaxat
ut maneat extra tabernaculum suum vii. diebus. Et
die vii. radet capillos capitis. barbamque et super
cilia ac totius corporis pilos. Et lotis rursum ve
stibus et corpore die viii. assumet duos agnos
inmaculatos et ovem anniculam absque macula et
tres decimas simile in sacrificium que conspersa sit oleo. et
seorsum olei sextarium. Cumque sacerdos purificans
hominem statuerit eum. et hec omnia coram domino in ostio ta
bernaculi testimonii. tollet agnum et offeret eum pro delicto
oleique sextarium. et oblatis ante dominum omnibus. Inmo
labit agnum ubi inmolari solet hostia pro peccato et
holocaustum id est in loco sancto. Sicut enim pro pecca
to et pro delicto ad sacerdotem pertinet hostia sancta
sanctorum est. Assumensque sacerdos de sanguine hostie que
inmolata est pro delicto ponet super extremum auri
cule dextre eius qui mundatur. et super pollices manus
dextre et pedis. et de olei sextario mittet in manum
suam sinistram. tinguetque digitum dextrum in eo et as
perget septies contra dominum. Quod autem reliquum est olei
in leva manu fundet super extremum auricule dex
tre eius qui mundatur. et super pollices manus ac pedis
dextri et super sanguinem qui fusus est pro delicto et super
caput eius. Rogabitque pro eo coram domino et faciet sac
rificium pro peccato. Tunc inmolabit holocaustum et
ponet illud in altari cum libamentis suis et homo rite
mundabitur. Quod si pauper est et non potest manus eius in
venire que dicta sunt sumet agnum pro delicto ad oblationem
ut roget pro eo sacerdos. Decimamque partem conspersam simile
oleo in sacrificium et olei sextarium. Duosque tur
tures sive duos pullos columbe quorum sit unus pro peccato
et alter in holocaustum. offeretque eas die viii. purifica
tionis sue sacerdoti ad ostium tabernaculi testimonii coram
domino. Qui suscipiens agnum pro delicto. et sextarium
olei levabit simul. Inmolatoque agno de san
guine eius ponet super extremum auricule dextre
illius qui mundatur. et super pollices manus eius ac
pedis dextri. Olei vero partem mittet in manum suam
sinistram in quo tinguens digitum dextre manus asperget
septies contra dominum. Tangetque extremum dextre
auricule illius qui mundatur et pollices manus ac
pedis dextri in loco sanguinis qui effusus est pro delic
to. Reliquam autem partem olei que est in sinistra ma

in manu sua super caput purificati ut placet pro eo dominum. Et turturem sive pullum columbe offeret unum pro delicto et alterum in holocaustum cum libamentis suis. Hoc est sacrificium leprosi qui habere non potest omnia in emundationem sui. Locutusque est dominus ad moysen et aaron dicens. Cum ingressi fueritis terram chanaan quam ego dabo vobis in possessionem si fuerit plaga lepre in edibus, ibit cuius est domus nuncians sacerdoti et dicet. Quasi plaga lepre videtur mihi esse in domo mea. At ille precipiet ut efferant universa de domo priusquam ingrediatur eam et videat utrum lepra sit, ne immunda fiant omnia que in domo sunt. Intrabitque postea ut consideret domus lepram. Et cum viderit in parietibus quasi valliculas pallore sive rubore deformes et humiliores superficie reliqua, egredietur ostium domus et statim claudet eam vii diebus. Et reversus die vii considerabit eam. Si invenerit crevisse lepram iubebit erui lapides in quibus lepra est et proici eos extra civitatem in loco immundo. Domum autem ipsam radi intrinsecus per circuitum et spargi pulverem rasure extra urbem in loco immundo, lapidesque alios reponi pro his qui ablati fuerint et luto alio liniri domum. Sin autem postquam eruti sunt lapides et pulvis elatus et alia lita terra ingressus sacerdos viderit reversam lepram et parietes aspersos maculis, lepra est perseverans et immunda domus, quam statim destruent et lapides eius ac ligna atque universum pulverem proicient extra oppidum in locum immundum. Qui intraverit domum quando clausa est immundus erit usque ad vesperum. Et qui dormierit in ea et comederit quippiam lavabit vestimenta sua. Quod si introiens sacerdos viderit lepram non crevisse in domo postquam denuo lita est, purificabit eam reddita sanitate. Et in purificationem eius sumet duos passeres lignumque cedrinum et vermiculum atque hysopum. Et immolato uno passere in vase fictili super aquas vivas tollet lignum cedrinum et hysopum et coccum et passerem vivum et tinguet omnia in sanguine passeris immolati atque in aquis viventibus et asperget domum septies. Purificabitque eam tam in sanguine passeris quam in aquis viventibus et in passere vivo lignoque cedrino et hysopo atque vermiculo. Cumque dimiserit passerem avolare in agrum libere, orabit pro domo et iure mundabitur. Ista est lex omnis lepre et percussure, lepre vestium et domorum, cicatricis et erumpentium papularum lucentis macule et in varias species coloribus immutatis ut possit sciri quo tempore mundum quid vel immundum sit.

XV

Locutusque est dominus ad moysen et aaron dicens. Loquimini filiis israel et dicite eis. Vir qui patitur fluxum seminis immundus erit, et tunc iudicabitur huic vitio subiacere. Cum per momenta singula adheserit carni illius atque concreverit fedus humor. Omne stratum in quo dormierit immundum erit et ubicumque sederit. Siquis hominum tetigerit lectum eius lavabit vestimenta sua et ipse lotus aqua immundus erit usque ad vesperum. Si sederit ubi ille sederat et ipse lavabit vestimenta sua et lotus aqua immundus erit usque ad vesperum. Qui tetigerit carnem eius lavabit vestimenta sua et ipse lotus aqua immundus erit usque ad vesperum. Si salivam huiuscemodi homo iecerit super eum qui mundus est, lavabit vestem suam et lotus aqua immundus erit usque ad vesperum. Sagma super quod sederit immundum erit, et quicquid sub eo fuerit qui fluxum seminis patitur pollutum erit usque ad vesperum. Qui portaverit horum aliquid lavabit vestem suam et ipse lotus aqua immundus erit usque ad vesperum. Omnis quem tetigerit qui talis est non lotis ante manibus lavabit vestimenta sua et lotus aqua immundus erit usque ad vesperum. Vas fictile quod tetigerit confringetur. Vas autem ligneum lavabitur aqua. Si sanatus fuerit qui huiuscemodi sustinet passionem, numerabit vii dies post emundationem sui et lotis vestibus ac toto corpore in aquis viventibus erit mundus. Die autem viii sumet duos turtures aut duos pullos columbe et veniet in conspectu domini ad ostium tabernaculi testimonii dabitque eos sacerdoti. Qui faciet unum pro peccato et alterum in holocaustum, rogabitque pro eo coram domino et emundetur a fluxu seminis sui. Vir de quo egreditur semen coitus lavabit aqua omne corpus suum et immundus erit usque ad vesperum. Vestem et pellem quam habuerit lavabit aqua et immunda erit usque ad vesperum.

Mulier cum qua coierit lavabitur aqua et immunda erit usque ad vesperum. Mulier que redeunte mense patitur fluxum sanguinis .vii. diebus separabitur. Omnis qui tetigerit eam immundus erit usque ad vesperum. Et in quo dormierit vel sederit diebus separationis sue polluetur. Qui tetigerit lectum eius lavabit vestimenta sua et ipse lotus aqua immundus erit usque ad vesperum. Omne vas super quod illa sederit. quisquis attigerit lavabit vestimenta sua et ipse lotus aqua pollutus erit usque ad vesperum. Si coierit cum ea vir tempore sanguinis menstrualis immundus erit .vii. diebus. et omne stratum in quo dormierit polluetur. Mulier que patitur multis diebus fluxum sanguinis non in tempore menstruali. vel que post menstruum sanguis fluere non cessat. Quamdiu huic subiacet passioni. immunda erit quasi sit in tempore menstruo. Omne stratum in quo dormierit. et vas in quo sederit pollutum erit. Quicumque tetigerit eam lavabit vestimenta sua. et ipse lotus aqua immundus erit usque ad vesperum. Si steterit sanguis et fluere cessaverit numerabit .vii. dies purificationis sue et .viii. die offeret pro se sacerdoti duos turtures vel duos pullos columbe ad ostium tabernaculi testimonii. Qui unum faciet pro peccato et alterum in holocaustum. Rogabitque pro ea coram domino. et pro fluxu immundicie eius. Docebitis ergo filios israel ut caveant immundiciam et non moriantur in sordibus suis. Cum polluerint tabernaculum meum quod est inter eos. Ista est lex eius qui patitur fluxum seminis et qui polluitur coitu. et que menstruis temporibus separatur. vel que iugi fluit sanguine et hominis qui dormierit cum ea.

XVI

Locutusque est dominus ad moysen post mortem duorum filiorum aaron quando offerentes ignem alienum interfecti sunt. Et precepit ei dicens. Loquere ad aaron fratrem tuum. ne omni tempore ingrediatur sanctuarium quod est intra velum coram propitiatorio. quo tegitur archa ut non moriatur quia in nube apparebo super oraculum. Nisi hec ante fecerit. Vitulum offeret pro peccato. et arietem in holocaustum. Tunica linea vestietur feminalibus lineis verenda celabit. Accingetur zona linea cidarim lineam imponet capiti. Hec enim sunt vestimenta sancta. quibus cunctis cum lotus fuerit induetur. Suscipietque ab universa multitudine filiorum israel duos hyrcos pro peccato et unum arietem in holocaustum. Cumque obtulerit vitulum et oraverit pro se et pro domo sua. Duos hyrcos stare faciet coram domino in hostio tabernaculi testimonii mittens super utrumque sortem unam domino. et alteram capro emissario. cuius sors exierit domino offeret illum pro peccato. Cuius autem in caprum emissarium. statuet eum vivum coram domino ut fundat preces super eo. et emittat illum in solitudinem. His rite celebratis offeret vitulum et rogans pro se et pro domo sua immolabit eum. Assumptoque turibulo quod de prunis altaris impleverit et hauriens manu compositum thymiama in incensum altaris ultra velum intrabit in sancta. ut positis super ignem aromatibus nebula eorum et vapor operiat oraculum quod est super testimonium et non moriatur. Tollet quoque de sanguine vituli et asperget digito septies contra propitiatorium ad orientem. Cumque mactaverit hyrcum pro peccato populi. Inferet sanguinem eius intra velum. sicut preceptum est de sanguine vituli ut aspergat e regione oraculi et expiet sanctuarium ab immundiciis filiorum israel. et a prevaricationibus eorum cunctisque peccatis. Iuxta hunc ritum faciet in tabernaculo testimonii quod fixum est inter eos in medio sordium habitationis eorum. Nullus hominum sit in tabernaculo quando pontifex ingreditur sanctuarium ut roget pro se et pro domo sua et pro universo cetu israel donec egrediatur. Cum autem exierit ad altare quod coram domino est. oret pro se. Et sumptum sanguinem vituli atque hyrci fundat super cornua eius per gyrum. Aspergensque digito septies expiet et sanctificet illud ab immundiciis filiorum israel. Postquam emundavit sanctuarium et tabernaculum et altare. tunc offerat hyrcum viventem. Et posita utraque manu super caput eius confiteatur omnes iniquitates filiorum israel. et universa delicta atque peccata eorum. que imprecans capiti eius emittet illum per hominem paratum in desertum. Cumque portaverit hyrcus iniquitates eorum in terram solitariam et dimissus fuerit in deserto. revertetur aaron in tabernaculum testimonii. Et depositis vestibus quibus prius indutus erat cum intraret sanctuarium. relictisque ibi. lavabit carnem suam in loco sancto. induetusque vestimentis suis. Et postquam egressus obtulerit holocaustum suum ac plebis rogabit

tā p se qm p ppl'o z adipē q oblat' ē p pccīs
adolebit sup altare. Ille uo q dimiserit ca
prū emissariū lauabit uestimēta sua z cor
pus aq. z sic ingrediet' in castra. Vitulū aūt
z hyrcū q p pctō fuerant imolati. z qr sāguis
illor' ē ut i scūario expiacō 9pletur asporta
bunt foras castra z 9burent igni tā pelles qm
carnes eor. z fimū. Et q̄cūq3 9bussit ea. la
uabit uestimēta sua. z carnē aq. z sic ingre
tur i castra. Eritq3 hoc uob legittimū sempi
nū. Mense aūt. vij. decīo die mēsis affligē
tis aīas urās. nllūq3 facietis op' siui idige
na siui aduena q pegrinant' int' uos. In hac
die expiacō erit uri atq3 mūdacō. ab omib'
pccīs urīs corā dn̄o mūdabimi. Sabbatū ei
requiecōis ē. z affligetis aīas urās religione
ppetua. Expiabit aūt sacdos q vnct' fuit et
cui' initiate ē man' ut sacdocō fungat' p patre
suo. Indueturq3 stola linea z uestib' scīs. z expia
bit scūariū z tabnacłm testiō atq3 altare sa
cerdotes q3 z vniūsū ppłm. Eritq3 hoc uobis
legittimū sempitnū ut oretis p filijs isrl'. z p
cūctis pccīs eor semel i āno. Fecit igr sic p̄cepat

XVII

Et locut' ē dn̄s ad dn̄s moysi.
moysen dicēs. Loqre aaron z filijs ei'
z cūctis filijs isrl' z dices ad eos. Iste ē smo
quē mādauit dn̄s dicēs. Homo q̄libet de do
mo isrl'. si occiderit bouē aūt ouē siui caprā i castris
ul' extra castra z n̄ obtulit ad ostiū tabnacłi
oblcōnē dn̄o. sanguīs reus erit. Q̄si sāguīē
fuderit. sic peribit de medio ppli sui. Ideo offre
debent sacerdoti filij isrl' hostias suas qs occi
dunt i agro. ut scificent' dn̄o ān hostiū tabna
cli testiō. z imolent eas hostias pacificas dn̄o.
Fundetq3 sacdos sanguinē sup altare dn̄i ad
ostiū tabnacli testiō z adolebit adipē i odo
rē suauitatis dn̄o. Et nequaq̄ ult' imolabūt
hostias suas demonib' cū quib' fornicati s̄. le
gittimū sempitnū erit illis z posteris eor.
Et ad ipos dices. Homo de domo isrl' z de ad
uenis q pegrinātur apt uos. Qui obtulit
holocaustū siue uictimā z ad ostiū tabnacli
testiō nō adduxerit eā ut offerat' dn̄o. interibit
de ppl'o suo. Homo q̄libet de domo isrl' z de ad
uenis q pegrināt' int' eos si 9mederit sanguinē
obfirmabo faciē meā 9t' aīam illi'. z dispdā
eā de ppl'o suo. qr aīa carnis i sanguīe ē. Et
ego dedi illū uob ut sup altare meo expietis p aīab'

altari

urīs z sanguis p aīe piaculo sit. Idcirco dixi
filijs isrl'. Omis aīa ex uob n̄ 9medet sanguinē n̄
ex aduenis q pegrinant' int' uos. Homo quicūq3
de filijs isrl'. z de aduenis q pegrinantur apt uos
si uenacōe atq3 aucupio ceperit ferā uel
auē quib' uesci licitū ē. fundat sanguinē eius
z opiat illū tra. Aīa eni omis carnis i sanguīe ē
vn dixi filijs isrl'. sanguinē vniūse carnis n̄
9medetis qr aīa carnis i sanguīe ē. z q̄cūq3 co
mederit illū interibit. Aīa q 9mederit morticinū
ul' captū a bestia tā de idigenis qm de alienis
lauabit uestimēta sua. z semetipm aq. z 9tami
natus erit usq3 ad uespe. z hoc ordie mūd' fiet.
Qd si n̄ lauerit uestimēta sua ul' corp' portabit

XVIII

Locutusq3 dn̄s ad iniq̄tatē suā.
moysen dicēs. Loqre filijs isrl'. z dices ad
eos. Ego sū dn̄s ds isrl'. iuxta 9suetudinē tre
egypti in q habitastis n̄ facietis. z iuxta morē
regiōis chanaan ad quā ego introductur' sū
uos n̄ agetis. nec i legittimis eor ambulabitis. fa
cietis iudicia mea. z p̄cepta obseruabitis. z am
bulabitis i eis. ego dn̄s ds ur. Custodite leges
meas atq3 iudicia q faciens hō uiuet i eis. ego
dn̄s. Omis hō ad p̄ximā sanguinis sui n̄ accedet
ut reuelet turpitudinē ei'. ego dn̄s. Turpitu
dinē pr̄is tui. z turpitudinē matris tue n̄ disco
operies mat' tua ē. nō reuelab' turpitudinē
ei'. Turpitudinē uxoris pr̄is tui n̄ discoopies
turpitudo eni pr̄is tui ē. Turpitudinē sororis
tue ex patre siui ex matre q domi ul' foris ge
nita ē n̄ reuelabis. Turpitudinē filie filij
tui ul' neptis ex filia n̄ reuelabis. qr turpitu
do tua ē. Turpitudinē filie uxoris pr̄is tui
quā pepit pat' tuo. z ē soror tua n̄ reuelabis

Turpitudinē sororis p̄ris tui nō discoopies
q2 caro ē p̄ris tui. Turpitudinē sororis matris
tue. n̄ reuelabis eo qd̄ caro sit matris tue. Tur
pitudinē p̄ris tui n̄ reuelabis. n̄ accedes ad
uxorē ei᷒ q̄ t̄ affinitate ꝯiungit᷑. Turpitudinē
nur᷒ tue n̄ reuelab᷑ q2 uxor filij tui ē. n̄ disco
opies ignominiā ei᷒. ꝛ uxorē fr̄is tui. n̄ illā acci
piat. Turpitudinē uxoris fr̄is tui n̄ reuela
bis q2 turpitudo fr̄is tui ē. Turpitudinē ux
oris tue ꝛ filie ei᷒ n̄ reuelab᷑. Filiā filij ei᷒. et
filiā filie ei᷒ nō sumes ut reueles ignominiā
ei᷒. q2 caro illi᷒ s̄. ꝛ talis coit᷒ incest᷒ est. Soro
rē uxoris tue ī pellicatū illi᷒ nō accipies nec
reuelab᷑ turpitudinē ei᷒. adhuc illa uiuente.
Ad mulierē q̄ patit᷑ menstrua. n̄ accedes. n̄ re
uelab᷑ feditatē ei᷒. Cū uxore p̄ximi tui nō
coibis. n̄ sem̄is ꝯmixtiōe maculabis. De se
mine tuo n̄ dabis ut ꝯsecret᷑ ydolo moloch.
n̄ pollues nom̄ dī tui. ego dn̄s. Cū masculo
n̄ ꝯmiscebis coitu femineo q2 abhoīatō est.
Cū oī pecore nō coibis. n̄ maculabis te cū eo.
Mulier nō succubet iumento. n̄ miscebit᷑ ei. q̄a
scelus ē. n̄ polluamini ī oīb᷒ hijs quib᷒ ꝯtami
nate s̄ uniuse gētes. q̄s ego eiciā an̄ ꝯspc̄m
ur̄m. ꝛ quib᷒ polluta ē t̄ra. cui᷒ ego scelā uisi
tabo ut euomat hītatores suos. Custodite
legittima mea atq; iudicia ꝛ n̄ faciatis ex oī
bus abhoīatōib᷒ istis tā indigena q̄m colon᷒
q̄ p̄egrinat᷑ apud uos. Oēs eni execratōēs
istas fecerūt accole t̄re q̄ fuerūt an̄ uos ꝛ pollu
erūt eā. Cauete ḡ ne ꝛ uos sili᷑ euomat cū
paria feceritis. sic euomuit gentē q̄ fuit an̄ uos.
Oīs aīa q̄ fecerit de abhoīatōib᷒ hijs quippiā
p̄ibit de medio p̄pli sui. Custodite mādata
mea. nolite facē q̄ fecerūt hij q̄ fuerūt an̄ uos.
ꝛ ne polluamini ī eis ego dn̄s ds̄ ur̄.

Locut᷒ ē dn̄s ad moysen dicēs. XIX

Loq̄re ad omnē cetū filiorum isr̄l. ꝛ dices ad eos.
Sc̄i estote q2 ego sc̄s sū dn̄s ds̄ ur̄. Unusquisq;
matrē ꝛ patrē suū timeat. Sabbata mea
custodite ego dn̄s ds̄ ur̄. Nolite ꝯuti ad y
dola. n̄ deos ꝯflatiles faciatis uob᷑. ego dn̄s
ds̄ ur̄. Si imolaueritis hostiā pacificorum dn̄o.
ut sit placabil᷒ eo die q̄ fuerit imolata ꝯme
detis eā. ꝛ die altero. Quicq̄d aūt residuū fuer
ī diē t̄ciū igne ꝯburetis. Siq̄s p᷒ biduū ꝯme
derit ex ea. p̄phan᷒ erit ꝛ impietatis reus porta
bitq; iniq̄tatē suā. q2 sc̄m dn̄i polluit et
p̄ibit aīa illa de medio p̄pli sui. Cū messu
eris segetes t̄re tue n̄ tondebis usq; ad solū
sup̄ficiē t̄re. n̄ remanētes spicas colliges
neq; ī uinea tua racemos ꝛ grana decidentia
ꝯgregabis s; paup̄ib᷒ ꝛ p̄egrinis carpēda
dimittes. ego dn̄s ds̄ ur̄. Nō facietis furtū
n̄ mentiemini n̄c decipiat unusquisq; p̄ximū
suū n̄ piurabis ī noīe meo. n̄ pollues no
mē dī tui ego dn̄s. Non facias calūpniā
p̄ximo tuo n̄c ui opprimes eū. Non morab᷑
op᷒ mercenarij tui apud te usq; mane. Non
maledices surdo. Nec corā ceco pones offen
diculū. Sz timebis dn̄m dm̄ tuū q2 ego
sū dn̄s ds̄ tu᷒. Non facies qd̄ iniquū ē. n̄
iniuste iudicabis. Nec ꝯsideres p̄sonā paup̄is
n̄c honores uultū potētis. iuste iudica p̄
ximo tuo. Non eris criminator ꝛ susurro in
p̄plis. Non stabis ꝯt᷑ sanguinē p̄ximi tui.
ego dn̄s. Non odies fr̄em tuū ī corde tuo.
s; publice argue eū. n̄ hēas sup illo pc̄m.
n̄ q̄ras ultiōēz. n̄c memor eris iniurie ciuiū
tuorum. Diliges amicū tuū sic te ip̄m. ego
dn̄s. leges meas custodite. Iumenta tua
n̄ facies coire cū alterius gn̄is animantib᷒.
Agrū n̄ seres diuerso semīe. Veste q̄ ex duob᷒
texta ē nō indueris. Homo si dormierit
cū muliere coitu sem̄is q̄ sit ancilla ꝛ nobi
lis. ꝛ tn̄ p̄cio n̄ redēpta. n̄ libertate donata
uapulabūt ambo ꝛ n̄ morient᷑ q2 n̄ fuit
libera. P delicto aūt suo offeret dn̄o ad ostiū
tabnaculi testimonij arietē. Orabitq; p eo
sacerdos ꝛ p delicto ei᷒ corā dn̄o. ꝛ repp̄iciab
bit᷑ ei. dimittet᷑q; ei pc̄m. Qn̄ ingressi
fueritis t̄ram. ꝛ plantaueritis ī ea ligna po

misera aufetis ꝑputia cor̃. Poma q̃ gmi
nat̃ inmũda erũt uob. n̄ edetis ex eis. Qrto
aũt ãno omĩs fruct̃ cor̃ scĩficabit̃ laudabi
lis dño. Qnto aũt ãno cõmedetis fruct̃ cõgre
gãtes poma q̃ ꝓferũt. ego dñs ds̃ ur̃. n̄ cõme
detis carnẽ cũ sanguĩe. Non augurabimĩ. nec
obs̃uabitis sõpnia. neq; ĩ rotundũ attondebi
tis comã. n̄ radetis barbã. Et sup mortuo n̄
ĩcidetis carnẽ urãm. neq; figuras aliq̃s ꝫ stig
mata facietis uob̃. ego dñs. Ne ꝓstituas filiã
tuã ꝫ cõtamĩnet̃ t̃ra ꝫ ĩpleatur piaclo. Sabba
ta mea custodite ꝫ scũariũ meũ metuite. ego dñs.
Ne declinetis ad magos. n̄ ab ariol̃ aliq̃d sciscit
temĩ. ut polluamĩ ꝑ eos. ego dñs ds̃ ur̃. Corã
cano capite cõsurge. ꝫ honora ꝑsonã senis et
time dñm dm̃. ego sũ dñs. Si hitauit aduena
ĩ t̃ra ura ꝫ morat̃ fuit ĩt̃ uos. ne exꝓbretis
ei. s; sit ĩt̃ uos q̃i ĩdigena ꝫ diligetis eũ q̃i uos
metĩpos. fuistis eñi ꝫ uos aduene ĩ t̃ra egypti.
ego dñs ds̃ ur̃. Nolite face ĩiquũ aliq̃d ĩ iudi
cio. ĩ regula. ĩ pondẽ. ĩ mẽsura. Statera iusta ꝫ equa
sint pondera. Iust̃ modi̇ equusq; sextari̇. ego
dñs ds̃ ur̃. q̃ eduxi uos de t̃ra egypti. Custodite
omĩa p̃cepta mea ꝫ uniũsa iudicia ꝫ facite ea.
Locutusq; ẽ dñs ad moysen. XX ego dñs.
dicẽs. hec loq̃ris filÿs isr̃l. homo de filÿs
isr̃l. ꝫ de aduenis q̃ hitãt ĩ isr̃l. Siq̃s de sẽie suo
dedit ydolo moloch. morte moriat̃. Popul̃ t̃re
lapidabit eũ. ꝫ ego ponã faciẽ meã cõ͞t illũ.
succidãq; eũ de medio ꝑpli mei eo q̃d dedit de
sẽie suo ydolo moloch. ꝫ cõtaminauit scũariũ
meũ. ac polluit nom̃ scm̃ meũ. Qd̃ si negli
gẽs ꝑpls t̃re ꝫ q̃i paruipendẽs ĩpiũ meũ di
miserit hominẽ q̃ dedit de sẽie suo moloch nec
uoluit eũ occidere. ponã faciẽ meã sup hoĩez
illũ ꝫ cognac̃oẽ ei̇. succidãq; ꝫ ĩpm ꝫ omĩs qui
cõsenserũt ei ut fornicarent̃ cũ moloch de medio
ꝑpli sui. Aĩa q̃ declinauit ad magos ꝫ ario
los. ꝫ fornicata fuit cũ eis. Ponã faciẽ meã
cõ͞t eã. ꝫ ĩt̃ficiã illã de medio ꝑpli sui. Scĩfica
mini ꝫ estote scĩ. q̃ꝛ ego dñs ds̃ ur̃. Custodite
p̃cepta mea ꝫ facite ea. ego dñs q̃ scĩfico uos.
Qui maledixerit patri suo aut matri morte mori
atur. Qui patri matriq; maledixit. sanguis ei̇
sit sup eũ. Si mechat̃ q̃s fuerit cũ uxore alti̇
ꝫ adulteriũ ꝑpetrauit cũ cõiuge ꝓximi sui. mor
te moriant̃ ꝫ mech̃ ꝫ adultera. Qui dormierit
cũ nouerca sua. ꝫ reuelauit ignominiã p̃ris sui.
morte moriant̃ ambo. sanguis eor̃ sit sup eos.
Siq̃s dormierit cũ nuru sua. utq; moriatur
q̃ꝛ scelus opati s̃. sanguis eor̃ sit sup eos. Qui
dormierit cũ masculo coitu femĩeo. utq; opati
s̃ nefas morte moriantur. sit sanguis eor̃ sup
eos. Qui sup̃ uxorẽ filiã duxerit matrẽ ei̇ scel̃
opat̃ est. uiui̇ ardebit cũ eis. n̄ ꝑmanebit tan
nefas ĩ medio ur̃i. Qui cũ iumẽto ꝫ pecore coierit
morte moriat̃. pecus q̃q; occidite. Mulier q̃ succu
buerit cuilib; iumẽto simul ĩt̃ficiet̃ cũ eo. sangis
eor̃ sit sup eos. Qui accepit sororẽ suã filiam
p̃ris sui ul̃ filiã matris sue. ꝫ uiderit turpitudinẽ
ei̇. illaq; cõspexerit f̃ris ignominiã. nefariã rẽ opa
ti s̃. occident̃ ĩ cõspc̃u ꝑpli. eo q̃d turpitudinẽ suã
mutuo reuelauerĩt. ꝫ portabũt iniq̃tatẽ suã.
Qui coierit cũ muliere ĩ fluxu mẽstruo ꝫ reuela
uit turpitudinẽ ei̇. ipaq; aperuerit fontẽ sãguĩs
sui. ĩt̃ficient̃ ambo de medio ꝑpli sui. Turpi
tudinẽ materte tue ꝫ amite tue nõ discoperies
q̃ hoc fecit ignominiã carnis sue nudabit. porta
bũt ambo ĩiq̃tatẽ suã. Qui coierit cũ uxore
patrui ul̃ auũculi sui. ꝫ reuelauit ignominiã co
gnac̃ois sue. portabũt ambo p̃cm̃ suũ. absq;
libis morient̃. Qui duxerit uxorẽ f̃ris sui rem
facĩ illicitã. turpitudinẽ f̃ris sui reuelauit. abs;
filÿs erũt. Custodite leges meas atq; iudicia
ꝫ facite ea. ne ꝫ uos euomat t̃ra q̃m ĩt̃aturi e
stis ꝫ hitaturi. Nolite ambulare ĩ legittimis
nac̃onũ q̃s ego expulsur̃ sũ an̄ uos. Omĩa
eñi hec fecerũt ꝫ abhominat̃ sũ eos. Vob
aũt loq̃r possidete t̃ram eor̃ q̃m dabo uobis
ĩ hereditatẽ. t̃rã fluẽtẽ lacte ꝫ melle. Ego dñs
ds̃ ur̃. q̃ sepaui uos a ceteris ꝑplis. Separate
ꝫ͛ ꝫ uos iumẽtũ mundũ ab ĩmũdo ꝫ auem

mūdā ab īmūda ne polluatis aīas urās
ī pecore. ꝛ ī auib᷒ ꝛ ī cūctis q̄ mouentur ī t̄ra.
ꝛ q̄ ostēdi uob̄ ēē polluta. eritis sc̄i m̄ q̃ sc̄s
ego sū dn̄s. Et separaui uos a c̄et̄is ppl̄is ut
ēētis mei. Uir siue mlier ī quib᷒ phythoni
cus ł diuinatōis fuit sp̄s. morte moriant̄.
lapidib᷒ obruent eos. sanguis eoꝝ sit sup̄ illos.

XXI

Dixit q̄ꝫ dn̄s ad moysen. Loq̄re
ad sac̄dotes filios aaron ꝛ dices eis. Ne
ꝯtaminet̄ sacerdos ī mortib᷒ ciuiū suoꝝ nisi
tm̄ ī ꝯsanguineis ac ppinq̄s. id ē sup̄ patre et
matre ꝛ filio ac filia. fr̄e q̄ꝫ ꝛ sorore ūgīe q̄ nō
ē nupta uiro. s; nē ī p̄ncipe ppl̄i sui ꝯtamina
bit̄. Nō radet caput nē barbā. neq; ī carnib᷒
suis faciet īcisuras sc̄i erūt dō suo. ꝛ nō polluet
nomē ei᷒. Incēsū eñ dn̄i ꝛ panes dī sui offert
ꝛ ido sc̄i erūt. Scortū ꝛ uile p̄stibulū nō ducet
uxorē. nec eā q̄ repudiata ē a marito q̃ ꝯsec̄t᷒
ē dō suo. Et panes ppositōis off̄t. Sit ḡ sc̄s. q̃
ꝛ ego sc̄s sū dn̄s q̄ sc̄ifico uos. Sac̄dotis filia
si dep̄hēsa fuit ī stupro. ꝛ uiolauit nomē p̄ris
sui flāmis exuret̄. Pontifex id est sac̄dos ma
ximus īt̄ fr̄s suos sup̄ cui᷒ caput fusū ē unctōis
oleū ꝛ cui᷒ man᷒ ī sac̄dotiū ꝯsecrate s̄. uestitq;
ē sc̄is uestib᷒ caput suū nō discoopiet. uestimēta
nō scindet ꝛ ad omnē mortuū nō ingredietur
oīno. Sup̄ patre q̄ꝫ suo ꝛ matre nō ꝯtamina
bit̄ neq; egredietur de sc̄is ne polluat sc̄uariū
dn̄i. q̃ oleū sc̄e unctōis dī sui sup̄ eū ē. ego dn̄s.
Uirginē ducet uxorē. uiduā ꝛ repudiatā ꝛ sor
didā atq; meretricē nō accipiet s; puellā de ppl̄o
suo. ne ꝯmisceat stirpē gn̄is sui uulgo gētis sue.
q̃ ego dn̄s q̄ sc̄ifico eū. Locut᷒q; ē dn̄s ad moy
sen dicēs. Loq̄re ad aaron. Hō de sēie tuo p̄ famili
as q̄ hūit maculā. nō offeret panes dō suo nec
accedet ad ministeriū ei᷒. Si c̄ec᷒ fuit. si claud᷒ si
uł paruo uł grandi ꝛ torto naso. si fracto pede
ł manu. si gibb᷒. si lipp᷒. si albuginē hn̄s ī oc̄lo
si iugē scabiē si ī petiginē ī corpe uł hernios᷒.
Om̄s q̄ hūit maculā de sēie aaron sac̄dotis.
nō accedet offerre hostias dn̄o. nē panes dō suo.

Uescet̄ tm̄ panib᷒ q̄ offerūt̄ ī sc̄uario ita dū
taxat ut ītra uelū nō ingrediat̄ nē accedat ad
altare. q̃ maculā h̄t ꝛ ꝯtaminare nō dꝫ sc̄ua
riū meū ego dn̄s. q̄ sc̄ifico eos. Locut᷒ ē ergo
moyses ad aaron ꝛ filios ei᷒. ꝛ ad omnē isrł.
cūcta q̄ s̄ sibi fuerant īp̄ata.

XXII

Locut᷒ q̄ꝫ ē dn̄s ad moysen dicēs. Loq̄re
ad aaron ꝛ ad filios ei᷒. ut caueāt ab hys q̄
ꝯsecrata s̄ filioꝝ isrł ꝛ nō ꝯtaminent nomē sc̄ifi
catoꝝ m̄ q̄ ipi offerūt. ego dn̄s. Dic ad eos et
ad posteros eoꝝ. Om̄s hō qui accesserit de stirpe
urā ad ea q̄ ꝯsecrata s̄. ꝛ q̄ obtulerūt filij isrł
dn̄o. In q̄ ē īmūdicia peribit corā dn̄o. ego sū
dn̄s. Homo de sēie aaron. q̄ fuit lep̄sus aut
patiēs fluxū sēīs. nō uescet̄ de hys q̄ sc̄ificata
s̄ m̄ donec sanet̄. Qui tetigit īmūdū sup̄ mor
tuo. ꝛ ex q̄ egredit̄ sēm q̄si coit᷒ ꝛ q̄ tangit reptile.
ꝛ q̄dlibet īmūdū cui᷒ tact᷒ ē sordid᷒ īmūd᷒ erit
usq; ad uespm̄. ꝛ nō uescet̄ hys q̄ sc̄ificata sūt.
Sꝫ cū lauerit carnē suā aq̄ ꝛ occubuerit sol.
tūc mūdat᷒ uescet̄ de sc̄ificatis q̃ cib᷒ illi᷒ est.
Morticinū ꝛ captū a bestia nō ꝯmedet nē pol
luet̄ ī eis ego sū dn̄s. Custodient p̄cepta mea
ut nō subiaceāt pc̄ō. ꝛ moriant̄ ī sc̄uario cū pol
luerit illd̄. ego dn̄s q̄ sc̄ifico eos. Om̄s alie
nigena nō ꝯmedet de sc̄ificatis. Inquilin᷒ sac̄
dotis. ꝛ mercenari᷒ nō uescēt̄ ex eis. Quē aūt
sacerdos emit ꝛ q̄ u̅ernaculus dom᷒ ei᷒ fuit hij
ꝯmedēt ex eis. Si filia sac̄dotis cuilib; ex ppl̄o
nupta fuit de hys q̄ sc̄ificata s̄. ꝛ de p̄miciis
nō uescet̄. Sin aūt uidua uł repudiata ꝛ ab
sq; liberis reūsa fuit ad domū p̄ris sui. sic pu
ella ꝯsueuat alet̄ cibis p̄ris sui. Om̄s alie
nigena. ꝯmedēdi ex eis nō h̄t p̄tatē. Qui co
medit de sc̄ificatis p̄ ignorancia addet q̄ntā
ptē cū eo qd̄ ꝯmedit ꝛ dabit sac̄doti ī sc̄ua
riū nē ꝯtaminabunt sc̄ificata filioꝝ isrł q̄
offerunt dn̄o. ne forte sustineāt iniq̄tatē
delicti sui. cū sc̄ificata ꝯmederint. ego dn̄s q̄
sc̄ifico eos. Locut᷒ ē dn̄s ad moysen dicēs.
Loq̄re ad aaron ꝛ filios ei᷒. ꝛ ad om̄s fili

os isr'l. dicesque ad eos. Homo de domo isr'l et de advenis qui habitat apud vos qui obtulit oblationem suam. vel vota solvens vel sponte offerens. quicquid illud obtulerit in holocaustum domini. ut offeratur per vos. masculus inmaculatus erit ex bubus et ex ovibus et ex capris. Si maculam habuerit non offeretis neque erit acceptabile. Homo qui obtulerit victimam pacificorum domino. vel vota solvens vel sponte offerens. tam de bubus quam de ovibus inmaculatum offeret ut acceptabile sit. Omnis macula non erit in eo. Si cecum fuerit. si fractum. si cicatricem habens. si papulas. aut scabiem vel impetiginem non offeretis ea domino. neque adolebitis ex eis super altare domini. Bovem et ovem aure et cauda amputatis. voluntarie offerre potes. Votum autem ex his solvi non potest. Omne animal quod vel contritis vel tunsis vel sectis ablatisque testiculis est. non offeretis domino. Et in terra vestra hoc omnino facietis. De manu alienigene non offeretis panes deo vestro. Et quicquid aliud dare voluerit quia corrupta et maculata sunt omnia non suscipietis ea. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Bos ovis et capra cum genita fuerint. vii. diebus erunt sub ubere matris sue. Die autem .viii. et deinceps offerri poterunt domino. sive illa. bos sive ovis. non immolabuntur una die cum fetibus suis. Si immolaveritis hostiam pro gratiarum actione domino. ut possit esse placabilis. eodem die quo immolatur comedetis eam. non remanebit quicquam in mane alterius diei. Ego dominus. Custodite mandata mea et facite ea. Ego dominus. Ne polluatis nomen meum sanctum. ut sanctificer in medio filiorum isr'l. Ego dominus qui sanctifico vos et eduxi de terra egypti ut essem vobis in deum. Ego dominus.

(sive illa)

XXIII

Locutus est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis isr'l et dices ad eos. Hee sunt ferie domini quas vocabitis sanctas. Sex diebus facietis opus. dies .vii. quia sabbati requies est. vocabitur sancta. Omne opus non facietis in eo. sabbatum domini est in cunctis habitationibus vestris. Hee sunt ergo ferie domini sancte. quas celebrare debetis temporibus suis. Mense primo. xiiii. die mensis ad vesperum phase domini est. Et xv. die mensis huius sollempnitas azimorum domini est. vii. diebus azima comedetis. Dies primus erit vobis celeberrimus sanctusque. Omne opus servile non facietis in eo. sed offeretis sacrificium in igne domino. vii. diebus. Dies autem .vii. erit celebrior et sanctior. nullumque servile opus facietis in eo. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis isr'l et dices ad eos. Cum ingressi fueritis terram quam ego dabo vobis et messueritis segetem. feretis manipulos spicarum primitias messis vestre ad sacerdotem. qui elevabit fasciculum coram domino. ut acceptabile sit pro vobis. Altero die sabbati et sanctificabit illum. atque in eodem die quo manipulus consecratur. cedetur agnus inmaculatus anniculus in holocaustum domini. et libamenta offerentur cum eo. Due decime simile conspersae oleo in incensum domini odoremque suavissimum. Liba quoque vini. quarta pars hin. Panem et polentam et pultes non comedetis ex segete usque ad diem qua offeretis ex ea deo vestro. Preceptum est sempiternum in generationibus cunctisque habitaculis vestris. Numerabitis ergo ab altero die sabbati in quo obtulistis manipulum primitiarum .vii. ebdomadas plenas usque ad alteram diem expletionis ebdomade septime. id est .l. dies et sic offeretis sacrificium novum domino. ex omnibus habitaculis vestris. Panes primitiarum duos de duabus decimis simile fermentate quos coquetis in primitias domini. Offeretisque cum panibus .vii. agnos inmaculatos anniculos et vitulum de armento unum et arietes duos et erunt in holocaustum cum libaminibus suis in odorem suavissimum domino. Facietis et hyrcum pro peccato duosque agnos anniculos hostias pacificorum. Cumque elevaverit eos sacerdos cum panibus primitiarum coram domino cedent in usum eius. Et vocabitis hunc diem celeberrimum atque sanctissimum. Omne opus servile non facietis in eo. legitimum sempiternum erit in cunctis habitaculis et generationibus vestris. Postquam autem messueritis segetem terre vestre. non secabitis eam usque ad solum. nec remanentes spicas colligetis. sed pauperibus et peregrinis dimittetis eas. Ego dominus deus vester. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis isr'l. Mense vii. prima die mensis erit vobis sabbatum memoriale clangentibus tubis et vocabitur sanctum. Omne opus servile non facietis

in eo. et offeretis holocaustum domino. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Decimo die mensis huius septimi. dies expiacionum erit celeberrimus. et vocabitur sanctus affligetisque animas vestras in eo et offeretis holocaustum domino. Omne opus non facietis in tempore diei huius quia dies propiciacionis est. ut propicietur vobis dominus deus vester. Omnis anima que afflicta non fuit die hoc. peribit de populis suis. Et que operis quippiam fecerit. delebo eam de populo suo. Nichil ergo operis facietis in eo. legitimum sempiternum erit vobis in cunctis generacionibus et habitacionibus vestris. Sabbatum requiecionis est. affligetis animas vestras die nono mensis a vespera usque ad vesperam celebrabitis sabbata vestra. Et locutus est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis israel. A quinto decimo die mensis huius. vii. erunt ferie tabernaculorum. vii. diebus domino. Dies primus vocabitur celeberrimus atque sanctissimus. Omne opus servile non facietis in eo et. vii. diebus offeretis holocausta domino Dies quoque. viii. erit celeberrimus atque sanctissimus. et offeretis holocaustum domino. Est enim cetus atque collecte. Omne opus servile non facietis in eo. Hee sunt ferie domini. quas vocabitis celeberrimas et sanctissimas offeretisque in eis oblaciones domino. holocausta et libamenta iuxta ritum uniuscuiusque diei. exceptis sabbatis domini. donisque vestris et que offeretis ex voto vel que sponte tribuitis domino. A quinto decimo ergo die mensis. vii. quando congregaveritis omnes fructus terre vestre. celebrabitis ferias domini. vii. diebus. Die primo et die. viii. erit sabbatum id est requies. Sumetisque vobis die primo fructus arboris pulcherrime. spatulasque palmarum et ramos ligni densarum frondium et salices de torrente et letabimini coram domino deo vestro. Celebrabitisque sollempnitatem eius. vii. diebus per annum legitimum sempiternum erit in generacionibus vestris. Mense. vii. festa celebrabitis et habitabitis in umbraculis. vii. diebus. Omnis qui de genere est israel manebit in tabernaculis ut discant posteri vestri quod in tabernaculis habitare fecerim filios israel. cum educerem eos de terra egypti ego dominus deus vester. Locutusque est moyses super sollempnitatibus domini ad filios israel.

XXIIII

Et locutus est dominus ad moysen dicens. Precipe filiis israel ut afferant tibi oleum de olivis purissimum ac lucidissimum ad concinnandas

lucernas iugiter. extra velum testimonii in tabernaculo federis. Ponetque eas aaron. a vespere usque in mane coram domino. Cultu rituque perpetuo in generacionibus vestris. super candelabrum mundissimum ponentur semper in conspectu domini. Accipies quoque similam et coques ex ea. xii. panes. qui singuli habebunt duas decimas. quorum senos altrinsecus super mensam purissimam coram domino statues. Et pones super eos thus lucidissimum. ut sit panis in monimentum oblacionis domini. Per singula sabbata mutabuntur coram domino. suscepti a filiis israel federe sempiterno. Eruntque aaron et filiorum eius. ut comedant eos in loco sancto. quia sanctum sanctorum est. de sacrificiis domini iure perpetuo. Ecce autem egressus filius mulieris israelitis quem pepererat de viro egyptio inter filios israel. iurgatus est in castris cum viro israelita. Cumque blasphemasset nomen domini. et maledixisset ei. Adductus est ad moysen. Vocabatur autem mater eius salumith. filia dabri de tribu dan. Miseruntque eum in carcerem donec nossent quid iuberet dominus. Qui locutus est ad moysen dicens. Educ blasphemum extra castra. et ponant omnes qui audierunt manus suas super caput eius. et lapidet eum populus universus. Et ad filios israel loqueris. Homo qui maledixerit deo suo. portabit peccatum suum. Et qui blasphemaverit nomen domini. morte moriatur. lapidibus opprimet eum omnis multitudo populi. sive ille civis seu peregrinus fuerit qui blasphemaverit nomen domini morte moriatur. Qui percusserit et occiderit hominem morte moriatur. Qui percusserit animal. reddat vicarium. id est animam pro anima. Qui irrogaverit maculam cuilibet civium suorum. sicut fecit sic fiet ei. Fracturam pro fractura. Oculum pro oculo. Dentem pro dente restituet. Qualem inflixerit maculam. talem sustinere cogetur. Qui percusserit iumentum reddet aliud. Qui percusserit hominem punietur. Equum iudicium sit inter vos. sive peregrinus sive civis peccaverit. quia ego sum dominus deus vester. Locutusque est moyses ad filios israel. et eduxerunt eum qui blasphemaverat extra castra ac lapidibus oppresserunt. Feceruntque filii israel sicut preceperat dominus moysi.

XXV

Locutus est dominus ad moysen dicens in monte synai. Loquere filiis

israel. et dices ad eos. Quando ingressi fueritis
terram quam ego dabo vobis sabbatizate sab
batum domino. Sex annis seres agrum tuum. et
sex annis putabis vineam tuam colligesque fructus
eius. septimo autem anno sabbatum erit terre requietionis
domini. Agrum non seres. et vineam non putabis
Que sponte gignit humus non metes. Et uvas
primiciarum tuarum non colliges quasi vindemiam. Annus
enim requietionis terre est. Sed erunt vobis in cibum tibi
et servo tuo. Ancille et mercenario tuo. et adve
ne qui peregrinatur apud te. Iumentis tuis et
pecoribus omnia que nascuntur prebebunt cibum.
Numerabis quoque tibi. vii. ebdomadas annorum id est
vii. septies. que simul faciunt annos. xlix. Et
clanges buccina mense. vii. decima die mensis.
propiciationis tempore in universa terra vestra. Sanctifica
bisque annum quinquagesimum. et vocabis remissi
onem cunctis habitatoribus terre tue. Ipse enim est
iubeleus. revertetur homo ad possessionem
suam. et unusquisque redibit ad familiam pristi
nam. quia iubeleus est. et quinquagesimus annus
Non seretis neque metetis sponte in agro
nascentia et primicias vindemie non colligetis
ob sanctificationem iubelei. Sed statim oblata co
medetis. Anno iubelei redient omnes ad
possessiones suas. Quando vendes quippiam civi
tuo vel emes ab eo. ne contristes fratrem tuum.
Sed iuxta numerum annorum iubelei emes
ab eo. et iuxta supputationem frugum vendet
tibi. Quanto plus anni remanserit post iubeleum
tanto plus crescet et precium. Et quanto minus
temporis numeraveritis tanto minus et empcio
constabit. tempus enim frugum vendet tibi. Nolite
affligere contribules vestros. Sed timeat unusquisque
deum suum. quia ego dominus deus vester. Facite precep
ta mea et iudicia custodite et implete
ea. ut habitare possitis in terra absque ullo pa
vore. Et gignat vobis humus fructus suos
quibus vescamini usque ad saturitatem nullius
impetum formidantes. Quod si dixeritis
quid comedemus. anno. vii. si non severimus. neque

collegerimus fruges nostras. Dabo benedictionem meam
vobis anno. vi. Et faciet fructus trium annorum. se
retisque anno. viii. et comedetis veteres fruges
usque ad nonum annum. donec nova nascantur
edetis vetera. Terra quoque non vendetur in perpetuum
quia mea est. et vos advene et coloni mei estis
Unde cuncta regio possessionis vestre sub redemptionis
condicione vendetur. Si attenuatus frater tuus vendiderit
possessiunculam suam. et voluerit propinquus eius. potest
redimere quod ille vendiderat. Sin autem non habuerit
proximum. et ipse precium ad redimendum potuerit inveni
re. computabuntur fructus ex eo tempore quo vendidit
et quod reliquum est reddet emptori. Sicque recipiet
possessionem suam. Quod si non invenerit manus eius
ut reddat precium. habebit emptor quod emerat us
que ad annum iubeleum. In ipso enim omnis vendicio
redit ad dominum. et ad possessorem pristinum. Qui
vendiderit domum intra urbis muros. habebit
licenciam redimendi donec unus impleatur annus.
Si non redemerit. et anni circulus fuerit evolutus. emp
tor possidebit eam et posteri eius in perpetuum. Et
redimi non poterit etiam in iubeleo. Sin autem in
villa fuerit domus que muros non habet. agrorum iure
vendetur. Si autem redempta non fuerit. in iubeleo reverte
tur ad dominum. Edes levitarum que in urbibus sunt. sem
per possunt redimi. Si redempte non fuerint in iubeleo
revertentur ad dominos. quia domus urbium leviticarum
pro possessionibus sunt inter filios israel. Suburbana
autem eorum non veniet. quia possessio sempiterna est.
Si attenuatus fuerit frater tuus et infirmus manu
et susceperis eum quasi advenam et peregrinum. et vixerit
tecum. ne accipias usuras ab eo nec amplius quam
dedisti. Time deum tuum ut possit vivere frater tuus
apud te. Pecuniam tuam non dabis ei ad usuram et
frugum superhabundanciam non exiges. Ego dominus
deus vester qui eduxi vos de terra egypti ut darem
vobis terram chanaan. ut essem vester deus. Si pau
pertate compulsus vendiderit se tibi frater tuus. non eum
opprimes servitute famulorum. Sed quasi mercenarius
et colonus. usque ad annum iubeleum operabitur apud
te. Et postea egredietur cum liberis suis. et revertetur

ad cognationem et ad possessionem patrum suorum.
Mei enim sunt servi, et ego eduxi eos de terra egypti.
Non veneant condicione servorum, ne affligas eum per po-
tentiam, sed metuito deum tuum. Servus et ancilla
sint vobis de nationibus que in circuitu vestro sunt, et de ad-
venis qui peregrinantur apud vos, vel qui ex hiis na-
ti fuerint in terra vestra, hos habebitis famulos et here-
ditario iure transmittetis ad posteros ac possidebitis
in eternum. Fratres autem vestros filios israel ne opprimatis
per potentiam. Si invaluerit apud vos manus advene
atque peregrini, et attenuatus frater tuus vendiderit
se ei, aut cuiquam de stirpe eius, post venditionem potest re-
dimi. Qui voluerit ex fratribus suis redimet eum. Et pa-
truus ac patruelis et consanguineus et affinis. Sin
autem et ipse potuerit, redimet se, supputatis dum-
taxat annis a tempore venditionis sue usque ad annum
iubeleum. Et pecunia qua venditus fuerit iuxta anno-
rum numerum et rationem mercenarii supputata. Si
plures fuerint anni qui remanent usque ad iubeleum,
hin hoc reddet et preciu
Si pauci, ponet rationem cum eo iuxta annorum nu-
merum et reddet emptori quod reliquum est annorum quibus
ante serviunt mercedibus imputatis. Non affliget eum
violenter in conspectu tuo. Quod si per hec redimi non po-
tuerit, anno iubeleo egredietur cum liberis suis. Mei
enim sunt servi filii israel quos eduxi de terra egypti. Ego

Non facietis vobis XXVI dominus deus vester.
idolum et sculptile, nec titulos erigetis, nec
insignem lapidem ponetis in terra vestra ut adoretis eum.
Ego enim sum dominus deus vester. Custodite sabbata mea et pa-
vete ad sanctuarium meum. Ego dominus. Si in preceptis meis
ambulaveritis et mandata mea custodieritis et
feceritis ea, dabo vobis pluvias temporibus suis, et terra
gignet germen suum, et pomis arbores replebuntur.
Apprehendet messium tritura vindemiam, et vindemia
occupabit sementem, et comedetis panem vestrum in sa-
turitate, et absque pavore habitabitis in terra vestra.
Dabo pacem in finibus vestris. Dormietis et non erit qui
exterreat. Auferam malas bestias, et gladius non transibit
terminos vestros. Persequemini inimicos vestros, et corru-
ent coram vobis. Persequentur quinque de vestris centum alienos
et centum ex vobis decem milia. Cadent inimici vestri in conspectu

vestro gladio. Respiciam vos et crescere faciam;
multiplicabimini, et firmabo pactum meum vobiscum.
Comedetis vetustissima veterum, et vetera novis
supervenientibus proicietis. Ponam tabernaculum
meum in medio vestri, et non abiciet vos anima mea. Am-
bulabo inter vos, et ero vester deus, vosque eritis
populus meus. Ego dominus deus vester qui eduxi vos de
terra egyptiorum, ne serviretis eis, et qui confregi
cathenas cervicum vestrarum ut incederetis erecti.
Quod si non audieritis me, nec feceritis omnia man-
data mea, si spreveritis leges meas et iudi-
cia mea contempseritis, ut non faciatis ea que a me
constituta sunt, et ad irritum perducatis pactum
meum, ego quoque hec faciam vobis. Visitabo vos
velociter in egestate et ardore qui conficiat oculos
vestros et consumat animas vestras. Frustra seretis
sementem que ab hostibus devorabitur. Ponam faciem
meam contra vos, et corruetis coram hostibus vestris,
et subiciemini hiis qui oderunt vos. Fugietis
nemine persequente. Sin autem nec sic obedieritis
mihi, addam correptiones vestras septuplum propter peccata
vestra. Et conteram superbiam duritie vestre. Daboque
celum vobis desuper sicut ferrum et terram eneam. Con-
sumetur in cassum labor vester, non proferet terra germen,
nec arbores poma prebebunt. Si ambulaveri-
tis ex adverso mihi, nec volueritis audire me, ad-
dam plagas vestras usque in septuplum propter peccata
vestra. Emittamque in vos bestias agri, que consu-
mant et vos et pecora vestra, et ad paucitatem cun-
cta redigant, desertaque fiant vie vestre. Quod si nec
sic volueritis recipere disciplinam, sed ambula-
veritis ex adverso mihi, ego quoque contra vos adversus
incedam, et percutiam vos septies propter peccata vestra.
Inducamque super vos gladium ultorem federis mei.
Cumque confugeritis in urbes, mittam pestilentiam
in medio vestri, et trademini hostium manibus,
postquam confregero baculum panis vestri, ita ut
decem mulieres in uno clibano coquant panes
et reddant eos ad pondus, et comedetis et non sa-
turabimini. Sin autem nec per hec audieritis
me, sed ambulaveritis contra me, et ego incedam

adūsū uos ī furore ɔᷓrio. Et corripiā uos .vij.
plagis ꝓᵖ pc̄ca urā. ita ut ɔmedatis carnes
filioꝝ ⁊ filiaꝝ uraꝝ. Destruā excelsa urā.
⁊ simulacᷓ ɔfringā. Cadetis int̃ ruinas ẏdo
loꝝ uroꝝ. ⁊ abhoīabitᷓ uos aīa mā ītm̄ ut ur
bes urās redigā ī solitudinē ⁊ deserta faciam
scīaria urā. ñ recipiā odorē ultᷓ suauissimū.
Dispdāq; trā urām. ⁊ stupebūt sup ea īimi
ci uri cū hītatores illiᵘˢ fuīnt. Vos aūt dispgā
ī gentes. ⁊ euaginabo pᵒ uos gladiū. eritq;
trā urā deserta ⁊ ciuitates urē dirute. Tūc pla
cebūt trē sabba sua. cūctis dieb; solitudinis sue.
qn̄ fuītis ī trā hostili. sabbatizabit ⁊ reqescet
ī sabbtis solitudinis sue. eo qđ ñ requieuit ī sab
batis urīs. qn̄ hītabatis ī ea. Et q̇ de uob; re
mānsint dabo pauorē ī cordib; eoꝝ. In regiōib;
hostiū. terebit eos sonitᵘ folij uolātis. ⁊ ita fu
gient q̄i gladiū. Cadent nullo ꝑsequente ⁊ corruēt
singli sup frēs suos q̄i bella fugiētes. Nemo
urī inimicis audebit resistē. Peribitis int̃ gētes
⁊ hostilᷓ trā uos ɔsumet. Qđ si ⁊ de hijs aliq
remāsint tabescent ī iniqtatib; suis ī trā inimi
coꝝ suoꝝ. ⁊ ꝓᵖ pc̄ca patrū suoꝝ. ⁊ sua affligetur. donᵉ ɔfiteantᷓ iniq
tates suas. ⁊ maloꝝ suoꝝ recordetᷓ quib; ꝑua
ricati s̄ ī me. Et ambulauint ex aduso m. Am
bulo igᷓ ⁊ ego ɔᷓ eos ⁊ inducā illos ī trā hosti
lē. donᵉ erubescat īcircūcisa mēs eoꝝ ⁊ tc̄ orā
būt ꝓ impietatib; suis. Et recordabor federis
mī qđ pepigi cū iacob ⁊ ẏsaac. ⁊ abrahā. Ter
re q; memor ero. Que cū relicta fuīt ab eis.
ɔplacebit s̄ ī sabbtis suis paciēs solitudinē.
ꝓᵖ illos. Ipi uo rogabūt ꝓ pc̄cis suis. eo qđ
abiecīnt iudicia mā ⁊ leges meas despexīt.
At tn̄ ecīā cū eēnt ī trā hostili. ñ penitus
abieci eos. neq; sic despexi. ut ɔsumentᷓ ⁊ ir
ritū facem pactū meū cū eis. ego enī
sū dn̄s ds eoꝝ. Et recordabor federis mei
ꝑstini qn̄ eduxi eos de trā egẏpti. ī ɔspc̄u
gentiū. ut eēm ds eoꝝ. ego dn̄s ds. Hec s̄
pcepta atq; iudicia ⁊ leges. q̄s dedit dn̄s itᷓ
se ⁊ intᷓ filios isrl̄. ī mōte sẏnai ꝑ manū moẏsi.

XXVII

Locutusq; ē dn̄s ad moẏsen dicēs
Loqre filijs isrl̄. ⁊ dices ad eos.
Homo q̇ uotū fecīt ⁊ spopondīt do aīam
suā. sb̄ estimacōe dab; pciū. Si fuīt masclᷓs
a uicesio ānō usq; ad sexagesimū annū
dabit. l. sīclos argēti ad mēsurā scīuarij. Si
mulier. xxx. A qnto aūt ānō usq; ad uicesimū
masclᷓs dabit. xx. sīclos femīa. x. Ab uno mē
se usq; ad ānū qntū ꝓ masclō dabūtᷓ qnq;
sīcli ꝓ femīa tres. Sexagenariᷓ ⁊ ultᷓ masclᷓs dab;
xv. sīclos. femīa. x. Si paup fuīt ⁊ estimacōēz
reddē nō ualebit. stabit corā sacdote. Et qntū
ille estimauit ⁊ uidit eū posse reddē tm̄ dab;.
Aīal aūt qđ imolari pt̄ dn̄o siq̇s uouit scm̄
erit ⁊ mutari ñ potīt. id ē melius malo. nᵉ
peius bono. Qđ si mutauit ⁊ ipm̄ qđ mu
tatū est ⁊ illđ ꝓ q̇ mutatū ē ɔsecratū erit do
mino. Aīal īmūdū qđ imolari dn̄o ñ pt̄ siqˢ
uouit. adducetᷓ an̄ sacdotē q̇ diiudicās utᷓ
bonū an malū sit. statuet pciū. Qđ si darē
noluerit. is q̇ offert addet s̄ estimacōēz qntā
ptē. Homo si uouīt domū suā. ⁊ scificauīt
dn̄o. ɔsidab; eā sacdos. utrū bona an mala
sit. ⁊ iuxta pciū qđ ab eo fuīt ɔstitutū uenū
dabitᷓ. Sin aūt ille q̇ uouāt uoluīt redi
mē eā. dabit qntā ptē estimacōis s̄. ⁊ hēbit
domū. Qđ si agrū possessiōis sue uouīt ⁊
ɔsecrauīt dn̄o. iuxta mēsurā sem̄tis estima
bitᷓ pciū. Si. xxx. modijs hordei serīt trā.
l. sīclis uendetᷓ argēti. Si statī ab anno
īcipiētis iubelei uouīt agrū. qnto ualerē
pt̄ tanto estimabitᷓ. Sin aūt pᵒ aliqntū
tp̄is. supputabit sacdos pecuniā. iuxta an
noꝝ q̇ reliq̇ s̄ numeꝝ usq; ad iubeleū. ⁊ de
trahetᷓ ex pcio. Qđ si uoluerit redimē agᷓ
ille q̇ uouāt addet qntā ptē estimate pecu
nie. ⁊ possidebit eū. Sin aūt noluerit re
dimē s; alī cuilib; fuīt uenūdatᷓ. ultᷓ eū
q̇ uouāt redimē ñ potīt. q; cū iubelei ue
nīt dies. scificatᷓ erit dn̄o. ⁊ possessio ɔsec
ta ad ius ꝑtinet sacdotū. Si agᷓ emptᵘˢ

est. et non de possessione maiorum sanctificatus fuerit domino. supputabit sacerdos iuxta annorum numerum usque ad iubileum pretium. et dabit ille qui voverat eum domino. In iubileo autem revertetur ad priorem dominum qui vendiderat eum. et habuerat in sorte possessionis sue. Omnis estimatio siclo sanctuarii ponderabitur. Siclus .xx. obolos habet. Primogenita que ad dominum pertinent nemo sanctificare poterit et vovere sive bos sive ovis fuerit domini sunt. Quod si inmundum est animal. redimet qui obtulit iuxta estimationem suam. et addet quintam partem pretii. Si redimere noluerit vendetur alteri quantocumque fuerit estimatum. Omne quod domino consecratur sive homo fuerit. sive animal sive ager non vendetur nec redimi poterit. Quicquid semel fuerit consecratum sanctum sanctorum erit domino. et omnis consecratio que offertur ab homine non redimetur sed morte morietur. Omnis decime terre. sive de frugibus sive de pomis arborum domini sunt. et illi sanctificantur. Si quis autem voluerit redimere decimas suas. addet quintam partem earum. Omnium decimarum bovis et ovis et capre que sub pastoris virga transeunt. quicquid decimum venerit sanctificabitur domino. non eligetur nec bonum nec malum nec altero commutabitur. Si quis mutaverit et quod mutatum est et quod mutatum est sanctificabitur domino. et non redimetur. Hec sunt precepta que mandavit dominus moysi ad filios israel in monte synai.

Incipit liber Numeri.

Locutusque est dominus ad moysen in deserto synai in tabernaculo federis. Prima die mensis secundi anno altero egressionis eorum ex egypto dicens. Tollite summam universe congregationis filiorum israel per cognationes et domos suas et nomina singulorum quicquid sexus est masculini a vicesimo anno et supra. Omnium virorum fortium ex israel et numerabitis eos per turmas suas tu et aaron. Eruntque vobiscum principes tribuum ac domorum in cognationibus suis. quorum ista sunt nomina. De ruben elisur filius sedeur. De symeon salamihel filius eminadab. De ysachar nathanahel filius suar. De zabulon heliab filius helon. Filiorum autem ioseph. De ephraym elisama. filius amiud. De manasse gamalihel. filius phadassur. De beniamyn abidan filius gedeonis. De dan ahiezer filius amisaddai. De aser phagihel filius ochran. De gad eliasaph filius duel. De neptali ahira filius henan. Hii nobilissimi principes multitudinis per tribus et cognationes suas. et capita exercitus israel. Quos tulerunt moyses et aaron cum omni vulgi multitudine et congregaverunt primo die mensis secundi. recensentes eos per cognationes et domos ac familias et capita et nomina singulorum. A vicesimo anno et supra sicut preceperat dominus moysi. Numeratique sunt in deserto synai. De ruben primogenito israelis per generationes et familias ac domos suas. et nomina capitum singulorum. Omne quod sexus est masculini. A vicesimo anno et supra procedentium ad bellum .xlvi. milia .quingenti. De filiis symeon per generationes suas et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina et capita singulorum. Omne quod sexus est masculini. A vicesimo anno et supra procedentium ad bellum .lix. milia .ccc. De filiis gad per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a .xx. anno et supra. Omnes qui ad bella procederent .xlv. milia .sexcenti .l. De filiis iuda per generationes et familias ac domos cognationum suarum. per nomina singulorum a vicesimo anno et supra. Omnes qui poterant ad bella procedere recensiti sunt .lxxiiii. milia sexcenti. De filiis ysachar per generationes et familias ac domos cognationum suarum per nomina singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui ad bella procederent recensiti sunt .liiii. milia .cccc. De filiis zabulon per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a vicesimo anno et supra. omnes qui poterant ad bella procedere .lvii. milia .cccc. De filiis ioseph filiorum effraym per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a .xx. anno et supra omnes qui poterant ad bella pro-

surisaddai. De iuda naason

dc. xl. milia q̇ngēti. Porro filiorum manas
se p gen. & familias ac domos cognacōnū
suarum recēsiti s̄ p noīa singlorum. a xx. ānis
& s̄ oms q̇ potant ad bella pcede. xxx. duo
milia. cc. De filiys beniamyn p gen. & fami
lias ac domos ꝯgnacōnū suarum recēsiti s̄ noi
b; singlorum. a xx. āno & s̄ oms q̇ potant ad bel
la pcede. xxx v. milia. ccc. De filiys dan. p
gen. & familias ac domos ꝯgnacōnū suarum re
censiti s̄ noib; singlorum. a xx. āno & s̄ oms q̇
poterāt ad bella pcede. lx. duo milia. dcc. De
filiys asser p gen. & fam. ac domos ꝯgnacōnū
suarum recēsiti s̄ p noīa singlorum. a xx. āno & s̄
oms q̇ potant ad bella pcede. xl. tria milia q̇
dringēti. Hy s̄ q̇s numauit moyses & aa
ron. & xy. pncipes isrl. singlos p domos co
gnacōnū suarum. Fuitq; oms filiorum isrl p do
mos & familias suas a xx. āno & s̄ q̇ poterāt
ad bella pcede. dc. tria milia uirorum q̇ngēti q̇n
q̇gīta. leuite aut̄ i tribu familiarum suarum n̄ s̄ nu
merati cū eis. Locutusq; ē dn̄s ad moysen dicēs.
Tribū leui noli numare neq; ponas sūmā
eorum cū filiys isrl. Sz ꝯstitue eos sup tabnacu
lū testioy. & cūcta uasa ei. & q̇cq̇d ad cerimonias
ptinet. Ipi portabūt tabnaclm & oīa utēsili
ei. & erūt i ministio. ac p gyrum tabnacli metabū
tur. Cū pficiscēdū fuit. deponēt leuite tab
naclm. cū castra metāda. erigēt. Quisq̇s exter
norum accessit occidet. Metabūt aut̄ castra filiy
isrl. vnusquisq; p turmas & cuneos atq; exatu
suū. Porro leuite p gyrum tabnacli figēt tētori
a. ne fiat idignacō sup multitudinē filiorum isrl.
Et excubabūt i custodiys tabnacli testioy.
Feceruntq; filiy isrl. iuxta oīa q̇ pcepat dn̄s

Locutusq; ē dn̄s ad moysen [II] moysi.
& aaron dicēs. Singli p turmas sign̄
atq; uexilla. & domos ꝯgnacōnū suarum castra
metabūtur filiorum isrl p gyrum tabnacli fedeti.
Ad oriētē iudas figet tētoria p turmas exer
citus sui. Eritq; pnceps filiorum ei. naason fi
li aminadab. Et oīs de stirpe ei. sūma pug

De filiys neptalim per generatiōes et familias ac domos cogna
tionū suarum recēsiti sunt nominibus singulorum a xx anno et s̄
omēs q̇ poterat ad bella procedere l iij milia cccc

natiū. lxx. iiij. mil. dc. Juxta eū castra metati
s̄ de tribu ysachar q̇rum pnceps fuit nathanahel
fili suar & oīs nūs pugtorum ei. l iiij. mil. ccc.
In tbu zabulon pnceps fuit heliab fili elon.
Omīs de stirpe ei. exatus pugnatorum. lvij. milia
ccc. Vniūsi q̇ i castris iude ānumati s̄ fuūt. c.
lxxx. vi. mil. ccc. & p turmas suas pmi egdient.
In castris filiorum ruben. ad meridianā plagā erit
pnceps elisur fili sedeur. & cūctus exatus pugnatorum
ei. q̇ nu̇ati s̄. xl. vi. mil. q̇ngēti. Juxta eū ca
stra metati s̄. De tribu symeon. q̇rum pnceps
fuit salamiel fili suri sadda. & cūctus exatus pug
natorum ei. q̇ nu̇ati s̄. lix. mil. ccc. In tbu gad
pnceps fuit heliasaph fili duhel. & cūctus exatus
pugnatorum ei. q̇ nu̇ati s̄. xl. v. mil. dc. l. Omīs
q̇ recēsiti s̄ i castris ruben. c. l. mil. & mille q̇dri
gēti. l. p turmas suas. i scdo loco pficiscēt. Le
uabit aut̄ tabnaclm testioy p officia leuitarum
& turmas eorum. q̇m eriget ita deponet. singli
p loca. & ordies suos pficiscent. Ad occidētalē
plagā erūt castra filiorum ephraym. q̇rum pnceps
fuit elisama fili amiud. Cūctus exatus pugtorum
ei. q̇ nu̇ati s̄. xl. mil. q̇ngēti. Et cū eis tribus
filiorum manasse q̇rum pnceps fuit gamaliel fi
li phadassur. cūctus exatus pugnatorum ei. q̇ nu̇ati
s̄. xxx. y. mil. cc. In tribu filiorum beniamyn
pnceps fuit abidan fili gedeonis. Et cūctus
exatus pugnatorum ei. q̇ recēsiti s̄. xxx. v. mil. ccc.
Omīs q̇ nu̇ati s̄ i castris ephraim. cviij. milia
c. p turmas suas tcy pficiscent. Ad aq̇lonis
ptem castra metati s̄ filiy dan. q̇rum pnceps fu
it ahiezer fili amisaddai. Cūctus exatus pug
torum ei. q̇ nu̇ati s̄. lx. duo mil. dcc. Juxta eū
fixe tētoria de tribu asser. q̇rum pnceps fuit pha
gihel fili ochran. Cūctus exatus pugnatorum ei.
q̇ nu̇ati s̄. xl. mil. & mille q̇ngēti. De tribu
filiorum neptalim pnceps fuit haira fili henā.
Cūctus exatus pugtorum ei. l. iij. mil. cccc. Omēs
q̇ nu̇ati s̄ i castris dan. fuūt. c. l. vij. milia.
dc. & nouissimi pficiscent. Hic numerus filiorum
isrl p domos ꝯgnacōnū suarum & turmas

diuisi exercit9. dc. tria mil. d. l. Leuite aut nu s
nuati int filios isrl. sic eni pcepit dns moy
si. Feceruntq filij isrl iuxta oia q madauat ds.
Castra metati s p turmas suas. & pfecti p fa
miliias ac domos patru suor.

III

Hec s gnaciones aaron & moysi i die qua
locut e dns ad moysen i mote synai. Et hec
noia filior aaron. Primogenit ei nadab. de
in abiu & eleazar & ythamar. Hec noia fili
or aaron sacdot q uncti s. & quor replete & sc
ctate man9. ut sacdocio fugerent. Mortui s na
dab & abiu cu offerret igne alienu i cspcu dni
i deserto synai. absq libis. Functiq s sacdocio
eleazar & ythamar cora aaron patre suo.
Locutusq e dns ad moysen dices. Applica tri
bu leui. & fac stare i cspcu aaron sacdotis
ut ministret ei. & excubet & obsuet qcqd ad cul
tu ptinet multitudis cora tabnaclo testimonij
& custodiat uasa tabnacli. suiuctes i ministio
ei. Dabisq dono leuitas aaron & filijs ei.
quib tradti s a filijs isrl. Aaron aut & fili
os ei cstitues sup cultu sacdocij. Extern q ad
ministrandu accessit morietur. Locutusq e dns
ad moysen dices. Ego tuli leuitas a filijs isrl.
p oi pmogenito q apit uulua i filijs isrl. Et
q3 leuite mei. meu e. eni omne pmogenitu
Ex q pcussi pmogenitos i tra egypti. sctificaui
mi quicqd pmu nascitr i isrl. ab hoie usq ad
pec mei s. Ego dns. Locutusq e dns ad moyse
i deserto synai dices. Numera filios leui p domos
patru suor & familias. Omne masclin ab uno
mse & s. Numerauit moyses ut pceperat dns
& iuenti s filij leui p noia sua. gerson & caath
& merari. Filij gerson lebni. & semei. Filij caath
amram. & iessaar. hebron & ozihel. Filij merari
mooli & musi. De gerson fuere familie due lebni
tica & semeitica. Quoru numerat e ppls sexus ma
sclini ab uno mse & s. vij. mil. qngenti. Hij
p9 tabnaclm metabunt ad occidete sb pncipe
eliasaph filio lahel & hebunt excubias i tab
naclo federis. Id est tabnaclm & opimetu eius.
Tentoriu qd trahit an fores tecti federis. &
& cortinas atrij. tentoriu q3 qd appendit in
introitu atrij tabnacli. Et qcqd ad ritu al
taris ptinet. funes tabnacli & oia utensilia
ei. Cognacio caath. hebit ppls amramitas
& iessaaritas & hebronitas & ozihelitas. hee
s familie caathitar. recensite p noia sua. Ois
gnis masclini ab uno mse & s. viij. mil. dc.
hebut excubias sctuarij. & castra metabuntur
ad meridiana plaga. Princepsq eor erit eli
asaphan fili ozihel & custodiet archa mesa
q3 & candelabr. altaria & uasa sctuarij i qb
ministrat & uelu cuctaq huiuscemoi suppellec
tile. Princeps aut pncipu leuitar eleazar
fili aaron sacdotis. Erit sup excubitores
custodie sctuarij. At uo de merari erit ppli mo
olite & musite recensiti p noia sua. Ois gnis
masclini ab uno mse. & s. vi. mil. cc. Pnci
pes aut eor suriel fili abiahihel. In pla
ga septentonali castra metabuntur. erunt sb
custodia eor tabule tabnacli. & uectes & co
lupne ac bases ear & omia q ad cultu hui
cemoi ptinet. Colupneq atrij. parcircuitu
cu basib suis & paxilli cu funib. Castra
metabunt an tabnaclm federis. id e ad orie
tale plaga. Moyses & aaron cu filijs suis
hntes custodia sctuarij i medio filior isrl.
Quisqs alien accesserit morietur. Ois leuite
qs numerauit moyses & aaron iuxta pcep
tu dni p familias suas i gne masclino. a mse
uno & s. fuint. xx. duo. mil. Et ait dns ad
moysen. Numera pmogenitos sexus masclini
de filijs isrl. a mse vno & s. & hebis suma
eor. Tollesq leuitas m p oi pmogenito
filior isrl. Ego sum dns. & pecora eor p vni
usis pmogenitis pecoru filior isrl. Recen
suit moyses sic pceperat dns pmogenitos fi
lior isrl. Et fuint masculi p noia sua. a me
se vno & s. xx. ij. mil. cc. lxx. iij. Locutusq
e dns ad moysen. Tolles leuitas p pmo
genitis filior isrl & pecora leuitar p peco

rib9 eoꝝ. Eruntq; leuite mei. ego sū dn̄s. In
p̄cio aut̄ ducētoꝝ. lxx. triū. q̄ excedūt numē
rū leuitaꝝ. De p̄mogenitis filioꝝ isrl'. Acci
pies .v. sidos p singla capita ad mensurā scūa
rij. siclus ħt obolos .xx. dabisq; peccuniam aa
ron ꝛ filijs ei9. Precium eoꝝ q̄ s̄s s̄. Tulit igr̄ mo
yses peccuniā eoꝝ q̄ fuāt ampli9. ꝛ q̄s redeme
rāt a leuitis p p̄mogenitis filioꝝ isrl'. mille
ccc. lx.v. sidoꝝ iuxta pond9 scūarij. ꝛ dedit eā
aaron ꝛ filijs ei9 iuxta u'bū qd̄ p̄ceprat ẽ dn̄s.

IIII

Locutusq; ē dn̄s ad moysen ꝛ aaron
dicēs. Tollite sūmā filioꝝ caath de me
dio leuitaꝝ p domos ac fam̄lias suas. a .xxx.
āno ꝛ s̄. usq; ad .l.mū annū. Oīm q̄ ingrediūt
ut stet ꝛ ministret ī tabnaclo fedis. Hic ē cult9
filioꝝ caath. tabnaclm̄ fedis ꝛ scm̄ scōꝝ ingre
dient aaron ꝛ filij ei9. qn̄ mouēda s̄ castra
ꝛ deponent uelū qd̄ pendꝫ an̄ fores. Inuol
uentq; eo archā testioꝫ. ꝛ opient rursū ue
lamīe iacinctinaꝝ pelliū. Extēdentq; desup
palliū totū iacīctinū. ꝛ ducēt uectes. Men
sāmq; ꝑposicōis īuoluēt iacīctino pallio. ꝛ
ponēt cū ea turibla ꝛ mortariola cyatos et
crateras ad liba fundenda. Panes ī ea sēp
erūt. Extendentq; desup palliū coccineū. qd̄
rursū operient uelamīo iacinctinarū pelliū.
ꝛ inducent uectes. Sumēt ꝛ palliū iacīctin9
q̄ opient candelabꝝ cū lucnis ꝛ forcipib9 suis.
ꝛ emunctorijs ꝛ cūctis uasis olei. q̄ ad cōcinnā
das lucnas necc̄ia s̄. Et sup oīa ponēt ope
rimētū iacīctinaꝝ pelliū. inducentq; uectes.
Nec nō ꝛ altare aureū īuoluent iacīctino ue
stimēto ꝛ extendent desup opimētū iacīctinaꝝ
pelliū iducentq; uectes. Omīa q̄b9 ministratur
ī scūario īuoluēt iacīctino pallio. ꝛ extēdent
desup opimētū iacīctinaꝝ pelliū īducentq;
uectes. Sꝫ ꝛ altare mūdabūt cīne ꝛ īuol
uēt illd̄ purpureo uestimēto. Ponentq; cū eo
oīa uasa quib9 ī ministio ei9 utūtur. id est
ignuī receptacl'a. fuscinulas ac tridētes
uncinos ꝛ batillos. cūcta uasa altaris ope

(margin: uasa)

rient simul uelamīe iacīctinaꝝ pelliū. ꝛ indu
cent uectes. Cumq; īuoluerint aaron ꝛ filij ei9
scūariū. ꝛ oīa uasa ei9 ī cōmocōe castroꝝ. tūc in
trabunt filij caath. ut portent īuoluta. ꝛ nō tan
gant uasa scūarij. ne moriātur. Ista s̄ onera fi
lioꝝ caath ī tabnaclo fedis sup q̄s erit eleazar
fili9 aaron sacerdotis. ad cui9 ptinet curam.
Oleū ad cōcinnādas lucnas. ꝛ cōposicōis incēsū
ꝛ sacrificiū qd̄ sēp offertur. ꝛ oleū unctōis. Et
quicqd̄ ad cultū tabnacli ptinet. oīmq; uasoꝝ
q̄ ī scūario s̄. Locutusq; ē dn̄s ad moysen ꝛ aarō.
dicēs. Nolite pdere ppl'm caath de medio leuita
rū. sꝫ h' facite eis ut uiuāt ꝛ nō moriantur. si te
tigerint scā scōꝝ aaron ꝛ filij ei9 intrabunt. ipiq;
disponent onera singloꝝ. ꝛ diuident q̄ portare q̄s
debeat. Alij nlla curiositate uideat q̄ s̄ ī scūa
rio. priusq̄m īuoluantur alioqn morientur. Locut9
q; ē dn̄s ad moysen dicēs. Tolle sūmā ꝛ iam
filioꝝ gerson p domos ac familias ꝛ cōgnacōnes
suas. A .xxx. ānis ꝛ s̄. usq; ad ānos .l. numera.
Oīs q̄ ingrediūtur ꝛ ministrāt ī tabnaclo fedis.
Hoc ē officiū familie gersonitaꝝ. ut portent corti
nas tabnacli ꝛ tectū fedis. opimētū aliud ꝛ sr
omia uelamī iacīctinaꝝ. Tentoriumq; qd̄ pē
det ī introitu fedis tabnacli cortinas atrij. ꝛ ue
lū in introitu. qd̄ ē an̄ tabnaclm̄. oīa q̄ ad al
tare ptinet. funiculos ꝛ uasa ministerij. iubente
aaron ꝛ filijs ei9. portabunt filij gerson. Et
sciat singli cui debeat oneri mancipari. Hic ē
cult9 familie gersonitaꝝ ī tabnaclo fedis. eruntq;
sb manu ithamar filij aaron sacerdotis. Filios
quoq; merari p familias ut domos patrū suoꝝ re
censebis. a .xxx. ānis ꝛ s̄ usq; ad ānos .l. Oīs
q̄ ingrediūtur ad officiū ministerij sui ꝛ cultū fedis
testimonij. hec s̄ onera eoꝝ. Portabunt tabulas ta
bnacli ꝛ uectes ei9. Columpnas ꝛ bases eoꝝ.
Columpnas quoq; atrij pcircuitū cū basib9 ꝛ paxill'.
ꝛ funib9 suis. Omīa uasa ꝛ supellectilē ad
numeꝝ accipient. sicq; portabunt. Hoc ē officiū
familie meraritaꝝ ꝛ ministriū ī tabnaclo fedis.
Eruntq; sb manu ithamar filij aaron sacerdotis.

Recensuerunt igitur moyses et aaron et principes synagoge filios caath per cognationes et domos patrum suorum. a .xxx. annis et supra usque ad annum quinquagesimum. Omnes qui ingrediuntur ad ministerium tabernaculi federis et inventi sunt duo milia .dcc.l. Hic est numerus populi caath qui intrant tabernaculum federis. Hos numeravit moyses et aaron iuxta sermonem domini per manum moysi. Numerati sunt et filii gerson per cognationes et domos patrum suorum. a .xxx. annis et supra usque ad annum .l.mum Omnes qui ingrediuntur ut ministrent in tabernaculo federis. et inventi sunt duo milia .dc.xxx. Hic est populus gersonitarum quos numeraverunt moyses et aaron iuxta verbum domini. Numerati sunt et filii merari per cognationes et domos patrum suorum. a .xxx. annis et supra usque ad annum .l.mum Omnes qui ingrediuntur ad explendos ritus tabernaculi federis et inventi sunt tria milia .cc. Hic est numerus filiorum merari quos recensuerunt moyses et aaron. Iuxta imperium domini per manum moysi. Omnes qui recensiti sunt de levitis et quos fecit ad nomen moyses et aaron et principes israel per cognationes et domos patrum suorum. a .xxx. annis et supra ad annum .l.mum ingredientes ad ministerium tabernaculi et onera portanda fuerunt simul .viii. milia quingenti octoginta (lxxx.) Iuxta verbum domini recensuit eos moyses unumquemque iuxta officium et onera sua sicut preceperat ei dominus.

V

Locutusque est dominus ad moysen dicens. Precipe filiis israel. ut eiciant de castris omnem leprosum. et qui semine fluit pollutusque est super mortuo. tam masculum quam feminam eicite de castris. ne contaminent ea cum habitaverint vobiscum. Feceruntque ita filii israel. et eiecerunt eos extra castra sicut locutus est dominus moysi. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Loquere ad filios israel. Vir sive mulier cum fecerint ex omnibus peccatis que solent hominibus accidere. et per negligentiam transgressi fuerint mandatum domini. atque deliquerint, confitebuntur peccatum suum. et reddent ipsum caput quintamque partem desuper ei in quem peccaverint. Sin autem non fuerit qui recipiat dabunt domino. et erit sacerdotis, excepto ariete. qui offertur pro expiatione ut sit placabilis hostia. Omnes quoque primicie quas offerunt filii israel ad sacerdotem pertinent. Et quicquid in sanctuarium offertur a singulis et manus sacerdotis erit. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Loquere ad filios israel, et dices ad eos. Vir cuius uxor erraverit maritumque contempnens dormierit cum altero viro. et hoc maritus deprehendere nequiverit sed latet adulterium. et testibus argui non potest quia non est inventa in stupro. Si spiritus zelotipie concitaverit virum contra uxorem suam que vel polluta est vel falsa suspicione appetitur. adducet eam ad sacerdotem. et offeret oblationem pro illa. Decimam partem sati farine hordeacee. non fundet super eam oleum nec imponet thus. quia sacrificium zelotipie est et oblatio investigans adulterium. Offeret igitur eam sacerdos et statuet coram domino. assumetque aquam sanctam in vase fictili. et pauxillum terre de pavimento tabernaculi mittet in eam. Cumque steterit mulier in conspectu domini discooperiet caput eius. et ponet super manus illius sacrificium recordationis et oblationem zelotipie. Ipse autem tenebit aquas amarissimas in quibus cum execratione maledicta congessit. Adiurabitque eam et dicet. Si non dormivit vir alienus tecum et si non polluta es deserto mariti thoro. non te nocebunt aque iste amarissime in quas maledicta congessi. Sin autem declinasti a viro tuo atque polluta es et concubuisti cum altero viro. hiis maledictionibus subiacebis. Det te dominus in maledictionem exemplumque in populo suo. Putrescere faciat femur tuum. et tumens uterus tuus disrumpatur. Ingrediantur aque maledicte in ventrem tuum. et utero tumescente putrescat femur. Et respondebit mulier amen amen. Scribetque sacerdos in libello ista maledicta. Et delebit ea aquis amarissimis in quas maledicta congessit, et dabit ei bibere. Quas cum exhauserit tollet sacerdos de manu eius sacrificium zelotipie. et elevabit illud coram domino. imponetque super altare. Ita dumtaxat, ut pugillum sacrificii tollat de eo quod offertur. et incendat super altare. Et sic potum det mulieri aquas amarissimas. Quas cum biberit si polluta est. et contempto viro adulterii rea, pertransibunt eam aque maledictionis. et inflato ventre computrescet femur. Eritque mulier in maledictionem et in exemplum omni populo. Quod si

polluta nō fuit. erit innoxia ⁊ faciet lib°s.
Ista ē lex zelotipie. Si declinauit mulier
a uiro suo. ⁊ si polluta fuit maritusq; zelo
tipie spū ↄcitat' adduxerit eā ī ↄspcu dnī.
⁊ fecerit ei sacdos iuxta oīa q̄ scpta s̄. marit'
absq; culpa erit. ⁊ illa recipiet iniqtatē suā.

VI

Locut' est dn̄s ad moysen dicēs.
Loq̄re ad filios isrl̄. ⁊ dices ad eos.
Vir siue mulier cū fecerit uotū ut sanctificent̄. ⁊
se uoluerit dn̄o ↄsecrare. uino. ⁊ oī qd̄ inebriare
pt̄ abstinebūt. Acetū ex uino. ⁊ ex q̄libet
alia potiōe ⁊ q̄cq̄d de uua exp̄mit̄ nō bibet.
Vuas recētes siccasq; n̄ ↄmedet cūctis dieb'
quib' ex uoto dn̄o ↄsecrant̄. Quicq̄d ex uinea
pt̄. ab uua passa usq; ad acinū n̄ ↄmedent.
Omī tpr̄e sepacōis sue. nō nouacl'a n̄ tnsib'
sup caput ei'. usq; ad ↄpletū diē q̄ dn̄o ↄsecrat'.
Scs̄ erit crescēte cesarie capitis ei'. Omī tpr̄e
ↄsecracōis sue sup mortuū n̄ ingredietur. n̄ sup
pr̄is quidē ⁊ mr̄is ⁊ fr̄is. sororisq; funere ↄtā
minabit' q̄r ↄsecracō di sui sup caput ei' est.
Omīs dies sepacōis sue scs̄ erit dn̄o. Sin aūt
mortu' fuit subito q̄spiā corā eo. polluetur
caput ↄsecracōis ei'. qd̄ radz ilico. ⁊ ieade die
p̄gacōis sue. ⁊ rursū .vij.ª In .viij.º aūt die
offeret duos turtures uł duos pullos colūbe
sacdoti. ī introitu fed'is testioīj. Facietq; sacdos
vnū p pcc̄o ⁊ alterū ī holocaustū ⁊ dep̄cabit'
p eo q̄r peccauit sup mortuo. sanctificabitq; ca
put ei' in die illo. Et ↄsecrabit dn̄o. dies sepa
cōis ill'. offerēs agnū anniculū p pcc̄o. Ita tn̄
ut dies p̄ores irriti fiāt q̄m polluta ē sancti
ficacō ei'. Ista ē lex ↄsecracōis cū dies q̄s ex
uoto decreu'at ↄplebūt̄. Adducet eū ado
stiū tab'naculi fed'is ⁊ offeret oblōnē ei' dn̄o
agnū anniculū īmaculatū p pcc̄o ī holocaust'
⁊ ouē anniculā īmaculatā p pcc̄o. ⁊ arietē
īmaculatū hostiā pacificā. Canistrū q̄;
panū azimoꝝ. q̄ ↄspsi s̄ oleo. ⁊ lagana ab
sq; fermēto uncta oleo. ac libamīa singloꝝ
q̄ offeret sacerdos corā dn̄o ⁊ faciet tā p
pcc̄o q̄m ī holocaustū. Arietē uō īmolab'
hostiā pacificā dn̄o. offerēs simł' canistrū
azimoꝝ. ⁊ libamīta q̄ ex more debent'. Tūc
radz ⁊ nazareus an̄ hostiū tab'naculi fed'is
cesariē ↄsecracōis sue. tollet q; capillos ei'. et
ponet sup ignē q̄ ē suppōit' sacrificio pacifi
coꝝ. ⁊ armū coctū arietis. tortāq; panis ab
sq; fermēto unā de canistro. ⁊ laganū azimū
unū ⁊ tradz ī manib' nazarei. Postq̄m rasū
fuit caput ei'. susceptaq; rursū ab eo eleua
bit ī ↄspcu dnī. ⁊ sanctificata sacdotis erūt. sic
pectusculū qd̄ separi iussū ē. ⁊ femur. Post
hec pt̄ bibē nazareus uinū. Ista ē lex na
zarei cū oblōnē suā uouerit dn̄o tpr̄e ↄsecracō
nis sue exceptis hijs q̄ inuenerit man' ei'. Iu
xta qd̄ mente deuouerat. ita faciet ad p̄fectōꝝ
sanctificacōis sue. Locutusq; ē dn̄s ad moysen
dicēs. Loq̄re aarōn ⁊ filijs ei'. sic b'ndicetis filijs
isrl̄ ⁊ dicetis eis. Benedicat t̄i dn̄s ⁊ custodiat
te. ostēdat dn̄s faciē suā t̄ ⁊ misereat' tui. Conu'
tat dn̄s vultū suū ad te ⁊ det t̄ pacē. Inuoca
būt nomē meū sup filios isrl̄. ⁊ ego b'ndicā eis.

VII

Factū ē aūt in die qua ↄpleuit
moyses tab'naculū ⁊ erexit illd̄. vnxitq;
⁊ sanctificauit cū oīb; uasis suis. Altare simulit'
⁊ uasa ei'. obtulerūt p̄ncipes isrl̄. ⁊ capita fa
miliaꝝ q̄ erāt p singłas trib'. Prefecti eoꝝ
q̄ numerati fuerant munā corā dn̄o. Sex plau
stra tecta cū .xij. bob'. Vnū plaustrū ob
tulere duo duces. ⁊ vnū bouē. ⁊ vnū bouē
singli. Obtuleruntq; ea ī ↄspcu tab'naculi. Ait
aūt dn̄s ad moysen. Suscipe ab eis. ut ser
uiāt ī ministerio tab'naculi ⁊ tradas ea leuitis
iuxta ordinē ministerij sui. Itaq; cū suscepisset
moyses plaustra ⁊ boues tradidit eos leui
tis. Duo plaustra ⁊ .iiij.ᵒʳ boues dedit filijs
gerson. Iuxta id qd̄ hēbant necc̄riū. Quatuor
alia plaustra. ⁊ .viij. boues dedit filijs me
rari sc̄dm officia. ⁊ cultū suū sb manu ythā
mar filij aarōn sacdotis. Filijs aūt caath
n̄ dedit plaustra ⁊ boues q̄r ī sanctuario seruiūt

⁊ om̄a ꝗ̄ p̄is portātur. Igit̄ obtulerūt duces
i dedicacōe altaris die q̄ vnctū ē oblacōes suas
an̄ altare. Dixitq: dn̄s ad moysen. Singli
duces p singlos dies. offerāt munā i dedica
cōe altaris. Primo die obtulit oblōne suā
naason filius amminadab. de tribu iuda. Fu
eruntq: i ea acetabulū argēteū ponde. c.xxx
siclor. fiala argētea h̄ns. lxx.ta siclos
iuxta pond' scūarij utrūq: plenū simila cō
spsa oleo i sacrificiū. Mortariolū ex. x. sicl's
aureis plenū icenso. Boue ⁊ ariete ⁊ agnū
āniculū i holocaustū. hircūq: p pccō ⁊ i sac
ficiū pacificor. boues duos. arietes. v. Hec est
oblacō naason filij amminadab. Scd'o die
obtulit nathanael fili' suar dux. de tribu
ysachar. Acetabulū argēteū appēdēs. c.xxx.
siclos. fialā argēteā h̄ntē. lxx. siclos iuxta
pond' scūarij utrūq: plenū simila ꝯspsa oleo
i sacrificiū. mortariolū aureū h̄ns siclos. x.
plenū incēso. Boue de armēto ⁊ ariete ⁊ agnū
ānicl'm i holocaustū. hircūq: p pccō ⁊ i sacrificiō
pacificor. boues duos. arietes. v. hircos. v. Ag
nos āniculos. v. Hec fuit obl'o nathanael fi
lij suar. Tercio die pnceps filior zabulō eli
ab fili' helon. Obtulit acetabulū argēteū ap
pendēs. c.xxx. siclos fialā argēteā h̄ntē. lxx.
siclos ad pond' scūarij. vtrūq: plenū simila ꝯ
spsa oleo i sacrificiū: mortariolū aureū appē
dens. x. siclos plenū incēsa. Boue de armēto
⁊ ariete. ⁊ agnū āniculū i holocaustū. hircū
q: p pccō ⁊ i sacrificiō pacificor. boues duos ari
etes. v. hircos. v. Agnos āniculos. v. Hec est
oblacō heliab filij helon. Die. iiij. pnceps fili
or ruben. helisur fili' sedeur. obtulit acetabu
lū argēteū appendēs. c.xxx. siclos fialā argē
teā h̄ntē. lxx. siclos ad pond' scūarij utrūq:
plenū similā oleo i sacrificiū. mortariolū au
reū appendēs. x. siclos plenū incēso. Boue
de armēto. ⁊ ariete ⁊ agnū ānicl'm i holocaustū.
hircūq: p pccō ⁊ hostias pacificor. boues duos
arietes. v. hircos. v. agnos āniculos. v. Hec
fuit obl'o helisur filij sedeur. Die. v. pnceps
filior symeon salamihel fili' surisaddai ob
tulit acetabulū argēteū appendēs. c.xxx. si
clos fialā argēteā h̄ntē. lxx. siclos ad pond'
scūarij utrūq: plenū simila ꝯspsa oleo i sac
ficiū. mortariolū aureū. appēdēs. x. siclos
plenū incēso. Boue de armēto ⁊ ariete ⁊ ag
nū ānicl'm i holocaustū. hircūq: p pccō. ⁊
i hostias pacificor. boues duos. arietes. v.
hircos. v. agnos anniculos. v. Hec fuit ob
lacō salamihel filij surisaddai. Die. vi. pn
ceps filior gad heliasaph fili' duhel. obtulit
acetabulū argēteū appendēs. c.xxx. siclos. fia
lā argēteā h̄ntē. lxx. siclos ad pond' scūarij
vtrūq: plenū simila ꝯspsa oleo i sacrificiū. mor
tariolū aureū appendēs siclos. x. plenū incēso.
Boue de armēto. ⁊ ariete ⁊ agnū āniculū in
holocaustū: hircū p pccō ⁊ in hostias pacifico
rū. Boues duos ⁊ arietes. v. hircos. v. agnos
ānicl'os. v. Hec fuit oblacō heliasaph filij du
hel. Die. vij. pnceps filior ephraim helisama
fili' ammiud. obtulit acetabulū argēteū appē
dēs. c.xxx. siclos fialā argēteā h̄ntē. lxx. si
clos ad pond' scūarij utrūq: plenū simila
ꝯspsa oleo i sacrificiū. mortariolū aureum
appendēs. x. siclos plenū incēso. Boue de
armēto ⁊ ariete ⁊ agnū ānicl'm i holocaustū
hircūq: p pccō ⁊ i hostias pacificas. boues du
os. arietes. v. hircos. v. agnos ānicl'os. v. Hec
fuit oblacō helisama filij ammiud. Die. viij.
pnceps filior manasse gamaliel fili' pha
dassur obtulit acetabulū argēteū appendēs
c.xxx. siclos fiala argēteā h̄ntē. lxx. siclos
ad pond' scūarij. utrūq: plenū simila ꝯsp
sa oleo i sacrificiū, mortariolū aureū appē
dens. x. siclos plenū incēso. Boue de armē
to ⁊ ariete ⁊ agnū ānicl'm i holocaustū:
hircūq: p pccō ⁊ i hostias pacificor. boues
duos arietes. v. hircos. v. agnos ānicl'os
v. Hec fuit obl'o gamaliel filij phadassur.
Die ix. pnceps filior beniamyn abidā

[Marginal notes: "hircos .v. agnos anniculos quinque"; "conspersa"]

filius gedeonis. obtulit acetabulum argenteum ap
pendens .cxxx. siclos. fialam argenteam habentem .lxx.
siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila con
spersa oleo in sacrificium. mortariolum aureum appe
dens .x. siclos plenum incenso. Bovem de armento et
arietem et agnum anniculum in holocaustum. hircumque
pro peccato et in hostias pacificorum. boves duos arietes
.v. hircos .v. agnos anniculos .v. hec fuit oblatio
abidan filii gedeonis. Die .x. princeps filiorum
dan ahiezer filius amisadai obtulit acetabulum
argenteum appendens .cxxx. siclos fialam argenteam
habentem .lxx. siclos ad pondus sanctuarii. utrumque plenum
simila conspersa oleo in sacrificium. mortariolum au
reum appendens .x. siclos plenum incenso. Bovem de
armento et arietem. et agnum anniculum in holocaustum.
hircumque pro peccato et in hostias pacificorum boves du
os arietes .v. hircos .v. agnos anniculos .v.
hec fuit oblatio ahiezer filii amisaddai. Die .xi.
princeps filiorum aser. phagihel filius ochran obtu
lit acetabulum argenteum appendens .cxxx. siclos
fialam argenteam habentem .lxx. siclos ad pondus sanctua
rii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium
mortariolum aureum appendens .x. siclos plenum in
censo. Bovem de armento et arietem et agnum anniculum
in holocaustum hircumque pro peccato. et in hostias pacifi
corum. boves duos. arietes .v. hircos .v. agnos
anniculos .v. hec fuit oblatio phagihel filii ochran.
Die .xii. princeps filiorum neptali ahira filius he
nan obtulit acetabulum argenteum appendens
.cxxx. siclos fialam argenteam habentem .lxx. siclos
ad pondus sanctuarii. utrumque plenum simila conspersa
oleo in sacrificium. mortariolum aureum appendens
.x. siclos plenum incenso. Bovem de armento et arie
tem. et agnum anniculum in holocaustum. hircumque pro
peccato. et in hostias pacificorum. boves duos arietes
.v. hircos .v. agnos anniculos .v. Hec fuit ob
latio ahira filii henan. Hec in dedicatione alta
ris oblata sunt a principibus israel. in die qua consecratum
est acetabula argentea .xii. fiale argentee .xii.
mortariola aurea .xii. ita ut .cxxx. argenti
siclos haberet unum acetabulum. et .lxx. siclos

una fiala id est in commune vasorum omnium ex argen
to sicli. duo milia .cccc. pondere sanctuarii. mortari
ola aurea .xii. plena incenso. Denos siclos
appendentia pondere sanctuarii id est simul auri sicli.
.cxx. boves de armento in holocaustum .xii. arietes
.xii. agni anniculi .xii. et libamenta eorum. hirci .xii.
pro peccato hostie pacificorum. Boves .xxiiii. arietes
.lx.ta hirci .lx.ta Agni anniculi .lx.ta hec oblata sunt in
dedicatione altaris quando unctum est. Cumque ingrederetur
moyses tabernaculum federis ut consuleret oraculum.
audiebat vocem loquentis ad se de propiciatorio quod
erat super archam testimonii inter duos cherubim un

Locutusque est dominus et loquebatur ei.
ad moysen dicens. Loquere aaron et dices ad
eum. Cum posueris .vii. lucernas candelabrum in australi
parte erigatur. Hoc igitur precipe. ut lucerne contra boream
e regione respiciant ad mensam panum propositionis. contra
eam partem quam candelabrum respicit. lucere debebunt. fe
citque aaron et inposuit lucernas super candelabrum.
ut preceperat dominus moysi. Hec autem erat factura can
delabri. ex auro ductili. tam medius stipes. quam cunc
ta ex utroque calamorum [illegible] lata nascebantur.
Iuxta exemplum quod ostendit dominus moysi ita operatus
est candelabrum. Et locutus est dominus ad moysen dicens.
Tolle levitas de medio filiorum israel et purificabis
eos iuxta hunc ritum. Aspergantur aqua lustrationis.
et radant omnes pilos carnis sue. Cumque laverint
vestimenta sua. et mundati fuerint tollent bovem de
armentis. et libamentum eius similam oleo conspersam. Bovem
autem alterum de armento tu accipies pro peccato. et appli
cabis levitas coram tabernaculo federis convocata omni
multitudine filiorum israel. Cumque levite fuerint coram
domino. Ponent filii israel manus suas super eos. et of
feret aaron levitas munus in conspectu domini a filiis
israel. ut serviant in ministerio eius. levite quoque ponent ma
nus suas super capita boum. E quibus unum facies
pro peccato. et alterum in holocaustum domini. ut depreceris
pro eis. Statuesque levitas in conspectu aaron et filio
rum eius. et consecrabis oblatos domino. ac separabis de me
dio filiorum israel ut sint mei. Et postea ingredientur
tabernaculum federis ut serviant mihi. sicque purificabis

et consecrabis eos in oblatione domini. quia dono donati sunt mihi a filiis israel. Pro primogenitis que aperiunt omnem vulvam in israel accepi eos. Mea sunt enim omnia primogenita filiorum israel tam ex hominibus quam ex iumentis. Ex die quo percussi omne primogenitum in terra egypti sanctificavi eos mihi et tuli levitas pro cunctis primogenitis filiorum israel. tradidique eos dono aaron et filiis eius de medio populi. ut serviant mihi pro israel in tabernaculo federis et orent pro eis. ne sit in populo plaga. si ausi fuerint accedere ad sanctuarium. Feceruntque moyses et aaron et omnis multitudo filiorum israel super levitas que preceperat dominus moysi. Purificatique sunt et laverunt vestimenta sua. Elevavitque eos aaron in conspectu domini et oravit pro eis ut purificati ingrederentur ad officia sua in tabernaculum federis coram aaron et filiis eius. Sicut preceperat dominus moysi de levitis ita factum est. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Hec est lex levitarum. a .xxv. annis et supra ingredientur ut ministrent in tabernaculo federis. Cumque quinquagesimum annum etatis impleverint. servire cessabunt. eruntque ministri fratrum suorum in tabernaculo federis. ut custodiant que sibi fuerint commendata. opera autem ipsa non faciant. Sic dispones levitas in custodiis suis.

IX

Locutus est dominus ad moysen in deserto synai anno .ii. postquam egressi sunt de terra egypti mense .i. dicens. Faciant filii israel phase in tempore suo. xiiii. die mensis huius ad vesperam. iuxta omnes cerimonias et iustificationes eius. Precepitque moyses filiis israel ut facerent phase. qui fecerunt tempore suo. xiiii. die mensis ad vesperam in monte synai. Iuxta omnia que mandaverat dominus moysi fecerunt filii israel. Ecce autem quidam immundi super animam hominis qui non poterant facere pascha in die illo accedentes ad moysen et aaron dixerunt eis. Immundi sumus super animam hominis. quare fraudamur ut non valeamus offerre oblationem domino in tempore suo inter filios israel. Quibus respondit moyses. State ut consulam quid precipiat dominus de vobis. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis israel. Homo qui fuerit immundus super anima. sive in via procul in gente vestra faciat phase domino mense .ii. xiiii. die mensis ad vesperam. cum azimis et lactucis agrestibus comedent illud. non relinquent ex eo quippiam usque mane. et os eius non confringent. omnem ritum phase observabunt. Si quis autem et mundus est. et in itinere non fuit. et tamen non fecit phase exterminabitur anima illa de populis suis. quia sacrificium domino non obtulit tempore suo. peccatum suum ipse portabit. Peregrinus quoque et advena si fuerit apud vos. faciet phase domini. iuxta cerimonias et iustificationes eius. Preceptum idem erit apud vos tam advene quam indigene. Igitur die qua erectum est tabernaculum operuit illud nubes. A vespere autem super tentorium erat quasi species ignis usque mane. Sic fiebat iugiter. per diem operiebat illud nubes. et per noctem quasi species ignis. Cumque ablata fuisset nubes que tabernaculum protegebat. tunc proficiscebantur filii israel. Et in loco ubi stetisset nubes. ibi castra metabantur. Ad imperium domini proficiscebantur. et ad imperium illius figebant tabernaculum. Cunctis diebus quibus stabat nubes super tabernaculum manebant in eodem loco. et si evenisset ut multo tempore maneret super illud erant filii israel in excubiis domini. et non proficiscebantur. Quotquot diebus fuisset nubes super tabernaculum. Ad imperium domini erigebant tentoria et ad imperium illius deponebant. Si fuisset nubes a vespere usque mane et statim diluculo tabernaculum reliquisset proficiscebantur. Et si post diem et noctem recessisset dissipabant tentoria. Sive duobus autem uno mense vel longiori tempore fuisset super tabernaculum manebant filii israel in eodem loco. et non proficiscebant. Statim autem ut recessisset movebant castra. Per verbum domini figebant tentoria et per verbum illius proficiscebantur. Eratque in excubiis domini iuxta imperium eius per manum moysi.

X

Locutusque est dominus ad moysen dicens. Fac tibi duas tubas argenteas ductiles quibus convocare possis multitudinem quando movenda sunt castra. Cumque increpueris tubis congregabitur ad te omnis turba ad ostium tabernaculi federis. Si semel clangueris venient ad te principes et capita multitudinis israel. Si autem prolixior atque concisus clangor increpuerit movebuntur castra primi qui sunt ad orientalem plagam. In

secundo autem sonitu et pari ululatu tube leuabunt
tentoria qui habitant ad meridiem. et iuxta hunc modum
reliqui facient ululantibus tubis in profectionem. Quando autem
congregandus est populus, simplex tubarum clangor erit. et
non concise ululabunt. Filii aaron sacerdotis clangent
tubis. Eritque hoc legitimum sempiternum in generationi
bus uestris. Si exieritis ad bellum de terra uestra contra hostes
qui dimicant aduersum uos. clangetis ululantibus tubis.
et erit recordatio uestri coram domino deo uestro. ut eruamini
de manibus inimicorum uestrorum. Si quando habebitis epulum.
et dies festos. et kalendas canetis tubis super ho
locaustis et pacificis uictimis. ut sint uobis in recor
dationem dei uestri. ego dominus deus uester. Anno. ii. mense. ii.
xx. die mensis. eleuata est nubes de tabernaculo federis.
Profectique sunt filii israel per turmas suas de deserto synai.
et recubuit nubes in solitudine pharan. Mouerunt
que castra primi iuxta imperium domini in manu moysi.
filii iuda per turmas suas. quorum princeps erat na
ason filius aminadab. In tribu filiorum ysachar.
fuit princeps nathanael filius suar. In tribu
zabulon. erat princeps heliab filius helon. Depo
situmque est tabernaculum. quod portantes egressi sunt filii
gerson et merari. Profectique sunt et filii ruben per turmas
et ordinem suum. quorum princeps erat helisur filius se
deur. In tribu autem filiorum symeon princeps fu
it salamihel filius surisaddai. Porro in tribu gad.
erat princeps heliasaph filius duhel. Profectique sunt et
caathite portantes sanctuarium. tamdiu tabernaculum
portabatur donec uenirent ad erectionis locum. Mouerunt
et castra filii effraym per turmas suas. in quorum exercitu
princeps erat helisama filius amiud. In tribu autem
filiorum manasse princeps fuit gamalihel filius
phadassur. et in tribu beniamyn erat dux abi
dan filius gedeonis. Nouissima castrorum omnium pro
fecti sunt filii dan per turmas suas. in quorum [exercitu]
princeps fuit ahiezer filius amisadai. In tribu
autem filiorum aser. erat princeps phagihel filius
ochran. Et in tribu filiorum nepthalim princeps
ahira filius henan. hec sunt castra et profectiones filiorum
israel per turmas suas quando egrediebantur. Dixitque mo
yses obab filio raguhel madianiti cognato
suo. Proficiscimur ad locum quem dominus daturus est nobis. ue
ni nobiscum ut bene faciamus tibi. quia dominus bona promisit
israeli. Cui respondit ille. Non uadam tecum. sed reuertar
in terram meam in qua natus sum. et ille. Noli inquit nos re
linquere. Tu enim nosti in quibus locis per desertum castra
ponere debeamus. et eris ductor noster. Cumque nobiscum
ueneris. quicquid optimum fuit ex opibus quas dominus tradi
turus est nobis dabimus tibi. Profecti sunt ergo de monte domini ui
am trium dierum. Archaque federis domini precedebat eos.
per dies tres prouidens castrorum locum. Nubes quoque domini
super eos erat per diem cum incederent. Cumque eleuaretur
archa dicebat moyses. Surge domine et dissipentur
inimici tui. et fugiant qui oderunt te a facie tua.
Cum autem deponeretur aiebat. Reuertere domine ad multitu
Interea ortum est murmur populi. XI dinem exercitus israel.
quasi dolentium pro labore contra dominum. Quod cum audisset iratus
est. et accensus in eos ignis domini. deuorauit extremam
castrorum partem. Cumque clamasset populus ad moysen.
orauit moyses dominum. et absortus est ignis. Vocauit
que nomen loci illius incensio. eo quod succensus fuisset contra
eos ignis domini. Vulgus quippe promiscuum quod ascenderat
cum eis flagrauit desiderio carnium sedens et flens iunctis
sibi pariter filiis israel et ait. Quis dabit nobis ad uescendum
carnes. Recordamur piscium quos comedebamus in egyp
to gratis. In mentem nobis ueniunt cucumeres et pepo
nes. porrique et cepe et allia. Anima nostra arida est
nichil aliud respiciunt oculi nostri nisi man. Erat
autem man quasi semen coriandri coloris bdellii. Cir
cuibatque populus. et colligens illud frangebat mola
siue terebat in mortario coquens in olla et faciens ex
eo tortulas saporis quasi panis oleati. Cumque de
scenderet nocte super castra ros. descendebat pariter
et man. Audiuit ergo moyses flentem populum per
familias singulos per ostia tentorii sui. Iratusque est
furor domini ualde. sed et moysi intolleranda res uisa
est. et ait ad dominum. Cur afflixisti seruum tuum. Quare
non inuenio gratiam coram te. Et cur imposuisti pondus
uniuersi populi huius super me. Numquid ego concepi omnem
hanc multitudinem uel genui eam ut dicas mihi por
ta eos in sinu tuo. sicut portare solet nutrix infan
tulum. et defer in terram pro qua iurasti patribus eorum. Unde

in carnes ut det tante multitudini? Flent contra me dicentes: Da nobis carnes ut comedamus. Non possum solus sustinere omnem hunc populum, quia gravis est mihi. Sin aliter tibi videtur, obsecro ut interficias me, et inveniam gratiam in oculis tuis, ne tantis afficiar malis. Et dixit Dominus ad Moysen: Congrega mihi septuaginta viros de senioribus Israel, quos tu nosti quod senes populi sint ac magistri, et duces eos ad ostium tabernaculi federis, faciesque ibi stare tecum, ut descendam et loquar tibi: et auferam de spiritu tuo, tradamque eis, ut sustentent tecum onus populi, et non tu solus graveris. Populo quoque dices: Sanctificamini: cras comedetis carnes. Ego enim audivi vos dicere: Quis dabit nobis escas carnium? Bene nobis erat in Egypto. Ut det vobis Dominus carnes, et comedatis: non uno die, nec duobus vel quinque aut decem, nec viginti quidem, sed usque ad mensem dierum, donec exeat per nares vestras, et vertatur in nauseam, eo quod repulistis Dominum, qui in medio vestri est, et flevistis coram eo, dicentes: Quare egressi sumus ex Egypto? Et ait Moyses ad Dominum: Sexcenta milia peditum huius populi sunt, et tu dicis: Dabo eis esum carnium mense integro? Numquid ovium et boum multitudo cedetur, ut possit sufficere ad cibum? vel omnes pisces maris in unum congregabuntur, ut eos satient? Cui respondit Dominus: Numquid manus Domini invalida est? Iam nunc videbis utrum meus sermo opere compleatur. Venit igitur Moyses, et narravit populo verba Domini, congregans septuaginta viros de senioribus Israel, quos stare fecit circa tabernaculum. Descenditque Dominus per nubem, et locutus est ad eum, auferens de spiritu qui erat in Moyse, et dans septuaginta viris. Cumque requievisset in eis spiritus, prophetaverunt, nec ultra cessaverunt. Remanserant autem in castris duo viri, quorum unus vocabatur Heldad, et alter Medad, super quos requievit spiritus; nam et ipsi descripti fuerant, et non exierant ad tabernaculum. Cumque prophetarent in castris, cucurrit puer, et nuntiavit Moysi, dicens: Heldad et Medad prophetant in castris. Statim Iosue filius Nun, minister Moysi, et electus e pluribus, ait: Domine mi Moyses, prohibe eos. At ille: Quid, inquit, emularis pro me? Quis tribuat ut omnis populus prophetet, et det eis Dominus spiritum suum? Reversusque est Moyses et maiores natu Israel in castra. Ventus autem egrediens a Domino, arreptas trans mare coturnices detulit, et dimisit in castra itinere quantum uno die confici potest, ex omni parte castrorum per circuitum, volabantque in aere duobus cubitis altitudine super terram. Surgens ergo populus toto die illo et nocte ac die altero, congregavit coturnicum, qui parum, decem choros: et siccaverunt eas per gyrum castrorum. Adhuc carnes erant in dentibus eorum, nec defecerat huiuscemodi cibus: et ecce furor Domini concitatus in populum percussit eum plaga magna nimis. Vocatusque est ille locus, Sepulchra concupiscentie: ibi enim sepelierunt populum qui desideraverat carnes. Egressi autem de sepulchris concupiscentie venerunt in Asceroth et manserunt ibi.

XII

Locutaque est Maria et Aaron contra Moysen propter uxorem eius Ethiopissam, et dixerunt: Num per solum Moysen locutus est Dominus? nonne et nobis similiter est locutus? Quod cum audisset Dominus (erat enim Moyses vir mitissimus super omnes homines qui morabantur in terra), statim locutus est ad eum et ad Aaron et Mariam: Egredimini vos tantum tres ad tabernaculum federis. Cumque fuissent egressi, descendit Dominus in columpna nubis, et stetit in introitu tabernaculi vocans Aaron et Mariam. Qui cum issent, dixit ad eos: Audite sermones meos. Si quis fuerit inter vos propheta Domini, in visione apparebo ei, vel per somnium loquar ad eum. At non talis servus meus Moyses, qui in omni domo mea fidelissimus est. Ore enim ad os loquor ei: et palam, et non per enigmata et figuras Dominum videt. Quare igitur non timuistis detrahere servo meo Moysi? Iratusque contra eos abiit: nubes quoque recessit que erat super tabernaculum: et ecce Maria apparuit candens lepra quasi nix. Cumque respexisset eam Aaron, et vidisset perfusam lepra, ait ad Moysen: Obsecro domine mi, ne imponas nobis hoc peccatum quod stulte commisimus: ne fiat hec quasi mortua, et ut abortivum quod proicitur de vulva matris sue. Ecce iam medium carnis eius devoratum est a lepra. Clamavitque Moyses ad Dominum, dicens: Deus, obsecro, sana eam. Cui respondit Dominus: Si pater eius spuisset in faciem illius, nonne debuerat saltem septem dierum ru-

bore suffundi. Separetur .vii. diebus extra castra: et postea revocabitur. Exclusa itaque est maria extra castra .vii. diebus: et populus non est motus de loco illo donec revocata est maria.

XIII Profectusque est populus de aseroth fixis tentoriis in deserto pharan. Ibi locutus est dominus ad moysen dicens. Mitte viros qui considerent terram chanaan quam daturus sum filiis israel. Singulos de singulis tribubus ex principibus. Fecit moyses quod dominus imperarat in deserto pharan mittens principes viros quorum ista sunt nomina. De tribu ruben semmua filium zechur. De tribu symeon saphat filium huri. De tribu iuda chaleph filium iephone. De tribu ysachar igal filium ioseph. De tribu effraym osee filium nun. De tribu beniamyn phalti filium raphu. De tribu zabulon geddihel filium sodi. De tribu ioseph sceptri manasse gaddi filium susi. De tribu dan amihel filium gamalli. De tribu aser stur filium michael. De tribu neptalim naabi filium vaphsi. De tribu gad guhel filium machi. Hec sunt nomina virorum quos misit moyses ad considerandam terram. Vocavitque moyses osee filium nun iosue. Misit ergo eos moyses ad considerandam terram chanaan et dixit ad eos. Ascendite per meridianam plagam. Cumque veneritis ad montes considerate terram qualis sit: et populum qui habitator eius est utrum fortis sit an infirmus. pauci numero an plures. ipsa terra bona an mala. Urbes quales murate an absque muris. humus pinguis an sterilis. nemorosa an absque arboribus. Confortamini. et afferte nobis de fructibus terre. Erat autem tempus quando iam precoque uve vesci possunt. Cumque ascendissent exploraverunt terram a deserto syn usque roob intrantibus emath. Ascenderuntque ad meridiem et venerunt in ebron ubi erant ahyman et sisai et tholmai filii enach. Nam ebron .vii. annis ante thanim urbem egypti condita est. Pergentesque usque ad torrentem botri. absciderunt palmitem cum uva sua quem portaverunt in vecte duo viri. De malis quoque granatis et de ficis loci illius tulerunt. Qui appellatus est neelescol. id est torrens botri. eo quod botrum inde portassent filii israel. Reversique exploratores terre post quadraginta dies omni regione circuita. venerunt ad moysen et aaron et ad omnem cetum filiorum israel in desertum pharan quod est in cades. Locutique sunt eis et omni multitudini. ostenderunt fructus terre et narraverunt dicentes. Venimus in terram ad quam misisti nos que revera fluit lacte et melle ut ex his fructibus cognosci potest. Sed cultores fortissimos habet et urbes grandes atque muratas. Stirpem enach vidimus ibi. Amalech habitat in meridie. Etheus et iebuseus et amorreus in montanis. chananeus vero moratur iuxta mare et circa fluenta iordanis. Inter hec caleph compescens murmur populi. qui oriebatur contra moysen ait. Ascendamus et possideamus terram. quoniam poterimus obtinere eam. Alii vero qui fuerant cum eo dicebant. Nequaquam ad hunc populum valemus ascendere. quia fortior nobis est. Detraxeruntque terre quam inspexerant apud filios israel dicentes. Terra quam lustravimus devorat habitatores suos. populus quem aspeximus procere stature est. Ibi vidimus monstra quedam filiorum enach de genere gigantheo. quibus comparati quasi locuste videbamur.

Igitur vociferans omnis turba XIIII flevit nocte illa et murmurati sunt contra moysen et aaron cuncti filii israel dicentes. Utinam mortui essemus in egypto et non in hac vasta solitudine. Utinam pereamus et non inducat nos dominus in terram istam. ne cadamus gladio. et uxores ac liberi nostri ducantur captivi. Nonne melius est reverti in egyptum. Dixeruntque alter ad alterum. Constituamus nobis ducem. et revertamur in egyptum. Quo audito moyses et aaron ceciderunt proni in terra coram omni multitudine filiorum israel. At vero iosue filius nun et chaleph filius iephone qui et ipsi lustraverant terram. sciderunt vestimenta sua. et ad omnem multitudinem filiorum israel locuti sunt. Terra quam circuivimus valde bona est. Si propicius fuerit dominus inducet nos in eam. et tradet humum lacte et melle manantem. Nolite rebelles esse contra dominum neque timeatis populum terre huius. quia sicut panem ita eos possumus devorare. Recessit ab illis omne presidium. dominus nobiscum est. nolite metuere. Cumque clamaret omnis multitudo et lapidibus eos vellet opprimere. apparuit gloria domini super tectum federis cunctis videntibus filiis israel. Et dixit dominus ad moysen. Usquequo detrahet mihi populus iste? Quousque non credet mihi in omnibus

sig̃s q̃ feci corã eis. Feriã igr̃ eos pestilẽtia atq;
ɔsumã. Te aũt faciã p̃ncipẽ sup gentẽ mag
nã ⁊ fortiorẽ q̃m hec ē. ⁊ ait moyses ad dñm.
Ut audiãt egyptij de q̃r medio eduxisti p̃pl'
istũ ⁊ h̃itatores t̃re hui'. qui audierũt q̃d tu dñe
in p̃plo isto sis. ⁊ facie uidearis ad faciẽ ⁊ nu
bes tua p̃tegat illos. ⁊ i columpna nub' p̃cedas
eos p die. ⁊ i columpna ig̃s p nocte. q̃d occideris
tantã m̃ltitudinẽ q̃si unũ hoĩez ⁊ dicãt. nõ
poterat introducẽ p̃plm istũ in t̃rã p q̃ iurau
at. idcirco occidit eos i solitudĩe. Magnificet̃
ẽg° fortitudo dñi sic iurasti dicẽs. Dñs paciẽs
⁊ m̃lte misc̃dẽ. Auferẽs iniq̃tatẽ ⁊ scelã. nullũq;
inoxiũ derelinq̃ns. q̃ uisitas pc̃ta patrũ i filios
in t̃ciã ⁊ .iiij. generatõez. Dimitte obsecro pc̃m
p̃pli tui hui' s̃cdm magnitudinẽ m̃ie tue sic p̃pi
ci' fuisti egredientib' de egypto usq; ad locũ istũ
Dix̃itq; dñs. Dimisi iuxta u̾bũ tuũ. Viuo
ego ⁊ implebit̃ gl'a dñi uniũsa t̃ra. Attñ
om̃s homĩes q̃ uiderũt maiestatẽ meã ⁊ sig̃
q̃ feci i egypto ⁊ i solitudĩe. ⁊ temptau̾t me iã
p decẽ uices. nec obedierũt uoci mee nõ uidebunt
t̃rã p q̃ iuraui patrib' eoꝝ. nec q̃sq̃m ex illis qui
detraxit m̃ intuebit̃ eam. Suũ meũ chaleph. q̃
plen' alio sp̃u secut' ē me. i ducã in t̃rã hãc q̃
circuiuit ⁊ semẽ ei' possidebit eã. q̃m amalechi
tes ⁊ chananei h̃itãt i uallib'. Cras mouete ca
stra. ⁊ reu̾timini i solitudinẽ p uiã maris rubri.
Locutusq; ē dñs ad moysen ⁊ aaron dicẽs. Usq;
q̃o m̃ltitudo hec pessimã murmurat ɔt me. Querelas
filioꝝ isr̃l audiui. Dic ẽg° eis. Viuo ego dic dñs.
sic locuti estis audiẽte me. sic faciã uob'. In
solitudĩe hac iacebũt cadau̾a u̾ra. om̃s q̃ nu
merati estis a .xx. ãnis ⁊ s̃. ⁊ murmurastis ɔt me.
nõ intrabitis t̃rã sup q̃m leuaui meã. ut h̃ita
re uos facerẽ. p̃t caleph filiũ iephone ⁊ io
sue filiũ nun. Paruulos aũt u̾ros de quib' dix
istis q̃d p̃de hostib' forẽt introducã ut uide
ant t̃rã q̃ uob' displicuit. u̾ra aũt cadau̾a
iacebũt i solitudĩe. Filij u̾ri erũt uagi i des̃to
ãnis .xl. ⁊ portabũt fornicatõez u̾rãm donec

manũ

ɔsumant' cadau̾a patrũ i des̃to. iuxta
numerũ .xl. dieꝝ quib' ɔsiderastis t̃rã. Annus
p die imputabit̃. xl. ãnis recipietis iniq̃ta
tes u̾ras. ⁊ scietis ultõez meã. q̃m sic locutus
sũ ita faciã omĩ m̃ltitudini huic pessime
q̃ ɔsurrex̃ ad u̾sũ me. In solitudĩe hac defi
ciet ⁊ morietur. Igit' om̃s uiri q̃s miserat mo
yses ad ɔtemplandã t̃rãm. ⁊ qui reũsi murmurare
fecerãt ɔt eũ omnẽ m̃ltitudinẽ detrahẽtes
t̃re q̃d eẽt mala mortui s̃ atq; p̃cussi i ɔsp̃cu
dñi. Josue aũt fili' nun. ⁊ caleph fili' iephone
uixerũt ex omĩb' qui p̃rexãt ad ɔsiderandã t̃rã.
Locutusq; ē moyses uniũsa u̾ba hec ad filios
isr̃l. ⁊ luxerũt p̃pl's nimis. ⁊ ecce mane p̃mo sur
gẽtes. ascẽderũt u̾ticẽ mõtis atq; dixerũt. Parati
sum' ascẽdere ad locũ de q̃o dñs locut' ē. q̃r pc̃ca
uim'. Quib' moyses. cur inquid t̃nsgrediminĩ
u̾bũ dñi q̃d uob' nõ cedet i p̃speꝝ. Nolite ascẽde
re. nõ enĩ ē dñs uobiscũ ne corruatis corã inimicis
u̾ris. Amalechites ⁊ chananeus an̄ uos s̃. q̃rũ
gladio corruetis. eo q̃d noluer̃itis acq̃escere
dño. nec erit dñs uobiscũ. At illi ɔtenebrati a
scẽderũt in u̾ticẽ mõtis. Archa aũt testamẽti
dñi. ⁊ moyses nõ recesserũt de castris. Desce
ditq; amalechites ⁊ chananeus qui h̃itabat
i mõte ⁊ p̃cutiẽs eos atq; ɔcidẽs p secut' ẽ usq; horma.

XV

Locutusq; ē dñs ad moysen
dicẽs. Loq̃re ad filios isr̃l. ⁊ dices ad
eos. Cũ ingressi fueritis t̃ram h̃itatõis u̾re q̃m
ego dabo uob'. ⁊ feceritis oblãtõe dño i holocau
stũ. aut uictimã pacificã. uota soluẽtes uel
sponte offerẽtes munera aut i sollempnitatib'
u̾ris adolẽtes odorẽ suauitatis dño. De bu
b' siue de ouib'. offeret q̃cũq; imolauit uicti
mã sacrificiũ simile decimã p̃tẽ ephi ɔsp̃sam
oleo. q̃d m̃surã h̃ebit q̃rtã p̃tẽ hin. ⁊ uinũ
ad liba fundẽda eiusdẽ m̃sure dabit i holo
caustũ. siue i uictima. p agnos singlos ⁊ ari
etes erit sacrificiũ simile duaꝝ decimaꝝ q̃ ɔsp̃sa
sit oleo. t̃tie p̃tis hin. ⁊ uinũ ad libamẽtũ
t̃tie p̃tis eiusdẽ m̃sure offeret i odorẽ suauitatis

uictatis domino. Quando uero de bubus feceris holocaustum aut hostiam, ut impleas uotum, uel pacificas uictimas dabis per singulos boues. similae tres decimas conspersae oleo quod habebit medium mensurae hin. et uinum ad liba fundenda eiusdem mensurae in oblationem suauissimi odoris domino. Sic facietis per singulos boues et arietes et agnos et hedos. tam indigenae quam peregrini eodem ritu offerent sacrificia. unum praeceptum erit atque iudicium tam uobis quam aduenis terrae. Locutus est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis israel et dices ad eos. Cum ueneritis in terram quam dabo uobis et comederitis de panibus regionis illius separabitis primicias domino de cibis uestris sicut de areis primicias separabitis. Ita et de pulmentis dabitis primitiua domino. Quod si per ignoranciam praeterieritis quicquam horum quae locutus est dominus ad moysen. Et mandauit per eum ad uos a die qua cepit iubere et ultra. oblitaque fuerit facere multitudo. offeret uitulum de armento holocaustum in odorem suauissimum domino et sacrificium eius ac liba ut cerimoniae eius postulant. hyrcumque pro peccato. et rogabit sacerdos pro omni multitudine filiorum israel. et dimittetur eis quia non sponte peccauerunt nichilominus offerentes incensum domino pro se et pro peccato atque errore suo. et dimittetur uniuersae plebi filiorum israel. et aduenis qui peregrinantur inter eos. quoniam culpa est omnis populi per ignoranciam. Quod si anima una nesciens peccauerit. offeret capram anniculam pro peccato suo. et deprecabitur pro ea sacerdos quod inscia peccauerit coram domino. impetrabitque ei ueniam et dimittetur illi. tam indigenis quam aduenis una lex erit omnium qui peccauerint ignorantes. Anima uero quae per superbiam commiserit siue ciuis sit ille siue peregrinus. quoniam aduersus dominum rebellis fuit. peribit de populo suo. uerbum enim domini contempsit. et praeceptum illius fecit irritum. idcirco delebitur. et portabit iniquitatem suam. Factum est autem cum essent filii israel in solitudine. et inuenissent hominem colligentem ligna in die sabbati. obtulerunt eum moysi et aaron et uniuersae multitudini. Qui recluserunt eum in carcerem. nescientes quid super eo facere deberent. Dixitque dominus ad moysen. morte moriatur homo iste. Obruat

[eum]

eum lapidibus omnis turba extra castra. Cumque eduxissent eum foras obruerunt lapidibus et mortuus est sicut praeceperat dominus. Dixitque dominus ad moysen. Loquere filiis israel. et dices ad eos ut faciant sibi fimbrias per angulos palliorum. ponentes in eis uittas iacinctinas. Quas cum uiderint recordabuntur omnium mandatorum domini. nec sequentur cogitaciones suas. et oculos per res uarias fornicantes. Sed magis memores praeceptorum domini faciant ea. Sintque sancti deo suo. Ego dominus deus uester qui eduxi uos de terra egypti ut essem deus uester.

XVI

Ecce autem chore filius ysuar. filii caath. filii leui. et dathan atque abiron. filii heliab. Hon quoque filius pheleth de filiis ruben surrexerunt contra moysen aliique filiorum israel. ducenti .l. uiri proceres synagoge. et qui tempore concilii per nomina uocabantur. Cumque stetissent aduersus moysen et aaron dixerunt. Sufficiat uobis. quia omnis multitudo sanctorum est. et in ipsis est dominus. Cur eleuamini super populum domini. Quod cum audisset moyses cecidit pronus in faciem. Locutusque est ad chore. et ad omnem multitudinem. Mane inquid notum faciet dominus. qui ad se pertineant. et sanctos applicabit sibi. et quos elegerit appropinquabunt ei. Hoc igitur facite. tollat unusquisque turibula sua. tu chore et omne concilium tuum. et hausto cras igne. ponite desuper thymiama coram domino. Et quemcumque elegerit. ipse erit sanctus. multum erigimini filii leui. Dixitque rursum ad chore. Audite filii leui. Numquid parum uobis est quod separauit uos deus israel ab omni populo. et iunxit sibi ut seruiretis ei in cultu tabernaculi. et staretis coram frequencia populi et ministraretis ei. Idcirco ad se fecit accedere te. et omnes fratres tuos filios leui. ut uobis etiam sacerdotium uendicetis et omnis globus tuus stet contra dominum. Quid est enim aaron ut murmuretis contra eum. Misit ergo moyses. ut uocaret dathan et habiron filios eliab. Qui responderunt non uenimus. Numquid parum est tibi. quod eduxisti nos de terra quae lacte et melle manabat ut occideres in deserto. nisi et dominatus fueris nostri. Reuera induxisti nos in terram quae fluit riuis lactis et mellis. et dedisti nobis possessiones agrorum et uinearum. an et oculos nostros uis eruere non uenimus. Iratusque moyses ualde ait ad dominum. Ne respicias

[filii]

sacrificia eorum. tu scis quod nec asellum quidem umquam acceperim ab eis. nec afflixerim quempiam eorum. Dixitque ad chore. Tu et omnis congregacio tua state seorsum coram domino. et aaron die crastino separatim. tollite singuli turibula vestra et ponite super ea incensum offerentes domino ducenta .l. turibula. Aaron quoque teneat turibulum suum. Quod cum fecissent stantibus moyse et aaron et coacervassent adversus eos omnem multitudinem ad hostium tabernaculi apparuit cunctis gloria domini. Locutusque est dominus ad moysen et aaron et ait. Separamini de medio congregationis huius. ut eos repente disperdam. Qui ceciderunt proni in faciem. atque dixerunt. Fortissime deus spirituum universe carnis. num uno peccante contra omnes tua ira desaeviet. Et ait dominus ad moysen. Precipe universo populo. ut separetur a tabernaculis chore et dathan et abiron. Surrexitque moyses et abiit ad dathan et abiron. et sequentibus eum senioribus israel. dixit ad turbam. Recedite a tabernaculis hominum impiorum et nolite tangere que ad eos pertinent ne involvamini in peccatis eorum. Cumque recessissent a tentoriis eorum per circuitum dathan et abiron egressi stabant in introitu papilionum suorum cum uxoribus et liberis omnique frequencia. Et ait moyses. In hoc scietis quod dominus miserit me. ut facerem universa que cernitis. et non ex proprio ea corde protulerim. Si consueta hominum morte interierint et visitaverit eos plaga. qua et ceteri visitari solent. non misit me dominus. Sin autem novam rem fecerit dominus. ut aperiens terra os suum deglutiat eos. et omnia que ad illos pertinent descenderintque viventes in infernum. scietis quod blasphemaverint dominum. Confestim igitur ut cessavit loqui. dirupta est terra sub pedibus eorum. et aperiens os suum devoravit eos cum tabernaculis suis et universa substantia eorum. descenderuntque vivi in infernum operti humo et perierunt de medio multitudinis. At vero omnis israel qui stabat per gyrum fugit ad clamorem pereuncium dicens. ne forte et nos terra deglutiat. Sed et ignis egressus a domino. interfecit ducentos .l. viros qui offerebant incensum. Locutusque est ad moysen dicens. Precipe eleazaro filio aaron sacerdoti

ut tollat turibula que iacent in incendio et ignem huc illucque dispergat quoniam sanctificata sunt in mortibus peccatorum perdurentque ea in laminas et affigat altari. eo quod oblatum sit in eis incensum domino. et sanctificata sint. ut cernant ea pro signo et monimento filii israel. Tulit ergo eleazar sacerdos turibula enea in quibus obtulerant hii quos incendium devoravit. et produxit ea in laminas affigens altari. ut haberent postea filii israel quibus commonerentur. ne quis accedat alienigena et qui non est de semine aaron ad offerendum incensum domino. ne patiatur sicut passus est chore et omnis congregacio eius. loquente domino ad moysen. Murmuravit autem omnis multitudo filiorum israel sequenti die contra moysen et aaron dicens. vos interfecistis populum domini. Cumque oriretur sedicio et tumultus incresceret moyses et aaron fugerunt ad tabernaculum federis. Quod postquam ingressi sunt operuit nubes tabernaculum et apparuit gloria domini. Dixitque dominus ad moysen et aaron. Recedite de medio huius multitudinis et iam nunc delebo eos. Cumque iacerent in terra. dixit moyses ad aaron. Tolle turibulum et hausto igne de altari mitte incensum desuper pergens cito ad populum. ut roges pro eis. Iam enim egressa est ira a domino et plaga desevit. Quod cum fecisset aaron et cucurrisset ad mediam multitudinem quam iam vastabat incendium. obtulit thymiama et stans inter mortuos ac viventes pro populo deprecatus est. et plaga cessavit. Fuerunt autem qui percussi sunt .xiiii. milia hominum et .dcc. absque his qui perierant in sedicione chore. Reversusque est aaron ad moysen ad hostium tabernaculi federis postquam quievit interitus.

XVII

ET locutus est dominus ad moysen dicens. Loquere ad filios israel. et accipe ab eis virgas singulas per cognaciones suas a cunctis principibus tribuum virgas .xii. et uniuscuiusque nomen super scribes virge sue. Nomen autem aaron erit in tribu levi. et una virga cunctas seorsum familias continebit. Ponesque eas in tabernaculo federis coram testimonio ubi lo

quo loquar ad te. Quem ex his elegero, germinabit virga eius: et cohibebo a me querimonias filiorum Israel, quibus contra vos murmurant. Locutusque est Moyses ad filios Israel: et dederunt ei omnes principes virgas per singulas tribus. Fueruntque virge XII absque virga Aaron. Quas cum posuisset Moyses coram Domino in tabernaculo testimonii, sequenti die regressus invenit germinasse virgam Aaron in domo Levi: et turgentibus gemmis eruperant flores, qui foliis dilatatis in amygdalas deformati sunt. Protulit ergo Moyses omnes virgas de conspectu Domini ad cunctos filios Israel: videruntque, et receperunt singuli virgas suas. Dixitque Dominus ad Moysen: Refer virgam Aaron in tabernaculum testimonii, ut servetur ibi in signum rebellium filiorum Israel, et quiescant querele eorum a me ne moriantur. Fecitque Moyses sicut preceperat Dominus. Dixerunt autem filii Israel ad Moysen: Ecce consumpti sumus, omnes perivimus. Quicumque accedit ad tabernaculum Domini, moritur. Num usque ad internecionem cuncti delendi sumus?

XVIII

Dixitque Dominus ad Aaron: Tu et filii tui, et domus patris tui tecum, portabitis iniquitatem sanctuarii: et tu et filii tui simul sustinebitis peccata sacerdotii vestri. Sed et fratres tuos de tribu Levi, et sceptrum patris tui sume tecum, prestoque sint, et ministrent tibi: tu autem et filii tui ministrabitis in tabernaculo testimonii. Excubabuntque Levite ad precepta tua, et ad cuncta opera tabernaculi: ita dumtaxat, ut ad vasa sanctuarii et altare non accedant, ne et illi moriantur, et vos pereatis simul. Sint autem tecum, et excubent in custodiis tabernaculi, et in omnibus cerimoniis eius. Alienigena non miscebitur vobis. Excubate in custodia sanctuarii, et in ministerio altaris: ne oriatur indignatio super filios Israel. Ego dedi vobis fratres vestros Levitas de medio filiorum Israel, et tradidi donum Domino, ut serviant in ministeriis tabernaculi eius. Tu autem et filii tui custodite sacerdotium vestrum: et omnia que ad cultum altaris pertinent, et intra velum sunt, per sacerdotes administrabuntur. Si quis externus accesserit, occidetur. Locutus est Dominus ad Aaron: Ecce dedi tibi custodiam primitiarum mearum. Omnia que sanctificantur a filiis Israel, tibi tradidi et filiis tuis pro officio sacerdotali, legitima sempiterna. Hec ergo accipies de his que sanctificantur et oblata sunt Domino. Omnis oblatio, et sacrificium, et quidquid pro peccato atque delicto redditur mihi, et cedit in sancta sanctorum, tuum erit et filiorum tuorum. In sanctuario comedes illud: mares tantum edent ex eo, quia consecratum est tibi. Primitias autem quas voverint et obtulerint filii Israel, tibi dedi, et filiis ac filiabus tuis, iure perpetuo. Qui mundus est in domo tua, vescetur eis. Omnem medullam olei, et vini, ac frumenti, quidquid offerunt primitiarum Domino, tibi dedi. Universa frugum initia, que gignit humus, et Domino deportantur, cedent in usus tuos. Qui mundus est in domo tua, vescetur eis. Omne quod ex voto reddiderint filii Israel, tuum erit. Quidquid primum erumpit e vulva cuncte carnis, quam offerunt Domino, sive ex hominibus, sive de pecoribus fuerit, tui iuris erit. Ita dumtaxat, ut pro hominis primogenito pretium accipias, et omne animal quod immundum est redimi facias. Cuius redemptio erit post unum mensem, siclis argenti V, pondere sanctuarii. Siclus XX obolos habet. Primogenitum autem bovis et ovis et capre non facies redimi, quia sanctificata sunt Domino. Sanguinem tantum eorum fundes super altare, et adipes adolebis in suavissimum odorem Domino. Carnes vero in usum tuum cedent. Sicut pectusculum consecratum et armus dexter tua erunt. Omnes primitias sanctuarii quas offerunt filii Israel Domino, tibi dedi et filiis ac filiabus tuis, iure perpetuo. Pactum salis est sempiternum coram Domino, tibi ac filiis tuis. Dixitque Dominus ad Aaron: In terra eorum nihil possidebitis, nec habebitis partem inter eos: ego pars et hereditas tua in medio filiorum Israel. Filiis autem Levi dedi omnes decimas Israhel in possessionem, pro ministerio quo serviunt mihi in tabernaculo federis: ut non accedant ultra filii Israel ad tabernaculum federis, nec committant peccatum mortiferum, solis filiis Levi mihi in tabernaculo servientibus, et portantibus peccata populi. Legitimum sempiternum erit in generationibus vestris. Nichil aliud possidebunt, decimarum oblatione contenti, quas in usus eorum et necessaria separavi. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: Precipe Levitis, atque denuntia: Cum acceperitis a filiis Israel decimas, quas dedi vobis, primitias earum offerte Domino, id est decimam partem decime, ut reputetur vobis in oblationem primitiarum, tam de areis quam de torcularibus et

universis que accipitis primitias offeretis domino et dabitis aaron sacerdoti. omnia que offeretis ex decimis et in donaria domini separabitis. optima et electa cuncta erunt. Dicesque ad eos. Si preclara et meliora queque obtuleritis ex decimis reputabitur vobis quasi de area et torculari dederitis primitias et comedetis eas in omnibus locis vestris tam vos quam familie vestre. quia pretium est pro ministerio quo servitis in tabernaculo testimonii. et non peccabitis super hoc egregia vobis et pinguia reservantes. ne polluatis oblationes filiorum israel et moriamini. XIX

Locutusque est dominus ad moysen et aaron dicens. Ista est religio victime quam constituit dominus. Precipe filiis israel ut adducant ad te vaccam rufam etatis integre in qua nulla sit macula nec portaverit iugum. tradetisque eam eleazaro sacerdoti. Qui eductam extra castra immolabit in conspectu omnium. et tinguens digitum in sanguine eius asperget contra fores tabernaculi septem vicibus. comburetque eam cunctis videntibus tam pelle et carnibus eius quam sanguine et fimo flamme tradentibus. Lignum quoque cedrinum et hysopum coccumque bis tinctum sacerdos mittet in flammam que vaccam vorat. Et tunc demum lotis vestibus et corpore suo ingredietur in castra commaculatusque erit usque ad vesperam. Sed et ille qui combusserit eam lavabit vestimenta sua et corpus et immundus erit usque ad vesperum. Colliget autem vir mundus cineres vacce et effundet eos extra castra in loco purissimo. ut sit multitudini filiorum israel in custodiam et in aquam aspersionis. quia pro peccato combusta est vacca. Cumque laverit qui vacce portaverat cineres vestimenta sua immundus erit usque ad vesperam. Habebunt hoc filii israel et advene qui habitant inter eos sanctum iure perpetuo. Qui tetigerit cadaver hominis et propter hoc septem diebus fuerit immundus. Aspergetur ex hac aqua die tertio et septimo et sic mundabitur. Si die tertio aspersus non fuerit septimo non poterit emundari. Omnis qui tetigerit humane anime morticinum et aspersus hac commixtione non fuerit polluet tabernaculum domini et peribit ex israel. quia aqua expiationis aspersus [non est] immundus erit et manebit spurcitia eius super eum. Ista est lex hominis qui moritur in tabernaculo. Omnes qui ingrediuntur tentorium illius et universa vasa que ibi sunt polluta erunt septem diebus. Vas quod non habuerit operculum nec ligaturam desuper immundum erit. Si quis in agro tetigerit cadaver occisi hominis aut per se mortuum sive os illius vel sepulchrum immundus erit septem diebus. Tollentque de cinere combustionis atque peccati et mittent aquas vivas super eos in vas. In quibus cum homo mundus tinxerit hysopum aspergetque ex eo omne tentorium et cunctam supellectilem et homines huiuscemodi contagione pollutos. Atque hoc modo mundus lustrabit immundum tertio et septimo die. Expiatusque die septimo lavabit et se et vestimenta sua et immundus erit usque ad vesperam. Si quis hoc ritu non fuerit expiatus peribit anima illius de medio ecclesie. quia sanctuarium domini polluit et non est aqua lustrationis aspersus. Erit hoc preceptum legitimum sempiternum. Ipse quoque qui aspergit aquas lavabit vestimenta sua. Omnis qui tetigerit aquas expiationis immundus erit usque ad vesperam. Quicquid tetigerit immundus immundum faciet. Et anima que horum quippiam tetigerit immunda erit usque ad vesperum. XX

Veneruntque filii israel et omnis multitudo in desertum sin mense primo. et mansit populus in cades. Mortuaque est ibi maria et sepulta in eodem loco. Cumque indigeret aqua populus coierunt adversum moysen et aaron. et versi in seditionem dixerunt. Utinam perissemus inter fratres nostros coram domino. Cur eduxistis ecclesiam domini in solitudinem ut et nos et nostra iumenta moriantur. Quare nos fecistis ascendere de egypto. et adduxistis in locum istum pessimum qui seri non potest. qui nec ficum gignit nec vineas nec malogranata. insuper et aquam non habet ad bibendum. Ingressusque moyses et aaron dimissa multitudine tabernaculum federis corruerunt proni in terram. clamaveruntque ad dominum et dixerunt. Domine deus audi clamorem populi huius et aperi eis thesaurum tuum fontem aque vive. ut satiati cesset murmuratio eorum. Et apparuit gloria domini super eos. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Tolle virgam et congrega populum tu et aaron frater tuus et loquimini ad petram coram eis. et illa dabit aquas. Cumque eduxeris aquam de petra bibet omnis multitudo et iumenta eius. Tulit igitur moyses virgam que erat in conspectu domini sicut preceperat

ta ei. congregata multitudine ante petram dixitque eis.
Audite rebelles et increduli. Num de petra hac vobis
aquam poterimus eicere. Cumque elevasset Moyses manum
percutiens virga bis silicem, egressae sunt aquae largissime
ita ut populus biberet et iumenta. Dixitque Dominus ad Mo
ysen et Aaron. Quia non credidistis mihi ut sanctifica
retis me coram filiis Israel, non introducetis hos populos
in terram quam dabo eis. Haec est aqua contradictionis ubi iur
gati sunt filii Israel contra Dominum, et sanctificatus est in eis.
Misit interea nuntios Moyses de Cades ad regem
Edom qui dicerent. Haec mandat frater tuus Israel. No
sti omnem laborem qui apprehendit nos, quomodo descen
derint patres nostri in Egyptum et habitaverimus ibi multo
tempore. Afflixeruntque nos Egyptii et patres nostros, et
quomodo clamaverimus ad Dominum et exaudierit nos,
miseritque angelum qui eduxerit nos de Egypto. Et
ecce in urbe Cades, quae est in extremis finibus tuis
positi, obsecramus ut nobis transire liceat per terram.
Non ibimus per agros et per vineas, non bibemus aquas
de puteis tuis, sed gradiemur via publica, nec ad dex
teram nec ad sinistram declinantes, donec transeamus
terminos tuos. Cui respondit Edom. Non transibi
tis per me. Alioquin armatus occurram tibi. Dixeruntque
filii Israel. Per tritam gradiemur viam, et si biberimus aquas
tuas nos et pecora nostra, dabimus quod iustum est.
Nulla erit in pretio difficultas: tantum velociter transe
amus. At ille respondit. Non transibitis. Statimque
egressus est obvius cum infinita multitudine et ma
nu forti. Nec voluit acquiescere deprecanti, ut conce
deret transitum per fines suos. Quam ob rem divertit ab
eo Israel. Cumque castra movissent de Cades, venerunt
in montem Hor, qui est in finibus terrae Edom, ubi locutus
est Dominus ad Moysen. Pergat inquit Aaron ad populos
suos. Non enim intrabit terram quam dedi filiis Israel,
eo quod incredulus fuerit ori meo ad aquas contradictionis.
Tolle Aaron et filium eius cum eo, et duces eos in
montem Hor. Cumque nudaveris patrem veste sua,
indues ea Eleazar filium eius, et Aaron colligetur
et morietur ibi. Fecit Moyses ut preceperat Dominus,
et ascenderunt in montem Hor coram omni multitudine.
Cumque Aaron exspoliasset vestibus suis, induit
eis Eleazar filium eius. Illo mortuo in montis super
cilio, descendit cum Eleazaro. Omnis autem multitudo
videns occubuisse Aaron flevit super eo .xxx. di
ebus per cunctas familias suas. XXI

Quod cum audisset Chananeus rex Arath qui
habitabat ad meridiem, venisse scilicet Israel per explo
ratorum viam, pugnavit contra illum, et victor existens
duxit ex eo predam. At Israel voto se Domino obligans
ait. Si tradideris populum istum in manu mea, dele
bo urbes eius. Exaudivitque Dominus preces Israel, et tra
didit eis Chananeum. Quem ille interfecit subversis
urbibus eius, et vocavit nomen loci illius Horma, id est
anathema. Profecti sunt autem et de monte Hor per
viam quae ducit ad mare Rubrum, ut circuirent terram
Edom. Et tedere cepit populum itineris ac laboris.
Locutusque contra Deum et Moysen ait. Cur eduxisti
nos de Egypto ut moreremur in solitudine? Deest
panis, non sunt aquae. Anima nostra iam nauseat super cibo
isto levissimo. Quam ob rem misit Dominus in populum igni
tos serpentes, ad quorum plagas et mortes plurimorum
venerunt ad [illegible] Moysen atque dixerunt.
Peccavimus quia [illegible] locuti sumus contra Dominum et te.
Ora ut tollat a nobis serpentes. Oravitque Moyses
pro populo, et locutus est Dominus ad eum. Fac serpentem eneum
et pone eum pro signo. Qui percussus aspexerit eum,
vivet. Fecit ergo Moyses serpentem eneum, et posu
it pro signo. Quem cum percussi aspicerent, sanaban
tur. Profectique filii Israel castra metati sunt in Hoboth.
Unde egressi fixere tentoria in Ieabarim, in solitudine
quae respicit Moab contra orientalem plagam. Et inde
moventes venerunt ad torrentem Zared. Quem
relinquentes castra metati sunt contra Arnon, quae est in de
serto, et prominet in finibus Amorrei. Siquidem Ar
non terminus est Moab, dividens Moabitas et Amor
reos. Unde dicitur in libro bellorum Domini. Sicut fecit in ma
ri Rubro, sic faciet in torrentibus Arnon. Scopu
li torrentium inclinati sunt ut requiescerent in Arnon,
et recumberent in finibus Moabitarum. Ex eo loco ap
paruit puteus, super quo locutus est Dominus ad Moysen.
Congrega populum, et dabo ei aquam. Tunc cecinit
Israel carmen istud. Ascendat puteus. Concinebant

puteus quem foderunt principes et paraverunt duces multitudinis in datore legis et in baculis suis. Profecti de solitudine mathana. De mathana in naaliel. De naaliel in bamoth. Bamoth vallis est in regione moab in vertice phasga quod respicit contra desertum. Misit autem israel nuntios ad seon regem amorreorum dicens. Obsecro ut transire mihi liceat per terram tuam. Non declinabimus in agros et vineas. non bibemus aquas ex puteis. via regia gradiemur donec transeamus terminos tuos. Qui concedere noluit ut transiret israel per fines suos. Quin potius exercitu congregato egressus est obviam in desertum. et venit in iasa. Pugnavitque contra eum. A quo percussus est in ore gladii. et possessa est terra eius ab arnon usque iebocb et filios amon. quia forti presidio tenebantur termini amonitarum. Tulit ergo israel omnes civitates eius et habitavit in urbibus amorrei. In esebon scilicet et viculis eius. Urbs esebon fuit regis seon amorrei. qui pugnavit contra regem moab. et tulit omnem terram que ditionis illius fuerat usque ad arnon. Idcirco dicitur in proverbio. Venite in esebon. edificetur et construatur civitas seon. Ignis egressus est de esebon. flamma de oppido seon. et devoravit arnon moabitarum. et habitatores excelsorum arnon. Ve tibi moab. peristi popule chamos. dedit filios eius in fugam et filias in captivitatem regi amorreorum seon. Iugum ipsorum disperiit ab esebon usque dibon. lassi pervenerunt in nophe et usque medaba. Habitavit itaque israel in terra amorrei. Misitque moyses qui explorarent iazer. cuius ceperunt viculos et possederunt habitatores. Verteruntque se et ascenderunt per viam basan. et occurrit eis og rex basan cum omni populo suo pugnaturus in edrai. Dixitque dominus ad moysen. Ne timeas eum quia in manu tua tradidi illum. et omnem populum ac terram eius. faciesque illi sicut fecisti seon regi amorreorum habitatori esebon. Percusserunt igitur et hunc cum filiis suis. universumque populum eius usque ad internicionem. et possederunt terram illius.

XXII

Profectique castra metati sunt in campestribus moab. ubi trans iordanem iericho sita est. Videns autem balach filius sephor omnia que fecerat israel amorreo. et quod pertimuissent eum moabite. et impetum eius ferre non possent. Dixit ad maiores natu madian. Ita delebit hic populus omnes qui in nostris finibus commorantur. Quomodo solet bos herbas usque ad radices carpere. Ipse erat eo tempore rex in moab. Misit ergo nuntios ad balaam filium beor ariolum. qui habitabat super flumen terre filiorum amon. ut vocarent eum et dicerent. Ecce egressus est populus ex egypto qui operuit superficiem terre sedens contra me. Veni igitur et maledic populo huic quia fortior me est. Si quomodo possim percutere et eicere eum de terra mea. Novi enim quod benedictus sit cui benedixeris. et maledictus in quem maledicta congesseris. Perrexerunt seniores moab et maiores natu madian habentes divinationis pretium in manibus. Cumque venissent ad balaam et narrassent ei omnia verba balach. ille respondit. Manete hic nocte et respondebo quicquid mihi dixerit dominus. Manentibus illis apud balaam. venit deus et ait ad eum. Quid sibi volunt homines isti apud te. Respondit balach filius sephor rex moabitarum misit ad me dicens. Ecce populus qui egressus est de egypto operuit superficiem terre. veni et maledic ei. si quomodo possim pugnans abigere eum. Dixitque deus ad balaam. Noli ire cum eis neque maledicas populo quia benedictus est. Qui mane consurgens dixit ad principes. Ite in terram vestram quia prohibuit me deus venire vobiscum. Reversi principes dixerunt ad balach. Noluit balaam venire nobiscum. Rursum ille multo plures et nobiliores quam ante miserat misit. Qui cum venissent ad balaam dixerunt. Sic dicit balac filius sephor. Ne cuncteris venire ad me. paratum honorare te. Et quicquid volueris dabo tibi. Veni et maledic populo isti. Respondit balaam. Si dederit mihi balach plenam domum suam argenti et auri. non potero immutare verbum domini dei mei. ut vel plus vel minus loquar. Obsecro ut hic maneatis etiam hac nocte. ut scire queam quid mihi rursum respondeat dominus. Venit ergo deus ad balaam nocte et ait ei. Si vocare te venerunt homines isti. surge et

vade cum eis. Ita dumtaxat ut quod tibi praecepero faci
as. Surrexit balaam mane et strata asina
sua profectus est cum eis. Et iratus est deus. Stetitque
angelus domini in via contra balaam qui sedebat asinae
et duos pueros habebat secum. Cernens asina an
gelum stantem in via evaginato gladio. avertit
se de itinere. et ibat per agrum. Quam cum verberaret
balaam. et vellet ad semitam reducere. stetit an
gelus in angustiis duarum maceriarum quibus vineae cin
gebantur. Quem videns asina iunxit se
parieti. et attrivit sedentis pedem. At ille iterum
verberabat et nichilominus angelus ad locum angustum
transiens ubi nec ad dexteram nec ad sinistram pot
erat deviari obvius stetit. Cumque vidisset asina stan
tem angelum. concidit sub pedibus sedentis. Qui iratus
vehementius caedebat fuste latera eius. Aperuitque dominus
os asinae et locuta est. Quid feci tibi. Cur percutis
me. ecce iam tertio. Respondit balaam. Quia com
meruisti et illusisti mihi. Utinam haberem gladium ut te per
cuterem. Dixit asina. Nonne animal tuum sum. cui
semper sedere consuevisti usque in praesentem diem. Dic quid
simile umquam fecerim tibi. At ille ait. numquam. Pro
tinus aperuit dominus oculos balaam et vidit ange
lum stantem in via evaginatum gladium in manu
tenentem. Adoravitque eum pronus in terram. Cui angelus
Cur inquid tertio verberasti asinam tuam. Ego veni
ut adversarer tibi quia perversa est via tua. mihique contraria.
Et nisi asina declinasset de via. dans locum re
sistenti. te occidissem. et illa viveret. Dixit balaam.
Peccavi nesciens quod tu stares contra me. Et nunc
si displicet tibi ut vadam. revertar. Ait angelus. Va
de cum istis. et cave ne aliud quam praecepero tibi loquaris.
Ivit igitur cum principibus. Quod cum audisset balach
egressus est in occursum eius. in oppido moabitarum
quod situm est in extremis finibus arnon. Dixitque
ad balaam. Misi nuntios ut vocarent te. cur
non statim venisti ad me. An quia mercedem adven
tui tuo reddere nequeo. Cui respondit ille. Ecce as
sum. Numquid loqui potero aliud nisi quod deus posuerit
in ore meo. Perrexerunt igitur simul et venerunt in
urbem quae in extremis regni eius finibus erat.

[gladium]

Cumque occidisset balach boves et oves. misit ad
balaam et principes qui cum eo erant munera. Mane
autem facto duxit eum ad excelsa baal. et intuitus est ex
tremam partem populi.

XXIII

Dixitque balaam ad balac. Edifica mihi hic. vii. aras
et para totidem vitulos. eiusdemque numeri arietes.
Cumque fecisset iuxta sermonem balaam inposuerunt
simul vitulum et arietem super aram. Dixitque balaam
ad balach. Sta paulisper iuxta holocaustum
tuum. donec vadam. si forte occurrat mihi dominus. Et
quodcumque imperaverit loquar tibi. Cumque abisset velociter
occurrit ei deus. Locutusque est ad eum balaam. vii.
inquid aras erexi. et inposui vitulum et arietem desuper.
Dominus autem posuit verbum in ore eius. et ait. Revertere
ad balach. et haec loqueris. Reversus invenit stantem
balach iuxta holocaustum suum. et omnes principes
moabitarum. Assumptaque parabola sua dixit. De a
ram adduxit me balach rex moabitarum de
montibus orientis. Veni inquid et maledic iacob
propera et detestare israhel. Quomodo maledicam cui
non maledixit deus. Qua ratione detester. quem dominus
non detestatur. De summis silicibus videbo eum. et de
collibus considerabo illum. Populus solus habitabit et inter
gentes non reputabitur. Quis dinumerare possit
pulverem iacob et nosse numerum stirpis israhel. Mori
atur anima mea morte iustorum et fiant novissima
mea horum similia. Dixitque balac ad balaam. Quid
est hoc quod agis. Ut malediceres inimicis meis
vocavi te. et tu econtrario benedicis eis. Cui ille
respondit. Num aliud possum loqui nisi quod iusserit
dominus. Dixit ergo balach. Veni mecum in alterum locum.
unde partem israhel videas. et totum videre non possis. Inde
maledicito ei. Cumque duxisset eum in locum sublimem
super verticem montis phasga. edificavit balaam
vii. aras. et inpositis super vitulis atque arietibus dixit
ad balach. Sta hic iuxta holocaustum tuum donec
ego pergam obvius. Cui cum dominus occurrisset po
suissetque verbum in ore eius ait. Revertere ad balach et
haec loqueris ei. Reversus invenit eum stantem iuxta
holocaustum suum. et principes moabitarum cum eo.
Ad quem balach. Quid inquid locutus est dominus. At

ille assumpta parabola sua ait. Sta balach et ausculta. audi fili sephor. Non est deus quasi homo ut mentiatur. nec ut filius hominis ut mutetur. Dixit ergo et non faciet? locutus est et non implebit? Ad benedicendum adductus sum. benedictionem prohibere non valeo. Non est ydolum in iacob. nec videtur simulachrum in israel. Dominus deus eius cum eo est. et clangor victorie regis in illo. Deus eduxit eum de egypto cuius fortitudo similis est rinocerotis. Non est augurium in iacob nec divinatio in israel. Temporibus suis dicetur iacob et israeli. quid operatus sit deus. Ecce populus ut leena consurget et quasi leo erigetur. Non accubabit donec devoret predam et occisorum sanguinem bibat. Dixitque balach ad balaam. Nec maledicas ei. nec benedicas. Et ille ait. Nonne dixi tibi. quod quicquid mihi dominus imperaret hoc facerem. Et ait balach ad eum. Veni et ducam te ad alium locum. si forte placeat deo ut inde maledicas eis. Cumque duxisset eum super verticem montis phogor qui respicit solitudinem. Dixit ei balaam. Edifica mihi hic .vii. aras et para totidem vitulos eiusdem numeri arietes per singulas aras. Fecit balach ut balaam dixerat. imposuitque vitulos et arietes per singulas aras.

XXIIII

Cumque vidisset balaam quod placeret domino ut benediceret israeli nequaquam abiit ut ante perrexerat ut augurium quereret. sed dirigens contra desertum vultum suum. et elevans oculos vidit israel in tentoriis commorantem per tribus suas. Et irruente in se spiritu dei. assumpta parabola ait. Dixit balaam filius beor. Dixit homo cuius obturatus est oculus. dixit auditor sermonum dei. qui visionem omnipotentis intuitus est. qui cadit. et sic aperiuntur oculi eius. Quam pulchra tabernacula tua iacob et tentoria tua israel. ut valles nemorose. ut horti iuxta fluvios irrigui. ut tabernacula que fixit dominus. Quasi cedri prope aquas. Fluet aqua de situla eius. et semen illius erit in aquas multas. Tolletur propter agag rex. et auferetur regnum illius. Deus eduxit illum de egypto. cuius fortitudo similis est rinocerotis. Devorabunt gentes hostes illius ossaque eorum confringent et perforabunt sagittis. Accubans dormivit ut leo et quasi leena. quam suscitare nullus audebit. Qui benedixerit tibi erit et ipse benedictus et qui maledixerit in maledictione reputabitur. Iratusque balach contra balaam complosis manibus ait. Ad maledicendum inimicis meis vocavi te quibus e contrario tercio benedixisti. Revertere ad locum tuum. Decreveram quidem magnifice honorare te. Sed dominus privavit honore disposito. Respondit balaam ad balach. Nonne nunciis tuis quos misisti ad me dixi. Si dederit mihi balach plenam domum suam argenti et auri non potero preterire sermonem domini dei mei. Ut vel boni quid vel mali proferam ex corde meo. Sed quicquid dominus dixerit hoc loquar. Verumtamen pergens ad populum meum dabo consilium quid populus tuus huic populo faciat extremo tempore. Sumpta igitur parabola rursum ait. Dixit balaam filius beor. Dixit homo cuius obturatus est oculus. dixit auditor sermonum dei qui novit doctrinam altissimi et visiones omnipotentis videt. qui cadens apertos habet oculos. Videbo eum. sed non modo. intuebor illum. sed non prope. Orietur stella ex iacob et consurget virga ex israel. et percutiet duces moab. vastabitque omnes filios seth. et erit idumea possessio eius. hereditas seir cedet inimicis suis. Israel vero fortiter aget. De iacob erit qui dominetur et perdat reliquias civitatis. Cumque vidisset amalech. assumens parabolam ait. Principium gentium amalech. cuius extrema perdentur. Vidit quoque cineum. et assumpta parabola ait. Robustum est quidem habitaculum tuum. Sed si in petra posueris nidum tuum et fueris electus de stirpe cayn. quamdiu poteris permanere? Assur enim capiet te. Assumptaque parabola sua iterum locutus est. Heu quis victurus est quando ista faciet deus. Venient in trieribus de ytalia superabunt assyrios. vastabuntque hebreos et ad extremum etiam ipsi peribunt. Surrexitque balaam. et reversus est in locum suum. Balach quoque via qua venerat rediit.

XXV

Morabatur autem eo tempore israel in sethim. Et fornicatus est populus cum filiabus moab

q̄ uocauerant eos ad sacrificia sua. At illi come
derunt cū eis. ⁊ adorauerunt deos eorum. Initiat⁹
q̄ ē isrl̄ beelphegor. ⁊ irat⁹ dn̄s. ait ad mo
ysen. Tolle cunctos principes p̄pli. ⁊ suspende e
os contra solē in patibul̄. ut auertat̄ furor meus
ab isrl̄. Dixitq̄ moyses ad iudices isrl̄. Oc
cidat unusq̄sq̄ proximos suos q̄ initiati s̄ beel
phegor. Et ecce unus de filiis isrl̄ intrauit corā
fr̄ibz suis ad scortū madianitem. uidente mo
ysē. ⁊ oī turba filiorum isrl̄. Qui flebant an̄ fo
res tabernaculi. Qd̄ cū uidisset finees filius eleaza
ri filii aaron sacerdotis. surrexit de medio mul
titudinis ⁊ arrepto pugione. ingressus ē p̄ uirū
isrl̄ite in lupanar ⁊ perfodit ambos simul. uirū
scilicet ⁊ mulierē in locis genitalib⁹. cessauitq̄ pla
ga a filiis isrl̄. ⁊ occisi s̄. xx.iiii. milia hom̄
Dixitq̄ dn̄s ad moysen. Finees filius eleazari
filii aaron sacerdotis. auertit irā meā a filiis is
rahel. q̄r zelo meo commot⁹ ē contra eos. ut n̄ ip̄e de
lerē filios isrl̄ zelo meo. Idcirco loquere ad eū.
Ecce do ei pacē federis mei. ⁊ erit tā ip̄i q̄m se
mini illi⁹ pactū sacerdotii sempiternū. q̄r zelat⁹ ē
p̄ deo suo. ⁊ expiauit scel⁹ filiorum isrl̄. Erat autē
nomē uiri isrl̄ite. q̄ occis⁹ ē cū madianitide
zambri filius salu. dux de cognatione ⁊ tribu symeo
nis. Porro mulier madianitis. q̄ pariter interfecta
ē uocabat̄. chozbi filia sur principis nobilis
simi madianitarum. Locutusq̄ ē dn̄s ad moysē
dicēs. Hostes uos sentiant madianite ⁊ per
cutite eos. q̄r ⁊ ip̄i hostilit̄ egerunt contra uos ⁊
deceperunt insidiis per ydolū phogor ⁊ chozbi filiā
ducis madian sororē suā q̄ percussa ē in die pla
ge pro sacrilegio phogor. XXVI

Postq̄m noxiorum sanguis effus⁹ ē. Dixit
dn̄s ad moysen ⁊ ad eleazarū filiū aaron sa
cerdotē. Numerate omnē summā filiorum isrl̄. a.
xx. annis ⁊ s̄. per domos ⁊ cognationes suas. cunctos
q̄ q̄ possunt ad bella procedere. Locuti s̄ itaq̄ mo
yses ⁊ eleazar sacerdos in campestrib⁹ moab. super
iordanē contra iericho ad eos q̄ erant a. xx. annis
⁊ s̄. sic dn̄s imperarat. q̄rum iste ē numer⁹. Rubē

primogenitus isrl̄. huius filius enoch. a q̄ familia
enochitarum ⁊ phallu a q̄ familia phalluitarum
⁊ esrom a q̄ familia esronitarū ⁊ carmi a quo
familia carmitarum. Hee s̄ familie de stirpe rubē
q̄rum numer⁹ inuent⁹ ē. xl.tria milia. ⁊. dcc. xxx.
Filius phallu heliab huius filii namuel ⁊ dathā
⁊ abiron. Isti s̄ dathan ⁊ abiron principes p̄pli
q̄ surrexerunt contra moysen ⁊ aaron. in seditione chore
qn̄ aduersū dn̄m rebellaret ⁊ aperiens t̄ra os suū
deuorauit chore. morientib⁹ plurimis qn̄ combussit
ignis. cc.l. uiros. ⁊ factū ē grande miraculū ut chore
pereunte filii illi⁹ nō morerentur. Filii symeon p̄
cognationes suas. namuel ab hoc familia namu
helitarum. Iamin ab hoc familia iaminitarum iachin
ab hoc familia iachinitarum. Zare ab hoc familia zarei
tarum. Saul ab hoc familia saulitarum. Hee s̄ familie
de stirpe symeon. Q̄rum omnis nūs fuit. xx. duo
milia. cc. Filii gad p̄ cognationes suas. Sephon
ab hoc familia sephonitarum. Aggi ab hoc familia ag
gitarum. Suni ab hoc familia sunitarum. Ozni ab hoc
familia oznitarum. Her. ab hoc familia heritarum. Arod.
ab hoc familia aroditarum. Arihel ab hoc familia arihe
litarum. Iste s̄ familie gad. Q̄rum omnis nūs fuit
xl. milia quingentorum. Filii iuda her ⁊ onan qui
ambo mortui s̄ in t̄ra chanaan. Fueruntq̄ filii
iuda p̄ cognationes suas. Sela a q̄ familia selai
tarum. phares a q̄ familia pharesitarum. Zare a q̄
familia zareitarum. Porro filii phares esrom a q̄
familia esronitarum. ⁊ amul a q̄ familia amulita
rū. Iste s̄ familie iude. q̄rum oīs nūs fuit. lxx.
milia quingentorum. Filii isachar p̄ cognationes suas
thola a quo familia tholaitarum. phua a q̄ fami
lia phuaitarum. Iasub a q̄ familia iasubitarum.
Semran a q̄ familia semranitarum. Hee s̄ cognationes
ysachar. q̄rum nūs fuit. lx.iiii. mil̄. ccc. Filii
zabulon p̄ cognationes suas. Sared a q̄ familia
sareditarum. helon a q̄ famil̄ helonitarum. Ialel
a q̄ familia ialelitarum. Hee s̄ cognationes zabulon
q̄rum nūs fuit. lx. mil̄. quingentorum. Filii ioseph
p̄ cognationes suas. manassen ⁊ ephraym. De
manasse ortus ē machir a q̄ familia machiritarum.

tarum.
machir genuit galaad a q familia galaadi
Galaad habuit filios hiezer a q familia iezeri
tarum. et heleth a q familia helethitarum. et asrihel
a q familia asrihelitarum. et sechem a q famili
sechemitarum. et semida a q familia semidaita
rum. et epher a q familia epheritarum. Fuit autem
epher pater salphaad q filios non habebat sed tantum fi
lias. quarum ista sunt nomina. maala. et noha et egla.
et melcha. et thersa. Hec sunt familie manasse
et numerus earum. l. duo milia. dcc. Filii autem ephraim
per cognationes suas fuerunt hii. Suthala
a q familia suthalaitarum. becher a q familia
becheritarum. Tehen a q familia tehenitarum. Por
ro filius suthala fuit heran. a q familia hera
nitarum. hec sunt cognationes filiorum ephraym.
quorum numerus fuit. xxx. duo. milia. d. Isti sunt filii
ioseph per familias suas. Filii beniamyn in
cognationibus suis. bale a q familia baleitarum.
Azbel a quo familia azbelitarum. Ahiram
a q familia ahiramitarum. suphan a quo
familia suphamitarum. hupham a q familia hu
phamitarum. filii bale hered. et noeman.
de hered familia hereditarum. De noeman
familia noemanitarum. hii sunt filii beniamin
per cognationes suas. quorum numerus fuit. xl. v. milia.
dc. Filii dan. per cognationes suas. Suham
a q familia suhamitarum. Hec sunt cognationes
dan. per familias suas. omnes fuere suhamite
quorum numerus fuit. lxiiii. milia. cccc. Filii aser per
cognationes suas. Iemna a q familia iemnaita
rum. iessui a q familia iessuitarum. brie a q fami
lia brieitarum. Filii brie haber. a q familia habe
ritarum. et melchiel a q familia melchielitarum.
Nomen autem filie aser fuit sara. Hee cognatio
nes filiorum aser et numerus eorum. l. tria milia qua
dringentorum. Filii nepthalim per cognationes su
as. Iesihel a q familia iesihelitarum. guni a
q familia gunitarum. iesser a q familia iesseri
tarum. Sellem a q familia sellemitarum. Hec sunt
cognationes filiorum nepthalim per familias suas
quorum numerus. xl. v. milia. cccc. Ista est summa fili
orum israel. qui recensiti sunt. dc. milia et mille
septingenti. xxx. Locutusque est dominus ad moysen
dicens. Istis dividetur terra iuxta numerum vo
cabulorum in possessiones suas. pluribus ma
iorem partem dabis et paucioribus minorem. Singulis
sicut nunc recensiti sunt tradetur possessio. Ita dun
taxat ut sors terram tribubus dividat et familiis. Quod
quod sorte contigerit hoc vel plures accipiant vel
pauciores. Hic quoque est numerus filiorum levi per fami
lias suas. Gerson a q familia gersonitarum. Ca
ath a q familia caathitarum. Merari a q mari
tarum. Hec sunt familie levi. familia lobni. familia
hebroni. familia mooli. familia musi. familia
chori. At vero caath genuit amram. qui habuit ux
orem iocabeth filiam levi. que nata est ei in egypto.
Hec genuit viro suo amram. filios aaron
et moysen. et mariam sororem eorum. De aaron
orti sunt nadab et abiu et eleazar et ythamar
quorum nadab et abiu mortui sunt cum obtulissent
ignem alienum coram domino. Fueruntque omnes qui numerati
sunt. xx. tria milia generis masculini ab uno mense
et supra. qui non sunt recensiti inter filios israel. nec eis cum
ceteris est data possessio. Hic est numerus filiorum israel.
qui descripti sunt a moyse et eleazaro sacerdote in
campestribus moab super iordanem contra iericho. Inter
quos nullus fuit eorum et qui ante numerati sunt. a moyse
et aaron in deserto synai. Predixerat enim dominus quod
omnes morerentur in solitudine. nullusque remansit
ex eis nisi caleph filius iephone. et iosue filius nun.

XXVII

Accesserunt autem filie salphaad
filii epher filii galaad. filii machir filii
manasse qui fuit filius ioseph. quarum sunt nomina. ma
ala et noa. et egla. et melcha et thersa. Stete
runtque coram moyse et eleazaro sacerdote et cunctis principibus
ipsi ad ostium tabernaculi federis atque dixerunt.
Pater noster mortuus est in deserto. nec fuit in seditione
que concitata est contra dominum sub chore sed in peccato suo mor
tuus est. hic non habuit mares filios. Cur tollitur
nomen eius de familia sua. quia non habet filium. Date
nobis possessionem inter cognatos patris nostri.
Retulitque moyses causam earum ad iudicium domini.

Cui dix' ad eū. Justā rē postulant filie salp
haad. da eis possessionē int' ɔgnatos p̄ris sui.
⁊ ei i hēditate succedat. Ad filios aut̄ isrl' loq'ris
hec. Homo cū mortu' fuit absq; filio, ad filiā
ei' tnsibit hēditas. Si filiā n̄ hūit, hēbit suc
cessores fr̄s suos. Qđ si ⁊ fr̄s n̄ fuint, dabit'
hēditatē fr̄ib; p̄ris ei'. Sin aut̄ n̄c patruos
hūit dabit' hēditas. hys q̄ ei pximi s̄. Eritq;
hoc filys isrl' sc̄m lege ppetua. sic̄ p̄cepit dn̄s
moysi. Dix' q; dn̄s ad moysen. Ascēde i mō
tē istū ad abarim. ⁊ ɔtēplare inde t'rām. q̄m
datur' sū filys isrl'. Cūq; uidis eā. ibis ⁊ tu
ad ppl'm tuū. sic̄ iuit fr̄ tuus aaron. q2 offen
distis me i deserto sin. i ɔtdictōe mltitudīs. n'c
sc̄ificare me uoluistis corā ea sup aq̄s. Hec s̄
aq̄ ɔtdictōis i cades desto sin. Cui rn̄dit mo
yses. Puideat dn̄s ds̄ sp̄uū oīs carnis hoiēz
q̄ sit sup mltitudine hac̄. ⁊ possit exire ⁊ intrē
añ eos. ⁊ educē illos ul' introducē. ne sit ppl's
dn̄i sic̄ oues absq; pastore. Dixq; dn̄s ad eū.
Tolle iosue filiū nun. uirū inq̄ ē sp̄c di. ⁊ pone
manū tuā sup eū q̄ stabit corā eleazaro sac'
dote. ⁊ oī mltitudīe ⁊ dabis ei p̄cepta. cūctis
uidētib' ⁊ ptē gl'e tue. ut audiat eū oīs sina
goga filior isrl'. p hoc siq̄d agendū erit, ele
azar sacdos ɔsulz dnm. ad u'bū ei' egredietr
⁊ ingdiet ipe ⁊ oīs fily isrl' cū eo ⁊ cet'a mlr
titudo. Fecit moyses ut p̄ceperat dn̄s. Cūq; tu
lisset iosue. statuit eū corā eleazaro sacdote
⁊ oī frequēcia ppli. ⁊ ipositis capiti ei' manib;
cūcta replicauit q̄ mādauat dn̄s. XVIII

Dixit q; dn̄s ad moysen. Precipe filys
isrl'. ⁊ dices ad eos. Oblacōnē meā ⁊ pa
nes ⁊ incēsū odoris suauissimi. offe p tēpa
sua. Hec s̄ sacrificia q̄ offrre debetis. Agnos
anniclos imaculatos duos cottidie i holocau
stū sepituū. vnū offetis mane ⁊ alter ad ue
spera. Decimā ptē ephi sil'e q̄ ɔspsa sit oleo
purissio ⁊ hēat q'rtā ptē hin. holocaustum
iuge ē. qđ obtulistis i mōte sinai. i odore sua
uissimi icensi dn̄i. ⁊ libabitis uini q'rtam
ptē hin. p agnos singl'os i sc̄uario dn̄i. Alterq;
q; agnū silr offetis ad uespā iuxta omnē
ritū sacrificij matutini ⁊ libamtor ei' oblōnē
suauissimi odoris dn̄o. Die aut sabbti offetis
duos agnos anniclos imaculatos. ⁊ duas deci
as sil'e oleo ɔspse in sacrificio ⁊ liba q̄ rite fūd
dunt' p singl'a sabbta i holocaustū sepituū. In
kalendis aut̄ idē in mēsiū exordys offetis ho
locaustū dn̄o. uitulos de armto duos. arietē
vnū. Agnos anniclos .vij. imaculatos. ⁊ tres de
cimas sil'e oleo ɔspse i sacrificio p singl'os uitu
los. ⁊ duas decias sil'e oleo ɔspse p singl'os ari
etes. ⁊ decimā decie sil'e ex oleo i sacrificio p agnos
singl'os holocaustū suauissimi odoris. atq; in
cesi ē dn̄o. Libamita aut̄ uini. q̄ p singl'a fun
denda s̄ uictimas ista erit. Media ps hin. p uitu
los singl'os. t'cia p ariete q'rta p agnū. hoc erit
holocaustū p omēs mēses. q̄ s̄ anno uertēte succedūt.
hyrcus q; offeretr dn̄o. p pc̄is i holocaustū se
pitui. cū libamtis suis. Mēse aut̄ p'mo. xiiij.
die mēsis. phase dn̄i erit. ⁊ xv. die sollepnitas.
Septē dieb; uescētr azimis. quar dies p'ma uenera
bil' ⁊ sc̄a erit. Omē op' suile n̄ facietis i ea. offe
retisq; i incēsū holocaustū dn̄o. uitulos de armē
to duos. arietē vnū. Agnos anniclos imaculatos
vij. ⁊ sacrificia singlor ex sil'a q̄ ɔspsa sit oleo
tres decias p singl'os uitulos ⁊ duas decias p
arietē. Et decimā decie. p agnos singl'os. idē
p .vij. agnos. Et hyrcū p pcō vnū. ut expietr
p uob. p't holocaustū matutinū. qđ sep offetis.
Ita facietis p singl'os dies. vij. dieb'. In fomitē
ignis. ⁊ i odorē suauissimū dn̄o. q̄ surget de holo
causto ⁊ de libacōib; singlor. Dies q; .vij'. cele
berrim' ⁊ sc̄s erit uob. omē qđ suile n̄ facietis i
eo. Dies ⁊ iā p'mitiuor. qn̄ offertis nouas
fruges dn̄o expletis ebdomadib; uenerabil' et
sc̄a erit. omē op' suile n̄ facietis i ea. offetisq;
holocaustū i odorē suauissimū dn̄o. uitulos
de armto duos. arietē vnū. ⁊ agnos anniclos
imaculatos .vij. Atq; i sacrificijs eor sil'e oleo
ɔspse. tres decias p singl'os uitulos. p arietes

duos. ꝑ agnos decimā decie q̄ simul s̄ agni .vij.
hyrcū q̄ꝫ qui mactat̄ ꝑ expiatōe ꝑt̄ holocau
sti sempitnū. ⁊ liba eī. Inmaculata offeretis
omnia cū libacōib̄ suis. XXIX
Mensis ēt .vij. p̄ma dies uenerabil̄ ⁊ scā
erit uob̄. omē op̄ suile nō facietis ī ea. q̄ᷓ dies
clangoris ē ⁊ tubaꝝ. offeretisq̄ꝫ holocaustū ī
odorē suauissimū dn̄o. vitulū de armento vnū.
arietē vnū. Agnos ānicl̄os imaculatos .vij.
⁊ ī sacrificijs eoꝝ simile oleo ↄsp̄se. tres decimas
ꝑ singlos uitulos. Duas decīas ꝑ arietē. vnā
decīā ꝑ agnū. q̄ simul s̄ agni .vij. Et hyrcū
ꝑ pcc̄o q̄ offertur ꝑ expiatōe ppli. ꝑt̄ holo
caustū kalendaꝝ cū sacrificijs suis ⁊ holocau
stū sempitnū cū libacōib̄ solitis eisdē cerimōijs
offeretis ī odorē suauissimū īcensū dn̄o. Decīa
q̄ꝫ dies mēsis hui̅ .vij.ᵐⁱ erit uob̄ scā atq̄ꝫ uenera
bil̄. ⁊ affligetis aīas urās. omē op̄ suile n̄ fa
cietis ī ea. offeretisq̄ꝫ holocaustū dn̄o ī odorē
suauissimū. Vitulū de armento vnū. Arietē
vnū. agnos ānicl̄os imaculatos .vij. ⁊ ī sac
ficijs eoꝝ simile oleo ↄsp̄se tres decīas ꝑ uitulos
singlos. Decīas duas ꝑ arietē decimā decie
ꝑ agnos singlos q̄ s̄ simul .vij. agni. Et hyr
cū ꝑ pcc̄o absq̄ꝫ hys q̄ offri ꝑ delicto solet īex
piacōē ⁊ holocaustū sempitnū ī sacrificō ⁊ liba
minib̄ eoꝝ. XV.ᵐᵒ uo die mēsis .vij.ᵐⁱ q̄ uob̄ scā erit
atq̄ꝫ uenerabil̄. omē op̄ suile n̄ facietis ī ea. s̄
celebrabitis sollēpnitatē dn̄o .vij. dieb̄ꝫ. of
feretisq̄ꝫ holocaustū ī odorē suauissimū dn̄o.
vitulos de armento .xiij.ᶜⁱᵐ arietes duos. agnos
ānicl̄os .xiiij.ᶜⁱᵐ imaculatos ⁊ ī libamētis eoꝝ
simile oleo ↄsp̄se. tres decīas ꝑ uitulos singlos
q̄ s̄ simul uituli .xiij. ⁊ duas decīas arieti vno.
Id ē simul arietib̄ duob̄. ⁊ decimā decie agnis
singlis. q̄ s̄ simul agni .xiiij. Et hyrcū ꝑ pcc̄o
absq̄ꝫ holocausto sempitno. ⁊ sacrificio. ⁊ libamie
eī. In die altō offeretis uitulos de armento
.xij.ᶜⁱᵐ Aries duos. Agnos ānicl̄os imaculatos
.xiiij. sacrificiaq̄ꝫ ⁊ libamīa singloꝝ ꝑ uitulos
⁊ arietes ⁊ agnos rite celebrabitis. Et hyrcū

ꝑ pcc̄o absq̄ꝫ holocausto sempitno sacrificioq̄ꝫ
eī ⁊ libamie. Die .iij. offeretis uitulos .xi.
arietes duos. Agnos ānicl̄os imaculatos .
.xiiij.ᶜⁱᵐ Sacrificiaq̄ꝫ ⁊ libamīa singloꝝ ꝑ ui
tulos ⁊ arietes ⁊ agnos rite celebrabitis.
⁊ hyrcū ꝑ pcc̄o absq̄ꝫ holocausto sempitno
sacrificō ⁊ libamie eī. Die .iiij. offeretis vi
tulos .x. arietes duos agnos ānicl̄os ima
culatos .xiiij. Sacrificiaq̄ꝫ eoꝝ ⁊ libamīa
singloꝝ ꝑ uitulos ⁊ arietes ⁊ agnos rite
celebrabitis. ⁊ hyrcū ꝑ pcc̄o absq̄ꝫ holocau
sto sempitno sacrificōq̄ꝫ eī ⁊ libamie. Die
.v.ᵗᵒ offetis uitulos .ix.ᵘᵉ arietes duos. agnos
ānicl̄os imaculatos .xiiij. sacrificiaq̄ꝫ ⁊ liba
mina singloꝝ. ꝑ uitulos ⁊ arietes. ⁊ agnos
rite celebrabitis. ⁊ hyrcū ꝑ pcc̄o. absq̄ꝫ holo
causto sempitno sacrificōq̄ꝫ eī. ⁊ libamie. Die
.vi. offeretis uitulos .viij. arietes duos ag
nos ānicl̄os imaculatos .xiiij. sacrificiaq̄ꝫ
⁊ libamīa singloꝝ ꝑ uitulos ⁊ arietes. ⁊ ag
nos rite celebrabitis. ⁊ hyrcū ꝑ pcc̄o absq̄ꝫ
holocausto sempitno. sacrificōq̄ꝫ eī ⁊ libamie.
Die .vij. offeretis uitulos .vij. arietes du
os agnos ānicl̄os imaculatos .xiiij. sacri
ficiaq̄ꝫ ⁊ libamīa singloꝝ. ꝑ uitulos ⁊ arie
tes ⁊ agnos rite celebrabitis ⁊ hyrcū ꝑ pec
cato absq̄ꝫ holocausto sempitno. sacrificioq̄ꝫ
eī ⁊ libamie. Die .viij. q̄ ē celeberrim̄. omē
op̄ suile n̄ facietis. offeretes holocaustū ī
odorē suauissimū dn̄o. uitulū unū. arietē
vnū. agnos ānicl̄os imaculatos .vij. sa
crificiaq̄ꝫ eī ⁊ libamīa singloꝝ ꝑ uitulos
⁊ arietes. ⁊ agnos rite celebrabitis. ⁊ hyr
cū ꝑ pcc̄o holocausto sempitno. sacrificioq̄ꝫ [absq̄ꝫ]
eī ⁊ libamie. Hec offeretis dn̄o ī sollēp
nitatib̄ꝫ urīs. ꝑt̄ uota. ⁊ oblacōnes sponta
neas ī holocausto ⁊ ī sacrificō ⁊ ī sacrificio
nū libamie ⁊ ī hostijs pacificis. XXX
Narrauitq̄ꝫ moyses filijs isrl̄ oīa
q̄ ei dn̄s ipaᷓuerat. ⁊ locut̄ ē ad p̄ncipes tri
buū filioꝝ isrl̄. Iste ē smo quē p̄cep̄ dn̄s.

Si quis virorum votum domino voverit aut se constrinxerit iuramento, non faciet irritum verbum suum, sed omne quod promisit implebit. Mulier si quippiam voverit, et se constrinxerit iuramento, que est in domo patris sui, et in etate adhuc puellari, si cognoverit pater votum quod pollicita est, et iuramentum quo obligavit animam suam, et tacuerit, voti rea erit: quicquid pollicita est et iuravit, opere complebit. Sin autem statim ut audierit, contradixerit pater, et vota et iuramenta eius irrita erunt, nec obnoxia tenebitur sponsioni, eo quod contradixerit pater. Si maritum habuerit, et voverit aliquid, et semel verbum de ore eius egrediens animam illius obligaverit iuramento, qua die audierit vir, et non contradixerit, voti rea erit, reddetque quodcumque promiserat. Sin autem statim audiens contradixerit, et irritas fecerit pollicitationes eius, verbaque quibus obstrinxerat animam suam, propicius ei erit Dominus. Vidua et repudiata quicquid voverint reddent. Uxor in domo viri sui cum se voto constrinxerit et iuramento, si audierit vir et tacuerit, nec contradixerit sponsioni, reddet quodcumque promiserat. Sin autem extemplo contradixerit, non tenebitur promissionis rea, quia maritus contradixit, et Dominus ei propicius erit. Si voverit et iuramento se constrinxerit, ut per ieiunium vel ceterarum rerum abstinentiam affligat animam suam, in arbitrio viri erit, ut faciat, sive non faciat. Quod si audiens vir tacuerit, et in alteram diem distulerit sententiam, quicquid voverat atque promiserat reddet, quia statim ut audivit tacuit. Sin autem contradixerit postquam rescivit, portabit ipse iniquitatem eius. Iste sunt leges quas constituit Dominus Moysi inter virum et uxorem, inter patrem et filiam, que in puellari adhuc etate est, vel que manet in parentis domo.

XXXI

Locutusque est Dominus ad Moysen dicens: Ulciscere prius filios Israel de Madianitis, et sic colligeris ad populum tuum. Statimque Moyses: Armate, inquit, ex vobis viros ad pugnam, qui possint ultionem Domini expetere de Madianitis. Mille viri de singulis tribubus eligantur ex Israel qui mittantur ad bellum. Dederuntque millenos de cunctis tribubus, id est xii. milia expeditorum ad pugnam. Quos misit Moyses cum Finees filio Eleazari sacerdotis, vasa quoque sancta et tubas ad clangendum tradidit ei. Cumque pugnassent contra Madianitas atque vicissent, omnes mares occiderunt, et reges eorum Evi et Recem et Sur et Ur et Rebe, quinque principes gentis. Balaam quoque filium Beor interfecerunt gladio. Ceperuntque mulieres eorum et parvulos, omniaque pecora et cunctam supellectilem: quicquid habere potuerant depopulati sunt: tam urbes quam viculos et castella flamma consumpsit. Et tulerunt predam et universa que ceperant tam ex hominibus quam ex iumentis, et adduxerunt ad Moysen et ad Eleazarum sacerdotem et ad omnem multitudinem filiorum Israel. Reliqua autem utensilia portabant ad castra in campestribus Moab, iuxta Iordanem contra Iericho. Egressi sunt autem Moyses et Eleazar sacerdos et omnes principes synagoge in occursum eorum extra castra. Iratusque Moyses principibus exercitus, tribunis et centurionibus qui venerant de bello, ait: Cur feminas reservastis? Nonne iste sunt que deceperunt filios Israel ad suggestionem Balaam, et prevaricari vos fecerunt in Domino super peccato Phogor, unde et percussus est populus? Ergo cunctos interficite quicquid est generis masculini, etiam in parvulis, et mulieres que noverunt viros in coitu iugulate. Puellas autem et omnes feminas virgines reservate vobis, et manete extra castra vii. diebus. Qui occiderit hominem, vel occisum tetigerit, lustrabitur die iii. et vii. Et de omni preda, sive vestimentum fuerit, sive vas, et aliquid in utensilia preparatum, de caprarum pellibus et pilis et ligno expiabitur. Eleazar quoque sacerdos ad viros exercitus qui pugnaverant sic locutus est: Hoc est preceptum legis quod mandavit Dominus Moysi: Aurum et argentum et es et ferrum et stagnum et plumbum, et omne quod potest transire per flammas, igne purgabitur. Quicquid autem non potest sustinere ignem, aqua expiationis sanctificabitur: et lavabitis vestimenta vestra die vii. et purificati postea castra intrabitis. Dixitque Dominus ad Moysen: Tollite summam eorum que capta sunt ab homine usque ad pecus, tu et Eleazar sacerdos et omnes principes vulgi: dividesque ex equo predam inter eos qui pugnaverunt et egressi sunt ad bellum, et inter omnem reliquam multitudinem. Et separabis partem Domino ab his qui pugnaverunt et

fuerunt in bello. unam animam de quingentis tam ex homi-
nibus quam ex bubus et asinis et ovibus. et dabis eam eleazaro
sacerdoti. quia primitie domini sunt. Ex media quoque parte fili-
orum israel. accipies quinquagesimum caput hominum et
boum. et asinorum et ovium cunctorumque animantium et da-
bis ea levitis qui excubant in custodiis tabernaculi
domini. Feceruntque moyses et eleazar sicut preceperat
dominus. Fuit autem preda quam exercitus ceperat ovium dc.
lxx.v. milia. Boum lxx.duo milia. Asinorum lx.
milia et mille. Anime hominum sexus feminei que non cognoverant
viros. xxx.duo milia. Dataque est media pars
his qui in prelio fuerunt. Ovium ccc.xxx.vii. milia
quingente. e quibus in partem domini supputate sunt dc.lxx.v.
et de bubus xxxvi. milibus boves lxx.duo. De
asinis xxx. milibus quingentis. asini lx.unus. De
animabus hominum xvi. milibus cesserunt in partem domini
xxx.due anime. tradiditque moyses numerum primi-
tiarum domini eleazaro sacerdoti. sicut ei fuerat imperatum
ex media parte filiorum israel. quam separaverat his qui
in prelio fuerant. De media vero parte que contigerat reliqu(e)
multitudini. id est de ovibus ccc.xxx.vii. milibus quinge-
ntis. et de asinis xxx. milibus quingentis. et de bubus
xxx.vi. milibus. et de hominibus xvi. milibus. Tulit
moyses quinquagesimum caput. et dedit levitis qui
excubabant in tabernaculo domini sicut preceperat dominus. Cum-
que accessissent principes exercitus ad moysen et tribuni
centurionesque dixerunt. Nos servi tui recensuimus nu-
merum pugnatorum quos habuimus sub manu nostra. et ne unus
quidem defuit. ob hanc causam offerimus in donariis domini
singuli quod in preda auri potuimus invenire. perischeli-
des armillas anulos et dextralia ac murenulas
ut depreceris pro nobis dominum. Susceperuntque moyses
et eleazar sacerdos omne aurum in diversis speciebus
pondere sicli xvi. milia. dcc.l. siclos. a tribunis
et centurionibus. Unusquisque enim quod in preda rapuerat
suum erat. et susceptum intulerunt in tabernaculum testimonii
in monimentum filiorum israel coram domino. XXXII

Filii autem ruben et gad habebant pecora multa
et erat illis in iumentis infinita substantia. Cumque vidissent
iazer et galaad aptas alendis animalibus terras.
venerunt ad moysen et ad eleazar sacerdotem
et principes multitudinis atque dixerunt. Astaroth et
dibon. et iazer. et nemra esebon. et eleale. et saban
et nebo et beon terra quam percussit dominus in conspectu fili-
orum israel. regionis uberrime est ad pastum animalium
et nos servi tui habemus iumenta plurima. precamurque
si invenimus gratiam coram te. ut des nobis famulis tu-
is eam in possessionem nec facias nos transire iorda-
nem. Quibus respondit moyses. Numquid fratres vestri ibunt
ad pugnam. et vos hic sedebitis. Cur subvertitis
mentes filiorum israel ne transire audeant in locum quem
eis daturus est dominus. Nonne ita egerunt patres vestri.
quando misi de cades barne ad explorandam terram.
Cumque venissent usque ad vallem botri. lustrata omni
regione subverterunt cor filiorum israel. ut non intrarent
fines quos eis dominus dedit. Qui iuravit iratus
dicens. Si videbunt homines isti qui ascenderunt ex egyp-
to a xx. annis et supra terram quam sub iuramento polli-
citus sum abraham. ysaac. et iacob et noluerunt sequi
me preter caleph filium iephone cenezeum et iosue
filium nun. isti impleverunt voluntatem meam. Iratusque
dominus adversum israel. circumduxit eum per desertum xl.
annis donec consumeretur universa generatio que fecerat
malum in conspectu eius. Et ecce inquid vos surrexistis
pro patribus vestris incrementa et alumpni hominum pec-
catorum. ut augeretis furorem domini contra israel. Quia si
nolueritis sequi eum. in solitudine populum derelinquet.
et vos causa eritis necis omnium. At illi prope
accedentes dixerunt. Caulas ovium fabricabimus
et stabula iumentorum. Parvulis quoque nostris urbes
munitas. Nos autem ipsi armati et accincti per-
gemus ad prelium ante filios israel. donec introdu-
camus eos ad loca sua. Parvuli nostri et quicquid
habere possumus. erunt in urbibus muratis. propter habitato-
rum insidias. Non revertemur in domos nostras usque dum
possideant filii israel hereditatem suam. nec quicquam que-
remus trans iordanem. quia iam habemus possessionem nostram
in orientali plaga. Quibus moyses ait. Si fa-
citis quod promittitis expediti pergite coram domino
ad pugnam et omnis vir bellator armatus iorda-
nem transeat. donec subvertat dominus inimicos suos
et subiciatur ei omnis terra. tunc eritis inculpabiles. et

apud dominum. et apud israel. et obtinebitis regiones quas vultis coram domino. Sin autem quod dicitis non feceritis. nulli dubium est quin peccetis in dominum. Et scitote quoniam peccatum vestrum apprehendet vos. Edificate ergo urbes parvulis vestris et caulas ac stabula ovibus ac iumentis et quod polliciti estis implete. Dixeruntque filii gad et ruben ad moysen. Servi tui sumus quod iubet dominus noster faciemus. Parvulos nostros et mulieres et pecora ac iumenta relinquemus in urbibus galaad. Nos autem famuli tui omnes expediti pergemus ad bellum. sicut tu domine loqueris. Precepit ergo moyses eleazaro sacerdoti et iosue filio nun et principibus familiarum per tribus israel. et dixit ad eos. Si transierint filii gad et filii ruben vobiscum iordanem omnes armati ad bellum coram domino. et vobis fuerit terra subiecta date eis galaad in possessionem. Sin autem noluerint transire vobiscum in terram chanaan. inter vos habitandi accipiant loca. Responderuntque filii gad et filii ruben. Sicut locutus est dominus servis suis. ita faciemus. Ipsi armati pergemus coram domino in terram chanaan et possessionem iam suscepisse nos confitemur trans iordanem. Dedit itaque moyses filiis gad et ruben. et dimidie tribui manasse filii ioseph regnum seon regis amorrei. et regnum og regis basan. et terram eorum cum urbibus suis per circuitum. Igitur extruxerunt filii gad. dibon. et astaroth et aroher. et roth. sophan. et iazer iecba. et bethnera et betharan. urbes munitas ac caulas pecoribus suis. Filii vero ruben edificaverunt esebon et eleale et chariathaim et nabo et baalmeon versis nominibus. sabama quoque imponentes vocabula urbibus quas extruxerant. Porro filii machir filii manasse perrexerunt in galaad. et vastaverunt eam interfecto amorreo habitatore eius. Dedit ergo moyses terram galaad machir filio manasse qui habitavit in ea. Iair autem filius manasse abiit et occupavit vicos eius. quos appellavit auothiair id est villas iair. Nobe quoque perrexit et apprehendit canaath cum viculis suis. Vocavitque eam ex nomine suo nobe.

Hec sunt mansiones filiorum israel. XXXIII qui egressi sunt de egypto per turmas suas. in manu moysi et aaron quas descripsit moyses iuxta castrorum loca. que domini iussione mutabat. Profecti igitur de ramasse mense primo. xv. die mensis primi. secunda die phase filii israel. in manu excelsa videntibus cunctis egyptiis et sepelientibus primogenitos quos percusserat dominus. Nam et in diis eorum exercuerat ultionem. Castra metati sunt in socoth. Et de socoth. venerunt in etham. que est in extremis finibus solitudinis. Inde egressi venerunt contra phiahiroth que respicit beelsephon. et castra metati sunt ante magdalum. Profectique de phiahiroth. transierunt per medium mare in solitudinem et ambulantes tribus diebus per desertum etham castra metati sunt in mara. Profectique de mara venerunt in helim ubi erant xii. fontes aquarum et palme. lxx. ibique castra metati sunt. Sed et inde egressi fixere tentoria super mare rubrum. Profectique de mari rubro. castra metati sunt in deserto sin. Unde egressi venerunt in depheca. Profectique de depheca castra metati sunt in halus. Egressique de halus. raphidim fixere tentoria. ubi populo aqua defuit ad bibendum. Profectique de raphidim castra metati sunt in deserto synai. egressi venerunt ad se [sed et de solitudine synai] pulchra concupiscentie. Profectique de sepulchris concupiscentie castra metati sunt in aseroth. et de aseroth venerunt in rethma. castra metati sunt in remonphares. [profectique de rethma] Unde egressi venerunt in lebna. et de lepna castra metati sunt in ressa. Egressique de ressa venerunt in celatha. Unde profecti castra metati sunt in monte sepher. Egressi de monte sepher venerunt in arada. Inde proficiscentes castra metati sunt in maceloth. Profectique de maceloth venerunt in thaath. Et de thaath castra metati sunt in thare. Unde egressi fixere tentoria in methca. Et de methca castra metati sunt in esmona. Profectique de esmona venerunt in moseroth. Et de moseroth castra metati sunt in banaiacan. Egressique de banaiacan venerunt in montem gadgad. Unde profecti castra metati sunt in getebatha. Et de getebatha venerunt in hebrona. Egressique de ebrona castra metati sunt in asion gaber. Inde

profecti venerunt in desertum sin. hec est cades. Egressique de cades. castra metati in monte hor. in extremis finibus terre edom. Ascenditque aaron sacerdos montem hor iubente domino. et ibi mortuus est. Anno quadragesimo egressionis filiorum israel ex egypto. mense quinto prima die mensis. cum esset annorum centum. xx. trium. Audivitque chananeus rex arad qui habitabat ad meridiem in terra chanaan. venisse filios israel. Et profecti de monte hor. castra metati sunt in salmona. Unde egressi venerunt in phinon. Profectique de phinon castra metati sunt in oboth. et de oboth venerunt in ieabarim que est in finibus moabitarum. Profectique de ieabarim fixere tentoria in dibongad. Unde egressi castra metati sunt in elmon deblathaim. Egressique de elmon deblathaim venerunt ad montem abarim contra nabo. Profectique de montibus abarim transierunt ad campestria moab super iordanem contra iericho. Ibique castra metati sunt de bethsimon usque ad belsathim in planioribus locis moabitarum ubi locutus est dominus ad moysen. Precipe filiis israel et dic ad eos. Quando transieritis iordanem intrantes terram chanaan. disperdite cunctos habitatores regionis illius. Confringite titulos et statuas comminuite atque omnia excelsa vastate mundantes terram. et habitantes in ea. ego enim dedi vobis illam in possessionem quam dividetis sorte. pluribus dabitis latiorem et paucis angustiorem. Singulis ut sors ceciderit ita tribuetur hereditas. per tribus et familias possessio dividetur. Sin autem nolueritis interficere habitatores terre. qui remanserint erunt vobis quasi clavi in oculis et lancee in lateribus. et adversabuntur vobis in terra habitationis vestre. Et quicquid illis facere cogitaveram vobis faciam. XXXIIII

Locutusque est dominus dicens. Precipe filiis israel. et dices ad eos. Cum ingressi fueritis terram chanaan et in possessionem vobis sorte ceciderit hiis finibus terminabitur. Pars meridiana incipiet a solitudine sin. que est iuxta edom. et habebit terminos contra orientem mare salsissimum. qui circuibunt australem plagam per ascensum scorpionis. ita ut transeant in senna et perveniant in meridiem usque ad cadesbarne. Unde egredientur confinia ad villam nomine addar. et tendent usque ad semonam. Ibitque per gyrum terminus ab esemona usque ad torrentem egypti et maris magni littore finietur. Plaga autem occidentalis a mari magno incipiet. et ipso fine claudetur. Porro ad septentrionalem plagam a mari magno termini incipient pervenientes usque ad montem altissimum. a quo venies in emath. usque ad terminos sedada. Ibuntque confinia usque zephrona. et villam henan. Hii erunt termini in parte aquilonis. Inde metabuntur fines contra orientalem plagam. De villa henan usque sephama. Et de sephama descendent termini in rebla contra fontem daphnim. Inde pervenient contra orientem ad mare cenereth. et tendent usque ad iordanem et ad ultimum salsissimo claudentur mari. Hanc habebitis terram per fines suos in circuitu. Precepitque moyses filiis israel. dicens. Hec erit terra quam possidebitis sorte. et quam iussit dominus dari novem tribubus. et dimidie tribui. Tribus enim filiorum ruben per familias suas. et tribus filiorum gad. iuxta cognationum suarum numerum. Media quoque tribus manasse id est due et semis tribus. Acceperunt partem suam trans iordanem contra iericho ad orientalem plagam. Et ait dominus ad moysen. Hec sunt nomina virorum qui terram vobis divident. Eleazar sacerdos. et iosue filius nun. et singuli principes de singulis tribubus. quorum ista sunt vocabula. De tribu iuda caleph filius iephone. De tribu symeon. Samuhel filius amiud. De tribu beniamyn helidad filius chaselon. De tribu filiorum dan bocci filius iogli. Filiorum ioseph. De tribu manasse annihel filius ephod. De tribu ephraym chamuhel filius septham. De tribu zabulon. elisaphan. filius pharnach. De tribu ysachar. dux phatiel filius ozan. De tribu aser abiud filius salomi. De tribu nepthalim. phedahel filius amiud. Hii sunt quibus precepit dominus ut dividerent filiis israel terram chanaam. XXXV

Hec q: locut' ē dñs ad moysen. ī capestrib;
moab sup iordanē ɔt iericho. Precipe
filijs isrl' ut dent leuitis de possessionib;
suis urbes ad habitādū. ʒ suburbana ear
per circuitū. ut ipi ī oppidis maneāt. ʒ subur
bana sint pecorib; ac iumētis. q̄ a muris
ciuitatū forinsec' p circuitū mille passuū
spacio tendent. ɔt orientē duo milia cubi
tor. ʒ ɔt meridiē silr duo milia. Ad mare
q̄q; qd respicit ad occidentē eade mēsura erit. Et
septentrionalis plaga eqli t'mio finiet'. Erūt
q: urbes ī medio ʒ foris suburbana. De ipis
aut oppidis q̄ leuitis dabitis. vi. erūt ī fu
gitiuoꝝ auxilia separata. ut fugiat ad ea
q̄ fuderit sanguinē. Exceptis hijs. alia. xl.
duo oppida id ē siml' xl. viij. cū suburbanis
suis. Ipeq: urbes q̄ dabūt' ex possessionib;
filioꝝ isrl'. Ab hijs q̄ plus hñt plures aufe
rent. ʒ q̄ min' pauciores. Singli iuxta mē
suram hereditatis sue dabūt oppida leuitis.
Ait dñs ad moysen. Loquere filijs isrl' ʒ dices
ad eos. Qn̄ t'nsgsi fu'itis iordanē ī t'rā cha
naan decnite q̄ ce debeāt ī psidia fugitiuo
rū qui nolētes sanguinē fuderint. In quibus
cū fugit' pfug' cognat' occisi eū n̄ poterit
occidere. donec stet ī ɔspcu multitudinis ʒ causa
ill' iudicet'. De ipis aut urbib; q̄ ad fugi
tiuoꝝ subsidia separant' tres erūt t'ns iordanē
ʒ tres ī t'rā chanaan. tā filijs isrl' q̄m aduē
nis atq; pegrinis. ut fugiat ad eas q̄ nolēs
sanguinē fuderit. Si q̄s f'ro pcusserit. ʒ mortu'
fu'it q̄ pcussus ē. reus erit homicidij. ʒ ipe mo
rietur. Si lapidē iecerit. ʒ ictus occubuerit. silr
punietur. Si ligno pcussus ī'erit pcussor
sanguinē uindicabit'. Ppinqu' occisi homicidā i
terficiet. stati ut appheñderit eū ꝑimet. Si p o
diū q̄s hominē ipulerit ul' iecerit q̄ppiā ī eū
p insidias. aut cū eēt īimic' manu pcusserit
ʒ ille mortu' fu'it. pcussor homicidij reus erit.
Cognat' occisi stati ut iuenerit eū. iugulabit.
Qd si fortuitu ʒ absq; odio ʒ inimicitijs qd

q̄m hoc fecit. ʒ hoc audiēte ppło fu'it ɔpba
tū atq: int' pcussorē ʒ ppinquū sanguinis
q̄stio uētilata. liberabit' innocēs de ultoris manu
ʒ reducet' p sētentiā ī urbē ad q̄m ɔfugerat
manebitq; ibi donec sacdos magn' q̄ oleo sco
unct' ē moriat'. Si int'fector ext' fines urbiū
q̄ exulib; deputate sūt fu'it iuent' ʒ pcussus ab
eo q̄ ultor ē sanguinis. absq; noxa erit q̄ eū occi
dit. Debuerat eni pfug' usq; ad mortē pōti
ficis ī urbe residē. Postq̄m aut ille obierit ho
micida reuertet' in t'rā suā. Hec s'pitna erūt
ʒ legitima ī cūctis hitacōib; u'ris. Homicida sub
testib; puniet'. ad uni testimoniū nłłs ɔdepnabit'.
Nō accipietis p'ciū ab eo q̄ reus ē sanguinis. stati
ʒ ipe morietur. Exules ʒ pfugi añ mortē pon
tificis nūllo mō ī urbes suas reuti poterūt. ne
polluatis t'rā hitacōis u're q̄ īsontiū cruore
maculat'. n' alit' expiari pt n̄ p eī sanguinē qui
alterius sanguinē fuderit. atq: ita emūdabit' u'ra
possessio. me ɔmorāte uobiscū. Ego eni sū dñs
qui habito int' filios isrl'. XXXVI
Accesserūt aut ʒ pncipes familiaꝝ galaad
filij machir. filij manasse de stirpe filioꝝ ioseph.
locutiq: s moysi corā pncipib; isrl'. atq: dixert.
Tibi dño nro p'cepit dñs. ut t'rām diuideres
filijs isrl'. ʒ ut filiab; salphaad fr̄is nr̄i dares
possessionē debitā p'ri. Q's si alterius trib; hoīes
uxores acceperint. sequet' possessio sua. ʒ t'nslata
ad aliā tribū de nr̄a hereditate minuet'. atq: ita
fiet. ut cū iubileꝰ id ē q̄nq̄gesim' ann' remissio
nis aduenit. ɔfundat' sortiū distributio. ʒ alioꝝ
possessio ad alios t'nseat. Respondit moyses filijs
isrl'. ʒ dño p'cipiēte ait. Recte trib; filioꝝ ioseph
locuta ē. ʒ hec lex sup filiab; salphaad a dño p
mulgata ē. Nubant quib; uolūt. tm ut sue trib;
hoib; ne ɔmisceat' possessio filioꝝ isrl' de tribu
ī tribū. Oms eni uiri ducet uxores de tribu ʒ
ɔgnacōe sua ʒ cūcte femie maritos de eade tribu
accipiet. ut hereditas pmaneat ī familijs n̄ s mi
sceant' trib;. S; ita maneāt ut a dño separate sūt.
Fecerūtq; filie salphaad. ut fu'at ipatū ʒ nup

Hecrunt maala z thsa. z egla. z melcha z noba
filyis patrui sui. de familia manasse qui fuit fi
lius ioseph. Et possessio que illis fuerat data in tribu
ta. mansit in tribu z familia patris earum. Hec sunt
mandata atque iudicia que precepit dominus per manum
moysi ad filios israel. in campestribus moab super ior
danem contra iericho. Incipit liber deuteronomii

Hec sunt verba que locutus est moyses
ad omnem israel trans iordanem in so
litudine campestri contra mare rubr
um inter pharan z thophel z laban
et aseroth. ubi auri est plurimum
xi. diebus de oreb per viam montis seir usque cadesbar
ne. Quadragesimo anno. xi. mense prima die mensis
Locutus est moyses ad filios israel. omnia que preceperat
illi dominus ut diceret eis postquam percussit seon regem a
morreorum qui habitavit in esebon z og regem basan.
qui mansit in aseroth z in edrai trans iordanem in terra mo
ab. Cepitque moyses explanare legem z dicere. Dominus
deus noster locutus est ad nos in oreb dicens. Sufficit vobis
quod in hoc monte mansistis. Revertimini z venite ad
montem amorreorum. z ad cetera que ei proxima sunt campestria
atque montana z humiliora loca contra meridiem. z iuxta
litus maris. terram chananeorum z libani. usque ad flu
men magnum eufraten. En inquit tradidi vobis.
Ingredimini z possidete eam. Super qua iuravit dominus pa
tribus vestris. abraham. ysaac. z iacob. ut daret illam
eis z semini eorum post eos. Dixique vobis in illo tempore. non
possum solus sustinere vos. quia dominus deus vester multiplica
vit vos. z estis hodie sicut stelle celi plurimi. Dominus
deus patrum vestrorum addat ad hunc numerum multa mi
lia. z benedicat vobis sicut locutus est. Non valeo solus
vestra negotia sustinere z pondus ac iurgia. Date
ex vobis viros sapientes z gnaros. z quorum conversatio
sit probata in tribubus vestris. ut ponam eos vobis princi
pes. Tunc respondistis mihi. bona res est quam vis facere
Tulique de tribubus vestris viros sapientes z nobiles
z constitui eos principes tribunos. z centuriones z
quinquagenarios ac decanos. qui docerent vos singula
Precepique eis dicens. Audite illos. z quod iustum
est iudicate. sive civis sit ille. sive peregrinus. nulla erit
distantia personarum. Ita parvum audietis ut ma
gnum. nec accipietis cuiusquam personam quia dei iudicium
est. Quod si difficile vobis aliquid visum fuerit referte
ad me z ego audiam. Precepique omnia que facere de
beretis. Profecti autem de oreb transivimus per heremum
terribilem z maximam solitudinem quam vidistis.
per viam montis amorrei sicut preceperat dominus deus noster
nobis. Cumque venissemus in cadesbarne dixi vobis.
Venistis ad montem amorrei. quem dominus deus noster
daturus est nobis. vide terram quam dominus deus tuus dat tibi.
Ascende z posside eam. sicut locutus est dominus deus noster patribus
tuis. noli metuere nec quicquam paveas. Et accessi
stis ad me omnes. atque dixistis. Mittamus viros
qui considerent terram z renuntient per quod iter debeamus ascen
dere. z ad quas pergere civitates. Cumque mihi sermo pla
cuisset. misi e vobis. xii. viros. singulos de tribu
bus suis. Qui cum perrexissent. z ascendissent in
montana. venerunt usque ad vallem botri. z con
siderata terra sumentes de fructibus eius. ut ostenderent
ubertatem. attulerunt ad nos atque dixerunt. Bona est
terra quam dominus deus noster daturus est nobis. Et noluistis
ascendere. sed increduli ad sermonem domini dei nostri mur
murastis in tabernaculis vestris atque dixistis. Odit
nos dominus. z idcirco eduxit nos de terra egypti. ut
nos traderet in manu amorrei atque deleret. Quo ascendemus
nuntii terruerunt cor nostrum dicentes. maxima mul
titudo est z nobis in statura procerior. urbes magne
z ad celum usque munite. filios enachim vidi
mus ibi. z dixi vobis nolite metuere. nec timeatis
eos. Dominus deus qui ductor est noster. pro vobis ipse pug
nabit sicut fecit in egypto videntibus cunctis. z in so
litudine ipsi vidistis. Portavit te dominus deus tuus
ut solet homo gestare parvulum suum. in omni via
per quam ambulastis. donec veniretis ad locum istum.
z nec sic quidem credidistis domino deo vestro qui precessit
vos in via z metatus est locum in quo tentoria figere
deberetis nocte ostendens vobis iter per ignem. z
die per columpnam nubis. Cumque audisset dominus
vocem sermonum vestrorum. iratus iuravit z ait.
Non videbit quispiam de hominibus generationis
huius pessime terram bonam quam sub iuramento

pollicitus sum patribus vestris preter chaleph filium iephone. Ipse enim videbit eam et ipsi dabo terram quam calcavit et filiis eius, quia secutus est dominum. Nec mirandum indignatio in populum. cum mihi quoque iratus dominus propter vos dixerit. Nec tu ingredieris illuc. Sed iosue filius nun minister tuus ipse intrabit pro te. Hunc exhortare et robora. et ipse sorte terram dividat israeli. Parvuli vestri de quibus dixistis quod captivi ducerentur. et filii qui hodie boni ac mali ignorant distantiam ipsi ingredientur. et ipsis dabo terram. et possidebunt eam. Vos autem revertimini et abite in solitudinem per viam maris rubri. Et respondistis michi peccavimus domino. Ascendemus atque pugnabimus. sicut precepit nobis dominus deus noster. Cumque instructi armis pergeretis in montem. Ait michi dominus. Dic ad eos. Nolite ascendere. neque pugnetis. non enim sum vobiscum. ne cadatis coram inimicis vestris. Locutus sum et non audistis. Sed adversantes imperio domini et tumentes superbia ascendistis in montem. Itaque egressus amorreus qui habitabat in montibus. et obviam veniens persecutus est vos. sicut solent apes persequi et cecidit de seir usque horma. Cumque reversi ploraretis coram domino non audivit vos nec voci vestre voluit acquiescere. Sedistis ergo in cadesbarne multo tempore. II

Profectique inde venimus in solitudinem que ducit ad mare rubrum. sicut michi dixerat dominus. et circuivimus montem seir longo tempore. Dixitque dominus ad me. Sufficit vobis circuire montem istum. Ite contra aquilonem. Et populo precipe dicens. Transibitis per terminos fratrum vestrorum filiorum esau qui habitant in seir. et timebunt vos. Videte ergo diligenter ne moveamini contra eos. neque enim dabo vobis de terra eorum quantum potest unius pedis calcare vestigium. quia in possessionem esau dedi montem seir. Cibos emetis ab eis pecunia et comedetis. aquam emptam haurietis et bibetis. Dominus deus tuus benedixit tibi in omni opere manuum tuarum novit iter tuum quomodo transieris solitudinem hanc magnam. per xl. annos habitans tecum dominus deus tuus et nichil tibi defuit. Cumque transissemus fratres nostros filios esau qui habitant in seir per viam campestrem de helath et de asiongaber. venimus ad iter quod ducit in desertum moab. Dixitque dominus ad me. Non pugnes contra moabitas. nec ineas adversus eos prelium. non enim dabo tibi quicquid de terra eorum. quia filiis loth tradidi ar in possessionem. Emim primi fuerunt habitatores eius. populus magnus et validus. et tam excelsus. ut de enachim stirpe quasi gigantes crederentur. et essent similes filiorum enachim. Denique moabite appellant eos emim. In seir autem prius habitaverunt horrei. Quibus expulsis atque deletis habitaverunt filii esau. sicut fecit israhel in terra possessionis sue quam dedit ei dominus. Surgentes ergo ut transiremus torrentem zareth venimus ad eum. Tempus autem quo ambulavimus de cadesbarne usque ad transitum torrentis zareth. xxxviii. annorum fuit. donec consumeretur omnis generatio hominum bellatorum de castris. sicut iuraverat dominus. Cuius manus fuit adversum eos. ut interirent de castrorum medio. Postquam autem universi ceciderunt pugnatores. Locutus est dominus ad me dicens. Tu transibis hodie terminos moab. urbem nomine ar. et accedens in vicina filiorum amon. Cave ne pugnes contra eos. nec moveas adversus eos prelium. Non enim dabo tibi de terra filiorum amon. quia filiis loth dedi eam in possessionem. Terra gigantum reputata est. et in ipsa olim habitaverunt gigantes quos amonite vocant zazomim populus magnus et multus et procere longitudinis. sicut enachim quos delevit dominus a facie eorum. et fecit illos habitare pro eis. Sicut fecerat filiis esau. qui habitant in seir delens horreos. et terram eorum illis tradens quam possident usque in presens. Eveos quoque qui habitabant in aserim usque gazam cappadoces expulerunt qui egressi de cappadocia deleverunt eos et habitaverunt pro illis. Surgite et transite torrentem arnon. Ecce tradidi in manu tua seon regem esebon amorreum. et terram eius. Incipe possidere et committe adversus eum prelium. hodie incipiam mittere terrorem atque formidinem tuam in populos. qui habitant sub omni celo ut audito nomine tuo paveant. et in morem parturientium contremiscant. et dolore teneantur. Misi ergo nuntios de solitudine cademoth ad seon regem esebon. verbis pacificis dicens. Transibimus per terram tuam publica gradiemur via. non declinabimus neque ad dexteram neque ad sinistram. Alimenta pro pecunia vende nobis ut vescamur. Aquam pecunia tribue et sic bibemus. Tantum est ut nobis concedas transitum. Sicut fecerunt

filii esau qui habitant in seir. et moabite qui morantur in ar. donec veniamus ad iordanem et transeamus in terram quam dominus deus noster daturus est nobis. Noluitque seon rex esebon dare nobis transitum. quia induraverat dominus deus tuus spiritum eius. et obfirmaverat cor illius. ut traderetur in manus tuas. sicut nunc vides. Dixitque dominus ad me. Ecce cepi tradere tibi seon et terram eius. incipe possidere eam. Egressusque est seon obviam nobis cum omni populo suo ad pugnam in iessa. et tradidit eum dominus deus noster nobis. percussimusque eum cum filiis et omni populo suo. cunctasque urbes in tempore illo cepimus. interfectis habitatoribus earum. viris ac mulieribus et parvulis. non reliquimus in eis quicquam absque iumentis que in partem venere predantium et spoliis urbium quas cepimus. ab aroer que est super ripam torrentis arnon oppido quod in valle situm est usque galaad. non fuit vicus et civitas que nostras effugeret manus. omnes tradidit dominus deus noster nobis. absque terra filiorum amon. ad quam non accessimus. et cunctis que adiacent torrenti ieboch et urbibus montanis. universisque locis a quibus nos prohibuit dominus deus noster.

III

Itaque conversi ascendimus per iter basan. Egressusque est og rex basan in occursum nobis cum omni populo suo ad bellandum in edrai. Dixitque dominus ad me. ne timeas eum. quia in manu tua traditus est cum omni populo ac terra sua. faciesque ei sicut fecisti seon regi amorreorum qui habitavit in esebon. Tradidit ergo dominus deus noster in manibus nostris etiam og regem basan. et universum populum eius. percussimusque eos usque ad internitionem. vastantes cunctas civitates illius uno tempore. Non fuit oppidum quod nos effugeret. Sexaginta urbes et omnem regionem argob. regni og in basan. cuncte urbes erant munite muris altissimis. portisque et vectibus. absque oppidis innumeris que non habebant muros. et delevimus eos sicut feceramus seon regi esebon disperdentes omnem civitatem virosque ac mulieres ac parvulos. Iumenta autem et spolia urbium diripuimus. tulimusque illo in tempore terram de manu duorum regum amorreorum qui erant trans iordanem a torrente arnon usque ad montem hermon. quem sydonii sarion vocant. et amorrei sanir. omnes civitates que site sunt in planitie. et universam terram galaad et basan. usque ad selcha et edrai. civitates regni og in basan. Solus quippe og rex basan restiterat de stirpe gygantum. Monstratur lectus eius ferreus qui est in rebbath filiorum amon. novem cubitos habens longitudinis. et quattuor latitudinis ad mensuram cubiti virilis manus. Terramque possedimus tempore illo. ab aroer que est super ripam torrentis arnon usque ad mediam partem montis galaad. et civitates illius dedi ruben et gad. Reliquam autem partem galaad et omnem basan regni og tradidi medie tribui manasse omnem regionem argob. cuncta basan vocabatur terra gygantum. Iair filius manasse possedit omnem regionem argob usque ad terminos gessuri et machati. Vocavitque ex nomine suo basan avoth iair. id est villas iair usque in presentem diem. Machir quoque dedi galaad. Et tribubus ruben et gad dedi terram galaad usque ad torrentem arnon. medium torrentis. et confinium usque ad torrentem ieboch qui est terminus filiorum amon. et planitiem solitudinis atque iordanem. et terminos cenereth usque ad mare deserti quod est salsissimum. ad radices montis phasga contra orientem. Precepique vobis in tempore illo dicens. Dominus deus noster dat vobis terram hanc in hereditatem. expediti precedite fratres vestros filios israel omnes viri robusti absque uxoribus et parvulis ac iumentis. Novi enim quod plura habeatis pecora et in urbibus remanere debebunt quas tradidi vobis donec requiem tribuat dominus fratribus vestris. sicut vobis tribuit et possideant et ipsi terram quam daturus est eis trans iordanem tunc revertetur unusquisque in possessionem suam quam dedi vobis. Iosue quoque in tempore illo precepi dicens. Oculi tui viderunt que fecit dominus deus noster duobus his regibus. sic faciet omnibus regnis ad que transiturus es. Ne timeas eos. dominus enim deus vester pugnabit pro vobis. Precatusque sum dominum in tempore illo dicens. Domine deus tu cepisti ostendere servo tuo magnitudinem tuam. fortissimamque manum. neque enim est alius deus vel in celo vel in terra. qui possit facere opera tua. et comparari fortitudini tue. Transibo igitur et videbo terram hanc optimam trans iordanem et montem istum egregium et libanum. Iratusque est michi dominus propter vos nec exaudivit me. sed dixit michi. Sufficit

tibi. nequaquam ultra loquaris de hac re ad me. Ascende cacumen fasge. et oculos tuos circumfer ad occidentem et ad aquilonem. austrumque et orientem et aspice. Nam non transibis Iordanem istum. Praecipe Iosue et corrobora eum atque conforta. quia ipse praecedet populum istum et dividet eis terram quam visurus es. Mansimusque in valle contra fanum phogor.

Et nunc Israel audi praecepta et iudicia quae ego doceo te. ut faciens ea vivas et ingrediens possideas terram. quam Dominus Deus patrum vestrorum daturus est vobis. Non addetis ad verbum quod vobis loquor. neque auferetis ex eo. Custodite mandata Domini Dei vestri. quae ego praecipio vobis. Oculi vestri viderunt omnia quae fecit Dominus contra beelphegor. quomodo contriverit omnes cultores eius de medio vestri. Vos autem qui adhaeretis Domino Deo vestro. vivitis universi usque in praesentem diem. Scitis quod docuerim vos praecepta atque iustitias. sicut mandavit mihi Dominus Deus meus. sic facietis ea in terra quam possessuri estis. et observabitis et implebitis opere. Haec est enim vestra sapientia et intellectus coram populis. ut audientes universa praecepta haec dicant. En populus sapiens et intelligens. gens magna. Nec est alia natio tam grandis quae habeat deos appropinquantes sibi. sicut Deus noster adest cunctis obsecrationibus nostris. Quae est enim alia gens sic inclita ut habeat caerimonias iustaque iudicia. et universam legem quam ego proponam hodie ante oculos vestros. Custodi igitur temetipsum et animam tuam sollicite. Ne obliviscaris verborum quae viderunt oculi tui. et ne excidant de corde tuo cunctis diebus vitae tuae. Docebis ea filios ac nepotes tuos. a die in quo stetisti coram Domino Deo tuo in Oreb. quando Dominus locutus est mihi dicens. Congrega ad me populum ut audiant sermones meos. et discant timere me omni tempore quo vivunt in terra. doceantque filios suos. Et accessistis ad radices montis qui ardebat usque ad caelum. Erantque in eo tenebrae nubes et caligo. Locutusque est Dominus ad vos de medio ignis. vocem verborum eius audistis. et formam penitus non vidistis. Et ostendit vobis pactum suum quod praecepit ut faceretis. et decem verba quae scripsit in duabus tabulis lapideis. Mihique mandavit in illo tempore ut docerem vos caerimonias et iudicia. quae facere deberetis in terra quam possessuri estis. Custodite igitur sollicite animas vestras. Non vidistis aliquam similitudinem in die qua locutus est Dominus vobis in Oreb de medio ignis. ne forte decepti faciatis vobis sculptam similitudinem. aut ymaginem masculi vel feminae. similitudinem omnium iumentorum quae sunt super terram. vel avium sub caelo volantium. atque reptilium quae moventur super terram. sive piscium qui sub terra morantur in aquis. ne forte elevatis oculis ad caelum. videas solem et lunam. et omnia astra caeli. et errore deceptus adores ea et colas. quae creavit Dominus Deus tuus in ministerium cunctis gentibus quae sub caelo sunt. Vos autem tulit Dominus. et eduxit de fornace ferrea Aegypti. ut haberet populum hereditarium. sicut est in praesenti die. Iratusque est Dominus contra me propter sermones vestros. et iuravit ut non transirem Iordanem. nec ingrederer terram optimam quam daturus est vobis. Ecce morior in hac humo. non transibo Iordanem. Vos transibitis et possidebitis terram egregiam. Cave ne quando obliviscaris pacti Domini Dei tui quod pepigit tecum. et facias tibi sculptam similitudinem eorum quae fieri Dominus prohibuit. quia Dominus Deus tuus ignis consumens est. Deus aemulator. Si genueritis filios ac nepotes. et morati fueritis in terra. deceptique feceritis vobis aliquam similitudinem. patrantes malum coram Domino Deo vestro. ut eum ad iracundiam provocetis. testes invoco hodie caelum et terram. cito perituros vos esse de terra quam transito Iordane possessuri estis. Non habitabitis in ea longo tempore. sed delebit vos Dominus. atque disperget in omnes gentes. et remanebitis pauci in nationibus ad quas vos ducturus est Dominus. Ibique servietis diis qui hominum manu fabricati sunt. ligno et lapidi. qui non vident nec audiunt nec comedunt nec odorantur. Cumque quaesieris ibi Dominum Deum tuum. invenies eum. Si tamen toto corde quaesieris et tota tribulatione animae tuae. Postquam te invenerint omnia quae praedicta sunt. novissimo autem tempore reverteris ad Dominum Deum tuum. et audies vocem eius. quia Deus misericors Dominus Deus tuus est. Non dimittet te. nec omnino delebit. nec obliviscetur pacti in quo iuravit patribus tuis. Interroga de diebus antiquis qui fuerunt ante te. ex die quo creavit Deus hominem super terram. a summo caeli usque ad summum eius. si facta est aliquando huiuscemodi res. aut umquam cognitum est. ut audiret populus vocem Dei loquentis de medio ignis. sicut tu audisti et vidisti. si fecit Deus ut ingrederetur et tolleret sibi gentem de medio nationum per temptationes signa atque portenta per pugnam

et robusta manu. extentoque brachio et horribiles visiones. iuxta omnia que fecit pro vobis dominus deus vester in egypto. videntibus oculis tuis ut scires quoniam dominus ipse est deus. et non est alius preter unum. De celo te fecit audire vocem suam. ut doceret te. Et in terra ostendit tibi ignem suum maximum et audisti verba illius de medio ignis. quia dilexit patres tuos et elegit semen eorum post eos. Eduxitque te precedens in virtute sua magna ex egypto ut deleret nationes maximas et fortiores te in introitu tuo. et introduceret te. daretque tibi terram earum in possessionem sicut cernis in presenti die. Scito ergo hodie et cogitato in corde tuo. quod dominus ipse sit deus in celo sursum et in terra deorsum. et non sit alius. Custodi precepta eius atque mandata que ego precipio tibi ut bene sit tibi et filiis tuis post te et permaneas multo tempore super terram. Tunc separavit moyses tres civitates trans iordanem ad orientalem plagam. ut confugiat ad eas. qui occiderit nolens proximum suum. nec sibi fuit inimicus ante unum et alterum diem. et ad harum aliquam urbium possit evadere. Bosor in solitudine que sita est in terra campestri de tribu ruben. Et ramoth in galaad que est in tribu gad. Et golam in basan. que est in tribu manasse. Ista est lex quam proposuit moyses coram filiis israel. et hec testimonia et cerimonie atque iudicia que locutus est ad filios israel quando egressi sunt de egypto trans iordanem in valle contra phanum phegor in terra seon regis amorrei. qui habitavit in esebon. quem percussit moyses. Filii quoque israel egressi ex egypto possederunt terram eius et terram og regis basan. duorum regum amorreorum qui erant trans iordanem ad solis ortum. Ab aroer que sita est super ripam torrentis arnon usque ad montem seon. qui et hermon dicitur. omnem planitiem trans iordanem ad orientalem plagam. usque ad mare solitudinis. et usque ad radices montis phasga.

dominus dicitur est ubi

V

Vocavitque moyses omnem israelem. et dixit ad eum. Audi israel cerimonias atque iudicia que ego loquor in auribus vestris hodie. Discite ea. et opere complete. Dominus deus noster pepigit nobiscum fedus in oreb. non cum patribus nostris iniit pactum. sed nobiscum qui in presentiarum sumus et vivimus. Facie ad faciem locutus est nobis in monte de medio ignis. Ego sequester et medius fui inter dominum et vos in tempore illo. ut annuntiarem vobis verba eius. Timuistis enim ignem et non ascendistis in montem et ait.

Ego dominus deus tuus qui eduxi te de terra egypti de domo servitutis. Non habebis deos alienos in conspectu meo. Non facies tibi sculptile. nec similitudinem omnium que in celo sunt desuper. et que in terra deorsum. et que versantur in aquis sub terra. Non adorabis ea. et non coles. Ego enim sum dominus deus tuus deus emulator reddens iniquitatem patrum super filios in tertiam. et quartam generationem his qui oderunt me. et faciens misericordiam in multa milia diligentibus me. et custodientibus precepta mea. Non usurpabis nomen domini dei tui frustra. quia non erit impunitus qui super re vana nomen eius assumpserit. Observa diem sabbati. et sanctifices eum sicut precepit tibi dominus deus tuus. Sex diebus operabis. et facies opera tua omnia. Septimus dies sabbati est. id est requies domini dei tui. Non facies in eo. quicquam operis tu et filius tuus et filia. servus et ancilla bos et asinus et omne iumentum tuum et peregrinus qui est intra portas tuas. ut requiescat servus et ancilla tua sicut et tu. Memento quod et ipse servieris in egypto et eduxerit te inde dominus deus tuus in manu forti. et brachio extento. idcirco precepit tibi ut observares diem sabbati. Honora patrem tuum et matrem. sicut precepit tibi dominus deus tuus. Ut longo vivas tempore et bene sit tibi in terra quam dominus deus tuus daturus est tibi. Non occides. neque mechaberis. Furtumque non facies. Nec loqueris contra proximum tuum falsum testimonium. Non concupisces uxorem proximi tui. non domum. non agrum. non servum non ancillam. non bovem. non asinum. et universa que illius sunt. Hec verba locutus est dominus ad omnem multitudinem vestram in monte de medio ignis. et nubis et caliginis voce magna. nihil addens amplius et scripsit ea in duabus tabulis lapideis quas tradidit mihi. Vos autem postquam audistis vocem de medio tenebrarum. et montem ardere vidistis. Accessistis ad me omnes principes tribuum et maiores natu atque dixistis. Ecce ostendit nobis dominus deus noster maiestatem et magnitudinem suam. vocem eius audivimus de medio ignis et probavimus hodie. quod loquente deo cum homine vixerit homo. Cur ergo moriemur et devorabit nos ignis hic maximus. Si enim audierimus ultra vocem domini dei nostri moriemur. Quid est omnis caro ut audiat vocem

dei viventis, qui de medio ignis loquitur, sicut nos audivimus, et possit vivere? Tu magis accede et audi cuncta que dixerit dominus deus noster tibi. Loquerisque ad nos, audientes et nos faciemus ea. Quod cum audisset dominus, ait ad me: Audivi vocem verborum populi huius que locuti sunt tibi. Bene omnia sunt locuti. Quis det talem eos habere mentem, ut timeant me et custodiant universa mandata mea in omni tempore, ut bene sit eis et filiis eorum in sempiternum? Vade igitur et dic eis: Revertimini in tentoria vestra. Tu vero hic sta mecum, et loquar tibi omnia mandata et cerimonias atque iudicia que docebis eos, ut faciant ea in terra quam dabo illis in possessionem. Custodite igitur et facite que precepit dominus deus vobis. Non declinabitis neque ad dexteram neque ad sinistram, sed per viam quam precepit dominus deus vester ambulabitis, ut vivatis et bene sit vobis, et protelentur dies vestri in terra possessionis vestre.

VI

Hec sunt precepta et cerimonie atque iudicia que mandavit dominus deus vester ut docerem vos, et faciatis ea in terra ad quam transgredimini possidendam, ut timeas dominum deum tuum, et custodias omnia mandata atque precepta eius que ego precipio tibi et filiis ac nepotibus tuis cunctis diebus vite tue, ut prolongentur dies tui. Audi Israel, et observa ut facias que precepit tibi dominus, et bene sit tibi, et multiplicis amplius, sicut pollicitus est dominus deus patrum tuorum tibi terram lacte et melle manantem. Audi Israel: dominus deus tuus deus unus est. Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota fortitudine tua. Eruntque verba hec que ego precipio tibi hodie in corde tuo, et narrabis ea filiis tuis, et meditaberis sedens in domo tua et ambulans in itinere, dormiens atque consurgens. Et ligabis ea quasi signum in manu tua, eruntque et movebuntur inter oculos tuos. Scribesque ea in limine et ostiis domus tue. Cumque introduxerit te dominus deus tuus in terram pro qua iuravit patribus tuis Abraham, Ysaac et Iacob, et dederit tibi civitates magnas et optimas quas non edificasti, domos plenas cunctarum opum quas non extruxisti, cisternas quas non fodisti, vineta et oliveta que non plantasti, et comederis et saturatus fueris, cave diligenter ne obliviscaris domini qui eduxit te de terra Egypti, de domo servitutis. Dominum deum tuum timebis et ipsi soli servies, ac per nomen illius iurabis. Non ibitis post deos alienos cunctarum gentium que in circuitu vestro sunt, quoniam deus emulator dominus deus tuus in medio tui, ne quando irascatur furor domini dei tui contra te et auferat te de superficie terre. Non temptabis dominum deum tuum sicut temptasti in loco temptationis. Custodi precepta domini dei tui ac testimonia et cerimonias quas precepit tibi, et fac quod placitum est et bonum in conspectu domini, ut bene sit tibi et ingressus possideas terram optimam, de qua iuravit patribus tuis dominus, ut deleret omnes inimicos tuos coram te, sicut locutus est. Cum interrogaverit te filius tuus cras dicens: Quid sibi volunt testimonia hec et cerimonie atque iudicia que precepit dominus deus noster nobis? Dices ei: Servi eramus pharaonis in Egypto, et eduxit nos dominus de Egypto in manu forti. Fecitque signa atque prodigia magna et pessima in Egypto contra pharaonem et omnem domum illius in conspectu nostro, et eduxit nos inde, ut introductis daret terram pro qua iuravit patribus nostris. Precepitque nobis dominus ut faciamus omnia legitima hec, et timeamus dominum deum nostrum, ut bene sit nobis cunctis diebus vite nostre, sicut est hodie. Eritque nostri misertus si custodierimus et fecerimus omnia precepta eius coram domino deo nostro, sicut mandavit nobis.

VII

Cum introduxerit te dominus deus tuus in terram quam possessurus ingrederis, et deleverit gentes multas coram te, Hetheum et Gergeseum et Amorreum, Chananeum et Phereseum et Eveum et Iebuseum, VII gentes multo maioris numeri quam tu es et robustiores te, tradideritque eas dominus deus tuus tibi, percuties eas usque ad internicionem. Non inibis cum eis fedus, nec misereberis earum, neque sociabis cum eis coniugia. Filiam tuam non dabis filio eius, nec filiam illius accipies filio tuo, quia seducet filium tuum ne sequatur me, et ut magis serviat dys alienis. Irasceturque furor domini, et delebit te cito. Quin potius hec facietis eis: Aras eorum subvertite, confringite statuas, lucosque succidite, et sculptilia comburite, quia populus sanctus es domino deo tuo. Te elegit dominus deus tuus ut sis ei populus peculiaris

de cunctis p̄plis qui s̄ sup̄ t̄ram. Non q̄ cunctas gentes numero uincebatis uob̄ iunct̄ ē dn̄s ⁊ elegit uos. cū omnib; sitis p̄plis pauciores. s; q̄ dilexit uos dn̄s. ⁊ custodiuit iuramentū q̄d iurauit patrib; u̇rīs. eduxitq; uos ī manu forti. ⁊ redemit de domo seruitutis. de manū pharaonis regis egypti. ⁊ scies q̄ dn̄s d̄s tu̇. ip̄e ē d̄s fortis ⁊ fidelis custodiēs pactū ⁊ m̄iaz diligētib; se. ⁊ hys q̄ custodiunt p̄cepta ei̇. ī mille ḡnatōes ⁊ reddēs odientib; se statī. ita ut disp̄dat eos. ⁊ ult̄ nō differat. p̄tin̄ eis restituēs q̄d merent̄. Custodi ḡ p̄cepta ⁊ c̄imonias atq; iudicia q̄ ego mādo tibi hodie ut facias. Si p̄tq̄m audieris hec iudicia. custodieritis ea ⁊ feceritis. custodiet ⁊ dn̄s d̄s tu̇ t̄ pactū ⁊ m̄iam q̄m iurauit p̄rib; tuis ⁊ diliget te. ac m̄ltiplicabit. Benedicetq; fructui uent̄s tu̇. ⁊ fructui t̄re tue. frumento tuo atq; uindemie oleo. ⁊ armentis. gregib; ouiū tuarū sup̄ t̄ra. p̄ qua iurauit p̄rib; tuis ut daret eā t̄. Benedc̄s eris int̄ om̄s p̄plos. n̄ erit apt̄ te st̄il̄. utriusq; sex̄ tā ī homīb; q̄m ī gregib; tuis. Auferet a te dn̄s omnē languorē. ⁊ ī̄firmitates egypti pessimas q̄s nouisti. n̄ inferet t̄. s; cunctis hostib; tuis. Deuorabisq; om̄s p̄plos. q̄s dn̄s d̄s tuus. dat̄s ē t̄. Non parcet eis ocl̄s tuus n̄ s̄uies dijs eoꝝ. ne sint ī ruinā tui. Si dixeris ī corde tuo plures s̄ gētes iste q̄m ego. q̄m̄ potero delere eas. noli metuere. s; recordare q̄ fecit dn̄s d̄s tuus pharaoni ⁊ cunctis egyptijs. plagas maxīas q̄s uiderunt oculi tui ⁊ signa atq; portēta manumq; robustā ⁊ extentū brachiū ut educeret te dn̄s d̄s tuus. Sic faciet cunctis p̄plis q̄s metuis. Insup̄ scrabrones mittet dn̄s d̄s tu̇ ī eos. donec deleat om̄s atq; disp̄dat. Qui te fugerint atq; late potuerint. n̄ timeb̄ eos. q̄ dn̄s d̄s tu̇ ī medio tui ē. d̄s magn̄ ⁊ t̄ribil̄. ip̄e ɔsumet natiōes has ī ɔsp̄cu tuo. Paulatī atq; p̄ partes n̄ pot̄is delere eas p̄it̄. ne forte m̄ltiplicent̄ ɔt̄ te bestie t̄re. Dabitq; eos dn̄s d̄s tu̇ in ɔsp̄cu tuo. ⁊ int̄ficiet illos donec penit̄ deleant̄. Tradetq; reges ī manꝰ tuas ⁊ disp̄des nomina eoꝝ sb̄ celo. nll̄s poterit resistere t̄. donec ɔteras eos. Sculptilia eoꝝ igne ɔbures. Non ɔcupisces argētū ⁊ aurū de quib; f̄ca s̄. Neq; assumes ex eis t̄ q̄cq̄m ne offendas. p̄pt̄ea q̄ abhōīatio ē dn̄i d̄i tui. Nec inferes quippiā ex ydolo ī domū tuā. ne fias anathema. sic ⁊ illd̄ ē. q̄si spurciciā detestabis ⁊ uelud inq̄namentū ac sordes abhōīatiōis hēbis q̄ anathema ē.

Omne mādatū q̄d ego p̄cipio t̄ hodie. caue diligēt̄ ut facias. ut possitis uiuere. ⁊ m̄ltiplicemini. Ingressiq; possideatis t̄ram p̄ q̄ iurauit dn̄s p̄rib; u̇rīs. Et recordabis cuncti itin̄is. p̄ q̄d adduxit te dn̄s d̄s tuus. xl. ānis p̄ desertū ut affligeret te atq; tēptaret ⁊ nota fieret q̄ ī tuo aīo u̇sabantur utrū custodires mādata illi̇ annō. Afflixit te penuria ⁊ dedit t̄ cibū māna quē ignorabas tu ⁊ p̄res tui ut ostēderet t̄ q̄d nō in solo pane uiuit hō. s; ī omī u̇bo q̄d egredit̄ ex ore dn̄i. Vestimētū tuū q̄ operiebaris neq̄q̄m uetustate defecit. ⁊ pes tuus n̄ est subtritus. En q̄dragesim̄ annꝰ ē. ut recogites ī corde tuo. q̄ sic̄ hō erudit filiū suū. sic dn̄s d̄s tu̇. erudiuit te ut custodias mādata dn̄i dei tui. ⁊ ambules ī uijs ei̇. ⁊ timeas eū. Dn̄s d̄s enī tuus introducet te ī t̄ram bonā. t̄ram riuoꝝ. aq̄ruq; ⁊ fonciū. In cui̇ campis et mōtib; erūpūt fluuioꝝ abyssi t̄ram frumenti ⁊ hordei ⁊ uinearū inq̄ ficus ⁊ mala ḡnata ⁊ oliueta nascunt̄. t̄ra olei ac mellis. Ubi absq; ulla penuria ɔmedes panē tuū. ⁊ rerum om̄m habundātia p̄frueris cui̇ lapides ferrū s̄. ⁊ de mōtib; ei̇ eris metalla fodiunt̄. ut cū ɔmederis ⁊ saciat̄ fu̇is. b̄ndicas dn̄o d̄o tuo. p̄ t̄ra optīa q̄m dedit t̄. Obs̄ua ⁊ caue ne q̄n obliuiscaris dn̄i d̄i tui. ⁊ negligas mādata ei̇ atq; iudicia ⁊ c̄rimonias q̄s ego p̄cipio t̄ hodie. ne p̄tq̄m ɔmederis ⁊ saciat̄ fu̇is. ⁊ domos pulchras edificaueris ⁊ h̄itaueris ī eis. Habuerisq; armēta ⁊ ouiū greges. argenti ⁊ auri cunctarumq; reꝝ copiā eleuet̄ cor tuū.

om̄s

et ne reminiscaris domini dei tui. qui eduxit te de
terra egypti de domo servitutis, et ductor tuus
fuit in solitudine magna atque terribili. In qua erat
serpens flatu adurens. et scorpio ac dipsas et nul
le omnino aque. Qui eduxit rivos de petra duris
sima et cibavit te manna in solitudine quod nescie
runt patres tui. Et postquam afflixit te ac probavit
ad extremum misertus est tui. ne diceres in corde tu
o. fortitudo mea. et robur manus mee. hec mi
omnia prestiterunt. Sed recorderis domini dei tui. quod et ipse tibi
vires prebuerit. ut impleret pactum suum. super quo
iuravit patribus tuis. sicut presens indicat dies. Si
autem oblitus domini dei tui secutus fueris alienos deos.
colueris que illos et adoraveris. ecce nunc predico tibi.
quod omnino dispereas. sicut gentes quas delevit dominus in
introitu tuo. ita vos peribitis si inobedientes fueritis
voci domini dei vestri.

IX

Audi israel. tu trans
gredieris hodie iordanem. ut possideas na
tiones maximas et fortiores te. Civitates ingentes
et ad celum usque muratas. populum magnum atque subli
mem. filios enachim. quos ipse vidisti et audisti.
quibus nullus potest ex adverso resistere. Scies ergo hodie
quod dominus deus tuus ipse transibit ante te. ignis devo
rans. atque conterens qui conterat eos et deleat atque
disperdat ante faciem tuam velociter. sicut locutus est tibi.
Ne dicas in corde tuo. cum deleverit eos dominus deus tuus
in conspectu tuo. propter iusticiam meam introduxit me deus ut
terram hanc possiderem. cum propter impietates suas iste delete
sint nationes. neque enim propter iusticias tuas et equita
tem cordis tui ingredieris ut possideas terram earum.
sed quia egerunt ille impie. te introeunte delete sunt.
Et ut compleret verbum suum dominus. quod sub iuramento polli
citus est patribus tuis abraham ysaac et iacob. Sci
to igitur quod non propter iusticias tuas dominus deus tuus
dederit tibi terram hanc optimam in possessionem. cum du
rissime cervicis sis populus. Memento et ne oblivisca
ris. quomodo ad iracundiam provocaveris dominum deum tu
um in solitudine. ex eo die quo egressus es ex egyp
to. usque ad locum istum semper adversum dominum contendisti.
Nam et in oreb provocasti eum. et iratus delere te voluit
quando ascendi in montem. ut acciperem tabulas lapi
deas. tabulas pacti. quod pepigit vobiscum dominus.
et perseveravi in monte .xl. diebus ac noctibus panem non
comedens et aquam non bibens. Deditque mihi dominus duas
tabulas lapideas. scriptasque utrasque digito dei. et
continentes omnia verba que vobis in monte locutus est. de medio
ignis. quando contio populi congregata est. Cumque transissent .xl.
dies et totidem noctes dedit mihi dominus duas tabulas
lapideas. tabulas federis. Dixitque mihi. Surge descen
de hinc cito. quia populus tuus quem eduxisti de egyp
to deseruerunt velociter viam. quam demonstrasti eis.
feceruntque sibi conflatile. Rursumque ait dominus ad me.
Cerno quod populus iste dure cervicis sit. dimitte me
ut conteram eum et deleam nomen eius de sub celo et constituam te
super gentem que hac maior et fortior sit. Cumque de monte
ardente descenderem et duas tabulas federis utraque te
nerem manu. vidissemque vos peccasse domino deo vestro.
et fecisse vobis vitulum conflatilem. ac deseruisse veloci
ter viam eius. quam vobis ostenderat. proieci de manibus meis
confregique eas in conspectu vestro. Et procidi ante dominum sicut
prius. .xl. diebus ac noctibus panem non comedens et aquam
non bibens. propter omnia peccata vestra que egistis contra dominum. et
eum ad iracundiam provocastis. Timui enim indignati
onem illius et iram qua adversum vos concitatus delere vos vo
luit et exaudivit me dominus etiam hac vice. Adversum
aaron quoque vehementer iratus. voluit eum conterere et pro illo
similiter deprecatus sum. Peccatum autem vestrum quod feceratis. idem
vitulum arripiens igne combussi et in frusta comminuens
omninoque in pulverem redigens. proieci in torrentem qui de monte
descendit. In incendio quoque et in temptatione. et in sepulchris con
cupiscentie provocastis dominum. Et quando misit vos de cades
barne dicens. ascendite et possidete terram quam dedi vobis.
contempsistis imperium domini dei vestri. et non credidistis ei.
neque vocem illius audire voluistis. sed semper fuistis
rebelles. a die qua nosse vos cepi. et iacui coram domino
.xl. diebus ac noctibus quibus eum suppliciter deprecabar.
ne deleret vos ut fuerat comminatus. et orans dixi. Domine
deus ne disperdas populum tuum. et hereditatem tuam. quam rede
misti in magnitudine tua. quos eduxisti de egyp
to in manu forti. Recordare servorum tuorum. abraham
ysaac. et iacob. ne aspicias duriciam populi huius. et
impietatem atque peccatum. ne forte dicant habitatores

tie de q̄ eduxisti nos. n̄ poterat dn̄s introducere eos
in t̄ra q̄ pollicit̄ ē eis ⁊ oderat illos. idcirco e
duxit ut interficeret eos i solitudine. q̄ s̄ p̄pl's tuus
⁊ hereditas tua q̄s eduxisti i fortitudine tua ma
In t̄pe illo dix̄ dn̄s XI gna ⁊ i brachio tuo extēto.
ad me dol̄a t̄ duas tabulas lapideas sic̄ priores
fuerūt ⁊ ascende ad me i monte. faciesq; archā lig
neā. ⁊ scribā i tabul' u̾ba q̄ fuerūt i hijs q̄s an
confregisti. ponesq; eas i archa. Feci ig̾ archā de li
gnis sethim. Cūq; dolasse duas tabulas lapi
deas instar p̄or. ascendi i monte h̄ns eas i ma
nibus. Scripsitq; i tabul' iuxta id q̄d p̄us scripserat
u̾ba. x. q̄ locut' ē dn̄s ad uos i monte de medio
ig̾s. qn̄ p̄pl's c̄gregat' ē. ⁊ dedit eas m. Reu̾susq;
de monte descendi ⁊ posui tablas i archā q̄m fece
rā q̄ hucusq; ibi s̄. sic̄ m p̄cepit dn̄s. Filij aūt isr̄l
castra mouerūt ex beroth filior̄ iachā i mosera
ubi aaron mortu' ⁊ sepult' est. p q̄ sac̾dotio fūct'
ē fili' ei' eleazar. Inde uenerūt i gadgad. De q̄
loco p̄fecti. castra metati s̄. i ietabatha i t̄ra aqr̄
atq; torrentiu. Eo t̄pe separauit tribū leui. ut por
taret archā federis dn̄i. ⁊ staret corā eo i ministo
ac b̄ndiceret i noīe illi'. usq; i p̄sente die. q̄m ob
rem. n̄ h̄uit leui partē. neq; possessionē cū frib'
suis. q̄ ip̄e dn̄s possessio ei' ē. sic̄ p̄misit ei dn̄s
d̄s tuus. Ego aūt steti i monte sic̄ p̄ri'. xl. dieb'
ac noctib'. exaudiuitq; me dn̄s ⁊ hac uice ⁊ te
p̄dere noluit. Dixitq; m. Vade ⁊ p̄cede p̄p̄lm. ut
i̾grediat' ⁊ possideat t̄rā q̄m iurauit p̄rib' eor̄
ut traderem eis. Et nūc isr̄l q̄d dn̄s d̄s tuus.
petit a te. nisi ut timeas dn̄m d̄m tuū ⁊ am
bules i uijs ei'. ⁊ diligas eū. ac s̾uias dn̄o d̄o
tuo i toto corde tuo. ⁊ i tota aīa tua custodias
q; mādata dn̄i ⁊ c̄imonias ei'. q̄s ego hodie
p̄cipio. ut bn̄ sit t̄. En dn̄i d̄i tui celū ē. ⁊ ce
lū celi. t̄ra ⁊ oīa q̄ i ea s̄ ⁊ tam p̄rib' tuis c̄
glutinat' ē dn̄s. ⁊ amauit eos. Elegitq; se
mē eor̄. p̄t eos. id ē uos de cūctis g̾tib;. sic̄
hodie c̄p̄bat'. Circūcidite ig̾ p̄putiū cordis
u̾ri. ⁊ c̾uicē u̾ram ne i durētis amplius.
q; dn̄s d̄s u̾r ip̄e ē d̄s deor̄. ⁊ dn̄s dn̄antiū

D̄s magn' ⁊ pot̄s ⁊ t̾ribil' q̄ p̄sonā n̄ accipit
n̄ munā. facit iudiciū pupillo ⁊ uidue. A
mat p̄eg̾nū ⁊ dat ei uictū atq; uestitū. Et
uos ig̾ amate p̄eg̾rinos. q; ⁊ ip̄i fuistis ad
uene i t̄ra egypti. Dn̄m d̄m tuū timebis
⁊ ei s̾uies. ip̄i adherebis iurabisq; i noīe illius
Ip̄e laus tua. ⁊ d̄s tuus. q̄ fecit t̄ hec mag̾a
⁊ t̾ribilia q̄ uiderūt oculi tui. In septuaginta
aīab' descēderūt p̄res tui i egyptū ⁊ ecce nūc
multiplicauit te dn̄s d̄s tuus sic̄ astra celi.
Ama itaq; dn̄m d̄m tuū. ⁊ obs̾ua p̄cepta ei'.
⁊ c̄imonias iudicia atq; mādata oī t̄pe.

Cognoscite hodie q̄ ignorāt XI
filij u̾ri. q̄ n̄ uiderūt disciplinā dn̄i d̄i
u̾ri. magn̄a ei' ⁊ robustā manū extētūq;
brachiū. signa ⁊ p̄digia q̄ fecit i medio egypti.
pharaoni regi. ⁊ u̾niūse t̄re ei'. oīq; exercitui egy
ptior̄ ⁊ eq̄s ac curribj. q̄m operuerīt eos aq̄
rubri maris. cū uos p̄seq̄rent'. ⁊ deleuit eos
dn̄s us; i p̄sente diē. uobisq; q̄ fecit i solitudine
donec uenetis ad hūc locū. Et dathan ⁊ abiron.
filijs heliab. q̄ fuit fili' ruben q̄s aperto ore
suo t̄ra absorbuit. cū domib' ⁊ tab̾naculis
⁊ u̾niūsa s̄bstātia eor̄ q̄m h̄ebāt i medio isr̄l
rahel. Oculi u̾ri uiderūt oīa opa dn̄i mag̾a
q̄ fec̄. ut custodiatis u̾niūsa mādata illius.
q̄ ego hodie p̄cipio uob. ut possitis i̾ntroire. ⁊
possidē t̄rā ad q̄m i̾gredimīj. multoq; i ea ui
uatis t̄pe. q̄m s̄b iuramento pollicit' ē dn̄s
p̄rib; u̾ris. ⁊ semi eor̄. lacte ⁊ melle manā
tē. T̄ra eni ad q̄m i̾gredieris possidedā. n̄
est sic̄ t̄ra egypti de q̄ exisisti. ubi iacto seīe
i hortor̄ more aq̄ ducunt' irrigue. s̄z motuo
sa ē. ⁊ cāpestris de celo expectās pluuias
q̄m dn̄s d̄s tuus sep̾ uisit. ⁊ oculi ill' i ea
s̄. a p̄ncipio anni us; ad finē ei'. Si ig̾ obedi
eritis mādatis meis q̄ ego p̄cipio hodie
uob. ut diligatis dn̄m d̄m u̾rm. ⁊ s̾uiatis
ei i toto corde u̾ro. ⁊ i tota aīa u̾ra. dabit
pluuiā t̄re u̾re t̄p̄anā ⁊ serotinā. ut col
ligatis frumtū. uinū ⁊ oleū fenū ex agris

ad pascenda iumenta. et ut ipsi comedatis ac saturemini. Cavete ne forte decipiatur cor vestrum. et recedatis a domino. serviatisque diis alienis. et adoretis eos. iratusque dominus claudat celum. et pluvie non descendant. nec terra det germen suum. peratisque velociter de terra optima quam dominus daturus est vobis. Ponite hec verba in cordibus et in animis vestris. et suspendite ea pro signo in manibus et inter vestros oculos collocate. Docete filios vestros ut illa meditentur. quando sederis in domo tua et ambulaveris in via et accubueris atque surrexeris. Scribes ea super postes et ianuas domus tue. ut multiplicentur dies tui. et filiorum tuorum in terra quam iuravit dominus patribus tuis ut daret eis quamdiu celum imminet terre. Si enim custodieritis mandata que ego precipio vobis et feceritis ea ut diligatis dominum deum vestrum. et ambuletis in omnibus viis eius. adherentes ei. disperdet dominus omnes gentes istas ante faciem vestram et possidebitis eas que maiores et fortiores sunt vobis. Omnis locus quem calcaverit pes vester vester erit. A deserto et libano et a flumine magno eufrate usque ad mare occidentale erunt termini vestri. Nullus stabit contra vos. Terrorem vestrum et formidinem dabit dominus deus vester super omnem terram quam calcaturi estis. sicut locutus est vobis. En propono in conspectu vestro hodie benedictionem et maledictionem. Benedictionem si obedieritis mandatis domini dei vestri. que hodie ego precipio vobis. Maledictionem si non audieritis mandata domini dei vestri. sed recesseritis de via quam ego nunc ostendo vobis. et ambulaveritis post deos alienos quos ignoratis. Cum vero introduxerit te dominus deus tuus in terram ad quam pergis habitandam. pones benedictionem super montem garizim. maledictionem super montem hebal. qui sunt trans iordanem post viam que vergit ad solis occubitum in terra chananei qui habitat in campestribus contra galgala que est iuxta vallem tendentem et intrantem procul. Vos enim transibitis iordanem ut possideatis terram quam dominus deus vester daturus est vobis et habeatis ac possideatis illam. Videte ergo ut impleatis cerimonias atque iudicia que ego hodie ponam in conspectu vestro.

XII

Hec sunt precepta atque iudicia que facere debetis in terra quam dominus deus patrum tuorum daturus est tibi. ut possideas eam cunctis diebus quibus super humum gradieris. Subvertite omnia loca in quibus coluerunt gentes quas possessuri estis deos suos. super montes excelsos et colles et subter omne lignum frondosum. Dissipate aras eorum. et confringite statuas. lucos igne comburite. et ydola comminuite. Disperdite nomina eorum de locis illis. Non facietis ita domino deo vestro. sed ad locum quem elegerit dominus deus vester de cunctis tribubus vestris. ut ponat nomen suum ibi. et habitet in eo venietis. et offeretis in illo loco holocausta et victimas vestras. decimas et primitias manuum vestrarum et vota atque donaria primogenita boum et ovium. et comedetis ibi in conspectu domini dei vestri. ac letabimini in cunctis ad que miseritis manum vos et domus vestre in quibus benedixerit vobis dominus deus vester. Non facietis ibi que nos hic facimus hodie singuli quod sibi rectum videtur. Neque enim usque in presens tempus venistis ad requiem et ad possessionem quam dominus deus daturus est vobis. Transibitis iordanem et habitabitis in terra quam dominus deus vester daturus est vobis. ut requiescatis a cunctis hostibus per circuitum et absque ullo timore habitetis in loco quem elegerit dominus deus vester. ut sit nomen eius in eo. Illuc omnia que precipio conferetis holocausta et hostias ac decimas et primitias manuum vestrarum. et quicquid precipuum est in muneribus que vovistis domino. Ibi epulabimini coram domino deo vestro. vos et filii ac filie vestre. famuli et famule atque levites qui in vestris urbibus commorantur. Neque enim habent aliam partem et possessionem inter vos. Cave ne offeras holocausta tua in omni loco quem videris. sed in eo quem elegerit dominus in una tribuum tuarum offeres hostias. et facies quecumque precipio tibi. Si autem comedere volueris et te esus carnium delectaverit occide et comede iuxta benedictionem domini dei tui. quam dedit tibi in urbibus tuis. Sive inmundum fuerit hoc est maculatum et debile. sive mundum hoc est integrum et sine macula quod offerri licet sicut capream et cervum. comedes absque esu dumtaxat

sanguinem. quem super terram quasi aquam effundes. Non poteris comedere in oppidis tuis decimam frumenti vini et olei tui. primogenita armentorum et pecorum et omnia que voveris. et sponte offerre volueris et primitias manuum tuarum. Sed coram domino deo tuo comedes ea. In loco quem elegerit dominus deus tuus. tu et filius tuus. ac filia tua. Servus et ancilla atque levites qui manet in urbibus tuis. et letaberis et reficieris coram domino deo tuo. in cunctis ad que extenderis manum tuam. Cave ne derelinquas levitem in omni tempore quo versaris in terra. Quando dilataverit dominus deus tuus terminos tuos. sicut locutus est tibi. et volueris vesci carnibus quas desiderat anima tua. Locus autem quem elegerit dominus deus tuus. ut sit nomen eius ibi si procul fuerit occides de armentis et pecoribus que habueris. sicut preceperit tibi et comedes in oppidis tuis ut tibi placet. Sicut comeditur capreas et cervus. ita vesceris eis. et mundus et inmundus in commune vescetur. Hoc solum cave ne sanguinem comedas. Sanguis enim eorum pro anima est. Et idcirco non debes animam comedere cum carnibus sed super terram fundes quasi aquam. ut sit tibi bene et filiis tuis post te cum feceris quod placet in conspectu domini. Que autem sanctificaveris et voveris domino. tolles et venies ad locum quem elegerit dominus et offeres oblationes tuas. carnem et sanguinem super altare domini dei tui. Sanguinem hostiarum fundes in altari. Carnibus autem ipse vesceris. Observa et audi omnia que ego precipio tibi. ut bene sit tibi et filiis tuis post te in sempiternum cum feceris quod bonum est et placitum in conspectu domini dei tui. Quando disperdiderit dominus deus tuus ante faciem tuam gentes. ad quas ingredieris possidendas et possederis eas. atque habitaveris in terra earum. cave ne imiteris eas postquam fuerint te introeunte subverse. et requiras cerimonias earum dicens. Sicut coluerunt gentes iste deos suos. ita et ego colam. Non facies similiter domino deo tuo. Omnes enim abominationes quas aversatur dominus. fecerunt diis suis. offerentes filios et filias. et comburentes igni.

XIII

Quod precipio tibi. hoc tantum facito domino. nec addas quicquam nec minuas. Si surrexerit in medio tui propheta. aut qui somnium vidisse se dicat. et predixerit signum atque portentum et evenerit quod locutus est. et dixerit tibi. eamus et sequamur deos alienos quos ignoras. et serviamus eis. non audies verba prophete illius aut somniatoris quia temptat vos dominus deus vester. ut palam fiat utrum diligatis eum an non. in toto corde et in tota anima vestra. Dominum deum vestrum sequimini et ipsum timete. Mandata illius custodite et audite vocem eius. Ipsi servietis. et ipsi adherebitis. Propheta autem ille aut fictor somniorum interficietur. quia locutus est ut averteret vos a domino deo vestro. qui eduxit vos de terra egypti et redemit de domo servitutis ut errare te faceret de via quam tibi precepit dominus deus tuus. et auferes malum de medio. Si tibi voluerit persuadere frater tuus. filius matris tue aut filius tuus vel filia. sive uxor que est in sinu tuo. aut amicus quem diligis ut animam tuam. clam dicens. Eamus et serviamus diis alienis. quos ignoras tu et patres tui cunctarum in circuitu gentium. que iuxta vel procul sunt. ab initio usque ad finem terre. non acquiescas ei. nec audias. neque parcat ei oculus tuus ut miserearis. et occultes eum. Sed statim interficies. Sit primum manus tua super eum. et post te omnis populus mittat manum. lapidibus obrutus necabitur. quia voluit te abstrahere a domino deo tuo. qui eduxit te de terra egypti de domo servitutis. ut omnis israel audiens timeat. et nequaquam ultra faciat quippiam huius rei simile. Si audieris in una urbium tuarum quas dominus deus tuus dabit tibi ad habitandum dicentes aliquos egressi sunt filii belial de medio tui. et averterunt habitatores urbis sue atque dixerunt. Eamus et serviamus diis alienis quos ignoratis. quere sollicite. et diligenter rei veritate perspecta. Si inveneris certum esse quod dicitur. et abhominatio hec opere perpetrata. statim percuties habitatores urbis illius in ore gladii. et delebis eam. omniaque que in illa sunt usque ad pecora. Quicquid etiam supellectilis fuerit. congregabis in medio platearum eius. et cum ipsa civitate succendes ita ut universa consumas domino deo tuo. et sit tumulus sempiternus. Non edificabitur amplius et non adherebit de illo anathemate quicquam in manu tua. ut avertatur dominus ab ira furoris sui. et misereatur tui. multiplicetque te. sicut iuravit patribus tuis. Quando audieris vocem domini dei tui.

custodies omnia praecepta eius quae ego praecipio tibi hodie ut facias quod placitum est in conspectu domini dei tui.

XIIII

Filii estote domini dei vestri. Non vos incidetis, nec facietis calvitium super mortuo. quoniam populus sanctus es domino deo tuo. Et te elegit ut sis ei in populum peculiarem de cunctis gentibus quae sunt super terram. Ne comedatis quae inmunda sunt. Hoc est animal quod comedere debetis. Bovem et ovem capram cervum capream bubalum tragelaphum pygargon origem camelopardalum. Omne quod animal in duas partes ungulam findit et ruminat comedetis. De hiis autem quae ruminant et ungulam non findunt. haec comedere non debetis. Camelum leporem chyrogrillium. quia ruminant et non dividunt ungulam. inmunda erunt vobis. Sus quoque quoniam dividit ungulam et non ruminat inmunda erit. Carnibus eorum non vescemini et cadavera non tangetis. Haec comedetis ex omnibus quae morantur in aquis. quae habent pennulas et squamas [comedite. quae absque pennulis sunt et squamis] ne comedatis quia inmunda. Omnes aves mundas comedite. Inmundas ne comedatis. Aquilam scilicet et gryphem et alietum. ixon et vulturem ac milvum iuxta genus suum. Et omne corvini generis. Strucionem ac noctuam et larum atque accipitrem iuxta genus suum. Herodium et cygnum et ibin. ac mergulum porphirionem et nycticoracem. onocrotalum et caladrium singula in genere suo. Upupam quoque et vespertilionem et omne quod reptat. et pennulas habet inmundum erit non comedetur. Omne quod mundum est comedite. Quicquid morticinum est ne vescamini ex eo. Peregrino qui intra portas tuas est. da ut comedat. aut vende ei. quia tu populus sanctus domini dei tui es. Non coques hedum in lacte matris suae. Decimam partem separabis de cunctis fructibus tuis. quae nascuntur in terra per annos singulos. et comedes in conspectu domini dei tui. In loco quem elegerit. ut in eo nomen illius invocetur. Decimas frumenti tui et vini et olei. et primogenita de armentis et ovibus tuis offeres ut discas timere dominum deum tuum omni tempore. Cum autem longior fuerit via et locus quem elegerit dominus deus tuus. tibique

comedite. quae absque pennulis sunt et squamis

benedixerit. nec potueris ad eum haec cuncta portare vendes omnia et in pretium rediges. portabisque manu tua et proficisceris ad locum quem elegerit dominus deus tuus. Et emes ex eadem pecunia quicquid tibi placuerit. sive ex armentis sive ex ovibus vinum quoque et siceram et omne quod desiderat anima tua et comedes coram domino deo tuo et epulaberis tu et domus tua. et levita qui intra portas tuas est. cave ne derelinquas eum quia non habet aliam partem in possessione tua. Anno tertio separabis aliam decimam ex omnibus quae nascuntur tibi eo tempore. et repones intra ianuas tuas. venietque levites qui aliam partem non habet. nec possessionem tecum et peregrinus et pupillus ac vidua qui intra portas tuas sunt. et comedent et saturabuntur ut benedicat tibi dominus deus tuus in cunctis operibus manuum tuarum quae feceris.

XV

Septimo anno facies remissionem. quae hoc ordine celebrabitur. Cui debetur aliquid ab amico vel proximo. ac fratre suo repetere non poterit quia annus remissionis est domini. A peregrino et advena exiges. Civem et propinquum repetendi non habes potestatem et omnino indigens et mendicus non erit inter vos ut benedicat tibi dominus in terra quam traditurus est tibi in possessionem. Si tamen audieris vocem domini dei tui. et custodieris universa quae iussit et quae ego hodie praecipio tibi. benedicet tibi ut pollicitus est. Feneraberis gentibus multis et ipse a nullo accipies mutuum. Dominaberis nationibus plurimis et tui nemo dominabitur. Si unus de fratribus tuis. qui moratur intra portas civitatis tuae in terra quam dominus deus tuus daturus est tibi ad paupertatem venerit non obdurabis cor tuum. nec contrahes manum sed aperies eam pauperi et dabis mutuum quo eum indigere prospexeris. Cave ne forte subripiat tibi impia cogitatio et dicas

in corde tuo. Appropinquat septimus annus remissionis et avertas oculos a paupere fratre tuo. nolens ei quod postulat mutuum commodare. ne clamet contra te ad dominum et fiat tibi in peccatum sed dabis ei. Nec ages quippiam callide in eius necessitatibus sublevandis. ut benedicat tibi dominus deus tuus in omni tempore. et in cunctis ad que manum miseris. Non deerunt pauperes in terra habitationis tue. idcirco precipio ego tibi ut aperies manum fratri tuo egeno. et pauperi qui tecum versantur in terra. Cum tibi venditus fuerit frater tuus hebreus. aut hebrea. et sex annis servierit tibi in septimo anno dimittes eum liberum. Et quem libertate donaveris nequaquam vacuum abire patieris. sed dabis viaticum de gregibus et de area et torculari tuo quibus dominus deus tuus benedixerit tibi. Memento quod et ipse servieris in terra egypti et liberaverit te dominus deus tuus. et idcirco ego nunc precipio tibi. Sin autem dixerit nolo egredi. eo quod diligat te et domum tuam et bene sibi apud te esse sentiat. Assumes subulam. et perforabis aurem eius in ianua domus tue. et serviet tibi usque in eternum. Ancille quoque similiter facies. Non avertes ab eis oculos tuos quando dimiseris eos liberos quoniam iuxta mercedem mercennarii per sex annos servivit tibi. ut benedicat tibi dominus deus tuus in cunctis operibus que agis. De primogenitis que nascuntur in armentis et ovibus tuis quicquid sexus est masculini sanctificabis domino deo tuo. non operaberis in primogenito bovis et non tondebis primogenita ovium. In conspectu domini dei tui comedes ea per annos singulos in loco quem elegerit dominus. tu et domus tua. Sin autem habuerit maculam et vel claudum fuerit vel cecum. aut in aliqua parte deforme vel debile. non immolabitur domino deo tuo. Sed intra portas urbis tue comedes illud. tam mundus quam inmundus similiter vescentur eis. quasi capream et cervum. Hoc solum observabis. ut sanguinem eorum non comedas sed effundas in terram quasi aquam.

XVI

Observa mensem novarum frugum. et verni primum temporis ut facias phase domino deo tuo. Quoniam in isto mense eduxit te dominus deus tuus de egypto nocte. Immolabisque phase domino deo tuo. de ovibus. et de bubus in loco quem elegerit dominus deus tuus. ut habitet nomen eius ibi. Non comedes in eo panem fermentatum. Septem diebus comedes absque fermento afflictionis panem. quoniam in pavore egressus es de egypto. ut memineris diei egressionis tue de egypto omnibus diebus vite tue. Non apparebit fermentatum in omnibus terminis tuis. vii. diebus. et non remanebit de carnibus eius quod immolatum est vespere in die primo usque mane. Non poteris immolare phase in qualibet urbium tuarum. quas dominus deus tuus daturus est tibi. sed in loco quem elegerit dominus deus tuus. ut habitet nomen eius ibi. Immolabisque phase vespere ad solis occasum quando egressus es de egypto. et coques. et comedes in loco quem elegerit dominus deus tuus. Maneque consurgens. vades in tabernacula tua. Sex diebus comedes azima et in die .vii. quia collecta est domini dei tui. non facies opus. Septem ebdomadas numerabis tibi. ab ea die qua falcem in segetem miseris et celebrabis diem festum ebdomadarum domino deo tuo oblationem spontaneam manus tue. quam offeres iuxta benedictionem domini dei tui. Et epulaberis coram domino deo tuo. tu et filius tuus et filia tua. et servus tuus. et ancilla et levites qui est intra portas tuas et advena ac pupillus. et vidua qui morantur vobiscum. in loco quem

elegerit dominus deus tuus ut habitet nomen eius ibi.
Et recordaberis quoniam servus fueris in egypto. Custo
diesque ac facies que precepta sunt tibi. Sollempnitatem
quoque tabernaculorum celebrabis per .vii. dies quando col
legeris de area et torculari fruges tuas et epula
beris in festivitate tua. tu et filius tuus et filia et ser
vus tuus et ancilla. Levites quoque et advena et
pupillus ac vidua qui intra portas tuas sunt. .vii.
diebus domino deo tuo festa celebrabis in loco quem e
legerit dominus. Benedicetque tibi dominus deus tuus in cunctis
frugibus tuis. et in omni opere manuum tuarum eritisque
in leticia. Tribus vicibus per annum apparebit omne ma
sculinum tuum in conspectu domini dei tui. in loco quem elegerit dominus
in sollempnitate azimorum et in sollempnitate ebdo
madarum et in sollempnitate tabernaculorum. non appare
bit ante dominum vacuus sed offeret unusquisque secundum
quod habuerit. iuxta benedictionem domini dei sui quam dederit
ei. Iudices et magistros constitues in omnibus portis
tuis quas dominus deus tuus dederit tibi per singulas tribus
tuas ut iudicent populum iusto iudicio. nec in alteram
partem declinent. non accipies personam nec munera
quia munera excecant oculos sapientium et mutant verba
iustorum. Iuste quod iustum est persequeris ut vivas
et possideas terram quam dominus deus tuus dederit tibi. Non
plantabis lucum et omnem arborem iuxta altare
domini dei tui. nec facies tibi atque constitues statuam. que
odit dominus deus tuus. Non immolabis domino deo tuo
bovem et ovem in quo est macula. aut quippiam vitii.
quia abhominatio est domino deo tuo. XVII

Cum reperti fuerint apud te intra unam por
tarum tuarum quas dominus deus tuus dabit tibi.
vir aut mulier qui faciunt malum in conspectu domini
dei tui. et transgrediuntur pactum illius. ut vadant
et serviant diis alienis. et adorent eos. solem et lu
nam et omnem miliciam celi. que non precepi et hoc tibi fuerit
nunciatum. Audiensque inquisieris diligenter et
verum esse reperis et abhominatio facta est in israel. Edu
ces virum ac mulierem qui rem sceleratissimam patraverunt
ad portas civitatis tue. et lapidibus obruentur.
In ore duorum aut trium testium peribit qui interficie
tur. Nemo occidatur uno contra se dicente testimonium.

Manus testium prima interficiat eum. et manus reliqui
populi extrema mittetur. ut auferas malum de
medio tui. Si difficile et ambiguum apud te
iudicium esse perspexeris. inter sanguinem et sanguinem
causam et causam lepram et non lepram et iudicum intra
portas tuas videris verba variari. Surge et a
scende ad locum quem elegerit dominus deus tuus. Venies
que ad sacerdotes levitici generis et ad iudicem
qui fuerit illo tempore. queresque ab eis. qui indicabunt tibi
iudicii veritatem. faciesque quodcumque dixerint. Qui pre
sunt loco quem elegerit dominus et docuerint te iuxta
legem eius. sequeris sententiam eorum. nec declinabis ad dex
teram nec ad sinistram. Qui autem superbierit nolens
obedire sacerdotis imperio qui eo tempore ministrat domino
deo tuo. et decreto iudicis. morietur homo ille et au
feres malum de medio israel. cunctusque populus audi
ens timebit ut nullus deinceps intumescat su
perbia. Cum ingressus fueris terram quam dominus deus tuus
dabit tibi et possederis eam. habitaverisque in illa et
dixeris. constituam super me regem. sicut habent omnes
per circuitum nationes. eum constitues. quem dominus deus
tuus elegerit de numero fratrum tuorum
non poteris alterius gentis hominem regem
facere. qui non sit frater tuus. Cumque fu
erit constitutus. non multiplicabit sibi equos
nec reducet populum in egyptum equita
tus numero sublevatus. Presertim cum
dominus preceperit vobis ut nequaquam
amplius per eandem viam revertamini.
Non habebit uxores plurimas que illi
ciant animam eius. neque argenti et
auri inmensa pondera. Postquam
autem sederit in solio regni sui. descri
bet sibi deuteronomium legis huius
in volumine. accipiens exemplar a sa
cerdotibus levitice tribus et
habebit secum legetque illud
omnibus diebus vite sue ut discat
timere dominum deum suum. et cu
stodire verba et cerimonias eius. que
in lege precepta sunt. nec elevetur

cor eius in superbiam super fratres
suos. neque declinet in partem dex
teram vel sinistram ut longo tem
pore regnet. ipse et filii eius super
israhel. XVIII.

Non habebunt sacerdotes et
levite et omnes qui de eadem tribu
sunt. partem et hereditatem cum
reliquo populo israhel quia sacrifi
cia domini et oblaciones eius come
dent. et nichil aliud accipient de pos
sessione fratrum suorum. Dominus
enim ipse est hereditas eorum sicut
locutus est illis. Hoc erit iudicium
sacerdotum a populo et ab hiis qui
offerunt victimas sive bovem sive
ovem immolaverint dabunt sa
cerdoti armum ac ventriculum
primicias frumenti vini et olei
lanarum partem ex ovium ton
sione. Ipsum enim elegit domi
nus deus tuus de cunctis tribu
bus tuis. ut stet et ministret
nomini domini. ipse et filii eius
in sempiternum. Si exierit le
vites de una urbium tuarum ex
omni israhel in qua habitat et
voluerit venire desiderans locum
quem elegerit dominus ministra
bit in nomine domini dei sui. si
cut omnes fratres eius levite
qui stabunt eo tempore coram
domino. Partem ciborum ean
dem accipiet quam et ceteri. excep
to eo quod in urbe sua ex pater
na ei successione debetur.
Quando ingressus fueris
terram quam domi
nus deus tuus dabit tibi
cave ne imitari velis abhomina
ciones illarum gencium. nec in
veniatur in te qui lustret filium
suum. aut filiam ducens per
ignem. aut qui ariolos sciscite
tur. et observet sompnia atque
auguria. Nec sit maleficus. nec
incantator. nec phytones consu
lat. nec divinos. et querat a mor
tuis veritatem. Omnia enim
hec abhominatur dominus. et
propter istius modi scelera delebit
eos in introitu tuo. Perfectus
eris et absque macula cum domi
no deo tuo. Gentes iste quarum
possidebis terram. augures et
divinos audiunt. Tu autem
a domino deo tuo aliter institu
tus es. Prophetam de gente t
ua et de fratribus tuis. sicut
me suscitabit tibi dominus de
us tuus. ipsum audies ut petisti
a domino deo tuo in oreb. quan
do concio congregata est atque
dixisti. Ultra non audiam vocem
domini dei mei. et ignem hunc
maximum amplius non vide
bo ne moriar. Et ait dominus
michi. Bene omnia sunt locu
ti. Prophetam suscitabo eis de
medio fratrum suorum similem
tui. et ponam verba mea in ore
eius. Loqueturque ad eos om
nia que precepero illi. Qui autem
verba eius que loquetur in no
mine meo audire noluerit ego
ultor existam. Propheta autem

autem qui arrogantia depravatus, voluerit loqui in nomine meo, que ego non precepi illi ut diceret, aut ex nomine alienorum deorum, interficietur. Quod si tacita cogitatione responderis, quomodo possum intelligere verbum quod non est locutus dominus? hoc habebis signum: quod in nomine domini propheta ille predixerit et non evenerit, hoc dominus non est locutus, sed per tumorem animi sui propheta confinxit, et idcirco non timebis eum.

XIX

Cum disperdiderit dominus deus tuus gentes quarum tibi traditurus est terram, et possederis eam, habitaverisque in urbibus eius et in edibus, tres civitates separabis tibi in medio terre, quam dominus deus tuus dabit tibi in possessionem, sternens diligenter viam, et in tres equaliter partes totam terre tue provinciam divides, ut habeat e vicino qui propter homicidium profugus est, quo possit evadere. Hec erit lex homicide fugientis cuius vita servanda est. Qui percusserit proximum suum nesciens, et qui heri et nudius tertius nullum contra eum odium habuisse comprobatur, sed abisse simpliciter cum eo in silvam ad ligna cedenda, et in succisione lignorum securis fugerit manu, ferrumque lapsum de manubrio percusserit eius amicum et occiderit, hic ad unam supradictarum urbium confugiet et vivet, ne forsitan proximus eius cuius effusus est sanguis dolore stimulatus persequatur et apprehendat eum si longior via fuerit et percutiat animam eius qui non est reus mortis, quia nullum contra eum qui occisus est odium prius habuisse monstratur. Idcirco precipio tibi ut tres civitates equalis inter se spatii dividas. Cum autem dilataverit dominus deus tuus terminos tuos sicut iuravit patribus tuis, et dederit tibi cunctam terram quam eis pollicitus est, si tamen custodieris mandata eius et feceris que ego hodie precipio tibi, ut diligas dominum deum tuum et ambules in viis eius omni tempore, addes tibi tres alias civitates et supradictarum trium urbium duplicabis numerum, ut non effundatur sanguis innoxius in medio terre quam dominus deus tuus dabit tibi possidendam, ne sis reus sanguinis. Si quis autem odio habens proximum suum insidiatus fuerit vite eius, surgensque percusserit illum et mortuus fuerit, fugeritque ad unam de supradictis urbibus, mittent seniores civitatis illius et arripient eum de loco effugii, tradentque in manu proximi cuius sanguis effusus est, et morietur. Non misereberis eius, et auferes noxium sanguinem de Israel, ut bene sit tibi. Non assumes et transferes terminos proximi tui quos fixerunt priores in possessione tua, quam dominus deus tuus dabit tibi in terra quam acceperis possidendam. Non stabit testis unus contra aliquem, quicquid illud peccati et facinoris fuerit, sed in ore duorum aut trium testium stabit omne verbum. Si steterit testis mendax contra hominem accusans eum prevaricationis, stabunt ambo quorum causa est ante dominum in conspectu sacerdotum et iudicum qui fuerint in diebus illis. Cumque diligentissime perscrutantes invenerint falsum testem dixisse contra fratrem suum mendacium, reddent ei sicut fratri suo facere cogitavit, et auferes malum de medio tui, ut audientes ceteri timorem habeant et nequaquam talia audeant facere. Non misereberis eius, sed animam pro anima, oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro manu, pedem pro pede exiges.

XX

Si exieris ad bellum contra hostes tuos et videris equitatum et currus et maiorem quam tu habes adversarii exercitus multitudinem, non timebis eos, quia dominus deus tuus tecum est, qui eduxit te de terra Egypti. Appropinquante autem iam prelio stabit sacerdos ante aciem et sic loquetur ad populum: Audi Israel. Vos hodie contra inimicos vestros pugnam committitis. Non pertimescat cor vestrum, nolite metuere, nolite cedere, nec formidetis eos, quia dominus deus vester in medio vestri est, et pro vobis contra adversarios dimicabit, ut eruat vos de periculo. Duces quoque per singulas turmas audiente exercitu proclamabunt: Quis est homo qui edificavit domum novam et non dedicavit eam? Vadat et revertatur in domum suam, ne forte moriatur in bello et alius dedicet illam. Quis est homo qui plantavit vineam et necdum eam fecit esse communem, de qua vesci omnibus liceat? Vadat et revertatur in domum suam, ne forte moriatur in bello et alius homo eius fungatur officio. Quis est homo qui despondit uxorem et non accepit eam? Vadat et revertatur in domum suam, ne forte moriatur

in bello et alius homo accipiat eam. His dictis addent reliqua et loquentur ad populum. Quis est homo formidolosus et corde pavido? Vadat et revertatur in domum suam, ne pavere faciat corda fratrum suorum, sicut ipse timore perterritus est. Cumque siluerint exercitus duces et finem loquendi fecerint, unusquisque suos ad bellandum cuneos preparabit. Si quando accesseris ad expugnandam civitatem, offeres ei primum pacem. Si receperit et aperuerit tibi portas, cunctus populus qui in ea est salvabitur et serviet tibi sub tributo. Si autem fedus inire noluerit et ceperit contra te bellum, oppugnabis eam. Cumque tradiderit dominus deus tuus illam in manu tua, percuties omne quod in ea generis masculini est in ore gladii, absque mulieribus et infantibus, iumentis et ceteris que in civitate sunt. Omnem predam exercitui divides, et comedes de spoliis hostium tuorum que dominus deus tuus dederit tibi. Sic facies cunctis civitatibus que a te procul valde sunt, et non sunt de his urbibus quas in possessionem accepturus es. De his autem civitatibus que dabuntur tibi, nullum omnino permittes vivere, sed interficies in ore gladii, Etheum videlicet et Amorreum et Chananeum, Phereseum et Eveum et Iebuseum, sicut precepit tibi dominus deus tuus, ne forte doceant vos facere cunctas abhominationes quas ipsi operati sunt diis suis, et peccetis in dominum deum vestrum. Quando obsederis civitatem multo tempore et munitionibus circumdederis ut expugnes eam, non succides arbores de quibus vesci potest, nec securibus per circuitum debes vastare regionem, quoniam lignum est et non homo, nec potest bellantium contra te augere numerum. Si qua autem ligna non sunt pomifera sed agrestia, et in ceteros apta usus, succide et extrue machinas donec capias civitatem que contra te dimicat.

Quando inventum fuerit in terra quam dominus deus daturus est tibi hominis cadaver occisi et ignoratur cedis reus, egredientur maiores natu et iudices tui et metientur a loco cadaveris singularum per circuitum spacia civitatum, et quam viciniorem ceteris esse perspexerint, seniores civitatis eius tollent vitulam de armento que non traxit iugum nec terram scidit vomere, et ducent eam ad vallem asperam atque saxosam que numquam arata est nec sementem recepit, et cedent in ea cervices vitule. Accedentque sacerdotes filii Levi quos elegerit dominus deus tuus ut ministrent ei et benedicant in nomine eius, et ad verbum eorum omne negocium pendeat, et quicquid mundum vel immundum est iudicetur. Et venient maiores natu civitatis illius ad interfectum, lavabuntque manus suas super vitulam que in valle percussa est, et dicent: Manus nostre non effuderunt sanguinem hunc, nec oculi viderunt. Propitius esto populo tuo Israel quem redemisti domine, et non reputes sanguinem innocentem in medio populi tui Israel. Et auferetur ab eis reatus sanguinis. Tu autem alienus eris ab innocentis cruore qui effusus est, cum feceris quod precepit dominus. Si egressus fueris ad pugnam contra inimicos tuos, et tradiderit eos dominus deus tuus in manu tua, captivosque duxeris, et videris in numero captivorum mulierem pulchram, et adamaveris eam, volueris que habere uxorem, introduces eam in domum tuam. Que radet cesariem et circumcidet ungues, et deponet vestem in qua capta est, sedensque in domo tua flebit patrem et matrem suam uno mense; et postea intrabis ad eam, dormiesque cum illa, et erit uxor tua. Si autem postea non sederit animo tuo, dimittes eam liberam, nec vendere poteris pecunia, nec opprimere per potentiam, quia humiliasti eam. Si habuerit homo uxores duas, unam dilectam et alteram odiosam, genuerintque ex eo liberos, et fuerit filius odiose primogenitus, volueritque substantiam inter filios suos dividere, non poterit filium dilecte facere primogenitum et preferre filio odiose, sed filium odiose agnoscet primogenitum, dabitque ei de his que habuerit cuncta duplicia. Iste est enim principium liberorum eius, et huic debentur primogenita. Si genuerit homo filium contumacem et protervum, qui non audiat patris aut matris imperium, et coercitus obedire contempserit, apprehendent eum et adducent ad seniores civitatis illius et ad portam iudicii, dicentque ad eos: Filius noster iste protervus et contumax est, monita nostra audire contempnit, comessationibus vacat et luxurie atque conviviis. Lapidibus obruet eum populus civitatis, et morietur, ut au

pendet

saxis malum de medio vestri et universus israhel audiens
pertimescat. Quando peccaverit homo quod morte
plectendum est et adiudicatus morti appensus fuerit
in patibulo. non permanebit cadaver eius in ligno
sed in eadem die sepelietur quia maledictus a deo est qui
pendet in ligno. et nequaquam contaminabis terram tuam
quam dominus deus tuus dederit tibi in possessionem.

XXII

Non videbis bovem fratris tui aut
ovem errantem et preteribis. sed reduces fra-
tri tuo. Et si non est propinquus tuus frater nec nosti eum
duces in domum tuam. et erunt apud te quamdiu
querat ea frater tuus et recipiat. Similiter fa-
cies de asino et de vestimento. et de omni re fratris tui
que perierit si inveneris eam ne neglegas quasi alienam.
Si videris asinum fratris tui aut bovem cecidisse in via
non despicies. sed sublevabis cum eo. Non induetur
mulier veste virili. nec vir utetur veste feminea.
abhominabilis enim apud deum est qui facit hec. Si
ambulans per viam in arbore vel in terra nidum avis in-
veneris et matrem pullis vel ovis desuper incubantem
non tenebis eam cum filiis. sed abire patieris
captos tenens filios. ut bene sit tibi et longo vivas
tempore. Cum edificaveris domum novam facies murum
tecti per circuitum. ne effundatur sanguis in domo
tua. et sis reus labente alio et in preceps ruente.
Non seres vineam tuam altero semine. ne et sementis
quam sevisti. et que nascuntur ex vinea pariter sancti-
ficentur. Non arabis in bove simul et asino. Non in-
dueris vestimento quod ex lana linoque contextum est.
Funiculos in fimbriis facies per quattuor angulos
pallii tui quo operieris. Si duxerit vir uxorem
et postea odio eam habuerit. quesieritque occasiones
quibus dimittat eam obiciens ei nomen pessi-
mum et dixerit uxorem hanc accepi. et ingressus ad
eam non inveni virginem. tollent eam pater et mater
eius et ferent signa secum virginitatis eius. ad
seniores urbis qui in porta sunt. Et dicet pater
eius. Filiam meam dedi huic uxorem. quam quia odit
imponit ei nomen pessimum: ut dicat non inveni
filiam tuam virginem. Et hec sunt signa virgi-
nitatis filie mee. expandent vestimentum coram
senioribus civitatis. apprehendentque senes urbis
illius virum. et verberabunt illum. condempnantes insuper cen-
tum siclis argenti quos dabit patri puelle. quoniam
diffamavit nomen pessimum super virginem israhel. Ha-
bebitque eam uxorem. et non poterit dimittere omni tempore
vite sue. Quod si verum est quod obicit. et non est in puel-
la inventa virginitas eicient eam extra fores
domus patris sui et lapidibus obruent viri civitatis
eius. et morietur quoniam fecit nefas in israhel. ut for-
nicaretur in domo patris sui. et auferes malum de medio
tui. Si dormierit vir cum uxore alterius. uter-
que morietur id est adulter et adultera. et auferes malum
de israhel. Si puellam virginem desponderit vir et in-
venerit eam aliquis in civitate et concubuerit cum ea. e-
duces utrumque ad portam civitatis illius et lapidibus
obruentur. puella quia non clamavit cum esset in civi-
tate. et vir quia humiliavit uxorem proximi sui. et au-
feres malum de medio tui. Sin autem in agro re-
pperit vir puellam que desponsata est. et apprehendens
concubuerit cum ea. morietur ipse solus. puella nichil
patietur nec est rea mortis. quoniam sicut latro consurgit
contra fratrem suum et occidit animam eius. ita et puella per-
passa est. Sola autem in agro clamavit et nullus affuit
qui liberaret eam. Si invenerit vir puellam virgi-
nem que non habet sponsum. et apprehendens concubuerit cum ea.
et res ad iudicium venerit dabit qui dormivit cum
ea patri puelle quinquaginta siclos argenti. et ha-
bebit eam uxorem quia humiliavit illam. Non poterit
dimittere eam cunctis diebus vite sue.

pars

XXIII

Non accipiet homo uxorem patris sui. Nec
revelabit operimentum eius. Non intrabit eunu-
chus attritis vel amputatis testiculis et absciso
veretro ecclesiam domini. Non ingredietur manzer.
hoc est de scorto natus in ecclesiam domini. usque ad de-
cimam generationem. Amonites et moabites etiam post
decimam generationem non intrabunt ecclesiam domini in eter-
num. quia noluerunt vobis occurrere cum pane et aqua in
via. quando egressi estis de egypto. et quia conduxerunt con-
tra te balaam filium beor de mesopotamia syrie.
ut malediceret tibi. Et noluit dominus deus tuus
audire balaam. vertitque maledictionem eius in benedictionem

tuam eo quod diligeret te. Non facies cum eis pacem nec quaeres eis bona cunctis diebus vitae tuae in sempiternum. Non abhominaberis Idumeum quia frater tuus est. Nec Aegyptium quia advena fuisti in terra eius. Qui nati fuerint ex eis tertia generatione intrabunt in ecclesiam domini. Quando egressus fueris adversus hostes tuos in pugnam: custodies te ab omni re mala. Si fuerit inter vos homo qui nocturno pollutus sit somnio, egredietur extra castra et non revertetur priusquam ad vesperam lavetur aqua, et post solis occasum regredietur in castra. Habebis locum extra castra ad quem egrediaris ad requisita naturae, gerens paxillum in balteo. Cumque sederis, fodies per circuitum et egesta humo operies quo relevatus es. Dominus enim deus tuus ambulat in medio castrorum ut eruat te et tradat tibi inimicos tuos, ut sint castra tua sancta et nihil in eis appareat foeditatis ne derelinquat te. Non trades servum domino suo qui ad te confugerit. Habitabit tecum in loco qui ei placuerit et in una urbium tuarum requiescet, nec contristes eum. Non erit meretrix de filiabus Israel, neque scortator de filiis Israel. Non offeres mercedem prostibuli nec pretium canis in domo domini dei tui quicquid illud est quod voverit, quia abhominatio est utrumque apud dominum deum tuum. Non fenerabis fratri tuo ad usuram pecuniam nec fruges nec quamlibet aliam rem, sed alieno. Fratri autem tuo absque usura id quo indiget commodabis, ut benedicat tibi dominus deus tuus in omni opere tuo in terra ad quam ingredieris possidendam. Cum voveris votum domino deo tuo non tardabis reddere, quia requiret illud dominus deus tuus, et si moratus fueris reputabitur tibi in peccatum. Si nolueris polliceri, absque peccato eris. Quod autem semel egressum est de labiis tuis observabis et facies sicut promisisti domino deo tuo et propria voluntate et ore tuo locutus es. Ingressus vineam proximi tui comede uvas quantum tibi placuerit, foras autem ne efferas tecum. Si intraveris segetem amici tui, franges spicas et manu conteres, falce autem non metes.

XXIIII

Si acceperit homo uxorem et habuerit eam, et non invenerit gratiam ante oculos eius propter aliquam foeditatem, scribet libellum repudii et dabit in manu illius et dimittet eam de domo sua. Cumque egressa alterum maritum duxerit, et ille quoque oderit eam dederitque ei libellum repudii et dimiserit de domo sua, vel certe mortuus fuerit, non poterit prior maritus recipere eam in uxorem quia polluta est et abhominabilis facta est coram domino. Ne peccare facias terram tuam quam dominus deus tuus tibi tradiderit possidendam. Cum acceperit homo nuper uxorem, non procedet ad bellum nec ei quippiam necessitatis iniungetur publicae, sed vacabit absque culpa domui suae ut uno anno laetetur cum uxore sua. Non accipies loco pignoris inferiorem et superiorem molam, quia animam suam apposuit tibi. Si deprehensus fuerit homo sollicitans fratrem suum de filiis Israel et vendito eo acceperit pretium, interficietur et auferes malum de medio tui. Observa diligenter ne incurras plagam leprae, sed facies quaecumque docuerint te sacerdotes Levitici generis iuxta id quod praecepi eis et imple sollicite. Mementote quae fecerit dominus deus vester Mariae in via cum egrederemini de Aegypto. Cum repetes a proximo tuo rem aliquam quam debet tibi, non ingredieris domum eius ut pignus auferas, sed stabis foris et ille tibi proferet quod habuerit. Si autem pauper est, non pernoctabit apud te pignus, sed statim reddes ei ante solis occasum ut dormiens in vestimento suo benedicat tibi et habeas iustitiam coram domino deo tuo. Non negabis mercedem indigentis et pauperis fratris tui sive advenae qui tecum moratur in terra et intra portas tuas est, sed eadem die reddes ei pretium laboris sui ante solis occasum quia pauper est et ex eo sustentat animam suam, ne clamet contra te ad dominum et reputetur tibi in peccatum. Non occidentur patres pro filiis nec filii pro patribus, sed unusquisque pro suo peccato morietur. Non pervertes iudicium advenae et pupilli nec auferes pignoris loco viduae vestimentum. Memento quod servieris in Aegypto et eruerit te dominus deus tuus inde. Idcirco praecipio tibi ut facias hanc rem. Quando messueris segetem in agro tuo et oblitus manipulum reliqueris, non reverteris ut tollas eum, sed advenam et pupillum et viduam auferre patiere.

tis ut benedicat tibi dominus deus in omni opere manuum tuarum. Si fruges collegeris olivarum quicquid remanserit in arboribus non reverteris ut colligas. sed relinques advene pupillo ac vidue. Si vindemiaveris vineam tuam non colliges remanentes racemos. sed cedent in usus advene pupilli ac vidue. Memento quod et tu servieris in egypto et idcirco precipio tibi ut facias hanc rem.

XXV

Si fuerit causa inter aliquos et interpellaverint iudices. quem iustum esse perspexerint illi iustitie palmam dabunt. quem impium condemnabunt impietatis. Si autem eum qui peccavit dignum viderint plagis prosternent et coram se facient verberari. pro mensura peccati erit et plagarum modus. ita dumtaxat ut quadragenarium numerum non excedant. ne fede laceratus ante oculos tuos abeat frater tuus. Non ligabis os bovis terentis in area fruges tuas. Quando habitaverint fratres simul et unus ex eis absque liberis mortuus fuerit. uxor defuncti non nubat alteri. sed accipiet eam frater eius et suscitabit semen fratris sui. et primogenitum ex ea filium nomine illius appellabit ut non deleatur nomen illius ex israel. Si autem noluerit accipere uxorem fratris sui. que ei lege debetur perget mulier ad portam civitatis et interpellabit maiores natu dicetque. Non vult frater viri mei suscitare nomen fratris sui in israel. vel me in coniugium sumere. Statimque accersiri eum facient et interrogabunt. Si responderit nolo eam uxorem accipere. accedet mulier ad eum coram senioribus et tollet calciamentum de pede eius. spuetque in faciem eius et dicet. Sic fit homini qui non edificavit domum fratris sui et vocabitur nomen illius in israel domus discalciati. Si duo habuerint inter se iurgium viri. et unus contra alterum rixari ceperit volensque uxor alterius eruere virum suum de manu fortioris miseritque manum et apprehenderit verenda eius. abscides manum illius nec flecteris super eam ulla misericordia. Non habebis in sacculo diversa pondera maius vel minus. nec erit in domo tua modius maior et minor. Pondus habebis iustum et verum. et modius equalis verus erit tibi. ut multo vivas tempore super terram. quam dominus deus tuus daturus est tibi. Abhominatur enim eum dominus qui facit hec. et adversatur omnem iniustitiam. Memento que fecerit tibi amalech in via quando egrediebaris ex egypto quomodo occurrerit tibi. et extremos agminis tui qui lassi residebant ceciderit. quando tu eras fame et labore confectus. et non timuerit deum. Cum igitur dominus deus tuus dederit tibi requiem. et subiecerit tibi cunctas per circuitum nationes: in terra quam tibi pollicitus est delebis nomen eius sub celo. Cave ne obliviscaris.

XXVI

Cumque intraveris terram quam dominus deus tuus daturus est tibi possidendam. et obtinueris eam atque habitaveris in illa, tolles de cunctis frugibus tuis primitias et pones in cartallo: pergesque ad locum quem dominus deus tuus elegerit. ut ibi invocetur nomen illius. accedesque ad sacerdotem qui in diebus illis. et dices ad eum. Profiteor hodie coram domino deo tuo. quod ingressus sum terram pro qua iuravit patribus nostris. ut daret eam nobis. Suscipiensque sacerdos de manu tua et ponet ante altare domini dei tui. et loqueris in conspectu domini dei tui. Syrus persequebatur patrem meum qui descendit in egyptum et ibi peregrinatus est in paucissimo numero. Crevitque in gentem magnam et robustam infinite multitudinis. Affligeruntque nos egyptii. et persecuti sunt imponentes onera gravissima. Et clamavimus ad dominum deum patrum nostrorum qui exaudivit nos et respexit humilitatem nostram. et laborem atque angustias et eduxit nos de egypto in manu forti et brachio extento in ingenti pavore in signis atque portentis et introduxit ad locum istum. et tradidit nobis terram lacte et melle manantem. Et idcirco nunc offero primitias frugum terre quam dominus deus dedit mihi. Et dimittes eas in conspectu domini dei tui: et adorato domino deo tuo. epulaberis in omnibus bonis. que dominus deus tuus dederit tibi et domui tue tu et levites et advena qui tecum est. Quando compleveris decimam cunctarum frugum tuarum anno decimarum tercio. dabis levite et advene et pupillo et vidue. ut comedant intra portas tuas et saturentur. Loquerisque in conspectu domini dei tui. Abstuli quod sanctificatum est de domo mea.

loci

fuit

cartallum

et dedi illud levite et advene et pupillo et vidue sicut iussisti michi. Non preterivi mandata tua nec sum oblitus imperii tui. Non comedi ex eis in luctu meo nec separavi ea in qualibet immunditia nec expendi ex his quicquam in re funebri. Obedivi voci domini dei mei et feci omnia sicut precepisti michi. Respice de sanctuario tuo et de excelso celorum habitaculo et benedic populo tuo israel et terre quam dedisti nobis sicut iurasti patribus nostris terram lacte et melle manantem. Hodie dominus deus tuus precepit tibi ut facias mandata hec atque iudicia et custodias et impleas ex toto corde tuo et ex tota anima tua. Dominum elegisti hodie ut sit tibi deus et ambules in viis eius et custodias cerimonias eius et mandata atque iudicia et obedias eius imperio. Et dominus elegit te hodie ut sis ei populus peculiaris sicut locutus est tibi et custodias omnia precepta eius et faciat te excelsiorem cunctis gentibus quas creavit in laudem et nomen et gloriam suam ut sis populus sanctus domini dei tui sicut locutus est.

XXVII

Precepit autem moyses et seniores israel populo dicens. Custodite omne mandatum quod ego precipio vobis hodie. Cumque transieritis iordanem in terram quam dominus deus tuus dabit tibi eriges ingentes lapides et calce levigabis eos ut possis in eis scribere omnia verba legis huius iordane transmisso ut introeas terram quam dominus deus tuus dabit tibi terram lacte et melle manantem sicut iuravit patribus tuis. Quando ergo transieritis iordanem erigite lapides quos ego hodie precipio vobis in monte hebal et levigabis eos calce et edificabis ibi altare domino deo tuo de lapidibus quos ferrum non tetigit et de saxis informibus et impolitis et offeres super eo holocausta domino deo tuo et immolabis hostias pacificas et comedes ibi et epulaberis coram domino deo tuo. Et scribes super lapides omnia verba legis huius plane et lucide. Dixeruntque moyses et sacerdotes levitici generis ad omnem israel. Attende et audi israel. Hodie factus es populus domini dei tui. Audies vocem eius et facies mandata atque iustitias quas ego precipio tibi. Precepitque moyses populo in die illa dicens. Hii stabunt ad benedicendum domino super montem garizim iordane transmisso. Symeon levi iudas ysachar ioseph et beniamin. Et e regione isti stabunt ad maledicendum in monte hebal. Ruben gad et aser zabulon dan et neptalim. Et pronuntiabunt levite dicentque ad omnes viros israel excelsa voce. Maledictus homo qui facit sculptile et conflatile abhominationem domini opus manuum artificum ponetque illud in abscondito. Et respondebit omnis populus et dicet amen. Maledictus homo qui non honorat patrem suum et matrem et dicet omnis populus amen. Maledictus homo qui errare facit cecum in itinere et dicet omnis populus amen. Maledictus homo qui transfert terminos proximi sui et dicet omnis populus amen. Maledictus qui pervertit iudicium advene pupilli et vidue et dicet omnis populus amen. Maledictus qui dormit cum uxore patris sui et revelat operimentum lectuli eius et dicet omnis populus amen. Maledictus qui dormit cum sorore sua filia patris sui vel matris sue et dicet omnis populus amen. Maledictus qui dormit cum omni iumento et dicet omnis populus amen. Maledictus qui dormit cum socru sua et dicet omnis populus amen. Maledictus qui dormit cum uxore proximi sui et dicet omnis populus amen. Maledictus qui clam percusserit proximum suum et dicet omnis populus amen. Maledictus qui accipit munera ut percutiat animam sanguinis innocentis et dicet omnis populus amen. Maledictus qui non permanet in sermonibus legis huius nec eos opere perficit et dicet omnis populus amen.

XXVIII

Si autem audieris vocem domini dei tui ut facias atque custodias omnia mandata eius que ego precipio tibi hodie faciet te dominus deus tuus excelsiorem cunctis gentibus que versantur in terra. Venientque super te universe benedictiones iste et apprehendent te si tamen precepta eius audieris. Benedictus tu in civitate et benedictus in agro. Benedictus fructus ventris tui et fructus terre tue fructus iumentorum tuorum greges armentorum tuorum et caule ovium tuarum. Benedicta horrea tua et benedicte reliquie tue. Benedictus eris ingrediens

Maledictus qui dormit cum sorore sua et filia patris sui vel matris sue et dicet omnis populus Amen

et egrediens. Dabit dominus inimicos tuos qui con-
surgunt adversum te corruentes in conspectu tuo.
Per unam viam venient contra te et per septem fugient
a facie tua. Emittet dominus benedictionem super cella-
ria tua et super omnia opera manuum tuarum.
benedicetque tibi in terra quam acceperis. Suscitabit
sibi te dominus in populum sanctum sicut iuravit tibi. Si cu-
stodieris mandata domini dei tui et ambulaveris
in viis eius. videbuntque omnes terrarum populi. quod nomen
domini invocatum sit super te et timebunt te. Ha-
bundare te faciet dominus omnibus bonis. fructu
uteri tui et fructu iumentorum tuorum. fructu
terre tue quam iuravit dominus patribus tuis ut daret
tibi. Aperiet dominus thesaurum suum optimum celum
ut tribuat pluviam terre tue in tempore suo.
benedicetque cunctis operibus manuum tuarum. Et fenera-
bis gentibus multis. et ipse a nullo fenus acci-
pies. Constituet te dominus deus tuus in caput
et non in caudam et eris semper supra et non subter.
si tamen audieris mandata domini dei tui. que
ego precipio et custodieris et feceris. ac non decli-
naveris ab eis nec ad dexteram nec ad sinistr-
am. nec secutus fueris deos alienos neque colu-
eris. Quod si nolueris audire vocem domini dei tui
ut custodias et facias omnia mandata e-
ius et cerimonias quas ego precipio tibi hodie.
venient super te maledictiones iste et apprehen-
dent te. Maledictus eris in civitate maledictus
in agro. Maledictum horreum tuum et maledicte re-
liquie tue. Maledictus fructus ventris tui et fru-
ctus terre tue. armenta boum tuorum et greges ovium
tuarum. Maledictus eris ingrediens et maledictus
egrediens. Mittet dominus super te famem et esuriem
et increpationem in omnia opera tua que facies donec
conterat te et perdat velociter propter adinventiones
tuas pessimas. in quibus reliquisti me. Adiun-
gat tibi dominus pestilentiam donec consumat te de
terra ad quam ingredieris possidendam. Percutiat
te dominus egestate febri et frigore et ardore et
estu. et aere corrupto ac rubigine et perse-
quatur donec pereas. Sit celum quod supra te est e-
neum. et terra quam calcas ferrea. Det dominus ymbrem terre
tue pulverem et de celo descendat super te cinis do-
nec conteraris. Tradat te dominus corruentem ante ho-
stes tuos per unam viam egrediaris contra eos. et per sep-
tem fugias et dispergaris per omnia regna terre. Sitque
cadaver tuum in escam cunctis volatilibus celi et be-
stiis terre et non sit qui abigat. Percutiat te dominus
ulcere egypti et partem corporis per quam stercora egeruntur
scabie quoque et prurigine. ita ut curari nequeas.
Percutiat te dominus amentia et cecitate ac furore men-
tis et palpes in meridie sicut palpare solet cecus
in tenebris et non dirigas vias tuas. Omnique
tempore calumpniam sustineas et opprimaris viole-
ntia: nec habeas qui liberet te. Uxorem accipi-
as. et alius dormiat cum ea. domum edifices et non
habites in ea. Plantes vineam et non vindemies eam.
Bos tuus immoletur coram te: et non comedes ex eo.
Asinus tuus rapiatur in conspectu tuo et non red-
detur tibi. Oves tue dentur inimicis tuis et non sit
qui te adiuvet. Filii tui et filie tue tradantur
alteri populo. videntibus oculis tuis et deficientibus
ad conspectum eorum tota die et non sit fortitudo in
manu tua. Fructus terre tue et omnes labores
tuos comedat populus quem ignoras. et sis semper
calumpniam sustinens et oppressus cunctis diebus et
stupens ad terrorem eorum que videbunt oculi tui. Per-
cutiat te dominus ulcere pessimo in genibus et in suris
sanarique non possis a planta pedis usque ad verti-
cem tuum. Ducet te dominus et regem tuum quem constitueris
super te. in gentem quam ignoras tu et patres tui. et
servies ibi diis alienis ligno et lapidi et eris
perditus in proverbium ac fabulam omnibus populis ad
quos te introduxerit dominus. Sementem multam iacies
in terram. et modicum congregabis. quia locuste devora-
bunt omnia. Vineam plantabis et fodies et vinum
non bibes nec colliges ex ea quippiam. quoniam vasta-
bitur vermibus. Olivas habebis in omnibus terminis
tuis. et non ungeris oleo quia defluent et peribunt.
Filios generabis et filias. et non frueris eis. quoniam
ducentur in captivitatem. Omnes arbores tuas et
fruges terre rubigo consumet. Advena qui tecum

uersatur tecum ascendet super te. eritque sublimior.
tu autem descendes & eris inferior. Ipse fenerabit tibi
& tu non fenerabis ei. Ipse fenerabit tibi. & tu non fe
nerabis ei. Ipse erit in caput. & tu eris in cauda.
Et uenient super te omnes maledictiones iste. & per
sequentes apprehendent te. donec intereas. quia non
audisti uocem domini dei tui. nec seruasti mandata
& cerimonias quas precepit tibi. Et erunt in te
signa atque prodigia & in semine tuo usque in sempi
ternum. eo quod non seruieris domino deo tuo in gaudio
cordisque leticia. propter rerum omnium habundantiam.
seruies inimico tuo quem inmittet dominus tibi in fame
& siti & nuditate. & omnium penuria & imponet
iugum ferreum super ceruicem tuam. donec te conterat. Ad
ducet dominus super te gentem de longinquo. &
de extremis finibus terre in similitudinem aquile
uolantis cum impetu. cuius linguam intelligere non
possis. gentem procacissimam que non deferat ho
norem seni nec misereatur paruuli. & deuoret fruc
tus iumentorum tuorum & fruges terre tue donec intere
as. Et non relinquat tibi triticum uinum & oleum
armenta boum & greges ouium. donec disperdat
te & conterat in cunctis urbibus tuis & destruantur
muri tui firmi atque sublimes in quibus habebas
fiduciam in omni terra tua. Obsideberis intra portas
tuas in omni terra quam dabit tibi dominus deus tuus & co
medes fructum uteri tui. & carnes filiorum tuorum &
filiarum tuarum. quas dedit tibi dominus deus tuus in angu
stia & uastitate qua opprimet te hostis tuus. Homo
delicatus in te & luxuriosus ualde inuidebit fratri suo.
& uxori que cubat in sinu suo. ne det eis de carni
bus filiorum suorum quas comedet eo quod nichil habeat
aliud in obsidione & penuria. qua uastauerint te ini
mici tui intra omnes portas tuas. Tenera mulier et
delicata que super terram ingredi non ualebat. nec pe
dis uestigium figere propter mollitiem. & teneritudinem in
uidebit uiro suo qui cubat in sinu suo super
filii & filie carnibus. & illuuie secundarum que egrediun
tur de medio feminum eius & super liberis qui eadem ho
ra nati sunt. Comedent enim eos clam propter rerum omnium
penuriam in obsidione & uastitate qua opprimet te

inimicus tuus intra portas. Nisi custodieris &
feceris omnia uerba legis huius. que scripta sunt in
hoc uolumine. & timueris nomen eius gloriosum et
terribile. hoc est dominum deum tuum. augebit dominus pla
gas tuas. plagas seminis tui. plagas mag
nas & perseuerantes. infirmitates pessimas et
perpetuas. & conuertet in te omnes afflictiones egy
pti. quas timuisti. & adherebunt tibi. Insuper & uniuer
sos languores. & plagas que non sunt scripte in
uolumine legis huius inducet dominus super te donec
conterat te. & remanebitis pauci numero. qui fu
eratis prius sicut astra celi pre multitudine. quoniam non au
disti uocem domini dei tui. Et sicut ante letatus est
dominus super uos. bene uobis faciens uosque multiplicans:
sic letabitur disperdens. uos atque subuertens ut au
feramini de terra ad quam ingredieris possidendam. Di
sperget te dominus in omnes populos a summitate terre
usque ad terminos eius. & seruies ibi diis alienis
quos tu ignoras & patres tui. Lignis & lapidi
bus in gentibus quoque illis non acquiesces neque
erit requies uestigio pedis tui. Dabit enim tibi
dominus ibi cor pauidum. & deficientes oculos & animam
merore consumptam. & erit uita tua quasi pen
dens ante te. Timebis nocte & die. & non cre
des uite tue. Mane dices quis michi det uespe
rum & uespere quis michi det mane. propter cordis tui
formidinem. qua terreberis. & propter ea que oculis tuis
uidebis. Reducet te dominus classibus in egyptum
per uiam. de qua dixit tibi. ut eam amplius non uideres.
Ibi uenderis inimicis tuis in seruos & ancillas
et non erit qui emat.

XXIX

Hec sunt uerba federis quod precepit dominus mo
ysi. ut feriret cum filiis israhel. in terra moab. preter
illud fedus quod cum eis pepigit in oreb. Vocauitque
moyses omnem israhel. & dixit ad eos. Vos ui
distis uniuersa que fecit dominus coram uobis in terra egy
pti. pharaoni & omnibus seruis eius. uniuerseque
terre illius. temptationes magnas quas uiderunt
oculi tui. signa illa portentaque ingentia
& non dedit dominus uobis cor intelligens. & oculos
uidentes. & aures que possint audire usque in

presentem diem. Adduxit vos quadraginta annis per desertum. non sunt attrita vestimenta vestra, nec calciamenta pedum vestrorum vetustate consumpta sunt. Panem non comedistis, vinum et siceram non bibistis, ut sciretis quia ego sum dominus deus vester. Et venistis ad locum hunc: egressusque est Seon rex Esebon et Og rex Basan occurrentes nobis ad pugnam. et percussimus eos et tulimus terram eorum ac tradidimus possidendam Ruben et Gad et dimidie tribui Manasse. Custodite ergo verba pacti huius et implete ea. ut intelligatis universa que facitis. Vos statis hodie cuncti coram domino deo vestro principes vestri ac tribus et maiores natu atque doctores omnisque populus Israel. liberi et uxores vestre et advene qui tecum morantur in castris exceptis lignorum cesoribus et hiis qui comportant aquas ut transeas in federe domini dei tui. et in iureiurando quod dominus deus hodie percutit tecum. ut suscitet te sibi in populum et ipse sit dominus deus tuus sicut locutus est tibi. et sicut iuravit patribus tuis. Abraham Ysaac et Iacob. Nec vobis solis ego hoc fedus ferio, et hec iuramenta confirmo. sed cunctis presentibus et absentibus. Vos enim nostis quomodo habitaverimus in terra Egypti. et quomodo transierimus per medium nationum quas transeuntes vidistis abhominationes et sordes idest ydola eorum lignum et lapidem argentum et aurum quod colebant. ne forte sit inter vos vir aut mulier familia aut tribus cuius cor aversum est hodie a domino deo nostro. ut vadat et serviat diis illarum gentium. et sit inter vos radix germinans fel et amaritudinem. Cumque audierit verba iuramenti huius benedicat sibi in corde suo dicens. Pax erit michi et ambulabo in pravitate cordis mei. Et assumat ebria sitientem. et dominus non ignoscat ei. sed tunc quam maxime furor eius fumet et zelus contra hominem illum. et sedeant super eo omnia maledicta que scripta sunt in hoc volumine. et deleat nomen eius de sub celo et consumat eum in perditionem

legis

ex omnibus tribubus Israel iuxta maledictiones que in libro huius ac federis continentur. Dicetque sequens generatio et filii qui nascentur deinceps et peregrini qui de longe venerint videntes plagas illius terre et infirmitates quibus eam afflixerit dominus sulphure et salis ardore comburens ita ut ultra non seratur nec virens quippiam germinet. in exemplum subversionis Sodome et Gomorre Adame et Seboim quas subvertit dominus in ira et furore suo. Et dicent omnes gentes Quare sic fecit dominus terre huic. Que est hec ira furoris eius inmensa. Et respondebunt. Quia dereliquerunt pactum domini quod pepigit cum patribus eorum quando eduxit eos de terra Egypti et servierunt diis alienis et adoraverunt eos quos nesciebant. et quibus non fuerant attributi. Idcirco iratus est furor domini contra terram istam. ut induceret super eam omnia maledicta que in hoc volumine scripta sunt. Et eiecit eos de terra sua. in ira et furore et indignatione maxima. proiecitque in terram alienam sicut hodie comprobatur. Abscondita domino deo nostro. que manifesta sunt nobis et filiis nostris usque in eternum ut faciamus universa legis huius.

XXX

Cum ergo venerint super te omnes sermones isti. benedictio sive maledictio quam proposui in conspectu tuo. et ductus penitudine cordis tui in universis gentibus in quas disperserit te dominus deus tuus. et reversus fueris ad eum et obedieris eius mandatis. sicut ego hodie precipio tibi cum filiis tuis. in toto corde tuo et in tota anima tua. Reducet te dominus deus tuus de captivitate. ac miserebitur tui et rursum congregabit te de cunctis populis in quos te ante dispersit. Si ad cardines celi fueris dissipatus inde te retrahet dominus deus tuus et assumet te atque introducet in terram quam possederunt patres tui et obtinebis eam et benedicens tibi maioris numeri te esse faciet quam fuerunt patres tui. Circumcidet dominus deus tuus cor tuum et cor seminis tui. ut diligas dominum deum tuum in toto corde tuo et in tota anima tua ut possis vivere. Omnes autem maledictiones has convertet super inimicos tuos et s

eos qui oderunt te et persecuntur. Tu autem reverteris
et audies vocem domini dei tui. facies que universa
mandata que ego precipio tibi hodie. Et hab
undare te faciet dominus deus tuus in cunctis operibus
manuum tuarum. In sobole uteri tui et in fructu
tu iumentorum tuorum. in ubertate terre tue et in rerum
omnium largitate. Revertetur enim dominus ut gau
deat super te omnibus bonis. sicut gavisus est
in patribus tuis. si tamen audieris vocem domini dei tui et
custodieris precepta eius et cerimonias que in
hac lege conscripta sunt. et revertaris ad dominum deum
tuum in toto corde tuo et in tota anima tua.
Mandatum hoc quod ego precipio hodie non super
te est neque procul positum. nec in celo situm ut possis
dicere. quis nostrum valet ad celum ascendere ut deferat
illud ad nos. ut audiamus atque opere compleamus.
Neque enim trans mare positum. ut causeris et dicas
quis ex nobis transfretare poterit mare. et illud
ad nos usque deferre ut possimus audire et audi
re et facere quod preceptum est. Sed iuxta te valde in
ore tuo et in corde tuo. ut facias illud. Considera
quod hodie proposuerim in conspectu tuo vitam et bonum. et
e contrario mortem et malum. ut diligas dominum deum tu
um atque obedias et ambules in viis eius. et cu
stodias mandata illius et cerimonias atque
iudicia. et vivas ac multiplicet te. benedicatque
tibi in terram ad quam ingredieris possidendam. Si autem
aversum fuerit cor tuum et audire nolueris atque errore
deceptus adoraveris deos alienos et servieris eis pre
dico tibi hodie quod pereas. et parvo tempore moreris in
terra. ad quam iordane transmisso ingredieris pos
sidendam. Testes invoco hodie celum et terram. quod
proposuerim vobis vitam et bonum. benedictionem et maledi
ctionem. Elige ergo vitam ut tu vivas et semen
tuum et diligas dominum deum tuum. atque obedias vo
ci eius. illique adhereas. Ipse enim est vita tua
tua. et longitudo dierum tuorum. ut habites in terra
pro qua iuravit dominus patribus tuis. abraham ysaac
et iacob: ut daret eam illis. XXXI
Abiit itaque moyses. et locutus est omnia ver
ba hec ad universum israel. et dixit ad eos. Centum viginti annorum sum ho
die. centum viginti annorum non possum ultra egredi
et ingredi. presertim cum et dominus dixerit mihi non trans
ibis iordanem istum. Dominus ergo deus tuus transi
bit ante te. ipse delebit omnes gentes has in con
spectu tuo et possidebis eas. Et iosue iste transi
bit ante te sicut locutus est dominus. Facietque dominus
eis sicut fecit seon et og regibus amorreorum et
terre eorum. delebitque eos. Cum ergo et hos tradiderit
vobis similiter facietis eis. sicut precepi vobis
Viriliter agite. et confortamini. et nolite timere
ne paveatis ad conspectum eorum. quia dominus deus tuus
ipse est ductor tuus et non dimittet nec derelinquet
te. Vocavitque [illegible] moyses iosue. et dixit
ei coram omni israel. Confortare et esto robustus.
tu enim introduces populum istum in terram. quam da
turum se patribus eorum iuravit dominus. et tu eam
sorte divides. et dominus qui ductor vester est ipse erit
tecum. Non dimittet nec derelinquet te. Noli
timere nec paveas. Scripsit itaque moyses
legem hanc et tradidit eam sacerdotibus filiis
levi. qui portabant archam federis domini. et cun
ctis senioribus israel. Precepitque eis dicens. Post
septem annos anno remissionis in sollempnita
te tabernaculorum convenientibus cunctis ex israel. ut
appareant in conspectu domini dei tui. in loco quem ele
gerit dominus. leges verba legis huius coram omni israel.
audientibus eis et in omni populo. congregato tam
viris quam mulieribus parvulis et advenis qui
sunt intra portas tuas. ut audientes discant
et timeant dominum deum vestrum. et custodiant im
pleantque omnes sermones legis huius. Filii quoque
eorum qui nunc ignorant ut audire possint
et timeant dominum deum suum. cunctis diebus quibus
versantur in terra ad quam vos iordane transito per
gitis obtinendam. Et ait dominus ad moysen.
Ecce prope sunt dies mortis tue voca iosue
et state in tabernaculo testimonii ut precipi
am ei. Abierunt ergo moyses et iosue. et
steterunt in tabernaculo testimonii. apparuitque ibi dominus
in columpna nubis. que stetit in introitu taberna
culi. Dixitque dominus ad moysen. Ecce tu dor

mies cum patribus tuis et populus iste consurgens for-
nicabitur post deos alienos in terra ad quam in-
greditur ut habitet in ea. Ibi derelinquet
me et irritum faciet fedus quod pepigi cum eo.
Et irascetur furor meus contra eum in die illo et de-
relinquam eum et abscondam faciem meam ab eo et
erit in devorationem. Invenient eum omnia
mala et afflictiones. ita ut dicat in illo die.
Vere quia non est deus mecum invenerunt me hec
omnia mala. Ego autem abscondam me et
celabo faciem meam ab eo in die illo propter omnia
mala que fecit quia secutus est deos alienos. Nunc
itaque vobis scribite canticum istud et docete
filios israel ut memoriter teneant et ore decan-
tent et sit mihi carmen istud pro testimonio inter fi-
lios israel. Introducam enim eum in terram pro qua
iuravi patribus eorum lacte et melle manantem.
Cumque comederint et saturati crassatique fuerint
avertentur ad deos alienos et servient eis et detra-
hent mihi et irritum facient pactum meum. Postquam
invenerint eum mala multa et afflictiones respon-
debit ei canticum istud pro testimonio quod nulla
delebit oblivio ex ore seminis tui. Scio enim
cogitationes eius que facturus sit hodie antequam
introducam eum in terram quam illi pollicitus sum.
Scripsit ergo moyses canticum et docuit filios
israel. Precepitque dominus iosue filio nun et ait.
Confortare et esto robustus. Tu enim introdu-
ces filios israel in terram quam pollicitus sum et
ego ero tecum. Postquam ergo scripsit moyses
verba legis in volumine atque complevit precepit
levitis qui portabant archam federis domini di-
cens. Tollite librum istum et ponite eum in latere
arche federis domini dei vestri ut sit ibi contra te in testi-
monium. Ego enim scio contentionem tuam et cervicem
tuam durissimam. adhuc enim vivente me et ingre-
diente vobiscum semper contentiose egistis contra
dominum. quanto magis cum mortuus fuero. Congrega-
te ad me omnes maiores natu per tribus vestras
atque doctores et loquar audientibus eis sermones
istos et invocabo contra eos celum et terram. Novi

enim quod post mortem meam inique agetis et declinabi-
tis de via † quam precepi vobis. Et occurrent vobis
mala in extremo tempore quando feceritis malum in conspectu
domini ut irritetis eum per opera manuum vestrarum.
Locutus est ergo moyses audiente universo cetu is-
rahel verba carminis huius et ad finem usque complevit.

† cito

XXXII

Audite celi que loquor audiat
terra verba oris mei. Concrescat in pluvia
doctrina mea fluat ut ros eloquium meum.
Quasi imber super herbam et quasi stille super
gramina quia nomen domini invocabo. Date magnifi-
centiam deo nostro dei perfecta sunt opera et omnes vie eius
iudicia. Deus fidelis et absque ulla iniquitate
iustus et rectus peccaverunt ei et non filii eius in
sordibus. Generatio prava atque perversa hecine red-
dis domino popule stulte et insipiens. Numquid non
ipse est pater tuus qui possedit te et fecit et cre-
avit te. Memento dierum antiquorum cogita generatio-
nes singulas. Interroga patrem tuum et annuntiabit
tibi. maiores tuos et dicent tibi. Quando dividebat al-
tissimus gentes quando separabat filios adam. Con-
stituit terminos populorum iuxta numerum filiorum israel.
Pars autem domini populus eius iacob funiculus he-
reditatis eius. Invenit eum in terra deserta in loco
horroris et vaste solitudinis. Circumduxit eum et
docuit et custodivit quasi pupillam oculi sui.
Sicut aquila provocans ad volandum pullos su-
os et super eos volitans. Expandit alas suas
et assumpsit eos atque portavit in humeris suis. Dominus
solus dux eius fuit et non erat cum eo deus alienus.
Constituit eum super excelsam terram ut comederet
fructus agrorum ut sugeret mel de petra oleumque
de saxo durissimo. Butirum de armento et lac
de ovibus cum adipe agnorum et arietum filiorum basan.
Et hircos cum medulla tritici et sanguinem uve
biberet meracissimum. Incrassatus est dilectus et
recalcitravit incrassatus impinguatus dilatatus.
Dereliquit deum factorem suum et recessit a deo sa-
lutari suo. Provocaverunt eum in diis alienis
et in abhominationibus suis ad iracundiam con-
citaverunt. Immolaverunt demoniis et non deo.

diis quos ignorabant. Novi recentesque venerunt quos non coluerunt patres eorum. Deum qui te genuit dereliquisti, et oblitus es domini creatoris tui. Vidit dominus et ad iracundiam concitatus est: quia provocaverunt eum filii sui et filie. Et ait abscondam faciem meam ab eis, et considerabo novissima eorum. Generatio enim perversa est, et infideles filii. Ipsi me provocaverunt in eo qui non erat deus, et irritaverunt in vanitatibus suis. Et ego provocabo eos in eo qui non est populus, et in gente stulta irritabo illos. Ignis succensus est in furore meo, et ardebit usque ad inferni novissima. Devorabitque terram cum germine suo, et montium fundamenta comburet. Congregabo super eos mala, et sagittas meas complebo in eis. Consumentur fame, et devorabunt eos aves morsu amarissimo. Dentes bestiarum inmittam ~~in~~ ~~mitta~~ in eos cum furore trahentium super terram atque serpentium. Foris vastabit eos gladius, et intus pavor iuvenem simul ac virginem, lactentem cum homine sene. Dixi ubi nam sunt? Cessare faciam ex hominibus memoriam eorum. Sed propter iram inimicorum distuli, ne forte superbirent hostes eorum. Et dicerent manus nostra excelsa, et non dominus fecit hec omnia. Gens absque consilio est et sine prudencia. Utinam saperent et intelligerent, ac novissima providerent. Quomodo persequebatur unus mille, et duo fugarent decem milia. Nonne ideo quia deus suus vendidit eos, et dominus conclusit illos? Non enim est deus noster ut dii eorum, et inimici nostri sunt iudices. De vinea sodomorum vinum eorum, et de suburbanis gomorre. Uva eorum uva fellis, et botri amarissimi. Fel draconum vinum eorum, et venenum aspidum insanabile. Nonne hec condita sunt apud me, et signata in thesauris meis? Mea est ultio et ego retribuam eis in tempore, ut labatur pes eorum. Iuxta est dies perditionis, et adesse festinant tempora. Iudicabit dominus populum suum, et in servis suis miserebitur. Videbit quod infirmata sit manus, et clausi quoque defecerunt, residuique consumpti sunt. Et dicent ubi sunt dii eorum, in quibus habebant fiduciam? De quorum victimis comedebant adipes, et bibebant vinum libaminum. Surgant et opitulentur vobis, et in necessitate vos protegant. Videte quod ego sim solus, et non sit alius deus preter me. Ego occidam et ego vivere faciam. Percutiam, et ego sanabo, et non est qui de manu mea possit eruere. Levabo ad celum manum meam, et dicam: vivo ego in eternum. Si acuero ut fulgur gladium meum, et arripuerit iudicium manus mea, reddam ultionem hostibus meis, et his qui oderunt me retribuam. Inebriabo sagittas meas sanguine, et gladius meus devorabit carnes. De cruore occisorum et de captivitate nudati inimicorum capitis. Laudate gentes populum eius, quia sanguinem servorum suorum ulciscetur. Et vindictam retribuet in hostes eorum, et propicius erit terre populi sui. Venit ergo moyses et locutus est omnia verba cantici huius in auribus populi, ipse et iosue filius nun. Complevitque omnes sermones hos loquens ad universum israel, et dixit ad eos. Ponite corda vestra in omnia verba que ego testificor vobis hodie, ut mandetis ea filiis vestris custodire et facere, et implere universa que scripta sunt in legis huius volumine: quia non in cassum precepta sunt vobis, sed ut singuli in eis viverent. Que facientes longo perseveretis tempore in terra ad quam iordane transmisso ingredimini possidendam. Locutusque est dominus ad moysen in eadem die dicens. Ascende in montem istum abarim, id est transituum, in montem nebo, qui est in terra moab contra iericho, et vide terram chanaan quam ego tradam filiis israel obtinendam, et morere in monte. Quem cum ascenderis iungeris populis tuis, sicut mortuus est aaron frater tuus in monte hor, et appositus est populis suis, quia prevaricati estis contra me in medio filiorum israel ad aquas contradictionis in cades deserti sin, et non sanctificastis me inter filios israel. E contra videbis terram et non ingredieris in eam, quam ego dabo filiis israel.

XXXIII

Hec est benedictio qua benedixit moyses homo dei filiis israel ante mortem suam, et ait. Dominus de syna venit, et de seyr ortus est nobis. Apparuit de monte pharan, et cum eo sanctorum milia. In dextera eius ignea

Marginalia: m — facie — sed

lexit populos. Omnes sancti in manu illius sunt. et qui appropinquant pedibus eius accipient de doctrina illius. Legem precepit nobis moyses hereditatem multitudinis iacob. Erit apud rectissimum rex, congregatis principibus populi cum tribubus israel. Vivat ruben et non moriatur. et parvus sit in numero. Hec est iude benedictio. Audi domine vocem iude. et ad populum suum introduc eum. Manus eius pugnabunt pro eo. et adiutor illius contra adversarios eius erit. Levi quoque ait. Perfectio tua et doctrina tua viro sancto tuo quem probasti in temptatione. et iudicasti ad aquas contradictionis. qui dixit patri suo et matri sue nescio vos. et fratribus suis ignoro illos. et nescierunt filios suos. hii custodierunt eloquium tuum et pactum tuum servaverunt. Iudicia tua o iacob. et legem tuam o israel. ponent thimiama in furore tuo. et holocaustum super altare tuum. Benedic domine fortitudini eius. et opera manuum illius suscipe. Percute dorsa inimicorum eius. et qui oderunt eum non consurgant. Et beniamin ait. Amantissimus domini habitabit confidenter in eo. quasi in thalamo tota die morabitur. et inter humeros illius requiescet. Ioseph quoque ait. De benedictione domini terra eius de pomis celi et rore. atque abysso subiacente. De pomis fructuum solis ac lune. de vertice antiquorum moncium de pomis collium eternorum. de frugibus terre et de plenitudine eius. benedictio illius qui apparuit in rubo. veniat super caput ioseph. et super verticem nazarei inter fratres suos. Quasi primogeniti tauri pulchritudo eius cornua rinocerotis cornua illius. In ipsis ventilabit gentes usque ad terminos terre. Hee sunt multitudines effraym. et hec milia manasse. Et zabulon ait. Letare zabulon in exitu tuo. et ysachar in tabernaculis tuis. populos ad montem vocabunt. ibi immolabunt victimas iusticie. qui inundationem maris quasi lac sugent. et thesauros absconditos arenarum. Et gad ait. Benedictus in latitudine gad quasi leo requievit. cepitque brachium et verticem. et vidit principatum suum quod in parte sua doctor esset repositus. qui fuit cum principibus populi. et fecit iusticias domini. et iudicium suum cum israel. Dan quoque ait. Dan catulus leonis. fluet largiter de basan. Et neptalim dixit. Neptalim habundantia perfruetur. et plenus erit benedictione domini. mare et meridiem possidebit. Aser quoque ait. Benedictus in filiis aser. sit placens fratribus suis. tinguat in oleo pedem suum. ferrum et es calciamentum eius. sicut dies iuventutis tue. ita et senectus tua. Non est deus alius. ut deus rectissimi. Ascensor celi auxiliator tuus. magnificentia eius discurrunt nubes. habitaculum eius sursum. et subter brachia sempiterna. Eiciet a facie tua inimicum. dicetque conterere. Habitabit israel confidenter et solus. oculus iacob in terra frumenti et vini. celique caligabunt rore. Beatus es tu israel. Quis similis tui popule qui salvaris. In domino scutum auxilii tui. et gladius glorie tue. negabunt te inimici tui. et tu eorum colla calcabis.

XXXIIII

Ascendit ergo moyses de campestribus moab. super montem nebo in verticem phasga contra iericho. ostenditque ei dominus omnem terram galaad. usque dan. et universum neptalim. terramque effraym et manasse. et omnem terram iuda usque ad mare novissimum et australem plagam. et latitudinem campi iericho civitatis palmarum usque segor. Dixitque dominus ad eum. Hec est terra pro qua iuravi abraham ysaac. et iacob dicens. Semini tuo dabo eam. Vidisti eam oculis tuis. et non transibis ad illam. Mortuusque est ibi moyses servus domini in terra moab iubente domino. et sepelivit eum in valle terre moab contra fegor. Et non cognovit homo sepulchrum eius usque in presentem diem. Moyses centum viginti annorum erat. quando mortuus est. Non caligavit oculus eius nec dentes illius moti sunt. Fleveruntque eum filii israel in campestribus moab triginta diebus. Et completi sunt dies planctus lugentium moysen. Iosue vero filius nun. repletus est spiritu sapientie quia moyses posuit super eum

manus suas. et obedierunt ei filii Israel. feceruntque filii Israel sicut precepit Dominus Moysi. Et non surrexit ultra propheta in Israel sicut Moyses quem nosset Dominus facie ad faciem in omnibus signis atque portentis que misit per eum ut faceret in terra Egypti Pharaoni. et omnibus servis eius universeque terre illius. Et cunctam manum robustam magnaque mirabilia. que fecit Moyses coram universo Israel.

Incipit prologus in Iosue.

Tandem finito pentateuco Moysi. velud grandi fenore liberati ad Ihesum filium Nave manum mittimus. quem Hebrei Iosue Bennun. id est filium Nun vocant. et ad Iudicum librum quem Sophthim appellant. Ad Ruth quoque et Hester quos eisdem nominibus efferunt. Monemusque lectorem ut silvam Hebreorum nominum et distinctiones per membra divisas diligens scriptor conservet. ne et noster labor et illius studium pereat. Et ut in primis quod sepe testatus sum. sciat me non in reprehensionem veterum nova cudere. sicut amici mei criminantur. sed pro virili parte offerre lingue mee hominibus. quos tamen nostra delectant. ut pro grecis exaplois que et sumptu et labore maximo indigent. editionem nostram habeant. Et sicubi in antiquorum voluminum lectione dubitaverint. hec illis conferentes inveniant quod requirunt. Maxime cum apud Latinos tot sint exemplaria quot codices. Et unusquisque pro arbitrio suo vel addiderit vel subtraxerit quod ei visum est. et utique non possit verum esse quod dissonat. Unde cesset arcuato vulnere contra nos insurgere scorpius. et sanctum opus venenata carpere lingua desistat. vel suscipiens si placet. vel contempnens si displicet. memineritque illorum versuum. Os tuum habundavit malitia. et lingua tua concinnabat dolos. Sedens adversus fratrem tuum loquebaris. et adversus filium matris tue ponebas scandalum. Hec fecisti et tacui. Existimasti inique quod ero tui similis. arguam te et statuam contra faciem tuam. Quod enim audientibus vel legentibus utilitas est. nos laborando sudare. et alios detrahendo laborare. dolere invidos quod calumpniandi et irridendi eos omnis sit ablata occasio. et tamen homines id despicere immo lacerare. in quo et adversarii torqueantur. Quod si versio nostra interpretationis placet. que et in nostro displicet. et inde erit reprehendendum putant. Cur ea que sub asteriscis vel obelis vel addita sunt vel amputata leguntur et negliguntur. Quare Danielem iuxta Theodotionis translationem ecclesie susceperunt. Cur Origenem mirantur. et Eusebium Pamphili cunctas editiones similiter disserentes. Aut que fuit stulticia postquam vera dixerunt proferre que falsa sunt. Unde in novo testamento probare possunt assumpta testimonia. que in libris veteribus non habentur. Hec dicimus ne omnino calumpniatoribus tacere videamur. Ceterum post sancte Paule dormitionem. cuius vita virtutis exemplum est. et hos libros quos Eustochie virgini negare non potui. decrevimus dum spiritus hos regit artus explanationi prophetarum incumbere. et omissum iam diu opus quasi quodam postliminio repetere. presertim cum admirabilis et sanctus vir Pammachius hoc idem litteris flagitet. et nos ad patriam festinantes mortiferos sirenarum cantus surda debeamus aure transire.

Incipit liber Iosue.

Et factum est post mortem Moysi servi Domini ut loqueretur Dominus ad Iosue filium Nun ministrum Moysi. et diceret ei. Moyses servus meus mortuus est. surge et transi Iordanem istum tu et omnis populus tecum. in terram quam ego dabo filiis Israel. Omnem locum quem calcaverit vestigium pedis vestri. vobis tradam sicut locutus sum Moysi. A deserto et Libano usque ad fluvium magnum Eufraten. omnis terra Hetheorum usque ad mare magnum contra solis occasum erit terminus vester. Nullus poterit resistere vobis cunctis diebus vite tue. Sicut fui cum Moyse ita ero et tecum. non dimittam te neque derelinquam te. Confortare et esto robustus. tu enim sorte divides populo huic terram pro qua iuravi patribus suis. ut traderem eam illis. Confortare et esto robustus valde. ut custodias et facias omnem legem.

quam precepit tibi moyses servus meus. ne declines ab ea ad dexteram vel ad sinistram ut intelligas cuncta que agis. Non recedat volumen legis huius de ore tuo. sed meditaberis in eo diebus ac noctibus ut custodias et facias omnia que scripta sunt in eo. Tunc diriges viam tuam et intelligas eam. Ecce precipio tibi confortare et esto robustus. noli metuere et noli timere. quoniam tecum est dominus deus tuus in omnibus ad que cumque perrexeris. Precepitque iosue principibus populi dicens. Transite per medium castrorum et imperate populo ac dicite. Preparate vobis cibaria. quoniam post diem tertium transibitis iordanem et intrabitis ad possidendam terram quam dominus deus vester daturus est vobis. Rubenitis quoque et gaditis et dimidie tribui manasse ait. Mementote sermonis quem precepit vobis moyses famulus domini dicens. Dominus deus vester dedit vobis requiem et omnem terram. uxores vestre et filii vestri ac iumenta manebunt in terra. quam tradidit vobis moyses trans iordanem. vos autem transite armati ante fratres vestros. omnes fortes manu et pugnate pro eis donec det requiem dominus fratribus vestris. sicut vobis dedit. et possideant ipsi quoque terram quam dominus deus vester daturus est eis. et sic revertimini in terram possessionis vestre et habitabitis in ea quam vobis dedit moyses famulus domini trans iordanem contra solis ortum. Responderuntque ad iosue atque dixerunt. Omnia que precepisti nobis faciemus et quocumque miseris ibimus. Sicut obedivimus in cunctis moysi. ita obediemus et tibi. tantum sit dominus deus tecum sicut fuit cum moyse. Qui contradixerit ori tuo et non obedierit cunctis sermonibus quos preceperis ei moriatur. tu tantum confortare et viriliter age.

Misit ergo iosue filius nun. II. de sethim duos viros exploratores in abscondito et dixit eis. Ite et considerate terram urbemque iericho. Qui pergentes ingressi sunt domum mulieris meretricis nomine raab. et quieverunt apud eam. Nunciatumque est regi iericho et dictum. Ecce viri ingressi sunt huc per noctem de filiis israel ut explorarent terram. Misitque rex iericho ad raab meretricem dicens. Educ viros qui venerunt ad te et ingressi sunt domum tuam. exploratores quippe sunt et omnem terram considerare venerunt. Tollensque mulier viros abscondit et ait. Fateor venerunt ad me. sed nesciebam unde essent. cumque porta clauderetur in tenebris. et illi pariter exierunt nescio quo abierunt. Persequimini cito et comprehendetis eos. Ipsa autem fecit ascendere viros in solarium domus sue operuitque eos lini stipula que ibi erat. Hii autem qui missi fuerant secuti sunt eos per viam que ducit ad vadum iordanis. Illisque egressis statim porta clausa est. Nec dum obdormierant qui latebant. et ecce mulier ascendit ad eos et ait. Novi quod dominus tradiderit vobis terram. etenim irruit in nos terror vester. et elanguerunt omnes habitatores terre. Audivimus quod siccaverit dominus aquas maris rubri ad vestrum introitum. quando egressi estis de egypto. et que feceritis duobus amorreorum regibus. qui erant trans iordanem seon et og. quos interfecistis. et hec audientes pertimuimus. et elanguit cor nostrum. nec remansit in nobis spiritus ad introitum vestrum. Dominus enim deus vester ipse est deus in celo sursum et in terra deorsum. Nunc ergo iurate michi per dominum ut quomodo ego feci vobiscum misericordiam ita et vos faciatis cum domo patris mei. detisque michi signum verum ut salvetis patrem meum et matrem. fratres ac sorores meas. et omnia que eorum sunt. et eruatis de morte animas nostras. Qui responderunt ei. Anima nostra sit pro vobis in mortem. si tamen non prodideris nos. Cumque tradiderit nobis dominus terram faciemus in te misericordiam et veritatem. Dimisit ergo eos per funem de fenestra. domus enim eius herebat muro. Dixitque ad eos. Ad montana conscendite ne forte occurrant vobis revertentes. ibique latete diebus tribus donec redeant. et sic ibitis per viam vestram. Qui dixerunt ad eam. Innoxii erimus a iuramento hoc. quo adiurasti nos si ingredientibus nobis terram signum non fuerit funiculus iste coccineus et ligaveris eum in fenestra per quam nos dimisisti. et patrem tuum ac matrem fratresque et omnem

tua;

ꝯgnacõe tuā ꝯgregaūis in domū tuā. Qui
hostiū dom⁹ tue egressus fuit sanguis ipi⁹
erit in cap̄ eius. ⁊ nos erim⁹ alieni. Cuncto
rū aūt sanguis qui tecū fuit in domo re
dundabit in caput nr̄m. si eos aliquis te
tigit. Q si nos pdere uolueris. ⁊ s'monē istū
pferre in mediū. erim⁹ mūdi ab hoc iura
mēto quo adiurasti nos. Et illa respond'.
Sicut locuti estis ita fiat. Dimittensq; eos
ut pgerent suspendit funiculū coccineū in
fenestra. Illi uo ambulantes puenerūt ad mō
tana ⁊ manserūt ibi tres dies donec reuert'
rent' qui fuerant psecuti. Querētes enī per
omnē uiā nō repperierūt eos. Quib; urbem
ingressis reu'si sūt ⁊ descenderūt exploratores
de monte. ⁊ iordane trāsmisso uenerunt ad io
sue filiū nun. narrauerūtq; ei omnia q̄ acci
derant sibi atq; dixerunt. Tradidit dn̄s in ma
nus nr̄as. omnē t'ram hanc. ⁊ timore pstrati

III

Igit' iosue de nocte — sūt cūcti h'itatores ei⁹.
ꝯsurgēs mouit castra. egredientesq; de sethi.
uenerūt ad iordanē ipse ⁊ om̄s filii isrl'. ⁊ mo
rati sūt ibi p tres dies. Quib; euolutis trāsi
erūt pcones p castroꝝ mediū ⁊ clamare ce
perunt. Quando uideritis archam federis dn̄i
dei nr̄i. ⁊ sacerdotes stirpis leuitice portātes
eam. uos quoq; ꝯsurgite ⁊ sequimini p̄cede
tes. sitq; int' uos ⁊ archam spaciū cubitoꝝ
duoꝝ miliū. ut magis pcul uidere possitis
⁊ nosse p quā uiā ingrediamini. q2 prius non
ambulastis p eam. ⁊ cauete ne appropinqtis
ad archam. Dixitq; iosue ad ppl'm. Sctifica
mini. cras enī dn̄s d's. faciet mirabilia int'
uos. Et ait ad sacerdotes. Tollite archam
federis dn̄i. ⁊ p̄cedite ppl'm. Qui iussa ꝯple
tes. tulerūt ⁊ ambulauerūt an eos. Dix
itq; dn̄s ad iosue. Hodie incipiā exaltare te
corā omi isrl'. ut sciant sicut moysi fui. ita
⁊ tecū sim. Tu autē p̄cipe sacerdotib; qui portāt
archā federis ⁊ dic eis. Cū ingressi fuitis ptē
aq̄ iordanis state in ea. Dixitq; iosue ad fi

ai.

q̄m

lios isrl'. Accedite huc. ⁊ audite u'ba dn̄i
dei nr̄i. Et rursū. In hoc inquit scietis qđ
dn̄s d's uiuens in medio nr̄i ē. et disperdat
in ꝯspectu nr̄o chananeū ⁊ etheū ⁊ fereze
um. gergeseū quoq; ⁊ amorreū. ⁊ iebu
seū. Ecce archa federis dn̄i om̄is t're. ante
det uos p iordanē. Preparate duodecī uiros
de tribub; isrl'. singlos p singlas tribus.
Et cū posuerint uestigia pedū suoꝝ sacdotes
qui portāt archā dn̄i d'i tocius t're i aq̄s
iordanis aque q̄ inferiores sūt decurrent
atq; deficient. Que aūt desup ueniūt in
una mole ꝯsistent. Igit' egressus ē ppl's de
tabnacul' suis ut trāsiret iordanē. ⁊ sa
cerdotes qui portabant archā federis dn̄i p
gebant an eū. Ingressisq; eis iordanē. et
pedib; eoꝝ tinctis in pte aq̄. iordanis aūt
ripas aluei sui. ut tp̄e messis īpleuerat.
Steterūt aque descendentes in uno loco. ⁊
ad instar montis intumescentes appebāt
pcul ab urbe. q̄ uocat' edom. usq; ad locū
sarthan. Que aūt inferiores erāt in mare
solitudinis qđ nc̄ uocat' mortuū descenderūt
usq; quo omo deficerent. Popl's aūt incede
bat ꝯtra iordanē ⁊ sacerdotes qui portabāt
archam federis dn̄i stabant sup siccā humū
in medio iordanis accincti. omnisq; ppl's p
arentē alueū transiebat.

IIII

Quib; trāsgressis. dixit dn̄s ad iosue.
Elige duodecī uiros singlos p sin
gulas tribus ⁊ p̄cipe eis ut tollant de medi
o iordanis alueo ubi steterūt sacerdotū
pedes duodecī durissimos lapides. quos po
netis in loco castroꝝ. ubi fixeritis hac nocte
tentoria. Uocauitq; iosue duodecī uiros
quos elegerat de filiis isrl'. singlos de sin
gulis tribub; ⁊ ait ad eos. Ite ante ar
chā dn̄i dei nr̄i. ad iordanis mediū ē por
tate singli singlos lapides in humeris ur̄is
iuxta numeꝝ filioꝝ isrl'. ut sit signū in
t' uos. Et qn̄ interrogauerint uos filii ur̄i.

dn̄s

cras dicentes. Quid sibi volunt isti lapides. Respondebitis eis. Defecerunt aque iordanis ante archam federis domini cum transiret eum. idcirco positi sunt lapides isti in monumentum filiorum israel usque in eternum. Fecerunt ergo filii israel sicut precepit iosue. portantes de medio iordanis alveo duodecim lapides. ut ei dominus imperarat iuxta numerum filiorum israel. usque ad locum in quo castra metati sunt. ibique posuerunt eos. Alios quoque duodecim lapides posuit iosue in medio iordanis alveo ubi steterunt sacerdotes qui portabant archam federis domini. et sunt ibi usque in presentem diem. Sacerdotes autem qui portabant archam federis stabant in iordanis medio donec omnia complerentur que iosue loqueretur ad populum ut preceperat dominus. et dixerat ei dominus. Festinavitque populus et transiit. Cumque transissent omnes transivit et archa domini. sacerdotes que pergebant ante populum. Filii quoque ruben et gad et dimidia tribus manasse armati precedebant filios israel sicut eis preceperat moyses. et pugnatorum quadraginta milia per turmas et cuneos incedebant per plana atque campestria urbis iericho. In illo die magnificavit iosue coram omni israel. ut timerent eum sicut timuerant moysen dum adhuc viveret. Dixitque ad eum. precipe sacerdotibus qui portant archam federis. ut ascendant de iordane. Qui precepit eis dicens. Ascendite de iordane. Cumque ascendissent portantes archam federis domini. et siccam humum calcare cepissent. reverse sunt aque in alveum suum. et fluebant sicut ante consueverant. Populus autem ascendit de iordane decimo die [illegible] primi in die mensis. et castra metati sunt in galgalis contra orientalem plagam urbis iericho. Lapides quoque duodecim quos de iordanis alveo sumpserant posuit iosue in galgalis et dixit ad filios israel. Quando interrogaverint filii vestri cras patres suos et dixerint eis. quid sibi volunt isti lapides. docebitis eos atque dicentes. Per arentem alveum transivit israhel iordanem istum. siccante domino deo vestro aquas eius in conspectu vestro sicut prius fecerat in mari rubro quod siccavit donec transiremus. ut discant omnes terrarum populi fortissimam domini manum ut et vos timeatis dominum deum vestrum omni tempore.

V

Postquam ergo audierunt omnes reges amorreorum qui habitabant trans iordanem ad occidentalem plagam. et cuncti reges chanaan. qui propinqua possidebant magni maris loca quod siccasset dominus fluenta iordanis coram filiis israel donec transirent. dissolutum est cor eorum et non remansit in eis spiritus timentium introitum filiorum israel. Eo tempore ait dominus ad iosue. Fac tibi cultros lapideos. et circumcide secundo filios israel. Fecit quod iusserat dominus. et circumcidit filios israel in colle preputiorum. Hec autem causa est secunde circumcisionis. Omnis populus qui egressus est de egypto generis masculini universi bellatores viri mortui sunt in deserto per longissimos vie circuitus. qui omnes circumcisi erant. Populus autem qui natus est in deserto per quadraginta annos itinere latissime solitudinis incircumcisus fuit. donec consumerentur qui non audierant vocem domini. et quibus ante iuraverat ut ostenderet eis terram lacte et melle manantem. Horum filii in locum successerunt patrum. et circumcisi sunt ab iosue. quia sicut nati fuerant in preputio erant. nec eos in via aliquis circumciderat. Postquam autem omnes circumcisi sunt in eodem castrorum loco [manserunt] donec sanarentur. Dixit dominus ad iosue. Hodie abstuli obprobrium egypti a vobis. Vocatumque est nomen loci illius galgala usque in presentem diem. Manseruntque filii israel in galgalis. et fecerunt phase quartadecima die mensis primi. ad vesperam in campestribus iericho. et comederunt de frugibus terre die altero et azimos panes et polentam eiusdem anni. Defecitque manna postquam comederunt de frugibus terre. nec usi sunt ultra cibo illo filii israel. sed comederunt de frugibus presentis anni terre chanaan. Cum autem esset iosue in agro urbis iericho. levavit oculos et vidit virum stantem contra se.

et evaginatum tenentem gladium. perrexitque ad eum.
et ait. Noster es an adversariorum. Qui respon
dit. Nequaquam. sed sum princeps exercitus domini. et nunc
venio. Cecidit iosue pronus in terram. et adorans
ait. Quid dominus deus meus loquitur ad servum suum.
Solve inquit calciamentum de pedibus tuis. lo
cus enim in quo stas sanctus est. fecitque iosue ut
sibi fuerat imperatum. VI

Ericho autem clausa erat atque munita a timore
filiorum israel. et nullus egredi audebat aut ingredi.
Dixitque dominus ad iosue. Ecce dedi in manu tua
iericho. et regem eius. omnesque fortes viros. Cir
cuite urbem cuncti bellatores semel per diem.
sic facietis sex diebus. Septimo autem die sacer
dotes tollant septem bucinas quarum usus est in
iubileo. et praecedant archam foederis. septiesque circu
ibitis civitatem et sacerdotes clangent bucinis.
Cumque insonuerit vox tubae longior atque concisior
et in auribus vestris increpuerit. conclamabit omnis
populus vociferatione maxima et muri funditus
corruent civitatis. et ingredientur singuli per locum
contra quem steterint. Vocavit ergo iosue filius nun
sacerdotes. et dixit ad eos. Tollite archam foederis domini
et septem alii sacerdotes tollant septem iubileorum bucinas.
et incedant ante archam domini. Ad populum quoque ait.
Vadite et circuite civitatem armati. et praecedatis
archam domini. Cumque iosue verba finisset. et septem
sacerdotes septem bucinis clangerent ante archam foede
ris domini. omnisque populus praecederet armatorum exercitus. reli
quum vulgus archam sequebatur. ac bucinis omnia
concrepabant. Praeceperat autem iosue populo dicens.
Non clamabitis nec audietur vox vestra. neque
ullus sermo ex ore vestro egredietur. donec veniat
dies in quo dicam vobis. clamate. et vociferamini.
Circuivit ergo archa domini civitatem semel
per diem. et reversa in castra mansit ibi. Igitur iosu
e de nocte consurgente tulerunt sacerdotes archam
domini. et septem ex eis septem bucinas quarum in iu
bileo usus est. praecedebantque archam domini ambu
lantes atque clangentes. Et armatus populus ibat
ante eos. vulgus autem reliquum sequebatur archam
et bucinis personabat. Circuieruntque civi
tatem secundo die semel. et reversi sunt in castra.
Sic fecerunt sex diebus. Die autem septimo dilu
culo consurgentes. circuierunt urbem sicut
dispositum erat septies. Cumque septimo circuitu
clangerent bucinis sacerdotes. dixit iosue ad
omnem israel. Vociferamini. tradidit enim vobis dominus
civitatem. sitque civitas haec anathema. et
omnia quae in ea sunt domino. Sola raab meretrix
vivat. cum universis qui cum ea in domo sunt.
abscondit enim nuntios quos direximus.
Vos autem cavete ne de his quae praecepta sunt
quippiam contingatis. et sitis praevaricationis
rei. et omnia castra israel sub peccato sint. atque tur
bentur. Quicquid autem auri et argenti fuerit. et
vasorum aeneorum ac ferri domino consecretur. repositum
in thesauris eius. Igitur omni vociferante
populo et clangentibus tubis postquam in aures multitu
dinis vox sonitusque increpuit muri illico
corruerunt et ascendit unusquisque per locum qui
contra se erat ceperuntque civitatem. et interfecerunt
omnia quae erant in ea a viro usque ad mulierem
ab infante usque ad senem. boves quoque et
oves et asinos. in ore gladii percusserunt.
Duobus autem viris qui exploratores mis
si fuerant. dixit iosue. Ingredimini domum
mulieris meretricis. et producite eam. omniaque quae
illius sunt. sicut illi iuramento firmastis. Ingres
sique iuvenes eduxerunt raab et parentes eius.
fratresque quoque et cunctam supellectilem ac cognatio
nem eius. et extra castra israel manere fecerunt. Urbem
autem et omnia quae in ea inventa erant succenderunt
absque argento et auro et vasis aeneis ac
ferro quae in aerarium domini consecraverunt. Raab vero mere
tricem et domum patris eius. atque omnia quae
habebat fecit iosue vivere. et habitaverunt in me
dio israel usque in praesentem diem. eo quod abscon
derit nuntios quos miserat ut explorarent
iericho. In tempore illo imprecatus est iosue dicens.
Maledictus vir coram domino qui suscitaverit et aedi
ficaverit civitatem iericho. In primogenito

suo fundamenta illius iaciat et in novissimo li-
berorum ponat portas eius. Fuit ergo dominus cum io-
sue et nomen eius in omni terra vulgatum est. VII

Filii autem israel prevaricati sunt manda-
tum et usurpaverunt de anathemate. Nam
achor filius charmi filii zabdi filii zare de
tribu iuda tulit aliquid de anathemate.
Iratusque est dominus contra filios israel. Cumque mitteret
iosue de iericho viros contra hai que est iuxta
bethaven ad orientalem plagam oppidi bethel
dixit eis. Ascendite et explorate terram. Qui
precepta complentes exploraverunt hai. Et rever-
si dixerunt ei. Non ascendat omnis populus. Sed
duo vel tria milia virorum pergant et deleant
civitatem. Quare omnis populus frustra vexatur
contra hostes paucissimos. Ascenderunt ergo tria
milia pugnatorum. Qui statim terga vertentes
Percussi sunt a viris urbis hai et corruerunt
ex eis triginta et sex homines. Persecutique sunt
eos adversarii de porta usque sabarim et ceci-
derunt per prona fugientes. Pertimuitque cor
populi et ad instar aque liquefactum est. Iosue vero
scidit vestimenta sua et cecidit pronus in ter-
ram coram archa domini usque ad vesperam tam ipse quam
omnes senes israel miseruntque pulverem super
capita sua et dixit iosue. Heu domine deus. Quid
voluisti traducere populum istum iordanem flu-
vium. ut traderes nos in manu amorrei et per-
deres. Utinam mansissemus trans iordanem ut
cepimus. Mi domine deus quid dicam videns israel
hostibus suis terga vertentem. Audient chana-
nei et omnes habitatores terre ac pariter conglobati
circumdabunt nos atque delebunt nomen nostrum
de terra. Et quid facies magno nomini tuo.
Dixitque dominus ad iosue. Surge. cur iaces pro-
nus in terra. Peccavit israel et prevaricatus est
pactum. tuleruntque de anathemate et furati
sunt atque mentiti et absconderunt inter vasa
sua nec poterit israel stare ante hostes suos
eosque fugiet. quia pollutus est anathemate
Non ero ultra vobiscum. donec conteratis eum qui huius
sceleris reus est. Surge sanctifica populum et dic eis.
Sanctificamini in crastinum. Hec dicit enim dominus deus
israel. Anathema in medio tui israel est. Non
poteris stare coram hostibus tuis donec deleatur
ex te. qui hoc contaminatus est scelere. Accedetisque
mane singuli per tribus vestras. et quamcumque tri-
bum sors invenerit accedet per cognationes
suas et cognatio per domos domusque per viros.
Et quicumque ille in hoc facinore fuerit deprehen-
sus comburetur igni cum omni substantia sua. quoniam
prevaricatus est pactum domini. et fecit nefas in israel.
Surgens itaque iosue mane applicuit israel
per tribus suas et inventa est tribus iuda. Que cum
iuxta suas familias esset oblata inventa est
familia zare. Illam quoque per viros offerens
repperit zabdi. Cuius domum in singulos di-
videns viros. invenit achor filium charmi
filium zabdi. filii zare de tribu iuda. Et ait
iosue ad achor. Fili mi da gloriam domino deo
israel et confitere atque indica mihi quid feceris ne ab-
scondas. Responditque achor iosue et dixit
ei. Vere ego peccavi domino deo israel et sic et sic
feci. Vidi enim inter spolia pallium coccineum.
valde bonum et ducentos siclos argenti re-
gulamque auream quinquaginta siclorum et con-
cupiscens. abstuli et abscondi in terra contra medi-
um tabernaculi mei. argentumque fossa humo
operui. Misit ergo iosue ministros qui curren-
tes ad tabernaculum illius. repperrunt cuncta abscon-
dita in eodem loco et argentum simul. Auferentes
de tentorio. tulerunt ea ad iosue et ad omnes
filios israel. proieceruntque ante dominum. Tollens itaque iosue
achor filium zare. argentumque et pallium. et
auream regulam filios quoque eius et filias boves
et asinos et oves. ipsumque tabernaculum et cunctam
supellectilem. et omnis israel cum eo duxerunt eos
ad vallem achor ubi dixit iosue. Quia turbasti
nos exturbet te dominus in die hac. Lapida-
vitque eum omnis israel et cuncta que illius erant igne
consumpta sunt. Congregaverunt quoque super eum acervum
magnum lapidum qui permanet usque in presentem

diem. et aversus est furor domini ab eis. Vocatumque
est nomen loci illius. vallis achor usque hodie.

VIII

Dixit autem dominus ad iosue. Ne timeas
neque formides. tolle omnem te
cum multitudinem pugnatorum. et consurgens ascende
in oppidum hai. ecce tradidi in manu tua re
gem eius. et populum urbemque et terram. Faciesque ur
bi hai. et regi eius. sicut fecisti iericho. et regi
illius. Predam vero et omnia animantia diripi
etis vobis. pone insidias urbi post eam. Sur
rexitque iosue et omnis exercitus bellatorum cum eo
ut ascenderent in hai. et electa triginta mili
a virorum fortium misit nocte. precepitque eis di
cens. Ponite insidias civitati post eam. nec lon
gius recedatis et eritis omnes parati. ego autem
et reliqua multitudo que mecum est. accedemus ex ad
verso contra urbem. Cumque exierint contra nos sicut ante fe
cimus fugiemus et terga vertemus donec persequentes ab
urbe longius protrahantur. Putabunt enim nos
fugere sicut prius. Nobis enim fugientibus et illis
persequentibus consurgetis de insidiis et vastabi
tis civitatem. tradetque eam dominus deus vester in ma
nus vestras. Cumque ceperitis succendite eam. et sic omnia
facietis ut iussi. Dimisitque eos et perrexerunt
ad insidiarum locum. sederuntque inter bethel et hai.
Iosue autem nocte illa in medio mansit populi.
Surgensque diluculo recensuit socios. et ascen
dit cum senioribus in fronte exercitus vallatus au
xilio pugnatorum. Cumque venissent et ascendissent
ex adverso civitatis steterunt ad septentrional
lem plagam urbis inter quam et eos vallis media
erat. Quinque autem milia viros elegerat et po
suerat in insidiis. inter bethaven et hai. ex
occidentali parte eiusdem civitatis. Omnis vero
reliquus exercitus ad aquilonem aciem dirige
bat. ita ut novissimi multitudinis occidentalem
plagam urbis attingerent. Abiit ergo iosue no
cte illa. et stetit in vallis medio. Quod cum vidisset rex
hai. festinavit mane. et egressus est cum omni exer
citu civitatis. direxitque aciem contra desertum igno
rans quod post tergum laterent insidie. Iosue vero

et omnis multitudo israel cesserunt loco. simulan
tes metum. et fugientes per viam solitudinis. At illi
vociferantes pariter et se mutuo cohortantes
persecuti sunt eos. Cumque recessissent a civitate
et ne unus quidem in urbe hai. et bethel remansis
set qui non persequeretur israel. sicut eruperant aperta
oppida relinquentes. Dixitque dominus ad iosue.
Leva clipeum qui in manu tua est contra urbem
hai. quoniam tradam tibi eam. Cumque elevasset cli
peum ex adverso civitatis. insidie que latebant
surrexerunt confestim. et pergentes ad civitatem ce
perunt et succenderunt eam. Viri autem civitatis
qui persequebantur iosue respicientes et videntes
fumum urbis ad celum usque conscendere non po
tuerunt ultra huc illucque diffugere presertim cum hii
qui simulaverant fugam et tendebant ad soli
tudinem contra persequentes fortissime restitissent.
Vidensque iosue et omnis israel quod capta esset ci
vitas et fumus urbis ascenderet. reversus percus
sit viros hai. Siquidem et illi qui ceperant
et succenderant civitatem egressi ex urbe contra suos
medios hostium ferire ceperunt. Cum ergo ex utra
que parte adversarii cederentur ita ut nullus de tanta
multitudine salvaretur regem quoque urbis
hai apprehenderunt viventem et obtulerunt iosu
e. Igitur omnibus interfectis qui israelem ad deser
ta tendentem fuerant persecuti et in eodem loco gla
dio corruentibus reversi filii israel percusserunt
civitatem. Erant autem qui in eodem die conciderant
a viro usque ad mulierem duodecim milia hominum
omnes urbis hai. Iosue vero non contraxit ma
num quam in sublime porrexerat tenens clipeum donec
interficerentur omnes habitatores hai. Iumenta
autem et predam civitatis diviserunt sibi filii
israel. sicut preceperat dominus iosue. Qui succendit
urbem. et fecit eam tumulum sempiternum. Regem
quoque eius suspendit in patibulo usque ad ve
speram et solis occasum. Precepitque iosue. et
deposuerunt cadaver eius de cruce. proieceruntque
in ipso introitu civitatis congesto super eum
magno acervo lapidum. qui permanet usque in pre

sentem diem. Tunc edificavit Iosue altare do-
mino deo Israel in monte Hebal sicut preceper-
at Moyses famulus domini filiis Israel, et scrip-
tum est in volumine legis Moysi. altare de
lapidibus impolitis quos ferrum non tetigit. et
obtulit super eo holocausta domino. Immo-
lavitque victimas pacificas et scripsit super
lapides deuteronomium legis Moysi. quod ille
digesserat coram filiis Israel. Omnis autem populus
et omnes maiores natu. ducesque ac iudices
stabant ex utraque parte arche in conspectu sacerdotum
et levitarum. qui portabant archam federis do-
mini, ut advena ita et indigena. media eorum
pars iuxta montem Garizim. sicut preceperat
Moyses famulus domini. Et primum quidem
benedixit populo Israel. Post hec legit omnia ver-
ba benedictionis. et maledictionis et cuncta
que scripta erant in legis volumine.
Nichil ex hiis que Moyses iusserat reliquit
intactum: sed universa replicavit coram omni
multitudine Israel mulieribus ac parvulis et advenis
qui inter eos morabantur. IX

Quibus auditis cunctis reges trans Iorda-
nem qui versabantur in montanis et in campe-
stribus et maritimis ac litore maris
magni. hii quoque qui habitabant iuxta
Libanum. Etheus et Amorreus et Chananeus. Fere-
zeus et Eveus. et Iebuseus, congregati sunt pari-
ter ut pugnarent contra Iosue et Israel uno animo ea-
demque sententia. At hii qui habitant in Gabaon.
audientes cuncta que fecerat Iosue Iericho
et Hai. et callide cogitantes tulerunt sibi
cibaria saccos veteres asinis imponentes. et
utres vinarios scissos atque consutos cal-
ciamentaque perantiqua que ad indicium vetus-
tatis pittaciis consuta erant induti veteribus.
Panes quoque quos portabant ob viaticum duri
erant et in frusta comminuti. Perrexerunt ad
Iosue qui tunc morabatur in castris in Gal-
gala et dixerunt ei atque omni simul Israeli. De
terra longinqua venimus. pacem facere vobiscum cu-
pientes. Responderuntque viri Israel ad eos atque
dixerunt. Ne forsitan in terra que nobis sorte debetur
habitetis et non possimus fedus inire vobiscum. At
illi ad Iosue. Servi inquiunt tui sumus. Quibus
Iosue. Qui nam ait estis. aut unde venistis?
Responderunt. De terra longinqua valde venerunt
servi tui in nomine domini dei tui. Audivimus enim
famam potentie eius. cunctaque fecit in Egypto
et duobus Amorreorum regibus trans Iordanem Seon
regi Esebon. et Og regi Basan qui erat in Asta-
roth. Dixeruntque nobis seniores et omnes habitatores
terre nostre. Tollite in manibus cibaria ob longissi-
mam viam. et occurrite eis ac dicite. Servi vestri
sumus. fedus inite nobiscum. En panes quando egressi
sumus de domibus nostris ut veniremus ad vos ca-
lidos sumpsimus. nunc sicci facti sunt et vetustate
nimia comminuti. Utres vini novos im-
plevimus nunc rupti sunt et soluti. Vestes et cal-
ciamenta quibus induimur et que habemus in pedi-
bus ob longitudinem longioris vie trita sunt et
pene consumpta. Susceperunt igitur de cibariis eo-
rum et os domini non interrogaverunt. Fecitque Iosue
cum eis pacem et inito federe pollicitus est quod non oc-
ciderentur. Principes quoque multitudinis iurave-
runt eis. Post dies autem tres initi federis. au-
dierunt quod in vicino habitarent et inter eos futuri
essent. Moveruntque castra filii Israel. et venerunt in
civitates eorum die tertio quarum hec sunt vocabula
Gabaon et Caphira et Beroth et Cariathiarim
et non percusserunt eos. eo quod iurassent eis prin-
cipes multitudinis in nomine dei Israel. Murmura-
vit itaque omne vulgus contra principes. Qui respon-
derunt eis. Iuravimus illis in nomine domini dei Israel,
et idcirco non possumus eos contingere. Sed hoc faciemus
eis. Reserventur quidem ut vivant. ne contra nos i-
ra domini concitetur si peieraverimus. Sed sic vivant ut
in usus multitudinis universe ligna cedant atque aquas
comportent. Quibus hec loquentibus vocavit Ga-
baonitas Iosue. et dixit eis. Cur decipere nos frau-
de voluistis ut diceretis, procul valde habitamus
a vobis. cum in medio nostri sitis. Itaque sub male-

dictione eritis. et non deficiet de stirpe vestra lignorum cesor aquasque portans in domum domini dei mei. Qui responderunt. Nunciatum est nobis servis tuis. quod promisisset dominus deus tuus moysi servo suo. ut traderet vobis omnem terram. et disperderet omnes habitatores eius. Timuimus igitur valde et providimus animabus nostris vestro terrore compulsi. et hoc consilium inivimus. Nunc autem in manu tua sumus. quod tibi bonum et rectum videtur fac de nobis. Fecit ergo iosue ut dixerat. et liberavit eos de manu filiorum israel. ut non occiderentur. decrevitque iosue in illo die eos esse in ministerio cuncti populi et altaris domini cedentes ligna et aquas comportantes usque in presens tempus in loco quem dominus elegisset.

X

Que cum audisset adonisedech rex ierusalem quod scilicet cepisset iosue hai. et subvertisset eam. sicut enim fecerat iericho. et regi eius. sic fecit hai et regi illius. et quod transfugissent gabaonite ad israel. et essent federati cum eis timuit valde. Urbs enim magna erat gabaon et una regalium civitatum. et maior oppido hai. omnesque bellatores eius fortissimi. Misit ergo adonisedech rex ierusalem ad hoam regem ebron. et ad pharam regem hierimoth. et ad iaphie quoque regem lachis. et ad dabir regem eglon dicens. Ascendite ad me. et ferte presidium. ut expugnemus gabaon quare transfugerit ad iosue. et ad filios israel. Congregati igitur ascenderunt quinque reges amorreorum. Rex ebron. rex ierusalem. rex hierimoth rex lachis. rex eglon. simul cum exercitibus suis. et castra metati sunt circa gabaon oppugnantes eam. Habitatores autem gabaon urbis obsesse miserunt ad iosue qui tunc morabatur in castris apud galgalam. et dixerunt ei. Ne retrahas manus tuas ab auxilio servorum tuorum. Ascende cito et libera nos. ferque presidium. Convenerunt enim adversus nos omnes reges amorreorum. qui habitant in montanis. Ascenditque iosue de galgalis. et omnis exercitus bellatorum cum eo viri fortissimi. Dixit quoque dominus ad iosue. Ne timeas eos in manus enim tuas tradidi illos nullus tibi ex eis

resistere poterit. Irruit itaque iosue super eos repente. tota ascendens nocte de galgal. et conturbavit eos dominus a facie israel. contrivitque plaga magna in gabaon. ac persecutus est per viam ascensus betheron. et percussit usque ad azeca et maceda. Cumque fugerent filios israel et essent in descensu betheron dominus misit super eos lapides magnos de celo usque ad azeca et mortui sunt multo plures lapidibus grandinis quam quos gladio percusserant filii israel. Tunc locutus est iosue domino in die qua tradidit amorreum in conspectu filiorum israel. dixitque coram eis. Sol contra gabaon ne movearis. et luna contra vallem ailon. Steteruntque sol et luna. donec ulcisceretur se gens de inimicis suis. Nonne scriptum est hoc in libro iustorum. Stetit itaque sol in medio celi. et non festinavit occumbere spacio unius diei. Non fuit antea et postea tam longa dies obediente domino voci hominis et pugnante pro israel. Reversusque est iosue cum omni israel in castra galgale. Fugerant enim quinque reges et absconderant se in spelunca urbis maceda. Nunciatumque est iosue quod inventi essent quinque reges latentes in spelunca urbis maceda. Qui precepit sociis. et ait. Volvite saxa ingentia ad os spelunce et ponite viros industrios qui clausos custodiant. Vos autem nolite stare. sed persequimini hostes. et extremos quosque fugientium cedite. nec dimittatis eos urbium suarum intrare presidia quos tradidit dominus deus noster in manus vestras. Cesis igitur adversariis plaga magna et usque ad internitionem pene consumptis. hii qui israel effugere potuerant ingressi sunt civitates munitas. Reversusque est omnis exercitus ad iosue in maceda. ubi tunc castra erant sani. et integro numero. nullusque contra filios israel mutire ausus est. Precepitque iosue dicens. Aperite os spelunce et producite ad me quinque reges qui in ea latitant. Fecerunt ministri ut sibi fuerat imperatum et adduxerunt ad eum quinque reges de

spelunca regem ierusalem, regem hierimoth, regem ebron, regem lachis, regem eglon. Cumque educti essent ad eum, vocavit omnes viros israel et ait ad principes exercitus qui secum erant: Ite et ponite pedes super colla regum istorum. Qui cum perrexissent et subiectorum pedibus colla calcarent, rursum ait ad eos: Nolite timere nec paveatis, confortamini et estote robusti. Sic enim faciet dominus cunctis hostibus vestris adversum quos dimicatis. Percussitque iosue et interfecit eos atque suspendit super quinque stipites. Fueruntque suspensi usque ad vesperam. Cumque occumberet sol, precepit sociis ut deponerent eos de patibulis. Qui depositos proiecerunt eos in speluncam in qua latuerant, et posuerunt super eos saxa ingentia, que permanent usque in presens. Eodem die maceda quoque cepit iosue, et percussit in ore gladii regemque illius interfecit, et omnes habitatores eius. Non dimisit in ea saltem parvas reliquias. Fecitque regi maceda sicut fecerat regi iericho. Transivit autem cum omni israel de maceda in lebna et pugnabat contra eam. Quam tradidit dominus cum rege suo in manu israel. Percusseruntque urbem in ore gladii et omnes habitatores eius. Non dimiserunt in ea ullas reliquias. Feceruntque regi lebna sicut fecerant regi iericho. De lebna transivit cum omni israel lachis, et exercitu per gyrum disposito oppugnabat eam. Tradiditque dominus lachis in manu filiorum israel, et cepit eam die altero atque percussit in ore gladii omnemque animam que fuerat in ea, sicut fecerat lebna. Eo tempore ascendit hyram rex gazer ut auxiliaretur lachis, quem percussit iosue cum omni populo eius usque ad internitionem. Transivitque de lachis in eglon et circumdedit atque expugnavit eam eodem die, percussitque in ore gladii omnes animas que erant in ea iuxta omnia que fecerat lachis. Ascendit quoque cum omni israel de eglon in ebron et pugnavit contra eam. Cepitque et percussit in ore gladii. Regem quoque eius et omnia oppida regionis illius universasque animas que in ea fuerant commorate. Non reliquit in illa ullas reliquias. Sicut fecerat eglon sic fecit et ebron cuncta que in ea repperit consumens gladio. Inde reversus venit in dabir. Cepit atque vastavit. Regem quoque eius et omnia per circuitum oppida percussit in ore gladii. Non dimisit in ea ullas reliquias. Sicut fecerat ebron et lebna et regibus earum, sic fecit dabir et regi illius. Percussit itaque iosue omnem terram montanam et meridianam atque campestrem et asseroth cum regibus suis. Non dimisit in ea ullas reliquias, sed omne quod spirare poterat interfecit, sicut preceperat ei dominus deus israel, a cades barne usque gazam. Omnem terram gessen usque gabaon universosque reges et regiones eorum uno impetu cepit atque vastavit. Dominus enim deus israel pugnabat pro eo. Reversusque est cum omni israel ad locum castrorum in galgala. XI

Que cum audisset iabin rex asor, misit ad iobab regem madon et ad regem semeron atque ad regem acsaph, ad reges quoque aquilonis qui habitabant in montanis et in planitie contra meridiem ceneroth, in campestribus quoque et in regionibus dor iuxta mare, chananeum quoque ab oriente et occidente, et amorreum atque etheum ac pherezeum et iebuseum in montanis, eveum quoque qui habitabat ad radices hermon in terra masphe. Egressique sunt omnes cum turmis suis, populus multus nimis sicut harena que est in litore maris, equi quoque et currus immense multitudinis. Conveneruntque omnes reges isti in unum ad aquas merom, ut pugnarent contra israel. Dixitque dominus ad iosue: Ne timeas eos; cras enim hac eadem hora ego tradam omnes vulnerandos in conspectu israel. Equos eorum subnervabis et currus eorum igne combures. Venitque iosue et omnes exercitus cum eo adversus illos ad aquas merom subito et irruerunt super eos. Tradiditque illos dominus in manus

isrl' qui percusserunt eos. et persecuti sunt usque ad sydonem magnam et ad aquas masphe toth campumque masphe qui est ad orientalem illius. Ita percussit omnes ut nullas dimitteret ex eis reliquias et fecit sicut preceperat ei dominus. Equos eorum subnervavit. currusque combussit. Reversusque statim cepit asor. et regem eius percussit gladio. Asor enim antiquitus inter omnia regna hec principatum tenebat. Percussitque omnes animas que ibidem morabantur non dimisit in ea ullas reliquias sed usque ad internecionem omnia vastavit. ipsamque urbem percussit incendio. et omnes per circuitum civitates regesque earum cepit percussit atque delevit sicut preceperat famulus domini moyses. absque urbibus que erant in collibus et in tumulis site. ceteras succendit israel. Unam tantum asor munitissimam flamma consumpsit. Omnemque predam istarum urbium ac iumenta diviserunt sibi filii israel. cunctis hominibus interfectis. Sicut enim preceperat dominus moysi servo suo ita precepit moyses iosue. et ille universa complevit. Non preteriit de universis mandatis nec unum quidem verbum quod iusserat dominus moysi. Cepit itaque iosue omnem terram montanam et meridianam terramque gesen et planiciem et occidentalem plagam montemque israhel et campestria eius et partem montis qui ascendit seyr usque baalgad per planiciem libani. subter montem hermon. omnes reges eorum cepit percussit et occidit. Multo tempore pugnavit iosue contra reges istos. Non fuit civitas que se non traderet filiis israel preter eveum qui habitabat in gabaon omnes bellando cepit. Domini enim sententia fuerat ut indurarentur corda eorum et pugnarent contra israel et caderent. et non mererentur ullam clementiam ac perirent sicut preceperat dominus moysi. In tempore illo venit iosue et interfecit enacim de montanis ebron. et dabir. et anab et de omni monte iuda et israel urbesque eorum delevit non reliquit ullum de stirpe enachim in terra filiorum israel. absque civitatibus gaza et geth. et azoto in quibus solis relicti erant. Cepit ergo iosue omnem terram. sicut locutus est dominus ad moysen et tradidit eam dominus in possessionem filiis israel secundum partes et tribus suas. Quievitque terra a preliis.

XII

Hii sunt reges quos percusserunt filii israel et possederunt terram eorum trans iordanem ad solis ortum. a torrente arnon usque ad montem hermon. et omnem orientalem plagam que respicit solitudinem. Seon rex amorreorum qui habitabat in esebon. dominatus est ab aroer que sita est super ripam torrentis arnon. et medie partis in valle mediique galaad usque ad torrentem iaboch qui est terminus filiorum amon. et a solitudine usque ad mare cenereth contra orientem. et usque ad mare deserti quod est mare salsissimum ad orientalem plagam per viam que ducit bethesimoth. et ab australi parte que subiacet asedoth fasga. Terminus og regis basan de reliquiis raphaym qui habitavit in astaroth. et in edrai. et dominatus est in monte hermon et in salacha atque in universa basan. usque ad terminos gessuri. et machati et dimidie partis galaad terminus seon regis esebon. Moyses famulus domini et filii israel percusserunt eos tradiditque terram eorum moyses in possessionem rubenitis et gadditis et dimidie tribui manasse. Hii sunt reges terre quos percussit iosue et filii israel trans iordanem ad occidentalem plagam a baalgad in campo libani usque ad montem cuius pars ascendit in seyr. tradiditque iosue eam in possessionem tribubus israel singulis partes suas. tam in montanis quam in planis atque campestribus in aseroth et in solitudine ac meridie ettheus fuit et amorreus chananeus et phereseus eveus et iebuseus. Rex iericho unus. Rex ierlm unus. Rex ebron unus. Rex hierimoth unus. Rex lachis unus. Rex eglon unus. Rex gazer unus. Rex dabir unus. Rex gader unus. Rex herma unus.

Rex hereth vn̄. Rex lobna vn̄. Rex o
dollam vn̄. Rex maceda vn̄. Rex bethel
vn̄. Rex thaffua vn̄. Rex hai qui ē ex
latē bethel vn̄. Rex afer vn̄. Rex affer
vn̄. Rex saron vn̄. Rex madon. vn̄. Rex
asor vn̄. Rex somerō vn̄. Rex affac vn̄.
Rex thenach. vn̄. Rex mageddo vn̄. Rex
cedes vn̄. Rex lachanē vn̄. Rex cham
el vn̄. Rex dor ꝛ pui̅ne vn̄. Rex gencium̄
galgal vn̄. Rex thersa vn̄. Oms reges
Iosue senex pueccteq; XIII triginta ꝛ vn̄.
etatis erat. ꝛ dix dn̄s ad eū. Senuisti
ꝛ longeuus es. tr̄aq; latissima derelicta
ē que nec dū est sorte diuisa. oms uide
licet galilea. philistim. ꝛ vniu̇sa gessu
ri. a fluuio turbido qui irrigat egyptū.
usq; ad t̄minos acharon ɔtra aquilonē
t̄ra chanan. q̄ in q̄nq; regl'os philistim
diuidit̄ gazeos ꝛ azatos ascalonitas. ꝛ
getheos ꝛ acharonitas ad meridiem uo
sunt euei. Omnis t̄ra chanaan ꝛ maȧra
sydonior usq; afeca. ꝛ t̄minos amorre
i ꝛ usq; ɔfinia lybani quoq; regio ɔt̄ ori
entē a baalgeach sb̄ monte hmon. done
ingdiaris emath omnium̄ qui hitant ī
monte a lybano usq; ad aq̄s masrefoth
vniu̇siq; sydonij. ego sum̄ qui delebo eos
a facie filior isrl'. Veniat ergo in pte he
ditatis isrl' sic p̄cepi tibi. Et nūc diuide
t̄ram in possessionē nouē tribubꝫ ꝛ dimi
die tribui manasse. cū qua ruben ꝛ gad
possederūt t̄ram q̄m tradidit eis moyses.
famls dn̄i tr̄ās fluenta iordanis ad orienta
le plagam. ab aroer que sita ē in ripa tor
rentis arnon ꝛ ī uallis medio vniu̇sa
q; campestria medaba usq; ad dibon ꝛ cūc
tas ciuitates regis seon amorrei qui
regnauit in esebon usq; ad t̄minos filior
amon ꝛ galaad ac t̄minū gessuri et
machati. omnemq; montē hermon ꝛ vni
uersam basan. usq; secheha omne regnū

og in basan qui regnauit in astaroth ꝛ i edrai.
ipse fuit de reliquijs raphayim. pcussitq; eos
moyses atq; deleuit. Noluerūtq; dispdere
filij isrl' gessuri ꝛ machati ꝛ hitauit ī me
dio isrl' usq; in p̄sentē diē. Tribui aūt leui
nō dedit possessionē s; sacrificia. ꝛ uictias
dn̄i dei isrl'. Ipse est ei hreditas. sic locut' ē
illi. Dedit ergo moyses possessionē tribui
filior isrl' ruben iuxta ɔgnacōes suas. fu
itq; t̄minꝰ eor ab aroer. que sita ē in ripa
torrētis arnon ꝛ ī ualle eiusdē torrentis
medio. vniu̇saq; planicē q̄ ducit medaba
ꝛ esebon. cūctosq; uiculos eor. qui sunt in
campestribꝫ eor. Dibon quoq; ꝛ bamoth
baal. ꝛ oppidū baalmon iessa. ꝛ cethimoth.
ꝛ mephehet. cariathayim. ꝛ sabama. ꝛ sa
thasar ī monte ɔuallis bethphogor ꝛ asse
roth phasga ꝛ bethaisemoth oms urbes
campestres vniu̇saq; regna seon regis a
morrei qui regnauit in esebon. quē pcus
sit moyses. cū pincipibꝫ madian. ꝛ eueu.
ꝛ recem. ꝛ sur. ꝛ hur. ꝛ rabee duces seon ha
bitatores t̄re ꝛ balaam filiū beor ariolū
occiderūt filij isrl' gladio cū ceti̇s interfectis.
factusq; ē t̄minꝰ filior ruben iordanis flu
uiꝰ. Hec ē possessio rubenitar p ɔgnacōes
suas urbiū ꝛ uiculor. Deditq; moyses tri
bui gad ꝛ filijs eius p ɔgnacōnes suas
possessionē. cuiꝰ hec ē diuisio. Tminꝰ iazer
ꝛ oms ciuitates galaad. dimidiamq; ptem
t̄re filior amon usq; ad aroer q̄ ē ɔtra ra
baa. ꝛ ab esebon usq; ad ramoth masephe
ꝛ bathanim. ꝛ manaim. usq; ad t̄minos da
bir. In ualleq; betharam ꝛ betnemra. ꝛ so
chot ꝛ saphon. reliquā ptem regni seon re
gis esebon. Huiꝰ quoq; iordanis finis ei'
usq; ad extremā ptē maris cenereth trās
iordanē ad orientalē plagā. Hec ē possessio
filior gad p familias suas. ciuitates. ꝛ uil
le eor. Dedit ꝛ dimidie tribui manasse
filijsq; eius. iuxta ɔgnacōnes suas ī pos

sessionem autem hoc principium est. Amanaym et universa que basan. et cuncta regna og regis basan. omnesque vicos air qui sunt in basan. oppida sexaginta et dimidiam partem galaad. astaroth autem et edrai urbes regni og regis basan filiis machir filii manasse dimidie parti filiorum machir iuxta cognationes suas. Hanc possessionem divisit moyses in campestribus moab. trans iordanem contra iericho ad orientalem plagam. Tribui autem levi non dedit possessionem quoniam dominus deus israel ipse est possessio eius ut locutus est.

in

XIIII

Hoc est quod possederunt filii israel in terra chanaan. quam dederunt eis eleazar sacerdos et iosue filius nun et principes familiarum per tribus israel. sorte omnia dividentes. sicut preceperat dominus in manu moysi novem tribubus et dimidie tribui manasse. Duabus enim tribubus et dimidie tribui dederat moyses trans iordanem possessionem. absque levitis qui nichil terre acceperunt inter fratres suos. Sed in eorum successerunt locum filii ioseph. et in duas divisi tribus manasse et effraym. Non acceperunt levite levite aliam in terra partem nisi urbes ad habitandum. et suburbana earum ad alenda iumenta et pecora sua sicut preceperat dominus moysi. ita fecerunt filii israel. et diviserunt terram. Accesserunt itaque filii iuda ad iosue in galgal. locutusque est ad eum caleph filius iephone cenezeus. Nosti quid locutus sit dominus ad moysen hominem dei de me et de te in cades barne. Quadraginta annorum eram quando me misit moyses famulus domini de cades barne ut considerarem terram. nuntiavique ei quod mihi verum videbatur. Fratres autem mei qui ascenderant mecum dissolverunt cor populi. et nichilominus ego secutus sum dominum deum meum. Iuravitque moyses in die illo dicens. Terra quam calcavit pes tuus erit possessio tua. et filiorum tuorum in eternum quia secutus es dominum deum tuum. Concessit ergo dominus michi vitam. sicut pollicitus est usque in presentem diem. Quadraginta anni et quinque sunt ex quo locutus est dominus verbum istud ad moysen. quando ambulabat israel per solitudinem. Hodie octoginta et quinque annorum sum. sic valens ut eo valebam tempore quando ad explorandum missus sum. illius in me temporis fortitudo usque hodie perseverat. tam ad bellandum quam ad gradiendum. Da ergo michi montem istum quem pollicitus est dominus. te quoque audiente in quo enachim sunt et urbes magne atque munite. si forte sit dominus mecum et potero delere eos sicut promisit michi. Benedixitque ei iosue et tradidit ei ebron in possessionem. atque ex eo fuit ebron caleph filio iephone cenezeo usque in presentem diem quia secutus est dominum deum israel. Nomen ebron antea vocabatur cariatarbe. Adam maximus ibi in terra enachim situs est et terra cessavit a preliis.

XV

Igitur sors filiorum iude per cognationes suas ista fuit. A termino usque edom in desertum sin contra meridiem et usque ad extremam partem australis plage. Initium eius a summitate maris salsissimi. et a lingua eius que respicit meridiem. Egrediturque contra ascensum scorpionis et pertransit in syna. Ascenditque in cades barne et pervenit in esrom. Ascendensque ad dara et circuiens carcaa atque inde pertransiens in asemona et perveniens ad torrentem egypti. eruntque termini eius mare magnum. Hic erit finis meridiane plage. Ab oriente vero erit initium mare salsissimum usque ad extrema iordanis et ea que respiciunt aquilonem a lingua maris usque ad eundem iordanem fluvium. Ascenditque terminus in bethagla. et transit ab aquilone in betharaba. Ascendens ad lapidem boen filii ruben. et tendens usque ad terminos debera de valle achor contra aquilonem respiciens galgala que est ex adverso ascensionis adommim australi parte torrentis. transitque aquas que vocantur fons solis et erunt exitus eius ad fontem rogel. Ascenditque

ab

per vallem filii ennom ex latere iebusei ad meridiem hec est ierusalem. et inde se erigens ad verticem montis qui est contra geennom ad occidentem in summitate vallis raphaim contra aquilonem. pertransitque a vertice montis usque ad fontem aque nephtoa. et pervenit usque ad vicos montis ephron inclinaturque in baala que est cariathiarim. id est urbs silvarum. et circuit de bala contra occidentem usque ad montem seir. transitque iuxta latus montis iarim ad aquilonem in cheslon et descendit in bethsames. transitque in thamna et pervenit contra aquilonem partis acharon ex latere. Inclinaturque sechrona et transit montem baala pervenitque in gebneel et maris magni contra occidentem fine concluditur. Hii sunt termini filiorum iuda per circuitum in cognationibus suis. Caleph vero filio iephone dedit partem in medio filiorum iuda sicut preceperat ei dominus chariatharbe patris enachim. ipsa est ebron. Delevitque ex ea caleph tres filios enach sisai et achiman et tolmai de stirpe enach. atque inde conscendens venit ad habitatores dabir que prius vocabatur chariath sepher id est civitas litterarum. Dixitque caleph. Qui percusserit cariath sepher et ceperit eam dabo illi axam filiam meam uxorem. Cepitque eam othoniel filius cenez frater caleph iunior. deditque ei axam filiam suam uxorem. Que cum pergerent sic suasa est a viro suo ut peteret a patre suo agrum. Suspiravitque ut sedebat in asino. Cui caleph. Quid habes inquit. At illa respondit. Da michi benedictionem. Terram australem et arentem dedisti michi. iunge et irriguam. Deditque caleph irriguum superius et inferius. Hec est possessio tribus filiorum iuda per cognationes. Eruntque civitates ab extremis partibus filiorum iuda iuxta terminos edom. a meridie capsehel et eder et iagur et cina et dimona et adada et cedes et asor iethnam et ziph et celem baloth et asor nova et carioth et esrom. Hec est asor. amam same. et molada et aser et gamda. et asemon. bethfeleth. et aser. sual. et bersabee. et baziothia. balaterim. esem. et eltolad. et cersil. et harma. sicelech. et medemena. senselebaoth. et selim. et enremmon. Omnes civitates viginti una et ville earum. In campestribus vero eschaol. et saraa. et asena. et adanoe. et enganim. et thaffua. et enaim. et hierimoth adullam. sochoth. et azecha. et sarim adithaim. et gedera. et gide. rothaim urbes quatuordecim et ville earum. Senan aseda. et magdalgad. delean. et mesfa. et iethel. lachis. et baschat et eglon. thebbon. et leemas et chelbis. et gideroth. bethdagon. et neema et maceda civitates sedecim et ville earum. Labane et aeth et asan. iepta. et esna. et nesib. ceila. et achzip. et maresa civitates novem et ville earum. Accaron cum vicis et villulis suis ab accaron usque ad mare. omnia que vergunt ad azotum et viculos eius. azotus cum vicis et villulis suis. Gaza cum vicis suis et villulis usque ad torrentem egypti et mare magnum terminus eius. et in monte samir et iether. et socotho et enna cariath senna. hec est dabir. anab. et istemo et anim gosen. et olon. et gillo civitates undecim et ville earum. Arab et roma et esaan. et ianum et bethsua et affecha. athmatha et cariatharbe. Hec est ebron. et sior civitates novem et ville earum. Maon et carmel et ziph et iota et iezrahel. et zanoe. accaym. gabaa. et thamna civitates decem et ville earum. Alul et bethsur et gedur mareth. et bethanoth. et eltecon civitates sex et ville earum. Cariath baal hec est cariathiarim urbs silvarum. et arabba civitates due et ville earum. In deserto betharaba medin. et sachacha nepsan et civitas salis et engaddi civitates sex et ville earum. Iebuseum autem habitatorem ierusalem non potuerunt filii iuda delere. Habitavitque iebuseus cum filiis iuda in ierusalem usque in presentem diem.

XVI

Cecidit sors filiorum ioseph ab iordane contra

iericho et aquas eius ab oriente solitudo que ascendit de iericho ad montem bethel et egreditur de bethel luzam. transitque terminum archi atharoth. et descendit ad occidentem iuxta terminum iephleti usque ad terminos bethoron inferioris et gazer finiuntque regiones eius mari magno. Possederuntque filii ioseph manasses et effraym. Et factus est terminus filiorum effraym per cognationes. et possessio eorum contra orientem astaroth addar usque bethoron superiorem. Egrediunturque confinia in mare machmethath vero aquilonem respicit et circuit terminos contra orientem in thanaselon. et pertransit ab oriente ianoe. Descenditque de ianoe in atharoth et naaratha et pervenit in iericho. et egreditur ad iordanem de taffua pertransitque contra mare in valle arundineti. Suntque egressus eius in mare salsissimum. Hec est possessio tribus filiorum effraym per familias suas. Urbesque que separate sunt filiis effraym in medio possessionis filiorum manasse et ville earum. Et non interfecerunt filii effraym chananeum qui habitabat in gazer. Habitavitque chananeus in medio effraym usque in diem hanc tributarius.

XVII

Cecidit autem sors tribui manasse. ipse enim est primogenitus ioseph machir primogenito manasse patri galaad et basan et reliquis filiorum manasse iuxta familias suas. filiis abiezer filiis esrihel. et filiis selech. et filiis sychem. et filiis epher et filiis semida. Isti sunt filii manasse filii ioseph mares per cognationes suas. Salphaat vero filio epher filii galaad filii machir filii manasse non erant filii sed sole filie quarum ista sunt nomina. Maala et noa. egla. et melcha. et thersa. Veneruntque in conspectu eleazari sacerdotis et iosue filii nun. et principum dicentes. Dominus precepit per manum moysi ut daretur nobis possessio in medio fratrum nostrorum. Deditque eis iuxta imperium domini possessionem in medio fratrum patris eorum. Et ceciderunt funiculi manasse decem absque terra galaad et basan trans iordanem. Filie enim manasse possederunt hereditatem in medio filiorum eius. Terra autem galaad cecidit in sortem filiorum manasse qui reliqui erant. Fuitque terminus manasse ab aser in machmethath que respicit sichem et egreditur ad dexteram iuxta habitatores fontis taffue. Etenim in sorte manasse ceciderat terra taffue que est iuxta terminos manasse filiorum effraym. Descenditque terminus vallis arundineti in meridiem torrentis civitatum effraym que in medio sunt urbium manasse. Terminus manasse ab aquilone torrentis et exitus eius pergit ad mare. ita ut ab austro sit possessio effraym et ab aquilone manasse et utramque claudat mare. et coniunguntur sibi in tribu aser ab aquilone et in tribu ysachar ab oriente. Fuitque hereditas manasse in ysachar et in aser. Bethsan et viculi eius et ieblaam cum viculis suis. et habitatores dor cum oppidis suis. Habitatores quoque endor cum viculis suis et habitatores similiter thanach cum viculis suis et habitatores cum viculis suis et tertia pars urbis nopheth. Nec potuerunt filii manasse has subvertere civitates sed cepit chananeus habitare in terra illa. Postquam autem convaluerunt filii israel subiecerunt chananeos et fecerunt sibi tributarios. nec interfecerunt eos. Locutique sunt filii ioseph ad iosue atque dixerunt. Quare dedisti mihi terram in possessionem sortis et funiculi unius. cum sim tante multitudinis. et benedixerit mihi dominus. Ad quos iosue ait. Si populus multus es ascende in silvam et succide tibi spacia in terra ferezei et raphaim. quia angusta est tibi possessio montis effraym. Cui responderunt filii ioseph. Non poterimus ad montana conscendere cum ferreis curribus utantur chananei qui habitant in campestri terra in qua site sunt bethsan cum viculis suis. et iezrahel mediam possidens vallem. Dixitque iosue ad domum ioseph. Effraym et manasse populus multus es. et magne fortitudinis non habebis sortem unam.

[margin:] ...n fuit uir pugnator / ...uitque possessionem galaad ^

sed transibis ad montem. et succides tibi. atque purgabis ad habitandum spacia. et poteris ultra procedere cum subverteris chananeum quem dicis currus ferreos habere et esse fortissimum. XVIII

Congregatique sunt omnes filii israel in sylo ubique fixerunt tabernaculum testimonii et fuit eis terra subiecta. Remanserant autem filiorum israel septem tribus que necdum acceperant possessiones suas. Ad quos iosue ait. Usque quo marcetis ignavia et non intratis ad possidendam terram quam dominus deus patrum vestrorum dedit vobis. Eligite de singulis tribubus ternos viros ut mittam eos et pergant atque circueant terram et describant eam iuxta numerum uniuscuiusque multitudinis. referantque ad me quod descripserint. Dividite vobis terram in septem partes. iudas sit in terminis suis ad australem plagam. et domus ioseph ab aquilone. Mediam inter hos terram in septem partes describite. et huc venietis ad me ut coram domino deo vestro mittam vobis hic sortem. quia non est inter vos pars levitarum. sed sacrificium domini est eorum hereditas. Gad autem et ruben et dimidia tribus manasse iam acceperant possessiones suas trans iordanem ad orientalem plagam quas dedit eis moyses famulus domini. Cumque surrexissent viri ut pergerent ad describendam terram. precepitque eis iosue dicens. Circuite terram et describite eam. ac revertimini ad me. ut hic coram domino deo vestro in sylo mittam vobis sortem. Itaque perrexerunt viri et lustrantes eam in septem partes diviserunt scribentes in volumine. Reversique sunt ad iosue in castra in sylo. Qui misit sortes coram domino in sylo divisitque terram filiis israel in septem partes. Et ascendit sors prima filiorum beniamin per familias suas ut possiderent terram inter filios iuda et filios ioseph. Fuitque terminus eorum contra aquilonem a iordane pergens iuxta latus iericho septentrionalis plage et inde contra occidentem ad montana conscendens et perveniens in solitudinem bethaven atque pertransiens iuxta luzam ad meridiem. ipsa est bethel. Descenditque in astaroth addar in montem qui est ad meridiem betheron inferioris et inclinatur circumiens contra mare ad meridiem montis qui respicit betheron contra africum. Suntque exitus eius in cariathbaal que vocatur et cariathiarim urbem filiorum iuda. Hec est plaga contra mare et occidentem. A meridie autem ex parte cariathiarim egreditur terminus contra mare et pervenit usque ad fontem aquarum neptoa. descenditque in partem montis qui respicit vallem filiorum ennon. et est contra septentrionalem plagam in extrema parte vallis raphaim. Descenditque gehennon id est vallem ennon iuxta latus iebusei ad austrum et pervenit ad fontem rogel transiens ad aquilonem et egrediens ad ensemes. id est fontem solis. et pertransit usque ad tumulos qui sunt e regione ascensus adomim. Descenditque ad abenboen. id est lapidem boen filii ruben. et pertransit ex latere aquilonis ad campestria. descenditque in planitiem. et pretergreditur contra aquilonem bethagla. Suntque exitus eius contra linguam maris salsissimi ab aquilone in fine iordanis ad australem plagam. qui est terminus illius ab oriente. Hec est possessio filiorum beniamin per terminos suos in circuitu et familias suas. Fueruntque civitates eius iericho et bethagla et vallis casis. betharacha. et semaraim. et bethel. aouin. et affora. et offra. villa emona. et offni. et gabee civitates duodecim et ville earum. Hec est possessio filiorum beniamyn iuxta familias suas. XIX

Et egressa est sors secunda filiorum symeon per cognationes suas. fuitque hereditas eorum in medio possessionis filiorum iuda. Bersabee et sabee et molada. et asersua. balaa. et asem. et elthalad. bethul. arma. et sicelegh et bethmarchaboth. asersua. et bethlebaoth et saroen. civitates tredecim et ville earum. Ahin. et remmon. et athar. et aton. civitates quattuor

et ville earum. Omnis viculi per circuitum urbium istarum usque ad baalath. beer rameth contra australem plagam. Hec est hereditas filiorum symeon iuxta cognationes suas in funiculo, et possessione filiorum iuda. quia maior erat. et idcirco possederunt filii symeon in medio hereditatis eius. Cecidit quoque sors tertia filiorum zabulon per cognationes suas. et factus est terminus possessionis eorum usque sarith. Ascenditque de mari et medalach et pervenit in debbaseth usque ad torrentem qui est contra iechenan. et revertitur de sarith contra orientem in fines cheseleth tabor et egreditur ad dabereth. Ascenditque contra iafiech et inde pertransit ad orientalem plagam. ietefer. et thacasin. et egreditur in remmon amthar. et noa. et circuit ad aquilonem et nathon. Suntque egressus eius vallis iepthael et cathat. et neamal. et semeron. et iedala. et betleem civitates iuda duodecim et ville earum. Hec est hereditas tribus filiorum zabulon per cognationes suas urbes et viculi earum. Ysachar egressa est sors quarta per cognationes suas. Fuitque hereditas eius iezrael. et casaloth. et sunim. et effraim. seron et anaad. rabboth. et cesion. et abes. et rameth. et engannim. et enadda. et bethfeses et pervenit terminus eius usque thabor. et seesima. et bethsemes. Eruntque exitus eius iordanis. civitates sedecim et ville earum. Hec est possessio filiorum ysachar per cognationes suas urbes et viculi earum. Ceciditque sors quinta tribui filiorum aser per cognationes suas. Fuitque terminus eorum alchat. et ali. et bethen. et axaph. elmelech. et almaath. et messal. et pervenit usque ad carmelum maris. et syon labanath. ac revertitur contra orientem bethdagon et pertransit usque ad zabulon et vallem iepthael. contra aquilonem in bethemech. et neiel. egrediturque ad levam cabaul. et acharon et roob. et amon. et chane usque ad sydonem magnam. revertiturque in horma usque ad civitatem munitissimam tyrum. et usque osam. eruntque exitus eius in mare de funiculo acziba. et amma.

et afech et roob civitates viginti due et ville earum. Hec est possessio filiorum aser per cognationes suas urbes et viculi earum. Filiorum neptalim sexta sors cecidit per familias suas. et cepit terminus de heleb et helon. sananim. et adammi. que est neceb. et iebnael usque lecum et egressus eorum usque iordanem. Revertiturque terminus contra occidentem in aznoth. et thabor atque inde egreditur in ucuca et pertransit in zabulon contra meridiem et in aser contra occidentem et in iuda ad iordanem contra ortum solis civitates munitissime. aseddim. sereth. et amath. et reccath. ceneret. et edama. et asor cedes. et ocioroch. et edrai. nasor. iron. et magdaiel. orem. et bethanath et bethsemes. civitates decem et novem et ville earum. Hec est possessio tribus filiorum neptalim per cognationes suas. urbes et viculi earum. Tribui filiorum dan per familias suas egressa est sors septima. et fuit terminus possessionis eius saraa et esthaol. et hirsemes. id est civitas solis. selebin. et aialon. et iethala. helon. et themna. et acharon. helchete. gebbethon. et baalaath. iud. et benebarach. et iethremmon. atque ierchon. et arecon. cum termino qui respicit ioppen. et ipso fine concluditur. Ascenderuntque filii dan et pugnaverunt contra lesen. ceperuntque eam. et percusserunt in ore gladii. ac possederunt. et habitaverunt in ea. vocantes nomen eius lesedan ex nomine dan patris sui. Hec est possessio tribus filiorum dan per cognationes suas. urbes et viculi earum. Cumque complevissent terram sorte dividere singulis per tribus suas dederunt filii israel possessionem iosue filio nun in medio sui. iuxta preceptum domini. urbem quam postulavit thamnath saraa in monte effraym et edificavit civitatem. habitavitque in ea. Hec sunt possessiones quas sorte diviserunt iosue et filius nun et eleazar sacerdos et principes familiarum ac tribuum filiorum israel in sylo coram domino ad hostium tabernaculi testimonii partitique sunt terram.

XX

Et locutus est dominus ad iosue dicens. Loquere filiis israel et dices ad eos. Separate urbes fugitivorum, de quibus locutus sum ad vos per manum moysi. ut confugiat ad eas quicumque animam percusserit nesciens. ut possit evadere iram proximi qui ultor est sanguinis. cum ad unam harum confugerit civitatum stabit ante portam civitatis, et loquetur senioribus urbis illius ea que se comprobent innocentem. Sicque suscipient eum et dabunt ei locum ad habitandum. Cumque ultor sanguinis eum fuerit persecutus non tradent in manus eius, quia ignorans percussit proximum eius. nec ante biduum triduumve eius probatur inimicus. Et habitabit in civitate illa donec stet ante iudicium causam reddens facti sui, et moriatur sacerdos magnus qui fuerit in illo tempore. tunc revertetur homicida, et ingredietur civitatem et domum suam de qua fugerat. Decreveruntque cedes in galilea montis neptali, et sichem in monte effraym, et cariatharbe ipsa est ebron in monte iuda. Et trans iordanem contra orientalem plagam iericho statuerunt bosor que sita est in campestri solitudine de tribu ruben, et ramoth in galaad de tribu gad, et gaulon in basan de tribu manasse. Hec civitates constitute sunt cunctis filiis israel et advenis qui habitant inter eos. ut fugeret ad eas qui animam nescius percussisset, et non moreretur in manu proximi effusum sanguinem vindicare cupientis donec staret ante populum expositurus causam suam.

Accesserunt principes XXI cap. familiarum levi ad eleazarum sacerdotem et ad iosue filium nun, et ad duces cognacionum per singulas tribus filiorum israel. Locutique sunt ad eos in silo terre chanaan atque dixerunt. Dominus precepit per manum moysi ut darentur nobis urbes ad habitandum, et suburbana earum ad alenda iumenta. Dederuntque filii israel de possessionibus suis iuxta imperium domini. civitates et suburbana earum. Egressaque est sors in familiam caath filiorum aaron sacerdotis de tribubus iuda et symeon et beniamin civitates tredecim. et reliquis filiorum caath id est levitis qui superfuerant. De tribubus effraym et dan et dimidie tribus manasse civitates decem. Porro filiis gerson egressa est sors. ut acciperent de tribubus ysachar et aser et neptalim dimidieque tribu manasse in basan civitates numero tredecim. Et filiis merari per cognaciones suas de tribubus ruben et gad et zabulon urbes duodecim. Dederuntque filii israel levitis civitates et suburbana earum. sicut precepit dominus per manum moysi singulis sorte tribuentes. De tribubus filiorum iuda et symeon dedit iosue civitates quarum ista sunt nomina. filiis aaron per familias caath levitici generis prima enim sors illis egressa est chariatharbe patris enach que vocatur ebron in monte iuda et suburbana eius per circuitum. Agros vero et villas eius dederat caleph filio iephone ad possidendum. Dedit ergo filiis aaron sacerdotis ebron confugii civitatem ac suburbana eius et lebnam cum suburbanis suis. et iether et hymon et elon dabir et ain et iethan et bethsames cum suburbanis suis civitates novem de tribubus ut dictum est duabus. De tribu autem filiorum beniamin gabaon et gabaa et anathoth et almon cum suburbanis suis civitates quattuor. Omnes simul civitates filiorum aaron sacerdotis tredecim cum suburbanis suis. Reliquis vero per familias filiorum chaat levitici generis hec est data possessio de tribu effraym urbes confugii sichem in monte effraym cum suburbanis suis et gazer et cesaim et betharon cum suburbanis suis civitates quattuor. De tribu quoque dan baltere et hebeton et bailon et getheromon cum suburbanis suis civitates quattuor. Porro de media tribu manasse thanach et gethremmon cum suburbanis suis civitates due. Omnes civitates decem et suburbana earum date sunt filiis chaat

inferioris gradus. Filiis quoque Gerson levitici
generis dedit de dimidia tribu Manasse
confugii civitatem Gaulon in Basan, et Bo-
sram cum suburbanis suis: civitates duas.
Porro de tribu Ysachar Cesion et Daberet-
th, et Ieramoth, et Engannim, cum suburbanis
civitates quattuor. De tribu quoque Aser Masal
et Acom, et Abson, et Lachot, et Roob cum suburba-
nis suis: civitates sex. De tribu quoque Nep-
talim civitates confugii Cedes in Galylea, et
Amocthor, et Carthan cum suburbanis suis: ci-
vitates tres. Omnes urbes familiarum Gerson,
civitates tredecim cum suburbanis suis. Filiis
autem Merari levitis inferioris gradus per familias
suas. De tribu Zabulon data est Gethema,
Cartha, Danna et Nalos: civitates quattuor cum
suburbanis suis. Et de tribu Gad civitatem
confugii Ramoth in Galaath, et Manaim, et Ese-
bon et Iazer: civitates quattuor cum suburbanis
suis. Omnes urbes filiorum Merari per familias
et cognationes suas duodecim. Itaque universe
civitates levitarum in medio possessionis fili-
orum Israel fuerunt quadraginta octo cum suburb-
anis suis. singule per familias distribute.
Deditque Dominus Israeli omnem terram, quam tradituru-
rum se patribus eorum iuraverat, et possederunt illam,
atque habitaverunt in ea. Dataque est ab eo pax in
omnes per circuitum nationes. nullusque eis ho-
stium resistere ausus est. sed cuncti in eorum ditionem
redacti sunt. ne unum quidem verbum quod illis pre-
staturum se esse promiserat irritum fuit. sed rebus
omnia expleta sunt. XXII

Eodem tempore vocavit Iosue Rubeni-
tas, et Gadditas, et dimidiam tribum Manas-
se. Dixitque ad eos. Fecistis omnia que vobis precepit
Moyses famulus Domini. mihi quoque in omnibus obe-
distis. nec reliquistis fratres vestros longo tempore usque
in presentem diem custodientes imperium Domini dei
vestri. Quia ergo dedit Dominus deus vester fratribus vestris
quietem ac pacem sicut pollicitus est. revertimini et
ite in tabernacula vestra et in terram possessionis
vestre, quam tradidit vobis Moyses famulus Domini
trans Iordanem. Ita dumtaxat ut custodiatis
attente et opere compleatis mandatum et legem
quam precepit vobis Moyses servus Domini, ut di-
ligatis Dominum deum vestrum, et ambuletis in omnibus
viis eius, et observetis mandata illius, ad-
hereatisque ac serviatis ei in omni corde et in omni a-
nima vestra. Benedixitque eis Iosue et dimisit
eos, qui reversi sunt in tabernacula sua. Tri-
bui autem Manasse dimidie possessionem
Moyses dederat in Basan, et idcirco medie
que superfuit dedit Iosue sortem inter ceteros fratres
suos trans Iordanem ad occidentalem eius plagam.
Cumque dimitteret eos in tabernacula sua, et
benedixisset illis, dixit ad eos. In multa substantia at-
que divitiis revertimini ad sedes vestras cum ar-
gento et auro, ere ac ferro, et veste multipli-
ci. et dividite predam hostium cum fratribus vestris.
Reversique sunt et abierunt filii Ruben et filii
Gad, et dimidia tribus Manasse, a filiis Israel
de Sylo que sita est in Chanaan, ut intrarent Ga-
laad terram possessionis sue quam obtinue-
rant iuxta imperium Domini in manu Moysi. Cum-
que venissent ad tumulos Iordanis in terram
Chanaan, edificaverunt iuxta Iordanem alta-
re infinite magnitudinis. Quod cum audissent
filii Israel, et ad eos certi nuntii detulissent quod e-
dificassent filii Ruben, et Gad, et dimidia tri-
bus Manasse altare in terra Chanaan, super
Iordanis tumulos, contra filios Israel convene-
runt omnes in Sylo ut ascenderent et dimica-
rent contra eos. Et interim miserunt ad illos in
terra Galaad Finees filium Eleazaris sacerdotem
et decem principes cum eo, singulos de tribubus sin-
gulis. Qui venerunt ad filios Ruben et Gad
et dimidie tribus Manasse in terram Galaad.
dixeruntque ad eos. Hec mandat omnis populus Domini.
Que est ista transgressio? Cur reliquistis Dominum
deum Israel edificantes altare sacrilegum
et a cultu illius recedentes? An parum vobis est quod
peccastis in Beelfegor, et usque in presentem diem

macula huius sceleris in nobis usque in presentem diem permanet. et multique de
populo corruerunt. Et uos hodie reliquistis dominum
et cras in uniuersum israel eius ira deseuiet. Quod
si putatis immunda esse terram possessionis
uestre transite ad terram in qua tabernaculum est domini.
et habitate inter nos. tantum ut a domino et a nostro consor
cio non recedatis edificato altari preter alta
re preter altare domini dei uestri. Nonne ecce achor filius
zare preuaricatus est mandatum domini et super omnem populum
israel. eius ira incubuit? Erat ille erat unus
homo atque utinam solus perisset in scelere suo.
Responderuntque filii ruben et gad et dimi
die tribus manasse principibus legacionis
israel. Fortissimus deus dominus israel. ipse nouit et israel
simul intelliget si preuaricacionis animo hoc al
tare construximus non custodiat nos sed puni
at nos in presenti. Et si ea mente fecimus ut ho
locausta et sacrificium et pacificas uictimas
super eo imponeremus ipse querat et iudicet et non
ea mente fecimus magis cogitacione atque trac
tatu ut diceremus cras dicent filii uestri filiis nostris
Quid uobis et domino deo israel. Terminum posuit
dominus inter nos et uos. O filii ruben et gad
Iordanem fluuium et idcirco partem non habe
tis in domino et per hanc occasionem auertent
filii uestri filios nostros a timore domini. Puta
uimus itaque melius et diximus. Extruamus nobis
altare non in holocaustum neque in uictimas of
ferendas. sed in testimonium inter nos et uos et so
bolem nostram et sobolem uestram nostramque proge
niem ut seruiamus domino et iuris nostri sit offerre
holocausta et uictimas et pacificas hostias
et nequaquam dicant cras filii uestri filiis nostris
non est uobis pars in domino. Quod si uoluerint dicere
respondebunt eis. Ecce altare domini quod fe
cerunt patres nostri non in holocaustum neque in
sacrificium sed in testimonium nostrum ac uestrum. Ab
sit a nobis hoc scelus ut recedamus a domino.
et eius uestigia relinquamus extructo altari
ad holocausta et sacrificia et uictimas of
ferendas preter altare domini dei nostri. quod extruc

metum

tum est ante tabernaculum eius. Quibus auditis
finees sacerdos et principes legacionis israel qui
erant cum eo placati sunt et uerba filiorum ruben
et gad et dimidie tribus filiorum manasse
libentissime susceperunt. Dixitque finees filius
eleazari sacerdotis ad eos. Nunc scimus quod
nobiscum sit dominus. quoniam alieni estis a preuari
cacione hac et liberastis filios israel de manu
domini. Reuersusque est cum principibus a filiis ru
ben et gad et dimidie tribus manasse de terra
galaad finium chanaan ad filios israel et re
tulerunt eis. Placuitque sermo cunctis audi
entibus et laudauerunt deum filii israel et nequaquam
quoniam ultra dixerunt ut ascenderent contra eos atque
pugnarent et delerent terram possessionis
eorum. Vocaueruntque filii ruben et filii gad
altare quod extruxerant testimonium nostrum quod dominus
ipse sit deus.

XXIII

Euoluto autem multo
tempore postquam pacem dederat dominus israeli. subiectis
in gyro nacionibus uniuersis. et iosue iam lon
geuo et senilis etatis uocauit iosue omnem
israelem maioresque natu et principes ac du
ces et magistros. Dixitque ad eos. Ego senui
et progressioris etatis sum. uosque cernitis omnia que fe
cit dominus deus uester cunctis per circuitum nacionibus
quomodo pro uobis ipse pugnauerit. Et nunc quia uobis
sorte diuisit omnem terram ab orientali parte ior
danis usque ad mare magnum multeque ad
huc supersunt naciones. Dominus deus uester disperdet
eas et auferet a facie uestra. et possidebitis terram
sicut uobis pollicitus est. Tantum confortamini et
estote robusti et solliciti. ut custodiatis cunc
ta que scripta sunt in uolumine legis moysi
et non declinetis ab eis nec ad dexteram nec ad
sinistram. ne postquam intraueritis ad gentes que
inter uos future sunt iuretis in nomine deorum earum
et seruiatis eis et adoretis illos. sed adhereatis
domino deo uestro. quod fecistis usque in diem hanc. Et
tunc auferet dominus a conspectu uestro gentes ma
gnas ac robustissimas et nullus uobis resistere
poterit. Unus e uobis persequetur hostium mille

uiros. quia dominus deus uester ipse pro uobis pugnabit
sicut pollicitus est. Hoc tantum diligentissime
premouete ut diligatis dominum deum uestrum. Quod
si uolueritis gentium harum que inter uos habitant
erroribus adherere et cum eis miscere connubia
atque amicicias copulare iam nunc scitote quod
dominus deus uester non eas deleat ante faciem uestram. sed
uobis erunt in foueam ac laqueum et offendiculum
ex latere uestro et sudes in oculis uestris donec uos
auferat atque disperdat de terra hac optima quam
tradidit uobis. En ego hodie ingredior uiam
uniuerse terre et toto animo cognoscetis quod de omnibus
uerbis que se dominus prestiturum uobis esse pollicitus est
unum non preterierit incassum. Sic ergo impleuit
opere quod promisit. et prospera cuncta uenerunt sic ad-
ducet super uos quicquid malorum comminatus est.
donec uos auferat atque disperdat de terra hac
optima quam tradidit uobis. eo quod preterieritis pac-
tum domini dei uestri quod pepigit uobiscum et seruieritis
diis alienis et adoraueritis eos cito atque ue-
lociter consurget in uos furor domini. et auferemini

a terra hac optima quam tradidit uobis.

XXIIII

Congregauitque iosue omnes tribus
israel in sichem. et uocauit maiores natu
ac principes et iudices et magistros. steteruntque
in conspectu domini et ad populum sic locutus est. Hec dicit
dominus deus israel. Trans fluuium habitauerunt patres
uestri ab initio. thare pater abraham et nachor. ser-
uieruntque diis alienis. Tuli ergo patrem uestrum
abraham de mesopotamie finibus et adduxi
eum in terram chanaan multiplicauique semen eius.
et dedi ei ysaac. illique rursum dedi iacob et e-
sau. E quibus dedi esau montem seyr ad possi-
dendum. Iacob uero et filii eius descenderunt
in egyptum. misique moysen et aaron. et percussi
egyptum multis signis atque portentis. Edu-
xique uos et patres uestros de egypto. et uenistis
ad mare. Persecutique sunt egyptii patres uestros
cum curribus et equitatu usque ad mare rubrum.
Clamauerunt autem filii israel ad dominum qui
posuit tenebras inter uos et egyptios. et
adduxit super eos mare et operuit illos. Vide-
runt oculi uestri cuncta que in egypto fecerim. et
habitastis in solitudine multo tempore. et introdu-
xi uos in terram amorrei qui habitabat trans
iordanem. Cumque pugnarent contra uos tradidi eos
in manus uestras. et possedistis terram eorum. atque in-
terfecistis eos. Surrexit autem balach filius se-
phor rex moab. et pugnauit contra israelem. misitque
et uocauit balaam filium beor ut malediceret
uobis. et ego nolui audire eum. sed e contrario
per illum benedixi uobis. et liberaui uos de manu
eius. Transistisque iordanem et uenistis ie-
richo. Pugnaueruntque contra uos uiri ciuitatis
eius. amorreus. et ferezeus. et chananeus et ethe-
us et gergezeus et eueus et iebuseus et tradidi illos
in manus uestras. Misique ante uos scrabrones et
eieci eos de locis suis. duos reges amorreo-
rum non in gladio et in arcu tuo. Dedique uobis
terram in qua laborastis et urbes quas non edi-
ficastis ut habitaretis in eis uineas et olue-
ta que non plantastis. Nunc ergo timete dominum et
seruite ei perfecto corde atque uerissimo. et auferte
deos quibus seruierunt patres uestri in mesopota-
mia et in egypto ac seruite domino. Si autem
malum uobis uidetur ut domino seruiatis. optio
uobis datur. Eligite hodie quod placet cui seruire
potissimum debeatis. utrum diis quibus seruierunt
patres uestri in mesopotamia. an diis amor-
reorum in quorum terra habitastis. Ego autem et domus
mea seruiemus domino. Responditque populus et ait.
Absit a nobis ut relinquamus dominum
et seruiamus diis alienis. Dominus deus noster ipse edu-
xit nos et patres nostros de terra egypti de domo
seruitutis. fecitque uidentibus nobis signa ingentia
et custodiuit nos in omni uia per quam ambulauimus.
et in cunctis populis per quos transiuimus et eiecit
uniuersas amorreorum habitatores terre quam nos
intrauimus. Seruiemus igitur domino. quia ipse est deus noster.
Dixitque iosue ad populum. Non poteritis seruire do-
mino. deus enim sanctus. et fortis emulator est.
nec ignoscet sceleribus uestris atque peccatis.

Si dimiseritis dnm & servieritis diis alienis, convertet se & affliget vos atque subvertet, postquam vobis praestiterit bona. Dixitque populus ad iosue. Nequaquam ut loqueris erit. sed dno serviemus. Et iosue ad populum. Testes inquit vos estis. quia ipsi elegeritis vobis dnm. ut serviatis ei. Responderuntque. testes. Nunc ergo ait. Auferte deos alienos de medio vestri. & inclinate corda vestra ad dominum deum israel. Dixitque populus ad iosue. Dno deo nostro serviemus. & obedientes erimus preceptis eius. Percussit ergo iosue in die illo fedus. & proposuit populo precepta atque iudicia in sichem. Scripsitque omnia verba hec in volumine legis dni. & tulit lapidem pergrandem. & posuitque eum subter quercum que erat in sanctuario dni. Dixit ad omnem populum. En lapis iste erit vobis in testimonium. quod audierit omnia verba dni. que locutus est vobis dns. ne forte postea negare velitis & mentiri dno deo vestro. Dimisitque populum. singulos in possessionem suam. Post hec mortuus est iosue filius nun servus dni. centum & decem annorum. Sepelieruntque eum in finibus possessionis sue in thamnathsare que sita est in monte effraym. a septentrionali parte montis gaas. Servivitque israel cunctis diebus iosue. & seniorum qui longo vixerunt tempore post iosue. & qui noverant omnia opera dni que fecerat in israel. Ossa quoque ioseph que tulerant filii israel de egypto sepelierunt in sichem in parte agri quem emerat iacob a filiis emor patris sichem centum novellis ovibus. & fuit in possessionem filiorum ioseph. Eleazar quoque filius aaron sacerdotis mortuus est & sepelierunt eum in gabaath finees & filii eius. que data est ei in monte effraym. Incipit liber iudicum.

Post mortem iosue consuluerunt filii israel dnm dicentes. Quis ascendet ante nos contra chananeum & erit dux belli. Dixitque dns. Iudas ascendet. Ecce tradidi terram in manu eius. Et ait iudas symeoni fratri suo. Ascende mecum in sortem meam. & pugna contra chananeum ut & ego pergam tecum in sortem tuam. Et abiit cum eo symeon. Ascenditque iudas. et tradidit dns chananeum ac ferezeum in manus eorum. & percusserunt in bezech decem milia virorum. Inveneruntque adonibezech in bezech & pugnaverunt contra eum. ac percusserunt chananeum & ferezeum. Fugit autem adonibezech quem secuti comprehenderunt. cesis summitatibus manuum eius ac pedum. Dixitque adonibezech. Septuaginta reges amputatis manuum ac pedum summitatibus. colligebant sub mensa mea ciborum reliquias. sicut feci. ita reddidit mihi dns. Adduxeruntque eum in ierusalem & ibi mortuus est. Oppugnantes ergo filii iuda ierusalem. ceperunt eam. & percusserunt in ore gladii. tradentes cunctam incendio civitatem. Et postea descendentes pugnaverunt contra chananeum qui habitabat in montanis. ad meridiem & in campestribus. Pergensque iudas contra chananeum qui habitabat in ebron. cuius nomen fuit antiquitus cariatarbe. percussit sisai & achyman & tholmai. atque inde profectus abiit ad habitatores dabir. cuius nomen vetus erat cariath sepher. id est civitas litterarum. Dixitque caleph Qui percusserit cariath sepher & vastaverit eam. dabo ei axam filiam meam uxorem. Cumque cepisset eam othoniel filius cenez frater caleph minor. dedit ei filiam coniugem. Quam pergentem in itinere [suam] monuit eam vir suus ut peteret a patre suo agrum Que cum suspirasset sedens in asino. dixit ei caleph. Quid habes? At illa respondit. Da mihi benedictionem. quia terram arentem dedisti mihi. da & irriguam aquis. Dedit ergo ei caleph irriguum superius & irriguum inferius. Filii autem cenei cognati moysi ascenderunt de civitate palmarum. cum filiis iuda in desertum sortis eius. quod est ad meridiem arad. & habitaverunt cum eo. Abiit autem iudas cum symeone fratre suo. & percusserunt simul chananeum qui habitabat in sephat. & interfecerunt eum. Vocavitque

urbis

est nomen horma id est anathema. Cepitque iudas gazam cum finibus suis. et ascalonem atque accaron cum terminis suis. Fuitque dominus cum iuda et montana possedit. nec potuit delere habitatores vallis quia falcatis curribus habundabant. Dederuntque caleph ebron sicut dixerat moyses. qui deleuit ex ea tres filios enach. Iebuseum autem habitatorem ierusalem non deleuerunt filii beniamin. habitauitque iebuseus cum filiis beniamin in ierusalem usque in presentem diem. Domus quoque ioseph ascendit in bethel. fuitque dominus cum eis. Nam cum obsiderent urbem que prius luza uocabatur. uiderunt hominem egredientem de ciuitate dixeruntque ad eum. Ostende nobis introitum ciuitatis. et faciemus tecum misericordiam. Qui cum ostendisset eis. percusserunt urbem in ore gladii. hominem autem illum et omnem cognationem eius dimiserunt. Qui dimissus. abiit in terram hetthim. et edificauit ibi ciuitatem. uocauitque eam luzam que ita appellatur usque in presentem diem. Manasses quoque non deleuit bethsan et thanaach cum uiculis suis et habitatores endor et ieblaam et mageddo cum uiculis suis. cepitque chananeus habitare cum eis. Postquam autem confortatus est israel. fecit eos tributarios et delere noluit. Effraym etiam non interfecit chananeum qui habitabat in gazer. et habitauit cum eo. Zabulon non deleuit habitatores cethron. et naalon. sed habitauit chananeus in medio eius. factusque est ei tributarius. Aser quoque non deleuit habitatores achu et sydonis alab. et achazib et helba et affec et roob. habitauitque in medio chananei habitatoris illius terre nec interfecit eum. Neptalim non deleuit habitatores bethsames et bethanath. et habitauit inter chananeum habitatorem terre. fueruntque ei bethsamite et bethanite tributarii. Artauitque amorreus filios dan in monte. nec dedit eis locum ut ad planiora descenderent. habitauitque in monte hares quod interpretatur testaceo in haialon. et salabim. et aggrauata est manus domus ioseph. factusque ei est tributarius. Fuit autem terminus amorrei a ascensu scorpionis petre et superiora loca.

II

Ascenditque angelus domini de galgalis ad locum flentium et ait. Eduxi uos de egypto. et introduxi in terram pro qua iuraui patribus uestris et pollicitus sum ut non facerem irritum pactum meum uobiscum in sempiternum. Ita dumtaxat ut non feriretis fedus cum habitatoribus terre huius et aras eorum subuerteretis et noluistis audire uocem meam. Cur hoc fecistis. Quam ob rem nolui delere eos a facie uestra ut habeatis hostes et dii eorum sint uobis in ruinam. Cumque loqueretur angelus domini uerba hec. ad omnes filios israel eleuauerunt uocem suam et fleuerunt et uocatum est nomen loci illius flentium siue lacrimarum. immolaueruntque ibi hostias domino. Dimisit ergo iosue populum et abierunt filii israel unusquisque in tabernacula sua et in possessionem suam ut obtinerent eam seruieruntque domino cunctis diebus eius. et seniorum qui longo post eum uixerunt tempore. et nouerant omnia opera domini. que fecerat cum israel. Mortuus est autem iosue filius nun famulus domini centum et decem annorum. et sepelierunt eum in finibus possessionis sue in thamnathsare in monte effraym. a septentrionali plaga montis gaas. Omnisque illa generatio congregata est ad patres suos. Et surrexerunt alii qui non nouerant dominum. et opera que fecerat cum israel. Feceruntque filii israel malum in conspectu domini. et seruierunt baalim. ac dimiserunt dominum deum patrum suorum qui eduxerat eos de terra egypti. et secuti sunt deos alienos. deosque populorum qui habitabant in circuitu eorum et adorauerunt eos. et ad iracundiam concitauerunt dominum. dimittentes eum. et seruientes baal. et astaroth. Iratusque est dominus contra israel. et tradidit eos in manus diripientium qui ceperunt eos et uendiderunt hostibus qui habitabant per gyrum nec potuerunt resistere aduersariis. sed quocumque pergere uoluissent manus domini erat super eos. sicut locutus est et iurauit eis. et uehementer afflicti sunt. Suscitauitque dominus iudices qui

liberarent eos de vastantium manibus. Sed nec
illos audire voluerunt fornicantes cum diis
eorum et adorantes eos. Cito deseruerunt viam
per quam ingressi fuerant patres eorum et audientes
mandata domini omnia fecere contraria. Cumque dominus
iudices suscitaret in diebus eorum flectebatur
misericordia et audiebat afflictorum gemitus et liberabat
eos de cede vastantium. Postquam autem mortuus
esset iudex revertebantur et multa maiora fa-
ciebant quam fecerant patres eorum sequentes deos
alienos et servientes eis et adorantes illos.
Non dimiserunt adinventiones suas et
viam durissimam per quam ambulare consueverant.
Iratusque est furor domini in israel et ait. Quia irri-
tum fecit gens ista pactum meum quod pepigeram
cum patribus eorum et vocem meam audire contempsit
et ego non delebo gentes quas dimisit iosue
et mortuus est. ut in ipsis experiar israel utrum
custodiant viam domini et ambulent in ea sicut
custodierunt patres eorum an non. Dimisit ergo
dominus omnes nationes has et cito subvertere no-
luit. nec tradidit in manibus iosue. III

Hee sunt gentes quas dominus dereliquit ut
erudiret in eis israelem et omnes qui non
noverant bella chananeorum et postea discerent
filii eorum certare cum hostibus et habere consuetudinem
preliandi. Quinque satrapas philistinorum omnemque
chananeum et sydonium atque eveum qui habita-
bant in monte libano. de monte baal her-
mon usque ad introitum emath. Dimisitque eos ut
in ipsis experiretur israelem. ut audiret mandata
domini que preceperat patribus eorum per manum moysi et
aaron. Itaque filii israel habitaverunt in medio cha-
nanei et ethei et amorrei et ferezei et evei et
iebusei et duxerunt uxores filias eorum ipsique fi-
lias suas eorum filiis tradiderunt et servierunt
diis eorum. Feceruntque malum in conspectu domini et
obliti sunt dei sui et servientes baalim et astar-
oth. Iratusque est dominus contra israhelem et tradidit eos in
manus chusan rasathaim regis mesopota-
mie. servieruntque ei octo annis. Et clamaverunt
ad dominum qui suscitavit eis salvatorem et libe-
ravit eos. othoniel videlicet filium cenez
fratrem caleph minorem. Fuitque in eo spiritus domini
et iudicavit israel. Egressusque est ad pugnam. et
tradidit dominus in manus eius chusan rasa-
thaim regem mesopotamie et oppressit eum.
Quievitque terra quadraginta annis. et mor-
tuus est othoniel filius cenez. Addiderunt
autem filii israel facere malum in conspectu domini qui
confortavit adversus eos eglon regem moab
quia fecerunt malum in conspectu domini. et copulavit
ei filios ammon et amalech. Abi-
itque et percussit israel. atque possedit urbem pal-
marum. Servieruntque filii israel eglon regi mo-
ab. decem et octo annis. Et postea clamaverunt
ad dominum qui suscitavit eis salvatorem
vocabulo aioth filium gera. filii ge-
mini qui utraque manu utebatur pro dextera. Mi-
seruntque filii israel per illum munera eglon regi
moab. Qui fecit sibi gladium ancipitem
habentem in medio capulum longitudinis
palme manus et accinctus est eo subter sagum
in dextro femore. Obtulitque munera eglon
regi moab. Erat autem eglon crassus ni-
mis. Cumque obtulisset ei munera. prosecutus est
socios qui cum eo venerant. Et reversus est de
galgalis ubi erant ydola dixit ad regem. Verbum
secretum habeo ad te o rex. Et ille imperavit si-
lentium. Egressisque omnibus qui circa eum erant.
ingressus est aioth ad eum. Sedebat autem in esti-
vo cenaculo solus. Dixitque. Verbum dei habeo ad te.
Qui statim surrexit de throno. Extenditque
aioth manum sinistram et tulit sicam de dextro
femore suo. infixitque eam in ventre eius tam va-
lide ut capulus ferrum sequeretur in vulnere
ac pinguissimo adipe stringeretur. Nec eduxit
gladium. sed ita ut percusserat reliquit in corpore.
Statimque per secreta nature alvi stercora proruperunt.
Aioth autem clausis diligentissime hostiis ce-
naculi et obfirmatis sera. per posticum egressus
est. Servique regis ingressi viderunt clausas fores

cenaculi. atque dixerunt. Forsitan purgat al
uum in estiuo cenaculo. Expectantesque diu
donec erubescerent. et uidentes quod nullus aperiret
tulerunt clauem. et aperientes inuenerunt dominum su
um iacentem in terra mortuum. Aioth autem
dum illi turbarentur effugit. et pertransiit loc
ydolorum unde reuersus fuerat. Venitque in seirà
th. et statim insonuit bucina in monte effraym.
Descenderuntque cum eo filii israel. ipso in fronte
gradiente qui dixit ad eos. Sequimini me. tra
didit enim dominus inimicos uestros moabitas in
manus uestras. descenderuntque post eum et occu
pauerunt uada iordanis que transmittunt in moab
et non dimiserunt transire quemquam. Sed percusserunt
moabitas in tempore illo circiter decem milia. omnes
robustos et fortes uiros. nullus eorum euadere po
tuit. Humiliatusque est moab die illo sub manu
israel. et quieuit terra octoginta annis. Post hunc
sangar fuit filius anabath qui percussit phi
listiim sescentos uiros uomere. et ipse quoque

Addideruntque filii IIII defendit israel.
israel facere malum in conspectu domini post mo
rtem aioth. et tradidit illos dominus in manu ia
bin regis chanaan. qui regnauit in asor
huiusque ducem exercitus sui nomine sisaram. Ipse
autem habitabat in aseroth gentium. Clama
ueruntque filii israel ad dominum. Nongentos enim ha
bebat falcatos currus. et per uiginti annos uehe
menter oppresserat eos. Erat autem debbora prophe
tes uxor lapidoth. que iudicabat populum in
tempore illo. et sedebat sub palma que nomine illius
uocabatur inter rama et bethel in monte effraym.
Ascendebantque ad eam filii israel ad omne iudi
cium. Que misit et uocauit barach filium abi
noem de cedes neptalim. dixitque ad eum. Pre
cepit tibi dominus deus israel. Vade et duc exercitum in
montem thabor tollesque tecum decem milia pu
gnatorum de filiis neptalim. et de filiis za
bulon. Ego autem ducam ad te in loco torren
tis cyson sysaram principem exercitus iabin.
et currus eius. atque omnem multitudinem. et
tradam eos in manu tua. Dixitque ad eam bara
ch. Si uenis mecum uadam si nolueris uenire non
pergam. Que dixit ad eum. Ibo quidem tecum. sed in
hac uice uictoria tibi non reputabitur. quia in manu
mulieris tradetur sysara. Surrexit itaque debbora
et perrexit cum barach in cedes. Qui accersitis
zabulon et neptalim. Ascendit cum decem mili
bus pugnatorum habens debboram in comitatu
suo. Aber autem cineus recesserat quondam a
ceteris cineis fratribus suis filiis obab cogna
ti moysi. et tetenderat tabernacula sua usque ad
uallem que uocatur sennim. et erat iuxta cedes. Nun
tiatumque est sysare quod ascendisset barach filius
abynoem in montem thabor. et congregauit non
gentos falcatos currus omnemque exercitum
de aroseth gentium ad torrentem cison. Dixitque
debbora ad barach. Surge hec est enim dies
in qua tradidit dominus sysaram in manus tuas. En
ipse ductor tuus est. Descendit itaque bara
ch de monte thabor. et decem milia pugna
torum cum eo. Perterruitque dominus sisaram. et omnes
currus eius uniuersamque multitudinem in ore
gladii ad conspectum barach. in tantum ut sysara
de curru desiliens pedibus fugeret. et barach
persequeretur fugientes currus et exercitus usque ad aro
seth gentium. et omnis hostium multitudo usque
ad internicionem caderet. Sysara autem fugiens per
uenit ad tentorium iahel uxoris aber cinei.
Erat autem pax inter iabin regem asor et domum
aber cinei. Egressa igitur iahel in occursum sysare
dixit ad eum. Intra ad me domine mi. intra ne time
as. Qui ingressus tabernaculum eius et opertus ab
ea pallio. dixit ad eam. Da mihi obsecro pau
lulum aque. quia ualde sitio. Que aperuit utrem
lactis et dedit ei bibere. et operuit illum. Dixitque
sysara ad eam. Sta ante hostium tabernaculi
et cum uenerit aliquis interrogans te et dicens.
numquid hic est aliquis respondebis. nullus est
hic. Tulit itaque iahel uxor aber clauum tab
ernaculi assumens pariter malleum. et ingressa ab
scondite et cum silencio posuit super tempus

capitis eius clavum, percussumque cum malleo defixit in cerebro usque ad terram: qui soporem morti socians defecit et mortuus est. Et ecce Barach sequens Sisaram veniebat: egressaque Iahel in occursum eius dixit ei: Veni, et ostendam tibi virum quem quaeris. Qui cum intrasset ad eam, vidit Sisaram iacentem mortuum, et clavum infixum in tempora eius. Humiliavit ergo Deus in die illo Iabin regem Chanaan coram filiis Israel. Qui crescebant cotidie, et forti manu opprimebant Iabin regem Chanaan donec delerent.

V

Cecineruntque Debbora et Barach filius Abinoem in die illo dicentes: Qui sponte obtulistis de Israel animas vestras ad periculum, benedicite Domino. Audite reges, auribus percipite principes: ego sum, ego sum quae Domino canam, psallam Domino Deo Israel. Domine cum exires de Seir, et transires per regiones Edom, terra mota est, caelique ac nubes distillaverunt aquis. Montes fluxerunt a facie Domini, et Sinai a facie Domini Dei Israel. In diebus Samgar filii Anath, in diebus Iahel quieverunt semitae: et qui ingrediebantur per eas, ambulaverunt per calles devios. Cessaverunt fortes in Israel, et quieverunt: donec surgeret Debbora mater in Israel. Nova bella elegit Dominus, et portas hostium ipse subvertit: clipeus et hasta si apparuerint in quadraginta milibus Israel. Cor meum diligit principes Israel: qui propria voluntate obtulistis vos discrimini, benedicite Domino. Qui ascenditis super nitentes asinas, et sedetis in iudicio, et ambulatis in via, loquimini. Ubi collisi sunt currus, et hostium suffocatus est exercitus, ibi narrentur iustitiae Domini, et clementia in fortes Israel: tunc descendit populus Domini ad portas, et obtinuit principatum. Surge, surge Debbora, surge, surge, et loquere canticum: surge Barach, et apprehende captivos tuos fili Abinoem. Salvatae sunt reliquiae populi, Dominus in fortibus dimicavit. Ex Ephraim delevit eos in Amalech, et post eum ex Beniamin in populos tuos o Amalech: de Machir principes descenderunt, et de Zabulon qui exercitum ducerent ad bellandum. Duces Isachar fuerunt cum Debbora et Barach vestigia sunt secuti, qui quasi in praeceps ac barathrum se discrimini dedit: diviso contra se Ruben magnanimorum reperta contentio est. Quare habitas inter duos terminos, ut audias sibilos gregum? diviso contra se Ruben magnanimorum reperta contentio est. Galaad trans Iordanem quiescebat, et Dan vacabat navibus: Aser habitabat in litore maris, et in portubus morabatur. Zabulon vero et Nepthalim obtulerunt animas suas morti in regione Meromae. Venerunt reges Chanaan et pugnaverunt in Thanach iuxta aquas Mageddo, et tamen nihil tulere praedantes. De caelo dimicatum est contra eos: stellae manentes in ordine et cursu suo, adversus Sisaram pugnaverunt. Torrens Cison traxit cadavera eorum, torrens Cadumim, torrens Cison: conculca anima mea robustos. Ungulae equorum ceciderunt fugientibus impetu, et per praeceps ruentibus fortissimis hostium. Maledicite terrae Meroz, dixit angelus Domini: maledicite habitatoribus eius, quia non venerunt ad auxilium Domini, et in adiutorium fortissimorum eius. Benedicta inter mulieres Iahel uxor Aber Cinei, benedicatur in tabernaculo suo. Aquam petenti lac dedit, et in fiala principum obtulit butyrum. Sinistram manum misit ad clavum, et dexteram ad fabrorum malleum: percussitque Sisaram quaerens in capite vulneri locum, et tempus valide perforans. Inter pedes eius ruit, defecit, et mortuus est: ante pedes illius volvebatur, et iacebat exanimis et miserabilis. Per fenestram respiciens ululabat mater eius, et de cenaculo loquebatur: Cur moratur regredi currus eius? quare tardaverunt pedes quadrigarum eius? Una sapientior ceteris uxoribus eius, haec socrui verba respondit: Forsitan nunc dividit spolia, et pulcherrima feminarum eligitur ei: vestes diversorum colorum Sisarae traduntur in praedam, et supellex varia ad ornanda colla congeritur. Sic pereant omnes inimici tui Domine: qui autem diligunt te, sicut sol in ortu suo splendet, ita rutilent. Quievitque terra per quadraginta annos.

VI

Fecerunt autem filii Israel malum in conspectu

domini. qui tradidit eos in manu madian septem annis. et oppressi sunt valde ab eis. Feceruntque sibi antra et speluncas in montibus et munitissima ad repugnandum loca. Cumque sevisset israel ascendebat madian et amalech et ceteri orientalium nationum contra filios israel et apud eos figentes tentoria sic ut erant in herbis cuncta vastabant usque ad introitum gaze nichilque omnino ad vitam pertinens relinquebant in israel. Non oves non boves non asinos. Ipsi enim et universi greges eorum veniebant cum tabernaculis suis. ad instar locustarum universa complebant innumera multitudo hominum et camelorum quicquid tetigerant devastantes. Humiliatusque est israel valde in conspectu madian et clamavit ad dominum postulans auxilium contra madianitas. Qui misit ad eos virum prophetam et locutus est dicens. Hec dicit dominus deus israel. Ego vos feci ascendere de egypto. et eduxi de domo servitutis et liberavi de manu egyptiorum et omnium inimicorum qui affligebant vos eiecique eos ad introitum vestrum et tradidi vobis terram eorum. et dixi. Ego dominus deus vester. Ne timeatis deos amorreorum in quorum terra habitatis et noluistis audire vocem meam. Venit autem angelus domini et sedit sub quercu que erat in ephra et pertinebat ad ioas patrem familie ezri. Cumque gedeon filius eius excuteret atque purgaret frumenta in torculari ut fugeret madian. apparuit ei angelus domini et ait. Dominus tecum virorum fortissime. Dixitque ei gedeon. Obsecro domine si dominus nobiscum est cur apprehenderunt nos hec omnia. (mala) Ubi sunt mirabilia eius que narraverunt patres nostri atque dixerunt. De egypto eduxit nos dominus. Nunc autem dereliquit nos et tradidit in manu madian. Respexitque ad eum dominus et ait. Vade in hac fortitudine tua et liberabis israel de manu madian. Scito quod miserim te. Qui respondens ait. Obsecro mi domine in quo liberabo israel. Ecce familia mea infima est in manasse et ego minimus in domo patris mei. Dixitque ei dominus. Ego ero tecum.

et percuties madian quasi unum virum. Et ille. Si inveni inquit gratiam coram te. Da mihi signum quod tu sis qui loquaris ad me. Ne recedas hinc donec revertar ad te. portans sacrificium et offerens tibi. Qui respondit. Ego prestolabor adventum tuum. Ingressus est itaque gedeon et coxit edum et de farine modio azimos panes carnesque ponens in canistro et ius carnium mittens in ollam. tulitque omnia sub quercu et obtulit ei. Cui dixit angelus domini. Tolle carnes et panes azimos et pone supra petram illam. et ius desuper funde. Cumque fecisset ita extendit angelus domini summitatem virge quam tenebat in manu et tetigit carnes. et azimos panes. Ascenditque ignis de petra et carnes et azimos panes consumpsit. Angelus autem domini evanuit ex oculis eius. Vidensque gedeon quod esset angelus domini ait. Heu mi domine deus quia vidi angelum domini facie ad faciem. Dixitque ei dominus. Pax tecum ne timeas non morieris. Edificavit ergo ibi gedeon altare domino vocavitque illud domini pax usque in presentem diem. Cumque adhuc esset in ephra que est familie ezri nocte illa dixit dominus ad eum. Tolle taurum patris tui. et alterum taurum annorum septem. destruesque aram baal que est patris tui et nemus quod circa aram est succide. et edificabis altare domino deo tuo in summitate petre huius super quam sacrificium ante posuisti. Tollesque taurum secundum et offeres holocaustum super lignorum struem. que de nemore succideris. Assumptis ergo gedeon decem viris de servis suis. fecit sicut preceperat dominus. Timens autem domum patris sui et homines illius civitatis per diem facere noluit. sed omnia nocte complevit. Cumque surrexissent viri oppidi eius mane. viderunt destructam aram baal. lucumque succisum et taurum alterum impositum super altare. quod tunc edificatum erat. Dixeruntque ad invicem. Quis hoc fecit. Cumque perquirerent auctorem facti. dictum est. Gedeon filius ioas fecit hec omnia. Et dixerunt ad ioas. Produc filium tuum huc ut moriatur quia destruxit aram baal et succidit ne

tis. Quibus ille respondit. Numquid ultores e-
stis baal. et pugnatis pro eo. Qui adversarius est
eius morte moriatur antequam lux crastina ve-
niat. Si deus est, vindicet se de eo qui suffo-
dit aram eius. Ex illo die vocatus est gedeon
gerobaal. eo quod dixisset ioas ulciscatur se de
eo baal. qui suffodit aram eius. Igitur omnis
madian et amelech et orientales populi congrega-
ti sunt simul et transeuntes iordanem castra me-
tati sunt in valle iezrahel. Spiritus autem domini induit
gedeon. Qui clangens bucina convocavit do-
mum abiezer ut se sequeretur. Misitque nuntios
in universum manassen. qui et ipse secutus est eum.
Et alios nuntios in aser et zabulon et nepta-
lim. qui occurrerunt ei. Dixitque gedeon ad do-
minum. Si salvum facis per manum meam israel. si-
cut locutus es. ponam vellus hoc lane in are-
a. si ros in solo vellere fuerit et in omni terra sicci-
tas. sciam quod per manum meam sicut locutus es libe-
rabis israel. Factumque est ita. Et nocte consurgens ex-
presso vellere. concham rore implevit. Dixitque
rursus ad dominum. Ne irascatur furor tuus contra
me si adhuc semel temptavero signum querens
in vellere. Oro ut solum vellus siccum sit. et omnis
terra rore madens. Fecitque dominus nocte illa ut po-
stulaverat. Et fuit siccitas in solo vellere et ros in

Igitur ierobaal qui et gedeon de VII omni terra.
nocte consurgens. et omnis populus cum eo venit ad fon-
tem qui vocatur arach. Erant autem castra madian
in valle ad septentrionalem plagam excelsi collis.
Dixitque dominus ad gedeon. Multus tecum est populus. nec
tradetur madian in manus eius. ne glorietur contra me
israel. et dicat meis viribus liberatus sum. Loquere
ad populum. et cunctis audientibus predica. Qui for-
midolosus est. et timidus revertatur. Recesseruntque de
monte galaad. et reversa sunt ex populo viginti
duo milia virorum. et tantum decem milia rema-
serunt. Dixitque dominus ad gedeon. Adhuc populus
multus est. Duc eos ad aquas. et ibi probabo illos
et de quo dixero tibi tecum vadat. ipse vadat. quem
me prohibuero ipse revertatur. Cumque descendisset
populus ad aquas. dixit dominus ad gedeon. Qui lingua
lambuerint aquas. sicut solent canes lambere. separa-
bis eos seorsum. Qui autem curvatis genu-
bus biberint in altera parte erunt. Fuit itaque nu-
merus eorum. qui manu ad os proicientes aquas
lambuerant trecenti viri. Omnis autem reliqua
multitudo flexo poplite biberat. Et ait dominus
ad gedeon. In trecentis viris qui lambue-
runt aquas liberabo vos. et tradam madian in
manu tua. Omnis autem reliqua multitudo re-
vertatur in locum suum. Sumptis itaque pro numero
cibariis et tubis omnem reliquam multitudinem
abire precepit ad tabernacula sua. et ipse cum tre-
centis viris se certamini dedit. Castra autem
madian erant subter in valle. Eadem nocte di-
xit dominus ad eum. Surge et descende in castra
quia tradidi eos in manu tua. Si autem solus
ire formidas. descendat tecum phara puer tuus
tecum. et cum audieris quid loquantur tunc confor-
tabuntur manus tue. et securior ad hostium castra
descendes. Descendit ergo ipse et phara puer
eius in partem castrorum ubi erant vigilie armatorum.
Madian autem. et amalech. et omnes orientales
populi iacebant fusi in valle ut locustarum multitudo.
Cameli autem innumerabiles erant. sicut arena
que iacet in litoribus maris. Cumque venisset ge-
deon narrabat aliquis somnium proximo suo.
et in hunc modum referebat quod viderat. Vidi
somnium. et videbatur mihi quasi subcinericius
panis ex ordeo volvi. et in madian castra
descendere. Cumque pervenisset ad tabernaculum percus-
sit illud atque subvertit. et terre funditus coequavit.
Respondit is cum quo loquebatur. Non est hoc aliud
nisi gladius gedeonis filii ioas viri israelite.
Tradidit dominus in manu eius madian. et omnia
castra eius. Cumque audisset gedeon somnium. et in-
terpretationem eius. adoravit dominum. et reversus
ad castra israel ait. Surgite tradidit enim dominus
in manus nostras castra madian. Divisitque tre-
centos viros in tres partes et dedit tubas
in manibus eorum. lagenasque vacuas ac lampa-

est gedeon

des in medio lagenarum et dixit ad eos. Quod me
facere videritis hoc facite. Ingrediar partem castro-
rum et quod fecero sectamini. Cum personuerit tuba in
manu mea, vos quoque per castrorum circuitum
clangite et clamate: Gladius domini et gedeo-
nis. Ingressusque est gedeon et trecenti viri qui erant cum e-
o in partem castrorum incipientibus vigiliis noctis
medie et custodibus suscitatis ceperunt buci-
nis clangere et conplodere inter se lagenas. Cum-
que per gyrum castrorum in tribus personarent locis et ydri-
as confregissent tenuerunt sinistris manibus
lampades et dextris sonantes tubis claman-
tes gladius domini et gedeonis stantes singuli
per circuitum castrorum hostilium in loco suo.
Omnia itaque castra turbata sunt et vociferan-
tes ululantesque fugerunt et nichilominus in-
sistebant trecenti viri bucinis personantes.
Inmisitque dominus gladium in omnibus castris ma-
dian et mutua se cede truncabant fugien-
tes usque ad bethsettam et crepidinem abel
meula in tebbath. Conclamantes autem viri
israel de neptalim et aser et omni manasse
persequebantur madyan et dedit dominus victoriam
populo suo in die illo. Misitque gedeon nuntios
in omnem montem effraym dicens. Descendi-
te in occursum madyan et occupate aquas us-
que bethera atque iordanem. Clamavitque omnis
effraym et preoccupavit aquas atque iordanem
usque bethera. Apprehensosque duos viros ma-
dyan oreb et zeb interfecit. Oreb in petra oreb
zeb vero in torculari zeb. Et persecuti sunt madi-
an capita oreb et zeb portantes ad gedeon trans
fluenta iordanis. VIII

Dixeruntque ad eum viri ephraym. Quid
est hoc quod facere voluisti ut nos non vocares
cum ad pugnam pergeres contra madyan. Obiur-
gantes fortiter et prope vim inferentes. Quibus
ille respondit. Quid enim tale facere potui
quale vos fecistis. Nonne melior est racemus
effraym vindemiis abiezer. In manus vestras
tradidit dominus principes madyan oreb et zeb.

Quid enim tale facere potui quale vos fecis-
tis. Quod cum locutus esset requievit spiritus eorum quo
tumebant contra eum. Cumque venisset gedeon ad ior-
danem transivit cum eo cum trecentis viris qui
secum erant et pre lassitudine fugientes persequi
non poterant. Dixitque ad viros sochot: Date
obsecro panes populo qui mecum est, quia valde de-
fecerunt, ut possimus persequi zebee et salma-
na reges madyan. Responderunt principes
sochot: Forsitan palme manuum zebee et
salmana in manu tua sunt et ideo postulas
ut demus exercitui tuo panes. Quibus ille ait:
Cum ergo tradiderit dominus zebee et salmana in
manus meas, et cum reversus fuero victor in pace,
conteram carnes vestras cum spinis tribulisque deserti.
Et inde conscendens venit in phanuel. locutusque est
ad viros loci eiusdem similia. Cui et illi respon-
derunt sicut responderant viri sochot. Dixit ita-
que et eis. Cum reversus fuero victor in pace destru-
am turrim hanc. Zebee autem et salmana requi-
escebant cum omni exercitu suo. Quindecim enim mi-
lia viri remanserant ex omnibus turmis orien-
talium populorum, cesis centum viginti milibus bella-
torum educentium gladium. Ascendensque gedeon per
viam eorum qui in tabernaculis morabantur ad
orientalem plagam nobe et iegbaa percussit castra
hostium qui securi erant et nichil adversi suspica-
bantur. Fugeruntque zebee et salmana quos perse-
quens gedeon comprehendit turbato omni exercitu
eorum. Reversusque de bello ante solis ortum ap-
prehendit puerum de viris sochot. Interrogavit-
que eum nomina principum et seniorum sochot et descrip-
sit septuaginta septem viros. Venitque ad
sochot et dixit eis. En zebee et salmana super
quibus exprobrastis michi dicentes forsitan manus
zebee et salmana in manibus tuis sunt et ideo
postulas ut demus viris qui lassi sunt
et defecerunt panes. Tulit ergo seniores civi-
tatis et spinas deserti ac tribulos et contri-
vit eos atque comminuit viros sochot. Turrim
quoque phanuel subvertit occisis habitatoribus civitatis.

tis. Dixitque ad zebee et salmana. Quales
fuerunt viri quos occidistis in thabor. Qui
responderunt. Similes tui. et unus quidem ex eis
quasi filius regis. Quibus ille ait. Fratres mei
fuerunt filii matris mee. Vivit dominus si servas-
setis eos non vos occiderem. Dixitque iether pri-
mogenito suo. Surge et interfice eos. Qui
non eduxit gladium timebat enim quia adhuc
puer erat. Dixeruntque zebee et salmana.
Tu surge et irrue in nos. quia iuxta etatem et
robur est hominis. Surrexit gedeon et interfe-
cit zebee et salmana. et tulit ornamenta ac
bullas quibus colla regalium camelorum deco-
rari solent. Dixeruntque omnes viri israel ad ge-
deon. Dominare nostri tu et filius tuus et filius filii
tui quia liberasti nos de manu madyan. Qui-
bus ille ait. Non dominabor vestri nec dominabitur
in vos filius meus sed dominabitur vobis dominus. Dixitque
ad eos. Unam petitionem postulo a vobis. Da-
te michi inaures ex preda vestra. Inaures enim
aureas hismahelite habere consueverant. Qui
responderunt. Libentissime dabimus. Expan-
dentes que super terram pallium. proiecerunt in eum
inaures de preda. et fuit pondus postulatarum inaurium
mille septingenti auri sicli. absque ornamen-
tis et monilibus veste que purpurea. quibus
madyan reges uti soliti erant. et preter torques
aureas camelorum. Fecitque ex eo gedeon eph-
od. et posuit illud in civitate sua ephra. For-
nicatusque est omnis israel in eo. et factum est gedeoni
et omni domui eius in ruinam. Humiliatus
est autem madyan coram filiis israel. nec potuerunt
ultra elevare cervices. sed quievit terra per quadra-
ginta annos quibus prefuit gedeon. Abiit ita-
que ierobaal filius ioas. et habitavit in domo sua.
habuitque septuaginta filios qui egressi sunt
de femore eius eo quod plures uxores haberet.
Concubina autem illius quam habebat in sichem
genuit ei filium nomine abymelech. Mortuusque
est gedeon filius ioas in senectute bona. et sepul-
tus est in sepulchro patris sui ioas in ephra de
familia ezri. Postquam autem mortuus est gedeon
aversi sunt filii israel. et fornicati sunt cum baalim.
percusseruntque cum baal fedus ut esset eis in deum. nec
recordati sunt domini dei sui qui eruit eos de ma-
nibus omnium inimicorum suorum per circuitum. nec fecerunt
misericordiam cum domo ierobaal iuxta omnia bona
que fecerat israheli. IX

Abiit autem abimelech filius ierobaal in sy-
chem ad fratres matris sue. et locutus est ad eos et ad
omnem cognationem domus patris matris sue dicens.
Loquimini ad omnes viros sychem. Quid vobis
est melius ut dominentur vobis septuaginta viri omnes
filii ierobaal. an ut dominetur vobis unus
vir. Simulque considerate. quia os vestrum et caro vestra sum.
Locutique sunt fratres matris eius de eo. ad omnes vi-
ros sychem universos sermones istos. et inclinave-
runt cor eorum post abimelech dicentes. Frater noster est.
Dederuntque illi septuaginta pondo argenti. de
fano baalberith qui conduxit sibi ex eo viros
inopes et vagos. secutique sunt eum et venit in domum
patris sui in ephra. et occidit fratres suos filios ie-
robaal septuaginta viros super lapidem unum.
Remansitque ioathan filius ierobaal minimus
et absconditus est. Congregati sunt autem omnes
viri sychem. et universe familie urbis mello a-
bierunt. et constituerunt regem abimelech iuxta
quercum que stabat in sychem. Quod cum nuntiatum esset
ioathan ivit et stetit in vertice montis garizim.
elevataque voce clamavit et dixit. Audite me
viri sychem ita ut audiat vos deus. Ierunt
ligna ut ungerent regem super se dixeruntque
olive. Impera nobis. Que respondit. Numquid
possum deserere pinguedinem meam. qua et dii u-
tuntur et homines. et venire ut inter ligna pro-
movear. Dixeruntque ligna ad arborem ficum. Veni
et super nos regnum accipe. Que respondit
eis. Numquid possum deserere dulcedinem meam
fructusque suavissimos. et ire ut inter cetera ligna
promovear. Locuta sunt ligna quoque ad vi-
tem. Veni et impera nobis. Que respondit. Num-
quid possum deserere vinum meum quod letificat

dii et homines et venire ut inter ligna promovear? Dixeruntque omnia ligna ad rampnum. Veni et impera super nos. Qui respondit eis. Si vere me regem vobis constituistis, venite et sub mea umbra requiescite. Si autem non vultis, egrediatur ignis de ramno et devoret cedros Libani. Nunc ergo si recte et absque peccato constituistis super vos regem abymelech, et bene egistis cum ierobaal et cum domo eius, et reddidistis vicem beneficiis eius qui pugnavit pro vobis, et animam suam dedit periculis, ut erueret vos de manu madyan, qui nunc surrexistis contra domum patris mei, et interfecistis filios eius septuaginta viros super unum lapidem, et constituistis regem abymelech filium ancille eius super habitatores sychem, eo quod frater vester sit. Si ergo recte et absque vitio egistis cum ierobaal et cum domo eius, hodie letamini in abymelech, et ille letetur in vobis. Si autem perverse, egrediatur ignis ex eo et consumat habitatores sychem et oppidum mello. Egrediaturque ignis de viris sychem et de oppido mello et devoret abymelech. Que cum dixisset, fugit et abiit in beram, habitavitque ibi ob metum abymelech super israel tribus annis. Misitque dominus spiritum pessimum inter abymelech et habitatores sychem, qui ceperunt eum detestari, et scelus interfectionis septuaginta filiorum ierobaal et effusionem sanguinis eorum conferre in abymelech fratrem suum, et in ceteros sychimorum principes qui eum adiuverant. Posueruntque insidias adversus eum in montium summitate. Et dum illius prestolabantur adventum, exercebant latrocinia, agentes predas de pretereuntibus. Nuntiatumque est abymelech. Venit autem gaal filius obeth cum fratribus suis et transivit in sicimam. Ad cuius adventum erecti sunt habitatores sychem, egressi sunt in agros vastantes vineas uvasque calcantes. Et factis cantantium choris ingressi sunt fanum dei sui, et inter epulas et pocula maledicebant abymelech, clamante gaal filio obed. Quis est abymelech, et que est sychem, ut serviamus ei? Numquid non est filius iero

(Margin: ...ris sui. Regnavit itaque abimelech)

baal, et constituit principem zebul servum suum super viros emor patris sychem? Cur ergo serviemus ei? Utinam daret aliquis populum istum sub manu mea, ut auferrem de medio abymelech. Dictumque est abymelech. Congrega exercitus multitudinem et veni. Zebul enim princeps civitatis, auditis sermonibus gaal filii obed, iratus est valde, et misit clam ad abymelech nuntios dicens. Ecce gaal filius obed venit in sicimam cum fratribus suis, et oppugnat adversum te civitatem. Surge itaque nocte cum populo qui tecum est, et latita in agro, et primo mane oriente sole irrue super civitatem. Illo autem egrediente adversum te cum populo suo, fac ei quod potueris. Surrexit itaque abymelech cum omni exercitu suo nocte, et tetendit insidias iuxta sicimam in quatuor locis. Egressusque est gaal filius obed, et stetit in introitu porte civitatis. Surrexit autem abymelech et omnis exercitus cum eo de insidiarum loco. Cumque vidisset populum gaal, dixit ad zebul. Ecce de montibus multitudo descendit. Cui ille respondit. Umbras montium vides quasi capita hominum, et hoc errore deciperis. Rursumque gaal ait. Ecce populus de umbilico terre descendit, et unus cuneus venit per viam que respicit quercum. Cui dixit zebul. Ubi nunc est os tuum, quo loquebaris: Quis est abymelech ut serviamus ei? Nonne iste populus est quem despiciebas? Egredere et pugna contra eum. Abiit ergo gaal, expectante sicimorum populo, et pugnavit contra abymelech, qui persecutus est eum fugientem, et in urbem compulit. Cecideruntque ex parte eius plurimi usque ad portam civitatis. Et abymelech sedit in ruma, zebul autem gaal et socios eius expulit de urbe, nec in ea passus est commorari. Sequenti ergo die egressus est populus in campum. Quod cum nuntiatum fuisset abymelech, tulit exercitum suum et divisit in tres turmas, tendens insidias in agris. Vidensque quod egrederetur populus de civitate, surrexit et irruit super eos cum cuneo suo, oppugnans et obsidens civitatem. Due autem turme palantes per campum sequebantur.

tur adversarios. Porro abymelech omni illo die expugnabat urbem quam cepit interfectis habitatoribus eius ipsaque destructa ita ut sal in ea dispergeret. Quod cum audissent qui habitabant in turre sicimorum ingressi sunt fanum dei sui berith ubi fedus cum eo pepigerant et ex eo locus nomen acceperat qui erat valde munitus. Abymelech autem audiens viros turris sicimorum pariter conglobatos ascendit in montem salmon cum omni populo suo. Et arrepta securi precidit arboris ramum impositumque ferens humero dixit ad socios. Quod me videtis facere cito facite. Igitur certatim ramos de arboribus precidentes sequebantur ducem. Qui circumdantes presidium succenderunt. atque ita factum est ut fumo et igne mille homines necarentur viri pariter ac mulieres habitatorum turris sychem. Abymelech autem inde proficiscens venit ad oppidum tebes quod circumdans obsidebat exercitu. Erat autem turris excelsa in media civitate ad quam confugerant simul viri ac mulieres et omnes principes civitatis clausa firmissime ianua et super turris tectum stantes per propugnacula. Accedensque abymelech iuxta turrim pugnabat fortiter et appropinquans ostio ignem supponere nitebatur. Et ecce una mulier fragmen mole desuper iaciens illisit capiti abymelech et confregit cerebrum eius. Qui vocavit cito armigerum suum et ait ad eum. Evagina gladium tuum et percute me. ne forte dicatur quod a femina interfectus sim. Qui iussa perficiens interfecit eum. Illo quoque mortuo omnes qui cum eo erant de israel reversi sunt in sedes suas. Et reddidit deus malum quod fecerat abymelech contra patrem suum. interfectis septuaginta fratribus suis. Sichimitis quoque quod operati erant retributum est et venit super eos maledictio ioatham filii ierobaal.

X

Post abymelech surrexit in israel dux thola filius phua patrui abymelech vir de ysachar qui habitavit in samyr montis effraym et iudicavit israel viginti annis. mortuusque ac sepultus est in samyr. Huic successit iair galaadites. qui iudicavit israel per viginti duos annos habens triginta filios sedentes super triginta pullos asinarum et principes triginta civitatum. que ex nomine eius appellate sunt avoth iair id est oppida iair usque in presentem diem in terra galaad. Mortuusque est iair ac sepultus in loco cui est vocabulum camon. Filii autem israel peccatis veteribus iungentes nova fecerunt malum in conspectu domini et servierunt ydolis baalim et astaroth et diis syrie ac sydonis et moab et filiorum amon et phylistiim dimiseruntque dominum et non coluerunt eum. Contra quos dominus iratus tradidit eos in manus phylistiim et filiorum amon. Afflictique sunt vehementer oppressi per annos decem et octo omnes qui habitabant trans iordanem in terra amorrei que est in galaad. in tantum ut filii amon iordane transmisso vastarent iudam et beniamin et effraym. Afflictusque est israel nimis et clamantes ad dominum dixerunt. Peccavimus tibi quia dereliquimus dominum deum nostrum et servivimus baalim. Quibus locutus est dominus. Numquid non egyptii et amorrei filiique amon et phylistiim sydonii quoque et amalech et chanaan oppresserunt vos. et clamastis ad me et erui vos de manu eorum. et tamen reliquistis me et coluistis deos alienos idcirco non addam ut ultra vos liberem. Ite et invocate deos quos elegistis. ipsi vos liberent in tempore angustie. Dixeruntque filii israel ad dominum. Peccavimus redde tu nobis quicquid tibi placet tantum nunc libera nos. Que dicentes omnia de finibus suis alienorum deorum ydola proiecerunt et servierunt domino. Qui doluit super miseriis eorum. Itaque filii amon conclamantes in galaad fixerunt tentoria. Contra quos congregati filii israel in maspha castrametati sunt. Dixeruntque principes galaad singuli ad proximos suos. Qui primus ex nobis contra filios amon ceperit dimicare erit dux populi galaad.

XI

Fuit itaque in tempore illo iepte galaadites vir fortissimus atque pugnator filius meretricis mulieris. qui natus est galaad. habuit autem galaad uxorem de qua suscepit filios. Qui postquam

creuerunt eiecerunt iepte dicentes. Heres in domo patris nostri esse non poteris. quia de adultera matre natus es. Quos ille fugiens atque deuitans habitauit in terra thob. Congregatique sunt ad eum uiri inopes et latrocinantes et quasi principem sequebantur. In illis diebus pugnabant filii amon contra filios israel. Quibus acriter instantibus perrexerunt maiores natu de galaad ut tollerent in auxilium sui iepte de terra thob. dixeruntque ad eum. Veni et esto princeps noster et pugna contra filios amon. Quibus ille respondit. Nonne uos estis qui odistis me et eiecistis de domo patris mei et nunc uenistis ad me necessitate compulsi. Dixeruntque principes galaad ad iepte. Ob hanc causam nunc ad te uenimus ut proficiscaris nobiscum et pugnes contra filios amon. sisque dux omnium qui habitant in galaad. Iepte quoque dixit eis. Si uere uenistis ad me ut pugnem pro uobis contra filios amon tradideritque eos dominus in manus meas. ego ero princeps uester. Qui responderunt ei. Dominus qui hec audit ipse mediator ac testis est quod nostra promissa faciemus. Abiit itaque iepte cum principibus galaad. fecitque eum omnis populus principem sui. Locutusque est iepte omnes sermones suos coram domino in masphat et misit nuntios ad regem filiorum amon. qui ex persona dicerent. Quid mihi et tibi est. quia uenisti contra me ut uastares terram meam. Quibus ille respondit. Quia tulit israel terram meam quando ascendit de egypto a finibus arnon usque iaboc atque iordanem. Nunc igitur cum pace redde mihi eam. Per quos rursum mandauit iepte et imperauit eis ut dicerent regi amon. Hec dicit iepte. Non tulit israel terram moab. nec terram filiorum amon. Sed quando de egypto conscenderunt ambulauit per solitudinem usque ad mare rubrum. et uenit in cades misitque nuntios ad regem edom dicens. Dimitte me ut transeam per terram tuam. Qui noluit adquiescere precibus eius. Misit quoque ad regem moab qui et ipse transitum prebere contempsit. Mansit itaque in cades. et circuiuit ex latere terram edom et terram moab. uenitque contra orientalem plagam terre moab. et castra metatus est trans arnon. nec uoluit intrare terminos moab. Arnon quippe confinium est terre moab. Misit itaque israel nuntios ad seon regem amorreorum qui habitabat in esebon et dixerunt ei. Dimitte ut transeam per terram tuam usque ad fluuium. Qui et ipse israel uerba despiciens non dimisit eum transire per terminos suos. sed infinita multitudine congregata egressus est contra eum in iasa et fortiter resistebat. tradiditque eum dominus in manus israel cum omni exercitu suo. Qui percussit eum et possedit omnem terram amorrei habitatores regionis illius et uniuersos fines eius de arnon usque ad iaboch. et de solitudine usque ad iordanem. Dominus ergo deus israel subuertit amorreum pugnante contra illum populo suo israel. et tu nunc uis possidere terram eius. Nonne ea que possedit chamos deus tuus tibi iure debentur. Que autem dominus deus noster uictor obtinuit in nostram cedent possessionem. nisi forte melior es balach filio sephor rege moab. aut docere potes quod iurgatus sit contra israel et pugnauerit contra eum. qui habitauit in esebon et uiculis eius. et in aroer et uillulis eius uel in cunctis ciuitatibus iuxta iordanem per quadringentos annos. Quare tanto tempore nichil super hac repetitione temptasti. Igitur non ego pecco in te. sed tu contra me male agis indicens mihi bella non iusta. Iudicet dominus arbiter huius diei inter israel et inter filios amon. Noluitque adquiescere rex filiorum amon uerbis iepte que per nuntios mandauerat. Factus est ergo super iepte spiritus domini. et circuiens galaad et manasse in aspha quoque et galaad et inde transiens ad filios amon uotum uouit domino dicens. Si tradiderit dominus filios amon in manus meas quicumque primus fuerit egressus de foribus domus mee mihique occurrerit reuertenti cum pace a filiis amon. eum holocaustum offeram domino. Transiuitque iepte ad filios amon.

filios

ut pugnaret contra eos. quos tradidit dominus in manus eius. percussitque ab aroer usque dum venias in mennith viginti civitates. et usque ad abel que est vineis consita plaga magna nimis. Humiliatique sunt filii amon a filiis israel. Revertente autem iepte in masphat domum suam occurrit ei unigenita filia sua cum tympanis et choris. non enim habebat alios liberos. Qua visa scidit vestimenta sua. et ait. Heu filia mi decepisti me. et ipsa decepta es. Aperui enim os meum ad dominum. et aliud facere non potero. Cui illa respondit. Pater mi si aperuisti os tuum ad dominum. fac mihi quodcumque pollicitus es. concessa tibi ultione atque victoria de hostibus tuis. Dixitque ad patrem. Hoc solum mihi praesta quod deprecor ad te. Dimitte me ut duobus mensibus circueam montes et plangam virginitatem meam cum sodalibus meis. Cui ille respondit. Vade. Et dimisit eam duobus mensibus. Cumque abisset cum sociis ac sodalibus suis. flebat virginitatem suam in montibus. Expletisque duobus mensibus reversa est ad patrem suum. et fecit ei sicut voverat que ignorabat virum. Exinde mos increbruit in israel. et consuetudo servata est. ut post annum conveniant in unum filie israel. et plangant filiam iepte galaaditae diebus quatuor. XII

Ecce autem in effraim orta est seditio. Nam transeuntes ad aquilonem dixerunt ad iepte. Quare vadens ad pugnam contra filios amon vocare nos noluisti ut pergeremus tecum? Igitur incendemus domum tuam. Quibus ille respondit. Disceptatio erat mihi et populo meo contra filios amon vehementer. vocavique vos ut mihi praeberetis auxilium. et facere noluistis. Quod cernens posui in manibus meis animam meam. transivique ad filios amon et tradidit eos dominus in manus meas. Quid commerui ut adversum me consurgatis in prelium? Vocatis itaque ad se cunctis viris de galaad pugnabat contra effraym. Percusseruntque viri galaad effraym quia dixerat fugitivus est galaad de effraym et habitat in medio effraym et manasse. Occupaveruntque viri galaadite vada iordanis per que effraym reversurus erat. Cumque venisset ad ea de effraym numero fugiens atque dixisset obsecro ut me transire permittatis. Dicebant ei galaadite. Numquid effrateus es? Quo dicente non sum. interrogabant eum. Dic ergo sebolet quod interpretatur spica. Qui respondebat thebolet. eadem littera spicam exprimere non valens. Statimque apprehensum iugulabant in ipso iordanis transitu. et ceciderunt in illo tempore de effraym quadraginta duo milia. Iudicavitque iepte galaadites israel sex annis. et mortuus est ac sepultus in civitate sua galaad. Post hunc iudicavit israel abessam de bethlehem qui habuit triginta filios. et totidem filias. quas emittens foras maritis tradidit. et eiusdem numeri filiis suis accepit uxores introducens domum suam. Qui septem annis iudicavit israel mortuusque est ac sepultus in bethlehem. Cui successit ailon zabulonites. et iudicavit israel decem annis mortuusque est ac sepultus in zabulon. Post hunc iudicavit israhel abdon filius helel pharatonites qui habuit quadraginta filios. et triginta ex eis nepotes ascendentes super septuaginta pullos asinarum. et iudicavit israhel annis septem mortuusque est ac sepultus in pharaton terre effraym in monte amalech. Rursumque filii israhel fecerunt malum in conspectu domini qui tradidit eos in manu philistinorum quadraginta annis. XIII

Erat autem vir quidam de saraha. et de stirpe dan nomine manue habens uxorem sterilem. Cui apparuit angelus domini. et dixit ad eam. Sterilis es et absque liberis sed concipies et paries filium. Cave ergo ne vinum bibas ac siceram nec inmundum quicquam comedas quia concipies et paries filium. cuius non tanget caput novacula. Erit enim nazareus dei ab infantia sua et ex matris utero. et ipse incipiet liberare israel de manu philistinorum. Que cum venisset ad maritum dixit ei. Vir dei venit ad me habens vultum angelicum terribilis nimis. Quem cum interrogassem quis esset

et unde venisset aut quo nomine vocaretur noluit indicare, sed hoc respondit. Ecce concipies et paries filium; cave ne vinum bibas nec siceram, et ne vescaris inmundo. Erit enim puer nazareus dei ab infantia sua ex utero matris sue usque ad diem mortis sue. Oravit itaque manue ad dominum et ait. Obsecro domine ut vir dei quem misisti veniat iterum et doceat nos quid debeamus facere de puero qui nasciturus est. Exaudivitque dominus precantem manue, et apparuit rursum angelus domini uxori eius sedenti in agro. Manue autem maritus eius non erat cum ea. Que cum vidisset angelum festinavit et cucurrit ad maritum suum, nuntiavitque ei dicens. Ecce apparuit michi vir quem ante videram. Qui surrexit et secutus est uxorem suam. Veniensque ad virum dixit ei. Tu es qui locutus es mulieri? Et ille respondit. Ego sum. Cui manue. Quando inquit sermo tuus fuerit expletus quid vis ut faciat puer, aut a quo se observare debebit? Dixitque angelus domini ad manue. Ab omnibus que locutus sum uxori tue abstineat se. Et quicquid ex vinea nascitur non comedat, vinum et siceram non bibat, et nullo vescatur in mundo; et quod ei precepi impleat atque custodiat. Dixitque manue ad angelum domini. Obsecro te ut adquiescas precibus meis, ut faciamus tibi edum de capris. Cui respondit angelus domini. Si me cogis non comedam panes tuos. Si autem vis holocaustum facere offer illud domino. Et nesciebat manue quod angelus domini esset. Dixitque ei. Quod tibi est nomen, ut si sermo tuus fuerit expletus honoremus te? Cui ille respondit. Cur queris nomen meum, quod est mirabile? Tulit itaque manue edum de capris et libamenta, et posuit super petram offerens domino qui facit mirabilia. Ipse autem et uxor intuebantur. Cumque ascenderet flamma altaris in celum, angelus domini in flamma pariter ascendit. Quod cum vidissent manue et uxor eius proni ceciderunt in terram, et ultra eis non apparuit angelus domini. Statimque intellexit manue angelum domini esse, et dixit ad uxorem suam.

Morte moriemur quia vidimus deum. Cui respondit mulier. Si dominus vellet nos occidere de manibus nostris holocaustum et libamenta non suscepisset, sed nec ostendisset nobis hec omnia, neque ea que ventura sunt dixisset. Peperit itaque filium et vocavit nomen eius samson. Crevitque puer et benedixit ei dominus. Cepitque spiritus domini esse cum eo in castris dan inter saraa et esthaol.

XIIII

Descendit ergo sampson in thamnatha, vidensque ibi mulierem de filiabus philistiim ascendit et nuntiavit patri suo et matri sue dicens. Vidi mulierem in thamnatha de filiabus philistiorum, quam queso ut michi accipiatis uxorem. Cui dixerunt pater et mater sua. Numquid non est mulier in filiabus fratrum tuorum et in omni populo meo, quia vis accipere uxorem de philistiim qui incircumcisi sunt? Dixitque sampson ad patrem suum. Hanc michi accipe quia placuit in oculis meis. Parentes autem eius nesciebant quod res a domino fieret, et quereret occasionem contra philistiim. Eo enim tempore philistiim dominabantur israeli. Descendit itaque sampson cum patre suo et matre sua in thamnatha. Cumque venissent ad vineas oppidi, apparuit catulus leonis sevus et rugiens et occurrit ei. Irruit autem spiritus domini in samson et dilaceravit leonem quasi edum in frusta discerperet, nichil omnino habens in manu. Et hoc patri et matri noluit indicare. Descenditque et locutus est mulieri que placuerat oculis eius. Et post aliquot dies revertens ut acciperet eam, declinavit ut videret cadaver leonis, et ecce examen apium in ore leonis erat ac favus mellis. Quem cum sumpsisset in manibus comedebat in via. Veniensque ad patrem suum et matrem dedit eis partem, qui et ipsi comederunt; nec tamen eis voluit indicare quod mel de ore leonis assumpserat. Descendit itaque pater eius ad mulierem, et fecit sampson convivium filio suo. Sic enim iuvenes facere consueverant. Cum ergo cives loci illius vidissent eum, dederunt ei sodales triginta qui essent cum eo.

Quib; locut' est sampson. Pponam
uob pblema. Qd si solutis m mi sep
tem dies ouiuij. dabo uob tginta syn
donē z totidē tunicas. Si aut nō potue
ritis soluē uos dabitis m tginta syndo
nes z eiusdē numi tunicas. Qui respō
derūt ei. Ppone nob pblema ut audi
am'. Qui dix' eis. De cmedēte exiuit cib;
z de forti eg'ssa ē dulcedo. Nec potuerūt
ptres dies ppositioz soluē. Cumq; adesset
dies septim'. dixerūt ad uxorē sampsoni s
Blandire uiro tuo. z suade ei. ut indicz
t q' significet pblema. Qd si facē nolu'
incēdem' te z domū pris tui. An idcirco
uocastis nos ad nuptias ut spoliaretis
nos. Que fundebat ap' sampson lacri
mas. z cqrebat' dicēs. Odis me z non
diligis idcirco pblema qd pposuisti filis
ppli mei nō uis m exponē. At ille respō
dit. Patri meo z matri mee nolui dicē. z
t' indicare potero. Septē g' dieb; cuiuij
flebat apud eū. tandēq; die septimo cū
ei molesta eēt exposuit. Que statī idica
uit ciuib; suis. Et illi dixerūt ei die sep
tima. añ solis occubitū. Quid dulcius
melle. quid fortius leone. Qui ait ad
eos. Si nō arassetis i uitula mea. nō in
uenissetis ppositioz meā. Irruit itaq; in
eū sps dn̄i. descenditq; ascalonē z pcussit
ibi tginta uiros quoz ablatas uestes
dedit hys qui pblema soluāant. Iratusq;
nimis ascendit i domū pris sui. Uxor aūt
eius accepit maritū unū de amicis z p.

Post aliquātū aūt tpris XV mubi.
cū dies triace messis instaret uenit
sampson i uisere uolēs uxorē suā. z attu
lit ei edū de capris. Cumq; cubiculū ei' itrē
uellet solito phibuit p' illius eū dicēs.
Putaui q' odisses eam z ideo tdidi ea am
amico tuo. s; habz sororē q' iunior z pul
chrior ē illa sit t' p ea uxor. Cui respōdit

samson. Ab hac die nō erit culpa i me c
phylisteos. faciā eni uob mala. Perrex'q;
z cepit trescētas uulpes caudasq; eaz iū
xit ad caudas z faces ligauit i medio. qs
igne succēdēs dimisit ut huc illucq; disc'
rerēt. Que statī pexerūt i segetes phili
stinoz. Quib; succēsis cportate iam fru
ges z ad huc stātes i stipula cc̄mate st
in tantū ut uineas q; z olueta flāma cō
sumeret. Dixeruntq; philistiim. Quis fecit
hanc rē. Quib; dcm̄ ē. Samson gener
thānathei q' tulit uxorē eius. z alti tdidit
hec opat'. Ascenderūtq; phylistiim z cōbus
serūt tam mlierē qm̄ prēm eius. Quib;
ait samson. Licet hec feceritis tam̄ ad huc
expetam ultōnē a uob z tūc quiescā. Pc'
sitq; eos igenti plaga ita ut stupētes sū
ram femori iponerent z descēdēs [illegible] hitauit
i spelunca petre ethā. Igit' ascēdētes phi
listiim in tra iuda castra metati sūt i loco
qui postea uocat' ē lehi. idē maxilla ubi
eoz fusus ē exercitus. Dix'untq; ad eos de tri
bu iuda. Cur ascēdistis adūsus nos. Qui
responderūt. Ut ligem' samsonē uenim' ut
reddam' ei q' i nos opatus ē. Descenderūt
g' milia tria uiroz de iuda ad speluncā sili
cis etham. dixeruntq; ad samsonē. Nescis
q' philistiim impent nob. Quare hoc g' fa
cere uoluisti. Quib; ille ait. Sic fecerūt
m sic feci eis. Ligare inquiūt te uenim' z
tradē i man' philistinoz. Et ait samson.
Iurate m z spondete qd nō me occidatis.
Dixeruntq;. Non te occidem'. s; uinctū trade
m'. Ligauerūtq; eū duob; funib; nouis z
tulerūt de petra etham. Qui cū uenisset ad
locū maxille z philistiim uociferātes occur
rissent ei. irruit sps dn̄i in eū. z sic solent
ad odorē ignis ligna csumi ita uincula
quib; ligatus erat dissipata sūt z soluta.
Inuentāq; maxillā idē mandibulā asi
ni q' iacebat arripiēs interfecit i ea mille

viros. Cumque haec canens verba complesset, proie-
cit mandibulam de manu, et vocavit nomen
loci illius Ramathlehi, quod interpretatur elevatio maxil-
lae. Sitiensque valde clamavit ad Dominum et ait:
Tu dedisti in manu servi tui salutem hanc ma-
ximam atque victoriam, en siti morior incidamque
in manus incircumcisorum. Aperuit itaque Dominus molarem den-
tem in maxilla asini, et egressae sunt ex eo aquae.
Quibus haustis refocillavit spiritum, et vires recepit.
Idcirco appellatum est nomen loci illius Fons invocantis
de maxilla, usque in praesentem diem. Iudicavitque
Israel in diebus Philistiim viginti annis. XVI

Abiit quoque in Gazam, et vidit ibi me-
retricem mulierem, ingressusque est ad eam. Quod
cum vidissent Philisthiim, et increbruisset apud eos
intrasse urbem Samson, circumdederunt eum, positis in por-
ta civitatis custodibus, et ibi tota nocte prae-
stolantes cum silentio, ut facto mane exeuntem oc-
ciderent. Dormivit autem Samson usque ad noc-
tis medium, et inde consurgens apprehendit ambas
fores portae cum postibus suis et sera, impositasque hu-
meris portavit usque ad verticem montis qui respi-
cit Hebron. Post haec amavit mulierem quae habitabat
in valle Soreth, et vocabatur Dalida. Veneruntque ad
eam principes Philisthinorum omnes atque dixerunt: De-
cipe eum, et disce ab illo in quo tantam habeat forti-
tudinem, et quomodo eum superare valeamus et vinc-
tum affligere. Quod si feceris, dabimus tibi singuli mil-
le centum argenteos. Locuta igitur Dalida est ad
Samson: Dic mihi obsecro in quo est tua maxima
fortitudo, et quid sit quo ligatus erumpere nequeas.
Cui respondit Samson: Si septem nervicis
funibus necdum siccis et adhuc humentibus liga-
tus fuero, infirmus ero ut ceteri homines. Attuleruntque
ad eam satrapae Philisthinorum septem funes ut
dixerat, quibus vinxit eum, latentibus apud se insidi-
is et in cubiculo finem rei expectantibus. Clama-
vitque ad eum: Philisthiim super te Samson. Qui
rupit vincula, quomodo si rumpat quis filum stuppae
tortum de stamine cum odorem ignis acceperit,
et non est cognitum in quo esset fortitudo eius. Dixitque
ad eum Dalida: Ecce illusisti mihi, et falsum locutus
es. Saltem nunc indica mihi in quo ligari debeas.
Cui ille respondit: Si ligatus fuero novis
funibus qui numquam fuerunt in opere, infirmus ero et
aliorum hominum similis. Quibus rursum Dalida
vinxit eum, et clamavit: Philisthiim super te Sam-
son, in cubiculo insidiis praeparatis. Qui ita rupit
vincula quasi fila telarum. Dixitque Dalida rursum
ad eum: Usque quo decipis me, et falsum loqueris?
Ostende in quo vinciri debeas. Cui Samson: Si inquit sep-
tem crines capitis mei cum licio plexueris, et
clavum hiis circumligatum terrae fixeris, infirmus ero.
Quod cum fecisset Dalida, dixit ad eum: Philisthiim
super te Sampson. Qui consurgens de sompno
extraxit clavum cum crinibus et licio. Dixitque ad
eum Dalida: Quomodo dicis quod amas me, cum
animus tuus non sit mecum? Per tres vices
mentitus es mihi, et noluisti dicere in quo sit tua ma-
xima fortitudo. Cumque molesta ei esset, et per mul-
tos dies iugiter ei adhaereret, spatium ad quie-
tem non tribuens, defecit anima eius, et usque ad mor-
tem lassata est. Tunc aperiens veritatem rei, dixit ad
eam: Ferrum numquam ascendit super caput me-
um, quia nazareus, id est consecratus Deo sum de
ventre matris meae. Si rasum fuerit caput meum, re-
cedet a me fortitudo mea, et deficiam, eroque ut
ceteri homines. Videns illa quod confessus esset ei om-
nem animum suum, misit ad principes Philisthinorum
atque mandavit: Ascendite adhuc semel,
quia nunc aperuit mihi cor suum. Qui ascenderunt
assumpta pecunia quam promiserant. At illa dormi-
re eum fecit super genua sua, et in sinu suo
reclinare caput. Vocavitque tonsorem, et ra-
sit septem crines eius, et coepit abicere eum et
a se repellere. Statim enim ab eo fortitudo reces-
sit. Dixitque: Philisthiim super te Samson. Qui
de sompno consurgens dixit in animo suo: Egrediar
sicut ante feci, et me excutiam, nesciens quod Dominus
recessisset ab eo. Quem cum apprehendissent Phi-
listhiim, statim eruerunt oculos eius, et duxe-
runt ad Gazam vinctum catenis, et clausum

in carcere molere fecerunt. Iamque capilli eius
renasci ceperant. et principes philistinorum conue-
nerunt in unum ut immolarent hostias magni-
ficas dagon deo suo. et epularentur dicentes. Tra-
didit deus noster inimicum nostrum sampson in manus
nostras. Quod et populus uidens laudabat deum suum.
eademque dicebat. Tradidit deus noster in manus
nostras aduersarium nostrum qui deleuit terram
nostram et occidit plurimos. Letantesque per con-
uiuia sumptisque iam epulis preceperunt ut uo-
caretur sampson. et ante eos luderet. Qui ad-
ductus de carcere ludebat ante eos. Feceruntque
eum stare inter duas columpnas. Qui dixit
puero regenti gressus suos. Dimitte me ut tan-
gam columpnas quibus omnis imminet domus.
ut recliner super eas et paululum requiescam.
Domus autem plena erat uirorum et mulierum. et e-
rant ibi omnes principes philistinorum. ac de
tecto et solario circiter tria milia utriusque sexus
expectabant ludentem sampson. At ille inuo-
cato domino ait. Domine deus meus memento mei.
et redde michi nunc pristinam fortitudinem deus meus
ut ulciscar me de hostibus meis. et pro amis-
sione duorum luminum unam ultionem recipiam.
Et apprehendens ambas columpnas quibus in-
nitebatur domus. alteramque earum dextera et alteram
tenens leua ait. Moriatur anima mea cum phi-
listiim. Concussisque fortiter columpnis cecidit
domus super omnes principes et ceteram multitudi-
nem que ibi erat. multoque plures interfecit moriens
quam ante uiuus occiderat. Descendentes autem
fratres eius et uniuersa cognatio tulerunt corpus
eius et sepelierunt inter saraa et hesthaol in sepul-
cro patris sui manue. Iudicauitque israel vi-
ginti annis.

XVII

Fuit eo tempore uir qui-
dam de monte effraym nomine micha
qui dixit matri sue. Mille centum argen-
teos quos separaueras tibi et super quibus me audi-
ente iuraueras. Ecce ego habeo et apud me sunt.
Cui illa respondit. Benedictus filius meus do-
mino. Reddidit ergo eos matri sue que dixe-
rat ei. Consecraui et uoui hoc argentum domino.
ut de manu mea accipiat filius meus et faci-
at sculptile atque conflatile quod fuit in domo
miche. Qui edicululam quoque in ea deo suo sepa-
rauit et fecit ephod ac theraphim. id est uestem
sacerdotalem et ydola. Impleuitque unius filiorum
suorum manum. et factus est ei sacerdos. In diebus
illis non erat rex in israel. sed unusquisque quod sibi
rectum uidebatur hoc faciebat. Fuit quoque al-
ter adolescens de bethlehem iuda ex cognatio-
ne eius. eratque ipse leuites et habitabat ibi.
Egressusque de ciuitate bethleem peregrinari uoluit
ubicumque sibi commodum repperisset. Cumque uenisset in mon-
tem effraym iter faciens et declinasset paululum in do-
mum miche interrogatus est ab eo. Unde uenis. Qui
respondit. Leuita sum de bethlehem iuda. et
uado ut habitem ubi potuero. et utile mihi esse perspe-
xero. Dixitque micha. Mane inquit apud me. et esto
mihi parens ac sacerdos. daboque tibi per annos sin-
gulos decem argenteos ac uestem duplicem et que ad
uictum necessaria sunt. Acquieuitque et mansit apud ho-
minem. fuitque illi quasi unus de filiis. Impleuitque
michas manum eius. et habuit apud se puerum sacerdotem
dicens. Nunc scio quod michi benefaciat deus habenti leui-
tici generis sacerdotem.

XVIII

In diebus illis non
erat rex in israel. et tribus dan querebat possessionem
sibi ut habitaret in ea. Usque ad illum enim diem
inter ceteras tribus sortem non acceperat. Miserunt ergo
filii dan stirpis et familie sue quinque uiros
fortissimos de saraa et esthaol. ut explorarent
terram et diligenter inspicerent. Dixeruntque eis.
Ite et considerate terram. Qui cum pergentes uenissent
in montem effraym. et intrassent domum miche re-
quieuerunt ibi. Et agnoscentes uocem adolescentis
leuite. utentesque illius diuersorio. dixerunt ad eum.
Quis te huc adduxit. Quid hic agis. Quam
ob causam huc uenire uoluisti. Qui respondit eis.
Hec et hec prestitit michi michas et mercede conduxit
ut sim ei sacerdos. Rogaueruntque eum ut consuleret
dominum et scire possent an prospero itinere pergerent et
res haberet effectum. Qui respondit eis. Ite cum

pace dominus respicit uiam uestram et iter quo pergitis.
Euntes itaque quinque uiri uenerunt lais uideruntque
populum habitantem in ea. absque ullo timore iuxta si-
doniorum consuetudinem securum et quietum. nullo e-
is penitus resistente magnarum que opum et procul a
sidone atque a cunctis hominibus separatum. Reuersique
ad fratres suos in saraa et hestaol et quid egis-
sent sciscitantibus responderunt. Surgite et ascen-
damus ad eos. Vidimus enim terram ualde opulen-
tam et uberem. Nolite negligere et nolite cessare.
eamus et possideamus eam. Nullus enim erit labor.
intrabimus ad securos in regionem latissimam. tra-
detque dominus nobis locum in quo nullius rei est penu-
ria eorum que gignuntur in terra. Profectique sunt de cogna-
tione dan id est de saraa et esthaol sescenti uiri
accincti armis bellicis. ascendentesque manserunt
in cariathiarim iude qui locus ex eo tempore ca-
strorum dan nomen accepit et est post tergum cariathi-
arim. Inde transierunt in montem effraym. Cumque
uenissent ad domum miche. dixerunt quinque uiri qui
prius missi fuerant ad considerandam terram lachis
ceteris fratribus suis. Nostis quod in domibus istis sit e-
phod et theraphim et sculptile atque conflatile. Uide-
te quid uobis placeat. Et cum paululum declinas-
sent ingressi sunt domum adolescentis leuite qui
erat in domo miche salutaueruntque eum uerbis pa-
cificis. Sescenti autem uiri ita erant accincti
stabant ante hostium. At illi qui ingressi fuerant
in domum iuuenis. uidentes sculptile et ephod et
theraphim atque conflatile tollere nitebantur. Et sacer-
dos stabat ante hostium. sescentis uiris fortissi-
mis haut procul expectantibus. Tulerunt igitur qui
intrauerunt sculptile et ephod et ydola atque confla-
tile. Quibus dixit sacerdos. Quid facitis. Cui
responderunt. Tace et pone digitum super os tuum.
uenique nobiscum ut habeamus te patrem et sacerdotem.
Quid tibi melius est ut sis sacerdos in domo unius uiri
an in una tribu et familia in israel. Quod cum audis-
set acquieuit sermonibus eorum et tulit ephod et y-
dola ac sculptile et cum eis profectus est. Qui cum per-
gerent ac ante se ire fecissent paruulos et iumenta
et omne quod erat pretiosum. Cumque iam a domo mi-
che essent procul. uiri qui habitabant in edibus miche con-
clamantes secuti sunt. et post tergum clamare ce-
perunt. Qui cum respexissent dixerunt ad micham.
Quid tibi uis. Cur clamas. Qui respondit.
Deos meos quos michi feci tulistis et sa-
cerdotem et omnia que habeo et dicitis quid tibi est. Di-
xeruntque ei filii dan. Caue ne ultra loquaris ad
nos et ueniant ad te uiri animo concitati et
ipse cum omni domo tua pereas. Et sic cepto iti-
nere perrexerunt. Uidens autem michas quod fortiores
se essent. reuersus est in domum suam. Sescenti autem
uiri tulerunt sacerdotem et que supra diximus. Vene-
runtque in lachis ad populum quiescentem atque secu-
rum et percusserunt eos in ore gladii. urbemque in-
cendio tradiderunt nullo penitus ferente presi-
dium. eo quod procul habitarent a sidone et cum nullo ho-
minum haberent quicquam societatis ac negocii.
Erat autem ciuitas sita in regione roob. quam
rursum extruentes habitauerunt in ea. uocato
nomine ciuitatis dan iuxta uocabulum patris sui.
quem genuerat israel que prius lachis dicebatur. Po-
sueruntque sibi sculptile et ionatham filium ger-
san filii moysi. ac filios eius sacerdotes in tri-
bu dan. usque in diem captiuitatis sue. Mansit-
que apud eos ydolum miche. omni tempore quo fuit do-
mus dei in sylo. In diebus illis non erat rex in israel.

XIX

Fuit quidam uir leuites habitans
in latere montis effraym qui acceperat uxo-
rem de bethlehem iuda que reliquit eum et reuersa
est in domum patris sui in bethleem. mansitque apud
eum quatuor mensibus. Secutusque est eam uir suus uo-
lens ei reconciliari. atque blandiri. et secum re-
ducere. habens in comitatu puerum et duos asinos.
Que suscepit eum. et introduxit in domum patris sui.
Quod cum audisset socer eius. eumque uidisset occurrit
ei letus et amplexatus est hominem. Mansitque
gener in domo soceri tribus diebus comedens cum
eo et bibens familiariter. Die autem quarto de noc-
te consurgens proficisci uoluit. quem tenuit socer.
et ait ad eum. Gusta prius pauxillum panis et

conforta stomachum et sic proficisceris. Sederuntque
simul et comederunt ac biberunt. Dixitque pater
puelle ad generum suum. Queso te ut hodie
hic maneas pariterque letemur. At ille consur-
gens cepit velle proficisci. Et nichilominus
obnixe eum socer tenuit et apud se fecit manere.
Mane autem facto parabat levites iter. Cui rursum
socer. Oro te inquit ut paululum cibi accipi-
as et assumptis viribus donec increscat di-
es postea proficiscaris. Comederunt ergo simul
surrexitque adolescens ut pergeret cum uxore sua
et puero. Cui rursum locutus est socer. Consi-
dera quod dies ad occasum declivior sit et propinquet
ad vesperum. mane et apud me hodie et duc
letum diem. et cras proficisceris ut vadas in
domum tuam. Noluit gener acquiescere ser-
monibus eius. sed statim perrexit et venit contra
Iebus que altero nomine vocabatur Ierusalem ducens
secum duos asinos onustos et concubinam.
Iamque erant iuxta Iebus et dies mutabatur
in noctem. Dixitque puer ad dominum suum. Veni
obsecro declinemus ad urbem Iebuseorum
et maneamus in ea. Cui respondit dominus. Non
ingrediar oppidum gentis aliene. que non est
de filiis Israel. sed transibo usque Gabaa et cum illuc
pervenero manebimus in ea. aut certe in urbe
Rama. Transierunt ergo Iebus et ceptum carpe-
bant iter. Occubuitque eis sol iuxta Gabaa
que est in tribu Beniamin diverteruntque ad
eam ut manerent ibi. Quo cum introissent
sedebant in platea civitatis et nullus eos vo-
lebat recipere hospicio. Et ecce apparuit homo
senex revertens de agro et de opere suo vespere.
qui et ipse erat de monte Effraym et peregri-
nus habitabat in Gabaa. Homines autem regi-
onis illius erant filii Iemini. Elevatisque
oculis vidit senex sedentem hominem cum
sarcinulis suis in platea civitatis et
dixit ad eum. Unde venis et quo vadis.
Qui respondit ei. Profecti sumus de Bethle-
hem Iuda et pergimus ad locum nostrum qui est in
latere montis Effraym unde ieram in Be-
thleem et nunc pergo ad domum dei. nullusque
nos sub tectum suum vult suscipere. habentes
paleas et fenum in asinorum pabulum. et pa-
nem ac vinum in meos et ancille tue usus
et pueri qui mecum est. nulla re indigemus nisi
hospicio. Cui respondit senex. Pax tecum
sit et ego prebebo omnia que necessaria sunt. tan-
tum queso ne in platea maneas. Introduxit-
que eum in domum suam et pabulum asinis prebu-
it. ac postquam laverunt pedes suos recepit e-
os in convivium. Illis epulantibus et post laborem
itineris cibo ac potu reficientibus corpora ve-
nerunt viri civitatis illius filii Belial id est
absque iugo et circumdantes domum senis
fores pulsare ceperunt clamantes ad dominum
domus atque dicentes. Educ virum qui domum
tuam ingressus est ut abutamur eo. Egressusque est
ad eos senex et ait. Nolite fratres nolite fa-
cere malum hoc quia ingressus est homo hospi-
tium meum et cessate ab hac stulticia. Habeo
filiam virginem et hic homo habet concubinam
educam eas ad vos. ut humilietis eas
et vestram libidinem compleatis. tantum obsecro
ne scelus hoc contra naturam operemini in vi-
rum. Nolebant acquiescere sermonibus eius
Quod cernens homo eduxit ad eos concubinam su-
am. et eis tradidit illudendam. Qua cum tota
nocte abusi essent. dimiserunt eam mane.
At mulier recedentibus tenebris venit ad ho-
stium domus. ubi manebat dominus suus ibi cor-
ruit. Mane autem facto surrexit homo et aperuit ho-
stium. ut ceptam expelleret viam. et ecce concubi-
na eius iacebat ante hostium expansis in
limine manibus. Cui ille putans eam quie-
scere loquebatur. Surge et ambulemus. Qua
nichil respondente et intelligens quod mortua e-
rat. tulit eam et imposuit asino reversusque
est in domum suam. Quam cum esset ingressus ar-
ripuit gladium et cadaver uxoris cum ossibus
suis in duodecim partes ac frusta concidens misit

in omnes terminos israhel. Quod cum vidissent singuli
conclamabant. Numquam res talis facta est in israhel.
ex eo die quo ascenderunt patres nostri de egyp-
to usque in presens tempus. Ferte sententiam et in
commune decernite. quid facto opus sit.

XX

Egressi sunt itaque omnes filii israhel et pariter con-
gregati quasi vir unus de dan usque
bersabee et terra galaad ad dominum in maspha
omnesque anguli populorum et cuncte tribus israhel in ecclesiam
populi dei convenerunt quadringenta milia
peditum pugnatorum. Nec latuit filios be-
niamin quod ascendissent filii israhel in mas-
pha. Interrogatusque levita maritus mulieris
interfecte quomodo tantum scelus perpetratum
esset respondit. Veni in gabaa beniamin
cum uxore mea. illucque diverti. Et ecce homines
civitatis illius circumdederunt nocte domum in
qua manebam. volentes me occidere et uxorem
meam incredibili libidinis furore vexantes
denique mortua est. Quam arreptam in frusta
concidi misique partes in omnes terminos possessi-
onis vestre quia numquam tantum nefas et tam
grande piaculum factum est in israhel. Adestis omnes
filii israhel. decernite quid facere debeatis. Stansque
omnis populus quasi unius hominis sermone respon-
dit. Non recedemus in tabernacula nostra. nec
suam quisquam intrabit domum. sed hoc contra gabaa hec
communiter faciemus. Decem viri eligantur ex centum
ex omnibus tribubus israhel et centum de mille et mil-
le de decem milibus. ut comportent exercitui cibaria
et possimus pugnantes contra gabaa beniamin
reddere ei pro scelere quod meretur. Convenitque u-
niversus israhel ad civitatem quasi unus homo ea-
dem mente unoque consilio. et miserunt nuncios
ad omnem tribum beniamin qui dicerent. Cur
tantum nefas in vobis repertum est. Tradite homines
de gabaa qui hoc flagitium perpetrarunt
ut moriantur et auferatur malum de israhel.
Qui noluerunt fratrum suorum filiorum israhel au-
dire mandatum. sed ex cunctis urbibus que sue
sortis erant convenerunt in gabaa ut illis
ferrent auxilium. et contra universum israhel populum dimi-
carent. Inventique sunt viginti quinque milia de
beniamin. educentium gladium. preter habitatores
gabaa qui septingenti erant viri fortissi-
mi. ita sinistra ut dextra proeliantes. et sic fundis
ad certum iacientes lapides ut capillum quoque pos-
sent percutere. et nequaquam in alteram partem ictus la-
pidis deferretur. Virorum quoque israhel absque fili-
is beniamin inventa sunt quadringenta
milia educentium gladium et paratorum ad pug-
nam. qui surgentes venerunt in domum dei hoc
est in silo. consulueruntque deum atque dixerunt. Quis
erit in exercitu nostro princeps certaminis contra fili-
os beniamin. Quibus respondit dominus. Iu-
da sit dux vester. Statimque filii israhel surgentes
mane castra metati sunt iuxta gabaa. et in-
de procedentes ad pugnam contra beniamin urbem
oppugnare ceperunt. Egressique filii beniamin
de gabaa occiderunt de filiis israhel die illo vi-
ginti duo milia virorum. Rursum filii israhel et
fortitudine et numero confidentes in eodem loco in quo pri-
us certaverant aciem direxerunt. ita tamen ut prius ascen-
derent et flerent coram domino usque ad noctem consulerent-
que eum et dicerent. Debemus ultra procedere ad dimi-
candum contra filios beniamin fratres nostros an non.
Quibus ille respondit. Ascendite ad eos et
inite certamen. Cumque filii israhel altero die contra beni-
amyn ad proeliandum processissent. eruperunt filii
beniamyn de portis gabaa. et occurrentes e-
is tanta in eos cede debachati sunt ut decem
et octo milia virorum educentium gladium pro-
sternerent. Quam ob rem omnes filii israhel vene-
runt in domum domini et sedentes flebant coram domino.
Ieiunaveruntque illo die usque ad vesperam et ob-
tulerunt ei holocausta et pacificas victimas
et super statu suo interrogaverunt eum. Ibi erat eo
tempore archa federis domini. et finees filius eleazari
filii aaron sacerdotis prepositus domus. Consu-
luerunt igitur dominum et dixerunt. Exire ultra debemus
ad pugnam contra filios beniamin fratres nostros
an quiescere. Quibus ait dominus. Ascendite cras

cras tradam eos in manus vestras. Posueruntque filii
Israel insidias per circuitum urbis Gabaa. et tertia
vice sicut semel et bis contra Beniamin exercitum pro-
duxerunt. Sed et filii Beniamin audacter er-
ruperunt de civitate et fugientes adversarios
longius persecuti sunt. ita ut vulnerarent ex
eis sicut primo et secundo die. et cederent per duas semi-
tas terga vertentes. quarum una ferebatur in Beth-
el et altera in Gabaath atque prosternerent triginta
circiter viros. Putaverunt enim eos solito more
cedere. qui fugam arte simulantes inierunt consilium
ut abstraherent eos de civitate et quasi fugientes
ad supradictas semitas perducerent. Omnes itaque
filii Israel surgentes de sedibus suis tetenderunt
aciem in loco qui vocatur Baalthamar. Insi-
die quoque que circa urbem erant paulatim se aperi-
re ceperunt. et ab occidentali urbis parte procedere.
Sed et alia decem milia virorum de universo Israel
habitatores urbis ad certamina provocabant.
Ingravatumque est bellum contra filios Beniamin
et non intellexerunt quod ex omni parte illis instaret
interitus. Percussitque eos Dominus in conspectu filiorum
Israel et interfecerunt ex eis in illo die viginti
duo milia et centum viros omnes bellatores
educentes gladium. Filii autem Beniamin cum
se inferiores esse vidissent ceperunt fugere. Quod cer-
nentes filii Israel dederunt eis ad fugiendum lo-
cum ut ad preparatas insidias devenirent
quas iuxta urbem posuerant. Qui cum repente
de latibulis surrexissent et Beniamin ter-
ga cedentibus daret ingressique sunt civitatem et
percusserunt eam in ore gladii. Signum autem
dederant filii Israel hiis quos in insidiis colloca-
verant. ut postquam urbem cepissent ignem accen-
derent et ascendente fumo in altum captam ur-
bem demonstrarent. Quod cum cernerent filii
Israel in ipso certamine positi putaverunt enim fi-
lii Beniamin eos fugere et instantius perse-
quebantur cesis de exercitu eorum triginta viris
et viderunt quasi columpnam fumi de civitate
Gabaa conscendere. Beniamin quoque retro re-
spiciens cum captam cerneret civitatem et flam-
mas in sublime ferri. qui prius simulaverant fu-
gam versa facie fortius resistebant. Quod cum vidissent
filii Beniamin in fugam versi sunt et ad viam
deserti ire ceperunt. illuc quoque eos adversariis
persequentibus. Sed et hii qui urbem succen-
derant occurrerunt eis. atque ita factum est ut ex u-
traque parte ab hostibus cederentur nec ulla erat
morientium requies. Cecideruntque atque prostra-
ti sunt ad orientalem plagam urbis Gabaa. Fuerunt
autem qui in eodem loco interfecti sunt decem et octo
milia virorum omnes robustissimi pugnato-
res. Quod cum vidissent qui remanserant de
Beniamin fugerunt in solitudinem. et
pergebant ad petram cuius vocabulum est Rem-
mon. In illa quoque fuga palantes et in di-
versa tendentes occiderunt quinque milia virorum.
Et cum ulterius tenderent persecuti sunt eos interfece-
runt et alia duo milia. Et sic factum est ut omnes
qui ceciderant de Beniamin in diversis locis
essent viginti quinque milia pugnatores
ad bella promptissimi. Remanserunt itaque
de omni numero Beniamin qui evadere potu-
erunt et effugere in solitudinem sexcenti viri.
Sederuntque in petra Remmon mensibus quatu-
or. Regressi autem filii Israel omnes reliquias civita-
tis a viris usque ad iumenta gladio percus-
serunt cunctasque urbes et viculos Benia-
min vorax flamma consumpsit. XXI

Iuraverunt quoque filii Israel in Maspha. et dixerunt.
Nullus nostrum dabit filiis Beniamin de fi-
liabus suis uxorem. Veneruntque omnes ad do-
mum Dei in Sylo. et in conspectu eius sedentes
usque ad vesperam levaverunt vocem. et ma-
gno ululatu ceperunt flere dicentes. Quare
Domine Deus Israel factum est malum in populo tuo.
ut hodie una tribus auferretur ex nobis. Al-
tera autem diluculo die consurgentes extruxe-
runt altare. et obtulerunt ibi holocausta
et pacificas victimas et dixerunt. Quis
non ascendit in exercitu Domini de universis

tribus israel. Grandi enim iuramento se constrixerant cum essent in masphath interfici eos qui defuissent. Ductique penitentia filii israel super fratre suo beniamyn ceperunt dicere. Ablata est una tribus de israel. unde uxores accipient. Omnes enim in commune iuravimus non daturos nos hiis filias nostras. Idcirco dixerunt. Quis est de universis tribubus israel qui non ascendit ad dominum in masphat. Et ecce inventi sunt habitatores iabes galaad. in illo exercitu non fuisse. Eo quoque tempore cum essent in sylo. nullus ex eis ibi repertus est. Miserunt itaque decem milia viros robustissimos et preceperunt eis. Ite et percutite habitatores iabes galaad in ore gladii tam uxores quam parvulos eorum. et hoc erit quod observare debetis. Omne generis masculini et mulieres que cognoverunt viros interficite. virgines autem reservate. Inventeque sunt de iabes galaad quadringente virgines que nescierunt viri thorum et adduxerunt eas ad castra in sylo in terra chanaan. Miseruntque nuntios ad filios beniamin qui erant in petra remon. et preceperunt eis ut eas in pace susciperent. Veneruntque filii beniamyn in illo tempore et date sunt eis uxores de filiabus iabes galaad alias autem non repererunt quas simili modo traderent. Universusque israel valde doluit et egit penitentiam super interfectione unius tribus ex israhel. Dixeruntque maiores natu. Quid faciemus reliquis qui non acceperunt uxores. Omnes in beniamyn femine conciderunt et magna nobis cura ingenti studio providendum est ne una tribus deleatur ex israel. Filias nostras eis dare non possumus constricti iuramento et maledictione quia diximus. Maledictus qui dederit de filiabus suis beniamyn uxorem. Ceperuntque consilium atque dixerunt. Ecce sollempnitas domini est in sylo anniversaria. que sita est ad septentrionalem plagam urbis bethel ad orientalem plagam vie que de bethel tendit ad sicimam et ad meridiem oppidi lebna. Preceperunt filiis beniamyn atque dixerunt. Ite et latitate in vineis. Cumque videritis filias sylo ad ducendos choros ex more procedere. exite repente de vineis et rapite eas singuli uxores singulas et pergite in terram beniamyn. Cumque venerint patres earum ac fratres. et adversum vos [illegible] ceperint atque iurgari dicemus eis. Miseremini eorum. non enim rapuerunt eas iure bellantium atque victorum sed rogantibus ut acciperent non dedistis. et a vestra parte peccatum est. Feceruntque filii beniamyn ut sibi fuerat imperatum. et iuxta numerum suum rapuerunt sibi de hiis que ducebant choros uxores singulas. abieruntque in possessionem suam edificantes urbes et habitantes in eis. Filii quoque israel reversi sunt per tribus et familias in tabernacula sua. In diebus illis non erat rex in israel sed unusquisque quod sibi rectum videbatur hoc faciebat.

Incipit liber Ruth.

In diebus unius iudicis quando iudices preerant facta est fames in terra. Abiitque homo de bethlehem iuda ut peregrinaretur in regione moabitide cum uxore sua ac duobus liberis. Ipse vocabatur elymelech. et uxor eius noemi. E duobus filiis alter maalon. et alter chelion ephratei de bethlehem iuda. Ingressique regionem moabitide morabantur ibi. et mortuus est elymelech maritus noemi. remansitque ipsa cum filiis. Qui acceperunt uxores sibi moabitidas. quarum una vocabatur orpha. et altera ruth. Manseruntque ibi decem annis. et ambo mortui sunt maalon videlicet et chelion. Remansitque mulier orbata duobus liberis ac marito et surrexit ut in patriam pergeret cum utraque nuru sua de regione moabitide. Audierat enim quod respexisset dominus populum suum et dedisset eis escas. Egressa itaque est de loco peregrinationis sue cum utraque nuru. et iam in via posita revertendi in terram iuda. dixit ad eas. Ite in domum matris vestre. Faciat dominus vobiscum misericordiam sicut fecistis cum mortuis et mecum. Det vobis invenire requiem

in domibus virorum quos sortiture estis. Et osculata est eas. Que elevata voce flere ceperunt et dicere: Tecum pergemus ad populum tuum. Quibus illa respondit: Revertimini filie mee, cur venitis mecum? Num ultra habeo filios in utero meo, ut viros ex me sperare possitis? Revertimini filie mee et abite. Iam enim senectute confecta sum, nec apta vinculo coniugali. Etiam si possem hac nocte concipere et parere filios, si eos expectare velitis donec crescant et annos impleant pubertatis, ante eritis vetule quam nubatis. Nolite queso filie mee, facite hoc, quia vestra angustia me magis premit, et egressa est manus domini contra me. Elevata igitur voce rursum flere ceperunt. Orpha osculata est socrum ac reversa, ruth adhesit socrui sue. Cui dixit noemi: En reversa est cognata tua ad populum suum et ad deos suos, vade cum ea. Que respondit: Ne adverseris mihi ut relinquam te et abeam. Quocumque enim perrexeris pergam. Ubi morata fueris et ego pariter morabor. Populus tuus populus meus, et deus tuus deus meus. Que te morientem terra susceperit, in ea moriar, ibique locum accipiam sepulture. Hec faciat mihi deus et hec addat, si non sola mors me et te separaverit. Videns ergo noemi quod obstinato ruth animo decrevisset secum pergere, adversari noluit, nec ultra ad suos reditum persuadere. Profecteque sunt simul et venerunt in bethlehem. Quibus urbem ingressis velox fama apud cunctos percrebuit, dicebantque mulieres: Hec est illa noemi. Quibus ait: Ne vocetis me noemi id est pulchram, sed vocate me mara id est amaram, quia valde amaritudine replevit me omnipotens. Egressa sum plena et vacuam me reduxit dominus. Cur igitur vocatis me noemi quam humiliavit dominus et afflixit omnipotens? Venit ergo noemi cum ruth moabitide nuru sua de terra peregrinationis sue, ac reversa est in bethlehem, quando primum ordea metebantur. II

Erat autem vir elimelech consanguineus homo potens et magnarum opum, nomine booz. Dixitque ruth moabitis ad socrum suam: Si iubes vadam in agrum et colligam spicas que metentium fugerint manus, ubicumque clementis patrisfamilias repperero gratiam. Cui illa respondit: Vade filia mi. Abiit itaque et colligebat spicas post terga metentium. Accidit autem ut ager ille haberet dominum nomine booz, qui erat de cognatione elimelech. Et ecce ipse veniebat de bethlehem. Dixitque messoribus: Dominus vobiscum. Qui responderunt ei: Benedicat tibi dominus. Dixitque booz iuveni qui preerat messoribus: Cuius est hec puella? Qui respondit: Hec est moabitis que venit cum noemi de regione moabitide, et rogavit ut spicas colligeret remanentes, sequens messorum vestigia, et de mane usque nunc stat in agro, et ne ad momentum quidem domum reversa est. Et ait booz ad ruth: Audi filia, ne vadas ad colligendum in alterum agrum, nec recedas ab hoc loco, sed iungere puellis meis, et ubi messuerint sequere. Mandavi enim pueris meis ut nemo tibi molestus sit. Sed et si sitieris, vade ad sarcinulas et bibe aquas de quibus et pueri bibunt. Que cadens in faciem suam et adorans super terram dixit ad eum: Unde mihi hoc ut invenirem gratiam ante oculos tuos, et nosse me dignareris peregrinam mulierem? Cui ille respondit: Nunciata sunt mihi omnia que feceris socrui tue post mortem viri tui, et quod dereliqueris parentes tuos et terram in qua nata es, et veneris ad populum quem antea nesciebas. Reddat tibi dominus pro opere tuo, et plenam mercedem recipias a domino deo israel, ad quem venisti et sub cuius confugisti alas. Que ait: Inveni gratiam in oculis tuis domine mi, qui consolatus es me et locutus es ad cor ancille tue, que non sum similis unius puellarum tuarum. Dixitque ad eam booz: Quando hora vescendi fuerit, veni huc et comede panem et intinge buccellam tuam in a

aceto. Seditque ad messorum latus, et congessit pollentam sibi, comeditque et saturata est, et tulit reliquias. Atque inde surrexit, ut spicas ex more colligeret. Precepit autem Booz pueris suis, dicens: Etiam si vobiscum metere voluerit, ne prohibeatis eam: et de vestris quoque manipulis proicite de industria, et remanere permittite, ut absque rubore colligat, et colligentem nemo corripiat. Collegit ergo in agro usque ad vesperam: et que collegerat virga cedens et excutiens, invenit ordei quasi ephi mensuram, id est, tres modios. Quos portans reversa est in civitatem, et ostendit socrui sue: insuper protulit, et dedit ei de reliquiis cibi sui, quo saturata fuerat. Dixitque ei socrus: Ubi collegisti hodie, et ubi fecisti opus? Sit benedictus qui misertus est tui. Indicavitque ei apud quem esset operata: et nomen dixit viri, quod Booz vocaretur. Cui respondit Noemi: Benedictus sit a Domino: quoniam eandem gratiam, quam prebuerat vivis, servavit et mortuis. Rursumque: Propinquus, ait, noster est homo. Et Ruth: Hoc quoque, inquit, precepit mihi, ut tamdiu messoribus eius iungerer, donec omnes segetes meterentur. Cui dixit socrus: Melius est filia mi ut cum puellis eius exeas ad metendum, ne in alieno agro quispiam resistat tibi. Iuncta itaque est puellis Booz: et tamdiu cum eis messuit, donec ordea et triticum in horreis conderentur.

III

Postquam autem reversa est ad socrum suam, audivit ab ea: Filia mi, queram tibi requiem, et providebo ut bene sit tibi. Booz iste, cuius puellis in agro es iuncta, propinquus noster est, et hac nocte aream ordei ventilat. Lava ergo, et ungere, et indue cultioribus vestimentis, ac descende in aream: non te videat homo, donec esse potumque finierit. Quando autem ierit ad dormiendum, nota locum in quo dormiat: veniesque et discooperies pallium quo operitur a parte pedum, et proicies te, et ibi iacebis: ipse autem dicet tibi quid agere debeas. Que respondit: Quicquid preceperis faciam. Descenditque in aream, et fecit omnia que sibi imperaverat socrus. Cumque comedisset Booz, et bibisset, et factus esset hilarior, issetque ad dormiendum iuxta acervum manipulorum, venit abscondite, et discooperto a pedibus eius pallio, se proiecit. Et ecce iam nocte media expavit homo, et conturbatus est: viditque mulierem iacentem ad pedes suos, et ait illi: Que es? Illa respondit: Ego sum Ruth ancilla tua: expande pallium tuum super famulam tuam, quia propinquus es. At ille: Benedicta, inquit, es a Domino filia, et priorem misericordiam posteriore superasti: quia non es secuta iuvenes pauperes sive divites. Noli ergo metuere, sed quicquid dixeris mihi faciam tibi. Scit enim omnis populus, qui habitat intra portas urbis mee, mulierem te esse virtutis. Nec abnuo me propinquum, sed est alius me propinquior. Quiesce hac nocte: et facto mane, si te voluerit propinquitatis iure retinere, bene res acta est: sin autem ille noluerit, ego te absque ulla dubitatione suscipiam, vivit Dominus: dormi usque mane. Dormivit itaque ad pedes eius usque ad noctis abscessum. Surrexitque antequam homines se cognoscerent mutuo, et dixit Booz: Cave ne quis noverit quod huc veneris. Et rursum: Expande, inquit, palliolum tuum quo operiris, et tene utraque manu. Qua extendente et tenente, mensus est sex modios ordei, et posuit super eam. Que portans ingressa est civitatem, et venit ad socrum suam. Que dixit ei: Quid egisti, filia? Narravitque ei omnia que sibi fecisset homo. Et ait: Ecce sex modios ordei dedit mihi, et ait: Nolo te vacuam reverti ad socrum tuam. Dixitque Noemi: Expecta filia, donec videamus quem res exitum habeat. Neque enim cessabit homo nisi compleverit quod locutus est.

IIII

Ascendit ergo Booz ad portam, et sedit ibi. Cumque vidisset propinquum pretereuntem, de quo prius sermo habitus est, dixit ad eum: Declina paulisper, et sede hic, vocans eum nomine suo. Qui divertit

sedit. Tollens autem booz decem viros de senioribus civitatis, dixit ad eos. Sedete hic. Quibus residentibus, locutus est ad propinquum. Partem agri fratris nostri elymelech vendidit noemi, quae reversa est de regione moabitide: quod audire te volui, et tibi dicere coram cunctis sedentibus et maioribus natu de populo meo. Si vis possidere agrum iure propinquitatis, eme et posside. Sin autem tibi displicet, hoc ipsum indica mihi ut sciam quid facere debeam. Nullus est enim propinquus, excepto te qui prior es, et me qui secundus sum. At ille respondit: Ego agrum emam. Cui dixit booz. Quando emeris agrum de manu mulieris, ruth quoque moabitidem, quae uxor fuit defuncti, debes accipere, ut suscites nomen propinqui tui in hereditate sua. Qui respondit: Cedo iure propinquitatis, neque enim posteritatem familiae meae delere debeo. Tu meo utere privilegio, quo me libenter carere profiteor. Hic autem erat mos antiquitus in israel inter propinquos, et si quando alter alteri suo iure cedebat, ut esset firma concessio, solvebat homo calciamentum suum et dabat proximo suo. Hoc erat testimonium cessionis in israel. Dixit ergo propinquo booz. Tolle calciamentum tuum. Quod statim solvit de pede suo. At ille maioribus natu et universo populo: Testes vos, inquit, estis hodie, quod possederim omnia quae fuerunt elymelech et chelion et maalon, tradente noemi, et ruth moabitidem uxorem maalon in coniugium sumpserim, ut suscitem nomen defuncti in hereditate sua, ne vocabulum eius de familia sua ac fratribus et populo suo deleatur. Vos, inquam, huius rei testes estis. Respondit omnis populus qui erat in porta et maiores natu: Nos testes sumus. Faciat dominus hanc mulierem quae ingreditur in domum tuam sicut rachel et lyam, quae edificaverunt domum israel, ut sit exemplum virtutis in ephrata, et habeat celebre nomen in bethlehem. Fiatque domus tua sicut domus phares, quem thamar genuit iude, de semine quod dominus dederit tibi ex hac puella. Tulit itaque booz ruth et accepit eam in uxorem. Ingressusque est ad eam, et dedit illi dominus ut conciperet et pareret filium. Dixeruntque mulieres ad noemi. Benedictus dominus qui non est passus ut deficeret successor familiae tuae, et vocaretur nomen eius in israel, et habeas qui consoletur animam tuam et enutriat senectutem. De nuru enim tua natus est, quae te diliget, et multo tibi est melior quam si septem haberes filios. Susceptumque noemi puerum posuit in sinu suo, et nutricis ac gerule officio fungebatur. Vicinae autem mulieres congratulantes ei et dicentes: Natus est filius noemi, vocaverunt nomen eius obed. Hic est pater ysai patris david. Hae sunt generationes phares. Phares genuit esrom. Esrom genuit aram. Aram genuit aminadab. Aminadab genuit naason. Naason genuit salmon. Salmon genuit booz. Booz genuit obed. Obed genuit ysai. Ysai genuit david regem.

Incipit prologus super libros regum.

Viginti et duas litteras esse apud hebreos, syrorum quoque et chaldeorum lingua testatur, que hebree ex magna parte confinis est. Nam et ipsi viginti et duo elementa habent eodem sono, sed diversis caracteribus. Samaritani etiam pentateucum moysi totidem litteris scriptitant, figuris tantum et apicibus discrepantes. Certumque est esdram scribam legisque doctorem post captam ierosolimam et instaurationem templi sub zorobabel alias litteras repperisse quibus nunc utimur, cum ad illud usque tempus idem samaritanorum et hebreorum caracteres fuerint. In libro quoque numerorum hec eadem supputatio sub levitarum ac sacerdotum censu mystice ostenditur. Et nomen domini tetragrammaton in quibusdam grecis voluminibus usque hodie antiquis expressum invenimus litteris. Sed et psalmus tricesimus sextus et centesimus decimus

et centesimus undecimus, et centesimus octavus decimus, et centesimus quadragesimus quintus quamquam diverso scribantur metro, tamen eiusdem numeri texuntur alfabeto. Et Ieremie lamentationes et oratio eius. Salomonis quoque in fine proverbia ab eo loco in quo ait: Mulierem fortem quis inveniet? eisdem alfabetis vel incisionibus supputantur. Porro quinque littere duplices sunt apud eos: caph, mem, nun, phe, sade. Aliter enim per has scribunt principia medietatesque verborum, aliter fines. Unde et quinque a plerisque libri duplices estimantur: Samuel, Malachim, Dabreiamin, Hesdras, Ieremias cum Cinoth, id est cum lamentationibus suis. Quomodo igitur viginti duo elementa sunt per que scribimus hebraice omne quod loquimur, et eorum initiis vox humana comprehenditur, ita viginti duo volumina supputantur, quibus quasi litteris et exordiis in dei doctrina tenera adhuc et lactans viri iusti eruditur infantia. Primus apud hebreos liber vocatur Bresith, quem nos Genesim dicimus. Secundus Elesmoth, qui Exodus appellatur. Tercius Vaiecra, id est Leviticus. Quartus Vaiedaber, quem Numeros vocamus. Quintus Addabarim, qui Deuteronomium prenotatur. Hii sunt quinque libri Moysi, quos proprie Thorath, id est legem appellant. Secundum prophetarum ordinem faciunt, et incipiunt ab Ihesu filio Nave, qui apud eos Iosue Benun dicitur. Deinde subtexunt Sophtim, id est Iudicum librum, et in eundem compingunt Ruth, quia in diebus iudicum facta narratur hystoria. Tercius sequitur Samuel, quem nos Regnorum primum et secundum dicimus. Quartus Malachim, id est Regum, qui tercio et quarto Regnorum volumine continetur. Meliusque multo est Malachim, id est Regum, quam Malachoth, id est Regnorum dicere. Non enim multarum gentium describit regna, sed unius israhelitici populi qui tribubus duodecim continetur. Quintus est Ysayas. Sextus Ieremias. Septimus Ezechiel. Octavus duodecim liber prophetarum, qui apud illos vocatur Thareasra. Tercius ordo agiographa possidet. Et primus liber incipit ab Iob. Secundus a David, quem quinque incisionibus et uno psalmorum volumine comprehendunt. Tercius est Salomon tres libros habens: Proverbia, que illi Parabolas, id est Masloth appellant. Quartus Ecclesiasten, id est Coeleth. Et quintus Canticum canticorum, quem titulo Sirasirim prenotant. Sextus est Daniel. Septimus Dabreiamin, id est Verba dierum, quod significantius chronicon totius divine hystorie possumus appellare. Qui liber apud nos Paralipomenon primus et secundus inscribitur. Octavus Esdras, qui et ipse similiter apud grecos et latinos in duos libros divisus est. Nonus Hester. Atque ita fiunt pariter veteris legis libri viginti duo, id est Moysi quinque, prophetarum octo, agiographorum novem. Quamquam nonnulli Ruth et Cinoth inter agiographa scriptitent, et libros hos in suo putent numero supputandos, ac per hoc esse prisce legis libros viginti quatuor, quos sub numero viginti quatuor seniorum Apocalipsis Iohannis inducit adorantes agnum et coronas suas prostratis vultibus offerentes, stantibus coram quatuor animalibus oculatis retro et ante, id est in preteritum et in futurum, et indefessa voce clamantibus: Sanctus sanctus sanctus dominus deus omnipotens, qui erat et qui est et qui venturus est. Hic prologus scripturarum quasi galeatum principium omnibus libris, quos de hebreo vertimus in latinum, convenire potest, ut scire valeamus quicquid extra hos est inter apocripha seponendum. Igitur Sapientia que vulgo Salomonis inscribitur, et Ihesu filii Sirach liber, et Iudith et Thobias et Pastor non sunt in canone. Machabeorum librum primum hebraicum repperi. Secundus grecus est, quod ex ipsa frasi probari potest. Que cum ita se habeant, obsecro te lector, ne laborem meum reprehensionem estimes antiquorum. In tabernaculo dei offert unusquisque quod potest. Alii

aurum et argentum et lapides pretiosos, alii
byssum et purpuram coccumque offerunt et iacin-
tum. Nobiscum bene agitur, si obtulerimus pelles et
caprarum pilos. Et tamen apostolus contemptibilio-
ra nostra magis necessaria iudicat. Unde et tota
illa tabernaculi pulchritudo et per singulas
species ecclesie presentis futureque distincta pel-
libus tegitur et ciliciis, ardoremque solis et iniuriam
imbrium ea que viliora sunt prohibent. Lege ergo
primum et Samuel et Malachim meum. [meum inquam meum] Quicquid
enim crebrius vertendo et emendando sollicitius et
didicimus et tenemus, nostrum est. Et cum intellexeris
quod antea nesciebas, vel interpretem me estima-
to si gratus es, vel parafrasten si ingratus es.
Quamquam mihi omnino conscius non sim mutasse me
quippiam de hebraica veritate. Certe si incre-
dulus es, lege grecos codices et latinos et
confer cum his opusculis que super emendavi-
mus, et ubicumque videris discrepare, interroga quemli-
bet hebreorum cui magis accomodare debe-
as fidem. Et si nostra firmaverit, puto eum quod
non estimes coniectorem, ut in eodem loco mecum
similiter divinaverit. Sed et vos famulas
Christi rogo, que Domini discumbentis pretiosissimo
mirto unguitis caput, que nequaquam salvatorem
queritis in sepulchro, quibus iam ad patrem Christus
ascendit, ut contra latrantes canes, qui adver-
sum me rabido ore deseviunt et circumeunt civita-
tem, atque in eo se doctos arbitrantur, si aliis de-
trahant, orationum vestrarum clypeos opponа-
tis. Ego sciens humilitatem meam, illius semper
sententie recordabor. Dixi, custodiam vias me-
as ut non delinquam in lingua mea. Posui ori
meo custodiam, cum consisteret peccator adversum me.
Obmutui et humiliatus sum et silui a bonis.

Fuit *Incipit liber regum primus.*
vir unus de Ramatha-
sophim de monte Ephraym,
et nomen eius Helchana filius
Ieroboam, filii Eliu, filii Tha-
u, filii Suph, Ephrateus. Et habuit duas
uxores: nomen uni Anna, et nomen secunde Fenenna.
Fueruntque Fenenne filii, Anne autem non erant
liberi. Et ascendebat vir ille de civitate sua
statutis diebus, ut adoraret et sacrificaret
Domino exercituum in Sylo. Erant autem ibi duo
filii Hely, Ophni et Finees, sacerdotes Domini.
Venit ergo dies et immolavit Helchana, de-
ditque Fenenne uxori sue et cunctis filiis eius
et filiabus partes. Anne autem dedit partem unam
tristis, quia Annam diligebat. Dominus autem con-
cluserat vulvam eius. Affligebat quoque eam
emula eius et vehementer angebat, in tan-
tum ut exprobraret quod conclusisset Dominus vulvam
eius. Sicque faciebat per singulos annos, cum re-
deunte tempore ascenderent templum Domini.
Et sic provocabat eam. Porro illa flebat et
non capiebat cibum. Dixit ergo ei Helchana vir
suus: Anna, cur fles? Et quare non comedis?
Et quam ob rem affligitur cor tuum? Numquid non
ego melior sum tibi quam decem filii? Surrexit
autem Anna postquam comederat in Sylo et biberat. Et
Hely sacerdote sedente super sellam ante postes
domus Domini, cum esset amaro animo, oravit Dominum
flens largiter et votum vovit dicens: Domine ex-
ercituum, si respiciens videris afflictionem famule
tue, et recordatus mei fueris nec oblitus an-
cille tue, dederisque serve tue sexum virilem, da-
bo eum Domino omnibus diebus vite eius, et no-
vacula non ascendet super caput eius. Factum
est autem cum illa multiplicaret preces coram Domino,
ut Hely observaret os eius. Porro An-
na loquebatur in corde suo, tantumque labia illius [suo]
movebantur, et penitus illius non audiebatur. [vox]
Estimavit ergo eam Hely temulentam, dixitque ei:
Usquequo ebria eris? Digere paulisper vinum
quo mades. Respondens Anna dixit: Nequaquam,
inquit, domine mi, nam mulier infelix nimis
ego sum. Vinumque et omne quod inebriare potest
non bibi, sed effudi animam meam in conspectu Domini.
Ne reputes ancillam tuam quasi unam de fili-
abus Belial, quia ex multitudine doloris et me-

doloris mei. locuta sum usque in presens. Tunc hely ait ei. Vade in pace. et deus israel det tibi petitionem quam rogasti eum. At illa dixit. Utinam inveniat ancilla tua gratiam in oculis tuis. Et abiit mulier in viam suam et comedit et bibit vultusque eius non sunt amplius in diversa mutati. Et surrexerunt mane et adoraverunt coram domino. Reversique sunt et venerunt in domum suam in ramatha. Cognovit autem elchana annam uxorem suam et recordatus est eius dominus. Et factum est post circulum dierum concepit anna et peperit filium vocavitque nomen eius samuel eo quod a domino postulasset eum. Ascendit autem vir eius helchana et omnis domus eius ut immolaret hostiam domino sollempnem et votum suum et anna non ascendit. Dixit enim viro suo. Non vadam donec ablactetur infans. et ducam eum. et appareat ante conspectum domini et maneat ibi iugiter. Et ait ei helchana vir suus. Fac quod bonum videtur tibi et mane donec ablactes eum. Precorque ut impleat dominus verbum suum. Mansit ergo mulier et lactavit filium suum. donec amoveret eum a lacte. Et adduxit eum secum postquam ablactaverat in vitulis tribus et tribus modiis farine et amphora vini et adduxit eum ad domum domini in sylo. Puer autem adhuc erat infantulus et immolaverunt vitulum et obtulerunt puerum hely. Et ait anna. Obsecro mi domine vivit anima tua domine. ego sum mulier que steti coram te hic orans dominum pro puero isto. Oravi et dedit mihi dominus petitionem meam quam postulavi eum. Idcirco et ego accommodavi eum domino: cunctis diebus quibus fuerit accomodatus domino. Et adoraverunt ibi dominum et oravit anna et ait. II

Exultavit cor meum in domino et exaltatum est cornu meum in deo meo. Dilatatum est os meum super inimicos meos. quia letata sum in salutari tuo. Non est sanctus ut est dominus. neque enim est alius extra te et non est fortis sicut deus noster. Nolite multiplicare loqui sublimia gloriantes. Recedant vetera de ore vestro quia deus scientiarum dominus est et ipsi preparantur cogitationes. Arcus fortium superatus est et infirmi accincti sunt robore. Saturati prius pro panibus se locaverunt et famelici saturati sunt. Donec sterilis peperit plurimos et que multos habebat filios infirmata est. Dominus mortificat et vivificat deducit ad inferos et reducit. Dominus pauperem facit et ditat humiliat et sublimat. Suscitans de pulvere egenum. et de stercore erigens pauperem. Ut sedeat cum principibus et solium glorie teneat. Domini enim sunt cardines terre et posuit super eos orbem. Pedes sanctorum suorum servabit et impii in tenebris conticescent quia non in fortitudine sua roborabitur vir. Dominum formidabunt adversarii eius. et super ipsos in celis tonabit. [Dominus iudicabit fines terre et dabit] imperium regi suo et sublimabit cornu christi sui. Et abiit helchana in ramatha in domum suam. Puer autem samuel erat minister in conspectu domini ante faciem hely sacerdotis. Porro filii hely. filii belial nescientes dominum neque officium sacerdotum ad populum. Sed quicumque immolasset victimam veniebat puer sacerdotis dum coquerentur carnes et habebat fuscinulam tridentem in manu sua. et mittebat eam in lebetem vel in caldarium aut in ollam. sive in cacabum et omne quod levabat fuscinula tollebat sacerdos sibi. Sic faciebant universo israeli venientium in sylo. Etiam antequam adolerent adipem veniebat puer sacerdotis et dicebat immolanti. Da mihi carnem ut coquam sacerdoti. Non enim accipiam a te carnem coctam. sed crudam. Dicebatque illi immolans. Incendatur primum iuxta morem hodie adeps et tolle tibi quantumcumque desiderat anima tua. Qui respondens aiebat ei. Nequaquam. Nunc enim dabis alioquin tollam vi. Erat ergo peccatum puerorum grande nimis coram domino. quia detrahebant homines a sacrificio

domini. Samuel autem ministrabat ante faciem domini puer accinctus ephod lineo. Et tunicam parvam faciebat ei mater sua. quam ei afferebat statutis diebus. ascendens cum viro suo ut immolaret hostiam sollempnem et votum suum. Et benedixit hely helchane et uxori eius. et dixit ei. Reddat tibi dominus semen de muliere hac pro fenore quod commodasti domino. Et abierunt in locum suum. Visitavit ergo dominus annam. et concepit et peperit tres filios et duas filias. et magnificatus est puer samuel apud dominum. Hely autem erat senex valde et audivit omnia que faciebant filii sui universo israel. et quomodo dormiebant cum mulieribus que observabant ad hostium tabernaculi. et dixit eis. Quare facitis res huiuscemodi. quas ego audio res pessimas ab omni populo. Nolite filii mei. Non enim bona fama quam ego audio ut transgredi faciatis populum domini. Si peccaverit vir in virum placari ei potest deus. Si autem in dominum peccaverit vir. quis orabit pro eo. Et non audierunt vocem patris sui quia voluit dominus occidere eos. Puer autem samuel proficiebat. et crescebat. et placebat tam deo quam hominibus. Venit autem vir dei ad hely et ait ad eum. Hec dicit dominus. Numquid non aperte revelatus sum domui patris tui cum esset in egypto in domo pharaonis. et elegi eum ex omnibus tribubus israel mihi in sacerdotem ut ascenderet ad altare meum. et adoleret mihi incensum. et portaret ephod coram me. et dedi domui patris tui omnia de sacrificiis filiorum israel. Quare calce abicitis victimam meam et munera mea que precepi ut offerrentur in templo. et magis honorasti filios tuos quam me ut comederetis primitias omnis sacrificii israel populi mei. Propterea ait dominus deus israel. Loquens locutus sum. ut domus patris tui ministraret in conspectu meo usque in sempiternum. Nunc autem dicit dominus. Absit hoc a me. sed quicumque glorificaverit me glorificabo eum. Qui autem contempnunt me

domini mei et

erunt ignobiles. Ecce dies veniunt et precidam brachium tuum. et brachium domus patris tui. ut non sit senex in domo tua. et videbis emulum tuum in templo. in universis prosperis israel. et non erit senex in domo tua omnibus diebus. Verumtamen non auferam penitus virum ex te ab altari meo. sed ut deficiant oculi tui et tabescat anima tua. et pars magna domus tue morietur cum ad virilem etatem venerit. Hoc autem erit tibi signum quod venturum est duobus filiis tuis ophni et finees. In die uno morientur ambo et suscitabo mihi sacerdotem fidelem qui iuxta cor meum et animam meam faciat. et edificabo ei domum fidelem et ambulabit coram christo meo cunctis diebus. Futurum est autem ut quicumque remanserit in domo tua. veniat ut oretur pro eo et offerat nummum argenteum et tortam panis. Dicatque. Dimitte obsecro me ad unam partem sacerdotalem ut comedam buccellam panis. III

Puer autem samuel ministrabat domino coram hely. et sermo domini erat preciosus. In diebus illis non erat visio manifesta. Factum est ergo in die quadam. hely iacebat in loco suo et oculi eius caligaverant nec poterat videre lucernam dei antequam extingueretur. Samuel autem dormiebat in templo dei. ubi erat archa dei. Et vocavit dominus samuel. Qui respondens ait. Ecce ego. Et cucurrit ad hely. et dixit ei. Ecce ego. vocasti enim me. Qui dixit. Non vocavi te. Revertere et dormi. Et abiit et dormivit. Et adiecit dominus vocare rursum samuel. Consurgensque samuel abiit ad hely. et dixit. Ecce ego. quia vocasti me. Qui respondit. Non vocavi te fili mi. revertere et dormi. Porro samuel necdum sciebat dominum. neque revelatus fuerat ei sermo domini. Et adiecit dominus. et vocavit adhuc samuel tertio. Qui consurgens abiit ad hely. et dixit ei. Ecce ego. quia vocasti me. Intellexit igitur hely. quia dominus vocasset puerum. et ait ad samuel. Vade et dormi. et si deinceps vocaverit te dices. Loquere domine quia audit servus tuus.

Abiit ergo samuel et dormivit in loco suo. Et venit dominus et stetit et vocavit sicut vocaverat secundo samuel samuel et ait samuel. Loquere domine quia audit servus tuus

Et dix' dns ad samuel. Ecce ego facia
vbum i isrl. qd quicumq; audierit tinni
ent ambe aures ei'. In die illo suscita
bo adusu hely. omia q locut' su sup do
mu ei' incipia' z cplebo. Predixi eni ei
qd iudicatur' ee m domu ei' usq; in eter
nu ppt iniquitate eo qd nouerat idigne a
ge filios suos z no corripuit eos. Ideo
iuraui domui hely qd no expietur iniqui
tas dom' ei' victimis z muneribz usq; i eter
nu. Dormiuit aut samuel usq; mane
apuitq; hostia dom' dni. z samuel ti
mebat indicare visione hely. Vocauit
g hely samuele z dix. Samuel fili mi.
Qui respondes ait. Presto su. Et intro
gauit eu. Quis e sermo. que locut' est
dns ad te. Oro te ne celaueris a me. hec
faciat t dns. z addat. si absconderis a me
sermone. ex oibz vbis q dca sut t. Indi
cauit itaq; ei samuel vniusos sermoes
dni z no abscondit. Dns eni est. qd bo
nu e in oclis suis faciat. Creuit aute
samuel. z dns erat cu eo z no cecidit ex
oibz vbis ei' in terram. Et cognouit vni
usus isrl a dan usq; bsabee qd fidel' sa
muel ppha eet dni. Et addidit dns. ut
appareret i sylo. iux ubu dni. Et euenit
sermo samuel' vniuso isrl. IIII

Et factu e in diebz illis puenerut phi
listiim i pugna. Egssus e naq; isrl ob
uia philistiim i plui z castrametatus e
iuxta lapide adiutorii. Porro philistiim
venerut i aphec z instruxerut acie ctra
isrl. Inito aut certamine tga vtit isrl
a philisteis. z cesa sut i illo certamie
passim p agros. qsi qtuor milia viro
ru. Et reusus e ppls ad castra. Dixerutq;
maiores natu de isrl. Quare pcussit
nos dns hodie cora philistiim. Afferam'
ad nos archam federis dni de sylo. z
veniat i mediu nri. ut saluet nos de
manu inimicor nror. Misit g
ppls in sylo z tulerut inde archa federis
dni exercituu sedens sup cherubin. Erantq;
duo filii hely cu archa federis dni ophni
z finees. Cuq; venisset archa federis dni
i castra vociferat' e omis isrl clamore
grandi. z psonuit tra. Et audierunt
philistiim voce clamoris dixerutq;. Que
na e vox clamoris magni i castris
hebreor. Et cognouerut qd archa federis
dni venisset i castra. Timueruntq; phili
stiim dicetes. Venit ds i castra. Et inge
muerut dicetes. Ve nob. No eni fuit
tanta exultatio heri z nudius tercius. Ve nob. Quis nos
saluabit de manu deor sublimiu istor. Hii
sut dii qui pcusserut egyptu. omi plaga
in deserto. Cofortamini z bellate. Pugna
uit g philistiim z cesus e isrl. z fugit vnus
quisq; i tabnaclm suu. Et fca e plaga
magna nimis z ceciderut de isrl trigin
ta milia peditu. z archa dei capta est.
duo quoq; filii hely mortui sut ophni
z finees. Currens aut vir de beniamin
ex acie venit in sylo in die illo scissa ve
ste z cspsus puluere capud. Cuq; ille ve
nisset hely sedebat sup sellam. ctra via exspec
tans. Erat eni cor ei' pauens p archa
dei. Vir aut ille pqm ingressus e nuciauit
urbi. z vlulauit omis ciuitas. Et
audiuit hely sonitu clamoris. dixitq;.
Quis e sonit' tumult' hui'. At ille festi
nauit. z venit z nunciauit hely. Hely
aut erat nonaginta octo annor z oculi
ei' caligauerant z uidere no poterat. Et dixit
ad hely. Ego su qui veni de plio. z ego
qui de acie fugi hodie. Cui ille ait. Qd
actu e fili mi. Respondes aut ille qui
nunciabat. Fugit inquid isrl cora phi
listiim z ruina magna fca e in ppło
insup z duo filii tui mortui s ophni.

Et ille respondit
qm reuelat' fuerat dns
fugit

Confortamini et estote viri philistii
Ne seruiatis hebreis sic illi seruierunt nobis

et finees et archa dei capta est. Cumque ille nominasset archam dei cecidit de sella retrorsum iuxta hostium et fractis cervicibus mortuus est. Senex enim vir erat et grandevus. Et ipse iudicavit israel quadraginta annis. Nurus autem eius uxor finees pregnans erat vicinaque partui. Et audito nuntio quod capta esset archa dei et mortuus esset socer eius et vir suus, incurvavit se et peperit. Irruerant enim autem in eam dolores subiti. In ipso autem momento mortis eius dixerunt ei que stabant circa eam. Ne timeas quia filium peperisti. Que non respondit eis neque animadvertit. Et vocavit puerum ichaboth dicens. Translata est gloria dei ab israel quia capta est archa domini. Et pro socero suo et pro viro suo ait. Translata est gloria dei ab israel eo quod capta esset archa.

V. Philistiim autem tulerunt archam dei et asportaverunt eam a lapide adiutorii in azotum et intulerunt eam in templum dagon et statuerunt eam iuxta dagon. Cumque surrexissent diluculo azotii altera die ecce dagon pronus iacebat in terra ante archam domini. Et tulerunt dagon et restituerunt eum in locum suum. Rursumque mane die altero consurgentes invenerunt dagon iacentem super faciem suam in terra coram archa domini. Caput autem dagon et due palme manuum eius abscise erant super limen. Porro dagon truncus solus remanserat in loco suo. Propter hanc causam non calcant sacerdotes dagon et omnes qui ingrediuntur templum eius super limen dagon in azoto usque in hodiernum diem. Aggravata est autem manus domini super azotios et demolitus est eos. Et ebullierunt ville et agri in medio regionis illius et nati sunt mures et facta est confusio magna mortis in civitate. Et percussit in secretiori parte natium azotii et fines eius. Videntes autem viri azotii huiuscemodi plagam dixerunt. Non maneat archa dei israel apud nos quoniam dura est manus eius super nos et super dagon deum nostrum. Et mittentes congregaverunt omnes satrapas philistinorum ad se et dixerunt. Quid faciemus de archa dei israel? Responderuntque getthei. Circumducatur archa dei israel. Et circumduxerunt archam dei israel. Illis autem circumducentibus eam fiebat manus domini per singulas civitates interfectionis magne nimis et percutiebat viros uniuscuiusque civitatis a parvo usque ad maiorem et computrescebant prominentes extales eorum. Inieruntque consilium getthei et fecerunt sibi sedes pelliceas. Miserunt ergo archam domini in acharon. Cumque venisset archa dei in acharon, exclamaverunt acharonite dicentes. Adduxerunt ad nos archam dei israel ut interficiat nos et populum nostrum. Miserunt igitur et congregaverunt omnes satrapas philistinorum. Qui et dixerunt. Dimittite archam dei israel et revertatur in locum suum et non interficiat nos cum populo nostro. Fiebat enim pavor mortis in singulis urbibus et gravissima valde manus dei. Viri quoque qui mortui non fuerant percutiebantur in secretiori parte natium. Et ascendebat ululatus uniuscuiusque civitatis in celum.

VI. Fuit ergo archa domini in regione philistinorum septem mensibus. Et post hec vocaverunt philistiim sacerdotes et divinos dicentes. Quid faciemus de archa dei? Indicate nobis quomodo remittamus eam in locum suum. Qui dixerunt. Si remittitis archam dei israel nolite dimittere eam vacuam sed quod debetis reddite ei pro peccato et tunc curabimini et scietis quare non recedat manus eius a vobis. Qui dixerunt. Quid est quod pro delicto reddere debeamus ei? Responderuntque illi. Iuxta numerum philistinorum provinciarum quinque anos aureos facietis et quinque mures aureos quia plaga una fuit omnibus vobis et satrapis vestris. Facietisque similitudinem anorum vestrorum et similitudinem murium qui demoliti sunt terram et dabitis deo israel gloriam. Si forte relevet manum suam a vobis et a diis vestris et a terra vestra. Quare aggravatis corda vestra sicut aggravavit egyptus et pharao cor suum? Nonne

archa

postquam percussus est, tunc dimisit eos, et abierunt? Nunc ergo arripite et facite plaustrum unum novum, et duas vaccas fetas quibus non est impositum iugum, iungite in plaustro, et recludite vitulos earum domi. Tolletisque archam domini et ponetis in plaustrum, et vasa aurea que exsolvistis ei pro delicto ponetis in capsellam ad latus eius, et dimittite eam ut vadat. Et aspicietis. Et siquidem per viam finium suorum ascenderit contra Bethsames, ipse fecit hoc malum grande. Si autem minime, sciemus quia nequaquam manus eius tetigit nos, sed casu accidit. Fecerunt ergo illi hoc modo. Et tollentes duas vaccas que lactabant vitulos iunxerunt ad plaustrum, vitulosque earum concluserunt domi. Et posuerunt archam dei super plaustrum novum et capsellam que habebat mures aureos et similitudines anorum. Ibant autem in directum vacce per viam que ducit Bethsames, et itinere uno gradiebantur pergentes et mugientes, et non declinabant neque ad dextram neque ad sinistram. Sed et satrape Philistinorum sequebantur usque ad terminos Bethsames. Porro Bethsamite metebant triticum in valle, et elevantes oculos suos viderunt archam dei, et gavisi sunt cum vidissent. Et plaustrum venit in agrum Iosue Bethsamite, et stetit ibi. Erat autem ibi lapis magnus, et conciderunt ligna plaustri, vaccasque imposuerunt super ea holocaustum domino. Levite autem deposuerunt archam domini et capsellam que erat iuxta eam, in qua erant vasa aurea, et posuerunt super lapidem grandem. Viri autem Bethsamite obtulerunt holocausta et immolaverunt victimas in die illa domino. Et quinque satrape Philistinorum viderunt, et reversi sunt in Accaron in illa die. Hi sunt autem ani aurei quos reddiderunt Philistiim pro delicto domino. Azotus unum, Gaza unum, Ascalon unum, Geth unum, Accaron unum. Et mures aureos secundum numerum urbium Philistiim quinque provinciarum, ab urbe murata usque ad villam que erat absque muro, et usque ad Abel lapidem magnum super quem posuerunt archam domini, que erat usque in diem illam in agro Iosue Bethsamitis. Percussit autem dominus de viris Bethsamitibus eo quod vidissent archam domini, et percussit de populo septuaginta viros et quinquaginta milia plebis. Luxitque populus eo quod percussisset dominus plebem plaga magna. Et dixerunt viri Bethsamite: Quis poterit stare in conspectu domini dei sancti huius, et ad quem ascendet a nobis? Miseruntque nuntios ad habitatores Cariathiarim dicentes: Reduxerunt archam domini Philistiim, descendite et reducite eam ad vos.

VII

Venerunt ergo viri Cariathiarim et reduxerunt archam domini, et intulerunt eam in domum Aminadab in Gabaa. Eleazarum autem filium eius sanctificaverunt ut custodiret archam domini. Et factum est, ex qua die mansit archa domini in Cariathiarim multiplicati sunt dies, erat quippe iam annus vicesimus, et requievit omnis domus Israel post dominum. Ait autem Samuel ad universam domum Israel dicens: Si in toto corde vestro revertimini ad dominum, auferte deos alienos de medio vestri, Baalim et Astaroth. Et preparate corda vestra domino et servite illi soli, et liberabit vos de manu Philistinorum. Abstulerunt ergo filii Israel Baalim et Astaroth, et servierunt soli domino. Dixit autem Samuel: Congregate universum Israel in Masphat, ut orem pro vobis dominum. Et convenerunt in Masphat, hauseruntque aquam et effuderunt in conspectu domini, et ieiunaverunt in die illa et dixerunt ibi: Peccavimus domino. Iudicavitque Samuel filios Israel in Masphat. Et audierunt Philistiim quod congregati essent filii Israel in Masphat, et ascenderunt satrape Philistinorum ad Israel. Quod cum audissent filii Israel, timuerunt a facie Philistinorum. Dixeruntque ad Samuelem: Ne cesses pro nobis clamare ad dominum deum nostrum, ut salvet nos de manu Philistinorum. Tulit autem Samuel agnum lactentem unum

et obtulit illud holocaustum integrum domino. Et clamavit samuel ad dominum pro israel et exaudivit eum dominus. Factum est ergo cum samuel offerret holocaustum philistiim ceperunt inire prelium contra israel. Intonuit autem dominus fragore magno in die illa super philisteos et exterruit eos et cesi sunt a filiis israel. Egressique filii israel de masphat persecuti sunt philisteos et percusserunt eos usque ad locum qui erat subter bethchar. Tulit autem samuel lapidem unum et posuit eum inter masphat et inter sen, et vocavit nomen illius loci lapis adiutorii. Dixitque: Huc usque auxiliatus est nobis dominus. Et humiliati sunt philistiim nec apposuerunt ultra ut venirent in terminos israel. Facta est itaque manus domini super philisteos cunctis diebus samuelis. Et reddite sunt urbes quas tulerant philistiim israeli ab accaron usque geth et terminos suos. Liberavitque israel de manu philistinorum. Eratque pax inter israel et amorreum. Iudicabat quoque samuel israel cunctis diebus vite sue, et ibat per singulos annos circuiens bethel et galgal et masphat. Et iudicabat israel in supradictis locis. Revertebaturque in ramatha. Ibi enim erat domus eius. Et ibi iudicabat israelem. Et edificavit etiam ibi altare domino.

VIII

Factum est autem cum senuisset samuel, posuit filios suos iudices israel. Fuitque nomen filii primogeniti iohel, et nomen secundi abia iudicum in bersabee. Et non ambulaverunt filii illius in viis eius, sed declinaverunt post avaritiam, acceperuntque munera et perverterunt iudicium. Congregati ergo universi maiores natu israel venerunt ad samuelem in ramatha. Dixeruntque ei: Ecce tu senuisti et filii tui non ambulant in viis tuis. Constitue nobis regem ut iudicet nos, sicut et universe habent nationes. Displicuit sermo in oculis samuelis, eo quod dixissent: Da nobis regem ut iudicet nos. Et oravit samuel ad dominum. Dixit autem dominus ad samuelem: Audi vocem populi in omnibus que locuntur tibi. Non enim te abiecerunt sed me, ne regnem super eos. Iuxta omnia opera sua que fecerunt a die qua eduxi eos de egypto usque in diem hanc, sicut dereliquerunt me et servierunt diis alienis, sic faciunt et tibi. Nunc ergo audi vocem eorum. Verumtamen contestare eos et predic eis ius regis qui regnaturus est super eos. Dixit itaque samuel omnia verba domini ad populum qui petierat a se regem et ait: Hoc erit ius regis qui imperaturus erit vobis. Filios vestros tollet et ponet in curribus suis. Facietque sibi equites et precursores quadrigarum suarum. Et constituet sibi tribunos et centuriones et aratores agrorum suorum et messores segetum et fabros armorum et curruum suorum. Filias quoque vestras faciet unguentarias et focarias et panificas. Agros quoque vestros et vineas et oliveta optima tollet et dabit servis suis. Sed et segetes vestras et vinearum reditus addecimabit, ut det eunuchis et servis suis. Servos etiam vestros et ancillas et iuvenes optimos et asinos auferet et ponet in opere suo. Greges quoque vestros addecimabit, vosque eritis ei servi. Et clamabitis in die illa a facie regis vestri quem elegistis vobis, et non exaudiet vos dominus in die illa, quia petistis vobis regem. Noluit autem populus audire vocem samuelis sed dixerunt: Nequaquam. Rex enim erit super nos, et erimus nos quoque sicut omnes gentes, et iudicabit nos rex noster et egredietur ante nos et pugnabit bella nostra pro nobis. Et audivit samuel omnia verba populi et locutus est ea in auribus domini. Dixit autem dominus ad samuelem: Audi vocem eorum et constitue super eos regem. Et ait samuel ad viros israel: Vadat unusquisque in civitatem suam.

IX

Et erat vir de beniamin nomine cis, filius abihel, filii seor, filii bechoreth, filii afia, filii gemini, fortis robore. Et erat

de manu philistiim · quia respexi populum meum

et filius vocabulo saul. electus et bonus.
Et non erat vir de filiis israel melior illo.
ab humero et sursum eminebat super omnem
populum. Perierant autem asine cis patris saul et
dixit cis ad saul filium suum. Tolle tecum unum
de pueris. et consurgens vade et quere asinas.
Qui cum transissent per montem effraym et per terram
salisa et non invenissent transierunt et per terram
salym et non erant. Sed et per terram gemini et
minime reppererunt. Cum autem venissent in ter
ram suph et non venissent dixit saul ad pue
rum suum qui erat cum eo. Veni et revertamur
ne forte pater meus dimiserit asinas et sollicitus
sit pro nobis. Qui ait ei. Ecce vir dei est in ci
vitate hac vir nobilis. Omne quod loquitur
absque ambiguitate venit. Nunc ergo eamus
illuc si forte indicet nobis de via nostra propter quam
venimus. Dixitque saul ad puerum suum. Ecce ibi
mus quid feremus ad virum dei. Panis defecit in
sitarciis nostris. et sportulam non habemus ut de
mus homini dei. nec quicquam aliud. Rursum pu
er respondit saul et ait. Ecce inventa est in
manu mea quarta pars stateris argenti demus
homini dei ut indicet nobis viam nostram. Olim
in israel sic loquebatur unusquisque vadens consulere
deum. Venite et eamus ad videntem. Qui enim pro
pheta dicitur hodie. vocabatur olim videns. Et di
xit saul ad puerum suum. Optimus sermo tuus.
veni eamus. Et ierunt in civitatem in qua erat
vir dei. Cumque ascenderent clivum civitatis
invenerunt puellas egredientes ad haurien
dam aquam et dixerunt eis. Num hic est vide
ns. Que respondentes dixerunt eis. Hic est. Ecce an
te te festina nunc. Hodie enim venit in civitatem
quia sacrificium est hodie populo in excelso. Ingredi
entes urbem statim invenietis eum. antequam as
cendat in excelsum ad vescendum. Neque enim com
mesturus est populus donec ille veniat. quia ipse bene
dicit hostie. et deinceps comedent qui vocati
sunt. Nunc ergo conscendite quia hodie reperietis
eum. Et ascenderunt in civitatem. Cumque illi am
bularent in medio urbis apparuit samu
el egrediens obviam eis. ut ascenderet in excel
sum. Dominus autem revelaverat auriculam samu
elis ante unam diem. quam veniret saul dicens. Hac
ipsa que nunc est hora cras mittam ad te vir
um de terra beniamyn. et unges eum ducem
super populum meum israel. et salvabit populum me
um. Venit autem clamor eorum ad me. Cumque
aspexisset samuel saulem. dominus ait ei. Ecce
vir quem dixeram tibi iste dominabitur populo meo.
Accessit autem saul ad samuelem in medio por
te et ait. Indica oro tu. ubi est domus videntis.
Et respondit samuel sauli dicens. Ego sum
videns. Ascende ante me in excelsum. ut comme
datis mecum hodie. et dimittam te mane et
omnia que sunt in corde tuo indicabo tibi. et de asi
nis quas perdidisti nudius tertius. ne sollicitu
s sis quia invente sunt. Et cuius erunt optima
queque israel. Nonne tibi et omni domui patris tui.
Respondens autem saul et ait. Numquid non fi
lius gemini ego sum. de minima tribu is
rahel et cognatio mea novissima inter omnes
familias tribu beniamyn. Quare ergo lo
cutus es in sermone istum. Assumens itaque samu
el saulem et puerum eius introduxit eos in tri
clinium. et dedit eis locum in capite eorum qui fue
rant invitati. Erant enim quasi triginta viri.
Dixitque samuel coco. Da partem quam dedi tibi et pre
cepi ut reponeres seorsum apud te. Levavit
autem cocus armum. et posuit ante saul. Dixitque
samuel. Ecce quod remansit pone ante te et co
mede. quia de industria servatum est tibi. quando populum
vocavi. Et comedit saul cum samuele in
die illa et descenderunt de excelso in oppidum. et
locutus est cum saule in solario. Cumque mane
surrexissent iam dilucesceret vocavit samuel
saul in solarium dicens. Surge et dimittam te.
Et surrexit saul. Egressique sunt ambo ipse vide
licet et samuel. Cumque descenderent in extrema
parte civitatis. samuel dixit ad saul. Dic
puero. ut antecedat nos et transeat. tu autem

consiste paulisper ut indicem tibi verbum domini. X

Tulit autem samuel lenticulam olei et effudit super caput eius et deosculatus est eum et ait. Ecce unxit te dominus super hereditatem suam in principem. et tu liberabis populum eius de manibus inimicorum eius qui in circuitu eius sunt. Et hoc est tibi signum. Quia unxit te deus in principem. Cumque abieris hodie a me. invenies duos viros iuxta sepulchrum rachel. in finibus beniamyn in meridie salientes magnas foveas dicentque tibi. Invente sunt asine ad quas ieras querendas. et intermissis pater tuus asinis sollicitus est pro vobis et dicit. Quid faciam de filio meo. Cumque abieris inde et ultra transieris et veneris ad quercum thabor invenient te ibi viri tres. ascendentes ad deum in bethel unus portans tres hedos et alius tres tortas panis et alius portans lagenam vini. Cumque te salutaverint dabunt tibi duos panes. et accipies de manu eorum. Post hec venies in collem domini. ubi est statio philistinorum. Et cum ingressus fueris ibi urbem obvium habebis gregem prophetarum descendentium de excelso. et ante eos psalterium et tympanum et thibiam et cytharam ipsosque prophetantes. Et insiliet in te spiritus domini et prophetabis cum eis. et mutaberis in virum alium. Quando ergo evenerint signa hec omnia tibi. fac quecumque invenerit manus tua. quia dominus tecum est. et descendes ante me in galgala ego quippe descendam. ad te ut offeras oblationem domino. et immolabis victimas pacificas. Septem diebus expectabis. donec veniam ad te et ostendam tibi quid facias. Itaque cum avertisset humerum suum ut abiret a samuele immutavit ei deus cor aliud et evenerunt omnia signa hec in die illa. Veneruntque ad predictum collem et ecce cuneus prophetarum obvius ei. Et insiliit super eum spiritus domini et prophetavit in medio eorum. Videntes autem omnes qui noverant eum ab heri et nudius tercius quod esset cum prophetis et prophetaret. dixerunt ad invicem. Quenam res accidit filio cis. Num et saul inter prophetas. Responditque alius ad alterum dicens. Et ~~quis~~ quis pater eius. Propterea versum est in proverbium. Num et saul inter prophetas. Cessavit autem prophetare et venit in excelsum. Dixitque patruus saul ad eum. et ad puerum eius. Quo abistis. Qui responderunt. Querere asinas. Quas cum non repperissent venimus ad samuelem. Et dixit ei patruus suus. Indica mihi quid dixerit tibi samuel. Et ait saul ad patruum suum. Indicavit nobis quia invente essent asine. De sermone autem regni non indicavit ei. quem locutus fuerat illi samuel. Et convocavit samuel populum ad dominum in masphat. et ait ad filios israel. Hec dicit dominus deus israel. Ego eduxi israel de egypto. et erui vos de manu egyptiorum et de manu omnium regum. qui affligebant vos. Vos autem hodie proiecistis dominum deum vestrum. qui solus salvavit vos de universis malis et tribulationibus vestris. Et dixistis. Nequaquam sed regem constitue super nos. Nunc ergo state coram domino per tribus vestras et per familias. Et applicuit samuel omnes tribus israel. et cecidit sors super tribum beniamyn. Et applicuit tribum beniamyn et cognationes eius et cecidit cognatio metri. et pervenit usque ad saul filium cis. Quesierunt ergo eum et non est inventus. Et consuluerunt post hec dominum. utrumnam venturus esset illuc. Responditque dominus. Ecce iam absconditus est domi. Cucurrerunt itaque et tulerunt eum inde. Stetitque in medio populi. et altior fuit omni populo ab humero et sursum. Et ait samuel ad omnem populum. Certe videtis quem elegit dominus. quoniam non sit similis illi in omni populo. Et clamavit cunctus populus et ait. Vivat rex. Locutus est autem samuel ad populum legem regni et scripsit in libro et reposuit coram domino. Et dimisit samuel omnem populum singulos in domum suam. Sed et saul abiit in domum suam in gabaath. Et abiit cum eo pars exercitus quorum tetigerat deus corda. Filii vero belyal dixerunt. Num salvare nos poterit iste. Et despexerunt eum et non attulerunt ei munera. Ille vero dissimulabat

Esse audire. XI

Et factum est quasi post mensem. Ascendit naas amonites et cepit pugnare adversum iabes galaad. Dixeruntque omnes viri iabes ad naas. Habeto nos federatos, et serviemus tibi.
Et respondit ad eos naas amonites. In hoc feriam vobiscum fedus ut eruam omnium vestrum oculos dextros ponamque vos opprobrium in universo isrl. Et dixerunt ad eum seniores iabes. Concede nobis septem dies ut mittamus nuntios in universos terminos isrl. et si non fuerit qui defendat nos egrediemur ad te. Venerunt ergo nuntii in gabaath saulis et locuti sunt omnia verba audiente populo. Et levavit omnis populus vocem suam, et flevit. Et ecce saul veniebat mane sequens boves de agro et ait. Quid habet populus quod plorat? Et narraverunt ei omnia verba virorum iabes. Et insilivit spiritus domini in saul, cum audisset verba hec et iratus est furor eius nimio. Et assumens utrumque bovem concidit in frusta misitque in omnes terminos isrl per manum nuntiorum dicens. Quicumque non exierit secutusque non fuerit saul et samuelem sic fiet bobus eius. Invasit ergo timor domini populum et egressi sunt quasi vir unus. Et recensuit eos in bezech. Filiorum quoque isrl fuerunt trecenta milia virorum: filiorum autem iuda triginta milia. Et dixerunt nuntiis qui venerant. Sic dicetis viris qui sunt in iabes galaad. Cras enim erit vobis salus cum incaluerit sol. Venerunt ergo nuntii et annuntiaverunt viris iabes galaad. Qui letati sunt et dixerunt. Mane exibimus ad vos. et facietis nobis omne quod placuerit vobis. Et factum est cum venisset dies crastinus. Constituit saul populum in tres partes. Et ingressus est in media castra in vigilia matutina. et percussit amon usque dum incalesceret dies. Reliqui autem dispersi sunt ita ut non relinquerentur in eis duo pariter. Et ait populus ad samuelem. Quis est iste qui dixit saul non regnabit super nos? Date viros. et interficiemus eos. Et ait saul. Non interficietur quisquam in die hac quia hodie fecit dominus salutem in isrl. Dixit autem samuel ad populum. Venite et eamus in galgala. Et innovemus ibi regnum. Et perrexit omnis populus in galgala et fecerunt ibi regem saul coram domino in galgala. et immolaverunt victimas pacificas coram domino. et letatus est ibi saul. et cuncti viri isrl nimis.

XII

Dixit autem samuel ad universum isrl. Ecce audivi vocem vestram iuxta omnia que locuti estis ad me et constitui super vos regem et nunc rex graditur ante vos. Ego autem senui et incanui. porro filii mei vobiscum sunt. Itaque conversatus sum coram vobis ab adolescentia mea usque ad diem hanc. Ecce ego presto sum. Loquimini de me coram domino et coram xpo eius. utrum bovem cuiusquam tulerim aut asinum. Si quempiam calumpniatus sum. si oppressi aliquem. si de manu cuiusquam munus accepi et contempnam illud hodie. restituamque vobis. Et dixerunt. Non es calumpniatus nos neque oppressisti. neque tulisti de manu alicuius quippiam. Dixitque ad eos. Testis est dominus adversum vos. et testis xpc eius in die hac. quia non inveneritis in manu mea quippiam. Et dixerunt. Testis. Et ait samuel ad populum. Dominus qui fecit moysen et aaron. et eduxit patres nostros de terra egypti adest. Nunc ergo state et iudicio contendam adversum vos coram domino de omnibus misericordiis domini. quas fecit vobiscum et cum patribus vestris. quomodo ingressus est iacob in egyptum. et clamaverunt patres vestri ad dominum et misit dominus moysen et aaron et eduxit patres vestros ex egypto et collocavit eos in loco hoc. Qui obliti sunt domini dei sui et tradidit eos in manus sisare magistri militie asur et in manus philistinorum et in manus regis moab. et pugnaverunt adversum eos. Postea autem clamaverunt ad dominum et dixerunt. Peccavimus quia dereliquimus dominum et servivimus baalim et astaroth. Nunc ergo erue nos de manu inimicorum nostrorum et serviemus tibi. Et misit dominus ierobaal et bedan et barach et iepte et samuel et eruit vos de

manu omniũ inimicoꝝ uroꝝ p circuitũ
⁊ habitastis confident. Videntes aũt q naas
rex filioꝝ amon venisset adũsũ uos. dixi
stis m. Nequaq̃m. sꝫ rex imperabit nobis.
cũ dñs d̃s ur̃ regnaret ĩ uob. Nunc g̃ p̃sto
ẽ rex ur̃ quẽ elegistis ⁊ petistis. Ecce ded
uob dñs regem. Si timueritis dñm et
seruieritis ei ⁊ audieritis vocẽ eius. ⁊ nõ
exaspauitis os dñi eritis ⁊ vos ⁊ rex qui
imperat vob. sequentes dñm dm ur̃m. Si aũ
nõ audieritis vocẽ dñi. sꝫ exaspauitis s̃
monẽ eius. erit manꝰ dñi sup uos ⁊ sup
p̃res uros. Sꝫ ⁊ nũc state ⁊ uidete rẽ istam
grandẽ. q̃m facturꝰ est dñs ĩ ꝯspcũ uro. Nũ
quid nõ messis tritici ẽ hodie. Inuocabo
⁊ dabit uoces ⁊ pluuias ⁊ scietis ⁊ uidebi
tis q grande malũ feceritis uob in ꝯspcũ dñi
petentes sup uos regẽ. Et clamauit ad
dñm. ⁊ dedit dñs voces ⁊ pluuias in die il
la. Et timuit omnis pp̃ls dñm ⁊ samuel.
Dixitq̃ vniũsus pp̃ls ad samuel. Ora p ser
uis tuis ad dñm dm tuum ut nõ moriamũ.
Addidimꝰ enĩ vniũsis peccatis n̄ris hoc malũ
vt peteremꝰ nob regẽ. Dixit aũt samuel
ad pp̃lm. Nolite timẽ. Vos fecistis vniũsũ
malũ hoc ṽumtñ nolite recedẽ a tgo dñi et
s̃uite dño ĩ omni corde uro ⁊ nolite declinaẽ
post vana q̃ nõ pderũt vob neq; eruẽt uos
q vana sunt. ⁊ nõ derelinq̃t dñs pp̃lm suũ pp
nomẽ suũ magnũ q iurauit dñs facẽ uos
s̃ pp̃lm peculiarẽ. Absit aũt hec a me pctm
in dño ut cessem orare p uob ⁊ docebo uos
uiã bonã ⁊ rectã. Igitur timẽ dñm ⁊ s̃uite
ei ĩ ũitate ⁊ ex toto corde uro. Vidistis aũt
magnifica q̃ ĩ uob gesserit dñs. Q si p̃seu
eraũtis ĩ malicia ⁊ uos ⁊ rex ur̃ p̃ibitis pit.

XIII

Filius vniꝰ anni erat saul cũ
regnare cepisset. duob; aũt annis
regnauit sup isrl̃. Et elegit sibi saul tria
milia de isrl̃. ⁊ erãt cũ saul duo milia ĩ ma
chmas ⁊ ĩ monte bethel. mille aũt cũ iona
tha in gabaa beniamyn. Porro ceterum pp̃lm
remisit vnũquẽq; in tabernacla sua. Et p̃c
ssit ionathas stacionẽ philistinoꝝ q̃ erat
in gabaa. Qd̃ cũ audissent philistei. saul ce
cinit bucina ĩ omni tra dicẽs. Audiant heb
rei. Et vniũsus pp̃ls isrl̃ audiuit huiuscemõi
famam. Percussit saul stacionẽ philistino
rũ. Et erexit se isrl̃ ad philistiim. Clama
uit g̃ pp̃ls post saul ĩ galgala. ⁊ philistĩ
ꝯgregati sunt ad p̃liandũ ꝯtra isrl̃ triginta
milia curriũ. ⁊ sex milia equitũ ⁊ reliquũ
vulgꝰ sic arena. q̃ ẽ in littore maris plurima.
Et ascẽdẽtes. castra metati sũt in machmas
ad orientẽ bethauen. Quod cũ uidissent uiri
isrl̃ se in arto sitos. afflictus enĩ ẽ pp̃ls ⁊ ab
scondẽt se ĩ speluncis ⁊ ĩ abditis ĩ petris q̃
⁊ antris ⁊ in cisternis. Hebrei autẽ transierunt
iordanẽ tram gad ⁊ galaad. Cũq; adhuc eẽt
saul in galgala vniũsus pp̃ls pterritus ẽ qui
sequebatur eũ. ⁊ expectauit septẽ dieb; iux
placitũ samuel. ⁊ nõ venit samuel ĩ galga
la. Dilapsusq; ẽ pp̃ls ab eo. Ait g̃ saul. Af
ferte m holocaustũ. ⁊ pacifica. Et obtulit
holocaustũ. Cũq; ꝯplesset offerẽ holocaustũ.
ecce samuel veniebat. Et egressus ẽ saul ob
uiã ei ut salutaret eũ. Locutusq; ẽ ad eũ
samuel. Quid fecisti. Respondit ei saul.
Quia uidi q dilaberetur pp̃ls a me ⁊ tu nõ
uenisses iuxta placitos dies. porro philistĩ
ꝯgregati sunt in machmas ⁊ dixi. Nũc descẽ
dent philistiim ad me ĩ galgala ⁊ faciem
dñi nõ placaui necessitate ꝯpulsus obtuli
holocaustũ. Dixitq; samuel ad saul. Stul
te egisti nec custodisti mãdata dñi di tui q̃
p̃cepit t. Q si nõ egisses iam nũc p̃pa sset
dñs regnũ tuũ sup isrl̃ ĩ sempiternũ. Sꝫ ne
quaq̃m regnũ tuũ ultra ꝯsurget. Quesiuit
dñs sibi uirũ iuxta cor suũ ⁊ p̃cepit ei dñs
vt esset dux sup pp̃lm suũ eo qd̃ nõ seruaueris
que p̃cepit dñs. Surrexit aũt samuel et
ascendit de galgalis ĩ gabaa beniamyn

et reliqui populi ascenderunt post saul. obviam populo qui expugnabant eos. Venientes ex galgala in colle beniamyn in gabaath. Et recensuit saul populum qui inventi fuerant cum eo. quasi sexcentos viros. et saul et ionathas filius eius. populusque qui inventus fuerat cum eis erat in gabaa beniamyn. Porro philistiim sederant in machmas. Et egressi sunt ad predandum de castris philistiim tres cunei. Unus cuneus pergebat contra viam ephraym ad terram sual. Porro alius ingrediebatur per viam bethoron. Tertius autem verterat se ad iter termini imminentis valli seboym contra desertum. Porro faber ferrarius non inveniebatur in omni terra israel. Caverant enim philistiim ne forte facerent hebrei gladium aut lanceam. Descendebat ergo omnis israel ad philistiim ut exacueret unusquisque vomerem suum. et ligonem et securim et sarculum. Retuse itaque erant acies vomerum et ligonum et tridentium et securium usque ad stimulum corrigendum. Cumque venisset dies prelii non est inventus ensis et lancea in manu totius populi. qui erant cum saul et ionatha. excepto saul et ionatha filio eius. Egressa est autem statio philistiim ut transcenderent in machmas. XIIII

Et accidit quadam die. ut diceret ionathas filius saul ad adolescentem armigerum suum. Veni et transeamus ad stationem philistinorum que est trans locum illum. Patri autem suo hoc ipsum non indicavit. Porro saul morabatur in extrema parte gabaa. sub malo granato quae erat in agro gabaa. Et erat populus cum eo quasi sexcentorum virorum. et achias filius achitob fratris ichabod filii finees qui ortus fuerat ex hely sacerdote domini in sylo portabat ephod. Sed et populus ignorabat quo isset ionathas. Erant autem inter ascensus per quos nitebatur ionathas transire ad stationem philistinorum eminentes petre ex utraque parte. et in modum dentium scopuli. hinc inde prerupti. unum vocabulo boses. et alterum nomine sene. Unus scopulus prominens ad aquilonem ex adverso machmas. et alter a meridie contra gabaa. Dixit autem ionathas ad adolescentem armigerum suum. Veni transeamus ad stationem incircumcisorum horum si forte faciat dominus pro nobis. quia non est domino difficile salvare vel in multis vel in paucis. Dixitque ei armiger suus. Fac omnia que placent animo tuo. perge quo cupis. et ero tecum ubicumque volueris. Et ait ionathas. Ecce nos transimus ad viros istos. Cumque apparuerimus eis. si taliter locuti fuerint ad nos manete donec veniamus ad vos stemus in loco nostro nec ascendamus ad eos. Si autem dixerint ascendite ad nos ascendamus. quia tradidit eos dominus in manibus nostris. Hoc erit nobis signum. Apparuit igitur uterque stationi philistinorum. Dixeruntque philistiim. En hebrei egrediuntur de cavernis in quibus absconditi fuerant. Et locuti sunt viri de statione philistiorum ad ionatham et ad armigerum eius. Dixeruntque. Ascendite ad nos et ostendemus vobis rem. Et ait ionathas ad armigerum suum. Ascendamus. sequere me tradidit enim eos dominus in manus israel. Ascendit autem ionathas reptans manibus et pedibus. et armiger eius post eum. Et cum vidissent faciem ionathe. alii cadebant ante ionatham alios armiger eius interficiebat sequens eum. Et facta est plaga prima magna qua percussit ionathas et armiger eius. quasi viginti virorum in media parte iugeri quam par boum in die arare consuevit. Et factum est miraculum in castris per agros. Sed et omnis populus stationis eorum. qui ierant ad predandum obstupuit. et conturbata est terra. et accidit quasi miraculum a deo. Et respexerunt speculatores saul qui erant in gabaa beniamyn et ecce multitudo prostrata huc illucque diffugiens. Et ait saul populo qui erat cum eo. Requirite et videte quis abierit ex nobis.

Cumq; requisissent. inuentū ē nō adēē iona
thā ⁊ armigerū eius. Et ait saul ad a
chiam. Applica archam dn̄i. Erat enim
archa dī in illa die cū filiis isrl̄. Cumq; lo
queretur saul ad sacerdotē tumultus ma
gnus exortus est in castris philistiorū
crescebatq; paulatim ⁊ clarius reson
abat. Et ait saul ad sacerdotē. Contrahe
manū tuā. Conclamauit ergo saul ⁊ oīs
ppl's qui erat cū eo. Et uenerūt usq; ad
locū certaminis. Et ecce uersus fuerat gladi
us uniuscuiusq; ad proximū suū. ⁊ cedes magna
nimis. Sed ⁊ hebrei qui fuerant cū philist
im heri ⁊ nudiustercius. ascenderantq; cū
eis in castris reuersi sunt ut essent cū isrl̄ q
erant cū saul. ⁊ ionatha. Omnes quoq; isra
helite qui se absconderant i monte ephra
im audientes qd fugissent philistiim. socia
uerūt se cū suis in p̄lio. eratq; cū saul q̄si
decē milia uirorū ⁊ saluauit dn̄s in die
illa isrl̄. Pugna autem peruenit usq; betha
uen ⁊ uniuersi isrl̄ sociati sunt sibi in die illa
Adiurauit autem saul ppl'm dicens. Ma
ledictus uir qui comederit panē usq; ad uesp
am. donec ulciscar me de inimicis meis.
Et nō manducauit uniuersus ppl's panē
omneq; terre uulgus uenit i saltū in quo erat
mel sup faciē agri. Ingressus ē itaq; ppl's
saltū. ⁊ apparuit fluens mel. nullusq; appli
cuit manū ad os suū. Timebat enim ppl's
iuramentū. Porro ionatha nō audierat cū
adiuraret pr̄ eius ppl'm extenditq; sum
mitatē uirgule quam hēbat i manu ⁊ intinxit i
fauū mellis ⁊ conuertit manū suā ad os su
um. ⁊ illuminati sunt oculi ei'. Respondensq;
unus de ppl'o ait. Iureiurando constrinxit pr̄
tuus ppl'm dicens. Maledictus uir qui comed
erit panē hodie. defecerat autem ppl's. Dixitq; io
nathas. Conturbauit pr̄ meus terram.
uidistis ipsi q illuminati sunt oculi mei. eo q
gustauerim paululū de melle isto. quanto

magis si comedisset ppl's de preda inimicorū
suorū. quam repperit. Nonne maior plaga facta
fuisset in philistiim. Percusserunt ergo in die illa.
philisteos a machmis usq; ad haialon.
Defatigatus ē autem ppl's nimis. ⁊ uersus ad p̄
dam tulit oues ⁊ boues ⁊ uitulos ⁊ mac
tauerunt in terra. comeditq; ppl's cū sanguine
Nuntiauerunt autem saul dicentes. q ppl's peccas
set dn̄o. comedens cū sanguine. Qui ait. Pre
uaricati estis uoluite ad me. iam nunc sax
um grande. Et dixit saul. Dispergimini i uul
gus. ⁊ dicite eis ut adducant ad me unus
quisq; bouē suū ⁊ arietē ⁊ occidite sup istud
⁊ uescimini. ⁊ nō peccabitis dn̄o comedentes cū
sanguine. Adduxit itaq; omnis ppl's unusquisq;
bouē i manu sua. usq; ad noctē. ⁊ occiderunt
ibi. Edificauit autem saul altare dn̄o. tuncq;
primū cepit edificare dn̄o. Et dixit saul. Irru
amus sup philistiim nocte. ⁊ uastemus eos. usq;
dum illucescat mane. nec relinquamus de eis ui
rum. Dixitq; ppl's. Omne qd bonū uidetur i oculis
tuis fac. Et ait sacerdos. Accedamus huc ad
dm̄m. Et consuluit saul dm̄m dicens. Num psequar
philistiim si trades eos i manus isrl̄. Et non
respondit ei i die illa. Dixitq; saul. Quid ē
qd nō respondis seruo tuo hodie. Si in me
aut i ionatha filio meo hec iniquitas est.
Da ostensionē. aut si hec ē in ppl'o tuo hec
iniquitas da sanctitatē. Applicate huc uniuer
sos angulos ppli. ⁊ scitote ⁊ uidete p quē ac
cidit hoc peccatum hodie. Viuit dn̄s saluator
isrl̄. quia si p ionatham filiū meū factū ē. h̄
absq; retractione morietur. Ad quod nullus contradi
xit ei de oī ppl'o. Et ait ad uniuersū ppl'm is
rahel. Separamini uos in partē unam ⁊ ego cū
ionatha filio meo ero in parte altera. Respon
ditq; ppl's ad saul. Quod bonū uidetur in oculis
tuis fac. Et dixit saul ad dm̄m dm̄ isrl̄.
Dn̄e ds̄ isrl̄ da indiciū. Et deprehensus ē
ionathas ⁊ saul. ppl's autem exiuit. Et ait
saul. Mittite sortem inter me ⁊ ionatham filiū

meum. Et captus est ionathas. Dixit autem
saul ad ionatham. Indica mihi quid feceris.
Et indicavit ei ionathas et ait. Gustans
gustavi in summitate virge que erat in manu
mea paululum mellis et ecce ego morior.
Et ait saul. Hec faciat mihi deus et hec addat
quia morte morieris ionatha. Dixitque populus
ad saul. Ergo ne ionathas morietur.
qui fecit salutem hanc magnam in israhel.
Hoc nefas est. Vivit dominus. si ceciderit capillus
de capite eius in terram quia cum deo operatus est
hodie. Liberavit ergo populus ionatham ut non
moreretur. Recessitque saul. nec persecutus
est philistiim. Porro philistiim abierunt in loca
sua. At saul confirmato regno suo. pugna-
bat per circuitum adversum omnes inimicos eius.
contra moab. et filios amon. et edom. et reges so-
ba et philisteos. et quocumque se verterat supe-
rabat. Congregatoque exercitu percussit ama-
lech et eruit israhel de manu vastatorum eius.
Fuerunt autem filii saul. ionathan. et iessui. et
melchisua. Nomina duarum filiarum eius. no-
men primogenite merob. nomen minoris mi-
chol. et nomen uxoris saul achinoem filia achi-
maas. Et nomen principis militie eius ab-
ner filius ner patruelis saul. Porro cis fue-
rat pater saul. et ner pater abner filius abi-
el. Erat autem bellum potens adversum phili-
steos omnibus diebus saul. Nam quemcumque vi-
derat saul virum fortem et aptum ad prelium
sociabat eum sibi. XV

Et dixit samuel ad saul. Me misit
dominus ut ungerem te in regem super populum eius
israhel. Nunc ergo audi vocem domini. Hec dicit dominus
deus exercituum. Recensui quecumque fecit ama-
lech israheli. quomodo restitit ei in via cum ascen-
deret de egypto. Nunc ergo vade et percute a-
malech et demolire universa eius et non
concupiscas ex eis ut ipsius aliquid. non par-
cas ei. sed interfice a viro usque ad mulierem.
et parvulum usque ad lactantem bovem et ovem

camelum et asinum. Precepit itaque saul
populo. et recensuit eos quasi agnos. cc. mi-
lia peditum. et decem milia virorum iuda. Cum-
que venisset saul usque ad civitatem amal-
ech tetendit insidias in torrente. Dixitque saul
cyneo. Abite recedite. atque discedite ab
amalech ne forte involvam te cum eo. Tu
enim fecisti misericordiam cum omnibus filiis israhel cum
ascenderent de egypto. Et recessit cyneus
de medio amalech. Percussitque saul ama-
lech ab evila. donec venires assur que est e re-
gione egypti. et apprehendit agag regem
amalech vivum. Omne autem vulgus inter-
fecit in ore gladii. Et pepercit saul et populus
agag et optimis gregibus ovium. et armento-
rum et vestibus et arietibus et universis que pulchra
erant. nec voluerunt disperdere ea. quicquid vero
vile fuit et reprobum hoc demoliti sunt.
Factum est autem verbum domini ad samuel dicens.
Penitet me quod constituerim saul regem quia dereli-
quit me et verba mea opere non implevit.
Contristatusque est samuel et clamavit ad
dominum tota nocte illa. Cumque de nocte sur-
rexisset samuel ut iret ad saul mane
nuntiatum est samueli quod venisset saul in car-
melum et erexisset sibi fornicem triumphalem
et reversus transisset descendissetque in galgala.
Venit ergo samuel ad saul. et offerebat holo-
causta domino. de initiis predarum quas attulerat
de amalech. Et cum venisset samuel ad sa-
ul. dixit ei saul. Benedictus tu domino implevi verbum domini.
Dixitque samuel. Et que est hec vox gregum. que re-
sonat in auribus meis. et armentorum quam ego
audio. Et ait saul. De amalech adduxerunt
ea. Pepercit enim populus melioribus ovibus et
armentis ut immolarentur domino deo tuo re-
liqua vero occidimus. Dixit autem samuel ad sa-
ul. Sine me et indicabo tibi que locutus est
dominus ad me nocte. Dixitque ei. Loquere. Et
ait samuel. Nonne cum parvulus esses in oculis
tuis caput in tribubus israhel factus es. Unxitque

te dn̄s in regē isrl'. ⁊ misit te dn̄s ī uiā
⁊ ait. Vade interfice peccatores amalech et
pugnabis ɔ̄t eos usq; ad internitionem
eoꝝ. Quare g° nō audisti vocē dn̄i. sed
u̾sus es ad predā ⁊ fecisti malū in oculis
dn̄i. Et ait saul ad samuelē. Jmo audi
ui uocē dn̄i ⁊ ambulaui ī uiā p quā misit
me d̄s ⁊ adduxi agag regē amalech. et
amalech interfeci. Tulit aut̄ ppl's de pda
oues ⁊ boues ⁊ pmicias eoꝝ q̄ cesa sūt.
ut imolaret̄ dn̄o d̄o suo in galgal'. Et
ait samuel. Nūquid uult dn̄s holocau
sta ⁊ victimas. ⁊ nō poci' ut obediatur
uoci dn̄i. Melior ē obediencia q̄m uictie
⁊ auscultare magis. q̄m offr̄e adipem
arietū. quoniā quasi pcīm ariolandi
ē repugnāe ⁊ q̄i zelus ydolatrie nolle acq̄
escere. Pro eo g° q̄d abiecisti sermonē dn̄i
abiecit te dn̄s ne sis rex. Dixitq; saul ad sa
muelē. Peccaui q̄r puaricat' sermonē dn̄i
⁊ u̾ba tua. times ppl'm ⁊ obediēs voci eo
rū. Sz nūc porta queso pcīm meū ⁊ reu̾
t̄e mecū. ut adorē dn̄m. Et ait samuel
ad saul. Non reu̾tar tecū. q̄r pieci sti sermo
nē dn̄i. ⁊ piecit te dn̄s ne sis rex sup isrl'.
Et u̾sus ē samuel ut abiret. ille aut̄
apphendit sūmitatē pallij eius. q̄ ⁊ scis
sa ē. Et ait ad eū samuel. Scidit dn̄s
regnū isrl' a te hodie. ⁊ tradidit illd̄ pro
ximo tuo meliori te. Porro triumphator
ī isrl' nō pcet ⁊ penitudie nō flectet'. ne
q; homo ē ut agat pniām. At ille ait.
Peccaui. s; nūc honora me corā senioribꝰ
ppli mei. ⁊ corā isrl'. ⁊ reu̾t̄e mecū. ut ad
orē dn̄m d̄m tuū. Reu̾sus q; ē samuel
⁊ secut' ē eū saul. Et adorauit saul do
minū. Dixitq; samuel. Adducite ad me
agag regē amalech. Et oblatus ē ei
agag pinguissim' tremens. Et dix' agag.
Siccine separ; amara mors. Et
ait samuel. Sicut fecit absq; libis mu

lieres gladius tuus. sic absq; libis erit int̄
mulieres mat' tua ⁊ in frusta ɔcidit eū sa
muel agag corā dn̄o in galgal'. Abiit aut̄
samuel ī ramatha. saul u° ascendit ī do
mū suā. in gabaa ⁊ nō uidit samuel ult̄
saul usq; ad diem mortis sue. Veruntamē
lugebat samuel saul. q̄m dn̄m penite
bat q̄ ɔstituisset regē saul sup isrl'. XVI

Dixitq; dn̄s ad samuelē. Vsq; q° tu lu
ges saul. cū ego piecerim eū. ne
regnet sup isrl'. Jmple cornu tuū oleo.
⁊ ueni ut mittā te ad ysay bethleemitē. P
uidi enī in filijs eius m regē. Et ait sa
muel. Quomō vadā. Audiet enī saul ⁊
inficiet me. Et ait dn̄s. Vitulū de armē
to tolles ī manu tua ⁊ dices. Ad imolan
dū ueni dn̄o. ⁊ uoca ysai ad uictimā. ⁊
ego ostendā t̄ quid facias ⁊ unges que
monstrauo t̄. Fecit g° samuel sic locut' ē
ei dn̄s. ueniq; in bethlehem ⁊ admirati
sūt seniores ciuitatis occurrētes ei. Dix̄
runtq;. Pacific' ne ē ingress' tuus. Et ait.
Pacificus. Ad imolandū dn̄o ueni. Scīfi
camini ⁊ uenite mecū ut imolē. Scīfica
uit g° ysay ⁊ filios eius ⁊ uocauit eos
ad sacrificiū. Cūq; ingressi ēent. uidit eli
ab ⁊ ait. Nū corā dn̄o est x̄c eius. Et dix̄
dn̄s ad samuel. Ne respicias uultū ei'.
neq; altitudinē stature ei'. q̄m abieci eū
nec iuxta ītuitū hoīs iudico. Homo
enī uidet ea q̄ parēt. dn̄s aut̄ intuet̄ cor.
Et uocauit ysai aminadab. ⁊ adduxit
eū corā samuel. Qui dixit. Nec hūc elegit
dn̄s. Adduxit aut̄ semaa de quo ait. Eti
am hūc nō elegit dn̄s. Adduxit itaq; y
say septē filios suos corā samuel. Et a
it samuel ad ysay. Nō elegit dn̄s ex
istis. Dixitq; samuel ad ysay. Nūquid iā
ɔpleti sūt filij. Qui respondit. Adhuc re
liquus ē puulus ⁊ pascit oues. Et ait
samuel ad ysay. Mitte ⁊ adduc eū. Nec

ysay +

enim discumbemus prius quam ille veniat huc. Misit ergo et adduxit eum. Erat autem rufus et pulcher aspectu decoraque facie. Et ait dominus: Surge et unge eum: ipse est enim. Tulit ergo Samuel cornu olei et unxit eum in medio fratrum eius: et directus est spiritus domini in David a die illa et deinceps in reliquum. Surrexitque Samuel et abiit in Ramatha. Spiritus autem domini recessit a Saul, et agitabat eum spiritus nequam a domino. Dixeruntque servi Saul ad eum: Ecce spiritus dei malus exagitat te. Iubeat dominus noster et servi tui qui coram te sunt querant hominem scientem psallere cythara: ut quando arripuerit te spiritus domini malus psallat manu sua et levius feras. Et ait Saul ad servos suos: Providete mihi aliquem bene psallentem et adducite eum ad me. Et respondens unus de pueris ait: Ecce vidi filium Ysay bethleemitem scientem psallere et fortissimum robore et virum bellicosum et prudentem in verbis et virum pulchrum: et dominus est cum eo. Misit ergo Saul nuntios ad Ysay dicens: Mitte ad me David filium tuum qui est in pascuis. Tulit itaque Ysay asinum plenum panibus et lagenam vini et edum de capris unum: et misit per manum David filii sui Sauli. Et venit David ad Saul et stetit coram eo. At ille dilexit eum nimis: et factus est armiger eius. Misitque Saul ad Ysay dicens: Stet David in conspectu meo. Invenit enim gratiam in oculis meis. Igitur quandocumque spiritus domini malus arripiebat Saul, tollebat David cytharam et percutiebat manu sua: et refocillabatur Saul, et levius habebat. Recedebat enim ab eo spiritus malus.

XVII

Congregantes vero philistiim agmina sua in prelium convenerunt in Soccoth Iude: et castrametati sunt inter Sochoth et Azecha in finibus Dommim. Porro Saul et viri Israel congregati venerunt in vallem Terebinthi: et direxerunt aciem ad pugnandum contra philistiim. Et philistiim stabant super montem ex parte hac: et Israel stabat super montem ex altera parte: vallisque erat inter eos. Et egressus est vir spurius de castris philistinorum nomine Goliath de Geth, altitudinis sex cubitorum et palmo: et cassis erea super caput eius, et lorica hamata induebatur. Porro pondus lorice eius quinque milia syclorum eris erat: et ocreas habebat in cruribus, et clypeus ereus tegebat humeros eius. Hastile haste autem eius erat quasi liciatorium texentium: ipsum ferrum haste eius sexcentos syclos habebat ferri: armiger eius antecedebat eum. Stansque clamabat adversus phalanges Israel et dicebat eis: Quare venistis ad prelium parati? Numquid ego non sum philisteus et vos servi Saul? Eligite ex vobis virum et descendat ad singulare certamen. Si quiverit pugnare mecum et percusserit me, erimus vobis servi. Si autem ego prevaluero et percussero eum, vos servi eritis et servietis nobis. Et aiebat philisteus: Ego exprobravi agminibus Israel hodie. Date mihi virum et ineat mecum singulare certamen. Audiens autem Saul et omnes viri israelite sermones philistei huiuscemodi stupebant et metuebant nimis. David autem erat filius viri effratei de quo supra dictum est de Bethlehem Iuda, cui nomen Ysay erat: qui habebat octo filios: et erat vir in diebus Saul senex et grandevus inter viros. Abierunt autem tres filii eius maiores post Saul in prelium: et nomina trium filiorum eius qui perrexerant ad bellum Eliab primogenitus, et secundus Aminadab, tertius quoque Semmaa. David autem erat minimus. Tribus ergo maioribus secutis Saulem, abiit David et reversus est a Saule ut pasceret gregem patris sui in Bethlehem. Procedebat vero philisteus mane et vespere: et stabat quadraginta diebus. Dixit autem Ysai ad David filium suum: Accipe fratribus tuis ephi polente et decem panes istos: et curre in castra ad fratres tuos. Et decem formellas casei has de-

inppas filiis isrl

feres ad tribunū. ⁊ frēs tuos tuos uisita
bis si recte agāt. ⁊ cū quibꝫ ordinati sīt
disce. Saul autē ⁊ illi. ⁊ omīs filii isrl.
in ualle terebinthi. pugnabāt adūsum
philistiim. Surrexit itaqꝫ dauid mane.
⁊ cōmendauit gregē custodi. ⁊ onustus
abiit sicut p̄ceperat ei ysai. Et uenit ad
locū magala. ⁊ ad exercitū qui egressus
ad pugnā uociferatus erat ī certamīe. Direx̄
at ē aciem isrl. s; ⁊ philistiim ex aduso
fuerant p̄parati. Derelinquēs aūt dauid ua
sa q̄ attulerat sb manu custodis ad sar
cinas. cucurrit ad locū certamīs ⁊ int̄
rogabat si omīa recte agerentur erga fr̄
atres suos. Cumqꝫ ille adhuc loqueretur eis.
apparuit uir ille spurius. Ascendēs goli
ath noīe philisteus. de geth ex castris phi
listinorum. Et loquente eo hec eadē u̇ba. au
diuit ⁊ dauid. Omīs aūt isrlite cū ui
dissēt eū. fugerunt a facie eius. timē
tes eū ualde. Et dixit unꝰ quispiā de isr
rahel. Nonne uidisti uirū hunc. qui ascē
dit. Ad exprobrandū enī isrl ascendit.
Uirū g° qui p̄cusserit eū ditabit rex
diuitiis magnis ⁊ filiam suā dabit
ei ⁊ domū pr̄is sui faciet absqꝫ tributo
in isrl. Et ait dauid ad uiros qui stabāt
secū dicēs. Quid dabitur uiro qui p̄cus
serit philisteū hūc. ⁊ tulerit obprobrium
de isrl. Quis ē enī hic philisteus īcir
cisus. qui exprobrauit aciem dī uiuētis.
Referebat aūt ei p̄pls eundē sermonē dicēs.
Hec dabuntur uiro qui p̄cusserit eū. Qd
cū audisset heliab frater eius maior loq̄
tē eū cū aliis. iratus est ɔt dauid ⁊ ait.
Quare uenisti. ⁊ quare dereliquisti paucu
las oues illas in deserto. Ego noui sup̄
biā tuā ⁊ nequitiā cordis tui. qr ut ui
deres p̄liū descendisti. Et dixit dauid.
Quid feci. Numquid nō u̇bū nō ē. Et
declinauit paululū ab eo ad aliū. dixitqꝫ
eundē sermonē. Et respondit ei p̄pls u̇bū
sicut prius. Audita aūt sunt u̇ba q̄ locutꝰ
ē dauid. ⁊ annunciata ī ɔspectu saul. Ad q̄
cū fuisset adductꝰ locutus est ei. Non ɔci
dat cor cuiusq̄m in eo. ego seruus tuus ua
dam ⁊ pugnabo aduersum philisteū. Et
ait saul ad dauid. Non uales resistē phi
listeo isti. nec pugnare aduersum eū. qr puer
es. hic aūt uir bellator ē ab adolescētia
sua. Dixitqꝫ dauid ad saul. Pascebat ser
uus tuus pr̄is sui gregem. ⁊ ueniebat leo
⁊ ursus. ⁊ tollebat arietē de medio gregis
⁊ sequebar eos. ⁊ percutiebam eruebāqꝫ de
ore eorū. ⁊ illi ɔsurgebāt aduersum me. et
apprehendebā mentū eorū ⁊ suffocabam. inter
ficiebāqꝫ eos. Nam ⁊ leonē ⁊ ursū interfeci.
ego seruus tuus. Erit igitur ⁊ philisteus hic
incircūcisus q̄si unꝰ ex eis. qui ausus ē ma
ledicere exercitui dī uiuētis. Nūc uadā. ⁊ au
feram obprobrium p̄pli. Et ait dauid. Dn̄s
qui eruit me de ore leonis. ⁊ de manu ur
si. ipse me liberabit de manu huiꝰ philistei.
Dixit aūt saul ad dauid. Uade ⁊ dn̄s sit
tecū. Et induit saul dauid uestimētis su
is. ⁊ imposuit galeam eream sup̄ caput
eius ⁊ uestiuit eū lorica. Accinctus g°
dauid gladio eius sup̄ ueste suā ⁊ cepit
temptare si armatus posset incedere. Non enī ha
bebat ɔsuetudinē. Dixitqꝫ dauid ad saul. Nō
possū sic incedere. qr nō usū hēo. Et deposuit
ea. ⁊ tulit baculū suū. quē semp̄ habebat
ī manibꝫ. ⁊ elegit sibi qnqꝫ limpidissimos
lapides de torrente. ⁊ misit eos in peram
pastoralē quā hēbat secū. Et fundā manu
tulit. ⁊ processit aduersū philisteū. Ibat aūt
philisteus incedens. ⁊ appropinquans aduersum
dauid ⁊ armiger eius antecedebat eum.
Cumqꝫ inspexisset philisteus ⁊ uidisset dauid
despexit eū. Erat enī adolescens rufus
⁊ pulcher aspectu. Et dixit philisteus ad da
uid. Numquid ego canis sū q̄ ad me tu

venis cum baculo. Et maledixit philisteus
david in diis suis. dixitque ad david. Veni
ad me et dabo carnes tuas volatilibus celi.
et bestiis terre. Dixit autem david ad philiste
um. Tu venis ad me cum gladio et hasta et
clypeo. ego autem venio ad te in nomine domini exer
cituum dei agminum israel. quibus exprobrasti hodie
et dabit te dominus in manu mea. et percutiam
te et auferam caput tuum a te et dabo cadavera castro
rum philistiim hodie volatilibus celi et bestiis
terre ut sciat omnis terra. quia est dominus deus in israel. et
noverit universa ecclesia hec quia non in gladio
neque in hasta salvat dominus. Ipsius est enim bellum
et tradet vos in manus nostras. Cum ergo surrexisset
philisteus et veniret et appropinquaret contra david
festinavit david et cucurrit ad pugnam ex
adverso philistei. et misit manum suam in pe
ram tulitque unum lapidem et funda iecit eum.
et circumducens percussit philisteum in fronte. et in
fixus lapis in fronte eius et cecidit in faciem
suam super terram. Prevaluitque david adversus
philisteum in funda et lapide. percussumque phi
listeum interfecit. Cumque gladium non haberet in
manu david cucurrit. et stetit super phili
steum. et tulit gladium eius et eduxit de va
gina sua et interfecit eum. precliditque caput
eius. Videntes autem philistiim quia mor
tuus esset fortissimus eorum fugierunt. Et con
surgentes viri israel et iuda vociferati sunt et per
secuti sunt philisteos. usque dum venirent in
vallem et usque ad portas acharon. Ceciderunt
que vulnerati de philistiim in via sarim usque
geth. et usque ad acharon vulnerati. Et rever
tentes filii israel postquam persecuti fuerant phi
listeos invaserunt castra eorum. Assumens autem
david caput philistei attulit illud in ierusalem. arma
eius posuit in tabernaculo eius. Eo autem
tempore quo viderat saul david egredientem contra
philisteum ait ad abner principem militie
sue. De qua stirpe descendit hic adolescens
abner. Dixitque abner. Vivit anima tua rex

dabo // isr'l // caput

si novi. Et ait rex. Interroga tu cuius fi
lius sit iste puer. Cumque egressus esset david
percusso philisteo. tulit eum abner et in
troduxit coram saul caput philistei ha
bentem in manu. Et ait ad eum saul. De
qua progenie es o adolescens. Dixitque da
vid. Filius servi tui ysai bethleemite ego sum.

XVIII

Et factum est cum complesset
loqui ad saul anima ionathe
colligata est anime david et dilexit eum io
nathas quasi animam suam. Tulitque eum
saul in die illa. et non concessit ei ut re
verteretur in domum patris sui. Inierunt autem
ionathas et david fedus. diligebat
enim eum quasi animam suam. Nam expolia
vit se ionathas tunica. qua erat in
dutus et dedit eam david et reliqua ve
stimenta usque ad gladium et arcum suum
et usque ad baltheum. Egrediebatur quoque
david ad omnia quecumque misisset eum saul.
et prudenter se agebat. Posuitque eum
saul super viros belli. et acceptus erat
in oculis universi populi maximeque in conspectu
famulorum saul. Porro cum reverteretur per
cusso philisteo david et ferret caput eius
in ierusalem. egresse sunt mulieres de universis
urbibus israel cantantes. chorosque ducentes
in occursum saul regis in tympanis leti
cie et in sistris. et precinebant mulieres
laudantes et dicentes. Percussit saul mil
le et david decem milia. Iratus est autem
saul nimis. et displicuit in oculis eius
iste sermo. Dixitque. Dederunt david decem
milia. et mihi dederunt mille. Quid ei superest
nisi solum regnum. Non rectis ergo oculis saul
aspiciebat david ex illa die et deinceps.
Post diem autem alteram. invasit spiritus dei
malus saul. et prophetabat in medio do
mus sue. David autem psallebat
manu sua. sicut per singulos dies. Tene
batque saul lanceam. et misit eam putans

quod configere posset david cum pariete. Et de-
clinavit david a facie eius secundo. Et ti-
muit saul david. eo quod dominus esset cum eo
et a se recessisset. Amovit ergo eum saul
a se. et fecit eum tribunum super mille viros
et egrediebatur et intrabat in conspectu populi.
In omnibus quoque viis suis david pru-
denter agebat. et dominus erat cum eo. Vidit i-
taque saul quod prudens esset david nimis. et
cepit cavere eum. Omnis autem israel et iuda
diligebat david. ipse autem egrediebatur et
ingrediebatur ante eos. Dixit autem saul
ad david. Ecce filia mea maior merob
ipsam dabo tibi uxorem. Tantummodo esto
vir fortis. et proeliare bella domini. Saul autem
reputabat dicens. Non sit manus mea in
eo. sed sit super illum manus philistinorum. Ait
autem david ad saul. Quis ego sum. aut
que est vita mea aut cognatio patris mei in israel
ut fiam gener regis. Factum est autem tempus
ut cum deberet dari merob. filia saul da-
vid. data est adriel molathite uxor. Dilexit
autem michol filia saul altera david. et nun-
tiatum est saul et placuit ei. Dixitque saul. Da-
bo eam illi. ut fiat ei in scandalum et sit su-
per eum manus philistinorum. Dixit ergo saul ad da-
vid. In duabus rebus gener meus eris ho-
die. Et mandavit saul servis suis. Loqui-
mini ad david clam me dicentes. Ecce
places regi. et omnes servi eius diligunt te.
Nunc ergo gener esto regis. Et locuti sunt
servi saul in auribus david. omnia verba hec.
Et ait david. Num quid parum videtur vobis
generum esse regis. Ego autem sum vir pauper et
tenuis. et renuntiaverunt servi saul dicentes.
Huiuscemodi verba locutus est david. Non
habet rex necesse sponsalia. nisi tantum centum prepu-
tia philistinorum ut fiat ultio de inimicis
regis. Porro saul cogitabat tradere david
in manibus philistinorum. Cumque renuntiassent
servi eius david verba que dixerat saul. placuit

Dixit autem saul. sic loquimini ad david

in oculis david ut fieret gener regis.
Et post dies paucos surgens david abiit
cum viris qui sub eo erant. et percus-
sit de philisthiim ducentos viros et tulit pre-
putia eorum. et annumeravit ea regi. ut esset
gener eius. Dedit itaque ei saul michol fili-
am suam uxorem. Et vidit saul et intellexit quod
dominus esset cum david. Michol autem filia saul
diligebat eum. et saul magis cepit timere
david. Factusque est saul inimicus david cunctis
diebus. Et egressi sunt principes philistinorum.
A principio autem egressionis eorum prudentius se
gerebat david quam omnes servi saul. et celebre
factum est nomen eius nimis. XIX

Locutus est autem saul ad ionathan
filium suum. et ad omnes servos suos. ut occiderent
david. Porro ionathas filius saul dili-
gebat david valde. et indicavit ionathas
david dicens. Querit saul pater meus occidere te.
Quapropter observa te queso mane. et manebis clam
et absconderis. Ego autem egrediens stabo
iuxta patrem meum in agro ubicumque fueris. et
ego loquar de te ad patrem meum et quodcumque vide-
ro nuntiabo tibi. Locutus est autem ionathas de
david bona ad saul patrem suum. dixitque ad
eum. Ne pecces rex in servum tuum david. quia
non peccavit tibi. et opera eius bona tibi sunt val-
de. et posuit animam suam in manu sua. et percus-
sit philisteum et fecit dominus salutem magnam
universo israeli. vidisti et letatus es. Quare ergo
peccas in sanguine innoxio interficiens david
qui est absque culpa. Quod cum audisset saul pla-
catus voce ionathe. iuravit. Vivit dominus.
Quia non occidetur. Vocavit itaque ionathas
david et indicavit ei omnia verba hec. Et intro-
duxit ionathas david ad saul. et fuit ante
eum sicut fuerat heri et nudiustertius. Motum est autem
rursum bellum. et egressus david pugnavit ad-
versus philisteos. Percussitque eos plaga
magna et fugerunt a facie eius. Et factus est
spiritus domini in saul malus. Sedebat autem in

domo sua. ⁊ tenebat lanceā. Porro da
uid psallebat ĩ manu sua. Nisusq; ē saul
ↄfigē lancea dauid in pariete ⁊ declinauit
dauid a facie saul. lancea autē casso uul
nere plata ē in pariete. ⁊ dauid fugit. ⁊ salua
tus ē nocte. Misit ḡ saul satellites suos
nocte illa in domū dauid ut custodirent
eū ⁊ interficerent eū mane. Qđ cū annūciasset
dauid michol uxor sua dicēs. ni saluaueris
te nocte hac. cras morieris. deposuit e
um p fenestrā. Porro ille abiit ⁊ aufugit
atq; saluatꝰ ē. Tulit autē michol statuā
⁊ posuit eam sup lectū ⁊ pellem pilosam
capraꝝ posuit ad capͣ eius ⁊ opuit eā ve
stimētis. Misit autē saul apparitores qui
raperent dauid. ⁊ responsū ē qđ egrotaret.
Rursūq; misit saul nūcios ut viderent
dauid dicēs. Afferte eū ad me in lecto. ut
occidatur. Cūq; venissent nūcii. inuentū ē si
mulacrū sup lectū. ⁊ pellis capraꝝ ad capͣ
eius. Dixitq; saul ad michol. Quare sic illu
sisti m. ⁊ dimisisti ĩmicū meū vt fugeret.
Et respondit michol ad saul. Quia ipse lo
cutꝰ est m dicēs. dimitte me alioqn interficiā
te. Dauid autē fugiens saluatꝰ ē. Et venit
ad samuel in ramatha ⁊ nūciauit ei oīa
q̄ fecerat sibi saul. Et abierūt ipse ⁊ samuel
⁊ morati sunt ĩ naioth ĩ ramatha. Nūcia
tū ē autē saul a dicentibz. Ecce dauid ĩ na
ioth in ramatha. Misit ḡ saul lictores. ut
raperent dauid. Qui cū uidissent cuneū pphe
tarū uaticinantiū ⁊ samuel stantē sup
eos. factꝰ est etiā in illis spc dnī. ⁊ pphetare
ceperunt ⁊ ipi. Qđ cū nūciatū eēt sauli.
misit alios nūcios. pphetauerunt autē ⁊ illi.
Et rursū saul misit t̄cio nūcios. qui ⁊ ipi
pphetauerunt. Et iratꝰ ē iracūdia saul. Abiit
autē ⁊ ipse ĩ ramatha ⁊ venit usq; ad cisternā
magnā q̄ ē in socho. Et interrogauit ⁊ dixit
In quo loco sunt samuel ⁊ dauid. Dictūq;
est ei. Ecce sunt ĩ naioth ĩ ramatha. Et abiit

ĩ naioth ĩ ramatha. Et factꝰ ē etiā sup eū
spc dnī. ⁊ ambulabat ingrediens ⁊ pphe
tabat usq; dū veniret ĩ naioth in rama
tha. Et expoliauit se ⁊ vestimētis suis
⁊ pphetauit corā samuele cū ceteris. ⁊ ceci
dit nudꝰ tota die illa ⁊ nocte. Vn̄ exiuit
puerbiū. Num ⁊ saul inter pphetas. XX
Fugit autē dauid de naioth q̄ est
ĩ ramatha veniensq; locutꝰ ē corā iona
tha. Quid feci. Que iniquitas mea. Et
qđ peccatū meū in patrem tuū. qr querit aīam
meā. Qui dixit ei. Absit a te. Non morie
ris. Neq; enī faciet pr̄ meus quicq̄m grande
vel puū. nisi prius indicauerit michi.
Hunc ḡ celauit pr̄ meus a me sermone
tantū. Nequaq̄m erit istud. Et iurauit
rursū dauid. Et ille ait. Scit pfecto pr̄
tuus. qr inueni grām ĩ oculis tuis. Et dicet.
Ne sciat hoc ionathas. ne forte contristetur.
qui immo uiuit dns. ⁊ viuit aīa tua. qr
vno tm̄ ut ita dicam gradu. ego ⁊ tu
morsq; diuidimur. Et ait ionathas ad
dauid. Qđcūq; dixerit m aīa tua faciā
tibi. Dixit autē dauid ad ionathā. Ecce
kalende sunt in crastino. ⁊ ego ex more
sedē soleo iuxta regē ad uescendū. Dimitte
te ḡ me ut abscondar in agro usq; ad
vesperā diei tercie. Et si respiciens requisie
rit me patꝰ tuus respondebis ei. Roga
uit dauid ut iret celerit in bethlehem
ciuitatē suā. qr victime sollempnes ibi s̄
vniūsis contribulibz suis. Si dixerit bn̄ pax
erit suo tuo. Si autē fuerit iratꝰ scito qr ↄ
pleta ē malicia eius. Fac ḡ misericordiam in ser
uū tuū. qr fedꝰ dnī me famulū tuū tecū
inire fecisti. Si autē ē in me aliq̄ iniquitas
tu me interfice. ⁊ ad patrem tuū ne intro
ducas me. Et ait ionathas. Absit hoc
a te. Neq; enī fieri pot. ut si certe cognouero
uero cōpletā patris mei ēē maliciā contra te nō
annūciem tibi. Dixit dauid ad ionathan.
qz

Quis renuntiabit michi, si quid responderit
tibi pater tuus dure de me? Et ait Ionathas
ad David: Veni et egrediamur foras in a-
grum. Cumque exissent ambo in agrum, a-
it Ionathas ad David: Domine Deus Israel, si
investigavero sententiam patris mei cras
vel perendie, et aliquid boni fuerit super
David, et non statim misero ad te, et notum tibi
fecero, hec faciat Dominus Ionathe et hec ad-
dat. Si autem perseveraverit patris mei malitia
adversum te, revelabo aurem tuam et di-
mittam te ut vadas in pace, et sit Dominus te-
cum sicut fuit cum patre meo. Et si vixero, faci-
as michi misericordiam Domini; si vero mortuus fuero,
non auferas misericordiam tuam a domo mea usque
in sempiternum. ~~Aut si non fecero~~, quando eradica-
verit Dominus inimicos David unumquemque ~~de terra, au-~~
~~ferat~~ Ionatham de domo sua, et requirat
~~Dominus de manu inimicorum~~ David. Pepigit ergo Ionath-
as fedus cum domo David. Et addidit Io-
nathas deierare David eo quod diligeret eum;
sicut animam suam ita diligebat eum. Dixit-
que ad eum Ionathas: Cras kalende sunt,
et requireris. Requiretur enim sessio tua
usque perendie. Descendes ergo festinus et venies
in locum ubi celandus es in die qua operari licet,
et sedebis iuxta lapidem cui est nomen Ezel, et e-
go tres sagittas mittam iuxta eum, et iaciam
quasi exercens me ad signum. Mittam quoque
puerum dicens ei: Vade et affer michi sagittas.
Si dixero puero: Ecce sagitte intra te sunt, tolle
eas; tu veni ad me, quia pax tibi est et nichil est
mali, vivit Dominus. Sin autem sic locutus fuero puero:
Ecce sagitte ultra te sunt, vade in pace, quia dimi-
sit te Dominus. De verbo autem quod locuti sumus ego et
tu, sit Dominus testis inter me et te usque in sempiter-
num. Absconditus est ergo David in agro. Et
venerunt kalende, et sedit rex ad comeden-
dum panem. Cumque sedisset rex super cathedram suam
secundum consuetudinem que erat iuxta parietem,
surrexit Ionathas, et sedit Abner ex latere

Et requisivit Dominus de manu inimicorum David

Saul, vacuusque apparuit locus David. Et non
est locutus Saul quicquam in die illa. Cogitabat
enim quod forte evenisset ei ut non esset mundus
nec purificatus. Cumque illuxisset dies secunda post
kalendas, rursum vacuus apparuit locus
David. Dixitque Saul ad Ionathan filium suum:
Cur non venit filius Ysai nec heri nec hodie
ad vescendum? Et respondit Ionathas Sauli:
Rogavit me obnixe ut iret in Bethlehem
et ait: Dimitte me quoniam sacrificium sollempne
est in civitate mea; unus enim de fratribus meis accer-
sivit me. Nunc ergo si inveni gratiam in oculis tu-
is, vadam cito et videbo fratres meos. Ob hanc
causam non venit ad mensam regis. Iratus est Saul
adversum Ionatham valde et dixit ei: Filius
mulieris virum rapientis ultro. Numquid ignoro
quia diligis filium Ysay in confusionem tuam et in con-
fusionem ignominiose matris tue? Omnibus
enim diebus quibus filius Ysai vixerit super terram
non stabilieris tu neque regnum tuum. Itaque
iam nunc mitte et adduc eum ad me, quia filius
mortis est. Respondens autem Ionathas Sauli
patri suo, et ait: Quare moritur? Quid fecit?
Et arripuit Saul lanceam ut percuteret eum. Et
intellexit Ionathas quod diffinitum esset a patre
suo ut interficeret David. Surrexit autem Iona-
thas a mensa in ira furoris, et non come-
dit in die kalendarum secunda panem. Contristatus
est enim super David, eo quod confudisset eum pater suus.
Cumque illuxisset mane, venit Ionathas in
agrum iuxta placitum David, et puer parvulus
cum eo. Et ait ad puerum suum: Vade et affer michi
sagittas quas ego iacio. Cumque puer cucurrisset,
iecit aliam sagittam trans puerum. Venit itaque
puer ad locum iaculi ~~iaculi~~ quod miserat Iona-
thas post tergum pueri, et dixit: Ecce ibi est
sagitta ultra te. Clamavitque iterum Iona-
thas post tergum pueri, dicens: Festina velociter,
ne steteris. Collegit autem puer Ionathe
sagittas et attulit ad dominum suum, et quid a-
geretur penitus ignorabat. Tantum David et

ionathas rem nouerant. Dedit g[ite]r ionathas
arma sua puero. et dauid dix[it] ei. Vade et def[er]
ad ciuitatem. Cumq[ue] abiisset puer surrexit da
uid de loco. qui uergebat ad austrum et cadens
pronus in terram adorauit tertio. Et osculantes
se alterutrum fleuerunt pariter. dauid autem amplius.
Dix[it] ergo ionathas ad dauid. Vade in pace.
quecumq[ue] iurauimus ambo in nomine domini dicentes.
Dominus sit inter me et te. et inter semen meum et semen
tuum usq[ue] in sempiternum. Et surrexit dauid et a
biit. Sed et ionathas ingressus est ciuitatem.

XXI

Venit autem dauid nobe ad abi
melech sacerdotem. et obstupuit abi
melech eo quod uenisset dauid. et surrexit obui
am et dix[it] ei. Quare tu solus uenisti et nullus
tecum. Et ait dauid ad abymelech sacerdotem.
Rex precepit mihi sermonem et dix[it]. Nemo sciat
rem. propter quam a me missus es. et cuiusmodi
tibi precepta dederim. Nam et pueris condixi in
illum. et illum locum. Nunc ergo siquid habes ad
manum. uel quinq[ue] panes da mihi aut quicquid
inueneris. Et respondens abymelech sacerdos
ad dauid. ait ei. Non habeo panes layeos ad
manum ad manducandum. sed tantum panem
sanctum. Si mundi sunt pueri maxime a mulieribus
manducent. Et respondit dauid sacerdoti et
dix[it] ei. Et quidem si de mulieribus agitur. conti
nuimus nos ab heri et nudius tertius quando egre
diebamur. et fuerunt uasa puerorum sancta. Porro ui
a hec polluta est. sed et ipsa hodie sanctificabitur
domino in uasis meis. Dedit ergo ei sacerdos sanc
tificatum panem. Neq[ue] enim erat ibi panis ni
si tantum panes propositionis qui sublati fuerant
a facie domini. ut ponerentur panes calidi. E
rat autem ibi quidam uir de seruis saul. in die
illa. intus in tabernaculo domini. et nomen eius doech
ydumeus. potentissimus pastorum saul. Hic
pascebat mulas saul. Dix[it] autem dauid
ad abymelech. Si habes hic ad manum has
tam aut gladium da mihi. quia gladium meum et
arma mea non tuli mecum. sermo enim regis
urgebat. Et dixit sacerdos. Ecce hic gla
dius golyath philistei. quem percussisti in
ualle therebinti est inuolutus pallio
post ephot. Si istum uis tollere. tolle. neq[ue]
enim est alius hic absq[ue] eo. Et ait dauid.
Non est alter huic similis. da mihi eum. Surrexit
itaq[ue] dauid et fugit a facie saul in die
illa et uenit ad achis regem geth. Dixeruntq[ue]
ei serui achis. cum uidissent dauid. Numquid
non iste est rex dauid terre. Nonne huic canta
tabant per choros dicentes. percussit saul mil
le. et dauid decem milia. Posuit autem dauid
sermones istos in corde suo. Et extimuit
ualde a facie achis regis geth. et inmutauit
uultum suum coram achis. et collabebatur inter
manus eorum. et impingebat in hostia porte.
defluebantq[ue] saliue eius in barbam et
cecidit ad hostium ciuitatis. Et ait achis
ad seruos suos. Vidistis hominem insanum. quare
eum adduxistis ad me. An desunt nobis
furiosi. quod introduxistis istum ut fureret me presente. Di
mittite illum hinc ne ingrediatur domum meam.

XXII

Abiit ergo inde dauid et fugit in
speluncam odollam. Quod cum audis
sent fratres eius et omnis domus patris eius de
scenderunt ad eum illuc. Et conuenerunt ad
eum omnes qui erant in angustia constituti et ob
pressi ere alieno. et amaro animo. et factus
est eorum princeps. Fueruntq[ue] cum eo quasi quadrin
genti uiri. Et profectus est dauid inde in mas
pha que est in moab. et dix[it] ad regem moab.
Maneat oro pater meus et mater mea. uobiscum
donec sciam quid faciat mihi deus. Et reliquit
eos ante faciem regis moab. Manseruntq[ue]
apud eum cunctis diebus quibus dauid fuit
in presidio. Dix[it]q[ue] gath propheta ad dauid.
Noli manere in presidio. proficiscere et uade in
terram iuda. Et profectus est dauid et uenit
in saltum areth. Et audiuit saul quod apparu
isset dauid. et uiri qui erant cum eo. Saul

autem cum maneret in gabaa et esset in nemore
quod est in rama, hastam manu tenens cunctique
famuli eius circumstarent eum. ait ad servos
suos qui assistebant ei. Audite me nunc
filii gemini. Numquid omnibus vobis dabit
filius ysai agros et vineas et universos
vos faciet tribunos et centuriones quia con
iurastis adversum me omnes. et non est qui renunti
et mihi. maxime cum et filius meus inierit fedus cum
filio ysai. Et non est qui vicem meam doleat ex
vobis. nec qui annuntiet mihi. eo quod suscitaverit
filius meus servum meum adversum me insi
dians mihi usque hodie. Respondens autem
doech ydumeus qui assistebat et erat primus
inter servos saul. Vidi inquit filium ysai
in nobe apud abymelech filium achitob
sacerdotem qui consuluit pro eo dominum et cibaria
dedit ei. sed et gladium goliath philistei
dedit illi. Misit ergo rex ad accersiendum aby
melech filium achitob sacerdotem et omnem do
mum patris eius sacerdotum qui erant in nobe.
Qui venerunt universi ad regem. Et ait saul
ad abymelech. Audi fili achitob. Qui re
spondit. Presto sum domine. Dixitque ad eum saul.
Quare coniurastis adversum me tu et filius ysai et
dedisti ei panes et gladium et consuluisti pro eo
dominum ut consurgeret adversum me insidiator usque
hodie permanens. Respondensque abymelech
regi ait. Et quis in omnibus servis tuis sicut
david fidelis et gener regis et pergens ad im
perium tuum et gloriosus in domo tua. Num ho
die cepi pro eo consulere dominum. Absit hoc a me.
Non suspicetur rex adversus servum suum rem hu
iuscemodi in universa domo patris mei. Non enim
scivit servus tuus quicquam super hoc negocio
vel modicum vel grande. Dixitque rex. Morte mo
rieris abymelech tu et omnis domus patris
tui. Et ait rex emissariis qui circumstabant e
um. Convertimini et interficite sacerdotes domini.
Nam manus eorum cum david est. scientes quod fugi
sset et non indicaverunt mihi. Noluerunt autem servi
regis extendere manum suam in sacerdotes domini. Et
ait rex ad doech. Convertere tu et irrue in sacerdo
tes domini. Conversusque doech ydumeus irruit
in sacerdotes domini et trucidavit in die illa octogin
ta quinque viros vestitos ephot lineo. Nobem
autem civitatem sacerdotum percussit in ore gladii vi
ros et mulieres parvulos ac lactantes. bovem
et asinum et ovem in ore gladii. Evadens autem un
us filius abymelech filii achitob cuius nomen erat
abyathar. fugit ad david et annuntiavit ei
quod occidisset saul sacerdotes domini. Et ait david
ad abyathar. Sciebam in die illa cum esset ibi
doech ydumeus. quod procul dubio annuntiaret sa
uli. Ego sum reus omnium animarum patris tui. mecum (mane)
ne timeas. Si quis quesierit animam meam queret et
animam tuam. mecumque servabis. XXIII

Et annuntiaverunt dicentes ad david. Ec
ce philistiim oppugnant ceilam et diripiunt
areas. Consuluit ergo david dominum dicens. Num
vadam et percutiam philisteos istos. Et ait dominus
ad david. Vade et percuties philisteos et sal
vabis ceila. Et dixerunt viri qui erant cum da
vid ad eum. Ecce nos hic in iudea consistentes
timemus. quanto magis si ierimus in ceila adversus
agmina philistinorum. Rursum ergo david con
suluit dominum. Qui respondens ei ait. Surge
et vade in ceila. Ego enim tradam philisteos in
manus tuas. Abiit ergo david et viri eius in ceilam
et pugnavit adversum philisteos et abegit
iumenta eorum et percussit eos plaga magna.
Et salvavit david habitatores ceile. Porro eo
tempore quo fugiebat abyathar filius abyme
lech ad david in ceilam ephot secum habens de
scenderat. Nuntiatum est autem saul quod venisset da
vid in ceilam. Et ait saul. Tradidit eum dominus
in manus meas. Conclususque est introgressus ur
bem in qua porte et sere sunt. Et precepit saul omni
populo ut ad pugnam descenderent in ceilam.
et obsiderent david et viros eius. Quod cum didi
cisset david quod preparasset ei saul clam malum. di
xit ad abyathar sacerdotem. Applica ephot.

Et ait david. Domine deus israel audivit famam servus tuus quod disponat saul venire ad ceilam. ut evertat urbem propter me. Si tradent me viri ceile in manus eius. et si descendet saul sicut audivit servus tuus domine deus israel indica servo tuo. Et ait dominus. Descendet. Dixitque rursus david. Si tradent me viri ceile et viros qui sunt mecum in manu saul. et dixit dominus. Tradent. Surrexit ergo david et viri eius qui durem et egressi de ceila. huc atque illuc vagabantur incerti. Nuntiatumque est saul quod fugisset david de ceila et salvatus esset. quam ob rem dissimulavit exire. Morabatur autem david in deserto in locis firmissimis mansitque in monte solitudinis ziph in monte opaco. Querebat tamen eum saul cunctis diebus. et non tradidit eum deus in manus suas. Et vidit david quod egressus esset saul. ut quereret animam eius. Porro david erat in deserto ziph in silva. Et surrexit ionathas filius saul. et abiit ad david in silvam. et confortavit manus eius in domino dixitque ei. Ne timeas. Neque enim inveniet te manus saul patris mei. et tu regnabis super israel. et ego ero tibi secundus. Sed et saul pater meus scit hoc. Percusserunt ergo ambo fedus coram domino. Mansitque david in silva. ionathas autem reversus est in domum suam. Ascenderunt autem ziphei ad saul in gabaa dicentes. Nonne david ecce latitat apud nos in locis tutissimis silve. in colle achille que est ad dexteram deserti. Nunc ergo sicut desideravit anima tua ut descenderes descende. Nostrum autem erit ut tradamus eum in manus regis. Dixitque saul. Benedicti vos a domino quia doluistis vicem meam. Abite ergo et diligentius preparate. et curiosius agite et considerate locum ubi sit pes eius velociter et quis viderit eum ibi. Recogitat enim de me quod callide insidier ei. Considerate et videte omnia latibula eius in quibus absconditur. et revertimini ad me ad rem certam ut vadam vobiscum. Quod si etiam in terram se abstruxerit. perscrutabor eum in cunctis milibus iuda. At illi surgentes abierunt in ziph ante saul. David autem et viri eius erant in deserto maon in campestribus ad dexteram iesimuth. Iuit ergo saul et socii eius ad querendum eum. Et nuntiatum est david. Statimque descendit ad petram et versabatur in deserto maon. Quod cum audisset saul. persecutus est david in deserto maon. et ibat saul ex latere montis ex parte una. david autem et viri eius erant in latere montis ex parte altera. Porro david desperabat se posse evadere saul. Itaque saul et viri eius in modum corone cingebant david et viros eius ut caperent eos. Et nuntius venit ad saul dicens. Festina et veni. quoniam infuderunt se philistiim super terram. Reversus ergo saul desistit persequi david. et perrexit in occursum philistiim. propter hoc vocaverunt locum illum petram dividentem.

XXIIII

Ascendit ergo david inde et habitavit in locis tutissimis engaddi. Cumque reversus esset saul postquam persecutus est philisteos. nuntiaverunt ei dicentes. Ecce david in deserto est engaddi. Assumens ergo saul tria milia electorum virorum ex omni israel. perrexit ad investigandum david et viros eius. etiam super abruptissimas petras que solis ibicibus pervie sunt. Et venit ad caulas ovium que se offerebant vianti. Eratque ibi spelunca quam ingressus est saul ut purgaret ventrem. Porro david et viri eius in interiori parte spelunce latebant. Et dixerunt servi david ad eum. Ecce dies de qua locutus est dominus ad te. Ego tradam inimicum tuum ut facias ei sicut placuerit in oculis tuis. Surrexit ergo david et precidit oram clamidis saul silenter. Post hec percussit cor suum david. eo quod abscidisset oram clamidis saul. Dixitque ad viros suos. Propitius sit mihi dominus ne faciam hanc rem domino meo christo domini. ut mittam manum meam in eum. quia christus domini est. Vivit dominus quia nisi dominus percusserit eum aut dies eius venerit ut mo

perit

riaū. aut descēdēs in plio. Propitius sit m(ichi)
dn̄s. ne mittā manū meā in xp̄m dn̄i mittā.
Et confregit dauid uiros suos sermonibȝ.
ʒ nō pmisit eos vt̄ surgerent in saul. Por
ro saul exurgens de spelunca pgebat cep
to itinē. Surrexit autē ʒ dauid pōt eū
ʒ egressus de spelunca. clamauit post ter
gum saul dicēs. Dn̄e mi rex. Et respex̄
saul post se. Et inclinās se dauid pnus
in terram adorauit. Et dix̄ ad saul. Quid
audis hominū loquentiū. dauid quērit ma
lū aduersū te. Ecce hodie uiderūt oculi
tui qr̄ tradidit te dn̄s ī manu mea ī spe
lunca ʒ cogitaui ut occidē te. ß pepcit oculus
meus tibi. Dixi enī. nō extendā manū me
am ī dn̄m meū. qr̄ xp̄c dn̄i ē. Quin po
tius pr̄ mi uide ʒ cognosce oram clamī
dis tue. ꝗ nolui extendē meā inte. Ani
maduerte ʒ uide qm̄ nō est ī manu mea
malū. neqȝ iniquitas. neqȝ peccaui ī te.
Tu autē insidiaris anime mee. vt̄ aufe
ras eam. Iudicet dn̄s int̄ me ʒ te. ʒ ul
ciscatur me dn̄s ex te. manꝰ autē mea nō
sit in te. Sic ʒ in puerbio antiquorū dicitur.
Ab impiis egrediet̄ impietas. Manꝰ
autē mea nō sit inte. Quē psequeris rex isrl̄.
quē psequeris. Canē mortuū psequeris ʒ pulicē
unū. Sit dn̄s iudex int̄ me ʒ te. Et ui
deat ʒ iudicet causā meā. ʒ eruat me de
manu tua. Cū autē cōplesset dauid loquēs
sermones huiuscemodi ad saul. dixit saul. Nūquid
vox tua ē hec fili mi o dauid. Et leuauit
saul vocē suā ʒ fleuit. Dixitqȝ dauid. Iu
stior tu es qm̄ ego. Tu enī tribuisti mi bo
na. ego autē reddidi tibi mala. Et tu indi
casti mi hodie q̄ feceris mi bona. quomō
tradiderit me dn̄s ī manu tua. ʒ nō occidi
me. Quis enī cū inuenerit inimicū suū di
mittet eū ī uia bona. Sȝ dn̄s reddat tibi
uicissitudinē hanc pro eo qr̄ ego operatꝰ es ī me
Et sicut nūc scio qr̄ certissime regnaturꝰ sis.

hodie

in manū mea qm̄ cū pcidem summitatem
clamidis tue

ʒ habiturꝰ in manu tua regnū isrl̄. iu
ra m(ichi) in dn̄o ne deleas semē meū post
me. neqȝ auferas nomē meū de domo pa
tris mei. Et iurauit dauid sauli. Abijt
ergo saul ī domū suā ʒ dauid ʒ uiri eiꝰ
ascenderūt ad tutiora loca. XXV

Mortuus ē autē samuel. ʒ cōgregati
sūt uniūsi isrl̄. ʒ planxerūt eū. ʒ sepe
lierūt eū in domo sua ī ramatha. Cōsur
gensqȝ dauid descendit in desertū faran.
Erat autē uir quispiā in solitudine maon
ʒ possessio eius ī carmelo ʒ homo ille ma
gnus nimis. Erantqȝ oues ei tria milia et
mille capre. Et accidit ut tonderet̄ gregē eiꝰ
ī carmelo. Nomē autē uiri illiꝰ erat nabal. ʒ
nomē uxoris eius. abigail. Eratqȝ mulier
illa prudentissima ʒ speciosa. Porro uir eiꝰ
durus ʒ pessimꝰ ʒ malitiosꝰ. erat autē de
genē caleph. Cū ergo audisset dauid in deserto
qr̄ tonderet nabal gregē suū. misit decē iu
uenes ʒ dix̄ eis. Ascendite ī carmelū. ʒ ve
nietis ad nabal. ʒ salutabitis eū ex noīe
meo pacifice ʒ sic dicetis ei. Sit fratribȝ me
is ʒ tibi pax. ʒ domui tue pax. ʒ omībȝ q̄
cūqȝ habes sit pax. Ex militis qr̄ tuis saluos
faciēs tuos ʒ omīa tua. Audiui qd̄ tonde
rēt pastores tui greges tuos qui erāt nob
cū in deserto nūquā eis molesti fuimꝰ nec
aliqn̄ defuit eis quicq̄ omī tp̄e de grege
quo fuerūt nobcū ī carmelo. Interroga pu
eros. ʒ indicabūt tibi. Nūc ergo inueniāt
pueri tui grām ī oculis tuis. In die enī bō
veni mꝰ ad te. qr̄ cūqȝ inuenerit manꝰ tua
da seruis tuis ʒ filio tuo dauid. Cūqȝ venis
sent pueri dd̄. locuti sūt ad nabal omīa ūba
hec ex noīe dauid. ʒ siluerūt. Respōdēs
autē nabal pueris dauid. ʒ ait. Quis est
dauid. Et quis ē filiꝰ ysay. Hodie incre
uerūt serui. qui fugiūt dn̄os suos. Tollā
ergo panes meos. ʒ aquas meas. ʒ carnes
pecorū q̄ occidi tonsoribȝ meis. ʒ dabo ui

ris quos nescio unde sint. Regressi sunt itaque
pueri David per viam suam, et reversi venerunt
et nuntiaverunt ei omnia verba quae dixerat eis Na-
bal. Tunc David ait pueris suis. Accingatur
unusquisque gladio suo. Et accincti sunt singuli
gladiis suis. et accinctus est David ense
suo et secuti sunt David quasi quadringenti viri.
Porro ducenti remanserunt ad sarcinas.
Abigail autem uxori Nabal nuntiavit unus de
pueris dicens. Ecce misit nuntios David de de-
serto ut benedicerent domino nostro et aversatus est eos.
Homines isti boni satis fuerunt nobis et non
molesti. nec quicquam aliquando de grege periit omni
tempore. quo fuimus conversati cum eis in deserto.
Pro muro erant nobis tam in nocte quam in die,
omnibus diebus quibus pavimus apud eos gre-
ges. Quam ob rem considera et recogita quid fa-
cias. quoniam completa est malitia adversum vi-
rum tuum. et adversus domum tuam et ipse est filius Be-
lial ita ut nemo ei possit loqui. Festinavit
igitur Abigail et tulit ducentos panes et duos
utres vini et quinque arietes coctos. et quinque
sata polente. et centum ligaturas uve pas-
se. et ducentas massas caricarum et imposuit
super asinos. Dixitque pueris suis. Precedite
me. et ecce ego post tergum sequar vos. Viro
autem suo Nabal non indicavit. Cum ergo ascen-
disset asinum et descenderet ad radices montis
David et viri eius descendebant in occursum
eius. Quibus et illa occurrit. Et ait David.
Vere frustra servavi omnia que huius erant in
deserto. et non periit quicquam de cunctis que ad eum
pertinebant. et reddidit mihi malum pro bono. Hec
faciat Deus inimicis David et hec addat. si re-
liquero de omnibus que ad eum pertinent usque mane
mingentem ad parietem. Cum autem vidisset Abi-
gail David festinavit et descendit de asino. et pro-
cidit coram David super faciem suam. et adoravit
super terram. Et cecidit ad pedes eius. et dixit.
In me sit domine mi hec iniquitas. Loquatur
obsecro ancilla tua in auribus tuis et audi verba

famule tue. Non ponat oro dominus meus
rex cor suum super virum istum iniquissimum Na-
bal quia secundum nomen suum stultus est. et est stul-
titia cum eo. Ego autem ancilla tua non vidi
pueros tuos domine mi quos misisti. Nunc
ergo domine mi vivit Dominus. et vivit anima tu-
a qui prohibuit te ne venires in sanguinem
et salvavit manum tuam tibi. Et nunc fiant
sicut Nabal inimici tui. et qui querunt domino
meo malum. Quapropter suscipe benedictionem hanc
Quam attulit ancilla tua. tibi domino meo.
et da pueris qui sequuntur te dominum meum. Et
aufer iniquitatem famule tue. Faciens enim
faciet Dominus tibi domino meo domum fidelem. quia pre-
lia Domini domine mi tu preliaris. Malitia ergo non
inveniatur in te. omnibus diebus vite tue. Si
enim surrexerit homo persequens te. et querens a-
nimam tuam. erit anima domini mei custodita. quasi
in fasciculo viventium apud Dominum Deum tuum.
Porro anima inimicorum tuorum rotabitur quasi in im-
petu et circulo funde. Cum ergo fecerit tibi Dominus do-
mino meo omnia que locutus est bona de te
et constituerit te ducem super Israel. non erit tibi hoc in
singultum et in scrupulum cordis domino meo
quod effuderis sanguinem innoxium aut ipse
te ultus fueris. Et cum benefecerit Dominus domino meo.
recordaberis ancille tue. et bene facies ei. Et
ait David ad Abigail. qui misit te hodie
in occursum meum. et benedictum eloquium tuum. et
benedicta tu que prohibuisti me hodie ne irem
ad sanguinem. et ulciscerer me manu mea.
Alioquin vivit Dominus Deus Israel. qui prohibuit
me ne malum facerem tibi. nisi cito venisses in
occursum mihi. non remansisset Nabal usque ad
lucem matutinam. mingens ad parietem.
Suscepit ergo David. de manu eius omnia
que attulerat ei. Dixitque ei. Vade pacifice in
domum tuam. ecce audivi vocem tuam et hono-
ravi faciem tuam. Venit autem Abigail ad Nabal
et ecce erat ei convivium regis. et cor Nabal
iocundum. Erat enim ebrius nimis et indicavit

in domo eius quasi convivium

benedictus Dominus Deus Israel

et vbū pusillū aut grande usq; mane.
Diluculo autē cū iam digessisset nabal
vinū indicauit ei uxor sua vba hec. et e
mortuū ē cor eī intrinsecꝰ. et factꝰ ē q̄si la
pis. Cūq; ptransissent decē dies. pcussit
dñs nabal. et mortuus ē. Qd cū audis
set dauid mortuū nabal ait. Bndc̄s dñs
qui iudicauit cām obpbrii mei de manu
nabal. et seruū suū custodiuit a malo. et mali
am nabal reddidit dñs sup capud eius.
Misit g° dauid et locutꝰ ē ad abygail. ut
sumeret eam sibi ī uxorē. Et uenerūt pu
eri dauid ad abygail ī carmelū et locuti
sūt ad eam dicētes. Dauid misit nos ad
te. ut accipiat te sibi ī uxorē. Que cōsur
gens adorauit pna ī terram et ait. Ecce
famula tua sit ī ancillā ut lauet pedes s
uor dñi mei. Et festinauit. et surrexit aby
gail. et ascendit sup asinū. et q̄nq; puelle
ierūt cū ea. pedissequę eius. et secuta est
nūtios dauid. et fcā est illi uxor. Sꝫ et a
chinoen accepit dauid de gezrahel et
fuit utraq; uxor eius. Saul autē dedit
michol filiā suā uxorē dauid. falti uiro
filio lathis qui erat de gallym. XXVI

Et uenerūt ziphei ad saul ī gaba
a dicētes. Ecce dauid absconditus ē
apud nos ī colle achile. qui ē ex aduso
solitudinis. Et surrexit saul et descend'
ī desertū ziph. et cū eo tria milia viror
de electis isrl. ut q̄reret dauid in deserto
ziph. Et castmetatꝰ ē saul ī gabaa
achyle q̄ erat ex aduso solitudinis ī uia.
Et surrexit. Dauid autē habitabat ī deserto.
Videns autē qd uenisset saul post se ī deser
tū misit exploratores. et didicit qd venisset
certissime. Et surrexit dauid clam et venit
ad locū ubi erat saul. Cūq; vidisset locū
in quo dormiebat saul. et abner filiꝰ ner prin
ceps milicie eī et saulem dormientē ī ten
torio et reliquū wlgus per circuitū eī. ait
dauid ad achimelech etheū. et abysai fi
liū saruie frem ioab dicēs. Quis ueniet
descendet mecū ad saul ī castra. Dixitq;
abysai. Ego descendam tecū. Venerūt ergo
dauid et abysai ad ppl'm nocte. et īuenerūt
saul iacentē et dormientē ī tentorio et ha
stam fixā ī trā ad caput eius. Abner aūt
et ppl'm dormientes ī circuitu eī. Dixitq; aby
sai ad dauid. Conclusit ds hodie inimi
cū tuū ī manꝰ tuas. Nūc g° pfodiam eū lan
cea semel ī tra. et scdo opꝰ nō erit.
Et dix' dauid ad abysai. Ne interficias eū. Qs
enī extendit manū suā ī xpm dñi et in
nocens erit? Et dix' dauid. Viuit dñs. qr
nisi dñs pcusserit eū aut dies mortis eius
venerit ut moriat aut ī prelium descendēs
perierit. ppicius sit mi dñs ne extendā ma
nū meā ī xpm dñi. Nūc g° tolle hastā
q̄ est ad capud eius et cyphū aque. et abe
amus. Tulit g° dauid hastā et cyphū aq̄ q̄
erat ad cap' saul et abierūt. Et nō erat q's
q̄ui qui uideret et intelligeret et euigilaret.
sꝫ omēs dormiebāt. qr sopor dñi irruerat
sup eos. Cūq; trāsisset dauid ex aduso. et
stetisset ī uertice montis de longe et eēt grāde
inter uallū int eos. clamauit dauid ad
ppl'm et ad abner filiū ner dicēs. Nōne
respondebis abner? Et respondens abner
ait. Quis es tu qui clamas. et inquietas
regē? Et ait dauid ad abner. Nūquid
nō uir tu es. et quis alius similis tui ī isrl?
Quare g° nō custodisti dñm tuū regem?
Ingressus ē enī unꝰ de turba ut interficie
ret regē dñm tuū. Non ē bonū hoc qd
fecisti. Viuit dñs qm filii mortis estis
uos qui nō custoditis dñm urm xpm dñi.
Nūc ergo uide ubi sit hasta regis. et ubi
ē cyphus aq̄. qui erat ad capud eius. Con
gnouit aūt saul uocē dauid et dix'. Nūm
uox tua ē hec fili mi dauid. Et ait dauid.
Vox mea dñe mi rex. Et ait. Quā ob rē

dominus meus rex persequitur servum suum. Quid feci, aut quid est in manu mea mali? Nunc igitur audi oro domine mi rex verba servi tui. Si dominus incitat te adversum me, odoretur sacrificium. Si autem filii hominum, maledicti sunt in conspectu domini, qui eiecerunt me hodie, ut non habitem in hereditate domini dicentes: Vade, servi diis alienis. Et nunc non effundatur sanguis meus in terram coram domino. Quia egressus est rex israel ut querat pulicem unum, sicut persequitur perdix in montibus. Et ait saul. Peccavi, revertere fili mi david. Nequaquam enim ultra male faciam tibi, eo quod preciosa fuerit anima mea in oculis tuis hodie. Apparet enim quod stulte egerim et ignoraverim multa nimis. Et respondens david ait. Ecce hasta regis. Transeat unus de pueris regis et tollat eam. Dominus autem retribuet unicuique secundum iusticiam suam et fidem. Tradidit enim te dominus hodie in manu mea et nolui levare manum meam in christum domini. Et sicut magnificata est anima tua hodie in oculis meis, sic magnificetur anima mea in oculis domini, et liberet me de omni angustia. Ait ergo saul ad david. Benedictus es tu fili mi david. Et quidem faciens facies, et potens poteris. Abiit autem david in viam suam, et saul reversus est in locum suum.

XXVII

Et ait david in corde suo. Aliquando incidam uno die in manus saul. Nonne melius est ut fugiam et salver in terra philistinorum, ut desperet saul cesseque me querere in cunctis finibus israel? Fugiam ergo manus eius. Et surrexit david et abiit ipse et sexcenti viri cum eo ad achis filium moab regem geth. Et habitavit david cum achis in geth, ipse et viri eius et domus eius, david et due uxores eius, achinoem iezrahelites et abigail uxor nabal carmeli. Et nunciatum est saul quod fugisset david in geth, et non addidit ultra ut quereret eum. Dixit autem david ad achis. Si inveni gratiam in oculis tuis, detur mihi locus in una urbium regionis huius ut habitem ibi. Cur enim manet servus tuus in civitate regis tecum? Dedit itaque ei achis in die illa sicelech. Propter quam causam facta est sicelech regum iuda usque in diem hanc. Fuit autem numerus dierum quibus habitavit david in regione philistinorum quatuor mensium. Et ascendebat david et viri eius et agebant predas de gessuri et de gerzi et de amalechitis. Hii enim pagi habitabantur in terra antiquitus euntibus sur usque ad terram egypti. Et percutiebat david omnem terram, nec relinquebat viventem virum et mulierem. Tollensque oves et boves et asinos et camelos et vestes revertebatur et veniebat ad achis. Dicebat autem ei achis. In quem irruistis hodie? Respondebat ei david. Contra meridiem iude et contra meridiem ierameel et contra meridiem ceni. Virum et mulierem non vivificabat david nec adducebat in geth dicens. Ne forte loquantur adversum nos. Hec fecit david. Et hoc erat decretum illi cunctis diebus quibus habitavit in regione philistinorum. Credidit ergo achis david dicens. Multa mala operatus est contra populum suum israel; erit igitur mihi servus sempiternus.

XXVIII

Factum est autem in diebus illis congregaverunt philistiim agmina sua ut prepararentur ad bellum contra israel. Dixitque achis ad david. Sciens nunc scito quoniam mecum egredieris in castris tu et viri tui. Dixitque david ad achis. Nunc scies que facturus est servus tuus. Et ait achis ad david. Et ego custodem capitis mei ponam te cunctis diebus. Samuel autem mortuus est, planxitque eum omnis israel et sepelierunt eum in ramatha urbe sua. Et saul abstulit magos et ariolos de terra. Et interfecit eos qui phitonem habebant in ventre. Congregatique sunt philistiim et castrametati sunt in suna. Congregavit autem et saul universum israel et venit in gelboe. Et vidit saul castra philistiim et timuit, et expavit cor eius nimis. Consuluitque dominum, et non respondit ei neque per somnia neque per sacerdotes neque per prophetas.

Dixitque saul servis suis. Querite mihi mulierem habentem phitonem et vadam ad eam et sciscitabor per illam. Et dixerunt servi eius ad eum. Est mulier habens phitonem in endor. Mutavit ergo habitum suum. vestitusque est aliis vestimentis. et abiit ipse et duo viri cum eo veneruntque ad mulierem nocte. et ait. Divina mihi in phitone. et suscita mihi quem dixero tibi. Et ait mulier ad eum. Ecce tu nosti quanta fecerit saul. et quomodo eradicaverit magos et ariolos de terra. Quare ergo insidiaris anime mee ut occidar? Et iuravit ei saul in domino dicens. Vivit dominus quia non eveniet tibi quicquam mali propter hanc rem. Dixitque ei mulier. Quem suscitabo tibi? Qui ait. Samuelem mihi suscita. Cum autem vidisset mulier samuelem. exclamavit voce magna. et dixit ad saul. Quare imposuisti mihi? Tu es enim saul. Dixitque ei rex. Noli timere. Quid vidisti? Et ait mulier ad saul. Deos vidi ascendentes de terra. Dixitque ei. Qualis est forma eius? Que ait. Vir senex ascendit. et ipse amictus est pallio. Intellexit ergo saul quod samuel esset. et inclinavit se super faciem suam in terra et adoravit. Dixit autem samuel ad saul. Quare inquietasti me ut suscitarer? Et ait saul. Coartor nimis. siquidem philistiim pugnant adversum me. et deus recessit a me et exaudire noluit me neque in manu prophetarum neque per somnia. Vocavi ergo te ut ostenderes mihi quid faciam. Et ait samuel. Quid interrogas me. cum dominus recesserit a te. et transierit ad emulum tuum? Faciet enim tibi dominus sicut locutus est in manu mea. et scindet regnum tuum de manu tua. et dabit illud proximo tuo david. quia non obedisti voci domini. neque fecisti iram furoris eius in amalech. Ideo quod pateris. hodie fecit tibi dominus. et dabit dominus etiam israel tecum in manu philistiim. Cras autem tu et filii tui mecum eritis. sed et castra israel tradet dominus in manu philistiim. Statimque saul cecidit porrectus in terram. extimuerat enim verba samuelis. Et robur non erat in eo. quia non comederat panem tota die illa. Ingressa est itaque mulier ad saul. Conturbatus enim erat valde. Dixitque ad eum. Ecce obedivit ancilla tua voci tue. et posui animam meam in manu mea. et audivi sermones tuos quos locutus es ad me. Nunc igitur audi et tu vocem ancille tue. ut ponam coram te buccellam panis. et comedens convalescas. et possis iter facere. Qui renuit et ait. Non comedam. Coegerunt autem eum servi sui et mulier. et tandem audita voce eorum surrexit de terra. et sedit super lectum. Mulier autem illa habebat vitulum pascualem in domo sua. et festinavit et occidit eum. Tollensque farinam miscuit eam. et coxit azima. et posuit ante saul et ante servos eius. Qui cum comedissent surrexerunt. et ambulaverunt tota nocte illa.

XXIX

Congregata sunt ergo philistiim universa agmina in afech. Sed et israel castrametatus est super fontem qui erat in iezrahel. Et satrape quidem philistiim incedebant in centuriis et milibus. David autem et viri eius erant in novissimo agmine cum achis. Dixeruntque principes philistiim ad achis. Quid sibi volunt hebrei isti? Et ait achis ad principes philistiim. Num ignoratis david qui fuit servus saul regis israel. et est apud me multis diebus vel annis. et non inveni in eo quicquam ex die qua transfugit ad me usque ad diem hanc? Irati sunt autem adversus eum principes philistiim et dixerunt ei. Revertatur vir iste et sedeat in loco suo in quo constituisti eum. et non descendat nobiscum in prelium. ne fiat nobis adversarius cum preliari ceperimus. Quomodo enim aliter poterit placare dominum suum nisi in capitibus nostris? Nonne iste est david cui cantabant in choro dicentes. Saul percussit in milibus suis. et david in decem milibus suis? Vocavit ergo achis david et ait ei. Vivit dominus quia rectus es tu et bonus in conspectu meo. et exitus tuus et introitus tuus mecum est in castris. et non inveni in te quicquam mali ex die qua venisti ad me usque ad diem hanc. Sed satrapis non places. Revertere ergo et vade

in pace et non offendas oculos satraparum philistiim. Dixitque david ad achis. Quid enim feci? Et quid invenisti in me servo tuo a die qua fui in conspectu tuo usque ad diem hanc, ut non veniam et pugnem contra inimicos domini mei regis. Respondens autem achis locutus est ad david. Scio quia bonus es tu in oculis meis sicut angelus dei. Sed principes philistiim dixerunt: Non ascendet nobiscum in prelium. Igitur surge mane tu et servi tui qui venerunt tecum, et cum de nocte surrexeritis et ceperit dilucescere, pergite. Surrexit itaque de nocte david ipse et viri eius ut proficiscerentur mane et reverterentur ad terram philistiim. Philistiim autem ascenderunt in iezrahel.

XXX

Cumque venisset david et viri eius in siceleg die tertia, amalechite impetum fecerant ex parte australi in siceleg, et percusserant siceleg et succenderant eam igni et captivas duxerant mulieres ex ea a minimo usque ad magnum, et non interfecerant quemquam, sed secum duxerant et pergebant itinere suo. Cum ergo venisset david et viri eius ad civitatem et invenissent eam succensam igni, et uxores suas et filios suos et filias ductas esse captivas, levaverunt david et populus qui erat cum eo voces suas et plaxerunt donec deficerent in eis lacrime. Siquidem et due uxores david captive ducte fuerant, achinoem iezrahelites et abigail uxor nabal carmeli. Et contristatus est valde david. Volebat enim populus lapidare eum quia amara erat anima unius cuiusque viri super filiis et filiabus. Confortatus est autem david in domino deo suo, et ait ad abiathar sacerdotem filium abimelech: Applica ad me ephoth. Et applicavit abyathar ephot ad david. Et consuluit david dominum dicens: Persequar latrunculos hos, et comprehendam eos an non? Dixitque ei dominus: Persequere. Absque dubio enim comprehendes eos et excuties predam. Abiit ergo david ipse et sexcenti viri qui erant cum eo, et venerunt usque ad torrentem besor, et lassi quidam substiterunt. Persecutus est autem david ipse et quadringenti viri. Substiterant enim ducenti qui lassi transire non poterant torrentem besor. Et invenerunt virum egyptium in agro et adduxerunt eum ad david, dederuntque ei panem ut comederet et ut biberet aquam, sed et fragmen masse caricarum et duas ligaturas uve passe. Que cum comedisset reversus est spiritus eius et refocillatus est. Non enim comederat panem neque biberat aquam tribus diebus et tribus noctibus. Dixitque ei david: Cuius es tu vel unde, aut quo pergis? Qui ait: Puer egyptius ego sum, servus viri amalechite. Dereliquit enim me dominus meus quia egrotare cepi nudius tertius. Siquidem nos erupimus ad australem plagam cerethi et contra iudam et ad meridiem caleb, et siceleg succendimus igni. Dixitque ei david: Potes me ducere ad cuneum istum? Qui ait: Iura mihi per deum quod non occidas me et non tradas in manus domini mei, et ducam te ad cuneum istum. Et iuravit ei david. Qui cum adduxisset eum, ecce illi discumbebant super faciem universe terre comedentes et bibentes et quasi festum celebrantes diem pro cuncta preda et spoliis que ceperant de terra philistiim et de terra iuda. Et percussit eos david a vespere usque ad vesperam alterius diei, et non evasit ex eis quisquam nisi quadringenti viri adolescentes qui ascenderant camelos et fugerant. Eruit ergo david omnia que tulerant amalechite, et duas uxores suas eruit. Nec defuit quisquam a parvo usque ad magnum, tam de filiis quam de filiabus et de spoliis, et quecumque rapuerant omnia reduxit david. Et tulit universos greges et armenta et minavit ante faciem suam. Dixeruntque: Hec preda david. Venit autem david ad ducentos viros qui lassi fuerant nec sequi potuerant david, et sedere eos iusserat in torrente besor. Qui egressi sunt obviam david et populo qui erat cum eo.

cum · aut · ad

aucq

Accedens autem david ad ppłm salutavit eos pacifice. Respondens autem omnis vir pessimus et iniquus de viris qui erant cum david. et dixerunt. Non dabimus eis quicquam de preda quam eruimus quia non venerunt nobiscum. Sed sufficiat unusquisque uxor sua et filii. quos cum acceperint recedant. Dixit autem david. Non sic facietis fratres mei de hiis que tradidit dominus nobis et custodivit nos. et dedit latrunculos qui eruperant adversum nos in manus nostras. Nec audiet vos quisquam super sermone hoc. Equa enim pars erit descendentis ad prelium et remanentis ad sarcinas. et similiter divident. Et factum est hoc ex die illa et deinceps constitutum et prefinitum et quasi lex in israel usque in diem hanc. Venit ergo david in siceleg et misit dona de preda senioribus iuda, proximis suis dicens. Accipite benedictionem de preda hostium domini. His qui erant in bethel et qui in ramoth ad meridiem et qui in gethor et qui in aroer et qui in sephamoth et qui in escama. et qui in urbibus ceni. et qui in moramma. et qui in rechal. et qui in urbibus ieramehel. et qui in lavecasan. et qui in athach. et qui in ebron et reliquis qui erant in hiis locis. in quibus commorati fuerant david ipse et viri eius.

XXXI

Philistiim autem pugnabant adversum israel. et fugerunt viri israel ante faciem philistiim et ceciderunt interfecti in monte gelboe. Irrueruntque philistiim in saul et in filios eius. et percusserunt ionathan et aminadab et melchisue filios saul. Totumque pondus prelii versum est in saul. et consecuti sunt eum viri sagittarii. et vulneratus est vehementer a sagittariis. Dixitque saul ad armigerum suum. Evagina gladium tuum. et interfice me. ne forte veniant incircumcisi isti. et interficiant me illudentes mihi. Et noluit armiger eius. fuerat enim timore nimio perterritus. Arripuit itaque saul gladium et irruit super eum. Quod cum vidisset armiger eius. videlicet quod mortuus esset saul. irruit etiam ipse super gladium suum. et mortuus est cum eo. Mortuus est ergo saul et tres filii eius. et armiger illius et universi viri eius in die illa pariter. Videntes autem filii israel. qui erant trans vallem et trans iordanem quod fugissent viri israelite et quod mortuus esset saul. et filii eius relinquerunt civitates suas. et fugerunt. Veneruntque philistiim. et habitaverunt ibi. Facta autem die altera venerunt philistiim ut spoliarent interfectos. et invenerunt saul. et tres filios eius iacentes in monte gelboe. et preciderunt caput saul et spoliaverunt eum armis et miserunt in terram philistinorum per circuitum. ut annunciaretur in templo ydolorum et in populis. Et posuerunt arma eius in templo astaroth. corpus vero eius suspenderunt in muro bethsan. Quod cum audissent habitatores iabes galaad quecumque fecerant philistiim saul. Surrexerunt omnes viri fortissimi et ambulaverunt tota nocte. et tulerunt cadaver saul. et cadavera filiorum eius de muro bethsan veneruntque iabes. et combusserunt ea ibi. Et tulerunt ossa eorum. et sepelierunt in nemore iabes et ieiunaverunt septem diebus. Explicit liber regum .I.

Incipit liber regum .II.

Factum est autem postquam mortuus est saul. ut david reverteretur a cede amalech et maneret in siceleg dies duos. In die autem tercia apparuit homo veniens de castris saul veste conscissa. et pulvere aspersus caput. Et ut venit ad david cecidit super faciem suam et adoravit. Dixitque ad eum david. Unde venis? Qui ait ad eum. De castris israel fugi. Et ait ad eum david. Quod est verbum quod factum est. Indica michi. Qui ait. Fugit populus ex prelio. et multi corruentes ex populo mortui sunt. Sed et saul et ionathas filius eius interierunt. Dixitque david ad adolescentem qui nunciabat ei. Unde scis quia mortuus est saul. et ionathas filius eius. Ait adolescens qui nunciabat ei. Casu veni in montem gelboe et saul incumbebat super hastam suam. Porro currus et equites appropinquabant ei. Et conversus post tergum suum. vidensque me vocavit. Cui cum respondissem assum. dixit michi. Quisnam es tu. Et aio ad eum. Amalechites sum.

Et locutus est mihi. Sta super me et interfice me. quoniam tenent me angustie. et adhuc tota anima mea in me est. Stansque super illum occidi eum. Sciebam enim quod vivere non poterat post ruinam. Et tuli dyadema quod erat in capite eius et armillam de brachio accepi illius. et attuli ad te dominum meum huc. Apprehendens autem david vestimenta sua scidit. omnesque viri qui erant cum eo planxerunt et fleverunt et ieiunaverunt usque ad vesperam super saul et super ionathan filium eius. et super populum domini. et super domum israel. eo quod corruissent gladio. Dixitque david ad iuvenem. qui nuntiaverat ei. Unde es. Qui respondit. filius hominis advene amalechite ego sum. Et ait ad eum david. Quare non timuisti mittere manum tuam ut occideres christum domini. Vocansque david unum de pueris suis ait. Accedens irrue in eum. Qui percussit illum et mortuus est. Et ait ad eum david. Sanguis tuus super caput tuum. os enim tuum locutum est adversum te dicens. Ego interfeci christum domini. Planxit autem david planctum huiuscemodi super saul. et super ionathan filium eius et precepit ut docerent filios iuda arcum. planctum et dixit. Considera israel pro his qui mortui sunt super excelsa tua vulnerati. Sic scriptum est in libro iustorum. Inclitus israel super montes tuos interfecti sunt. Quomodo ceciderunt robusti et fortes. Nolite annuntiare in geth neque annuntietis in compitis ascalonis. ne forte letentur filie philistiim ne exultent filie incircumcisorum. Montes gelboe. nec ros. nec pluvia veniat super vos. neque sint agri primitiarum quia ibi abiectus est clypeus fortium clypeus saul. quasi non esset unctus oleo a sanguine interfectorum ab adipe fortium. Sagitta ionathe numquam abiit retrorsum et gladius saul non est reversus est inanis. Saul et ionathas amabiles et decori in vita sua et in morte quoque non sunt divisi. aquilis velociores leonibus fortiores. Filie israel super saul flete. qui vestiebat vos coccino in deliciis qui prebebat ornamenta aurea cultui vestro. Quomodo ceciderunt fortes in prelio. Ionathas in excelsis tuis occisus est. Doleo super te frater mi ionatha decore nimis. et amabilis super amorem mulierum. Sicut mater unicum amat filium. ita te diligebam. Quomodo ceciderunt robusti. et perierunt arma bellica. II

Igitur post hec consuluit david dominum dicens. Num ascendam in unam de civitatibus iuda. Et ait dominus ad eum. Ascende. Dixitque david. Quo ascendam. Et respondens ait ei. In ebron. Ascendit ergo david et due uxores eius achinoen iezraelites et abygail uxor nabal carmeli. Sed et viros qui erant cum eo. duxit david singulos cum domo sua. et manserunt in oppidis ebron. Veneruntque viri iuda et unxerunt ibi david in regem. ut regnaret super domum iuda. Et nuntiatum est david. quod viri iabes galaad sepelissent saul. Misit ergo david nuntios ad viros iabes galaad. Dixitque ad eos. Benedicti vos domino qui fecistis misericordiam hanc cum domino vestro saul et sepelistis eum. Et nunc retribuet vobis quidem dominus misericordiam et veritatem. sed et ego reddam gratiam. eo quod fecistis verbum istud. Confortentur manus vestre et estote filii fortitudinis. Licet enim mortuus sit dominus vester saul. tamen unxit me domus iuda in regem sibi. Abner autem filius ner princeps exercitus saul tulit hysboseth filium saul. et circumduxit eum per castra. regemque constituit super galaad et super gessuri. et super iezrahel. et super effraym et super beniamin et super israel universum. Quadraginta annorum erat hysboseth filius saul. cum regnare cepisset super israel. et duobus annis regnavit. Sola autem domus iuda sequebatur david. Et numerus dierum quos commoratus est david imperans in ebron super iuda septem annorum et sex mensium. Egressusque est abner filius

ner. et pueri hisboseth filii saul de castris in
gabaon. Porro ioab filius sarvie et pueri
david egressi sunt et occurrerunt eis iuxta pi
scinam gabaon. Et cum in unum convenissent
e regione sederunt. hii ex una parte pisci
ne. et illi ex altera. Dixitque abner ad ioab.
Surgant pueri et ludant coram nobis. Et respon
dit ioab. Surgant. Surrexerunt ergo et transi
erunt numero duodecim de beniamin ex parte his
boseth filii saul. et duodecim de pueris da
vid. Et apprehenso unusquisque capite compa
ris sui defixit gladium in latus contrarii et ce
ciderunt simul. Vocatumque nomen loci illius ager
robustorum in gabaon. Et ortum est bellum du
rum satis in die illa. fugatusque est abner et vi
ri israel a pueris david. Erant autem ibi tres
filii sarvie ioab. et abysai et asahel. Po
rro asahel cursor velocissimus fuit. quasi
unus ex capreis que morantur in silvis. Perse
quebatur autem asahel abner et non declinavit
ad dexteram sive ad sinistram omittens
persequi abner. Respexit itaque abner per
tergum suum et ait. Tu ne es asahel. Qui
respondit. Ego sum. Dixitque abner ei. Va
de ad dexteram sive ad sinistram et apprehende
unum de adolescentibus et tolle tibi spolia eius.
Noluit autem asahel omittere quin urgeret
eum. Rursumque locutus est abner ad asahel.
Recede noli me sequi ne compellar confodere
te in terram. et levare non potero faciem me
am ad fratrem tuum ioab. Qui audire con
tempsit et noluit declinare. Percussit ergo
eum abner aversa hasta in inguine et transfo
dit eum. et mortuus est in eodem loco. Omnis
que qui transibat per locum in quo ceciderat a
sahel et mortuus erat subsistebat. Persequen
tibus autem ioab et abysai fugientem abner
sol occubuit. Et venerunt usque ad collem
aqueductus qui est ex adverso vallis itineris de
serti gabaon. Congregatique sunt filii be
niamyn ad abner et conglobati in unum cu

neum steterunt in summitate tumuli unius. Et
exclamavit abner ad ioab et ait. Num
usque ad internitionem tuus mucro deseviet.
An ignoras quod periculosa sit desperatio.
Usque quo non dicis populo ut omittat
persequi fratres suos. Et ait ioab. Vivit dominus
si locutus fuisses mane recessisset populus perse
quens fratres suos. Insonuit ergo ioab bucina
et stetit omnis populus nec persecuti sunt ultra is
rael neque iniere certamen. Abner autem et viri
eius abierunt per campestria tota nocte il
la. et transierunt iordanem. et lustrata omni be
theron venerunt ad castra. Porro ioab re
versus omisso abner congregavit omnem
populum et defuerunt de pueris david decem et no
vem viri excepto asahele. Servi autem david
percusserunt de beniamyn. et de viris qui erant
cum abner trecentos sexaginta qui et mor
tui sunt. Tuleruntque asahel. et sepelierunt
eum in sepulcro patris sui in bethleem. Et am
bulavit tota nocte illa ioab et viri qui
erant cum eo. et in ipso crepusculo pervener
Facta est ergo longa III in ebron.
concertatio inter domum saul et inter domum
david. David proficiens et semper se ipso
robustior. domus autem saul decrescens coti
die. Natique sunt filii david in ebron. Fuit
que primogenitus eius amon de achinoem iez
rahelitide. et post eum chelaab de abygail
uxore nabal carmeli. Porro tercius ab
salon filius maacha. filie tholomay
regis gessur. Quartus autem adonias filius
agith. Et quintus saphatia filius abithal.
Sextus ietraam de egla uxore david.
Hii nati sunt david in ebron. Cum ergo esset
prelium inter domum saul et domum david
abner filius ner regebat domum saul.
Fuit autem saul concubina nomine respha
filia achia. Ingressusque est ad eam abner.
Dixitque hysboseth ad abner. Quare ingressus
es ad concubinam patris mei. Qui iratus

nimis propter verba hysboseth ait. Numquid ca
put canis ego sum adversum iudam hodie. Qui fe
ci misericordiam super domo sa
ul patris tui. et super fratres et proximos eius. Et
non tradidi te in manus david. et tu requisisti
in me quod argueres pro muliere hodie. Hec
faciat deus abner. et hec addat ei nisi quomodo
iuravit dominus david sic faciam cum eo. ut
transferatur regnum de domo saul et elevetur
thronus david super israel et super iudam. a dan
usque bersabee. Et non potuit respondere ei
quicquam. quia metuebat illum. Misit ergo abner
nuntios ad david pro se dicentes. cuius est terra.
et ut loquerentur. Fac mecum amicitias et erit
manus mea tecum. et reducam ad te universum
israel. Qui ait. Optime. ego tecum faciam
amicitias. Sed unam rem peto a te dicens.
Non videbis faciem meam antequam adduxeris
michol filiam saul. et sic venies et videbis me.
Misit autem david nuntios ad ysboseth
filium saul dicens. Redde uxorem meam mi
chol quam despondi mihi centum preputiis phili
stinorum. Misit ergo hysboseth et tulit eam a vi
ro suo falthihel filio lachis. Sequebaturque
eam vir suus plorans usque bahurim. Et
dixit ad eum abner. Vade et revertere. Qui rever
sus est. Sermonem intulit quoque abner ad
seniores israel dicens. Tam heri quam nudius ter
tius querebatis david ut regnaret super nos.
Nunc ergo facite quoniam dominus locutus est ad david
dicens. In manu servi mei david salva
bo populum meum israel de manu philistinorum
et omnium inimicorum eius. Locutus est abner
etiam ad beniamyn. et abiit ut loqueretur ad
david in ebron. omnia que placuerant israel et u
niverso beniamyn. Venitque ad david in
ebron cum viginti viris. et fecit david abner
et viris eius qui venerant cum eo convivium. Et
dixit abner ad david. Surgam ut congregem
ad te dominum meum regem omnem israel et ineat tecum
fedus ut imperes omnibus sicut desiderat anima

tua. Cum ergo deduxisset david abner et ille
isset in pace. statim pueri david et ioab vene
runt cesis latronibus. cum preda magna nimis.
Abner autem non erat cum david in ebron quia
iam dimiserat eum et profectus fuerat in pace.
Et ioab et omnis exercitus qui erat cum eo. postea
venerunt. Nuntiatum est itaque ioab a narran
tibus. Venit abner filius ner ad regem et di
misit eum et abiit in pace. Et ingressus est
ioab ad regem et ait. Quid fecisti. Ecce ve
nit abner ad te. quare dimisisti eum. Et a
biit et recessit. Ignoras abner filium ner
quoniam ad te. Ad hoc venit ut deciperet te. et
sciret exitum tuum et introitum tuum et nosset
omnia que agis. Egressus itaque ioab a da
vid misit nuntios post abner. et reduxit
eum a cisterna sira ignorante david. Cumque
redisset abner in ebron seorsum. Adduxit eum io
ab ad medium porte ut loqueretur ei in dolo. Et
percussit illum in inguine. et mortuus est in ulcio
nem sanguinis asahel fratris eius. Quod cum au
disset david rem iam gestam ait. Mundus ego
sum. et regnum meum apud dominum usque in sempi
ternum a sanguine abner filii ner. et veniat
super caput ioab et super omnem domum patris
eius. nec deficiat in domo ioab fluxum se
minis sustinens et leprosus tenens fusum et ca
dens gladio et indigens pane. Igitur ioab
et abysai frater eius interfecerunt abner eo quod
occidisset asahel fratrem eorum in gabaon in prelio.
Et dixit david ad ioab et ad omnem populum qui
erant cum eo. Scindite vestimenta vestra. et ac
cingimini saccis et plangite ante exequias
abner. Porro rex david sequebatur feretrum.
Cumque sepelissent abner in ebron levavit
rex vocem suam et flevit super tumulum abner.
Flevit autem et omnis populus. Plangensque rex
et lugens abner ait. Nequaquam ut mori
solent ignavi. mortuus est abner. Ma
nus tue non sunt ligate. et pedes tui non sunt
compedibus aggravati. sed sicut solent cadere coram

filiis iniquitatis corruisti. Congeminans-
que omnis populus flevit super eum. Cumque venisset
universa multitudo cibum capere cum david cla-
ra adhuc die iuravit david dicens. Hec
faciat michi deus & hec addat. si ante solis
occasum gustavero panem. vel aliud quicquam.
Omnisque populus audivit & placuerunt eis cun-
cta que fecit rex in conspectu totius populi. Et cogno-
vit omne vulgus & universus israel in die illa.
quod non fuisset actum a rege. ut occideretur ab-
ner filius ner. Dixit quoque rex ad servos
suos. Num ignoratis quoniam princeps maxi-
mus cecidit hodie in israel. Ego autem adhuc de-
licatus & unctus rex. & qui hodie coniunctus & co-
stitutus sub rege fui. [struck through in MS] Porro viri isti filii sa-
ruie. duri michi sunt. nunc. Retribuat dominus
[margin: hysboseth] facienti malum iuxta maliciam suam. III

Audivit autem filius saul quod cecidisset
abner in ebron & dissolute sunt manus
eius. omnisque israel perturbatus est. Duo autem
viri principes latronum erant filio saul. no-
men uni baana & nomen alteri rechab. filii
remmon berothite de filiis beniamyn. Si-
quidem & beroth reputata est in beniamyn. Et
fugerunt berothite in gethaim. fueruntque ibi
advene. usque in tempus illud. Erat autem io-
nathe filio saul filius debilis pedibus. quin-
quennis enim fuit quando venit nuntius de saul.
& ionatha de iezrahel. Tollensque [struck] e-
um nutrix sua fugit. Cumque festinaret ut
fugeret cecidit & claudus effectus est. Habuitque
vocabulum miphiboseth. Venientes igitur filii re-
mon berothite rechab & baana. Ingressi
sunt fervente die domum hysboseth. qui dor-
miebat super stratum suum meridie & hostiari-
a domus purgans triticum obdormivit. assumen-
tes autem spicas tritici ingressi sunt latenter domum
& percusserunt eum in inguine rechab & baana
frater eius & fugerunt. Cum autem ingressi fuissent
domum. ille dormiebat super lectum suum in con-
clavi & percucientes interfecerunt eum. Sublato-

[margin: miphiboseth]

que capite eius abierunt per viam deserti tota no-
cte & attulerunt caput hysboseth ad david
in ebron. Dixeruntque ad regem. Ecce caput hys-
boseth filii saul inimici tui qui querebat ani-
[margin: tuam] mam. Et dedit dominus domino nostro regi ultionem ho-
die de saul & de semine eius. Respondens
autem david rechab & baana fratri eius filiis
remmon berothite. dixit ad eos. Vivit dominus qui
eruit animam meam de omni angustia. quoniam eum qui
nuntiaverat michi & dixerat. mortuus est saul. qui
putabat se prospera nuntiare tenui & occidi eum
in sicelech. cui oportebat me dare mercedem
pro nuntio. quanto magis nunc homines impii inter-
fecerunt virum innoxium in domo sua super lectum
suum. Nunc ergo queram sanguinem eius de manu
vestra & auferam vos de terra. Precepit itaque da-
vid pueris & interfecerunt eos. precidentesque ma-
nus eorum & pedes suspenderunt eos super pi-
scinas in ebron. Caput autem hysboseth tu-
lerunt & sepelierunt in sepulchro abner in ebron.

Et venerunt universe tribus israel V
ad david in ebron dicentes. Ecce nos
os tuum & caro tua sumus. Sed & heri & nudius-
tertius cum esset saul rex super nos tu eras edu-
cens & reducens israel. Dixit autem dominus ad te
Tu pasces populum meum israel. & tu eris dux
super israel. Venerunt quoque & seniores de is-
rahel ad regem in ebron. & percussit cum eis
rex david fedus in ebron coram domino. Un-
xeruntque david in regem super israel. Triginta [margin: filius]
annorum erat david cum regnare cepisset
& quadraginta annis regnavit. In ebron
regnavit super iudam septem annis & sex
mensibus. In ierlm autem regnavit triginta
tribus annis super omnem israel & iudam. & abiit
rex & omnes viri qui erant cum eo in ierlm
ad iebuseum habitatorem terre. dictumque est ad da-
vid ab eis. Iam tua est inquiunt civitas
ut & a debilibus arcearis. Ad quos dav-
id respondit. Faciet ingens. & ego vi-
debo ut per via [illegible] tangat & [illegible]

in pugillum. Non ingredieris huc nisi abstuleris
cecos et claudos dicentes. Non ingredietur
david huc. Cepit autem david arcem syon.
Hec est civitas david. Posuerat enim in
die illa premium ei qui percussisset iebuseum et
tetigisset domatum fistulas et abstulisset
claudos et cecos odientes animam david. Id
circo dicitur in proverbio. Cecus et claudus non
intrabunt templum. Habitavit autem da
vid in arce syon. et vocavit eam civitatem
david. et edificavit eam per gyrum a mello
et intrinsecus et ingrediebatur proficiens
atque succrescens. et dominus exercituum erat cum eo.
Misit quoque iram rex tyri nuntios ad da
vid et ligna cedrina et artifices lignorum
et artifices lapidum ad parietes et edificaverunt
domum david. Et cognovit david quoniam
confirmasset eum dominus regem super israel et quoniam ex
altasset dominus regnum eius super populum suum
israel. Accepit ergo adhuc concubinas et
uxores de ierusalem. postquam venerat de ebron.
Natique sunt david et alii filii et filie et hec
nomina eorum qui nati sunt ei in ierusalem. Sam
ua. et sobab. et nathan. et salomon et hy
baar. et helysua et nepheg et iaphia. et
helysama. et zelyda. et helida. et helyfe
leth. Audierunt ergo philistiim quod unxissent
david regem super se filii israel. Ascende
runt universi ut quererent david. Quod cum au
disset david ascendit in presidium. Philistiim
autem venientes. diffusi sunt in valle raphaim.
Et consuluit david dominum dicens. Si ascen
dam ad philistiim et si dabis eos in manu
mea. Et dixit dominus ad david. Ascende. quia
tradens dabo philistiim in manu tua. Ve
nit ergo david in baal pharasim. et per
cussit eos ibi. Et dixit. Divisit dominus ini
micos meos coram me. sicut dividuntur a
que. Propterea vocatum est nomen loci illius baal.
pharasim. Et reliquerunt ibi sculptilia
sua. Que tulit david et viri eius. Et addi
derunt adhuc philistiim ut ascenderent.
et diffusi sunt in valle raphaym. Consu
luit autem dominum david dicens. Si ascendam
contra philisteos. et trades eos in manus meas.
Qui respondit. Non ascendas obviam
eis. sed gyra post tergum eorum et venies ad
eos ex adverso pyrorum. Et cum audieris soni
tum gradientis in cacumine pyrorum loci plan
ctus illorum sublatum de silvis ululatum.
Tunc inibis prelium contra philisteos quia tunc egredi
etur dominus ante faciem tuam ut percutiat
castra philistiim. Fecit itaque sicut preceperat
ei dominus et percussit philistiim de gabaa us
que dum venires iezrar.

VI

Congregavit autem rursum david omnes
electos ex israel triginta milia. Surrexitque et
abiit et universus populus qui erat cum eo de
viris iuda ut adducerent archam dei. super
quam invocatum est nomen domini exercituum sedentis
in cherubin super eam. Et imposuerunt archam
dei super plaustrum novum. tuleruntque eam de
domo aminadab qui in gabaa erat. O
za autem et haio filii aminadab. minabant
plaustrum novum. Cumque tulissent eam de domo
aminadab. qui erat in gabaa custodiens
archam dei haio precedebat archam. David
autem et omnis populus israel ludebant coram domino in
lignis fabrefactis et cytharis et lyris
et tympanis. et sistris et cymbalis. Post
quam autem venerunt ad aream nachor extendit
manum oza ad archam dei et tenuit eam. quoniam
calcitrabant boves. et declinaverunt eam. Ira
tusque est indignatione dominus contra ozam et percussit
eum super temeritate qui mortuus est ibi iu
xta archam dei. Contristatus est autem david eo
quod percussisset dominus ozam. et vocatum est nomen
loci illius percussio oze usque in diem hanc. Et timuit
david dominum in die illa dicens. Quomodo in
gredietur ad me archa dei. Et noluit divertere
ad se archam domini in civitate david. sed diver
tit eam in domo obeth. edom gethei.

Et fuit archa dei in domo obeth edom gethei tribus mensibus. Et benedixit dominus obeth edom et omnem domum eius. Nuntiatumque est regi david quod benedixisset dominus obeth edom et omnia eius propter archam domini. Dixitque david. Ibo et reducam archam dei cum benedictione in domum meam. Abiit ergo david et adduxit archam dei de domo obeth edom gethei in civitatem david cum gaudio. ~~Et erant cum david septem chori et victima vituli.~~ Cumque transcendissent qui portabant archam domini sex passus immolabant bovem ~~et arietem~~ et arietem et david percutiebat in organis artatis. et saltabat totis viribus ante dominum. Porro david accinctus erat ephot lineo et david et omnis domus israel ducebant archam testamenti domini in iubilo et clangore bucine. Cumque intrasset archa domini in civitatem david michol filia saul prospiciens per fenestram vidit regem david subsilientem atque saltantem coram domino et despexit eum in corde suo. Et introduxerunt archam dei et posuerunt eam in loco suo in medio tabernaculi quod tetenderat ei david. Et obtulit david holocausta coram domino et pacifica. Cumque complesset offerens holocausta et pacifica benedixit populo in nomine domini exercituum. Et partitus est universe multitudini israel tam viro quam mulieri assaturam bubule carnis unam singulis collyridam panis unam et simulam frixam oleo. Et abiit omnis populus unusquisque in domum suam. Reversusque est david ut benediceret domui sue. Et egressa michol filia saul in occursum david ait. Quam gloriosus fuit hodie rex israel discooperiens se ante ancillas servorum suorum et nudatus est quasi si nudetur unus de scurris. Dixitque david ad michol. Vivit dominus quia ludam ante dominum qui elegit me potius quam patrem tuum et quam omnem domum eius et precepit mihi ut essem dux super populum domini israhel. Et ludam et vilior fiam plus quam factus sum. et humilis ero in oculis meis. et cum ancillis de quibus locuta es gloriosior apparebo. Igitur michol filie saul non est natus filius usque ad diem mortis sue.

VII

Factum est autem cum sedisset rex in domo sua et dominus dedisset ei requiem undique ab universis inimicis suis dixit ad nathan prophetam. Vides ne quod ego habitem in domo cedrina et archa domini posita est in medio pellium. Dixitque nathan ad regem. Omne quod est in corde tuo vade et fac. quia dominus tecum est. Factum est autem in nocte illa. et ecce sermo domini ad nathan dicens. [vade et loquere] ad servum meum david. Hec dicit dominus. Numquid tu edificabis mihi domum ad habitandum. Neque enim habitavi in domo ex die qua eduxi filios israel de terra egypti usque in diem hanc. sed ambulabam in tentorio et in tabernaculo per loca cuncta que transivi cum omnibus filiis israel. Numquid loquens locutus sum ad unam de tribubus israel. cui precepi ut pasceret populum meum israel. dicens. Quare non edificastis mihi domum cedrinam. Et nunc hec dices servo meo david. Hec dicit dominus exercituum. Ego te tuli de pascuis sequentem greges ut esses dux super populum meum israel. et fui tecum in omnibus ubicumque ambulasti et interfeci universos inimicos tuos a facie tua. Fecique tibi nomen grande iuxta nomen magnorum qui sunt in terra. Et ponam locum populo meo israel. et plantabo eum. et habitabo sub eo. et non turbabitur amplius. nec addent filii iniquitatis ut affligant eum sicut prius ex die qua constitui iudices super populum meum israhel. et requiem dabo tibi ab omnibus inimicis tuis. Predicitque tibi dominus quod domum faciat tibi. Cumque completi fuerint dies tui et dormieris cum patribus tuis suscitabo semen tuum post te. quod egredietur de utero tuo. et firmabo regnum eius usque in sempiternum. Ipse edificabit domum nomini meo. et stabiliam thronum regni eius usque in sempiternum. Ego ero illi in patrem. et ipse erit mihi in filium. Qui si inique

aliquid gesserit. arguam eum in virga virorum et in plagis filiorum hominum. Misericordiam autem meam non auferam ab eo. sicut abstuli a saul. quem amovi a facie mea. Et fidelis erit domus tua et regnum tuum usque in sempiternum ante faciem meam et thronus tuus erit firmissimus iugiter. Secundum omnia verba hec. et iuxta universam visionem istam. sic locutus est nathan ad david. Ingressus est autem rex david. et sedit coram domino et dixit. Quis ego sum domine deus. et que domus mea. quia adduxisti me usque huc. Sed et hoc parum visum est in conspectu tuo domine deus. quia dilexisti me. nisi loquereris etiam de domo servi tui in longinquum. Ista est lex adam domine deus. Quid ergo addere poterit adhuc david ut loquatur ad te. Tu enim scis servum tuum domine deus. propter verbum tuum. et secundum cor tuum fecisti omnia magnalia hec. ita ut notum faceres servo tuo. Idcirco magnificatus es domine deus quia non est similis tui. neque enim est deus extra te. in omnibus que audivimus auribus nostris. Que est autem ut populus tuus israel. gens in terra. propter quam ivit deus ut redimeret eam sibi in populum et poneret sibi nomen. faceretque eis magnalia et horribilia super terram. a facie populi tui. quem redemisti tibi ex egypto gentem et deum eius. et firmasti tibi populum tuum israel in populum sempiternum. Et tu domine factus es eis in deum. Nunc ergo domine deus verbum quod locutus es super servum tuum et super domum eius. suscita in sempiternum. et fac sicut locutus es. ut magnificetur nomen tuum usque in sempiternum. atque dicatur. Dominus exercituum deus super israel. et domus servi tui david erit stabilita coram domino. Quia tu domine exercituum deus israel revelasti auriculam servi tui dicens. Domum edificabo tibi. propterea invenit servus tuus cor suum ut oraret te oratione hac. Nunc ergo domine deus tu es deus. et verba tua erunt vera. Locutus es enim ad servum tuum bona hec. Incipe ergo et benedic domui servi tui. ut sit in sempiternum coram te. quia tu domine deus locutus es hec et benedictione tua benedicetur domus servi tui in sempiternum.

VIII

Factum est autem post hec percussit david philisteos et humiliavit eos. Et tulit david frenum tributi de manu philistinorum. et percussit moab et mensus est eos funiculo coequans terre. Mensus est autem duos funiculos unum ad occidendum et unum ad vivificandum. factusque est moab david serviens sub tributo. Et percussit david adezer filium roob regem soba. quando profectus est ut dominaretur super flumen eufraten. Et captis david ex parte eius mille septingentis equitibus et viginti milibus peditum subnervavit omnes iugales curruum. Dereliquit autem ex eis centum currus. Venit quoque syria damasci ut presidium ferret adezer regi soba. Et percussit david de syria viginti duo milia virorum. Et posuit david presidium in syria damasci. factaque est syria david serviens sub tributo. Servavitque dominus david in omnibus ad quecumque profectus est. Et tulit david arma aurea et torques quas habebant servi adezer. et detulit ea in ierusalem. De bethe et de beroth civitatibus adezer tulit rex david es multum nimis de quo fecit salomon omnia vasa erea in templo. Audivit autem thau rex emath quod percussisset david omne robur adezer et misit thou ioram filium suum ad regem david ut salutaret eum congratulans et gratias ageret eo quod expugnasset adezer et percussisset eum. Hostis quippe erat thau adezer et in manu eius erant vasa argentea et aurea et vasa erea. que et ipse sanctificavit rex david cum argento et auro que sanctificaverat de universis gentibus quas subegerat de syria quoque et moab et filiis amon et philistiim et amalech

& de manubiis adadezer filii regis roob soba. Fecit quoque sibi david nomen cum reverteretur capta syria in valle salinarum cesis duodecim milibus. & in gedelem ad viginti tria milia. & posuit in ydumea custodes. statuitque presidium. & facta est ydumea universa serviens david. Et servavit dominus david in omnibus ad quecumque profectus est. Et regnavit david super omnem israel. Faciebat quoque david iudicium & iusticiam omni populo suo. Joab autem filius sarvie super exercitum. Porro iosaphat filius achilud erat a commentariis. & sadoch filius achitob & abymelech filius abyathar erant sacerdotes & saraias scriba. Banaias autem filius ioiade super cerethei & phelethei. Filii autem david sacerdotes erant. IX

Et dixit david. Putas ne est aliquis qui remanserit de domo saul. ut faciam cum eo misericordiam propter ionathan. Erat autem de domo saul servus nomine syba. Quem cum vocasset ad se rex. dixit ei. Tu ne es syba. Et ille respondit. Ego sum servus tuus. Et ait rex. Numquid est aliquis de domo saul ut faciam cum eo misericordiam dei. Dixitque syba regi. Superest filius ionathe debilis pedibus. Ubi est inquit. Et syba ad regem. Ecce ait in domo est machir filii amihel in lodobar. Misit ergo rex david. & tulit eum de domo machir filii amihel de lodobar. Cum autem venisset mifiboseth filius ionathan filii saul ad david corruit in faciem suam & adoravit. Dixitque david. Mifiboseth. Qui respondit. Assum servus tuus. Et ait ei david. Ne timeas quia faciens faciam tecum misericordiam propter ionathan patrem tuum & restituam tibi omnes agros saul patris tui. & tu comedes panem in mensa mea semper. Qui adorans eum dixit. Quis ego servus tuus quoniam respexisti super canem mortuum similem mei. Vocavit itaque rex syba puerum saul & dixit ei. Omnia quecumque fuerunt saul & universam domum eius. dedi filio domini tui. Operare ergo ei terram tu & filii tui & servi tui. & inferes filio domini tui cibos ut alatur. Mifiboseth autem filius domini tui. comedet semper panem super mensam meam. Erant autem syba quindecim filii & viginti servi. Dixitque syba ad regem. Sicut iussisti domine mi rex servo tuo. sic faciet servus tuus. & mifiboseth comedet super mensam quasi unus de filiis regis. Habebat autem mifiboseth filium parvulum nomine micha. Omnis vero cognatio domus syba serviebat mifiboseth. Porro mifiboseth habitabat in ierusalem quia de mensa regis iugiter vescebatur. & erat claudus utroque pede. X

Factum est autem post hec ut moreretur rex filiorum amon & regnaret anon filius eius pro eo. Dixitque david. Faciam misericordiam cum anon filio naas. sicut fecit pater eius misericordiam mecum. Misit ergo david consolans eum per servos suos super patris interitu. Cum autem venissent servi david in terram filiorum amon. dixerunt principes filiorum amon ad amon dominum suum. Putas quod propter honorem patris tui david miserit ad te consolatores & non ideo ut investigaret te. & exploraret civitatem. & everteret eam misit david servos suos ad te. Tulit itaque anon servos david. rasitque dimidiam partem barbe eorum. & precidit vestes eorum medias usque ad nates & dimisit eos. Quod cum nuntiatum esset david misit in occursum eorum. Erant enim viri confusi turpiter valde & mandavit eis david dicens. Manete in iericho. donec crescat barba vestra. & tunc revertimini. Videntes autem filii amon. quod iniuriam fecissent david. miserunt & conduxerunt mercede syrum roob. & syrum soba viginti milia peditum & a rege maacha mille viros & abistob duodecim milia pugnatorum virorum. Quod cum audisset david misit ioab. & omnem exercitum bellatorum. Egressi sunt ergo filii amon. & direxerunt aciem ante ipsum in introitu porte.

Syrus autem soba et roob et istob et maacha seorsum erant in campo. Videns igitur ioab quod preparatum esset adversum se prelium et ex adverso et post tergum elegit ex omnibus electis israel et instruxit aciem contra syros. reliquam autem partem populi tradidit abysai fratri suo. Qui direxit aciem adversum filios amon. Et ait ioab. Si prevaluerint adversum me syri. eris michi in adiutorium. Si autem filii amon prevaluerint adversum te auxiliabor tibi. Esto vir fortis et pugnemus pro populo nostro et civitate dei nostri. Dominus autem faciat quod bonum est in conspectu suo. Iniit itaque ioab et populus qui cum eo erat certamen contra syros qui statim fugerunt a facie eius. Filii autem amon videntes quod fugissent syri. fugerunt et ipsi a facie abysai. et ingressi sunt civitatem. Reversusque est ioab a filiis amon et venit ierusalem. Videntes igitur filii amon quia syrus corruisset coram israel congregati sunt pariter. Misitque adadezer et eduxit syros qui erant trans fluvium et adduxit exercitum eorum. Sobach autem magister militie adadezer erat princeps eorum. Quod cum nunciatum esset david contraxit omnem israelem et transivit iordanem venitque in elama. Et direxerunt aciem syri ex adverso david et pugnaverunt contra eum. Fugeruntque syri a facie israel et occidit david septingentos currus de syris et quadraginta milia equitum et sobach principem militie percussit. Qui statim mortuus est. Videntes autem universi reges qui erant in presidio adadezer victos se esse ab israel. expaverunt et fugerunt octo milia coram israel. Feceruntque pacem cum israel et servierunt eis. Timueruntque syri auxilium prebere filiis amon.

XI

Et factum est vertente anno eo tempore quo solent reges ad bella procedere misit david et ioab servos suos cum eo. et universum israel et vastaverunt filios amon et obsederunt rabbath. David autem remansit in ierusalem. Dum hec agerentur accidit ut david surgeret de stratu suo post meridiem et deambularet in solario domus regie. viditque mulierem se lavantem ex adverso super solarium suum. Erat autem mulier pulchra valde. Misit ergo rex et requisivit que esset mulier. Nunciatumque est ei. quod ipsa esset bethsabee filia eliab uxor urie ethei. Missis itaque david nunciis tulit eam. Que cum ingressa esset ad illum. dormivit cum ea. Statimque sanctificata est ab inmunditia sua. Et reversa est in domum suam concepto fetu. Mittensque nunciavit david et ait. Concepi. Misit autem david ad ioab dicens. Mitte ad me uriam etheum. Misitque ioab uriam ad david. Et venit urias ad david. Quesivitque david quam recte ageret ioab et populus et quomodo administraretur bellum. Et dixit david ad uriam. Vade in domum tuam et lava pedes tuos. Egressus est urias de domo regis secutusque est eum cibus regius. Dormivit autem urias ante portam domus regie cum aliis servis domini sui et non descendit in domum suam. Nunciatumque est david a dicentibus. Non ivit urias ad domum suam. Ait et david ad uriam. Numquid non de via longinqua venisti? quare non descendisti in domum tuam. Et ait urias ad david. Archa dei et israel et iuda habitant in papilionibus et dominus meus ioab et servi domini mei super faciem terre manent et ingrediar domum meam ut comedam et bibam et dormiam cum uxore mea. Per salutem anime tue quod non faciam rem hanc. Ait ergo david ad uriam. Mane etiam hic hodie et cras dimittam te. Mansit autem urias in ierusalem in die illa et altera. Et vocavit eum david ut comederet coram se et biberet et inebriavit eum. Qui egressus vespere dormivit in stratu suo cum servis domini sui david et in domum suam non descendit. Factum est igitur mane et scripsit david epistolam ad ioab. misitque

per manum urie scribens in epistola. Ponite uriam ex adverso belli. ubi fortissimum prelium est. et derelinquite eum ut percussus intereat. Igitur cum ioab obsideret urbem. posuit uriam in loco. in quo sciebat viros omnes fortissimos. Egressique viri de civitate bellabant adversum ioab. et ceciderunt de populo servorum david. et mortuus est et urias etheus. Misit itaque ioab. et nuntiavit david omnia verba prelii. Precepitque nuntio dicens. Cum compleveris universos sermones belli ad regem. si eum videris indignari et dixerit. Quare accessistis ad murum ut preliaremini. an ignorabatis quod multa desuper tela ex muro mittantur. Quis percussit abymelech filium gerobaal. Nonne mulier misit super eum fragmen mole de muro et interfecit eum in thebes. Quare iuxta murum accessistis. Dices et servus tuus urias etheus occubuit. Abiit ergo nuntius et venit ad david et narravit ei omnia. que ei preceperat ioab. Et dixit nuntius ad david. Prevaluerunt adversus nos viri et egressi sunt ad nos in agrum. Nos autem facto impetu persecuti eos sumus usque ad portam civitatis. Et direxerunt iacula sagittarii ad servos tuos ex muro desuper. mortuique sunt de servis regis. quin et urias etheus servus tuus mortuus est. Et dixit david ad nuntium. Hec dices ioab. Non te frangat ista res. Varius enim eventus est prelii. et nunc hunc. nunc illum consumit gladius. Conforta bellatores tuos adversus urbem ut destruas eam et exhortare eos. Audivit autem uxor urie quod mortuus esset urias vir suus. et planxit eum. Transactoque luctu misit david et introduxit eam in domum suam. et facta est illi uxor peperitque ei filium. Et displicuit verbum hoc coram domino quod fecerat david. XII

Misit ergo dominus nathan ad david. Qui cum venisset ad eum. dixit ei. Responde mihi iudicium. Duo viri erant in civitate una. unus pauper. et unus dives. Dives habebat oves et boves plurimos valde. pauper autem nichil habebat omnino preter ovem unam parvulam quam emerat et nutrierat. et que creverat apud eum cum filiis suis simul de pane illius comedens. et de calice illius bibens et in sinu illius dormiens. eratque illi sicut filia. Cum autem peregrinus quidam venisset ad divitem. parcens ille sumere de ovibus et de bubus suis ut exhiberet convivium peregrino illi qui venerat ad se. Tulit ovem viri pauperis. et preparavit cibum homini qui venerat ad se. Iratus autem indignatione david adversus hominem illum nimis. Dixitque ad nathan. Vivit dominus quia filius mortis est. vir qui fecit hoc. Ovem reddet in quadruplum eo quod fecerit verbum istud. et non pepercerit. Dixit autem nathan ad david. Tu es vir ille qui fecisti hanc rem. Hec dicit dominus deus israel. Ego unxi te in regem super israel. et ego erui te de manu saul. et dedi tibi domum domini tui. et uxores domini tui in sinu tuo. dedique tibi domum israel et iuda. Et si parva sunt ista. adiciam tibi multo maiora. Quare ergo contempsisti verbum domini. ut faceres malum in conspectu meo. Uriam etheum percussisti gladio. et uxorem illius accepisti uxorem. et interfecisti eum gladio filiorum amon. Quam obrem non recedet gladius de domo tua. usque in sempiternum. eo quod despexeris me et tulis uxorem urie ethei ut esset uxor tua. Itaque hec dicit dominus. Ecce ego suscitabo super te malum de domo tua. et tollam uxores tuas in oculis tuis. et dabo proximo tuo. et dormiet cum uxoribus tuis. in conspectu solis huius. Tu enim fecisti abscondite. ego vero faciam verbum istud in conspectu omnis israel. et in conspectu solis. Et dixit david ad nathan. peccavi domino. Dixitque nathan ad david. Dominus quoque transtulit peccatum tuum non morieris. Verumtamen quoniam blasphemare fecisti inimicos nomen domini. propter verbum hoc. filius qui natus est tibi morte morietur. Et reversus est nathan in domum suam. Percussitque dominus parvulum quem pepererat uxor urie david. et de

tibi

Dixitque dominus nathan ad david

ſpat⁹ eſt dauid. Deprecat⁹ ē dauid dñm p
pulo. ⁊ ieiunauit dauid ðñs ⁊ ingſſus
seorsũ iacuit sup t̃rã. Venerũt aũt se
niores dom⁹ sue. cogentes eũ vt surgeret
de t̃ra. Qui noluit neq; comedit cũ eis
cibũ. Accidit aũt die septima vt moreret̃
infans. Timuerũtq; serui nũciare dauid.
qđ mortuus eẽt puulus. Dixerũt enim.
Ecce cũ puulus adhuc viueret loq̃bamur
ad eũ ⁊ nõ audiebat vocẽ nr̃am. q̃nto
mag̃ si dixim⁹ mortuus ē puer. se affliget.
Cũ ergo audisset dauid suos seruos musi
tantes intellexit q mortuus eẽt puer. Di
xitq; ad seruos suos. Nũ mortuus ē puer.
Qui responderũt ei. Mortuus ē. Surrex
it g̃ de t̃ra dauid. ⁊ lotus vnctusq; ē. Cũq;
mutasset vestes ingressus domũ dñi. ⁊
adorauit ⁊ venit i domũ suã. petiuitq; vt
ponerent ei panẽ. ⁊ comedit. Dixerũt aũt
ei serui sui. Quis ē sermo quẽ fecisti. ꝓ in
fante cũ adhuc viueret ieiunabas ⁊ fleb
as. mortuo aũt puero surrexisti ⁊ come
disti panẽ. Qui ait. Ꝓpt infante cũ adh
viueret ieiunaui ⁊ fleui. Dicebam enim.
Quis scit si forte donet eũ m̃ dñs. ⁊ viuet
infans. Nũc aũt q mortuus ē. q̃re ieiuno.
Nũquid ꝑotero eũ reuocare amplius.
Ego vadã magis ad eũ. ille v° nõ reuertet̃
ad me. Et consolatus ē dauid bersabee vxorẽ
suã. Ingressusq; ad eam. dormiuit cũ ea.
Que genuit filiũ. ⁊ vocauit nomẽ eius
salomon. ⁊ dñs dilexit eũ. Misitq; eũ in
manu nathan ꝓphe. ⁊ vocauit nomẽ ei⁹
amabil' dño. eo q diligeret eũ dñs. Igit̃
pugnabat ioab c̃t rabbath regẽ filiorũ
amon ⁊ expugnabat vrbẽ regiam. Misit
q; ioab nũtios ad dauid dicẽs. Dimica
ui aduersus rabbath ⁊ capienda ē vrbs a
quarũ. Nũc ig̃ cõgrega reliq̃ partem ꝑpli. ⁊ obside
ciuitatẽ ⁊ cape eam. ne cũ a me vastata
fuerit vrbs nomini meo ascribat̃ victoria.

Congregauit itaq; dauid omnẽ ꝑplm.
⁊ ꝓfectus ē aduersus rabbath. Cũq; dimi
casset eam ⁊ tulit diadema regis eorũ de
capite eius pondo auri talentũ hñs
gemmas ꝓciosissimas ⁊ impositũ ē sup
caput dauid. Sed ⁊ p̃dam ciuitatis aspor
tauit multam valde. ꝑplm q̃o eius addu
cens serrauit ⁊ circũegit sup eos ferrata
carpenta diuisitq; cultris ⁊ traduxit i
typo laterũ. Sic fecit vniuersis ciuitatib⁹
filiorũ amõ. ⁊ reuersus ē dauid ⁊ omis exerc
itus eius in ierusalem.

XIII

Factũ est aũt post hec. vt absalõ
filio dauid eẽt soror speciosissima uo
cabulo thamar. ⁊ adamaret eam am
mon filius dauid. ⁊ diligeret valde ita
vt egrotaret ꝓpt amorẽ eius. q cũ eẽt uir
go difficile ei videbat̃ vt quippiã i ho
nestũ ageret cũ ea. Erat aũt amnon ami
cus ionadab noĩe filius semmaa fr̃is da
uid uir prudẽs valde. Qui dixit ad eũ.
Quare sic attenuaris macie fili regis
ꝑ singlos dies. Cur nõ indicas m̃. Dixitq;
amnon. Thamar sororẽ fr̃is mei absa
lon amo. Cui respondit ionadab. Cu
ba sup lectũ tuũ. ⁊ languorẽ te simula.
Cũq; venerit p̃r tuus vt visitet te dicei.
Veniat oro thamar soror mea. ⁊ det m̃
cibũ ⁊ faciat pulmentũ vt comedã de
manu eius. Accubuit itaq; amnon ⁊
quasi egrotare cepit. Cũq; venisset rex
ad uisitandũ infirmũ. ait amnon ad re
gem. veniat obsecro thamar soror mea
vt faciat duas sorbiunculas i ocłis
meis. ⁊ cibũ capiã de manu eius. Misit
g̃ dauid ad thamar domũ dicẽs. Veni
i domũ amnon fr̃is tui ⁊ fac ei pulmẽ
tũ. Venitq; thamar i domũ amnon
fr̃is sui. Ille aũt iacebat. Que tollens
farinã cõmiscuit ⁊ liquefaciens i ocłis
eius coxit sorbiũculas. tollẽs qđ coxerat

effudit et posuit coram eo et noluit comedere. Dixitque Amnon: Eicite universos a me. Cumque eiecissent omnes, dixit Amnon ad Thamar: Infer cibum in conclave ut vescar de manu tua. Tulit ergo Thamar sorbiunculas quas fecerat et intulit ad Amnon fratrem suum in conclavi. Cumque obtulisset ei cibum, apprehendit eam et ait: Veni, soror mea, cuba mecum. Que respondit ei: Noli, frater mi, noli opprimere me; neque enim hoc fas est in Israel; noli facere stultitiam hanc. Ego enim ferre non potero obprobrium meum, et tu eris quasi unus de insipientibus in Israel. Quin potius loquere ad regem, et non negabit me tibi. Noluit autem acquiescere precibus eius, sed prevalens viribus eius oppressit eam et cubavit cum illa. Et exosam eam habuit Amnon magno odio nimis, ita ut maius esset odium quo oderat eam amore quo ante dilexerat eam. Dixitque ei Amnon: Surge et vade. Que respondit ei: Maius est malum quod nunc agis adversum me quam quod ante fecisti, expellens me. Et audire noluit eam, sed vocato puero qui ministrabat ei dixit: Eice hanc a me foras et claude hostium post eam. Que induta erat talari tunica; huiuscemodi enim filie regis virgines vestibus utebantur. Eiecit eam itaque minister illius foras clausitque fores post eam. Que aspergens cinerem capiti suo, scissa tunica talari, impositisque manibus super caput suum, ibat ingrediens et clamans. Dixit autem ei Absalon frater suus: Num Amnon frater tuus concubuit tecum? Sed nunc, soror, tace; frater tuus est, neque affligas cor tuum pro re hac. Mansit itaque Thamar contabescens in domo Absalon fratris sui. Cum audisset rex David verba hec, contristatus est valde; et noluit contristari spiritum Amnon filii sui, quoniam diligebat eum, quia primogenitus erat ei. Porro non est locutus

Absalon ad Amnon nec bonum nec malum; oderat enim Absalon Amnon eo quod violasset Thamar sororem suam. Factum est autem post tempus biennii ut tonderentur oves Absalon in Baalasor, que est iuxta Effraym. Et vocavit Absalon omnes filios regis, venitque ad regem et ait ad eum: Ecce tondentur oves servi tui; veniat oro rex cum servis suis ad servum suum. Dixitque rex ad Absalon: Noli, fili mi, noli rogare ut veniamus omnes et gravemus te. Cum autem cogeret eum et noluisset ire, benedixit ei. Et ait Absalon: Si non vis venire, veniat obsecro nobiscum saltem Amnon frater meus. Dixitque rex: Non est necesse ut eat tecum. Coegit itaque eum Absalon et dimisit cum eo Amnon et universos filios regis. Fecerat autem Absalon convivium quasi convivium regis. Preceperat autem Absalon pueris suis dicens: Observate cum temulentus fuerit Amnon vino, et dixero vobis: Percutite eum et interficite, nolite timere. Ego enim sum qui precipio vobis; roboramini et estote viri fortes. Fecerunt ergo pueri Absalon adversum Amnon sicut preceperat eis Absalon. Surgentesque omnes filii regis ascenderunt singuli mulas suas et fugerunt. Cumque adhuc pergerent itinere, fama pervenit ad David dicens: Percussit Absalon omnes filios regis et non remansit ex eis saltem unus. Surrexit itaque David rex et scidit vestimenta sua et cecidit super terram. Et omnes servi eius qui assistebant ei sciderunt vestimenta sua. Respondens autem Ionadab filius Semaa fratris David dixit: Ne estimet dominus meus rex quod omnes filii pueri regis occisi sint; Amnon solus mortuus est, quoniam in ore Absalon positus erat ex die qua oppressit Thamar sororem eius. Nunc ergo ne ponat dominus meus rex super cor suum verbum istud dicens: Omnes filii regis occisi sunt, quoniam Amnon solus mortuus est. Fugit autem Absalon. Et elevavit puer speculator oculos suos et aspexit, et ecce populus

odio

multus veniebat devium per latere montis. Dixit autem Ionadab ad regem. Ecce filii regis assunt iuxta verbum servi tui. sic factum est. Cumque cessasset loqui apparuerunt et filii regis. Et intrantes levaverunt vocem suam et fleverunt. Sed et rex et omnes servi eius fleverunt ploratu magno nimis. Porro absalon fugiens abiit ad tholomai filium amiur regem gessur. Luxit ergo david filium suum omnibus diebus. Absalon autem cum fugisset et venisset in gessur fuit ibi tribus annis. XIIII

Cessavitque rex david persequi absalon eo quod consolatus esset super interitu amnon. Intelligens autem ioab filius sarvie quod cor regis versum esset ad absalon misit thecuam et tulit inde mulierem sapientem. Dixitque ad eam. Lugere te simula et induere veste lugubri et ne unguaris oleo. ut sis quasi mulier plurimo iam tempore lugens mortuum. Et ingredieris ad regem et loqueris ad eum sermones huiuscemodi. Posuit autem ioab verba in ore eius. Itaque cum ingressa esset mulier thecuites ad regem cecidit coram eo super terram et adoravit et dixit. Serva me rex. Et ait ad eam rex. Quid cause habes. Que respondit. Heu mulier vidua ego sum. Mortuus est enim vir meus et ancille tue erant duo filii. Qui rixati sunt adversum se in agro nullusque erat qui eos prohibere posset. et percussit alter alterum et interfecit eum. Et ecce consurgens universa cognatio adversum ancillam tuam dicit. Trade eum qui percussit fratrem suum. ut occidamus illum pro anima fratris sui. quem interfecit. et deleamus heredem. et querunt extinguere scintillam meam que relicta est. ut non sit super viro meo nomen et reliquie super terram. Et ait rex ad mulierem. Vade in domum tuam et ego iubebo pro te. Dixitque mulier thecuites ad regem. In me domine mi rex sit iniquitas hec et in domum patris mei. rex autem et thronus eius sit innocens. Et ait rex. Qui contradixerit tibi. adduc eum ad me et ultra non addet ut tangat te. Que ait. Recordetur rex domini dei sui ut non multiplicentur proximi sanguinis ad ulciscendum et nequaquam interficient filium meum. Qui ait. Vivit dominus. quia non cadet de capillis filii tui super terram. Dixit ergo mulier. Loquatur ancilla tua ad dominum meum regem verbum. Et ait. Loquere. Dixitque mulier. Quare cogitasti huiuscemodi rem contra populum dei. et locutus est rex verbum istud ut peccet. et non reducat eiectum suum. Omnes morimur et quasi aque dilabimur in terram que non revertuntur nec vult deus perire animam. sed retractat cogitans ne penitus pereat qui abiectus est. Nunc ergo veni ut loquar verbum ad dominum meum regem hoc presente populo. Et dixit ancilla tua. Loquar ad regem si quomodo faciat rex verbum ancille sue. Et audivit rex ut liberaret ancillam suam de manu omnium qui volebant delere me et filium meum simul de hereditate dei. Dicat ergo ancilla tua. ut fiat verbum domini mei regis quasi sacrificium. Sicut enim angelus dei. sic est dominus meus rex ut nec benedictione nec maledictione moveatur. Unde et dominus deus tuus est tecum. Et respondens rex dixit ad mulierem. Ne abscondas a me verbum quod te interrogo. Dixitque mulier. Loquere domine mi rex. Et ait rex. Numquid manus ioab tecum est in omnibus istis. Respondit mulier et ait. Per salutem anime tue domine mi rex nec ad dexteram nec ad sinistram est ex omnibus his que locutus est dominus meus rex. Servus enim tuus ioab ipse precepit mihi et ipse posuit in os ancille tue omnia verba hec. ut verterem figuram sermonis huius. Servus tuus ioab precepit istud. Tu autem domine mi rex sapiens es sicut habet sapientiam angelus dei ut intelligas omnia super faciem terre. Et ait rex ad ioab. Ecce placatus feci verbum tuum. Vade ergo et revoca puerum absalon. Cadensque ioab super faciem suam in terram adoravit et benedixit regi. Et dixit ioab. Hodie intellexit servus

tuus quia inveni gratiam in oculis tuis domine
mi rex. fecisti enim sermonem servi tui. Sur-
rexit ergo ioab et abiit in gessur. et adduxit
absalon in ierusalem. Dixit autem rex. Reverta-
tur in domum suam. et faciem meam non videat.
Reversus est itaque absalon in domum suam
et faciem regis non vidit. Porro sicut a-
bsalon vir non erat pulcher in omni israel et de-
corus nimis. A vestigio pedis usque ad
verticem non erat in eo ulla macula. Et quando
tondebat capillos semel autem in anno
tondebatur quia gravabat eum caesaries pon-
derabat capillos capitis sui. ducentis si-
clis pondere publico. Nati sunt autem absalon filii
tres et filia una nomine thamar eleganti
forme. hec fuit in matrimonio roboam filii
salomonis et peperit ei abiam. Mansit-
que absalon in ierusalem duobus annis et faci-
em regis non vidit. Misit itaque ad ioab
ut mitteret eum ad regem. Qui noluit ve-
nire ad eum. Cumque secundo misisset et ille nolu-
isset venire. dixit servis suis. Scitis agrum
ioab iuxta agrum meum habentem messem or-
dei. Ite igitur et succendite eam igni. Succen-
derunt ergo servi absalon segetem igni. Et
venientes servi ioab scissis vestibus suis
dixerunt. Succenderunt servi absalon par-
tem agri igni. Surrexitque ioab et
venit ad absalon in domum eius et di-
xit. Quare succenderunt servi tui sege-
tem meam igni. Et respondit absalon ad
ioab. Misi ad te obsecrans ut venires
ad me. et mitterem te ad regem et diceres.
Quare veni de gessur. Melius mihi e-
rat ibi esse. Obsecro ergo ut videam faciem
regis. quod si memor est iniquitatis mee.
interficiat me. Ingressus ioab ad re-
gem nuntiavit ei. Vocatusque absalon
intravit ad regem. et adoravit super fa-
ciem terre coram eo. Osculatusque est rex absa-
Igitur post hec absalon XV lon
fecit

currus et equites et quinquaginta viros
qui precederent eum. Et mane consurgens absa-
lon stabat iuxta introitum porte in via et
omnem virum qui habebat negotium. ut veni-
ret ad regis iudicium vocabat ad se absalon
et dicebat. De qua civitate es tu. Qui
respondens aiebat. Ex una tribu israel.
ego sum servus tuus. Respondebatque
ei absalon. Videntur mihi sermones tui
boni et iusti. sed non est qui te audiat con-
stitutus a rege. Dicebatque absalon. Quis
me constituat iudicem super terram ut ad
me veniant omnes qui habent negotium
et iuste iudicem. Sed et cum accederet ad eum homo
ut salutaret eum. extendebat manum su-
am et apprehendens osculabatur eum. Facieb-
atque omni israel qui veniebat ad iudicium. ut
audiretur a rege et sollicitabat corda viro-
rum israel. Post quatuor autem annos. dixit
absalon ad regem david. Vadam et red-
dam vota mea. que vovi domino in ebron. Vo-
vens enim vovit servus tuus cum esset in gessur
syrie dicens. Si reduxerit me dominus in ierusalem
sacrificabo ei. Dixitque ei rex david. Vade
in pace. Et surrexit et abiit in ebron. Mi-
sit autem absalon exploratores per universas
tribus israel dicens. Statim ut audieritis clan-
gorem bucine. dicite regnavit absalon
in ebron. Porro cum absalon ierunt ducenti
viri de ierusalem vocati euntes simplici corde
et causam penitus ignorantes. Accersivit quoque absalon
achitophel gilonitem consiliarium david de
civitate sua gilon. cumque immolaret victi-
mas. facta est coniuratio valida. populusque concurrens
augebatur cum absalon. Venit igitur nuntius
ad david dicens. toto corde universus israel
sequitur absalon. Et ait david servis suis
qui erant cum eo ierusalem. Surgite et fugiamus
neque enim erit nobis effugium a facie absalon.
Festinate egredi ne forte veniens occupet
nos. et impellat super nos ruinam. et percu-

et civitatem in ore gladii. Dixeruntque ser-
vi regis ad regem. Omnia quecumque prece-
perit dominus noster rex. libenter exequimur servi
tui. Egressus est ergo rex. et universa domus
eius pedibus suis. et dereliquit rex decem
mulieres concubinas ad custodiendam domum.
Egressusque est rex. et omnis israel pedibus suis
stetit procul a domo. et universi servi eius
ambulabant iuxta eum. et legiones cere-
thei. et phelethei. et omnes gethei pugnato-
res. et validi sexcenti viri qui secuti eum
fuerant pedites de geth precedebant regem.
Dixit autem rex ad ethai getheum. Cur venis
nobiscum? Revertere et habita cum rege tuo.
quia peregrinus es. et egressus de loco tuo. He-
ri venisti et hodie compelleris nobiscum egredi.
Ego autem vadam quo iturus sum. Revertere
et reduc tecum fratres tuos. Dominus faciet tecum
misericordiam et veritatem. quia ostendisti gratiam et
fidem. Et respondit ethai regi dicens. Vi-
vit dominus et vivit anima tua domine mi
rex. quia in quocumque loco fueris domine mi rex.
sive in morte sive in vita fuerit. ibi erit
servus tuus. Et ait david ad ethai. Veni
et transi mecum. Et transivit ethai getheus. et
rex et omnes qui cum eo erant et reliqua multitu-
do. Omnesque viri flebant voce magna et uni-
versus populus transiebat. Rex quoque transgredi-
ebatur torrentem cedron. et cunctus populus ince-
debat contra viam olive que respicit ad desertum.
Venit autem et sadoch sacerdos et universi le-
vite cum eo portantes archam federis domini ad
bethehem. Et deposuerunt archam dei. et a-
scendit abiachar, expletus esset omnis populus
qui egressus fuerat de civitate. Et dixit rex
ad sadoch. Reportate archam dei in urbem.
Si invenero gratiam in oculis domini reducet me. et
ostendet mihi eam et tabernaculum suum. Si autem
dixerit mihi. non places. presto sum faciat quod bo-
num est coram se. Et dixit rex ad sadoch sacer-
dotem. O videns revertere in civitatem in pace

donec

veniat

et achimaas filius tuus et ionathas filius
abiachar duo filii vestri sint vobiscum. Ecce
ego abscondar in campestribus deserti.
donec sermo a vobis indicans mihi. Reporta-
verunt ergo sadoch et abiachar archam dei in ie-
rusalem et manserunt ibi. Porro david ascen-
debat clivum olivarum scandens et flens, o-
perto capite et nudis pedibus incedens. sed
et omnis populus qui erat cum eo operto capite
ascendebat plorans. Nuntiatum est autem da-
vid quod et achitofel esset in coniuratione cum absa-
lon. Dixitque david. Infatua queso domine con-
silium achitofel. Cumque ascenderet david sum-
mitatem montis in quo adoraturus erat dominum,
ecce occurrit ei chusai arachites princeps
amicorum david scissa veste et terra pleno
capite. Et dixit ei david. Si veneris me-
cum eris mihi oneri. Si autem in civitatem reverteris
et dixeris absalon. Servus tuus sum rex. Pa-
tere me vivere. Sicut fui servus patris tui.
sic ero servus tuus. dissipabis consilium a-
chitofel. Habes autem tecum sadoch et abia-
thar sacerdotes. et omne verbum quodcumque au-
dieris de domo regis indicabis sadoch
et abiachar sacerdotibus. Sunt autem cum eis
duo filii eorum achimaas filius sadoch. et
ionathan filius abiachar. et mittetis
per eos ad me omne verbum quodcumque audie-
ritis. Veniente autem chusai amico david
in civitatem david, absalon quoque ingressus est ierusalem.

[XVI]

Cumque david transisset paululum
montis verticem. apparuit
siba puer miphiboseth in occursum eius cum
duobus asinis qui onerati erant ducentis pa-
nibus et centum ligaturis uve passe. et
centum massis palatarum et duobus utribus
vini. Et dixit rex sibe. Quid sibi volunt
hec? Respondit siba. Domine mi rex asi-
ni domestici regis ut sedeant. et panes
et palate ad vescendum pueris tuis. vinum
autem ut bibat si quis defecerit in deserto.

fecit

Et ait rex. Ubi est filius domini tui? Respondit que Syba regi. Remansit in Ierusalem dicens. Hodie restituet mihi domus Israel regnum patris mei. Et ait rex Sybe. Tua sint omnia que fuerunt Miphiboseth. Dixitque Syba. Oro ut inveniam gratiam coram te domine mi rex. Venit ergo rex David usque Bahurim. Et ecce vir egrediebatur inde de cognatione domus Saul nomine Semei filius Gera. Procedebatque egrediens maledicebat. Mittebatque lapides contra David et contra universos servos David regis. Omnis autem populus et universi bellatores a dextro et sinistro latere David regis incedebant. Ita autem loquebatur Semei cum malediceret regi. Egredere vir sanguinum et vir Belial. Reddidit tibi dominus universum sanguinem domus Saul. quoniam invasisti regnum pro eo et dedit dominus regnum in manu Absalon filii tui. Et ecce nunc premunt te mala quoniam vir sanguinum es. Dixit autem Abysai filius Sarvie regi. Quare maledicit canis hic mortuus domino meo regi? Vadam et amputabo caput eius. Et ait rex. Quid mihi et vobis filii Sarvie? Dimittite eum ut maledicat. Dominus autem precepit ei ut malediceret David. Et quis est qui audeat dicere quare sic fecerit? Et ait rex Abysai et universis servis suis. Ecce filius meus qui egressus est de utero meo. querit animam meam. quanto magis nunc filius Gemini maledicit? Dimittite eum ut maledicat iuxta preceptum domini. si forte respiciat dominus afflictionem meam. et reddat mihi bonum pro maledictione hac hodierna. Ambulabat itaque David et socii eius per viam cum eo. Semei autem per iugum montis ex latere contra illum gradiebatur maledicens et mittens lapides adversus eum. terramque spargens. Venit igitur rex et universus populus cum eo lassus et refocillati sunt ibi. Absalon autem et universus populus eius ingressi sunt Ierusalem. sed et Achitofel cum eo. Cum autem venisset Chusai Arachites amicus David ad Absalon. locutus est ad eum. Salve rex salve rex. Ad quem Absalon. Hec est inquit gratia tua ad amicum tuum? quare non ivisti cum amico tuo? Responditque Chusai ad Absalon. Nequaquam quia illius ero quem elegit dominus et omnis hic populus. et universus Israel. et cum eo manebo. Sed et hoc ut inferam cui ego serviturus sum? Nonne filio regis? Sicut parui patri tuo. sic parebo et tibi. Dixit autem Absalon ad Achitofel. Inite consilium. quid agere debeamus? Et ait Achitofel ad Absalon. Ingredere ad concubinas patris tui quas dimisit ad custodiendam domum. Et cum audierit omnis Israel quod fedaveris patrem tuum. roborentur manus eorum tecum. Tetenderunt ergo Absaloni tabernaculum in solario ingressusque est ad concubinas patris sui coram universo Israel. Consilium autem Achitofel quod dabat in diebus illis. quasi si quis consuleret dominum sic erat omne consilium Achitofel. et cum esset cum David. et cum esset cum Absalon.

Dixit ergo Achitofel ad **XVII** Absalon. Eligam mihi duodecim milia virorum. Et consurgens persequar David hac nocte et irruens super eum quippe qui lassus est et solutis manibus percutiam eum. Cumque fugerit omnis populus qui cum eo est. percutiam regem desolatum et reducam universum populum. quomodo unus homo reverti solet. Unum enim virum tu queris et omnis populus erit in pace. Placuitque sermo eius Absalon et cunctis maioribus natu Israel. Ait autem Absalon. Vocate et Chusai Arachiten. et audiamus quid etiam ipse dicat. Cumque venisset Chusai Arachites ad Absalon ait Absalon ad eum. Huiuscemodi sermonem locutus est Achitofel. facere debemus annon? Tu quid das consilium? Et dixit Chusai ad Absalon. Non bonum consilium quod dedit Achitofel hac vice. Et rursum in-

tulit chusai. Tu nosti patrem tuum et viros
qui cum eo sunt esse fortissimos, et amaro
animo. veluti si ursa raptis catulis in saltu
seviat. Sed et pater tuus vir bellator est. nec
morabitur cum populo. Forsitan nunc latitat
in foveis aut in uno quo voluerit loco.
Et cum ceciderit unus quilibet in principio au
dietur. Quicumque audierit dicet. Facta est
plaga in populo qui sequebatur absalon.
et fortissimus quisque cuius cor est quasi leonis
pavore solvetur. Scit enim omnis populus israel
fortem esse patrem tuum et robustos omnes qui
cum eo sunt. Sed et hoc mihi videtur rectum esse consi
lium. Congregetur ad te universus israel
a dan usque bersabee quasi arena ma
ris innumerabilis et tu eris in medio eorum
et irruemus super eum in quocumque loco fuerit in
ventus et operiemus eum sicut cadere solet ros
super terram. et non relinquemus de viris qui cum eo
sunt ne unum quidem. Quod si urbem aliquam fuerit
ingressus circumdabit omnis israel civitati il
li funes. et trahemus eam in torrentem ut non
repperiatur nec calculus quidem ex ea. Dixitque
absalon. et omnis viri israel. Melius est consilium
chusai arachite consilio achitofel. Domini
autem nutu dissipatum est consilium achitofel u
tile ut induceret [dns] super absalon malum. Et ait
chusai sadoch et abiathar sacerdotibus: Hoc
et hoc consilium dedit achitofel absalon.
et senioribus israel et ego tale et tale consilium de
di. Nunc ergo mittite cito et nuntiate david
dicentes. Ne moreris nocte hac in campe
stribus deserti. sed absque dilatione transgredere
ne forte absorbeatur rex et omnis populus qui
cum eo est. Jonathas autem et achimaas stabant
iuxta fontem rogel. Abiit ancilla et nunti
avit eis. Et illi profecti sunt ut referrent ad
david regi nuntium. Non enim poterant vide
ri aut introire in civitatem. Vidit autem eos qui
dam puer et indicavit absaloni. Illi vero
concito gradu ingressi sunt domum cuiusdam viri
in bahurim. qui habebat puteum in vesti
bulo suo. et descenderunt in eum. Tulit autem
mulier et expandit velamen super os putei
quasi siccans ptisanas. et sic res latuit. Cum
que venissent servi absalon ad mulierem in
domo dixerunt. Ubi est achimaas et ionathas?
Et respondit eis mulier. Transierunt fe
stinantes gustata paululum aqua. At hii qui
querebant cum non repperissent reversi sunt in ierusalem.
Cumque abissent ascenderunt illi de puteo et per
gentes nuntiaverunt regi david atque dixerunt.
Surgite et transite cito fluvium quia huiusce
modi dedit consilium contra vos achitofel. Sur
rexit ergo david et omnis populus qui erat cum eo.
et transierunt iordanem donec dilucesceret antequam
denudaretur verbum. Et ne unus quidem residuus quidem
fuit qui non transisset fluvium. Porro achito
fel videns quod non fuisset factum consilium suum stravit
asinum suum et surrexit et abiit in domum suam. et in civitatem
suam et disposita domo sua suspendio
interiit et sepultus in sepulchro patris sui. Da
vid autem venit in castra et absalon transivit
iordanem ipse et omnis viri israel cum eo. Ama
san vero constituit absalon pro ioab super exer
citum. Amasan autem erat filius viri qui
vocabatur iethra de gesreli. Qui ingres
sus est ad abigail filiam naas sororem
sarvie que fuit mater ioab. Et castrame
tatus est israel cum absalon in terra galaath.
Cumque david in castra venisset in madian
sobi filius naas de rabbath filiorum ammon
et machir filius amihel de lodabar et
berzelai galaadites de rogelim obtu
lerunt ei stratoria et tapetia et vasa fic
tilia frumentum et oleum. et farinam et pole
tam et fabam et lentem. et frixum cicer. et mel
et butyrum oves et pingues vitulos. dede
runtque david et populo qui cum eo erant ad
vescendum. Suspicati enim sunt populum fame
et siti fatigari in deserto.

XVIII

Igitur considerato david populo suo constitu

et super eos tribunos et centuriones et dedit tertiam partem populi sub manu Abysai filii Sarvie fratris Ioab et tertiam sub manu Ioab et tertiam sub manu Ethai qui erat de Geth. Dixitque rex ad populum. Egrediar et ego vobiscum. Et respondit populus. Non exibis. Sive enim fugerimus non magnopere ad eos de nobis pertinebit sive media pars ceciderit e nobis non satis curabunt quia tu unus pro decem milibus computaris. Melius est igitur ut sis nobis in urbe presidio. Ad quos rex ait. Quod vobis rectum videtur hoc faciam. Stetit ergo rex iuxta portam egrediebaturque populus per turmas suas centeni et milleni. Et precepit rex Ioab et Abysai et Ethai dicens. Servate mihi puerum Absalon. Et omnis populus audiebat precipientem regem cunctis principibus pro Absalon. Itaque egressus est populus in campum contra Israel et factum est prelium in saltu Effraym et cesus est ibi populus Israel ab exercitu David. Factaque est plaga magna in die illa viginti milium. Fuit autem ibi prelium dispersum super faciem omnis terre et multo plures erant quos saltus consumpserat de populo quam illi quos voraverat gladius in die illa. Accidit autem ut occurreret Absalon servis David sedens mulo. Cumque ingressus fuisset mulus subter condensam quercum et magnam adhesit caput eius quercui. Et illo suspenso inter celum et terram mulus cui insederat pertransiit. Vidit autem hoc quispiam et nuntiavit Ioab dicens. Vidi Absalon pendere de quercu. Et ait Ioab viro qui nuntiaverat ei. Si vidisti quare non confodisti eum cum terra et ego dedissem tibi decem siclos argenti et unum baltheum. Qui dixit ad Ioab. Si appenderes in manibus meis mille argenteos nequaquam mitterem manum meam in filium regis. Audientibus enim nobis precepit rex tibi et Abysai et Ethai dicens. Custodite mihi puerum Absalon. Sed et si fecissem contra animam meam

audacter nequaquam hoc regem latere potuisset et tu stares ex adverso. Et ait Ioab. Non sicut tu vis sed aggrediar eum coram te. Tulit ergo Ioab tres lanceas in manu sua et infixit eas in corde Absalon. Cumque adhuc palpitaret herens in quercu cucurrerunt decem iuvenes armigeri Ioab et percutientes interfecerunt eum. Cecinit autem Ioab bucina et retinuit populum ne persequeretur fugientem Israel volens parcere multitudini. Et tulerunt Absalon et proiecerunt eum in saltu in foveam grandem et comportaverunt super eum acervum lapidum magnum nimis. Omnis autem Israel fugit in tabernacula sua. Porro Absalon erexerat sibi titulum qui est in valle regis (cum adhuc viveret). Dixerat enim. Non habeo filium et hoc erit monumentum nominis mei. Vocavitque titulum nomine suo monumentum nominis mei et appellatur manus Absalon usque ad hunc diem. Achimaas autem filius Sadoch ait. Curram et nuntiabo regi quia iudicium fecit ei Dominus de manu inimicorum eius. Ad quem Ioab dixit. Non eris nuntius in die hac sed nuntiabis in alia. Hodie nolo te nuntiare filius enim regis mortuus est. Et ait Ioab Chusi. Vade nuntia regi que vidisti. Adoravit Chusi Ioab et cucurrit. Rursum autem Achimaas filius Sadoch dixit ad Ioab. Quid impedit si et ego curram post Chusi. Dixitque ei Ioab. Quid vis currere fili mi. Veni huc. Non eris boni nuntii baiulus. Qui respondit. Quid enim si cucurrero. Et ait ei. Curre. Currens ergo Achimaas per viam compendii transivit Chusi. David autem sedebat inter duas portas. Speculator vero qui erat in fastigio super murum elevans oculos vidit hominem currentem solum et exclamans indicavit regi. Dixitque rex. Si solus est bonus est nuntius in ore eius. Properante autem illo et accedente propius vidit speculator alterum

hominem currentem ⁊ vociferans in culmine
ait. Apparet michi homo alius currens solus.
Dixitque rex. Et iste bonus nuncius. Speculator
autem ait. Contemplor cursum prioris. quasi
cursum achimaas filii sadoch. Et ait rex.
Vir bonus est ⁊ nuncius portans bonum. Ve
niens autem achimaas clamans dixit ad regem
Salve rex. Et adorans regem coram eo pronus
in terram ait. Benedictus dominus deus tuus qui con
clusit homines. qui levaverunt manum suam
contra dominum meum regem. Et ait rex. Estne pax
puero absalon. Dixitque achimaas. Vidi
tumultum magnum. cum mitteret ioab servus
tuus. o rex me servum tuum. nescio aliud.
Ad quem rex. Transi ⁊ sta hic. Cumque ille tran
sisset ⁊ staret. Apparuit chusi. Et veniens ait.
Bonum apporto nuncium domine mi rex. Iudica
vit enim dominus pro te hodie de manu omnium
qui surrexerunt contra te. Dixit autem rex ad chusi
Estne pax puero absalon. Cui respondit
chusi. Fiant inquit sicut puer omnes inimi
ci domini mei regis. ⁊ universi qui consurgunt
adversum eum in malum. Contristatus itaque rex
ascendit cenaculum porte ⁊ flevit ⁊ sic loque
batur vadens. fili mi absalon. fili mi absalon.
quis michi tribuat ut ego moriar pro te. Absa
lon fili mi fili mi absalon. XIX

Nunciatum est autem ioab quod rex fleret
⁊ lugeret filium suum ⁊ versa est victoria
in die illa in fletum ⁊ in luctum omni populo.
Audivit enim populus in die illa dici. Dolet
rex super filio suo. Et declinavit populus in die
illa ingredi civitatem quomodo declinare solet
populus versus ⁊ fugiens de prelio. Porro rex ope
ruit caput suum ⁊ clamabat voce magna.
Absalon fili mi. fili mi absalon. Ingressus
est ioab ad regem in domum dixit. Confudisti
hodie vultus omnium servorum tuorum. qui salvam
fecerunt animam tuam. ⁊ animam filiorum tuorum ⁊
filiarum tuarum. ⁊ animam uxorum tuarum. ⁊ animam con
cubinarum tuarum. Diligis odientes te. ⁊ odio

habes diligentes te. ⁊ ostendisti hodie
quia non curas de ducibus tuis. ⁊ de servis
tuis. Et vere cognovi modo quia si absalon vi
veret ⁊ nos omnes occubuissemus tunc placeret
tibi. Nunc igitur surge. ⁊ procede ⁊ alloquens satisfac
servis tuis. Iuro enim tibi per dominum. quod si non
exieris. ne unus quidem remansurus sit tecum noc
te hac ⁊ peius erit hoc tibi quam omnia mala
que venerunt super te ab adolescentia usque in
presens. Surrexit ergo rex. ⁊ sedit in porta. Et
omni populo nunciatum est quod rex sederet in porta.
Venitque universa multitudo coram rege.
israel autem fugit in tabernacula sua. Omnis
quoque populus certabat in cunctis tribubus israel di
cens. Rex liberavit nos de manu inimicorum
nostrorum. ipse salvavit nos de manu philis
tiinorum ⁊ nunc fugit de terra pro absalon. Ab
salon autem quem unximus regem super nos.
mortuus est in bello. Usque quo siletis ⁊ non
reducitis regem. Et consilium totius israel venit
ad regem. Rex vero david misit ad sadoch
⁊ abyathar sacerdotes dicens. Loquimini
ad maiores natu iuda dicentes. Cur ve
nistis novissimi ad reducendum regem in
domum suam. Sermo autem omnis israel pervenerat
ad regem ut reduceret eum in domum eius
quod diceret rex. Hec dicetis ad populum. fratres
mei vos os meum ⁊ caro mea vos. Quare
novissimi reducitis regem. Et amase
dicite. Nonne os meum. ⁊ caro mea. Hec
faciat michi deus ⁊ hec addat si non magister
milicie fueris coram me omni tempore pro ioab.
Et inclinavit cor omnium virorum iuda
quasi viri unius. Miseruntque ad regem dicen
tes. Revertere tu. ⁊ omnes servi tui. Et re
versus est rex ⁊ venit usque ad iordanem. et
omnis iuda venit in galgala. ut occurreret
regi. ⁊ traduceret eum iordanem. Festinavit
autem semei filius iera. filii gemini de bau
rim. ⁊ descendit cum viris iuda in occur
sum regis david. cum mille viris de beni

Beniamin & siba puer de domo saul. & quindecim filii eius. ac viginti servi erant cum eo. Et irrumpentes iordanem ante regem transierunt vada. ut traducerent domum regis et facerent iuxta iussionem eius. Semei autem filius iera. prostratus coram rege cum iam transisset iordanem dixit ad eum. Ne reputes michi domine mi iniquitatem neque memineris iniuriarum servi tui in die qua egressus es domine mi rex de ierusalem. neque ponas rex in corde tuo. Agnosco enim ego servus tuus peccatum meum. & idcirco hodie primus veni de omni domo ioseph. descendique in occursum domini mei regis. Respondens vero abysai filius sarvie dixit. Numquid pro hiis verbis non occidetur semei. qui maledixit christo domini. Et ait david. Quid michi & vobis filii sarvie. Cur efficimini michi hodie in sathan. Ergo ne hodie occidetur vir in israel. An ignoro hodie me factum esse regem super israel. Et ait rex semei. Non morieris. Iuravitque ei. Miphiboseth quoque filius saul descendit in occursum regis. illotis pedibus & intonsa barba. vestesque suas non laverat a die qua egressus fuerat rex usque ad diem reversionis eius in pace. Cumque ierusalem occurrisset regi. dixit ei rex. Quare non venisti mecum miphiboseth. Qui respondens ait. Domine mi rex servus meus contempsit me. Dixique ei ego servus tuus ut sterneret michi asinum & ascendens abirem cum rege. Claudus enim sum servus tuus. insuper & accusavit me servum tuum ad te dominum meum regem. Tu autem domine mi rex sicut angelus dei es. fac quod placitum est tibi. Neque enim fuit domus patris mei. nisi morte obnoxia domino meo regi. Tu autem posuisti me servum tuum inter convivas mense tue. Quid enim habeo iuste querele aut quid possum ultra vociferari ad regem. Ait ergo rex. Quid ultra loqueris. Fixum est quod locutus sum. Tu & siba dividite

possessiones. Respondit que miphiboseth regi. Etiam cuncta accipiat. postquam reversus est dominus meus rex pacifice in domum suam. Berzellai quoque galaadites descendens de rogelim traduxit regem iordanem. paratus etiam ultra fluvium prosequi eum. Erat autem berzellai galaadites senex valde. id est octogenarius. & ipse prebuit alimenta regi cum moraretur in castris. fuit quippe vir dives nimis. Dixit itaque rex ad berzellai. Veni mecum ut requiescas secure mecum in ierusalem. Et ait berzellai ad regem. Quot sunt dies annorum vite mee ut ascendam cum rege in ierusalem. Octogenarius sum hodie. Numquid vigent sensus mei ad discernendum suave aut amarum. aut delectare potest servum tuum cibus aut potus. vel audire ultra possum vocem cantatorum vel cantatricum. Quare servus tuus sit oneri domino meo regi. Paululum procedam famulus tuus ab iordane tecum. nec indigeo hac vicissitudine. sed obsecro ut revertar servus tuus & moriar in civitate mea. & sepeliar iuxta sepulcrum patris mei & matris mee. Est autem servus tuus chamaan. ipse vadat tecum domine mi rex. & fac ei quod tibi videtur bonum. Respondit itaque rex. Mecum transeat chamaan. Et ego faciam ei quicquid tibi placuerit. & omne quod petieris a me impetrabis. Cumque transisset universus populus & rex iordanem. osculatus est rex berzellai & benedixit ei. & ille reversus est in locum suum. Transiit ergo rex in galgala. & chamaan cum eo. Omnis autem populus iuda traduxerat regem. & media tantum pars affuerat de populo israel. Itaque omnes viri israhel concurrentes ad regem dixerunt ei. Quare te furati sunt fratres nostri viri iuda. & traduxerunt regem & domum eius iordanem. omnesque viros david cum eo. Et respondit omnis vir iuda ad viros israel. Quia propior est

est mi[c]hi rex. Cur irasceris sup[er] hac re? Nu[m]q[u]i[d] comedim[us] aliquid ex rege, [et] munera nob[is] data sunt? Et respondit vir isr[ae]l ad viros iuda [et] ait. Decem partib[us] ego maior sum apud rege[m] [et] primogenit[us] ego sum magis q[uam] ad me p[er]tinet ad david q[uam] ad te. Cur mi[c]hi fecisti iniuria[m] [et] no[n] m[ihi] nu[n]ciatum e[st] p[ri]u[s] vt reducere[m] rege[m] meu[m]? Durius aut[em] responderunt viri iuda viris isr[ae]l. XX

Accidit q[uo]q[ue] vt ibi e[ss]et vir belial no[m]i[n]e siba. filius bochri vir gemineus [et] cecinit buccina [et] ait. Non e[st] nob[is] p[ar]s in domo david neq[ue] hereditas i[n] filio ysai. reuertere in tabernacula tua isr[ae]l. Et sep[ar]at[us] est om[n]is isr[ae]l a david. secutusq[ue] e[st] siba filiu[m] bochri. Viri aut[em] iuda adheserunt regi suo. a iordane vsq[ue] ad ier[usa]l[e]m. Cu[m]q[ue] venisset rex in domu[m] suam in ier[usa]l[e]m tulit dece[m] mulieres co[n]cubinas suas q[ua]s dereliq[ue]rat ad custodie[n]da[m] domu[m]. [et] tradidit eas in custodia[m] alime[n]ta eis p[re]bens [et] no[n] e[st] ingressus ad eas s[ed] erant clause vsq[ue] ad die[m] mor tis sue i[n] viduitate viue[n]tes. Dix[it] a[utem] rex amase. Conuoca m[ihi] o[mn]es viros iuda in die[m] t[er]tiu[m] [et] tu adesto presens. Abiit [er]g[o] amasa vt co[n]uocaret iuda [et] moratus est ext[ra] placitu[m] q[uo]d ei co[n]stituerat rex. Ait aut[em] david ad abysai. Nu[n]c magis afflicturus e[st] nos siba filius bochri. q[uam] absalon. Tolle ig[itur] seruos d[omi]ni tui [et] p[er]sequere eu[m]. ne forte i[n]ueniat ciuitates munitas [et] effugiat nos. Eg[re]ssi sunt aut[em] cu[m] eo viri ioab. cerethei quoq[ue] [et] pherethei. [et] o[mn]is robusti exierunt de ier[usa]l[e]m ad p[er]seque[n]du[m] siba filiu[m] bochri. Cu[m]q[ue] illi e[ss]ent iuxta lapide[m] gra[n]de[m] qui est i[n] gabaon amasa venie[n]s a facie illor[um] occurrit eis. Porro ioab vestit[us] erat tunica stricta ad mensura[m] habit[us] sui. [et] desup[er] accinct[us] gladio dependente vsq[ue] ad ylia i[n] vagina qui fabricat[us] leui motu eg[re]di pot[er]at [et] p[er]cute[re]. Dix[it] itaq[ue] ioab ad amasan. Salue mi frat[er]. Et tenuit manu[m] dext[er]a mentu[m] amase quasi osculans eu[m]. Porro amasa no[n] obseruauit gladiu[m] que[m] h[ab]ebat ioab. Qui p[er]cussit eu[m] in latere [et] effudit i[n]testina ei[us] in t[er]ram [et] mortuus e[st]. nec sc[cun]d[u]m vulnus apposuit. Ioab aut[em] [et] abysai frat[er] eius. p[er]secuti sunt siba filiu[m] bochri. Int[er]ea quida[m] viri cu[m] stetissent iuxta cadauer amase de socijs ioab dixerunt. Ecce qui e[ss]e voluit p[ro] ioab comes david. Amasa aut[em] co[n]sp[er]sus sanguine iacebat in media via. Vidit h[oc] quida[m] vir q[uod] [con]sisteret om[n]is p[o]p[u]l[u]s ad videndu[m] eu[m]. [et] amouit amasan de via in agru[m]. op[er]uitq[ue] eu[m] vestime[n]to ne [con]sisterent tra[n]seuntes p[ro]p[ter] eu[m]. Amoto [er]g[o] illo de via tra[n]siebat om[n]is vir seque[n]s ioab ad p[er]seque[n]du[m] siba filiu[m] bochri. Porro ille tra[n]sierat p[er] om[n]es trib[us] isr[ae]l vsq[ue] i[n] abelam [et] in bethmatha om[n]esq[ue] electi viri co[n]gregati fuerant ad eu[m]. Venerunt itaq[ue] et oppugnabant eu[m] in abela [et] in bethmatha [et] circu[m]dederunt munitio[n]ib[us] ciuitate[m] [et] obsessa e[st] urbs. Om[n]is aut[em] turba q[uae] erat cu[m] ioab moliebat[ur] destruere muros. Et exclamauit mulier sapie[n]s de ciuitate. Audite audite dicite ioab. Appropinq[ua] huc [et] loq[ua]r tecu[m]. Qui cu[m] accessisset ad eam ait illi. Tu es ioab? Et ille respondit. Ego. ad que[m] sic locuta e[st]. Audi sermones ancille tue. Qui respondit. Audio. dic. Rursu[m]q[ue] illa. S[er]mo inq[ui]t dicebat[ur] in veri p[ro]u[er]bio. Qui interroga[n]t interroge[n]t in abela. [et] sic p[er]ficiebat. Nonne ego sum que respo[n]deo veritate[m] in isr[ae]l. [et] tu q[uae]ris subuertere ciuitate[m] [et] eu[er]te[re] matre[m] in ciuitatu[m] in isr[ae]l. Qu[a]re p[re]cipitas hereditate[m] d[omi]ni? Respondensq[ue] ioab ait. Absit absit hec a me. no[n] p[re]cipito neq[ue] demolior. Non ita se h[abe]t res. S[ed] homo de monte effraym

syba filius bochri cognomine leuauit ma
num suam contra regem dauid. Tradite illum solum dauid
et recedemus de ciuitate. Et ait mulier ad
ioab. Ecce caput eius mittetur ad te per
murum. Ingressa est ergo ad omnem populum et
locuta est eis sapienter. Qui abscisum
caput sibe filii bochri proiecerunt ad ioab.
Et ille cecinit tuba et recesserunt ab ur
be unusquisque in tabernacula. Joab autem
reuersus est ierusalem ad regem. Fuit autem super
omnem exercitum israel. Banaias autem filius
ioade super ceretheos et phercetheos. ad
ura super tributa. Porro iosaphat filius
achilud a commentariis. Siba autem scriba
Sadoch uero et abyathar sacerdotes. Ira
autem hyaarites erat sacerdos dauid.

XXI

Facta est quoque fames in diebus da
uid tribus annis iugiter et consuluit da
uid oraculum domini. Dixitque dominus propter saul et
domum eius et sanguinem quia occidit gaba
onitas. Vocatis ergo gabaonitis rex dixit
ad eos. Porro gabaonite non sunt de fili
is israel sed reliquie amorreorum. Filii quoque
israel iurauerant eis. uoluitque eos et uo
luit saul percutere zelo quasi pro filiis israel
et iuda. Dixit ergo dauid ad gabaonitas.
Quid faciam uobis et quod erit uestri piaculum
ut benedicatis hereditati domini. Dixeruntque ei
gabaonite. Non est nobis super argento et au
ro questio sed contra saul et contra domum eius neque
uolumus ut interficiatur homo de israel. Ad
quos ait rex. Quid ergo uultis ut faciam
uobis. Qui dixerunt regi. Virum qui attriuit
nos et oppressit inique ita delere debemus ut
ne unus quidem residuus sit de stirpe eius
in cunctis finibus israel. Dentur nobis septem uiri
de filiis eius. ut crucifigamus eos domino in
gabaoth saul quondam electi domini. Et ait
rex. Ego dabo. Pepercitque rex miphiboseth fi
lio ionathan filii saul. propter iusiurandum
domini quod fuerat inter dauid et inter ionathan fi
lium saul. Tulit itaque rex duos filios respha
filie aia. quos peperit saul armoni et miphi
boseth. et quinque filios merob filie saul. quos
genuerat adrieli filio berzellai qui fuit de
molathi. et dedit eos in manus gabaonitarum.
Qui crucifixerunt illos in monte coram domino.
et ceciderunt hii septem simul occisi in diebus mes
sis prime. incipiente messione ordei. Tol
lens autem respha filia aia cilicium substrauit
sibi supra petram ab initio messis. donec stillaret
aqua super eos de celo. et non dimisit aues la
cerare eos per diem. neque bestias per noctem. Et
nuntiata sunt dauid que fecerat respha filia
aia concubina saul. Et abiit dauid et tulit
ossa saul et ossa ionathe filii eius a iabes ga
laad. qui furati fuerant ea de platea beth
san in qua suspenderant eos philistiim cum inter
fecissent saul in gelboe. et asportauit inde
ossa saul et ossa ionathe filii eius. et colli
gentes ossa eorum qui affixi fuerant sepelierunt
ea cum ossibus saul et ionathe filii eius in terra
beniamyn in latere sepulchri cis patris eius.
feceruntque omnia que preceperat rex. et repropitiatus
est deus terre post hec. Factum est autem rursum
prelium philistinorum aduersum israel. et descendit
dauid et serui eius cum eo. et pugnabant contra
philistiim. Deficiente autem dauid. iesbi de
nob erat uir qui fuit de genere arapha.
cuius ferrum haste trecentas uncias appende
bat et accinctus erat ense nouo nisus est per
cutere dauid. presidioque ei fuit abysai filius
sarvie et percussum philisteum interfecit. Tunc
iurauerunt uiri dauid dicentes. Iam non egre
dieris nobiscum in prelium ne extinguas lucer
nam israel. Secundum quoque fuit bellum in gob contra
philisteos. Tunc percussit sobochai de hu
sathi. seph de stirpe arapha. Tercium
quoque fuit bellum in gob contra philiste
os in quo percussit adeodatus filius saltus
polimitarius bethlemites goliath ge
theum cuius hastile haste erat quasi liciatorium

tex enim. Quartum bellum fuit in geth. in quo vir excelsus. qui senos in manibus pedibus habebat digitos id est viginti et quatuor et erat de origine arapha qui blasphemavit israel. Percussit autem eum ionathas filius samaa fratris david. Hii quatuor nati sunt de arapha in geth et ceciderunt in manu david et servorum eius.

XXII

Locutus est autem david domino verba hec carminis huius. in die qua liberavit eum dominus de manu omnium inimicorum suorum. et de manu saul et ait. Dominus petra mea. et robur meum. et salvator meus. Deus meus et fortitudo mea. et sperabo in eum. Scutum meum et cornu salutis mee: elevator meus et refugium meum, salvator meus de iniquitate liberabis me. Laudabilem invocabo dominum. et ab inimicis meis salvus ero. Quoniam circumdederunt me contritiones mortis. torrentes belial terruerunt me. Funes inferni circumdederunt me. prevenerunt me laquei mortis. In tribulatione mea invocabo dominum et ad deum meum clamabo. Et exaudiet de templo sancto suo vocem meam et clamor meus veniat in aures eius. Commota est et contremuit terra. et fundamenta montium concussa sunt. et quassata. quoniam iratus est eis deus. Ascendit fumus de naribus eius et ignis de ore eius vorabit. Carbones incensi sunt ab eo. Et inclinavit celos et descendit. et caligo sub pedibus eius. Et ascendit super cherubin et volavit. et lapsus est super pennas venti. Posuit tenebras in circuitu suo. latibulum suum cribrans aquas de nubibus celorum. Pre fulgore in conspectu eius. accensi sunt carbones ignis. Tonabit de celo dominus. et excelsus dabit vocem suam. Misit sagittas suas. et dissipavit eos fulgur et consumpsit eos. Et apparuerunt effusiones maris et revelata sunt fundamenta orbis. Ab increpatione domini. ab inspiratione spiritus furoris eius. Misit de excelso et assumpsit me. et extraxit me de aquis multis. Liberavit me ab inimico meo potentissimo et ab his qui oderunt me. quoniam robustiores me erant. Prevenit me in die afflictionis mee. et factus est dominus firmamentum meum. et eduxit me in latitudinem. Liberavit me quia placui ei. Retribuet mihi dominus secundum iustitiam meam. et secundum munditiam manuum mearum reddet mihi. Quia custodivi vias domini et non egi impie a deo meo. Omnia enim iudicia eius in conspectu meo. et precepta eius non amovi a me. Et ero perfectus cum eo. et custodiam me ab iniquitate mea. Et restituet mihi dominus secundum iustitiam meam. et secundum munditiam manuum mearum in conspectu oculorum suorum. Cum sancto sanctus eris et cum robusto perfectus. Et cum electo electus eris. et cum perverso perverteris. Et populum pauperem salvum facies. oculisque tuis excelsos humiliabis. Quia tu lucerna mea domine. et tu domine illuminas tenebras meas. In te enim curram accinctus. in deo meo transiliam murum. Deus immaculata via eius. eloquium domini igne examinatum. Scutum est omnium sperantium in se. Quis est deus preter dominum. et quis est deus preter deum nostrum. Deus qui accinxit me fortitudine. et complanavit perfectam viam meam. Coequans pedes meos cervis et super excelsa mea statuens me. Docens manus meas ad prelium. et componens quasi arcum ereum brachia mea. Dedisti mihi clipeum salutis tue. et mansuetudo tua multiplicavit me. Dilatabis gressus meos subter me. et non deficient tali mei. Persequar inimicos meos et conteram. et non convertar donec consumam eos. Consumam eos et confringam ut non consurgant. cadent sub pedibus meis. Accinxisti me fortitudine ad prelium. incurvasti resistentes mihi sub me. Inimicos meos dedisti mihi dorsum odientes me. et disperdam eos. Clamabunt et non erit qui salvet. ad dominum et non exaudiet eos. Delebo eos ut

pulueꝛem tre q̄si lutū platearū ꝯminuā
eos atq; ꝯpingā. Saluabis me a ꝯdic
tionib; ppli mei custodies in capd̄ gētui
Populus quē ignoro seruiet m. filij ali
eni resistēt m in auditu auris obediet m.
Filij alieni defluxerunt. ⁊ ꝯtrehent̄ in angu
tijs suis. Viuit dn̄s. ⁊ bndc̄s ds̄ ms̄. ⁊
exaltet̄ deus salutis mee. Ds̄ qui das
uindc̄as m. ⁊ deiecisti pplos sb me q̄ edu
cis me de inimicis meis. ⁊ a resistētib; m
eleuas me. a uiro iniquo libabis me. P
terea ꝯfitebor t̄ dn̄e in gētib; ⁊ noī tuo ca
tabo. Magnificās salutē regis sui. ⁊ fa
ciens mīam xp̄o suo dauid ⁊ semi eius
usque in seculum. XXIII

Hec sūt aut̄ ūba nouissima q̄ dixit
dauid filius ysai. Dix uir cui ꝯstitutū ē
de xp̄o dei iacob egregius psaltes isrl̄. Sp̄c
dn̄i locut̄ ē sup me. ⁊ s̄mo eius p lingua
meā. Dixit ds̄ isrl̄ m locut̄ ē fortis isrl̄.
Dn̄ator hoīm iust̄ dn̄ator i tiore dī. sic
lux aurore oriēte sole mane absq; nubib̄
rutilat. ⁊ sic pluuijs gminat herba de t̄
rā. Nec tanta ē dom̄ mea apud dn̄m. ut
pactū etnū iniret mecū. firmū in omib;
atq; munitū. Cuncta eni salus mea apd
dn̄m ⁊ omīs uolūtas. nec ē quicq̄ ex ea
q̄ gminet. Preuaricatores aut̄ q̄si spine
euellent̄ uniūsi. q̄ tollunt̄ manib;. Et si
quis tangē eos uoluīt armabit̄ ferro. ⁊
ligno lanceato. igniq; succēse ꝯburent̄ us
q; ad nichilū. Hec noīa fortiū dauid. Da
uid sedēs in cathedra sapientissim̄ princeps
int̄ tres. ipē ē quasi tenerrim̄ ligni uermi
culus q̄ octingētos interfecit impetu uno.
Post hūc eleazar filius patrui sui. acho
hi int̄ tres fortes q̄ erāt cū dauid. qn̄ ex
p̄brauit philistiim ⁊ ꝯgregati sūt illuc i
p̄liū. Cūq; ascendissent uiri isrl̄. ipē stetit
⁊ pcussit philisteos donec deficeret man̄
eius. ⁊ obrigesceret cū gladio. Fecitq; de⁹

salutē magnā in die illa ⁊ ppl̄s qui fug
at reūsus est ad cesor spolia detrahenda
Et post hūc semma fili agge de arari. Et ꝯ
gregati sūt philistiim ī statiōe erat quippe
ibi ag plen lente. Cūq; fugisset ppl̄s a
facie philistioꝝ stetit ille ī medio agri.
⁊ tuitus est eū pcussitq; philisteos ⁊ fe
cit dn̄s salutē magnā. Nec nō ⁊ ante de
scenderāt tres. q̄ erāt principes int̄ t̄ginta
⁊ uenerūt tp̄e messis ad dauid ī spelū
ca odolla. Castra aūt philistioꝝ erāt posi
ta ī ualle gygantū ⁊ dauid erat ī p̄sidio.
Porro statio philistioꝝ tūc erat ī bethlehē.
Desiderauit g̊ dauid aquā de lacu ⁊ ait.
O si quis m daret potū aque de cisterna q̄
ē in bethlehem iuxta portā. Irruperūt
g̊ tres fortes castra philistinoꝝ ⁊ hauserūt
aquā de cist̄na bethlehē q̄ erat iuxta por
tā. ⁊ attulerūt ad dauid. At ille noluit
bibē. s; libauit illam dn̄o dicēs. Ppicius
sit m dn̄s ne faciā hoc. Num sanguinē
istoꝝ hominū qui pfecti sūt ⁊ aīaꝝ peri
culū bibam? Noluit g̊ bibē. Hec fecerūt
tres robustissimi. Ab ysai quoq; frat̄ ioab.
filius sarnie princeps erāt de trib;. Ipē ē
qui eleuauit hastā suā ꝯt̄ trecentos q̄s
interfecit noīat̄ in trib;. ⁊ int̄ tres nobilior.
erātq; eoꝝ princeps. s; usq; ad tres primos
uiros nō puenat. Et banayas fili ioade.
uiri fortissimi magnoꝝ opu de cabsehel.
Ipē pcussit duos leones moab ⁊ ipē de
scendit ⁊ pcussit leonē ī media cisterna
dieb; niuis. Ipē quoq; interfecit uirū e
gyptiū dignū spectaculo habentē ī ma
nu hastā. Itaq; cū descēdisset ad eū ī uir
ga. ui extorsit hastā de manu egyptij
⁊ interfecit eū hasta sua. Hec fecit bana
nas filius ioiade. ⁊ ipē noīat̄ inter tres
robustos. qui erāt int̄ triginta nobilio
res. uerūtn̄ usq; ad tres nō puenat. Fe
citq; eū dauid sibi auricularium a secreto.

Asahel frat ioab i triginta eleanna fili patrui eius de bethlehem. Sema de ara i. Eleasaca de arodi. Elas de selphitas filius achis de tecua. Abyazer de ana thoth. Mobonai de usathi. Selmo achi tes metharai nephophatites. Hitai filius rabai de gebeth filior benyamin. Banai aufratonites. Betai de torrete gaas. Habialbon arbatites. Azmauz de beromi. Eliab de salboni. Filii iasen. ionatham et aram sema. de harodi. Ba ia fili sarar arorites. Helifoleth filius salasbai filii machati. Heliam filius achitophel gilonites. Esrai de carme lo. Farai de arabi gaal filius nathan de soba. Bonni de gaddi. Seleth de amno ni. Naaribe rotites armig ioab filii sarine. Ira hiettrites iob. Gareb et ipe hiettrites. Hurias etheus. os triginta

Et addidit furor dni XXIIII septem. irasci contra isrl. Comouitque dauid i eis dicentem. Vade numera isrl et iuda. Dixitque rex ad ioab principe exercitus sui. Perambula os tribus isrl a dan usque bersab ee et numera pplm. ut sciam numer eius. Dixitque ioab regi adaugeat dns ds tu ad pplm. quantus nunc e. iterum centuplicet in conspectu dni mei regis. Sed quid sibi uo lt dns ms rex. i re huiuscemodi. Obtinui it aut sermo regis uba ioab. et principu exercitus. Egressusque e ioab et principes mi liti a facie regis ut numeraret pplm is rahel. Cumque ptransissent iordanem venerunt i araher ad dextram urbis que e in valle gad. et ptransierunt i galaad. et in tram i ferore hodsi. et venerunt in dan siluestria. Circumeuntesque iuxta sydonem. transierunt p menia tyri et omem tram euei et cha nanei. veneruntque ad meridie iuda i ber sabee. Et lustrata vniuersa tra affuerunt post nouem menses et uiginti dies i irlm.

Dedit ergo ioab numer descriptionis ppli regi et inventa sunt de isrl octingenta milia uiror fortium. qui educerent gla dium. et de iuda quingenta milia pugna tor. Percussit aut cor dauid eum. postqm numeratus est pplus et dixit dauid ad dnm. Peccaui valde in hoc facto sed precor dne ut transferas iniquitate serui tui. qr stulte egi nimis. Surrexit itaque dauid mane et ser mo dni factus e ad gad pphetam dicens. Va de et loquere ad dauid. Hec dicit dns. Triu tibi datur elige unum ex hys qd uolueris ut faciam tibi. Cumque venisset gad ad dauid nunciauit ei dicens. Aut septem annis veniet tibi fames in tra tua. aut tribus mensibus fugies aduersarios tuos. et illi te psequentur. aut certe tribus diebus erit pestilentia in tra tua. Nunc ergo delibera. et uide quid respondeam ei qui me misit ser monem. Dixit aut dauid ad gad. Coar tor vndique nimis sed melius e ut icı dam i manus dni. multe enim misericordie eius sunt quam i manus hominum. Immisitque dns pestilentiam i isrl. de ma ne usque ad vesperam constitutum. et mortui sunt ex pplo a dan usque bersabee septu aginta milia uiror. Cumque extendisset manum sua angls dni sup irlm. ut di sperderet eam. misertus e dns sup afflictio ne et ait angelo percutienti pplm. sufficit nunc contine manum tuam. Erat aut angls iuxta aream areuna iebusei. Dixitque dauid ad dnm cum uidisset angelum cede te pplm. Ego sum qui peccaui et ego iniq egi. Isti qui oues sunt quid fecerunt. Ver tatur obsecro manus tua contra me et contra domum patris mei. Venit aut gad ad da uid i die illa et dixit ei. Ascende et constitue dno altare i area areuna iebusei. Et ascendit dauid iuxta sermonem gad. quem preceperat ei dns. Conspiciensque are

plaustru

vna animadu(er)tit regē (et) s(er)uos eius t(ra)nsi
re ad se. (et) eg(re)ssus adorauit regē p(ro)no uul
tu i(n) t(er)ram (et) ait. Quid cause ē ut ueniat
d(omi)n(u)s m(eu)s rex ad s(er)uū suū. Cui dauid ait.
Ut emā ate areā (et) edificē altarē d(omi)no.
(et) cesse(t) i(n)fectio q(ue) grassat(ur) i(n) pl(e)b(e). Et ait
ar(euna) ad dauid. Accipiat (et) offerat
d(omi)n(u)s m(eu)s rex sic(ut) plac(et) ei. Habes boues
i(n) holocaustū (et) iuga boum i(n) u(su)m ligno
rū. Om(n)ia dedit areuna regi. Dix(it)q(ue) a
reuna ad regē. D(omi)n(u)s d(eu)s tuus suscipiat
uotū tuū. Cui respondit rex (et) ait. Ne
quaq(ua)m ut uis. s(ed) emā p(re)cio ate (et) n(on) of
feram d(omi)no deo meo gratuita. Emit (er)g(o) da
uid areā (et) boues argenti s(i)c(li)s q(ui)nq(ua)
ginta. Et edificauit dauid ibi altare
d(omi)no. (et) obtulit holocausta (et) pacifica. Et
p(ro)piciat(us) est d(omi)n(u)s t(er)re (et) cohibita ē pla
ga ab isr(ah)el. Incip(it) liber
III.

Et rex dauid se(n)ue
rat. habebatq(ue) (et)
etatis plurimos dies. Cu(m)q(ue)
operiretur uestib(us) n(on) ca
lefiebat. Dixerunt (er)g(o) ei serui sui. Q(ue)
rant(ur) d(omi)no n(ost)ro regi adolescentulā uir
ginē (et) stet corā rege (et) foueat eū. dor
miatq(ue) i(n) sinu suo (et) calefaciat d(omi)n(u)m n(ost)r(u)m
regē. Quesierunt (er)g(o) adolescentulā specio
sam i(n) om(n)ib(us) finib(us) isr(ae)l. (et) i(n)uenerunt ab
ysach sunamitē (et) adduxerunt eā ad regē.
Erat aut(em) puella pulchra nimis. Dormi
ebatq(ue) cū rege. (et) mi(ni)strabat ei. Rex u(er)o
n(on) (co)gnouit eam. Adonias aut(em) filius
aggith eleuabat(ur) dicens. Ego regnabo.
Fecitq(ue) sibi currus (et) equites (et) q(ui)nq(ua)ginta
uiros. qui an(te) eū curre(re)nt. Nec corripuit
eū p(ate)r suus aliq(ua)n(do) dicens. q(ua)re hoc fecisti. E
rat aut(em) (et) ip(s)e pulch(er) ualde. sc(un)d(u)s nat(us) post
absalon. (et) sermo eius cū ioab filio sar
uie. (et) cū abiathar sacerdote qui adiuua
bat p(ar)tes adonie. Sadoch u(er)o sac(er)dos. et

banaias fili(us) ioiade (et) nathan p(ro)ph(et)a. (et) se
mei. (et) cerethei (et) phelethei (et) robur ex(er)ci
tus dauid n(on) erat cū adonia. Immola
tis (er)g(o) adonias arietib(us) (et) uitulis (et) uni
u(er)sis pinguib(us) iuxta lapidē zoleth. qui
erat uicin(us) fonti rogel uocauit uniu(er)sos
fr(atr)es suos filios regis (et) om(ne)s uiros iuda
seruos regis. Natan aut(em) p(ro)ph(et)am (et) bana
iā (et) robustos quosq(ue) (et) salomonē fr(atr)em su
um n(on) uocauit. Dix(it) itaq(ue) nathan ad b(eth)
sabee m(at)rē salomonis. Num audisti
q(uod) regnau(er)it adonias filius aggith (et) d(omi)n(u)s
n(oste)r dauid hoc ignorat. Nu(n)c ego ueni (et)
accipe a me (con)siliū. (et) salua a(n)i(m)am tuam.
filiiq(ue) tui salomonis. Vade (et) ingre(dere) ad
regē dauid (et) dic ei. Nonne tu d(omi)ne mi rex
iurasti m(ihi) ancille tue dicens. q(uod) salomon
fili(us) tuus regnabit post me. (et) ip(s)e sedebit
in solio meo. Quare (er)g(o) regnat adonias.
Et adhuc ibi te loquente cū rege. ego ueniā
post te. (et) (com)plebo s(er)mones tuos. Ing(re)ssa ē
itaq(ue) b(eth)sabee ad regē in cubiculū. Rex aut(em)
senuerat nimis (et) abysaach sunamitis
mi(ni)strabat ei. Inclinauit se b(eth)sabee et
adorauit regē. Ad quā rex. Quid t(ib)i inq(ui)t
uis. Que respondens ait. D(omi)ne mi tu
iurasti p(er) d(omi)n(u)m d(eu)m tuū ancille tue. salo
mon filius tuus regnabit p(ost) me (et) ip(s)e
sedebit in solio meo. (et) ecce nu(n)c adonias
regnat d(omi)ne mi rex te ignorante. Macta
uit boues (et) pinguia queq(ue) (et) arietes
plurimos. (et) uocauit om(ne)s filios regis. ab
yathar sacerdotē (et) ioab p(ri)ncipē milicie
salomonē aut(em) s(er)uū tuū n(on) uocauit.
ueru(m)tam(en) d(omi)ne mi rex in te oc(u)li respiciunt
toci(us) isr(ae)l. ut indices eis quis sedere debeat
in solio tuo d(omi)ne mi rex post te. Eritq(ue)
cū dormierit d(omi)n(u)s m(eu)s rex cū p(at)rib(us) suis.
erim(us) ego (et) filius tuus pecc(at)ores. Adhuc
illa loquente cū rege. ecce nathan p(ro)ph(et)a
uenit. Et nunciauerunt regi dicentes.

Adē nathan pphā. Cūqȝ nūciassȝ ī cōspc-
tū regis ⁊ adorassȝ eū pnus ī terrā.
dix̄ nathā. Dn̄e mi rex tu dedisti adoni-
as regnet post me ⁊ ipse sedebat super
thronū meū. qr descendit hodie ⁊ imo-
lauit boues ⁊ pinguia ⁊ arietes pluri-
mos ⁊ vocauit vniūsos filios regis ⁊
pncipes exercitus abyathar quoqȝ sacdo-
tem. Illisqȝ vescentib; ⁊ bibentib; corā
eo ⁊ dicentib; uiuat rex adonias me seruū
tuū ⁊ sadoch sacdotē ⁊ banaiam filiū ioia-
de ⁊ salomonē tuū nō vocauit. Nūquid
a dn̄o meo rege exiuit hoc vbū. ⁊ tu nō
indicasti seruo tuo qui sessur eēt sup th-
ronū dn̄i mei regis post eū. Et respōd
rex dauid dicēs. Vocate ad me bersabee
Que cū fuissȝ ingssa corā rege ⁊ stetissȝ
ātē eū. iurauit rex ⁊ ait. Viuit dn̄s q'
eruit aīam meā de angustia. qr sic iura-
ui t' p dn̄m dm̄ isrl' dicēs. salomon filius
tuus regnabit p' me. ⁊ ipse sedebit sup so-
liū meū pme. sic faciā hodie. Sūmissoqȝ
bsabee ī terrā vultu adorauit regē dicēs.
viuat dn̄s m̄s rex dauid ī etnū. Dixitqȝ
rex dauid. Vocate m̄ sadoch sacdotē et
nathan pphām ⁊ banaiam filiū ioiade.
Qui cū ingssi fuissent corā rege. dix ad eos
rex. Tollite vobiscū seruos dn̄i ūri. ⁊ impo-
nite salomonē filiū meū sup mulam
meā ⁊ ducite eū in gyon ⁊ vngat eū ibi
sadoch sacerdos ⁊ nathan pphā ī regē sup
isrl' ⁊ iudam. ⁊ canetis bucina atqȝ dice-
tis. Viuat rex salomon. Et ascendetis
post eū ⁊ venietis. ⁊ sedebit sup soliū me-
um. ⁊ ipse regnabit pme. illiqȝ pcipiam
ut sit dux sup isrl' ⁊ sup iudā. Et respōd
banaias filius ioiade regi dicēs. amē. Sic
loquatur dn̄s ds̄ dn̄i mei regis. Quomodo
fuit ds̄ cū dn̄o meo rege. sic sit cū salom-
one. Et sublimius faciat soliū ei' a solio dn̄i
mei regis dauid. Descendit ergo sadoch
sacdos ⁊ nathan pphām. ⁊ banaias fili'
ioiade ⁊ cerethei ⁊ phelethei. ⁊ imposu-
erūt salomonē sup mulā regis dauid
⁊ adduxerūt eū in gyon. Sumpsitqȝ sadoch
sacerdos cornu olei de tabnaculo. ⁊ vnxit
salomonē. Et cecinerūt bucina. ⁊ dix omīs
pplīs. Viuat rex salomon. Et descendit v-
niūsa multitudo post eū. ⁊ ppls. canentiū
tybiis ⁊ letantiū magno gaudio. Et in-
sonuit tra a clamore eoꝝ. Audiuit aut
adonias. ⁊ omīs qui inuitati fuerant ab eo.
Iamqȝ conuiuiū finitū erat. Sȝ ⁊ ioab audi-
ta voce tube ait. Quid sibi uult clamor
ciuitatis tumultuātis. Adhuc illo loquēte
ionathas filius abyathar sacdotis venit.
Cui dix adonias. Ingredere qr uir fortis
es. ⁊ bona nūtians. Responditqȝ iona-
thas adonie. Nequaquam. Dn̄s enī rex nr̄
dauid regem cōstituit salomonē. Misit-
qȝ cū eo sadoch sacdotē. ⁊ nathā pphām
⁊ banaiā filiū ioiade ⁊ cerethi ⁊ phelethi.
Et imposuerunt eū sup mulā regis. Vn-
xeruntqȝ eū sadoch sacerdos ⁊ nathan p-
pha regē in gyon ⁊ ascenderūt inde leta-
tes ī sonuit ciuitas. Hec ē uox quā audis-
tis. Sȝ ⁊ salomō. sedet sup soliū regni eī.
Et ingssi serui regis bn̄dixerūt dn̄o nr̄o
regi dauid dicētes. Amplificet ds̄ nomē
salomonis sup nomē tuū. ⁊ magnificet
thronū ei' sup thronū tuū. Et adorauit
rex sup lecto suo. insup ⁊ hec locut' est.
Bn̄dcs dn̄s ds̄ isrl' qui dedit hodie sede-
tē in solio meo videntib; oculis meis.
Territi sunt g°. ⁊ surrexerūt omīs q' inuita-
ti fuerant ab adonia. Et abiit vnusquis-
ī uiā suā. Adonias aut timēs salomo-
nē. surrexit ⁊ abiit in tabnacu-
lū dn̄i. tenuitqȝ cornu altaris. Et nūn-
ciauerūt salomoni dicētes. Ecce adoni-
as timēs regē salomonē. tenet cornu
altaris dicens. Iuret mi hodie rex salo

dixisti
famulū
omni
et

mon quod non interficiat servum suum gladio. Et dixit Salomon: Si fuerit vir bonus, non cadet nec unus capillus eius in terram. Si autem malum inventum fuerit in eo, morietur. Misit ergo rex Salomon et adduxit eum ab altari. Et ingressus adoravit regem Salomonem. Dixitque ei Salomon: Vade in domum tuam.

Appropinquaverunt autem dies David ut moreretur, praecepitque Salomoni filio suo dicens: Ecce ego ingredior viam universe terre. Confortare et esto vir, et observa et custodias mandata Domini Dei tui, ut ambules in viis eius, et custodias ceremonias eius et praecepta eius et iudicia et testimonia, sicut scriptum est in lege Moysi, ut intelligas universa que facis, et quocumque te verteris, ut confirmet Dominus sermones suos quos locutus est Dominus de me dicens: Si custodierint filii tui vias meas, et ambulaverint coram me in veritate in omni corde suo et in tota anima sua, non auferetur tibi vir de solio Israel. Tu quoque nosti que fecerit mihi Ioab filius Sarvie, que fecerit duobus principibus exercitus Israel, Abner filio Ner et Amase filio Iether, quos occidit et effudit sanguinem belli in pace, et posuit cruorem belli in balteo suo qui erat circa lumbos suos, et in calciamento suo quod erat in pedibus eius. Facies ergo iuxta sapientiam tuam, et non deduces canitiem eius pacifice ad inferos. Sed et filiis Berzellai Galaaditis reddes gratiam, eruntque comedentes semper in mensa tua. Occurrerunt enim mihi quando fugiebam a facie Absalom fratris tui. Habes quoque apud te Semei filium Gera filii Iemini de Bahurim, qui maledixit mihi maledictione pessima quando ibam ad castra. Sed quia descendit mihi in occursum cum transirem Iordanem, et iuravi ei per Dominum dicens: Non te interficiam gladio, tu noli eum pati esse innoxium. Vir sapiens es, et scies quid facies ei, deducesque canos eius cum sanguine ad inferos. Dormivit igitur David cum patribus suis, et sepultus est in civitate David. Dies autem quibus regnavit David super Israel quadraginta anni sunt. In Hebron regnavit septem annis, in Ierusalem triginta tribus. Salomon autem sedit super thronum David patris sui, et firmatum est regnum eius nimis. Ingressus est autem Adonias filius Aggith ad Bethsabee matrem Salomonis. Que dixit ei: Pacificus? Addiditque: Sermo mihi est ad te. Cui ait: Loquere. Et ille: Tu, inquit, nosti quia meum erat regnum, et me preposuerat omnis Israel sibi in regem; sed translatum est regnum et factum est fratris mei. A Domino enim constitutum est ei. Nunc ergo petitionem unam deprecor a te, ne confundas faciem meam. Que dixit ad eum: Loquere. Qui ille ait: Precor ut dicas Salomoni regi, neque enim tibi negare potest quicquam, ut det mihi Abisag Sunamitem uxorem. Et ait Bethsabee: Bene, ego loquar pro te regi. Venit ergo Bethsabee ad regem Salomonem, ut loqueretur regi pro Adonia. Et surrexit rex in occursum eius, adoravitque eam, et sedit super thronum suum. Positusque est thronus matri regis, que sedit ad dexteram eius. Dixitque ei: Petitionem unam parvulam ego deprecor a te, ne confundas faciem meam. Dixitque ei rex: Pete, mater mea. Neque enim fas est ut avertam faciem meam a te. Que ait: Detur Abisag Sunamitis Adonie fratri tuo uxor. Responditque rex Salomon et dixit matri sue: Quare postulas Abisag Sunamitem Adonie? Postula ei et regnum. Ipse est enim frater meus maior me, et habet Abiathar sacerdotem et Ioab filium Sarvie. Iuravit itaque rex Salomon per Dominum dicens: Hec faciat mihi Deus et hec addat, quia contra animam suam locutus est Adonias verbum hoc. Et nunc vivit Dominus qui firmavit me et collocavit me super solium David patris

ingressus tuus. Qui respondit: pacificus

mei. & qui fecit mi domum sicut locutus est. q hodie occidetur adonias. Misitque salo mon per manum banaie filii ioiade & inter fecit eum & mortuus est. Abyathar sacerdoti dixit rex. Vade in anathoth agrum tuum. et quidem vir mortis es. sed hodie te non interficiam. quia portasti archam domini dei tui. coram dauid patre meo & sustinuisti laborem in omnibus in quibus laborauit pater meus. Eiecit ergo salomon abyathar ut non esset sacerdos domini ut impleretur sermo domini. quem locutus est super domum heli in sylo. Venit igitur nuntius ad salomonem quod ioab declinasset post adoniam. & post salomonem non declinasset. Fugit igitur ioab in tabernaculum domini & apprehendit cornu altaris. Nuntiatumque est regi salomoni quod fugisset ioab in tabernaculum domini. & esset iuxta altare. Misitque salomon banaiam filium ioiade dicens. Vade interfice eum. Venit banaias ad tabernaculum domini & dixit ei. Hec dicit rex. Egredere. Qui ait. Non egrediar sed hic moriar. Renuntiauit banaias regi sermonem dicens. Hec locutus est ioab. & hic respondit mihi. Dixitque ei rex. Fac sicut locutus est. & interfice eum & sepeli. Et amouebis sanguinem innocentem qui effusus est a ioab a me. & a domo patris mei. Et reddat dominus sanguinem eius super caput eius. qui interfecit duos viros iustos. meliores que se. Et occidit eos gladio. patre meo dauid ignorante & abner filium ner. principem militie israel. & amasa filium iether principem exercitus iuda. Et reuertetur sanguis illorum in caput ioab & in caput seminis eius in sempiternum. Dauid autem & semini eius & domui. & throno illius sit pax usque in eternum a domino. Ascendit itaque banaias filius ioiade & aggressus eum interfecit. sepultusque est in domo sua in deserto. Et constituit rex banaiam filium ioiade pro eo super exercitum & sadoch sacerdotem posuit pro abyathar. Misit quoque rex & vocauit semei. Dixitque ei. Edifica tibi domum in ierusalem. & habita ibi. & non egredieris inde huc atque illuc. Quacumque autem die egressus fueris. & transieris torrentem cedron. scito te interficiendum. Sanguis tuus erit super caput tuum. Dixitque semei regi. Bonus sermo. sicut locutus est dominus meus rex. sic faciet seruus tuus. Habitauit itaque semei diebus multis in ierusalem. Factum est autem post annos tres ut fugerent serui semei ad achis filium maacha regem geth. Nuntiatumque est semei quod serui eius essent in geth. Et surrexit semei & strauit asinum suum. iuitque in geth ad achis ad requirendum seruos suos & adduxit eos de geth. Nuntiatum est autem regi salomoni quod isset semei de ierusalem in geth. & redisset. Et mittens vocauit eum. Dixitque illi. Nonne testificatus sum tibi per dominum. & predixi tibi quod quacumque die egressus huc atque illuc scito te esse moriturum. Et respondisti mihi. Bonus sermo quem audiui. Quare igitur non custodisti ius iurandum domini & preceptum quod preceperam tibi. Dixitque rex ad semei. Tu nosti omne malum cuius tibi conscium est cor tuum quod fecisti dauid patri meo. Reddidit dominus malitiam tuam in caput tuum. Et rex salomon benedictus. & thronus dauid erit stabilis coram domino usque in sempiternum. Iussit itaque rex banaie filio ioiade. qui

Egressus percussit eum & mortuus est. Confirmatum est igitur regnum in manu salomonis & affinitate coniunctus est pharaoni regi egypti. Accepit namque filiam eius. & adduxit eam in ciuitatem dauid. donec compleret edificans domum domini & domum suam & murum ierusalem per circuitum. At tamen populus immolabat in excelsis. Non enim erat edificatum templum nomini domini. usque in diem illum. Dilexit autem salomon dominum ambulans in preceptis dauid patris sui. excepto quod in excelsis immolabat. & accenderet thymiamata. Abiit itaque

salomon in gabaon ut immolaret ibi. Illud
quippe erat excelsum maximum. Mille hos
tias in holocaustum obtulit salomon super
altare illud in gabaon. Apparuit autem dominus
salomoni per somnium nocte dicens. Postula
quod vis ut dem tibi. Et ait salomon. Tu
fecisti cum david patre meo misericordiam magnam.
sicut ambulavit in conspectu tuo in veritate et
iustitia. et recto corde tecum. Custodisti ei
misericordiam tuam grandem. et dedisti ei filium se
dentem super thronum eius. sicut est hodie. Et
nunc domine deus tu regnare fecisti servum tuum
pro david patre meo. Ego autem sum puer parvu
lus et ignorans egressum et introitum meum. et
servus tuus in medio populi tui est quem elegisti
populi infiniti qui numerari et supputari
non potest pre multitudine. Dabis ergo servo tu
o cor docibile ut iudicare possit populum tu
um et discernere inter malum et bonum. Quis
enim iudicare poterit populum istum populum tuum
hunc multum. Placuit ergo sermo coram domino
quod salomon rem huiuscemodi postulasset.
Et dixit deus salomoni. Quia postulasti
verbum hoc. et non petisti dies multos nec di
vitias. aut animas inimicorum tuorum sed po
stulasti tibi sapientiam ad discernendum iudicium.
ecce feci tibi secundum sermones tuos et dedi tibi cor sapiens
et intelligens in tantum. ut nullus ante te simi
lis tui fuerit. nec post te surrecturus sit. Sed
et hec que non postulasti dabo tibi. divitias
scilicet et gloriam ut nemo fuerit similis tui in
regibus cunctis retro diebus. Si autem ambu
laveris in viis meis. et custodieris precepta mea et
mandata mea. sicut ambulavit pater tuus. lon
gos faciam dies tuos. Igitur evigilavit
salomon et intellexit quod esset somnium. Cum
que venisset ierusalem stetit coram archa federis domini
et obtulit holocausta. et fecit victimas
pacificas et grande convivium universis fa
mulis suis. Tunc venerunt due mulieres
meretrices ad regem salomonem steteruntque

coram eo. Quarum una ait. Obsecro mi
domine ego et mulier hec habitabamus in domo
una et peperi apud eam in cubiculo. Tertia
vero die postquam ego peperi peperit et hec. Et
eramus simul nullusque alius in domo nobis
cum excepto nobis duabus. Mortuus est autem
filius mulieris huius nocte. dormiens quippe op
pressit eum. Et consurgens intempeste noctis
silentio tulit filium meum de latere meo an
cille tue dormientis et collocavit in sinu
suo. Suum autem filium qui erat mortuus po
suit in sinu meo. Cumque surrexissem mane
ut darem lac filio meo. apparuit mortuus.
Quem diligentius intuens clara luce depre
hendi non esse meum quem genueram. Respon
ditque altera mulier. Non est ita. sed filius tuus
mortuus est. meus autem vivit. E contrario
illa dicebat. Mentiris. filius quippe meus vi
vit. et filius tuus mortuus est. Atque in
hunc modum contendebant coram rege. Tunc
rex ait. Hec dicit filius meus vivit. et filius
tuus mortuus est. et filius meus vivit. Dixit
[margin: Et ista respondit non sed filius tuus mortuus est]
ergo rex. Afferte michi gladium. Cumque attulis
sent gladium coram rege. ait. Dividite inquit
infantem vivum in duas partes. et date dimi
diam partem uni. et dimidiam partem alteri. Dixit
autem mulier cuius filius erat vivus ad regem.
Commota sunt viscera eius super filio suo [margin: quippe]
Obsecro domine date illi infantem vivum. et
nolite interficere eum. E contrario illa dicebat.
Nec michi nec tibi sed dividatur. Respondit rex
et ait. Date huic infantem vivum et non oc
cidatur. Hec est enim mater eius. Audivit ita
que omnis israel iudicium quod iudicasset rex. et
timuerunt regem videntes sapientiam dei esse
in eo ad faciendum iudicium. IIII

Erat autem rex salomon regnans
super omnem israel. Et hii sunt principes quos
habebat. Azarias filius sadoch sacerdos.
Helyoreph et ahia filii sesa scribe. Io
saphat filius achilud a commentariis.

banaias filius ioiade super exercitum. Sadoc
autem et abiathar sacerdotes. azarias
filius nathan super eos qui assistebant
regi. Zabul filius nathan sacerdos amicus
regis et ahisar prepositus domus. Et adoniram
filius abdas super tributa. Habebat autem
salomon duodecim prepositos super
omnem israel. qui prebebant annonam regi et
domui eius. Per singulos enim menses in
anno. singuli necessaria ministrabant. et hec
nomina eorum. Bethur in monte effraym.
bendechar in machces et in salebyn
et in bethsames. et helon. bethanan.
Buesech in araboth. ipsius erat socho et
omnis terra epher. Benemadab cui omnis
nephat erat. Thaphath filiam salo
monis habebat uxorem. Bena filius a
chilud regebat thanac et mageddo et
universam bethsan que est iuxta sarthan
iuxta iezrahel. a bethsan usque abelme
ula e regione zelmaan. Bengaber
in ramoth galaad habebat avothiair
filii manasse in galaad. Ipse preerat in omni
regione argob. que est in basan sexagin
ta civitatibus magnis atque muratis que
habebant seras ereas. Ahynadab filius
addo preerat in manaym. Achimaas in
neptalim. Sed et ipse habebat basmath fi
liam salomonis in coniugio. Banaa filius
usi in aser et in baloth. Iosaphath fi
lius pharue in ysachar. Semei filius
ela in beniamyn. Gaber filius uri in terra
galaad. et in terra seon regis amorrei et
og regis basan super omnia que erant in illa terra.
Iuda et israel innumerabiles. sicut arena
maris in multitudine comedentes et bibentes
atque letantes. Salomon autem erat in dici
one sua. habens omnia regna secum. a flu
mine terre philistiim usque ad terminum egy
pti offerentium sibi munera et servientium
ei cunctis diebus vite sue. Erat autem cibus
salomonis per singulos dies triginta cho
ri simile et sexaginta chori farine. decem
boves pingues et viginti boves pascu
ales. et centum arietes excepta venatione
cervorum et caprearum atque bubalorum et avium
altilium. Ipse enim obtinebat omnem regi
onem que erat trans flumen que ab thapsa
usque gazam et cunctos reges illarum re
gionum. Et habebat pacem ex omni parte in circui
tu. Habitabatque iuda et israel absque timore ullo
unusquisque sub vite sua. et sub ficu sua a dan
usque bersabee cunctis diebus salomonis.
Et habebat salomon quadraginta milia pre
sepia equorum currilium et duodecim milia e
questrium. nutriebantque eos super dicti regis
prefecti. Sed et necessaria mense regis salomo
nis cum ingenti cura prebebant in tempore suo.
Ordeum quoque et paleas equorum et iumen
torum deferebant in locum ubi erat rex iux
ta constitutum sibi. Dedit quoque deus sapien
tiam salomoni et prudentiam multam ni
mis et latitudinem cordis. quasi arenam que
est in litore maris. Et precedebat sapi
entia salomonis sapientiam omnium orien
talium et egyptiorum. Et erat sapientior cunctis
hominibus. Sapientior ethan ezraite et eman
et chalcal et dorda filiis mahol et erat
nominatus in universis gentibus per circuitum. Lo
cutus quoque salomon tria milia parabolas
et fuerunt carmina eius quinque milia. Et dispu
tavit super lignis. a cedro que est in liba
no usque ad ysopum que egreditur de pariete.
Et disseruit de iumentis et volucribus et
reptilibus et piscibus. Et veniebant de cunc
tis populis ad audiendam sapientiam salomo
nis et ab universis regibus terre qui audiebant
sapientiam eius.

V

Misit quoque yram rex tyri servos
suos ad salomonem. Audivit enim quod ip
sum unxissent regem pro patre eius. quia amicus
fuerat yram david omni tempore. Misit autem

et salomon ad iram dicens. Tu scis voluntatem david patris mei, quia non potuerit edificare domum nomini domini dei sui, propter bella imminentia per circuitum donec daret eos dominus sub vestigio pedum eius. Nunc autem requiem dedit dominus deus meus mihi per circuitum, et non est sathan, neque occursus malus. Quam ob rem cogito edificare templum nomini domini dei mei, sicut locutus est dominus deus david patri meo dicens. Filius tuus quem dabo pro te super solium tuum, ipse edificabit domum nomini meo. Precipe igitur ut precidant mihi cedros de lybano, et servi mei sint cum servis tuis. Mercedem autem servorum tuorum dabo tibi quamcumque petieris. Scis enim quomodo non est in populo meo vir qui noverit ligna cedere sicut sydonii. Cum ergo audisset iram verba salomonis, letatus est valde, et ait. Benedictus dominus deus hodie qui dedit david filium sapientissimum super populum hunc plurimum. Et misit iram ad salomonem dicens. Audivi quecumque mandasti mihi. Ego faciam omnem voluntatem tuam in lignis cedrinis et abiegnis. Servi mei deponent ea de lybano ad mare, et ego componam ea in ratibus in mari usque ad locum quem significaveris mihi, et applicabo ea ibi, et tu tolles ea, prebebisque necessaria mihi, ut detur cibus domui mee. Itaque iram dabat salomoni ligna cedrina et abiegna iuxta omnem voluntatem eius. Salomon autem prebebat iram viginti milia choros tritici in cibum domui eius, et viginti choros purissimi olei. Hec tribuebat salomon iram per annos singulos. Dedit quoque dominus sapientiam salomoni, sicut locutus est ei. Et erat pax inter iram et salomonem, et percusserunt fedus ambo. Elegitque rex salomon operarios de omni israel, et erat indictio triginta milia virorum. Mittebatque eos in lybanum decem milia per menses singulos vicissim, ita ut duobus mensibus essent in domibus suis, et adoniram erat super huiuscemodi indictione. Fueruntque salomoni septuaginta milia virorum eorum qui onera portabant, et octoginta milia latomorum in monte, absque prepositis qui preerant singulis operibus, numero trium milium et trecentorum precipientium populo, et hiis qui faciebant opus. Precepitque rex ut tollerent lapides grandes, lapides pretiosos in fundamentum templi, et quadrarent eos. Quos dolaverunt cementarii hyram, et cementarii salomonis. Porro biblii preparaverunt ligna et lapides ad edificandam domum.

VI

Factum est ergo quadringentesimo et octogesimo anno egressionis filiorum israel de terra egypti, in anno quarto, mense zyo, ipse est mensis secundus regis salomonis super israel, edificari cepit domus domino. Domus autem quam edificavit rex salomon domino, habebat sexaginta cubitos in latitudine, et triginta cubitos in altitudine. Et porticus erat ante templum viginti cubitorum longitudinis iuxta mensuram latitudinis templi, et habebat decem cubitos latitudinis ante faciem templi. Fecitque in templo fenestras obliquas. Et edificavit super parietem templi tabulata per gyrum in parietibus domus per circuitum templi et oraculi, et fecit latera in circuitu. Tabulatum quod subter erat, quinque cubitos habebat latitudinis. Et medium tabulatum sex cubitorum latitudinis. Et tertium tabulatum septem habens cubitos latitudinis. Trabes autem posuit per circuitum in domo forinsecus ut non herent muris templi. Domus autem cum edificaretur de lapidibus dolatis atque perfectis edificata est. Et malleus et securis et omne ferramentum non sunt audita in domo cum edificaretur. Ostium lateris medii in parte erat domus dextere, et per cocleam ascendebant in medium cenaculum, et a medio in tertium. Et edificavit domum et consummavit eam. Texit quoque domum laquearibus cedrinis. Et edificavit tabulatum super omnem domum, quinque cubitis altitudinis, et operuit domum lignis cedrinis. Et factus est sermo domini ad salomonem dicens. Domus hec quam edificas si ambulaveris in preceptis meis, et iudicia

meam feceris et custodieris omnia precepta me
a gradiens per ea. firmabo sermonem meum tibi quem
locutus sum ad david patrem tuum et habitabo
in medio filiorum israel et non relinquam populum me
um israel. Igitur edificavit salomon domum
et consummavit eam. Et edificavit salomon
parietes domus intrinsecus tabulatis cedrinis
a pavimento domus usque ad summitatem pari
etum. et usque ad laquearia operuit lignis in
trinsecus et texit pavimentum domus tabulis
abiegnis. Edificavitque viginti cubitorum
ad posteriorem partem templi tabulata cedrina
a pavimento usque ad superiora. Et fecit inte
riorem domum oraculi in sanctum sanctorum. Porro quadra
ginta cubitorum erat ipsum templum pro foribus
oraculi. Et cedro omnis domus intrinsecus vestieba
tur. habens tornaturas suas et iuncturas
suas fabrefactas et celaturas eminentes.
Omnia cedrinis tabulis vestiebantur. nec
omnino lapis apparere poterat in pariete. Ora
culum autem in medio domus in interiori parte fece
rat ut poneretur ibi archa domini federis. Por
ro oraculum habebat viginti cubitos longitu
dinis et viginti cubitos longitudinis. et vi
ginti cubitos latitudinis et viginti cubitos
altitudinis. et operuit illud atque vestivit auro
purissimo. Sed et altare vestivit cedro. Do
mum quoque ante oraculum operuit auro purissimo. et af
fixit laminas clavis aureis. Nichilque e
rat in templo quod non auro tegeretur. Sed et totum
altare oraculi texit auro. Et fecit in oraculo
duos cherubin de lignis olivarum decem cubi
torum altitudinis. quinque cubitorum ala cherub una
et quinque cubitorum ala cherub altera. id est decem
cubitos habens a summitate ale alterius. De
cem quoque cubitorum erat cherub secundus in mensu
ra pari. et opus unum erat in duobus cheru
bin. id est altitudinem habebat unus cherub.
decem cubitorum. et similiter secundus. posuitque cheru
bin in medio templi interioris. Extendebant
autem alas suas cherubin et tangebat
ala una parietem. et ala cherubin secundi tange
bat parietem alterum. Ale autem altere in media par
te templi se invicem contingebant. Texit quoque cheru
bin auro. et omnes parietes templi per circuitum
sculpsit variis celaturis et torno. et fecit in
eis cherubin et palmas. et picturas vari
as quasi prominentes de pariete et egredientes. Sed et
pavimentum domus texit auro intrinsecus et extrin
secus. Et in ingressu oraculi fecit hostiola de
lignis olivarum. posteisque angulorum quinque. et
duo hostia de lignis olivarum. et sculpsit in
eis picturam cherubin. et palmarum species. et
anaglypha valde prominentia. et texit ea auro.
Et operuit tam cherubin quam palmas et ce
tera auro. Fecitque in introitu templi postes de lig
nis olivarum quadrangulatos. et duo hostia
de lignis abiegnis altrinsecus. et utrumque ho
stium duplex erat. et se invicem tenens aperiebatur.
cherubin et palmas et celaturas valde emi
nentes. operuitque omnia laminis aureis
opere quadro ad regulam. Et edificavit atrium
interius tribus ordinibus lapidum politorum. et
uno ordine lignorum cedri.

VII

Anno quarto fundata est domus domini in mense
zio. et in anno undecimo mense bul. ipse est
mensis octavus. perfecta est domus in omni opere suo.
et in universis utensilibus. edificavitque eam an
nis septem. Domum autem suam edificavit salomon
tredecim annis. et ad perfectum usque perduxit. Edi
ficavit quoque salomon domum saltus lybani
centum cubitorum longitudinis. et triginta cu
bitorum altitudinis. et quinquaginta cubitorum
latitudinis. et quatuor deambulacra inter
columpnas cedrinas. Ligna quippe ced
rina exciderat in columpnas. et tabulatis
cedrinis vestivit totam cameram. que quadraginta
quinque columpnis sustentabatur. Unus autem
ordo habebat columpnas quindecim contra se invicem
positas. et eregione se respicientes equali spa
cio. Inter columpnas et super columpnas quadran
gulata ligna in cunctis equalia. Et posuit

columpnarum fecit quinquaginta cubitorum longi-
tudinis et triginta cubitorum latitudinis. Et al-
teram porticum in facie maioris porticus et
columpnas et epistilia super columpnas fecit.
Porticum quoque solii in qua tribunal est fecit
et texit lignis cedrinis a pavimento usque
ad summitatem et domuncula in qua sedebatur ad
iudicandum erat in medio porticus simili opere.
Domum quoque fecit filie pharaonis quam uxorem
duxerat salomon tali opere quali et hanc porticum.
Omnia lapidibus preciosis que ad normam quandam
atque mensuram tam intrinsecus quam extrinsecus ser-
rata erant a fundamento usque ad summita-
tem parietum et extrinsecus usque ad atrium maius.
Fundamenta autem de lapidibus preciosis magnis
lapidibus decem sive octo cubitorum et desuper
lapides preciosi equalis mensure secti erant
similiterque de cedro. Et atrium maius rotundum trium
ordinum de lapidibus sectis et unius ordinis de
dolata cedro. Necnon et in atrio domus domini in-
terius et in porticu domus. Misit quoque rex salo-
mon et tulit iram de tyro filium mulieris vi-
due de tribu neptalim patre tyro artificem
erarium et plenum sapientia et intelligentia et doc-
trina ad faciendum omne opus ex ere. Qui
cum venisset ad regem salomonem fecit omne
opus eius et finxit duas columpnas ereas.
Decem et octo cubitorum altitudinis columpnam u-
nam et linea duodecim cubitorum ambiebat
columpnam utramque. Duo capitella fecit que po-
nerentur super capita columpnarum fusilia ex ere.
Quinque cubitorum altitudinis capitellum unum et
quinque cubitorum altitudinis capitellum capitel-
lum alterum et quasi in modum retis et cathenarum
sibi invicem miro opere contextarum utrumque capitellum
columpnarum fusile erat. Septena versuum
reticula in capitello uno et septena reti-
cula in capitello altero. Et perfecit columpnas
et duos ordines per circuitum reticulorum singulo-
rum ut tegerent capitella que erant super summita-
tem malorum granatorum eodem modo fecit et capitello

secundo. Capitella autem que erant super capita colump-
narum quasi opere lilii fabricata erant in porticu
quattuor cubitorum. Et rursum alia capitella
in summitate columpnarum desuper iuxta mensu-
ram columpne contra reticula. Malorum granatorum
autem ducenti ordines erant in circuitu capitelli
secundi. Et statuit duas columpnas in porticu
templi. Cumque statuisset columpnam dexteram vo-
cavit eam nomine iachim id est firmitas. Si-
militer erexit columpnam secundam et vocavit no-
men eius booz id est in robore. Super capita colump-
narum opus in modum lilii posuit perfectumque
est opus columpnarum. Fecit quoque mare fusile
decem cubitorum a labio usque ad labium rotun-
dum. usque in circuitu quinque cubitorum altitudo
eius et resticula triginta cubitorum cingebat
illud per circuitum. Et sculptura subter labium
circuibat illud decem cubitis ambiens mare.
Duo ordines sculpturarum histriatarum erant
fusiles. Et stabat super duodecim boves. Ex qui-
bus tres respiciebant ad aquilonem et tres ad
occidentem et tres ad meridiem et tres ad orientem
et mare super eos desuper erat. Quorum posteriora
universa intrinsecus latitabant. Grossitudo
autem luteris trium unciarum erat. Labiumque eius
quasi labium calicis et folium repandi lilii. Duo
milia bathos capiebat tria milia metretas.
Et fecit bases decem ereas. quattuor cubitorum lon-
gitudinis bases singulas et quattuor cubitorum
latitudo et trium cubitorum altitudinis et ipsum
opus basium interrasile erat et sculpture inter
iuncturas. Et inter coronulas et plectas leo-
nes et boves et cherubin et inter iuncturas similiter
desuper et subter leones et boves quasi lora ex ere
dependentia. Et quattuor rote per bases singulas
et axes erei et quattuor partes quasi humeruli subter
luterem fusiles contra se invicem respectantes. Os
quoque luteris intrinsecus erat in capitis summita-
te. Et quod forinsecus apparebat unius cubiti erat
totum rotundum. pariterque habebat unum cubitum
et dimidium. In angulis autem columpnarum va-

ne celature erant. et in media intus columpna que
quadrata non rotunda. Quatuor quoque rote que
per quatuor angulos basis erant, coherebant
subter basim. Una rota habebat altitudinis
cubitum et semis. Tales autem rote erant quales
solent in curru fieri. et axes earum et radii et
canti et modioli omnia fusilia. Nam et hu-
meruli illi quatuor per singulos angulos basis
unius. ex ipsa basi fusiles et coniuncti erant. In sum-
mitate autem basis erat quedam rotunditas u-
nius et dimidii cubiti. ita fabrefacta ut lu-
ter desuper posset imponi. habens celaturas
suas et sculpturas varias ex semetipsa.
Sculpsit in tabulatis illis que erant ex ere.
et in angulis cherubin et leones et palmas
quasi in similitudinem stantis hominis ut non celata sed
apposita per circuitum viderentur. In hunc modum
fecit decem bases fusura una et mensura. scul-
pturaque consimili. Fecit quoque decem luteres ene-
os. Quadraginta bathos capiebat luter
unus. eratque cubitorum quatuor. Singulos quoque lu-
teres per singulas id est decem bases posuit. Et
constituit decem bases. quinque ad dexteram partem
templi. et quinque ad sinistram. Mare autem po-
suit ad dexteram partem templi contra orientem ad
meridiem. Fecit ergo Iram lebetes et scutras et
amulas et perfecit omne opus regis Salomo-
nis in templo domini. Columpnas duas et fu-
niculos capitellorum. super capitella colum-
pnarum duo. et retiacula duo. ut operirent
duos funiculos qui erant super capita colum-
pnarum. et mala granata quadringenta in duobus
retiaculis. Duos versus malorum granatorum
in retiaculis singulis ad operiendos funiculos
capitellorum qui erant super capita columpnarum
et bases decem. et luteres decem super bases et ma-
re unum sub mare et lebetas. et scutras et a-
mulas. Omnia vasa que fecit Iram regi Sa-
lomoni in domo domini. de auricalco erant. In
campestri regione Iordanis. Fudit ea
rex in argillosa terra inter Sochot et Sarthan

[margin: angulos]

[margin: et xii boves]

et posuit Salomon omnia vasa. Propter multitu-
dinem autem nimiam non erat pondus eris. Fe-
cit quoque Salomon omnia vasa in domo domini
altare aureum et mensam super quam ponerentur pa-
nes propositionis auream et candelabra aure-
a quinque ad dexteram et quinque ad sinistram contra
oraculum ex auro puro et quasi lilii. Flores et lu-
cernas desuper aureas et forcipes aureas
et ydrias et fuscinulas. et mortariola et fi-
alas et turibula de auro purissimo et car-
dines ostiorum domus interioris sancti sanctorum et hos-
tiorum domus templi ex auro erant. Et perfecit omne
opus quod faciebat Salomon in domo domini.
et intulit que sanctificaverat David pater suus argen-
tum et aurum et vasa et reposuit in thesauris
domus domini. VIII

Tunc congregati sunt omnes maiores
natu Israel cum principibus tribuum. et duces fa-
miliarum filiorum Israel. ad regem Salomonem
in Ierusalem ut deferrent archam federis domini.
de civitate David id est de Syon. Convenit-
que ad regem Salomonem universus Is-
rahel in mense bethanim. in sollempni die ipse
est mensis septimus. Veneruntque cuncti seniores
ex Israel. et tulerunt sacerdotes archam. et por-
taverunt archam domini. et tabernaculum federis. et
omnia vasa sanctuarii. que erant in tabernaculo domini
et ferebant ea sacerdotes et levite. Rex autem
Salomon et omnis multitudo filiorum Israel. que con-
venerant ad eum gradiebantur cum illo ante ar-
cham. et immolabant oves et boves absque
estimatione et numero. Et intulerunt sacerdotes
archam federis domini in locum suum. in oraculum
templi. in locum suum. in sancta sanctorum subter alas
cherubin. Siquidem expandebant cherubin
alas super locum arche. et protegebant archam
et vectes eius desuper. Cumque eminerent vec-
tes. et apparerent summitates eorum foris sanc-
tuarium ante oraculum non apparebant ultra extrinsecus.
Que et fuerunt ibi usque in presentem diem. In ar-
cha autem non est aliud. nisi due tabule la-

pidē q̄s posuerat ī ea moyses ī horeb. q̄n
pepigit fedꝰ dn̄s cū filiis isrl̄. cū egrederent̄
de t̄ra egypti. Factū ē aut̄ cū exisset sac
dotes de sc̄uario. nebula īpleuit domū
dn̄i. Et nō poterant stare sacdotes ⁊ mi
nistrare ꝓp nebulā. Impleuerat enī glā
dn̄i domū dn̄i. Tūc ait salomō. Dn̄s
dixit ut habitaret ī nebula. Edificās edifica
ui domū in habitaculū tuū firmissimū soli
um tuū in sempiternū. Conuertitq; rex faciē
suā ⁊ bn̄dixit om̄i ecclie isrl̄. Om̄is enim
ecclia isrl̄. stabat. ⁊ ait salomō. Bn̄dcūs
dn̄s ds̄ isrl̄. qui locutꝰ ē ore suo. ad da
uid p̄rem meū ⁊ ī manibꝫ eius ꝑfecit di
cens. A die q̄ eduxi pplm̄ meū isrl̄ de egy
pto nō elegi ciuitatē de vniu̇sis t̄bubus
isrl̄. vt edificaret̄ domꝰ ⁊ eēt nom̄ meū
ibi. s; elegi dauid vt eēt sup pplm̄ meū
isrl̄. Voluitq; dauid p̄r meus edificare do
mū noī dn̄i dei isrl̄. Et ait dn̄s ad dauid
p̄rem meū. Qd̄ cogitasti ī corde tuo edi
ficare templū noī meo bn̄ fecisti hoc men
te tractās. Veruntamē tu nō edificabis mi
domū. s; filiꝰ tuus qui egredietur de renibꝫ
tuis. ipse edificabit domū noī meo. Cō
firmauit dn̄s sermonē suū quē locutꝰ ē.
Stetiq; ꝓ dauid p̄re meo ⁊ sedi sup thro
nū isrl̄. sic locutꝰ est dn̄s. ⁊ edificaui do
mū noī dn̄i dei isrl̄. ⁊ constitui ibi locū ar
ce. in q̄ fedꝰ est dn̄i qd̄ ꝑcussit cū p̄ribus
n̄ris. qn̄ egressi sūt de t̄ra egypti. Stetit
aut̄ salomō an̄ altare dn̄i ī ɔspc̄u isrl̄
ecclie. ⁊ expandit manꝰ suas in celū. Et
ait. Dn̄e ds̄ isrl̄ nō est silis tui ds̄ in ce
lo desup. ⁊ sup t̄ram deorsū qui custodis
pactū ⁊ miām s̄uis tuis qui ambulant
corā te ī toto corde suo q̄ custodisti seruo
tuo dauid p̄ri meo. q̄ locutꝰ es ei. Ore lo
cutꝰ es. ⁊ manibꝫ ꝑfecisti. vt hec dies ꝓbat.
Nūc ḡ dn̄e ds̄ isrl̄ ɔsua famlō tuo dauid
p̄ri meo. q̄ locutꝰ es ei dicēs. Nō auferet̄
uir de te corā me q̄ sedeat sup thronū isrl̄.
ita tamē si custodierint filii tui uiā suam.
vt ambulent corā me. sic tu ambulasti ī
ɔspc̄u meo. Et nūc dn̄e ds̄ isrl̄ firment̄
v̄ba tua. q̄ locutꝰ es s̄uo tuo dauid p̄ri
meo. Ergo ne putandū ē qd̄ uere ds̄ ha
bitet sup t̄ram. Si enī celū ⁊ celi celoꝝ
te cape nō possunt q̄nto magis domꝰ hec.
quā edificaui. s; respice ad orōnē s̄ui
tui ⁊ ad p̄ces eius dn̄e ds̄ mˢ. audi ẏmp
nū ⁊ orōnē quā seruꝰ tuus orat corā te ho
die ut sint oculi tui ap̄ti sup domū hanc.
nocte ac die. sup domū de q̄ dixisti. erit
nom̄ meū ibi. vt exaudias orōnē quā o
rat ad te s̄uus tuus in loco isto. vt exaudi
as dep̄catiōē s̄ui tui. ⁊ ppli tui isrl̄. q̄cūq;
orauerit ī loco isto ⁊ exaudies ī loco habita
culi tui ī celo ⁊ cū exaudieris ꝓpicius eris. Si
peccauerit homo ī pximū suū ⁊ habuerit ali
q̄d iuramentū q̄ teneat astrict̄ ⁊ venerit ꝓp
iuramentū corā altari tuo ī domū tuā tu
exaudies ī celo ⁊ facies ⁊ iudicabis s̄uos
tuos. ɔdempnās impiū ⁊ reddēs uiā suā sr̄
caput eius. iustificās q; iustū ⁊ retribuēs
ei s̄cdm iusticiam suā. Si fugerit pplꝰ tuꝰ isrl̄
inimicos suos. qr peccaturus ē tibi. ⁊ agētes
pniam ⁊ ɔfitētes noī tuo. venerint ⁊ orauē
rint ⁊ dep̄cati te fuerint ī domo hac ⁊ exau
di. in celo. ⁊ dimitte p̄ctm̄ ppli tui isrl̄.
⁊ reduc eos in t̄ram quā dedisti p̄ribꝫ e
oꝝ. Si clausū fuerit celū ⁊ nō pluerit ꝓpt̄
peccata eoꝝ ⁊ orātes ī loco isto pniam
egerint noī tuo ⁊ a p̄ctis suis ɔuersi fuerint
ꝓpt̄ afflictiōē suā exaudi eos in celo ⁊ di
mitte p̄ctā s̄uoꝝ tuoꝝ ⁊ ppli tui isrl̄. et
ostende eis uiā bonā ꝑ quā ambulent
⁊ da pluuiā sup t̄ram tuā quā dedisti
pplō tuo ī possessionē. Fames si oborta
fuerit in t̄ra. aut pestilentia. aut corrupt'
aer. aut erugo. locusta rubigo ⁊ afflixe
rit ⁊ inimicꝰ eius portas obsidēs. om̄s plaga

vniuersa infirmitas. cuncta deuastatio et i-
precatio. que acciderit omni homini de populo tuo israel.
si quis cognouerit plagam cordis sui. et expan-
derit manus suas in domo hac. tu exaudies
in celo. in loco habitationis tue. et repropicia-
beris. et facies. et des vnicuique secundum omnes vi-
as suas. sicut uideris cor eius quia tu nosti solus
cor omnium filiorum hominum vt timeant te cunc-
tis diebus quibus viuunt super faciem terre quam de-
disti patribus nostris. Insuper et alienigena qui
non est de populo tuo israel. cum venerit de terra longin-
qua propter nomen tuum audietur enim nomen tuum ma-
gnum. et manus tua fortis et brachium tuum ex-
tentum vbique. cum venerit ergo et orauerit in loco
hoc. tu exaudies in celo in firmamento ha-
bitaculi tui et facies omnia pro quibus inuocaue-
rit te alienigena vt discant vniuersi populi ter-
rarum nomen tuum timere. sicut populus tuus israel et
probent quia nomen tuum inuocatum est super domum
hanc quam edificaui. Si egressus fuerit populus
tuus ad bellum contra inimicos suos per viam
quocumque miseris eos. orabunt te contra viam ciui-
tatis quam elegisti. et contra domum quam edificaui
nomini tuo et exaudies in celo orationes eorum et
preces eorum. et facies iudicium eorum. Quod si pecca-
uerint tibi non est enim homo qui non peccet et
iratus tradideris eos inimicis suis. et captiui
ducti fuerint in terram inimicorum longe uel pro-
pe et egerint penitentiam in corde suo in loco captiui-
tatis et conuersi deprecati fuerint in captiuitate sua
dicentes. Peccauimus inique egimus impie ges-
simus. et reuersi fuerint ad te in vniuerso suo corde
et tota anima sua in terra inimicorum suorum ad quam
captiui ducti sunt. et orauerint te contra viam
terre sue. quam dedisti patribus eorum et ciuitatis
quam elegisti et templi quod edificaui nomini tuo.
tu exaudies in celo in firmamento solii tui
orationes eorum et preces. et facies iudicium eorum.
et propiciaberis populo tuo qui peccauit tibi et om-
nibus iniquitatibus eorum quibus preuaricati sunt
in te. et dabis misericordiam coram eis qui eos cap-
tiuos duxerint. Habuerunt ut misereantur e-
is. Populus enim tuus est et hereditas tua quos e-
duxisti de terra egypti de medio fornacis
ferree. vt sint oculi tui aperti ad deprecationem
serui tui et populi tui israel et exaudies eos in
vniuersis pro quibus inuocauerint te. Tu enim
separasti eos tibi in hereditatem de vniuersis populis
terre sicut locutus es per moysen seruum tuum quando
eduxisti patres nostros de egypto domine deus.
Factum est autem cum complesset salomon orans dominum
omnem orationem et deprecationem hanc. surrexit
de conspectu altaris domini. vtrumque enim genu in
terram fixerat et manus expanderat ad celum.
Stetit ergo et benedixit omni ecclesie israel voce ma-
gna dicens. Benedictus dominus deus noster qui dedit
requiem populo suo israel iuxta omnia que locutus
est. Non cecidit ne unus quidem sermo de omnibus
bonis que locutus est per moysen seruum suum. Sit
dominus deus noster nobiscum sicut fuit cum patribus nostris
non derelinquens nos. nec despiciens vel proiciens
sed inclinet corda nostra ad se. vt ambulemus
in vniuersis viis eius. et custodiamus manda-
ta eius et cerimonias et iudicia que cumque man-
dauit patribus nostris. Et sint sermones mei isti qui-
bus deprecatus sum coram domino appropinquantes
coram domino deo nostro die ac nocte. vt faciat iu-
dicium seruo tuo. et populo suo israel per singulos
dies. Et sciant omnes populi terre quia ipse dominus ipse
est deus. et non est ultra absque eo. Sit quoque cor
nostrum perfectum cum domino deo nostro vt ambulemus in
decretis suis et custodiamus mandata eius.
sicut et hodie. Igitur rex et omnis israel cum eo
immolabant victimas coram domino. Mactauit-
que salomon hostias pacificas quas immo-
lauit domino. boum viginti duo milia et ouium cen-
tum viginti milia et dedicauerunt templum domini rex et fi-
lii israel. In die illa sanctificauit rex medium
atrii quod erat ante domum domini. Fecit quippe
ibi holocaustum et sacrificium et adipem paci-
ficorum quia altare eneum quod erat coram domino minus
erat et capere non poterat holocausta et sac-

sacrificium et adipes pacificorum. Fecit ergo salomon
in die illo festivitatem celebrem et omnis israel
cum eo multitudo magna ab introitu emath
usque ad rivum egypti coram domino deo nostro sep-
tem diebus et septem diebus, id est quattuordecim diebus;
et in die octava dimisit populos. Qui benedi-
centes regi profecti sunt in tabernacula sua le-
tantes et alacri corde super omnibus bonis que fe-
cerat dominus david servo suo et israel populo suo.

IX

Factum est autem cum perfecisset salo-
mon edificium domus domini et edificium
regis et omne quod optaverat et voluerat
facere, apparuit ei dominus secundo sicut apparuerat
ei in gabaon. Dixitque dominus ad eum: Exaudi-
vi orationem et deprecationem tuam quam deprecatus es
coram me. Sanctificavi domum hanc quam edifica-
sti ut ponerem nomen meum ibi in sempiternum, et
erunt oculi mei et cor meum ibi cunctis diebus.
Tu quoque si ambulaveris coram me sicut ambu-
lavit pater tuus in simplicitate cordis
et in equitate et feceris omnia que precepi tibi et le-
gitima mea et iudicia servaveris, ponam
thronum regni tui super israel in sempiternum, si-
cut locutus sum david patri tuo dicens: Non au-
feretur de genere tuo vir de solio israel. Si
autem aversione aversi fueritis vos et filii vestri
non sequentes me, nec custodientes manda-
ta mea et cerimonias quas proposui vobis, sed
abieritis et colueritis deos alienos et a-
doraveritis eos, auferam israel de superficie ter-
re quam dedi eis, et templum quod sanctificavi nomini
meo proiciam a conspectu meo, eritque israel in pro-
verbium et in fabulam cunctis populis. Et domus
hec erit in exemplum. Omnis qui transierit per
eam stupebit et sibilabit et dicet: Quare
fecit dominus sic terre huic et domui huic? Et
respondebunt: Quia dereliquerunt dominum deum
suum qui eduxit patres eorum de terra egypti
et secuti sunt deos alienos et adoraverunt
eos et coluerunt; idcirco induxit dominus super
eos omne malum hoc. Expletis autem annis

viginti postquam edificaverat salomon domos
duas, id est domum domini et domum regis, hiram
rege tyri prebente salomoni ligna cedrina
et abiegna et aurum iuxta omne quod opus
habuerat, tunc dedit salomon hiram viginti
oppida in terra galilee. Et egressus est hiram
de tyro ut videret oppida que dederat salo-
mon, et non placuerunt ei, et ait: Hee ne sunt
civitates quas dedisti michi frater? Et appella-
vit eas terram chabul usque in diem hanc.
Misit quoque hiram ad regem salomonem
centum viginti talenta auri. Hec est summa
expensarum quam obtulit rex salomon ad edi-
ficandam domum domini et domum suam et mel-
lo et murum ierusalem et eser et mageddo et ga-
zer. Pharao rex egypti ascendit et cepit
gazer, succenditque eam igni, et chananeum
qui habitabat in civitate interfecit, et dedit
eam in dotem filie sue uxori salomonis.
Edificavit ergo rex salomon gazer et be-
thoron inferiorem et baalath et palmiram
in terra solitudinis. Et omnes vicos qui ad se per-
tinebant et erant absque muro munivit, et
civitates curruum et civitates equitum, et quod-
cumque ei placuit ut edificaret in ierusalem et in
lybano et in omni terra potestatis sue. Universum
populum qui remanserat de amorreis et de ethe-
is et phereseis et eveis et iebuseis, qui non
sunt de filiis israel, horum filios qui remanserant
in terra, quos scilicet non potuerant filii israel exter-
minare, fecit salomon tributarios usque
in presentem diem. De filiis autem israel non consti-
tuit salomon servire quemquam, sed erant viri
bellatores et ministri eius et principes et du-
ces et prefecti curruum et equorum. Erant autem prin-
cipes super omnia opera salomonis prepositi
quingenti quinquaginta qui habebant subiectum
populum et statutis operibus imperabant. Filia
autem pharaonis ascendit de civitate da-
vid in domum suam quam edificaverat ei sa-
lomon. Tunc edificavit mello. Offere-

bat autem salomon tribus vicibus per annos singulos holocausta et pacificas victimas super altare quod edificaverat domino et adolebat thimiama coram domino. Perfectumque est templum. Classem quoque fecit rex salomon in asiongaber que est iuxta ahilam in littore maris rubri in terra ydumea. Misitque yram in classe illa servos suos viros nauticos et gnaros maris cum servis salomonis. Qui cum venissent in ophir sumptum inde aurum quadringentorum viginti talentorum detulerunt ad regem salomonem. X.

Sed et regina saba audita fama salomonis in nomine domini venit temptare eum in enigmatibus. Et ingressa iherusalem cum multo comitatu et divitiis. camelis quoque portantibus aromata et aurum infinitum nimis et gemmas nimis preciosas. venit ad regem salomonem et locuta est ei universa que habebat in corde suo. et docuit eam salomon omnia verba que posuerat. Non fuit sermo qui posset regem latere. et non responderet ei. Videns autem regina saba omnem sapientiam salomonis et domum quam edificaverat et cibos mense eius et habitacula servorum et ordinem ministrantium vestesque eorum et pincernas et holocausta que offerebat in domo domini et non habebat ultra spiritum dixitque ad regem. verus est sermo quem audivi in terra mea super sermonibus tuis. et super sapientia tua et non credebam narrantibus michi. donec ipsa veni. Et vidi oculis meis et probavi quod media pars michi nunciata non fuerat. Maior est sapientia tua et opera tua quam rumor quem audivi. Beati viri tui et beati servi tui. hii qui stant coram te semper. et audiunt sapientiam tuam. Sit dominus deus tuus benedictus cui complacuisti. et posuit te super thronum israel eo quod dilexerit te dominus deus israel in sempiternum. et constituit te regem ut faceres iudicium et iustitiam. Dedit ergo regi centum viginti talenta auri. et aromata multa nimis et gemmas preciosas. Non sunt allata ultra aromata tam multa quam ea que dedit regina saba regi salomoni. Fecitque rex de lignis thinnis fulcra domus regie domini. et cytharas regina saba regi salomoni. Sed et classis yram que portabat aurum de ophir. attulit ex ophir ligna thina multa nimis et gemmas preciosas. Fecitque rex de lignis thinis fulcra domus regie domus domini. et cytharas. lyrasque cantoribus. Non sunt allata huiuscemodi ligna thina neque visa usque in presentem diem. Rex autem salomon dedit regine saba omnia que voluit et petivit ab eo. exceptis hiis que ultro obtulerat ei munere regio. Que reversa est et abiit in terram suam cum servis suis. Erat autem pondus auri quod afferebatur salomoni per annos singulos sescentorum sexaginta sex talentorum auri. excepto eo quod afferebant viri qui super vectigalia erant negotiatores universique scruta vendentes et omnes reges arabie ducesque terre. Fecit quoque rex salomon ducenta scuta de auro purissimo. Sescentos auri siclos dedit in laminas scuti unius et trecentas peltas ex auro probato. Trecente mine auri una pelta vestiebantur. Posuitque ea rex in domo saltus libani. Fecit etiam rex salomon thronum de ebore grandem et vestivit eum auro fulvo nimis. qui habebat sex gradus. Et summitas throni erat rotunda in parte posteriori et due manus hinc atque inde tenentes sedile et duo leones stabant iuxta manus singulas. Et duodecim leunculi stantes super sex gradus hinc atque inde. Non est factum tale opus in universis regnis. Sed et omnia vasa de quibus potabat rex salomon erant aurea. et universa supellex domus saltus libani de auro purissimo. Non erat argentum nec alicuius precii putabatur in diebus salomonis quia classis regis per mare cum classe yram semel per tres annos ibat in tharsis deferens inde aurum et argentum et dentes elephantorum

et simias et pavos. Magnificatus est ergo Salomon super omnes reges terre divitiis et sapientia. Et universa terra desiderabat vultum Salomonis ut audiret sapientiam eius quam dederat dominus in corde suo. Et singuli deferebant ei munera vasa argentea et aurea vestes et arma bellica. aromata quoque et equos et mulos per annos singulos. Congregavitque rex Salomon currus et duodecim milia equitum et disposuit eos per civitates munitas et cum rege in Ierusalem. Fecitque ut tanta esset habundantia argenti in Ierusalem quanta lapidum. Et cedrorum prebuit multitudinem quasi sicomoros. que nascuntur in campestribus. Et ducebantur equi Salomoni de Egypto et de Coa. Negotiatores enim regis emebant de Coa et statuto precio perducebant. Egrediebatur autem quadriga ex Egypto sexcentis siclis argenti. et equus centum quinquaginta. atque in hunc modum cuncti reges Etheorum et Syrie equos venundabant. XI

Rex autem Salomon amavit mulieres alienigenas multas. filiam quoque Pharaonis et Moabitidas et Amanitidas et Ydumeas et Sydonias et Etheas de gentibus super quibus dixit dominus filiis Israel. Non ingrediemini ad eas neque de illis ingredientur ad vestras. Certissime enim avertent corda vestra ut sequamini deos earum. His itaque copulatus est Salomon ardentissimo amore. Fueruntque ei uxores quasi regine septingente et concubine trecente. et averterunt mulieres cor eius. Cumque iam esset senex depravatum est per mulieres cor eius. ut sequeretur deos alienos. Nec erat cor eius perfectum cum domino deo suo. sicut cor David patris eius. Sed colebat Salomon Astarthen deam Sydoniorum et Chamos deum Moabitarum et Moloch ydolum Amonitarum. Fecitque Salomon quod non placuerat coram domino et non adimplevit ut sequeretur dominum sicut David pater eius. Tunc edificavit Salomon fanum Chamos ydolo Moab in monte qui est contra Ierusalem et Moloch ydolum filiorum Amon. Atque in hunc modum fecit universis uxoribus suis alienigenis que adolebant thura et immolabant diis suis. Igitur iratus est dominus Salomoni eo quod aversa esset mens eius a domino deo Israel. qui apparuerat ei secundo et preceperat de verbo hoc ne sequeretur deos alienos. Et non custodivit que mandavit ei dominus. Dixitque dominus Salomoni. Quia habuisti hoc apud te et non custodisti pactum meum et precepta mea que mandavi tibi disrumpens scindam regnum tuum et dabo illud servo tuo. Verumtamen in diebus tuis non faciam propter David patrem tuum. De manu filii tui scindam illud. nec totum regnum auferam. sed tribum unam dabo filio tuo propter David servum meum et Ierusalem quam elegi. Suscitavit autem dominus adversarium Salomoni Adad Ydumeum de semine regio. qui erat in Edom. Cum enim esset David in Ydumea et ascendisset Ioab princeps milicie ad sepeliendos eos qui fuerant interfecti et occidisset omne masculinum in Ydumea. Sex mensibus ibi moratus est Ioab et omnis Israel donec interimeret omne masculinum in Ydumea. Fugit Adad ipse et viri Ydumei de servis patris eius cum eo. ut ingrederetur Egyptum. Erat autem Adad puer parvulus. Cumque surrexissent de Madian venerunt in Pharan. tuleruntque secum viros de Pharan et introierunt Egyptum ad Pharaonem regem Egypti. Qui dedit ei domum et cibos constituit et terram delegavit. Et invenit Adad gratiam coram Pharaone valde. intantum ut daret ei uxorem sororem uxoris sue germanam Taphnes regine. Genuitque ei soror Taphnes Genubath filium. et nutrivit eum Taphnes in domo Pharaonis. Eratque Genubath habitans apud Pharaonem cum filiis eius. Cumque audisset Adad in Egypto dormisse

tra

equites. et facti sunt ei mille quadringenti

david cum patribus suis et mortuum esse ioab
principem militie, dixit pharaoni. Dimit-
te me ut vadam in terram meam. Dixitque ei
pharao. Qua enim re apud me indiges
ut queras ire ad terram tuam. At ille respon-
dit. Nulla. Sed obsecro ut dimittas me.
Suscitavit quoque ei dominus adversarium razon
filium eliadae qui fugerat ad adezer
regem soba dominum suum. et congregavit contra eum
viros et factus est princeps latronum. cum inter-
ficeret eos david. abieruntque damascum. et
habitaverunt ibi. et constituerunt eum regem in da-
masco. eratque adversarius israel cunctis die-
bus salomonis. Et hoc malum est adad.
et odium contra israel et regnavit in syria. Iero-
boam quoque filius nabath ephrateus de
sareda. cuius mater erat nomine sarua mulier
vidua servus salomonis levavit manum
contra regem. Et hec causa rebellionis adversum
eum. quia salomon edificavit mello et coequa-
vit voraginem civitatis david patris sui.
Erat autem ieroboam vir fortis et potens.
Vidensque salomon adolescentem bone indolis
et industrium constitueratque eum prefectum
super tributa universe domus ioseph. Factum est
igitur in tempore illo ut ieroboam egrederetur de
ierusalem et inveniret eum achias silonites propheta
in via opertus pallio novo. Erant autem duo
in agro. Apprehendensque achias pallium suum
novum quo coopertus erat. scidit in duodecim partes.
Et ait ad ieroboam. Tolle tibi decem scissuras.
Hec enim dicit dominus deus israel. Ecce ego scindam
regnum de manu salomonis. et dabo tibi de-
cem tribus. Porro una tribus remanebit ei pro-
pter servum meum david et ierusalem civitatem quam ele-
gi ex omnibus tribubus israel. eo quod dereliquerit me
et adoraverit astarten deam sydoniorum et
thamos deum moabitarum. et melchon mo-
ab deum filiorum ammon. et non ambulaverit in
viis meis ut faceret iusticiam coram me et pre-
cepta mea et iudicia sicut david pater eius.

nec auferam omne regnum de manu filii eius.
sed ducem ponam eum cunctis diebus vite sue propter
david servum meum quem elegi. qui custodivit
mandata mea et precepta mea. Auferam
autem regnum de manu filii eius. et dabo tibi decem
tribus. filio autem eius dabo tribum unam ut rema-
neat lucerna david servo meo cunctis diebus
coram me in ierusalem civitate quam elegi. ut esset
nomen meum ibi. Te autem assumam et regnabis
super omnia que desiderat anima tua. erisque
rex super israel. Si igitur audieris omnia que precepero
tibi. et ambulaveris in viis meis. et feceris quod rec-
tum est coram me custodiens mandata mea
et precepta mea sicut fecit servus meus ero tecum et
edificabo tibi domum fidelem. quomodo edificavi
domum david et tradam tibi israel. et affligam se-
men david super hoc. Verumtamen non cunctis
diebus. Voluit ergo salomon interficere iero-
boam. Qui surrexit et aufugit in egyptum.
ad sesach regem egypti. et fuit in egypto usque
ad mortem salomonis. Reliquum autem verborum
salomonis. et omnia que fecit et sapientia eius. ecce
universa scripta sunt in libro verborum dierum
salomonis. Dies autem quibus regnavit salo-
mon in ierusalem. super omnem israel quadraginta anni
sunt. Dormivitque salomon cum patribus suis. et
sepultus est in civitate david patris sui. Regnavitque
roboam filius eius pro eo.

XII

Venit autem roboam in sychem. Illuc
enim congregatus est omnis israel. ad constituendum eum
regem. At ieroboam filius nabath cum adhuc
esset in egypto profugus a facie salomonis audita
morte eius. reversus est de egypto. Mise-
runtque et vocaverunt eum. Venit ergo ierobo-
am et omnis multitudo israel. et locuti sunt ad ro-
boam dicentes. Pater tuus durissimum iu-
gum imposuit nobis. tu itaque nunc imminue
paululum de imperio patris tui durissimo et
de iugo gravissimo quod imposuit nobis et ser-
viemus tibi. Qui ait eis. Ite usque ad terti-
um diem et revertimini ad me. Cumque abissent populus

iniit rex roboam consilium cum senioribus qui assiste
bant coram salomone patre eius. dum adhuc
viveret et ait. Quod mihi datis consilium ut respon
deam populo huic. Qui dixerunt ei. Si ho
die obedieris populo huic et servieris populo h
uic. petitioni cesseris. locutusque fueris ad eos
verba lenia. erunt tibi servi cunctis diebus.
Qui dereliquit consilium senum quod dederant
ei. et adhibuit adolescentes qui nutriti
fuerant cum eo. et assistebant ei. Dixitque ad
eos. Quod mihi datis consilium ut respondeam
populo huic. qui dixerunt mihi. levius fac iugum quod
imposuit pater tuus super nos. Et dixerunt
ei iuvenes. qui nutriti fuerant cum eo. Sic
loquere populo huic. qui locuti sunt ad te dicentes.
Pater tuus aggravavit iugum nostrum. tu relaxa
nos. Sic loqueris ad eos. Minimus digitus
meus grossior est dorso patris mei. et nunc pater
meus posuit super vos iugum grave. ego addam
super iugum vestrum. Pater meus cecidit vos fla
gellis ego autem cedam vos scorpionibus. Ve
nit autem ieroboam et omnis populus israel. ad
roboam die tertia sicut locutus fuerat rex
dicens. Revertimini ad me die tertia. Respon
ditque rex populo dura. derelicto consilio
seniorum quod ei dederant. et locutus est eis secundum
consilium iuvenum dicens. Pater meus aggrava
vit iugum vestrum. ego autem addam iugo vestro.
Pater meus cecidit vos flagellis. ego autem ce
dam vos scorpionibus. Et non acquievit
rex populo. quoniam adversatus eum fuerat dominus. ut
suscitaret verbum suum. quod locutus fuerat in manu
ahie silonite ad ieroboam filium nabath.
Videns itaque populus quod noluisset eos audire
rex. respondit ei dicens. Que nobis pars in da
vid. vel que hereditas in filio ysai. Vade
in tabernacula tua israel. Nunc vide domum
tuam david. Et abiit israel in tabernacula sua. Super
filios autem israel quicumque habitabant in civitati
bus iuda. regnavit roboam. Misit igitur
rex roboam. aduram qui erat super tributa

et lapidavit eum omnis israel. et mortuus est.
Porro rex roboam festinus ascendit cur
rum et fugit in ierusalem. Recessitque israel a do
mo david. usque in presentem diem. Factum est
autem cum audisset omnis israel quod reversus esset
ieroboam. miserunt et vocaverunt eum congre
gato cetu. et constituerunt eum regem super omnem
israel. nec secutus est quisquam domum david. pre
ter tribum iuda solam. Venit autem roboam
ierusalem. et congregavit universam domum iuda
et tribum beniamin centum octoginta mi
lia electorum virorum et bellatorum. ut pugnarent
contra domum israel. et reducerent regnum roboam
filio salomonis. Factus est autem sermo domini
ad semeiam virum dei dicens. Loquere ad ro
boam filium salomonis regem iuda. et ad
omnem iuda beniamin. et reliquos de populo
dicens. Hec dicit dominus. Non ascendetis neque
bellabitis contra fratres vestros filios israel. Rever
tatur vir in domum suam. A me enim factum est
verbum hoc. Audierunt sermonem domini. et reversi
sunt de itinere. sicut eis preceperat dominus. Edifica
vit autem roboam sychem in monte ephraym
et habitavit ibi. Et egressus est inde edifi
cavit phanuel. Dixitque ieroboam in corde
suo. Nunc revertetur regnum ad domum david
Si ascenderit populus iste. ut faciat sacrificia in do
mo domini in ierusalem et convertetur cor populi huius
ad dominum suum roboam regem iuda. interfi
cientque me et revertentur ad eum. Et excogi
tato consilio fecit duos vitulos aureos
et dixit eis. Nolite ultra ascendere in ierusalem.
Ecce dii tui israel qui eduxerunt te de terra
egypti. Posuitque unum in bethel et alte
rum in dan. Et factum est verbum hoc in peccatum. I
bat enim populus ad adorandum vitulum in dan usque
et fecit fanum in excelsis et de extremis populi
sacerdotes. qui non erant de filiis levi. Con
stituitque diem sollempnem in mense octavo quin
tadecima die mensis in similitudinem sollemp
nitatis que celebrabatur in iuda. Et ascendens

domum et ad
faciat
usque

altare similiter fecit in bethel ut immolaret vitulis quos fabricaverat. Constituitque in bethel sacerdotes excelsorum quos fecerat et ascendit super altare quod extruxerat in bethel quintadecima die mensis octavi quem finxerat de corde suo. et fecit sollempnitatem filiis israel. Et ascendit super altare ut adoleret incensum. XIII

Et ecce vir dei venit de iuda in sermone domini in bethel ieroboam stante super altare et thus iaciente et exclamavit contra altare in sermone domini et ait. Altare altare. Hec dicit dominus. Ecce filius nascetur domui david iosias nomine et immolabit super te sacerdotes excelsorum qui nunc in te thura succendunt et ossa hominum super te incendet. Deditque in die illa signum dicens. Hoc erit signum quod locutus est dominus. Ecce altare scindetur et effundetur cinis qui in eo est. Cumque audisset rex sermonem hominis dei. quem inclamaverat contra altare in bethel. extendit manum suam de altari dicens. Apprehendite eum. Et exaruit manus eius quam extenderat contra eum. nec valuit retrahere eam ad se. altare quoque scissum est et effusus est cinis de altari iuxta signum quod predixerat vir dei in sermone domini. et ait rex ad virum dei. Deprecare faciem domini dei tui. et ora pro me ut restituatur manus mea mihi. Oravitque vir dei faciem domini. et reversa est manus eius ad eum et facta est sicut prius fuerat. Locutus est autem rex ad virum dei. Veni mecum domum ut prandeas et dabo tibi munera. Responditque vir dei ad regem. Si dederis mihi mediam partem domus tue non veniam tecum. neque comedam panem neque bibam aquam in loco isto. Sic enim mandatum est mihi in sermone domini precipientis. Non comedes panem neque bibes aquam nec reverteris per viam qua venisti. Abiit ergo per aliam viam. nec reversus est per iter quo venerat in bethel. Prophetes autem quidam senex habitabat in bethel. Ad quem venerunt filii sui et narraverunt ei omnia opera que fecerat vir dei in bethel illa die. et verba que locutus fuerat et narraverunt patri suo. Et dixit eis pater eorum. Per quam viam abiit? Ostenderunt ei filii sui viam. per quam abierat vir dei qui venerat de iuda. Et ait filiis suis. Sternite mihi asinum. Qui cum stravissent asinum. ascendit et abiit post virum dei et invenit eum sedentem subtus terebintum. et ait illi. Tune es vir dei qui venisti de iuda. Respondit ille. Ego sum. Dixit ei. Veni mecum domum. ut comedas panem. Qui ait. Non possum reverti neque venire tecum neque comedam panem nec bibam aquam in loco isto. quia locutus est dominus ad me in sermone domini dicens. Non comedes panem et non bibes aquam ibi. nec reverteris per viam qua ieris. Qui ait illi. Et ego propheta sum similis tui. et angelus locutus est mihi in sermone domini dicens. Reduc eum tecum in domum tuam et comedat panem et bibat aquam. Fefellit eum et reduxit secum. Comedit ergo panem in domo eius et bibit aquam. Cumque sederent ad mensam. factus est sermo domini ad prophetam qui reduxerat eum. et exclamavit ad virum dei qui venerat de iuda dicens. Hec dicit dominus. Quia inobediens fuisti ori domini et quod preceperat tibi dominus deus tuus non custodisti et reversus es et comedisti panem et bibisti aquam in loco in quo precepit tibi ne comederes panem neque biberes aquam non inferetur cadaver tuum in sepulchrum patrum tuorum. Cumque comedisset et bibisset stravit asinum suum prophete quem reduxerat. Qui cum abisset invenit eum leo in via et occidit. et erat cadaver eius proiectum in via. Asinus autem stabat iuxta illud. et leo stabat iuxta cadaver. Et ecce viri transeuntes viderunt cadaver proiectum in via. et leonem stantem

iuxta

iuxta cadauer. venerunt & diuulgauerunt in ciuitate. in qua propheta senex ille habitabat. Quod cum audisset propheta ille qui reduxerat eum de uia ait. Vir dei est qui inobediens fuit ori domini. & tradidit eum dominus leoni. & confregit eum. & occidit eum iuxta uerbum domini quod locutus est ei. Dixitque ad filios suos. Sternite mihi asinum. Qui cum strauissent. & ille abisset. inuenit cadauer eius proiectum in uia & asinum & leonem stantem iuxta uiri dei cadauer. & posuit illud super asinum & reuersus est. nec lesit asinum leo nec comedit de cadauere. Tulit ergo propheta cadauer uiri dei & posuit illud super asinum & reuersus intulit in ciuitatem prophete senis. ut plangeret eum. Et posuit cadauer eius in sepulchro suo. & planxerunt eum. Heu heu frater. Cumque planxissent eum. dixit ad filios suos. Cum mortuus fuero sepelite me in sepulchro. in quo uir dei sepultus est. iuxta ossa eius. ponite ossa mea. profecto enim ueniet sermo quem predixit in sermone domini contra altare quod est in bethel & contra omnia phana excelsorum que sunt in urbibus samarie. Post uerba hec non est reuersus ieroboam de uia sua pessima. sed econtrario fecit de nouissimis populi sacerdotes excelsorum. Quicumque uolebat implebat manum suam. & fiebat sacerdos excelsorum. Et propter hanc causam peccauit domus ieroboam & euersa est. & deleta est de superficie terre.

XIIII

In tempore illo egrotauit abia filius ieroboam. Dixitque ieroboam uxori sue. Surge & muta habitum. ne cognoscaris quod sis uxor ieroboam. & uade in silo ubi est achias propheta. qui locutus est michi quod regnaturus essem super populum hunc. Tolle quoque in manu tua decem panes & crustula. & uas mellis. & uade ad illum. ipse enim indicabit tibi quid euenturum sit huic puero. Fecit ut dixerat uxor ieroboam & consurgens abiit in silo. & uenit in domum achie. At ille non poterat uidere. quia caligauerant oculi eius pre nimia senectute. Dixit autem dominus ad achiam. Ecce uxor ieroboam ingrediatur ut consulat te super filio suo qui egrotat & hec loqueris ei. Cum ergo illa intrasset & dissimulasset se esse que erat. audiuit achias sonitum pedum eius introeuntis per hostium. & ait illi. Ingredere uxor ieroboam. quare aliam esse te simulas. Ego autem missus sum ad te nuntius durus. Vade & dic ieroboam. Hec dicit dominus deus israel. Quia exaltaui te de medio populi tui & dedi te ducem super populum meum israel. & scidi regnum domus dauid. & dedi illud tibi. & non fuisti sicut seruus meus dauid. qui custodiuit mandata mea. & secutus est me in toto corde suo. faciens quod placitum esset in conspectu meo. sed operatus es super omnes male qui fuerunt ante te. & fecisti tibi deos alienos & conflatiles. ut me ad iracundiam prouocares. me autem proiecisti post corpus tuum. Idcirco ecce ego inducam mala super domum ieroboam & percutiam de domo ieroboam. mingentem ad parietem & clausum & nouissimum in israel. Et mundabo reliquias domus ieroboam sicut mundare solet fimus usque ad purum. Qui mortui fuerint de ieroboam in ciuitate comedent eos canes. Qui autem mortui fuerint in agro. deuorabunt eos aues celi. quia dominus locutus est. Tu igitur surge & uade in domum tuam. & in ipso introitu pedum tuorum morietur in urbe puer & planget eum omnis israel & sepeliet eum. Iste enim solus inferetur in sepulchro de ieroboam quia inuentus est super eo sermo bonus a domino deo israel in domo ieroboam. Constituet autem dominus sibi regem super israel qui percutiat domum ieroboam. in hac die & in hoc tempore. & percutiet dominus deus israel sicut moueri solet arundo in aqua. & euellet israel de terra bona hac. quam dedit patribus eorum. & uentilabit eos trans flumen quia fecerunt sibi lucos. ut irritarent dominum. & tradet dominus deus israel propter peccata ieroboam qui peccauit & peccare fecit israel. Surrexit itaque uxor ieroboam & abiit & uenit in thersa. Cumque ingrederetur illa limen domus. puer mortuus est. & sepelierunt

eū. ⁊ planxit illū oms̄ isrł̄ iuxta ser
mone dn̄i quē locut̄ ē ī manu sui sui
achie pphe. Reliq̄ aut̄ ūbor ieroboā
quomō regnauit. ⁊ quō pugnauit. ecce
scpta sunt in libro ūbor dier regū isrł̄.
Dies aut̄ quib; regnauit ieroboam
sup isrł̄ uigīti duo āni sunt. ⁊ dormiuit
cū prib; suis. regnauitq; nadab fili⁹ ei⁹ p eo.
Porro roboam filius salomonis regnau̅
ī iuda. q̄dragīta ⁊ unī āni erat roboā
cū regnare cepiss; decē ⁊ septē. ⁊ decē ān̄
regnauit ī ierłm ciuitate qm̄ elegit sibi dn̄s
ut poneret nomē suū ibi ex omnib; tribub;
isrł̄. Nomē aut̄ matris eius naama amma
nites. Et fecit iudas malū corā dn̄o. et
irritauerunt eū sup omnib; q̄ fecerant pr̄es
eor in pccīs suis quib; peccauerant. Edifi
cauerunt enī. ⁊ ipi sibi aras ⁊ statuas. et
lucos. sup omnē collem excelsū. ⁊ subt̄
omnē arborē frondosam. s; ⁊ effeminati
fuerunt in t̄ra. feceruntq; oms̄ abhominatōes
gentiū q̄s attriuit dn̄s an̄ faciē filior isrł̄.
In q̄nto aut̄ āno regni roboam ascendit
sesac rex egypti ī ierłm ⁊ tulit thesau
ros dom⁹ dn̄i. ⁊ thesauros regios. ⁊ uni
ūsa diripuit. Scuta q̄q; aurea q̄ fecerat sa
lomon. p quib; fec̄ rex roboam scuta au
erea ⁊ tradidit ea ī manu ducū scuta
rior. ⁊ eor qui excubabāt an̄ ostiū dom⁹
regis. Cumq; ingrederet̄ rex ī domū dn̄i por
tabāt ea q̄ p̄eundi habebant officiū et
postea ⁊ reportabāt ea ad armamentari
um scutarior. Reliq̄ aut̄ sermonū robo
am ⁊ omnīā q̄ fecit ecce scpta ī libro ūbo
rū dier regū iuda. fuitq; bellū int̄ iero
boam. ⁊ roboam cunctis dieb;. Dormiuit
itaq; roboam cū prib; suis. ⁊ sepult⁹ est
cū eis in ciuitate dauid. Nomē matris ei⁹
naama ammanites ⁊ regnauit abia fili⁹ ei⁹
Igitur octauo decimo anno XV p eo.
regni ieroboam filii nabath regnauit a

bia sup iudā trib; ānis ī ierłm. Nomē ma
tris eius maacha filia absalō. ambula
uitq; ī omnib; pccīs pr̄is sui. q̄ fecerat ante
eū nec cor eius erat cū dn̄o deo suo. pfcm̄
sic̄ cor dauid pr̄is sui. S; ppt̄ dauid dedit
ei dn̄s deus suus lucernā in ierłm ut sus
citaret filiū eius p⁹ eū ⁊ staret ierłm. eo
q̄d fecisset dauid rectū in oclis dn̄i. ⁊ nō de
clinass; ab omnib; q̄ p̄cepat ei. cunctis die
b; uite sue excepto smone urie etthei. At
tamē bellū fuit int̄ abiam ⁊ ieroboam.
omnī tp̄e uite eius. Reliq̄ autē smonū
abie ⁊ omnīa q̄ fecit. nōne hec scripta sc̄ [in libro]
uismonū dier regū iudā. Fuitq; p̄liū in
t̄ abiam ⁊ ieroboam. ⁊ dormiuit abia cū
prib; suis. ⁊ sepelierunt eū in ciuitate da
uid. Regnauitq; asa filius eius p eo. In ā
no aut̄ uicesimo ieroboam regis isrł̄.
regnauit asa rex iuda. ⁊ q̄dragīta uno
anno regnauit ī ierłm nomē matris ei⁹ ma
acha filia absalon. Et fecit asa rectū in cō
spcū dn̄i. sic̄ dauid pr̄ eius ⁊ abstulit effe
minatos de t̄ra. purgauitq; uniūsas sor
des ydolor q̄ fecerant pr̄es eius in sup ⁊ ma
acham matrē suā amouit ne eēt princeps
in sacris priapi. ⁊ in luco eius quē consecrauerat
subuertitq; spec̄ eius. ⁊ confregit simulacrū
turpissimū. ⁊ combussit ī torrēte cedron excel
sa aut̄ nō abstulit. Uerūtamē cor asa pfcm̄
erat cū deo. cunctis dieb; uite sue. ⁊ intulit
ea q̄ sanctificauerat pat̄ suus. ⁊ uouerat ī domū
dn̄i. argentū ⁊ aurū ⁊ uasa. Bellū autē
erat int̄ asa ⁊ baasa regē isrł̄. cunctis dieb;
eor. Ascendit quoq; baasa rex isrł̄ ī iudā.
⁊ edificauit rama. ut nō poss; quispiā
ingredi uł egredi de pte asa regis iude. Tollēs
q; itaq; asa omē argentū ⁊ aurū q̄ re
manserat ī thesauris dom⁹ regie dedit il
lud ī manus suor suor. Et misit ad bena
dab filiū tabremon filii ezion regē syrie
qui habitabat ī damasco dicēs. Fed⁹ est int̄

me & te. & inter patrem meum & patrem tuum.
Ideo misi tibi munera aurum & argentum & pe-
to ut venias & irritum facias fedus quod ha-
bes cum baasa rege israel. & recedat a me.
Acquiescens benadab regi asa misit
principes exercitus sui in civitates israel. et
percusserunt ahion & dan & abel domum
maacha. & universam ceneroth omnem sci-
licet terram neptalim. Quod cum audisset ba-
asa intermisit edificare rama et reversus
est in thersa. Rex autem asa nuntium misit ad omnem
iuda dicens. nemo sit excusatus. Et tulerunt
lapides de rama. & ligna eius quibus edi-
ficaverat baasa. & extruxit de eis rex asa
gabaa beniamin & masphat. Reliqua autem
omnium sermonum asa. & universe fortitu-
dines eius & cuncta que fecit & civitates quas ex-
truxit. nonne hec scripta sunt in libro sermo-
num dierum [regum] iuda. Verumtamen in tempore senectutis
sue doluit [pedes]. & dormivit cum patribus suis & se-
pultus est cum eis in civitate david patris sui.
Regnavitque filius eius [iosaphat] ieroboam reg-
navit super israel anno secundo asa regis iuda. re-
gnavitque super israel duobus annis & fecit quod
malum est in conspectu domini & ambulavit in viis
patris sui & in peccatis eius quibus peccare fecit
israel. Insidiatus est autem ei baasa filius ahi-
e de domo ysachar & percussit eum in gebe-
thon que est urbs philistiorum. Siquidem na-
dab & omnis israel obsidebant gebbethon.
Interfecit illum ergo baasa in anno tertio asa re-
gis iuda & regnavit pro eo. Cumque regnas-
set percussit omnem domum ieroboam. non
dimisit nec unam quidem animam de semine
eius donec deleret eum iuxta verbum domini quod locutus
fuerat in manu servi sui ahie sylonitis propter
peccata ieroboam que peccaverat & quibus pec-
care fecerat israel. & propter delictum quo irrita-
verat dominum deum israel. Reliqua autem sermo-
num nadab & omnia que operatus est nonne hec
scripta sunt in libro verborum dierum regum israel.

pro eo. nadab vero filius

fuitque bellum inter asa & baasa regem israel
cunctis diebus eorum. Anno tertio asa regis
iuda regnavit baasa filius ahya super omnem
israel in thersa viginti quatuor annis & fecit malum
coram domino. ambulavitque in viis ieroboam
& in peccatis eius quibus peccare fecit israel.

XVI

Factus est autem sermo domini ad
ieu filium anani contra baasa dicens.
Pro eo quod exaltavi te de pulvere & posui
te ducem super populum meum israel. tu autem am-
bulasti in via ieroboam & peccare fecisti
populum meum israel. ut me irritares in peccatis
eorum. Ecce ego demetam posteriora baasa. &
posteriora domus eius. & faciam domum tuam sicut
domum ieroboam filii nabat. Qui mor-
tuus fuerit de baasa in civitate comedent
eum canes & qui mortuus fuerit ex eo in regio-
ne comedent eum volucres celi. Reliqua autem
sermonum baasa & quecumque fecit & prelia eius
nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum
regum israel. Dormivit ergo baasa cum patribus
suis. sepultusque est in thersa. regnavitque filius eius
ela pro eo. Cum autem in manu ieu filii anani
prophete verbum domini factum esset contra baasa & contra do-
mum eius & contra omne malum quod fecerat coram
domino ad irritandum eum in operibus manuum
suarum ut fieret sicut domus ieroboam. Ob
hanc causam occidit eum. hoc est ieu filium anani
prophetam. Anno vicesimo sexto asa regis
iuda regnavit ela filius baasa super israel in
thersa duobus annis & rebellavit contra eum ser-
vus suus zambri dux medie partis equi-
tum. Erat autem ela in thersa bibens & temu-
lentus in domo arsa prefecti thersa. Ir-
ruens ergo zambri percussit & occidit eum an-
no vicesimo septimo asa regis iuda &
regnavit pro eo. Cumque regnasset & sedisset super
solium eius percussit omnem domum baasa & non
dereliquit ex eo mingentem ad parietem. &
propinquos & amicos eius. Delevitque zambri
omnem domum baasa iuxta verbum domini quod

locutus fuerat ad baasa in manu ieu prophete
propter universa peccata baasa et propter peccata ela filii
eius qui peccaverunt et peccare fecerunt israel
provocantes dominum deum israel in vanitatibus
suis. Reliqua autem sermonum ela et omnia que fe-
cit. nonne hec scripta sunt in libro ser-monum
dierum regum israel. Anno vicesimo [illegible] et septimo

XVI

asa regis iuda regnavit zam-ri septem
diebus in tersa. Porro exercitus obsedebat
gebethon urbem philistiorum. Cumque audisset
quod rebellasset zamri et occidisset regem. fecit
sibi regem omnis israel zamri. qui erat princeps
militie super israel in die illa in castris. Asce-
dit ergo zamri et omnis israel cum eo de gebethon
et obsedebat tersa. Videns autem zamri quod
expugnanda esset civitas ingressus est pala-
cium et succendit se cum domo regia et mor-
tuus est in peccatis suis. que peccaverat faciens
malum coram domino et ambulans in via iero-
boam et in peccato eius quo fecit peccare israel.
Reliqua autem sermonum zamri et insidiarum eius
et tyrannidis. nonne hec scripta sunt in li-
bro verborum dierum regum iuda. Tunc divisus est

israel

populus israel in duas partes. Media pars populi seque-
batur thebni filium geneth ut constitueret
eum regem et media pars zamri. populus qui seque-
batur tebni filium gineth. Mortuus est au-
tem thebni et regnavit zamri. Anno tricesimo
primo asa regis iuda regnavit autem zamri
super israel duodecim annis. in tersa autem regnavit
sex annis. emitque montem samarie a somer
duobus talentis argenti et edificavit eum
et vocavit nomen civitatis quam extruxerat
nomine somer domini montis samarie. Fecit autem
zamri malum in conspectu domini et operatus est ne-
quitiam super omnes qui erant ante eum. ambula-
vitque in omni via ieroboam. filii nabath
et in peccatis eius quibus peccare fecit israel. ut
irritaret dominum deum israel in vanitatibus suis.
Reliqua autem sermonum zamri et prelia que fecit.
nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum

regum israel. Et dormivit zamri cum patribus
suis et sepultus est in samaria et regnavit a-
chab filius eius pro eo. Achab vero filius
zamri regnavit super israel anno tricesimo octa-
vo asa regis iuda. Et regnavit achab fi-
lius zamri super israel in samaria viginti
et duobus annis. et fecit achab filius zam-
ri malum in conspectu domini super omnes qui fuerunt
ante eum. nec suffecit ei ut ambularet in peccatis
ieroboam filii nabath. Insuper duxit u-
xorem iezabel filiam methbaal regis sydo-
niorum. Et abiit et servivit baal. et adoravit
eum. Et posuit aram baal in templo baal quod
edificaverat in samaria. et plantavit lu-
cum et addidit achab in opere suo irritans
dominum deum israel super omnes reges israel qui fue-
runt ante eum. In diebus eius edificavit a-
hiel de bethel iericho in abiram primitivo
suo fundavit eam. et segub novissimo su-
o posuit portas eius iuxta verbum domini quod
locutus fuerat in manu iosue filii nun.

XVII

Et dixit helyas thesbites de habi-
tatoribus galaad ad achab. Vivit dominus
deus israel in cuius conspectu sto. si erit annis his
ros et pluvia nisi iuxta verba oris mei. Et
factum est verbum domini ad eum dicens. Recede hinc et
vade contra orientem et abscondere in torrente carith
qui est contra iordanem. et ibi de torrente bibes aquam.
corvis enim precepi ut pascant te ibi. Abiit
ergo et fecit iuxta verbum domini. Cumque abisset se-
dit in torrente carith qui est contra iordanem. Cor-
vi quoque deferebant ei panem et carnes similiter
mane panem et carnes vespere. et bibebat
de torrente. Post dies autem aliquot siccatus est
torrens. Non enim pluerat super terram. Factus
est autem sermo domini ad eum dicens. Surge
et vade in sarepta sydoniorum et manebis
ibi. Precepi enim ibi mulieri vidue ut pas-
cat te. Surrexit et abiit in sarepta sydoniorum.
Cumque venisset ad portam civitatis apparuit ei
mulier vidua colligens ligna. Et vocavit

eam. Dixitque illi. Da mihi paululum aque in vase
ut bibam. Cumque illa pergeret ut afferret. clamavit
post tergum eius dicens. Obsecro affer
mihi et buccellam panis in manu tua. Que re
spondit. Vivit dominus deus tuus. quia non habeo
panem nisi quantum pugillus capere potest farine
in ydria et paululum olei in lechito. En col
ligo duo ligna ut ingrediar et faciam illud mihi
et filio meo. ut comedamus et moriamur. Ad quam
helyas ait. Noli timere. sed vade et fac sicut
dixisti. Verumtamen mihi primum fac de ipsa fari
nula subcinericium panem parvulum et affer ad me.
Tibi autem et filio tuo facies postea. Hec
autem dicit dominus deus israel. Hydria farine non de
ficiet nec lechitus olei non minuetur usque in
diem in qua daturus est dominus pluviam super faciem
terre. Que abiit et fecit iuxta verbum helye.
et comedit ipse et illa. et domus eius tota. Et ex
illa die ydria farine non defecit. et lechitus
olei non est imminutus iuxta verbum domini quod lo
cutus fuerat in manu helye. Factum est autem
post verba hec. egrotavit filius mulieris
matris familias et erat languor fortissi
mus. ita ut non remaneret alitus in eo. Dixit
ergo ad helyam. Quid mihi et tibi vir dei? Ingres
sus es ad me ut rememorarentur iniqui
tates mee. et interficeres filium meum. Et ait
ad eam helyas. Da mihi filium tuum. Tulitque
eum de sinu illius. et portavit in cenaculum ubi
ipse manebat. et posuit eum super lectulum suum.
Et clamavit ad dominum et ait. Domine deus meus
etiamne viduam apud quam ego utcumque suste
ntor afflixisti. ut interficeres filium eius. Et ex
pandit se atque mensus est super puerum tribus
vicibus. Clamavitque ad dominum et ait. Domine
deus meus revertatur anima pueri huius in viscera eius.
Et exaudivit dominus vocem helye. et reversa
est anima pueri intra eum et revixit. Tulit
que helyas puerum et deposuit eum de cenaculo
in inferiorem domum et dedit matri sue. et ait illi.
En vivit filius tuus. Dixitque mulier ad he
lyam. Nunc in isto cognovi. quoniam vir dei es
tu. et verbum domini in ore tuo verum est.

XVIII

Post dies multos verbum domini factum est
ad helyam in anno tertio dicens. Va
de et ostende te achab ut dem pluviam super
faciem terre. Ivit ergo helyas ut ostenderet se a
chab. Erat autem fames vehemens in samma
ria. vocavitque achab abdiam dispensa
torem domus sue. Abdias autem timebat dominum
deum valde. Nam cum interficeret iezabel proph
etas domini. tulit ille centum prophetas. et abscon
dit eos quinquagenos. et quinquagenos in
speluncis. et pavit eos panibus et aqua. Dixit
ergo achab ad abdiam. Vade in terram
ad universos fontes aquarum et in cunctas val
les si forte invenire possimus herbam et salva
re equos et mulos. et non penitus iumenta inte
reant. Diviseruntque sibi regiones ut cir
cuirent eas achab ibat per viam unam et ab
dias per viam alteram seorsum. Cumque esset ab
dias in via. helyas occurrit ei. Qui cum co
gnovisset eum cecidit super faciem suam et ait.
Num tu es domine mi helyas. Cui ille re
spondit. Ego sum. Vade et dic domino tuo.
Adest helyas. At ille. Quid peccavi inquit
quia tradis me servum tuum in manu ach
ab. ut interficiat me. Vivit dominus deus tuus
non est gens aut regnum quo non miserit dominus
meus te requirens. Et respondentibus cunctis
non est hic. adiuravit regna singula et
gentes. eo quod minime repertus esses. Et nunc dicis
mihi. vade et dic domino tuo adest helyas. Cumque
recessero a te. spiritus domini asportabit te in locum
quem ego ignoro. et ingressus nunciabo ach
ab. et non inveniens te interficiet me. Servus
autem tuus timet dominum ab infancia sua.
Numquid non indicatum est tibi domino meo quid
fecerim. cum interficeret iezabel prophetas domini. quod
absconderim de prophetis domini centum viros. quin
quagenos et quinquagenos in speluncis et pa
verim eos pane et aqua. Nunc tu dicis vade

III

et dic domino tuo adest helyas ut interficiat me. Dixitque helyas: Vivit dominus exercituum ante cuius vultum sto, quia hodie apparebo ei. Abiit ergo abdias in occursum achab et indicavit ei. Venitque achab in occursum helye. Et cum vidisset eum ait: Tune es ille qui conturbas israel? Et ille ait: Non ego turbavi israel, sed tu et domus patris tui, qui dereliquistis mandata domini et secuti estis baalim. Verumtamen nunc mitte et congrega ad me universum israel in monte carmeli et prophetas baal quadringentos quinquaginta, prophetasque lucorum quadringentos qui comedunt de mensa iezabel. Misit ergo achab ad omnes filios israel et congregavit prophetas in monte carmeli. Accedens autem helyas ad omnem populum ait: Usque quo claudicatis in duas partes? Si dominus deus est, sequimini eum; si autem baal, sequimini illum. Et non respondit ei populus verbum. Et ait rursus helyas ad populum: Ego remansi propheta domini solus. Prophete autem baal quadringenti et quinquaginta, prophete lucorum quadringenti viri sunt. Dentur nobis duo boves, et illi eligant bovem unum et in frusta cedentes ponant super ligna, ignem autem non supponant; et ego faciam bovem alterum et imponam super ligna, ignemque non supponam. Invocate nomina deorum vestrorum, et ego invocabo nomen domini mei; et deus qui exaudierit per ignem, ipse sit deus. Respondens omnis populus ait: Optima propositio et bona quam locutus est helyas. Dixit ergo helyas prophetis baal: Eligite vobis bovem unum et facite primi, quia vos plures estis, et invocate nomina deorum vestrorum, ignemque non supponatis. Qui cum tulissent bovem quem dederat eis, fecerunt, et invocabant nomen baal de mane usque ad meridiem dicentes: Baal exaudi nos. Et non erat vox nec qui responderet. Transiliebantque altare quod fecerant. Cumque esset iam meridies, illudebat eis helyas dicens: Clamate voce maiori; deus enim est, et forsitan loquitur, aut in diversorio est, aut in itinere, aut certe dormit ut excitetur. Clamabant ergo voce maiore, et incidebant se iuxta ritum suum cultris et lanceolis donec perfunderentur sanguine. Postquam autem transiit meridies, et illis prophetantibus venerat tempus quo sacrificium offerri solet, nec audiebatur vox, nec aliquis respondebat nec attendebat orantes. Dixit helyas omni populo: Venite ad me. Et accedente ad eum populo, curavit altare domini quod destructum fuerat. Et tulit duodecim lapides iuxta numerum tribuum filiorum iacob, ad quem factus est sermo domini dicens: Israel erit nomen tuum. Et edificavit lapidibus altare in nomine domini, fecitque aqueductum quasi per duas aratiunculas in circuitu altaris. Et composuit ligna, divisitque per membra bovem, et posuit super ligna. Et ait: Implete quattuor ydrias aqua et effundite super holocaustum et super ligna. Rursumque dixit: Etiam secundo hoc facite. Qui cum fecissent et secundo, ait: Etiam tertio idipsum facite. Feceruntque et tertio. Et currebant aque circa altare, et fossa aqueductus repleta est. Cumque iam tempus esset ut offerretur holocaustum, accedens helyas propheta ait: Domine deus abraham, ysaac et israel, hodie ostende quia tu es deus israel et ego servus tuus, et iuxta preceptum tuum feci omnia verba hec. Exaudi me domine, exaudi me, ut discat populus iste quia tu es dominus deus israel, et tu convertisti corda iterum. Cecidit autem ignis de celo a domino et devoravit holocaustum et ligna et lapides, pulverem quoque et aquam que erat in aqueductu lambens. Quod cum vidisset omnis populus, cecidit in faciem suam et ait: Dominus ipse est deus. Dixitque helyas ad eos: Apprehendite prophetas baal, et ne unus quidem fugiat ex eis. Quos cum comprehendissent, duxit eos helyas ad torrentem cyson et interfecit eos ibi. Et ait helyas ad achab: Ascende, comede et bibe, quia sonus multe

pluuie est. Ascendit achab ut comederet et biberet. Helyas autem ascendit in uerticem carmeli. Et pronus in terram posuit faciem inter genua sua et dixit ad puerum suum. Ascende et prospice contra mare. Qui cum ascendisset et contemplatus esset ait. Non est quicquam. Et rursum ait illi. Reuertere septem uicibus. In septima autem uice. ecce nubecula parua quasi uestigium hominis ascendebat de mari. Qui ait. Ascende et dic achab. Iunge currum tuum et descende ne occupet te pluuia. Cumque se uerterent huc atque illuc, ecce celi contenebrati sunt et nubes et uentus. et facta est pluuia grandis. Ascendens itaque achab abiit in iezrahel et manus domini facta est super helyam. Accinctisque lumbis suis currebat ante achab. donec ueniret in iesrahel.

XIX

Nunciauit autem achab iezabel omnia que fecerat helyas. et quomodo occidisset uniuersos prophetas gladio. Misitque iezabel nuntium ad helyam dicens. Hec michi faciant dii. et hec addant. nisi hac hora cras posuero animam tuam sicut animam unius ex illis. Timuit ergo helyas. et surgens abiit quocumque eum ferebat uoluntas. Uenitque in bersabee iuda. et dimisit ibi puerum suum. et perrexit in desertum uiam unius diei. Cumque uenisset et sederet subter unam iuniperum. petiuit anime sue ut moreretur et ait. Sufficit michi domine. tolle animam meam. Neque enim melior sum quam patres mei. Proiecitque se et obdormiuit in umbra iuniperi. Et ecce angelus domini tetigit eum. et dixit illi. Surge et comede. Respexit et ecce ad caput suum subcinericius panis et uas aque. Comedit ergo et bibit et rursum obdormiuit. Reuersusque est angelus domini secundo et tetigit eum. Dixitque illi. Surge et comede. Grandis enim tibi restat uia. Qui cum surrexisset comedit et bibit. et ambulauit in fortitudine cibi illius. quadraginta diebus. et quadraginta noctibus usque ad montem dei oreb. Cumque uenisset illuc mansit in spelunca et ecce sermo domini ad eum. dixitque illi. Quid hic agis helya? At ille respondit. Zelo zelatus sum pro domino deo exercituum. quia dereliquerunt pactum domini filii israel. Altaria tua destruxerunt. et prophetas tuos occiderunt gladio. et derelictus sum ego solus et querunt animam meam ut auferant eam. Et ait ei. Egredere et sta in monte coram domino. et ecce dominus transit et spiritus grandis et fortis subuertens montes. et conterens petras ante dominum. Non in spiritu dominus. et post spiritum commotio non in commotione dominus. et post commotionem ignis. non in igne dominus. et post ignem sibilus aure tenuis. Quod cum audisset helyas operuit uultum suum pallio. Et egressus stetit in ostio spelunce. et ecce uox ad eum dicens. Quid hic agis helya? Et ille respondit. Zelo zelatus sum pro domino deo exercituum. quia dereliquerunt pactum tuum filii israel. Altaria tua destruxerunt et prophetas tuos occiderunt gladio et derelictus sum ego solus. et querunt animam meam ut auferant eam. Et ait dominus ad eum. Uade et reuertere in uiam tuam per desertum in damascum. Cumque perueneris illuc. unges azahel regem super syriam. Et hieu filium namsi unges regem super israel. Heliseum autem filium saphat qui est de abel mehula unges prophetam pro te. et erit quicumque fugerit gladium azahel. occidet eum hieu. et quicumque fugerit gladium hieu. interficiet eum heliseus. Et relinquam michi in israel septem milia uirorum quorum genua non sunt incuruata ante baal et omne os quod non adorauit eum osculans manus. Profectus ergo inde reperit heliseum filium saphath arantem in duodecim iugis boum et ipse in duodecim iugis boum arantibus unus erat. Cumque uenisset helyas ad eum. misit pallium suum super illum. Qui statim relictis bobus cucurrit post helyam. et ait. Osculer oro te patrem et matrem meam. et sic sequar te. Dixitque ei. Uade et reuertere quod enim meum erat feci tibi. Reuersus autem ab eo. tulit par boum et mactauit illud. et in instrumento

boum coxit carnes et dedit populo et comede-
runt. Consurgensque abiit et secutus est he-
liam et ministrabat ei. XX

Porro benadab rex syrie congregavit
omnem exercitum suum. et triginta duos
reges secum et equos et currus et ascendens pu-
gnabat contra samariam et obsidebat eam.
Mittensque nuntios ad achab regem israel
in civitatem ait. Hec dicit benadab argen-
tum tuum et aurum tuum meum est et uxores
tue et filii tui optimi mei sunt. Respon-
ditque rex israel. Iuxta verbum tuum domine mi
rex. tuus sum ego et omnia mea tua sunt.
Revertentesque nuntii dixerunt. Hec dicit be-
nadab qui misit nos ad te. Argentum
tuum et aurum tuum et uxores tuas et filios
tuos dabis mihi. Cras igitur hac eadem hora
mittam servos meos ad te et scrutabuntur
domum tuam et domum servorum tuorum et omne
quod eis placuerit ponent in manibus suis et
auferent. Vocavit autem rex israel omnes se-
niores terre et ait. Animadvertite et vide-
te. quoniam insidietur nobis. Misit enim ad me
pro uxoribus meis et filiis et pro argento et au-
ro et non abnui. Dixeruntque omnes maio-
res natu et universus populus ad eum. Non
audias neque acquiescas illi. Respondit
itaque achab nuntiis benadab et dixit ad
eos. Dicite domino meo regi. Omnia propter
que misisti ad me servo tuo in initio faciam.
hanc autem rem facere non possum. Reversique nun-
tii retulerunt omnia ei. Qui remisit et
ait. Hec faciant mihi dii et hec addant. si
suffecerit pulvis samarie pugillis omnis
populi qui sequitur me. Et respondens rex
israel ait. Dicite ei. Ne glorietur accinctus
eque ut discinctus. Factum est autem cum audisset
verbum istud benadab bibebat ipse et re-
ges in umbraculis. et ait servis suis. Circum-
date civitatem. Et circumdederunt eam. Et
Ecce propheta unus accedens ad achab regem
israel ait ei. Hec dicit dominus. Certe vidisti
omnem multitudinem hanc nimiam. Ecce ego
tradam eam in manu tua hodie. ut scias
quia ego sum dominus. Et ait achab. Per quem.
Dixitque ei. Hec dicit dominus. Per pedisequos prin-
cipum provinciarum. Et ait. Quis incipiet pre-
liari. At ille dixit. Tu. Recensuit igitur pu-
eros principum provinciarum et repperit nume-
rum ducentorum triginta duum. Et
post eos recensuit populum omnes filios israel
septem milia. Et egressi sunt meridie. Bibe-
bat autem benadab temulentus in umbra-
culo suo et reges triginta duo cum eo qui ad
auxilium eius venerant. Egressi sunt autem
pueri principum provinciarum in prima fronte.
Misit benadab. qui nuntiaverunt ei di-
centes. Viri egressi sunt de samaria. At ille
ait. Sive pro pace veniunt apprehendite e-
os vivos. sive ut prelientur vivos eos ca-
pite. Egressi sunt autem pueri principum provinciarum
ac reliquus exercitus sequebatur et percussit unus-
quisque virum qui contra se veniebat. Fugeruntque
syri. et persecutus est eos israel. Fugit quoque be-
nadab rex syrie in equo cum equitibus suis.
Nec non egressus israel percussit equos et cur-
rus et percussit syriam plaga magna. Acce-
dens autem propheta ad regem israel dixit ei. Va-
de et confortare et scito et vide quid facias.
Sequenti enim anno rex syrie ascendet contra te.
Servi vero regis syrie dixerunt ei. Dii montium
sunt dii eorum. ideo superaverunt nos. Sed melius est
ut pugnemus contra eos in campestribus et obti-
nebimus eos. Tu ergo verbum hoc fac. amove
reges singulos ab exercitu tuo et pone prin-
cipes pro eis. et instaura numerum plurimum
militum qui ceciderunt de tuis. et equos secundum
equos pristinos et currus secundum currus quos
ante habuisti. et pugnabimus contra eos in campe-
stribus et videbis quoniam obtinebimus eos.
Credidit consilio eorum et fecit ita. Igitur postquam
annus transierat. recensuit benadab syros

et ascendit in Aphec ut pugnaret contra Israhel.
Porro filii Israhel recensiti sunt: et acceptis ci-
bariis profecti sunt ex adverso. castraque meta-
ti sunt contra eos quasi duo parvi greges ca-
prarum: Syri autem repleverunt terram. Et acce-
dens unus vir Dei dixit ad regem Israhel. Hec dicit
Dominus. Quia dixerunt Syri. Deus montium est Dominus
et non est Deus vallium dabo omnem multitudinem
grandem hanc in manu tua. et scietis quia ego
Dominus sum. Dirigebantque septem diebus ex adver-
so hii atque illi acies. Septima autem die com-
missum est bellum. percusseruntque filii Israhel de Sy-
ris centum milia peditum in una die. Fuge-
runt autem hii qui remanserant in Aphech
in civitatem. et cecidit murus super viginti sep-
tem milia hominum qui remanserant. Por-
ro Benadab fugiens. ingressus est civitatem in
cubiculum. quod erat intra cubiculum. Dixerunt-
que ei servi sui. Ecce audivimus quod reges do-
mus Israhel clementes sint. ponamus itaque saccos
in lumbis nostris et funiculos in capitibus nostris
et egrediamur ad regem Israhel. Forsitan salvabit
animas nostras. Accinxerunt saccis lumbos
suos et posuerunt funes in capitibus suis. Ve-
neruntque ad regem Israhel et dixerunt ei. Servus
tuus Benadab dicit. Vivat oro te anima mea.
Et ille ait. Si adhuc vivit frater meus
est. Quod acceperunt viri pro omine et festinantes
rapuerunt verbum de ore eius. atque dixerunt
Frater tuus Benadab vivit. Et dixit eis. I-
te et adducite eum ad me. Egressus est ergo ad
eum Benadab. et levavit eum ad currum suum.
Qui dixit ei. Civitates quas tulit pater meus a
patre tuo reddam tibi. et plateas fac tibi in Damas-
co. sicut fecit pater meus in Samaria. et ego federatus
recedam a te. Pepigit ergo fedus. et dimisit e-
um. Tunc vir quidam de filiis prophetarum dixit
ad socium suum in sermone Domini. Percute me. At
ille noluit percutere eum. Cui ait. Quia no-
luisti audire vocem Domini. ecce recedes
a me. et percutiet te leo. Cumque paululum re-
cessisset ab eo. invenit eum leo. atque percussit.
Sed et alterum inveniens virum dixit ad eum. Percute
me. Qui percussit eum et vulneravit. Abiit
ergo propheta et occurrit regi in via. Et mutavit
aspersione pulveris os et oculos suos. Cumque
transisset rex clamavit ad regem. et ait. Ser-
vus tuus egressus est ad preliandum comminus. Cumque fu-
gisset vir unus adduxit eum quidam ad me et ait.
Custodi virum istum. qui si elapsus fuerit erit
anima tua pro anima eius. aut talentum argenti ap-
pendes. Dum ego turbatus huc atque illuc me
verterem subito non comparuit. Et ait rex Israhel
ad eum. Hoc est iudicium tuum quod ipse decrevisti
At ille statim abstersit pulverem de facie sua.
Et cognovit eum rex Israhel quod esset de prophetis. Qui
ait ad eum. Hec dicit Dominus. Quia dimisisti
virum dignum morte de manu tua. erit a-
nima tua pro anima eius. et populus tuus pro populo eius.
Reversus est igitur rex Israhel in domum suam. audire
contemnens et furibundus venit in Samariam.

XXI

Post verba autem hec tempore illo vi-
nea erat Naboth Iezrahelite que erat
in Iezrahel iuxta palatium Achab regis Sa-
marie. Locutus est ergo Achab ad Naboth dicens.
Da mihi vineam tuam ut faciam mihi ortum olerum.
quia vicina est et prope domum meam. daboque tibi
pro ea vineam meliorem aut si tibi commodius
putas dabo tibi argenti pretium. quanti digna est.
Cui respondit Naboth. Propicius sit mihi Domi-
nus ne dem hereditatem patrum meorum tibi. Venit
ergo Achab in domum suam indignans. et frendens
super verbum quod locutus fuerat ad eum Naboth Iezra- ad
helites dicens. Non dabo tibi hereditatem pa-
trum meorum. Et proiciens se in lectum suum. avertit
faciem suam ad parietem. et non comedit panem. In-
gressa est autem ad eum Iezabel uxor sua. Dixit-
que ei. Quid est hoc unde anima tua contristata
est et quare non comedis panem. Qui respondit
ei. Locutus sum ad Naboth Iezrahelitem et dixi
ei. Da mihi vineam tuam accepta pecunia a me.
aut si tibi placet dabo tibi vineam pro ea. Et ille

ait. Non dabo tibi vineam meam. Dixit ergo ad eum iezabel uxor eius. Grandis auctoritatis es nunc. et bene regis regnum israel. Surge et comede. et equo animo esto. ego dabo tibi vineam naboth iezrahelite. Scripsit itaque litteras ex nomine achab et signavit eas anulo eius. et misit ad maiores natu. et optimates qui erant in civitate eius et habitabant cum naboth. Litterarum autem erat ista sententia. Predicate ieiunium. et sedere facite naboth inter primos populi. et summittite duos viros filios belial contra eum. et falsum testimonium dicant. Benedixit naboth deum et regem. Et educite et lapidate. sicque moriatur. Feceruntque cives eius maiores natu. et optimates qui habitabant cum eo in urbe. sicut preceperat eis iezabel. et sicut scriptum erat in litteris quas miserat ad eos. Predicaverunt ieiunium et sedere fecerunt naboth inter primos populi. et adductis duobus viris filiis dyaboli fecerunt eos sedere contra eum. At illi viri dyabolici dixerunt contra eum falsum testimonium coram omni multitudine. Benedixit naboth deo et regi. Quam ob rem eduxerunt eum extra civitatem et lapidibus interfecerunt. Miseruntque ad iezabel dicentes. Lapidatus est naboth et mortuus est. Factum est autem cum audisset iezabel lapidatum naboth et mortuum locuta est ad achab. Surge et posside vineam naboth iezrahelite qui noluit tibi acquiescere et dare eam accepta pecunia. non enim vivit naboth sed mortuus est. Quod cum audisset achab mortuum videlicet naboth surrexit et descendebat in vineam naboth iezrahelite ut possideret eam. Factus est igitur sermo domini ad helyam tesbitem dicens. Surge et descende in occursum achab regis israel. qui est in samaria. Ecce ad vineam naboth descendit ut possideat eam. et loqueris ad eum dicens. Hec dicit dominus. Occidisti insuper et possedisti. Et post hec addes. hec dicit dominus. In loco isto in quo linxerunt canes sanguinem naboth lambent quoque tuum sanguinem. Et ait achab ad helyam. Num invenisti me inimicum tibi. Qui dixit. Inveni quod venundatus sis. ut faceres malum in conspectu domini. propterea hec dicit dominus. Ecce inducam super te malum et demetam posteriora tua et interficiam de achab mingentem ad parietem et clausum et ultimum in israel. et domum tuam dabo sicut domum ieroboam filii nabath. et sicut domum baasa filii achia quia egisti ut me ad iracundiam provocares. et peccare fecisti israel. Sed et de iezabel locutus est dominus dicens. Canes comedent iezabel. in agro iezrahel. Si mortuus fuerit achab in civitate comedent eum canes. Si autem mortuus fuerit in agro comedent eum volucres celi. Igitur non fuit alter talis ut achab qui venundatus est ut faceret malum in conspectu domini. Concitavit enim eum iezabel uxor sua. et abhominatus effectus est in tantum ut sequeretur ydola que fecerant amorrei. quos consumpsit dominus a facie filiorum israel. Itaque cum audisset achab sermones istos scidit vestimenta sua. et operuit cilicio carnem suam. ieiunavitque et dormivit in sacco. et ambulabat demisso capite. Factus est autem sermo domini ad helyam thesbitem dicens. Nonne vidisti humiliatum achab coram me. Quia igitur humiliatus est mei causa non inducam malum in diebus eius. sed in diebus filii sui inferam malum domui eius.

XXII

Transierunt igitur tres anni absque bello inter syriam et israel. In anno autem tertio descendit iosaphat rex iuda ad regem israel. Dixitque rex israel ad servos suos. Ignoratis quod nostra sit ramoth galaad et negligimus tollere eam de manu regis syrie. Et ait ad iosaphat. Venies ne mecum ad preliandum in ramoth galaad. Dixitque iosaphat ad regem israel. Sicut ego sum ita et tu. et populus meus et populus tuus unum sunt et equites mei et equites

tui. Dixitq; iosaphat ad regē isrl'. Que
re oro te hodie sermonē dñi. Congregauit ergo
rex isrl' prophetas quadringentos circiter uiros
& ait ad eos. Ire debeo in ramoth gala
ad ad bellandū. an quiescere. Qui respō
derunt. Ascende & dabit eam dñs i manu
regis. Dixit aut iosaphat. Non ē hic pph
a dñi quispiā ut interrogemus p eū. Et ait
rex isrl' ad iosaphat. Remansit vir vn
9 quē possim9 interrogare dñm. s3 & ego
odi eū. q2 nō pphetat michi bonū. s3 ma
lū micheas filius hyemla. Cui iosaph
at ait. Ne loq̄ris ita rex. Vocauit ergo rex
isrl' eunuchum quēdā & dixit ei. Festina ad
ducere micheam filiū hyemla. Rex autē
isrl' et iosaphat rex iuda. sedebat vnusquisq;
in solio suo vestiti cultu regio in area iux
ta hostiū porte samarie & vniuersi pphe
pphabant in cōspctū eorū. fecit quoq; sibi
sedechias filius chanaan cornua ferrea.
& ait. Hec dicit dñs deus. His ventilab
is siriā donec deleas eam. Omnesq; pphe simi
liter pphabant dicentes. Ascende i ramoth gala
ath & vade prospere & tradet dñs i manu regis
inimicos tuos. Nuntius uero qui ierat ut vo
caret micheā. locut9 est ad eū dicens. Ecce
sermones pphetar ore vno bona regi predicunt.
Sit ergo sermo tu9 similis eorum & loquere bona.
Cui micheas ait. Viuit dñs. q2 qdcūq; di
xerit m dñs hoc loquar. Venit itaq; ad re
gem & ait illi rex. Michea ire debem9 in
ramoth galaad ad preliandū an quiescere.
Cui ille respondit. Ascende & vade prospere.
& tradet eā dñs in man9 regis. Dixit aut
rex ad eū. Iterū atq; iterū adiuro te ut nō
loq̄ris m. nisi qd verū est i noie dñi. Et
ille ait. Vidi cunctū isrl' dispersum i mon
tib3. quasi oues nō hntes pastorē. Et ait
dñs. Non hnt dñm isti reuertatur unusquisq;
quisq; i domū suā in pace. Dixit ergo rex isrl'
ad iosaphat. Nunquid nō dixi ti. q2 non

pphetat michi bonū s3 semp malū. Ille v9
addens ait. Propterea audi sermonē dñi. Vi
di dñm sedentē sup soliū suū & omnē exer
citū celi assistentē ei. a dextris & a sinistris.
Et ait dñs. Quis decipiet achab regem
isrl'. ut ascendat & cadat in ramoth ga
laad. Et dixit vn9 uba huiuscemodi. & ali9
aliter. Egressus ē aut spc. & stetit corā dño
& ait. Ego decipiā illū. Cui locut9 est dñs.
In quo. Et ait ille. Egrediar & ero spc mēdax
i ore omniū pphetar eius. Et dixit dñs. Decipi
es & preualebis. Egredere & fac ita. Nunc igitur
ecce dedit dñs spm mēdacii in ore omniū
pphetar tuor qui hic sunt. & dñs locut9 est cō
tra te malū. Accessit aut sedechias fili9 cha
naan. & pcussit micheam i maxillā et
dixit. Mene ergo dimisit spc dñi. & locut9
est ti. Et dixit micheas. Visur9 es in die
illa qn ingrediēris cubiculū intra cubiculum
ut abscondaris. Et ait rex isrl'. Tollite
micheam & maneat apd amon principē
ciuitatis. & apd ioas filiū amalech. et
dicite eis. Hec dicit rex. Mittite uirū istū
i carcerem & sustentate eū pane tribulacōis.
& aq̄ angustie. donec reuertar in pace. Dixit
q; micheas. Si reuersus fueris in pace. nō ē
locut9 dñs i me. Et ait. Audite omnes ppli.
Ascendit itaq; rex isrl'. & iosaphat rex iu
da i ramoth galaad. Dixitq; rex isrl' ad
iosaphat. Sume arma & ingredere preliū
& indue vestib3 tuis. Porro rex isrl' mu
tauit habitū suū. & ingressus ē belluм. Rex
aut sirie preceperat principib3 curruū trigin
ta duob3 dicens. Non pugnabitis contra mi
norē aut maiorē quēpiam. nisi contra regem
isrl' soliū. Cū ergo vidissent principes curruū
iosaphat suspicati sunt qd ipse eet rex is
rahel. Et impetu facto pugnabant contra eū.
Et exclamauit iosaphat. Intellexerunt
principes curruū q2 nō eet rex isrl'. & ces
sauerunt ab eo. Vir aut quidā tetendit

Al. mab

arcū in incertū sagittā dirigēs. ⁊ casu p̱
cussit rēgē isrl̄. int̄ pulmonē ⁊ stomach
um. At ille dixit aurigę suo. Verte ma
nū tuā ⁊ eice me de exercitu. q̄r grauit̄ uul
neratus sum. Cōmissū ē preliū in die
illa. ⁊ rex isrl̄ stabat in curru suo ɔtra
syros. ⁊ mortuꝰ est uesp̄. Fluebat aūt
sanguis plage in si num curr̄. ⁊ p̄co in
sonuit ī uniūso exercitu anteq̄ sol occum
beret dicēs. Vnusquisq; reuertatur ī ciuita
tē suam ⁊ in t̄ram suā. mortuꝰ est autē
⁊ plat̄ est ī samariā. Sepelierūtq; re
gem ī samaria. ⁊ lauerūt currū in pis
cina samarie. ⁊ linxerūt canes sangui
nē eiꝰ. ⁊ habenas lauerūt iuxta ūbū dn̄i
qđ locutꝰ fuerat. Reliq̄ ūo s̄monū acha
⁊ uniūsa que fec̄. ⁊ domꝰ eburnea quā
edificauit. cunctar̄q; urbiū quas extruxē
nōne h̄ scⁱpta sūt in libro ūbor̄ dierū
regū isrl̄. Dormiuit ḡ achab cū p̄rib;
suis. ⁊ regnauit othozias filꝰ eius p̱ eo.
Iosaphat filꝰ asa regnare cepat sup̱ iuda
ānoq̄rto achab regis isrl̄. Triginta sex
ānor̄ erat cū regnare cepisset. ⁊ uiginti quī;
ānis regnauit ī isrl̄. Nomē matris eiꝰ azu
ba filia sylai. ⁊ ambulauit ī oī uia asa
pr̄is sui. ⁊ nō declinauit ex ea. fecitq; qđ
rectū est ī ɔspectu dn̄i. uerūtamē excelsa
nō abstulit. Adhuc enī p̄p̄ls sacrificabat
⁊ adolebat incensū in excelsis. Pacēq;
habuit iosaphat cū rege isrl̄. Reliqua
autē ūbor̄ iosaphat. ⁊ op̱a eius q̄ ges
sit ⁊ p̄lia. nōne hec scripta sūt ī libro ū
bor̄ dier̄ regū iuda. Sz ⁊ reliq̄as effe
minator̄ q̄ remanserant in dieb; asa pa
tris eiꝰ abstulit de t̄ra. nec erat tūc rex ɔsti
tutꝰ in edom. Rex ūo iosaphat fecerat c̄l as
ses ī mari. q̄ nauigarent ī ophyr ꝓp̄ aur̄
⁊ ire nō potuerūt. q̄r ɔfracte sūt ī azion
gaber. Tūc ait ochozias filꝰ achab ad
iosaphat. Vadāt serui mei cū seruis

tuis ī nauib;. ⁊ noluit iosaphat. Dormi
uitq; iosaphat cū p̄rib; suis. ⁊ sepultꝰ est
cū eis ī ciuitate dauid pr̄is eiꝰ. regnauitq;
iorā filꝰ eiꝰ p̱ eo. Othozias autē filꝰ achab
regnare cepat sup̱ isrl̄ ī samaria. anno
decimo septīo iosaphat regis iuda. Reg̃
uitq; sup̱ isrl̄ duob; ⁊ fecit malū ī ɔspc̄u
dn̄i. ⁊ ambulauit ī omī uia pr̄is sui ⁊ ma
tris sue ⁊ in uia ieroboam filij nabath
qui peccare fecit isrl̄. Seruiuit quoq; baal.
et adorauit eū. ⁊ irritauit dn̄m dm̄ isrl̄.
iuxta omīa q̄ fecerat parꝰ eius.

Incipit lib̄ regū quartꝰ.

PReuaricatꝰ est
autē moab ī isrl̄.
postq̄m mortuꝰ est achab.
Ceciditq; ochozias p̱ can
cellos cenaculi sui q̄ hab&
bat ī samaria ⁊ egrotauit. Misitq; nū
tios dicēs ad eos. Ite ɔsulite beelzebub
deū acharon. utrū uiuē queā de infir
mitate mea hac. Angłs autē dn̄i locu
tus ē ad helyam tesbitē dicēs. Surge
⁊ ascende ī occursū nūtior̄ regis sama
rie. ⁊ dices ad eos. Nunquid nō est d̄s in
isrl̄ ut eatis ad beelzebub ɔsulendū deū
acharon. Quā ob rē hec dic̄ dn̄s. De lec
tulo sup̱ quē ascendisti nō descendes. sz
morte morieris. Et abijt helyas. Reūsi
q; sūt nūtij ad ochoziam. Qui dixit
eis. Quare reūsi estis. At illi respōderūt
ei. Vir occurrit nob. ⁊ dixit ad nos. Ite ⁊
reūtimini ad regē. qui misit uos ⁊ dicetis ei.
Hec dic̄ dn̄s. Nunquia nō erat d̄s ī isrl̄. ut
mittas ut ɔsulatur beelzebub d̄s acha
ron. Ideo de lectulo sup̱ quē ascendisti
nō descēdes. sz morte morieris. Et reūsi s̄
nūtij ad ochoziam ⁊ dixerunt illi. Hec
dic̄ dn̄s. Nunq̄d nō est p̄pha ī isrl̄. ut mitta
tis ut ɔsulatur beelzebub deū acharo.
Q̄m fecisti nequiter hoc autē ɔspectū mei ⁊
exacerbasti me. ecce ego īducā malū in

domum achab et succendam posteriora illius et disper-
dam achab et mingentem ad parietem et contemptum
et derelictum in israel. Qui dixit eis. Cuius figure
et habitus est vir qui occurrit vobis et locutus
est verba hec. At illi dixerunt. Vir pilosus
et zona pellicea accinctus renibus. Qui
ait. Helyas thesbites est. Misitque ad eum
quinquagenarium principem et quinquaginta qui
erant sub eo. Qui ascendit ad eum. sedentique
in vertice montis ait. Homo dei rex precepit
ut descendas. Respondensque helyas dixit
quinquagenario. Si homo dei sum descendat
ignis de celo et devoret te et quinquaginta
tuos. descendit itaque ignis de celo et devo-
ravit eum et quinquaginta qui erant cum eo. Rur-
sumque misit ad eum principem quinquagena-
rium alterum et quinquaginta cum eo. Qui locu-
tus est illi. Homo dei hec dicit rex. Festina
descende. Respondens helyas ait. Si homo
dei ego sum. descendat ignis de celo et de-
voret te et quinquaginta tuos. Descen-
dit ergo ignis de celo et devoravit illum et quin-
quaginta. Iterum misit principem quinquage-
narium tercium et quinquaginta qui erant cum eo. Qui
cum venisset curvavit genua sua contra helyam.
et precatus est eum et ait. Homo dei noli despi-
cere animam meam et animas servorum tuorum qui mecum
sunt. Ecce descendit ignis de celo et devora-
vit duos principes quinquagenarios pri-
mos et quinquagenos qui cum eis erant. Sed
nunc obsecro te ut miserearis anime mee. Locu-
tus est autem angelus domini ad helyam dicens. De-
scende cum eo ne timeas. Surrexit igitur et
descendit cum eo ad regem et locutus est ei. Hec
dicit dominus. Quia misisti nuncios ad consulen-
dum beelzebub deum acharon quasi non esset
deus in israel a quo posses interrogare sermonem.
ideo de lectulo super quem ascendisti non descen-
des. sed morte morieris. Mortuus est ergo iux-
ta sermonem domini quem locutus est helyas. Et reg-
navit ioram frater eius pro eo. anno secundo ioram

filii iosaphat regis iuda. Non enim ha-
bebat filium. Reliqua autem verborum ochozie.
et que operatus est. nonne hec scripta sunt in libro ser-
monum dierum regum israel. II

Factum est autem cum levare vellet dominus
helyam per turbinem in celum. ibant helyas
et helyzeus de galgalis. Dixitque helyas
ad helyzeum. Sede hic quia dominus misit me
usque in bethel. Cui ait helyseus. Vivit
dominus et vivit anima tua. quia non derelinquam te.
Cumque descendissent bethel egressi sunt filii pro-
phetarum qui erant in bethel ad helyseum et di-
xerunt ei. Numquid nosti quia hodie dominus tol-
let dominum tuum a te. Qui respondit. Ego
novi. Silete. Dixit autem helyas ad helise-
um. Sede hic quia dominus misit me in iericho.
Qui ait. Vivit dominus et vivit anima tua. quia
non derelinquam te. Cumque venissent iericho
accesserunt filii prophetarum qui erant in iericho
ad helyseum et dixerunt ei. Numquid nosti
quia hodie tollet dominus dominum tuum a te. Et ait.
Ego novi. Silete. Dixit autem helyas ad
helyseum. Sede hic quia dominus misit me ad
iordanem. Qui ait. Vivit dominus et vivit
anima tua quia non derelinquam te. Ierunt igitur am-
bo pariter et quinquaginta viri de filiis propheta-
rum secuti sunt eos. qui et steterunt e contra lon-
ge. Illi autem ambo stabant super iorda-
nem. Tulitque helyas pallium suum et involu-
it illud et percussit aquas que divise sunt in
utramque partem. et transierunt ambo per siccum.
Cumque transissent. helyas dixit ad helyseum.
Postula quod vis ut faciam tibi antequam tollar a
te. Dixitque helyseus. Obsecro ut fiat
duplex spiritus tuus in me. Qui respondit.
Rem difficilem postulasti. Attamen si videris
me quando tollar a te erit quod petisti. Si autem
non videris me non erit. Cumque pergerent et ince-
dentes sermocinarentur ecce currus igneus et
equi ignei diviserunt utrumque. et ascendit
helyas per turbinem in celum. Helyseus autem

et uidebat et clamabat. Pater mi pater mi.
currus israel et auriga eius. Et non uidit
eum amplius. Apprehenditque uestimen-
ta sua et scidit ea in duas partes. Et
leuauit pallium helye. quod ceciderat ei.
Reuersusque stetit super ripam iordanis.
et pallio helye quod ceciderat ei. percussit aquas
et non sunt diuise. Et dixit. ubi est deus helye.
et nunc. percussitque aquas et diuise sunt huc atque
illuc. et transiit helyseus. Videntes autem
filii prophetarum qui erant in iericho e contra dixe-
runt. Requieuit spiritus helye super helise-
um. Et uenientes in occursum eius adorauerunt
eum proni in terram. Dixeruntque illi. Ecce cum
seruis tuis sunt quinquaginta uiri fortes
qui possunt ire et querere dominum tuum. ne forte
tulerit eum spiritus domini et proiecerit eum in uno mon-
tium aut in una uallium. Et dixit eis hely-
seus. Nolite mittere. Coegeruntque eum donec
acquiesceret et diceret mittite. Et miserunt
quinquaginta uiros. Qui cum quesissent tribus
diebus et non inuenissent reuersi sunt ad eum.
At ille habitabat in iericho. Dixitque eis. Num-
quid non dixi uobis. nolite mittere. Dixe-
runt quoque uiri ciuitatis ad helyseum.
Ecce habitatio ciuitatis huius optima est.
sicut tu ipse domine perspicis. sed aque pessime sunt.
et terra sterilis. At ille ait. Afferte mihi uas
nouum et mittite in illud sal. Qui cum attuli-
ssent egressus ad fontem aquarum. misit in eum sal.
et ait. Hec dicit dominus. Sanaui aquas has
et non erit ultra in eis mors neque sterilitas.
Sanate sunt ergo aque. usque ad diem hanc.
iuxta uerbum helysei. quod locutus est. Ascendit
autem inde helyseus in bethel. Cumque ascen-
deret per uiam pueri paruuli egressi sunt de ciuitate
et illudebant ei dicentes. Ascende calue
ascende calue. Qui cum respexisset uidit
eos. et maledixit eis in nomine domini. Egressique
sunt duo ursi de saltu. et lacerauerunt ex
eis quadraginta duos pueros. Abiit

quadraginta

inde in montem carmeli. et inde reuersus est
Ioram uero filius achab. III samariam.
regnauit super israel in samaria. anno octo-
decimo iosaphat regis iude. Regnauitque
duodecim annis. et fecit malum coram domino. sed
non sicut pater suus et mater. Tulit enim statuas
baal quas fecerat pater eius. Verumtamen in peccatis iero-
boam filii nabath. qui peccare fecit israel.
adhesit nec recessit ab eis. Porro mesa
rex moab. nutriebat pecora multa. et sol-
uebat regi israel centum milia agnorum et
centum milia arietum. cum uelleribus suis.
Cumque mortuus fuisset achab preuaricatus est
fedus quod habebat cum rege israel. Egressus est igitur
rex ioram in die illa de samaria. et recensu-
it uniuersum israel. Misitque ad iosaphat
regem iuda dicens. Rex moab recessit a
me. ueni mecum contra moab ad prelium.
Qui respondit. Ascendam. Qui meus est
tuus est. populus meus populus tuus. et equi mei equi
tui. Dixitque. Per quam uiam ascendemus. At ille re-
spondit. Per desertum ydumee. Perrexerunt igitur
rex israel et rex iuda et rex edom. et circuie-
runt per uiam septem dierum. Nec erat aqua exercitui
et iumentis que sequebantur eos. Dixitque rex israel.
Heu. heu. heu. Congregauit nos dominus
tres reges. ut traderet in manu moab. Et
ait iosaphat. Est ne hic propheta domini. ut depre-
cemur dominum per eum. Et respondit unus de ser-
uis regis israel. Est hic elyseus propheta filius
saphat. qui fundebat aquam super manus
helye. Et ait iosaphat. Est apud eum ser-
mo domini. Dixerunt. Est. Descenditque ad eum
rex israel. et iosaphat rex iuda et rex edom.
Dixit autem heliseus ad regem israel. Quid mihi
et tibi est. Vade ad prophetas patris tui et matris tue.
Et ait illi rex israel. Quare congregauit dominus
tres reges hos ut traderet eos in manu
moab. Dixitque helyseus. Viuit dominus exerci-
tuum in cuius conspectu sto. quod si non uultum iosaph-
at regis iude non erubescerem. nec attendissem

quis te. nec respexissem. Nunc autem adducite mihi psaltem. Cumque caneret psaltes. facta est super eum manus domini et ait. Hec dicit dominus. Facite in alueo torrentis huius fossas et fossas. Hec enim dicit dominus. Non uidebitis uentum neque pluuiam. et alueus iste replebitur aquis. et bibetis uos et familie uestre et iumenta uestra. Paruumque est hoc in conspectu domini. Insuper tradet et moab in manus uestras. et percutietis omnem ciuitatem munitam et omnem urbem electam. et uniuersum lignum fructiferum succidetis cunctosque fontes aquarum obturabitis. et omnem agrum egregium operietis lapidibus. Factum est igitur mane quando sacrificium offerri solet. et ecce aque ueniebant per uiam edom. et repleta est terra aquis. Uniuersi autem moabite audientes quod ascendissent tres reges ut pugnarent aduersum eos. conuocauerunt omnes qui accincti erant baltheo desuper et steterunt in terminis. Primoque mane surgentes et orto iam sole ex aduerso aquarum uiderunt moabite esse aquas rubras quasi sanguinem. Dixeruntque. Sanguis est gladii. Pugnauerunt reges contra se et cesi sunt mutuo. Nunc perge ad predam moab. Perrexeruntque in castra israel. Porro consurgens israel percussit moab. At illi fugerunt coram eis. Venerunt igitur qui uicerant. et percusserunt moab. et ciuitates destruxerunt. et omnem agrum optimum mittentes singuli lapides repleuerunt. et uniuersos fontes aquarum obturauerunt. et omnia ligna fructifera succiderunt. ita ut muri tantum fictiles remanerent. et circumdata est ciuitas a fundibulariis. et magna ex parte percussa. Quod cum uidisset rex moab preualuisse scilicet hostes tulit secum septingentos uiros educentes gladium. ut irrumperent ad regem edom. et non potuerunt. Arripiensque filium suum primogenitum qui regnaturus erat pro eo obtulit holocaustum super murum. et facta est indignatio magna in israhel. Statimque recesserunt ab eo. et reuersi sunt in terram suam.

IIII

Mulier autem quedam de uxoribus prophetarum clamabat ad heliseum prophetam dicens. Seruus tuus uir meus mortuus est. et tu nosti quia seruus tuus fuit timens dominum. Et ecce creditor uenit. ut tollat duos filios meos ad seruiendum sibi. Cui ait heliseus. Quid uis ut faciam tibi. Dic mihi quid habes in domo tua. At illa respondit. Non habeo ancilla tua quicquam in domo mea nisi parum olei quo ungar. Cui ait. Vade et pete mutuo ab omnibus uicinis tuis. uasa uacua non pauca. et ingredere et claude hostium cum intrinsecus fueris tu et filii tui. et mitte inde in omnia uasa hec. et cum plena fuerint tolles. Iuit itaque mulier et clausit hostium super se et super filios suos. Illi offerebant uasa. et illa infundebat. Cumque plena fuissent uasa. Dixit ad filium suum. Affer mihi adhuc uas. Et ille respondit. Non habeo. Stetitque oleum. Venit autem illa et indicauit homini dei. Et ille. Vade inquit uende oleum et redde creditori tuo. tu autem et filii tui uiuite de reliquo. Facta est autem quedam dies et transibat heliseus per sunam. Erat autem ibi mulier magna. que tenuit eum ut comederet panem. Cumque frequenter inde transiret. diuertebat ad eam ut comederet panem. Que dixit ad uirum suum. Animaduerto quod uir dei sanctus est iste. qui transit per nos frequenter. Faciamus ergo ei cenaculum paruulum. et ponamus ei in eo lectulum et mensam et sellam. et candelabrum ut cum uenerit ad nos maneat ibi. Facta est ergo dies quedam. et ueniens diuertit in cenaculum et requieuit ibi. Dixitque ad giezi puerum suum. Voca sunamitem istam. Qui cum uocasset eam. et illa stetisset coram eo dixit ad puerum suum. Loquere ad eam. Ecce sedule in omnibus ministrasti nobis. Quid uis ut faciam tibi. Numquid habes negocium et uis ut loquar regi siue principi militie pro te. Que respondit. In medio populi mei habito. Et ait. Quid ergo uult ut faciam ei. Dixitque

et iezi. Nec queras: filium enim non habet, et vir eius senex est. Precepit itaque ut vocaret eam. Que cum vocata fuisset et stetisset ante ostium, dixit ad eam. In tempore isto et in hac eadem hora, si vita comes fuerit, habebis in utero filium. At illa respondit. Noli queso domine mi vir dei, noli mentiri ancille tue. Et concepit mulier et peperit filium in tempore et in hora eadem qua dixerat heliseus. Crevit autem puer. Et cum esset quedam dies, et egressus ad patrem suum ad messores, ait patri suo. Caput meum doleo, caput meum doleo. At ille dixit puero. Tolle et duc eum ad matrem suam. Qui cum tulisset et adduxisset ad matrem suam, posuit eum illa super genua sua usque ad meridiem, et mortuus est. Ascendit autem et collocavit eum super lectulum hominis dei et clausit ostium, et egressa vocavit virum suum. Et ait. Mitte mecum obsecro unum de pueris et asinam ut excurram ad virum dei et revertar. Qui ait illi. Quam ob causam vadis ad eum? Hodie non sunt kalende neque sabbatum. Que respondit. Vadam. Stravitque asinam et precepit puero. Mina et propera, ne mihi moram facias in eundo, et hoc age quod precipio tibi. Profecta est igitur et venit ad virum dei in montem carmeli. Cumque vidisset eam vir dei de contra, ait ad yezi puerum suum. Ecce sunamitis illa. Vade ergo in occursum eius et dic ei. Rectene agitur circa te et circa virum tuum et circa filium tuum? Que respondit. Recte. Cumque venisset ad virum dei in montem, apprehendit pedes eius. Et accessit iezi ut amoveret eam. Et ait homo dei. Dimitte illam: anima enim eius in amaritudine est, et dominus celavit a me et non indicavit mihi. Que dixit illi. Numquid petivi filium a domino meo? Numquid non dixi tibi: ne illudas me? Et ille ait ad iezi. Accinge lumbos tuos et tolle baculum meum in manu tua et vade. Si occurrerit tibi homo, non salutes eum, et si salutaverit te quispiam non respondeas illi, et pones baculum meum super faciem pueri. Porro mater pueri ait. Vivit dominus et vivit anima tua, quia non dimittam te. Surrexit ergo et secutus est eam. Iezi autem precesserat eos et posuerat baculum super faciem pueri, et non erat ei vox neque sensus. Reversus est ergo in occursum eius et nuntiavit ei dicens. Non surrexit puer. Ingressus est ergo helyseus domum, et ecce puer mortuus iacebat in lecto eius. Ingressusque clausit hostium super se et super puerum, et adoravit ad dominum. Et ascendit et incubuit super puerum, posuitque os suum super os eius, et oculos suos super oculos eius, et manus suas super manus eius, et incurvavit se super eum, et calefacta est caro pueri. At ille reversus deambulavit in domo semel huc et illuc. Et ascendit et incubuit super puerum, et oscitavit puer septies, aperuitque oculos. Et ille vocavit iezi et dixit ei. Voca sunamitidem hanc. Que vocata ingressa est ad eum. Qui ait. Tolle filium tuum. Venit illa et corruit ad pedes eius et adoravit super terram. Tulitque filium suum et egressa est. Helyseus autem reversus est in galgala.

Erat autem fames in terra, et filii prophetarum habitabant coram eo. Dixitque uni de pueris suis. Pone ollam grandem et coque pulmentum filiis prophetarum. Et egressus est unus in agrum ut colligeret herbam agrestem, invenitque quasi vitem silvestrem, et collegit ex ea colloquintidas agri, et implevit pallium suum. Et reversus concidit in ollam pulmenti; nesciebat enim quid esset. Infuderunt ergo sociis ut comederent. Cumque gustassent de coctione, exclamaverunt dicentes. Mors in olla vir dei. Et non potuerunt comedere. At ille. Afferte inquit farinam. Cumque attulissent, misit in ollam et ait. Infunde turbe ut comedant. Et non fuit amplius amaritudinis quicquam in olla. Vir autem quidam venit de baalsalysa, deferens viro dei panes primitiarum, et viginti panes ordeaceos, et frumentum novum in pera sua. At ille dixit. Da populo ut comedat. Responditque ei minister

uiris eius. Quantum est hoc ut apponam coram
centum uiris. Rursum ille. Da ait populo ut
comedat. Hec enim dicit dominus. Comedent et
super erit. Posuit itaque coram eis. Qui comme-
derunt et superfuit iuxta verbum domini. Naaman
princeps milicie regis syrie. erat vir ma-
gnus apud dominum suum. et honoratus. Per illum enim
dedit dominus salutem syrie. Erat vir fortis et di-
ves sed leprosus. Porro de syria egressi fuerant
latrunculi et captivam duxerant de terra israel pu-
ellam parvulam que erat in obsequio uxoris na-
aman. Que ait ad dominam suam. Utinam fu-
isset dominus meus ad prophetam qui est in samaria.
profecto curasset eum a lepra quam habet. Ingressus i-
taque naaman ad dominum suum nunciavit ei
dicens. Sic et sic locuta est puella de terra israel.
Dixitque ei rex syrie. Vade et mittam litteras ad
regem israel. Qui cum profectus esset et tulisset secum
decem talenta argenti et sex milia aureos. et
decem mutatoria vestimentorum detulit litteras
ad regem israel in hec verba. Cum acceperis episto-
lam hanc. scito quod miserim ad te servum meum naa-
man ut cures eum a lepra sua. Cumque legisset
rex litteras scidit vestimenta sua. et ait. Numquid
deus ego sum. ut occidere possim et vivificare
quia iste misit ad me ut curem hominem a lepra
sua. Animadvertite et videte quod occasiones
querat adversum me. Quod cum audisset helyseus
vir dei scidisse videlicet regem israel vestimenta
sua. misit ad eum dicens. Quare scidisti ve-
stimenta tua. Veniat ad me et sciat esse prophe-
tam in israel. Venit ergo naaman cum equis et cur-
ribus. et stetit ante ostium domus helysei. Mis-
sitque ad eum helyseus nuncium dicens. Vade et
lavare septies in iordane et recipiet sani-
tatem caro tua. atque mundaberis. Iratusque na-
aman recedebat dicens. putabam quod egre-
deretur ad me. et stans invocaret nomen domini
dei sui. et tangeret manu sua locum lepre. et
curaret me. Numquid meliores sunt abana
et pharphar. fluvii damasci omnibus aquis
israel. ut lavarer in eis et mundarer. Cum ergo vertisset
se et abiret indignans accesserunt ad eum
servi sui. et locuti sunt ei. Pater et si rem grandem
dixisset tibi propheta certe facere debueras. quanto
magis quia nunc dixit tibi lavare. et mundaberis.
Descendit ergo et lavit in iordane septies iux-
ta sermonem viri dei et restituta est caro eius.
sicut caro pueri parvuli. et mundatus est a lepra.
Reversusque ad virum dei cum universo comitatu
suo. venit et stetit coram eo et ait. Vere scio
quod non sit deus in universa terra. nisi tantum in israel.
Obsecro itaque ut accipias benedictionem a servo
tuo. At ille respondit. Vivit dominus ante
quem sto. quia non accipiam. Cumque vim faceret
penitus non acquievit. Dixitque naaman. Ut
vis. Sed obsecro concede mihi servo tuo. ut
tollam onus duorum burdonum de terra. Non
enim faciet ultra servus tuus holocaustum.
aut victimam diis alienis. nisi domino soli. Hoc
autem solum est. de quo depreceris dominum pro servo tuo.
Quando ingredietur dominus meus templum remmon ad
orandum eo in eodem loco. ut ignoscat mihi dominus
servo tuo pro hac re. Qui dixit ei. Vade in pa-
ce. Abiit ergo ab eo electo terre tempore. Dixitque
giezi puer viri dei. Pepercit dominus meus naaman
syro isti. ut non acciperet ab eo que attulit.
Vivit dominus quia curram post eum. et accipiam
ab eo aliquid. Et secutus est giezi post tergum
naaman. Quem cum ille vidisset currentem
ad se desiliit de curru in occursum eius. et ait.
Rectene sunt omnia. Et ille ait. Recte.
Dominus meus misit me dicens. Modo venerunt
ad me duo adolescentes de monte ephra-
ym de filiis prophetarum da eis talentum argen-
ti et vestes mutatorias duplices. Dixitque
naaman. Melius est ut accipias duo ta-
lenta. Et coegit eum. Ligavitque duo ta-
lenta argenti in duobus pueris suis qui et por-
taverunt coram eo. Cumque venisset iam vespere
tulit de manu eorum et reposuit in domo.
dimisitque viros et abierunt. Ipse autem

ut adoret. et illo innitente super manum
si adoravero in templo remmon.

ingressus stetit corā dn̄o suo. Et dix' hely-
seus. Vnde venis giezi. Qui respondit.
Non iuit seruus tuus quoquā. At ille ait.
Nonne cor meū in p̄senti erat qn̄ reuersus
est homo de curru suo ī occursū tuū. Nc
ergo accepisti argentū ⁊ accepisti vestes
vt emas oliueta ⁊ uineta ⁊ oues ⁊ bo-
ues ⁊ seruos ⁊ ancillas. Sz ⁊ lepra naamā
adherebit tibi ⁊ semini tuo ī sempiternum.
Et egressus ē ab eo leprosus quasi nix.

VI

Dixerunt autē filii prophetarum ad helyse-
um. Ecce locus in quo habitamus
corā te angustus est nobis. eamus vsqz ior-
danē ⁊ tollant singuli de silua materias
singulas vt edificemus nobis ibi locū ad ha-
bitandū. Qui dix'. Ite. Et ait vnus ex il-
lis. Veni ergo ⁊ tu cū seruis tuis. Respō-
dit. Ego veniā. Et abiit cū eis. Cūqz
venissent ad iordanē: cedebant ligna.
Accidit autē vt cū vnus materiam succi-
deret. caderet ferrū securis in aquā. Excla-
mauitqz ille. ⁊ ait. Heu. heu. heu. dn̄e
mi. ⁊ hoc ipsum mutuo acceperam. Dixit
autē homo dei. Vbi cecidit. At ille mon-
strauit ei locū. Precidit ergo lignū. ⁊ mi-
sit illuc. natauitqz ferrū. Et ait ille. Tol-
le. Qui extendit manū ⁊ tulit illud.
Rex autē syrie pugnabat contra isrl'. Con-
siliumqz iniit cū seruis suis dicēs. In illo
loco ⁊ illo ponamus insidias. Misit itaqz
uir dei. ad regē isrl' dicēs. Caue ne transe-
as locū illū. quia ibi syri in insidiis sunt. Mi-
sit itaqz rex isrl' ad locū quē dixerat ei uir
dei. ⁊ preoccupauit eū ⁊ obseruauit se ibi
nō semel neqz bis. Conturbatūqz est
cor regis syrie pro hac re. Et conuocatis ser-
uis suis ait. Quare nō indicatis mihi quis
proditor mei sit apud regē isrl'. Dixitqz vnus
seruorū eius. Nequaquā dn̄e mi rex. sz he-
lyseus propheta dn̄i qui ē in isrl'. indicat re-
gi isrl' omnia uerba. quecumqz locutus fueris in con-
claui tuo. Dixitqz eis. Ite ⁊ uidete ubi sit
vt mittā ⁊ capiā eū. Annūtiaueruntqz
ei dicētes. Ecce ē in dothaym. Misit ergo
illuc equos ⁊ currus ⁊ robur exercitus. Qui cū
venissent nocte circūdederunt ciuitatē. Con-
surgēsqz autē diluculo minister uiri dei egres-
sus ē. vidit exercitū in circuitu ciuitatis
⁊ equos ⁊ currus. nuntiauitqz ei dicēs. Heu
heu heu. dn̄e mi. quid faciemus. At ille
respondit. Noli timere. plures enim nobis-
cū sunt quam cū illis. Cūqz orasset helyse-
us ait. Dn̄e aperi oculos huius pueri vt uide-
at. Et aperuit dn̄s oculos pueri ⁊ uidit. Et
ecce mons plenus equorū ⁊ curruū igneo-
rū in circuitu helysei. Hostes vero descen-
derunt ad eū. Porro helyseus orauit ad
dn̄m dicēs. Percute obsecro gentē hanc
cecitate. Percussitqz eos dn̄s ne viderent iux-
ta vbū helysei. Dix' autē helyseus ad eos.
Non ē hec uia. nec ista ē ciuitas. sequi-
mini me ⁊ ostendā nobis uirū quē queritis. Dux-
it ergo eos ī samariā. Cūqz ingressi fuissent
in samariā. dix' helyseus. Dn̄e aperi ocu-
los istorū vt uideant. Aperuitqz dn̄s oculos
eorū ⁊ uiderunt se eē ī medio samarie. Di-
xitqz rex isrl' ad helyseū cū uidisset eos.
Numquid percutiā eos pater mi. At ille ait. Non
percuties eos. Neqz enim cepisti eos gladio
aut arcu tuo ut percutias. Pone panē ⁊
aquā corā eis ut comedant ⁊ bibant. ⁊ vadant
ad dn̄m suū. Appositaqz ē eis ciborū ma-
gna preparatio ⁊ comederunt ⁊ biberunt. ⁊ di-
misit eos. Abieruntqz ad dn̄m suū ⁊ ultra
nō venerunt latrones syrie in terram isrl'.
Factū ē autē post hec congregauit benadab
rex syrie uniuersū exercitū suū. ⁊ ascendit
⁊ obsidebat samariā. Factaqz ē fames
ī samaria. ⁊ tam diu obsessa ē. donec
venundaretur caput asini octoginta ar-
genteis. ⁊ quarta pars cabi stercoris colum-
barū quinqz argenteis. Cūqz rex isrl' transiret

murum, mulier quedam exclamavit ad eum dicens. Salva me domine mi rex. Qui ait. Non te salvet dominus. unde salvare te possum de area an de torculari? Dixitque ad eam rex. Quid tibi vis? Que respondit. Mulier ista dixit michi. da filium tuum ut comedamus eum hodie. et filium meum comedemus cras. Coximus ergo filium meum et comedimus. Dixique ei die altera Da filium tuum ut comedamus eum. Que abscondit filium suum. Quod cum audisset rex. scidit vestimenta sua et transibat per murum. Viditque omnis populus cilicium quo vestitus erat ad carnem intrinsecus. et ait rex. Hec faciat michi deus et hec addat si steterit caput helysei filii saphat super eum hodie. Helyseus autem sedebat in domo sua et senes sedebant cum eo. Premisit itaque virum. et antequam veniret nuntius. ille dixit ad senes. Numquid scitis quod miserit filius homicide hic ut precidatur caput meum. Videte ergo cum venerit nuntius claudite hostium. et non sinatis eum introire. Ecce enim sonitus pedum domini eius post eum est. Adhuc illo loquente eis. apparuit nuntius qui veniebat ad eum. et ait. Ecce tantum malum a domino est. Quid amplius expectabo a domino?

VII

Dixit autem helyseus. Audite verbum domini. Hec dicit dominus. In tempore hoc cras modius simile uno statere erit. et duo modii ordei statere uno in porta samarie. Respondit unus de ducibus super cuius manum rex incumbebat homini dei. et ait. Si dominus fecerit et catharactes aperuerit in celo. numquid poterit esse quod loqueris. Qui ait. Videbis oculis tuis et non comedes. Quatuor autem viri erant leprosi iuxta introitum porte qui dixerunt ad invicem. Quid adhuc esse volumus donec moriamur? Si voluimus ingredi civitatem fame moriemur sive manserimus hic moriendum nobis est. Venite ergo et transfugiamus ad castra syrie. Si pepercerint nobis vivemus; si autem occidere voluerint nichilominus moriemur. Surrexerunt ergo vesperi ut venirent ad castra syrie. Cumque venissent ad principium castrorum syrie. nullum ibidem repperunt. Siquidem dominus sonitum audire fecerat in castris syrie curruum et equorum et exercitus plurimi. Dixeruntque ad invicem. Ecce mercede conduxit adversum nos rex israel reges etheorum et egyptiorum et venerunt super nos. Surrexerunt ergo et fugerunt in tenebris. et dereliquerunt tentoria sua et equos et asinos et mulos in castris fugeruntque animas suas tantum salvare cupientes. Igitur cum venissent leprosi ad principium castrorum ingressi sunt unum tabernaculum. et comederunt et biberunt. tuleruntque inde argentum et aurum et vestes. et abierunt. et absconderunt. Et rursum reversi sunt ad aliud tabernaculum et inde similiter auferentes absconderunt. Dixeruntque ad invicem. Non recte facimus. Hec enim dies nuntii boni est. Si tacuerimus et noluerimus nuntiare usque mane sceleris arguemur. Venite eamus. et nuntiemus in aula regis. Cumque venissent ad portam civitatis narraverunt eis dicentes. Ivimus ad castra syrie. et nullum ibidem repperimus hominem. nisi equos et asinos alligatos. et fixa tentoria. Ierunt ergo portarii et nuntiaverunt in palacio regis intrinsecus. Qui surrexit nocte. et ait ad servos suos. Dico vobis quid fecerint nobis syri. Sciunt quia fame laboramus. et ideo egressi sunt de castris et latitant in agris dicentes. Cum egressi fuerint de civitate capiemus eos viventes. et tunc civitatem ingredi poterimus. Respondit autem unus servorum eius. Tollamus quinque equos qui remanserunt in urbe. quia ipsi tantum sunt in universa multitudine israel. Alii enim consumpti sunt. et mittentes explorare poterimus. Adduxerunt ergo duos equos. Misitque rex ad castra syriorum dicens. Ite et videte. Qui abierunt post eos usque iordanem. Ecce autem omnis via plena erat vestibus et vasis. que proiecerant syri cum turbarentur. Reversique nuntii indicaverunt regi. Et egressus populus diripuit castra syrie. Factusque est modius simile statere uno.

et duo modii ordei statere uno. iuxta uerbum
domini. Porro rex ducem illum in cuius manu in-
cumbebat constituit ad portam. quem concul-
cauit turba in introitu porte et mortuus est
iuxta quod locutus fuerat uir dei. quando descenderat
rex ad eum. Factumque est secundum sermonem uiri dei.
quem dixerat regi. quando ait. Duo modii or-
dei statere uno erunt et modius ordei simile
statere uno. hoc eodem tempore cras in porta sa-
marie. quando respondebat dux ille uiro dei.
et dixerat. Etiam si dominus fecerit cataractas in
celo aperiri numquid fieri poterit quod loqueris et
dixit ei. uidebis oculis tuis et inde non co-
medes. Euenit ergo ei sicut predictum fuerat et concul-
cauit eum populus in porta et mortuus est. VIII

Helyseus autem locutus est ad mulierem
cuius uiuere fecerat filium dicens. Surge
et uade tu et domus tua. et peregrinare ubicumque
repperis. uocauit enim deus dominus famem. et ue-
niet super terram septem annis. Que surrexit
et fecit iuxta uerbum hominis dei. et uadens cum dom-
o sua. et peregrinata est in terra philistiim diebus
multis. Cumque finiti essent anni septem reuersa est
mulier de terra philistiim et egressa est ut inter-
pellaret regem pro domo sua et agris suis. Rex
autem loquebatur cum giezi puero uiri dei dicens.
Narra mihi omnia magnalia que fecit helyseus.
Cumque ille narraret regi quomodo mortuum
suscitasset. apparuit mulier cuius uiuificauerat
filium. clamans ad regem pro domo sua et pro agris
suis. Dixitque giezi regi. Domine mi rex hec est
mulier et hic est filius eius quem suscitauit he-
lyseus. Et interrogauit rex mulierem. Que
narrauit ei uera esse. Dixitque ei rex eunuch-
um unum dicens. Restitue ei omnia que eius
sunt. et uniuersos reditus agrorum a die qua reli-
quit terram usque ad presens. Venitque hely-
seus damascum et benadab rex syrie egro-
tabat. Nuntiaueruntque ei dicentes. Venit uir dei
huc. Et ait rex ad azahel. Tolle tecum
munera. et uade in occursum uiri dei. et con-
sule per eum dominum dicens. Si euadere potero de in-
firmitate mea hac. Iuit igitur azahel in oc-
cursum ei. habens secum munera et omnia bo-
na damasci onera quadraginta camelorum.
Cumque stetisset coram eo. ait. Filius tuus be-
nadab rex syrie misit me ad te dicens. Si
sanari de infirmitate mea hac potero. Di-
xitque helyseus. Vade et dic ei. sanaberis.
Porro ostendit mihi dominus quia morte morietur.
Stetitque cum eo et conturbatus est usque ad suf-
fusionem uultus. fleuitque uir dei. Cui aza-
hel ait. Quare dominus meus flet? At ille re-
spondit. Quia scio que facturus sis filiis is-
rahel mala. ciuitates eorum munitas
igni succendes et iuuenes eorum interficies
gladio et paruulos eorum elides ad petram.
et pregnantes diuides. Dixitque azahel. Quid
enim sum seruus tuus canis. ut faciam rem
tam magnam? Et ait helyseus. Ostendit
mihi dominus te regem syrie fore. Qui cum recessis-
set ab helyseo uenit ad dominum suum. Qui a-
it. Quid tibi dixit helyseus. At ille respondit.
Dixit mihi recipies sanitatem. Cumque uenisset
dies altera. stragulum tulit. et infudit aquam
et expandit super faciem eius. Quo mortu-
o regnauit azahel pro eo. Anno quinto io-
ram filii achab regis israel. et iosaphat re-
gis iuda regnauit ioram filius iosaphat
rex iuda. Triginta duorum annorum erat
cum regnare cepisset. et octo annis regnauit
in ierusalem. ambulauitque in uiis regum israel. sicut
ambulauerat domus achab. Filia autem achab
erat uxor eius. et fecit quod malum est coram
domino. Noluit autem dominus disperdere iudam propter da-
uid seruum suum. sicut promiserat ei ut daret
illi lucernam. et filiis eius cunctis diebus. In
diebus eius recessit edom ne esset sub iuda. et con-
stituit sibi regem. Venitque ioram seira. et om-
nes currus cum eo. et surrexit nocte. percussitque ydu-
meos qui eum circumdederant et principes curruum.
Populus autem fugit in tabernacula sua. Recessit

et regnauit pro eo

ergo edom. ne esset sub iuda usque ad diem hanc. Tunc recessit et lobna in tempore illo. Reliqua autem sermonum ioram et uniuersa que fecit nonne hec scripta sunt in libro uerborum regum iuda. Et dormiuit ioram cum patribus suis. sepultusque est cum eis in ciuitate dauid. et regnauit ochozias filius eius pro eo. Anno duodecimo ioram filii achab regis israel regnauit ochozias filius ioram regis iuda. Viginti duorum annorum erat ochozias cum regnare cepisset. et uno anno regnauit in ierusalem. Et nomen matris eius athalia filia amri regis israel. et ambulauit in uiis domus regis achab. et fecit quod malum est coram domino sicut domus achab. ad generum enim domus achab fuit. Abiit quoque cum ioram filio achab ad preliandum contra azahel regem syrie in ramoth galaad et uulnerauerunt syri ioram. Qui reuersus est ut curaretur in iezrahel. quia uulnerauerant eum syri in ramoth preliantem contra azahel regem syrie. Porro ochozias filius ioram rex iuda descendit inuisere ioram filium achab qui egrotabat. IX

Helyseus autem propheta uocauit unum de filiis prophetarum. et ait illi. Accinge lumbos tuos. et tolle lenticulam olei hanc in manu tua. et uade in ramoth galaad. Cumque ueneris illuc. uidebis hieu filium iosaphat filii namsi. et ingressus suscitabis eum de medio fratrum suorum et introduces in interius cubiculum. tenensque lenticulam olei. fundes super caput eius et dices. Hec dicit dominus. Unxi te regem super israel. Aperiesque ostium et fugies et non ibi subsistes. Abiit ergo adolescens puer prophete in ramoth galaad. et ingressus est illuc. Ecce autem principes exercitus sedebant et ait. Verbum mihi est ad te o princeps. Dixitque hieu. Ad quem ex omnibus nobis. At ille dixit. Ad te o princeps. Et surrexit et ingressus est cubiculum. At ille fudit oleum super caput eius. et ait. Hec enim dicit dominus deus israel. Unxi te regem super populum israel domini. et percuties domum achab domini tui ut ulciscar sanguinem seruorum meorum prophetarum. et sanguinem omnium seruorum domini de manu iezabel. perdamque omnem domum achab et interficiam de domo achab mingentem ad parietem et clausum et nouissimum in israel. et dabo domum achab sicut domum ieroboam filii nabath et sicut domum baasa filii achia. Iezabel quoque comedent canes in agro iezrahel. nec erit qui sepeliat eam. Aperuitque hostium et fugit. Hieu autem egressus est ad seruos domini sui. Qui dixerunt ei. Recte ne sunt omnia. Quid uenit insanus iste ad te. Qui ait eis. Nostis hominem et quid locutus sit. At illi responderunt. Falsum est. sed magis narra nobis. Qui ait eis. Hec et hec locutus est mihi. Et ait. Hec dicit dominus. Unxi te regem super israel. Festinauerunt itaque et unusquisque tollens pallium suum. posuerunt sub pedibus eius in similitudinem tribunalis et cecinerunt tuba atque dixerunt. Regnabit hieu. Coniurauit ergo hieu filius iosaphat filii namsi contra ioram. Porro ioram obsederat ramoth galaad. ipse et omnis israel contra azahel regem syrie. et reuersus fuerat ut curaretur in iezrahel. propter uulnera quia percusserant eum syri. preliantem contra azahel regem syrie. Dixitque hieu. Si placet uobis nemo egrediatur profugus de ciuitate ne uadat et nuntiet in iezrahel. Et ascendit et profectus est in iezrahel. Ioram enim egrotabat ibi et ochozias rex iude descenderat ad uisitandum ioram. Igitur speculator qui stabat super turrim in iezrahel. uidit globum hieu uenientis et ait. Uideo ego globum. Dixitque ioram. Tolle currum. et mitte in occursum eorum et dicat uadens. Recte ne sunt omnia. Abiit igitur qui ascenderat currum in occursum eius. et ait. Hec dicit rex. Pacata sunt omnia. Dixitque hieu. Quid tibi et paci. Transi et sequere me. Nuntiauit quoque speculator dicens. Uenit nuntius ad eos et non reuertitur. Misit etiam currum equorum secundum. Uenitque ad eos. et ait. Hec dicit rex. Numquid pax est. Et ait hieu. Quid tibi et paci. Transi et sequere me. Nuntiauit autem speculator

dicēs. Venit usq; ad eos. ⁊ nō revertitur. Est aut̄ incessus quasi icessꝰ hieu. filii namsi. Preceps eni̅ gradit̄. Et ait ioram. Iungite currū. Iunxeruntq; currū eius. Et egressus ē ioram rex isrl̄. ⁊ achazias rex iuda singli in curribȝ suis egressiq; sunt in occursū hieu. ⁊ inveneruˉt eū in agro naboth iezrahelite. Cumq; vidisset ioram hieu. dixit. Pax ē hieu. At ille respondit. Que pax adhuc fornicatiōes iezabel matris tue. ⁊ veneficia eius vigent multa. Convertit aut̄ ioram manū suā ⁊ fugiēs ait ad achaziā. Insidie achazia. Porro hieu tetēdit arcū manu sua. ⁊ pcussit ioram int̄ scapulas. ⁊ egressa ē sagitta p cor eiꝯ. Staticq; corruit i curru suo. Dixitq; hieu ad aezer ducē. Tolle ⁊ pice eū in agro naboth iezrahelite. Memini eni̅ qn̄ ego ⁊ tu sedētes i curru seq̄bamur achab pr̄em eiꝯ. qđ dn̄s onus hoc sup eū elevavit dicēs. Si nō p sanguine naboth ⁊ p sanguine filior̄ eius quē vidi heri ait dn̄s reddā tibi in agro isto dic̄ dn̄s. Nunc igit̄ tolle ⁊ pice eū in agro. iuxta v̄bū dn̄i. Achazias aut̄ rex iuda videns hoc. fugit p viā domꝰ orti. Psecutusq; est eū hieu ⁊ ait. Etiā hunc pcutite i curru suo i ascēsu gab qui ē iuxta ieblaam. Qui fugit i magedo ⁊ mortuꝰ ē ibi. Et iposuerunt eū servi eiꝯ sup currū suū. ⁊ tulerunt eū i ir̄lm. sepelieruntq; eū in sepulchro cū pr̄ibȝ suis i civitate david. Anno undecio ioram filii achab regis isrl̄. regnabat achazias sr̄ iudā. qn̄ venit hieu i iezrahel. Porro iezabel introitu eius audito depinxit oculos eius stibio. ⁊ ornavit caput suū. ⁊ respexit p fenestrā ingredientē hieu p portā ⁊ ait. Nunquid pax ēē pōt zambri. qui interfecit dn̄m suū. Levavitq; hieu faciē suā ad fenestrā ⁊ ait. Que ē ista. Et iclinaverunt se ad eū duo ul' tres eunuchi. ⁊ dixerunt. Hec ē iezabel. At ille dixit eis. Precipitate eā deorsū. Et pcipitaverunt eam. Aspsusq; ē sanguine paries ⁊ equor̄ ungule. q̄ conculcaverunt eā. Cumq; ingressus ēēt ut comederet biberetq;. ait. Ite ⁊ videte maledictam illam. ⁊ sepelite eam q2 filia regis ē. Cumq; issent ⁊ sepelirent eam. nō invenerunt ⁊ nisi calvariā ⁊ pedes ⁊ summas manus. Reversiq; nunciaverunt ei. Et ait hieu. Sermo dn̄i ē. quē locutꝰ ē p servū suū heliā thesbitē dicēs. In agro iezrahel comedent canes carnes iezabel ⁊ erunt carnes iezabel sicut stercus sup faciē t̄re in agro iezrahel. ita ut pretereuntes dicant. Hecine ē illa iezabel.

X

Erant aut̄ achab septuaginta filii i samaria. Scripsit ergo hieu lr̄as ⁊ misit i samariā. ad optimates civitatis ⁊ ad maiores natu. ⁊ ad nutricios achab dicēs. Statī ut accepitis lr̄as has. q̄ habetis filios dn̄i vr̄i. ⁊ currꝰ ⁊ equos ⁊ civitates firmas. ⁊ arma eligite meliorē ⁊ eū q̄ nobis placuit de filiis dn̄i vr̄i ⁊ ponite eū sup soliū pr̄is sui. ⁊ pugnate p domo dn̄i vr̄i. Timuerunt illi vehement̄ ⁊ dixerunt. Ecce duo reges nō potuerunt stare corā eo. ⁊ q̄mō nos valebimꝰ resistere. Miserunt ergo ppositꝰ domꝰ ⁊ pfectꝰ civitatis ⁊ maiores natu ⁊ nutricii ad ieu dicētes. Servi tui sumꝰ. quecumq; iusseris nobis faciemꝰ. Nec constituemꝰ regē. Quodcumq; tibi placuit fac. Rescripsit aut̄ lr̄as eis. secūdo dicēs. Si mei estis ⁊ obeditis mihi. tollite capita filior̄ dn̄i vr̄i ⁊ venite ad me hac eadē hora cras i iezrahel. Porro filii regis septuaginta viri. apud optimates civitatis nutriebantur. Cumq; venissent lr̄e ad eos tulerunt filios regis. ⁊ occiderunt septuaginta viros ⁊ posuerunt capita eor̄ i cophinis. ⁊ miserunt ad eū i iezrahel. Venit

et percusserunt eū

autem nuntius ad eum et indicavit ei dicens. Attulerunt capita filiorum regis. Qui respondit. Ponite ea ad duos acervos iuxta introitum porte usque mane. Cumque diluxisset egressus est et stans dixit ad omnem populum. Iusti estis. Si ego coniuravi contra dominum meum et interfeci eum. quis percussit omnes hos? Videte ergo nunc quoniam non cecidit de sermonibus domini in terram quos locutus est dominus super domum Achab et dominus fecit quod locutus est in manu servi sui Helye. Percussit ergo Hieu omnes qui reliqui erant de domo Achab in Iezrahel. et universos optimates eius et notos et sacerdotes eius. donec non remanerent ex eo reliquie. Et surrexit et abiit in Samariam. Cumque venisset ad cameram pastorum in via invenit fratres Ochozie regis Iude. Dixitque ad eos. Quinam estis vos? At illi responderunt. Fratres Ochozie sumus. et descendimus ad salutandos filios regis et filios regine. Qui ait. Comprehendite eos vivos. Quos cum comprehendissent vivos iugulaverunt eos in cisterna iuxta cameram quadraginta et duos viros et non reliquit ex eis quemquam. Cumque abisset inde invenit Ionadab filium Rechab in occursum sibi et benedixit ei. Et ait ad eum. Numquid est cor tuum rectum. sicut cor meum cum corde tuo? Et ait Ionadab. Est. Si est inquit da manum tuam. Qui dedit ei manum suam. At ille levavit eum ad se in currum. dixitque ad eum. Veni mecum et vide zelum meum pro domino. Et impositum in curru suo duxit ad Samariam. et percussit omnes qui reliqui fuerant de Achab in Samaria usque ad unum iuxta verbum domini quod locutus est per Helyam. Congregavit ergo Hieu omnem populum et dixit ad eos. Achab coluit baal parum ego autem colam eum amplius. Nunc ergo omnes prophetas baal et universos servos eius et cunctos sacerdotes vocate ad me. nullus sit qui non veniat. Sacrificium enim grande est mihi baal. quicumque defuerit non vivet.

Porro Hieu faciebat hoc insidiose ut disperderet cultores baal. Dixitque. Sanctificate diem sollempnem baal. Vocavitque et misit in universos terminos Israel. et venerunt cuncti servi baal. non fuit residuus nec unus quidem qui non veniret. Et ingressi sunt templum baal et repleta est domus baal a summo usque ad summum. Dixitque hiis qui erant super vestes. Proferte vestimenta universis servis baal. Et protulerunt eis vestes. Ingressusque est Hieu et Ionadab filius Rechab templum baal. et ait cultoribus baal. Perquirite et videte ne quis forte vobiscum sit de servis domini. sed ut sint soli servi baal. Ingressi sunt ergo ut facerent victimas et holocausta. Hieu autem preparaverat sibi foris octoginta viros. et dixerat eis. Quicumque fugerit de hominibus hiis quos ego adduxero in manus vestras. anima eius erit pro anima illius. Factum est ergo cum completum esset holocaustum precepit Hieu militibus et ducibus suis. Ingredimini et percutite eos. nullus evadat. Percusseruntque eos in ore gladii et proiecerunt milites et duces. et ierunt in civitatem templi baal. et protulerunt statuam de fano baal. et combusserunt et comminuerunt eam. Destruxerunt quoque edem baal et fecerunt pro ea latrinas usque ad diem hanc. Delevit itaque Hieu baal de Israel. verumtamen a peccatis Ieroboam filii Nabath qui peccare fecit Israel non recessit nec dereliquit vitulos aureos qui erant in Bethel et in Dan. Dixit autem dominus ad Hieu. Quia studiose fecisti quod rectum erat et placebat in oculis meis et omnia que erant in corde meo fecisti contra domum Achab filii tui usque ad quartam generationem sedebunt super thronum Israel. Porro Hieu non custodivit ut ambularet in lege domini dei Israel in toto corde suo. non enim recessit a peccatis Ieroboam qui peccare fecerat Israel. In diebus illis cepit dominus tedere super Israel. Percussitque eos Azahel in cunctis finibus Israel. a Iordane contra orientalem plagam. omnem terram Galaad et Gad et Ruben et Ma

nasse ab aroer, que est super torrentem arnon et galaad et basan. Reliqua autem verborum iehu et universa que fecit et fortitudo eius, nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum regum israel? Et dormivit iehu cum patribus suis, sepelieruntque eum in samaria, et regnavit ioachaz filius eius pro eo. Dies autem quos regnavit iehu super israel in samaria viginti et octo anni sunt.

Iehu

XI

Athalia vero mater ochozie videns mortuum filium suum surrexit et interfecit omne semen regium. Tollens autem iosabeth filia regis ioram soror ochozie ioas filium ochozie furata est eum de medio filiorum regis qui interficiebantur, et nutricem eius de triclinio, et abscondit eum a facie athalie ut non interficeretur. Eratque cum ea in domo domini clam septem annis. Porro athalia regnavit super terram.

septem annis

Anno autem septimo misit ioiada, et assumens centuriones et milites introduxit ad se in templum domini, pepigitque cum eis fedus, et adiurans eos in domo domini ostendit eis filium regis, et precepit illis dicens: Iste est sermo quem facere debetis. Tertia pars vestrum introeat sabbato et observet excubias domus regis. Tertia autem pars sit ad portam sur, et tertia pars ad portam que est post habitaculum scutariorum, et custodietis excubias domus messa. Duo vero partes ex vobis omnes egredientes sabbato custodiant excubias domus domini circa regem, et vallabitis eum habentes arma in manibus vestris. Si quis autem ingressus fuerit septum templi interficiatur, eritisque cum rege introeunte et egrediente. Et fecerunt centuriones iuxta omnia que preceperat eis ioiada sacerdos. Et assumentes singuli viros suos qui ingrediebantur ex sabbato venerunt ad ioiadam sacerdotem, qui dedit eis hastas et arma regis david que erant in domo domini. Et steterunt singuli habentes arma in manu sua a parte templi dextera usque ad partem sinistram altaris et edis circa regem. Et produxit filium regis et posuit super eum dyadema et

sabbato cum his qui egrediebantur

testimonium. Feceruntque eum regem et unxerunt. Et plaudentes manu dixerunt: Vivat rex. Audivit autem athalia vocem currentis populi, et ingressa ad turbas in templum domini vidit regem stantem super tribunal iuxta morem, et cantores et tubas prope eum, omnemque populum terre letantem et canentem tubis, et scidit vestimenta sua clamavitque: Coniuratio, coniuratio. Precepit autem ioiada centurionibus qui erant super exercitum et ait eis: Educite eam extra septa templi, et quicumque eam secutus fuerit feriatur gladio. Dixerat enim sacerdos: Non occidatur in templo domini. Imposueruntque ei manus, et impegerunt eam per viam introitus equorum iuxta palatium, et interfecta est ibi. Pepigit ergo ioiada fedus inter dominum et inter regem et inter populum, ut esset populus domini. Ingressusque est omnis populus terre templum baal, et destruxerunt aras eius et ymagines contriverunt valide. Mathan quoque sacerdotem baal occiderunt coram altari. Et posuit sacerdos custodias in domo domini. Tulitque centuriones et cerethi et phelethi legiones et omnem populum terre, deduxeruntque regem de domo domini, et venerunt per viam porte scutariorum in palatium, et sedit super thronum regum. Letatusque est omnis populus terre, et civitas conquievit. Athalia autem occisa est gladio in domo regis. Septem annorum erat ioas cum regnare cepisset.

XII

Anno septimo iehu regnavit ioas, et quadraginta annis regnavit in ierusalem. Nomen matris eius sebia de bersabee. Fecitque ioas rectum coram domino cunctis diebus quibus docuit eum ioiada sacerdos. Verumtamen excelsa non abstulit; adhuc enim populus immolabat et adolebat in excelsis incensum. Dixitque ioas ad sacerdotes: Omnem pecuniam sanctorum que illata fuerit in templum domini a pretereuntibus, que offertur pro precio anime, et quam sponte et arbitrio cordis sui inferunt in templum domini, accipiant illam sacerdotes iuxta ordinem suum et instaurent sartatecta domus, si quid necessarium viderint instauratione. Igitur usque ad vicesimum tertium annum regis ioas

et inter regem et populum

instauraverunt sacerdotes sartatecta templi. Vocavitque rex Ioas Ioiadam pontificem et sacerdotes dicens eis. Quare sartatecta non instauratis templi. Nolite ergo amplius accipere pecuniam iuxta ordinem vestrum, sed ad instaurationem templi reddite eam. Prohibitique sunt sacerdotes ultra accipere pecuniam a populo ut instaurarent sartatecta domus. Et tulit Ioiada pontifex gazophilacium unum, aperuitque foramen desuper et posuit illud iuxta altare ad dexteram ingredientium domum domini. Mittebantque in eo sacerdotes qui custodiebant ostia omnem pecuniam que deferebatur in templum domini. Cumque viderent magnam pecuniam esse in gazophilacio, ascendebat scriba regis et pontifex, effundebantque et numerabant pecuniam que inveniebatur in domo domini, et dabant eam iuxta numerum atque mensuram in manu eorum qui preerant cementariis domus domini, qui impendebant eam in fabris lignorum et in cementariis hiis qui operabantur in domo domini, et sartatecta faciebant, et hiis qui cedebant saxa, et ut emerent ligna et lapides qui excidebantur, ita ut impleretur instauratio domus domini in universis que indigebant expensa ad muniendam domum. Verumtamen non fiebant ex eadem pecunia ydrie templi domini, et fuscinule et thuribula et tube, et omne vas aureum et argenteum de pecunia que inferebatur in templum domini. Hiis enim qui faciebant opus dabatur, ut instauraretur templum domini. Et non fiebat ratio hiis hominibus qui accipiebant pecuniam ut distribuerent eam artificibus, sed in fide tractabant eam. Pecuniam vero pro delicto et pecuniam pro peccatis non inferebant in templum domini, quia sacerdotum erat. Tunc ascendit Azahel rex Syrie et pugnabat contra Geth, cepitque eam. Et direxit faciem suam ut ascenderet in Ierusalem. Quam obrem tulit Ioas rex Iuda omnia sanctificata que consecraverant Iosaphat et Ioram et Achazias patres eius reges Iuda, et que ipse obtulerat, et universum argentum quod inveniri potuit in thesauris templi domini et in palatio regis, misitque Azahel regi Syrie, et recessit ab Ierusalem. Reliqua autem sermonum Ioas et universa que fecit, nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda. Surrexerunt autem servi eius et coniuraverunt inter se, percusseruntque eum et mortuus est, et sepelierunt eum cum patribus suis in civitate David. Regnavitque Amasias filius eius pro eo.

percusserunt Ioas in dom[o]
mello in descensu zela
char namque filius sem[ath]
iozabath filius som[er]

XIII

Anno vicesimo tertio Ioas filii Achazie regis Iude regnavit Ioachaz filius Iehu super Israel in Samaria sedecim annis, et fecit malum coram domino secutusque est peccata Ieroboam filii Nabath qui peccare fecit Israel, et non declinavit ab eis. Iratusque est furor domini contra Israel, et tradidit eos in manu Azahel regis Syrie et in manu Benadab filii Azahel cunctis diebus. Deprecatus est autem Ioachaz faciem domini, et audivit eum dominus. Vidit enim angustiam Israel, quia attriverat eos rex Syrie. Et dedit dominus Israeli salvatorem, et liberatus est de manu regis Syrie. Habitaveruntque filii Israel in tabernaculis suis sicut heri et nudius tertius. Verumtamen a peccatis domus Ieroboam qui peccare fecit Israel in ipsis ambulaverunt. Siquidem et lucus permansit in Samaria. Et non sunt derelicti Ioachaz de populo nisi quinquaginta equites et decem currus et decem milia peditum. Interfecerat enim eos rex Syrie, et redegerat quasi pulverem in tritura aree. Reliqua autem sermonum Ioachaz et universa que fecit, sed et fortitudo eius, nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israel. Dormivitque Ioachaz cum patribus suis, et sepelierunt eum in Samaria. Regnavitque Ioas filius eius pro eo. Anno tricesimo septimo Ioas regis Iuda regnavit Ioas filius Ioachaz super Israel in Samaria sedecim annis, et fecit quod malum est in conspectu domini. Non enim declinavit ab omnibus peccatis Ieroboam filii Nabath qui peccare fecit Israel, in ipsis ambulavit. Reliqua autem sermonum Ioas et universa que fecit, sed et fortitudo eius, quomodo pugnaverit contra Amasiam regem Iuda, nonne hec scripta sunt

non recesserunt

in libro sermonum dierum regum israel. Et dormiuit ioas cum patribus suis. ieroboam autem sedit super solium eius. Porro ioas sepultus est in samaria cum regibus israel. Helyseus autem egrotabat infirmitate qua et mortuus est. Descenditque ad eum ioas rex israel. et flebat coram eo dicebatque. Pater mi. pater mi. currus israel et auriga eius. Et ait illi helyseus. Affer arcum et ~~mortua~~ sagittas. dixit ad regem israel. Pone manum tuam super arcum. Et cum posuisset ille super arcum manum suam. superposuit helyseus manum suam manibus regis et ait. Aperi fenestram orientalem. Cumque aperuisset dixit helyseus. Iace sagittas. Et iecit. Et ait helyseus. Sagitta salutis domini et sagitta salutis contra syriam. Percutiesque syriam in affech donec consumes eam et ait. Tolle sagittas. Qui cum tulisset. rursum dixit ei. Percute iaculo terram. Et cum percussisset tribus uicibus et stetisset. iratus est ei uir dei et ait. Si percussisses quinquies aut sexies aut septies percussisses syriam usque ad consumacionem nunc autem tribus uicibus percuties eam. Mortuus est ergo helyseus et sepelierunt eum. Latrunculi quoque de moab venerunt in terram illam in ipso anno. Quidam autem sepelientes hominem uiderunt latrunculos. et proiecerunt in sepulchro cadauer helysei. Quod cum tetigisset ossa helysei. reuixit homo et stetit super pedes suos. Igitur azahel rex syrie afflixit israel cunctis diebus ioachas. Et misertus est dominus eorum et reuersus est ad eos. propter pactum suum quod habebat cum abraham. ysaac et iacob. et noluit disperdere eos neque proicere penitus usque in presens tempus. Mortuus est autem azahel rex syrie et regnauit benadab filius eius pro eo. Porro ioas filius ioachaz tulit urbes de manu benadab filii azahelis quas tulerat de manu ioachas patris sui iure prelii. Tribus uicibus percussit eum ioas. et reddidit ei ciuitates israel.

Cumque attulisset ad eum arcum et sagittas

XIIII

In anno secundo ioas filii ioachaz regis israel. regnauit amasias filius ioas regis iuda. Viginti quinque annorum erat cum regnare cepisset. uiginti autem et nouem annis regnauit in ierusalem. Nomen matris eius ioaden de ierusalem. et fecit rectum coram domino uerumtamen non ut dauid pater eius. iuxta omnia que fecit pater suus ioas fecit. nisi hoc tantum quod excelsa non abstulit. Adhuc enim populus immolabat. et adolebat incensum in excelsis. Cumque obtinuisset regnum percussit seruos suos. qui interfecerant regem patrem suum. Filios autem eorum qui occiderant non occidit iuxta quod scriptum est in libro legis moysi. sicut precepit dominus dicens. Non morientur patres pro filiis. neque filii morientur pro patribus sed unusquisque in peccato suo morietur. Ipse percussit edom in ualle salinarum decem milia et apprehendit petram in prelio uocauitque nomen eius iectehel usque in presentem diem. Tunc misit amasias nuntios ad ioas filium ioachaz filii hieu regis israel dicens. Veni et uideamus nos. Remisitque ioas rex israel ad amasiam regem iuda dicens. Carduus lybani misit ad cedrum que est in lybano dicens. Da filiam tuam filio meo uxorem. Transieruntque bestie saltus que sunt in lybano et conculcauerunt carduum. Percutiens inualuisti super edom et subleuauit te cor tuum. Contentus esto gloria tua et sede in domo tua. Quare prouocas malum ut cadas tu et iudas tecum. Et non acquieuit amasias. Ascenditque rex ioas israel et uiderunt se ipse et amasias rex iuda in bethsames oppido iude. Percussusque est iuda coram israel. et fugerunt unusquisque in tabernacula sua. Amasiam uero regem iuda filium ioas filii ochozie. cepit ioas rex israel in bethsamis et adduxit eum in ierusalem. et interrupit murum ierusalem a porta effraym usque ad portam anguli. quadringentis cubitis. tulitque omne aurum et argentum et uniuersa uasa que inuenta sunt in domo domini et in thesauris regis et obsides. et reuersus est in samariam. Reliqua autem uerborum ioas et uniuersa que fecit. et fortitudo

eius q̄ pugnauit ɔ̄t amasiā regē iuda nōne
hec scripta sunt ī libro sermonū dierū regū
isrl'. Dormiuitq; ioas cū pr̄ib; suis. ⁊ sepl'
tus ē ī samaria cū regib; isrl'. ⁊ regnauit
ierōboam fili' eius p̄ eo. Vixit aut̄ amasi
as filius ioas rex iuda. p̄q̄m mortu' est io
as filius ioachaz regis isrl'. viginti q̄nq;
ānis. Reliq̄ aut̄ sermonū amasie. nōn
ne h̄ scripta sunt in libro sermonū dierū re
gū iuda. Factaq; ē ɔiuratio ɔ̄t eū in ir̄lm.
At ille effugit ī lachis. Miseruntq; p' eū ī
lachis. ⁊ interfecerunt eū ibi. ⁊ asportauint
eū in equis. sepultusq; ē in ir̄lm cū pr̄ib;
suis ī ciuitate dauid. Tulit aut̄ vniu's
p̄pls iude azariā annos natū sedeci. ⁊ ɔsti
tuerūt eū regē p̄ pr̄e eius amasia. Ipē
edificauit Ahilam. ⁊ restituit eā iude. p'
q̄m dormiuit rex cū pr̄ib; suis. Anno q̄n
to decīo amasie filij ioas regis iuda. reg
nauit ierōboam fili' ioas regis isrl' ī sa
maria. q̄dragīnta ⁊ vno anno. ⁊ fecit
q' malū est corā dn̄o. ⁊ nō recessit ab oīb;
p̄tīs ierōboam filij nabath. q̄ pc̄care fecit
isrl'. Ipē restituit t'minos isrl' ab introitu
emath vsq; ad mare solitudīs iuxta s'
monē dn̄i dī isrl'. quē locut' est p̄ seruū
suū. ionā filiū amathi p̄phām qui erat
de geth. q̄ est ī opher. Vidit aut̄ dn̄s af
flictōē isrl' amarā nimis ⁊ q̄ ɔsūpti erāt
vsq; ad clausos carcē ⁊ extremos ⁊ nō erāt
qui auxiliaret' isrl' n̄ locut' est dn̄s vt
deleret nom̄ isrl' sb celo. s; saluauit eos ī
manu ierōboā filij ioas. Reliq̄ aut̄ ser
monū ierōboā ⁊ vniu'sa q̄ fec̄ ⁊ fortitu
do ei' q̄ p̄liat' est ⁊ quōm̄ restituit dama
scū ⁊ emath iude in isrl'. nōne h̄ sc̄pta
sunt in libro sermonū dierū regū isrl'. Dor
miuitq; ierōboam cū pr̄ib; suis regib;
isrl'. ⁊ regnauit zacharias fili' ei' p̄ eo.

XV

Anno vicesīo septīo ierōboam
regis isrl' regnauit azarias fili' a
masie regis iude. sedecī ānoꝝ erat cū
regnare cepisset ⁊ q̄nquagīta duob;
ānis regnauit ī ir̄lm. Nom̄ mat's ei' iecē
lia de ir̄lm. Fecitq; qd̄ erat placitū coram
dn̄o iuxta oīa q̄ fecit amasias p̄r eius
veruntā excelsa nō est demolit'. Adhuc e
nī p̄pls sac̄ficabat ⁊ adolebat incensū in
excelsis. Percussit aut̄ dn̄s regē ⁊ fuit le
pros' vsq; in diē mortis sue. ⁊ h̄itabat
ī domo libra seorsū. Ioathas v'o filius
regis gubnabat palatiū. ⁊ iudicabat
p̄plm t̄re. Reliq̄ aut̄ sermonū azarie
⁊ vniu'sa q̄ fecit. nōne hec sc̄pta sunt in
libro v'boꝝ dierū regū iuda. Et dormiuit
azarias cū pr̄ib; suis. sepelieruntq; eū
cū maiorib; suis ī ciuitate dd̄ ⁊ regnauit
ioathas filius ei' p̄ eo. Anno tricesimo
octauo azarie regis iude regnauit zacha
rias filius ierōboam sup̄ isrl' in sama
ria sex mensib; ⁊ fec̄ qd̄ malū ē corā dn̄o.
sic̄ fecerāt p̄r eius nō recessit a p̄ctīs iero
boam filij nabath qui pc̄care fec̄ isrl'.
Coniurauit aut̄ ɔ̄t eū sellū fili' iabes p̄
cussitq; eū palā. ⁊ interfecit regnauitq; p̄
eo. Reliq̄ aut̄ v'boꝝ zacharie. nōne h̄
sc̄pta sunt ī libro sermonū dierū regū isrl'.
Ipē ē sermo dn̄i quē locut' ē ad hieu. di
cēs filij tui. vsq; ad q̄rtā gnatiōē sedebūt
de te sup̄ thronū isrl'. Factumq; ē ita. Sel
lū filius iabes regnauit tricesimo nono
ānno azarie regis iude. Regnauit aut̄ē
vno mēse ī samaria. Et ascēdit ma
nahem fili' gaddi de thersa venitq; ī sama
riā. ⁊ percussit sellū filiū iabes ī sama
ria. ⁊ interfecit eū regnauitq; p̄ eo. Reliq̄
aut̄ sermonū sellū. ⁊ ɔiuratio ei' p̄ q̄m
tetendit ī sidias nōne hec sc̄pta sunt ī
libro sermonū dierū regū isrl'. Tunc per
cussit manahem thersam. ⁊ oīs qui
erāt ī ea. ⁊ t'minos ei' de thersa. Noluerāt
enī aperire ei. ⁊ interfecit oīs p̄gnātes

eius et scidit eas. Anno tricesimo nono
azarie regis iude. regnavit manaen fi-
lius gaddi sup israel decem annis in samari-
a. Fecitque quod malum erat coram domino et non re-
cessit a peccatis ieroboam filii nabath qui
peccare fecit israel cunctis diebus eius. Veniebat phul
rex assyriorum in terram et dabat manaen
phul mille talenta argenti ut esset ei in
auxilio et firmaret regnum eius. Indixitque
manaen argentum sup israel cunctis po-
tentibus et divitibus ut daret regi assyrio-
rum quinquaginta siclos argenti per singulos.
Reversusque est rex assyriorum et non est moratus in
terra. Reliqua autem sermonum manaen et
universa que fecit nonne hec scripta sunt in libro ser-
monum dierum regum israel. Et dormivit ma-
naen cum patribus suis regnavitque faceia filius
eius pro eo. Anno quinquagesimo azarie regis
iude regnavit faceia filius manaen super
israel in samaria biennio. et fecit quod ma-
lum erat coram domino. non recessit a peccatis iero-
boam filii nabath qui peccare fecit israel.
Coniuravit autem adversus eum phacee filius
romelie dux exercitus eius. et percussit eum in sa-
maria in turre domus regie iuxta argob
et iuxta arib et cum eo quinquaginta viros
de filiis galaaditarum et interfecit eum regna-
vitque pro eo. Reliqua autem sermonum pha-
ceia et universa que fecit nonne hec sunt in libro ser-
monum dierum regum israel. Anno quinquage-
simo secundo azarie regis iude regnavit pha-
cee filius romelie sup israel in samaria vigin-
ti annis et fecit quod malum erat coram domino
non recessit a peccatis ieroboam filii naba-
th qui peccare fecit israel. In diebus facee
regis israel. venit teglathphalasar rex a-
ssur et cepit aion et abel domum maa-
cha et ianoe et cedes et asor et galaad. et ga-
lileam. et universam terram neptali. et transtulit
eos in assyrios. Coniuravit autem et tetendit
ei insidias osee filius ela contra phacee filium

romelie et percussit eum et interfecit regnavitque
pro eo. vicesimo anno ioatham filii ozie.
Reliqua autem sermonum phacee et universa que fecit.
nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum re-
gum israel. Anno secundo phacee filii romelie re-
gis israel regnavit ioatham filius ozie regis
iuda. Viginti quinque annorum erat cum regnare
cepisset et sedecim annis regnavit in ierusalem. Nomen
matris eius ierusa filia sadoch. Fecitque quod
placitum erat coram domino iuxta omnia que fecerat ozias pater
suus operatus est. Verumtamen excelsa non ab-
stulit. Adhuc enim populus immolabat et adole-
bat incensum in excelsis. Ipse edificavit por-
tam domus domini sublimissimam. Reliqua autem
sermonum ioatham. et universa que fecit. nonne
hec scripta sunt in libro librorum dierum regum iuda.
In diebus illis cepit dominus mittere in iudam rasin
regem syrie. et phacee filium romelie. et dormivit
ioatham cum patribus suis. sepultusque est cum eis in
civitate david patris sui et regnavit achaz filius
eius pro eo.

Anno septimodecimo XVI phacee filii romelie regnavit achaz
filius ioatham regis iuda. Viginti annorum
erat achaz cum regnare cepisset. et sedecim annis
regnavit in ierusalem. Non fecit quod placitum erat
in conspectu domini dei sui. sicut david pater eius sed ambulavit
in via regum israel insuper et filium suum consecravit trans-
ferens per ignem secundum ydola gentium que dissipa-
vit dominus coram filiis israel. Immolabat quoque
victimas et adolebat incensum in excelsis et in
collibus. et sub omni ligno frondoso. Tunc ascendit
rex syrie rasin et phacee filius romelie rex israel
in ierusalem ad preliandum. Cumque obsiderent achaz et non
valuerunt superare eum. In tempore illo restituit rex
sim rex syrie ahilam syrie et eiecit iudeos de
ahila et ydumei et syri venerunt in ahilam. et
habitaverunt ibi usque in diem hanc. Misit autem a-
chaz nuntios theglathfalasar regem assyriorum dicens
Servus tuus et filius ego sum. Ascende et salvum
me fac de manu regis syrie. et de manu
regis israel qui consurrexerunt adversum me. Et

cum collegisset achaz argentum et aurum quod inue
niri potuit in domo domini et in thesauris regis
misit regi assyriorum munera. qui et acquieuit
uoluntati eius. Ascendit enim rex assyriorum in da
mascum et uastauit eam et transtulit habitato
res eius in cyrenen rasin autem interfecit. Perrexit
que rex achaz in occursum teglath phalasar regis
assyriorum in damascum. Cumque uidisset altare da
masci misit rex achaz ad uriam sacerdotem ex
emplar eius et similitudinem iuxta omne opus eius.
Extruxitque urias sacerdos altare iuxta omnia
que preceperat ei rex achaz de damasco. ita fecit
urias sacerdos donec ueniret rex achaz de
damasco. Cumque uenisset rex de damasco uidit
altare et ueneratus est illud ascenditque et immola
uit holocausta et sacrificium suum. et libauit liba
mina et fudit sanguinem pacificorum que obtu
lerat super altare. Porro altare ereum quod erat co
ram domino transtulit de facie templi. et de loco al
taris et de loco templi domini. posuitque illud ex
latere altaris ad aquilonem. Precepitque rex a
chaz urie sacerdoti dicens. Super altare maius
offer holocaustum matutinum et sacrificium ve
spertinum. et holocaustum regis et sacrificium eius. et ho
locaustum uniuersi populi terre. et sacrificia eorum et liba
mina eorum et omnem sanguinem holocausti et
uniuersum sanguinem uictime super illud effundes.
Altare uero ereum erit paratum ad uoluntatem meam.
Fecit igitur urias sacerdos iuxta omnia que preceperat ei
rex achaz. Tulit autem rex achaz celatas bases
et luterem qui erat desuper et mare deposuit de
bobus ereis. que sustinebant illud et posuit super
pauimentum stratum lapide. Musach quoque sab
bati quod edificauerat in templo. et ingressum regis
exterius conuertit in templum domini propter regem assyriorum. Re
liqua autem uerborum achaz. et omnia que fecit. nonne hec
scripta sunt in libro sermonum dierum regum iuda.
Dormiuitque achaz cum patribus suis. et sepul
tus est cum eis in ciuitate dauid et regnauit eze
chias filius eius pro eo XVII
Anno duodecimo achaz regis iuda regna

uit osee filius ela in samaria super israel nouem an
nis. Fecitque malum coram domino. sed non sicut reges
israel. qui ante eum fuerant. Contra hunc ascendit
salmanasar rex assyriorum. et factus est ei seruus
osee. reddebatque illi tributa. Cumque deprehen
disset rex assyriorum osee quod rebellare nitens
misisset nuntios ad sua regem egypti ne pre
staret tributa regi assyriorum. sicut solitus fuerat singulis
annis. obsedit eum et uinctum misit in car
cerem. Peruagatusque est omnem terram et ascendens
samariam obsedit eam tribus annis. Anno autem
nono osee cepit rex assyriorum samariam
et transtulit israel in assyrios posuitque eos in a
hela. et in habor iuxta fluuium gozam in ci
uitatibus medorum. Factum est autem cum peccassent
filii israel domino deo suo qui eduxerat eos de terra
egypti. de manu pharaonis coluerunt
deos alienos. et ambulauerunt iuxta ritum
gentium quas consumpserat dominus in conspectu fili
orum israel. et regum eius. quia similiter fecerant. offenderuntque
filii israel uerbis non rectis dominum deum suum. et e
dificauerunt sibi excelsa in cunctis urbibus suis
a turre custodum usque ad ciuitatem munitam.
Feceruntque sibi statuas. et lucos in omni colle sub
limi. et subter omne lignum nemorosum. et
adolebant ibi incensum. super aras in morem
gentium quas transtulerat dominus a facie eorum.
Feceruntque uerba pessima irritantes dominum. et
coluerunt inmunditias de quibus precepit dominus
eis. ne facerent uerbum hoc. Et testificatus est
dominus in israel. et in iuda per manum omnium prophetarum et
uidentium dicens. Reuertimini a uiis uestris pessi
mis. et custodite precepta mea. et cerimonias
iuxta omnem legem quam precepi patribus uestris. et
sicut misi ad uos in manu seruorum meorum pro
phetarum. Qui non audierunt. sed indurauerunt cer
uicem suam iuxta ceruicem patrum suorum. qui nolu
erunt obedire domino deo suo. et abiecerunt le
gitima eius. et pactum quod pepigit cum patribus e
orum. et testificationes quibus contestatus est eos. secu
tique sunt uanitates et uane egerunt. et se

cuti sunt gentes quas exterminaverat dominus in conspectu eorum, et regum Israel: quia similiter fecerant. Et offenderunt filii Israel verbis non rectis dominum deum suum: et aedificaverunt sibi excelsa in cunctis urbibus suis...

cuti sunt gentes que erant in circuitu eorum super quibus preceperat dominus eis ut non facerent sicut et illi faciebant. Et dereliquerunt omnia precepta domini dei sui. Feceruntque sibi conflatiles duos vitulos et lucos: et adoraverunt universam militiam celi. Servieruntque baal et consecrabant ei filios suos et filias suas per ignem: et divinationibus inserviebant et auguriis. Et tradiderunt se ut facerent malum coram domino et irritaverunt eum. Iratusque est dominus Israeli vehementer: et abstulit eos de conspectu suo. Et non remansit nisi tribus iuda sola tantummodo. Sed nec ipse iuda custodivit mandata domini dei sui. Verumtamen ambulavit in erroribus Israel quos operatus fuerat. Proiecitque dominus omne semen Israel et afflixit eos et tradidit eos in manu diripientium donec proiceret eos a facie sua. Ex eo iam tempore quo scissus est Israel a domo david et constituerunt sibi regem ieroboam filium nabath. Separavit enim ieroboam Israel a domino et peccare eos fecit peccatum magnum. Et ambulaverunt filii Israel in universis peccatis ieroboam que fecerat: nec recesserunt ab eis usque quo auferret dominus Israel a facie sua sicut locutus fuerat in manu omnium servorum suorum prophetarum. Translatusque est Israel de terra sua in assyrios usque ad diem hanc. Adduxit autem rex assyriorum de babilone et de chuta et de ahiach et de emath et de sapharvaim: et collocavit eos in civitatibus samarie pro filiis Israel qui possederunt samariam et habitaverunt in urbibus eius. Cumque ibi habitare cepissent non timebant dominum. Et immisit eis dominus leones qui interficiebant eos. Nuntiatumque est regi assyriorum et dictum. Gentes quas transtulisti et habitare fecisti in civitatibus samarie ignorant legitima dei terre. Et immisit eis dominus leones et ecce interficiunt eos: eo quod ignorent ritum dei terre. Precepit autem rex assyriorum rex dicens. Ducite illuc unum de sacerdotibus quos inde captivos adduxistis et vadat et habitet cum eis et doceat eos legitima dei terre. Igitur cum venisset unus de sacerdotibus hiis qui captivi ducti fuerant de samaria habitavit in bethel et docebat eos quomodo colerent dominum. Et unaqueque gens fabricata est deum suum. Posueruntque eum in fanis excelsis que fecerant samaritae gens et gens in urbibus suis in quibus habitabant. Viri enim babilonii fecerunt socoth benoth. Viri autem chutei fecerunt nergel. Et viri de emath fecerunt asimam. Porro evei fecerunt nabaaz et tharthac. Hii autem qui erant de sapharvaim comburebant filios suos igni adramalech et anamelech diis sapharvaim. Et nichilominus colebant dominum. Fecerunt autem sibi de novissimis sacerdotes excelsorum et ponebant eos in fanis sublimibus. Et cum dominum colerent diis quoque suis serviebant iuxta consuetudinem gentium de quibus translati fuerant samariam. Usque in presentem diem morem sequuntur antiquum. Non timent dominum neque custodiunt cerimonias eius et iudicia et legem et mandatum quod preceperat dominus filiis iacob quem cognominavit Israel. Et percusserat cum eis pactum et mandaverat eis dicens. Nolite timere deos alienos et non adoretis eos neque colatis eos et non immoletis eis. Sed dominum deum vestrum qui eduxit vos de terra egypti in fortitudine magna et in brachio extento. Ipsum timete et illum adorate et ipsi immolate. Cerimonias quoque et iudicia et legem et mandatum quod scripsit vobis custodite ut faciatis cunctis diebus: et non timeatis deos alienos. Et pactum quod percussit vobiscum nolite oblivisci. Nec colatis ~~ne colatis~~ deos alienos. Sed dominum deum vestrum timete: et ipse eruet vos de manu omnium inimicorum vestrorum. Illi vero non audierunt sed iuxta consuetudinem suam pristinam perpetrabant. Fuerunt igitur gentes iste timentes quidem dominum. Sed nichilominus et suis ydolis servientes. Nam et filii eorum et nepotes sicut fecerunt patres sui ita faciunt usque in presentem diem.

XVIII

Anno t̃cio osee filij hela regis isrł. re
gnauit ezechias filius achaz regis
iuda. Viginti q̃nq; annoꝝ erat cū regnare
cepisset. ⁊ viginti nouē annis regnauit in ihrłm.
Nomē matris ei⁹ abisa filia zacharie. Fecitq;
qđ erat bonū corā dn̄o. iuxta omnia q̄ fe
cerat dauid pr̄ eius. Ipse dissipauit excel
sa. ⁊ ↄtriuit statuas. ⁊ succidit lucos ↄfre
gitq; serpentē eneū quē fecerat moyses.
Siquidē vsq; ad illud temp⁹ filij isrł ado
lebant ei incensū. vocauitq; nomē ei⁹ noesta
ham ⁊ in dn̄o deo isrł sperauit. Itaq; post
eū nō fuit similis ei de cunctis regibus iuda sz
neq; in hijs qui ante eū fuerunt ⁊ adhesit
dn̄o ⁊ nō recessit a vestigijs ei⁹. fecitq;
mandata eius q̄ p̄ceperat dn̄s moysi. Vn
de ⁊ erat dn̄s cū eo. ⁊ in cunctis ad q̄ pcede
bat. sapienter se agebat. Rebellauit quoq;
ↄtra regē assyrioꝝ. ⁊ nō seruiuit ei. Ipse pcus
sit phylisteos vsq; gazam ⁊ omnes termi
nos eoꝝ a turre custodū vsq; ad ciuitatē
munitā. Anno q̄rto regis ezechie q̄ erat
annus septimus osee filij ela regis isrł. Ascē
dit salmanasar rex assyrioꝝ samariā.
⁊ obpugnauit eā ⁊ cepit. Nam post an
nos tres anno sexto ezechie. id est nono an
no osee regis isrł capta est samaria. Et
transtulit rex assyrioꝝ isrł in assyrios. col
locauitq; eos in hala ⁊ in abor ꝑ ara flu
uijs gozam in ciuitatibus medoꝝ qr̄ nō
audierunt vocē dn̄i dei sui. sz p̄tergressi sunt
pactū eius omnia q̄ p̄ceperat moyses seruus dn̄i
nō audierunt neq; fecerunt. Anno q̄rtodecimo
regis ezechie. Ascendit sennache
rib rex assyrioꝝ ad vniuersas ciuitates iu
da munitas ⁊ cepit eas. Tunc misit eze
chias rex iuda nuncios ad regē assyrioꝝ
lachis dicēs. Peccaui recede a me ⁊ omne
qđ imposueris michi feram. Indixitq; rex assyri
oꝝ ezechie regi iude trecenta talenta argen
ti. ⁊ triginta talenta auri. Deditq; eze
chias omne argentū qđ repertū fuerat in do
mo dn̄i ⁊ in thesauris regis. In tempore illo
ↄfregit ezechias valuas templi domini
⁊ laminas auri quas ipse affixerat ⁊ dedit eas
regi assyrioꝝ. Misit autē rex assyrioꝝ tha
rtan. ⁊ rabsaten de lachis ad regē ezechi
am. cū manu valida in ihrłm. Qui cū as
cendissent venerunt in ihrłm. ⁊ steterunt iuxta
aq̄ductū piscine superioris q̄ est in via agri
fullonis vocaueruntq; regē. Egressus ē autē
ad eos eliachim filius elchie. prepositus domus
⁊ sobna scriba. ⁊ ioache filius asaph a comē
tarijs. Dixitq; ad eos rapsaces. Loquimini
ezechie. Hec dicit rex magnus. rex assyrioꝝ.
Que ē ista fiducia. qua niteris. Forsitan
inisti ↄsiliū. vt p̄parares te ad prelium. In quo cō
fidis vt audeas rebellare. An speras in ba
culo arundineo. atq; ↄfracto egypto. Super
quē si incubuerit homo ↄminutus. ingredietur
manū ei⁹. ⁊ perforabit eā sic pharao rex
egypti omnibus qui ↄfidunt in eū. Quod si dixeri
tis michi. in dn̄o deo nr̄o habemus fiduciā. nonne
iste ē cui⁹ abstulit ezechias excelsa ⁊ al
taria ⁊ p̄cepit iude ⁊ ierłm. Ante altare
hoc adorabitis in ierłm. Nunc ergo transite ad
dn̄m meū regē assyrioꝝ ⁊ dabo vobis duo
milia equoꝝ. ⁊ videte an habere valeatis
ascensores eoꝝ. Et quomodo potestis resistere
ante vnū satrapā de seruis dn̄i mei minimis.
An fiduciā habes in egypto ꝓpter currus ⁊ equites.
Nunquid sine voluntate dn̄i ascendi ad locū
istū vt demolirer eū. Dn̄s dixit michi. Ascende
ad terram hanc ⁊ demolire eam. Dixerunt autē
eliachim filius elchie ⁊ sobna ⁊ ioache rap
saci. Precamur vt loquaris nobis seruis tuis sy
riace. siquidē intelligimus hanc linguā ⁊ non
loquaris nobis iudaice. audiente populo q̄ ē super
murū. Responditq; ei rapsaces dicēs. Nun
quid ad dn̄m tuū et ad te misit me dn̄s meus.
vt loquerer sermones hos. ⁊ nō ad viros
q̄ sedent super murū. vt comedant stercora sua.

et bibant unusquisque aquam de cisterna sua vobiscum. Stetit itaque rapsaces et clamavit voce magna iudaice et ait. Audite verba regis magni regis assyriorum. Hec dicit rex. Non vos seducat ezechias. non poterit eruere vos de manu mea. neque fiduciam vobis tribuat super dominum dicens. Eruens liberabit nos dominus et non tradetur civitas hec in manu regis assyriorum. Nolite audire ezechiam. Hec dicit rex assyriorum. Facite mecum quod vobis est utile. et egredimini ad me et comedet unusquisque de vinea sua. et bibetis aquas de cisternis vestris. donec veniam et transferam vos in terram. que similis terre vestre est in terram fructiferam et fertilem vini terram panis et vinearum terram olivarum et olei ac mellis et vivetis et non moriemini. Nolite audire ezechiam. qui vos decipit dicens. Dominus liberabit nos. Numquid liberaverunt dii gentium terram suam. de manu regis assyriorum. Ubi est deus emath et arphath. Ubi est deus sepharvaim. ana et ava. Numquid liberaverunt samariam de manu mea. Qui sunt illi in universis diis terrarum qui eruerunt regionem suam de manu mea. ut possit dominus eruere ierusalem de manu mea. Tacuit itaque populus et non respondit ei quicquam. Siquidem preceptum regis acceperant ut non responderent ei. Venitque eliachim filius elchie prepositus domus et sobna scriba et ioahe filius asaph a commentariis. ad ezechiam scissis vestibus et nuntiaverunt ei verba rapsacis. XIX

Que cum audisset rex ezechias scidit vestimenta sua. et opertus est sacco. Ingressusque est domum domini et misit eliachim prepositum domus et sobnam scribam et senes de sacerdotibus opertos saccis ad ysaiam prophetam filium amos. Qui dixerunt. Hec dicit ezechias. Dies tribulationis et increpationis et blasphemie dies iste. Venerunt filii usque ad partum et vires non habet parturiens. Si forte audiat dominus deus tuus universa verba rapsacis quem misit rex assyriorum dominus suus. ut exprobraret deum viventem. et argueret verbis. que audivit dominus deus tuus. et fac orationem pro reliquiis. que reperte sunt in ierusalem. Venerunt ergo servi regis ezechie ad ysaiam. Dixitque eis ysaias. Hec dicetis domino vestro. Hec dicit dominus deus. Noli timere a facie sermonum quos audisti quibus blasphemaverunt pueri regis assyriorum me. Ecce ego immittam ei spiritum. et audiet nuntium et revertetur in terram suam. et deiciam eum gladio in terra sua. Reversus est ergo rapsaces et invenit regem assyriorum expugnantem lobnam. audierat enim quod recessisset de lachis. Cumque audisset de tharacha rege ethiopie dicentes. Ecce egressus est ut pugnet adversum te. ut iret contra eum. misit nuntios ad ezechiam dicens. Hec dicite ezechie regi iuda. Non te seducat deus tuus in quo habes fiduciam neque dicas. non tradetur ierusalem in manu regis assyriorum. Tu enim ipse audisti que fecerunt reges assyriorum in universis terris. et quomodo vastaverunt eas. Num ergo solus tu poteris liberari. Numquid liberaverunt dii gentium singulos quos vastaverunt patres mei. gozam videlicet et aram et reseph et filios eden. qui erant in thalassar. Ubi est rex emath et rex arphath. et rex civitatis sepharvaim ana et ava. Itaque cum accepisset ezechias litteras de manu nuntiorum et legisset eas. ascendit in domum domini. et expandit eas coram domino. et oravit in conspectu eius dicens. Domine deus israel qui sedes super cherubim. tu es deus solus regum omnium terre. tu fecisti celum et terram. inclina aurem tuam et audi. aperi domine oculos tuos et vide et audi omnia verba sennacherib qui misit ut exprobraret nobis deum viventem. Vere domine dissipaverunt reges assyriorum gentes et terras omnium. et miserunt deos eorum in ignem. Non enim erant dii sed opera manuum hominum. ligna et lapides. et perdiderunt eos. Nunc igitur domine deus noster salvos nos fac de manu eius ut sciant omnia regna terre. quia tu es dominus deus solus. Misit autem ysaias filius amos ad ezechiam dicens. Hec dicit

dominus deus israel. Que deprecatus es me super
sennacherib rege assyriorum audivi. Iste est
sermo quem locutus est dominus de eo. Sprevit te
et subsannavit te virgo filia syon. Post te
caput tuum movit filia ierusalem. Cui exprobrasti
et quem blasphemasti et super quem exaltasti
vocem tuam et levasti in excelsum oculos
tuos ad sanctum israel. In manu servorum tuorum exprobrasti
domino et dixisti. In multitudine quadrigarum
mearum ascendi excelsa montium. in
summitate lybani. et succidi sublimes cedros
eius. et electas abietes eius et ingressus sum
usque ad terminos eius et saltum carmeli eius ego
succidi et bibi aquas alienas. et siccavi vestigiis
pedum meorum omnes aquas clausas.
Numquid non audisti quid ab initio fecerim.
Ex diebus antiquis plasmavi illud. et nunc
adduxi. Et factum est in ruinam collium pugnantium
civitates munite et qui sedent in eis
humiles manu contremuerunt et confusi sunt. Facti
sunt quasi fenum agri et virens herba tectorum.
que exaruit antequam veniret ad maturitatem.
Habitaculum tuum et egressum et introitum
tuum et furorem tuum contra me.
Insanisti in me et superbia tua ascendit
in aures meas. Ponam itaque circulum in naribus
tuis et chamum in labiis tuis. et reducam
te in viam per quam venisti. Tibi autem ezechia.
hoc erit signum. Comede hoc anno que
sponte nascuntur. et in anno secundo pomis
vescere. In anno autem tertio seminate et metite et plantate
vineas et comedite fructum earum. et quod salvatum
fuerit de domo iuda. et quod reliquum est mittet radicem
deorsum et faciet fructum sursum. Quia de ierusalem
exibunt reliquie et salvatio de monte
syon. Zelus domini exercituum faciet hoc. Propterea
hec dicit dominus de rege assyriorum. Non ingredietur
urbem hanc. et non mittet ibi sagittam
nec occupabit eam clipeus. et non circumdabit
eam munitio. In via qua venit
revertetur et civitatem hanc non ingredietur dicit

dominus. et protegam urbem hanc. et salvabo eam propter
me. et propter david servum meum. Egressus autem
angelus domini percussit in castris assyriorum
centum octoginta quinque milia. Et surrexerunt mane
et ecce omnes cadavera mortuorum
et egressus abiit. et reversus est sennacherib
rex assyriorum et habitavit in nynive. Cumque adoraret
in templo nesrach deum suum. adramelech
et sarasar filii eius percusserunt eum gladio fugeruntque
in terram ararath. et regnavit asarhaddon
filius eius pro eo. XXXVIII

In diebus illis egrotavit ezechias usque ad
mortem. Et venit ad eum ysaias filius amos
propheta. dixitque ei. Hec dicit dominus deus. Precipe
domui tue. morieris enim et non vives. Et
convertit faciem suam ad parietem et oravit dominum dicens.
Obsecro domine memento queso quomodo ambulaverim
coram te in veritate et in corde perfecto et
quod placitum est coram te fecerim. Flevit itaque ezechias
fletu magno et antequam egrederetur ysaias
mediam partem atrii factus est sermo domini ad eum
dicens. Revertere et dic ezechie duci populi mei.
Hec dicit dominus deus david patris tui. Audivi
orationem tuam et vidi lacrimas tuas et ecce
sanavi te. Die tertio ascendes templum domini.
et addam diebus tuis quindecim annos. Sed et
de manu regis assyriorum liberabo te et civitatem
hanc. et protegam urbem istam propter me. et propter david
servum meum. Dixitque ysaias. Afferte massam ficorum.
Quam cum attulissent et posuissent super ulcus
eius. curatus est. Dixerat autem ezechias ad ysaiam.
Quod erit signum quod dominus me sanabit et
quod ascensurus sim die tertio templum domini. Cui ait
ysaias. Hoc erit signum a domino. quod facturus sit dominus
sermonem quem locutus est. Vis ut ascendat umbra
decem lineis. an ut revertatur totidem gradibus.
Et ait ezechias. Facile est umbram crescere decem
lineis. nec hoc volo ut fiat. sed ut revertatur
retrorsum decem gradibus. Invocavit itaque
ysaias propheta dominum. et reduxit umbram
per lineas. quibus iam descenderat in orologio achaz

retrorsum decem gradibus. In tempore illo misit
berodach baladan filius baladan rex babi
loniorum litteras et munera ad ezechiam. Audi
erat enim quod egrotasset ezechias et convalu
isset. Letatus est autem in adventu eorum ezechias
et ostendit eis domum aromatum et aurum et
argentum et pigmenta varia unguenta quoque
et domum vasorum suorum et omnia que habere poterat in the
sauris suis. Non fuit quod non monstraret
eis ezechias in domo sua et in omni potestate
sua. Venit autem ysaias propheta ad regem eze
chiam dixitque ei. Quid dixerunt viri isti aut un
de venerunt ad te. Cui ait ezechias. De ter
ra longinqua venerunt ad me de babilone. At
ille respondit. Quid viderunt in domo tua.
Ait ezechias. Omnia que sunt in domo mea
viderunt. nichil est quod non monstraverim eis in the
sauris meis. Dixit quoque ysaias ezechie.
Audi sermonem domini. Ecce dies venient et au
ferentur omnia que sunt in domo tua et que condiderunt
patres tui usque ad diem hanc in babilonem non
remanebit quicquam ait dominus. Sed et de filiis
tuis qui egredientur ex te quos generabis tol
lentur et erunt eunuchi in palacio regis babi
lonis. Dixit ezechias ad ysaiam. Bonus ser
mo domini quem locutus est. Sit tantum pax et veritas
in diebus meis. Reliqua autem sermonum ezechie
et omnis fortitudo eius et quomodo fecerit piscinam
et aqueductum et introduxerit aquas in civitatem
nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum
regum iuda. Dormivitque ezechias cum patri
bus suis et regnavit manasses filius eius pro eo.

XXI

Duodecim erat annorum cum regnare ce
pisset manasses et quinquaginta
quinque annis regnavit in ierusalem. Nomen matris
eius ephsiba. Fecitque malum in conspectu domini iuxta
ydola gentium quas delevit dominus a facie fi
liorum israel. Conversusque est et edificavit excel
sa que dissipaverat ezechias pater eius et erexit
aras baal et fecit lucos sicut fecerat achab
rex israel et adoravit omnem miliciam celi et
coluit eam. Extruxitque aras in domo domini
de qua dixit dominus. In ierusalem ponam nomen meum
et extruxit altaria universe milicie celi
in duobus atriis domus domini. Et transduxit filium
suum per ignem et ariolatus est et observavit auguria
et fecit phitones et aruspices multiplica
vit ut faceret malum coram domino et irrita
ret eum. Posuit quoque ydolum luci quod fecerat in tem
plo domini super quo locutus est dominus ad david
et ad salomonem filium eius in templo hoc et in
ierusalem quam elegi de cunctis tribubus israel ponam
nomen meum in sempiternum. Et ultra non faciam
israel commoveri pedem de terra quam dedi patribus eorum
sic tamen si custodierint opere omnia que precepi eis et univer
sam legem quam mandavit eis servus meus
moyses. Illi vero non audierunt sed seducti
sunt a manasse ut facerent malum super gentes
quas contrivit dominus a facie filiorum israel. Locutusque
est dominus in manu servorum suorum prophetarum dicens.
Quia fecit manasses rex iuda abhomina
tiones istas pessimas super omnia que fecerunt
amorrei ante eum et peccare fecit iudam in immun
diciis suis, propterea hec dicit dominus deus israel. Ecce
ego inducam mala super ierusalem et iudam ut quicumque
audierit tinniant ambe aures eius et ex
tendam super ierusalem funiculum samarie et
pondus domus achab et delebo ierusalem sicut deleri
solent tabule. Et delens vertam et ducam crebrius
stilum super faciem eius. Dimittam vero reliquias
hereditatis mee et tradam eas in manu ini
micorum eius. Eruntque in vastitatem et in rapinam
cunctis adversariis suis eo quod fecerint ma
lum coram me et perseveraverint irritantes me
ex die qua egressi sunt patres eorum ex egypto usque
ad diem hanc. Insuper et sanguinem innoxium
fudit manasses multum nimis donec im
pleret ierusalem usque ad os absque peccatis suis
quibus peccare fecit iudam ut faceret ma
lum coram domino. Reliqua autem sermonum man
asse et universa que fecit et peccatum eius quod
fecit nonne hec scripta sunt in libro sermonum

dier regū iuda. Dormiuitq; manasses cū
p̄rib; suis ⁊ sepult' est i ciuitate. i orto do
m' sue. i orto oza ⁊ regnauit amon filius
ei' p eo. Viginti ⁊ duor annor erat amon
cū regnare cepiss; duob'q; annis regnauit
in ierlm. Nom̄ matris eius messalemet filia
arus de iethba. Fecitq; malū i ꝯspcu dn̄i.
sic fecerat manasses p̄r eius. ⁊ ambulauit i
om̄ uia. p quā ambulauerat p̄r eius. Seruiuitq;
i mūdiciis quib' seruierat p̄r suus. ⁊ adorauit
eas. ⁊ dereliquit dn̄m d̄m patrū suor. ⁊ nō am
bulauit i uia dn̄i. Tetenderuntq; i sidias sui
⁊ interfecerunt rege i domo sua. Percussit aut
pp̄ls t're omnes qui ꝯiurauerant ꝯt' rege amon
⁊ ꝯstituerunt s' rege iosiam filiū ei' p eo. Re
liq̄ aut̄ sermonū amon ⁊ q̄ fecit. nōne hec scri
pta sunt in libro sermonū dier regū iuda.
Sepelieruntq; eū in sepulchro suo i orto oza.

O ⁊ regnauit iosias fili' ei' p eo. XXII

Cto annor erat iosias cū regnare
cepiss; ⁊ triginta ⁊ uno anno regnauit i ier
lm. Nom̄ matris eius ydida filia phadaia de
besechat. Fecitq; qd̄ placitū erat corā dn̄o.
⁊ ambulauit p om̄s uias dauid p̄ris sui. nō
declinauit ad dexteram siue ad sinistram.
Anno aut̄ octauo decimo regis iosie misit rex
sapham filiū aslia. filii mesulā scribam
templi domini dicēs ei. Vade ad helchiam
sacerdotē magnū ⁊ dic ei. ut ꝯfletur pecunia
q̄ illata ē in templo dn̄i q̄ collegerunt ianito
res a pp̄lo. Deturq; fabris p p̄positos dom'
dn̄i. qui ⁊ distribuent eam his qui operant
i templo dn̄i. ad instaurāda sarta tecta
templi tignariis uidelicet ⁊ cementariis. ⁊ hi
is qui interrupta ꝯponunt. ut emantur ligna
⁊ lapides de lapicidinis ad instaurandū tem
plū dn̄i. Verūtamē nō supputetur eis argentū
q̄ accipiunt, s; i p̄tate habeant ⁊ i fide. Dixit
aut̄ helchias pontifex ad sapham scribā.
Libr' legis repperi i domo dn̄i. Deditq; hel
chias uolumē sapham scribe. q̄ ⁊ legit illud.

Venit q̄q; sapham scriba ad rege ⁊ renun
tiauit ei qd̄ p̄ceperat elchias ⁊ ait. Conf
lauerunt serui tui pecuniā que reperta ē in domo
dn̄i ⁊ dederunt ut distribueretur fabris a
p̄fectis opū templi dn̄i. Narrauitq; sa
pham scriba regi dicēs. Libr' que dedit
mi elchias sacerdos. Quē cū legiss; sapha
corā rege. ⁊ audiss; rex uba legis dn̄i. sci
dit uestimenta sua. ⁊ p̄cepit elchie sacerdoti
⁊ aychan filio sapham. ⁊ achobor filio
micha. ⁊ sapham scribe ⁊ asie seruo regis
dicēs. Ite ⁊ ꝯsulite dn̄m sup me. ⁊ sup
pp̄lo ⁊ sup om̄i iuda ⁊ de ubis uoluminis
istius. qd̄ inuentū est. Magna enī ira dn̄i
succensa ē ꝯt' nos. q̄ nō audierunt p̄res
n̄ri uba libri hui'. ut facerent om̄e qd̄ scp
tū est nob'. Ierunt itaq; helchias sacerdos
⁊ aychan ⁊ achabor ⁊ sapham. ⁊ asia
ad oldā p̄phetē uxorē sellū filii tecue
filii araas custodis uestiū q̄ habitabat
i ierlm i secunda locutusq; sunt ad eam. Et
illa respōdit eis. Hec dicit dn̄s d̄s isrl'.
Dicite uiro qui misit uos ad me. Hec
dicit dn̄s d̄s isrl'. Ecce ego adducā mala
sup locū huc ⁊ sup habitatores ei'. om̄ia u
ba legis q̄ legit rex iuda. q̄ dereliquerunt
me. ⁊ sacrificauerunt diis alienis irritan
tes me. i cunctis opib; manuū suar. ⁊
succendetur i dignatio mea i loco hoc. ⁊

R nō extinguetur. XXIII

Egi aut̄ iuda q̄ misit uos. ut
ꝯsuleretis dn̄m. sic dicetis Hec dicit dn̄s
d̄s isrl'. Pro eo q̄ audisti uba uolumi
nis. ⁊ p̄territū ē cor tuū. ⁊ humiliat' es
corā dn̄o. auditis sermonib; ꝯt' locū
istū ⁊ habitatores ei'. qd̄ uidelicet fierent
i stuporē ⁊ i maledictū ⁊ scidisti uesti
menta tua ⁊ fleuisti corā me ⁊ ego au
diui ait dn̄s. Ideo colligā te ad p̄res
tuos. ⁊ colligeris ad sepulchr' tuū i pace.
ut nō uideant oculi tui om̄ia mala. q̄ int'

legis

libri

ductur sit sup locu istu. Et renunciaue-
runt regi q dixat. Qui misit et cgregaue-
runt ad eu omnes senes iuda et irlm. Et a-
scendit rex templu dni. et omnes uiri iuda uni-
uersiq qui habitabant in irlm cu eo. sacer-
dotes et pphe. et omnis ppls a paruo usq ad
magnu. Legitq cunctis audientibz oia
uba libri federis. q inuent e in domo dni.
Stetitq rex sup gradum et pcussit fedus coram
dno. ut ambularet post dnm et custodi-
ret pcepta ei et testimonia et cerimonias
in oi corde suo et in tota aia et suscitaret
uba federis huius. q scripta erant in libro illo.
Adquieuitq ppls pacto. Et pcepit rex elchie
pontifici et sacerdotibz scdi ordinis et ianito-
ribz. ut pcerent de templo dni omnia ua-
sa q facta fuerant baal. et in luco et uni-
uerse milicie celi. et cobussit ea foras irlm
in ualle cedron. et tulit puluerem eorum in
bethel. et deleuit aruspices quos posue-
rant reges iuda. ad sacrificandu in excel-
sis p ciuitates iuda et in circuitu irlm.
et eos qui adolebant incensu baal. et soli et
lune et duodecim signis. et oi milicie celi.
et efferri fecit lucu de domo dni foras ir-
lm in ualle cedron et cobussit eu ibi et rede-
git in puluerem et piecit sup sepulchra uul-
gi. Destruxit quoq edicuilas effemi-
natorum q erant in domo dni. p quibz mulie-
res texebant quasi domunculas luci. Cong-
gauitq omnis sacerdotes de ciuitatibz iu-
da. et contaminauit excelsa ubi sacrificabant
sacerdotes de gabaa. usq in bersabee et destr-
uxit aras portarum in introitu ostii iosue prin-
cipis ciuitatis qd erat ad sinistram porte
ciuitatis. Uerumtn no ascendebant sacerdo-
tes excelsorum ad altare dni in irlm. si
tm comedebant azima in medio fratrum
suorum. Contaminauit et topheth qd e
in ualle filii ennon. ut nemo consecra-
ret filiu suum aut filiam p igne moloch

Abstulit quoq equos quos dederant reges iuda
soli. in introitu templi dni iuxta exedram
nathanmelech eunuchi qui erat in pharu-
rim. Currus aut solis cobussit igni. altar-
ria quoq q erant sup tecta cenaculi achaz
q fecerant reges iuda. et altaria q fecerat ma-
nasses in duobz atriis templi dni destru-
xit rex. et cucurrit inde. et dispsit cinere
eorum in torrente cedron. Excelsa quoq q erant
in irlm ad dexteram partem montis offensionis
q edificauerat salomon rex isrl. astaroth
ydolo sydoniorum et chamos offensioni mo-
ab et melchom abhominationi filiorum amon
polluit rex. et contriuit statuas. et succidit lucos.
repleuitq loca eorum ossibz mortuorum. Insup
altare qd erat in bethel. et excelsu qd fecerat ie-
roboam filius nabath qui peccare fecit isrl. et
altare illud et excelsu destruxit atq cobussit et
comminuit in puluerem. Succendit quoq et lu-
cu. et conuersus iosias uidit ibi sepulchra que
erant in monte. Misitq et tulit ossa de sepul-
chris et cobussit ea sup altare et polluit illud
iuxta ubu dni qd locutus est uir dei q pdixe-
rat uba hec et ait. Quis e titulus iste
quem uideo. Responderuntq ei ciues illius
urbis. Sepulchrum e hominis dei q uenit de iuda.
et pdixit uba hec que fecisti sup altare beth-
el et ait. Dimittite eu. nemo commoueat
ossa eius. Et intacta manserunt ossa illius cu
ossibz pphe qui uenerat de samaria. Insup
et omnia phana excelsorum q erant in ciuitatibz
samarie q fecerant reges isrl ad irritandum
dnm abstulit iosias. et fecit eis scdm oia
opa q fecerat in bethel et occidit uniuersos
sacerdotes excelsorum q erant ibi sup altaria. et
cobussit ossa humana sup ea. Reuersusq
e irlm. et pcepit oi ppl'o dicens. Facite phase
dno deo uro scdm qd scriptu e in libro federis
huius. Nec enim factu e phase tale a diebz iudi-
cum q iudicauerunt isrl. et oim dierum regum isrl
et regum iuda. sicut in octauo decimo anno regis

iosie. Factum est phase istud domini in ierusalem.
Sed et phitones et ariolos et figuras idolorum et inmunditias abhominaciones que que fuerant in terra iuda et in ierusalem abstulit iosias ut statueret verba legis que scripta sunt in libro quem invenit helchias sacerdos in templo domini.
Similis illi non fuit ante eum rex qui reverteretur ad dominum in omni corde suo et in tota anima sua et in universa virtute sua iuxta omnem legem moysi neque post eum surrexit similis illi. Verumtamen non est aversus dominus ab ira furoris sui magni quo iratus est furor eius contra iudam propter irritationes quibus provocaverat eum manasses. Dixit itaque dominus. Etiam iudam auferam a facie mea sicut abstuli israhel et proiciam civitatem hanc quam elegi ierusalem et domum de qua dixi erit nomen meum ibi. Reliqua autem verborum iosie et universa que fecit nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum regum iuda.

In diebus eius ascendit pharao nechao rex egypti contra regem assyriorum ad flumen eufraten et abiit rex iosias in occursum eius et occisus est in magedo cum vidisset eum. Et portaverunt eum servi sui mortuum de magedo et pertulerunt in ierusalem et sepelierunt eum in sepulchro suo. Tulitque populus terre ioachaz filium iosie et unxerunt eum regem pro patre suo. Viginti trium annorum erat ioachaz cum regnare cepisset et tribus mensibus regnavit in ierusalem. Nomen matris eius amithal filia ieremie de lobna. Et fecit malum coram domino iuxta omnia que fecerant patres eius. Vinxitque eum pharao nechao in reblata que est in terra emath ne regnaret in ierusalem et inposuit mulctam terre centum talentis argenti et talento auri. Regemque constituit pharao nechao eliachim filium iosie pro iosia patre eius. Vertitque nomen eius ioachim. Porro ioachaz tulit et duxit in egyptum. Argentum autem et aurum dedit ioachim pharaoni. Cumque indixisset terre per singulos ut conferretur iuxta preceptum pharaonis et unumquemque secundum vires suas exegit tam argentum quam aurum de populo terre ut daret pharaoni nechao. Viginti quinque annorum erat ioachim cum regnare cepisset et undecim annis regnavit in ierusalem. Nomen matris eius zebida filia phadaia de ruma. Et fecit malum coram domino iuxta omnia que fecerant patres eorum.

In diebus eius ascendit nabuchodonosor rex babilonis et factus est ei ioachim servus tribus annis et rursum rebellavit contra eum. Inmisitque ei dominus latrunculos caldeorum et latrunculos moab et latrunculos filiorum amon. Et inmisit eos in iudam ut disperderent eum iuxta verbum domini quod locutus erat per servos suos prophetas. Factum est autem hoc per verbum domini contra iudam ut auferret eum coram se propter peccata manasses et universa que fecit et propter sanguinem innoxium quem effudit et implevit ierusalem cruore innocentium et ob hanc causam noluit dominus propitiari. Reliqua autem sermonum ioachim et universa que fecit nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum iuda. Et dormivit ioachim cum patribus suis. Regnavitque ioachim filius eius pro eo. Et ultra non addidit rex egypti ut egrederetur de terra sua. Tulerat enim rex babilonis a rivo egypti usque ad flumen eufraten omnia que fuerant regis egypti. Decem et octo annorum erat ioachim cum regnare cepisset et tribus mensibus regnavit in ierusalem. Nomen matris eius nesta filia elnathan de ierusalem. Et fecit malum coram domino iuxta omnia que fecerat pater eius. In tempore illo ascenderunt servi nabuchodonosor regis babilonis in ierusalem et circumdata est urbs munitionibus. Venitque nabuchodonosor rex babilonis cum servis suis ut oppugnarent eam. Egressusque est ioachim rex iuda ad regem babilonis ipse et mater eius et servi eius et principes eius et eunuchi eius et suscepit eum rex babilonis anno octavo regni sui. Et protulit inde omnes thesauros domus domini et thesauros domus regie. Et concidit universa vasa aurea que fecerat salomon rex israhel in te

plo domini iuxta verbum domini et transtulit omnem ierusalem. et vniuersos principes et omnes fortes exercitus. decem milia in captiuitatem et omnem artificem et inclusorem. nichilque relictum est exceptis pauperibus populis terre. Transtulit quoque ioachim in babilonem et matrem regis et vxores regis. et eunuchos regis. et iudices terre duxit in captiuitatem de ierusalem in babilonem et omnes viros robustos septem milia et artifices et inclusores mille. omnesque viros fortes et bellatores. duxitque eos rex babilonis captiuos in babilonem. et constituit mathaniam patruum eius pro eo. imposuitque ei nomen sedechiam. Vicesimum et primum annum etatis habebat sedechias cum regnare cepisset et vndecim annis regnauit in ierusalem. Nomen matris eius erat amithal filia ieremie de lobna. et fecit malum coram domino iuxta omnia que fecerat ioachim. Irascebatur enim dominus contra ierusalem. et contra iudam donec proiceret eos a facie sua. Recessitque sedechias a rege babilonis.

XXV

Factum est autem anno nono regni eius mense decimo decima die mensis venit nabuchodonosor rex babilonis ipse et omnis exercitus eius in ierusalem et circumdederunt eam et extruxerunt in circuitu eius municiones et clausa est ciuitas. atque vallata vsque ad vndecimum annum sedechie regis nona die mensis. Preualuitque fames in ciuitate nec erat panis populo terre et interrupta est ciuitas et omnes viri bellatores nocte fugierunt per viam porte que est inter duplicem murum ad ortum regis. Porro chaldei obsidebant in circuitu ciuitatem. fugit itaque sedechias per viam que ducit ad campestria solitudinis. Et persecutus est exercitus caldeorum regem comprehenditque eum in planicie iericho. et omnes bellatores qui erant cum eo. dispersi sunt. et reliquerunt eum. Apprehensum ergo regem duxerunt ad regem babilonis in reblata qui locutus est cum eo iudicium. Filios autem sedechie occidit coram eo et oculos eius effodit. vinxitque eum cathenis et adduxit in babilonem. Mense quinto decimo. septimo die mensis ipse est annus nonus decimus regis babilonis. venit nabuzardan princeps princeps exercitus seruus regis babilonis ierusalem et succendit domum domini et domum regis et domos ierusalem omnemque domum combussit igni et muros ierusalem in circuitu destruxit omnis exercitus chaldeorum qui erat cum principe milicie. Reliquam autem populi partem que remanserat in ciuitate et perfugas qui transfugerant ad regem babilonis et reliquum vulgus transtulit nabuzardan princeps milicie. et de pauperibus terre reliquit vinitores et agricolas. Columpnas autem ereas que erant in templo domini fregerunt caldei et transtulerunt es omne in babilonem. Ollas quoque ereas et trullas cridentes et cyphos. mortariola et omnia vasa erea in quibus ministrabant tulerunt. nec non turibula et fialas que aurea et que argentea tulit princeps milicie. id est columpnas duas mare eneum et bases quas fecerat salomon in domo domini. Non erat pondus eris omnium vasorum. decem et octo cubitos altitudinis habebat columpna et capitellum ereum super se. altitudinis trium cubitorum. et reticulum et mala granata super capitellum columpne omnia erea. similem et columpna secunda habebat ornatum. Tulit autem princeps milicie saraiam sacerdotem primum et sophoniam sacerdotem secundum et tres ianitores. et de ciuitate eunuchum vnum qui erat prefectus super viros bellatores et quinque viros de hiis qui steterant coram rege et qui videbant faciem regis quos reperit in ciuitate et sopher principem exercitus qui probabat tirones de populo terre et sex viros de vulgo qui inuenti fuerant de ciuitate. Quos tollens nabuzardan princeps milicie. duxit ad regem babilonis in reblata. Percussitque eos rex babilonis. et interfecit in reblata in terra emath. et translatus est iuda de terra sua. Populus autem qui relictus erat in

et bases et mare eneum quod erat in domo domini

terra iuda quem dimiserat nabuchodonosor rex babilonis prefecit godoliam filium ahicam filii saphan. Quod cum audissent omnes duces militum ipsi et viri qui erant cum eis, videlicet quod constituisset rex babilonis godoliam venerunt ad godoliam in masphat ismahel filius nathanie et iohanan filius caree et saraia filius thanehumeth nechophatites et iezonias filius maachati ipsi et socii eorum. Iuravitque godolias eis et sociis eorum dicens. Nolite timere servire chaldeis. Manete in terra et servite regi babilonis et bene erit vobis. Factum est autem in mense septimo venit ismahel filius nathanie filii elisama de semine regio et decem viri cum eo. percusseruntque godoliam qui et mortuus est. Sed et chaldeos et iudeos qui erant cum eo in masphat. Consurgensque omnis populus a parvo usque ad magnum et principes militum venerunt in egyptum timentes chaldeos. Factum est autem in anno tricesimo septimo transmigrationis ioachin regis iude mense duodecimo vicesima septima die mensis sublevavit evilmerodach rex babilonis anno quo regnare ceperat caput ioachin regis iuda de carcere. et locutus est ei benigne. et posuit thronum eius super thronum regum qui erant cum eo in babilone. et mutavit vestes eius quas habuerat in carcere. et comedebat panem semper in conspectu eius cunctis diebus vite sue. Annonam quoque constituit ei absque intermissione que et dabatur ei a rege per singulos dies omnibus diebus vite sue.

Prologus super Paralipomenon.

Si septuaginta interpretum pura et ut ab eis in grecum versa est editio permaneret, superflue me mi chromati episcoporum sanctissime atque doctissime impelleres ut hebrea volumina latino sermone transferrem. Quod enim semel aures hominum occupaverat et nascentis ecclesie roboraverat fidem iustum erat nostro silentio comprobari. Nunc vero cum pro varietate regionum diversa ferantur exemplaria et germana illa antiquaque translatio corrupta sit atque violata nostri arbitrii putas aut e pluribus iudicare quid verum sit aut novum opus in veteri opere condere illudentibusque iudeis cornicum ut dicitur oculos configere. Alexandria et egyptus in septuaginta suis esichium laudat auctorem. Constantinopolis usque ad anthiochiam luciani martyris exemplaria probat. Medie inter has provincie palestinos codices legunt quos ab origine elaboratos eusebius et pamphilus vulgaverunt. Totusque orbis hac inter se trifaria varietate compugnat. Et certe origenes non solum exempla composuit quattuor editionum e regione singula verba describens ut unus dissentiens statim ceteris inter se consentientibus arguatur. Sed quod maioris audacie est in editione septuaginta theodotionis editionem miscuit asteriscis designans que minus ante fuerant et virgulis que ex superfluo videbantur apposita. Si igitur aliis licuit non tenere quod semel susceperant et post septuaginta cellulas que vulgo sine auctore iactantur singulas cellulas aperire hecque in ecclesiis legitur quod septuaginta nescierunt. Cur me non suscipiunt latini mei qui inviolata editione veteri ita novam condidi ut laborem meum hebreis et quod his maius est apostolis auctoribus comprobem. Scripsi nuper librum de optimo genere interpretandi ostendens illa de evangelio. Ex egypto vocavi filium meum et quoniam nazareus vocabitur et videbunt in quem compunxerunt et illud apostoli que oculus non vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascendit que preparavit deus diligentibus se. ceteraque his similia in hebreorum libris inveniri. Certe apostoli et evangeliste septuaginta interpretes noverant. Et unde eis dicere que in septuaginta non habentur? Christus deus noster utriusque testamenti conditor in evangelio secundum iohannem: qui credit in me sicut dicit scriptura flumina de ventre eius fluent aque vive. Utique scriptum est quod salvator scriptum esse testatur. Ubi scriptum est? septuaginta non habent; apocrifa nescit

ecclia. ad hebr̄os igr̄ reuertendū est. unde ꝛ
dn̄s loquit̄. ꝛ discipli exempla p̄sumunt.
Et hec pace ueterꝝ loq̄r. ꝛ obtrectatoribꝫ
meis tm̄ respōdeo. qui canino dente me
rodunt. in publico detrahētes. legētes
i angulꝰ idē ꝛ accusatores. ꝛ defensores cū
i alijs pbent qd̄ in me repbent. q̄i uirtꝰ
et uitiū nō in rebꝫ sit. s; cū auctore mu
tet. Ceterꝝ memini editōꝛ. lxx. tn̄slatorꝝ
olim de greco emēdatā tibi uisse me nostis
nec inimicū debē estimari eorꝝ. q̄s i cōuentu
fratrū semp edissero. ꝛ qd̄ nō debreiaui
i. u̾ba dierꝝ interp̄tatꝰ sū. Ideo feci ut i ex
tricabiles moras ꝛ siluā nominū q̄ sc̄p
torꝝ cōfusa sunt uicio. sensuūq; barbariem
aptius ꝛ p u̾sum cola digererem mi metip̄i
ꝛ meis iuxta ysmenium canēs. si aures
sint surde ceterorꝝ. Incipit lib̾ parali

A dam pomenon primus.
seth. enos caynan mala
lehel iaret. enoch mathu
sale lameth noe sem.
cham. ꝛ iaphet. Filij ia
phet. gomer. magog. madai. ꝛ iauan
thubal mosoch ꝛ thyras. Porro filij go
mer. ascenez ꝛ rispat. ꝛ thogorma. Fi
lij autē iauan elysa. ꝛ tarsis cethimon.
ꝛ dodanim. Filij cham chus ꝛ mesra
ym. phut. ꝛ chanaā. Filij autē chus saba
ꝛ euila. sabata. ꝛ rechema ꝛ sabatha
ca. Porro filij rechma saba ꝛ dadan.
Chus autē genuit nēroth. Iste cepit esse
potēs in t̄ra. Mesraym u̾o genuit ludi
ꝛ anamim ꝛ laabim ꝛ nepthoim phet
sim q̄q; ꝛ chasluim deq̄bꝫ egressi sunt phili
stiim ꝛ chaturim. Chanaan u̾o genuit sy
donē primo genitū suū. etheū iebuseū. et
amorreū. ꝛ gergeseū eueūq; ꝛ aracheū
ꝛ asineū aradiū q̄q; ꝛ samareū ꝛ ema
theū. Filij sem elam ꝛ assur. ꝛ arphax
at. ꝛ lud. ꝛ aram. Filij autē aram ꝛ hus

ꝛ ul. ꝛ gothor ꝛ mosoch. Arphaxat autē
genuit sale qui ꝛ ipse genuit sela q̄ ꝛ ipse
genuit heb̾. Porro heber nati sunt duo
filij. nōme uni phalech. q̄ꝛ i diebꝫ eiꝰ diui
sa ē t̄ra ꝛ nomē frīs eius iectan. Iectan
autē genuit helmodadoch ꝛ saleph ꝛ as
moth. ꝛ gareth a adoram quoq; ꝛ usal. ꝛ
decla. ebal. ꝛ iameth. abymahel. ꝛ saba. n̄
nō ꝛ ophyr. ꝛ euila. ꝛ iobab. Om̄s isti filij
iectan. sem. arphaxat. sale. heb̾. phaleg.
reau. serug. nachor. thare abram. Iste ē
abraham. Filij autē abrahā ysaac. ꝛ ysma
hel. Et hec gn̄acōes eorꝝ. Primogenitꝰ ys
mahelꝰ nabaioth. ꝛ cedar. ꝛ adhel ꝛ mab
sam ꝛ masma. ꝛ duma. massa. adad. et
thema naphis cedma. Hij sunt filij ysma
hel. Filij autē cethure concubine abrahe q̄s
genuit zamrā. iecsam. madan. madian
iesboth sue. Porro filij iecsan. saba ꝛ da
dan. Filij autē dadan assurim ꝛ lathusi
ꝛ laomim ꝛ epher ꝛ enoch. ꝛ abida et
eldaa. Om̄s hij filij cethure. Genuit
autē abrahā ysaac cuiꝰ fuerunt filij esau
ꝛ isrl̄. Filij autē esau elyphaz rauhel iaus
ielamcore. Filij elyphaz theman. omer.
sephi. gethē ꝛ cenet. thamna amalech.
Filij raguel naad. zara. sāma. masa. Filij
seir. lothan sabal. sebeon. ana. dison. eser
disan. Filij lathan horri. huma. soror aūt
lothan fuit thamna filij sobal. alian. et
manaath et ebal ꝛ sephi. ꝛ onam. Filij
sebeon. aia. ꝛ ana. Filij ana dison. Filij
dison hamarā esaban ꝛ iethran ꝛ haram. Filij
eser balaan ꝛ zauan. ꝛ iacham. Filij disan
hus ꝛ aram. Isti sunt reges q̄ imperauerūt i
t̄ra edom. antequam eet rex sup̾ filios isrl̄.
Bale filiꝰ beor ꝛ nomē ciuitatis eiꝰ denaba.
Mortuꝰ est autē bale ꝛ regnauit p eo. io
ab filiꝰ zare de bosra. Cumq; ꝛ iobab fuisset
mortuꝰ regnauit p eo. husā de t̄ra thema

mor. Mortuus quoque husam et regnavit pro eo adad qui percussit madian in terra moab et nomen civitatis eius avith. Cumque adad fuisset mortuus regnavit pro eo semla de masreca. Sed et semla mortuus est et regnavit pro eo saul de rohoboth que iuxta amnem sita est. Mortuo quoque saul regnavit pro eo balanan filius achobor. Sed et hic mortuus est et regnavit pro eo adad cuius urbis nomen fuit phou. Et appellata est uxor eius meetabel filia matred filie mezaab. Adad autem mortuo duces pro regibus in edom esse ceperunt. Dux thamna. dux alva. dux iete her. dux olibama. dux hela. dux phinon. dux cenez. dux theman. dux mabsar. dux magdihel. dux iram. Hii duces edom.

II

Filii autem israel. Ruben. symeon. levi. iuda. ysachar. et zabulon. dan. ioseph. beniamyn. neptali. gad. aser. Filii iuda. her. onan. sela. tres isti nati sunt ei de filia sue chananitidis. Fuit autem her primogenitus iuda malus coram domino. et occidit eum. Thamar autem nurus eius peperit ei phares et zara. Omnes ergo filii iuda quinque. Filii autem phares esrom et amul. Filii quoque zare. zamri et ethan. et eman chalchal quoque et darda simul quinque. Filii charmi. achar. qui turbavit israel et peccavit in furto anathematis. Filii ethan azarias. Filii autem esrom qui nati sunt ei ieramehel et aram. et chalubi. Porro aram genuit aminadab. Aminadab autem genuit naason principem filiorum iuda. Naason quoque genuit salmon de quo ortus est booz. Booz vero genuit obeth. qui et ipse genuit ysai. Ysai autem genuit primogenitum eliab secundum aminadab. tercium samaa. quartum nathanahel. quintum raddai. sextum azon. septimum david. Quorum sorores fuerunt sarvia et abigail. Filii sarvie abysai ioab et asahel tres. Abygail autem genuit amasa cuius pater fuit iether hismaelites. Chaleph vero filius esrom accepit uxorem nomine azuba de qua genuit ierioth. Fueruntque filii eius iezer. et sobab et ardon. Cumque mortua fuisset azuba accepit uxorem caleb ephrata que peperit ei hur. Porro hur genuit huri et huri genuit beseleel. Post hec ingressus est esrom ad filiam machir filii manasse patris galaad et accepit eam. Cum esset annorum sexaginta que peperit ei segub. Sed et segub genuit iair. et possedit viginti quattuor civitates in terra galaad. Cepitque gessur. et aram oppida iair. et chanath et viculos eius septuaginta civitatum. Omnes isti filii machir patris galaad. Cum autem mortuus esset esrom ingressus est caleph ad ephrata. Habuit quoque esrom uxorem abia que peperit ei assur patrem thecue. Nati sunt autem filii ieramehel primogeniti esrom. Ram primogenitus eius et buna. et aram. et asom. et achia. Duxit quoque uxorem alteram ieramehel nomine athara que fuit mater onam. Sed et filii ram primogeniti ieramehel. fuerunt moos et iamin et achar. Onam autem habuit filios semei et iada. Filii autem semei nadab et abisur. Nomen vero uxoris abysur abigail que peperit ei obban et molid. Filii autem nadab fuerunt saled et apphaim. Mortuus est autem saled absque liberis. Filius vero apphaim iesi. qui genuit sesan. Porro sesan genuit oholi. Filii autem iada fratris semei. iether et ionathan. Sed et iether mortuus est absque liberis. Porro ionathan genuit phaleth et ziza. isti fuerunt filii ieramehel. Sesan autem non habuit filios sed filias. et servum egyptium nomine ieraa. deditque ei filiam suam uxorem que peperit ei ethei. Ethei autem genuit nathan. et nathan genuit zabad. Zabad quoque genuit ophal et ophal genuit obeth. Obeth genuit ieu. ieu genuit azariam. Azarias genuit helles. helles genuit heleesa. Heleesa genuit sisamoy. Sysamoi genuit sellum. sellum genuit icamiam. Icamia genuit elysama. Filii autem caleph fratris ieramehel mosa primogenitus eius. ipse est pater ziph. et filii maresa patris ebron.

Porro filii ebron chore ⁊ thaphu ⁊ recem ⁊
sama. Sama autem genuit araam patrem ie
rcham. Et recem genuit semei. filius semei.
filius semei maon. ⁊ maon pater bethsur.
Jepha autem concubina caleph peperit aran et
musa ⁊ gezez. Porro aran genuit gogon
filia iadai. regom ⁊ iotham ⁊ gezun et
phalech. ⁊ epha. ⁊ saaph. Concubina caleph
peperit saber. ⁊ tharana. Genuit autem saaph
pater madmena sue patrem machena ⁊ patrem
gabaa. Filia vero caleph fuit axa. Hii erant
filii caleph filii hur primogeniti ephrata so
bal pater cariathiarim. Salma pater bethleem
ariph. pater bethgader. Fuerunt autem filii sobal pa
tris cariathiarim. qui videbat dimidium
requietionum ⁊ de cognatione cariathiarim ie
threi aphuthei ⁊ samathei ⁊ maserei.
Et hiis egressi sunt sephraite ⁊ esthaolite
filii salma bethleem ⁊ nepthathi co
rone domus ioab ⁊ dimidium requietionis sa
rai. Cognationes quoque scribarum habitantium
in iabes canentesque atque resonantes in tabema
culis commorantes. hii sunt cinei qui venerunt
de chalore patris domus rechab. II

David vero hos habuit filios qui ei na
ti sunt in ebron primogenitum amon ex achino
em iezrahelitide. secundum danihel de abiga
il carmelitide. tercium absalon filium matha
filie tholmei regis gessur. quartum adoniam
filium agith. quintum saphathiam ex habital
sextum iethraam de agla uxore sua. Sex
ergo nati sunt ei in ebron ubi regnavit se
ptem annis ⁊ sex mensibus. triginta autem ⁊
tribus annis regnavit in ierusalem. Porro in
ierusalem nati sunt ei filii samaa ⁊ sobab ⁊
nathan ⁊ salomon. quatuor de bethsabee
filia amahel. gebaar quoque. ⁊ helisa
ma. ⁊ heliphalet ⁊ noge ⁊ napheg ⁊
iaphie. nec non elisama ⁊ heliade ⁊ he
liphaleth. novem omnes hii filii david
absque filiis concubinarum. habuerunt sororem

thamar. Filii autem salomonis roboam. cuius
abia filius genuit asa. De hoc quoque na
tus est iosaphat pater ioram. qui ioram genuit
ochoziam ex quo ortus est ioas. ⁊ huius ama
sias filius genuit azariam. Porro azarie
filius iotham procreavit achaz patrem ezech
ie de quo natus est manasses. Sed ⁊ manas
ses genuit amon patrem iosie. Filii autem
iosie fuerunt primogenitus iohanan. secundus ioa
kim tertius sedechias. quartus sellum. De io
achim natus est iechonias ⁊ sedechias. Fi
lii iechonie fuerunt asir. salathiel. melchiram.
phadaia semaser. ⁊ iecemia. sama ⁊ na
dabia. De phadaia orti sunt zorobabel
⁊ semei. Zorobabel genuit mosollam ana
niam ⁊ salomith sororem eorum. Asabamque ⁊ och
ol ⁊ barachiam ⁊ asadiam. iosab. hesed
quinque. Filii autem ananie phalttias pater iesaie.
Cuius filius raphaias cuius quoque filius arnon.
de quo natus est obdia. Cuius filii fuerunt secenia.
Filii sechenie semeia. Cuius filii zattus ⁊ ie
gal ⁊ baaria ⁊ naaria. ⁊ saphat sesa. sex
numero. Filii naarie helio enai. ⁊ ezechias
⁊ ezricam tres. filii helionai. oduia ⁊ he
lyesub. ⁊ pheleia. ⁊ achub ⁊ iohanan et
dalaia. et anani numero septem. III

Filii iuda phares ⁊ esrom ⁊ charmi ⁊
hur. ⁊ subal. Reaia vero filius subol
genuit deth. de quo nati sunt achyman ⁊ la
ed. Hee cognationes serathi. Ista quoque stir
ps etham iezrahel ⁊ iesema. ⁊ iedebos no
menque sororis eorum asaelphuni. Phuhel au
tem pater gedeor. ⁊ ezer pater osa. Isti sunt filii hur
primogeniti ephrata patris bethleem. As
sur vero patris tecue erant due uxores haa
la ⁊ naara. Peperit autem ei naara ozam
⁊ epher ⁊ theman ⁊ aastari. Isti sunt fi
lii naara. Porro filii haala sereth isa
ar ethnam. Chus autem genuit onob ⁊
sobaba ⁊ cognationem arrael filii arum. Fuit
autem iabes inclitus pre fratribus suis ⁊ mater eius

in exultatione ... et fuerunt

vocavit nomen illius iabes dicens. quia peperi
illum in dolore. Invocavit vero iabes deum israel
dicens. Si benedicens benedixeris mihi et dilataveris terminos meos et fuerit manus tua mecum.
et feceris me a malicia non opprimi. Et prestitit
ei deus que precatus est. Caleph autem frater suha. ge
nuit macher. qui fuit pater heston. Porro he
ston genuit bethrapha et phese et thena.
patrem urbis naas. Hii sunt viri recha. Fi
lii autem cenez othoniel et saraia. Porro filii
othoniel athath et maonoathi. machan
ti qui genuit ophra. Saraias autem genu
it ioab patrem vallis artificum. Ibi quippe
artifices erant. Filii vero caleph. filii iepho
nne hir et hela et naheim. Filiique ela cenez.
Filii quoque ialelel zyph. et zepha thyria.
et asrahel. Et filii ezra. iether et mered. et
epher et hyalon. Genuitque mariam et sam
mai et iesba patrem esthamo. Uxor quoque eius
iudaia peperit iared. patrem sodcho. et eber patrem
socchor. et hie uthihel patrem zano. Hii autem
filii bethie. filie pharaonis quam accepit
mered. et filii uxoris odaie. sororis natha
patris ceila garmi et esthamo qui fuit de ma
chati. Filii quoque symon amnon et rena. filius a
nan et thylon. Et filii iesi zoheth et benzo
eth sella. filii iuda her pater lecha et laada
pater maresa et cognationes domus operantium byssum
in domo iuramenti. et qui stare fecit solem virique
mendacii et securus et incendens qui principes fuerunt
in moab. et qui reversi sunt in bethleem. Hec sunt
autem verba vetera. Hii sunt figuli habitantes in
plantationibus et in sepibus apud regem in operibus
commoratique sunt ibi. Filii symeon namuel et
iamin. iarib. zara. saul. Sellum filius eius
mabsam. filius eius. Filii masma amuhel fi
lius eius. et zachur filius eius. Filii semei sedecim et
filie sex. Fratres autem eius non habuerunt
multos filios et universa cognatio non potuit
adequare summam filiorum iuda. Habitaverunt autem in
bersabee et molada et hasarsual. et in bala. et
in asom et in tholad. et bathuhel et in horma et

in siceleg et in bethmarchaboth et in asarsusim
et in bethbarai et in saarim. Hee civi
tates eorum usque ad regem david et ville quoque eo
rum etam et aen et remmon. et thochen et
asan civitates quinque et universi viculi eorum
per circuitum civitatum istarum usque ad baal. Hec
est habitatio eorum et sedium distributio. Maso
bab quoque et iemlech et iosa filius ama
sie. et ioel et hieu. filius iosabie filii saraie
filii asihel. et elyoenai. et iacoba et isuaia
et asaia et adiel et hisimihel. et banaia. et ziza
quoque filius sephei. filii allon. filii adaia.
filii zemri. filii samaia. Isti sunt principes nominati
in cognationibus suis. et in domo affinitatum suarum
multiplicati sunt vehementer et profecti sunt ut ingre
derentur in gaddor usque ad torrentem vallis. et
ut quererent pascua gregibus suis. et invenerunt
pascua uberrima et valde bona et terram lati
ssimam et quietam et fertilem in qua habitaverunt de
stirpe cham. Hii ergo venerunt quos supra descri
psimus nominatim in diebus ezechie regis iuda.
et percusserunt tabernacula eorum et habitatores qui
inventi fuerant ibi. et deleverunt eos usque in presentem
diem. habitaveruntque pro eis. quoniam uberrima ibidem
pascua repererunt. De filiis quoque symeon ab
ierunt in montem seyr. viri quingenti habentes prin
cipes phaltiam. et naariam et raphaiam et
ozyel. filios iesi. et percusserunt reliquias que
evadere non potuerant amalechitarum et habita
verunt ibi pro eis usque ad diem hanc. V

Filii quoque ruben primogeniti israel. Ipse
quippe fuit primogenitus israel. sed cum violasset thoro
rum patris sui data sunt primogenita eius fili
is ioseph. filii israel et non est ille reputatus in
primogenitum. Porro iudas qui erat vir for
tissimus inter fratres suos. de stirpe eius principes
germinati sunt. primogenita autem reputata
sunt ioseph. Filii autem ruben primogeniti israel.
enoch. et phallu. et esrom et carmi. Filii io
el samaia filius eius gog filius eius. semei filius eius.
micha filius eius reia filius eius. baal filius eius.

Beera filius eius quem captivum duxit Teglat
phalasar rex Assyriorum et fuit princeps
in tribu Ruben. Fratres autem eius et universa cognatio
quando numerabantur per familias suas ha-
buerunt principes Iehiel et Zachariam. Porro
Bala filius Azaz filii Samma filii Iohel. Ipse
habitavit in Aroer usque ad Nebo et Beelmeon.
Contra orientalem quoque plagam habitavit usque
ad introitum heremi et flumen Eufraten.
Multum quippe iumentorum possidebat numerum in terra
Galaad. In diebus autem Saul preliati sunt contra
Agarenos et interfecerunt illos. Habitaveruntque
pro eis in tabernaculis eorum in omni plaga que respi-
cit ad orientalem Galaad. Filii vero Gad e re-
gione eorum habitaverunt in terra Basan usque Sel-
cha. Iohel in capite et Saphan secundus. Ianai autem
et Saphat in Basan. Fratres vero eorum secundum domos
cognationum suarum Michahel et Mosollam
et Sebe et Iore et Iochan et Zie et Heber septem.
Hii filii Abiail filii Uri filii Iaru filii Gala-
ad filii Michahel filii Iesisi filii Ieddo fi-
lii Buz. Fratres quoque filii Abdiehel filii Gu-
ni principes domus in familiis suis. Et habita-
verunt in Galaad et in Basan et in viculis eius et in
cunctis suburbanis Saron usque ad terminos.
Omnes hii numerati sunt in diebus Ioatham
regis Iuda et in diebus Ieroboam regis Israel.
Filii Ruben et Gad et dimidie tribus Man-
asse viri bellatores scuta portantes et gla-
dios et tendentes arcum eruditique ad prelia quadra-
ginta quattuor milia et septingenti sexagin-
ta procedentes ad pugnam. Dimicaverunt contra A-
garenos. Ituri vero et Naphis et Nodab
prebuerunt eis auxilium. Traditique sunt in ma-
nus eorum Agareni et universi qui fuerant cum eis.
Quia dominum invocaverunt cum preliarentur et exau-
divit eos eo quod credidissent in eum. Ceperuntque
omnia que possederant. Camelorum quinquaginta
milia et ovium ducenta quinquaginta milia asi-
nos duo milia et animas hominum centum mi-
lia. Vulnerati autem multi corruerunt. Fuit
enim bellum domini. Habitaveruntque pro eis usque ad trans-
migrationem. Filii quoque dimidie tribus Manasse
possederunt terram a finibus Basan usque Baal
Hermon et Sanir et montem Hermon. Ingens quippe
numerus erat. Et hii fuerunt principes domus
cognationis eorum Epher et Iesi et Helihel et Ezriel et
Ieremia et Odoia et Iediehel viri fortissimi
et potentes et nominati duces in familiis suis.
Reliquerunt autem deum patrum suorum et fornicati
sunt post deos populorum terre quos abstulit dominus
coram eis. Et suscitavit deus Israel spiritum Phul
regis Assyriorum et spiritum Teglat phalasar regis
Assur. Et transtulit Ruben et Gad et dimidiam
tribum Manasse et adduxit eos in Ala et Abor
et Ara et fluvium Gozam usque ad diem hanc.

VI

Filii Levi Gerson Cahat et Merari.
Filii Cahat Amram Aaron Moyses et
Maria. Filii Aaron Nadab et Abiu et Ele-
azar et Ithamar. Et Eleazar genuit Fine-
es. Et Finees genuit Abisue. Abisue vero genuit Bo-
cci. Bocci genuit Ozi. Ozi genuit Zaraiam. Et Za-
raias genuit Meraioth. Porro Meraioth
genuit Amariam et Amarias genuit Achi-
tob. Achitob genuit Sadoch. Et Sadoch genuit
Achimaas. Achimaas genuit Azariam. A-
zarias genuit Iohanan. Iohanan genuit
Azariam. Ipse est qui sacerdotio functus est in domo quam
edificavit Salomon in Ierusalem. Genuit autem A-
zarias Amariam. Et Amarias genuit Achi-
tob. Achitob genuit Zadoch. Et Sadoch ge-
nuit Sellum. Sellum genuit Elchiam. Elchi-
as genuit Azariam. Azarias genuit Sara-
iam. Et Saraias genuit Iosedech. Porro Io-
sedech egressus est quando transtulit dominus Iudam et
Ierusalem per manus Nabuchodonosor regis. Fi-
lii ergo Levi Gerson Chaath et Merari. Et hec
nomina filiorum Gerson Lobeni et Semei.
Filii Caath Amram et Isaar et Hebron et Ozi-
hel. Filii Merari Mooli et Musi. Hee autem
cognationes Levi secundum familias eorum. Ger-
son Lobeni filius eius. Iahath filius eius. Zamma filius eius.

Iahat filius eius Zamma filius eius

eius. Zara filius eius. Iethrai filius eius. Filii caath:
aminadab filius eius. chore filius eius. asira filius
eius. helchana filius eius. abiasaph filius eius.
asir filius eius. thaath filius eius. uriel filius
eius. saul filius eius. ozias filius eius. Filii hel
chana amasai. et achimoth. et helchana.
Filii helchana sophai filius eius. nahat filius
eius. heliab filius eius. ieroboam filius eius.
helchana filius eius. Filii samuel primogeni
tus vasseni et abia. Filii autem merari mooli.
lobeni filius eius. semei filius eius. osa filius eius. sa
maa filius eius. aggia filius eius. Isti sunt quos
constituit david super cantores domus domini. ex
quo collocata est archa. et ministrabant coram
tabernaculo testimonii canentes donec edificaret
salomon domum domini in ierusalem. Stabant autem
iuxta ordinem suum in ministerio. Hii vero sunt qui
assistebant cum filiis suis. de filiis caath he
man cantor filius ioel filii samuel. filii hel
cana. filii ieroboam. eliehel. filii thau. fi
lii suph. filii helchana. filii mahath. filii
amasai. filii helchana. filii ioel. filii aza
rie. filii sophonie. filii cahat. filii asir. filii
abiasaph. filii chore. filii isaar. filii caath
filii levi filii israel. et frater eius asaph qui stab
at a dextris eius. Asaph filius barachie. fi
lii samaa filii michahel filii maasie filii melchie filii athn
ai filii zara filii adaia filii ethan filii zamma.
filii semei. filii eth. filii gerson. filii levi.
Filii autem merari fratres eorum ad sinistram. Ethan
filius chusi filii abdi. filii maloch. filii asabie. filii
amasie filii helchie. filii amasai. filii boni
filii somer. filii mooli. filii musi. filii marari. fi
lii levi. Fratres quoque eorum levite qui ordinati sunt
in cunctum ministerium tabernaculi domus domini. Aaron
vero et filii eius adolebant incensum super altare ho
locausti. et super altare thymiamatis in omne opus
sancti sanctorum et ut precarentur pro israel iuxta omnia que preceperat
moyses servus domini. Hii sunt autem filii aaron.
eleazar filius eius. finees filius eius. abisue filius eius.
bocci filius eius. ozi filius eius. zaraia filius eius. me

raioth filius eius. amaria filius eius. achitob filius
eius. sadoch filius eius. achimaas filius eius. Et hec habi
tacula eorum per vicos atque confinia eorum filiorum
scilicet aaron iuxta cognationes caathitarum
ipsis enim sorte contigerant. Dederunt igitur eis hebr
on in terra iuda. et suburbana eius per circuitum.
Agros autem civitatis et villas caleph filio
iephone. Porro filiis aaron dederunt civitates
ad confugiendum hebron et lobna. et lobna et
suburbana eius. Iether quoque et esthamo cum
suburbanis suis. Asan quoque et bethsames
et suburbana eorum. De tribu beniamin ga
bee et suburbana eius. Almath cum suburbanis
Anathoth quoque cum suburbanis suis. omnes civi
tates tredecim cum suburbanis suis per cogna
tiones suas. Filiis autem caath residuis de co
gnatione sua. dederunt ex dimidia tribu manasse
in possessionem urbes decem. Porro filiis gerson
per cognationes de tribu ysachar et de tribu a
ser. et de neptali. et de tribu manasse in basan
urbes tredecim. Filiis autem merari per cognatio
nes suas de tribu zabulon dederunt sorte civi
tates duodecim. Dederunt quoque filii israel le
vitis civitates et suburbana earum. Dederunt
que per sortem ex tribu filiorum iuda. et ex tribu filiorum
symeon et ex tribu filiorum beniamin urbes has
quas vocaverunt nominibus suis. et ex hiis qui erant ex
cognatione filiorum caath. Fueruntque civitates in
terminis eorum de tribu ephraim. dederuntque e
is urbes ad confugiendum sychem cum suburba
nis suis. Hicmaan quoque cum suburbanis suis
et bethoron similiter. Necnon et elon cum suburba
nis suis et gethremon in eundem modum. Porro
ex dimidia tribu manasse aner. et suburba
na eius. balaam et suburbana eius. Hiis vi
delicet qui de cognatione filiorum caath reliqui
erant. Filiis autem gerson de cognatione dimidie
tribus manasse gaulon in basan et suburba
na eius. et astaroth cum suburbanis suis. De
tribu ysachar cedes et suburbana eius. et da
berith cum suburbanis suis. Ramoth quoque

sed et helon et dabir cum suburbanis suis

ruben et de tribu gad et de zabulon

in monte effraim et gazer cum suburbanis suis +

et suburbana illius. et anem cum suburbanis
suis. De tribu vero aser masal cum suburbanis
suis et abdon similiter. Asach quoque et suburba-
na eius. et roob cum suburbanis suis. Porro
de tribu neptalim cedes in galilea et suburb-
ana eius. amon cum suburbanis suis et cariat-
haim et suburbana eius. Filiis autem mera-
ri residuis de tribu zabulon remonol. et subur-
bana eius. et thabor cum suburbanis suis. Trans
iordanem quoque ex adverso iericho contra orientem
iordanis. De tribu ruben bosor in solitudine
cum suburbanis. et iasa cum suburbanis suis.
cademoth quoque et suburbana eius. et mi-
phaat cum suburbanis suis. Nec non et de tribu
gad ramoth in galaad et suburbana eius. et
manaim cum suburbanis suis. et iezer cum su-
burbanis suis. VII

Porro filii ysachar thola et phuaia
sub. et samaron quatuor. Filii thola ozi et ra-
phaia. et ieriel et iemai et iebsem. et samuel
principes per domos cognationum suarum. De stirpe
thola quatuor fortissimi numerati sunt in diebus
david viginti duo milia sexcenti. Filii ozi ie-
zraia de quo nati sunt michahel et obadia
et iohel et iosia quinque omnes isti principes. Cum-
que eis per familias et populos suos accincti ad
prelium viri fortissimi triginta sex milia. Mul-
tas enim habuere uxores et filios. fratres quoque eorum
per omnem cognationem ysachar robustissimi ad
pugnandum. octoginta septem milia numerati
sunt. Beniamin filii bale et bochor et iadi-
hel. tres. Filii bale esbon et ozi. et ozihel et
ierimoth et urai. quinque principes familiarum
et ad pugnandum robustissimi. Numerus autem
eorum viginti duo milia et triginta quatuor.
Porro filii bochor zamira et ioas et eliezer
et elioenai. et amri et ierimoth. et abia et a-
nathoth et almathan. Omnes hii filii bochor.
Numerati sunt autem per familias suas principes
cognationum ad bella fortissimi viginti mili-
a et ducenti. Porro filius iedihel balan. Filii

autem balan ieusech beniamin. et ahod. et
chanana et zethan et tharsis et thasisaar. Omnes
hii filii iedihel principes cognationum suarum
viri fortissimi decem et septem milia et ducenti
ad prelium procedentes. Sepham quoque et ophim
filii hir. et asim filii haer. Filii autem nepta-
lim iasihel et guni. et asar. et sellum filii bale.
Porro filius manasse esrihel concubina eius
syra peperit machir patrem galaad. Machir
autem accepit uxorem filiis suis. halphim
et sephim et habuit sororem nomine maacha no-
men autem secundi salphaad. Nateque sunt salpha-
ad filie et peperit maacha uxor machir fi-
lium. vocavitque nomen eius phares. Porro
nomen fratris eius sares. et filii eius ulam et
rada. Hii sunt filii galaad filii machir
filii manasse. Soror autem eius regina
peperit virum decorum abiezer et moola. Erant
autem filii semida ahim et sychem. et lychi et
aniam. Filii autem effraym suthala. bareth
filius eius thaath filius eius. eleda filius eius
thaath filius eius et huius filius zabad et huius
filius suthala et huius filius ezer. et elad. Occi-
derunt autem eos viri geth indigene quia descen-
derant ut invaderent possessiones eorum. Luxit
igitur effraym pater eorum multis diebus et venerunt
fratres eius ut consolarentur eum. Ingressusque est
ad uxorem suam que concepit. et peperit ei filium et
vocavit nomen eius beria. eo quod in malis
domus eius ortus esset. Filia autem eius fuit sa-
ra. que edificavit bethoron inferiorem et superiorem
et ozen sara. Porro filius eius rapha et re-
seph et thale. de quo natus est thaan. qui genuit
laadan. Huius quoque filius ammiud genuit
elisama de quo ortus est nun. qui genuit
filium iosue. Possessio autem eorum et habitatio be-
thel cum filiabus suis et contra orientem noram et
occidentalem plagam gazer et filie eius. sichem
quoque cum filiabus suis usque aza cum filiabus
suis. iuxta filios quoque manasse bethsan
et filias eius. thanath et filias eius ma

gedo. et filias eius. dor et filias eius. in hiis ha
bitaverunt filii ioseph. filii israel. filii aser iomna
et hielesua et hisui. et baria et sara soror eorum.
Filii autem baria heber et melchiel ipse pater bara
ith. Heber autem genuit iephalath et somer et
otham. et elem. et suaa sororem eorum. Filii autem
iephat phoseth. et chamal et asoph. Porro
somer achi. et roogra. et iaba et aram. Filii
autem elem fratris eius supha et iemna. et selles
et amal. Filii supha sue arnaphed. et sual.
et beri et iamra. Bosor et od. et sama. et salu
sa et iethram. et bera. Filii iether iephone et
phasapha et ara. Filii autem olareth et aniel
et resia. Omnes hii filii aser principes cognati
onum electi atque fortissimi duces ducum. Nu
merus autem eorum etatis que apta esset ad bellum viginti

B

Eniamyn autem VIII sex milia.
genuit bale primogenitum suum. as
baal secundum. et hora tercium naha quartum et raph
a quintum. Filiique fuerunt bale. addador et gera
et abiud. Abisue quoque et neema. et achia
et gera sephuphan et uiram. Hii sunt filii a
oth principes cognacionum habitancium in gaaba
a qui translati sunt in manath. Noema thar
et achia et gera ipse transtulit eos et genuit
aza et abiud. Porro saarim genuit in regi
one moab. Postquam dimisit usim et bara u
xores. Genuit autem de odes uxore sua. iob
ab et sebia et mosa et molchom iebus quoque et
sechia et marma. Hii sunt filii eius princi
pes in familiis suis. Mesim vero genuit ach
itob et helphaal. Porro filii helphaal heb
er et misaam et samahat. Hic edificavit
ono et loth. et filias eius. Baara autem et sama prin
cipes cognacionum habitancium maialon. Hii
fugaverunt habitatores geth. et alo. et sesach et
ierimoth et zabadia et aroth et eder. Michah
el quoque et iepha. et ioaa. filii baria et zabadi
a et mosollam et sechi et heber. et iesamari
et iezlia et iobab. filii elphaal et iacim et ze
chri et zabdi et helionai et selechai et heliel

et adaia et baraia. et samarath. filii semei
et iesphan et heber. et heliel. et abdon et zechri
et hanan et anania et alam. et anathothi
a et iaphdaia et phanuhel filii sesach et
samsari. et sooria et otholia. et iersia et he
lia. et zechri. Filii ieroam. Hii patriarche
et cognacionum principes qui habitaverunt in ierusalem.
In gabaon autem habitaverunt abigabaon et
nomen uxoris eius maacha filiusque eius
primogenitus abdon et sur. et cis. et baal et ner
et nadab. gedur quoque et ahio et zacer et mache
loth et machelon genuit samaa. Habi
taveruntque ad uersum fratrum suorum in ierusalem cum fratri
bus suis. Ner autem genuit cis et cis autem ge
nuit saul. Porro saul genuit ionatham
et melchisue et aminadab et hisbaal. Filius
autem ionathan meribaal. Et meriphaba
al genuit micham. filii micha phiton et
meleth et tara et ahas. Et ahas genuit
ioada et ioada genuit almoth. et asmo
th et zamari. Porro zamari genuit mo
osa et moosa genuit banaa cuius filius fuit
rapharaia. de quo ortus est elasa. qui genu
it asel. Porro asel sex fuerunt hiis nominibus. Ez
rica. bocru ismahel saria abdia anan.
Omnes hii filii asel. Filii autem asa fratris eius. ul
am primogenitus et hiis. secundus et . eliphalet
tercius. Fueruntque filii ulam viri fortissimi. et
magno robore tendentes arcum et multos ha
bentes filios ac nepotes usque ad centum quin

U

quaginta milia. omnes filii beniamyn.
Niversus igitur israel dinumeratus est. IX
et summa eorum scripta est in libro regum israel et iu
da. translatique sunt in babilonem propter delictum su
um. Qui autem habitaverunt primi in possessionibus
et in urbibus suis israel et sacerdotes levite et na
thinnei. commorati sunt in ierusalem de filiis iuda
et de filiis beniamyn. De filiis quoque ef
fraym et manasse. othei filius amiud. filii
emri. filii omra. filii bonni. De filiis ph
ares filii iuda et de seleon asaia primogenitus

et filij eius. De filijs autem primo zara ieuel et fratres eorum sexcenti nonaginta. Porro de filijs beniamyn salo filius mosollam. filij odua. filij asana et iobanna filius ieroboam et hela. filius ozi filij mochori. et mosolla filius saphatie. filij rahuhel. filij iebanie et fratres eorum per familias suas nongenti quinquaginta sex. Omnes hij principes cognationum suarum per domos patrum suorum. De sacerdotibus autem iedaia ioarip et iachim. Azarias quoque filius helcie filij mosollam filij sadoch. filij maraioth. filij achitob pontifex domus dei. Porro adaias filius ieroboam filij phasor filij melchia et masia filius adihel filij iezra. filij mosollam. filij mosollamoth. filij emer. Fratres quoque eorum principes per familias suas. mille septingenti sexaginta fortissimi robore ad faciendum opus ministerij in domo domini. De leuitis autem semeia filius assub. filij ezricam. filij abia. de filijs merari. bachachar quoque carpentarius et galal et mathania. filius micha. filij zechri. filij asaph. Et abdia filius semeie filij galal. filij idithun et barachia filius ysa. filij elchana. qui habitauit in atrijs nethophati. Ianitores autem sellum et acub et tellon et achiman et fratres eorum sellum princeps usque ad illud tempus in porta regis ad orientem obseruabant per uices suas de filijs leui. Sellum uero filius chore filij abiasaph filij chore cum fratribus suis et domo patris sui. Hij sunt chorite super opera ministerij custodes uestibulorum tabernaculi testimonij et familie eorum per uices castrorum domini custodientes introitum. Finees autem filius eleazar erat dux eorum coram domino. Porro zacharias filius mosollomia ianitor porte tabernaculi testimonij. Omnes hij electi in ostiarios per portas centum duodecim. et descripti in uillis proprijs quos constituerunt dauid et samuhel uidens in fide sua tam ipsos quam filios eorum in hostijs domus domini. in tabernaculo uicibus suis per quattuor uentos erant ostiarij. id est orientem et occidentem ad aquilonem et ad austrum. Fratres autem eorum in uiculis morabantur et ueniebant in sabbatis suis de tempore usque ad tempus quinquagesimum. Hijs quattuor leuitis credite erant omnes numerus ianitorum. Et erant super exedras et thesauros domus domini. Per gyrum quoque templi domini morabantur in custodijs suis. ut cum tempus fuisset ipsi mane aperirent fores. de horum genere erant et qui super uasa ministerij erant. Ad numerum enim inferebantur et proferebantur et quibus credita habebant utensilia sanctuarij preerant simile et uino et oleo et thuri et aromatibus. Filij autem sacerdotum unguenta ex aromatibus conficiebant. et mathatias leuites primogenitus sellum chorite prefectus erat eorum que in sartagine frigebantur. Porro de filijs caath fratribus eorum super panes erant propositionis. ut semper nouos per singula sabbata pararent. Hij sunt principes cantorum per familias leuitarum qui in exedris morabantur. ita ut die et nocte iugiter suo ministerio deseruirent. Capita leuitarum per familias suas principes permanserunt in ierusalem. In gabaon autem commorati sunt pater gabaon iahiel et nomen uxoris eius maacha. Filius quoque eius primogenitus abdon et sur et cis et baal et ner et nadab. gedur quoque et haio et zacharias et macelloth. Porro macelloth genuit samaa. Isti habitauerunt e regione fratrum suorum in ierusalem cum fratribus suis. Ner autem genuit cis et cis genuit saul. Porro saul genuit ionathan et melchisue et aminadab et hisbaal. Filius autem ionathan meribaal genuit micha. Porro micha. phiton et malech et thara. Aaza autem genuit iara. et iara genuit amalech et azmoth et zamri. genuit moosa. Moosa uero genuit baana. cuius filius raphaia genuit elysa de quo ortus est esel. Porro esel sex filios habuit hijs nominibus ezricam bocru hismahel. saria. obdia anan hij filij esel.

X

Philistiim autem pugnabant contra israel. fugeruntque filij uiri israel palestinos et philisteos et ceciderunt

vulnerati sunt in monte Gelboe. Cumque appropinquassent Philistei persequentes Saul et filios eius, percusserunt Ionathan et Aminadab et Melchisue filios Saul. Et aggravatum est prelium contra Saul. Inveneruntque eum sagittarii et vulneraverunt iaculis. Et dixit Saul ad armigerum suum. Evagina gladium tuum et interfice me ne forte veniant incircumcisi isti et illudant michi. Noluit autem armiger eius hoc facere timore perterritus. Arripuit autem Saul ensem et irruit in eum. Quod cum vidisset armiger eius videlicet mortuum esse Saul, irruit et ipse in gladium suum et mortuus est. Interiit ergo Saul et tres filii eius et omnis domus illius pariter concidit. Quod cum vidissent viri Israel qui habitabant in campestribus fugerunt. Et Saul ac filiis eius mortuis reliquerunt urbes suas et huc illucque dispersi sunt. Veneruntque Philistiim et habitaverunt in eis. Die igitur altero detrahentes Philistiim spolia cesorum invenerunt Saul et filios eius iacentes in monte Gelboe. Cumque spoliassent eum et amputassent caput armisque nudassent, miserunt in terram suam ut circumferretur et ostenderetur idolorum templis et populis. Arma autem eius consecraverunt in phano dei sui, et caput affixerunt in templo Dagon. Hec cum audissent viri Iabes Galaad omnia scilicet que Philistiim fecerant super Saul, consurrexerunt singuli virorum fortium et tulerunt cadavera Saul et filiorum eius. Attuleruntque ea in Iabes et sepelierunt ossa eorum subter quercum que erat in Iabes, et ieiunaverunt septem diebus. Mortuus est igitur Saul propter iniquitates suas eo quod prevaricatus sit mandatum domini quod preceperat et non custodierit illud. Sed insuper et phitonissam consuluerit nec speraverit in domino. Propter quod interfecit eum et transtulit regnum eius ad David filium Ysai. XI

Congregatus est igitur omnis Israel ad David in Hebron dicens. Os tuum sumus et caro tua. Heri quoque et nudiustertius cum adhuc regnaret Saul tu eras qui educebas et introducebas Israel. Tibi enim dixit dominus deus tuus tu pasces populum meum Israel et tu eris princeps super eum. Venerunt ergo omnes maiores natu Israel ad regem in Hebron et iniit cum eis David fedus coram domino. Unxeruntque eum regem super Israel iuxta sermonem domini quem locutus est in manu Samuel. Abiit quoque David et omnis Israel in Ierusalem. Hec est Iebus. Ubi erant Iebusei habitatores terre. Dixeruntque qui habitabant in Iebus ad David. Non ingredieris huc. Porro David cepit arcem Syon que est civitas David. Dixitque. Omnis qui percusserit Iebuseum in primis erit princeps et dux. Ascendit igitur primus Ioab filius Sarvie et factus est princeps. Habitavit autem David in arce et idcirco appellata est civitas David. Edificavitque urbem in circuitu a Mello usque ad gyrum. Ioab autem reliqua urbis extruxit. Proficiebatque David vadens et crescens et dominus exercituum erat cum eo. Hii principes virorum fortium David qui adiuverunt eum ut rex fieret super omnem Israel iuxta verbum domini quod locutus est ad Israel. Et iste numerus robustorum David. Iesboam filius Achamoni princeps inter triginta. Iste levavit hastam suam super trecentos vulneratos una vice. Et post eum Eleazar filius patrui eius Ahohites qui erat inter tres potentes. Iste fuit cum David in Aphesdomim quando Philistiim congregati sunt ad locum illum in prelium. Et erat ager regionis illius plenus ordeo fugeratque populus a facie Philistinorum. Hic stetit in medio agri et defendit eum. Cumque percussisset Philisteos dedit dominus salutem magnam populo suo. Descenderunt autem tres de triginta principibus ad petram in qua erat David ad speluncam Odollam quando Philistiim fuerant castra metati in valle Raphaim. Porro David erat in presidio et statio Philistinorum in Bethleem. Sitivit igitur David et dixit. O si quis daret michi aquam de cisterna Bethleem que est in porta. Tres igitur isti per media castra Philistinorum perrexerunt et hauserunt aquam de cisterna Bethleem que erat in porta et attule

rũt ad dd' vt biberet q̃ noluit. s; magis liba
uit eã dñō dicẽs. Absit ut in ɔspc̃u dñi
di mei hoc faciã ⁊ sanguinẽ istor̃ uiror̃
bibã. q' ĩ piculo aĩar̃ suar̃ attulerũt ĩn ea
q̃m. ⁊ ob hãc cãm noluit bibe. hec fecerũt
tres viri robustissimi. Abysai q̃ q̃ fr̃ ioab ip
se erat pnceps triũ. ⁊ ipe leuauit hastam
suã ɔ̃t̃ .ccc. vulnatos. ⁊ ipe erat int' tres no
miatissimus int' tres scd's ĩ duc' ⁊ pnceps
eor̃. Verũ usq; ad tres pmos nõ puenat.
Banaias filius ioiade uiri robustissimi
q' multa opa pptrauat de capseel. ⁊ ipe pc̃
ssit duos ariel moab. ⁊ ipe descẽdit ⁊ int'
fecit leonẽ in media cisterna tpr̃ niuis. ⁊ ipe
pcussit virũ egyptiũ cui' statura erat .v.
cubitor̃ ⁊ hẽbat lanceã vt liciatoriũ texẽ
tiũ. Descendit g' ad eũ cũ v'ga ⁊ rapuit
hastã q̃m tenebat manu ⁊ intfecit eum
hasta sua. Hec fecit banaias fili' ioiade.
q' erat int' tres robustos noiatissim' ⁊ in
t' .xxx. pmi'. Verũ vsq; ad tres nõ puen'
at. Posuit aũt eũ dauid ad auriculã su
am. Porro fortissimi ĩ exc'citu asahel frat'
ioab. ⁊ eleanan filius patrui eius de bet
hleem. semoth ararites. elles phalonites.
iras fili' acces thecuites. abiezer anatho
thites. sobochai sothites. ilai ahoites ma
rai nethophathites. heleth filius bana
a. ⁊ ipe nethophathites. ethai fili' rebai
de gabaath filior̃ beniamin. banaia
pharathonites. vri de torrẽte gaas. abial
arabathites. azmoth bauramites. eliab
salabonites. filij asom gezonites. io
nathan fili' saga ararites. achiã filius
achar ararites. eliphal fili' vr. apher m
echurathites. achia phellonites. asrahi
carmelites. nooray fili' azbai. ioel fr̃ na
than. mabar fili' aggarai. sellh ammo
nites. noorai berothites. armig' ioab
filij saruie. iras iethreus. gareb iethre'.
vrias hethe'. izadab fili' ooli. adina fi
lius siza rubenites princeps rubenitar̃.
⁊ cũ eo triginta. hanan filius maacha. et
iosaphat mathanites. ozias astharothi
tes. sema. ⁊ iahihel. filij otam arocrites.
ledihel filius samri ⁊ ioha fr̃ eius thosa
ites. elihel mahumites. ⁊ ieribai ⁊ ioza
ia filij elnaem ⁊ iethma moabites. eliab
⁊ obed ⁊ iasihel de masobia. XII.

Hij quoq; venerũt ad dauid ĩ siceleg
cũ adhuc fugeret saul filiũ cis. qui
erant fortissimi ⁊ egregij pugnatores. ten
dẽtes arcũ. ⁊ vtraq; manu fũdis saxa iacie
tes. ⁊ dirigẽtes sagittas de fratrib; saul ex be
niamin. princeps achiezer. ⁊ ioas filius a
maa gabaathites ⁊ iasihel ⁊ phalleth filij
azmoth. ⁊ baracha ⁊ ieu anathothites.
samaias quoq; gabaonites. fortissim' int'
.xxx. ⁊ sup .xxx. Ieremias ⁊ iezeiel. et
iohanan. ⁊ iezabad gaderothites. eluzai
⁊ ierimuth. ⁊ baalia. ⁊ samaria. ⁊ sapha
tia araphites. elcana ⁊ iesia. ⁊ azrahel.
⁊ iohezer. ⁊ iesbaã de carẽim. ioelã quoq;
⁊ zabadia. filij ieroam de gedor. Sz ⁊ de ga
ddi transfugerũt ad dauid cũ lateret ĩ deserto.
viri robustissimi ⁊ pugnatores optimi.
tenẽtes clipeũ ⁊ hastã. facies eor̃ q̃si fa
cies leonis. ⁊ veloces q̃si capree ĩ montib;.
Ezer princeps. obdias scd's. eliab tci'. ma
smana q̃rtus. ieremias quint'. hethi sext'.
helihel septim'. iohanã octauus. helzebad
nonus. ieremias decim'. bachanai vn
decim'. Hij de filijs gad principes exercitus.
Nouissim' .c. milib; perat. ⁊ maxim' mille.
Isti sunt qui transierũt iordanẽ mẽse pmo.
q̃n ĩ vndare ɔsueuit sup ripas suas. et
oms fugauerunt q' morabant' ĩ uallib; ad ori
entalẽ plagã. ⁊ ad occidẽtalẽ. Venerũt aũt
⁊ de beniamin ⁊ de iuda ad p̃sidiũ in quo
morabat' dauid. Egressusq; ẽ dauid obuiã
eis. ⁊ ait. Si pacifice venistis ad me vt au
xilemini michi. cor meũ iungat' uob;. si aũt

insidiatum me pro adversariis meis, cum ego iniquitatem in manibus non habeam: videat Deus patrum nostrorum et iudicet. Spiritus vero induit Abisai principem inter triginta et ait. Tui sumus o David, et tecum fili Ysai. Pax pax tibi, et pax adiutoribus tuis. Te enim adiuvat Deus tuus. Suscepit ergo eos David, et constituit principes turme. Porro de Manasse transfugerunt ad David quando veniebat cum Philistiim ut adversum Saul pugnaret, et non dimicavit cum eis: quia inito consilio remiserunt eum principes Philistinorum dicentes periculo capitis nostri revertetur ad dominum suum Saul. Quando igitur reversus est in Siceleg, transfugerunt ad eum de Manasse. Ednas, et Iozabad, et Iedihel, et Michael, et Naas, et Iozabad, et Heliu, et Salathi principes milium in Manasse. Hii prebuerunt auxilium David adversum latrunculos. Omnes enim erant viri fortissimi, et facti sunt principes in exercitu. Sed et per singulos dies veniebant ad David ad auxiliandum ei, usque dum fieret grandis numerus quasi exercitus Dei. Iste quoque est numerus principum exercitus qui venerunt ad David cum esset in Ebron, ut transferrent regnum Saul ad eum iuxta verbum Domini. Filii Iuda portantes clipeum et hastam, vi. milia dccc. expediti ad prelium. De filiis Symeon virorum fortissimorum ad pugnandum vii. milia. c. De filiis Levi iiii. milia sexcenti. Ioiada quoque princeps de stirpe Aaron, et cum eo iii. milia septingenti. Sadoch etiam puer egregie indolis, et domus patris eius, principes viginti duo. De filiis autem Beniamin fratribus Saul iii. milia. Magna enim pars eorum adhuc sequebatur domum Saul. Porro de filiis Ephraim xx. milia octingenti fortissimi robore viri nominati in cognationibus suis. Et ex dimidia parte tribus Manasse xviii. milia, singuli per nomina sua, venerunt ut constituerent regem David. De filiis quoque Ysachar viri eruditi qui noverant singula tempora ad precipiendum quid facere deberet Israel, principes cc. Omnis autem reliqua tribus eorum consilium sequebatur. Porro de Zabulon qui egrediebantur ad prelium, et stabant in acie instructi armis bellicis, l. milia venerunt in auxilium non in corde duplici. Et de Neptalim principes mille, et cum eis instructi clipeo et hasta xxxvii. milia. De Dan quoque preparati ad prelium xxviii. milia sexcenti. Et de Aser egredientes ad pugnam et in acie provocantes xl. milia. Trans Iordanem autem de filiis Ruben, et de Gad, et dimidia parte tribus Manasse, instructi armis bellicis c. xx. milia. Omnes isti viri bellatores et expediti ad pugnam, cum corde perfecto venerunt in Ebron, ut constituerent regem David super universum Israel. Sed et omnes reliqui ex Israel uno corde erant, ut rex fieret David. Fueruntque ibi apud David diebus tribus comedentes et bibentes. Preparaverant enim eis fratres eorum. Sed et qui iuxta eos erant usque ad Ysachar et Zabulon et Neptalim afferebant panes in asinis et camelis et mulis et bubus ad vescendum: farinam, palathas, uvam passam, vinum, oleum, boves, arietes ad omnem copiam. Gaudium quippe erat in Israhel.

XIII

Iniit autem consilium David cum tribunis et centurionibus, et universis principibus, et ait ad omnem cetum Israel. Si placet vobis, et a Domino Deo nostro egreditur sermo quem loquor, mittamus ad fratres nostros reliquos in universas regiones Israel, et ad sacerdotes et levitas qui habitant in suburbanis urbium, ut congregentur ad nos, et reducamus arcam Dei nostri ad nos. Non enim requisivimus eam in diebus Saul. Et respondit universa multitudo ut ita fieret. Placuerat enim sermo omni populo. Congregavit ergo David cunctum Israhel a Sior Egypti usque dum ingrediaris Emath, ut adduceret archam Dei de Cariathiarim. Et ascendit David et omnis vir Israel ad collem Cariathiarim qui est in Iuda, ut afferret inde archam Domini Dei sedentis super cherubim, ubi invocatum est nomen eius. Imposue

super universum Israel

David

runtque archā dñi sup plaustrū nouū de do
mo aminadab. Oza autē & frēs eius mi
nabant plaustrū. Porro dauid & uni
uersus isrl' ludebat corā dō omī uirtute
i canticis & cytharis. & psalterijs & tympanis
& cymbal'. & tubis. Cū autē puenisset ad
areā chidon: tetendit oza manū suā ut
sustentaret archā. Bos quippe lasciuiēs
paululū inclinauerat eam. Iratus ē itaque
dñs contra ozā. & pcussit eū eo qđ tetigisset
archā. & mortuus est ibi corā dño. Contri
statusque dauid eo qđ diuisisset dñs ozam
uocauit locū illū diuisio oza usque i psen
tē diē. & timuit dm̄ tūc tēporis dicēs. Quo
modo possū ad me introducere archā dñi.
Et ob hāc cām nō eā adduxit ad se hoc ē
i ciuitatē dauid. sed auertit i domū obededom
gethei. Mansit ergo archa dī i domo obe
dedom tribus mēsibus. Et benedixit dñs domui
eius & omībus que habebat.

XIIII

Misit quoque hyram rex tyri nuntios ad
dauid & ligna cedrina. & artifices parietum
lignorumque. ut edificarent ei domū. Cog
nouitque dauid eo qđ confirmasset eū dñs
in regē sup isrl'. & subleuatū esset regnū
eius sup ppl'm eius isrl'. Accepit quoque dauid
alias uxores i ierl'm. genuitque filios ac
filias. Et hec nomina eorum qui nati sunt ei in
ierl'm. sammua. & sobab. nathan & salo
mon. iebaar & elisua & eliphalet. noga quoque
& napheg. & iaphie. elysama. & baliada
& eliphaleth. Audientes autē philystiim.
eo qđ unctus esset dauid i regē sup uniuer
sum isrl'. ascenderunt omēs ut quererent eū. Quod
cū audisset dauid egressus ē obuiā eis. Por
ro philystiim uenientes diffusi sunt i ualle
raphaim. Consuluitque dauid dñm dicens.
Si ascendā ad philysteos. Si tradēs eos i
manu meā. Dixit ei dñs. Ascende. & trad
am eos i manu tua. Cumque illi ascendissent
i baal pharasim. pcussit eos ibi dauid
& dixit. Diuisit dēs inimicos meos p manū
meā sicut diuiduntur aque. Et idcirco uocatū ē
nomē loci illius baal pharasim. Dereliquerunt
ibi deos suos. quos dauid iussit exuri. Alia
quoque uice philystiim irruerunt. & diffusi sunt i
ualle. Consuluitque rursum dauid dm̄. Et
dixit ei dēs. Nō ascendas post eos. recede ab
eis & uenies contra illos exaduerso pirorum. Cumque
audieris sonitum gradientis i cacumine pirorum:
tunc egredieris ad bellum. Egressus ē enim dēs an
te te. ut pcutiat castra philystiim. Fecit ergo da
uid sicut preceperat ei dñs. & pcussit castra
philystiim de gabaon usque gazera. Di
uulgatumque ē nomē dauid i uniuersis regio
nibus. & dñs dedit pauorē eius sup omnes
gentes.

XV

Fecit quoque sibi domos in
ciuitate dauid. & edificauit locum
arche dī. tetenditque ei tabernaculum. Tunc dixit da
uid. Illicitum est ut a quoquam portetur archa dī.
nisi a leuitis quos elegit dñs ad portandū eam.
& ad ministrandū sibi usque in eternum. Congregauit
que uniuersum isrl' in ierl'm ut afferretur archa
dī i locum suum. quem preparauerat ei. nec nō & filios
aaron & leuitas. De filijs caath uriel prin
ceps fuit. & frēs eius. c. xx. De filijs merari
asaia princeps. & frēs eius. cc. xx. De filijs
gerson ioel princeps & frēs eius. c. xxx. De fi
lijs elisaphan semeias princeps. & frēs eius.
cc. De filijs ebron elihel princeps & frēs eius.
lxxx. De filijs oziel aminadab princeps &
frēs eius. c. xii. Vocauitque dauid sadoc. & a
biathar sacerdotes & leuitas uriel. asaia. io
el. semeian. eliel. & aminadab. & dixit ad e
os. Vos qui estis principes familiarum leuiti
carum sanctificamini cum fratribus uestris. & afferte archam
dñi dī isrl' ad locum qui ei preparatus est. ne ut a prin
cipio quia nō eratis presentes pcussit nos dñs
sic & nunc fiat illicite quid nobis agentibus.
Sanctificati sunt ergo sacerdotes & leuite ut portarent
archā dñi dī isrl'. Et tulerunt filij leui archam
dī. sicut preceperat moyses iuxta uerbum dñi humeris

suis in uectibus. Dixitque dauid principibus leuitarum ut constituerent de fratribus suis cantores in organis musicorum, nablis uidelicet et lyris et cymbalis, ut resonaret in excelsum sonitus letitie. Constitueruntque leuitas eman filium ioel, et de fratribus eius asaph filium barachie, de filiis uero merari fratribus eorum ethan filium casaie; et cum eis fratres eorum in secundo ordine zachariam et ben et iazihel et semiramoth et iahihel et aniel et eliab et banaiam et maasiam et mathathiam et eliphalu et macceniam et obededom et iehihel ianitores. Porro cantores eman, asaph et ethan in cymbalis eneis concrepantes. Zacharias autem et oziel et semiramoth et iahihel et ani et eliab et maasias et banaias in nablis archana cantabant. Porro mathathias et eliphalu et macceniam et obededom et iehihel et ozaziu in citharis pro octaua canebant epinikion. Chonenias autem princeps leuitarum prophetie preerat ad precinendam melodiam, erat quippe ualde sapiens. Et barachias et elcana ianitores arce. Porro sebenias et iosaphat et nathanael et amasai et zacharias et banaias et eliezer sacerdotes clangebant tubis coram archa dei. Et obededom et ahias erant ianitores arce. Igitur dauid et omnes maiores natu israhel et tribuni ierunt ad deportandam archam federis domini de domo obededom cum letitia. Cumque adiuuisset deus leuitas qui portabant archam federis domini, immolabantur septem tauri et septem arietes. Porro dauid erat indutus stola byssina et uniuersi leuite qui portabant archam cantoresque et chonenias princeps prophetie inter cantores. Dauid autem indutus erat ephod lineo. Uniuersusque israhel deducebant archam federis domini in iubilo et in sonitu bucine et tubis et cymbalis et nablis et citharis concrepantes. Cumque peruenisset archa federis domini usque ad ciuitatem dauid, michol filia saul prospiciens per fenestram uidit regem dauid saltantem atque ludentem, et despexit eum in corde suo. Attulerunt igitur archam dei et statuerunt eam in medio tabernaculi quod tetenderat ei dauid, et obtulerunt holocausta et pacifica coram domino.

XVI

Cumque complesset dauid offerens holocausta et pacifica, benedixit populo in nomine domini, et diuisit uniuersis per singulos a uiro usque ad mulierem tortam panis et partem asse carnis bubule et frixam oleo similam. Constituitque coram archa domini de leuitis qui ministrarent et recordarentur operum eius et glorificarent atque laudarent dominum deum israhel. Asaph principem et secundum eius zachariam. Porro iahihel et semiramoth et iehihel et mathathiam et eliab et banaiam et obededom et iehihel super organa psalterii et lyras; asaph autem ut cymbalis personaret; banaiam uero et aziel sacerdotes canere tuba iugiter coram archa federis domini. In illo die fecit dauid principem ad confitendum domino asaph et fratres eius. Confitemini domino et inuocate nomen eius, notas facite in populis adinuentiones eius. Cantate ei et psallite ei, narrate omnia mirabilia eius. Laudate nomen sanctum eius, letetur cor querentium dominum. Querite dominum et uirtutem eius, querite faciem eius semper. Recordamini mirabilium eius que fecit, signorum illius et iudiciorum oris eius. Semen israhel serui eius, filii iacob electi illius. Ipse dominus deus noster, in uniuersa terra iudicia eius. Recordamini in sempiternum pacti eius, sermonis quem precepit in mille generationes, quod pepigit cum abraham, et iuramenti illius cum ysaac. Et constituit illud iacob in preceptum, et israhel in pactum sempiternum, dicens: tibi dabo terram chanaan, funiculum hereditatis uestre. Cum essent pauci numero, parui et coloni eius, et pertransierunt de gente in gentem et de regno ad populum alterum, non dimisit quemquam calumniari eos, sed increpauit pro eis reges. Nolite tangere christos meos, et in prophetis meis nolite malignari. Cantate domino omnis terra, annuntiate ex die in diem salutare eius. Narrate in gentibus

gloriam eius: in cunctis populis mirabilia eius:
quia magnus dominus et laudabilis nimis, et hor
ribilis super omnes deos. Omnes enim dii populorum
ydola. dominus autem celos fecit. Confessio et
magnificentia coram illo. fortitudo et gaudi
um in loco eius. Afferte domino familie populorum.
Afferte domino gloriam et imperium: date domino glo
riam nomini eius. levate sacrificium et venite
in conspectu eius. et adorate dominum in decore sancto. Com
moveatur a facie illius omnis terra. ipse enim fun
davit orbem immobilem. Letentur celi et exul
tet terra. et dicant in nationibus: dominus regna
vit. Tonet mare et plenitudo eius. exultent
agri et omnia que in eis sunt. Tunc lauda
bunt ligna saltus coram domino: quia venit iudica
re terram. Confitemini domino quoniam bonus: quoniam
in eternum misericordia eius. et dicite. Salvos nos deus
salvator noster et congrega nos et erue de genti
bus: ut confiteamur nomini tuo. et exultemus in car
minibus tuis. Benedictus dominus deus israel ab eter
no et usque in eternum: et dicat omnis populus amen.
et ymnum deo. Dereliquit itaque ibi coram archa
federis domini asaph et fratres eius. ut ministrarent in con
spectu arche iugiter per singulos dies. et vices su
as. Porro obededom et fratres eius. lxviii. et obe
dedom filium ydithun et asaph constituit ianito
res. sadoc autem sacerdotem. et fratres illius sacerdotes
coram tabernaculo domini in excelso quod erat in gaba
on ut offerrent holocausta domino super altare
holocaustomatis iugiter mane et vespere.
iuxta omnia que scripta sunt in lege domini quam pre
cepit israeli. et post eum eman et ydithun et reliquos
electos unumquemque vocabulo suo: ad confitendum
domino quoniam in eternum misericordia eius. eman quoque et ydithun
canentes tuba et quatientes cymbala et omnia
musicorum organa ad canendum deo. filios autem
idithun. fecit esse portarios. Reversusque est omnis
populus in domum suam: et david ut benediceret +

XVII

Cum autem habitaret david in domo
sua: et dixit ad nathan prophetam. Ecce
ego habito in domo cedrina. archa autem federis

domini sue +

domini sub pellibus est. Et ait nathan ad david
Omnia que in corde tuo sunt fac. dominus enim tecum
est. Igitur nocte illa. Factus est sermo domini ad na
than dicens. Vade et loquere david servo meo.
Hec dicit dominus. Non edificabis tu michi domum
ad habitandum. Neque enim mansi in domo ex
eo tempore quo eduxi israel usque ad hanc diem. Sed
fui semper mutans loca tabernaculi. et in tecto
manens cum omni israel. Numquid locutus sum saltem
uni iudicum israel. quibus preceperam ut pascerent
populum meum et dixi. Quare non edificastis michi domum
cedrinam. Nunc itaque loqueris sic ad servum
meum david. Hec dicit dominus exercituum. Ego
tuli te cum in pascuis sequereris gregem. ut esses
dux populi mei israel. et fui tecum quocumque perre
xisti. et interfeci omnes inimicos tuos coram te.
fecique tibi nomen quasi unius magnorum qui celebran
tur in terra. et dedi locum populo meo israel. et plan
tabitur et habitabit in eo. et ultra non commovebitur
nec filii iniquitatis atterent eos sicut a principio
ex diebus quibus dedi iudices populo meo is
rahel. et humiliavi universos inimicos tuos.
Annuntio ergo tibi quod edificaturus sit domum tibi
dominus. Cumque impleveris dies tuos ut vadas
ad patres tuos suscitabo semen tuum post te quod
erit de filiis tuis: et stabiliam regnum eius. Ipse
edificabit michi domum: et firmabo solium eius
usque in eternum. Ego ero ei in patrem et ipse erit
michi in filium et misericordiam meam non auferam ab eo
sicut abstuli ab eo qui ante te fuit. et statu
am eum in domo mea et regno meo usque in sempi
ternum et thronus eius erit firmissimus in perpetuum. Iux
ta omnia verba hec et iuxta universam visionem
istam sic locutus est nathan ad david. Cumque
venisset rex david. et sedisset coram domino dixit.
Quis ego sum domine deus. et que domus mea ut pre
stares michi talia. Sed et hec parva visa sunt
in conspectu tuo. ideoque locutus es super domum
servi tui etiam in futurum. et fecisti me spectabi
lem super omnes homines domine deus meus. Quid ultra
addere potest david. cum ita glorificaveris servum

tuum. et cognovisti eum. Domine propter famulum tuum iuxta cor tuum fecisti omnem magnificentiam hanc: et nota esse voluisti universa magnalia. Domine non est similis tui: et non est alius deus absque te in omnibus quos audivimus auribus nostris. Quis autem est alius ut populus tuus Israhel, gens una in terra ad quam perrexit deus ut liberaret et faceret populum sibi et magnitudine sua atque terribilibus eiceret nationes a facie eius quem de Egypto liberavit: et posuisti populum tuum Israhel tibi in populum usque in eternum: et tu domine factus es deus eius. Nunc ergo domine sermonem quem locutus es famulo tuo et super domum eius confirmes in perpetuum: et fac sicut locutus es, ut magnificetur nomen tuum usque in sempiternum et dicatur: Dominus exercituum deus Israhel. et domus David servi eius permanens coram eo. Tu enim domine deus noster revelasti auriculam servi tui, ut edificarem ei domum et idcirco invenit servus tuus fiduciam ut oraret coram te. Nunc ergo domine tu es deus. et locutus es ad servum tuum tanta beneficia et cepisti benedicere domum servi tui ut sit semper coram te. Te enim domine benedicente benedicta erit in perpetuum.

XVIII

Factum est autem post hec ut percuteret David Philistiim et humiliaret eos. et tolleret Geth et filias eius de manu Philistiim percuteretque Moab: et fierent Moabite servi David offerentes ei munera. Eo tempore percussit David et Adadezer regem Soba regionis Emath: quando perrexit ut dilataret imperium suum usque ad flumen Eufraten. Cepit ergo David mille quadrigas eius et vii milia equites ac viginti milia virorum peditum: subnervavitque omnes equos curruum. exceptis C quadrigis quas reservavit sibi. Supervenit autem et Syrus Damascenus ut auxilium preberet Adadezer regi Soba. Sed et huius percussit David xxii milia virorum et posuit milites in Damasco ut Syria serviret David et offerret munera. Adiuvitque eum dominus in cunctis ad que perrexerat. Tulitque David pharetras aureas quas habebant servi Adadezer et attulit eas in Iherusalem. Et de Bebath et cunctis urbibus Adadezer eris plurimum: de quo fecit Salomon mare eneum et columpnas et vasa enea. Quod cum audisset Thou rex Emath percussisse videlicet David omnem exercitum Adadezer regis Soba: misitque Aduram filium suum ad regem David ut postularet ab eo pacem et congratularetur ei: eo quod expugnasset et percussisset Adadezer. Adversarius quippe Thou erat Adadezer. Sed et omnia vasa aurea et argentea et enea consecravit rex David domino. cum argento et auro quod tulerat ex universis gentibus: tam de Ydumea et Moab et filiis Ammon. quam de Philistiim et Amalech. Abisai vero filius Sarvie percussit Edom in valle Salinarum. xviii milia. et constituit in Edom presidium ut servirent Ydumea David. Salvavitque dominus David in cunctis ad que perrexerat. Regnavit ergo David super universum Israhel. et faciebat iudicium et iusticiam cuncto populo suo. Porro Ioab filius Sarvie erat super exercitum et Iosaphat filius Ahilud a commentariis. Sadoch autem filius Achitob et Achimelech filius Abiathar sacerdotes et Susa scriba. Banaias vero filius Ioiade super legiones Cerethi et Phelethi. Porro filii David primi ad manum regis.

XIX

Factum est autem ut moreretur Naas rex filiorum Amon et regnaret filius eius pro eo. Dixitque David. Faciam misericordiam cum Anon filio Naas. Prestitit enim pater eius michi misericordiam. Misitque David nuntios ad consolandum eum super morte patris sui. Qui cum pervenissent in terram filiorum Ammon ut consolarentur Anon: dixerunt principes filiorum Ammon ad Anon. Tu forsitan putas quod David honoris causa in patrem tuum miserit qui consolarentur te: non animadvertis. quod ut exploraret et investigaret et everteret terram tuam venerunt ad te principes eius. Igitur Anon pueros David decalvavit et rasit. et precidit tunicas eorum a natibus usque ad pedes et dimisit eos. Qui cum abissent et hoc mandassent David. misit in occursum eorum. grandem enim contumeliam sustinuerant: et precepit ut manerent in Iericho donec

David

crescerent barba eorum et tunc reverteren-tur. Vide-
entes autem filii ammon quod iniuriam fecissent
david tam amon quam reliquus populus. miserunt
mille talenta argenti. ut conducerent sibi de me-
sopotamia et de syria macha et de soba
currus et equites. conduxeruntque. xxxii. milia
curruum. et regem macha cum populo eius. Qui
cum venissent. castra metati sunt e regione
madaba. Filii quoque ammon congregati de
urbibus suis. venerunt ad bellum. Quod cum
audisset david. misit ioab et omnem exercitum vi-
rorum fortium. Egressique filii amon. direxerunt
aciem iuxta portam civitatis. reges autem
qui ad auxilium venerant separati in agro ste-
terunt. Igitur ioab intelligens bellum ex ad-
verso et post tergum contra se fieri. elegit viros
fortissimos de universo israel. et perrexit contra
syrum. reliquam autem partem populi dedit sub manu
abisai fratris sui. et perrexerunt contra filios am-
mon. dixitque. Si vicerit me syrus auxi-
lio eris mihi. si autem superaverint te filii a-
mon. ero tibi in presidium. Confortare et agamus
viriliter pro populo nostro et pro urbibus dei nostri. Do-
minus quod in conspectu suo bonum est faciat. Perrex-
it ergo ioab et populus qui cum eo erat contra syrum ad prae-
lium. et fugavit eos. Porro filii amon vi-
dentes quod fugisset syrus. ipsi quoque fugerunt ab
isai fratrem eius. et ingressi sunt civitatem. Re-
versusque est ioab in ierusalem. Videns autem syrus quod
cecidisset coram israel. misit nuntios. et adduxit
syrum qui erat trans fluvium. Sophath autem prin-
ceps militiae adadezer. erat dux eorum. Quod
cum nuntiatum esset david. congregavit universum israel.
et transivit iordanem irruitque in eos. et direxit
ex adverso aciem illis contra pugnantibus. Fugit
autem syrus israel. Et interfecit david de syris. vii.
milia curruum. et. xl. milia peditum. et soph-
ath exercitus principem. Videntes autem servi ad-
adezer se ab israel esse superatos. transfugerunt
ad david et servierunt ei. Noluitque syria ultra
in auxilium praebere filiis ammon. XX

Factum est autem post anni circulum eo tempore
quo solent reges ad bella procedere. congrega-
vit ioab exercitum et robur militiae. et vastavit
terram filiorum amon. perrexitque et obsedit rab-
ba. Porro david manebat in ierusalem quando ioab
percussit rabba. et destruxit eam. Tulit autem
david coronam melchom de capite eius. et in-
venit in ea auri pondo talentum et pretiosissimas
gemmas. fecitque inde sibi diadema. Manubi-
as quoque urbis plurimas tulit. populum autem
qui erat in ea eduxit. et fecit super eos tribulas
et trahas et ferrata carpenta transire. ita
ut dissecarentur et contererentur. Sic fecit david
cunctis urbibus filiorum amon. et reversus est cum
omni populo in ierusalem. Post haec initum est bellum in
gazer adversum philisteos. in quo percussit sob-
bochai usathites saphai de genere rapha-
im. et humiliavit eos. Aliud quoque bellum ges-
tum est adversum philisteos. in quo percussit ad-
eodatus filius saltus lehemites fratrem goli-
ath gethei cuius hastae lignum erat quasi licia-
torium texentium. Sed et aliud bellum accidit in
geth. in quo fuit homo longissimus habens digitos
senos id est simul. xxiiii. qui et ipse de rapha
fuerat stirpe generatus. Hic blasphemavit
israel. et percussit eum ionathan filius samaa
fratris david. Hii sunt filii rapha in geth.
qui ceciderunt in manu david et servorum eius. XXI

Consurrexit autem satan contra israel. et in-
citavit david ut numeraret israel. Dix-
itque david ad ioab et ad principes populi. Ite et numer-
ate israel a bersabee usque dan. et afferte nume-
rum ut sciam. Responditque ioab. Augeat dominus
populum suum centuplum quam sunt. Nonne domine mi
rex. omnes servi tui sunt. Quare hoc quaerit do-
minus. quod in peccatum reputetur israeli. Sed sermo
regis magis praevaluit. Egressusque est ioab
et circuivit universum israel. et reversus est ierusalem.
deditque david numerum eorum quos circuierat.
Et inventus est omnis israel numerus mille milia
et centum milia virorum educentium gladium.

de iuda autem. cccc. lxx.ta milia bellatorum. Nam levi et beniamin non numeravit: eo quod invitus exequeretur regis imperium. Displicuit autem deo quod iussum erat, et percussit israel. Dixitque david ad deum. Peccavi nimis ut hoc facerem. Obsecro aufer iniquitatem servi tui quia insipienter egi. Et locutus est dominus ad gad videntem david dicens. Vade et loquere ad david: et dic ei. Hec dicit dominus. Trium tibi optionem do: unum quod volueris elige ut faciam tibi. Cumque venisset gad ad david: dixit ei. Hec dicit dominus. Elige quod volueris. aut tribus annis pestilentiam. aut tribus mensibus fugere te hostes tuos et gladium eorum non posse evadere: aut tribus diebus gladium domini et mortem versari in terra et angelum domini interficere in universis finibus israel. Nunc igitur vide quid respondeam ei qui misit me. Et dixit david ad gad. Ex omni parte me angustie premunt: sed melius est mihi ut incidam in manus domini quia multe sunt miserationes eius: quam in manus hominum. Misit igitur dominus pestilentiam in israel: et ceciderunt de israel. lxx. milia virorum. Misit quoque angelum in ierusalem ut percuteret eam. Cumque percuteretur. vidit dominus et misertus est super magnitudine mali: et imperavit angelo qui percutiebat. Sufficit. Cesset iam manus tua. Porro angelus domini stabat iuxta aream ornan iebusei. Levansque david oculos suos vidit angelum domini stantem inter celum et terram et evaginatum gladium in manu eius: et versum contra ierusalem: et ceciderunt tam ipse quam maiores natu vestiti ciliciis proni in terram. Dixitque david ad deum. Nonne ego sum qui iussi ut numeraretur populus? Ego qui peccavi. ego qui malum feci: iste grex quid commeruit? Domine deus meus vertatur obsecro manus tua in me et in domum patris mei: populus autem tuus non percutiatur. Angelus autem domini precepit gad ut diceret david: et ascenderet extrueretque altare domino deo in area ornan iebusei. Ascendit ergo david iuxta sermonem gad. quem locutus ei fuerat ex nomine domini. Porro ornan cum suspexisset et vidisset angelum. quattuorque filii eius cum eo absconderunt se. Nam eo tempore terebat in area triticum. Igitur cum veniret david ad ornan conspexit eum ornan. et processit ei obviam de area: et adoravit eum pronus in terram. Dixitque ei david. Da mihi locum aree tue ut edificem in ea altare domino: ita ut quantum valet argenti accipias et cesset plaga a populo. Dixit autem ornan ad david. Tolle et faciat dominus meus rex quodcumque ei placet. Sed et boves do in holocaustum et tribulas in ligna et triticum in sacrificium omnia libens prebeo. Dixitque ei rex david. Nequaquam ita fiet: sed argentum dabo quantum valet. Neque enim tibi auferre debeo. et sic offerre domino holocausta gratuita. Dedit ergo david ornan pro loco siclos auri iustissimi ponderis sexcentos: et edificavit ibi altare domino. obtulitque holocausta et pacifica: et invocavit dominum. et exaudivit eum in igne de celo super altare holocausti. Precepitque dominus angelo: et convertit gladium suum in vaginam. Protinus ergo david videns quod exaudisset eum dominus in area ornan iebusei: immolavit ibi victimas. Tabernaculum autem domini quod fecerat moyses in deserto. et altare holocaustorum. ea tempestate erant in excelso gabaon: et non prevaluit david ire ad altare. ut ibi obsecraret deum. Nimio enim fuerat timore perterritus. videns gladium angeli domini.

XXII

Dixitque david. Hec est domus domini. et hoc altare in holocaustum israel. Et precepit ut congregarentur omnes proselyti de terra israel: et constituit ex eis latomos ad cedendos lapides et poliendos. ut edificaretur domus domini. Ferrum quoque plurimum ad clavos ianuarum et ad commissuras atque iuncturas preparavit david. et eris pondus innumerabile. Ligna quoque cedrina non poterant estimari que sidonii et tyrii deportaverant ad david. Dixitque david. Salomon filius meus puer parvulus est et delicatus. domus autem quam edificare volo domino talis esse debet. ut in cunctis regionibus

noiei. Prepabo ergo ei ne(cessa)ria. Et ob hanc
cam. ante morte sua oms ppauit impe(n)
sas. Vocauitq(ue) salomone filiu suu. (et) p(re)
cepit ei ut edificaret domu dno deo isrl.
Dixitq(ue) d(avi)d ad salomone. Fili mi volun
tatis mee fuit. ut edificare domu nomi
ni dni di mei: s(ed) factus est ad me sermo dni
dicens. Multu sanguine effudisti. (et) plu
rima bella bellasti no potes edificare do
mu noi meo: tanto effuso sanguine cora
me. Filius qui nascetur tibi erit uir quietissimus.
faciam eni eu requiescere ab omnib(us) inimicis
suis p circuitu. (et) ob hanc cam pacificus
vocabitur: (et) pacem (et) ociu dabo i isrl cunctis
dieb(us) ei(us). Ipse edificabit domu noi meo. (et)
ipse erit mi i filiu (et) ego ero ei i patrem: fir
mabo(que) soliu regni ei(us) in eternu sup isrl.
Nunc ergo fili mi sit dns tecu. (et) psparare. (et)
edifica domu dno deo tuo sicut locutus est de
te. Det q(uo)q(ue) tibi dns prudentia (et) sensum
ut regere possis isrl: (et) custodire lege dni
di tui. Tunc eni pficere poteris. si custodieris
mandata (et) iudicia q(ue) pcepit dns moysi.
ut doceret isrl. Confortare uiriliter age. ne
timeas. neq(ue) paueas. Ecce ego i paup
tatula mea ppaui inpensas domus dni. au
ri talenta. c. milia. (et) argenti mille milia
talentor: eris vo (et) ferri no est pondus. vin
citur eni numerus magnitudine. ligna (et) lapi
des ppaui. ad uniu(er)sa inpendia. Habes
q(uo)q(ue) plurimos artifices. latomos (et) cem
tarios. artificesq(ue) lignor (et) omi artiu
ad faciendu opus prudentissimos in auro (et)
argento. ere (et) ferro. cui no est numerus. Sur
ge g(itur) (et) fac. (et) erit dns tecu. Precepitq(ue)
dauid cunctis principib(us) isrl. ut adiuuarent
salomone filiu suu. cernitis inquiens qd
dns ds ur vobiscu sit. (et) dedit uob requi
em p circuitu. (et) tradidit oms inimicos
i manu ura. (et) subiecta sit terra cora dno
(et) cora pplo ei(us). Prebete g(itur) corda ura et
animas uras. ut q(ue)ratis dnm dm urm. et
consurgite (et) edificate scuariu dno deo. ut i
troducatur archa federis dni (et) vasa dno con
secrata i domu q(ue) edificatur nomini dni.

XXIII

Igitur dauid senex (et) plenus dier regem
constituit salomone filiu suu sup isrl. (et) con
gregauit oms pncipes isrl (et) sacerdotes atq(ue)
leuitas. Numeratiq(ue) sunt leuite a. xxx. annis
(et) sup: (et) inuenta sunt. xxx(viii) milia uiror. Ex
hiis electi sunt (et) distributi i ministeriu domus
dni. xxiiii. milia: ppositor aute (et) iudicu
vi. milia. Porro. iiii. milia ianitores et
totidem psalte canentes dno i organis q(ue) fece
rat ad canendu. (et) distribuit eos d(avi)d p vi
ces filior leui: g(er)son uidelic(et) (et) caath (et) me
rari. Filii gerson leedan (et) semei. Filii le
edan princeps iehiel. (et) zethan. (et) iohel. tres.
Filii semei salomith. (et) oziel. (et) aram. tres.
Isti pncipes familiar leedan. Porro filii
semei. leeth. (et) ziza. (et) iaus (et) baria. Isti
filii. iiii. semei. Erat aut leeth prior. (et) zi
za scds. Porro iaus (et) baria no habuerunt
plimos filios: (et) idcirco i una familia
vna(que) domo conputati sunt. Filii caath. a
ram. (et) ysaar. ebron. (et) oziel. iiii. Filii a
ram. aaron (et) moyses. Separatusq(ue) est
aaron ut ministraret i scta sctor ipse (et) filii ei(us)
in sempiternu: (et) adoleret incensu dno scdm
ritu suu. ac benediceret nomini eius in ppetu
um. Moysi q(uo)q(ue) hois di filii anumerati s(un)t
i tribu leui. Filii moysi gerson. (et) elie
zer. Filii gerson subuhel primus. Fuit aut
eliez. filii roboia primus. (et) no erant eliez
filii alii. Porro filii roboia multiplicati
sunt nimis. Filii ysaar. salomith primus.
Filii ebron ieriau: primus. amarias scds.
iaziel. iii(us). iecmaha. iiii(us). Filii oziel. mi
cha primus. iesia. ii(us). Filii merari. mooli.
(et) musi. Filii mooli. eleazar. (et) cis. Mor
tuus e aut eleazar. (et) no habuit filios
s(ed) filias. acceperuntq(ue) eas filii cis. fres

cap. Filij musi. mooli. et eder. et ierimuth tres. Hij filij leui in cognacionibus et familijs suis. principes per uices et numerum capitum singulorum. qui faciebant opera ministerij domus domini a .xx. annis et supra. Dixit enim dauid. Requiem dedit dominus deus israel populo suo et habitacionem ierusalem usque in eternum nec erit officium leuitarum ut ultra portent tabernaculum et omnia uasa eius ad ministrandum. Iuxta precepta quoque dauid nouissima supputabitur numerus filiorum leui a .xx. annis et supra. et erunt sub manu filiorum aaron in cultum domus domini. in uestibulis. et in exedris et in loco purificacionis in sanctuario et in uniuersis operibus ministerij templi domini. sacerdotes autem super panes proposicionis. et ad simile sacrificium et ad laganam. et azima et sartaginem. et ad frixam similam. et super omne pondus atque mensuram. Leuite uero ut stent mane ad confitendum et canendum domino. similiterque ad uesperam. tam in oblacione holocaustorum domini. quam in sabbatis et in kalendis et sollempnitatibus reliquis. iuxta numerum et cerimonias uniuscuiusque rei iugiter coram domino. et custodiant obseruaciones tabernaculi federis et ritum sanctuarij. et obseruacionem filiorum aaron fratrum suorum. ut ministrent in domo domini. XXIIII

Porro filijs aaron he particiones erant. Filij aaron nadab. et abiu. et eleazar. et ithamar. Mortui sunt autem nadab et abiu. ante patrem suum absque liberis: sacerdocioque functus est eleazar et ithamar. Et diuisit eos dauid idest sadoch de filijs eleazar. et achimelech de filijs ythamar. secundum uices suas et ministerium. inuentique sunt multo plures filij eleazar in principibus uiris quam filij ithamar. Diuisit autem eos. hoc est filijs eleazar principes per familias sedecim: et filijs ithamar per familias et domos suas .viii. Porro diuisit utrasque inter se familias sortibus. Erant enim principes sanctuarij et principes dei: tam de filijs eleazar quam de filijs ithamar. Descripsitque eos semeia filius nathanael scriba leuites coram rege et principibus. et sadoch sacerdote. et achimelech filio abiathar: principibus quoque familiarum sacerdotalium et leuiticarum. unam domum que ceteris preerat eleazar. et alteram domum que sub se habebat ceteros ithamar. Exiuit autem sors prima ioiarib. secunda iedeia. .iii. carim. .iiii. seorim. .v. melchia. .vi. maiaman. .vii. accos. .viii. abia. .ix. iesue. .x. sechenia. .xi. eliasib. .xii. iacim. .xiii. oppha. .xiiii. isbaal. .xv. abelga. .xvi. emer. .xvii. ezir. .xviii. hahapses. .xix. phetheia. .xx. iecezel. .xxi. iacin. .xxii. gamul. .xxiii. dalaiau. .xxiiii. maziau. Hee uices eorum secundum ministeria sua. ut ingrediantur domum dei. et iuxta ritum suum sub manu aaron patris eorum: sicut preceperat dominus deus israel. Porro filiorum leui qui reliqui fuerant de filijs amram. erat subahel. et filij subahel iedeia: de filijs quoque roobie princeps iesias. isaaris uero salemoth. filiusque salemoth iaath. filiique eius ieriau amarias secundus. ieziel. .iii. iecmoam. .iiii. Filius oziel micha. filius micha samir. frater micha. iesia. filiusque zacharias. filij merari. mooli. et musi. filius ioziau. benon filius quoque merari oziau. et soem. et zachur. et ebri. Porro mooli filius eleazar: qui non habebat liberos. Filius uero cis. ieremel. Filius musi. mooli. et der. et ierimuth. Isti filij leui. secundum domos familiarum suarum. Miseruntque et ipsi sortes contra fratres suos filios aaron. coram dauid rege et sadoch. et achimelech et principibus familiarum sacerdotalium et leuiticarum. tam maiores quam minores omnes sors equaliter diuidebat.

Igitur Dauid XXV et magistratus exercitus segregauerunt in ministerium filios asaph. et eman. et idithum. qui prophetarent in cytharis et psalterijs et cymbalis secundum numerum suum dedicato sibi officio seruientes: de filijs asaph. zachur. et ioseph. et nathania et asarela: filij asaph: sub manu asaph prophetantes iuxta regem.

Porro idithun. filii idithun. godolias sori. ieseias. et sabaias. et mathathias vi. sub manu patris sui idithun. qui in cythara prophetabat super confitentes et laudantes dominum. Eman quoque filii eman boccia u. mathania. oziel. subuel. et ierimoth. ananias. anani. eliatha. geddelti. et romemti. ezer. et iesbacasa. mellothi. othir. mazioth. Omnes isti filii eman videntis regis in sermonibus dei. ut exaltaret cornu. Dedit que deus eman filios. xiiii. et filias tres. Universi sub manu patris sui ad cantandum in templo domini distributi erant. in cymbalis et psalteriis et cytharis in ministeria domus domini iuxta regem: asaph videlicet et idithun et eman. Fuit autem numerus eorum cum fratribus suis qui erudiebant canticum domini cuncti doctores cc. lxxxviii. Miseruntque sortes per vices suas ex quo tam maior quam minor. doctus pariter et indoctus. Egressaque est sors prima ioseph qui erat de asaph. secunda godolie ipsi et filiis eius et fratribus eius. xii. tertia zacchur. filiis et fratribus eius duodecim. iiii. isari. filiis et fratribus eius. xii. v. nathanie. filiis et fratribus eius. xii. vi. boccia u. filiis et fratribus eius. xii. vii. israhela. filiis et fratribus eius. xii. viii. isaie. filiis et fratribus eius. xii. ix. mathanie. filiis et fratribus eius. xii. x. semei. filiis et fratribus eius. xii. xi. ezrahel. filiis et fratribus eius. xii. xii. asabie. filiis et fratribus eius. xii. xiii. subahel. filiis et fratribus eius. xii. xiiii. mathathie. filiis et fratribus eius. xii. xv. ierimoth. filiis et fratribus eius. xii. xvi. ananie. filiis et fratribus eius. xii. xvii. iesbocase. filiis et fratribus eius. xii. xviii. anani. filiis et fratribus eius. xii. xix. mellothi. filiis et fratribus eius. xii. xx. eliatha. filiis et fratribus eius. xii. xxi. othir. filiis et fratribus eius. xii. xxii. godoliathi. filiis et fratribus eius. xii. xxiii. mazioth. filiis et fratribus eius. xii. xxiiii. romemthiezer. filiis et fratribus eius. xii.

XXVI

Divisiones autem ianitorum de coritis mesellemia filius core. De filiis asaph filii mesellemie: zacharias primogenitus. iadihel. ii. zabadias. iii. iathanael. iiii. aelam. v. iohanan. vi. elioenai. vii. Filii autem obededom: semeias primogenitus. iozabad. ii. iohaa. tertius. sachar. iiii. nathanael. v. amihel. vi. isachar. vii. follathi. viii. quia benedixit ei dominus. Semei autem filio eius nati sunt filii principes familiarum suarum. Erant enim viri fortissimi. Filii ergo semeie othni et raphael. et obed. elzabad. et fratres eius viri fortissimi: eliu quoque et samachias. Omnes hii filii obededom ipsi et filii et fratres eorum fortissimi ad ministrandum lxii. de obededom. Porro mesellamie. filii et fratres robustissimi. xviii. De osa autem id est de filiis merari. semri princeps: non enim habuerat primogenitum. et idcirco posuerat eum pater eius in principem. elchias. ii. tabelias tertius. zacharias. iiii. Omnes hii filii et fratres osa. xiii. Hii divisi sunt in ianitores. ut semper principes custodiarum sicut et fratres eorum ministrarent in domo domini. Missae sunt ergo sortes ex equo et parvis et magnis per familias suas. in unamquamque portarum. Cecidit ergo sors orientalis selemie. Porro zacharie filio eius viro prudentissimo et erudito sortito obtigit plaga septentrionalis. Obededom vero et filiis eius ad austrum: in qua parte domus erat seniorum consilium. Sephiuna et osa ad occidentem iuxta portam que ducit ad viam ascensionis. custodia contra custodiam. Ad orientem vero levite sex. et ad aquilonem iiii. per diem. atque ad meridiem similiter in die quattuor: et ubi erat consilium bini et bini. In cellulis quoque ianitorum ad occidentem quattuor in via: binique per cellulas. Hee sunt ianitorum divisiones. filiorum core et merari. Porro achias erat super thesauros domus domini ac vasa sanctorum. Filii ledan filii gersoni. De ledan principes familiarum ledan et gersoni. iehihel. Filii iehiheli: zathem et iohel. fratres eius super thesauros domus domini. et amramitis et isaaritis. et ebronitis et ozielitis. Subael autem filius gersom filii moysi

ipsi preerant thesauris. Fratres quoque eius Eliezer, cuius filius Raabia, et huius filius Isaias, et huius filius Ioram, huius quoque filius Zechri, sed et huius filius Selemith. Ipse Selemith et fratres eius super thesauros sanctorum, quae sanctificaverat David rex, et principes familiarum, et tribuni, et centuriones, et duces exercitus de bellis et manubiis preliorum, que consecraverant ad instaurationem et supellectilem templi Domini. Hec autem universa sanctificavit Samuel videns, et Saul filius Cis, et Abner filius Ner, et Ioab filius Sarvie. Omnes qui sanctificaverunt ea per manum Salemith et fratrum eius. Isaaritis vero preerat Chonenias et filii eius ad opera forinsecus super Israel, ad docendum et ad iudicandum eos. Porro de Chebronitis Asabias et fratres eius viri fortissimi mille septingenti preerant Israheli trans Iordanem contra occidentem, in cunctis operibus Domini, et in ministerium regis. Hebronitarum autem princeps fuit Ieria secundum familias et cognationes eorum. Quadragesimo anno regni David recensiti sunt, et inventi viri fortissimi in Iazer Galaad. Fratresque eius robustioris etatis duo milia septingenti principes familiarum. Preposuit autem eos David rex Rubenitis et Gadditis et dimidie tribui Manasse in omne ministerium Dei et regis.

XXVII

Filii autem Israel secundum numerum suum principes familiarum, tribuni et centuriones, et prefecti, qui ministrabant regi iuxta turmas suas, ingredientes et egredientes per singulos menses in anno, xxiiii milibus singuli preerant. Prime turme in primo mense Isboam preerat filius Zabdihel, et sub eo xxiiii milia. De filiis Phares princeps cunctorum principum in exercitu mense primo. Secundi mensis habebat turmam Dudia Achoites, et post se alter nomine Macelloth, qui regebat partem exercitus xxiiii milium. Dux quoque turme tertie in mense tertio erat Banaias filius Ioiade sacerdos, et in divisione sua xxiiii milia. Ipse est Banaias fortissimus inter xxx et super xxx. Preerat autem turme ipsius Amizabad filius eius. Quartus mense quarto Asahel frater Ioab, et Zabadias filius eius post eum, et in turba eius xxiiii milia.

Quintus mense quinto princeps Samaoth Iezarites, et in turma eius xxiiii milia. Sextus mense sexto Hira filius Acces Thecuites, et in turma eius xxiiii milia. Septimus mense septimo Helles Phallonites de filiis Ephraim, et in turma eius xxiiii milia. Octavus mense octavo Sobochai Asothites de stirpe Zarai, et in turma eius xxiiii milia. Nonus mense nono Abiezer Anathothites de filiis Iemini, et in turmis eius xxiiii milia. Decimus mense decimo Merari et ipse Nethophathites de stirpe Zarai, et in turma eius xxiiii milia. Undecimus mense undecimo Banaas Pharathonites de filiis Ephraim, et in turma eius xxiiii milia. Duodecimus mense duodecimo Holdai Nethophathites de stirpe Gothoniel, et in turma eius xxiiii milia. Porro tribubus preerant Israel: Rubenitis dux Eliezer filius Zechri; Simeonitis dux Saphatias filius Maacha; Levitis Asabias filius Camuhel; Aaronitis Sadoch; Iuda Eliu frater David; Isachar Amri filius Michahel; Zabulonitis Iesmaias filius Abdie; Neptalitibus Ierimoth filius Ozihel; filiis Ephraim Osee filius Ozaziu; dimidie tribui Manasse in Galaad Iaddo filius Zacharie; Beniamin autem Iasiel filius Abner; Dan vero Ezrihel filius Ieroam. Hii principes filiorum Israel. Noluit autem David numerare eos a xx annis inferius, quia dixerat Dominus ut multiplicaret Israel quasi stellas celi. Ioab filius Sarvie ceperat numerare nec conplevit, quia super ista ira irruerat in Israel, et idcirco numerus eorum qui fuerant recensiti non est relatus in fastos regis David. Super thesauros autem regis fuit Azmoth filius Adihel. His autem thesauris qui erant in urbibus et vicis et in turribus presidebat Ionathan filius Ozie. Operi autem rustico et agricolis qui exercebant terram preerat Ezri filius Chelub. Vinearumque cultoribus Semeias Romathites. Cellis autem vinariis Zabdias Aphonites. Nam super olueta et ficeta que erant in campestribus Balanan Gaderites. Super apothe-

duo

hoc

cas autem olei, Ioas. Porro armentis quae pascebantur in Saron, praepositus fuit Setrai Saronites: et super boves in vallibus, Saphat filius Addi: super camelos vero Ubil Ismahelites: et super asinos Iodias Meronatithes. Super oves quoque Iaziz Agarenus. Omnes hii principes substantiae regis David. Ionathan autem patruus David consiliarius, vir prudens et litteratus: ipse et Iahihel filius Achamoni erant cum filiis regis. Achitophel etiam consiliarius regis: et Chusi Arachites amicus regis. Post Achitophel fuit Ioada filius Banaiae et Abiathar. Princeps autem exercitus regis erat Ioab.

XXVIII

Convocavit igitur David omnes principes Israel, duces tribuum, et praepositos turmarum qui ministrabant regi: tribunos quoque et centuriones qui praeerant substantiae et possessionibus regis: filiosque suos cum eunuchis, et potentes et robustissimos quosque in exercitu Ierusalem. Cumque surrexisset rex, et stetisset, ait: Audite me fratres mei, et populus meus. Cogitavi ut aedificarem domum in qua requiesceret archa foederis Domini, et scabellum pedum Dei nostri: et ad aedificandum omnia praeparavi. Deus autem dixit mihi: Non aedificabis domum nomini meo, eo quod sis vir bellator, et sanguinem fuderis. Sed elegit Dominus Deus Israel me de universa domo patris mei, ut essem rex super Israel in sempiternum. De Iuda enim elegit principes: porro de domo Iuda domum patris mei, et de filiis patris mei placuit ei ut me eligeret regem super Israel. Sed et de filiis meis, filios enim multos dedit mihi Dominus, elegit Salomonem filium meum, ut sederet in throno regni Domini super Israel. Dixitque mihi: Salomon filius tuus aedificabit domum meam et atria mea: ipsum enim elegi mihi in filium, et ego ero ei in patrem: et firmabo regnum eius usque in aeternum, si perseveraverit facere praecepta mea et iudicia, sicut et hodie. Nunc ergo coram universo coetu Israel audiente Deo nostro, custodite et perquirite cuncta mandata Domini Dei nostri: ut possideatis terram bonam, et relinquatis eam filiis vestris post vos usque in sempiternum. Tu autem Salomon fili mi, scito Deum patris tui, et servi ei corde perfecto et animo voluntario. Omnia enim corda scrutatur Dominus, et universas mentium cogitationes intelligit. Si quaesieris eum, invenies: si autem dereliqueris illum, proiciet te in aeternum. Nunc ergo quia elegit te Dominus ut aedificares domum sanctuarii, confortare et perfice. Dedit autem David Salomoni filio suo descriptionem porticus et templi, et cellariorum et cenaculi, et cubiculorum in adytis, et domus propitiationis, necnon et omnium quae cogitaverat atriorum, et exedrarum per circuitum in thesauros domus Domini, et in thesauros sanctorum, divisionumque sacerdotalium et leviticarum in omnia opera domus Domini, et in universa vasa ministerii templi Domini. Aurum in pondere per singula vasa ministerii: argenti quoque pondus pro vasorum et operum diversitate. Sed et ad candelabra aurea, et ad lucernas eorum aurum pro mensura uniuscuiusque candelabri et lucernarum. Similiter et in candelabris argenteis, et in lucernis eorum pro diversitate mensurae pondus argenti tradidit. Aurum quoque dedit in mensas propositionis pro diversitate mensarum: similiter et argentum in alias mensas argenteas. Ad fuscinulas quoque et fialas et turibula ex auro purissimo, et leunculos aureos pro qualitate mensurae pondus distribuit in leunculum et leunculum. Similiterque et in leones argenteos diversum argenti pondus separavit. Altare quoque in quo adoletur incensum, auri purissimum dedit: ut ex ipso fieret similitudo quadrigae cherubin extendentium alas, et velantium archam foederis Domini. Omnia inquit venerunt scripta manu Domini ad me, ut intelligerem universa opera exemplaris. Dixit quoque David Salomoni filio suo: Viriliter age et confortare, et fac: ne timeas et ne paveas. Dominus enim Deus meus tecum erit, et non dimittet te, nec derelinquet te, donec perficias omne opus ministerii domus Domini. Ecce divisiones sacerdotum

Et leuitarum in omne opus ministerii domus domini asi
steret ⁊ parati sint ⁊ nouerunt tam principes quam
populus facere omnia precepta tua. XXIX
Locutusque est dauid rex ad omnem ecclesiam.
Salomonem filium meum unum elegit deus adhuc
puerum ⁊ tenellum. Opus enim grande est.
neque enim homini preparatur habitatio sed deo. Ego
autem totis uiribus meis. preparaui inpensas do
mus domini dei mei. Aurum ad uasa aurea ⁊ ar
gentum in argentea. es in enea. ferrum in ferre
a. lignum ad lignea. lapides onichinos et
quasi stibinos ⁊ diuersorum colorum. omnem preciosum
lapidem. ⁊ marmor parium habundantissime
⁊ super hec que obtuli in domum domini mei de pecu
lio meo. aurum ⁊ argentum do in templo dei mei.
exceptis hiis que preparaui in edem sanctam. tria mi
lia talenta auri de auro ophir. ⁊ .vii. mi
lia talentorum argenti probatissimi ad deaurandos
parietes templi. ut ubicumque opus est aurum
de auro. ⁊ ubicumque opus est argentum argenti op
a fiant per manum artificum. Et si quis sponte of
fert: impleat manum suam hodie. ⁊ offerat
quod uoluerit domino. Polliciti sunt itaque principes
familiarum ⁊ proceres tribuum israel. tribuni quoque
⁊ centuriones. ⁊ principes possessionum regis.
dederuntque in opera domus dei auri talenta .v. mi
lia. ⁊ solidos .x. milia: argenti talenta .x. mi
lia. ⁊ eris talenta .x. ⁊ .viii. milia: ferri quoque
.c. milia talentorum. Et apud quemcumque inuenti sunt
lapides. dederunt in thesaurum domus domini per manum
iehiel gersonitis. Letatusque est populus cum uo
ta sponte promitterent. quia corde toto offerebant
ea domino: sed ⁊ dauid rex letatus gaudio magno est.
Et benedixit domino coram uniuersa multitudine et
ait. Benedictus es domine deus israel patris nostri. ab
eterno in eternum. Tua est domine magnificentia et
potentia ⁊ gloria atque uictoria: ⁊ tibi laus. Cuncta
enim que in celo sunt ⁊ in terra tua sunt. Tuum
domine regnum: ⁊ tu es super omnes principes. Tue
diuitie. ⁊ tua est gloria: tu dominaris omnium. In ma
nu tua uirtus ⁊ potentia. in manu tua ma
gnitudo ⁊ imperium omnium. Nunc igitur deus noster confitemur
tibi. ⁊ laudamus nomen tuum inclitum. Quis ego
⁊ quis populus meus. ut possimus tibi hec uniuer
sa promittere: Omnia tua sunt ⁊ que de manu tu
a accepimus dedimus tibi. Peregrini enim sumus
coram te ⁊ aduene. sicut omnes patres nostri. Di
es nostri quasi umbra super terram: ⁊ nulla est mora.
Domine deus noster omnis hec copia quam parauimus.
ut edificaretur domus nomini tuo sancto. de manu tu
a est. ⁊ tua sunt omnia. Scio deus meus quod probes
corda: ⁊ simplicitatem diligas. Unde ⁊ ego
in simplicitate cordis mei letus obtuli uni
uersa hec: ⁊ populum tuum qui repertus est uidi cum
ingenti gaudio tibi offerre donaria. Domine deus
abraham ⁊ ysaac ⁊ israel patrum nostrorum. custo
di in eternum hanc uoluntatem cordis eorum: ⁊ semper
in ueneratione tui mens ista permaneat. Salo
moni quoque filio meo da cor perfectum. ut cus
todiat mandata tua ⁊ testimonia tua. ⁊ ceri
monias tuas: ⁊ faciat uniuersa: ⁊ edificet
edem cuius impensas paraui. Precepit autem dauid u
niuerse ecclesie. Benedicite domino deo nostro. Et bene
dixit omnis ecclesia domino deo patrum suorum. Et
inclinauerunt se ⁊ adorauerunt deum. ⁊ deinde
regem. Immolaueruntque uictimas domino et
obtulerunt holocausta die sequenti [illegible] tha
uros mille. arietes mille. agnos [illegible] mil
le cum libaminibus suis. ⁊ uniuerso ritu ha
bundantissime in omnem israel. ⁊ comederunt ⁊
biberunt coram domino in die illa cum grandi
leticia. Et unxerunt secundo salomonem filium dauid.
unxerunt autem domino in principem ⁊ sadoch in ponti
ficem. Seditque salomon super solium domini in regem
pro dauid patre suo. ⁊ cunctis placuit. ⁊ paru
it illi omnis israel. Sed ⁊ uniuersi principes ⁊
potentes ⁊ cuncti filii regis dauid dederunt manum
⁊ subiecti fuerunt regi salomoni. Magnifi
cauit ergo dominus salomonem super omnem israel.
⁊ dedit illi gloriam regni. qualem nullus habuit
ante eum rex israel. Igitur dauid filius ysai regnauit
super uniuersum israel: ⁊ dies quibus regnauit su

isrl. fuit. xl. anni. In ebron regnauit vii. annis. i ierlm annis. xxxiii. et mortuus est i senectute bona plenus dierum et diuiciis et gloria. regnauitque salomon filius eius pro eo. Gesta autem dd regis priora et nouissima scripta sunt in libro samuel videntis. et i libro nathan prophete. atque i uolumine gad videntis. vniuersique regni eius. et fortitudinis et temporum que transierunt sub eo siue i isrl. siue i cunctis regnis terrarum.

Incipit Paralipomenon. lib. scds.

Confortatus est ergo salomon filius dauid in regno suo. et dominus erat cum eo. et magnificauit eum in excelsum. Precepitque salomon vniuerso isrl. tribunis et centurionibus. et ducibus et iudicibus. omnis isrl. et principibus familiarum: et abiit cum vniuersa multitudine i excelsum gabaon ubi erat tabernaculum federis dei quod fecit moyses famulus dei in solitudine. Archam autem dei adduxerat dd de cariathiarim in locum quem preparauerat ei. et vbi fixerat illi tabernaculum hoc est in ierlm. Altare quoque eneum quod fabricatus fuerat beseleel filius uri. filii ur. ibi erat coram tabernaculo domini. quod et requisiuit salomo et omnis ec[…]clesia. Ascenditque salomon ad altare eneum coram tabernaculo federis domini: et obtulit in eo mille hostias. Ecce autem i ipsa nocte apparuit ei deus dicens. Postula quod uis vt dem tibi. Dixitque salomo deo. Tu fecisti cum dd patre meo misericordiam magnam: et constituisti me regem pro eo. Nunc ergo domine deus: impleatur sermo tuus quem pollicitus es dd patri meo. Tu enim me fecisti regem super populum tuum multum qui tam innumerabilis est quam puluis terre. Da mihi sapientiam et intelligentiam: vt egrediar coram populo tuo et ingrediar. Quis enim potest hunc populum tuum digne qui tam grandis est iudicare. Dixit autem deus ad salomonem. Quia hoc magis placuit cordi tuo. et non postulasti diuicias et substantiam et gloriam neque animas eorum qui te oderant. sed nec dies uite plurimos: petisti autem sapientiam et scientiam. vt iudicare possis populum meum super quem constitui te regem: sapientia et scientia data sunt tibi. diuitias autem et substantiam et gloriam dabo tibi. ita vt nullus i regibus nec ante te nec post te fuerit similis tibi. Venit ergo salomon ab excelso gabaon i ierlm coram tabernaculo federis et regnauit super isrl. Congregauitque sibi currus et equites et facti sunt ei mille quadringenti currus et duodecim milia equitum. et fecit eos esse in urbibus quadrigarum. et cum rege in ierlm. Prebuitque rex i ierlm argentum et aurum quasi lapides. et cedros quasi sicomoros que nascuntur in campestribus in multitudine magna. Adducebantur autem ei equi de egypto et de coa a negociatoribus regis qui ibant et emebant pretio quadrigam equorum sexcentis argenteis. et equum centum quinquaginta. de vniuersis regnis ethreorum. et a regibus syrie emptio celebrabatur.

II

Decreuit autem salomon edificare domum nomini domini et palacium sibi. et numerauit septuaginta milia virorum portantium humeris et octoginta milia qui cederent lapides i montibus prepositosque eorum tria milia sexcentos. Misit quoque ad hiram regem tyri dicens. Sicut egisti cum dauid patre meo. et misisti ei ligna cedrina vt edificaret sibi domum in qua et habitauit: sic fac mecum vt edificem domum nomini domini dei mei. et consecrem eam ad adolendum incensum coram illo. et fumigandum aromata et ad propositionem panum sempiternam. et holocaustomata mane et vespere. sabbatis quoque et neomeniis et sollempnitatibus domini dei nostri i sempiternum que mandata sunt isrl. Domus autem quam edificare cupio magna est. magnus enim est deus noster super omnes deos. Quis ergo poterit preualere vt edificet ei dignam domum. Si celum et celi celorum capere eum non queunt: quantus ego sum vt possim ei edificare domum. Sed ad hoc tantum

ut adoleatur incensum in conspectu illo. Mitte ergo mihi
virum eruditum qui noverit operari in auro et
argento. ere et ferro. purpura et coccino et
iacincto et qui sciat sculpere celata cum hiis ar-
tificibus quos mecum habeo in iudea et in ierusalem. quos pre-
paravit pater meus david. Sed et ligna cedrina mit-
te mihi. et arceutina et pinea de libano.
Scio enim quod servi tui noverunt cedere ligna de
libano: et erunt servi mei cum servis tuis
ut parentur mihi ligna plurima. Domus enim
quam cupio edificare. magna est nimis et in-
clita. Preterea operariis qui cesuri sunt ligna
servis tuis. dabo in cibaria tritici choros
xx. milia. et hordei choros totidem. olei quoque
sata. xx. milia. Dixit autem hyram rex tyri. per
litteras quas miserat salomoni. Quia dilexit
dominus populum suum. idcirco te regnare fecit
super eum. Et addidit dicens. Benedictus dominus deus
israel qui fecit celum et terram: qui dedit david re-
gi filium sapientem et eruditum. et sensatum atque
prudentem. ut edificaret domum domino et pala-
cium sibi. Misi ergo tibi virum prudentem et scien-
tissimum hyram patrem meum. filium mulieris de
filiabus dan. cuius pater tyrius fuit: qui novit
operari in auro et argento. et ere et ferro et mar-
more et lignis: in purpura quoque et iacincto
et bysso et coccino. et qui sciat celare om-
nem sculpturam et adinvenire prudenter quodcumque
in opere necessarium est cum artificibus tuis. et cum
artificibus domini mei david patris tui. Tritic-
um ergo et vinum et hordeum et oleum quod pollicitus es domine
mi. mitte servis tuis. nos autem cedemus ligna
de libano quotquot necessaria habueris et applicabi-
mus ea ratibus per mare in ioppen et tuum erit tran-
sferre ea in ierusalem. Numeravit igitur salomon omnes
viros proselitos qui erant in terra israel post dinu-
merationem quam dinumeravit david pater eius. et inventi
sunt. cl. milia et tria milia. dc. Fecitque ex eis
lxx. milia qui humeris onera portarent. et
lxxx. milia qui lapides in montibus cederent. tria
milia autem et sexcentos prepositos operum populi.

rex

III

Et cepit salomon edificare domum
domini in ierusalem in monte moria qui demon-
stratus fuerat david patri eius. in loco quem paraverat
david in area ornan iebusei. Cepit autem edifi-
care mense. ii. anno. iiii. regni sui. Et hec
sunt fundamenta que iecit salomon ut edifica-
ret domum dei: longitudinis cubitos in mensura
prima lx. latitudinis cubitos. xx. porticum vero
ante frontem que tendebatur in longum iuxta men-
suram latitudinis domus cubitorum. xx. Porro al-
titudo. cxx. cubitorum erat. et deauravit eam
intrinsecus auro mundissimo. Domum quoque ma-
iorem texit tabulis ligneis abiegnis. et la-
minas auri obrizi affixit per totum. sculpsitque
in eas palmas et quasi catenulas se invi-
cem complectentes. Stravit quoque pavimentum tem-
pli pretiosissimo marmore. decore multo. Por-
ro aurum erat probatissimum de cuius laminis
texit domum: et trabes eius et postes et parietes
et ostia. et celavit cherubin in parietibus. Fecit
quoque domum sancti sanctorum longitudine iuxta la-
titudinem domus cubitorum. xx. et latitudinem
similiter. xx. cubitorum: et laminis aureis texit
eam. quasi talentis. dc. Sed et clavos fecit au-
reos. ita ut singuli clavi siclos quinquage-
nos appenderent. Cenacula quoque texit au-
ro. Fecit et in domo sancti sanctorum cherubin duo
opere statuario. et texit eos auro. Ale che-
rubin. xx. cubitis extendebantur. ita ut u-
na ala haberet cubitos. v. et tangeret parietem
domus: et altera quinque cubitos habens alam tan-
geret alterius cherub. Similiter cherub alterius a-
la quinque habebat cubitos et tangebat parietem.
et ala eius altera. v. cubitorum. alam cherub
alterius contingebat. Igitur ale utriusque che-
rubin expanse erant. et extendebantur per
cubitos. xx. Ipsi autem stabant erectis pedibus
et facies eorum verse erant ad exteriorem domum.
Fecit quoque velum ex iacincto purpura coccino
et bysso. et intexuit ei cherubin. Ante fores
etiam templi duas columpnas que. xx. et quinque

cubitos habebat altitudinis: porro capita earum .v. cubitorum: nec non ⁊ quasi catenulas in ora culo. ⁊ supposuit eas capitibus columnarum: malo granata ⁊ centum que catenulis interposuit. ipsas quoque columpnas posuit in vestibulo templi unam a dextris ⁊ alteram a sinistris. Eamque a dextris erat vocavit iachim. ⁊ que ad levam booz. III

Fecit quoque altare eneum .xx. cubitorum longitudinis. ⁊ .xx. cubitorum latitudinis ⁊ .x. cubitorum altitudinis. Mare ⁊ fusile .x. cubitis a labio usque ad labium rotundum per circuitum. quinque cubitos habebat altitudinis ⁊ funiculus .xxx. cubitorum ambiebat gyrum eius. Similitudo quoque boum erat subter illud. ⁊ .x. cubitis quedam extrinsecus celature quasi duobus versibus alvum maris circuibant Boves autem erant fusiles ⁊ ipsum mare super .xii. boves impositum erat: quorum tres respiciebant ad aquilonem. ⁊ alii tres occidentem. Porro tres alii meridiem ⁊ tres qui reliqui erant orientem. mare habentes suppositum. Posteriora autem boum erant intrinsecus sub mari. Porro vastitas eius habebat mensuram palmi. et labium illius erat quasi labium calicis vel repandi lilii: capiebat quoque mensure tria milia metretas. Fecitque conchas .x. ⁊ posuit .v. a dextris ⁊ .v. a sinistris ut lavarent in eis omnia. que in holocaustum oblaturi erant. Porro in mari sacerdotes lavabantur. Fecit autem candelabra .x. secundum speciem quam iusserat fieri. et posuit ea in templo. .v. a dextris. ⁊ .v. a sinistris nec non. ⁊ mensas .x. posuitque eas in templo .v. a dextris. ⁊ .v. a sinistris: fialas quoque aureas .c. Fecit ⁊ atrium sacerdotum ⁊ basilicam grandem. ⁊ ostia in basilica que texit ere. Porro mare posuit in latere dextro contra orientem ad meridiem Fecit autem hyram lebetas quoque ⁊ creagras ⁊ fialas. Et complevit omne opus regis in domo dei. hoc est columnas duas ⁊ epistilia et quasi quedam reticula que capita tegerent super epistilia: malo granata quoque quadringenta. ⁊ reticula duo: ita ut bini ordines malo granatorum singulis reticulis iungerentur. que protegerent epistilia ⁊ capita columpnarum. Bases ⁊ fecit ⁊ conchas quas supposuit basibus: mare unum bovesque .xii. sub mari. ⁊ lebetas ⁊ creagras ⁊ fialas. Omnia vasa fecit salomoni hyram pater eius in domo domini ex ere mundissimo. In regione iordanis fudit ea rex in argillosa terra. inter socoth ⁊ saredata. Erat autem multitudo vasorum innumabilis ita ut ignoraretur pondus eris. Fecitque salomon omnia vasa domus dei. ⁊ altare aureum. ⁊ mensas ⁊ super eas panes propositionis. candelabra quoque cum lucernis suis. ut lucerent ante oraculum iuxta ritum ex auro purissimo. ⁊ florentia quedam ⁊ lucernas ⁊ forcipes aureos: omnia de auro mundissimo facta sunt: thymiamateria quoque ⁊ turibula ⁊ fialas ⁊ mortariola ex auro purissimo ⁊ ostia celavit templi interius idem in sancto sanctorum. ⁊ hostia templi forinsecus aurea. Sicque completum est omne opus quod fecit salomon in domo domini. Intulit igitur omnia salomon que voverat david pater suus argentum et aurum ⁊ universa vasa posuit in thesauris domus dei. V

Post que congregavit maiores natu israel. ⁊ cunctos principes tribuum. ⁊ capita familiarum. de filiis israel in ierusalem ut adducerent archam federis domini de civitate david que est syon. Venerunt igitur ad regem omnes viri israel in die sollempni mensis septimi. Cumque venissent cuncti seniorum israel: portaverunt levite archam ⁊ intulerunt eam ⁊ omnem paraturam tabernaculi. Porro vasa sanctuarii que erant in tabernaculo portaverunt sacerdotes cum levitis. Rex autem salomon ⁊ universus cetus israel. ⁊ omnes qui fuerant congregati. ante archam immolabant arietes ⁊ boves absque ullo numero. tanta enim erat multitudo victimarum. Et intulerunt sacerdotes archam federis domini in locum suum. id est ad oraculum templi in sancta sanctorum subter alas cherubin:

(cherubin)

ita ut expanderent alas super locum in quo posita erat archa. & ipsam archam tegerent cum uectibus eius. Vectium autem quibus portabatur archa. quia paululum longiores erant. capita parebant ante oraculum. Sin uero quis paululum fuisset extrinsecus eos uidere non poterat. Fuit itaque archa ibi usque in presentem diem. Nichil que aliud in archa nisi due tabule. quas posuerat moyses in oreb. quando legem dedit dominus filiis israel egredientibus de egypto. Egressis autem sacerdotibus de sanctuario. omnes enim sacerdotes qui ibi potuerant inveniri sanctificati sunt. nec adhuc in illo tempore uices & ministeriorum ordo inter eos diuisus erat. tam leuite quam cantores. idest & qui sub asaph erant & sub eman & qui sub idithun. filii & fratres eorum uestiti byssinis cymbalis & psalteriis & cytharis concrepabant: stantes ad orientalem plagam altaris: cumque eis sacerdotes .c.xx. canentes tubis. Igitur cunctis pariter & tubis & voce & cymbalis & organis & diuersi generis musicorum concinentibus & vocem in sublime tollentibus longe sonitus audiebatur: ita ut cum dominum laudare cepissent & dicere. Confitemini domino quoniam bonus quoniam in seculum misericordia eius. impleretur domus dei nube nec possent sacerdotes stare & ministrare propter caliginem: compleuerat enim gloria domini domum dei.

VI

Tunc salomon ait. Dominus pollicitus est ut habitaret in caligine. Ego autem edificaui domum nomini eius. ut habitaret ibi in perpetuum. Et conuertit faciem suam. & benedixit uniuerse multitudini israel. nam omnis turba stabat intenta & ait. Benedictus dominus deus israel. qui quod locutus est dauid patri meo opere compleuit dicens. A die qua eduxi populum meum de terra egypti. non elegi ciuitatem de cunctis tribubus israel. ut edificaretur in ea domus nomini meo. neque elegi quemquam alium uirum. ut esset dux in populo meo israel. sed elegi ierusalem ut sit nomen meum in ea. & elegi dauid ut constituerem eum super populum meum israel. Cumque fuisset uoluntatis dauid patris mei ut edificaret domum nomini domini dei israel: dixit dominus ad eum. Quia hec fuit uoluntas tua. ut edificares domum nomini meo. bene quidem fecisti huiuscemodi habere uoluntatem: sed tu non edificabis domum. Verum filius tuus qui egredietur de lumbis tuis. ipse edificabit domum nomini meo. Compleuit ergo dominus sermonem suum quem locutus fuerat: & ego surrexi pro dauid patre meo & sedi super thronum israel. sicut locutus est dominus: & edificaui domum nomini domini dei israel. & posui in ea archam in qua est pactum domini quod pepigit cum filiis israel. Stetit ergo coram altari domini. ex aduerso uniuerse multitudinis israel: & extendit manus suas. Siquidem fecerat salomon basim eneam. & posuerat eam in medio basilice. habentem .v. cubitos latitudinis & tres cubitos in altum. Stetitque super eam. & deinceps flexis genibus contra uniuersam multitudinem israel. & palmis in celum leuatis: ait. Domine deus israel. non est similis tui deus in celo & in terra. qui custodis pactum & misericordiam cum seruis tuis qui ambulant coram te in toto corde suo: qui prestitisti dauid seruo tuo patri meo quecumque locutus fueras ei. & que ore promiseras opere compleuisti. sicut & presens tempus probat. Nunc ergo domine deus israel imple seruo tuo patri meo dauid. quecumque locutus es dicens. Non deficiet ex te uir coram me. qui sedeat super thronum israel. ita tamen si custodierint filii tui uias meas & ambulauerint in lege mea. sicut & tu ambulasti coram me. Et nunc domine deus israel firmetur sermo tuus quem locutus es seruo tuo dauid. Ergo ne credibile est. ut habitet deus cum hominibus super terram. Si celum & celi celorum non te capiunt quanto magis domus ista quam edificaui? Sed ad hoc tantum facta est: ut respicias orationem serui tui. & obsecrationem eius domine deus meus audias & preces quas fundit famulus tuus coram te: ut aperias oculos tuos super domum istam diebus & noctibus. super locum in quo pollicitus es ut inuocaretur nomen tuum. & exaudires orationem quam orat seruus tuus in eo. Ex

audi preces famuli tui et populi tui israhel quicumque
oraverit in loco isto et exaudi de habitaculo tuo
id est de celis et propitiare. Si peccaverit quispiam
in proximum suum et iurare contra eum paratus venerit se
que maledicto constrinxerit coram altari in domo
ista: tu exaudies de celo et facies iudicium
servorum tuorum. ita ut reddas iniquo viam suam in
caput proprium et ulciscaris iustum retribuens
ei secundum iustitiam suam. Si superatus fuerit populus
tuus israhel ab inimicis. peccabunt enim tibi et conver
si egerint penitentiam et obsecraverint nomen
tuum et fuerint deprecati in loco isto: tu exaudi
es de celo et propitiare peccato populi tui israhel et re
duc eos in terram quam dedisti eis et patribus
eorum. Si clauso celo pluvia non fluxerit propter
peccata populi et deprecati fuerint te in loco isto. et
confessi nomini tuo et conversi a peccatis suis cum eos af
flixeris: exaudi de celo domine et dimitte peccata
servis tuis et populi tui israhel et doce eos viam bonam
per quam ingrediantur et da pluviam terre quam de
disti populo tuo ad possidendum. VI

Fames si orta fuerit in terra et pestilentia
erugo et aurugo et locusta et bru
chus. et hostes vastatis regionibus portas
obsederint civitatis omnisque plaga et infir
mitas presserit: siquis de populo tuo israhel fuerit
deprecatus cognoscens plagam et infirmita
tem suam et expanderit manus suas in domo hac.
tu exaudies de celo. de sublimi scilicet habitaculo
tuo. et propitiare et redde unicuique secundum vias su
as. quas nosti eum habere in corde suo: tu enim solus
nosti corda filiorum hominum. ut timeant te et
ambulent in viis tuis. cunctis diebus quibus vi
vunt super faciem terre quam dedisti patribus nostris.
Externus quoque qui non est de populo tuo israhel. si ve
nerit de terra longinqua propter nomen tuum magnum.
et propter manum tuam robustam. et brachium tuum
extentum. et adoraverit in loco isto. tu exaudi
es de celo firmissimo habitaculo tuo. et fa
cies cuncta pro quibus invocaverit te ille peregrinus
ut sciant omnes populi terre nomen tuum. et timeant
te sicut populus tuus israhel. et cognoscant quia no
men tuum invocatum est super domum hanc quam
edificavi. Si egressus fuerit populus tuus ad
bellum contra adversarios suos per viam in qua miseris
eos. adorabunt te contra viam in qua civitas hec est
quam elegisti. et domus quam edificavi nomini tuo.
ut exaudias de celo preces eorum et obsecrationes
et ulciscaris. Si autem et peccaverint tibi. neque
enim est homo qui non peccet. et iratus fueris eis
et tradideris hostibus. et captivos eos duxerint longinquam
in terram. vel certe que iuxta est. et conversi corde
suo in terra ad quam captivi ducti fuerint eg
erint penitentiam. et deprecati te fuerint in terra cap
tivitatis sue dicentes. peccavimus inique fecimus
iniuste egimus. et reversi fuerint ad te in toto corde
suo et in tota anima sua. in terra captivitatis sue.
ad quam ducti sunt: adorabunt te contra viam terre sue
quam dedisti patribus eorum. et urbis quam elegisti
et domus quam edificavi nomini tuo. ut exaudi
as de celo hoc est de firmissimo habitaculo
tuo preces eorum et facias iudicium. et dimit
tas populo tuo quamvis peccatori. Tu es enim deus
meus. Aperiantur queso oculi tui et aures tu
e intente sint ad orationem que fit in loco isto. Nunc
igitur consurge domine deus in requiem tuam: tu et archa
fortitudinis tue. Sacerdotes tui domine deus in
duantur salutem: et sancti tui letentur in bonis.
Domine deus ne averteris faciem christi tui. memento
misericordiarum david servi tui. Cumque complesset salomon
fundens preces: ignis descendit de celo. et de
voravit holocausta et victimas: et maie
stas domini implevit domum nec poterant sacer
dotes ingredi templum domini eo quod implesset maie
stas domini templum domini. Sed et omnes filii israhel
videbant descendentem ignem et gloriam domini super
domum. et corruentes proni in terram super pavi
mentum stratum lapide: adoraverunt et lauda
verunt dominum. quoniam bonus. quoniam in seculum misericordia eius.
Rex autem et omnis populus immolabant victimas
coram domino. Mactavit igitur salomon hostias bo
um. xxii. milia. arietum. c.xx. milia. et

dedicauit domū dei rex ⁊ uniuersus ppls.
Sacerdotes aūt stabant ī officiis suis ⁊ leui
te ī organis carminū dn̄i q̄ fecit dd̄ rex ad
laudandū dn̄m qm̄ ī etnū mīa ei᷒. ymp
nos dd̄ canētes p manꝰ suas. Porro sacdotes
canebāt tubis ante eos. cunctꝰqꝫ isrl̄ sta
bat. Scīficauit qꝫ salomō mediū atrii an
templū dn̄i. Obtulāt enī ibi holocausta ⁊
adipes pacificor. qr altare eneū qd̄ fecerat n̄
poterat sustine holocausta ⁊ sacrificia ⁊ adi
pes. Fecit g̊ salomō sollēpnitatē ī tpr̄e illo
septē dieb;. ⁊ omīs isrl̄ cū eo. ecclia magnā
ab introitu emath. usqꝫ ad torrentē egypti. Fe
citqꝫ die octauo collectā eo q' dedicasset al
tare. vii. dieb; ⁊ sollēpnitatē celebrasset
dieb;. vii. Igitur ī die. xxiii. mēsis. vii. di
misit ppl̄m ad tabnacla sua. letantes atqꝫ gaudē
tes sup bono q' fecerat dn̄s dauid. ⁊ salomonī
⁊ isrl̄ ppl̄o suo. Conpleuitqꝫ salomō domū
dn̄i. ⁊ domū regis. ⁊ omīa q̄ disposuerat ī corde
suo ut faceret in domo dn̄i ⁊ ī domo sua. ⁊ p
speratus ē. Apparuit aūt ei dn̄s nocte. ⁊ ait.
Audiui orōnē tuā. ⁊ elegi locū istū michi
ī domū sacrificii. Si clausero celū ⁊ pluuia
nō fluxerit ⁊ mādauero ⁊ precepero locuste ut
deuorent t̄rām ⁊ misero pestilentiā in ppl̄m me
um. Conu̇sus aūt ppl̄s mꝰ sup quē īuocatū
est nomē meū deprecatus me fuit. ⁊ exq̇sier
faciē meā ⁊ egerit penitenciā a uiis suis pes
simis. ⁊ ego exaudiā de celo. ⁊ ppiciꝰ ero pc̄
catis eor. ⁊ sanabo t̄rām eor. Oculi qꝫ
mei erunt apti. ⁊ aures mee erecte ad orōnē
eius q̄ in loco isto orauit. Elegi enī ⁊ scīfi
caui locū istū ut sit nomē meū ī sempitnū ibi
⁊ pmaneant oculi mei ⁊ cor meū ibi cunctis
dieb;. Tu qꝫ si ambulaueris corā me sicut am
bulauit dauid pr̄ tuus ⁊ feceris iuxta omīa
q̄ precepi t̄. ⁊ iusticias meas iudiciaqꝫ ser
uaueris. suscitabo thronū regni tui. sicut pol
licitꝰ sū dauid prī tuo dicēs. nō auferetur
de stirpe tua uir. q̄ sit princeps ī isrl̄. Si aūt

auersi fueritis ⁊ dereliq̄ritis iusticias meas et
precepta mea q̄ pposui uob. ⁊ abeuntes seruie
ritis diis alienis ⁊ adoraueritis eos. euellā
uos de t̄ra mea qm̄ dedi uob. ⁊ domū hanc
quā edificaui nomini meo pciā a facie me
a. ⁊ tradā eā ī parabolā ⁊ ī exēplū cunctis po
pulꝭ. ⁊ domꝰ ista erit in puerbiū uniuersis trā
seuntib;. ⁊ dicēt stupētes. Quare fecit sic dn̄s
t̄re huic ⁊ domui huic. Respondebūtqꝫ. qr̄ de
reliq̄runt dn̄m deū patrū suor q̄ eduxit eos
de t̄ra egypti. ⁊ apphenderūt deos alienos
⁊ adorauerūt eos atqꝫ coluerunt. idcirco ve
nerunt sup eos uniuersa hec mala. VIII

Expletis aūt. xx. annis postquā edi
ficauit salomō domū dn̄i ⁊ domū
suā ciuitates quas dederat hyram salomonī
edificauit. ⁊ habitare ibi fecit filios isrl̄. A
biit qꝫ ī emath suba ⁊ obtinuit eā ⁊ edi
ficauit palmyrā in deserto. ⁊ alias ciui
tates munitissimas edificauit ī emath.
extruxitqꝫ bethoron superiorē ⁊ bethoron
inferiorē. ciuitates muratas habētes portas
⁊ uectes ⁊ seras. baalath ⁊ etiā omīs urbes
firmissimas q̄ fuerunt salomonis cunctasqꝫ
urbes q̄dragar ⁊ urbes equitū. Omīa
quecūqꝫ uoluit salomon atqꝫ disposuit
edificauit ī ierl̄m. ⁊ ī lybano. ⁊ ī uniuersa
t̄ra potestatis sue omnēqꝫ ppl̄m q̄ derelict⁹
fuerat de hettheis. ⁊ amorreis. ⁊ phereseis.
⁊ eueis. ⁊ iebuseis q̄ nō erant de stirpe isrl̄.
de filiis eor. ⁊ de posteris q̄s nō interfecerant
filii isrl̄ subiugauit salomō in tributarios
usqꝫ in diē hanc. Porro de filiis isrl̄ nō po
suit ut seruirent opib; regis. Ipsi enī erant
uiri bellatores ⁊ duces primi ⁊ principes q̄
drigar ⁊ equitū eius. Omīs aūt principes
exercitus regis salomonis fuerunt. ccl. q̄ eru
diebant ppl̄m. Filiā uero pharaonis transtu
lit de ciuitate dd̄ in domū quā edificauerat
ei. Dixit enī. Non habitabit uxor mea ī do
mo dd̄ regis isrl̄. eo qd̄ scīficata sit. qr̄ ī

ingressa est in eam archa domini. Tunc obtulit salomon holocausta domino super altare domini quod extruxerat ante porticum: ut per singulos dies offerretur in eo iuxta preceptum moysi in sabbatis et in kalendis et in festis diebus ter per annum, id est in sollempnitate azimorum, et in sollempnitate ebdomadarum, et in sollempnitate tabernaculorum. Et constituit iuxta disposicionem david patris sui officia sacerdotum in ministeriis suis, et levitas in ordine suo: ut laudarent et ministrarent coram sacerdotibus iuxta ritum uniuscuiusque diei, et ianitores in divisionibus suis per portam et portam. Sic enim preceperat david homo dei. Nec pretergressi sunt de mandatis regis tam sacerdotes quam levite ex omnibus que preceperat. Et in custodiis thesaurorum omnes impensas preparatas habuit salomon ex eo die quo fundavit domum domini, usque in diem quo perfecit eam. Tunc abiit salomon in asiongaber et in ahilath ad oram maris rubri, que est in terra edom. Misit autem ei hyram per manus servorum suorum naves et nautas gnaros maris: et abierunt cum servis salomonis in ophyr: tuleruntque inde quadringenta .l. talenta auri. et attulerunt ad regem salomonem. IX

Regina quoque saba cum audisset famam salomonis venit ut temptaret eum in enigmatibus in ierusalem cum magnis opibus et camelis, qui portabant aromata et auri plurimum, gemmasque preciosas. Cumque venisset ad salomonem, locuta est ei quecumque erant in corde suo. Et exposuit ei salomon omnia que proposuerat: nec quicquam fuit quod ei non perspicuum fecerit. Que postquam vidit sapientiam scilicet salomonis, et domum quam edificaverat, necnon et cibaria mense eius, et habitacula servorum, et officia ministrorum eius, et vestimenta eorum. pincernas quoque et vestes eorum, et victimas quas immolabat in domo domini: non erat pre stupore ultra in ea spiritus. Dixitque ad regem. Verus est sermo quem audieram in terra mea: de virtutibus et sapientia tua. Non credebam narrantibus: donec ipsa venissem et vidissent oculi mei: et probassem vix medietatem sapientie tue mihi fuisse narratam. Vicisti famam virtutibus tuis. Beati viri tui, et beati servi tui hii qui assistunt coram te in omni tempore, et audiunt sapientiam tuam. Sit dominus deus tuus benedictus qui voluit te ordinare super thronum suum regem domini dei tui. Quia diligit dominus deus israel, et vult servare eum in eternum, idcirco posuit te super eum regem ut facias iudicia atque iusticiam. Dedit autem regi centum viginti talenta auri, et aromata multa nimis, et gemmas preciosissimas. Non fuerunt aromata talia, ut hec que dedit regina saba regi salomoni. Sed et servi hyram cum servis salomonis attulerunt aurum de ophyr, et ligna thyina et gemmas preciosissimas: de quibus fecit rex de lignis thyinis gradus in domo domini et in domo regia, cytharas quoque et psalteria cantoribus. Nunquam vise sunt in terra iuda ligna talia. Rex autem salomon dedit regine saba cuncta que voluit, et que postulavit, multo plura quam attulerat ad eum. Que reversa abiit in terram suam cum servis suis. Erat autem pondus auri quod afferebatur salomoni per annos singulos, dc. lxvi. talenta auri excepta ea summa quam legati diversarum gentium et negociatores afferre consueverant. omnesque reges arabie, et satrape terrarum qui comportabant aurum et argentum salomoni. Fecit igitur rex salomon cc. hastas aureas de summa sexcentorum aureorum, qui in hastis singulis expendebantur. ccc. quoque scuta aurea trecentorum aureorum, quibus tegebantur scuta singula: posuitque ea rex in armamentario quod erat consitum nemore. Fecit quoque rex solium eburneum grande, et vestivit illud auro mundissimo. vi. quoque gradus quibus ascendebatur ad solium, et scabellum aureum, et brachiola duo altrinsecus, et duos leones stantes iuxta brachiola, et alios .xii. leunculos stantes super .vi. gradus ex utraque parte. Non fuit tale solium in universis regnis. Omnia quoque vasa convivii regis erant aurea:

⁊ vasa domꝰ saltꝰ lybani ex auro purissi
mo. Argentū enī in diebꝫ illis pro nichilo
reputabat͛. Siquidē naues regis ibāt
in tharsis cū suis hyram semel ī ānis
tribꝫ: ⁊ deferebāt inde aurū ⁊ argentū. ⁊
ebur. ⁊ simias ⁊ pauos. Magnificatꝰ
ē ergͦ salomō sup̱ omis reges terre p̄ diuiciꝭ
⁊ glā. Omīsqꝫ reges terr͛ desidabant fa
ciem uidē salomonis. vt audirent sapi
enciā q̄m dederat dn̄s ī corde eiꝰ: ⁊ deferēba
nt ei munera: vasa argentea ⁊ aurea ⁊
vestes ⁊ arma. ⁊ aromata equos ⁊ mulos
p singlos annos. Habuit qꝫ salomō. xl.ᵃ
equor ī stablis ⁊ curruū equitūqꝫ. xij.
milia: ⁊ statuitqꝫ eos ī vrbibꝫ q̄drigarū
⁊ ubi erat rex ī ierlm. Exercuitqꝫ ē ptatem
sup̱ cunctos reges a flumine eufraten usqꝫ ad
terram phylistinor idest usqꝫ ad t͛minos egyp
ti. tantāqꝫ copiā p̄buit argenti ī ierlm q̄la
pidū. ⁊ cedror tantā multitudinē. velut si
comor q̄ gignuntur ī cāpestribꝫ. Adducebā
tur aūt ei equi de egypto cūctisqꝫ regio
nibꝫ. Reliq̄ uo oper salomonis prior et
nouissimor scripta sunt ī libris nathan p
phete ⁊ in libris achie silonitis: ī uisioe qꝫ
addo uidentis ꝯt͛ ierobo filiū nabath. Re
gnauit aūt salomō ī ierlm sup omnē isrl.
xl. ānis dormiuitqꝫ cū p̄rib; suis. ⁊ sepe
lierūt eū ī ciuitate dauid: regnauitqꝫ p
eo roboam filius eius. X
Rofectus ē aūt roboam ī sichem
illuc enī cunct isrl ꝯuenat vt ꝯstituerent
eū regē. Qd' cū audisset ierobo filius
nabath q̄ erat ī egypto. fugiat quippe a
facie regis salomonē. reuersus est. Vocau
eruntqꝫ eū: ⁊ venit cū vniuso isrl. Et locu
ti sunt ad roboam dicentes. Pat͛ tuus durissi
mo iugo nos pssit. tu leuiora impera
pa͛e tuo qui nob grauē imposuit seruitutē.
⁊ paululū de onē subleua. vt seruiam tibi. Qui
ait. Post tres dies reuertimi ad me. Cūqꝫ
abisset pplꝰ iniit ꝯsiliū cū senibꝫ q̄ stetera
nt coram p̄re suo salomone dū adhuc vi
ueret dicens. Quod datis ꝯsiliū ut respondeā
pplo. Qui dixerunt ei. Si placuis pplo hu
ic. ⁊ leniēris eos ūbis clementibꝫ. seruient
tibi omī tpe. Qui ille reliquit ꝯsiliū senū ⁊
cū iuuenibꝫ tractare cepit q̄ cū eo nutriti fu
erāt ⁊ in comitatu illiꝰ: dixitqꝫ ad eos. Qd'
uob uidet͛ ꝯsilii quid debeo pplo huic. qui
dixerūt. Subleua iugū qd' imposuit nob pr̄
tuus. At illi respōderūt ut iuuenes et
nutriti cū eo in delicijs atqꝫ dixerūt. Sic lo
queris pplo qui dixerūt tibi. pr̄ tuus aggrauauit iu
gū nrm tu subleua. ⁊ sic respondebis eis.
Minimꝰ digitꝰ nis grossior ē lumbis pr̄is mei.
Pat͛ mis iposuit iugū nob graue: ⁊ ego ma
ponꝰ apponā. Pat͛ mis cecidit uos flagell.
ego uo cedā uos scorpionibꝫ. Venit ergo
roboam ⁊ vniūsꝰ pplꝰ ad roboam die t͛
cio. sic p̄cepat eis. Respōditqꝫ rex dura de
licto ꝯsilio senior: locutusqꝫ ē iuxta iuuenū
volūtatē. Pat͛ mis grauē nob īposuit iugū:
qd' ego grauius faciā. Pat͛ mis cecidit uos
flagell. ego uo cedā uos scorpionibꝫ. Et
nō acqeuit ppli pabꝫ. Erat enī voluntatis
dn̄i ut ꝯpleretur sermo eiꝰ quē locutꝰ fuerat per
manū achie silonitis ad ierobo filium
nabath. Pplꝰ aūt vniūsꝰ regē duriora di
cēte. sic locutꝰ est ad eū. Non est nob pars
ī dd': neqꝫ hereditas ī filio ysai. Reuerte ī tab͛
nacla tua isrl: tu aūt pasce domū tuā dd'.
Et abiit isrl ī tabnacla sua. Sup filios
aūt isrl. q̄ habitabant ī ciuitatibꝫ iuda regn
auit roboam. Misit qꝫ rex roboam aduram
q̄ p͛erat tributis. Et lapidauit eū filij isrl.
⁊ mortuus est. Porro rex roboā curru fes
tinauit ascēdē: ⁊ fugit ī ierlm. Recessitqꝫ
isrl a domo dd' usqꝫ ad diē hanc. Factū ē aūt
cū audisset omīs isrl q͛ reuersꝰ eet ierobo. mise
runt ⁊ vocauerunt eū ꝯgregato cetu. ⁊ ꝯstituerūt
regē sup omnē isrl. Nec secutꝰ est q̄spiā domū

david preter tribum iuda solam.

CAP. XI

Venit autem roboam in iherusalem et convocavit universam domum iuda et beniamin in .clxxx. milibus electorum atque bellancium ut dimicaret contra israel et converteret ad se regnum suum. Factusque est sermo domini ad semeiam hominem dei dicens. Loquere ad roboam filium salomonis regem iuda et ad universum israel qui est in iuda et beniamin. Hec dicit dominus. Non ascendetis neque pugnabitis contra fratres vestros. Revertatur unusquisque in domum suam quia mea hoc gestum est voluntate. Qui cum audissent sermonem domini reversi sunt: nec perrexerunt contra ieroboam. Habitavit autem roboam in iherusalem et edificavit civitates muratas in iuda: extruxitque bethleem et etham et thecue. bethsur quoque et socho et odollam necnon geth et maresa et ziph. sed et aduram et lachis et azecha. saraa quoque et ahialon et ebron. que erant in iuda et beniamyn civitates munitissimas. Cumque clausisset eas muris posuit in eis principes ciborumque horrea: hoc est olei et vini. Sed et in singulis urbibus fecit armamentaria scutorum et hastarum: firmavitque eas summa diligentia: et imperavit super iuda et beniamyn. Sacerdotes autem et levite qui erant in universo israel venerunt ad eum de cunctis sedibus suis relinquentes suburbana et possessiones suas et transeuntes ad iudam et iherusalem eo quod abiecisset eos ieroboam et posteri eius ne sacerdocio domini fungerentur qui constituit sibi sacerdotes excelsorum et demoniorum vitulorumque quos fecerat. Sed et de cunctis tribubus israel quicumque dederant cor suum ut quererent dominum deum israel venerunt iherusalem ad immolandas victimas domino deo patrum suorum et roboraverunt regnum iuda et confirmaverunt roboam filium salomonis per tres annos. Ambulaverunt enim in viis david et salomonis annis tantum tribus. Duxit autem roboam uxorem maalath. filiam ierimuth filii david: abiail quoque filiam eliab filii ysai. que peperit ei filios ieus. et somoriam et zoom. Post hanc quoque accepit maacham filiam absalon que peperit ei abia et ethei et ziza et salomith. Amavit autem roboam maacham filiam absalon super omnes uxores suas et concubinas. Nam uxores .x. viii. duxerat: concubinas autem .lx. et genuit xxviii. filios et .lx. filias. Constituit vero in capite abiam filium maacha ducem super omnes fratres suos. Ipsum enim regem facere cogitabat. quia sapientior fuit et potencior super omnes filios eius. et in cunctis finibus et beniamin et in universis civitatibus muratis prebuitque eis escas plurimas et multas petivit uxores.

XII

Cumque roboratum fuisset regnum roboam et confortatum: dereliquit legem domini et omnis israel cum eo. Anno autem .v. regni roboam ascendit sesac rex egypti in iherusalem quia peccaverunt domino. cum mille .cc. curribus et .lx. milibus equitum nec erat numerus vulgi quod venerat cum eo ex egypto. lybies scilicet et trogodite et ethyopes. cepitque civitates munitissimas in iuda: et venit usque in iherusalem. Semeias autem propheta ingressus est ad roboam et principes iuda. qui congregati fuerant in iherusalem fugientes sesac: dixitque ad eos. Hec dicit dominus. Vos reliquistis me: et ego reliqui vos in manu sesac. Consternatique principes israel et rex dixerunt. Iustus est dominus. Cumque vidisset dominus quod humiliati essent: factus est sermo domini ad semeiam dicens. Quia sunt non disperdam eos: daboque eis pauxillum auxilii. et non stillabit furor meus super iherusalem per manum sesac. Verumtamen servient ei ut sciant distantiam servitutis mee et servitutis regni terre. Recessit itaque sesac rex egypti ab iherusalem. ablatis thesauris domus domini et domus regis: omniaque secum tulit et clypeos aureos quos fecerat salomon, pro quibus fecit rex eneos et tradidit illos principibus scutariorum. qui custodiebant vestibulum palatii. Cumque introiret rex domum

humiliati

domini, veniebant scutarii et tollebant eos: iterumque referebant ad armamentarium suum. Veruntamen quia humiliati sunt: aversa est ab eis ira domini. nec deleti sunt penitus. Siquidem et in iuda inventa sunt opera bona. Confortatus est igitur rex ieroboam in ierusalem atque regnavit. Quadraginta autem et unius anni erat cum regnare cepisset: et .xvii. annis regnavit in ierusalem urbe quam elegit dominus. ut confirmaret nomen suum ibi de cunctis tribubus israel: nomenque matris eius naama ammanites. Fecit autem malum. et non preparavit cor suum. ut quereret dominum. Opera vero roboam prima et novissima. scripta sunt in libris semeie et addo videntis: et diligenter exposita. Pugnaveruntque adversum se roboam et ieroboam cunctis diebus. Et dormivit roboam cum patribus suis. sepultusque est in civitate david. et regnavit Abia filius eius pro eo. XIII

Anno .xviii. regis ieroboam. regnavit abia super iudam. Tribus annis regnavit in ierusalem. Nomenque matris eius maacha. filia urihel de gabaa. Et erat bellum inter abia et ieroboam. Cumque iniisset abia certamen. et haberet bellicosissimos viros et electorum .xl. milia. ieroboam instruxit e contra aciem octingenta milia virorum: qui et ipsi electi erant. et ad bella fortissimi. Stetit igitur abia super montem semeron qui erat in ephraim et ait. Audi ieroboam et omnis israel. Num ignoratis quod dominus deus israel dederit regnum david super israel in sempiternum ipsi et filiis eius pactum salutis. Et surrexit ieroboam filius nabath servus salomonis filii david. et rebellavit contra dominum suum. Congregatique sunt ad eum viri vanissimi et filii belial. et prevaluerunt contra roboam filium salomonis. Porro roboam erat rudis et corde pavido nec potuit resistere eis. Nunc ergo dicitis quod resistere possitis regno domini quod possidet per filios david. habetisque grandem populi multitudinem atque vitulos aureos quos fecit vobis ieroboam in deos. et eiecistis sacerdotes domini filios aaron atque levitas. et fecistis vobis sacerdotes sicut omnes populi terrarum. Quicumque venerit et initiaverit manum suam in tauro. in bubus. et in arietibus .vii. fit sacerdos eorum qui non sunt dii. Noster autem dominus deus est. quem non relinquimus. sacerdotesque ministrant domino de filiis aaron. et levite sunt in ordine suo. holocausta quoque offerunt domino per singulos dies mane et vespere. et thymiama iuxta legis precepta confectum. et ponuntur panes in mensa mundissima: et est apud nos candelabrum aureum et lucerne eius ut accendantur semper ad vesperam. Nos quippe custodimus precepta domini dei nostri. quem vos reliquistis. Ergo in exercitu nostro dux deus est. et sacerdotes eius qui clangunt tubis. et resonant contra vos. filii israel nolite pugnare contra dominum deum patrum vestrorum: quia non vobis expedit. Hec illo loquente: ieroboam retro moliebatur insidias. Cumque ex adverso hostium staret: ignorantem iudam suo ambiebat exercitu. Respiciensque iudas vidit instare bellum ex adverso et post tergum. et clamavit ad dominum. ac sacerdotes tubis canere ceperunt: omnesque viri iuda vociferati sunt. Et ecce illis clamantibus perterruit deus ieroboam et omnem israel qui stabat ex adverso abia et iuda. Fugeruntque filii israel iudam. et tradidit eos deus in manu eorum. Percussit ergo eos abia et populus eius plaga magna: et corruerunt vulnerati ex israel .l. milia virorum fortium. Humiliatique sunt filii israel in tempore illo. et vehementissime confortati filii iuda: eo quod sperassent in domino deo patrum suorum. Persecutus est autem abia fugientem ieroboam: et cepit civitates eius bethel et filias eius. et iesana cum filiabus suis. ephron quoque et filias eius. nec valuit ultra resistere ieroboam in diebus abia. Quem percussit dominus et mortuus est. Igitur abia confortato imperio suo. accepit uxores .xiiii. procreavitque .xxii. filios. et .xvi. filias. Reliqua autem sermonum abia. viarumque et operum eius scripta sunt diligentissime in libro prophete addo.

Dormivit autem abia cum patribus suis et sepelierunt eum in civitate david. regnavit XIIII

-uit asa filius eius pro eo. In cuius diebus qui
euit terra annis .x. Fecitque asa quod bonum et
placitum erat in conspectu dei sui et subvertit al
taria peregrini cultus et excelsa et confregit
statuas lucosque succidit. ac precepit iude
ut quereret dominum deum patrum suorum. et faceret
legem et universa mandata. et abstulit de cunc
tis urbibus iuda aras et fana et regnavit in
pace. Edificavitque urbes munitas in iu
da quia quietus erat. et nulla temporibus eius
bella surrexerant. pace domino largiente. Dixit
autem iude. Edificemus civitates istas et val
lemus muris et roboremus turribus et portis
et seris donec a bellis quieta sunt omnia. eo
quod quesierimus dominum deum patrum nostrorum. et dederit
nobis pacem per gyrum. Edificaverunt igitur et nul
lum in extruendo impedimentum fuit. Habu
it autem asa in exercitu suo portantium scuta et
hastas de iuda .ccc. milia. de beniamyn
vero scutariorum et sagittariorum .cc.lxxx. milia.
Omnes isti viri fortissimi. Egressus est autem contra
eos zara ethyops cum exercitu suo decies cen
tena milia et curribus .ccc. et venit usque ma
resa. Porro asa perrexit obviam ei et instrux
it aciem ad bellum in valle sephata que est iuxta
maresa. et invocavit dominum deum et ait. Domine
non est apud te ulla distantia utrum in paucis
auxilieris an in pluribus. Adiuva nos domine
deus noster. In te enim et in tuo nomine habentes fiduciam
venimus contra hanc multitudinem. Domine deus noster
tu es. non prevaleat adversus te homo. Exterru
it itaque dominus ethiopes coram asa et iuda. fuge
runtque ethiopes. et persecutus est eos asa et populus
qui cum eo erat usque gerara. Et ruerunt ethiopes
usque ad internecionem quia domino cedente contriti sunt. et
exercitu illius preliante. Tulerunt igitur spolia multa
et percusserunt omnes civitates per circuitum gera
re. Grandis quippe cunctos terror invaserat. Et
diripuerunt urbes et multam predam asporta
verunt. Sed et caulas ovium destruentes tulerunt pe
corum infinitam multitudinem et camelorum. reve

Azarias autem XV reversique sunt in ierusalem.
filius obed facto in se spiritu dei. egressus est
in occursum asa. et dixit ei. Audite me asa et
omnis iuda et beniamin. Dominus vobiscum
quia fuistis cum eo. Si quesieritis eum invenietis.
Si autem dereliqueritis eum derelinquet vos. Tran
sibunt autem multi dies in israel absque deo vero. et
absque sacerdote doctore et absque lege. Cumque
reversi fuerint in angustia sua ad dominum deum is
rahel. et quesierint eum reperient eum. In illo
tempore non erit pax egredienti et ingredienti.
sed terrores undique in cunctis habitatoribus ter
rarum. Pugnabit enim gens contra gentem et ci
vitas contra civitatem. quia dominus conturbabit e
os in omni angustia. Vos ergo confortamini et
non dissolvantur manus vestre. erit enim merces
operi vestro. Quod cum audisset asa verba scilicet et
prophetiam filii obed prophete. confortatus est. et ab
stulit ydola de omni terra iuda et de beniam
yn et ex urbibus quas ceperat montis ephraym
et dedicavit altare domini quod erat ante porti
cum domus domini. congregavitque universum iudam et be
niamyn et advenas cum eis de ephraym et
de manasse. et de symeon. Plures enim ad eum
confugerant de israel. videntes quod dominus deus illi
us esset cum eo. Cumque venissent ierusalem mense tertio anno
xv. regni asa immolaverunt domino in die illa de
manubiis et preda quam adduxerant. boves
septingentos. et arietes .vii. milia. Et intravit
ex more ad corroborandum fedus. ut quererent
dominum deum patrum suorum in toto corde et in tota a
nima sua. Siquis autem inquit non quesierit dominum
deum israel moriatur a minimo usque ad maximum
a viro usque ad mulierem. Iuraveruntque domino vo
ce magna in iubilo et in clangore tube. et in
sonitu bucinarum. omnes qui erant in iuda cum ex
ecratione. In omni enim corde suo iuraverunt et in
tota voluntate quesierunt eum et invenerunt. Dedit
que eis dominus requiem per circuitum. Sed et maa
cham matrem asa regis ex augusto depo
suit imperio eo quod fecisset in luco simulacrum

precepit. Quod omne contrivit: et in frusta comminuens combussit in torrente cedron. Excelsa autem derelicta sunt in israel. Attamen cor asa erat perfectum cunctis diebus eius. Eaque que voverat pater suus et ipse intulit in domum domini: argentum et aurum. vasorumque diversam supellectilem. Bellum vero non fuit usque ad tricesimum annum regni asa.

XVI

Anno tricesimo sexto regni eius. ascendit baasa rex israel in iudam et muro circumdabat ut nullus tute possit egredi et ingredi de regno asa. Protulit autem asa argentum et aurum de thesauris domus domini. et de thesauris regis: misitque ad benadab regem syrie qui habitabat in damasco dicens. Fedus inter me et te est: pater quoque meus et pater tuus habuere concordiam. Quam ob rem misi tibi argentum et aurum ut rupto federe quod habes cum baasa rege israel facias eum a me recedere. Quo comperto benadab misit principes exercituum suorum ad urbes israel. Qui percusserunt ahion. et dan. et abelmaim et universas urbes muratas nepthalim. Quod cum audisset baasa desiit edificare rama et intermisit opus suum. Porro asa rex assumpsit universum iudam: et tulerunt lapides de rama et ligna que edificationi preparaverat baasa. edificavitque ex eis gabaa et maspha. In tempore illo venit anani propheta ad asa regem iuda. et dixit ei. Quia habuisti fiduciam in rege syrie et non in domino deo tuo: idcirco evasit syrie regis exercitus de manu tua. Nonne ethiopes et lybies multo plures erant quadrigis et equitibus et multitudine nimia. quos cum crederes domino tradidit in manu tua? Oculi enim domini contemplantur universam terram: et prebent fortitudinem his qui corde perfecto credunt in eum. Stulte igitur egisti. et propter hoc ex presenti tempore adversum te bella consurgent. Iratusque est asa adversus videntem: iussitque eum mitti in nervum. Valde quippe super hoc fuerat indignatus: et interfecit de populo in tempore illo plurimos. Opera autem asa prima et novissima scripta sunt in libro regum israel et iuda. Egrotavit etiam asa anno tricesimo nono regni sui dolore pedum vehementissime: et nec in infirmitate sua quesivit dominum. sed magis in medicorum arte confisus est. Dormivitque cum patribus suis. et mortuus est anno quadragesimo primo regni sui. Et sepelierunt eum in sepulcro suo quod foderat sibi in civitate david posueruntque super lectum suum plenum aromatibus et unguentis meretriciis que erant pigmentariorum arte confecta et combusserunt super eum ambitione nimia.

XVII

Regnavit autem iosaphat filius eius pro eo. et invaluit contra israel: constituitque militum numeros in cunctis urbibus iuda que erant vallate muris. presidiaque disposuit in terra iuda et in civitatibus ephraim quas ceperat asa pater eius. Et fuit dominus cum iosaphath quia ambulavit in viis david patris sui primis. et non speravit in baalim sed in deo patris sui. et perrexit in preceptis illius. et non iuxta peccata israel. Confirmavitque dominus regnum in manu eius: et dedit omnis iuda munera iosaphat. facteque sunt ei infinite divitie et multa gloria. Cumque sumpsisset cor eius audaciam propter vias domini. etiam excelsa et lucos de iuda abstulit. Tertio autem anno regni sui. misit de principibus suis benail. et obdiam et zachariam. et nathanael. et micheam. ut docerent in civitatibus iuda: et cum eis levitas semeiam. et nathaniam et zabadiam asael quoque et semiramoth et ionathan. adoniamque et tobiam et obadoniam levitas et cum eis elisama et ioram sacerdotes. Docebantque in iuda: habentes librum legis domini. et circuibant cunctas urbes iuda atque erudiebant populum. Itaque factus est pavor domini super omnia regna terrarum que erant per gyrum iuda: nec audebant bellare contra iosaphat. Sed et phylistei iosaphat munera deferebant. et vectigal argenti. arabes quoque adducebant pecora arietum .vii. milia septingentos et hyrcos totidem. Crevit ergo iosaphat et magnificatus est usque in sublime atque edificavit in iuda domos ad instar turrium. urbesque muratas: et multa opera paravit in urbibus iuda.

Viri quoque bellatores et robusti erant in Ierusalem:
quorum iste est numerus per domos atque famili-
as singulorum. In Iuda principes exercitus. Ed-
nas dux: et cum eo robustissimorum ccc. mi-
lia. Post hunc Iohanan princeps: et cum eo cc
lxxx. milia. Post istum quoque Amasias filius
Zechri consecratus Domino: et cum eo cc. milia
virorum fortium. Hunc sequebatur robustus ad prae-
lia Eliada: et cum eo tenentium arcum et clypeum
cc. milia. Post istum et Iozabath: et cum eo
clxxx. milia expeditorum militum. Hii omnes
erant ad manum regis: exceptis aliis quos
posuerat in urbibus muratis et in universo Iuda.

XVIII

Fuit ergo Iosaphat dives et inclytus multum:
et affinitate coniunctus Achab. Descenditque
post annos ad eum in Samariam. Ad
cuius adventum mactavit Achab arietes et
boves plurimos et populo qui venerat cum eo:
persuasitque illi ut ascenderet in Ramoth Gala-
ad. Dixitque Achab rex Israel ad Iosaphat re-
gem Iuda: Veni mecum in Ramoth Galaad.
Cui ille respondit: Ut ego et tu, sicut populus
tuus sic populus meus: tecumque erimus in bello.
Dixitque Iosaphat ad regem Israel. Consule ob-
secro inpraesentiarum sermonem Domini. Congregavit
ergo rex Israel prophetarum quadringentos viros et dixit
ad eos. In Ramoth Galaad ad bellandum
ire debemus an quiescere? At illi. Ascende inquiunt.
et tradet Deus in manu regis. Dixitque Iosaphat.
Numquid non est hic propheta Domini ut ab illo et
requiramus? Et ait rex Israel ad Iosaphat.
Est vir unus a quo possumus quaerere Domini volunta-
tem: sed ego odi eum, quia non prophetat mihi bonum sed
malum omni tempore. Est autem Micheas filius Iem-
bla. Dixitque Iosaphat. Ne loquaris rex hoc modo.
Vocavit ergo rex Israel unum de eunuchis et dixit
ei. Voca cito Micheam filium Iembla. Porro
rex Israel et Iosaphat rex Iuda, uterque sedebant
in solio suo vestiti cultu regio. Sedebant autem
in area iuxta portam Samariae: omnesque prophetae
vaticinabantur coram eis. Sedechias vero fi-
lius Chanaana fecit sibi cornua ferrea et ait. Haec
dicit Dominus. His ventilabis Syriam donec conteras
eam. Omnesque prophetae similiter prophetabant atque di-
cebant. Ascende in Ramoth Galaad et prosperabis:
et tradet eos Dominus in manu regis. Nuntius autem
qui ierat ad vocandum Micheam: ait illi. En
verba omnium prophetarum uno ore bona annuntiant
regi. Quaeso ergo te ut sermo tuus ab eis non
dissentiat loquarisque prospera. Cui respondit Miche-
as. Vivit Dominus: quia quodcumque dixerit Deus meus hoc
loquar. Venit ergo ad regem. Cui rex ait. Michea
ire debemus in Ramoth Galaad ad bellandum
an quiescere? Cui ille respondit. Ascendite. Cuncta
enim prospera evenient: et tradentur hostes
in manus vestras. Dixitque rex. Iterum atque iterum
te adiuro: ut non loquaris mihi nisi quod verum
est in nomine Domini. At ille ait. Vidi universum Israel
dispersum in montibus, sicut oves absque pastore. Et
dixit Dominus. Non habent isti dominos. Revertatur
unusquisque ad domum suam in pace. Et ait rex
Israel ad Iosaphat. Nonne dixi tibi quod non prophetare-
ret iste mihi quicquam boni, sed ea quae mala sunt. At
ille: Idcirco ait audite verbum Domini. Vidi Dominum
sedentem in solio suo et omnem exercitum caeli assi-
stentem ei a dextris et a sinistris. Et dixit Dominus. Quis
decipiet Achab regem Israel ut ascendat et corru-
at in Ramoth Galaad? Cumque diceret unus hoc mo-
do et alter alio: processit spiritus et stetit coram Domino
et ait. Ego decipiam eum. Cui Dominus: In quo inquit
decipies? At ille respondit. Egrediar et ero
spiritus mendax in ore omnium prophetarum eius. Dixitque Dominus.
Decipies et praevalebis. Egredere et fac ita. Nunc
igitur ecce dedit Dominus spiritum mendacii in ore omnium
prophetarum tuorum: et Dominus locutus est de te mala.
Accessit autem Sedechias filius Chanaana et per-
cussit Michee maxillam et ait. Per quam viam
transivit spiritus Domini a me ut loqueretur tibi? Dixit-
que Micheas. Tu ipse videbis in die quando ingressus
fueris cubiculum de cubiculo ut abscondaris. Prae-
cepit autem rex Israel dicens. Tollite Micheam et ad-
ducite eum ad Amon principem civitatis et ad Io

as filium amelech. ⁊ dicetis. Hec dicit rex. Mittite hunc in carcerem ⁊ date ei panis modicum ⁊ aque paxillum donec revertar in pace. Dixitque micheas. Si reversus fueris in pace: non est locutus dominus in me. ⁊ ait. Audite populi omnes. Igitur ascenderunt rex israel ⁊ iosaphat rex iuda in ramoth galaad. Dixitque rex israel ad iosaphat. Mutabo habitum. ⁊ sic ad pugnandum vadam. tu autem induere vestibus tuis. Mutatoque rex israel habitu. venit ad bellum. Rex autem syrie preceperat ducibus equitatus sui dicens. Ne pugnetis contra minimum. aut contra maximum. nisi contra solum regem israel. Itaque cum vidissent principes equitatus iosaphat dixerunt. Rex israel iste est. Et circumdederunt eum dimicantes. At ille clamavit ad dominum ⁊ auxiliatus est ei: atque avertit eos ab illo. Cum enim vidissent duces equitatus quod non esset rex israel: reliquerunt eum. Accidit autem ut unus e populo sagittam in incertum iaceret: ⁊ percuteret regem israel inter cervicem ⁊ scapulas. At ille aurige suo ait. Converte manum tuam ⁊ educ me de acie: quia vulneratus sum. Et finita est pugna in illo die. Porro rex israel stabat in curru suo contra syros usque ad vesperam. ⁊ mortuus est occidente sole.

XIX

Reversus est autem iosaphat rex iuda in domum suam pacifice in ierusalem. Cui occurrit ieu filius anani videns ⁊ ait ad eum. Impio prebes auxilium. ⁊ his qui oderunt dominum amicitia iungeris. ⁊ idcirco iram quidem domini merebaris: sed bona opera inventa sunt in te. eo quod abstulisti lucos de terra iuda. ⁊ preparasti cor tuum ut requireres dominum. Habitavit ergo iosaphat in ierusalem. Rursumque egressus est ad populum de bersabee usque ad montem ephraim ⁊ revocavit eos ad dominum deum patrum suorum. Constituitque iudices terre in cunctis civitatibus iuda munitis per singula loca: ⁊ precipiens iudicibus. Videte ait quod faciatis: non enim hominis exercetis iudicium sed domini. ⁊ quodcumque iudicaveritis in vos redundabit. Sit timor domini vobiscum. ⁊ cum diligentia cuncta facite. Non est enim apud dominum deum nostrum iniquitas. nec personarum acceptio. nec cupido munerum. In ierusalem quoque constituit iosaphat levitas ⁊ sacerdotes. ⁊ principes familiarum ex israel. ut iudicium et causam domini iudicarent habitatoribus eius: precepitque eis dicens. Sic agetis in timore domini fideliter ⁊ corde perfecto. Omnem causam que venerit ad vos fratrum vestrorum. qui habitant in urbibus suis. inter cognationem ⁊ cognationem. ubicumque questio est de lege. de mandato. de cerimoniis. de iustificationibus. ostendite eis ut non peccent in dominum. ⁊ ne veniat ira super vos. ⁊ super fratres vestros. Sic ergo agentes non peccabitis. Amarias autem sacerdos ⁊ pontifex vester. in his que ad deum pertinent presidebit: porro zabadias filius ismahel qui est dux in domo iuda super ea opera erit que ad regis officium pertinent. habetisque levitas magistros coram vobis. Confortamini ⁊ agite diligenter ⁊ erit dominus vobiscum.

XX

Post hec congregati sunt filii moab ⁊ filii amon. ⁊ cum eis de ammonitis ad iosaphat ut pugnarent contra eum. Veneruntque nuntii ⁊ indicaverunt iosaphat dicentes. Venit contra te multitudo magna de his locis que trans mare sunt ⁊ de syria. ⁊ ecce consistunt in asason thamar que est engaddi. Iosaphat autem timore perterritus totum se contulit ad rogandum dominum: ⁊ predicavit ieiunium universo iuda. Congregatusque est iudas ad precandum dominum: sed ⁊ omnes de urbibus suis venerunt ad obsecrandum eum. Cumque stetisset in medio cetu iude ⁊ ierusalem in domo domini ante atrium novum. ait. Domine deus patrum nostrorum tu es deus in celo ⁊ dominaris cunctis regnis gentium. In manu tua est fortitudo ⁊ potentia: nec quisquam tibi potest resistere. Nonne tu deus noster interfecisti omnes habitatores terre huius coram populo tuo israel: ⁊ dedisti eam semini abraham amici tui in sempiternum. Habitaveruntque in ea. ⁊ extruxerunt in illa sanctuarium nomini tuo dicentes. Si irruerint super nos mala. gladius iudicii. pestilentia ⁊ fames stabimus coram domo hac in conspectu tuo in qua invocatum est nomen tuum: ⁊ clamabimus ad te in tri

bulacoib; nris: & exaudies saluosq; facies. Nunc g ecce filij ammon & moab & mons seir. p quos non concessisti isrl' ut transirent qn do egrediebant de egypto. s; declinauunt ab eis. & non interfecerunt illos contrario agunt. & conantur eicere nos de possessione quam tradidisti nob ds nr. Ergo non iudicabis eos. In nob quidem non tanta est fortitudo ut possimus huic multitudini resistere que irruit sup nos. s; cum ignoremus quid agere debeamus: hoc solum habemus residui. ut oculos nros dirigamus ad te. Omnis vo iuda stabat coram dno: cum paruulis & uxorib; & liberis suis. Erat aut iaziel filius zacharie. filij banaie. filij iezel. filij mathanie leuites de filiis asaph. Sup quem factus e sps dni i medio turbe. & ait. Attendite omnis iuda & habitatores i ierlm. & tu rex iosaphath. Hec dicit dns uob. Nolite timere pauea ti hanc multitudinem. Non est enim ura pugna: s; dei. Cras descendetis contra eos. Ascensuri enim sunt p cliuum noie sis: & inuenietis illos in summitate torrentis qui est contra solitudinem ieruhel. Non eritis uos qui dimicabitis: sed tantum confidenter state & uidebitis auxilium dni sup uos. O iuda & ierlm nolite timere nec paueatis. Cras egrediemini contra eos & dns erit uobcum. Iosaphath g & iuda & omnes habitatores ierlm ceciderunt proni in terram coram dno & adorauerunt eum. Porro leuite de filiis caath. & de filiis core laudabant dnm dm isrl' uoce magna in excelsum. Cumq; mane surrexissent. egressi sunt p desertum thecue. Profectisq; eis. stans iosaphath i medio eorum dixit. Audite me iuda & omnes habitatores ierlm Credite i dno do uro. & securi eritis. Credite prophetis eius. & cuncta euenient prospera. Deditq; consilium populo & statuit cantores dni ut laudarent eum i turmis suis. & antecederent exercitum ac uoce consona dicerent. Confitemini dno. qm i eternum mia eius. Cumq; cepissent laudes

canere uertit dns insidias eorum i semetipsos. filiorum scilicet ammon & moab. & montis seir qui egressi fuerant ut pugnarent contra iudam & percussi sunt. Namq; filij ammon & moab consurrexerunt aduersum habitatores montis seir. ut interficerent & delerent eos. Cumq; hoc perpetrassent: etiam in semetipsos uersi. mutuis concidere uulnerib;. Porro iudas cum uenisset ad speculam que respicit solitudinem. uidit procul omnem late regionem plenam cadauerib;. nec sup esse quemquam qui necem potuisset euadere. Uenit g iosaphat & omnis populus cum eo ad detrahenda spolia mortuorum: inueneruntq; inter cadauera uariam supellectilem. uestes quoq; & uasa preciosissima: & diripuerunt ita ut omnia portare non possent. nec per tres dies spolia auferre pre predae magnitudine. Die aut quarto congregati i ualle benedictionis. Etenim quoniam ibi benedixerunt dno. uocauerunt locum illum uallis benedictionis usq; i presentem diem. Reuersusq; omnis uir iuda & habitatores ierlm & iosaphath ante eos i ierlm cum leticia magna eo quod dedisset eis dns gaudium de inimicis suis. Ingressiq; sunt i ierlm cum psalteriis & cytharis & tubis i domum dni. Irruit aut pauor dni super uniuersa regna terrarum: cum audissent quod pugnasset dns contra inimicos isrl'. Quieuitq; regnum iosaphath. & prebuit ei dns pacem per circuitum. Regnauit g iosaphat sup iudam & erat xxxv annorum cum regnare cepisset. xxv. aut & v. annis regnauit i ierlm. Nomen matris eius azuba filia selachi. Et ambulauit i uia patris sui asa. nec declinauit ab ea faciens que placita erant coram dno. Uerumtamen excelsa non abstulit adhuc populus non direxerat cor suum ad dnm dm patrum suorum. Reliqua aut gestorum iosaphath priorum & nouissimorum scripta sunt i uerbis hieu filij anani. que digessit in libro regum isrl'. Post hec iniuit amicicias iosaphath rex iuda cum ochozia rege isrl'. cuius opera fuerunt pessima. & particeps fuit ut facerent

ues que irent in tharsis feceruntque classem in asi
on geber. Prophetauit autem eliezer filius do
dau de maresa ad iosaphat dicens. Quia
habuisti fedus cum ochozia percussit dominus opera
tua. Contriteque sunt naues nec potuerunt
ire in tharsis.

XXI

Dormiuit autem io
saphat cum patribus suis et sepultus est cum
eis in ciuitate dd. Regnauitque ioram filius eius
pro eo. Qui habuit fratres filios iosaphat azari
am. iahel. et zachariam. et michael et zap
hatiam. Omnes hii filii iosaphat regis iu
da. Deditque eis pater suus multa munera argen
ti et auri et pensationes cum ciuitatibus mu
nitissimis in iuda: regnum autem tradidit io
ram eo quod esset primogenitus. Surrexit ergo ioram
super regnum patris sui. Cumque se confirmasset oc
cidit omnes fratres suos gladio: et quosdam de
principibus isrl'. xxxii. annorum erat ioram cum
regnare cepisset et. viii. annis regnauit in ierlm.
Ambulauitque in uiis regum isrl' sicut egerat do
mus ahab. Filia quippe ahab. erat uxor eius
et fecit malum in conspectu domini. Noluit autem dominus
disperdere domum dauid propter pactum quod inierat
cum eo. et promiserat ut daret illi lucernam et
filiis eius in omni tempore. In diebus illis rebel
lauit edom ne subditus esset iude et constituit
sibi regem. Cumque transisset ioram cum principibus suis
et cuncto equitatu qui erat secum surrexit nocte et
percussit edom qui se circumdederat et omnes du
ces equitatus eius. Attamen rebellauit edom ne
esset sub dicione iuda usque ad hanc diem. Eo tempore
et lobna recessit ne esset sub manu illius.
Dereliquerat enim dominum deum patrum suorum: insu
per et excelsa fabricatus est in urbibus iuda. et
fornicari fecit habitatores ierlm et preuarica
ri iudam. Allate sunt autem ei littere ab elia pro
pheta. in quibus scriptum erat. Hec dicit dominus deus
dauid patris tui. Quoniam non ambulasti in uiis iosa
phat patris tui. et in uiis asa regis iuda. sed in
cessisti per iter regum isrl' et fornicari [fecisti] iuda et
habitatores ierlm imitatus fornicationem domus
ahab: insuper et fratres tuos domum patris tui
meliores te occidisti: ecce dominus percutiet te
plaga magna cum populo tuo. et filiis et ux
oribus tuis. uniuersaque substantia: tu autem
egrotabis pessimo languore uteri: donec
egrediantur uitalia tua paulatim per dies sin
gulos. Suscitauit ergo dominus contra ioram spiritum
phylistinorum. et arabum qui confines sunt ethio
pibus: et ascenderunt in terram iuda et uastauerunt
eam: diripueruntque cunctam substantiam que inuenta
est in domo regis insuper et filios eius et uxores
nec remansit ei filius nisi ochozias. qui
minimus natu erat. et super hec omnia percussit eum
dominus alui languore insanabili. Cumque diei
succederet dies et temporum spatia uoluerentur
duorum annorum expletus est circulus. et sic longa
consumptus tabe ita ut egereret etiam uiscera sua
languore pariter et uita caruit. Mortuusque est
in infirmitate pessima: et non fecit populus secundum
morem combustionis exequias sicut fecerat ma
ioribus eius. xxxii. annorum fuit cum regnare
cepisset. et. viii. annis regnauit in ierlm. am
bulauit non recte. Et sepelierunt eum in ciui
tate dd. uerumtamen non in sepulcro regum.

XXII

Consti
tuerunt autem habitatores ierlm ochoziam filium
eius minimum regem pro eo. Omnes enim ma
iores natu qui ante eum fuerant latrones inter
fecerant arabum qui irruerant in castra. Re
gnauitque ochozias filius ioram regis iuda.
xl.ii. annorum erat ochozias cum regnare
cepisset: et uno anno regnauit in ierlm.
Nomen matris eius otholia filia amri. Sed
et ipse ingressus est per uiam domus ahab. Mater enim
eius impulit eum ut impie ageret. Fecit igitur
malum in conspectu domini. sicut domus ahab. Ipsi enim
fuerunt ei consiliarii post mortem patris sui. in in
teritum eius: ambulauitque in consiliis eorum: et perrexit
cum ioram filio ahab rege isrl' in bellum contra aza
hel regem syrie in ramoth galaad: Vulnera
uitque syri ioram. Qui reuersus est ut curaretur
in iezrael. Multas enim plagas acceperat in sup

dicto certamine. Igitur Ochozias filius Ioram rex Iuda descendit ut inviseret Ioram filium Achab in Iezrahel egrotantem. Voluntatis quippe fuit Dei adversum Ochoziam ut veniret ad Ioram. Et cum venisset et egrederetur cum eo adversum Ieu filium Namsi, quem unxit Dominus ut deleret domum Achab. Cum ergo subverteret Ieu domum Achab, invenit principes Iuda et filios fratrum Ochozie qui ministrabant ei, et interfecit illos. Ipsumque perquirens Ochoziam comprehendit latentem in Samaria. Adductumque ad se occidit, et sepelierunt eum, eo quod esset filius Iosaphat qui quesierat Dominum in toto corde suo. Nec erat ultra spes aliqua ut de stirpe regnaret Ochozie. Siquidem Otholia mater eius videns quod mortuus esset filius suus, surrexit et interfecit omnem stirpem regiam domus Ioram. Porro Iosabeth filia regis tulit Ioas filium Ochozie et furata est eum de medio filiorum regis cum interficerentur, absconditque eum cum nutrice sua in cubiculo lectorum. Iosabeth autem que absconderat eum erat filia regis Ioram, uxor Ioiade pontificis, soror Ochozie, et idcirco Otholia non interfecit eum. Fuit ergo cum eis in domo Dei absconditus sex annis, quibus regnavit Otholia super terram.

XXIII

Anno autem septimo confortatus Ioiada assumpsit centuriones, Azariam videlicet filium Ieroam, et Ismahel filium Iohanan, Azariam quoque filium Obed, et Maasiam filium Adaie, et Elisaphat filium Zechri, et iniit cum eis fedus. Qui circumeuntes Iudam congregaverunt Levitas de cunctis urbibus Iuda, et principes familiarum Israel, veneruntque in Ierusalem. Iniit ergo omnis multitudo pactum in domo Domini cum rege. Dixitque ad eos Ioiada: Ecce filius regis regnabit, sicut locutus est Dominus super filios David. Iste est ergo sermo quem facietis. Tertia pars vestrum qui venit ad sabbatum sacerdotum et Levitarum et ianitorum erit in portis; tertia vero pars ad domum regis; et tertia ad portam que appellatur Fundamenti; omne vero reliquum vulgus sit in atriis domus Domini. Nec quispiam alius ingrediatur domum Domini, nisi sacerdotes et qui ministrant de Levitis; ipsi tantummodo ingrediantur, quia sanctificati sunt; et omne reliquum vulgus observet custodias Domini. Levite autem circumdent regem, habentes singuli arma sua; et si quis alius ingressus fuerit templum, interficiatur; sintque cum rege et intrante et egrediente. Fecerunt ergo Levite et universus Iuda iuxta omnia que preceperat Ioiada pontifex; et assumpserunt singuli viros qui sub se erant, et veniebant per ordinem sabbati cum his qui iam impleverant sabbatum et egressuri erant. Siquidem Ioiada pontifex non dimiserat abire turmas que sibi per singulas ebdomadas succedere consueverant. Deditque Ioiada sacerdos centurionibus lanceas clypeosque et peltas regis David, quas consecraverat in domum Domini. Constituitque omnem populum tenentium pugiones a parte templi dextra usque ad partem templi sinistram, coram altari et templo, per circuitum regis. Et eduxerunt filium regis, et imposuerunt ei diadema et testimonium, dederuntque in manu eius tenendam legem, et constituerunt eum regem. Unxitque eum Ioiada pontifex et filii eius, imprecatique sunt atque dixerunt: Vivat rex. Quod cum audisset Otholia, vocem scilicet currentium atque laudantium regem, ingressa est ad populum in templum Domini. Cumque vidisset regem stantem super gradum in introitu, et principes turmasque circa eum, omnemque populum terre gaudentem atque clangentem tubis et diversi generis organis concinentem, vocemque laudantium, scidit vestimenta sua et ait: Insidie, insidie. Egressus autem Ioiada pontifex ad centuriones et principes exercitus, dixit eis: Educite illam extra septa templi, et interficiatur foris gladio. Precepitque sacerdos ne occideretur in domo Domini. Et imposuerunt cervicibus eius manus; cumque intrasset portam equorum domus regis, interfecerunt eam ibi. Pepigit autem Ioiada fedus inter se universumque populum et regem, ut esset populus Domini. Itaque ingressus est omnis populus domum Baal, et destruxerunt eam, et altaria ac simulacra illius confregerunt; Mathan quoque sacerdotem

baal. interfecerunt ante aras. Constituit autem Ioiada praepositos in domo Domini sub manibus sacerdotum et levitarum quos distribuit David in domo Domini. ut offerrent holocausta Domino sicut scriptum est in libro Moysi in gaudio et canticis iuxta dispositionem David. Constituit quoque ianitores in portis domus Domini. ut non ingrederetur eam inmundus in omni re. Adsumpsitque centuriones et fortissimos viros ac principes populi. et omne vulgus terrae et fecerunt descendere regem de domo Domini: et introire per medium portae superioris in domum regis. et collocaverunt eum in solio regali. Laetatusque est omnis populus terrae et urbs quievit. Porro Otholia interfecta est gladio.

XXIIII

Septem annorum erat Ioas cum regnare coepisset. et xl. annis regnavit in Ierusalem. Nomen matris eius Sebia de Bersabee. Fecitque quod bonum est coram Domino cunctis diebus Ioiadae sacerdotis. Accepit autem ei Ioiada uxores duas de quibus genuit filios et filias. Post quae placuit Ioas ut instauraret domum Domini. Congregavitque sacerdotes et levitas. et dixit eis. Egredimini ad civitates Iuda. et colligite de universo Israel pecuniam ad sarta tecta templi Dei vestri per singulos annos. festinatoque hoc facite. Porro levitae egere neglegentius. Vocavitque rex Ioiada principem. et dixit ei. Quare non fuit tibi curae. ut cogeres levitas inferre de Iuda et Ierusalem pecuniam. quae constituta est a Moyse servo Domini. ut inferret eam omnis multitudo Israel in tabernaculum testimonii? Otholia enim impiissima et filii eius destruxerunt domum Dei: et de universis quae sanctificata fuerant templo Domini ornaverunt Baalim. Praecepit ergo rex et fecerunt arcam. posueruntque eam iuxta portam Domini forinsecus. Et praedicatum est in Iuda et Ierusalem. ut deferrent singuli pretium Domino. quod constituit Moyses servus Dei super omnem Israel in deserto. Laetatique sunt cuncti principes et omnis populus. et ingressi contulerunt in arcam Domini atque miserunt ita ut impleretur. Cumque tempus esset ut deferrent arcam coram rege per manus levitarum videbant enim multam pecuniam: ingrediebatur scriba regis et quem primus sacerdos constituerat: effundebantque pecuniam quae erat in arca. Porro arcam reportabant ad locum suum. Sicque faciebant per singulos dies. Et congregata est infinita pecunia quam dederunt rex et Ioiada his qui praeerant operibus domus Domini. At illi conducebant ex ea caesores lapidum et artifices operum singulorum. ut instaurarent domum Domini. fabros quoque ferri et aeris ut quod cadere coeperat fulciretur. Egeruntque hii qui operabantur industrie: et obducebatur parietum cicatrix per manus eorum. ac suscitaverunt domum Domini in statum pristinum et firmiter eam stare fecerunt. Cumque conplessent omnia opera detulerunt coram rege et Ioiada reliquam partem pecuniae. De qua facta sunt vasa templi in ministerium et ad holocausta. fialae quoque et cetera vasa aurea et argentea. Et offerebantur holocausta in domo Domini iugiter cunctis diebus Ioiadae. Senuit autem Ioiada plenus dierum: et mortuus est cum .c.xxx. esset annorum. sepelieruntque eum in civitate David cum regibus: eo quod fecisset bonum cum Israel et cum domo eius. Postquam autem obiit Ioiada ingressi sunt principes Iuda et adoraverunt regem. qui delinitus obsequiis eorum adquievit eis. Et dereliquerunt templum Domini Dei patrum suorum. servieruntque lucis et sculptilibus. et facta est ira contra Iudam et Ierusalem propter hoc peccatum. Mittebatque eis prophetas ut reverterentur ad Dominum. quos protestantes illi audire nolebant. Spiritus itaque Domini induit Zachariam filium Ioiadae sacerdotem. et stetit in conspectu populi. et dixit eis. Haec dicit Dominus. Quare transgredimini praeceptum Domini quod vobis non proderit. et dereliquistis Dominum ut derelinqueret vos? Qui congregati adversus eum: miserunt lapides iuxta regis imperium in atrio domus Domini. Et non est recordatus Ioas rex misericordiae quam fecerat Ioiada pater illius secum. sed interfecit filium eius. Qui cum moreretur ait. Videat Dominus et requirat. Cumque evolutus esset annus: ascendit contra eum exercitus Syriae. venitque in Iudam et Ierusalem. et interfecit cunctos principes

populi: atque universam predam miserunt regi Dam
asci. Et certe cum permodicus venisset nume
rus Syrorum: tradidit dominus in manibus eorum in
finitam multitudinem, eo quod reliquissent domi
num deum patrum suorum. In ioas quoque ignominiosa
exercuere iudicia: et abeuntes dimiserunt eum
in languoribus magnis. Surrexerunt autem contra
eum servi sui in ultionem sanguinis filii ioiade sa
cerdotis: et occiderunt eum in lectulo suo et mor
tuus est. Sepelieruntque eum in civitate david. sed
non in sepulchris regum. Insidiati sunt ei zaba
th filius semaath ammonitidis et iozabath
filius semarith moabitidis. Porro filii eius
ac summa pecunie que adunata fuerat sub eo. et in
stauratio domus dei scripta sunt diligentius in libro
regum. Regnavitque amasias filius eius pro eo.

XXV

Viginti quinque annorum erat amasias
cum regnare cepisset: et xxix. annis regnavit
in ierusalem. Nomen matris eius ioaden de ierusalem. Fecitque
bonum in conspectu domini. verumtamen non in corde perfec
to. Cumque roboratum sibi videret imperium iugula
vit servos qui occiderant regem patrem suum: sed
filios eorum non interfecit. sicut scriptum est in libro
legis moysi ubi precepit dominus dicens. non occi
dentur patres pro filiis. neque filii pro patribus sed unus
quisque in suo sanguine morietur. Congregavit igitur
amasias iudam et constituit eos per familias
tribunosque centuriones in universo iuda et benia
min. et recensuit a xx. annis sursum et invenit
xxx. milia iuvenum qui egrederentur ad pugnam
et tenerent hastam et clypeum. Mercede quoque conduxit
de israel. c. milia robustorum. c. talentis argenti.
Venit autem homo dei ad illum et ait. O rex ne
egrediatur tecum exercitus israel. Non est enim dominus
cum israel et cunctis filiis effraim. Quod si putas
in robore exercitus bella consistere. superari te faci
et dominus ab hostibus. Dei quippe est adiuva
re et in fugam vertere. Dixitque amasias ad ho
minem dei. Quid ergo fiet de. c. talentis. que dedi
militibus israel. Et respondit ei homo dei. Habet
dominus unde tibi dare possit multo his plura.

Separavit itaque amasias exercitum qui vene
rat ad eum ex ephraim, ut reverteretur in locum
suum. At illi contra iudam vehementer irati. rever
si sunt in regionem suam. Porro amasias confiden
ter eduxit populum suum. et abiit in vallem salinarum:
percussitque filios seir. x. milia. Et alia decem
milia virorum ceperunt filii iuda. et adduxerunt
ad preruptum cuiusdam petre: precipitaveruntque eos
de summo in preceps. Qui universi crepuerunt.
At ille exercitus quem remiserat amasias
ne secum iret ad prelium diffusus est in civitatibus
iuda a samaria usque bethoron. et interfectis
tribus milibus diripuit predam magnam. Ama
sias vero post cedem idumeorum. et allatos deos
filiorum seir. statuit eos in deos sibi: et adorabat
eos. illisque adolebat incensum. Quamobrem ira
tus dominus contra amasiam: misit ad illum prophetam
qui diceret ei. Cur adorasti deos. qui non libera
verunt populum suum de manu tua. Cumque hec ille
loqueretur: respondit ei. Num consiliarius regis
es: Quiesce. ne interficiam te. Discedensque propheta
ait. scio inquit quod cogitaverit dominus occidere
te: quia fecisti hoc malum et insuper non acquie
visti consilio meo. Amasias rex iuda inito
pessimo consilio misit ad ioas filium ioachaz
filii ieu regem israel. dicens. Veni videamus nos
mutuo. At ille remisit nuntium dicens. Car
duus qui est in libano. misit ad cedrum lyba
ni dicens. Da filiam tuam filio meo uxorem. Et
ecce bestie que erant in silva libani. transierunt et
conculcaverunt carduum. Dixisti. Percussi edom. et
idcirco erigitur cor tuum in superbiam. Sede in
domo tua. Cur malum adversum te provocas. ut
cadas tu et iudas tecum. Noluit audire ama
sias. eo quod domini esset voluntas. ut traderetur in
manibus hostium propter deos edom. Ascendit ergo
ioas rex israel. et mutuos sibi prebuere conspectus.
Amasias autem rex iuda erat in bethsames
iude. Corruitque iudas coram israel: et fugit
in tabernacula sua. Porro amasiam regem iuda
filium ioas filii ioachaz cepit ioas rex israel.

in bethsames. et adduxit in ierusalem. destruxit
que murum eius a porta ephraym usque ad por
tam anguli quadringentis cubitis. omne quoque
aurum et argentum et universa vasa que reperierat
in domo domini et apud obededom. in thesauris
et domus regie. necnon et filios obsidum reduxit
in samariam. Vixit autem amasias filius ioas
rex iuda. postquam mortuus est rex ioas filius
ioachaz rex israel. xv. annis. Reliqua vero ser
monum amasie priorum et novissimorum scripta
sunt in libro regum iuda et israel. Qui postquam re
cessit a domino. tetenderunt ei insidias in ierusalem.
Cumque fugisset lachis: miserunt et interfecerunt
eum ibi. Reportantesque super equos sepelierunt eum
cum patribus suis in civitate david. XXVI

Omnis autem populus iuda. filium eius oziam
annorum xvi. constituit regem pro patre suo ama
sia. Ipse edificavit ahilath et restituit eam
dicioni iude postquam dormivit rex cum patribus
suis. Sedecim annorum erat ozias cum regnare
cepisset. et lii. annis regnavit in ierusalem. Nomen
matris eius iechelia de ierusalem. Fecitque quod
erat rectum in oculis domini. iuxta omnia que fe
cerat amasias pater eius. et exquisivit dominum
in diebus zacharie intelligentis et videntis de
um. Cumque requireret dominum. direxit eum in omnibus.
Denique egressus est et pugnavit contra philisthi
im. et destruxit murumque azoti. Edificavit
quoque oppida in azoto et philisthiim. et adiuvit
eum deus contra philisthiim. et contra arabas qui habi
tabant in gurbaal. et contra ammonitas. Pende
bantque ammonite munera ozie. et divul
gatum est nomen eius usque ad introitum egypti
propter crebras victorias. Edificavitque ozi
as turres in ierusalem super portam vallis et reliquas
in eodem muri latere. firmavitque eas. Extruxit
et turres in solitudine: et effodit cisternas plu
rimas eo quod haberet multa pecora tam in campestri
bus quam in heremi vastitate. Vineas quoque ha
bebat et vinitores in montibus et in carmelo. E
rat quippe homo agriculture deditus. Fuit autem
exercitus bellatorum eius qui procedebant ad pre
lia sub manu ananie qui erat de ducibus regis
et sub manu iehiel scribe. maasieque doctoris.
Omnisque numerus principum per familias viro
rum fortium duum milium sexcentorum. et sub eis uni
versus exercitus trecentorum. et vii. milium quingen
torum: qui erant apti ad bella et pro rege contra
adversarios dimicabant. Preparavit quoque
eis ozias id est cuncto exercitui clypeos et ha
stas et loricas et galeas. arcusque et fundas
ad iaciendos lapides. et fecit in ierusalem diversi
generis machinas quas in turribus collocavit
et in angulis murorum. ut mitterent sagit
tas et saxa grandia. Egressumque est nomen eius
procul. eo quod auxiliaretur ei dominus et corrobo
rasset illum. Sed cum roboratus esset elevatum est cor
eius in interitum suum: et neglexit dominum deum suum.
Ingressusque templum domini: adolere voluit ince
sum super altare thimiamatis. Statimque in
gressus post eum zacharias sacerdos et cum eo
sacerdotes domini. lxxx. viri fortissimi restite
runt regi atque dixerunt. Non est tui officii o
zia ut adoleas incensum domino. sed sacerdotum
hoc est filiorum aaron. qui consecrati sunt ad huiusce
modi ministerium. Egredere de sanctuario. ne con
tempseris quia non reputabitur tibi in gloriam a do
mino deo. Iratusque est ozias et tenens in manu
turibulum ut adoleret incensum minabatur sacer
dotibus. Statimque orta est lepra in fronte eius coram
sacerdotibus in domo domini. super altare thimia
matis. Cumque respexisset eum azarias pontifex.
et omnes sacerdotes reliqui. viderunt lepram in fron
te eius: et festinato expulerunt eum. Sed
et ipse perterritus acceleravit egredi: eo quod sensis
set illico plagam domini. Fuit igitur ozias rex leprosus
usque ad diem mortis sue. et habitavit in domo
separata plenus lepra ob quam et eiectus fuerat de do
mo domini. Porro ioatham filius eius rexit do
mum regis. et iudicabat populum terre. Reliqua
autem sermonum ozie priorum et novissimorum
scripsit ysaias. filius amos propheta. Dormi

mitque ozias cum patribus suis: et sepelierunt eum
in agro regalium sepulchrorum. eo quod esset leprosus.
regnavitque ioatham filius eius pro eo. XXVII

Viginti quinque annorum erat ioatham
cum regnare cepisset: et xvi. annis regnavit
in ierusalem. Nomen matris eius ierusa filia sado
ch. Fecitque quod rectum erat coram domino: iuxta
omnia que fecerat ozias pater eius. excep
to quod non est ingressus templum domini: et adhuc
populus delinquebat. Ipse edificavit portam domus
domini excelsam: et in muro ophel multa constru
xit. urbes quoque edificavit in montibus iuda. et in
saltibus castella et turres. Ipse pugnavit contra
regem filiorum ammon: et vicit eos. Dederuntque
ei filii ammon in tempore illo. c. talenta argenti
et x. milia choros tritici. ac totidem choros or
dei. Hec ei prebuerunt filii ammon in anno ii.
et iii. Corroboratusque est ioatham: eo quod direx
isset vias suas coram domino deo suo. Reliqua autem
sermonum ioatham et omnis pugne eius et opera
scripta sunt in libro regum israel et iuda. xxv.
annorum erat cum regnare cepisset. et xvi. annis
regnavit in ierusalem. Dormivitque ioatham cum
patribus suis. et sepelierunt eum in civitate david:
et regnavit achaz filius eius pro eo. XXVIII

Viginti annorum erat achaz cum regnare
cepisset. et xvi. annis regnavit in ierusalem. Non
fecit rectum in conspectu domini sicut pater eius david.
sed ambulavit in viis regum israel: insuper et sta
tuas fudit baalim. Ipse est qui adolevit
incensum in valle benennon et lustravit filios
suos in igne iuxta ritum gentium. quas interfecit
dominus in adventu filiorum israel. Sacrificabat
quoque et thimiama succendebat in excelsis. et in
collibus et sub omni ligno frondoso. Tradidit
que eum dominus deus eius in manu regis syrie. Qui
percussit eum: magnamque predam de eius cep(it)
imperio. et adduxit in damascum. Manibus quoque
regis israel traditus est: et percussus plaga gran
di. Occiditque phacee filius romelie de iuda.
c.xx. milia in die uno omnes viros bella
tores: eo quod reliquissent dominum deum patrum suorum.
Eodem tempore occidit zechri vir potens ex ephra
im maasiam filium regis: et ezricam ducem do
mus eius elcanam quoque secundum a rege. Ceperunt
que filii israel de fratribus suis. cc. milia. mulierum pu
erorum et puellarum. et infinitam predam: pertuleruntque
eam in samariam. Ea tempestate erat ibi prophe
ta domini nomine oded: qui egressus obviam exer
citui venienti in samariam. dixit eis. Ecce iratus
dominus deus patrum vestrorum contra iudam. tradidit eos
in manibus vestris: et occidistis eos atrociter. ita
ut ad celum pertingeret vestra crudelitas. Insuper
filios iuda et ierusalem vultis vobis subicere in ser
vos et ancillas quod nequaquam fieri opus est.
Peccastis enim super hoc domino deo vestro. Sed audi
te consilium meum. et reducite captivos quos ad
duxistis de fratribus vestris: quia magnus furor domini
imminet vobis. Steterunt itaque viri de prin
cipibus filiorum ephraim: azarias filius iohanan
barachias filius mosollamoth. iezechias
filius sellum et amasias filius adali. contra eos qui
veniebant de prelio. et dixerunt eis. Non introdu
cetis huc captivos: ne peccemus domino. Quid
vultis addere super peccata nostra et vetera cumulare
delicta? Grande quippe peccatum est: et ira furoris
domini imminet super israel. Dimiseruntque viri
bellatores predam et universa que ceperant coram
principibus et omni multitudine. Steteruntque viri
quos supra memoravimus et apprehendentes captivos
omnesque qui nudi erant vestierunt de spoliis. Cumque
vestissent eos et calciassent et refecissent cibo
ac potu unxissentque propter laborem. et adhibu
issent eis curam: quicumque ambulare non pote
rant et erant in becillo corpore. imposuerunt eos
iumentis. et adduxerunt eos in iericho civitatem
palmarum ad fratres eorum: ipsique reversi sunt sam
ariam. Tempore illo misit rex achaz ad
regem assiriorum postulans auxilium. Veneruntque
idumei. et percusserunt multos ex iuda. et ceperunt
predam magnam. Phylistiim quoque diffu
si sunt per urbes campestres et ad meridiem iuda.

ceperuntque bethsames et ahilon et gadero
th. socho quoque et thamna et zamno cum uicu
lis suis. et habitauerunt in eis. Humiliauerat enim
dominus iudam propter achaz regem iuda, eo quod nu
dasset eum auxilio: et contemptui habuisset dominum.
Adduxitque contra eum theglad phalassar regem
assyriorum. qui et afflixit eum. et nullo resistente
uastauit. Igitur achaz spoliata domo domini.
et domo regum et principum: dedit regi assyriorum
munera. et tamen nichil ei profuit: insuper in tempore
angustie sue auxit contemptum in dominum. Ipse
per se rex achaz immolauit diis damasci ui
ctimas, percussoribus suis. et dixit: dii regum sy
rie auxiliantur eis: quos ego placabo hosti
is et aderunt mihi: cum econtrario ipsi fuerint ruine
eius et uniuerso israel. Direptis itaque achaz
omnibus uasis domus dei atque confractis: clausit
ianuas templi dei et fecit sibi altaria in uniuersis
angulis ierusalem: in omnibus quoque urbibus iuda
extruxit aras ad cremandum thus: atque ad
iracundiam prouocauit dominum deum patrum suo
rum. Reliqua autem sermonum eius et omnium operum
priorum et nouissimorum scripta sunt in libro regum
iuda et israel. Dormiuitque achaz cum patribus
suis: et sepelierunt eum in ciuitate ierusalem: neque
enim receperunt eum in sepulchris regum israel. Re
gnauitque ezechias filius eius pro eo.

XXIX

Igitur ezechias regnare cepit cum .xxv.
esset annorum. et .xxix. annis regnauit in ieru
salem. Nomen matris eius abia filia zachari
e. Fecitque quod erat placitum in conspectu domini iuxta
omnia que fecerat dauid pater eius. Ipso anno et mense
primo regni sui. aperuit ualuas domus domini
et instaurauit eas: adduxitque sacerdotes atque
leuitas et congregauit eos in plateam orientalem. dixit
que ad eos. Audite me leuite et sanctificamini:
mundate domum domini dei patrum uestrorum: auferte
omnem inmunditiam de sanctuario. Peccauerunt patres
nostri et fecerunt malum in conspectu domini dei nostri derelin
quentes eum. auerterunt facies suas a tabernaculo
domini et prebuerunt dorsum: clauserunt hostia que
erant in porticu. et extinxerunt lucernas incensumque
non adoleuerunt. et holocausta non obtulerunt
in sanctuario dei israel. Concitatus est itaque furor domini
super iudam et ierusalem: tradiditque eos in commo
tionem et in interitum. et in sibilum. sicut ipsi cernitis
oculis uestris. En corruerunt patres nostri gladiis
filii nostri et filie nostre et coniuges. captiue duc
te sunt propter hoc scelus. Nunc igitur placet mihi ut in
eamus fedus cum domino deo israel: et auertet a nobis
furorem ire sue. Filii mei nolite negligere.
uos elegit dominus ut stetis coram eo et ministre
tis illi colatisque eum. et cremetis incensum.
Surrexerunt ergo leuite. maath filius amasie et
iohel. filius azarie de filiis caath: porro de fi
liis merari cis filius abdai. et azarias filius
iallelel: de filiis autem gerson ioha filius ze
ma: et eden filius ioha. at uero de filiis eli
saphan. samri et iahihel: de filiis asaph
zacharias et mathanias: insuper de filiis
heman. iahihel. et semei. sed et idithun fi
liis semeias et ozihel. Congregaueruntque fratres
suos et sanctificati sunt: et ingressi iuxta mandatum
regis et imperium domini. ut expiarent domum domini.
Sacerdotes quoque ingressi templum domini. ut sanctifica
rent illud extulerunt omnem inmunditiam quam
repererant in uestibulo domus domini. quam tulerunt
leuite. et asportauerunt ad torrentem cedron fo
ras. Ceperunt autem prima die mensis primi mun
dare: et in die octaua eiusdem mensis ingressi
sunt porticum templi domini. expiaueruntque templum
diebus .viii. et in die sextadecima mensis eiusdem
quod ceperant impleuerunt. Ingressi quoque sunt ad e
zechiam regem: et dixerunt ei. Sanctificauimus
omnem domum domini. et altare holocausti ua
saque eius. necnon et mensam propositionis cum omnibus
uasis. cunctamque templi supellectilem quam pollu
erat rex achaz in regno suo postquam preuari
catus est: et ecce exposita sunt omnia coram alta
ri domini. Consurgensque diluculo ezechias
rex adunauit omnes principes ciuitatis
et ascendit domum domini. obtuleruntque simul

thauros septem arietes septem agnos septem et hir-
cos septem pro peccato pro sanctuario pro regno pro iuda.
Dixitque sacerdotibus filiis aaron ut offer-
rent super altare domini. Mactaverunt igitur thau-
ros et susceperunt sacerdotes sanguinem et fu-
derunt illum super altare. Mactaverunt etiam ari-
etes: et illorum sanguinem super altare fuderunt.
Immolaverunt agnos: et fuderunt super alta-
re sanguinem. Applicuerunt hircos pro peccato
coram rege et universa multitudine: imposu-
eruntque manus suas super eos et immolaverunt
illos sacerdotes: et asperserunt sanguinem
eorum coram altari in piaculo universi israhelis.
Pro omni quippe israel preceperat rex ut holocau-
stum fieret et pro peccato. Constituit quoque levitas in
domo domini cum cimbalis et psalteriis et cytharis
secundum dispositionem david et gad videntis regis et
nathan prophete. Siquidem domini preceptum fuit per
manum prophetarum eius. Steteruntque tenentes
organa david: et sacerdotes tubas. Et iussit
ezechias ut offerrent holocaustum super
altare. Cumque offerrentur holocausta: ceperunt
laudes canere domino: et clangere tubis atque in
diversis organis que david rex israel paraverat concrepa-
re. Omni autem turba adorante: cantores et hy
qui tenebant tubas erant in officio suo donec
compleretur holocaustum. Cumque finita esset obla-
tio: incurvatus est rex et omnes qui erant cum eo.
et adoraverunt. Precepitque ezechias et principes
levitis ut laudarent dominum sermonibus david et a-
saph videntis. Qui laudaverunt eum magna le-
titia: et incurvato genu adoraverunt. Ezechi-
as autem et hec addidit. Implestis manus
vestras domino. Accedite et offerte victimas et
laudes in domo domini. Obtulit ergo universa mul-
titudo hostias et laudes et holocausta men-
te devota. Porro numerus holocaustorum que
obtulit multitudo hic fuit. thauros lxx.
arietes c. agnos cc. Sanctificaverunt quoque domino bo-
ves dc. et oves tria milia. Sacerdotes vero
pauci erant: nec poterant sufficere ut pelles

levite

holocaustorum detraherent. Unde levite fratres e-
orum adiuverunt eos donec impleretur opus et sanc-
tificarentur antistites. Levite quippe faciliori ritu
sanctificantur quam sacerdotes. Fuit ergo holocausta
plurima. adipes pacificorum et libamina ho-
locaustorum. et completus est cultus domus domini. Leta-
tusque est ezechias et omnis populus eo quod ministeri-
um domini esset expletum. Repente quippe hoc fieri pla-
cuerat.

XXX

Misit quoque ezechias
ad omnem israel et iudam: scripsitque episto-
las ad ephraim et manassen ut venirent
in domum domini in ierusalem et facerent phase domino deo
israel. Inito ergo consilio regis et principum et univer-
si cetus ierusalem decreverunt ut facerent phase mense
secundo. Non enim occurrerant facere in tempore suo. quia
sacerdotes qui possent sufficere sanctificati non fue-
rant: et populus nec dum congregatus fuerat in ierusalem.
Placuitque sermo regi et omni multitudini.
et decreverunt ut mitterent nuncios in universum
israel de bersabee usque dan: ut venirent et facerent
phase domino deo israel in ierusalem. Multi enim non fecerant
sicut lege prescriptum est. Perrexeruntque cursores
cum epistolis ex regis imperio et principum eius
in universum israel et iudam: iuxta id quod iusserat
rex predicantes. Filii israel revertimini ad dominum
deum abraham et ysaac et israel: et revertetur ad reli-
quias que effugerunt manum regis assiriorum.
Nolite fieri sicut patres vestri et fratres: qui recesserunt
a domino deo patrum suorum: et tradidit eos in interi-
tum ut ipsi cernitis. Nolite indurare cervi-
ces vestras sicut patres vestri. Tradite manus domino:
et venite ad sanctuarium eius quod sanctificavit in eternum.
Servite domino deo patrum vestrorum et avertetur a vobis
ira furoris eius. Si enim vos reversi fueritis ad
dominum. fratres vestri et filii habebunt misericordiam coram do-
minis suis qui illos duxerunt captivos: et rever-
tentur in terram hanc. Pius enim et clemens est do-
minus deus noster: et non avertet faciem suam a vobis si reversi
fueritis ad eum. Igitur cursores pergebant velo-
citer de civitate in civitatem per terram ephraim
et manassen usque zabulon: illis irridentibus

et subsannantibus eos. Attamen quidam viri ex aser et manasse et zabulon acquiescentes consilio venerunt in ierusalem. In iuda vero facta est manus domini ut daret eis cor unum et facerent iuxta preceptum regis et principum verbum domini. Congregatique sunt in ierusalem populi multi ut facerent sollempnitatem azimorum in mense secundo. Et surgentes destruxerunt altaria que erant in ierusalem, atque universa in quibus ydolis adolebatur incensum subvertentes proiecerunt in torrentem cedron. Immolaverunt autem phase xiiii. die mensis secundi. Sacerdotes quoque atque levite tandem sanctificati obtulerunt holocausta in domo domini. Steteruntque in ordine suo iuxta dispositionem et legem moysi hominis dei. Sacerdotes vero suscipiebant effundendum sanguinem de manibus levitarum, eo quod multa turba sancta non esset: et idcirco immolarent levite phase his qui non occurrerant sanctificari domino. Magna etiam pars populi de ephraim et manasse et ysachar et zabulon que sanctificata non fuerat comedit phase non iuxta quod scriptum est. Et oravit pro eis ezechias dicens. Dominus bonus propitiabitur cunctis qui in toto corde requirunt dominum deum patrum suorum: et non imputabit quod minus [eis] sanctificati sunt. Quem exaudivit dominus et placatus est populo. Feceruntque filii israel qui inventi sunt in ierusalem sollempnitatem azimorum vii. diebus in leticia magna: laudantes dominum per singulos dies. Levite quoque et sacerdotes per organa que suo officio congruebant. Et locutus est ezechias ad cor omnium levitarum qui habebant intelligentiam bonam super domino. Et comederunt vii. diebus sollempnitatis, immolantes victimas pacificorum et laudantes dominum deum patrum suorum. Placuitque universe multitudini, ut celebrarent etiam alios dies vii. Quod et fecerunt cum ingenti gaudio. Ezechias autem rex iuda prebuerat multitudini mille tauros et vii. milia ovium. Principes vero dederant populo tauros mille et oves x. milia. Sanctificata est ergo sacerdotum plurima multitudo. Et hylaritate perfusa omnis turba iuda tam sacerdotum et levitarum quam universe frequentie que venerat ex israel: proselytorum quoque de terra israel et habitantium in iuda. Factaque est grandis celebritas in ierusalem, qualis a diebus salomonis filii david regis israel in ea urbe non fuerat. Surrexerunt autem atque sacerdotes atque levite benedicentes populo. Et exaudita est vox eorum: pervenitque oratio in habitaculum sanctum celi.

Cumque hec fuissent XXXI rite celebrata, egressus est omnis israel qui inventus fuerat in urbibus iuda, et fregerunt simulacra, succideruntque lucos, demoliti sunt excelsa et altaria destruxerunt, non solum de universo iuda et beniamin, sed et de ephraim quoque et manasse, donec penitus everterent. Reversique [omnes] sunt filii israel in possessiones et civitates suas. Ezechias autem constituit turmas sacerdotales et leviticas per divisiones suas, unumquemque in officio proprio, tam sacerdotum videlicet quam levitarum ad holocausta et pacifica, ut ministrarent et confiterentur canerentque in portis castrorum domini. Pars autem regis erat ut de propria eius substantia offerretur holocaustum mane semper et vespere, sabbatis quoque et kalendis et sollempnitatibus ceteris, sicut scriptum est in lege moysi. Precepit etiam [pro] populo habitantium in ierusalem, ut darent partes sacerdotibus et levitis, ut possent vacare legi domini. Quod cum percrebuisset in auribus multitudinis, plurimas obtulere primitias filii israel frumenti, vini et olei, mellis quoque et omnium que gignit humus, decimas obtulerunt. Sed et filii israel et iuda qui habitabant in urbibus iuda, obtulerunt decimas boum et ovium, decimasque sanctorum que voverant domino deo suo: atque universa portantes fecerunt acervos plurimos. Mense tertio ceperunt acervorum iacere fundamenta, et mense vii. compleverunt eos. Cumque ingressi fuissent ezechias et principes eius, viderunt acervos, et benedixerunt domino ac populo israel. Interrogavitque ezechias sacerdotes et levitas, cur ita iacerent acervi. Respondit illi azarias sacerdos

primus de stirpe Sadoc, dicens: Ex quo coeperunt offerri primitiae in domo Domini, comedimus et saturati sumus, et remanserunt plurima, eo quod benedixerit Dominus populo suo: reliquiarum autem copia est ista quam cernis. Praecepit igitur Ezechias ut praepararent horrea in domo Domini. Quod cum fecissent, intulerunt tam primitias quam decimas, et quaecumque voverant, fideliter. Fuit autem praefectus eorum Chonenias levita, et Semei frater eius secundus, post quem Jehiel, et Azarias, et Nahath, et Azahel, et Jerimoth, Jozabad quoque, et Eliel, et Jesmachias, et Mahath, et Banaias praepositi sub manibus Choneniae et Semei fratris eius, ex imperio Ezechiae regis, et Azariae pontificis domus Domini, ad quos omnia pertinebant. Core vero filius Jemna levites et janitor orientalis portae praepositus erat his quae sponte offerebantur Domino, primitiisque et consecratis in Sancta sanctorum. Et sub cura eius Eden, et Beniamin, Jesue, et Semeias, Amarias quoque, et Sechenias in civitatibus sacerdotum, ut fideliter distribuerent fratribus suis partes, minoribus atque maioribus, exceptis maribus ab annis tribus et supra, cunctis qui ingrediebantur templum Domini, et quidquid per dies singulos conducebat in ministerio atque observationibus iuxta divisiones suas. Sacerdotibus per familias, et levitis a vicesimo anno et supra per ordines et turmas suas, universaeque multitudini tam uxoribus quam liberis eorum utriusque sexus fideliter cibi de his quae sanctificata fuerant praebebantur. Sed et filiorum Aaron per agros et suburbana urbium singularum dispositi erant viri, qui partes distribuerent universo sexui masculino de sacerdotibus et levitis. Fecit ergo Ezechias universa quae diximus in omni Juda: operatusque est bonum et rectum et verum coram Domino Deo suo in universa cultura ministerii domus Domini iuxta legem et ceremonias, volens requirere Deum suum in toto corde suo: fecitque et prosperatus est.

XXXII

Postque et huiuscemodi veritatem venit Sennacherib rex Assyriorum, et ingressus Judam obsedit civitates munitas volens eas capere. Quod cum vidisset Ezechias venisse scilicet Sennacherib, et totum belli impetum verti contra Jerusalem, inito cum principibus consilio, virisque fortissimis ut obturarent capita fontium qui erant extra urbem, et hoc omnium decernente sententia, congregavit plurimam multitudinem, et obturaverunt cunctos fontes, et rivum qui fluebat in medio terrae, dicentes: Ne veniant reges Assyriorum, et inveniant aquarum abundantiam. Aedificavit quoque agens industrie omnem murum qui fuerat dissipatus, et exstruxit turres desuper, et forinsecus alterum murum: instauravitque Mello in civitate David, et fecit universi generis armaturam et clypeos: constituitque principes bellatorum in exercitu: et convocavit universos in platea portae civitatis, ac locutus est ad cor eorum, dicens: Viriliter agite, et confortamini: nolite timere, nec paveatis regem Assyriorum, et universam multitudinem quae est cum eo: multo enim plures nobiscum sunt, quam cum illo. Cum illo est brachium carneum: nobiscum Dominus Deus noster, qui auxiliator est noster, pugnatque pro nobis. Confortatusque est populus huiuscemodi verbis Ezechiae regis Juda. Quae postquam gesta sunt, misit Sennacherib rex Assyriorum servos suos in Jerusalem (ipse enim cum universo exercitu obsidebat Lachis) ad Ezechiam regem Juda, et ad omnem populum qui erat in urbe, dicens: Haec dicit Sennacherib rex Assyriorum: In quo habentes fiduciam, sedetis obsessi in Jerusalem? Num Ezechias decipit vos, ut tradat morti in fame et siti, affirmans quod Dominus Deus vester liberet vos de manu regis Assyriorum? Numquid non iste est Ezechias, qui destruxit excelsa illius, et altaria, et praecepit Juda et Jerusalem, dicens: Coram altari uno adorabitis, et in ipso comburetis incensum? An ignoratis quae ego fecerim, et patres mei cunctis terrarum populis? Numquid praevaluerunt dii gentium omniumque terrarum liberare regionem suam de manu mea? Quis est de universis diis gentium quas vastaverunt patres mei, qui potuerit eruere populum suum de manu mea

ut possit et deus vester eruere vos de hac manu. Non vos decipiat ezechias. nec vana persuasione deludat neque credatis ei. Si enim nullus potuit deus cunctarum gentium atque regionum liberare populum suum de manu mea. et de manu patrum meorum consequenter nec deus vester poterit eruere vos de hac manu. Sed et alia multa locuti sunt servi eius contra dominum deum: et contra ezechiam servum eius. Epistolas quoque scripsit plenas blasphemie in dominum deum israel: et locutus est adversus eum. Sicut dii gentium ceterarum non potuerunt liberare populos suos de manu mea: sic et deus ezechie eruere non poterit populum suum de manu ista. Insuper et clamore magno lingua iudaica contra populum qui sedebat in muris ierusalem personabat ut terreret eos et caperet civitatem. Locutusque est contra deum ierusalem. sicut adversum deos populorum terre opera manuum hominum. Oraverunt igitur ezechias rex et ysaias filius amos propheta adversum hanc blasphemiam: et vociferati sunt usque ad celum. Et misit dominus angelum qui percussit omnem virum robustum et bellatorem. et principem exercitus regis assyriorum. Reversusque est cum ignominia in terram suam. Cumque ingressus esset domum dei sui. filii qui egressi fuerant de utero eius. interfecerunt eum gladio. Salvavitque dominus ezechiam et habitatores ierusalem de manu sennacherib regis assyriorum et de manu omnium: et prestitit ei quietem per circuitum. Multi etiam deferebant hostias et sacrificia domino in ierusalem: et munera ezechie regi iuda. Qui exaltatus est post hec coram cunctis gentibus. In diebus illis egrotavit ezechias usque ad mortem. Et oravit dominum: exaudivitque eum. et dedit ei signum. Sed non iuxta beneficia que acceperat retribuit: quia elevatum est cor eius. et facta est contra eum ira et contra iudam et ierusalem. Humiliatusque est postea eo quod exaltatum fuisset cor eius. tam ipse quam habitatores ierusalem. et idcirco non venit super eos ira domini in diebus ezechie. Fuit autem ezechias dives et inclitus valde: et thesauros sibi plurimos congregavit argenti. auri. et lapidis pretiosi. aromatum: et armorum universi generis: et vasorum magni pretii. apothecas quoque frumenti vini et olei: et presepia omnium iumentorum caulasque pecoribus. et urbes vero edificavit. habebat quippe greges ovium et armentorum innumerabiles. eo quod dedisset ei dominus substantiam multam nimis. Ipse est ezechias qui obturavit superiorem fontem aquarum gyon et avertit eas subter ad occidentem urbis david. In omnibus operibus suis. fecit prospere que voluit. Attamen in legatione principum babylonis qui missi fuerant ad eum ut interrogarent de portento quod acciderat super terram dereliquit eum deus ut temptaretur: et nota fierent omnia que erant in corde eius. Reliqua autem sermonum ezechie et misericordiarum eius scripta sunt in visione ysaie filii amos prophete: et in libro regum iuda et israel. Dormivitque

XXXIII

Dormivitque ezechias cum patribus suis et sepelierunt eum super sepulchra filiorum david. et celebraverunt ei exequias universus iuda. et omnes habitatores ierusalem. regnavitque manasses filius eius pro eo. xii. annorum erat manasses cum regnare cepisset. et lv. annis regnavit in ierusalem. Fecit autem malum coram domino iuxta abhominationes gentium quas subvertit dominus coram filiis israel: et conversus instauravit excelsa que demolitus fuerat ezechias pater eius. construxitque aras baalim: et fecit lucos: et adoravit omnem miliciam celi. et coluit eam. Edificavit quoque altaria in domo domini de qua dixerat dominus in ierusalem erit nomen meum in eternum. Edificavit autem ea cuncto exercitui celi in duobus atriis domus domini: transireque fecit filios suos per ignem in valle bennenon. Observabat sompnia. sectabatur auguria: maleficis artibus inserviebat. Habebat autem secum magos et incantatores. multa quoque mala operatus est coram domino ut irritaret eum. Sculptile quoque et conflatile signum posuit in domo domini. de qua locutus est deus ad david et ad salomonem filium eius dicens: In domo hac et ierusalem quam elegi de cunctis tribubus israel. ponam nomen meum in sempiternum: et movere

non faciam pedem israel de terra quam tradidi patribus eorum: ita dumtaxat si custodierint facere que precepi eis cunctamque legem et cerimonias atque iudicia per manum moysi. Igitur manasses seduxit iudam et habitatores ierusalem ut facerent malum super omnes gentes quas subverterat dominus a facie filiorum israel. Locutusque est dominus ad eum et ad populum illius et attendere noluerunt. Idcirco superinduxit eis principes exercitus regis assyriorum ceperuntque manassen et vinctum catenis atque compedibus duxerunt in babylonem. Qui postquam coangustatus est oravit dominum deum suum et egit penitentiam valde coram deo patrum suorum. Deprecatusque est eum et obsecravit intente. Et exaudivit orationem eius reduxitque eum in ierusalem in regnum suum. Et cognovit manasses quod dominus ipse esset deus. Post hec edificavit murum extra civitatem david ad occidentem gyon in convalle ab introitu porte piscium per circuitum usque ad ophel et exaltavit illum vehementer. Constituitque principes exercitus in cunctis civitatibus iuda munitis. Et abstulit deos alienos et simulacrum de domo domini aras quoque quas fecerat in monte domus domini et in ierusalem et proiecit omnia extra urbem. Porro instauravit altare domini et immolavit super illud victimas et pacificas et laudem: precepitque iude ut serviret domino deo israel. Attamen adhuc populus immolabat in excelsis domino deo suo. Reliqua autem gestorum manasse et obsecratio eius ad deum suum. Verba quoque videntium qui loquebantur ad eum in nomine domini dei israel continentur in sermonibus regum israel. Oratio quoque eius et exauditio et cuncta peccata atque contemptus loca quoque in quibus edificavit excelsa et fecit lucos et statuas antequam ageret penitentiam scripta sunt in sermonibus ozai. Dormivit ergo manasses cum patribus suis et sepelierunt eum in domo sua: regnavitque amon filius eius pro eo. Viginti duorum annorum erat ammon cum regnare cepisset et duobus annis regnavit in ierusalem. Fecitque malum in conspectu domini sicut fecerat manasses pater eius: et cunctis ydolis que manasses fuerat fabricatus immolavit atque servivit: et non est reveritus faciem domini sicut reveritus est manasses pater eius: et multo maiora deliquit. Cumque coniurassent servi sui adversus eum interfecerunt eum in domo sua. Porro reliqua populi multitudo cesis hiis qui amon percusserant constituit regem iosiam filium eius pro eo.

XXXIIII

Octo annorum erat iosias cum regnare cepisset: et xxxi. anno regnavit in ierusalem. Fecitque quod erat rectum in conspectu domini et ambulavit in viis david patris sui: non declinavit neque ad dexteram neque ad sinistram. Octavo autem anno regni sui cum adhuc esset puer cepit querere deum david patris sui: et xii. anno postquam ceperat mundavit iudam et ierusalem ab excelsis et lucis simulacrisque et sculptilibus. Destruxeruntque coram eo aras baalim: et simulacra que superposita fuerant demoliti sunt. Lucos etiam et sculptilia succidit atque comminuit: et super tumulos eorum qui eis immolare consueverant fragmenta dispersit. Ossa preterea sacerdotum combussit in altaribus idolorum: mundavitque iudam et ierusalem. Sed et in urbibus manasse et ephraim et symeon usque in neptalim cuncta subvertit. Cumque altaria dissipasset et lucos et sculptilia contrivisset in frusta cunctaque delubra demolitus esset de universa terra israel reversus est in ierusalem. Igitur anno xviii. regni sui mundata iam terra et templo domini misit saphan filium eselie et maasiam principem civitatis et ioha filium ioachaz a commentariis ut instauraret domum domini dei sui. Qui venerunt ad elchiam sacerdotem magnum: acceptamque ab eo pecuniam que illata fuerat in domum domini et quam congregaverant levite et ianitores de manasse et ephraim et universis reliquiis israel ab omni quoque iuda et beniamin et habitatoribus ierusalem tradiderunt in manibus eorum qui preerant operariis in domo domini ut instaurarent templum et infirma quoque sarcirent. At illi dederunt eis

artificibus et cementariis et ut emantur lapides et lapidicinis et ligna ad commissuras edificii, et ad instaurationem domorum quas destruxerant reges iuda. Qui fideliter cuncta faciebant. Erant autem prepositi operantium iahath et abdias de filiis merari: zacharias et mosollam de filiis caath qui urgebant opus: omnes levite scientes organis canere. Super eos vero qui ad diversos usus onera portabant erant scribe et magistri de levitis ianitores. Cumque efferrent pecuniam que illata fuerat in templum domini: reperit elchias sacerdos librum legis domini per manum moysi: et ait ad saphan scribam. Librum legis inveni in domo domini. et tradidit ei. At ille intulit volumen ad regem: et nuntiavit ei dicens. Omnia que dedisti in manu servorum tuorum ecce completa sunt. Argentum quod repertum est in domo domini conflaverunt: datumque est prefectis artificum et diversa opera fabricantium. Preterea tradidit mihi elchias sacerdos hunc librum. Quem cum rege presente recitasset. audissetque ille verba legis. scidit vestimenta sua: et precepit elchie et abicam filio saphan. et abdon filio micha. saphan quoque scribe. et asaie servo regis dicens. Ite et orate dominum pro me et pro reliquiis israel et iuda. super universis sermonibus libri istius qui repertus est. Magnus enim furor domini stillavit super nos. eo quod non custodierint patres nostri verba domini. ut facerent omnia que scripta sunt in isto volumine. Abierunt ergo elchias et hii qui simul a rege missi fuerant ad holdam prophetem. uxorem sellum filii thecuath. filii asira custodis vestium. que habitabat in ierusalem in secunda: et locuti sunt ei verba que supra narravimus. At illa respondit eis. Hec dicit dominus deus israel. Dicite viro qui misit vos ad me. Hec dicit dominus. Ecce ego inducam mala super locum istum et super habitatores eius. cuncta que mala scripta sunt in libro hoc quem legerit coram rege iuda. Quia dereliquerunt me et sacrificaverunt diis alienis ut me ad iracundiam provocarent in cunctis operibus manuum suarum: id

circo stillabit furor meus super locum istum et non extinguetur. Ad regem autem iuda qui misit vos pro domino deprecando sic loquimini. Hec dicit dominus deus israel. Quia audisti verba voluminis. atque emollitum est cor tuum. et humiliatus es in conspectu domini super his que dicta sunt contra locum hunc. et habitatores ierusalem: reveritusque faciem meam scidisti vestimenta tua. et flevisti coram me: ego quoque exaudivi te dicit dominus. Iam enim colligam te ad patres tuos et inferaris in sepulchrum tuum in pace: nec videbunt oculi tui omne malum. quod ego inducturus sum super locum istum et super habitatores eius. Retulerunt itaque regi. cuncta que dixerat. At ille convocatis universis maioribus natu iuda et ierusalem. ascendit domum domini: unaque omnes viri iuda et habitatores ierusalem. sacerdotes et levite et cunctus populus a minimo usque ad maximum. Cunctis audientibus legit rex in domo domini omnia verba voluminis: et stans in tribunali suo percussit fedus coram domino. ut ambularet post eum et custodiret precepta et testimonia et iustificationes eius in toto corde suo et in tota anima sua: faceretque que scripta sunt in volumine illo quod legerat. Adquievitque super hoc omnis qui reperti fuerant in ierusalem et beniamyn. Et fecerunt habitatores ierusalem iuxta pactum domini dei patrum suorum. Abstulit ergo iosias cunctas abhominationes de universis regionibus filiorum israel. et fecit omnes qui residui erant in israel servire domino deo suo. Cunctis diebus eius non recesserunt a domino deo patrum suorum.

XXXV

Fecit autem iosias in ierusalem phase domino. quod immolatum est quartadecima die mensis primi. et constituit sacerdotes in officiis suis. hortatusque est eos. ut ministrarent in domo domini. Levitis quoque ad quorum eruditionem omnis israel sanctificabatur domino. locutus est. Ponite archam in sanctuario templi. quod edificavit salomon filius david rex israel. Nequaquam enim eam ultra portabitis. Nunc autem ministrate domino deo

urorum. et populo eius israel: et preparate vos per domos
et cognationes vestras in diuisionibus singulorum
sicut precepit dauid rex israel: et descripsit salo
mon filius eius. Ministrate in sanctuario per fami
lias turmasque leuiticas sanctificati immolate
phase: fratres et vestros ut possint iuxta uerba que
locutus est dominus in manu moysi facere preparate. Dedit
preterea iosias omni populo qui ibi fuerat inuentus
in sollempnitate phase. agnos et edos de gregi
bus et reliqui pecoris. xxx. milia. et boum tria
milia. Hec de regis vniuersa substantia. Du
ces quoque eius sponte quod voluerant obtule
runt. tam populo quam sacerdotibus et leuitis. Porro
elchias. et zacharias. et iehiel principes domus
domini. dederunt sacerdotibus ad faciendum phase.
pecora commixtim duo milia. dc. et boues ccc.
chonenias autem. et semeias et nathanael
fratres eius. nec non asabias. et iahiel. et ioz
abad principes leuitarum dederunt ceteris leuitis
ad celebrandum phase quinque milia pecorum. et
boues quingentos. Preparatumque est ministerium. et ste
terunt sacerdotes in officio suo. leuite quoque in tur
mis iuxta regis imperium. Et immolatum
est phase. Asperseruntque sacerdotes manu sua
sanguinem. et leuite detraxerunt pelles holo
caustorum. et separauerunt ea. ut darent per domos
et familias singulorum: et offerrentur domino
sicut scriptum est in libro moysi. De bobus quoque
fecerunt similiter: et assauerunt phase super
ignem iuxta quod lege preceptum est. Pacificas
vero hostias coxerunt in lebetis et caccabis
et ollis. et festinato distribuerunt vniuerse
plebi: sibi autem et sacerdotibus postea parauerunt. Nam
in oblatione holocaustorum et adipum usque ad
noctem sacerdotes fuerunt occupati. Unde le
uite et sibi et sacerdotibus filiis aaron parauerunt
nouissimis. Porro cantores filii asaph
stabant in ordine suo iuxta preceptum dauid et a
saph et heman. et idithun prophetarum regis. Ia
nitores vero per portas singulas obseruabant
ita ut nec puncto quidem discederent a ministerio.

Quam ob rem et fratres eorum leuite parauerunt eis cibos.
Omnis igitur cultura domini rite completa est in die
illa. ut facerent phase et offerrent holocaus
ta super altare domini. iuxta preceptum regis iosi
e. Feceruntque filii israel qui reperti fuerant in tempore
illo ibi phase. et sollempnitatem azimorum vii.
diebus. Non fuit phase simile huic in israel
a diebus samuelis prophete: sed nec quisquam de cun
ctis regibus israel fecit phase sicut iosias. sacer
dotibus et leuitis et omni iuda et israel qui reper
tus fuerat. et habitantibus in ierusalem. xviii. an
no regni iosie hoc phase celebratum est. Post
quam instaurauerat iosias templum: ascendit
nechao rex egypti ad pugnandum in charcha
mis iuxta eufraten: et processit in occursum
eius iosias. At ille missis ad eum nuntiis. ait.
Quid mihi et tibi est rex iuda? Non aduersum te
hodie venio. sed contra aliam pugno domum: ad
quam deus me festinato ire precepit. Desine ad
uersum deum facere qui mecum est: ne interficiat
te. Noluit iosias reuerti sed preparauit contra eum bel
lum. nec adquieuit sermonibus nechao ex ore
dei: verum perrexit ut dimicaret in campo ma
geddo. Ibique vulneratus a sagittariis dixit
pueris suis. Educite me de prelio. quia oppido
vulneratus sum. Qui transtulerunt eum de curru in
alterum currum qui sequebatur eum more regi
o: et asportauerunt eum in ierusalem. Mortuusque
est et sepultus in mausoleo patrum suorum: et uni
uersus iuda et ierusalem luxerunt eum. ieremias
maxime. cuius omnes cantores atque cantrices
usque in presentem diem lamentationes super iosia
replicant: et quasi lex obtinuit in israel. Ecce scrip
tum fertur in lamentationibus. Reliqua autem sermo
num iosie et misericordiarum eius que lege precepta
sunt domini. opera quoque illius prima et nouissima
scripta sunt in libro regum israel et iuda.

XXXVI

Tulit ergo populus terre ioachas filium iosie.
et constituit eum regem pro patre suo in ierusalem.
xxiii. annorum erat ioachaz cum regnare ce
pisset: et tribus mensibus regnauit in ierusalem.

Amovit autem eum rex egypti cum venisset ier
lem. et condempnavit terram. c. talentis argen
ti. et talento auri: constituitque regem pro eo elia
chim fratrem eius super iudam et ierlm. et vertit
nomen eius ioachim. Ipsum vero ioachaz tu
lit secum: et abduxit in egyptum. XX. quinque annorum
erat ioachim cum regnare cepisset: et. xi. annis
regnavit in ierlm. fecitque malum coram domino deo
suo. Contra hunc ascendit nabuchodonosor
rex chaldeorum et vinctum cathenis duxit in babi
lonem. ad quam et vasa domini transtulit et posuit ea
in templo suo. Reliqua autem verborum ioachim et
abhominationum eius quas operatus est: et que inven
ta sunt in eo: continentur in libro regum israel et iuda.
Regnavit igitur ioachim filius eius pro eo. VIII.
annorum erat ioachim cum regnare cepis
set: et tribus mensibus ac. x. diebus regnavit in
ierlm. fecitque malum in conspectu domini. Cumque
anni circulus volveretur: misit nabucho
donosor rex servos suos qui adduxerunt eum in
babilonem: asportatis simul pretiosissimis
vasis domus domini. regem vero constituit sedechiam
patruum eius super iudam et irlm. XX. et unius
anni erat sedechias cum regnare cepisset: et
xi. annis regnavit in irlm. Fecitque malum
in oculis domini dei sui: nec erubuit faciem ieremie
prophete loquentis ad se ex ore domini. A rege quoque na
buchodonosor recessit. qui adiuraverat eum per
deum: et induravit cervicem suam et cor ut non re
verteretur ad dominum deum israel. Sed et universi prin
cipes sacerdotum et populus prevaricati sunt inique iu
xta universas abhominationes gentium: et pol
luerunt domum domini quam sanctificaverat sibi in ierlm.
Mittebat autem dominus deus patrum suorum ad illos
per manum nuntiorum suorum de nocte consurgens et
cotidie commonens. eo quod parceret populo et habitacu
lo suo. At illi subsannabant nuntios dei: et
parvipendebant sermones eius illudebantque
prophetis: donec ascenderet furor domini in populum
eius. et esset nulla curatio. Adduxit enim super
eos regem chaldeorum et interfecit iuvenes eorum

gladio in domo sanctuarii sui. Non est misertus
adolescentis et virginis et senis. nec decrepiti
quidem: sed omnes tradidit manibus eius. Universa
que vasa domus domini tam maiora quam minora
et thesauros templi et regis et principum trans
tulit in babilonem. Incenderunt hostes domum
dei. destruxeruntque murum ierlm. universas tur
res combusserunt: et quicquid pretiosum fuerat demoli
ti sunt. Si quis evaserat gladium. ductus in ba
bilonem servivit regi et filiis eius. donec im
peraret rex persarum: et compleretur sermo domini ex ore
ieremie: et celebraret terra sabbata sua. Cunctis
enim diebus desolationis egit sabbatum. usque
dum complerentur. lxx. anni. Anno autem primo cy
ri regis persarum ad explendum sermonem domini
quem locutus fuerat per os ieremie: suscitavit
dominus spiritum cyri regis persarum. qui iussit predica
ri in universo regno suo: et per scripturam dicens.
Hec dicit rex persarum. Omnia regna terre dedit
michi dominus deus celi. et ipse precepit mihi. ut edifica
rem ei domum in ierlm. Que est in iudea. Quis
ex vobis est in omni populo eius? Sit dominus deus suus
cum eo. et ascendat. Incipit prologus.

Utrum difficilius sit facere quod pos
citis an negare: necdum statui.
Nam neque vobis aliquid impera
ntibus abnuere sententie est: et magnitudo oneris
impositi ita cervices premit. ut ante sub fasce
ruendum sit quam levandum. Accedunt ad hec
invidorum studia. qui omne quod scribimus reprehende
ndum putant: et interdum contra se conscientia repugnan
te publice lacerant quod occulte legunt: in tantum
ut clamare compellar et dicere. Domine libera ani
mam meam a labiis iniquis et a lingua dolosa.
Tertius annus est quod semper scribitis atque re
scribitis. ut ezre librum vobis de hebreo transfe
ram: quasi non habeatis greca et latina volumi
na: aut quicquid illud est quod a nobis vertitur non
statim ab omnibus conspuendum sit. Frustra autem
ut ait quidam niti neque aliud fatigando nisi
odium querere extreme dementie est. Ita obsecro

vos mei Domnion et Rogatiane karissimi
ut privata lectione contenti librum non efferatis
in publicum nec fastidiosis ingeratis cibos.
vitetisque eorum supercilium qui iudicare tantum de
aliis et ipsi facere nichil noverunt. Si qui autem
fratrum sunt quibus nostra non displicent. hiis tri-
buatis exemplar. admonentes ut hebrea
nomina quorum grandis in hoc volumine
copia est. distincte et per intervalla transcribant.
Nichil enim proderit emendasse librum nisi emendatio
librariorum diligentia conservetur. Nec quemquam mo-
veat quod unus a nobis editus liber est. nec
apocriforum tercii et quarti libri somniis delecte-
tur. quia et apud hebreos esdre neemieque sermo-
nes in unum volumen coartantur. et que non ha-
bentur apud illos. nec de .xxiiii. senioribus sunt.
procul abicienda. Si quis autem .lxx. nobis oppo-
suerit interpretes quorum exemplaria varietas ipsa
lacerata et eversa demonstrat. nec potest utique ve-
rum asseri quod diversum est: mittite eum ad evan-
gelia in quibus multa ponuntur de veteri testa-
mento que apud .lxx. interpretes non habentur.
velut illud. quoniam nazareus vocabitur et ex egy-
pto vocavi filium meum. et videbunt in quem con-
pupugerunt. multaque alia que latiori operi reservamus.
et querite ab eo ubi scripta sint. Cumque proferre non
potuerint: vos legite de hiis exemplaribus
que nuper a nobis edita maledicorum cotidie lin-
guis confodiuntur. Sed ut ad compendium veniam.
certe quod illatum sit equissimum est. Edidi
aliquid quod non habetur in greco. vel aliter habetur
quam a me conversum est. Quid interpretem laniant?
Interrogent hebreos et ipsis auctoribus translationi
mee vel arrogent vel derogent fidem. Por-
ro aliud est si clausis quod dicitur oculis me volu-
nt maledicere: et non imitantur grecorum studium
et benivolentiam. qui post .lxx. translatores
iam christi evangelio coruscante iudeos et
ebionitas legis veteris interpretes aquilam
videlicet et symmachum et theodotionem et cu-
riose legunt et per origenis laborem
in exaplis ecclesiis dedicant: quanto magis latini grati
esse debent. quod exultantem cernerent greciam
a se aliquid mutuari? Primum enim magni
operis sumptuum est et infinite difficultatis exem-
plaria posse habere omnia: deinde et qui ha-
buerint et hebrei sermonis ignari sunt. magis
errabunt ignorantes quis e multis verius dixe-
rit. Quod etiam sapientissimo cuidam nuper apud
grecos accidit. ut interdum scripture sensum
relinquens. uniuscuiusque interpretis sequeretur
errorem. Nos autem qui hebree lingue saltem
parvam habemus scientiam: et latinus nobis ut-
cumque sermo non deest. et de aliis magis
possumus iudicare et ea que ipsi intelligimus in
nostra lingua exprimere. Itaque licet exce-
thra sibilet. victorque sinon incendia iacte-
t. numquam iuvante meo christo silebit eloquium. eti-
am si precisa lingua balbuciet. Legant qui
volunt. qui nolunt abiciant. ventilent api-
ces litteras calumpnientur: magis vestra caritate
provocabor ad studium. quam illorum detractione
et odio deterrebor. Incipit liber ezre.

In anno primo cyri regis persarum
ut impleretur verbum domini ex ore ieremie
suscitavit dominus spiritum cyri regis persa-
rum: et traduxit vocem in universo re-
gno suo etiam per scripturam dicens. Hec
dicit cyrus rex persarum. Omnia re-
gna terre dedit mihi dominus deus celi: et ipse precepit
mihi ut edificarem ei domum in ierusalem que est in
iudea. Quis est in vobis de universo populo eius?
Sit deus illius cum ipso. Ascendat ierusalem que est
in iudea. et edificet domum domini dei israel: ipse est
deus qui est in ierusalem. et omnes reliqui in cunctis
locis ubicumque habitant adiuvent eum viri de lo-
co suo. argento et auro. et substantia et peco-
ribus: excepto quod voluntarie offerunt templo
dei quod est in ierusalem. Et surrexerunt principes
patrum de iuda et beniamin et sacerdotes et
levite omnis cuius suscitavit deus spiritum. ut as-
cenderent ad edificandum templum domini quod erat

ierlem. vniuersiq; q erant in circuitu adiu
uerunt manus eorum in uasis argenteis et aure
is in substantia et iumentis et suppellectili:
exceptis hiis que sponte obtulerunt. Rex
quoque cyrus protulit uasa templi domini que tulit
nabuchodonosor de ierlem et posuerat ea in
templo dei sui. Protulit autem cyrus rex persa
rum per manum mithridatis filii gazabar: et an
numerauit ea sasabasar principi iude. Et
hic est numerus eorum. Fiale auree .xxx. fia
le argentee. mille. cultri. xxix. sciphi .xxx.
aurei: sciphi argentei secundi quadringenti. x. va
sa alia mille. Omnia uasa aurea et argen
tea. v. milia quadringenta. Vniuersa tulit sa
sabasar: cum hiis qui ascendebant de transmigra
tione babylonis in ierusalem. II.

Hii sunt autem filii prouincie qui ascenderunt
de captiuitate. quam transtulerat nab
uchodonosor rex babylonis in babylonem:
et reuersi sunt in ierlem et iudam vnusquisque in ci
uitatem suam. qui venerunt cum zorobabel. iesu.
neemia. saraia. rahelaia. mardochai.
belsan. mesphar. beguai. reum. baana.
Numerus uirorum populi israel. Filii phares duo
milia. c. septuaginta duo. Filii area. sep
tingenti septuaginta. v. Filii sephetia. ccc.
lxxii. Filii phethmoab filiorum iosue ioab.
duo milia octingenti .xii. filii elam. mille
ccliiii. Filii zechuha. nongenti. xlv. filii za
chai. septingenti. lx. filii bani. dc. xlii. fi
lii bebai. sescenti. xxiii. Filii azhad mille
ducenti. xxii. filii adonicam. dc. lxvi. filii be
guai. duo milia. lvi. filii adin. quadringenti
liiii. filii ater qui erant ex ezechia. nona
ginta. viii. filii besai. ccc. xxiii. filii iora
c. xii. filii asom. cc. xxiii. filii gebbar.
nonaginta. v. filii bethleem. c. xxiii. Viri
nephthosa. lvi. Viri anathoth. c. xxviii.
filii azmaueth. xlii. filii cariathiarim cephi
ra et beroth. septingenti. xliii. filii rama
et gaba. dc. xxi. viri machmas. c. xxii.

viri bethel et gai cc. xx. iii

Filii nebo. lii. filii megbis. clvi. filii ela
alius mille. cc. liiii. filii arim. ccc. xx.
filii lodadim et ono. septingenti. xxv. filii
iericho. ccc. xlv. filii senaa. tria milia. ses
centi. xxx. Sacerdotes filii adaia in domo
iesue. nongenti. lxxiii. filii emmer mille.
lii. filii phesur. mille. cc. xlvii. filii a
rim mille. xvii. Leuite filii iosue et ced
mihel filiorum odauie. lxxiiii. Cantores
filii asaph. cxxviii. filii ianitorum. filii sel
lum. filii ater. filii telmon. filii achub
filii atita. filii sobai. vniuersi. cxxxviii.
Nathinnei filii sia. filii asupha filii tebaoth filii ceros filii siaa filii phadon. filii le
bana. filii agaba. filii achub. filii agab.
filii selmai. filii anan. filii gaddel. filii
ager. filii raia. filii rasin. filii nechoda.
filii gazem. filii aza. filii phasea. filii be
see. filii asennaa. filii munim. filii neph
usim. filii bebuc. filii acupha. filii arur.
filii besluth. filii maida. filii arsa. filii ber
chos. filii sisara. filii thema. filii nasia. fi
lii athufa. filii seruorum salomonis. filii sotai.
filii sophereth. filii pharuda. filii ara. filii
decon. filii gedel. filii saphatia. filii athil.
filii phorete. qui erant de asebaim. filii am
mi. omnes nathinnei et filii seruorum salomonis
ccc. xcii. Et hii qui ascenderunt de thelmela.
thelarsa. cherub. et don. et mereth. non
potuerunt indicare domum patrum suorum et
semen suum. vtrum ex israel essent. filii delaia. filii
thobia. filii nechoda. dc. lii. Et de filiis sa
cerdotum. filii obia. filii accos. filii berzellai.
qui accepit de filiabus berzellai galaaditis.
vxorem et vocatus est nomine eorum. Hii quesierunt
scripturam genealogie sue et non inuenerunt:
et eiecti sunt de sacerdocio. Et dixit athersatha eis.
vt non comederent de sanctis sanctorum: donec surgeret
sacerdos doctus atque perfectus. Omnis multitu
do quasi. xlii. ccc. milia. lx. exceptis seruis
eorum et ancillis: qui erant vii. milia. ccc. xxx
vii. et in ipsis cantores atque cantrices ducenti.

Equi eorum. dc. xxxvi. muli eorum. cccc. xlv. cameli eorum. cccc. xxxv. asini eorum. vi. milia. dccxx. Et de principibus patrum cum ingrederentur templum domini quod est in ierusalem. sponte obtulerunt in domum dei ad extruendam eam in loco suo. secundum vires suas dederunt in inpensas operis auri solidos. xl. milia. et mille argenti mnas. v. milia. et vestes sacerdotales. c. Habitaverunt ergo sacerdotes et levite de populo et cantores et ianitores et nathinnei in urbibus suis et universus israel in civitatibus suis. Iamque venerat mensis septimus et erant filii israel in civitatibus.

III Congregatus est ergo populus quasi vir unus in ierusalem. Et surrexit iosue filius iosedech et fratres eius sacerdotes et zorobabel filius salathiel. et fratres eius: et edificaverunt altare dei israel. ut offerrent in eo holocaustomata. sicut scriptum est in lege moysi viri dei. Collocaverunt autem altare super bases suas. deterrentibus eos per circuitum populis terrarum et obtulerunt super illud holocaustum domino mane et vespere: feceruntque sollempnitatem tabernaculorum sicut scriptum est. et holocaustum diebus singulis per ordinem. secundum preceptum opus diei in die suo: et post hec holocaustum iuge tam in kalendis quam in universis sollempnitatibus domini que erant consecrate: et in omnibus in quibus ultro offerebatur munus domino. A primo die mensis septimi. ceperunt offerre holocaustum domino. Porro templum domini fundatum necdum erat. Dederunt autem pecunias latomis et cementariis cibum quoque et potum et oleum. sydoniis tyriisque ut deferrent ligna cedrina de libano ad mare ioppen: iuxta quod preceperat cyrus rex persarum eis. Anno autem secundo adventus eorum ad templum dei in ierusalem: mense secundo ceperunt zorobabel filius salathiel et iosue filius iosedech et reliqui de fratribus eorum sacerdotes et levite et omnes qui venerant de captivitate in ierusalem et constituerunt levitas. a. xx. annis et supra ut urgerent opus domini. Steteruntque iosue et filii eius et fratres eius cedmihel et filii eius et filii iude quasi vir unus ut starent super eos qui faciebant opus in templo dei. filii enadab filii eorum et fratres eorum levite. Fundato igitur a cementariis templo domini. steterunt sacerdotes in ornatu suo cum tubis. et levite filii asaph in cymbalis ut laudarent deum per manus david regis israel: et concinebant in ymnis et confessione domino. quoniam bonus quoniam in eternum misericordia eius super israel. Omnis quoque populus vociferabatur clamore magno in laudando dominum: eo quod fundatum esset templum domini. Plurimi etiam de sacerdotibus et levitis et principes patrum et seniores qui viderant templum prius: cum fundatum esset et hoc templum in oculis eorum flebant voce magna et multi vociferantes in letitia elevabant vocem: nec poterat quisquam agnoscere vocem clamoris letantium et vocem fletus populi. Commixtim enim populus vociferabatur clamore magno: et vox audiebatur procul. Audierunt

IIII autem hostes iude et beniamin quia filii captivitatis edificarent templum domino deo israel. et accedentes ad zorobabel et ad principes patrum dixerunt eis. Edificemus vobiscum: quia ita ut vos querimus deum vestrum. Ecce nos immolavimus victimas ex diebus asoradan regis assur qui adduxit nos huc. Et dixit eis zorobabel et iosue et reliqui principes israel. Non est nobis et vobis ut edificemus domum deo nostro. sed nos ipsi soli edificabimus domino deo nostro. sicut precepit nobis cyrus rex persarum. Factum est igitur ut populus terre impediret manus populi iude et turbaret eos in edificando. Conduxerunt autem adversum eos consiliatores ut destruerent consilium eorum omnibus diebus cyri regis persarum. et usque ad regnum darii regis persarum. In regno autem assueri in principio regni eius scripserunt accusationem adversus habitatores iude et ierusalem. Et in diebus artarxersis scripsit beselam mitridatis et tabel et reliqui qui erant in consilio eorum ad artarxersen regem persarum.

Epistola autem accusationis scripta erat syriace
& legebatur sermone syro. Reum bethle
em & samsai scriba scripserunt epistolam unam
de ierusalem. artaxerxi regi huiuscemodi. Re
um. bethleem. & samsai scriba & reliqui con
siliatores eorum. dinei. & pharsathei. therph
alalei. apharsei. erchuei. babylonii. susa
ne. channei. dacei. elamite & ceteri de gentibus
quas transtulit asennaphar magnus & gloriosus.
& habitare eas fecit in civitatibus samarie. & in re
liquis regionibus trans flumen in pace. Hoc est
exemplar epistole quam miserunt ad eum. Arth
axerxi regi. servi tui viri qui sunt trans fluvi
um salutem dicunt. Notum sit regi. quia iudei qui
ascenderunt a te ad nos. venerunt in ierusalem ci
vitatem rebellem & pessimam. quam edificant extr
uentes muros eius. & parietes componentes. Nunc
ergo notum sit regi. quia si civitas illa edificata
fuerit & muri eius instaurati. tributum & vectig
al & annuos reditus non dabunt. & usque ad re
ges hec noxa perveniet. Nos ergo memores salis
quod in palatio comedimus. & quia lesiones regis
videre nefas ducimus. idcirco misimus & nuntia
vimus regi ut recenseas in libris hystoriarum
patrum tuorum & invenies scriptum in commentariis. &
scies quoniam urbs illa urbs rebellis est. & nocens
regibus & provinciis: & bella concitantur in ea ex diebus
antiquis. Quam ob rem & civitas ipsa destructa est.
Nuntiamus nos regi: quoniam si civitas illa edifi
cata fuerit & muri ipsius instaurati. posses
sionem trans fluvium non habebis. Verbum misit
rex ad reum bethleem & samsai scribam. & ad
reliquos qui erant in consilio eorum habitatores sama
rie. & ceteris trans fluvium. salutem dicens & pacem.
Accusatio quam misistis ad nos manifeste
lecta est coram me: & a me preceptum est & recensuerunt
inveneruntque. quoniam civitas illa a diebus anti
quis adversum reges rebellat: & seditiones & pre
lia concitantur in ea. Nam & reges fortissimi fu
erunt in ierusalem. qui & dominati sunt omni regioni que
trans fluvium est: tributum quoque & vectigal & re
ditus accipiebant. Nunc ergo audite sententiam.
ut prohibeatis viros illos & urbs illa non
edificetur: donec si forte a me iussum fuerit. Vi
dete ne negligenter hoc impleatis: & paula
tim crescat malum contra reges. Itaque exem
plum edicti artaxerxis regis lectum est coram
reum bethleem & samsai scriba. & consiliariis
eorum. & abierunt festini in ierusalem ad iudeos et
prohibuerunt eos in brachio & robore. Tunc in
termissum est opus domus dei in ierusalem: & non fi
ebat usque ad annum secundum regni darii persarum.

V.

Prophetaverunt autem aggeus propheta & zacharias
filius addo. prophetantes ad iudeos qui erant in iudea
& ierusalem in nomine dei israel. Tunc surrexerunt zoro
babel filius salathihel & iosue filius iosedech
& ceperunt edificare templum dei in ierusalem. &
cum eis prophete dei iuvantes eos. In ipso autem tempore
venit ad eos tatannai qui erat dux trans
flumen. & starbuzannai. & consiliarii eorum.
sicque dixerunt eis. Quis dedit vobis consilium.
ut domum hanc edificaretis & muros hos in
stauraretis. Ad quod respondimus eis. que essent
nomina hominum auctorum illius edificationis.
Oculus autem dei factus est super senes iudeorum:
& non potuerunt inhibere eos. Placuitque ut
res ad darium referretur & tunc satisfacerent
adversus accusationem illam. Exemplar episto
le quam misit tatannai dux regionis trans
fluvium & starbuzannai & consiliatores eorum
apharsacei. qui erant trans flumen ad darium re
gem. Sermo quem miserant ei scriptus erat.
Dario regi pax omnis. Notum sit regi is
se nos ad iudeam provinciam ad domum dei mag
ni que edificatur lapide inpolito & ligna
ponuntur in parietibus. opusque illud diligenter
extruitur & crescit in manibus eorum. Interroga
vimus ergo senes illos. & ita diximus eis. Quis
dedit vobis potestatem ut domum hanc edificetis.
& muros eius instauretis. Sed & nomina
eorum quesivimus ab eis. ut nuntiaremus tibi.
que scripsimus nomina eorum qui sunt principes in eis.

Huiuscemodi autem sermonem responderunt nobis dicentes. Nos sumus servi dei celi et terre et edificamus templum quod erat extructum ante hos annos multos: quodque rex israel magnus edificaverat et extruxerat. Postquam autem ad iracundiam provocaverunt patres nostri deum celi et tradidit eos in manu nabuchodonosor regis babylonis chaldei: domum quoque hanc destruxit et populum eius transtulit in babylonem. Anno autem primo cyri regis babylonis. cyrus rex proposuit edictum ut domus dei edificaretur. Nam et vasa templi dei aurea et argentea que nabuchodonosor tulerat de templo quod erat in ierusalem et asportaverat ea in templum babylonis: protulit cyrus rex de templo babylonis et data sunt sasabasar vocabulo. quem et principem constituit dixitque ei. Hec vasa tolle et vade et pone ea in templo quod est in ierusalem: et domus dei edificetur in loco suo. Tunc itaque sasabasar ille venit et posuit fundamenta templi dei in ierusalem: et ex eo tempore usque nunc edificatur: et necdum completum est. Nunc ergo si videtur regi bonum. recenseat in bibliotheca regis que est in babylone: utrumnam a cyro rege iussum sit ut edificaretur domus dei in ierusalem: et voluntatem regis super hac re mittat ad nos.

VI

Tunc darius rex precepit: et recensuerunt in bibliotheca librorum qui erant repositi in babylone. et inventum est in ecbathanis quod est castrum in madena provincia volumen unum. talisque scriptus erat in eo commentarius. Anno primo cyri regis. cyrus rex precepit ut domus dei que est in ierusalem edificaretur in loco ubi immolent hostias: et ut ponant fundamenta supportantia altitudinem cubitorum lx. et latitudinem cubitorum lx. ordines de lapidibus impolitis tres: sic ordines de lignis novis. Sumptus autem de domo regis dabitur. Sed et vasa templi dei aurea et argentea que nabuchodonosor tulerat de templo ierusalem et attulerat ea in babylonem reddantur et referantur in templo in ierusalem in locum suum. que et posita sunt in templo dei. Nunc ergo thathanai dux regionis que est trans flumen et starbuzanai et consiliarii vestri apharsacei qui estis trans flumen procul recedite ab illis: et dimittite fieri templum dei illud a duce iudeorum et senioribus eorum ut domum dei illam edificent in loco suo. Sed et a me preceptum est quid oporteat fieri a presbiteris iudeorum illis ut edificetur domus dei. scilicet ut de archa regis. id est de tributis que dantur de regione trans flumen studiose sumptus dentur viris illis ne impediatur opus. Quod si necesse fuerit et vitulos et agnos et hedos in holocaustum deo celi. frumentum sal vinum et oleum secundum ritum sacerdotum qui sunt in ierusalem detur eis per dies singulos ne sit in aliquo querimonia. et offerant oblationes deo celi. orentque pro vita regis et filiorum eius. A me ergo positum est decretum ut omnis homo qui hanc mutaverit iussionem tollatur lignum de domo ipsius et erigatur et configatur in eo: domus autem eius publicetur. Deus autem qui habitare fecit nomen suum ibi dissipet omnia regna et populum qui extenderit manum suam ut repugnet et dissipet domum dei illam que est in ierusalem. Ego darius statui decretum: quod studiose impleri volo. Igitur thathanai dux regionis trans flumen et starbuzanai et consiliarii eius. secundum quod preceperat darius rex. sic diligenter executi sunt. Seniores autem iudeorum edificabant et prosperabantur iuxta prophetiam aggei prophete et zacharie filii addo: et edificaverunt et construxerunt iubente deo israel et iubente cyro et dario et artarxersis regibus persarum. et compleverunt domum dei istam usque ad diem tertium mensis adar. qui est annus vi. regni darii regis. Fecerunt autem filii israel sacerdotes et levite et reliqui filiorum transmigrationis dedicationem domus dei in gaudio. Et obtulerunt in dedicatione domus dei vitulos c. arietes cc. agnos cccc. hircos caprarum pro peccato totius israhel xii. iuxta numerum

bumi israel. Et statuerunt sacerdotes in ordinibus suis. et levitas in vicibus suis super opera dei in ierusalem. sicut scriptum est in libro moysi. Fecerunt autem filii transmigrationis pascha. quartadecima die mensis primi. Purificati enim fuerant sacerdotes et levite quasi vir unus. omnes mundi ad immolandum pascha in universis filiis transmigrationis. et fratribus suis sacerdotibus et sibi. Et comederunt filii israel qui reversi fuerant de transmigratione: et omnis qui se separaverat a coinquinatione gentium terre ad eos. ut quererent dominum deum israel. et fecerunt sollempnitatem azimorum. vii. diebus in leticia. quia letificaverat eos dominus. et converterat cor regis assur ad eos: ut adiuvaret manus eorum in opere domus domini dei israel. VII

Post hec autem verba. in regno artarxerxis regis persarum. ezdras filius saraie. filii azarie. filii elchie. filii sellum. filii sadoch. filii achitob. filii amarie. filii azarie filii maraioth. filii zarie. filii ozi. filii bocci. filii abisue. filii finees. filii eleazar. filii aaron sacerdotis ab initio. ipse ezdras ascendit de babylone: et ipse scriba velox in lege moysi quam dedit dominus deus israel. Et dedit ei rex secundum manum domini dei eius super eum omnem petitionem eius. Et ascenderunt de filiis israel: et de filiis sacerdotum et de filiis levitarum. et de cantoribus: et de ianitoribus: et de nathinneis in ierusalem. anno. vii. artaxerxis regis: et venerunt in ierusalem mense quinto. ipse est annus. vii. regis: quia in primo die mensis primi cepit ascendere de babylone. et in primo die mensis quinti venit in ierusalem iuxta manum dei sui bonam super se. Ezdras enim paravit cor suum ut investigaret legem domini: et faceret et doceret in israel preceptum et iudicium. Hoc est autem exemplar epistole edicti quod dedit rex artarxerxes ezdre scribe. erudito in sermonibus et preceptis domini et cerimoniis eius in israel. Artarxerxes rex regum. ezdre sacerdoti scribe legis dei celi doctissimo salutem. A me decretum est: ut cuicumque placuerit in regno meo de populo israel et de sacerdotibus et de levitis ire in ierusalem tecum. vadat. A facie enim regis et .vii. consiliatorum eius missus es. ut visites iudeam et ierusalem in lege dei tui que est in manu tua. et ut feras argentum et aurum quod rex et consiliatores eius sponte obtulerunt deo israel. cuius in ierusalem tabernaculum est. Et omne argentum et aurum quodcumque inveneris in universa provincia babylonis. et populus offerre voluerit et de sacerdotibus qui sponte obtulerint domui dei sui que est in ierusalem libere accipe: et studiose eme de hac pecunia vitulos. arietes agnos. et sacrificia et libamina eorum: et offer ea super altare templi dei vestri quod est in ierusalem. Sed et siquid tibi et fratribus tuis placuerit de reliquo argento et auro ut faciatis. iuxta voluntatem dei vestri facite. Vasa quoque que dantur tibi in ministerium domus dei tui. trade in conspectu dei in ierusalem: sed cetera quibus opus fuerit in domo dei tui. quantumcumque necesse est ut expendas dabis de thesauro. et de fisco regis et a me. Ego artarxerxes rex statui atque decrevi omnibus custodibus arce publice qui sunt trans flumen: et quodcumque petierit a vobis ezdras sacerdos scriba legis dei celi absque mora detis: usque ad argenti talenta centum. et usque ad frumenti choros centum. et usque ad vini batos. c. et usque ad batos olei. c. sal vero absque mensura. Omne quod ad ritum dei celi pertinet tribuatur diligenter in domo dei celi: ne forte irascatur contra regnum regis et filiorum eius. Vobis quoque notum facimus de universis sacerdotibus et levitis. cantoribus. ianitoribus. nathinneis. et ministris domus dei huius. ut vectigal et tributum et annonas non habeatis potestatem imponendi super eos. Tu autem ezdras secundum sapientiam dei tui que est in manu tua constitue iudices et presides. ut iudicent omni populo qui est trans flumen. his videlicet qui noverunt legem dei tui. sed et imperitos docete libere. Et omnis qui non fecerit legem dei tui et legem regis. diligenter iudicium erit de eo: sive in mortem sive in exilium. sive in condempnationem substantie: vel certe in carcerem. Be-

dictus dñs ds patrū nroꝝ: qui dedit hec
i corde regis: vt glorificaret domū dñi que
ē in ierl'em. ⁊ in me iclinauit miām suā.
corā rege ⁊ ɔsiliatoribȝ eius ⁊ vniūsis pri
cipibȝ regis potētibȝ. Et ego ɔfortatꝰ manu
dñi dī mei q̄ erat in me ɔgregaui de isrł
principes q̄ ascenderūt mecū. VIII

Hii sūt p̄ncipes familiaꝝ ⁊ genealo
gia eoꝝ. q̄ ascenderūt mecū in regno arta
xerxis regis de babylone. De filijs finee
es gerson. De filijs ithamar. daniel. De
filijs dauid attus. De filijs secheme ⁊ de
filijs phares zacharias. ⁊ cū eo numerati
sūt viri. cl. De filijs phetḣ. moab. elio
enai. filiꝰ azarie. ⁊ cū eo. cc. viri. De filijs
sechenie filiꝰ iezechiel. ⁊ cū eo. ccc. viri. De
filijs adamnabeth filiꝰ ionathan. ⁊ cū eo.
l. viri. De filijs elam. isaias filiꝰ athalie.
⁊ cū eo. lxx. viri. De filijs sephathie zebe
dia filiꝰ michael. ⁊ cū eo. lxxx. viri. De filijs
ioab. abedia filius iehihel ⁊ cū eo. ccxviii.
viri. De filijs salomith filiꝰ iosphie. ⁊ cū
eo. clx. viri. De filijs bebai. zacharias fi
lius bebai. ⁊ cū eo. xxviii. viri. De filijs
azead. iohannan filiꝰ ezetan ⁊ cū eo. cx.
viri. De filijs adonicā. q̄ erāt nouissimi
⁊ hec nōīa eoꝝ. elifeleth. ⁊ hihel ⁊ samas
⁊ cū eis. lx. viri. De filijs beggui. vthai
⁊ zaccur. ⁊ cū eo. lxx. viri. Congregaui
aūt eos ad fluuiū q̄ decurrit ad hauua
⁊ mansimꝰ ibi diebȝ tribȝ. Quesiuiq̄ȝ ī pplo
⁊ in sacerdotibȝ de filijs leui ⁊ nō iueni ibi.
Itaq̄ȝ misi eliezer ⁊ arihel ⁊ semeā. ⁊ el
nathan ⁊ iarib. ⁊ alteꝝ elnathan. ⁊ na
than. ⁊ zachariā. ⁊ mesollā principes. ⁊ io
arib. ⁊ elnathan sapiētes ⁊ misi eos ad
heddo q̄ ē p̄inꝰ in casphie loco. Et posui
i ore eoꝝ v̄ba q̄ loq̄rent ad addon. ⁊ ad
fr̄es eius nathinneos i loco casphie vt
adducerent nob̄ ministros domꝰ dei nr̄i. Et
adduxerūt nob̄ p manū dī nr̄i bonā sup

nos. virū doctissimū. de filijs mooli fi
lij leui. filij isrł. ⁊ sarabiā. ⁊ filios eiꝰ.
⁊ fr̄es eius. xviii. ⁊ azabiā. ⁊ cū eo. isa
iā de filijs merari. fr̄es eiꝰ. ⁊ filios eiꝰ.
xx. ⁊ de nathinneis q̄s dederat dauid et
principes ad ministia leuitaꝝ nathineos
ccxx. Oms hij suis nōībȝ vocabantur.
Et p̄dicaui ibi ieiuniū iuxta fluuiū hau
ua: vt affligeremur corā dño dō nr̄o. ⁊ pe
teremꝰ ab eo viā rectā nob̄ ⁊ filijs nr̄is vniu
sisq̄ȝ substantie nr̄e. Erubui eniꝰ petere rege
auxiliū. ⁊ equites qui defenderent nos ab
inimico ī via. q̄r dixeramꝰ regi. Manꝰ dei
nr̄i ē sup oms qui q̄rūt eū in bonitate.
⁊ impiū eius ⁊ fortitudo eiꝰ ⁊ furoꝝ sup
oms qui derelinquūt eū. Ieiunauimꝰ aūt
⁊ rogauimꝰ dm̄ nr̄m p hoc: ⁊ euenit nob̄
pspere. Et sepaui d̄ principibȝ sacdotū. xii.
sarabiā ⁊ asabiā. ⁊ cū eis de fr̄ibȝ eoꝝ. x.
appendiq̄ȝ eis argentū ⁊ aurū ⁊ vasa ɔ
secrata domꝰ dei nr̄i. q̄ obtulerat rex ⁊ ɔsili
atores eiꝰ ⁊ principes eius vniūsusq̄ȝ isrł eoꝝ
q̄ iuenti fuerāt: ⁊ appendi ī manibȝ eoꝝ
argenti talēta. dcl. ⁊ vasa argētea. c. et
auri. c. talēta. crateras aureas. xx. q̄ ha
bebāt solidos millenos. ⁊ vasa eris fulgē
tis optimi duo pulchra. vt aurū. ⁊ dixi
eis. Vos sc̄i dnī. ⁊ vasa sc̄a. ⁊ argentū ⁊
aurū. qd̄ sponte oblatū est dño dō patrū
nroꝝ: vigilate ⁊ custodite donꝰ appēdatis
corā principibȝ sacdotū ⁊ leuitaꝝ ⁊ du
cibȝ familiaꝝ isrł in ir'lem. ī thesaurū do
mus dī. Susceperūt aūt sacdotes ⁊ leuite
pondꝰ argenti ⁊ auri ⁊ vasoꝝ: vt deferent
i ierl'em in domū dī nr̄i. Promouimꝰ ergo
a flumine hauua. xii. die mensis p̄mi vt
pgeremus ierlm: ⁊ manꝰ dī nr̄i fuit super
nos. ⁊ liberauit nos de manu ī inimici ⁊ in
sidiatoris ī via. Et venimꝰ ierl'em. ⁊ man
simus ibi diebȝ tribȝ. Die aūt q̄rto appē
sū ē argentū ⁊ aurū ⁊ vasa ī domo dei

nostri: per manum remoth filii urie sacerdotis.
et cum eo eleazar filius finees cumque eis ioiadeb
filius iosue et noadaia filius bennoi levite
iuxta numerum et pondus omnium. descriptumque est
omne pondus in tempore illo. Sed qui venerant de
captivitate filii transmigrationis obtulerunt
holocaustomata deo israel: vitulos .xii. pro omni
israel. arietes .xcvi. agnos .lxxvii. hyrcos
pro peccato .xii. omnia in holocaustum domino. Dederunt
autem edicta regis satrapis qui erant de conspectu
regis. et ducibus trans flumen et elevaverunt populum

IX. Postquam autem hec
completa sunt: accesserunt ad me princi-
pes dicentes. Non est separatus populus israel et sacerdo-
tes et levite a populis terrarum et de abhomina-
tionibus eorum. chananei videlicet et ethei. et
pherezei. et iebusei. et amonitarum. et moab-
itarum et egyptiorum. et amorreorum. Tulerunt enim
de filiabus eorum sibi et filiis suis: et commiscuerunt
semen sanctum cum populis terrarum. Manus etiam principum
et magistratuum fuit in transgressione hac prima.
Cumque audissem sermonem istum. scidi pallium meum
et tunicam: et evelli capillos capitis mei et
barbe. et sedi merens. Convenerunt autem ad me
omnes qui timebant verbum dei israel, pro transgressione eorum
qui de captivitate venerant et ego sedebam tristis
usque ad sacrificium vespertinum. Et in sacrificio
vespertino surrexi de afflictione mea: et scis-
so pallio et tunica. curvavi genua mea et
expandi manus meas ad dominum deum meum et
dixi. Deus meus confundor et erubesco levare
faciem meam ad te. quoniam iniquitates nostre multiplica-
te sunt super caput nostrum. et delicta nostra crevi-
runt usque ad celum a diebus patrum nostrorum. Sed et
nos ipsi peccavimus graviter usque ad diem hanc
et iniquitatibus nostris traditi sumus ipsi et reges
nostri et sacerdotes nostri in manum regum terrarum et
in gladium. et in captivitatem. in rapinam et
in confusionem vultus sicut et in die hac. Et nunc
quasi parum et ad momentum facta est deprecatio
nostra apud dominum deum nostrum. ut dimitterentur nobis
reliquie. et daretur paxillus in loco sancto eius.
et illuminaret oculos nostros deus noster. et daret nobis
vitam modicam in servitute nostra. quia servi sumus
et in servitute nostra non dereliquit nos deus noster.
et inclinavit super nos misericordiam coram rege
persarum ut daret nobis vitam. et sublimaret do-
mum dei nostri et extrueret solitudines eius. et
daret nobis sepem in iuda et ierusalem. Et nunc quid
dicemus deus noster post hec: quia dereliquimus man-
data tua que precepisti in manu servorum tuorum pro-
phetarum dicens. terram ad quam vos ingredimini ut
possideatis eam terra immunda est iuxta inmun-
ditiam populorum ceterarumque terrarum abhominationibus
eorum qui repleverunt eam ab ore usque ad os in con-
quinatione sua. Nunc ergo filias vestras ne detis
filiis eorum. et filias eorum non accipiatis filiis
vestris. et non queratis pacem eorum. et prosperitatem
usque in eternum: ut confortemini et comedatis
que bona sunt terre. et heredes habeatis filios ve-
stros usque in seculum. Et post omnia que venerunt
super nos in operibus nostris pessimis et delicto
nostro magno. quia tu deus noster liberasti nos de in-
iquitate nostra et dedisti nobis salutem sicut est
hodie. ut non converteremur et irrita faceremus man-
data tua. neque matrimonia iungeremus cum
populis abhominationum istarum. Numquid ira-
tus es nobis usque ad consummationem. ne dimitteres
nobis reliquias ad salutem: Domine deus israel iustus
es tu. quoniam derelicti sumus qui salvaremur sicut die
hac. Ecce coram te sumus in delicto nostro. Non
enim stare potest coram te super hoc.

X. Sic ergo orante esdra et implorante eo.
et iacente ante templum dei: collectus
est ad eum de israel cetus grandis nimis vi-
rorum et mulierum et puerorum. et flevit populus mul-
to fletu. Et respondit sechenias filius iehihel.
de filiis elam. et dixit esdre. Nos prevaricati su-
mus in dominum nostrum: et duximus uxores alieni-
genas de populis terre. Et nunc si est penitentia
in israel super hoc. percutiamus fedus cum domino deo nostro
et proiciamus universas uxores et eos qui de his

nati sūt. Scḋm volūtatē dn̄i. ⁊ eoꝝ q̄ ti
meēt p̄ceptū dī nr̄i. scḋm legē fiat. Surge
tuū ē decernē. nos erim̄ tecū. Confortare
⁊ fac. Surrexit ergo ezras. ⁊ adiurauit pri
cipes sacdotū ⁊ leuitaꝝ ⁊ omnē isrl': ut fa
cerent scḋm v̄bū hoc. Et iurauerunt. Et surrex̄
ezras ante domū dī. ⁊ abiit ad cubiculū
iohannan filii eliasib ⁊ ingressus ē illuc:
panē nō comedit ⁊ aquā nō bibit. Luge
bat enī trāsgressionē eoꝝ q̄ de captiuitate
venerant. Et missa ē vox i iuda ⁊ i ierl'm
omib; filiis trāsmigratōnis: vt cōgregarent̄
i ierl'm: ⁊ omis q̄ nō venerit intrib; diebus
iuxta cōsiliū pricipū ⁊ senioꝝ. auferet̄ u
niusa substantia eius: ⁊ ipe abicietur de ce
tu trāsmigratōnis. Conuenerūt ig̊ omis
uiri iuda ⁊ beniamin i ierlem trib; dieb;
ipe ē mēsis noni uicesimo die mēsis: et
sedit omis ppl's: ⁊ sedit omis ppl's in pla
tea dom̄ dī trēmentes p̄pt̄ pc̄tm ⁊ pluuias
Et surrexit ezras sacerdos: ⁊ dix̄ ad eos.
Vos trāsgressi estis: ⁊ duxistis vxores a
lienigenas. vt adderetis sup delictū isrl'.
Et nūc date cōfessionē dn̄o dō patrū vr̄oꝝ
⁊ facite placitū eius. ⁊ separam̄i a ppl'is t̄re
⁊ ab vxorib; alienigenis. Et respondit
vniu̇sa multitudo. dixitq; voce magna. Iux̄
v̄bū tuū ad nos. sic fiat. Verūtn̄ q̄r ppl's
multus ē ⁊ temp̄ pluuie. ⁊ nō sustinemus
stare foris. ⁊ opus nō est diei vni' vl' duoꝝ
vehement̄ quippe peccauim̄ in s'mone isto:
cōstituant̄ pricipes i vniusa multitudie: et
omis i ciuitatib; nr̄is q̄ duxerūt vxores ali
enigenas ueniant i tpib; statutis. ⁊ cum
hiis seniores p ciuitatē ⁊ ciuitatē ⁊ iudice͂
eius: donec auertat̄ ira dī nr̄i sup pc̄to hoc.
Igit̄ ionathan fili' asahel. ⁊ iaazia filius
thecue steterūt sup hoc: ⁊ mesolla. ⁊ sebe
thai leuites adiuuerūt eos. Feceruntq;
sic filii trāsmigratōnis. Et abierūt ez
dras sacdos ⁊ viri pricipes familiaꝝ in

domos patrū suoꝝ: ⁊ omis p noīa sua: et
sederūt in die p̄mo mēsis decimi vt q̄re
rēt rem. Et cōsūmati sūt omis viri q̄ dux̄
rāt vxores alienigenas vsq; ad diē p̄mū
mēsis p̄mi. Et inuenti sūt de filiis sacerdo
tū qui duxerūt vxores alienigenas. de
filiis iosue filii iosedech ⁊ fr̄es ei' maasia
⁊ eliezer. ⁊ iarib ⁊ godolia. ⁊ dederūt ma
nus suas. vt eicerent vxores suas: ⁊ p de
licto suo. arietē de ouib; offerrent. Et filiis
emmer. anani. ⁊ zebedia. ⁊ filiis serim
maasia. ⁊ elia. ⁊ semeia ⁊ iehihel. ⁊ ozias.
⁊ de filiis phessur elioenai maasia. ismā
hel nathanael ⁊ iozabeth ⁊ elesa: ⁊ de
filiis leuitaꝝ. iozabeth. ⁊ semei. ⁊ celeia.
ipe ē calita. phathala. iuda ⁊ eliezer. et
de cātorib; eliasib. ⁊ de ianitorib; sellū
⁊ thelem. ⁊ vri. ⁊ ex isrl'. de filiis pha
rem. ⁊ ozia. ⁊ melchia. ⁊ miamin. ⁊
elezer. ⁊ melchia. ⁊ bennaia: ⁊ de filiis
elā. mathania. zacharias. ⁊ iehil. ⁊ ab
di. ⁊ ierimoth. ⁊ elia: ⁊ de filiis zetua. e
lioenai. eliasib. nathania ⁊ ierimuth. ⁊
zabeth: ⁊ aziza. ⁊ de filiis bebai. ⁊ ioha
nan anania. zabbai. athalia: ⁊ de filiis
beani. mosolla. ⁊ melluch. ⁊ adaia. iasub.
⁊ saal. ⁊ remoth. ⁊ de filiis phaet moab.
edna. et calal. banaias. maasias mat
thanias. beseleel ⁊ benui. ⁊ manasse: ⁊ de
filiis erem. eliezer. iesue. melchias. semei
as. simeon. beniamin. moloch. samarias.
de filiis asom. mathanai mathetha. za
bed. eliphelech. ierinai manasse semei: de
filiis. bani maaddi. amrā. ⁊ huhel. bane
as. ⁊ badaias chelau. bānia. marimuth
⁊ eliasib mathanias. ⁊ mathanai. ⁊ iasi.
⁊ bani. ⁊ bennui. semei. ⁊ selmias. ⁊ na
than. ⁊ adaias: mechne. dabai. sisai. sarai.
ezrel. ⁊ selemau. semeria sellū. amaria.
ioseph ⁊ de filiis nebin. aihel. mathathias.
zabeth zabina. ieddu. ⁊ iohel. banaia.

Omnes hii acceperunt uxores alienigenas. et fuerunt ex eis mulieres que pepererant filios.

Liber Neemie

Verba neemie filii elchie. Et factum est in mense chasleu anno .xx. et ego eram in susis castro. Et venit anani unus de fratribus meis. ipse et viri ex iuda. et interrogavi eos de iudeis qui remanserant et supererant de captivitate et de ierusalem. Et dixerunt michi. Qui remanserunt et derelicti sunt de captivitate ibi in provincia in afflictione magna sunt et in obprobrio et murus ierusalem dissipatus est. et porte eius combuste sunt igni. Cumque audissem verba huiuscemodi. sedi et flevi. et luxi diebus et ieiunabam. et orabam ante faciem dei celi. et dixi. Queso domine deus celi fortis magne atque terribilis. qui custodis pactum et misericordiam cum his qui te diligunt et custodiunt mandata tua. fiat auris tua auscultans et oculi tui aperti. ut audias orationem servi tui quam ego oro coram te hodie nocte et die pro filiis israel servis tuis. et confiteor pro peccatis filiorum israel. quibus peccaverunt tibi. Et ego et domus patris mei peccavimus. vanitate seducti sumus. et non custodivimus mandatum tuum et cerimonias et iudicia que precepisti moysi servo tuo. Memento verbi quod mandasti moysi servo tuo dicens. Cum transgressi fueritis ego dispergam vos in populos et si revertamini ad me et custodiatis mandata mea et faciatis ea: et si abducti fueritis ad extrema celi. inde congregabo vos et adducam in locum quem elegi. ut habitaret nomen meum ibi. Et ipsi servi tui et populus tuus. quos redemisti in fortitudine tua magna et in manu tua valida. Obsecro domine sit auris tua attendens ad orationem servi tui et ad orationem servorum tuorum qui volunt timere nomen tuum: et dirige servum tuum hodie. et da ei misericordiam ante virum hunc. Ego enim eram pincerna regis. II

Factum est autem in mense nisan anno .xx. artarxersis regis et vinum erat ante eum. Et levavi vinum et dedi regi: et eram quasi languidus ante faciem eius. Dixitque michi rex. Quare vultus tuus tristis est. cum te egrotum non videam. Non est hoc frustra: sed malum nescio quid in corde tuo est. Et timui valde ac nimis: dixique regi. Rex in eternum vive. Quare non mereat vultus meus. quia civitas domus sepulchrorum patris mei deserta est. et porte eius combuste sunt igni. Et ait michi rex. Pro qua re postulas. Et oravi deum celi. et dixi ad regem. Si videtur regi bonum. et si placet servus tuus ante faciem tuam ut mittas me in iudeam ad civitatem sepulchri patris mei: et edificabo eam. dixitque michi rex. et regina que sedebat iuxta eum. Usque ad quod tempus erit iter tuum. et quando revertaris. Et placuit ante vultum regis: et misit me. Et constitui ei tempus. Et dixi regi. Si regi videtur bonum epistolas det michi ad duces regionis trans flumen ut traducant me donec veniam in iudeam. et epistolam ad asaph custodem saltus regis: ut det michi ligna et tegere possim portas templi domus et muros civitatis et domum quam ingressus fuero. Et dedit michi rex iuxta manum dei mei. bonam mecum. Et veni ad duces regionis trans flumen: dedique eis epistolas regis. Miserat autem mecum rex principes militum et equites. Et audierunt sanaballath oronites. et thobias servus ammanites. et contristati sunt afflictione magna. quod venisset homo qui quereret prosperitatem filiorum israel. Et veni ierusalem. et eram ibi diebus tribus. Et surrexi nocte ego et viri pauci mecum: et non indicavi cuiquam quod deus dedisset in corde meo ut facerem in ierusalem. Et iumentum non erat mecum: nisi animal cui ego sedebam. Et egressus sum per portam vallis nocte. et ante fontem draconis. et ad portam stercoris: et considerabam murum ierusalem dissipatum et portas eius consumptas igni. Et transivi ad portam fontis. et ad aqueductum regis: et non erat locus iumento cui sedebam ut transiret. Et ascendi per torrentem nocte et considerabam murum: et reversus veni ad portam vallis et redii.

Magistratus autem nesciebant quo abissem aut quid ego facerem. Sed et iudeis et sacerdotibus et optimatibus et magistratibus et reliquis qui faciebant opus usque ad id loci nichil indicaveram. Et dixi eis. Vos nostis afflictionem in qua sumus. quia ierusalem deserta est et porte eius consumpte sunt igni. Venite edificemus muros ierusalem et non simus ultra obprobrium. Et indicavi eis manum dei mei quod esset bona mecum. et verba regis que locutus esset michi et aio. Surgamus et edificemus. Et confortate sunt manus eorum in bono. Audierunt autem sanaballath oronites et thobias servus ammanites et gosem arabs et subsannaverunt nos et despexerunt dixeruntque. Que est hec res quam facitis. Numquid contra regem vos rebellatis. Et reddidi eis sermonem. dixique ad eos. Deus celi ipse nos iuvat. et nos servi sui sumus. Surgamus et edificemus. Vobis autem non est pars et iustitia et memoria in ierusalem.

III

Et surrexit eliasib sacerdos magnus et fratres eius sacerdotes. et edificaverunt portam gregis. ipsi sanctificaverunt eam. et statuerunt valvas eius. et usque ad turrem .c. cubitorum sanctificaverunt eam usque ad turrem ananehel. et iuxta eum edificaverunt viri iericho. et iuxta eum edificavit zacchur filius amri. Portam autem piscium edificaverunt filii asnaa. ipsi texerunt eam et statuerunt valvas eius et seras et vectes. et iuxta eos edificavit marimuth filius urie filii accus. et iuxta eum edificavit mesollam filius barachie filii mesezebel. et iuxta eum edificavit sadoch filius baana. et iuxta eum edificaverunt thecueni. Optimates autem eorum non supposuerunt colla sua in opere domini dei sui. Et portam veterem edificaverunt ioiada filius phasea et mosollam filius besodia. ipsi texerunt eam. et statuerunt valvas eius et seras et vectes. et iuxta eos edificaverunt meletias gabaonites et iadon meronathites. viri de gabaon et maspha pro duce qui erat in regione trans flumen. et iuxta eum edificavit ezihel filius araia aurifex. et iuxta eum edificavit ananias filius pigmentarii. et dimiserunt ierusalem usque ad murum platee latioris. et iuxta eum edificavit raphaia filius hur princeps vici ierusalem. et iuxta eum edificavit atthus filius asabo. Mediam partem vici edificavit melchias filius erem et asub filius phaeth moab et turrem furnorum. et iuxta eum edificavit sellum filius alloes princeps medie partis vici ierusalem ipse et filii eius. Et portam vallis edificavit anun et habitatores zanoe. ipsi edificaverunt eam et statuerunt valvas eius et seras et vectes et mille cubitos in muro usque ad portam sterquilinii. Et portam sterquilinii edificavit melchias filius rechab princeps vici bethacarem. ipse edificavit eam. et statuit valvas eius et seras et vectes. Et portam fontis edificavit sellum filius cholosai princeps pagi maspha. ipse edificavit eam et texit et statuit valvas eius et seras et vectes et muros piscine siloe in hortum regis et usque ad gradus qui descendunt de civitate david. Post eum edificavit neemias filius azboc princeps dimidie partis vici bethsur usque contra sepulchrum david. et usque ad piscinam que grandi opere constructa est. et usque ad domum fortium. Post eum edificaverunt levite. reum filius benni. Post eum edificavit asebias princeps dimidie partis vici ceile in vico suo. Post eum edificaverunt fratres eorum beguai filius enadab princeps dimidie partis ceile. Et edificavit iuxta eum azer filius iosue princeps maspha mensuram secundam contra ascensum firmissimi anguli. Post eum in monte edificavit baruch filius zachai mensuram secundam ab angulo usque ad portam domus eliasib sacerdotis magni. Post eum edificavit meremuth filius urie filii accus mensuram secundam a porta domus eliasib donec extenderetur domus eliasib. Et post eum edificaverunt sacerdotes viri de campestribus iordanis. Post eum edificavit beniamin et asub contra domum suam. et post eum edificavit

Azarias filius maasie filii ananie iuxta domum suam. Post eum edificavit bennui filius enadad mensuram secundam a domo azarie usque ad flexuram et usque ad angulum. Falel filius ozi contra flexuram. et turrem que eminet de domo regis excelsa. id est in atrio carceris: Post eum phadaia filius pheros. Nathinnei autem habitabant in ofel: usque contra portam aquarum ad orientem et turrem que prominebat. Post hec edificaverunt thecueni mensuram secundam. e regione a turre magna et eminenti usque ad murum templi. Sursum autem a porta equorum edificaverunt sacerdotes unusquisque contra domum suam. Post eos edificavit seddo filius emmer contra domum suam. et post eum edificavit semeia filius secheme custos porte orientalis. Post eum edificavit anania filius selemie. et anon filius selom sextus mensuram secundam. Post eum edificavit mesollam filius barachie contra gazophilacium suum. Post eum edificavit melchias filius aurificis. usque ad domum nathinneorum et scuta vendentium contra portam iudicialem et usque ad cenaculum anguli. et in porta regis edificaverunt artifices et negociatores. IIII

Factum est autem cum audisset sanaballat quod edificaremus murum. iratus est valde: et motus nimis subsannavit iudeos et dixit coram fratribus suis et frequentia samaritanorum. Quid iudei imbecilles faciunt? Num dimittent eos gentes? Num sacrificabunt et complebunt in una die? Numquid edificare poterunt lapides de acervis pulveris qui combusti sunt? Sed et thobias ammanites proximus eius ait. Edificent. Si ascenderit vulpis transiliet murum eorum lapideum. Audi deus noster quia facti sumus despectui. Converte obprobrium super caput eorum et da eos in despectionem in terra captivitatis. Ne operias iniquitatem eorum. et peccatum horum coram facie tua non deleatur: quia irriserunt edificantes. Itaque edificavimus murum. et coniunximus totum usque ad partem dimidiam: et provocatum est cor populi ad operandum. Factum est autem cum audissent sanaballath. et thobias. et arabes et ammanites et azotii quod obducta esset cicatrix muri ierusalem. et quod cepissent interrupta concludi: irati sunt nimis et congregati omnes pariter ut venirent et pugnarent contra ierusalem et molirentur insidias. Et oravimus dominum nostrum. et posuimus custodes super murum die et nocte contra eos. Dixit autem iudas. Debilitata est fortitudo portantis. et humus nimia est: et nos non poterimus edificare murum. Et dixerunt hostes nostri. Nesciant et ignorent donec veniamus in medio eorum: et interficiamus eos: et cessare faciamus opus. Factum est autem venientibus iudeis qui habitabant iuxta eos. et dicentibus nobis per decem vices ex omnibus locis quibus venerant ad nos: statui in loco post murum per circuitum populum in ordine cum gladiis suis et lanceis. et arcubus. Perspexi atque surrexi. et aio ad optimates et magistratus. et ad reliquam partem vulgi. Nolite timere a facie eorum: domini magni et terribilis mementote: et pugnate pro fratribus vestris. filiis vestris. et filiabus. et uxoribus vestris et domibus. Factum est autem cum audissent inimici nostri nunciatum esse nobis. dissipavit deus consilium eorum: et reversi sumus omnes ad muros. unusquisque ad opus suum. Et factum est a die illa media pars iuvenum eorum faciebat opus et media parata erat ad bellum: et lancee. et scuta et arcus et lorice. et principes post eos in omni domo iuda edificantium in muro et portantium onera et imponentium. una manu sua faciebat opus et altera tenebat gladium. Edificantium enim unusquisque gladio erat accinctus renes: et edificabant et clangebant buccina iuxta me. Et dixi ad optimates et ad magistratus et reliquam partem vulgi. Opus grande est et latum: et nos separati sumus in muro procul alter ab altero. In loco quocumque audieritis clangorem tube: illuc concurrite

et inter cenaculum anguli

ad nos. Deus noster pugnabit pro nobis. et nos
ipsi ipsi faciamus opus. et media pars nostrum te
neat lanceas ab ascensu aurore donec egredia
tur astra. In tempore quoque illo dixi populo. Unusquisque
cum puero suo maneat in medio ierusalem. et sint
nobis vices per noctem et diem ad operandum. Ego
autem et fratres mei et pueri mei et custodes qui erant
post me non deponebamus vestimenta nostra.
unusquisque tantum nudabatur ad baptismum. V.
Et factus est clamor populi et uxorum eius magnus
adversus fratres suos iudeos. et erant qui dicerent.
Filii nostri et filie nostre multe sunt nimis accipi
amus pro pretio eorum frumentum. et comedamus et vivamus.
Et erant qui dicerent. Agros
nostros et vineas. et domos nostras opponamus.
et accipiamus frumentum in fame. Et alii dice
bant. Mutuo sumamus pecunias in tributa re
gis. denique agros nostros. et vineas. et nunc sicut
carnes fratrum nostrorum sic carnes nostre sunt. et
sicut filii eorum ita et filii nostri. Ecce nos subiu
gamus filios nostros et filias nostras in servitu
tem et de filiabus nostris sunt famule nec habemus
unde possint redimi. et agros nostros et vine
as alii possident. Et iratus sum nimis cum au
dissem clamorem eorum secundum verba hec. cogita
vitque cor meum mecum. et increpavi optima
tes et magistratus. et dixi eis. Usuras ne si
guli a fratribus vestris exigetis. Et congregavi ad
versus eos contionem magnam. et dixi eis nos
ut scitis redemimus fratres nostros iudeos qui ven
diti fuerant gentibus secundum possibilitatem nostram.
et vos igitur vendite fratres vestros. et redimemus eos.
Et siluerunt. nec invenerunt quid responderent. dixique
ad eos. Non est bona res quam facitis. Quare
non in timore dei nostri ambulatis. ne exprobre
tur nobis a gentibus inimicis nostris. Et ego et
fratres mei et pueri mei commodavimus pluri
mis pecuniam et frumentum. non repetamus in com
mune istud. es alienum concedamus quod debetur
nobis. Reddite eis hodie agros suos. vi
neas suas. oliveta sua. et domos suas. quin potius. et

centesimam pecunie frumenti vini et olei quam
exigere soletis ab eis date pro illis. Et dixerunt.
Reddemus et nichil ab eis queremus. sicque facie
mus ut loqueris. Et vocavi sacerdotes et adiu
ravi eos ut facerent iuxta quod dixeram. Insuper
et sinum meum excussi et dixi. Sic excutiat
deus omnem virum. qui non compleverit verbum istud
de domo sua et de laboribus suis. sic excutia
tur et vacuus fiat. Et dixit universa multi
tudo amen. et laudaverunt deum. Fecit ergo populus
sicut dictum erat. A die autem illa qua preceperat mi
chi rex ut essem dux in terra iuda. ab anno .xx. us
que ad annum tricesimum secundum artaxerxis per
annos .xii. ego et fratres mei annonas que
ducibus debebantur non comedimus. Duces autem
primi qui fuerunt ante me gravaverunt populum. et
acceperunt ab eis in pane vino et pecunia cotti
die siclos .xl. sed et ministri eorum depresserunt
populum. ego autem non feci ita propter timorem dei.
quin potius in opere muri edificavi. et agrum
non emi. et omnes pueri mei congregati ad opus
erant. iudei quoque et magistratus .cl. viri. et qui
veniebant ad nos de gentibus que in circuitu
nostro sunt in mensa mea erant. Parabatur autem michi per sin
gulos dies bos unus. arietes .vi. electi. ex
ceptis volatilibus. et inter dies .x. vina diversa
et alia multa tribuebam. insuper et annonas
ducatus mei non quesivi. valde enim attenuatus erat
populus. Memento mei deus in bonum secundum omnia
que feci populo huic. VI
Factum est autem cum audisset sanaballath
et thobias et gosem arabs et ceteri inimici nostri
quod edificassem ego murum et non esset in ipso resi
dua interruptio. usque ad tempus autem illud val
vas non posueram in portis. miserunt sana
ballath et gosem ad me dicentes. Veni et per
cutiamus fedus pariter in viculis in campo uno. Ip
si autem cogitabant ut facerent michi malum. Misi
ergo ad eos nuntios dicens. Opus grande ego
facio et non possum descendere. ne forte neglegatur
cum venero et descendero ad vos. Miserunt autem

ad me secundum verbum hoc per quatuor vices: et respondi eis iuxta sermonem priorem. Et misit ad me Sanaballath iuxta verbum prius quinta vice puerum suum, et epistolam habebat in manu sua scriptam hoc modo. In gentibus auditum est, et Gosem dixit, quod tu et Iudei cogitetis rebellare, et propterea edifices murum, et levare te velis super eos regem: propter quam causam et prophetas posueris qui predicent de te in Ierusalem dicentes: Rex in Iudea est. Auditurus est rex verba hec. Idcirco nunc veni ut ineamus consilium pariter. Et misi ad eos dicens: Non est factum secundum verba que tu loqueris. De corde enim tuo tu componis hec. Omnes enim hii terrebant nos cogitantes quod cessarent manus nostre ab opere et quiesceremus. Quam ob causam magis confortavi manus meas. Et ingressus sum domum Semaie filii Dalaie filii Metabel secreto. Qui ait: Tractemus nobiscum in domo Dei in medio templi, et claudamus portas edis: quia venturi sunt ad occidendum te, et nocte venturi sunt ad occidendum te. Et dixi: Num quisquam similis mei fugit? Et quis ut ego ingredietur templum et vivet? Et intellexi quod Deus non misisset eum, sed quasi vaticinans locutus esset ad me: et Thobias et Sanaballath conduxissent eum. Acceperat enim pretium ut territus facerem et peccarem, et haberent malum quod exprobrarent mihi. Memento mei Domine pro Thobia et Sanaballath iuxta opera eorum talia: sed et Noadie prophete et ceterorum prophetarum qui terrebant me. Completus est autem murus vicesimo quinto die mensis Elul, quinquaginta duobus diebus. Factum est ergo cum audissent omnes inimici nostri, ut timerent universe gentes que erant in circuitu nostro, et conciderent intra semetipsos, et scirent quod a Deo factum esset opus hoc. Sed et in diebus illis multe optimatum Iudeorum epistole mittebantur ad Thobiam, et a Thobia veniebant ad eos. Multi enim erant in Iudea habentes iuramentum eius, quia gener erat Sechenie filii Iorei, et Iohanan filius eius acceperat filiam Mosollam filii Barachie. Sed et laudabant eum coram me: et verba mea nuntiabant ei: et Thobias mittebat eis epistolas ut terreret me.

VII

Postquam autem edificatus est murus, et posui valvas, et recensui ianitores et cantores et Levitas, precepi Anani fratri meo, et Ananie principi domus de Ierusalem. Ipse enim quasi vir verax et timens Deum plus ceteris videbatur. Et dixi eis: Non aperiantur porte Ierusalem usque ad calorem solis. Cumque adhuc assisterent, porte clause sunt et oppilate: et posui custodes de habitatoribus Ierusalem, singulos per vices suas, et unumquemque contra domum suam. Civitas autem erat lata nimis et grandis, et populus parvus in medio eius, et non erant domus edificate. Dedit autem Deus in corde meo, et congregavi optimates et magistratus et vulgus, ut recenserem eos: et inveni librum census eorum qui ascenderant primum: et inventum est scriptum in eo. Isti filii provincie qui ascenderunt de captivitate migrantium quos transtulerat Nabuchodonosor rex Babylonis, et reversi sunt in Ierusalem et in Iudam unusquisque in civitatem suam. Qui venerunt cum Zorobabel, Iosue, Neemias, Azarias, Raamias, Naamani, Mardocheus, Belsar, Mespharath, Beggoai, Naum, Baana. Numerus virorum populi Israel. Filii Phares duo milia c.lxxii. Filii Saphatie ccc.lxxii. Filii Area dc.lii. Filii Phaeth Moab filiorum Iesue et Ioab duo milia octingenti xix. Filii Elam mille dcc.liiii. Filii Zetua dccc.xlv. Filii Zacchai septingenti lx. Filii Bennui dc.xlviii. Filii Bebai dc.xxviii. Filii Azgad duo milia ccc.xxii. Filii Adonicam dc.lxvii. Filii Baggoai ii.lxvii. Filii Adin dc.lv. Filii Ater filii Ezechie nongenti viii. Filii Asem ccc.xxviii. Filii Besai ccc.xxiiii. Filii Areph c.xii. Filii Gabaon nonaginta v. Filii Bethleem et Netupha c.lxxxviii. Viri Anathoth c.xxviii. Viri Bethamoth xlii. Viri Cariathiarim, Zephira,

& beroth. dcc.xliii. Viri rama & gaba. dc.xxi. Viri magmas. cxxii. viri bethel.
& hai. cxxiii. Viri nebo alterius. lii. Viri
elam alterius. mille.ccliiii. Filii arem. ccc.
xx. Filii iericho. cccxlv. Filii lodadid &
onon. dcc.xxi. Filii senaa. tria milia
nongenti. xxx. Sacerdotes filii idaia in do
mo iosua nongenti. lxx.tres. Filii emer
mille. lii. filii phassur. mille. ccxlv. Filii
arem mille decem & vii. leuite filii iosue. &
gedmiel filiorum oduia. lxxiiii. Cantores
filii asaph. cxlviii. Ianitores filii sellum
filii ater. filii telmon. filii accub. filii a
tita. filii sabai. cxxxviii. Nathinnei filii
soa. filii aspha. filii thebaoth. filii cheri
cros. filii siaa. filii phado. filii lebana. fi
lii agaba. filii selmon. filii anan. filii ce
del. filii gaer. filii raaia. filii rasim. filii
necoda. filii geza. filii aza. filii fasea. fi
lii besai. filii munim filii nephusim. filii
bethuc. filii accuba. filii hahur. filii beslo
th. filii meida. filii arsa. filii bercos. filii
sisara. filii thema. filii nesia. filii athipha
filii seruorum salomonis. filii sotai. filii so
phereth. filii pherida. filii iahala. filii der
con. filii geddel. filii saphatia. filii atil. fi
lii phocereth qui erat ortus ex abaim filio
ammon. Omnes nathinnei & filii seruorum
salomonis. ccc.xcii. Hii sunt autem qui ascen
derunt de thelmela. thelarsa. cherub addon
& emmer. & non potuerunt iudicare domum
patrum suorum & semen suum utrum ex israel essent.
filii dalaia. filii thobia. filii necoda. dc
xlii. & de sacerdotibus. filii abia. filii accos.
filii berzellai qui accepit de berzellai gala
aditidis uxorem & uocatus est nomine eorum.
Hii quesierunt scripturam suam in censu & non
inuenerunt & eiecti sunt de sacerdotio. Dixitque
athersatha eis ut non manducarent de sanctis
sanctorum. donec staret sacerdos doctus & eruditus.
Omnis multitudo quasi unus. xl duo milia.

dc. lx. absque seruis & ancillis eorum qui erant. vii.
milia ccc.xxxvii. & inter eos cantores et can
tatrices ducente. xlv. Cameli quadringenti.
xxxv. asini. vi. milia. septingenti. xx. huc
usque refertur quid in commentario scriptum
fuerit: exin neemie historia texitur. Nonnulli
autem de principibus familiarum dederunt in opus.
Athersatha dedit in thesaurum auri drag
mas mille. fialas. l. tunicas sacerdota
les quingentos. xxx. & de principibus familiarum
dederunt in thesaurum operis auri dragmas
xx. milia. & argenti mnas duo milia
ducentos. Et quod dedit reliquus populus au
ri dragmas. xx. milia & argenti mnas
duo milia. & tunicas sacerdotales. lxvii.
Habitauerunt autem sacerdotes & leuite
& ianitores, & cantores & reliquum uulgus
& nathinnei & omnis israel in ciuitatibus suis.

VIII

Et uenerat mensis. vii. filii
autem israel erant in ciuitatibus suis. Con
gregatusque est omnis populus quasi uir unus ad pla
team que est ante portam aquarum & dixerunt esdre
scribe. ut afferret librum legis moysi quam
precepit dominus israeli. Attulit ergo esdras sacer
dos legem coram multitudine uirorum & mulier
cunctisque qui poterant intelligere in die prima
mensis septimi. & legit in eo aperte in platea que
erat ante portam aquarum de mane usque ad
mediam diem in conspectu uirorum & mulierum & sapi
entium. & aures omnis populi erant erecte ad librum.
Stetit autem esdras scriba super gradum ligneum
quem fecerat ad loquendum: & steterunt iuxta
eum mathathias. & semma & anaia & uri
& elchia. & maasia ad dexteram eius & ad
sinistram phadaia. misahel, & melchia.
& asum. & aseph. dana. zacharia. & mosol
lam. Et aperuit esdras librum coram omni populo: su
per uniuersum quippe populum eminebat. Et cum
aperuisset eum. stetit omnis populus. Et benedixit
esdras domino deo magno. Et respondit omnis
populus. Amen. amen. eleuans manus suas. Et

de filiabus

incurvati sunt et adoraverunt Dominum proni in terram. Porro Iosue et Bani et Serebia Iamin Accub Sephedia Odia Maasia Celita Azarias Iozabed Anan Phalaia Levitae silentium faciebant in populo ad audiendam legem; populus autem stabat in gradu suo. Et legerunt in libro legis Dei distincte et aperte ad intelligendum, et intellexerunt cum legeretur. Dixit autem Neemias, ipse est Athersatha, et Ezras sacerdos et scriba et Levitae interpretantes universo populo: Dies sanctificatus est Domino Deo nostro; nolite lugere et nolite flere. Flebat enim omnis populus cum audiret verba legis. Et dixit eis: Ite, comedite pinguia et bibite mulsum et mittite partes his qui non praeparaverunt sibi, quia sanctus dies Domini est; et nolite contristari. Gaudium etenim Domini est fortitudo nostra. Levitae autem silentium faciebant in omni populo dicentes: Tacete, quia dies sanctus est, et nolite dolere. Abiit itaque omnis populus ut comederet et biberet et mitteret partes et faceret letitiam magnam, quia intellexerant verba que docuerat eos. Et in die secundo congregati sunt principes familiarum universi populi, sacerdotes et Levitae ad Ezram scribam, ut interpretaretur eis verba legis. Et invenerunt scriptum in lege praecepisse Dominum in manu Moysi ut habitent filii Israel in tabernaculis in die sollempni mense septimo, et ut praedicent et divulgent vocem in universis urbibus suis et in Ierusalem dicentes: Egredimini in montem et afferte frondes olivae et frondes ligni pulcherrimi, frondes myrti et ramos palmarum et frondes ligni nemorosi, ut fiant tabernacula sicut scriptum est. Et egressus est populus et attulerunt. Feceruntque sibi tabernacula unusquisque in domate suo et in atriis suis et in atriis domus Dei et in platea portae Aquarum et in platea portae Effraym. Fecit ergo universa ecclesia eorum qui redierant de captivitate tabernacula, et habitaverunt in tabernaculis. Non enim fecerant a diebus Iosue filii Nun taliter filii Israel usque ad diem illum. Et fuit letitia magna nimis.

Legit autem in libro legis Dei per dies singulos a die primo usque ad diem novissimum. Et fecerunt sollempnitatem septem diebus, et in die octavo collectam iuxta ritum.

IX

In die autem vicesimo et quarto mensis huius convenerunt filii Israel in ieiunio et saccis et humus super eos. Et separatum est semen filiorum Israel ab omni filio alienigena, et steterunt et confitebantur peccata sua et iniquitates patrum suorum. Et consurrexerunt ad standum, et legerunt in volumine legis Domini Dei sui quater in die, et quater confitebantur et adorabant Dominum Deum suum. Surrexerunt autem super gradum Levitarum Iosue et Cedmihel, Bani, Sebnia, Abani, Sarabias, Bani, Chanani, et clamaverunt voce magna ad Dominum Deum suum. Et dixerunt Levitae Iosue et Cedmihel, Bonni, Asebia, Sarabia, Odia, Sebnia, Fathathia: Surgite, benedicite Domino Deo nostro ab eterno usque in eternum, et benedicatur nomini gloriae tuae excelso in omni benedictione et laude. Tu ipse Domine solus, tu fecisti celum et celum celorum et omnem exercitum eorum, terram et universa que in ea sunt, maria et omnia que in eis sunt; et tu vivificas omnia haec, et exercitus celi te adorat. Tu ipse Domine Deus qui elegisti Abraham et eduxisti eum de igne Chaldeorum et posuisti nomen eius Abraham, et invenisti cor eius fidele coram te, et percussisti cum eo foedus ut dares ei terram Chananei, Ethei, Amorrei et Pherezei et Iebusei et Gergesei, ut dares semini eius, et implesti verba tua quoniam iustus es. Et vidisti afflictionem patrum nostrorum in Egypto, clamoremque eorum audisti super mare Rubrum, et dedisti signa et portenta in Pharaone et in universis servis eius et in omni populo terre illius; cognovisti enim quia superbe egerant contra eos, et fecisti tibi nomen sicut et in hac die. Et mare divisisti ante eos, et transierunt per medium maris in sicco; persecutores autem eorum proiecisti in profundum quasi lapidem in aquas validas. Et in columpna nubis ductor eorum fuisti per diem, et in columpna ignis per noctem, ut appareret eis via per quam ingrediebantur. Ad montem quoque Synai

et omnia

XI

descendisti ⁊ locutus es cum eis de celo: ⁊ dedi
sti eis iudicia recta ⁊ legem veritatis. Cerimo
nias ⁊ precepta bona. ⁊ sabbatum sanctificatum
ostendisti eis: ⁊ mandata ⁊ cerimonias ⁊
legem precepisti eis in manu moysi servi tui.
Panem quoque de celo dedisti eis in fame eorum.
⁊ aquam de petra eduxisti eis sicientibus. ⁊ dix
isti eis ut ingrederentur ⁊ possiderent terram. su
per quam levasti manum tuam ut traderes eis. Ipsi
vero patres nostri superbe egerunt ⁊ induraverunt cer
vices suas. ⁊ non audierunt mandata tua. ⁊ noluerunt
audire: ⁊ non sunt recordati mirabilium tuorum
que feceras eis. ⁊ induraverunt cervices suas: ⁊
dederunt caput ut reverterentur ad servitutem suam
quasi per contentionem. Tu autem deus propicius clemens
⁊ misericors. longanimis ⁊ multe miseracio
nis non dereliquisti eos. ⁊ quidem cum fecissent
sibi vitulum conflatilem ⁊ dixissent. iste est deus tuus
qui eduxit te de egypto fecerunt que blasphe
mias magnas: tu autem in misericordiis tuis
multis non dimisisti eos in deserto columpna
nubis non recessit ab eis per diem ut duceret
eos in viam. ⁊ columpna ignis per noctem. ut os
tenderet eis iter per quod ingrederentur. ⁊ spiritum tuum
bonum dedisti qui doceret eos ⁊ manna tuum non
prohibuisti ab ore eorum. ⁊ aquam dedisti eis in
siti. Quadraginta annis pavisti eos in de
serto. nichilque eis defuit. Vestimenta eo
rum non inveteraverunt ⁊ pedes eorum non sunt attri
ti. ⁊ dedisti eis regna ⁊ populos ⁊ partitus es eis
sortes: ⁊ possederunt terram seon. terram regis
esebon. ⁊ terram og regis basan: ⁊ filios eo
rum multiplicasti sicut stellas celi. ⁊ adduxisti
eos ad terram de qua dixeras patribus eorum: ut ingre
derentur ⁊ possiderent eam. Et venerunt filii
⁊ possederunt terram. ⁊ humiliasti coram eis ha
bitatores terre chananeos. ⁊ dedisti eos in
manu eorum. ⁊ reges eorum. ⁊ populos terre: ut fa
cerent eis sicut placeat eis. Ceperunt itaque ur
bes munitas ⁊ humum pinguem: ⁊ possederunt
domos plenas cunctis bonis. cisternas

ab aliis fabricatas. vineas ⁊ oliveta et
ligna pomifera multa: ⁊ comederunt ⁊ satu
rati sunt ⁊ inpinguati sunt: ⁊ habundaverunt
deliciis in bonitate tua magna. Provoca
verunt autem te ad iracundiam ⁊ recesserunt a te
⁊ proiecerunt legem tuam post terga sua ⁊ prophetas
tuos occiderunt qui contestabantur eos
ut reverterentur ad te. feceruntque blasphemias
grandes: ⁊ dedisti eos in manu hostium suorum
⁊ afflixerunt eos. Et in tempore tribulacionis sue clamaverunt
ad te. ⁊ tu de celo audisti. ⁊ secundum
miseraciones tuas multas dedisti eis salva
tores. qui salvarent eos de manu hostium
suorum. Cumque requievissent reversi sunt ut fa
cerent malum in conspectu tuo: ⁊ dereliquisti eos in manu
inimicorum suorum. ⁊ possederunt eos. Conversique sunt
⁊ clamaverunt ad te: tu autem de celo audisti
⁊ liberasti eos in misericordiis tuis multis
temporibus. ⁊ contestatus es eos ut reverterentur ad
legem tuam. ipsi vero superbe egerunt. ⁊ non audi
erunt mandata tua ⁊ in iudiciis tuis peccaverunt
que faciet ~~faciet~~ homo ⁊ vivet in eis. ⁊ de
derunt humerum recedentem. ⁊ cervicem suam indu
raverunt nec audierunt. Et protraxisti super
eos annos multos. ⁊ contestatus es eos in spiritu
tuo per manum prophetarum tuorum. ⁊ non audierunt.
⁊ tradidisti eos in manu populorum terrarum. In
misericordiis autem tuis plurimis non fecisti
eos in consumptione nec dereliquisti eos: quoniam deus
miseracionum ⁊ clemens tu es. Nunc itaque deus noster ma
gnus fortis ⁊ terribilis custodiens pactum ⁊ misericordiam:
ne avertas a facie tua omnem laborem qui in
venit nos: reges nostros. principes nostros ⁊
sacerdotes nostros: prophetas nostros ⁊ patres nostros ⁊
omnem populum tuum a diebus assur usque ad
diem hanc. Et tu iustus in omnibus que venerunt su
per nos. quia veritatem fecisti. nos autem impie e
gimus. Reges nostri principes nostri. sacerdotes
nostri. ⁊ patres nostri non fecerunt legem tuam ⁊ non
attenderunt mandata tua ⁊ testimonia tua
que testificatus es in eis. Et ipsi in regnis suis

bonis. ⁊ in bonitate tua (multa) qm dedas eis.
⁊ in tra latissima ⁊ pingui qm tradidas
in conspectu eor. no suuerut ti. nec reusi sut a
studiis suis pessimis. Ecce nos ipi hodie
serui sumus ⁊ tram qm dedisti patrib nris vt
comederent pane ei. ⁊ q bona sut ei ⁊ nos
ipi serui sumus in ea. ⁊ fruges ei multiplicant
regibus qs posuisti sup nos ppt pcta nra. ⁊
corporibus nris dnant ⁊ iumtis nris scdm
uoluntate sua. ⁊ in tribulacone magna sumus.
Sup omnibus g hys nos ipi pcutim fedus
⁊ scribimus. ⁊ signant principes nri. leuite nri
Signatores aute X ⁊ sacdotes nri.
fuerunt. neemias. athersatha fili achela
⁊ sedechias. saraias. azarias. ieremias. ph
essur. amaria. melchia. acthus. sebenia.
melluch. arem. merimuth. obdias. daniel. ge
ton. baruch. mosolla. abia. miamin. ma
azia. belga. semeia. hy sacdotes. porro le
uite iosue fili azarie bennui de filiis enna
dad. cedmihel ⁊ fres eor. sechenia. ode
uia. celita. phalaia. anan. micha. roob.
asebia. zaccur. sarebia. sabania. odia. ba
ni. baninu. capita ppli. feros. phaethmoab.
elam. zethu. bani. bonni. azgad. bebai.
adonia. beggoai. adin. ater. azoria. a
zur. odeuia. asum. besaia. areph. anatho
th. nabai. methphia. mosolla. azir. me
sizabel. sadoch. ieddua. phelthia. anan. a
naia. osee. anania. asub. aloes. phalea. so
bech. reum. asebna. masia. ⁊ haia. han
an. anan. meluch. arem. baana. ⁊ reliqui de
ppto sacdotes ⁊ leuite. ianitores ⁊ canto
res. nathinnei. ⁊ oms q se separaut de pplis
traru ad lege di. uxores eor. filii eor ⁊ filie
eor. oms q poterant sape. spodentes p fratrib
suis obtimates eor ⁊ qui ueniebant ad po
llicendu ⁊ iurandu vt ambularent i lege
dei qm dederat i manu moysi serui sui. vt fa
cerent ⁊ custodirent vniusa mandata dni di
nri. ⁊ iudicia ei. ⁊ cerimonias ei. vt no

daremus filias nras pplo tre ⁊ filias eor no
acciperemus filiis nris. ppls q[uoque] tre q importat
venalia ⁊ omne ad vsu p die sabbati vt ve
dant. no accipiemus ab eis i sabbato ⁊ i die
sanctificato. ⁊ dimittemus annu septimu ⁊ ex
actione vniuse manus. ⁊ statuemus sup nos
pcepta. vt demus tercia pte sycli p annu ad op
dni nri. ad panes ppositionis. ⁊ ad sacrifi
ciu sempiternu in sabbatis. i kalendis. i solle
pnitatibus. ⁊ i scificatis ⁊ p pcto. vt exoret
p isrl. ⁊ i omne vsu domus di nri. Sortes g
misimus sup oblone lignor inter sacdotes ⁊
leuitas ⁊ pplos vt inferrent i domu di nri.
p domos patru nror p tpra. a tpribus anni
vsq ad annu vt arderent sup altare dni
di nri sic scptu est i lege moysi. ⁊ vt af
ferremus pmogenita tre nre. ⁊ primitiua vni
uersi fructus ois ligni ab anno i annu i do
mo dni. ⁊ pmitiua filior nror ⁊ pecor nro
ru sic scptu est i lege ⁊ pmitiua boum nror
⁊ ouiu nror vt offerrent in domo di nri sa
cerdotib q ministrant i domo di nri ⁊ pmiti
as cibor nror ⁊ libaminu ⁊ poma omis
ligni. vindemie q[uoque] ⁊ olei afferemus sacdotib
ad gazophilaciu di nri. ⁊ decima pte tre
nre leuitis. Ipi leuite decimas accipiant ex
omnibus ciuitatibus oper nror. Erit aute sa
cdos fili aaron cu leuitis i decimis leuitar.
⁊ leuite offerent decima pte decie sue i do
mo di nri ad gazophilaciu i domo the
sauri. Ad gazophilaciu eni deportabunt
filii isrl. ⁊ filii leui pmitias frumti vini
⁊ olei ⁊ ibi erunt vasa scificata ⁊ sacdotes
⁊ cantores ⁊ ianitores ⁊ ministri. ⁊ no dimis[imus]
Habitauerunt XI autem domu dei nostri.
aute principes ppli i ierlm. Reliq vo
plebs misit sorte vt tollerent vna pte de x.
q habitaturi erant i ierlm i ciuitate sca. noue
uo i ciuitatibus. Benedixit aut pplus oibus
viris q se sponte obtulerant vt habitarent in
ierlm. Hy sunt itaq principes prouincie q ha

(obtulit)

bitaverunt in ierusalem. et in civitatibus iuda: ha
bitavit autem unusquisque in possessione sua
in urbibus israel. sacerdotes levite. nathinnei
et filii servorum salomonis. Et in ierusalem ha
bitaverunt de filiis iuda et filiis beniamin
de filiis iuda athamas filius aziam.
filii zacharie. filii amarie. filii sapha
tie filii malalehel de filiis phares. ma
sia filius baruch. filius colaza. filii azia.
filii adaia. filius ioiarib. filii zacharie.
filii silonitis. Omnes filii phares qui habita
verunt in ierusalem. cccclxviii. viri fortes. Hii
sunt autem filii beniamin sellum filius mosol
lam. filii ioed. filii phadaia. filii colaia fi
lius masia. filius etechel. filii asia: et
post eum galbai. sellai. nongenti. xxviii. Et
iohel filius zechri prepositus eorum: et iudas filius senu
a super civitates secundus. Et de sacerdotibus ida
ia. filius ioarib. iachin. saraia. filius elchie.
filius mesollam. filius sado filius mera
ioth filius achitub princeps domus dei et fratres
eorum facientes opera templi. dcccxxii. Et a
daia filius ieroam. filius falelia filii amsi.
filii zacharie. filii phessur. filii melchie
et fratres eius principes patrum. ccxlii. Et a
masai. filius ezrihel. filii aazi. filii moso
llamoth filius semmer. et fratres eorum po
tentes nimis. cxxviii. et prepositus eorum zab
dihel filius potentium. Et de levitis sebenia
filius asob. filii azaria. filii asabia. filius
boni. et sabbathai et iozabed. super opera que
erant forinsecus in domo dei principibus levita
rum: et mathania. filius micha. filius zebdei.
filius azaph. princeps ad laudandum. et ad con
fitendum in oratione et bethecias secundus de fratribus
eius et abda filius salthu. filii galal. filii idi
thun. Omnes levite in civitate sancta. cclxxxiiii.
Et ianitores acob. et telmon et fratres eorum
qui custodiebant ostia. clxxii. et reliqui ex israel
sacerdotes et levite in universis civitatibus iu
da. unusquisque in possessione sua: et nathi

nei qui habitabant in ophel. et siaba. et gaspha
de nathinneis. Et episcopus levitarum in ierusalem azi
filius bani. filii asabie. filii mathanie. filius
miche. De filiis asaph cantores in ministerio
domus dei. Preceptum quippe regis super eos
erat: et ordo in cantoribus per dies singulos et
phatata filius mesezebel. de filiis zera. filii
iuda in manu regis iuxta omne verbum populi.
et in domibus per omnes regiones eorum. De fi
liis iuda habitaverunt in cariatharbe et in filia
bus eius et in dibon et in filiabus eius et in capsehel
et in villis eius. et in iesue. et in molada et in
bethfaleth. et in asersual. et in bersabee et in
in filiabus eius et in siceleth. et in mochona et in
filiabus eius. et in remon. et in saraa et in ieri
muth zanoa. odollam. et in villis earum. lach
is: et in regionibus eius: ezecha. et in filiabus
eius. et manserunt in bersabee usque ad
vallem ennon. Filii autem beniamin a ge
ba mechmas et haia et bethel. et filiabus
eius. anathoth. nob. anania. asor. ra
ma. getham. adid. seboim neballath et
lod. ono valle artificum et de levitis partiones
iuda et beniamin.

XII

Hii autem sacerdotes et levite qui ascenderunt cum zoroba
bel filio salathiel. et iosue. et saraia: ie
remias. ezra. amaria. melluc. attus.
sechenia. reum. merimuth. addo. gethon.
abia. miamin. madia. belga. semeia.
et ioarib. ydaia. sellum. amoch. elchia. y
daia. Isti principes sacerdotum et fratres eorum in
diebus iosue. Porro levite iosua. bennui.
cedmihel. sarabia. iuda. mathanias.
super ymnos ipsi et fratres eorum. et bechecia.
atque hanni fratres eorum unusquisque in officio suo.
Iosue autem genuit ioachim. et ioachim
genuit eliasib et eliasib genuit ioiada. et
ioiada genuit ionathan. et ionathan genuit
genuit ieddua. In diebus autem ioachim
erant sacerdotes et principes familia
rum. saraie. amarie. ieremie. ananie ezre

mosollam. amarie. iohanam. melichi. io
nathan. sebenie. ioseph. arami edna. m
araioth. melchie. adaie. zacharie. genton.
mosollam. abie. zecherie. miamin. et moa
die. felti. belge. samua. semaia. ionath
an. ioarib. mathania. ioade. azi. sellaie.
sellaie. amocheber. elchie. asebia. idaie.
nathanael. Levite in diebus eliasib et ioi
ada et ionan. et ieddoa: scripti principes fa
miliarum et sacerdotes in regno darii perse.
Filii levi principes familiarum scripti in libro
verborum dierum. et usque ad dies ionathan. fi
lii eliasib. et principes levitarum. asebia. se
rebia. et iosue filius cedmihel. et fratres eorum
per vices suas. ut laudarent et confiterentur iuxta
preceptum david viri dei. et observarent eque
per ordinem: mathania et bechecia. obedia.
mosollam. thelmon. accub. custodes porta
rum et vestibulorum ante portas. Hii in diebus
ioachim. filii iosue. filii iosedech. et in die
bus neemie ducis et esdre sacerdotis scribeque.
In dedicatione autem muri ierusalem requisierunt le
vitas de omnibus locis suis. ut adducerent
eos in ierusalem et facerent dedicationem et leticiam
in actione gratiarum et in cantico et cymbalis psalteri
is et cytharis. Congregati sunt autem filii
cantorum et de campestribus circa ierusalem et de
villis netuphati et de domo galgal. et de
regionibus geba. et azmaveth quoniam villas
edificaverunt sibi cantores in circuitu ierusalem.
Et mundati sunt sacerdotes et levite. et munda
verunt populum. et portas. et murum. Ascendere autem
feci principes iuda super murum. et statui du
os choros laudantium magnos. Et ierunt
ad dexteram super murum ad portam sterquilinii
et ivit post eos osaias et media pars princi
pum iuda. et azarias. esdras et mosollam
iuda et beniamin. et semeia. et ieremia.
et de filiis sacerdotum in tubis. zacharias
filius ionathan. filius semeie. filius matha
nie. filius michaie. filius zecchur. filius asaph.
et fratres eius semeia. et azarel. malalai. gala
lai. maai. nathanael. et iuda. et anani. cum
in vasis cantici david viri dei: et esdras scriba
ante eos in porta fontis. et contra eos ascenderunt
in gradibus civitatis david in ascensu muri
super domum david: et usque ad portam aquarum ad ori
entem: et chorus secundus gratias referentium ibat ex
adverso. et ego post eum: et media pars populi super
murum et super turrem furnorum. et usque ad mu
rum latissimum. et super portam effraym. et super por
tam antiquam et super portam piscium et turrem anane
hel et turrem emath. et usque ad portam gregis.
et steterunt in porta custodie. steteruntque du
o chori laudantium in domo dei. et ego et di
midia pars magistratuum mecum. et sacerdotes
eliachim. maasias. miamin. micheas e
lioenai. zacharia. anania in tubis. et ma
asia. et semeia. et eleazar. et azi. et iohanan.
et melchia. et elam. et ezer. et clare cecine
runt cantores. et iezraia prepositus et immola
verunt in die illa victimas magnas. et letati
sunt. Deus enim letificaverat eos leticia magna.
sed et uxores eorum et liberi gavisi sunt. et audi
ta est leticia ierusalem procul. Recensuerunt quoque in
die illa viros super gazophilacia thesauri
ad libamina et ad primicias et ad decimas:
ut introferent per eos principes civitatis in
decore gratiarum actionis sacerdotes et levitas: quia
letatus est iudas in sacerdotibus et levitis astan
tibus: et custodierunt observationem dei sui et ob
servationem expiationis et cantores et ianitores
iuxta preceptum david et salomonis filii eius. quia in
diebus david et asaph ab exordio erant princi
pes constituti cantorum in carmine laudantium et con
fitendum deo. Et omnis israel in diebus zorobabel.
et in diebus neemie dabat partes cantoribus et ia
nitoribus per dies singulos. et sanctificabant levi
tas et levite sanctificabant filios aaron. XIII

In die autem illo lectum est in volumine mo
ysi audiente populo. et inventum est scriptum in eo.
quod non debeant introire ammanites et moa

bitus in ecclesiam dei usque in eternum: eo quod non
occurrerint filiis israel cum pane et aqua. et con-
duxerint adversum eos balaam ad maledicendum
eis. et convertit deus noster maledictionem in benedictionem
Factum est autem cum audissent legem. separaverunt omnem
alienigenam ab israel. et super hoc erat eliasib.
sacerdos qui fuerat prepositus in gazophilacio
domus dei nostri. et proximus tobie. Fecit ergo sibi ga-
zophilacium grande: et ibi erant ante eum re-
ponentes munera et thus et vasa et decimam
frumenti vini et olei. partes levitarum et canto-
rum et ianitorum. et primitias sacerdotales. In omnibus
autem his non fui in ierusalem. quia anno tricesimo secundo
artaxerxis regis babylonis veni ad
regem. et in fine dierum rogavi regem. Et veni
in ierusalem: et intellexi malum quod fecerat elia-
sib tobie. ut faceret ei thesaurum in vesti-
bulis domus dei. et malum mihi visum est valde. Et
proieci vasa domus tobie foras de gazophi-
lacio. precepique et emundaverunt gazophyla-
cia. et retuli ibi vasa domus dei. sacrificium et
thus. Et cognovi quod partes levitarum non fu-
issent date. et fugisset unusquisque in regio-
nem suam de levitis. et de cantoribus et de his
qui ministrabant. et egi causam adversum magi-
stratus et dixi. Quare dereliquimus domum dei.
Et congregavi eos et feci stare in stationibus suis. et
omnis iuda apportabat decimam frumenti vi-
ni et olei in horrea. Et constituimus super horrea
selemiam sacerdotem et sadoch scribam et phadai-
am de levitis. et iuxta eos anan filium zac-
chur filium mathanie. quoniam fideles comproba-
ti sunt. et ipsis credite sunt partes fratrum suorum. Me-
mento mei deus meus pro hoc: et ne deleas mise-
rationes meas quas feci in domo dei et in ceri-

In diebus illis vidi in iuda XIII monijs eius.
calcantes torcularia in sabbato et portantes a-
cervos. et onerantes asinos vinum et uvas
et ficus et omne onus et inferentes in ierusalem in
die sabbati. et contestatus sum. ut in die qua ven-
dere liceret venderent. Et tyrii habitaverunt in ea
inferentes pisces. et omnia venalia: et vende-
bant in sabbatis filiis iuda in ierusalem. Et ob-
iurgavi optimates iuda. et dixi eis. Que
est res hec mala quam facitis: et profanatis diem
sabbati. Numquid non hec fecerunt patres nostri.
et adduxit deus noster super nos omne malum hoc.
et super civitatem hanc. et vos additis iracun-
diam super israel. violando sabbatum. Factum est
autem cum quievissent porte ierusalem die sabbati
dixi. et clauserunt ianuas. et precepi ut non
aperirent eas usque post sabbatum. Et de pueris
meis constitui super portas. ut nullus in-
ferret onus die sabbati. Et manserunt negoti-
atores et vendentes universa venalia fo-
ris ierusalem semel et bis. et contestatus sum eos
et dixi eis. Quare manetis ex adverso mu-
ri. Si secundo hoc feceritis. manum mittam in vos.
Itaque ex tempore illo non venerunt in sabbato.
Dixi quoque levitis ut mundarentur et venirent
ad custodiendas portas et sanctificandam diem
sabbati. Et pro hoc ergo memento mei deus meus. et
parce mihi secundum multitudinem miserationum
tuarum. Sed et in diebus illis vidi iudeos du-
centes uxores azotidas ammanitidas
et moabitidas. et filii eorum ex media parte
loquebantur azotice. et nesciebant loqui iu-
daice. et loquebantur iuxta linguam populi et populi.
Et obiurgavi eos et maledixi. et cecidi ex
ipsis viros et decalvavi eos. et adiuravi
in deo ut non darent filias suas filiis eorum.
et non acciperent de filiabus eorum filiis suis
et sibimetipsis dicens. Numquid non in huiuscemodi
re peccavit salomon rex israel. Et certe
in gentibus multis non erat rex similis ei. et
dilectus deo suo erat et posuit eum deus re-
gem super israel. Et ipsum ergo duxerunt ad peccatum
mulieres alienigene. Numquid et nos
inobedientes faciemus omne malum grande
hoc. ut prevaricemur in deo nostro. et ducamus
uxores peregrinas. De filiis autem ioiade
filii eliasib sacerdotis magni. gener erat

sanaballath horonitis. que fugaui a
me. Recordare dne ds mis. aduersus eos
qui polluunt sacdotiu. iusq; sacerdotale
& leuiticu. Igit mundaui eos ab omnibus
alienigenis. et constitui ordines sacdotu &
leuitaru vnuquenq; in ministio suo. & in ob
latione lignoru in tempribz constitutis & in primiti
uis. Memento mei ds mis in bonum.

Incipit Ezdras. Scds.

ET fec iosyas pascha in ierl'i
mis dno & immolauit pha
se. xiiij. luna primi mensis.
Et statuens sacdotes p uices
suis amictos in teplo dni. Et dix leui
tis sacs. seruis isrl' ut scificaret se dno in
positione sce arche dni. in domo qm edificauit
salom fili dd' rex. Non erit nob tollere sup hu
meros eam. & nunc deseruite dno nro & curam
agite gentis illi' isrl'. ex pte scdm pagos &
tribus uras. scdm scripturam dd' regis isrl'. & scdm
magnificentiam salomonis filij ei'. omes in teplo &
scdm paciam principatus prima urarum. eoru qui
assistunt in conspectu fratru filioru isrl'. Immolate pa
scha. & sacrificia parate fratribz uris; & facite se
cundum preceptum dni qd datum e moysi. & dona
uit iosias in plebem q inuenta e. oues agnoru
& hedoru & caprarum. xxx. milia. uitulorqz tria
milia. Hec de regalibz data s scdm promi
ssionem ipso. & sacdotibz in pascha. oues duo
duo milia. ac uituli. c. & iechonias & se
meias. & nathanael fr. & asabias & oziel
& coroba. in pasche oues. v. milia. uitulos
quingentos. Et cum hec fierent. eleganter steterunt sa
cerdotes & leuite. habentes azima p tribz. & scdm
partes principu in conspectu ppli offerebant dno. scdm
ea que in lib moysi scripta s. & assauerunt phase
igne p ut oportebat. & hostias coxerunt in e
neis & ollis. cum beniuolentia. & attulerunt
omibz q erant ex plebe. & post h parauerunt s & sac
dotibz. Sacdotes eni offerebant adipes. usqz
finita eet hora. & leuite parauerunt s & fratribz

suis filijs aaron. Et sac cantores filij asaph
erant scdm ordinem. scdm preceptum dd'. & asaph. &
zacharias & iedutus q erant a rege. & hosti
arij p singulas ianuas. ita ut non pretiaricaret
unusquisqz suam. Fres eoru parauerunt ill'. & consum
mata s q ptinebant ad sacrificium dni. In die
illa egerunt phase. & offerebant hostias
sup altare sacrificium. scdm preceptum regis iosye.
Et egerunt filij isrl' q inuenti s in tempre illo pha
se & diem festum azimoru p dies. vij. Et non e
celebratum phase tale in isrl'. a tempribz samuel
prophe. Et omnes reges isrl' non celebrauerunt pascha
tale. quale egit iosias. & sacdotes & leuite & iu
dei & omes isrl' q inuenti s in commemoratione ierl'i
mis. Octauodecimo anno regnante iosia cele
bratum e phase. Et directa s opa iosie in conspectu
dni sui. in corde pleno metuentia. Et q circa
illum quidem. scripta s in prioribz tempribz. de eis q pec
cauerunt quiqz irreligiosi fuerunt in dnm pre om
ni gente. & q non quesierunt uba dni sr' isrl'. Et post
omem actum huc iosie. ascendit pharao rex e
gypti. ueniens abicere in carcamis sup eufra
tem. Et exiuit illi obuiam iosias. & misit rex
egypti ad iosiam dicens. Quid mi & t e rex iu
dee. Non sum missus a dno. Sup eufratem enim e bel ei
lum meum. Festinans descendo. & non e reus iosia
sup currum. sz expugnare eum conabatur. non at
tendens ubum prophe ex ore dni. sz constituit adu eum
bellum in campo magedaris. & descenderunt principes
ad iosiam regem. Et dix rex pueris suis. Amo
uete me a prelio. infirmatus enim sum ualde. &
statim amouerunt eum pueri sui de acie. & ascendit
sup currum secundarium suum. & perueniens ierl'i
mam. uita functus e. & sepultus e in paterno sepul
chro. Et in tota iudea lugebant iosiam. &
q presidebant cum uxoribz lamentabant eum usqz
in hunc diem. Et datum e h fieri semp in omi gene
isrl'. Hec aut prescripta s in lib hystoriaru
regum iudee. & singula gesta actus iosye.
ei' gla & intellcs ei' in lege dni. queqz gesta
s ab eo. & q non scripta s in lib regum

israel et iude. et assumentes qui erant ex gente iechoniam filium iosie constituerunt regem pro iosia patre suo. cum esset annorum xxiii. et regnum super israel tribus mensibus. Et amouit eum rex egypti ne regnaret in ierusalem. et multauit gentem argenti talenta c. et auri talentum unum. et constituit rex egypti ioakim fratrem ipsius regem iude et ierusalem. Et alligauit magistratus ioakim et zarachele fratrem suum apprehendens reduxit egyptum. uiginti v. annorum erat ioakim cum regnaret in terra iuda et ierusalem et fecit malum in conspectu domini. Post hunc autem ascendit nabuchodonosor rex babylonis et alligans eum ereo uinculo perduxit in babyloniam. Et sacra uasa dei accepit nabuchodonosor et tulit et consecrauit in templo suo in babylonia. Narratio de inmundicia eius et irreligiositate scripta est in libro temporum regum. et regnauit ioachim filius eius pro eo. Cum autem constitutus est rex: erat annorum x et viii. regnauit autem menses tres et dies x in ierusalem: et fecit malum in conspectu domini. et post annum mittens nabuchodonosor transmigrauit eum in babyloniam. simul cum uasis sacris domini. et constituit sedechiam regem iuda et ierusalem. cum esset annorum xxi. Regnauit autem annis xi. et fecit malum in conspectu domini et non est uersus a uerbis que dicta sunt a ieremia propheta ex ore domini. et adiuratus a rege nabuchodonosor periurans discessit et induratam ceruicem suam et corde suo transgressus est legitima domini dei israel. Et duces populi domini multa inique gesserunt et impie egerunt super omnes inmundicias gentium. et polluerunt templum domini quod sanctum erat in ierusalem. et misit deus patrum suorum per angelum suum reuocare eos propter quod parceret illis et tabernaculo suo. ipsi uero subsannabant in angelis suis. Et qua die locutus est dominus erant illudentes prophetas eius quoadusque ad iracundiam concitatus est super gentem suam propter irreligiositates suas. et precepit ascendere reges chaldeorum. Hy occiderunt iuuenes eorum in gladio in circuitu sancti templi eorum. et non pepercerunt iuueni et uirgini et adolescenti. sed omnes traditi sunt in manus eorum. et omnia

pepercit

uasa sacra domini regales apothecas assumentes tulerunt in babyloniam. Et incenderunt domum domini et demolierunt muros ierusalem: et turres eius incenderunt igne. et consummauerunt omnia honorificata eius. et ad nichilum redegerunt. et reliquos in gladio duxerunt in babylonem. Et erant serui illius usque dum regnarent perse in replectionem uerbis domini in ore ieremie quousque bene ageret terra sabbata sua. Omni tempore desolationis sue sabbatizauit in applicatione annorum lxx.

II

Regnante tyro rege persarum in consummatione uerbi domini in ore ieremie suscitauit dominus spiritum tyri regis persarum. et predicauit in toto regno suo simul per scripturam dicens. Hec dicit rex persarum tyrus. Me constituit regem orbis terrarum dominus israel. dominus excelsus. et significauit mihi edificare domum in ierusalem que est in iudea. Si quis est ex gente uestra: dominus ipsius sit cum eo. ascendat in ierusalem. Quotquot ergo circa loca habitant iuuent eum qui sunt in loco ipso in auro in argento in donationibus cum equis et iumentis cum aliis que secundum uota apponuntur in edem dei que est in ierusalem. Et stantes principes tribuum pagorum iudee ex tribu beniamyn et sacerdotes et leuite quos excitauit ascendere et edificare domum domini que est in ierusalem et qui erant in circuitu adiuuerunt in omni argento et auro et iumentis et uotis quam pluribus multi quorum sensus excitatus est. Et rex tyrus protulit uasa sacra domini que transtulit nabuchodonosor ex ierusalem et consecrauit ea in suo ydolo. et proferens ea tyrus rex persarum tradidit mitridato qui erat super thesauros ipsius. Per hunc autem tradita sunt salmanasaro presidi iudee. Horum autem hic numerus. Libatoria argentea duo milia quadringenta. cyphi argentei xxx. phyale auree xxx. et argentee duo milia quadringente. et alia uasa mille. Omnia autem uasa argentea et aurea iiii milia cccc lxviii. et euacuata sunt salmanasaro. simul cum hiis qui ex captiuitate babylonie uenerunt in ierusalem. In artaxersis autem regis persarum temporibus conscripserunt ei de hiis qui inhabitabant in iudea et ierusalem balsamus et mitridatus et sabelli et ratimus

Bellthemus, Samellius scriba, et reliqui inhabitantes in Samaria et reliquis locis, scripserunt epistolam. Regi Artarxerxi domine, pueri tui Rathimus a commemoratoribus, et Sabellius scriba, et reliqui curie tue iudices in Celesyria et Phenice. Et nunc notum sit domino regi, quoniam iudei qui ascenderunt a vobis ad nos, venientes in Ierusalem civitatem refugam et pessimam, edificant fora eius, et statuunt muros, et templum suscitant. Quod si civitas ista et muri isti consummati fuerint, tributa non sustinebunt prestare, sed et regibus resistent. Et quoniam agitur circa templum, recte habere arbitrati sumus non despicere hoc ipsum, sed notum facere domino regi, ut si videbitur regi, queratur in libris patrum tuorum. Invenies in admonitionibus scripta de hiis, et scies, quoniam civitas ista fuit refuga, et civitates et reges concutiens, et iudei et refuge et prelia committentes in ea ab eterno. Ob quam causam civitas ista deserta est. Nunc ergo notum facimus, domine rex, quoniam si civitas ista edificata fuerit, et muri eius erecti fuerint, descensus non erit tibi in Celesyriam et Phenicem. Tunc rescripsit rex Rathimo qui scribebat accidentia, et Beltimo et Sabellio scribe, et ceteris constitutis et inhabitantibus in Syria et Phenice, ea que scripta sunt. Legi epistolam quam misistis mihi. Precepi ergo inquiri, et inventum est, quoniam civitas illa est ab evo regibus resistens, et homines refuge et prelia in ea efficientes, et reges fortissimi erant in Ierusalem, dominantes, et tributa exigentes a Celesyria et Phenice. Nunc ergo precepi prohibere homines illos edificare civitatem, et providere ne quid ultra hoc fiat, sed non procedat in plurimum ex quibus sunt malicie ita ut regibus molestia inferatur.

III

Tunc recitatis hiis que a rege Artarxerxe scripta fuerant, Rathimus et Sabellius scriba, et qui cum hiis constituti erant, iungentes festinanter venerunt in Ierusalem cum equitatu et turba et agmine, et ceperunt prohibere edificantes. Et vacabant ab edificatione templi in Ierusalem usque secundo regni Darii Persarum regis. Rex Darius fecit cenam magnam omnibus vernaculis suis, et omnibus magistratibus Medie et Persis et omnibus purpuratis et prefectoribus et consulibus et prefectis sub illo, ab India usque Ethiopiam, cxxvii provinciis. Et cum manducassent et bibissent, saciati recedebant. Tunc Darius rex ascendit in cubiculo suo, et dormivit, et experrectus est. Tunc illi tres iuvenes custodes qui custodiebant corpus regis, dixerunt alter alteri. Dicamus unusquisque sermonem qui precellat. Et cuiuscumque apparuerit sermo sapientior alterius, dabit illi Darius rex dona magna, et purpura cooperiri, et in auro bibere, et super aurum dormire, et currum aureo freno, et cydarim byssinam, et torquem circa collum. Secundo loco sedebit a Dario propter sapientiam suam: et cognatus Darii vocabitur. Tunc scribentes singuli verbum signaverunt, et posuerunt sub pulvinal Darii regis. Et dixerunt. Cum surrexerit rex, dabunt illi scripta sua, et quemcumque iudicaverit rex et tribus magistratus Persidis, quoniam verbum eius sapientius est, ipsi dabitur victoria sicut scriptum est. Unus scripsit. Fortius est vinum. Alius scripsit. Fortior est rex. ~~Fortiores~~. Tercius scripsit. Fortiores sunt mulieres. Super omnia autem vincit veritas. Et cum surrexisset rex, acceperunt scripta sua, et dederunt illi, et legit. Et mittens vocavit omnes magistratus Persarum et Medorum, et purpuratos et prefectores et prefectos: et sederunt in consilio et lecta sunt scripta coram ipsis. Et dixit. Vocate adolescentes: et ipsi indicabunt verba sua. Et vocati sunt introierunt. Et dixit illis. Indicate nobis de hiis que scripta sunt. Et cepit prior qui dixerat de fortitudine vini: et dixit. Viri quam prevalet vinum omnibus hominibus qui bibunt illud. Seducit mentes. Et regis et orphani facit mentem unam: et servi ac liberi, divitis ac pauperis. Et omnem mentem convertit in securitatem et iocunditatem: et non meminit omnem tristiciam et debitum: et omnia precordia facit honesta: et non meminit regem neque magistratum. Et omnia per talenta facit loqui: et non meminerunt cum biberint amiciciam neque fraternitatem: sed non post multum sumunt gladios. Et cum a vino surrexerint, non meminerunt que gesserint. O viri nonne precellet vinum quod sic cogitat facere? Et tacuit hec dicto.

IIII

Et inchoavit sequens dicere. qui dixit
de fortitudine regis. O viri non precellet
homines qui terram et mare optinent et omnia que in eis sunt.
Rex autem super omnia precellet et dominatur eorum. et quecumque
quod dixerit illis faciunt. et si miserit illos ad bel
landum vadunt. et demolliunt montes et muros
et turres. iugulantur et iugulant. verbum regis illi
non preteriunt. Nam si vicerint: afferunt regi omnia
quecumque predati fuerint simul. et alia omnia. et quotquot non
militant. sed neque pugnant. sed colunt terram: rursum
cum fuerint metentes afferunt regi. et ipse vivit
solus. Et si dixerit occidere, occidunt. dixerit remittere
remittunt: dixerit percutere percutiunt. dixerit exterminare
exterminant: dixerit edificare edificant. Dixerit ex
cidere excidunt. dixerit plantare plantant. et omnis plebs
et virtutes eum obaudiunt. et super hec ipse recum
bet et bibet et dormit. Hii autem custodiunt
in circuitu eum: et non possunt ire singuli et facere opera
sua. sed neque in dicto audientes sunt ei. Viri quomodo non
precellit rex qui sic diffamatur? Et tacuit. Ter
cius qui dixerat de mulieribus et de veritate. hic est zo
robabel: cepit loqui. Viri. non magnus rex. et
multi homines. neque vinum precellit. Quis est ergo qui
dominatur eorum? Nonne mulieres genuerunt regem.
et omnem populum qui dominantur mari et terre. et ex il
lis nati sunt. et ipse educaverunt eos qui planta
verunt vineas ex quibus vinum fit. Et ipse
faciunt stolas omnium hominum: et ipse faciunt
gloriam hominibus. et non possunt homines separari a
mulieribus. Si congregaverint aurum et argentum.
et omnem rem speciosam. et viderint mulierem unam
bono habitu et bona specie: omnia hec relinquen
tes in eam intendunt. et aperto ore conspiciunt. et
eam alliciunt magis quam aurum et argentum et
omnem rem preciosam. Homo patrem suum relinquit qui e
nutrivit illum. et suam regionem. et ad mulierem
coniungitur et cum muliere remittit animam. et neque
patrem meminit neque matrem neque regio
nem. et hinc oportet vos scire. quoniam mulieres
dominantur vobis. Nonne doletis? Et accipit
homo gladium suum et vadit in viam facere
furta et homicidia. et mare navigare et
flumina. et leonem videt et in tenebris ingreditur.
Et cum furtum fecerit et fraudes et rapinas:
amabili sue affert. et iterum diligit homo uxo
rem suam magis quam patrem et matrem. et multi
dementes facti sunt propter suas uxores. et servi facti sunt propter
illas. et multi perierunt et in gloriati sunt et peccaverunt
propter mulieres. Et nunc credite mihi. quia magnus
est rex. et in potentia sua. quoniam omnes verentur
tangere eum. Videbam tamen filiam bezacis
mirabilis concubinam regis. sedentem iuxta regem ad
dexteram et auferentem dyadema a capite ei
us et imponentem sibi. Et palmis cedebat regem de
sinistra manu. Et super hec aperto ore intue
batur eam. et si arriserit ei: ridet. Nam si indigna
ta fuerit ei: blanditur donec reconcilietur in gratiam.
O viri cur non fortiores sunt mulieres. Magna
est terra et excelsum est celum. qui ista agunt. et tunc
rex et purpurati intuebantur in alterutrum. Et in
choavit loqui de veritate. O viri nonne
fortes sunt mulieres? Magna terra est. et excel
sum est celum. et velox cursus solis. convertitur igitur
in locum suum in una die. Nonne magnus
nificus est qui hec facit? Et veritas mag
na. et forcior pre omnibus. Omnis terra
veritatem invocat. celum etiam ipsam benedi
cit. et omnia opera moventur et tremunt
eam: et non est cum ea quicquam iniquum.
Vinum iniquum. iniquus rex. inique omnia
mulieres. iniqui omnes filii hominum. et iniqua omnia
opera illorum. et non est in ipsis veritas. et in sua
iniquitate peribunt. et veritas manet et invale
scit in eternum. et vivit et obtinet in secula secu
lorum. et non est apud eam recipere personas neque dif
ferentias: sed que iusta sunt facit omnibus iniustis
et malignis. et omnes benignantur in operibus
eius. et non est in iudicio eius iniquum. et fortitu
do et regnum et potestas et maiestas omnium
evorum. Benedictus deus veritatis. et desiit lo
quendo. et omnes populi clamaverunt. et dixerunt.
Magna veritas et prevalet. Tunc rex ait illi.

Pete si quid vis amplius quam que scripta sunt
et dabo tibi. secundum quod inventus es sapientior pro-
ximus. et proximus mihi sedebis: et cognatus
meus vocaberis. Tunc ait regi. Memor e-
sto voti quod vovisti. edificare ierusalem. in
die quo regnum accepisti. et omnia vasa que ac-
cepta sunt ex ierusalem remittere: que separavit cy-
rus quando mactavit babyloniam. et voluit
remittere ea ibi. et tu voluisti edificare
templum quod incenderunt ydumei quando exterminata
est iudea a chaldeis. Et nunc hoc est quod po-
stulo domine et quod peto. Hec est maiestas quam
a te postulo: ut facias templum quod vovisti
regi celi ex ore tuo. Tunc surgens darius rex
osculatus est illum: et scripsit epistolas ad omnes di-
spensatores et prefectos et procuratores: ut dedu-
cerent eum et eos qui cum eo erant omnes ascendentes
edificare ierusalem. et omnibus prefectis qui erant in syri-
a et phenice et lybano scripsit epistolas. ut
traherent ligna cedrina a lybano in ierusalem.
ut edificarent cum eis civitatem. Et scripsit
omnibus iudeis qui ascendebant a regno in iu-
deam pro libertate. omnem potentem et magistratum
et prefectum non supervenire ad ianuas ipsorum: et
omnem regionem quam obtinuerant esse immu-
nem eis. et ydumei relinquant castella que
obtinent iudeorum: et in structuram templi dare
per singulos annos talenta .xx. usque dum edi-
ficaretur. et super sacrarium holocaustomata
vitulare cottidie sicut habent preceptum: alia
talenta .x. offerre per singulos annos. et omnibus
qui prodeunt a babylonia condere civitatem:
ut esset libertas tam ipsis quam filiis eorum et
omnibus sacerdotibus qui prodeunt. Scripsit autem et
quantitatem et sacram stolam qua deserviret; et levi-
tis scripsit. dare precepta usque in diem qua consum-
marentur domus et ierusalem extrueretur: et omnibus cu-
stodientibus civitatem scripsit dare eis sortes
et stipendia et dimisit omnia vasa quecumque se-
paraverat cyrus in babylonia. et omnia quecumque
dixerat cyrus. et ipse precepit fieri et mitti in ierusalem.

et cum processisset ille adolescens: elevans faciem
in ierusalem. benedixit regem celi. et dixit. abs te est victo-
ria. et abs te sapientia et claritas. et ego servus
tuus sum. Benedictus es qui dedisti mihi sapientiam.
et tibi confitebor domine patrum nostrorum. et accepit epistolas.
et profectus est in babyloniam. Et venit et nuntia-
vit fratribus suis omnibus qui fuerunt in babylonia
et benedixerunt deum patrum suorum: quoniam dedit illis
remissionem et refrigerium. ut ascenderent. et edifi-
carent ierusalem et templum ubi nominatum est nomen eius
in ipso. et exultaverunt cum musicis et leticia .vii.

Post hec autem lecti sunt ut a- V diebus.
scenderent principes pagorum per domos.
per tribus suas. et uxores illorum et filii et filie
eorum: et servi et ancille ipsorum. et pecora illorum.
et darius rex misit una cum eis equites mille:
donec deducerent eos in ierusalem cum pace. et cum musi-
cis. et cum tympanis et tybiis. Et omnes fratres
erant ludentes. et fecit eos ascendere simul cum eis.
Et hec sunt nomina virorum qui ascenderunt per pagos
suos. in tribus et in parte principatus ipsorum. Sacerdotes
filii finees filii aaron. ihesus filius iosedech.
iachim filius zorobabel. filii salathiel de do-
mo david. Ex progenie phares de tribu iuda:
qui locutus est sub dario sermones mirificos.
in secundo anno regni ipsius. mense primo nisan. Sunt
autem hii qui ex iudea ascenderunt a captivitate
transmigrationis. quos transmigravit nabuchodo-
nosor rex babylonie in babylonem. et reversi
sunt in ierusalem et reliquam partem iudee. unusquisque in civi-
tatem suam. qui venerunt cum zorobabel. et iesu.
neemia. sareores helymeo. enmanio. mar-
docheo. beelsuro. methpsarothor. olioro. o-
bnieunius de principibus eorum. et numerus a gentibus
et ex prepositis eorum. filii phares duo milia.
clxxii. filii ares. tria milia. lvii. filii phe-
mo. cxlii. In filiis iesu et ioabes duo mi-
lia. cccc. xx. filii benin duo milia. ccc.
lxx. filii coroba. ccv. filii banica. clxviii.
filii bebet. ccciii. filii archad. cccxxvii.
filii chan. xxxvii. filii zoraar. duo milia

lxvii. Filii adino. cccclxi. Filii azer qui erant
cviii. filii eiaso et selas. cvii. filii azoret
ccccxix. Filii iebdarbone. cxxxii. Filii a
nanie. cxx. Filii asom. filii marsar. ccc
xxii. filii iabarus. lxxxx. filii sepholemon
cxxiii. Filii nepobai. lv. Filii helebatus. c
lviii. filii ebethamis. cxxxii. Filii otto car
pattos. qui euochadies et modie. ccc.xxii.
Qui ex gramas et gabea. cxxi. Qui ex
besellon et eagge. lxv. Qui ex battaro
cxxii. Qui ex betenobes. lv. Filii liptis.
clv. Filii labonii. cclvii. filii sechen
ccclxx. Filii suado et cliomis. ccclxxxviii.
Filii ericus duo milia. cxlv. Filii anaas
ccc.lxx. Sacerdotes filii ieddus filii euten
filii eliasib. ccclxxii. Filii emmerius cclii.
Filii fasurii. ccclvii. Filii carree. cxxxvii. Le
uite filii iesu. in caduel. et banus. et serebi
as. et edias. lxxiiii. Omnis numerus a xii. anno
xxx. milia. ccclxx. filii et filie et uxores. Omnis
computatio. xl. milia. ccxii. Filii sacerdotum qui
psallebant in templo. filii asaph. cxxviii. Ho
stiarii filii esmenum. filii azer. filii amon.
filii acububpa filii tobi. omnes. cxxxix.
Sacerdotes seruientes in templo. filii sel. filii gasi
pha. filii tablot. filii tarie. filii sub. filii
helui. filii labana. filii acmata. filii acub.
filii uta. filii ceta. filii agab. filii obai. fi
lii anan. filii cathua. filii geddu. filii an.
filii radin. filii desanum. filii neroba. filii
taseba. filii goze filii ozim. filii synoe.
filii atten. filii bastem. filii asiona. filii
monei. filii nasisim. filii acusu. filii agi
sta. filii azin. filii tarum. filii tasalon.
filii meedda. filii fusa. filii chareth. filii
barchus. filii saree. filii coesi. filii nasith
filii agisti. filii pedon. Salon: filii eius.
Filii asoffoth. filii farida. filii teli. filii
dedon. filii gadael. filii sefegi. filii aggi
a. filii facareth. filii sabathan. filii saro
ner. filii melsie. filii ame. filii saffin.

filii addus. filii. suba. filii tirta. filii ra
boas. filii safath. filii melmon. Omnis sa
cro seruientes. et pueri salom. ccclxxii. Hii sunt
filii qui ascenderunt a thelmela thelarsa: princi
pes eorum carmellan. et careth. non potuerunt edere
ciuitates suas. et progenies suas. quemadmo
dum sunt ex israhel. Filii darii. filii tubam.
filii necodani. Et ex sacerdotibus. qui fun
gebantur sacerdotio. et non sunt inuenti. filii o
bia. filii achisos. filii addin qui accepit
unam ex filiabus fragelen. et uocati sunt nomine
eius. et horum quesita est generis scriptura in preda
tura. et non est inuenta. et prohibiti sunt fungi sacer
dotio. et dixit illis neemias et astaras: ne
participent sanctorum. donec exurgat pontifex doc
tus in ostensione et ueritate. Omnis autem
israhel erat a .xv. annis exceptis seruis et
ancillis. xlii. milia. ccclx. Serui horum
ancille. vii. milia. cccxxxvii. cantores et
cantatrices. cclxv. Cameli. ccc.xxxv. equi
.vii. milia. xxxvi. milia et milia xvlv.
subiugalia. v milia. xxv. Et de positis
propositis per pagos dum uenirent in templum dei quod
erat in ierusalem. uouerunt suscitare templum in
loco suo secundum suam uirtutem. et dare the
saurarium operum sacrum auri minas
xl. milia. et stolas sacerdotales. c. et in
habitauerunt sacerdotes et leuite. et qui erant
ex plebe. in ierusalem. et in regione et sacri
cantores et ostiarii. et omnis israhel in regio
nibus suis. Instante autem septimo men
se. cumque essent filii israhel unusquisque in suis re
bus: conuenerunt omnes unanimes in
atrium quod est ante ianuam orientalem. et
stantes filiis iosedech iesus et fratres eius sa
cerdotes. et zorobobabel filius salathiel.
et huius fratres. parauerunt altare: ut
offerent super illud holocaustomata. se
cundum que in libro moysi hominis dei
prescripta sunt. Et conuenerunt illi ex aliis
nationibus terre. et erexerunt sacrarium

in loco suo omnis gentes terre. Et offerebant
hostias et holocaustomata domino matu
tina: et egerunt cenophegiam: et diem
sollempnem. sicut preceptum est in lege: et
sacrificia cottidie sicut oportebat. et post
hec oblationes institutas: et hostias sa
batorum et neomeniarum. et dierum sollempni
um omnium sanctificatorum. Et quotquot
vovebant domino: a neomenia septimi men
sis ceperunt offerre hostias domino: et templum
domini nondum erat edificatum. Et dederunt
pecuniam lapidariis et fabris et potum
et pabula cum gaudio: et dederunt carra si
doniis et tyriis: ut transveherent illis de
libano trabes cedrinas et facerent rates in
ioppe portum. secundum decreta que scriptum erat
eis a cyro rege persarum. Et in secundo an
no venientes in templum dei in ierusalem.
mense secundo inchoaverunt zorobabel filius
salathiel et iosue filius iosedech et fratres ipso
rum. et sacerdotes et levite. et omnes qui
advenerant de captivitate in ierusalem.
et fundaverunt templum dei | novilunio secundi
mensis anni. cum venissent in iudeam et ierusalem.
et statuerunt levitas. a xx. annis super opera
domini. Et stetit iosue et filii et fratres. omnis levi
ticus consurgentes | et excitatores legis. et faci
entes opera in domo domini. Et steterunt
sacerdotes | habentes stolas cum tubis. et
levite filii asaph. habentes cymbala.
collaudantes dominum et benedicentes secundum
david regem israhel. Et cantabant canticum
domino: quoniam dulcedo eius et honor
in secula super omnem israhel. et omnis populus
tuba cecinerunt et proclamaverunt voce ma
gna collaudantes dominum in suscitatione
domus domini. Et venerunt ex sacerdotibus
et levitis | et presidentibus secundum pagos se
nioribus: qui viderant pristinam domum
et ad huius edificationem. cum clamore et
planctu magno. et multi cum tubis et
gaudio magno: ita ut populus non
audiret tubas. propter planctum
populi. Tuba enim erat tuba canens
magnifice: ita ut longe audiretur.
et audierunt inimici tribus israhel iude
et beniamin: et venerunt scire que esset
vox tubarum: et cognoverunt quoniam qui erant
ex captivitate: edificant templum domino
deo israhel. Et accedentes ad zorobabel et
iosue et prepositos pagorum. dixerunt eis. Edi
ficabimus una vobiscum. Similiter enim
audivimus dominum vestrum. et ipsi immolamus
a diebus asbasareth regis assyriorum. qui
transmigravit huc. Et dixerunt eis zoro
babel et iosue et principes pagorum israhel.
Non est nobis et vobis edificare domum
domino nostro. Nos enim soli edificabimus
domum dei nostri: secundum ea que prece
pit nobis cyrus rex persarum. Gentes
autem terre incumbentes hiis qui sunt
in iudea. et levantes edificationis opus. et in
sidias et populos adducentes. prohibebant
illud edificare. et egressiones crescentes
impedierunt ne consummaretur edificium
omni tempore vite cyri regis: et protraxe
runt structuram per biennium. usque ad
darii regnum.

VI

In secundo autem anno regni darii propheta
vit aggeus et zacharias filius addon
prophete. apud iudeam et in ierusalem:
in nomine domini dei israhel super eos. Tunc
stans zorobabel filius salathiel: et iosue
filius iosedech. inchoaverunt edificare do
mum domini que est in ierusalem. cum ad
essent eis prophete domini. et adiuvarent eos.
In illo tempore venit ad eos sisennes sub
regulus syrie et phenicis. et sattabozanes
et sodales eius. et dixerunt eis. Quo precipien
te vobis. domum hanc edificatis. et tectum
illud et alia omnia perficitis. Et qui sunt structores qui
hec edificant. Et habuerunt gratiam visitatione facta

super eos qui erant ex captivitate, a domino
seniores iudeorum. et non sunt impediti edi
ficare. donec significaretur dario de omni
bus istis. et responsum acciperent. Exemplum
epistole quam miserunt dario. Sisennes
subregulus syrie et phenicis. et sattabazo
nes et sodales eius. in syria et fenice presides:
regi dario. salutem. Omnia nota sint domino
regi. quia cum advenissemus in regionem
iudee: et introissemus in ierusalem: invenimus
edificantes domum dei magnam et templum
ex lapidibus politis magnis. et preciosis.
materiis et parietibus. et opera illa instanter fieri.
et suffragare et prosperare in manibus eorum. et
in omni gloria quam diligentissime perfici.
Tunc interrogavimus seniores dicentes.
Domino permittente vobis, edificantes domum
istam et opera hec, fundatis. Ideo autem in
terrogavimus eos ut notum tibi faceremus
homines et prepositos. et nominum scripturam
rerum prepositorum postulavimus illos. At
illi responderunt nobis dicentes. Nos sumus
servi domini qui fecit celum et terram. et edifi
cabatur hec domus ante istos annos
multos a rege israel magno et fortissimo:
et consummata est. et quoniam plures nostri
exacerbantes erant et peccaverunt in deum
israel: et tradidit eos in manus nabuchodo
nosor regis babylonie regis chal
deorum. et domum istam demolientes in
cenderunt. et populum captivum duxe
runt in babyloniam. In anno primo
regnante cyro in babylonie regione.
scripsit cyrus rex domum hanc edificare.
Et illa vasa sacra aurea et argentea que
extulerat nabuchodonosor de domo que est
in ierusalem, et consecraverat ea in templo
suo. Rursus protulit ea cyrus de templo
quod erat in babylonia. et tradita sunt
zorobabel et salmanasaro sub regulo.
et preceptum est eis. ut offerrent hec va
sa et reponerent in templo quod erat in
ierusalem: et templum ipsum dei edificare
in loco suo. Tunc salmanasarius iecerat
fundamenta domus domini que in ierusalem:
et ex inde usque nunc edificatur: et non
accepit consummationem. Nunc ergo
iudicatur a nobis. O rex perquiratur in
regalibus bibliotecis cyri regis. que
est in babylonia. et si inventum fuerit
consilio regis cyri ceptam esse struc
turam domus dei que est in ierusalem.
et iudicabitur a domino rege nostro: scribat no
bis de his. Tunc rex darius precepit inqui
ri: in bibliotecis. et inventus est in ecba
thanis oppido, quod in media regione po
situs invenitur: in quo scripta erant ista. anno pri
mo regnante cyro. rex cyrus precepit domum
domini que est in ierusalem edificare. ubi in
cendebant igni assiduo. cuius altitudo
sit cubitorum. lx. et latitudo cubitorum. lx.
quadratum lapidibus politis tribus: et menia
no novo: et impendia dari de domo
cyri regis. et sacra vasa domus domini tam
aurea quam argentea. que extulit na
buchodonosor in domum que est in
ierusalem. ubi erant posita ut ponerent
illic. et precepit coram cura argentum sisennem
subregulum syrie et phenicis et sattabu
zanan et sodales eorum. et qui ordinati erant
in syria et phenice presides. ut abstine
rent se ab eodem loco. Et ego quoque
precepi in totum edificare. et prospexi. ut ad
iuvent eos qui sunt ex captivitate iudeo
rum. donec consummetur templum
edis domini: et a vexatione tributorum cele
sirie et phenicis diligenter quantitatem
dari his hominibus ad sacrificium domini.
zorobabel prefecto: ad thauros et arietes et
agnos. et similiter autem frumentum et sal. et
vinum et oleum, instanter per singulos
annos. ut sacerdotes qui in ierusalem

st

dicaverunt consumi cottidie sine ulla di-
lacione: ut offerebantur libationes
deo summo pro rege et pro pueris eius.
ut orent pro ipsorum vita. Et denunciaret
ut quicumque transgressi fuerint aliquid
ex hiis que scripta sunt / aut spreverint:
accipiatur lignum de suis propriis et sus-
pendantur. et bona ipsorum regi ascri-
bantur. Propterea et dominus cuius nomen
invocatum est ibi. exterminet omnem regem
et gentem. que manum suam extenderit
prohibere aut male tractare domum
domini illam que est in ierusalem. VII

Ego Darius rex decrevi. quam di-
ligentissime secundum hec fieri.
Tunc sisennes subregulus celesyrie
et phenicis. et sattrabusanes et sodales.
obsecuti hiis que a dario rege decreta
erant. insistebant sacro sanctis operibus:
diligentissime cooperantes cum senioribus
iudeorum. principibus syrie. et prospera-
ta sunt sacro sancta opera. prophetantibus
aggeo et zacharia prophetis. Et consum-
maverunt omnia: per preceptum domini dei
israhel. et ex consilio cyri et darii. et ar-
taxersis regis persarum. et consumma-
ta est domus nostra: usque ad terciam et
vicesimam diem mensis adar. Sexto
anno regni darii regis. Et fecerunt
filii israel. sacerdotes et levite. et ceteri qui
erant ex captivitate qui appositi sunt.
secundum ea que scripta sunt in libro
moysi: et obtulerunt in dedicacione tem-
pli domini / thauros .c. arietes .cc. ag-
nos .cccc. et edos pro peccatis universi
israhel .xii. secundum numerum tribuum
israhel. Et steterunt sacerdotes et levi-
te amicti stolis per tribus super opera do-
mini dei israel secundum librum moysi: et
hostiarii per singulas ianuas. Et ege-
runt filii israhel cum hiis qui erant ex
captivitate illud phase. quartadecima lu-
na mensis primi: quando sanctificati sunt
sacerdotes et levite. Et omnes filii cap-
tivitatis non sunt simul sanctificati. quia
levite omnes simul sanctificati sunt. Et im-
molaverunt phase universi filii captivi-
tatis. et fratribus suis sacerdotibus et se-
metipsis. Et manducaverunt filii israhel.
qui erant ex captivitate. omnes qui
recesserant ab omnibus execracionibus
gencium terre. querentes dominum. et
celebraverunt diem festum azimorum .vii. diebus
epulantes in conspectu domini: quoniam
convertit consilium regis assiriorum in
eos. confortare manus eorum ad opera do-
mini dei israel. Et post hec regnante
artaxerse rege persarum: accessit esdras
filius azarie. filii helchie. filii salome.
filii saduc. filii achitob. filii azaer. filii
bocce. filii abisae. finees filii. filii elea-
zari. filii aaron primi sacerdotis. Hic esdras
ascendit de babylonia: cum esset scriba et in-
geniosus in lege moysi: que data est
a domino deo israhel. dicere et facere.
Et dedit ei rex gloriam: quod invenisset
gratiam. in omni dignitate et desiderio.
in conspectu eius. Et ascenderunt simul cum
ipso / ex filiis israhel. et sacerdotibus et levi-
tis. et sacris cantoribus templi. et hosti-
ariis et servis templi in ierusalem. anno
vii. regnante artarserse in quinto mense.
hic annus septimus est regni. Exeun-
tes enim de babylonia novilunio quinti
mensis. venerunt ierosolimam iuxta pre-
cepta illius: habentes prosperitatem itineris
a domino christo. In hiis enim esdras mag-
nam disciplinam obtinebat: ne preter-
mitteret quicquam eorum que essent ex lege
domini et preceptis et docendo universum
israhel omnem iusticiam et iudicium. Ac-
cedentes autem qui scribebant scripta ar-

tarxersis regis tradiderunt scriptum quod
obuenerat ab artaxerse rege ad esdram
sacerdotem et lectorem legis domini: cuius
exemplum subiectum est. VII

Rex artaxerses esdre sacerdoti et lecto
ri legis domini salutem. Humanior ego
iudicans et beneficus: precepi eis qui desi
derant ex gente iudeorum sua sponte. et
ex sacerdotibus et leuitis qui sunt in regno
meo. commutari tecum in ierusalem. Si qui
gitur cupiunt ire tecum: conueniant et pacifi
cantur sicut placuit michi et vii. ami
cis meis consiliariis: ut uisitet que agun
tur secundum iudeam et ierusalem. obserua
tes sicut habes in lege domini: et ferant
munera domino israhel que uoui ego
et amici ierusalem. et omne aurum et argen
tum quod inuentum fuit in regione baby
lonie domino in ierusalem. cum illo quod dona
tum est pro illa gente. in templum domini
eorum quod est in ierusalem. ut colligant hoc
aurum et argentum. et ad thauros et ari
etes. et agnos et edos. et que hiis sunt congru
encia. ut offerat hostias domino super alta
re domini ipsorum quod est in ierusalem. Et omnia
quecumque uolueris cum fratribus tuis facere
auro et argento. perfice pro uoluntate. se
cundum preceptum domini dei tui. et sacro sancta ua
sa que data sunt tibi ad opera domus domini
dei tui que est in ierusalem. et cetera que
cumque tibi subuenerint ad opera templi
dei tui. dabis de regali gazophilacio.
Cum uolueris cum fratribus tuis facere
auro et argento: perfice secundum uolunta
tem domini. Et ego quidem rex artaxerses.
precepi custodibus thesaurorum syrie. et phe
nicis. et quecumque scripserit esdras sacer
dos et lector legis domini diligenter detur ei.
usque ad argenti talenta .c. et auri silicos.
usque ad frumenti modios .c. et uini ua
toras .c. et alia quecumque indiguerit sine
taxacione. Omnia secundum legem dei fiant deo
altissimo: ne forte exurgat ira in regno
regis et filiorum et filiorum eius. Vobis autem dici
tur. ut omnibus sacerdotibus et leuitis et
sanctis cantoribus et seruis templi et sacri
bis templi huius nullum tributum neque
ulla alia indictio irrogetur: neque habeat quis
quam potestatem obiciendi eis quicquam. Tu autem
esdra. secundum sapientiam dei constitues iudices
et arbitros in tota syria et fenice. et omnes
qui legem dei tui nouerint doce: ut qui
quot transgressi fuerint legem diligenter plec
tantur. siue morte siue cruciatu. siue et pecu
niatione uel abductione. Et dixit es
dras scriba. Benedictus dominus patrum
nostrorum. qui dedit hanc uoluntatem in cor
regis. clarificare domum suam que est in
ierusalem: et me honorificauit in conspec
tu domini regis et consiliatorum et amicorum eius
et purpuratorum eius. Et ego confortatus auxilio domini
factus sum. secundum opitulacionem domini
dei mei. et congregaui ex israhel uiros ut
simul ascenderent mecum. et hii sunt principes se
cundum patrias suas et principatus generaciona
les eorum qui mecum ascenderunt de ba
bylonia in regno artaxersis. Ex filiis
phares gersonnus: ex filiis ieniarit.
amelus. filiorum david acthus filius sechenie.
Et aliis phares zacharias. et eo reuersi
sunt uiri .cl. Ex filiis ducturis moabi
liones zotani: et cum ipso uiri .ccl. Ex filiis
zathue sechonias iehel: et cum ipso uiri
.ccl. Ex filiis solamasias gotholie. et
cum ipso uiri .lxx. Ex filiis saphacie za
rias michel: et cum ipso uiri .lxxx. Ex filiis
iob abdias iezeli: et cum ipso uiri .cc.xii.
Ex filiis banesalmoth filius iosaphie. et
cum ipso uiri .clx. Ex filiis beer. zacharias be
bai: et cum ipso uiri .xxviii. Ex filiis asgad io
hanan acharie: et cum ipso uiri .cx. Ex filiis
adonicam. qui erant postremus. et hec sunt nomina

eorum: elisalam filius ezebel. et semeas. et cum ipsis viri .lxx. Et congregavi eos ad fluvium qui decurrit thia: et methati illic fuimus triduo. Et recognovi eos. et ex filiis sacerdotum et levitarum non inveni illic. Et misit ad eleazarum et ettelam et maasman. et malobam. et eucatham et semeam. et iorbium. nathan. ennagan zachariam mosollamum ipsos ductores et prudentes. et dixi eis ut venirent ad loddeum qui erat apud locum gazophilacii: et mandavi eis. ut dicerent loddeo et fratribus eius. et illis qui erant in gazophylacio. ut mitterent nobis eos qui sacerdotio fungerentur in domo domini dei nostri. Et adduxerunt nobis secundum manum validam domini dei nostri. viros prudentes ex filiis moolli. filii levi. filii israel. sebebiam. et filios et fratres. qui erant xviii: et asbiam et antrium ex filiis filiorum chananei. et filii eorum viri eorum .xx. et ex hiis qui in templo serviebant quos dedit david et principes ad operationem levitis templo servientium. ccxx. Omnium nomina significata sunt in scripturis. Et vovi ut illic ieiunium iuvenibus in conspectu dei: ut peteremus ab eo bonum iter nobis et qui nobiscum erant ex filiis et pecoribus propter insidias. Erubui enim. petere a rege pedites et equites in comitatu. tutele gratia contra adversarios nostros. Diximus enim regi. quia virtus erit domini eis qui inquirunt eum omni affectu. Et ieiunavimus et precati sumus dominum deum nostrum secundum hec. Quem et propitium habuimus. et compotes facti sumus deo nostro. Et separavi ex plebis prepositis et sacerdotibus templi viros .xii. et sedebiam et asabiam. et cum eis ex fratribus eorum viros .x. et appendi eis argentum et aurum et vasa sacerdotalia domus domini dei nostri que donaverat rex et consiliarii eius. et principes et omnis israel. Et cum appendissem tradidi argenti talenta .cl. et vasa argentea talentorum .c. et auri talenta .c. et vasorum aureorum septies .xx. et vasa erea de bono et candido splendentia .xii. auri specie reddentia. Et dixi eis. Et vos sancti estis domino. et vasa sancta et aurum et argentum votum est domino deo patrum nostrorum. Vigilate et custodite: donec ex plebis tradatis prepositis et sacerdotibus et levitis et principibus civitatum israel. et ierusalem in pastoforio domus dei nostri. Et hii qui susceperunt sacerdotes et levite aurum et argentum et vasa que erant in ierusalem in templum. Et promovimus a fluvio thia die .xii. mensis primi: ut perveniremus in ierusalem. Et cum factus fuisset tertius dies. quarta die ponderatum aurum et argentum traditum est in domo dei nostri. marimoth filio iori sacerdotis. et cum ipso erat eleazar filius finees. et erant cum ipsis iosabdus filius ihesu et medias et banni filius levite ad usum et ad pondus universa. Et scriptum est pondus ipsorum eadem hora. Qui autem venerant ex captivitate. obtulerunt sacrificium domini israhel. thauros .xii. pro omni israel. arietes .lxxxvi. agnos .lxxii. hircos pro peccato .xii. et pro salute vaccas .xii. et omnia in sacrificium domini. et dederunt precepta regis regalibus dispensatoribus. et subregulis celessirie et phenicis: et honorificaverunt gentem et templum domini. Et consummatis hiis: accesserunt ad me prepositi dicentes. Non segregavit genus israel. et principes et sacerdotes et levite: et alienigene gentes et naciones terre: in inmundiciis suis a chananeis et etheis et phereseis et iebuzeis et moabitis et egypciis et ydumeis. Convicti enim sunt filiabus eorum et ipsi et filii eorum: et commixtum est semen sanctum alienigenis gentibus terre. et principes erant prepositi et magistratus iniquitatis huius ab inicio ipsius regni. Et mox ut audivi ista conscidi vestimenta et sacram tunicam. et laceravi capillos capitis et barbam. sedi dolens et mestus. Et convenerunt ad me quotquot tunc movebantur in verbo domini dei

israel. me lugentem super iniquitatem istam et sedebam tristis usque ad sacrificium vespertinum. Et consurgens a ieiunio conscissa habens vestimenta et sacratam tunicam in genua curvans et extendens manus dicebam. Domine confusus sum et reveritus sum ante faciem tuam. peccata enim nostra multiplicata sunt super capita nostra et iniquitates nostre exaltate sunt usque ad celum. quoniam a temporibus patrum nostrorum sumus in magno peccato usque in hanc diem. et propter peccata nostra et patrum nostrorum sumus traditi cum fratribus nostris et cum sacerdotibus nostris et regibus terre in gladium et captivitatem et depredationem cum confusione usque in hodiernum diem. Et nunc quantum est hoc quod contigit nobis misericordia abs te domine deus. derelinque nobis radicem et nomen in loco sanctificationis tue. detegere luminare nostrum in domo domini dei nostri. Dare nobis cibum in tempore servitutis nostre. Et cum serviremus non sumus derelicti a domino deo nostro. sed constituit nos in gratiam ponens nobis reges persarum dare nobis cibum et clarificare templum domini nostri et edificare deserta syon. dare nobis stabilitatem in iudea et ierusalem. et nunc quid dicimus habentes hec domine? Transgressi enim sumus precepta tua que dedisti in manus puerorum tuorum prophetarum dicens. Quoniam terra in quam introistis possidere hereditatem est terra polluta est coinquinationibus alienigenarum terre. et immunditie illorum repleverunt eam tota immunditia sua. et nunc filias vestras non coniungetis filiis eorum et filias eorum non accipietis filiis vestris et non inquiretis pacem habere cum illis omni tempore. ut invalescentes manducetis optima terre et hereditatem distribuatis filiis vestris usque in evum. Et que contingunt nobis omnia fiunt propter opera nostra maligna et magna peccata nostra. Et dedisti nobis talem radicem. Et rursum reversi sumus transgredi legitima tua. ut commisceremur immunditie alienigenarum gentium terre huius. Nonne irasceris nobis perdere nos quousque non derelinqueretur radix et nomen nostrum? Domine deus israel verax es. derelicta est enim radix usque in hodiernum diem. Ecce nunc sumus in conspectu tuo in iniquitatibus nostris. Non est enim adhuc stare ante te in his. Et cum adorando confiteretur esdras flens humi prostratus ante templum: congregata est ante eum ex ierusalem turba magna valde viri et mulieres et iuvenes et iuvencule. Fletus enim erat magnus in ipsa multitudine. Et cum clamasset iechonias iehelu ex filiis israel: ait esdre. Nos in dominum peccavimus quia collocavimus nobis in matrimonium mulieres alienigenas ex gentibus terre. et nunc est super omnem israel. In his sit iusiurandum a domino expellere omnes uxores nostras que ex alienigenis sunt cum filiis earum. Sic ut decretum est a maioribus secundum legem domini. exurgens explica. ad te enim spectat hoc negocium. et nos tecum sumus viriliter fac. Et exurgens esdras adiuravit principes sacerdotum et levitas et omnem israel facere secundum hec. Et iuraverunt. IX

Et exurgens esdras ab ante atrium templi abiit in pastoforium ionathe filii nasabi et hospitatus illic. Non gustavit panem nec aquam bibit super iniquitates multitudinis. et factum est predicatio in omni iudea et in ierusalem omnibus qui erant ex captivitate congregari in ierusalem. ut quicumque non occurrerit biduo ac triduo die. secundum iudicium assidentium seniorum tollentur facultates eius. et ipse alienus iudicaretur a multitudine captivitatis. Et congregati sunt omnes qui erant ex tribu iuda et beniamin in tribus diebus in ierusalem. hic mensis est nonus vicesima dies. Et sedit omnis multitudo in atrio templi trementes propter hiemem presentem. Exurgens esdras dixit illis. Vos inique fecistis collocantes vobis uxores alienigenas in matrimonium. ut adderetis ad peccata israel. Et nunc date confessionem et magnificentiam domino deo nostrorum patrum. et perficite voluntatem ipsius. et discedite a gentibus terre et ab uxoribus alienigenis. Et clamavit omnis multitudo

titudo et dixerunt voce magna. Sicut
dixisti faciemus. Sed quoniam multitudo
magna est et tempus hybernum et non possu
mus in subdiali stare. et hoc opus non est
nobis unius diei, neque bidui. nimium enim
in hiis peccavimus. stent prepositi multitudinis
et omnes qui nobiscum inhabitant. et quotquot habent
apud se uxores alienigenas et assistant
accepto tempore ex omni loco presbiteri iudices.
usque dum solvant iram domini negocii huius.
Jonathas autem filius ezeli et ozias thecam.
susceperunt secundum hec. et iosoramus. et levi. et sa
batheus. simul cooperati sunt cum illis. et steterunt
secundum hec omnia universi qui erant ex capti
vitate. Et elegit sibi esdras viros sacerdos
princeps magnos de patribus eorum secundum nomina
et consederunt novilunio mensis decimi. exa
minare negocium istud. Et determinatum est de viris
qui habebant uxores alienigenas. usque ad neo
meniam primi mensis. Et inventi sunt ex sacer
dotibus permixti qui habebant uxores alienigenas.
Et de filiis ihesu filii iosedech. et fratribus eius. masea
et eliezerus. et ioribus et ioados. Et iniecerunt ma
nus ut expellerent uxores suas. et ad litandum
in oratione arietem pro ignorantia sua. Et ex filiis
semeri. maseas. et esses. et iechelech. azarias.
et ex filiis fosore. lomaasias. ismaerus.
et nathanae. iussio. ieddus. et talsas. et ex
levitis iosabdus. et semeis. et colius. et cali
tas. et facteas. et colvas. et chonas. et sacris
cantoribus eliasib. et accurtus. et ex hosti
ariis sallumus. et tolbanes. Et ex isra
hel ex filiis forcosi. et remias. et ieddias.
et melchias. et michelus. et eleazarus et
iemmabias. et bannas. et ex filiis ie
lamam. thamas. zacharias. iezelis.
et iobdius. et hymaith. et helyas et ex
filiis zatom. eliadas. et eliasimus et o
thias. et larimoth. et zabdis. et tebediat
et ex filiis bebe. iohannes. et amanias. et
zabdias. et emetis. et ex filiis banni.

olamus. et mallucus. et iebdeus et ia
sub et asabus. et ierimoth. et ex filiis ad
din. naathus et moosias et calenus et
raanas. et bateas. mathanas. et beseel.
et bonnus. et manasses. et ex filiis nuae
nonias. et aseas. et melchias et samme
as. et symon. beniamyn et malchus
et marias. et ex filiis asom. cartaneus
mathatias. et bannus. et elifalath.
et manasses. et semei. et ex filiis ne
mir. ieremias et moodias. et abramus.
et iohel. et baneas. et pelias. et ionas.
et marimoth. et eliasib. et mathane
us. et eliasis. et ozias. et dielus et sa
medius. et zambris. et iosephus. Et
ex filiis nebor. idelus. et mathatias.
et sabadius. et zecheda. sedim. et ies
sei. beneas. Omnes isti coniunxerunt
sibi uxores alienigenas. et dimiserunt
eas cum filiis. Et inhabitaverunt sacer
dotes et levite. et qui erant ex israhel.
in ierusalem. et in tota regione una no
vilunio mensis septimi. et erant filii isra
hel in commemoracionibus suis. Et con
gregata est omnis multitudo simul in
aream que est ab oriente sacre porte.
et dixerunt esdre pontifici et lectori. ut
afferret legem moysi que tradita est a domino
deo israhel. Et attulit esdras pontifex
legem omni multitudini eorum. a viro us
que ad mulierem. et omnibus sacerdotibus
audire legem. novilunio. mensis sep
timi. Et legebat in area. que est ante
sacram portam templi. a prima luce
usque ad vesperam coram viris et mulie
ribus. et dederunt omnes sensum ad le
gem. Et stetit esdras sacerdos et lector
legis super ligneum tribunal quod fa
bricatum erat; et steterunt ad eum.
mathathias. samus. anania. azari
as. urias. ezechias. et balsamus.

ad dexteram et ad sinistram faldos. misahel. malathias. abusthas. sabus. nabadias. et zacharias. Et assumpsit esdras librum coram omni multitudine. presidebat enim in gloria in conspectu omnium. Et cum absoluisset legem. omnes steterunt. Et benedixit esdras dominum deum altissimum dominum sabaoth. omnipotentem. Et respondit omnis popul(us) amen. Et eleuatis sursum manib(us) procidentes in terram adorauerunt dominum. ihesus et benatus et sarabias. et iadinus et acculius. et sabatheus et calithes. et azarias et iozadus. et ananias et filias leuite qui docebant legem domini. et preferebant singuli eos qui intelligebant lectionem. Et dixit atharsathas esdre pontifici et lectori et leuitis qui docebant multitudinem dicens. Dies hic sanctus est domino. Et omnes flebant cum audissent. Dig(nissimi)

Dig(nissimi) ergo manducate pinguissima queque et bibite dulcissima queque et mittite munera hiis qui non habent. sanctus est enim hic dies domini. et nolite mesti esse. dominus enim clarificabit uos. Et leuite denunciabant in publico omnibus. Dies hic sanctus est nolite mesti esse. Et abierunt omnes manducare et bibere et epulari et dare munera hiis qui non habent. ut epularentur. Magnifice enim sunt exaltati uerbis quibus edocti fuerant. Et congregati sunt uniuersi in ierusalem. celebrare leticiam secundum testamentum dei israhel.

Incipit prologus

Chromatio et heliodoro episcopis. ieronimus presbiter in domino salutem. Mirari non desino exactionis uestre instanciam. Exigitis enim ut librum chaldeo sermone conscriptum ad latinum stilum traham: librum utique tobie quem hebrei de catalago diuinarum scripturarum secantes. hiis que agiographa memorant manciparunt. Feci satis desiderio uestro. non tamen meo studio. Arguunt enim nos hebreorum studia et imputant nobis contra suum canonem latinis auribus ista transferre. Sed melius esse iudicans phariseorum displicere iudicio et episcoporum iussionibus deseruire: institi ut potui. Et quia uicina est chaldeorum lingua sermoni hebraico utriusque lingue peritissimum loquacem repperiens. unius diei laborem arripui. et quicquid ille michi hebreis uerbis expressit: hoc ego accito notario sermonibus latinis exposui. Orationibus uestris mercedem huius operis compensabo: cum gratum uobis didicero me quod iubere estis dignati complesse.

Incipit liber Thobie

Tobias ex tribu et ciuitate neptalim. que est in superioribus galylee super naasson. post uiam que ducit ad occidentem in sinistro habens ciuitatem sephet. cum captus esset in diebus salmanasser regis assyriorum: in captiuitate tamen positus uiam ueritatis non deseruit: ita ut omnia que habere poterat cottidie concaptiuis fratribus qui erant ex genere impertiret. Cumque esset iunior omnibus in tribu neptalim. nichil tamen puerile gessit in opere. Denique cum irent omnes ad uitulos aureos quos ieroboam fecerat rex israel. hic solus fugiebat consortia omnium: et pergebat ad ierusalem ad templum domini. et ibi ado

rabat dominum deum israel omnia primitiva
sua et decimas suas fideliter offerens:
ita ut tertio anno proselitis et advenis
ministraret omnem decimationem. Hec et
hiis similia secundum legem dei puerulus
observabat. Cum vero factus esset vir: acce
pit uxorem annam de tribu sua. genu
itque ex ea filium nomen suum imponens ei.
Quem ab infancia timere deum docuit.
et abstinere ab omni [illegible] ce peccato. Igitur cum
per captivitatem deve[illegible]nisset cum uxore
sua et filio in civitatem nini[illegible]ve cum omni
tribu sua. et omnes ederent ex cibis gentili
um iste custodivit animam suam. et numquam
contaminatus est in escis eorum. Et quoniam me
mor fuit domini in toto corde suo. dedit illi
deus gratiam in conspectu salmanassar regis
et dedit ei potestatem quocumque vellet ire.
habens libertatem quecumque facere voluisset.
Pergebat ergo per omnes qui erant in cap
tivitate et monita salutis dabat eis.
Cum autem venisset in rages civitatem me
dorum. et ex hiis quibus honoratus fuerat
a rege habuisset decem talenta argenti: et
cum multa turba generis sui gabelum
egentem videret qui erat ex tribu eius. sub
cyrographo dedit illi memoratum pon
dus argenti. Post multum vero temporis
mortuo salmanassar rege. cum regnaret
sennacherib filius eius pro eo. et filios israel
exosos haberet in conspectu suo. tobias
pergebat per omnem cognationem suam et conso
labatur eos dividebatque unicuique pro
ut poterat de facultatibus suis. Esuri
entes alebat nudisque vestimenta prebe
bat: et mortuis atque occisis sepultu
ram sollicitus exhibebat. Denique cum
reversus esset rex sennacherib fugiens
a iudea plagam quam circa eum deus fecerat
propter blasphemiam suam. et iratus multos
occideret ex filiis israel. tobias sepeliebat
corpora eorum. At ubi nunciatum est regi ius
sit eum occidi: et tolli ei omnem substanciam
eius. Tobias vero cum filio suo et cum uxore
fugiens nudus latuit: quia multi dilige
bant eum. Post dies vero quadraginta quinque
occiderunt regem filii ipsius et reversus tobi
as ad domum suam. omnisque facultas eius

Post hec vero cum II restituta est ei.
esset dies festus domini. et factum esset
prandium bonum in domo tobie. dixit fi
lio suo. Vade et adduc aliquos de tribu
nostra timentes deum. et epulentur nobiscum.
Cumque abisset: reversus nunciavit unum ex fi
liis israel iugulatum iacere in platea. Sta
timque exiliens de accubitu suo. relin
quens prandium ieiunus pervenit ad
corpus et tollens illud portavit ad domum
suam occulte. ut dum sol occubuisset cau
te sepeliret eum. Cumque occultasset corpus.
manducavit panem cum luctu et tremore
memorans illum sermonem. quem dixit dominus
per amos prophetam. Dies festi vestri conver
tentur in lamentationem et luctum. Cum vero sol
occubuisset: abiit et sepelivit eum. Ar
guebant autem illum omnes proximi sui di
centes. Iam huius rei causa interfici iussus
es: et vix effugisti mortis imperium: et
iterum sepelis mortuos. Sed tobias
plus timens deum quam regem rapiebat cor
pora occisorum et occultabat in domo sua:
et mediis noctibus sepeliebat ea. Conti
git autem ut quadam die fatigatus a sepul
tura. veniens domum iactasset se iuxta
parietem et obdormisset. ex nido hyrundi
num dormienti illi calida stercora inciderent
super oculos eius fieretque cecus. Hanc autem
temptationem ideo permisit dominus evenire illi:
ut posteris daretur exemplum paciencie eius
sicut et sancti iob. Nam cum ab infancia sua
semper deum timuerit et mandata eius cu
stodierit non est contristatus contra deum quod plaga

cecitatis evenit ei. sed immobilis in
dei timore permansit agens gratias deo omnibus
diebus vite sue. Nam sicut beato iob in-
sultabant reges. ita isti parentes et cogna-
ti eius: et irridebant vitam eius dicentes.
Ubi est spes tua. pro qua elemosinas et sepul-
turas faciebas. Tobias vero increpabat
eos dicens. Nolite ita loqui quoniam filii sanctorum
sumus. et vitam illam expectamus quam deus datu-
rus est hiis qui fidem suam numquam mu-
tant ab eo. Anna vero uxor eius ibat ad
textrinum opus cotidie. et de labore ma-
nuum suarum quem consequi poterat deferebat.
Unde factum est: ut edum caprarum accipiens de-
tulisset domum. Cuius cum vocem balantis vir
eius audisset dixit. Videte ne forte furtivus
sit. reddite eum dominis suis: quia non licet
nobis aut edere ex furto aliquid aut contin-
gere. Ad hec uxor eius irata respondit. Ma-
nifeste vana facta est spes tua. et elemosi-
ne tue modo paruerunt. Atque hiis et a-
liis huiusmodi verbis exprobrabat ei.

III

Tunc tobias ingemuit: et cepit o-
rare cum lacrimis dicens. Iustus
es domine et omnia tua iusta sunt: et omnes
vie tue misericordia et veritas et iudicium. Et nunc
domine memor esto mei: ne vindictam su-
mas de peccatis meis. neque reminiscaris
delicta mea vel parentum meorum. quoniam non
obedivimus preceptis tuis. et traditi sumus
in direptionem et captivitatem et mortem et in fa-
bulam et improperium omnibus nationibus in quibus
dispersisti nos. Et nunc domine magna iu-
dicia tua. quia non egimus secundum precepta tu-
a et non ambulavimus sinceriter coram te.
Et nunc domine fac mecum secundum voluntatem
tuam. et precipe in pace recipi spiritum meum.
expedit enim michi mori magis quam vi-
vere. Eadem itaque die contigit ut sara fi-
lia raguhel in civitate medorum ut et ipsa
audiret improperium ab una ex ancillis

iudicia

patris sui. quoniam tradita fuerat .vii. viris
et demonium nomine asmodeus occiderat eos
mox ut ingressi fuissent ad eam. Ergo cum
pro culpa sua increparet puellam: respondit
ei dicens. Amplius ex te non videamus filium
aut filiam super terram: interfectrix virorum tu-
orum. Numquid et me occidere vis sicut et oc-
cidisti .vii. viros. Ad hanc vocem perrexit
in superius cubiculum domus sue. et tribus
diebus ac tribus noctibus non man-
ducavit neque bibit. sed in oratione persistens
cum lacrimis deprecabatur deum ut ab isto im-
properio liberaret eam. Factum est autem ter-
tia die dum compleret orationem benedicens dominum dixit.
Benedictum est nomen tuum deus patrum nostrorum:
qui cum iratus fueris misericordiam facies. et in tempore
tribulationis peccata dimittis hiis qui in-
vocant te. Ad te domine faciem meam converto
ad te oculos meos levo. Peto domine ut
de vinculo improperii huius absolvas me:
aut certe desuper terram eripias me. Tu
scis domine quia numquam concupivi virum. et mun-
dam servavi animam meam ab omni concupis-
centia. Numquam cum ludentibus miscui me.
neque cum hiis qui in levitate ambulant par-
ticipem me prebui. Virum autem cum timore tuo
non cum libidine mea consensi suscipere. et aut
ego indigna fui illis aut illi forsitan mi-
chi non fuerunt digni. quia forsitan viro alio conservasti
me. Non est enim in hominis potestate consilium
tuum. Hoc autem certum habet omnis qui colit te:
quia vita eius si in probatione fuerit coronabitur:
Si autem in tribulatione fuerit liberabitur:
et si in correptione fuerit ad misericordiam tuam
venire licebit. Non enim delectaris in
perditionibus nostris. quia post tempestatem tranquil-
lum facis. et post lacrimationem et fletum ex-
ultationem infundis. Sit nomen tuum deus
benedictum in secula. In illo tempore exaudite
sunt preces amborum in conspectu glorie summi dei:
et missus est angelus domini sanctus raphahel

ut curaret ambos. quorum uno tempore
sunt orationes in conspectu domini recitate. IIII
Igitur cum tobias putaret orationem suam
exaudiri ut mori potuisset vocavit ad
se tobiam filium suum. dixitque ei. Audi fili
mi verba oris mei. et ea in corde tuo quasi
fundamentum construe. Cum acceperit deus ani
mam meam corpus meum sepeli. et honorem
habebis matris tue omnibus diebus vite
eius. Memor enim esse debes que et quanta pe
ricula passa sit propter te in utero suo. Cum
autem et ipsa compleverit tempus vite sue. se
pelies eam circa me. Omnibus autem diebus
vite tue in mente habeto deum: et cave ne
quando peccato consentias et pretermittas precep
ta dei nostri. Ex substantia tua fac elemosinam:
et noli avertere faciem tuam ab ullo paupere.
Ita enim fiet ut nec a te avertatur facies
domini. Quomodo potueris ita esto misericors.
Si multum tibi fuerit. habundanter tribue:
si exiguum fuerit. et exiguum libenter imperti
ri stude. Premium enim bonum tibi thesau
rizas in die necessitatis: quoniam elemosina
ab omni peccato et a morte liberat. et non patie
tur animam ire in tenebras. Fiducia magna
erit coram summo deo elemosina. omnibus
qui faciunt eam. Attende tibi fili ab omni
fornicatione. et preter uxorem tuam numquam pa
tiaris crimen scire. Superbiam numquam in tuo
sensu aut in tuo verbo dominari permittas.
In ipsa enim initium sumpsit omnis perditio.
Quicumque aliquid tibi operatus fuerit. statim
mercedem ei restitue: et merces mercenarii
apud te omnino non maneat. Quod ab alio
oderis fieri tibi vide ne alteri tu aliquando fa
cias. Panem tuum cum esurientibus et egenis
comede. et de vestimentis tuis nudos te
ge. Panem tuum et vinum tuum super sepul
turam iusti constitue. et noli ex eo mandu
care et bibere cum peccatoribus. Consilium semper
a sapiente perquire. Omni tempore benedic de

um et pete ab eo ut vias tuas diri
gat. et omnia consilia tua in ipso perma
neant. Indico etiam tibi fili mi. dedisse me
decem talenta argenti dum infantulus
esses gabelo in rages civitate medorum.
et chirographum eius apud me habeo: et
ideo perquire quomodo ad eum pervenias. et
recipias ab eo supra memoratum pondus
argenti. et restituas ei chirographum
suum. Noli timere fili mi. pauperem quidem
vitam gerimus. sed multa bona habebimus
si timuerimus deum: et recesserimus ab omni
peccato. et fecerimus bene. V

Tunc respondit tobias patri suo. et
dixit. Omnia quecumque precepisti mihi
faciam pater. quomodo autem hanc pecuniam in
quiram ignoro. Ille me nescit. et ego
illum ignoro. Quod signum dabo ei? Sed
neque viam per quam pergatur illuc aliquando co
gnovi. Tunc pater suus respondit illi. et
dixit. Chirographum quidem illius penes
me habeo: quod dum illi ostenderis statim tibi
restituet. Sed perge nunc et inquire tibi ali
quem fidelem virum qui eat tecum salva mer
cede sua. dum adhuc vivo: ut recipias
eam. Tunc egressus tobias invenit iu
venem splendidum stantem precinctum. et quasi
paratum ad ambulandum. Et ignorans quod
angelus dei esset. salutavit eum et dixit. Unde
te habemus bone iuvenis? At ille respondit.
Ex filiis israel. Et tobias dixit ei. No
sti viam que ducit in regionem medorum? Cui
respondit. Novi. et omnia itinera eius frequen
ter ambulavi. et mansi apud gabelum
fratrem nostrum qui moratur in rages civitate
medorum. que posita est in monte ecbathanis.
Cui tobias ait. Sustine me obsecro.
donec hec ipsa nuntiem patri meo. Tunc
ingressus tobias indicavit universa hec patri
suo. Super que admiratus pater. rogavit ut
introiret ad eum. Ingressus itaque salu

tauit eu z dix. Gaudiu ti semp sit.
Et tobias ait. Quale m gaudium
erit. qui i tenebris sedeo. z lum celi n
uideo. Cui ait iuuenis. Forti aio esto.
in pximo e ut a do cureris. Dix itaq
illi tobias. Numquid poteris pducere
filiu meu ad gabelu i rages ciuitate
medor. Et cu redieris: restitua ti m
cede tua. Et dix ei angls. Ego duca
z reduca eu ad te. Cui tobias ait. Ro
go te. indica m. de q domo aut de qua
tribu es tu. Cui raphahel angls dix.
Gen qris mercenary. an ipm mercena
riu qui cu filio tuo eat. Sz ne forte
sollicitu te redda: ego su azarias a
nanie magni fili. Et tobias rndit.
Ex magno genie es tu. Sz peto ne i
rascaris. qd uolueri cognoscere genu
tuu. Dixit aut illi angls. Ego sanu
duca. z sanu ti reduca filiu tuu. Rn
dens aut tobias dixit. Bene ambulet
z sit ds i itine ur. z angls ei comitet
uobcu. Tuc patis omib q erat i uia
portanda: fecit tobias uale pat suo.
z matri sue: z ambulaunt ambo simul.
Cuqz pfecti eent cepit flere mat eiu
z dicere. Baculu senectutis nre tulis
tis z tmsmisisti a nob. Nuqm eet pe
cunia ipa p q misisti eu. Sufficiebat
eni nob paupertas nra ut diuitias copu
tarem hoc qd uidebam filiu nrm. Di
xitqz ei tobias. Noli flere. Saluus per
ueniet fili nr. z saluus reuertet ad nos
z oculi tui uidebut eu. Credo eni qm
angls dni bon comitet ei. z bene di
sponat oia q circa ipm gerunt: ita
ut cu gaudio reuertat ad nos. Ad hanc
uoce cessauit mat ei flere z tacuit.

VI

Pfectus qz e tobias z ca
nis secutus est eu. Et masit p
ma masione iuxta fluuiu tygris: z
exiuit ut lauaret pedes suos. Et ecce
piscis immanis exiuit ad deuoran
du eu. Que expauescens tobias: cla
mauit uoce magna dicens. Dne iua
dit me. Et dix angls. Apphende bra
cia eius: z trahe eu ad te. Qd cu fe
cisset: attraxit eu in siccu. z palpitare
cepit ante pedes ei. Tuc dix ei angls.
Exentera hunc pisce: z cor ei z fel. z ie
cur repone ti. sunt eni hec necessaria ad me
dicamenta utilit. Qd cu fecisset assauit
carnes ei: z secu sustulerut i uia. Cetera
salierut q sufficerent eis: quousqz puc
nirent i rages ciuitate medor. Tunc
interrogauit tobias anglm z dix ei.
Obsecro te azarias fr ut dicas m. qd
remediu hebunt ista q de pisce suare
iussisti. Rndensqz angls dixit. Cor
dis ei particula si sup carbones ponas
fumus eius extricat omne genus demoi
or. siue a uiro siue a muliere: ita ut ul
tra no accedat ad eos. Et dix ei. Ubi
uis ut maneam. Rndensqz angls a
it. Est hic raguel noie pppinquus tu
us de tribu tua: z hic hz filia noie sara
sz neqz masculu neqz femina nullu
hz aliu pter eam. Tibi debet omis
substantia eius. z oportet ea te accipe
coniuge. Pete g eam a patre ei. z dabi
ti eam uxore. Tuc rndit tobias z
dix. Audio qz tradita e uiris septe
z mortui s. Sz z hoc audiui qz demo
niu illos occidit. Timeo g ne forte z
m hec eueniat. z cu sim unicus pa
rentib meis. deponam senectute eoz
cu tristicia ad inferos. Tuc angelus
raphahel dix ei. Audi me. z osten
dam ti qui s quib pualet potest de
monium. Hij namqz qui coniugiu ita
suscipiunt. ut deum a se z sua mente
excludant. z sue libidini ita uacent

et fel valet
ungendos o[...]
ubi fuit al[...]
z sanabu[...]

sicut equus et mulus in quibus non est
intellectus: habet potestatem demonium super eos.
Tu autem cum acceperis eam. ingressus cubicu
lum per tres dies continens esto ab ea. et nichil
aliud nisi orationibus vacabis cum ea. Ipsa
autem nocte incenso iecore piscis fugabitur
demonium. Secunda vero nocte in copula
tione sanctorum patriarcharum admitteris. Tercia
autem nocte benedictionem consequeris. ut filii ex
vobis incolumes procreentur. Transacta
autem tercia nocte. accipies virginem cum ti
more domini. amore filiorum magis quam li
bidinis ductus: ut in semine abrahe bene
dictionem in filiis consequaris. VII

Ingressi sunt autem ad raguhelem: et suscepit
eos raguhel cum gaudio. Intuensque to
biam raguhel dixit anne uxori sue.
Quam similis est iuvenis iste consobrino
meo. Et cum hec dixisset. ait. Unde estis
iuvenes fratres nostri. At illi dixerunt. Ex
tribu neptalim sumus: ex captivitate
ninive. Dixitque eis raguhel. Nostis
tobiam fratrem meum. Qui dixerunt: No
vimus. Cumque multa bona loqueretur de eo. dixit
angelus ad raguhel. Tobias de quo in
terrogas pater huius est. Et misit se ragu
hel et cum lacrimis osculatus est eum et plo
rans super collum eius dixit. Benedictio
sit tibi fili mi: quia boni et optimi viri filius
es. Et anna uxor eius et sara filia ipsorum
lacrimate sunt. Postquam autem locuti sunt: pre
cepit raguhel occidi arietem et parare
convivium. Cumque hortaretur eos discumbere
ad prandium. tobias dixit. Hic ego hodie
non manducabo neque bibam. nisi prius
petitionem meam confirmes: et promittas mi
chi dare saram filiam tuam. Quo audito
verbo raguhel expavit sciens quid evenerit
illis. vii. viris et timere cepit ne forte
et huic similiter accideret. Et cum nutaret
et non daret ullum petenti responsum. dixit

illi angelus. Noli timere dare illam isti:
quoniam huic timenti deum debetur coniux filia tu
a. Propterea alius non potuit habere illam.
Tunc dixit raguhel. Non dubito quod
deus preces et lacrimas meas in conspectu suo
admiserit. et credo quoniam ideo vos fecit ad
me venire. ut ista coniungeretur cognationi
sue secundum legem moysi. Et nunc noli du
bium gerere. quod tibi eam tradam. Et
apprehendens dexteram filie sue. dextere to
bie tradidit. dicens. Deus abraham. et deus ysa
ac. et deus iacob sit vobiscum et ipse coniungat.
impleatque benedictionem suam in vobis. Et ac
cepta karta fecerunt conscriptionem coniugii. Et post
hec epulati sunt. benedicentes deum. Vocavitque
ad se raguel annam uxorem suam. et precepit
ei ut pararet alterum cubiculum. et introduxit in eo saram filiam suam. et lacrima
ta est. Dixitque ei. Forti animo esto filia mi
Dominus celi det tibi gaudium pro tedio quod perpes
sa es. VIII

Postquam vero cenaverunt. introduxerunt iuvenem ad
eam. Recordatus itaque tobias sermonis
angeli. protulit de cassidili suo. partem ie
coris. posuitque eam super carbones vi
vos. Tunc raphahel angelus apprehendit
demonium: et religavit eum in deserto sup
erioris egypti. Tunc hortatus est virginem to
bias. dixitque ei. Sara exsurge depre
cemur deum hodie et cras et secundum cras: quia istis
tribus noctibus deo iungimur. [tercia autem] transacta nocte.
in nostro erimus coniugio. Filii quippe sanctorum sumus.
ita coniungi non debemus sicut gentes que igno
rant deum. Surgentes autem pariter: instan
ter orabant deum ambo simul. ut sanitas
daretur eis. Dixitque tobias. Domine deus pa
trum nostrorum benedicant te celi et terra mare et
fontes et flumina: et omnes creature
que in eis sunt. Tu fecisti adam de limo terre
dedistique ei adiutorium evam. Et nunc domine
tu scis. quia non luxurie causa accipio

sororē meā. s; sola posteritatis dilectiōe
in q̄ benedicatᷣ nomē tuū in secl'a seclo
rū. Dixit itaq; sara. Miserē nob dn̄e
miserē nob. ⁊ consenescam⁹ ambo pit'
sani. Et fcm̄ ē circa pullorꝝ cantum.
accersiri iussit raguel suos suos. et
abierunt ut foderent sepulchrꝝ. Dicebat
enī. Ne fsi modo euenerit ei. qd̄ ⁊ ce
teris illis septē qui s ingressi ad eam.
Cumq; parassent fossam reu'sus ra
guel ad uxorē suā. dix. Mitte unā de
ancillis tuis ⁊ uideat si mortuus ē.
ut sepeliā illū anteq̄m illucescat. At
illa misit unā ex ancillis suis. Que
ingressa cubiculū: reppit eos saluos et
incolumes secū pariter dormiētes. Et
reuersa nunciauit bonū nunciū. Et be
nedixerunt dn̄m raguel uidelicet ⁊ anna
uxor eius. ⁊ dixerunt. Benedicim⁹ te
dn̄e ds isrl': qr nō contigit nob quēadmod
putabam⁹. Fecisti enī nobcū misericordiā
tuā ⁊ exclusisti a nob inimicū psequē
tem nos. Misert⁹ es aut duob; unicis
Fac eos dn̄e pleni⁹ bn̄dicē te. ⁊ sacrifici
um tᷓ laudis tue ⁊ sue sanitatis offer'e:
ut cognoscat uniuersitas gentiū. qr tu
es ds solus ī uniuersa t'rā. Statimq; pre
cepit seruis suis raguel: ut replerent
fossam quā fecerant priusq̄m illucesceret.
Uxori aut sue dix ut instrueret conuiui
um: ⁊ pararet omīa q̄ in cibos erant
iter agentib; necc'ia. Duas uaccas pi(n)
gues ⁊ q̄tuor arietes occidi fecit. ⁊ pa
rari epulas omīb; uicinis suis. cunc
tis amicis. Et adiurauit raguel to
biam: ut duas ebdomadas moraret
apud eū. De omīb; aut q̄ possidebat
raguel. dimidiā ptem dedit tobie: et
fecit hanc scripturā. ut ps dimidia q̄
superat post obitū eorꝝ tobie domi
nio deuenirent.

IX

Tunc uocauit ad se tobias ange
lū quē quidē hominē estimabat
dixitq; ei. Azarias frat': peto ut ausc
ultes u'ba mea. Si meipsm tradā tibi
seruū: nō ero condign⁹ puidentie tue.
Tamē obsecro te. ut assumas tibi anima
lia siue seruicia: ⁊ uadas ad gabelū
in rages ciuitatē medorꝝ reddasq; ei ci
rographū suū ⁊ recipias ab eo pecuniā
⁊ roges eū uenire ad nuptias meas.
Scis enī ipse qm̄ numerat dies pat' meus
⁊ si tardauero una die plus contristatur
aīa ei⁹. Et certe uides. quomodo raguel
adiurauit me cui⁹ iuramētū spnere nō
possū. Tunc raphahel assumēs q̄tuor
ex seruis raguelis ⁊ duos camelos in
rages ciuitatē medorꝝ pergit: ⁊ inue
niēs gabelū dedit ei cirographū suū
⁊ recepit omnē pecuniam. Indicauit
q; ei de tobia filio tobie omīa q̄ gesta
sunt. fecitq; eū secū uenire ad nuptias.
Cumq; ingressus eēt domū raguelis inue
nit tobiam discumbētē: ⁊ exiliēs osculati
s se inuicē. ⁊ fleuit gabelus. Bene
dixitq; dm̄ ⁊ dixit. Benedicat te dn̄s
ds isrl'. qr fili⁹ es uiri optimi ⁊ iusti. ⁊
timētis dm̄ ⁊ elemosinas facientis: et
dicatur bn̄dictio sup uxorē tuā ⁊ sup
parentes uros ⁊ uideatis filios uros ⁊
filios filiorꝝ uror. usq; in t'ciā ⁊ q̄rtam
generacōē. ⁊ sit semē urm̄ benedictū a
do isrl'. qui regnat ī secl'a seclorꝝ. Cumq;
omnes dixissent amen. accesserunt ad con
uiuium. s; ⁊ cū timore dn̄i nuptiarū
conuiuiū exercebāt.

X

Cumq; moras faceret tobias causa nup
tiarꝝ: sollicitus erat pat' ei⁹ tobias dicēs.
Putas q̄re moratur fili⁹ meus. aut q̄re
detent⁹ est ibi. Putasne gabelus
mortuus ē. ⁊ nemo illi reddet pecuni
am. Cepit aut contristari nimis ipse

ꝛ āna vxor eius cū eo. ꝛ ceperūt ambo si
mul flere. eo qđ die statuto minime re
uerteret᷑ fili⁹ eoꝝ ad eos. Flebat ꝗ̇ mat᷑
eī irremediabilibꝫ lacrimis. atqꝫ diceb
at. Heu me fili mi. vt quid te misimu᷑
peregrinari. lumē oculoꝝ nr̄oꝝ. baculū se
nectutis nr̄e. solaciū uite nr̄e. spem pos
teritatis nr̄e. Omnia simˡ in te vno ha
bentes. te nō debuim⁹ dimitt̄e a nobis.
Cui tobias dicebat. Tace. ꝛ noli turba
ri. Sanus ē filius nr̄. satis ē fidelis uir
ille cū quo misim⁹ eū. Illa nullo mͦ ꝯso
lari poterat. sꝫ cottidie exiliēs circūspi
ciebat. ꝛ circuibat uias omnes. p̄ q̄s spes
remeandi uidebat᷑. vt pcul uideret eū
si fieri possꝫ uenientē. At uͦ raguel di
cebat ad generū suū. Mane hic. ꝛ ego
mittā nūciū salutis de te ad tobiam
patrē tuū. Cui tobias dix̄. Ego noui
qꝛ pat᷑ mīs ꝛ mat᷑ mea modo dies ꝯpu
tant. ꝛ cruciat᷑ sp̄c eoꝝ in ip̄is. Cūqꝫ v̄
bis multis rogaret raguel tobiā. et
ille eū nulla ratione uellꝫ audire. tra
didit ei sarā ꝛ dimidiā p̄tē omīs sb̄
stancie sue. in pueris ī puellis. ī pecori
bꝫ. in camelis. ꝛ ī uaccis. ꝛ pecunia
multa. ꝛ saluū atqꝫ gaudentē dimisit
eū a se dicēs. Angl̄s dn̄i scs̄ sit ī iti
nere ur̄o. pducatqꝫ nos incolumes
ꝛ īueniatis omnia recte circa parentes
ur̄os ꝛ uideant oculi mei filios ur̄os p̄
usqꝫ moriar. Et apphendētes parētes
filiā suā. osculati s̄ eam. ꝛ dimiserūt
ire. monētes eam honorare socerōs
diligēre maritū. regere familiā. gubna
re domū. ꝛ seipam irrepphensibilē ex
hibere. **XI** Cumqꝫ reuertent᷑
peruenerūt in charram q̄ ē ī me
dio itinē ꝯtra niniue vndecimo die. dix
it angl̄s. Tobia fr̄. scis quēadmo
dū reliquisti patrē tuū. Si placet
itaqꝫ ti p̄cedamus. ꝛ lento gradu seqn
tur iter nr̄m familie simul cū ꝯiuge
tua ꝛ cū aīalibꝫ. Cūqꝫ hoc placuissꝫ
ut irent. dixit raphahel ad tobiā. Tol
le tecū ex felle piscis. erit enī necessariū
ti. Tulit itaqꝫ tobias ex felle illo et
abierūt. Anna uͦ sedebat secus uiā
cottidie in supcilio montis. vnde re
spicere poterat de longinquo. Et dum
ex eodem loco specularetur aduentū
eius uidit a longe. ꝛ illico ꝯgnouit
uenientem filiū suū. currensqꝫ nūcia
uit uirō suo dicēs. Ecce uenit filius tuus.
Dixitqꝫ raphael ad tobiā. At ubi intr̄a
ueris domū tuā. statī adora dn̄m dm̄
tuū. ꝛ grās agens ei. accede ad patrē
tuū. ꝛ osculare eū. statimqꝫ line super
oculos ei⁹ ex felle isto piscis qđ portas
tecū. Scias enī qm̄ mox aperientur
oculi eius. ꝛ uidebit pat᷑ tuus lumē
celi. ꝛ in aspectu tuo gaudebit. Tunc
pcurrit canis qui simˡ fuerat ī uia. et
quasi nuncius blandimento caude sue
gaudebat. Vnde ꝯsurgit. ut exurgēs
cecus pat᷑ cepit offendēs pedibꝫ currere
ꝛ data manu puero occurrit obuiā fi
lio suo. Et suscipiēs osculatus ē eū
cū vxore sua. ꝛ ceperūt flere p̄ gaudio
Cūqꝫ adorassent dm̄. ꝛ grās egissent.
ꝯsederūt. Tūc sumēs tobias de felle
piscis liniuit oculos patri suo. ꝛ susti
nēs q̄si dimidiā ferē horam. cepit al
bugo ex oculis ei⁹ q̄si mēbrana oui
egredi. Quā apphendēs tobias trax̄
ab oculis ei⁹. statimqꝫ uisū recepit. Et
glorificabant dm̄ ip̄e uidelꝫ ꝛ vxor
ei⁹. ꝛ omnes qui sciebant eū. Dicebatqꝫ
tobias. Benedico te dn̄e ds̄ isrl̄. qui
tu castigasti me. ꝛ tu sanasti me.
ꝛ ecce uideo tobiā filiū meū. Ingressa
ē itaqꝫ post septē dies sara uxor ei⁹.

ai

z omnis familia. z pecora sana. et
cameli. z pecunia multa uxoris: sz z
alia pecunia quam receperat a gabelo.
Et narrauit parentibus suis omnia be
neficia dei: que fecisset circa eum per ho
minem qui eum duxerat. Veneruntque
achior z nabath consobrini tobie ga
udentes ad tobiam. congratulantes ei
de omnibus bonis que circa illum ostenderat
deus. z per septem dies epulantes omnes
cum gaudio magno gauisi sunt. XII

Tunc uocauit ad se tobias filium
suum. dixitque ei. Quid possumus dare
uiro isti. sancto qui uenit tecum. Respondens
tobias dixit patri suo. Pater quam mercedem
dabimus ei. Aut quid dignum poterit
esse beneficiis eius. Me duxit z reduxit
sanum. pecuniam a gabelo ipse recepit
uxorem ipse me habere fecit. z demonium
ab ea ipse conpescuit. me ipsum a deuo
ratione piscis eripuit. te quoque fecit
uidere lumen celi. z bonis omnibus per eum
repleti sumus. Quid illi ad hec dignum
poterimus dare. Sed peto te pater
ut roges eum. si forte dignetur me
dietatem de omnibus que allata sunt sibi assu
mere. Et uocantes eum pater z filius
tulerunt eum in partem. z rogare ceperunt
ut dignaretur dimidiam partem omnium
que attulerant. acceptam habere. Tunc dixit
eis occulte. Benedicite deum celi. et
coram omnibus uiuentibus confitemini ei. quia
fecit uobiscum misericordiam suam. Etenim
sacramentum regis abscondere bonum est: opera autem
dei reuelare z confiteri honorificum est. Bo
na est oracio cum ieiunio z elemosina
magis quam thesauros auri recondere.
quoniam elemosina a morte liberat: z
ipsa est que purgat peccata z facit
inuenire uitam eternam. Qui autem
faciunt peccatum z iniquitatem. hostes sunt ani
me sue. Manifesto ergo uobis ueritatem: et non
abscondam a uobis sermonem occultum. Quan
do orabas cum lacrimis z sepeliebas
mortuos z abscondebas per diem in domo
tua. z nocte sepeliebas. ego obtuli ora
cionem tuam domino. Et quia acceptus eras
deo. necesse fuit ut temptacio probaret te. Et
nunc misit me dominus ut curarem te z saram
uxorem filii tui. a demonio liberarem. Ego
enim sum raphahel angelus. unus ex septem
qui astamus ante dominum. Cumque hec au
dissent turbati sunt. z trementes ceciderunt
super faciem suam. Dixitque eis angelus. Pax
uobis: nolite timere. Etenim cum essem uobis
cum per uoluntatem dei. ipsum benedicite z decan
tate illi. uidebar quidem uobiscum mandu
care z bibere. sz ego cibo inuisibili z po
tu qui ab hominibus uideri non potest u
tor. Tempus est ut reuertar ad eum qui me
misit. uos autem benedicite deum. z narra
te omnia mirabilia eius. Et cum hec dixis
set ab aspectu eorum ablatus est: z ultra e
um uidere non potuerunt. Tunc prostrati
per horas tres in faciem. benedixerunt deum.
z exurgentes narrauerunt omnia mirabilia ei. XIII

Aperiens autem tobias senior
os suum. benedixit dominum z dixit. Magn
us es domine in eternum z in omnia secula reg
num tuum. quoniam tu flagellas z saluas. de
ducis ad inferos z reducis z non est qui
effugiat manum tuam. Confitemini domino
filii israel z in conspectu gencium laudate
eum. quia ideo dispersit uos inter gentes que
ignorant eum. ut uos narretis mira
bilia eius. z faciatis scire eos. quia non est
alius deus omnipotens preter eum. Ipse castigauit
nos propter iniquitates nostras: z ipse saluabit nos propter misericordiam suam. Aspicite ergo
que fecit nobiscum. z cum timore z tremore
confitemini illi. regemque seculorum exultate in
operibus uestris. Ego autem in terra captiuita
tis mee confitebor illi. quoniam ostendit maiesta

iestatē suam in gentē peccatricē. Con
uertimini itaq; peccatores. & facite iusticiā
coram deo: credentes qđ faciat vobiscū
miam suam. Ego autē & aīa mea ī eo
letabimur. Benedicite dnm̄ omnes elc̄i
ei᷒. agite dies leticie & ꝯfitemini illi. Ihe
rusalē ciuitas dī castigauit te dns
in opib; manuū tuaꝝ. Confitere dnō
in bonis tuis. & benedic dm̄ seclóꝝ: vt
reedificet in te tabnaclm̄ suū. & reuo
cet ad te omnes captiuos. & gaudeas
in omnia secla seculoꝝ. Luce splendi
da fulgebis: & omnes fines terre adorabūt
te. Naciones ex longinquo ad te veni
ent. & munera deferentes adorabunt
dnm̄ in te. & terram tuā in scificacōne
hebunt. nomē magnū inuocabunt in te.
Maledcī erunt qui ꝯtempserint te. & cō
dempnati erunt qui blasphemauerint
te. benedictiq; erunt qui edificauerint te.
Tu autē letaberis in filijs tuis. qm̄ oēs
benedicentur. & ꝯgregabunt ad dnm̄
Bti omnes qui diligunt te. & qui gau
dent sup pace tuā. Anima mea bene
dic dnm̄: qm̄ liberauit ierlm̄. ciuitatē
suā. Beatus ero: si fuerint reliquie se
minis mei ad uidendā claritatē ieru
salem. Porte ierlm̄ ex saphyro et
smaragdo edificabuntur. & ex lapide p
cioso omnis circuitus muroꝝ eius. ex lapi
de candido & mundo omnes platee eius
sternentur. & p vicos eius alleluia canta
bitur. Benedictus dns qui exaltauit e
am. vt sit regnū ei᷒ in secla seclorū.

Et consumma XIIII sup eam amē.

Et consummati sunt sermones tobie. & post [illegible] q̄
illuminatus est. uixit annis duob; &
uidit filios nepotū suoꝝ. Comple
tis itaq; annis centū duodecī: sepl
tus ē honorifice in niniue. Quin
quaginta namq; sex annoꝝ oculoꝝ lumē
amisit: sexagenarius uo recepit.
Reliquū uo uite sue in gaudio
fuit. & cū bono pfectu timoris dī p
rexit in pace. In hora autē mortis
sue uocauit ad se tobiā filiū suū. et
septē iuuenes filios ei᷒ nepotes suos
dixitq; eis. Prope erit interitus niniue: nō
enī excidet uerbū dī: & fratres nrī qui
dispsi sunt a tra isrl reuertentur ad eam.
omnis autē deserta tra eius replebitur
& domꝰ dī q̄ in ea incensa ē iterū ree
dificabitur: ibiq; reuertentur omnes time
tes dm̄. & relinquentes gentes ydola
sua uenient ī ierusalē & inhabitabūt
in ea. & gaudebunt in ea omēs. reges
terre adorantes regē isrl. Audite g°
filij mei patrē urm̄. Seruite dnō in
ueritate. & inquirite ut faciatis q̄ sunt
placita illi. & filijs uris mandate ut
faciant iusticias & elemosinas vt sint
memores dī. & bndicant dm̄ ī omni
tēpore ī ueritate & in tota uirtute sua.
Nunc g° filij audite me & nolite mane
re hic. sz quacumq; die sepelieritis matrē
urām circa me ī uno sepulchro: ex eo
dirigite gressus uros vt exeatis hinc.
Video enī. qr iniquitas ei᷒ finē dabit
ei. Factum ē autē post obitū tobi &
vxoris ei᷒: tobias abscessit ex niniue
cū vxore sua & filijs & filiorꝰ [filijs] & reūsus
ē ad soceros suos. Inuenitq; eos īco
lumes in senectute bona. Et curam
eoꝝ gessit. & ipse clausit oculos eoꝝ. &
omnē hereditatē domꝰ raguel ipse pce
pit. uiditq; quintā generacōnē filios filioꝝ
suoꝝ. & ꝯpletis annis nonaginta &
nouē in timore dnī cū gaudio sepe
lierunt eū. Omnis ꝯgnacio ei᷒ & omnis
genacō ei᷒ in bona uita & ī scā ꝯuersa
cione pmansit: ita ut accepti essent
tam deo qm̄ hominib; & cunctis habitato

[habitato]ribus terre. **Incipit prologus.**

Apud hebreos liber Iudith inter agyographa legitur: cuius auctoritas ad roboranda illa que in contentionem veniunt minus ydonea iudicatur. Chaldeo tamen sermone conscriptus inter hystorias computatur. Sed quia hunc librum synodus nicena in numero sanctarum scripturarum legitur computasse: acquievi postulationi vestre, immo exactioni: et sepositis occupationibus quibus vehementer artabar: huic unam lucubratiunculam dedi: magis sensum e sensu quam ex verbo verbum transferens. Multorum codicum varietatem viciosissimam amputavi: sola ea que intelligentia integra in verbis chaldeis invenire potui latinis expressi. Accipite Iudith viduam castitatis exemplum: et triumphali laude perpetuis eam preconiis declarate. Hanc enim non solum feminis sed et viris imitabilem dedit: qui castitatis eius remunerator virtutem talem tribuit: ut invictum omnibus hominibus vinceret: et insuperabilem superaret. **Incipit liber Iudith.**

Arfaxath itaque rex medorum subiugaverat multas gentes imperio suo: et ipse edificavit civitatem potentissimam quam appellavit egbathanis ex lapidibus quadratis et sectis. Fecit muros eius in altitudine cubitorum septuaginta: et in latitudine cubitorum triginta: turres vero eius posuit in altitudine cubitorum centum. Per quadrum vero earum latus utrumque vicenorum pedum spatio tendebatur: posuitque portas eius in altitudine turrium: et gloriabatur quasi potens in potentia exercitus sui: et in gloria quadrigarum suarum. Anno igitur duodecimo regni sui nabuchodonosor rex assyriorum qui regnabat in ninive civitate magna pugnavit contra arfaxath: et obtinuit eum in campo magno qui appellatur ragau circa eufraten et tygrim et iadason in campo erioch regis elycorum. Tunc exaltatum est regnum nabuchodonosor: et cor eius elevatum est: et misit ad omnes qui habitabant in cilicia et damasco et lybano: et ad gentes que sunt in carmelo et cedar: et inhabitantes galyleam in campo magno hesdrelon: et ad omnes qui erant in samaria et trans flumen iordanem usque ierusalem: et omnem terram iesse: quousque perveniatur ad montes ethiopie. Ad hos omnes misit nuntios nabuchodonosor rex assyriorum. Qui omnes uno animo contradixerunt: et remiserunt eos vacuos: et sine honore abiecerunt. Tunc indignatus nabuchodonosor rex adversus omnem terram illam: iuravit per regnum et tronum suum quod defenderet se de omnibus regionibus his. II

Anno tertiodecimo nabuchodonosor regis vicesima et secunda die mensis primi: factum est verbum in domo nabuchodonosor regis assyriorum ut defenderet se. Vocavitque omnes maiores natu omnesque duces bellatores suos: et habuit cum eis mysterium consilii sui: dixitque cogitationem suam in eo esse: ut omnem terram suo subiugaret imperio. Quod dictum cum placuisset omnibus: vocavit nabuchodonosor rex holofernem principem militie sue: et dixit ei. Egredere adversus omne regnum occidentis: et contra eos precipue qui contempserunt imperium meum. Non parcet oculus tuus ulli regno: omnemque urbem munitam subiugabis mihi. Tunc holofernes vocavit duces et magistratus virtutis

Assyriorum et dinumeravit viros in expeditionem sicut precepit ei rex, centum viginti milia peditum pugnatorum et equites sagittarios xii. milia. Omnemque expeditionem suam fecit preire in multitudine innumerabilium camelorum cum his que exercitibus sufficerent copiose. boum quoque armenta gregesque ovium quorum non erat numerus. Frumentum ex omni Syria in transitu suo parari constituit. aurum vero et argentum de domo regis assumpsit multum nimis. Et profectus est ipse et omnis exercitus cum quadrigis et equitibus et sagittariis qui operuerunt faciem terre sicut locuste. Cumque pertransisset fines Assyriorum venit ad magnos montes Ange qui sunt a sinistro Cilicie. ascenditque omnia castella eorum et obtinuit omnem munitionem. et fregit civitatem opinatissimam Melothi. predavitque omnes filios Tharsis et filios Ismahel qui erant contra faciem deserti et ad austrum terre Celeon. Et transivit Eufraten et venit ad Mesopotamiam. et fregit omnes civitates excelsas que erant ibi a torrente Manbre usque quo pervenitur ad mare. et occupavit terminos eius a Cilicia usque ad fines Iafeth qui sunt ad austrum. Adduxitque omnes filios Madian. ac predavit omnem locupletationem eorum. omnesque resistentes sibi occidit in ore gladii. Et post hec descendit in campo Damasci in diebus messis. et succendit omnia sata. omnesque arbores ac vineas fecit incidi. Et cecidit timor illius super omnes inhabitantes terram. III.

Tunc miserunt legatos suos universarum urbium reges ac principes Syrie scilicet Mesopotamie et Syrie Sobal et Lybie atque Cilicie. Qui venientes ad Holofernem dixerunt. Desinat indignatio tua circa nos. melius est enim ut viventes serviamus Nabuchodonosor regi magno et subditi simus tibi quam morientes cum interitu nostro ipsi servitutis nostre dampna patiamur. Omnis civitas nostra omnisque possessio omnes montes et colles et campi et armenta boum greges ovium caprarumque et equorum et camelorum et universe facultates nostre atque familie in conspectu tuo sunt. sint omnia sub lege tua. nos et filii nostri servi tui sumus. Veni nobis pacificus dominus et utere servitio nostro sicut placuerit tibi. Tunc descendit de montibus cum equitibus in virtute magna. et obtinuit omnem civitatem et omnes inhabitantes terram. De universis autem urbibus assumpsit sibi auxiliarios viros fortes et electos ad bellum. Tantusque metus provinciis illis incubuit ut universarum urbium habitatores principes et honorati simul cum populis exirent in obviam venienti. excipientes eum cum coronis et lampadibus ducentes choros in tybiis et tympanis. Nec ista tamen facientes ferocitatem pectoris eius mitigare potuerunt. Nam et civitates eorum destruxit et lucos eorum excidit. Preceperat enim illi Nabuchodonosor rex ut omnes deos terre exterminaret. videlicet ut ipse solus diceretur deus ab his nationibus que potuissent Holofernis potentia subiugari. Pertransiens autem Syriam Sobal et omnem Apamiam omnemque Mesopotamiam venit ad Ydumeos in terra Gabaa. accepitque civitates eorum et sedit ibi per triginta dies. in quibus diebus adunari precepit exercitum universum virtutis sue. IIII.

Tunc audientes hec filii Israel qui habitabant terram Iuda timuerunt valde a facie eius. Tremor et horror invasit sensus eorum ne hoc faceret Ierusalem et templo Domini quod fecerat ceteris civitatibus et templis earum. Et miserunt in omnem Samariam per circuitum usque Iericho et preoccupaverunt omnes vertices montium et muris

circumdederunt vicos suos. et congregaverunt frumenta in preparationem pugne. Sacerdos etiam heliachim scripsit ad universos qui erant contra hesdrelon que est contra faciem campi magni iuxta dothaim. et universos per quos transitus esse poterat. ut obtinerent ascensus montium per quos via esse poterat ad ierusalem. ut illic custodirent. ubi angustum iter esse poterat inter montes. Et fecerunt filii israel. secundum quod constituerat eis sacerdos domini heliachim. Et clamavit omnis populus ad dominum instantia magna. et humiliaverunt animas suas in ieiuniis ipsi et mulieres eorum. et induerunt se sacerdotes ciliciis. et infantes prostraverunt contra faciem templi domini. et altare domini operuerunt cilicio. et clamaverunt ad dominum deum israel unanimiter. ne darentur in predam infantes eorum. et uxores eorum in divisionem. et civitates eorum in exterminium. et sancta eorum in pollutionem. Tunc heliachim sacerdos domini magnus circuivit omnem israel et locutus est ad eos dicens. Scitote quoniam exaudiet dominus preces vestras si manentes permanseritis in ieiuniis et orationibus in conspectu domini. Memores estote moysi servi domini. qui amalech confidentem in virtute sua et in potentia sua et in exercitu suo et in clypeis suis. et in curribus suis. et in equitibus suis. non ferro pugnando. sed precibus sanctis orando deiecit. Sic erunt universi hostes israel. si perseveraveritis in hoc opere quod cepistis. Ad hanc ergo exhortationem eius deprecantes dominum permanebant in conspectu domini. ita ut etiam hii qui holocausta domino offerebant. precincti ciliciis offerrent sacrificia domino. et erat cinis super capita eorum. et ex toto corde suo orabant dominum ut visitaret populum suum israel.

V

Nuntiatumque est holoferni principi milicie assyriorum quod filii israel prepararent se ad resistendum. ac montium itinera conclusissent. et furore nimio exarsit in iracundia magna. Vocavitque omnes principes moab et duces ammon. et dixit eis. Dicite mihi quis sit populus iste qui montana obsidet. aut que aut quales et quante sint civitates eorum. aut que sit virtus eorum. aut que sit multitudo eorum. vel quis rex milicie illorum. et quare pre omnibus qui habitant in oriente isti contempserunt nos. et non exierunt obviam nobis ut susciperent nos cum pace. Tunc achior dux omnium filiorum ammon respondens ait. Si digneris audire domine mi dicam veritatem in conspectu tuo de populo isto qui in montanis habitat. et non egredietur verbum falsum ex ore meo. Populus iste ex progenie chaldeorum est. Hic primum in mesopotamia habitavit. quoniam noluerunt sequi deos patrum suorum qui erant in terra chaldeorum. Deserentes itaque cerimonias patrum suorum que in multitudine deorum erant. unum deum celi coluerunt. qui et precepit eis ut exirent inde. et habitarent in charan. Cumque operuisset omnem terram fames. descenderunt in egyptum. illicque per quadringentos annos sic multiplicati sunt. ut dinumerari eorum non posset exercitus. Cumque gravaret eos rex egypti atque in edificationibus urbium suarum in luto et latere subiugasset eos. clamaverunt ad dominum suum. et percussit totam terram egypti plagis variis. Cumque eiecissent eos ad se egyptii. et cessasset plaga ab eis. et iterum vellent eos capere et ad suum servicium revocare. fugientibus his deus celi mare aperuit. ita ut hinc inde aque quasi murus solidarentur. et isti pede sicco fundum maris perambulando transirent. In quo loco dum innumerabilis exercitus egyptiorum eos persequeretur. ita aquis coopertus est. ut non remaneret vel unus qui factum posteris nunciaret. Egressus e mare rubrum deserta

sima montis occupauerūt, in quibꝫ nūquā homo habitare potuit. uel filius hominis requieuit. Illic fontes amari obdulcati s̄ eis ad bibendū ⁊ p annos q̄draginta annonā de celo ɔsecuti sūt. Ubicūqꝫ ingressi s̄ sine arcu ⁊ sagitta ⁊ absqꝫ scuto ⁊ gladio. d̄s eorꝫ p eis pugnauit ⁊ uicit ⁊ nō fuit qui insultaret pplo isti. nisi qn̄ recessit a cultura dn̄i dei sui. Quocienscūqꝫ aut̄ preter ipsum d̄m suū alterꝫ coluerūt, dati s̄ in preda ⁊ i gladium ⁊ in obprobriū. Quocienscūqꝫ autē penituerūt se recessisse a cultura d̄i sui. dedit eis d̄s uirtutē resistendi. Deniqꝫ chananeū regē ⁊ iebuseū ⁊ ferezeū ⁊ ettheū ⁊ eueū ⁊ amorreū ⁊ omnes potentes i esebon, pstrauerūt. ⁊ t̄ras eorū ⁊ ciuitates eorꝫ ipsi possederūt. ⁊ usqꝫ dū nō peccarent i ɔspc̄u d̄i sui erat cum illis bona. Deus enī illorꝫ odit iniq̄tatē. Nam ⁊ ante hos annos cū recessissent a uia quā dederat illis d̄s ut ambularent in ea. exterminati s̄ p̄liis a multis nationibꝫ ⁊ plurimi eorꝫ captiui ducti s̄ in t̄ram nō suā. Nup aut̄ reuersi s̄ ad d̄m suū. ex dispsione q̄ dispsi fuerant adunati s̄. ⁊ ascenderūt montana hec omnia ⁊ iterū possidēt ierl̄m. ubi s̄ sc̄a eorꝫ. Nunc g̊ mi d̄ne pquire si ē aliq̄ iniquitas illorꝫ i ɔspc̄u d̄i eorꝫ. ascendamꝰ ad illos q̄m tradēs tradꝫ illos d̄s eorꝫ t̄ ⁊ subiugati erūt sub iugo potentie tue. Si aut̄ nō est offensio ppli hꝰ corā d̄o suo. nō poterimꝰ resistere illis. q̄m d̄s eorꝫ defendꝫ illos ⁊ erimꝰ in obprobriū uniuerse t̄re. Et factū ē cū cessasset loqui achior u̇ba hec: irati s̄ omnes magnates holofernis. ⁊ cogitabant interficere eū dicētes ad alterutrū. Quis ē iste qui filios isrl̄ posse dicat resistere regi nabuchodonosor ⁊ exercitibꝫ eius.

hoīes inermes ⁊ sine uirtute ⁊ sine peritia artis pugne: Ut g̊ agnoscat achior q̄m fallit nos. ascendamꝰ i montana: ⁊ cū capti fuerint potentes eorꝫ. tunc cū eisdē gladio transuerberabitur: ut sciant omnes q̄m nabuchodonosor deꝰ t̄re ē. ⁊ preter ipsū alius nō est. VI

Factū ē aut̄ cū cessasset loq̇. indignatus ē holofernes uehementer: ⁊ dix̄ ad achior. Quō pphetasti nobis dicēs q̄d gens isrl̄ defendatur a d̄o suo. ut ostendā t̄ q̄m q̄m nō est d̄s nisi nabuchodonosor. cū pcusserimꝰ eos omnes sic hominē unū. tunc ⁊ ipse cū illis assyriorꝫ gladio interibis. Et ois isrl̄ tecū pditione disperiet: ⁊ pbabis q̄m nabuchodonosor d̄ns sit uniuerse t̄re: tuncqꝫ gladiꝰ milicie mee transiet p latera tua. ⁊ confixꝰ cades int̄ uulneratos isrl̄. ⁊ nō respirabis ult̄. donec extermineris cū illis. Porro aut̄ pphetiā tuā uerā existimas nō ɔcidat uultꝰ tuus ⁊ pallor q̄ faciē tuā obtinuit abscedat a te si u̇ba mea hec putas impleri nō posse. Ut aut̄ noueritis q̄m simul cū illis hec experietis. ecce ex hac hora illorꝫ pplo sociaberis. ⁊ ut dū dignas gladij mei penas exceperint ipse simul ultioni subiaceas. Tunc holofernes precepit s̄uis suis: ut ɔprehenderent achior ⁊ ducerent eū in bethuliā ⁊ traderent eū i manꝰ filiorꝫ isrl̄. Et accipientes eū serui holofernis: pfecti s̄ p campestria. Sꝫ cū appropinq̄ssent ad montana. exierūt ɔtra eos fundibalarij. Illi aut̄ diuertētes a latere montis ligauerūt achior ad arborē manibꝫ ⁊ pedibꝫ ⁊ sic uinctū de restibꝫ dimiserūt eū. ⁊ reuersi s̄ ad d̄nm suū. Porro filij isrl̄ descendētes de bethulia. uenerūt ad eū. Quē soluētes duxerūt ad be

thuliam. atque in medio populi statuentes illum percontati sunt quid rerum esset quod illum uinctum assyrii reliquissent. In diebus illis erant illic principes ozias filius micha de tribu symeon et carmi qui et gothoniel. In medio itaque seniorum et in conspectu omnium. achior dixit omnia que locutus ipse fuerat ad holofernem interrogatus et qualiter populus holofernis uoluisset propter hoc uerbum interficere eum et quemadmodum ipse holofernes iratus iusserit eum israhelitis ac de causa tradi: ut dum uicerit filios israel. tunc et ipsum achior diuersis iubeat suppliciis interire. propter hoc quod dixisset deus celi defensor eorum est. Cumque uniuersa achior exposuisset omnis populus cecidit in faciem adorantes dominum et communi lamentatione et fletu unanimes preces suas deo effuderunt. Domine deus celi et terre intuere superbiam illorum et respice ad nostram humilitatem. et faciem sanctorum tuorum attende: et ostende quoniam non derelinquis presumentes de se et de sua uirtute gloriantes humilias. Finito itaque fletu et per totum diem populorum oratione completa consolati sunt achior dicentes. Deus patrum nostrorum cuius tu uirtutem predicasti ipse tibi hanc dabit uicissitudinem ut eorum magis tu interitum uideas. Cum uero dominus deus noster dederit hanc libertatem seruis suis sit et tecum deus in medio nostri. ut sicut placuerit tibi ita cum tuis omnibus conuerseris. Tunc ozias finito consilio suscepit eum in domum suam et fecit cenam magnam. et uocatis omnibus presbiteris simul expleto ieiunio refecerunt. Postea uero conuocatus omnis populus per totam noctem intra ecclesiam orauerunt petentes auxilium a deo israel. Holofernes autem altera die precepit exercitibus suis. ut ascenderent contra bethuliam. Erant autem pedites bellatorum. c.xx. milia et equites. xx.ii. milia preter preparationes uirorum illorum quos occupauerat captiuitas et adducti fuerant de prouinciis et urbibus uniuerse iuuentutis. Omnes pariter parauerunt se ad pugnam contra filios israel. et uenerunt per crepidinem montis usque ad apicem qui respicit super dothaim: a loco qui dicitur belma usque chelmon. qui est contra esdrelon. Filii autem israel ut uiderunt multitudinem eorum. prostrauerunt se super terram mittentes cinerem super capita sua. unanimes orantes ut deus israel misericordiam suam ostenderet super populum suum. Et assumentes arma sua bellica sederunt super loca que angusti itineris tramitem dirigunt inter montuosa. et erant custodientes ea tota die et nocte.

VII

Porro holofernes dum circuiret per gyrum reperit quod fons qui influebat in aqueductum illorum a parte australi extra ciuitatem dirigeret: incidi precepit aqueductum illorum. Erant tamen non longe a muris fontes ex quibus furtim uidebantur haurire aquam: ad refocillandum potius quam ad bibendum. Sed filii amon et moab accesserunt ad holofernem dicentes. Filii israel non in lancea nec in sagitta confidunt: sed montes defendunt illos. et muniunt illos colles in precipitio constituti. Ut ergo sine congressione pugne possis superare eos: pone custodes fontium ut non hauriant ex eis. et sine gladio interficies eos. uel certe fatigati tradent ciuitatem suam. quam putant in montibus positam. superari non posse. Et placuerunt uerba coram holoferne et coram omnibus satellitibus eius. Et constituit per gyrum centenarios per singulos fontes. Cumque ista custodia per dies. xx. fuisset expleta defecerunt cisterne et collectiones aquarum omnibus habitantibus in bethulia: ita ut

dicentes

presumentes de se et

ahsin

non esset intra civitatem unde satiarentur vel
una die, quoniam ad mensuram dabatur populo aqua
cotidie. Tunc ad Oziam congregati omnes
viri et feminae iuvenes et parvuli simul
omnes una voce dixerunt. Iudicet deus inter
nos et te, quoniam fecisti mala in nos nolens
loqui pacifice cum Assyriis, et propter hoc ven
didit nos deus in manibus eorum, et ideo non est
qui adiuvet cum prosternamur ante oculos
eorum in siti et perditione magna. Et nunc
congregate universos qui in civitate sunt, ut sp
onte nos tradamus omnes populo Holofernis.
Melius est enim ut captivi benedicamus dominum
viventes, quam moriamur et simus obprobrium omni
carni, cum videamus uxores nostras et infan
tes nostros morientes ante oculos nostros. Con
testamur hodie celum et terram et deum patrum
nostrorum qui ulciscitur nos secundum peccata nostra
ut iam tradatis civitatem in manu militiae
Holofernis, et sit finis noster brevis in ore
gladii qui longior efficitur in ariditate
sitis. Et cum haec dixissent, factus est fletus
et ululatus magnus in ecclesia magna ab omnibus
et per multas horas una voce clamaverunt
ad deum dicentes. Peccavimus cum patribus nostris,
iniuste egimus, iniquitatem fecimus. Tu quia pius
es miserere nostri, aut in tuo flagello vin
dica iniquitates nostras, et noli tradere confi
tentes te populo qui ignorat te, ut non dicant
inter gentes: Ubi est deus eorum? Et cum fatigati
hiis clamoribus et hiis fletibus lassati
siluissent, exurgens Ozias infusus lacri
mis dixit. Equo animo estote fratres, et hos v
dies expectemus a domino misericordiam. Forsitan
enim indignationem suam abscidet et dabit
gloriam nomini suo. Si autem transactis v
diebus non venerit adiutorium, faciemus haec
verba quae locuti estis. VIII

Factum est autem cum audisset haec verba
Iudith vidua, quae erat filia Merari filii
Idox filii Ioseph filii Oziae filii Elai fi
lii Iamnor filii Gedeon filii Raphaim
filii Iachitob filii Melchie filii Enam
filii Nathanie filii Salathiel filii Sy
meon filii Ruben. Et vir eius fuit Ma
nasses qui mortuus est in diebus messis hor
deaceae. Instabat enim super alligantes ma
nipulos in campo, et venit estus super
caput eius et mortuus est in Bethulia civita[est]
te sua et sepultus est illic cum patribus suis.
Erat autem Iudith relicta eius vidua iam an
nis tribus et mensibus vi. Et in superioribus
domus suae fecit sibi secretum cubiculum in quo cum
puellis suis clausa morabatur, et habens
super lumbos suos cilicium ieiunabat omnibus
diebus vitae suae praeter sabbata et neomeni
as et festa domus Israel. Erat autem eleganti a
spectu nimis. Cui vir suus dimiserat divi
tias multas et familiam copiosam ac posses
siones armentis boum et gregibus ovium ple
nas, et erat haec in omnibus famosissima quo
niam timebat dominum valde, nec erat qui loque
retur de illa verbum malum. Haec itaque cum au
disset quoniam Ozias promisisset quod transacto quin
to die traderet civitatem, misit ad presbiteros
Chabri et Charmin. Et venerunt ad illam.
Et dixit illis. Quod est hoc verbum in quo consensit
Ozias ut tradat civitatem Assyriis si
intra v dies non venerit vobis adiutorium.
Et qui estis vos qui temptatis dominum? Non est
iste sermo qui misericordiam provocet, sed potius
qui iram excitet et furorem accendat. Po
suistis vos tempus miserationis domini, et
in arbitrium vestrum diem constituistis ei. Sed
quia patiens est dominus in hoc ipso paeniteamus
et indulgentiam eius lacrimis postulemus.
Non enim quasi homo deus sic comminabitur
neque sic filius hominis ad iracundiam inflam
mabitur. Et ideo humiliemus illi animas
nostras et in spiritu constituti humiliato ser[contrito]
vientes illi dicamus flentes domino ut
secundum voluntatem suam sic faciat nobiscum

misericordiam suam. Et sicut conturbatum est cor eorum in superbia illorum ita et de nostra humilitate gloriemur. quoniam non sumus secuti peccata patrum nostrorum qui dereliquerunt deum suum et adoraverunt deos alienos pro quo scelere dati sunt in gladium et in rapinam et in confusionem inimicis suis. Nos autem alium deum nescimus preter ipsum. Expectemus humiles consolationem eius et exquiret sanguinem nostrum de afflictionibus inimicorum nostrorum et humiliabit omnes gentes quecumque insurgunt contra nos et faciet illos sine honore dominus deus noster. Et nunc fratres quoniam vos qui estis presbiteri in populo dei ex vobis pendet anima illorum. alloquio vestro corda illorum erigite ut memores sint quia temptati sunt patres nostri ut probarentur si vere colerent deum suum. Memores esse debent quomodo pater noster abraham temptatus est et per multas tribulationes probatus dei amicus factus est. Sic ysaac. sic iacob. sic moyses et omnes qui placuerunt deo per multas tribulationes transierunt fideles. Illi autem qui temptationes non susceperunt cum timore domini et pacientia sua improperium murmurationis sue contra dominum protulerunt et exterminati sunt ab exterminatore et a serpentibus perierunt. Et nos ergo non ulciscamur nos pro his que patimur. sed reputantes peccatis nostris hec ipsa minora esse supplicia. flagella domini quasi servi qui corripimur ad emendationem non ad perditionem nostram evenisse credamus. Et dixerunt ozias et presbiteri. Omnia que locuta es vera sunt et non est in sermonibus tuis ulla reprehensio. Nunc ergo ora pro nobis quoniam mulier sancta es et timens deum. Et dixit illis iudith. Sicut quod loqui potui dei esse cognoscitis ita quod facere dispono probate si ex deo est et orate ut firmum faciat consilium meum deus. Stabitis vos ad portam nocte ista et ego exeam cum abra mea et orate ut sicut dixistis in diebus v. respiciat dominus populum suum israel. Vos autem scrutemini volo actum meum. et usque dum renunciem vobis nichil aliud fiat nisi oratio pro me ad dominum deum nostrum. Et dixit ad eam ozias princeps iude. Vade in pace et dominus sit tecum in ultionem inimicorum nostrorum. Et revertentes abierunt.

IX

Quibus abscedentibus iudith ingressa est oratorium suum. et induens se cilicio posuit cinerem super caput suum et prosternens se domino clamavit ad dominum dicens. Domine deus patris mei symeon qui dedisti illi gladium in defensionem alienigenarum qui violatores extiterunt in coinquinatione sua et denudaverunt femur virginis in confusionem et dedisti mulieres eorum in predam et filias eorum in captivitatem et omnem predam in divisionem servis tuis qui zelaverunt zelum tuum: subveni queso domine deus meus michi vidue. Tu enim fecisti priora et illa post illa cogitasti et hoc factum est quod ipse voluisti. Omnes enim vie tue parate sunt et tua iudicia in providentia tua posuisti. Respice castra assyriorum nunc sicut tunc castra egyptiorum videre dignatus es quando post servos tuos armati currebant confidentes in quadrigis et in equitatu suo et in multitudine bellatorum. Sed aspexisti super castra eorum et tenebre fatigaverunt eos. tenuit pedes eorum abyssus et aque operuerunt eos. Sic fiant et isti domine qui confidunt in multitudine sua et in curribus suis et in contis et in sagittis suis et in lanceis gloriantur et nesciunt quia tu ipse es deus noster qui conteris bella ab inicio et dominus nomen est tibi. Erige brachium tuum sicut ab inicio et allide virtutem illorum in virtute tua. Cadat virtus eorum in iracundia tua qui promittunt se violare sancta tua et polluere tabernaculum nominis tui.

⁊ deiciā gladio suo cornua altaris tui.
Fac dñe ut gladio ꝓprio eius sup̄bia
amputet̄. capiat̄ laqueo oculoꝝ su
oꝝ i me. ⁊ p̄cuties eū ex labijs carita
tis mee. Da m̄ i aīo ꝯstantiā ut ꝯtēp
nā illū. ⁊ uirtutē ut euertam illū. Erit
enī hoc memoriale nōis tui. qd̄ ma
nus femīe deiecerit eū. Non enī i multi
tudīe ē uirtus tua dñe. neq; i equoꝝ
uirib; uolūtas tua. nec sup̄bia ab i
nicio placuit t̄. ſȝ humiliū ⁊ māsue
toꝝ t̄ semp̄ placuit dep̄catio. Ds̄ celo
rū creator aq̄ꝝ. ⁊ dñs toci creature.
exaudi me miserā dep̄cantē. ⁊ de tua
miā p̄sumētē. Memēto dñe testamē
ti tui. ⁊ da ūbū in ore meo. ⁊ i corde me
o ꝯsiliū meū corrobora ut domꝰ tua i
tua scīficatiōne p̄maneat. ⁊ oēs gē
tes agnoscāt qm̄ tu es ds̄. ⁊ p̄ter te
nō ē alius.

X

Factū ē aūt cū cessass; clamare ad dñm. surrex
de loco quo iacuerat p̄strata corā
dño. Vocauitq; abrā suā. ⁊ descēdēs
i domū suā abstulit a se ciliciū ⁊ exu
it se uestib; uiduitatis sue. ⁊ lauit
corpꝰ suū ⁊ unxit myrro optimo ⁊ di
scriminauit crinē capitis sui. ⁊ ipo
suit mitrā sup̄ caput suū. ⁊ induit
se uestib; iocūditatis sue. induitq;
sandalia pedib; suis. assūpsitq; dex
tariola ⁊ lilia ⁊ in aures ⁊ anulos
⁊ oīb; ornamētis suis ornauit se.
Cui ⁊ dñs ꝯtulit splēdorē. qm̄ omīs
ista ꝯpositio nō ex libidīe. ſȝ ex uirtu
te pēdebat. ⁊ ido dñs hāc illi pulch'
tudinē amplauit. ut icōpabili decore
oīm ocul' appareret. Inposuit itaq;
abre sue ascopā uini ⁊ uas olei ⁊ po
lentā ⁊ palates ⁊ panes ⁊ caseos. et
p̄fecta ē. Cūq; uenisset ad portam ci
uitatis inuenerūt expectātē oziā et
p̄sbiteros ciuitatis. Qui cū uidissent eā.
stupētes mirati s̄ nimis pulchritudi
nē eius. nichil tū interrogātes eā. dimiserūt
transire eā dicētes. Ds̄ patrū nroꝝ det
t̄ grām. ⁊ omē ꝯsiliū tui cordis sua u
tute corroboret. ⁊ glorietur sup̄ te ierl'm.
⁊ sit nomē tuū i numero scōꝝ ⁊ iustoꝝ.
Et dixerūt hij q̄ illic erant omēs una
uoce. Fiat fiat. Iudith uo orās dñm:
trāsiuit portas ipa ⁊ abra eius. Factū ē
aūt cū descēderet montē circa ortū diei.
occurrerūt ei exploratores assyrioꝝ:
⁊ tenuerūt eā dicētes. Vn̄ uenis. aut
quo uadis? Que r̄ndit. Filia sū hebreoꝝ.
Ido ego fugi a facie eoꝝ qm̄ futurū ag
noui qd̄ dent' uob̄ in dep̄dationē. p eo qd̄
ꝯtēpnētes uos noluerūt ult̄ tradere seip
sos. ut iuenirēt miām i ꝯspectu uro. Hac
de causa cogitaui mecū dicēs. Vadā ad
faciē holofernis ut indicē illi secreta il
loꝝ. ⁊ ostendā illi q̄ aditu possit obtinē
eos ita ut nō cadat uir de exercitu eius. Et
cū audissēt uiri illi ūba eius. ꝯsiderabāt
faciē eius. ⁊ erat i oculis eoꝝ stupor. qm̄
mirabātur pulchritudinē eius nimis. Et
dixerūt ad eā. Conseruasti aīam tuā:
eo qd̄ tale repperisti ꝯsiliū. ut descēderes
ad dñm nrm̄. hoc aūt scias: qm̄ cum
steteris i ꝯspectu eius bene t̄ faciet. ⁊ eris grā
tissima i corde eius. Duxeruntq; illā ad ta
bernaculū holofernis: ⁊ nūciauerunt ei. Cū
q; intrasset ante faciē eius: statī captꝰ est
i suis oculis holofernes. Dixerūtq; ad e
um satellites eius. Quis ꝯtēpnit ppl'm
hebreoꝝ qui tam decoras mulieres habet.
ut nō p̄ hijs merito pugnare ꝯtra eos debe
at? Vidit itaq; holofernes iudith sedēte
i conopeo qd̄ erat ex purpura ⁊ auro ⁊
smaragdo ⁊ lapidib; p̄ciosis intextū.
⁊ cū in faciē eius intēdisset adorauit eū
p̄sternens se sup̄ terram. Et leuauerunt illā

servi holofernis iubente domino suo. XI

Tunc holofernes dixit ei. Equo animo esto et noli pavere in corde tuo. quoniam ego numquam nocui viro qui voluit servire nabuchodonosor regi. Populus autem tuus si non contempsisset me: non levassem lanceam meam super illum. Nunc autem dic mihi qua ex causa recessisti ab illis: et placuit tibi ut venires ad nos. Et dixit illi iudith. Sume verba ancille tue: quoniam si secutus fueris verba ancille tue. perfectam rem faciet dominus tecum. Vivit enim nabuchodonosor rex terre. et vivit virtus eius que est in te ad correptionem omnium animarum errantium. quoniam non solum homines serviunt illi per te. sed et ipse bestie agri obtemperant illi. Nuntiatur enim industria animi tui universis gentibus. et indicatum est omni seculo quoniam tu solus bonus et potens es in omni regno eius. et disciplina tua omnibus provinciis predicatur. Nec hoc latet quod locutus est achior nec illud ignoratur quod ei iusseris evenire. Constat enim deum eorum sic peccatis offensum: ut mandaverit per prophetas suos ad populum quod tradat eum pro peccatis suis. Et quoniam sciunt se offendisse deum suum filii israel: tremor tuus super ipsos est. Insuper et fames invasit eos. et ab ariditate aque iam inter mortuos computantur. Denique hoc ordinant ut interficiant pecora sua et sanguinem eorum bibant. et sancta domini sui que precepit deus non contingi in frumento vino et oleo: et cogitaverunt impendere et volunt consumere que nec manibus deberent contingere. Ergo quoniam hec faciunt: certum est quod in perditionem dabuntur. Quod ego ancilla tua cognoscens fugi ab illis. et misit me dominus hec ipsa nuntiare tibi. Ego enim ancilla tua deum colo et nunc apud te: et exiet ancilla tua et orabo deum: et dicet mihi quando eis reddat peccatum suum. et veniens nuntiabo tibi. Ita ut ego adducam te per mediam ierusalem. et habebis omnem populum israel sicut oves quibus non est pastor. et non latrabit canis contra te: quoniam hec mihi dicta sunt per providentiam dei. Et quoniam iratus est illis deus: hec ipsa missa sum nuntiare tibi. Placuerunt autem omnia verba hec coram holoferne et coram pueris eius. et mirabantur ad sapientiam eius. et dicebant alter ad alterum. Non est talis mulier super terram in aspectu in pulchritudine et in sensu verborum. Et dixit ad illam holofernes. Benefecit deus qui misit te ante populum tuum. ut des illum tu in manibus nostris. Et quoniam bona est promissio tua. si fecerit mihi hoc deus tuus: erit et deus meus. et tu in domo nabuchodonosor magna eris. et nomen tuum nominabitur in universa terra. XII

Tunc iussit eam intrare ubi repositi thesauri eius erant. et iussit illic manere eam. et constituit quid daretur illi de convivio suo. Cui respondens iudith dixit. Nunc non potero manducare ex his que mihi precipis tribui: ne veniat super me offensio. Ex his autem que mihi detuli manducabo. Cui holofernes ait. Si defecerint ista que tecum detulisti: quid faciemus tibi? Et dixit iudith. Vivit anima tua domine mi. quoniam non expendet hec ancilla tua omnia donec faciat deus in manu mea hec que cogitavi. Et induxerunt illam servi eius in tabernaculum quod preceperat. Et petiit dum introiret ut daretur ei copia nocte et ante lucem egrediendi foras ad orationem et deprecandi dominum. Et precepit cubiculariis suis. ut sicut placeret illi exiret et introiret ad adorandum deum suum per triduum. Et exiebat noctibus in vallem bethulie. et baptizabat se in fonte aque. Et ut ascendebat orabat dominum deum israel. ut dirigeret viam eius ad liberationem populi sui. Et introiens munda manebat in tabernaculo: usque dum acciperet escam suam in vespera. Et factum est in quarto die

holofernes fecit cenam servis suis et dixit
ad vagao eunuchum. Vade et suade
hebream illam ut sponte consentiat habita
re nobiscum. Fedum est enim apud assyrios si
femina irrideat virum agendo ut im
munis transeat ab eo. Tunc introivit va
gao ad iudith et dixit. Non vereatur bona
puella introire ad dominum meum ut ho
norificetur ante faciem eius et manducet cum
eo et bibat vinum cum iocunditate. Cui
iudith respondit. Que ego sum ut contradicam
domino meo. Omne quod erit ante oculos eius
bonum et optimum faciam. Quidquid autem
illi placuerit hoc michi erit optimum omnibus
diebus vite mee. Et surrexit et ornavit
se vestimento suo et ingressa stetit ante
faciem eius. Cor autem holofernis concussum
est. Erat autem ardens in concupiscentia eius. Et
dixit ad eam holofernes. Bibe nunc et ac
cumbe in iocunditate quoniam invenisti gratiam
coram me. Et dixit iudith. Bibam domine
quoniam magnificata est anima mea hodie
pre omnibus diebus meis. Et accepit et man
ducavit et bibit coram ipso ea que para
verat illi ancilla eius. Et iocundus factus est
ad illam holofernes bibitque vinum mul
tum nimis quantum numquam biberat in vita
Ut autem sero factum est fe XIII sua
stinaverunt servi illius ad hospitia
sua et conclusit vagao hostia cubiculi
et abiit. Erant autem omnes fatigati a
vino. eratque iudith sola in cubiculo.
Porro holofernes iacebat in lecto
nimia ebrietate sopitus. Dixitque
iudith puelle sue ut staret foras an
te cubiculum et observaret. Stetitque
iudith ante lectum orans cum lacrimis et
labiorum motu in silentio dicens. Confir
ma me domine deus israel et respice in hac
hora ad opera manuum mearum ut sicut
promisisti ierusalem civitatem tuam erigas

et hoc quod credens per te posse fieri cogitavi
perficiam. Et hec cum dixisset accessit ad
columpnam que erat ad caput lectuli eius
et pugionem eius qui in ea ligatus pendebat
exsolvit. Cumque evaginasset illum apprehen
dit comam capitis eius et ait. Confir
ma me domine deus israel in hac hora. Et
percussit bis in cervicem eius et abstulit caput
eius et abstulit conopeum eius a columpnis
et involvit corpus eius truncum. Et post pusil
lum exivit et tradidit caput holofernis
ancille sue et iussit ut mitteret illud
in peram suam. Et exierunt secundum consue
tudinem suam quasi ad orationem et transierunt
castra et gyrantes valle venerunt ad
portam civitatis. Et dixit iudith a longe
custodibus murorum. Aperite portas quoniam
nobiscum est deus qui fecit virtutem in israel. Et
factum est. Cum audissent viri vocem eius vo
caverunt presbiteros civitatis et concurrerunt
ad eam omnes a minimo usque ad ma
ximum quoniam sperabant eam iam non esse ventu
ram. Et accendentes luminaria congyra
verunt circa eam universi. Illa autem ascen
dens in eminentiorem locum iussit fieri silentium.
Cumque omnes tacuissent dixit iudith. Lau
date dominum deum nostrum qui non deseruit spe
rantes in se et in me ancilla sua adim
plevit misericordiam suam quam promisit do
mui israel et interfecit in manu mea ho
stem populi sui in hac nocte. Et proferens
de pera caput holofernis ostendit
illis dicens. Ecce caput holofernis prin
cipis militie assyriorum et ecce conopeum
illius in quo recumbebat in ebrietate sua. U
bi et per manum femine percussit illum dominus
deus noster. Vivit autem ipse dominus quoniam cus
todivit me angelus eius et hinc euntem
et ibi commorantem et inde huc revertentem.
et non permisit me ancillam suam dominus coin
quinari. sed sine pollutione peccati revocavit

abscidit

me gaudentem in victoria sua, in evasione mea, in liberatione vestra. Confitemini illi omnes quoniam bonus, quoniam in seculum misericordia eius. Universi autem adorantes dominum dixerunt ad eam: Benedixit te dominus in virtute sua, quia per te ad nichilum redegit inimicos nostros. Porro ozias princeps populi israel dixit ad eam: Benedicta es tu filia a domino deo excelso, pre omnibus mulieribus super terram. Benedictus dominus qui creavit celum et terram, qui te direxit in vulnere capitis principis inimicorum nostrorum: quia hodie nomen tuum ita magnificavit, ut non recedat laus tua de ore hominum qui memores fuerint virtutis domini in eternum: pro quibus non pepercisti anime tue propter angustias et tribulationes generis tui, sed subvenisti ruine ante conspectum dei nostri. Et dixit omnis populus: Fiat, fiat. Porro achior vocatus est et venit. Et dixit ei iudith: Deus israel cui tu testimonium dedisti quod ulciscatur se de inimicis suis, ipse caput omnium incredulorum incidit in hac nocte in manu mea. Et ut probes quia ita est, ecce caput holofernis qui in contemptu superbie sue deum israel contempsit, et tibi interitum minabatur dicens: Cum captus fuerit populus israel, gladio perforari precipiam latera tua. Videns autem achior caput holofernis, angustiatus pre pavore cecidit in faciem super terram, et estuavit anima eius. Postea vero quam resumpto spiritu recreatus est, procidit ad pedes eius et adoravit eam et dixit: Benedicta tu a domino deo tuo in omni tabernaculo iacob, quoniam in omni gente que audierit nomen tuum magnificabitur deus israel super te.

XIIII

Dixit autem iudith ad omnem populum: Audite me fratres. Suspendite caput hoc super muros nostros: et erit cum exierit sol, accipiet unusquisque arma sua et exite cum impetu, non ut descendatis deorsum, sed quasi impetum facientes. Tunc exploratores necesse erit ut fugiant ad principem suum excitandum ad pugnam. Cumque duces eorum cucurrerint ad tabernaculum holofernis, et invenerint eum truncum in suo sanguine volutatum, decidet super eos timor. Cumque cognoveritis fugere eos, ite post illos securi, quoniam dominus conteret eos sub pedibus vestris. Tunc achior videns virtutem quam fecit deus israel, relicto gentilitatis ritu, credidit deo, et circumcidit carnem preputii sui, et appositus est ad populum israel, et omnis successio generis eius usque in hodiernum diem. Mox autem ut ortus est dies, suspenderunt super muros caput holofernis, accepitque unusquisque vir arma sua, et egressi sunt cum grandi strepitu et ululatu. Quod videntes exploratores, ad tabernaculum cucurrerunt. Porro hii qui in tabernaculo erant venientes et ante ingressum cubiculi perstrepentes, excitandi gratia inquietudinem arte moliebantur, ut non ab excitantibus, sed a sonantibus holofernes evigilaret. Nullus enim audebat cubiculum virtutis assiriorum pulsando aut intrando aperire. Sed cum venissent maiores duces eius et tribuni, et universi maiores exercitus regis assiriorum, dixerunt cubiculariis: Intrate et excitate illum, quoniam egressi mures de cavernis suis ausi sunt provocare nos ad prelium. Tunc ingressus vagao cubiculum eius, stetit ante cortinam, et plausum fecit manibus suis. Suspicabatur enim illum cum iudith dormire. Sed cum nullum motum sensu aurium caperet, accessit proximans ad cortinam, et elevans eam, vidit cadaver absque capite holofernis in suo sanguine tabefactum iacere super terram. Et clamavit voce magna cum fletu, et scidit vestimenta sua. Et ingressus tabernaculum iudith, non invenit eam, et exilivit foras ad populum et dixit: Una mulier hebrea fecit confusionem in domo regis

nabuchodonosor. Ecce enim holofernes ia
cebat in terra. et caput ipsius non est in illo.
Quod cum audissent principes virtutis assy
riorum. sciderunt omnes vestimenta sua. et intol
lerabilis timor et tremor. cecidit super eos.
et turbati sunt animi eorum valde. Et factus est cla
mor incomparabilis in medio castrorum eorum.

XV

Cumque omnis exercitus decollatum
holofernem audisset fugit mens et con
silium ab eis. et solo tremore et metu agi
tati fuge presidium sumunt: ita ut nullus
loqueretur cum proximo suo. sed inclinato capite
relictis omnibus evadere hebreos quos arma
tos super se venire audierant: fugientes
per vias camporum et semitas collium. Vi
dentes itaque filii israel fugientes illos: descen
derunt clangentes tubis. et ululantes post
ipsos. Et quoniam assyrii non adunati in fu
gam ibant precipites: filii autem israel uno
agmine persequentes debilitabant omnes quos
invenire potuissent. Misit itaque ozias nun
tios per omnes civitates et regiones israel.
Omnis itaque regio omnisque urbs electam iu
ventutem misit armatam post eos. Et per
secuti sunt eos in ore gladii. quousque per
venissent ad extremitatem finium suorum.
Reliqui autem qui erant in bethulia ingres
si sunt castra assyriorum. et predam quam fugi
entes assyrii reliquerant abstulerunt et o
nerati sunt valde. Hii vero qui victores
reversi sunt ad bethuliam omnia que erant illorum
abstulerunt secum: ita ut non esset numer
us in pecoribus et iumentis et universis mo
bilibus eorum. ut a minimo usque ad ma
gnum omnes divites fierent de predacionibus eorum. Ioachim autem summus pontifex
de ierusalem venit in bethuliam cum universis
presbiteris suis: ut videret iudith. Que
cum exisset ad illum: benedixerunt illam omnes
una voce dicentes. Tu gloria ierusalem
tu leticia israel. tu honorificentia populi
nostri: quia fecisti viriliter et confortatum est cor
tuum. eo quod castitatem amaveris et post
virum tuum alterum nescieris et ideo ma
nus domini confortavit te: et ideo eris benedicta
in eternum. Et dixit omnis populus. Fiat fiat.
Per dies autem xxx. vix collecta sunt spolia
assyriorum a populo israel. Porro autem uni
versa que holofernis peculiaria fuisse
probata sunt dederunt iudith in auro. et ar
gento. et vestibus et gemmis. et omni
supellectili. et tradita sunt illi omnia a populo.
Et omnes populi gaudebant cum mulieribus et
virginibus et iuvenibus: in organis et cytaris

XVI

Tunc cantavit canticum hoc
domino iudith dicens. Incipite domino
in cymbalis. cantate domino in tympanis
modulamini illi psalmum novum. ex
ultate et invocate nomen eius. Dominus conte
rens bella. dominus nomen est illi: qui posuit
castra sua in medio populi sui. ut eriperet
nos de manu inimicorum nostrorum. Venit
assur de montibus ab aquilone. in mul
titudine fortitudinis sue: cuius multitudo
obturavit torrentes. et equi eorum co
operuerunt valles. Dixit se incensurum fi
nes meos et iuvenes meos occisurum
gladio: infantes meos dare in predam
et virgines in captivitatem. Dominus autem
omnipotens nocuit eum: et tradidit eum in
manus femine et confudit eum. Non enim
cecidit potens eorum a iuvenibus: nec filii
titan percusserunt eum. nec excelsi gigan
tes imposuerunt se illi. sed iudith filia
merari in facie sue dissolvit eum. Ex
uit enim se vestimentis viduitatis: et in
duit se veste leticie filiorum israel. Unxit
faciem suam unguento. alligavit cinci
nos suos mitra ad decipiendum illum.
Sandalia eius rapuerunt oculos eius.
pulchritudo eius captivam fecit fecit
animam eius. Amputavit pugione

cervicem eius. Horruerunt perse constantiam eius, et medi audaciam eius. Tunc ululaverunt castra assyriorum quando apparuerunt humiles mei arescentes in siti. Filii puellarum compunxerunt eos: et sicut pueros fugientes occiderunt eos. Perierunt in prelio a facie domini mei. Ymnum cantemus domino. ymnum novum cantemus deo nostro. Adonay domine magnus es tu: et preclarus in virtute: et quem superare nemo potest. Tibi serviat omnis creatura tua. quia dixisti et facta sunt. misisti spiritum tuum et creata sunt: et non est qui resistat voci tue. Montes a fundamentis movebuntur cum aquis: petre sicut cera liquescent ante faciem tuam. Qui autem timent te magni erunt apud te per omnia. Ve genti insurgenti super genus meum. Dominus enim omnipotens vindicabit in eis: in die iudicii visitabit illos. Dabit enim ignem et vermes in carnes eorum: ut urantur et sentiant usque in sempiternum. Et factum est post hec. omnis populus post victoriam venit in ierusalem adorare dominum. Et mox ut purificati sunt: obtulerunt omnes holocausta et vota et repromissiones suas. Porro iudith universa vasa bellica holofernis que dedit illi populus et conopeum. quod ipsa sustulerat in anathema oblivionis. Erat autem populus iocundus secundum faciem sanctorum. et per tres menses gaudium huius victorie celebratum est cum iudith. Post dies autem illos unusquisque rediit in sua. Et iudith magnificata est in bethulia: et preclarior erat universe terre israel. Erat et virtutis castitatis adiuncta ita ut non cognosceret virum omnibus diebus vite sue. ex quo defunctus est manasses vir eius. Erat autem diebus festis procedens cum gloria magna. Mansit autem in domo viri sui annos .c.v. et dimisit abram suam liberam et defuncta est ac sepulta cum viro suo in bethulia. Luxitque illam omnis populus diebus septem. In omni autem spatio vite eius non fuit qui perturbaret israel: et post mortem eius annis multis. Dies autem victorie huius festivitatis ab hebreis in numero dierum sanctorum accipitur: et colitur a iudeis ex illo tempore usque in presentem diem.

Incipit David psalmista.

Beatus vir qui non abiit in consilio impiorum: et in via peccatorum non stetit et in chathedra pestilentie non sedit. Sed in lege domini voluntas eius: et in lege eius meditabitur die ac nocte. Et erit tamquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum quod fructum suum dabit in tempore suo. Et folium eius non defluet et omnia quecumque faciet prosperabuntur. Non sic impii non sic: sed tamquam pulvis quem proicit ventus a facie terre. Ideo non resurgunt impii in iudicio neque peccatores in consilio iustorum. Quoniam novit dominus viam iustorum. et iter impiorum peribit.

Incipit psalmus David.

Quare fremuerunt gentes: et populi meditati sunt inania. Astiterunt reges terre et principes convenerunt in unum adversus dominum et adversus christum eius. Dirumpamus vincula eorum et proiciamus a nobis iugum ipsorum. Qui habitat in celis irridebit eos et dominus subsannabit eos. Tunc loquetur ad eos in ira sua et in furore suo conturbabit eos. Ego autem constitutus sum rex ab eo super syon montem sanctum eius predicans preceptum eius. Dominus dixit ad me filius meus es tu ego hodie genui te. Postula a me et dabo tibi gentes hereditatem tuam et possessionem tuam terminos terre. Reges eos in virga ferrea. tamquam vas figuli confringes eos. Et nunc reges intelligite erudimini qui iudicatis terram. Servite domino in timore et exultate ei cum tremore. Apprehendite disciplinam ne quando irascatur dominus et pereatis de via iusta. Cum exarserit in brevi ira eius beati omnes qui confidunt in eo.

Incipit psalmus David cum fugeret a facie absolon filii sui.

Dñe qd mlt'plicati st̄ q̇ tribulāt me
multi isurgūt ad ūsū me. Multi di
cūt aīe mee ñ ē salus ipī ī deo ei. Tu
aūt dñe susceptor mīs es gl'a mea ꝛ ex
altās caput meū. Voce mēa ad dñm
clamaui ꝛ exaudiuit me de mōte scō suo.
Ego dormiui ꝛ soporat' sū ꝛ exurrexi qr
dñs suscepit me. Non timebo milia po
puli circūdātis me exurge dñe saluū
me fac ds mīs. Qm̄ tu ꝑcussisti oēs ad
ūsantes m̄ sin cā dētes ꝑccōr ɔtriuisti. Dñi
ē sal' ꝛ s' ꝑplm tuū bñdco tua. in fi. ps. dd. in carmīb'. r
Cum iuocarē exaudiuit me ds iustitie mee: i tribl'one dilatasti m̄. in fi. ps
Miserē mei ꝛ exaudi orōnē meā. Filij hoim usq̄ q̊ g'ui corde ut qd diligitis ua
nitatē ꝛ q̄ritis mēdaciū. Et scitote qm̄ dd
mirificauit dñs scm̄ suū: dñs exaudiet
me cū clamauo ad eū. Irascimini ꝛ nolite
pccare q̄ dicitis i cordib; uīis ꝛ i cubilib' uris
cōpugimī. Sacrificate sacrificiū ꝛ sꝑate in
dño mlti dicūt q̇s ośnd' nb bō. Signatū ē
sup nos lum̄ uult' tui dñe dedisti leticiā
i corde meo. A fructu frumēti uini ꝛ olei
sui mlt'plicati st̄. In pace in idipm dormi
am ꝛ reqescā. Qm̄ tu dñe singl'arit' i spe ɔsti
tuisti me. in fi. p ea. q̄ ɔseq' hereditatē.
Uerba mēa aurib' ꝑcipe dñe: itellige
clamorē meū. Intēde uoci orōnis mee rex
mīs ꝛ ds mīs. Qm̄ ad te orabo dñe: mane
exaudies uocē meā. Mane astabo t' ꝛ uide
bo qm̄ ñ ds uolēs iniq̄tatē tu es. Neq; hitabit iuxta te malign' neq; ꝑmanebūt
iniusti an̄ ocl'os tuos. Odisti oms q̇ opant'
iniq̄tatē. ꝑdes oms q̇ locūt' mēdaciū. Virū
sanguinū ꝛ dolosū abhoīabi' ds ego aūt
i mltitudīe mīe tue. Introibo i domū tuā
adorabo ad tēpluī scm̄ tuū i timore tuo.
Dñe deduc me i iusticia tua ꝑp inimicos
meos dirige i ɔspcu tuo uiā meā. Qm̄
ñ ē i ore eor ūitas cor eor uanū ē. Se
pulcr' patēs ē guttur eor: linguis suis do
lose agebāt iudica illos ds. Decidāt a co
gitacōib; suis sc'm mltitudinē ipietatū
eor expelle eos: qm̄ irritauīt te dñe.
Et letēt' oms q̇ spant i te ietnū exulta
bt ꝛ hitab' i eis. Et glabūt' i te omes
q̇ diligūt nom̄ tuū. qm̄ tu bñdices iusto.
Dñe ut scuto bone uoluntatis tue coro
nasti nos. in fi. ps dd. p octaua.
Dñe ne i furore tuo arguas: neq; in
ira tua corripias me. Miserē mei dñe
qm̄ ifirm' sū. sana me dñe qm̄ ɔturbata
st̄ ossa mēa. Et aīa mēa turbata ē ualde.
ꝛ tu dñe usq; q̊. Conuerte dñe ꝛ eripe aīaz
meā. saluū me fac ꝑp miām tuā. Qm̄
ñ ē i morte q̇ memor sit tui i iferno aūt q̇s
ɔfitebi' t'. Laboraui i gemitu meo laua
bo ꝑ singl'as noctes lectū meū. lacrimis
meis stratū meū rigabo. Turbat' ē a furo
re ocl's mīs: iueteraui it' oms inimicos meos.
Discedite a me oēs q̇ opamī iniq̄tatē: qm̄
exaudiuit dñs uocē flet' mei. Exaudiuit
dñs dep̄cacōē meā: dñs orōnē meā suscep'.
Erubescāt ꝛ ɔturbent' ueh'ement' oms inimici
mīi ɔuertant' ꝛ erubescāt ualde uelociť.
in fi. ps daud q̄m cantauit dño
pro uerbis cusy. filij gemini.
Dñe ds mīs i te speraui saluū me fac ex oīb' ꝑseqn
tib' me ꝛ libā me. Ne qn̄ rapiat ut leo
aīam meā dū ñ ē q̇ redimat neq; q̇ sal
uū faciat. Dñe ds mīs si feci istd. si ē ini
q̄tas i manib; meis. Si reddidi retribuētib'
m̄ mala decidā m̄rito ab inimicis meis i
anis. Pseq̄t' inimic' aīam meā ꝛ ɔphē
dat: ꝛ ɔculcet i tra uitā meā ꝛ gl'am meā
i puluerem deducat. Exurge dñe i ira tua.
ꝛ exaltare i finib' inimicor meor. Et ex
urge dñe ds mīs i p̄cepto q̇ mādasti: ꝛ
synagoga ꝑplor circūdab' te. Et ꝑp hāc i
altū regrede: dñs iudicat ꝑplos. Iudica

me domine secundum iusticiam meam et secundum innocentiam meam super me. Consumetur nequicia peccatorum et diriges iustum. scrutans corda et renes deus. Iustum adiutorium meum a domino qui saluos facit rectos corde. Deus iudex iustus fortis et paciens. numquid irascetur per singulos dies. Nisi conuersi fueritis gladium suum uibrabit: arcum suum tetendit et parauit illum. Et in eo parauit uasa mortis. sagittas suas ardentibus effecit. Ecce parturiit iniusticiam et concepit dolorem et peperit iniquitatem. Lacum aperuit et effodit eum et incidit in foueam quam fecit. Conuertetur dolor eius in caput eius. et in uerticem ipsius iniquitas eius descendet. Confitebor domino secundum iusticiam eius et psallam nomini domini altissimi.

In finem. psalmus david. pro torcularibus.

Domine dominus noster quam admirabile est nomen tuum in uniuersa terra. Quoniam eleuata est magnificentia tua super celos. Ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem propter inimicos tuos ut destruas inimicum et ultorem. Quoniam uidebo celos tuos opera digitorum tuorum lunam et stellas que tu fundasti. Quid est homo quod memor es eius. aut filius hominis quoniam uisitas eum. Minuisti eum paulo minus ab angelis gloria et honore coronasti eum et constituisti eum super opera manuum tuarum. Omnia subiecisti sub pedibus eius. oues et boues uniuersas insuper et pecora campi. Uolucres celi et pisces maris qui perambulant semitas maris. Domine dominus noster quam admirabile est nomen tuum in uniuersa terra.

In finem. pro occultis filii psalmus david.

Confitebor tibi domine in toto corde meo narrabo omnia mirabilia tua. Letabor et exultabo in te psallam nomini tuo altissime. In conuertendo inimicum meum retrorsum infirmabuntur et peribunt a facie tua. Quoniam fecisti iudicium meum et causam meam. sedisti super thronum qui iudicas iusticiam. Increpasti gentes et periit impius nomen eorum delesti in eternum et in seculum seculi. Inimici defecerunt framee in finem et ciuitates destruxisti. Periit memoria eorum cum sonitu et dominus in eternum permanet. Parauit in iudicio thronum suum. et ipse iudicabit orbem terre in equitate iudicabit populos in iusticia. Et factus est dominus refugium pauperi adiutor in oportunitatibus in tribulatione. Et sperent in te qui nouerunt nomen tuum quoniam non dereliquisti querentes te domine. Psallite domino qui habitat in syon annunciate inter gentes studia eius. Quoniam requirens sanguinem eorum recordatus est: non est oblitus clamorem pauperum. Miserere mei domine uide humilitatem meam de inimicis meis. Qui exaltas me de portis mortis ut annunciem omnes laudationes tuas in portis filie syon. Exultabo in salutari tuo. infixe sunt gentes in interitu quem fecerunt. In laqueo isto quem absconderunt comprehensus est pes eorum. Cognoscetur dominus iudicia faciens in operibus manuum suarum comprehensus est peccator. Conuertantur peccatores in infernum omnes gentes que obliuiscuntur deum. Quoniam non in finem obliuio erit pauperis: paciencia pauperum non peribit in finem. Exurge domine non confortetur homo iudicentur gentes in conspectu tuo. Constitue domine legislatorem super eos: sciant gentes quoniam homines sunt. Ut quid domine recessisti longe despicis in oportunitatibus in tribulatione. Dum superbit impius incenditur pauper comprehenduntur in consiliis quibus cogitant. Quoniam laudatur peccator in desideriis anime sue. et iniquus benedicitur. Exacerbauit dominum peccator secundum multitudinem ire sue non queret. Non est deus in conspectu eius. inquinate sunt uie illius in omni tempore. Auferuntur iudicia tua a facie eius omnium inimicorum suorum dominabitur. Dixit enim in corde suo non mouebor a generatione in generationem sine malo. Cuius maledictione os plenum est et amaritudine et dolo sub lingua eius labor et dolor. Sedet in insidiis cum diuitibus in occultis ut interficiat innocentem. Oculi eius in pauperem respiciunt. insidiatur in abscondito sicut leo in spelunca sua. Insidiatur ut rapiat pauperem rapere pauperem dum attrahit eum. In laqueo suo humiliabit eum. inclinabit se et cadet cum dominatus fuerit pauperum. Dixit enim in corde suo oblitus est deus auertit faciem suam ne uideat in finem. Exurge domine deus exaltetur manus tua ne obliuiscaris

pauperem Propter qd irritauit impi⁹ deū
dixit ei ī corde suo n̄ requiret. Uides quōm
tu laborē ⁊ dolorē ꝯsideras. ut tradaris eos
ī man⁹ tuas. Tibi eī derelict⁹ ē paup
orphano tu eris adiutor. Conterē bra
chiū pctōris ⁊ maligni q̄ret pcc̄m ill⁹ ⁊ n̄
īueniet. Dn̄s regnabit ī eternū ⁊ ī sclm̄ scli.
pibitis gentes de tr̄a ill⁹. Desideriū pau
pum exaudiuit dn̄s: ꝑparationē cordis eoꝝ au
diuit auris tua. Iudicare pupillo et
humili ut n̄ apponat ult̄ magnificare se
homo sup̄ t̄ram. In fi. ps dauid.

In dn̄o ꝯfido quō dicitis aīe mee. trās
migra ī mōtē sic passer. Quōm ecce pctōres
tēderunt arcū. parauerūt sagittas suas
ī pharetra ut sagittent ī obscuro rectos cor
de. Quōm q̄ pfecisti destruxerūt iust⁹ aūt
qd fecit. Dn̄s ī templo scō suo. dn̄s ī celo sedes
eius. Oculi ei⁹ ī paupem respiciūt. palpe
bre ei⁹ interrogant filios hoīm. Dn̄s iterrogat
iustū ⁊ impiū q̄ aūt diligit iniq̄tatē odit
aīam suā. Pluet sup̄ pctōres laq̄os ignis
⁊ sulphur ⁊ sp̄c pcellaꝝ ps calicis eoꝝ.
Quōm iust⁹ dn̄s ⁊ iusticias dilexit eq̄tatē
uidit uult⁹ ei⁹. In fi. ps d. p octaua.

Saluū me fac dn̄e quōm defecit s̄cs
quōm diminute s̄ ūitates a filiis
hoīm. Uana locuti s̄ unusq̄sq; ī pximū (ad)
suū. labia dolosa ī corde ⁊ corde locuti s̄.
Disperdat dn̄s uniūsa labia dolosa ⁊ lin
guā magniloquā. Qui dixerūt linguā
nr̄am magnificabim⁹. labia nr̄a a nob
s̄ q̄s nr̄ dn̄s ē. Propt̄ miseriā inopū ⁊
gemitū paupū. nūc exurgā dicit dn̄s.
Ponā ī salutari fiducialit̄ agā in eo.
Eloquia dn̄i eloquia casta. argentū igne ex
aminatū. pbatū t̄re purgatū septuplū.
Tu dn̄e suabis nos ⁊ custodies nos a ge
neratiōe hac ī eternū. In circuitu impii ambulāt
sc̄dm altitudinē tuā multiplicasti filios
hoīm. Psalmus dauid.

Usq̄quo dn̄e obliuisceris me ī finē us
q̄quo auertis faciē tuā a me. Quā
diu ponā ꝯsilia ī aīa mea. dolorē ī corde
meo p diē. Usquequo exaltabit inimicus
me⁹ sup̄ me. respice ⁊ exaudi me dn̄e d̄s
me⁹. Illumina oculos meos neūq̄m obdor
miā ī morte. ne qn̄ dicat inimic⁹ me⁹ p
ualui aduersus eū. Qui tribulāt me exul
tabūt si mot⁹ fuero. ego aūt ī mīa tua spe
raui. Exultabit cor meū ī salutari
tuo. cantabo dn̄o q̄ bona tribuit m̄. ⁊ psal
lā nōi dn̄i altissimi. In fi. ps. dauid.

Dixit insipiens ī corde suo n̄ ē d̄s. Corrup
ti s̄ ⁊ abhoīabiles fcī s̄ ī studiis suis.
n̄ ē q̄ faciat bonū n̄ ē usq; ad unū. Dn̄s
de celo pspexit sup̄ filios hoīm. ut uideat
si ē intelligens aut requirens deū. Omnes decli
nauerūt simul inutiles fcī s̄. n̄ ē q̄ faciat
bonū n̄ ē usq; ad unū. Sepulcrū patens
ē guttur eoꝝ. linguis suis dolose agebāt.
uenenū aspidū sub labiis eoꝝ. Quoꝝ
os maledictiōne ⁊ amaritudine plenū ē.
ueloces pedes eoꝝ ad effundendū sanguinē.
Contritio ⁊ infelicitas ī uiis eoꝝ ⁊ uiā
pacis n̄ cognouerūt. n̄ ē timor dei ante oculos
eoꝝ. Nonne cognoscent omnes q̄ operant̄ iniq
tatē. q̄ deuorant plebē meā sicut escā pa
nis. Dn̄m īuocauerūt (non) illic trepidauerūt
timore ubi n̄ erat timor. Quōm dn̄s in
generatiōe iusta ē. ꝯsiliū inopis ꝯfudistis quōm
dn̄s spes ei⁹ ē. Quis dabit ex syon salu
tare isrl̄. cū auerterit dn̄s captiuitatē plebis
sue exultabit iacob ⁊ letabit̄ isrl̄. In fi. ps. dauid.

Dn̄e q̄s habitabit ī tabernaculo
tuo aut q̄s requiescet ī mōte scō tuo.
Qui ingredit̄ sine macula ⁊ opat̄ iusticiā.
Qui loquit̄ ueritatē ī corde suo. q̄ n̄ egit
dolū ī lingua sua. Nec fecit pximo suo
malū ⁊ obpbriū n̄ accepit aduersus p
ximos suos. Ad nichilū deductus ē ī
ꝯspectu ei⁹ malignus. timentes aūt dn̄m glī

ficit. Qui iurat proximo suo et non decipit.
qui pecuniam suam non dedit ad usuram. et munera
super innocentes non accepit. Qui facit hec non com
mouebitur in eternum. In finem tituli inscripcio ipsi david.
Conserua me domine quoniam speraui in te. dixi
domino deus meus es tu quoniam bonorum meorum non
eges. Sanctis qui sunt in terra eius. mirificauit omnes
uoluntates meas in eis. Multiplicate sunt in
firmitates eorum postea accelerauerunt. Non con
gregabo conuenticula eorum de sanguinibus. nec me
mor ero nominum eorum per labia mea. Dominus
pars hereditatis mee. et calicis mei. tu es qui
restitues hereditatem meam michi. Funes ceci
derunt michi in preclaris. etenim hereditas mea pre
clara est michi. Benedicam domino qui tribuit michi in
tellectum insuper et usque ad noctem increpuerunt
me renes mei. Prouidebam dominum in conspectu meo semper in con
spectu meo quoniam a dextris est michi ne commouear.
Propter hoc letatum est cor meum et exultauit
lingua mea insuper et caro mea requiescet in spe.
Quoniam non derelinques animam meam in inferno. nec
dabis sanctum tuum uidere corrupcionem. Notas michi
fecisti uias uite. et adimplebis me leticia
cum uultu tuo delectaciones in dextera tua usque
in finem. In finem. oracio David.
Exaudi domine iusticiam meam. intende depreca
cionem meam. Auribus percipe oracionem non in labiis
dolosis. De uultu tuo iudicium meum pro
deat oculi tui uideant equitates. Proba
sti cor meum et uisitasti nocte. igne me
examinasti et non est inuenta in me iniquitas. Ut non
loquatur os meum opera hominum propter uerba la
biorum tuorum. ego custodiui uias duras.
Perfice gressus meos in semitis tuis ut non
moueantur uestigia mea. Ego clamaui
quoniam exaudisti me deus: inclina aurem tu
am michi et exaudi uerba mea. Mirifica
misericordias tuas qui saluos facis sperantes in te.
A resistentibus dextere tue custodi me
ut pupillam oculi. Sub umbra alarum tuarum
protege me a facie impiorum qui me afflixerunt.

Inimici mei animam meam circumdederunt ad
ipem suum concluserunt os eorum locutum est superbiam.
Proicientes me nunc circumdederunt me. oculos
suos statuerunt declinare in terram. Suscepe
runt me sicut leo paratus ad predam. et sicut catulus
leonis habitans in abditis. Exurge domine pre
ueni eum. et supplanta eum. eripe animam meam
ab impio. frameam tuam ab inimicis manus
tue. Domine a paucis de terra diuide eos in uita
eorum. de absconditis tuis adimpletus est uenter eorum.
Saturati sunt filiis et dimiserunt reliquias suas
paruulis suis. Ego autem in iusticia apparebo
conspectui tuo. saciabor cum apparuerit gloria tua.
Diligam te domine In finem. puero domini david qui locutus est domino [illegible]
fortitudo mea. Dominus firmamentum meum
et refugium meum et liberator meus. Deus meus ad
iutor meus et sperabo in eum. Protector meus et
cornu salutis mee et susceptor meus. Lau
dans inuocabo dominum ab inimicis meis sal
uus ero. Circumdederunt me dolores mortis. Do
lores inferni circumdederunt me preoccupauerunt me
et torrentes iniquitatis conturbauerunt me.
laquei mortis. In tribulacione mea inuocaui
dominum. et ad deum meum clamaui. Et exau
diuit de templo sancto suo uocem meam. et clamor
meus in conspectu eius. introiuit in aures eius. Commo
ta est et contremuit terra. et fundamenta montium
conturbata sunt. et commota sunt quoniam iratus est eis. Ascen
dit fumus in ira eius et ignis a facie eius exarsit.
carbones succensi sunt ab eo. Inclinauit
celos et descendit. et caligo sub pedibus eius.
Et ascendit super cherubin et uolauit. uola
uit super pennas uentorum. Et posuit tenebras
latibulum suum in circuitu eius tabernaculum eius
tenebrosa aqua in nubibus aeris. Pre fulgo
re in conspectu eius nubes transierunt. grando et car
bones ignis. Et intonuit de celo dominus. et al
tissimus dedit uocem suam. grando et carbones
ignis. Et misit sagittas suas et dissipa
uit eos. fulgura multiplicauit et conturbauit
eos. Et apparuerunt fontes aquarum et reuela

ta sunt fundamenta orbis terrarum. Ab increpatione
tua domine. ab inspiratione spiritus ire tue. Misit
de summo et accepit me et assumpsit me de a-
quis multis. Eripuit me de inimicis meis
fortissimis. et ab hiis qui oderunt me. quoniam confor-
tati sunt super me. Prevenerunt me in die afflic-
tionis mee. et factus est dominus protector meus. Et
eduxit me in latitudinem dominus. salvum me fecit
quoniam voluit me. Et retribuet michi dominus
secundum iusticiam meam. et secundum puritatem manuum
mearum retribuet michi. Quia custodivi vi-
as domini nec impie gessi a deo meo. Quoniam omnia
iudicia eius in conspectu meo et iusticias eius non re-
puli a me. Et ero immaculatus cum eo. et obser-
vabo me ab iniquitate mea. Et retribuet
michi dominus secundum iusticiam meam. et secundum puritatem ma-
nuum mearum in conspectu oculorum eius. Cum sancto sanctus
eris et cum viro innocente innocens eris. Et cum
electo electus eris. et cum perverso perverteris. Quoniam
tu populum humilem salvum facies. et oculos superbo-
rum humiliabis. Quoniam tu illuminas lucernam meam
domine. deus meus illumina tenebras meas. Quoniam
in te eripiar a temptatione et in deo meo trans-
grediar murum. Deus meus impolluta via eius. e-
loquia domini igne examinata. protector est omnium spe-
rantium in se. Quoniam quis deus preter dominum. aut quis
deus preter deum nostrum. Deus qui precinxit me virtute
et posuit immaculatam viam meam. Qui perfecit
pedes meos tamquam cervorum. et super excelsa statu-
ens me. Qui docet manus meas ad prelium. et
posuisti ut arcum ereum brachia mea. Et
dedisti michi protectionem salutis mee. et dextera tua
suscepit me. Et disciplina tua correxit me
in finem. et disciplina tua ipsa me docebit. Di-
latasti gressus meos subtus me. et non sunt infirmata
vestigia mea. Persequar inimicos meos
et comprehendam illos et non convertar donec deficiant.
Confringam illos nec poterunt stare. cadent
subtus pedes meos. Et precinxisti me virtute
ad bellum et supplantasti insurgentes in me sub-
tus me. Et inimicos meos dedisti michi dorsum.
et odientes me disperdidisti. Clamaverunt nec erat
qui salvos faceret ad dominum nec exaudivit eos.
Et comminuam eos ut pulverem ante faciem
venti ut lutum platearum delebo eos. Eripies
me de contradictionibus populi. constitues me in caput
gentium. Populus quem non cognovi servivit michi. in
auditu auris obedivit michi. Filii alieni
mentiti sunt michi. et claudicaverunt a semitis suis.
Vivit dominus et benedictus deus meus. et exaltetur deus sa-
lutis mee. Deus qui das vindictas michi. et subdis po-
pulos sub me. liberator meus de inimicis meis
iracundis. Et ab insurgentibus in me exaltabis
me. a viro iniquo eripies me. Propterea confite-
bor tibi in nationibus domine. et nomini tuo psalmum di-
cam. Magnificans salutes regis eius. et faciens misericordiam
christo suo david. et semini eius usque in seculum. In fi.

Celi enarrant gloriam dei. et opera ps. d.
manuum eius annunciat firmamentum. Dies
diei eructat verbum. et nox nocti indicat scientiam.
Non sunt loquele neque sermones. quorum non audiantur voces
eorum. In omnem terram exivit sonus eorum. et in fines
orbis terre verba eorum. In sole posuit taberna-
culum suum. et ipse tamquam sponsus procedens de tha-
lamo suo. Exultavit ut gygas ad curren-
dam viam suam. a summo celo egressio eius. Et occur-
sus eius usque ad summum eius. nec est qui se abscondat
a calore eius. Lex domini immaculata convertens animas
testimonium domini fidele. sapientiam prestans parvulis. Iu-
sticie domini recte letificantes corda. preceptum domini
lucidum illuminans oculos. timor domini sanctus perma-
nens in seculum seculi. iudicia domini vera iustificata in se-
metipsa. Desiderabilia super aurum et lapidem pre-
ciosum multum. et dulciora super mel et favum. Etenim
servus tuus custodit ea in custodiendis illis retribu-
cio multa. Delicta quis intelligit ab occultis
meis munda me. et ab alienis parce servo
tuo. Si mei non fuerint dominati tunc immacu-
latus ero. et emundabor a delicto maximo.
Et erunt ut complaceant eloquia oris mei
et meditatio cordis mei in conspectu tuo semper.
Domine adiutor meus et redemptor meus. In fi. ps. d.

19

Exaudiat te dominus in die tribulationis: protegat te nomen dei iacob. Mittat tibi auxilium de sancto: et de syon tueatur te. Memor sit omnis sacrificii tui: et holocaustum tuum pingue fiat. Tribuat tibi secundum cor tuum: et omne consilium tuum confirmet. Letabimur in salutari tuo: et in nomine dei nostri magnificabimur. Impleat dominus omnes petitiones tuas: nunc cognovi quoniam saluum fecit dominus christum suum. Exaudiet illum de celo sancto suo: in potentatibus salus dextere eius. Hii in curribus et hii in equis: nos autem in nomine dei nostri inuocabimus. Ipsi obligati sunt et ceciderunt: nos autem surreximus et erecti sumus. Domine saluum fac regem: et exaudi nos in die qua inuocauerimus te. Psalmus dauid.

20

Domine in uirtute tua letabitur rex: et super salutare tuum exultabit uehementer. Desiderium cordis eius tribuisti ei: et uoluntate labiorum eius non fraudasti eum. Quoniam preuenisti eum in benedictionibus dulcedinis: posuisti in capite eius coronam de lapide precioso. Uitam peciit et tribuisti ei: longitudinem dierum in seculum et in seculum seculi. Magna est gloria eius in salutari tuo: gloriam et magnum decorem inpones super eum. Quoniam dabis eum in benedictionem in seculum seculi: letificabis eum in gaudio cum uultu tuo. Quoniam rex sperat in domino: et in misericordia altissimi non commouebitur. Inueniatur manus tua omnibus inimicis tuis: dextera tua inueniat omnes qui te oderunt. Pones eos ut clibanum ignis in tempore uultus tui: dominus in ira sua conturbabit eos et deuorabit eos ignis. Fructum eorum de terra perdes: et semen eorum a filiis hominum. Quoniam declinauerunt in te mala: cogitauerunt consilia que non potuerunt stabilire. Quoniam pones eos dorsum: in reliquiis tuis preparabis uultum eorum. Exaltare domine in uirtute tua: cantabimus et psallemus uirtutes tuas. In finem psalmus dauid pro assumpcione et susceptione matutina seu pro tua matutina.

21

Deus deus meus respice in me quare me dereliquisti: longe a salute mea uerba delictorum meorum. Deus meus clamabo per diem et non exaudies: et nocte et non ad insipientiam michi. Tu autem in sancto habitas: laus israel. In te sperauerunt patres nostri: sperauerunt et liberasti eos. Ad te clamauerunt et salui facti sunt: in te sperauerunt et non sunt confusi. Ego autem sum uermis et non homo: obprobrium hominum et abiectio plebis. Omnes uidentes me deriserunt me: locuti sunt labiis et mouerunt caput. Sperauit in domino eripiat eum: saluum faciat eum quoniam uult eum. Quoniam tu es qui extraxisti me de uentre: spes mea ab uberibus matris mee. In te proiectus sum ex utero: de uentre matris mee deus meus es tu: ne discesseris a me. Quoniam tribulatio proxima est: quoniam non est qui adiuuet. Circumdederunt me uituli multi: tauri pingues obsederunt me. Aperuerunt super me os suum: sicut leo rapiens et rugiens. Sicut aqua effusus sum: et dispersa sunt omnia ossa mea. Aruit tamquam testa uirtus mea: et lingua mea adhesit faucibus meis: et in puluerem mortis deduxisti me. Quoniam circumdederunt me canes multi: concilium malignantium obsedit me. Foderunt manus meas et pedes meos: dinumerauerunt omnia ossa mea. Ipsi uero considerauerunt et inspexerunt me: diuiserunt sibi uestimenta mea et super uestem meam miserunt sortem. Tu autem domine ne elongaueris auxilium tuum a me: ad defensionem meam conspice. Erue a framea deus animam meam: et de manu canis unicam meam. Salua me ex ore leonis: et a cornibus unicornium humilitatem meam. Narrabo nomen tuum fratribus meis: in medio ecclesie laudabo te. Qui timetis dominum laudate eum: uniuersum semen iacob glorificate eum. Timeat eum omne semen israel: quoniam non spreuit neque despexit deprecationem pauperis. Nec auertit faciem suam a me: et cum clamarem ad eum exaudiuit me. Apud te laus mea in ecclesia magna: uota mea reddam in conspectu timentium eum. Edent

22

et factum est cor meum tamquam cera liquescens in medio uentris mei

pauperes et saturabuntur et laudabunt dominum
qui requirunt eum. vivent corda eorum in seculum seculi.
Reminiscentur et convertentur ad dominum universi
fines terre. Et adorabunt in conspectu eius universe
familie gentium. Quoniam domini est regnum et ipse
dominabitur gentium. Manducaverunt et adora
verunt omnes pingues terre in conspectu eius cadent
omnes qui descendunt in terram. Et anima mea illi
vivet et semen meum serviet ei. Annunciabitur
domino generacio ventura. et annunciabunt celi iusti
ciam eius populo qui nascetur quem fecit dominus. In finem
Dominus regit me et nichil michi deerit. ps.
in loco pascue ibi me collocavit. D.
Super aquam refectionis educavit me. animam
meam convertit. Deduxit me super semitas iusticie
propter nomen suum. Nam et si ambulavero in medio
umbre mortis. non timebo mala quoniam tu
mecum es. Virga tua et baculus tuus. ipsa me
consolata sunt. Parasti in conspectu meo mensam adversus
eos. qui tribulant me. Impinguasti in oleo ca
put meum. et calix meus inebrians quam preclarus est.
Et misericordia tua subsequetur me omnibus diebus vite
mee. Et ut inhabitem in domo domini. in longi
tudine dierum. In fi. ps. D. prima sabbati.
Domini est terra et plenitudo eius. orbis terrarum et
universi qui habitant in eo. Quia ipse super maria
fundavit eum. et super flumina preparavit eum.
Quis ascendet in montem domini. aut quis stabit
in loco sancto eius. Innocens manibus et mundo cor
de qui non accepit in vano animam suam. nec iuravit
in dolo proximo suo. Hic accipiet benedictionem
a domino. et misericordiam a deo salutari suo. Hec
est generacio querencium eum. querencium faciem dei Ia
cob. Attollite portas principes vestras et ele
vamini porte eternales et introibit rex glorie.
Quis est iste rex glorie dominus fortis et potens
dominus potens in prelio. Attollite portas princi
pes vestras et elevamini porte eternales et intro
ibit rex glorie. Quis est iste rex glorie dominus virtu
tum ipse est rex glorie. In fi. ps. D.
Ad te domine levavi animam meam deus meus
in te confido non erubescam. Neque irrideant me
inimici mei etenim universi qui te expectant
non confundentur. Confundantur omnes iniqua agentes
supervacue. Vias tuas domine demonstra michi
et semitas tuas edoce me. Dirige me
in veritate tua et doce me quia tu es deus salvator
meus. et te sustinui tota die. Reminiscere
miseracionum tuarum domine et misericordiarum tuarum que
a seculo sunt. Delicta iuventutis mee. et ignoran
cias meas ne memineris. Secundum misericordiam
tuam memento mei. tu propter bonitatem tuam domine.
Dulcis et rectus dominus. propter hoc legem dabit delinquen
tibus in via. Diriget mansuetos in iudicio
docebit mites vias suas. Universe vie domini
misericordia et veritas requirentibus testamentum eius et
testimonia eius. Propter nomen tuum domine propicia
beris peccato meo multum est enim. Quis est ho
mo qui timet dominum legem statuit ei in via quam
elegit. Anima eius in bonis demorabitur. et semen
eius hereditabit terram. Firmamentum est dominus timen
tibus eum. et testamentum ipsius ut manifestetur
illis. Oculi mei ad dominum. quoniam ipse evellet
de laqueo pedes meos. Respice in me et miserere
mei. quia unicus et pauper sum ego. Tribulaciones
cordis mei multiplicate sunt. de necessitatibus
meis erue me. Vide humilitatem meam et la
borem meum. et dimitte universa delicta mea.
Respice inimicos meos quoniam multiplicati
sunt. et odio iniquo oderunt me. Custodi animam
meam et erue me. non erubescam quoniam speravi
in te. Innocentes et recti adheserunt michi quia
sustinui te. Libera deus israel ex omnibus tribulacionibus
suis. In fi. psalmus david.
Iudica me domine quoniam ego in innocencia mea
ingressus sum. et in domino sperans non infirmabor.
Proba me domine et tempta me. ure renes
meos et cor meum. Quoniam misericordia tua ante oculos
meos est. et complacui in veritate tua. Non sedi cum
concilio vanitatis. et cum iniqua gerentibus non introibo. Odi
vi ecclesiam malignancium. et cum impiis non sedebo. La
vabo inter innocentes manus meas et circumdabo

altare tuū dn̄e. Et audiā uocē lau
dis ⁊ enarrē uniūsa mirabilia tua.
Dn̄e dilexi decorē dom⁹ tue. ⁊ locū hi
tac̄ois glīe tue. Ne pdas cū ipijs d's
aīam meā. ⁊ cū uiris sanguīū uitā
meā. In q̄r manib; īiq̄tates s̄. dextā
repleta ē munerib;. Ego aūt ī īnocētia
mea īgress⁹ sū redime me ⁊ miserere
mei. Pes m̄s stetit ī directo ī ecc̄ijs bn̄
dicā te dn̄e. In fi. ps̄. dauid p̄usq̄
Dominus liniretur. xxvi.
illūiac̄o mea ⁊ sal⁹ mea q̄
timebo. Dn̄s ptector uite
mee a q̄ trepidabo. Dum
appiāt sr̄ me nocētes. ut edāt carnes
meas. Qui tribulāt me īimici mei
ipi īfirmati s̄ ⁊ ceciderūt. Si ɔsistāt
adūsū castra. n̄ timebit cor meum.
Si exurgat adūsū me pliū. ī hoc ego
spabo. Unā peti a dn̄o hāc reqrā
ut īhitem ī domo dn̄i oīb; dieb; uite
mee. Et uideā uolūtatē dn̄i ⁊ uisi
tē tēplū ei⁹. Qm̄ abscōdit me ī tab'
naclo suo. ī die malor̄ ptexit me. ī ab
scōdito tabnacli sui. In petra exalta
uit me. ⁊ nūc exaltauit capd meū sr̄ ī
imicos meos. Circuiui ⁊ imolaui ī
tabnaclo ei⁹. hostiā uociferac̄ois cāta
bo ⁊ psalmū dicā dn̄o. Exaudi dn̄e
uocē meā q̄ clamaui ad te miserere
mei ⁊ exaudi me. Tibi dix' cor meū
exq̄siuit te facies mea. faciē tuam
dn̄e reqrā. Ne auertas faciē tuā a me.
ne declines ī irā a sūo tuo. Adiutor
m̄s es tu ne derelīq̄s me. neq; despici
as me d's salutaris m̄s. Qm̄ pr̄ m̄s
⁊ mat' mea dereliquīt me. dn̄s autē
assūpsit me. Legē pone m̄ dn̄e ī uia
tua. ⁊ dirige me ī semita recta pp ī
imicos meos. Ne tradideris me ī aīas
tribulātiū me. qm̄ īsurrexerūt ī me te
stes īiq̄. ⁊ mētita ē īiq̄tas sibi. Credo uidē
bona dn̄i ī tra uiuētiū. Expecta dn̄m
uirilit' age ⁊ ɔfortet' cor tuū ⁊ sustine
dn̄m. In fi. psalmus dauid.
Ad te clamabo d's m̄s ne sileas a
me. ne qn̄ taceas a me. ⁊ assilabor de
scēdētib; ī lacū. Exaudi dn̄e uocē de
p̄cac̄ois mee dū oro ad te dū extollo
man⁹ meas ad tēplū scm̄ tuū. Ne si
mul trahas me cū pc̄orib; ⁊ cū opantī
b; iniq̄tatē ne pdas me. Qui loquūt
pacē cū pxīo suo. mala aūt ī cordib;
eor̄. Da ill' scdm opa ipor̄. ⁊ scdm neq̄
ciā adinuēc̄onū ipor̄. Scdm opa ma
nuū eor̄ tribue ill' redde retribuc̄oz eor̄ ipi.
Qm̄ n̄ itellexerūt opa dn̄i ⁊ ī opa ma
nuū ei⁹ destrues illos. ⁊ n̄ edificabis
illos. Bn̄dc̄s dn̄s: qm̄ exaudiuit uocē
dep̄cac̄ois mee. Dn̄s adiutor m̄s. ⁊ ptec
tor m̄s. ⁊ ī ipo spauit cor meū ⁊ adiut'
sū. Et refloruit caro mea ⁊ ex uolūta
te mea ɔfitebor ei. Dn̄s fortitudo pleb
sue ⁊ ptector saluac̄onū xp̄i sui ē. Sal
uū fac p̄plm tuū dn̄e ⁊ bn̄dic hereditati
ti tue ⁊ rege eos ⁊ extolle illos usq; ī
eternū. In fi. ps̄ d'd. ī ɔsūmac̄e tabn̄.
Afferte dn̄o filij dei. affte dn̄o fili
os arietū. Affte dn̄o gl'am ⁊ honore.
affte dn̄o gl'am nōi ei⁹. adorate dn̄m
ī atrio scō ei⁹. Vox dn̄i sr̄ aq̄s. d's ma
iestatis itonuit dn̄s sr̄ aq̄s multas.
Vox dn̄i ī uirtute. uox dn̄i ī magnifi
cēcia. Vox dn̄i ɔfrigētis cedros ⁊ cō
friget dn̄s. cedros lybani. Et cōmi
nuet eos tāq̄ uitulū lybani ⁊ dilect⁹
quēadmodū fili⁹ unicornui. Vox dn̄i
intercidētis flāmā ig's. uox dn̄i ɔcutie
tis desertū ⁊ ɔmouebit dn̄s desertū ca
des. Vox dn̄i pparantis ceruos ⁊ reuelabit
ɔdensa ⁊ ī tēplo ei⁹ oīs dicēt gl'am.
Dn̄s diluuiū īhitare fac. ⁊ sedebit

29

dn̄s rex ī eternū. Dn̄s uirtutē pplo suo dabit dn̄s bndicz pplo suo ī pace. Infi. ps. dd.

Exaltabo te dn̄e qm̄ suscepisti me nec delectasti inimicos meos sup me. Dn̄e ds m̄s clamaui ad te. & sanasti me. Dn̄e eduxisti ab inferno aīam meā. saluasti me a descēdētibz ī lacū. Psallite dn̄o sci ei. & ɔfitemini memorie sctītatis ei. Qm̄ ira ī indignacōe ei. & uita in uolūtate ei. Ad uespez demorabit[ur] flet[us] & ad matutinū leticia. Ego aūt dixi ī habūdācia mea n̄ mouebor ī eternū. Dn̄e ī uolūtate tua pstitisti decori meo uirtutem. Auertisti faciē tuā a me & fcs̄ sū ɔturbat[us]. Ad te dn̄e clamabo & ad dm̄ meū depcabor. Que utilitas ī sāguine meo dū descēdo ī corrupcōe. Nūqd ɔfitebit[ur] t[ibi] puluis aut anūciabit ueritatē tuā. Audiuit dn̄s & misert[us] est mei. dn̄s fcs̄ ē adiutor m̄s. Conuertisti planctū meū ī gaudiū m[ihi]. Conscidisti saccū meū & circūdedisti me leticia. Ut cantet t[ibi] gl̄a mea & nō ɔpūgar: dn̄e ds m̄s ī eternū ɔfitebor t[ibi]. Infi. ps. dd.

30

In te dn̄e spaui n̄ ɔfūdar ī eternū. ī tua iusticia libā me. Inclina ad me aurē tuā. accelā ut eruas me. Esto m[ihi] ī dm̄ ptectorē. & ī domū refugii ut saluū me facias. Qm̄ fortitudo m̄a & refugiū meū es tu. & pp nom̄ tuū educes me & enutries me. Educes me de laq̄o h[oc] quē abscōderūt m[ihi]. qm̄ tu es ptector m̄s. In man[us] tuas ɔmēdo spm̄ meū. redemisti me dn̄e ds ueritatis. Odisti obseruātes uanitates sup uacue. Ego aūt ī dn̄o spaui exultabo & letabor ī m̄a tua. Qm̄ respexisti humilitatē meā. saluasti de necessitatibz aīam meā. Nec ɔclusisti me ī manibz inimici. statuisti ī loco spacioso pedes meos. Miserere dn̄e mei qm̄ tribulor. conturbat[us] ē ī ira ocl̄s m̄s. aīa mea. & uent[er] m̄s. Qm̄ defec[it] ī dolore uita mea & āni mei ī gemitibz. Infirmata ē ī paupertate uirt[us] mea. & ossa m̄a conturbata s[unt]. Sup om̄s inimicos meos fcs̄ sū obp̄briū uicinis meis ualde et timor notis meis. Qui uidebāt me foras fugerūt a me obliuioni dat[us] sū tanq̄m mortu[us] a corde. Fcs̄ sū tanq̄ uas pditū qm̄ audiui uitupacōem multoz cōmorāciū ī circuitu. In eo dū ɔuenirēt simul aduersū me accipe aīam meā ɔsiliati s[unt]. Ego aūt ī te spaui. dixi ds m[eus] es tu ī manibz tuis sortes mee. Eripe me de manu inimicoz [meoz] & a psequētibz me. Illustra faciē tuā sup suū tuū & saluū me fac ī m̄a tua dn̄e. [Dn̄e] n̄ ɔfūdar qm̄ inuocaui te. Erubescāt impii & deducant[ur] ī infernū muta fiant labia dolosa. Que locunt[ur] aduersus iustū iniq̄tatē ī sbia. & ī abusione. Qm̄ magna multitudo dulcedinis tue [dn̄e]. qm̄ abscōdisti timētibz te. Pfecisti eis q[ui] spāt ī te ī ɔspc̄u filioz [hom̄]. Abscōdes eos ī abscōdito faciei tue a conturbacōe hom̄. Proteges eos ī tabnaclo tuo a ɔtradicōe liguaz. Benedict[us] dn̄s qm̄ mirificauit m̄am suā m[ihi] ī ciuitate munita. Ego aūt dixi ī excessu m̄tis mee pieci[us] sū a facie ocl̄oz tuoz. Ideo exaudisti uocē orōnis mee. dum clamarē ad te. Diligite dnm̄ om̄s sci ei. quo ueritatē requiret ds̄. & retribuet habūdant[er] facietibz sbiā. Uiriliter agite & ɔfortet[ur] cor ur̄m. om̄s q[ui] spatis ī dn̄o. Infi. ps. dd. ītellc̄s dd.

31

Beati q[uo]z remisse s[unt] iniq̄tates & q[uo]z tecta s[unt] pcc̄a. Beat[us] uir cui n̄ imputauit dn̄s pcc̄m n̄ ē ī spu ei[us] dol[us]. Qm̄ tacui ī ueterauerūt ossa m̄a dū clamarē tota die. Qm̄ die ac nocte g[ra]uata ē sup me man[us] tua ɔuers[us]

sū ī erūpna mea dū cōfigit' spina. Dē
lictū meū cognitū t' feci. ⁊ iniq̄a meā
nō abscōdi. Dixi cōfitebor adūsū me
ī iusticiā meā dn̄o. ⁊ tu remisisti iniq̄
tatē pc̄ci mei. Pro hac orabit ad te oīs
scs̄. ī tp̄re optuno. Veruntn̄ ī diluuio aq̄
rū multaꝝ ad eū nō approximabūt. Tu
es refugiū meū a tribulacōe q̄ circūdedit
me. exultacō mea erue me a circūdātib'
me. Intellectū t' dabo ⁊ instruā te ī uia
hac q̄ gradieris firmabo sr̄ te oclos meos.
Nolite fi' sic' equ' ⁊ mul' qb; n̄ ē intellc̄s.
In chamo ⁊ freno maxillas eoꝝ cōstrin
ge q̄ nō approximāt ad te. Multa flagella
pc̄cōꝝ spantē aūt ī dn̄o mīa circūdabit.
Letamī ī dn̄o ⁊ exultate iusti ⁊ glā
mini oms̄ recti corde. In fi. ps̄. dauid.
Exultate iu' ī dn̄o rectos decꝫ col
laudacō. Cōfitemī dn̄o ī cythā
ra. ī psalterio decē cordaꝝ psallite ei. Can
tate ei cāticū nouū bn̄ psallite ei ī uo
ciferacōe. Quia rectū ē u'bū dn̄i. ⁊ oīa
opa ei' ī fide. Diligit mīaꝫ ⁊ iudiciū m.
mīa dn̄i plena ē tr̄a. Verbo dn̄i celi
firmati s̄. ⁊ sp̄u oris ei' oīs uirt' eoꝝ.
Cōgregās s̄ī utre aq̄s maris. ponē
ī thezauris abyssos. Timeat dn̄m
oīs tr̄a. ab eo aūt cōmoueāt' oms̄ ī ha
bitantes orbē. Qm̄ ip̄e dix' ⁊ fc̄a s̄. ip̄e
mādauit ⁊ creata s̄. Dn̄s dissipat cō
silia gēciū rep̄bat aūt cogitacōes po
puloꝝ ⁊ rep̄bat cōsilia p̄ncipū. Cōsili'
aūt dn̄i ī et'nū manꝫ. cogitacōes cordis
ei' ī gēnacōe ⁊ gēnacōē. Beata gēs cui'
ē dn̄s ds̄ ei' pp̄ls quē elegit ī hereditatē
s. De celo respex' dn̄s uidit oms̄ filios
hoīm. De p̄parato hītacl'o suo respexit
sr̄ oms̄ q̄ hītāt tr̄a. Qui finx' singillati
corda eoꝝ q̄ intelligit oīa opa eoꝝ. Non
saluat' rex p̄ multā uirtutē. ⁊ gygas
n̄ saluab' ī multitudīe uirtutis sue. Fal
lax equ' ad salutē. ī habūdācia aūt uir
tutis n̄ saluab'. Ecce oc'li dn̄i sr̄ timētes
eū. ⁊ ī eis q̄ spant sr̄ mīa ei'. Et eruat
a morte aīas eoꝝ ⁊ alat eos ī fame.
Aīa nr̄a sustinet dn̄m. qm̄ adiutor
⁊ ptector nr̄. Quia ī eo letab' cor nr̄m
⁊ ī noīe sc̄o ei' sp̄auim'. Fiat mīa tua
dn̄e sr̄ nos quē admodū sp̄auim' ī te.
Benedicā dn̄o ī oī tp̄e. In fi. ps̄ dd̄. c̄ mutauit uultū suū corā abymelech.
sp̄ laus ei' ī ore meo. In dn̄o laudab'
aīa mīa audiāt māsue ti ⁊ letentur.
Magnificate dn̄m mecū ⁊ exaltem' no
mē ei' ī idip̄m. Exq̄sui dn̄m ⁊ exau
diui me. ⁊ ex oīb; tribulacōib; meis eripuit
me. Accedite ad eū ⁊ illūiamī. ⁊ facies
uēe n̄ cōfundētur. Iste paup clamauit
⁊ dn̄s exaudiui eū ⁊ ex oīb; tribulacōib; ei'
saluabit eū. Inmittit an gl's dn̄i ī
circuitu timētiū eū ⁊ eripiet eos. Gusta
te ⁊ uidete qm̄ suauis ē dn̄s bt̄s uir qui
spat ī eo. Timete dn̄m oms̄ sc̄i ei'. qm̄
n̄ ē inopia timētib; eū. Diuites eguerūt
⁊ esurierūt. inq̄rentes aūt dn̄m n̄ minuet'
oī bono. Venite filij audite me timore
dn̄i docebo uos. Quis ē hō q̄ uult uitā.
dilig' dies uidē bonos. Prohibe a malo
ligua tuā. ⁊ labia tua ne loq̄nt' dolū.
Diuite a malo ⁊ fac bonū. īq̄re pacē ⁊
psequere eā. Oculi dn̄i sr̄ iustos. ⁊ aures
ei' ī p̄ces eoꝝ. Oc's aūt sr̄ faciēt' ma
la ut pdat de tr̄a mēoria eoꝝ. Clama
uēt iusti ⁊ dn̄s exaudiuit eos. ⁊ ex oīb;
tribulacōib; eoꝝ liberauit eos. Iuxta ē dn̄s
hijs q̄ tribulato s̄ corde. ⁊ hūiles sp̄u salua
bit. Multe tribulacōes iustoꝝ. ⁊ de oīb; hijs
liberauit eos dn̄s. Custodit dn̄s oīa ossa
eoꝝ unū ex hijs n̄ cōteret'. Mors pc̄cōꝝ pes
sima. ⁊ q̄ oderūt iustū delinquēt. Redi
met dn̄s aīas suoꝝ suoꝝ. ⁊ n̄ delinquēt
oīs q̄ spant ī eo. In fi. ps̄ ip̄i dauid. xp

Iudica dñe nocentes me. expugna īpu
gnantes me. Apprehende arma ⁊ scutū ⁊
exurge ī adiutoriū m̄. Effunde frameā
⁊ cōclude adu's eos qui psequūt me. dic
aīe mee salus tua ego sū. Cōfundant̄ ⁊ re
ueant̄ q̄rentes aīam meā. Auertant̄ re
trorsū ⁊ cōfundant̄ cogitātes m̄ mala.
Fiant tāq̄m puluis an faciē uēti. ⁊ ange
lus dn̄i coartās eos. Fiat uia eo⁊ te
nebre ⁊ lubricū. ⁊ angl's dn̄i psequēs eos.
Quoniā gratis absc̄oderunt m̄ interitū laquei
sui sup uacue exprobrauerunt aīam meam.
Veniat illi laq̄us quē ignorat ⁊ captio q̄
abscōdit apprehendat eū ⁊ ī laqueū cadat
ipso. Aīa aūt mea exultabit ī dn̄o. ⁊ delec
tabit̄ sup salutari suo. Omnia ossa mea dicēt
dñe. q̄s similis tibi. Eripiens īopē de manu for
tior eius. egenū ⁊ paupē a diripientib;
eū. Surgentes testes iniq̄. q̄ ignorabā int̄
rogabāt me. Retribuebant m̄ mala p bo
nis sterilitatē aīe mee. Ego aūt cū m̄
molesti essent īduebar cilicio. Humiliabā
ī ieiunio aīam meā. ⁊ orō mea ī sinu meo
cōuertet̄. Quasi proximū q̄si fratrē nr̄m
sic cōplacebā. q̄si lugens ⁊ contristat' sic hūi
liabar. Et aduersū me letati s̄. ⁊ cōue
nerūt. cōgregati s̄ sup me flagella ⁊ ignora
ui. Dissipati s̄ n̄ cōpuncti temptauerūt me
subsannauerūt me subsannacōe. frenduerūt
sup me dentib; eo⁊ suis. Dñe qn̄ respicies
restitue aīam meā a malignitate eo⁊
a leonib; unicā meā. Cōfitebor tibi ī eccā
magnā ī plo graui laudabo te. Non sup
gaudeant m̄ q̄ aduersant̄ m̄ iniq̄. q̄ oderūt
me gratis ⁊ annuūt oculis. Quoniā m̄ quidē
pacifice loq̄bant̄. ⁊ ī iracundia t̄re loq̄n
tes dolos cogitabant. Et dilatauerūt sup
me os suū. dixerūt euge euge uiderūt
oculi nr̄i. Vidisti dñe ne sileas dñe ne
discedas a me. Exurge ⁊ intende iudiciō
meo. ds̄ m̄s ⁊ dn̄s m̄s ī causā meā. Iu
dica me s̄c̄dm iusticiā tuā dñe ds̄ m̄s ⁊ n̄
sup gaudeant m̄. Non dicant ī cordib; suis
euge euge. aīe nr̄e. n̄ dicant absorbuimus eū. Eru
bescant ⁊ reuereant̄ simul q̄ gratulant̄ mal' meis.
Induant̄ cōfusiōe ⁊ reuerencia. q̄ maligna lo
qunt̄ sup me. Exultent ⁊ letent̄ q̄ uolunt iusti
ciā meā ⁊ dicant sp̄ magnificetur dn̄s q̄ uo
lunt pacē s̄ui eius. Et lingua mea medita
bit̄ iusticiā tuā tota die laudē tuā. *Inti.*

Dixit iniust' ut delinquat sibi ipo ps dauid.

Dixit iniust' ut delinq̄t *in semetipso ps dauid.*
Non est timor dei ante oc'os eī.
Quoniā dolose egit ī cōspectu eī ut iueniat̄ iniq̄
tas eī ad odiū. Verba oris eī iniq̄tas
⁊ dolus. noluit intellige ut bn̄ ageret. Ini
q̄tatē meditat̄ ē ī cubili suo. astitit oī
uie n̄ bone maliciā aūt n̄ odiuit. Dñe
ī celo mīa tua. ⁊ ūitas tua usq; ad nu
bes. Iusticia tua sic mōtes dei. iudicia
tua abyss' multa. Hoīes ⁊ iumenta sal
uabis dñe. quēadmodū multiplicasti
mīam tuā deus. Filij aūt hoīm ī tegmine
alarum tuarum sperabūt. Inebriabūt̄ ab ub'
tate dom' tue ⁊ torrente uoluptatis tue
potabis eos. Quoniā apud te ē fons uite ⁊ ī
lumine tuo uidebim' lumē. Pretende dñe
mīam tuā scientib; te. ⁊ iusticiā tuā his q̄
recto s̄t corde. Non ueniat m̄ pes sup bie ⁊
man' pctōris n̄ moueat me. Ibi ceciderūt
q̄ operant̄ iniq̄tatē. expulsi s̄ n̄ potuerūt
stare. *Inti. ps dd.*

Noli emulari ī malignantib; neq; ze
laueris facientes iniq̄tatē. Quoniā tanq̄m feniū
uelociter arescent ⁊ quēadmodū olera her
barum cito decident. Spera ī dn̄o ⁊ fac bonī
tatē ⁊ īhabita t̄rā. ⁊ pasceris ī diuiciis eius.
Delectare ī dn̄o ⁊ dabit̄ t̄ peticōes cordis tui.
Reuela dn̄o uiā tuā ⁊ spa ī eo ⁊ ipe faci
et. Et educet q̄si lumē iusticiā tuā ⁊ iu
diciū tuū tāq̄m meridiē subdit' esto dn̄o.
⁊ ora eū. Noli emulari ī eo. q̄ psperat̄
ī uia sua. ī hoīe faciente iniusticias. De

sine abira ⁊ derelinq̄ furorē. noli emu
lari ut maligneris. Quō q̄ maligñt
extminabūt. sustinētes aūt dn̄m ipi
hereditabūt t̃rā. Et adhuc pusillū ⁊ nō
erit pc̄cōr. ⁊ q̄res locū ei⁹ ⁊ nō īuenies.
Mansueti aūt hereditabūt t̃rā. ⁊ delecta
buntᷣ ī multitudīe pacis. Obsuabit pc̄cōr
iustū ⁊ strideb̄ sup eū dentib⁹ suis. Dn̄s
aūt irridebit eū quō pspicit q̄ ueniet dies ei⁹.
Gladiū euaginauerūt pc̄cōres tēderūt
arcū suū. Ut decipiāt paupem ⁊ ī opē
ut trucidēt rectos corde. Gladi⁹ eoꝝ in
tret ī corda ipoꝝ ⁊ arc⁹ eoꝝ ɔfringat̃. Meli⁹
ē modicū iusto. sup diuicias pc̄cōꝝ multas.
Quō brachia pc̄cōꝝ ɔterentᷣ ɔfirmat aūt
iustos dn̄s. Nouit dn̄s dies īmaculatoꝝ. ⁊
hereditas eoꝝ ī etnū erit. Non ɔfundentᷣ
ī tp̄e malo ⁊ ī dieb⁹ famis saturabūtᷣ. q̄a
pc̄cōres pibūt. Inimici uo dn̄i mox ho
norificati fuerint ⁊ exaltati deficiētes q̄
admod' fum⁹ deficiēt. Mutuabit pec
cator ⁊ n̄ soluet. iust⁹ aūt misetᷣ ⁊ tribuet.
Quia benedicētes ei hereditabūt t̃rā. ma
ledicētes aūt ei dispibūt. Apud dn̄m
gressus hoīs dirigentᷣ ⁊ uiā ei⁹ uolet. Cū
ceciderit n̄ collidetᷣ q̄ dn̄s supponit manū
suā. Iunior fui etē ī senui ⁊ n̄ uidi iustū
derelictū n̄c semē ei⁹ q̄rēs panē. Tota die
miseretᷣ ⁊ ɔmodat ⁊ semē illi⁹ ī benedictiōe erit.
Declina a malo ⁊ fac bonū. ⁊ inhita ī sclm̄
sclī. Quia dn̄s amat iudiciū ⁊ n̄ reli
quet scōs suos. ineternū ɔsuabūtᷣ. Iniusti
punientᷣ ⁊ semē eoꝝ pibit. Iusti aūt he
reditabūt t̃rā. ⁊ inhitabūt ī sclm̄ sclī sup eā.
Os iusti meditabitᷣ sapiā. ⁊ ligua ei⁹
loquetᷣ iudiciū. Lex dī ei⁹ ī corde ipius
⁊ n̄ supplātabūtᷣ gress⁹ ei⁹. Considerat pc̄cōr
iustū. ⁊ q̄rit mortificare eū. Dn̄s aūt
n̄ derelīqt eū ī manib⁹ ei⁹. n̄c dāpnabit eū cū
iudicabitᷣ illi. Expecta dn̄m ⁊ custodi ui
ā ei⁹ ⁊ exaltab̄ te ut hereditate capias

t̃rā cū perierīt pc̄cōres uidebis. Uidi impiū
sup exaltatū ⁊ eleuatū sic cedros libani.
Et trāsiui ⁊ ecce n̄ erat q̄siui eū ⁊ nō ē
īuent⁹ loc⁹ ei⁹. Custodi īnocētiā ⁊ uide eq
tatē quō s̄t reliq̄e hoī pacifico. Iniusti
aūt dispibūt simul reliq̄e ipoꝝ interibūt.
Salus aūt iustoꝝ a dn̄o. ⁊ ptector eoꝝ
ī tp̄e tribulacōis. Et adiuuabit eos ⁊ lib
erabit eos ⁊ eruet eos a pc̄cōrib⁹ ⁊ salua
bit eos q̄a sperauerūt ī eo. In fi. ps d' ī rme
moria sabbati.
Dn̄e ne ī furore tuo
arguas me neq; ī ira tua corripiās
me. Quō sagitte tue īfixe s̄t m̄ ⁊ ɔfirmā
sti sup me manū tuā. Nō ē sanitas ī car
ne mea a facie ire tue. ⁊ n̄ pax ossib⁹
meis a facie pc̄cōꝝ meoꝝ. Quō iniq̄tates
mee sup gresse s̄t capud meū. sic on⁹ graue
grauate s̄t sup me. Putruerūt ⁊ corrupte s̄t
cicatrices mee. a facie īsipiētie mee. Miser
fc̄s sū ⁊ curuat⁹ sū usq; in finē. tota die cō
tristat⁹ ingrediebar. Quō lūbi mei īpleti s̄t
illusiōib⁹ ⁊ n̄ ē sanitas ī carne mea. Af
flict⁹ sū ⁊ humiliat⁹ sū nimis. rugiebā
a gemitu cordis mei. Dn̄e an̄ te om̄e
desideriū meū ⁊ gemit⁹ m̄s a te n̄ ē ab
scōdit⁹. Cor meū ɔturbatū ē dereliq̄t me uirt⁹
mea ⁊ lumē oculoꝝ meoꝝ ⁊ ipm̄ n̄ ē mecū.
Amici mei ⁊ pximi mei aduersū me ap
ppinq̄uerūt ⁊ steterūt. Et q̄ iuxta me erant
delonge steterūt ⁊ uim faciebāt q̄ q̄rebāt
aīam meā. Et q̄ īq̄rebāt mala m̄ locuti
s̄t uanitates ⁊ dolos tota die meditabā
tur. Ego aūt tāq̄ surd⁹ n̄ audiebā. ⁊ sic
ut mut⁹ n̄ apiēs os suū. Et fc̄s sū sic hō
n̄ audiēs. ⁊ n̄ hn̄s ī ore suo redargucio
nes. Quō ī te dn̄e speraui tu exaudies
me dn̄e d̄s m̄s. Quia dixi ne q̄n sup gaudeāt
m̄ inimici mei. ⁊ dū ɔmouentᷣ pedes mei
sup me magn̄ locuti s̄t. Quō ego ī flagella
parat⁹ sū ⁊ dolor m̄s ī ɔspectu meo semp. Quō
iniq̄tatē meā annūciabo ⁊ cogitabo p pec

cato meo. Inimici aūt mei uiuūt et
cōfirmati s̄ sr̄ me ⁊ multiplicati s̄ q̄ oderūt
me iniq̄. Qui retribuūt mala p bōis detra
hebāt m̄ quō sequebar bōitatē. Nō dereliq̄s
me dn̄e d̄s m̄s ne discesseris a me. Intē
de ī adiutoriū meū dn̄e d̄s salutis mee.

38

Dixi custodiā uias meas ps.
ut n̄ delinquā ī lingua mea. dd.
Posui ori meo custodiā cū
cōsisteret pc̄or aduersū me. Ob
mutui ⁊ humiliat⁹ sū ⁊ silui a bōis ⁊ dolor
m̄s renouat⁹ ē. Concaluit cor meū īt me
⁊ ī meditacōe mea exardescet ig̃s. Locut⁹
sū ī lingua mea. notū fac m̄ dn̄e finē meū.
Et numerū dierū meorū q̄s ē ut sciā q̄d
desit m̄. Ecce mensurabiles posuisti dies meos
⁊ sbā mea tāq̄m nichilū an̄ te. Verūtn̄
uniūsa uanitas oīs hō uiuēs. Verūtn̄ ī
imagie ptrāsit hō s; ⁊ frustra cōturbat̄. The
saurizat ⁊ ignorat cui cōgregabit ea. Et nūc
q̄ ē expectacō mea nōne dn̄s ⁊ sbā mea apud
te ē. Ab oībz iniq̄tatibus meis erue me. Ob
pbriū īsipienti dedisti me. Obmutui ⁊ n̄
aperui os meū. quō tu fecisti amoue
a me plagas tuas. A fortitudine
man⁹ tue ego defeci ī increpacōib⁹ pp̄ iniq
tatē corripuisti hōiē. Et tabescere fecisti sic̄ ara
neā aiām eī. Verūtn̄ uane cōturbat̄ oīs hō. Ex
audi orōnē meā dn̄e ⁊ dep̄cacōe meā
aurib⁹ pcipe lacrimas meas. Ne sileas
q̄m aduena ego sū apud te. ⁊ pegrin⁹ sic̄
oēs pr̄es mei. Remitte m̄ ut refrigerer
p̄usq̄ abeā ⁊ amplius n̄ ero. In fi. ps. dd.

39

Expectans expectaui dn̄m ps. dd.
⁊ ītēdit m̄. Et exaudiuit p̄ces
meas. ⁊ eduxit me de lacu miserie. ⁊ de luto
fecis. Et statuit s̄ petrā pedes meos.
⁊ direxit gressus meos. Et imisit ī os meū
canticū nouū carmē d̄o n̄ro. Videbūt multi
⁊ timebūt ⁊ sp̄abūt ī dn̄o. Beat⁹ uir
cui⁹ ē nomē dn̄i. spes eī ⁊ n̄ respexit ī uani

tates ⁊ īsanias falsas. Multa fecisti tu
dn̄e d̄s m̄s mirabilia tua ⁊ cogitacōib⁹
tuis n̄ ē q̄s sīlis sit t̄. Annunciaui ⁊ lo
cut⁹ sū multiplicati s̄ sr̄ numerū. Sac
rificiū ⁊ oblacōē noluisti. aures aūt pfe
cisti m̄. Holocaustū ⁊ p pc̄o n̄ postu
lasti tc̄ dixi ecce uenio. In capite libri
sc̄ptū ē de me ut facerē uolūtatē tuā
d̄s m̄s uolui. ⁊ legē tuā ī medio cordis
mei. Annunciaui iusticiā tuā ī eccli̇a
magā ecce labia mea nō p̄hibebo dn̄e
tu scisti. Iusticiā tuā n̄ abscōdi ī corde
meo ūitatē tuā ⁊ salutare tuū dixi.
Non abscōdi miām tuā ⁊ ūitatē tuā
a cōcilio multo. Tu aūt dn̄e ne longe fa
cias miacōes tuas a me. miā tua ⁊
ūitas tua sp̄ susceperūt me. Quōiā circūde
derūt me mala q̄r n̄ ē numer⁹. cōphe
derūt me iniq̄tates mee. ⁊ n̄ potui ut
uiderē. Multiplicate s̄ sr̄ capillos capi
tis mei. ⁊ cor meū dereliq̄d me. Cōpla
ceat t̄ dn̄e ut eruas me dn̄e ad adiu
uand̄ me respice. Confundant̄ ⁊ reue
ant̄ simul q̄ q̄runt aiām meā ut aufe
rant eā. Conūtant̄ retrorsū ⁊ reuere
ant̄ q̄ uolūt m̄ mala. Ferant cōfestī cō
fusionē suā q̄ dicūt m̄ euge euge. Ex
ultent ⁊ letent̄ sr̄ te oēs q̄rentes te ⁊ di
cant sp̄ magnificet̄ dn̄s q̄ diligūt salu
tare tuū. Ego aūt mēdic⁹ sū ⁊ paup
dn̄s sollicit⁹ ē mei. Adiutor m̄s ⁊ p̄tector m̄s
tu es d̄s m̄s ne tardaueris.

Adiutor meus et protector
es tu deus meus ne tard

90

Beat⁹ q̄ intelligit sr̄ ps. dd. l' finē ītellcs
egenū ⁊ paupem ī die malo dd.
liberabit eū dn̄s. Dn̄s cōseruet eū ⁊ uiui
ficet eū ⁊ btm̄ faciat eū ī t̄ra ⁊ n̄ t̄
dat eū ī aiām inimicor eī. Dn̄s o
pem ferat illi sr̄ lectū doloris eī. uni
ūsū stratū eī ūsasti ī infirmitate eī.
Ego dixi dn̄e miserere mei sana aiām
meā q̄r peccaui t̄. Inimici mei dixerūt

mala in quem mouetur & perhibit nomen eius.
Et si ingrediebatur ut uideret uana loquebatur cor eius congregauit iniquitatem sibi. Egrediebatur foras & loquebatur in idipsum. Aduersum me susurrabant omnes inimici mei aduersum me cogitabant mala michi. Verbum iniquum constituerunt aduersum me numquid qui dormit non adiciet ut resurgat. Etenim homo pacis mee in quo speraui qui edebat panes meos magnificauit super me supplantacionem.
Tu autem domine miserere mei & resuscita me & retribuam eis. In hoc cognoui quoniam uoluisti me. quoniam non gaudebit inimicus meus super me. Me autem propter innocenciam suscepisti & confirmasti me in conspectu tuo in eternum.
Benedictus dominus deus israel a seculo & in seculum fiat fiat. — et usque

41.

Quemadmodum *In finem intellectus filiis chore psalmus*

desiderat ceruus ad fontes aquarum ita desiderat anima mea ad te deus. Sitiuit anima mea ad deum fontem uiuum. quando ueniam & apparebo ante faciem dei. Fuerunt michi lacrime mee panes die ac nocte dum dicitur michi cotidie ubi est deus tuus. Hec recordatus sum & effudi in me animam meam. quoniam transibo in locum tabernaculi admirabilis usque ad domum dei.
In uoce exultacionis & confessionis sonus epulantis. Quare tristis es anima mea et quare conturbas. Spera in deo quoniam adhuc confitebor illi salutare uultus mei & deus meus.
Ad me ipsum anima mea conturbata est propterea memor ero tui de terra iordanis. & hermoniim a monte modico. Abyssus abyssum inuocat in uoce cataractarum tuarum. Omnia excelsa tua & fluctus tui super me transierunt.
In die mandauit dominus misericordiam suam & nocte canticum eius. Apud me oracio deo uite mee dicam deo susceptor meus es. Quare oblitus es mei. & quare contristatus incedo dum affligit me inimicus. Dum confringuntur ossa mea exprobrauerunt michi qui tribulant me inimici mei. Dum dicunt michi per singulos dies ubi est deus tuus quare tristis es anima mea [et] quare conturbas me. Spera in deo quoniam adhuc confitebor illi salutare uultus mei & deus meus. *In finem psalmus David.*

Iudica me deus & discerne causam meam de gente non sancta. ab homine iniquo & doloso erue me. Quia tu es deus fortitudo mea quare me repulisti quare tristis incedo dum affligit me inimicus. Emitte lucem tuam & ueritatem tuam. ipsa me deduxerunt & adduxerunt in montem sanctum tuum & in tabernacula tua. Et introibo ad altare dei ad deum qui letificat iuuentutem meam. Confitebor tibi in cythara deus deus meus. quare tristis es anima mea & quare conturbas me. Spera in deo quoniam adhuc confitebor illi salutare uultus mei & deus meus. *In finem filiis chore ad intellectum.*

42.

Deus auribus nostris audiuimus patres nostri annunciauerunt nobis. Opus quod operatus es in diebus eorum & in diebus antiquis. Manus tua gentes disperdidit & plantasti eos afflixisti populos & expulisti eos. Nec enim in gladio suo possederunt terram. & brachium eorum non saluauit eos. Sed dextera tua & brachium tuum & illuminacio uultus tui. quoniam complacuisti in eis. Tu es ipse rex meus & deus meus qui mandas salutes iacob. In te inimicos nostros uentilabimus cornu. & in nomine tuo spernemus insurgentes in nobis. Non enim in arcu meo sperabo. & gladius meus non saluabit me. Saluasti enim nos de affligentibus nos et odientes nos confudisti. In deo laudabimur tota die. & in nomine tuo confitebimur in seculum.
Nunc autem repulisti & confudisti nos & non egredieris deus in uirtutibus nostris. Auertisti nos retrorsum post inimicos nostros. & qui oderunt nos diripiebant sibi. Dedisti nos tamquam oues escarum & in gentibus dispersisti nos. Uendidisti populum tuum sine precio & non fuit multitudo in commutacionibus eorum. Posuisti nos obprobrium uicinis nostris. subsannacionem et derisum hiis qui sunt in circuitu nostro. Posuisti nos in similitudinem gentibus commocionem capitis

i psalis. Tota die uerecūdia mea contra
me ē. & cōfusio faciei mee cooperuit me.
A uoce exprobrantis & obloquentis a facie ini
mici & psequētis. Hec oīa uenerūt sup
nos. ń obliti sum' te & iniq ń egim' i te
stamēto tuo. Et ń recessit retº cor nrm & nec
declinasti semitas nras a uia tua. Quō
humiliasti nos i loco afflictōis. & cooperuit
nos umbra mortis. Si obliti sum' nomē
dī nri. & si expandim' man' nras ad dm̄
alienū. Nōne ds requiret ista. ipē eñ no
uit abscōdita cordis. Quō ppt te mortifi
camur tota die estimati sum' sic oues occi
sionis. Exurge qre obdormis dne exurge
& ne repellas i finē. Quare faciē tuā a
uertis obliuisceris inopie nre & tribulacōis nre.
Quō humiliata ē i puluere aīa nra con
glutinat' ē i tra uent' nr. Exurge dne
adiuua nos & redime nos ppt nomē tuū.
Eructauit cor meū In fi. p his q̄ mu
uerbū bonū dico ego tabūtur filiis core
opa mea regi. Lingua mea ad itellm cātic
calamus scribe uelociter scribētis. Speciosus
forma pre filiis hoim diffusa ē gra i labiis tuis
ppterea bndixit te ds i eternū. Accingere gla
dio tuo sup femur tuū potentissime. Specie tu
a & pulcritudie tua itēde psper pcede & reg
na. Propter ueritatē & mansuetudinē et
iusticiā. & deducet te mirabilit' dextra tua.
Sagitte tue acute ppli sub te cadent i corde
inimicorū regis. Sedes tua ds i sclm scli
uirga directōis uirga regni tui. Dilexisti
iusticiā & odisti iniquitatē ppterea unxit te
ds ds tuus oleo leticie p consortib' tuis. Mir
ra & gutta & cassia a uestimētis tuis a
domib' eburneis ex qb' delectauerūt te fi
lie regū i honore tuo. Astitit regina
a dextris tuis i uestitu deaurato circūda
ta uarietate. Audi filia & uide & icli
na aurē tuā & obliuiscere pplm tuū &
domū pris tui. Et cōcupiscet rex decorē

pro dilecto

tuū quō ipē ē dñs ds tuus & adorabūt
eū. Et filie tyri i munerib' uultū tuū
dep̄cabūtur oēs diuites plebis. Omnis glo
ria eius filie regis abītus i fimbriis aureis circū
amicta uarietatib'. Adducent' regi uirgi
nes post eā pxīe eius afferent' tibi. Afferent' i leticia
& exultacōe. adducent' i templū regis. Pro
patrib' tuis nati st tibi filii. cōstitues eos prin
cipes sup omē trā. Memor ero nois tui
i oī generacōe & generacōē. Propterea ppli
cōfitebūtur tibi i eternū & i sclm scli. In fi. ps dd p
Deus nr refugiū & uirt'. archanis.
adiutor i tribulacōib' q̄ iuenerūt
nos nimis. Propterea ń timebim' dū
turbabit' tra & trāsferent' mōtes i cor maris.
Sonuerūt & turbate st aq̄ eorū. turbati sūt
mōtes i fortitudie eius. Fluminis ipet' leti
ficat ciuitatē dī sanctificauit tabnaclm
suū altissim'. Ds i medio eius nō cōmo
uebit'. adiuuabit eā ds mane diluculo.
Conturbate st gētes & iclinata st regna ded'
uocē suā mota ē tra. Dñs uirtutū nobiscū
susceptor nr ds iacob. Uenite & uidete o
pa dñi q̄ posuit pdigia sup trā auferens
bella usq ad finē terre. Arcū cōteret & cōfri
get arma & scuta cōburet igi. Uacate
& uidete quō ego sū ds. exaltabor i gēti
b' & exaltabor i tra. Dñs uirtutū nobiscū.
susceptor nr ds iacob. In fi. ps dauid
Omnes gētes plaudite pro filiis
manib'. iubilate deo i uoce chore.
exultacōis. Quō dñs excels' terribilis: rex
magn' sup omē trā. Subiecit pplos nob'.
& gētes sub pedib' nris. Elegit nob' heredi
tatē suā: speciē iacob quā dilexit. Ascēdit
ds i iubilo. & dñs i uoce tube. Psallite
deo nro psallite. psallite regi nro psalli
te. Quō rex oīs tre ds: psallite sapiēt'.
Regnabit ds sup gētes: ds sedet sup sedem
scām suā. Principes pplorū cōgregati sūt
cū deo abraha: quō dii fortes tre uehemēt' e
leuati st.

94

95

Magnꝰ In fi. ps̄ ꝫ laus cātici filioꝝ. l̄ fi dn̄s ꝫ laudabil' lijs core. ij. sab nimis. ī ciuitate di nr̄i ī mōte sc̄o ē. bati.
Fūdat' exultacōe uniuse t̄re. mon̄s syon late aq̄lonis ciuitas reg̃ magi. Deꝰ ī domibꝫ eiꝰ cognoscet. cū suscipiet eā. Quō ecce reges cōgregati s̄ cōuenerūt ī unū. Ipi uidētes sic admirati s̄. cōturbati s̄. cōmoti s̄: tremor apphendit eos. Ibi dolores ut pturiētis ī spū uehemēti: cōteres naues tharsis. Sicut audiuimꝰ sic uidimꝰ ī ciuitate dn̄i u'tutū ī ciuitate di nr̄i. ds̄ fūdauit eā ī et'nū. Suscepimꝰ ds̄ mīam tuā. ī medio tēpli tui. Sc̄dm nomē tuū ds̄. sic ꝫ laus tua ī fines t̄re. iusticia plena ē dext'a tua. Letet' mōs syon ꝫ exultēt filie iude. ꝓpt̄ iudicia tua dn̄e. Circūdate syon ꝫ cōplectimini eā. narrate ī turribꝫ eiꝰ. Ponite corda u'ra ī u'tute eiꝰ. ꝫ distribuite domos eiꝰ. ut enarretis ī ꝓgenie altera. Quō hic ē ds̄ ds̄ nr̄ ī et'nū ꝫ ī sc̄lm sc̄li ipe reget nos ī sc̄la. In fi. filijs core ps̄.

Audite hec oēs gētes. auribꝫ pcipite oēs q̄ habitatis t'rā orbē. Quiq̄ t'rigene ꝫ filij hoīm ī unū simul diues ꝫ paup. Os meū loq̄t' sapiam ꝫ meditacō cordis mei prudenciā. Inclinabo ī parabol' aurē meā. apiā ī psalterio ꝓposicōē meā. Cur timebo ī die mala iniq̄tas calcanei mei circūdabit me. Qui cōfidūt ī u'tute sua. ꝫ ī multitudīe diuiciaꝝ suaꝝ gl'ant'. Frat' nō redimet redimet hō nō dabit deo placacōē suam. Et p'ciū redēpcōis aīe sue. ꝫ laborabit ī et'nū ꝫ uiuet adhuc ī finē. Nō uidebit int'itū cū uiderit sapiētes morientes. simul insipiēs ꝫ stultꝰ pibūt ꝫ relinq̄nt alienis diuicias suas. Et sepulc' eoꝝ domꝰ illoꝝ ī et'nū. tabnacla eoꝝ ī ꝓgenie ꝫ ꝓgenie uocauerūt noīa eoꝝ sua in t'ris suis. Et hō cū ī honore eēt nō intell'. cōparatꝰ ē iumētis īsipiētibꝫ ꝫ silis fc̄s ē illis. Hec uia illorū scandalū ipis. ꝫ postea ī ore suo cōplacebūt. Sicut oues ī inferno positi s̄t mors depascet eos. Et dn̄abūt' eoꝝ iusti ī matutino ꝫ auxiliū eoꝝ ueterasc̄t ī inferno a gl'a eoꝝ. Ueruptn̄ ds̄ redimet aīam meā de manu inferi cū acceperit me. Ne timueris cū diues fc̄s fuit hō. ꝫ cū multiplicata fuit gl'a domꝰ eiꝰ. Quō cū interierit nō sumet oīa neq̄ descēdet cū eo gl'a eiꝰ. Quia aīa eiꝰ ī uita ip'iꝰ bn̄dicet' cōfitebit' cū bn̄ feceris ei. Introibit usq̄ ī ꝓgenies patrū suoꝝ ꝫ usq̄ ī et'nū nō uidebit lumē. Homo cū ī honore eēt nō intell'. cōparatꝰ ē iumētis īsipiētibꝫ ꝫ silis fc̄s ē illis. In fi. ps̄ asaph.

Deus deoꝝ dn̄s locutꝰ ē. ꝫ uocauit t'rā. A sol' ortu usq̄ ad occasū. ex syon spēs decoris eiꝰ. Deꝰ manifeste ueniet ds̄ nr̄ ꝫ nō silebit. Ignis ī cōspectu eiꝰ exardescet. ꝫ ī circuitu eiꝰ tēpestas ualida. Aduocauit celū desursū ꝫ t'rā discernere ppl'm suū. Congregate illi sc̄os eiꝰ. q̄ ordināt testamētū eiꝰ sup sacficia. Et annūciabūt celi iusticiā eiꝰ quō ds̄ iudex ē. Audi ppl's meus. ꝫ loq̄r isrl̄. ꝫ testificabor t' ds̄ ds̄ tuꝰ ego sū. Nō ī sacrificijs tuis arguā te. holocausta aūt tua ī cōspectu meo s̄ semp. Nō accipiā de domo tua uitulos. neq̄ de gregibꝫ tuis hyrcos. Quō mee s̄ oēs fere siluaꝝ iumēta ī mōtibꝫ ꝫ boues. Cognoui oīa uolatilia celi. ꝫ pulcritudo agri mecū ē. Si esuriero nō dicā tibi meꝰ ē eī orbis t're ꝫ plenitudo eiꝰ. Nūquid manducabo carnes tauroꝝ. aut sanguinē hyrcoꝝ potabo. Immola deo sacficiū laudis. ꝫ redde altissīo uota tua. Et īuoca me ī die tribl'acōis ꝫ eruā te ꝫ honorificabis me. Peccatori aūt dixit ds̄ quare tu enarras iusticias

meas ꝫ assumis testamentū meū p os tuū. Tu u͛o odisti disciplinā ꝫ p̄iecisti sermones meos retrorsū. Si uidebas furē currebas cū eo. ꝫ cū adulteris porcionē tuā ponebas. Os tuū habundauit malicia ꝫ lingua tua concinnabat dolos. Sedens aduersus fratrem tuū loquebaris aduersus filium matris tue ponebas scandalum hec fecisti ꝫ tacui. Existimasti inique qđ ero tui similis arguā te ꝫ statuā contra faciē tuam. Intelligite hec q̄ obliuiscimini dm̄ ne qn̄ rapiat. ꝫ n̄ sit q̄ eripiat. Sacrificiū laudis honorificabit me. ꝫ illic iter q̄ ostendā illi salutare dei.

In fi. ps. d. cū uenit ad eū nathā pp̄ha q̄ıo intrauit ad bersabee.

Miserere mei deus scḋm magnā mīam tuā. Et scḋm multitudinē miseracionū tuarū dele iniquitatē meā. Amplius laua me ab iniq̄tate mea. ꝫ a p̄ccō meo munda me. Quoniā iniquitatē meā ego cognosco ꝫ p̄ccm̄ meū contra me ē sp̄. Tibi soli peccaui ꝫ malū corā te feci ut iustificeris i sermōib tuis ꝫ uincas cū iudicaris. Ecce eni in iniq̄tatibus conceptus sū ꝫ i p̄ccīs meis concepit me mater mea. Ecce eni ueritatē dilexisti incerta ꝫ occulta sapiencie tue manifestasti m. Asperges me dn̄e ysopo ꝫ mundabor lauabis me ꝫ sup niuē dealbabor. Auditui meo dabis gaudiū ꝫ leticiā ꝫ exultabūt ossa humiliata. Auerte faciē tuā a p̄ccīs meis ꝫ oēs iniq̄tates meas dele. Cor mundū crea i me deus ꝫ sp̄m rectū innoua i uisceribus meis. Ne p̄icias me a facie tua et sp̄m scm̄ tuū ne auferas a me. Redde m leticiā salutaris tui ꝫ sp̄u p̄ncipali confirma me. Docebo iniq̄s uias tuas et impii ad te conuertent. Libera me de sanguinib deus deus salutis mee ꝫ exultabit lingua mea iusticiā tuā. Dn̄e labia mea apies ꝫ os meū annūciabit laudē tuā. Quoniā si uoluisses utiq̄ holocaustis n̄ delectabis.

sacrificiū dedissem

Sacrificiū deo sp̄s contribulat9 cor contritū et humiliatū deus n̄ despicies. Benigne fac dn̄e i bona uoluntate tua syon. ut edificentur muri ierl̄m. Tunc acceptabis sacrificiū iusticie oblaciones ꝫ holocausta tc̄ i ponent sup altare tuū uitulos.

In fi. intellectus d. cū uenit doech ydumeus ꝫ nunciauit saul uenit dd̄ i domū abymelech.

Quid gl'aris i malicia q̄ potens es iniq̄tate. Tota die iniusticiā cogitauit lingua tua sic nouacula acuta fecisti dolū. Dilexisti maliciā sup benignitatē iniq̄tatē magis q̄m loq̄ equitatē. Dilexisti oīa uba p̄cipitacōis lingua dolosa. Propterea deus destruet te i finē euellet te ꝫ emigrabit te de tabernaclo tuo ꝫ radicē tuā de terra uiuenciū. Videbunt iusti ꝫ timebunt ꝫ sup eū ridebunt ꝫ dicent. ecce hō q̄ n̄ posuit dm̄ adiutorē suū. Sed sperauit i multitudine diuiciarū suarū ꝫ p̄ualuit i uanitate sua. Ego aūt sic oliua fructificaui i domo dei. speraui i mīa dei ieternū ꝫ i sc̄lm sc̄li. Confitebor t̄ i sc̄lm q2 fecisti. ꝫ expectabo nomē tuū qm̄ bonū ē i cōspectu scōr tuorū.

In fi. p. intellus d. p. amalec.

Dixit insipiens i corde suo nō ē deus. Corrupti s͛ ꝫ abhoīabiles fc̄i s͛. i iniq̄tatib n̄ ē q̄ faciat bonū. Deus de celo p̄spexit sup filios hoīm. ut uideat si ē intelligens aut requirens deū. Oēs declinauerunt simul inutiles fc̄i s͛. n̄ ē q̄ faciat bonū. n̄ ē usq; ad unū. Nonne scient omēs q̄ opant̄ iniq̄tatē q̄ deuorant plebē meā. ut cibū panis. Deū n̄ inuocauerunt illic trepidauerunt timore. ubi n̄ erat timor. Quoniā deus dissipauit ossa eorū q̄ hoīb3 placent confusi s͛. qm̄ deus spreuit eos. Quis dabit ex syon salutare isrl̄. cū auertit dn̄s captiuitatē plebis sue: exultabit iacob ꝫ letabitur isrl̄.

In fi. i carminib3 intellectus d. cū uenissent ziphei ad saul ꝫ dix

.43.

Iudica

Dasset saule fuic dd absco dit e apud

Deus i noie tuo saluu me fac.
z i utute tua liba me. Ds exaudi
orone mea aurib pcipe uba oris mei.
Quo alieni isurrexerut aduisu m̄ et fi
su me. z fortes qsieuit aiam mea. z
n ꝓposueut dm an ꝯspcm suu. Ecce
eni ds adiuuat me. z dns susceptor e
aie mee. Auerte mala iimicis meis. z
i ueritate tua disꝑde illos. Voluntarie
sacrificabo ti. z ꝯfitebor noi tuo dne quo
bonu e. Quo ex oi tribulatoe eripuisti
me. z sr inimicos meos despex ocls mis.

.44.

In fi. i carminib; l'ymni itellcs dd.
Exaudi ds oronem mea. z ne despexis
depcacoz mea. itende m z exaudi me.
Contristat su i exercitatoe mea z ꝯturbat
su a uoce inimici. z a tribulatoe pcoris. Quo
declinauerunt i me iniqtates. z i ira mole
sti erat m. Cor meu ꝯturbatu e in
me. z formido mortis cecidit sr me.
Timor z tremor uenerut sr me. z ꝯtex
unt me tenebre. Et dixi qs dabit m
pennas sic colube. z uolabo z reqescam.
Ecce elongaui fugies z mansi i solitu
dine. Expectaba eu q saluu me fecit
a pusillanimitate spc z tepestate. Pre
cipita dne diuide liguas eoz. quo ui
di iniqtate z ꝯdictoez i ciuitate. Die
ac nocte circudabit ea. sr muros ei ini
qtas z labor i medio ei z iniusticia. Et
n defec de plateis ei. usura z dol. Quo
si inimic mis maledixisss m: sustinuis
se utiq. Et si is q oderat me sr me
magna locut fuiss; abscodisse me forsi
tan ab eo. Tu uo hō unanimis. dux
mis z not mis. Qui simul mec dulces
capiebas cibos. i domo di ambulauim
cu ꝯsensu. Ueniat mors sr illos. z de
scedat i ifernu uiuetes. Quo nequicie
i habitaclis eoz. i medio eoz. Ego aut

meus
formido

dnm
ad dm clamaui. z dns saluabit me.
Vespe z mane z meridie narrabo et
anuciabo: z exaudiet uoce meam.
Redimz i pace aiam mea ab hijs q
appinqut m quo int multos erat mec.
Exaudiet ds z humiliabit illos. q est
an secla. Non ei e illis ꝯmutatio. z n ti
mueut dm. extedit manu sua i retri
buedo. Contaminauerut testamtu ei.
diuisi s ab ira uult ei. z appinqut cor
illi. Molliti s smoes ei sr oleu. z ipi s
iacula. Iacta sr dnm cura tua z ipe
te enutriet. z no dab i eternu fluctuacoe
iusto. Tu uo ds deduces eos. i puteu i
teritus. Viri sanguiu z dolosi no dimidia
bunt dies suos: ego aut spabo i te dne.

retributionem

.44.

In fi. p pplo q z loge scis fcs e i titli iscpcoe
ipi dd cu tenet eu allo fili i geth.
Miserere mei ds qm ꝯculcauit me hō tota
die ipugnas tribulauit me. Conculcauert
me inimici mei tota die: quo multi bel
lantes aduisu me. Ab altitudine diei
timebo ego uo i te spabo. In dō lauda
bo smoes meos. i dō spaui n timebo q
faciat m caro. Tota die uba mea exsecra
bant aduisu me oes cogitacoes eoz i ma
lu. Inhitabut z abscodet. ipi calcaneu
meu obsuabut. Sic sustinuerut aiam
mea. p nichilo saluos facies illos i ira
ppls ꝯfriges. Ds uita mea nuciaui
ti. posuisti lacrimas meas i ꝯspcu tuo.
Sic z i pmissioe tua. tc ꝯuertent inimici
mei retrorsu. In qcuq die iuocauero
te. ecce cognoui quo ds mis es. In dō lau
dabo ubu i dno laudabo smone i dō
spaui no timebo qd faciat m hō. In
me s ds uota tua. q redda laudacoes
ti. Quo eripuisti aiam mea de morte
z pedes de lapsu ut placea cora dō in
lumie uiuetiu. Ne disꝑdas l'corrupas dd
tituli i scpcoe c fugeret a facie saul i spe
lunca.

meos

Miserere mei deus miserere mei deus quoniam in te confidit anima mea. Et in umbra alarum tuarum sperabo donec transeat iniquitas.
Clamabo ad deum altissimum, deum qui benefecit mihi. Misit de celo et liberavit me, dedit in obprobrium conculcantes me. Misit deus misericordiam suam et veritatem suam, et animam meam eripuit de medio catulorum leonum, dormivi conturbatus. Filii hominum dentes eorum arma et sagitte, et lingua eorum gladius acutus. Exaltare super celos deus, et in omnem terram gloria tua. Laqueum paraverunt pedibus meis, et incurvaverunt animam meam. Foderunt ante faciem meam foveam, et inciderunt in eam. Paratum cor meum deus paratum cor meum, cantabo et psalmum dicam. Exurge gloria mea, exurge psalterium et cythara, exurgam diluculo. Confitebor tibi in populis domine, et psalmum dicam tibi in gentibus. Quoniam magnificata est usque ad celos misericordia tua, et usque ad nubes veritas tua. Exaltare super celos deus, et super omnem terram gloria tua.

In finem. Ne disperdas vel corrumpas. David in tituli inscriptione.

Si vere utique iusticiam loquimini, recte iudicate filii hominum. Etenim in corde iniquitates operamini in terra, iniusticias manus vestre concinnant. Alienati sunt peccatores a vulva, erraverunt ab utero, locuti sunt falsa. Furor illis secundum similitudinem serpentis, sicut aspidis surde et obturantis aures suas. Que non exaudiet vocem incantancium, et venefici incantantis sapienter. Deus conteret dentes eorum in ore ipsorum, molas leonum confringet dominus. Ad nichilum devenient tamquam aqua decurrens, intendit arcum suum donec infirmentur. Sicut cera que fluit auferentur, supercecidit ignis et non viderunt solem. Priusquam intelligerent spine vestre ramnum, sicut viventes sic in ira absorbet eos. Letabitur iustus cum viderit vindictam, manus suas lavabit in sanguine peccatoris. Et dicet homo si utique est deus iudicans eos in terra.

fructus iusto utique est.

In finem. Ne disperdas vel corrumpas. David in tituli inscriptione quando misit Saul et custodivit domum eius ut interficeret eum.

Eripe me de inimicis meis deus meus, et ab insurgentibus in me libera me. Eripe me de operantibus iniquitatem, et de viris sanguinum salva me. Quia ecce ceperunt animam meam, irruerunt in me fortes. Neque iniquitas mea neque peccatum meum domine, sine iniquitate cucurri et direxi. Exurge in occursum meum et vide, et tu domine deus virtutum deus israel. Intende ad visitandas omnes gentes, non miserearis omnibus qui operantur iniquitatem. Convertentur ad vesperam et famem pacientur ut canes, et circuibunt civitatem. Ecce loquentur in ore suo, et gladius in labiis eorum quoniam quis audivit. Et tu domine deridebis eos, ad nichilum deduces omnes gentes. Fortitudinem meam ad te custodiam, quia deus susceptor meus, deus meus misericordia eius preveniet me. Deus ostendit michi super inimicos meos, ne occidas eos, nequando obliviscantur populi mei. Disperge illos in virtute tua, et depone eos protector meus domine. Delictum oris eorum sermonem labiorum ipsorum, et comprehendantur in superbia sua. Et de execratione et mendacio annunciabuntur in consummatione, in ira consummationis et non erunt. Et scient quia deus dominabitur iacob, et finium terre. Convertentur ad vesperam et famem pacientur ut canes, et circuibunt civitatem. Ipsi dispergentur ad manducandum, si vero non fuerint saturati et murmurabunt. Ego autem cantabo fortitudinem tuam, et exaltabo mane misericordiam tuam. Quia factus es susceptor meus, et refugium meum in die tribulationis mee. Adiutor meus tibi psallam, quia deus susceptor meus es, deus meus misericordia mea.

In finem pro hiis qui commutabuntur in tituli inscriptione ipsi David in doctrina cum succendit Mesopotamiam Syrie et Syriam Sobal et convertit Ioab et percussit Edom in valle salinarum .xii. milia.

Deus repulisti nos et destruxisti nos, iratus es et misertus es nobis. Commovisti terram et conturbasti eam.

con

sana contritiones eius quia commota est. Ostendis
ti populo tuo dura. potasti nos vino con
punctionis. Dedisti metuentibus te significatio
nem: ut fugiant a facie arcus, ut liberentur di
lecti tui. Salvum fac dextera tua et exaudi
me. Deus locutus est in sancto suo. letabor et parti
bor sichimam et convallem tabernaculorum meti
bor. Meus est galaad et meus est manas
ses. et effraym fortitudo capitis mei.
Iuda rex meus. moab olla spei mee. In
ydumeam extendam calciamentum meum. ali
enigene subditi sunt. Quis deducet me in
civitatem munitam. quis deducet me usque in
ydumeam. Nonne tu deus qui repulisti nos
et non egredieris deus in virtutibus nostris. Da nobis
auxilium de tribulatione. quia vana est salus hominis.
In deo faciemus virtutem. et ipse ad nichilum dedu
cet tribulantes nos. In fi. in ymnis ps david.
Exaudi deus deprecationem meam. intende orationi
mee. A finibus terre ad te clamavi.
dum anxiaretur cor meum in petra exaltasti me.
Deduxisti me quia factus es spes mea turris
fortitudinis a facie inimici. Inhabitabo in
tabernaculo tuo in secula. protegar in velamento
alarum tuarum. Quoniam tu deus meus exaudisti
orationem meam. dedisti hereditatem timentibus
nomen tuum. Dies super dies regis adicies
annos eius usque in diem generationis et generationis.
Permanet in eternum in conspectu dei. misericordiam et veri
tatem eius quis requiret. Sic psalmum dicam
nomini tuo in seculum seculi. ut reddam vota mea
de die in diem. In fi. pro ydithum. ps david.
Nonne deo subiecta erit anima mea. ab
ipso enim salutare meum. Nam et ipse
deus meus et salutaris meus. susceptor meus non
movebor amplius. Quousque irruitis in ho
minem. interficitis universi vos tamquam parieti
inclinato et macerie depulse. Verumtamen preci
um meum cogitaverunt repellere cucurri in siti. ore
suo benedicebant et corde suo maledicebant.
Verumtamen deo subiecta esto anima mea. quoniam
ab ipso patientia mea. Quia ipse deus meus
et salvator meus. adiutor meus non emigrabo.
In deo salutare meum et gloria mea. deus auxi
lii mei et spes mea in deo meo est. Sperate in
eo omnis congregatio populi effundite coram illo
corda vestra. deus adiutor noster in eternum. Ve
rumtamen vani filii hominum mendaces filii
hominum in stateris ut decipiant ipsi de vanita
te in idipsum. Nolite sperare in iniquitate et rapi
nas nolite concupiscere. divitie si afflu
ant nolite cor apponere. Semel locutus est
deus. duo hec audivi quia potestas dei est et tibi domine
misericordia. quia tu reddes unicuique iuxta opera
sua. ps david. cum esset in deserto ydumee.
Deus deus meus ad te de luce vigilo. Si
tivit in te anima mea. quam multipliciter tibi caro
mea. In terra deserta in aquosa in via. sic in sancto
apparui tibi. ut viderem virtutem tuam et gloriam tu
am. Quoniam melior est misericordia tua super vitas.
labia mea laudabunt te. Sic benedicam te
in vita mea. et in nomine tuo levabo manus meas.
Sicut adipe et pinguedine repleatur
anima mea. et labiis exultationis laudabit
os meum. Si memor fui tui super stratum
meum in matutinis meditabor in te quia
fuisti adiutor meus. Et in velamento alarum
tuarum exultabo adhesit anima mea post te.
me suscepit dextera tua. Ipsi vero in vanum que
sierunt animam meam. introibunt in inferiora terre.
tradentur in manus gladii partes vulpium erunt.
Rex vero letabitur in deo. laudabuntur omnes qui iu
rant in eo. quia obstructum est os loquentium iniqua. In fi. ps david.
Exaudi deus orationem meam cum
deprecor. a timore inimici eripe animam
meam. Protexisti me a conventu malignan
tium. a multitudine operantium iniquitatem.
Quia exacuerunt ut gladium linguas
suas. intenderunt arcum rem amaram. ut
sagittent in occultis immaculatum. Subito sa
gittabunt eum et non timebunt. firmaverunt
sibi sermonem nequam. Narraverunt ut ab

cōsiderent laqos. dixerūt qs uidebit eos.
Scrutati s̄ iniqtates. defecerūt scru-
tātes scrutinio. Accedz hō ad cor altū
z exaltabit ds. Sagitte puulor fēe sūt
plage eor. z ifirmate s̄ cōt eos lingue eo-
rū. Cōturbati s̄ oms q uidebāt eos.
z timuit oīs hō. Et annūciauerūt opa
dei. z fca ei9 itellexerūt. Letabit iust9 in
dno. z sperabit in eo. z laudabūt oēs rec-
ti corde. **In fi. ps dd cātic ieremie
z ezechiel de uerbo peregrinacōis z de pplo
transmigracōis cū icipent pficisci.**

Te decet ymn9 ds i syon. z t̄ reddet uo-
tū in irlm. Exaudi orōnē meā. ad te
ois caro ueniet. Verba iniquor puualuert
s̄r nos. z ipietatibz nris tu ppiciaberis.
Bts quē elegisti z assūpsisti. ihītabit
i atriis tuis. Replebimr i bonis dom9 tue.
scm ē templū tuū mirabile i equitate. Exaudi
nos ds salutaris nr. spes om̄i finiū tre
z i mari lōge. Ppans mōtes i uirtute
tua. accīct9 potencia q cōturbas pfūdū ma-
ris. sonū fluctuū ei9. Turbabūt gētes
z timebūt q hītāt t'minos a signis tuis. exi-
t9 matutini z uespe delectab. Visitasti tra
z inebriasti eā. multiplicasti locupletare eā.
Flum̄ di repletū ē aqs. pasti cibū illor
quō ita ē ppacō ei9. Riuos ei9 iebria mul-
tiplica genimīa ei9. i stillicidiis ei9 leta-
bit germinās. Benedices corone anni
benignitatis tue. z cāpi tui replebūt' ub'-
tate. Pinguescēt specīosa deserti. z exulta-
cōe colles accīgēt'. Induti s̄ arietes oui-
um. z ualles hūndabūt frumēto. clama-
būt etenī ymnū dicēt. **In fi. cātic psi
resurrectōis.**

Iubilate do oīs tra psal-
mū dicite nōi ei9. date glām laudi
ei9. Dicite do qm̄ terribilia s̄ opa tua
dne. i multitudīe uirtutis tue mēcient'
t' inimici tui. Omīs tra adoret te ds et
psallat t'. psalmū dicat nōi tuo. Ve-
nite z uidete opa di. terribil' i cōsiliis s̄r
filios hoīm. Qui cōuertit mare i aridā
i flumie ptransibūt pede. ibi letabimr i ipso.
Qui dn̄at' i uirtute sua i etnū. oculi ei9
s̄r gētes respiciūt. q exaspāt n̄ exaltēt'
i semetipis. Benedicite gētes dnm̄ nrm̄.
z auditā facite uocē laudis ei9. Qui
posuit aīam meā ad uitā. z n̄ dedit i
cōmocōem pedes meos. Qm̄ pbasti nos
ds. igne nos examinasti. sic exaīat' arge-
tū. Induxisti nos i laqueū. posuisti
tribl'acōes i dorso nro. i posuisti hoīes s̄r
capita nra. Trāsiuim' p ignē z aqm̄.
z eduxisti nos i refrigiū. Introibo i do-
mū tuā i holocaustis. reddā t' uota mea
q distinxerūt labia mea. Et locutū ē os meū
i tribl'one mea. Holocausta medullata
offerā t' cū icensu arietū. offerā t' boues
cū hyrcis. Venite audite z narrabo uob'
oms q timetis dm̄. quanta fec' aīe mee.
Ad ipm ore meo clamaui. z exaltaui
s̄b lingua mea. Iniqtatē si aspexi i cord
meo. n̄ exaudiet dns. Propterea exaudi-
uit ds. z attēdit uocē depcacōis mee.
Bndcs ds q n̄ amouit orōm meā.
z miām suā a me. **In fi. i ymnis ps cā.**

Deus misereat' nri z bndicat nos **ps dd.**
Illumīet uultū suū s̄r nos z mi-
sereat' nri. Vt cognoscam' i tra uiā tuā i oī-
bz gētibz salutare tuū. Cōfiteāt' t' ppli
ds cōfiteāt' t' ppli oms. Letent' z exultēt
gētes. qm̄ iudicas pplos i equitate z gē-
tes i tra dirigis. Cōfiteāt' t' ppli ds cō-
fiteāt' t' ppli oms. tra dedit fructū suū.
Bndicat nos ds ds nr. bndicat nos
ds z metuāt eū oms fines tre. **In fi. cātic dd.**

Exurgat ds z dissipent' inimici ei9.
z fugiāt q oderūt eū a facie eius.
Sic defic fum' deficiāt sic fluit cera a
facie ignis. sic peant pctōres a facie dei.
Et iusti epulent' z exultēt i cōspāu di.

66

67

z delectent̄ i leticia. Cantate deo psalmū dicite nōi ei. Facite iter ei q̄ ascēdit sr̄ occasū. dn̄s nomē illi. Exultate i ꝯspc̄u ei turbabunt a facie ei. pris orphanor. z iudicis uiduar. Ds̄ i loco scō suo ds̄ q̄ i hitare fac. unius i domo. Qui educit uinctos i fortitudie sili' eos q̄ exaspant q̄ hitāt i sepulcris. Ds̄ dū egredieris in ꝯspctū ṗpli tui. dū ptrāsieris i deserto. Terra mota ē eteni celi distillauerunt a facie di synai, a facie di isrl̄. Pluuiā uoluntariā segregab ds̄ hereditati tue: z ifirmata ē tu uo pfecisti eā. Aialia tua habitabūt i ea: pasti i dulcedine tua paupi ds̄. Dn̄s dab uerbū ewāgli zātib; uirtute multa. Rex uirtutū dilecti dilc̄i z spēi dom' diuidē spolia. Si dormiatis it' medios cleros. pēne colūbe deargētate. z posteriora dorsi ei' i pallore auri. Dū discnit celestis reges sr̄ eā. niue dealbabūt' i selmon. mōs di mōs pīguis. Mōs coagulat' mōs pīguis. ut q̄d suspicamini mōtes coagulatos. Mōs i quo benplacitū ē. dō hitare i eo: etei dn̄s hitab' i finē. Curr' di decē milib; multiplex milia letantiū. dn̄s i eis i synai i scō. Ascēdisti i altū cepisti captiuitatē accepisti dona i hoib;. Eteni nō credētes. i hitare dn̄m dē. Bndc̄s dn̄s die cottidie psp̄r iter faciet nb ds̄ salutariū nr̄or. Ds̄ nr̄ ds̄ saluos faciēdi. z dn̄i dn̄i exit' mortis. Veruntn̄ ds̄ ꝯfriget capita inimicor suor. uerticē capilli p̄ambulanciū i delictis suis. Dix' dn̄s ex basan ꝯuertam ꝯuertam i pfūdū maris. Ut itīguatur pes tu' i sanguine. ligua canū tuor ex inimicis ab ipo. Uiderūt igss̄ tuos ds̄. igss̄ di mei regis mei q̄ ē i scō. Preuenerūt principes ꝯiūcti psallentibꝯ i medio iuuēcular tȳpanistrar. In eccl'iis bndicite dn̄o deo. de fontib; isrl̄. Ibi beniamyn adolescētul' i mētis excessu.

Principes iuda duces eor. principes zabulō. z principes neptali. Manda ds̄ uirtuti tue. ꝯfirma ds̄ hoc. qd̄ opat' es i nb. A tēplo tuo i ir'lm. t' offerēt reges munera. Increpa feras harūdis. ꝯgregacō tauror i uaccis pplor. ut excludāt eos q̄ pbati s̄ argeto. Dissipa gētes q̄ bella uolūt. uenēt legati ex egypto: ethyopia pueniet man' ei. Regna terre cātate dō. psallite dn̄o. Psallite dō q̄ ascēdit sr̄ celū celi ad oriēte. Ecce dabit uoci sue uocē uirtutis. date glām dō sr̄ isrl̄. magnificēcia ei' z uirt' ei' i nubib. Mirabil' ds̄ in scīs suis. ds̄ isrl̄ ipe dab' uirtutē. z fortitudinē plebi sue bndc̄s ds̄. In fi. p his qui cōmutabūtur dd.

Saluū me fac ds̄ qm̄ itrauerūt aque usq; ad aīam meā. Infix' sū i limo pfūdi z n̄ ē sba. Veni i altitudinē maris z tēpestas demisit me. Laboraui clamās rauce s̄ fce fauces mee. Defecerūt oculi mei dū spo i deū meū. Multiplicati s̄ sr̄ capilli capitis mei q̄ oderūt me grīs. Cōfortati s̄ q̄ psecuti s̄ me inimici mei iniuste q̄ n̄ rapui tc̄ exsoluebā. Ds̄ tu scis isipiam meā. z delicta mea a te n̄ s̄ abscōdita. Nō erubescāt i me q̄ expctāt te dn̄e dn̄e uirtutū. Nō ꝯfūdātur sr̄ me q̄ qrūt te ds̄ isrl̄. Quō ꝑ te sustinui obpbriū. opuit ꝯfusio faciē meam. Extrane' fcs̄ sū fribz meis. z pegrī filiis matris mee. Quō zel' dom' tue ꝯmedit me. z obpbria exprobrāciū t' ceciderūt sr̄ me. Et opui i ieiunio aīam meā. z fcm̄ ē i obpbriū m. Et posui uestimētū meū ciliciū z fcs̄ sū ill' i parabola. Adūsū me loqbant' q̄ sedebāt i porta. z i me psallebāt q̄ bibebāt uinū. Ego uo oronē meā ad te dn̄e. tēp' bn̄placiti ds̄. In multitudie mīe tue exaudi me i uitate salutis tue. Eripe me de luto ut n̄ ifigar

me ab hijs qui oderunt me. et de profundis
aquarum. Non me demergat tempestas aque neque
absorbeat me profundum neque urgeat super
me puteus os suum. Exaudi me domine quoniam
benigna est misericordia tua secundum multitudinem mi
serationum tuarum respice in me. Et ne auer
tas faciem tuam a puero tuo quoniam tribulor ue
lociter exaudi me. Intende anime mee et libera
eam propter inimicos meos eripe me. Tu scis
improperium meum et confusionem et reuerentiam meam.
In conspectu tuo sunt omnes qui tribulant me. impro
perium expectauit cor meum. et miseriam. Et su
stinui qui simul contristaretur et non fuit qui consolaretur
et non inueni. Et dederunt in escam meam fel et in siti
mea potauerunt me aceto. Fiat mensa eorum
coram ipsis in laqueum et in retributiones et in scanda
lum. Obscurentur oculi eorum ne uideant et dor
sum eorum semper incurua. Effunde super eos iram tuam
et furor ire tue comprehendat eos. Fiat habita
tio eorum deserta et in tabernaculis eorum non sit qui in
habitet. Quoniam quem tu percussisti persecuti sunt me
et super dolorem uulnerum meorum addiderunt. Appo
ne iniquitatem super iniquitatem eorum et non intrent
in iustitiam tuam. Deleantur de libro uiuentium et cum
iustis non scribantur. Ego sum pauper et dolens salus
tua deus suscepit me. Laudabo nomen dei cum cantico
et magnificabo eum in laude. Et placebit
deo super uitulum nouellum cornua producentem
et ungulas. Videant pauperes et letentur. querite
deum. et uiuet anima uestra. Quoniam exaudiuit
pauperes dominus et uinctos suos non despexit.
Laudent illum celi et terra mare et omnia repti
lia in eis. Quoniam deus saluam faciet syon et edi
ficabuntur ciuitates iude. Et inhabitabunt ibi. et
hereditate acquirent eam. Et semen seruorum eius pos
sidebit eam. et qui diligunt nomen eius habitabunt in ea.

In finem psalmus dauid in rememorationem quod saluum fecerit eum dominus.

Deus in adiutorium meum intende
Domine ad adiuuandum me festina. Confun
dantur et reuereantur qui querunt animam meam. Auer
tantur retrorsum et erubescant qui uolunt michi ma
la. Auertantur statim erubescentes qui dicunt michi euge
euge. Exultent et letentur in te omnes qui querunt
te et dicant semper magnificetur dominus qui diligunt sa
lutare tuum. Ego uero egenus et pauper sum deus
adiuua me. Adiutor meus et liberator meus
esto domine ne moreris.

In finem psalmus dauid filiorum ionadab et priorum captiuorum.

In te domine speraui
non confundar in eternum in iustitia tua libera me
et eripe me. Inclina ad me aurem tuam et
salua me. Esto michi in deum protectorem et in locum
munitum ut saluum me facias. Quoniam firma
mentum meum et refugium meum es tu. Deus
meus eripe me de manu peccatoris et de manu contra
legem agentis et iniqui. Quoniam tu es patientia mea
domine. domine spes mea a iuuentute mea. In te
confirmatus sum ex utero de uentre matris mee tu es
protector meus. In te cantatio mea semper tamquam prodi
gium factus sum multis. et tu adiutor fortis.
Repleatur os meum laude ut cantem gloriam
tuam tota die magnitudinem tuam. Ne proicias
me in tempore senectutis cum defecerit uirtus mea
ne derelinquas me. Quia dixerunt inimici mei
michi et qui custodiebant animam meam. consilium fecerunt
in unum. Dicentes deus dereliquit eum persequimini et compre
hendite eum. quia non est qui eripiat. Deus meus ne
elongeris a me. deus meus in auxilium meum respice.
Confundantur et deficiant detrahentes anime mee ope
riantur confusione et pudore qui querunt mala michi.
Ego autem semper sperabo et adiciam super omnem lau
dem tuam. Os meum annuntiabit iustitiam tuam
tota die salutare tuum. Quoniam non cognoui lit
teraturam introibo in potentias domini. domine memora
bor iustitie tue solius. Deus docuisti me a iuuen
tute mea. et usque nunc pronuntiabo mirabilia
tua. Et usque in senectam et senium deus ne de
relinquas me. Donec annuntiem brachium tuum. ge
nerationi omni que uentura est. Potentiam tuam et iustitiam
tuam deus. usque in altissima que fecisti magnalia.
Deus quis similis tibi. Quantas ostendisti michi tribulationes
multas et malas. et conuersus uiuificasti me.
et de abyssis terre iterum reduxisti me. Mul

tiplicasti magnificentia tua et conversus consolatus
es me. Nam et ego confitebor tibi in vasis psalmi
veritatem tuam deus psallam deus psallam tibi in cy-
thara sanctus israel. Exultabunt labia mea
cum cantavero tibi et anima mea quam redemisti.
Sed et lingua mea tota die meditabitur iu-
sticiam tuam cum confusi et reveriti fuerint qui querunt
mala michi. In fi. in psalmone ps. david.

Deus iudicium tuum regi da et iusticiam
tuam filio regis. Iudicare populum tuum in iu-
sticia et pauperes tuos in iudicio. Suscipi-
ant montes pacem populo et colles iusticiam.
Iudicabit pauperes populi et salvos faciet
filios pauperum. et humiliabit calumpnia-
torem. Et permanebit cum sole et ante lunam in
generacione et generacionem. Descendet sicut pluvia
in vellus et sicut stillicidia stillancia super terram.
Orietur in diebus eius iusticia et habundancia
pacis donec auferatur luna. Et dominabitur a
mari usque ad mare. et a flumine usque ad
terminos orbis terrarum. Coram illo procident ethy-
opes et inimici eius terram lingent. Reges thar-
sis et insule munera offerent reges arabum
et saba dona adducent. Et adorabunt eum
omnes reges omnes gentes servient ei. Quia li-
beravit pauperem a potente et pauperem cui
non erat adiutor. Parcet pauperi et in-
opi. et animas pauperum salvas faciet.
Ex usuris et iniquitate redimet animas eo-
rum et honorabile nomen eorum coram illo. Et
vivet et dabitur ei de auro arabie et ado-
rabunt de ipso semper tota die benedicent ei. Et
firmamentum in terra in summis moncium super extol-
letur super lybanum fructus eius. et florebunt
de civitate sicut fenum terre. Sit nomen domini
eius benedictum in secula. ante solem permanet nomen
eius. Et benedicentur in ipso omnes tribus terre omnes
gentes magnificabunt eum. Benedictus dominus deus
israel qui facit mirabilia magna solus. Et bene-
dictum nomen maiestatis eius in eternum et re-
plebitur maiestate omnis terra fiat fiat.

In fi. defecerunt laudes ymni david filii yesse. ps. asaph.

Quam bonus israel deus hiis qui
recto sunt corde. Mei autem pene moti
sunt pedes pene effusi sunt gressus mei. Quia
zelavi super iniquos pacem peccatorum videns. Quia
non est respectus morti eorum et firmamentum in
plaga eorum. In labore hominum non sunt
et cum hominibus non flagellabuntur. Ideo tenuit
eos superbia operti sunt iniquitate et impietate sua.
Prodiit quasi ex adipe iniquitas eorum transierunt
in affectum cordis. Cogitaverunt et locuti sunt
nequiciam iniquitatem in excelso locuti sunt. Posu-
erunt in celum os suum et lingua eorum transivit in
terra. Ideo convertetur populus meus hic. et dies pleni
invenientur in eis. Et dixerunt quomodo scit deus et
si est sciencia in excelso. Ecce ipsi peccatores et habun-
dantes in seculo obtinuerunt divicias. Et
dixi ergo sine causa iustificavi cor me-
um. et lavi inter innocentes manus meas. Et
fui flagellatus tota die et castigacio mea
in matutinis. Si dicebam narrabo sic
ecce nacionem filiorum tuorum reprobavi. Existi-
mabam ut cognoscerem hoc labor est ante me.
Donec intrem in sanctuarium dei. et intelligam in no-
vissimis eorum. Verumtamen propter dolos posu-
isti eis. deiecisti eos dum allevarentur. Quomodo
facti sunt in desolacionem subito defecerunt perierunt propter
iniquitatem suam. Velud sompnium surgencium
domine in civitate tua. ymaginem ipsorum ad
nichilum rediges. Quia inflammatum est
cor meum et renes mei commutati sunt. et ego
ad nichilum redactus sum et nescivi. Ut
iumentum factus sum apud te. et ego semper tecum.
Tenuisti manum dexteram meam et in vo-
luntate tua deduxisti me. et cum gloria suscepi-
sti me. Quid enim michi est in celo. et a te quid vo-
lui super terram. Defecit caro mea et cor meum
deus cordis mei. et pars mea deus in eternum.
Quia ecce qui elongant se a te peribunt perdi-
disti omnem qui fornicatur abs te. Michi
autem adherere deo bonum est ponere in deo

meo spem meã. Ut annūciē oīs p̄di
cacōēs tuas ī portis filie syon. In fi. intellc̄s
Ut quid d's repulisti ī finē. irat' asaph.
ē furor tu' sr̄ oues pascue tue. Me
mor esto ɔgregacōis tue quā possedisti ab
inicio. Redemisti u'gā h'editatis tue. mōs
syon ī quo h'itasti ī eo. Leua man' tuas ī
sr̄bias eor' ī finē quanta malignat' ē ini
mic' ī scō. Et gl'ati s̄ q̄ oderūt te. ī medio
sollempnitatis tue. Posuerūt signa sua
signa. ⁊ n̄ ɔgnouerūt sic ī exitu sr̄ summū.
Quasi ī silua lignor' securib; exciderunt
ianuas ei' ī idipm̄ ī securi. ⁊ ascia deie
cerūt eā. Incenderūt igni sanctuariū tuū
ī tra. polluerūt tabnaclm̄ nōis tui. Di
xerūt ī corde suo ɔgnacō eor' simul' quiesce
faciam' oīs dies festos di a tra. Sig
na n̄ uidim' iā nō ē pph'a. ⁊ nos n̄ ɔgnos
cet ampli'. Usq̄quo d's īpperab' inimic'?
irritat aduersari' nomē tuū ī finē. Ut quid
auertis sr̄ manū tuā ⁊ dexterā tuā de me
dio sinu tuo ī finē. Ds aut' rex nr̄ an
secla opat' ē salutē ī medio tre. Tu ɔfir
masti ī u'tute tua mare ɔturbasti capi
ta draconū ī aq̄s. Tu ɔfregisti capita
draconis. dedisti eū escā pplis ethyopū.
Tu disrupisti fontes ⁊ torrētes tu sicca
sti fluuios ethan. Tuus ē dies ⁊ tua
ē nox. tu fabricat' es aurorā ⁊ solē. Tu
fecisti oīs t'minos tre estatē. ⁊ uer tu
plasmasti ea. Memor esto h' inimic'
ipperauit dn̄o ⁊ pplis īsipiēs īcitauit
nomē tuū. Ne tdas bestiis aīas ɔfitētes t'
⁊ aīas paupm̄ tuor' ne obliuiscaris ī fi
nē. Respice ī testamentū tuū q' repleti s̄
q̄ obscurati s̄ tre domib; īniq̄tatū. Ne
auertat' humilis fcs ɔfus'. paup ⁊ inops lau
dabit nomē tuū. Exurge d's iudica cām
tuā memor esto ī obpbriou tuor'. eor'
q̄ ab īsipiēte s̄ tota die. Ne obliuisca
ris uoces inimicor' tuor' sr̄bia eor' q̄ te
oderūt ascēdit sp̄. In fi. ne disp'das ɫ corrū
Cōfitebimur t' d's ɔfitebimur. pas ps cantici a
⁊ īuocabim' nomē tuū. Narrabi
m' mirabilia tua cū accepo tēp' ego saph.
iusticias iudicabo. Liq̄ facta ē tra ⁊ oēs
q̄ h'itant ī ea. ego ɔfirmaui colūpnas ei'.
Dixi iniq̄s nolite īniq̄ agere. ⁊ delinquentib;
nolite exaltare cornu. Nolite extolle
ī altū cornu urm̄. nolite loq' adu's deū
īniq̄tatē. Quia neq; ab oriēte. neq; ab
occidēte. neq; a desertis mōtis quō d's
iudex ē. Hunc humiliat ⁊ hūc exaltat q'
calix ī manu dn̄i uini meri plen' mix
to. Et inclinauit ex hoc ī hoc. u'mtn fex
ei' n̄ ē exinanita. bibent oīs peccores tre.
Ego annūciabo ī sclm. cantabo dō iacob.
Et oīa cornua pccor' ɔfringā. ⁊ exalta
buntur cornu iusti. In fi. ī cātic' ad assirios ps.
Notus ī iudea d's ī isrl' magnū nomē ei'.
Et fcs ē ī pace loc' ei'. ⁊ h'itacō ei' ī syon.
Ibi ɔfregit potēcias arcuū. scutū asaph.
⁊ gladiū ⁊ bellū. Illuminans tu mirabili
ter a mōtib; etnis. turbati s̄ oīs īsipiētes
corde. Dormierūt sōpnū suū ⁊ nichil in
uenerūt. oīs uiri diuiciar' ī manib; suis.
Ab increpacōe d's tua iacob. dormitaue
runt q̄ ascenderūt equos. Tu terribil' es ⁊ q̄s
resistet t' ex tc̄ ira tua. De celo auditū
fecisti iudiciū tuū. tra timuit ⁊ quieuit.
Cū exurgeret ī iudiciū d's. ut saluos fa
ceret oīs mansuetos tre. Quō cogitacō
hōis ɔfitebit' t'. ⁊ reliq̄e cogitacōis diē fe
sti agent t'. Uouete ⁊ reddite dn̄o deo
urō. oēs q̄ ī circuitu ei' affertis munera. Ter
ribili ⁊ ei q̄ aufert spm̄ pncipū terribili ap
regēs tre. In finē p iditū ps asaph.
Uoce mea ad dnm̄ clamaui. uoce
mea ad dm̄ ⁊ intēdit m'. In die tribulacōis
mee dm̄ exq̄siui manib; meis nocte ɔtra
eū ⁊ sū decept'. Renuit ɔsolari
aīa mea. memor fui di ⁊ delectat' sū et

non

exercitatus sum et defecit spiritus meus. Anticipaverunt vigilias oculi mei turbatus sum et non sum locutus. Cogitavi dies antiquos et annos eternos in mente habui. Et meditatus sum nocte cum corde meo et exercitabar et scopebam spiritum meum. Numquid in eternum proiciet deus aut non apponet ut complacitior sit adhuc. Aut in finem misericordiam suam abscindet a generatione in generationem. Et obliviscetur misereri deus aut continebit in ira sua misericordias suas. Et dixi nunc cepi hec mutatio dextere excelsi. Memor fui operum domini quia memor ero ab initio mirabilium tuorum. Et meditabor in omnibus operibus tuis et in adinventionibus tuis exercebor. Deus in sancto via tua quis deus magnus sicut deus noster tu es deus qui facis mirabilia. Notam fecisti in populis virtutem tuam. redemisti in brachio tuo populum tuum filios iacob et ioseph. Viderunt te aque deus. viderunt te aque et timuerunt et turbate sunt abyssi. Multitudo sonitus aquarum. vocem dederunt nubes. Etenim sagitte tue transeunt. vox tonitrui tui in rota. Illuxerunt coruscationes tue orbi terre. commota est et contremuit terra. In mari via tua et semite tue in aquis multis et vestigia tua non cognoscentur. Deduxisti sicut oves populum tuum in manu moysi et aaron. In fi. intellectus asaph.

Attendite popule meus legem meam. inclinate aurem vestram in verba oris mei. Aperiam in parabolis os meum. loquar propositiones ab initio. Quanta audivimus et cognovimus ea. et patres nostri narraverunt nobis. Non sunt occultata a filiis eorum in generatione altera. Narrantes laudes domini et virtutes eius et mirabilia eius que fecit. Et suscitavit testimonium in iacob et legem posuit in israel. Quanta mandavit patribus nostris nota facere ea filiis suis ut cognoscat generatio altera. Filii qui nascentur et exurgent et narrabunt filiis suis. Ut ponant in deo spem suam et non obliviscantur operum dei et mandata eius exquirant. Ne fiant sicut patres eorum generatio prava et exasperans. Generatio que non direxit cor suum et non est creditus cum deo spiritus eius. Filii effrem intendentes et mittentes arcum conversi sunt in die belli. Non custodierunt testamentum dei et in lege eius noluerunt ambulare. Et obliti sunt benefactorum eius et mirabilium eius que ostendit eis. Coram patribus eorum fecit mirabilia in terra egypti in campo taneos. Interrupit mare et perduxit eos et statuit aquas quasi in utre. Et deduxit eos in nube diei et tota nocte in illuminatione ignis. Interrupit petram in heremo et adaquavit illos velut in abysso multa. Et eduxit aquam de petra et deduxit tamquam flumina aquas. Et apposuerunt adhuc peccare ei. in iram excitaverunt excelsum in inaquoso. Et temptaverunt deum in cordibus suis. ut peterent escas animabus suis. Et male locuti sunt de deo dixerunt numquid poterit deus parare mensam in deserto. Quoniam percussit petram et fluxerunt aque et torrentes inundaverunt. Numquid et panem poterit dare. aut parare mensam populo suo. Ideo audivit dominus et distulit et ignis accensus est in iacob. et ira ascendit in israel. Quia non crediderunt in deo. nec speraverunt in salutari eius. Et mandavit nubibus desuper. et ianuas celi aperuit. Et pluit illis manna ad manducandum et panem celi dedit eis. Panem angelorum manducavit homo. cibaria misit eis in habundantia. Transtulit austrum de celo. et induxit in virtute sua affricum. Et pluit super eos sicut pulverem carnes. et sicut arenam maris volatilia pennata. Et ceciderunt in medio castrorum eorum circa tabernacula eorum. Et manducaverunt et saturati sunt nimis. et desiderium eorum attulit eis non sunt fraudati a desiderio suo. Adhuc esce eorum erant in ore ipsorum. et ira dei ascendit super eos. Et occidit pingues eorum. et electos israel impedivit. In omnibus hiis peccaverunt adhuc et non crediderunt in mirabilibus eius. Et defecerunt in vanitate dies eorum et anni eorum cum festinatione. Cum occideret eos querebant eum et reverte

bant. et diluculo veniebant ad eum. Et rememorati sunt quia deus adiutor eorum est: et deus excelsus redemptor eorum est. Et dilexerunt eum in ore suo: et lingua sua mentiti sunt ei. Cor autem ipsorum non erat rectum cum eo: nec fideles habiti sunt in testamento eius. Ipse autem est misericors et propitius fiet peccatis eorum: et non disperdet eos. Et habundavit ut averteret iram suam: et non accendit omnem iram suam. Et recordatus est quia caro sunt: spiritus vadens et non rediens. Quotiens exacerbaverunt eum in deserto: in iram concitaverunt eum in inaquoso? Et conversi sunt et temptaverunt deum: et sanctum israel exacerbaverunt. Non sunt recordati manus eius: die qua redemit eos de manu tribulantis. Sicut posuit in egypto signa sua: et prodigia sua in campo taneos. Et convertit in sanguinem flumina eorum: et ymbres eorum ne biberent. Misit in eos cenomiam et comedit eos: et ranam et disperdidit eos. Et dedit erugini fructus eorum: et labores eorum locuste. Et occidit in grandine vineas eorum: et moros eorum in pruina. Et tradidit grandini iumenta eorum: et possessionem eorum igni. Misit in eos iram indignationis sue: indignationem et iram et tribulationem: immissiones per angelos malos. Viam fecit semite ire sue: et non pepercit a morte animarum eorum: et iumenta eorum in morte conclusit. Et percussit omne primogenitum in terra egypti: primitias omnis laboris eorum in tabernaculis cham. Et abstulit sicut oves populum suum: et perduxit eos tanquam gregem in deserto. Et eduxit eos in spe et non timuerunt: et inimicos eorum operuit mare. Et induxit eos in montem sanctificationis sue: montem quem adquisivit dextera eius. Et eiecit a facie eorum gentes: et sorte divisit eis terram in funiculo distributionis. Et habitare fecit in tabernaculis eorum tribus israel. Et temptaverunt et exacerbaverunt deum excelsum: et testimonia eius non custodierunt. Et averterunt se et non servaverunt pactum: quemadmodum patres eorum. Conversi sunt in arcum pravum:

in iram concitaverunt eum in collibus suis: et in sculptilibus suis ad emulationem eum provocaverunt. Audivit deus et sprevit: et ad nichilum redegit valde israel. Et repulit tabernaculum silo: tabernaculum suum ubi habitavit in hominibus. Et tradidit in captivitatem virtutem eorum: et pulchritudinem eorum in manus inimici. Et conclusit in gladio populum suum: et hereditatem suam sprevit. Iuvenes eorum comedit ignis: et virgines eorum non sunt lamentate. Sacerdotes eorum in gladio ceciderunt: et vidue eorum non plorabantur. Et excitatus est tanquam dormiens dominus: tanquam potens crapulatus a vino. Et percussit inimicos suos in posteriora: obprobrium sempiternum dedit illis. Et repulit tabernaculum ioseph: et tribum effraim non elegit. Sed elegit tribum iuda: montem syon quem dilexit. Et edificavit sicut unicornium sanctificium suum in terra: quam fundavit in secula. Et elegit david servum suum: et sustulit eum de gregibus ovium: de post fetantes accepit eum. Pascere iacob servum suum: et israel hereditatem suam. Et pavit eos in innocentia cordis sui: et in intellectibus manuum suarum deduxit eos.

In fi. ps. asaph.

Deus venerunt gentes in hereditatem tuam: polluerunt templum sanctum tuum: posuerunt ierusalem in pomorum custodiam. Posuerunt morticina servorum tuorum escas volatilibus celi: carnes sanctorum tuorum bestiis terre. Effuderunt sanguinem ipsorum tanquam aquam in circuitu ierusalem: et non erat qui sepeliret. Facti sumus obprobrium vicinis nostris: subsannatio et illusio hiis qui in circuitu nostro sunt. Usque quo domine irasceris in finem: accendetur velud ignis zelus tuus? Effunde iram tuam in gentes que te non noverunt: et in regna que nomen tuum non invocaverunt. Quia comederunt iacob: et locum eius desolaverunt. Ne memineris iniquitatum nostrarum antiquarum cito anticipent nos misericordie tue: quia pauperes facti sumus nimis. Adiuva nos deus salutaris noster: et propter gloriam nominis tui domine libera

nos: & ppici esto pccis nris pp nom
tuu. Ne forte dicat i gentib: ubi e ds
eor. & inotescat i nacoib: cora ocul'
nris. Ultio sanguinis suor & tuor q ef
fus e. itreat i cspcu tuo gemit' cpe
ditor. Scdm magnitudine bracchij tui.
posside filios mortificator. Et redde
uicinis nris septuplu i sinu eor. ip
properiu ipor q exprobrauerunt t dne. Nos
aut pplis tu. & oues pascue tue. cfite
bim t i sclm. In genatoe & genatoe
anuciabim' laude tua. Infi. p lijs
q cmutabunt ps & asaph testioniu
Qui regis isrl intende. q dedu asaph.
cis uelud oue ioseph. Qui sedes sr cheru
bin maifestare cora effraim & manas
se. beniamyn. Excita potecia tua et
ueni. ut saluos facias nos. Ds uirtutu
cute nos & onde facie tua & salui eri
mus. Dne ds uirtutu quousq: irasceris. sup
orone sui tui. Cibab nos pane lac
mar. & potu dab nobis i lacrimis i
mesura. Posuisti nos i cdicone ui
cinis nris & inimici nri subsannauerunt
nos. Ds uirtutu cuertenos. & onde faci
em tua & salui erim. Vinea de egyp
to transtulisti. eiecisti getes & platasti
ea. Dux itineris fuisti i cspcu ei & pla
tasti radices ei. & ipleuit tra. Operuit
motes umbr ei. & arbusta ei cedros dei.
Extendit palmites suos usq: ad ma
re. & usq: ad flumen ppagines ei. Ut
qd destruxisti macia ei. & uindemiat
ea oms q ptrgrediunt uia. Exterminauit
eam ap de silua & sigularis ferus pastus
e ea. Ds uirtutu cuerte respice de celo &
uide & uisita uinea ista. Et pfice ea
qm plantauit dextra tua & sr filiu que
cfirmasti t. Incensa igi & suffossa ab i
crepacoe uult' tui pribunt. Fiat man'
tua sr uiru dextere tue. & sr filiu hois

que cfirmasti t. Et n discedim' a te
uiuificab nos. & nome tuu iuocabi
mus. Dne ds uirtutu cute nos. & onde
facie tua & salui erim. Infi. p torcul
Exulta ribz ps ipi asaph. lar
te do adiutori nro iubi
bilate do iacob. Sumite psal
mu & date tympanu psal
teriu iocundu cu cythara. Bucinate
i neomenia tuba i isigni die sollepnita
tis urie. Quia pceptu i isrl e. iudiciu
iacob. Testioniu i ioseph posuit illud cu
exiret de tra egypti ligua qm n nouat
audiuit. Diuertit ab honib' dorsu ei
man' ei i cophino seruierut. In tribu
lacione iuocasti me & libaui te exaudiui
te i abscodito tepestatis. pbaui te apud a
qua cdictois. Audi pplus ms & cestabor
te isrl. si audieris me n erit i te ds recens
neq: adorab alienu. Ego enim su dns ds
tu' qui eduxi te de tra egypti dilata os
tuu & iplebo illud. Et n audiuit pplus ms
uoce mea. & isrl n itendit mi. Et dimi
si eos scdm desideria cor cordis ibunt i adi
ueniconibz suis. Si pplus ms audisset me
isrl si i uijs meis ambulasset. Pro nichi
lo forsitan inimicos eor humiliasse. & sr
tribulantes eos misisse manu mea. Ini
mici dni mentiti st ei. & erit tps eor i scla.
Et cibauit eos ex adipe frumenti. & de
petra melle saturauit eos. Infi. ps asaph.
Deus stetit i synagoga deor i medio
aut ds diiudicat. Usq: q iudicat iniq
te. & facies pccor sumitis. Iudicate e
geno & pupillo humile & paupe iustificate.
Eripite paupem & egenu de manu pcco
ris liberate. Nescierut neq: itellexerunt
i tenebris ambulant mouebut' oia fun
damenta tre. Ego dixi dij estis & filij ex
celsi oms. Uos aut sic hoies morie
mini & sic unus de pricipib cadetis. Sur

82.

ge d̄s iudica t'ra. quō tu h'editabis
i oib; gētib;. In fi. ps. asaph.
Deus q̄ silis erit t. ne taceas neq;
ɔpescaris de. Quō ecce inimici tui dn̄e.
sonuerūt ⁊ q oderūt te extulerūt caput.
Sup ppłm tuū malignauerūt ɔsiliū: ⁊ co
gitauerūt adusus scōs tuos. Dixerūt uenite
⁊ dispdam⁹ eos de gēte ⁊ nō memoretur
nomē isrł ultᷓ. Quō cogitauerūt unanimi
ter simł adus te testamentū disposuerūt ta
bnacła idumeorū ⁊ ismahelite. Moab et
agareni. gabal ⁊ amon. amalech. alieni
gene cū habitātib; tyꝛ. Etenī assur uenit cū
ill. fc̄i s̄ i adiutoriū filijs loth. Fac illis
sic madian ⁊ sysare sic iabin i torrēte
cison. Disperierūt in endor. fc̄i s̄ ut sterc⁹
tre. Pone pncipes eoꝝ sic oreb ⁊ zeb. ⁊
zebee. ⁊ salmana. Om̄s pncipes eoꝝ q
dixerūt h'editate possideam⁹ scūariū dī.
D̄s m̄s pone illos ut rotā ⁊ sic stipulā
an faciē uenti. Sic ignis q ɔburit siluā ⁊
sic flāma ɔburēs mōtes. Ita psequeris
illos i tēpestate tua ⁊ i ira tua turbabis
eos. Imple facies eoꝝ ignīa ⁊ q̄rent
nomē tuū dn̄e. Erubescat ⁊ ɔturbent̄ i
sclm scli. ɔfundant̄ ⁊ pereant. Et ɔgnoscāt
qꝛ nomē t dns tu sol⁹ altissim⁹. In fine.

83.

Pro torcularib; filijs core ps. dauid.
Quā dilc̄a tabnacła tua dn̄e uirtu
tū ɔcupiscit ⁊ defic aīa mea i atria dni.
Cor meū ⁊ caro mea exultauerūt i dm
uiuū. Etenī passer iuenit s domū ⁊ turt
nidū ubi reponat pullos suos. Altaria
tua dn̄e uirtutū rex m̄s ⁊ d̄s m̄s. Bti q
hitāt i domo tua i scła sclo laudabūt
te. Bt̄s uir cui⁹ ē auxiliū abs te ascēsio
nes i corde suo disposuit i ualle lacrimaꝝ
i loco quē posuit. Etenī bndcōes dabit
legislator. ibūt de uirtute i uirtutē uidebit
d̄s deoꝝ i syon. Dn̄e d̄s uirtutū exaudi
orōnē meā auribus pcipe d̄s iacob.

Protector nr̄ aspice d̄s ⁊ respice i faciē
xpi tui. Quia melior ē dies una i atrijs
tuis sup milia. Elegi abiectus ēē i domo dī
mei magis q̄m hitare i tabnacł pccōꝝ.
Quia mīam ⁊ ueritatē dilig d̄s. grām
⁊ glām dabit dn̄s. Non puabit bonis eos
q ambulāt i innocētia dn̄e uirtutū. bt̄s
hō q spat i te. In fine filijs chore ps. dd.

·84·

Benedixisti dn̄e trā tuā auertisti cap
tiuitatē iacob. Remisisti iniqtatē
pleb tue opuisti oīa pcc̄a eoꝝ. Mitiga
sti oēm irā tuā auertisti ab ira idignacōis
tue. Conuerte nos d̄s salutaris nr̄ ⁊ au
te irā tuā a nob. Nūq̄d i etnū irasceris nob.
aut extēdes irā tuā a generacōe i genera
cōne. D̄s tu ɔuersus uiuificabis nos. ⁊ pleb
tua letabit̄ i te. Ostēde nob dn̄e mīam tuā
⁊ salutare tuū da nob. Audiā qd loqt
i me dn̄s d̄s. quō loqt pacē i plebē suā.
Et sup scōs suos ⁊ i eos q ɔuertunt ad cor.
Uerūtn ppe timētes eū salutare ipi ut i
hitet glā i tra nr̄a. Mīa ⁊ ueritas obuia
uerūt s iusticia ⁊ pax osculate s. Ueritas
de tra orta ē ⁊ iusticia de celo pspexit. Etenī
dn̄s dabit benignitatē ⁊ tra nr̄a dabit fruc
Iusticia añ eū ambulabit ⁊ ponet tū suū.
in uia gressus suos. Oracio dauid.

·84·

Inclina dn̄e aurē tuā ⁊ exaudi me quō
inops ⁊ paup sū ego. Custodi aīam meā
q̄m scūs sū saluū fac suū tuū d̄s meus
spātē i te. Miserere mei dn̄e q̄m ad te
clamaui tota die letifica aīam sui tui
quō ad te dn̄e aīam meā leuaui. Quō
tu dn̄e suauis ⁊ mitis ⁊ mlte mīe oīb
inuocātib; te. Auribus pcipe dn̄e orōnē
meā. ⁊ itende uoci depcacōis mee. In
die tribłacōis mee ad te clamaui. qꝛ ex
audisti me. Nō ē silis tui i dijs dn̄e.
⁊ nō ē scdm opa tua. Om̄s gētes q̄scūq;
fecisti uenient. ⁊ adorabūt corā te dn̄e. et
glificabūt nomē tuū. Quō magn⁹ es

tu ⁊ facieˢ mirabilia tu es ds solus.
Deduc me dñe ĩ uia tua. ⁊ ĩgͣdiar
ĩ ũitate tua. letet͛ cor meũ ut timeat
nom̃ tuũ. Confitebor t͛ dñe ds m̃s ĩ
toto corde meo. ⁊ glĩficabo nom̃ tuũ
ĩ etnũ. Quia mĩa tua magna ẽ sr͛ me
⁊ eruisti aĩam meã ex ĩferno ĩferiori.
Ds iniq̇ ĩsurrexerũt sr͛ me ⁊ synagoga
potentiũ q̃sierũt aĩam meã. ⁊ ñ ꝓposue
rũt te ĩ ↄspcũ suo. Et tu dñe deꝰ misera
tor ⁊ misericors paciens ⁊ multe mĩe ⁊ ũax.
Respice ĩ me ⁊ miserere mĩ da ĩꝑiũ tuũ
puero tuo ⁊ saluũ fac filiũ ancille tue.
Fac mecũ signũ ĩ bono ut uideãt q̇
oderũt me ⁊ ↄfundant͛ qm̃ tu dñe ad
iuuisti me ⁊ ↄsolatꝰ es me. Infi. filiꝰ

86

Fundamenta eiꝰ ĩ chore ps cantici.
montibꝫ scĩs diligit dñs portas
syon. sr͛ oĩa tabnacla iacob. Gloriosa
dcã sũt de te ciuitas dĩ. Memor ero ra
ab ⁊ babylõis sciẽtiũ te. Ecce alieni
gene. ⁊ tyrus ⁊ ppl's ethyopũ hij fue
rũt illic. Nũqd syon dicet hõ. ⁊ hõ na
tus ẽ ĩ ea. ⁊ ipse fũdauit eã altissimꝰ.
Dñs narrabit ĩ scͥpturis pplõꝝ ⁊ pnci
pũ hoꝝ q̇ fuerũt ĩ ea. Sic letanciũ
oĩm habitacõ ĩ te ẽ. Infi. ps cantici filiꝰ
chore p amalec ad rñdẽ d' intellctꝰ

87

Dñe ds salutis mee ĩ die ezraite.
clamaui ⁊ nocte corã te. Intret ĩ ↄspc
tu tuo orõ mĩa ĩclina aurẽ tuã ad p
cẽ meã. Quia repleta ẽ malis aĩa
mĩa ⁊ uita mĩa ĩferno appĩqͥauit. Esti
matꝰ sũ cũ descẽdẽtibꝫ ĩ lacũ. fcũs sũ sic hõ
sĩ adiutorio ĩt͛ mortuos libꝰ. Sicut
uulnati dormiẽtes ĩ sepulcris q̇ꝝ ñ ẽ
memor amplꝰ ⁊ ipi de manũ tua re
pulsi sũt. Posuerũt me ĩ lacu ĩferiori ĩ
tenebrosis ⁊ ĩ umbꝰ mortis. Sup me
ↄfirmatꝰ ẽ furor tuꝰ ⁊ oẽs fluctus tuos
ĩduxisti sr͛ me. Longe fecisti notos
meos a me posuerũt me abhoĩacõꝫ
sibi. Tradit' sũ ⁊ ñ egͣdiebar oculi mei
languerũt p̃ inopia. Clamaui ad
te dñe tota die expandi ad te manus
meas. Nũqd mortuis facies mirabilia.
aut medici suscitabũt ⁊ ↄfitebũt͛ tibi. Nu
qd narrabit' aliq's ĩ sepulcͦ mĩam tuã. ⁊ ũi
tatẽ tuã ĩ pdicõꝫ. Nũqd ↄgnoscent͛ ĩ tenebꝛ
mirabilia tua ⁊ iusticia tua ĩ t͛ra obli
uionis. Et ego ad te dñe clamaui ⁊ ma
ne orõ mĩa p̃ueniet te. Ut qd dñe repellis
orõnẽ meã. auertis faciẽ tuã a me. Pau
p sũ ego ⁊ ĩ laboribꝫ a iuuentute mĩa. ex
altatꝰ aũt humiliatꝰ ⁊ ↄturbatꝰ. In me
transierũt ire tue ⁊ terrores tui ↄturbauerunt
me. Circũdederũt me sic aq̃. tota die
circũdederũt me simul. Elõgasti a me a
micũ ⁊ pximũ ⁊ notos meos a miseria.
Misericor Infi. intellcs ethã ezraite.
dias dñi ĩ etnũ cantabo. In genera
cõe ⁊ genacõꝫ annũciabo ũitatẽ tuã in
ore meo. Quõ dixisti ĩ etnũ mĩa edi
ficabit͛ ĩ celis ꝑparabit͛ ũitas tua ĩ eis. Dis
posui testamẽtũ elcĩs meis iuraui dd
s'uo meo usqꝫ ĩ etnũ ꝑparabo semẽ tuũ.
Et edificabo ĩ generacõe ⁊ generacõꝫ sedẽ
tuã. Confitebũt͛ celi mirabilia tua dñe.
etenĩ ũitatẽ tuã ĩ eccã scõꝝ. Quõ qs ĩ
nubibꝰ eq̇bit͛ dño silis erit dõ ĩ filijs dei.
Ds q̇ glĩficat͛ ĩ ↄsilio scõꝝ magnꝰ ⁊ teri
bilis sr͛ oẽs q̇ ĩ circuitu eiꝰ sũt. Dñe ds uirtu
tũ q̇s silis t' potẽs es dñe ⁊ ũitas tua
ĩ circuitu tuo. Tu dñaris potestati maris
motũ aũt fluctuũ eiꝰ tu mitigas. Tu
humiliasti sicut uulneratũ sbũ ĩ brachio
uirtutis tue. dispsisti ĩimicos tuos. Tui
sũt celi ⁊ tua ẽ t͛ra orbẽ t͛re ⁊ plenitudinẽ
eiꝰ tu fundasti aquilonẽ ⁊ mare tu creasti.
Thabor ⁊ hermon ĩ noĩe tuo exultabũt
tuũ brachiũ cũ potẽcia. Firmet͛ manꝰ
tua. ⁊ exaltet͛ dextera tua iusticia ⁊ iudi

cum preparatio sedis tue. Misericordia et veritas precedent
faciem tuam beatus populus qui scit iubilationem. Domine
in lumine vultus tui ambulabunt et in nomine tuo
exultabunt tota die et in iusticia tua exal-
tabuntur. Quoniam gloria virtutis eorum tu es et in
beneplacito tuo exaltabitur cornu nostrum. Quia
domini est assumptio nostra. et sancti israel regis nostri. Tunc
locutus es in visione sanctis tuis et dixisti posui
adiutorium in potente et exaltavi electum de ple-
be mea. Inveni david servum meum oleo sancto
meo unxi eum. Manus enim mea auxiliabitur ei et
brachium meum confortabit eum. Nichil proficiet
inimicus in eo. et filius iniquitatis non apponet
nocere ei. Et concidam a facie ipsius inimicos eius. et
odientes eum in fugam convertam. Et veritas mea
et misericordia mea cum ipso. et in nomine meo exaltabitur
cornu eius. Et ponam in mari manum eius.
et in fluminibus dexteram eius. Ipse invocabit me
pater meus es tu. deus meus et susceptor salutis
mee. Et ego primogenitum ponam illum excel-
sum pre regibus terre. In eternum servabo illi misericordiam
meam. et testamentum meum fidele ipsi. Et po-
nam in seculum seculi semen eius et thronum eius sicut dies celi.
Si autem dereliquerint filii eius legem meam et in
iudiciis meis non ambulaverint. Si iusticias
meas prophanaverint. et mandata mea non
custodierint. Visitabo in virga iniquitates
eorum et in verberibus peccata eorum. Misericordiam autem meam
non dispergam ab eo neque nocebo in veritate mea.
Neque prophanabo testamentum meum et que proce-
dunt de labiis meis non faciam irrita. Semel
iuravi in sancto meo si david mentiar semen
eius in eternum manebit. Et thronus eius in conspectu
meo sicut sol. et sicut luna perfecta in eternum. et tes-
tis in celo fidelis. Tu vero repulisti et desperi-
sti distulisti christum tuum. Avertisti testamentum
servi tui prophanasti in terra sanctuarium eius. De-
struxisti omnes sepes eius. et posuisti firma-
mentum eius formidinem. Diripuerunt eum omnes
transeuntes viam. factus est obprobrium vicinis suis.
Exaltasti dexteram deprimentium eum. letificasti omnes inimicos eius. Avertisti gladii ad-
iutorium eius et non es auxiliatus ei in bello. De-
struxisti eum ab emundatione et sedem eius in terra
collisisti. Minorasti dies temporis eius. perfudisti
eum confusione. Usquequo domine avertis in finem exar-
descet sicut ignis ira tua. Memorare que mea
substantia numquid enim vane constituisti omnes filios
hominum. Quis est homo qui vivet et non videbit
mortem eruet animam suam de manu inferi. Ubi
sunt misericordie tue antique domine sicut iurasti david in veri-
tate tua. Memor esto domine obprobrii servorum
tuorum quod continui in sinu meo multarum gentium.
Quod exprobraverunt inimici tui domine. quod exprobra-
verunt commutationem christi tui. Benedictus dominus in eternum
fiat fiat. **Psalmus. Oratio moysi hominis dei.**

Domine refugium tu factus es nobis a generatione
in generationem. Priusquam montes fierent aut for-
maretur terra et orbis a seculo et usque in seculum tu es
deus. Ne avertas hominem in humilitatem et dixisti
convertimini filii hominum. Quoniam mille anni ante
oculos tuos tamquam dies hesterna que preteriit.
Et custodia in nocte que pro nichilo habentur
eorum anni erunt. Mane sicut herba transeat ma-
ne floreat et transeat vespere decidat induret
et arescat. Quia defecimus in ira tua et in fu-
rore tuo turbati sumus. Posuisti iniquitates
nostras in conspectu tuo. seculum nostrum in illuminatione
vultus tui. Quoniam omnes dies nostri defecerunt
et in ira tua defecimus. Anni nostri sicut aranea
meditabuntur. dies annorum nostrorum in ipsis sep-
tuaginta anni. Si autem in potentatibus octo-
ginta anni et amplius eorum labor et dolor. Quoniam
supervenit mansuetudo et corripiemur. Quis
novit potestatem ire tue. et pre timore iram tuam
dinumerare. Dexteram tuam sic notam fac.
et eruditos corde in sapientia. Convertere domine
usquequo deprecabilis esto super servos tuos. Reple-
ti sumus mane misericordia tua. et exultavimus
et delectati sumus in omnibus diebus nostris. Letati
sumus pro diebus quibus nos humiliasti annis
quibus vidimus mala. Respice in servos tuos

tuos

Hesterna

aranea

32

& opa tua. & dirige filios eor. Et sit splendor dni di nri s' nos & opa manuu nraz dirige s' nos & op' manuu nraz dirige.

90

Qui h'itat Inf. ps. david in adiutorio altissimi. i ptecone di celi 9morabit'. Dicet dno susceptor ms es tu. & refugiu meu ds ms spabo i eu. Qm ipe libabit me delaqo uenanciu & a uerbo aspo. Scapul' suis obubrabit t. & sb penis ei' spabis. Scuto circudabit te ueritas ei'. n timebis a timore nocturno. A sagitta uolate i die. a negocio pambulate i tenebris. ab icursu & demonio meridiano. Cadet a late tuo mille. & dece milia a dextris tuis. ad te aut n appinq'bit. Veru tu oclis tuis 9siderabis & retribucone pctoz uidebis. Qm tu es dne spes mea. altissimu posuisti refugiu tuu. Nō accedet ad te malu & flagellu nō appinqbit tabnaclo tuo. Qm agel' suis mādauit de te. ut custodiat te i oib; uijs tuis. In manib; portabit te. ne forte offēdas ad lapidē pedē tuū. Sup aspidē & basiliscu ambl'ab & 9culcabis leonē & draconē. Qm i me spab & libabo eu. ptega eu qm 9g'uit nomē meū. Clamauit ad me. & exaudiam eu. cu ipo su i tribulone. eripia eu. & glificabo eu. Longitudie dieх replebo eu. & ondā illi salutare meu. Inf. ps cantic. i die sabbati.

91

Bonu ē 9fiti dno & psallē noi tuo altissime. Ad anūciadu mane mīam tuā & ūitatē tuā pnocte. In decachordo psalt'io cu cātico i cythara. Qa delectasti me dne i fcura tua. & i opib; manuu tuaх exultabo. Qm magnificata s' opa tua dne nimis pfūde f's cogitacōes tue. Vir insipiēs nō 9gnoscet & stult' nō itelliget hec. Cu exorti fuint pctores sic fenu & apparuerit oms q opat' iniqta te. Vt iteant i sclm scli. tu aut altis' sim' i etnu dne. Qm ecce inimici tui dne pibūt. & dispgent' oms q opant iniqtate. Et exaltabit sic unicornis cornu meu. & senect' mea i mia ubei. Et dispx' ocls ms inimicos meos. & i isurgetib; i me malignātib; audiet auris mea. Iustus ut palma florebit sic cedrus lybani multiplicab'. Plātati i domo dni i atrijs dom' di nri florebunt. Adhuc multiplicabūt i senecta uberi & bn paciētes erūt ut anūciēt. Qm rectus dns ds nr & nō ē iniqtas i eo. Laus cātici dd. i die añ sabbatu qn fūdata ē t'ra.

Dns regnauit decorem indutus ē. Indut' ē dns fortitudinē & pcinx' se. Et eñ firmauit orbē t're q nō 9mouebit'. Parata sedes tua ex tc a sclo tu es. Eleuauert flumia dne eleuauert flumia uocē suā. Eleuauert flu'a fluct' suo a uocib; aqx multaх. Mirabil's elacōes maris mirabilis i altis dns. Testimōia tua credibilia fca s' nimis domu tua decet scitudo dne i lōgitudiē dieх. Inf. ps. q'ta sabbati.

Deus ulconu dns ds ulcōnu libe egit. Exaltare q iudicas t'ra redde retribucō sbis. Vsq; quo pctores dne: usq; q pctores gl'abūtur. Effabūt' & loquntur iniqtatē. loquntur oms q opant' iniusticia. Populu tuu dne hūiliauert & hedītatē tuā uexauert. Viduā & aduenā interfec'. & pupillos occiderut. Et dixerut n uidebit dns nec itelliget ds iacob. Intelligite isipiētes i pplo & stulti aliqn sapite. Qui plātauit aurē n audiet. aut q finxit oculu n 9sidat. Qui corrip' gētes n arguet. q docet hoiem sciam. Dns scit cogitacōes homi quo uane s'. Bts hō qu tu erudieris dne & de lege tua docueris eu. Vt miriges ei a dieb; mal. don fodiat' pctori fouea.

Quia nō repellit dn̄s plebē suā. ⁊ h̄e
ditatē suā nō derelinquet. Quoadusq; iusticia
ɔuertat̄ ī iudiciū. ⁊ q̄ iuxta illā om̄s q̄
recto s̄ corde. Quis ɔsurget m̄ adu̾s ma
lignātes aut q̄s stabit mec̄ adu̾s operātes
iniq̄tatē. Nisi q̄ dn̄s adiuuit me paulo
minus habitasset ī inferno aīa mea. Si di
cebā mot̄ ē pes m̄s. mīa tua dn̄e ad
iuuabit me. Sc̄dm multitudinē dolorū
meoꝝ ī corde meo. ɔsolaciōes tue letifi
cauīt aīam meā. Nūq̄d adheret t̄ sedes
iniq̄tatis q̄ fingis laborē ī pcepto. Cap
tabūt ī aīam iusti. ⁊ sanguinē īnocentē
ɔdēpnabūt. Et fc̄s ē m̄ dn̄s ī refugiū
⁊ d̄s m̄s ī adiutoriū spei mee. Et reddꝫ
illis iniq̄tatē ipsoꝝ ⁊ ī malicia eoꝝ disp
det eos disperdet illos dn̄s d̄s n̄r. Inf.

Uenite exul laus cantici dauid. xc.
temꝰ dn̄o iubilem̄ d̄o salutari nr̄o.
Preoccupem̄ faciē ei̾ ī ɔfessiōe ⁊ ī psal
mis iubilē ei. Quō d̄s magn̄ dn̄s ⁊ rex
magn̄ sr̄ om̄s deos. Quia ī manu ei̾ s̄
om̄s fines t̄re. ⁊ altitudines mōciū ip̄i
s̄. Quō ip̄i ē mare ⁊ ip̄e illō ⁊ siccā manꝰ
ei̾ fundauīt. Venite adorem̄ ⁊ pcidam̄ ⁊
plorem̄ an̄ dn̄m q̄ fec̄ nos q̄r ip̄e ē dn̄s
d̄s n̄r. Et nos pp̄ls ei̾ ⁊ oues pascue ei̾.
Hodie si uocē ei̾ audieritis nolite
obdurare corda ur̄a. Sic ī irritacōe sc̄dm
diē temptacōis ī deserto ubi temptauīt me
patres ur̄i pbauīt ⁊ uider̄t opa mea. Qua
draginta annis offens̄ fui genatōi illi
⁊ dixi sp̄ errant corde. Et isti n̄ cog̃uīt ui
as meas ut iuraui ī ira mea si introibūt
ī requiē meā. Inf. ps dd. qn̄ dom̄ edifi
cabat̄ p̄ captiuitatē.

Cantate dn̄o
canticū nouū cātate dn̄o om̄s t̄ra.
Cātate dn̄o ⁊ bndīcite nōi ei̾. annūciate
de die ī diē salutare ei̾. Annūciate
int̄ gētes gl̃iam ei̾. ī oīb; pp̄lis mira
bilia ei̾. Quō magn̄ dn̄s ⁊ laudabil̄

nimis. t̄ribil̄ ē sup om̄s deos. Quō om̄s
dii gēciū demonia. dn̄s aut̄ celos fecit.
Cōfessio ⁊ pulcritudo ī ɔspc̄u ei̾. sc̄imonia
⁊ magnificētia ī sc̄ificacōe ei̾. Afferte dn̄o
p̄rie gēciū. afferte dn̄o gl̃am ⁊ honorē
afferte dn̄o gl̃am nōi ei̾. Tollite hos
tias ⁊ īt̄ite ī atria ei̾. adorate dn̄m ī atrio
sc̄o ei̾. Cōmoueat̄ a facie ei̾ uniu̾sa t̄ra.
dicite ī gētib; q̄r dn̄s regnauit. Etēi correx̄
orbē q̄ nō ɔmouebit̄. iudicabit pp̄los
ī eq̄tate. Letent̄ celi ⁊ exultet t̄ra. cō
moueat̄ mare ⁊ plenitudo ei̾. gaudebūt
cāpi ⁊ oīa q̄ ī eis s̄. Tūc exultabūt oīa
ligna siluaꝝ. a facie dn̄i q̄r uenit. q̄m
uenit iudicare t̄ra. Iudicabit orbē t̄re
ī eq̄tate ⁊ pp̄los ī ūitate sua. Inf. ps dd.

Dn̄s regnauit exultet t̄ra. letent̄ ī sule
multe. Nubes ⁊ caligo ī circuitu ei̾. iu
sticia ⁊ iudiciū correctō sedis ei̾. Ignis
an̄ ip̄m pcedꝫ ⁊ inflāmabit ī circuitu īimi
cos ei̾. Illuxerūt fulgra ei̾ orbi t̄re. uid̾
⁊ ɔmota ē t̄ra. Mōtes sic̄ cera fluxerūt
a facie dn̄i. a facie dn̄i oīs t̄ra. Annū
ciauīt celi iusticiā ei̾ ⁊ uiderūt oēs pp̄li
gl̃am ei̾. Cōfundant̄ om̄s q̄ adorāt scul
ptilia. ⁊ q̄ gl̃ant̄ ī simulacr̄s suis. Adora
te eū om̄s angl̄i ei̾. audiuīt ⁊ letata ē
syon. Et exultauīt filie iude. pp̄ iudi
cia tua dn̄e. Quō tu dn̄s altissim̄ sup
om̄e t̄ra. nimis exaltat̄ es sr̄ om̄s deos.
Qui diligitis dn̄m odite malū. custo
dit dn̄s aīas sc̄oꝝ suoꝝ. de manu pc̄oꝝ
liberabit eos. Lux orta ē iusto. ⁊ rectis
corde leticia. Letamini iusti ī dn̄o. ⁊ ɔfi
temini memorie sc̄ificacōis ei̾. Inf. ps.

Cantate dn̄o canticū dauid.
nouū q̄a mirabilia fec̄. Sal
uabit s̄ dext̄a ei̾. ⁊ brachiū
sc̄m ei̾. Notū fec̄ dn̄s saluta
re suū ī ɔspc̄u gēciū reuelauit iusticiā
suā. Recordat̄ ē mīe sue ⁊ ūitatis sue.

domum isr̄l. Viderūt omēs t̄mi t̄re sa
lutare dī nr̄i. Iubilate dn̄o oīs t̄ra cā
tate exultate ⁊ psallite. Psallite dn̄o
ī cythara ī cythara ⁊ uoce psalmi ī tu
bis ductilib; ⁊ uoce tube cornee. Iu
bilate ī ɔspc̄u regis dn̄i moueat̄ ma
re ⁊ plenitudo eius orbis t̄raꝝ ⁊ q̄ h̄itāt ī eo.
Flumina plaudent manu simul montes
exultabunt a ɔspc̄u dn̄i q̄a uenit q̄m ue
nit iudicare t̄ram. Iudicabit orbē t̄raꝝ
in iusticia ⁊ p̄los ī eq̄tate. Infi. ps. dd.
Dn̄s regnauit irascantur p̄pli q̄
sedes sup cherubin moueat̄ t̄ra.
Dn̄s ī syon magn̄ ⁊ excels̄ sr̄ omēs p̄plos.
Confiteant̄ nōi tuo magno q̄m t̄ribile
⁊ scm̄ ē ⁊ honor regis iudiciū diligit.
Tu parasti directiōes iudiciū ⁊ iusticiā
ī iacob tu fecisti. Exaltate dn̄m dm̄
nr̄m ⁊ adorate scabellū pedū ei᷒ q̄m
scm̄ ē. Moyses ⁊ aaron ī sacerdotib; ei᷒
⁊ samuel int̄ eos q̄ inuocāt nomē ei᷒. In
uocabant dn̄m ⁊ ip̄e exaudiebat eos ī
colūpna nubis loq̄bat̄ ad eos. Custo
diebāt testimōia ei᷒ ⁊ p̄ceptū q̄d dedit illis.
Dn̄e ds nr̄ tu exaudiebas eos d̄s tu
p̄picius fuisti eis ⁊ ulciscēs ī omēs adīuē
tiones eorū. Exaltate dn̄m dm̄ nr̄m ⁊ ado
rate ī mōte scō ei᷒ q̄m scs̄ dn̄s ds̄ nr̄.
Iubilate oīs t̄ra seruite ps. dd. ip̄sone
dn̄o ī leticia. Intrate ī ɔspc̄u ei᷒ ī exul
tacōe. Scitote q̄m dn̄s ip̄e ē ds̄ ip̄e fec
nos ⁊ nō ip̄i nos. Populus ei᷒ ⁊ oues
pascue ei᷒ introite portas ei᷒ ī ɔfessione atria
ei᷒ ī ymnis ɔfitemini illi. Laudate nom
ei᷒ q̄m suauis ē dn̄s ī et̄num mīa ei᷒ ⁊ usq;
ī generacōe ⁊ generacōē ūitas eius. Infi. ps.
Misericordiam ⁊ iudiciū cantabo t̄i dn̄e. dd.
Psallā ⁊ intelligā ī uia īmaculata
qn̄ uenies ad me. Perambulabā ī inno
cencia cordis mei ī medio dom᷒ mee. Non
p̄ponebā an̄ oc̄los meos rem iniustā fa

cientes p̄uaricacōes odiui. Non adhe
sit m̄ cor p̄uū declinātē a me malignū
n̄ cognoscebā. Detrahentē secreto p̄ximo
suo hūc p̄seq̄bar. Supbo oc̄lo ⁊ insaciabili
corde cū hoc n̄ edebā. Oculi mei ad
fideles t̄re ut sedeāt mecū ambulans ī uia
īmaculata hic m̄ ministrabat. Non ha
bitabit ī medio dom᷒ mee q̄ facit sup̄biā
q̄ loquit̄ iniq̄ n̄ direxit ī ɔspc̄u oc̄loꝝ meoꝝ.
In matutino interficiebā oīs p̄ccōres
t̄re ut disp̄derē de ciuitate dn̄i oīs opa
tes iniq̄tatē. Infi. Orō paup̄is cū anxiat᷒
fuit ⁊ corā dn̄o effudit p̄cē suā.
Dn̄e exaudi orōnē meā et
clamor m̄s ad te ueniat. Nō
auertas faciē tuā a me ī q̄cū
q; die tribulor īclina ad me aurē tuā.
In q̄cūq; die inuocauero te uelociter exau
di me. Quia defecerūt sic fum᷒ dies mei
⁊ ossa mea sic cremiū aruerūt. Percus
sus sū ut fenū ⁊ aruit cor meū q̄r oblit᷒
sū comedere panē meū. A uoce gemit᷒
mei adhesit os meū carni mee. Similis
f̄cs sū pellicano solitudinis f̄cs sū sic nicti
corax ī domicilio. Vigilaui ⁊ f̄cs sū sic pas
ser solitari᷒ ī tecto. Tota die exp̄brabāt
m̄ inimici mei ⁊ q̄ laudabāt me adūs᷒
me iurabāt. Quia cinerē tanq̄m panē
mādūcabā ⁊ poculū meū cū fletu misce
bā. A facie ire ⁊ indignacōis tue q̄r ele
uās allisisti me. Dies mei sic umbra decli
nauerūt ⁊ ego sic fenū arui. Tu aut̄
dn̄e ī et̄num p̄manes ⁊ memoriale tuū ī
generacōe ⁊ generacōē. Tu exurgēs misereb̄is
syon q̄r uenit t̄p᷒ miserendi ei᷒ q̄r uenit t̄ps.
Quō placuerūt seruis tuis lapides ei᷒
⁊ t̄re ei᷒ miserebūt̄. Et timebūt gentes
nomē tuū ⁊ omēs reges t̄re gl̄am tuā.
Quia edificauit dn̄s syon ⁊ uidebit̄ ī
gl̄a sua. Respexit ī orōnē humiliū ⁊ nō
sp̄reuit p̄cē eoꝝ. Scribant̄ hec ī generacōe

altera: et populus qui creabitur laudabit dominum. Quia prospexit de excelso sancto suo: dominus de celo in terram aspexit. Ut audiret gemitus compeditorum: ut solveret filios interemptorum. Ut annuntient in Syon nomen domini: et laudem eius in Ierusalem. In conveniendo populos in unum: et reges ut serviant domino. Respondit ei in via virtutis sue: paucitatem dierum meorum nuntia michi. Ne revoces me in dimidio dierum meorum: in generatione et generationem anni tui. Initio tu domine terram fundasti: et opera manuum tuarum sunt celi. Ipsi peribunt tu autem permanes: et omnes sicut vestimentum veterascent. Et sicut opertorium mutabis eos et mutabuntur: tu autem idem ipse es et anni tui non deficient. Filii servorum tuorum habitabunt: et semen eorum in seculum dirigetur. In fine ps. d.

Benedic anima mea domino: et omnia que intra me sunt nomini sancto eius. Benedic anima mea domino: et noli oblivisci omnes retributiones eius. Qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis: qui sanat omnes infirmitates tuas. Qui redimit de interitu vitam tuam: qui coronat te in misericordia et miserationibus. Qui replet in bonis desiderium tuum: renovabitur ut aquile iuventus tua. Faciens misericordias dominus: et iudicium omnibus iniuriam patientibus. Notas fecit vias suas Moysi: filiis Israel voluntates suas. Miserator et misericors dominus: longanimis et multum misericors. Non in perpetuum irascetur: neque in eternum comminabitur. Non secundum peccata nostra fecit nobis: neque secundum iniquitates nostras retribuit nobis. Quoniam secundum altitudinem celi a terra: corroboravit misericordiam suam super timentes se. Quantum distat ortus ab occidente: longe fecit a nobis iniquitates nostras. Quomodo miseretur pater filiorum misertus est dominus timentibus se: quoniam ipse cognovit figmentum nostrum. Recordatus est quoniam pulvis sumus: homo sicut fenum dies eius tamquam flos agri sic efflorebit. Quoniam spiritus pertransibit in illo et non subsistet: et non cognoscet amplius locum suum. Misericordia autem domini ab eterno et usque in eternum super timentes eum. Et iustitia illius in filios filiorum: his qui servant testamentum eius. Et memores sunt mandatorum ipsius: ad faciendum ea. Dominus in celo paravit sedem suam: et regnum ipsius omnibus dominabitur. Benedicite domino omnes angeli eius: potentes virtute facientes verbum illius ad audiendam vocem sermonum eius. Benedicite domino omnes virtutes eius: ministri eius qui facitis voluntatem eius. Benedicite domino omnia opera eius: in omni loco dominationis eius benedic anima mea domino. In fi. ps. d.

Benedic anima mea domino: domine deus meus magnificatus es vehementer. Confessionem et decorem induisti: amictus lumine sicut vestimento. Extendens celum sicut pellem: qui tegis aquis superiora eius. Qui ponis nubem ascensum tuum: qui ambulas super pennas ventorum. Qui facis angelos tuos spiritus: et ministros tuos ignem urentem. Qui fundasti terram super stabilitatem suam: non inclinabitur in seculum seculi. Abyssus sicut vestimentum amictus eius: super montes stabunt aque. Ab increpatione tua fugient: a voce tonitrui tui formidabunt. Ascendunt montes et descendunt campi: in locum quem fundasti eis. Terminum posuisti quem non transgredientur: neque convertentur operire terram. Qui emittis fontes in convallibus: inter medium montium pertransibunt aque. Potabunt omnes bestie agri: expectabunt onagri in siti sua. Super ea volucres celi habitabunt: de medio petrarum dabunt voces. Rigans montes de superioribus suis: de fructu operum tuorum saciabitur terra. Educens fenum iumentis: et herbam servituti hominum. Ut educas panem de terra: et vinum letificet cor hominis. Ut exhilaret faciem in oleo: et panis cor hominis confirmet. Saturabuntur ligna campi et cedri Lybani quas plantavit: illic passeres nidificabunt. Herodii domus dux est eorum: montes excelsi cervis petra refugium erinaciis. Fecit lunam in tempora: sol cognovit occasum suum. Posuisti tenebras et facta est nox: in ipsa pertransibunt omnes bestie silve. Catuli leonum

rugientes ut rapiant et querant a deo escam sibi. Ortus est sol et congregati sunt et in cubilibus suis collocabuntur. Exibit homo ad opus suum et ad operationem suam usque ad vesperum. Quam magnificata sunt opera tua domine omnia in sapientia fecisti impleta est terra possessione tua. Hoc mare magnum et spaciosum manibus illic reptilia quorum non est numerus. Animalia pusilla cum magnis illic naves pertransibunt. Draco iste quem formasti ad illudendum ei omnia a te expectant ut des illis escam in tempore. Dante te illis colligent aperiente te manum tuam omnia implebuntur bonitate. Avertente autem te faciem turbabuntur auferes spiritum eorum et deficient et in pulverem suum revertentur. Emitte spiritum tuum et creabuntur et renovabis faciem terre. Sit gloria domini in seculum letabitur dominus in operibus suis. Qui respicit terram et facit eam tremere qui tangit montes et fumigant. Cantabo domino in vita mea psallam deo meo quamdiu sum. Iocundum sit ei eloquium meum ego vero delectabor in domino. Deficiant peccatores a terra et iniqui ita ut non sint benedic anima mea domino. Alleluia.

Confitemini domino et invocate nomen eius annunciate inter gentes opera eius. Cantate ei et psallite et narrate omnia mirabilia eius. Laudamini in nomine sancto eius letetur cor querentium dominum. Querite dominum et confirmamini querite faciem eius semper. Mementote mirabilium eius que fecit prodigia et iudicia oris eius. Semen abraham servi eius filii iacob electi eius. Ipse dominus deus noster in universa terra iudicia eius. Memor fuit in seculum testamenti sui verbi quod mandavit in mille generationes. Quod disposuit ad abraham et iuramenti sui ad ysaac. Et statuit illud iacob in preceptum et israel in testamentum eternum. Dicens tibi dabo terram chanaan funiculum hereditatis vestre. Cum essent numero brevi paucissimi et incole eius. Et pertransierunt de gente in gentem et de regno ad populum alterum. Non reliquit hominem nocere eis et corripuit pro eis reges. Nolite tangere christos meos et in prophetis meis nolite malignari. Et vocavit famem super terram et omne firmamentum panis contrivit. Misit ante eos virum in servum venundatus est ioseph. Humiliaverunt in compedibus pedes eius ferrum pertransiit animam eius donec veniret verbum eius. Eloquium domini inflammavit eum misit rex et solvit eum princeps populorum et dimisit eum. Constituit eum dominum domus sue et principem omnis possessionis sue. Ut erudiret principes eius sicut semetipsum et senes eius prudentiam doceret. Et intravit israel in egyptum et iacob accola fuit in terra cham. Et auxit populum suum vehementer et firmavit eum super inimicos eius. Convertit cor eorum ut odirent populum eius et dolum facerent in servos eius. Misit moysen servum suum aaron quem elegit ipsum. Posuit in eis verba signorum suorum et prodigiorum in terra cham. Misit tenebras et obscuravit et non exacerbavit sermones suos. Convertit aquas eorum in sanguinem et occidit pisces eorum. Edidit terra eorum ranas in penetralibus regum ipsorum. Dixit et venit cynomia et cyniphes in omnibus finibus eorum. Posuit pluvias eorum grandinem ignem comburentem in terra ipsorum. Et percussit vineas et ficulneas eorum et contrivit lignum finium eorum. Dixit et venit locusta et bruchus cuius non erat numerus. Et comedit omne fenum in terra eorum et comedit omnem fructum terre eorum. Et percussit omne primogenitum in terra eorum primitias omnis laboris eorum. Et eduxit eos cum argento et auro et non erat in tribubus eorum infirmus. Letata est egyptus in profectione eorum quia incubuit timor eorum super eos. Expandit nubem in protectionem eorum et ignem ut luceret eis per noctem. Petierunt et venit coturnix et pane celi saturavit eos. Dirupit petram et fluxerunt aque abierunt in sicco flumina. Quoniam memor fuit verbi sancti sui quod habuit ad abraham puerum suum.

Et eduxit populum suum in exultatione et electos suos in
letitia. Et dedit illis regiones gentium et la
bores populorum possiderunt. Ut custodiant
iustificationes eius et legem eius requirant. Alleluia.

104

Confitemini domino quoniam bonus quoniam in seculum
misericordia eius. Quis loquetur potentias domini
auditas faciet omnes laudes eius. Beati qui
custodiunt iudicium et faciunt iustitiam in omni
tempore. Memento nostri domine in beneplacito populi
tui visita nos in salutari tuo. Ad videndum
in bonitate electorum tuorum ad letandum in letitia
gentis tue ut lauderis cum hereditate tua.
Peccavimus cum patribus nostris iniuste egimus in
iquitatem fecimus. Patres nostri in egypto non intellexe
runt mirabilia tua non fuerunt memores multi
tudinis misericordie tue. Et irritaverunt ascendentes
in mare mare rubrum. Et salvavit eos propter
nomen suum ut notam faceret potentiam suam. Et
increpuit mare rubrum et exsiccatum est et dedu
xit eos in abyssis sicut in deserto. Et salvavit
eos de manu odientium et redemit eos de ma
nu inimici. Et operuit aqua tribulantes eos unus
ex eis non remansit. Et crediderunt in verbis eius et lau
daverunt laudem eius. Cito fecerunt
obliti sunt operum eius et non sustinuerunt consilium
eius. Et concupierunt concupiscentiam in deserto et temp
taverunt deum in inaquoso. Et dedit eis petitionem
ipsorum et misit saturitatem in animas eorum. Et irri
taverunt moysen in castris aaron sanctum domini.
Aperta est terra et deglutivit dathan et
operuit super congregationem abyron. Et exarsit ignis
in synagoga eorum flamma combussit pecca
tores. Et fecerunt vitulum in oreb et adoraverunt
sculptile. Et mutaverunt gloriam suam in simili
tudinem vituli comedentis fenum. Obliti sunt
deum qui salvavit eos qui fecit magnalia in egy
pto mirabilia in terra cham terribilia in ma
ri rubro. Et dixit ut disperderet eos si non moy
ses electus eius stetisset in confractione in conspectu eius. Ut
averteret iram eius ne disperderet eos. Et pro nichilo
habuerunt terram desiderabilem non crediderunt verbo
eius et murmuraverunt in tabernaculis suis non ex
audierunt vocem domini. Et elevavit manum
suam super eos ut prosterneret eos in deserto. Et ut
deiceret semen eorum in nationibus et dispergeret eos
in regionibus. Et initiati sunt beelphegor et co
mederunt sacrificia mortuorum. Et irritave
runt eum in adinventionibus suis et multiplicata est
in eis ruina. Et stetit phinees et placavit
et cessavit quassatio. Et reputatum est ei in iusti
tiam in generationem et generationem usque in sempiternum.
Et irritaverunt eum ad aquam contradictionis et
vexatus est moyses propter eos quia exacerbaverunt
spiritum eius. Et distinxit in labiis suis non disp
erdiderunt gentes quas dixit dominus illis. Et commixti
sunt inter gentes et didicerunt opera eorum et ser
vierunt sculptilibus eorum et factum est illis in scanda
lum. Et immolaverunt filios suos et filias su
as demoniis. Et effuderunt sanguinem innocentem
sanguinem filiorum suorum et filiarum suarum quas sacri
ficaverunt sculptilibus chanaan. Et infecta
est terra in sanguinibus et contaminata est in operibus
eorum et fornicati sunt in adinventionibus suis. Et
iratus est furore dominus in populo suo et abhominatus
est hereditatem suam. Et tradidit eos in manus
gentium et dominati sunt eorum qui oderunt eos. Et
tribulaverunt eos inimici eorum et humiliati sunt sub
manibus eorum sepe liberavit eos. Ipsi autem
exacerbaverunt eum in consilio suo et humiliati sunt
in iniquitatibus suis. Et vidit cum tribularentur et
audivit orationem eorum. Et memor fuit testa
menti sui et penituit eum secundum multitudinem
misericordie sue. Et dedit eos in misericordias in conspectu omnium
gentium qui ceperant eos. Salvos fac nos
domine deus noster et congrega nos de nationibus. Et
confiteamur nomini sancto tuo et gloriemur in laude tua.
Benedictus dominus deus israel a seculo et usque in seculum et
dicet omnis populus fiat fiat. Alleluia.

106

Confitemini domino quoniam bonus quoniam in seculum
misericordia eius. Dicant qui redempti sunt a domino quos
redemit de manu inimici et de regionibus con
gregavit eos. A solis ortu et occasu ab

aqlone ⁊ mari. Erraũnt ĩ solitudĩe
ĩ inaq̃so uia citatis h̃itacli ñ ĩuenerũt.
Esurientes ⁊ sicientes aĩa ĩ ip̃is defecit.
Et clamauerunt ad dñm cũ tribularentur et
de necitatibꝫ eoꝝ eripuit eos. ⁊ deduxit
eos ĩ uiã rectã ut irent ĩ ciuitatẽ h̃ita
cõis. Cõfiteant̃ dño mĩe ei⁹ ⁊ mirabli
a ei⁹ filijs hõim. Quia saciauit aĩã
ĩanẽ ⁊ aĩam esurientẽ saciauit bonis.
Sedentes ĩ tenebꝯ ⁊ umbͣ mortis uĩctos
ĩ mẽdicitate ⁊ ferro. Quia exacerba
uerũt eloq̃a dĩ ⁊ ꝯsiliũ altissimi irrita
uerũt. Et hũiliatũ ẽ ĩ laborıbꝫ cor eoꝝ
ĩfirmati sũt n̄ fuit q̇ adiuuaret. Et
clamauerunt ad dñm cũ tribularent̃ ⁊ de
necitatibꝫ eoꝝ liberauit eos. Et eduxit
eũ de tenebꝛis umbͣ mortis ⁊ uĩcla dis
rupit. Cõfiteant̃ d̃ dño mĩe ei⁹ ⁊ mira
bilia ei⁹ filijs hoĩm. Quia ꝯtriuit portas
ereas ⁊ uectes ferreos ꝯfregit. Suscep
eos de uia ĩiq̃tatis eoꝝ ꝓp̃ ĩiustıcias
eĩ suas hũiliati s̃. Omnẽ escã abhoĩ
ata ẽ aĩa eoꝝ ⁊ appropinq̃uerũt usq̃ ad p
tas mortis. Et clamauerunt ad dñm
cũ tribularent̃ ⁊ de necitatibꝫ eoꝝ libͣa
uit eos. Misit u̇bũ suũ ⁊ sanauit eos
⁊ eripuit eos de ĩteritõibꝫ eoꝝ. Confi
teant̃ dño mĩe ei⁹ ⁊ mirabilia ei⁹ filijs
hoĩm. Et sacrificẽt sacrificiũ laudis ⁊ a
nũciẽt opa ei⁹ ĩ exultacõe. Qui descẽdũt
mare ĩ nauibꝫ facientes opacõẽ ĩ aquis
multis. Ipi uiderũt opa dñi mirabilia
ei⁹ ĩ ꝓfundo. Dixit ⁊ stetit sp̃c ꝓcelle ⁊ ex
altati s̃ fluct⁹ ei⁹. Ascẽdunt usq̃ ad celos.
⁊ descẽdũt usq̃ ad abyssos aĩa eoꝝ ĩ ma
lis tabescebat. Turbati s̃ ⁊ moti s̃ sic
ebri⁹ ⁊ oĩs sapiẽa eoꝝ deuorata ẽ. Et
clamauerunt ad dñm cũ tribularent̃ ⁊ de ne
cessitatibꝫ eoꝝ eduxit eos. Et statuit p
cellã ei⁹ ĩ aurã ⁊ siluerũt fluct⁹ ei⁹. Et
letati s̃ q̇a siluerũt ⁊ deduxit eos ĩ portũ
uoluntatis eoꝝ. Cõfiteant̃ dño mĩe ei⁹
⁊ mirabilia ei⁹ filijs hoĩm. Ut exaltẽt
eũ ĩ eccã pleb̃ ⁊ ĩ cathedͣ senioꝝ laudẽt
eũ. Posuit flumina ĩ desertũ ⁊ exit⁹ aq̃
rũ ĩ sitim. Terrã fructiferã ĩ salsuginẽ
a malicia ĩ habitãciũ ei⁹. Posuit de
sertũ ĩ stagna aq̃ꝝ ⁊ t̃rã sine aq̃ ĩ exit⁹
aq̃ꝝ. Et collocauit illic esurientes ⁊ ꝯsti
tuerũt ciuitatẽ h̃itacõis. Et seiauẽrũt
agros ⁊ plantauerũt uineas ⁊ fecerũt fruc
tũ natiuitatis. Et bñdix̃ eis ⁊ multiplica
ti s̃ nimis ⁊ iumenta eoꝝ ñ minorauit.
Et pauci f̃ci s̃ ⁊ uexati s̃ nimis a tri
bulacõe maloꝝ ⁊ doloꝝ. Effusa ẽ ꝯtẽ
ptio sup̃ principes ⁊ errare fecit eos ĩ inuio et
nõ ĩ uia. Et adiuuit paupẽ de ĩopia
⁊ posuit sic oues familias. Uidebũt rec
ti ⁊ letabunt̃ ⁊ oĩs iniq̃tas opilabit os
suũ. Quis sapiẽs ⁊ custodiet hec ⁊ itelle
get mĩas dñi. In fi. canticũ psi assaph.

Paratũ cor meũ d̃s paratũ cor meũ cã
tabo ⁊ psallã ĩ gl̃a mea. Exurge psal
teriũ ⁊ cythara exurgã diluculo. Cõfite
bor t̃ ĩ ppl̃is dñe ⁊ psallã t̃ ĩ nacõibus.
Quia magn̄ s̃r celos mĩa tua ⁊ usq̃ ad
nubes ũitas tua. Exaltare s̃r celos d̃s
⁊ s̃r oĩm t̃rã gl̃a tua. ut liberent̃ dil̃ti tui
Saluũ fac dextͣ tua ⁊ exaudi me d̃s
locut⁹ ẽ ĩ scõ suo. Exultabo ⁊ diuidam
sicimã ⁊ ꝯuallẽ tabnacloꝝ dimeciar.
Meus ẽ galaad ⁊ m̃s ẽ manasses et
effraym susceptio capitis mei. Iuda
rex m̃s moab lebes spei mei. In ydu
meã extẽdã calciamentũ meũ m̃ alienig
gene amici f̃ci s̃. Quis deducet me i c
iuitatẽ munitã q̇s deducet me usq̃ ĩ
ydumeã. Nõne tu d̃s q̇ repulisti nos
⁊ nõ exibis d̃s ĩ uirtutibꝫ nr̃is. Da nob
auxiliũ de tribl̃one q̇r uana sal⁹ hoĩs.
In deo faciem⁹ uirtutẽ ⁊ ip̃e ad nichilũ
deducet inimicos nr̃os. ps dauid.

Deus laudem meam ne tacueris quia os peccatoris et dolosi super me apertum est. Locuti sunt adversum me lingua dolosa et sermonibus odii circumdederunt me et expugnaverunt me gratis. Pro eo ut me diligerent detrahebant mihi ego autem orabam. Et posuerunt adversum me mala pro bonis et odium pro dilectione mea. Constitue super eum peccatorem et diabolus stet a dextris eius. Cum iudicatur exeat condempnatus et oratio eius fiat in peccatum. Fiant dies eius pauci et episcopatum eius accipiat alter. Fiant filii eius orphani et uxor eius vidua. Nutantes transferantur filii eius et mendicent eiciantur de habitationibus suis. Scrutetur fenerator omnem substantiam eius et diripiant alieni labores eius. Non sit illi adiutor nec sit qui misereatur pupillis eius. Fiant nati eius in interitum in generatione una deleatur nomen eius. In memoriam redeat iniquitas patrum eius in conspectu Domini et peccatum matris eius non deleatur. Fiant contra Dominum semper et dispereat de terra memoria eorum pro eo quod non est recordatus facere misericordiam. Et persecutus est hominem inopem et mendicum et compunctum corde mortificare. Et dilexit maledictionem et veniet ei et noluit benedictionem et elongabitur ab eo. Et induit maledictionem sicut vestimentum et intravit sicut aqua in interiora eius et sicut oleum in ossibus eius. Fiat ei sicut vestimentum quo operitur et sicut zona qua semper precingitur. Hoc opus eorum qui detrahunt mihi apud Dominum et qui loquuntur mala adversus animam meam. Et tu Domine Domine fac mecum propter nomen tuum quia suavis est misericordia tua. Libera me quia egenus et pauper ego sum et cor meum conturbatum est intra me. Sicut umbra cum declinat ablatus sum et excussus sum sicut locuste. Genua mea infirmata sunt a ieiunio et caro mea immutata est propter oleum. Et ego factus sum obprobrium illis viderunt me et moverunt capita sua. Adiuva me Domine Deus meus salvum me fac secundum misericordiam tuam. Et sciant quia manus tua hec et tu Domine fecisti eam. Maledicent illi et tu benedices qui insurgunt in me confundantur servus autem tuus letabitur. Induantur qui detrahunt mihi pudore et operiantur sicut diploide confusione sua. Confitebor Domino nimis in ore meo et in medio multorum laudabo eum. Qui astitit a dextris pauperis ut salvam faceret a persequentibus animam meam. In fine psalmus David.

Dixit Dominus Domino meo sede a dextris meis. Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Virgam virtutis tue emittet Dominus ex Syon dominare in medio inimicorum tuorum. Tecum principium in die virtutis tue in splendoribus sanctorum ex utero ante luciferum genui te. Iuravit Dominus et non penitebit eum tu es sacerdos in eternum secundum ordinem Melchisedech. Dominus a dextris tuis confregit in die ire sue reges. Iudicabit in nationibus implebit ruinas conquassabit capita in terra multorum. De torrente in via bibet propterea exaltabit caput.

Confitebor tibi Domine in toto corde alleluia meo in consilio iustorum et congregatione. Magna opera Domini exquisita in omnes voluntates eius. Confessio et magnificentia opus eius et iustitia eius manet in seculum seculi. Memoriam fecit mirabilium suorum misericors et miserator Dominus escam dedit timentibus se. Memor erit in seculum testamenti sui virtutem operum suorum annuntiabit populo suo. Ut det illis hereditatem gentium opera manuum eius veritas et iudicium. Fidelia omnia mandata eius confirmata in seculum seculi facta in veritate et equitate. Redemptionem misit populo suo mandavit in eternum testamentum suum. Sanctum et terribile nomen eius initium sapientie timor Domini. Intellectus bonus omnibus facientibus eum laudatio eius manet in seculum seculi. Alleluia reversionis Aggei et Zacharie.

Beatus vir qui timet Dominum in mandatis eius volet nimis. Potens in terra erit semen eius generatio rectorum benedicetur. Gloria et divitie in domo eius et iustitia eius manet in seculum seculi. Exortum est

ī tenebꝭ lumē rectis : misẽcors ⁊ misẽator
⁊ iust⁹. Iocūd⁹ hō q̄ misẽt ⁊ ꝯmodat. di
ponet sẽmones suos ī iudicio q̄ ī etnū nō
ꝯmouebr. In memoria etna erit iust⁹ ab
audicōe mala nō timebit. Paratū cor e⁹
sꝑare ī dño ꝯfirmatū cor e⁹ n̄ ꝯmouebr
donec despiciat īimicos suos. Dispsit ded̄
pauꝑibꝫ iusticia ei⁹ manꝫ ī sclm̄ sclī cor
nu ei⁹ exaltabr ī glā. Peccator uidebit
⁊ irascet̄ dētibꝫ suis fremet ⁊ tabescet
desideriū pctoꝝ ꝑibit. Alleluya.

Laudate pueri dñm laudate nomē
dñi. Sit nomē dñi bñdcm̄ ex hoc
nūc ⁊ usqꝫ ī sclm̄. A sol' ortu usqꝫ ad occa
sū laudabile nomē dñi. Excels⁹ sup̄ oīs
gētes dñs ⁊ sup̄ celos glā e⁹. Quis sic d̄s
d̄s nr̄ q̄ ī altis hītat ⁊ hūilia respicit ī ce
lo ⁊ ī tra. Suscitās a tra ī opē ⁊ de stercore
erigēs pauꝑē. Ut collocet eū cū ꝓnci
pibꝫ cū ꝓncipibꝫ ppli sui. Qui hītare
fac̄ sterilē ī domo matrē filioꝝ letantē.

In exitu isrl' de egypto dom⁹ iacob alla.
de ppl'o barbaro. Facta ē iudea sctificacō
ei⁹ isrl' ptās ei⁹. Mare uidit ⁊ fugit ior
danis ꝯūs⁹ ē retrorsū. Montes exul
tauerūt ut arietes ⁊ colles sic agni ouiū.
Quid ē t̄ mare q̄d fugisti ⁊ tu iordanis
q̄a ꝯūs⁹ es retrorsū. Mōtes exultastis
sic arietes ⁊ colles sic agni ouiū. A fa
cie dñi mota ē tra a facie d̄i iacob. Qui
ꝯūtit petrā ī stagna aq̄ꝝ ⁊ rupē ī fōtes
aq̄ꝝ. Non nb̄ dñe nb̄ sꝫ nōi tuo da glā.
Sup̄ mīa tua ⁊ ūitate tua ne q̄n dicāt
gētes ubi ē d̄s eoꝝ. D̄s aūt nr̄ ī celo oī
a q̄cūqꝫ uoluit fec̄. Simulac̄ gētiū ar
gētū ⁊ aurū opa manuū hoīm. Os
hñt ⁊ n̄ loq̄nt̄ oclos hñt ⁊ n̄ uidebunt.
Aures hñt ⁊ n̄ audiēt nares hñt ⁊ n̄ odo
rabūt. Man⁹ hñt ⁊ n̄ palpabūt pedes
hñt ⁊ n̄ ambulabūt n̄ clamabūt ī guttē
suo. Siles ill' fiant q̄ faciūt ea ⁊ oēs qui
ꝯfidūt ī eis. Dom⁹ isrl' sꝑauit ī dño ad
iutor eoꝝ ⁊ ꝓtector eoꝝ ē. Dom⁹ aaron
sꝑauit ī dño adiutor eoꝝ ⁊ ꝓtector eoꝝ
ē. Qui timēt dñm sꝑauēt ī dño adiu
tor eoꝝ ⁊ ꝓtector eoꝝ est. Dñs memor
fuit nr̄i ⁊ bñdix̄ nb̄. Bñdix̄ domui isrl'
bñdix̄ domui aaron. Bñdix̄ oībꝫ q̄ ti
mēt dñm pusillis cū maioribꝫ. Adia
ciat dñs sup̄ uos sup̄ uos ⁊ sup̄ filios urōs.
Benedcī uos dño q̄ fec̄ celū ⁊ trā. Celū
celi dño trā aūt dedit filijs hoīm. Non
mortui laudabūt te dñe neqꝫ descēdūt
ī infnū. Sed nos q̄ uiuim⁹ bñdicimus
dño ex hoc nūc ⁊ usqꝫ ī sclm̄. Alleluya.

Dilexi qm̄ exaudiet dñs uocē orōnis
mee. Quia īclinauit aurē suā m
⁊ ī diebꝫ meis īuocabo. Circūdederūt
me dolores mortis ꝑicl'a infni īuenerūt
me. Tribl'acōꝫ ⁊ dolorē īueni ⁊ nomē dñi
īuocaui. O dñe libā aīam meā miseri
cors dñs ⁊ iust⁹ d̄s nr̄ miseret̄. Custodi
ēs paruulos dñs hūiliatus sū ⁊ libauit
me. Quia eripuit aīam meā de mor
te oculos meos a lacrimis pedes meos
a lapsu. Placebo dño ī regione uiuoꝝ. alla.

Credidi ꝓpt̄ q̄d locut⁹ sū ego aūt
hūiliatus sū nimis. Ego dixi ī ex
cessu meo oīs hō mēdax. Quid retribuā
dño ꝓ oībꝫ q̄ retribuit m. Calicē salutā
ris accipiā ⁊ nomē dñi īuocabo. Vota
mea dño reddā corā oī pplo ei⁹ p̄ciosa in
ꝯspc̄u dñi mors scōꝝ ei⁹. O dñe q̄ ego
suus tuus ego suus tu⁹ ⁊ fili⁹ ancille
tue. Dirupisti dñe uīcl'a mea t̄ sacrifica
bo hostiā laudis ⁊ nomē dñi īuocabo.
Vota mea reddā dño ī ꝯspc̄u oīs ppli ei⁹
ī atrijs dom⁹ dñi ī medio tui ihrl'm.

Laudate dñm oēs gētes alla.
laudate eū oēs. Q̄m ꝯfirmata ē
sup̄ nos mīa ei⁹ ⁊ ūitas dñi manꝫ ī etnū. alla.

Confitemini dño q̄m bon⁹ q̄m

ī sclm mīa eı̄. Dicat nūc isrl' qm̄ ī sclm
bon̄ qm̄ ī sclm mīa eı̄. Dicat nūc dom̄
aaron qm̄ ī sclm mīa eı̄. De tribłacōne
īuocaui dnm̄ ⁊ exaudiuit me ī latitu
dine dn̄s. Dn̄s m̄ adiutor n̄ timebo qd
faciat m̄ hō. Dn̄s m̄ adiutor n̄ timebo
qd faciat m̄ hō. Dn̄s m̄ adiutor ⁊ ego
despiciā inimicos meos. Bonū ē ɔfidē
ī dn̄o. qm̄ ɔfidē ī hoīe. Bonū ē spare
ī dn̄o. qm̄ spare ī p̄ncipib;. Oīs gētes
circuierūt me ⁊ ī noīe dnı̄ q̄ ulc' sum
meos. Circūdātes circūdederūt me ⁊ ī
noīe dnı̄ q̄ ulc' sū ī eos. Circūdederūt
me sic apes ⁊ exarserūt sic ig's ī spinis ⁊ ī
noīe dnı̄ q̄ ulc' sū ī eos. Inpuls' su
eūs' sū ut caderē ⁊ dn̄s suscep̄ me. For
titudo mā ⁊ laus mā dn̄s ⁊ fc̄s ē m̄ ī sa
lutē. Vox exultacōis ⁊ salutis ī tabnā
clis iustor. Dextā dnı̄ fec̄ ūtutē dextā
dnı̄ exaltauit me dextā dnı̄ fec̄ uirtutē.
Non moriar s; uiuā ⁊ narrabo opa dnı̄.
Castigās castigauit me dn̄s ⁊ morti
n̄ tradidit me. Apite m̄ portas iusticie
ingress' eas ɔfitebor dn̄o hec porta dnı̄
iusti intrabūt ī eā. Confitebor t̄ qm̄ ex
audisti me ⁊ fc̄s es m̄ ī salutē. Lapidē
quē reprobauerūt edificātes hic fc̄s ē ī capt
anguli. A dn̄o fcm̄ ē illd̄ ⁊ ē mirabile
ī ocłis nr̄is. Hec ē dies qm̄ fec̄ dn̄s exul
tem' ⁊ letem' ī ea. O dn̄e saluū me fac
o dn̄e bn̄ psp̄are. bndc̄s q̄ uētur' ē ī noīe
dnı̄. Benedixim' uob' de domo dnı̄ ds̄ dn̄s
⁊ illuxit nob. Constituite diē sollēpnē
ī ɔdensis usq; ad cornu altaris. Deus m̄s
es tu ⁊ ɔfitebor t̄ ds̄ m̄s es tu ⁊ exaltabo
te. Cōfitebor t̄ qm̄ exaudisti me ⁊ fc̄s es
m̄ ī salutē. Cōfitemī dn̄o qm̄ bon' qm̄
ī sclm̄ mīa eius. Alla. aleph. i. doctrina.

Beati īmaculati ī uia q̄ ambłat ī lege
dnı̄. Beati q̄ scrutāt testīoīa eı̄ ī toto cor
de exq̄rūt eū. Non eī q̄ opant̄ iniq̄tatē
ī uiis eı̄ ambłauerūt. Tu mādasti mā
data tua custodire nimis. Utinā dirī
gant̄ uie mee ad custodiēdas iustificacō
nes tuas. Tūc n̄ ɔfundar cū psp̄exō ī oīb;
mādatis tuis. Cōfitebor t̄ ī directōne
cordis meo qd̄ didici iudicia iusticie tue.
Iustificacōes tuas custodiā n̄ me deli
quas usq; quaq;. Beth. i. ɔfusio.

In q° corrigit adolescētior uiā suā ī custo
diēdo s'mones tuos. In toto corde meo
exq̄siui te ne repellas me a mādatis tuis.
In corde meo abscōdi eloq̄a tua ut n̄ pec
cē t̄. Bndc̄s es dn̄e doce me iustificacōes
tuas. In labiis meis p̄nūciaui oīa iu
dicia oris tui. In uia testīoīor tuor de
lectat' sū sic ī oīb; diuiciis. In mādatis
tuis exercebor ⁊ ɔsidabo uias tuas. In iu
stificacōib; tuis meditabor n̄ obliuiscar
s'mones tuos. Gymel. i. retribucō.

Retribue s'uo tuo uiuifica me. ⁊ cu
stodiā s'moēs tuos. Reuela ocłos meos
⁊ ɔsid'abo mirabilia de lege tua. Inco
la sū ego ī t'ra n̄ abscōdas a me mādata
tua. Cōcupiuit aīa mā desid'are iusti
ficacōes tuas ī oī tpr̄e. Increpasti sup'bos
maledcī q̄ declināt a mādatis tuis. Au
fer a me obp̄bm̄ ⁊ cōtēptū q̄ testīoīa
tua exq̄siui. Etenī sederūt p̄ncipes ⁊ ad
ūsū me loq̄bant̄ s'uus aūt tu' exercebat̄
ī iustificacōib; tuis. Nā ⁊ testīoīa tua
meditacō mea ē ⁊ ɔsiliū meū iustifica
cōnes tue. Deleth. i. timor.

Adhesit pauimēto aīa mā uiuifica
me s'm u'bū tuū. Uias meas enūcia
ui ⁊ exaudisti me doce me doce me iusti
ficacōes tuas. Uiā iustificacōnū tuar
īstrue me ⁊ exercebor ī mirabilib' tuis.
Dormitauit aīa mā p̄ tedio ɔfirma me
ī u'b tuis. Uiā iniq̄tatis amoue a me
⁊ de lege tua miserere mei. Uiā ūitatis
elegi iudicia tua n̄ sū oblit'. Adhesi

contemptu

testimonijs tuis dñe noli me confundere.
Uiã mãdatorum tuorum cucurri cũ dilatasti
Legẽ pone m̃ he. i. esse cor meũ.
dñe uiã iustificationũ tuarum et ex
quirã eã semp. Da m̃ intellcm̃ et scrutabor
legẽ tuã et custodiã illã ĩ toto corde m̃o.
Deduc me ĩ semita mãdatorum tuorum q̃
ipsam uolui. Inclina cor meũ ĩ testimõia
tua et nõ ĩ auaritiã. Auerte oculos meos ne
uideãt uanitatẽ ĩ uia tua uiuifica me.
Statue s̃uo tuo eloquiũ ĩ timore tuo. Am
puta obprobriũ meũ qd suspicat9 sũ q̃a
iudicia tua iocũda. Ecce concupiui mãda
ta tua ĩ equitate tua uiuifica me. vau. i. et
Et ueniat sup me mĩa tua dñe salutare
tuũ s̃m eloquiũ tuũ. Et respondebo ex
probrantibz m̃ ubũ q̃ spaui ĩ s̃monibz tuis.
Et ne auferas de ore meo ubũ ueritatis us
quaq; q̃ ĩ iudicijs tuis sup spaui. Et cu
stodiã legẽ tuã semp ĩ sclm̃ et ĩ sclm̃ seculi.
Et ambulabã ĩ latitudine q̃ mãdata tua
exquisiui. Et loquebar ĩ testimõijs tuis ĩ cõspec
tu regũ et nõ confundebar. Et meditabar
ĩ mãdatis tuis q̃ dilexi. Et leuaui ma
nus meas ad mãdata q̃ dilexi et exercebor ĩ
iustificationibus tuis. zai. i. hic est d.
Memor esto ubi tui seruo tuo ĩ quo
m̃ spem dedisti. Hec me consolata ẽ
ĩ humilitate mẽa q̃ eloquiũ tuũ uiuificauit
me. Superbi inique agebãt usq; quaq; a
lege autẽ tua nõ declinaui. Memor fui
iudiciorum tuorum a sclo dñe et consolat9 sũ. De
fectio tenuit me p peccatoribz derelinquentibus
legẽ tuã. Cantabiles m̃ erãt iustificatio
nes tue ĩ loco peregrinationis mee. Memor
fui ĩ nocte nõis tui dñe et custodiui legẽ
tuã. Hec facta ẽ m̃ q̃ iustificationes tuas
exquisiui. heth. i. pauor
Portio mẽa dñe dixi custodire legẽ tuã. Deprecat9 sũ
faciẽ tuã ĩ toto corde meo miserere s̃m elo
quiũ. Cogitaui uias meas et cõuti pe
des meos ĩ testimõia tua. Paratus sũ et nõ
sũ turbat9 ut custodiã mãdata tua.
Funes peccatorum circũplexi s̃ me et legẽ tuã
nõ sũ oblit9. Media nocte surgebam ad
confitend' t̃ sup iudicia iustificationis tue.
Particeps ego sũ oĩũ timentiũ te et custo
dientiũ mãdata tua. Misericordia dñi ple
na ẽ terra iustificationes tuas doce me. theth. i. ...
Bonitatẽ fecisti cũ s̃uo tuo i. exclusio
dñe s̃m ubũ tuũ. Bonitatẽ et disci
plinã et sciam doce me q̃ mãdatis tuis
credidi. Prius q̃m humiliarer ego deliqui
ppterea eloquiũ tuũ custodiui. Bonus es
tu et ĩ bonitate tua doce me iustificationes
tuas. Multiplicata ẽ sup me iniquitas
superborum ego autẽ ĩ toto corde scrutabor mã
data tua. Coagulatũ ẽ sic lac cor eorum
ego autẽ ĩ toto corde scrutabor mãdata
tua. Bonũ m̃ q̃ humiliasti me ut discã
iustificationes tuas. Bonũ m̃ lex oris tui
sup milia auri et argenti. ioth. i. principium
Manus tue fecerũt me et plasmauerunt me
da m̃ intellcm̃ ut discã mãdata tua.
Qui timẽt te uidebũt et letabũt q̃ ĩ ubã
tua sup spaui. Cognoui dñe q̃ equitas
iudicia tua et ĩ ueritate tua humiliasti me.
Fiat mĩa tua ut consoletr me s̃m eloquiũ
tuũ s̃uo tuo. Ueniant m̃ miserationes tue
et uiuã q̃ lex tua meditatio ẽ. Confundãt'
supbi q̃ iniuste ĩ iqtate fecerũt ĩ me ego autẽ
exercebor ĩ mãdatis tuis. Conuertant m̃ ti
mentes te et q̃ nouũt testimõia tua. Fiat
cor meũ ĩmaculatũ ĩ iustificationibz tuis
ut nõ confundar. caph. i. curuatus
Defecit ĩ salutare tuũ aĩa mẽa et ĩ u
bũ tuũ sup spaui. Defecerũt oculi mei ĩ elo
quiũ tuũ dicentes q̃n consolabis me. Q̃a
factus sũ sic uter ĩ pruina iustificationes tuas
nõ sũ oblit9. Quot s̃ dies s̃ui tui q̃n facies
de psequentibz me iudiciũ. Narrauerunt m̃
iniq fabulationes s; nõ ut lex tua. Omnia

mandata tua veritas: inique persecuti sunt me, adiuva me. Paulominus consummaverunt me in terra: ego autem non dereliqui mandata tua. Secundum misericordiam tuam vivifica me: et custodiam testimonia oris tui. Lamech.

In eternum domine verbum tuum permanet in celo. In generatione et generationem veritas tua: fundasti terram et permanet. Ordinatione tua perseverat dies: quoniam omnia serviunt tibi. Nisi quod lex tua meditatio mea est: tunc forte perissem in humilitate mea. In eternum non obliviscar iustificationes tuas: quia in ipsis vivificasti me. Tuus sum ego, salvum me fac: quoniam iustificationes tuas exquisivi. Me expectaverunt peccatores ut perderent me: testimonia tua intellexi. Omnis consummationis vidi finem: latum mandatum tuum nimis.

Quomodo dilexi legem tuam domine: tota die meditatio mea est. Super inimicos meos prudentem me fecisti mandato tuo: quia in eternum michi est. Super omnes docentes me intellexi: quia testimonia tua meditatio mea est. Super senes intellexi: quia mandata tua quesivi. Ab omni via mala prohibui pedes meos: ut custodiam verba tua. A iudiciis tuis non declinavi: quia tu legem posuisti michi. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua: super mel ori meo. A mandatis tuis intellexi: propterea odivi omnem viam iniquitatis.

Lucerna pedibus meis verbum tuum: et lumen semitis meis. Iuravi et statui custodire iudicia iustitie tue. Humiliatus sum usquequaque domine: vivifica me secundum verbum tuum. Voluntaria oris mei beneplacita fac domine: et iudicia tua doce me. Anima mea in manibus meis semper: et legem tuam non sum oblitus. Posuerunt peccatores laqueum michi: et de mandatis tuis non erravi. Hereditate acquisivi testimonia tua in eternum: quia exultatio cordis mei sunt. Inclinavi cor meum ad faciendas iustificationes tuas in eternum propter retributionem.

Iniquos odio habui: et legem tuam dilexi. Adiutor et susceptor meus es tu: et in verbum tuum supersperavi. Declinate a me maligni: et scrutabor mandata dei mei. Suscipe me secundum eloquium tuum et vivam: et non confundas me ab expectatione mea. Adiuva me et salvus ero: et meditabor in iustificationibus tuis semper. Sprevisti omnes discedentes a iudiciis tuis: quia iniusta cogitatio eorum. Prevaricantes reputavi omnes peccatores terre: ideo dilexi testimonia tua. Confige timore tuo carnes meas: a iudiciis enim tuis timui.

Feci iudicium et iustitiam: non tradas me calumpniantibus me. Suscipe servum tuum in bonum: non calumpnientur me superbi. Oculi mei defecerunt in salutare tuum: et in eloquium iustitie tue. Fac cum servo tuo secundum misericordiam tuam: et iustificationes tuas doce me. Servus tuus sum ego: da michi intellectum ut sciam testimonia tua. Tempus faciendi domine: dissipaverunt legem tuam. Ideo dilexi mandata tua super aurum et topazion. Propterea ad omnia mandata tua dirigebar: omnem viam iniquam odio habui.

Mirabilia testimonia tua domine: ideo scrutata est ea anima mea. Declaratio sermonum tuorum illuminat: et intellectum dat parvulis. Os meum aperui et attraxi spiritum: quia mandata tua desiderabam. Aspice in me et miserere mei: secundum iudicium diligentium nomen tuum. Gressus meos dirige secundum eloquium tuum: et non dominetur mei omnis iniustitia. Redime me a calumpniis hominum: ut custodiam mandata tua. Faciem tuam illumina super servum tuum: et doce me iustificationes tuas. Exitus aquarum deduxerunt oculi mei: quia non custodierunt legem tuam.

Iustus es domine: et rectum iudicium tuum. Mandasti iustitiam testimonia tua: et veritatem tuam nimis. Tabescere me fecit zelus meus: quia obliti sunt verba tua inimici mei. Ignitum eloquium tuum vehementer: et servus tuus dilexit illud. Adolescentulus

233

sum ego et contemptus iustificationes tuas non sum oblitus. Iustitia tua iustitia in eternum et lex tua veritas. Tribulatio et angustia invenerunt me mandata tua meditatio mea est. Equitas testimonia tua in eternum intellectum da mihi et vivam.

4 Clamavi in [coph. i. vocatio] toto corde meo domine exaudi me iustificationes tuas requiram. Clamavi ad te salvum me fac et custodiam mandata tua. Preveni in maturitate et clamavi et quia in verba tua supersperavi. Preveniunt oculi mei ad te diluculo ut meditarer eloquia tua. Vocem meam audi secundum misericordiam tuam et secundum iudicium tuum vivifica me. Appropinquaverunt persequentes me iniquitati a lege autem tua longe facti sunt. Prope esto domine et omnes vie tue veritas. Initio cognovi de testimoniis tuis quia in eternum fundasti ea.

Vide humilitatem [Res. i. caput] meam et eripe me quia legem tuam non sum oblitus. Iudica iudicium meum et redime me propter eloquium tuum vivifica me. Longe a peccatoribus salus quia iustificationes tuas non exquisierunt. Misericordie tue multe domine secundum iudicium tuum vivifica me. Principium verborum tuorum veritas in eternum omnia iudicia iustitie tue. Vide prevaricantes et tabescebam quia eloquia tua non custodierunt. Vide quoniam mandata tua dilexi domine in misericordia tua vivifica me. Principium verborum tuorum veritas in eternum omnia iudicia iustitie tue. [Sin sive scin.]

Vacat

Principes persecuti sunt me gratis et a verbis tuis formidavit cor meum. Letabor ego super eloquia tua sicut qui invenit spolia multa. Iniquitatem odio habui et abhominatus sum legem autem tuam dilexi. Septies in die laudem dixi tibi super iudicia iustitie tue. Pax multa diligentibus legem tuam et non est illis scandalum. Expectabam salutare tuum domine et mandata tua dilexi. Custodivit anima mea testimonia tua et dilexi ea vehementer. Servavi mandata tua et testimonia tua quia omnes vie mee in conspectu tuo. [thau. i. consummatio]

Appropinquet deprecatio mea in conspectu tuo domine iuxta eloquium tuum da mihi intellectum. Intret postulatio mea in conspectu tuo secundum eloquium tuum eripe me. Eructabunt labia mea ymnum cum docueris me iustificationes tuas. Pronunciabit lingua mea eloquium tuum quia omnia mandata tua equitas. Fiat manus tua ut salvet me quoniam mandata tua elegi. Concupivi salutare tuum domine et lex tua meditatio mea est. Vivet anima mea et laudabit te et iudicia tua adiuvabunt me. Erravi sicut ovis que periit quere servum tuum quia mandata tua non sum oblitus. [Canticum graduum]

Ad dominum cum tribularer clamavi et exaudivit me. Domine libera animam meam a labiis iniquis et a lingua dolosa. Quid detur tibi aut quid apponatur tibi ad linguam dolosam. Sagitte potentis acute cum carbonibus desolatoriis. Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est habitavi cum habitantibus cedar multum incola fuit anima mea. Cum his qui oderunt pacem eram pacificus cum loquebar illis impugnabant me gratis.

Levavi oculos [Canticum graduum] meos in montes unde veniet auxilium mihi. Auxilium meum a domino qui fecit celum et terram. Non det in commotionem pedem tuum neque dormitet qui custodit te. Ecce non dormitabit neque dormiet qui custodit israel. Dominus custodit te dominus protectio tua super manum dexteram tuam. Per diem sol non uret te neque luna per noctem. Dominus custodit te ab omni malo custodiat animam tuam dominus. Dominus custodiat introitum tuum et exitum tuum ex hoc nunc et usque in seculum. [Canticum graduum]

Letatus sum in his que dicta sunt mihi in domum domini ibimus. Stantes erant pedes nostri in atriis tuis ierusalem. Ierusalem que edificatur ut civitas cuius participatio eius in idipsum. Illuc enim ascenderunt tribus tribus domini testimonium israel ad confitendum nomini domini. Quia illic sederunt sedes in iudicio sedes super domum david. Ro

gatē q̄ ad pacē s̄ ir̄lm ⁊ hūndācia di
ligētibꝫ te. Fiat pax ī ūtute tua ⁊ ha
būdācia ī t̄ribꝫ tuis. Propt̄ frēs me
os ⁊ p̄ximos meos loq̄bar pacē de te. Pro
pt̄ domū dn̄i dī nr̄i q̄siui bona t̄. Cāt.
Ad te leuaui oclos meos q̄ h̄itas G.
ī celis. Ecce sic̄ ocli s̄uor̄ ī maīb' dn̄o
rū suor̄. Sic̄ ocli ancille ī maībꝫ dn̄e
sue ita ocli nr̄i ad dn̄m d'm nr̄m don̄
misereat̄ nr̄i. Miserē nr̄i dn̄e miserē
nr̄i q' m̄ltū repleti sum̄ despectiōe. Q'a
m̄ltū repleta ē aīa nr̄a obprobriū hun
dantibꝫ ⁊ despectō sup̄bis. Cāt. Gradu.
Nisi q' dn̄s erat ī nb̄ dicat nc̄ isr̄l.
Nisi q' dn̄s erat ī nb̄. Cū exurgēt
hoīes ī nos forte uiuos deglutissēt nos.
Cū irascēr̄ furor eor̄ ī nos fortisan aq̄
absorbuissꝫ nos. Torrētē p̄tīsiuit aīa
nr̄a forsitan p̄tīsisꝫ aīa nr̄a aq̄ ītol
lrabilē. Bn̄dc̄s dn̄s q̄ n̄ dedit nos ī cap
cōz dētibꝫ eor̄. Anima nr̄a sic̄ passer
erepta ē de laq̄o uenāciū. Laqueꝰ ɔt̄t
⁊ nos sum̄ libāti. Adiutoriū nr̄m ī
noīe dn̄i q̄ fec̄ celū ⁊ t̄rām. Cāt. Gra.
Qui ɔfidūt ī dn̄o sic̄ mōs syon n̄ cō
mouebr̄ ī et̄nū q̄ h̄itat ī ir̄lem.
Montes ī circuitu eꝰ ⁊ dn̄s ī circuitu p̄p̄li
sui ex hoc nc̄ ⁊ us̄ꝫ ī s̄clm. Quia n̄ reli
quēt dn̄s uirgā p̄cōr̄ s̄r sortē iustor̄ ut
n̄ extēdāt iusti ad īiq̄tatē man' suas.
Bn̄fac dn̄e bōis ⁊ rectis corde. Declinā
tes aūt ī obligatōēs adducet dn̄s cū
opantibꝫ īiq̄tatē s̄r. pax s̄r isr̄l. Cāt. G.
In ɔūtēdo dn̄s captiuitatē syon f̄ci sum̄
sic̄ ɔsolati. Tūc repletū ē gaudio os
nr̄m ⁊ ligua nr̄a ī exultacōe. Tūc dicēt
int̄ gētes mag̃ficauit dn̄s facē cū eis.
Magnificauit dn̄s facē nbc̄ f̄ci sum̄ le
tātes. Conūte dn̄e captiuitatē nr̄am
sic̄ torrēs ī austro. Qui seiant ī lacim̄
ī exultacōe metēt. Euntes ibāt ⁊ flebāt
mittētes seīa sua. Venientes aūt uenient
cū exultacōe portātes manip'los suos. Cāt.
Nisi dn̄s edificauit domū ī ua Grad.
nū laborauūt q̄ edificāt eā. Nisi dn̄s
custodierit ciuitatē frustra uigilat q̄ cu
stodit eā. Uanū ē uob' añ lucē surgere
surgite p̄q̄m sederitis q̄ mādūcatis panē
doloris. Cū dederit dilc̄is suis sōpnū ecce
hereditas dn̄i filij merces fructꝰ uētris. Sic̄
sagitte ī manu potētis ita filij excussor̄.
Bt̄s uir q̄ īpleuit desideriū suū ex ipis
n̄ ɔfūdet̄ cū loq̄tur īimicis suis ī porta.
Beati oms̄ q̄ timēt dn̄m Cāt. Grad.
q̄ ambulāt ī uijs eiꝰ. Labores ma
nuū tuar̄ q̄ mādūcabis bt̄s es ⁊ bn̄ t̄
erit. Uxor tua sic̄ uitis hūndās ī latib'
domꝰ tue. Filij tui sic̄ nouelle oliuar̄
ī circuitu mēse tue. Ecce sic̄ bn̄dicet̄ ho
q̄ timet dn̄m. Bn̄dicat te dn̄s ex syon
⁊ uideas bona ir̄lm oībꝫ diebꝫ uite tue.
Et uideas filios filior̄ tuor̄ pacē sup
Sepe expugnauerūt Cāt. Grad. isr̄l.
me a iuuētute mā dicat nc̄ isr̄l.
Sepe expugnauerūt me a iuuētute mea
etēi n̄ potuerūt m̄. Sup̄ dorsū meū
fabricauerūt p̄ccōres p̄lōgauerūt īiq̄tatē
suā. Dn̄s iust' ɔcidet ceruices p̄cōr̄ ɔfū
dant̄ ⁊ ɔūtant̄ retrorsū oms̄ q̄ oderūt syō.
Fiat sic̄ fenū tector̄ qd' p̄us q̄ euellat̄
exaruit. De q̄ n̄ īplebit manū suā qui
metet et sinū suū q̄ manip'los colliget.
Et n̄ dixerūt q̄ p̄t̄ibāt bn̄dictō dn̄i s̄r
uos bn̄dixim' uob' ī noīe dn̄i. Cāt. G.
De pfūdis clamaui ad te dn̄e dn̄e
exaudi uocē meā. Fiāt aures tue
ītēdētes ī uocē dep̄cacōis mee. Si īiq̄ta
tes obs̄uaūis dn̄e dn̄e q̄s sustinebit.
Quia apt te ppiciacō ē ⁊ p̄p̄ legē tuā
sustinui te dn̄e. Sustinuit aīa mea
ī ūbo eꝰ sp̄auit aīa mā ī dn̄o. A custo
dia matutina usq̄ ad noctē sp̄et isr̄l.

130

//est

.131.

oculꝰ mei

temporibꝰ

132

i dño. Quia apud dñm mīa ꝛ copiosa
apud eū redēpcio. Et ipe redimet isrl̄
ex oībꝫ iniqtatibꝫ eiꝰ. Cātic̄ gdūū.
Dñe n̄ ē exaltatū cor meū neqꝫ e-
lati s̄ oculi mei. Neqꝫ ambl̄aui i mag-
neqꝫ i mirabilibꝫ sup̄ me. Si n̄ hūilit
sentiebā s̄ exaltaui aīam meā. Sic ab
lactatū sup matre sua ita retribucō i
aīa mea. Speret isrl̄ i dño ex hoc nūc ꝛ
usqꝫ in sclm̄. Cātic̄ū graduū.
Memēto dñe dd̄ ꝛ oīs mansuetudīs
eiꝰ. Sic iurauit dño uotū uouit dō
iacob. Si introiero i tabnaclm̄ domꝰ mee
si ascēdero i lectū strati mei. Si dedero
sōpnū o͡clis meis ꝛ palpebꝰ meis dormitacōne.
Et requiē tempibꝫ meis donͨ iueniā
locū dño dō tabnaclm̄ iacob. Ecce au
diuimꝰ eā i effrata iuenimꝰ eā i campis sil
ue. Introibimꝰ i tabnaclm̄ eiꝰ adorabimꝰ
i loco ubi steterūt pedes eiꝰ. Surge dñe i
requiē tuā tu ꝛ archa scificacōis tue.
Sacerdotes tui induant̄ iusticia ꝛ sci tui ex
ultent. Propt̄ dauid suū tuū n̄ auertas
faciē xp̄i tui. Iurauit dñs dauid ūitatē
ꝛ n̄ frustrabꝫ eū de fructu uētris tui po
nā sup̄ sedē tuā. Si custodierit filij tui
testamētū meū ꝛ testiōia mea hec q̄ do
cebo eos. Et filij eor usqꝫ i sclm̄ sedebūt
sup̄ sedē tuā. Qm̄ elegit dñs syon elegit
eā i hītacōꝫ s̄. Hec requies mea i sclm̄ scli
hic hītabo qm̄ elegi eā. Uiduā eiꝰ ben
dicēs bndicā pauperes eiꝰ saturabo panibꝰ.
Sacerdotes eiꝰ induā salutari ꝛ sci eiꝰ ex
ultacōe exultabūt. Illuc pducā cornu
dauid paraui lucernā xp̄o meo. Inimicos eiꝰ
induā ɔfusiōe sup̄ ipm̄ aūt efflorebit sci-
Ecce qm̄ bonū cātic̄ gd̄. | ficacō mea.
ꝛ qm̄ iocūdū hītare fr̄s i unū.
Sic ungētū i capite qd̄ descēdit i bar
bā barbā aarō. Qd̄ descēdit i orā ue
stimēti eiꝰ. sicut ros hermon q̄ descēdit i mō

tē syon. Qm̄ illic mādauit mādā
uit dñs bndcōꝫ ꝛ uitā usqꝫ i sclm̄. Cā-
Ecce nūc bndicite dñm tic̄ gdūū.
omnes serui dñi. Qui statis i domo
dñi i atrijs domꝰ dei nrī. In noctibꝫ
extollite manꝰ uras̄ i scā ꝛ bndicite
dñō. Bndicat te dñs ex syon q̄ fecit
Laudate nom̄ alla celū ꝛ terrā.
dñi laudate serui dñm. Qui sta-
tis i domo dñi. i atrijs domꝰ dei nri.
Laudate dñm q̄ꝛ bonꝰ dñs psallite
noī eiꝰ qm̄ suaue. Qm̄ iacob elegit
s̄ dñs isrl̄ i possessionē s̄. Quia ego
cognoui. qd̄ magnꝰ ē dñs. ꝛ dś nr̄ p̄ oībꝫ
dijs. Omnia quecūqꝫ uoluit dñs fecit
i celo ꝛ i t͡ra i mari ꝛ i oībꝫ abyssis.
Educēs nubes ab extremo t͡re fulgura
i pluuiā fecit. Qui pducit uētos de
thesauris suis q̄ pcussit pmogenita
egypti ab hoīe usqꝫ ad pecus. Emisit
signa ꝛ pdigia i medio tui egypte i
pharaonē ꝛ i oēs seruos eiꝰ. Qui pcus-
sit gētes multas ꝛ occidit reges fortes.
Seon regē amorreor ꝛ og regē ba-
san ꝛ oīa regn̄ chanaan. Et dedit t͡rā
eor h̄ditatē h̄ditatē isrl̄ ppl̄o suo.
Dñe nom̄ tuū i etnū dñe memori-
ale i generacōꝫ ꝛ gnacōꝫ. Quia iudi-
cabit dñs ppl̄m suū ꝛ i seruis suis
depcabit̄. Simulacͣ gētiū ꝛ argētū ꝛ aurū
opa manuū hoīm. Os hn̄t ꝛ n̄ loqn-
tur oculos hn̄t ꝛ n̄ uidebūt. Aures
hn̄t ꝛ n̄ audient neqꝫ eī ē sp̄s i ore ipor.
Similes illis fiant q̄ faciūt ea ꝛ oēs q̄
ɔfidūt i eis. Domꝰ isrl̄ bndicite dño
Domꝰ aaron bndicite dño. Domꝰ leui
bndicite dño q̄ timetis dñm bndici-
te dño. Bndcūs dñs ex syon q̄ hītat
Confitemīj dño Alleluya. | i ierlm̄.
qm̄ bonꝰ qm̄ i etnū mīa eius.
Cōfitemīj dō deor. qm̄ i etnū m. eiꝰ.

133

134

135

deprecabitur

136

137

Confitemini dño dñoꝝ. q. Qui facit mi-
rabilia magna solus. q. Qui fecit celos in intellectu.
Qui firmavit terram super aquas. q. Qui fecit lumi-
naria magna. q. Solem in potestatem diei. q. noct. q.
Lunam et stellas in potestatem noctis. q. Qui
percussit egyptum cum primogenitis eoꝝ. q.
Qui eduxit israel de medio eoꝝ. q. In ma-
nu potenti et brachio excelso. q. Qui divisit
mare rubrum in divisiones. Et eduxit
israel per medium eius. Et excussit pharaonem
et virtutem eius in mari rubro. q. Qui traduxit populum
suum per desertum. Qui percussit reges magnos.
Et occidit reges fortes. q. Seon regem a-
morreoꝝ. q. Et og regem basan. q. Et
dedit terram eoꝝ hereditatem. q. Hereditatem
israel servo suo. q. Quia in humilitate nostra me-
mor fuit nostri. q. Et redemit nos ab ini-
micis nostris. q. Qui dat escam omni carni. q.
Confitemini deo celi. Confitemini dño dñoꝝ
quoniam in eternum misericordia eius. *psalmus. Iheremie.*

136

Super flumina babylonis *ps. Ieremie.*
illic sedimus et flevimus dum recordaremur sy-
on. In salicibus in medio eius suspendimus orga-
na nostra. Quia illic interrogaverunt nos qui cap-
tivos duxerunt nos verba cantionum. Et qui ab-
duxerunt ymnum nos cantate nobis de canticis
syon. Quomodo cantabimus canticum dñi in terra
aliena. Si oblitus fuero tui ierusalem oblivioni
detur dextera mea. Adhereat lingua mea
faucibus meis. si non meminero tui. Si non
proposuero ierusalem in principio [illegible] letitie mee.
Memor esto [illegible] dñe filioꝝ edom
in die ierusalem. Qui dicunt exinanite exina-
nite usque ad fundamentum in ea. Filia ba-
bylonis misera beatus qui retribuet tibi retributionem
tuam quam retribuisti nobis. Beatus qui tenebit
et allidet parvulos suos ad petram. *ps. David.*

137

Confitebor tibi dñe in toto corde meo
quoniam audisti verba oris mei. In conspectu
angeloꝝ psallam tibi et adorabo ad templum sanctum
tuum. et confitebor nomini tuo. Super misericordia tua et

veritate tua quoniam magnificasti super omne
nomen sanctum tuum. In quacumque die invocavero
te exaudi me multiplicabis in anima mea
virtutem. Confiteantur tibi dñe omnes reges terre quia au-
dierunt omnia verba oris tui. Et cantent in vi-
is dñi quoniam magna est gloria dñi. Quoniam excelsus
dñs et humilia respicit et alta a longe cognoscit.
Si ambulavero in medio tribulationis vivifi-
cabis me et super iram inimicoꝝ meoꝝ ex-
tendisti manum tuam et salvum me fecit dextera
tua. Dñs retribuet pro me dñe misericordia tua
in seculum opera manuum tuaꝝ ne despicias.

138

Domine probasti me et cognovisti
me tu cognovisti sessionem meam et resurrectionem
meam. Intellexisti cogitationes meas
de longe semitam meam et funiculum meum
investigasti. Et omnes vias meas previdisti
quia non est sermo in lingua mea. Ecce dñe
tu cognovisti omnia novissima et antiqua tu for-
masti me et posuisti super me manum tuam.
Mirabilis facta est scientia tua ex me confortata
est et non potero ad eam. Quo ibo a spiritu tuo et
quo a facie tua fugiam. Si ascendero in celum
tu illic es si descendero ad infernum ades. Si
sumpsero pennas meas diluculo et habitavero in
extremis maris. Etenim illuc manus tua
deducet me et tenebit dextera tua. Et
dixi forsitan tenebre conculcabunt me et nox
illuminatio in deliciis meis. Quia tenebre non
obscurabuntur a te et nox sicut dies illumina-
bitur sicut tenebre eius ita et lumen eius. Quia
tu possedisti renes meos suscepisti
me de utero matris mee. Confitebor tibi
quia terribiliter magnificatus es mirabilia opera
tua et anima mea cognoscet nimis. Non
est occultatum os meum a te quod fecisti in
occulto et substantia mea in inferioribus terre.
Imperfectum meum viderunt oculi tui et in libro
tuo omnes scribentur dies formabuntur
et nemo in eis. Michi autem nimis ho-
norati sunt amici tui deus nimis confortatus

e principatus eorum. Dinumerabo eos et super
arenam multiplicabuntur. exsurrexi et ad
huc tecum sum. Si occideris deus peccatores vi
ri sanguinum declinate a me. Quia di
citis in cogitatione accipient in vanitate ci
vitates suas. Nonne qui oderunt te domine
oderam et super inimicos tuos tabescebam.
Perfecto odio oderam illos inimici facti sunt
mihi. Proba me deus et scito cor meum interro
ga me et cognosce semitas meas. Et vide
si via iniquitatis in me est et deduc me in via
Eripe me domine ab homine *ps David.* eterna.
malo a viro iniquo eripe me. Qui
cogitaverunt iniquitates in corde tota die consti
tuebant prelia. Acuerunt linguas suas
sicut serpentes venenum aspidum sub labiis
eorum. Custodi me domine de manu peccatoris
et ab hominibus iniquis eripe me. Qui cogi
taverunt supplantare gressus meos absconderunt
superbi laqueum mihi. Et funes extenderunt in la
queum iuxta iter scandalum posuerunt mihi. Di
xi domino deus meus es tu exaudi domine vocem
deprecationis mee. Domine domine virtus salutis
mee obumbrasti super caput meum in die belli. Non
tradas domine desiderium meum peccatori cogitaverunt
contra me ne derelinquas me ne forte exaltentur.
Caput circuitus eorum labor labiorum ipsorum o
periet eos. Cadent super eos carbones in ignem
deicies eos in miseriis non subsistent. Vir linguo
sus non dirigetur in terra virum iniustum mala
capient in interitu. Cognovi quia faciet dominus iu
dicium inopis et vindictam pauperum. Verumtamen
iusti confitebuntur nomini tuo habitabunt recti cum
Domine clamavi *ps David.* vultu tuo.
ad te exaudi me intende voci mee
cum clamavero ad te. Dirigatur domine ad
te oratio mea sicut incensum in conspectu tuo eleva
tio manuum mearum sacrificium vespertinum.
Pone domine custodiam ori meo et ostium
circumstantie labiis meis. Non declines
cor meum in verba malitie ad excusandas

excusationes in peccatis. Cum hominibus operantibus
iniquitatem et non communicabo cum electis eorum. Corri
piet me iustus in misericordia et increpabit me oleum
autem peccatoris non impinguet caput meum. Quoni
am adhuc et oratio mea in beneplacitis eorum absorti
sunt iuncti petre iudices eorum. Audient verba mea
quoniam potuerunt sicut crassitudo terre erupta est
super terram. Dissipata sunt ossa nostra secus infernum.
quia ad te domine domine oculi mei in te speravi non
auferas animam meam. Custodi me a laqueo
quem statuerunt mihi et a scandalis operantium in
iquitatem. Cadent in retiaculo eius peccatores singulariter
sum ego donec transeam. *Intellectus David cum esset in spelunca.*
Voce mea ad dominum clamavi voce mea
ad dominum deprecatus sum. Effundo in conspectu
eius orationem meam et tribulationem meam ante ipsum pro
nuntio. In deficiendo ex me spiritum meum et tu
cognovisti semitas meas. In via hac qua
ambulabam absconderunt laqueum mihi. Consi
derabam ad dexteram et videbam et non erat qui
cognosceret me. Periit fuga a me et non est
qui requirat animam meam. Clamavi ad te
domine dixi tu es spes mea portio mea in terra vi
ventium. Intende ad deprecationem meam quia humi
liatus sum nimis. Libera me a persequentibus me
quia confortati sunt super me. Educ de custodia ani
mam meam ad confitendum nomini tuo me expectant iusti
donec retribuas mihi. *ps David quando persequebatur eum Absalon*
Domine exaudi orationem meam *filius*
auribus percipe obsecrationem meam in
veritate tua exaudi me in tua iustitia.
Et non intres in iudicium cum servo
tuo quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis
vivens. Quia persecutus est inimicus animam
meam humiliavit in terra vitam meam. Collo
cavit me in obscuris sicut mortuos seculi et an
xiatus est super me spiritus meus in me turbatum est cor
meum. Memor fui dierum antiquorum meditatus
sum in omnibus operibus tuis in factis manuum tuarum
meditabar. Expandi manus meas ad te
anima mea sicut terra sine aqua tibi. Velociter exaudi

Margin: 132 iniquitates; ta; non; 190; 191; 192

vers

me dñe defec spc̄ m̄s. Ne auertas fa
cie tuā a me ꝛ silis ero descēdētibȝ ī la
cū. Auditā fac m̄ mane mīam tuā
q᷑ ī te speraui. Notā fac m̄ uiā in q̄ ābulē
q᷑ ad te leuaui aīam meam.
Eripe me de inimicis meis dñe ad te
cōfugi doce me facē uolūtatē tuā q᷑ d̄s
m̄s es tu. Spc̄ tu᷒ bon᷒ deducet me ī
trā rectā ꝑ nomī tuū dñe uiuificab᷒
me ī eq̄tate tua. Educes de tribl'one aīā
meā ꝛ ī mīa tua disꝑdes inimicos meos.
Et ꝑdes oēs q̄ tribl'ant aīam meā q̄m
ego seruus tu᷒ sum. ps d͡d. adūs golīā.

Benedictus dñs d̄s m̄s q̄ docet man᷒
meas ad p̄liū ꝛ digitos meos ad
belluꝫ. Mīa mīa ꝛ refugiū meū susceptor
m̄s ꝛ liberator m̄s. Protector m̄s ꝛ ī ipo sp̄e
raui q̄ subdis ꝑlm meū sub me. Dñe q̄
ē hō q᷑ īnotuisti ei aut fili᷒ hōis q᷑ reputas
eū. Homo uanitati silis fc̄s ē dies eī
sic umb᷒ ꝑtereūt. Dñe iclina celos tuos
ꝛ descēde tāge mōtes ꝛ fumigabūt. Ful
gura choruscatōnē ꝛ dissipabis eos emit
te sagittas tuas ꝛ ꝯturbab᷒ eos. Emitte
manū tuā de alto eripe me ꝛ liba me
de aq̄s m̄ltis ꝛ de manu filioꝝ alienoꝝ.
Quoꝝ os locutū ē uanitatē ꝛ dextā eoꝝ
dexta īiq̄tatis. Deus cāticū nouū cātabo
t̄ ī psalt̄io decachordo psallā t̄. Qui das
salutē regibȝ q̄ redemisti dauid seruū tuū
de gladio maligno eripe me. Et erue me
de manu filioꝝ alienoꝝ q᷑ os locutū ē
uanitatē ꝛ dextā eoꝝ dextā īiq̄tatis. Quo
rū filii sic̄ nouelle plātacōes ī iuuētute
sua. Filie eoꝝ ꝯposite circūornatē ut si
militudo tēpli. Promptuaria eoꝝ plena
eructācia ex hoc ī illd. Oues eoꝝ feto
se hūdātes ī egssibȝ suis boues eoꝝ
crasse. Nō ē ruina macerie neq̄ trāsitus
neq̄ clamor ī plateis eoꝝ. Beatū dixerūt

ꝑlm cui hec s̄ b̄ts ꝑls cui dñs d̄s eī.
Exaltabo te d̄s m̄s ꝛ. lauda d͡d ipi d͡d. 144
Rex ꝛ b̄ndicā nomī tuo ī sclm ꝛ ī
sclm scli. Per sigl'os dies b̄ndicā t̄ ꝛ
laudabo nomē tuū ī sclm ꝛ ī sclm scli.
Magn᷒ d̄s ꝛ laudabil᷒ nimis ꝛ magn᷒
tudis eī nō ē finis. Generacō ꝛ genacō
laudabit opa tua ꝛ potēciā ꝛ tuā pnū
ciabūt. Magnificētiā glīe sc̄itatis tue lo
quent᷒ ꝛ mirabilia tua narrabūt. Et uir
tutē t̄ribiliū tuoꝝ dicēt ꝛ magnitudinē
tuā narrabūt. Memoriā hūdancie sua
uitatis tue eructabūt ꝛ iusticia tua ex
ultabūt. Misator ꝛ misicors dñs paciēs
ꝛ m̄ltū misicors. Suauis dñs ꝛ uni
ūsis ꝛ misacōes eī sr̄ oīa opa eī. Cō
fiteant᷒ t̄ dñe oīa opa tua ꝛ sc̄i tui b̄n
dicāt t̄. Gl'am regni tui dicēt ꝛ pote
tiā tuā loquent᷒. Ut nocā faciāt filiis
hoīm potēciā tuā ꝛ gl'am magnificēcie
regni tui. Regnū tuū regnū oīm se
cloꝝ ꝛ dñacō tua ī oī gnacōe ꝛ gnacōe.
Fidel᷒ dñs ī oībȝ ūbis suis ꝛ sc̄s ī oībȝ ope
ribȝ suis. Alleuat dñs oēs q̄ corruūt
ꝛ erigit oēs elisos. Oculi oīm ī te spāt
ꝛ tu das escā illoꝝ ī tpe opꝑtuno. Apis
tu manū tuā ꝛ ip̄les oē aīal b̄ndcōne.
Iust᷒ dñs ī oībȝ uiis suis ꝛ sc̄s ī oībȝ
opibȝ suis. Prope ē dñs oībȝ īuocātibȝ
eū ī uitate. Uolūtatē timēciū se // timentibus eum
faciet ꝛ depcacōȝ eoꝝ exaudiet ꝛ sal
uos faciet eos. Custodit dñs oēs
diligētes se ꝛ oēs peccōres disꝑdet. Lau
dacōȝ dñi loquet᷒ os meū ꝛ b̄ndicat
oīs caro nomī sc̄o eī ī sclm ꝛ ī sclm scli.
Lauda aīa mīa dñm lau. alla. 144
Laudabo dñm ī uita mīa psallā deo
meo q̄m diu fuo. Nolite ꝯfide ī ꝑnci
pibȝ ī filiis hoīū ī quibȝ n̄ ē salus. Ex
ibit spc̄ eī ꝛ reūtet᷒ ī trā suā ī illa

die peribunt omnes cogitationes eorum. Beatus cuius deus iacob adiutor eius spes eius in domino deo ipsius qui fecit celum et terram mare et omnia que in eis sunt. Qui custodit veritatem in seculum facit iudicium iniuriam pacientibus dat escam esurientibus. Dominus solvit compeditos dominus illuminat cecos. Dominus erigit elisos dominus diligit iustos. Dominus custodit advenas pupillum et viduam suscipiet et vias peccatorum disperdet. Regnabit dominus in secula deus tuus syon in generacionem et generacionem. Alleluia.

Laudate dominum quoniam bonus psalmus deo nostro sit iocunda decoraque laudacio. Edificans ierusalem dominus dispersiones israel congregabit. Qui sanat contritos corde et alligat contriciones eorum. Qui numerat multitudinem stellarum et omnibus eis nomina vocans. Magnus dominus noster et magna virtus eius et sapientie eius non est numerus. Suscipiens mansuetos dominus humilians autem peccatores usque ad terram. Precinite domino in confessione psallite deo nostro in cythara. Qui operit celum nubibus et parat terre pluviam. Qui producit in montibus fenum et herbam servituti hominum. Qui dat iumentis escam ipsorum et pullis corvorum invocantibus eum. Non in fortitudine equi voluntatem habebit neque in tibiis viri beneplacitum erit ei. Beneplacitum est domino super timentes eum et in eis qui sperant super misericordia eius. Alleluia.

Lauda ierusalem dominum lauda deum tuum syon. Quoniam confortavit seras portarum tuarum benedixit filiis tuis in te. Qui posuit fines tuos pacem et adipe frumenti saciat te. Qui emittit eloquium suum terre velociter currit sermo eius. Qui dat nivem sicut lanam nebulam sicut cinerem spargit. Mittit cristallum suam sicut buccellas ante faciem frigoris eius quis sustinebit. Emittet verbum suum et liquefaciet ea flabit spiritus eius et fluent aque. Qui annunciat verbum suum iacob iusticias et iudicia sua israel. Non fecit taliter omni nacioni et iudicia sua non manifestavit eis. Alleluia.

Laudate dominum de celis laudate eum in excelsis. Laudate eum omnes angeli eius laudate eum omnes virtutes eius. Laudate eum sol et luna laudate eum omnes stelle et lumen. Laudate eum celi celorum et aque que super celos sunt laudent nomen domini. Quia ipse dixit et facta sunt ipse mandavit et creata sunt. Statuit ea in seculum et in seculum seculi preceptum posuit et non preteribit. Laudate dominum de terra dracones et omnes abyssi. Ignis grando nix glacies spiritus procellarum que faciunt verbum eius. Montes et omnes colles ligna fructifera et omnes cedri. Bestie et universa pecora serpentes et volucres pennate. Reges terre et omnes populi principes et omnes iudices terre. Iuvenes et virgines senes cum iunioribus laudent nomen domini quia exaltatum est nomen eius solius. Confessio eius super celum et terram et exaltavit cornu populi sui. Hymnus omnibus sanctis eius filiis israel populo appropinquanti sibi. Alleluia.

Cantate domino canticum novum laus eius in ecclesia sanctorum. Letetur israel in eo qui fecit eum et filie syon exultent in rege suo. Laudent nomen eius in choro in tympano et psalterio psallant ei. Quia beneplacitum est domino in populo suo et exaltabit mansuetos in salutem. Exultabunt sancti in gloria letabuntur in cubilibus suis. Exaltaciones dei in gutture eorum et gladii ancipites in manibus eorum. Ad faciendam vindictam in nacionibus increpaciones in populis. Ad alligandos reges eorum in compedibus et nobiles eorum in manicis ferreis. Ut faciant in eis iudicium conscriptum gloria hec est omnibus sanctis eius.

Laudate dominum in sanctis eius laudate eum in firmamento virtutis eius. Laudate eum in virtutibus eius laudate eum secundum multitudinem magnitudinis eius. Laudate eum in sono tube laudate eum in psalterio et cythara. Laudate eum in tympano et choro laudate eum in cordis et organo. Laudate eum in cymbalis bene sonantibus laudate eum in cymbalis iubilacionis omnis spiritus laudet dominum.

In diebus assueri. Liber hester cap^m primum.
qui regnauit ab india usque ethiopiam
super centum. xxvii. prouincias. quando sedit in so
lio regni sui. susa ciuitas regni eius exordi
um fuit. Tercio igitur anno imperii sui fecit
grande conuiuium cunctis principibus et pueris su
is fortissimis persarum et medorum inclytis et
prefectis prouinciarum coram se ut ostenderet diui
tias glorie regni sui ac magnitudinem atque ia
ctantiam potentie sue multo tempore. c. uidelicet
et lxxx. diebus. Cumque implerentur dies conui
uii inuitauit omnem populum qui inuentus est in susis
a maximo usque ad minimum. et vii. diebus
iussit conuiuium preparari in uestibulo orti et ne
moris. quod regio cultu et manu consitum erat.
Et pendebant ex omni parte tentoria aeri
coloris. et carpasini. et iacinctini. sustenta
ta funibus bissinis atque purpureis. qui
eburneis circulis inserti erant et columnis
marmoreis fulciebantur. Lectuli quoque
aurei et argentei super pauimentum smarag
dino et pario stratum lapide dispositi erant.
quod mira uarietate pictura decorabat.
Bibebant autem qui inuitati erant aureis po
culis et aliis atque aliis uasis cibi inferebantur.
Vinum quoque ut magnificentia regia
dignum erat habundans et precipuum ponebatur.
nec erat qui nolentes ad bibendum. sed sic rex
statuerat ponens mensis singulos de principibus
suis ut sumeret unusquisque quod uellet.
Vasthi quoque regina. fecit conuiuium feminarum in
palacio ubi rex assuerus manere consueuerat.
Itaque die. vii. cum rex esset hylarior et post
nimiam potationem incaluisset mero: precepit
mauman et bazatha. et arbona. et baga
tha. et abgatha. et zarath. et charchas. vii.
eunuchis qui in conspectu eius ministrabant ut
introducerent reginam uasthi coram rege. po
sito super caput eius dyademate: ut ostenderet
cunctis populis et principibus illius pulchri
tudinem. Erat enim pulchra ualde. Que
renuit et ad regis imperium quod per eunuchos
mandauerat uenire contempsit. Vnde iratus rex
et nimio furore succensus. interrogauit sa
pientes qui ex more regio semper ei aderant
et illorum faciebat cuncta consilio. scientium leges
ac iura maiorum. erant autem primi et proximi
charsena et sethar. et admatha. et tharsis. et
mares. et marsana. et mamucha. vii. du
ces persarum atque medorum qui uidebant faciem
regis. et primi post eum residere soliti erant. cui
sententie uasthi regina subiaceret: que assue
ri regis imperium quod per eunuchos mandauerat
facere noluisset. Responditque mamucha
audiente rege atque principibus. Non solum
regem lesit regina vasthi. sed omnes principes
et populos qui sunt in cunctis prouinciis assueri
regis. Egredietur enim sermo regine ad omnes
mulieres ut contempnant uiros suos et dicant.
rex assuerus iussit ut regina uasthi intra
ret ad eum. et illa noluit. atque hoc exemplo
omnes principum coniuges persarum atque medorum
paruipendent imperia maritorum. Vnde regis
iusta est indignatio. Et si tibi placet egredia
tur edictum a facie tua. et scribatur iuxta
legem persarum atque medorum quam preteriri illicitum
est. ut nequaquam ultra uasthi ingrediatur ad re
gem. sed regnum illius altera que melior illa
est accipiat. et hoc in omne quod latissimum est
prouinciarum tuarum diuulgetur imperium et cuncte
uxores tam maiorum quam minorum deferant
maritis suis honorem. Placuit consilium eius
regi et principibus. fecitque rex iuxta consilium
mamuche. Et misit epistolas ad uniuersas
prouincias regni sui. ut quecumque gens au
dire uel legere poterat diuersis linguis et litte
ris. esse uiros principes ac maiores in domibus
suis. et hec per cunctos populos diuulgari. II

His ita gestis postquam regis assue
ri deferbuerat indignatio. recor
datus est uasthi et que fecisset uel que passa
esset. Dixeruntque pueri regis ac ministri

eius. Querantur regi puelle virgines ac speciose: et mittantur qui considerent per universas provincias puellas speciosas et virgines et adducant eas ad civitatem susan. et tradant in domum feminarum sub manu aegei eunuchi. qui est prepositus et custos mulierum regiarum: et accipiant mundum muliebrem et cetera ad usus necessaria et quecumque inter omnes oculis regis placuerit ipsa regnet pro vasthi. Placuit sermo regi et ita ut suggesserant iussit fieri. Erat vir iudeus in susis civitate vocabulo mardocheus. filius iair. filii semei. filii cis. de stirpe iemini qui translatus fuerat de ierusalem eo tempore quo iechoniam regem iuda nabuchodonosor rex babylonis transtulerat qui fuit nutricius filie fratris sui edisse que altero nomine hester vocabatur et utrumque parentem amiserat pulcherrimam nimis et decora facie. Mortuisque patre eius ac matre. mardocheus sibi eam adoptavit in filiam. Cumque percrebruisset regis imperium. et iuxta mandatum illius multe virgines pulchre adducerentur susan. et aegeo traderentur eunucho: hester quoque inter ceteras puellas ei tradita est ut servaretur in numero feminarum. Que placuit ei et invenit gratiam in conspectu illius. Et acceleraret mundum muliebrem et traderet ei partes eius. et vii. puellas speciosissimas de domo regis et tam ipsam quam pedisequas eius ornaret atque excoleret. Que noluit ei indicare populum et patriam suam. Mardocheus enim preceperat ei. ut de hac re omnino reticeret. Qui deambulabat cotidie ante vestibulum domus in qua electe virgines servabantur. curam agens salutis hester: et scire volens quid ei accideret. Cum autem venisset tempus singularum per ordinem puellarum ut intrarent ad regem: expletis omnibus que ad cultum muliebrem pertinebant mensis. xii. vertebatur. ita dumtaxat ut vi. mensibus oleo ungerentur mirtino. et aliis sex

quibusdam pigmentis et aromatibus uterentur. Ingredientes ad regem quicquid postulassent ad ornatum pertinens accipiebant: et ut eis placuerat composite de triclinio feminarum ad regis cubiculum transiebant. et que intraverat vespere egrediebatur mane. atque inde in secundas edes deducebatur que sub manu sasagazi eunuchi erant. qui concubinis regis presidebat: nec habebat potestatem ad regem ultra redeundi nisi voluisset rex et eam venire iussisset ex nomine. Evoluto autem tempore per ordinem: instabat dies quo hester filia abiahil fratris mardochei quam sibi adoptaverat in filiam intrare deberet ad regem. Que non quesivit muliebrem cultum: sed quecumque voluit aegeus eunuchus custos virginum hec ei ad ornatum dedit. Erat enim formosa valde et incredibili pulchritudine. omnium oculis gratiosa et amabilis videbatur. Ducta est itaque ad cubiculum regis assueri mense decimo qui vocatur tebeth. septimo anno regni eius. Et amavit eam rex plus quam omnes mulieres habuitque gratiam et misericordiam coram eo super omnes mulieres: et posuit dyadema regni in capite eius: fecitque eam regnare in loco vasthi. Et iussit convivium preparari permagnificum cunctis principibus et servis suis pro coniunctione et nuptiis hester: et dedit requiem in universis provinciis. ac dona largitus est iuxta magnificentiam principalem. Cumque et secundo quererentur virgines et congregarentur: mardocheus manebat ad regis ianuam. Necdum prodiderat hester patriam et populum suum iuxta mandatum eius. Quicquid enim ille precipiebat observabat hester: et ita cuncta faciebat ut eo tempore solita erat quo eam parvulam nutriebat. Eo igitur tempore quo mardocheus ad regis ianuam morabatur. irati sunt bagathan. et thares. duo eunuchi regis qui ianitores erant et in primo palatii limine presidebant: volueruntque

mardochei
insurgere in regem et occidere eum. Quod mar
chodeum non latuit. Statimque nun
ciavit regine hester. et illa regi ex nomine
qui ad se rem detulerat. Quesitum est et in
ventum: et appensi utrique eorum in patibulo. man
datumque hystoriis et annalibus traditum
coram rege.

III. Post hec rex assuerus
exaltavit aman filium amadathi
qui erat de stirpe agag. et posuit solium
eius super omnes principes quos habebat. Cun
ctique servi regis qui in foribus palacii versa
bantur flectebant genua et adorabant aman.
Sic enim eis preceperat imperator. Solus mar
docheus non flectebat genu neque ado
rabat eum. Cui dixerunt regis pueri qui ad
fores palacii presidebant. Cur preter ceteros
non observas mandata regis. Cumque hoc cre
brius dicerent et ille nollet audire: nuncia
verunt aman cupientes scire utrum perseveraret
in sententia. Dixerat enim eis se esse iudeum. Quod
cum audisset aman. et experimento probasset quod
mardocheus non sibi flecteret genu. nec se
adoraret: iratus est valde et pro nichilo duxit
in unum mardocheum mittere manus suas. Au
dierat enim quod esset gentis iudee. magisque
voluit omnem iudeorum qui erant in regno as
sueri perdere nacionem. Mense primo cuius voca
bulum est nisan anno xii. regni assueri
missa est sors in urnam que hebraice dicitur phur
coram aman. quo die et quo mense gens
iudeorum deberet interfici. Et exivit mensis
xii. qui vocatur adar. Dixitque aman regi
assuero. Est populus per omnes provincias regni
tui dispersus et a se mutuo separatus. novis utens
legibus et cerimoniis. insuper et regis scita
contempnens: et optime nosti quod non expediat
regno tuo. ut insolescat per licenciam. Si tibi
placet decerne ut pereat. et x. milia talenta
appendam arcariis gaze tue. Tulit ergo
rex anulum quo utebatur de manu sua: et
dedit eum aman filio amadathi de proge
nie agag hosti iudeorum. dixitque ad eum. Argen
tum quod polliceris tuum sit. de populo age quod
tibi placet. Vocatique sunt scribe regis mense
primo nisan. terciadecima die eius de mensis
et scriptum est ut iusserat aman ad omnes
satrapas regis et iudices provinciarum diver
sarum gencium. ut quequam gens legere poterat et
audire pro varietate linguarum ex nomine
regis assueri. et littere signate ipsius anu
lo misse sunt per cursores regis ad universas
provincias. ut occiderent atque delerent omnes
iudeos a puero usque ad senem parvulos et
mulieres uno die. hoc est terciodecimo die men
sis. xii. qui vocatur adar. et bona eorum
diriperent. Summa autem epistolarum hec fuit. ut
omnes provincie scirent et pararent se ad predictam
diem. Festinabant cursores qui missi fuerant
explere regis imperium. Statimque in susis pe
pendit edictum rege et aman celebrante convi
vium et cunctis iudeis qui in urbe erant flentibus.

IIII. Que cum audisset mardocheus scidit
vestimenta sua. et indutus est sacco spar
gens cinerem capiti. et in platea medie ci
vitatis voce magna clamabat ostendens
animi sui amaritudinem. et hoc eiulatu
usque ad fores palacii gradiens. Non enim
erat licitum indutum sacco aulam regis intrare.
In omnibus quoque provinciis oppidis ac locis
ad que crudele regis dogma pervenerat. planc
tus ingens erat apud iudeos ieiunium
ululatus et fletus. sacco et cinere multis pro
strati utentibus. Ingresse sunt autem puelle
hester et eunuchi. nunciaveruntque ei. Quod au
diens consternata est: et misit vestem ut abla
to sacco induerent eum. Quam accipere noluit.
Accitoque athac eunucho quem rex ministrum
ei dederat. precepit ut iret ad mardoche
um. et disceret unde hoc faceret. Egressusque
athac ivit ad mardocheum. stantem in platea
civitatis ante ostium palacii. Qui in
dicavit ei omnia que acciderant: quomodo aman

promiserat ut in thesauros regis pro iudeorum nece inferret argentum. Exemplar quoque edicti quod pendebat in Susis dedit ei, ut regine ostenderet et moneret eam ut intraret ad regem, et deprecaretur eum pro populo suo. Regressus Athac nuntiavit Hester omnia que Mardocheus dixerat. Que respondit ei et iussit ut diceret Mardocheo: Omnes servi regis et cuncte que sub dicione eius sunt norunt provincie quod sive vir sive mulier non vocatus interius atrium regis intraverit absque ulla cunctatione statim interficiatur, nisi forte rex auream virgam ad eum tetenderit pro signo clementie atque ita possit vivere. Ego igitur quomodo ad regem intrare potero, que triginta iam diebus non sum vocata ad eum? Quod cum audisset Mardocheus, rursum mandavit Hester dicens: Ne putes quod animam tuam tantum liberes, quia in domo regis es pre cunctis iudeis. Si enim nunc silueris, per aliam occasionem liberabuntur iudei, et tu et domus patris tui peribitis. Et quis novit utrum idcirco ad regnum veneris, ut in tali tempore parareris? Rursumque Hester hec Mardocheo verba mandavit: Vade et congrega omnes iudeos quos in Susis reppereris, et orate pro me. Non comedatis et non bibatis tribus diebus ac noctibus, et ego cum ancillis meis similiter ieiunabo, et tunc ingrediar ad regem contra legem faciens non vocata, tradensque me morti et periculo. Ivit itaque Mardocheus et fecit omnia que Hester ei preceperat.

V

Die autem tercio induta est Hester regalibus vestimentis et stetit in atrio domus regie quod erat interius contra basilicam regis. At ille sedebat super solium in consistorio palacii contra hostium domus. Cumque vidisset Hester reginam stantem, placuit oculis eius, et extendit contra eam virgam auream quam tenebat manu. Que accedens osculata est summitatem virge eius. Dixitque ad eam rex: Quid vis Hester regina? Que est peticio tua? Etiam si dimidiam partem regni mei petieris, dabitur tibi. At illa respondit: Si regi placet, obsecro ut venias ad me hodie et Aman ad convivium quod paravi. Statimque rex: Vocate, inquit, cito Aman ut Hester obediat voluntati. Venerunt itaque rex et Aman ad convivium quod eis regina paraverat. Dixitque ei rex, postquam vinum biberat habunde: Quid petis ut detur tibi, et pro qua re postulas? Etiam si dimidiam partem regni mei petieris, impetrabis. Cui respondit Hester: Peticio mea et preces iste sunt: Si inveni graciam in conspectu regis, et si regi placet ut det mihi quod postulo et meam impleat peticionem, veniat rex et Aman ad convivium quod paravi eis, et cras regi aperiam voluntatem meam. Egressus est itaque illo die Aman letus et alacer. Cumque vidisset Mardocheum sedentem ante fores palacii, et non solum non assurrexisse sibi sed nec motum quidem de loco sessionis sue, indignatus est valde, et dissimulata ira in domum suam reversus, convocavit ad se amicos et Zares uxorem suam, et exposuit illis magnitudinem diviciarum suarum filiorumque turbam, et quanta eum gloria super omnes principes et servos suos rex elevasset. Et post hec ait: Regina quoque Hester nullum alium vocavit cum rege ad convivium preter me, apud quam etiam cras cum rege pransurus sum. Et cum hec omnia habeam, nichil me habere puto quamdiu videro Mardocheum iudeum sedentem ante fores regias. Responderuntque ei Zares uxor eius et ceteri amici: Iube parari excelsam trabem habentem altitudinis quinquaginta cubitos, et dic mane regi ut appendatur super eam Mardocheus, et sic ibis cum rege letus ad convivium. Placuitque ei consilium, et iussit excelsam parari crucem.

VI

Noctem illam rex duxit insompnem, iussitque afferri sibi hystorias et annales priorum temporum. Que cum illo presente legerentur,

tum est ad eum locum ubi scriptum erat quomodo nunciasset mardocheus insidias bagathan et thares eunuchorum regem assuerum iugulare cupientium. Quod cum rex audisset ait. Quid pro hac fide honoris ac premii mardocheus consecutus est? Dixeruntque ei servi illius ac ministri. Nichil omnino mercedis accepit. Statimque rex. quis est inquit in atrio. Aman quippe interius atrium domus regie intraverat: ut suggereret regi. et iuberet mardocheum affigi patibulo quod ei fuerat preparatum. Responderuntque pueri. Aman stat in atrio. Dixitque rex. Ingrediatur. Cumque esset ingressus: ait illi. Quid debet fieri viro. quem rex honorare desiderat? Cogitans autem aman in corde suo et reputans quod nullum alium rex nisi se vellet honorare: respondit. Homo quem rex honorare cupit debet indui vestibus regiis. et imponi super equum qui de sella regis est. et accipere regium dyadema super caput suum: et primus de regiis principibus ac tyrannis teneat equum eius et per plateam civitatis incedens clamet et dicat. Sic honorabitur. quemcumque rex voluerit honorare. Dixitque ei rex. Festina. et sumpta stola et equo fac ut locutus es mardocheo iudeo. qui sedet ante fores palacii. Cave ne quicquam de hiis que locutus es pretermittas. Tulit itaque aman stolam et equum indutumque mardocheum in platea civitatis et impositum equo precedebat atque clamabat. Hoc honore condignus est: quemcumque rex voluerit honorare. Reversus est mardocheus ad ianuam palacii: et aman festinavit ire in domum suam. lugens et operto capite. narravitque zares uxori sue et amicis omnia que evenissent sibi. Cui responderunt sapientes quos habebat in consilio et uxor eius. Si de semine iudeorum est mardocheus ante quem cadere cepisti. non poteris ei resistere: sed cades in conspectu eius. Adhuc illis loquentibus venerunt eunuchi regis. et cito eum ad convivium quod regina paraverat pergere compulerunt.

VII

Intravit itaque rex et aman ut biberent cum regina. Dixitque ei rex. et in secunda die postquam vino incaluerat. Que est peticio tua hester ut detur tibi. et quid vis fieri. Etiam si dimidiam regni mei partem pecieris impetrabis. Ad quem illa respondit. Si inveni graciam in oculis tuis o rex: et si tibi placet dona michi animam meam pro qua rogo: et populum meum pro quo obsecro. Traditi enim sumus ego et populus meus. ut conteramur. iugulemur. et pereamus. Atque utinam in servos et famulas venderemur. esset tollerabile malum. et gemens tacerem. Nunc autem hostis noster est: cuius crudelitas redundat in regem. Respondensque rex assuerus ait. Quis est iste et cuius potencie ut hec audeat facere? Dixitque hester. Hostis et inimicus noster pessimus iste est aman. Quod ille audiens ilico obstupuit. vultum regis ac regine ferre non sustinens. Rex autem surrexit iratus. et de loco convivii intravit in hortum arboribus consitum. Aman quoque surrexit. ut rogaret hester reginam pro anima sua. Intellexit enim a rege sibi paratum malum. Qui cum reversus esset de orto nemoribus consito et intrasset convivii locum: repperit aman super lectulum corruisse in quo iacebat hester: et ait. Etiam reginam vult opprimere me presente in domo mea. Necdum verbum de ore regis exierat: et statim operuerunt faciem eius. Dixitque arbona unus de eunuchis qui stabant in ministerio regis. En lignum quod paraverat mardocheo qui locutus est pro rege stat in domo aman: habens altitudinis quinquaginta cubitos. Cui dixit rex. Appendite eum in eo. Suspensus est itaque aman in patibulo quod paraverat mardocheo: et regis ira requievit.

VIII

Die illo dedit rex assuerus hester regine domum aman adversarii iudeorum: et mardocheus ingressus

ē ante faciē regis. Confessa est ei
hester q̄d eet patruus eī. Tulitq; rex an
nulū quē ab aman recipi iusserat. ⁊ tra
didit mardocheo. hester autē ↄstituit mar
docheū sup domū suā. Nec his ↄtenta
pcidit ad pedes regis flevitq;. ⁊ locuta
ad eū orauit. vt maliciā aman agagi
te ⁊ machinatōnes eius pessimas q̄s
cogitauerat ↄtra iudeos iuberet irritas
fieri. At ille ex more sceptrū aureū pro
tendit manu. q̄ signū clemēcie mōstra
batur. Illa ↄsurgens. stetit añ eū ⁊ ait.
Si placet regi ⁊ si īueni gratiā corā ocu
lis eius. ⁊ deprecacō mea nō ei uidetur
ee contraria. obsecro vt nouis epistolis ve
teres aman littere insidiatoris ⁊ hostis iu
deor quib; eos in cunctis regis prouinciis pi
re pceperat corrigantur. Quomodo enim potero
sustinere necē ⁊ interfectionē ppli mei. Re
spondit q; rex assuer hester regine. ⁊ mar
docheo iudeo. Domū aman ↄcessi hester.
⁊ ipm iussi affigi cruci. qr ausus fuit ma
nū in iudeos mittere. Scribite ergo iudeis si
cut uob placet ex noīe regis. signātes
litteras anulo meo. Hec enī ↄsuetudo er
at. vt epistole q̄ ex regis noīe mittebant
⁊ illi anulo signate erant nemo auderet
ↄtradicere. Accitisq; scribis ⁊ librariis regis
erant autē tempus tercii mensis qui appella
tur siuan. vicesima ⁊ tercia illi die scripte
sunt eple vt mardocheus voluerat ad iu
deos ⁊ ad principes. pcuratoresq; ⁊ iudi
ces. qui centū. xxvii. prouinciis ab india
usq; ethiopiā psidebant. prouincie atq; p
vincie. pplo ⁊ pplo. iuxta linguas ⁊ litteras
suas. ⁊ iudeis vt legere poterant ⁊ audire.
Ipeq; epistole q̄ ex regis noīe mittebant
anulo regis signate signate sunt. ⁊ mis
se p ueredos. q̄ p oms prouincias
discurrentes veteres litteras nouis nunciis
pvenirent. Quib; imperauit rex vt ↄuen
irent iudeos p singulas ciuitates ⁊ in unū
pciperent congregari. vt starent p animab; suis
⁊ omīs inimicos suos cū ↄiugib; ac liberis
⁊ vniuersis domib; interficerent ⁊ delerent.
Et ↄstituta ē p omīs prouincias vna vlcio
nis dies. idest tertia decima mēsis duo
decimi adar. Summaq; epistole fuit vt
ī omīb; terris ac pplis qui regis assueri ī
pio subiacebant notū fieret paratos ee iude
os ad capiēda vindictam de hostib; suis.
Egressiq; sunt veredarii. celeres nūcios p
ferentes. Et edictū regis pependit in susis.
Mardocheus autē de palacio ⁊ de conspectu
regis egrediēs. fulgebat vestib; regiis
iacinctinis videlicet ⁊ aereis. coronā
aureā portans ī capite. ⁊ amictus pallio
serico atq; purpureo. omnisq; ciuitas ex
ultauit atq; letata ē. iudeis autē noua
lux oriri uisa ē. gaudiū honor ⁊ tripudi
um. apud oms pplos vrbes atq; prouincias
quocumq; regis iussa veniebant. mira exul
tacio. epule atq; ↄuiuia ⁊ festus dies in
tantū ut plures alterius gentis ⁊ secte.
eor religioni ⁊ cerimoniis iungerentur.
Grandis enī iudaici nōis terror cūctos inuaserat. IX

Igitur duodecimi mensis quē adar
vocari ante iā diximus terciadecīa die quando
cūctis iudeis interfectio parabatur ⁊ hostes
eor inhiabant sanguini. versa uice iudei
superiores ee ceperunt ⁊ se de adusariis ul
cisci. Congregatiq; sunt p singulas ciuita
tes oppida ⁊ loca. vt extenderent manū ↄ
inimicos ⁊ psecutores suos. Nullus ausus
est resistere. eo q̄d omnē pplm magnitudinis
eor formido penetrarat. Nā ⁊ prouinciarū
iudices duces ⁊ pcuratores. omnisq; digni
tas q̄ singlis locis ⁊ opib; pserat. extol
lebat iudeos timore mardochei. quem
principē ee palacii ⁊ plurimū posse cog
nouerant. Fama q; nominis eius crescebat cotti
die. ⁊ p cūctor ora volitabat. Itaq; perc

serūt iudei inimicos suos plaga magnā
⁊ occiderūt eos reddētes eis qđ s̄ pauerāt
face: in tantū ut ⁊ in susis quīgētos vi
ros interficerent ext̄. x. filios aman agagi
te hostis iudeoꝝ: quoꝝ ista sūt nomina.
Pharsandatha. ⁊ delphon. ⁊ esphata ⁊
phoratha. ⁊ adalia. ⁊ aridatha. ⁊ epher
mestha. ⁊ arisai. ⁊ aridai. ⁊ vaizatha.
Quos cū occidissent. pdas de sb̄stancijs eo
rū agere noluerūt. Statimq; numer᷒ eoꝝ q̄
occisi erāt in susis ad regē relatus ē. Qui
dixit regine. In vrbe susis interfecē iudei
quīgentos viros ⁊ alios. x. filios aman.
Quantam putas eos exercē cedem ī vniu̾
sis puincijs. Quid vltᷓ postulas. ⁊ quid
vis fi᷑ vt iubeā. Cui illa respondit. Si re
gi placet. detᷣ ptas iudeis. vt sic hodie
fecerūt in susis. sic ⁊ cras faciant: ⁊ decē
filij aman in patibulis suspendantur. P̄
cepitq; rex vt ita fieret. Statimq; in susis
pependit edictū: ⁊ decē aman filij suspē
si sūt. Congregatis iudeis. xiiij. adar mē
sis die interfecti sūt in susis. ccc. viri:
nec eoꝝ ab illis direpta sb̄stancia ē. Sz
⁊ p omēs puincias q̄ dicioni regis sb̄ia
cebāt. p animab᷒ suis stetē iudei. interfec
tis hostib; ac psecutorib; suis: in tantū
vt. lxxv. milia occisoꝝ impleret: ⁊ nullꝰ
de sb̄stancijs eoꝝ quidq̄m ꝯtingeret. Dies
autē tercius decim᷒ mēsis adar vn᷒ apđ om̄s
interfectionis fuit: ⁊ quarto decīo die cede
desierūt. Quē ꝯstituerūt eē solempnē:
vt in eo om̄i deinceps tpr̄e vacarent epu
lis gaudio atq; ꝯuiuijs. At hij q̄ in vr
be susis cedem exercuerāt. tredecīo ⁊ xiiij.
eiusdē mēsis die incede v̾sati sūt. xv.
autē die p cede desierūt: ⁊ idcirco eundē
ꝯstituē sollēpnē epulaꝝ atq; leticie. Hij
vo iudei qui ī oppidis nō muratis ac vil
lis morabant᷑. xiiij. diē mēsis adar cō
uiuioꝝ ⁊ gaudij decreuerūt: ita vt exul

tent in eo ⁊ mittant s̄ mutuo partes
epulaꝝ ⁊ ciboꝝ. Scripsit itaq; mardoch
eus omīa hec ⁊ litt̾is ꝯphensa misit ad
iudeos q̄ in om̄ib; regis puincijs mora
bant᷑: tā in vicino positis q̄m pcul: vt
q̄rtā decimā ⁊ q̄ntā decimā diē mēsis a
dar pfestis susciperent ⁊ reuertente semp
ānō sollēpni honore celebrarent: q; in
ipsis dieb; se vlti sūt iudei de inimicis suis:
⁊ luct᷒ atq; tristicia in hylaritatē gau
diumq; ꝯūsa sūt. essentq; isti dies epulaꝝ
atq; leticie. ⁊ mitterent s̄ inuicē ciboꝝ
ptes: ⁊ paupib; munuscula largirē
tur. Susceperūtq; iudei in sollēpnē
ritū cuncta q̄ eo tpr̄e facē ceperāt: ⁊ q̄
mardocheus facienda mādauat. Amā
eni filius amadathi stirpis agag. hostis
⁊ adu̾sari᷒ iudeoꝝ. cogitauit ꝯtra eos ma
lū vt occideret illos atq; deleret. ⁊ misit
phur qđ nr̄a lingua v̾titur in sortem.
Et postea ingressa ē hest̾ ad regē obsecrās
vt conat᷒ eius litt̾is regis irriti fierent: ⁊
malū qđ ꝯtra iudeos cogitauerat reuerteretᷣ
in caput eius. Deniq; ⁊ ipm̄ ⁊ filios ei᷒
affixerūt cruci: atq; ex illo tpr̄e dies isti
appellati sūt phurī idest sortiū: eo qđ phur
idest sors in vrnā missa fuit. Et cuncta
que gesta sūt epl̾e idest libri hui᷒ volu
mine ꝯtinētur queq; sustinuerūt. ⁊ q̄
deinceps immutata sūt susceperūt iudei sr̄
se ⁊ semī suū. ⁊ sup cunctos qui religioni
eoꝝ voluerint copulari: vt nulli lice
at duos hos dies absq; sollēpnitate tra
sigē q̄m scriptura testat᷑. ⁊ certa expetūt
tpr̄a annis s̄ iugit᷑ succedētib;. Isti sūt
dies q̄s nulla vnq̄m delebit obliuio. et
p singulas generacōnes cuncte in toto orbe
puincie celebrabūt: nec est vlla ciuitas
in q̄ dies phurī idē sortiū nō obs̾uentur
a iudeis ⁊ ab eoꝝ progenie q̄ hijs cerimo
nijs obligata ē. Scripseruntq; hester

regina filia abiahil mardocheus iudeus
et scribam epistolam ut omni studio dies is-
ta sollempnis sanciretur in posterum et mise-
runt ad omnes iudeos qui in centum xxvii
regis assueri provinciis versabantur ut ha-
berent pacem et susciperent veritatem observantes
dies sortium et suo tempore cum gaudio cele-
brarent. sicut constituerat mardocheus et hester
et illi observanda susceperant a se et semine
suo. ieiunia atque clamores et sortium dies
et omnia que libri huius qui vocatur hester hy-
storia continentur. X Rex vero assuerus omnem
terram et cunctas maris insulas fecit tri-
butarias. cuius fortitudo et imperium et digni-
tas atque sublimitas qua exaltavit mardo-
cheum scripta sunt in libris medorum atque per-
sarum: et quomodo mardocheus iudaici generis
secundus a rege assuero fuerit et magnus inter iu-
deos. et acceptabilis plebi fratrum suorum. querens
bona populo suo. et loquens ea que ad pacem
sui seminis pertinerent. Que habentur in hebreo
plena fide expressi. Hec autem que secuntur
scripta reperi in editione vulgata. que grecorum
litteris continentur. Et interim post finem libri hic
capitulum ferebatur. quod iuxta consuetudinem
nostram obelo id est veru prenotavimus. Dixitque
mardocheus. A deo facta sunt ista. Recorda-
tus sum sompnii quod videram hec eadem signifi-
cantis. nec eorum quicquam irritum fuit. Par-
vus fons qui crevit in fluvium et in lucem
solemque conversus est. et aquas plurimas redun-
davit hester est. quam rex accepit uxorem et
voluit esse reginam. Duo autem dracones e-
go sum et aman. Gentesque convenerant hii sunt
qui delere nomen conati sunt iudeorum. Gens
autem mea israel est. que clamavit ad dominum.
et salvum fecit dominus populum suum. liberavitque
nos de omnibus malis. et fecit signa magna
atque portenta inter gentes. et duas sortes
esse precepit unam populi dei et alteram cunctarum
gentium. venitque utraque sors in statutum

ex illo iam tempore diem coram deo universis gen-
tibus. et recordatus est dominus populi sui. ac miser-
tus hereditatis sue. et observabuntur dies
isti in mense adar quartadecima et quintadecima
die eiusdem mensis cum omni studio et gau-
dio in unum cetum populi congregati in cunctas
deinceps generationes populi israel. XI

Anno iiii. regnantibus ptolomeo et cleo-
patra attulerunt dositheus qui se
sacerdotem et leviticii generis ferebat et ptolo-
meus filius eius hanc epistolam phurim
quam dixerunt interpretatum esse lysimachum
ptolomei filium in ierusalem. hoc quoque prin-
cipium erat in editione vulgata. quod nec in
hebreo nec apud ullum fertur interpretum.
Anno secundo regnantis artarxerxe maximi
prima die mensis nisan. vidit sompnium
mardocheus filius iahir. filii semei. filii
cis de tribu beniamin homo iudeus qui
habitabat in urbe susis. vir magnus
et inter primos aule regie. Erat autem de eo
numero captivorum quos transtulerat nabuchodo-
nosor rex babylonis de ierusalem cum iechonia
rege iudee et hoc eius sompnium fuit.
Apparuerunt voces et tumultus et tonitrua
et terremotus et conturbatio super terram. et ecce
duo dracones magni paratique contra se in
prelium. Ad quorum clamorem cuncte concitate sunt
nationes. ut pugnarent contra gentem iustorum.
Fuitque dies illa tenebrarum et discriminis.
tribulationis et angustie. et ingens for-
mido super terram. Conturbataque est gens
iustorum timentium mala sua. et preparata ad
mortem clamaverunt ad dominum. Et illis voci-
ferantibus. fons parvus crevit in fluvium
maximum. et in aquas plurimas redundavit
lux et sol ortus est. et humiles exalta-
ti sunt. et devoraverunt inclytos. Quod cum
vidisset mardocheus et surrexisset de strato
cogitabat quid deus facere vellet. et fi-
xum habebat in animo scire cupiens quid

significans sopnium. XII
Morabat autem eo tpre i aula regis.
cu bagatha & thara eunuchis regi
is: qui ianitores erant palacii. Cumq; i
tellexisset cogitacões eorum & curas dili
gencius puidisset. didicit qd conarent in
rege artarxerxen manus mitte. & nu
ciauit sup eo regi. Qui de utroq; habi
ta questione: confessos duci iussit ad mo
rte. Rex autem qd gestu erat scripsit i co
mentariis. Sed & mardocheus regis me
moria litteris tradidit. Precepitq; ei rex
vt in aula palacii moraret. datis ei p
delacõne muneribus. Aman vo filius am
adathi bugeus erat gloriosissimus corã rege
& voluit nocere mardocheo & ppło ei. pro du
obus regis eunuchis: qui fuerant interfecti.
Huc vsq; pmium. Que secuntur in eo loco
posita erant vbi scriptum est i volumine
& diripuerunt bona vel substancias eorum
q in sola vulgata edicõne reperimus. Epi
stole autem hoc exemplar fuit. XIII
Rex maximus artarxerses ab india
vsq; ethiopiam. c. xx vii. puinciaz princi
pibus & ducibus qui eius imperio subiecti sunt.
salutem dicit. Cum plurimis gentibus imp
arem & vniversum orbem mee dicioni subiu
gassem: volui nequaquam abuti potencie ma
gnitudine sed clemencia & lenitate guberna
re subiectos. vt absq; vllo terrore vitam silen
cio transeuntes. optata cunctis mortalibus
pace fruerentur. Querente autem me a consiliari
is meis quomodo hoc posset impleri: vnus qui
sapiencia & fide ceteros precellebat & erat pt
regem secundus aman nomine. indicauit mi i to
to orbe terrarum ppłm esse dispsum. qui nouis
vteretur legibus: & contra omnium gencium faciens
consuetudinem regum iussa contempneret & vniuer
sarum concordiam nacionum sua dissensione vi
olaret. Quod cum didicissemus. videntes vnam
gentem rebellem aduersum omne hominum genus
puersis vti legibus. nrisq; iussionibus contra ire
& turbare subiectarum nobis prouinciarum pacem
atq; concordiam. iussimus vt quoscumq; aman
qui omnibus prouinciis ppositus est & secundus a re
ge. & quem patris loco colimus monstrauerit
cum coniugibus ac liberis deleantur ab inimicis
suis. nullusq; eorum misereatur quartadecima
die duodecimi mensis adar anni presentis
vt nefarii homines vno die ad inferos
descendentes. reddant imperio nro pacem quam tur
bauerant. Huc vsq; exemplar epistole.
Que sequuntur post eum locum scripta rep
peri vbi legitur. pgensq; mardocheus fe
cit omnia que ei mandauerat hester. nec tamen
habentur in hebraico & apud nullum peni
tus ferunt interpretum. Mardocheus autem
depcatus est dominum memor omnium operum eius.
& dixit. Domine domine rex omnipotens in dicione
tua cuncta sunt posita & non est qui pos
sit tue resistere voluntati. Si decreueris
saluare israel. Tu fecisti celum & terram et
quidquid celi ambitu continetur. Dominus omni
um es. nec est qui resistat maiestati tue.
Cuncta nosti. & scis quia non p superbia & contu
melia & aliqua glorie cupiditate fecerim
hoc vt non adorarem aman superbissimum.
Libenter enim p salute israel & vestigia pe
dum eius deosculari paratus essem: sed timui
ne honorem dei mei transferrem ad hominem
& ne quemquam adorarem excepto deo meo. Et
nunc domine rex. deus abraham miserere ppło tu
o: quia volunt nos inimici pdere & hereditatem
tem tuam delere. Ne despicias partem tuam
quam redemisti tibi de egypto. Exaudi depre
cacionem meam: & ppicius esto sorti & funi
culo tuo: & conuerte luctum nrm in gaudium.
vt uiuentes laudemus nomen tuum domine. & ne
claudas ora te canencium. Omnis quoq;
israel pari mente & obsecracione clamauit
ad dominum: eo quod eis certa mors inpenderet.
Hester quoque regina confugit ad XIIII

dn̄m: pauēs piculm qđ imminebat.
Cumq; deposuisset vestes regias. fletib;
& luctui apta indumenta suscepit: & pro
vnguētis varijs cinē & stercore impl
euit caput. & corp' suū humiliauit ie
iuniis: omnia q; loca in quib; letari an
cōsueuat. crinium laceracōne cōpleuit. & de
precabatur dn̄m dm̄ isrl' dicēs. Dn̄e mi q
rex nr̄ es solus adiuua me solitariam.
& cui preter te nlls auxiliator est alius. pi
culm meū in manib; meis ē. Audiui a
p̄re meo: qđ tu dn̄e tulisses isrl' de cūc
tis gentib;. & p̄res nr̄os ex omib; retro
maiorib; suis: vt possidēs hereditatē sē
piternā fecistiq; eis sicut locut' es. Pecca
uim' in cōspcu tuo. & idcirco tradidisti
nos i man' inimicoꝝ nr̄oꝝ. Coluim' eni
deos eoꝝ. Justus es dn̄e. Et nūc n̄ eis
sufficit qđ durissima nos opprimunt
seruitute: s; robur manuū suaꝝ ydolo
rū potencie deputātes. volūt tua mu
tare p̄missa. & delere hereditatē tuā. et
claudere ora te laudanciū. atq; extinguere
gl'am tēpli & altaris tui: vt apiant
ora gencium & laudent ydoloꝝ fortitudi
nē. & p̄dicent carnalē regē in sempitnū.
Ne tradas dn̄e sceptrū tuū hijs q nō s
unt ridēant ad ruinā nr̄am. s; cōuerte cō
siliū eoꝝ sup eos: & eū qui in nos cep
seuire disp̄de. Memēto dn̄e & ostēde te
nob in t̄pe tribulacōis nr̄e. & da m̄ fidu
ciā rex deoꝝ & vniuse dn̄e potestatis.
tribue sermonē cōpositū in ore meo in
cōspcu leonis [hostis] & trāsfer cor illi' in odium
nr̄i. vt & ipse pereat & ceteri q ei cōsen
tiunt. nos aūt libera manu tua & adiu
ua me nullū aliū hntem auxiliū n̄ te
dn̄e qui habes omū sciētiā & nosti q' o
derim gl'am iniquoꝝ: & detester cubile i
circūcisoꝝ. & omīs alienigene. Tu scis
necessitatē meā qđ abhominer signū
sup̄bie & gl'e mee. qđ est sup caput me
um in dieb; ostentacōis mee. & detester
illud quasi pannū menstruate. & n̄ por
tē in dieb; silencij mei. & nō comederi
i mensa aman. nec m̄ placuit cōuiuiū
regis. & nō bibim vinū libaminū. et
nūqm̄ letata sit ancilla tua ex quo hc
trāslata sū in p̄sente diē. nisi in te. Dn̄e
d's abraham. d's fortis sup oms. exaudi
vocē eoꝝ qui nullā hnt aliā spem. et
libera nos de manu iniquoꝝ. & erue me
a timore meo. Hec quoq; addita rep
peri i edicōne wlgata.

XV

Et mandauit
haut dubiū quin hest' mardocheus:
vt ingrederetur ad regē & rogaret p ppl'o
suo & p patria sua. Memor inquit dieru
humilitatis tue. quomō nutrita sis in
manu mea. q' aman scd's a rege locut'
ē cōtra nos i mortē. & tu inuoca dn̄m & lo
quere regi p nob & libera nos de morte. Hec
nō & ista q' s'dita sūt. Die aūt tercio depo
suit vestimenta ornat' sui. & circūdata est
gl'a sua. Cumq; regio fulgeret habitu. & inuo
casset omū rectorē & saluatorē deū: assūp
sit duas famulas & sup vnā quidē in
nitebatur quasi pre delicijs & nimia teneritudine
corp' suū fere nō sustinēs. altera aūt famu
laꝝ sequebatur dominā. defluentia in hu
mū indumenta sustentās. ipa aūt roseo
vultu colore p̄fusa & gratis ac nitentibus
oculis tristē celabat animū & nimio ti
more cōtractū. Ingressa igitur cūcta p ordinē
ostia. stetit cōtra regē vbi ille residebat sup
soliū regni sui. indutus vestib; regijs
auroq; fulgēs & p̄ciosis lapidib;. erat
q; terribilis aspcu. Cumq; eleuasset faciē
& ardentib; oculis furorē pectoris indicasset:
regina corruit. & i pallorē colore
mutato. lassū sup ancillulā reclinauit
caput. Conuertitq; d's spm̄ regis i mansue
tudinē. & festin' ac metuēs exiliuit de

solio et sustentans eam in ulnis suis donec rediret ad se. his verbis blandiebatur. Quid habes hester? Ego sum frater tuus. Noli metuere: non morieris. Non enim pro te. sed pro omnibus hec lex constituta est. Accede igitur et tange sceptrum. Cumque illa reticeret. tulit auream virgam et posuit super collum eius et osculatus est eam et ait. Cur mihi non loqueris? Que respondit. Vidi te domine quasi angelum dei. et conturbatum est cor meum pre timore glorie tue. Valde enim mirabilis es domine: et facies tua plena est gratiarum. Cumque loqueretur. rursus corruit: et pene exanimata est. Rex autem turbabatur. et omnes ministri eius consolabantur eam.

Exemplar epistole regis artaxerxis quam pro iudeis ad totas regni sui provincias misit. quod et ipsum in hebraico volumine non habetur.

XVI

Rex artaxerxes magnus. ab india usque ethyopiam. centum xxvii. provinciarum ducibus ac principibus qui nostre obediunt iussioni salutem dicit. Multi bonitate principum et honore qui in eos collatus est abusi sunt in superbiam. et non solum subiectos regibus nituntur opprimere: sed datam sibi gloriam non ferentes in ipsos qui dederunt moliuntur insidias. nec contenti sunt gratias non agere beneficiis et humanitatis in se iura violare: sed dei quoque cuncta cernentis arbitrantur se fugere posse sententiam. et in tantum vesanie proruperunt. ut eos qui credita sibi officia diligenter observant et ita cuncta agunt. ut omni laude sint digni. mendaciorum cuniculis conentur subvertere. dum aures principum simplices. et ex sua natura alios existimantes callida fraude decipiunt. Que res et ex veteribus probatur hystoriis et ex his que geruntur cotidie: quomodo malis quorundam suggestionibus regum studia depraventur. Unde providendum est paci omnium provinciarum. Nec putare debetis si diversa iubeamus. ex animi nostri venire levitate: sed pro qualitate et necessitate temporum ut rei publice postulat utilitas ferre sententiam. Et ut manifestius quod dicimus intelligatis aman filius amadathi et animo et gente macedo. alienusque a persarum sanguine: pietatem nostram sua crudelitate commaculans: peregrinus a nobis susceptus est. et tantam in se expertus humanitatem. ut pater noster vocaretur et adoraretur ab omnibus post regem secundus qui in tantum arrogantie tumorem sublatus est. ut regno nos privare niteretur et spiritu. Nam mardocheum cuius fide et beneficiis vivimus. et consortem regni nostri hester. cum omni gente sua novis quibusdam atque inauditis machinis expetivit in mortem. hoc cogitans. ut illis interfectis insidiaretur nostre solitudini et regnum persarum transferret ad mardocheum.

Nos autem a pessimo mortalium iudeos neci destinatos in nulla penitus culpa repperimus: sed econtrario iustis utentes legibus. et filios altissimi et maximi semperque viventis dei. cuius beneficio et patribus nostris et nobis regnum est traditum et usque hodie custoditur. Unde eas litteras quas sub nomine nostro ille direxerat sciatis esse irritas. Pro quo scelere ante portas urbis idest susis. et ipse qui machinatus est et omnis cognatio eius pendent in patibulis: non nobis sed deo ei reddente quod meruit. Hoc autem edictum quod nunc mittimus in cunctis urbibus proponatur: ut liceat iudeis uti legibus suis. Quibus debetis esse adminiculo: ut eos qui se ad necem eorum paraverant possint interficere. tertiadecima die mensis xii. qui vocatur adar. Hanc enim diem omnipotens deus merroris et luctus eis vertit in gaudium. Unde et vos inter ceteros festos dies hanc habetote diem. et celebrate eam cum omni leticia ut et in posterum cognoscant omnes qui persis obediunt dignam pro fide recipere mercedem qui autem insidiantur regno eorum perire pro scelere. Omnis autem provincia et civitas que noluerit sollempnitatis huius esse particeps gladio et igne pereat: et

ba

in macedones

hui

fidelis

sic deleatur: ut non solum hominibus sed et bestiis in via sit in sempiternum pro exemplo contemptus et inobedientie. Explicit hester. Incipit

Cogor per singulos Magister scripture divine libros adversariorum respondere maledictis. qui interpretationem meam reprehensionem septuaginta interpretum criminantur: quasi non et apud grecos aquila. symmachus. et theodotion vel verbum e verbo. vel sensum e sensu. vel ex utroque commixtum et medie temperatum genus translationis expresserint: et omnia veteris instrumenti volumina. origenes obelis asteriscisque distinxerit: quos vel additos vel de theodotione sumptos translationi antique inseruit, probans defuisse quod additum est. Discant igitur obtrectatores mei recipere in toto. quod in partibus susceperunt: aut interpretationem meam cum asteriscis suis radere. Neque enim fieri potest ut quos plura intermisisse susceperint. non eosdem et in quibusdam errasse fateantur: precipue in iob: cui si ea que sub asteriscis addita sunt subtraxeris. pars maxima voluminis detruncabitur. et hoc dumtaxat apud grecos. Ceterum apud latinos ante eam translationem quam sub asteriscis et obelis nuper edidimus. septingenti ferme aut octingenti versus desunt. quibus decurtatus et laceratus corrosusque liber feditatem sui publice legentibus prebeat.

Hec autem translatio nullum de veteribus sequitur interpretem. sed ex ipso hebraico arabicoque sermone et interdum syro nunc verba nunc sensus nunc simul utrumque resonabit. Obliquus enim et apud hebreos totus liber fertur et lubricus. et quod grece rethores vocant schematizomenos. Dumque aliud loquitur. aliud agit. ut si velis anguillam aut murenulam strictis tenere manibus: quanto fortius presseris. tanto citius elabitur. Memini me ob intelligentiam huius voluminis lyddeum quendam preceptorem. qui apud hebreos primus haberi putabatur. non parvis redemisse nummis. cuius doctrina an aliquid profecerim. nescio. hoc unum scio. non potuisse me interpretari. nisi quod ante intellexeram. A principio itaque voluminis usque ad verba iob. apud hebreos prosa oratio est. Porro a verbis iob in quibus ait. pereat dies in qua natus sum. et nox in qua dictum est. conceptus est homo. usque ad eum locum ubi ante finem voluminis scriptum est. idcirco ipse me reprehendo et ago penitentiam in favilla et cinere. exametri versus sunt. dactilo spondeoque currentes. et propter lingue idyoma crebro recipientes et alios pedes non earundem sillabarum. sed eorundem temporum. Interdum quoque rithmus ipse dulcis et tinnulus fertur numeris lege solutis. quod metrici magis quam simplex lector intelligunt. A supradicto autem versu usque ad finem libri parvum comma quod remanet. prosa oratione contexitur. Quod si cui videtur incredulum metra scilicet esse apud hebreos. et in morem nostri flacci. grecique pindari. et alchei. et sapho vel psalterium. vel lamentationes ieremie. vel omnia ferme scripturarum cantica comprehendi. legat philonem. iosephum. origenem. cesariensem eusebium. et eorum testimonio me verum dicere comprobabit. Audiant quapropter canes mei. idcirco me in hoc volumine laborasse. non ut interpretationem antiquam reprehenderem. sed ut illa que in illa aut obscura fuerant. aut omissa. aut certe scriptorum vitio depravata. manifestiora nostra interpretatione fierent. qui et hebreum sermonem ex parte didicimus. et in latino pene ab ipsis incunabulis inter grammaticos et rethores et philosophos detriti sumus. Quod si apud grecos post septuaginta editionem iam christi evangelio coruscante. iudeus aquila. et symmachus ac theodotion iudaizantes heretici sunt recepti. qui multa misteria salvatoris subdola interpretatione

ecclesiarum et tamen in exaplois habentur apud ecclesias. et explanantur ab ecclesiasticis viris. Quanto magis ego christianus de parentibus christianis et vexillum crucis in mea fronte portans, cuius studium fuit omissa repetere, depravata corrigere, et sacramenta ecclesie puro et fideli aperire sermone, vel a fastidiosis vel a malignis lectoribus non debeo reprobari. Habeant qui volunt veteres libros, vel in membranis purpureis auro argentoque descriptos, vel uncialibus ut vulgo aiunt litteris, onera magis exarata quam codices: dummodo mihi meisque permittant pauperes habere scedulas, et non tam pulchros codices quam emendatos. Utraque editio et lxx. iuxta grecos et mea iuxta hebreos in latinum meo labore translata est. Eligat unusquisque quod vult, et studiosum se magis quam malivolum probet. Finit.

In terra quidem habitasse iob ausitidem in finibus ydumee et arabie: et erat ei antea nomen iobab. et accepit uxorem arabissam, genuitque filium cui nomen ennon. Erat autem quidem zare: de esau filiis filius de matre vero bosra, ita ut sit quintus ab abraham. Et hii sunt reges qui regnaverunt in edom: in qua et ipse regnavit regione. Primus balac filius beor et nomen civitatis eius denaba. Post autem balac, iobab. qui vocatur iob. Post hunc chusam qui erat dux et themanorum regione. Post hunc adad filius bedad qui excidit madian in campo moab et nomen civitatis eius chettemauith. Incipit liber Iob

Vir erat in terra hus nomine iob. Et erat vir ille simplex et rectus ac timens deum et recedens a malo. Natique sunt ei vii. filii et tres filie. Et fuit possessio eius vii. milia ovium et tria milia camelorum. quingenta quoque iuga boum. et quingente asine. ac familia multa nimis. Eratque vir ille magnus inter omnes orientales. Et ibant filii eius. et faciebant convivium per domos: unusquisque in die suo. Et mittentes vocabant tres sorores suas. ut comederent et biberent cum eis. Cumque in orbem transissent dies convivii: mittebat ad eos iob. et sanctificabat illos. Consurgensque diluculo. offerebat holocausta per singulos. Dicebat enim. Ne forte peccaverint filii mei: et benedixerint deo in cordibus suis. Sic faciebat iob cunctis diebus. Quadam autem die cum venissent filii dei ut assisterent coram domino. affuit inter eos et satan. Cui dixit dominus. Unde venis? Qui respondens ait. Circuivi terram: et perambulavi eam. Dixitque dominus ad eum. Numquid considerasti servum meum iob. quod non sit ei similis in terra. homo simplex et rectus ac timens deum. et recedens a malo? Cui respondens satan ait. Numquid frustra timet iob deum? Nonne tu vallasti eum ac domum eius. universamque substantiam per circuitum? Operibus manuum eius benedixisti. et possessio illius crevit in terra. Sed extende paululum manum tuam. et tange cuncta que possidet: nisi in faciem benedixerit tibi. Dixit ergo dominus ad satan, Ecce universa que habet in manu tua sunt: tantum in eum ne extendas manum tuam. Egressusque est satan a facie domini. Cum autem quadam die filii et filie eius comederent et biberent vinum in domo fratris sui primogeniti: nuntius venit ad iob qui diceret. Boves arabant et asine pascebantur iuxta eos. et irruerunt sabei. tuleruntque omnia. necnon et pueros percusserunt gladio. et evasi ego solus ut nuntiarem tibi. Cumque adhuc ille loqueretur: venit alter et dixit. Ignis dei cecidit de celo et tactas oves puerosque consumpsit et effugi ego solus ut nuntiarem tibi. Sed et adhuc illo loquente. venit alius et dixit. Chaldei fecerunt tres turmas. et invaserunt camelos et tulerunt eos necnon et pueros percusserunt gladio. et ego fugi solus ut nuntiarem tibi. Adhuc loquebatur ille: et ecce alius

et videbis si

intrauit et dixit. Filiis tuis et filiabus vescentibus et bibentibus vinum in domo fratris sui primogeniti repente ventus vehemens irruit a regione deserti: et concussit .iiii. angulos domus. Que corruens oppressit liberos tuos. et mortui sunt: et effugi ego solus ut nuntiarem tibi. Tunc surrexit iob et scidit vestimenta sua: et tonso capite corruens in terram: adorauit et dixit. Nudus egressus sum de utero matris mee nudus reuertar illuc. Dominus dedit dominus abstulit: sicut domino placuit ita factum est. sit nomen domini benedictum. In omnibus hiis non peccauit iob. neque stultum quid contra deum locutus est.

labiis suis

II

Factum est autem quadam die cum uenissent filii dei. et starent coram domino. venit satan et stetit in medio eorum. vt diceret dominus ad satan. Vnde venis? Qui respondens ait. Circuiui terram: et perambulaui eam. Et dixit dominus ad sathan. Numquid considerasti seruum meum iob quod non sit ei similis in terra. vir simplex et rectus ac timens deum: et recedens a malo: et adhuc retinens innocentiam? Tu autem commouisti me aduersus eum: vt affligerem illum frustra. Cui respondens satan. ait. Pellem pro pelle et cuncta que habet homo dabit pro anima sua. Alioquin mitte manum tuam. et tange os eius et carnem. et tunc videbis quod in faciem benedicat tibi. Dixit ergo dominus ad satan. Ecce in manu tua est. veruntamen animam illius serua. Egressus igitur satan a facie domini: percussit iob vlcere pessimo. a planta pedis vsque ad verticem eius. Qui testa saniem radebat. sedens in sterquilinio. Dixit autem illi vxor sua. Adhuc tu permanes in simplicitate tua? Benedic deo et morere. Qui ait ad illam. Quasi vna de stultis mulieribus locuta es. Si bona suscepimus de manu domini. quare mala non suscipiamus? In omnibus hiis non peccauit iob labiis suis. Igitur audientes tres amici iob omne malum quod accidisset ei. venerunt singuli de loco suo. eliphaz themanites. et baldad suites. et sophar naamathites. Condixerant enim: vt pariter venientes visitarent eum et consolarentur. Cumque eleuassent procul oculos suos: non cognouerunt eum. Et exclamantes plorauerunt: scissisque vestibus sparserunt puluerem super caput suum in celum. et sederunt cum eo in terra .vii. diebus et .vii. noctibus: et nemo loquebatur ei verbum. Videbant enim dolorem esse vehementem.

III

Post hec aperuit iob os suum. et maledixit diei suo. et locutus est. Pereat dies in qua natus sum: et nox in qua dictum est conceptus est homo. Dies ille vertatur in tenebras. Non requirat eum deus desuper et non sit in recordatione. et non illustretur lumine. Obscurent eum tenebre et vmbra mortis. occupet eum caligo. et inuoluatur amaritudine. Noctem illam tenebrosus turbo possideat. Non computetur in diebus anni: nec numeretur in mensibus. Sit nox illa solitaria: nec laude digna. Maledicant ei qui maledicunt diei. qui parati sunt suscitare leuiathan. Obtenebrentur stelle caligine eius. Expectet lucem et non videat. nec ortum surgentis aurore. Quia non clausit ostia ventris qui portauit me. nec abstulit mala ab oculis meis. Quare non in vulua mortuus sum. egressus ex utero non statim perii? Quare exceptus genibus? Cur lactatus vberibus? Nunc enim dormiens silerem. et somno meo requiescerem cum regibus et consulibus terre qui edificant sibi solitudines. aut cum principibus qui possident aurum et replent domos suas argento. aut sicut abortiuum absconditum non subsisterem. vel qui concepti non viderunt lucem. Ibi impii cessauerunt a tumultu. et ibi requieuerunt fessi robore. et quondam vincti pariter sine molestia non exaudierunt vocem exactoris. Paruus et magnus ibi sunt: et seruus liber a domino suo. Quare data est misero lux. et vita hiis

qui in amaritudine anime sunt. Qui expectant mortem et non venit, quasi effodientes thesaurum gaudentque vehementer cum invenerint sepulchrum. Viro cuius abscondita est via, et circumdedit eum deus tenebris. Antequam comedam suspiro, et quasi inundantes aque sic rugitus meus. Quia timorem quem timebam evenit michi, et quod verebar accidit. Nonne dissimulavi? Nonne silui? Nonne quievi? Et venit super me indignatio. IIII

Respondens autem eliphaz themanites dixit. Si ceperimus loqui tibi, forsitan moleste accipies. Sed conceptum sermonem tenere quis possit? Ecce docuisti multos et manus lassas roborasti. Vacillantes confirmaverunt sermones tui, et genua trementia confortasti. Nunc autem venit super te plaga et defecisti; tetigit te et conturbatus es. Timor tuus, fortitudo tua, patientia tua et perfectio viarum tuarum. Recordare obsecro te: quis umquam innocens periit? aut quando recti deleti sunt? Quin potius vidi eos qui operantur iniquitatem, et seminant dolores et metunt eos flante deo periisse, et spiritu ire eius consumptos. Rugitus leonis, et vox leene, et dentes catulorum contriti sunt leonum. Tigris periit eo quod non haberet predam, et catuli leonis dissipati sunt. Porro ad me dictum est verbum absconditum, et quasi furtive suscepit auris mea venas susurri eius. In horrore visionis nocturne quando solet sopor occupare homines, pavor tenuit me et tremor, et omnia ossa mea perterrita sunt. Et cum spiritus me presente transiret, inhorruerunt pili carnis mee. Stetit quidam cuius non agnoscebam vultum, ymago coram oculis meis, et vocem quasi aure lenis audivi. Numquid homo dei comparatione iustificabitur aut factore suo purior erit vir? Ecce qui serviunt ei non sunt stabiles, et in angelis suis reperit pravitatem. Quanto magis hii qui habitant domos luteas, qui terrenum habent fundamentum, consumentur velut a tinea. De mane usque ad vesperam succidentur, et quia nullus intelligit in eternum peribunt. Qui autem reliqui fuerint, auferentur ex eis. Morientur et non in sapientia. V

Voca ergo si est qui tibi respondeat, et ad aliquem sanctorum convertere. Virum stultum interficit iracundia, et parvulum occidit invidia. Ego vidi stultum firma radice, et maledixi pulchritudini eius statim. Longe fient filii eius a salute, et conterentur in porta, et non erit qui eruat. Cuius messem famelicus comedet, et ipsum rapiet armatus, et bibent sitientes divitias eius. Nichil in terra sine causa fit, et de humo non egredietur dolor. Homo ad laborem nascitur, et avis ad volatum. Quamobrem ego deprecabor dominum, et ad deum ponam eloquium meum, qui facit magna et inscrutabilia [et mirabilia] absque numero. Qui dat pluviam super faciem terre, et irrigat aquis universa. Qui ponit humiles in sublimi, et merentes erigit sospitate. Qui dissipat cogitationes malignorum, ne possint implere manus eorum quod ceperant. Qui apprehendit sapientes in astutia eorum, et consilium pravorum dissipat. Per diem incurrent tenebras, et quasi in nocte sic palpabunt in meridie. Porro salvum faciet a gladio oris eorum, et de manu violenti pauperem. Et erit egeno spes, iniquitas autem contrahet os suum. Beatus homo qui corripitur a deo. Increpationem ergo domini ne reprobes quia ipse vulnerat et medetur, percutit et manus eius sanabunt. In sex tribulationibus liberabit te, et in septima non tanget te malum. In fame eruet te de morte, et in bello de manu gladii. A flagello lingue absconderis, et non timebis calamitatem cum venerit. In vastitate et fame ridebis, et bestias terre non formidabis. Sed cum lapidibus regionum pactum tuum, et bestie terre

pacifice erunt tibi. ⁊ scies quod pacem habeat
tabernaculum tuum: ⁊ visitans speciem tuam non
peccabis. scies quoque quod multiplex erit semen
tuum: ⁊ progenies tua quasi herba terre.
Ingredieris in habundantia sepulchrum: si
cut infertur acervus in tempore suo. Ecce hoc
ut investigavimus ita est: quod auditum

Respondens autem VI mente pertracta.
Job dixit. Utinam appenderentur
peccata mea quibus iram merui: ⁊ ca
lamitas quam patior in statera. Quasi
arena maris hec gravior appareret. Unde
⁊ verba mea dolore sunt plena: quia sagit
te domini in me sunt. quarum indignatio ebibit
spiritum meum: ⁊ terrores mortis militant contra me. Num
quid rugiet onager cum habuerit herbam.
aut mugiet bos cum ante presepe plenus
steterit. Aut poterit comedi insulsum. quod non
est sale conditum. Aut potest aliquis gustare
quod gustatum affert mortem. Nunc
enim esurienti ⁊ amara dulcia esse videntur.
que prius tangere nolebat anima mea: nunc
pre angustia cibi mei sunt. Quis det ut
veniat petitio mea. ⁊ quod expecto tri
buat mihi deus: ⁊ qui cepit ipse me conterat:
solvat manum suam ⁊ succidat me. ⁊ hec
mihi sit consolatio ut affligens me dolore non
parcat: nec contradicam sermonibus sancti. Que est
enim fortitudo mea ut sustineam: aut quis
finis meus ut patienter agam. Nec forti
tudo lapidum fortitudo mea. nec caro mea
enea est. Ecce non est auxilium mihi in me: et
necessarii quoque mei recesserunt a me. Qui tollit
ab amico suo misericordiam: timorem domini dereli
quit. Fratres mei preterierunt me: sicut torrens qui
raptim transit in convallibus. Qui timent pru
inam. irruet super eos nix. tempore quo fluxerint
dissipabuntur. ⁊ ut caluerint solventur
de loco suo. Involute sunt semite gressu
um eorum: ambulabunt in vacuum ⁊ peribunt.
Considerate semitas theman: itinera saba
⁊ expectate paulisper. Confusi sunt: quia spe
ravi. Venerunt quoque usque ad me: ⁊ pudore
cooperti sunt. Nunc venistis: ⁊ modo videntes
plagam meam timetis. Numquid dixi affer
te mihi. ⁊ de substantia vestra donate mihi. vel
liberate me de manu hostis: ⁊ de manu
robustorum eruite me. Docete me ⁊ ego ta
cebo: ⁊ si quid forte ignoravi instruite
me. Quare detraxistis sermonibus veritatis:
cum e vobis nullus sit qui possit arguere me. Ad
increpandum tantum eloquia concinnatis.
⁊ in ventum verba profertis. Super pupillum
irruitis: ⁊ subvertere nitimini amicum vestrum.
Verumtamen quod cepistis explete. Prebete aurem
⁊ videte an mentiar. Respondete obsecro ab
sque contentione ⁊ loquentes id quod iustum est iudi
cate: ⁊ non invenietis in lingua mea in
iquitatem. nec in faucibus meis stulticia

Milicia est vita hominis VII personabit.
super terram: ⁊ sicut dies mercenarii dies
eius. Sicut servus desiderat umbram. ⁊ sicut
mercenarius prestolatur finem operis sui. sic et
ego habui menses vacuos: ⁊ noctes labo
riosas enumeravi mihi. Si dormiero dicam:
quando consurgam. ⁊ rursum expectabo vesperam: In
⁊ replebor doloribus usque ad tenebras.
duta est caro mea putredine. ⁊ sordibus
pulveris: cutis mea aruit ⁊ contracta est.
Dies mei velocius transierunt quam a texen
te tela succiduntur: ⁊ consumpti sunt absque ulla
spe. Memento quia ventus est vita mea: ⁊ non
revertetur oculus meus ut videat bona: nec
aspiciet me visus hominis. Oculi tui in me:
⁊ non subsistam. Sicut consumitur nubes ⁊ per
transit. sic qui descenderit ad inferos non ascen
det. nec revertetur ultra in domum suam: neque
cognoscet eum amplius locus eius. Quapropter
⁊ ego non parcam ori meo. loquar in tribulacione
spiritus mei: confabulabor cum amaritudine
anime mee. Numquid mare sum ego aut
cetus: quia circumdedisti me carcere. Si dixero

consolabitur me lectulus meus et relevabor loquens mecum in strato meo: terrebis me per somnia et per visiones horrore concuties. Quam ob rem elegit suspendium anima mea et mortem ossa mea. Desperavi: nequaquam ultra iam vivam. Parce mihi, nichil enim sunt dies mei. Quid est homo quia magnificas eum, aut quia ponis erga eum cor tuum? Visitas eum diluculo et subito probas illum. Usquequo non parcis michi nec dimittis me ut gluciam salivam meam? Peccavi. Quid faciam tibi o custos hominum? Quare posuisti me contrarium tibi et factus sum michimet ipsi gravis? Cur non tollis peccatum meum et quare non aufers iniquitatem meam? Ecce nunc in pulvere dormiam et si mane quesieris non subsistam.

VIII

Respondens autem Baldad Suites dixit. Usquequo loqueris talia et spiritus multiplex sermonis oris tui? Numquid deus supplantat iudicium et omnipotens subvertit quod iustum est? Etiam si filii tui peccaverunt ei et dimisit eos in manu iniquitatis sue, tu tamen si diluculo consurrexeris ad deum et omnipotentem fueris deprecatus, si mundus et rectus incesseris, statim evigilabit ad te et pacatum reddet habitaculum iustitie tue, in tantum ut priora tua fuerint parva et novissima tua multiplicentur nimis. Interroga enim generationem pristinam et diligenter investiga patrum memoriam. Hesterni quippe sumus et ignoramus quoniam sicut umbra dies nostri sunt super terram, et ipsi docebunt te et de corde suo proferent eloquia. Numquid vivere potest scirpus absque humore, aut crescere carectum sine aqua? Cum adhuc sit in flore nec carpatur manu, ante omnes herbas arescit. Sic vie omnium qui obliviscuntur deum et spes ypocrite peribit. Non ei placebit vecordia sua et sicut tela aranearum fiducia eius. Innitetur super domum suam et non stabit, fulciet eam et non consurget. Humectus videtur antequam veniat sol et in ortu suo germen eius egredietur. Super acervum petrarum radices eius densabuntur et inter lapides commorabitur. Si absorbuerit eum de loco suo, negabit eum et dicet: Non novi te. Hoc est enim letitia vie eius ut rursum de terra alii germinentur. Deus non proiciet simplicem nec porriget manum malignis, donec impleatur risu os tuum et labia tua iubilo. Qui oderunt te induentur confusione et tabernaculum impiorum non subsistet.

IX

Et respondens Iob ait. Vere scio quod ita sit et quod non iustificetur homo compositus deo. Si voluerit contendere cum eo, non poterit ei respondere unum pro mille. Sapiens corde est et fortis robore. Quis restitit ei et pacem habuit? Qui transtulit montes et nescierunt hi quos subvertit in furore suo. Qui commovet terram de loco suo et columpne eius concutiuntur. Qui precipit soli et non oritur, et stellas claudit quasi sub signaculo. Qui extendit celos solus et graditur super fluctus maris. Qui facit arcturum et oriona et hyadas et interiora austri. Qui facit magna et incomprehensibilia et mirabilia quorum non est numerus. Si venerit ad me non videbo eum, si abierit non intelligam eum. Si repente interroget, quis respondebit ei? Vel quis dicere ei potest: Cur ita facis? Deus cuius resistere ire nemo potest, et sub quo curvantur qui portant orbem. Quantus ergo sum ego qui respondeam ei et loquar verbis meis cum eo? Qui etiam si habuero quippiam iustum, non respondebo, sed meum iudicem deprecabor. Et cum invocantem me exaudierit, non credo quod audierit vocem meam. In turbine enim conteret me et multiplicabit vulnera mea etiam sine causa. Non concedit requiescere spiritum meum et implet me amaritudinibus. Si fortitudo queritur, robustissimus est; si equitas iudicii, nemo pro me audet testimonium dicere. Si iustificare me voluero, os meum condempnabit me; si innocentem ostendero, pravum me comprobabit. Etiam si simplex fuero

hoc ipm ignorabit aīa mea: ⁊ tedebit
me uite mee. Vnū est qđ locut sum:
⁊ īnocentē ⁊ impiū ipe ɔsumit. Si
flagellat. occidat semel: ⁊ nō de penis
īnocentū rideat. Terra data ē ī manū
impij uultū iudicū ei operit. Qđ si nō
ille ē: quis ġ est? Dies mei velociores
fuerūt cursore: fugerūt ⁊ nō viderūt
bonū. Pertransierūt q̄si naues poma p̄
tantes sicut aquila volans ad escā. Cum
dixero neq̄q̄m ita loq̄r: ɔmuto faciē me
am ⁊ dolore torq̄or. Verebar omīa op̄a
mea. sciēs qđ parceres delinq̄nti. Si autē
⁊ sic impius sū: q̄re frustra laboraui?
Si lotus fuero q̄si aquis niuis. ⁊ fulserint
velut mūdissime manus mee: tn̄ sordib
intingues me: ⁊ abhominabūt me
vestimēta mea. Neq̄ enī uiro q̄ similis ē
respondebo: nec q̄ mecū in iudicio ex equo
possit audiri. Non ē qui vtrūq̄ valeat
arguere: ⁊ ponere manū suā in ambobus.
Auferat a me virgā suā: ⁊ pauor eius
nō me terreat. Loq̄r ⁊ nō timebo eū: neq̄
enī possū metuens respondere.

X

Tedet animā meā uite mee. dimit
tam aduersū me eloquiū meum.
Loq̄r ī amaritudine aīe mee: dicā deo.
Noli me ɔdempnare. Indica m̄: cur me
ita iudices. Nūquid bonū t̄ uidetur si ca
lupnieris ⁊ opprimas me opus manuū
tuarū: ⁊ ɔsiliū impiorū adiuues? Nūq̄d
oculi carnei t̄ s̄. aut sicut uidet hō. ⁊ tu uide
bis? Nūquid sicut dies hominis dies tui.
aut anni tui sicut humana s̄t tp̄a: vt q̄
ras īniquitatē meā. ⁊ pctm̄ meū scruteris.
⁊ scias q̄r nichil impiū fecerim: cū sit ne
mo q̄ de manu tua possit eruere? Manus
tue fecerūt me ⁊ plasmauerūt me totū
ī circuitu: ⁊ sic repente p̄cipitas me?
Memento q̄so qđ sicut lutū feceris me: ⁊ in
puluerem reduces me. None sicut lac mul
sisti me. ⁊ sicut caseū me coagulasti? Pel
le ⁊ carnibus vestisti me. ossibus ⁊ neruis
ɔpegisti me. Vitā ⁊ misericordiam tribuisti
m̄: ⁊ visitatio tua custodiuit spm̄ meū.
Licet hec celes ī corde tuo: tn̄ scio q̄r vni
uersorū memineris. Si peccaui. ⁊ ad horā
pepcisti m̄. cur ab īniquitate mea mūdū
me ee nō pateris? Et si impius fuero. ve m̄ ē.
⁊ si iustus. nō leuabo caput saturatus
afflictione ⁊ miseria. Et p̄p̄ sup̄biā quasi
leenā capies me: reuersusq̄ mirabiliter
me crucias. Instauras testes tuos ɔtra
me. ⁊ multiplicas irā tuā aduersū me: ⁊
pene militant ī me. Quare de uulua edu
xisti me? Qui vtinā ɔsūptus essem: ne
oculus me uideret. Fuissē q̄si nō essem. de vtero
translatus ad tumulū. Nūquid nō paucitas
dierū meorū finietur breui? Dimitte ḡ
me vt plangā paululū dolorē meū. an
q̄m uadā ⁊ nō reuertar ad terram tenebro
sam. ⁊ opertam mortis caligine terram mi
serie ⁊ tenebrarū: vbi vmbra mortis ⁊ nullus or
do. ⁊ sempiternus horror īhabitans.

XI

Respondens autē sophar naamatites
dixit. Nūquid q̄ multa loquitur. nō ⁊ audi
et: aut uir uerbosus iustificabitur? Tibi soli ta
cebūt hoīes ⁊ cū ceteris irriseris. a nullo ɔfu
tabis? Dixisti enī. Purus est sermo meus. ⁊ mū
dus sū in ɔspectu tuo. Atq̄ vtinā deus loq̄
retur tecū ⁊ aperiret labia sua t̄: vt osten
deret t̄ secreta sapiē. ⁊ qđ multiplex sit lex
eius: ⁊ intelligeres qđ multo minora exigaris
ab eo q̄m meretur iniq̄tas tua. Forsitan
vestigia dei ɔp̄hendes: ⁊ vsq̄ ad p̄fectū oī
potentē reperies. Excelsior celo ē. ⁊ q̄d facies?
Profundior inferno: ⁊ vn̄ cognosces? Longi
or terre: mensura eius: ⁊ latior mari. Si subuer
terit omīa vel ī vnū coartauerit. quis ɔtradicet
ei? Ipse enī nouit hoīm vanitatē: et
uidens iniq̄tatē. nōne ɔsiderat? Vir vanus
ī sup̄biā erigitur: ⁊ tamq̄ pullū onagri

vel quis dicere potest cur ita facis

se liberum natum putat. Tu autem firmasti cor tuum: et expandisti ad eum manus tuas. Si iniquitatem que est in manu tua abstuleris a te: et non manserit in tabernaculo tuo iniusticia: tunc levare poteris faciem tuam absque macula. et eris stabilis et non timebis. miserie quoque oblivisceris. et quasi aquarum que preterierunt non recordaberis. et quasi meridianus fulgor consurget tibi ad vesperam. et cum te consumptum putaveris. orieris ut lucifer: et habebis fiduciam proposita tibi spe. et defossus securus dormies. requiesces. et non erit qui te exterreat: et deprecabuntur faciem tuam plurimi. Oculi autem impiorum deficient et effugium peribit ab eis: et spes eorum abominatio anime.

XII

Respondens autem Iob dixit. Ergo vos estis soli homines: et vobiscum morietur sapientia? Et mihi est cor sicut et vobis: nec inferior vestri sum. Quis enim hec que nostis ignorat? Qui deridetur ab amico suo sicut ego: invocabit deum et exaudiet eum. Deridetur enim iusti simplicitas. Lampas contempta apud cogitationes divitum. parata ad tempus statutum. Abundant tabernacula predonum. et audacter provocant deum: cum ipse dederit omnia in manibus eorum. Nimirum interroga iumenta. et docebunt te: et volatilia celi. et indicabunt tibi. Loquere terre et respondebit tibi: et narrabunt pisces maris. Quis ignorat quod omnia hec manus domini fecerit: in cuius manu anima omnis viventis. et spiritus universe carnis hominis. Nonne auris verba diiudicat: et fauces comedentis saporem? In antiquis est sapientia: et in multo tempore prudentia. Apud ipsum est sapientia et fortitudo. ipse habet consilium et intelligentiam. Si destruxerit. nemo est qui edificet: si incluserit hominem. nullus est qui aperiat. Si continuerit aquas. omnia siccabuntur: si emiserit eas subvertent terram. Apud ipsum est fortitudo et sapientia. ipse novit et decipientem: et eum qui decipitur. Adducit consiliarios in stultum finem: et iudices in stuporem. Balteum regum dissolvit: et precingit fune renes eorum. Ducit sacerdotes inglorios. et optimates supplantat: commutans labium veracium. et doctrinam senum auferens. Effundit despectionem super principes: et eos qui oppressi fuerant relevans. Qui revelat profunda de tenebris: et producit in lucem umbram mortis. Qui multiplicat gentes et perdit eas: et subversas in integrum restituit. Qui immutat cor principum populi terre: et decipit eos ut frustra incedant per invium. Palpabunt quasi in tenebris. et non in luce: et errare eos faciet quasi ebrios.

XIII

Ecce omnia vidit oculus meus et audivit auris mea: et intellexi singula. Secundum scientiam vestram et ego novi: nec inferior vestri sum. Sed tamen ad omnipotentem loquar et disputare cum deo cupio: prius vos ostendens fabricatores mendacii et cultores perversorum dogmatum. Atque utinam taceretis ut putaremini esse sapientes. Audite ergo correptiones meas. et iudicium labiorum meorum attendite. Numquid deus indiget vestro mendacio: ut pro illo loquamini dolos? Numquid faciem eius accipitis. et pro deo iudicare nitimini. aut placebit ei quem celare nichil potest: aut decipietur ut homo vestris fraudulentiis? Ipse vos arguet: quoniam in abscondito faciem eius accipitis. Statim ut se commoverit turbabit vos: et terror eius irruet super vos. Memoria vestra comparabitur cineri: et redigentur in lutum cervices vestre. Tacete paulisper: ut loquar quodcumque mihi mens suggesserit. Quare lacero carnes meas dentibus meis: et animam meam porto in manibus meis? Etiam si occiderit me. in ipso sperabo. Verumtamen vias meas in conspectu eius arguam: et ipse erit salvator meus. Non enim veniet in conspectu eius omnis ypocrita. Audite sermonem meum: et enigmata percipite auribus vestris. Si fuero iudicatus: scio quod iustus inveniar. Quis est qui iudicetur mecum? veniat. Quare tacens consumor? Duo tantum ne facias mihi: et tunc a facie tua non

abscondar. Manum tuam longe fac a me: et formido tua non me terreat. Voca me et respondebo tibi: aut certe loquar, et tu responde mihi. Quantas habeo iniquitates et peccata? scelera mea et delicta ostende mihi. Cur faciem tuam abscondis, et arbitraris me inimicum tuum? Contra folium quod vento rapitur ostendis potentiam tuam, et stipulam siccam persequeris. Scribis enim contra me amaritudines, et consumere me vis peccatis adolescentiae meae. Posuisti in nervo pedem meum, et observasti omnes semitas meas, et vestigia pedum meorum considerasti: qui quasi putredo consumendus sum, et quasi vestimentum quod comeditur a tinea. Homo natus de muliere, brevi vivens tempore, repletur multis miseriis. Qui quasi flos egreditur et conteritur, et fugit velut umbra, et numquam in eodem statu permanet. Et dignum ducis super huiuscemodi aperire oculos tuos, et adducere eum tecum in iudicium? Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? Nonne tu qui solus es?

Breves dies hominis sunt: numerus mensium eius apud te est. Constituisti terminos eius, qui praeteriri non poterunt. Recede paululum ab eo ut quiescat, donec optata veniat, sicut mercenarii, dies eius. Lignum habet spem: si praecisum fuerit, rursum virescit, et rami eius pullulant. Si senuerit in terra radix eius, et in pulvere emortuus fuerit truncus illius, ad odorem aquae germinabit, et faciet comam quasi cum primum plantatum est. Homo vero cum mortuus fuerit et nudatus atque consumptus, ubi quaeso est? Quomodo si recedant aquae de mari, et fluvius vacuefactus arescat: sic homo cum dormierit non resurget. Donec atteratur caelum non evigilabit, nec consurget de somno suo. Quis mihi hoc tribuat, ut in inferno protegas me, et abscondas me donec pertranseat furor tuus, et constituas mihi tempus in quo recorderis mei?

Putas ne mortuus homo rursum vivat? cunctis diebus quibus nunc milito, expecto donec veniat immutatio mea. Vocabis me, et ego respondebo tibi: operi manuum tuarum porriges dexteram. Tu quidem gressus meos dinumerasti: sed parce peccatis meis. Signasti quasi in sacculo delicta mea, sed curasti iniquitatem meam. Mons cadens defluit, et saxum transfertur de loco suo. Lapides excavant aquae, et alluvione paulatim terra consumitur: et homines ergo similiter perdes. Roborasti eum paululum ut in perpetuum pertransiret: immutabis faciem eius, et emittes eum. Sive nobiles fuerint filii eius, sive ignobiles, non intelliget. Attamen caro eius dum vivet dolebit, et anima illius super semetipso lugebit.

Respondens autem Eliphaz Themanites dixit: Numquid sapiens respondebit quasi in ventum loquens, et implebit ardore stomachum suum? Arguis eum verbis qui non est aequalis tibi, et loqueris quod tibi non expedit? Quantum in te est evacuasti timorem, et tulisti preces coram Deo. Docuit enim iniquitas tua os tuum, et imitaris linguam blasphemantium. Condemnabit te os tuum et non ego, et labia tua respondebunt tibi. Numquid primus homo tu natus es, et ante colles formatus? Numquid consilium Dei audisti, et inferior te erit eius sapientia? Quid nosti quod ignoremus? quid intelligis quod nescimus? Et senes et antiqui sunt in nobis, multo vetustiores quam patres tui. Numquid grande est ut consoletur te Deus? Sed verba tua prava hoc prohibent. Quid te elevat cor tuum, et quasi magna cogitans attonitos habes oculos? Quid tumet contra Deum spiritus tuus, ut proferas de ore tuo huiuscemodi sermones? Quid est homo ut immaculatus sit, et ut iustus appareat natus de muliere? Ecce inter sanctos eius nemo immutabilis, et caeli non sunt mundi in conspectu eius.

magis abominabilis et inutilis homo qui bibit quasi aquas iniquitatem. Ostendam tibi audi me: quod vidi tibi narrabo. Sapientes confitentur et non abscondunt patres suos. Quibus solis data est terra et non transibit alienus per eos. Cunctis diebus suis impius superbit: et numerus annorum incertus est tyrannidis eius. Sonitus terroris semper in auribus illius: et cum pax sit ille semper insidias suspicatur. Non credit quod reverti possit de tenebris ad lucem: circumspectans undique gladium. Cum se moverit ad querendum panem: novit quod paratus sit in manu eius tenebrarum dies. Terrebit eum tribulatio et angustia vallabit eum sicut regem qui preparatur ad prelium. Tetendit enim adversus deum manum suam: et contra omnipotentem roboratus est. Cucurrit adversus eum erecto collo et pingui cervice armatus est. Operuit faciem eius crassitudo: et de lateribus eius arvina dependet. Habitabit in civitatibus desolatis: et in domibus desertis que in tumulos sunt redacte. Non ditabitur nec perseverabit substantia eius: nec mittet in terra radicem suam. Non recedet de tenebris. Ramos eius arefaciet flamma: et auferetur spiritu oris sui. Non credat frustra errore deceptus: quod aliquo pretio redimendus sit. Antequam dies eius impleantur peribit: et manus eius arescet. Ledetur quasi vinea in primo flore botrus eius: et quasi oliva proiciens florem suum. Congregatio enim ypocrite sterilis: et ignis devorabit tabernacula eorum qui munera libenter accipiunt. Concepit dolorem et peperit iniquitatem: et uterus eius preparat dolos.

Respondens autem iob dixit. XVI

Audivi frequenter talia. Consolatores onerosi omnes vos estis. Numquid habebunt finem verba ventosa: aut aliquid tibi molestum est si loqueris? Poteram et ego similia vestri loqui. Atque utinam esset anima vestra pro anima mea. Consolarer et ego vos sermonibus et moverem caput meum super vos. Roborarem vos ore meo: et moverem labia mea quasi parcens vobis. Sed quid agam? Si locutus fuero non quiescet dolor meus: et si tacuero non recedet a me. Nunc autem oppressit me dolor meus: et in nichilum redacti sunt omnes artus mei. Ruge mee testimonium dicunt contra me: et suscitatur falsiloquus adversus faciem meam contradicens mihi. Collegit furorem suum in me: et comminans mihi infremuit contra me dentibus suis. Hostis meus terribilibus oculis me intuitus est. Aperuerunt super me ora sua exprobrantes: percusserunt maxillam meam, saciati sunt penis meis. Conclusit me deus apud iniquum: et manibus impiorum me tradidit. Ego ille quondam opulentus: repente contritus sum. Tenuit cervicem meam: confregit me: et posuit me sibi quasi in signum. Circumdedit me lanceis suis: convulneravit lumbos meos. Non pepercit: et effudit in terram viscera mea. Concidit me vulnere super vulnus: irruit in me quasi gigans. Saccum consui super cutem meam: et operui cinere carnem meam. Facies mea intumuit a fletu: et palpebre mee caligaverunt. Hec passus sum absque iniquitate manus mee: cum haberem mundas ad deum preces. Terra ne operias sanguinem meum: neque inveniat locum in te latendi clamor meus. Ecce enim in celo testis meus: et conscius meus in excelsis. Verbosi amici mei: ad deum stillat oculus meus. Atque utinam sic iudicaretur vir cum deo: quomodo iudicatur filius hominis cum collega suo. Ecce enim breves anni transeunt: et semitam per quam non revertar ambulo.

XVII

Spiritus meus attenuabitur. Dies mei breviabuntur: et solum mihi superest sepulchrum. Non peccavi: et in amaritudinibus moratur oculus meus. Libera me domine et pone me iuxta te: et cuiusvis manus pugnet contra me. Cor eorum longe fecisti a disciplina: propterea non exaltabuntur. Predam pollicetur sociis: et oculi filiorum eius

deficient. Posuit me quasi in proverbium vulgi. exemplum sum coram eis. Caligavit ab indignatione oculus meus. et membra mea quasi in nichilum redacta sunt. Stupebunt iusti super hoc. et innocens contra ypocritam suscitabitur. et tenebit iustus viam suam. et mundis manibus addet fortitudinem. Igitur vos omnes convertimini et venite. et non inveniam in vobis ullum sapientem. Dies mei transierunt cogitationes mee dissipate sunt. torquentes cor meum. Noctem verterunt in diem. et rursum post tenebras spero lucem. Si sustinuero infernus domus mea est. in tenebris stravi lectulum meum. Putredini dixi pater meus es. mater mea et soror mea vermibus. Ubi est ergo nunc prestolatio mea? et patientiam meam quis considerat? In profundissimum infernum descendent omnia mea. Putasne saltem ibi erit requies michi? XVIII

Respondens autem baldad suites dixit. Usque ad quem finem verba iactabitis? Intelligite prius. et sic loquamur. Quare reputati sumus ut iumenta. et sorduimus coram te? Qui perdis animam tuam in furore tuo. Numquid propter te derelinquetur terra. et transferentur rupes de loco suo? Nonne lux impii extinguetur? nec splendebit flamma ignis eius? Lux obtenebrescet in tabernaculo illius. et lucerna que super eum est extinguetur. Artabuntur gressus virtutis eius. et precipitabit eum consilium suum. Inmisit enim in rete pedes suos. et in maculis eius ambulat. Tenebitur planta illius laqueo. et exardescet contra eum sitis. Abscondita est in terra pedica eius. et decipula illius super semitam. Undique terrebunt eum formidines. et involvent pedes eius. Attenuetur fame robur eius. et inedia invadat costas illius. Devoret pulchritudinem cutis eius. consumat brachia illius primogenita mors. Avellatur de tabernaculo suo fiducia eius. et calcet super eum quasi rex interitus. Habitent in tabernaculo illius socii eius qui non est. aspergatur in tabernaculo eius sulphur. Deorsum radices eius siccentur: sursum autem atteratur messis eius. Memoria illius pereat de terra. et non celebretur nomen eius in plateis. Expellet eum de luce in tenebras. et de orbe transferet eum. Non erit semen eius neque progenies in populo suo. nec ulle reliquie in regionibus eius. In die eius stupebunt novissimi. et primos invadet horror. Hec sunt ergo tabernacula iniqui. et iste locus eius qui ignorat deum.

Respondens autem XIX iob dixit. Usquequo affligitis animam meam. et atteritis me sermonibus? En decies confunditis me: et non erubescitis opprimentes me. Nempe et si ignoravi: mecum erit ignorantia mea. At vos contra me erigimini. et arguitis me obprobriis meis. Saltem nunc intelligite: quia deus non equo iudicio afflixerit me: et flagellis suis me cinxerit. Ecce clamabo vim patiens et nemo audiet. vociferabor et non est qui iudicet. Semitam meam circumsepsit et non transire possum. et in calle meo tenebras posuit. Spoliavit me gloria mea. et abstulit coronam de capite meo. Destruxit me undique et pereo. et quasi evulse arboris abstulit spem meam. Iratus est contra me furor eius. et sic me habuit quasi hostem suum. Simul venerunt latrones eius. et fecerunt sibi viam per me. et obsederunt in gyro tabernaculum meum. Fratres meos longe fecit a me. et noti mei quasi alieni recesserunt a me. Dereliquerunt me propinqui mei. et qui me noverant obliti sunt mei. Inquilini domus mee et ancille mee sicut alienum habuerunt me. et quasi peregrinus fui in oculis eorum. Servum meum vocavi: et non respondit. ore proprio deprecabar illum. Halitum meum exhorruit uxor mea. et orabam filios uteri mei. Stulti quoque despiciebant me. et cum ab eis recessissem detrahebant michi. Abhominati sunt me quondam consiliarii mei. et quem maxime diligebam

adhesit os meum: et derelicta sunt tan-
tummodo labia circa dentes meos. Misere-
mini mei miseremini saltem vos amici mei. quia manus
domini tetigit me. Quare persequimini me si-
cut deus. et carnibus meis saturamini? Quis
mihi tribuat. ut scribantur sermones mei?
Quis mihi det. ut exarentur in libro stilo ferreo
et plumbi lamina. vel certe sculpantur in
silice? Scio enim quod redemptor meus vivit et
in novissimo die de terra surrecturus sum: et
rursum circumdabor pelle mea et in carne
mea videbo deum. Quem visurus sum ego ipse
et oculi mei conspecturi sunt. et non alius. Repo-
sita est hec spes mea in sinu meo. Quare
nunc dicitis persequamur eum: et radicem verbi in-
veniamus contra eum? Fugite ergo a facie gladii
quoniam ultor iniquitatum gladius est: et scitote
esse iudicium.

XX

Respondens autem Sophar naamathites dixit. Idcirco
cogitationes mee varie succedunt sibi: et
mens in diversa rapitur. Doctrinam qua me
arguis audiam: et spiritus intelligentie mee re-
spondebit mihi. Hoc scio a principio ex quo
positus est homo super terram: quod laus impi-
orum brevis sit: et gaudium ypocrite ad instar
puncti. Si ascenderit usque in celum superbia
eius. et caput eius nubes tetigerit: quasi sterquili-
nium in fine perdetur: et qui eum viderant dicent.
Ubi est? Velut somnium avolans non invenie-
tur: transiet sicut visio nocturna. Oculus qui
eum viderat non videbit: neque ultra intuebitur
eum locus suus. Filii eius atterentur egestate:
et manus illius reddent ei dolorem suum. Ossa eius
implebuntur viciis adolescentie eius: et cum eo
in pulvere dormient. Cum enim dulce fuerit in ore
eius malum. abscondet illud sub lingua sua.
Parcet illi. et non derelinquet illud: et celabit
in gutture suo. Panis eius in utero illius: vertetur
in fel aspidum intrinsecus. Divitias quas
devoravit evomet. et de ventre illius extra-
het eas deus. Caput aspidum suget: et occidet
eum lingua vipere. Non videat rivulos flu-
minis: torrentes mellis et butyri. Luet
que fecit omnia: nec tamen consumetur. Iuxta
multitudinem adinventionum suarum. sic et su-
stinebit: quoniam confringens nudavit paupe-
ris domum: rapuit et non edificavit eam. Nec est
saciatus venter eius: et cum habuerit que cupierat:
possidere non poterit. Non remansit de cibo eius.
et propterea nichil permanebit de bonis eius. Cum
saciatus fuerit artabitur: estuabit. et omnis dolor
irruet in eum. Utinam impleatur venter eius.
ut emittat in eum iram furoris sui. et plu-
at super illum bellum suum. Fugiet arma ferrea:
et irruet in arcum ereum: eductus et egrediens
de vagina sua: et fulgurans in amaritu-
dine sua. Vadent et venient super eum horri-
biles: omnes tenebre abscondite sunt in oc-
cultis eius. Devorabit eum ignis qui non suc-
cenditur: affligetur relictus in tabernaculo
suo. Revelabunt celi iniquitatem eius: et
terra consurget adversus eum. Apertum erit germen
domus illius: detrahetur in die furoris dei.
Hec est pars hominis impii a deo et hereditas
verborum illius a domino.

XXI

Respondens autem Iob dixit. Audite queso
sermones meos: et agite penitentiam. Susti-
nete me ut et ego loquar: et post mea si videbitur
verba ridete. Numquid contra hominem dispu-
tatio mea est. ut merito non debeam contristari?
Attendite me et obstupescite: et superponi-
te digitum ori vestro. Et ego quando recorda-
tus fuero pertimesco: et concutit carnem meam
tremor. Quare ergo impii vivunt. suble-
vati sunt confortatique divitiis? Semen eorum
permanet coram eis: propinquorum turba et ne-
potum in conspectu eorum. Domus eorum secure
sunt et pacate: et non est virga dei super il-
los. Bos eorum concepit et non abortivit.
vacca peperit et non est privata fetu suo.
Egrediuntur quasi greges parvuli eorum: et

infantes eorum exultant lusibus. Tenent
tympanum et cytharam et gaudent ad so-
nitum organi. Ducunt in bonis dies suos
et in puncto ad inferna descendunt. Qui dix-
erunt deo recede a nobis et scientiam viarum
tuarum nolumus. Quis est omnipotens ut servia-
mus ei et quid nobis prodest si oraverimus illum.
Verumtamen quia non sunt in manu eorum bona sua
consilium eorum longe sit a me. Quotiens lu-
cerna impiorum extinguetur et superveniet
eis inundatio et dolores dividet furoris su-
i. Erunt sicut palee ante faciem venti
et sicut favilla quam turbo dispergit. Deus ser-
vabit filiis illius dolorem patris et cum reddi-
derit tunc sciet. Videbunt oculi eius inter-
fectionem suam et de furore omnipotentis bibet.
Quid enim ad eum pertinet de domo sua post
se et si numerus mensium eius dimidietur. Numquid
deum quispiam docebit scientiam qui excelsos
iudicat. Iste moritur robustus et sanus dives
et felix. Viscera eius plena sunt adipe et me-
dullis ossa eius irrigantur. Alius vero mo-
ritur in amaritudine anime absque ullis opibus
et tamen simul in pulvere dormient et vermes ope-
rient eos. Certe novi cogitationes vestras et
sententias contra me iniquas. Dicitis enim ubi est
domus principis et ubi tabernacula impiorum.
Interrogate quemlibet de viatoribus et hec eadem
eum intelligere cognoscetis quia in diem perditionis
servatur malus et ad diem furoris ducetur.
Quis arguet coram eo viam eius et que fecit quis
reddet illi. Ipse ad sepulchra ducetur et in
congerie mortuorum vigilabit. Dulcis fuit
glareis cocyti et post se omnem hominem
trahet et ante se innumerabiles. Quomodo
igitur consolamini me frustra cum responsio vestra re-
pugnare ostensa sit veritati. XXII

Respondens autem eliphaz themanites
dixit. Numquid deo comparari potest homo etiam cum
perfecte fuerit scientie. Quid prodest deo si iustus
fueris aut quid ei confers si immaculata fuerit
vita tua. Numquid timens arguet te et
timens veniet tecum in iudicium et non propter
malitiam tuam plurimam et infinitas iniqui-
tates tuas. Abstulisti enim pignus fratrum tuorum
sine causa et nudos spoliasti vestibus.
Aquam lasso non dedisti et esurienti subtraxisti
panem. In fortitudine brachii tui possidebas
terram et potentissimus obtinebas eam. Viduas
dimisisti vacuas et lacertos pupillorum com-
minuisti. Propterea circumdatus es laqueis et con-
turbat te formido subitanea. Et puta-
bas te tenebras non visurum et impetu a-
quarum inundantium non oppressurum iri. An co-
gitas quod deus excelsior sit celo et super stella-
rum vertices sublimetur. Et dicis. Quid enim
novit deus. Et quasi per caliginem iudicat. Nu-
bes latibulum eius nec nostra considerat et circa
cardines celi perambulat. Numquid semi-
tam seculorum custodire cupis quam calcaverunt
viri iniqui. Qui sublati sunt ante tempus suum
et fluvius subvertit fundamentum eorum. Qui dicebant
deo recede a nobis et quasi nichil posset facere
omnipotens estimabant eum. Cum ille implesset do-
mos eorum bonis. Quorum sententia procul sit
a me. Videbunt iusti et letabuntur et inno-
cens subsannabit eos. Nonne succisa est erec-
tio eorum et reliquias eorum devoravit ignis.
Adquiesce igitur ei et habeto pacem et per hec
habebis fructus optimos. Suscipe ex ore
illius legem et pone sermones eius in corde tuo.
Si reversus fueris ad omnipotentem edificaberis
et longe facies iniquitatem a tabernaculo tuo.
Dabit pro terra silicem et pro silice torrentes au-
reos. Eritque omnipotens contra hostes tuos et ar-
gentum coacervabitur tibi. Tunc super omnipotentem
deliciis afflues et elevabis ad deum faciem
tuam. Rogabis eum et exaudiet te et vota
tua reddes. Decernes rem et veniet tibi et in
viis tuis splendebit lumen. Qui enim hu-
miliatus fuerit erit in gloria et qui inclinaverit
oculos ipse salvabitur. Salvabitur innocens sal-

ualb' aūt ī mūdicia manuū suaꝝ. XXIII

Respondēs aūt iob dixit. Nūc quoq; in a maritudine ē sermo meus: ꝫ manꝰ plage mee aggrauata ē sup gemitū meū. Quis m̄ tribuat vt cognoscam ꝫ inueniā illū: ꝫ veniā vsq; ad soliū ei'. Ponam corā eo iudiciū. ꝫ os meū replebo incre pacōib;. vt sciam vba q̄ m̄ rndeat. et intelligā quid loquatur m̄. Nolo multa for titudine ɔtendat mecū: nec magnitudinis sue mole me pmat. Ponat equitatē ɔtra me: ꝫ pueniet ad victoriā iudiciū meū. Si ad oriētē iero nō apparet: ꝫ si ad occidētē nō intelligā eū. Si ad sinis tram quid agam: nō apphendā eū. Si me vtam ad dexterā: nō uidebo illū. Ipse vo scit viā meā: ꝫ pbabit me q̄si aurū qd p ignē tnsit. Vestigia ei' secu tus ē pes meus: viā ei' custodiui ꝫ nō de clinaui ex ea. A mandatis labioꝝ ei' nō recessi: ꝫ in sinu meo abscondi vba oris ei'. Ipse enī solus ē: ꝫ nemo auertē pōt cogi tacōez ei': ꝫ anima ei' qd cūq; voluit fe cit. Cū expleuit ī me voluntatē suam. ꝫ alia multa similia psto sūt ei. Et ideo a facie ei' turbatus sū: ꝫ ɔsiderans eū timore sollicitor. Ds molliuit cor me um: ꝫ omps cōturbauit me. nō enī pe rii ꝓp imminētes tenebras: nec faciem meā opuit caligo. XXIIII

Ab omnipotēte nō abscondita s̄t tpa. Si qui aūt nouūt eū ignorāt dies illi'. Alii terminos tnstulerūt. diripuerūt greges ꝫ pauerūt eos. Asinū pu pilloꝝ abegerūt: ꝫ abstulerūt p pignē boue vidue. Subuerterūt pauperū viā: ꝫ oppresserūt pit mansuetos terre. Alii sicut onagri in deserto egdiunt ad opus suū: vigilātesq; ad pdā pparāt panē liberis. Agrū nō suū demetūt: et vineā ei' quē ui oppsserūt vindemiant. Nudos dimittūt homines indumēta tollētes: quib; nō est opimētū in frigo re: quos imbres montiū rigant: ꝫ nō ha bētes velamē amplexant lapides. Vim fecerūt depdātes pupillos: ꝫ vulgū pau perū spoliauerūt. Nudis ꝫ incedētib; ab sq; vestitu. ꝫ esuriētib; tulerūt spicas. Int aceruos eoꝝ meridiati sūt: q calcatis torcularib; sitiūt. De ciuitatib; fecerūt uiros gemere: ꝫ aīa vulneratoꝝ clamauit. ꝫ ds nō inultū abire patit. Ipi fuerūt rebel les luminis. nescierūt uias ei': n' reūsi s̄ p semitas illi'. Mane primo ɔsurgit homi cida: interficit egenū ꝫ pauperem: p nocte ū erit q̄si fur. Ocul' adultī obsuat calig nē dicēs. nō me videbit ocls: ꝫ opiet vul tū suū. Perfodit in tenebris domos si cut in die ɔdixerant s. ꝫ ignorauerūt lucē. Si subito apparuit aurora arbitrantur vmbrā mortis: ꝫ sic in tenebris q̄si in lu ce ambulant. Leuis ē sup faciē aq̄. Ma ledicta sit ps ei' in tra: nec ambulet p ui am vineaꝝ. Ad nimiū calorē tnseat ab aq̄s niuiū: ꝫ vsq; ad inferos pctm il li'. Obliuiscat' ei' mia dulcedo illi' vmis. Non sit ī recordacōne: s; ɔterat q̄si lig nū infructuosū. Pauit enī sterilē ꝫ q̄ nō parit: ꝫ vidue bene nō fecit. Detra xit fortes ī fortitudie sua: ꝫ cū steterit nō credz uite sue. Dedit ei ds locū penitē cie: ꝫ ille abutit' eo in supbiā. Oculi aūt ei' sūt in vijs illi'. Eleuati sūt ad modi cū ꝫ nō sub sistēt: ꝫ humiliabunt' sic oīa ꝫ auferent': ꝫ sic summitates spicaꝝ ɔterent'. Qd si nō ita ē. qs me pōt arguē esse mētitū: ꝫ ponē an dm vba mea. XXV

Respondēs aūt baldad suites dixit. Potestas ꝫ terror apud eū ē. qui facit ɔcordiā in sublimib; suis. Nū quid ē numer' militū ei': ꝫ sup quē nō refulget lumē illi'. Nūquid iustificari

potest homo comparatus deo: aut apparere mundus natus de muliere? Ecce et luna non splendet: et stelle non sunt munde in conspectu eius. Quanto magis homo putredo et filius hominis vermis.

XXVI

Respondens autem iob dixit. Cuius adiutor es? Numquid imbecillis? et sustentas brachium eius qui non est fortis? Cui dedisti consilium? Forsitan illi qui non habet sapientiam: et prudentiam tuam ostendisti plurimam. Quem docere voluisti? Nonne eum qui fecit spiramentum? Ecce gigantes gemunt sub aquis: et qui habitant cum eis. Nudus est infernus coram illo: et nullum est operimentum perditioni. Qui extendit aquilonem super vacuum: et appendit terram super nichilum. Qui ligat aquas in nubibus suis ut non erumpant pariter deorsum. Qui tenet vultum solii sui: et expandit super illud nebulam suam. Terminum circumdedit aquis: usque dum finiantur lux et tenebre. Columpne celi contremiscunt: et pavent ad nutum eius. In fortitudine illius repente maria congregata sunt: et prudentia eius percussit superbum. Spiritus eius ornavit celos: et obstetricante manu eius eductus est coluber tortuosus. Ecce hec ex parte dicta sunt viarum eius. Et cum vix parvam stillam sermonis eius audierimus: quis poterit tonitruum magnitudinis illius intueri?

XXVII

Addidit quoque iob assumens parabolam suam. et dixit. Vivit deus qui abstulit iudicium meum: et omnipotens qui ad amaritudinem adduxit animam meam. Quia donec superest halitus in me: et spiritus dei in naribus meis. non loquentur labia mea iniquitatem. nec lingua mea meditabitur mendacium. Absit a me. ut iustos vos esse iudicem. Donec deficiam non recedam ab innocentia mea et iustificationem meam quam cepi tenere non deseram. Nec enim reprehendit me cor meum in omni vita mea. Sicut impii inimicus meus. et adversarius meus quasi iniquus. Que enim spes est ypocrite si avare rapiat: et non liberet deus animam eius? Numquid clamorem eius audiet deus cum venerit super illum angustia. aut poterit in omnipotente delectari. et invocare deum in omni tempore? Docebo vos per manum dei que omnipotens habeat: nec abscondam. Ecce vos omnes nostis. et quid sine causa vana loquimini? Hec est pars hominis impii apud deum: et hereditas violentorum quam ab omnipotente suscipient. Si multiplicati fuerint filii eius in gladio erunt: et nepotes eius non saturabuntur pane. Qui reliqui fuerint ex eo sepelientur in interitu: et vidue illius non plorabunt. Si comportaverit quasi terram argentum. et sicut lutum preparaverit vestimenta: preparavit quidem sed iustus vestietur illis: et argentum innocens dividet. Edificavit sicut tinea domum suam: et sicut custos fecit umbraculum. Dives cum dormierit. nichil secum auferet: aperiet oculos suos. et nichil inveniet. Apprehendet eum quasi aqua inopia: nocte opprimet eum tempestas. Tollet eum ventus urens et auferet: et velut turbo rapiet eum de loco suo. Et mittet super eum et non parcet: de manu eius fugiens fugiet. Stringet super eum manus suas et sibilabit super illum intuens locum eius.

XXVIII

Habet argentum venarum suarum principia: et auro locus est in quo conflatur. Ferrum de terra tollitur: et lapis solutus calore in es vertitur. Tempus posuit tenebris: et universorum finem ipse considerat. Lapidem quoque caliginis et umbram mortis dividit torrens a populo peregrinante. eos quos oblitus est pes egentis hominis et invios. Terra de qua oriebatur panis in loco suo igne subversa est. Locus saphiri lapides eius: et glebe illius aurum. Semitam ignoravit avis: nec intuitus est oculus vulturis. Non calcaverunt eam filii institorum: nec pertransivit per eam leena. Ad silicem extendit manum suam: subvertit a radicibus montes. In petris rivos excidit: et omne pretiosum vidit oculus eius. Profunda quoque fluviorum scrutatus est: et abscondita produxit in lucem. Sapientia

unde ubi invenitur et quis est locus intelligentie? Nescit homo pretium eius nec invenitur in terra suaviter viventium. Abyssus dicit non est in me et mare loquitur non est mecum. Non dabitur aurum obrizum pro ea nec appendetur argentum in commutatione eius. Non conferetur tinctis Indie coloribus nec lapidi sardonico preciosissimo vel saphiro. Non adequabitur ei aurum vel vitrum nec commutabuntur pro ea vasa auri excelsa et eminentia non memorabuntur comparatione eius. Trahitur autem sapientia de occultis. Non adequabitur ei topazius de Ethiopia nec tinctura mundissime componetur. Unde ergo sapientia venit et quis est locus intelligentie? Abscondita est ab oculis omnium viventium volucres quoque celi latet. Perditio et mors dixerunt auribus nostris audivimus famam eius. Deus intelligit viam eius et ipse novit locum illius. Ipse enim fines mundi intuetur et omnia que sub celo sunt respicit. Qui fecit ventis pondus et aquas appendit mensura. Quando ponebat pluviis legem et viam procellis sonantibus, tunc vidit illam et enarravit et preparavit et investigavit. Et dixit homini: Ecce timor Domini ipsa est sapientia et recedere a malo intelligentia.

XXIX

Addidit quoque Iob assumens parabolam suam et dixit: Quis mihi tribuat ut sim iuxta menses pristinos secundum dies quibus Deus custodiebat me? Quando splendebat lucerna eius super caput meum et ad lumen eius ambulabam in tenebris; sicut fui in diebus adolescentie mee quando secreto Deus erat in tabernaculo meo. Quando erat Omnipotens mecum et in circuitu meo pueri mei; quando lavabam pedes meos butiro et petra fundebat mihi rivos olei. Quando procedebam ad portam civitatis et in platea parabant cathedram mihi. Videbant me iuvenes et abscondebantur et senes assurgentes stabant. Principes cessabant loqui et digitum superponebant ori suo. Vocem suam cohibebant duces et lingua eorum gutturi suo adherebat. Auris audiens beatificabat me et oculus videns testimonium reddebat mihi, quod liberassem pauperem vociferantem et pupillum cui non esset adiutor. Benedictio perituri super me veniebat et cor vidue consolatus sum. Iusticia indutus sum et vestivit me sicut vestimento et dyademate iudicio meo. Oculus fui ceco et pes claudo. Pater eram pauperum et causam quam nesciebam diligentissime investigabam. Conterebam molas iniqui et de dentibus illius auferebam predam. Dicebamque: In nidulo meo moriar et sicut palma multiplicabo dies. Radix mea aperta est secus aquas et ros morabitur in messione mea. Gloria mea semper innovabitur et arcus meus in manu mea instaurabitur. Qui me audiebant expectabant sententiam meam et intenti tacebant ad consilium meum. Verbis meis addere nichil audebant et super illos stillabat eloquium meum. Expectabant me sicut pluviam et os suum aperiebant quasi ad ymbrem serotinum. Si quando ridebam ad eos non credebant et lux vultus mei non cadebat in terram. Si voluissem ire ad eos sedebam primus; cumque sederem quasi rex circumstante exercitu eram tamen merentium consolator.

XXX

Nunc autem derident me iuniores tempore quorum non dignabar patres ponere cum canibus gregis mei; quorum virtus manuum erat mihi pro nichilo et vita ipsa putabantur indigni; egestate et fame steriles, qui rodebant in solitudine squalentes calamitate et miseria; et mandebant herbas et arborum cortices et radix iuniperorum erat cibus eorum; qui de convallibus ista rapientes cum singula repperissent ad ea cum clamore currebant. In desertis habitabant torrentium et in cavernis terre vel super glaream; qui inter huiuscemodi letabantur et esse sub sentibus delicias computabant; filii stultorum et ignobilium et in terra penitus non parentes. Nunc in eorum canticum versus sum et factus sum eis proverbium. Abomi-

nauit me et longe fugiunt a me et faciem meam conspuere non verentur. Pharetram enim suam aperuit et afflixit me: et frenum posuit in os meum. Ad dexteram orientis calamitates mee illico surrexerunt. Pedes meos subuerterunt et oppresserunt quasi fluctibus semitis suis. Dissipauerunt itinera mea. insidiati sunt michi et preualuerunt et non fuit qui ferret auxilium. Quasi rupto muro et aperta ianua irruerunt super me: et ad meas miserias deuoluti sunt. Redactus sum in nichilum. Abstulisti quasi ventus desiderium meum: et velut nubes pertransiit salus mea. Nunc autem in memetipso marcessit anima mea: et possident me dies afflictionis. Nocte os meum perforatur doloribus et qui me comedunt non dormiunt. In multitudine consumitur vestimentum meum: et quasi capicio tunice succinxerunt me. Comparatus sum luto. et assimilatus sum fauille et cineri. Clamo ad te et non exaudis me: sto et non respicis me. Mutatus es michi in crudelem: et in duricia manus tue aduersaris michi. Eleuasti me: et quasi super ventum ponens elisisti me valide. Scio quia morti trades me: ubi constituta est domus omni viuenti. Verumtamen non ad consumptionem eorum emittis manum tuam: et si corruerint ipse saluabis. Flebam quondam super eo qui afflictus erat: et compaciebatur anima mea pauperi. Expectabam bona. et venerunt michi mala: prestolabar lucem. et eruperunt tenebre. Interiora mea efferbuerunt absque ulla requie: preuenerunt me dies afflictionis. Merens incedebam: sine furore consurgens in turba clamabam. Frater fui draconum. et socius strucionum. Cutis mea denigrata est super me. et ossa mea aruerunt pre caumate. Versa est in luctum cythara mea: et organum meum in vocem flencium.

XXXI

Pepigi fedus cum oculis meis. ut ne cogitarem quidem de virgine. Quam enim partem haberet deus in me desuper: et hereditatem omnipotens de excelsis. Numquid non perdicio est iniquo: et alienacio operantibus iniusticiam. Nonne ipse considerat vias meas: et cunctos gressus meos dinumerat. Si ambulaui in vanitate et festinauit in dolo pes meus. appendat me in statera iusta: et sciat deus simplicitatem meam. Si declinauit gressus meus de via et si secutus est oculus meus cor meum: et in manibus meis adhesit macula: seram et alius comedat: et progenies mea eradicetur. Si deceptum est cor meum super muliere: et si ad hostium amici mei insidiatus sum: scortum sit alterius uxor mea et super illam incuruentur alii. Hoc enim nefas est: et iniquitas maxima. Ignis est usque ad perdicionem deuorans: et omnia eradicans genimina. Si contempsi subire iudicium cum seruo meo et ancilla mea cum disceptarent aduersum me. Quid enim faciam cum surrexerit ad iudicandum deus: et cum quesierit quid respondebo illi. Numquid non in utero fecit me qui et illum operatus est: et formauit me in vulua unus. Si negaui quod volebant pauperibus: et oculos vidue expectare feci. Si comedi buccellam meam solus et non comedit pupillus ex ea. quia ab infancia mea creuit mecum miseratio: et de utero matris mee egressa est mecum. Si despexi pereuntem . eo quod non habuerit indumentum: et absque operimento pauperem. Si non benedixerunt michi latera eius. et de velleribus ouium mearum calefactus est. Si leuaui super pupillum manum meam. et cum viderem me in porta superiorem: humerus meus a iunctura sua cadat: et brachium meum cum suis ossibus confringatur. Semper enim quasi tumentes super me fluctus timui deum. et pondus eius ferre non potui. Si putaui aurum robur meum: et obrizo dixi fiducia mea. Si letatus sum super multis diuiciis meis: et quia plurima reperit manus mea. Si uidi solem cum fulgeret. et lunam incedentem clare: et letatum est in abscondito

to cor meũ: q̃ est iniq̃tas maxima et ne
gacõ ɔ̃t dñm altissimũ. Si gauisus sũ ad
ruinã eı̃ qui me oderat: ⁊ exultaui q̃d
ĩuenisset eũ malũ. Non q̃d enĩ dedi ad p̃c
candũ guttur meũ: vt expeterem maledi
cẽs animã eı̃. Si nõ dixerunt uiri taberna
culi mei: quis det de carnibꝫ eı̃ vt satu
remur: Foris nõ mansit pegrin̄. hosti
um meũ uiatori patuit. Si abscondi q̃̄
homo pc̃m meũ: ⁊ celaui in sinu meo
iniquitatẽ meã. Si expaui ad m̃ltitudiẽ
nimiã. ⁊ despectio ppinq̃rũ terruit me. ⁊ nõ
magis tacui. nec egressus sũ ostiũ. Quis
mı̃ tribuat adiutorẽ vt desideriũ meũ om̃i
potẽs audiat: ⁊ librũ scribat ipse qui iu
dicat: vt in humero meo portẽ illũ. ⁊ cir
cũdem illũ q̃̄ coronã m̃. Per singulos
grad̄ meos pnũciabo illũ. ⁊ q̃̄ principi
offerã eũ. Si aduersũ me t̃ra mea clam
at. ⁊ cũ ipa sulci eı̃ deflent: si fructus
eı̃ comedi absq; pecuniã ⁊ aı̃am agricolarũ
eı̃ afflixi: p frumento oriat̄ m̃ tribulus. ⁊
p ordeo spina. Finita sũt v̄ba iob. XXXII

Omiserũt aũt tres uiri isti respõ
dẽ iob: eo q̃d iust̄ s̄ uideretur. Et
irat̄ indignatusq; ẽ eliu filius barachel bu
zites de ɔgnacõne ram. Irat̄ ẽ aũt adu̸
sũ iob. eo q̃d iustũ se ẽẽ diceret corã dõ. Por
ro aduersũ amicos eı̃ indignat̄ est: eo q̃d
nõ inuenissent r̄nsionẽ r̃onabilẽ. s̄; tm̃m
ɔdẽpnassent iob. Igit̄ eliu expectauit iob
loquẽtẽ: eo q̃d seniores ẽẽnt q̃ loq̄bantur.
Cũ aũt uidisset q̃d r̄ndẽ nõ potuissent
irat̄ est uehemẽt̄. R̄ndensq; eliu filius ba
rachel buzites dix̄. Iunior sũ t̃pre: uos
aũt antiquiores. Idcirco demisso capite.
uitus sũ indicare uob meã sententiam.
Sp̃abam enĩ q̃d etas plurior loqret̄: et
annorũ m̃ltitudo doceret sapiẽtiã. Sed ut
video sp̃s ẽ in hoı̃bꝫ. ⁊ inspiracõ oı̃potẽtis
dat intelligẽciã. Nõ sũt longeui sapientes.
n̄ senes intelligũt iudiciũ. Ideo dicã audi
te me: ostẽdã uob ⁊ ego meã sciẽtiã. Ex
pectaui enĩ s̄mones u̸rõs: Audiui enim
prudẽtiã v̄rãm. Donec disceptaremini s̄moĩb̄.
⁊ donec putabã uos aliq̃d dicẽ ɔsiderabã.
Sed ut uideo nõ ẽ qui arguẽ possit iob:
⁊ r̄ndẽ ex uob sermonibꝫ eı̃. ne forte
dicatis ĩuenim̄ sapiam. D̄s piecit eũ ⁊
nõ homo. Nichil locut̄ est m̄: ⁊ ego nõ s̄m
v̄ros s̄mones respondebo illi. Extimuerũt
⁊ nõ responderũt ultra: abstuleruntq; a se
eloquia. Quĩ g̃ expectaui ⁊ nõ sũt locuti
steterũt nec r̄nderũt ult̃: R̄ndebo ⁊ ego p̃
tem meã. ⁊ ostendã sciẽciã meã. Plenus
sũ enĩ s̄monibꝫ ⁊ coartat me sp̄s ut̃i mei.
⁊ uent̄ meus q̃̄ mustũ absq; spiracl̄o: q̃d
lagunculas nouas disrũpit. Loq̄r ⁊ resp̄i
rabo paululũ: apiam labia mea ⁊ respõ
debo. Non accipiã p̃sonã uiri: ⁊ dm̄ hoĩ
nõ equabo. Nescio enĩ q̃ndiu subsistam: ⁊
si post modicũ tollat me factor m̄s. XXXIII

Audi g̃ iob eloq̃a mea: ⁊ om̄s ser
mones meos ausculta. Ecce apui os
meũ. Loq̄tur lingua mea. in faucibꝫ me
is: Simplici corde meo sermones mei: et
sententiã labia mea purã loquentur. Sp̃s
dı̃ fecit me: ⁊ spiraculũ omnipotẽtis uiui
ficauit me. Si potes r̄nde m̄: ⁊ adu̸
sũ faciẽ meã ɔsiste. Ecce ⁊ me sic ⁊ te fe
cit d̄s: ⁊ de eodẽ luto ego q̃q; format̄ sũ.
Uerũtñ miraculũ meũ nõ te terreat. ⁊ eloq̃
cia mea nõ sit t̄ grauis. Dixisti aũt ĩ au
ribꝫ meis. ⁊ vocẽ v̄borũ tuorũ audiui.
Mundus sũ ego. absq; delicto ⁊ ĩmaculatus.
⁊ nõ ẽ iniquitas ĩ me. Quia q̄relas ĩ me
repperit: ideo arbitrat̄ ẽ me ĩimicũ sibi.
Posuit ĩ neruo pedes meos: custodiuit omnes
semitas meas. hec ẽ g̃ ĩ q̃ nõ es iustifi
cat̄. R̄ndebo t̄. q̃r maior sit d̄s homine.
Adũs eũ ɔtendis: q̃d nõ ad om̄ia v̄ba
respõderit t̄. Semel loquit̄ d̄s: ⁊ scd̄o

23 I.

idipsum non repetit. Per somnium in visio
ne nocturna. quando irruit sopor super homines
et dormiunt in lectulo: tunc aperit aures vi
rorum. et erudiens eos instruit disciplina:
ut avertat hominem ab his que facit. et libe
ret eum de superbia eruens animam eius de corru
ptione. et vitam illius ut non transeat in gladium.
Increpat quoque per dolorem in lectulo: et omnia
ossa eius marcescere facit. Abhominabilis ei
fit in vita sua panis: et anime illius cibus
ante desiderabilis. Tabescet caro eius: et ossa
que tecta fuerant nudabuntur. Appropinqua
vit corruptioni anima eius: et vita illius mortiferis.
Si fuerit pro eo angelus loquens unum de similibus.
ut annunciet hominis equitatem: miserebitur eius
et dicet. Libera eum: ut non descendat in corrup
tionem: inveni in quo ei propicier. Consumpta est
caro eius a suppliciis: revertatur ad dies ado
lescentie sue. Deprecabitur deum. et placabilis
ei erit: et videbit faciem eius in iubilo: et red
det homini iusticiam suam. Respiciet homines
et dicet. Peccavi et vere deliqui: et ut eram dig
nus non recepi. Liberavit animam suam ne pergeret
in interitum: et vivens lucem videret. Ecce hec om
nia operatur deus tribus vicibus per singulos: ut re
vocet animas eorum a corruptione. et illuminet
luce viventium. Attende iob. et audi me: et
tace dum ego loquor. Si autem habes quod loque
ris. Responde mihi. Loquere. Volo enim te appa
rere iustum. Quod si non habes Audi me. tace
et docebo te sapientiam. XXXIIII

PRonuncians itaque eliu et hec locu
tus est. Audite sapientes verba mea.
et eruditi auscultate me. Auris enim
verba probat: et guttur escas gustu diiudi
cat. Iudicium eligamus nobis: et inter nos vi
deamus quid sit melius: quia dixit iob iustus sum.
et deus subvertit iudicium meum. In iudicando
enim me mendacium est: et violenta sagitta
mea absque ullo peccato. Quis est vir ut est
iob. qui bibit subsannationem quasi aquam: qui
graditur cum operantibus iniquitatem: et ambu
lat cum viris impiis. Dixit enim. Non pla
cebit vir deo: et si cucurrerit cum eo. Ideo
viri cordati audite me. Absit a deo im
pietas: ab omnipotente iniquitas. Opus enim
hominis reddet ei: et iuxta vias singulorum re
stituet. Vere enim deus non condempnabit frustra
nec omnipotens subvertet iudicium. Quem constitu
it alium super terram. aut quem posuit super orbem
quem fabricatus est. Si direxerit ad eum cor
suum: spiritum illius et flatum ad se trahet. Defi
ciet omnis caro simul: et homo in cinerem re
vertetur. Si igitur habes intellectum audi quod di
citur: et ausculta vocem eloquii mei. Numquid
qui non amat iudicium. sanari potest. Et
quomodo tu eum qui iustus est. in tantum condemp
nas. Qui dicit regi apostata: qui vocat
duces impios: qui non accipit personas princi
pum. nec cognovit tyrannum cum disceptaret
contra pauperem. Opus enim manuum eius sunt
universi. Subito morientur: et in media noc
te turbabuntur populi. et pertransibunt: et auferent
violentum absque manu. Oculi enim eius super
vias hominum: et omnes gressus eorum considerat.
Non sunt tenebre et non est umbra mortis. ut
abscondantur ibi qui operantur iniquitatem. Neque
enim ultra in hominis potestate est: ut veniat
ad deum in iudicium. Conteret multos et innume
rabiles: et stare faciet alios pro eis. Novit enim
opera eorum: et idcirco inducet noctem et conte
rentur. Quasi impios percussit eos in loco videntium.
qui quasi de industria recesserunt ab eo. et omnes
vias eius intelligere noluerunt: ut pervenire
facerent ad eum clamorem egeni. et audiret vo
cem pauperum. Ipso enim concedente pacem: quis est
qui condempnet. Ex quo absconderit vultum: quis est
qui contempletur eum. Et super gentem: et super omnes
homines. Qui regnare facit hominem ypo
critam propter peccata populi. Quia ergo ego locutus
sum ad deum: te quoque non prohibeo. Si erravi
tu doce me: si iniquitatem locutus sum ultra non

addam. Numquid a te deus expetet eam, quia displicuit tibi? Tu enim cepisti loqui, et non ego. Quod si quid nosti melius, loquere. Viri intelligentes loquantur michi, et vir sapiens audiat me. Iob autem stulte locutus est, et verba illius non sonant disciplinam. Pater mi, probetur iob usque ad finem. Ne desinas ab homine iniquitatis, quia addidit super peccata sua blasphemiam. Inter nos interim constringatur, et tunc ad iudicium provocet sermonibus suis deum.

CAP XXXV

Igitur heliu hec rursum locutus est. Numquid equa tibi videtur tua cogitatio, ut diceres: iustior deo sum? Dixisti enim: Non tibi placet quod rectum est, vel quid tibi proderit si ego peccavero? Itaque ego respondebo sermonibus tuis, et amicis tuis tecum. Suspice celum et intuere, et contemplare ethera quod altior te sit. Si peccaveris quid ei nocebis, et si multiplicate fuerint iniquitates tue, quid facies contra eum? Porro si iuste egeris, quid donabis ei, aut quid de manu tua accipiet? Homini qui similis tui est nocebit impietas tua, et filium hominis adiuvabit iusticia tua. Propter multitudinem calumpniatorum clamabunt, et eiulabunt propter vim brachii tyrannorum. Et non dixit: ubi est deus qui fecit me, qui dedit carmina in nocte, qui docet nos super iumenta terre, et super volucres celi erudit nos? Ibi clamabunt, et non exaudiet propter superbiam malignorum. Non ergo frustra audiet deus, et omnipotens singulorum causas intuebitur. Etiam cum dixeris: non considerat, iudicare coram eo, et expecta eum. Nunc enim non infert furorem suum, nec ulciscitur scelus valde. Ergo iob frustra aperit os suum, et absque scientia verba multiplicat.

CAP XXXVI

Addens quoque eliu hec locutus est. Sustine me paululum, et indicabo tibi. Adhuc enim habeo quod pro deo loquar. Repetam scientiam meam a principio, et operatorem meum probabo iustum. Vere enim absque mendacio sermones mei, et perfecta scientia probabitur tibi. Deus potentes non abicit, cum et ipse sit potens, sed non salvat impios, et iudicium pauperibus tribuit. Non auferet a iusto oculos suos, et reges in solio collocat in perpetuum, et illic eriguntur. Et si fuerint in catenis, et vinciantur funibus paupertatis, indicabit eis opera eorum et scelera eorum, quia violenti fuerunt. Revelabit quoque aurem eorum ut corripiat, et loquetur ut revertantur ab iniquitate. Si audierint et observaverint, complebunt dies suos in bono, et annos suos in gloria. Si autem non audierint, transibunt per gladium, et consumentur in stulticia. Simulatores et callidi provocant iram dei, neque clamabunt cum vincti fuerint. Morietur in tempestate anima eorum, et vita eorum inter effeminatos. Eripiet pauperem de angustia sua, et revelabit in tribulatione aurem eius. Igitur salvabit te de ore angusto latissime, et non habentis fundamentum subter se. Reqes autem mense tue erit plena pinguedine. Causa tua quasi impii iudicata est, causam iudiciumque recipies. Non te ergo superet ira, ut aliquem opprimas, nec multitudo donorum inclinet te. Depone magnitudinem tuam absque tribulatione, et omnes robustos fortitudine. Ne protrahas noctem, ut ascendant populi pro eis. Cave ne declines ad iniquitatem; hanc enim cepisti sequi post miseriam. Ecce deus excelsus in fortitudine sua, et nullus ei similis in legislatoribus. Quis poterit scrutari vias eius, aut quis potest ei dicere: operatus es iniquitatem? Memento quod ignores opus eius, de quo cecinerunt viri. Omnes homines vident eum, et unusquisque intuetur procul. Ecce deus magnus vincens scientiam nostram; numerus annorum eius inestimabilis. Qui aufert stillas pluvie, et effundit imbres ad instar gurgitum, qui de nubibus fluunt, que pretexunt cuncta desuper. Si voluerit extendere nubes quasi tentorium suum, et fulgurare lumine suo desuper, cardines quoque

maris operiet. Per hec enim iudicat populos. & dat escas multis mortalibus. In manibus abscondit lucem. & precipit ei ut rursus adveniat. Annunciat de ea amico suo quod possessio eius sit. & ad eam possit ascendere.

XXXVII

Super hoc expavit cor meum & motum est de loco suo. Audite auditionem in terrore vocis eius. & sonum de ore illius procedentem. Subter omnes celos ipse considerat. & lumen illius super terminos terre. Post eum rugiet sonitus tonabit voce magnitudinis sue. & non investigabitur cum audita fuerit vox eius. Tonabit deus voce sua mirabiliter qui facit magna & inscrutabilia. Qui precipit nivi ut descendat in terram & hiemis pluviis. & ymbri fortitudinis sue. Qui in manu omnium hominum signat. ut noverint singuli opera sua. Ingredietur bestia latibulum. & in antro suo morabitur. Ab interioribus egredietur tempestas. & ab arcturo frigus. Flante deo concrescit gelu. & rursum latissime funduntur aque. Frumentum desiderat nubes. & nubes spargunt lumen suum. Que lustrant per circuitum quocumque eas voluntas gubernantis duxerit. ad omne quod preceperit illis super faciem orbis terrarum sive in una tribu. sive in terra sua. sive in quocumque loco misericordie sue eas iusserit invenire. Ausculta hec iob. sta & considera mirabilia dei. Numquid scis quando preceperit deus pluviis ut ostenderent lucem nubium eius. Numquid nosti semitas nubium. magnas & perfectas scientias. Nonne vestimenta tua calida sunt. cum perflata fuerit terra austro. Tu forsitan cum eo fabricatus es celos. qui solidissimi quasi ere fusi sunt. Ostende nobis quid dicamus illi. Nos quippe involvimur tenebris. Quis narrabit ei que loquor. Etiam si locutus fuerit homo devorabitur. At nunc non vident lucem. Subito aer cogetur in nubes. & ventus transiens fugabit eas. Ab aquilone aurum venit. & ad deum formidolosa laudatio. Digne eum invenire non possumus. Magnum fortitudine. & iudicio. & iustitia enarrari non potest. Ideo timebunt eum viri. & non audebunt contemplari omnes qui sibi videntur esse sapientes.

XXXVIII

Respondens autem dominus iob de turbine dixit. Quis est iste involvens sententias sermonibus imperitis. Accinge sicut vir lumbos tuos. Interrogabo te. & responde mihi. Ubi eras quando ponebam fundamenta terre. Indica mihi si habes intelligentiam. Quis posuit mensuras eius si nosti. vel quis tetendit super eam lineam. Super quo bases illius solidate sunt. aut quis dimisit lapidem angularem eius. cum me laudarent simul astra matutina. & iubilarent omnes filii dei. Quis conclusit hostiis mare quando erumpebat quasi de vulva procedens. cum ponerem nubem vestimentum eius. & caligine illud quasi pannis infantie obvolverem. Circumdedi illud terminis meis. & posui vectem. & ostia. & dixi. Usque huc venies. & non procedes amplius. & hic confringes tumentes fluctus tuos. Numquid post ortum tuum precepisti diluculo. & ostendisti aurore locum suum. Numquid tenuisti concutiens extrema terre. & excussisti impios ex ea. Restituetur ut lutum signaculum. & stabit sicut vestimentum. Auferetur ab impiis lux sua. & brachium excelsum confringetur. Numquid ingressus es profunda maris. & in novissimis abyssi deambulasti. Numquid aperte sunt tibi porte mortis. & ostia tenebrosa vidisti. Numquid considerasti latitudinem terre. Indica mihi si nosti omnia. in qua via lux habitet. & tenebrarum quis locus sit. ut ducas unumquodque ad terminos suos. & intelligas semitas domus eius. Sciebas tunc quod nasciturus esses & numerum dierum tuorum noveras. Numquid ingressus es thesauros nivis. aut thesauros grandinis aspexisti

sti: quae praeparavi in tempus hostis in diem pugnae et belli. Per quam viam spargitur lux, dividitur aestus super terram? Quis dedit vehementissimo imbri cursum et viam sonantis tonitrui: ut plueret super terram absque homine in deserto, ubi nullus mortalium commoratur: ut impleret inviam et desolatam et produceret herbas virentes? Quis est pluviae pater? vel quis genuit stillas roris? De cuius utero egressa est glacies et gelu de caelo quis genuit? In similitudinem lapidis aquae durantur: et superficies abyssi constringitur. Numquid coniungere valebis micantes stellas pliades aut gyrum arcturi poteris dissipare? Numquid producis luciferum in tempore suo, et vesperum super filios terrae consurgere facis? Numquid nosti ordinem caeli, et pones rationem eius in terram? Numquid elevabis in nebula vocem tuam: et impetus aquarum operiet te? Numquid mittes fulgura et ibunt: et revertentia dicent tibi adsumus? Quis posuit in visceribus hominis sapientiam? vel quis dedit gallo intelligentiam? Quis enarrabit caelorum rationem: et concentum caeli quis dormire faciet? Quando fundabatur pulvis in terram, et glebae compingebantur? Numquid capies leaenae praedam: et animam catulorum eius implebis: quando cubant in antris et in speluncis insidiantur? Quis praeparat corvo escam suam: quando pulli eius ad Deum clamant vagantes eo quod non habeant cibos.

XXXIX

Numquid nosti tempus partus ibicum in petris: vel parturientes cervas observasti? Dinumerasti menses conceptus earum: et scisti tempus partus earum? Incurvantur ad fetum et pariunt: et rugitus emittunt. Separantur filii earum et pergunt ad pastum: egrediuntur et non revertuntur ad eas. Quis dimisit onagrum liberum: et vincula eius quis solvit? Cui dedi in solitudine domum: et tabernacula eius in terra salsuginis. Contempnit multitudinem civitatis: clamorem exactoris non audit. Circumspicit montes pascuae suae: et virentia quaeque perquirit. Numquid volet rinoceros servire tibi: aut morabitur ad praesepe tuum? Numquid alligabis rinocerotem ad arandum loro tuo: aut confringet glebas vallium post te? Numquid fiduciam habebis in magna fortitudine eius: et derelinques ei labores tuos? Numquid credes ei quod reddat sementem tibi: et aream tuam congreget? Penna struthionis similis est pennis herodii et accipitris: quae derelinquit in terra ova sua. Tu forsitan in pulvere calefacies ea. Obliviscitur quod pes conculcet ea: aut bestiae agri conterant. Duratur ad filios suos quasi non sint sui. Frustra laboravit nullo timore cogente. Privavit enim eam Deus sapientia: nec dedit illi intelligentiam. Cum tempus fuerit in altum alas erigit: deridet equum et ascensorem eius. Numquid praebebis equo fortitudinem: aut circumdabis collo eius hinnitum? Numquid suscitabis eum quasi locustas? gloria narium eius terror. Terram ungula fodit, exultat audacter: in occursum pergit armatis. Contempnit pavorem: nec cedit gladio. Super ipsum sonabit pharetra: vibrabit hasta et clypeus. Fervens et fremens sorbet terram: nec reputat tubae sonare clangorem. Ubi audierit bucinam dicet: Vah. Procul odoratur bellum: exhortationem ducum et ululatum exercitus. Numquid per sapientiam tuam plumescit accipiter expandens alas suas ad austrum? Numquid ad praeceptum tuum elevabitur aquila: et in arduis ponet nidum suum? In petris manet: et in praeruptis silicibus commoratur atque inaccessis rupibus. Inde contemplatur escam: et de longe oculi eius prospiciunt. Pulli eius lambent sanguinem: et ubicumque cadaver fuerit statim adest. Et adiecit Dominus et locutus est ad Iob. Numquid qui contendit cum Deo tam facile conquiescit? utique qui arguit Deum: debet respondere ei.

Respondens autem iob domino dixit. Qui leviter locutus sum. respondere quid possum? Manum meam ponam super os meum. Unum locutus sum. quod utinam non dixissem. et alterum: quibus ultra non addam.

XL

Respondens autem dominus iob de turbine dixit. Accinge sicut vir lumbos tuos. Interrogabo te: et indica mihi. Numquid irritum facies iudicium meum: et condempnabis me ut tu iustificeris? Si habes brachium sicut deus. et si voce simili tonas? Circunda tibi decorem: et in sublime erigere. et esto gloriosus: et speciosis induere vestibus. Disperge superbos furore tuo: et respiciens omnem arrogantem humilia. Respice cunctos superbos et confunde eos: et contere impios in loco suo. Absconde eos in pulvere simul: et facies eorum demerge in foveam. Et ego confitebor quod salvare te possit dextera tua. Ecce behemoth quem feci tecum: fenum quasi bos comedet. Fortitudo eius in lumbis eius: et virtus illius in umbilico ventris eius. Stringit caudam suam quasi cedrum: nervi testiculorum eius perplexi sunt. Ossa eius velut fistule eris: cartilago illius quasi lamine ferree. Ipse principium est viarum dei. Qui fecit eum applicabit gladium eius. Huic montes herbas ferunt: omnes bestie agri ludent ibi. Sub umbra dormit in secreto calami: et locis humentibus. Protegunt umbre umbram eius: circumdabunt eum salices torrentis. Ecce absorbebit fluvium. et non mirabitur: habet fiduciam quod influat iordanis in os eius. In oculis eius quasi hamo capiet eum: et in sudibus perforabit nares eius. An extrahere poteris leviathan hamo: et fune ligabis linguam eius? Numquid pones circulum in naribus eius: et armilla perforabis maxillam eius? Numquid multiplicabit ad te preces: aut loquetur tibi mollia? Numquid feriet tecum pactum: et accipies eum servum sempiternum? Numquid illudes ei quasi avi: aut ligabis ancillis tuis? Concident eum amici:

eum

divident illum negociatores? Numquid implebis sagenas pelle eius: et gurgustium piscium capite illius? Pones super eum manum tuam. Memento belli: nec ultra addas loqui. Ecce spes eius frustrabitur eum: et videntibus cunctis precipitabitur.

XLI

Non quasi crudelis suscitabo eum. Quis enim resistere potest vultui meo? Quis ante dedit mihi. et reddam ei? Omnia que sub celo sunt mea sunt. Non parcam ei et verbis potentibus: et ad deprecandum compositis. Quis revelabit faciem indumenti eius: et in medium oris eius quis intrabit? Portas vultus eius quis aperiet? Per gyrum dentium eius formido. Corpus illius quasi scuta fusilia. et compactum squamis se prementibus. Una uni coniungitur: et ne spiraculum quidem incedit per eas. Una alteri adherebit: et tenentes se nequaquam separabuntur. Sternutatio eius splendor ignis: et oculi eius ut palpebre diluculi. De ore eius lampades procedunt sicut tede ignis accense. De naribus eius procedit fumus: sicut olle succense atque ferventis. Halitus eius prunas ardere facit: et flamma de ore eius egreditur. In collo eius morabitur fortitudo: et faciem eius precedet egestas. Membra carnium eius coherentia sibi. Mittet contra eum fulmina: et ad locum alium non ferentur. Cor eius indurabitur quasi lapis: et stringetur quasi malleatoris incus. Cum sublatus fuerit timebunt angeli: et territi purgabuntur. Cum apprehenderit eum gladius: subsistere non poterit neque hasta neque torax. Reputabit enim quasi paleas ferrum: et quasi lignum putridum es. Non fugabit eum vir sagittarius: in stipulam versi sunt ei lapides funde. Quasi stipulam estimabit malleum: et deridebit vibrantem hastam. Sub ipso erunt radii solis: sternet sibi aurum quasi lutum. Fervescere faciet quasi ollam profundum mare: et ponet quasi cum unguenta bulliunt. Post eum lucebit semita: estimabit abyssum quasi senescentem. Non est super terram potestas

q̄ cōparet̄ ei. q̄ factus est: ut nullum time
ret. Omne sublime videt. Ipse ē rex super
universos filios superbie. XLII
Respondens autem iob dn̄o dix. Scio
q̄ omnia potes: ꝛ nulla te latet cogitacio.
Quis ē iste qui celat consiliū absq; sciēn
cia. Ideo insipienter locutus sum: ꝛ q̄ ultra mo
dum excederent scientiam meā. Audi ꝛ ego lo
quar. interrogabo. ꝛ ostende m̄. Auditu au
ris audivi te: nunc autem oculus meus
videt te. Idcirco ipse me reprehendo ꝛ ago
penitenciā in favilla ꝛ cinere. Postq̄ autem
locutus est dn̄s verba hec ad iob. dix ad eli
phaz themanithen. Iratus est furor meus
in te ꝛ in duos amicos tuos: quoniam nō
estis locuti corā me rectum. sic servus meus
iob. Sumite ergo vob. vii. thauros. et
vii. arietes. ꝛ ite ad servum meum iob: et
offerte holocaustum pro vob. Iob autem ser
vus meus orabit pro vob. Faciem eius suscipi
am: ut nō imputetur vob stulticia. Neq;
enim locuti estis ad me recta. sicut servus
meus iob. Abierunt ergo eliphaz themani
tes. ꝛ baldad suites ꝛ sophar naama
tites: ꝛ fecerunt sicut locutus fuerat ad eos
dn̄s. Et suscepit dn̄s faciem iob. Dn̄s q̄q;
conversus ē ad penitenciā iob: cum oraret
ille pro amicis suis. Et addidit dn̄s oīa
quecumq; fuerant iob duplicia. Venerunt
autem ad eum oīs fratres sui. ꝛ universe sor
ores sue: ꝛ cuncti q̄ noverant eum prius.
ꝛ comederunt cum eo panem in domo eius.
ꝛ moverunt super eum caput. ꝛ consolati sunt
eum super omni malo qd̄ intulerat dn̄s super
eum. ꝛ dederunt ei unusquisq; ovem unā ꝛ i
naurem aureā unā. Dn̄s autem benedixit no
vissimis iob magis quam principio eius: et
facta sunt ei. xiiii. milia ovium. ꝛ. vi. milia
camelorum. ꝛ mille iuga boum. ꝛ mille
asine. Et fuerunt ei. vii. filii. ꝛ filie tres.
ꝛ vocavit nomen unius diem. ꝛ nomen secūde

cassiā: ꝛ nomen tercie cornustibii. Non s̄
autem invente mulieres speciose sicut filie
iob. in universa terra: deditq; eis pater suus
hereditatem inter fratres earum. Vixit autem iob p̄
hec. c. xl. annis: ꝛ vidit filios suos ꝛ fili
os filiorum suorum usq; ad quartā generacionē.
ꝛ mortuus ē senex ꝛ plenus dierum.

prologus parabolarum

Iungat epistola quos iungit sacerdocium: immo carta nō dividat quos xp̄i
nectit amor. Commentarios in osee. amos
zachariā. ꝛ malachiā quos poscitis scrip
sissem: si licuisset pre valitudine. Mittitis
solacia sumptuum. notarios nostros ꝛ librarios
sustentantes ut vob potissimum nostrum desudet
ingenium. Et ecce ex latere frequens turba di
versa poscencium: quasi aut equum sit me vob
esurientibus aliis laborare: aut in racione dati
ꝛ accepti cuiquam preter vos obnoxius sim.
Itaq; longa egrotacione fractus: ne peni
tus hoc anno reticerem. ꝛ apud vos mutus
essem tridui opus vestro nomini consecravi. inter
pretacionem trium videlicet salomonis volumi
num: masloth quas ebrei parabolas. vulgata
edicio proverbia vocat: coeleth quem grece ec
clesiasten. latine concionatorem possumus di
cere: sirasirim quod in nostra lingua vertitur can
ticum canticorum. Fertur ꝛ panaretos iesu fi
lii sirach liber: ꝛ alius pseudographus. qui sa
piencia salomonis inscribitur. Quorum prio
rem ebraicum repperi: nō ecclesiasticum ut apud
latinos: sed parabolas prenotatum. Cui iuncti
erant ecclesiastes ꝛ canticum canticorum: ut simili
tudinem salomonis nō solum librorum numero.
sed ꝛ materiarum genere coequaret. Secundus apud
ebreos nusquam ē. quia ꝛ ipse stilus grecam e
loquenciam redolet: ꝛ nō nulli scriptorum veterum.
hunc esse iudei filonis affirmant. Sicut ergo
iudith ꝛ thobie ꝛ machabeorum libros legit
quidem ecclesia. sed inter canonicas scripturas
nō recipit: sic ꝛ hec duo volumina legat
ad edificacionem plebis. nō ad auctoritatem

ecclesiasticorum dogmatum confirmanda. Si cui sane .lxx. interpretum magis edicio placet. habet eam a nobis olim emendatam. neque enim sic noua cudimus ut uetera destruamus. et tamen cum diligentissime legerit sciat magis nostra intelligi. que non in tercium vas transfusa coacuerit. sed statim de prelo purissime commendata testes sui saporem seruauerit.

Incipiunt Parabole.

Parabole salomonis filii dauid regis israhel. ad sciendam sapientiam et disciplinam ad intelligenda uerba prudentie et suscipienda eruditionem doctrine. iusticiam et iudicium et equitatem. ut detur paruulis astucia. et adolescenti sciencia et intellectus. Audiens sapiens sapientior erit. et intelligens gubernacula possidebit. Animaduertet parabolam et interpretacionem. uerba sapientum et enigmata eorum. Timor domini principium sapientie. Sapientiam atque doctrinam stulti despiciunt. Audi fili mi disciplinam patris tui. et ne dimittas legem matris tue. ut addatur gratia capiti tuo. et torques collo tuo. Fili mi si te lactauerint peccatores. ne acquiescas eis. Si dixerint ueni nobiscum insidiemur sanguini. abscondamus tendiculas contra insontem frustra. degluciamus eum sicut infernus uiuentem. et integrum quasi descendentem in lacum. omnem preciosam substantiam reperiemus. implebimus domos nostras spoliis. sortem mitte nobiscum marsupium unum sit omnium nostrum. Fili mi ne ambules cum eis. Prohibe pedem tuum a semitis eorum. Pedes enim illorum ad malum currunt. et festinant ut effundant sanguinem. Frustra autem iacitur rete ante oculos pennatorum. Ipsi quoque contra sanguinem suum insidiantur. et moliuntur fraudes contra animas suas. Sic semite omnis auari animas possidentium rapiunt. Sapientia foris predicat. in plateis dat uocem suam. in capite turbarum clamitat. in foribus portarum urbis profert uerba sua dicens. Usquequo paruuli diligitis infanciam. et stulti ea que sibi sunt noxia cupient. et imprudentes odibunt scienciam. Conuertimini ad correpcionem meam. en proferam uobis spiritum meum. et ostendam uerba mea. Quia uocaui et renuistis. extendi manum meam. et non fuit qui aspiceret. despexistis omne consilium meum. et increpaciones meas neglexistis. Ego quoque in interitu uestro ridebo et subsannabo cum uobis quod timebatis aduenerit. cum irruerit repentina calamitas. et interitus quasi tempestas ingruerit. quando uenerit super uos tribulacio et angustia. Tunc inuocabunt me. et non exaudiam. mane consurgent. et non inuenient me. eo quod exosam habuerint disciplinam. et timorem domini non susceperint. nec acquieuerint consilio meo. et detraxerint uniuerse correpcioni mee. Comedent igitur fructus uie sue. suisque consiliis saturabuntur. Auersio paruulorum interficiet eos. et prosperitas stultorum perdet illos. Qui autem me audierit. absque terrore requiescet. et abundancia perfruetur malorum timore sublato.

Fili mi si susceperis sermones meos. et mandata mea absconderis penes te. ut audiat sapientiam auris tua. inclina cor tuum ad agnoscendam prudentiam. Si enim sapientiam inuocaueris et inclinaueris cor tuum prudentie. si quesieris eam quasi pecuniam. et sicut thesauros effoderis illam. tunc intelliges timorem domini. et scientiam dei inuenies. quia dominus dat sapientiam. et ex ore eius sciencia et prudentia. Custodiet rectorum salutem. et proteget gradientes simpliciter. seruans semitas iusticie. et uias sanctorum custodiens. Tunc intelliges iusticiam et iudicium et equitatem et omnem semitam bonam. Si intrauerit sapientia cor tuum et sciencia anime tue placuerit. consilium custodiet te.

et prudentia servabit te: ut eruaris de via mala, ab homine qui perversa loquitur, qui relinquunt iter rectum et ambulant per vias tenebrosas: qui letantur cum malefecerint, et exultant in rebus pessimis: quorum vie perverse, et infames gressus eorum. Ut eruaris a muliere aliena, et ab extranea que mollit sermones suos, et relinquit ducem pubertatis sue, et pacti dei sui oblita est. Inclinata est enim ad mortem domus eius, et ad inferos semite ipsius. Omnes qui ingrediuntur ad eam non revertentur, nec apprehendent semitas vite. Ut ambules in via bona, et calles iustorum custodias. Qui enim recti sunt habitabunt in terra, et simplices permanebunt in ea. Impii vero de terra perdentur, et qui inique agunt auferentur ex ea.

III

Fili mi, ne obliviscaris legis mee, et precepta mea custodiat cor tuum. Longitudinem enim dierum et annos vite et pacem apponent tibi. Misericordia et veritas non te deserant; circumda eas gutturi tuo, et describe in tabulis cordis tui: et invenies gratiam et disciplinam bonam coram deo et hominibus. Habe fiduciam in domino ex toto corde tuo, et ne innitaris prudentie tue. In omnibus viis tuis cogita illum, et ipse diriget gressus tuos. Ne sis sapiens apud temetipsum. Time deum, et recede a malo. Sanitas quippe erit umbilico tuo, et irrigatio ossium tuorum. Honora dominum de tua substantia, et de primitiis omnium frugum tuarum: et implebuntur horrea tua saturitate, et vino torcularia redundabunt. Disciplinam domini, fili mi, ne abicias, nec deficias cum ab eo corriperis. Quem enim diligit dominus corripit, et quasi pater in filio complacet sibi. Beatus homo qui invenit sapientiam, et qui affluit prudentia. Melior est enim acquisitio eius negotiatione argenti et auri primi et purissimi fructus eius. Preciosior est cunctis opibus: et omnia que desiderantur huic non valent comparari. Longitudo dierum in dextera eius, et in sinistra illius divitie et gloria. Vie eius vie pulchre, et omnes semite illius pacifice. Lignum vite est his qui apprehenderint eam, et qui tenuerit eam beatus. Dominus sapientia fundavit terram: stabilivit celos prudentia. Sapientia illius eruperunt abyssi, et nubes rore concrescunt. Fili mi, ne effluant hec ab oculis tuis. Custodi legem meam atque consilium, et erit vita anime tue, et gratia faucibus tuis. Tunc ambulabis fiducialiter in via tua, et pes tuus non impinget. Si dormieris non timebis: quiesces, et suavis erit somnus tuus. Ne paveas repentino terrore, et irruentes tibi potentias impiorum. Dominus enim erit in latere tuo, et custodiet pedem tuum ne capiaris. Noli prohibere benefacere eum qui potest: si vales, et ipse benefac. Ne dicas amico tuo: Vade et revertere, et cras dabo tibi, cum statim possis dare. Ne moliaris amico tuo malum, cum ille in te habeat fiduciam. Ne contendas adversus hominem frustra, cum ipse nichil tibi mali fecerit. Ne emuleris hominem iniustum, nec imiteris vias eius: quia abominatio domini est omnis illusor, et cum simplicibus sermocinatio eius. Egestas a domino in domo impii: habitacula autem iustorum benedicentur. Ipse deludet illusores, et mansuetis dabit gratiam. Gloriam sapientes possidebunt: stultorum exaltatio ignominia.

IIII

Audite filii disciplinam patris, et attendite ut sciatis prudentiam. Donum bonum tribuam vobis: legem meam ne derelinquatis. Nam et ego filius fui patris mei tenellus, et unigenitus coram matre mea: et docebat me, atque dicebat. Suscipiat verba mea cor tuum: custodi precepta mea et vives. Posside sapientiam, posside prudentiam: ne obliviscaris, neque declines a verbis oris mei. Ne dimittas eam, et custodiet te: dilige eam, et servabit te. Principium sapientie: posside sapientiam, et in omni possessione

tua acquire prudentiam. Arripe illam et exaltabit te. Glorificaberis ab ea cum eam fueris amplexatus. Dabit capiti tuo augmenta gratiarum et corona inclita proteget te. Audi fili mi et suscipe verba mea ut multiplicentur tibi anni vitae. Viam sapientiae monstrabo tibi, ducam te per semitas aequitatis. Quas cum ingressus fueris non artabuntur gressus tui, et currens non habebis offendiculum. Tene disciplinam ne dimittas eam, custodi illam quia ipsa est vita tua. Ne delecteris in semitis impiorum, nec tibi placeat malorum via. Fuge ab ea nec transeas per illam, declina et desere eam. Non enim dormiunt nisi malefecerint, et rapitur somnus ab eis nisi supplantaverint. Comedunt panem impietatis et vinum iniquitatis bibunt. Iustorum autem semita quasi lux splendens procedit et crescit usque ad perfectam diem. Via impiorum tenebrosa, nesciunt ubi corruant. Fili mi ausculta sermones meos et ad eloquia mea inclina aurem tuam. Ne recedant ab oculis tuis, custodi ea in medio cordis tui. Vita enim sunt invenientibus ea et universae carni sanitas. Omni custodia serva cor tuum quia ex ipso vita procedit. Remove a te os pravum et detrahentia labia sint procul. Oculi tui recta videant et palpebrae tuae praecedant gressus tuos. Dirige semitam pedibus tuis et omnes viae tuae stabilientur. Ne declines ad dexteram neque ad sinistram. Averte pedem tuum a malo. Vias enim quae a dextris sunt novit Dominus, perverse vero sunt quae a sinistris sunt. Ipse autem rectos faciet gressus tuos, itinera autem tua in pace producet.

V

Fili mi attende sapientiam meam et prudentiae meae inclina aurem tuam ut custodias cogitationes et disciplinam labia tua conservent. Ne intenderis fallaciae mulieris. Favus enim distillans labia meretricis et nitidius oleo guttur eius. Novissima autem illius amara quasi absinthium, et lingua eius acuta quasi gladius biceps. Pedes eius descendunt in mortem et ad inferos gressus illius penetrant. Per semitam vitae non ambulant, vagi sunt gressus eius et investigabiles. Nunc ergo fili mi audi me et ne recedas a verbis oris mei. Longe fac ab ea viam tuam et ne appropinques foribus domus eius. Ne des alienis honorem tuum et annos tuos crudeli, ne forte impleantur extranei viribus tuis, et labores tui sint in domo aliena, et gemas in novissimis quando consumpseris carnes tuas et corpus tuum, et dicas. Cur detestatus sum disciplinam et increpationibus non acquievit cor meum, nec audivi vocem docentium me et magistris non inclinavi aurem meam. Pene fui in omni malo in medio ecclesiae et synagogae. Bibe aquam de cisterna tua et fluenta putei tui. Deriventur fontes tui foras et in plateis aquas tuas divide. Habeto eas solus nec sint alieni participes tui. Sit vena tua benedicta et laetare cum muliere adolescentiae tuae. Cerva carissima et gratissimus hinnulus, ubera eius inebrient te in omni tempore et in amore illius delectare iugiter. Quare seduceris fili mi ab aliena et foveris in sinu alterius. Respicit Dominus vias hominis et omnes gressus illius considerat. Iniquitates suae capiunt impium et funibus peccatorum suorum constringitur. Ipse morietur quia non habuit disciplinam et in multitudine stultitiae suae decipietur.

VI

Fili mi si spoponderis pro amico tuo, defixisti apud extraneum manum tuam. Illaqueatus es verbis oris tui et captus propriis sermonibus. Fac ergo quod dico fili mi et temetipsum libera, quia incidisti in manum proximi tui. Discurre, festina, suscita amicum tuum, ne dederis somnum oculis tuis nec dormitent palpebrae tuae. Eruere quasi dammula de manu et quasi avis de insidiis aucupis.

Vade ad formicam o piger et considera vias eius et disce sapientiam. Que cum non habeat ducem nec preceptorem nec principem parat estate cibum sibi et congregat in messe quod comedat. Usquequo piger dormies? Quando consurges de sompno tuo? Paululum dormies, paululum dormitabis, paululum conseres manus ut dormias. Et veniet tibi quasi viator egestas et pauperies quasi vir armatus. Si vero impiger fueris, veniet ut fons messis tua, et egestas longe fugiet a te. Homo apostata vir inutilis graditur ore perverso, annuit oculis, terit pede, digito loquitur, pravo corde machinatur malum, et omni tempore iurgia seminat. Huic extemplo veniet perditio sua, et subito conteretur nec habebit ultra medicinam. Sex sunt que odit dominus et septimum detestatur anima eius: oculos sublimes, linguam mendacem, manus effundentes sanguinem innoxium, cor machinans cogitationes pessimas, pedes veloces ad currendum in malum, proferentem mendacia testem fallacem, et eum qui seminat inter fratres discordias. Conserva fili mi precepta patris tui et ne dimittas legem matris tue. Liga ea in corde tuo iugiter et circunda gutturi tuo. Cum ambulaveris gradiantur tecum, cum dormieris custodiant te, et evigilans loquere cum eis. Quia mandatum lucerna est et lex lux et via vite increpatio discipline. Ut custodiant te a muliere mala et a blanda lingua extranee. Non concupiscat pulchritudinem eius cor tuum, nec capiaris nutibus illius. Precium enim scorti vix unius est panis, mulier autem viri preciosam animam capit. Numquid abscondere potest homo ignem in sinu suo ut vestimenta illius non ardeant? Aut ambulare super prunas et non comburentur plante eius? Sic qui ingreditur ad mulierem proximi sui non erit mundus cum tetigerit eam. Non grandis est culpa cum quis furatus fuerit: furatur enim ut esurientem impleat animam; deprehensus quoque reddet septuplum et omnem substantiam domus sue tradet. Qui autem adulter est, propter cordis inopiam perdet animam suam. Turpitudinem et ignominiam congregat sibi, et obprobrium illius non delebitur, quia zelus et furor viri non parcet in die vindicte, nec acquiescet cuiusquam precibus, nec suscipiet pro redemptione dona plurima.

VII

Fili mi custodi sermones meos et precepta mea reconde tibi. Fili honora dominum et valebis, preter eum vero ne timueris alienum. Serva mandata mea et vives, et legem meam quasi pupillam oculi tui. Liga eam in digitis tuis, scribe illam in tabulis cordis tui. Dic sapientie soror mea es, et prudentiam voca amicam tuam, ut custodiat te a muliere extranea, et ab aliena que verba sua dulcia facit. De fenestra enim domus mee per cancellos prospexi et video parvulos, considero vecordem iuvenem, qui transit per plateam iuxta angulum, et prope viam domus illius graditur in obscuro, advesperascente die, in noctis tenebris et caligine. Et ecce mulier occurrit illi ornatu meretricio, preparata ad capiendas animas, garrula et vaga, quietis impatiens, nec valens in domo consistere pedibus suis. Nunc foris, nunc in plateis, nunc iuxta angulos insidians. Apprehensumque deosculatur iuvenem et procaci vultu blanditur dicens: Victimas pro salute devovi; hodie reddidi vota mea. Idcirco egressa sum in occursum tuum, desiderans te videre, et reperi. Intexui funibus lectum meum, stravi tapetibus pictis ex Egypto. Aspersi cubile meum mirra et aloe et cinnamomo. Veni inebriemur uberibus et fruamur cupitis amplexibus donec illucescat dies. Non est enim vir in domo sua, abiit via longissima. Sacculum pecunie secum tulit, in die plene lune reversurus est in domum suam. Irretivit eum multis sermonibus et blanditiis labiorum protraxit

illius. Statim eam sequitur quasi bos ductus ad victimam, et quasi agnus lasciviens et ignorans quod ad vincula stultus trahatur, donec transfigat sagitta iecur eius: velut si avis festinet ad laqueum, et nescit quod de periculo animae illius agitur. Nunc ergo fili audi me, et attende verbis oris mei. Ne abstrahatur in viis illius mens tua: neque decipiaris semitis eius. Multos enim vulneratos deiecit: et fortissimi quique interfecti sunt ab ea. Viae inferi domus eius: penetrantes in inferiora mortis.

VIII

Numquid non sapientia clamitat: et prudentia dat vocem suam? In summis excelsisque verticibus supra viam in mediis semitis stans, iuxta portas civitatis in ipsis foribus loquitur dicens. O viri ad vos clamito, et vox mea ad filios hominum. Intelligite parvuli astutiam: et insipientes animadvertite. Audite quoniam de rebus magnis locutura sum: et aperientur labia mea ut recta praedicent. Veritatem meditabitur guttur meum: et labia mea detestabuntur impium. Iusti sunt omnes sermones mei, non est in eis pravum quid neque perversum. Recti sunt intelligentibus et aequi invenientibus scientiam. Accipite disciplinam meam et non pecuniam: doctrinam magis quam aurum eligite. Melior est enim sapientia cunctis opibus pretiosissimis: et omne desiderabile non potest ei comparari. Ego sapientia habito in consilio et eruditis intersum cogitationibus. Timor Domini odit malum. Arrogantiam et superbiam, et viam pravam, et os bilingue detestor. Meum est consilium et aequitas, mea est prudentia, mea est fortitudo. Per me reges regnant: et legum conditores iusta decernunt. Per me principes imperant: et potentes decernunt iustitiam. Ego diligentes me diligo: et qui mane vigilaverint ad me invenient me. Mecum sunt divitiae et gloria: opes superbae et iustitia. Melior est fructus meus auro et lapide pretioso: et genimina mea argento electo.

In viis iustitiae ambulo in medio semitarum iudicii, ut ditem diligentes me, et thesauros eorum repleam. Dominus possedit me initium viarum suarum antequam quicquam faceret a principio. Ab aeterno ordinata sum: et ex antiquis antequam terra fieret. Nondum erant abyssi: et ego iam concepta eram. Necdum fontes aquarum eruperant: necdum montes gravi mole constiterant. Ante colles ego parturiebar. Adhuc terram non fecerat, et flumina, et cardines orbis terrae. Quando praeparabat caelos aderam: quando certa lege et gyro vallabat abyssos. Quando aethera firmabat sursum, et librabat fontes aquarum. Quando circumdabat mari terminum suum, et legem ponebat aquis ne transirent fines suos. Quando appendebat fundamenta terrae: cum eo eram cuncta componens: et delectabar per singulos dies, ludens coram eo omni tempore, ludens in orbe terrarum, et deliciae meae esse cum filiis hominum. Nunc ergo filii audite me. Beati qui custodiunt vias meas. Audite disciplinam et estote sapientes: et nolite abiicere eam. Beatus homo qui audit me, et qui vigilat ad fores meas quotidie, et observat ad postes ostii mei. Qui me invenerit inveniet vitam, et hauriet salutem a Domino. Qui autem in me peccaverit, laedet animam suam. Omnes qui me oderunt diligunt mortem.

IX

Sapientia aedificavit sibi domum: excidit columnas septem. Immolavit victimas suas, miscuit vinum, et proposuit mensam suam. Misit ancillas suas ut vocarent ad arcem et ad moenia civitatis. Si quis est parvulus veniat ad me. Et insipientibus locuta est. Venite comedite panem meum, et bibite vinum quod miscui vobis. Relinquite infantiam et vivite: et ambulate per vias prudentiae. Qui erudit derisorem, ipse sibi iniuriam facit: et qui arguit impium generat maculam sibi. Noli arguere derisorem ne oderit te. Argue sapientem, et diliget te. Da sapienti occasionem: et addetur ei sa-

prudentia. Doce iustum: et festinabit accipere. Principium sapientie timor domini: et scientia sanctorum prudentia. Per me enim multiplicabuntur dies tui: et addentur tibi anni vite. Si sapiens fueris tibimetipsi eris: si autem illusor solus portabis malum. Mulier stulta et clamosa. plenaque illecebris et nichil omnino sciens sedit in foribus domus sue super sellam in excelso urbis loco. ut vocaret transeuntes viam. et pergentes itinere suo. Quis est parvulus? declinet ad me. Et vecordi locuta est. Aque furtive dulciores sunt: et panis absconditus suavior. Et ignoravit quod gigantes ibi sint: et in profundis inferni convive eius. Qui applicabitur illi descendet ad inferos. nam qui abscesserit ab ea salvabitur.

X

Filius sapiens letificat patrem. filius vero stultus mesticia est matris sue. Non proderunt thesauri impietatis. iusticia vero liberabit a morte. Non affliget dominus fame animam iusti. et insidias impiorum subvertet. Egestatem operata est manus remissa. manus autem fortium divitias parat. Qui autem nititur mendaciis hic pascit ventos. idem autem sequitur aves volantes. Qui congregat in messe filius sapiens est. qui autem stertit estate filius confusionis. Benedictio domini super caput iusti. os autem impiorum operit iniquitatem. Memoria iusti cum laudibus: et nomen impiorum putrescet. Sapiens corde precepta suscipiet. stultus ceditur labiis. Qui ambulat simpliciter ambulat confidenter. qui autem depravat vias suas. manifestus erit. Qui annuit oculo. dabit dolorem. stultus labiis verberabitur. Vena vite os iusti: et os impiorum operit iniquitatem. Odium suscitat rixas: et universa delicta operit caritas. In labiis sapientis invenitur sapientia. et virga in dorso eius qui indiget corde. Sapientes abscondunt scientiam. os autem stulti confusioni proximum est. Substantia divitis. urbs fortitudinis eius. pavor pauperum egestas eorum. Opus iusti ad vitam. fructus autem impii ad peccatum. Via vite custodienti disciplinam. qui autem increpationes relinquit errat. Abscondunt odium labia mendacia. qui profert contumelias insipiens est. In multiloquio peccatum non deerit: qui autem moderatur labia sua prudentissimus est. Argentum electum lingua iusti: cor impiorum pro nichilo. Labia iusti erudiunt plurimos. qui autem indocti sunt in cordis egestate morientur. Benedictio domini divites facit: nec sociabitur eis afflictio. Quasi per risum stultus operatur scelus. sapientia autem est viro prudenti. Quod timet impius veniet super eum. desiderium suum iustis dabitur. Quasi tempestas transiens non erit impius. iustus autem quasi fundamentum sempiternum. Sicut acetum dentibus et fumus oculis. sic piger hiis qui miserunt eum. Timor domini apponet dies: et anni impiorum breviabuntur. Expectatio iustorum leticia. spes autem impiorum peribit. Fortitudo simplicis via domini. et pavor hiis qui operantur malum. Iustus in eternum non commovebitur. impii autem non habitabunt super terram. Os iusti parturiet sapientiam. lingua pravorum peribit. Labia iusti considerant placita. et os impiorum perversa.

XI

Statera dolosa abhominatio est apud deum. et pondus equum voluntas eius. Ubi fuerit superbia. ibi et contumelia. ubi autem est humilitas ibi et sapientia. Simplicitas iustorum diriget eos: et supplantatio perversorum vastabit illos. Non proderunt divitie in die ultionis. iusticia autem liberabit a morte. Iusticia simplicis diriget viam eius. et in impietate sua corruet impius. Iusticia rectorum liberabit eos. et in insidiis suis capientur iniqui. Mortuo homine impio nulla erit ultra spes. et expectatio sollicitorum peribit. Iustus de angustia liberatus est. et tradetur impius pro eo. Simulator ore decipit amicum suum. iusti autem liberabuntur scientia. In bonis iustorum exultabit civitas. et

in perditione impiorum erit laudatio. Benedictione iustorum exaltabitur civitas, et ore impiorum subvertetur. Qui despicit amicum suum indigens corde est: vir autem prudens tacebit. Qui ambulat fraudulenter revelat archana: qui autem fidelis est animi celat amici commissum. Ubi non est gubernator populus corruet: salus autem ubi multa consilia. Affligetur malo qui fidem facit pro extraneo: qui autem cavet laqueos securus erit. Mulier gratiosa inveniet gloriam: et robusti habebunt divitias. Benefacit animae suae vir misericors: qui autem crudelis est et propinquos abicit. Impius facit opus instabile: seminanti autem iustitiam merces fidelis. Clementia praeparat vitam: et sectatio malorum mortem. Abhominabile domino cor pravum: et voluntas eius in his qui simpliciter ambulant. Manus in manu non erit innocens malus: semen autem iustorum salvabitur. Circulus aureus in naribus suis: mulier pulchra et fatua. Desiderium iustorum omne bonum est: praestolatio impiorum furor. Alii dividunt propria et ditiores fiunt: alii rapiunt non sua et semper in egestate sunt. Anima quae benedicit impinguabitur: et qui inebriat ipse quoque inebriabitur. Qui abscondit frumenta in tempore maledicetur in populis: benedictio autem super caput vendentium. Bene consurgit diluculo qui quaerit bona: qui autem investigator malorum est opprimetur ab eis. Qui confidit in divitiis suis corruet: iusti autem quasi virens folium germinabunt. Qui conturbat domum suam possidebit ventos: et qui stultus est serviet sapienti. Fructus iusti lignum vitae: et qui suscipit animas sapiens est. Si iustus in terra recipit, quanto magis impius et peccator.

XII

Qui diligit disciplinam diligit scientiam: qui autem odit increpationes insipiens est. Qui bonus est hauriet a domino gratiam: qui autem confidit in cogitationibus suis impie agit. Non roborabitur homo ex impietate: et radix iustorum non commovebitur. Mulier diligens corona est viro suo: et putredo in ossibus eius quae confusione res dignas gerit. Cogitationes iustorum iudicia: et consilia impiorum fraudulenta. Verba impiorum insidiantur sanguini: os iustorum liberabit eos. Verte impios et non erunt: domus autem iustorum permanebit. Doctrina sua cognoscetur vir: qui autem vanus et excors est patebit contemptui. Melior est pauper et sufficiens sibi quam gloriosus et indigens pane. Novit iustus animas iumentorum suorum: viscera autem impiorum crudelia. Qui operatur terram suam saturabitur panibus: qui autem sectatur otium stultissimus est. Qui suavis est vivit in moderationibus: in suis munitionibus relinquit contumeliam. Desiderium impii munimentum est pessimorum: radix autem iustorum proficiet. Propter peccata labiorum ruina proximat malo: effugiet autem iustus de angustia. De fructu oris sui unusquisque replebitur bonis: et iuxta opera manuum suarum retribuetur ei. Via stulti recta in oculis eius: qui autem sapiens est audit consilia. Fatuus statim indicat iram suam: qui autem dissimulat iniuriam callidus est. Qui quod novit loquitur index iustitiae est: qui autem mentitur testis est fraudulentus. Est qui promittit: et quasi gladio pungitur conscientiae: lingua autem sapientium sanitas est. Labium veritatis firmum erit in perpetuum: qui autem testis est repentinus concinnat linguam mendacii. Dolus in corde cogitantium mala: qui autem ineunt pacis consilia sequitur eos gaudium. Non contristabit iustum quicquid acciderit: impii autem replebuntur malo. Abhominatio est domino labia mendacia: qui autem fideliter agunt placent ei. Homo versutus celat scientiam: et cor insipientium provocat stultitiam. Manus fortium dominabitur: quae autem remissa est tributis serviet. Meror in corde viri humiliabit illum: et sermone bono letificabitur. Qui negligit dampnum propter amicum iustus est: iter autem impiorum decipiet eos. Non inveniet

fraudulentus lucrum: et substancia hominis
erit auri precium. In semita iusticie vita:
iter autem devium ducit ad mortem. XIII
Filius sapiens doctrina patris: qui autem il
lusor est non audit cum arguitur. De fruc
tu oris sui homo saturabitur bonis: a
nima autem prevaricatorum iniqua. Qui custo
dit os suum. custodit animam suam: qui autem
inconsideratus est ad loquendum sentiet mala. Vult
et non vult piger: anima autem operancium impin
guabitur. Verbum mendax iustus detestabitur:
impius autem confundit et confundetur. Justicia custo
dit innocentis viam: impietas vero peccatorem
supplantat. Est quasi dives cum nichil habeat: et
est quasi pauper cum in multis diviciis sit. Rede
mpcio anime viri divicie sue. qui autem pauper est.
increpacionem non sustinet. Lux iustorum leti
ficat. lucerna autem impiorum extinguetur.
Inter superbos semper iurgia sunt: qui autem ag
unt cuncta cum consilio reguntur sapiencia.
Substancia festinata minuetur: que autem pau
latim colligitur manu. multiplicabitur. Spes
que differtur affligit animam. lignum vite
desiderium veniens. Qui detrahit alicui rei
ipse se in futurum obligat: qui autem timet pre
ceptum in pace versabitur. Anime dolose errant in
peccatis: iusti autem misericordes sunt et miserantur.
Lex sapientis. fons vite. ut declinet a rui
na mortis. Doctrina bona dabit graciam.
in itinere contemptorum vorago. Astutus omnia
agit cum consilio. qui autem fatuus est aperit stul
ticiam. Nuncius impii cadet in malum: legatus fi
delis sanitas. Egestas et ignominia ei
qui deserit disciplinam. qui autem acquiescit ar
guenti glorificabitur. Desiderium si compleatur
delectat animam. detestantur stulti eos qui fugi
unt mala. Qui cum sapientibus graditur
sapiens erit. amicus stultorum efficietur similis.
Peccatores persequitur malum: et iustis retribu
entur bona. Bonus relinquit heredes filios et
nepotes. et custoditur iusto substancia pec
catoris. Multi cibi in novalibus patrum: et a
liis congregantur absque iudicio. Qui parcit vir
ge odit filium suum: qui autem diligit illum. in
stanter erudit. Justus comedit et replet animam
suam: venter autem impiorum insaturabilis.
Sapiens mulier edificat domum suam XIIII
insipiens extructam quoque manibus destru
et. Ambulans recto itinere et timens deum: despi
citur ab eo qui infami graditur via. In ore stul
ti virga superbie: labia sapientium custodiunt
eos. Ubi non sunt boves presepe vacuum est:
ubi autem plurime segetes. ibi manifesta
fortitudo bovis. Testis fidelis non mentietur:
profert autem mendacium testis dolosus. Querit
derisor sapienciam et non inveniet: doctrina
prudencium facilis. Vade contra virum stultum: et
nesciet labia prudencie. Sapiencia callidi
est intelligere viam suam: et imprudencia stultorum
errans. Stultus illudit peccatum: et inter ius
tos morabitur gracia. Cor quod novit amari
tudinem anime sue: in gaudio eius non miscebitur
extraneus. Domus impiorum delebitur: taber
nacula iustorum germinabunt. Est via que videtur
homini iusta: novissima autem eius deducunt
ad mortem. Risus dolore miscebitur: et ex
trema gaudii luctus occupat. Viis suis re
plebitur stultus: et super eum erit vir bonus. In
nocens credit omni verbo. Astutus considerat gressus
suos. Filio doloso nichil erit boni. servo autem
sapienti prosperi erunt actus et dirigetur via eius.
Sapiens timet et declinat a malo. stultus
transilit et confidit. Impaciens operabitur stulti
ciam: et vir versutus odiosus est. Possidebunt
parvuli stulticiam. et astuti expectabunt scien
ciam. Jacebunt mali ante bonos et impii
ante portas iustorum. Etiam proximo suo pau
per odiosus est: amici vero divitum multi. Qui
despicit proximum suum peccat: qui autem mise
retur pauperi beatus erit. Qui credit in domino.
misericordiam diligit. errant qui operantur malum.
Misericordia et veritas preparant bona. In omni

ope bono erit habundantia. Ubi autem
uerba sunt plurima. ibi frequenter egestas.
Corona sapientium diuitie eorum. fatuitas
stultorum imprudentia. Liberat animas testis
fidelis: et profert mendacia uersipellis. In

XIIII

timore domini fiducia fortitudinis. et filiis
eius erit spes. Timor domini fons uite: ut
declinet a ruina mortis. In multitu
dine populi dignitas regis. et in paucitate
plebis ignominia principis. Qui patiens
est. multa gubernatur prudentia. qui autem impa
tiens est. exaltat stulticiam suam. Vita car
nium sanitas cordis. putredo ossium inuidi
a. Qui calumpniatur egentem. exprobrat fac
tori eius: honorat autem eum qui miseretur
pauperis. In malicia sua expelletur impius.
sperat autem iustus in morte sua. In corde
prudentis requiescit sapientia. et indoctos
quosque erudiet. Iusticia eleuat gentem.
miseros facit populos peccatum. Acceptus est re
gi minister intelligens: iracundiam eius inutilis

XV

Responsio mollis frangit * sustinebit
iram: sermo durus suscitat furorem.
Lingua sapientium ornat scientiam. os fatu
orum ebullit stulticiam. In omni loco oculi domini
contemplantur bonos et malos. Lingua pla
cabilis lignum uite. que autem immoderata est.
conteret spiritum. Stultus irridet disciplinam
patris sui: qui autem custodit increpationes
astucior fiet. In habundanti iusticia uir
tus maxima est. cogitationes impiorum autem
eradicabuntur. Domus iusti plurima fortitu
do. et in fructibus impii conturbatio. Labia
sapientium disseminabunt scientiam. cor stul
torum dissimile erit. Victime impiorum ab
hominabiles domino: uota iustorum placabi
lia. Abhominatio est domino uia impii: qui sequitur
iusticiam diligitur ab eo. Doctrina mala
deserenti uiam uite: qui increpationes odit
morietur. Infernus et perditio coram domino: quan
to magis corda filiorum hominum. Non amat
pestilens eum qui se corripit. nec ad sapientes
graditur. Cor gaudens exhilarat faciem: in
merore animi deicitur spiritus. Cor sapientis que
rit doctrinam: et os stultorum pascitur imperi
tia. Omnis dies pauperis mali: secura mens
quasi iuge conuiuium. Melius est parum cum timore
domini: quam thesauri magni et insaci
abiles. Melius est uocari ad olera cum carita
te: quam ad uitulum saginatum cum odio. Vir
iracundus prouocat rixas: qui patiens est miti
gat suscitatas. Iter impiorum quasi sepis spi
narum: uia iustorum absque offendiculo. Filius
sapiens letificat patrem. et stultus homo despi
cit matrem suam. Stulticia gaudium stulto:
et uir prudens diriget gressus suos. Dissipan
tur cogitationes ubi non est consilium: ubi uero
plures sunt consiliarii confirmantur. Letatur homo
in sententia oris sui: et sermo oportunus est op
timus. Semita uite super eruditum. ut declinet
de inferno nouissimo. Domum superborum de
molietur dominus. et firmos faciet terminos ui
due. Abhominatio domini cogitationes
male: et purus sermo pulcherrimus firmabitur
ab eo. Conturbat domum suam qui sectatur
auariciam: qui autem odit munera uiuet. Per
misericordiam et fidem purgantur peccata. per timorem
autem domini declinat omnis a malo.
Mens iusti meditabitur sapientiam. os im
piorum redundat malis. Longe est dominus
ab impiis: et orationes iustorum exaudiet.
Lux oculorum letificat animam: fama bona
impinguet ossa. Auris que audit increpa
tiones uite: in medio sapientium commorabitur.
Qui abicit disciplinam despicit animam suam:
qui autem acquiescit increpationibus possessor est
cordis. Timor domini disciplina sapientie:
et gloriam precedit humilitas.

XVI

Hominis est animum preparare. et domini
gubernare linguam. Omnes uie homi
num patent oculis eius: spirituum ponderator
est dominus. Reuela domino opera tua. et dirige

tur cogitationes tue. Universa propter semetipsum operatus est dominus: impium quoque ad diem malum. Abhominatio domini est omnis arrogans: et si manus ad manum fuerit non erit innocens. Initium vie bone facere iusticiam. accepta autem apud deum magis quam immolare hostias. Misericordia et veritate redimitur iniquitas: et in timore domini declinatur a malo. Cum placuerint domino vie hominis: inimicos quoque eius convertet ad pacem. Melius est parum cum iusticia quam multi fructus cum iniquitate. Cor hominis disponit viam suam: sed domini est dirigere gressus eius. Divinatio in labiis regis: in iudicio non errabit os eius. Pondus et statera iudicia domini sunt: et opera eius omnes lapides sacculi. Abhominabiles regi qui agunt impie: quoniam iusticia firmatur solium. Voluntas regum labia iusta: qui recta loquitur diligetur. Indignatio regis nuncius mortis: et vir sapiens placabit eam. In hylaritate vultus regis vita: et clementia eius quasi imber serotinus. Posside sapientiam quia auro melior est: et acquire prudentiam quia preciosior est argento. Semita iustorum declinat mala: custos anime sue servat viam suam. Contricionem precedit superbia: et ante ruinam exaltatur spiritus. Melius est humiliari cum mitibus: quam dividere spolia cum superbis. Eruditus in verbo reperiet bona: et qui in domino sperat beatus est. Qui sapiens est corde appellabitur prudens: et qui dulcis eloquio maiora percipiet. Fons vite eruditio possidentis: doctrina stultorum fatuitas. Cor sapientis erudiet os eius: et labiis illius addet gratiam. Favus mellis verba composita: dulcedo anime et sanitas ossium. Est via que videtur homini recta: et novissima eius ducunt ad mortem. Anima laborantis laborat sibi: quia compulit eum os suum. Vir impius fodit malum: et in labiis eius ignis ardescit. Homo perversus suscitat lites: et verbosus separat principes. Vir iniquus lactat amicum suum: et ducit eum per viam non bonam. Qui attonitis oculis cogitat prava mordens labia sua perficit malum. Corona dignitatis senectus: que in viis iusticie reperietur. Melior est patiens viro forti: et qui dominatur animo suo expugnatore urbium. Sortes mittuntur in sinum: sed a domino temperantur.

XVII

Melior est buccella sicca cum gaudio: quam domus plena victimis cum iurgio. Servus sapiens dominabitur filiis stultis: et inter fratres hereditatem dividet. Sicut igne probatur argentum et aurum camino: ita corda probat dominus. Malus obedit lingue inique: et fallax obtemperat labiis mendacibus. Qui despicit pauperem exprobrat factori eius: et qui in ruina letatur alterius non erit impunitus. Corona senum filii filiorum: et gloria filiorum patres eorum. Non decent stultum verba composita: nec principem labium mentiens. Gemma gratissima expectatio prestolantis: quocumque se verterit prudenter intelliget. Qui celat delictum querit amicitias: qui altero sermone repetit separat federatos. Plus proficit correptio apud prudentem: quam centum plage apud stultum. Semper iurgia querit malus: angelus autem crudelis mittetur contra eum. Expedit magis urse occurrere raptis fetibus: quam fatuo confidenti sibi in stultitia sua. Qui reddit mala pro bonis: non recedet malum de domo eius. Qui dimittit aquam caput est iurgiorum: et antequam paciatur contumeliam iudicium deserit. Et qui iustificat impium: et qui condempnat iustum: abhominabilis est uterque apud deum. Quid prodest habere divicias stulto: cum sapientiam emere non possit? Qui altam facit domum suam querit ruinam: et qui evitat discere incidet in mala. Omni tempore diligit qui amicus est: et frater in angustiis comprobatur. Homo stultus plaudet manibus: cum spoponderit pro amico suo. Qui meditatur discordias: diligit rixas: et qui exaltat os suum querit ruinam. Qui perversi cordis est non inveniet bonum: et qui vertit linguam incidet in malum. Natus est stultus in ignominiam suam.

ſʒ nec pat̾ in fatuo letabit̾. Animꝰ gau-
dens etatē floridā facit. ſpc̄ triſtis exſic-
cat oſſa. Munā de ſinu impii accipit. vt
puertat ſemitas iudicii. In facie prudē-
lucet ſapiēcia: oculi ſtultoꝝ in finibꝫ t̄re.
Ira pr̄is filiꝰ ſtultus: ⁊ dolor matris q̄ ge-
nuit eū. Non ē bonū dāpnū inferre iuſto.
nec pcutere pncipē q̄ recta iudicat. Qui
moderat̾ ſmones ſuos. doctus ⁊ prudens
ē. ⁊ p̄cioſi ſpc̄ uir erudit̾. Stultus q̄ſi ta-
cuerit ſapiēs reputabit̾. Et ſi cōpreſſerit
labia ſua intelligens.

XVIII

Occaſiones q̄rit qui uult recede ab
amico. omī t̄pe erit exprobabilis. Non
recipit ſtultꝰ vba prudencie: ni ea dixis quē
vſant̾ in corde eiꝰ. Impiꝰ cū in pfundū ve-
nerit peccatoꝝ cōtempnit: ſʒ ſequitur eū igno-
minia ⁊ obprobriū. Aqua pfunda uba ex
ore uiri: ⁊ torrens redundās fons ſapie.
Accipe pſonā impii ī iudicio nō ē bonum.
vt declines a ūitate iudicii. Labia ſtul-
ti immiſcēt ſe rixis: ⁊ os eiꝰ iurgia pro-
cat. Os ſtulti cōtricio eiꝰ: ⁊ labia ipſius
ruina anime eiꝰ. Verba bilinguis q̄ſi ſim-
plicia. ⁊ ipā puenīūt vſq; ad int̾iora ven-
tris. Pigrū deicit timor: aīe aūt effemina-
toꝝ eſurient. Qui mollis ⁊ diſſolutꝰ eſt
ī ope ſuo. frat̾ ē ſua opa opa diſſipātis.
Turris fortiſſima nomē dn̄i: ad ipſam
currit iuſtꝰ ⁊ exaltabit̾. Subſtantia di-
uitis urbs roboris eiꝰ. ⁊ q̄ſi murꝰ ualidꝰ
circūdans eū. Anteq̄m cōterat̾ exaltatur
cor hoīs: ⁊ anteq̄m glificet̾ humiliat̾.
Qui prꝰ reſpondꝫ q̄m audiat: ſtultū ſe eē
demonſtrat ⁊ cōfuſione dignū. Spc̄ viri
ſuſtētat imbecillitatē ſuā: ſpm̄ vō ad irā
ſcendū facile quis poterit ſuſtinē. Cor pru-
dētis poſſidebit ſciētiā. ⁊ auris ſapiētū q̄-
rit doctrinā. Donū hoīs dilatat uiā eiꝰ.
⁊ an̄ principes ſpaciū ei facit. Iuſtꝰ prior
ē accuſator ſui: venit amicꝰ eiꝰ ⁊ īueſtiga-
bit eū. Contradictiōnes cōprimit ſors. ⁊ int̾
potētes quoq; diiudicat. Frat̾ qui adiuua-
t̾ a fratre: q̄ſi ciuitas firma. ⁊ iudicia q̄ſi
vectes vrbiū. De fructu oris uiri replebit̾
venter eiꝰ. ⁊ genimina labioꝝ illiꝰ ſaturā-
bunt eū. Mors ⁊ uita ī manibꝰ lingue: q̄
diligūt eam cōmedēt fructus eiꝰ. Qui inue-
nit mulierē bonā īuenit bonū. ⁊ hauri-
et iocunditatē a dn̄o. Qui expellit mulie-
rē bonā expellit bonū: qui aūt tenet adul-
teram ſtultus ē ⁊ inſipiēs. Cū obſecratio-
nibꝫ loquitur paup: ⁊ diues effabit̾ rigide.
Vir amicabilis ad ſocietatē magis ami-
cus erit q̄m frater.

XIX

Melior ē paup qui ambulat in ſimpli-
citate ſua. q̄m diues torquens labia
ſua ⁊ inſipiēs. Vbi nō ē ſciencia anime.
nō eſt bonū: ⁊ qui feſtinꝰ eſt pedibꝫ offen-
dit. Stulticia hoīs ſupplātat greſſus
eiꝰ. ⁊ cōtra dn̄m feruet aīo ſuo. Diuicie addūt
amicos plurimos: a paupe aūt ⁊ hij
quos hūit ſeparant̾. Teſtis fals̾ nō erit i-
punitus: ⁊ q̄ mēdacia loquit̾ nō effugi-
et. Multi colūt pſonā potētis: ⁊ amici
ſūt dona tribuētis. Fr̄es hoīs paupis
oderūt eū. inſup ⁊ amici pcul receſſerūt ab
eo. Qui tantū uerba ſectat̾ nichil habe-
bit. Qui aūt poſſeſſor ē mētis diligit aīam
ſuā. ⁊ cuſtos prudēcie īueniet bona. Te-
ſtis falſus nō erit impunitꝰ ⁊ q̄ loquitur
mēdacia pibit. Non decet ſtultū delicie.
nec ſeruū dn̄ari principibꝫ. Doctrina viri
p paciēcia noſcitur: ⁊ glā eiꝰ eſt iniq̄ ptere-
gredi. Sic̄ fremitꝰ leonis. ita ⁊ regis ira:
⁊ ſic̄ ros ſup herbā. ita ⁊ hylaritas eius.
Dolor pr̄is filiꝰ ſtultus: ⁊ tecta iugit̾ p-
ſtillancia litigioſa mulier. Domꝰ ⁊ diui-
cie dant̾ a parentibꝫ: a dn̄o aūt pprie vx-
or prudēs. Pigredo īmittit ſoporē: ⁊ aīa
diſſoluta eſuriet. Qui cuſtodit mādatū
cuſtodit aīam ſuā: Qui aūt negli-

git vias suas mortificabitur. Feneratur domino qui miseretur pauperis: et vicissitudinem suam reddet ei. Erudi filium tuum: ne desperes: ad interfectionem autem eius ne ponas animam tuam. Qui impatiens est sustinebit dampnum: et cum rapuerit aliud apponet. Audi consilium et suscipe disciplinam: ut sis sapiens in novissimis tuis. Multe cogitationes in corde viri: voluntas autem domini in eternum permanebit. Homo indigens misericors est. et melior pauper iustus. quam vir mendax. Timor domini ad vitam: et in plenitudine commorabitur absque visitatione pessima. Abscondit piger manum suam sub ascella. nec ad os suum applicat eam. Pestilente flagellato stultus sapientior erit: si autem corripueris sapientem. intelliget disciplinam. Qui affligit patrem et fugit matrem ignominiosus est et infelix. Non cesses fili audire doctrinam: nec ignores sermones scientie. Testis iniquus deridet iudicium: et os impiorum devorat iniquitatem. Parata sunt derisoribus iudicia. et mallei percucientes stultorum corporibus.

XX

Luxuriosa res vinum. et tumultuosa ebrietas. Quicumque hiis delectatur non erit sapiens. Sicut rugitus leonis ita et terror regis: qui provocat eum peccat in animam suam. Honor est homini qui separat se a contentionibus. omnes autem stulti miscentur contumeliis. Propter frigus piger arare noluit: mendicabit ergo estate et non dabitur ei. Sicut aqua profunda. sic consilium in corde viri. sed homo sapiens exhauriet illud. Multi homines misericordes vocantur: virum autem fidelem quis inveniet. Iustus qui ambulat in simplicitate sua: beatos post se filios relinquet. Rex qui sedet in solio iudicii: dissipat omne malum intuitu suo. Quis potest dicere mundum est cor meum: purus sum a peccato. Pondus et pondus: mensura et mensura. utrumque abhominabile est apud deum. Ex studiis suis intelligitur puer: si munda et recta sint opera eius. Aurem audientem et oculum videntem dominus fecit utrumque. Noli diligere sompnum: ne te egestas opprimat. Aperi oculos tuos. et saturare panibus. Malum est malum dicit omnis emptor: et cum recesserit tunc gloriabitur. Aurum et multitudo gemmarum. et vas preciosum labia scientie. Tolle vestimentum eius qui fideiussor extitit alieni. et pro extraneis aufer pignus ab eo. Suavis est homini panis mendacii: et postea implebitur os eius calculo. Cogitationes consiliis roborantur: et gubernaculis tractanda sunt bella. Ei qui revelat mysteria et ambulat fraudulenter et dilatat labia sua. ne commiscearis. Qui maledicit patri suo et matri: extinguetur lucerna eius in mediis tenebris. Hereditas ad quam festinatur in principio. in novissimo benedictione carebit. Ne dicas: reddam malum pro malo: expecta dominum et liberabit te. Abhominatio est apud deum pondus et pondus: statera dolosa non est bona. A domino diriguntur gressus viri: quis autem hominum intelligere potest viam suam. Ruina est homini devorare sanctos. et post vota retractare. Dissipat impios rex sapiens: et incurvat super eos fornicem. Lucerna domini spiraculum hominis: que investigat omnia secreta ventris. Misericordia et veritas custodiunt regem: et roborabitur clementia thronus eius. Exultatio iuvenum. fortitudo eorum. et dignitas senum canicies. Livor vulneris absterget mala: et plage in secretioribus ventris.

XXI

Sicut divisiones aquarum. ita cor regis in manu domini quocumque voluerit inclinabit illud. Omnis via viri recta sibi videtur: appendit autem corda dominus. Facere misericordiam et iudicium: magis placet domino quam victime. Exaltatio oculorum est dilatatio cordis. et lucerna impiorum peccatum. Cogitationes robusti semper in habundantia: omnis autem piger semper in egestate est. Qui congregat thesauros lingua mendacii. vanus et excors est. et impingetur ad laqueos mortis. Rapine impiorum detrahent eos.

quia noluerunt facere iudicium. Perversa via viri
aliena est a deo. qui autem mundus est: rectum opus
eius. Melius est sedere in angulo domatis: quam cum
muliere litigiosa et in domo communi. Anima im-
pii desiderat malum: nec miserebitur proximo suo.
Mulctato pestilente sapientior erit parvulus
et si sectetur sapientem sumet scientiam. Excogi-
tat iustus de domo impii: ut detrahat impi-
os a malo. Qui obturat aurem suam ad cla-
morem pauperis: et ipse clamabit et non exau-
dietur. Munus absconditum extinguit iras.
et donum in sinu indignationem maximam. Gau-
dium iusto est facere iudicium: et pavor operan-
tibus iniquitatem. Vir qui erraverit a via do-
ctrine: in cetu gygantum commorabitur. Qui
diligit epulas in egestate erit: qui amat vi-
num et pinguia non ditabitur. Pro iusto da-
bitur impius. et pro recto iniquus. Melius est ha-
bitare in terra deserta: quam cum muliere rixo-
sa et iracunda. Thesaurus desiderabilis et ole-
um in habitaculo iusti: et imprudens homo di-
ssipabit illud. Qui sequitur iustitiam et mi-
sericordiam: inveniet vitam et gloriam. Civita-
tem fortium ascendit sapiens: et destruxit robur
fiducie eius. Qui custodit os suum et linguam
suam: custodit ab angustiis animam suam.
Superbus et arrogans vocatur indoctus: qui
in ira operatur superbiam. Desideria occidunt pi-
grum: noluerunt enim quicquam manus eius operari.
Tota die concupiscit et desiderat: qui autem iu-
stus est tribuet et non cessabit. Hostie impi-
orum abhominabiles quia offeruntur ex scelere.
Testis mendax peribit: vir obediens loquetur
victoriam. Vir impius procaciter obfirmat vul-
tum suum: qui autem rectus est corrigit viam suam.
Non est sapientia. non est prudentia. non est consilium
contra dominum. Equus paratur ad diem belli: dominus
autem salutem tribuet.

XXII

Melius est nomen
bonum quam divitie multe: super aurum
et argentum gratia bona. Dives autem et
pauper obviaverunt sibi: utriusque operator est
dominus. Callidus vidit malum et absconditus est:
innocens pertransiit et afflictus est dampno. Fi-
nis modestie timor domini: divitie et gloria
et vita. Arma et gladii in via perversi: custos
autem anime sue longe recedit ab eis. Prover-
bium est: adolescens iuxta viam suam. et cum se-
nuerit non recedet ab ea. Dives pauperibus
imperat: et qui accipit mutuum servus est
fenerantis. Qui seminat iniquitatem metet
mala. et virga ire sue consummabitur. Qui pro-
nus est ad misericordiam benedicetur: de panibus suis e-
nim dedit pauperi. Eice derisorem et exibit cum eo
iurgium: cessabuntque cause et contumelie. Qui
diligit cordis munditiam: propter gratiam labiorum
suorum habebit amicum regem. Oculi domini custodi-
unt scientiam. et supplantantur verba iniqui. Di-
cit piger. leo est foris. in medio platearum occidendus
sum. Fovea profunda os aliene. cui iratus est
dominus incidet in eam. Stultitia colligata est
in corde pueri: et virga discipline fugabit
eam. Qui calumpniatur pauperem ut augeat
divitias suas: dabit ipse ditiori et egebit.
Fili mi inclina aurem tuam. et audi verba sapi-
entium: appone autem cor ad doctrinam meam.
que pulchra erit tibi cum servaveris eam in ventre
tuo. et redundabit in labiis tuis: ut sit
in domino fiducia tua. Unde et ostendi eam tibi
hodie. Ecce descripsi eam tibi tripliciter in co-
gitationibus et scientia: ut ostenderem tibi fir-
mitatem et eloquia veritatis. Responde ex hiis
illis qui miserunt te. Non facias violentiam
pauperi quia pauper est: neque conteras egenum
in porta. quia dominus iudicabit causam eius: et con-
figet eos qui confixerunt animam eius. Noli esse
amicus homini iracundo. neque ambules cum
viro furioso: ne forte discas semitas eius.
et sumas scandalum anime tue. Noli esse cum
hiis qui defigunt manus suas: et qui vades
se offerunt pro debitis. Si enim non habes
unde restituas: quid cause est ut tollas
operimentum de cubili tuo. Ne transgrediaris

terminos antiquos quos posuerunt patres tui. Vidisti virum velocem in opere suo: coram regibus stabit. nec erit ante ignobiles.

XXIII

Quando sederis ut comedas cum principe: diligenter attende que posita sunt ante faciem tuam. et statue cultrum in gutture tuo. si tamen habes potestatem in animam tuam. Ne desideres de cibis eius, in quo est panis mendacii. Noli laborare ut diteris. sed prudentie tue pone modum. Ne erigas oculos tuos ad opes quas habere non potes: quia facient sibi pennas quasi aquile et volabunt in celum. Ne comedas cum homine invido. et ne desideres cibos eius: quoniam in similitudinem arioli et coniectoris estimat quod ignorat. Comede et bibe dicet tibi: et mens eius non est tecum. Cibos quos comederas evomes: et perdes pulchros sermones tuos. In auribus insipientium ne loquaris: quia despicient doctrinam eloquii tui. Ne attingas terminos parvulorum: et agrum pupillorum ne introeas. Propinquus enim eorum fortis est: et ipse iudicabit contra te causam illorum. Ingrediatur ad doctrinam cor tuum: et aures tue ad verba scientie. Noli subtrahere a puero disciplinam. Si enim percusseris eum virga, non morietur. Tu percutis virga eum: et animam eius de inferno liberabis. Fili mi si sapiens fuerit animus tuus. gaudebit tecum cor meum: et exultabunt renes mei. cum locuta fuerint rectum labia tua. Non emuletur cor tuum peccatores. sed in timore domini esto tota die. quia habebis spem in novissimo. et prestolatio tua non auferetur. Audi fili mi. et esto sapiens et dirige in via animum tuum. Noli esse in conviviis potatorum nec in comessationibus eorum. qui carnes ad vescendum conferunt: quia vacantes potibus et dantes symbola consumentur. et vestietur pannis dormitatio. Audi patrem tuum qui genuit te. et ne contempnas cum senuerit mater tua. Veritatem eme: et noli vendere sapientiam. et doctrinam et intelligentiam. Exultat gaudio pater iusti: qui sapientem genuit letabitur in eo. Gaudeat pater tuus et mater tua. et exultet que genuit te. Prebe fili mi cor tuum michi. et oculi tui vias meas custodiant. Fovea enim profunda est meretrix. et puteus angustus aliena. Insidiatur in via quasi latro: et quos incautos viderit interficiet. Cui ve? Cui patri ve? Cui rixe? Cui fovee? Cui sine causa vulnera? Cui suffusio oculorum? nonne hiis qui morantur in vino. et student calicibus epotandis? Ne intuearis vinum quando flavescit: cum splenduerit in vitro color eius. Ingreditur blande. sed in novissimo mordebit ut coluber: et sicut regulus venena diffundet. Oculi tui videbunt extraneas. et cor tuum loquetur perversa. et eris sicut dormiens in medio mari: et quasi sopitus gubernator amisso clavo. Et dices. verberaverunt me sed non dolui. traxerunt me et ego non sensi. Quando evigilabo: et rursus vina reperiam?

XXIIII

Ne emuleris viros malos. nec desideres esse cum eis. quia rapinas meditatur mens eorum. et fraudes labia eorum loquuntur. Sapientia edificabitur domus: et prudentia roborabitur. In doctrina replebuntur cellaria. universa substantia preciosa et pulcherrima. Vir sapiens fortis est: et vir doctus robustus et validus. quia cum dispositione initur bellum: et erit salus ubi multa consilia sunt. Excelsa stulto sapientia: in porta non aperiet os suum. Qui cogitat mala facere stultus vocabitur. Cogitatio stulti peccatum est: et abhominatio hominum detractor. Si desperaveris lapsus in die angustie: imminuetur fortitudo tua. Erue eos qui ducuntur ad mortem: et qui trahuntur ad interitum liberare ne cesses. Si dixeris vires non suppetunt: qui inspector est cordis ipse intelligit: et servatorem anime tue nichil fallit: reddetque homini iuxta opera sua. Comede fili mi mel quia bonum est. et favum dulcissimum gutturi tuo. Sic et doctrina sapientie anime tue: quam

cum inveneris habebis in novissimis spem. et spes tua non peribit. Ne insidieris et queras impietatem in domo iusti: neque vastes requiem eius. Septies enim cadet iustus et resurget. impii autem corruent in malum. Cum ceciderit inimicus tuus ne gaudeas. et in ruina eius ne exultet cor tuum: ne forte videat dominus et displiceat ei. et auferat ab eo iram suam. Ne contendas cum pessimis. nec emuleris impios: quoniam non habent futurorum spem mali. et lucerna impiorum extinguetur. Time dominum fili mi et regem. et cum detractoribus non commiscearis. quoniam repente consurget perditio eorum. et ruinam utriusque quis novit? Hec quoque sapientibus. Cognoscere personam in iudicio non est bonum. Qui dicunt impio iustus es. maledicent eis populi. et detestabuntur eos tribus. Qui arguunt laudabuntur: et super ipsos veniet benedictio. Labia deosculabitur: qui recta verba respondet. Prepara foris opus tuum. et diligenter exerce agrum tuum. ut postea edifices domum tuam. Ne sis testis frustra contra proximum tuum: nec lactes quemquam labiis tuis. Ne dicas quomodo fecit mihi sic faciam ei. reddam unicuique secundum opus suum. Per agrum hominis pigri transivi. et per vineam viri stulti et ecce totum repleverant urtice operuerant superficiem eius spine: et maceria lapidum destructa erat. Quod cum vidissem posui in corde meo: et exemplo didici disciplinam. Usquequo piger dormis? usquequo de sompno consurges? Parum inquam dormies. modicum dormitabis: paxillum manus conseres ut quiescas et veniet tibi quasi cursor egestas tua. et mendicitas quasi vir armatus. Hec parabole salomonis quas transtulerunt viri ezechie regis iuda.

XXV

Gloria dei est celare verbum: et gloria regum investigare sermonem. Celum sursum et terra deorsum: et cor regum inscrutabile. Aufer rubiginem de argento: et egredietur vas purissimum. Aufer impietatem de vultu regis: et firmabitur iusticia thronus eius. Ne gloriosus appareas coram rege. et in loco magnorum ne steteris. Melius est enim ut dicatur tibi ascende huc: quam ut humilieris coram principe. Que viderunt oculi tui ne proferas in iurgio cito. ne postea emendare non possis. cum dehonestaveris amicum tuum. Causam tuam tracta cum amico tuo. et secretum extraneo ne reveles. ne forte insultet tibi cum audierit. et exprobrare non cesset. Gratia et amicicia liberant: quas tibi serva ne exprobrabilis fias. Mala aurea in lectis argenteis qui loquitur verbum in tempore suo. Inauris aurea et margaritum fulgens: qui arguit sapientem et aurem obedientem. Sicut frigus nivis in die messis. ita legatus fidelis ei qui misit eum. animam illius requiescere facit. Nubes et ventus et pluvie non sequentes: vir gloriosus et promissa non complens. Patientia lenietur princeps: et lingua mollis confringet duritiam. Mel invenisti comede quod sufficit tibi: ne forte saciatus evomas illud. Subtrahe pedem tuum de domo proximi tui: ne forte saciatus oderit te. Iaculum et gladius et sagitta acuta. homo qui loquitur contra proximum suum testimonium falsum. Dens putridus et pes lassus. qui sperat super infideli in die angustie. et amittit pallium in die frigoris. Acetum in nitro. qui cantat carmina cordi pessimo. Sicut tinea vestimento et vermis ligno. ita tristicia viri nocet cordi. Si esurierit inimicus tuus ciba illum. si sitierit da ei aquam bibere. Prunas enim congregabis super caput eius: et dominus reddet tibi. Ventus aquilo dissipat pluvias: et facies tristis linguam detrahentem. Melius est sedere in angulo domatis: quam cum muliere litigiosa et in domo communi. Aqua frigida anime sicienti: et nuncius bonus de terra longinqua. Fons turbatus pede et vena corrupta. iustus cadens coram impio. Sicut qui mel comedit multum non est ei bonum:

sic qui scrutator ē maiestatis opprimetur
a gl'a. Sicut urbs patēs ⁊ absq; muror
ambitu. ita uir qui nō pōt in loquendo co
hibe'e spm̄ suum. XXVI

Quomodo nix ī estate: ⁊ pluuia ī me
sse: sic indecēs ē stulto gl'a. Nam sic
auis ad alta transuolans. ⁊ passer quolib;
uadēs: sic maledcm̄ frustr̄ platū in quempi
am superueniet. Flagellū equo ⁊ camus asi
no ⁊ ūga dorso imprudentiū. Ne respondeas
stulto iuxta stultitiā suā. ne efficiaris ei
simil'. Responde stulto iuxta stultitiam
suā: ne s' sapiēs ēē uideatur. Claud' pedib'
⁊ iniquitatē bibēs: q̇ mittit ūba p nūci
um stultū. Quom̄ pulchras frustra hēt
claud' tybias. sic indecēs ē ī ore stultor pa
bola. Sicut qui mittit lapidē in aceruū
mercurij. ita q̇ tribuit insipiēti honorē.
Quom̄ si spina nascatur in manu temule
ti: sic pabola ī ore stultor. Judiciū dete
rminat causas: ⁊ q̇ imponit stulto silē
tiū iras mitigat. Sicut canis q̇ reuertit̄
ad uomitū suū: sic imprudēs q̇ iterat st
ulticiā suā. Vidisti hominē sapiētē sibi
uideri. magis illo spem hēbit stultus. Di
cit pig': Leo ī uia: leena ī itineribz. Sicut
hostiū uertit̄ in cardine suo. ita pig' ī lec
tulo suo. Abscondit pig' man' s' ascella
suas: ⁊ laborat si ad os suū eas ꝯuertit.
Sapientior s' pig' uidet̄. vij. uiris loquēti
bus sentētias. Sic qui apphendit auri
bus canē: sic qui transit impaciēs. ⁊ im
scetur rixe alterius. Sicut noxius ē qui mittit
lanceas ⁊ sagittas ī mortē: sic uir q̇ fra
udulent' nocet amico: ⁊ cū fuit deprehēs'
dicit: ludēs feci. Cū defecerint ligna extin
guetur ignis: ⁊ susurrone subtracto ūgia
ꝯquiescūt. Sicut carbones ad prunas
⁊ ligna ad ignē: sic homo iracūd' susci
tat rixas. Vba susurronis q̄i simplicia:
⁊ ipsa perueniūt ad ītima uentris. Quom̄
si argēto sordido ornare uelis uas fictile.
Sic labia tumētia cū corde pessimo sociata.
Labijs suis intelligitur inimicus cū ī corde
tractauit dolos. Quādo submisit uocē suā
ne credideris ei: qm̄ .vij. nequicie s' ī corde
illi'. Qui operit odiū fraudulent': reuelab'
malicia ei' in ꝯcilio. Qui fodit foueā in
cidet in eā: ⁊ qui uoluit lapidē reuertetur
ad eū. Lingua fallax nō amat ūitatē:

Et os lubricū operatur ruinas. XXVII

Ne glorieris in crastinū ignorās quid
superuentura pariat dies. Laudet te alien'
⁊ nō os tuū: extraneus. ⁊ nō labia tua. Gra
ue est saxū. ⁊ onerosa harena. sz ira stulti
utroq; grauior. Ira nō hēt miam. nec erupē
furor: ⁊ impetū ꝯcitati spiritus ferre q̇s poterit.
Melior ē manifesta correpcio: qm̄ amor
absconditus. Meliora sūt uulnera diligētis.
qm̄ fraudulenta odiētis oscula. Anima
saturata calcabit fauū. aīa uero esuriēs
⁊ amarū p dulci sumet. Sicut auis trans
migrās de nido suo: sic uir qui relinquit
locū suū. Vnguēto ⁊ uarijs odoribus
delectatur cor ⁊ bonis amici ꝯsilijs aīa dul
coratur. Amicū tuū ⁊ amicū pris tui ne di
miseris. ⁊ domū fris tui ne ingrediaris in
die afflictionis tue. Melior ē uicin' iuxta
qm̄ frater pcul. Stude sapiētie fili mi et
letifica cor meū. ut possis exprobrāti rndē
sermonē. Astut' uidens malū absconditus ē.
paruuli transeūtes sustinuere dispendia. Tol
le uestimentū ei' qui spopondit p extraneo ⁊ pro
alienis aufer ei pign'. Qui bndicit pximo
suo. uoce grandi de nocte ꝯsurgēs: maledi
cēti simil' ē. Tecta pstillancia in die frigo
ris. ⁊ litigiosa mulier ꝯpantur. Qui retinet
eā q̄i qui uentū teneat ⁊ oleū dextre sue
euacuet. Ferrū ferro acuitur ⁊ homo exacuit
faciē amici sui. Qui seruat ficū comedet
fructus ei'. ⁊ q̇ custos ē dn̄i sui glorificabit.
Quom̄ ī aq̇s resplendēt uult' pspiciētiū:

sic corda hominum manifesta sunt prudentibus.
Infernus et perditio non replebuntur: similiter
et oculi hominum insaciabiles. Quomodo probatur
in conflatorio argentum et in fornace aurum,
sic probatur homo ore laudantis. Cor iniqui
exquirit mala: cor autem rectum exquirit sci
entiam. Si contuderis stultum in pila quasi tip
sanas feriente desuper pilo, non auferetur ab
eo stulticia eius. Diligenter agnosce vultum
pecoris tui: tuosque greges considera. Non enim
habebis iugiter potestatem. Sed corona tribuetur in ge
neratione et generatione. Aperta sunt prata. et
apparuerunt herbe virentes. et collecta sunt fena
de montibus. Agni sunt ad vestimentum tuum. et he
di ad agri precium. Sufficiat tibi lac caprarum
in cibos tuos. in necessaria domus tue. et ad victum
ancillis tuis. XXVIII

Fugit impius nemine persequente. iustus autem quasi leo confidens
absque terrore erit. Propter peccata terre multi
principes eius. et propter hominis sapientiam et horum scientiam
que dicuntur: vita ducis longior erit. Vir pau
per calumpnians pauperes. similis est imbri vehe
menti in quo paratur fames. Qui derelinquunt le
gem laudant impium: qui custodiunt succenduntur
contra eum. Viri mali non cogitant iudicium: qui
autem requirunt dominum, animadvertunt omnia. Melior
est pauper ambulans in simplicitate sua: quam
dives pravis itineribus. Qui custodit legem
filius sapiens est. qui autem pascit comessatores con
fundit patrem suum. Qui coacervat divi
tias usuris et fenore liberali: in pauperes con
gregat eas. Qui declinat aurem suam ne
audiat legem: oratio eius erit execrabilis. Qui
decipit iustos in via mala: in interitu suo cor
ruet: et simplices possidebunt bona eius. Sa
piens sibi videtur dives: pauper autem prudens
scrutabitur eum. In exaltatione iustorum mul
ta gloria est: regnantibus impiis ruine hominum.
Qui abscondit scelera sua non dirigetur: qui
autem confessus fuerit et reliquerit ea, misericordiam con
sequetur. Beatus homo qui semper est pavidus: qui vero

mentis est durus corruet in malum. Leo rugi
ens et ursus esuriens. princeps impius super
populum pauperem. Dux indigens prudentia.
multos opprimet per calumpniam: qui autem
odit avariciam. longi fient dies eius. Hominem
qui calumpniatur anime sanguinem: si usque ad lacum
fugerit nemo sustinet. Qui ambulat simpli
citer salvus erit. qui perversis ingreditur viis
concidet semel. Qui operatur terram suam saturabitur
panibus: qui sectatur ocium replebitur ege
state. Vir fidelis multum laudabitur: qui autem fe
stinat ditari non erit innocens. Qui cognoscit
in iudicio faciem non facit bene: iste et pro buccella
panis deserit veritatem. Vir qui festinat di
tari. et aliis invidet: ignorat quod egestas su
perveniet ei. Qui corripit hominem gratiam
postea inveniet apud eum magis quam ille qui per
lingue blandimenta decipit. Qui subtrahit
aliquid a patre suo. et a matre: et dicit hoc non
est peccatum particeps homicide est. Qui se iactat
et dilatat iurgia concitat. qui vero sperat
in domino sanabitur. Qui confidit in corde suo
stultus est. qui autem graditur sapienter ipse
laudabitur. Qui dat pauperi non indigebit:
qui despicit deprecantem sustinebit penuriam.
Cum surrexerint impii abscondentur homines: XXIX
cum illi perierint multiplicabuntur iusti.

Viro qui corripientem dura cervice contempnit,
repentinus superveniet interitus: et eum
sanitas non sequetur. In multiplicatione
iustorum letabitur vulgus: cum impii sumpserint
principatum. gemet populus. Vir qui amat sapi
entiam letificat patrem suum. qui autem nutrit
scorta perdet substantiam. Rex iustus erigit ter
ram vir avarus destruet eam. Homo qui blandis fic
tisque sermonibus loquitur amico suo. rete
expandit pedibus eius. Peccantem virum iniquum
involvet laqueus: et iustus laudabit atque
gaudebit. Novit iustus causam pauperum:
impius ignorat scientiam. Homines pestilentes dissi
pant civitatem: sapientes vero avertunt furorem.

Vir sapiens si cum stulto contenderit: sive irasc
atur sive rideat non inveniet requiem.
Viri sanguinum oderunt simplicem: iusti autem
querunt animam eius. Totum spiritum suum profert stultus:
sapiens differt et reservat in posterum. Princeps
qui libenter audit verba mendacii: omnes mini
stros habet impios. Pauper et creditor obvi
averunt sibi: utriusque illuminator dominus. Rex qui
iudicat in veritate pauperes: thronus eius in e
ternum firmabitur. Virga atque correptio tribu
unt sapientiam: puer autem qui dimittitur volun
tati sue, confundet matrem suam. In multiplic
atione impiorum multiplicabuntur scelera: et
iusti ruinas eorum videbunt. Erudi filium tu
um et refrigerabit te: et dabit delicias ani
me tue. Cum prophetia defecerit dissipabitur populus:
qui vero custodit legem beatus est. Servus verbis non
potest erudiri: quia quod dicis intelligit et respon
dere contempnit. Vidisti hominem velocem ad loquendum?
Stultitia magis speranda est quam illius correp
tio. Qui delicate a pueritia nutrit servum
suum: postea illum sentiet contumacem. Vir
iracundus provocat rixas: et qui ad indignandum
facilis est, erit ad peccata proclivior. Superbum
sequitur humilitas: et humilem spiritu suscipiet
gloria. Qui cum fure participat odit animam
suam: adiurantem audit et non indicat. Qui ti
met hominem cito corruet: qui sperat in domino
sublevabitur. Multi requirunt faciem principis:
et a domino iudicium egreditur singulorum. Abomi
nantur iusti virum impium: et abominantur
impii eos qui in recta sunt via. Verba congregantis.
Visio quam locutus XXX filii Vomentis.
est vir cum quo est deus: et qui deo secum moran
te confortatus ait. Stultissimus sum virorum: et sa
pientia hominum non est mecum. Non didici sa
pientiam: et novi scientiam sanctorum. Quis ascendit
in celum atque descendit? Quis continuit spiritum
in manibus suis? Quis colligavit aquas quasi
in vestimento? Quis suscitavit omnes terminos terre?
Quod nomen est eius? et quod nomen filii eius si

nosti? Omnis sermo dei ignitus: clipeus est sper
antibus in se. Ne addas quicquam verbis illius: et
arguaris inveniarisque mendax. Duo rogavi
te: ne deneges mihi antequam moriar. Vani
tatem et verba mendacia longe fac a me. Men
dicitatem et divitias ne dederis mihi: tribue
tantum victui meo necessaria: ne forte saturatus
illiciar ad negandum: et dicam quis est dominus? et egesta
tate compulsus furer: et periurem nomen dei mei. Ne
accuses servum ad dominum suum: ne forte male
dicat tibi et corruas. Generatio que patri suo male
dicit: et que matri sue non benedicit. Generatio que
sibi munda videtur: et tamen non est lota a sordibus su
is. Generatio cuius excelsi sunt oculi: et palpebre
eius in alta porrecte. Generatio que pro dentibus gla
dios habet: et commandit molaribus suis. ut co
medat inopes de terra et pauperes ex hominibus.
Sanguisuge due sunt filie dicentes. affer. affer.
Tria sunt insaturabilia: et quartum quod numquam
dicit sufficit: infernus et os vulve: et terra que non
satiatur aqua: ignis vero numquam dicit sufficit.
Oculum qui subsannat patrem: et qui despicit partum
matris sue: effodiant eum corvi de torrentibus:
et comedant illum filii aquile. Tria sunt difficil
lia mihi: et quartum penitus ignoro. Viam aquile in
celo: viam colubri super terram: viam navis in
medio mari: et viam viri in adolescentia. Talis
est et via mulieris adultere: que comedit et tergit
os suum dicens. non sum operata malum. Per tria
movetur terra: et quartum non potest sustinere. Per servum
cum regnaverit: per stultum cum saturatus fuerit cibo
per odiosam mulierem cum in matrimonio fuerit assum
pta: et per ancillam cum heres fuerit domine sue.
Quatuor sunt minima terre: et ipsa sunt sapi
entiora sapientibus. Formice populus infirmus: qui
preparat in messe cibum. Lepusculus plebs
invalida: qui collocat in petra cubile suum.
Regem locusta non habet: et egreditur universa per
turmas suas. Stellio manibus nititur: et
moratur in edibus regum. Tria sunt que bene gradiuntur:
et quartum quod incedit feliciter. leo fortissimus

vestiaz. ad ullius pauebit occursu. gal
lus succinctus lumbos: z aries z aries n
e rex qui resistat ei. z q stultus apparuerit
postqm eleuatus est in sublime. Si eni intel
lexisset: ori iposuisset manu. Qui aut for
titer premit ubera ad eliciendu lac. exprimit
butirum. z q vehementer emungit elicit sangui
nem. z q prouocat iras producit discordias.

Verba lamuelis regis. visio qua eru
diuit eu mater sua. Quid dilecte mi:
Quid dilecte uteri mei: quid dilecte
votoru meorum: Ne dederis mulierib substantia
tua. z diuicias tuas ad delendos reges. No
li regib o lamuel noli regib dare vinu
qr nullu e secretu ubi regnat ebrietas. ne forte bi
bant. z obliuiscantur iudicioru z mutent
causam filioru pauperis. Date siceram merentib
z vinu hiis q sunt amaro aio. Bibant et
obliuiscantur egestatis sue. z doloris no re
cordentur amplius. Aperi os tuu muto: z cau
sis oim filioru q pertranseunt. Aperi os tuu et
decerne qd iustu e. z iudica inopem z pauperem.
Aleph Mulierem fortem quis inueniet. procul z
de ultimis finib preciu ei. Beth Confidit
in ea cor viri sui. z spoliis no indigebit.
Gimel Reddet ei bonu z no malu oib
dieb uite sue. Deleth Quesiuit lanam z
linu. z operata e consilio manuu suaru. Het
Facta e qsi nauis institoris. de longe portans
pane suu. Vau De nocte surrexit. deditque
predam domesticis suis. z cibaria ancillis
suis. Zai Considerauit agru z emit eu. de
fructu manuu suaru plantauit vineam.
Heth Accinxit fortitudine lumbos suos et
roborauit brachiu suu. Teth Gustauit
z uidit qr bona e negociacio ei. no extin
guetur i nocte lucerna illi. Ioth Manu suam
misit ad forcia: z digiti ei apprehenderut
fusu. Caph Manu sua aperuit inopi. et
palmas suas extendit ad pauperem.
Lameth Non timebit domui sue a frigo
rib niuis: omes eni domestici ei vestiti
sunt duplicib. Mem Stragulatam veste
fecit sibi. bissus z purpura indumentu eius.
Nun Nobilis in portis uir ei. qndo sederit
cu senatorib terre. Sameth Sindone fecit
z vendidit. z cingulu tradidit cha
naneo. Ain Fortitudo z decor indumentu ei.
z ridebit in die nouissimo. Phe Os suu
aperuit sapiencie. z lex clemencie in lingua
ei. Sade Considerauit semitas domus sue: z
pane ociosa no comedit. Coph Surrexerunt
filii ei z beatissima predicauerunt: vir ei
z laudauit eam. Res Multe filie congre
gauerunt diuicias: tu supgressa es vniuersas.
Sin Fallax gra z vana e pulchritudo.
Mulier timens dnm ipa laudabitur. Thau
Date ei de fructu manuu suaru. z lau
dent eam in portis opera ei. Explicit parabole. Incipit liber ecclesiastes.

Verba ecclesiastes filii dauid
regis ierlm. Vanitas
vanitatu dixit ecclesiastes:
vanitas vanitatu. z oia
vanitas. Quid hit amplius homo de vniuer
so labore suo. qd laborat sub sole. Generacio
preterit. z generacio aduenit. terra uo i eternu
stat. Oritur sol z occidit z ad locu suum
reuertitur: ibique renascens girat p meridie.
z flectitur ad aquilonem. Lustrans vniuersa
i circuitu pgit spc. z in circulos suos re
uertitur. Omnia flumina intrant i mare: et
mare no redundat. Ad locu vnde exeunt
flumina reuertuntur: vt iteru fluant. Cunc
te res difficiles: no potest eas ho explicare
sermone. Non saciatur oculus visu: nec
auris impletur auditu. Quid e qd fuit: Ipsu
qd futuru e. Quid e qd fcm e: Ipsu
qd faciendu e. Nichil sub sole nouu. nec valet
quisquam dicere. ecce hoc recens e. Iam eni pre
cessit in seclis q fuerunt ante nos. Non est p
oru memoria. sz nec eoru quide q postea

futura sunt. erit recordatio apud eos qui
futuri sunt in novissimo. Ego ecclesiastes
fui rex israel in ierusalem: et proposui in animo
meo querere et investigare sapienter de omnibus
que fiunt sub sole. hanc occupationem pessimam
dedit deus filiis hominum: ut occuparentur
in ea. Vidi que fiunt cuncta sub sole: et ecce u-
niversa vanitas. et afflictio spiritus. Perversi
difficile corriguntur: et stultorum infinitus
est numerus. Locutus sum in corde meo dicens.
Ecce magnus effectus sum: et precessi sapientia
omnes qui fuerunt ante me in ierusalem: et mens
mea contemplata est multa sapienter: et didi-
ci: dedique cor meum ut scirem prudentiam atque
doctrinam. erroresque et stulticiam. et agnovi
quod in hiis quoque esset labor et afflictio spiritus. Eo
quod in multa sapientia multa sit indignatio
et qui addit scientiam addit et dolorem. II
Dixi ego in corde meo. Vadam et affluam
deliciis. et fruar bonis. Et vidi quod
hoc quoque esset vanitas. Risum reputavi errorem.
et gaudio dixi quid frustra deciperis.
Cogitavi in corde meo. abstrahere a vino
carnem meam: ut animum meum transferrem ad
sapientiam. devitaremque stulticiam. donec
viderem quid esset utile filiis hominum. quo
facto opus est sub sole numero dierum vite
sue. Magnificavi opera mea: edificavi
mihi domos. plantavi vineas. feci ortos
et pomeria et consevi ea cuncti generis arbo-
ribus: et extruxi mihi piscinas aquarum. ut irri-
garem silvam lignorum germinantium. Posse-
di servos et ancillas. multamque familiam
habui: armenta quoque et magnos ovium greges.
ultra omnes qui fuerunt ante me in ierusalem.
Coacervavi mihi argentum et aurum: et substan-
tias regum ac provinciarum. Feci mihi cantores
et cantrices. et delicias filiorum hominum: scyphos
et urceos in ministerio ad vina fundenda. et super-
gressus sum opibus omnes qui fuerunt ante me in
ierusalem. Sapientia quoque perseveravit mecum: et omnia
que desideraverunt oculi mei non negavi eis. Nec
prohibui cor meum quin omni voluptate frue-
retur. et oblectaret se in hiis que paraveram:
et hanc ratus sum partem meam si uterer labo-
re meo. Cumque me convertissem ad universa o-
pera que fecerunt manus mee. et ad labores in
quibus frustra sudaveram: vidi in omnibus va-
nitatem et afflictionem animi. et nichil permanere
sub sole. Transivi ad contemplandam sapientiam
erroresque et stulticiam. Quid est inquam homo: ut
sequi possit regem factorem suum. Et vidi quod tantum
precederet sapientia stulticiam. quantum differt lux
a tenebris. Sapientis oculi in capite eius:
stultus in tenebris ambulat. Et didici quod
unus utriusque esset interitus. et dixi in corde meo.
Si unus et stulti et meus occasus erit: quid mihi prodest
quod maiorem sapientie dedi operam. Locutusque
cum mente mea: animadverti quod hoc quoque esset vani-
tas. Non enim erit memoria sapientis simili-
ter ut stulti in perpetuum: et futura tempora oblivi-
one cuncta pariter operient. Moritur doctus similiter
ut indoctus. Et idcirco teduit me vite
mee. videntem mala esse universa sub sole. et
cuncta vanitatem atque afflictionem spiritus. Rursus
detestatus sum omnem industriam meam. et qua sub so-
le studiosissime laboravi: habiturus heredem
post me quem ignoro utrum sapiens an stul-
tus futurus sit: et dominabitur in laboribus me-
is quibus desudavi et sollicitus fui. Et est quicquam
tam vanum? Unde cessavi: renunciavitque
cor meum ultra laborare sub sole. Nam cum alius
laboret sub sole sapientia et doctrina et sollicitu-
dine. homini ocioso quesita dimittit. Et hoc
ergo vanitas. et magnum malum. Quid
enim proderit homini de universo labore suo. et
afflictione spiritus. qua sub sole cruciatus est? Cuncti
dies eius doloribus et erumpnis pleni sunt: nec
per noctem mente requiescit. Et hec non vani-
tas est? Nonne melius est comedere et bibere: et osten-
dere anime sue bona de laboribus suis? Et hoc
de manu dei est. Quis ita vorabit et deliciis

affluet ut ego? Homini bono in conspectu suo dedit Deus sapientiam et scientiam et letitiam; peccatori autem dedit afflictionem et curam superfluam, ut addat et congreget, et tradat ei qui placuit Deo. Sed et hoc vanitas et cassa sollicitudo mentis.

II

Omnia tempus habent, et suis spatiis transeunt universa sub celo. Tempus nascendi, et tempus moriendi. Tempus plantandi, et tempus evellendi quod plantatum est. Tempus occidendi, et tempus sanandi. Tempus destruendi, et tempus edificandi. Tempus flendi, et tempus ridendi. Tempus plangendi, et tempus saltandi. Tempus spargendi lapides, et tempus colligendi. Tempus amplexandi, et tempus longe fieri ab amplexibus. Tempus acquirendi, et tempus perdendi. Tempus custodiendi, et tempus abiciendi. Tempus scindendi, et tempus consuendi. Tempus tacendi, et tempus loquendi. Tempus dilectionis, et tempus odii. Tempus belli, et tempus pacis. Quid habet amplius homo de labore suo? Vidi afflictionem quam dedit Deus filiis hominum, ut distendantur in ea. Cuncta fecit bona in tempore suo, et mundum tradidit disputationi eorum, ut non inveniat homo opus quod operatus est Deus ab initio usque ad finem. Et cognovi quod non esset melius nisi letari, et facere bene in vita sua. Omnis enim homo qui comedit et bibit et videt bonum de labore suo, hoc donum Dei est. Didici quod omnia opera que fecit Deus perseverent in eternum. Non possumus his quicquam addere nec auferre que fecit Deus ut timeatur. Quod factum est, ipsum permanet; que ventura sunt iam fuerunt; et Deus instaurat quod abiit. Vidi sub sole in loco iudicii impietatem, et in loco iustitie iniquitatem. Et dixi in corde meo: Iustum et impium iudicabit Deus, et tempus omnis rei tunc erit. Dixi in corde meo de filiis hominum, ut probaret eos Deus, et ostenderet similes esse bestiis. Idcirco unus interitus est hominis et iumentorum, et equa utriusque conditio. Sicut moritur homo, sic et illa moriuntur. Similiter spirant omnia, et nichil homo habet iumento amplius. Cuncta subiacent vanitati, et omnia pergunt ad unum locum. De terra facta sunt, et in terram pariter revertuntur. Quis novit si spiritus filiorum Adam ascendat sursum, et si spiritus iumentorum descendat deorsum? Et deprehendi nichil esse melius quam letari hominem in opere suo, et hanc esse partem illius. Quis enim eum adducet, ut post se futura cognoscat?

III

Verti me ad alia, et vidi calumpnias que sub sole geruntur, et lacrimas innocentium, et consolatorem neminem, nec posse resistere eorum violentie, cunctorum auxilio destitutos. Et laudavi magis mortuos quam viventes, et feliciorem utroque iudicavi qui necdum natus est, nec vidit mala que sub sole fiunt. Rursum contemplatus sum omnes labores hominum, et industrias adverti patere invidie proximi. Et in hoc ergo vanitas et cura superflua est. Stultus complicat manus suas, et comedit carnes suas, dicens: Melior est pugillus cum requie, quam plena utraque manus cum labore et afflictione animi. Considerans reperi et vanitatem aliam sub sole. Unus est, et secundum non habet, non filium, non fratrem, et tamen laborare non cessat, nec saciantur oculi eius divitiis, nec recogitat dicens: Cui laboro et fraudo animam meam bonis? In hoc quoque vanitas est, et afflictio pessima. Melius est ergo duos simul esse quam unum. Habent enim emolumentum societatis sue. Si unus ceciderit, ab altero fulcietur. Ve soli, quia cum ceciderit, non habet sublevantem se. Et si dormierint duo, fovebuntur mutuo; unus quomodo calefiet? Et si quispiam prevaluerit contra unum, duo resistunt ei. Funiculus triplex difficile rumpitur. Melior est puer pauper et sapiens rege sene et stulto, qui nescit providere in posterum. Quod de carcere catenisque interdum quis egrediatur ad regnum, et alius natus in regno inopia consumatur. Vidi cunctos viventes qui ambulant sub sole cum adolescente secundo qui consurgit pro eo. Infinitus est numerus

populi omnium qui fuerunt ante eum. et qui postea futuri sunt non letabuntur in eo. Sed et hoc vanitas et afflictio spiritus. Custodi pedem tuum ingrediens domum dei et appropinqua ut audias. Multo enim melior est obediencia quam stultorum victime. Qui nesciunt quod faciunt malum. V

Ne temere quid loquaris. neque cor tuum sit velox ad proferendum sermonem coram deo. Deus enim in celo et tu super terram: idcirco sint pauci sermones tui. Multas curas sequuntur sompnia: et in multis sermonibus invenitur stulticia. Si quid vovisti deo: ne moreris reddere displicet enim ei infidelis et stulta promissio: sed quodcumque voveris redde. Multoque melius est non vovere: quam post votum promissa non reddere. Ne dederis os tuum ut peccare facias carnem tuam: neque dicas coram angelo non est providencia. ne forte iratus deus super sermones tuos dissipet cuncta opera manuum tuarum. Ubi multa sunt sompnia. plurime vanitates et sermones innumeri. Tu vero deum time. Si videris calumpnias egenorum et violenta iudicia. et subverti iusticiam in provincia. non mireris super hoc negocio. quia excelso alius excelsior est. et super hos quoque eminenciores sunt alii. et insuper universe terre rex imperat servienti. Avarus non implebitur pecunia. et qui amat divicias. fructus non capiet ex eis. Et hoc ergo vanitas. Ubi multe sunt opes: multi et qui comedunt eas. Et quid prodest possessori: nisi quod cernit divicias oculis suis. Dulcis est sompnus operanti sive parum sive multum comedat. saturitas autem divitis non sinit dormire eum. Est et alia infirmitas pessima quam vidi sub sole. divicie conservate in malum domini sui. pereunt enim in afflictione pessima. Generavit filium. qui in summa egestate erit. Sicut egressus est nudus de utero matris sue sic revertetur. et nichil auferet secum de labore suo. Miserabilis prorsus infirmitas. Quomodo venit. sic revertetur. Quid ergo prodest ei quod laboravit in ventum? Cunctis diebus vite sue comedit in tenebris et in curis multis: et in erumpna atque tristicia. Hoc itaque mihi visum est bonum: ut comedat quis et bibat et fruatur leticia ex labore suo quo laboravit ipse sub sole numero dierum vite sue. quos dedit ei deus. et hec est pars illius. Et omni homini cui dedit deus divicias atque substanciam potestatemque ei tribuit ut comedat ex eis et fruatur parte sua. et letetur de labore suo. hoc est donum dei. Non enim satis recordabitur dierum vite sue. eo quod deus occupet deliciis cor eius. VI

Est et aliud malum quod vidi sub sole. et quidem frequens apud homines. Vir cui dedit deus divicias et substanciam et honorem. et nichil deest anime eius ex omnibus que desiderat: nec tribuit ei potestatem deus ut comedat ex eo. sed homo extraneus vorabit illud. hoc vanitas et magna miseria est. Si genuerit quispiam centum liberos et vixerit multos annos. et plures dies etatis habuerit. et anima illius non utatur bonis substancie sue sepulturaque careat. de hoc ego pronuncio. quod melior illo sit abortivus. Frustra enim venit et pergit ad tenebras: et oblivione delebitur nomen eius. Non vidit solem: neque cognovit distanciam boni et mali. Etiam si duobus milibus annis vixerit et non fuerit perfruitus bonis. nonne ad unum locum properant omnia? Omnis labor hominis in ore eius. sed anima illius non implebitur bonis. Quid habet amplius sapiens a stulto: et quid pauper nisi ut pergat illuc ubi est vita? Melius est videre quod cupias: quam desiderare quod nescias. Sed et hoc vanitas est: et presumpcio spiritus. Qui futurus est iam vocatum est nomen eius. et scitur quod homo sit. et non possit contra fortiorem se in iudicio contendere. Verba sunt plurima: multamque in disputando habencia vanitatem. VII

Quid necesse est homini maiora se querere: cum ignoret quid conducat sibi in vita sua. numero dierum peregri

nacionis sue. et tempore quod velut umbra p
terit. Aut quis ei poterit indicare: quid p
eum futurum sub sole sit? Melius est nomen bonum
quam unguenta preciosa: et dies mortis die
nativitatis. Melius est ire ad domum luctus
quam ad domum convivii. In illa enim finis cu
nctorum admonetur hominum. et vivens cogitat
quid futurum sit. Melior est ira risu. quia p
tristiciam vultus corrigitur animus delinquentis.
Cor sapientium ubi tristicia est: et cor stultorum
ubi leticia. Melius est a sapiente corripi: quam
stultorum adulatione decipi. quia sicut sonitus
spinarum ardentium sub olla: sic risus stulti. Sed
et hoc vanitas. Calumpnia conturbat sa
pientem: et perdit robur cordis illius. Melior
est finis orationis quam principium. Melior est
paciens arrogante. Ne velox sis ad irasc
endum. quia ira in sinu stulti requiescit. Ne
dicas: quid putas cause est quod priora tem
pora meliora fuerunt quam nunc sunt? Stul
ta est enim huiuscemodi interrogacio. Utilior
est sapiencia cum divitiis: et magis prodest viden
tibus solem. Sicut enim protegit sapiencia. sic prote
git pecunia. Hoc autem amplius habet erudi
cio et sapiencia. quod vitam tribuunt possesso
ri suo. Considera opera dei. quod nemo pos
sit corrigere quem ille despexerit. In die bo
na fruere bonis. et diem malam precave. Si
cut enim hanc sic et illam fecit deus: ut non inveni
at homo contra eum iustas querimonias. Hec
quoque vidi in diebus vanitatis mee. Iustus
perit in iusticia sua: et impius multo vivit
tempore in malicia sua. Noli esse iustus multum. ne
que plus sapias quam necesse est. ne obstupes
cas. ne impie agas multum: et noli esse
stultus. ne moriaris in tempore non tuo. Bonum
est te sustentare iustum: sed et ab illo ne subtra
has manum tuam: quia qui deum timet nichil ne
gligit. Sapiencia confortavit sapientem. su
per decem principes civitatis. Non est enim ho
mo iustus in terra: qui faciat bonum et non peccet.

Sed et cunctis sermonibus qui dicuntur. ne accomme
des cor tuum. ne forte audias servum tuum
maledicentem tibi. Scit enim tua consciencia. quia
et tu crebro maledixisti aliis. Cuncta tem
ptavi in sapiencia. dixi sapiens efficiar. et
ipsa longius recessit a me. multo magis
quam erat: et alta profunditas: quis inveniet
eam? Lustravi universa animo meo:
ut scirem et considerarem et quererem sapienciam et ra
cionem. et ut cognoscerem impietatem stulti
et errorem imprudencium: et inveni amariorem
morte mulierem. que laqueus venatorum est:
et sagena cor eius. vincula sunt manus illius.
Qui placet deo effugiet eam: qui autem pecca
tor est capietur ab illa. Ecce hoc inveni dixit eccle
siastes unum et alterum. ut invenirem racionem quam
adhuc querit anima mea. et non inveni. Virum
de mille unum repperi. mulierem ex omnibus non
inveni. Solummodo hoc inveni quod fecerit deus hominem
rectum. et ipse se infinitis miscuerit que
stionibus. Quis talis ut sapiens est. et quis

VIII

cognovit solucionem verbi? Sapiencia hominis lucet in vultu eius: et poten
tissimus faciem illius commutabit. Ego os
regis observo: et precepta iuramenti dei.
Ne festines recedere a facie eius. neque perma
neas in opere malo. quia omne quod voluerit faciet:
et sermo illius potestate plenus est. nec dicere
ei quisquam potest. Quare ita facis? Qui
custodit preceptum. non experietur quicquam
mali. Tempus et responsionem cor sapientis in
telligit. Omni negocio tempus est et opportu
nitas: et multa hominis afflictio: quia ignorat
preterita. et futura nullo scire potest nuncio.
Non est in hominis dicione prohibere spiritum. nec habet
potestatem in die mortis. nec sinitur quiescere
ingruente bello. neque salvabit impietas im
pium. Omnia hec consideravi. et dedi cor meum
in cunctis operibus que fiunt sub sole. Interdum
dominatur homo homini in malum suum. Vidi
impios sepultos: qui et cum adhuc viverent

in loco sco erant: z laudabant̄ i ciuitate
q̄si iustoꝝ operū. Sed z hoc vanitas ē.
Etenī q̄ nō pfert̄ cito ꝯt̄ malos sententia.
absq; vllo timore filii hoīm ꝑpetrant
mala. Attamē peccator ex eo qd̄ centies fac
malū z p paciētiā sustentatur: ego ꝯgnoui
qd̄ erit bonū timētib; dm̄. q̄ uerent̄ faciē
eī. nō sit bonū impio. nec plongent̄
dies eī. s; q̄si umbra trāseāt qui nō timēt
faciē dn̄i. Est z alia vanitas. q̄ fit sup
terrā. Sunt iusti quib; multa pueniūt
q̄si opera egerint impioꝝ: z sūt impii
qui ita securi sūt: q̄si iustoꝝ facta hēant.
Sed z hoc vanissimū iudico. Laudaui
ig̃ leticiā: qd̄ nō eēt homīi bonū sb̄ sole.
nisi qd̄ ꝯmederet z biberet atq; gauderet:
z hec solū secū afferret de labore suo. ī di
eb; uite sue qs dedit ei ds̄ sb̄ sole. Et appo
sui cor meū vt scirē sapiām z intellige
rem distictionē que v̄satur in t̄ra. Est
homo q̄ dieb; z noctib; sōpnū oculis n̄
capit. Et intellexi qd̄ oīm opeꝝ dei nullā
possit inuenire homo rōnē eoꝝ q̄ fiūt sb̄
sole: z q̄nto plus laborauit ad q̄rendū
tanto minꝯ inueniat. Etiā si dixerit sapiēs
se nosse: nō poterit reperire. IX Omīa hec tr
ctaui ī corde meo: vt intelligerē. Sūt iu
sti atq; sapiētes z opa eoꝝ ī manu dei:
z tū nescit homo vtrū amore an odio
dignꝯ sit: s; omīa ī futurū seruantur
incerta. eo qd̄ vniūsa eq̄ eueniāt iusto
z impio. bono z malo mūdo z imūdo:
īmolāti victimas z sacrificia ꝯtem
nēti. Sic̄ bonꝯ sic z pctōr. vt piurus ita
z ille qui verū deierat. Hoc ē pessimū
inť omīa q̄ sb̄ sole fiūt. q2 eadē cūctis e
ueniūt. Vnde z corda filioꝝ hoīm impl
ent̄ malicia. z ꝯtēptu ī uita sua: z post
hec ad inferos deducent̄. Nemo ē q̄ sēp
uiuat: z qui huiꝯ rei hēat fiduciā. Me
lior ē canis viuꝯ: leō mortuo. Viuētes

enī sciūt se eē morituros. mortui vo ni
chil nouerūt ampliꝰ. nec hn̄t vlt̄a mercedē.
q2 obliuioni tradita ē memoria eoꝝ. A
mor q̄q; z odiū et īuidie simul perierūt. nec
habēt ptē in hoc sclo z ope qd̄ sb̄ sole geritur.
Vade ḡ z ī leticia panē tuū ꝯmede. et
bibe cū gaudio vinū tuū. q2 dō placent
opa tua. Omī tp̄e sint vestimēta tua
candida. z oleū de capite tuo nō deficiat.
Perfruere vita cū vxore quā diligis cūc
tis dieb; uite instabilitatis tue: q̄ dati s
t' sb̄ sole omī tp̄e vanitatis tue. Hec est
enī pars ī uita z ī labore tuo. q̄ laboras
sb̄ sole. Qdcūq; pt̄ manꝯ tua facere instan
ter operare: q2 nec opus. nec rō. nec sciā.
nec sapiā erūt apud inferos. q̄ tu ꝑgis.
Verti me ad aliud uidiq; sb̄ sole nec velo
cium eē cursū. nec fortiū bellū. nec sapientiū
panē. nec doctoꝝ diuicias. nec artificū grām
s; tp̄s casumq; ī oīb;. Nescit homo finē
suū. s; sic̄ pisces capiunt̄ hamo. z sicut
aues ꝯphendunt̄ laqueo. sic capiunt̄
hoīes tp̄e malo cū eis extēplo sup̄ue
nerit. hanc q̄q; uidi sb̄ sole sapiām z pba
ui maximā. Ciuitas pua. z pauci ī ea
viri. venit ꝯtra eam rex magnꝯ z vallauit
eam: extruxitq; munitōes p gyrū z pfc̄a
ē obsidio. Inuentusq; ī ea uir paup z sapi
ens liberauit vrbē p sapiām suā. z nullꝯ
deinceps recordatꝰ est hoīs illiꝰ pau
peris. Et dicebā ego meliorē eē sapiām
fortitudīe. Quomodo ḡ sapiā pauperis
ꝯtēpta ē. z v̄ba eiꝰ nō sūt audita? Verba
sapiētiū audiūtur ī silencio: plusq̄ꝫ cla
mor pn̄cipis int̄ stultos. Melior ē sapiēcia
q̄m arma bellica. Et qui ī vno peccauerit:
multa bona pdet.

X

Mvsce morientes pdūt suauitatē vngu
enti. Preciosior sapiā z glā parua ad tēpꝰ
stulticie. Cor sapiētis ī dextera eiꝰ: z cor stul
ti ī sinistra illiꝰ. S; z ī uia stultꝰ ambu

enī se

lans: ut ipse insipiens sit omnis stultos estimat. Si spiritus potestatem habentis ascenderit super te: locum tuum ne dimiseris: quia curatio cessare faciet peccata maxima. Est malum quod vidi sub sole: quasi per errorem egrediens a facie principis: positum stultum in dignitate sublimi: et divites sedere deorsum. Vidi servos in equis: et principes ambulantes quasi servos super terram. Qui fodit foveam incidet in eam: et qui dissipat sepem mordebit eum coluber. Qui transfert lapides affligetur in eis: et qui scindit ligna vulnerabitur ab eis. Si retunsum fuerit ferrum: et hoc non ut prius sed hebetatum fuerit multo labore exacuetur: et post industriam sequitur sapientia. Si mordeat serpens in silentio nichilominus habet qui occulte detrahit. Verba oris sapientis gratia: et labia insipientis precipitabunt eum. Initium verborum eius stultitia: et novissimum oris illius error pessimus. Stultus verba multiplicat. Ignorat homo quid ante se fuerit: et quid post se futurum est quis illi poterit indicare. Labor stultorum affliget eos qui nesciunt in urbem pergere. Ve tibi terra cuius rex puer est: et cuius principes mane comedunt. Beata terra cuius rex nobilis est: et cuius principes vescuntur in tempore suo ad reficiendum et non ad luxuriam. In pigritiis humiliabitur contignatio: et in infirmitate manuum perstillabit domus. In risum faciunt panem ac vinum: ut epulentur bibentes. Et pecunie obediunt omnia. In cogitatione tua regi ne detrahas: et in secreto cubiculi tui ne maledixeris diviti: quia aves celi portabunt vocem tuam: et qui habet pennas annuntiabit sententiam.

XI

Mitte panem tuum super transeuntes aquas: quia post multa tempora invenies illum. Da partes septem nec non et octo: quia ignoras quid futurum sit mali super terram. Si replete fuerint nubes: imbrem super terram effundent. Si ceciderit lignum ad austrum aut ad aquilonem in quocumque loco ceciderit ibi erit. Qui observat ventum non seminat: et qui considerat nubes numquam metet. Quomodo ignoras que sit via spiritus et qua ratione compingantur ossa in ventre pregnantis: sic nescis opera dei qui fabricator est omnium. Mane semina semen tuum et vespere ne cesset manus tua: quia nescis quid magis oriatur hoc aut illud. Et si utrumque simul melius erit. Dulce lumen et delectabile est oculis videre solem. Si annis multis vixerit homo et in his omnibus letatus fuerit: meminisse debet tenebrosi temporis et dierum multorum: qui cum venerint vanitatis arguentur preterita. Letare ergo iuvenis in adolescentia tua et in bono sit cor tuum in diebus iuventutis tue: et ambula in viis cordis tui et intuitu oculorum tuorum: et scito quod pro omnibus his adducet te deus in iudicium. Aufer iram a corde tuo: et amove maliciam a carne tua. Adolescentia enim et voluptas vana sunt.

XII

Memento creatoris tui in diebus iuventutis tue antequam veniat tempus afflictionis et appropinquent anni de quibus dicas non mihi placent. Antequam tenebrescat sol et lumen et luna et stelle: et revertantur nubes post pluviam. Quando commovebuntur custodes domus: et nutabunt viri fortissimi: et ociose erunt molentes in minuto numero: et tenebrescent videntes per foramina: et claudent ostia in platea in humilitate vocis molentis: et consurgent ad vocem volucris et obsurdescent omnes filie carminis. Excelsa quoque timebunt: et formidabunt in via. Florebit amigdalum: impinguabitur locusta: et dissipabitur capparis: quoniam ibit homo in domum eternitatis sue: et circuibunt in platea plangentes. Antequam rumpatur funiculus argenteus et recurrat vitta aurea: et conteratur ydria super fontem: et confringatur rota super cisternam: et revertatur pulvis in terram suam unde erat: et spiritus redeat

ad deum qui dedit illum. Vanitas vanitatum dixit ecclesiastes, et omnia vanitas. Cumque esset sapientissimus ecclesiastes, docuit populum, et enarravit que fecerat: et investigans composuit parabolas multas. Quesivit verba utilia, et conscripsit sermones rectissimos ac veritate plenos. Verba sapientium sicut stimuli, et quasi clavi in altum defixi, que per magistrorum consilium data sunt a pastore uno. His amplius fili mi ne requiras. Faciendi plures libros nullus est finis: frequensque meditatio carnis afflictio est. Finem loquendi omnes pariter audiamus. Deum time, et mandata eius observa: hoc est enim omnis homo. Et cuncta que fiunt adducet deus in iudicium pro omni errato sive bonum sive malum sit. Explicit. Incipit cantica canticorum.

Osculetur me osculo oris sui. quia meliora sunt ubera tua vino, fragrantia unguentis optimis. Oleum effusum nomen tuum: ideo adolescentule dilexerunt te. Trahe me post te. curremus in odorem unguentorum tuorum. Introduxit me rex in cellaria sua. Exultabimus et letabimur in te, memores uberum tuorum super vinum. recti diligunt te. Nigra sum sed formosa filie Ierusalem, sicut tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis. Nolite me considerare quod fusca sim, quia decoloravit me sol. Filii matris mee pugnaverunt contra me: posuerunt me custodem in vineis. vineam meam non custodivi. Indica mihi quem diligit anima mea, ubi pascas, ubi cubes in meridie, ne vagari incipiam per greges sodalium tuorum. Si ignoras te o pulchra inter mulieres, egredere et abi post vestigia gregum, et pasce hedos tuos iuxta tabernacula pastorum. Equitatui meo in curribus pharaonis assimilavi te amica mea. Pulchre sunt gene tue sicut turturis: collum tuum sicut monilia. Murenulas aureas faciemus tibi, vermiculatas argento. Cum esset rex in accubitu suo, nardus mea dedit odorem suum. Fasciculus myrre dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur. Botrus cypri dilectus meus mihi in vineis engaddi. Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra: oculi tui columbarum. Ecce tu pulcher es dilecte mi et decorus. Lectulus noster floridus: tigna domorum nostrarum cedrina, laquearia nostra cypressina.

II

Ego flos campi et lilium convallium. Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias. Sicut malum inter ligna silvarum, sic dilectus meus inter filios. Sub umbra illius quem desideraveram sedi: et fructus eius dulcis gutturi meo. Introduxit me in cellam vinariam: ordinavit in me caritatem. Fulcite me floribus, stipate me malis: quia amore langueo. Leva eius sub capite meo, et dextera illius amplexabitur me. Adiuro vos filie Ierusalem per capreas cervosque camporum, ne suscitetis neque evigilare faciatis dilectam quoadusque ipsa velit. Vox dilecti mei. Ecce iste venit saliens in montibus, transiliens colles. Similis est dilectus meus capree hinnuloque cervorum. En ipse stat post parietem nostrum, respiciens per fenestras, prospiciens per cancellos. En dilectus meus loquitur mihi. Surge propera amica mea, columba mea, formosa mea, et veni. Iam enim hiemps transiit, imber abiit et recessit. Flores apparuerunt in terra nostra, tempus putationis advenit. Vox turturis audita est in terra nostra. Ficus protulit grossos suos: vinee florentes dederunt odorem. Surge amica mea speciosa mea, et veni: columba mea in foraminibus petre, in caverna macerie. Ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis. Vox enim tua dulcis, et facies tua decora. Capite nobis vulpes parvulas que demoliuntur vineas. Nam vinea nostra floruit. Dilectus meus mihi, et ego illi, qui

Marginal notes: vox ecclesie de christo · vox christi · vox ecclesie · vox christi · vox ecclesie · vox christi · vox ecclesie de christo · vox christi · vox adversus hereses · vox ecclesie

pascit̃ int̃ lilia. donec aspiret dies. ⁊ incli
nētur vmbre. Reuertere. similis esto dilc̃e
mi capree hīnuloq; ceruor sup mōtes be
thel. III In lectulo meo p noctes q̄siui
quē diligit aīa mea. q̄siui illū ⁊ nō in
veni. Surgā ⁊ circuibo ciuitatē: p vicos
⁊ plateas q̄ram quē diligit aīa mea. q̄
siui illū ⁊ nō inueni. Inuenerūt me
vigiles. q custodiūt ciuitatem. Num
quē diligit aīa mea vidistis. Paululū
cū ptransissē eos. inueni quē diligit anima
mea. Tenui eū: nec dimittā donec int̃
ducā illū in domū matris mee: ⁊ in cu
biculū genitricis mee. Adiuro vos filie
ierlm p capreas ceruosq; campor. ne su
scitetis neq; euigilare faciatis dilectam.
donec ipa velit. Que ē ista q̄ ascendit p
desertū sicut virgula fumi ex aromatib;
mirre ⁊ thuris. ⁊ vniūsi pulueris pigmē
tarii. En lectulū salomonis. lx. fortes
ambiunt ex fortissimis isrl̃. omēs tenētes
gladios. ⁊ ad bella doctissimi. Vniuscuiq;
ensis sup femur suū: pp̃ timores noct
nos. Ferculū fecit sibi rex salomon de lignis
lybani. Colūpnas eius fecit argēteas. recli
natoriū aureū. ascēsū purpureū. medi
a caritate ↄstrauit pp̃ filias ierlm. Egre
dimini ⁊ videte filie syon regē salomonē
i dyademate. quo coronauit eū mat̃
sua in die desponsiōnis illi ⁊ in die letic
cordis eius. IIII Quā pulchra es
amica mea. quā pulchra es. oculi
tui columbar. absq; eo qd̄ intrinsec' latet.
Capilli tui sicut greges caprar. q ascē
derūt de monte galaad. Dentes tui sic
greges tonsar. q ascēderūt de lauacro
omēs gemellis fetib;. ⁊ sterilis nō est int̃
eas. Sicut vitta coccinea labia tua: ⁊ elo
quiū tuū dulce. Sicut fragmē mali pu
nici ita gene tue: absq; eo qd̄ intrinsec'
latet. Sicut turris dauid collū tuum.

q̄ edificata ē cū ppugnaculis. Mille clipei
pendent ex ea. omīs armatura fortium.
Duo vbera tua sicut duo hinnuli capree
gemelli: q pascunt in liliis. donec aspiret
dies. ⁊ inclinētur vmbre. Vadā ad mō
tē mirre. ⁊ ad collē thuris. Tota pulchra es a
mica mea: ⁊ macula nō est in te. Veni
de lybano sponsa mea. veni de lybano veni.
coronaberis de capite amana. de vertice sanir
⁊ hermon de cubilib; leonū de montib;
pardor. Vulnasti cor meū soror mea spō
sa: vulnasti cor meū in vno oculor tuor
⁊ in vno crine colli tui. Quā pulchre s
mamme tue. soror mea sponsa. Pulcri
ora vbera tua vino ⁊ odor vnguētor tuo
rū sup omīa aromata. Fauus distillās
labia tua sponsa. mel ⁊ lac sub lingua tua
⁊ odor vestimētor tuor sicut odor thuris.
Ortus ↄclus' soror mea sponsa. ortus ↄ
clus'. fons signat'. Emissiones tue para
dysus malor punicor cū pomor fructib;.
cypri cū nardo. nardus et crocus. fistula
⁊ cinamomū cū vniūsis lignis lyba
ni. mirra ⁊ aloe. cū omīb; primis vngu
entis. fons ortor puteus aquar viuētiū
q̄ fluunt impetu de lybano. Surge aq̄lo
⁊ veni auster. pfla ortū meū ⁊ fluant
aromata illi'. V Veniat dilcs̄ m̄s
in ortū suū: ⁊ comedat fructū pomo
rū suor. Veni i ortū meū soror mea spō
sa. messui mirrā meā cū aromatibus
meis. comedi fauū cū melle meo. bibi
vinū meū cū lacte meo. Comedite ami
ci ⁊ bibite. ⁊ i ebriamini carissimi. Ego dor
mio: ⁊ cor meū vigilat. Vox dilecti mei
pulsantis. Aperi m̄ soror mea. amica
mea. columba mea. īmaculata mea: q̄
caput meū plenū ē rore. ⁊ cincinni mei
guttis noctiū. Expoliaui me tunica
mea. quomō induar illa. Laui pedes me
os. quomō inquinabo illos. Dilectus m̄s

misit manum suam per foramen et venter meus
intremuit ad tactum eius. Surrexi ut ape
rirem dilecto meo. Manus meae stillaverunt myr
rham; digiti mei pleni myrrha probatissi
ma. Pessulum ostii mei aperui dilecto meo.
at ille declinaverat atque transierat. Ani
ma mea liquefacta est ut locutus est. Quaesivi et
non inveni illum; vocavi et non respondit mihi.
Invenerunt me custodes qui circumeunt civi
tatem. Percusserunt me et vulneraverunt me; tule
runt mihi pallium meum custodes murorum.
Adiuro vos filiae Ierusalem, si inveneritis di
lectum meum, ut annuntietis ei quia amore lan
gueo. Qualis est dilectus tuus ex dilecto o pul
cherrima mulierum? Qualis est dilectus tuus ex di
lecto, quia sic adiurasti nos? Dilectus meus can
didus et rubicundus, electus ex milibus. Caput eius
aurum optimum; comae eius sicut elatae pal
marum, nigrae quasi corvus. Oculi eius sicut colum
bae super rivulos aquarum, quae lacte sunt lotae et re
sident iuxta fluenta plenissima. Genae illius sicut areo
lae aromatum consitae a pigmentariis. La
bia eius lilia distillantia myrrham primam.
Manus illius tornatiles aureae, plenae hyacin
this. Venter eius eburneus, distinctus saphy
ris. Crura illius columnae marmoreae, quae fun
datae sunt super bases aureas. Species eius ut Li
bani, electus ut cedri. Guttur illius suavis
simum, et totus desiderabilis. Talis est dilectus
meus, et iste est amicus meus, filiae Ierusalem. Quo
abiit dilectus tuus o pulcherrima mulie
rum? quo declinavit dilectus tuus? et quaeremus eum
tecum.

VI

Dilectus meus descendit in
hortum suum ad areolam aromatis, ut
pascatur in hortis, et lilia colligat. Ego di
lecto meo, et dilectus meus mihi, qui pascitur inter
lilia. Pulchra es amica mea, suavis et
decora sicut Ierusalem, terribilis ut castrorum acies
ordinata. Averte oculos tuos a me, quia
ipsi me avolare fecerunt. Capilli tui si
cut grex caprarum, quae apparuerunt de Galaad.

Dentes tui sicut grex ovium quae ascenderunt
de lavacro; omnes gemellis fetibus, et sterilis
non est in eis. Sicut cortex mali punici,
sic genae tuae absque occultis tuis. Sexagin
ta sunt reginae, et octoginta concubinae, et ado
lescentularum non est numerus. Una est
columba mea, perfecta mea; una est matris suae,
electa genetrici suae. Viderunt illam filiae et
beatissimam praedicaverunt; reginae et concubi
nae, et laudaverunt eam. Quae est ista quae progre
ditur quasi aurora consurgens, pulchra ut luna,
electa ut sol, terribilis ut castrorum acies or
dinata? Descendi in hortum nucum, ut viderem
poma convallium, et inspicerem si floruisset
vinea, et germinassent mala punica. Ne
scivi. Anima mea conturbavit me propter qua
drigas Aminadab. Revertere, revertere Suna
mitis; revertere, revertere ut intueamur te.

VII

Quid videbis in Sunamite nisi choros
castrorum? Quam pulchri sunt gressus tui
in calciamentis, filia principis. Iuncturae fe
minum tuorum sicut monilia, quae fabricata sunt
manu artificis. Umbilicus tuus crater
tornatilis, numquam indigens poculis. Venter
tuus sicut acervus tritici vallatus liliis.
Duo ubera tua sicut duo hinnuli gemelli capreae.
Collum tuum sicut turris eburnea. Oculi tui
sicut piscinae in Esebon, quae sunt in porta filiae
multitudinis. Nasus tuus sicut turris Libani
quae respicit contra Damascum. Caput tuum ut Car
melus, et comae capitis tui sicut purpura
regis vincta canalibus. Quam pulchra es
et quam decora carissima in deliciis. Statura
tua assimilata est palmae, et ubera tua bo
tris. Dixi: ascendam in palmam, et apprehendam
fructus eius. Et erunt ubera tua sicut botri vi
neae, et odor oris tui sicut malorum. Guttur tuum
sicut vinum optimum, dignum dilecto meo
ad potandum, labiisque et dentibus illius ru
minandum. Ego dilecto meo, et ad me conver
sio eius. Veni dilecte mi, egrediamur in agrum.

vox xpi
vox ad iudeos
vox xpi
vox eccl. de iudeis
vox eccl. ad gentes
vox xpi
vox x. ad eccl.
vox xpi
vox x. ad eccl.
vox eccl. ad xpm
eccl. dicit xpo

commorentur in villis. Mane surgamus ad
vineas: videamus si floruit vinea. si flo
res fructus parturiunt: si floruerunt ma
la punica. Ibi dabo tibi ubera mea. Man
dragore dederunt odorem in portis nostris. Omnia
poma nova et vetera dilecte mi servavi tibi.

vox ecclesie ad xpm

VIII

Quis tibi det te fratrem meum sugen
tem ubera matris mee: ut inveniam
te foris et deosculer. et iam me nemo des
piciat. Apprehendam te: et ducam in domum
matris mee. Ibi me docebis et dabo tibi
poculum ex vino condito. et mustum malorum
granatorum meorum. Leva eius sub capite ~~meo~~
meo: et dextera illius amplexabitur me.

vox xpi

Adiuro vos filie ierusalem: ne suscitetis neque
evigilare faciatis dilectam donec ipsa ve
lit.

synagoga ad ecclesiam

Que est ista que ascendit de deserto deli
ciis affluens: innixa super dilectum. Sub
arbore malo suscitavi te. Ibi corrupta est
mater tua. ibi violata est genitrix tua.

xpus dicit ad ecclesiam

Po
ne me ut signaculum super cor tuum ut signacu
lum super brachium tuum: quia fortis est ut mors
dilectio: dura sicut infernus emulatio. Lam
pades eius lampades ignis atque flammarum.
Aque multe non potuerunt extinguere cari
tatem. neque flumina obruent illam. Si dede
rit homo omnem substantiam domus sue pro
dilectione quasi nichil despiciet eam.

vox xpi

Soror nostra
parva: et ubera non habet. Quid faciemus
sorori nostre in die quando alloquenda est? Si
murus est: edificemus super eum propugnacula
argentea. Si ostium est: compingamus illud ta
bulis cedrinis.

de sponso dicit ecclesia

Ego murus. et ubera me
a sicut turris: ex quo facta sum coram eo quasi pa
cem reperiens.

synagoga ecclesie dicit

Vinea fuit pacifico in ea que
habet populos: tradidit eam custodibus: vir
affert pro fructu eius mille argenteos.

xpus dicit

Vine
a mea coram me est. Mille tui pacifici: et
ducenti hiis qui custodiunt fructus eius.

ecclesia de xpo dicit

Que
habitas in ortis amici auscultant. Fac
me audire vocem tuam.

vox ecclesie ad xpm

Fuge dilecte mi.
Et assimilare capree hinnuloque cervorum
super montes aromatum.

Incipit prologus

Liber sapientie apud hebreos nusquam est: unde et
ipse stilus grecam magis
eloquentiam redolet. Hunc iudei
philonis esse affirmant. Qui proinde
sapientie nominatur: quia in eo christi adventus qui est
sapientia patris. et passio eius evidenter exprimitur.

Incipit liber sapientie capitulum primum

Diligite iusticiam qui iudi
catis terram. Sentite de
domino in bonitate: et in sim
plicitate cordis querite illum: quoniam
invenitur ab hiis qui non
temptant illum: apparet autem eis qui fidem habent
in illum. Perverse enim cogitationes separant
a deo, probata autem virtus: corripit insipientes.
Quoniam in malivolam animam non introibit sa
pientia: nec habitabit in corpore subdito peccatis.
Spiritus enim sanctus discipline effugiet fictum:
et auferet se a cogitationibus que sunt sine in
tellectu: et corripietur a superveniente iniqui
tate. Benignus est enim spiritus sapientie: et non
liberabit maledicum a labiis suis. quoniam re
num illius testis est deus: et cordis eius scru
tator est verus. et lingue illius auditor. Quoniam
spiritus domini replevit orbem terrarum: et hoc quod
continet omnia scientiam habet vocis. Propter hoc qui
loquitur iniqua non potest latere: nec preteriet illum
corripiens iudicium. In cogitationibus enim im
pii interrogatio erit: sermonum autem illius au
ditio ad deum veniet. et ad correptionem iniqui
tatum illius: quoniam auris zeli audit omnia.
et tumultus murmurationum non abscon
detur. Custodite ergo vos a murmuratione
que nichil prodest: et a detractione parcite lin
gue: quoniam sermo obscurus in vacuum non ibit.
Os quod mentitur occidit animam. Nolite zela
re mortem in errore vite vestre: neque acquira
tis perditionem in operibus manuum vestrarum: quia

Deus mortem non fecit nec letatur in perditione vivorum. Creavit enim deus ut essent omnia: et sanabiles fecit nationes orbis terrarum: et non est in illis medicamentum exterminii, nec inferorum regnum in terra. Iusticia enim perpetua est et immortalis. iniusticia autem mortis acquisitio. Impii autem manibus et verbis accersierunt illam. et estimantes illam amicam defluxerunt: et sponsionem posuerunt ad illam quoniam digni sunt morte. qui sunt ex parte illius.

II. Dixerunt enim apud se cogitantes non recte. Exiguum et cum tedio est tempus vite nostre. et non est refrigerium in fine hominis. et non est qui agnitus sit reversus ab inferis: quia ex nichilo nati sumus: et post hec erimus tamquam si non fuerimus: quoniam fumus flatus est in naribus nostris et sermo scintille ad commovendum cor nostrum. qua extincta cinis erit corpus nostrum. et spiritus diffundetur tamquam mollis aer: transibit et vita nostra tamquam vestigium nubis. et sicut nebula dissolvetur que fugata est a radiis solis. et a calore illius aggravata: et nomen nostrum oblivionem accipiet per tempus: et nemo memoriam habebit operum nostrorum. Umbre enim transitus est tempus nostrum. et non est reversio finis nostri. quoniam consignata est et nemo revertitur. Venite ergo et fruamur bonis que sunt et utamur creatura tamquam in iuventute celeriter. Vino precioso et unguentis nos impleamus. et non pretereat nos flos temporis. Coronemus nos rosis. antequam marcescant: nullum pratum sit. quod non pertranseat luxuria nostra. Nemo nostrum sit exors luxurie nostre. ubique relinquamus signa leticie. quoniam hec est pars nostra. et hec est sors. Opprimamus pauperem iustum. et non parcamus vidue. nec veterano. nec revereamur canos multi temporis. Sit autem fortitudo nostra lex iniusticie: quod enim infirmum est inutile invenitur. Circumveniamus ergo iustum quoniam inutilis est nobis. et contrarius est operibus nostris. et improperat nobis peccata legis. et diffamat in nos peccata discipline nostre. Promittit se scientiam dei habere: et filium dei se nominat. Factus est nobis in traductionem cogitationum nostrarum. Gravis est nobis etiam ad videndum: quoniam dissimilis est aliis vita illius. et immutate sunt vie eius. Tamquam nugaces estimati sumus ab illo: et abstinet se a viis nostris tamquam ab immundiciis et prefert novissima iustorum: et gloriatur patrem deum se habere. Videamus ergo si sermones illius veri sint. et temptemus que ventura sunt illi: et sciemus que erunt novissima illius. Si enim est verus filius dei. suscipiet illum et liberabit eum de manibus contrariorum. Contumelia et tormento interrogemus illum: ut sciamus reverentiam illius. et probemus pacientiam eius. Morte turpissima condempnemus illum: erit enim ei respectus ex sermonibus illius. Hec cogitaverunt et erraverunt. Excecavit enim illos malicia illorum. et nescierunt sacramenta dei. neque mercedem speraverunt iusticie. nec iudicaverunt honorem animarum sanctarum: quoniam deus creavit hominem inexterminabilem et ad ymaginem sue similitudinis fecit illum. Invidia autem dyaboli mors introivit in orbem terrarum: imitantur autem illum. qui sunt ex parte illius.

III. Iustorum autem anime in manu dei sunt. et non tanget illos tormentum mortis. Visi sunt oculis insipientium mori: et estimata est afflictio exitus illorum: et ab itinere iusto abierunt in exterminium: et quod a nobis est iter exterminium: illi autem sunt in pace. Et si coram hominibus tormenta passi sunt. spes illorum immortalitate plena est. In paucis vexati. in multis bene disponentur. quoniam deus temptavit illos et invenit illos dignos se. Tamquam aurum in fornace probavit illos et quasi holocausti hostiam accepit illos. et in tempore erit respectus illorum. Fulgebunt iusti et tamquam scintille in arundineto discurrent. Iudicabunt nationes et dominabuntur populis. et regnabit dominus illorum in perpetuum. Qui confidunt in illo intelligent veritatem: et fideles in dilectione acq

escerit illi: qm donu & pax ē electis dei. Im
pij aut̄ scd̄m q̄ cogitaueru̅t correpcōē habe
bu̅t. qui neglexeru̅t iustū. & a dn̄o recel
seru̅t. Sapienciā enī & disciplinā q̄ abicit
infelix ē: & vacua ē spes illoꝝ. & labores
sine fructu. & inhabilia opera illoꝝ su̅t.
Mulieres eoꝝ insensate su̅t: & nequissimi fi
lij eoꝝ. Maledc̄a creatura illoꝝ: qm felix
sterilis & incoinquinata q̄ nō sciuit thoꝝ ī
delicto: hēbit fructū in respectōne aīaꝝ scāꝝ
& spado q̄ nō operat̄ ꝑ manꝰ suas iniquita
tē. nec cogitauit aduersꝰ dn̄m nequissima.
Dabit enī illi donū elc̄m. & sors ī tēplo dei
acceptissima. Bonoꝝ enī laboꝝ glōs est
fructus: & q̄ nō ɔcidat radix sapientie. Fi
lij aut̄ adultoꝝ ī ɔsūmacōne eru̅t. & ab
iniq̄ thoro semē exterminabit. Et siquidē
longe uite eru̅t in nichilū ɔputabunt:
& sine honore erit nouissima senectꝰ illoꝝ.
Et si celius defuncti fuerint nō hēbu̅t spem.
nec in die agnicōis allocucōē. Nacōis eī
iniq̄. dire su̅t ɔsummacōnes. III

O qm̄ pulchra ē casta generacō cū cari
tate. Immortalis ē enī ī mem
oria illi: qm̄ & apud dm̄ nota ē & apud
hoīes. Cū p̄sens ē imitant̄ illā. & deside
rant eam. cū se eduxerit: & inppetuū coro
nata triuphat. ī coinquinatoꝝ certami
nū p̄miū uincens. Multigena aut̄ impio
rū multitudo nō erit vtil' et spuria vitula
mina nō dabu̅t radices altas: nec stabi
le firmamentū collocabu̅t. Et si in ramis
in tp̄re germinauerint. infirmit̄ posita a ve
to ɔmouebuntur. Confringent̄: & a ni
mietate ventoꝝ eradicabuntur. Confrin
gent̄ enī rami ī ɔsūmati: & fructꝰ illoꝝ.
inutiles & acerbi ad manducandū. & ad
nichilū apti. Ex iniq̄s enī om̄s filij q̄
nascunt̄ testes su̅t nequicie. aduersus pa
rentes ī interrogacōne. Iustꝰ aut̄ si morte
p̄occupat̄ fuit: in refrigerio erit. Sene

ctus enī venerabil' ē. nō diuturna. neq̄
numero annoꝝ ɔputata. Cani aut̄ sunt
sensꝰ hoīs: & etas senectutis uita in
maculata. Placēs dō factus dilcs̄ & uiuē
inter p̄ccores translatus ē. Raptꝰ est ne ma
licia mutaret intellcm̄ eiꝰ. aut ne ficcio ma
licie deciperet aīam illiꝰ. Fascinacō enī nu
gacitatis obscurat bona: & incōstancia
ɔcupiscēcie transuertit sensū. sine malicia.
Consūmatꝰ in breui: expleuit tp̄ra mu
ta. Placita enī erat dō aīa illiꝰ: ꝓp̄ hoc
ꝓperauit: educe illū de medio iniquita
tū. Populi aut̄ uidentes & nō intelligen
tes nec ponentes ī precordijs talia: qm̄ gr̄a
dī & misericordia in scōs eiꝰ: & respectꝰ in elcōs
illiꝰ. Condēpnat aut̄ iustꝰ mortuus ui
uos impios: & iuuentꝰ celius ɔsūma
ta. longā uitā iniusti. Videbu̅t enī fine
sapientis. & nō intelligent q̄d cogitauit de
illo dn̄s: & q̄re munierit illū dn̄s. Vide
bu̅t enī & ɔtempnent illos aut̄ dn̄s irride
bit. Et erunt post hec decidentes sine hono
re. & in cōtumelia inter mortuos inppe
tuū: qm̄ disrumpet illos inflatos sine vo
ce & ɔmouebit illos a fundamentis: & vsq̄
ad supremū desolabuntur: & erunt gemētes
& memoria eoꝝ periet. Venient ī cogita
cōne p̄ccoꝝ suoꝝ timidi: & traducent il
los ex aduerso iniquitates ip̄oꝝ. V

Tunc stabu̅t iusti ī magna ɔstan
cia aduersus eos q̄ se angustiauerunt
& q̄ abstulerint labores illoꝝ videntes tur
babuntur timore horribili. & mirabu̅t
in subitacōne insperate salutis. gemē
tes p̄ angustiā sp̄s. Dicent inter se penitē
tiā agentes: & p̄ angustia sp̄s gemē
tes. Hij sunt q̄s habuimꝰ aliqn ī derisu
& in similitudine inpperij. Nos insensati
uitā illoꝝ estimabamꝰ insaniā. & finē
illoꝝ sine honore: qm̄ computati sunt
inter filios dī. & inter scōs sors illoꝝ ē. Ergo

(sors)

erravimus a via veritatis, et iustitie lumen non luxit nobis, et sol intelligentie non est ortus nobis. Lassati sumus in via iniquitatis et perditionis, et ambulavimus vias difficiles, viam autem Domini ignoravimus. Quid nobis profuit superbia? aut quid divitiarum iactantia contulit nobis? Transierunt omnia illa tamquam umbra, et tamquam nuntius percurrens, et tamquam navis que pertransit fluctuantem aquam: cuius cum preterierit non est vestigium invenire, neque semitam carine illius in fluctibus; aut tamquam avis que transvolat in aere, cuius nullum invenitur argumentum itineris illius, sed tantum sonitus alarum verberans levem ventum, et scindens per vim itineris aerem: commotis alis transvolavit, et post hoc nullum signum invenitur itineris illius; aut tamquam sagitta emissa in locum destinatum, divisus aer continuo in se reclusus est, ut ignoretur transitus illius. Sic et nos nati continuo desivimus esse, et virtutis quidem signum nullum valuimus ostendere, in malignitate autem nostra consumpti sumus. Talia dixerunt in inferno hii qui peccaverunt: quoniam spes impii tamquam lanugo est que a vento tollitur, et tamquam spuma gracilis que a procella dispergitur, et tamquam fumus qui a vento diffusus est, et tamquam memoria hospitis unius diei pretereuntis. Iusti autem in perpetuum vivent, et apud Dominum est merces eorum, et cogitatio illorum apud Altissimum. Ideo accipient regnum decoris, et dyadema speciei de manu Domini: quoniam dextera sua teget eos, et brachio suo defendet illos. Et accipiet armaturam zelus illius, et armabit creaturam ad ultionem inimicorum. Induet pro thorace iustitiam, et accipiet pro galea iudicium certum. Sumet scutum inexpugnabile equitatem; acuet autem duram iram in lanceam, et pugnabit cum illo orbis terrarum contra insensatos. Ibunt directe emissiones fulgurum, et tamquam a bene curvato arcu nubium exterminabuntur, et ad certum locum insilient, et a petrosa ira plene mittentur grandines; excandescet in illos aqua maris, et flumina concurrent duriter. Contra illos stabit spiritus virtutis, et tamquam turbo venti dividet illos; et ad heremum perducet omnem terram iniquitas illorum, et malignitas evertet sedes potentium. Melior est sapientia quam vires, et vir prudens magis quam fortis.

VI

Audite ergo reges et intelligite; discite iudices finium. Prebete aures vos qui continetis multitudines, et placetis vobis in turbis nationum: quoniam data est a Domino potestas vobis, et virtus ab Altissimo, qui interrogabit opera vestra, et cogitationes scrutabitur: quoniam cum essetis regni illius non recte iudicastis, neque custodistis legem iustitie, neque secundum voluntatem Dei ambulastis. Horrende et cito apparebit vobis: quoniam iudicium durissimum in his qui presunt fiet. Exiguo enim conceditur misericordia; potentes autem potenter tormenta patientur. Non enim subtrahet personam cuiusquam Dominus, nec verebitur magnitudinem cuiusquam: quoniam pusillum et magnum ipse fecit, et equaliter cura est illi de omnibus. Fortioribus autem fortior instat cruciatio. Ad vos ergo reges sunt sermones mei, ut discatis sapientiam, et non excidatis. Qui enim custodierint iustitiam iuste iustificabuntur, et qui didicerint ista invenient quid respondeant. Concupiscite ergo sermones meos, diligite illos, et habebitis disciplinam. Clara est, et que numquam marcescet sapientia, et facile videtur ab his qui diligunt eam, et invenietur ab his qui querunt illam. Preoccupat qui se concupiscunt, ut illis se prior ostendat. Qui de luce vigilaverit ad illam non laborabit: assidentem enim illam foribus suis inveniet. Cogitare ergo de illa sensus est consummatus, et qui vigilaverit propter illam cito erit securus. Quoniam dignos se ipsa circuit querens, et in viis suis ostendit se hylariter, et in omni providentia occurrit illis. Initium enim illius verissima est discipline con-

cupiscentia. Cura ergo discipline dilectio est. et dilectio custodia legum illius est. custoditio autem legum consummatio incorruptionis est. Incorruptio autem facit esse proximum deo. Concupiscentia itaque sapientie deducet ad regnum perpetuum. Si ergo delectamini sedibus et sceptris reges populi: diligite sapientiam ut in perpetuum regnetis. Diligite lumen sapientie. omnes qui preestis populis. Quid est autem sapientia: et quemadmodum facta sit referam. et non abscondam a vobis sacramenta dei. sed ab initio nativitatis investigabo et ponam in lucem scientiam illius. et non preteribo veritatem: neque cum invidia tabescente iter habeo: quoniam talis homo non erit particeps sapientie. Multitudo autem sapientium sanitas est orbis terrarum. et rex sapiens populi stabilimentum est. Ergo accipite disciplinam per sermones meos: et proderit vobis. VII

Sum quidem et ego mortalis homo. similis omnibus: et ex genere terreni illius qui prior factus est. et in ventre matris figuratus sum caro. Decem mensium tempore coagulatus sum in sanguine ex semine hominis et delectamento somni convenientis. Et ego natus accepi communem aerem. et in similiter factam decidi terram: et primam vocem similem omnibus emisi plorans. In involumentis nutritus sum: et curis magnis. Nemo enim ex regibus aliud habuit nativitatis initium. Unus ergo introitus est omnibus ad vitam: et similis exitus. Propter hoc optavi, et datus est mihi sensus. Et invocavi, et venit in me spiritus sapientie: et preposui illam regnis et sedibus: et divitias nichil esse duxi in comparatione illius. nec comparavi illi lapidem preciosum: quoniam omne aurum in comparatione illius harena est exigua. et tamquam lutum estimabitur argentum in conspectu illius. Super salutem et speciem dilexi illam. et proposui pro luce habere illam. quoniam inextinguibile est lumen illius. Venerunt autem mihi omnia bona pariter cum illa: et innumerabilis honestas per manus illius. Et letatus sum in omnibus. quoniam antecedebat me ista sapientia: et ignorabam quoniam omnium horum mater est. Quam sine fictione didici, et sine invidia communico. et honestatem illius non abscondo. Infinitus enim thesaurus est hominibus. quo qui usi sunt participes facti sunt amicitie dei: propter discipline dona commendati. Michi autem dedit deus dicere ex sententia, et presumere digna horum que michi dantur: quoniam ipse sapientie dux est: et sapientum emendator. In manu enim illius et nos et sermones nostri: et omnis sapientia, et operum scientia et disciplina. Ipse enim dedit michi horum que sunt scientiam veram. ut sciam dispositionem orbis terrarum, et virtutes elementorum. initium et consummationem et medietatem temporum. vicissitudinum permutationes et commutationes temporum: anni cursus et stellarum dispositiones. naturas animalium et iras bestiarum. vim ventorum et cogitationes hominum. differentias virgultorum et virtutes radicum. et quecumque sunt absconsa et improvisa didici. Omnium enim artifex docuit me sapientia. Est enim in illa spiritus intelligentie. sanctus. unicus. multiplex. subtilis. disertus. mobilis. incoinquinatus. certus. suavis. amans bonum. acutus. quem nichil vetat bene faciens. humanus. benignus. stabilis. certus. securus. omnem habens virtutem. omnia prospiciens. et qui capiat omnes spiritus. intelligibilis. mundus. subtilis. Omnibus enim mobilibus mobilior est sapientia. VIII

Attingit autem ubique propter suam munditiam. Vapor est enim virtutis dei. et emanatio quedam est claritatis omnipotentis dei sincera. et ideo nichil inquinatum in illam incurrit. Candor est enim lucis eterne: et speculum sine macula dei maiestatis: et ymago bonitatis illius. Et cum sit una, omnia potest: et permanens in se omnia innovat: et per nationes in animas sanctas se transfert: amicos dei et prophetas constituit. Neminem enim diligit deus. nisi eum qui cum sapientia inhabitat. Est enim hec speciosior sole: et

super omnem stellarum disposicionem. Luci comparata invenitur prior. Illi enim succedit nox, sapientiam autem non vincit malicia. Attingit ergo a fine usque ad finem fortiter et disponit omnia suaviter. Hanc amavi et exquisivi a iuventute mea, et quesivi sponsam mihi assumere, et amator factus sum forme illius. Generositatem glorificat contubernium habens dei, sed et omnium dominus dilexit illam. Doctrix est enim discipline dei, et electrix operum illius. Et si divicie appetuntur in vita, quid sapiencia locupletius, que omnia operatur? Si autem operatur sensus, quis horum que sunt magis quam illa est artifex? Et si iusticiam quis diligit, labores huius magnas habent virtutes. Sobrietatem enim et sapienciam docet, et iusticiam et virtutem, quibus utilius nichil est in vita hominibus. Et si multitudinem sciencie desiderat quis, scit preterita et de futuris estimat; scit versucias sermonum et dissoluciones argumentorum. Signa et monstra scit antequam fiant, et eventus temporum et seculorum. Proposui ergo hanc adducere mihi ad convivendum, sciens quoniam mecum communicabit de bonis, et erit allocucio cogitacionis et tedii mei. Habebo propter hanc claritatem ad turbas, et honorem apud seniores iuvenis; et acutus inveniar in iudicio, et in conspectu potencium admirabilis ero, et facies principum mirabuntur me. Tacentem me sustinebunt, et loquentem me respicient, et sermocinante me plura, manus ori suo imponent. Preterea habebo per hanc immortalitatem, et memoriam eternam his qui post me futuri sunt relinquam. Disponam populos, et naciones mihi erunt subdite. Timebunt me audientes reges horrendi; in multitudine videbor bonus, et in bello fortis. Intrans domum meam conquiescam cum illa; non enim habet amaritudinem conversacio illius, nec tedium convictus illius, sed leticiam et gaudium. Hec cogitans apud me, et commemorans in corde meo, quoniam immortalitas est in cogitacione sapiencie, et in amicicia illius delectacio bona, et in operibus manuum illius honestas sine defectione, et in certamine loquele illius sapiencia, et preclaritas in communicacione sermonum ipsius. Circuibam querens ut illam mihi assumerem. Puer autem eram ingeniosus, et sortitus sum animam bonam. Et cum essem magis bonus, veni ad corpus coinquinatum. Et ut scivi quoniam aliter non possum esse continens nisi deus det, et hoc ipsum erat sapiencie scire cuius esset hoc donum, adii dominum et deprecatus sum illum, et dixi ex totis precordiis meis:

IX

Deus patrum meorum et domine misericordie, qui fecisti omnia verbo tuo, et sapiencia tua constituisti hominem, ut dominaretur creature que a te facta est, ut disponat orbem terrarum in equitate et iusticia, et in directione cordis iudicium iudicet, da mihi sedium tuarum assistricem sapienciam, et noli me reprobare a pueris tuis; quoniam ego servus tuus sum et filius ancille tue, homo infirmus et exigui temporis, et minor ad intellectum iudicii et legum. Nam et si quis erit consummatus inter filios hominum, si abfuerit ab illo sapiencia tua, in nichilum computabitur. Tu me elegisti regem populo tuo, et iudicem filiorum tuorum et filiarum. Dixisti edificare templum in monte sancto tuo, et in civitate habitacionis tue altare, similitudinem tabernaculi sancti tui, quod preparasti ab inicio. Et tecum sapiencia que novit opera tua, que et affuit tunc cum orbem terrarum faceres, et sciebat quid placitum esset oculis tuis, et quid directum in preceptis tuis. Mitte illam de celis sanctis tuis, et mitte illam a sede magnitudinis tue, ut mecum sit et mecum laboret, et sciam quid acceptum sit apud te. Scit enim illa omnia et intelligit, et deducet me in operibus meis sobrie, et custodiet me in sua potencia. Et erunt accepta opera mea, et disponam populum tuum iuste, et ero dignus sedium patris mei. Quis enim hominum poterit scire consilium dei? Aut quis poterit cogitare quid velit deus? Cogitaciones enim mortalium timide, et incerte

providentie nostre. Corpus enim quod corrumpitur aggra-
vat animam, et deprimit terrena inhabitatio
sensum multa cogitantem. Et difficile estimamus
que in terra sunt: et que in prospectu sunt invenimus
cum labore. Que in celis sunt autem quis investi-
gabit? Sensum autem tuum quis sciet nisi tu de-
deris sapientiam, et miseris spiritum sanctum tuum
de altissimis. Et sic correcte sunt semite
eorum qui in terris sunt: et que tibi placent didice-
runt homines. Nam per sapientiam sanati sunt
quicumque placuerunt tibi domine a principio. X

Hec illum qui primus formatus est a deo pa-
trem orbis terrarum cum solus esset creatus custo-
divit: et eduxit illum a delicto suo. et dedit
illi virtutem continendi omnia. Ab hac ut recessit
iniustus in ira sua: per iram homicidii fra-
ternitatis deperiit. Propter quod cum aqua deleret terram.
iterum sanavit sapientia per contemptibile lignum
iustum gubernans. Hec et in consensu nequitie
cum se nationes contulissent, scivit iustum et con-
servavit sine querela deo: et in filii misericordiam for-
tem custodivit. Hec iustum a pereuntibus im-
piis liberavit fugientem: descendente igne in pen-
tapoli. Quibus in testimonium nequitie fu-
migabunda constat deserta terra et incerto tem-
pore fructus habentes arbores et incredibilis anime
memoria stans figmentum salis. Sapientiam
enim pretereuntes non tantum in hoc lapsi sunt ut
ignorarent bona, sed et insipientie sue reliquerunt ho-
minibus memoriam ut in his que peccaverunt nec
latere potuissent. Sapientia autem hos qui se observant
a doloribus liberavit. Hec autem profugum ire fratris
iustum deduxit per vias rectas. et ostendit illi
regnum dei. et dedit illi scientiam sanctorum. Hones-
tavit illum in laboribus: et complevit labores
illius. In fraude circumvenientium illum affuit
et honestum fecit illum. Custodivit eum ab in-
imicis. et a seductoribus tutavit eum. et cer-
tamen forte dedit illi ut vinceret et sciret
quoniam omnium potentior est sapientia. Hec vendi-
tum iustum non dereliquit: sed a peccatoribus liberavit
eum. Descenditque cum illo in foveam: et in vinculis
non dereliquit illum. donec afferret illi sceptrum
regni: et potentiam adversus eos qui eum deprime-
bant. Et mendaces ostendit qui maculaverunt
illum. et dedit illi claritatem eternam. Hec po-
pulum iustum et semen sine querela liberavit a
nationibus que illum deprimebant. Intravit in animam
servi dei: et stetit contra reges horrendos in portentis
et signis: et reddidit iustis mercedem laborum suo-
rum: et deduxit illos in via mirabili: et fuit
illis in velamento diei. et in luce stellarum noc-
te. Transtulit illos mare rubrum: et transvexit
illos per aquam nimiam: inimicos autem illorum de-
mersit in mare. Et ab altitudine inferorum e-
duxit illos. Ideo iusti tulerunt spolia im-
piorum: et decantaverunt domine nomen sanctum tuum: et
victricem manum tuam laudaverunt pariter: quoniam
sapientia aperuit os mutorum: et linguas infan-
tium fecit disertas. XI

Direxit opera illorum in manibus prophete sancti.
Iter fecerunt per deserta que non habitabantur:
et in locis desertis fixerunt casas. Steterunt
contra hostes: et de inimicis se vindicaverunt.
Sitierunt et invocaverunt te: et data est illis aqua
de petra altissima: et requies sitis de lapide
duro. Per que enim penas passi sunt inimici
illorum a defectione potus sui: et in eis cum ab-
undarent filii israel letati sunt. Per hec cum
illis deessent bene cum illis actum est. Nam pro
fonte quidem sempiterni fluminis humanum
sanguinem dedisti iniustis. Qui cum minu-
erentur in traductione infantium occisorum:
dedisti illis habundantem aquam insperate:
ostendens per sitim que tunc fuit. quemadmodum
tuos exaltares: et adversarios illorum neca-
res. Cum enim temptati sunt et quidem cum misericordia
disciplinam accipientes: scierunt quemadmo-
dum cum ira iudicati impii tormenta pate-
rentur. Hos quidem tamquam pater monens probasti: il-
los autem tamquam durus rex interrogans condem-
nasti. Absentes enim et presentes similiter

torquebantur. Duplex enim illos acceperat tedium: et gemitus cum memoria preteritorum. Cum enim audirent per sua tormenta bene secum agi. commemorati sunt dominum: et admirantes in fine exitus. Quem enim in exposicione prava proiectum deriserunt in fine eventus mirati sunt. non similiter iustis faciens: pro cogitacionibus autem insensatis iniquitatis illorum. Quod quidam errantes colebant mutos serpentes et bestias supervacuas. inmisisti illis multitudinem mutorum animalium in vindictam: ut scirent quia per que peccat quis per hec et torquetur. Non enim impossibilis erat omnipotens manus tua. que creavit orbem terrarum ex materia invisa inmittere illis multitudinem ursorum aut audaces leones aut novi generis iras plenas. et ignotas bestias aut vaporem ignium spirantes. aut odorem fumi proferentes. aut horrendas ab oculis scintillas emittentes quarum non solum lesura poterat illos exterminare: sed et aspectus per timorem occidere. Sed et sine hiis uno occidi spiritu poterant: persecucionem passi ab ipsis factis suis. et dispersi per spiritum virtutis tue. Sed omnia in mensura et numero et pondere disposuisti. Multum enim valere tibi soli superat semper: et virtuti brachii tui quis resistet? Quoniam tanquam momentum stature sic ante te est orbis terrarum: et tanquam gutta roris antelucani que descendit in terram. Sed misereris omnium quoniam omnia potes: et dissimulas peccata hominum propter penitenciam. Diligis enim omnia que sunt. et nichil odisti horum que fecisti. Nec enim odiens aliquid constituisti aut fecisti. Quomodo autem posset aliquid permanere nisi tu voluisses: aut quod a te vocatum non esset conservaretur? Parcis autem omnibus. quoniam tua sunt domine. qui amas animas.

XII

O quam bonus et suavis est domine spiritus tuus in nobis: ideoque hos qui exerrant partibus corripis et de quibus peccant admones et alloqueris: ut relicta malicia credant in te domine. Et illos enim antiquos inhabitatores terre tue sancte quos exhorruisti. quoniam odibilia tibi opera faciebant per medicamina. et sacrificia iniusta et filiorum suorum necatores sine misericordia. et comestores viscerum hominum devoratores sanguinis a medio sacramento tuo. et auctores parentes animarum inauxiliatarum: voluisti perdere per manus parentum nostrorum: ut dignam perciperent peregrinacionem puerorum dei. que tibi omnium carior est terra. Sed et hiis tanquam hominibus pepercisti: et misisti antecessores exercitus tui vespas ut illos paulatim exterminarent. Non enim quia impotens eras in bello subicere impios iustis. aut bestiis sevis. aut verbo duro simul exterminare. sed partibus iudicans dabas locum penitencie non ignorans quoniam nequam est nacio eorum. et naturalis malicia ipsorum. Et quoniam non poterat mutari cogitacio illorum in perpetuum semen enim erat maledictum ab inicio nec timens aliquem: veniam dabas peccatis illorum. Quis enim dicet tibi quid fecisti? Aut quis stabit contra iudicium tuum? Aut quis in conspectu tuo veniet vindex iniquorum hominum? Aut quis tibi imputabit si naciones perierint quas tu fecisti? Nec enim est alius deus quam tu cui cura est de omnibus: ut ostendas quoniam non iniuste iudicas iudicium. Neque rex neque tyrannus in conspectu tuo inquirent de hiis quos perdidisti. Cum sis ergo iustus iuste omnia disponens. ipsum quoque qui non debet puniri condempnas et exterum estimas a tua virtute. Virtus enim tua iusticie inicium est: et ob hoc quod dominus es omnium te parcere facis. Virtutem enim ostendis tu qui non crederis esse in virtute consummatus: et hos qui te nesciunt audacia traducis. Tu autem dominator domine virtutum cum tranquillitate iudicas. et cum magna reverencia disponis nos. Subest enim tibi cum volueris posse. Docuisti autem populum tuum per talia opera. quoniam oportet iustum esse et humanum et bone spei fecisti filios tuos: Quoniam iudicans das locum in peccatis penitencie. Si enim inimicos servorum tuorum et debitos morti. cum tanta cruciatus

ti attentione et liberasti dans tempus et locum per quae possent mutari a malitia: cum quanta diligentia iudicasti filios tuos quorum parentibus iuramenta et conventiones dedisti bonarum promissionum? Cum ergo nobis disciplinam das, inimicos nostros multipliciter flagellas, ut bonitatem tuam cogitemus iudicantes, et cum de nobis iudicatur, speremus misericordiam. Unde et illis qui in vita sua insensate et iniuste vixerunt, per haec quae coluerunt dedisti summa tormenta. Etenim in erroris via diutius erraverunt, deos aestimantes haec quae in animalibus sunt supervacua, infantium insensatorum more viventes. Propter hoc tamquam pueris insensatis iudicium in derisum dedisti. Qui autem ludibriis et increpationibus non correpti sunt, dignum dei iudicium experti sunt. In his enim quae patiebantur moleste ferebant, in quibus patientes indignabantur. Per haec quos putabant deos in ipsis cum exterminarentur videntes illum quem olim negabant se nosse, deum verum agnoverunt, propter quod et finis condemnationis illorum venit super eos.

XIII

Vani sunt autem omnes homines in quibus non subest scientia dei: et his quae videntur bona non potuerunt intelligere eum qui est, neque operibus attendentes agnoverunt quis esset artifex. Sed aut ignem aut spiritum aut citatum aerem aut gyrum stellarum aut nimiam aquam aut solem et lunam rectores orbis terrarum deos putaverunt. Quorum si specie delectati deos putaverunt, sciant quanto his dominator eorum speciosior est. Speciei enim generator haec omnia constituit. Aut si virtutem et opera eorum mirati sunt, intelligant ab illis quoniam qui haec constituit fortior est illis. A magnitudine enim speciei et creaturae cognoscibiliter poterit horum creator videri. Sed tamen adhuc in his minor est querela. Et hi enim fortassis errant, deum quaerentes et volentes invenire. Etenim cum in operibus illius conversentur, inquirunt et persuasum habent quoniam bona sunt quae videntur. Iterum autem nec his debet ignosci. Si enim tantum potuerunt scire ut possent aestimare saeculum, quomodo huius dominum non facilius invenerunt? Infelices autem sunt et inter mortuos spes illorum est, qui appellaverunt deos opera manuum hominum, aurum et argentum, artis inventionem, et similitudines animalium, aut lapidem inutilem opus manus antiquae. Aut si quis artifex faber de silva lignum rectum secaverit et huius docte eradat omnem corticem, et arte sua usus diligenter fabricet vas utile in conversatione vitae, reliquiis autem eius operis ad praeparationem escae abutatur; et reliquum horum quod ad nullos usus facit, lignum curvum et vorticibus plenum, sculpat diligenter per vacuitatem suam, et per scientiam artis suae figuret illud, et assimilet illud imagini hominis, aut alicui ex animalibus illud comparet, perliniens rubrica et rubicundum faciens fuco colore illius, et omnem maculam quae in illo est perliniens; et faciat ei dignam habitationem, in pariete ponens illud et confirmans ferro, ne forte cadat, prospiciens illi, sciens quoniam non potest se adiuvare; imago enim est et opus est illi adiutorium. Et de substantia sua et de filiis suis et de nuptiis votum faciens inquirit. Non erubescit loqui cum illo qui sine anima est, et pro sanitate quidem infirmum deprecatur, et pro vita rogat mortuum, et in adiutorium inutilem invocat, et pro itinere petit ab eo qui ambulare non potest, et de acquirendo et de operando et de omnium rerum eventu petit ab eo qui in omnibus est inutilis.

XIIII

Iterum alius navigare cogitans et per feros fluctus iter facere incipiens, ligno portante se fragilius lignum invocat. Illud enim cupiditas acquirendi excogitavit, et artifex sapientia fabricavit sua. Tua autem pater gubernat providentia, quoniam dedisti et in mari viam et inter fluctus semitam firmissimam, ostendens quoniam potens es ex omnibus salvare, etiam si sine rate quis adeat mare. Sed ut non essent

vacua sapientie tue opera: propter hoc et exiguo ligno credunt homines animas suas. et transeuntes mare per ratem liberati sunt. Sed et ab initio cum perirent superbi gygantes: spes orbis terrarum ad ratem fugiens remisit seculo semen nativitatis. que manu tua erat gubernata. Benedictum est enim lignum: per quod fit iusticia. Per manum autem quod fit ydolum maledictum est et ipsum et qui fecit illud. quia ille quidem operatus est: illud autem cum esset fragile deus cognominatus est. Similiter autem odio sunt deo impius et impietas eius. Etenim quod factum est cum illo qui fecit tormenta patietur. Propter hoc et in ydolis nationum non erit respectus quoniam creature dei in odium facte sunt: et in temptationem anime hominum. et in muscipulam pedibus insipientium. Inicium enim fornicationis est exquisicio ydolorum: et adinventio illorum corruptio vite est. Neque enim erant ab inicio. neque erunt in perpetuum. Supervacuitas enim hominum hec advenit in orbem terrarum: et ideo brevis illorum finis inventus est. Acerbo enim luctu dolens pater: cito sibi rapti filii fecit ymaginem: et illum qui tunc homo mortuus fuerat nunc tamquam deum colere cepit: et constituit inter servos suos sacra et sacrificia. Deinde interveniente tempore convalescente iniqua consuetudine hic error tamquam lex custoditus est: et tyrannorum imperio colebantur figmenta. Et hos quos in palam honorare non poterant homines propter quod longe essent: elonginqua figura illorum allata: evidentem ymaginem regis quem honorare volebant fecerunt: ut illum qui aberat tamquam presentem colerent sua sollicitudine. Provexit autem ad horum culturam et hos qui ignorabant artificis eximia diligentia. Ille enim volens placere illi qui se assumpsit: elaboravit arte sua: ut similitudinem in melius figuraret. Multitudo autem hominum adducta per speciem operis: eum qui ante tempus tamquam homo honoratus fuerat. nunc deum estimavit. Et hec fuit vite humane deceptio. quia aut affectui. aut regibus deservientes homines. incommunicabile nomen lapidibus et lignis imposuerunt. Et non sufficit errasse eos circa dei scientiam. sed et in magno viventes inscientie bello tot et tam magna mala pacem appellant. Aut enim filios suos sacrificantes. aut obscura sacrificia facientes. aut insanie plenas vigilias habentes neque vitam neque nuptias mundas iam custodiunt. sed alius alium per invidiam occidit. aut adulterans contristat et omnia commixta sunt. sanguis. homicidium. furtum. et fictio corruptio. et infidelitas. turbatio. et periurium. tumultus. bonorum dei immemoratio animarum inquinatio. nativitatis immutatio nuptiarum inconstantia. inordinatio. mechie. et impudicicie. Infandorum enim ydolorum cultura omnis mali causa est et initium et finis. Aut enim dum letantur insaniunt. aut certe vaticinantur falsa. aut vivunt iniuste: aut peierant cito. Dum enim confidunt in ydolis que sine anima sunt male iurantes nocere se non sperant. Utraque ergo illis evenient digne. quoniam male senserunt de deo attendentes ydolis: et iniuste iuraverunt in dolo. contempnentes iusticiam. Non enim iuratorum virtus: sed peccantium pena perambulat semper iniustorum prevaricationem.

XV

Tu autem deus noster suavis et verus es. paciens. et in misericordia disponens omnia. Etenim si peccaverimus tui sumus: scientes magnitudinem tuam. et si non peccaverimus scimus quoniam apud te sumus computati. Nosse enim te consummata iusticia est: et scire iusticiam et virtutem tuam: radix est immortalitatis. Non enim in errorem induxit nos hominum male artis excogitatio. nec umbra picture labor sine fructu. effigies sculpta per varios colores. cuius aspectus insensato dat concupiscentiam: et diligit mortue ymaginis effigiem sine anima. Malorum amatores digni sunt qui spem habeant in talibus. et qui faciunt illos. et qui diligunt et qui colunt. Sed et figulus mollem terram premens laboriose fingit ad usus nostros unumquodque

vasa et de eodem luto fingit quae munda sunt in usum vasa, similiter et quae his sunt contraria. Horum autem vasorum qui sit usus, iudex est figulus. Et cum labore vano deum fingit de eodem luto ille qui paulo ante de terra factus fuerat, et post pusillum se reducit unde acceptus est, repetitus debitum animae quam habebat. Sed est illi cura, non quia laboraturus est, nec quoniam brevis illi vita est, sed concertatur aurificibus et argentariis, sed et aerarios imitatur, et gloriam praefert, quoniam res supervacuas fingit. Cinis est enim cor eius, et terra supervacua spes illius, et luto vilior vita illius: quoniam ignoravit qui se finxit, et qui inspiravit illi animam quae operatur, et qui insufflavit ei spiritum vitalem. Sed et aestimaverunt ludum esse vitam nostram, et conversationem vitae compositam ad lucrum, et oportere undecumque etiam ex malo acquirere. Hic enim scit se super omnes delinquere, qui ex terrae materia fragilia vasa et sculptilia fingit. Omnes enim insipientes et infelices supra modum animae superbi sunt, inimici populi tui et imperantes illi. Quoniam omnia idola nationum aestimaverunt deos, quibus neque oculorum usus est ad videndum, neque nares ad percipiendum spiritum, neque aures ad audiendum, neque digiti manuum ad tractandum, sed et pedes pigri ad ambulandum. Homo enim fecit illos, et qui spiritum mutuatus est finxit illos. Nemo enim sibi similem poterit homo deum fingere. Cum sit enim mortalis, mortuum fingit manibus iniquis. Melior est enim ipse his quos colit, quia ipse quidem vixit cum esset mortalis, illi autem numquam. Sed et animalia miserrima colunt. Insensata enim comparata his, aliis sunt deteriora. Sed nec aspectu aliquis ex his animalibus bona potest conspicere. Effugerunt autem dei laudem et benedictionem eius.

XVI

Propter haec et his similia passi sunt digne tormenta, et per multitudinem bestiarum exterminati sunt. Pro quibus tormentis bene disposuisti populum tuum, quibus dedisti concupiscentiam delectamenti sui novum saporem escae, parans eis ortygometram, ut illi quidem concupiscentes escam, propter ea quae illis ostensa et missa sunt, etiam a necessaria concupiscentia averterentur. Hi autem in brevi inopes facti novam gustaverunt escam. Oportebat enim illis quidem sine excusatione supervenire interitum exercentibus tyrannidem, his autem tantum ostendere quemadmodum inimici illorum exterminabantur. Etenim cum supervenit illis saeva bestiarum ira, morsibus perversorum colubrorum exterminabantur. Sed non in perpetuum permansit ira tua, sed ad correptionem in brevi turbati sunt, signum habentes salutis ad commemorationem mandati legis tuae. Qui enim conversus est, non per hoc quod videbat sanabatur, sed per te omnium salvatorem. In hoc autem ostendisti inimicis nostris, quia tu es qui liberas ab omni malo. Illos enim locustarum et muscarum occiderunt morsus, et non est inventa sanitas animae illorum, quia digni erant ab huiusmodi exterminari. Filios autem tuos nec draconum venenatorum vicerunt dentes. Misericordia enim tua adveniens sanabat illos. In memoria enim sermonum tuorum examinabantur, et velociter sanabantur, ne in altam incidentes oblivionem non possent tuo uti adiutorio. Etenim neque herba neque malagma sanavit illos, sed tuus, domine, sermo, qui sanat omnia. Tu es domine qui vitae et mortis habes potestatem, et deducis ad portas mortis et reducis. Homo autem occidit quidem per malitiam animam suam, et cum exierit spiritus non revertetur, nec revocabit animam quae recepta est. Sed tuam manum effugere impossibile est. Negantes enim te nosse impii, per fortitudinem brachii tui flagellati sunt: novis aquis et grandinibus et pluviis persecutionem passi sunt, et per ignem consumpti. Quod enim mirabile erat, in aqua quae omnia extinguit plus ignis valebat. Vindex est enim orbis iustorum. Quodam enim tempore mansuetabatur ignis, ne comburerentur quae ad impios missa

erant animalia. sed ut ipsi videntes scirent. quoniam dei
iudicio paciuntur persecucionem. et quodam tempore in
aqua super virtutem ignis ardebat. ut ini
que terre naciones exterminaret. pro quibus angelo
rum esca nutristi populum tuum. Et paratum pa
nem de celo prestitisti illis sine labore. omne dele
ctamentum in se habentem et omnis saporis sua
vitatem. Substantia enim tua dulcedinem
tuam quam in filios habes ostendebat. et deser
viens uniuscuiusque voluntati ad quod quis vole
bat convertebatur. Nix autem et glacies sustinebant
vim ignis. et non tabescebant. ut scirent quoniam
fructus inimicorum exterminabat ignis ardens
in grandine et pluvia coruscans. Hoc autem
iterum ut nutrirentur iusti: et sue virtutis ob
litus est. Creatura enim tibi factori deserviens ex
candescit in tormentum adversus iniustos. et lenior
fit ad benefaciendum pro hiis qui in te confidunt.
Propter hoc et tunc in omnia transfigurata omni
nutrici gratie tue deserviebat ad voluntatem horum
qui a te desiderabant. Ut scirent filii tui quos
dilexisti domine. quoniam non nativitatis fructus
pascunt homines: sed sermo tuus hos qui in te
crediderint conservat. Quod enim ab igne non
poterat exterminari statim ab exiguo radio
solis calefactum tabescebat: ut notum esset quoniam
oportet solem prevenire ad benedictionem tuam solem:
et ad orientem lucis te adorare. Ingrati enim
spes tamquam hibernalis glacies tabescet: et disp
eriet tamquam aqua supervacua.

XVII

Magna enim iudicia tua sunt domine: et ine
narrabilia verba tua. Propter hoc indisciplina
te anime erraverunt. Dum enim persuasum habent
iniqui posse dominari naciones sancte. vinculis tenebrarum
et longe noctis compediti inclusi sub tectis fu
gitivi perpetue providencie iacuerunt. et dum
putant se latere in obscuris peccatis. tenebroso
oblivionis velamento dispersi sunt. paventes hor
rende cum admiracione nimia perturbati.
Neque enim que continebat illos spelunca sine
timore custodiebat. quoniam sonitus descendens
perturbabat illos. et persone triste apparentes
pavorem illis prestabant. Et ignis quidem nul
la vi poterat illis lumen prebere: nec siderum
limpide flamme illuminare poterant illam noc
tem horrendam. Apparebat illis autem subita
neus ignis. timore plenus: et timore per
culsi illius que non videbatur faciei. estimabant
deteriora esse que videbantur. et magice artis
appositi erant derisus. et sapiencie gloria correpcio
cum contumelia. Illi enim qui promittebant
timores et turbaciones expellere se ab anima
languente: hii cum derisu pleni timore lan
guebant. Nam et si nichil illos ex monstris
perturbabat transitu animalium et serpentium sibi
lacione commoti. tremebundi peribant. et aerem
quem nulla racione quis effugere posset negantes se
videre. Cum sit enim timida nequicia: data est
in omnium condempnacionem. Semper enim presumit
seva perturbata consciencia. Nichil enim est timor
nisi presumpcionis adiutorium: pro dicto cogita
cionis auxiliorum. Et dum ab intus minor est ex
pectacio: maiorem putat scienciam eius cause de
qua tormentum prestat. Illi autem qui impotentem
vere noctem. et ab infimis et ab altissimis
inferis supervenientem eundem sompnum dormien
tes. aliquando monstrorum exagitabantur timore:
aliquando anime deficiebant traduccione. Subita
neus enim illis et insperatus timor supervenerat.
Deinde si quisquam ex illis decidisset: custodi
ebatur in carcere sine ferro reclusus. Si enim
rusticus quis erat aut pastor aut agri laborum
operarius esset preoccupatus: ineffugabilem
sustinebat necessitatem. Una enim catena
tenebrarum: omnes colligati. Sive spiritus sibilans.
aut inter spissos ramos avium sonus suavis
aut vis aque decurrentis nimium. aut sonus
validus precipitatarum petrarum. aut ludencium
animalium cursus invisus. aut mugiencium valida
bestiarum vox. aut resonans de altissimis
montibus echo. deficientes faciebant illos pre
timore. Omnis enim orbis terrarum limpido.

illuminabatur lumine: et non impeditis operibus continebatur. Solis autem illis superposita erat gravis nox ymago tenebrarum que superventura illis erat. Ipsi ergo sibi erant graviores tenebris.

XVIII

Sanctis autem tuis maxima erat lux. Et horum quidem vocem audiebant, sed et figuram non videbant. Et quia non et ipsi eadem passi erant magnificabant te: et qui ante lesi erant, quoniam non ledebantur gratias agebant: et ut esset differentia donum petebant. Propter quod ignis ardentem columpnam ducem habuerunt ignote vie, et solem sine lesura boni hospicii prestitisti. Digni quidem illi carere luce et pati carcerem tenebrarum: qui inclusos custodiebant filios tuos, per quos incipiebat incorruptum legis lumen seculo dari: cum cogitarent iustorum occidere infantes: et uno exposito filio et liberato, in traductionem illorum multitudinem filiorum abstulisti: et pariter illos perdidisti in aqua valida. Illa enim nox ante cognita est a patribus nostris, ut vere scientes quibus iuramentis crediderunt animequiores essent. Suscepta est autem a populo tuo sanitas quidem iustorum, autem exterminacio. Sicut enim lesisti adversarios, sic nos provocans magnificasti. Absconse enim sacrificabant iusti pueri bonorum et iusticie legem in concordia disposuerunt: similiter bona et mala percepturos iustos, patrum iam decantantes laudes. Resonabat autem inconveniens inimicorum vox, et flebilis audiebatur planctus ploratorum infancium. Simili autem pena servus cum domino afflictus est, et popularis homo regi similia passus. Similiter ergo omnes uno nomine mortis mortuos habebant innumerabiles. Nec enim ad sepeliendum vivi sufficiebant: quoniam uno momento que erat preclarior nacio illorum exterminata est. De omnibus enim non credentes propter veneficia, tunc vero cum fuit exterminium primogenitorum, spoponderunt populum dei se esse. Cum enim quietum silencium contineret omnia, et nox in suo cursu medium iter perageret, omnipotens sermo tuus exiliens de celo a regalibus sedibus durus debellator in mediam exterminii terram prosilivit: gladius acutus insimulatum imperium tuum portans, et stans replevit omnia morte: et usque ad celum attingebat stans in terra. Tunc continuo visus sompniorum malorum turbaverunt illos, et timores supervenerunt insperati: et alius alibi proiectus semivivus propter quam moriebatur causam demonstrabat. Visiones enim que illos turbaverunt hec premonebant, ne inscii quare mala paciebantur perirent. Tetigit autem tunc et iustos temptacio mortis, et commocio in heremo facta est multitudinis: sed non diu permansit ira tua. Properans enim homo sine querela deprecari pro populis, proferens servitutis sue scutum oracionem, et per incensum deprecacionem allegans, restitit ire, et finem imposuit necessitati, ostendens quoniam tuus est famulus. Vicit autem turbas non in virtute corporis, nec armature potencia, sed verbo illum qui se vexabat subiecit, iuramenta parentum et testamentum commemorans. Cum enim iam acervatim cecidissent super alterutrum mortui, interstitit et amputavit impetum, et divisit illam que ad vivos ducebat viam. In veste enim poderis quam habebat, totus erat orbis terrarum, et parentum magnalia in quattuor ordinibus lapidum erant sculpta: et magnificencia tua in dyademate capitis illius sculpta erat. His autem cessit qui exterminabat: et hec extimuit. Erat enim sola temptacio ire sufficiens.

XIX

Impiis autem usque in novissimum sine misericordia ira supervenit. Presciebat enim et futura illorum: quoniam ipsi cum permisissent ut se educerent, et cum magna sollicitudine premisissent illos, consequebantur illos penitencia acti. Adhuc enim inter manus habentes luctum, et deplorantes ad monumenta mortuorum, aliam sibi assumpserunt cogitacionem inscientie, et

q̃s rogantes pieceraṫ. hos tamq̃ fugitiuos
psequebanṫ. Ducebaṫ eni̅ illos ad hunc
fine̅ digna necitas. Et hor̃ q̃ acciderant
ɔmemoracoı̃ amittebaṫ. vt q̃ deeraṫ tor
mẽtis repleret punicio: ⁊ ppl's quide̅ tuu̅
mirabili̅ t̃nsireṫ: ille aute̅ noua̅ morte̅ in
veniret. Omĩs eni̅ creatura ad suu̅ genu̅
ab inicio refigurabaṫ deseruie̅s tuis p̃cepti̅:
vt pueri tui custodire̅nṫ illesi. Nam nu
bes castra eor̃ obvmbrabaṫ. ⁊ ex aq̃ que
ante eraṫ t̃ra arida apparuiṫ: ⁊ i mari ru
bro uia sine impedime̅to. ⁊ campus g̃mi
na̅s de pfundo nimio: p que̅ om̃is nacio
t̃nsiuiṫ q̃ tegebaṫ tua manu vide̅tes mi
rabilia ⁊ monstra. Tamq̃ equi eni̅ depa
uit. ⁊ tamq̃ agni exultaueru̅t: magnifica̅
tes te dn̅e qui liberasti illos. Memores eni̅
eraṫ adhuc eor̃ q̃ in colatu illor̃ f̃ca fuerant
que̅admodu̅ p nacõne a̅ialiu̅ edux̃ t̃ra
muscas. ⁊ p piscib: eructauit fluui̅ multi
tudine̅ ranar̃. Nouissime auṫ viderũt
noua̅ creatura̅ auiu̅. cu̅ abducti ɔcupisce̅
cia postulauerunt escas epulacõis. In allo
cucõne̅ desid'ij ascendit illis de mari ortị
gometra. ⁊ vexacõnes peccorib: supuene
ru̅t nõ sine illis q̃ a̅n facta erant argume̅
tis p vim flumimu̅. Iuste eni̅ paciebant̃
scd'm nequicias. Et eni̅ detestabiliore̅ inhos
pitalitate̅ instituerũt. Alij quide̅ igno
tos nõ recipiebant aduenas. alij auṫ bõos
hospites in s'uitute̅ redigebanṫ. Et nõ solu̅
hec: s; ⁊ alius quide̅ respect' erat illor̃: qm̃
inuiti recipiebant extraneos. Qui auṫ cu̅
leticia receperunṫ hos q̃ eisde̅ vsi eraṫ iusti
cijs seuissimis afflixeru̅t doloribz. Pcussi
sunt auṫ cecitate sic illi iusti i foribz cu̅ sbi
tis coopti ee̅nt tenebris vnusquisq; ho
stiu̅ sui t̃nsitu̅ q̃rebaṫ. In se eni̅ eleme̅ta
ɔuertunt. sic in organo q̃litatis sonus
imutanṫ: ⁊ om̃ia suu̅ custodiuṫ. Vn
estimari ex ipo certo visu potḙ. Agrestia
eni̅ in aquatica ɔuertebant. ⁊ q̃cu̅q; eraṫ
natãtia in t̃ra t̃nsiebant. Ignis i aqua
valebaṫ sup sua̅ uirtute̅: ⁊ aq̃ extingue̅
tis nature obliuiscebaṫ. Flame ex ɔt̃rio
corruptibiliu̅ a̅i aliu̅ nõ vexaueru̅t car
nes coambula̅ciu̅. nec dissoluebant illam
q̃ facile dissoluebaṫ. sic glacies bonam
escam. In om̃ib: eni̅ dn̅e magnificasti
ppl'm tuu̅ ⁊ honorasti. ⁊ nõ despexisti in
om̃i t̃pre ⁊ in om̃i loco assistens eis.

Multor nobis et magnorum per legem nob ⁊ prophas aliosq; qui secuti s̃ illos sapia̅ demõstrata e̅

Plog' sup ecclastici̅.

in quib: oportet laudare isrl' doctrine ⁊
sapie̅cie causa: q: nõ solu̅ ipos loq̃ntes
necce ẽ ee̅ pitos. s; ⁊ extraneos posse ⁊ di
ce̅tes ⁊ scribe̅tes doctissimos fieri. Auus
m̃s ihesus postq̃ se amplius dedit ad dili
gencia̅ lectionis legis ⁊ ppha̅r ⁊ alior̃
libror̃. qui nob a parentib: n̅ris tradditi s̃.
volui ⁊ ipe scribe̅ aliq̃d hor̃ du̅ taxat q̃
ad doctrina̅ ⁊ sapiam ptinet. vt deside
rantes discereṫ ⁊ illor̃ periti f̃ci. mag' ma
gisq; atte̅daṫ a̅io. ⁊ ɔfirme̅t ad legiti
ma̅ viti. Hortor itaq; venire vos cum
beniuolencia ⁊ attentione. ⁊ studio lecti
one̅ face̅ ⁊ venia̅ h̃re i illis in quib' uide
mur seque̅tes ymagine̅ sapie̅. ⁊ defice̅
i v'bor̃ ɔposicione. Nam deficiet v'ba ebr̃
yca: q̃n t̃nslata fuerint ad altera̅ lingua̅.
Non solu̅ auṫ hec: s; ⁊ ipa lex ⁊ pphe ce
teraq; alior̃ libror̃. n̅ parua̅ habeṫ dif
ferencia̅. q̃n int' se dicunt. Na̅ in octauo
⁊ tricesimo anno t̃pib: ptolomei euer
getis regis. postq̃ pueni i egyptu̅. et
cu̅ multu̅ t̃pis ibi fecisse̅. inueni ibi libros
relictos. nõ parue neq; ɔte̅pne̅de doct'
ne. Itaq; bonu̅ ⁊ necessariu̅ putaui ⁊
ipe aliq̃m adde̅ diligẽcia̅ ⁊ labore̅ int'
p̃tandi istu̅ libr̃: ⁊ multa uigilia attuli

doctrinā in spacio tp̄is ad illa q̄ ad fi
nē ducit liber dare. et illis q̄ uolunt ani
mū intendē et discē quēadmodū oportē
at instituē mores. qui scdm legē dni p
posuerint uitā agere.

Omnis Incipit liber
sapientia a dno ecclesiastic⁹
deo ē. et cū illo fuit sēp.
et est ante euum. Are
nā maris et pluuie guttas. et dies scli
quis dinumerauit. Altitudinē celi et lati
tudinē tre et pfundū abyssi q̄s mēs⁹ est.
Sapiam dei precedētem omnia. q̄s inuestiga
uit. Prior omniū creata ē sapientia. et itel
lect⁹ prudentie. ab euo. Fons sapie ūbū di
i excelsis. et ingressus illi⁹ mandata eterna.
Radix sapie cui reuelata ē. et astucias
illi⁹ quis agnouit. Disciplina sapien
cie cui reuelata ē et manifestata. et mul
tiplicacōnē ingressus illi⁹ quis intellexit.
Unus ē altissim⁹ creator omniū. rex po
tens et metuend⁹ nimis. sedēs sup thro
nū illi⁹ et dn̄ans deus. Ipse creauit illā
spū scō. et uidit et dinumerauit et mēs⁹ ē.
et effudit illā sup omnia opera sua et sup
omnē carnē scdm datū suū. et pbet illā
diligētib3 se. Timor dni gl̄a et gl̄acio.
et leticia et corona exultacōis. Timor
dni delectabit cor. et dabit leticiā et gau
diū in longitudinē dierū. Timēti dnm
bn̄ erit i extremis et in die defunctionis
sue bn̄dicetur. Dilectio di honorabilis sa
piencia. quib3 aut̄ apparuerit i uisu. dili
gunt eam in uisionē et in agnicōne ma
gnaliū suor. Inicium sapie timor dni. et
cū fidelib3 i uulua concreatus ē. et cū electis
feminis gradietur. et cū iustis et fidelib3 agnosce
tur. Timor dni: scie religiositas. Reli
giositas custodiet et iustificabit cor. iocū
ditatē et gaudiū dabit. Timēti dnm bn̄
erit. et i dieb3 consumacōis illi⁹ bn̄dicetur. Ple
nitudo sapie timere dm. et plenitudo a fruc
tib3 illi⁹. Omnē domū illi⁹ implebit a ge
neracōib3 et receptacula a thesauris illi⁹.
Corona sapie timor dni: replens pacē et
salutis fructū. et uidit et dinumerauit eam.
Utraq3 aut̄ s̄ dona di. Scienciā et intellcū
prudencie sapia conparticipet. et gl̄am tenētiū
se exaltat. Radix sapie ē timere dnm. et ra
mi eni illi⁹ longeui. In thesauris sapie
intellcūs et scie religiositas. execracō aut̄ pc̄ō
rib3 sapiencia. Timor dni: expellit pc̄m. Na
qui sine timore di ē. nō poterit iustificari.
Iracundia eni animositatis illi⁹. subu̇sio illi⁹
ē. Usq3 intemp⁹ sustinebit paciēs. et pōea
reddicō iocunditatis. Bonus sens⁹ usq3 i tēp⁹
abscondet ūba illi⁹. et labia multor̄ enar
rabunt sensū illi⁹. In thesauris sapie sig
nificacō discipline. execracio aut̄ pc̄ōri cul
tura di. Fili concupiscēs sapientiā conserua iusti
ciā. et deus pbebit illā t̄i. Sapia eni et dis
ciplina timor dni. et qd̄ bn̄ placitū ē illi
fides et mansuetudo. et adimplebit thesau
ros illi⁹. Ne fueris incredibilis timori dni.
et ne accesseris ad illū duplici corde. Ne fu
eris ypocrita in conspcū hoīm et nō scanda
lizeris labijs tuis. Attende i illis ne forte
cadas et adducas aīe tue inhonoracōnē.
et reuelet deus absconsa tua et i medio synagoge
elidat te: qm accessisti maligne ad
dnm. et cor tuū plenū est dolo et fallacia. II

Fili accedēs ad seruitutē di. sta
in iusticia et timore. et pparā aīam
tuā ad tēptacōem. Depme cor tuū et sustine.
inclina aurē tuā et excipe ūba intellcūs. et
ne festines in temp⁹ obductionis. Susti
ne sustentacōnes di. Coniungere deo et sustine.
ut crescat i nouissimo uita tua. Omne
qd̄ t̄i applicitū fuerit accipe. et i dolore susti
ne. et i humilitate tua pacienciā habe.
qm i igne pbat aurū et argentū. hoīes
uō receptibiles i camino humiliacōnis

de timore dni

Crede deo & recuperabit te: & dirige viam tuam & spera in illum. Serva timorem illius: & in illo veterasce. Metuentes dominum sustinete misericordiam eius: & non deflectatis ab illo ne cadatis. Qui timetis dominum credite illi: & non evacuabitur merces vestra. Qui timetis dominum sperate in illum: & in oblectatione veniet vobis misericordia. Qui timetis dominum diligite illum: & illuminabuntur corda vestra. Respicite filii nationes hominum: & scitote quia nullus speravit in domino & confusus est. & permansit in mandatis eius & derelictus est. Aut quis invocavit illum: & despexit eum. Quoniam pius & misericors est dominus. & remittet in tempore tribulationis peccata. omnibus exquirentibus se in veritate. Ve duplici corde & labiis scelestis. & manibus malefacientibus: & peccatori terram ingredienti duabus viis. Ve dissolutis corde qui non credunt deo: ideo non protegentur ab eo. Ve his qui perdiderunt sustinentiam: & qui dereliquerunt vias rectas & diverterunt in vias pravas. Et quid facient cum inspicere ceperit dominus. Qui timent dominum non erunt incredibiles verbo illius. & qui diligunt illum conservabunt viam illius. Qui timent dominum inquirent que beneplacita sunt illi. & qui diligunt eum replebuntur lege ipsius. Qui timent dominum preparabunt corda sua. & in conspectu illius sanctificabunt animas suas. Qui timent dominum custodiunt mandata illius. & patientiam habebunt usque ad inspectionem illius dicentes. Si penitentiam non egerimus incidemus in manus dei: & non in manus hominum. Secundum enim magnitudinem illius. sic & misericordia ipsius cum ipso est.

Filii sapientie ecclesia iustorum: & natio illorum obedientia & dilectio. Iudicium patris audite filii dilecti: & sic facite ut salvi sitis. Deus enim honoravit patrem in filiis: & iudicium matris exquirens firmavit in filios. Qui diligit deum exorabit pro peccatis. & continebit se ab illis: & in oratione dierum exaudietur. Et sicut qui thesaurizat ita & qui honorificat matrem suam. Qui honorat patrem iocundabitur in filiis: & in die orationis sue exaudietur. Qui honorat patrem suum vita vivet longiore: & qui obedit patri refrigerabit matrem. Qui timet dominum honorat parentes. & quasi dominis serviet his qui se genuerunt in opere & sermone & patientia. Honora patrem tuum ut superveniat tibi benedictio a deo. & benedictio illius in novissimo manet. Benedictio patris firmat domos filiorum: maledictio autem matris eradicat fundamenta. Ne glorieris in contumelia patris tui: non est enim tibi gloria sed confusio. Gloria enim hominis ex honore patris sui. & dedecus filii pater sine honore. Fili suscipe senectam patris tui: & ne contristes eum in vita illius: & si defecerit sensu veniam da. & ne spernas eum in tua virtute. Elemosina enim patris non erit in oblivione. Nam pro peccato matris restituetur tibi bonum edificabitur tibi. & in die tribulationis commemorabitur tui. Sicut in sereno glacies solventur tua peccata. Quam male fame est qui relinquit patrem. & est maledictus a deo qui exasperat matrem. Fili in mansuetudine opera tua perfice. & super hominum gloriam diligeris. Quanto magnus es humilia te in omnibus: & coram deo invenies gratiam: quoniam magna potentia dei solius & ab humilibus honoratur. Altiora te ne quesieris. & fortiora te ne scrutatus fueris. sed que precepit tibi deus illa cogita semper. & in pluribus operibus eius ne fueris curiosus. Non est enim tibi necessarium: ea que abscondita sunt videre oculis tuis. In supervacuis rebus noli scrutari multipliciter. & in pluribus operibus eius non eris curiosus. Plurima enim super sensum hominum ostensa sunt tibi. Multos enim supplantavit suspicio illorum: & in vanitate detinuit sensus illorum. Cor durum male habebit in novissimo. & qui amat periculum in illo peribit. Cor ingrediens duas vias non habebit requiem. & pravus cordis in illis scandalizabitur. Cor nequam gravabitur in doloribus: & peccator adiciet ad

De honore parentum

et omni

et iusticia

peccandi. Synagoge superborum non est sanitas. Frutex enim peccati eradicabitur in illis. et non intelligetur. Cor sapientis intelligitur in sapientia: et auris bona audiet cum omni concupiscentia sapientiam. Sapiens cor et intelligibile abstinebit se a peccatis: et in operibus iusticie successus habebit. Ignem ardentem extinguit aqua et elemosina resistit peccatis: et deus prospector eius qui reddit gratiam meminit in posterum: et in tempore casus sui inveniet firmamentum. IIII

Fili elemosinam pauperis ne defraudes et oculos tuos ne transvertas a paupere. Animam esurientem ne despexeris et non exasperes pauperem in inopia sua. Cor inopis ne afflixeris: et non protrahas datum angustianti. Rogacionem contribulati ne abicias et non avertas faciem tuam ab egeno. Ab inope ne avertas oculos propter iram: et non relinquas querentibus tibi retro maledicere. Maledicentis enim tibi in amaritudine anime exaudietur deprecacio illius: exaudiet autem eum qui fecit illum. Congregacioni pauperum affabilem te facito. et presbitero humilia animam tuam: et magnato humilia caput tuum. Declina pauperi sine tristicia aurem tuam. et redde debitum tuum: et responde pacifica in mansuetudine. Libera eum qui iniuriam patitur de manu superbi: et non acide feras in anima tua. In iudicando esto pupillis misericors ut pater: et pro viro matri illorum: et eris tu velut filius altissimi obediens: et miserebitur tui magis quam mater. Sapientia filiis suis vitam inspirat: et suscipit exquirentes se: et preibit in via iusticie. Et qui illam diligit diligit vitam: et qui vigilaverint ad illam complectebuntur placorem eius. Qui tenuerint illam vitam hereditabunt: et quo introibit benedicet deus. Qui serviunt ei obsequentes erunt sancto. et eos qui diligunt illam diligit deus. Qui audit illam iudicat gentes: et qui intuetur illam permanebit confidens. Si crediderit ei hereditabit illam. et erunt in confirmacione creature illorum: quoniam in temptacione ambulat cum eo: et in primis elegit eum. Timorem et metum et probacionem inducet super illum: et cruciabit illum in tribulacione doctrine sue. donec temptet illum in cogitacionibus illius: et credat anime illius. Et firmabit illum: et iter adducet directum ad illum et letificabit eum. et denudabit abscondita sua illi. et thesaurizabit super illum scientiam et intellectum iusticie. Si autem oberraverit derelinquet eum. et tradet eum in manus inimici sui. Fili conserva tempus et devita a malo. Pro anima tua non confundaris dicere verum. Est enim confusio adducens peccatum: et est confusio adducens gloriam et graciam. Ne accipias faciem adversus faciem tuam. nec adversus animam tuam mendacium. Non reverearis proximum tuum in casu suo: nec retineas verbum in tempore salutis. Non abscondas sapientiam tuam in decore eius. In lingua enim agnoscitur sapientia: et sensus et scientia et doctrina in verbo sensati: et firmamentum in operibus iusticie. Non contradicas verbo veritatis ullo modo: et de mendacio ineruditionis tue confundere. Non confundaris confiteri peccata tua: et ne subicias te omni homini pro peccato. Noli resistere contra faciem potentis. nec coneris contra ictum fluvii. Pro iusticia agonizare pro anima tua. et usque ad mortem certa pro iusticia. et deus expugnabit pro te inimicos tuos. Noli citatus esse in lingua tua. et inutilis et remissus in operibus tuis. Noli esse sicut leo in domo tua. evertens domesticos tuos. et opprimens subiectos tibi. Non sit porrecta manus tua ad accipiendum: et ad dandum collecta. V

Noli attendere ad possessiones iniquas: et ne dixeris est mihi sufficiens vita. Nichil enim proderit in tempore vindicte et obductionis. Non sequaris concupiscentiam cordis tui: et ne dixeris quomodo potui. aut quis me subiciet propter facta mea. Deus enim vindicans vindicabit. Ne dixeris peccavi et quid accidit mihi triste. Altissimus enim est paciens redditor.

mosina pauperi

pillis et viduis

dio sapie

De propiciato peccato noli esse sine metu: neque adicias peccatum super peccatum et dicas miseratio domini magna est multitudinis peccatorum meorum miserebitur. Misericordia enim et ira ab illo cito proximant: et in peccatores respicit ira illius. Non tardes converti ad dominum: et ne differas de die in diem. Subito enim veniet ira illius: et in tempore vindicte disperdet te. Noli anxius esse in divitiis iniustis: nichil enim proderunt tibi in die obductionis et vindicte. Non ventiles te in omnem ventum, et non eas in omni via. Sic enim peccator probatur dupplici lingua. Esto firmus in via domini. et in veritate sensus tui et sciencia: et prosequebatur te verbum pacis et iusticie. Esto mansuetus ad audiendum verbum dei ut intelligas: et cum sapientia proferas responsum verum. Si est tibi intellectus responde proximo. sin autem sit manus tua super os tuum. ne capiaris in verbo indisciplinato et confundaris. Honor et gloria in sermone sensati. lingua vero imprudentis subversio est ipsius. Non appelleris susurro. et lingua tua capiaris et confundaris. Super furem enim est confusio et penitentia et denotacio pessima super bilinguem: susurratori autem odium et inimicitia et contumelia. Iustifica pusillum et magnum similiter.

VI

Noli fieri pro amico inimicus proximo. Improperium enim et contumeliam malus hereditabit. et omnis peccator invidus et bilinguis. Non te extollas in cogitatione anime tue velut thaurus: ne forte elidatur virtus tua per stulticiam. et folia tua comedat. et fructus tuos perdat: et relinquaris velut lignum aridum in heremo. Anima enim nequam disperdet qui se habet. et in gaudium inimicis dat illum: et deducet in sortem impiorum. Verbum dulce multiplicat amicos et mitigat inimicos: et lingua eucharis in bono homine habundabit. Multi pacifici sint tibi: et consiliarius sit tibi unus de mille. Si possides amicum in temptacione posside eum. et non facile credas illi. Est enim amicus secundum tempus suum. et non permanebit in die tribulacionis. et est amicus qui convertitur ad inimiciciam: et est amicus qui odium et rixam et convicia denudabit. Est autem amicus socius mense: et non permanet in die necessitatis. Amicus si permanserit fixus erit tibi quasi coequalis: et in domesticis tuis fiducialiter aget. Si humiliaverit se contra te: et a facie tua absconderit se: unanimem habebis amiciciam bonam. Ab inimicis tuis separare: et ab amicis tuis attende. Amicus fidelis protectio fortis: qui autem invenit illum invenit thesaurum. Amico fideli nulla est comparacio. et non est digna ponderacio auri et argenti contra bonitatem fidei illius. Amicus fidelis medicamentum vite et inmortalitatis et qui metuunt dominum invenient illum. Qui timet deum eque habebit amiciciam bonam: quoniam secundum illum erit amicus illius.

de doctrina sapiencie

Fili a iuventute tua excipe doctrinam: et usque ad canos invenies sapientiam. Quasi is qui arat et seminat accede ad illam et sustine bonos fructus illius. In opere enim ipsius exiguum laborabis. et cito edes de generacionibus illius. Quam aspera est nimium sapientia indoctis hominibus: et non permanebit in illa excors. Quasi lapidis virtus probacio erit in illis. et non demorabuntur proicere illam. Sapiencia enim doctrine secundum nomen est eius: et non multis est manifesta: quibus autem agnita est permanet usque ad conspectum dei. Audi fili et accipe consilium intellectus: et ne abicias consilium meum. Inice pedem tuum in compedes illius et in torques illius tuum collum. Subice humerum tuum et porta illam. et ne accidieris vinculis eius. In omni animo tuo accede ad illam: et in omni virtute tua serva vias eius. Investiga illam et manifestabitur tibi: et continens factus ne derelinquas eam. In novissimis enim invenies requiem in ea. et convertetur tibi in oblectacionem: et erunt compedes eius tibi in protectionem fortitudinis et bases virtutis. et torques illius in stolam glorie. Decor enim vite est in illa et vincula illius

alligatura salutaris. Stolam glorie indues
eam. et coronam gratulationis superpones tibi.
Fili si attenderis michi disces eam: et si acco-
modaveris animum tuum sapiens eris. Si incli-
naveris aurem tuam excipies doctrinam: et si di-
lexeris audire sapiens eris. In multitudine
presbiterorum prudentium sta. et sapientie illorum ex corde
coniungere: ut omnem narrationem dei possis au-
dire et proverbia laudis non effugiant a te. Et
si videris sensatum evigila ad illum. et gradus
ostiorum illius exterat pes tuus. Cogitatum
habe in preceptis dei. et in mandatis illius max-
ime assiduus esto. et ipse dabit tibi cor: et
concupiscentia sapientie dabitur tibi.

VII

Noli facere mala, et non te apprehendent.
Discede ab iniquo. et deficient mala abs
te. Non semines mala in sulcis iniustitie:
et non metes ea in septuplum. Noli querere ab
homine ducatum: neque a rege kathedram ho-
noris. Non te iustifices ante deum: quoniam agni-
tor cordis ipse est: et penes regem noli velle vi-
deri sapiens. Noli querere fieri iudex. nisi vale-
as virtute irrumpere iniquitates: ne forte
extimescas faciem potentis: et ponas scanda-
lum in agilitate tua. Non pecces in multitu-
dinem civitatis. nec te immittas in populum. ne-
que alliges duplicia peccata. Nec enim in uno eris
inmunis. Noli esse pusillanimis in animo tu-
o: exorare et facere elemosinam non despicias.
Ne dicas in multitudine munerum meorum respi-
ciet deus: et offerente me deo altissimo susci-
piet munera mea. Non irrideas hominem in
amaritudine anime. Est enim qui humiliat
et exaltat circumspector deus. Noli ama-
re mendacium adversus fratrem tuum. neque in
amicum similiter facias. Noli velle mentiri omne
mendacium. Assiduitas enim illius non est bona.
Noli esse verbosus in multitudine presbiterorum et non
iteres verbum in tua oratione. Non oderis la-
boriosa opera et rusticationem ab altissimo
creatam. Non te reputes in multitudine
indisciplinatorum. Memento ire. quoniam non tar-
dabit. Humilia valde spiritum tuum: quoniam vin-
dicta carnis impii ignis et vermis. Noli pre-
varicari in amicum pecuniam differenti. neque fra-
trem karissimum auro spreveris. Noli discede-
re a muliere sensata et bona: quam sortitus es
in timore domini. Gratia enim verecundie illius super
aurum. Non ledas servum operantem in veritate
neque mercenarium dantem animam suam.
Servus sensatus sit tibi dilectus quasi anima tu-
a. Non defraudes illum libertate: neque inopem
derelinquas illum. Pecora tibi sunt? attende illis:
et si sunt utilia perseverent apud te. Filii tibi sunt?
erudi illos: et curva illos a puericia illorum.
Filie tibi sunt? serva corpus illarum: et non ostendas
hilarem faciem tuam ad illas. Trade filiam
et grande opus feceris. et homini sensato da
illam. Mulier si est tibi secundum animam tuam.
non proicias illam. et odibili non credas te
in toto corde. Honora patrem tuum: et gemi-
tum matris tue ne obliviscaris. Memento
quoniam nisi per illos non fuisses. et retribue illis
quomodo et illi tibi. In tota anima tua time
deum: et sacerdotes illius sanctifica. In omni
virtute tua dilige deum qui te fecit: et mini-
stros eius ne derelinquas. Honora deum ex tota
anima tua. et honorifica sacerdotes et pro-
purga te cum brachiis. Da illi partem sicut
mandatum est tibi primiciarum et purgationis.
et de negligentia purga te cum paucis. Da-
tum brachiorum tuorum: et sacrificium sanctificationis
offeres domino initia sanctorum: et pauperi porrige
manum tuam ut perficiatur propiciatio et benedi-
ctio tua. Gratia datur in conspectu omnis viventis.
Et mortuo non prohibeas gratiam. Non desis
plorantibus in consolatione: et cum lugentibus am-
bula. Non te pigeat visitare infirmum.
Ex hiis enim in dilectione firmaberis. In
omnibus operibus tuis memorare novissima
tua: et in eternum non peccabis.

VIII

Non litiges cum homine potente: ne for-

te incidas in manus illius. Non contendas cum
viro locuplete: ne forte contra te constituat litem tibi.
Multos enim perdidit aurum atque argentum:
et usque ad cor regum extendit et convertit. Non
litiges cum homine linguato: et non struas
in ignem illius ligna. Non communices homini
indocto: ne male de progenie tua loquatur. Ne
despicias hominem avertentem se a peccato: neque
improperes ei. Memento quoniam omnes in correptione
sumus. Ne spernas hominem in sua senectute:
etenim ex nobis senescunt. Noli de mortuo inimi-
co tuo gaudere: sciens quoniam omnes morimur:
et in gaudium nolumus venire. Ne despicias
narrationem presbyterorum sapientium: et in proverbiis il-
lorum conversare. Ab ipsis enim disces doctrinam in-
tellectus: et servire magnatis sine querela. Non
te pretereat narratio seniorum: et ipsi enim didice-
runt a patribus suis: quoniam ab ipsis disces intel-
lectum: et in tempore necessitatis dabis responsum. Non
incendas carbones peccatorum arguens eos: ne
incendaris flamma ignis peccatorum illorum. Ne
contra faciem stes contumeliosi: ne sedeat quasi insi-
diator ori tuo. Noli fenerari homini fortiori
te. Quod si feneraveris: quasi perditum habe. Non
spondeas super virtutem tuam. Quod si spopon-
deris: quasi restituens cogita. Non iudices contra
iudicem: quoniam secundum quod dignum est iudicat. Cum
audace non eas in via: ne forte gravet mala
sua in te. Ipse enim secundum voluntatem suam
vadit: et simul cum stulticia illius peribis. Cum
iracundo non facias rixam. Cum audace non
eas in desertum: quoniam quasi nichil est ante illum
sanguis: et ubi non est adiutorium elidet te.
Cum fatuis ne consilium habeas. Non enim pote-
runt diligere nisi que ipsis placent. Coram extraneo
ne facias consilium: nescis enim quid pariet.
Non omni homini cor tuum manifestes. ne
forte inferat tibi gratiam. et convicietur tibi.

Non zeles mulierem sinus tui. **IX**
ne ostendat super te maliciam doctri-
ne nequam. Ne des mulieri potestatem anime tue
ne ingrediatur in virtute tua et confundaris.
Ne respicias mulierem multivolam: ne forte in-
cidas in laqueos illius. Cum saltatrice ne
assiduus sis. nec audias illam: ne forte
pereas in efficacia illius. Virginem ne conspi-
cias: ne forte scandalizeris in decore illius.
Non des fornicariis animam tuam in ullo:
ne perdas te et hereditatem tuam. Noli circum-
spicere in vicis civitatis. nec oberraveris in
plateis illius. Averte faciem tuam a muliere compta:
et non circumspicias speciem alienam. Propter
speciem mulieris multi perierunt. et ex hoc concu-
piscentia quasi ignis exardescit. Omnis mulier
que est fornicaria: quasi stercus in via conculca-
bitur. Speciem mulieris aliene multi admira-
ti. reprobi facti sunt. Colloquium enim illius: quasi
ignis exardescit. Cum aliena muliere ne se-
deas omnino: nec accumbas cum ea super cubitum:
et non altercaris cum illa in vino ne forte de-
clinet cor tuum in illam et sanguine tuo
labaris in perditionem. Non derelinquas amicum
antiquum: novus enim non erit similis
illi. Vinum novum amicus novus veterescet
et cum suavitate bibes illud. Non zeles glo-
riam et opes peccatoris. non enim scis que futura
sit illius subversio. Non placeat tibi iniuria in-
iustorum: sciens quoniam usque ad inferos non pla-
cebit impius. Longe abesto ab homine potestatem
habente occidendi et non suspicaberis timo-
rem mortis. Et si accesseris ad illum noli a-
liquid committere: ne forte auferat vitam
tuam. Communionem mortis scito. quoniam in
medio laqueorum ingredieris: et super
dolentium arma ambulabis. Secundum virtu-
tem tuam cave te a proximo tuo: et cum sa-
pientibus et prudentibus tracta. Viri iusti sint
tibi convive. et in timore dei sit tibi gloriatio: et
in sensu sit tibi cogitatus dei. et omnis narra-
tio tua in preceptis altissimi. In manu
artificum opera laudabuntur et princeps popu-
li in sapientia sermonis sui. in sensu vero seni-

orum verbum. Terribilis est in civitate sua homo linguosus: et temerarius in verbo suo odibilis erit.

X. Iudex sapiens iudicabit populum suum: et principatus sensati stabilis erit. Secundum iudicem populi sic et ministri eius: et qualis rector est civitatis, tales et inhabitantes in ea. Rex insipiens perdet populum suum: et civitates inhabitabuntur per sensum prudentium. In manu dei potestas terrae: et execrabilis omnis iniquitas gentium. Et utilem rectorem in tempus suscitabit super illam. In manu dei potestas hominis: et super faciem scribae imponet honorem suum. Omnis iniuriae proximi ne memineris: et nihil agas in operibus iniuriae. Odibilis coram deo est et hominibus superbia: et execrabilis omnis iniquitas gentium. Regnum a gente in gentem transfertur propter iniustitias et iniurias et contumelias et diversos dolos. Avaro autem nihil est scelestius. Quid superbit terra et cinis? Nihil est iniquius quam amare pecuniam. Hic enim et animam suam venalem habet: quoniam in vita sua proiecit intima sua. Omnis potentatus brevis vita. Languor prolixior gravat medicum: brevem languorem praecidit medicus. Sic et rex hodie est: et cras morietur. Cum enim morietur homo: hereditabit serpentes et bestias et vermes. Initium superbiae hominis apostatare a deo: quoniam ab eo qui fecit illum recessit cor eius. Quoniam initium peccati est omnis superbia. Qui tenuerit illam adimplebitur maledictis: et subvertet eum in finem. Propterea exhonoravit dominus conventus malorum: et destruxit eos usque in finem. Sedes ducum superborum destruxit deus: et sedere fecit mites pro eis. Radices gentium superbarum arefecit deus: et plantavit humiles ex ipsis gentibus. Terras gentium evertit dominus: et perdidit eas usque ad fundamentum. Arefecit ex ipsis et disperdidit illos: et cessare fecit memoriam eorum a terra. Perdidit deus memoriam superborum: et reliquit memoriam humilium sensu. Non est creata hominibus superbia: neque iracundia nationi mulierum. Semen hominum honorabitur hoc quod timet deum: semen autem hoc hominum exhonorabitur quod praeterit mandata domini. In medio fratrum rector illorum in honore: et qui timent deum erunt in oculis illius. Gloria divitum honoratorum et pauperum timor dei est. Noli despicere hominem iustum pauperem: et noli magnificare virum peccatorem divitem. Magnus est iudex et potens est in honore: et non est maior illo qui timet deum. Servo sensato liberi servient: et vir prudens et disciplinatus non murmurabit correptus: et inscius non honorabitur. Noli te extollere in faciendo opere tuo: et noli cunctari in tempore angustiae. Melior est qui operatur et abundat in omnibus: quam qui gloriatur et eget pane. Fili in mansuetudine serva animam tuam: et da illi honorem secundum meritum suum. Peccantem in animam suam quis iustificabit? Et quis honorificabit exhonorantem animam suam? Pauper gloriatur per disciplinam et timorem suum: et est homo qui honoratur propter substantiam suam. Qui gloriatur autem in paupertate quanto magis in substantia? Et qui gloriatur in substantia paupertatem vereatur.

XI. Sapientia humiliati exaltabit caput illius: et in medio magnatorum consedere illum faciet. Non laudes virum in specie sua: neque spernas hominem in visu suo. Brevis in volatilibus est apis: et initium dulcoris habet fructus illius. In vestitu ne glorieris umquam: nec in die honoris tui extollaris: quoniam mirabilia opera altissimi solius: et gloriosa et absconsa et invisa opera illius. Multi tyranni sederunt in throno: et insuspicabilis portavit diadema. Multi potentes oppressi sunt valde: et gloriosi traditi sunt in manus alterorum. Priusquam interroges ne vituperes quemquam: et cum interrogaveris corripe iuste. Priusquam audias ne respondeas verbum: et in medio sermonum

De iudicibus

avaricia

de superbia

ne adicias loqui. De ea re que te non mole
stat ne certeris. Fili ne in multis sint actus
tui. et si dives fueris non eris inmunis a de
licto. Si enim secutus fueris non apprehendes: et
non effugies si precucurreris. Est homo la
borans et festinans et dolens impius. et tanto
magis non habundat. Est homo marcidus
egens recuperatione. plus deficiens virtute.
et habundans paupertate. et oculus dei re
spexit illum in bono. et erexit illum ab humi
litate ipsius: et exaltavit caput eius. et mira
ti sunt in illo multi: et honoraverunt deum. Bona et
mala vita et mors et paupertas et honestas
a deo sunt. Datio dei permanet iustis: et profectus
illius successus habebunt in eternum. Est qui lo
cupletatur parce agendo: et hec pars mercedis
illius. In eo quod dicit inveni requiem: et nunc
manducabo de bonis meis solus: et nescit
quod tempus preteriat. et relinquet omnia aliis
et morietur. Sta in testamento tuo. et in illo
colloquere: et in opere mandatorum tuorum vetere
sce. Ne manseris in operibus peccatorum: confide autem
in deo. et mane in loco tuo. Facile est enim in oc
ulis dei. subito honestare pauperem. Benedictio
dei in mercede iusti festinat: et in honore veloci
processus illius fructificat. Ne dicas quid est mihi
opus et que erunt mihi ex hoc bona. Ne dicas sufficiens
mihi sum: et quid ex hoc pessimabor. In die bonorum
ne inmemor sis malorum. in die malorum
ne inmemor sis bonorum. quoniam facile est coram
deo in die obitus retribuere unicuique secundum
vias suas. Malicia hore oblivionem facit
luxurie magne: et in fine hominis denudatio
operum illius. Ante mortem ne laudes hominem
quemquam: quoniam in filiis suis agnoscitur vir. Non omnem
hominem inducas in domum tuam: multe enim in
sidie sunt dolosi. Sicut enim eructuant precordia
fetentium. et sicut perdix inducitur in caveam. et ut ca
prea in laqueum. sic et cor superborum: et sic pro
spector videns casum proximi sui. Bona enim
in mala convertet insidiator: et in electis impo
net maculam. A scintilla una augetur ignis
et ab uno doloso augetur sanguis. homo
vero peccator sanguini insidiatur. Attende tibi
a pestifero. fabricat enim mala. ne forte in
ducat super te subsannationem in perpetuum. Admit
te ad te alienigenam. et subvertet te in turbine
et alienabit te a viis propriis. XII

De elemosina

Si benefeceris. scito cui feceris. et erit gratia
in bonis tuis multa. Benefac iusto. et inve
nies retributionem magnam. et si non ab ipso. certe
a domino. Non est ei bene qui assiduus est in malis
et elemosinam non danti: quoniam et altissimus odio
habet peccatores et misertus est penitentibus. Da mi
sericordi et ne suscipias peccatorem: et impiis et
peccatoribus reddet vindictam: custodiens eos in die
vindicte. Da bono: et ne receperis peccatorem. Be
nefac humili: et non dederis impio. Prohibe
panes illi dari: ne in ipsis potentior te sit. Nam
duplicia mala invenies in omnibus bonis: et
altissimus odio habet peccatores et impiis reddet vi
dictam. Non agnoscetur in bonis amicus: et
non abscondetur in malis inimicus. In bonis

De amicis et inimicis

viri inimici illius in tristicia: et in malicia il
lius amicus agnitus est. Non credas inimico
tuo in eternum. Sicut eramentum eruginat nequ
icia illius. Et si humiliatus vadat curvus.
adice animum tuum. et custodi te ab illo. Non
statuas illum penes te. nec sedeat ad dexteram
tuam. nec conversus stet in loco tuo. ne forte conversus
in locum tuum inquirat kathedram tuam. et in
novissimo cognoscas verba mea: et in sermo
nibus meis stimuleris. Quis miserebitur
incantatori a serpente percusso: et omnibus qui
appropiant bestiis: et qui comitatur cum viro iniquo.
et obvolutus est in peccatis eius. Una hora tecum per
manebit: si autem declinaveris. non supporta
bit. In labiis suis indulcat inimicus: et
in corde suo insidiatur. ut subvertat te in foveam.
In oculis suis lacrimatur inimicus. et si inve
nerit tempus non saciabitur sanguine. Si in
currerit tibi mala: invenies eum illic priorem

In oculis suis lacrimabitur inimicus: et ipse adiuvans suffodiet plantas tuas. Caput suum movebit et plaudet manu, et multa susurrans commutabit vultum suum. XIII

Qui tetigerit picem inquinabitur ab ea: et qui communicaverit superbo induet superbiam. Pondus super se tollit qui honestiori se communicat: et ditiori te socius ne fueris. Quid communicabit caccabus ad ollam? quando enim se colliserint, confringetur. Dives iniuste egit et fremet: pauper autem lesus tacebit. Si largitus fueris assumet te: et si non habueris derelinquet te. Si habes convivet tecum et evacuabit te: et ipse non dolebit super te. Si necessarius illi fueris supplantabit te: et subridens spem dabit narrans tibi bona: et dicet: quid opus est tibi? et confundet te in cibis suis, donec te exinaniat bis et ter: et in novissimo deridebit te. Postea videns derelinquet te: et caput suum movebit ad te. Humiliare deo et expecta manus eius. Attende ne seductus in stultitia humilieris. Noli esse humilis in sapientia tua: ne humiliatus in stultitiam seducaris. Advocatus a potentiore discede: ex hoc enim magis te advocabit. Ne improbus sis ne impingaris: et ne sis longe ab eo ne eas in oblivionem. Ne retineas ex equo loqui cum illo: nec credas multis verbis illius. Ex multa enim loquela temptabit te: et subridens interrogabit te de absconditis tuis. Immitis animus illius conservabit verba tua: et non parcet de malitia et de vinculis. Cave tibi et attende diligenter auditui tuo: quoniam cum subversione tua ambulas. Audiens vero illa quasi in somnis vide: et vigilabis. Omni vita tua dilige deum: et invoca eum in salute tua. Omne animal diligit simile sibi: sic et omnis homo proximum sibi. Omnis caro ad similem sibi coniungetur: et omnis homo simili sui sociabitur. Si communicabit lupus agno aliquando: sic peccator iusto. Que communicatio sancto homini ad canem? Aut que pars bona diviti ad pauperem? Venatio leonis onager in heremo: sic et pascua sunt divitum pauperes. Et sicut abhominatio est superbo humilitas: sic et execratio divitis pauper. Dives commotus confirmatur ab amicis: humilis autem cum ceciderit expelletur et a notis. Diviti decepto multi recuperatores: locutus est superba et iustificaverunt illum. Humilis deceptus est insuper et arguitur: locutus est sensate et non est datus ei locus. Dives locutus est et omnes tacuerunt: et verbum illius usque ad nubes perducent. Pauper locutus est et dicunt: quis est hic? Et si offenderit subvertent illum. Bona est substantia cui non est peccatum in conscientia: et nequissima paupertas in ore impii. Cor hominis immutat faciem illius sive in bona sive in mala. Vestigium cordis boni et faciem bonam difficile invenies et cum labore. XIIII

Beatus vir qui non est lapsus verbo ex ore suo: et non est stimulatus in tristitia delicti. Felix qui non habuit animi sui tristitiam: et non excidit a spe sua. Viro cupido et tenaci sine ratione est substantia: et homini livido ad quid aurum? Qui acervat ex animo suo iniuste aliis congregat: et in bonis illius alius luxuriabitur. Qui sibi nequam est cui alii bonus erit? et non iocundabitur in bonis suis. Qui sibi invidet nichil est illo nequius: et hec redditio malitie illius. Et si benefecerit ignoranter et non volens facit: et in novissimo manifestat maliciam suam. Nequam est oculus lividi: et avertens faciem et despiciens animam suam. Insatiabilis oculus cupidi in parte iniquitatis non satiabitur donec consumet arefaciens animam suam. Oculus malus ad mala: et non saciabitur pane: et indigens in tristitia erit super mensam suam. Fili si habes benefac tecum: et deo dignas oblationes offer. Memor esto quoniam mors non tardat: et testamentum inferorum quia demonstratum est tibi. Testamentum enim huius mundi: morte morietur. Ante mortem benefac

amico tuo. et secundum vires tuas exporrigens da pauperi. Non defrauderis a die bono et particula boni doni non te pretereat. Nonne aliis relinques dolores et labores tuos? In divisione sortis da et accipe. et iustifica animam tuam. Ante obitum tuum operare iustitiam: quoniam non est apud inferos invenire cibum. Omnis caro sicut fenum veterascet. et sicut folium fructificans in arbore viridi. Alia generantur. et alia deiciuntur. Sic generatio carnis et sanguinis. alia finitur: et alia nascitur. Omne opus corruptibile in fine deficiet: et qui illud operatur ibit cum ipso. et omne opus electum iustificabitur. et qui operatur illud honorabitur in illo. Beatus vir qui in sapientia morabitur. et qui in iusticia meditabitur: et in sensu cogitabit circumspectionem dei. Qui excogitat vias illius in suo corde et in absconsis illius intelligens: vadens post illam quasi investigator et in viis illius consistens. Qui respicit per fenestras eius: et in ianuas illius audiens. qui requiescit iuxta domum illius. et in parietibus illius figens palum. statuet casulam suam ad manus illius et requiescet in casula illius bona per evum. Statuet filios suos sub tegmine illius. et sub ramis illius morabitur. Protegetur sub tegmine illius a fervore: et in gloria illius requiescet.

XV

Qui timet deum faciet illud: et qui continens est iustitie apprehendet illam. et obviabit illi quasi mater honorificata et quasi mulier a virginitate suscipiet illum. Cibavit illum pane vite et intellectus: et aqua sapientie salutaris potabit illum. Et firmabitur in illo et non flectetur: et continebit illum, et non confundetur: et exaltabit illum apud proximos suos. Et in medio ecclesie aperiet os illius: et implebit illum spiritu sapientie et intellectus. et stola glorie vestiet illum. Iocunditatem et exultationem thesaurizabit super illum: et nomine eterno hereditabit illum. Homines stulti non apprehendent illam. et homines sensati obviabunt illi. homines stulti non videbunt illam. longe enim abest a superbia et dolo. Viri mendaces non erunt illius memores. et viri veraces invenientur in illa. et successum habebunt usque ad inspectionem dei. Non est enim speciosa laus in ore peccatoris. quoniam a deo profecta est sapientia. Sapientie enim dei astabit laus et in ore fideli habundabit: et dominator dabit eam illi. Non dixeris per deum abest. quod odit enim ne feceris. Non dicas. ille me implanavit non enim necessarii sunt illi homines impii. Omne execramentum erroris odit deus. et non erit amabile timentibus illum. Deus ab initio constituit hominem. et reliquit illum in manu consilii sui. adiecit mandata et precepta sua. Si volueris mandata conservare conservabunt te. et in perpetuum fidem placitam facere. Apposuit tibi ignem et aquam: ad quod volueris porrige manum tuam. Ante hominem vita et mors bonum et malum: quod placuerit ei dabitur illi: quoniam multa sapientia dei. et fortis in potentia videns omnes sine intermissione. Oculi domini ad timentes eum. et ipse agnoscit omnem operam hominis. Nemini mandavit impie agere: et nemini dedit spacium peccandi. Non enim concupiscit multitudinem filiorum infidelium et inutilium.

XVI De filiis impiis

Ne iocunderis in filiis impiis. si multiplicentur. Non oblecteris super ipsos. si non est timor dei cum illis. Non credas vite illorum: et ne respexeris in labores illorum. Melior est enim unus timens deum: quam mille filii impii. Et utile est mori sine filiis. quam relinquere filios impios. Ab uno sensato inhabitabitur patria. et tribus impiis deseretur. Multa talia vidit oculus meus et fortiora horum audivit auris mea. In synagoga peccantium exardebit ignis. et in gente incredibili exardescet ira. Non exoraverunt pro peccatis suis. antiqui gygantes. qui destructi sunt confidentes sue virtuti. Et non pepercit peregrinationi illorum. sed perculsit et execratus est eos pre superbia verbi illorum. Non misertus est illis.

gentē totā pdens. ⁊ extollentē se in suis
pctīs: ⁊ sicut sexcenta milia peditū qui
ꝯgregati s̄ in duritia cordis sui. Et si vnꝰ
fuisset ceruicatus. mirū si fuisset inmunis.
Misericordia enī ⁊ ira ē cū illo. potēs exoratō
⁊ effundēs irā. Scḋm miām suā. sic cor
repcō illiꝰ hominē scḋm opa sua iudicabit.
nō effugiet in rapina pctōr: ⁊ nō tarda
bit sufferētī miam facientis. Omīs mīa
faciet locū vnicuiqȝ scḋm meritū operum
suor. ⁊ scḋm intellcm pegrinacōis ipiꝰ.
Non dicas a dō abscondar: ⁊ ex summo q̄s
mei memorabitur. In pplo magno n̄ agno
scar. Que enī aīa mea i tam imensa cre
atura. Ecce celū ⁊ celi celor. abyssus ⁊ vni
uersa terra ⁊ q̄ in eis s̄. in ꝯspcū illiꝰ ꝯmoue
buntur. montes simul ⁊ colles. ⁊ fundamē
ta terre: ⁊ cū ꝯspexerit illa dēs. tremore ꝯcu
tientur. Et in omībȝ hijs insensatū ē cor:
⁊ omē cor intelligitur ab illo. ⁊ vias illiꝰ q̄s
intelligit. ⁊ pcellā quā nec oculus uidebit ho
minis. Nam plurima opera illiꝰ s̄ in ab
sconsis. s; opera iusticie eius: q̄s enūcia
bit. aut q̄s sustinebit. Longe enī ē tes
tamētū a quibȝdā. ⁊ interrogacō hoīm in
ꝯsūmacōne ē. Qui minoratur corde cogitat
inania. ⁊ uir imprudēs ⁊ errās cogitat stul
ta. Audi me fili ⁊ disce disciplinā sensus
⁊ i uerbis meis attende i corde tuo. ⁊ dicā
i equitate dīsc. ⁊ virtutes q̄s posuit dēs i ope
ra sua ab inicio: ⁊ i ueritate enūcio scie
ciā eius. In iudicio dei opera ipiꝰ ab i
nicio: ⁊ ab institucōne ipōr distinxit ptes.
⁊ inicia ipōr in gentibȝ suis. Ornauit i
eternū opera illor nec esurierūt. n̄ labora
uerūt ⁊ nō destiterūt ab operibȝ suis. Vnū
q̄sqȝ pximū s̄ nō angustiabit usqȝ in e
uū. Non sis incredibilis u̾bo illiꝰ. Post hec
dēs in terrā respexit: ⁊ impleuit illam bo
nis suis. Anima oīs uitalis denūciauit
ante faciē ipiꝰ: ⁊ ipa iterū reuersio illor.

XVII

Deus creauit de terra hominē
⁊ scḋm ymaginē suam fecit illū: ⁊ iterū
ꝯuertit illū in ipam. ⁊ scḋm se vestiuit illū
virtute. Numerū dierū ⁊ tempꝰ dedit illi:
⁊ dedit illi ptātē eor q̄ s̄ sup terram. Posuit
timorē illiꝰ sup omnē carnē: ⁊ dn̄atꝰ est
bestiarū ⁊ volatiliū. Creauit ex ipo adiu
toriū simile ipi. Consiliū ⁊ linguā ⁊ ocu
los ⁊ aures. ⁊ cor dedit illis excogitandi:
⁊ disciplina intellcūs repleuit illos. Creauit
illis scientiam spc: sensu impleuit cor illor
⁊ mala ⁊ bona ostendit illis. Posuit ocu
lum ipor sup corda ipōr. ostendē illis magna
lia oper suor. ⁊ nomē scificacionis collau
dent ⁊ gl̄ari i mirabilibꝰ illius. ⁊ magnalia
enarrent operū illius disciplinā: ⁊ legē uite
hereditauit illos. Testamentū eternū ꝯstituit
cū illis ⁊ iusticiā ⁊ iudicia sua ostendit illis:
⁊ magnalia honoris eiꝰ uidit oculus illor:
⁊ honorē uocis audierūt aures illor. Et
dixit illis. Attendite uob ab omī iniq̄: et
mandauit illis vnicuiqȝ de pximo. Vie
illor corā ipo s̄t semp. nō s̄t abscondite ab
oculis ipius. In vnaquaqȝ gente ꝯposuit
rectorē: ⁊ ps dei isrl̄ facta ē manifesta
⁊ omnia opera illor velut sol in ꝯspcū dei:
⁊ oculi eius sine intermissione inspicientes
i vijs eor. Non s̄ abscondita testamenta p
iniquitatē eor. ⁊ omēs iniquitates eor in
ꝯspcū dei. Elemosina uiri q̄si sacculū cū
ipso. ⁊ grām hominis q̄si pupillā ꝯseruabit:
⁊ postea resurget ⁊ retribuet illis retribu
cionē vnicuiqȝ in caput ipor ⁊ ꝯuertet in interiores
ptes terre. Penitentibȝ aūt dedit uiā iusticie
⁊ ꝯfirmauit deficientes sustinē ⁊ destinauit
illis sortē ueritatis. Conuertere ad dn̄m. ⁊ re
linque pcā tua. precare ante faciē dn̄i: ⁊ minue
offendicula. Reuertere ad dn̄m. ⁊ auertere
ab iniusticia tua. ⁊ nimis odito execracōem:
⁊ cognosce iusticias ⁊ iudicia dei. ⁊ sta in
sorte posicionis ⁊ oracionis altissimi dei.

[margin:] sapiēciam et scrutabor enarrare ... ciam et in verbis meis attende in ... tuo et dico in equitate

In partes vade saeculi sancti: cum vivis et dantibus confessionem Deo. Non demoreris in errore impiorum. Ante mortem confitere. A mortuo quasi nihil perit. Confiteberis vivens: vivus et sanus confiteberis. et laudabis Deum, et gloriaberis in miserationibus illius. Quam magna misericordia Domini: et propitiatio illius convertentibus ad se. Nec enim omnia possunt esse in hominibus: quoniam non est immortalis filius hominis. et in vanitate malitiae placuerunt. Quid lucidius sole? Et hic deficiet. aut quid nequius excogitavit caro et sanguis? Et hoc arguetur. Virtutem altitudinis caeli ipse conspicit. et omnes homines terra et cinis.

XVIII

Qui vivit in aeternum omnia creavit simul. Deus solus iustificabitur: et manet invictus rex in aeternum. Quis sufficit enarrare opera illius. Quis investigabit magnalia Dei. Virtutem autem magnitudinis eius quis enuntiabit? Et quis adiciet enarrare misericordiam eius? Non est minuere, neque adicere, nec est invenire magnalia Dei. Cum consummaverit homo, tunc incipiet: et cum quieverit, operabitur. Quid est homo et quae gratia illius? Et quid bonum aut quid nequam illius? Numerus dierum hominum ut multum centum anni. Quasi guttae aquae maris et sicut calculus harenae, sic exigui anni in die aevi. Propter hoc patiens est Deus in illis, et effundet super eos misericordiam suam. Vidit praesumptionem cordis illorum quoniam mala est, et cognovit subversionem illorum quoniam nequam est. Ideo adimplevit propitiationem suam in illis, et ostendit illis viam aequitatis. Miseratio hominis circa proximum suum: misericordia autem Dei super omnem carnem. Qui misericordiam habet docet et erudit quasi pastor gregem suum. Miseretur excipientis doctrinam miserationis: et qui festinat in iudiciis eius. Fili in bonis non des querelam: et omni dato ne des tristitiam verbi mali. Nonne ardorem refrigerabit ros? Sic et verbum melius quam datum. Nonne ecce verbum super datum bonum? Et utraque cum homine iustificato. Stultus acriter improperabit: et datus indisciplinati tabescere facit oculos. Ante iudicium para iustitiam tibi: et antequam loquaris disce. Ante languorem adhibe medicinam: et ante iudicium interroga teipsum: et in conspectu invenies propitiationem. Ante languorem humilia te: et in tempore infirmitatis ostende conversationem tuam. Non impediaris orare semper: et non verearis usque ad mortem iustificari: quoniam merces Dei manet in aeternum. Ante orationem praepara animam tuam: et noli esse quasi homo qui temptat Deum. Memento irae in die consummationis: et tempus retributionis in conversatione faciei. Memento paupertatis in tempore abundantiae: et necessitatem paupertatis in die divitiarum. A mane usque ad vesperam mutabitur tempus: et haec omnia citata in oculis Dei. Homo sapiens in omnibus metuet: et in diebus delictorum attendet ab inertia. Omnis astutus agnoscit sapientiam: et invenienti eam dabit confessionem. Sensati in verbis et ipsi sapienter egerunt: et intellexerunt veritatem et iustitiam: et imploraverunt proverbia et iudicia.

De continentia anime

Post concupiscentias tuas non eas: et a voluntate tua avertere. Si praestes animae tuae concupiscentias eius: faciet te in gaudium inimicis tuis. Ne oblecteris in turbis, nec in modicis: assidua est enim commissio illorum. Ne fueris mediocris in contentione ex feneratione: et non est tibi nihil in sacculo. Eris enim invidus vitae tuae.

XIX

Operarius ebriosus non locupletabitur: et qui spernit modica paulatim decidet. Vinum et mulieres apostatare faciunt sapientes: et arguent sensatos. Et qui se iungit fornicariis, erit nequam. Putredo et vermes hereditabunt illum, et extolletur in exemplum maius, et extolletur de numero anima eius. Qui credit cito, levis corde est, et minorabitur: et qui delinquit in animam suam, insuper habebitur. Qui gaudet iniquitati, denotabitur: et qui odit correptionem, minuetur vita: et qui odit loquacitatem, extinguit malitiam. Qui peccat in animam suam, paenitebit: et qui iocundatur malitia, deno-

bus. Ne iteres verbum nequissimum et durum et non minoraberis. Amico et inimico noli enarrare sensum tuum, et si est tibi delictum noli denudare. Audiet enim te et custodiet te, et quasi defendens peccatum odiet te, et sic aderit tibi semper. Audisti verbum adversus proximum tuum? commoriatur in te, fidens quoniam non te dirumpet. A facie verbi parturit fatuus, tamquam gemitus partus infantis. Sagitta infixa femori carnis, sic verbum in corde stulti. Corripe amicum ne forte non intellexerit et dicat: Non feci; aut si fecerit, ne iterum addat facere. Corripe proximum ne forte non dixerit; et si dixerit, ne forte iteret. Corripe amicum, sepe enim fit commissio. Et non omni verbo credas. Est qui labitur lingua sua, sed non ex animo. Quis est enim qui non deliquerit in lingua sua? Corripe proximum antequam comminaris; et da locum timori altissimi. Quia omnis sapientia timor dei, et in illa timere deum. In omni sapientia dispositio legis. Et non est sapientia nequitie disciplina, et non est cogitatus peccatorum prudentia. Est nequitia et in ipsa execratio, et est insipiens qui minuitur sapientia. Melior est homo qui deficit sapientia et deficiens sensu in timore, quam qui habundat sensu et transgreditur legem altissimi. Est sollertia certa et ipsa iniqua. Et est qui emittit verbum certum enarrans veritatem. Est qui nequiter humiliat se et interiora eius plena sunt dolo. Et est qui se nimium summittit a multa humilitate. Et est iustus qui inclinat faciem et fingit non videre quod ignoratum est. Et si ab imbecillitate virium vetetur peccare, si invenerit tempus malefaciendi malefaciet. Ex visu cognoscitur vir, et ab occursu faciei cognoscitur sensatus. Amictus corporis et risus dentium et ingressus hominis enuntiat de illo. Est correptio mendax in ira contumeliosi, et est iudicium quod non probatur esse bonum, et est tacens et ipse est prudens.

XX

Quam bonum est arguere quam irasci, et confitentem in oratione non prohibere. Concupiscentia spadonis devirginabit iuvenculam, sic qui facit per vim iudicium iniquum. Quam bonum est correptum manifestare penitentiam, sic enim effugies voluntarium peccatum. Est tacens qui invenitur sapiens, et est odibilis qui procax est ad loquendum. Est autem tacens non habens sensum loquele, et est tacens sciens tempus apti temporis. Homo sapiens tacebit usque ad tempus; lascivus autem et imprudens non servabunt tempus. Qui multis utitur verbis ledet animam suam, et qui potestatem sibi assumit iniuste odietur. Est processio in malis viro indisciplinato, et est inventio in detrimentum. Est datum quod non est utile, et est datum cuius retributio duplex. Est propter gloriam minoratio, et est qui ab humilitate levabit caput. Est qui multa redimat modico pretio, et est restituens ea septuplum. Sapiens in verbis seipsum amabilem facit; gratie autem fatuorum effundentur. Datum insipientis non erit utile tibi; oculi enim illius septemplices sunt. Exigua dabit et multa improperabit, et apertio oris illius inflammatio est. Hodie feneratur quis et cras expetit. Odibilis homo huiusmodi. Fatuo non erit amicus, et non erit gratia bonis illius. Qui enim edunt panem illius false lingue sunt. Quotiens et quanti irridebunt eum. Neque enim quod habendum erat directo sensu distribuit, similiter et quod non erat habendum. Lapsus false lingue quasi qui in pavimento cadens, sic casus malorum festinanter veniet. Homo acharis quasi fabula vana in ore indisciplinatorum assidua erit. Ex ore fatui reprobabitur parabola; non enim dicit illam in tempore suo. Est qui vetatur peccare pre inopia, et in requie sua stimulabitur. Est qui perdet animam suam pre confusione, et ab imprudenti acceptione persone perdet eam. Persone autem acceptione perdet se. Est qui pre confusione promittit amico, et lucratus est eum inimicum gratis. Opprobrium nequam in homine mendacium, et in ore indisciplinatorum assidue erit. Potior fur est

qui assiduitas viri mendacis cum deditione; ambo autem hereditabunt. Mores hominum mendacium sine honore, et confusio illorum cum ipsis sine intermissione. Sapiens in verbis producet se ipsum, et homo prudens placebit magnatis. Qui operatur terram suam inaltabit acervum frugum, et qui operatur iustitiam ipse exaltabitur. Qui placet vero magnatis effugiet iniquitatem. Xenia et dona excaecant oculos iudicum, et quasi mutus in ore avertit correptiones eorum. Sapientia absconsa et thesaurus invisus: quae utilitas in utrisque? Melior est qui celat insipientiam suam quam homo qui abscondit sapientiam suam.

XXI

Fili, peccasti? ne adicias iterum, sed et de pristinis deprecare ut tibi dimittantur. Quasi a facie colubri fuge peccata; et si accesseris ad illa, suscipient te. Dentes leonis dentes eius interficientes animas hominum. Quasi romphea bis acuta omnis iniquitas, plagae illius non est sanitas. Cataplectatio et iniuriae adnullabunt substantiam, et domus quae nimis locuples est adnullabitur superbia: sic substantia superbi eradicabitur. Deprecatio pauperis ex ore usque ad aures eius perveniet, et iudicium festinato adveniet illi. Qui odit correptionem vestigium est peccatoris, et qui timet Deum convertetur ad cor suum. Notus a longe potens lingua audaci, et sensatus scit labi se ab ipso. Qui aedificat domum suam impendiis alienis, quasi qui colligit lapides suos in hieme. Stuppa collecta synagoga peccantium, et consummatio illorum flamma ignis. Via peccantium complanata lapidibus, et in fine illorum inferi et tenebrae et poenae. Qui custodit iustitiam continebit sensum eius. Consummatio timoris Dei sapientia et sensus. Non erudietur qui non est sapiens in bono. Est autem insipientia quae abundat in malo, et non est sensus ubi est amaritudo. Scientia sapientis tamquam inundatio abundabit, et consilium illius sicut fons vitae permanet. Cor fatui quasi vas confractum, et omnem sapientiam non tenebit. Verbum sapiens quodcumque audierit scius laudabit et ad se adiciet. Audivit luxuriosus et displicebit illi, et proiciet illud post dorsum suum. Narratio fatui quasi sarcina in via; nam in labiis sensati invenietur gratia. Os prudentis quaeritur in ecclesia, et verba illius cogitabunt in cordibus suis. Tamquam domus exterminata, sic fatuo sapientia, et scientia insensati inenarrabilia verba. Compedes in pedibus stulto doctrina, et quasi vincula manuum super manum dexteram. Fatuus in risu exaltat vocem suam; vir autem sapiens vix tacite ridebit. Ornamentum aureum prudenti doctrina, et quasi brachiale in brachio dextro. Pes fatui facilis in domum proximi, et homo peritus confundetur a persona potentis. Stultus a fenestra respiciet in domum; vir autem eruditus foris stabit. Stultitia hominis auscultare per ostium, et prudens gravabitur contumelia. Labia imprudentium stulta narrabunt; verba autem prudentium statera ponderabuntur. In ore fatuorum cor illorum, et in corde sapientium os illorum. Dum maledicit impius diabolum, maledicit ipse animam suam. Susurro coinquinabit animam suam et in omnibus odietur, et qui manserit odiosus erit; tacitus et sensatus honorabitur.

XXII

In lapide luteo lapidatus est piger, et omnes loquentur super aspernationem illius. De stercore boum lapidatus est piger, et omnis qui tetigerit eum excutiet manus. Confusio patris est de filio indisciplinato; filia autem in deminoratione fiet. Filia prudens hereditas viro suo, nam quae confundit in contumeliam fit genitoris. Patrem et virum confundit audax, et ab impiis non minorabitur; ab utrisque autem inhonorabitur. Musica in luctu importuna narratio; flagella et doctrina in omni tempore sapientia. Qui docet fatuum quasi qui conglutinat testam. Qui narrat verbum non audienti quasi qui excitat dormientem de gravi somno. Cum dormiente loquitur qui narrat stulto sapientiam, et in fine narrationis

dit quis est hic. Super mortuum plora, defe-
cit enim lux eius, et super fatuum plora, defe-
cit enim sensus. Modicum plora super mortu-
um quoniam requievit. Nequissimi enim nequissima vita super mortem
fatui. Luctus mortui septem dies, fatui au-
tem et impii omnes dies vite illorum. Cum stul-
to ne loquaris et cum insensato ne abieris.
Serva te ab illo ut non habeas molestiam, et
non coinquinaberis in peccato illius. Deflecte
ab illo et invenies requiem, et non acediaberis
in stultitia illius. Super plumbum quid gravabitur?
et quod illi aliud nomen quam fatuus? Arenam
et salem et massam ferri facilius est portare quam
hominem imprudentem et fatuum et impium. Lo-
ramentum ligneum colligatum in fundamento
edificii non dissolvetur. Sic et cor firmatum
in cogitatione consilii. Cogitatus sensati in
omni tempore vel metu non depravabitur. Sicut
ornatus arenosus in pariete limpido, sic et
pali in excelsis et cementa sine impensa po-
sita contra faciem venti non permanebunt; sic
et cor timidum in cogitatione stulti contra impe-
tum timoris non resistet omni tempore. Sic cor
trepidum in cogitatione fatui omni tempore non
metuet, sic et qui in preceptis Dei permanet
semper. Pungens oculum deducit lacrimas,
et qui pungit cor profert sensum. Mittens
lapidem in volatilia deiciet illa, sic et qui convi-
ciatur amico dissolvit amicitiam. Ad amicum
et si produxeris gladium non desperes, est enim re-
gressus ad amicum. Si aperueris os triste non
timeas, est enim concordatio, excepto con-
vicio et improperio et superbia et misterii reve-
latione et plaga dolosa. In his omnibus
effugiet amicus. Fidem posside cum amico in pau-
pertate illius, ut et in bonis illius leteris.
In tempore tribulationis illius permane illi fidelis,
ut et in hereditate illius coheres sis. Ante ig-
nem camini vapor et fumus ignis inaltatur;
sic et ante sanguinem maledicta et contume-
lie et mine. Amicum salutare non confunda-
tis, et a facie illius non te abscondas. Et si
malum tibi evenerit per illum, sustine. Omnis qui
audiet cavebit se ab eo. Quis dabit ori
meo custodiam et super labia mea signaculum
certum, ut ne cadam ab ipsis et lingua mea per-
dat me.

XXIII

Domine pater et dominator vite mee, ne derelinquas me in consilio im-
piorum, nec sinas me cadere in illis. [illegible]
Quis superponit in cogitatu meo flagella et
in corde meo doctrinam sapientie, ut ignorationibus
eorum non parcant mihi, et non appareant delicta illo-
rum, ne adincrescant ignorantie mee et multi-
plicentur delicta mea et peccata mea habundent,
et incidam in conspectu adversariorum, et gaudeat
super me inimicus meus. Domine pater et Deus vite mee, ne
derelinquas me in cogitatu illorum. Extollentiam
oculorum meorum ne dederis mihi, et omne desiderium
averte a me. Aufer a me ventris concupiscentias,
et concubitus concupiscentie ne apprehendant
me, et anime irreverenti et infrunite ne tra-
das me. Doctrinam oris audite filii, et qui
custodierit illam non periet labiis suis nec scan-
dalizabitur in operibus nequissimis. In vani-
tate apprehenditur peccator, et superbus et maledicus
scandalizabitur in illo. Iurationi non assuescat
os tuum, multus enim casus in illa. Nominati-
o vero Dei non sit assidua in ore tuo, et nominibus
sanctorum ne admiscearis, quoniam non eris immunis ab
eis. Sicut enim servus interrogatus assidue
non a livore non minuitur, sic omnis iurans
et nominans in toto peccato non purgabitur. Vir
multum iurans implebitur iniquitate, et non di-
scedet a domo illius plaga. Et si frustraverit, de-
lictum illius super ipsum erit; et si dissimulaverit, de-
linquit dupliciter; et si in vacuum iuraverit, non iu-
stificabitur, replebitur enim retributione domus
illius. Est et alia loquela contraria morti, non in-
veniatur in hereditate Iacob. Etenim a misericor-
dibus omnia hec auferentur, et in delictis non al-
luptabuntur. Indisciplinate loquele non

Amicicia

innotescat os tuum. Est enim in illa verbum peccati. Memento patris et matris tue. in medio enim magnatorum consistis. ne forte obliviscatur te deus in conspectu illorum: et assiduitate tua infatuatus improperium patiaris et maluisses non nasci: et diem nativitatis tue maledicas. Homo assuetus in verbis improperii in omnibus diebus suis non erudietur. Duo genera habundant in peccatis. et tertium adducit iram et perditionem. Anima calida quasi ignis ardens. non extinguetur donec aliquid glutiat: et homo nequam in ore carnis sue non desinet. donec incendat ignem. Homini fornicario omnis panis dulcis. Non fatigabitur transgrediens usque ad finem. Omnis homo qui transgreditur lectum suum. contempnens in animam suam et dicens. quis me videt? et tenebre circumdant me. et parietes cooperiunt me. et nemo circumspicit me. quem vereor? delictorum meorum non memorabitur altissimus. et non intelligit. quoniam omnia videt oculus illius. quoniam expellit a se timorem dei. huiusmodi hominis timor et oculi hominum timentes illum. et non cognovit quoniam oculi domini multo plus lucidiores sunt super solem. circumspicientes omnes vias hominum et profundum abyssi. et hominum corda intuentes in absconditas partes. Domino enim deo antequam crearentur omnia sunt agnita. sic et post perfectum respicit omnia. Hic in plateis civitatis vindicabitur. Quasi pullus equinus fugabitur. et ubi non speravit apprehendetur. et erit dedecus omnibus. eo quod non intellexerit timorem domini. Sic et mulier omnis relinquens virum. et statuens hereditatem ex alieno matrimonio. Primo enim in lege altissimi incredibilis fuit. et secundo virum suum dereliquit. tertio in adulterio fornicata est. et ex alio viro filios statuit sibi. Hec in ecclesiam adducetur. et in filios eius respicietur. Non tradent filii eius radices. et rami eius non dabunt fructum. Derelinquet in maledictum memoriam illius. et dedecus illius non delebitur. Et agnoscent qui derelicti sunt. quoniam nichil melius quam timor dei. et nichil dulcius quam respicere in mandatis domini. Gloria magna est sequi dominum. Longitudo enim dierum assumetur ab eo.

XXIIII

sapie laus

Sapientia laudabit animam suam. et in deo honorabitur. et in medio populi sui gloriabitur. Et in ecclesiis altissimi aperiet os suum. et in conspectu virtutis illius gloriabitur. Et in medio populi sui exaltabitur. et in plenitudine sancta admirabitur. et in multitudine electorum habebit laudem. et inter benedictos benedicetur dicens. Ego ex ore altissimi prodivi primogenita ante omnem creaturam. Ego feci in celis ut oriretur lumen indeficiens. et sicut nebula texi omnem terram. Ego in altissimis habitavi: et thronus meus in columpna nubis. Gyrum celi circuivi sola. et in profundum abyssi penetravi. et in fluctibus maris ambulavi. et in omni terra steti. et in omni populo et in omni gente primatum habui: et omnium excellentium et humilium corda virtute calcavi. Et in his omnibus requiem quesivi: et in hereditate eius morabor. Tunc precepit et dixit michi creator omnium. et qui creavit me requievit in tabernaculo meo. et dixit michi. In Iacob inhabita. et in Israel hereditare. et in electis meis mitte radices. Ab initio et ante secula creata sum. et usque ad futurum seculum non desinam. et in habitatione sancta coram ipso ministravi. Et sic in Syon firmata sum. et in civitate sanctificata similiter requievi. et in Ierusalem potestas mea. Et radicavi in populo honorificato. et in parte dei mei hereditas illius. et in plenitudine sanctorum detentio mea. Quasi cedrus exaltata sum in Lybano. et quasi cypressus in monte Syon. Et quasi palma exaltata sum in Cades. et quasi plantatio rose in Iericho. Quasi oliva speciosa in campis. et quasi platanus exaltata sum iuxta aquam in plateis. Sicut cynnamomum et balsamum aromatizans odorem dedi. Quasi mirra electa dedi suavitatem odoris. et quasi storax et galbanus. et ungula et gutta. et quasi Lybanus non incisus vaporavi habitationem meam. et quasi balsamum non mixtum odor meus. Ego quasi terebintus extendi ramos meos. et rami mei

honoris et gratie. Ego quasi vitis fructificavi suavitatem odoris. et flores mei fructus honoris et honestatis. Ego mater pulchre dilectionis et timoris. et agnitionis et sancte spei. In me gratia omnis vite et veritatis. in me omnis spes vite et virtutis. Transite ad me omnes qui concupiscitis me. et a generationibus meis implemini. Spiritus enim meus super mel dulcis et hereditas mea super mel et favum. Memoria mea in generatione seculorum. Qui edunt me adhuc esurient. et qui bibunt me adhuc sicient. Qui audit me non confundetur. et qui operantur in me non peccabunt. Qui elucidant me vitam eternam habebunt. Hec omnia liber vite et testamentum altissimi. et agnitio veritatis. Legem mandavit moyses in preceptis iustitiarum. et hereditatem domui iacob. et israel promissionis. Posuit david puero suo excitare regem ex ipso fortissimum. in throno honoris sedentem in sempiternum. Qui implet quasi phison sapientiam. et sicut tygris in diebus novorum. Qui adimplet quasi eufrates sensum. qui multiplicat quasi iordanis in tempore messis. Qui mittit disciplinam sicut lucem. et assistens quasi gyon in die vindemie. Qui perficit primus scire ipsam. et infirmior non investigabit eam. A mari enim habundabit cogitatio eius. et consilium illius in abysso magna. Ego sapientia effudi flumina. ego quasi trames inmense de fluvio. Ego quasi fluvii dorix. et sicut aqueductus exivi de paradyso dixi. Rigabo ortum meum plantacionum. et inebriabo partus mei fructum. Et ecce factus est mihi trames habundans. et fluvius meus appropinquavit ad mare. quoniam doctrinam quasi lucanum illumino omnibus. et enarrabo illam usque in longinquo. Penetrabo inferiores partes terre. et inspiciam omnes dormientes. et illuminabo omnes sperantes in domino. Adhuc doctrinam quasi prophetiam effundam. et relinquam illam querentibus sapientiam. et non desinam in progenies illorum usque in evum sanctum. Videte quoniam non soli mihi laboravi. sed omnibus exquirentibus veritatem.

XXV

In tribus placitum est spiritui meo. que sunt probata coram deo et hominibus. concordia fratrum. et amor proximorum. et vir et mulier bene sibi consentientes. Tres species odivit anima mea. et aggravor valde anime illorum. Pauperem superbum. et divitem mendacem. et senem fatuum et insensatum. Que in iuventute tua non congregasti quomodo invenies in senectute tua. Quam speciosum canicie iudicium. et presbiteris cognoscere consilium. Quam speciosa veteranis sapientia. et gloriosis intellectus et consilium. Corona senum multa peritia. et gloria illorum timor dei. Novem insuspicabilia cordis magnificavi. et decimum dicam in lingua hominibus. Homo qui iocundatur in filiis vivens. et videns subversionem inimicorum. Beatus qui habitat cum muliere sensata. et qui in lingua sua non est lapsus. et qui non servivit indignis se. Beatus qui invenit amicum verum. et qui enarrat iustitiam auri audienti. Quam magnus qui invenit sapientiam et scientiam. sed non est super timentem dominum. Timor domini super omnia se superposuit. Beatus cui donatum est habere timorem dei. Qui tenet illum cui assimilabitur. Timor domini initium dilectionis eius. fidei autem initium agglutinandum est ei. Omnis plaga tristitia cordis est. et omnis malitia nequitia mulieris. et omnem plagam videbit et non plagam cordis. et omnem nequitiam et non nequitiam mulieris. et omnem obductum et non obductum odientium. et omnem vindictam et non vindictam inimicorum. Non est caput nequius super caput colubri. et non est ira super iram mulieris. Commorari leoni et draconi placebit. quam habitare cum muliere nequam. Nequitia mulieris immutat faciem eius. et obcecabit vultum suum tamquam ursus. et quasi saccum ostendit. in medio proximorum eius. et audiens suspiravit modicum. Brevis autem omnis malitia super malitiam mulieris. sors peccatorum cadat super illam. Ascensus arenosus in pedibus veterani

sic mulier linguata homini quieto. Ne respicias in mulieris speciem, et non concupiscas mulierem in specie. Mulieris ira et irreverentia et confusio magna. Mulier si primatum habeat, contraria est viro suo. Cor humile et facies tristis et plaga mortis mulier nequam. Manus debiles et genua dissoluta: mulier que non beatificat virum suum. A muliere initium factum est peccati, et per illam omnes morimur. Non des aque tue exitum nec modicum; nec mulieri nequam veniam prodeundi. Si non ambulaverit ad manum tuam, confundet te in conspectu inimicorum. A carnibus tuis abscinde illam, ne semper te abutatur. XXVI

Mulieris bone beatus vir: numerus enim annorum illorum duplex. Mulier fortis oblectat virum suum, et annos vite illius in pace implebit. Pars bona mulier bona. In parte bona timentium deum: dabitur viro pro factis bonis. Divitis autem et pauperis cor bonum in omni tempore vultus illorum hylaris. A tribus timuit cor meum, et in quarto facies mea metuit: delaturam civitatis, et collectionem populi, et calumpniam mendacem: super mortem omnia gravia. Dolor cordis et luctus mulier zelotipa. In muliere infideli flagellum lingue omnibus communicans. Sicut boum iugum quod movetur, ita et mulier nequam: qui tenet illam, quasi qui apprehendat scorpionem. Mulier ebriosa ira magna, et contumelia, et turpitudo illius non contegetur. Fornicatio mulieris in extollentia oculorum, et in palpebris illius agnoscetur. In filia non avertente se, firma custodiam, ne inventa occasione abutatur se. Ab omni irreverentia oculorum eius cave, et ne mireris si te neglexerit. Sicut viator sitiens ad fontem os aperiet, et ab omni aqua proxima bibet, et contra omnem palum sedebit, et contra omnem sagittam aperiet pharetram donec deficiat. Gratia mulieris sedule delectabit virum suum, et ossa illius impinguabit. Disciplina illius datum dei est. Mulier sensata et tacita non est immutatio erudite anime. Gratia super gratiam mulier sancta et pudorata. Omnis autem ponderatio non est digna continentis anime. Sicut sol oriens mundo in altissimis dei: sic mulieris bone species in ornamentum domus eius. Lucerna splendens super candelabrum sanctum, et species faciei super etatem stabilem. Columpne auree super bases argenteas, et pedes firmi super plantas stabilis mulieris. Fundamenta eterna supra petram solidam, et mandata dei in corde mulieris sancte. In duobus contristatum est cor meum, et in tertio iracundia mihi advenit: vir bellator deficiens per inopiam, et vir sensatus contemptus: et qui transgreditur a iustitia ad peccatum. Deus paravit eum ad rompheam. Due species difficiles et periculose mihi apparuerunt. Difficile exuitur negotians a negligentia, et non iustificabitur caupo a peccatis labiorum. XXVII

Propter inopiam multi deliquerunt, et qui querit locupletari avertit oculum suum. Sicut in medio compaginis lapidum palus figitur, sic et inter medium venditionis et emptionis angustiabitur peccatum. Conteretur cum delinquente delictum. Si non in timore domini tenueris te instanter, cito subvertetur domus tua. Sicut in percussura cribri remanebit pulvis: sic aporia hominis in cogitatu illius. Vasa figuli probat fornax, et homines iustos temptatio tribulationis. Sicut rusticatio de ligno ostendit fructum illius, sic verbum ex cogitatu cordis hominis. Ante sermonem non laudes virum. Hec enim temptatio est hominum. Si sequeris iustitiam, apprehendes illam, et indues quasi poderem honoris, et inhabitabis cum ea, et proteget te in sempiternum, et in die agnitionis invenies firmamentum. Volatilia ad sibi similia conveniunt: et veritas ad eos qui operantur illam revertetur. Leo venationi insidiatur semper: sic peccata operantibus iniquitatem. Homo sanctus in sapientia manet sicut sol: nam stultus sicut luna mutatur. In medio insensatorum serva verbum tempori. In medio autem cogitantium assiduus esto. Narratio peccantium odiosa, et risus illorum in delictis

peccati. Loquela multum iurans horripilationem capiti statuet: ⁊ irreuerentia ipsius obturatio aurium. Effusio sanguinis in rixa superborum: ⁊ maledictio illorum auditus grauis. Qui denudat archana amici perdit fidem. ⁊ non inueniet amicum ad animum suum. Dilige proximum: ⁊ coniungere fide cum illo. Quod si denudaueris absconsa illius: non persequeris post eum. Sicut enim homo qui extulit mortuum suum: sic qui perdit amiciciam proximi sui. Et sicut qui dimittit auem de manu sua: sic dereliquisti proximum tuum ⁊ non eum capies. Non illum sequeris: quoniam longe abest. Effugit enim quasi caprea de laqueo: quoniam uulnerata est anima eius. Ultra eum non poteris colligare: ⁊ maledicti est concordatio. Denudare autem amici mysteria desperatio est anime infelicis. Annuens oculo fabricat iniqua: ⁊ nemo eum abiciet. In conspectu oculorum tuorum condulcabit os suum. ⁊ super sermones tuos admirabitur. nouissime autem peruertet os suum. ⁊ in uerbis tuis dabit scandalum. Multa audiui ⁊ non coequaui ei: ⁊ dominus odiet illum. Qui in altum mittit lapidem super caput eius cadet: ⁊ plaga dolosa dolosi diuidet uulnera. Et qui foueam fodit incidet in illam: ⁊ qui statuit lapidem proximo. offendet in eo: et qui laqueum ponit peribit in illo. Facienti nequissimum consilium super ipsum deuoluetur. ⁊ non agnoscet unde adueniat illi. Illusio ⁊ improperium superborum: ⁊ uindicta sicut leo insidiabitur illi. Laqueo peribunt qui oblectantur casu iustorum: dolor autem consumet illos: antequam moriantur. Ira ⁊ furor utraque execrabilia: ⁊ uir peccator continens erit illorum.

XXVIII

Qui uindicari uult a domino inueniet uindictam ⁊ peccata illius seruans seruabit. Relinque proximo tuo nocenti te. ⁊ tunc deprecanti tibi peccata soluentur. Homo homini reseruat iram: ⁊ a deo querit medelam: In hominem similem sibi non habet misericordiam: ⁊ de peccatis suis deprecatur: Ipse dum caro sit reseruat iram. ⁊ propitiationem petit a deo. Quis exorabit pro delictis illius? Memento nouissimorum: ⁊ desine inimicari. Tabitudo enim ⁊ mors imminent in mandatis. Memorare timorem dei: ⁊ non irascaris proximo. Memorare testamentum altissimi. ⁊ despice ignorantiam proximi. Abstine te a lite: ⁊ minues peccata. Homo enim iracundus incendit litem: ⁊ uir peccator turbabit amicos. ⁊ in medio pacem habentium immittit inimicitiam. Secundum enim ligna silue sic ignis exardescet: ⁊ secundum uirtutem hominis sic iracundia illius erit: ⁊ secundum substantiam suam exaltabit iram suam. Certamen festinatum incendit ignem: ⁊ lis festinans effundit sanguinem: ⁊ lingua testificans adducit mortem. Si sufflaueris quasi ignis exardebit: ⁊ si expueris super illam extinguetur. Utraque ex ore proficiscuntur. Susurro ⁊ bilinguis maledictus. multos enim turbauit pacem habentes. Lingua tertia multos commouit: ⁊ dispersit illos a gente in gentem. Ciuitates muratas diuitum destruxit. ⁊ domos magnatorum effodit. Uirtutes populorum concidit: ⁊ gentes fortes dissoluit. Lingua tertia mulieres uiratas eiecit: ⁊ priuauit illas de laboribus suis. Qui respicit illam non habebit requiem: nec habebit amicum in quo requiescat. Flagelli plaga liuorem facit. plaga autem lingue comminuet ossa. Multi ceciderunt in ore gladii: sed non sic quasi qui interierunt per linguam suam. Beatus qui tectus est a lingua nequam: qui in iracundia illius non transiuit: ⁊ qui non attraxit iugum illius. ⁊ in uinculis illius non est ligatus. Iugum enim illius iugum ferreum est: ⁊ uinculum illius uinculum ereum est. Mors illius mors nequissima: ⁊ utilis potius infernus quam illa. Perseuerantia illius non permanebit: sed obtinebit uias iniustorum: in flamma sua non comburet iustos. Qui relinquunt deum incident in illam: ⁊ exardebit in illis ⁊ non extinguetur. Et immittetur in illis quasi leo: ⁊ quasi pardus ledet illos. Sepi aures tuas spinis. ⁊ noli audire linguam

XXIX. de fenore

neq̄in: ⁊ ori tuo facito ostia. ⁊ seras auri
bꝫ tuis. Aurū tuū ⁊ argentū tuū cōfla.
⁊ v̄bis tuis facito stateram. ⁊ frenos ori tuo
rectos ⁊ attende ne forte labaris in ligua
⁊ cadas in ɔ̄spc̄u inimicoꝝ insidiantiū t̄i.
⁊ sit cas⁹ tuus insanabil' ī mortem. Qui
facit misericordiam fenerat p̄ximo suo: ⁊ qui
p̄ualet manu mandata seruat. Fenerare p̄
ximo t̄ı in t̄pore necessitatis illi⁹. ⁊ iteꝝ redde
p̄ximo ī t̄pe suo. Confirma v̄bū ⁊ fideli
age cū illo. ⁊ in omī t̄pore inuenies qd̄ t̄i
necessariū ē. Multi q̄i inuenꝯ estimauerūt re
perꝫ: ⁊ p̄stiterūt molestiā hiis q̄ se adiu
uerunt. Donec accipiant osculantur man⁹ dantis:
⁊ in p̄missionibꝫ humiliant uocē suā. ⁊ in
t̄pore redditionis postulabit temp⁹: ⁊ loq̄t
v̄ba tedii ⁊ murmuracionū: ⁊ tempus
causabit̄. Si aūt potuerit redde: aduersatur.
solidi uix reddet dimidiū: ⁊ ɔ̄putabit illd̄
q̄i inuencōz. Sin aūt fraudabit illū pecu
nia sua. ⁊ possidebit illū inimicū gratis.
⁊ ɔ̄uicia ⁊ maledicta reddet illi ɔ̄tumeliā.
Multi nō causa nequicie nō fenerati s̄. sꝫ
fraudari g̃tis timuerūt. Verūtn̄ sup hu
milē animo fortior esto ⁊ p̄ elemosina nō
trahas illū. Propt̄ mandatū assume paup
em ⁊ p̄pt̄ inopiā ei⁹ ne dimittas eū uacu
um. Perde pecuniam p̄p̄ fratrē ⁊ amicum:
⁊ nō abscondas illā s̄b lapide in p̄dicōm
Pone thesaurū tuū in p̄ceptis altissimi
⁊ p̄derit t̄ı magis q̄m aurū. Conclude ele
mosinā ī corde paup̄is. ⁊ hec p̄ te exorab̄
ab omī malo. Elemosina uiri q̄i sacculꝰ
cū ip̄o. ⁊ grām hōis q̄i pupillā ɔ̄seruab̄.
⁊ postea resurget ⁊ retribuet illis retri
butionē vnicuiqꝫ ī caput illoꝝ. Sup scutū
potentis ⁊ sup lanceā. aduersus inimicū
tuū pugnabit. Vir bonus fide facit p̄xio
suo. ⁊ qui p̄diderit ɔ̄fusionē derelinquet s̄.
Gr̄am fideiussoris ne obliuiscaris. dedit
enī p̄ te animā suā. Repmissorē fugit

et p̄ honore et b̄n̄fic̄o reddet illi

p̄ccōr ⁊ immūdus. Bona repmissoris s̄
asscribit p̄ccōr: ⁊ ingratus sensu derelīq̄t
lib̄antē se. Vir repmittit de p̄ximo suo.
⁊ cū p̄diderit reuerenciā relinquet̄ ab eo.
Repmissio nequissima multos p̄didit di
rigentes. ⁊ ɔ̄mouit illos q̄i fluct⁹ maris.
Viros potētes gyrans migrare fecit: et
vagati s̄ in gentibꝫ alienis. Peccator t̄ns
grediēs mandata dn̄i. incidet in p̄missio
nē neq̄in: ⁊ qui conat̄ multa agere ī̄cidet
ī iudiciū. Recupera p̄ximū s̄cd̄m uirtutē
tuā: ⁊ attende tibi ne incidas. Iniciū vi
te hominis aq̄ ⁊ panis ⁊ vestimentū ⁊ dom⁹
p̄tegēs turpitudinē. Melior ē uictus pau
peris s̄b tegmine asserū. q̄m epule splen
dide in p̄egre sine domicilio. Minimū pro
magno placeat t̄ı: ⁊ improperiū p̄egrinacōis
nō audies. Vita neq̄m hospitandi de do
mo ī domū. ⁊ vbi hospitabitur nō fiducia
lit̄ aget nec apiet os. Hospitabit̄ ⁊ pa
scet ⁊ potabit ingratos. ⁊ ad hec amara
audiet. Transi hospes ⁊ orna mensam:
⁊ q̄ in manu habes ciba ceteros. Exi a fa
cie honoris amicoꝝ meoꝝ necessitudīe
dom⁹ mee m̄ı factus es fr̄. Grauia hec ho
mini habēti sensū. correpcō dom⁹ ⁊ impe
riū fenatoris.

XXX. Qui diligit filiū suū. assiduat illi flagella. vt
letet̄ ī nouissimo suo. ⁊ nō palpet p̄rioꝝ
ostia. Qui docet filiū suū laudabit̄ ī illo.
⁊ ī medio domesticoꝝ in illo gl̄abit̄. Qui do
cet filiū suū ī zelū mittit inimicū: ⁊ ī me
dio amicoꝝ gl̄abit̄ in illo. Mortuus est
pat̄ illi⁹. ⁊ q̄i nō ē mortuus. Simile enī
reliquit s̄ post se. In uita sua uidit. et
letatus ē in illo. In obitu suo nō ē contri
status. nec ɔ̄fus⁹ est corā inimicis. Reli
quit enī defensorē dom⁹ ɔ̄t̄ inimicos et
amicis reddētē grām. Pro aīabꝫ filioꝝ col
ligabit vulnā sua. ⁊ sup omnē vocē
turbabuntur uiscā ei⁹. Equus ī̄domitus

De frugalitate honesta

hospicio

De disciplina filioꝝ

euadit durus. ꝛ filius remissus euadit p̄
ceps. Lacta filium: ꝛ pauentē te faciet.
Lude cū eo: ꝛ ɔtristabit te. Non corri
deas illi ne doleas: ꝛ i nouissimo
obstupescēt dentes tui. Non des illi po
testatē in iuuētute: ꝛ ne despicias cogi
tatus illius. Curua ceruicē eius in iuuētu
te: ꝛ tunde latera illius dū infans ē: ne
forte induret ꝛ nō credat tibi. ꝛ erit tibi dolor
anime. Doce filiū tuū ꝛ operare i illo:
ne i turpitudinē illius offendas. Melior
ē paup sanus ꝛ fortis uirib;: q̄m diues
inbecillus ꝛ flagellatus malicia. Salus
anime i sc̄itate iusticie ꝛ melior omni
auro ꝛ argēto: corpus validū q̄m census im
mens. Non ē census sup censū salutis cor
poris: ꝛ nō est oblectatio sup cordis gau
diū. Melior ē mors q̄m uita amara: ꝛ
requies eterna q̄m languor pseuerans. Bo
na abscondita i ore clauso: q̄i appositiones
epularū circūposite sepulchro. Quid p
derit libatio ydolo: Nec enī manducabit.
nec odorabit. Sic qui effugatur a dn̄o: ꝛ por
tans mercedes iniq̄tatis uidēs oculis: ꝛ
ingemiscēs sicut spado ɔplectēs virginē
ꝛ suspirās. Tristiciā nō des aīe tue. ꝛ nō
affligas temetipm̄ i ɔsilio tuo. Iocun
ditas cordis hec ē. vita hoīs ꝛ thesaurus
sine defectiōne sc̄itatis: ꝛ exultatio uiri ē
longeuitas. Miserere aīe tue placēs deo.
ꝛ ɔtine ꝛ ɔgrega cor tuū in sc̄itate eius: et
tristiciā longe expelle a te. Multos enī
occidit tristicia: ꝛ nō ē utilitas i illa. Zelus
ꝛ iracūdia minuent dies. ꝛ ante tempus
senectā adducet cogitatus. Splendidū
cor bonū in epulis: epule enī illius diligēter

XXXI

Vigilia honestatis tabe faciet carnes: ꝛ cogitatus illius
auferet somnū. Cogitatus p̄scientie a
uertit sensū ꝛ i̅firmitas grauis sobriā fac
aīam. Laborauit diues i ɔgregatiōne
substancie ꝛ i requiē sua replebitur bonis su
is. Laborauit paup i diminutiōne uict
ꝛ in fine inops fit. Qui aurū diligit nō
iustificabitur: ꝛ qui insequitur ɔsumatiōnē
replebitur ex ea. Multi dati s̄ i auri casus.
ꝛ facta est in specie ipsius pditio illorū. Lignū
offensionis ē aurū sacrificantiū. Ve illis
qui sectantur illud. ꝛ omnis inprudēs depe
riet i illo. Beatus diues qui inuentus ē sine
macula: ꝛ qui post aurū nō abiit nec sperauit
in pecunia ꝛ thesauris. Quis ē hic: ꝛ lau
dabimus eū. Fecit enī mirabilia in uita
sua. Quis pbatus ē in illo: ꝛ pfectus ē
ꝛ erit illi glā eterna. Qui potuit transgredi
ꝛ nō ē transgressus. ꝛ facere mala ꝛ nō fecit
Ideo stabilita s̄ bona illius in dn̄o: ꝛ elemo
sinas illius enarrabit ecclia scōrum. Super
mensā magnā sedisti: nō aperias sup
illā faucē tuā prior. Non dicas. si multa
s. q̄ sup illā sunt. Memento q̄m malus ocls
nequā. Nequius oculo. quid creatū ē: Ideo
ab omni facie sua lacrimabitur cū uiderit. Ne
extendas manū tuā prior. ꝛ inuidia ɔtami
natus erubescas. nec ɔprimaris i ɔuiuio. In
tellige q̄ sunt proximi tui ex teipso. Vtere q̄i ho
mo frugi hiis q̄ tibi apponuntur. ꝛ nō cū man
ducas multū odio habearis. Cessa prior
causa discipline: ꝛ noli nimius ēe ne forte
offendas. Et si i medio multorū sedisti, prior
illis nō extendas manū tuā: nec prior po
scas bibe. Quā sufficiēs ē homini erudito
vinū exiguū. Et i dormiēdo nō laborabis
ab illo: ꝛ nō senties dolorē. Vigilia ꝛ co
lera. ꝛ tortura uiro i̅frunito: somnus sa
nitatis i homīe parco. Dormiet vsq; in
mane: ꝛ aīa illius cū ipso delectabitur. Et
si coactus fueris i edendo multū: surge e
medio ꝛ uome ꝛ refrigabit te: ꝛ nō ad
duces corpori tuo infirmitatē. Audi
me fili. ꝛ ne spnas me. ꝛ i nouissimo i
uenies mea verba. In omnib; operib;

io ſim tatis

tuis esto velox. & omnis infirmitas non occurret tibi. Splendidum in panibus benedicent labia multorum. & testimonium veritatis illius fidele. In nequissimo pane murmurabit civitas. & testimonium nequicie illius verum est. Diligentes in vino noli provocare. multos enim exterminavit vinum. Ignis probat ferrum durum sic vinum corda superborum arguet in ebrietate potatum. Equa vita hominibus vinum in sobrietate. Si bibas illud moderate. eris sobrius. Que est vita qui minuitur vino. Quid defraudat vitam mors. Vinum in iocunditate creatum est. non in ebrietate ab inicio. Exultatio anime & cordis. vinum moderate potatum. Sanitas est anime & corpori sobrius potus. Vinum multum potatum irritacionem & iram & ruinas multas facit. Amaritudo anime vinum multum potatum. Ebrietatis animositas imprudentis offensio minorans virtutem & faciens vulnera. In convivio vini non arguas proximum. & non despicias eum in iocunditate illius. Verba improperii non dicas illi. & non premas illum in repetendo.

XXXII

Rectorem te posuerunt? noli extolli. Esto in illis quasi unus ex ipsis. Curam illorum habe. & sic conside. & omni cura tua explicata recumbe. ut leteris propter illos. ut ornamentum gratie accipias coronam. & dignationem consequeris corrogacionis. Loquere maior natu decet enim te primum verbum diligenti sciencia. & non impedias musicam. Ubi auditus non est non effundas sermonem. & importune noli extolli in sapiencia tua. Gemmula carbunculi in ornamento auri. & comparacio musicorum in convivio vini. Sicut in fabricacione auri. signum est smaragdi. sic numerus musicorum in iocundo & moderato vino. Audi tacens & pro reverencia accedet tibi bona gratia. Adolescens loquere in tua causa vix. Si bis interrogatus fueris habeat caput responsum tuum. In multis esto quasi inscius & audi tacens simul & querens. In medio magnatorum non presumas. & ubi sunt senes non multum loquaris. Ante grandinem precibit coruscacio. & ante verecundiam precibit gratia. & pro reverencia accedet tibi bona gratia. & hora surgendi non tricaberis. Precurre autem prior in domum tuam. & illic avocare & illic lude. & age conceptiones tuas & non in delictis & verbo superbo. Super his omnibus benedicito dominum qui fecit te. & inebriantem te ab omnibus bonis suis. Qui timet deum excipiet doctrinam eius. & qui vigilaverint ad illum invenient benedictionem. Qui querit legem replebitur ab ea. & qui insidiose agit scandalizabitur in ea. Qui timent dominum invenient iudicium iustum. & iusticias quasi lumen accendent. Peccator homo vitabit correpcionem. & secundum voluntatem suam inveniet comparacionem. Vir consilii non disperdet intelligenciam. Alienus & superbus non pertimescet timorem. & postquam fecit cum eo sine consilio & suis insectacionibus arguetur. Fili sine consilio nichil facias. & post factum non penitebis. In via ruine non eas. & non offendes in lapides. nec credas te vie laboriose. ne ponas scandalum anime tue. Et a filiis tuis cave. & a domesticis tuis attende. In omni opere crede ex fide anime tue. Hoc est enim conservacio mandatorum. Qui credit deo. attendit mandatis. & qui confidit in illo non minorabitur.

Cum consilio omnia faciend[a]

XXXIII

Timenti dominum non occurrent mala sed in temptacione deus illum conservabit et liberabit a malis. Sapiens non odit mandata & iusticias. non illidetur quasi in procella navis. Homo sensatus credit legi dei. & lex illi fidelis. Qui interrogacionem manifestat parabit verbum. & sic deprecatus exaudietur. & conservabit disciplinam. Et tunc respondebit. Precordia fatui quasi rota carri. & quasi axis versatilis cogitatus illius. Equus admissarius sic amicus subsannator. sub omni supra se sedente hinnit. Quare dies diem superat & iterum lux lucem. & annus annum a sole. In domini sciencia separati sunt facto sole. & precepti cu-

scō die ēte. ꝛ īmutabit tēpora. ꝛ dies festos celebrauit ad horā. ꝛ ex ipsis exaltauit ꝛ magnificauit ds. ꝛ ex ipsis posuit in numerū dierū. ꝛ omēs homīes de solo ꝛ ex tra unde creatus ē adam. In multitudine discipline dni separauit eos ꝛ inmutauit uias eor̄. Ex ipsis bndixit et exaltauit. ꝛ ex hijs sctificauit ꝛ ad se applicauit. ꝛ ex ipsis maledix̄ ꝛ humiliauit ꝛ ꝯuertit illos a separacōne ipsor̄. qⁱ lutū figuli ī manu ipsius. plasmare illud ꝛ disponē. Omēs uie eius scdm disposicōnē eius. Sic homo ī manu illius qui se fecit. Reddet illi scdm iudiciū suū. Contra malū bonū ē. ꝛ ꝯtra mortē uita. Sic ꝛ ꝯtra uirū iustū pccōr. ꝛ sic intuere ī oīa opera altissimi. Duo duo. unū ꝯtⁱ unū ꝛ ego nouissimꝰ uigilaui. ꝛ qⁱ qui colligit acinos post uindemiatores ī benedictione di ꝛ ipe speraui ꝛ qⁱ q̄ uindemiat repleui torcular. Respicite qm̄ nō m̄ soli laboraui. s; omībꝫ exquirētibꝫ disciplinā. Audite me magnati ꝛ omēs pp̄li. ꝛ rectores eccīe auribꝫ pcipite. Filio ꝛ mulieri frī ꝛ amico nō des potestatē sup te in uita tua ꝛ nō dederis alij possessionē tuā. ne forte peniteat te ꝛ depces pillis. Dū adhuc supes ꝛ aspiras. nō inmutabit te omīs caro. Melius ē enī ut filij tui te rogent. qm̄ te respicē ī manꝰ filior̄ tuor̄. In omībꝫ operibꝫ tuis pcelles esto. ne dederis maculā in gl'am tuā. In die ꝯsūmacōnis dier̄ uite tue. ꝛ ī tpr̄e exitus tui distribue hēditatē tuā. Cibaria ꝛ uirga ꝛ onꝰ asino. panis ꝛ disciplina ꝛ opus seruo. Operat̄ in disciplina. ꝛ q̄rit reqⁱescē. Laxa manꝰ illi. ꝛ q̄rit libtatē. Iugū ꝛ lor̄ curuant collū durū. ꝛ seruū inclinant operacōes assidue. Suo maliuolo tortura ꝛ ꝯpedes. Mitte illū ī operacōes ne uacet. Multā enī maliciā docuit ociositas. In opera ꝯstitue eū. sic enī ꝯdecet illū. Q' si nō obaudierit. curua illū ꝯpedibꝫ. ꝛ nō amplifices sup omnē carnē. Uerū sine iudicio nichil facias graue. Si ē tibi seruus fidelis. sit t̄ qⁱ aīa tua. qⁱ fratrē sic eū tracta. qm̄ in sanguīe aīe ꝯparasti eū. Si leseris illū iniuste in fugā ꝯuertet. ꝛ extollens discesserit quē q̄ras ꝛ in q̄ uia q̄ras illū nescis.

III

Uana spes ꝛ mēdaciū uiro insensato. ꝛ sōpnia extollūt inprudētes. Quasi q̄ apphendit umbrā ꝛ sequit̄ uentū. sic et qui attendit ad uisa mēdacia. Hoc scdm hoc uisio sompniorum. an̄ faciē hoīs similitudo hoīs. Ab inmūdo quid mūdabit̄. Et a mēdace qd uerū dicetur. Diuinacō erroris ꝛ auguria uana ꝛ sompnia malefacienciū uanitas ē. Et sic pturiētis cor tuū phantasias patit̄. nⁱ ab altissimo fuit emissa uisitacio. Ne dederis ī illis cor tuū. Multos enī errare fecerūt sōpnia ꝛ exciderūt sperantes ī illis. Sine mēdacio ꝯsūmabit̄ ūbū legis. ꝛ sapiētia ī ore fidelis ꝯplanabit̄. Qui nō ē temptat̄ quid scit. Uir ī multis exptus cogitabit multa. ꝛ q̄ multa didicit enarrabit intellectū. Qui nō ē exptus pauca recognoscit. q̄ autē ī multis factus ē multiplicabit maliciā. Qui temptat̄ nō ē. qualia scit. Et q̄ implanatus ē habundabit nequicia. Multa uidi enarrando et plurimas ūbor̄ ꝯsuetudines. Aliquociēs usqꝫ ad mortē periclitatus sū hor̄ causa ꝛ liberatꝰ sū gra dei. Sps timētiū dm̄ q̄retur ꝛ in respectu illiꝰ bndicent̄. Spes enī illor̄ ī saluantē illos ꝛ oculi dni ī diligētes se. Qui timet dm̄ nichil trepidabit ꝛ nō pauebit qm̄ ipe ē spes eiꝰ. Timētis dnm̄ beata est aīa. Ad quē respiciat ꝛ q̄s ē fortitudo eiꝰ. Oculi dni sup timētes eū. ptector potētie firmamētū uirtutis tegimen ardoris

et umbra a meridiano, deprecatio offensionis et adiutorium casus, exaltans animam et illuminans oculos, dans sanitatem et vitam et benedictionem. Immolantis ex iniquo oblatio est maculata, et non sunt beneplacitae subsannationes iniustorum. Dominus solus sustinentibus se in via veritatis et iustitiae. Dona iniquorum non probat Altissimus, nec respicit in oblationibus iniquorum, nec in multitudine sacrificiorum eorum propitiabitur peccatis. Qui offert sacrificium ex substantia pauperum, quasi qui victimat filium in conspectu patris sui. Panis egentium vita pauperis est; qui defraudat illum homo sanguinis est. Qui aufert in sudore panem, quasi qui occidit proximum suum. Qui effundit sanguinem et qui fraudem facit mercenario fratres sunt. Unus aedificans et unus destruens: quid prodest illis nisi labor? Unus orans et unus maledicens: cuius vocem exaudiet Deus? Qui baptizatur a mortuo et iterum tangit eum, quid proficit lavatio illius? Sic homo qui ieiunat in peccatis suis et iterum eadem faciens, quid proficit humiliando se? Orationem illius quis exaudiet?

XXXV

Qui servat legem multiplicat orationem. Sacrificium salutare est attendere mandatis et discedere ab omni iniquitate. Et propitiationem litare sacrificii super iniustitias, et deprecatio pro peccatis recedere ab iniustitia. Retribuet gratiam qui offert similaginem, et qui facit misericordiam offert sacrificium. Beneplacitum est Domino recedere ab iniquitate, et deprecatio recedere ab iniustitia. Non apparebis ante conspectum Dei vacuus. Haec enim omnia propter mandatum Dei fiunt. Oblatio iusti impinguat altare, et odor suavitatis est in conspectu Altissimi. Sacrificium iusti acceptum est, et memoriam eius non obliviscetur Dominus. Bono animo gloriam redde Deo, et non minuas primitias manuum tuarum. In omni dato hilarem fac vultum tuum, et in exultatione sanctifica decimas tuas. Da Altissimo secundum datum eius, et in bono oculo adinvenito facito manuum tuarum, quoniam Dominus retribuens est, et septies tantum reddet tibi. Noli offerre munera prava, non enim suscipiet illa. Noli inspicere sacrificium iniustum, quoniam Dominus iudex est, et non est apud illum gloria personae. Non accipiet Dominus personam in pauperem, et precationem laesi exaudiet. Non despiciet preces pupilli, nec viduam si effundat loquelam gemitus. Nonne lacrimae viduae ad maxillam descendunt, et exclamatio eius super deducentem eas? A maxilla enim ascendunt usque ad caelum, et Dominus exauditor non delectabitur in illis. Qui adorat Deum in oblectatione suscipietur, et precatio illius usque ad nubes propinquabit. Oratio humiliantis se nubes penetrabit, et donec propinquet non consolabitur, et non discedet donec aspiciat Altissimus. Et Dominus non elongabit, sed iudicabit iustos et faciet iudicium, et Fortissimus non habebit in illis patientiam, ut contribulet dorsum ipsorum, et gentibus reddet vindictam, donec tollat plenitudinem superborum et sceptra iniquorum contribulet, donec reddat hominibus secundum actus suos, et secundum opera Adae, et secundum praesumptionem illius, donec iudicet iudicium plebis suae, et oblectabit iustos misericordia sua. Speciosa misericordia Dei in tempore tribulationis, quasi nubes pluviae in tempore siccitatis.

XXXVI Et respice nos. Et o

Miserere nostri Deus omnium, et ostende nobis lucem miserationum tuarum, et immitte timorem tuum super gentes quae non exquisierunt te, ut cognoscant quia non est Deus nisi tu, ut enarrent magnalia tua. Alleva manum tuam super gentes alienas, ut videant potentiam tuam. Sicut enim in conspectu eorum sanctificatus es in nobis, sic in conspectu nostro magnificaberis in illis, ut cognoscant te sicut et nos agnovimus, quoniam non est Deus praeter te, Domine. Innova signa et immuta mirabilia. Glorifica manum et brachium dextrum. Excita furorem et effunde iram. Extolle adversarium et affligue inimicum. Festina tempus et memento finis, ut enarrent

iudicet

deprecatio ad deum

mirabilia tua. In ira flammae devoretur
qui salvatur: et qui pessimant plebem tuam
inveniant perditionem. Contere caput principum in-
imicorum dicentium: non est alius praeter nos.
Congrega omnes tribus iacob. et cognoscant
quia non est deus nisi tu. et enarrent magnalia
tua et hereditabis eos sicut ab initio. Mi-
serere plebi tuae super quam invocatum est nomen
tuum: et israel quem coequasti primogenito
tuo. Miserere civitati sanctificationis tuae ierusalem.
civitati requiei tuae. Reple syon inenarra-
bilibus virtutibus tuis: et gloria tua populum tu-
um. Da testimonium quia ab initio creaturae
tuae sunt: et suscita praedicationes quas locuti sunt in no-
mine tuo prophetae priores. Da mercedem susti-
nentibus te. ut prophetae tui fideles inveniantur
et exaudi orationes servorum tuorum. Secundum bene-
dictionem aaron da populo tuo: et dirige nos
in viam iustitiae. et sciant omnes qui inhabi-
tant terram: quia tu es deus conspector seculorum.
Omnem escam manducabit venter. et est cibus
cibo melior. Fauces contingunt cibum ferae.
et cor insensatum verba mendacia. Cor
pravum dabit tristitiam. et homo peritus
resistet illi. Omnem masculum excipiet
mulier. et est filia melior filia. Species mu-
lieris exhilarat faciem viri sui. et super omnem
concupiscentiam hominis superducit desiderium. Si
est lingua curationis: et mitigationis et miseri-
cordiae: non est vir illius secundum filios hominum.
Qui possidet mulierem bonam. inchoat posse-
ssionem. Adiutorium secundum illum est: et columpna
ut requies. Ubi non est sepes. diripietur
possessio. et ubi non est mulier gemiscit e-
gens. Cui credit qui non habet nidum: et deflec-
tens ubicumque obscuraverit quasi succinctus
latro exiliens de civitate in civitatem.

XXXVII

Omnis amicus dicet. et ego amici-
tiam copulavi. sed est amicus solo nomine
amicus. Nonne tristitia inest usque ad mor-
tem. Sodalis autem et amicus ad inimicitiam
convertentur. O praesumptio nequissima unde crea-
ta es. cooperire aridam malitia et dolosi-
tate illius. Sodalis amico coniucundatur
in oblectatione. et in tempore tribulationis adver-
sarius erit. Sodalis amico condolet causa
ventris et contra hostem accipiet scutum. Non
obliviscaris amici tui in animo tuo. et non
immemor sis illius in perpetuum in operibus
tuis. Noli consiliari cum socero tuo: et a ze-
lantibus te absconde consilium. Omnis consi-
liarius prodit consilium: sed est consiliarius in semetip-
so. A consiliario serva animam tuam. Prius scito quae
sit illius necessitas. et ipse enim animo suo cogi-
tabit: ne forte mittat sudem in terram. et
dicat tibi bona est via tua. et stet e contrario
videre quid tibi eveniat. Cum viro irreligi-
oso tracta de sanctitate: et cum iniusto de iustiti-
a. et cum muliere de hiis quae emulatur. cum timido
de bello. cum negociatore de traiectione. cum
emptore de venditione. cum viro livido
de gratiis agendis cum impio de pietate
cum inhonesto de honestate cum operario
agrario de omni opere. cum operario annu-
ali de consummatione anni cum servo pigro de
multa operatione. Non attendas hiis in omni
consilio. Sed cum viro sancto assiduus esto quem-
cumque cognoveris observantem timorem dei
cuius anima est secundum animam tuam. Quicumque
titubaverit in tenebris non condolebit tibi. et cor
boni consilii statue tecum. Non est enim tibi a-
liud plus illo. Anima viri sancti enuntiat
aliquando vera: quam septem circumspectores sedentes
in excelso ad speculandum. Et in hiis omnibus
deprecare altissimum: ut dirigat in veritate vi-
am tuam. Ante omnia opera verbum verax prece-
dat te. et ante omnem actum consilium stabile.
Verbum nequam immutabit cor. Quattuor
partes oriuntur. bonum et malum vita et
mors. et dominatrix illorum est assidua lingua.
Vir peritus multos erudivit. et animae suae sua-
vis est. Qui sophistice loquitur odibilis est.

omni re defraudabitur. Non est enim data illi a Domino gratia. Omni enim sapientia defraudatus est. Est sapiens animae suae sapiens, et fructus sensus illius laudabilis. Vir sapiens plebem suam erudit, et fructus sensus illius fideles sunt. Vir sapiens implebitur benedictionibus, et videntes illum laudabunt. Vita viri in numero dierum, dies autem Israel innumerabiles sunt. Sapiens in populo hereditabit honorem, et nomen illius erit vivens in aeternum. Fili, in vita tua tempta animam tuam, et si fuerit nequam, non des illi potestatem. Non enim omnia omnibus expediunt, et non omni animae omne genus placet. Noli avidus esse in omni epulatione, et non te effundas super omnem escam. In multis enim escis erit infirmitas, et aviditas appropinquabit usque ad choleram. Propter crapulam multi obierunt; qui autem abstinens est, adiciet vitam.

XXXVIII

Honora medicum propter necessitatem: etenim illum creavit Altissimus. A Deo est enim omnis medela, et a rege accipiet donationem. Disciplina medici exaltabit caput illius, et in conspectu magnatorum collaudabitur. Altissimus creavit de terra medicinam, et vir prudens non abhorrebit illam. Nonne a ligno indulcata est aqua amara? Ad agnitionem hominum virtus illorum, et dedit hominibus scientiam Altissimus honorari in mirabilibus suis. In his curans mitigabit dolorem. Et unguentarius faciet pigmenta suavitatis, et unctiones conficiet sanitatis, et non consummabuntur opera eius. Pax enim Dei super faciem terrae. Fili, in tua infirmitate non despicias te ipsum, sed ora ad Dominum, et ipse curabit te. Averte a delicto, et dirige manus, et ab omni delicto munda cor tuum. Da suavitatem et memoriam similaginis, et impingua oblationem, et da locum medico. Etenim Dominus illum creavit, et non discedat a te, quia opera eius sunt necessaria. Est enim tempus quando in manus eorum incurras; ipsi vero Dominum deprecabuntur, ut dirigat requiem eorum et sanitatem propter conversationem eorum. Qui delinquit in conspectu eius qui fecit eum, incidet in manus medici. Fili, in mortuum produc lacrimas, et quasi dira passus incipe plorare, et secundum iudicium contege corpus illius, et non despicias sepulturam illius. Propter delaturam autem amare fer luctum illius uno die, et consolare propter tristitiam, et fac luctum secundum meritum eius uno die vel duobus propter detractionem. A tristitia enim festinat mors, et cooperiet virtutem, et tristitia cordis flectit cervicem. In abductione permanet tristitia, et substantia inopis secundum cor eius. Non dederis in tristitia cor tuum, sed repelle eam a te, et memento novissimorum. Noli oblivisci, neque enim est conversio, et huic nihil proderis, et te ipsum pessimabis. Memor esto iudicii mei, sic enim erit et tuum: mihi heri, et tibi hodie. In requie mortui requiescere fac memoriam eius, et consolare illum in exitu spiritus sui. Sapientia scribae in tempore vacuitatis, et qui minoratur actu sapientiam percipiet. Qua sapientia replebitur qui tenet aratrum, et qui gloriatur in iaculo, stimulo boves agitat, et conversatur in operibus eorum, et enarratio eius in filiis taurorum? Cor suum dabit ad versandos sulcos, et vigilia eius in sagina vaccarum. Sic omnis faber et architectus, qui noctem tamquam diem transigit, qui sculpsit signacula sculptilia, et assiduitas eius variat picturam; cor suum dabit in similitudinem picturae, et vigilia sua perficiet opus. Sic faber ferrarius sedens iuxta incudem, et considerans opus ferri; vapor ignis urit carnes eius, et in calore fornacis concertatur. Vox mallei innovat aurem eius, et contra similitudinem vasis oculus eius. Cor suum dabit in consummationem operum, et vigilia sua ornabit in perfectionem. Sic figulus sedens ad opus suum, convertens pedibus suis rotam, qui in sollicitudine positus est semper propter opus suum, et innumera est omnis operatio eius. In brachio suo fir-

De exequiis

De singulis artificibus

mabit lutum. et ante pedes suos curua
bit uirtutem suam. Cor suum dabit ut con
summet linitionem. et uigilia sua munda
bit fornacem. Omnes hii in manibus suis
sperauerunt. et unusquisque in arte sua sapiens
est. Sine hiis omnibus non edificatur ciuitas. et
non inhabitabunt nec inambulabunt. et
in ecclesiam non transilient. Super sellam iu
dicis non sedebunt. et testamentum iudicium
non intelligent. neque palam facient discipli
nam et iudicium. et in parabolis non inuenien
tur. sed creaturam eui confirmabunt. et depre
catio illorum in operatione artis: accommodan
tes animam suam. et conquirentes in lege altissi[mi].

Sapientiam omnium antiquorum — XXXIX —
exquiret sapiens. et in prophetis uacabit.
Narrationem uirorum nominatorum conseruabit. et
in uersutias parabolarum simul introibit.
Occulta prouerbiorum exquiret. et in absconditis
parabolarum conuersabitur. In medio magnatorum
ministrabit. et in conspectu presidis apparebit. et
in terram alienarum gentium transiet. bona enim
et mala in hominibus temptabit. Cor suum tradet
ad uigilandum diluculo ad dominum qui fecit
illum. et in conspectu altissimi deprecabitur. Aperi
et os suum in oratione. et pro delictis suis depreca
bitur. Si enim dominus magnus uoluerit. Spiritu
intelligentie replebit illum. et ipse tamquam
imbres mittet eloquia sapientie sue.
et in oratione confitebitur domino. Et ipse diriget
consilium eius et disciplinam. et in absconditis
suis consiliabitur. Ipse palam faciet discipli
nam doctrine sue. et in lege testamenti do
mini gloriabitur. Collaudabunt multi sa
pientiam eius. et usque in seculum non delebitur.
Non recedet memoria eius. et nomen eius re
quiretur a generatione in generationem. Sapi
entiam eius enarrabunt gentes. et lau
dem eius enuntiabit ecclesia. Si perman
serit nomen derelinquet plus quam mille. et si
requieuerit proderit illi. Adhuc consiliabor
ut enarrem. ut furore enim repletus sum.
In uoce dicit. Obaudite me diuini
fructus. et quasi rosa plantata super riuos a
quarum fructificate. Quasi libanus odorem
suauitatis habete. Florete flores quasi lilium
date odorem. Et frondete in gratiam. et col
laudate canticum. et benedicite dominum in operibus
suis. Date nomini eius magnificentiam. et
confitemini illi in uoce labiorum uestrorum. in canticis
labiorum et cytharis. et sic dicetis in confessione.
Opera domini uniuersa bona ualde. In uerbo
eius stetit aqua sicut congeries. et in sermone
oris illius sicut exceptoria aquarum. quoniam in precep
to ipsius placor fit. et non est minoratio in salu
te illius. Opera omnis carnis coram illo. et
non est quicquam absconditum ab oculis eius. A
seculo usque in seculum respicit. et nichil est mi
rabile in conspectu eius. Non est dicere quid est hoc.
aut quid est illud omnia enim in tempore suo
querentur. Benedictio illius quasi fluuius inun
dabit. et quomodo cataclysmus aridam ine
briauit. sic ira ipsius gentes que non exquisi
erunt eum hereditabit. Quomodo conuertit aquas
in siccitatem. et siccata est terra. et uie illius uiis illo
rum directe sunt. sic peccatoribus offensiones in ira
eius. Bona bonis creata sunt ab initio. sic ne
quissimis bona et mala. Initium necessarie
rei uite hominum. aqua. ignis. et ferrum. lac et
panis similagineus. et mel et botrus
uue. et oleum. et uestimentum. Hec omnia sanctis
in bonum. sic et impiis et peccatoribus in malum
conuertentur. Sunt spiritus qui ad uindictam creati sunt.
et in furore suo confirmauerunt tormenta sua.
In tempore consummationis effundent uirtutem: et
furorem eius qui fecit illos confundent. Ignis.
grando. fames. et mors. Omnia hec ad
uindictam creata sunt. bestiarum dentes et scor
pii et serpentes et romphea uindicans in exter
minium impios. In mandatis eius e
pulabuntur. et super terram in necessitatem prepara
buntur. et in temporibus suis non preterient uerbum.

Propterea ab initio confirmatus sum et consiliatus sum et cogitavi et scripta dimisi. Omnia opera domini bona et omne opus hora sua subministrabit. Non est dicere hoc illo nequius est. omnia enim in tempore suo comprobabuntur. Et nunc in omni corde et ore collaudate et benedicite nomen domini.

XL

Occupatio magna creata est omnibus hominibus et iugum grave super filios Adam. a die exitus de ventre matris eorum usque in diem sepulture in matrem omnium. cogitationes eorum et timores cordis. adinventio expectationis et dies finitionis. a residente super sedem gloriosam usque ad humiliatum in terra et cinere. ab eo qui utitur iacincto et portat coronam. usque ad eum qui operitur lino crudo furor. zelus. tumultus. fluctuatio et timor mortis. iracundia perseverans et contentio. et in tempore refectionis in cubili. somnus noctis immutat scientiam eius modicum tamquam nichil in requie. et ab eo in somnis quasi in die respectus. Conturbatus est in visu cordis sui tamquam qui evaserit in die belli. In tempore salutis sue exsurrexit. et admirans ad nullum timorem. Cum omni carne usque ad pecus. et super peccatores septuplum. Ad hec mors sanguis contentio. et rumphea. oppressiones fames et contritio et flagella. Super iniquos creata sunt hec omnia et propter illos factus est cataclismus. Omnia que de terra sunt in terram convertentur: et aque omnes in mare convertentur. Omne munus et iniquitas delebitur. et fides in seculum stabit. Substantie iniustorum sicut fluvius siccabuntur. et sicut tonitruum magnum in pluvia personabunt. In aperiendo manus suas letabitur: sic prevaricatores in consummatione tabescent. Nepotes impiorum non multiplicabunt ramos. et radices immunde super cacumen petre sonant. Super omnem aquam viriditas et ad oram fluminis ante omne fenum evelletur. Gratia sicut paradysus in benedictionibus: et misericordia in seculum permanet. Vita sibi sufficientis operarii condulcabitur: et in ea invenies thesaurum. Edificatio civitatis confirmabit nomen et super hanc mulier immaculata computabitur. Vinum et musica letificant cor et super utraque dilectio sapientie. Tibia et psalterium suavem faciunt melodiam et super utraque lingua suavis. Gratiam et speciem desiderabit oculus tuus. et super hec viride sationis. Amicus et sodalis in tempore convenientes. et super utrosque mulier cum viro. Fratres in adiutorium in tempore tribulationis: et super eos misericordia liberabit. Aurum et argentum est constitutio pedum. et super utrumque consilium beneplacitum. Facultates et virtutes exaltant cor. et super hec timor domini. Non est in timore domini minoratio: et non est in eo querere adiutorium. Timor domini sicut paradysus benedictionis: et super omnem gloriam operuerunt illum. Fili in tempore vite tue ne indigeas. Melius enim est mori quam indigere. Vir respiciens in mensam alienam. non est vita eius in cogitatione victus. alit enim animam suam cibis alienis. Vir autem disciplinatus et eruditus custodiet se. In ore imprudentis condulcabitur inopia: et in ventre eius ignis ardebit.

XLI

O mors quam amara est memoria tua. homini pacem habenti in substantiis suis. viro quieto. et cuius vie directe sunt in omnibus: et adhuc valenti accipere cibum. O mors bonum est iudicium tuum homini indigenti et qui minoratur viribus: defecto etate. et cui de omnibus cura est. et incredibili qui perdit sapientiam. Noli metuere iudicium mortis. Memento que ante te fuerunt et que superventura sunt tibi. Hoc iudicium a domino omni carni. Et quid superveniet tibi in beneplacito altissimi. sive decem. sive centum. sive mille anni. Non est enim in inferno accusatio vite. Filii abhominationum fiunt filii peccatorum et qui conversantur secus domos impiorum. Filiorum peccatorum periet hereditas et cum semine illorum assiduitas opprobrii

De patre impio querunt filii: quoniam propter illum sunt in obprobrium. Ve vobis viri impii: qui dereliquistis legem domini altissimi. Et si nati fueritis in maledictione nascemini: et si mortui fueritis in maledictione erit pars vestra. Omnia que de terra sunt in terram convertentur: sic impii a maledicto in perditionem. Luctus hominum in corpore ipsorum. nomen autem impiorum delebitur. Curam habe de bono nomine. hoc enim magis permanebit tibi: quam mille thesauri magni preciosi. Bone vite numerus dierum: bonum autem nomen permanebit in evo. Disciplinam in pace conservate filii. Sapientia enim abscondita et thesaurus invisus. que utilitas in utrisque? Melior est homo qui abscondit stultitiam suam: quam homo qui abscondit sapientiam suam. Veruntamen reveremini in hiis que procedunt de ore meo. Non est enim bonum omnem reverentiam observare: et non omnia omnibus beneplacent in fide. Erubescite a matre et a patre de fornicatione: et a presidente et a potente de mendacio. et a principe et a iudice de delicto. a synagoga et plebe de iniquitate. a socio et amico de iniusticia. de loco in quo habitas de furto. de veritate dei et testamento. de discubitu in panibus: et ab offuscatione dati et accepti. a salutantibus de silencio. a respectu mulieris fornicarie: et ab aversione vultus cognati. Ne avertas faciem a proximo tuo. et ab auferendo partem. et non restituendo. Ne respicias mulierem alieni viri. et ne scruteris ancillam eius. neque steteris ad lectum eius. Ab amicis de sermonibus improperii. et cum dederis ne improperes.

XLII

Non duplices sermonem auditus de revelatione sermonis absconditi. et eris vere sine confusione. et invenies gratiam in conspectu omnium hominum. Ne pro hiis omnibus confundaris: et ne accipias personam ut delinquas. De lege altissimi et testamento. et de iudicio iustificare impium. De verbo sociorum et viatorum. et de datione hereditatis amicorum. De equalitate statere et ponderum et de acquisitione multorum et paucorum. De corruptione emptionis et negociatorum: et de multa disciplina filiorum: et servo pessimo latus sanguinare. Super mulierem nequam bonum est signum. Ubi multe manus sunt claude: et quodcumque trades numera et appende: datum vero et acceptum omne describe. De disciplina insensati et fatui et de senioribus qui iudicantur ab adolescentibus: et eris eruditus in omnibus: et probabilis in conspectu omnium vivorum. Filia patris abscondita est vigilia et sollicitudo eius aufert somnum: ne forte in adolescentia sua adulta efficiatur. et commorata cum viro odibilis fiat. ne quando polluatur in virginitate sua. et in paternis suis gravida inveniatur: ne forte cum viro commorata transgrediatur. aut certe sterilis efficiatur. Super filiam luxuriosam confirma custodiam: ne quando faciat te in opprobrium venire inimicis. a detractione in civitate et abiectione plebis. et confundat te in multitudine populi. Omni homini noli intendere in specie: et in medio mulierum noli commorari. De vestimentis enim procedit tinea. et a muliere iniquitas viri. Melior est iniquitas viri quam benefaciens mulier. et mulier confundens in obprobrium. Memor ero igitur operum domini. et que vidi annunciabo in sermonibus domini opera eius. Sol illuminans per omnia respexit: et gloria domini plenum est opus eius. Nonne dominus fecit sanctos enarrare omnia mirabilia sua: que confirmavit dominus omnipotens stabiliri in gloria sua. Abyssum et cor hominum investigabit: et in astucia illorum excogitabit. Cognovit enim dominus omnem scientiam et inspexit in signum evi: annuncians que preterierunt et que superventura sunt. revelans vestigia occultorum. Non preterit illum omnis cogitatus: et non abscondit se.

ab eo ullus sensu. Magnalia sapientie sue decoravit, qui est ante seculum et usque in seculum neque adiectum est neque minuitur: et non eget alicuius consilio. Quam desiderabilia omnia opera eius: et tamquam scintilla que est considerare. Omnia hec vivunt et manent in seculum. et in omni necessitate omnia obaudiunt ei. Omnia duplicia unum contra unum: et non fecit quicquam deesse. Uniuscuiusque confirmabit bona. et quis saciabitur videns gloriam eius.

XLIII

laus creature

Altitudinis firmamentum pulchritudo eius est. species celi in visione glorie. Sol in aspectu annuncians in exitu. vas admirabile opus excelsi. In meridiano exurit terram. et in conspectu ardoris eius quis poterit sustinere? Fornacem custodiens in operibus ardoris tripliciter sol exurens montes. radios igneos exsufflans. et refulgens radiis suis obcecat oculos. Magnus dominus qui fecit illum: et in sermonibus eius festinavit iter. Et luna in omnibus in tempore suo. ostensio temporis et signum evi. A luna signum diei festi: luminare quod minuitur in consummatione. Mensis secundum nomen eius est crescens admirabiliter in consummatione. Vas castrorum in excelsis: in firmamento celi resplendens gloriose. Species celi gloria stellarum: mundum illuminans in excelsis dominus. In verbis sancti stabunt ad iudicium: et non deficient in vigiliis suis. Vide arcum. et benedic qui fecit illum: valde speciosus est in splendore suo. Gyravit celum in circuitu glorie sue: manus excelsi aperuerunt illum. Imperio suo acceleravit nivem. et accelerat coruscationes emittere iudicii sui. Propterea aperti sunt thesauri et evolaverunt nebule sicut aves. In magnitudine sua posuit nubes: et confracti sunt lapides grandinis. In conspectu eius commovebuntur montes: et in voluntate eius aspirabit notus. Vox tonitrui eius verberavit terram. tempestas aquilonis et congregatio spiritus. Et sicut avis deponens ad sedendum aspergit nivem. et sicut locusta demergens descensus eius. Pulchritudinem coloris eius admirabitur oculus: et super imbrem eius expavescit cor. Gelu sicut salem effundet super terram: dum gelaverit fiet tamquam cacumina tribuli. Frigidus ventus aquilo flavit: et gelavit cristallus ab aqua. Super omnem congregationem aquarum requiescet: et sicut loricam induit se aquis. Et devorabit montes. et exuret desertum: et extinguet viride sicut igne. Medicina omnium in festinatione nebule. ros obvians ab ardore venienti. humilem efficiet eum. In sermone silvit ventus. cogitatione sua placabit abyssum. et plantabit illum dominus ihesus. Qui navigant mare. enarrant pericula eius: et audientes auribus nostris admirabimur. Illic preclara et mirabilia opera: varia genera bestiarum et omnium pecorum et creatura beluarum. Propter ipsum confirmatus est itineris finis. et in sermone eius composita sunt omnia. Multa dicimus. et deficiemus verbis: consummatio autem sermonum. ipse est in omnibus. Gloriantes ad quid valebimus? Ipse enim omnipotens super omnia opera sua. Terribilis dominus et magnus vehementer: et mirabilis potencia ipsius. Glorificantes dominum quantumcumque potueritis supervalebit adhuc: et admirabilis magnificentia eius. Benedicentes dominum exaltate illum quantum potestis: maior enim est omni laude. Exaltantes eum replemini virtute. Ne laboretis: non enim pervenietis. Quis vidit eum et enarrabit? et quis magnificabit eum sicut est ab initio? Multa abscondita sunt maiora his: pauca enim vidimus operum eius. Omnia autem dominus fecit et pie agentibus dedit sapientiam.

XLIIII

laus patrum

Laudemus viros gloriosos: et parentes nostros in generatione sua. Multam gloriam fecit dominus. magnificentia sua a seculo.

Dominantes in potestatibus suis. homines
magni virtute. et prudentia sua pre
diti nunciantes in prophetis dignitatem
prophetarum et imperantes in presenti populo. et
virtute prudentie populis sanctissima verba:
in pueritia sua requirentes modos
musicos: et narrantes carmina scrip
turarum: homines divites in virtute pul
critudinis studium habentes pacificantes in
domibus suis. Omnes isti in generatio
nibus gentis sue gloriam adepti sunt: et in di
ebus suis habentur in laudibus. Qui de
illis nati sunt reliquerunt nomen narrandi
laudes eorum. Et sunt quorum non est memo
ria. perierunt quasi qui non fuerint: et nati
sunt quasi non nati et filii ipsorum cum illis. Sed
illi viri misericordie sunt quorum pietates non defuerunt
et cum semine eorum perseverant bona hereditas
et nepotum illorum semen in testamento stetit: et
filii ipsorum propter illos usque in eternum manent
et semen eorum et gloria eorum non derelinquetur. Cor
pora ipsorum in pace sepulta sunt: et nomen
eorum vivet in generationes et generationes
Sapientiam ipsorum narrent populi: et laudem
eorum nunciet ecclesia. Enoch placuit deo. et
translatus est in paradysum ut det gentibus sa
pientiam. Noe inventus est perfectus iustus.
et in tempore iracundie factus est reconciliatio
Ideo dimissum est reliquum terre. cum factum est di
luvium. Testamenta seculi posita sunt apud
illum: ne deleri possit diluvio omnis caro.
Abraham magnus pater multitudinis gen
tium. et non est inventus similis illi in gloria:
qui conservavit legem excelsi. et fuit in testa
mento cum illo. In carne eius stare fecit te
stamentum. et in temptatione inventus est fidelis.
Ideo iure iurando dedit illi gloriam in gente
sua. crescere illum quasi terre cumulum: et ut stel
las exaltare semen eius. et hereditare illos
a mari usque ad mare: et a flumine usque
ad terminos terre. Et ysaac eodem fecit modo.
propter abraham patrem ipsius benedictionem omnium
gentium dedit illi. Et testamentum confirma
vit super caput iacob. Agnovit eum in be
nedictionibus suis. et dedit illi hereditatem:
et divisit ei partem in tribubus duodecim: et conser
vavit illi homines misericordie invenientes gratiam
in oculis carnis omnis.

XLV

Dilectus deo et hominibus moyses: cuius
memoria in benedictione est. Similem illum
fecit in gloria sanctorum. et magnificavit eum in ti
more inimicorum: et in verbis suis monstra
placavit. Glorificavit illum in conspectu re
gum: et iussit illi coram populo suo: et ostendit il
li gloriam suam. In fide et lenitate ipsius sanctum
fecit illum: et elegit illum de omni carne. Au
divit enim eum et vocem ipsius: et induxit illum
in nube: et dedit illi cor ad precepta et legem
vite et discipline docere iacob testamentum:
et iudicia israel. Excelsum fecit aaron fratrem
eius: et similem sibi de tribu levi. Statuit
ei testamentum eternum. et dedit illi sacerdoti
um gentis: et beatificavit illum in gloria: et cir
cumcinxit illum zona glorie. et induit illum
stola glorie. et coronavit illum in vasis virtutis.
Circumpedes et femoralia et humerale posuit
ei. et cinxit illum tintinnabulis aureis plu
rimis in gyro. dare sonitum in incessu suo.
auditum facere sonitum in templo in memo
riam filiis gentis sue. Stolam sanctam in auro.
et iacincto. et purpura. opus textile vi
ri sapientis iudicio et veritate preditum. torto
cocco. opus artificis. gemmis preciosis
figuratis in ligatura auri. et opere lapida
rii sculptis. in memoriam secundum numerum
tribuum israel. coronam auream super mitram eius.
expressam signo sanctitatis gloriam honoris
et opus virtutis: desideria oculorum orna
ta. Sic pulchra ante ipsum non fuerunt
talia ad originem. Non indutus est illa al
enigena aliquis. sed tantum filii ipsius soli
et nepotes eius per omne tempus. Sacrificia

ipsius consumpta sunt igni cotidie. Cōple
uit moyses manꝰ eius. ⁊ unxit illū oleo
sc̄o. Factū est illi ī testamtū eternū ⁊ semī
eius sicut dies celi: fungi sacerdocio. ⁊ ha
bere laudē ⁊ glorificari ppl̄m suū ī noīe su
o. Ipm̄ elegit ab omī uiuēte offerre sac
ficiū dō incensū ⁊ bonū odorē ī memori
am. placare p ppl̄o suo dedit illi in p̄ceptis
suis potestatē. ī testamtis iudicior̄. doce
iacob testimonia. ⁊ ī lege sua lucē dare is
rahel. Quia contra illū steterunt alieni. ⁊
ppt̄ ī inuidia circūdederunt illū in deserto ho
mines qui erant/ dathan ⁊ abiron. ⁊ cong
gatio chore ī iracūdia. Vidit dn̄s dꝰ et
nō placuit illi. ⁊ consumpti sunt in impetu ira
cūdie. Fecit illis monstra ⁊ consumpsit eos
ī flāma ignis ⁊ addidit aaron gl'am
⁊ dedit illi hereditatē ⁊ primicias frugu
um t'ue diuisit illi. Panē ipsis ī primis
parauit ī sacietatē. nā sacrificia edent. q̄
dedit ipi ⁊ semī eius. Ceterū in t'ra gentes
nō hereditabit. ⁊ pars nō est illi ī gente
ipse enī pars ei est ⁊ hereditas. Finees filius
eleazari tercius in gl'a. imitando eum ī timo
re dei. ⁊ stare ī reuerētia gentis. ī bonitate
⁊ alacritate aīe sue placuit dō isrl'. Ideo sta
tuit ad illū testamētū pacis. principē sc̄or
⁊ gentis sue. ut sit illi ⁊ semī eius sacdocij
dignitas ī eternū. ⁊ testamētū dauid
regi filio iesse de tribu iuda. hereditas
ipi ⁊ semī eius. ut daret sapiētiā in cor
nr̄m. iudicare gentē suā ī iusticiā ne ab
olerent bona ipsor̄ ⁊ gl'am ipsor̄ ī gentem
eor̄ eternā fecit.

XLVI Fortis ī bello
iesus naue successor moysi ī pphis
q̄ fuit magnꝰ scd̄m nomē suū. maximus
in salutē elector̄ dī. expugnare insurgētes
hostes ⁊ consequeret' hereditatē isrl'. Quā gl'am
adeptus ē ī tollendo manꝰ suas. ⁊ iacta
do contra ciuitates romphęas. Quis an
te illū sic restitit: Nam hostes ipse dn̄s p
duxit. aut nō in iracūdia eius impeditus
ē sol: ⁊ una dies fc̄a est q̄si duo. Inuo
cauit altissimū omīpotentē in oppugnā
do inimicos undiq;. ⁊ audiuit illū ma
gnꝰ ⁊ sc̄s dꝰ in saxis grandinis uirtu
tis ualde fortis. Impetū fecit contra gentē
hostilē ⁊ in descensu pdidit contrarios. ut co
gnoscant gentes potētiā eius. q̄r contra dn̄m
pugnare nō ē facile. ⁊ secutus ē a tergo
potentes. Et in diebꝰ mysēdiā fecit ipse
⁊ caleb filius iephone: stare contra hostē
⁊ phibē gentē a pc̄cis: ⁊ pfringē mur
mur malicie. Et ipi duo constituti a pi
culo liberati sunt a numero sexcētor̄ mili
um peditū: inducē illos ī hereditatē. ī
t'ram q̄ manat lac ⁊ mel. Et dedit dn̄s
ipi chaleb fortitudinē. ⁊ usq; ī senec
tutē pmansit illi uirtus. ut ascenderet
ī excelsū t're loca. ⁊ semē illiꝰ obtinuit
hereditatē: ⁊ uiderunt omēs filij isrl' q̄r
bonū est obsequi sc̄o deo. ⁊ iudices singuli
suo noīe quor̄ nō ē corruptū cor. qui
nō auersi sunt a dn̄o. ut sit memoria eor̄
in benedictiōne. ⁊ ossa eor̄ pullulent
de loco suo. ⁊ nomē eor̄ pmaneat ī eternū
in pmanens ad filios illor̄ sc̄or̄ uiro
rū gl'a. Dilectus a dn̄o suo. Samuel
ppha dn̄i renouauit imperiū. ⁊ unxit
principes ī gente sua. In lege dn̄i iudi
cauit congregacōēm ⁊ uidit dn̄s iacob.
⁊ ī fide sua pbatꝰ est ppha. ⁊ cognitꝰ est
ī uerbis suis fidel' q̄r uidit deū lucis.
⁊ īuocauit dn̄m omīpotēm. ī oppugnā
do hostes circūstātes undiq;. ī oblacō
ne agni inuiolati. Et intonuit de celo
dn̄s ī sonitu magno auditā fec' vocē
suā: ⁊ contriuit principes tyrior̄ ⁊ oēs
duces phylistīm. Et ante tempꝰ finis
uite sue ⁊ seculi testimoniū phibuit ī con
spc̄u dn̄i ⁊ xp̄i. Pecunias ⁊ usq; ad
calciamēta ab oī carne nō accepit: ⁊

a) | cū | dm* | moysi | ī

nō accusauit illū homo. Et post hoc
dormiuit. ⁊ notū fecit regi. ⁊ ostendit
illi finē uite sue. ⁊ exaltauit uocem
suā de t̄ra in pͣphetia delere impietatē

XLVII

Post hec surrexit na[than]   gentis.
than pͣpha in dieb; dauid. ⁊ q̄si
adeps separatus ē a carne. Sic dauid
a filijs isrl̄. Cum leonib; lusit. q̄si cū
agnis. ⁊ ī ursis similit̄ fecit sicut agnis o
uiū. In iuuentute sua nūq̄d nō occid[it]
gygantē: ⁊ abstulit obpbriū de gēte.
In tollendo manū in saxo funde deiecit
exaltacōē golie. ubi īuocauit dn̄m om
potentem. Et dedit ī dextā eī tollē hoīe
fortē in bello. ⁊ exaltare cornu gētis su
e. Sic ī decē milib; glorificauit eū: et
laudauit eū in b̄ndictionib; dn̄i. ī off[er]
endo illi corona glē. Contriuit enī ini
micos undiq; ⁊ extirpauit phylistiim
ꝯtrarios usq; in hodiernū diē. Contriuit
cornu ipōꝝ usq; in et̄nū in om̄i opere.
Dedit ꝯfessionē scō: excelso ī ūbo glorie.
De om̄i corde suo laudauit dn̄m. ⁊ dilex[it]
dn̄m qui fecit illū. ⁊ dedit ꝯ̄t inimicos po
tenciā. ⁊ stare fecit cantores ꝯ̄t altare: et
ī sono eoꝝ dulces fecit modos ⁊ dedit in
celebracōib; decus. ⁊ ornauit tempora
usq; ad ꝯsūmacōē uite. ut laudarent no
mē scm̄ dn̄i. ⁊ amplificarent mane dei
scītatē. Xp̄c purgauit pccāta ipīus:
⁊ exaltauit ī et̄nū cornu eī. ⁊ dedit illi
testamentū regni. ⁊ sedē glē ī isrl̄. Post
ipm̄ surrexit filius sensatꝰ. ⁊ pͣ illū de
iecit omnē potenciā inimicoꝝ. Salo
mon imperauit ī dieb; pacis. Cui sub
iecit dēs om̄es hostes. ut ꝯderet domū in
nomīe suo. ⁊ pararet sanctitatē in sempi
tnū: quemadmodū eruditꝰ ē in iuuentu
te sua. ⁊ impletꝰ ē q̄si flumē sapiencia.
Et t̄ram texerit aīa sua. ⁊ replesti ī ꝯpa
racionib; enigmata. Ad insulas longe
diuulgatū ē nomē tuū ⁊ dilcūs es in pa
ce tua. In cantilenis ⁊ pūbijs ⁊ ꝯpara
cōnib; ⁊ interpretacōib; mirate s̄t t̄re. ⁊
ī noīe dn̄i. cui ē cognomē dēs isrl̄. Colle
gisti q̄si auricalcū aurū. ⁊ ut plumbum
ꝯplesti argentū. ⁊ inclinasti femora tua
mulierib;. ptāte habuisti ī tuo corpe. dedisti
maculā in glā tua. ⁊ pͣfanasti semē tuū
inducē iracūdiā ad liberos tuos. ⁊ incetis
stulticiā tuā. ut faceres impiū impiū. et
ex ephrem impare impiū durū. Dn̄s aūt
nō derelinquet misedīam suā. ⁊ nō corru[m]
pet. neq; delebit opera sua. neq; pdet a
stirpe nepotes electi sui. ⁊ semē eius qui di
ligit dn̄m nō corrūpet. Dedit aūt reliquū
iacob ⁊ dauid de ipā stirpe. Et finē habuit
salomō cū patrib; suis ⁊ reliquit post se
de semīe suo gentis stulticiā. Et inmitū
a prudēcia roboam. q̄ auertit gentē ꝯsilio su
o. Et ieroboam filiū nabath q̄ fecit pccāre
isrl̄. ⁊ dedit ephraim uiā pccāndi ⁊ plurima
redūdauit pccā ipsoꝝ. Valde auerterūt illos
a t̄ra sua. ⁊ q̄siuit omēs nequitias usq;
dū pueniret ad illos defensio. ⁊ ab omnibus

XLVIII

Eccatis libauit eos dn̄s.
Et surrexit elias pͣpha q̄si ignis. ⁊ ūr
bū ipīus q̄si facula ardebat. qui īduxit
ī illos famē. ⁊ irritantes illū ī inuidia sua.
pauci fcī s̄. Non poterant enī sustinē pͣcep
ta dn̄i. Verbo dn̄i ꝯtinuit celū: ⁊ deiecit
a se ignē t̄r. Sic amplificatꝰ est elias in
mirabilib; suis. ⁊ q̄s potest similr̄ gloriari
t̄. Qui sustulisti mortuū ab inferis: de
sorte mortis ī ūbo dn̄i dī. Qui deiecisti
reges ad pniciē. ⁊ ꝯfregisti facile potēciā
ipōꝝ. ⁊ glōsos de lecto suo qui audis ī sina
iudiciū. ⁊ ī oreb iudicia defensionis. Qui
ungis reges ad penitēciā. ⁊ pͣphas facis
successores post te. Qui receptus es ī tur
bine ignis ī curru equoꝝ igneoꝝ. qui ī
scriptus es ī iudiciis tēpoꝝ. lenire iracū

diam dni. Conciliare cor patris ad filium et resti
tuere tribus iacob. Beati sunt qui te uiderunt
et in amicitia tua decorati sunt. Nam nos vi
ta uiuimus tantum. post mortem autem non erit
tale nomen nostrum. Helias qui in turbine tec
tus est. Et in heliseo completus est spiritus eius. In
diebus suis non pertimuit principem et in poten
tia nemo uicit illum. nec superauit illum uer
bum aliquod et mortuum prophetauit corpus eius.
In uita sua fecit monstra et in morte mira
bilia operatus est. In omnibus istis non peni
tuit populus. et non recesserunt a peccatis suis. us
que dum abiecti sunt de terra sua et dispersi sunt in omnem
terram. Et relicta est gens perpauca. et princeps
in domo dauid. Quidam ipsorum fecerunt quod pla
ceret deo. alii autem multa commiserunt peccata.
Ezechias muniuit ciuitatem suam et indu
xit in medium ipsius aquam. et fodit ferro rupem
et edificauit ad aquam puteum. In diebus ipsius
ascendit sennacherib et misit rabsacen
et sustulit manum suam in syon. et superbus factus
est potentia sua. Tunc mota sunt corda et manus
ipsorum. et doluerunt quasi parturientes mulieres. et
inuocauerunt dominum misericordem. Et expandentes
manus extulerunt ad celum. et sanctus dominus deus ex
audiuit cito uocem ipsorum. Non est commemo
ratus peccatorum illorum. neque dedit illos inimicis
suis. sed purgauit illos in manu ysaie sancti
prophete. Deiecit castra assyriorum. et contriuit il
los angelus dei. Nam fecit ezechias quod pla
cuit deo. et fortiter iuit in uia dauid patris sui.
quam mandauit illi ysaias propheta. magnus et
fidelis in conspectu dei. In diebus ipsius retro redi
uit sol. et addidit regi uitam. Spiritu magno
uidit ultima et consolatus est lugentes syon.
usque in sempiternum. Ostendit futura et ab
scondita antequam uenirent. XLIX

Memoria iosie in compositione odoris fac
ta opus pigmentarii. In omni ore quasi mel indul
cabitur eius memoria et ut musica in
conuiuio uini. Ipse est directus diuinitus in pe
nitentia gentis. et tulit abominationes im
pietatis. et gubernauit ad dominum cor ipsius
et in diebus peccatorum corroborauit pietatem.
Preter dauid et ezechiam et iosiam: omnes peccatum
commiserunt. Nam reliquerunt legem potentes
reges iude. et contempserunt timorem dei. Dede
runt enim regnum suum aliis. et gloriam suam
alienigene genti. Incenderunt electam sancti
tatis ciuitatem: et desertas fecerunt uias ip
sius in manu ieremie. Nam male tracta
uerunt illum. qui a uentre matris consecratus est
propheta. euertere. et eruere. et perdere. et iterum edi
ficare et renouare. Ezechiel qui uidit con
spectum glorie quam ostendit illi in curru che
rubin. Nam commemoratus est inimicorum in
imbre benefacere illis qui ostenderunt uias
rectas. et duodecim prophetarum ossa pullulent
de loco suo. Nam corroborauerunt iacob
et redimerunt se in fide uirtutis. Quomodo
amplificemus zorobabel: Nam et ipse quasi
signum in dextera israel manum. et iesum iosedech.
qui in diebus suis edificauerunt domum et
edificauerunt templum sanctum domino. paratum in
gloriam sempiternam. Et neemias in memo
ria multi temporis. qui erexit nobis muros
euersos et stare fecit portas et seras: qui
erexit domos nostras. Nemo natus est in
terra. qualis enoch. Nam et ipse receptus est a
terra. et ioseph qui natus est homo. princeps
fratrum. firmamentum gentis. rector fra
trum. stabilimentum populi. et ossa ipsius vi
sitata sunt. et post mortem prophetauerunt. Seth
et sem apud homines gloriam adepti sunt. et
super omnem animam in origine adam. Sy
mon onie filius. Sacerdos magnus
in uita sua. suffulsit domum. et in diebus
suis corroborauit templum. Templi etiam
altitudo ab ipso fundata est. duplex edi
ficatio et excelsa parietes templi. In diebus
suis emanauerunt putei aquarum et quasi ma
re adimpleti sunt supra modum. Qui curauit

L.

vit gentem suam, et liberavit illam a perditio
ne. Qui praevaluit amplificare civita
tem, qui adeptus est gloriam in conversatione
gentis, et ingressum domus et atrii. Am
plificatus est quasi stella matutina in medio
nebulae, et quasi luna plena in diebus suis
lucet. Et quasi sol refulgens, sic ille effulsit
in templo Dei. Quasi arcus refulgens inter ne
bulas gloriae, et quasi flos rosarum in diebus ver
nis. Quasi lilia quae sunt in transitu aquae, et quasi
thus redolens in diebus aestatis. Quasi ignis
effulgens, et thus ardens in igne. Quasi
vas auri solidum, ornatum omni lapide pre
tioso. Quasi oliva pullulans, et cypressus
in altitudinem se extollens, in accipiendo ipsum
stolam gloriae, et vestiri eum in consummationem virtutis.
In ascensu altaris sancti gloriam dedit sancti
tatis amictum. In accipiendo autem partes de ma
nu sacerdotum, et ipse stans iuxta aram. Cir
ca illum corona fratrum, quasi plantatio cedri
in monte Libano. Sic circa illum steterunt
quasi rami palmae, et omnes filii Aaron in
gloria sua. Oblatio autem Domini in manibus ipsorum
coram omni synagoga Israel, et consummationem
fungens in aram, amplificare oblationem
excelsi regis. Porrexit manum suam in li
batione, et libavit de sanguine uvae. Effu
dit in fundamento altaris odorem divinum
excelso principi. Tunc exclamaverunt filii A
aron in tubis productilibus sonuerunt, et au
ditam fecerunt magnam vocem in memoriam
coram Deo. Tunc omnis populus simul properaverunt
et ceciderunt in faciem super terram adorare De
um suum, et dare preces omnipotenti Deo excel
so. Et amplificaverunt psallentes in vocibus
suis, et in domo magna auctus est sonus
suavitatis plenus. Et rogavit populus Dominum
excelsum in prece usque dum perfectus est honor
Domini, et munus suum perfecerunt. Tunc descendens
extulit manus suas in omnem congregationem
filiorum Israel, dare gloriam Deo a labiis suis
et in nomine ipsius gloriari. Et iteravit orationem
suam, volens ostendere virtutem Dei. Et nunc ora
te Deum omnium, qui magna fecit in omni terra, qui
auxit dies nostros a ventre matris nostrae, et
fecit nobiscum secundum suam misericordiam. Det nobis
iocunditatem cordis, et fieri pacem in diebus nostris in
Israel per dies sempiternos credere Israel nobiscum esse
misericordiam Dei, ut liberet eos in diebus suis. Du
as gentes odit anima mea, tertia autem non est
gens quam oderim. Qui sedent in monte Seir,
et Philisthiim, et stultus populus qui habitat in Sicimis.
Doctrinam sapientiae et disciplinae scripsit in
codice isto Iesus filius Sirach Ierosolymita,
qui renovavit sapientiam de corde suo. Beatus
qui in istis versatur bonis. Qui ponit illa in
corde suo, sapiens erit semper. Si enim haec fe
cerit, ad omnia valebit, quia lux Dei vestigium
eius est.

LI

Confitebor tibi Domine rex,
et collaudabo te Deum salvatorem me
um. Confitebor nomini tuo quoniam adiutor et pro
tector factus es mihi, et liberasti corpus meum a per
ditione. A laqueo linguae iniquae, et a labiis
operantium mendacium. Et in conspectu astan
tium factus es mihi adiutor, et liberasti me secundum
multitudinem misericordiae nominis tui, a rugientibus
praeparatis ad escam. De manibus quaerentium animam
meam, de portis tribulationum quae circumdederunt me, et a
pressura flammae quae circumdedit me, et in
medio ignis non sum aestuatus. De altitudine
ventris inferi, et a lingua coinquinata, et a ver
bo mendacii, a rege iniquo, et a lingua iniusta.
Laudabit usque ad mortem anima mea Dominum,
et vita mea appropinquans erat in inferno deorsum.
Circumdederunt me undique, et non erat qui
adiuvaret. Respiciens eram ad adiutorium
hominum, et non erat. Memoratus sum misericordiae tuae Do
mine, et cooperationis quae a saeculo sunt, quoniam eruis
sustinentes te, et liberas eos de manibus gen
tium. Exaltasti super terram habitationem meam,
et pro morte defluenti deprecatus sum. Invoca
vi Dominum patrem Domini mei, ut non derelinquat

me in die tribulationis mee: et in tempore su-
perborum sine adiutorio. Laudabo nomen tu-
um assidue: et collaudabo illud in confessio-
ne: et exaudita est oratio mea. Liberasti me de
perditione: et eripuisti me de tempore iniquo. Pro-
pterea confitebor et laudem dicam tibi: et benedicam
nomini domini. Cum adhuc iunior essem, priusquam ob-
errarem. Quesivi sapientiam palam in oratione me-
a. Ante tempus postulabam pro illa: et usque in no-
vissimis inquiram eam: et florebit tamquam
precox uva. Letatum est cor meum in ea. ambu-
lavit pes meus iter rectum: a iuventute mea in-
vestigabam eam. Inclinavi modice au-
rem meam et excepi illam multam. Inveni in me ipso
sapientiam: et multum profeci in ea. Danti michi
sapientiam dabo gloriam. Consiliatus sum enim ut
facerem illam. Zelatus sum bonum: et non confundar.
Colluctata est anima mea in illa: et in faciendo eam
confirmatus sum. Manus meas extendi in altum:
et insipientiam eius luxit anima mea. Direxi ad
illam: et in agnitione inveni eam. Possedi cum
ipsis cor ab initio: propter hoc non derelinquar. Ven-
ter meus conturbatus est querendo illam: propterea
possidebo bonam possessionem. Dedit enim mi-
chi dominus mercedem meam: et in ipsa laudabo eam. Ap-
propiate ad me indocti: et congregate vos in domo
discipline. Quid adhuc retardatis: et quid
dicitis in his? Anime vestre sitiunt vehemen-
ter. Aperui os meum et locutus sum. Comparate
vobis sine argento sapientiam et collum vestrum subicite
iugo eius et suscipiat anima vestra disciplinam:
in proximo est enim invenire eam. Videte oculis vestris
quia modicum laboravi et inveni michi multam requiem.
Assumite disciplinam in multo numero argenti et co-
piosum aurum possidete in ea. Letetur anima vestra in misericordia eius
et non confundemini in laude eius. Operamini opus vestrum
ante tempus et dabit vobis mercedem vestram in
tempore suo.

Prologus in Ysaiam.

Nemo cum prophetas versibus vide-
rit esse descriptos metro esti-
met eos apud hebreos li-
gari et habere aliquid simile de psa-
lmis et operibus salomonis. Sed quod in demosthene
et tullio solet fieri ut per cola scribantur et co-
mmata qui utique prosa et non versibus scripserunt,
nos quoque utilitati legentium providentes inter-
pretationem novam novo scribendi genere di-
stinximus. Ac primum de ysaia sciendum quod in
sermone suo disertus sit. Quippe ut
vir nobilis et urbane elegantie nec habens
quicquam in eloquio rusticitatis admix-
tum. Unde accidit ut pre ceteris florem sermonis
eius translatio non potuit conservare. Dein-
de etiam hoc adiciendum quod non tam propheta
dicendus sit quam evangelista. Ita enim uni-
versa Christi ecclesieque misteria ad liquidum pro-
secutus est, ut non putes eum de futuro
vaticinari, sed de preteritis hystoriam
[texere]. Unde conicio noluisse tunc temporis lxx.
interpretes fidei sue sacramenta perspicue
ethnicis prodere ne sanctum canibus et mar-
garitas porcis darent. Que cum hanc
editionem legeritis ab illis animadvertetis ab-
scondita. Nec ignoro quanti laboris sit
prophetas intelligere nec facile quempiam
posse iudicare de interpretatione nisi intelle-
xerit ante quam legerit. Nos quoque patere morsi-
bus plurimorum qui stimulante invidia quod
consequi non valent despiciunt. Sciens ergo
et prudens in flammam mitto manum. Et
nichilominus hoc a fastidiosis lectoribus precor
ut quomodo greci post lxx. translatores
aquilam et simachum et theodotionem le-
gunt vel ob studium doctrine sue vel ut
lxx. magis ex collatione eorum intelligant,
sic et isti saltem unum post priores dignentur
habere interpretem. legant prius et postea despi-
ciant ne videantur non ex iudicio sed ex
odii presumptione ignorata dampnare.

Prophetavit autem ysaias in ierusalem et in iudea necdum decem tribubus in captivitatem ductis ac de utroque regno nunc commixtim nunc separatim texit oraculum. Et cum interdum ad presentem respiciat hystoriam et post babilonie captivitatem reditum populi significet in iudeam tamen omnis ei cura de vocatione gentium et de adventu christi est. Quem quanto plus amatis o paula et eustochium tanto magis ab eo petite ut pro presenti obtrectatione qua me indesinenter emuli laniant ipse mihi mercedem restituat in futuro qui scit me ob hoc in peregrine lingue eruditione sudasse ne iudei de falsitate scripturarum ecclesiis eius diutius insultarent.

Incipit ysaias.

Visio ysaie filii amos quam vidit super iudam et ierusalem in diebus ozie ioathan achaz ezechie regum iuda. Audite celi et auribus percipe terra quoniam dominus locutus est. Filios enutrivi et exaltavi ipsi autem spreverunt me. Cognovit bos possessorem suum et asinus presepe domini sui. Israel autem me non cognovit et populus meus non intellexit. Ve genti peccatrici populo gravi iniquitate semini nequam filiis sceleratis. Dereliquerunt dominum. Blasphemaverunt sanctum israel abalienati sunt retrorsum. Super quo percutiam vos ultra addentes prevaricationem. Omne caput languidum et omne cor merens. A planta pedis usque ad verticem non est in eo sanitas. Vulnus et livor et plaga tumens non est circumligata nec curata medicamine neque fota oleo. Terra vestra deserta civitates vestre succense igni. Regionem vestram coram vobis alieni devorant et desolabitur sicut in vastitate hostili. Et derelinquetur filia syon ut umbraculum in vinea et sicut tugurium in cucumerario et sicut civitas que vastatur. Nisi dominus exercituum reliquisset nobis semen quasi sodoma fuissemus et quasi gomorra similes essemus. Audite verbum domini principes sodomorum auribus percipite legem dei nostri populus gomorre. Quo mihi multitudinem victimarum vestrarum dicit dominus. Plenus sum holocausta arietum et adipem pinguium et sanguinem vitulorum et hyrcorum nolui. Cum veneritis ante conspectum meum quis quesivit de manibus vestris ut ambularetis in atriis meis. Ne afferatis ultra sacrificium frustra incensum abhominatio est mihi. Neomeniam et sabbatum et festivitates alias non feram iniqui sunt cetus vestri. Kalendas vestras et sollempnitates vestras odivit anima mea. Facta sunt mihi molesta laboravi sustinens. Et cum extenderitis manus vestras avertam oculos meos a vobis et cum multiplicaveritis orationem non exaudiam. Manus enim vestre sanguine plene sunt. Lavamini mundi estote auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis. Quiescite agere perverse discite benefacere. Querite iudicium subvenite oppresso iudicate pupillo defendite viduam et venite et arguite me dicit dominus. Si fuerint peccata vestra ut coccinum quasi nix dealbabuntur et si fuerint rubra quasi vermiculus velud lana alba erunt. Si volueritis et audieritis me bona terre comedetis. Quod si nolueritis et me ad iracundiam provocaveritis gladius devorabit vos quia os domini locutum est. Quomodo facta est meretrix civitas fidelis plena iudicii. Iusticia habitavit in ea nunc autem homicide. Argentum tuum versum est in scoriam vinum tuum mixtum est aqua. Principes tui infideles socii furum. Omnes diligunt munera sequuntur retributiones. Pupillo non iudicant causa vidue non ingreditur ad eos. Propter hoc ait dominus exercituum fortis israel. Heu consolabor super hostibus meis et vindicabor de inimicis meis et convertam manum meam ad te et excoquam

ad purum scoriam tuam et auferam omne stagnum tuum et restituam iudices tuos ut fuerunt prius et consiliarios tuos sicut antiquitus. Post haec vocaberis civitas iusti urbs fidelis. Syon in iudicio redimetur et reducent eam in iustitia et conteret scelestos et peccatores simul et qui dereliquerunt Dominum consumentur. Confundentur enim ab ydolis quibus sacrificaverunt. Et erubescetis super ortis quos elegeratis cum fueritis velud quercus defluentibus foliis et velud ortus absque aqua. Et erit fortitudo vestra ut favilla stuppe et opus vestrum quasi scintilla et succendetur utrumque simul et non erit qui extinguat. II

Verbum quod vidit Ysaias filius Amos super Iudam et Ierusalem. Et erit in novissimis diebus preparatus mons domus Domini in vertice montium et elevabitur super colles et fluent ad eum omnes gentes et ibunt populi multi et dicent. Venite ascendamus ad montem Domini et ad domum Dei Iacob et docebit nos vias suas et ambulabimus in semitis eius quia de Syon exibit lex et verbum Domini de Ierusalem. Et iudicabit gentes et arguet populos multos. Et conflabunt gladios suos in vomeres et lanceas suas in falces. Non levabit gens contra gentem gladium nec exercebuntur ultra ad prelium. Domus Iacob venite et ambulemus in lumine Domini Dei nostri. Proiecisti enim populum tuum domum Iacob quia repleti sunt ut olim et augures habuerunt ut Philisthim et pueris alienis adheserunt. Repleta est terra argento et auro et non est finis thesaurorum eius. Et repleta est terra eius equis et innumerabiles quadrige eius. Et repleta est terra eius ydolis opus manuum suarum adoraverunt quod fecerunt digiti eorum. Et incurvavit se homo et humiliatus est vir. Non ergo dimittas eis. Ingredere in petram abscondere in fossa humo a facie timoris Domini et a gloria maiestatis eius. Oculi sublimis hominis humiliati sunt et incurvabitur altitudo virorum. Exaltabitur autem Dominus solus in die illa quia dies Domini exercituum super omnem superbum et excelsum et super omnem arrogantem et humiliabitur et super omnes cedros Lybani sublimes et erectas et super omnes quercus Basan et super omnes montes excelsos et super omnes colles elevatos et super omnem turrim excelsam et super omnem murum munitum et super omnes naves Tharsis et super omne quod visu pulchrum est. Et incurvabitur sublimitas hominum et humiliabitur altitudo virorum et elevabitur Dominus solus in die illa et ydola penitus conterentur et introibunt in speluncas petrarum et in voragines terre a facie formidinis Domini et a gloria maiestatis eius cum surrexerit percutere terram. In die illa proiciet homo omnia ydola argenti sui et simulacra auri sui que fecerat sibi ut adoraret talpas et vespertiliones et ingredietur fissuras petrarum et in cavernas saxorum a facie formidinis Domini et a gloria maiestatis eius cum surrexerit percutere terram. Quiescite ergo ab homine cuius spiritus in naribus eius quia excelsus reputatus est ipse. III

Ecce enim dominator Dominus exercituum auferet a Ierusalem et a Iuda validum et fortem et omne robur aque et fortem virum bellatorem et iudicem et prophetam et ariolum et senem principem super quinquaginta et honorabilem vultu et consiliarium et sapientem de architectis et prudentem eloquii mystici. Et dabo pueros principes eorum et effeminati dominabuntur eis. Et corruet populus vir ad virum unusquisque ad proximum suum. Tumultuabitur puer contra senem et ignobilis contra nobilem. Apprehendet enim vir fratrem suum domesticum patris sui et dicet. Vestimentum tibi est princeps esto noster. Ruina autem hec sub manu tua. Respondebit in die illa dicens non sum medicus et in domo mea non est panis neque vestimentum nolite me constituere principem populi. Ruit enim Ierusalem et Iuda concidit quia lingua eorum et adinventiones eorum contra Dominum ut provocarent oculos maiestatis eius. Agnitio vultus eorum respondebit eis. Et peccatum suum quasi

sodoma p̄dicauerunt nec absconderunt.
Ve aīe eorum quīa reddita s̄ eis mala.
Dicite iusto quīa bn̄ quīa fructū adin
uentionū suarum comedet. Ve impio in
malū retributio enī manuū eius fiet
ei. Populū meū exactores sui spolia
uerunt ⁊ mulieres dn̄ate s̄ eis. Ppl̄e meus
qui beatū dicunt te ipi te decipiunt et
uiā gressuū tuorum dissipant. Stat adiu
dicand' dn̄s ⁊ stat ad iudicandos pp̄los.
Dn̄s ad iudiciū ueniet cū senib; ppl̄i
sui ⁊ principib; eius. Vos enī depasti es
tis uineā meā rapina paupib; in do
mo urā. Quare atteritis pplm meū et
facies pauperū commolitis. dic̄ dn̄s ex
ercituū. Et dixit dn̄s. Pro eo q͛ eleuate
sunt filie syon ⁊ ambulauerunt collo ex
tento ⁊ nutib; oculorum ibant ⁊ plaude
bant ⁊ ambulabant ⁊ pedib; suis com
posito gradu incedebant. Decaluabit
dn̄s uerticē filiarum syon ⁊ dn̄s crinē e
arum nudabit. In die illa auferet dn̄s
calciamētorum ⁊ lunulas ⁊ torques ⁊
monilia ⁊ armillas ⁊ mitras ⁊ disc
riminalia ⁊ periscelidas ⁊ murenu
las ⁊ olfactoria ⁊ inaures ⁊ anulos
⁊ gēmas i fronte pendētes ⁊ muta
toria ⁊ palliola ⁊ linteamina ⁊ ac
⁊ specula ⁊ syndones ⁊ uittas ⁊ teristra.
Et erit p suaui odore fetor ⁊ p zona
funiculus ⁊ p crispanti crinē caluiciū
⁊ p fascia pectorali cilicium. Pulcherrimi
quoq; uiri tui gladio cadent ⁊ fortes
tui i prelio. Et merebunt porte eius ⁊ deso
lata in terra sedebit. IIII
Et apprehendent .vii. mulieres ui
rū unū in die illa dicentes. Panē
nrm̄ comedemus ⁊ uestimentis nr̄is ope
riemur tm̄ in inuocetur nomē tuum
sup nos. aufer obprobriū nrm̄. In
die illa erit germen dn̄i i magnificen
⁊ glā ⁊ fructus terre sublimis. Et exul
tacō hiis q̄ saluati fuerint de isrl̄. Et
erit omnis q̄ relictus fuerit i syon. ⁊ resi
duus i ierl̄m scūs uocabit' oīs q̄ scriptus
ē i uita i ierl̄m. Si abluerit dn̄s sordes
filiarum syon, ⁊ sanguinē ierl̄m lauerit de
medio eius spū iudicii ⁊ spū ardoris. Et cre
abit dn̄s sup omnē locū montis syon ⁊
ubi inuocatus ē nubē p diē ⁊ fumū et
splendorē ignis flāmantis i nocte. su
per omnē enī gloriam protectio ⁊ tabnaculum
erit i umbraculum diei ab estu ⁊ in securita
tē ⁊ i absconsionē a turbine ⁊ a pluuia. V
Cantabo dilc̄o meo canticū
patruelis mei uinee sue. Vinea
facta ē dilc̄o meo i cornu filio olei ⁊ sepi
uit eā ⁊ lapides elegit ex ea ⁊ planta
uit uineā electam ⁊ edificauit turrim
i medio eius ⁊ torcular extruxit i ea. Et
expectauit ut faceret uuas ⁊ fecit la
bruscas. Nunc g habitatores ierl̄m ⁊ uiri
iuda iudicate inter me ⁊ uineā meam.
Quid ē qđ ultra debui facere uinee mee
⁊ nō feci. An qđ expectaui ut faceret
uuas ⁊ fecit labruscas. Et nunc osten
dam uob quid ego faciam uinee mee. Au
ferā sepē eius ⁊ erit in direptionem. Di
ruam maceriam eius ⁊ erit i conculcatio
nem ⁊ ponā eā desertā. nō putabitur ⁊ nō
fodietur. ⁊ ascendent sup eā uepres et
spine ⁊ nubib; mandabo ne pluant
sup eā ymbrē. Vinea enī dn̄i exercitu
um domus isrl̄ ē. ⁊ uiri iuda delectabile
germen eius. Expectaui ut faceret iudiciū
⁊ ecce clamor. Ve q̄ coniungitis domū
ad domū ⁊ agrū agro copulatis usq;
ad terminū loci. Nunquid habitabitis
uos soli i medio terre. In auribus me
is s̄ h dn̄i exercituū. nisi domus multe deser
te fuerint grandes ⁊ pulchre absq;
habitatore. Decē enī iugera uinearum

faciet lagunculam unam et xxx. modii sementis facient modios tres. Ve qui consurgitis mane ad ebrietatem sectandam et potandum usque ad vesperam ut vino estuetis. Cythara et lyra et tympanum et tybia et vinum in conuiuiis vestris. Et opus domini non respicitis nec opera manuum eius consideratis. Propterea captiuus ductus est populus meus quia non habuit scientiam et nobiles eius interierunt fame et multitudo eius siti exaruit. Propterea dilatauit infernus animam suam et aperuit os suum absque ullo termino et descendent fortes eius et sublimes eius gloriosique eius ad eum. Et incuruabitur homo et humiliabitur vir et oculi sublimium deprimentur. Et exaltabitur dominus exercituum in iudicio. Et deus sanctus sanctificabitur in iusticia et pascentur agni iuxta ordinem suum et deserta in ubertatem versa aduene comedent. Ve qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis et quasi vinculum plaustri peccatum. Qui dicitis festinet et cito veniat opus eius ut videamus et appropiet et veniat consilium sancti israel et sciemus illud. Ve qui dicitis malum bonum et bonum malum ponentes tenebras lucem et lucem tenebras ponentes amarum in dulce et dulce in amarum. Ve qui sapientes estis in oculis vestris et coram vobismetipsis prudentes. Ve qui potentes estis ad bibendum vinum et viri fortes ad miscendam ebrietatem. Qui iustificatis impium pro muneribus et iusticiam iusti aufertis ab eo. Propter hoc sicut deuorat stipulam flamma ignis et calor flamme exurit sic radix eorum quasi fauilla erit et germen eorum ut puluis ascendet. Abiecerunt enim legem domini exercituum et eloquium sancti israel blasphemauerunt. Ideo iratus est furor domini exercituum in populo suo et extendit manum suam super eum et percussit eum et conturbati sunt montes et facta sunt morticina eorum quasi stercus in medio platearum. In omnibus hiis non est auersus furor eius et adhuc manus eius extenta. Et eleuabit signum in nationibus procul et sibilabit ad eum de finibus terre. Et ecce festinans velociter veniet. Non est deficiens neque laborans in eo. Non dormitabit neque dormiet neque soluetur cingulum renum eius neque rumpetur corrigia calciamentorum eius. Sagitte eius acute et omnes arcus eius extenti. Vngule equorum eius ut silex et rote eius quasi impetus tempestatis. Rugitus eius ut leonis. Rugiet ut catuli leonum. Et frendet et tenebit predam et amplexabitur et non erit qui eruat. Et sonabit super eum in die illa sicut sonitus maris. Aspiciemus in terram et ecce tenebre tribulationis et lux obtenebrata est in caligine eius.

VI

In anno quo mortuus est rex ozias vidi dominum sedentem super solium excelsum et eleuatum. Et plena erat domus a maiestate eius et ea que sub ipso erant replebant templum. Seraphin stabant super illud. Sex ale uni et sex ale alteri. Duabus velabant faciem eius et duabus velabant pedes eius et duabus volabant. Et clamabant alter ad alterum et dicebant. Sanctus sanctus sanctus dominus deus exercituum. Plena est omnis terra gloria eius. Et commota sunt superliminaria cardinum a voce clamantis et domus impleta est fumo. Et dixi. Ve mihi quia tacui quia vir pollutus labiis ego sum et in medio populi polluta labia habentis ego habito et regem dominum exercituum vidi oculis meis. Et volauit unus ad me de seraphin et in manu eius calculus quem forcipe tulerat de altari. Et tetigit os meum et dixit. Ecce tetigit hoc labia tua et auferetur iniquitas tua et peccatum tuum mundabitur. Et audiui vocem domini dicentis. Quem mittam et quis ibit nobis. Et dixi. Ecce ego. Mitte me. Et dixit. Vade et dices populo huic. Audite audientes et nolite intelligere et visionem videte et nolite cognoscere. Excecca cor populi huius et aures eius aggraua et oculos eius claude ne forte videat oculis suis et auribus suis audiat

⁊ c̄ ı de suo intelligat ⁊ ɔu̇tat̄ ⁊ sanē
eū. ⁊ dixi. Usquequo dn̄e? Et dix̄. Don̄
desolent̄ ciuitates absq; hitatore ⁊ dom̄
sine hōie ⁊ t̄ra relinq̄tur deserta ⁊ lōge
faciet dn̄s hōies ⁊ mltiplicabit̄ q̄ delic
ta fuit̄ ī medio t̄re. Et adhuc in ea deci
macō ⁊ ɔūtetur. Et erit ī ostensionē si
cut terebintus ⁊ sic q̄rcus q̄ expandit ra
mos suos semē scm̄ erit id qd̄ steterit ī ea.

VII

Et factū ē in dieb; achaz filij
ioathan filij ozie regis iuda ascē
dit rasin rex syrie. ⁊ phacee fili romē
lie rex isrl̄ in ierlm ad p̄liandū ɔt̄ eam
⁊ nō potuerūt debellare. Et nūciauerūt
domui dd̄ dicētes. Requieuit syria sr̄
ephraym. ⁊ ɔmotū ē cor ei⁹ ⁊ cor p̄pli ei⁹
sicut mouent̄ ligna siluar̄ a facie uē
ti. Et dix̄ dn̄s ad ysaiā. Egredere ī occur
sū achaz tu ⁊ qui derelict⁹ ē iasub fili
tuus ad extremū aq̄ ductus piscine
superioris. ī uia agri fullonis. ⁊ dices ad
eū. Vide ut sileas. noli timē ⁊ cor tuū
ne formidet a duab⁹ caudis titionum
fumigantiū istor̄ ī ira furoris rasym
regis syrie ⁊ filij romelie eo qd̄ ɔsiliu ī
ierit ɔtra te syria mala. effraym ⁊ fili
romelie dicētes. Ascendam⁹ ad iudā et
suscitem⁹ eū ⁊ auellam⁹ eū ad nos et
ponam⁹ regē ī medio ei⁹ filiū thabee
Hec dic dn̄s ds̄. Non stabit ⁊ nō erit
istd̄ s; caput syrie damascus ⁊ caput
damasci rasym. Et adhuc. lxv. anī
⁊ desinet effraym ēē p̄pls. Et caput
effraym samaria ⁊ caput samarie fi
lius romelie. Si nō credideritis nō p
manebitis. Et adiecit dn̄s loqui ad
achaz dicēs. Pete t̄ signū a dn̄o deo
tuo in p̄fundū inferni siue ī excelsū
s. Et dix̄ achaz. Non petā ⁊ nō tēp
tabo dn̄m. Et dix̄. Audite g° dom⁹ dd̄.
Nūquid parū uob̄ ē molestos ēē hōib;
q2 molesti estis ⁊ deo meo? Pp̄t hoc da
bit dn̄s ip̄e uob̄ signū. Ecce uirgo ɔcī
piet ⁊ pariet filium ⁊ uocabit̄ nomē
ei⁹ emanuel. Butirū ⁊ mel ɔmedet ut
sciat rep̄bare malū ⁊ elige bonū. Qa
ante q̄m sciat puer rep̄bare malū ⁊ eli
gē bonū derelinq̄tur terra q̄m tu detes
taris a facie duor̄ regū suor̄. adducet
dn̄s sup te ⁊ sup p̄plm̄ ⁊ sup domū p̄ris
tui dies q̄ nō uenerūt a dieb; separatio
effraym a iuda cū rege assyrior̄. Et
erit in die illa sibilabit dn̄s musce q̄
ē ī extremo fluminū egypti ⁊ api que
ē in t̄ra assur ⁊ uenient ⁊ requiescēt oēs
ī torrētib; uallui ⁊ cauernis petrar̄ ⁊ in
omib; frutectis ⁊ ī uniūsis foraminī
bus. In die illa radet dn̄s ī nouacula
acuta in hijs qui t̄ns flumē sūt ī rege as
syrior̄ caput ⁊ pilos pedū ⁊ barbam
uniūsam. Et erit ī die illa nutriet
hō uaccā boū ⁊ duas oues ⁊ p̄ ubertate
lactis ɔmedet butirū. Butirū eni et
mel ɔmedet omīs qui relictus fuit ī me
dio terre. Et erit ī die illa omīs locus
ubi fuerit mille uites mille argenteis
⁊ in spinas ⁊ ī uepres erunt cū sagittis
⁊ arcu ingredientur illuc. Vepres eni
⁊ spine erūt ī uniūsa t̄ra ⁊ omēs montes
q̄ in sarculo s. sarient. Non ueniet
illuc t̄or spinar̄ ⁊ uep̄u ⁊ erit ī pascua
a bouis ⁊ in conculcacōe pecudis.

VIII

Et dix̄ dn̄s ad me. Sume tibi
librū grandē ⁊ scribe ī eo stilo ho
minis. Velociter spolia detrahe cito pre
dare. Et adhibui m̄ testes fideles
uriam sacdotē ⁊ zachariā filiū ba
rachie ⁊ accessi ad p̄phetissam ⁊ ɔcepit
⁊ pepit filiū. Et dix̄ ad me. Voca
nomē ei⁹ accelera. Spolia detrahe. fe
stina p̄dari. Quia an̄ q̄m sciat p̄u
er uocare matrē suā ⁊ p̄rem suū au

feret fortitudo damasci et spolia sama
rie coram rege assiriorum. Et adiecit dominus
loqui ad me adhuc dicens. Pro eo quod ab
iecit populus iste aquas siloe que vadunt cum silen
tio. Et assumpsit magis rasyn et filium
romelie. propter hoc ecce dominus adducet super
eos aquas fluminis fortes et multas regem
assiriorum et omnem gloriam eius. Et ascen
det super omnes rivos eius et fluet super uni
versas ripas eius et ibit per iudam inundans
et transiens usque ad collum veniet. Et erit
extensio alarum eius implens latitudinem
terre tue. O emanuel. Congregamini
populi et vincimini et audite universe pro
cul terre. Confortamini et vincimini. Ac
cingite vos et vincimini. Inite consilium
et dissipabitur loquimini verbum et non fiet
quia nobiscum deus. hec enim ait dominus ad me.
Sicut in manu forti erudivit me ne
irem in via populi huius dicens. Non dicatis
coniuratio. Omnia enim que loquitur populus iste
coniuratio est et timorem eius ne timeatis
neque paveatis. Dominum exercituum ipsum
sanctificate ipse pavor vester et ipse terror vester et
erit vobis in sanctificationem. In lapidem autem
offensionis et in petram scandali duabus
domibus israel. In laqueum et ruinam
habitantibus ierusalem. Et offendent ex
eis plurimi et cadent et conterentur et irretien
tur et capientur. Liga testimonium signa
legem in discipulis meis. Et expectabo dominum
qui abscondit faciem suam a domo iacob et
prestolabor eum. Ecce ego et pueri quos dedit
mihi dominus in signum et in portentum in israel. a
domino exercituum qui habitat in monte syon.
Et cum dixerint ad vos querite a phytoni
bus et a divinis qui strident in incantationibus su
is. Numquid non populus a deo suo requiret
pro vivis ac mortuis ad legem
magis et ad testimonium. Quod si non dixe
rint iuxta verbum hoc non erit eis matutina
lux. Et transibit per eam et corruet et esu
riet. Et cum esurierit irascetur et male
dicet regi suo et deo suo. Et suspiciet
sursum et ad terram intuebitur et ecce tribu
latio et tenebre dissolutio et angustia.
et caligo persequens et non poterit avolare
de angustia sua. IX

Primo tempore alleviata est terra za
bulon et terra neptali. Et novissimo aggra
vata est via maris trans iordanem galylee
gentium. Populus qui ambulabat in tenebris
vidit lucem magnam habitantibus in regio
ne umbre mortis lux orta est eis. Multi
plicasti gentem non magnificasti leticiam.
Letabuntur coram te sicut qui letantur in
messe sicut exultant victores capta
preda quando dividunt spolia. Iugum enim o
neris eius et virgam humeri eius et scep
trum exactoris eius superasti sicut in die ma
dyan. quia omnis violenta cum tumultu
et vestimentum mixtum sanguine erit in combu
stionem et cibus ignis. Parvulus enim natus
est nobis et filius datus est nobis. Et factus est prin
cipatus super humerum eius et vocabitur nomen
eius admirabilis. Consiliarius deus fortis.
pater futuri seculi. princeps pacis. Mul
tiplicabitur eius imperium et pacis non erit
finis. Super solium david et super regnum
eius sedebit ut confirmet illud et corroboret
in iudicio et iustitia amodo et usque in sempi
ternum. Zelus domini exercituum faciet hoc. Ver
bum misit dominus in iacob et cecidit in israel. Et
sciet omnis populus effraym et habitatores sa
marie in superbia et magnitudine cordis
dicentes. Lateres ceciderunt et quadris lapi
dibus edificabimus. Sicomoros succi
derunt et cedros inmutabimus. Et ele
vabit dominus hostes rasin super eum et
inimicos eius in tumultum vertet. Syriam
ab oriente et phylistiim ab occidente et devo
rabunt israel toto ore. In omnibus hiis non

ē auſus furor ei᷒ ſ ad huc man᷒ eu᷒
extenta. Et ppᷝ nō eſt reuˢ᷒ ad pcuti
entē ſe ⁊ dn̄m exercituū nō inq̄ſierūt
Et diſpdet dn̄s ab iſrl̄ caput ⁊ caudā
⁊ curuantē ⁊ depuantē in die vna.
Longeuus ⁊ horribil᷒ ip̄e ē caput ⁊
pph̄a docens mēdaciū ip̄e ē cauda. Et
erūt qui bt̄ificant iſtū pplm ſeducē
tes. ⁊ qui bt̄ificant̄ p̄cipitati. Ppt̄ h
ſup adoleſcentul᷒ ei᷒ nō letabitur dn̄s ⁊
pupillor ei᷒ ⁊ viduar nō miſerebit̄
q̄ oīs ẏpocrita ē ⁊ neq̄m ⁊ vniūſū
os locutū ē ſtulticiā. In oīb; hiis n̄
ē auſus furor ei᷒ ſ ad huc man᷒ eu᷒
extenta ⁊ ppᷝ nō ē reuſus ad pcuciētē
ſe. Succenſa ē eni q̄ ignis impietas
vepre ⁊ ſpinā uorabit ⁊ ſuccendetur
ī denſitate ſaltus ⁊ ꝯuoluet̄ in ſupbia
fumi. In ira dn̄i exercituū ꝯturbata
ē t̄ra. Et erit pp̄ls q̄ eſca ignis. Vir
fr̄i ſuo nō parcet ⁊ declinabit ad dexte
ram ⁊ eſuriet ⁊ ꝯmed; ad ſiniſtrā ⁊ n̄
ſaturabit̄. Vnuſq̄ſq; carnē brachij ſui
uorabit. Manaſſes effraym ⁊ effra
ẏm manaſſen ſimul ip̄i cont̄ iudam.
In oīb; hiis nō ē auſus furor ei᷒ ſ ad
huc manus ei᷒ extenta. X

Ve qui ꝯdūt leges iniq̄s ⁊ ſcribē
tes īiuſticiā ſcrip ſerūt ut opp̄mēnt
ī iudicō pauperes ⁊ vim facerēt humi
libꝰ ppli mei ut eēnt uidue eor preda
⁊ pupillos diripent. Quid facietis ī
die uiſitacōis ⁊ calamitatis de longe
venientis. Ad cuiᷓ fugietis auxiliū ⁊
vbi derelinq̄tis gl̄am ur̄am. Ne incur
uemini ſb vinculo ⁊ cū interfectis cadatis
Sup omīb; hiis nō ē auſus furor eu᷒
ſ ad huc man᷒ ei᷒ extenta. Ve aſſur
uirga furoris mei ⁊ bacul᷒ ip̄e ē. In
manu eor īdignacō mea ad gentē
fallacē mittā eū ⁊ c̄ pplm furoris
mei. Mandabo illi ut auferat ſpolia
⁊ diripiat pdam. Et ponat illū inco
culcōnē quaſi lutū platearū. Ip̄e aūt
nō ſic arbitrabit̄ ⁊ cor ei᷒ nō ita eſti
mabit ſ ad ꝯterendū erit cor ei᷒ ⁊ ad in
t̄nicōnē gentiū nō paucarū. Dicet
enī. Nūquid nō p̄ncipes mei ſimul
reges ſūt. Nūquid nō ut charchamis
ſic calanno ⁊ ut arphat ſic emath.
Nūquid nō ut damaſcus ſic ſamaria.
Quomō inuenit man᷒ mea regna ẏdoli.
ſic ſimulachra eor de ir̄lem ⁊ de ſama
ria. Nūquid nō ſicut feci ſamarie ⁊
ẏdolis eius ſic faciā ir̄lem ⁊ ſimulachris
ei᷒. Et erit cū impleuit dn̄s cuncta op̄a
ſua ī monte ſẏon ⁊ ī ier̄lm uiſitabo ſr̄
fructū magnifici cordis regis aſſur ⁊
ſup gl̄am altitudīs oculor ei᷒. Dixit
enī in fortitudīe man᷒ mee ego feci et
in ſapīa mea intellexi ⁊ abſtuli t̄minos
pplor ⁊ p̄ncipes eor depdatus ſū. Et de
traxi q̄ potens in ſblimi reſidentes. Et
īuenit q̄ nid᷒ man᷒ mea fortitudīe pplor
Et ſic colligūt̄ oua q̄ derelicta ſūt ſic vni
uerſam t̄ram ego ꝯgregaui ⁊ nō fuit qui
mouet pēnā ⁊ apiret os ⁊ ganniret.
Nūquid gl̄abitur ſecuris ꝯt̄ eū q̄ ſecat
in ea. Aut exaltabit̄ ſerra ꝯt̄ eū a q̄ t̄
hit̄. Quomō ſi eleuet̄ uirga ꝯt̄ eleuan
tē ſe ⁊ exaltet̄ baculus qui utiq; lign̄
ē. Ppt̄ hoc mittet dn̄ator dn̄s exercituū
in pinguib; ei᷒ tenuitatē. Et ſubt̄
gl̄a eius ſuccenſa ardebit q̄ ignis co
buſtio ⁊ erit lumē iſrl̄ in igne. Et ſcs
eius ⁊ in flamma ⁊ ſuccendet̄ ⁊ deuo
rabitur ſpina ei᷒ ⁊ vepres in die vna
⁊ gl̄a ſaltus ei᷒. ⁊ carmeli ei᷒ ab anima
vſq; ad carnē ꝯſumet̄. Et erit t̄rore
pfug᷒ ⁊ reliquie ligni ſaltus ei᷒ pre
paucitatē numerabunt̄ ⁊ puer ſcribet
eos. Et erit ī die illa nō adiciet reli

duū isrl'. ⁊ hy qui fugierit de domo
iacob inniti sup eo qui pcutit eos.
s; innitet sup dnm scm isrl'. In ui
tate reliquie ꝯuertent. Reliquie in
qm iacob ad deū fortē. Si enī fuerit
pplš tuus isrl'. qsi harena maris reli
quie ꝯuertent ex eo. Consūmacō ab
breuiata inūdabit iusticiā. Cōsum
macōz enī ⁊ abreuiacōz dō dš exercitu
um faciet ī medio omīs tre. Ppt hec
hec dic dns ds exercituū. Noli timere
pplš meus hitator syon ab assur. In
uirga enī pcutiet te ⁊ baculū suū le
uabit sup te ī uia egypti. Adhuc enī
paululū. Modicūq; ⁊ ꝯsūmabit in
dignacō mea ⁊ furor meus sup scelus
eoz. Et suscitabit sup eū dns exerci
tuū flagellū iuxta plagā madyan ī
petra oreb ⁊ uirgā suā sup mare ⁊ le
uabit eam ī uia egypti. Et erit in
die illa auferet onus eius de humo tuo
⁊ iugū eius de collo tuo. Et ꝯputrescet
iugū a facie olei. Veniet ī aioth trā
sibit ī magron. Apud machmas cō
medabit uasa sua. Transierūt cursi
gabaa sedes nrā obstupuit rama.
gabaa saulis fugit. hinni uoce filia
gallim. Attēde lapsa paupcula an
athot migrauit medemena. hitatores
gabyn. Cōfortamini adhuc dies est
ut in nob stet. agitabit manū su
am sup mōte filie syon collem irlm.
Ecce dnator dns exercituū ꝯfringet
lagunculā in terrore suo. ⁊ excelsi statura
succidentur. ⁊ sublimes humiliabuntur
Et subuertent ꝯdensa saltus ferro et
lybanus cū excelsis cadet. XI
Et egredietur uirga de radice yesse
⁊ flos de radice eius ascendet ⁊ requiescet
sup eū sps dni. sps sa. ⁊ intellcs. sps
ꝯsilij ⁊ fortitudinis sps scie ⁊ pietatis ⁊ reple

bit eū sps timoris dni. Non scdm ui
sionē oculoz iudicabit. neq; scdm au
ditū aurium arguet s; iudicabit ī iu
sticia paupes ⁊ arguet ī equitate p
mansuetis tre ⁊ pcutiet trām uirga
oris sui ⁊ spū labioz suoz interficiet
impiū. Et erit iusticia cingulū lu
boz eius. ⁊ fides cinctoriū renū eius.
Habitabit lupus cū agno ⁊ pardus
cū edo accubabit. uitulus ⁊ leo ⁊ ouis
simul morabuntur ⁊ puer puulus mina
bit eos. Vitulus ⁊ urss pascentur
simul requiescent catuli eoz ⁊ leo qsi
bos ꝯmedet paleas. Et delectabitur
infans ab ubere. Sup foramina as
pidis ⁊ in cauerna reguli qui ablactatus
fuerit manū suā mittet. Non noce
bunt nō occident ī unuiso monte scō
meo qr repleta ē trā sciā dni sic aq
maris operientis. In die illa radix
iesse q stat ī signū ppłoz ipm gētes
depcabuntur ⁊ erit sepulchrū eius glo
riosū. Et erit ī die illa adiciet dns
scdo manū suā ad possidendū resid
uum ppli sui qui relinquetur ab assyriis
⁊ ab egypto et a fetros ⁊ ab ethiopia
⁊ ab elam ⁊ a sennaar ⁊ ab emath
⁊ ab insulis maris. Et leuabit sign
ī nacōes ⁊ ꝯgregabit pfugos isrl'.
⁊ dispsos iuda colliget a qtuor pla
gis terre. Et auferetur zelus effraym
⁊ hostes iuda pibunt. Effraym nō
emulabitur iudam ⁊ iudas nō pugnabit
ꝯtra ephraym. Et uolabunt ī humeros
phylistiim p mare simul pdabuntur
filios orientis. Idumea ⁊ moab p
ceptū manus eoz ⁊ filij ammon obe
dientes erunt. Et desolabit dns lin
guā maris egypti. Et leuabit
manū suā sup flumē ī fortitudine
sps sui ⁊ pcutiet eū. in. vij. riuis

ita ut tīscant p eū calcati. et erit uia
residuo ppl'o meo q relinqtur ab assi
riis sic fuit isrl'i. in die q ascendit de terra egypti.

XII

Et dices ī illa die. Confitebor ti dne qm
iratꝰ es m. 9uersus ē furor tuus et 9so
latus es me. Ecce ds saluator meus
fiducialit agam et nō timebo. Quia
fortitudo mea et laus mea dns et fcs
ē m in salutē. Haurietis aqs ī gau
dio de fontibꝫ saluatoris et dicetis ī illa
die 9fitemini dno et īuocate nom eius
Notas facite ī pplis adinuentōnes ei
mementote qm excelsū ē nom ei. Can
tate dno qm magnifice fecit annū
ciate h' ī uniūsa terra. Exulta et lau
da habitacō syon qr magnꝰ ī medio tui sancꝰ isrl'.

XIII

Onus babilonis qd uidit ysayas filiꝰ amos
Sup montē caliginosū leuate signū
exaltate uocē. leuate manū et igredi
antur portas duces. Ego mādaui
sācificatis meis et uocaui fortes meos
ī ira mea et exultātes ī gl'a mea. Vox
multitudis ī mōtibꝫ qsi pplor frequētiū
Vox sonitꝰ regū gētiū 9gregatarū.
Dns exercituū pcepit milicie belli uenie
tibꝫ de tra pcul. a sūmitate celi. Dns
et uasa furoris eiꝰ ut disp dat omnē t
rām. Vlulate qr pe ē dies dnī qsi ua
stitas a dno ueniet. ppt hoc omēs dissol
uent. et omē cor hōis 9tabescet et 9teret.
Torciones et dolores tenebūt. qsi partu
riēs dolebūt. Vnusquisqꝫ ad pximū
suū stupebit. facies 9buste facies eor.
Ecce dies dnī ueniet crudel' et ī dignaco
nis plenꝰ et ire furorisqꝫ ad ponendā t
rām ī solitudinē et peccores ei 9terendos
de ea. qm stelle celi et splendor ear nō ex
pandēt lumē suū. Obtenebrātus ē sol
ī ortu suo et luna nō splendebit ī lumē
suo. Et uisitabo sup orbꝫ mala et 9ta
impios iniqtatē eor. et requiescere
faciā supbiam infideliū. et arroganciā
fortiū humiliabo. pciosior erit uir auro
et homo mundo obrizo. sup hoc celū tur
babo et mouebit tra de loco suo ppt in
dignacōnē dnī exercituū et ppt diē ire fu
roris. Et erit qsi dāmula fugiēs et qsi o
uis et nō erit qui 9greget. vnusqsqꝫ ad
pplm suū 9uertetur et singli ad trām
suā fugiet. Omīs qui inuentꝰ fuit occi
det. et omīs qui sup uenit cadet ī gladio.
Infantes eor allident ī oculꝭ eor. Di
ripientꝰ domꝰ eor et uxores eor uiolabū
tur. Ecce ego suscitabo sup uos medos
qui argentū nō qrant nec aurū uelit
s; sagittis puulos interficiēt et lactēciū
uteris nō miseantr et sup filios nō par
cet oculus eor. Et erit babylon illa
ciuitas gl'osa ī regnis inclita in super
bia chaldeor. usa sicut sbūtit ds sodo
mā et gomorrā nō hītabit. usqꝫ in finē
et nō fundabit usqꝫ ad generacōē. nec po
net ibi tentoria arabs nec pastores
requiescēt ibi s; requiescēt ibi bestie et
replebunt domꝰ eor draconibꝫ et hita
būt ibi struccōnes et pilosi saltabūt ibi
Et respondebūt ibi ulule ī edibꝫ eiꝰ et si
rene in delubris uoluptatis.

XIIII

Prope ē ut ueniat tempꝰ eiꝰ et di
es ei nō elongabunt. Miserebit enī dns
iacob et eliget adhuc de isrl' et requiesce
re eos faciet sup humū suā. Adiūgetur
aduena ad eos et adherebit domui ia
cob et tenebūt eos ppli et adducent eos ī
locū suū et possidebit eos domꝰ isrl' sup
trām dnī ī seruos et ancillas et erūt ca
pientes eos q se ceperant. Et subiacebūt
exactores suos. Et erit ī die illa cū req
em ti dederit a labore tuo et a 9cussio
ne tua et a suitute dura q ante seruis

uisti sumes parabolā istā 9ᵗ regē baby
lonis ⁊ dices. Quomodo cessauit exactor
quieuit tributū. Contriuit dn̄s ba
culū impiorū uirgā dn̄antiū cedentē
p̄plos ī indignatiōe plaga īsanabili.
subiciente in furore gentes ꝑsequentē cru
deliť. Cōquieuit ⁊ siluit oīs t̄ra gaui
sa ē ⁊ exultauit. Abietes q̄q; letate sunt
sup te ⁊ cedri libani. Ex q̄ dormisti non
ascendit q̄ succidat nos. Infernus subter cō
turbatus ē ī occursū aduentꝰ tui. Susci
tauit tibi gigātes omēs principes t̄re. Sur
rexerūt de soliis suis omēs principes na
tionū. uniūsi respondebūt ⁊ dicent t. Et tu
uulneratus es sicut ⁊ nos. Nostri similis effectꝰ
es. Detracta ē usq; ad inferos supbia tu
a, cōcidit cadauer tuū. Subter te sternet
tinea ⁊ operimentū tuū erunt uermes. Quō
m cecidisti de celo lucif' qui mane oriēba
ris. Corruisti in t̄ram q̄ uulnerabas gē
tes. q̄ dicebas ī corde tuo in celū cōscendā
sup astra celi exaltabo soliū meū sede
bo ī monte testamenti ī laterib; aquilonis
ascendā sup altitudinē nubiū similis ero
altissimo. Verūtñ ad infernū detraheris
ī pfundū laci. Qui te uiderint ad te in
clinabūť te q; pspicient. Nūquid iste ē
uir q̄ cōturbauit t̄ram qui cōcussit regna
q̄ posuit orbē desertū ⁊ urbes eius destruxit.
Vinctis eius nō aperuit carcerem. Omēs
reges gentiū uniūsi dormierūt ī gla
ia uniusquisq; ī domo sua. Tu autē piectꝰ
es de sepulchro tuo q̄si stirps inutilis pollu
tus ⁊ obuolutꝰ cū hiis q̄ interfecti sunt
gladio ⁊ descenderūt ad fundamenta laci.
q̄si cadauer putridū nō habebis cōsorti
um neq; cū eis ī sepultura. Tu eñ t̄ra
disperdidisti tu pplm occidisti. Nō uocabit
in et'nū semē pessimorū. Preparate filios
eius occisioni in iniquitate patrū suorū. non
cōsurgent neq; hereditabūt t̄ram neq;
implebūt faciē orbis ciuitatū. ⁊ cōsur
gam sup eos dicit dn̄s exercituū. Et p
dam babylonis nomē ⁊ reliquias et
germen ⁊ pgeniē ait dn̄s ⁊ ponā eam
ī possessionē ericii ⁊ ī paludes aq̄ᵣ ⁊ sco
pabo eam ī scopa terens dicit dn̄s exerci
tuū. Iurauit dn̄s exercituū dicens. Si
nō ut putaui ita erit ⁊ q̄m mente trac
taui sic eueniet, ut cōteram assyriū in
t̄ra mea ⁊ ī mōtib; meis cōculcem eū.
Et auferet ab eis iugū eius ⁊ onꝰ illiꝰ
ab humero eorū tolletur. hoc cōsiliū q̄d co
gitaui sup omnē t̄ram ⁊ hec ē manꝰ
mea extenta sup uniūsas gentes. Dn̄s
enī exercituū decreuit ⁊ q̄s poterit infir
mare. ⁊ manꝰ eius extenta ⁊ q̄s auertet
eā. In anno q̄ mortuus est rex
achaz. factū ē onus istud. Ne leteris phi
listea omnis tu q̄m cōminuta ē uirga
pcussoris tui. De radice enī colubri
egredietur regulus ⁊ semē eius absorbens
uolucrē ⁊ pascent̄ pmogeniti paupe
rū ⁊ paupes fiducialit' requiescent ⁊ inte
rire faciā in fame radicē tuā ⁊ reliq̄as
tuas interficiā. Vlula porta clama ci
uitas psttata ē phylistea oīs. Ab aq̄
lone enī fumꝰ ueniet ⁊ nō ē qui effu
giet agmen eius. Et q̄d respondebit nūciis
gentiū. q; dn̄s fundauit syon ⁊ in ipsa
sperabūt paupes ppli eius. XV

Onus moab q; nocte uastata est
ar. moab cōticuit q; nocte uastatus ē mu
rus. moab cōticuit. Ascendit domꝰ ⁊ di
bon ad excelsa ī planctū sup nabo. et
sup medaba moab ululabit. In cūc
tis capitib; eius caluitiū oīs barba ra
detur. In triuiis eius accincti sacco sup tecta
eius ⁊ ī plateis eius oīs ululatꝰ descendit in
fletū. Clamabit esebon ⁊ eleale usq;
iasa audita ē uox eorū. Sup hoc expe
diti moab ululabūt aīa eius ululabit

b. Cor meum ad moab clamabit, vectes eius usque ad segor vitulam conternantem. Per ascensum enim luith flens ascendet, et in via oronaym clamorem contritionis levabunt. Aque enim nemrim deserte erunt, quia aruit herba defecit germen viror omnis interiit. Secundum magnitudinem operis et visitatio eorum. Ad torrentem salicum ducent eos quoniam circuivit clamor terminum moab. Usque ad gallim ululatus eius et usque ad puteum helym clamor eius quia aque dibon replete sunt sanguine. Ponam enim super dybon additamenta hiis qui fugerint de moab leonem et reliquiis terre. XVI

Emitte agnum domine dominatorem terre de petra deserti ad montem filie syon et erit sicut avis fugiens et pulli de nido avolantes sic erunt filie moab in transcensu arnon. Ini consilium coge concilium pone quasi noctem umbram tuam in meridie absconde fugientes et vagos ne prodas. Habitabunt apud te profugi mei. Moab esto latibulum eorum a facie vastatoris. Finitus est enim pulvis consummatus est miser defecit qui conculcabat terram et preparabitur in misericordia solium et sedebit super illud in veritate in tabernaculo david iudicans et querens iudicium et velociter reddens quod iustum est. Audivimus superbiam moab superbus est valde. Superbia eius et arrogantia eius et indignatio eius plus quam fortitudo eius. Ideirco ululabit moab ad moab universus ululabit. Hiis qui letantur super muros cocti lateris loquimini plagas suas quoniam suburbana esebon deserta sunt et vineam sabama domini gentium exciderunt flagella eius usque ad iazer pervenerunt. Erraverunt in deserto propagines eius relicte sunt transierunt mare. Super hoc plorabo in fletu iazer vineam sabama. Inebriabo te lacrima mea esebon et eleale quoniam super vindemiam tuam et super messem tuam vox calcantium irruit. Et auferetur letitia et exultatio de carmelo et in vineis non exultabit neque iubilabit. Vinum in torculari non calcabit qui calcare consueverat. Vocem calcantium abstuli. Super hoc venter meus ad moab quasi cythara sonabit et viscera mea ad murum cocti lateris. Et erit cum apparuerit quod laboravit moab super excelsis suis ingredietur ad sancta sua ut obsecret et non valebit. Hoc verbum quod locutus est dominus ad moab ex tunc et nunc locutus est dominus dicens. In tribus annis quasi anni mercenarii auferetur gloria moab super omni populo multo et relinquetur in eo sicut racemus parvus et modicus nequaquam multus. XVII

Onus damasci. Ecce damascus desinet esse civitas et erit sicut acervus lapidum in ruina. Derelicte civitates aroer gregibus erunt et requiescent ibi et non erit qui exterreat. Et cessabit adiutorium ab effraym et regnum a damasco et reliquie syrie sicut gloria filiorum israel erunt dicit dominus exercituum. Et erit in die illa attenuabitur gloria iacob et pinguedo carnis eius emarcescet et erit sicut congregans in messe quod restiterit et brachium eius spicas leget et erit sicut querens spicas in valle raphaym et relinquetur in eo sicut racemus et sicut excussio olee duarum aut trium olivarum in summitate rami sive quatuor aut quinque in summitate eius dicit dominus deus israel. In die illa inclinabitur homo ad factorem suum et oculi eius ad sanctum israel respicient et non inclinabitur ad altaria que fecerunt manus eius et que operati sunt digiti eius. Non respiciet lucos et delubra. In die illa erunt civitates fortitudinis eius derelicte sicut aratra et segetes que derelicte sunt a facie filiorum israel et eris deserta quia ob

lita es dei salvatoris tui et fortis adiuto
ris tui non es recordata. Propterea plan
tabis plantacionem fidelem et germen alienum
seminabis. In die plantacionis tue lab
rusca et mane semen tuum florebit. Abla
ta est messis in die hereditatis et dolebit gra
viter. Ve multitudo populorum multorum ut multi
tudo maris sonantis et tumultus turbarum
sicut sonitus aquarum multarum. Sonabunt populi
sicut sonitus aquarum inundancium et increpabit eum
et fugiet procul et rapietur sicut pulvis mon
tium a facie venti et sicut turbo coram tempes
tate in tempore vespere. Ecce turbacio in matu
tino et non subsistet. Hec est pars eorum qui vas
taverunt nos et sors diripientium nos. XVIII

Ve terre cymbalo alarum que est trans flu
mina ethyopie qui mittit in mari
legatos et in vasis papyri super aquas.
Ite angeli veloces ad gentem convulsam et di
laceratam. Ad populum terribilem post quem
non est alius. gentem expectantem et conculcatam
cuius diripuerunt flumina terram eius. Ad
montem nominis domini exercituum montem syon.
Omnes habitatores orbis qui moramini in terra
cum elevatum fuerit signum in montibus videbi
tis et clangorem tube audietis quia hec dicit
dominus ad me. Quiescam et considerabo in loco
meo sicut meridiana lux clara est et sicut
nubes roris in die messis. Ante messem
enim totus effloruit et inmatura perfeccio germi
nabit. Et precidentur ramusculi eius
falcibus et que derelicta fuerint abscidentur.
et excucientur et relinquentur simul avibus
moncium et bestiis terre et estate perpetua
erunt super eum volucres et omnes bestie terre
super illum hyemabunt. In tempore illo
deferetur munus domino exercituum a populo divul
so et dilacerato et a populo terribili post quem
non fuit alius a gente expectante et con
culcata cuius diripuerunt flumina terram
eius ad locum nominis domini exercituum montem syon.

Onus egypti. Ecce dominus ascendet
super nubem levem et ingredietur XIX
egyptum et movebuntur simulachra e
gypti a facie eius et cor egypti tabescet in
medio eius. Et concurrere faciam egyptios et
pugnabit vir contra fratrem suum et vir contra
amicum suum. Civitas adversus civitatem.
Regnum adversus regnum et dirumpetur spiritus
egypti in visceribus eius et consilium eius precipi
tabo. Et interrogabunt simulachra sua
et divinos suos et phytones et ariolos.
Et tradam egyptum in manu dominorum crude
lium et rex fortis dominabitur eorum ait dominus deus
exercituum. Et arescet aqua de mari et fluvius
desolabitur atque siccabitur et deficient flumina
et attenuabuntur et siccabuntur rivi aggerum.
Calamus et iuncus marcessent. Nudabitur
alveus rivi a fonte suo et omnis sementis
irrigua siccabitur. Arescet et non erit. Et
merebunt piscatores et lugebunt omnes mit
tentes in flumine hamum et expandentes rete
super faciem aque emarcescent. Confundentur
qui operabantur linum plectentes et texentes
subtilia. et erunt irrigua eius flaccencia. Omnes
qui faciebant lacunas ad capiendos pisces.
Stulti principes taneos sapientes consili
arii Pharaonis dederunt consilium insipiens.
Quomodo dicitis pharaoni. filius sapientium
ego filius regum antiquorum. Ubi sunt nunc sa
pientes tui? Annuncient tibi et indicent quid
cogitaverit dominus exercituum super egyptum.
Stulti facti sunt principes taneos. Emar
cuerunt principes mempheos. Deceperunt
egyptum angulum populorum eius. Dominus miscuit
in medio eius spiritum vertiginis et errare fe
cerunt egyptum in omni opere suo sicut errat e
brius et vomens. Et non erit egypto opus
quod faciat caput et caudam incurvantem
et refrenantem. In die illa erit egyptus
quasi mulieres et stupebunt et timebunt a
facie commocionis manus domini exercituum quam

ipse movebit super eam. Et erit terra iuda egypto in pavorem. Omnis qui illius fuerit recordatus pavebit a facie consilii domini exercituum quod ipse cogitavit super eam. In die illa erunt quinque civitates in terra egypti loquentes lingua chananea et iurantes per dominum exercituum. Civitas solis vocabitur una. In die illa erit altare domini in medio terre egypti et titulus domini iuxta terminum eius. Et erit in signum et in testimonium domino exercituum in terra egypti. Clamabunt enim ad dominum a facie tribulantis et mittet eis salvatorem et propugnatorem qui liberet eos. Et cognoscetur dominus ab egypto. Et cognoscent egyptii dominum in die illa et colent eum in hostiis et muneribus et vota vovebunt domino et solvent. Et percutiet dominus egyptum plaga et sanabit eam et revertentur ad dominum et placabitur eis et sanabit eos. In die illa erit via de egypto in assyrios et intrabit assyrius in egyptum et egyptii in assyrios et servient egyptii assyriis. In die illa erit israel tertius egyptio et assyrio. Benedictio in medio terre cui benedixit dominus exercituum dicens. Benedictus populus meus egypti et opus manuum mearum assyriis. Hereditas autem mea israel.

XX

In anno quo ingressus est tharthan in azotum cum misisset eum sargon rex assyriorum et pugnasset contra azotum et cepisset eam in tempore illo locutus est dominus in manu ysaye filii amos dicens. Vade et solve saccum de lumbis tuis et calciamenta tolle de pedibus tuis et fecit sic vadens nudus et discalciatus. Et dixit dominus. Sicut ambulavit servus meus ysaias nudus et discalciatus trium annorum signum et portentum erit super egyptum et super ethyopiam sic minabit rex assyriorum captivitatem egypti et transmigrationem ethyopie. Iuvenem et senem nudam et discalciatam discoopertis natibus ad ignominiam egypti. Et timebunt et confundentur ab ethyopia spe sua et ab egypto gloria sua. Et dicet habitator insule huius in die illa. Hec erat spes nostra ad quos confugimus in auxilium ut liberaret nos a facie regis assyriorum. Et quomodo poterimus effugere nos?

XXI

Onus deserti maris. Sicut turbines ab affrico veniunt. De deserto venit de terra horribili. Visio dura nuntiata est mihi. Qui incredulus est infideliter agit et qui depopulator est vastat. Ascende helam. Obside medeba. Omnem gemitum eius cessare feci. Propterea repleti sunt lumbi mei dolore. Angustia possedit me sicut angustia parturientis. Corrui cum audirem. Conturbatus sum cum viderem. Emarcuit cor meum tenebre obstupefecerunt me. Babylon dilecta mea posita est mihi in miraculum. Pone mensam contemplare in specula comedentes et bibentes. Surgite principes arripite clypeum. Hec enim dixit mihi dominus. Vade et pone speculatorem et quodcumque viderit annuntiet. Et vidit currum duorum equitum. Ascensorem asini et ascensorem cameli et contemplatus est diligenter multo intuitu et clamavit leo. Super speculam domini. Ego sum stans iugiter per diem et super custodiam meam ego sum stans totis noctibus. Ecce iste venit ascensor vir bige equitum. Et respondit et dixit. Cecidit cecidit babylon et omnia sculptilia deorum eius contrita sunt in terra. Tritura mea et filii aree mee. Que audivi a domino exercituum deo israel annuntiavi vobis. Onus duma. Ad me clamat ex seyr. Custos quid de nocte custos quid de nocte. Dixit custos. Venit mane et nox. Si queritis querite convertimini et venite. Onus in arabia. In saltu ad vesperam dormietis in semitis

tis do damim. Occurrētes sicienti fer
aq̄m. Qui h̄itatis t̄ram austri cū
panib; occurrite fugienti. A facie .n.
gladij fugerūt a facie gladij immi
nētis. A facie arcus extenti a facie
ḡuis p̄lij quīa hec dic̄ dn̄s ad me. Ad
huc i uno anno q̄i i āno mercenarij
ꝛ auferetur oīs gl̄a cedar. Et reliq̄e
numi sagittarior̄ fortiū de filijs ce
dar imminuent. Dn̄s enī d̄s isr̄l lo
cutus est.

XXII

Onus uallis uisionis. Quid nā tibi q̄ꝫ ē. q̄ꝛ ascē
disti ꝛ tu tecta clamoris plena urbs
freq̄ns ciuitas exultās. Interfecti
tui nō interfecti gladio nec mortui tui
i bello. Cuncti principes tui fugerūt
simul' duriterq; ligati s̄. Omēs q̄ inuenti
s̄ uincti s̄ pariter, procul fugerūt. Propterea dixi.
Recedite a me amare flebō nolite in
cumbere ut consolemini sup uastitate fi
lie p̄pli mei. Dies enī interfectiōis ꝛ cō
culcatiōis a dn̄o d̄o exercituū i ualle ui
sionis. Scrutās murū ꝛ magnificus
sup montē. Et elam sumpsit pharetram
cum curru hoīs equitis ꝛ parietem
nudauit clipeus. Et erūt electe ualles
tue plene q̄drigarū ꝛ equites ponent
sedes suas i porta ꝛ reuelabitur operimētū
iude. Et uidebis in die illa armamē
tarium domus saltus ꝛ scissuras ciuitatis
dauid uidebitis q̄ꝛ multiplicate s̄ ꝛ cō
gregastis aq̄s piscine inferioris ꝛ domos
ierl̄em numerastis ꝛ destruxistis do
mos ad muniendū murū ꝛ lacū fe
cistis inter duos muros ꝛ aq̄m piscine
ueteris ꝛ nō suspexistis ad eū q̄ fecerat e
am ꝛ operatorē ei' de longe nō uidistis.
Et uocabit dn̄s d̄s exercituū in die illa
ad fletū ꝛ ad planctū ꝛ caluiciū et
ad cingulū sacci. Et ecce gaudiū ꝛ
leticia occidere uitulos ꝛ iugulare arie
tes. comedere carnes ꝛ uinū bibere. Co
medam' ꝛ bibam' cras enī moriemur.
Et reuelata ē i auribus meis dn̄i ex
ercituū. si dimittetur iniq̄tas hec uobis
donec moriamini dic̄ dn̄s exercituū. Hec
dic̄ d̄s exercituū. Vade ingredere ad eū
q̄ h̄itat i tabernaclo ad sobnam p̄positū
templi ꝛ dices ad eū. Quid tu hic aut
q̄i quis hic. Quia excidisti tibi hic se
pulchꝛ. Excidisti i excelso memoria
le diligenter i petra tabernaclm tibi. Ecce
dn̄s asportari te faciet sic asportatur
gallus ꝛ gallinaceus ꝛ q̄i amictū sic sub
leuabit te. Coronās coronabit te
tribulatiōe q̄i pilam mittet te in terram
latā ꝛ spaciosā. Ibi morieris ꝛ ibi erit
currus glorie tue ignominia domus dn̄i tui.
ꝛ expellam te de statiōne tua ꝛ de minis
terio tuo deponā te. Et erit i die illa
uocabo seruū meū heliachim filiū hel
chie ꝛ induā illū tunica tua ꝛ cingulo
tuo cōfortabo eū ꝛ p̄tatē tuā dabo in
manu ei' ꝛ erit q̄i pater habitātibus ierl̄m
ꝛ domui iuda. Et dabo clauē domus
dauid sup humerū ei' ꝛ aperiet ꝛ nō erit
q̄ claudat ꝛ claudet ꝛ nō erit q̄ aperiat.
Et figam illū paxillū in loco fideli ꝛ
erit i soliū glorie domus patris sui ꝛ suspen
dent sup eū omnē gl̄am domus patris ei'
uasor̄ diuersa gn̄a. Omne uas paruulū
a uasis craterar̄ usq; ad omne uas mu
sicor̄. In die illo dic̄ dn̄s exercituū aufer
etur paxillus q̄ fixus fuerat i loco fideli
ꝛ frangetur ꝛ cadet ꝛ peribit q̄d pependerat
in eo. q̄ꝛ dn̄s locutus est.

XXIII

Onus tyri. Vlulate naues ma
ris q̄ꝛ uastata ē domus unde uenire
cōsueuerant. aurū ꝛ negociacio. De terra
cethym reuelatū ē eis. Tacete q̄ ha
bitatis i insula negociacio sydonis tra
nsfretantes mare. Repleuerunt te i aq̄s

mltis semẽ nili messis flumĩs fru
ges eı᷒ ꝛ fcã ẽ negociacõ gentiũ. Eru
besce sydõ ait mare. fortitudo mar᷒
dicẽs. Non pturiui ꝛ nõ pepi ꝛ nõ
enutriui iuuenes nec ad incremẽtũ
pduxi uirgines. Cũ auditũ fuit ĩ
egypto dolebũt cũ audierĩt de tyro.
Transite maria. Vlulate q̃ hitatis
in insula. Nũquid nõ h̃ ur̃a ẽ q̃ gl̃a
batur a diebꝫ pristinis ĩ antiq̃tate sua.
Ducẽt eã pedes sui longe ad pegnã
dũ. Quis cogitauit hoc sup tyrũ q̃n
dam coronatã cui negociatores prin
cipes. Institores eı᷒ incliti t̃re. Dñs ex
ercituũ cogitauit hoc ut detraheret super
biã omĩs gl̃e ꝛ ad ignominiã deduceret
uniuersos inclitos t̃re. Transi t̃rã tuã
q̃i flumẽ filia maris. nõ ẽ cingulũ ult̃
ri. Manũ suã sup mare extendit cõtur
bauit regna. Dñs mãdauit aduersus
canaan ut cõtereret fortes eı᷒ ꝛ dix̃ nõ
adicies ult̃ ut glorieris calũpniã su
stinẽs uirgo filia sydonis. In cethĩ
cõsurgẽs trãsfreta. ibi q̃ꝫ nõ erit reqes
ti. Ecce t̃ra caldeorũ tal᷒ pp̃ls nõ fuit as
sur fundauit eã. In captiuitatẽ t̃xit
duxerũt robustos eı᷒. Suffoderũt domi
os eı᷒ posuerũt eã in ruinã. Vlula
te naues maris q̃r deuastata ẽ for
titudo ur̃a. Et erit ĩ die illa ĩ obliui
one eris. O tyre. lxx. ãnis sic dies re
gis unius. Post. lxx. aũt ãnos erit
tyro q̃i canticũ meretricis. Sume cy
tharã ꝛ circui ciuitatẽ meretrix obli
uioni tradita. Bn̄ cane freq̃nta ca
ticũ ut ĩ memoria tui sit. Et erit
post. lxx. ãnos uisitabit dñs tyrũ
ꝛ reducet eã ad mercedes suas. Et
rursũ erit cũ fornicabit̃ cũ uniuer
sis regnis t̃re sup faciẽ t̃re. ꝛ erũt
negociacões eı᷒ ꝛ mercedes eı᷒ sc̃ifica
te dño. Non cõdent̃ neq; reponent̃
q̃r hiis q̃ habitauerint corã dño erit
negociacõ eı᷒ ut manducẽt ĩ saturi
tatẽ. ꝛ uestiant̃ usq; ad uetustatẽ.

XXIIII

Ecce dñs nudabit t̃rã
ꝛ dissipabit eã ꝛ affliget faciẽ
eı᷒ ꝛ dispdꝫ hitatores eı᷒. Et erit sic
pp̃ls sic sacerdos ꝛ sic seruus sic dñs eı᷒
sic ancilla sic dña eı᷒ sic emẽs sic ille
q̃ uendit sic fenerator sic ille q̃ mutuũ
accipit sic q̃ repetit sic is q̃ debꝫ. Dis
sipacõne dissipabit̃ t̃ra ꝛ direpcõne
pdabit̃. Dñs enĩ locut᷒ ẽ ũbum hoc.
Luxit ꝛ defluxĩ t̃ra ꝛ infirmata ẽ. De
fluxit orbis. Infirmata ẽ altitudo
pp̃li t̃re ꝛ t̃ra infecta ẽ ab hitatoribꝫ
suis q̃r t̃nsgr̃ssi s̃ leges mutauerũt
ius dissipauerũt fedus sempiternũ.
Pp̃ hoc maledictõ uorabit t̃rã ꝛ p
ccabũt hitatores eı᷒. Ideo insanient cul
tores eius ꝛ relinquentur hoĩes pauci.
Luxit uindemia infirmata ẽ uitis.
Ingemuerũt omnes q̃ letabant̃ corde.
Cessauit gaudiũ tympanorũ quieuit
sonitus letanciũ cõticuit dulcedo cythe
re cũ gaudio nõ bibent uinũ ama
ra erit potio bibentibꝫ illã. Attrita ẽ
ciuitas uanitatis clausa ẽ oĩs domꝰ
nullo introeunte clamor erit sup uino
ĩ plateis. Deserta ẽ oĩs leticia t̃nslata
ẽ gaudiũ t̃re. Relicta ẽ ĩ urbe solitu
do ꝛ calamitas opprimet portas q̃r hec
erũt ĩ medio t̃re ĩ medio pp̃lorũ. quomo
si pauce oliue q̃ remanserũt excucian̄t
ex olea ꝛ racemi cũ fuerit finita uin
demiã. Hii leuabũt uocẽ suã atq;
laudabũt cũ glorificat᷒ fuit dñs hi
nnient de mari. Pp̃ hoc in doctrinis glori
ficate dñm ĩ in sulis maris nomẽ
domini dei isr̃l. A finibꝫ t̃re laudes
audiuimꝰ gloriam iusti. Et dixi. Se

cretū meū, secretū meū m̄. Ve michi
p̄uaricantes p̄uaricati s̄ ⁊ p̄uaricati
one trāsgressor̄ p̄uaricati s̄. Formido ⁊
fouea ⁊ laq̄us sup te. q̄ h̄itator es tre.
⁊ q̄ fugit a uoce formidis cadz ī foue
am ⁊ q̄ se explicuit de fouea tenebit
laqueo q̄r catarakte de excelsis ap̄te
s̄ ⁊ cōmouent fundamēta tre. Confri
ctione cōfringet̄ tra. cōtricōe cōterit̄ t
ra. cōmocōe cōmouebit̄ tra. agitacōe
agitabit̄ tra sic ebrius. Et auferet̄
q̄si tabnaclm̄ vni noctis ⁊ grauabit
eam iniq̄tas sua ⁊ corruet ⁊ nō adi
ciet ut resurgat. Et erit ī die illa ui
sitabit dn̄s sup miliciā celi ī excelso
⁊ sup reges tre q̄ s̄ sup trām ⁊ cōgga
bunt̄ ī cōgregacōe vni fascis ī lacū
⁊ claudentur ibi ī carcē ⁊ post multos
dies uisitabūtur ⁊ erubescet luna ⁊
cōfundet̄ sol cū regnauerit dn̄s exerci
ī monte syon ⁊ ī ierl'm ⁊ ī cōspectu seniorum
suor̄ fuerit glificatus. XXV

Dn̄e ds̄ m̄s es tu exaltabo te cōfi
tebor nōi tuo qm̄ fecisti mirabilia
cogitacōes antiq̄s fideles amē.
Quia posuisti ciuitatē in tumulū
urbē fortē ī ruinā domū alienor̄.
vt nō sit ciuitas ⁊ ī sempiternū nō edi
ficetur. Sup h̄ laudabit te p̄pl's for
tis. Ciuitas gentiū robustar̄ time
bit te q̄r fc̄us es fortitudo pauperi
fortitudo egeno ī tribulacōe sua. Spes
a turbine vmbraclm̄ ab estu. Sp̄c
eni robustor̄ q̄si turbo īpellēs pariete
sicut estu ī siti tumultū alienor̄ hu
miliabis ⁊ q̄si calore sb̄ nube torrēte
p̄pagines fortiū marcescē
faciēs. Et faciet dn̄s exercituū oīb;
p̄p̄lis ī monte h̄ cōuiuiū pinguiū cō
uiuiū vindemie pinguiū medul
lator̄ vindemie defecate. Et p̄cipi
tabit ī monte isto faciē uinculi col
ligati sup oēs p̄p̄ls ⁊ telam q̄m or
ditus ē sup vniūsas nacōes p̄cipita
bit mortē ī sempitnū. Et auferet dn̄s
ds̄ omnē lacrimā ab oī facie ⁊ obp
brium p̄p̄li sui auferet de vniūsa tra q̄r dn̄s
locutus ē. Et dicet ī die illa. Ecce ds̄
n̄r iste expectauim̄ eū ⁊ saluabit nos
iste dn̄s. Sustinuim̄ eū exultabim̄
⁊ letabim̄ ī salutari ei̊ q̄r requiescet
man̄ dn̄i ī monte isto ⁊ triturabit̄ mo
ab sb̄ eo sic terunt̄ palee ī plaustro ⁊ ex
tendet̄ man̄ suas sb̄ eo sicut natās extendit
ad natandū ⁊ hūiliabit gl'am ei̊ cum
allisione manuū ei̊ ⁊ mūnimta sbli
miū murorū tuor̄ cōcidet ⁊ hūiliabunt̄
⁊ detrahent̄ ad trām usq; ad puluerē.

In die illa cantabit̄ canticū istd XXVI
in tra iuda. Vrbs fortitudis n̄re syon
saluator ponet̄ in ea murꝯ ⁊ an̄murale.
Ap̄ite portas ⁊ ingrediat̄ gens iusta
custodiēs ueritatē. Vetus error abijt. S
uabis pacē q̄r ī te ds̄ sp̄auim̄. Sperastis
i dn̄o ī sc̄lis eternis ī dn̄o deo forti ī ppe
tuū. Quia ī curuabit habitātes ī excel
so. Ciuitatē sblimē hūiliabit eā usq;
ad trām. Detrahet eā usq; ad puluerē.
Conculcabit eā pes paupis gressus ege
nor̄. Semita iusti recta ē. Rectus callis
iusti ad ambulandū ⁊ in semita iudi
ciorū tuor̄ dn̄e sustinuim̄ te. Nomē tuū
⁊ memoriale tuū in desiderio aīe. Aīa
mea desiderabit ī nocte ⁊ sp̄ū meo ī p̄c
cordijs meis demane uigilabo ad te.
Cū feceris iudicia tua in tra iusticiā di
scent oēs h̄itatores orbis. Misereamur
impio ⁊ nō discet facē iusticiā in tra
scōr̄ iniq̄ gessit ⁊ nō uidebit gl'am dn̄i.
Dn̄e exaltet̄ man̄ tua ⁊ nō uideant.
uideāt ⁊ cōfundent̄ zelantes p̄p̄li et
ignis hostes tuos deuoret. Dn̄e dab

Nota

man⁹ =

pacem nobis. Omnia enim opera nostra operatus es nobis domine deus noster. Domini possederunt nos absque te; tantum in te recordemur nominis tui. Morientes non uiuant, gygantes non resurgant. Propterea uisitasti et contriuisti eos, et perdidisti omnem memoriam eorum. Indulsisti domine genti. Numquid glorificatus es? Elongasti omnes terminos terre. Domine in angustia requisierunt te, in tribulatione murmuris doctrina tua eis. Sicut que concepit, cum appropinquauerit ad partum, dolens clamat in doloribus suis, sic facti sumus a facie tua domine. Concepimus et parturiuimus et peperimus spiritum salutis. Iusticias non fecimus in terra, ideo non ceciderunt habitatores terre. Viuent mortui tui, interfecti mei resurgent. Expergiscimini et laudate qui habitatis in puluere, quia ros lucis ros tuus, et terram gygantum detrahes in ruinam. Vade populus meus, intra in cubicula tua, claude hostia tua super te. Abscondere modicum ad momentum, donec pertranseat indignatio mea. Ecce enim dominus egredietur de loco suo, ut uisitet iniquitatem habitatoris terre contra eum. Et reuelabit terra sanguinem suum, et non operiet ultra interfectos suos.

XXVII In die illa uisitabit dominus in gladio suo duro et grandi et forti super leuiathan serpentem uectem, et super leuiathan serpentem tortuosum, et occidet cetum qui in mari est. In die illa uinea meri cantabit ei. Ego dominus qui seruo eam, repente propinabo ei. Ne forte uisitetur contra eam, nocte et die seruo eam. Indignatio non est mihi. Quis dabit me spinam et ueprem? In prelio gradiar super eam, succendam eam pariter. An potius tenebo fortitudinem meam? Faciet pacem mihi, pacem faciet mihi. Qui ingrediuntur impetu ab iacob, florebit et germinabit israel, et implebunt faciem orbis semine. Numquid iuxta plagam percucientis se percussit eum? Aut sicut occidit interfectos eius, sic occisus est? In mensura contra mensuram, cum abiecta fuerit, iudicabit eam. Meditatus est in spiritu suo duro per diem estus. Idcirco super hoc dimittetur iniquitas domui iacob, et iste omnis fructus ut auferatur peccatum eius, cum posuerit omnes lapides altaris sicut lapides cineris allisos, non stabunt luci et delubra. Ciuitas enim munita desolata erit. Speciosa relinquetur et dimittetur quasi desertum. Ibi pascetur uitulus, et ibi accubabit, et consumet ciuitates eius. In siccitate messis illius conterentur, mulieres uenientes et docentes eam. Non est enim populus sapiens, propterea non miserebitur eius qui fecit eum, et qui formauit eum non parcet ei. Et erit in die illa percutiet dominus ab alueo fluminis usque ad torrentem egypti. Et uos congregabimini unus et unus filii israel. Et erit in die illa clangetur in tuba magna, et uenient qui perditi fuerant de terra assyriorum, et qui eiecti erant de terra egypti. Et adorabunt dominum in monte sancto in ierusalem.

XXVIII Ve corone superbie ebriis effraym, et flori decidenti glorie exultationis eius qui erant in uertice uallis pinguissime, errantes a uino. Ecce ualidus et fortis dominus sicut impetus grandinis, turbo confringens, sicut impetus aquarum multarum inundancium et emissarum super terram spaciosam. Pedibus conculcabitur corona superbie ebriorum effraym, et erit flos decidens glorie exultationis eius qui est super uerticem uallis pinguium, quasi temporaneum ante maturitatem autumpni, quod cum aspexerit uidens, statim ut manu tenuerit deuorabit illud. In die illa erit dominus exercituum corona glorie, et sertum exultationis residuo populi sui, et spiritus iudicii sedenti super thronum, et fortitudo reuertentibus de bello ad portam. Verum hii quoque pre uino nescierunt, et pre ebrietate

ab forti sui̾ aiuino. Erraunt ī ebrietate
nescierunt uidentē. Ignorauerunt iudici
um. Omēs eni mense replete s̄ uomi
tu sordiuq; ita ut nō eēt ulꝰ locus. Q̄
docebit sciam ⁊ quē intelligē faciet au
ditū ablactatos a lacte. a uulsos ab
ubib; q̄ꝛ manda remanda. manda re
manda expecta reexpecta expecta re
specta. Modicū ibi modicū ibi. In lo
quela eni labii ⁊ in lingua altā loq̄t̄
ad p̄plm istū. Cui dix hec ē requies
mea reficite lassū ⁊ hoc ē meū refrig
iū ⁊ noluerunt audire ⁊ erit eis u̾bū
dn̄i. Manda. remāda. expecta reexsp̄
ta re. modicū ibi. modicū ibi. ut uadāt
⁊ cadāt retrorsū ⁊ cōtant̄ ⁊ illaqueent̄
⁊ capiant̄. p̄p̄ hec audite u̾bū dn̄i uiri
illusores q̄ dn̄amini sup̄ p̄plm meū qui
ē in ierlm. Dixistis eni p̄cussim̄ fed̾
cū morte ⁊ cū inferno fecimus pactū fla
gellū inundās cū t̄nsierit nō ueniet sr̄
nos q̄ꝛ posuim̄ mēdaciū spem nrām
⁊ mēdacio ptecti sum̄. Idcirco h̄ dicit
dn̄s ds̄. Ecce ego mittā in fūdamētis
syon lapidē āgularē pbatū p̄ciosū in
fūdamēto fūdatū. Qui crediderit nō fe
stinet ⁊ ponā in pondē iudiciū ⁊ iusti
ciā in mēsurā ⁊ s̄bu̾tet grando spem
mēdacii ⁊ ptectōz. Aq̄ inundabūt et
delebit̄ fedus ur̄m cū morte ⁊ pactū
ur̄m cū inferno nō stabit. flagellū inū
dans cū t̄nsierit eritis ei i conculcacōz
Quādoq; sola uexacō intellc̄m dabit au
ditui. Coangustatū ē eni stratū
ita ut alt̄ decidat ⁊ palliū breue ut̄rq;
opire nō pt̄. Sicut eni ī monte di
uisionū stabit dn̄s sic ī ualle q̄ ē in
gabaon irascet̄ ut faciat opꝰ suū. A
lienū opus eiꝰ ut opetur opꝰ suū pe
grinū ē opꝰ ei ab eo ⁊ nūc nolite
illudē ne forte cōstringant̄ uincula

ur̄a. Cōsūmacōz eni ⁊ abbreuiacōne
audiui a dn̄o dō exercituū sup̄ uniu̾
sam t̄rā. Auribz p̄cipite ⁊ audite
uocē meā attēdite ⁊ audite eloquiū
meū. Nuquid tota die arabit arās
ut serat p̄scindz ⁊ sariet humū suā
Nōne cū adequauit faciē eiꝰ seret
gith ⁊ ciminū sparget ⁊ ponet triti
cū p ordinē ⁊ ordeū ⁊ miliū ⁊ uicia ī
finibz suis ⁊ erudiet illū dn̄s suus ī
iudicio docebit illū. Non eni in serris
triturabit̄ gith. nec rota plaustri sup̄
ciminū circuibit. s; in uirga excuci
etur gith ⁊ ciminū in baculo. Panis̾
aūt cōminuet̄. Verū nō in ppetuū
triturās triturabit illū nec uexabit
illū rota plaustri nec ungulis suis
cōminuet eū. Et h̄ a dn̄o deo exercituū
exiuit ut faceret mirabile cōsiliū ⁊ ma
gnificaret iusticiam. XXIX

Ve ariel. Ariel ciuitas quā expu
gnauit dauid. Additꝰ ē annꝰ
ad annū. Sollēpnitates euolute s̄
Et circūuallabo ariel ⁊ eris tristis
⁊ merens ⁊ erit m̄ q̄si ariel ⁊ circūda
bo q̄si speram ī circuitu tuo ⁊ iaciam
cōt̄ te aggerem ⁊ munimēta ponā in
obsidionē tuā. Humiliaberis de t̄ra
loq̄ris ⁊ de humo audiet̄ eloquium
tuū. Et erit q̄si phytonis de t̄ra uox
tua ⁊ de humo eloquiū tuū mussita
bit. Et erit q̄si puluis tenuis mlti
tudo uētilantiū te ⁊ sic fauilla p̄t̄n
siens mltitudo eoꝝ q̄ cōt̄ te p̄ualuerūt
Eritq; repente cōfestī a dn̄o exercituū
uisitabit̄ in tonitruo ⁊ cōmocōne t̄re
⁊ uoce magna turbinis ⁊ tēpestatis
⁊ flāme ignis deuorantis. ⁊ erit sic̾
sōpniū uisionis nocturne mltitudo
om̄i gentiū q̄ dimicauerūt cōt̄ ariel
⁊ omēs qui militauerūt ⁊ obsederūt

& preualuerit ad uos & sicut sompniat esuriens & comedit. Cum autem fuerit expergefactus uacua erit anima eius & sic sompniat siciens & bibit & postquam fuerit expergefactus lassus adhuc & anima eius uacua est sic erit multitudo omnium gentium que dimicauerunt contra montem syon. Obstupescite & ammiramini fluctuate & uacillate. Inebriamini & non a uino. Mouemini & non ebrietate quoniam miscuit uobis dominus spiritum soporis. Claudet oculos uestros prophetas & principes uestros qui uident uisiones operiet. Et erit uobis uisio omnium sicut uerba libri signati quem cum dederint scienti litteras dicent lege istum & respondebit non possum. Signatus est enim. Et dabitur liber nescienti litteras diceturque ei lege & respondebit nescio litteras. Et dixit dominus. Eo quod appropinquat populus iste ore suo & labiis suis glorificat me. cor autem eius longe est a me. Et timuerunt me mandato hominum & doctrinis. Ideo ecce ego addam ut admirationem faciam populo huic miraculo grandi & stupendo. Peribit enim sapientia a sapientibus eius & intellectus prudentium eius abscondetur. Ve qui profundi estis corde ut a domino abscondatis consilium quorum sunt in tenebris opera & dicunt quis uidet nos & quis nouit nos. Peruersa est hec uestra cogitatio quasi si lutum contra figulum cogitet & dicat opus factori suo non fecisti me & figmentum fictori suo non intelligis. Nonne adhuc in modico & in breui conuertetur lybanus in chermel & chermel in saltum reputabitur. Et audient in die illa surdi uerba libri & de tenebris & caligine oculi cecorum uidebunt & addent mites in domino leticiam & pauperes homines in sancto israel exultabunt quoniam defecit qui preualebat. Consummatus est illusor & succisi sunt omnes qui uigilabant super iniquitatem qui peccare faciebant homines in uerbo & arguentem in porta supplantabant & declinauerunt frustra a iusto. Propter hoc hec dicit dominus ad domum iacob qui redemit abraham. Non modo confundetur iacob nec modo uultus eius erubescet. Sed cum uiderit filios suos opera manuum mearum in medio sui sanctificantes nomen meum & sanctificabunt sanctum iacob & deum israel predicabunt. Et scient errantes spiritu intellectum & mussitatores discent legem.

XXX

Ve filii desertores dicit dominus ut faceretis consilium & non ex me & ordiremini telam & non per spiritum meum ut adderetis peccatum super peccatum qui ambulatis ut descendatis in egyptum & os meum non interrogastis sperantes auxilium in fortitudine pharaonis & habentes fiduciam in umbra egypti & erit uobis fortitudo pharaonis in confusionem & fiducia umbre egypti in ignominiam. Erant enim in thaneos principes tui & nuncii tui usque ad anes peruenerunt. Omnes confusi sunt super populo qui eis prodesse non potuit non fuerunt in auxilium & in aliquam utilitatem sed in confusionem & opprobrium. Onus iumentorum austri. In terra tribulationis & angustie leena & leo ex eis. Vipera & regulus uolantes portantes super humeros iumentorum diuitias suas & super gibbum camelorum thesauros suos ad populum qui eis prodesse non poterit. Egyptus enim frustra & uane auxiliabitur. Ideo clamaui super hoc superbia tantum est quiesce. Nunc ingressus scribe ei super buxum & in libro diligenter exara illud. & erit in die nouissimo in testimonium usque in eternum. Populus enim ad iracundiam prouocans est & filii mendaces filii nolentes audire legem dei. Qui dicunt uidentibus no

Nota

dicar

lite uidere & aspicientibus nolite aspicere no
bis ea que recta sunt. loquimini nobis placen
tia. Videte nobis errores. auferte a me
uiam declinate a me semitam. Cesset a fa
cie nostra sanctus israel. Propterea hec dicit sanctus israel. Pro
eo quod reprobastis uerbum hoc & sperastis in ca
lumpniam & in tumultum & innixi estis
super eo propterea erit uobis iniquitas hec sicut
interruptio cadens & requisita in muro ex
celso quoniam subito dum non speratur ueniet contritio
eius. Et comminuetur sicut conteritur lagena fi
guli contritione perualida & non inuenietur
de fragmentis eius testa. in qua portetur ignicu
lus de incendio. aut hauriatur parum aque
de fouea. Quia hec dicit dominus deus sanctus israel. Si
reuertamini & quiescatis salui eritis. In si
lentio & in spe erit fortitudo uestra & nolu
istis & dixistis. Nequaquam sed ad equos
fugiemus. ideo fugietis & super ueloces ascen
demus ideo uelociores erunt qui persequuntur
uos. Mille homines a facie terroris unius et
a facie terroris quinque fugietis donec relinqua
mini quasi malus nauis in uertice montis
& quasi signum super collem. Propterea expectat dominus
ut misereatur uestri & ideo exaltabitur parcens
quia deus iudicii dominus. Beati omnes qui expectant
eum. Populus enim syon habitabit in ierusalem plorans
nequaquam plorabit miserans miserebitur
tui. Ad uocem clamoris tui statim ut audi
erit respondebit tibi. Et dabit tibi dominus panem
artum & aquam breuem. non faciet auolare
a te ultra doctorem tuum. Et erunt oculi tui
uidentes preceptorem tuum & aures tue audi
ent uerbum post tergum monentis. hec uia am
bulate in ea neque ad dexteram neque ad si
nistram. & contaminabis laminas sculp
tilium argenti tui. & uestimentum conflatilis au
ri tui. & sparges ea sicut inmunditiam men
struate. Egredere & dices ei & dabitur plu
uia semini tuo ubicumque seminaueris in terra
& panis frugum terre erit uberrimus & pinguis

pascetur in possessione tua in dicam
illa spaciose & thauri tui & pulli asi
norum qui operantur terram. Commixtum migma
comedent sicut in area uentilatum est. Et erunt
super omnem montem excelsum & super omnem
collem eleuatum riui currentium aquarum in
die interfectionis multorum cum ceciderint turres.
Et erit lux lune sicut lux solis & lux solis
septempliciter sicut lux .vii. dierum in die qua
alligauerit dominus uulnus populi sui & percussuram
plage eius sanauerit. Ecce nomen domini uenit
de longinquo ardens furor eius & grauis ad
portandum. Labia eius repleta sunt indignati
one et lingua eius quasi ignis deuorans. Spiritus
eius uelud torrens inundans usque ad medium
colli ad perdendas in nichilum gentes & frenum
erroris quod erat in maxillis populorum. Canticum
erit uobis sicut uox sanctificate sollempnitatis
& leticia cordis sicut qui pergit cum tybia ut in
traret in montem domini ad fortem israel. Et au
ditam faciet dominus gloriam uocis sue & terrorem
brachii sui ostendet in comminatione furoris
& flamma ignis deuorantis allidet in tur
bine & in lapide grandinis. A uoce enim
domini pauebit assur uirga percussus. Et
erit transitus uirge fundatus quam reque
scere faciet dominus super eum in tympanis & in
cytharis & in bellis precipuis expugnabit
eos preparata est enim ab heri thophet. a
rege preparata profunda & dilatata. Nu
trimenta eius ignis & ligna multa flatus
domini sicut torrens sulphuris succendens eam.

Ve qui descendunt in egyp XXXI
tum ad auxilium in equis sperantes
& habentes fiduciam super quadrigis quia multe
sunt & super equitibus quia preualidi nimis &
non sunt confisi super sanctum israel & dominum non ex
quisierunt. Ipse autem sapiens adduxit ma
lum & uerba sua non abstulit & consurget con
tra domum pessimorum & contra auxilium ope
rantium iniquitatem. Egyptus homo & non deus

rei eorum caro et non spiritus et dominus inclinabit manum suam et corruet auxiliator et cadet cui prestatur auxilium. Simul que omnes consumentur quia hec dicit dominus ad me. Quomodo si rugiat leo et catulus leonis super predam suam cum occurrerit ei multitudo pastorum a voce eorum non formidabit et a multitudine eorum non pavebit. Sic descendet dominus exercituum ut prelietur super montem syon et super collem eius. Sicut aves volantes sic proteget dominus exercituum ierusalem protegens et liberans transiens et salvans. Convertimini sicut in profundum recesseratis filii israel. In die enim illa abiciet vir ydola argenti sui et ydola auri sui que fecerunt vobis manus vestre in peccatum. Et cadet assur in gladio non viri et gladius non hominis vorabit eum et fugiet non a facie gladii et iuvenes eius vectigales erunt. Et fortitudo eius a terrore transibit et pavebunt fugientes principes eius. Dixit dominus cuius ignis est in syon et caminus eius in ierusalem.

XXXII

Ecce in iustitia regnabit rex et principes eius in iudicio preerunt. Et erit vir sicut qui absconditur a vento et celat se a tempestate sicut rivi aquarum in siti et umbra petre prominentis in terra deserta. Non caligabunt oculi videntium et aures audientium diligenter auscultabunt. Et cor stultorum intelliget scientiam et lingua balborum velociter loquetur et plane. Non vocabitur ultra is qui insipiens est princeps neque fraudulentus appellabitur maior. Stultus enim fatua loquetur et cor eius faciet iniquitatem ut perficiat simulationem et loquatur ad dominum fraudulenter et vacuam faciet animam esurientis et potum sitienti auferet. Fraudulenti vasa pessima sunt. Ipse enim cogitationes concinnavit ad perdendos mites in sermone mendacii. Cum loqueretur pauper iudicium. Princeps vero ea que digna sunt principe cogitabit et ipse super duces stabit. Mulieres opulente surgite audite vocem meam filie confidentes percipite auribus eloquium meum. Post dies enim et annum et vos conturbamini confidentes. Consummata est enim vindemia collectio ultra non veniet. Obstupescite opulente conturbamini confidentes. Exuite vos et confundimini. Accingite lumbos vestros super ubera plangite super regione desiderabili super vinea fertili. Super humum populi mei spine et vepres ascendent quanto magis super omnes domos gaudii civitatis exultantis. Domus enim dimissa est multitudo urbis relicta est. Tenebre et palpatio facte sunt super speluncas usque in eternum. Gaudium onagrorum pascua gregum donec effundatur super nos spiritus de excelso. Et erit desertum in chermel et chermel in saltum reputabitur et habitabit in solitudine iudicium et iustitia in chermel sedebit et erit opus iustitie pax et cultus iustitie silentium et securitas usque in sempiternum. Et sedebit populus meus in pulchritudine pacis et in tabernaculis fiducie et in requie opulenta. Grando autem in descensione saltus et humilitate humiliabitur civitas.

XXXIII

Beati qui seminatis super omnes aquas immittentes pedem bovis et asini. Ve qui predaris nonne et ipse predaberis et qui spernis nonne et ipse sperneris. Cum consummaveris depredationem depredaberis. Cum fatigatus desieris contempnere contempneris. Domine miserere nostri te enim expectavimus esto brachium nostrum in mane et salus nostra in tempore tribulationis. A voce angeli fugerunt populi ab exaltatione tua dispersi sunt gentes et congregabuntur spolia vestra sicut colligitur bruchus velud cum fosse plene fuerint

erunt de eo. Magnificatus est dominus quoniam habitavit in excelso; implevit Syon iudicio et iustitia et erit fides in temporibus tuis divitie salutis. Sapientia et scientia timor domini ipse est thesaurus eius. Ecce videntes clamabunt foris. Angeli pacis amare flebunt. Dissipate sunt vie cessavit transiens per semitam. Irritum factum est pactum, proiecit civitates. Non reputavit homines. Luxit et languit terra confusus est Lybanus et obsorduit. Et factus est Saron sicut desertum et concussa est Basan et Carmelus. Nunc consurgam dicit dominus. Nunc exaltabor. Nunc sublevabor. Concipietis ardorem, parietis stipulam. Spiritus vester ut ignis devorabit vos et erunt populi quasi de incendio cinis. Spine congregate igne comburentur. Audite qui longe estis quid fecerim et cognoscite vicini robur meum. Conterriti sunt in Syon peccatores possedit tremor ypocritas. Quis poterit habitare de vobis cum igne devorante? Quis habitabit de vobis cum ardoribus sempiternis? Qui ambulat in iustitiis et loquitur veritatem. Qui proicit avaritiam ex calumpnia et excutit manus suas ab omni munere. Qui obturat aures ne audiat sanguinem et claudit oculos suos ne videat malum. Iste in excelsis habitabit. Munimenta saxorum sublimitas eius. Panis ei datus est, aque eius fideles sunt. Regem in decore suo videbunt et oculi eius cernent terram de longe. Cor tuum meditabitur timorem. Ubi est litteratus, ubi est verba legis ponderans. Ubi est doctor parvulorum? Populum inprudentem non videbis, populum alti sermonis ita ut non possis intelligere disertitudinem lingue eius in quo nulla est sapientia. Respice Syon civitatem sollempnitatis nostre. Oculi tui videbunt Ierusalem civitatem opulentam, tabernaculum quod nequaquam transferri poterit, nec auferentur clavi eius in sempiternum et omnes funiculi eius non rumpentur. Quia solummodo ibi magnificus dominus deus noster. Locus fluviorum rivi latissimi et patentes. Non transibit per eum navis remigum neque trieris magna transgredietur eum. Dominus enim iudex noster, dominus legifer noster, dominus rex noster ipse veniet et salvabit nos. Laxati sunt funiculi tui sed non prevalebunt, sic erit malus tuus ut dilatare signum non queas. Tunc dividentur spolia predarum multarum. Claudi diripient rapinam. Nec vicinus dicet, elangui. Populus qui habitat in eo auferetur ab eo iniquitas.

XXXIIII

Accedite gentes et audite et attendite populi. Audiat terra et plenitudo eius, orbis et omne germen eius, quia indignatio domini super omnes gentes et furor super omnem militiam eorum. Interfecit eos et dedit eos in occisionem. Interfecti eorum proicientur et de cadaveribus eorum ascendet fetor. Tabescent montes a sanguine eorum et tabescet omnis militia celorum et conplicabuntur sicut liber celi et omnis militia eorum defluet sicut defluit folium de vinea et de ficu. Quoniam inebriatus est in celo gladius meus. Ecce super Ydumeam descendet et super populum interfectionis mee ad iudicium. Gladius domini repletus est sanguine. Incrassatus est adipe de sanguine agnorum et hyrcorum, de sanguine medullatorum arietum. Victima enim domini in Bosra et interfectio magna in terra Edom. Et descendent unicornes cum eis et tauri cum potentibus. Inebriabitur terra eorum sanguine et humus eorum adipe pinguium quia dies ultionis domini, annus retributionis iudicii Syon. Et convertentur torrentes eius in picem et humus eius in sulphur et erit terra eius in picem ardentem nocte et die. Non extinguetur in sempiternum. Ascendet fumus

et a generatione in generationem desolabitur in secula seculorum. Non erit transiens per eam. Possidebunt illam onocrotalus et ericius et ibix et corvus habitabunt in ea. Et extendetur super eam mensura ut redigatur in nichilum et perpendiculum in desolationem. Nobiles eius non erunt. Ibi regem potius invocabunt et erunt omnes principes eius in nichilum. Et orientur in domibus eorum spine et urtice et paliurus in municionibus eius. Et erit cubile draconum et pascua struthionum. Occurrent demonia onocentauris et pilosus clamabit alter ad alterum. Ibi cubabit lamia et invenit sibi requiem. Ibi habuit foveam ericius et enutrivit catulos et circumfodit et fovit in umbra eius. Illuc congregati sunt milui alter ad alterum. Requirite diligenter in libro domini et legite. Unum ex eis non defuit. Alter alterum non quesivit. Quia quod ex ore meo procedit ille mandavit et spiritus eius ipse congregavit ea. Et ipse misit eis sortem et manus eius divisit eam illis in mensuram usque in sempiternum possidebunt eam. In generatione et generationem habitabunt in ea. XXXV

Letabitur deserta et invia et exultabit solitudo et florebit quasi lilium. Germinans germinabit et exultabit letabunda et laudans. Gloria libani data est ei decor carmeli et saron. Ipsi videbunt gloriam domini et decorem dei nostri. Confortate manus dissolutas et genua debilia roborate. Dicite pusillanimes confortamini et nolite timere. Ecce deus noster ultionem adducet retributionis. Deus ipse veniet et salvabit nos. Tunc aperientur oculi cecorum et aures surdorum patebunt. Tunc saliet sicut cervus claudus et aperta erit lingua mutorum quia scisse sunt in deserto aque et torrentes in solitudine. Et que erat arida in stagnum et sitiens in fontes aquarum. In cubilibus in quibus habitant dracones orietur viror calami et iunci. Et erit ibi semita et via et sancta vocabitur. Non transibit per eam pollutus. Et hec erit nobis directa via ita ut stulti non errent per eam. Non erit ibi leo et mala bestia non ascendet per eam nec invenietur ibi. Et ambulabunt qui liberati fuerint et redempti a domino convertentur et venient in syon cum laude et leticia sempiterna super caput eorum. Gaudium et leticiam obtinebunt et fugiet dolor et gemitus. XXXVI

Et factum est in quartodecimo anno regis ezechie ascendit sennacherib rex assyriorum super omnes civitates iuda munitas et cepit eas. Et misit rex assyriorum rapsacen de lachis in ierusalem ad regem ezechiam in manu gravi et stetit in aqueductu piscine superioris in via agri fullonis. Et egressus est ad eum eliachim filius elchie qui erat super domum et sopna scriba et ioahe filius asaph a commentariis. Et dixit ad eos rapsaces. Dicite ezechie. Hec dicit rex magnus rex assyriorum. Que est ista fiducia qua confidis aut quo consilio vel fortitudine rebellare disponis. Super quem habes fiduciam quia recessisti a me. Ecce confidis super baculum arundineum confractum istum egyptum cui si innisus fuerit homo intrabit in manum eius et perforabit eam. Sic pharao rex egypti omnibus qui confidunt in eo. Quod si responderis michi. In domino deo nostro confidimus. Nonne ipse est cuius abstulit rex ezechias excelsa et altaria et dixit iude et ierusalem coram altari isto adorabitis. Et nunc trade te domino meo regi assyriorum et dabo tibi duo milia equorum nec poteris prebere ex te ascensores eorum. Et quomodo sustinebis faciem iudicis unius loci ex servis domini mei minoribus. Quod si confidis in egypto et in quadrigis et in equitibus. Et nunc numquid sine domino ascendi

ad terram istam ut perderem eam. Dixit dominus ad me ascende super terram istam et disperde eam. Et dixit elyachim et sobna et ioahe ad rapsacem. Loquere ad servos tuos syra lingua intelligimus enim. Ne loquaris ad nos iudaice in auribus populi qui est super murum. Et dixit rapsaces. Numquid ad dominum tuum et ad te misit me dominus meus ut loquerer omnia verba ista et non potius ad viros qui sedent in muro ut comedant stercora sua et bibant urinam pedum suorum vobiscum. Et stetit rapsaces et clamavit voce magna iudaice et dixit. Audite verba regis magni regis assyriorum. Hec dicit rex. Non seducat vos ezechias quia non poterit eruere vos. Et non vobis fiduciam tribuat ezechias super domino dicens. Eruens liberabit nos dominus. Non dabitur civitas ista in manu regis assyriorum. Nolite audire ezechiam. Hec enim dicit rex assyriorum. Facite mecum benedictionem et egredimini ad me et comedite unusquisque vineam suam et unusquisque ficum suam et bibite unusquisque aquam cisterne sue donec veniam et tollam vos ad terram que est ut terra vestra terra frumenti et vini. terra panis et vinearum. Ne conturbet vos ezechias dicens. Dominus liberabit nos. Numquid liberaverunt dii gentium unusquisque terram suam de manu regis assyriorum. Ubi est deus emath et arphath. ubi est deus sepharvaim. Numquid liberaverunt samariam de manu mea. Quis est ex omnibus diis terrarum istarum qui eruerit terram suam de manu mea ut eruat dominus ierusalem de manu mea. Et siluerunt et non responderunt ei verbum. Mandaverat enim eis rex dicens. Ne respondeatis ei. Et ingressus est elyachim filius elchie qui erat super domum et sobna scriba et ioahe filius asaph a commentariis ad ezechiam scissis vestibus et nuntiaverunt ei verba rapsacis.

XXXVII

Et factum est cum audisset rex ezechias scidit vestimenta sua et obvolutus est sacco et intravit in domum domini et misit elyachim qui erat super domum et sobnam scribam et seniores de sacerdotibus opertos saccis ad ysaiam filium amos prophetam. Et venerunt servi regis ezechie ad ysaiam et dixerunt ad eum. Hec dicit ezechias. Dies tribulationis et angustie et correptionis et blasphemie dies hec. Quia venerunt filii usque ad partum et virtus non est pariendi. Leva ergo orationem pro reliquiis que reperte sunt. Si quomodo audiat dominus deus tuus verba rapsacis quem misit rex assyriorum dominus suus ad blasphemandum deum viventem et ad exprobrandum sermonibus quos audivit dominus deus tuus. Et dixit ad eos ysaias. Hec dicetis domino vestro. Hec dicit dominus. Ne timeas a facie verborum que audisti quibus blasphemaverunt pueri regis assyriorum me. Ecce ego dabo ei spiritum et audiet nuntium et revertetur ad terram suam et corruere eum faciam in terra sua gladio. Reversus est autem rapsaces et invenit regem assyriorum preliantem adversus lobnam. Audierat enim quod profectus esset de lachis. Et audivit de rege ethiopie dicentes. Egressus est ut pugnet contra te. Quod cum audisset misit nuntios ad ezechiam dicens. Hec dicetis ezechie regi iude dicentes. Non te decipiat deus tuus in quo confidis dicens. Non dabitur ierusalem in manu regis assyriorum. Ecce tu audisti que fecerunt omnes reges assyriorum omnibus terris quas subverterunt et tu poteris liberari. Numquid eruerunt eos dii gentium quos subverterunt patres mei gozan et aran et reseph et filios eden qui erant in thalasar. ubi est rex emath et rex arphat et rex urbis sepharvaym ana et ava. Et tulit

XXXVII

Ezechias libros de manu nuntiorum et legit eos ⁊ ascendit in domum dñi ⁊ expandit eos corã dño. Et orauit ad dñm dicẽs. Dñe exercituum ds̃ isr̃l qui sedes sup cherubim tu es ds̃ oĩm regnorum terre tu fecisti celũ ⁊ terram. Inclina dñe aurẽ tuã ⁊ audi. Aperi oculos tuos ⁊ uide ⁊ audi omĩa u̾ba sennacherib. q̃ misit ad blasphemandũ dm̃ uiuẽtẽ. Vere n. dñe desertas fecerũt reges assyriorum terras ⁊ regiones earum ⁊ dederũt deos eaȝ igni. Non enĩ erãt dij ẜ opa manuũ hoĩm lignũ ⁊ lapides ⁊ cõminuerũt eos. Et nũc dñe ds̃ nr̃ salua nos de manu eius ut cognoscant omĩa regna terre q̃r tu es dñs ds̃ solus. Et misit ysaias filius amos ad ezechiã dicẽs. Hec dic̃ ds̃ isr̃l. pro quibus rogasti me de sennacherib rege assyriorum hoc ẽ u̾bũ q̃d locutus ẽ dñs sup eũ. Despexit te ⁊ subsannauit te uirgo filia syon. Post te mouit caput filia ierusalẽ. Cui exprobrasti ⁊ quẽ blasphemasti ⁊ sup quẽ exaltasti uocẽ ⁊ leuasti altitudinẽ oculorum tuorum. Ad sc̃m isr̃l. in manu seruorum tuorum exprobrasti dño ⁊ dixisti. In multitudiẽ q̃drigarum mearum ego ascendi altitudinẽ montiũ iuga lybani ⁊ succidã excelsa cedrorum eius ⁊ electas abietẽs illius. Introibo altitudinẽ summitatis illius saltũ carmeli eius ego fodi ⁊ bibi aquam ⁊ siccaui uestigia pedis mei. Omnes riuos aggerum. Numquid nõ exaudisti q̃ olim fecerim ei. Et diebus antiquis ego plasmaui illud ⁊ nũc adduxi. Et factũ ẽ in eradicationẽ colliũ cõpugnantiũ ⁊ ciuitatũ munitarum. habitatores earum breuiata manu contremuerũt. Et confusi sunt. facti s̃ sicut fenũ agri ⁊ gramẽ pascue ⁊ herba pascue ⁊ herba tectorum q̃ exaruit anteq̃m maturesceret. habitatorẽ tuã ⁊ introitũ tuũ ⁊ egressũ tuũ ego cognoui ⁊ insaniam tuã contra me. Cum fureres aduersũ me sup̾bia tua ascẽdit ĩ aures meas. Ponã g̾ circulũ in naribus tuis ⁊ frenũ in labijs tuis ⁊ reducã te ĩ uiã p̾ quã uenisti. Tibi autẽ hoc erit in signũ. Comede hoc anno q̃ sponte nascuntur ⁊ ĩ anno sc̃do pomis uescẽ. In ãno autẽ tertio seminate ⁊ plantate uineas ⁊ comedite fructũ earum. Et mittet id q̃d saluatũ fuit de domo iuda ⁊ q̃d reliquũ ẽ mittẽ radicẽ deorsũ ⁊ faciet fructũ sursũ. Quia de ierl̃m exibũt reliquie ⁊ saluatio de monte syon. Zelus dñi exercituũ faciet istud. Propt̾ea hec dic̃ dñs de rege assyriorum. Non introibit ciuitatẽ hãc ⁊ nõ iaciet ibi sagittã. Et nõ occupabit eã clypeus ⁊ nõ mittet in circuitu eius aggerẽ. In uiã q̃ uenit per eam reuertet̾ ⁊ ciuitatẽ hãc nõ ingredietur dic̃ dñs. Et p̾tegã ciuitatẽ istã ut saluem p̾p̾ me ⁊ p̾p̾ dauid seruũ meũ. Egressus ẽ autẽ angl̾s dñi ⁊ p̾cussit in castris assyriorum. c. lxxxv. m̃. Et surrexerunt mane ⁊ ecce omnes cadau̾a mortuorum. Et egressus ẽ ⁊ abijt. Et reu̾sus est sennacherib rex assyriorum ⁊ habitauit ĩ niniue. Et factũ ẽ cũ adoraret nesrach in templo deum suũ ad ramelech ⁊ sarasar filij sui p̾cusserũt eũ gladio fugeruntq̃ in terram ararath. Et regnauit asaradon filius eius pro eo.

XXXVIII

In diebus illis egrotauit ezechias usq̃ ad mortẽ. Et introiuit ysayas filius amos p̾pheta ⁊ dix̃ ei. Hec dic̃ dñs. Dispone domui tue q̃r morieris tu et nõ uiues. Et cõuertit ezech faciẽ suã ad parietẽ ⁊ orauit ad dñm ⁊ dix̃. Obsecro dñe. Memento q̃so q̃m ambulauerim corã te ĩ u̾itate. In corde p̾fecto ⁊ q̃d bonũ est ĩ oculis tuis fecerim. Et fleuit ezechias fletu magno. Et factũ ẽ u̾bũ dñi ad ysayam dicẽs. Vade ⁊ dic ezechie. Hec dic̃ dñs ds̃ dauid p̾ris tui. Audiui

oratione(m) tuam et vidi lacrimas. Ecce ego ad
diciam super dies tuos .xv. annos et de
manu regis assyriorum eruam te et civita
tem istam et protegam eam. hoc autem tibi erit si
gnum a domino quia faciet dominus verbum hoc quod lo
cutus est. Ecce ego reverti faciam umbram
linearum per quas descenderat in orologio achaz
in sole retrorsum .x. lineis per gradus quos de
scenderat. Scriptura ezechyel regis iuda cum
egrotasset et convaluisset de infirmitate sua.
Ego dixi in dimi. di. m. Quesivi re. an.
m. Non aspiciam. h. ult. et h. Generacio m.
ab. est. Preciosa est velud a tex. Sperabam
usque ad. De mane usque ad v. fi. Attenu
ati sunt o. Domine vim p. re. p me. Recogi
tabo o. an. Domine si sic vivitur et in t. Tu
autem eruisti a. m. Quia non infernus c. t. n.
vivens vi. l. confite. Domine salvum m. fac
et psal. n. Et iussit ysaias ut tollerent mas
sam de ficis et cataplasmarent super vulnus
ut sanaretur. Et dixit ezechias quod erit signum
quia ascendam in domum domini. XXXIX

In tempore illo misit merodach baladan
filius baladan rex babylonis libros
et munera ad ezechiam. Audierat enim quod
egrotasset et convaluisset. Letatus est autem super
eis ezechias et ostendit cellam eis aromatum
et argenti et auri. et odoramentorum et unguen
ti optimi et omnes apotecas supellectilis
sue et universa que inventa sunt in thesauris
eius. Non fuit verbum quod non ostenderet eis eze
chias in domo sua et in omni potestate sua. Introivit
autem ysaias propheta ad ezechiam regem et dixit ei. Quid
dixerunt viri isti et unde venerunt ad te?
Et dixit ezechias. De terra longinqua venerunt
ad me de babylone. Et dixit. Quid viderunt
in domo tua? Et dixit ezechias. Omnia que in do
mo mea sunt viderunt non fuit res quam non osten
derim eis in thesauris meis. Et dixit ysaias
ad ezechiam. Audi verbum domini exercituum. Ecce
dies venient et auferentur omnia que in domo tua
sunt que thesaurizaverunt patres tui usque in
diem hanc in babylonem. Non relinquetur quicquam
dicit dominus et de filiis tuis qui exibunt de
te quos genueris tollent. Et erunt eunuchi
in palacio regis babylonis. Et dixit ezechi
as ad ysaiam. Bonum est verbum domini quod locu
tus est. Et dixit. fiat tantum pax et veritas in die
bus meis. XL

Consolamini consolamini
popule meus dicit deus vester. Loquimini ad
cor ierusalem et advocate eam quoniam completa est
malicia eius dimissa est iniquitas illius. Susce
pit de manu domini duplicia pro omnibus peccatis
suis. Vox clamantis in deserto parate viam domi
ni rectas facite in solitudine semitas dei nostri.
Omnis vallis implebitur et omnis mons et
collis humiliabitur et erunt prava in direc
ta et aspera in vias planas. et revelabitur
gloria domini et videbit omnis caro pariter quod os
domini locutum est. Vox dicentis. Clama. Et
dixi. Quid clamabo? Omnis caro fenum
et omnis gloria eius quasi flos agri. Exsiccatum est
fenum et cecidit flos quia spiritus domini sufflavit
in eo. Vere fenum est populus. Exsiccatum est
fenum et cecidit flos. verbum autem domini nostri sta
bit in eternum. Super montem excelsum ascen
de tu qui evangelizas syon. Exalta in for
titudine vocem tuam qui evangelizas ierusalem.
exalta noli timere. Dic civitatibus iude.
Ecce deus vester. Ecce dominus in fortitudine veni
et et brachium eius dominabitur. Ecce merces eius
cum eo et opus illius coram illo. Sicut pastor gre
gem suum pascet, in brachio suo congregabit
agnos et in sinu suo levabit fetas ipse
portabit. Quis mensus est pugillo aquas
et celos palmo ponderavit ponderavit?
Quis appendit tribus digitis molem terre
et libravit in pondere montes et colles in sta
tera? Quis adiuvit spiritum domini aut quis
consiliarius eius fuit. Et ostendit illi cum quo
iniit consilium et instruxit eum et docuit se
mitam iustitie. et erudivit eum scientiam et viam

prudēcie ostendit illi. Ecce gentes q̄si
stilla situle ⁊ q̄i momētū stat̄e reputate
sūt. Ecce insule q̄i puluis exiguus.
Et lyban᷑ nō sufficiet ad succendendū
⁊ aialia ei᷑ nō sufficiēt ad holocaustū.
Omēs gentes q̄i nō sint sic sūt corā eo
⁊ q̄i nichilū ⁊ inane reputate s̄t ei.
Cui ḡ simile fecistis dm̄ aut q̄m ỹ-
magine ponetis ei? Nūquid sculp-
tile ꝯflabit faber? aut̄ artifex auro figura-
bit illud ⁊ laminis argēteis argenta-
rius. Forte lignū ⁊ imputribile ele-
git. Artifex sapiēs q̄rit q̄modo statu-
at symulacrū qd̄ nō moueatur. Nū-
quid nō scitis? Nūquid nō audietis?
Nūquid nō annūciatum ē ab inicio
uobis? Nūq̄ nō intellexistis fundamē-
ta t̄re. Qui sed; sup gyr̄ t̄re ⁊ h̄itato-
res ei᷑ sūt q̄i locuste. Qui extendit
velud nichilū celos ⁊ expandit eos ve-
lud tab̄naclm̄ ad habitandū. Q̄ dat
secretor̄ scrutatores q̄i nō sīt. Iudices
t̄re velud inane fecit ⁊ quidē n; plā-
tato n; sato n; radicato in t̄ra trūco
eor̄. repēte flauit in eos ⁊ aruerunt
⁊ turbo q̄i stipulā auferet eos. Et
cui assimilastis me ⁊ adequastis di-
cit s̄cs. Leuate ī excelsū oculos uros
⁊ uidete. Quis creauit h̄. Qui edu-
cit ī nūo miliciā eor̄ ⁊ omēs ex noīe
uocat. p̄ multitudīe fortitudīs sue et
roboris uirtutisq; ei᷑ neq; vnū reli-
quū fuit. Q̄re dicis iacob ⁊ loq̄ris
isrl̄. abscondita ē uia mea a dn̄o ⁊ a
deo meo iudiciū t̄nsiuit. Nūquid ne-
scis aut nō audisti deus sempit̄nus dn̄s
q̄ creauit t̄minos t̄re nō deficiet
n; laborabit n; ē inuestigacō sapiē-
cie eius q̄ dat lasso uirtutē ⁊ hiis q̄ nō
sūt fortitudinē ⁊ robur multiplicat.
Deficient pu̇i ⁊ laborabūt ⁊ iuuenes
ī infirmitate cadēt. Qui aūt sperant
in dn̄o mutabūt fortitudinē. assu-
ment pennas sicut aquile curret ⁊ nō la-
borabūt. ambulabūt ⁊ nō deficient.

XLI

Taceant ad me insule ⁊ gē-
tes fortitudinē mutēt. Accedāt
⁊ tūc loquātur. simul ad iudiciū ꝓpinquem᷑.
Quis suscitauit ab oriēte iustū uoca-
uit eū vt seq̄ret se. Dabit ī ꝯspectu
ei᷑ gentes ⁊ reges obtinebit. dabit q̄i
puluerem gladio ei᷑ sic̄ stipulā uento
raptā arcui ei᷑ ꝑseq̄tur eos t̄nsibit ī
pace. semita ī pedib; eius nō apparebit.
Quis h̄ opatus ē ⁊ fecit vocās genera-
cōnes ab exordio? Ego dn̄s primus ⁊ cū
nouissimis ego sū. Viderūt insule ⁊ ti-
muerūt extrema t̄re obstupuerūt
⁊ accesserūt vnq̄sq; p̄ximo suo. auxi-
abit ⁊ fr̄i suo dicet. Cōfortare ⁊ cō-
fortabit faber erari᷑ ꝑcuciēs malleo q̄
cudebat tūc t̄pris dicēs glutino bonū
ē ⁊ ꝯfortauit eū clauis ut nō moue-
tur. Et tu isrl̄ serue m̄s iacob quē
elegi. Semē abraham amici mei.
In quo app̄hendi ab extremis t̄re ⁊ a
longinq̄s ei᷑ uocaui te ⁊ dixi t̄. Ser-
uus es tu elegi te. ⁊ abieci. Ne time-
as q̄r ego sū tecū. Ne declines q̄r ego dn̄s
tuus. Confortaui te ⁊ auxiliat᷑ sū
t̄. ⁊ suscepit te dext̄a iusti mei. Ecce
ꝯfundentur omēs ⁊ erubescēt q̄ pug-
nant aduersū te erūt q̄i nō sint ⁊ pe-
ribūt uiri qui ꝯtradicūt t̄. Queres
eos ⁊ nō inuenies uiros rebelles tuos
⁊ erūt q̄i nō sint ⁊ veluti ꝯsumpcio ho-
minis bellātis aduersū te q̄r ego dn̄s
d̄s tuus app̄hendēs manū tuā dicēs
t̄. ne timeas q̄r ego adiuui te. Noli-
te timere vermis q̄r mortui estis ex
isrl̄. q̄r ego auxiliatus sū tu dicit
dn̄s ⁊ redēptor tuus s̄cs isrl̄. Ego

Nota

posui te quasi plaustrum triturans novum
habens rostra serrantia: triturabis montes
et comminues: et colles quasi in pulverem pones.
ventilabis eos et ventus tollet et turbo
disperget eos. Et tu exultabis in domino.
in sancto israel letaberis. Egeni et pauperes
querunt aquas et non sunt: lingua eorum siti aruit. E
go dominus exaudiam eos deus israel non dere
linquam eos. Aperiam in supinis collibus
flumina et in medio camporum fontes.
Ponam desertum in stagna aquarum et terram
inviam in rivos aquarum. Dabo in solitudi
nem cedrum et spinam et mirtum et lignum o
live: ponam in deserto abietem ulmum et
buxum simul ut videant et sciant et recogi
tent et intelligant pariter quia manus domini fecit hoc:
et sanctus israel creavit illud. Prope facite iudicium
vestrum dicit dominus. Afferte si quid forte
habetis dicit rex iacob. Accedant et nun
tient vobis quecumque ventura sunt. Priora
nunciate que fuerint: et ponemus cor nostrum et
sciemus novissima eorum: et que ventura sunt nunci
ate nobis. Annunciate que futura sunt in fu
turum: et sciemus quia dii estis vos. Bene quoque
aut male si potestis facite: et loquamur et vi
deamus simul. Ecce vos estis ex nichilo: et
opus vestrum ex eo quod non est. Abhominatio
est qui elegit vos. Suscitavi ab aqui
lone et veniet ab ortu solis. Vocabit
nomen meum: et adducet magistratus quasi
lutum: et velud plastes conculcans humum.
Quis annunciavit ab exordio ut sciamus:
et a principio ut intelligamus: et dicamus iu
stus es. Non est neque annuncians neque predi
cens neque audiens sermones vestros. Primus
ad syon dicet. Ecce assunt: et ierusalem evan
gelistam dabo. Et vidi et non erat ex istis quis
iam qui iniret consilium et interrogatus responde
ret verbum. Ecce omnes iniusti et vana opera
eorum: ventus et inane simulacra eorum.
Ecce servus meus suscipiam eum XLII
electus meus complacuit sibi in illo anima mea.
Dedi spiritum meum super eum: iudicium gentibus
proferet. non clamabit neque accipiet perso
nam: neque audietur vox eius foris. calamum
quassatum non conteret: et linum fumigans
non extinguet. in veritate educet iudicium.
non erit tristis neque turbulentus donec
ponat in terra iudicium: et legem eius insule
expectabunt. Hec dicit dominus creans celos
et extendens eos: firmans terram et que germi
nant ex ea: dans flatum populo qui est super eam
et spiritum calcantibus eam. Ego dominus voca
vi te in iusticia et apprehendi manum tuam
et servavi te: et dedi te in fedus populi in lucem gen
tium: ut aperires oculos cecorum et educeres de
conclusione vinctum de domo carceris sedentes
in tenebris. Ego dominus hoc est nomen meum: gloriam
meam alteri non dabo et laudem meam sculpti
libus. Que prima fuerunt ecce venerunt: nova quoque
ego annuncio: antequam oriantur audita
faciam vobis. Cantate domino canticum novum
laus eius ab extremis terre: qui descenditis in
mare et plenitudo eius: insule et habitatores
earum. Levetur desertum et civitates eius: in domi
bus habitabit cedar. laudate habitatores pe
tre: de vertice montium clamabunt. ponent
domino gloriam: et laudem eius in insulis nuncia
bunt. Dominus sicut fortis egredietur: sicut vir pre
liator suscitabit zelum: vociferabitur et
clamabit: super inimicos suos confortabitur.
Tacui: semper silui: patiens fui: sicut parturiens
loquar: dissipabo et absorbebo simul. Desertos
faciam montes excelsos et colles: et omne
germen eorum exsiccabo. et ponam flumina
in insulas: et stagna arefaciam. et educam
cecos in viam quam nesciunt: in semitis quas
ignoraverunt ambulare eos faciam. Ponam
tenebras eorum coram eis in lucem: et prava in recta.
hec verba feci eis: et non dereliqui eos. Conversi sunt
retrorsum. confundantur confusione qui confidunt
in sculptili: qui dicunt conflatili vos dii nostri.

Nota

Surdi audite ⁊ ceci intuemini ad vi
dendum. quis cecus nisi servus meus
⁊ surdus nisi ad quem nuncios meos misi.
quis cecus nisi qui venumdatus est. et quis
cecus nisi servus domini. Qui vides multa
nonne custodies. Qui apertas habes
aures nonne audies. ⁊ dominus voluit
ut sanctificaret eum ⁊ magnificaret legem
⁊ extolleret. ipse autem populus direptus ⁊ vas
tatus. Laqueus iuvenum omnes in domi
bus carcerum absconditi sunt facti sunt in rapinam
nec est qui eruat in direptionem nec est qui di
cat redde. quis est in vobis qui audiat hoc. at
tendat ⁊ auscultet futura. Quis dedit
in direptionem iacob ⁊ israel vastantibus. non
ne dominus ipse cui peccavimus ⁊ noluerunt
in viis eius ambulare non audierunt legem
eius ⁊ effudit super eum indignationem furoris
sui. ⁊ forte bellum ⁊ conbussit eum in circui
tu ⁊ non cognovit ⁊ succendit eum ⁊ non
intellexit.

Et nunc hec dicit XLIII
dominus creans te iacob ⁊ formans
te israel noli timere quia redemi te ⁊ vocavi
te nomine tuo. Servus meus es tu cum transie
ris per aquas tecum ero ⁊ flumina non operient
te. cum ambulaveris in igne non conbureris
⁊ flamma non ardebit in te quia ego dominus deus
tuus sanctus israel salvator tuus dedi propitia
tionem tuam egyptum ethyopiam ⁊ saba pro te
ex quo honorabilis factus es in oculis meis et
gloriosus. ego dilexi te ⁊ dabo homines pro te
⁊ populos pro anima tua. noli timere quia ego tecum
sum ab oriente adducam semen tuum ab occi
dente congregabo te. dicam aquiloni da et
austro noli prohibere affer filios meos de
longinquo ⁊ filias ab extremis terre ⁊ omnem
qui invocat nomen meum in gloriam meam
creavi eum formavi eum feci eum. Educ
foras populum cecum ⁊ oculos habentem surdum
⁊ aures ei sunt. omnes gentes congregate
sunt simul ⁊ collecte sunt tribus. quis in vobis an
nuntiet istud ⁊ que prima sunt audire vos faci
et. Dent testes eorum ⁊ iustificentur ⁊ au
diant ⁊ dicant. Vere vos testes mei dicit
dominus ⁊ servus meus quem elegi ut sciatis et
credatis mihi ⁊ intelligatis quia ego ipse sum.
ante me non est formatus deus ⁊ post me non
erit ego sum ego sum dominus ⁊ non est absque me
salvator ego annunciavi ⁊ salvavi au
ditum feci ⁊ non fuit in vobis alienus. Vos testes
mei dicit dominus ego deus ⁊ ab initio ego ipse
⁊ non est qui de manu mea eruat operabor
⁊ quis avertet illud. Hec dicit dominus redemptor ve
ster sanctus israel propter vos misi in babylonem ⁊ de
traxi vectes universos ⁊ caldeos in navibus
suis gloriantes. ego dominus sanctus vester creans israel
rex vester. Hec dicit dominus qui dedit in mari viam
⁊ in aquis torrentibus semitam qui eduxit quadri
gam ⁊ equum agmen ⁊ robustum simul
obdormierunt nec resurgent contriti sunt
quasi linum ⁊ extincti sunt. Ne memineritis prio
rum ⁊ antiqua ne intueamini. Ecce ego facio
nova ⁊ nunc orientur. utique cognoscetis ea
ponam in deserto viam ⁊ in invio flumina
⁊ glorificabit me bestia agri dracones ⁊
strutiones quia dedi in deserto aquas ⁊ flumina
in invio ut darem populo meo electo meo
populum istum formavi mihi laudem meam narra
bit. Non me invocasti iacob nec laborasti
in me israel non obtulisti mihi arietem ho
locausti tui. ⁊ victimis tuis non glorifica
sti me. non te servire feci in oblatione nec labo
rem prebui in thure non emisti mihi argento ca
lamum ⁊ adipe victimarum tuarum non inebri
asti me. Verumtamen me servire fecisti in peccatis
tuis prebuisti mihi laborem in iniquitatibus
tuis. Ego sum ego sum ipse qui deleo iniquita
tes tuas propter me. peccatorum tuorum non recorda
bor. reduc me in memoriam ⁊ iudicemur
simul. narra si quid habes ut iustificeris.
pater tuus primus peccavit ⁊ interpretes tui
prevaricati sunt in me ⁊ contaminavi principes

ctōs. Dedi ad internicōz iacob z isrl' in

blasphemiā.

XLIIII

Et nunc audi iacob sue mūs z isrl' quē elegi. Hec dicit dñs faciens z formās te ab utō auxiliator tuus. noli time' serue meus iacob rectissime quē elegi. effundā. n. aq̄s sup sicientem z fluenta sup aridā. effundā spm̄ meū sup semē tuū. z bn̄dictōz meā sup stirpem tuā z germina bunt int' h'bas q̄i salices iuxta fluētes aq̄s. iste dicet dñi ego sū z ille vocabit i nōie iacob. z hic scribet manu sua dño z i nōie isrl' assimulabit. Hec dic̄ dñs rex isrl' z redemptor eius exercituū dñs. ego pri m' z ego nouissim' z absq; me nō est d's. q̄s similis mei. uocet z annūciet z ordinē exponat m. ex quo ɔstitui p'plm antiquū. uētura z q̄ futura s̄ annūci ent eis. Nolite time' neq; ɔturbemini. ex tūc audire te feci z annūciaui. Vos estis testes mei. nūquid ē d's absq; me z formator quē ego nō nouiim. plaste ydoli omēs nich' sūt z amantissima eoz nō pderūt eis. ipi testes eoz s̄ qui nō uident neq; itelligūt vt ɔfundant. Ecce omēs participes eius ɔfundentur. fabri eni sūt ex homīb;. cū uenerint omēs stabūt z pauebūt z ɔfundent' simul. Faber ferrarius lima operat' ē in p'nis z in malleis formauit illd. Quis formauit deū z sculptile ɔflauit ad nichil vtile. Ecce omēs participes ei ɔfundent'. Et operat' est in brachio fortitudis sue e surient z deficiet nō bibz aquam z lacescz. Artifex lignarius extendit normā. for mauit illd in runtina fecit illd in an gularib; z in circino tornauit illd z fec ymaginē uiri q̄i speciosū hōiem ha bitantē in domo. succidit cedros tulit ylicem z q'rcū q̄ stetat int' ligna sal tus. plantauit pinū q̄m pluuia nu triuit. z fcā ē homīb; in focū. sūpsit ex eis z calefctūs ē z succēdit z coxit pa nes de reliq' autē opat' est deū z adora uit fecit sculptile z curuat' ē an illd. Mediū eius ɔbussit igni z de medio eius carnes coxit z ɔmedit coxit pul mentū et saturatus ē z calefctūs ē z dix. Vah calefctūs sū uidi focum. reliquū autē ei' deū fecit z sculptile s' curuat' an illd z adorat illd z obsecrat dicēs Libera me q' d's mūs es tu. nescierūt neq; intellexerūt. obliti eni sūt ne ui deant oculi eoz z ne intelligāt corde suo nō recogitāt i mēte sua nz ɔgno scūt nz sentiūt ut dicant. medietatē ei' ɔbussi igni z coxi sup carbones eius panes z coxi carnes z ɔmedi z de re liq' eius ydolū faciā. Ante truncū ligni pcidam ps eius cinis. cor insipiēs ad orabit illud. z nō libabit aīam suam nz dicet forte mēdaciū ē in dextra mea. Memento hoc iacob z isrl' q̄m seruus mūs es tu formaui te. seruus mūs es tu isrl' nō obliuiscaris mei. deleui ut nubem iniq̄tatē tuā z q̄i nebulā pcca tua. re uertē ad me q̄m redemi te. Lauda te celi q̄m fecit dñs. Jubilate extima terre. resonate montes laudacōē saltus z omē lignū ei' q̄m redemit dñs ia cob z isrl'm glificabit'. Hec dic̄ dñs redēptor tuus z formator tuus ex utō ego sū dñs faciēs omīa extēn dens solus celos stabiliēs t'ram. Et nllus mecū. irrita faciēs signa di uinoz z ariolos i furorē u'tens. ɔu'tens sapiētes retrorsū z sciām eoz stultā faciēs suscitās u'bū s'ui sui z ɔ siliū nūcioz suoz ɔplens. Qui dico isrl'm h'itaberis z ciuitatib; iuda edifi cabimini z deserta ei' suscitabo. q̄ dico pfundo desolare z flumina tua are faciā. q̄ dico ciro pastor mūs es z oēz

HUoluntatē meā ɔplebis. q̄ dico ierl'm
edificabis ⁊ tēplo fundabis.

XLV

Hec dicit dn̄s xp̄o meo cirō cui
apphendi dexterā ut subiciā an̄ faciem
eius gentes ⁊ dorsa regū u'tam ⁊ apiā
corā eo ianuas ⁊ porte nō claudentur.
Ego an̄ te ibo ⁊ glo'sos t'r'e humiliabo
portas ereas ɔterā ⁊ uectes ferreos ɔfri
gā ⁊ dabo t' thesauros absconditos
⁊ archana secretor' reuelabo t' ut scias
q' ego dn̄s qui uoco nom̄ tuū d's isr'l
pp̄ suū meū iacob ⁊ isr'l electum meū.
⁊ uocaui te noīe tuo assimilaui te ⁊
nō ɔgnouisti me ego dn̄s ⁊ nō ē am
plius ext'ᵃ me nō ē deus accinxi te ⁊ nō
ɔgnouisti me ut sciant hy qui ab ortu sol'
⁊ qui ab occidēte q'm absq' me nō ē d's
ego dn̄s ⁊ nō alt' formās lucē ⁊ creans
tenebras faciēs pacē ⁊ creans malū ego
dn̄s faciēs om̄ia h'. Rorate celi desup
⁊ nubes pluant iustū apiat' t'ra ⁊ ger
minet saluatorē ⁊ iusticia oriat' simul
ego dn̄s creaui eū. Ve qui ɔdic' fictori
suo testa de samiis t'r'e numq'd dic' lutū
figulo suo quid facis ⁊ opus tuū absq'
manib' ē. Ve qui dicit p'ri quid generas
⁊ mulieri quid parturis. Hec dicit dn̄s
s'c's isr'l plastes eiᵘs uentura interrogate me
sup filios meos ⁊ sup opa manuū me
ar' mādate m' ego feci t'ram ⁊ hoīem
sup eā creaui ego. Manᵘs mee tetenderūt
celos ⁊ oī milicie eor' mādaui. ego susci
taui eū ad iusticiā ⁊ om̄es uias eiᵘs diri
gam. ip̄e edificabit ciuitatē meā ⁊ cap
tiuitatē meā dimittet nō in p'cio neq'
i muneib' dic' dn̄s exercituū. Hec dic' dn̄s
d's labor egypti ⁊ negociacō ethyopie
⁊ sabaȳ uiri sublimes ad te t'nsibūt et
tui erūt. Post te ambulabūt uincti ma
nicis p'gent' ⁊ te adorabūt teq' dep'ca
buntur t'm in te d's ⁊ nō ē absq' te deus.
Vere tu es d's absconditᵘs d's isr'l saluator.
ɔfusi sūt ⁊ erubuerūt om̄es simul abier'
i ɔfusionē fabricatores error'. isr'l salua
tus ē in dn̄o salute et'na. nō ɔfundemi
⁊ nō erubescetis usq' i seclm̄ s'cli q' h' dic'
dn̄s creans celos ip̄e d's formās t'ram ⁊
faciēs eā ip̄e plastes eiᵘs nō in uanū cre
auit eā s' ut h'itetur formauit eā. ego
dn̄s ⁊ nō est alius. nō in abscondito lo
cutus sū in loco t'r'e tenebroso. nō dixi
semini iacob frustra q'rite me. ego dn̄s
annūcians iusticiā loq'ns recta. Congre
gamini ⁊ uenite ⁊ accedite simul q' saluati
estis de gentib'. nescierūt q' leuant lign'
sculpture sue ⁊ rogant d'm nō saluan
tē. Annūciate ⁊ venite ⁊ ɔsiliamini simul.
Quis auditū fecit h' ab inicio. ex tunc
p'dixi illd'. Nunquid nō ego dn̄s ⁊ nō est
ult'ᵃ d's absq' me d's iustus ⁊ saluans n'
ē p'reter me. ɔu'timini ad me ⁊ salui eritis
omnes fines t'r'e q' ego dn̄s ⁊ nō ē ali'. p'
me. In me metip̄o iuraui egredietur de o
re meo u'bū iusticie ⁊ nō reuertetur q' mi
curuabit' om̄e genu. ⁊ iurabit om̄is lingᵘa.
Ergo in dn̄o dicet mee sūt iusticie ⁊ impe
riū. ad eū venient ⁊ ɔfundentur om̄es q'
repugnant ei i dn̄o iustificabit' ⁊ lauda
bit' om̄e semē isr'l.

XLVI

Confractus est bel ɔtritᵘs ē nabo. facta s' simu
lacra eor' bestiis ⁊ iumentis. on'a ura
grāui pond'e usq' ad lassitudinē. ɔtabuer'
⁊ ɔtrita s' simul nō potuerūt saluare por
tantē ⁊ aīa eor' i captiuitatē ibit. Au
dite me domᵘs iacob ⁊ om̄e residuū do
mᵘs isr'l. q' portamini a meo utō q' gestami
ni mea uulua usq' ad senectā ego ip̄e
⁊ usq' ad canos ego portabo. ego feci
⁊ ego ferā ego portabo ⁊ saluabo. cui
assimilastis me ⁊ adeq'stis ⁊ ɔpastis
me ⁊ fecistis silem. q' ɔfertis aurū de sac
culo ⁊ argentū statera ponderastis co

ducētes artificē ut faciat deū ⁊ procidūt
⁊ adorāt portāt illū in humis gestātes
⁊ ponētes in loco suo ⁊ stab̄ ⁊ de loco suo
nō mouebit̄ sȝ cū clamauerint ad eum
nō exaudiet· de tribulacōne nō saluab̄
eos. Mementote istō̄ ⁊ fundamini· redite
p̄uaricatores ad cor recordamini p̄oris
secli q̄ ego sū d̄s ⁊ nō ult̄ⁱ nec ē d̄s ⁊ nō
ē silis mei annūciās ab exordio noui
ssimū ⁊ ab inicō q̄ nō dū f̄cā sūt dicens·
ↄsiliū meū stabit ⁊ oīs uolūtas mea
fiet uocās ab oriēte auē ⁊ de t̄ra longinq̄
uirū uolūtatis mee· ⁊ locut̄ sū ⁊ addu
cam illō creaui ⁊ faciā illō. Audite me
duro corde q̄ longe estis a iusticia p̄pe
feci iusticiā meā nō elongabit̄· ⁊ salus
mea nō morabit̄· dabo in syon salutē
et in ierl̄m gl̄iam meam. XLVII

Descende sede in puluēre uirgo
filia babylon· sede in t̄ra nō ē solium
filie caldeoꝝ q̄ ult̄ nō uocabis moll̄
⁊ tenā. Tolle molā ⁊ mole farinā de
nuda turpitudinē tuā discoopi hum̄
ūm reuela crus trāsi flumīa reuelab̄
ignominia tua· ⁊ uidebit̄ obprobriū tu
ū· ulcōz capiā ⁊ nō resistet michi hō.
Redemptor nr̄ d̄ns exercituū nō illi̊ sanc
tus isrl̄. Sede ⁊ tace intra in tenebras
filia caldeoꝝ q̄ nō uocabis ult̄. dn̄a re
gnoꝝ· irat̄ sū sup p̄p̄lm meū ↄtaminā
ui hereditatē meā ⁊ dedi eos ī manu
tua nō posuisti eis m̄ias· sup senem
aggrauasti iugū tuū ualde ⁊ dixisti ī
sempit̄nū ero dn̄a· nō posuisti hec sr̄
cor tuū neq̄ recordata es nouissimi tu
i· ⁊ nūc audi h̄ delicata ⁊ habitās ↄfi
denter q̄ dicis ī corde tuo ego sū ⁊ nō ē
p̄ter me ampli̊ nō sedebo uidua ⁊ ig̊
rabo sterilitatē. Venient t̄ h̄ duo subito
ī die una sterilitas ⁊ uiduitas uniu̇sa
uenerūt sup te p̄p̄t m̄ltitudinē ma
leficioꝝ tuoꝝ ⁊ p̄p̄t duriciā incātatoꝝ
tuoꝝ uehementē· ⁊ fiduciā h̄uisti ī ma
licia tua. Et dixisti. Non ē qui uideat
me. Sapiēa tua· ⁊ sciā tua· h̄ decep̄ te·
⁊ dixisti in corde tuo ego sū ⁊ p̄ter me
nō ē alt̄a· ueiet sup te malū ⁊ nescies
ortū ei̊· ⁊ irruet sup te calamitas q̄
nō poteris expiare· ueiet sup te repēte
miseria quā nescias. Sta cū incātatori
bȝ tuis ⁊ cū m̄ltitudine maleficioꝝ tu
oꝝ in quibȝ laborasti ab adolescencia
tua si forte quid p̄sit t̄ aut si possis
fi̊ fortior defecisti ī m̄ltitudine ↄsilioꝝ
tuoꝝ· stent ⁊ saluent te augures celi
q̄ ↄtemplabant̄ sydera ⁊ subputabāt
m̄ses ut ex eis annūciarēt uentura
tibi. Ecce f̄cī s̄ q̄̊ stipula ignis ↄbussit
illos nō liberabūt aīam suam de manū
flāme nō s̄ prune quibȝ calefiant n̄ focus
ut sedeat ad eū· sic f̄cā sūt t̄ in qbus laꝝ
laborauās· negociatores tui ab adole
scencia sua unusq̄sq̄ ī uia sua errā
uerūt nō ē qui saluet te. XLVIII

Audite hec dom̊ iacob q̄ uo
camini noīe isrl̄ ⁊ de aquis iuda exi
stis q̄ iuratis ī noīe d̄ni isrl̄ ⁊ recorda
mini nō ī ūitate nȝ ī iusticia de ciuita
te enī s̄cā uocati s̄ ⁊ sup ↄstabiliti s̄
d̄ns exercituū nom̄ ei̊. Priora extunc
annūciaui ⁊ ex ore meo exierūt ⁊ au
dita feci ea. Repente op̄at̄ sū ⁊ vene
rūt. Sciui enī q̄ durus es tu ⁊ ner
uus ferreus ceruix tua ⁊ frons tua ere
a· p̄dixi t̄ extūc anteq̄ uenirēt indi
caui t̄ ne forte dices ydola mea fecerūt
h̄ ⁊ sculptilia mea ⁊ ↄflatilia mea mā
dauerūt ista q̄ audisti uide oīa· uos aūt
nō annūciastis. Audita t̄ feci noua
extūc ↄsūata s̄ q̄ nescis nūc creata s̄
⁊ nō extūc ⁊ an̄ diē ⁊ nō audisti ea ne
forte dicas· ecce ego ↄgnoui ea neq̄ au

Nota q̄ Wicleff

dom̄ isrl̄ ⁊

disti neque cognovisti neque ex tunc aperta est
auris tua. Scio enim quia prevaricans pre-
varicaberis et transgressorem ex ventre voca-
vi te. Propter nomen meum longe faciam furorem meum
et laude mea infrenabo te ne intereas.
Ecce excoxi te non quasi argentum, elegi te
in camino paupertatis. Propter me faciam
ut non blasphemer et gloriam meam alteri
non dabo. Audi me Iacob et Israel quem ego
voco: ego ipse, ego primus et ego novissimus.
Manus quoque mea fundavit terram et dex-
tera mea mensa est celos. Ego vocabo eos
et stabunt simul. Congregamini omnes vos et
audite: quis de eis annuntiavit hec? Dominus
dilexit eum, faciet voluntatem suam in Baby-
lone et brachium suum in Chaldeis. Ecce ego
locutus sum et vocavi eum, adduxi eum et direc-
ta est via eius. Accedite ad me et audite hec:
non a principio in abscondito locutus sum; ex
tempore antequam fieret ibi eram, et nunc Dominus
misit me et spiritus eius. Hec dicit Dominus redemp-
tor tuus sanctus Israel: ego Deus tuus docens te
utilia, gubernans te in via qua ambulas.
Utinam attendisses mandata mea: facta
fuisset quasi flumen pax tua et iustitia tua
sicut gurgites maris, et fuisset sicut arena
semen tuum et stirps uteri tui ut lapilli eius.
Non interisset et non fuisset attritum nomen eius
a facie mea. Egredimini de Babylone, a
Chaldeis in voce exultationis annuntiate, au-
ditum facite hec et ferte illud usque ad extre-
ma terre. Dicite: redemit Dominus servum suum Iacob.
Non sitierunt in deserto cum educeret eos, aquam
de petra produxit eis et scidit petram et fluxe-
runt aque. Non est pax impiis, dicit Dominus.

XLIX

Audite insule et attendite
populi de longe. Dominus ab utero voca-
vit me, de ventre matris mee recordatus
est nominis mei, et posuit os meum ut gladium
acutum; in umbra manus sue protexit me et po-
suit me sicut sagittam electam; in pharetra

sua abscondit me et dixit mihi: Servus meus
es tu Israel, quia in te gloriabor. Et ego dixi: In
vacuum laboravi, sine causa et vane forti-
tudinem meam consumpsi; ergo iudicium meum
cum Domino et opus meum cum Deo meo. Et
nunc hec dicit Dominus formans me ex utero
servum sibi, ut reducam Iacob ad eum et Israel non
congregabitur; et glorificatus sum in oculis Domini
et Deus meus factus est fortitudo mea. Et dixit:
Parum est ut sis mihi servus ad suscitandas
tribus Iacob et feces Israel convertendas; dedi te
in lucem gentium ut sis salus mea usque ad
extremum terre. Hec dicit Dominus redemptor
Israel sanctus eius ad contemptibilem animam,
ad abhominatam gentem, ad servum dominorum: Re-
ges videbunt et consurgent principes et adora-
bunt propter Dominum quia fidelis est et sanctum Israel qui elegit
te. Hec dicit Dominus: In tempore placito exau-
divi te et in die salutis auxiliatus sum tui, et
servavi te et dedi te in fedus populi, ut suscita-
res terram et possideres hereditates dissi-
patas, ut diceres his qui vincti sunt: Exite,
et his qui in tenebris: Revelamini. Super vi-
as pascentur et in omnibus planis pascua eorum.
Non esurient neque sitient, et non percutiet eos es-
tus et sol, quia miserator eorum reget eos
ad fontes aquarum portabit eos. Et ponam omnes
montes in viam et semite mee exaltabuntur.
Ecce isti de longe venient et ecce illi ab aquilone
et mari et isti de terra australi. Lau-
date celi et exultet terra, iubilate montes
laudem, quia consolatus est Dominus populum suum et pau-
perum suorum miserebitur. Et dixit Syon: Dereliquit
me Dominus et Dominus oblitus est mei. Numquid obli-
visci potest mulier infantem suum ut non miserea-
tur filio uteri sui? Et si illa oblita fuerit,
ego tamen non obliviscar tui. Ecce in manibus
meis descripsi te; muri tui coram oculis
meis semper. Venerunt structores tui, de-
struentes te et dissipantes a te exibunt. Le-
va in circuitu oculos tuos et vide omnes

isti ꝯgregati sunt uenerunt t[ibi]. Viuo ego dicit dominus quia hiis omnibus uelud ornamento uestieris ꝛ circumdabis t[ibi] eos quasi sponsa quia deserta tua ꝛ solitudines tue ꝛ terra ruine tue nunc angusta erit pre habitatoribus ꝛ longe effugabuntur qui absorbebant te adhuc dicent. In auribus tuis filii sterilitatis tue angustus est locus m[ihi] fac spacium m[ihi] ut habitem ꝛ dices in corde tuo quis genuit m[ihi] istos ego sterilis ꝛ non pariens transmigrata ꝛ captiua ꝛ istos quis enutriuit ꝛ ego destituta ꝛ sola ꝛ isti ubi erant. Hec dicit dominus deus. Ecce leuabo ad gentes manum meam ꝛ ad populos exaltabo signum meum ꝛ afferent filios tuos in ulnis ꝛ filias tuas super humeros portabunt ꝛ erunt reges nutricii tui ꝛ regine nutrices tue. Vultu in terram demisso adorabunt te ꝛ puluerem pedum tuorum lingent ꝛ scies quia ego dominus super quo non confundentur qui expectant eum. Numquid tolletur a forti preda aut quod captum fuerit a robusto saluari poterit quia hec dicit dominus. Equidem ꝛ captiuitas a forti tolletur ꝛ quod ablatum fuerit a robusto saluabitur. Eos uero qui iudicauerunt te ego iudicabo ꝛ filios tuos ego saluabo ꝛ cibabo hostes tuos carnibus suis ꝛ quasi musto sanguine suo inebriabuntur ꝛ sciet omnis caro quia ego dominus saluans te ꝛ redemptor tuus fortis iacob. L

Hec dicit dominus quis est hic liber repudii matris uestre quo dimisi eam aut quis est creditor meus cui uendidi uos. Ecce enim in iniquitatibus uestris uenditi estis ꝛ in sceleribus uestris dimisi matrem uestram quia ueni ꝛ non erat uir uocaui ꝛ non erat qui audiret. Numquid abreuiata ꝛ paruula facta est manus mea ut non possim redimere aut non est in me uirtus ad liberandum. Ecce in increpatione mea desertum faciam mare ponam flumina in siccum computrescent pisces sine aqua ꝛ morientur in siti. Induam celos tenebris ꝛ saccum ponam operimentum eorum. Dominus dedit m[ihi] linguam eruditam ut sciam sustentare eum qui lapsus est uerbo. erigit mane mane erigit m[ihi] aurem ut audiam quasi magistrum. Dominus deus aperuit m[ihi] aurem ego autem non contradico retrorsum non abii. Corpus meum dedi percucientibus ꝛ genas meas uellentibus faciem meam non auerti ab increpantibus ꝛ conspuentibus in me. Dominus deus auxiliator meus ꝛ ideo non sum confusus ideo posui faciem meam ut petram durissimam ꝛ scio quoniam non confundar. Iuxta est qui iustificat me quis contradicit m[ihi]. Stemus simul quis est aduersarius meus accedat ad me. Ecce deus auxiliator meus quis est qui condempnet me. Ecce omnes quasi uestimentum conterentur ꝛ tinea comedet eos. Quis ex uobis timens dominum audiens uocem serui sui. qui ambulauit in tenebris ꝛ non est lumen ei. speret in nomine domini ꝛ innitatur super deum suum. Ecce omnes uos accendentes ignem et accincti flammis ambulate in lumine ignis uestri ꝛ in flammis quas succendistis. uobis de manu mea factum est hoc uobis in doloribus dormietis. LI

Audite me qui sequimini quod iustum est ꝛ queritis dominum. Attendite ad petram unde excisi estis ꝛ ad cauernam laci de qua precisi estis. Attendite ad abraham patrem uestrum ꝛ ad saram que peperit uos quia unum uocaui eum ꝛ benedixi ei ꝛ multiplicaui eum. consolabitur ergo dominus syon ꝛ consolabitur omnes ruinas eius ꝛ ponet desertum eius quasi delicias ꝛ solitudinem eius quasi ortum domini gaudium ꝛ leticia. Inuenietur in ea gratiarum actio ꝛ uox laudis. Attendite ad me populus meus ꝛ tribus mea audite quia lex a me exiet ꝛ iudicium meum in lucem populorum requiescet. prope est iustus meus egressus est sal

uator meus & brachia mea populos iudi
cabunt. Me insule expectabunt & bra
chium meum sustinebunt. Levate in celum
oculos vestros & videte sub terra deorsum.
quia celi sicut fumus liquescent & terra sicut
vestimentum atteretur & habitatores eius sicut
hec interibunt. Salus autem mea in sem
piternum erit & iusticia mea non defici
et. Audite me qui scitis iustum populus
lex mea in corde eorum. Nolite timere
obprobrium hominum & blasphemias eorum
ne timeatis sicut enim vestimentum sic co
medet eos vermis & sicut lanam sic de
vorabit eos tinea. Salus autem
mea in sempiternum erit & iusticia me
a in generatione & generationes. Consur
ge consurge fortitudinem brachium domini.

indue

Consurge sicut in diebus antiquis in gene
rationibus seculorum. Numquid non tu percussisti
superbum vulnerasti draconem. Numquid
non tu siccasti mare aquam abyssi vehe
mentis. qui posuisti profundum maris viam
ut transirent liberati. & nunc qui redempti sunt a
domino revertentur & venient in syon lau
dantes. & leticia sempiterna super capi
ta eorum. Gaudium & leticiam tenebunt fu
giet dolor & gemitus. ego ipse consolabor
vos. Quis tu ut timeas ab homine morta
li & a filio hominis qui quasi fenum ita arescet
& oblitus es domini creatoris tui qui tetendit
celos & fundavit terram. & formidasti iu
giter tota die a facie furoris eius qui te tri
bulabat & paraverat ad perdendum. ubi est
nunc furor tribulantis. cito veniet gra
diens ad aperiendum & non interficiet usque
ad internecionem nec deficiet panis eius. Ego
autem sum dominus tuus qui conturbo mare & in
tumescunt fluctus eius. dominus exercituum nomen
meum. Posui verba mea in ore tuo & in um
bra manus mee protexi te ut plantes ce
los & fundes terram. & dicas ad syon populus

meus es tu. Elevare elevare consurge
ierusalem que bibisti de manu domini calicem
ire eius. usque ad fundum calicis soporis bi
bisti & epotasti usque ad feces. Non est qui
sustentet eam ex omnibus filiis quos genuit.
& non est qui apprehendat manum eius ex omni
bus filiis quos enutrivit. Duo sunt que
occurrerunt tibi quis contristabitur super te. va
stitas & contricio & fames & gladius. quis
consolabitur te. Filii tui proiecti sunt. dormie
runt in capite omnium viarum. Sicut oryx illa
queatus pleni indignacione domini. incre
pacione dei tui. Idcirco audi hec paupercula
& ebria non a vino. Hec dicit dominator
dominus tuus & deus tuus qui pugnavit
pro populo suo. Ecce tuli de manu tua calicem
soporis. fundum calicis indignacionis mee
non adiciam ut bibas illum ultra & ponam
illum in manu eorum qui te humiliaverunt &
dixerunt anime tue incurvare ut transeamus.
& posuisti ut terram corpus tuum & quasi viam
transeuntibus.

LII

Consurge consurge
induere fortitudine tua syon in
duere vestimentis glorie tue ierusalem civitas
sancti quia non adiciet ultra ut transeat per te in
circumcisus & inmundus. Excutere de pul
vere consurge sede ierusalem. solve vincula colli
tui captiva filia syon. quia hec dicit dominus.
Gratis venundati estis & sine argento
redimemini. quia hec dicit dominus. In egyptum
descendit populus meus in principio ut colonus
esset ibi & assur absque ulla causa calumpni
atus est eum. & nunc quid est michi hic dic
it dominus quoniam ablatus est populus meus gratis. Do
minatores eius inique agunt dicit dominus &
iugiter tota die nomen meum blasphema
tur. Propter hoc sciet populus meus nomen meum in
die illa quia ego ipse qui loquebar ecce ad
sum. Quam pulcri super montes pedes annun
ciantis & predicantis pacem annunciantis
salutem dicentis. syon regnabit deus tuus.

Vox speculatorum tuorum. levaverunt vocem simul laudabunt quia oculo ad oculum videbunt cum converterit dominus Syon. Gaudete et laudate simul deserta Ierusalem quia consolatus est dominus populum suum redemit Ierusalem. Paravit dominus brachium sanctum suum in oculis omnium gentium et videbunt omnes fines terre salutare dei nostri. Recedite recedite exite inde pollutum nolite tangere exite de medio eius. Mundamini qui fertis vasa domini quoniam non in tumultu exibitis nec in fuga properabitis. Precedet enim vos dominus et congregabit vos deus Israel. Ecce intelliget servus meus et exaltabitur et elevabitur et sublimis erit valde. Sicut obstupuerunt super eum multi sic inglorius erit inter viros aspectus eius et forma eius inter filios hominum. Iste asperget gentes multas super ipsum continebunt reges os suum quia quibus non est narratum de eo viderunt et qui non audierunt contemplati sunt.

Quis credidit LIII auditui nostro et brachium domini cui revelatum est. Et ascendet sicut virgultum coram eo et sicut radix de terra sitienti. Non est species ei neque decor et vidimus eum et non aspectus et desideravimus eum despectum et novissimum virorum virum dolorum et scientem infirmitatem et quasi absconditus vultus eius et despectus unde nec reputavimus eum. Vere languores nostros ipse tulit et dolores nostros portavit et nos reputavimus eum quasi leprosum et percussum a deo et humiliatum. Ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras attritus est propter scelera nostra disciplina pacis nostre super eum et livore eius sanati sumus. Omnes nos quasi oves erravimus unusquisque in viam suam declinavit et dominus posuit in eo iniquitatem omnium nostrum. Oblatus est quia ipse voluit et non aperuit os suum. Sicut ovis ad occisionem ducetur et quasi agnus coram tondente se obmutescet et non aperiet os suum. De angustia et de iudicio sublatus est generationem eius quis enarrabit quia abscisus est de terra viventium. propter scelus populi mei percussi eum. Et dabit impios pro sepultura et divitem pro morte sua eo quod iniquitatem non fecerit neque dolus fuerit in ore eius. Et dominus voluit conterere eum in infirmitate. Si posuerit animam suam pro peccato videbit semen longevum et voluntas domini in manu eius dirigetur. Pro eo quod laboravit anima eius videbit et saturabitur. In scientia sua iustificabit ipse iustus servus meus multos et iniquitates eorum ipse portabit. Ideo dispertiam ei plurimos et fortium dividet spolia pro eo quod tradidit in mortem animam suam et cum sceleratis reputatus est et ipse peccatum multorum tulit et pro transgressoribus rogavit.

Lauda sterilis LIIII que non paris decanta laudem et hinni que non pariebas quoniam multi filii deserte magis quam eius que habebat virum dicit dominus. Dilata locum tentorii tui et pelles tabernaculorum tuorum extende ne parcas. Longos fac funiculos tuos et clavos tuos consolida. Ad dexteram enim et levam penetrabis et semen tuum gentes hereditabit et civitates desertas inhabitabit. Noli timere quia non confunderis neque erubesces non enim te pudebit. Quia confusionis adolescentie tue oblivisceris et obprobrii viduitatis tue non recordaberis amplius. Quia dominabitur tui qui fecit te dominus exercituum nomen eius et redemptor tuus sanctus Israel deus omnis terre vocabitur. Quia ut mulierem derelictam et merentem spiritu vocavit te dominus et uxorem ab adolescentia abiectam. Dixit dominus deus tuus. Ad punctum in modico dereliqui te et in miserationibus magnis congregabo te. In momento indignationis abscondi faciem meam parumper a te et in misericordia sempiterna misertus sum tui. Dixit redemptor tuus dominus. Sicut in diebus Noe istud mihi est cui iuravi ne inducerem aquas diluvii ultra super terram sic iuravi ut non irascar tibi et non increpem te. Montes enim commovebuntur et colles contremiscent misericordia mea autem non recedet a te et fed

viii

pacis mee non movebitur dixit miserator tu-
us dominus. Paupercula tempestate convul-
sa absque ulla consolatione. Ecce ego ster-
nam per ordinem lapides tuos et fundabo
te in saphiris et ponam iaspidem propugna-
cula tua et portas tuas in lapides scul-
ptos et omnes terminos tuos in lapides de-
siderabiles universos filios tuos doctos
a domino et multitudinem pacis filiis tuis
et in iustitia fundabis. Recede procul a ca-
lumpnia quia non timebis et a pavore quia non
appropinquabit tibi. Ecce accola veniet
qui non erat mecum. Ecce ego creavi fabrum

(margin: advena quondam tuus adiungetur tibi)

sufflantem in igne prunas et proferentem
vas in opus suum et ego creavi interfectorem
ad disperdendum. Omne vas quod fictum est
contra te non dirigetur et omnem linguam resi-
stentem tibi in iudicio iudicabis. Hec est heredi-
tas servorum domini et iustitia eorum apud me di-
cit dominus.

LV

Omnes sicientes venite ad aquas et qui non habetis argen-
tum properate emite et comedite. Venite
emite absque argento et absque ulla con-
mutatione vinum et lac. Quare appendi-
tis argentum non in panibus et laborem
vestrum non in saturitate. Audite audi-
entes me et comedite bonum et delectabi-
tur in crassitudine anima vestra. Inclinate
aurem vestram et venite ad me audite et
vivet anima vestra et feriam vobiscum pactum
sempiternum misericordias David fideles. Ecce
testem populis dedi te ducem ac preceptorem

(margin: eum)

gentibus. Ecce gentes quas nesciebas
vocabis et gentes que non cognoverunt te
ad te current propter dominum deum tuum et sanctum
Israel quia glorificavit te. Querite dominum
dum inveniri potest invocate eum dum prope est.
Derelinquat impius viam suam et vir iniquus
cogitationes suas et revertatur ad dominum
et miserebitur eius. et ad deum nostrum quoniam
multus est ad ignoscendum. Non enim cogi-
tationes mee cogitationes vestre neque vie
mee vie vestre dicit dominus quia sicut exaltantur
celi a terra sic exaltate sunt vie mee a viis
vestris et cogitationes mee a cogitationibus vestris.
Et quomodo descendit ymber et nix de celo et
illuc ultra non revertitur sed inebriat terram et
infundit eam et germinare eam facit et
dat semen serenti et panem comedenti sic erit
verbum meum quod egredietur de ore meo. non rever-
tetur ad me vacuum sed faciet quecumque volu-
i et prosperabitur in hiis ad que misi illud quia in leti-
cia egrediemini et in pace deducemini. Montes
et colles cantabunt coram vobis laudem et omnia
regionis ligna plaudent manu. Pro
saliunca ascendet abies et pro urtica crescet
mirtus et erit dominus nominatus in signum eter-
num quod non auferetur.

LVI

Hec dicit dominus. Custodite iudicium et facite
iustitiam quia iuxta est salus mea ut veniat
et iustitia mea ut reveletur. Beatus vir qui
facit hoc et filius hominis qui apprehendet istud
custodiens sabbatum ne polluat illud custodi-
ens manus suas ne faciat omne malum
et non dicat filius advene qui adheret domino
dicens separatione dividet me dominus a populo suo
et non dicat eunuchus ego lignum aridum
quia hec dicit dominus eunuchis qui custodierint
sabbata mea et elegerint que ego volui et te-
nuerint fedus meum dabo eis in domo mea et
in muris meis locum et nomen melius a filiis
et filiabus nomen sempiternum dabo eis quod non
peribit et filios advene qui adherent ut colant
eum et diligant nomen eius ut sint ei in servos
omnem custodientem sabbatum ne polluat illud
et tenentem fedus meum adducam eos in mon-
tem sanctum meum et letificabo eos in domo ora-
tionis mee holocausta eorum placebunt mihi su-
per altare meum quia domus mea domus orationis vo-
cabitur cunctis gentibus ait dominus deus qui congre-
gat dispersos Israel adhuc congregabo ad eum
omnes congregationes eius omnes bestie agri

uenite ad deuorandū vniuerse bestie sal
tus. Speculatores eiꝰ ceci omēs nescierūt
vniuersi canes muti nō ualentes latrare
uidentes uana dormientes ⁊ amātes so
mnia ⁊ canes impudentissimi nescierūt
saturitatē. ipi pastores ignorauerūt intelli
gentiā omēs ī uiā suā declinauerūt vnꝰ
quisqꝫ ad auariciā suā a summo usqꝫ ad
nouissimū. Venite sumamꝰ vinū et
impleamur ebrietate ⁊ erit sic hodie sic ⁊
Iustus perit ⁊ LVII cras ⁊ multo amplius.
nō ē qui recogitet ī corde suo ⁊ uiri mie
colligunt qr nō ē qui intelligat a facie
enī malicie collectꝰ est iustus. ueniat pax
requiescat ī cubili suo qui ambulauit in
directiōe sua. Vos autē accedite filij au
guratricis semē adulteri ⁊ fornicarie. Sr
quē lusistis sup quē dilatastis os ⁊ eiecistis
linguā. nūquid nō uos filij scelesti semē
mendax q ꝯsolamini ī dijs subtr omne lignū
frondosū imolātes ꝑuulos ī torrentibꝫ
subtr eminētes petras. In ꝑtibꝫ torrētis
ꝑs tua. hec ē sors tua ⁊ ipis effudisti
libamen obtulisti sacrificiū. nūquid
sup hijs nō indignabor. Sup montē
excelsū ⁊ sublimē posuisti cubile tuū et
illuc ascendisti ut imolares hostias tu
as ⁊ post hostiū ⁊ retro postē posuisti
memoriale tuū qr iuxta me discopui
sti ⁊ suscepisti adulterū dilatasti cubile
tuū ⁊ pepigisti cū eis fedus dilexisti str
tū eoꝝ manu apta ⁊ ornasti te regio
vnguento ⁊ multiplicasti pigmēta tua.
misisti legatos tuos ꝓcul ⁊ humilia
ta es usqꝫ ad inferos. ī multitudine uie
tue laborasti nō dixisti quiescā. uitā
manꝰ tue inuenisti ꝓpterea nō rogasti pro
quo sollicita timuisti qr mētita es ⁊ mei
nō es recordata neqꝫ cogitasti ī corde tu
o qr ego tacēs ⁊ qsi nō uidēs ⁊ mei obli
ta es ego annūciabo iusticiā tuā ⁊ ope

ra tua nō ꝓderūt tē. cū clamaueris libe
rent te ꝯgregati tui ⁊ omēs eos auferet
uentus ⁊ tollꝫ aura. Qui autē hēt fi
duciā mei hereditabit trām ⁊ posside
bit montē scm̄ meū ⁊ dicā uiā facite
ꝑbete iter declinate de semita auferte
offendicula ṗpli mei qr h dic dn̄s excels
⁊ sublimis hītans eternitatē ⁊ scm̄ nomē
eiꝰ in excelso ī scō hītans ⁊ cū ꝯtrito et
humiliato spū ut uiuificet spm̄ hu
miliū ⁊ uiuificet cor ꝯtritoꝝ. nō enī in
sempiternū litigabo nec usqꝫ ad finē ira
scar qr spc a facie mea egredietr ⁊ flatꝰ
ego faciā ṗṗ iniqtatē auaricie eiꝰ. Ira
tus sū ⁊ ꝑcussi eū abscondi a te faciē
meā ⁊ indignatꝰ sū ⁊ abijt uagus ī
uia cordis eius. uias eiꝰ uidi ⁊ sanaui
eū ⁊ reduxi eū ⁊ reddidi ꝯsolacōnes ipi
⁊ lugentibꝫ eiꝰ creaui fructū labioꝝ pacē
ei q longe ē ⁊ q ꝓpe dix dn̄s ⁊ sanaui
eū. Impij autē qsi mare feruens qd qescē
nō pot ⁊ redundāt fluctus eiꝰ in ꝯcul
cacōem ⁊ lutū. Non ē pax dic dn̄s ds
Clama ne cesses LVIII impijs.
qsi tuba exalta uocē tuā ⁊ annū
cia ṗplo meo scelera eoꝝ ⁊ domui iacob
pccā eoꝝ. Me etenī de die ī diē qrūt ⁊
scire uias meas uolūt qsi gens q iusti
ciā fecit ⁊ q iudiciū dei sui nō dereliqrit.
rogāt iudicia iusticie ⁊ appropinqre deo
uolūt. Quare ieiunauimꝰ ⁊ nō aspexisti
humiliauimꝰ aīas nr̄as ⁊ nescisti. Ecce
ī die ieiunij uri īuenit uolūtas ura
⁊ omēs debitores urōs repetitis. Ecce
ad lites ⁊ ꝯtenciōes ieiunatis ⁊ ꝑcu
titis pugno impie. Nolite ieiunare
sic usqꝫ ad hanc diē ut audiat' in excel
so clamor ur̄. nūquid tale ē ieiuniū
qd elegi ꝑ diē affligere hoīem aīam suā.
nūquid torqre qsi circulū capud suū
⁊ saccū ⁊ cinerē sterne. Nūquid istud

uocabis ieiuniu͂ ⁊ die͂ acceptabilem
dn͂o? Nonne hoc e͂ magis ieiuniu͂ qd̄
elegi? dissolue colligac͂ones impietatis
solue fasciculos deprimētes dimitte eos
q̇ confracti s͂ liberos ⁊ omne onus dirumpe.
frange esurienti pane͂ tuu͂ ⁊ egenos ua
gos q͛ induc in domu͂ tua͂. cu͂ uideris nu
du͂ op̄i eu͂ ⁊ carne͂ tua͂ ne despexeris. tūc
erumpet qi̇ mane lume͂ tuu͂ ⁊ sanitas
tua cici͂ orietur ⁊ an͂ ibit facie͂ tua͂ iusticia
tua ⁊ gl͂a dn͂i colliget te. Tūc inuoca
bis ⁊ dn͂s exaudiet, clamabis ⁊ dicet
ecce assu͂. q͛ misericors su͂ dn͂s d͂s tuu͂.
Si abstuleris de medio tui catena͂ ⁊ desi
eris digitu͂ tuu͂ extende͂ ⁊ loqui qd̄ nō
p̄dest, cu͂ effuderis esurienti a͂iam tua͂ et
a͂iam afflicta͂ repleueris orietur i͂ tenebris
lux tua ⁊ tenebre tue erunt sic͂ meridies
⁊ requie͂ dabit t͂ dn͂s d͂s tuus semp͂ ⁊
implebit splendoribz a͂iam tua͂ ⁊ ossa
tua liberabit. Et eris qi̇ ortus irriguus
⁊ sic͂ fons aq͛ cui nō deficient aq. ⁊ edifi
cabu͂tur in te deserta sec͂lor͛ fundamenta
generac͂ois ⁊ generac͂ois suscitab ⁊ uoca
beris edificator sepiu͂ auertens semitas i͂
iq͂tatu͂. Si auertis a sabbo pede͂ tuu͂ fa
cere͂ uolu͂tate͂ mea͂ in die sc͂o meo ⁊ uo
caberis sabbm delicatu͂ ⁊ sc͂m dn͂i gl͂osu͂
⁊ gl͂ificaberis eu͂ du͂ nō facis uias tuas
⁊ nō inuenitur uolu͂tas tua ut loq͛ris
s͂mone͂ tuc͂ delectaberis sup̄ dn͂o ⁊ sustol
la͂ te sup̄ altitudine͂ t͛re ⁊ cibabo te he͂
ditate iacob p̄ris tui. os eni͂ dn͂i locutū
Ecce nō est abbreuiata LIX c.
manus dn͂i ut saluare nequeat neq͛
aggrauata e͂ auris ei⁹ ut nō exaudiat,
s͂z iniq͂tates u͂re diuiserunt int͛ uos et
deu͂ u͂rm ⁊ pc͂a u͂ra absconderunt facie͂
ei⁹ a uob ne exaudiret. Manus eni͂ u͂re
pollute s͂ sanguine͂ ⁊ digiti u͂ri iniq͂ta
te. labia u͂ra locuta s͂ mēdaciu͂ ⁊ lingua
u͂ra iniq͂tate͂ fatur. nō e͂ qui inuocet iusticia͂ neq͛ e͂ qui iudicet uere s͂z confidunt
i͂ nichilo ⁊ loquu͂tur uanitates concepeunt
labore͂ ⁊ pepererunt iniq͂tate͂. Oua aspi
du͂ ruperunt ⁊ telas aranee texuerunt.
q̇ comederit de ouis eor͛ morietur ⁊ qd̄ confotu͂
est erumpet i͂ regulu͂. tele eor͛ nō erunt
i͂ uestimentu͂ neq͛ operient͛ operibz suis. op̄a
eor͛ op̄a i͂utilia ⁊ opus iniq͂tatis i͂ ma͂
bz eor͛. pedes eor͛ ad malu͂ currunt ⁊ fe
stinant ut effundant sanguine͂ innocente͂.
Cogitac͂ones eor͛ cogitac͂ones i͂utiles
uastitas ⁊ contric͂o i͂ uijs eor͛ uia͂ pacis ne
scierunt ⁊ nō e͂ iudiciu͂ in gressibz eor͛. se
mite eor͛ i͂curuate s͂ eis oi͂s q̇ calcat i͂
eis ignorat pace͂. p̄pt͛ h͂ elongatu͂ e͂ a uob
iudiciu͂ ⁊ nō app̄hendet uos iusticia. Ex
pectauim⁹ luce͂ ⁊ ecce tenebre splendore͂ ⁊ i͂
tenebris ambulauim⁹ palpauim⁹ sic͂ ceci
ad pariete͂ et qi̇ absq͛ oculis attractauim⁹.
Impegim⁹ in meridie qi̇ i͂ tenebris i͂ ca
liginosis qi̇ mortui. rugiem⁹ qi̇ ursi oe͂s
⁊ qi̇ columbe meditātes gemem⁹. expec
tauim⁹ iudiciu͂ ⁊ nō e͂ salute͂ ⁊ elongata
e͂ a uob. Multiplicate s͂ eni͂ iniq͂tates
u͂re cora͂ te ⁊ pc͂a u͂ra responderunt nob quia
scelera u͂ra nobiscu͂ ⁊ iniq͂tates u͂ras cogno
uim⁹. p̄ccare ⁊ mentiri contra dn͂m. ⁊ auersi
sum⁹ ne iremus p̄ t͛gum d͂i u͂ri ut loqueremur
calu͂pnia͂ ⁊ t͛nsgressione͂ concepim⁹ ⁊ locu
ti sum⁹ de corde mēdacii u͂ba. ⁊ conu͛sum e͂ retror͂
su͂ iudiciu͂ ⁊ iusticia longe stetit. q͛ cor
ruit i͂ platea u͂itas ⁊ equitas nō potuit
ingredi. qm͂ fc͂a e͂ u͂itas i͂ obliuione͂. et
q̇ recessit a malo p̄de patuit. ⁊ uidit dn͂s
⁊ malu͂ apparuit i͂ oculis ei⁹ q͛ nō e͂ iudi
ciu͂. ⁊ uidit q͛ nō e͂ uir ⁊ aporiatus e͂ q͛
nō est q̇ occurrat. ⁊ saluabit s͂ brachi
um suu͂ ⁊ iusticia ei⁹ confirmabit illud.
Indutus e͂ iusticia ut lorica ⁊ galea salu
tis i͂ capite ei⁹. indutus e͂ uestimentis ul

tionis et opertus est quasi pallio zeli. Sicut ad vindictam quasi ad retributionem indignationis hostibus suis et vicissitudinem inimicis suis. Insulis vicem reddet. Et timebunt qui ab occidente nomen domini et qui ab ortu solis gloriam eius. Cum venerit quasi fluvius violentus quem spiritus domini cogit, et venerit Syon redemptor et eis qui redeunt ab iniquitate in iacob dicit dominus. Hoc fedus meum cum eis dicit dominus. Spiritus meus qui est in te et verba mea que posui in ore tuo et de ore seminis tui dicit dominus amodo usque in sempiternum. LX

Surge illuminare iherusalem quia venit lumen tuum et gloria domini super te orta est. Quia ecce tenebre operient terram et caligo populos. Super te autem orietur dominus et gloria eius in te videbitur. Et ambulabunt gentes in lumine tuo et reges in splendore ortus tui. Leva in circuitu oculos tuos et vide omnes isti congregati sunt venerunt tibi. Filii tui de longe venient et filie tue de latere surgent. Tunc videbis et afflues et mirabitur et dilatabitur cor tuum quando conversa fuerit ad te multitudo maris fortitudo gentium venerit tibi. Inundatio camelorum operiet te dromedarii madyan et effa. Omnes de saba venient aurum et thus deferentes et laudem domino annuntiantes. Omne pecus cedar congregabitur tibi arietes nabaioth ministrabunt tibi. Offerentur super placabili altari meo et domum maiestatis mee glorificabo. Qui sunt hii qui ut nubes volant et quasi columbe ad fenestras suas. Me enim insule expectabunt et naves maris in principio ut adducam filios tuos de longe argentum eorum et aurum eorum cum eis nomini domini dei tui et sancto israel quia glorificavit te. Et edificabunt filii peregrinorum muros tuos et reges eorum ministrabunt tibi. In indignatione enim mea percussi te et in reconciliatione mea misertus sum tui. Et aperientur porte tue iugiter die et nocte non claudentur ut afferatur ad te fortitudo gentium et reges earum adducantur. Gens enim et regnum quod non servierit tibi peribit et gentes solitudine vastabuntur. Gloria libani ad te veniet abies et buxus et pinus simul ad ornandum locum sanctificationis mee et locum pedum meorum glorificabo. Et venient ad te curvi filii eorum qui humiliaverunt te et adorabunt vestigia pedum tuorum omnes qui detrahebant tibi et vocabunt te civitatem domini syon sancti israel. Pro eo quod fuisti derelicta et odio habita et non erat qui per te transiret ponam te in superbiam seculorum gaudium in generationem et generationem. Et suges lac gentium et mamilla regum lactaberis. Et scies quia ego dominus salvans te et redemptor tuus fortis iacob. Pro ere afferam aurum et pro ferro afferam argentum et pro lignis es et pro lapidibus ferrum. Et ponam visitationem tuam pacem et prepositos tuos iustitiam. Non audietur ultra iniquitas in terra tua vastitas et contritio in terminis tuis. Et occupabit salus muros tuos et portas tuas laudatio. Non erit tibi amplius sol ad lucendum per diem nec splendor lune illuminabit te. Sed erit dominus tibi in lucem sempiternam et deus tuus in gloriam tuam. Non occidet ultra sol tuus et luna tua non minuetur quia dominus erit tibi in lucem sempiternam et complebuntur dies luctus tui. Populus autem tuus omnes iusti in perpetuum hereditabunt terram. Germen plantationis mee opus plantationis manus mee ad glorificandum. Minimus erit in mille et parvulus in gentem fortissimam. Ego dominus in tempore eius subito faciam istud. LXI

Spiritus domini super me eo quod unxerit me dominus. Ad annuntiandum mansuetis misit me ut mederer contritis corde et predicarem captivis indulgentiam et clausis apertionem. Et predicarem annum placabilem domino et diem ultionis deo nostro ut consolarer omnes lugentes, ut ponerem consolationem lugentibus syon et darem eis coronam pro cinere, oleum gaudii pro luctu, pallium laudis pro spiritu meroris. Et vocabuntur

mea fortes iusticie plantacio domini ad
glorificandum. et edificabunt deserta a
seculo et ruinas antiquas erigent et instau
rabunt civitates desertas dissipatas
in generacione et generacionem. et stabunt alieni
et pascent pecora vestra et filii peregrinorum agri
cole et vinitores vestri erunt. Vos autem
sacerdotes domini vocabimini ministri dei nostri
dicetur vobis fortitudinem gentium comede
tis et in gloria eorum superbietis. pro confusione
vestra duplici et rubore laudabunt partem
eorum. propter hoc in terra sua duplicia possidebunt
et leticia sempiterna erit eis quia ego diligens
iudicium et odio habens rapinam in holocau
sto. et dabo opus eorum in veritate et fedus
perpetuum feriam eis et scietur in gentibus se
men eorum et germen eorum in medio populorum. omnes
qui viderint eos agnoscent illos quia isti
sunt semen cui benedixit dominus. Gaudens gaude
bo in domino et exultabit anima mea in deo meo quia
induit me vestimentis salutis et indu
mento iusticie circumdedit me quasi sponsum
decoratum corona et quasi sponsam ornatam
monilibus suis. Sicut enim terra profert germen
suum et sicut ortus semen suum germinabit in
iusticiam et laudem coram universis gentibus. LXII

Propter syon non tacebo et propter ie
rusalem non quiescam donec egrediatur
ut splendor iustus eius et salva
tor eius ut lampas accendatur. et videbunt
gentes iustum tuum et cuncti reges inclitum tu
um et vocabitur tibi nomen novum quod os domini
nominavit. et eris corona glorie in manu domini
et dyadema regni in manu dei tui. Non
vocaberis ultra derelicta et terra tua non
vocabitur amplius desolata sed vocaberis
voluntas mea in ea et terra tua inhabita
bitur quia complacuit domino in te et terra tua
inhabitabitur. habitabit enim iuvenis
cum virgine et habitabunt in te filii tui et
gaudebit sponsus super sponsam et gau
debit super te deus tuus. Super muros tu
os ierusalem constitui custodes tota die et
tota nocte perpetuo non tacebunt. Qui
reminiscimini domini ne taceatis et detis si
lencium ei donec stabiliat et donec ponat
ierusalem laudem in terra. Iuravit dominus in dex
tera sua et in brachio fortitudinis sue. Si
dedero triticum tuum ultra cibum inimicis tuis
et si biberint filii alieni vinum tuum in quo
laborasti quia qui congregabunt illud come
dent et laudabunt dominum. et qui comportant
illud bibent in atriis sanctis meis. Transite
transite per portas preparate viam populo pla
num facite iter et eligite lapides et elevate
signum ad populos. Ecce dominus auditum fecit
in extremis terre. Dicite filie syon. ecce sal
vator tuus venit ecce merces eius cum eo et
opus illius coram illo et vocabunt eos populus
redempti a domino. Tu autem vocaberis civi
tas quesita et non derelicta. LXIII

Quis est iste qui venit de edom tinctis
vestibus de bosra. Iste formosus
in stola gradiens in multitudine fortitudinis
sue. Ego qui loquor iusticiam et propugnator
sum ad salvandum. Quare ergo rubrum est indumen
tum tuum et vestimenta tua sicut calcancium
in torculari? Torcular calcavi solus
et de gentibus non est vir mecum. Calcavi
eos in furore meo et conculcavi eos in ira
mea et aspersus est sanguis eorum super ve
stimenta mea et omnia indumenta mea in
quinavi. Dies enim ulcionis in corde meo an
nus redempcionis mee venit. Circumspexi et non
erat auxiliator quesivi et non fuit qui adiu
varet. et salvavit michi brachium meum et in
dignacio mea ipsa auxiliata est michi. et conculcavi
populos in furore meo et inebriavi eos
in indignacione mea et detraxi in terram vir
tutem eorum. Miseracionum domini recordabor.
Laudem domini super omnibus que reddidit nobis
dominus et super multitudinem bonorum domui israel.

q̄ largitus ē eis scd̄m indulgētiā suā
⁊ scd̄m multitudinē miāx suax ⁊ dixit.
Uerūtn̄ p̄pls meus ē filii nō negātes ⁊ fact'
ē eis saluator. In omī tribulacōe eox
nō ē tribulat' ⁊ angls faciei ei' saluauit
eos. In dilcōne sua ⁊ i indulgencia sua
ip̄e redemit eos ⁊ portauit eos ⁊ leua
uit eos cūctis dieb; scli. Ipi aut̄ ad ira
cūdiā puocauūt ⁊ afflixerūt sp̄m scī ei'
⁊ 9uers' ē eis i inimicū ⁊ ip̄e debellauit
⁊ ip̄e recordat' dierū scli moysi ⁊ p̄pli sui.
Ubi ē qui eduxit eos de mari cū pastori
b; gregis sui. Ubi qui posuit i medio ei'
sp̄m scī sui. q̄ eduxe' moysen ad dexterā i
brachio maiestatis sue. Qui scidit aq̄s
cos aq̄s ut faceret s nomē sempitnū. Qui
eduxe' eos p abyssos. q̄i equū in deserto n̄
īpigentē q̄i aial i campo descendēs. Sp̄c
dn̄i ductor ei' fuit. Sic adduxisti p̄plm
tuū ut faceres t nomē glie. Attende de celo
⁊ uide de hītaclo scō tuo ⁊ de solio glie tue
Ubi ē zelus tuus ⁊ fortitudo tua multitu
do uiscer tuox ⁊ miscracōnū tuax super
me 9tinuerūt se. Tu eni p̄r nr̄ ⁊ abra
ham nesciuit nos ⁊ isrl' ignorauit nos.
Tu dn̄e p̄r nr̄ ⁊ redēptor nr̄ a sclo nomē
tuū. Q̄re errare nos fecisti de uiis tuis.
idurasti cor nrm̄ ne timerem' te. Conuŕte
p̄p seruos tuos trib; hereditatis tue. Q̄
si nichilū possederūt p̄plm scm̄ tuū. ħ
hostes nri 9culcauerūt scificacōē tuā. fcī su
m' q̄i in principio cū nō dn̄areris nrī neq;
inuocaretur nomē tuū sup nos. LXIIII

Utinā dirūpes celos ⁊ descēdes. a fa
cie tua montes defluerent. Sicut
exustio ignis tabescent. aq̄ arderent ig'
ut notū fieret nomē tuū inimicis tuis
a facie tua gentes 9turbarentur. Cū fe
ceris mirabilia nō sustinebim'. descēdisti
a facie tua mōtes defluxerūt. a sclo
nō audierūt neq; aurib; pceperūt. ocls'
nō uidit ds̄ absq; te q̄ p̄pasti expectāti
b; te. Occurristi letanti ⁊ facienti iusti
ciā in uiis tuis recordabuntur tui. Ecce
tu iratus es ⁊ peccauim' in ipis fuim' sep
⁊ saluabim'. ⁊ fcī sum' ut imūdus oms
nos q̄i pann' mēstruate uniūse iusticie
nre. ⁊ cecidim' q̄i foliū uniūsi ⁊ iniqta
tes nre q̄i uentus abstulerūt nos. Nō
ē qui inuocet nomē tuū qui 9surgat
⁊ teneat te. abscondisti faciē tuā ⁊ alli
sisti nos i manu iniqtatis nre. ⁊ nūc dn̄e
p̄r nr̄ es tu. nos uo lutū ⁊ fictor nr̄ ⁊ opa
manuū tuax oms nos. Ne irascaris do
mine satis ⁊ ne ultra memineris iniqtatis
nre. Ecce dn̄e respice p̄pls tuus oms nos
Ciuitas sci tui fca ē deserta syon. deserta
ē fca ierlm desolata dom' scificacōis nre
⁊ glie nre. Ubi laudauerūt te p̄res nri
fca ē in exustionē ignis ⁊ oīa desidabi
lia nra u'sa s i ruinas. Numquid sup hiis
9tinebis te dn̄e tacebis ⁊ affliges nos uehemēt'. LXV

Quesierūt me qui
ante nō interrogabāt. inuenerūt q̄
nō q̄sierūt me. Dixi ecce ego. ecce ego ad
gentes q̄ nesciebāt me. ⁊ q̄ nō inuoca
bant nomē meū. Expandi man' meas
tota die ad p̄plm incredulū q̄ graditur
uia nō bona post cogitacōnes suas. p̄pls
qui ad iracūdiā puocat me an faciem
meā semp q̄ immolāt i ortis ⁊ sacrificant
sup lateres. q̄ hītant i sepulchris ⁊ in delu
bris ydolox dormiūt. Qui comedunt
carnē suillā ⁊ ius pphanū i uasis eox.
Qui dicūt recede a me nō appinques m
q; inmūd' es. Isti fum' erūt in furore meo
ignis ardēs tota die. Ecce scriptū est
corā me nō tacebo s; reddā ⁊ retribuā in
sinū eox iniqtates urās ⁊ iniqtates pa
trū uestrox simul dic dn̄s q̄ sacrificauerūt
sup montes ⁊ sup colles exprobrauerūt m
⁊ remeciar opus eox primum i sinu eox.

hec dic̄ dñs. Quom̄ si inueniat̄ granū
in botro ⁊ dicat̄ nō dissipes illd̄ qm̄ be
nedictō ē sic faciā ꝑp̄ suos meos ut nō
disꝑdam totū ⁊ educā de iacob semē ⁊ de
iuda possidētē mōtes scōs meos ⁊ heredi
tabunt eā elc̄i mei. ⁊ serui mei hītabunt
ibi ⁊ erunt campestria ī caulas gregū ⁊ val
lis achor ī cubile armētor̄ ꝑplō meo qui
requisierunt me. ⁊ uos q̄ dereliquistis dn̄m
q̄ obliti estis montē scm̄ meū qui poni
tis fortune mēsā ⁊ libatis sup̄ eā. numer
abo uos ī gladio ⁊ omēs ī cede corruetis
ꝑ eo qd̄ uocaui ⁊ nō respondistis locutꝰ sū
⁊ nō audistis ⁊ faciebatis malū ī ocul̄
meis ⁊ q̄ nolui elegistis ꝑp̄ hoc hec dicit
dn̄s ds̄. Ecce serui mei comedēt ⁊ uos esurie
tis. ecce serui mei bibēt ⁊ uos sitietis. ec
ce serui mei letabuntur uos autē confunde
mini. ecce serui mei laudabunt p̄ exultacō
ne cordis ⁊ uos clamabitis p̄ dolore cor
dis ⁊ p̄ contricōne spc̄ ululabitis ⁊ dimit
tetis nomē urm̄ ī iuramentū elc̄is meis ⁊
interficiet te ds̄ ds̄ ⁊ seruos suos uocabit
noīe alio in quo qui bn̄dictus ē sup̄ terram
bn̄dicetur in dō amē. ⁊ qui iurat in terra
iurabit in dō amē qr̄ obliuioni tradite
s̄ angustie priores ⁊ qr̄ abscōndite s̄ ab o
culis urīs. Ecce enī creo celos nouos et
terram nouā ⁊ nō erunt ī memoria priora
⁊ nō ascēdent sup̄ cor s; gaudebitis ⁊ ex
ultabitis usq; in sempiternū. in hiis q̄
ego creo. Quia ecce ego creo ierlm̄ exul
tacōn; ⁊ ꝑplm̄ eius gaudiū ⁊ exultabo in
ierlm̄ ⁊ gaudebo ī ꝑplo meo ⁊ audiet̄ nō
in eo ultra uox fletus ⁊ uox clamoris
Non erit ibi amplius infans dier̄ ⁊ senex
q̄ nō impleat dies suos. qm̄ puer. c.
annor̄ morietur ⁊ peccator. c. annor̄ ma
ledictus erit. ⁊ edificabunt domos ⁊ ihita
bunt ⁊ plātabūt uineas ⁊ comedent fructus ear̄. Non
edificabunt ⁊ alius hītabit nō plātabunt
⁊ alius comedet. Scd̄m dies enī ligni erunt
dies ꝑpli mei ⁊ opa manuū eor̄ inuete
rabunt elc̄i mei. Non laborabunt frustra
neq; generabunt in conturbacōne qr̄ semē
bn̄dictor̄ dn̄i ē ⁊ nepotes eor̄ cū eis. Et
erit antequam clament ego exaudiam.
Adhuc illis loquētibus ego exaudiam.
Lupus ⁊ agnus pascentur simul ⁊ leo ⁊
bos paleas comedent ⁊ serpenti puluis
panis eius. Non nocebunt neq; occident
in oī mōte scō meo dic̄ dn̄s. LXVI

Hec dic̄ dn̄s. Celū sedes mea ē ter
ra scabellū pedū meor̄. Que ē ista
domꝰ quam edificabitis michi ⁊ q̄s iste lo
cus quietis mee. Omīa hec manꝰ mea
fecit ⁊ fcā s̄ uniuersa ista dicit dn̄s. Ad
quē autē respiciā nisi ad pauperculū et
contritū spū ⁊ trementē sermones meos.
Qui īmolat bouē qūasi q̄ interficiat uirū.
Qui mactat pecus qūasi q̄ excerebret canē.
Qui offert oblacōnē qūasi q̄ sanguinē suil
lū offerat. Qui recordatur thuris qūasi qui
bn̄dicat ydolo. hec omīa elegerunt ī uiis
suis ⁊ in abominacōnibus suis aīa eor̄ de
lectata ē. Vn̄ ⁊ ego eligā illusiones eor̄
⁊ q̄ timebant adducā eis qr̄ uocaui et
nō erat q̄ respond; locutꝰ sū ⁊ nō audierunt
fecerunt; malū ī ocul̄ meis ⁊ q̄ nolui
elegerunt. Audite uerbū dn̄i q̄ tremitis
ad ūbū eius dixerunt fr̄es urī odientes uos
⁊ abiciētes ꝑp̄ nomē meū. Glorificetur dn̄s
⁊ uidebimꝰ in leticia urā ipī autē confun
dentur. Vox ꝑpli de ciuitate. Vox de tem
plo. Vox dn̄i reddētis retribucōnem inimi
cis suis. Antequā parturiret peperit. antequā
ueniret partus eius peperit masculū. Quis
audiuit unquam tale ⁊ q̄s uidit huic
simile. Numquid parturiet terra ī die una
aut parietur gens simul qr̄ parturiuit ⁊ pe
perit syon filios suos. Numquid ego q̄
alios parere facio ipē nō pariam dic̄ dn̄s

Si ego qui generationem ceteris tribuo sterilis ero, ait Dominus Deus. Letamini cum Ierusalem et exultate in ea omnes qui diligitis eam. Gaudete cum ea gaudio universi qui lugetis super eam, ut sugatis et repleamini ab ubere consolationis eius, ut mulgeatis et deliciis affluatis ab omnimoda gloria eius. Quia hec dicit Dominus. Ecce ego declinabo super eam quasi fluvium pacis et quasi torrentem inundantem gloriam gentium, quam sugetis. Ad ubera portabimini et super genua blandientur vobis. Quomodo si cui mater blandiatur, ita ego consolabor vos, et in Ierusalem consolabimini. Videbitis et gaudebit cor vestrum, et ossa vestra quasi herba germinabunt, et cognoscetur manus Domini servis eius, et indignabitur inimicis suis. Quia ecce Dominus in igne veniet, et quasi turbo quadrige eius reddere in indignatione furorem suum et increpationem in flamma ignis, quia in igne Dominus diiudicabit, et in gladio suo ad omnem carnem, et multiplicabuntur interfecti a Domino. Qui sanctificabantur et mundos se putabant in ortis post ianuam intrinsecus, qui comedebant carnem suillam et abominationem et murem, simul dicit Dominus consumentur. Ego autem opera eorum et cogitationes eorum venio ut congregem cum omnibus gentibus et linguis. Et venient et videbunt gloriam meam. Et ponam in eis signum et mittam ex eis qui salvati fuerint ad gentes in mare, in Africam et Lidiam tendentes sagittam, in Ytaliam et Greciam, ad insulas longe, ad eos qui non audierunt de me et non viderunt gloriam meam. Et annuntiabunt gloriam meam gentibus, et adducent omnes fratres vestros de cunctis gentibus donum Domino in equis et quadrigis et in lecticis et in mulis et in carrucis ad montem sanctum meum Ierusalem, dicit Dominus, quomodo si inferant filii Israel munus in vase mundo in domum Domini. Et assumam ex eis in sacerdotes et levitas, dicit Dominus, quia sicut celi novi et terra nova que ego facio stare coram me, dicit Dominus, sic stabit semen vestrum et nomen vestrum. Et erit mensis ex mense et sabbatum ex sabbato. Et veniet omnis caro ut adoret coram facie mea, dicit Dominus. Et egredientur et videbunt cadavera virorum qui prevaricati sunt in me. Vermis eorum non morietur, et ignis eorum non extinguetur, et erunt usque ad sacietatem omni carni.

Incipit prologus.

Ieremias propheta cui hic prologus scribitur, sermone quidem apud Hebreos Ysaie et Osee et quibusdam aliis prophetis videtur esse rusticior, sed sensibus par est, quippe qui eodem spiritu prophetaverit. Porro simplicitas eloquii de loco ei in quo natus est accidit. Fuit enim Anathotites, qui est usque hodie viculus, tribus ab Ierosolimis distans miliaribus, sacerdos ex sacerdotibus et in matris utero sanctificatus, virginitate sua evangelicum virum Christi ecclesie dedicans. Hic vaticinari exorsus est puer, et captivitatem urbis atque Iudee non solum spiritu sed et oculis carnis intuitus est. Iam enim x. tribus Israel Assyrii in Medos transtulerant, iam terras earum colonie gentium possidebant. Unde in Iuda tantum et Beniamyn prophetavit, et civitatis sue ruinas quadruplici planxit alfabeto, quod nos mensuram metri versibus que reddidimus. Preterea ordinem visionum qui apud Grecos et Latinos omnino confusus est ad pristinam fidem correximus. Librum autem Baruch notarii eius, qui apud Hebreos nec legitur nec habetur, pretermisimus, prope omnibus maledicta ab emulis prestolantes, quibus me necesse est per singula opuscula respondere. Et hoc patior, quia vos cogitis, o Paula et Eustochium. Ceterum ad compendium mali rectius fuerat modum furori eorum silentio meo ponere quam cotidie novi aliquid scriptitantem invidorum insaniam provocare.

Incipit liber Ieremie prophete

Verba Ieremie filii hel
chie de sacerdotibus qui fuerunt
in anathoth in terra beniamin.
Quod factum est verbum domini ad
eum in diebus iosie filii amon
regis iuda. in tertiodecimo anno regni eius.
Et factum est in diebus ioachim filii iosie regis
regis iuda. usque ad consummationem .xi. anni
sedechie filii iosie regis iuda: usque ad trans
migrationem ierusalem in mense .v. Et factum est verbum
domini ad me dicens. Priusquam te formarem
in utero novi te. et antequam exires de vulva sanc
tificavi te. et prophetam in gentibus dedi te. Et
dixi. A. a. a. domine deus ecce nescio loqui quia
puer ego sum. Et dixit dominus ad me. Noli dicere
puer sum. quoniam ad omnia que mittam te ibis. et u
niversa quecumque mandavero tibi loqueris. Ne timeas
a facie eorum quia ego tecum sum. ut eruam te.
dicit dominus. Et misit dominus manum suam. et teti
git os meum. dixit dominus ad me. Ecce dedi ver
ba mea in ore tuo. ecce constitui te hodie super
gentes et super regna. ut evellas. et destruas
et disperdas. et dissipes et edifices. et plantes.
Et factum est verbum domini ad me dicens. Quid
tu vides ieremia. Et dixi. Virgam vigi
lantem ego video. Et dixit dominus ad me. Be
ne vidisti: quia vigilabo ego super verbo me
o. ut faciam illud. Et factum est verbum domini secundo
ad me dicens. Quid tu vides. Et dixi.
Ollam succensam ego video. et faciem eius a fa
cie aquilonis. Et dixit dominus ad me. Ab
aquilone pandetur malum super omnes ha
bitatores terre. Quia ecce ego convocabo
omnes cognationes regnorum aquilonis
ait dominus. et venient. et ponent unusquisque so
lium suum in introitu portarum ierusalem. et super
omnes muros eius in circuitu. et super univer
sas urbes iuda. Et loquar iudicia mea
cum eis. super omni malitia eorum. qui dereliquerunt
me et libaverunt diis alienis. et adoraverunt
opus manuum suarum. Tu ergo accinge lum
bos tuos. et surge. et loquere ad eos omnia que
ego precipio tibi. Ne formides a facie eorum. nec
enim timere te faciam vultum eorum. Ego quippe
dedi te hodie in civitatem munitam et in colum
nam ferream et in murum ereum super omnem terram.
Regibus iuda et principibus eius. et sacerdotibus et
populo terre. et bellabunt adversum te et non prevale
bunt quia ego tecum sum ait dominus ut liberem te.

II

Et factum est verbum domini ad me dicens.
Vade et clama in auribus ierusalem dicens.
Hec dicit dominus. Recordatus sum tui miserans
adolescentiam tuam. et caritatem desponsationis tue
quando secuta me es in deserto. in terra que non se
minatur. Sanctus israel domino primitie frugum eius.
Omnes qui devorant eum delinquunt. mala
venient super eos. dicit dominus. Audite verbum domini
domus iacob. et omnes cognationes domus israel.
Hec dicit dominus. Quid invenerunt patres vestri
in me iniquitatis. quia elongaverunt a me et
ambulaverunt post vanitatem. et vani facti
sunt. Et non dixerunt ubi est dominus qui ascendere nos
fecit de terra egypti qui transduxit nos per deser
tum per terram inhabitabilem et inviam per terram
sitis et ymaginem mortis. per terram in qua non
ambulavit vir neque habitavit homo. Et
induxi vos in terram carmeli ut comederetis
fructum eius. et optima illius. et ingressi contami
nastis terram meam et hereditatem meam posu
istis in abhominationem. Sacerdotes non di
xerunt ubi est dominus et tenentes legem nescierunt
me. et pastores prevaricati sunt in me. et prophete propheta
verunt in baal. et ydola secuti sunt. Propterea ad
huc iudicio contendam vobiscum ait dominus. et cum
filiis vestris disceptabo. Transite ad in
sulas cethim et videte. et in cedar mittite
et considerate vehementer et videte si factum est huius
modi. si mutavit gens deos suos
et certe ipsi non sunt dii. Populus vero meus
mutavit gloriam suam in ydolum. Obstu
pescite celi super hoc. et porte eius desolamini
vehementer dicit dominus. Duo enim mala fecit

populus meus: me dereliquerunt fontem aquae vivae, et foderunt sibi cisternas, cisternas dissipatas, quae continere non valent aquas. Numquid servus est Israel, aut vernaculus? Quare ergo factus est in praedam? Super eum rugierunt leones, et dederunt vocem suam. Posuerunt terram eius in solitudinem: civitates eius exustae sunt, et non est qui habitet in eis. Filii quoque Memphis et Taphnes constupraverunt te usque ad verticem. Numquid non istud factum est tibi, quia dereliquisti Dominum Deum tuum eo tempore quo ducebat te per viam? Et nunc quid tibi vis in via Aegypti, ut bibas aquam turbidam? et quid tibi cum via Assyriorum, ut bibas aquam fluminis? Arguet te malitia tua, et aversio tua increpabit te. Scito et vide quia malum et amarum est reliquisse te Dominum Deum tuum, et non esse timorem mei apud te, dicit Dominus Deus exercituum. A saeculo confregisti iugum meum, rupisti vincula mea, et dixisti: Non serviam. In omni enim colle sublimi, et sub omni ligno frondoso tu prosternebaris meretrix. Ego autem plantavi te vineam electam, omne semen verum. Quomodo ergo conversa es mihi in pravum, vinea aliena? Si laveris te nitro, et multiplicaveris tibi herbam borith, maculata es in iniquitate tua coram me, dicit Dominus Deus. Quomodo dicis: Non sum polluta, post Baalim non ambulavi? Vide vias tuas in convalle, scito quid feceris. Cursor levis explicans vias suas. Onager assuetus in solitudine, in desiderio animae suae attraxit ventum amoris sui: nullus avertet eam. Omnes qui quaerunt eam non deficient: in menstruis eius invenient eam. Prohibe pedem tuum a nuditate, et guttur tuum a siti. Et dixisti: Desperavi, nequaquam faciam: adamavi quippe alienos, et post eos ambulabo. Quomodo confunditur fur quando deprehenditur, sic confusi sunt domus Israel, ipsi et reges eorum, principes et sacerdotes eorum, et prophetae eorum, dicentes ligno: Pater meus es tu; et lapidi: Tu me genuisti. Verterunt ad me tergum, et non faciem; et in tempore afflictionis suae dicent: Surge et libera nos. Ubi sunt dii tui, quos fecisti tibi? Surgant et liberent te in tempore afflictionis tuae: secundum numerum quippe civitatum tuarum erant dii tui, Iuda. Quid vultis mecum iudicio contendere? Omnes dereliquistis me, dicit Dominus. Frustra percussi filios vestros, disciplinam non receperunt: devoravit gladius vester prophetas vestros, quasi leo vastator generatio vestra. Videte verbum Domini. Numquid solitudo factus sum Israeli, aut terra serotina? Quare ergo dixit populus meus: Recessimus, non veniemus ultra ad te? Numquid obliviscetur virgo ornamenti sui, aut sponsa fasciae pectoralis suae? Populus vero meus oblitus est mei diebus innumeris. Quid niteris bonam ostendere viam tuam ad quaerendam dilectionem, quin insuper et malitias tuas docuisti vias tuas, et in alis tuis inventus est sanguis animarum pauperum et innocentum? Non in fossis inveni eos, sed in omnibus quae supra memoravi. Et dixisti: Absque peccato et innocens ego sum: et propterea avertatur furor tuus a me. Ecce ego iudicio contendam tecum, eo quod dixeris: Non peccavi. Quam vilis facta es nimis, iterans vias tuas! et ab Aegypto confunderis, sicut confusa es ab Assur. Nam et ab ista egredieris, et manus tuae erunt super caput tuum: quoniam obtrivit Dominus confidentiam tuam, et nihil habebis prosperum.

III

Vulgo dicitur: Si dimiserit vir uxorem suam, et recedens ab eo duxerit virum alterum, numquid revertetur ad eum ultra? Numquid non polluta et contaminata erit mulier illa? Tu autem fornicata es cum amatoribus multis; tamen revertere ad me, dicit Dominus, et ego suscipiam te. Leva oculos tuos in directum, et vide ubi non prostrata sis. In viis sedebas, expectans eos quasi latro in solitudine, et polluisti terram in fornicationibus tuis et in malitiis tuis. Quam ob rem prohibitae sunt stillae pluviarum, et serotinus imber non fuit. Frons mulieris meretricis facta est tibi, noluisti erubescere. Ergo saltem amodo voca me: Pater

mis; dux uirginitatis mee tu es. Nũqd
irascẽris in ꝑpetuũ. aut ꝑseuabis ĩ fi
nẽ? Ecce locuta es ⁊ fecisti mala ⁊ nõ
potuisti. Et p̄ubis pn̄e ubis supbie
blasphemasti ⁊ inplesti malã cogitacõẽs
tuã. ⁊ ostẽdisti qñ fortitudinẽ tuã ut pos
sis facẽ qⁱ simone tẽtasti. Et dix̃ dñs ad
me ĩ dieb; iosie regis. Nũqd uidisti
q̃ fecit adũsatrix isrł? abiit sibimet sup
omnẽ montẽ excelsũ ⁊ sb omĩ ligno
frondo ⁊ fornicata ẽ ibi. Et dixi cũ fecis
s; hec omnia ad me ɔũte ⁊ nõ ẽ reũsa. Et
uidit pũaricatrix iuda soror eiº. qr p eo
qđ mechata ẽẽt adũsatrix isrł. dimisis
sem eã ⁊ dedissẽ ei libellũ repudii ⁊ nõ
timuit pũaricatrix iuda soror eiº. s; abiit
⁊ fornicata ẽ etiã ipsa. ⁊ facilitate forni
cacõis sue ɔtaminauit t̃rã: ⁊ mechata
ẽ cũ lapide ⁊ cũ ligno ⁊ ĩ omĩbꝫ hiis nõ
ẽ reũsa ad me pũaricatrix soror eiº iuda.
ĩ toto corde suo. s; ĩ mendacio ait dñs. Et
dix̃ dñs ad me. Iustificauit aĩam suã.
adũsatrix isrł. ɔparacõe pũaricatricis
iuda. Vade ⁊ clama smones istos ɔtͣ a
quilonẽ: ⁊ dices. Reuertere adũsatrix isrł
ait dñs ⁊ nõ auertã faciẽ meã a uob; qr
scs̃ ego sũ dic̃ dñs. ⁊ nõ irascar inppetu
um. Tamẽ scito iniq̃tatẽ tuã qr ĩ dñm
dm̃ tuũ pũaricata es. ⁊ dispsisti uias
tuas alienis sb omĩ ligno frondoso. et
uocẽ meã nõ audisti. ait dñs. Conũti
mini filii reũtentes dic̃ dñs. qr ego uir
uẽ. ⁊ assumã uos. unũ de ciuitate ⁊ du
os de ɔgnacõe ⁊ introducã uos ĩ syon
⁊ dabo uob pastores iuxta cor meũ et
pascent uos sciã ⁊ doctrina. Cũq; multi
plicati fueritis. ⁊ creueritis ĩ t̃ra in diebº
illis ait dñs nõ dicent ult̃ archa testa
menti dñi neq; ascendꝫ sup cor neq; recor
dabunt illiº. nec uisitabit̃. nec fiet ult̃.
In tp̃e illo uocabunt ierłm dñi soliũ.
⁊ ɔgregabunt̃ ad eam oẽs gentes in
noĩe dñi ĩ ierłm ⁊ nõ ambulabunt post
pũitatẽ cordis sui pessimi. In diebus
illis ibit domº iuda ad domũ isrł. ⁊ ueni
ent simł de t̃ra aquilonis ad t̃rã quã
dedi patribꝫ uřis. Ego autẽ dixi. Quomº
ponã te ĩ filiis ⁊ tribuã t̃ t̃rã desidͣbi
lem hẽditatẽ p̃clarã exercituũ gentiũ. Et
dixi. Patrẽ uocabis me. ⁊ post me ingͣdi
nõ cessabis. s; quomº si ɔtẽpnat mulier a
matorẽ suũ: sic ɔtẽpsit me domº isrł.
dic̃ dñs. Vox ĩ uiis audita ẽ ploratº et
ululatº filiorũ isrł. qm̃ iniq̃m fecerunt
uiã suã obliti s̃ dñi dĩ sui. Conuertimini
filii reũtentes. ⁊ sanabo auersiones uřas.
Ecce nos uenimº ad te. tu enĩ es dñs ds̃
nr̃. Vere mẽdaces erant colles multitudo
montiũ. Vere in dño dõ nřo salus isrł.
Confusio ɔmedit laborẽ patrũ nřorũ ab
adolescẽtia nřa: Greges eorũ. ⁊ armẽta e
orũ. filios eorũ. ⁊ filias eaꝝ. dormiemº in
ɔfusione nřa. ⁊ opiet nos ignominia nřa.
qm̃ dño dõ nřo peccauimº nos ⁊ pr̃es nři.
ab adolescẽtia nřa usq; ad hãc diẽ ⁊ non
audiuimº uocẽ dñi dĩ nři. IIII

Si reũteris isrł ait dñs. ad me ɔuẽte.
Si abstuleris offendicła tua a facie mea
nõ ɔmoueberis. ⁊ iurabis uiuit dñs ĩ ueri
te. ⁊ ĩ iudicio. ⁊ in iusticia: ⁊ bñdicent eũ gen
tes ipmq; laudabunt. Hec enĩ dic̃ dñs
uiro iuda ⁊ hitatoribꝫ ierłm. Nouate
uob nouale: ⁊ nolite serẽ sup spinas. Cir
cũcidimini dño ⁊ auferte ꝑputia cordium
uřorũ. uiri iuda ⁊ hitatores ierłm ne for
te egrediat̃ ut ignis ĩdignacõ mea. et
succendat̃ ⁊ nõ sit q̃ extinguat ꝑpt mali
ciam cogitacõnũ uřaꝝ. Annũciate ĩ iu
da ⁊ ĩ ierłm auditũ facite loquimini et
canite tuba in t̃ra clamate fortit̃ ⁊ dici
te ɔgregamini. ⁊ ingrediamur ciuitates mu
nitas. Leuate signũ in syon. ɔfortamini

et nolite stare. quia malum ego adduco ab aquilone, et contritionem magnam. Ascendit leo de cubili suo, et predo gentium se levavit. Egressus est de loco suo, ut ponat terram tuam in solitudinem. Civitates tue vastabuntur, remanentes absque habitatore. Super hoc accingite vos ciliciis, plangite et ululate, quia non est aversa ira furoris domini a vobis. Et erit in die illa, dicit dominus, peribit cor regis et cor principum, et obstupescent sacerdotes, et prophete consternabuntur. Et dixi: Heu heu heu domine deus. Ergo ne decepisti populum istum et Ierusalem dicens: Pax erit vobis, et ecce pervenit gladius usque ad animam. In tempore illo dicetur populo huic et Ierusalem: Ventus urens in viis que sunt in deserto vie filie populi mei, non ad ventilandum et ad purgandum. Spiritus plenus ex hiis veniet michi: et nunc ecce ego loquar iudicia mea cum eis. Ecce ascendet quasi nubes, et quasi tempestas currus eius, velociores aquilis equi illius. Ve nobis quoniam vastati sumus. Lava a malicia cor tuum Ierusalem, ut salva fias. Usquequo morabuntur in te cogitationes noxie? Vox enim annunciantis a Dan, et notum facientis ydolum de monte Effraym. Concitate gentes. Ecce auditum est in Ierusalem custodes venire de terra longinqua, et dare super civitates Iude vocem suam. Quasi custodes agrorum facti sunt super eam in gyro, quia me ad iracundiam provocavit, ait dominus. Vie tue et cogitationes tue fecerunt hec tibi. Ista malicia tua, quia amara, quia tetigit cor tuum. Ventrem meum ventrem meum doleo, sensus cordis mei turbati sunt in me. Non tacebo, quoniam vocem bucine audivit anima mea, clamorem prelii. Contritio super contritionem vocata est, et vastata est omnis terra. Repente vastata sunt tabernacula mea, subito pelles mee. Usquequo videbo fugientem, audiam vocem bucine? Quia stultus populus meus me non cognovit. Filii insipientes sunt et vecordes. Sapientes sunt ut faciant mala, bene autem facere nescierunt.

Aspexi terram, et ecce vacua erat et nichili, et celos, et non erat lux in eis. Vidi montes, et ecce movebantur, et omnes colles conturbati sunt. Intuitus sum, et ecce non erat homo, et omne volatile celi recessit. Aspexi, et ecce Carmelus desertus, et omnes urbes eius destructe sunt a facie domini et a facie ire furoris eius. Hec enim dicit dominus: Deserta erit omnis terra, sed tamen consummationem non faciam. Lugebit terra, et merebunt celi desuper, eo quod locutus sum. Cogitavi, et non penituit me, nec aversus sum ab eo. A voce equitis et mittentis sagittam fugit omnis civitas. Ingressi sunt ardua et ascenderunt rupes. Universe urbes derelicte sunt, et non habitat in eis homo. Tu autem vastata quid facies? Cum vestieris te coccino, cum ornata fueris monili aureo, et pinxeris stibio oculos tuos, frustra componeris. Contempserunt te amatores tui, animam tuam querent. Vocem enim quasi parturientis audivi, angustias ut puerpere. Vox filie Syon intermorientis expandentisque manus suas: Ve michi, quia defecit anima mea propter interfectos.

V

Circuite vias Ierusalem, et aspicite, et considerate, et querite in plateis eius an inveniatis virum facientem iudicium et querentem fidem, et propicius ero eis. Quod si etiam vivit dominus dixerint, et hoc falso iurabunt. Domine, oculi tui respiciunt fidem. Percussisti eos, et non doluerunt; attrivisti eos, et renuerunt accipere disciplinam. Induraverunt facies suas super petram, et noluerunt reverti. Ego autem dixi: Forsitan pauperes sunt et stulti, ignorantes viam domini, iudicium dei sui. Ibo igitur ad optimates et loquar eis; ipsi enim cognoverunt viam domini, iudicium dei sui. Et ecce magis hii simul confregerunt iugum, ruperunt vincula. Ideo percussit eos leo de silva, lupus ad vesperam vastabit eos, pardus vigilans super civitates eorum. Omnis qui egressus fuerit ex eis capietur, quia multiplicate sunt

prevaricationes eorum, confortate sunt aversiones eorum. Super quo propicius tibi esse potero? Filii tui dereliquerunt me, et iurant in his qui non sunt dii. Saturavi eos, et mechati sunt, et in domo meretricis luxuriabantur. Equi amatores in feminas emissarii facti sunt. Unusquisque ad uxorem proximi sui hinniebat. Numquid super his non visitabo, dicit Dominus, et in gente tali non ulciscetur anima mea? Ascendite muros eius, et dissipate, consummationem autem nolite facere. Auferte propagines eius, quia non sunt Domini. Prevaricatione enim prevaricata est in me domus Israel, et domus Iuda, ait Dominus. Negaverunt Dominum, et dixerunt: Non est ipse, neque veniet super nos malum; gladium et famem non videbimus. Prophete fuerunt in ventum locuti, et responsum non fuit in eis. Hec ergo evenient illis. Hec dicit Dominus Deus exercituum: Quia locuti estis verbum istud, ecce ego do verba mea in ore tuo in ignem, et populum istum ligna, et vorabit eos. Ecce ego adducam super vos gentem de longinquo, domus Israel, ait Dominus, gentem robustam, gentem antiquam, gentem cuius ignorabis linguam, nec intelliges quid loquatur. Pharetra eius quasi sepulchrum patens, universi fortes. Et comedent segetes tuas et panem tuum; devorabunt filios tuos et filias tuas; comedent gregem tuum et armenta tua; comedent vineam tuam et ficum tuam; et conterent urbes munitas, in quibus tu habes fiduciam, gladio. Verumtamen in diebus illis, ait Dominus, non faciam vos in consummationem. Quod si dixeritis: Quare fecit Dominus Deus noster nobis hec omnia? dices ad eos: Sicut dereliquistis me, et servistis deo alieno in terra vestra, sic servietis alienis in terra non vestra. Annuntiate hoc domui Iacob, et auditum facite in Iuda, dicentes: Audi popule stulte, qui non habes cor: qui habentes oculos non videtis, et aures et non auditis. Me ergo non timebitis, ait Dominus, et a facie mea non dolebitis? Qui posui arenam terminum mari, preceptum sempiternum quod non preteribit; et commovebuntur, et non poterunt; et intumescent fluctus eius, et non transibunt illud. Populo autem huic factum est cor incredulum et exasperans; recesserunt et abierunt, et non dixerunt in corde suo: Metuamus Dominum Deum nostrum, qui dat nobis pluviam temporaneam et serotinam in tempore suo, plenitudinem annue messis custodientem nobis. Iniquitates vestre declinaverunt hec, et peccata vestra prohibuerunt bonum a vobis, quia inventi sunt in populo meo impii insidiantes quasi aucupes, laqueos ponentes et pedicas ad capiendos viros. Sicut decipula plena avibus, sic domus eorum plene dolo. Ideo magnificati sunt et ditati, incrassati sunt et impinguati, et preterierunt sermones meos pessime. Causam vidue non iudicaverunt, causam pupilli non direxerunt, et iudicium pauperum non iudicaverunt. Numquid super his non visitabo, dicit Dominus, aut super gentem huiuscemodi non ulciscetur anima mea? Stupor et mirabilia facta sunt in terra: prophete prophetabant mendacium, et sacerdotes applaudebant manibus suis, et populus meus dilexit talia. Quid igitur fiet in novissimo eius?

VI.

Confortamini filii Beniamin in medio Ierusalem, et in Thecua clangite buccina, et super Bethacharem levate vexillum, quia malum visum est ab aquilone, et contritio magna. Speciose et delicate assimilavi filiam Syon. Ad eam venient pastores et greges eorum; fixerunt in ea tentoria in circuitu; pascet unusquisque eos qui sub manu sua sunt. Sanctificate super eam bellum; consurgite et ascendamus in meridie. Ve nobis quia declinavit dies, quia longiores facte sunt umbre vesperi. Surgite et ascendamus in nocte, et dissipemus domos eius. Quia hec dicit Dominus exercituum: Cedite lignum eius, et fundite circa Ierusalem aggerem. Hec est civitas visitationis; omnis calumnia in medio eius. Sicut frigidam facit cisterna

aquā suā. sic frigidā fecit maliciā suā. In
iquitas ⁊ uastitas audietur in ea corā me sp
infirmitas ⁊ plaga. Erudire ihrlm: ne for
te recedat aīa mea a te. Ne forte ponā te
desertā terram ĩhitabilē. Hec dic̄ dn̄s ex
ercituū. Usqꝫ ad racemū colligent. quasi ĩ uinea
reliquias isrl̄. Conuerte manū tuā quasi uī
demiator ad cartallū. Cui loquar ⁊ quē contes
tabor ut audiat. Ecce incircūcise aures
eorū ⁊ audire nō possunt. Ecce uerbū dn̄i factū
ē eis in obprobriū ⁊ nō suscipiunt illō. Ideo
furore dn̄i plenus sū laborauī sustinēs. Ef
funde sup paruulū foris. ⁊ sup consiliū iuuenū
simul. Vir enī cū uxore capietur senex cum
pleno dierū. ⁊ transibunt domus eorū ad alteros
agri ⁊ uxores pariter. quia extendā manū meā
sup habitātes terram. dic̄ dn̄s. A minore quippe
usqꝫ ad maiorē omnes auaricie student. ⁊ a ppha
usqꝫ ad sacerdotē. cuncti faciunt dolū. ⁊ curabant
contricōnē filie ppli mei cū ignominia dicētes pax
pax. ⁊ nō erat pax. Confusi s̄ quia abhoīacōnē
fecerunt. quin pocius confusione nō s̄ confusi. ⁊ e
rubescere nescierunt. Quā ob rē cadent inter ru
entes. ĩ tpr̄e uisitacōis sue corruent dic̄ dn̄s.
Hec dic̄ dn̄s. State sup uias. ⁊ uidete
⁊ interrogate de semitis antiquis q̄ sit uia
bona ⁊ ambulate in ea ⁊ inuenietis refrigeriū
animabꝫ u̅ris. Et dixerunt. Non ambulabimus.
Et constitui sup uos speculatores. Audite uo
cē tube. Et dixerunt. Non audiemus. Ideo
audite gentes ⁊ cognosce congregacō quanta
ego faciā eis. Audi terra. Ecce ego adducā
mala sup pplm̄ istū fructū cogitacōnū eius.
quia uerba mea nō audierunt ⁊ legē meā nō
proiecerunt. Ut quid michi thus de saba affertis
⁊ calamū suaue olentē de terra lōginqua.
holocaustomata u̅ra nō s̄ accepta ⁊ uicti
me u̅re nō placuerunt michi. Propterea hec dicit
dn̄s. Ecce ego dabo ĩ pplm̄ istū ruinas
⁊ ruent in eis patres ⁊ filii simul. uicinus ⁊ p
ximus ⁊ peribunt. Hec dic̄ dn̄s. Ecce pplus

ueniet de terra aquilonis ⁊ gens magna cō
surget a finibꝫ terre. Sagittā ⁊ scutū ar
ripiet crudelis ē. ⁊ nō miserebitur. Vox
eius quasi mare sonabit ⁊ sup equos as
cendent pparati. quasi uir ad preliū aduersū
te filia syon. Audiuimus famē eius. disso
lute s̄ manus nr̄e. Tribulacō apphendit
nos. dolores ut parturientē. Nolite exire
ad agros ⁊ ĩ uia ne ambuletis quoniam gla
dius inimici pauor ĩ circuitu. Filia ppli
mei accingere cilicio ⁊ conspergere cinere. Luc
tū unigeniti. fac tibi planctū amarū quia re
pente ueniet uastator sup uos. Probatorē
dedi te in pplo meo robustū. ⁊ scies. ⁊ pba
bis uiā eorū. Omnes isti principes declinā
tes. ambulātes fraudulenter. Es ⁊ ferrū
uniuersi corrupti s̄. Defecit sufflatoriū ĩ
igne consumptū ē plumbū. Frustra conflauit cō
flator. malicie enī eorū nō s̄ consumpte. Argē
tū reprobū uocate eos. quia dn̄s piecit illos.

VII

Uerbū quod factū ē ad ieremiā
a dn̄o dicēs. Sta ĩ porta domus dn̄i
⁊ pdica ibi uerbū istud. ⁊ dic. Audite uerbū
dn̄i omnis iuda. qui ingredimini p portas
has. ut adoretis dn̄m. Hec dic̄ dn̄s ex
ercituū deus isrl̄. Bonas facite uias u̅ras
⁊ studia u̅ra. ⁊ habitabo uobiscū in loco
isto. Nolite confidere ĩ uerbis mēdacii dicētes.
Templū dn̄i templū dn̄i templū dn̄i ē.
Quoniam si bn̄ direxeritis uias u̅ras ⁊ stu
dia u̅ra: si feceritis iudiciū inter uirū
⁊ proximū eius. aduene ⁊ pupillo. ⁊ uidue
nō feceritis calūpniā nec sanguinē ĩno
centē effuderitis ĩ loco hoc. ⁊ post deos
alienos nō ambulaueritis ĩ malū uobis
metipsis: habitabo uobiscū ĩ loco isto. ĩ terra
quam dedi patribꝫ u̅ris: a sc̄lo ⁊ usqꝫ ĩ sc̄lm.
Ecce uos confiditis uobis ĩ sermonibꝫ mēdacii
qui nō pderunt uobis. furari. occidere. adul
terari iurare mēdaciter. libare baalim
⁊ ire post deos alienos quos ignoratis ⁊ ueni

stis ⁊ stetistis corã me ĩ domo hac. in
qua ĩuocatũ ẽ nomẽ meũ. ⁊ dixistis.
Liberati sumus. eo q̄ fecim⁹ omĩes abho
minacõnes istas. Nunquid ergo spelũ
ca latronũ facta ẽ dom⁹ ista. inq̄ ĩuocatũ
ẽ nomẽ meũ ĩ ocul' ur̃is. Ego ego sũ.
ego uidi. dic̃ dñs. Ite ad locũ meũ in
sylo. ubi h̃itauit nomẽ meũ a p̃ncipio
⁊ uidete q̄ fecerĩ ei p̃p̃ maliciã p̃pli mei
isr̃l. Et nũc q̄ fecistis omĩa opa hec
dic̃ dñs. ⁊ locut⁹ sũ ad uos mane ↄsur
gẽs. ⁊ loq̃ns. ⁊ nõ audistis ⁊ uocaui
uos ⁊ nõ r̃ndistis. Faciã domui hu
ic inq̄ uocatũ ẽ nomẽ meũ ⁊ inq̄ uos
h̃etis fiduciã ⁊ loco quẽ dedi uob̃ ⁊ p̃ri
b; ur̃is sic̃ feci sylo. ⁊ p̃iciã uos a facie
mea. sic̃ p̃ieci omĩes f̃res ur̃os. vniũ se
mẽ effraym. Tu g° noli orare p p̃plo h'
nec assumas p eis laudẽ. ⁊ oracõẽ ⁊ nõ
obsistas m̃ q̄ nõ exaudiã te. Nõne uides
quid isti faciũt ĩ ciuitatib; iuda ⁊ ĩ plate
is ier̃lm. Filij colligũt ligna ⁊ p̃res succẽ
dũt ignẽ. ⁊ mulieres ↄspgũt adipẽ ut
faciãt placentas regine celi. ⁊ libent di
is alienis ⁊ me ad iracũdiã p̃uocent
dic̃ dñs. Nõnẽ semetip̃os ĩ ↄfusione wl
tus sui. Ĩdo hec dic̃ dñs ds. Ecce furor
m̃s ⁊ indignacõ mea ↄflatur. sup locũ
istũ sup uiros. ⁊ sup iumẽta ⁊ sup lignũ
regionis. ⁊ sup fruges t̃re. ⁊ succendetur
⁊ nõ extinguet̃. Hec dic̃ dñs exercituũ
ds isr̃l. Holocaustomata ur̃a addite uic
timis ur̃is. ⁊ ↄmedite carnes. q̄ nõ sum
locutus cũ p̃rib; ur̃is ⁊ nõ p̃cepi eis in
die q̄ eduxi eos de t̃ra egypti: de u̾bo ho
locaustomatũ ⁊ uictimar̃. Sed hoc u̾
bũ p̃cepi eis dicẽs. Audite uocẽ meã.
⁊ ero uob̃ ds. ⁊ uos eritis m̃ p̃p̃s ⁊ am
bulate ĩ omĩ uia q̃m mãdaui uob̃. ut
b̃n sit uob̃. ⁊ nõ audierũt n° inclina
uerũt aurẽ suã. s; abierũt ĩ uoluptati
b; ⁊ p̃uitate cordis sui mali. Factiq; sũt re
trorsũ: ⁊ nõ in ante. a die q̄ egssi s̃ p̃res
eor̃ de t̃ra egypti. usq; diẽ hac. Et misi
ad uos omĩes seruos meos p̃p̃has. p diem
ↄsurgẽs diluculo ⁊ mittens. ⁊ nõ audi
erũt me. n° inclinauerũt aurẽ suã. s; indurauerũt
ceruicẽ. ⁊ peius opati s̃ q̃m p̃res eor̃.
Et loq̃ris ad eos omĩa u̾ba hec. ⁊ nõ au
dient te ⁊ uocabis eos. ⁊ nõ r̃ndebũt t̃.
Et dices ad eos. Hec ẽ gens q̄ nõ audiuit
uocẽ dñi dĩ sui. nec recepit disciplinã.
Periit fides ⁊ ablata ẽ de ore eor̃. Tonde
capillũ tuũ ⁊ p̃ice ⁊ sume in directũ plã
ctum. q̄ p̃iecit dñs ⁊ reliquit genacõnẽ
furoris sui. q̄ fecerũt filij iuda malũ in
oculis meis. dic̃ dñs. Posuerũt offendicu
la sua ĩ domo. inq̄ inuocatũ ẽ nomẽ meũ.
ut pollueret eam. ⁊ edificauerũt excelsa
topheth q̄ ẽ in ualle filij ennon ut incen
derẽt filios suos ⁊ filias suas igni. que
nõ p̃cepi. nec cogitaui ĩ corde meo. Ĩdo ecce
dies uenient dic̃ dñs. ⁊ nõ dicet̃ amplius
topheth. s; uallis interfectõis ⁊ sepelient ĩ
thopheth eo q̄d nõ sit locus. Et erit morti
ciniũ p̃pli hui⁹ in cibũ uolucrib; celi ⁊ besti
is t̃re ⁊ nõ erit q̄ abigat. ⁊ quiescẽ faciã
de urbib; iuda. ⁊ de plateis ier̃lm uocem
gaudij ⁊ uocẽ leticie uocẽ sponsi ⁊ uocẽ
sponse. In desolacõne enĩ erit t̃ra. VIII
In t̃pre illo ait dñs: eicient ossa regũ
iuda. ⁊ ossa p̃ncipũ ei⁹. ⁊ ossa sacerdotũ et
ossa p̃p̃har̃. ⁊ ossa eor̃ qui h̃itauerũt ier̃lm
de sepulchris suis. ⁊ expandent ea ad solẽ
⁊ lunã ⁊ omnẽ miliciã celi. q̄ dilexerũt
⁊ quib; seruierũt. ⁊ post q̄ ambulauerũt
⁊ q̄ q̄sierũt: ⁊ adorauerũt. Nõn colligent̃
⁊ nõ sepelient̃ in sterquiliniũ sr̃ faciẽ t̃re erũt.
⁊ eligent magis mortẽ q̃m uitã. Omĩs q̄
residui fuerint de cognacõe hac pessima
ĩ vniu̾sis locis q̄ derelicti s̃. ad q̄ eieci eos
dic̃ dñs exercituũ. Et dices ad eos. Hec

dicit dominus. Numquid qui cadit non resurget.
et qui aversus est non revertetur? Quare ergo aversus est
populus iste in Ierusalem aversione contentiosa? Appre-
henderunt mendacium, et noluerunt reverti. Attendi
et auscultavi. nemo quod bonum est loquitur.
Nullus est qui agat penitentiam super peccato su-
o dicens. Quid feci? Omnes conversi sunt ad cur-
sum suum. quasi equus impetu vadens ad prelium.
Milvus in celo cognovit tempus suum. turtur et
hirundo et ciconia custodierunt tempus adven-
tus sui. Populus meus autem non cognovit iudicium
domini. Quomodo dicitis sapientes nos sumus: et
lex domini nobiscum est. Vere mendacium operatus est
stilus mendax scribarum. Confusi sunt sapientes.
perterriti et capti sunt. Verbum enim domini proiecerunt.
et sapientia nulla est in eis. Propterea dabo mulieres
eorum exteris: agros eorum heredibus. quia a mini-
mo usque ad maximum. omnes avaritiam se-
quuntur a propheta usque ad sacerdotem cuncti faciunt
mendacium: et sanabant contritionem filie populi mei
ad ignominiam dicentes. pax pax cum non esset
pax. Confusi sunt qui abhominationem fecerunt: quin-
immo confusione non sunt confusi. et erubescere nescie-
runt. Idcirco cadent inter corruentes. in tempore vi-
sitationis sue corruent. dicit dominus. Congregans
congregabo eos ait dominus. Non est uva in vitibus
et non sunt ficus in ficulnea. Folium defluxit. et
dedi eis que pretergressa sunt. Quare sedemus? Conve-
nite et ingrediamur civitatem munitam et sile-
amus ibi. quia dominus noster silere nos fecit. et potum dedit
nobis aquam fellis. Peccavimus enim domino. Expe-
ctavimus pacem et non erat bonum. tempus medele et
ecce formido. A dan auditus est fremitus equorum
eius a voce hinnituum pugnatorum eius commota est
omnis terra: et venerunt et devoraverunt terram et
plenitudinem eius. urbem et habitatores eius. Quia
ecce ego mittam vobis serpentes regulos. quibus
non est incantatio et mordebunt vos. ait dominus.
Dolor meus super dolorem in me cor meum
merens. Ecce vox clamoris filie populi mei
de terra longinqua. Numquid non est in Syon aut

dominus

rex non est in ea? Quare ergo me ad iracundiam
provocaverunt in sculptilibus suis. et in vanitatibus
alienis. Transiit messis finita est
estas. et nos salvati non sumus. Super contritione
filie populi mei contritus sum. et contristatus: stupor
obtinuit me. Numquid resina non est in Gala-
ad aut medicus non est ibi? Quare igitur non est
obducta cicatrix filie populi mei. IX

Quis dabit capiti meo aquam et oculis
meis fontem lacrimarum et plorabo die
et nocte interfectos filie populi mei. Quis da-
bit me in solitudine diversorium viatorum.
et derelinquam populum meum et recedam ab eis? Quia
omnes adulteri sunt cetus prevaricatorum. Et exten-
derunt linguam suam quasi arcum mendacii. et non
veritatis. Confortati sunt in terra. quia de malo
ad malum egressi sunt. et me non cognoverunt dicit
dominus. Unusquisque a proximo suo se custodiat.
et in omni fratre suo non habeat fiduciam quia omnis
frater supplantans supplantabit. et omnis amicus
fraudulenter incedet. et vir fratrem suum de-
ridebit et veritatem non loquentur. Docuerunt
enim linguam suam loqui mendacium: ut inique
agerent laboraverunt. Habitatio tua in medio
doli. in dolo renuerunt me dicit dominus. Propterea (scire)
hec dicit dominus exercituum. Ecce ego conflabo: et
probabo eos. Quid enim aliud faciam a facie
filie populi mei? Sagitta vulnerans lingua
eorum. dolum locuta est. In ore suo pacem cum a-
mico suo loquitur et occulte ponit ei insi-
dias. Numquid super his non visitabo dicit
dominus aut in gente huiusmodi non ulciscetur
anima mea? Super montes assumam fletum.
ac lamentum. et super speciosa deserti planc-
tum quoniam incensa sunt eo quod non sit vir pertransiens
et non audierunt vocem possidentis. A volu-
cre celi usque ad pecora transmigraverunt
et recesserunt. Et dabo Ierusalem in acervos
harene et cubilia draconum. et civitates
Iuda dabo in desolationem eo quod non sit habita-
tor. Quis est vir sapiens qui intelligat h

et ad quem verbum oris domini fiat, ut annuntiet istud. Quare perierit terra, exusta sit quasi desertum, eo quod non sit qui pertranseat? Et dixit dominus: Quia dereliquerunt legem meam quam dedi eis, et non audierunt vocem meam, et non ambulaverunt in ea, et abierunt post pravitatem cordis sui, et post Baalim quos didicerunt a patribus suis. Idcirco haec dicit dominus exercituum deus Israel: Ecce ego cibabo eos populum istum absinthio, et potum dabo eis aquam fellis. Et dispergam eos in gentibus quas non noverunt ipsi et patres eorum: et mittam post eos gladium donec consumantur. Haec dicit dominus deus exercituum. Contemplamini et vocate lamentatrices et veniant; et ad eas quae sapientes sunt mittite et properent. Festinent et assumant super nos lamentum: deducant oculi nostri lacrimas, et palpebrae nostrae defluant aquis. Quia vox lamentationis audita est de Sion: quomodo vastati sumus, et confusi vehementer? quia dereliquimus terram, quoniam deiecta sunt tabernacula nostra. Audite ergo mulieres verbum domini, et assumant aures vestrae sermonem oris eius: et docete filias vestras lamentum, et unaquaeque proximam suam planctum. Quia ascendit mors per fenestras nostras, ingressa est domum nostram, disperdere parvulos deforis, iuvenes de plateis. Loquere: Haec dicit dominus: Et cadet morticinum hominis quasi stercus super faciem regionis, et quasi foenum post tergum metentis, et non est qui colligat. Haec dicit dominus: Non glorietur sapiens in sapientia sua, et non glorietur fortis in fortitudine sua, et non glorietur dives in divitiis suis: sed in hoc glorietur qui gloriatur, scire et nosse me, quia ego sum dominus qui facio misericordiam et iudicium et iustitiam in terra. Haec enim placent mihi, ait dominus. Ecce dies veniunt, dicit dominus, et visitabo super omnem qui circumcisum habet praeputium: super Aegyptum et super Iudam et super Edom et super filios Ammon et super Moab et super omnes qui attonsi sunt in comam, habitantes in deserto: quia omnes gentes habent praeputium, omnis autem domus Israel incircumcisi sunt corde.

X. Audite verbum quod locutus est dominus super vos domus Israel. Haec dicit dominus: Iuxta vias gentium nolite discere, et a signis caeli nolite metuere quae timent gentes: quia leges populorum vanae sunt: quia lignum de saltu praecidit opus manuum artificis in ascia. Argento et auro decoravit illud: clavis et malleis compegit, ut non dissolvatur. In similitudinem palmae fabricata sunt, et non loquentur: portata tollentur, quia incedere non valent. Nolite ergo timere ea, quia nec male possunt facere nec bene. Non est similis tui domine: magnus tu, et magnum nomen tuum in fortitudine. Quis non timebit te o rex gentium? tuum est enim decus: inter cunctos sapientes gentium et in universis regnis eorum nullus est similis tui. Pariter insipientes et fatui probabuntur: doctrina vanitatis eorum lignum est. Argentum involutum de Tharsis affertur, et aurum de Ophaz: opus artificis et manus aerarii: hyacinthus et purpura indumentum eorum: opus artificum universa haec. Dominus autem deus verus est: ipse deus vivens, et rex sempiternus. Ab indignatione eius commovebitur terra, et non sustinebunt gentes comminationem eius. Sic ergo dicetis eis: Dii qui caelos et terram non fecerunt, pereant de terra et de his quae sub caelo sunt. Qui facit terram in fortitudine sua, praeparat orbem in sapientia sua, et prudentia sua extendit caelos. Ad vocem dat multitudinem aquarum in caelo, et elevat nebulas ab extremitatibus terrae: fulgura in pluviam facit, et educit ventum de thesauris suis. Stultus factus est omnis homo a scientia sua: confusus est omnis artifex in sculptili, quoniam falsum est quod conflavit, et non est spiritus in eis. Vana sunt, et opus risu dignum: in tempore visitationis suae peribunt. Non est his similis pars Iacob: qui enim formavit omnia, ipse est, et Israel virga hereditatis eius: dominus exercituum nomen illi. Congrega de terra

sionem tuam que habitas in obsidione. Quia hec
dicit dominus. Ecce ego longe proiciam habitatores
terre in hac vice: et tribulabo eos ita ut inve
niantur. Ve michi super contritione mea pessima
plaga mea. Ego autem dixi plane hec infir
mitas mea est. et portabo illam. Tabernaculum
meum vastatum est omnes funiculi mei dirupti
sunt. Filii mei exierunt a me: et non subsistunt.
Non est qui extendat ultra tentorium meum. et
erigat pelles meas. quia stulte egerunt pasto
res. et dominum non quesierunt. Propterea non intellexerunt
et omnis grex eorum dispersus est. Vox auditionis
ecce venit. et commotio magna de terra aquilonis
ut ponat civitates iuda solitudinem. et ha
bitaculum draconum. Scio domine quia non est hominis
via eius. nec viri est ut ambulet. et dirigat gres
sus suos. Corripe me domine verumtamen in iudicio
et non in furore tuo. ne forte ad nichilum redi
gas me. Effunde indignationem tuam super
gentes que te non cognoverunt. et super provincias
que nomen tuum non invocaverunt quia comederunt
iacob et devoraverunt eum et consumpserunt illum et
decus eius dissipaverunt.

XI

Verbum quod factum est ad ieremiam a domino dicens. Audite verba
pacti huius et loquimini ad viros iuda et
ad habitatores ierusalem et dices ad eos.
Hec dicit dominus deus israel. Maledictus vir qui non
audierit verba pacti. quod precepi patribus vestris in die
qua eduxi eos de terra egypti: de fornace ferrea
dicens. Audite vocem meam. et facite omnia que pre
cipio vobis et eritis michi in populum. et ego ero vobis
in deum. ut suscitem iuramentum quod iuravi patribus
vestris daturum me eis. terram fluentem lacte et
melle sicut est dies hec. Et respondi et dixi. Amen domine.
Et dixit dominus ad me. Vociferare omnia verba hec
in civitatibus iuda et foris ierusalem dicens. Audite
verba pacti huius et facite ea quia contestans contestatus
sum patres vestros in die qua eduxi eos de terra egyp
ti. usque ad diem hanc. Mane consurgens contesta
tus sum et dixi. Audite vocem meam. et non audi
erunt. nec inclinaverunt aurem suam. sed unusquisque

abierunt

in pravitate cordis sui mali. Et induxi super
eos omnia verba pacti huius. quod precepi ut fa
cerent. et non fecerunt. Et dixit dominus ad me. In
venta est coniuratio in viris iuda. et habitatoribus
ierusalem. Reversi sunt ad iniquitates patrum suorum
priores. qui noluerunt audire verba mea et hii ergo
abierunt post deos alienos ut servirent eis. Irri
tum fecerunt domus israel. et domus iuda pactum
meum quod pepigi cum patribus eorum. Quamobrem
hec dicit dominus. Ecce ego inducam super eos ma
la. de quibus exire non poterunt et clamabunt
ad me. et non exaudiam eos. et ibunt civitates
iuda et habitatores ierusalem et clamabunt ad
deos quibus libant et non salvabunt eos in tem
pore afflictionis eorum. Secundum numerum enim ci
vitatum tuarum erant dii tui iuda et secundum nu
merum viarum tuarum ierusalem posuisti aras
confusionis aras ad libandum baalim. Tu ergo
noli orare pro populo hoc et ne assumas pro eis
laudem et orationem: quia non exaudiam in tempore cla
moris eorum ad me in tempore afflictionis eorum.
Quid est quod dilectus meus in domo mea fecit scelera
multa. Numquid carnes sancte auferent a te
malicias tuas in quibus gloriata es. Olivam
uberem. pulchram. fructiferam. speciosam. voca
vit dominus nomen tuum. Ad vocem loquele grandis
exarsit ignis in ea. et combusta sunt fruteta eius.
et dominus exercituum qui plantavit te. locutus est
super te malum pro malis domus israel. et domus
iuda: que fecerunt sibi ad irritandum me libantes
baalim. Tu autem domine demonstrasti michi et cogno
vi: tu ostendisti michi studia eorum. et ego quasi
agnus mansuetus qui portatur ad victimam: et non
cognovi quia cogitaverunt super me consilia dicen
tes. Mittamus lignum in panem eius. et eradamus
eum de terra viventium: et nomen eius non memore
tur amplius. Tu autem domine sabaoth. qui iudi
cas iuste. et probas renes et corda videam ul
tionem tuam ex eis. Tibi enim revelavi causam
meam. Propterea hec dicit dominus ad viros anathoth
qui querunt animam tuam et dicunt. Non prophetabis

in nomine domini et non morieris in manibus nostris. Propterea hec dicit dominus exercituum. Ecce ego visitabo super eos. Iuvenes morientur in gladio. filii eorum et filie eorum morientur in fame et reliquie non erunt ex eis. Inducam enim malum super viros anathoth annum visitationis eorum.

XII

Iustus quidem tu es domine. si disputem tecum. verumtamen iusta loquar ad te. Quare via impiorum prosperatur: bene est omnibus qui prevaricantur et inique agunt. Plantasti eos et radicem miserunt. proficiunt et faciunt fructum. Prope es tu ori eorum et longe a renibus eorum. Et tu domine nosti me et vidisti me. et probasti cor meum tecum. Congrega eos quasi gregem ad victimam. et sanctifica eos in die occisionis. Usquequo lugebit terra. et herba omnis regionis siccabitur propter maliciam habitantium in ea. Consumptum est animal et volucre. quoniam dixerunt. non videbit novissima nostra. Si cum peditibus currens laborasti quomodo contendere poteris cum equis. Cum autem in terra pacis securus non fueris quid facies in superbia iordanis. Nam et fratres tui. et domus patris tui. etiam ipsi pugnaverunt adversum te: et clamaverunt post te plena voce. Ne credas eis cum locuti fuerint tibi bona. Reliqui domum meam dimisi hereditatem meam. dedi dilectam animam meam in manu inimicorum eius. Facta est mihi hereditas mea quasi leo in silva. dedit contra me vocem. Ideo odivi eam. Numquid avis discolor hereditas mea mihi? Numquid avis tincta per totum? Venite congregamini omnes bestie terre: properate ad devorandum. Pastores multi demoliti sunt vineam meam. conculcaverunt partem meam dederunt portionem meam desiderabilem in desertum solitudinis. Posuerunt eam in dissipationem luxitque super me. Desolatione desolata est omnis terra: quia nullus est qui recogitet corde. Super omnes vias deserti venerunt vastatores quia gladius domini devorabit ab extremo terre usque ad extremum eius. Non est pax universe carni. Seminaverunt triticum et spinas messuerunt. Hereditatem acceperunt et non eis proderit. Confundemini a fructibus vestris propter iram furoris domini. Hec dicit dominus adversus omnes vicinos meos pessimos qui tangunt hereditatem quam distribui populo meo israel. Ecce ego evellam eos de terra sua. et domum iuda evellam de medio eorum. et cum evellero eos convertar et miserebor eorum. et reducam eos virum ad hereditatem suam. et virum in terram suam. Et erit si eruditi didicerint vias populi mei. ut iurent in nomine meo vivit dominus. sicut docuerunt populum meum iurare in baal edificabuntur in medio populi mei. Quod si non audierint evellam gentem illam evulsione et perditione ait dominus.

XIII

Hec dicit dominus ad me. Vade et posside tibi lumbare lineum et pones illud super lumbos tuos et in aquam non inferes illud. Et possedi lumbare iuxta verbum domini. et posui circa lumbos meos. Et factus est sermo domini ad me secundo dicens. Tolle lumbare quod possedisti quod est circa lumbos tuos et surgens vade ad eufraten. et abscondes illud ibi in foramine petre. Et abii et abscondi illud in eufraten sicut preceperat mihi dominus. Et factum est post dies plurimos dixit dominus ad me. Surge vade ad eufraten. et tolle inde lumbare quod precepi tibi ut absconderes illud ibi. Et abii ad eufraten et fodi. et tuli lumbare de loco ubi absconderam illud. Et ecce computruerat lumbare ita ut nulli usui aptum esset. Et factum est verbum domini ad me dicens. Hec dicit dominus. Sic putrescere faciam superbiam iuda: et superbiam ierusalem multam. populum istum pessimum qui nolunt audire verba mea: et ambulant in pravitate cordis sui. abieruntque post deos alienos ut servirent eis. et adorarent eos. et erunt sicut lumbare istud quod nulli usui aptum est. Sicut enim adheret lumbare ad lumbos viri: sic agglutinavi mihi omnem domum israel et omnem domum iuda. dicit dominus ut essent mihi in populum. et in nomen et in laudem et in gloriam.

z nō audierūt. Dices ġ ad eos s'monē
istū. Hec dic dñs ds isr'l. Omīs lagū
cula īplebit̄ uino. z dicēt ad te. Hec
dic dñs. Ecce ego īplebo oēs hītato
res t're hui9. z reges q sedēt de stirpe dauid
sup thronū ei9. z sacerdotes. z pphās z oēs
hītatores ierl'm ebrietate z dispgā eos. vi
rū a frē suo. z pr̄es z filios pit' ait dñs.
Non parcā z nō pcedā: neq miserebor. vt
nō dispdā eos. Audite z aurib; pcipite.
Nolite eleuari qr dñs locut9 ē. Date glā
dño do uro ātēqm ptenebrescat. z ātēqm
offendāt pedes uri ad mōtes caligosos.
Expectabitis lucē. z ponet eā ī umbrā
mortis z ī caliginē. Qd si hoc nō audieri
tis: ī abscōdito plorabit aīa mea a fa
cie supbie. Plorās plorabit z deducet o
culus m's lacrimā. qr captus ē grex dñi
Dic regi z dñatrici. Humiliamī. sedete
qm descendit de capite uro corona glīe
ure. Ciuitates austri clause s. z nō est
q aperiat. Trāslata ē omīs iuda trāsmi
gratione pfecta. Leuate oculos uros. et
uidete qui ueniut ab aquilone. Ubi est
grex q datus ē t. pecus inclitū tuū. qd
dices. cū uisitauit te: Tu enī docuisti
eos aduisū te. z erudisti ī caput tuum.
Nūquid nō dolores apphendent te q̄si mulie
rem parturientē. qd si dixis ī corde tuo.
qre euenerūt m̄ hec. Pp multitudinē i
niqtatis tue. reuelata s̄ verecundiora tua.
pollute s plante tue. Si mutare pt ethi
ops pellē suā aut pardus uarietates
suas. z uos poteritis bn̄ facē. cū didicitis
malū. Et disseminabo eos q̄si stipulā q
uento raptat' in deserto. Hec sors tua. ps
mēsure tue a me dic dñs. Qa oblita
es mei z pfisa es ī mēdacio. Vn z ego nu
daui femora tua pt faciē tuā. z appuit
ignominia tua. Adulteria tua z hinnit9 tu
scelus fornicatiōis tue. Sup colles ī agro
uidi abhoīatiōes tuas. Ve t' ierl'm n̄
Mundaberis p9 me. Usquo adhuc. X IIII
Quod factū est uerbū dñi ad ieremiā de
sermoib; siccitatis. Luxit iudea z porte
ei9 corruerūt. z obscurate s t'ra z clamor
ierl'm ascēdit. Maiores miserūt minores
suos ad aqm. venerūt ad hauriēdū z n̄
inuenerūt. Reportauerūt uasa sua uacua
pfusi s z afflicti z operuerūt capita sua
pp t're uastitatē. qr pluuia nō uenit ī t'ra.
Confusi s agricole: operuert capita sua.
Nā z cerua ī agro pepit z reliqt: qr nō erat
h'ba. z onagri steterūt ī rupib;. traxerūt
uentū q̄si dracones. defecerūt oculi eor qr
nō erat h'ba. Si iniqtates nre rñderint
nob: dñe fac pp nomē tuū quō multe st
auersiones nre. Tibi peccauim9 expectatio
isr'l. saluator ei9 in tpre tribulatiōis. Qre
q̄si colon9 futur9 es in t'ra. z q̄si uiator declinās
ad manendū: qre futur9 es uelud uir uag9
ut fortis q nō pot saluare. Tu aut in
nob es dñe. z nomē tuū īuocatū ē sup
nos. ne derelinqs nos. Hec dic dñs pplo hu
ic. qui dilexit mouē pedes suos. z nō qui
euit. z nō placuit. Nc recordabit iniqta
tū eor. z uisitabit pctā eor. Et dix dñs
ad me. Noli orare p pplo isto ī bonū. Cū
ieiunauerint nō exaudiā pces eor. z si ob
tulerit holocaustomata z uictimas. nō
suscipiā eas. qm gladio. z fame. z peste
ego psumā eos. Et dixi. A. a. a. dñe ds
pphete dicūt eis. Non uidebitis gladiū. z
fames nō erit ī uob. s pacē uerā dabit
uob ī loco isto. Et dix dñs ad me. Falso
pphe uaticinant ī noīe meo. Non misi eos
z nō pcepi eis. neq locut9 sū ad eos. Visionē
mēdacē. z diuinatiōē. z fraudulētā z seductiōē
cordis sui pphetāt uob. Ideo hec dic dñs
de pphis q pphetāt ī noīe meo. qs ego nō
misi dicētes. Gladi9 z fames nō erit ī t'ra
hac. In gladio z fame psumētur pphe

illi et populi quibus prophetant erunt proiecti in viis Ierusalem a facie famis et gladii et non erit qui sepeliat eos ipsi et uxores eorum filii et filie eorum et effundam super eos malum suum. Et dices ad eos verbum istud. Deducant oculi mei lacrimam per noctem et diem et non taceant quoniam contritione magna contrita est virgo filia populi mei plaga pessima vehementer. Si egressus fuero ad agros ecce occisi gladio et si introiero civitatem ecce attenuati fame. Propheta quoque et sacerdos abierunt in terram quam ignorabant. Numquid proiciens abiecisti Iudam aut Syon abhominata est anima tua? quare ergo percussisti nos ita ut nulla sit sanitas. Expectavimus pacem et non est bonum et tempus curationis et ecce turbatio. Cognovimus Domine impietates nostras et iniquitates patrum nostrorum quia peccavimus tibi. Ne des nos in obprobrium propter nomen tuum neque facias nobis contumeliam. Solii glorie tue recordare ne irritum facias fedus tuum nobiscum. Numquid sunt in sculptilibus gentium qui pluant aut celi possunt dare ymbres? Nonne tu es Dominus Deus noster quem expectavimus? Tu enim fecisti omnia hec.

XV

Et dixit Dominus ad me. Si steterit Moyses et Samuel coram me non est anima mea ad populum istum. Eice illos a facie mea et egrediantur. Quod si dixerint ad te quo egrediemur dices ad eos. Hec dicit Dominus. Qui ad mortem ad mortem et qui ad gladium ad gladium et qui ad famem ad famem et qui ad captivitatem ad captivitatem et visitabo super eos quattuor species dicit Dominus: gladium ad occisionem et canes ad lacerandum et volatilia celi et bestias terre ad devorandum et dissipandum. Et dabo eos in fervorem universis regnis terre propter Manassen filium Ezechie regis Iuda super omnibus que fecit in Ierusalem. Quis enim miserebitur tui Ierusalem? Aut quis contristabitur pro te? Aut quis ibit ad rogandum pro pace tua? Tu reliquisti me dicit Dominus retrorsum abisti et extendam manum meam super te et interficiam te. Laboravi rogans et dispergam eos ventilabro in portis terre. Interfeci et perdidi populum meum et tamen a viis suis non sunt reversi. Multiplicate sunt michi vidue eius super harenam maris. Induxi eis super matrem adolescentis vastatorem meridie, misi super civitates repente terrorem. Infirmata est que peperit vii. defecit anima eius; occidit sol ei cum adhuc esset dies; confusa est et erubuit; et residuos eius in gladium dabo in conspectu inimicorum eorum ait Dominus. Ve michi mater mea quare genuisti me virum rixe virum discordie in universa terra. Non feneravi nec feneravit michi quisquam; omnes maledicunt michi. Dicit Dominus. Si non reliquie tue in bonum, si non occurri tibi in tempore afflictionis et in tempore tribulationis et angustie adversus inimicum. Numquid federabitur ferrum ferro ab aquilone et es? Divitias tuas et thesauros tuos in direptionem dabo gratis in omnibus peccatis tuis et in omnibus terminis tuis. Et adducam inimicos tuos de terra quam nescis quia ignis succensus est in furore meo super vos ardebit. Tu scis Domine recordare mei et visita me et tuere me ab his qui persequuntur me. Noli in patientia tua suscipere me; scito quoniam sustinui propter te obprobrium. Inventi sunt sermones tui et comedi eos et factum est michi verbum tuum in gaudium et leticiam cordis mei quoniam invocatum est nomen tuum super me Domine Deus exercituum. Non sedi in concilio ludentium et gloriatus sum a facie manus tue; solus sedebam quoniam comminatione replesti me. Quare factus est dolor meus perpetuus et plaga mea desperabilis renuit curari; facta est michi quasi mendacium aquarum infidelium. Propter hoc hec dicit Dominus. Si converteris convertam te et ante faciem meam stabis. Et si separaveris preciosum a vili quasi os meum eris. Convertentur ipsi ad te et tu non converteris ad eos. Et dabo te populo huic in murum ereum fortem et bellabunt

adversum te. et non prevalebunt. quia ego tecum sum
ut salvem te. et eruam te dicit dominus. et liberabo te
de manu pessimorum. et redimam te de manu

Et factum est verbum domini ad XVI fortium.
me dicens. Non accipies uxorem. et non
erunt tibi filii et filie in loco isto. Quia hec dicit
dominus super filios et filias qui generantur in loco i-
sto. et super matres eorum que genuerunt eos et su-
per patres eorum de quorum stirpe sunt nati in terra hac. Mor-
tibus egrotationum morientur. Non plangentur
et non sepelientur in sterquilinium super faciem terre erunt
et gladio et fame consumentur. et erunt cadavera
eorum in escam volatilibus celi. et bestiis terre. Hec
enim dicit dominus. Ne ingrediaris domum convivii.
neque vadas ad plangendum. neque consoleris
eos. quia abstuli pacem meam a populo isto dicit dominus
misericordiam et miserationes. Et morientur grandes
et parvi in terra ista. Non sepelientur neque plan-
gentur. et non se incident. neque calvitium fiet pro eis
et non frangent inter eos lugenti panem ad conso-
landum super mortuo. et non dabunt eis potum calicis
ad consolandum super patre suo et matre. Et domum convi-
vii non ingredieris. ut sedeas cum eis. et come-
das et bibas. Quia hec dicit dominus exercituum deus
israel. Ecce ego auferam de loco isto in oculis ve-
stris et in diebus vestris vocem gaudii. et vocem
letitie. vocem sponsi et vocem sponse. Et cum an-
nuntiaveris populo huic verba hec omnia. et dixerint
tibi. Quare locutus est dominus super nos omne malum
grande istud. que iniquitas nostra. et quod peccatum nostrum
quod peccavimus domino deo nostro. Dices ad eos. Quia
dereliquerunt patres vestri me ait dominus. et abierunt post
deos alienos. et servierunt eis. et adoraverunt eos
et me dereliquerunt. et legem meam non custodierunt.
Sed et vos peius operati estis. quam patres vestri. Ecce
enim ambulat unusquisque post pravitatem cor-
dis sui mali ut me non audiat. Et eiciam vos
de terra hac. in terram quam ignoratis vos et patres
vestri. et servietis ibi diis alienis die ac nocte
qui non dabunt vobis requiem. Propterea ecce dies ve-
niunt dicit dominus. et non dicetur ultra vivit dominus
qui eduxit filios israel de terra egypti. sed vivit
dominus qui eduxit filios israel de terra aquilonis et de
universis terris ad quas eieci eos. et reducam eos
in terram suam quam dedi patribus eorum. Ecce ego
mittam pastores multos dicit dominus et piscabuntur
eos. et post hec mittam eis venatores mul-
tos et venabuntur eos de omni monte et de omni
colle et de cavernis petrarum. quia oculi mei
super omnes vias eorum. non sunt abscondite a
facie mea. et non fuit occultata iniquitas eorum
ab oculis meis. Et reddam primum duplices
iniquitates eorum. et peccata quia contaminaverunt terram
meam in morticinis ydolorum suorum et abhomina-
tionibus suis impleverunt hereditatem meam. Domine
fortitudo mea et robur meum. et refugium
meum in die tribulationis. Ad te gentes venient
ab extremis terre et dicent. Vere mendacium posse-
derunt patres nostri. vanitatem que eis non profuit.
Numquid faciet sibi homo deos. et ipsi non sunt dii.
Propterea ecce ego ostendam eis per vicem hanc.
ostendam eis manum meam. et virtutem meam et
scient quia nomen mihi dominus. XVII

Peccatum iuda. scriptum est stilo ferreo in ungue
adamantino exaratum. super latitu-
dinem cordis eorum et in cornibus ararum suarum. Cum
recordati fuerint filii eorum ararum suarum et lu-
corum lignorumque frondentium in montibus excelsis
sacrificantes in agro. Fortitudinem tuam. et omnes
thesauros tuos in direptionem dabo excelsa tua
propter peccata in universis finibus tuis. et relinque-
ris sola ab hereditate tua quam dedi tibi. et ser-
vire te faciam inimicis tuis in terra quam igno-
ras. quoniam ignem succendistis in furore meo. usque
in eternum ardebit. Hec dicit dominus. Maledictus
homo qui confidit in homine et ponit carnem brachium
suum. et a domino recedit cor eius. Erit enim qua-
si myrice in deserto. et non videbit cum venerit
bonum. sed habitabit in siccitate in deserto
in terra salsuginis et inhabitabili. Bene-
dictus vir qui confidit in domino. et erit dominus fiducia
eius. Et erit quasi lignum quod transplantatur

al' piscatores

eorum

sup aq̃s: q̃d ad humorē mittit radices
suas. ⁊ nō timebit cū uenit estꝰ. Et erit
foliū eiꝰ uiride. ⁊ ī tēpore siccitatis nō
erit sollicitū nec aliq̃n desinet facere
fructū. Prauū cor hoīs ⁊ inscrutabile:
q̃s cognoscet illud. Ego dñs scrutās cor et
probās renes q̃ do unicuiq; iuxta uiā ⁊
iuxta fructū adinuentionū suarū. Perdix fo
uit q̃ nō peperit fecit diuicias ⁊ nō ī iudi
cio. In dimidio dierū suorū relinquet eas
⁊ ī nouissimo suo erit insipiēs. Soliū glīe
altitudinis a principio locus scīficationis nrē.
Expectatio isrl̃. dn̄e omnes q̃ te derelinquūt
confundentur recedentes inīa scribentur. quō
dereliquerūt uenā aq̃rū uiuentiū dn̄m. Sana
me ⁊ sanabor saluū me fac ⁊ saluus ero.
quō laus mea tu es. Ecce ipi dicūt ad me.
Ubi ē ūbū dn̄i: ueniat. Et ego nō sum
turbatꝰ te pastorē sequēs: ⁊ diē hoīs nō de
sideraui tu scis. Qd̃ egressū ē de labiis me
is rectū in conspectu tuo fuit. Non sis mī tu for
midini. spes mea tu. ī die afflictionis.
Cōfundantur q̃ psequūtur me ⁊ nō confundar
ego. Paueant illi: ⁊ nō paueā ego. Induc
sup eos diē afflictionis: ⁊ duplici contritione
contere eos. Hec dic̃ dn̄s ad me. Uade ⁊ sta ī
porta filiorū ppl̃i. p quā ingrediūtur reges
iuda. ⁊ egrediuntur. ⁊ ī cunctis portis ierlm̃.
⁊ dices ad eos. Audite ūbū dn̄i reges iu
da. ⁊ omnis iuda cunctiq; habitatores ierlm̃
q̃ ingredimini p portas istas. Hec dicit
dn̄s. Custodite aīas urās. ⁊ nolite por
tare pondera in die sabbati: nec inferatis
p portas ierlm̃. Et nolite eicere onera de do
mibus urīs ī die sabbti. ⁊ omne opꝰ nō faci
etis. Scīficate diē sabbti. sic̃ precepi patribꝰ
urīs. ⁊ nō audierūt nec inclinauerūt aurē
suā. s; indurauerūt ceruicē suā. ne audi
rent me ⁊ ne acciperent disciplinā. Et
erit si audieritis me dic̃ dn̄s. ut nō in
feratis onera p portas ciuitatis huiꝰ
ī die sabbti ⁊ si scīficaueritis diē sabbti.
ne faciatis in ea omne opꝰ. ingredientur p
portas ciuitatis huiꝰ reges ⁊ principes. se
dentes sup soliū dauid. ⁊ ascēdentes ī curri
bus ⁊ eq̃s ipi ⁊ principes eorū uiri iuda et
habitatores ierlm̃: ⁊ habitabitur ciuitas hec
ī sempiternū. ⁊ uenient de ciuitatibus iuda
⁊ de circuitu ierlm̃. ⁊ de terra beniamyn.
⁊ de cāpestribus. ⁊ de mōtuosis ⁊ ab austro
portātes holocaustū ⁊ uictimā ⁊ sacrifi
ciū. ⁊ thus. ⁊ inferent oblationē ī domo dn̄i.
Si autē nō audieritis me. ut scīficetis di
em sabbti. ⁊ ne portetis onus. ⁊ ne infe
ratis p portas ierlm̃ ī die sabbti succendā
ignē in portis eiꝰ ⁊ deuorabit domos ie
rusalē ⁊ nō extinguetur. XVIII

Uerbū qd̃ factū ē ad ieremiā a dn̄o di
cēs. Surge ⁊ descende ī domū figuli. et
ibi audies ūba mea. Et descēdi in domū
figuli. ⁊ ecce ipe faciebat opus sup ro
tā: ⁊ dissipatū ē uas. qd̃ ipe faciebat e
luto manibus suis. Conuersusq; fecit illud
uas alterū: sic̃ qd̃ placuerat in oculis eiꝰ
ut faceret. Et factū ē ūbū dn̄i ad me dicēs.
Nūquid sic̃ figulus iste nō potero facere
uobis domꝰ isrl̃ ait dn̄s. Ecce sic̃ lutū ī ma
nu figuli. sic uos ī manu mea. domꝰ isrl̃.
Repēte loq̃r aduersū gentē. ⁊ aduersū regnū
ut eradicē ⁊ destruā ⁊ disperdam illud. Si
penitētiā egerit gens illa a malo suo qd̃
locutus sū aduersū eam: agā ⁊ ego peni
tētiā sup malo qd̃ cogitaui ut facerē ei.
Et subito loq̃r de gente ⁊ regno. ut edificē
⁊ ut plantē illud. Si fecerit malū ī oculis
meis. ut nō audiat uocē meā. penitētiā
agam sup bonū qd̃ locutꝰ sū. ut facerē
ei. Nunc ḡ dic uiro iude ⁊ habitatori ierlm̃.
dicēs. Hec dic̃ dn̄s. Ecce ego fingo con
tra uos malū ⁊ cogito contra uos cogitationē. Re
uertatur unusq̃sq; a uia sua mala. ⁊ diri
gite uias urās. ⁊ studia urā. Qui dixerūt.

Desꝑauim᷒. Post cogitacōnes enim
nr̄as ibim᷒: ⁊ vnusquisq; ꝑuitatē cordis
sui mali faciem᷒. Jđo hec dic̄ dn̄s. Int̄
rogate gentes. Quis audiuit talia hor
ribilia. q̄ fecit nimis uirgo isrl̄. Nūquid
deficiet de petra agri. nix lybani. Aut
euelli possūt aq̄ erūpentes frigide ⁊ de
fluētes. Quia oblitus ē mei pp̄ls m᷒. frust
ra libantes ⁊ impingētes ī uijs suis. ī se
mitis sc̄li. ut ambularēt ꝑ eas ī itinere
nō trito. ut fieret t̄ra eoꝝ ī desolacōz ⁊ in si
bilū sempiternū. Omīs qui p̄terit ꝑ eam
obstupescet: ⁊ mouebit caput suū. Sicut
uentus vrens. dispgam eos corā inimico.
dorsū. ⁊ nō faciē ostendā eis in die ꝑdicōis
eoꝝ. Et dixerunt. Venite ⁊ cogitem᷒ ꝯtra
ieremiā cogitacōnes. Non enī ꝑibit lex
a sacerdote. neq; ꝯsiliū a sapiēte. nec s̄mo
a ꝓpha. Venite ⁊ ꝑcuciam᷒ eū lingua: ⁊ nō
attendam᷒ ad vniūsos s̄mones ei᷒. Attende
dn̄e ad me ⁊ audi uocē adūsarioꝝ meoꝝ.
Nūquid redditur ꝓ bono malū: q2 foderunt
foueā aīe mee. Recordare q2 steterim ī ꝯsp
ctu tuo ut loq̄rer ꝓ eis bonū ⁊ auerterem
indignacōz tuā ab eis. Ꝓpterea da filios eoꝝ
ī famē: ⁊ deduc eos ī man᷒ gladij. Fiant
vxores eoꝝ absq; liƀis ⁊ uidue. ⁊ uiri eaꝝ
interficiantur morte. Juuenes eoꝝ ꝯfodiant᷑
gladio in ꝑlio. audiatur clamor de domiƀ
eoꝝ. Adduces enī sup eos latrūē repente.
q2 foderūt foueā ut caperent me. ⁊ laqueos
absconderunt pediƀ meis. Tu autē dn̄e scis
omē ꝯsiliū eoꝝ aduśū me ī mortē. Ne ꝓpicie
ris iniq̄tati eoꝝ ⁊ peccm̄ eoꝝ a facie tua
nō deleat᷑. Fiant corruētes ī ꝯspc̄u tuo. ī t̄p̄e
furoris tui abutere eis. XIX

Hec dic̄ dn̄s. Vade ⁊ accipe lagunculā
figuli testeā ⁊ de senioriƀ ꝑpli ⁊ de seniori
bꝫ sacerdotū. ⁊ egredere ad ualle filij ennon.
q̄ est iuxta introitū porte fictilis ⁊ p̄dicabis
ibi u̇ba q̄ ego loq̄r ad te. ⁊ dices. Audite u̇
bū dn̄i reges iuda: ⁊ hītatores ierl̄m.
Hec dic̄ dn̄s exercituū. d̄s isrl̄. Ecce ego ī
ducā afflictōz sup locū istū: ita ut omīs
q̄ audierit illā. tinniant aures ei᷒. eo q2
dereliq̄runt me. ⁊ alienū fecer̄ locū istū.
⁊ libauerunt in eo dijs alienis q̄s nescier̄
ipi. ⁊ p̄res eoꝝ ⁊ reges iuda ⁊ repleuerunt
locū istū sanguīe innocētuū. ⁊ edificauerunt
excelsa baalim. ad ꝯburendos filios suos
igni ī holocaustū baali. q̄ nō p̄cepi. nec lo
cutus sū nec ascenderūt ī cor meū. Ꝓpterea
Ecce dies ueniunt dic̄ dn̄s. ⁊ nō uocabitur
locus iste ampli᷒ topheth ⁊ uallis filij
ennon s̄ȝ uallis occisiōis. ⁊ dissipabo ꝯsiliū
iude ⁊ ierl̄m ī loco isto: ⁊ subūtam eos gla
dio ī ꝯspc̄u inimicoꝝ suoꝝ. ⁊ ī manu q̄ren
tiū aīas eoꝝ. Et dabo cadauia eoꝝ escā
uolatiliƀ celi. ⁊ bestijs t̄re ⁊ ponā ciuita
tē hāc ī stuporē ⁊ in sibilū. Omīs q̄ p̄terierit
ꝑ eā obstupescet. ⁊ sibilabit sup vniūsa
plaga ei᷒. Et cibabo eos carniƀ filioꝝ
suoꝝ. ⁊ carniƀ filiaꝝ suaꝝ. ⁊ vnusquisq;
carnes amici sui ꝯmedet ī obsidione ⁊ ī
angustia. in q̄ ꝯcludent eos inimici eoꝝ. ⁊
q̄ q̄runt aīas eoꝝ. ⁊ ꝯteres lagūculā ī oculis
uiroꝝ qui ibunt tecū. ⁊ dices ad eos. Hec
dic̄ dn̄s exercituū. Sic ꝯterā ꝑplm̄ istū ⁊ ci
uitatē istā. sic̄ ꝯteritur uas figuli qđ non
p̄t ult̄ instaurari. ⁊ in topheth sepelientur
eo qđ nō sit alius locus ad sepeliendum.
Sic faciā huic loco ait dn̄s. ⁊ hītatoriƀ
ei᷒. ut ponā ciuitatē istā sic̄ topheth. ⁊ er̄
dom᷒ isrl̄. ⁊ dom᷒ regū iuda. sic̄ locus topheth
inmūde omīs dom᷒. in q̄ꝝ domatiƀ sacri
ficauerunt oī milicie celi. ⁊ libauerunt libamīa
dijs alienis. Venit autē ieremias de topheth
q̄o miserat eū dn̄s ad ꝓphandū ⁊ stetit in
atrio dom᷒ dn̄i. ⁊ dix̄ ad omnē ꝑplm̄. Hec
dic̄ dn̄s exercituū d̄s isrl̄. Ecce ego inducā
sup ciuitatē hāc. ⁊ sup omēs vrbes ei᷒. v
niūsa mala q̄ locutus sū aduśū eam: quo

induraverunt cervicem suam ut non audirent ser
Et audivit phassur [XX] mones meos.
filius emmer sacerdos qui constitutus
erat princeps in domo domini. ieremiam prophetan
tem sermones istos. et percussit phassur iere
miam prophetam. et misit eum in nervum quod erat
in porta beniamyn superiori in domo domini. Cum
que illuxisset in crastinum. eduxit phassur iere
miam prophetam de nervo. et dixit ad eum ieremias.
Non phassur vocavit dominus nomen tuum. sed
pavorem undique. Quia hec dicit dominus. Ecce
ego dabo te in pavorem. et omnes amicos tu
os. et corruent gladio inimicorum suorum. et o
culi tui videbunt. et omnem iudam dabo in ma
nu regis babylonis et traducet in babylonem.
et percutiet eos gladio. Et dabo universam
substantiam civitatis huius et omnem laborem eius.
omneque pretium et cunctos thesauros regum iuda.
dabo in manu inimicorum eorum. et diripient eos.
et tollent. et ducent eos in babylonem. Tu autem
phassur. et omnes habitatores domus tue ibitis
in captivitatem et in babylonem venies et ibi
morieris ibique sepelieris tu et omnes ami
ci tui. quibus prophetasti mendacium. Seduxis
ti me domine et seductus sum. fortior me fuisti.
et invaluisti. Factus sum in derisum tota die.
Omnes subsannant me quia iam olim loquor vociferans
iniquitatem et vastitatem clamito. Et factus est sermo
domini in opprobrium et in derisum tota die. Et dixi.
Non recordabor eius. neque loquar ultra in nomine il
lius. Et factus est in corde meo quasi ignis ex
estuans. claususque in ossibus meis. et defeci. fer
re non sustinens. Audivi enim contumelias mul
torum. et terrorem in circuitu. Persequimini. et perse
quamur eum ab omnibus viris qui erant pacifici
mei. et custodientes latus meum. Si quomodo
decipiatur. et prevaleamus adversus eum. et consequamur
ultionem ex eo. Dominus autem mecum est tamquam bella
tor fortis. Ideo qui persequuntur me. cadent
et infirmi erunt. Confundentur vehementer
quia non intellexerunt opprobrium sempiternum quod

clamita //

numquam delebitur. Et tu domine exercituum proba
tor iusti. qui vides renes et cor. videam que
so ultionem tuam ex eis. Tibi enim revelavi
causam meam. Cantate domino. laudate dominum:
quia liberavit animam pauperis de manu ma
lorum. Maledicta dies in qua natus sum. dies in
qua peperit me mater mea non sit benedicta. Ma
ledictus vir qui annuntiavit patri meo dicens.
Natus est tibi puer masculus et quasi gaudio
letificavit eum. Sit homo ille ut sunt civitates
quas subvertit dominus. et non penituit eum. Audi
at clamorem mane et ululatum in tempore meri
diano. qui non me interfecit a vulva. ut fieret
mihi mater mea sepulchrum: et vulva eius concep
tus eternus. Quare de vulva egressus sum. ut viderem
laborem et dolorem et consumerentur in confusione dies
mei. [XXI]

Verbum quod factum est ad iere
miam a domino. quando misit ad eum rex se
dechias phassur filium melchie et sophoniam
filium maasie sacerdotem dicens. Interroga pro
nobis dominum. quia nabuchodonosor rex baby
lonis preliatur adversum nos. si forte faciat do
minus nobiscum secundum omnia mirabilia sua. et rece
dat a nobis. Et dixit ieremias ad eos. Sic
dicetis sedechie. Hec dicit dominus deus israhel.
Ecce ego convertam vasa belli. que in manibus
vestris sunt. et quibus vos pugnatis adversum
regem babylonis et chaldeos qui obsident
vos in circuitu murorum. et congregabo ea in
medio civitatis huius. et debellabo ego
vos in manu extenta. et brachio forti. et
in furore et in indignatione. et in ira grandi. et
percutiam habitatores civitatis huius. homines
et bestie. pestilentia magna morientur. Et
post hec ait dominus. Dabo sedechiam regem iuda
et servos eius. et populum eius. et qui derelicti sunt in
civitate hac a peste et gladio. et fame.
in manu nabuchodonosor regis baby
lonis. et in manu inimicorum eorum. et in manu
querentium animam eorum. et percutiet eos
in ore gladii. et non flectetur neque parcet

non miserebitur. Et ad populum hunc dices. Hec dicit dominus deus. Ecce ego do coram vobis viam vite et viam mortis. Qui habitaverit in urbe hac morietur gladio et fame et peste. Qui autem egressus fuerit et transfugerit ad chaldeos qui obsident vos, vivet et anima sua erit ei quasi spolium. Posui enim faciem meam super civitatem hanc in malum et non in bonum ait dominus. In manu regis babylonis dabitur et exuret eam igni. Et domui regis iuda. Audite verbum domini domus david. Hec dicit dominus. Iudicate mane iudicium et eruite vi oppressum de manu calumpniantis. ne forte egrediatur ut ignis indignatio mea. et succendatur et non sit qui extinguat propter maliciam studiorum vestrorum. Ecce ego habitatricem vallis solide atque campestris ait dominus qui dicitis quis percutiet nos et quis ingredietur domus nostras. Et visitabo super vos iuxta fructum studiorum vestrorum dicit dominus. et succendam ignem in saltu eius et devorabit omnia in circuitu eius.

XXII

Hec dicit dominus. Descende in domum regis iuda. et loqueris ibi verbum hoc. et dices. Audi verbum domini rex iuda. qui sedes super solium david tu et servi tui et populus tuus qui ingredimini per portas istas. Hec dicit dominus. Facite iudicium et iusticiam. et liberate vi oppressum de manu calumpniatoris. et advenam et pupillum et viduam nolite contristare. neque opprimatis inique. et sanguinem innocentem ne effundatis in loco isto. Si enim facientes feceritis verbum istud. ingredientur per portas domus huius reges. sedentes de genere david super thronum eius. et ascendentes currus et equos ipsi et servi et populus eorum. Quod si non audieritis verba hec in memetipso iuravi dicit dominus quia in solitudinem erit domus hec. Quia hec dicit dominus super domum regis iuda. Galaad tu mihi caput libani. Si non posuero te in solitudinem urbes inhabitabiles. et sanctificabo super te interficientem virum et arma eius. et succident electas cedros tuas. et precipitabunt in ignem. et pertransibunt gentes multe per civitatem hanc. et dicet unusquisque proximo suo. Quare fecit dominus sic civitati huic grandi? et respondebunt. Eo quod dereliquerint pactum domini dei sui. et adoraverint deos alienos. et servierint eis. Nolite flere mortuum. neque lugeatis super eum fletu. Plangite eum qui egreditur. quia non revertetur ultra. nec videbit terram nativitatis sue. Quia hec dicit dominus ad sellum filium iosie regem iude. qui regnavit pro iosia patre suo. qui egressus est de loco isto. Non revertetur huc amplius. sed in loco ad quem transtuli eum ibi morietur. et terram istam non videbit amplius. Ve qui edificat domum suam in iniusticia: et cenacula sua non in iudicio. Amicum suum opprimet frustra. et mercedem eius non reddet ei. Qui dicit. Edificabo mihi domum latam. et cenacula spaciosa. qui aperit sibi fenestras et facit laquearia cedrina pingitque sinopide. Numquid regnabis quoniam confers te cedro. Pater tuus numquid non comedit et bibit. et fecit iudicium et iusticiam tunc cum bene erat ei. Iudicavit causam pauperis et egeni in bonum suum. Numquid non ideo quia cognovit me dicit dominus. Tui vero oculi et cor ad avariciam et ad sanguinem innocentem fundendum. et ad calumpniam et ad cursum mali operis. Propterea hec dicit dominus ad ioachim filium iosie regem iuda. Non plangent eum. ve frater et ve soror. non concrepabunt. ve domine et ve incliti. Sepultura asini sepelietur. putrefactus et proiectus extra portas ierusalem. Ascende libanum et clama. et in basan da vocem tuam et clama ad transeuntes quia contriti sunt omnes amatores tui. Locutus sum ad te in habundancia tua dixisti non audiam. Hec est via tua ab adolescencia tua quia non audisti vocem meam. Omnes pastores tuos pascet ventus et amatores tui in captivitatem ibunt. et tunc confunderis et erubesces ab omni malicia tua. Que sedes in libano: et nidificas in cedris: quomodo congemuisti cum venissent tibi dolores quasi dolores parturientis. Vivo ego dicit dominus quia si fuerit

iechonias fili⁹ ioachim regis iuda. anu
lus i manu dextera mea. inde euellā eū. et
dabo te i manu q̄rencium aīam tuā. ⁊ in
manu q̃z tu formidas faciē. ⁊ i manu na
buchonosor regis babylonis. ⁊ i manu
chaldeor. ⁊ mittā te ⁊ matrē tuā q̄ genuit
te i trām alienā. i q̄ nati nō estis. ibiq;
moriemini ⁊ i trām ad quā ipi leuāt aīam
suā ut reuertant illuc nō reuertent. Nūqd
uas fictile atq; contritū uir iste iechonias. Nū
quid uas absq; oī uoluptate. q̄re abiecti
s̄ ipi ⁊ semē eius. ⁊ piecti i trā q̄m ignora
uerunt. Terra terra terra. audi s̄monē dñi. H̄
dicit dñs. Scribe uirū istū sterilē. uirū qui
in dieb; suis nō p̄sperabit. Nec erit enī de
semine eius. q̄ sedeat sup soliū dauid. ⁊ p̄tā
Ve pastorib; XXIII tē h̄eat ultra i iuda.
q̄ dispgunt ⁊ dilacerant gregē pascue
mee dic dñs. Jdo hec dic dñs ds isrl ad pa
stores q̄ pascunt p̄plm meū. Vos
dispsistis gregē meū. eiecistis eos ⁊ n̄ ui
sitastis eos. Ecce ego uisitabo sup uos
maliciā studior uestror dic dñs. ⁊ ego co
gregabo reliq̄as gregis mei. de oīb; tris
ad q̄s eiecero eos illuc. ⁊ cōuertam eos ad ru
ra sua. ⁊ crescent ⁊ multiplicabunt. Et susci
tabo sup eos pastores ⁊ pascent eos. Non
formidabunt ultra ⁊ nō pauebunt. ⁊ nullus
q̄retur ex numero dic dñs. Ecce dies ueniunt
dic dñs. ⁊ suscitabo dauid germen iustum.
⁊ regnabit rex ⁊ sapiens erit ⁊ faciet iudi
ciū ⁊ iusticiā i tra. In dieb; illis salua
bitur iuda ⁊ isrl habitabit cōfidenter. ⁊ hoc est
nomē qd uocabunt eū. dñs iustus nr. Ppt
hoc ecce dies ueniunt dic dñs. ⁊ n̄ dicent ultra
uiuit dñs. q̄ eduxit filios isrl de tra egyp
ti. s; uiuit dñs q̄ eduxit ⁊ adduxit semē domus
isrl de tra aquilonis. ⁊ de cunctis tris ad
q̄s eiecerā eos illuc. ⁊ habitabunt i tra sua.
Ad p̄phetas. Contritū ē cor meū i medio
mei. contremuerunt oīa ossa mea. Factus
sum q̄si uir ebrius ⁊ q̄si hō madidus uino. a facie
dñi ⁊ a facie uborum scōr eius. q2 adulteris re
pleta ē tra. q2 a facie maledictiōis luxit tra.
Arefacta s̄ arua deserti. Factus ē cursus eorum
malus ⁊ fortitudo eor dissimil. p̄pha nāq;
⁊ sacerdos polluti s̄. ⁊ i domo mea iueni ma
li eor ait dñs. Jdcirco uia eor erit q̄si
lubricū i tenebris. Jmpellent eni. ⁊ corru
ent in ea. Afferā eni sup eos mala. annū
uisitatiōis eor. ait dñs. Et in p̄phis sama
rie uidi fatuitatē. Et p̄phabant i baal.
⁊ decipiebant p̄plm meum isrl. Et i p̄phis
ierlm uidi similitudinē adulteriū. ⁊ iter m̄e
dacii. ⁊ cōfortauerunt manus pessimor. ut
nō cōuerteretur unusq̄sq; a malicia sua.
Facti s̄ m oēs sodoma ⁊ habitatores eius q̄si
gomorra. Ppterea hec dic dñs exercituū ad
p̄phas. Ecce ego cibabo eos absinthio.
⁊ potabo eos felle. A p̄phetis enī ierlm
ē egressa pollutio sup omnē trām. Hec
dicit dñs exercituū. Nolite audire uba p̄
phetar q̄ p̄phetant uob. ⁊ decipiunt uos.
Visionē cordis sui loquntur nō de ore dñi.
Dicunt hiis q̄ blasphemant me. Locut⁹
ē dñs. Pax erit uob. ⁊ oīm q̄ ambulant
i prauitate cordis sui dixerunt. Nō ueniet sup
uos malū. Quis enī affuit i cōsilio dñi.
⁊ uidit ⁊ audiuit s̄monē eius. Quis cō
siderauit ubū illius. ⁊ audiuit. Ecce turbo
dñice indignatiōis egredietur. ⁊ tēpestas
erumpens sup capud impior ueniet. Non
reuertetur furor dñi usq; dū faciat. ⁊ usq;
dū cōpleat cogitatiōē cordis sui. Jn no
uissimis dieb; intelligetis cōsiliū eius.
Non mittebā p̄phas ⁊ ipi currebant. Nō
loquebar ad eos. ⁊ ipi p̄phabant. Si ste
tissent i cōsilio meo. ⁊ nota fecissent uba
mea p̄plo meo. auertissem utiq; eos a
uia sua mala. ⁊ a pessimis cogitatiōib;
suis. Putas ne ds e uicino ego sū dic
dñs. ⁊ nō ds delonge. Si occultabit

uir in absconditis. et ego non uidebo eum.
dicit dominus. Numquid non celum. et terram ego im-
pleo. ait dominus. Audiui que dixerunt prophete
prophetantes in nomine meo mendacium atque dicen-
tes. Sompniaui sompniaui. Usquequo i-
stud est in corde prophetarum uaticinantium menda-
cium. et prophetantium seductiones cordis sui. qui
uolunt facere ut obliuiscatur populus meus nominis
mei. propter sompnia eorum que narrat unusquisque ad
proximum suum. sicut obliti sunt patres eorum nominis mei
propter baal. Propheta qui habet sompnium narret som-
pnium. et qui habet sermonem meum. loquatur sermonem
meum uere. Quid paleis ad triticum. dicit dominus.
Numquid non uerba mea sunt quasi ignis ait dominus.
et quasi malleus conterens petram. Propterea ecce ego
ad prophetas ait dominus. qui furantur uerba mea unus-
quisque a proximo suo. Ecce ego ad prophetas
ait dominus qui assumunt linguas suas. et aiunt
dicit dominus. Ecce ad prophetas sompniantes menda-
cium ait dominus qui narrauerunt ea. et seduxerunt populum
meum in mendacio suo. et in miraculis suis. cum
ego non misissem eos. nec mandassem eis. qui
nichil profuerunt populo huic dicit dominus. Si igitur
interrogauerit te populus iste. uel propheta aut sacer-
dos dicens. quod est onus domini. dices ad eos. Uos
estis onus. proiciam quippe uos dicit
dominus. et propheta. et sacerdos et populus qui dicit onus
domini. uisitabo super uirum illum et super domum eius.
Hec dicetis unusquisque ad proximum et ad fratrem
suum. Quid respondit dominus. et quid locutus est
dominus. et onus domini ultra non memorabitur. quia onus erit
unicuique sermo suus. et peruertistis uerba dei ui-
uentis. domini exercituum dei nostri. Hec dices ad pro-
phetam. Quid respondit tibi dominus. aut quid locu-
tus est dominus. Si autem onus domini dixeritis propter
hoc hec dicit dominus. quia dixistis sermonem istum onus
domini. et misi ad uos dicens. Nolite dicere onus
domini. Propterea ecce ego tollam uos portans et dere-
linquam uos et ciuitatem quam dedi uobis et patribus
uestris a facie mea et dabo uos in obprobrium
sempiternum. et in ignominiam eternam que numquam obliuione dele-
bitur.

XXIIII

Ostendit michi dominus. et ecce duo calathi
pleni ficis. positi ante templum domini
postquam transtulit nabuchodonosor rex ba-
bylonis iechoniam filium ioachim regem iu-
da. et principes eius. et fabrum. et inclusorem de ie-
rusalem. et adduxit eos in babylonem. Et cala-
thus unus ficus habebat bonas nimis. ut
ficus solent esse primi temporis. Et calathus u-
nus ficus habebat malas nimis que comedi
non poterant. eo quod essent male. Et dixit dominus
ad me. Quid tu uides ieremia. et dixi. Fi-
cus ficus bonas bonas ualde. et malas
malas ualde. que comedi non possunt eo quod sint
male. Et factum est uerbum domini ad me dicens. Hec
dicit dominus deus israel. Sicut ficus he bone. sic cogno-
scam transmigrationem iuda quam emisi de loco
isto in terram caldeorum in bonum. et ponam oculos
meos super eos ad placandum. et reducam eos
in terram hanc. Et edificabo eos. et non destruam
et plantabo eos et non euellam. et dabo eis
cor. ut sciant me quia ego sum dominus et erunt michi
in populum. et ego ero eis in deum quia reuertentur
ad me in toto corde suo. Et sicut ficus pessime
que comedi non possunt eo quod sint male. hec dicit
dominus. sic dabo sedechiam regem iuda. et princi-
pes eius. et reliquos de ierusalem qui remanserunt in ur-
be hac. et qui habitant in terra egypti. et dabo
eos in uexationem afflictionemque omnibus regnis terre.
in obprobrium et in parabolam. et in prouerbium. et in
maledictionem. in uniuersis locis ad que eieci eos.
Et mittam in eis gladium et famem et pestem.
donec consumantur de terra. quam dedi eis et patribus
eorum.

XXV

Uerbum quod factum est ad iere-
miam de omni populo iude. in anno iiij. ioa-
chim filii iosie regis iuda. ipse est annus primus
nabuchodonosor regis babylonis quod locu-
tus est ieremias propheta ad omnem populum iu-
da. et ad uniuersos habitatores ierusalem dicens.
A tercio decimo anno iosie filii amon regis
iuda. usque ad diem hanc. iste est iij. et xx. an-
nus. factum est uerbum domini ad me. et locutus sum

ad uos de nocte ↄsurgēs. ⁊ loquēs. ⁊ audi
stis. Et misit dn̄s ad uos om̄es seruos
suos ꝓphās. ↄsurgēs diluculo mittēsq;
⁊ nō audistis. neq; inclinastis aures ue
stras ut audiretis. cū diceret. reuertimini vn᷒
q̄sq; a uia sua mala. ⁊ a pessimis cogi
tacōib; ur̄is. ⁊ h̄itabitis in t̄ra q̄m dedit
dn̄s uob̄. ⁊ p̄rib; ur̄is a sclō ⁊ usq; ī secu
lū. Et nolite ire post dōs alienos ut ser
uiatis eis. adoretisq; eos. neq; me ad iracun
diam ꝓuocetis ī op̄ib; manuū ur̄ar. ⁊ n̄
affligam uos. ⁊ nō audistis me dic̄ dn̄s.
ut me ad iracūdiā ꝓuocetis ī op̄ib; ma
nuū ur̄ar ī malū. P̄ptea hec dicit dn̄s ex
ercituū. Pro eo qd̄ nō audistis u̇ba mea. ec
ce ego mittā ⁊ assumā vniu̇sas cognacō
nes aq̄lonis. ait dn̄s. ⁊ nabuchodonosor
regē babylonis seruū meū. ⁊ adducā eos
sup t̄rā istā. ⁊ sup h̄itatores ei᷒. ⁊ sup nacō
nes q̄ in circuitu illi᷒ s̄. ⁊ interficiā eos et
ponā eos ī stuporē ⁊ in sibilū ⁊ ī solitudi
nes sempiternas. P̄damq; ex eis uocē gau
dij ⁊ uocē leticie. uocē sponsi ⁊ uocē spon
se. uocē mole ⁊ lumē lucerne. Et erit vniu̇sa t̄ra
ei᷒ in solitudinē ⁊ ī stuporē. seruient omīs gē
tes iste regi babylonis. lxx.ª annis. Cū
q; impleti fuerint āni. lxx.ª uisitabo sup
regē babylonis ⁊ sup gentē illā dic̄ dn̄s
iniq̄tatē eor ⁊ sup t̄ram caldeor. ⁊ ponā
illā ī solitudines sempiternas. ⁊ adducā sr
t̄ram illā oīa u̇ba mea q̄ locut᷒ sū ↄt̄ eā.
omē qd̄ scriptū in libro isto. q̄cūq; ꝓph̄auit
ieremias ad u̇sū om̄es gētes q̄r seruierūt eis
cū essent gētes multe. ⁊ reges magni. ⁊ red
dam eis sc̄dm opera eor. ⁊ sc̄dm f̄ca ma
nuū suar. Quia sic dic̄ dn̄s exercituū d̄s
isr̄l. Sume calicē uini furoris hui᷒ de
manu mea. ⁊ p̄pinabis de illo cūctis gē
tib; ad q̄s ego mittā te. ⁊ bibent ⁊ turba
buntur. ⁊ ī sanient a facie gladij. quē ego
mittā int̄ eos. Et accepi calicē de manū

provocaretis / vrm / omnes / ē

dn̄i. ⁊ p̄pinaui cūctis gētib; ad q̄s misit
me dn̄s. Ier̄lm ⁊ ciuitatib; iuda ⁊ regib᷒
ei᷒ ⁊ principib; ei᷒. ut darē eos ī solitudinē
⁊ in stuporē. ⁊ in sibilū. ⁊ ī maledictōē. sic
ē dies ista. Pharaoni regi egypti ⁊ seruis
ei᷒. ⁊ p̄ncipib; ei᷒ ⁊ oī p̄plō eius. ⁊ vniu̇sis
generalit̄. Cūctis regib; t̄re ausitidis et
cūctis regib; t̄re phylistiim. ⁊ ascalonis
gaze. ⁊ acharon ⁊ reliq̄is azoti. ydu
mee ⁊ moab. ⁊ filijs āmon. ⁊ cūctis re
gibus tyri. ⁊ cūctis regib; sydonis ⁊ regib;
t̄re insular q̄ sunt t̄ns mare. ⁊ dedan. ⁊ the
man ⁊ buz. ⁊ vniu̇sis q̄ attonsi s̄ ī co
mā ⁊ cūctis regib; arabie. ⁊ cūctis regib᷒
occidētis q̄ h̄itant in deserto ⁊ cūctis regib᷒
zamri. ⁊ cūctis regib; elam. ⁊ cūctis regib᷒
medor. cūctis regib; aq̄lonis de p̄pe ⁊ de
longe. vnicuiq; ↄt̄ fr̄em suū. ⁊ omīb; re
gib; t̄re q̄ sup faciē eius s̄. ⁊ rex sesach
bibet p᷒ eos. Et dices ad eos. Hec dicit
dn̄s exercituū d̄s isr̄l. Bibite ⁊ inebriamini
⁊ uomite ⁊ cadite. ⁊ nolite ↄsurgē a facie
gladij quē ego mittā int̄ uos. Cūq; no
luerint accipe calicē de manu tua ut bi
bant. dices ad eos. Hec dic̄ dn̄s exercituū.
Bibētes bibetis q̄r ecce ī ciuitate ī q̄ in
uocatū ē nom̄ meū. incipio ego affligere.
⁊ uos q̄si ī nocētes immunes eritis. Nō
eritis immunes. Gladiū enī ego uoco
sup omīs h̄itatores t̄re. dic̄ dn̄s exercituū.
Et tu ꝓph̄abis ad eos omīa u̇ba hec. ⁊
dices ad illos. Dn̄s de excelso rugiet ⁊ de
h̄itaculo scō suo. dabit uocē suā. Rugiēs
rugiet sup decorē suū celeuma q̄si calcan
ciū ↄcinetur aduersus omīs h̄itatores t̄re.
Puenit sonit᷒ usq; ad extrema t̄re q̄r iudi
ciū dn̄o cū gentib;. iudicat ipē cū oī car
ne. Impios tradidit gladio dic̄ dn̄s.
Hec dic̄ dn̄s exercituū. Ecce afflictō egre
dietur de gente in gentē ⁊ turbo magn᷒
egredietur a summitatib; t̄re. Et erunt int̄

fecti domini in die illa a summo terre usque ad summum eius. Non plangentur et non colligentur neque sepelientur: in sterquilinium super faciem terre iacebunt. Ululate pastores et clamate et aspergite vos cinere optimates gregis. quia completi sunt dies vestri. ut interficiamini et dissipationes vestre. et cadetis quasi vasa preciosa: et peribit fuga a pastoribus et salvatio ab optimatibus gregis. Vox clamoris pastorum et ululatus optimatium gregis. quia vastavit dominus pascua eorum. et conticuerunt arva pacis. a facie ire furoris domini. Dereliquit quasi leo tabernaculum suum quia facta est terra eorum in desolationem a facie ire columbe. et a facie ire furoris domini.

XXVI

In principio regni Ioachim filii Iosie regis Iuda. factum est verbum istud a domino dicens. Hec dicit dominus. Sta in atrio domus domini. et loqueris ad omnes civitates Iuda de quibus veniunt ut adorent in domo domini universos sermones quos ego mandavi tibi ut loquaris ad eos. Noli subtrahere verbum. si forte audiant et convertantur unusquisque a via sua mala et peniteat me mali quod cogito facere eis propter malicias studiorum eorum. Et dices ad eos. Hec dicit dominus. Si non audieritis me ut ambuletis in lege mea. quam dedi vobis. ut audiatis sermones servorum meorum prophetarum quos ego misi ad vos. de nocte consurgens et dirigens. et non audistis: dabo domum istam sicut Silo: et urbem hanc dabo in maledictionem cunctis gentibus terre. Et audierunt sacerdotes et prophete et omnis populus Ieremiam loquentem verba hec in domo domini. Cumque complesset Ieremias loquens omnia que preceperat ei dominus ut loqueretur ad universum populum: apprehenderunt eum sacerdotes et prophete et omnis populus dicentes. Morte moriatur. Quare prophetavit in nomine domini dicens. Sicut Silo erit domus hec et urbs ista desolabitur. eo quod non sit habitator. Et congregatus est omnis populus adversum Ieremiam in domo domini. Et audierunt principes Iuda omnia verba hec. et ascenderunt de domo regis in domum domini. et sederunt in introitu porte domini nove. Et locuti sunt sacerdotes et prophete ad principes et ad omnem populum dicentes. Iudicium mortis est viro huic. quia prophetavit adversum civitatem istam. sicut audistis auribus vestris. Et ait Ieremias ad omnes principes et ad universum populum dicens. Dominus misit me ut prophetarem ad domum istam et ad civitatem hanc omnia verba que audistis. Nunc ergo bonas facite vias vestras et studia vestra et audite vocem domini dei vestri: et penitebit dominum mali quod locutus est adversum vos. Ego autem ecce in manibus vestris sum. facite mihi ut bonum et rectum est in oculis vestris. Verumtamen scitote et cognoscite: quod si occideritis me sanguinem innocentem tradetis contra vosmetipsos et contra civitatem istam et habitatores eius. In veritate enim misit me dominus ad vos. ut loquerer in auribus vestris omnia verba hec. Et dixerunt principes et omnis populus ad sacerdotes et prophetas. Non est viro huic iudicium mortis. quia in nomine domini dei nostri locutus est ad nos. Surrexerunt ergo viri de senioribus terre. et dixerunt ad omnem cetum populi loquentes. Micheas de Morasthi fuit propheta in diebus Ezechie regis Iude. et ait ad omnem populum Iude dicens. Hec dicit dominus exercituum. Syon quasi ager arabitur. et Ierusalem in acervum lapidum erit. et mons domus domini in excelsa silvarum. Numquid morte condempnavit eum Ezechyas rex Iude et omnis Iuda. Numquid non timuerunt dominum et deprecati sunt faciem domini. et penituit dominum mali quod locutus erat adversum eos. Itaque nos facimus malum grande contra animas nostras. Fuit quoque vir prophetans in nomine domini Urias filius Semei de Cariathiarim et prophetavit adversum civitatem istam. et adversum terram hanc iuxta universa verba Ieremie. Et audivit rex Ioachym et omnes potentes et principes eius verba hec. et quesivit rex interficere eum. Et audivit Urias et timuit fugitque et ingressus est Egyptum. et misit rex Ioachim viros in Egyptum. Elnathan filium Achobor et viros cum eo in Egyptum. et eduxerunt

viri de egypto. et adduxerunt eum ad regem ioa-
chim. et percussit eum gladio. et proiecit cadaver
eius in sepulchris vulgi ignobilis. Igitur m-
anus aicham filii saphan fuit cum ieremia
ut non traderetur in manus populi ut interficerent eum.

[XXVII] In principio regni ioachim filii iosie
regis iuda. factum est verbum istud ad ieremiam a
domino dicens. Hec dicit dominus ad me. Fac tibi
vincula et catenas et pones eas in collo tuo et
mittes eas ad regem edom. et ad regem moab
et ad regem filiorum ammon et ad regem tyri et ad
regem sydonis. in manu nuntiorum qui venerunt
ierusalem ad sedechiam regem iuda. et precipies eis
ut ad dominos suos loquantur. Hec dicit dominus exer-
cituum deus israel. Hec dicetis ad dominos vestros. Ego
feci terram et hominem et iumenta que sunt super faciem terre
in fortitudine mea magna et in bra-
chio meo extento et dedi eam ei qui placuit in oculis
meis. Et nunc itaque ego dedi omnes terras is-
tas in manu nabuchodonosor regis baby-
lonis servi mei. insuper et bestias agri dedi ei.
ut serviant illi. et servient ei omnes gentes. et
filio eius. et filio filii eius. donec veniat tempus terre eius
et ipsius. et servient ei gentes multe. et reges ma-
gni. Gens autem et regnum quod non servierit na-
buchodonosor regi babylonis et quicumque non
curvaverit collum suum sub iugo regis babylo-
nis in gladio et fame et peste visitabo super
gentem illam ait dominus. donec consumam eos in manu
eius. Vos ergo nolite audire prophetas vestros et
divinos et somniatores et augures et ma-
leficos. qui dicunt vobis non servietis regi baby-
lonis. quia mendacium prophetant vobis. ut longe
faciant vos de terra vestra. et eiciant vos et pe-
reatis. Porro gens que subiecerit cervicem suam
sub iugo regis babylonis et servierit ei. dimit-
tam eam in terra sua dicit dominus et colet eam et habita-
bit in ea. Et ad sedechiam regem iuda locutus
sum secundum omnia verba hec dicens. Subicite
colla vestra sub iugo regis babylonis et servite
ei et populo eius et vivetis. Quare moriemini tu et
populus tuus gladio. fame et peste. sicut locutus
est dominus ad gentem que servire noluerit regi baby-
lonis. Nolite audire prophetas et verba dicentium
vobis. Non servietis regi babylonis. quia men-
dacium ipsi loquuntur vobis. quia non misi eos ait
dominus. et ipsi prophetant in nomine meo mendaciter. et
eiciant vos et pereatis tam vos quam prophete
qui vaticinantur vobis. Et ad sacerdotes et
ad populum istum locutus sum dicens. Hec dicit dominus
Nolite audire verba prophetarum vestrorum qui prophetant
vobis dicentes. Ecce vasa domini revertentur de
babylone nunc cito. Mendacium enim prophetant
vobis. Nolite ergo audire eos. sed servite regi ba-
bylonis ut vivatis. Quare datur hec civi-
tas in solitudinem. et si prophete sunt. et est verbum domini in
eis. occurrant domino exercituum. ut non veniant
que derelicta fuerant in domo domini. et in domo regis
iuda. et in ierusalem in babylonem. Quia hec dicit
dominus exercituum. ad columpnas et ad mare et
ad bases et ad reliqua vasorum que remanserunt
in civitate hac que non tulit nabuchodonosor
rex babylonis cum transferret iechoniam filium io-
achim regem iuda de ierusalem in babylonem et omnes
optimates iuda et ierusalem. Quia hec dicit
dominus exercituum deus israel. ad vasa que derelicta sunt in
domo domini et in domo regis iuda. In baby-
lonem transferentur. et ibi erunt usque in diem visitatio-
nis sue dicit dominus. et afferri faciam ea. et resti-
tui in loco isto.

[XXVIII] Et factum est in anno illo in principio regni sedechie regis iu-
da. in anno quarto in mense quinto. dixit ad me ananias filius azur propheta de gabaon in domo
domini. coram sacerdotibus et omni populo dicens. Hec
dicit dominus exercituum deus israel. Contrivi iugum
regis babylonis. Adhuc duo anni dierum
et ego referri faciam ad locum istum omnia va-
sa domini que tulit nabuchodonosor rex baby-
lonis de loco isto. et transtulit ea in babylo-
nem. et iechoniam filium ioachim regem iude.
et omnem transmigrationem iude qui ingressi sunt in ba-
bylonem. ego convertam ad locum istum ait dominus.

Conterā eui iugū regis babylonis. Et
dixit ieremias pphā ad ananiā pphā
i oculis sacdotū. ⁊ i oculis oīs ppli. q̄ sta
bāt ī domo dn̄i. Et ait ieremias ananie.
Am̄. Sic faciat dn̄s. Suscitet dn̄s ūba
tua q̄ pphasti ut referant̄ uasa ī domū
dn̄i ⁊ oīs t̄nsmigratio de babylone ad
locū istū. Uerūtn̄ audi ūbū hoc qđ ego
loq̄r ī auribȝ tuis. ⁊ ī auribȝ vniūsi ppli.
Pphete q̄ fuerūt an̄ me ⁊ an̄ te ab initio.
⁊ pphauerūt sup t̄ras multas ⁊ sup regna
magna de pl̄io. ⁊ de afflictōe ⁊ de fame. Pro
pheta q̄ uaticinatus ē pacē. cū uenerit ū
bū ei9. Sciet pphā quē misit dn̄s ī ūita
te. Et tulit ananias pphā cathenā de
collo ieremie pphe ⁊ ↄfregit eā. Et ait a
nanias pphā ī ↄspc̄u omīs ppli dicēs. Hec
dic dn̄s. Sic ↄfringā iugū nabuchodo
nosor regis babylonis p9 duos annos
dieȝ de collo oīm gentiū. Et abiit iere
mias pphā ī uiā suā. Et fc̄m ē uerbū
dn̄i ad ieremiā p9qm̄ ↄfregit ananias
pphā cathenā de collo ieremie pphe dicēs.
Uade ⁊ dices ananie. Hec dicit dn̄s.
Cathenas ligneas ↄtriuisti ⁊ facies p
eis cathenas ferreas. Quia hec dic dn̄s
exercituū d̄s isrł. Iugū ferreū posui sup
collū cūctaȝ gentiū istaȝ. ut s̄uiant naby
chodonosor regi babylonis. ⁊ seruient ei.
Insup ⁊ bestias t̄re dedi ei. Et dixit ieremi
as pphā ad ananiā pphām. Audi ana
nia. Non misit te dn̄s. ⁊ tu ↄfidē fecisti po
pulū istū ī mendacio. Idcirco hec dic dn̄s. Ec
ce mittā te a facie t̄re. Hoc ānno morieris
Adūsū eni dn̄m locut9 es. Et mortu9 ē a
nanias pphā ī ānno illo mēse .vij.

XXIX

Et hec s̄ ūba libri q̄ misit ieremias
pphā de ir̄lm ad reliq̄as seniorū t̄ns
migrōis ⁊ ad sacerdotes ⁊ pphās ⁊ ad omnē
ppl̄m quē t̄nsduxerat nabuchodonosor rex
de ierl̄m ī babylonē. Postq̄ egressus ē ie
chonias rex ⁊ dn̄a ⁊ eunuchi ⁊ p̄ncipes
iuda de ierl̄m. ⁊ fab ⁊ inclusor de ir̄lm. in
manu elasa filij saphan. ⁊ gamalie filij
helchie q̄s misit sedechias rex iuda ad na
buchodonosor regē babylonis ī babylonē
dicēs. Hec dic dn̄s exercituū d̄s isrł. Omni
t̄nsmigratiōi quā t̄nstuli de ir̄lm ī babylo
nē. Edificate domos habitate ⁊ plantate
hortos ⁊ ↄmedite fructū eoȝ. Accipite ux
ores. ⁊ generate filios ⁊ filias. Et date fi
liis ūris uxores ⁊ filias ūras date uiris
⁊ pariēt filios ⁊ filias. ⁊ multiplicamini ibi.
⁊ nolite ēē pauci numero. ⁊ q̄rite pacē ciui
tatis ad quā t̄nsmigr̄e uos feci ⁊ orate p
ea ad dn̄m. qr̄ ī pace illi9 erit pax uobis
Hec eni dic dn̄s exercituū d̄s isrł. Nō uos
seducāt pphe ūri q̄ s̄ in medio ūr̄m. ⁊ di
uini ūri. ⁊ ne attendatis ad sōpnia ūra
q̄ uos sōpniatis. qr̄ falso ipi pphetāt uob
ī noīe meo ⁊ nō misi eos dic dn̄s. Cū ce
perint impleri in babylone .lxx. āni uisi
tabo uos. ⁊ suscitabo sup uos ūbū meū
bonū. ut reducā uos ad locū istū. Ego e
nī scio cogitatōes q̄s ego cogito sup uos
ait dn̄s cogitatōnes pacis ⁊ nō afflictōis
ut dem uob̄ finē. ⁊ patiām. ⁊ īuocabitis
me ⁊ ibitis ⁊ orabitis me. ⁊ exaudiā uos
Q̄retis me ⁊ īuenietis. cū q̄sieritis me ī to
to corde ūro. ⁊ īueniar a uob̄. ait dn̄s. ⁊ re
ducā captiuitatē ūram. ⁊ ↄgregabo uos
de vniūsis gētibȝ. ⁊ cūctis locis ad q̄ expu
li uos dic dn̄s. ⁊ reūti uos faciā de loco ad
quē t̄nsmigr̄e uos feci. Quia dixistis.
Suscitabit uob̄ dn̄s pphās ī babylone.
qr̄ hec dic dn̄s ad regē q̄ sedȝ sup soliū da
uid ⁊ ad omnē ppl̄m habitatorē urbis hui9
ad fr̄es ūros q̄ nō s̄ egressi uob̄cū ī t̄nsmi
gratiōē. Hec dic dn̄s exercituū. Ecce mittā
ī eis gladiū ⁊ famē. ⁊ pestē. ⁊ ponā eos
q̄si ficus malas q̄ ↄmedi nō possūt. eo qđ
pessime sīt. ⁊ psequar eos ī gladio ⁊ fame

et in pestilentia dabo eos in vexationem universis regnis terrae in maledictionem et in stuporem et in sibilum et in opprobrium cunctis gentibus ad quas eieci ego eos, eo quod non audierint verba mea dicit Dominus quae misi ad eos per servos meos prophetas de nocte consurgens et mittens et non audistis dicit Dominus. Vos ergo audite verbum Domini omnis transmigratio quam emisi de Ierusalem in Babylonem. Haec dicit Dominus exercituum Deus Israel ad Ahab filium Culiae et ad Sedechiam filium Maasiae qui prophetant vobis in nomine meo mendaciter. Ecce ego tradam eos in manu Nabuchodonosor regis Babylonis et percutiet eos in oculis vestris et assumetur ex eis maledictio omni transmigrationi Iuda quae est in Babylone dicentium: Ponat te Dominus sicut Sedechiam et sicut Achab quos frixit rex Babylonis in igne pro eo quod fecerint stultitiam in Israel et moechati sunt in uxores amicorum suorum et locuti sunt verbum in nomine meo mendaciter quod non mandavi eis. Ego sum iudex et testis dicit Dominus. Et ad Semeiam Neellamiten dices: Haec dicit Dominus exercituum Deus Israel: Pro eo quod misisti in nomine tuo libros ad omnem populum qui est in Ierusalem et ad Sophoniam filium Maasiae sacerdotem et ad universos sacerdotes dicens: Dominus dedit te sacerdotem pro Ioiada sacerdote ut sis dux in domo Domini super omnem virum arreptitium et prophetantem ut mittas eum in nervum et in carcerem. Et nunc quare non increpasti Ieremiam Anathothiten qui prophetat vobis? Quia super hoc misit ad nos in Babylonem dicens: Longum est; aedificate domos et habitate et plantate hortos et comedite fructum eorum. Legit ergo Sophonias sacerdos librum istum in auribus Ieremiae prophetae. Et factum est verbum Domini ad Ieremiam dicens: Mitte ad omnem transmigrationem dicens: Haec dicit Dominus ad Semeiam Neellamiten: Pro eo quod prophetavit vobis Semeias et ego non misi eum et fecit vos confidere in mendacio, propterea haec dicit Dominus: Ecce ego visitabo super Semeiam Neellamiten et super semen eius. Non erit ei vir sedens in medio populi huius et non videbit bonum quod ego facio populo meo ait Dominus quia praevaricationem locutus est ad Dominum.

XXX

Hoc verbum quod factum est ad Ieremiam a Domino dicens: Haec dicit Dominus Deus Israel: Scribe tibi omnia verba quae locutus sum ad te in libro. Ecce enim dies venient dicit Dominus et convertam conversionem populi mei Israel et Iuda ait Dominus et convertam eos ad terram quam dedi patribus eorum et possidebunt eam. Et haec verba quae locutus est Dominus ad Israel et ad Iudam, quoniam haec dicit Dominus: Vocem terroris audivimus, formido et non est pax. Interrogate et videte si generat masculus. Quare ergo vidi omnis viri manum super lumbum suum quasi parturientis et conversae sunt universae facies in auruginem? Vae quia magna dies illa nec est similis eius. Tempusque tribulationis est Iacob et ex ipso salvabitur. Et erit in die illa ait Dominus exercituum conteram iugum eius de collo tuo et vincula illius dirumpam et non dominabuntur ei amplius alieni, sed servient Domino Deo suo et David regi suo quem suscitabo eis. Tu ergo ne timeas serve meus Iacob ait Dominus neque paveas Israel quia ecce ego salvabo te de terra longinqua et semen tuum de terra captivitatis eorum. Et revertetur Iacob et requiescet et cunctis affluet bonis et non erit quem formidet quoniam ego tecum sum ait Dominus ut salvem te. Faciam enim consummationem in cunctis gentibus in quibus dispersi te. Te autem non faciam in consummationem sed castigabo te in iudicio ut non videaris tibi innoxius. Quia haec dicit Dominus: Insanabilis fractura tua pessima plaga tua. Non est qui iudicet iudicium tuum ad alligandum; curationum utilitas non est tibi. Omnes amatores tui obliti sunt tui te non quaerent. Plaga enim inimici percussi te castigatione crudeli propter multitudinem iniquitatis tuae; dura facta sunt peccata tua. Quid clamas super contritione tua? Insanabilis est dolor tuus. Propter multitudinem iniquitatis tuae et propter dura peccata tua feci haec tibi. Propterea omnes qui comedunt te devorabuntur et universi hostes tui in captivitatem ducentur et qui te vastant vastabuntur cunctosque praedatores tuos dabo in praedam. Obducam enim cica-

tricem tibi et de vulneribus tuis sanabo te dicit dominus. Quia eiectam vocaverunt te Syon. Hec est que non habebat requirentem. Hec dicit dominus. Ecce ego convertam conversionem tabernaculorum Iacob et tectis eius miserebor. Et edificabitur civitas in excelso suo. et templum iuxta ordinem suum fundabitur. et egredietur de eis laus vocisque ludentium. Et multiplicabo eos et non imminuentur. et glorificabo eos. et non attenuabuntur. et erunt filii eius sicut a principio. et cetus eius coram me permanebit. Et visitabo adversum omnes qui tribulant eum. et erit dux eius ex eo. et princeps de medio eius producetur. et applicabo eum et accedet ad me. Quis enim iste est qui applicet cor suum ut appropinquet mihi ait dominus. Et eritis mihi in populum. et ego ero vobis in deum. Ecce turbo domini furor egrediens procella ruens. in capite impiorum conquiescet. Non avertet iram indignationis dominus donec faciat et compleat cogitationes cordis sui. In novissimo dierum intelligetis ea.

In tempore illo dicit dominus. ero deus universis cognationibus Israel et ipsi erunt mihi in populum. Hec dicit dominus. Invenit gratiam in deserto populus qui remanserat gladio. Vadet ad requiem suam Israel. Longe dominus apparuit mihi. in caritate perpetua dilexi te. Ideo attraxi te miserans. Rursumque edificabo te. et edificaberis virgo Israel. Adhuc ornaberis tympanis tuis et egredieris in choro ludentium. Adhuc plantabis vineas in montibus Samarie. Plantabunt plantantes. et donec tempus veniat non vindemiabunt. Quia erit dies in qua clamabunt custodes in monte Effraym. Surgite. et ascendamus in Syon. ad dominum deum nostrum. Quia hec dicit dominus. Exultate in letitia Iacob. et hinnite contra caput gentium. Personate et canite. et dicite. Salva domine populum tuum. reliquias Israel. Ecce ego adducam eos de terra aquilonis. et congregabo eos ab extremis terre. Inter quos erunt cecus. et claudus et pregnans et pariens simul. cetus magnus revertentium huc. In fletu venient. et in misericordia deducam

eos. et adducam eos per torrentes aquarum in via recta. et non impingent in ea. quia factus sum Israel pater. et Effraym primogenitus meus est. Audite verbum domini gentes. et annuntiate in insulis que procul sunt. et dicite. Qui dispersit Israel congregabit eum. et custodiet eum. sicut pastor gregem suum. Redemit enim dominus Iacob. et liberavit eum de manu potentioris. et venient et laudabunt in monte Syon. Et confluent ad bona domini super frumento vino et oleo. et fetu pecorum et armentorum. Eritque anima eorum quasi ortus irriguus. et ultra non esurient. Tunc letabitur virgo in choro. iuvenes et senes simul. et convertam luctum eorum in gaudium et consolabor eos et letificabo a dolore suo. et inebriabo animam sacerdotum pinguedine. et populus meus bonis meis adimplebitur ait dominus. Hec dicit dominus. Vox in excelso audita est. lamentationis fletus et luctus. Rachel plorantis filios suos et nolentis consolari super eis quia non sunt. Hec dicit dominus. Quiescat vox tua a ploratu et oculi tui a lacrimis quia est merces operi tuo ait dominus. et revertentur de terra inimici. et est spes novissimis tuis. ait dominus. et revertentur filii ad terminos suos. Audiens audivi Effraym transmigrantem. Castigasti me. et eruditus sum quasi iuvenculus indomitus. Converte me. et convertar. quia tu dominus deus meus. Postquam enim convertisti me. egi penitentiam. et postquam ostendisti mihi percussi femur meum. Confusus sum et erubui. quoniam sustinui obprobrium adolescentie mee. Si filius honorabilis mihi Effraym si puer delicatus. quia ex quo locutus sum de eo. adhuc recordabor eius. Iccirco conturbata sunt viscera mea super eum. miserans miserebor eius. ait dominus. Statue tibi speculas. pone tibi amaritudines. dirige cor tuum in viam directam in qua ambulasti. Revertere virgo Israel revertere ad civitates tuas istas. Usquequo deliciis dissolveris. filia vaga. quia creavit dominus novum super terram. femina circumdabit virum. Hec dicit dominus exercituum deus Israel. Adhuc dicent verbum istud in terra Iuda. et in urbibus eius. cum convertero

tero captiuitate eor. Benedicat t dns
pulchritudo iustitie. mons scs: et hitabu
in eo iudas. et omnes ciuitates ei. simul
agricole et minantes greges. q i ebriaui
animam lassam. et omnem aiam esurientem satu
raui. Ido qsi de sompno excitatus sum. et uidi
et sompnus ms dulcis m. Ecce dies ueniunt
dic dns. et seiabo domum isrl. et domum iuda
semine hominum. et semine iumentor. Et sic uigila
ui sup eos. ut euellerem eos et demolirer. et
dissiparem. et dispderem. et affligerem. sic uigi
labo sup eos. ut edificem. et plantem ait dns.
In diebz ill no dicent ultra. patres comederunt uuam
acerbam. et dentes filior obstupuerunt. sz unus
quisqz in iniquitate sua morietur. Omnis homo q
comederit uuam acerbam obstupescent dentes ei.
Ecce dies uenient dic dns. et feriam domui isrl.
et domui iuda fedus nouum. Non scdm pactum
qd pepigi cu patribz uris i die qua apphedi
manum eor. ut educerem eos de terra egypti.
pactum qd fecerunt irritum et ego dnatus sum e
or dic dns. Sed hoc erit pactum qd feriam
cu domo isrl. Post dies illos dic dns. dabo
legem meam mea i uisceribz eor. et i corde eor.
scribam illam. et ero eis i dm. et ipi erunt m in
pplm. Et no docebunt ultra uir proximum suum.
et uir fratrem suum dicens. Cognosce dnm. Omnes
enim cognoscent me a minimo eor usqz ad
maximum ait dns: qr ppiciabor iniquitati
eor et peccati eor no memor ero amplius.
Hec dic dns q dat solem in lumine diei. ordi
nem lune et stellar i lumine noctis. Qui tur
bat mare et sonant fluctus ei. dns exercitu
um nomen illi. Si defecerint leges iste coram
me dic dns. tunc et semen isrl deficiet ut
no sit gens coram me cunctis diebz. Hec dic
dns. Si mensurari potuerint celi sursum
et inuestigari fundamenta terre deorsum et ego
abiciam uniuersum semen isrl. ppt omnia q fecer
dic dns. Ecce dies ueniunt dic dns. et e
dificabitur ciuitas dno. a turre anane

in cospectu

hel usqz ad portam anguli. et exibit ultra
norma mensure eius in cospectu eius sup collem gareb.
et circuibit goath et omnem uallem cada
uerum et cineris et uniuersam regionem mortis.
usqz ad torrentem cedron et usqz ad angulum
porte equor orientalis. scm dni no euelletur

et no destruetur ultra in ppetuum. XXXII

Verbum qd factum e ad ieremiam a dno
i anno. x. sedechie regis iude. ipe e annus
xviii nabuchodonosor. Tunc exercitus regis
babylonis obsidebat ierlm. et ieremias erat
clausus in atrio carceris q erat i domo re
gis iuda. Clauserat enim eu sedechias rex
iuda dicens. qre uaticinaris dicens. Hec dic
dns. Ecce dabo ego ciuitatem istam in manu
regis babylonis et capiet eam. et sedechias rex
iuda. no effugiet de manu chaldeor. sz tra
detur i manus regis babylonis et loquetur os
ei cu ore illi. et oculi ei oculos illius uidebunt.
i babylonem ducet sedechiam et ibi erit donec
uisitem eu ait dns. Si autem dimicaueritis adu
sum chaldeos nichil pspere habebitis. Et dixit
ieremias. Factum est uerbum dni ad me dicens.
Ecce anamehel filius sellum patruelis tuus ue
niet ad te dicens. Eme tibi agrum meum q e in ana
nathot. Tibi enim competit ex ppinquitate ut e
mas. Et uenit ad me anamehel filius patrui
mei. scdm uerbum dni ad uestibulum carceris
et ait ad me. Posside agrum meum q e in ana
thot in terra beniamyn qr tibi competit hereditas
et tu ppinquus es ut possideas. Intellexi autem
qd uerbum dni esset et emi agrum ab anamehel
hel filio patrui mei. qui est in anathot
et appendi ei argentum. vii. stateres. et dece
argenteos. et scripsi i libro et signaui: et ad
hibui testes. et appendi argentum in statera
et accepi librum possessionis signatum. et sti
pulationes. et rata. et signa foris scriptis. et
dedi librum possessionis baruch filio neri
filii maasie i oculis anamehel patruelis
lis mei et i oculis testium qui scripti erant i libr

emptionis et in oculis omnium iudeorum qui sedebant in atrio carceris. Et precepi baruch coram eis dicens. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Sume libros istos. librum emptionis hunc signatum et librum hunc qui apertus est et pones illos in vase fictili ut permanere possint diebus multis. Hec enim dicit dominus exercituum deus israel. Adhuc possidebuntur domus et agri et vinee in terra ista. Et oravi ad dominum postquam tradidi librum possessionis baruch filio neri dicens. Heu heu heu domine deus. Ecce tu fecisti celum et terram in fortitudine tua magna et in brachio extento. Non erit tibi difficile omne verbum. qui facis misericordiam in milibus et reddis iniquitatem patrum in sinum filiorum eorum post eos. Fortissime magne potens. dominus exercituum nomen tibi. Magnus consilio et incomprehensibilis cogitatu. cuius oculi aperti sunt super omnes vias filiorum adam ut reddas unicuique secundum vias suas et secundum fructum adinventionum eius. Qui posuisti signa et portenta in terra egypti usque in diem hanc. et in israel et in hominibus et fecisti tibi nomen sicut est dies hec. et eduxisti populum tuum de terra egypti in signis et in portentis et in manu robusta et in brachio extento et in terrore magno. et dedisti eis terram hanc quam iurasti patribus eorum ut dares eis terram fluentem lacte et melle. Et ingressi sunt et possederunt eam et non obedierunt voci tue et in lege tua non ambulaverunt. Omnia que mandasti eis ut facerent non fecerunt et evenerunt eis omnia mala hec. Ecce munitiones extructe sunt adversum civitatem ut capiatur et urbs data est in manus chaldeorum et in manus regis babylonis qui pugnant adversum eam a facie gladii et famis et pestilentie et quecumque locutus es acciderunt ut ipse tu cernis. Et tu dicis michi domine deus. eme agrum argento et adhibe testes cum urbs data sit in manus chaldeorum. Et factum est verbum domini ad ieremiam dicens. Ecce ego dominus deus universe carnis. Numquid michi difficile erit omne verbum. Propterea hec dicit dominus. Ecce ego tradam civitatem istam in manus chaldeorum et in manus regis babylonis et capient eam. Et venient chaldei preliantes adversum urbem hanc et succendent eam igni et comburent eam et domos in quarum domatibus sacrificabant baal et libabant diis alienis libamina ad irritandum me. Erant enim filii israel et filii iuda iugiter facientes malum in oculis meis ab adolescentia sua. filii israel qui usque nunc exacerbant me in opere manuum suarum dicit dominus. Quia in furore et in indignatione mea facta est michi civitas hec a die qua edificaverunt eam usque ad diem istam. qua auferetur de conspectu meo propter maliciam filiorum israel et filiorum iuda. quam fecerunt ad iracundiam me provocantes ipsi et reges eorum et principes eorum et sacerdotes et prophete eorum. viri iuda et habitatores ierusalem. et verterunt ad me terga et non facies: cum docerem eos diluculo et erudirem et nollent audire ut acciperent disciplinam. Et posuerunt ydola sua in domo in qua invocatum est nomen meum ut polluerent eam. et edificaverunt excelsa baal que sunt in valle filii ennon ut initiarent filios suos et filias suas moloch quod non mandavi eis. nec ascendit in cor meum ut facerent abhominationem hanc. et in peccatum deducerent iudam. Et nunc propter ista. Hec dicit dominus deus israel ad civitatem hanc de qua vos dicitis quod tradatur in manu regis babylonis in gladio et in fame et in peste. Ecce ego congregabo eos de universis terris ad quas eieci eos in furore meo et in ira mea et in indignatione grandi et reducam eos ad locum istum et habitare eos faciam confidenter. Et erunt michi in populum et ego ero eis in deum. et dabo eis cor unum et viam unam ut timeant me universis diebus et bene sit eis et filiis eorum post eos. Et feriam cum eis pactum sempiternum et non desinam eis benefacere et timorem meum dabo in corde eorum ut non recedant a me. et letabor super eis cum bene eis fecero et plantabo eos in terra ista in veritate in toto corde meo et in tota anima mea.

Quia hec dic̄ dñs. Sic adduxi sup̄ p̄p̄lm
istū om̄e malū hoc grande: sic adducā
sup̄ om̄e bonū. qđ ego loq̄r ad eos. Et
possidebūtur agri in t̄ra ista de q̄ uos di
citis qđ deserta sit: eo qđ nō remāserit
homo ⁊ iumētū ⁊ data sit ī manu chal
deoꝝ. Agri pecunia emētur. ⁊ scribent̄
in libro. ⁊ imprimetur signū ⁊ testis ad
hibebit̄. Jn t̄ra beniamyn ⁊ ī circuitu ie
rusalē ī ciuitatibꝫ iuda ⁊ ī ciuitatibꝫ mō
tanis. ⁊ ī ciuitatibꝫ campestribꝫ ⁊ ī ciui
tatibꝫ q̄ ad austrū sūt: q2 ↄuertam captiui
tatē eoꝝ ait dñs. fc̄m

XXXIII

ET ē uerbū dñi ad ieremiā. scđo cū
adhuc clausus eēt ī atrio carc̄is dicens.
Hec dic̄ dñs. Qui facturus ē ⁊ formaturꝰ
illđ ⁊ paraturꝰ dñs nomē eiꝰ. Clama ad
me. ⁊ exaudiā te. ⁊ annūciabo t̄i grandia
⁊ firma q̄ nescis. Quia hec dic̄ dñs dš
isrl̄. ad domꝰ urbis huiꝰ. ⁊ ad domos re
gis iuda. q̄ destructe s̄. ⁊ ad munitiōes
⁊ ad gladiū uenientiū ut dimicent cū
chaldeis ⁊ impleant eos cadauibꝫ homi
nū q̄s pcussi ī furore meo ⁊ ī indignatiōe
mea abscondēs faciē meā a ciuitate hac
p̄p̄ om̄ē maliciā eoꝝ. Ecce ego obducā
eis cicatricē ⁊ sanitatē. ⁊ curabo eos: ⁊
reuelabo illis dep̄catiōꝫ pacis ⁊ ūitatis
⁊ ↄuertā ↄuersionē iuda. ⁊ ↄuertā ↄuersionē
ierl̄m et edificabo eos sic a p̄ncipio. ⁊
ab/ emūdabo illos ab iniq̄tate sua. inq̄ pec
cauerūt m̄. ⁊ p̄picius ero cunctis iniq̄tatibꝫ
eoꝝ in quibꝫ deliq̄runt m̄ ⁊ spreuerūt me.
Et erit m̄ ī nomē ⁊ ī gaudiū ⁊ ī laudē
⁊ ī exultatiōē cunctis gentibꝫ t̄re. q̄ audi
erint om̄ia bona q̄ ego facturus sū eis. ⁊ pa
uebūt ⁊ turbabūt̄ ī uniūsis bonis ⁊
ī om̄i pace q̄m ego faciā eis. Hec dicit
dñs. Adhuc audietur ī loco isto quē uos
dicitis eē desertū. eo qđ nō sit hō. nec iu
mētū ī ciuitatibꝫ iuda. ⁊ foris ierl̄.
q̄ desolate s̄ absq; hoīe ⁊ absq; habitatore.
⁊ absq; pecore. uox gaudii ⁊ uox leticie.
uox sponsi ⁊ uox sponse. uox dicentiū. Cō
fitemini dño exercituū qm̄ bonꝰ dñs qm̄ in
eternū mīa eiꝰ. ⁊ portantiū uota ī domū
dñi. Reducā eni ↄuersionē terre
sic a p̄ncipio ait dñs. Hec dic̄ dñs exerci
tuū. Adhuc erit in loco isto deserto absq;
homine ⁊ absq; iumēto ⁊ in cunctis ciuita
tibꝫ eiꝰ habitaculū pastoꝝ ⁊ accubantiū
gregū. ⁊ ī ciuitatibꝫ montuosis ⁊ ī ciui
tatibꝫ campestribꝫ ⁊ ī ciuitatibꝫ q̄ ad au
strū s̄ ⁊ in t̄ra beniamyn ⁊ ī circuitu ie
rusalē. ⁊ in ciuitatibꝫ iuda. Adhuc trāsibūt
greges ad manū numerantis. ait dñs. Ecce
dies ueniūt dic̄ dñs ⁊ suscitabo uerbū
qđ locutꝰ sū ad domū isrl̄. ⁊ ad domū iu
da. Jn diebꝫ illis. ⁊ in t̄p̄e illo germinare
faciā dauid germen iusticie. ⁊ faciet iudi
ciū ⁊ iusticiā in t̄ra. Jn diebꝫ illis salua
bit̄ iuda ⁊ isrl̄ habitabit ↄfidenter. ⁊ hoc est
qđ uocabunt eum dñs iustus nr̄. Quia
hec dic̄ dñs. Non interibit uir de dauid q̄
sedeat sup̄ thronū domꝰ isrl̄. ⁊ a sacerdotibꝫ
⁊ leuitis nō interibit uir a facie mea. q̄
offerat holocaustomata. ⁊ incendat sacri
ficiū. ⁊ cedat uictimas cunctis diebꝫ. Et
fc̄m ē uerbū dñi ad ieremiā dicens. Hec dic̄
dñs. Si irritū fieri p̄t fc̄m pactū meū cū
die. ⁊ pactū meū cū nocte. ut nō sit dies ⁊
nox ī t̄p̄e suo. ⁊ pactū meū irritū eē po
terit cū dauid seruo meo. ut nō sit ex eo
filius q̄ regnet ī throno eiꝰ ⁊ leuite ⁊ sac
erdotes ministri mei. sic̄ numerari nō possūt
stelle celi. ⁊ metiri arena maris: sic mul
tiplicabo semē dauid serui mei. ⁊ leuitas
ministros meos. Et fc̄m ē uerbū dñi ad
ieremiā dicens. Nūquid nō uidisti qđ p̄p̄ls
hic locutus sit dicēs. Due cognatiōes q̄s
elegat dñs abiecte s̄. ⁊ p̄p̄lm meū despexerūt
eo qđ nō/gens ult̄ corā eis. Hec dic̄ dñs.
sit/

sit

Si pactū meū inť diē ⁊ noctē. ⁊ legēs celo
⁊ t̄re nō posui. equidē ⁊ semē iacob. ⁊ dauid
seruu mei piciā. ut nō sumā de semine ei᷒.
p̄ncipes seminis abrahā ⁊ ẏsaac ⁊ iacob.
Reducā enī ↄu̇sionē eoꝝ ⁊ miserebor eis.

Uerbū qđ factū ē a dn̄o ad **XXXIIII**
ieremiā qn̄ nabuchodonosor rex
babẏlonis. ⁊ omīs exercitus ei᷒ vniūsaqꝫ
regna t̄re q̄ erāt sb̄ ptāte man᷒ ei᷒. ⁊ omēs
ppl̄i bellabāt ↄt̄ ier̄lm ⁊ ↄt̄ omēs vrbes ei᷒
dicēs. Hec dic̄ dn̄s ds̄ isr̄l. Uade ⁊ loq̄re
ad sedechiā regē iuda ⁊ dices ad eū. Hec
dic̄ dn̄s. Ecce ego tradā ciuitatē hāc. i ma
nu regis babẏlonis. ⁊ succēdꝫ eam igni. ⁊
tu nō effugies de manu ei᷒. sꝫ ↄp̄hensione
capieris ⁊ i manu ei᷒ traderis. ⁊ oculi tui o
culos regis babẏlonis uidebūt. ⁊ os eius
cū ore tuo loq̄tur. ⁊ babẏlonē introibis.
Attamē audi ūbū dn̄i sedechia rex iuda. H
dic̄ dn̄s ad te. Non morieris i gladio. sꝫ in
pace morieris. ⁊ scd̄m cōbustiones patrū tuoꝝ
regū prioꝝ q̄ fuerūt añ te sic ↄburēt te. ⁊
ue dn̄e plangēt te. q̄r ūbū ego locut᷒ sum
dic̄ dn̄s. Et locut᷒ ē ieremias pp̄ha ad se
dechiā regē iuda. vniūsa ūba hec i ier̄lm.
⁊ exercit᷒ regis babẏlonis pugnabat ↄt̄ ie
rusalē ⁊ ↄt̄ omēs ciuitates iuda. q̄ reliq̄e
erāt ↄt̄ lachis. ⁊ ↄt̄ azecha. Hee enī sup
erāt de ciuitatibꝫ iuda urbes munite. V
bū qđ factū ē ad ieremiā a dn̄o. postq̄m p
cussit rex sedechias fed᷒ cū oī ppl̄o i ier̄lm. p̄
dicās ut dimitteret vnusq̄sqꝫ seruū suū et
vnusquisqꝫ ancillā suā. hebreū ⁊ hebreā li
beros ⁊ nequaq̄m dn̄arent̄ in eis. idē iu
deo ⁊ f̄ri suo. Audierūt ḡo omēs p̄ncipes
⁊ vniūsus ppl̄s q̄ inierat pactū. ut dimi
terent vnusquisqꝫ. seruū suū. ⁊ vnusquisqꝫ
ancillā suā. liberos. ⁊ ult̄ nō dn̄arentur
eis. Audierūt ig̊. ⁊ dimiserūt. Et ↄūsi
s̄t deinceps. ⁊ retraxerūt seruos ⁊ ancillas
suas q̄s dimiserāt liberos ⁊ sb̄iugauerūt i
famulos ⁊ i famulas. Et factū ē ūbū dn̄i
ad ieremiā a dn̄o dicēs. Hec dic̄ dn̄s exer
cituū ds̄ isr̄l. Ego pcussi fed᷒ cū p̄ribꝫ ur̄is
in die q̄ eduxi eos de t̄ra egẏpti de domo
s̄uitutis. dicēs. Cū ↄpleti fuerīt. vii. ānī
dimittat vnusquisqꝫ f̄rem suū hebreum.
q̄ uendit᷒ ē ei. ⁊ seruiet t̄ .vi. annis ⁊ di
mittas eū a te liberū. ⁊ nō audierūt p̄res
ur̄i me. nec inclinauerūt aurē suā. Et ↄūsi
estis uos hodie ⁊ fecistis qđ rectū ē in o
culis meis. ut p̄dicaretis libertatē vnusq̄sqꝫ
ad amicū suū ⁊ inistis pactū pactū i cō
spectu meo i domo in q̄ inuocatū ē nom̄
meū sup eam. Et reuersi estis ⁊ ↄmacu
lastis nom̄ meū. ⁊ reduxistis vnusquisqꝫ
seruū suū. ⁊ vnusquisqꝫ ancillā suā q̄s dimi
seratis ut eēnt liberi ⁊ sue ptātis. ⁊ sb̄iuga
stis eos. ut sint uob̄ serui ⁊ ancille. Pp̄tea
hec dic̄ dn̄s. Uos nō audistis me. ut p̄di
caretis libertatē vnusquisqꝫ f̄ri suo ⁊ vnusq̄sqꝫ
amico suo. Ecce ego p̄dico libertatē ait dn̄s
ad gladiū ⁊ ad pestē ⁊ ad pestē. ⁊ ad famē
⁊ dabo uos i ↄmotōꝫ cunctis regnis t̄re. ⁊
dabo uiros q̄ p̄uaricant̄ fedus meū ⁊ nō
obs̄uauerūt ūba federis. quibꝫ assensi s̄t i cō
spectu meo. Uitulū quē ↄciderūt i duas p
tes. ⁊ t̄nsierūt inť diuisiones ei᷒. p̄ncipes
iuda. ⁊ p̄ncipes ier̄lm. ⁊ eunuchi. ⁊ sac
dotes ⁊ omīs ppl̄s t̄re q̄ t̄nsierūt inť diui
siones uituli. ⁊ dabo eos i manu inimi
coꝝ suoꝝ. ⁊ i manu q̄rentiū aīam eorū.
Et erit morticinū eoꝝ i escā uolucribꝫ
celi. ⁊ bestijs t̄re. ⁊ sedechiā regē iuda. ⁊
p̄ncipes ei᷒ dabo i manū inimicoꝝ suoꝝ
⁊ i manus q̄rentiū aīam eoꝝ et i manū
exercituū regis babẏlonis q̄ recesserūt a
uob̄. Ecce ego p̄cipio dic̄ dn̄s. Et reducā
eos i ciuitatē hāc. ⁊ p̄liabūt̄ aduersus
eā. ⁊ capient eā ⁊ incendent ig̊. ⁊ ciuitates
iuda dabo i solitudinē eo q̄ n̄ sit habitator.

Uerbū qđ factū ē ad ieremiā **XXXV**

pace

pace

a dno in dieb; ioachim filii iosie regis
iuda dicens. Vade ad domu rechabitar
z loqre eis. z introduces eos i domu dni
i vna exedra thesauror. dabis eis bibe
vinu. Et assupsi iechonia filiu ieremie
filii absanie. z fres ei. z omes filios ei. z
vniusa domu rechabitar. z introduxi e
os in domu dni ad gazophilaciu filior
anan filii iegedelie hois di qd erat iu
xta gazophilaciu pncipu. sup thesauru
maasie filii sellu qui erat custos vestibuli
Et posui cora filiis domus rechabitar scyph
os plenos vino. z calices. Et dixi ad eos.
Bibite vinu. Qui rnderut. Non bibem
vinu: qz ionadab fili rechab pr nr pcepit
dicens. Non bibetis vinu vos z filii vri usq;
in sempitnu z domu no edificabitis z se
mente no seretis z vineas no platabitis n
habebitis. s; i tabnaclis habitabitis cuctis di
eb; vris ut viuatis dieb; multis sup faci
em tre in q vos pegrinamini. Obediuim
g voci ionadab filii achab pris nri. i oib
q pcepit nob: ita ut no biberem vinu cuc
tis dieb; nris. Nos z mulieres nre. filii et
filie nre. z no edificarem domos ad ha
bitandu. z vinea z semente z agru n habu
im. s; habitauim in tabnaclis z obedie
tes fuim iuxta oia q pcepit nob ionadab
pat nr. Cu aut ascedisset nabuchodono
sor rex babylonis ad tra nram diximus.
Venite z ingrediamur ierlm a facie exercit
chaldeor. z a facie exercit syrie. z mansimu
i ierlm. Et fctm e vbu dni ad ieremiam
dicens. Hec dic dns exercituu ds isrl. Vade
z dic viris iuda. z habitatorib; ierlm. Nuq
no accepistis disciplina ut obediatis v
bis meis dic dns. Preualuerut smones
ionadab. filii rechab. qs pcepit filiis su
is. ut no biberet vinu. z no biberut usq;
ad die hac. qz obedierut pcepto pris sui.
Ego aut locut su ad vos demane z su

gens z loqns z no obedistis m. Misiq;
ad vos omes suos meos pphas. csurges
diluculo mittesq; z dices. Couertimini vn
usq; a via sua pessima. z bona facite
studia vra z nolite sequi deos alienos
neq; colatis eos z habitabitis in tra qm
dedi vob z prib; vris z inclinastis au
re vram. neq; audistis me. Firmauerut
igr filii ionadab. filii rechab. pceptu
pris sui. qd pcepat eis. pps aut iste no
obediuit m. Ideirco hec dic dns exercitu
um ds isrl. Ecce ego adduca sup iuda.
z sup omes habitatores ierlm vniuersa af
flictione qm locut su adusu eos. eo qd
locutus su ad illos. z no audierut. uoca
ui illos z no rnderut m. Domui aut
rechabitar. dix ieremias. Hec dic dns
exercituu ds isrl. P eo qd obedistis pcepto
ionadab pris vri z custodistis oia man
data ei. z fecistis vniusa q pcepit vobis.
pp ea hec dic dns exercitu ds isrl. Non de
ficiet vir de stirpe ionadab filii rechab.
stas i cspctu meo cuctis diebus.

XXXVI

Et fctm e in anno. iiii. ioachim filii
iosie regis iuda fctm e vbu hoc ad
ieremia a dno dicens. Tolle volume libri
z scribe in eo oia vba q locut su
ad te adusu isrl z iuda. z adv omes gentes a
die q locut su ad te ex dieb; iosie usq; ad
die hac. si forte audiete domo iuda. vni
usa mala q ego cogito face eis. Reuta
tur vnusq;q; a via sua pessima z ppicius ero
iniquitati eor z pcto eor. Vocauit g ie
remias baruch filiu nerie. z scripsit ba
ruch ex ore ieremie omes sermones dni
qs locutus e ad eu i volumie libri. z p
cepit ieremias baruch dicens. Ego clau
sus su nec valeo ingredi i domu dni.
Ingredere g tu. z lege de volumine in quo
scripsisti ex ore meo vba dni audiete
pplo i domo dni i die ieiunii. In sup

et audiente universo Iuda qui venerunt de civitatibus suis leges eis, si forte cadat oratio eorum in conspectu Domini et revertatur unusquisque a via sua pessima, quoniam magnus furor et indignatio quam locutus est Dominus adversus populum hunc. Et fecit Baruch filius Neriae iuxta omnia quae praeceperat ei Ieremias propheta, legens ex volumine sermones Domini in domo Domini. Factum est autem in anno quinto Ioachim filii Iosiae regis Iuda in mense nono, praedicaverunt ieiunium in conspectu Domini omni populo in Ierusalem et universae multitudini quae confluxerat de civitatibus Iuda in Ierusalem. Legitque Baruch ex volumine sermones Ieremiae in domo Domini in gazophilacio Gamariae filii Saphan scribae in vestibulo superiori, in introitu portae novae domus Domini, audiente omni populo. Cumque audisset Micheas filius Gamariae filii Saphan omnes sermones Domini ex libro, descendit in domum regis ad gazophilacium scribae, et ecce ibi omnes principes sedebant: Elisama scriba et Dalaias filius Semeiae et Helnathan filius Achobor et Gamarias filius Saphan et Sedechias filius Ananiae et universi principes. Et nuntiavit eis Micheas omnia verba quae audivit legente Baruch ex volumine in auribus populi. Miserunt itaque omnes principes ad Baruch Iudi filium Nathaniae filii Selemiae filii Chusi dicentes: Volumen ex quo legisti audiente populo, sume in manu tua et veni. Tulit ergo Baruch filius Neriae volumen in manu sua et venit ad eos. Et dixerunt ad eum: Sede et lege haec in auribus nostris. Et legit Baruch in auribus eorum. Igitur cum audissent omnia verba, obstupuerunt unusquisque ad proximum suum et dixerunt ad Baruch: Nuntiare debemus regi omnes sermones istos. Et interrogaverunt eum dicentes: Indica nobis quomodo scripsisti omnes sermones istos ex ore eius. Dixit autem eis Baruch: Ex ore suo loquebatur quasi legens ad me omnes sermones istos, et ego scribebam in volumine atramento. Et dixerunt principes ad Baruch: Vade abscondere tu et Ieremias et nemo sciat ubi sitis. Et ingressi sunt ad regem in atrium. Porro volumen commendaverunt in gazophylacio Elisamae scribae et nuntiaverunt audiente rege omnes sermones. Misitque rex Iudi ut sumeret volumen. Qui tollens illud de gazophilacio Elisamae scribae legit audiente rege et universis principibus qui stabant circa regem. Rex autem sedebat in domo hyemali in mense nono, et posita erat arula coram eo plena prunis. Cumque legisset Iudi tres pagellas vel quattuor, scidit illud scalpello scribae et proiecit in ignem qui erat super arulam donec consumeretur omne volumen igni qui erat in arula. Et non timuerunt neque sciderunt vestimenta sua rex et omnes servi eius qui audierunt universos sermones istos. Verumtamen Elnathan et Dalaias et Gamarias contradixerunt regi ne combureret librum, et non audivit eos. Et praecepit rex Ieremihel filio Ammalech et Sariae filio Ezrihel et Selemiae filio Abdehel ut comprehenderent Baruch scribam et Ieremiam prophetam. Abscondit autem eos Dominus. Et factum est verbum Domini ad Ieremiam postquam combusserat rex volumen et sermones quos scripserat Baruch ex ore Ieremiae dicens: Rursum tolle volumen aliud et scribe in eo omnes sermones priores qui erant in volumine primo quod combussit Ioachim rex Iuda. Et ad Ioachim regem Iuda dices: Haec dicit Dominus: Tu combussisti volumen illud dicens: Quare scripsisti in eo annuntians: Festinus veniet rex Babylonis et vastabit terram hanc et cessare faciet ex illa hominem et iumentum? Propterea haec dicit Dominus contra Ioachim regem Iuda: Non erit ex eo qui sedeat super solium David, et cadaver eius proicietur ad aestum per diem et ad gelu per noctem. Et visitabo contra eum et contra semen eius et contra servos eius iniquitates suas, et adducam super eos et super habitatores Ierusalem et super viros Iuda omne malum quod locutus sum ad eos et non audierunt. Ieremias autem tulit volumen aliud et dedit illud Baruch filio Neriae scribae qui

scripsit in eo ex ore Ieremie omnes sermones libri quem combusserat Ioachim rex Iuda igni. Et insuper additi sunt sermones multo plures quam ante fuerant.

XXXVII

Et regnavit rex Sedechias filius Iosie pro Iechonia filio Ioachim, quem constituit regem Nabuchodonosor rex Babylonis in terra Iuda. Et non obedivit ipse et servi eius et populus terre verbis Domini, que locutus est in manu Ieremie prophete. Et misit rex Sedechias Iuchal filium Selemie et Sophoniam filium Maasie sacerdotem ad Ieremiam prophetam dicens: Ora pro nobis Dominum Deum nostrum. Ieremias autem libere ambulabat in medio populi. Non enim miserant eum in custodiam carceris. Igitur exercitus pharao egressus est de Egypto et audientes Chaldei qui obsidebant Ierusalem huiuscemodi nuntium recesserunt ab Ierusalem. Et factum est verbum Domini ad Ieremiam prophetam dicens: Hec dicit Dominus Deus Israel: Sic dicetis regi Iuda qui misit vos ad me interrogandum: Ecce exercitus Pharaonis qui egressus est vobis in auxilium revertetur in terram suam in Egyptum. Et redient Chaldei et bellabunt contra civitatem hanc et capient eam et incendent igni. Hec dicit Dominus: Nolite decipere animas vestras dicentes: Euntes abibunt et recedent a nobis Chaldei, quia non abibunt. Sed et si percusseritis omnem exercitum Chaldeorum qui preliantur adversum vos et derelicti fuerint ex eis aliqui vulnerati, singuli de tentorio suo consurgent et incendent civitatem hanc igni. Ergo cum recessisset exercitus Chaldeorum ab Ierusalem propter exercitum Pharaonis, egressus est Ieremias de Ierusalem ut iret in terram Beniamin et divideret ibi possessionem in conspectu civium. Cumque pervenisset ad portam Beniamin erat ibi custos porte per vices nomine Ierias filius Selemie filii Ananie, et apprehendit Ieremiam prophetam dicens: Ad Chaldeos profugis. Et respondit Ieremias: Falsum est, non fugio ad Chaldeos. Et non audivit eum, sed comprehendit Ierias Ieremiam et adduxit ad principes. Quam ob rem irati principes contra Ieremiam, cesum eum miserunt in carcerem qui erat in domo Ionathan scribe. Ipse enim prepositus erat super carcerem. Itaque ingressus est Ieremias in domum laci et in ergastulum, et sedit ibi Ieremias diebus multis. Mittens autem rex Sedechias tulit eum et interrogavit eum in domo sua abscondite et dixit: Putasne est sermo a Domino? Et dixit Ieremias: Est. Et ait: In manu regis Babylonis traderis. Et dixit Ieremias ad regem Sedechiam: Quid peccavi tibi et servis tuis et populo tuo quia misistis me in domum carceris? Ubi sunt prophete vestri qui prophetabant vobis et dicebant: Non veniet rex Babylonis super vos et super terram hanc? Nunc ergo audi obsecro domine mi rex: valeat deprecatio mea in conspectu tuo, et ne me remittas in domum Ionathan scribe ne moriar ibi. Precepit ergo rex Sedechias ut traderetur Ieremias in vestibulo carceris, et daretur ei torta panis cotidie excepto pulmento, donec consumerentur omnes panes de civitate. Et mansit Ieremias in vestibulo carceris.

XXXVIII

Audivit autem Saphatias filius Mathan et Iedelias filius Phassur et Iuchal filius Selemie et Phassur filius Melchie sermones quos Ieremias loquebatur ad omnem populum dicens: Hec dicit Dominus: Quicumque manserit in civitate hac morietur gladio et fame et peste. Qui autem profugerit ad Chaldeos vivet, et erit anima eius sospes et vivens. Hec dicit Dominus: Tradendo tradetur civitas hec in manu exercitus regis Babylonis et capiet eam. Et dixerunt principes regi: Rogamus ut occidatur homo iste. De industria enim dissolvit manus virorum bellantium qui remanserunt in civitate hac et manus universi populi, loquens ad eos iuxta verba hec. Siquidem homo iste non querit pacem populo huic sed malum. Et dixit rex Sedechias: Ecce ipse in manibus vestris est. Nec enim fas est regem vobis quicquam negare. Tulerunt

ꝗ ieremiam. ⁊ piecerūt eū in lacū helchi
filii amalech: q̄ erat ī uestibulo carcis.
⁊ submiserūt ieremiā in funibz in lacū ī
q̄ nō erat aq̄. s; lutū. Descendit itaqz ie
remias ī cenū. Audiuit autē abdemelech
ethyops uir eunuchꝰ q̄ erat ī domo re
gis qđ misissent ieremiā ī lacū. Porro rex
sedebat ī porta beniamyn. ⁊ egressus ē
abdemelech de domo regis. ⁊ locutus ē
ad regē dicēs. Dñe mi rex male fecerūt
uiri isti. oīa q̄cūqz ꝑpetrauerūt ꝯ ieremiā
ꝓphetam. mittētes eū in lacū ut moriatꝰ
ibi fame. Non sunt enī panes ultꝰ in ciui
tate. Precepit itaqz rex abdemelech ethi
opi dicēs. Tolle tecū hinc. xxx. uiros. ⁊
leua ieremiā ꝓphetam de lacu añq̄m mo
riatꝰ. Assūptis ꝗ abdemelech secū uiris
ingressus ē domū regis q̄ erat sub cella ⁊ tu
lit inde ueteres pannos ⁊ antiq̄ ues
timēta q̄ cōputruerant. ⁊ submisit ad ie
remiā in lacū ꝑ funiculos. Dixitqz abde
melech ethyops ad ieremiā. Pone ueteres
pannos ⁊ hec scissa ⁊ putrida sub cubito
manuū tuaꝝ ⁊ sup̄ funes. Fecit ꝗ iere
mias sic: ⁊ extraxerūt ieremiā funibz
⁊ eduxerūt eū de lacu. Mansit autē iere
mias ī uestibulo carceris. ⁊ misit rex
sedechias ⁊ tulit ad se ieremiā ꝓphetam
ad ostiū tertiū qđ erat ī domo dñi. Et
dixit rex ad ieremiā. Interrogo ego te sermo
nē. ne abscondas a me aliqđ. Dixit autē
ieremias ad sedechiā. Si annūtiauero ti
numquid nō interficies me: ⁊ si cōsiliū tibi de
dero nō me audies. Iurauit ꝗ sedechias
regi ieremie clam dicēs. Viuit dñs q̄ fecit
nobis animā hanc si occidero te ⁊ si tradidero
ī manꝰ uiroꝝ istoꝝ. q̄ q̄runt animā tuā.
Et dixit ieremias ad sedechiā. Hec dicit
dñs exercituū deꝰ isrl'. Si ꝓfectus exieris
ad principes regis babylonis. uiuet aīa
tua ⁊ ciuitas hec nō succēdetur igni: ⁊
saluꝰ eris tu ⁊ domꝰ tua. Si autē nō ex
ieris ad principes regis babylonis. tra
detur ciuitas hec ī manꝰ chaldeoꝝ. ⁊
succēdent eā igni. ⁊ tu nō effugies de ma
nu eoꝝ. Et dixit rex sedechias ad ieremiā.
Sollicitꝰ sum ꝓpter iudeos. q̄ transfugerunt
ad chaldeos. ne forte tradar ī manꝰ eoꝝ
⁊ illudant mi. Respondit autē ieremias. ⁊ dixit
ei. Non te tradent. Audi q̄so uocē dñi.
quā ego loquor ad te. ⁊ bñ tibi erit. ⁊ uiuet
aīa tua. Qđ si nolueris egredi. iste est
sermo quē ostendit mi dñs. Ecce omnes
mulieres q̄ remāserunt ī domo regis iuda
educentꝰ ad principes regis babylonis. ⁊
ipe dicent. Seduxerunt te. ⁊ ꝑualuerūt
aduersum te uiri pacifici tui. demiserūt te ī
ceno. ⁊ lubrico pedes tuos ⁊ recesserūt a
te. ⁊ omnes uxores tue. ⁊ filii tui educentꝰ
ad chaldeos. ⁊ nō effugies manꝰ eoꝝ. s; ī
manu regis babylonis traderis ⁊ ciuita
tem hanc cōburet igni. Dixit ꝗ sedechias
ad ieremiā. Nullus sciat uba hec. ⁊ nō mo
rieris. Si autē audierint principes q̄ locu
tus sim tecū. ⁊ uenerint ad te. ⁊ dixerint tibi.
Indica nob quid locutꝰ sis cū rege. ne
celes nos ⁊ nō te interficiem. ⁊ qđ locutꝰ
ē tecū rex. dices ad eos. Prostraui ego p̄
ces meas corā rege. ne me reduci iuberet
ī domū ionathan ⁊ ibi morerer.
Venerunt ꝗ omnes principes ad ieremiā.
⁊ interrogauerunt eū. Et locutꝰ est eis iu
xta omnia q̄ p̄cepat ei rex. ⁊ cessauerunt
ab eo. Nichil enī fuerat auditū. Mansit
ꝗ ieremias ī uestibulo carceris. usqz ad
diē q̄ capta ē ierlm. Et factū ē ut caperet

XXXIX

Anno. ix. sedechie ierlm.
regis iuda. mēse. x. uenit nabucho
donosor rex babylonis ⁊ oīs exercitus eiꝰ
ad ierlm. ⁊ obsidebant eā. Undecimo anno
autē sedechie. mēse. iiii. q̄nta mēsis. apta
ē ciuitas. ⁊ ingressi sunt omnes principes regis

babylonis. et sederunt in media porta
Neregel. sereser. semegar. nabusarsa
chim rabsares. neregel. sereser. rebmag
et omnes reliqui principes regis babylonis
Cumque vidisset eos sedechias rex iuda. et
omnes viri bellatores. Fugerunt. et egressi
sunt nocte de civitate per viam orti regis. et
per portam que erat inter duos muros. Et egressi
sunt ad viam deserti. Persecutus est autem eos
exercitus chaldeorum et comprehenderunt sedechi
am in campo solitudinis iericontine. et
captum adduxerunt ad nabuchodonosor
regem babylonis in reblatha que est in terra
emath. Et locutus est ad eum iudicia. et oc
cidit rex babylonis filios sedechie in reb
latha in oculis eius. et omnes nobiles iuda
occidit rex babylonis. Oculos quoque sede
chie eruit. et vinxit eum compedibus. ut duceretur
in babylonem. Domum quoque regis et domum
vulgi. succenderunt chaldei igni. et murum
ierusalem subverterunt. et reliquias populi que rema
serant in civitate. et perfugas qui transfugerant
ad eum. et superfluos vulgi qui remanserant.
Transtulit nabuzardan magister mi
litum in babylonem. et de plebe pauperum qui
nichil penitus habebant. dimisit nabuzar
dan magister militum in terra iuda. et dedit
eis vineas. et cisternas in die illa. Prece
perat autem nabuchodonosor rex baby
lonis de ieremia nabuzardan magi
stro militie dicens. Tolle illum et pone
super eum oculos tuos. nichilque ei mali fa
cias. sed ut voluerit sic facies ei. Misit ergo
nabuzardan princeps militie. et nabu
zasban et rabsares. et neregel et sereser. et
rebmag. et omnes optimates regis ba
bylonis miserunt et tulerunt ieremiam de
vestibulo carceris et tradiderunt eum go
dolie filio haicam filii saphan ut intra
ret domum. et habitaret in populo. Ad ieremiam
autem factus fuerat sermo domini. cum clausus esset
in vestibulo carceris dicens. Vade et dic abde
melech ethyopi dicens. Hec dicit dominus exercituum
deus israel. Ecce ego inducam sermones
meos super civitatem hanc in malum. et non in bonum.
et erunt in conspectu tuo in die illa. et liberabo te in
die illa ait dominus. et non traderis in manus
virorum quos tu formidas. sed eruens liberabo
te. et gladio non cades. sed erit tibi anima tua in
salutem quia in me habuisti fiduciam. ait dominus.

XL

Sermo qui factus est ad ieremiam a domino
postquam dimissus est a nabuzardan
magistro militie de rama quando tulit eum
vinctum cathenis in medio omnium qui migrabant
de ierusalem et iuda. et ducebantur in babylonem.
Tollens ergo princeps militie ieremiam. dixit ad
eum. Dominus deus tuus locutus est malum hoc
super locum istum. et adduxit et fecit dominus sicut locutus
est quia peccastis domino. et non audistis vocem eius.
et factus est vobis sermo hic. Nunc ergo ecce solvi te
hodie de cathenis que sunt in manibus tuis.
Si placet tibi ut venias mecum in babylo
nem veni. et ponam oculos meos super te. Si
autem displicet tibi venire in babylonem. reside.
Ecce omnis terra in conspectu tuo est. quod elegeris. et quo
placuerit tibi ut vadas illuc perge. et noli
mecum venire sed habita apud godoliam
filium haicam. filii saphan. quem prefecit
rex babylonis civitatibus iude. Habita
ergo cum eo in medio populi. vel quocumque placuerit
tibi ut vadas vade. Dedit quoque ei magister
militie cibaria et munuscula et dimisit
eum. Venit ergo ieremias ad godoliam filium
haicam in masphat et habitavit cum eo in me
dio populi qui relictus fuerat in terra. Cumque au
dissent omnes principes exercitus qui dispersi
fuerant per regiones ipsi et socii eorum. quod prefecis
set rex babylonis godoliam filium haicam
terre. et quod commendasset ei viros ac mulieres et
parvulos. et de pauperibus terre qui non fuerant
translati in babylonem. Venerunt ad godo
liam in masphat et ysmahel. filius nathanie

⁊ iohannan. ⁊ ionathan filii caree. ⁊ sa
reas filius thenoemeth. ⁊ filii offi. qui
erat de nethophathy. ⁊ iethonias filius
maathathi. ipsi ⁊ uiri eorum. ⁊ iurauit eis
godolias filius haicam filii saphan. ⁊ co
mitibus eorum dicens. Nolite timere seruire chal
deis. Habitate in terra ⁊ seruite regi baby
lonis: ⁊ bene erit uobis. Ecce ego habito in mas
phat. ut respondeam precepto chaldeorum qui mit
tuntur ad nos. Vos autem colligite vinde
miam ⁊ messem. ⁊ oleum. ⁊ condite in uasis
uestris. ⁊ manete in urbibus uestris quas tenetis.
Sed ⁊ omnes iudei qui erant in moab. ⁊ filiis in
amon. ⁊ in ydumea et in vniuersis regionibus.
Audito quod dedisset rex babylonis reliquias
in iudea. ⁊ quod preposuisset super eos godoliam
filium haicam. filii saphan. Reuersi sunt inquam
omnes iudei de vniuersis locis ad que profugerant
⁊ uenerunt in terram iuda ad godoliam in mas
phat. ⁊ collegerunt vinum ⁊ messem multam ni
mis. Iohanna autem filius caree. ⁊ omnes
principes exercitus. qui dispersi erant in regionibus:
uenerunt ad godoliam in masphat ⁊ dixerunt
ei. Scito quod baalis rex filiorum amon misit
ysmahel filium nathanie percutere animam tuam.
Et non credidit eis godolias filius haicam
Iohanna autem filius caree. dixit ad godoliam
seorsum in masphat loquens. Ibo ⁊ percutiam
ysmahel filium nathanie nullo sciente. ne inter
ficiat animam tuam. ⁊ dissipentur omnes iudei
qui congregati sunt ad te. ⁊ peribunt reliquie iuda.
Et ait godolias filius haicam ad iohan
nan filium caree. Noli facere uerbum hoc. Fal
sum enim tu loqueris de ysmahel. Et factum est in
mense .vii. uenit ysmahel filius nathanie
filii elizama. de semine regali ⁊ optimates
regis. ⁊ .x. uiri cum eo ad godoliam filium hai
cam in masphat: ⁊ comederunt ibi panes si
mul in masphat. Surrexit autem ysma
hel. filius nathanie. ⁊ .x. uiri qui erant cum eo:
⁊ percusserunt godoliam filium haicam filii sa
phan gladio. ⁊ interfecerunt eum quem prefec
erat rex babylonis terre. Omnes quoque iudeos
qui erant cum godolia in masphat ⁊ chaldeos
qui reperti sunt ibi. ⁊ uiros bellatores percussit ys
mahel. Secundo autem die postquam occiderat godo
liam nullo adhuc sciente. venerunt uiri
de sichem. ⁊ de sylo. ⁊ de samaria. lxxx^ta.
uiri rasi barba. ⁊ scissis uestibus ⁊ squalen
tes. munera. ⁊ thus habebant in manu. ut offer
rent in domo domini. Egressus ergo ysmahel fi
lius nathanie in occursum eorum de masphat
incedens ⁊ plorans ibat. Cum autem occurrisset
eis: dixit ad eos. Venite ad godoliam fi
lium haicam. Qui cum uenissent ad medium
ciuitatis interfecit eos ysmahel filius na
thanie. circa medium laci. ipse ⁊ uiri qui erant
cum eo. Decem autem uiri reperti sunt inter eos. qui
dixerunt ad ysmahel. Noli occidere nos. quia ha
bemus thesaurum in agro frumenti ⁊ ordei. ⁊
⁊ mellis. Et cessauit ⁊ non interfecit eos
cum fratribus suis. Lacus autem in quem proiecerat
ysmahel omnia cadauera uirorum quos
percussit propter godoliam ipse est quem fecit rex asa.
propter baasa regem israel. Ipsum repleuit ysma
hel filius nathanie occisis. ⁊ captiuas
duxit ysmahel omnes reliquias populi qui erant
in masphat. filias regis ⁊ vniuersum populum
qui remanserat in masphat. quos commendauerat
nabuzardan princeps militie godolie fi
lio haicam. ⁊ cepit eos ysmahel filius na
thanie. ⁊ abiit. ut transiret ad filios am
mon. Audiuit autem iohanna filius caree.
⁊ omnes principes bellatorum qui erant cum eo
omne malum quod fecerat ysmahel filius na
thanie. ⁊ assumptis vniuersis uiris. profecti
sunt ut bellarent aduersum ysmahelem filium na
thanie. ⁊ inuenerunt eum ad aquas multas. que
sunt in gabaon. Cumque uidisset omnis populus qui erant
cum ysmahel. iohannam filium caree. ⁊ vni
uersos principes bellatorum qui erant cum eo. letati
sunt. ⁊ reuersus est omnis populus quem ceperat ysmahel

i masphat: reuersique abyt ad iohanan
filium caree. ysmahel autem filius nathani
e. fugit cum . viii . viris a facie iohanan
et abyt ad filios ammon . Tulit ergo ioha
nan filius caree. et omnes principes bellato
rum qui erant cum eo vniuersas reliquias vulgi.
quas reduxerat ab ysmahele filio nathani
e de masphat. postquam percussit godoliam
filium haicam fortes viros ad prelium. et mulie
res et pueros et eunuchos quos reduxerat de
gabaon et abierunt et sederunt peregrinantes
in chamaham que est iuxta bethleem ut pergerent
et introirent egyptum a facie chaldeorum.
Timebant enim eos. quia percusserat ysma
hel filius nathanie godoliam filium haicam
quem preposuerat rex babylonis in terra iuda.

XLII

Et accesserunt omnes principes
bellatorum. et iohannan filius caree
et iezonias filius iosie. et reliquum vulgus
a paruo usque ad magnum. dixeruntque ad
ieremiam prophetam. Cadat oratio nostra in conspectu
tuo. et ora pro nobis ad dominum deum tuum. pro uni
uersis reliquiis istis. quia derelicti sumus pauci
de pluribus. sic oculi tui nos intuentur. Et
annunciet nobis dominus deus tuus viam per quam per
gamus. et uerbum quod faciamus. Dixit autem ad eos
ieremias propheta. Audiui. Ecce ego oro
ad dominum deum uestrum secundum uerba uestra. omne uer
bum quodcumque responderit mihi indicabo uobis. nec cela
bo uos quicquam. Et illi dixerunt ad ierem
iam. Sit dominus inter nos testis ueritatis et
fidei. si non iuxta omne uerbum in quo miserit te
dominus deus tuus ad nos. sic faciemus siue bo
num est siue malum. Voci domini dei nostri ad quem
mittimus te obediemus ut bene sit nobis cum
audierimus uocem domini ~~dni~~ dei nostri. Cum autem
completi essent .x. dies. factum est uerbum domini ad iere
miam. Vocauitque iohannan filium caree
et omnes principes bellatorum qui erant cum eo
et uniuersum populum a minimo usque
maximum: et dixit ad eos. Hec dicit dominus

deus israel. ad quem misistis me. ut prosternerem
preces uestras in conspectu eius. Si quiescentes
manseritis in terra hac. edificabo uos. et
non destruam plantabo. et non euellam. Iam
enim placatus sum super malo quod feci uobis. Noli
te timere a facie regis babylonis. quem uos
pauidi formidatis. Nolite eum metuere
dicit dominus. quia uobiscum sum ego ut saluos faciam
uos. et eruam de manu eius. et dabo uobis misera
tiones et miserebor uestri. et habitare uos faciam
in terra uestra. Si autem dixeritis uos non habita
bimus in terra ista. nec audiemus uocem domini dei
uestri dicentes. nequaquam. sed ad terram egypti
pergemus ubi non uidebimus bellum. et clangorem
tube non audiemus. et famem non sustinebimus
et ibi habitabimus. Propter hoc nunc audite uerbum
domini reliquie iuda. Hec dicit dominus exercituum
deus israel, Si posueritis faciem uestram ut ingre
diamini egyptum et intraueritis ut ibi habitetis
gladius quem uos formidatis ibi comprehendet
uos in terra egypti. et fames pro qua estis sollici
ti adhebit uobis in egypto. et ibi moriemini
Omnesque uiri qui posuerint faciem suam. ut in
grediantur egyptum et habitent ibi. morientur
gladio et fame. et peste. nullusque de eis re
manebit. nec effugiet a facie mali. quod
ego afferam super eos. Quia hec dicit dominus exer
cituum deus israel. Sicut conflatus est furor meus
et indignatio mea. super habitatores ierusalem.
sic conflabitur indignatio mea super uos. cum
ingressi fueritis egyptum et eritis in iusiurandum
et in stuporem. et in maledictum et in obprobri
um. et nequaquam ultra uidebitis locum
istum. Verbum domini super uos reliquie iuda.
Nolite intrare egyptum. Scientes scietis quia
obtestatus sum uos hodie. quia decepistis
animas uestras. Vos enim me misistis ad dominum
deum uestrum. dicentes. Ora pro nobis ad dominum
deum nostrum et iuxta omnia quecumque dixerit tibi
dominus deus noster. sic annuncia nobis. et faciemus. Et
annunciaui uobis hodie. et non audistis

uocē dñi dī uři sup vniuersis p quib;
misit me ad uos. Nunc g sciētes scietis
qȝ gladio. fame. ⁊ peste morieminī
ī loco ad quē uoluistis intrāre. ut hītā
Factū ē aūt cū XLIII retis ibi.
cōplesset ieremias loquens ad ppłm v
niuersos sermones dñi dī eoȝ. p quib; mi
serat eū dñs ds eoȝ ad illos omīa uba
hec. dix azarias filius iosie. ⁊ iohannā
filius caree. ⁊ omēs uiri suꝑbi dicētes.
ad ieremiā. Mēdaciū tu loqris. Nō misit
te dñs ds nr dicēs. ne ingrediamīni egyp
tū ut hītetis illic. Sȝ baruch filius nerie
incitat te aduersū nos. ut tradas nos ī ma
nib; chaldeoȝ. ut īterficiāt nos. ⁊ trāsduci
faciāt ī babylonē. Et nō audiuit iohā
nā filius caree. ⁊ omēs pncipes bellatoȝ.
⁊ vniuersus ppls uocē dñi. ut manerent ī
tra iuda. Sȝ tollēs iohannā filius caree.
⁊ vniuersi pncipes bellatoȝ. vniuersos reliq
aȝ iuda. q reuersi fuerāt de cūctis gentib;
ad qs fuerāt ante dispsi. ut habitarent
ī tra iuda uiros. ⁊ mulieres. ⁊ puulos
⁊ filias regis. ⁊ omnē aīam quā reliq
rat nabuzardan pnceps milicie cū go
dolia filio haicam filij saphan ⁊ ieremiā
pphām. ⁊ baruch filiū nerie ingressi s̄ trā
egypti qȝ nō obedierūt uoci dñi; ⁊ uene
rūt usq ad tafnes. Et fāus ē smo dñi
ad ieremiā ī tafnes dicēs. Sume ī manu
tua lapides grandes. ⁊ absconde eos ī crī
pta q est sb muro latrīo ī porta domus
pharaonis ī tafnes. cernentib; uiris iu
deis. ⁊ dices ad eos. Hec dic dñs exercitu
um ds isrł. Ecce ego mittā. ⁊ assumam
nabuchodonosor regē babylonis suum
meū. ⁊ ponā thronū ei⁹ sup lapides istos
qs abscondi: ⁊ statuet soliū suū sup eos.
Veniensq; pcutiet trām egypti. qs ī mor
te ī morte. ⁊ qs ī captiuitate ī captiuita
te: ⁊ qs in gladio in gladio: ⁊ succendet

ignē ī delubris deoȝ egypti ⁊ cōburet
ea ⁊ captiuos ducet illos. ⁊ amicietur
trā egypti. sic amicit pastor pallio suo.
⁊ egredietur inde ī pace. ⁊ cōteret statuas
domus solis q sūt ī trā egypti. ⁊ delubra
deoȝ egypti cōburet igni. XLIIII
Verbū qd fām ē ad ieremiā ad omēs
iudeos q hītabāt ī trā egypti hītātes
ī magdalo. ⁊ ī tafnes. ⁊ in memfis ⁊ ī
trā phatures dicēs. Hec dic dñs exercitui
ds isrł. Vos uidistis omē malū istud. qd
adduxi sup ierłm. ⁊ sup omēs iuda urbes.
⁊ ecce s̄ deserte hodie. ⁊ nō ē ī eis hītator
ppt maliciā qȝ fecerūt. ut me ad iracun
diā puocarent. ⁊ irent. ⁊ sacrificarent. ⁊ cole
rent deos alienos qs nesciebāt. ⁊ illi. ⁊ uos.
⁊ prēs uri. Et misi ad uos omēs suos me
os pphās de nocte cōsurgēs. mittensq; ⁊ di
cēs. Nolite facē ūbū abhominacōis huiuscē
modi. Et nō audierūt nec inclinauerūt
aurē suā. ut cōuterent a malis suis. ⁊ nō sa
crificarent dijs alienis. Et cōflata ē indig
nacio mea. ⁊ furor meus. ⁊ succensa ē ī ciuita
tib; iuda. ⁊ ī plateis ierłm. ⁊ uerse [illegible] s̄ ī
solitudinē ⁊ uastitatē. scđm diē [illegible] hāc.
Et nūc hec dic dñs exercituū ds isrł. Q̄re
uos facitis malū grande hoc cōtra aīas uiās
ut intereat ex uob uir ⁊ mulier puulus et
lactens de medio iude. nec relinquatur uob
quicq̄m residuū. puocantes me ī opibus
manuū uraȝ sacrificando dijs alienis
ī trā egypti. ī qua ingressi estis ut hītetis
ibi. ⁊ dispeatis. ⁊ sitis ī maledictōnē. et
ī obpbriū. cūctis gētib; tre. Nūqd obli
ti estis mala patrū uroȝ. ⁊ mala regū
iuda. ⁊ mala uxoȝ ei⁹. ⁊ mala urā. ⁊ ma
la uxoȝ uraȝ. q fecerūt ī trā iuda. ⁊ ī
regionib; ierłm. Non sūt mūdati usq; ad
diem hāc. ⁊ nō timuerūt ⁊ nō ambula
uerūt ī lege dñi. ⁊ ī pceptis meis q dedi co
ram uob ⁊ corā prib; uris. Ideo hec dic

dñs exercituũ. ds isrl. Ecce ego ponã faciẽ
meã ĩ uob ĩ malũ: ⁊ disꝑdã omnẽ iu
dam. ⁊ assumã reliquias iude. q̃ posu
erunt facies suas ut ingrederent̃ trãm e
gypti. ⁊ hitarẽt ibi. ⁊ ɔsumẽtur omnes
ĩ tra egypti. Cadent ĩ gladio ⁊ ĩ fame
ɔsumẽtur a minimo usq; ad maximũ
In gladio ⁊ ĩ fame morientur. Et erũt ĩ
iusiurandũ ⁊ ĩ miraclm. ⁊ ĩ maledictõ
⁊ ĩ obꝓbriũ. Et uisitabo hitatores tre e
gypti sic uisitaui sup ierlm ĩ gladio ⁊ ĩ
fame ⁊ ĩ peste. ⁊ nõ erit q̃ effugiat ⁊ sit
residuus de reliquiis iudeorum qui uadũt
ut ꝑegrinent̃ ĩ tra egypti. ⁊ reuertantur
ĩ terrã iudã ad quã ipi eleuãt aĩas suas
ut reuertant̃ ⁊ hitent ibi. Non reuertentur
ñ q̃ fugerint. Rñderũt aũt ieremie omĩs
uiri scientes qd sacrificarent uxores eorum diis
alienis. ⁊ uniuse mulieres q̃ stabãt mul
titudo grandis. ⁊ omĩs pplš hitantiũ ĩ tra
egypti ĩ phatures. dicentes. Sermonẽ quẽ
locut̃ es ad nos ĩ noĩe dñi nõ au
diem⁹ ex te. Sed facientes faciem⁹ omne uer
bũ qd egredietur de ore nrõ. ut sacrifi
cem⁹ regine celi. ⁊ libem⁹ ei libamina
sic fecim⁹ nos ⁊ pr̃es nr̃i. reges nr̃i. ⁊ prin
cipes nr̃i. ĩ urbib; iuda ⁊ ĩ plateis ierlm.
⁊ saturati sum⁹ panib; ⁊ bn̄ nob erat
malũq; nõ uidim⁹. Ex eo aũt tp̃e quo
cessauim⁹ sacrificare regine celi. ⁊ libare
ei libamina indigem⁹ omĩb;. ⁊ gladio
⁊ fame ɔsumpti sum⁹. Qd si nos sacrifi
cam⁹ regine celi. ⁊ libam⁹ ei libamina
nũquid sine uiris nr̃is fecim⁹ ei placen
tas ad colendũ eã ⁊ liba libanda. Et
dix ieremias ad omnẽ pplm aduersũ uiros
⁊ aduersũ mulieres. ⁊ aduersũ uniuersã plebẽ
q̃ rñderat ei uerbũ dicens. Nunquid nõ sa
crificiũ qd sacrificastis ĩ ciuitatib; iuda.
⁊ ĩ plateis ierlm. uos ⁊ pr̃es ur̃i. ⁊ prin
cipes ur̃i. ⁊ pplš tre. horum recordat⁹ ẽ dñs
⁊ ascendit sup cor ei⁹. ⁊ nõ poterat dñs ultra
portare ꝓpter maliciã studiorum urõrum. ⁊ ꝓpter
abhoĩationes q̃s fecistis. ⁊ fca ẽ tra ur̃a
ĩ desolacõem. ⁊ ĩ stuporẽ ⁊ ĩ maledcm. eo qd
nõ sit hitator. sic ẽ dies hec. Propterea qd sa
crificaueritis ydolis ⁊ peccaueritis dño. ⁊ nõ au
dieritis uocẽ dñi. ⁊ ĩ lege ⁊ ĩ p̃ceptis ⁊ ĩ
testimoniis ei⁹ nõ ambulaueritis idcirco
euenerũt uob mala hec. sic ẽ dies hec.
Dixit aũt ieremias ad omnẽ pplm. ⁊ ad
uniuersas mulieres. Audite ũbũ dñi omĩs
iuda. q̃ estis ĩ tra egypti. Hec dic dñs
exercituũ ds isrl. dicens. Vos ⁊ uxores ur̃e
locuti estis ore uro. ⁊ manib; uris imple
stis dicentes. Faciam⁹ uota nr̃a q̃ uouim⁹
ut sacrificem⁹ regine celi ⁊ libem⁹ ei liba
mina. Implestis uota ur̃a ⁊ opere ꝑpe
tratis ea. Ideo audite ũbũ dñi. omĩs iuda
q̃ habitatis ĩ tra egypti. Ecce ego iuraui
ĩ noĩe meo magno ait dñs quia nequaquam
ultra nomẽ meũ uocabit̃ ex ore omĩs uiri
iudei dicentis. Viuit dñs ds. ĩ omni tra e
gypti. Ecce ego uigilabo sup eos ĩ ma
lũ. ⁊ nõ ĩ bonũ. ⁊ ɔsumentur omĩs uiri
iuda q̃ s̃ ĩ tra egypti gladio ⁊ fame.
donec penit⁹ ɔsumant̃. ⁊ qui fugerit gla
diũ. reuertent̃ de tra egypti ĩ trã iuda
uiri pauci ⁊ scient omĩs reliquie iude
ingredientiũ trãm egypti. ut hitent ibi
cui⁹ sermo ɔpleatur. m̃s. an illorum. Et hoc
uob signũ ait dñs qd uisitẽ ego sup uos
ĩ loco isto. ut sciatis q; uere ɔplebuntur ser
mones mei ɔtra uos. ĩ malũ. Hec dicit
dñs. Ecce ego tradã pharaonẽ ephree regẽ
egypti ĩ manu ĩimicorum ei⁹. ⁊ ĩ manu q̃
rentiũ aĩam illi⁹. Sic tradidi sedechiã re
gẽ iuda ĩ manu nabuchodonosor regis
babylonis ĩimici sui. ⁊ querentis aĩam illi⁹.

XLV

Verbũ qd locut⁹ ẽ ieremias
ppha ad baruch filiũ nerie cũ scrip
sisset uerba hec in libro de ore ieremie anno

iiij. ioachim. filij iosie regis iuda dicens.
Hec dic dns ds isrl ad te baruch. Dixisti.
Ve misero m. quo addidit dns dolorem
dolori meo. Laboraui i gemitu meo. et
requie no inueni. Sic dices ad eu. Hec
dic dns. Ecce qs edificaui ego destruo. et
qs plantaui ego euello. et vniusa tra hac.
et tu qres ti grandia. Noli qrere. Quia ec
ce ego adduca malu sup omne carne ait
dns. et dabo ti aiam tua in salute. i oibz
locis ad qcumqz perexis. XLVI
Factu e verbu dni qd fctm e ad ieremia pphā
cotra gentes. Ad egyptu. adusu exercitu pha
raonis nechao regis egypti. q erat iuxta
flumi eufraten i charchamis. que pcussit
nabuchodonosor rex babylonis. In anno
iiij. ioachim. filij iosie regis iuda. Prepa
rate scutu et clipeu. et pcedite ad bellu. Iun
gite equos. et ascendite equites. State in ga
leis: polite lanceas. induite vos loricis. Qd
igit. Vidi ipos pauidos. et tga u'tentes. for
tes eor cesos. Et fugeru' cti. n respexeru.
Terror vndiqz ait dns. Non fugiat velox
nec saluari se putet fortis. Ad aquilone
iuxta flumi eufraten uicti s. et ruerut. Qs
e iste qui qsi flum ascendit. et veluti fluui
or intumescut gurgites ei. Egyptus flu
minis instar ascendz et velud flumina mo
uebuntur fluct ei. Et dicet. Ascendens. Ope
riam tram. pdam ciuitate. et hitatores
ei. Ascedite equos. et exultate i curribz et
pcedat fortes. ethyopia et lybies tenetes
scutu. et lidij arripientes et iacietes sagittas.
Dies aut ille dni di exercituu. dies ultois
ut sumat vindicta de inimicis suis. Deuo
rabit gladi. et saturabit. et i ebriabit san
guine eor. Victima eni dni exercituu. i tra
aquilonis iuxta flumi eufraten. Ascende
i galaad. et tolle resina uirgo filia egypti.
Frustra multiplicabis medicamina sani
tas no erit ti. Audierut gentes ignominia

tua. et vlulat tuus repleuit tra. qz fortis
impegit i forte. et ambo pit ceciderunt.
Verbu qd locut est dns ad ieremia pphā
sup eo qd uentur eet nabuchodonosor
rex babylonis. et pcussurus tra egypti.
Annuciate egypto et auditu facite i mag
dalo. et resonet i memfis et i tafnis
dicite. Sta et ppara te. qz deuorauit
gladius ea q pcircuitu tuu s. Qre con
putruit fortis tuus. no stetit quo do
sbutit eu. Multiplicauit ruentes. cecidit
qz uir ad pximu suu. et dicet. Surge et
reuertamur ad ppli nrm. et ad tram natiui
tatis nre. a facie gladij columbe. Voca
te nomi pharao regis egypti. tumultu
adduxit temp. Viuo ego inqt rex dns
exercituu. nom ei. quo sicut thabor i mon
tibz. et sic carmelus i mari ueniet. Vasa
trasmigratois fac ti. hitatrix filia egypti
qz memfis i solitudie erit. et deseretur in
habitabil. Vitula elegans atqz formosa
egyptus. stimulator ab aquilone veniet
ei. Mercenarij q3 ei. qui usabant i medio
ei. qsi uituli saginati usi s. et fugerunt
simul: nec stare potuerut: qz dies inter
fectois eor uenit sup eos temp uisitatois
eor. Vox ei qsi eris sonabit. quo cu exerci
tu ppperabut. et cu securibz ueniet ei. qsi
ligna cedentes. Succiderut saltu ei ait dns
q supputari no pt. Multiplicati s super
locustas: et no e eis numer. Confusa e
filia egypti. et tradita i manu ppli aqlo
nis. dix dns exercituu ds isrl. Ecce ego ui
sitabo sup tumultu alexandrie. et super
pharaone. et sup egyptu. et sup deos eius
et sup reges ei. et sup pharaone et sup omne
q cfidut meo. Et dabo eos i manu qrentiu
aiam eor. et i manu nabuchodonosor regi
babylonis. et i manu suor ei. Et p hec
habitabit sic diebz pristinis ait dns. Et
tu ne timeas serue ms iacob. et ne pauea

isrl' qz ecce ego te saluu facia de longinq
z semi tuu de tra captiuitatis sue. Et reu
ertetur iacob. z quiescet. z psperabitur
z no erit q q exterreat eu. Et tu noli ti
mere serue mis iacob ait dns: qz tecu ego
su qz ego psuma omes gentes ad qs e
ieci te/te uo no psuma s castigabo te i
iudicio. n q i nocenti parca tibi.

XLVII

Quod fctm e ubu dni ad ieremia
phetam ctr palestinos anqa pcuteret
pharao gaza. Hec dic dns. Ecce aq asce
dent ab aquilone: z er qi torrens inun
dans. z operiet tra z plenitudine ei
urbe z hitatores ei. Clamabt hoies. et
ululabut oms hitatores tre. a strepitu
pompe armator z bellator ei a como
cione qdrigar ei. z multitudie rotar illi.
Non respexerut pres filios. manibz dis
solutis. p aduentu diei. in q uastabut
oms phylistim. z dissipabit tyrus. et
sydon cu omibz reliquis auxilys suis
Depopulat e eni dns palestinos. reli
quias insule cappadocie. Venit caluicu
sup gaza. pticuit ascalon z relique ual
lis ear. Vsqq pcideris. O mucro dni usz
q no quiesces. Ingrede i uagina tuam
refrigerare: z sile. Quo q esce cu dns
pcepit ei aduus ascalone z aduus ma
ritimas ei regiones. ibiqz pdixit ei ad

XLVIII

Hec dic dns exercitu moab
um ds isrl. Ve sup nabo quo ua
stata e z pfusa e. Capta e cariathiari
pfusa e fortis. z tremuit. No e ultr exul
tacio i moab ctr esebon cogitauut malu
Venite disdam ea de gete. Ergo sile
pticesces. sequetqz te gladius. Vox clamo
ris de oronaim. uastitas z ptricio mag
Contrita e moab. Annunciate clamore
puulis ei. P ascensu eni luith plorans
ascendit i fletu. quo i descesu oronai
hostes ululatu ptricionis audieret. Fu
gite: saluate aias uras z eritis qi my
rice in deserto. P eo qd eni hiusti fiducia
am i municoibz tuis. z i thesauris tuis.
tu qz capieris. Et ibit chamos in trasmi
gracioz sacdotes ei. z pncipes ei simul. et
ueniet pdo ad ome urbe z urbs nulla sal
uabitur. z pibut ualles. z dissipabutur
campestria. quo dix dns. Date flore mo
ab qz florens egredietr. z ciuitates ei de
serte erut z i habitabiles. Maledcs q fa
cit opus di fraudulent. z maledcs qui
phibet gladiu suu a sanguie. Fertilis fuit
moab ab adolescencia sua. z requieuit
i fecibz suis. nec transfus e de uase i uas.
z in trasmigracioz no abyt. Iccirco per
mansit gustus ei in eo z odor ei no est
inmutatus. Ppterea ecce dies ueniut di
cit dns z mitta ei ordinatores. z stratores
laguncular. z sterniet eu. z uasa
ei exhaurient z lagenas eor collident
Et pfundet moab a chamos. sic pfusa
e dom isrl a bethel. in q hebat fiducia.
Quo dicitis. fortes sum z uiri robu
sti ad pliandu. Vastata e moab. z ciui
tates illius ascederut. z elci iuuenes
ei descederut i occisione. ait rex dns ex
ercituu nom ei. Pe e interitus moab ut
ueniat. z malu eius uelociter accurrit
Consolamini eu oms q estis i circui
tu ei. z uniusi q scitis nom ei. Dicite.
Quo pfracta e uirga fortis. baculus
glosus: Descede de gla. z sede in siti. ha
bitacio filie dybon quo uastator moab
ascendz ad te dissipabit municiones
tuas. In uia sta z pspice. habitacio
aroer. Interroga fugiete. z ei q euasit.
dic. Quid accidit. Confus est moab
quo uictus e. Vlulate z clamate. an
nunciate i arnon quo uastata e mo
ab. z iudiciu uenit ad tram campestre
sup helon et sup iessa. z sup mefath

⁊ sup dybon. ⁊ sup nabo. ⁊ sup domū de
blathaim ⁊ sup chariathaim ⁊ sup beth
gamul ⁊ sup bethmaon ⁊ sup chariotht
⁊ sup bosrā. ⁊ sup omēs ciuitates t̄re mo
ab q̄ longe ⁊ q̄ ꝓpe s̄. Abscisū ē cornu mo
ab. ⁊ brachiū ei᷒ ꝯtritū ē ait dn̄s. Inebri
ate eū qm̄ ꝯt̄ dn̄m erectus
ē. ⁊ allidet manū moab ī uomitu suo ⁊ erit
in derisū ⁊ ipse. Fuit enī in derisū t̄ isrl̄. q̄si
int̄ fures repperisses eū. ꝓpt̄ u᷑ba ergo tua
q̄ adu᷑sū illū locut᷒ es captiuus duceris.
Relinquite ciuitates ⁊ hītate ī ꝑtra hītato
res moab. ⁊ estote q̄si columba nidificans
ī summo ore foramīs. Audiuim᷒ sup̄biam
moab. Sup̄bus ē ualde. Sublimitatē ei᷒
⁊ arrogantiā. ⁊ sup̄biā. ⁊ altitudinē cordis
illi᷒ ego scio ait dn̄s iactanciā ei᷒. ⁊ q̄d n̄ sit
iuxta eā uirtus ei᷒. nec iuxta q̄d poterat co
nata sit facē. Ideo sup moab eiulabo. ⁊ ad
moab uniu᷑sā clamabo ad uiros muri fic
tilis lamētātes. De planctu iazer plorabo
t̄ uinea sabama. Propagines tue t̄nsierūt
mare. usq; ad mare iazer ꝑuenerūt. Sup
messē tuā ⁊ uindemiā tuā p̄do irruit. Abla
ta ē leticia ⁊ exultacō de carmelo. ⁊ de t̄ra
moab. ⁊ uinū de torcularib; sustuli. Nequaq̄
qm̄ calcator uue solitū celeuma cantabit.
De clamore esebon usq; eleale. ⁊ iessa. dederūt
uocē suā. A segor usq; ad oronaim uitulā
t̄nātē. Aq̄ quoq; nemrim pessime erūt.
Et auferā de moab ait dn̄s offerentē ī excel
sis. ⁊ sacrificantē diis ei᷒. Propterea cor meū ad
moab. q̄si tybia resonabit. ⁊ cor meū ad ui
ros muri fictilis sonitū dabit tybiarū. q̄a
plus fecit q̄m potuit. ideirco perierūt. Omne
enī caput caluiciū. ⁊ omīs barba rasa erit.
In cunctis manib; colligacō. ⁊ sup omne dor
sum ciliciū. Sup tecta oīa moab. ⁊ ī plateis
eius. oīs planct᷒. q̄r ꝯtriui moab sicut uas
inutile. ait dn̄s. Quomō uicta est. ⁊ ulula
uerūt. Quomō deiecit ceruicē moab. ⁊ ꝯfus᷒ ē.

Eritq; moab in derisū. ⁊ in exemplū oīb;
ī circuitu suo. Hec dic̄ dn̄s. Ecce q̄si aquila
uolabit ⁊ extendet alas suas ad moab.
Capta ē carioth. ⁊ municōes ꝯp̄hense
s̄. ⁊ erit cor fortiū moab in die illa sic̄ cor
mulieris parturientis ⁊ cessabit moab
ēē ꝑpl᷒ : quō ꝯt̄ dn̄m gl̄iatus ē. Pauor
⁊ fouea ⁊ laq̄us. sup te o hītator moab. ait
dn̄s. Qui fugerit a facie pauoris. cadet ī
foueā. ⁊ q̄ ꝯscen erit. de fouea capietur laq̄o
Adducā enī sup moab. annū uisitacōnis
eo᷑ dic̄ dn̄s. In umbra esebon steterūt de
laqueo fugientes. q̄r ignis egressus ē de esebō.
⁊ flamma de medio seon. ⁊ deuorabit p̄te
moab. ⁊ u᷑ticē filio᷑ tumult᷒. Ve tibi moab
periisti ꝑple chamos q̄r ꝯp̄hensi s̄ filii tui.
⁊ filie tue ī captiuitatē. ⁊ ꝯuertam capti
uitatē moab ī nouissimis dieb; ait
Hc usq; iudicia moab. XLIX do
ite ad filios amon. Hec dic̄ dn̄s. Nunq̄d
filii nō s̄ isrl̄. aut heres nō ē ei. Cur igitur
hereditatē possedit melchom. gad ⁊ ꝑpls
ei᷒ in urbib; ei᷒ hītauit. Ideo ecce dies ue
niunt dic̄ dn̄s. ⁊ auditū faciā sup rabbath
filio᷑ amon fremitū p̄lii. ⁊ erit in tumultū
dissipata. filieq; ei᷒ igni succendentur. ⁊ pos
sidebit isrl̄ possessores suos dic̄ dn̄s. Ulu
la esebon quōniā uastata ē hai. Clamate
filie rabbath accingite uos ciliciis plā
gite ⁊ circuite ꝑ sepes q̄r melchom in t̄ns
migracōē ducetur. sacerdotes ei᷒ ⁊ p̄ncipes
ei᷒ simul. Quid gl̄aris ī uallib;. Deflu
xit uallis tua filia delicata q̄ ꝯfidebas
ī thesauris tuis. ⁊ dicebas. Quis ueniet
ad me. Ecce ego inducā sup te t̄rorē ait
dn̄s d᷒ exercituū ab omīb; q̄ s̄ ī circuitu
tuo. ⁊ dispergimini singli a ꝯspc̄u uro n̄ erit
q̄ ꝯgreget fugientes. Et p᷒ hec reuti faciā
fugientes captiuos filio᷑ amon. Ad y
dumeā. Hec dic̄ dn̄s exercituū. Nunquid
nō ē ult̄ sapiā ī theman. Periit ꝯsiliū

a filiis. inutilis facta sapientia eorum. Fugite et terga vertite. descendite in voraginem habitatores dedan. quoniam perditionem esau adduxi super eum tempus visitationis eius. Si vindemiatores venissent super te. non reliquissent racemum. Si fures in nocte. rapuissent quod sufficeret sibi. Ego vero discoperui esau revelavi abscondita eius. et celari non poterit. Vastatum est semen eius et fratres et vicini eius. et non erit. Relinque pupillos tuos. et ego eos faciam vivere. et vidue tue in me sperabunt. Quia hec dicit dominus. Ecce quibus non erat iudicium ut biberent calicem bibentes bibent. et tu quasi innocens relinqueris. Non eris innocens. sed bibens bibes. Quia per memetipsum iuravi dicit dominus. quod in solitudinem et in obprobrium. et in desertum. et in maledictionem erit bosra. et omnes civitates eius erunt in solitudines sempiternas. Auditum audivi a domino et legatus ad gentes missus est. Congregamini et venite contra eam. et consurgamus in prelium. Ecce enim parvulum dedi te in gentibus contemptibilem inter homines. Arrogantia tua decepit te et superbia cordis tui. qui habitas in cavernis petre et apprehendere niteris altitudinem collis. Cum exaltaveris quasi aquila nidum tuum. inde detraham te dicit dominus. Et erit ydumea deserta omnis qui transibit per eam. stupebit et sibilabit super omnes plagas eius. Sicut subversa est sodoma et gomorra et vicine civitates eius. ait dominus. Non habitabit ibi vir. et non incolet eam filius hominis. Ecce quasi leo ascendet de superbia iordanis ad pulchritudinem robustam quia subito currere eum faciam ad illam: et quis erit electus quem preponam ei? Quis enim similis mei. et quis sustinebit me? et quis est iste pastor qui resistat vultui meo. Propterea audite consilium domini quod iniit de edom. et cogitationes eius quas cogitavit de habitatoribus theman. Si non deiecerint eos parvuli gregis. nisi cum dissipaverint cum eis habitaculum eorum. A voce ruine eorum commota est terra: clamor in mari rubro auditus est vocis eius. Ecce quasi aquila ascendet et volabit. et expandet alas suas super bosram. Et erit cor fortium ydumee in illa die quasi cor mulieris parturientis. Ad damascum. Confusa est emath. et arphat quia auditum pessimum audierunt. Turbati sunt in mari pre sollicitudine quiescere non potuit. Dissoluta est damascus versa in fugam. tremor apprehendit eam: angustia et dolores tenuerunt eam. quasi parturientem. Quomodo dereliquerunt civitatem laudabilem urbem letitie. Propterea cadent iuvenes eius in plateis eius. et omnes viri prelii conticescent in illa. ait dominus exercituum. Et succendam ignem in muro damasci. et devorabit menia benadab. Ad cedar et ad regna asor que percussit nabuchodonosor rex babylonis. Hec dicit dominus. Surgite et ascendite ad cedar. et vastate filios orientis. Tabernacula eorum et greges eorum capient. pelles eorum et omnia vasa eorum. et camelos eorum tollent sibi. et vocabunt super eos formidinem in circuitu. Fugite abite vehementer. in voraginibus sedete qui habitatis asor. ait dominus. Iniit enim contra vos nabuchodonosor rex babylonis consilium. et cogitavit adversum vos cogitationes. Consurgite et ascendite ad gentem quietam. et habitantem confidenter ait dominus. Non ostia nec vectes eis. soli habitant. Et erunt cameli eorum in direptionem. et multitudo iumentorum in predam. et dispergam eos in omnem ventum. qui sunt attonsi in comam. et ex omni confinio eorum adducam interitum super eos ait dominus. Et erit asor in habitaculum draconum deserta usque in eternum. Non manebit ibi vir. nec incolet eam filius hominis. Quod factum est verbum domini ad ieremiam prophetam adversum elam in principio regni sedechie regis iuda dicens. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Ecce ego confringam arcum elam. et summam fortitudinem eorum. et inducam super elam quattuor ventos a quattuor plagis celi. et ventilabo eos in omnes ventos istos. et non erit gens ad quam non

puenia͂t ꝑ fugit elam. ⁊ paue facia͂ ela͂
cora͂ inimicis suis. ⁊ i ꝯspc̄u q̄rencium a͂ia͂
eoꝝ. ⁊ adduca͂ sup eos malu͂ ira͂ furoris
mei. dic̄ dn̄s. Et emitta͂ post eos gladiu͂
donec ꝯsuma͂ eos. ⁊ soliu͂ meu͂ pona͂ i ela͂.
⁊ ꝑdam inde reges. ⁊ p͛ncipes ait dn̄s. In
nouissimis aut̄ dieb; reuti facia͂ captiuo͂
elam dic̄ dn̄s

·L·

Uerbu͂ qd̄ locut̄ est dn̄s de babyloni-
a ⁊ de t͛ra chaldeoꝝ. i manu ieremie ꝓphete.
Annu͂ciate i gentib;. ⁊ auditu͂ facite. Le-
uate signu͂. predicate. ⁊ nolite celare. Di-
cite. Capta ē babylon. ꝯfus̄ ē bel. uictu͂
ē marodach. ꝯfusa s̄ sculptilia ei̅ superata
s̄ ydola eoꝝ. q͂m ascendit ꝯt͛ ea͂ gens
ab aquilone. q̄ ponet t͛ram i solitudine
⁊ nō erit q̄ hitet in ea. Ab hoie usq; ad pec͛-
emoti s̄. ⁊ abierunt. In dieb; illis ⁊ i t͛pre
illo ait dn̄s ueniet filij isrl̄. ip̄i ⁊ filij iuda
simul ambulātes. ⁊ flentes ꝑꝑabunt ⁊ dn̄m
d̄m suu͂ q̄rent. In syon int͛rogabunt uia͂.
Huc facies eoꝝ. uenient ⁊ apponent̄ ad dn̄m
federe sempit͛no qd̄ nulla obliuione dele-
bitur. Grex ꝑditus fc̄s ē pp̄ls ms̄. pasto-
res eoꝝ seduxerunt eos. feceruntq; uagari
i mōtib; de monte i colle t͛nsierunt obliti
s̄ cubilis sui. Omēs q̄ iuenerunt ꝯmeder͛
eos ⁊ hostes eoꝝ dixerunt. Non peccauim̄
ꝑ eo qd̄ peccauunt dn̄o decori iusticie. et
expectac̄ōi patrum eoꝝ dn̄o. Recedite d̄ me-
dio babylonis. ⁊ de t͛ra chaldeoꝝ egredi-
mini. ⁊ estote q̄i edi an̄ gregē. q͂m ecce
ego suscitabo. ⁊ adduca͂ in babylonē ꝯgre-
gac̄ōe; gentiu͂ magnaꝝ de t͛ra aq̄lonis
⁊ ꝑparabunt̄ adu͂su͂ ea͂ inde capietur.
Sagitta ei̅ q̄i uiri fortissimi interfectoris n̄
reuertet̄ uacua. ⁊ erit chaldea in ꝑda͂. om̄s
uastātes ea͂ replebunt̄ ait dn̄s. Q͂m exul-
tatis ⁊ magna loquimini diripientes here-
ditatē mea͂. q͂m effusi estis sic uituli sup͛
herbam. ⁊ mugistis ut tauri. Confusa ē
mat̄ u͛ra nimis. ⁊ adequata pulueri
q̄ genuit uos. Ecce nouissima erit in
gentib; ⁊ deserta. i uia ⁊ arens. Ab ira dn̄i
nō t habitabit̄ s; redigetur tota i solitudi-
nē. Omīs qui t͛nsibit ꝑ babylonē stu-
pebit. ⁊ sibilabit sup vniu͛sis plagis
eius. Preparamini ꝯt͛ babylonē ꝑcircu-
itu͂ om̄s qui tenditis arcu͂. debellate ea͂.
Nō parcatis iaculis q͛ dn̄o peccauit. Cla-
mate adu͛sus ea͂. vbiq; dedit manu͂. Ce-
ciderunt fundamenta ei̅ ⁊ destructi sunt muri
ei̅. q͂m ultio dn̄i ē. Ulcionē accipite de
ea. sic̄ fec̄ facite ei. Disꝑdite satorē de
babylone. ⁊ tenentē falcē i t͛pre messis
a facie gladij columbe. Vnusq̄sq; ad ꝑplm
suu͂ ꝯuertetur. ⁊ singli ad t͛ram sua͂ fugient.
Grex dispsus isrl̄. leones eiecerunt eu͂. Pri-
mus ꝯmedit eu͂ rex assur. iste nouissim̄
exossauit eu͂. nabuchodonosor rex baby-
lonis. Propterea hec dic̄ dn̄s exercituu͂ ds̄ isrl̄.
Ecce ego uisitabo regē babylonis ⁊ t͛ra͂
ei̅. sic̄ uisitaui regē assur. ⁊ reduca͂ isrl̄
ad hītac̄lm suu͂. ⁊ pascet̄ carmelu͂ ⁊ ba-
san. ⁊ i monte effraim ⁊ galaad satura-
bitur a͂ia ei̅. In dieb; illis. ⁊ i t͛pre illo. a-
it dn̄s. q̄retur iniq̄tas isrl̄. ⁊ nō erit. et
pc̄cm iuda ⁊ nō inuenietur. q͂m ꝓpicius e-
ro eis q̄s reliq̄ro. Sup t͛ram dn̄antiu͂ a-
scende ⁊ sup hītatores ei̅ uisita. dissipa.
⁊ interfice q̄ post eos s̄ ait dn̄s. ⁊ fac iuxta
oı̄a q̄ ꝑcepi t̄. Vox belli in t͛ra. ⁊ ꝯtricio
magna. Q͂m ꝯfractus ē ⁊ ꝯtritus
malleus vniu͛se t͛re. q͂modo u͛sa ē inde-
sertu͂ babylon i gentib;. Illaqueaui te
⁊ capta es babylon ⁊ nesciebas. Inuē-
ta es ⁊ app͛hensa q͂m dn̄m ꝓuocasti.
Apuit dn̄s thesauru͂ suu͂ ⁊ ꝓtulit ua-
sa ire sue. q͂m opus ē dn̄o d̄o exercituu͂ i
t͛ra chaldeoꝝ. Uenite ad ea͂ ab extremis
finib;. apite ut exeant q̄ ꝯculcent ea͂. Tol-
lite de uia lapides ⁊ redigite i aceruos

et interficite eam. nec sit quicquam reliquum. Dissipate universos tauros eius. descendant in occisionem. Ve eis quia venit dies eorum tempus visitationis eorum. Vox fugientium. et eorum qui evaserunt de terra babylonis. ut annunciet in syon ulcionem domini dei nostri. ulcionem templi eius. Annunciate in babylone plurimis omnibus qui tendunt arcum. Consistite adversus eam per gyrum. et nullus evadat. Reddite ei secundum opus suum iuxta omnia que fecit facite ei. quia contra dominum erecta est adversum sanctum israel. Idcirco cadent iuvenes eius in plateis eius. et omnes viri bellatores eius conticescent in die illa. ait dominus. Ecce ego ad te superbe dicit dominus exercituum. quia venit dies tuus tempus visitationis tue. et cadet superbus et corruet et non erit qui suscitet eum. Et succendam ignem in urbibus eius. et devorabit omnia in circuitu eius. Hec dicit dominus exercituum. Calumpniam sustinent filii israel et filii iuda simul. omnes qui ceperunt eos tenent nolunt dimittere eos. Redemptor eorum fortis dominus exercituum nomen eius. Iudicio defendet causam eorum ut exterreat terram. et commoveat habitatores babylonis. Gladius ad chaldeos ait dominus. et ad habitatores babylonis. et ad principes et ad sapientes eius. Gladius ad divinos eius. qui stulti erunt. Gladius ad fortes eius qui timebunt. Gladius ad equos eius. et ad currus eius. et ad omne vulgus quod in medio eius. et erunt quasi mulieres. Gladius ad thesauros eius qui diripientur. Siccitas super aquas eius erit. et arescent quia terra sculptilium est. et in portentis gloriatur. Propterea habitabunt dracones cum sicariis (fatuis) et habitabunt in ea struciones. et non inhabitabitur ultra usque in sempiternum nec exstruetur usque ad generationem. Sicut subvertit deus sodomam et gomorram et vicinas eius ait dominus. Non habitabit ibi vir nec incolet eam filius hominis. Ecce populus venit ab aquilone. et gens magna. et reges multi consurgent a finibus terre. Arcum et scutum apprehendent. crudeles sunt et inmisericordes. Vox eorum quasi mare sonabit. et super equos ascendent sicut vir paratus ad prelium. contra te filia babylon. Audivit rex babylonis famam eorum. et dissolute sunt manus eius. Angustia apprehendit eum. dolor quasi parturientem. Ecce quasi leo ascendet de superbia iordanis ad pulchritudinem robustam. quia subito currere eum faciam ad illam. Et quis erit electus quem preponam ei. Quis enim similis mei. et quis sustinebit me. et quis est iste pastor qui resistat vultui meo. Propterea audite consilium domini quod mente concepit adversum babylonem. et cogitationes eius quas cogitavit super terram chaldeorum. Nisi detraxerint eos parvuli gregum: nisi dissipatum fuerit cum ipsis habitaculum eorum. A voce captivitatis babylonis commota est terra. et clamor inter gentes auditus est.

LI

Hec dicit dominus. Ecce ego suscitabo super babylonem. et super habitatores eius qui cor suum levaverunt contra me quasi ventum pestilentem. Et mittam in babylonem ventilatores. et ventilabunt eam. et demolientur terram eius. quoniam venerunt super eam undique in die afflictionis eius. Non ascendat qui tendit arcum suum. et non ascendat loricatus. Nolite parcere iuvenibus eius. interficite omnem militiam eius. et cadent interfecti in terra chaldeorum. et vulnerati in regionibus eius. quoniam non fuit viduatus israel. et iuda. a deo suo domino exercituum. Terra autem eorum repleta est delicto a sancto israel. Fugite de medio babylonis. et salvet unusquisque animam suam. Nolite tacere super iniquitatem eius. quoniam tempus ultionis est domino: vicissitudinem ipse retribuet ei. Calix aureus babylon in manu domini. inebrians omnem terram. de vino eius biberunt gentes. et ideo commote sunt. Subito cecidit babylon. et contrita est. Ululate super eam. Tollite resinam ad dolorem eius. si forte sanetur. Curavimus babylonem. et non est sanata. Derelinquite eam. et eamus unusquisque in terram suam. quoniam pervenit usque ad celos iudicium eius. et elevatum est usque ad nubes. Protulit dominus iusticias nostras. Venite et nar

tem in syon opus domini dei nostri. Acuite sagittas, implete pharetras. Suscitavit dominus spiritum regum medorum: et contra babylonem mens eius, ut perdat eam. quoniam ultio domini est: ultio templi sui. Rex medorum contra babylonem suscitatus a domino. Super muros babylonis levate signum, augete custodiam. Levate custodes, preparate insidias, quia cogitavit dominus et fecit quecumque locutus est contra habitatores babylonis. Que habitas super aquas multas locuples in thesauris, venit finis tuus pedalis precisionis tue. Iuravit dominus exercituum per animam suam. quia replebo te hominibus quasi brucho, et super te celeuma cantabitur. Qui fecit terram in fortitudine sua, et preparavit orbem in sapientia, et prudentia sua extendit celos. Dante eo vocem, multiplicantur aque in celo. Qui levat nubes ab extremo terre: fulgura in pluviam fecit et produxit ventum de thesauris suis. Stultus factus est omnis homo a scientia, confusus est omnis conflator in sculptili, quia mendax conflatio eius, nec est spiritus in eis. Vana sunt opera et risu digna, in tempore visitationis sue peribunt. Non sicut hec pars iacob, quia qui fecit omnia ipse est: et israel sceptrum hereditatis eius, dominus exercituum nomen eius. Collidis tu michi vasa belli, et ego collidam in te gentes, et disperdam in te regna, et collidam in te equum et equitem eius, et collidam in te currum et ascensorem eius, et collidam in te virum et mulierem, et collidam in te puerum et senem, et collidam in te iuvenem ac virginem, et collidam in te pastorem et gregem eius, et collidam in te agricolam et iuga eius, et collidam in te duces et magistratus. Et reddam babylonem et cunctis habitatoribus chaldee omne malum suum quod fecerunt in syon in oculis vestris, ait dominus. Ecce ego ad te mons pestifer, ait dominus, qui corrumpis universam terram, et extendam manum meam super te, et evolvam te de petris, et dabo te in montem combustionis. Et non tollam de te lapidem in angulum et lapidem in fundamenta, sed perditus in eternum eris, ait

dominus. Levate signum in terra, clangite buccina in montibus, sanctificate super eam gentes, annuntiate contra eam ‡ thapsar, adducite equum quasi bruchum aculeatum. Sanctificate contra eam gentes, reges medie, duces eius, et universos magistratus eius, cunctamque terram potestatis eius. Et commovebitur terra et turbabitur, quia evigilabit contra babylonem cogitatio domini, ut ponat terram babylonis desertam et inhabitabilem. Cessaverunt fortes babylonis a prelio, habitaverunt in presidiis: devoratum est robur eorum, et facti sunt quasi mulieres. Incensa sunt tabernacula eius, contriti sunt vectes eius. Currens obviam currenti veniet, et nuntius obvius nuntianti, ut annuntiet regi babylonis quia capta est civitas eius a summo usque ad summum, et vada preoccupata sunt, et paludes incense sunt igni, et viri bellatores conturbati sunt. Quia hec dicit dominus exercituum deus israel. Filia babylon quasi area, tempus triture eius. Adhuc modicum, et veniet tempus messionis eius. Comedit me, devoravit me nabuchodonosor rex babylonis. Reddidit me quasi vas inane, absorbuit me quasi draco. Replevit ventrem suum teneritudine mea, et eiecit me. Iniquitas adversum me et caro mea super babylonem, dicit habitatio syon: et sanguis meus super habitatores chaldee, dicit ierusalem. Propterea hec dicit dominus. Ecce ego iudicabo causam tuam, et ulciscar ultionem tuam, et desertum faciam mare eius, et siccabo venam eius. Et erit babylon in tumulos, habitatio draconum, stupor et sibilus, eo quod non sit habitator. Simul ut leones rugient, et excutient comas velut catuli leonum. In calore eorum ponam potus eorum, et inebriabo eos ut sopiantur, et dormiant somnum sempiternum, et non consurgant, dicit dominus. Deducam eos quasi agnos ad victimam, quasi arietes cum hedis. Quomodo capta est sesach, et comprehensa est inclita universe terre? Quomodo facta est in stuporem babylon inter gentes? Ascendit super babylonem mare, multitudine fluctuum eius operta est.

‡ illis regibus ararath, menni et aschenez, numerate contra

Fce͂ s͂ ciuitates eı᷒. in stuporē t͞ra ı̄ hītabi
lıs ⁊ deserta. Terrā ın q̄ nll's h̄itet n̄ trāsi
et p̄ eam filıus hoīs. ⁊ uisitabo sup̄ bel.
in babylonē. ⁊ eiciā qđ ab sorbuerat de
ore eı᷒. ⁊ nō ɔfluet ad eū ult̄ gentes. Si
quidē: ⁊ murus babylonis corruet. Egre
dimī de medio eı᷒ p̄pl's m̄s. ut saluet un̄
quisq; aīam suā ab ira furoris dn̄i. ⁊ ne
forte mollescat cor u͞rm ⁊ timeatis auditū
q̄ audiet in t͞rra. ⁊ ueniet ı̄ anno audicō
⁊ post hūc annū audicō. ⁊ iniq̄tas ı̄ t͞rra
⁊ dn̄ator sup̄ dn̄atorē. Propterea ecce dies ue
niūt. ⁊ uisitabo sup̄ sculptilia babylonis.
⁊ omnis t͞rra ɔfundet. ⁊ uniuersi interfecti ca
dent ı̄ medio eı᷒. Et laudabūt sup̄ baby
lonē celi ⁊ t͞rra ⁊ omīa q̄ in eis s͂: q͛ ab aq̄
lone uenient ei p̄dones. ait dn̄s. Et quom
fec̄ babylon ut caderent occisi ı̄ isr̄l: sic de ba
bylone cadent occisi ı̄ uniuersa t͞rra. Qui fu
gistis gladiū. uenite nolite stare. Recorda
mini p̄cul dn̄i. ⁊ ierusalē ascendat sup̄ cor
u͞rm. Confusi sum᷒. quō audiuim᷒ obp̄b
riū. Operuit ignominia facies n̄ras. q͛
uenerūt alieni sup̄ sc̄ificatōē dom᷒ dn̄i.
Propterea ecce dies ueniūt. ait dn̄s. ⁊ uisitabo
sup̄ sculptilia babylonis ⁊ ı̄ oī t͞rra eı᷒ mu
giet uulnatus. Si ascenderit babylon in
celū. ⁊ firmauit ı̄ excelso robur suū. a me
uenient uastatores eı᷒ ait dn̄s. Vox clamo
ris de babylone ⁊ ɔtricō magna de t͞rra chal
deoꝝ. quō uastauit dn̄s babylonē ⁊ p̄didit
ex ea uocē magnā ⁊ sonabūt fluct᷒ eoꝝ.
q̄i aq̄ multe. Dedit sonitū uox eoꝝ. q͛a
uenit sup̄ eā id ē sup̄ babylonē p̄do. ⁊ app̄
hensi s͂ fortes eı᷒. ⁊ emarcuit arcus eoꝝ
q͛ fortis ultor dn̄s reddēs retribuet ⁊ inebri
abo p̄ncipes eı᷒. ⁊ sapiētes eı᷒. duces eı᷒. et
magistrat᷒ eı᷒. ⁊ fortes eı᷒. ⁊ dormient sōpnū
sempit͞nū ⁊ nō expgiscent. ait rex. dn̄s ex
ercituū nom̄ eı᷒. Hec dic̄ dn̄s exercituū. Mu
rus babylonis ille latissim᷒ suffossione

suffodietur. ⁊ porte eı᷒ excelse igne ɔburentur.
⁊ labores p̄plor ad nichilū. ⁊ gentiū ı̄ ig
nē erunt: ⁊ dispibunt. Verbū qđ p̄cepit ie͞re
mias p̄pha saraie filio filij maasie. cum
p̄geret cū sedechia rege ı̄ babylonē ı̄ anno
iiij. regni eı᷒. Saraias autē erat p̄nceps
p̄phetie. ⁊ scripsit ieremias omē malū q̄d
uenturū erat sup̄ babylonē ı̄ libro uno
oīa u͞ba hec q̄ scripta s͂ ɔt͞ babylonē. Et
dix̄ ieremias ad saraiā. Cū ueneris ı̄ ba
bylonē. ⁊ uideris. ⁊ legis oīa u͞ba hec di
ces. Dn̄e tu locut᷒ es ɔt͞ locū istū. ut dispe
deres eū. nec sit qui ı̄ eo h̄itet ab homīe
usq; ad pecus. ⁊ ut sit p̄petua solitudo.
Cumq; ɔpleueris legē libꝝ istū. ligabis ad
eū lapidē: ⁊ p̄icies illū ı̄ medio eufra
tē ⁊ dices. Sic submerget babylon. ⁊ nō cō
surget a facie afflictiōis q̄m ego adduco
sup̄ eā ⁊ dissoluet. Huc usq; u͞ba iereme.

LII

Filius. xx.[ti] ⁊ unius anni erat sedechias cū reg̃re cepisset. ⁊ xi. regnauit
ı̄ ir͞lm. Et nom̄ matris eı᷒. amital filia iere
mie de lobna. ⁊ fecit malū in ocul' dn̄i.
iuxta omīa q̄ fecerat ioachim quō furor
dn̄i erat ı̄ ir͞lm ⁊ ı̄ iuda. usq; q̄ p̄iceret
eos a facie sua. Et recessit sedechias a re
ge babylonis. Factū ē autē ı̄ anno nono
regni eı᷒. ı̄ mēse. x. decīo mēsis. uenit nabu
chodonosor rex babylonis. ip̄e ⁊ omīs ex
ercitus eı᷒ aduersus ir͞lm ⁊ obsederūt eā. ⁊ e
dificauerūt ɔt͞ eā municiōes ı̄ circuitu ⁊
fuit ciuitas obsessa. usq; ad. xi. annū
regni sedechie. Mense autē iiij. nona die
mēsis obtinuit fames ı̄ ciuitate ⁊ n̄ erant
alimēta p̄plo t͞rre. ⁊ dirupta ē ciuitas et
omēs uiri bellatores eı᷒ fugerūt. ⁊ exier͞t
de ciuitate nocte p̄ uiā porte q̄ ē inter
duos muros. ⁊ ducit ad ortū regis chal
deis obsidentib; urbē in gyro. ⁊ abierūt
p̄ uiā q̄ ducit ı̄ heremū. Persecutus est aūt
exercitus chaldeoꝝ regē: ⁊ app̄henderūt

sedechiam in deserto quod est iuxta iericho. et omnis
comitatus eius diffugit ab eo. Cumque comprehendis-
sent regem. adduxerunt eum ad regem babylonis
in reblatha que est in terra emath. et locutus est ad
eum iudicia. Et iugulavit rex babylonis
filios sedechie in oculis eius. sed et omnes principes
iuda occidit in reblatha. et oculos sedechie er-
uit. et vinxit eum compedibus. et adduxit eum rex
babylonis in babylonem et posuit eum in domum
carceris. usque ad diem mortis eius. In mense autem
quinto decima mensis ipse est annus .xix. nabuchodo-
nosor regis babylonis. Venit nabuzardan
princeps milicie qui stabat coram rege babylonis
in ierusalem. et incendit domum domini. et domum regis
et omnes domos ierusalem. et omnem domum mag-
nam igne combussit. et totum murum ierusalem per circui-
tum destruxit cunctus exercitus chaldeorum qui erat cum
magistro milicie. De pauperibus autem populi et
de reliquo vulgo quod remanserat in civitate et de
perfugis qui transfugerant ad regem babylonis
et ceteros de multitudine. transtulit nabuzardan
princeps milicie. De pauperibus vero terre reliquit
nabuzardan princeps milicie in vinitores et
agricolas. Columpnas quoque ereas que erant in domo
domini. et bases. et mare ereum quod erat in domo domini
confregerunt chaldei. et tulerunt omne es eorum in ba-
bylonem. et lebetes. et creagras et psalteria et phy-
alas et mortariola. et omnia vasa erea que in minis-
terio fuerant. Tulerunt et hydrias. et thymia-
materia. et urceos et pelves. et candelabra et
mortariola et ciatos. quotquot aurea. aurea. et
quotquot argentea. argentea. tulit magister milicie
et columpnas duas. et mare unum. et vitulos .xii.
ereos. qui erant sub basibus quas fecerat rex salo-
mon in domo domini. Non erat pondus eris omni-
um horum. De columpnis autem. xviii. cubiti
altitudinis erant in columpna una et funiculus .xii.
cubitorum circuibat eam. Porro grossitudo
eius .iiii. digitorum. et intrinsecus cava erant. et
capitella super utramque erea. Et altitudo capi-
telli unius .v. cubitorum. et retiacula et malogra-
nata.

et omnia malogranata. c. retiaculis circumdaban-
tur. Et tulit magister milicie saraiam sacer-
dotem primum. et sophoniam sacerdotem secundum. et tres
custodes vestibuli. et de civitate tulit eunu-
chum unum qui erat prepositus super viros bellato-
res. et .vii. viros de hiis qui videbant faciem regis
qui inventi sunt in civitate. et scribam principem mi-
litum qui probabat tyrones. et .lx. viros de popu-
lo terre qui inventi sunt in medio civitatis. Tulit autem
eos nabuzardan magister milicie. et duxit
eos ad regem babylonis in reblatha. et percussit
eos rex babylonis et interfecit eos in reblatha
in terra emath. et translatus est iuda de terra sua.
Iste est populus quem transtulit nabuchodonosor.
In anno .vii. iudeos tria milia et .xx.iii. In
anno .xviii. transtulit nabuchodonosor de
ierusalem animas. dccc.xxxii. In anno .xxiii.
nabuchodonosor transtulit nabuzardan
magister milicie iudeorum animas. dcc.xlv. Omnes
ergo anime .iiii. milia. dc. Et factum est in .xxx.
vii. anno transmigrationis ioachim regis iuda
xii. mense .xxv. mensis elevavit evilmerodach
rex babylonis ipso anno regni sui. caput io-
achim regis iuda. et eduxit eum de domo carce-
ris. et locutus est cum eo bona. et posuit thronum
eius super thronos regum qui erant post se in baby-
lone et mutavit vestimenta carceris eius. et co-
medebat panem coram eo semper cunctis diebus vite
sue. et cibaria eius cibaria perpetua dabantur
ei a rege babylonis. statuta per singulos di-
es usque ad diem mortis sue cunctis diebus vite
sue. Et factum est postquam capta est civitas ierusalem
et iudea. ierusalem et iudea in babylonem transduc-
ta. ier. elevavit ieremias vocem suam. Lamenta-

ciones Ie- remie.

Quomodo sedet sola Aleph. civitas plena populo. Facta est quasi vidua domina gentium. princeps provinciarum facta est sub tributo. Beth Plorans ploravit in nocte et lacrime eius in maxillis eius. Non est qui consoletur

eam. ex omnibus caris eius. Omnes amici eius spre
verunt eam et facti sunt ei inimici. Gimel Migravit
iuda propter afflictionem et multitudinem servitutis.
Habitavit inter gentes nec invenit requiem.
Omnes persecutores eius apprehenderunt eam inter
angustias. Deleth Vie syon lugent eo quod
non sint qui veniant ad sollempnitatem. Omnes
porte eius destructe sacerdotes eius gementes.
virgines eius squalide et ipsa oppressa amari
tudine. He Facti sunt hostes eius in capite ini
mici illius locupletati sunt. quia dominus locutus est super
eam. propter multitudinem iniquitatum eius. parvuli eius
ducti sunt in captivitatem ante faciem tribulantis.
Vau Et egressus est a filia syon omnis decor
eius. facti sunt principes eius velut arietes non inveni
entes pascua, et abierunt absque fortitudine
ante faciem subsequentis. Zai Recordata est ie
rusalem dierum afflictionis sue et prevaricationis
omnium desiderabilium suorum que habuerat a diebus
antiquis. cum caderet populus eius in manu hostili
et non esset auxiliator. Viderunt eam hostes et
deriserunt sabbata eius. Heth Peccatum peccavit
ierusalem propterea instabilis facta est. Omnes qui glo
rificabant eam spreverunt illam quia viderunt igno
miniam eius. Ipsa autem gemens et conversa est retror
sum. Teth Sordes eius in pedibus eius. nec recordata
~~est recordata~~ est finis sui. Deposita est vehementer
non habens consolatorem. Vide domine afflictionem meam.
quoniam erectus est inimicus. Ioth Manum suam misit
hostis ad omnia desiderabilia eius. quia vidit
gentes ingressas sanctuarium suum. de quibus prece
peras ne intrarent in ecclesiam tuam. Caph Omnis
populus eius gemens. et querens panem. dederunt preciosa
queque pro cibo. ad refocillandam animam. Vide domine
considera quoniam facta sum vilis. Lamech O vos omnes
qui transitis per viam. attendite et videte si est dolor
sicut dolor meus. Quoniam vindemiavit me ut
locutus est dominus in die ire furoris sui. Mem De
excelso misit ignem in ossibus meis et erudivit
me. expandit rete pedibus meis. convertit me
retrorsum. Posuit me desolatam tota die

merore

confectam. Nun Vigilavit iugum iniquitatum
mearum in manu eius. convolute sunt et imposite
collo meo. infirmata est virtus mea. dedit me
dominus in manu. de qua non potero surgere. Samech.
Abstulit omnes magnificos meos dominus de
medio mei. vocavit adversum me tempus ut con
tereret electos meos. Torcular calcavit dominus vir
gini filie iude. Ain Idcirco ego plorans et
oculus meus deducens aquam. quia longe factus
est a me consolator convertens animam meam. Facti sunt
filii mei perditi quoniam invaluit inimicus. Phe.
Expandit manus suas syon non est qui consoletur eam.
Mandavit dominus adversum iacob in circuitu eius
hostes eius. facta est ierusalem quasi polluta menstruis
inter eos. Sade Iustus est dominus quia os eius ad iracun
diam provocavi. Audite obsecro universi
populi. et videte dolorem meum. Virgines mee et iu
venes mei abierunt in captivitatem. Coph.
Vocavi amicos meos. et ipsi deceperunt me.
Sacerdotes mei et senes mei in urbe consumpti sunt
quia quesierunt cibum sibi. ut refocillarent animam
suam. Res Vide domine quoniam tribulor venter
meus conturbatus est. Subversum est cor meum in memet
ipsa quoniam amaritudine plena sum. Foris inter
ficit gladius et domi mors similis est. Sen
Audierunt quia ingemisco ego et non est qui con
soletur me. Omnes inimici mei audierunt malum
meum letati sunt quoniam tu fecisti. Adduxisti diem
consolationis et fient similes mei. Tau Ingrediatur
omne malum eorum coram te. et vindemia eos
sicut vindemiasti me propter omnes iniquitates me
as. multi enim gemitus mei et cor meum merens. Aleph II

Quomodo obtexit caligine in furore suo dominus filiam syon.
proiecit de celo in terram inclitam israel. et non est recor
datus scabelli pedum suorum in die furoris sui.
Beth Precipitavit dominus nec pepercit omnia
speciosa iacob. destruxit in furore suo munitiones
virginis. deiecit in terram polluit regnum
et principes eius. Gimel Confregit in ira furo
ris omne cornu israel. avertit retrorsum dexteram suam

israel

et facie inimici. et succendit in iacob. quasi ignem
flamme devorantis in gyro. Deleth. Tetendit ar
cum suum quasi inimicus firmavit dexteram suam
quasi hostis. et occidit omne quod pulchrum erat visu
in tabernaculo filie syon. effudit ignem quasi indig
nationem suam. He. Factus est dominus velud inimicus precipi
tavit israel. precipitavit omnia menia eius dissi
pavit municiones eius. et replevit in filia iuda
humiliatum et humiliatam. Vau. Et dissipa
vit quasi ortum tentorium suum demolitus est taber
naculum suum. oblivioni tradidit dominus in syon
festivitatem et sabbatum et obprobrio in indigna
tione furoris sui. regem et sacerdotem. Zai. Reppu
lit dominus altare suum. maledixit sanctificationi
sue. tradidit in manu inimici muros turrium
eius. vocem dederunt in domo domini sicut in die sollemp
ni. Eth. Cogitavit dominus dissipare murum fi
lie syon. tetendit funiculum suum. et non avertit
manum suam a perdicione. luxitque antemurale
et murus pariter dissipatus est. Teth. Defixe sunt in
terram porte eius perdidit et contrivit vectes eius
regem eius et principes eius in gentibus non est lex et
prophete eius non invenerunt visionem a domino. Ioth.
Sederunt in terra conticuerunt senes filie syon con
sperserunt cinere capita sua. accincti sunt ciliciis
abiecerunt in terram capita sua virgines ierusalem.
Caph. Defecerunt pre lacrimis oculi mei. con
turbata sunt viscera mea. effusum est in terra ie
cur meum. super contricione filie populi mei. cum defi
ceret parvulus et lactans in plateis oppidi. Lamech.
Matribus suis dixerunt ubi est triticum et vinum. cum
deficerent quasi vulnerati in plateis civitatis. cum exha
larent animas suas in sinu matrum suarum. Mem.
Cui comparabo te vel cui assimilabo te filia ie
rusalem. cui exequabo te et consolabor te virgo filia
syon. magna enim velud mare contricio tua.
Quis medebitur tui. Nun. Prophete tui viderunt
tibi falsa et stulta. nec aperiebant iniquitatem tuam
ut te ad penitenciam provocarent. Viderunt autem
tibi assumpciones falsas et electiones. Samech.
Plauserunt super te manibus omnes transeuntes
per viam sibilaverunt. et moverunt caput suum super
filiam ierusalem. Hecine est urbs dicentes perfecti
decoris. gaudium universe terre. Phe. Aperuerunt
super te os suum. omnes inimici tui. sibilaverunt
et fremuerunt dentibus dixerunt devorabimus.
En ista est dies quam expectabamus. invenimus vi
dimus. Ain. Fecit dominus que cogitavit conplevit ser
monem suum quem preceperat a diebus antiquis destru
xit et non pepercit et letificavit super te inimicum. et
exaltavit cornu hostium tuorum. Sade. Clama
vit cor eorum ad dominum. super muros filie syon.
deduc quasi torrentem lacrimas per diem et noctem.
et non des requiem tibi neque taceat pupilla oculi
tui. Coph. Consurge lauda in nocte. in principio
vigiliarum effunde sicut aquam cor tuum ante
conspectum domini. leva ad eum manus tuas pro anima
parvulorum tuorum qui defecerunt in fame. in capite
omnium conpeditorum. Res. Vide domine et considera quem
vindemiaveris. Ergo ne comedent mulieres fru
ctum suum parvulos ad mensuram palme. si occiditur
in sanctuario domini sacerdos et propheta. Sen. Iacuerunt
in terra foris puer et senex virgines mee. et iuve
nes mei ceciderunt in gladio interfecisti in die fu
roris tui. percussisti nec misertus es. Thau.
Vocasti quasi ad diem sollempnem qui terrerent me per
circuitum et non fuit in die furoris domini qui effuge
ret et relinqueretur quos educavi. et enutrivi in
imicus meus consumpsit eos. Aleph. III.
Ego vir videns paupertatem meam
in virga indignationis eius. Aleph. Me minavit
et abduxit in tenebris. et non in lucem. Aleph.
Tantum in me vertit et convertit manum suam tota
die. Beth. Vetustam fecit pellem meam et contrivit
ossa mea et carnem meam. Beth. Edificavit in
gyro meo et circumdedit me felle et labore.
Beth. In tenebrosis collocavit me quasi mor
tuos sempiternos. Gimel. Circumedificavit
adversum me ut non egrediar adgravavit conpede
mea. Gimel. Sed et cum clamavero exclusit ora
tionem meam. Gimel. Conclusit vias meas la
pidibus quadris semitas meas subvertit. Deleth.

Delet(h) Tetēdit arcū suū. ꝛ posuit me q̄si signū ad sagittam.

Ursus insidiās fcūs ē m(ich)i leo ī absco(n)ditis. delech Semitas meas subu(er)tit ꝛ (con)fre(n)git me posuit me desolatā. He Misit in renib(us) meis. filias pharetre sue. he Fcūs sū ī derisū om(n)i p(o)p(u)lo meo canticū eo(rum) tota die. He Repleuit me amaritudinib(us) inebriauit me absinthio. vau Et fregit ad numerū dentes meos cibauit me cine(re). vau Et repulsa ē aīa mea oblitus sū bono(rum). vau. Et dixi p(er)iit finis n(oste)r ꝛ spes mea a d(omi)no. Zai Recordare paup(er)tatis mee ꝛ t(ra)nsg(re)ssionis absinthij ꝛ fellis. Zai. Memoria memor ero ꝛ tabescet ī me aīa mea. Zai. Hoc recolēs ī corde meo. ideo sp(er)abo. eth Misericordie dn̄i. q(ui)a nō sumus (con)sumpti q(ui)a nō defecerunt miserationes ei(us). eth Noui (dilu)culo multa fides tua. eth Pars mea d(omi)n(u)s dix(it) aīa mea p(ro)pterea expectabo eū. teth Bonus est d(omi)n(u)s sp(er)antib(us) ī eū aīe q(ue)renti illū. teth Bonū ē p(re)stolari cū silentio salutare dn̄i. teth Bonū ē uiro. cū portauerit iugū ab adolescentia sua. ioth Sedebit solitarius ꝛ tacebit q(ui)a leuauit se sup(er) se. ioth Ponet ī puluere os suū si forte sit spes. ioth Dabit p(er)cutienti se maxillā saturabit(ur) obp(ro)brijs. caph Quia nō repellet ī sempiternū d(omi)n(u)s. caph Q(ui)a si abiecit ꝛ miserebit(ur). s(e)c(un)d(u)m multitudinē mi(sericordi)a(rum) suarū. caph Non enī humiliauit ex corde suo ꝛ abiecit filios hoīs. lamech Ut (con)teret sub pedib(us) suis omnes uinctos t(er)re. lamech Ut declinaret iudiciū uiri ī (con)spectu uult(us) altissimi. lamech Ut p(er)uerteret hominē ī iudicio suo d(omi)n(u)s ignorauit. Mem Quis ē iste q(ui) dixit ut fieret d(omi)no nō iubente. Mem Ex ore altissimi nō egredient(ur) nec bona nec mala. Mem Quid murmurauit hō uiuens uir p(ro) p(e)cc(at)is suis. Nun Scrutemur uias n(ost)ras ꝛ q(ue)ram(us) ꝛ reu(er)tamur ad d(omi)n(u)m. Nun. Leuem(us) corda n(ost)ra cū manib(us) ad d(omi)n(u)m in celos. Nun Nos iniq(ue) egim(us) ꝛ ad iracundiā p(ro)uocauim(us). ideo tu inexorabilis es. samech Operuisti ī furore. ꝛ p(er)cussisti nos occidisti nec p(e)p(er)cisti. samech Opposuisti nubē tibi ne transeat oratio. samech Eradicatio(n)em ꝛ obiectionē posuisti me ī medio p(o)p(u)lo(rum). phe. Ap(er)uerunt sup(er) nos os suū omnes inimici. Phe Formido ꝛ laqueus. fcā ē nob(is) uaticinatio ꝛ (con)tritio. Phe Diuisiones aquarū deduxit oculus m(eu)s ī (con)tritione filie p(o)p(u)li mei. ain Oculus m(eu)s afflictus ē nec tacuit eo q(uo)d nō eēt requies. Ain Donec respiceret ꝛ uideret d(omi)n(u)s de celis. Ain Oculus meus depredatus animā meā in cunctis filiab(us) urbis mee. sade Venatione ceperūt me quasi auē inimici mei g(ra)tis. sade Lapsa ē in lacu uita mea. ꝛ posuerunt lapidē sup(er) me. sade Inundauerūt aq(ue) sup(er) caput meū dixi p(er)ij. coph Inuocaui nomē tuū de lacu nouissimo. coph Vocē meā audisti ne auertas aurē tuā a singultu meo ꝛ clamoribus. coph Appropinq(ua)sti ī die ~~ī die~~ q(ua) inuocaui te dixisti ne timeas. Res Iudicasti d(omi)ne causā aīe mee redemptor uite mee. Res Vidisti d(omi)ne iniq(ui)tatē aduersū me iudica iudiciū meū. Res Vidisti d(omi)ne omnē furorē uniu(er)sarum cogitationes eo(rum) aduersū me. Sen Audisti obp(ro)bria eo(rum) d(omi)ne omnes cogitationes eo(rum) aduersū me. Sen Labia insurgentiū mihi ꝛ meditationes eo(rum) aduersū me tota die. Sen Sessionē eo(rum) ꝛ resurrectionē eo(rum) uide ego sū psalm(us) eo(rum). Sen. Reddes eis uicē d(omi)ne iuxta op(er)a manuū suarū. tau Dabis eis scutū cordis laborē tuū. tau P(er)seq(ue)ris ī furore. ꝛ (con)teres eos sub celis d(omi)ne.

IIII

Quomodo ob(scuratum) aleph. est aurū. mutat(us) est color optimus. Quomodo obscuratū ē aurū. mutatus est color optimus. beth Dispsi s(un)t lapides sanctuarij. ī capite om(n)iū platea(rum). Gimel Filij syon inclitī ꝛ amicti auro p(ri)mo. Gimel Quomō reputati s(un)t in uasa testea opus manuū figuli. Deleth Sed ꝛ lamie nudauerunt mammā. lactauerunt catulos suos. filia p(o)p(u)li mei crudelis q(ua)si struccio in deserto. deleth Adhesit lingua

lactatis. ad palatum eius in siti. paruuli petierunt panem et non erat qui frangeret eis. he Qui uescebantur uoluptuose interierunt in uijs. qui nutriebantur in croceis amplexati sunt stercora. vau Et maior effecta est iniquitas filie populi mei peccato sodomorum que subuersa est in momento. et non ceperunt ea manus. zai Candidiores nazarei eius niue. nitidiores lacte rubicundiores ebore antiquo sapphiro pulchriores. heth Denigrata est super carbones facies eorum. et non sunt cogniti in plateis. Adhesit cutis eorum ossibus aruit et facta est quasi lignum. teth Melius fuit occisis gladio quam interfectis fame. quoniam isti extabuerunt consumpti absterilitate terre. ioth Manus mulierum misericordium coxerunt filios suos. facti sunt cibus earum. in contritione filie populi mei. caph Compleuit dominus furorem suum effudit iram indignationis sue. et succendit ignem in syon et deuorauit fundamenta eius. lamech Non crediderunt reges terre. et uniuersi habitatores orbis. quoniam ingrederetur hostis et inimicus per portas ierusalem. mem Propter peccata prophetarum eius iniquitates sacerdotum eius qui effuderunt in medio eius sanguinem iustorum. nun Errauerunt ceci in plateis polluti sunt in sanguine. cumque non possent tenuerunt lacinias suas. samech Recedite polluti clamauerunt eis. recedite abite. nolite tangere. Iurgati quippe sunt. et commoti dixerunt inter gentes non addet ultra ut habitet in eis. phe Facies domini diuisit eos. non addet ut respiciat eos. facies sacerdotum non erubuerunt. neque senum miserti sunt. ain Cum adhuc subsisteremus. defecerunt oculi nostri ad auxilium nostrum uanum. cum respiceremus attenti ad gentem que saluare non poterat. sade Lubricauerunt uestigia nostra. in itinere platearum nostrarum. appropinquauit finis noster. completi sunt dies nostri quia uenit finis noster. coph Velociores fuerunt persecutores nostri aquilis celi. super montes persecuti sunt nos. in deserto insidiati sunt nobis. res Spiritus oris nostri christus dominus captus est in peccatis nostris. ut diceret in umbra tua uiuemus in gentibus. sen Gaude et letare filia edom que habitas in terra hus. ad te quoque perueniet calix. inebriaberis atque nudaberis. tau Completa est iniquitas tua filia syon. non addet ultra ut transmigret te. Visitauit iniquitatem tuam filia edom discoperuit peccata tua. Sed proiciens repulisti nos. iratus es contra nos uehementer. Oratio ieremie

Recordare domine quid acciderit nobis intuere et uide obprobrium nostrum. Hereditas nostra uersa est ad alienos domus nostre ad extraneos. Pupilli facti sumus absque patre. matres nostre quasi uidue. Aquam nostram pecunia bibimus. ligna nostra precio comparauimus. Ceruicibus minabamur lapsis non dabatur requies. Egypto dedimus manum et assyriis. ut saturaremur pane. Patres nostri peccauerunt et non sunt. et nos portauimus iniquitates eorum. Serui dominati sunt nostri non fuit qui redimeret de manu eorum. In animabus nostris afferebamus panem nobis a facie gladii in deserto. Pellis nostra quasi clibanus exusta est a facie tempestatum famis. Mulieres in syon humiliauerunt uirgines in ciuitatibus iuda. Principes manu suspensi sunt. facies senum non erubuerunt. Adolescentibus impudice abusi sunt et pueri in ligno corruerunt. Senes de portis defecerunt iuuenes de choro psallentium. Defecit gaudium cordis nostri. uersus est in luctum chorus noster. Cecidit corona capitis nostri. ve nobis quia peccauimus. Propterea mestum factum est cor nostrum. ideo contenebrati sunt oculi nostri. Propter montem syon quia disperiit. uulpes ambulauerunt in eo. Tu autem domine in eternum permanebis. solium tuum in generatione et generationem. Quare in perpetuum obliuisceris nostri. derelinques nos in longitudine dierum. Conuerte nos domine ad te et conuertemur. innoua dies nostros sicut a principio. Sed proiciens repulisti nos. iratus es contra nos uehementer. Incipit prologus.

gladio

acciderit

respice

animabus

Liber iste qui baruch noie
pno tat i hebreo canone n
habet s3 tantu i editte uul
gata. Similr z epla ieremie
pphe. Ppt noticia aut legentiu hec scrip
ta sut. Et mlta de xpo nouissimisq3 te
poribz indicat. Incipit lib baruch

Et hec uba libri que
scripsit baruch fili neerı
filij maasie filij sedechie
filij sedei. filij helchie in ba
bylonia i ano qnto i. vij.
die mesis. i tpre q cepit chaldei irlm.
z succederut ea igni. z legit baruch uer
ba lib h ad aures iechonie filij ioachi
regis iuda. z ad aures vniusi ppli ueni
entis ad libr. z ad aures potetu filior
regu. z ad aures psbror z ad aures ppli
a minimo usq3 ad maximu. om hitan
ciu i babylonia ad flum sodi. Qui audi
entes plorabat z ieiunabat: z orabat
i cspcu dni. z collegerut pecunia sm qd
potuit vniuscuiq3 manus. z miserut i ierlm
ad ioachi filiu helchie filij salon sacdo
te. z ad sacdotes z ad ome pplm q inueti
s cu eo i irlm. cu acciperet uasa templi
dni q ablata fuerat de teplo reuocare i
tra iuda. x. die msis siuan uasa argen
tea q fec sedechias fili iosie rex iuda. p
qm accepisset rex nabuchodonosor ba
bylonis iechonia z pncipes. z uinctos po
tetes z pplm tre i irlm. duxit eos uinctos
i babylone z dixut. Ecce misim ad uos
pecunias de qbz emite holocaustomata
z thus. z facite manna z offerte p pcco ad
aram dni di nri: z orate p uita nabu
chodonosor regis babylonie z p uita
balthasar filij ei. ut sint dies eor sicut
dies celi sup tram. z det dns uirtute nob
z illuiet oclos nros. ut uiuam sb umb
nabuchodonosor regis babylonis z sb
umb balthasar filij ei. z suiam eis multi
diebz z iueniam gram i cspcu eor. Et
p nob ipis orate ad dnm nrm. qa peccaui
uim dno do nro: z n e auis furor ei a
nob usq3 in huc die. z legite libr isti que
misim ad uos recitari i teplo dni i die
sollepni. z i tpre oportuno z dicetis. Dno
do nro iusticia nob aut cfusio faciei nre.
sic e dies hec omi iuda z hitatoribz i irlm
regibz nris z pncipibz nris. sacdotibz nris.
z pphis nris z patribz nris. Peccauim an
dnm dm nrm. z no credim diffidentes
i eu z no fuim sbiectibiles illi: z n obaudi
uim uoce dni di nri ut ambularem i ma
datis ei q dedit nb. A die qua eduxit
pres nros de tra egypti usq3 i huc diem.
eram icredibiles ad dnm dm nrm. z dis
sipati recessim ne audirem uoce ipi. z ad
heserut nob mlta mala z malediciões q
cstituit ds moysi suo suo. q eduxit pres no
stros de tra egypti dare nob tra fluente
lac z mel sic hodierna die: z n audiuim
uoce dni di nri sm oia uba pphar quos
misit ad nos z ad iudices nros. z abiui
m unqsq3 i sensu cordis nri maligni ope
rari dijs alienis. facietes mala an oclos
dni di nri.

II Propt qd statuit dns
ds nr uerbu suu qd locut e ad nos
z ad iudices nros q iudicauerut isrl. z ad re
ges nros z ad pncipes nros z ad ome isrl.
z iuda. ut adduceret dns sup nos mala ma
gna q n sut fca sb celo. quemadmodu fca
s i irlm sm q scripta s in lege moysi. ut
manducaret ho carnes filij sui z carnes fi
lie sue. z dedit eos i manu regu omi q sut
i circuitu nro: i impperiu z i desolacoe i omibz
pplis i qbz nos dispsit dns. z fci sumus sb
tus z no sup qr peccauim dno do nro. no
obaudiedo uoce ipius. Dno do nro iusti
cia. nob aut z patribz nris cfusio faciei sic
e dies h. qr locut e dns sup nos omia

mala hec que venerunt super nos. Et non sumus deprecati faciem domini dei nostri ut reverteremur unusquisque nostrum a viis nostris pessimis. Et vigilavit dominus in malis et adduxit ea super nos, quia iustus est dominus in omnibus operibus suis que mandavit nobis. Et non audivimus vocem domini dei nostri ut iremus in preceptis domini que dedit ante faciem nostram. Et nunc domine deus israel qui eduxisti populum tuum de terra egypti in manu valida et in signis et in prodigiis et in virtute magna et in brachio excelso. Et fecisti tibi nomen sicut dies iste. Peccavimus impie gessimus inique egimus domine deus noster in omnibus iustitiis tuis. Avertatur ira tua a nobis quia derelicti sumus pauci inter gentes ubi dispersisti nos. Exaudi domine preces nostras et orationes nostras et educ nos propter te et da nobis invenire gratiam ante faciem eorum qui nos abduxerunt, ut sciat omnis terra quia tu es dominus deus. Et quia invocatum est nomen tuum super israel et super genus ipsius. Respice domine de domo sancta tua in nos. Inclina aurem tuam et audi. Aperi oculos tuos et vide quia non mortui qui sunt in inferno, quorum spiritus acceptus est a visceribus suis dabunt honorem et iustificationem domino. Sed anima que tristis est super magnitudine mali et incedit curva et infirma et oculi deficientes et anima esuriens dat tibi gloriam et iustitiam domino. Quia non secundum iustitias patrum nostrorum nos fundimus preces et petimus misericordiam ante conspectum tuum domine deus noster, sed quia misisti iram tuam et furorem tuum super nos sicut locutus es in manu puerorum tuorum prophetarum dicens. Sic dicit dominus. Inclinate humerum vestrum et cervicem vestram et opera facite regis babylonis et residebitis in terra quam dedi patribus vestris. Quod si non feceritis nec audieritis vocem domini dei vestri operari regi babylonis defectionem vestram de civitatibus iuda et a foris ierusalem, et auferam a vobis vocem iocunditatis et vocem gaudii et vocem sponsi et vocem sponse et erit omnis terra sine vestigio ab inhabitantibus eam. Et non audierunt vocem tuam ut operarentur regi babylonis et statuisti verba tua que locutus es in manibus puerorum tuorum prophetarum ut transferentur ossa regum nostrorum et ossa patrum nostrorum de loco suo. Et ecce sunt proiecta in calore solis et in gelu noctis. Et mortui sunt in doloribus pessimis in gladio et fame et in emissione. Et posuisti templum in quo invocatum est nomen tuum in ipso sicut hec dies propter iniquitatem domus israel et domus iuda. Et fecisti nobis domine deus noster secundum omnem bonitatem tuam et secundum omnem miserationem tuam illam magnam sicut locutus es in manu pueri tui moysi in die qua precepisti ei scribere legem tuam coram filiis israel dicens. Si non audieritis vocem meam multitudo magna hec convertetur in minimam gentem quia ego scio quia me non audiet populus. Populus enim est dura cervice et convertetur ad cor suum in terra captivitatis sue et scient quia ego sum dominus deus eorum. Et dabo eis cor et intelligent et aures et audient et laudabunt me in terra captivitatis sue et memores erunt nominis mei. Et avertent se a dorso suo duro et a malignitatibus suis quia reminiscentur viam patrum suorum qui peccaverunt in me. Et revocabo illos in terram quam iuravi patribus illorum abraham ysaac et iacob et dominabuntur ei et multiplicabo eos et non minorabuntur. Et statuam illis testamentum alterum sempiternum ut sim illis in deum et ipsi erunt mihi in populum. Et non movebo amplius populum meum filios israel a terra quam dedi illis.

III

Et nunc domine deus omnipotens deus israel anima in angustiis et spiritus anxius clamat ad te. Audi domine et miserere quia deus es misericors et miserere nostri quia peccavimus ante te. Quia tu sedes in sempiternum et nos non peribimus in evum. Domine omnipotens deus israel audi nunc orationem mortuorum israel et filiorum ipsorum qui peccaverunt ante te et non audierunt vocem domini dei sui et agglutinata sunt nobis mala. Noli meminisse iniquitates patrum nostrorum sed memento manus tue et nominis tui in tempore isto, quia tu es dominus deus noster et laudabimus te domine. Quia propter hoc dedisti timorem tuum in cordibus nostris ut invocemus nomen tuum et laudemus te in captivitate nostra quia convertimur ab iniquitate patrum nostrorum qui peccaverunt ante te.

⁊ ecce nos hodie ĩ captiuitate n̄ra sumꝰ. q̄ nos
disꝑdisti ĩ iꝓperiũ. ⁊ ĩ maledc̄m ⁊ ĩ p̄ctm̄.
s̄m oẽs iniq̄tates p̄rm̄ n̄roꝝ. q̄ discesserũt
a te dñe d̄s n̄r. Audi isr̄l mãdata uite. au
rib; ꝑcipe ut scias prudẽciã. Q̄d ẽ isr̄l q̄
ĩ t̄ra inimicoꝝ es. ĩueterasti ĩ t̄ra aliena. co
inq̄natꝰ es cũ mortuis deputatꝰ es cũ de
scẽdẽtib; ĩ infernũ. Dereliq̄sti fontẽ sapiẽ.
Nã si ĩ uia dĩ amblasses: h̄itasses utiq;
ĩ pace sup̃ t̄ram. Disce ubi sit sapiẽtia. ubi sit
prudẽcia. ubi sit uirtꝰ. ubi sit itellc̄s ut scias sil' ubi
sit longaniuitas uite ⁊ uict̄. ubi sit lu
mẽ ocloꝝ ⁊ pax. Q̄s ĩuenit locũ eiꝰ. ⁊ q̄s ĩ
trauit ĩ thesauros eiꝰ. Ubi s̄t p̄ncipes gẽ
tiũ. ⁊ q̄ dn̄ant sup bestias q̄ s̄t sup t̄ram. q̄a
ĩ auib; celi illudũt q̄ argẽtũ thesaurizãt
⁊ aurũ ĩ q̄o ꝯfidũt hoĩes ⁊ nõ ẽ finis acq̄si
cõnis eoꝝ q̄ argẽtũ fabricãt ⁊ solliciti sũt.
nec ẽ iuẽcõ opm̄ illoꝝ. Exterminati s̄t ⁊ ad
inferos descẽderũt. ⁊ alij loco eoꝝ surrexerũt.
Iuuenes uiderũt lumẽ ⁊ h̄itauerũt sup̃ t̄ram.
Uiã aũt disciplĩne ignorauerũt. neq; ĩtellexerũt
semitas eiꝰ. neq; suscepũt eã filij eoꝝ a fa
cie ip̃oꝝ longe f̄ca ẽ. Nõ ẽ audita ĩ t̄ra
chanaan. neq; uisa ĩ theman. Filij q̄q; a
gar q̄ exq̄runt prudẽciã q̄ de t̄ra ẽ. negoci
atores t̄re ⁊ theman. ⁊ fabulatores. ⁊ exq̄
sitores p̄dẽtie ⁊ itelligẽtie. Uiã sapiẽtie nesci
erũt: neq; ꝯmemorati s̄t semitas eiꝰ. O
isr̄l q̄m magna ẽ domꝰ dñi. ⁊ ingẽs locꝰ
possessionis eiꝰ. magnꝰ ⁊ nõ h̄t finẽ. excelsus
⁊ ĩmẽsꝰ. Ibi fuẽre gygãtes noĩati. illi qui
ab inicio fuerũt: statura magna. sciẽtes bel
lũ. Nõ hos elegit d̄s. neq; uiã disciplĩne ĩ
uenerũt; ꝓpterea ꝑierũt. ⁊ q̄m nõ habuerũt
sapiẽtiam: interierũt ꝓp̄ suã ĩsipiẽtiã. Quis
ascẽdit ĩ celũ ⁊ accepit eã ⁊ eduxit eã de
nubib;. Quis t̄nsfretauit mare ⁊ ĩuenit
illã ⁊ attulit illã sup aurũ electũ. Nõ ẽ q̄
possit scire uiã eiꝰ. neq; q̄ exq̄rat semitas
eiꝰ. Sz q̄ uniusa nouit eã: ⁊ adĩuenit eã

sat/

p̄dẽcia sua. Q̄ ꝑparauit t̄ram ĩ et̄no t̄pe:
⁊ repleuit eã pecudib; ⁊ q̄drupedib;. Qui
emittit lumẽ ⁊ uadit: ⁊ uocauit illud: ⁊ obau
diuit illi cũ tremore. Stelle aũt dederũt lumẽ ĩ cu
stodijs suis. ⁊ letate s̄t. uocate s̄t: ⁊ dixerũt. Ad
sumꝰ. ⁊ luxerũt ei cũ iocũditate q̄ fecit illas. Hic
ẽ d̄s n̄r ⁊ nõ estimabit̄ aliꝰ aduersꝰ eũ. Hic ad
ĩuenit oẽm uiã discipline. ⁊ tradidit illã iacob
puero suo. ⁊ isr̄l dilc̄o suo. Post h̄ ĩ t̄ris uisꝰ ẽ. ⁊ cũ hoĩb; ꝯu'satꝰ ẽ.

Hic liber mãdatoꝝ IIII. dĩ: ⁊ lex q̄ ẽ ĩ et̄nũ. Oẽs q̄ tenẽt eã
ad uitã: q̄ aũt dereliq̄rũt eã ĩ mortẽ. Conuertere
iacob ⁊ app̄hende eã: ambula ꝑ uiã ad splen
dorẽ eiꝰ ꝯ lumẽ eiꝰ. Ne tradas alteri gl'iã tuã:
⁊ dignitatẽ tuã gẽti aliene. Beati sumꝰ isr̄l: q̄
nia q̄ d̄o placẽt nob' manifesta s̄t. aĩequior
esto p̄pl's dĩ. memorabil' isr̄l. Uenũdati estis
gẽtib; nõ ĩ ꝑdicõnẽ: s; ꝓp̄ q̄d ĩ ira ad iracũ
diã puocastis d̄m: t̄diti estis aduersarijs. Ex
acerbastis eũ eũ q̄ fecit uos d̄m et̄nũ. ĩmolãtes
demonijs ⁊ nõ d̄o. Obliti enĩ estis eũ q̄ nutriuit
uos: ⁊ ꝯtristastis nutricẽ urãm ierl'm. Uidit enĩ
iracũdiã a d̄o uenientẽ uob: ⁊ dix. Audite ꝯfines
syon. adduxit eĩ m̄ d̄s luctũ magnũ. Uidi
enĩ captiuitatẽ p̄pl'i mei. filioꝝ meoꝝ ⁊ filiaꝝ
q̄m sup duxit ill' et̄nꝰ. Nutriui enĩ illos cũ iocun
ditate. dimisi aũt illos cũ fletu ⁊ luctu. Nemo
gaudeat sup̃ me uiduã ⁊ desolatã. A multis
derelicta sũ ꝓp̄ p̄ctã filioꝝ meoꝝ: q̄ declinauerũt
a lege dĩ. Iusticias aũt ip̄ius nescierũt nec ambu
lauerũt ꝑ uias mãdatoꝝ dĩ: neq; ꝑ semitas
ueritatis cũ iusticijs ĩgressi s̄t. Ueniãt ꝯfines
syon ⁊ memorẽt̄ captiuitatis filioꝝ ⁊ filiaꝝ
meaꝝ. q̄m sup duxit ill' et̄nꝰ. Adduxit eĩ sup illos
gẽtẽ de lõginq̄o gẽtẽ ĩꝓbã ⁊ alterius lingue. q̄
nõ s̄t reueriti senẽ neq; pueroꝝ miserti s̄t ⁊ abduxerũt
dilectos uidue. ⁊ a filijs unicã desolauerũt.
Ego aũt q̄d possũ adiuuare uos. Q̄ eĩ adduxit
sup̃ uos mala: ip̄e uos eripiet de manu ĩimi
coꝝ urõꝝ. Ambulate filij ambulate. ego eĩ dere
licta sũ sola. Exui me stola pacis. ⁊ idui

me sacco obsecrationis et clamabo ad altissimum in diebus meis. Animequiores estote filii, clamate ad Dominum: et eripiet vos de manu principum inimicorum. Ego enim speravi in eternum salutem vestram: et venit mihi gaudium a Sancto super misericordia que veniet vobis ab eterno salutari vestro. Emisi enim vos cum luctu et ploratu: reducet autem vos mihi Deus cum gaudio et iocunditate in eternum. Sicut enim viderunt vicine Syon captivitatem vestram a Deo: sic videbunt et in celeritate salutem vestram a Deo, que superveniet vobis cum magno honore et splendore eterno. Filii patienter sustinete iram que supervenit vobis. Persecutus est enim te inimicus tuus: sed cito videbis perditionem ipsius: et super cervices eius ascendes. Delicati mei ambulaverunt vias asperas: ducti enim sunt ut grex direptus ab inimicis. Animequiores estote filii, et proclamate ad Dominum. Erit enim memoria vestra ab eo qui duxit vos. Sicut enim fuit sensus vester ut erraretis a Deo: decies tantum iterum convertentes requiretis eum. Qui enim induxit vobis mala: ipse rursum adducet vobis sempiternam iocunditatem cum salute vestra. Animequior esto Ierusalem: exhortatur enim te qui te nominavit. Nocentes peribunt qui te vexaverunt: et qui gratulati sunt in tua ruina punientur. Civitates quibus servierunt filii tui punientur: et que accepit filios tuos. Sicut enim gavisa est in tua ruina, et letata est in casu tuo: sic contristabitur in sua desolatione. Et amputabitur exultatio multitudinis eius: et gaudium eius erit in luctum. Ignis enim superveniet ei ab eterno in longiturnis diebus: et habitabitur a demoniis in multitudine temporis. Circumspice Ierusalem ad orientem, et vide iocunditatem a Deo tibi venientem. Ecce enim veniunt filii tui quos dimisisti dispersos, veniunt collecti ab oriente usque ad occidentem in verbo Sancti gaudentes in honorem Dei.

V

Exue te Ierusalem stola luctus et vexationis tue: et indue te decore et honore eius que a Deo tibi est in sempiterna gloria. Circumdabit te Deus diploide iustitie: et imponet mitram capiti tuo honoris eterni. Deus enim ostendet splendorem suum in te omni qui sub celo est. Nominabitur enim tibi nomen tuum a Deo in sempiternum: pax iustitie et honor pietatis. Exurge Ierusalem et sta in excelso: et circumspice ad orientem, et vide collectos filios tuos ab oriente sole usque ad occidentem in verbo Sancti gaudentes Dei memoria. Exierunt enim abs te pedibus ducti ab inimicis: adducet autem illos Dominus ad te portatos in honore sicut filios regni. Constituit enim Deus humiliare omnem montem excelsum, et rupes perhennes, et convalles replere in equalitatem terre: ut ambulet Israel diligenter in honore Dei. Obumbraverunt autem et silve et omne lignum suavitatis Israel mandato Dei. Adducet enim Deus Israel cum iocunditate in lumine maiestatis sue, cum misericordia et iustitia que est ex ipso.

VI

Propter peccata que peccastis ante Deum, abducemini in Babyloniam captivi a Nabuchodonosor rege Babyloniorum. Ingressi itaque in Babyloniam eritis illic annis plurimis, et temporibus longis usque ad generationes VII. Post hoc autem educam vos inde cum pace. Nunc autem videbitis in Babylonia deos aureos et argenteos et lapideos et ligneos in humeris portari, ostentantes metum gentibus. Videte ergo ne et vos similes efficiamini factis alienis, et metuatis, et metus vos capiat in ipsis. Visa itaque turba de retro et ab ante adorantes dicite in cordibus vestris: Te oportet adorari Domine. Angelus autem meus vobiscum est: ipse autem exquiram animas vestras. Nam lingua ipsorum polita a fabro: ipsa etiam inaurata et inargentata falsa sunt, et non possunt loqui. Et sicut virgini amanti ornamenta, ita accepto auro fabricata sunt. Coronas certe habent aureas super capita sua dii illorum: unde subtrahunt sacerdotes ab eis aurum et argentum, et erogant illud in semetipsos. Dant autem et ex ipso prostitutis, et meretrices ornant: et iterum cum receperint illud a meretricibus, ornant deos suos. Hii autem non liberantur ab erugine et tinea. Opertis autem illis veste purpurea, extergent faciem ipsorum propter pulverem domus, qui est plurimus inter eos. Sceptrum autem habet ut homo, sicut iudex regionis, qui in se peccantem non interficit. Habet etiam in manu gladium et securim: se autem de bello et a latronibus non liberat. Unde vobis notum sit quia non sunt dii. Non ergo timueritis eos. Sicut enim vas hominis confractum inutile efficitur: tales sunt et dii illorum. Constitutis illis in domo, oculi eorum pleni sunt pulvere a pedibus introeuntium. Et sicut alicui qui regem offendit circumsepte sunt ianue.

Et sicut ad sepulchrum adducto mortuo, ita universi sacerdotes hostia clausuris et seris ne a latronibus expolientur. Lucernas accendunt illis et quidem multas ex quibus nullam videre possunt. Sunt autem sicut trabes in domo. Corda vero eorum dicunt elingi serpentes qui de terra sunt, dum comedunt eos et vestimentum ipsorum et non sentiunt. Nigre sunt facies eorum a fumo qui in domo fit. Et super caput eorum et super corpus eorum volant noctue, hyrundines et aves et similiter catte. Unde sciatis quia non sunt dii. Ne ergo timueritis eos. Aurum etiam quod habent ad speciem est: nisi aliquis exterserit eruginem non fulgebunt; neque enim dum conflarentur sentiebant. Ex omni pretio empta sunt in quibus spiritus non est in ipsis. Sine pedibus in humeris portantur, ostentantes ignobilitatem suam hominibus. Confundantur etiam qui colunt ea. Propterea si ceciderint in terram, a semetipsis non surgent, neque si quis eum statuerit rectum per semetipsum stabit, sed sicut mortuis munera illorum apponentur. Hostias illorum vendunt sacerdotes ipsorum et abutuntur: similiter et mulieres eorum decerpentes, neque infirmo neque mendicanti aliquid impertiunt. De sacrificiis eorum fete et menstruate contingunt. Scientes itaque ex his quia non sunt dii, ne timeatis eos. Unde enim vocantur dii? Quia mulieres apponunt hostias diis argenteis et aureis et ligneis, et in domibus eorum sacerdotes sedent habentes tunicas scissas et capita rasa et barbam, quorum capita nuda sunt. Rugiunt autem clamantes contra deos suos sicut in cena mortui. Vestimenta eorum auferunt sacerdotes et vestiunt uxores suas et filios et filias. Neque si quid mali patiuntur ab aliquo, neque si quid boni, poterunt retribuere; neque regem constituere possunt neque auferre. Similiter neque divitias dare possunt neque malum retribuere. Si quis illis votum voverit et non reddiderit, neque hoc requirent. Hominem a morte non liberant, neque infirmum a potentiore eripiunt. Hominem cecum ad visum non restituunt, de necessitate hominem non liberabunt. Vidue non miserebuntur, neque orphanis benefacient. Lapidibus de monte similes sunt dii illorum, lignei, lapidei, aurei et argentei. Qui autem colunt ea confundentur. Quomodo ergo estimandum est aut dicendum illos esse deos? Adhuc enim ipsis Chaldeis non honorantibus ea, qui cum audierint mutum non posse loqui, offerunt illum ad Bel, postulantes ab eo loqui, quasi possint sentire qui non habent motum. Et ipsi cum intellexerint relinquent ea: sensum enim non habent ipsi dii illorum. Mulieres autem circumdate funibus in viis sedent, succendentes ossa olivarum. Cum autem aliqua ex ipsis attracta ab aliquo transeunte dormierit cum eo, proxime sue exprobrat quod ea non sit digna habita sicut ipsa, neque funis eius diruptus sit. Omnia autem que illis fiunt falsa sunt. Quomodo estimandum aut dicendum est illos esse deos? A fabris autem et ab aurificibus facta sunt. Nihil aliud erunt nisi id quod volunt esse sacerdotes. Aurifices etiam ipsi qui ea faciunt non sunt multi temporis. Numquid ergo possunt ea que fabricata sunt ab ipsis esse dii? Reliquerunt autem falsa et obprobrium postea futuris. Nam cum supervenerit illis prelium et mala, cogitant apud se sacerdotes ubi se abscondant cum illis. Quomodo ergo sentire debeant quoniam dii non sunt, qui nec de bello se liberant neque de malis se eripiunt? Nam cum sint lignea et inaurata et inargentata, scietur postea quia falsa sunt ab universis gentibus et regibus, que manifesta sunt quia non sunt dii, sed opera manuum hominum, et nullum opus dei in ipsis. Unde ergo notum est quia non sunt dii, sed opera manuum hominum, et nullum dei in ipsis? Regem regioni non suscitant nec

Prolog.

Ezechiel propheta cum Ioachim rege Iuda captivus ductus est in Babylonem, ibique his qui cum eo captivi ducti fuerant prophetavit, penitentibus quod ad Ieremie vaticinium se ultro ad [illegible] tradidissent, et viderent adhuc urbem Ierosolimam stare, quam ille casuram predixerat. Tricesimo autem etatis sue anno et captivitatis quinto exorsus est ad concaptivos loqui, et eodem tempore licet posterior hic in Chaldea et Ieremias in Iudea prophetaverunt. Sermo eius nec satis disertus nec admodum rusticus est, sed ex utroque medie temperatus. Sacerdos et ipse fuit sicut et Ieremias. Principia voluminis et finem magnis habet obscuritatibus involuta. Sed et vulgata eius editio non multum distat ab Hebraico. Unde satis mirari non possum quid cause exstiterit ut si eosdem in universis libris haberemus interpretes, in aliis eadem, in aliis diversa transferrent. Legite itaque et hunc iuxta translationem

[illegible]

capit

Sol

neam. qui per cola scriptus et commata, mani-
festiorem sensum legentibus tribuit. Si autem
amici mei et hunc subsannaverint, dicite illis
quod nemo eos compellat ut scribant. Sed vereor
ne illud eis eveniat quod grece significantius
dicitur, ut vocentur fagolidori, hoc est mandu-
cantes senectas. Incipit Eze-

[E]t factum est in tricesimo chiel.
anno in mense quarto, in quinta mensis,
cum essem in medio captivorum
iuxta fluvium Chobar, aperti
sunt celi et vidi visiones Dei. In quinta mensis
ipse est annus quintus transmigrationis regis Ioachin,
factum est verbum Domini ad Ezechyel filium Buzi sacer-
dotem in terra Chaldeorum secus flumen Chobar.
Et facta est super eum ibi manus Domini. Et vidi et
ecce ventus turbinis veniebat ab aquilone et
nubes magna et ignis involvens et splendor
in circuitu eius, et de medio eius quasi species elec-
tri, id est de medio ignis. Et in medio eius simili-
tudo quattuor animalium, et hic aspectus eorum: similitu-
do hominis in eis. Et quattuor facies uni et quattuor pen-
ne uni. Et pedes eorum pedes recti. Et planta
pedis eorum quasi planta pedis vituli, et scin-
tille quasi aspectus eris candentis. Et manus
hominis sub pennis eorum in quattuor partibus, et facies et
pennas per quattuor partes habebant. Iunctaeque erant pen-
ne eorum alterius ad alterum. Non revertebantur
cum incederent, sed unumquodque ante faciem suam gra-
diebatur. Similitudo autem vultus eorum facies
hominis et facies leonis a dextris ipsorum quattuor, faci-
es autem bovis a sinistris ipsorum quattuor, et facies
aquile desuper ipsorum quattuor. Et facies eorum et penne
eorum extente desuper. Due penne singulorum iunge-
bantur et due tegebant corpora eorum. Et unum-
quodque eorum coram facie sua ambulabat. Ubi erat
impetus spiritus, illuc gradiebatur, nec revertebantur
cum ambularent. Et similitudo animalium et aspec-
tus eorum quasi carbonum ignis ardentium et quasi a-
spectus lampadarum. Hec erat visio discur-
rens in medio animalium, splendor ignis et de igne

fulgur egrediens. Et animalia ibant et revertebantur
in similitudinem fulguris choruscantis. Cumque
aspicerem animalia, apparuit rota una super
terram iuxta animalia habens quattuor facies. Et aspec-
tus rotarum et opus earum quasi visio maris. Et
una similitudo ipsarum quattuor. Et aspectus earum et
(Si) opera quasi sit rota in medio rote. Per quattuor partes
earum euntes ibant et non revertebantur cum ambu-
larent. Statura quoque erat rotis et altitudo et hor-
ribilis aspectus, et totum corpus plenum oculis in cir-
cuitu ipsarum quattuor. Cumque ambularent animalia
ambulabant pariter et rote iuxta ea. Et cum ele-
varentur animalia de terra, elevabantur simul et
rote. Quocumque ibat spiritus, illuc eunte spiritu, et
rote pariter levabantur sequentes eum. Spiritus enim
vite erat in rotis. Cum euntibus ibant et cum stanti-
bus stabant, et cum elevatis a terra pariter eleva-
bantur et rote sequentes ea, quia spiritus vite erat in
rotis. Et similitudo super capita animalium fir-
mamenti quasi aspectus cristalli horribilis et
extenti super capita eorum desuper. Sub firma-
mento autem penne eorum recte alterius ad alterum.
Unumquodque duabus alis velabat corpus suum,
et alterum similiter velabatur. Et audiebam sonum a-
larum sicut sonum aquarum [multarum quasi] sonum sublimis Dei. Cum
ambularent, quasi sonus erat multitudinis ut
sonus castrorum. Cumque starent, dimittebantur
penne eorum. Nam cum fieret vox super firmamen-
tum quod erat super caput eorum, stabant et sub-
mittebant alas suas. Et super firmamentum
quod erat imminens capiti eorum, quasi aspectus
lapidis saphyri similitudo throni, et super
similitudinem throni similitudo quasi aspectus
hominis desuper. Et vidi quasi speciem electri ve-
lut aspectum ignis intrinsecus per circuitum eius
a lumbis eius et desuper, et a lumbis eius usque
deorsum vidi quasi speciem ignis splendentis in circuitu,
velut aspectum arcus cum fuerit in nube in
die pluvie. Hic erat aspectus splendoris

[H]ec visio similitudinis II per gyrum.
glorie Domini. Et vidi et cecidi in faciem

meam. et audivi vocem loquentis. et dixit ad me. Fili hominis sta super pedes tuos et loquar tecum. Et ingressus est in me spiritus. postquam locutus est mihi et statuit me supra pedes meos et audivi loquentem ad me et dicentem. Fili hominis. mitto ego te ad filios israel. ad gentes apostatrices que recesserunt a me. Patres eorum prevaricati sunt pactum meum usque ad diem hanc. et filii dura facie et indomabili corde sunt. ad quos ego mitto te. Et dices ad eos. Hec dicit dominus deus. Si forte vel ipsi audiant et si forte quiescant quoniam domus exasperans est. et scient quia propheta fuit in medio eorum. Tu ergo fili hominis ne timeas eos. neque sermones eorum metuas: quoniam increduli et subversores tecum sunt et cum scorpionibus habitas. Verba eorum ne timeas et vultus eorum ne formides quia domus exasperans est. Loqueris ergo verba mea ad eos. si forte audiant et quiescant quoniam irritatores sunt. Tu autem fili hominis audi quecumque loquor ad te et noli esse exasperans sicut domus exasperatrix est. Aperi os tuum et comede quecumque ego do tibi. Et vidi et ecce manus missa ad me in qua erat involutus liber. et expandit illum coram me qui erat scriptus intus et foris. Et scripte erant in eo lamentationes et carmen et ve.

III

Et dixit ad me. Fili hominis. quodcumque inveneris comede. Comede volumen istud et vadens loquere ad filios israel. Et aperui os meum et cibavit me volumine illo. et dixit ad me. Fili hominis venter tuus comedet et viscera tua complebuntur volumine isto: quod ego do tibi. Et comedi illud. et factum est in ore meo dulce sicut mel. Et dixit ad me. Fili hominis vade et ingredere ad domum israel. et loqueris verba mea ad eos. Non enim ad populum profundi sermonis et ignote lingue tu mitteris ad domum israel. neque ad populos multos profundi sermonis et ignote lingue quorum non possis audire sermones. Et si ad illos mittereris. ipsi audirent te. Domus autem israel nolunt audire te. quia nolunt audire me. Omnis quippe domus israel attrita fronte est et duro corde. Ecce dedi faciem tuam valentiorem faciebus eorum. et frontem tuam duriorem frontibus eorum. Ut adamantem et ut silicem dedi faciem tuam. Ne timeas eos neque metuas a facie eorum. quia domus exasperans est. Et dixit ad me. Fili hominis omnes sermones meos quos ego loquor ad te assume in corde tuo et auribus tuis audi et vade et ingredere ad transmigrationem ad filios populi tui et loqueris ad eos et dices. Hec dicit dominus deus. Si forte audiant et quiescant. Et assumpsit me spiritus. et audivi post me vocem commotionis magne. Benedicta gloria domini de loco suo. Et vocem alarum animalium percutientium alteram ad alteram. et vocem rotarum sequentium animalia et vocem commotionis magne. Spiritus quoque levavit me et assumpsit me et abii amarus in indignatione spiritus mei. Manus enim domini erat mecum confortans me. Et veni ad transmigrationem ad acervum novarum frugum. ad eos qui habitabant iuxta flumen chobar et sedi ubi illi sedebant et mansi ibi septem diebus merens in medio eorum. Cum autem pertransissent septem dies. factum est verbum domini ad me dicens. Fili hominis. speculatorem dedi te domui israel. et audies de ore meo verbum et annuntiabis eis ex me. Si dicente me ad impium morte morieris non annuntiaveris ei neque locutus fueris. ut avertatur a via sua impia et vivat ipse impius in iniquitate sua morietur. sanguinem autem eius de manu tua requiram. Si autem tu annuntiaveris impio et ille non fuerit conversus ab impietate sua et a via sua impia ipse quidem in iniquitate sua morietur tu autem animam tuam liberasti. Sed et si conversus iustus a iustitia sua fuerit et fecerit iniquitatem ponam offendiculum coram eo. ipse morietur quia non annuntiasti ei. In peccato suo morietur et non erunt in memoria iustitie eius quas fecit. sanguinem vero eius de manu tua requiram. Si autem annuntiaveris iusto ut non peccet

uisus: ⁊ ille nō peccauit uiuēs uiuet. qr
annūciasti ei: ⁊ tu aīam tuā lib'asti. Et
fca ē sup me man⁹ dnī. ⁊ dix̄ ad me. Sur
gens egrede' in campū ⁊ ibi loq̄r tecum.
Et surgēs egressus sū in campū. ⁊ ecce ibi
glā dnī stabat q̄si glā q̄m uidi iuxta flu
mē chobar. Et cecidi in faciē meā. ⁊ ingr
ss' ē ī me sps. ⁊ statuit me sup pedes me
os. ⁊ locut' ē m' ⁊ dix̄ ad me. Ingrede' ⁊ i
clude' ī medio dom' tue. Et tu fili hoīs
Ecce data s' sup te uincula ⁊ ligabūt te ī
eis. ⁊ nō egredieris ī medio eoꝝ. ⁊ linguā
tuā adh'ere faciā palato tuo ⁊ eris mut'
nec eris q̄si uir obiurgās q̄r dom' exasperās ē. Cū
aūt locut' fuero t' ap'iā os tuū. ⁊ dices
ad eos. Hec dic' dns ds. Qui audit audiat:
⁊ qui quiescit quiescat q̄r dom' exasperans est.

Et tu fili hoīs sume t' laterē IIII
⁊ pones eū corā te. ⁊ describes in eo
ciuitatē ierlm ⁊ ordinabis aduersus eā ob
sidionē. ⁊ edificabis municōes. ⁊ cōportabi
aggerē. ⁊ dabis cōtra eā castra ⁊ pones arie
tes ī gyro. Et tu sume t' sartaginē ferreā.
⁊ pones eā murū ferreū int' te ⁊ int' ciuita
tē. ⁊ obfirmabis faciē tuā ad eā. ⁊ erit ī
obsidionē ⁊ circūdabis eā: signū ē domui
isrl'. Et tu dormies sup lat' tuū sinistrū:
⁊ pones iniq̄tates dom' isrl' sup eo ī numō
dieꝝ quib; dormies sup illd'. ⁊ assumes ini
quitatē eoꝝ. Ego aūt dedi t' ānos iniq̄tatis
eoꝝ: numō dieꝝ. ccc. ⁊. lxxxx. dies. ⁊ porta
bis iniq̄tatē dom' isrl'. Et cū cōpleueris hec
dormies sup lat' tuū dextrū scdo. ⁊ assumes
iniq̄tatē dom' iuda. xl. dieb; diē p anno. di
em inquā p anno dedi t'. ⁊ ad obsidionē ierlm
cōuertes faciē tuā: ⁊ brachiū tuū extentū erit
⁊ pphābis aduersus eā. Ecce circūdedi te uinculis
⁊ nō cōuertes a late' tuo ī lat' aliud. donec
cōpleas dies obsidionis tue. Et tu sume
t' frumētū ⁊ ordeū ⁊ fabā ⁊ lentē ⁊ miliū
⁊ uiciā. ⁊ mittes ea ī uas unū ⁊ facies t'
panes numō dieꝝ quib; dormies sup
latus tuū. ccc. lxxxx. dieb; cōmedes illd.
Cibus aūt tuus q̄ uesceris erit ī pondere
xx. stateres ī die. A tpe usq; ad tps cōmedes
illd. ⁊ aq̄m ī mēsura bibes sextā ptē hin.
A tpe usq; ad tps bibes illud. ⁊ q̄si subcine
riciū ordeaceū cōmedes illd. ⁊ stercore qd egre
dit' de hoīe opies illd ī oculis eoꝝ. Hec
dic' dns. Sic cōmedēt filii isrl' panē suū
pollutū. int' gentes ad q̄s eiciā eos.
Et dixi. A. a. a. dne ds. Ecce aīa mea nō
ē polluta. ⁊ morticinū ⁊ laceratū a bestiis
nō cōmedi ab infancia mea usq; nūc. et
nō ingressa ē ī os meū omīs caro imūda.
Et dixit ad me. Ecce dedi t' fimū boū p
stercorib; humanis. ⁊ facies panē tuū
ī eo. Et dix̄ ad me. Fili hoīs. ecce ego cō
terā baculū panis ī ierlm ⁊ cōmedent pa
nē suū ī podē ⁊ ī sollicitudine. ⁊ aq̄m ī
mēsura ⁊ ī angustia bibēt. ut deficiētib;
pane ⁊ aq̄. corruat unusq'sq; ad fr'em su
um ⁊ contabescāt ī iniq̄tatib; suis. V.

Et tu fili hoīs sume t' gladiū acu
tū radentē pilos. ⁊ assumes eū. ⁊ duces p
caput tuū ⁊ p barbā tuā. ⁊ assumes t'
staterā ponderis. ⁊ diuides eos. Tertiā
ptē igne cōbures ī medio ciuitatis. iuxta
cōpletionē dieꝝ obsidionis ⁊ assumes ter
ciam ptē cōcides gladio ī circuitu eī. Ter
ciā uō aliā disperges ī uentū ⁊ gladiū nu
dabo p' eos. ⁊ assumes inde puū numerū
⁊ ligabis eos ī summitate pallii tui. ⁊ ex
eis rursū tolles. ⁊ piacies ī medio ignis
⁊ cōbures eos igni: ⁊ ex eo egredietur ign'
ī omnē domū isrl'. Hec dicit dns deus.
Ista ē ierlm. In medio gentiū posui eā. ⁊
ī circuitu ei' t'ras. ⁊ cōtempsit iudicia mea
ut plus eēt impia q̄ gēs. ⁊ pcepta mea
ultra q̄m t're q̄ ī circuitu ei' s'. Iudicia
eni mea piecerūt ⁊ in pceptis meis nō
ambulauerūt. Idcirco hec dic' dns ds: q̄r

superastis gētes ī circuitu uřo s̄. ī pcep
tis meis nō ambulastis. ⁊ iudicia mea
nō fecistis ⁊ iuxta iudicia gencium q̄ in
circuitu uřo s̄ nō estis opati. Idcirco h̄
dic̄ dñs ds̄. Ecce ego ad te ⁊ ip̄e ego fa
ciam i medio tui iudicia ī oculis gēciū
⁊ faciā ī te q̄ nō feci. ⁊ quib; similia ult̄
nō faciā ꝓpt̄ omēs abhominacōes tuas
Ideo pr̄es comedent filios ī medio tui ⁊
filij comedēt pr̄es suos. ⁊ faciā ī te iu
dicia ⁊ uētilabo vniūsas reliquias tuas
ī omnē uentū. Idcirco uiuo ego dic̄ dñs
ds̄. n̄ ꝓ eo qđ scām meū uiolasti ī omnibus
offensionib; tuis ⁊ ī omnib; abhoīacōib;
tuis. ego q̄q; confringā ⁊ nō pcet oculus
meus. ⁊ nō miserebor. tcia ps peste morietr̄
⁊ fame consumetur ī medio tui. Et tcia
tui ps gladio cadet ī circuitu tuo. tciā uo
ptē tuā in omnē uentū dispgā ⁊ gla
diū euaginabo p' eos. ⁊ cōplebo furorē
meū. ⁊ requiescē faciā indignacōēm me
am in eis ⁊ consolabor. ⁊ scient q2 ego dñs
locutus sū in zelo meo. cū implēuo īdi
gnacōēm meā in eis ⁊ dabo te in desertū
⁊ ī obpbriū in gētib; q̄ in circuitu tuo s̄
ī cōspectu oīs ptereuntis. Et eris obpbriū
⁊ blasphemia exemplū ⁊ stupor ī gēti
b; q̄ in circuitu tuo s̄. Cū fecō ī te iu
dicia ī furore ⁊ ī indignacōne. ⁊ ī incre
pacōnib; ire. ego dñs locut' sū. Quādo
misero sagittas famis pessimas ī eos
q̄ ert̄ mortifere. ⁊ q̄s mittā ut dispdam
uos. Et famē cōgregabo sup uos. ⁊ cō
terā a uob baculū panis. ⁊ īmittā in
uos famē. ⁊ bestias pessimas usq; ad
interneccōēm. Et pestilēcia ⁊ sanguis trāsi
bunt p te ⁊ gladiū inducā sup te; ego

Et factus ē smo **VI** dñs locut' sū.
dñi ad me dicēs. Fili hominis. po
ne faciē tuā ad mōtes isrl̄. ⁊ ꝓphetabis
ad eos ⁊ dices. Montes isrl̄ audite u̇

bū dñi dī. Hec dic̄ dñs ds̄. montib;
⁊ collib;. rupib; ⁊ uallib;. Ecce ego idu
cam sup uos gladiū. ⁊ dispdā excelsa
urā. ⁊ demoliar aras urās ⁊ cōfringent̄
simulacra urā ⁊ deiciā interfectos uros̄
an̄ ydola urā. ⁊ dabo cadauera filiorꝫ isrl̄.
an̄ faciē simulacrorꝫ urorꝫ ⁊ dispgam
ossa urā circū aras urās. ī oībus habi
tacionib; urīs. Urbes deserte erūt. ⁊ excel
sa demolientr̄ ⁊ dissipabunt. Et interibūt a
re ure ⁊ cōfringent. ⁊ cessabunt ydola urā
⁊ cōterent delubra urā. ⁊ delebunt opa urā
⁊ cadet interfect' ī medio urī. ⁊ scietis q2 ego
dñs. Et relinquā ī uob eos q̄ fugerint gla
diū ī gentib; cū dispsero uos in terras.
⁊ recordabunt mei libati urī in gētib; ad q̄s
captiui ducti s̄. q2 cōtriui cor eorꝫ. fornicās
⁊ recedēs a me. ⁊ oculos eorꝫ fornicātes pt̄
ydola sua. Et displicebunt sibimet sup mali's
q̄ fecerant i vniūsis abhoīacōib; suis. ⁊ scient
q2 ego dñs nō frustra locut' sū. ut facerē
eis malū hoc. Hec dic̄ dñs ds̄. Percute ma
nū tuā ⁊ allide pedē tuū ⁊ dic heu ad om̄s
abhoīacōnes malorꝫ dom' isrl̄. q̄ gladio
fame. peste ruituri s̄. Qui longe ē peste
morietur. q̄ aut' ꝓpe gladio corruet. ⁊ q̄
relictus fuit ⁊ obsessus fame morietur.
Et cōplebo indignacōēm meā ī eis. ⁊ scietis
q2 ego dñs cū fuerint interfecti urī. ī medio
ydolorꝫ urorꝫ ī circuitu ararꝫ urarꝫ. In oī
colle excelso ⁊ ī cunctis summitatib; montiū
⁊ subtus omē lignū nemorosū. ⁊ subtus vni
ūsā q̄rcū frondosā. locū ubi accenderūt thu
ra redolēcia vniūsis ydolis suis. ⁊ extendā
manū meā sup eos ⁊ faciā tram desolatā
⁊ destitutā a deserto deblata ī omnib; habita
cionib; eorꝫ. ⁊ scient q2 ego dñs. **VII** Et

Et factus ē sermo dñi ad me dicēs. Et
tu fili hoīs. Hec dic̄ dñs ds̄ tre isrl̄. Finis
uenit. uenit finis. Sup. iiij. plagas tre.
Nūc finis sup te. ⁊ emittā furorē meū

in te et iudicabo te iuxta uias. et ponam
contra te omnes abhominationes tuas. et non parcet
oculus meus super te et non miserebor. sed uias
tuas ponam super te. et abhominationes tue in
medio tui erunt: et scietis quia ego dominus. Hec
dicit dominus deus. Afflictio una. afflictio ecce
uenit. Finis uenit. uenit finis. Euigilauit aduersum
te. Ecce uenit. Venit contritio super te qui
habitas in terra. Venit tempus. prope est dies occisi-
onis et non glorie montium. Nunc de propinquo
effundam iram meam super te. et complebo furorem
meum in te et iudicabo te iuxta uias tuas
et imponam tibi omnia scelera tua. et non parcet o-
culus meus neque miserebor. sed uias tuas in-
ponam tibi. et abhominationes tue in medio tui
erunt: et scietis quia ego sum dominus percutiens.
Ecce dies. ecce uenit. Egressa est contritio. floruit
uirga. germinauit superbia. iniquitas
surrexit in uirga impietatis. Non ex eis
et non ex populo neque ex sonitu eorum. et non erit
requies in eis. Venit tempus. appropinquauit dies.
Qui emit non letetur. et qui uendit non lugeat.
quia ira super omnem populum eius. Quia qui uen-
dit ad id quod uendidit non reuertetur. et adhuc
in uiuentibus uita eorum. Visio enim ad omnem
multitudinem eius non regredietur. Et uir in
iniquitate uite sue non confortabitur. Canite
tuba preparentur omnes. et non est qui uadat
ad prelium. Ira enim mea super uniuersum populum
eius. Gladius foris. pestis et fames intrinsecus.
Qui in agro est gladio morietur. et qui in ciui-
tate pestilentia et fame deuorabuntur. Et
saluabuntur qui fugerint ex eis. Et erunt
in montibus quasi columbe conuallium. omnes tre-
pidi unusquisque in iniquitate sua. Omnes ma-
nus dissoluentur et omnia genua fluent aquis.
Et accingent se ciliciis. et operiet eos formido
et in omni facie confusio. et in uniuersis capitibus
eorum caluitium. Argentum eorum et aurum eorum non
ualebit liberare eos in die furoris domini. Ar-
gentum eorum foras proicietur. et aurum eorum
in sterquilinium erit. Animam suam non sa-
turabunt et uentres eorum non implebunt quia
scandalum iniquitatis eorum factum est. et ornamen-
tum monilium suorum in superbiam posuerunt.
et ymagines abhominationum suarum et simu-
lacrorum fecerunt ex eo. Propter hoc dedi eis
illud in inmunditiam. et dabo illud in manus
alienorum ad diripiendum et impiis terre
in predam. et contaminabunt illud. Et auertam
faciem meam ab eis et uiolabunt archanum
meum et introibunt in illud emissarii et conta-
minabunt illud. Fac conclusionem quoniam terra
plena est iudicio sanguinum. et ciuitas ple-
na iniquitate. adducam pessimos de genti-
bus et possidebunt domos eorum. et quiescere faciam
superbiam potentium et possidebunt sanctuaria
eorum. Angustia superueniente requirent
pacem et non erit. Conturbatio super contur-
bationem ueniet et auditus super auditum
et querent uisionem de propheta et lex peribit a
sacerdote et consilium a senioribus. Rex lu-
gebit et princeps induetur merore et ma-
nus populi terre conturbabuntur. Secundum uiam e-
orum faciam eis et secundum iudicia eorum iudica-
bo eos. et scient quia ego dominus. VIII

Et factum est in anno .vi. in .vi. mense
in quinta mensis ego sedebam in domo
mea. et senes iuda sedebant coram me. et ce-
cidit super me ibi manus domini dei. et uidi et
ecce similitudo quasi aspectus ignis. Ab aspectu
lumborum eius et deorsum ignis. et a lumbis eius
et sursum quasi aspectus splendoris ut uisio e-
lectri. et emissa similitudo manus apprehen-
dit me in cincinno capitis mei. et eleua-
uit me spiritus inter terram et celum et adduxit
me in ierusalem in uisione dei. iuxta hostium
interius quod respiciebat ad aquilonem ubi
erat statutum ydolum zeli ad prouocandam
emulationem. Et ecce ibi gloria dei israel. secundum
uisionem quam uideram in campo. Et dixit
ad me. Fili hominis. leua oculos tuos ad

uiā aquilonis. Et leuaui oculos meos ad uiā aquilonis. ⁊ ecce ab aquilone porte altaris ydolū zeli. ī ipo introitu. Et dix̄ ad me. Fili hoīs. putasne uides tu quid isti faciūt. abhoīatōnes magnas q̄s dom̄ isrl' facit hic. ut p̨cul recedā a s̄cuario meo. Et adhuc ↄuersus uidebis abhoīatōnes maiores. Et introduxit me ad ostiū atrij. ⁊ uidi ⁊ ecce foramē unū ī pariete. Et dix̄ ad me. Fili hominis. fode pietē. Et cū p̄fodissē pietē. apparuit ostiū unū. Et dix̄ ad me. Ingredere ⁊ uide abhoīatōnes pessimas q̄s isti faciūt hic. Et ingressus uidi. ⁊ ecce omīs similitudo reptiliū ⁊ aīaliū. abhoīatio ⁊ uniusa ydola dom̄ isrl'. depicta erāt in pariete ī circuitu p totū. ⁊ lxx. uiri de senioribꝫ dom̄ isrl'. ⁊ iechonias fili saphan. stabat ī medio eoꝝ stanciū añ picturas ⁊ unusquisqꝫ hēbat thuribuluꝫ in manu sua ⁊ uapor nebule de thure ↄsurgebat. Et dix̄ ad me. Certe uides fili hoīs q̄ seniores dom̄ isrl' faciūt ī tenebris unusquisqꝫ ī abscondito cubil' sui. Dicūt eñ. Non uidꝫ dn̄s nos. dereliquit dn̄s t̄rā. Et dix̄ ad me. Adhuc ↄuersus uidebis abhoīatōnes maiores q̄s isti faciūt. Et introduxit me p ostiū porte dom̄ dn̄i. qd̄ respiciebat ad aquilonē. ⁊ ecce ibi mulieres sedebāt plangētes adonidē. Et dix̄ ad me. Certe uidisti fili hoīs. Adhuc ↄuersus uidebis abhoīatōnes maiores hijs. Et introduxit me ī atriū dom̄ dn̄i interius. ⁊ ecce ī ostio t̄pli dn̄i int̄ uestibulū ⁊ altare qi. xxv. uiri dorsa hn̄tes ↄt̄ t̄pluꝫ dn̄i ⁊ facies ad oriētē. ⁊ adorabāt ad ortū solis. Et dix̄ ad me. Certe uidisti fili hoīs. Nūquid leue ē hoc domui iuda ut facerēt abhoīatōnes istas q̄s fecerūt hic. qr̄ replētes t̄rā iniquitate ↄuersi sūt ad irritandū me. Et ecce applicāt ramū ad nares suas. Ergo ⁊ ego faciā in furore. nō parcet ocul' m̄s nec miserebor. Et cū clamauerint ad aures meas uoce magna: nō exaudiam eos. IX.

Et clamauit ī auribꝫ meis uoce magna dicēs. Appropinquauerūt uisitatōes urbis ⁊ unusquisqꝫ uas interfectiōis hēt ī manu sua. Et ecce sex uiri ueniebāt de uia porte superioris. q̄ respiciat ad aquilonē. et unīuscuiusqꝫ uas interitus ī manu eī. Uir quoqꝫ unus ī medio eoꝝ uestitus erāt lineis. ⁊ atramētariū scriptoris ad renes eī. ⁊ ingressi sūt. ⁊ steterūt iuxta altare eneū. ⁊ gl'a dn̄i isrl' assūpta ē de cherub q̄ erāt sup eū ad limen domus. ⁊ uocauit uirū q̄ indutus erāt lineis ⁊ atramētariū scriptoris hēbat ī lumbis suis. ⁊ dn̄s dix̄ ad eū. Transi p mediā ciuitatē ī medio ierlm ⁊ signa thau sup frontes uiroꝝ gemētiū. ⁊ dolenciū sup cūctis abhoīatōnibꝫ q̄ fiūt ī medio eius. Et illis dix̄ audiente me. Transite p ciuitatē sequentes eū: ⁊ p̄cutite. Non parcat ocul' u̅r neqꝫ misereamini. Senē adolescentulū ⁊ uirginē. paruulū ⁊ mulieres interficite usqꝫ ad internicionē. Omnē autē sup quē uideritis thau ne occidatis ⁊ a s̄cuario meo ī cipite. Ceperūt g̊ a uiris senioribꝫ q̄ erāt añ faciē dom̄. ⁊ dix̄ ad eos. Contaminate domū ⁊ implete atria interfectis. Egredimini. Et egressi s̄ ⁊ p̨cuciebāt eos. q̄ erāt ī ciuitate. Et cede ↄpleta remāsi ego. ruiqꝫ sup faciē meā ⁊ clamās aio. Heu. heu. heu. dn̄e deus. Ergo ne disꝑdes oēs reliq̄as isrl' effundens furorē tuū sup ierlm ⁊ dix̄ ad me. Iniquitas dom̄ isrl' ⁊ iuda magna ē nimis ualde. Et repleta ē t̄ra sanguinibꝫ ⁊ ciuitas repleta ē auersione. Dixerūt enī. Dereliquit dn̄s t̄rā. ⁊ dn̄s nō uidꝫ. Igitur ⁊ meus nō parcet oculus. neqꝫ miserebor. Uiā eoꝝ sup caput eoꝝ reddā. Et ecce uir q̄ indut' erāt lineis q̄ hēbat atramētariū ī

dorso suo. Reddidit verbum dicens. Feci sicut precepisti mihi.

X Et vidi et ecce in firmamento quod erat super caput cherubim quasi lapis saphirus quasi species similitudinis solii apparuit super ea. Et dixit ad virum qui indutus erat lineis et ait. Ingredere in medio rotarum que sunt subtus cherubim et imple manum tuam prunis ignis que sunt inter cherubim et effunde super civitatem. Ingressusque est in conspectu meo. Cherubim autem stabant a dextris domus cum ingrederetur vir et nubes implevit atrium interius. Et elevata est gloria domini desuper cherub ad limen domus et repleta est domus nube et atrium repletum est splendore glorie domini. Et sonitus alarum cherubim audiebatur usque ad atrium exterius quasi vox dei omnipotentis loquentis. Cumque precepisset viro qui indutus erat lineis dicens. Sume ignem de medio rotarum que sunt inter cherubim ingressus ille stetit iuxta rotam et extendit cherub manum de medio cherubim ad ignem qui erat inter cherubim et sumpsit et dedit in manu eius qui indutus erat lineis. Qui accipiens egressus est. Et apparuit in cherubim similitudo manus hominis subtus pennas eorum. Et vidi et ecce quattuor rote iuxta cherubim. rota una iuxta cherub unum et rota alia iuxta cherub unum. Species autem rotarum erat quasi visio lapidis crisoliti et aspectus earum similitudo una quattuor quasi sit rota in medio rote. Cumque ambularent in quattuor partes gradiebantur non revertebantur ambulantes sed ad locum ad quem ire declinabat que prima erat sequebantur et cetere nec convertebantur. Et omne corpus earum et colla et manus et penne et circuli plena erant oculis in circuitu quattuor rotarum. Et rotas istas vocavit volubiles audiente me. Quattuor autem facies habebat unum. Facies una facies cherub et facies secunda facies hominis. Et in tertio facies leonis. Et in quarto facies aquile. Et elevata sunt cherubim. Ipsum est animal quod videram iuxta fluvium chobar. Cumque ambularent cherubim ibant pariter et rote iuxta ea. Et cum elevarent cherubim alas suas ut exaltarentur de terra non residebant rote sed et ipse iuxta erant. Stantibus illis stabant et cum elevatis elevabantur. spiritus enim vite erat in eis. Et egressa est gloria domini a limine templi et stetit super cherubim. Et elevantia cherubim alas suas exaltata sunt a terra coram me. Et illis egredientibus rote quoque subsecute sunt. Et stetit in introitu porte domus domini orientalis et gloria dei israel super ea erat. Ipsum est animal quod vidi subter deum israel iuxta fluvium chobar. Et intellexi quia cherubim essent. Quattuor per quattuor vultus uni et quattuor ale uni et similitudo manus hominis sub alis eorum. Et similitudo vultuum eorum ipsi vultus quos videram iuxta fluvium chobar et intuitus eorum et impetus singulorum ante faciem suam ingredi.

XI Et elevavit me spiritus et introduxit me ad portam domus domini orientalem que respicit solis ortum et ecce in introitu porte viginti quinque viri et vidi in medio eorum iezoniam filium azur et pheltiam filium banaie principes populi. Dixitque ad me. Fili hominis hii viri qui cogitant iniquitatem et tractant consilium pessimum in urbe ista dicentes. Nonne dudum edificate sunt domus. Hec est lebes. nos autem carnes. Propterea vaticinare de eis vaticinare fili hominis. Et irruit in me spiritus domini et dixit ad me. Loquere. Hec dicit dominus. Sic locuti estis domus israel. et cogitationes cordis vestri ego novi. Plurimos occidistis in urbe hac et implestis vias eius interfectis. Propterea hec dicit dominus deus. Interfecti vestri quos posuistis in medio eius. hii sunt carnes et hec est lebes et educam vos de medio eius. Gladium metuistis et gladium inducam super vos ait dominus deus. Et eiciam vos de medio eius. dabo que vos in manu hostium et faciam in vobis iudicia.

gladio cadetis. In finib; isrl' iudica
bo uos. ⁊ scietis qr ego dns. hec ñ erit
uob in lebetē ⁊ uos nō eritis ī medio
ei' in carnes. In finib; isrl' iudicabo
uos. ⁊ scietis qr ego dns. qr ī pceptis
meis nō ambulastis ⁊ iudicia mea
nō fecistis. s; iuxta iudicia gentiū
q̄ in circuitu uro s̄ estis operati. Et fa
ctū ē cū pphetarē. feltias fili' banaie
mortuus ē. ⁊ cecidi in faciē meā clamā
uoce magna ⁊ dixi. Heu. heu. heu.
dn̄e ds. ɔsūmacoē tu facis reliq̄r isrl'.
Et fctm ē ūbū dn̄i ad me dicēs. Fili ho
minis fr̄s tui ppinq̄ tui. ⁊ omis domꝰ
isrl' vniusi quib; dixerūt hītatores ie
rusalē longe recedite a dn̄o. nob data
ē tr̄a ī possessionē. Pptea hec dic dns ds.
qr longe feci eos ī gentib;. ⁊ qr dispsi eoˢ
in tr̄is. ero eis ī sctificacoē modica in tr̄is
ad q̄s uenerūt. Pptea loq̄re. Hec dic dnˢ
ds. Congregabo uos de pplis. ⁊ aduna
bo uos de tr̄is. in quib; dispsi estis: da
boq; uob humū isrl'. ⁊ ingredietur il
luc. ⁊ auferent oīes offensiones. cūcta
q; abhoīacoēs ei' de illa. Et dabo eis cor
vnū ⁊ spm nouū tribuā ī uiscib; eoꝝ.
⁊ auferā cor lapideū de carne eoꝝ: et
dabo eis cor carneū. ut ī pceptis meiˢ
ambulēt ⁊ iudicia mea custodiāt. fa
ciātq; ea. ⁊ sīt m̄ ī pplm ⁊ ego eis sī in
dm̄. Quoꝝ aūt cor pt̄ offendicla ⁊ ab
hoīacoēs suas ambulat: hoꝝ uiā ī
capite suo ponā. dic dns. Et eleuaue
rūt cherubin alas suas ⁊ rote cū eis.
⁊ gl'a dī isrl' erat sup ea. Et ascendit
gl'a dn̄i de medio ciuitatis. stetitq; sup
montē q̄ ē ad oriētē vrbis. ⁊ sps leua
uit me adduxitq; ī chaldeā ad trāsmigr̄
coē ī uisione ī spū dī. ⁊ sblata ē a me
uisio q̄m uiderā. ⁊ locutꝰ sū ad trāsmigr̄
coēm: oīa ūba dn̄i q̄ ostēdat m̄. XII

Factus ē s̄mo dn̄i ad me dicēs. Fili
hoīs ī medio domꝰ exasperātis tu
hītas q̄ oculos hn̄t ad uidēdū ⁊ nō ui
dēt. ⁊ aures ad audiendū ⁊ nō audiūt.
qr domꝰ exaspans ē. Tu ḡ fili hoīs fac
ti uasa trāsmigracōis. ⁊ trāsmigrabis p diē
corā eis. trāsmigrabis aūt de loco tuo
ad locū alterū in ɔspectu eoꝝ si forte aspi
ciāt: qr domꝰ exasperās ē. ⁊ efferes fora
uasa tua. q̄ uasa trāsmigrātis p diē in
ɔspectu eoꝝ. Tu aūt egredieris uespe corā
eis. sic̄ egredit̄ migrās. Ante oculos eoꝝ
pfode tibi pietē. ⁊ egredieris p eū ī ɔspectu eoꝝ.
In humeris portabis. ī caligine efferis.
faciē tuā uelabis ⁊ trām nō uidebis. qr
portētū dedi te domui isrl'. Feci ḡ sic̄ p̄c
ceperat m̄ dns. Vasa mea ptuli. q̄ uasa trās
migrātis p diē ⁊ uespe pfodi m̄ pietē ma
nu. In caligine egressus sū. ⁊ ī humis
portaui ī ɔspectu eoꝝ. Et fctus ē s̄mo dn̄i
ad me dicēs. Fili hoīs nūq̄d nō dixerūt
ad te domꝰ isrl'. domꝰ exaspans. q̄d tu fa
cis: dic ad eos. Hec dicit dns ds. Sup
ducē onus istd' q̄ ē in ierlm. ⁊ sup omē
domū isrl' q̄ ē ī medio eoꝝ. Dic. Ego por
tentū urm. q̄modo feci sic fiet illis.
In trāsmigr̄coē ⁊ captiuitatē ibūt. ⁊ dux
qui ē ī medio eoꝝ. in humeris portabit.
ī caligine egredietꝰ. Pietē pfodient ut
educāt eū. facies ei' operiet ut ñ uideat
oculo trām. ⁊ extendā rete meū sr illū
⁊ capietꝰ in sagena mea. ⁊ adducā eū
ī babylonē in trā chaldeoꝝ. ⁊ ipām nō
uidebit. ibiq; morietꝰ. ⁊ omēs q̄ circa eū
s̄ psidiū ei'. et agmina ei' dispgam ī
omnē uentū ⁊ gladiū euaginabo pt̄
eos. Et scient qr ego dns. q̄n dispsero illos
ī gētib;. ⁊ disseminauo eos ī tr̄is. ⁊ re
linq̄m ex eis uiros paucos a gladio ⁊
fame. ⁊ pestilēcia. ut narrēt oīa scela
eoꝝ ī gētib; ad q̄s ingredietur. ⁊ scient

q2 ego dns. Et fcus e sermo dni ad me dicens. Fili hominis panem tuum in conturbatione comede. et aquam tuam in festinatione et merore bibe. Et dices ad populum terre. Hec dicit dns ds ad eos qui habitant in ierusalem in terra israel. Panem suum in sollicitudine comedent. et aquam suam in desolatione bibent: ut desoletur terra a multitudine sua: propter iniquitatem omnium qui habitant in ea et civitates que nunc habitantur desolate erunt. terraque deserta et scietis. quia ego dns. Et fcus e sermo dni ad me dicens. Fili hominis. quod est proverbium istud vobis in terra israel. dicentium. In longum differentur dies. et peribit omnis visio. Ideo dic ad eos. Hec dicit dns ds. Quiescere faciam proverbium istud neque vulgo dicetur ultra in israel. Et loquere ad eos quod appropinquant dies et sermo omnis visionis. Non enim erit ultra omnis visio cassa. neque divinatio ambigua in medio filiorum israel: quia ego dns loquar quodcumque locutus fuero verbum et fiet: non prolongabitur amplius. sed in diebus vestris domus exasperans. loquar verbum et faciam illud dicit dns ds. Et fcus e sermo dni ad me dicens. Fili hominis. Ecce domus israel dicentium. Visio quam hic videt in dies multos. et in tempora longa iste prophetat: Propterea dic ad eos. Hec dicit dns ds. Non prolongabitur ultra omnis sermo meus. Verbum quod locutus fuero complebitur dicit dns ds. XIII

Et fcus e sermo dni ad me dicens. Fili hominis vaticinare ad prophetas israel. qui prophetant et dices prophetantibus de corde suo. Audite verbum dni. Hec dicit dns ds. Ve prophetis insipientibus qui sequuntur spiritum suum et nichil vident. Quasi vulpes in desertis prophete tui israel. Non ascendistis ex adverso. neque opposuistis murum pro domo israel. ut staretis in prelio in die dni. Vident vana et divinant mendacia dicentes. ait dns. cum dns non miserit eos et perseveraverunt confirmare sermonem. Numquid non visionem cassam vidistis. et divinationem mendacem locuti estis et dixistis ait dns cum ego non sim locutus: Propterea hec dicit dns ds. quia locuti estis vana. et vidistis mendacium. ideo ecce ego ad vos ait dns ds. et erit manus mea super prophetas qui vident vana et divinant mendacium. In consilio populi mei non erunt et in scriptura domus israel non scribentur. nec in terram israel ingredientur et scietis quia ego dns ds. eo quod deceperint populum meum dicentes. Pax. pax. et non est pax. Et ipse edificabat parietem. illi autem liniebant eum luto absque paleis. Dic ad eos qui liniunt absque temperatura: quod casurus sit. Erit enim ymber inundans. et dabo lapides pergrandes desuper irruentes. et ventum procelle dissipantem. Siquidem ecce cecidit paries. Numquid non dicetur vobis ubi est litura quam linistis. Propterea hec dicit dns ds: et erumpere faciam spiritum tempestatum in indignatione mea et ymber inundans in furore meo erit. et lapides grandes in ira in consummationem. et destruam parietem quem linistis absque temperamento et adequabo eum terre. et revelabitur fundamentum eius. et cadet et consumetur in medio eius. et scietis quia ego sum dns et complebo indignationem meam in pariete. et in hiis qui liniunt eum absque temperamento. Dicamque vobis. Non est paries et non sunt qui liniunt eum. Prophete israel. qui prophetant ad ierusalem et vident ei visionem pacis. et non est pax ait dns ds. Et tu fili hominis. pone faciem tuam contra filias populi tui que prophetant de corde suo. et vaticinare super eas et dic. Hec dicit dns ds. Ve que consuunt pulvillos sub omni cubitu manus et faciunt cervicalia sub capite universe etatis ad capiendas animas. Et cum caperent animas populi mei. vivificabant animas eorum. et violabant me ad populum meum propter pugillum hordei. et fragmen panis. ut interficerent animas que non moriuntur et vivificarent animas que non vivunt. mentientes populo meo credenti mendaciis. Propter hoc hec dicit dns ds. Ecce ego ad pulvillos vestros quibus vos capitis capitis animas volantes et dirumpam eos de brachiis vestris

et dimittam animas quas vos capitis ad volan-
dum. et dirumpam cervicalia vestra et liberabo populum
meum de manu vestra. Neque erunt ultra in
manibus vestris ad predandum. et scietis quia
ego dominus. pro eo quod merere fecistis cor iusti
mendaciter: quem ego non contristavi. et confor-
tastis manus impii. ut non reverteretur a via
sua mala et viveret: Propterea vana non vide-
bitis. et divinationes non divinabitis am-
plius et eruam populum meum de manu vestra.
Et scietis quia ego dominus. XIIII

Et venerunt ad me viri seniorum israel.
et sederunt coram me. et factus est sermo domini ad
me dicens. Fili hominis viri isti posuerunt
immunditias suas in cordibus suis et scandalum
iniquitatis sue statuerunt contra faciem suam.
Numquid interrogatus respondebo eis. propter
hoc loquere eis. et dices ad eos. Hec dicit
dominus deus. Homo homo de domo israel. qui po-
suerit immunditias suas in corde suo. et
scandalum iniquitatis sue statuerit contra
faciem suam et venerit ad prophetam interrogans
per eum me. ego dominus respondebo ei in multitudi-
ne immunditiarum suarum. ut capiatur domus
israel in corde suo. quo recesserunt a me in
cunctis ydolis suis. Propterea dic ad domum
israel. Hec dicit dominus deus. Convertimini et re-
cedite ab ydolis vestris. et ab universis contami-
nationibus vestris avertite facies vestras quia
homo homo de domo israel. et de proselitis quicumque
advena fuerit in israel si alienatus fuerit
a me et posuerit ydola sua in corde suo et
scandalum iniquitatis sue statuerit contra faci-
em suam et venerit ad prophetam ut interroget
per eum me. ego dominus respondebo ei per me. et
ponam faciem meam super hominem illum. et fa-
ciam illum in exemplum et in proverbium et disper-
dam eum de medio populi mei. et scietis quia
ego dominus. Et propheta cum erraverit et locutus
fuerit verbum. ego dominus decepi prophetam illum.
et extendam manum meam super eum. et delebo
eum de medio populi mei israel. et portabunt
iniquitatem suam. iuxta iniquitatem interrogantis
sic iniquitas prophete erit. ut non erret ultra
domus israel a me. neque polluatur in universis
prevaricationibus suis. sed sit mihi in populum. et ego
sim eis in deum ait dominus exercituum. Et factus est
sermo domini ad me dicens. Fili hominis. terra cum
peccaverit mihi ut prevaricetur prevaricans. exten-
dam manum meam super eam. et conteram virgam
panis eius. et mittam in eam famem et interficiam
de ea hominem et iumentum. Et si fuerint tres
viri isti in medio eius. noe. daniel. et iob. ipsi
iusticia sua liberabunt animas suas ait dominus
exercituum. Quod si et bestias pessimas induxero
super terram ut vastem eam. et fuerit invia eo quod
non sit pertransiens propter bestias. tres viri isti qui fuerint
in ea. vivo ego dicit dominus deus quia nec filios nec
filias liberabunt. sed ipsi soli liberabuntur. terra
autem desolabitur. Vel si gladium induxero
super terram illam. et dixero gladio transi per terram
et interfecero de ea hominem et iumentum. et tres
viri isti fuerint in medio eius. vivo ego dicit
dominus deus. Non liberabunt filios neque fi-
lias suas sed ipsi soli liberabuntur. Si autem
et pestilentiam inmisero super terram illam et effu-
dero indignationem meam super eam in sanguine
ut auferam ex ea hominem et iumentum. et noe
et daniel et iob fuerint in medio eius. vivo e-
go dicit dominus deus. quia filium et filiam non liberabunt.
sed ipsi iusticia sua liberabunt animas suas. Quoniam
hec dicit dominus deus. Quod si et quatuor iudicia
mea pessima. gladium et famem. et bestias
malas et pestilentiam inmisero in ierusalem ut in-
terficiam de ea hominem et pecus. tamen re-
linquetur in ea salvatio educentium filios
et filias. Ecce ipsi egredientur ad vos et vi-
debitis viam eorum et adinventiones eorum et conso-
labimini super malo quod induxi in ierusalem
in omnibus que importavi super eam. et consolabun-
tur vos. Cum videritis viam eorum. et ad-
inventiones eorum. et cognoscetis quod non frustra

frustra fecerim omnia quecumque feci in ea ait dominus deus.

XV

Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis quid fiet ligno vitis ex omnibus lignis nemorum que sunt inter ligna silvarum? Numquid tolletur de ea lignum ut fiat opus. aut fabricabitur de ea paxillus. ut dependeat in eo quodcumque vas? Ecce igni datum est in escam. utramque partem eius consumpsit ignis. et medietas eius redacta est in favillam. Numquid utile erit ad opus? et iam cum esset integrum non erat aptum ad opus quanto magis cum ignis illud devoraverit et combusserit. nichil ex eo fiet operis. Propterea hec dicit dominus deus. Quomodo lignum vitis inter ligna silvarum quod dedi igni ad devorandum sic tradam habitatores Ierusalem et ponam faciem meam in eos de igne egredientur et ignis consumet eos et scietis quia ego dominus cum posuero faciem meam in eos et dedero terram inviam et desolatam eo quod prevaricatores extiterint dicit dominus deus.

XVI

Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis. notas fac Ierusalem abhominationes suas. et dices. Hec dicit dominus deus Ierusalem. Radix tua et generatio tua de terra Chananea. Pater tuus Amorreus. et mater tua Cethea. et quando nata es in die ortus tui. non est precisus umbilicus tuus. et in aqua non es lota in salutem nec sale salita. nec involuta pannis. Non pepercit super te oculus. ut facerem tibi unum de hiis misertus tui. sed proiecta es super faciem terre in abiectione anime tue in die qua nata es. Transiens autem per te. vidi te conculcari in sanguine tuo. et dixi tibi cum esses in sanguine tuo. Vive. dixi inquam tibi in sanguine tuo vive. Multiplicatam quasi germen agri dedi te. et multiplicata es. et grandis effecta. et ingressa es et pervenisti ad mundum muliebrem. Ubera tua intumuerunt. et pilus tuus germinavit. et eras nuda et confusione plena. Et transivi per te et vidi te. et ecce tempus tuum tempus amantium. et expandi amictum meum super te. et operui ignominiam tuam. et iuravi tibi et ingressus sum pactum tecum. ait dominus deus. Et facta es mihi. et lavi te aqua. et emundavi sanguinem tuum ex te. et unxi te oleo. et vestivi te discoloribus. et calceavi te iacinto. et cinxi te bysso. et indui te subtilibus. et ornavi te ornamento. et dedi armillas in manibus tuis et torquem circa collum tuum. et dedi inaurem super os tuum et circulos auribus tuis et coronam decoris in capite tuo. et ornata es auro et argento et vestita es bysso et polimito et multis coloribus. similam et mel et oleum comedisti. et decora facta es vehementer nimis. Et profecisti in regnum. et egressum est nomen tuum in gentes propter speciem tuam quia perfecta eras in decore meo quem posueram super te. dicit dominus deus. Et habens fiduciam in pulchritudine tua. fornicata es in nomine tuo et exposuisti fornicationem tuam omni transeunti ut eius fieres. et sumens de vestimentis meis fecisti tibi excelsa hinc inde consuta et fornicata es super eis sicut non est factum neque futurum est. Et tulisti vasa decoris tui de auro meo. et de argento meo que dedi tibi. et fecisti tibi ymagines masculinas et fornicata es in eis. Et sumpsisti vestimenta tua multicoloria et vestita es eis. et oleum meum et thymiama meum posuisti coram eis. et panem meum que dedi tibi. similam et oleum et mel quibus enutrivi te. posuisti in conspectu eorum in odorem suavitatis. et factum est ait dominus deus. et tulisti filios tuos et filias tuas quas generasti mihi et immolasti eis ad devorandum. Numquid parva est fornicatio tua. immolasti filios meos et dedisti illos consecrans eis. et post omnes abhominationes tuas et fornicationes non es recordata dierum adolescentie tue. quando eras nuda et confusione plena et conculcata in sanguine tuo. Et accidit post omnem maliciam tuam. ve ve tibi ait dominus deus. Et edificasti tibi lupanar. et fecisti tibi prostibulum in cunctis plateis. Ad omne caput vie

Edificasti signum prostitutionis tue et abhominabilem fecisti decorem tuum et diuisisti pedes tuos omni transeunti et multiplicasti fornicationes tuas et fornicata es cum filiis egypti uicinis tuis magnarum carnium et multiplicasti fornicationem tuam ad irritandum me. Ecce ego extendi manum meam super te et auferam ius tuum et dabo te in animas odientium te filiarum palestinarum que erubescunt in uia tua scelerata. Et fornicata es in filiis assyriorum eo quod necdum fuisses expleta. Et postquam fornicata es nec sic es saciata. Et multiplicasti fornicationem tuam in terra chanaan cum chaldeis et nec sic saciata es. In quo mundabo cor tuum ait dominus deus cum facias omnia opera hec mulieris meretricis et procacis. Quia fabricasti lupanar tuum in capite omnis uie et excelsum tuum fecisti in omni platea nec facta es quasi meretrix fastidio augens precium. Sed quasi mulier adultera que super uirum suum inducit alienos. Omnibus meretricibus dantur mercedes. Tu autem dedisti mercedes cunctis amatoribus tuis et donabas eis ut intrarent ad te undique ad fornicandum tecum. Factumque est in te contra consuetudinem mulierum in fornicationibus tuis et post te non erit fornicatio. In eo enim quod dedisti mercedes et mercedes non accepisti factum est in te contrarium. Propterea meretrix audi uerbum domini. Hec dicit dominus deus quia effusum est es tuum et reuelata est ignominia tua in fornicationibus tuis super amatores tuos et super ydola abhominationum tuarum in sanguine filiorum tuorum quos dedisti eis. Ecce ego congregabo omnes amatores tuos quibus commixta es et omnes quos dilexisti cum uniuersis quos oderas et congregabo eos super te undique et nudabo ignominiam tuam coram eis et uidebunt omnem turpitudinem tuam et iudicabo te

tuorum

iudiciis adulterarum et effundentium sanguinem et dabo te in sanguinem furoris et zeli et dabo te in manus eorum. Et destruent lupanar tuum et demolientur prostibulum tuum et nudabunt te uestimentis tuis et auferent uasa decoris tui et derelinquent te nudam plenamque ignominia et adducent super te multitudinem et lapidabunt te lapidibus et trucidabunt te gladiis suis et comburent domos tuas igni et facient in te iudicia in oculis mulierum plurimarum et desines fornicari et mercedes ultra non dabis et requiescet indignatio mea in te et auferetur zelus meus a te et quiescam nec irascar amplius. Eo quod non fueris recordata dierum adolescentie tue et prouocasti me in omnibus his. Quapropter et ego uias tuas in capite tuo dedi ait dominus deus et non feci iuxta scelera tua in omnibus abhominationibus tuis. Ecce omnis qui uulgo dicit prouerbium in te assumet illud dicens. sicut mater ita et filia eius. Filia matris tue es tu que proiecit uirum suum et filios suos et soror sororum tuarum tu que proiecerunt uiros suos et filias suas. Mater uestra cethea et pater uester amorreus. Et soror tua maior samaria ipsa et filie eius que habitant ad sinistram tuam. Soror autem tua minor te que habitat a dextris tuis sodoma et filie eius. Sed nec in uiis earum ambulasti neque secundum scelera earum fecisti pusillum minus pene sceleratiora fecisti illis in omnibus uiis tuis. Viuo ego dicit dominus deus quia non fecit sodoma soror tua ipsa et filie eius sicut fecisti tu et filie tue. Ecce hec fuit iniquitas sodome sororis tue superbia saturitas panis et habundancia et ocium ipsius et filiarum eius et manum egeno et pauperi non porrigebant et eleuate sunt et fecerunt abhominationes coram me et abstuli eas sicut uidisti. Et samaria dimidium peccatorum tuorum non peccauit sed uicisti eas sceleribus tuis. Et iustifi

casti sorores tuas in omnibus abhominationibus tuis quas operata es. Ergo et tu porta confusionem tuam: que vicisti sorores tuas peccatis tuis, sceleratius agens ab eis. Iustificate enim a te. Ergo et tu confundere et porta ignominiam tuam, que iustificasti sorores tuas. Et convertam restituens eas conversione sodomorum cum filiabus suis, et conversione samarie et filiarum eius. Et convertam reversionem tuam in medio earum. ut portes ignominiam tuam et confundaris in omnibus que fecisti consolans eas. Et soror tua sodoma et filie eius revertentur ad antiquitatem suam, et samaria et filie eius revertentur ad antiquitatem suam. et tu et filie tue revertemini ad antiquitatem vestram. Non fuit autem sodoma soror tua audita in ore tuo in die superbie tue. antequam revelaretur malicia tua. sicut hoc tempore in obprobrium filiarum syrie et cunctarum in circuitu tuo filiarum palestinarum que ambiunt te per gyrum. Scelus tuum et ignominiam tuam tu portasti ait dominus deus. Quia hec dicit dominus deus. Et faciam tibi sicut despexisti iuramentum meum ut irritum faceres pactum: et recordabor ego pacti mei in diebus adolescentie tue et suscitabo tibi pactum sempiternum. Et recordaberis viarum tuarum et confunderis cum receperis sorores tuas te maiores cum minoribus tuis. et dabo eas tibi in filias. sed non ex pacto tuo. Et suscitabo ego pactum meum tecum. et scies quia ego dominus. ut recorderis et confundaris. et non sit tibi ultra aperire os. pre confusione tua. cum placatus fuero tibi in omnibus que fecisti ait dominus deus.

Et factum est verbum domini ad me dicens. XVII. Fili hominis propone enigma et narra parabolam ad domum israel et dices. Hec dicit dominus deus. Aquila grandis magnarum alarum longo membrorum ductu. plena plumis et varietate. venit ad lybanum et tulit medullam cedri. Summitatem frondium eius avulsit: et transportavit eam in terram chanaan. In urbe negociatorum posuit illam. et tulit de semine terre et posuit illud in terram pro semine. ut firmaret radicem super aquas multas. In superficie posuit illud. Cumque germinasset. crevit in vineam latiorem humili statura. respicientibus ramis eius ad eam. et radices eius sub illa erant. Facta est ergo vinea. et fructificavit in palmites et emisit propagines. Et facta est aquila altera grandis magnis alis multisque plumis: et ecce vinea ista quasi mittens palmites radices suas ad eam: palmites suos extendit ad illam. ut irrigaret eam de areolis germinis sui. In terra bona super aquas multas plantata est. ut faciat frondes et portet fructum. ut sit in vineam grandem. Dic. Hec dicit dominus deus. Ergo ne prosperabitur? nonne radices eius evellet et fructus eius distringet et siccabit omnes palmites germinis eius et arescet et non in brachio grandi neque in populo multo ut evelleret eam radicitus. Ecce plantata est. Ergo ne prosperabitur? nonne cum tetigerit eam ventus urens siccabitur. et in areis germinis sui arescet. Et factus est sermo domini ad me dicens. Dic ad domum exasperantem. Nescitis quid ista significent? Dic. Ecce venit rex babylonis in ierusalem. et assumet regem et principes eius. et adducet eos ad semetipsum in babylonem. et tollet de semine regni. feriet cum eo fedus. et accipiet ab eo iusiurandum. Sed et fortes terre tollet ut sit regnum humile et non elevetur. sed custodiet pactum eius et servet illud. Qui recedens ab eo misit nuncios ad egyptum ut daret sibi equos et populum multum. Numquid prosperabitur vel consequetur salutem qui fecit hec? et qui dissolvit pactum. numquid effugiet? Vivo ego dicit dominus deus. quoniam in loco regis qui constituit eum regem. cuius fecit irritum iuramentum et solvit pactum quod habebat cum eo in medio babylonis morietur. et non in exercitu

grandi. neque in prelio multo faciet contra
eum pharao prelium in iactu aggeris. et in
extructione vallorum. ut interficiat animas
multas. spreverat enim iuramentum ut sol
veret fedus. et ecce dedit manum suam. et cum
omnia hec fecerit non effugiet. Propterea
hec dicit dominus deus. Vivo ego quoniam iura
mentum quod sprevit. et fedus quod prevari
catus est ponam in capite eius. et expandam
super eum rete meum. et comprehendetur
in sagena mea. et adducam eum in babylo
nem. et iudicabo illum ibi in prevaricatione
qua despexit me. Et omnes profugi eius cum
universo agmine suo gladio cadent. re
sidui autem in omnem ventum dispergentur.
et scietis quia dominus locutus sum. Hec dicit dominus
deus. Et sumam ego de medulla cedri sub
limis et ponam de vertice ramorum eius tene
rum distringam. et plantabo super montem
excelsum et eminentem. In monte sublimi
israel plantabo illud. et erumpet in germen
et faciet fructum et erit in cedrum magnam.
et habitabunt sub eo omnes volucres et uni
versum volatile sub umbra frondium eius ni
dificabit. et scient omnia ligna regionis
quia ego dominus humiliavi lignum sublime
et exaltavi lignum humile. et siccavi lig
num viride et frondere feci lignum aridum.
Ego dominus locutus sum et feci. XVIII
Et factus est sermo domini ad me dicens.
Quid est quod inter vos parabolam vertitis in pro
verbium istud in terra israel dicentes. Patres
comederunt uvam acerbam et dentes filiorum
obstupescunt. Vivo ego dicit dominus deus
si erit ultra vobis parabola hec in pro
verbium in israel. Ecce omnes anime mee sunt. ut a
nima patris. ita et anima filii mea est. Anima
que peccaverit ipsa morietur. Et vir si fuerit
iustus et fecerit iudicium et iusticiam in montibus
non comederit. et oculos suos non levaverit
ad ydola domus israel. et uxorem proximi sui
non violaverit et ad mulierem menstruatam non
accesserit. et hominem non contristaverit. pignus
debitori reddiderit. per vim nichil rapuerit. pa
nem suum esurienti dederit. et nudum operuerit
vestimento. ad usuram non commodaverit et am
plius non acceperit. ab iniquitate averterit manum
suam. Iudicium verum fecerit inter virum et virum.
in preceptis meis ambulaverit. et iudicia
mea custodierit. ut faciat veritatem.
Hic iustus est. vita vivet ait dominus deus.
Quod si genuerit filium latronem effundentem
sanguinem et fecerit unum de istis. et hec quidem
omnia non facientem. sed in montibus comedentem
et uxorem proximi sui polluentem. egenum et
pauperem contristantem. rapientem rapinas. pi
gnus non reddentem. et ad ydola levantem oculos
suos. abhominationem facientem. ad usuram
dantem et amplius accipientem. numquid
vivet. non vivet. Cum universa detestan
da hec fecerit. morte morietur. sanguis eius
in ipso erit. Quod si genuerit filium qui
videns omnia peccata patris sui que fecit. timu
erit et non fecerit simile eis. super montes
non comederit et oculos suos non levaverit ad
ydola domus israel. et uxorem proximi sui non
violaverit. et virum non contristaverit. pignus
non retinuerit et rapinam non rapuerit. pa
nem suum esurienti dederit. et nudum operuerit
vestimento. a pauperis iniuria averterit ma
num suam. usuram et superhabundantiam non acce
perit. iudicia mea fecerit. et in preceptis
meis ambulaverit. hic non morietur in ini
quitate patris sui. sed vita vivet. Pater
eius quia calumpniatus est. et vim fecit fratri. et ma
lum operatus est in medio populi. ecce mortu
us est in iniquitate sua. Et dicitis. Quare non
portavit filius iniquitatem patris. Videlicet
quia filius iudicium et iusticiam operatus est. omnia
precepta mea custodivit. et fecit illa. vita
vivet. Anima que peccaverit ipsa morietur.
Filius non portabit iniquitatem patris. et

pat' nō portabit iniq̄tatē filii. Justi
cia iusti sup eū erit. ⁊ impietas impii
sup eū erit. Si aūt impius egit peni
tenciā. ab oīb; pccīs suis q̄ opatus ē. ⁊ cu
stodierit vniusa pcepta mea. ⁊ fecerit
iudiciū ⁊ iusticiā uita uiuet. ⁊ nō mori
etur. Omniū iniq̄tatū ei' q̄s opatus ē.
nō recordabor. In iusticia sua q̄m opa
tus ē. uiuet. Nūquid uolūtatis mee
ē mors impii. dic̄ dn̄s ds̄. ⁊ nō ut cōuertat'
a uiis suis ⁊ uiuat. Si aūt auerterit se iu
stus a iusticia sua ⁊ fecerit iniq̄tatē sc̄dm
omēs abhoīacōes q̄s opari solet impi'.
nūq' uiuet. Oms̄ iusticie ei' q̄s fecerat
nō recordabūt. In puaricacōe q̄ pua
ricat' ē. ⁊ i pcc̄o suo qd' peccauit i ipīs
morie?. Et dixistis. Nō ē eq̄ uia dn̄i.
Audite g° dom' isrl'. Nūq' uia mea nō ē
eq̄. ⁊ nō magis uie urē puē s. Cū eni a
uerterit se iust' a iusticia sua ⁊ fecerit iniq̄
tatē. morietur in eis. In iniusticia q̄m op
atus ē morietur. Et cū auerterit se impi' ab
impietate sua q̄m opat' ē. ⁊ fecerit iudici
um ⁊ iusticiā. ipse aīam suā uiuificabit.
Considerās eni ⁊ auertens se ab oīb; ini
q̄tatib; suis q̄s opat' ē. uita uiuet. ⁊ nō
morie?. Et dicūt filii isrl'. Nō ē eq̄ uia dn̄i.
Nūq̄d uie mee nō s eq̄. ⁊ nō magis uie urē
puē s. dom' isrl'. Ideirco vnūquēq; iux
ta uias suas iudicabo dom' isrl'. ait dn̄s
ds̄. Conuertimini ⁊ agite pniā ab oīb; ini
q̄tatib; urīs ⁊ nō erit uob' i ruinā ini
quitas. Pricite a uob' oms̄ puaricacōes
urās i q̄b; puaricati estis. ⁊ facite uob'
cor nouū ⁊ sp̄m nouū. Et q̄re moriemini
dom' isrl'. q̄r nolo mortē morientis dicit
dn̄s ds̄. Reūtimini ⁊ uiuite. XIX

Et tu fili hoīs assume planctum
sup pncipes isrl'. ⁊ dices. Q̄re mat' tua
leena int' leones cubauit. In medio
leuncłoꝝ enutriuit catulos suos. ⁊ edu
xit vnū de leunclis suis. Leo fc̄s ē
⁊ didicit cape pdā. homīnēq; cōmede
Et audierūt de eo gētes ⁊ nō absq; uul
nib; suis cepūt eū. ⁊ adduxerūt eū in
catenis i t̄rām egipti. Que cū uidisset
q̄m ifirmata ē ⁊ piit expectacō ei'. tu
lit vnū de leuncl' suis. leonē cōstituit
eū. q̄ incedebat int' leones. ⁊ fc̄s ē leo.
didicit pdam cape ⁊ hoīes deuorare. di
dicit uiduas facere. ⁊ ciuitates eoꝝ i de
sertū adducē. ⁊ desolata ē t̄ra ⁊ plenitu
do ei' a uoce rugit' illi'. ⁊ cōuenerūt adū
sū eū gētes vndiq; de puīciis. ⁊ expan
derūt sup eū rete suum. In uulnib' eoꝝ
captus ē. ⁊ miserūt eū i cauea ⁊ i cate
nis adduxerūt eū ad regē babylonis. mi
serūtq; eū i carcerem ne audiret' uox ei'
ult' sup mōtes isrl'. Mat' tua q̄i uinea
i sanguīe tuo sup aq̄m plantata. fruc
tus ei' ⁊ frondes ei' creuerūt ex aq̄s multis
⁊ fc̄e s ei uirge solide in sceptra dn̄anci
um. ⁊ exaltata ē statura ei' int' frondes
⁊ uidit altitudinē suā i multitudine pal
mitū suoꝝ. ⁊ euulsa ē i ira i t̄ramq; piec
ta. ⁊ uent' urēs siccauit fructū ei'. mar
cuerūt ⁊ arefc̄e s uirge roboris ei'. ign;
cōmedit eā. Et nūc t̄ūsplātata ē i desertū
i t̄ra i uia ⁊ siciēti. ⁊ egressus ē ign̄s de uirga
ramoꝝ ei' q̄ fructū ei' cōmedit ⁊ nō fuit
i ea uirga fortis sceptrū dn̄anciū. plac
tus ē ⁊ erit i planctum. XX

Et fc̄m ē in āno. vii. in mse. v°. in
decima mn̄sis uenerūt uiri de seniorib;
isrl' ut interrogarent dn̄m ⁊ sederūt corā
me. Et fc̄s ē s̄mo dn̄i. ad me dicēs. Fili
hoīs. Loq̄re seniorib; isrl'. ⁊ dices ad eos.
Hec dic̄ dn̄s ds̄. Nūq̄d ad interrogandū
me uos uenistis. Viuo ego q̄r nō rende
bo uob'. ait dn̄s ds̄. Si iudicas eos. si
iudicas fili hoīs abhoīacōes patrū eoꝝ
ostende eis. ⁊ dices ad eos. Hec dic̄ dn̄s

ds. In die q̃ elegi isrl. & levavi ma
nũ meã p stirpe dom' iacob & appa
rui eis in trã egypti. & levavi manũ me
am p eis dicẽs. Ego dñs ds ur. In
die illa levavi manũ meã p eis. ut
educ'em eos de trã egypti. in trã q̃m
pvideram eis. fluẽtẽ lacte & melle. q̃ ẽ
egregia int' omnes tras. Et dixi ad eos.
Unusqsq; offensiones oculor suor
abiciat & i ydolis egypti nolite pollui
ego dñs ds ur. & irritaverũt me. nolue
runtq; me audire. Uniusqsq; abhoïacõ
nes oculor suor nõ piecit. nec ydola egy
pti reliquerũt & dixi. ut effunderẽ i(n)digna
cõem meã sup eos. & implerem irã meã in
eis i medio tre egypti & nõ feci pp no
mẽ meũ. ut nõ violaret' corã gentib;
in q̃r medio erãt. & int' q̃s apparui eis
ut educerẽ eos de trã egypti. Eieci g' eos
de trã egypti & eduxi i desertũ. & dedi eis
pcepta mea & iudicia mea ostẽdi eis. q̃
faciat hõ. & vivet i eis. In sup & sabba
mea dedi eis ut eẽt signũ int' me & eos
& scirent q̃ ego dñs sctificãs eos. Et irri
taverũt me domus isrl. i deserto i pceptis
meis n ambulaverũt. & iudicia mea p
iecerũt q̃ faciẽs hõ vivet i eis. & sabba
mea violaverũt vehemẽt'. Dixi g' ut ef
funderẽ furorẽ meũ sup eos i deserto.
& consumerẽ eos & n feci pp nomẽ meum
ne violaret' corã gẽtib; de q̃b; eieci eos
i cõspectu eor. Ego ig' levavi manũ me
am sup eos i deserto. ne i(n)ducerẽ eos i trã
q̃m dedi eis fluẽtẽ lacte & melle. pcipu
am trar omniũ. q̃ iudicia mea piece
rũt. & i pceptis meis nõ ambulaverũt
& sabba mea violaverũt. Post ydola eni
cor eor gradiebat'. Et pepcit ocul' me' s
sup eos. ut n int'ficerẽ eos. nec consũpsi eos
i deserto. Dixi aũt ad filios eor i soli
tudine. In pceptis patrũ vror nolite
incedere. nec iudicia eor custodiatis. nec i ydo
lis eor polluamini. ego dñs ds ur. In p
ceptis meis ambulate. & iudicia mea cu
stodite. & facite ea. & sabba mea sctificate
ut sit signũ int' me & vos. & sciat' q̃ ego
dñs ds ur. Et exacerbaverũt me filii eor.
In pceptis meis n ambulaverũt & iudicia
mea nõ custodierũt ut facerent ea. q̃ cũ fe
cerit hõ vivet in eis. & sabba mea violave
runt. & cõminat' sum ut effunderẽ furorem
meũ sup eos. & implerẽ irã meã in eis in
deserto. Averti aũt manũ meã. & nõ feci pp
nomẽ meũ ut nõ violaret' corã gentibus
de quib; eieci eos i oculis eor. Iterũ leva
vi manũ meã in eos i solitudine. ut disp
derẽ illos i nationes & ventilarẽ eos i tras
eo qd iudicia mea nõ fecissent. & pcepta me
a reprobassent. & sabba mea violassent. & post
ydola patrũ suor fuissent oculi eor. Ergo
& ego dedi eis pcepta nõ bona. & iudicia
in quib; nõ vivent. & pollui eos i munerib;
suis cũ offerrent omne qd aperit vulvã pp
delicta sua. & scient q̃ ego dñs. Quã ob rẽ
loq're ad domũ isrl. fili hoĩs. & dices ad eos.
Hec dic dñs ds. Adhuc & i hoc blasphe
maverũt me pres vri. cũ sprevissent me cõtẽp
nẽtes. & i(n)duxissẽ eos i trã sup q̃m le
vavi manũ meã. ut darẽ eis. Viderũt
omnẽ collẽ excelsũ. & omne lignũ nemo
rosũ. & immolaverũt ibi victimas suas.
& dederũt ibi irritacõem oblacões suas. et
posuerũt ibi odorẽ suavitatis sue. & liba
verũt libacões suas. Et dixi ad eos. Q̃d
ẽ excelsũ ad qd vos ingredimini: & vocatũ
ẽ nomẽ ei excelsũ usq; ad hãc diẽ. Ppterea
dic ad domũ isrl. Hec dic dñs ds. Certe
i via patrũ vror vos polluimini & post offen
dicula eor vos fornicamini. & i oblacõe
donor vror cũ trãsducitis filios vros p
ignẽ vos polluimini i omib; ydolis vris us
q; hodie. Et ego respondebo vobis domus isrl.

Viuo ego dic dñs ds. qr n̄ ascendebo
uob neq; cogitacō mētis urē fiet dicē
tiū. erim sic gentes. ⁊ sic cognacões
tre ut colam ligna ⁊ lapides. Viuo e
go dic dñs ds qm̄ ī manu forti ⁊ brachio
extento. ⁊ ī furore effuso. regnabo sup
uos. ⁊ educā uos de p̄plis. ⁊ congregabo
uos de tris ī quib dispsi estis. In manu
ualida ⁊ ī brachio extēto. ⁊ ī furore effu
so. regnabo sup uos. ⁊ adducā uos ī des
tū p̄plor ⁊ iudicabor ibi uobcū facie ad
faciē sic iudicio cōtēdi aduſū p̄res urōs ī
deserto tre egypti. sic iudicabo uos dic
dñs ds. ⁊ subiciā uos sceptro meo. ⁊ idu
cam uos ī uincul federis. ⁊ eligā de uob trās
gressores ⁊ ipios ⁊ de tra icolatus eor educā
uos ⁊ t̄ram isrl nō ingredietur. ⁊ scietis
qr ego dñs. ⁊ uos dom isrl. Hec dic dñs
ds. Singli post ydola urā. ambulate ⁊
seruite eis. Qd si ⁊ in hoc nō audieritis
me ⁊ nom meū scm̄ pollueritis ultī ī mu
neribz vris. ⁊ ī ydol vris ī mōte scō meo. in
mōte excelso isrl. ait dñs ds. ibi seruiet mi
chi ois dom isrl. ois in q̄m tra in q̄ placabūt
me ⁊ ibi q̄ram p̄micias vras. ⁊ inicium de
cimar vrar. In oibz sanctificacōibz vris ī
odorē suauitatis suscipiā uos. cū eduxero
uos de p̄plis. ⁊ congregauero uos de tris ī q̄s
dispsi estis. ⁊ sanctificabor ī uob ī ocul nacō
nū ⁊ scietis qr ego dñs ds. Cū induxero
uos ad t̄ram isrl in trā p q̄ leuaui ma
nū meā. ut darē eā p̄ribz vris. ⁊ recorda
bimī ibi uiar urar ⁊ oīm scelerū uror
quibz polluti estis ī eis. ⁊ displicebitis
uob ī cōspectu urō ī oibz malicijs uris q̄s
fecistis ⁊ scietis qr ego ds cū bn̄fecero uob p̄p
nom meū. n̄ scdm̄ uias urās malas
neq; scdm̄ scelā urā pessima dom isrl.
ait dñs ds. XXI

Et fcūs ē smo
dñi ad me dicēs. Fili hois pone
faciē tuā cōtra faciē austri ⁊ stilla ad affri

cū. ⁊ p̄pha ad saltū agri meridiani ⁊ di
ces saltui meridiano. Audi ubū dñi.
Hec dic dñs ds. Ecce ego succēdā in te
ignē ⁊ cōburā in te omē lignū uiride ⁊
omē lignū aridū. n̄ extinguet flāma suc
censionis. ⁊ cōburet in eo ois facies ab au
stro usq; ad aqlonē. ⁊ uidebit vniusa ca
ro qr ego dñs succēdi eā. n̄c extinguet. Et
dixi. A. a. a. dñe ds. ipi dicūt ad me.
Nūquid nō p pabolas loquit iste. Et
fcūs ē smo dñi ad me dicēs. Fili hois. po
ne faciē tuā ad irlm ⁊ stilla ad sanctuaria
⁊ p̄pha cōtra humū isrl. ⁊ dices tre isrl. H
dic dñs ds. Ecce ego ad te. ⁊ eiciā in te
gladiū meū de uagina sua. ⁊ occidā ī
te iustū ⁊ impiū. Pro eo aūt qd occidi ī te
iustū ⁊ impiū. idcirco egredietur gladius
mēs de uagina sua ad omnē carnē ab au
stro usq; ad aqlonē. vt sciat ois caro qr
ego dñs eduxi gladiū meū de uagina
sua irreuocabilē. Et tu fili hois igemi
sce ī cōtricōe lumbor. ⁊ ī amaritudīb in
gemisces corā eis. Cūq; dixerint ad te q̄re
tu gemis. dices. p auditu qr uenit. ⁊ tabe
scet omē cor. ⁊ dissoluetur vniuse man
⁊ infirmabit ois sps. ⁊ p cūcta genua flu
ent aq. Ecce uenit ⁊ fiet ait dñs ds. Et
fcūs ē sermo dñi ad me dicēs. Fili hois
p̄pha ⁊ dices. Hec dic dñs ds. Loqre. Gla
dius gladi exacut ē. ⁊ limatus. vt cedat
victimas. exacut ē. vt splēdeat. limat ē.
Qui moues sceptrū filij mei. succidisti
omē lignū. ⁊ dedi eū ad leuigandū vt
teneat manu. Iste exacut ē gladi ⁊ iste
limat ē ut sit ī manu interficiētis. Cla
ma ⁊ vlula fili hois. qr hic fcūs ē ī p̄plo
meo. hic ī cūctis ducibz isrl. Qui fugerāt
gladio traditi s cū p̄plo meo. Idcirco
plaude sup femur qr pbat ē. ⁊ hoc cū
sceptrū subuerterit. ⁊ n̄ erit dic dñs ds. Tu
g fili hois p̄pha. ⁊ pcute manū ad ma

nuī ⁊ duplicet᷑ ac triplicet᷑ gladi᷒ īt-
fectoꝝ. Hic ē gladi᷒ occisionis magᵉ
q̄ obstupescē eos facit ⁊ corde tabescē
⁊ mltiplicat ruinas. In oīb; portis e
oꝝ dedi cōturbacōēꝫ gladij acuti. ⁊ limā
ti ad fulgendū. amicti ad cedē exacue
uade ad dexterā siue ad sinistrā q̄cūq;
faciei tue ē appetit᷑. q̄n ⁊ ego plaudam
manu ad manū ⁊ implebo ego īdig-
nōnē meā. Ego dn̄s locut᷑ sū. Et fc̄us
ē sermo dn̄i ad me dicēs. Et tu fili hoīs
pone ṫi duas uias. vt ueniat ṫ gladius
regis babylonis. de t̄ra vna egredient᷑
ambo. ⁊ manu capiet cōiecturā. ī capite
uie ciuitatis cōiciet. Viā pones. vt ueniat
gladius ad rabath filioꝝ āmon. ⁊ ad
iudā in ierlm munitissimā. Stetit enī
rex babylonis ī biuio ī capite duarū vi-
aꝝ. diuinacōnē q̄rens. cōmiscēs sagittas
interrogauit ydola. exta cōsuluit. Ad dex-
trā eius fc̄a ē diuinacō sup̄ ierlm ut po-
nat arietes. vt apiat os ī cede. ⁊ eleuet
uocē ī ululatu ut ponat arietes cōt̄ por-
tas. vt cōportet aggerem. vt edificet mu-
nicōes. eritq; q̄si cōsulēs frustᵃ oraculū ī
ocul' eoꝝ. ⁊ sabbatoꝝ ociū imitās. Ipse aū
recordabit᷑ iniq̄tatis ad capiēdū. Idcᵒ
co hec dic̄ dn̄s ds̄. p̄ eo q̄d recordati estis
iniq̄tatis ur̄e ⁊ reuelastis p̄uaricacōēs
ur̄as. ⁊ apparuerūt pc̄c̄a ur̄a ī oīb; cogita-
cōnib; ur̄is. p̄ eo inq̄m q̄d recordati es-
tis. manu capiemī. Tu aū p̄phane ī-
pie dux isrl'. cuius uenit dies ī t̄p̄re iniq̄ta-
tis p̄finita. Hec dic̄ dn̄s ds̄. Aufer cy-
darim tolle coronā. Nōne hec ē q̄ hu-
milē sbleuauit. ⁊ sblimē humiliauit.
Iniq̄tatē iniq̄tatē iniq̄tatē ponā eā.
⁊ hoc nō fiet. donᵉ ueniat cuiᵘ ē iudiciū
⁊ tradā ei. Et tu fili hoīs p̄ph̄a ⁊ dic.
Hec dic̄ dn̄s ds̄ ad filios āmon. ⁊ ad
obp̄briū eoꝝ. ⁊ dices. Mucro mucro.

euagina te ad occidendū. lima te vt
interficias ⁊ fulgeas. Cū ṫi uiderent uana
⁊ diuinarent mēdacia. vt dareris sup̄ col-
la wlnatoꝝ impioꝝ q̄ꝝ uenit dies ī t̄p̄e
iniq̄tatis p̄finita. Reu̇tere ad uaginā
tuā. In loco ī q̄ creat᷑ ē ī t̄ra natiuita-
tis tue iudicabo te. ⁊ effundā sup̄ te ī-
dignacōēꝫ meā. In igne furoris mei suf-
flabo te. daboq; te ī man᷒ hoīm īsipie-
ciū. ⁊ fabricāciū interitū. Igni eris cib;
sāguis tuus erit ī medio t̄re. ⁊ obliuio-
ni traderis q̄ ego dn̄s locut᷑ sū. XXII

Et fc̄s ē s̄mo dn̄i ad me dicēs. Et tu
fili hoīs. nū iudicas ciuitatē sangᵘi-
nū ⁊ ostendes ei oēs abhoīacōēs suas.
⁊ dices. Hec dic̄ dn̄s ds̄. Ciuitas effun-
dēs sanguinē ī medio sui. vt ueniat t̄p̄
eī. ⁊ q̄ fecit ydola cōt̄ semetipam vt pol-
lueret᷑. In sanguīe tuo q̄ a te effusus
ē deliquisti ⁊ ī ydol' tuis q̄ fecisti polluta
es. ⁊ appinq̄re fecisti dies tuos ⁊ adduxi-
sti t̄pus ānoꝝ tuoꝝ. Ppt̄ea dedi te obp̄-
briū gētib; ⁊ irrisionē vniu̇sis t̄ris. q̄
iuxta s̄. ⁊ q̄ p̄cul a te triūphabūt de te.
sordida. nobil' grādis interitu. Ecce p̄n-
cipes isrl'. singli ī brachio suo fuerūt in te
ad effundēdū sanguīe. patrē ⁊ matrē cō-
tumelijs affecerūt in te. aduenā calūp-
niati s̄ ī medio tui. pupillū ⁊ uiduā cō-
tristauerūt apud te. scūaria mea sp̄reuis-
tis ⁊ sabbā mea polluistis. Viri detractores fu-
erūt in te ad effundendū sanguīe. ⁊ sup̄
montē cōmederūt in te. scelus opati s̄
ī medio tui. Verecūdiora p̄ris discoperuerūt
in te. īmūdiciā menstruate humiliauert
in te. ⁊ vnusq̄sq; ī vxorē p̄ximi sui opat᷒ ē
abhoīacōēꝫ. ⁊ socer nurū suā polluit ne-
farie. fr̄ sororē suā filiā p̄ris sui opp̄ssit
in te. Munera acceperūt apud te ad effun-
dendū sanguīe. vsurā ⁊ sup̄habūdātiā
accepisti. ⁊ auare p̄ximos tuos calūpni-

abaris. meique oblita es. ait dominus deus. Ec-
ce conplosi manus meas super avariciam tuam
quam fecisti. et super sanguinem qui effusus est in
medio tui. Numquid sustinebit cor tuum.
aut prevalebunt manus tue in diebus quos ego
faciam tibi. Ego dominus locutus sum. et faciam et dis-
pergam te in nationes et ventilabo te in terras. et
deficere faciam inmundiciam tuam a te. et possideb-
bo te in conspectu gentium. et scies quia ego dominus.
Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili ho-
minis. Versa est mihi domus israel in scoriam. omnes
isti es. et stannum et ferrum. et plumbum in me-
dio fornacis scoria facti sunt argenti. Propterea hec
dicit dominus deus. Eo quod versi estis omnes in scoriam
propterea ego ecce congregabo vos in medio ie-
rusalem congregatione argenti. et eris et ferri et
stanni et plumbi in medio fornacis ut succen-
dam in ea ignem ad conflandum. sic congregabo
in furore meo et in ira mea et requiescam. et confla-
bo vos. Et congregabo vos. et succendam vos
in igne furoris mei. et conflabimini in medio
eius. ut conflatur argentum in medio fornacis
sic eritis in medio eius. et scietis quia ego dominus deus
cum effuderim indignationem meam super vos.
Et factum est verbum domini ad me dicens. Fili hominis
dic ei. Tu es terra inmunda et non conpluta in die
furoris. Coniuratio prophetarum in medio eius. sicut leo
rugiens capiensque predam. Animam devoraverunt
opes et pretium acceperunt. Viduas eius multipli-
caverunt in medio illius. Sacerdotes eius contempse-
runt legem meam et polluerunt sanctuaria mea.
inter sanctum et profanum non habuere distantiam. et inter
pollutum et mundum non intellexerunt. et a sab-
batis meis averterunt oculos suos et coinqui-
nabar in medio eorum. Principes eius in me-
dio eius quasi lupi rapientes predam ad effun-
dendum sanguinem et perdendas animas et avare
sectanda lucra. Prophete autem eius liniebant eos
absque temperamento videntes vana et divinan-
tes eis mendacium dicentes. Hec dicit dominus deus.
Cum dominus non sit locutus. Populi terre calumpnia-
bantur calumpniam et rapiebant violenter. ege-
num et pauperem affligebant et advenam
opprimebant calumpnia absque iudicio. et que-
sivi de eis virum qui interponeret sepem et sta-
ret oppositus contra me pro terra ne dissiparem
eam. et non inveni. et effudi super eos indigna-
tionem meam. et in igne ire mee consumpsi eos. viam
eorum in caput eorum reddidi ait dominus deus.

XXIII

Et factus est sermo domini ad me di-
cens. Fili hominis due mulieres filie
matris unius fuerunt et fornicate sunt in egy-
pto. in adolescentia sua fornicate sunt. Ibi subac-
ta sunt ubera earum. et fracte sunt mamme pubertatis e-
arum. Nomina autem earum oolla maior et ooliba
soror eius minor. Et habui eas. et pepererunt fili-
os et filias. Porro earum nomina samaria
oolla. et ierusalem ooliba. Fornicata est igitur
oolla super me et insanivit in amatores
suos in assyrios propinquantes vestitos iacin-
cto. principes et magistratus iuvenes cu-
pidinis universos equites. ascensores
equorum. Et dedit fornicationes suas super e-
os. electos filios assyriorum universos et in
omnibus in quos insanivit in inmundiciis eorum
polluta est. Insuper et fornicationes suas
quas habuerat in egypto non reliquit. Nam
et illi dormierunt cum ea in adolescentia eius. et
illi confregerunt ubera pubertatis eius. et effude-
runt fornicationem suam super eam. Propterea tradi-
di eam in manus amatorum suorum in manus fili-
orum assur. super quorum insanivit libidine. Ipsi
discoopuerunt ignominiam eius. filios et filias
illius tulerunt. et ipsam occiderunt gladio et fac-
te sunt famose mulieres et iudicia perpetraverunt
in ea. Quod cum vidisset soror eius ooliba plus
quam illa insanivit libidine et fornicationem
sororis sue ad filios assyriorum prebuit in-
pudenter. ducibus et magistratibus ad se
venientibus indutis veste varia. equitibus
qui vectabantur equis et adolescentibus forma
cunctis egregia. Et vidi quod polluta esset

via una ambarum. et auxit fornicatio-
nes suas. Cumque vidisset viros depictos
in pariete. ymagines chaldeorum expressas
coloribus. et accinctos balteis renes et thya-
ras tinctas in capitibus eorum formam ducum
omnium similitudinem filiorum babylonis terreque
chaldeorum in qua orti sunt. et insanivit super eos
concupiscentia oculorum suorum. et misit nuntios
ad eos in chaldeam. Cumque venissent ad eam
filii babylonis ad cubile mammarum pol-
luerunt eam stupris suis. et polluta est ab e-
is et saturata est anima eius ab eis. Denu-
davit quoque fornicationes suas et discoperuit
ignominiam suam et recessit anima mea ab
ea sicut recesserat anima mea a sorore eius. Mul-
tiplicavit enim fornicationes suas. re-
cordans dies adolescentie sue quibus forni-
cata est in terra egypti et insanivit libidine
super concubitu eorum. quorum carnes sunt ut car-
nes asinorum. et sicut fluxus equorum fluxus eorum.
Et visitasti scelus adolescentie tue quando
subacta sunt in egypto ubera tua. et confracte
sunt mamme pubertatis tue. Propterea ooliba.
hec dicit dominus deus. Ecce ego suscitabo omnes
amatores tuos contra te. de quibus satiata
est anima tua et congregabo adversum te in circui-
tu filios babylonis et universos chaldeos
nobiles tyrannosque et principes. omnes filios
assyriorum iuvenes forma egregia. du-
ces et magistratus universos principes prin-
cipum. nominatos ascensores equorum. Et ve-
nient super te instructi curru et rota mul-
titudo populorum. lorica et clipeo. et galea ar-
mabuntur contra te undique. Et dabo coram e-
is iudicium et iudicabunt te iudiciis suis
et ponam zelum meum in te. quem exercent
tecum in furore. Nasum tuum et aures tuas
precident. et que remanserint gladio concident. Ipsi
filios tuos et filias tuas capient. et novis-
simum tuum devorabitur igni. et denuda-
bunt te vestimentis tuis. et tollent vasa

glorie tue. et requiescere faciam scelus tuum de te
et fornicationem tuam de terra egypti. nec levabis
oculos tuos ad eos. et egypti non recordaberis
amplius. Quia hec dicit dominus deus. Ecce ego tra-
dam te in manus eorum quos odisti. in manus de quibus
satiata est anima tua et agent tecum in odio.
et tollent omnes labores tuos. et dimittent te
nudam. et ignominia plenam. et revelabitur
ignominia fornicationum tuarum. scelus tuum et fornica-
tiones tue fecerunt hec tibi. quia fornicata es post
gentes inter quas polluta es in ydolis earum.
In via sororis tue ambulasti. et dabo cali-
cem eius in manu tua. Hec dicit dominus deus.
Calicem sororis tue bibes profundum et latum.
Eris in derisum. et in subsannationem. que es capacis-
sima. Ebrietate et dolore repleberis. ca-
lice meroris et tristitie calice sororis tue
samarie. et bibes illum et potabis usque ad
feces. et fragmenta eius devorabis et ubera
tua lacerabis quia ego locutus sum. ait dominus deus.
Propterea hec dicit dominus deus. quia oblita es mei.
et proiecisti me post corpus tuum. tu quoque porta sce-
lus tuum et fornicationes tuas. Et ait dominus
deus. ad me dicens. fili hominis. numquid iudi-
cas oollam et oolibam et annuntias eis scelera
earum. quia adultere sunt et sanguis in manibus earum
et cum ydolis suis fornicate sunt. Insuper et fi-
lios suos quos genuerunt mihi obtulerunt
eis ad devorandum. Sed et hoc fecerunt mihi.
Polluerunt sanctuarium meum in die illa et
sabbata mea profanaverunt. Cumque immo-
larent filios suos ydolis suis. et ingrede-
rentur sanctuarium meum ut pollueret illud.
in die illa. et hec fecerunt in medio domus
mee. Miserunt ad viros venientes de
longe. ad quos nuntios miserant. Itaque
ecce venerunt quibus te lavisti. et circum-
linisti stibio oculos tuos. et ornata es
mundo muliebri. Sedisti in lecto pul-
cherrimo. et mensa ornata est ante te. Thy-
miama meum et unguentum meum po-

posuisti sup eā. ⁊ uox multitudis exul
tātis in ea erat. Et ī uiris q̄ de multitu
dine hōim adducebant̄. ⁊ ueīebat̄ de
deserto posuerūt armillas ī manib⁹
eoꝝ ⁊ coronas speciosas ī capitib; eoꝝ.
Et dixi ei q̄ attita ē in adultijs. Nūc for
nicabit̄ ī fornicacōe sua ⁊ hec. Et īgssi
s̄ ad eā q̄i ad muliere̅ meretricē. sic īgr
diebant̄ ad oolla ⁊ oolibā mulieres ne
farias. Viri g̊ iusti isti s̄. Hij iudicab̄t
eas ī iudicō adultaꝝ ⁊ iudicō effūdēciū
sanguīnē q̄r adulte s̄ ⁊ sanguis ī maīb⁹
eaꝝ. ⁊ cū ẏdolis suis fornicate s̄. Hec
enī dic̄ dn̄s d̄s. Adduc ad eas multitu
⁊ trade eas̄ in tumultū ⁊ ī rapinā ⁊ lapi
dent̄ lapidib; p̄plorꝝ: ⁊ ɔfodiant̄ gla
diis eoꝝ. Filios ⁊ filias eaꝝ interficient
⁊ domos eaꝝ igni succēdent ⁊ auferam
scelus de t̄ra ⁊ discēt om̄es mulieres ne
faciāt scdm̄ scelus eaꝝ: ⁊ dabūt scelus
vestrum sup uos ⁊ pctā ẏdoloꝝ ur̄oꝝ
portabitis: ⁊ scietis q̄r ego dn̄s d̄s.

Et factū ē u̇bū dn̄i ad me. XXIIII
in anno. ix̊. in mēse. x̊. decima mēsis dicēs.
Fili hōis scribe t̄ nomē diei huī⁹. in q̄ ɔfir
matus ē rex babylonis adūsū ierl̄m ho
die ⁊ dices p p̄uūbiū ad domū irritatricē
parabolā: ⁊ loq̄ris ad eos. Hec dic̄ dn̄s d̄s.
Pone ollā eneā pone inq̄m ⁊ mitte ī
eā aq̄m: ɔg̊e frusta ei⁹ in eā. omne p̄te
bonā. femū. ⁊ armū, electā. ⁊ ossib; plena.
pinguissimū pecus̄ assumte: ɔpone q̄z
strues ossiū sb̄ eā. ⁊ efferbuit coccio ei⁹
⁊ discocta s̄ ossa illi⁹ in medio ei⁹. Ppterea
hec dic̄ dn̄s d̄s. Ve ciuitati sanguinū
olle cui⁹ rubigo ī ea ē. ⁊ rubigo ei⁹ non
exiuit de ea. p partes ⁊ p partes suas
eice illā. Non cecidit sup eā sors. sangs⁹
enī ei⁹ ī medio ei⁹ ē. Sup limpidissi
mā petrā effudit illū. nō effudit illū
sup t̄rā. vt possit opiri puluēre. Ut sup
ducerem

īdignacōē meā ⁊ vindictā ulciscer. Dedi
sanguīnē ei⁹ sup petrā limpidissimā ne
opiret̄. Ppterea hec dic̄ dn̄s d̄s. Ve ciui
tati sanguinū cui⁹ ego grande faciā
pẏrā: ɔgere ossa q̄ igne succēdā. ɔsumi
tur carnes. ⁊ coquet̄ vniūsa ɔpositio
⁊ ossa tabescēt. Pone q̄z eā sup p̄unas
uacuā. ut ī calescat ⁊ liq̄ fiat es eius.
⁊ ɔfletur ī medio ei⁹ inq̄namentū ei⁹ et
ɔsumat̄ rubigo ei⁹. Multo labore su
datū ē ⁊ nō exiuit de ea nimia rubigo
ei⁹. neq; p igne̅ ī mūdicia tua execrabi
lis q̄r mūdare te uolui ⁊ nō es mūda
ta a sordib; tuis. Sz nec mūdabis
prius. don̄c quiescē faciā indignacōnē
meā in te. Ego dn̄s locut⁹ sū ueni. ⁊
faciā: nō t̄nseā. nec parcā n̄c placabor
iuxta uias tuas. ⁊ iuxta adīuētōnes
tuas iudicabo te dic̄ dn̄s. Et factū est
u̇bū dn̄i ad me dicēs. Fili hōis. ecce e
go tollo a te desiderabile oculoꝝ tuoꝝ
ī plagā. ⁊ nō planges neq; plorabis
neq; fluent lacrime tue. Ingemisce ta
cēs: mortuoꝝ luctū nō facies: corona
tua circūligata sit t̄. ⁊ calciamēta tua
erunt ī pedib; tuis. nec amictu ora ue
labis. nec cibos lugēciū ɔmedes. Locu
tus sū g̊ ad p̄pl̄m mane. ⁊ mortua ē.
vxor mea uesp̄i. feciq; mane sic p̄cepe
rat m̄. Et dix̄ ad me p̄pl̄s. Quare nō
indicas nob̄. quid ista sig̊ficent. que
tu facis: Et dixi ad eos. Smo dn̄i
fcūs ē ad me dicēs. Loq̄re domui isrl̄.
Hec dic̄ dn̄s d̄s. Ecce ego polluā scīu
ariū meū. sup̄biā imp̄ij ur̄i. ⁊ desiderā
bile oculoꝝ ur̄oꝝ. ⁊ sup q̊ pauet aīa
ur̄a. ⁊ filij ur̄i ⁊ filie ur̄e q̄s reliq̄stis
gladio cadent ⁊ facietis sic̄ feci. Ora a
mictu n̄ uelabitis. ⁊ cibos lugēciū n̄
ɔmedetis. coronas habebitis ī capi
tib; ur̄is. ⁊ calciamēta ī pedib;. n̄ pla

getis neque flebitis. sed tabescetis in iniqui-
tatibus vestris et gemet unusquisque ad fra-
trem suum. Eritque ezechiel vobis in portentum.
iuxta omnia que fecit facietis cum venerit
istud: et scietis quia ego dominus deus. Et tu fili
hominis. ecce in die qua tollam ab eis fortitudi-
nem eorum et gaudium dignitatis et desideri-
um oculorum eorum super quo requiescunt anime
eorum. et filios et filias eorum. In die illa
cum venerit fugiens ad te ut annunciet tibi
in die illa quando aperietur os tuum cum eo
qui fugerit et loqueris et non silebis ultra.
eritque eis in portentum et scietis quia ego
dominus.

XXV

Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis pone
faciem tuam contra filios ammon. et prophetabis
de eis et dices filiis ammon. Audite ver-
bum domini dei. Hec dicit dominus deus. Pro eo quod di-
xisti. euge euge super sanctuarium meum quia
quia pollutum est. et super terram israel. quoniam de-
solata est. et super domum iuda quoniam ducti sunt
in captivitatem. Idcirco ego tradam te fi-
liis orientalibus in hereditatem et collocabunt
caulas suas in te et ponent in te tentoria
sua. Ipsi comedent fruges tuas et ipsi bi-
bent lac tuum. Daboque rabath in habitacu-
lum camelorum. et filios ammon in cubile pe-
corum et scietis quia ego dominus. Quia hec dicit
dominus deus. Pro eo quod plausisti manu et percus-
sisti pede. et gavisa es ex toto affectu
super terram israel. Idcirco ecce ego extendam
manum meam super te et tradam te in direp-
tionem gentium et interficiam te de populis et perdam te
de terris et conteram et scietis quia ego dominus
Hec dicit dominus deus. Pro eo quod dixerunt moab
et seyr. Ecce sicut omnes gentes domus iuda.
Idcirco ecce ego aperiam humerum mo-
ab de civitatibus. de civitatibus inquam eius
et de finibus eius inclytas terre. bethiesimoth
et belmeon et chariathaim filiis orientis.
cum filiis ammon. et dabo eam in hereditatem.
ut non sit memoria ultra filiorum am-
mon in gentibus. et in moab faciam iudicia.
et scient quia ego dominus. et prophetabis eis et di-
ces filiis ammon. Hec dicit dominus deus. Pro eo
quod fecit ydumea ultionem. ut se vindica-
ret de filiis iuda. peccavitque delinquens
et vindictam expetivit de eis. Idcirco hec
dicit dominus deus. Extendam manum meam super
ydumeam et auferam de ea hominem et iumen-
tum. et faciam eam desertam ab austro. qui sunt
in dedan gladio cadent. et dabo ultionem meam
super ydumeam per manum populi mei israel.
et facient in edom iuxta iram meam. et furo-
rem meum. et scient vindictam meam dicit dominus
deus. Hec dicit dominus deus. Pro eo quod fecerunt
palestini vindictam. et ulti se sunt toto animo
interficientes et implentes inimicitias ve-
teres. Propterea hec dicit dominus deus. Ecce ego
extendam manum meam super palestinos
et interficiam interfectores et perdam reliquias
maritime regionis. Faciamque in eis ul-
tiones magnas: arguens in furore. et
scient quia ego dominus cum dedero vindictam meam super eos.

XXVI

Et factum est in .xi. anno prima mensis. factus est sermo domini
ad me dicens. Fili hominis. pro eo quod dixit tyrus
de ierusalem. euge confracte sunt porte populorum conversa
est ad me: implebor deserta est. Propterea
hec dicit dominus deus. Ecce ego super te tyre.
et ascendere faciam ad te gentes multas. sicut
ascendit mare fluctuans. et dissipabunt
muros tyri. et destruent turres eius. et radam
pulverem eius de ea. et dabo eam in limpidis-
simam petram. Siccatio sagenarum erit in
medio maris. quia ego locutus sum. ait dominus
deus. Et erit in direptionem gentibus. Filie quoque
eius que sunt in agro: gladio interficientur et sci-
ent quia ego dominus. Quia hec dicit dominus deus.
Ecce ego adducam ad tyrum nabuchodono-
sor regem babylonis ab aquilone regem regum
cum equis et curribus. et equitibus. et cetu. populique

magno. Filias tuas que sunt in agro gladio interficiet. et circumdabit te munitionibus: et comportabit aggerem in gyro. et levabit contra te clypeum. et vineas et arietes temperabit in muros tuos. et turres tuas destruet in armatura sua. Inundatione equorum eius operiet te pulvis eorum. a sonitu equitum et rotarum et curruum. movebuntur muri tui: cum ingressus fuerit portas tuas quasi per introitum urbis dissipate. Ungulis equorum suorum conculcabit omnes plateas tuas: populum tuum gladio cedet et statue tue nobiles in terram corruent. Vastabunt opes tuas. diripient negociationes tuas: et destruent muros tuos. et domos tuas preclaras subvertent. et lapides tuos. et ligna tua et pulverem tuum in medio aquarum ponent. Et quiescere faciam multitudinem cantatorum tuorum: et sonitus cythararum tuarum non audietur amplius. et dabo te in limpidissimam petram: siccatio sagenarum eris. nec edificaberis ultra: quia ego locutus sum dicit dominus deus. Hec dicit dominus deus tyro. Numquid non a sonitu ruine tue, et gemitu interfectorum tuorum cum occisi fuerint in medio tui commovebuntur insule? et descendent de sedibus suis omnes principes maris. et auferent exuvias suas. et vestimenta sua varia abicient et induentur stupore. in terra sedebunt et attoniti super repentino casu tuo ammirabuntur. et assumentes super te lamentum dicent tibi. Quomodo peristi que habitas in mari urbs inclita que fuisti fortis cum habitatoribus tuis quos formidabant universi. Nunc stupebunt naves in die pavoris tui. et turbabuntur insule in mari, eo quod nullus egrediatur ex te. Quia hec dicit dominus deus. Cum dedero te urbem desolatam sicut civitates que non habitantur. et adduxero super te abyssum. et operuerint te aque multe: et detraxero te cum hiis qui descendunt in lacum ad populum sempiternum. et collocavero te in terra novissima sicut solitudines veteres cum hiis qui deducuntur in lacum ut non habiteris. Porro cum dedero gloriam in terra viventium. in nichilum redigam te et non eris: et requisita non invenieris ultra in sempiternum. ait dominus deus.

XXVII

Et factum est verbum domini ad me dicens. Tu ergo fili hominis. assume super tyrum lamentum. et dices tyro que habitat in introitu maris negociatrici populorum ad insulas multas. Hec dicit dominus deus. O tyre tu dixisti. Perfecti decoris ego sum. et in corde maris sita. Finitimi tui qui te edificaverunt. impleverunt decorem tuum. Abietibus de sanyr extruxerunt te cum omnibus tabulatis maris. Cedrum de lybano tulerunt. ut facerent tibi malum. quercus de basan dolaverunt in remos tuos. Transtra tua fecerunt tibi. ex ebore indico. et pretoriola de insulis ytalie. Byssus varia de egypto texta est tibi in velum ut poneretur in malo. Yacinctus et purpura de insulis elisa. facta sunt operimentum tuum. Habitatores sydonis et aradii fuerunt remiges tui. Sapientes tui tyre facti sunt gubernatores tui. Senes bibli et prudentes eius. habuerunt nautas ad ministerium varie supellectilis tue. Omnes naves maris et naute earum fuerunt in populo negociationis tue. Perse et lydii. et libies erant in exercitu tuo. Viri bellatores tui clypeum et galeam suspenderunt in te pro ornatu tuo. Filii aradii cum exercitu tuo erant super muros tuos in circuitu tuo. Sed et pigmei qui erant in turribus tuis. pharetras suas suspenderunt in muris tuis per gyrum: ipsi compleverunt pulchritudinem tuam. Cartaginienses negociatores tui a multitudine cunctarum divitiarum. argento. ferro. stagno. plumbo que repleverunt nundinas tuas. Grecia tubal. et mosoch. ipsi institores tui. mancipia et vasa erea adduxerunt populo tuo. De domo thogorma equos et equites et mulos adduxerunt ad forum tuum. Filii dedan negociatores tui. Insule multe negociatio

maris tue. Dentes eburneos et hebeni-
nos commutaverunt in precio tuo. Syrus ne-
gociator tuus propter multitudinem operum tuo-
rum. guttam gemmam purpuram et scutulata
et byssum et sericum et coccum proposuerunt in mer-
catu tuo. Juda et terra israel ipsi institores
tui. in frumento primo balsamum et mel et
oleum et resinam proposuerunt in nundinis tuis.
Damascenus negociator tuus in multitu-
dine operum tuorum in multitudine diversarum
opum. in vino pingui in lanis coloris op-
timi. Dan et grecia et mozel in nundinis
tuis proposuerunt ferrum fabrefactum: stacten
et calamus in negociatione tua. Dedan insti-
tores tui in tapetibus ad sedendum. Arabia et
universi principes cedar. ipsi negociatores
manus tue cum agnis et arietibus et hedis ve-
nerunt ad te. negociatores tui. Vendi-
tores saba et reema ipsi negociatores tui
cum universis primis aromatibus et lapide
precioso et auro. quod proposuerunt in mercato tu-
o. Aran et chenne et eden negociatores
Saba et assur. chelmad. venditores tui.
ipsi negociatores tui multifariam involu-
cris iacincti et polimitorum gazarumque
preciosarum. que obvolute et astricte erant fu-
nibus. cedros quoque habebant in negociationibus tuis.
Naves maris principes tui in negociatione
tua. et repleta es et glorificata es nimis
in corde maris. In aquis multis adduxe-
runt te remiges tui. Ventus auster contrivit
te in corde maris. Divitie tue et thesauri
tui et multiplex instrumentum tuum. naute
tui et gubernatores tui. qui tenebant sup-
pellectilem tuam. et populo tuo preerant. Viri
quoque bellatores tui qui erant in te cum multitu-
dine universa tua. que in medio tui est. ca-
dent in corde maris. in die ruine tue. A
sonitu clamoris gubernatorum tuorum contur-
babuntur classes. et descendent de navi-
bus omnes qui tenebant remum. Naute et

universi gubernatores maris in terra sta-
bunt et eiulabunt super te voce magna
et clamabunt amare et super iacient pul-
verem capitibus suis. et cinere conspergentur.
Et radent super te calvicium. et accingentur ci-
liciis. et plorabunt te in amaritudine ani-
me ploratu amarissimo. Et assument super
te carmen lugubre et plangent te. Que est ut
tyrus que obmutuit in medio maris. Que
in exitu negociationum tuarum de mari im-
plesti populos multos. In multitudine divi-
ciarum tuarum et populorum tuorum ditasti reges ter-
re. nunc contrita es a mari in profundis a-
quarum opes tue et omnis multitudo tua
ceciderunt. Universi habitatores insularum
obstupuerunt super te. Et reges earum omnes
tempestate perculsi mutaverunt vultus. Nego-
ciatores populorum sibilaverunt super te. Ad ni-
chilum deducta es et non eris usque in perpe-
tuum. XXVIII.

Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis dic principi tyri.
Hec dicit dominus deus. Eo quod elevatum est cor tuum
et dixisti. deus ego sum. et in kathedra dei sedi
in corde maris. cum sis homo et non deus. et dedisti
cor tuum quasi cor dei. Ecce sapientior es tu da-
niele. Omne secretum non est absconditum
a te. In sapientia et prudentia tua fecisti tibi for-
titudinem. et acquisisti tibi aurum et argentum
in thesauris tuis. in multitudine sapientie tue.
et in negociatione multiplicasti tibi fortitudinem.
et elevatum est cor tuum in robore tuo. Propterea
hec dicit dominus deus. eo quod elevatum est cor tu-
um quasi cor dei. idcirco ecce ego adducam super
te alienos robustissimos gentium. et nu-
dabunt gladios suos super pulchritudinem
sapientie tue. et polluent decorem tuum. interficient
et detrahent te. et morieris in interitu
occisorum in corde maris. Numquid dicens loque-
ris deus ego sum coram interficientibus te. cum sis
homo et non deus. in manu occidentium te. Morte
incircumcisorum morieris. in manu alienorum.

quia ego locutus sum. ait dominus deus. Et factus est ser-
mo domini ad me dicens. Fili hominis leva planc-
tum super regem tyri. & dices ei. Hec dicit dominus
deus. Tu signaculum similitudinis plenus sapi-
entia & perfectus decore in delicijs paradysi dei
fuisti. Omnis lapis preciosus operimentum tu-
um sardius. topazius. & iaspis. crisolitus
& onyx & berillus & saphyrus & carbun-
culus & smaragdus. Aurum opus decoris tui.
& foramina tua in die qua conditus es prepa-
rata sunt. Tu cherub extentus & protegens. et
posui te in monte sancto dei. In medio lapidum
ignitorum ambulasti. perfectus in vijs tuis
a die condicionis tue. donec inventa est iniquitas
in te. In multitudine negociationis tue re-
pleta sunt interiora tua iniquitate. & peccasti
& eieci te de monte sancto dei. & perdidi te o cherub
protegens de medio lapidum ignitorum. Eleva-
tum est cor tuum in decore tuo perdidisti sapientiam
tuam in decore tuo. In terram proieci te ante
faciem regum dedi te ut cernerent te. In mul-
titudine iniquitatum tuarum & in iniquitate nego-
ciationis tue: polluisti sanctificationem tuam. Pro-
ducam ergo ignem de medio tui qui comedat te &
dabo te in cinerem super terram in conspectu omnium vi-
dentium te. Omnes qui viderint te in gentibus
obstupescent super te. Nichil factus es. & non eris
in perpetuum. Et factus est sermo domini ad me dicens.
Fili hominis pone faciem tuam contra sydonem. et
prophetabis de ea. & dices. Hec dicit dominus deus.
Ecce ego ad te sydon. & glorificabor in medio
tui. & scient quia ego dominus. cum fecero in ea iudi-
cia & sanctificatus fuero in ea. Et immittam ei pe-
stilenciam & sanguinem in plateis eius. & corru-
ent interfecti in medio eius. gladio per circui-
tum. & scient quia ego dominus & non erit ultra domui
israel offendiculum amaritudinis. & spina do-
lorem inferens undique per circuitum eorum qui ad-
versantur eis. & scient quia ego dominus. Hec dicit
dominus deus. Quando congregavero domum israel de po-
pulis in quibus dispersi sunt. sanctificabor in eis.

coram gentibus. & habitabunt in terra sua quam
dedi servo meo iacob. & habitabunt in ea se-
curi. & edificabunt domos. plantabuntque
vineas. & habitabunt confidenter cum fecero iudi-
cia in omnibus qui adversantur eis per circuitum. et
scient quia ego dominus deus eorum. XXIX

In anno. x. xij. mense una die mensis. factum est
verbum domini ad me dicens. Fili hominis. pone fa-
ciem tuam contra pharaonem regem egypti & prophe-
tabis de eo & de egypto universa loquens. & dices
Hec dicit dominus deus. Ecce ego ad te pharao
rex egypti draco magne. qui cubas in
medio fluminum tuorum & dicis. Meus est
fluvius & ego feci memetipsum. Et ponam
frenum in maxillis tuis. & agglutinabo
pisces fluminum tuorum squamis tuis et
extraham te de medio fluminum tuorum et
universi pisces tui squamis tuis adhere-
bunt. & proiciam te in desertum. & omnes pisces
fluminis tui. super faciem terre cades. non colligeris
neque congregaberis. bestijs terre & volatilibus
celi dedi te ad devorandum. & scient omnes
habitatores egypti quia ego dominus. pro eo quod fu-
isti harundineus domui israel. quando apprehen-
derunt te manu & confractus es & lacerasti omnem
humerum eorum. & innitentibus eis super te commi-
nutus es. & dissolvisti omnes renes eorum. Prop-
terea hec dicit dominus deus. Ecce ego adducam super
te gladium & interficiam de te hominem & iumentum
& erit terra egypti in desertum & in solitudinem
& scient quia ego dominus. eo quod dixeris fluvius meus
est & ego feci eum. Idcirco ecce ego ad te & ad
flumina tua. daboque terram egypti in solitudi-
nem gladio dissipatam a turre sienes usque
ad terminos ethiopie. non pertransibit eam pes
hominis. neque pes iumenti gradietur in ea. & non
habitabitur. xl. annis. Daboque terram egypti
desertam in medio terrarum desertarum. & civitates
eius in medio urbium subversarum. & erunt desolate
xl. annis & dispergam egyptios in nationes
& ventilabo eos in terras. Quia hec dicit dominus

bacul'

ds. Post finem .xl. annorum congregabo egy-
ptum de populis in quibus dispersi fuerant. et re-
ducam captivitatem egypti. et collocabo eos
in terra phatures in terra nativitatis sue. et
erunt ibi in regnum humile et inter regna cetera
erit humillima: et non elevabitur ultra super
naciones. Et imminuam eos ne imperent gen-
tibus neque erunt ultra domui israel in confidentia
docentes iniquitatem. ut fugiant et sequantur eos.
et scient quia ego dominus deus. Et factum est in .xx. et
vii. anno in primo mense in una mensis. factum
est verbum domini ad me dicens. Fili hominis nabu-
chodonosor rex babylonis. servire fecit ex-
ercitum suum servitute magna adversus tyrum.
Omne caput decalvatum. et omnis humerus depi-
latus est. et merces non est reddita ei. neque exer-
citui eius de tyro pro servitute qua servivit mihi ad-
versum eam. Propterea hec dicit dominus. Ecce ego da-
bo nabuchodonosor regem babylonis in
terra egypti et accipiet multitudinem eius. et
depredabitur manubias eius. et diripiet spo-
lia eius et erit merces exercitui illius et operi pro quo ser-
vivit adversus eam. et dedi ei terram egypti pro
eo quod laboraverit mihi ait dominus deus. In die
illa pullulabit cornu domui israel. et tibi dabo
apertum os in medio eorum et scient quia ego dominus.

XXX

Et factum est verbum domini ad me dicens.
Fili hominis propheta et dic. Hec dicit dominus
deus. Ululate. ve. ve. diei quia iuxta est dies
et appropinquat dies domini dies nubis. tempus
gentium erit. et veniet gladius in egyptum et
erit pavor in ethiopia cum ceciderint vul-
nerati in egypto et ablata fuerit multitudo
illius. et destructa fundamenta eius. ethio-
pia et libia. et lydi. et omne reliquum vulgus
et chub. et filii terre federis. cum eis gladio
cadent. Hec dicit dominus deus. Et corruent ful-
cientes egyptum. et destruetur superbia
imperii eius. A turre syenes gladio cadent
in ea: ait dominus exercituum. et dissipabuntur
in medio terrarum desolatarum. et urbes eius in me-
dio civitatum desolatarum erunt. et scient quia
ego dominus cum dedero ignem in egypto et attriti
fuerint omnes auxiliatores eius. In die illa
egredientur nuncii a facie mea in trieribus
ad conterendam ethiopie confidentiam et erit
pavor in eis in die egypti. quia absque du-
bio veniet. Hec dicit dominus deus. et cessare fa-
ciam multitudinem egypti in manu nabu-
chodonosor regis babylonis. ipse et populus
eius cum eo. fortissimi gentium adducentur
ad disperdendam terram. et evaginabunt
gladios suos super egyptum. et implebunt
terram interfectis. et faciam alveos fluminum
aridos et tradam in manu pessimorum: et dis-
sipabo terram et plenitudinem eius in manu
alienorum. Ego dominus locutus sum. Hec dicit dominus
deus. Et disperdam simulacra. et cessare faciam ydola
de memphis. et dux de terra egypti. et disper-
dam terram phatures. et dabo ignem in taphnis.
et faciam iudicia in alexandria. et effundam
indignationem meam super pelusium robur egy-
pti. et interficiam multitudinem alexandrie.
et dabo ignem in egypto: quasi parturiens
dolebit pelusium. et alexandria erit dissi-
pata. et in memphis angustie cotidiane.
Iuvenes eliopoleos et bubasti gladio
cadent et ipse captive ducentur. et in taphnis
nigrescet dies. cum contrivero ibi sceptra egy-
pti: et defecerit in ea superbia potencie eius.
Ipsam nubes operiet; filie autem eius in cap-
tivitate ducentur. et faciam iudicia in egypto
et scient quia ego dominus. Et factum est in .xi. anno
in mense primo. in vii. mensis. factum est verbum
domini ad me dicens. Fili hominis. brachium pha-
raonis regis egypti confregi: et ecce non est obvo-
lutum ut restitueretur ei sanitas ut ligaretur
pannis. et fasciaretur linteolis et recepto ro-
bore posset tenere gladium. Propterea hec dicit
dominus deus. Ecce ego ad pharaonem regem e-
gypti. et comminuam brachium eius forte sed con-
fractum. et deiciam gladium de manu eius.

& dispgam egyptu in gentib; & uenti
labo eos in t'ris. & cofortabo brachia re
gis babylonis. daboq; gladiu meu
i manu ei'. & cofringa brachia pharao
nis & gement gemitib; cora facie eius
interfecti. & cofortabo brachia regis baby
lonis & brachia pharaonis cocident & scient
q' ego dns cu dedero gladiu meu i ma
nu regis babylonis. & extendit eu sup
t'ram egypti. & dispgam egyptu i nacio
nes & uentilabo eos in t'ras. & scient q' ego
ET factu e in .xi. anno XXXI dns.
t'cio mese. i. una mensis. factu e uerbu
dni ad me dicens. Fili hois. dic pharaoni
regi egypti & ppl'o ei'. Cui similis fcus es in
magnitudine tua. Ecce assur q'si cedrus
i lybano. pulcher ramis & frondib; nemo
rosus excelsusq; altitudine. & int' condensas
frondes eleuatu e cacumen ei'. Aque nutrie
runt illu. abyssus exaltauit eu. flumina
ei' manabant i circuitu radicu ei'. & riuos
suos emisit ad uniusa ligna regionis.
Pp'ea eleuata e altitudo ei' sup omnia
ligna regionis & multiplicata s arbusta
ei'. & eleuati s rami ei' p' aqs multas.
Cuq; extendisset umbra sua i ramis ei'.
fecerunt nidos oia uolatilia celi. & sb frondi
b; ei' genuerunt omes bestie saltuu.
& sb umbraculo illi' habitabat cetus genci
um plurimaz. Eratq; pulcherrim' i ma
gnitudine sua. & i dilatacone arbustoru
suoz. Erat eni radix illi' iuxta aqs mul
tas. Cedri no fuerut altiores illo i parady
so dei. abietes no adequauerut sumitate eius.
& platani no fuerut eque frondib; illi'.
Omne lignu paradysi dei. no e assimilatu
illi & pulchritudini ei'. quia speciosu feci
eu. in multis & densisq; frondibus. & emu
lata s eu omnia ligna uoluptatis. q erant
i paradyso dei. Pp'ea hec dic dns ds. p eo
q' sublimat' est i altitudine. & dedit sumi-
tate sua uirete atq; condensa. & eleuatu
e cor ei' in altitudine sua. tradidi eu in
manu fortissimi gencium faciens faciet
ei. iuxta impietate eius eici eu. & succident
illu alieni & crudelissimi nacionu. & p'i
cient eu sup motes. & i cunctis conuallibus
corruent rami ei'. & confringent arbusta
ei' i uniuersis rupib; t're. & recedent de um
braculo ei' omes ppli t're & relinquent eu.
In ruina ei' habitauerunt oia celi. & i ramis
ei' fuerunt uniuse bestie regionis. Qm
ob rem no eleuabunt' i altitudine sua omnia
ligna aqz. nec ponent sublimitate sua
int' nemorosa atq; frondosa. nec stabunt
i sublimitate eoz omnia q irrigant' aqs.
q' omes traditi s i morte ad t'ra ultima
i medio filioz hom. ad eos q descendunt i
lacu. Hec dic dns ds. In die qua desce
dit ad inferos induxi luctu. operui eu
abysso & phibui flumina ei'. & coercui a
qs multas. Contristat' est sup eu lyba
nus & oia ligna agri concussa s. A sonitu
ruine ei' comoui gentes. cu deducere eu
ad infnu cu hys q descendebant i lacum.
Et consolata s i t'ra infima omnia ligna
uoluptatis. egregia atq; p'clara i lyba
no. uniusa q irrigabantur aqs. Nam &
ipi descendent cu eo ad infnu ad interfectos
gladio. & brachiu uniuscuiq; sedebit sb
umbraculo ei' in medio nacionu. Cui as
similat' es o inclite atq; sublimis int'
ligna uoluptatis. Ecce deduct' es cu lignis
uoluptatis. ad t'ram ultima i medio
i circucisoz dormies. cu hys q interfecti s
gladio. Ipe e pharao. & ois multitudo ei'.
ET factu e .xii. XXXII dic dns ds.
anno. i mese .xii. i una mensis. factu
e u'bu dni ad me dicens. Fili hois assu
me lamentu sup pharao rege egypti. et
dices ad eu. Leoni gencium assimilat'
es. & draconi q e i mari. & uentilabas cor

eius

uolatilia

nua ī flumīb; tuis. ⁊ ꝯturbabas aq̄s
sb pedib; tuis. ⁊ ꝯculcabas flumīa eoꝝ.
Propterea hec dic̄ dn̄s ds. Expandā sup te
rethe meū ī mlṫitudine pplōꝝ mltoꝝ: ⁊
extraham te in sagena mea. ⁊ p'iciā te ī t'rā.
sup faciē agri. Abiciā te. ⁊ h̄itare faci
am sup te om̄ia uolatilia celi. ⁊ satura
bo de te bestias vniu'se t'e. ⁊ dabo carnes
tuas sup montes et implebo colles tuos
sanie tua. ⁊ irrigabo t'ram fetore sangui
nis tui sup montes. ⁊ ualles implebunt'
ex te. Et operiā cū extinct' fu'is celos.
⁊ nigrescere faciā stellas ei'. solē nube te
gā. ⁊ luna nō dabit lumē suū. Om̄ia lu
minaria celi merere faciā sup te. et
dabo tenebras sup t'rā tuā. dic̄ dn̄s ds.
cū ceciderint vulnati ī medio t'e. ait dn̄s
ds. Et irritabo cor pplōꝝ mltoꝝ. cū indux
ero ꝯtricōz tuā in gentib; sup t'ras quas
nescis. ⁊ stupescere faciā sup te pplōs mul
tos. ⁊ reges eoꝝ. Horrore nimio formi
dabunt sup te. pp't vniu'sas iniq̄tates tu
as. cū uolare cepit gladius m's sup faci
es eoꝝ. ⁊ stupescent repente singli p aīa sua:
ī die ruine sue. Quia hec dic̄ dn̄s ds.
Gladi' regis babylonis ueniet t'. In gla
diis fortiū deiciā mlṫitudinē tuā. Inex
pugnabiles gentes om̄es. Et uastabunt
sup'biā egypti. ⁊ dissipabit' mlṫitudo ei'.
⁊ pdam om̄ia iumenta ei'. q̄ erant sup aq̄s
plurimas. ⁊ nō ꝯturbabit eas pes hoīs
vlt'. neq; vngula iumētoꝝ turbabit eas
Tunc purissimas reddā aq̄s eoꝝ. ⁊ flumi
na eoꝝ q̄i oleū adducā. ait dn̄s ds. cū de
dero t'ram egypti desolatā. Deseret' aūt
t'ra a plenitudine sua qn̄ p̄cussero om̄es
h̄itatores ei'. ⁊ scient q; ego dn̄s. Planct'
ē. ⁊ plangent eū filie gentiū. plangent
eū sup egyptū. ⁊ sup mlṫitudinē eius
plangent eū. ait dn̄s ds. Et f'cm ē ī. xii.
anno. in. xv. mensis. f'cm ē u'bū dn̄i ad me

dicens. Fili hominis cane carmē lugubre
sup mlṫitudinē egypti. ⁊ detrahe eā ipsā
⁊ filias gentiū robustaꝝ. ad t'ram ultimā
cū hiis qui descendunt ī lacū. Quo pulch
rior es. descende. ⁊ dormi cū incircūcisis. In
medio interfectoꝝ gladio cadent. Gladius
datus ē. attraxerunt eā. ⁊ om̄es pplōs ei'.
Loquent' ei potentissimi robustoꝝ de me
dio inferni qui cū auxiliatorib; ei' desce
derunt. ⁊ dormierunt incircūcisi. int'fecti gla
dio. Ibi assur ⁊ om̄is mlṫitudo ei'. In cir
cuitu illi' sepulchra ei'. om̄es int'fecti qui
ceciderunt gladio. quoꝝ data s̄ sepulchra ī no
uissimis laci. Et f'cā ē mlṫitudo ei' p gyrum
sepulchri eius. om̄es interfecti cadentesq; gladio
gladio q̄ dederant quondā formidinē suā in t'ra
uiuentiū. Ibi elam ⁊ om̄is mlṫitudo ei'.
p gyrum sepulchri sui. Om̄s hii int'fecti
ruentesq; gladio. Qui descenderunt ī circū
cisi ad t'ram vltimā. q̄ posuerunt terrorem
suū in t'ra uiuentiū ⁊ portauerunt ignominiā
suā cū hiis q̄ descendunt ī lacū. In me
dio interfectoꝝ posuerunt cubile ī vniu'sis
pplis ei'. In circuitu ei' sepulchrū illius.
Om̄s hii incircūcisi. interfectiq; gladio. De
derunt enī terrorē suū in t'ra uiuentiū. ⁊ por
tauerunt ignominiā suā cū hiis q̄ descend
ī lacū. In medio interfectoꝝ posita ē. Ibi mo
soch ⁊ tubal. ⁊ om̄is mlṫitudo ei'. In cir
cuitu illi' sepulchra ei'. Om̄es hii incircū
cisi interfectiq; ⁊ cadentes gladio. q; dederunt
formidinē suā in t'ra uiuentiū. ⁊ nō dor
mient cū fortib; cadentib;q; ⁊ incircūcisis.
q̄ descenderunt ad infernū cū armis suis. ⁊ po
suerunt gladios suos sb capitib; suis. ⁊ fu
erunt iniq̄tates eoꝝ ī ossib; eoꝝ. q; terror
fortiū facti s̄ in t'ra uiuentiū. Et tu g̃ ī me
dio incircūcisoꝝ ꝯteris. ⁊ dormies cū inter
fectis gladio. Ibi ydumea ⁊ reges ei' ⁊ om̄s
duces ei' qui dati s̄ cū exercitu suo. cū inter
fectis gladio. ⁊ qui cū incircūcisis dormi

erunt, et cum his qui descenderunt in lacum. Ibi
principes aquilonis omnes, et universi ve
natores: qui deducti sunt cum interfectis paven
tes, et in sua fortitudine confusi: qui dormie
runt incircumcisi cum interfectis gladio, et porta
verunt confusionem suam cum his qui descenderunt
in lacum. Vidit eos Pharao, et consolatus est
super universa multitudine sua, quae interfecta est
gladio, et portaverunt confusionem cum his qui
descenderunt in lacum. Pharao et omnis exercitus
eius, ait Dominus Deus. Quia dedi terrorem meum in terra
viventium, et dormivit in medio incircumcisorum
cum interfectis gladio, Pharao et omnis multi
tudo eius, ait Dominus Deus. XXXIII

Et factum est verbum Domini ad me dicens. Fi
li hominis loquere ad filios populi tui, et dices
ad eos. Terra cum induxero super eam gladium
et tulerit populus terrae virum unum de novissimis
suis, et constituerit eum super se speculatorem, et
ille viderit gladium venientem super terram, et ceci
nerit bucina, et annuntiaverit populo. Audiens
autem quisquis ille est sonitum bucinae, non se obser
vaverit, veneritque gladius et tulerit eum, sanguis
ipsius super caput eius erit. Sonum bucinae au
divit, et non se observavit. Quod si viderit spe
culator gladium venientem, et non insonuerit bu
cina, et populus non se custodierit, veneritque gla
dius et tulerit de eis animam, ille quidem in ini
quitate sua captus est, sanguinem autem eius de manu
speculatoris requiram. Et tu fili hominis, spe
culatorem dedi te domui Israel. Audiens ergo ex
ore meo sermonem, annuntiabis eis ex me.
Si me dicente ad impium: impie morte
morieris, non fueris locutus ut se custodiat
impius a via sua, ipse impius in iniquitate
sua morietur, sanguinem autem eius de manu tua
requiram. Si autem annuntiante te ad impium
ut a viis suis convertatur, non fuerit conversus a via
sua, ipse in iniquitate sua morietur. Porro tu
animam tuam liberasti. Tu ergo fili hominis dic
ad domum Israel. Sic locuti estis dicentes.

sanguis eius in ipso erit si autem se custodierit animam suam salvabit

Iniquitates nostrae et peccata nostra super nos sunt, et in
ipsis nos tabescimus. Quomodo ergo vivere po
terimus? Dic ad eos. Vivo ego dicit Dominus Deus,
nolo mortem impii, sed ut convertatur impius a
via sua et vivat. Convertimini a viis vestris
pessimis. Et quare moriemini domus Israel? Tu
ergo fili hominis, dic ad filios populi tui. Iusti
tia iusti non liberabit eum in quacumque die pecca
verit, et impietas impii non nocebit ei in qua
cumque die conversus fuerit ab impietate sua. Et
iustus non poterit vivere in iustitia sua in quacumque die
peccaverit. Etiam si dixero iusto quod vita vi
vet, et confisus in iustitia sua fecerit iniquita
tem: omnes iustitiae eius oblivioni tradentur,
et in iniquitate sua quam operatus est in ipsa
morietur. Si autem dixero impio: morte mo
rieris, et egerit paenitentiam a peccato suo, feceritque
iudicium et iustitiam, pignus restituerit ille
impius, rapinamque reddiderit, in mandatis vi
tae ambulaverit, nec fecerit quicquam iniustum:
vita vivet et non morietur. Omnia peccata
eius quae peccavit non imputabuntur ei: iu
dicium et iustitiam fecit, vita vivet. Et di
xerunt filii populi tui: non est aequi ponderis
via Domini, et ipsorum via iniusta est. Cum enim
recesserit iustus a iustitia sua, et fecerit ini
quitates, morietur in eis. Et cum recesserit impius
ab iniquitate sua, feceritque iudicium et iusti
tiam, vita vivet in eis. Et dicitis: non est
recta via Domini. Unumquemque iuxta vias
suas iudicabo de vobis domus Israel. Et factum
est in .xii. anno, in .xii. mense, in .v. mensis
transmigrationis nostrae, venit ad me qui fuge
rat de Ierusalem dicens: vastata est civitas.
Manus autem Domini facta fuerat ad me vespere
antequam veniret qui fugerat, aperuitque os me
um donec veniret ad me mane, et aperto
ore meo non silui amplius. Et factum est verbum
Domini ad me dicens: Fili hominis qui habitant in ru
inosis his super humum Israel, loquentes a
iunt: unus erat Abraham, et hereditate possedit

terram. Nos autem multi, nobis data est terra in possessionem. Idcirco dices ad eos. Hec dicit dominus deus: Qui in sanguine comeditis et oculos vestros levatis ad immunditias vestras et sanguinem funditis: numquid terram hereditate possidebitis? Stetistis in gladiis vestris, fecistis abominationes, et unusquisque uxorem proximi sui polluit, et terram hereditate possidebitis? Hec dices ad eos. Sic dicit dominus deus: Vivo ego, quia qui in ruinosis habitant gladio cadent, et qui in agro, bestiis tradentur ad devorandum. Qui autem in presidiis et in speluncis sunt, peste morientur. Et dabo terram in solitudinem et desertum, et deficiet superba fortitudo eius, et desolabuntur montes Israel, eo quod nullus sit qui per eos transeat. Et scient quia ego dominus, cum dedero terram eorum desolatam et desertam propter universas abominationes suas quas operati sunt. Et tu fili hominis, filii populi tui qui loquuntur de te iuxta muros et in ostiis domorum, et dicunt unus ad alterum, vir ad proximum suum loquentes: Venite et audiamus quis sit sermo egrediens a domino. Et veniunt ad te quasi si ingrediatur populus, et sedent coram te populus meus, et audiunt sermones tuos et non faciunt eos. Quia in canticum oris sui vertunt illos, et avaritiam suam sequitur cor eorum. Et es eis quasi carmen musicum, quod suavi dulcique sono canitur. Et audient verba tua et non facient ea. Et cum venerit quod predictum est, ecce enim venit, tunc scient quod prophetes fuerit inter eos.

XXXIIII

Et factum est verbum domini ad me dicens. Fili hominis propheta de pastoribus Israel. Propheta et dices. Hec dicit dominus deus: Ve pastoribus Israel qui pascebant semetipsos. Nonne greges pascuntur a pastoribus? Lac comedebatis et lanis operiebamini. Quod infirmum fuit non consolidastis, et quod egrotum fuit non sanastis. Quod fractum est non alligastis, et quod abiectum est non reduxistis. Et quod perierat non quesistis, sed cum austeritate imperabatis eis et cum potentia. Et disperse sunt oves mee eo quod non esset pastor, et facte sunt in devorationem omnium bestiarum agri, et disperse sunt. Erraverunt greges mei in cunctis montibus et in universo colle excelso, et super faciem terre dispersi sunt greges mei, et non erat qui requireret, non erat inquam qui requireret. Propterea pastores audite verbum domini. Vivo ego dicit dominus deus, quia pro eo quod facti sunt greges mei in rapinam, et oves mee in devorationem omnium bestiarum agri, eo quod non esset pastor. Neque enim quesierunt pastores gregem meum, sed pascebant pastores semetipsos, et greges meos non pascebant. Propterea pastores audite verbum domini. Hec dicit dominus deus: Ecce ego ipse super pastores requiram gregem meum de manu eorum, et cessare eos faciam ut ultra non pascant gregem, nec pascant amplius pastores semetipsos. Et liberabo gregem meum de ore eorum, et non erit ultra eis in escam. Quia hec dicit dominus deus: Ecce ego ipse requiram oves meas et visitabo eas. Sicut visitat pastor gregem suum in die quando fuerit in medio ovium suarum dissipatarum, sic visitabo oves meas et liberabo eas de omnibus locis in quibus disperse fuerant in die nubis et caliginis. Et educam eas de populis et congregabo eas de terris, et inducam eas in terram suam, et pascam eas in montibus Israel, in rivis et in cunctis sedibus terre. In pascuis uberrimis pascam eas, et in montibus excelsis Israel erunt pascua earum. Ibi requiescent in herbis virentibus et in pascuis pinguibus pascentur super montes Israel. Ego pascam oves meas et ego eas accubare faciam, dicit dominus deus. Quod perierat requiram, et quod abiectum erat reducam, et quod confractum fuerat alligabo, et quod infirmum erat consolidabo, et quod pingue et forte custodiam, et pascam illas in iudicio. Vos autem greges mei, hec dicit dominus deus: Ecce ego iudico inter pecus et pecus, arietum et hircorum. Nonne satis vobis erat pascua bona depasci? In

[Margin: pastoribus. Quod crassum erat occidebatis et gregem meum non pascebatis ... aut non]

et reliquias pascuarum vestrarum conculcastis pedibus vestris. Et cum purissimam aquam biberetis, reliquam pedibus vestris turbabatis. Et oves meae his quae conculcata pedibus vestris fuerant pascebantur: et quae pedes vestri turbaverant haec bibebant. Propterea haec dicit Dominus Deus ad vos. Ecce ego iudico inter pecus pingue et macilentum. Pro eo quod lateribus et humeris impingebatis et cornibus vestris ventilabatis omnia infirma pecora, donec dispergerentur foras. Salvabo gregem meum et non erit ultra in rapinam et iudicabo inter pecus et pecus. Et suscitabo super eas pastorem unum qui pascat eas servum meum David. Ipse pascet eas et ipse erit eis in pastorem. Ego autem Dominus ero eis in Deum. Et servus meus David princeps in medio eorum. Ego Dominus locutus sum. Et faciam cum eis pactum pacis et cessare faciam bestias pessimas de terra. Et qui habitant in deserto securi dormient in saltibus. Et ponam eos in circuitu collis mei benedictionem, et deducam imbrem in tempore suo. Pluviae benedictionis erunt. Et dabit lignum agri fructum suum et terra dabit germen suum. Et erunt in terra sua absque timore. Et scient quia ego Dominus, cum contrivero cathenas iugi eorum et eruero eos de manu imperantium sibi. Et non erunt ultra in rapinam gentibus, neque bestiae terrae devorabunt eos. Sed habitabunt confidenter absque ullo terrore. Et suscitabo eis germen nominatum et non erunt ultra imminuti fame in terra, neque portabunt ultra opprobrium gentium. Et scient quia ego Dominus Deus eorum cum eis, et ipsi populus meus domus Israel, ait Dominus Deus. Vos autem greges mei, greges pascuae meae homines estis, et ego Dominus Deus vester, ait Dominus Deus.

XXXV

Et factus est sermo Domini ad me dicens. Fili hominis pone faciem tuam adversum montem Seir et prophetabis de eo et dices illi. Haec dicit Dominus Deus. Ecce ego ad te mons Seir, et extendam manum meam super te et dabo te desolatum atque desertum. Urbes tuas demoliar et tu desertus eris. Et scies quia ego Dominus Deus. Eo quod fueris inimicus sempiternus, et concluseris filios Israel in manus gladii in tempore afflictionis eorum in tempore iniquitatis extremae. Propterea vivo ego dicit Dominus Deus quoniam sanguini tradam te, et sanguis te persequetur. Et cum sanguinem oderis, sanguis persequetur te. Et dabo montem Seir desolatum et desertum, et auferam de eo euntem et redeuntem. Et implebo montes eius occisorum suorum in collibus [tuis et] in vallibus tuis atque torrentibus interfecti gladio cadent. In solitudines sempiternas tradam te, et civitates tuae non habitabuntur. Et scietis quia ego Dominus eo quod dixeris duae gentes et duae terrae meae erunt et hereditate possidebo eas, cum Dominus esset ibi. Propterea vivo ego dicit Dominus Deus quia faciam iuxta iram tuam et secundum zelum tuum quem fecisti odio habens eos. Et notus efficiar per eos cum te iudicavero. Et scies quia ego Dominus audivi universa opprobria tua quae locutus es de montibus Israel dicens. Deserti nobis dati sunt ad devorandum. Et insurrexistis super me ore vestro et derogastis adversum me. Verba vestra ego audivi. Haec dicit Dominus Deus. Laetante universa terra in solitudinem te redigam. Sicuti gavisus es super hereditatem domus Israel eo quod fuerit dissipata, sic faciam tibi. Dissipatus eris mons Seir et omnis Ydumea. Et scient quia ego Dominus.

XXXVI

Tu autem fili hominis propheta super montes Israel et dices ad eos. Montes Israel audite verbum Domini. Haec dicit Dominus Deus Israel. Eo quod dixerit de vobis inimicus, Euge, altitudines sempiternae in hereditatem datae sunt nobis. Propterea vaticinare et dic. Haec dicit Dominus Deus. Pro eo quod desolati estis et conculcati per circuitum, et facti in hereditatem reliquis gentibus, et ascendistis super labium linguae et opprobrium populi. Propterea montes Israel audite verbum Domini Dei. Haec dicit Dominus Deus montibus et collibus torrentibus vallibusque et desertis parietinis et urbibus derelictis quae depopulatae sunt et subsannatae a reliquis gentibus per circuitum.

Ppterea hec dic̄ dn̄s ds̄. Qm̄ i igne zeli
mei locut sum de reliqs gentib;. ⁊ de ydu
mea vniūsa q dederūt trā meā s̄ i hēre-
ditatē cū gaudio. ⁊ toto corde ⁊ ex aīo
⁊ eiecerūt eā ut uastarent. Idcirco uati
cinare sup humū isrl'. ⁊ dices mōtib;
⁊ collib;. iugis ⁊ uallib;. Hec dic̄ dn̄s
ds̄. Ecce ego i zelo meo ⁊ in furore meo
locut sū eo qd ↄfusionē gentiū sustinu
eritis. Idcirco hec dic̄ dn̄s ds̄. Ego leua
ui manū meā ut gentes q i circuitu
urō s̄. ipe ↄfusionē suā portent. Vos aūt
mōtes isrl'. ramos urōs gminetis ⁊ fru
ctū urm̄ afferatis pplo meo isrl'. Ppe ē
eni ut ueniat. qr ecce ego ad uos ⁊ ↄuertar
ad uos ⁊ arabimini ⁊ accipietis sementē
⁊ mltiplicabo i uob hoīes omnēq; domū
isrl'. ⁊ hitabūt ciuitates. ⁊ ruinosa in
staurabūt ⁊ replebo uos hoīb; ⁊ iumē
tis. ⁊ mltiplicabūt ⁊ crescent. ⁊ hitare uos
faciā sic a pncipio bonisq; donabo ma
iorib; qm hūistis ab initio ⁊ scietis qr ego
dn̄s. Et adducā sup uos hoīes pplm me
um isrl'. ⁊ hēditate possidebūt te. ⁊ eris
eis in hereditatē. ⁊ nō addes ultra ut absq;
eis sis. Hec dic̄ dn̄s ds̄. Pro eo qd dicunt
de uob deuoratrix hoīm es. ⁊ suffocās ge
tem tuā. Ppterea hoīes nō ↄmedes apli'.
⁊ gentē tuā nō necabis ultra ait dn̄s ds̄.
Nec auditā faciā inte amplius ↄfusionē
gentiū. ⁊ obpbriū pplor nequaqm portabis
⁊ gentē tuā nō amittes amplius ait dn̄s
ds̄. Et fctm̄ ē ūbū dn̄i ad me dicens. Fili
hoīs. domus isrl' hitauūt i humo sua et
polluerūt eā in uiis suis ⁊ in studiis
suis. Iuxta imundiciā menstruate fca
ē uia eor corā me. Et effudi indignacōe
meā sup uos p sanguine quē fuderūt
sup trā ⁊ in ydolis suis polluerūt eā.
Et dispsi eos i gentes. ⁊ uentilati s̄ in ter
ris. Iuxta uias eor ⁊ adinuentiōes iu
dicaui eos. Et ingssi s̄ ad gentes ad qs
introierūt. ⁊ polluerūt nomē meū scm̄. cū
diceretur de eis pplus dn̄i iste ē. ⁊ de trā eius
egssi s̄. ⁊ pepci nomi meo scō. qd polluerat
domus isrl' in gentib;. ad qs ingssi s̄. Idcir
co dices domui isrl'. Hec dic̄ dn̄s ds̄. Non
ppt uos ego faciā domus isrl'. s; ppt nomē scm̄
meū qd polluistis i gentib; ad qs intrastis.
⁊ scificabo nomē meū magnū qd pol
lutū ē int gentes qd polluistis i medio
eaꝝ: ut sciant gentes qr ego dn̄s. ait dn̄s
exercituū. Cū scificatus fuero i uob corā eis.
tollā quippe uos de gētib; ⁊ ↄgregabo uos
de vniūsis tris ⁊ adducā uos intra urām
⁊ effundā sup uos aquā mundā ⁊ mūdabi
mini ab omib; inquinamtis urīs. ⁊ ab v
niūsis ydolis urīs mūdabo uos ⁊ dabo
uob cor nouū. ⁊ spm̄ nouū ponā i medio
urī. + Et faciā ut i pceptis meis ambuletis
⁊ iudicia mea custodiatis ⁊ opemini. ⁊ ha
bitabitis i tra qm dedi patrib; urīs ⁊ eri
tis mi i pplm ⁊ ego ero uob i dm̄. ⁊ saluā
bo uos ex vniūsis inquinamtis urīs. Et
uocabo frumentū ⁊ mltiplicabo illud. ⁊ nō
imponā i uos famē. ⁊ mltiplicabo fruc
tū ligni. ⁊ germina agri. ut nō portetis
ultra obpbriū famis i gentib;. Et recordabi
mini uiaꝝ urāꝝ pessimaꝝ studioꝝq; nō bo
noꝝ ⁊ displicebūt uob iniqtates urē ⁊ sce
lera urā. Non ppt uos ego faciā ait dn̄s ds̄.
notū sit uob. Confundimini ⁊ erubescite
sup uiis urīs domus isrl'. Hec dic̄ dn̄s ds̄.
In die q mūdauero uos ex omib; iniquitati
bus urīs ⁊ hitare fecero urbes. ⁊ instaurauero
ruinosa. ⁊ trā deserta fuerit exculta. q qndā
erat desolata i ocul' oīs uiatoris. dicent
tra illa inculta fca ē: ut ortus uolupta
tis. ⁊ ciuitates deserte. ⁊ destitute atq; suf
fosse munite sederunt. Et scient gentes q
cūq; relicte fuerint i circuitu urō. qr ego
dn̄s edificaui dissipata. plantauiq; in

et auferam cor lapideū de carne ura et dabo uobis cor carneū
et spm̄ meū ponam i medio uri +

culta ego dominus locutus sum et fecerim. Hec dicit
dominus deus. Adhuc in hoc invenient me domus
israel ut faciam eis. Multiplicabo eos sicut
gregem hominum, ut gregem sanctum, ut gregem
ierusalem in sollempnitatibus eius. sic erunt civitates
deserte plene gregibus hominum et scient quia
ego dominus deus.

XXXVII

Facta est super me
manus domini. et eduxit me in spiritu domini. et
dimisit me in medio campi qui erat plenus
ossibus. et circumduxit me per ea in gyro. Erant
autem multa valde super faciem campi siccaque
vehementer. Et dixit ad me. Fili hominis putas
ne vivent ossa ista? et dixi. Domine deus tu no
sti. Et dixit ad me. Vaticinare de ossibus
istis et dices eis. Ossa arida audite verbum
domini. Hec dicit dominus deus ossibus his. Ecce ego
intromittam in vos spiritum. et vivetis. et dabo su
per vos nervos. et succrescere faciam super vos
carnes et superextendam in vobis cutem et dabo
vobis spiritum. et vivetis et scietis quia ego dominus.
Et prophetavi sicut preceperat michi. Factus est autem sonitus
prophetante me. et ecce commotio. Et acces
serunt ossa ad ossa unumquodque ad iunctu
ram suam. Et vidi et ecce super ea nervi et
carnes ascenderunt et extenta est in eis
cutis desuper et spiritum non habebant. Et dixit
ad me. Vaticinare ad spiritum. vaticinare
fili hominis et dices ad spiritum. Hec dicit
dominus deus. A quattuor ventis veni spiritus. et insuf
fla super interfectos istos et reviviscant. Et
prophetavi sicut preceperat michi. et ingressus est in ea
spiritus et vixerunt. steteruntque super pedes suos
exercitus grandis nimis valde. Et dixit
ad me. Fili hominis ossa hec universa domus
israel est. Ipsi dicunt. Aruerunt ossa nostra: et periit
spes nostra. et abscisi sumus. Propterea vaticina
re. et dices ad eos. Hec dicit dominus deus. Ecce
ego aperiam tumulos vestros. et educam vos
de sepulchris vestris populus meus. et inducam vos
in terram israel. et scietis quia ego dominus cum ape
ruero sepulchra vestra. et eduxero vos de tu
mulis vestris populus meus. et dedero spiritum meum in
vobis. et vixeritis et requiescere vos faciam super
humum vestram: et scietis quia ego dominus locutus
sum et feci. ait dominus deus. Et factus est sermo domini
ad me dicens. Et tu fili hominis sume tibi lignum
unum et scribe super illud iude et filiorum israel.
et sociis eius. Et tolle lignum alterum. et scribe
super illud ioseph. lignum effraim et cuncte
domus israel. sociorumque eius et adiunge illa unum
ad alterum tibi in lignum unum et erunt in unionem
in manu tua. Cum autem dixerint ad te filii
populi tui loquentes. Nonne indicas nobis quid
in his tibi velis. loqueris ad eos. Hec dicit
dominus deus. Ecce ego assumam lignum ioseph
quod est in manu effraym et tribus israel que
iuncte sunt ei. et dabo eas pariter cum ligno iuda
et faciam eas in lignum unum et erunt unum in
manu eius. Erunt autem ligna super que scripseris
in manu tua in oculis eorum. et dices ad eos.
Hec dicit dominus deus. Ecce ego assumam filios
israel. de medio nacionum ad quas abierant:
et congregabo eos undique et adducam eos ad
humum suam. et faciam eos gentem unam in terra
in montibus israel. et rex unus erit omnibus imperans
et non erunt ultra due gentes nec dividentur
amplius in duo regna neque polluentur ultra
in ydolis suis. et in abhominacionibus suis. et
in cunctis iniquitatibus suis. et salvos eos fa
ciam de universis sedibus suis in quibus pecca
verunt. Et emundabo eos. et erunt michi populus.
et ego ero eis deus. et servus meus david rex super
eos: et pastor unus erit omnium eorum. In iudi
ciis meis ambulabunt et mandata mea cu
stodient et facient ea: et habitabunt super terram
quam dedi servo meo iacob. in qua habitaverunt
patres vestri. Et habitabunt super eam ipsi et filii
eorum et filii filiorum ipsorum usque in sempiternum.
et david servus meus princeps eorum in perpetuum.
et percutiam illis fedus pacis. pactum sempiter
num erit eis. et fundabo eos et multiplica
bo et dabo sanctificacionem meam in medio eorum in

ppetuū. Et erit tabnaclm meū ī eis.
z ego ero eis ds. z ipi erūt m pp̄ls. z sciet
gentes q2 ego dn̄s scificator isrl' cū fuit
scificacō mea ī medio eor ī ppetuū.

XXXVIII

Et fc̄m ē smo dn̄i ad me
dicēs. Fili hoīs pone faciē tuā ɔtͣ gog
z trām magog. pncipē capitis mosoch
tubal. z uaticinare de eo. z dices ad eū.
Hec dic dn̄s ds. Ecce ego ad te gog pn
cipē capitis mosoch. z tubal. z circūagā
te z ponā frenū ī maxillis tuis. z edu
cam te z omnē exercitū tuū equos z eq
tes uestitos loricis vniūsos. mltitudīe
magnā. hastā z clipeū arripiētiū. et
gladiū. Pse ethyopes z lybies. cū eis
omīs scutati z galeati. gomer. z vniū
sa agmina eius domꝰ thogorma. lat'a
aquilonis z totū robur eius. pp̄li q2 mlt̄
ti tecū. Ppara te z instrue te. z omnē mlt̄
titudinē tuā q coaceruata ē ad te. et
esto eis in pceptū. pꝰ dies autē mltos uisi
tabis. ī nouissimo annor ueies ad trā
q reūsa ē a gladio. ɔgregata ē de pp̄lis
mltis ad mōtes isrl' qui fuerūt deserti
iugiter. Hec de pp̄lis educta ē. z hītaūnt
in ea ɔfidentꝰ vniūsi. Ascendēs autē q̄si
tēpestas venies. z q̄si nubes. ut opias
trām. tu z oīa agmina tua. z pp̄li mlt̄
ti tecū. Hec dic dn̄s ds. In die illa ascē
dent smones sup cor tuū z cogitabis cogi
tacōēz pessimā. z dices. Ascendā ad trā
absq2 muro. veniā ad q̄escētes hītātes
q2 secure. Oms hij habitāt sine muro
vectes z porte nō s eis. vt diripias spo
lia z inuadas pdam ut inferas manū
tuā sup eos q deserti fuerāt. z postea re
stituti z sup pp̄lm q ē ɔgregatꝰ ex gētibꝰ.
Qui possidere cepit. z ēē hītator vmbli
ci trē. Saba z dedan z negociatores thar
sis. z omīs legiones eꝰ dicēt tibi. Nuīquid
ad sumēda spolia tu uenis. ecce ad diri
piendā pdam ɔgregasti mltitudinē
tuā. ut tollas argentū z aurū. z aufe
ras supellectilē atq2 substanciā. z diri
pias manubias infinitas. Pp̄terea
vaticinare fili hoīs. z dices ad gog. Hec
dic dn̄s ds. Nuīquid nō in die illo cū ha
bitauerit pp̄ls meꝰ isrl' ɔfidenter. scies z venies de loco
tuo a lateribꝰ aquilonis. tu z pp̄li mlti
tecū ascēsores equor vniūsi. cetꝰ magn
z exercitus vehemēs. z ascēdes sup pp̄lm
meū isrl' q̄si nubes ut opias trām. In no
uissimis diebꝰ eris. z adducā te sup trām
meā. vt sciāt gentes me cū scificatꝰ fuero
in te in oculꝰ eor o gog. Hec dic dn̄s deus.
Tu ergo ille es de quo locutus sū in diebꝰ an
tiq̄s ī manu suor meor pphar isrl'. qui
pphetauerūt illor ī diebꝰ tpor. vt adducerē
te sup eos. Et erit ī die illa. in die aduent'
gog. sup trām isrl'. ait dn̄s ds. ascendet
ī dignacō mea ī furore meo. z ī zelo meo.
In igne ire mee locutꝰ sū. Quia ī die illa
erit ɔmocō magna sup trām isrl'. z mo
uebūtur a facie mea pisces maris. z uo
lucrēs celi z bestie agri. z omē reptile qd
mouetur sup humū cūctiq2 hoīes q s sup
faciē tre. z subūtent montes z cadēt sepe
z omīs murꝰ in trā corruet. z ɔuocabo
aduersū eū in cūctis motibꝰ meis gladiū
ait dn̄s ds. Gladꝰ vniuscuiusq2 ī frātrē suū
dirigetur. z iudicabo eū peste z sang
uine. z ymbre vehemēti. z lapidibꝰ inmēsis.
Ignē z sulphur pluā sup eū z sup exercitū
eiꝰ z sup pp̄los mltos. q s tecū eo. Et mag
nificabor z scificabor z notus ero ī oculꝰ
gencium mltar z sciēt q2 ego dn̄s.

XXXIX

Tu autē fili hoīs uaticinare aduꝰ
s gog z dices. Hec dic dn̄s ds. Ecce e
go sup te gog pncipē capitis mosoch et
tubal. z circūagā te z reducā te. z ascēdē
te faciā de lateribꝰ aqlonis. z adducā
te sup mōtes isrl' z pcutiā arcū tuū in

manu sinistra tua. et sagittas tuas de ma
nu dextera tua deiciam. Super montes israhel
cades tu. et omnia agmina tua. et populi qui
sunt tecum. feris. avibus. omnique volatili. et besti
is terre. dedi te ad devorandum. super faciem a
gri cades. quia ego locutus sum. ait dominus deus. Et
mittam ignem in magog. et in hiis qui habitant in
insulis confidenter. et scient quia ego dominus. et nomen
sanctum meum notum faciam in medio populi mei israhel.
et non polluam nomen sanctum meum amplius. et scient
gentes quia ego dominus sanctus israhel. Ecce venit et factum est
ait dominus deus. Hec est dies de qua locutus sum. et egre
dientur habitatores de civitatibus israhel. et succendent
et comburent arma clypeum et hastas arcus et
sagittas. et baculos manuum et contos. et succendent
ea igne. vii. annis. et non portabunt ligna
de regionibus. neque succident de saltibus quoniam
arma succendent igne. et depredabuntur eos quibus
prede fuerant et diripient vastatores suos. ait
dominus deus. Et erit in die illa dabo locum gog
nominatum sepulchrum in israhel. vallem viatorum ad o
rientem maris que obstupescere faciet pretereuntes.
et sepelient ibi gog. et omnem multitudinem eius.
et vocabitur vallis multitudinis gog. et sepeli
ent eos domus israhel. ut mundent terram. vii. men
sibus. Sepeliet autem omnis populus terre. et erit
eis nominata dies. in qua glorificatus sum. ait dominus
deus. Et viros iugiter statuent. lustrantes terram
qui sepeliant et requirant eos. qui remanserant super
faciem terre ut emundent eam. Post menses autem vii.
querere incipient. et circuibunt peragrantes ter
ram. Cumque viderint os hominis statuent iuxta
illud titulum donec sepeliant illud pollinctores.
in valle multitudinis gog. Nomen autem civita
tis amona. et mundabunt terram. Tu ergo fili
hominis. hec dicit dominus deus. dic omni volucri et uni
versis avibus cunctisque bestiis agri. Convenite
properate concurrite undique ad victimam
meam. quam ego immolo vobis. victimam gran
dem super montes israhel. ut comedatis carnes et
bibatis sanguinem. Carnes fortium come
detis. et sanguinem principum terre bibetis. ari
etum. agnorum. et hircorum. thaurorum quoque altilium
et pinguium omnium. Et comedetis adipem in sa
turitate. et bibetis sanguinem in ebrietate.
De victima quam ego immolabo vobis. Et
saturabimini super mensam meam de equo. et de cur
ru forti. et de universis viris bellatoribus
ait dominus deus. Et ponam gloriam meam in gentibus
et videbunt omnes gentes iudicium meum quod fe
cerim et manum meam quam posuerim super eos.
et scient domus israhel. quia ego dominus deus eorum a die
illa et deinceps et scient gentes. quoniam in iniqui
tate sua capta sit domus israhel. eo quod dereliquerint
me. et absconderim faciem meam ab eis. et tra
diderim eos in manus hostium. et ceciderint
gladio universi. Iuxta inmunditiam eorum et
scelus feci eis. et abscondi faciem meam ab eis.
Propterea hec dicit dominus deus. Nunc reducam cap
tivitatem iacob. et miserebor omnis domus
israhel. et assumam zelum pro nomine sancto meo. et
portabunt confusionem suam. et omnem preva
ricationem suam. quam prevaricati sunt in me. cum
habitaverint in terra sua confidenter. neminem
formidantes. Et reduxero eos de populis. et
congregavero de terris inimicorum suorum et san
ctificatus fuero in eis. in oculis gentium pluri
marum. et scient quia ego dominus deus eorum. eo quod
transtulerim eos in nationes et congregavero
eos super terram suam. et non dereliquerim quem
quam ex eis ibi. et non abscondam ultra faciem
meam ab eis. eo quod effuderim spiritum meum super
omnem domum israhel. ait dominus deus. XL

In .xxv. et v. anno transmigrationis nostre. in
exordio anni. decima mensis. xiiii. anno postquam
percussa est civitas. in ipsa hac die facta est super
me manus domini. et adduxit me illuc in vi
sionibus dei. Adduxit me in terram israhel. et dimi
sit me super montem excelsum nimis super
quem erat quasi edificium civitatis vergentis ad austrum.
Et introduxit me illuc. et ecce vir
cuius erat species quasi species eris. et funiculus

lineus ī manu ei⁹. ꝛ calamus mēsure
ī manu ei⁹. Stabat autē ī porta: ꝛ lo
cut⁹ ē ad me idē vir. Fili hominis uide
oculꝭ tuis ꝛ auribꝫ tuis audi. ꝛ pone
cor tuū ī oīa q̄ ostendā tibi qr ut ostē
dant̄ tibi adduct⁹ es huc. Annūcia omīa
q̄ tu uides domui isrł. Et ecce mur⁹ fori
sec⁹ ī circuitu domꝰ undiqꝫ. ꝛ ī manu uiri
calamꝰ mēsure. vi. cubitor̄ ꝛ palmo. Et
mēsus ē latitudinē edificij calamo uno
altitudinē qꝫ calamo uno. Et uenit ad
portā q̄ respiciebat uiā orientalē. ꝛ ascēd
p gradus ei⁹. ꝛ mēsus ē limē porte cala
mo uno ī latitudinē. idē limē calamo v
no ī latitudine. Et thalamū uno cala
mo ī longū. ꝛ uno calamo ī latū. ꝛ int
thalamos. qnqꝫ cubitos. Et limē porte
iuxta uestibulū porte intrinsec⁹ calamo
uno. Et mēsus ē uestibulum porte. viij. cu
bitor̄ ꝛ frontē ei⁹ duob⁹ cubitis. Vestibu
lū autē porte erat intrinsecus. Porro thala
mi porte ad uiā orientalē. tres hinc ꝛ tres
inde. Mensura una triū. ꝛ mēsura una fro
ciū exutraqꝫ pte. Et mēs⁹ ē latitudinē li
minis porte. x. cubitor̄. ꝛ longitudinē
porte. xiij. cubitor̄. ꝛ marginē ante tha
lamos cubiti unius ꝛ cubit⁹ unꝰ finis utrī
qꝫ. Thalami autē. vi. cubitor̄ erant hinc
ꝛ inde. Et mēs⁹ ē portā a tecto thalami
usqꝫ ad tectū ei⁹. latitudinē. xx. ꝛ qnqꝫ cu
bitor̄. ꝛ ostiū contra hostiū. ꝛ fecit frontes p. lx.
cubitos. ꝛ ad frontē atriū porte undiqꝫ
p circuitū. ꝛ ante faciē porte q̄ ptingebat
usqꝫ ad faciē uestibuli porte interioris. l.
cubitos. Et fenestras obliquas ī thalamis.
ꝛ ī frontibꝰ eorum q̄ erant intra portā undiqꝫ p cir
cuitū. Silr autē erant ꝛ ī uestibulꝭ fenestre
p gyrum intrinsec⁹. ꝛ ante frontes pictura pal
marum celata. Et eduxit me ad atriū exterius.
ꝛ ecce gazophilacia ꝛ pauimentū stratū
lapide ī atrio p circuitū. xxx. gazophila

(margin: vnū)

cia ī circuitu pauimēti. ꝛ pauimētū in
fronte portarum: sc̄dm longitudinē portarum
erat inferius. Et mēs⁹ ē latitudinē a facie
porte inferioris. usqꝫ ad frontē atrij interioris
extrinsec⁹. c. cubitos ad orientē ꝛ ad aquilonē.
Portā qꝫ q̄ respiciebat uiā aquilonis atrij
exterioris. mēs⁹ ē tam ī longitudine q̄ in
latitudine: ꝛ thalamos ei⁹ tres hinc ꝛ tres
inde. ꝛ frontē ei⁹ ꝛ uestibulū ei⁹ sc̄dm mē
suram porte prioris. l. cubitor̄ longitudinē
ei⁹. ꝛ latitudinē. xxv. cubitor̄. Fenestre
autē ei⁹ ꝛ uestibulū ꝛ sculpture sc̄dm mēsurā
porte q̄ respiciebat ad orientē. ꝛ. vij. gradu
um erat ascens⁹ ei⁹ ꝛ uestibulū ante eā. Et
porta atrij interioris contra portā aquilonis
orientalē. ꝛ mens⁹ ē a porta usqꝫ ad portā
c. cubitos. Et duxit me ad uiā australē.
ꝛ ecce porta q̄ respiciebat ad austrū. ꝛ mēs⁹
ē frontē ei⁹ ꝛ uestibulū ei⁹ iuxta mēsuras
superiores. ꝛ fenestras ei⁹ ꝛ uestibula ī circuitu
sicut fenestras ceteras. L. cubitor̄ longitudi
nē ꝛ latitudinē. xxv. cubitor̄. ꝛ in gradibꝫ
vij. ascendebat̄ ad eā. uestibulū ante fores ei⁹.
ꝛ celate palme erant una hinc. ꝛ altera inde
ī fronte ei⁹ ꝛ porta atrij interioris ī uia austr̄.
li. ꝛ mēs⁹ ē a porta ✝ me ī atriū interius ad
portā australē: ꝛ mēsus ē portā iuxta mē
suras superiores. thalamū ei⁹ ꝛ frontē ei⁹
ꝛ uestibulū ei⁹ isdē mēsuris: ꝛ fenestras ei⁹
ꝛ uestibulū ei⁹ ī circuitu. l. cubitos longi
tudinis ꝛ latitudinis. xxv. cubitos. ꝛ uesti
bulū p gyrum longitudinē. xxv. cubitor̄
ꝛ latitudinē. v. cubitor̄. ꝛ uestibulū ei⁹
ꝛ atriū exterius ꝛ palmas ei⁹ in fronte ꝛ. viij.
gradus erant quibꝫ ascendebat̄ p eā. Et intro
duxit me ī atriū interius p uiā orientalē.
ꝛ mens⁹ ē portā sc̄dm mēsuras superiores
ꝛ thalamū ei⁹. ꝛ frontē ei⁹. ꝛ uestibula ei⁹
sicut supra. ꝛ fenestras ei⁹ ꝛ uestibula ei⁹ ī circuitu.
Longitudinē. l. cubitor̄ ꝛ latitudinē
xxv. cubitor̄. ꝛ uestibulū ei⁹ idē atrij ex

(margin: ✝ usqꝫ ad portā ī uia austr̄. c. cubitos ꝛ introduxit)

ctoris. & palme celate in fronte eius hinc & in
de. Et in .viii. gradibus ascensus eius. Et intro
duxit me ad portam que respiciebat ad aquilo
nem & mensus est secundum mensuras priores & thala
mum eius & frontem eius & vestibulum & fenestras
eius per circuitum longitudinem .l. cubitorum. et
latitudinem .xxv. cubitorum. Et vestibulum eius
respiciebat in atrium exterius & celatura pal
marum in fronte eius hinc & inde. In .viii. gradibus
ascensus eius. & per singula gazophilacia osti
um in frontibus portarum & ibi lavabant ho
locaustum. & in vestibulo porte due mense hinc
& due mense inde. ut immoletur super eas holo
caustum & pro peccato & pro delicto. Et ad latus exterius
quod ascendit ad ostium porte que pergit ad aquilo
nem due mense: & ad latus alterum ante vestibu
lum porte due mense. Quatuor mense hinc. & .iiii. men
se inde per latera porte. Octo mense erant super quas
immolabant. Quatuor mense ad holocaustum de
lapidibus quadris exstructe longitudine cubi
ti unius & dimidii. & latitudine cubiti unius &
dimidii. Super quas ponant vasa in quibus immo
letur holocaustum & victima. & labia earum
palmi unius reflexa intrinsecus per circuitum. Super
mensas autem carnes oblationis. & extra portam in
teriorem gazophilacia cantorum in atrio interiori
quod erat in latere porte respicientis ad aquilonem.
Et facies eorum contra viam australem una ex latere
porte orientalis que respiciebat ad viam aquilonis.
Et dixit ad me. Hoc est gazophilacium quod re
spicit viam meridianam. sacerdotum qui excubant
in custodiis templi. Porro gazophilacium quod
respicit ad viam aquilonis. sacerdotum erit qui
excubant ad ministerium altaris. Isti sunt filii Sa
doch. qui accedunt de filiis levi ad dominum ut
ministrent ei. Et mensus est atrium longitudine .c.
cubitorum: & latitudine .c. cubitorum per quadrum: et
altare ante faciem templi. Et introduxit me in
vestibulum templi. & mensus est vestibulum .v.
cubitis hinc. & .v. cubitis inde. Et latitudi
nem porte trium cubitorum hinc. & trium cubitorum
inde. Longitudinem autem vestibuli .xx.
cubitorum. & latitudinem .xi. cubitorum. & .viii.
gradibus ascendebatur ad eam: & columpne
erant in frontibus. una hinc & altera inde. XLI

Et introduxit me in templum & mensus est
frontes .vi. cubitos latitudinis hinc.
& .vi. cubitos latitudinis inde. latitudinem
tabernaculi. Et latitudo porte .x. cubitorum
erat. & latera porte .v. cubitis hinc. & .v. cu
bitis inde. Et mensus est longitudinem eius.
xl. cubitorum. & latitudinem .xx. cubitorum. Et
ingressus intrinsecus: mensus est in fronte por
te duos cubitos: & portam .x. cubitorum. et
latitudinem porte .vii. cubitorum. Et mensus est
longitudinem eius .xx. cubitorum. ante faciem templi.
Et dixit ad me. Hoc est sanctum sanctorum. Et mensus est
parietem domus .vi. cubitorum. & latitudinem lateris
.iiii. cubitorum: undique per circuitum domus. La
tera autem. latus ad latus. bis .xxx. tria.
& erant eminentia. que ingrederentur per parietem do
mus in lateribus per circuitum. ut continerent. & non atti
gerent parietem templi. Et platea erat in rotun
dum ascendens sursum per cocleam. & in cenaculum tem
pli deferebat per gyrum. Idcirco latius erat tem
plum in superioribus. & sic de inferioribus ascendeba
tur ad superiora in medium. Et vidi in domo
altitudinem per circuitum fundamenta laterum ad
mensuram calami .vi. cubitorum spatio. & lati
tudinem per parietem lateris forinsecus .v. cubitorum
& erat interior domus in lateribus domus. & inter ga
zophilacia latitudinem .xx. cubitorum in cir
cuitu domus undique. & ostium lateris ad ora
tionem. Ostium unum ad viam aquilonis. & osti
um unum ad viam australem: & latitudinem
loci ad orationem .v. cubitorum in circuitu. & edi
ficium quod erat separatum. versusque ad viam respi
cientem ad mare. latitudinis .lxx. cubitorum: pa
ries autem edificii contra faciem eius quod erat separatum
ad dorsum. & thecas ex utraque parte .c. cubitorum
& templum interius. & vestibula atrii limina
& fenestras obliquas & thecas in circuitum per tres

v. cubitorum latitudinis in circuitu et longitudo eius .xx. cubitorum. Et mensus est domus longitudinem .c. cubitorum. et separatum edificium et parietes domus eius longitudinis .c. cubitorum. latitudo autem ante faciem domus et eius quod erat separatum contra orientem .c. cubitorum. et mensus est longitudinem

partes contra unumquodque limen. Stratumque ligno
per gyrum in circuitu. terra autem erat usque ad
fenestras et fenestre clause super ostia et
usque ad domum interiorem. et forinsecus per omnem
parietem in circuitu. et intrinsecus et forinsecus ad
mensuram. et fabrefacta cherubim et palme. Et
palma inter cherub et cherub. duasque fa
cies habebat cherub: faciem hominis iuxta pal
mam ex hac parte. et faciem leonis iuxta pal
mam ex alia parte: expressam per omnem domum
in circuitu. de terra usque ad superiorem partem che
rubim et palme celate erant in pariete templi.
limen quadrangulum. et facies sanctuarii aspectus
contra aspectum altaris lignei. trium cubitorum
altitudo eius. et longitudo eius duorum cubito
rum: et anguli eius et longitudo eius. et parietes
eius lignei. Et locutus est ad me. Hec est mensa
coram domino. et duo ostia erant in templo. et in sanctua
rio. et in duobus ostiis ex utraque parte bina erant
ostiola. que in se invicem plicabantur. Bina
enim ostia erant ex utraque parte ostiorum et cela
ta erant in ipsis ostiis templi cherubim. et
sculptura palmarum sicut in parietibus expressa
quoque erant. Quamobrem et grossiora erant ligna
in vestibuli fronte forinsecus. super que fenestre
erant oblique. et similitudo palmarum hinc atque in
de in humerulis vestibuli secundum latera
domus: latitudinemque parietum.

XLII

Et eduxit me in atrium exterius per viam
ducentem ad aquilonem. et introduxit me in gazop
hilacium quod erat contra separatum edificium et contra
edem vergentem ad aquilonem. in facie longi
tudinis. c. cubitos ostii aquilonis. et latitu
dinis. l. cubitos. contra. xx. cubitos atrii in
terioris et contra pavimentum stratum lapide atrii
exterioris. ubi erat porticus iuncta porticui
triplici. et ante gazophilacia deambulacio
x. cubitorum latitudinis et ad interiora respicien
tem cubiti unius. et ostia eorum ad aquilonem ubi
erant gazo[phi]lacia in superioribus humiliora
quia sustentabant porticus que ex illis eminebant
de inferioribus et de mediis edificiis. Tristega
enim erant et non habebant columpnas sicut erant
columpne atriorum. Propterea eminebant de inferio
ribus et de mediis a terra. l. cubitis. Et peribolus
exterior secundum gazophilacia que erant in via atrii
exterioris ante gazophilacia. Longitudo eius
l. cubitorum quia longitudo erat gazophilaci
orum atrii exterioris. l. cubitorum: et longitudo
ante faciem templi. c. cubitorum. Et erat subter gazo
philacia hec. introitus ab oriente ingredientium
in ea. de atrio exteriori. et in latitudine peribo
li atrii. quod erat contra viam orientalem in facie e
dificii separati. Et erant ante edificium gazop
hilacia. et via ante faciem eorum iuxta similitudinem
gazophilaciorum que erant in via aquilonis. se
cundum longitudinem eorum. sic et latitudo eorum.
et omnis introitus eorum. et similitudines. et ostia eorum
secundum ostia gazophilaciorum. que erant in via re
spiciente ad notum. Ostium in capite vie. que
via erat ante vestibulum separatum. per viam orie
ntalem ingredientibus. Et dixit ad me. Gazophi
lacia aquilonis. et gazophilacia austri.
que sunt ante edificium separatum. hec sunt gazophi
lacia sancta in quibus vescuntur sacerdotes. qui appro
pinquant ad dominum in sancta sanctorum. Ibi ponent sancta
sanctorum. et oblationem pro peccato. et pro delicto. locus enim
sanctus est. Cum autem ingressi fuerint sacerdotes non
egredientur de sanctis in atrium exterius et ibi
reponent vestimenta sua in quibus ministrant
quia sancta sunt. vestienturque vestimentis aliis. et sic
procedent ad populum. Cumque complesset mensuras domus
interioris. eduxit me per viam porte que respiciebat
ad viam orientalem. et mensus est eam undique per cir
cuitum. Mensus est autem contra ventum orientalem ca
lamo mensure. d. calamos in calamo mensure
per circuitum. et mensus est contra ventum aquilonem.
d. calamos. in calamo mensure per gyrum. et ad
ventum australem mensus est. d. calamos in ca
lamo mensure per circuitum. Et ad ventum occi
dentalem mensus est. d. calamos in calamo
mensure. per. iiii. ventos mensus est illum. Murum eius

undique per circuitum longitudine .d. cubitorum et latitudine .d. cubitorum, dividentem inter sanctuarium et vulgi locum.

XLIII Et duxit me ad portam que respiciebat ad viam orientalem. Et ecce gloria Dei Israel ingrediebatur per viam orientalem, et vox erat ei quasi vox aquarum multarum, et terra splendebat a maiestate eius. Et vidi visionem secundum speciem quam videram iuxta fluvium Chobar, et cecidi super faciem meam. Et maiestas Domini ingressa est in templum per viam porte que respiciebat ad orientem. Et levavit me spiritus et introduxit me in atrium interius, et ecce repleta erat gloria Domini domus. Et audivi loquentem ad me de domo. Et vir qui stabat iuxta me dixit ad me: Fili hominis, locus solii mei et locus vestigiorum pedum meorum, ubi habito in medio filiorum Israel in eternum. Et non polluent ultra domus Israel nomen sanctum meum, ipsi et reges eorum in fornicationibus suis et in ruinis regum suorum et in excelsis. Qui fabricati sunt limen suum iuxta limen meum et postes suos iuxta postes meos, et murus erat inter me et eos. Et polluerunt nomen sanctum meum in abhominationibus quas fecerunt; propter quod consumpsi eos in ira mea. Nunc ergo repellant procul fornicationem suam et ruinas regum suorum a me, et habitabo in medio eorum semper. Tu autem, fili hominis, ostende domui Israel templum, et confundantur ab iniquitatibus suis, et metiantur fabricam, et erubescant ex omnibus que fecerunt. Figuram domus et fabrice eius, exitus et introitus, et omnem descriptionem eius, et universa precepta eius, cunctumque ordinem eius, et omnes leges eius ostendes eis, et scribes in oculis eorum, ut custodiant omnes descriptiones eius et precepta illius, et faciant ea. Ista est lex domus in summitate montis. Omnes fines eius in circuitu sanctum sanctorum est. Hec est ergo lex domus. Iste autem mensure altaris in cubito verissimo, qui habebat cubitum et palmum. In sinu eius erat cubitus et cubitus in latitudine, et definitio eius usque ad labium eius et in circuitu palmus unus. Hec quoque erat fossa altaris. Et de sinu terre usque ad crepidinem novissimam duo cubiti, et latitudo cubiti unius, et a crepidine minori usque ad crepidinem maiorem .iiii. cubiti, et latitudo unius cubiti. Ipse autem arihel .xii. cubitorum in longitudine per .xii. cubitos latitudinis quadrangulatum equis lateribus. Et crepido .xiiii. cubitorum longitudinis per .xiiii. latitudinis in .iiii. angulis eius. Et corona in circuitu eius dimidii cubiti, et sinus eius unius cubiti per circuitum; gradus autem eius versi ad orientem. Et dixit ad me: Fili hominis, hec dicit Dominus Deus: Hii sunt ritus altaris in quacumque die fuerit fabricatum, ut offeratur super illud holocaustum et effundatur sanguis. Et dabis sacerdotibus et levitis qui sunt de semine Sadoch, qui accedunt ad me, ait Dominus Deus, ut offerant mihi vitulum de armento pro peccato. Et assumens de sanguine eius pones super .iiii. cornua eius et super .iiii. angulos crepidinis et super coronam in circuitu, et mundabis illud et expiabis. Et tolles vitulum qui oblatus fuerit pro peccato, et combures illum in separato loco domus extra sanctuarium. Et in die secunda offeres hircum caprarum immaculatum pro peccato, et expiabunt altare sicut expiaverunt in vitulo. Cumque compleveris expians illud, offeres vitulum de armento immaculatum et arietem de grege immaculatum. Et offeres eos in conspectu Domini, et mittent super eos sacerdotes sal, et offerent eos holocaustum Domino. Septem diebus facies hircum pro peccato cotidie, et vitulum de armento et arietem de pecoribus immaculatos offerent. Septem diebus expiabunt altare et mundabunt illud, et implebunt manum eius. Expletis autem .vii. diebus, in die .viii. et ultra facient sacerdotes super altare holocausta vestra, et que pro pace offerunt, et placatus ero vobis, ait Dominus Deus.

XLIIII Et convertit me ad viam porte sanctuarii exterioris que respiciebat ad orientem, et erat clausa. Et dixit Dominus ad me: Porta hec clausa erit, et non aperietur, et vir non transiet per eam, quoniam Dominus Deus Israel ingressus est per eam, eritque clausa principi. Princeps ipse sedebit in ea, ut comedat panem coram Domino. Per viam vesti-

[margin:] .iiii. cubitorum erat ariel usque ad ... cornua .iiii. erat ariel

[margin:] clausa

buli porte ingredietur. ⁊ p̄ uiā eius egredietur.
Et adduxit me p̄ uiā porte aquilonis in
ꝯspectu domus. ⁊ uidi ⁊ ecce impleuit gl'a
dn̄i. ⁊ cecidi ī faciē meā. Et dixit dn̄s ad
me. Fili hoīs pone cor tuū. ⁊ uide oculis
tuis. ⁊ auribȝ tuis audi oīa q̄ ego loquor
ad te de uniūsis cerimoniis. domus dn̄i. et
de cunctis legibȝ eius. Et pones cor tuū in
uiis templi p̄ omnes exitus scūarii. ⁊ dices
ad exasperantē me domū isrl'. Hec dic̄ dn̄s
ds. Sufficiant uob oīa scel'a ura domus
isrl'. eo qd' inducatis filios alienos in
circūcisos corde ⁊ īcircūcisos carne ut sint
ī scūario meo ⁊ polluant domū meā. ⁊ of
fertis panes meos adipem. ⁊ sanguinē.
⁊ dissoluitis pactū meū ī omnibȝ scelibus
uris. ⁊ nō suastis p̄cepta scūarii mei. ⁊
posuistis custodes obsuacionū mearum in
scūario meo. uob metipis. Hec dic̄ dn̄s
ds. Omnis alienigena īcircūcisus corde ⁊ ī
circūcisus carne. nō ingredietur scūariū meū.
Omnis filius alienus qui ē ī medio filiorum isrl'.
sed ⁊ leuite q̄ longe recesserunt a me ī erro
re filiorum isrl'. ⁊ errauerunt a me post ydola sua
⁊ portauerunt iniquitatē suā. erunt ī scūari
o meo editui. ⁊ ianitores portarum domus ⁊ mi
nistri domus. Ipi mactabunt holocausta
⁊ uictimas ppli. ⁊ ipi stabunt ī ꝯspectu eorum
ut ministrent eis. p̄ eo qd' ministrauerunt illis ī
ꝯspectu ydolorum suorum. ⁊ fcī s. domui isrl' offen
diculum iniquitatis. Idcirco leuaui manū
meā sup eos dic̄ dn̄s ds. Et portauerunt ini
quitatē suā. ⁊ nō appropinquabunt ad me ut

IIII

sacerdocio fungantur michi. neque accedent ad
omne scūariū meū iuxta scā scōrum. ß; por
tabunt ꝯfusionē suā. ⁊ scel'a sua q̄ fecerunt.
Et dabo eos ianitores domus ī omni minist
erio. ⁊ ī uniūsis q̄ fiunt ī ea. Sacerdotes
aūt ⁊ leuite filii sadoch. q̄ custodierunt
cerimonias scūarii mei. cū errarent fi
lii isrl' a me. ipi accedent ad me ut mini
strent m. ⁊ stabunt ī ꝯspectu meo. ut offerant
m adipē ⁊ sanguinē: ait dn̄s ds. Ipi ingre
dientur scūariū meū. ⁊ ipi accedent ad mensā meā
ut ministrent m. ⁊ custodiant cerimonias me
as. Cūque ingredientur portas atrii interioris
uestibȝ lineis īduentur. nec ascendet sup eos
quicquam laneū qn ministrant ī portis atrii in
terioris ⁊ intrinsecus. Vitte linee erunt ī capiti
bus eorum. ⁊ feminalia linea erunt ī lumbis eorum.
⁊ nō accingentur ī sudore. Cūque egredientur
ī atriū exterius ad pplm. exuent se uestime
tis suis. ī quibȝ ministrauerunt ⁊ reponent ea
ī gazophilacio scūarii: ⁊ uestient se aliis
uestimentis. ⁊ nō scificabunt pplm ī uestibȝ
suis. Caput aūt suū nō radent. neque co
mā nutrient. ß; tondentes attondent capita
sua. ⁊ uinū nō bibet omnis sacerdos qn ingre
ssurus ē atriū interius. ⁊ uiduā ⁊ repudiatā
nō accipient uxores. ß; uirgines de semine domus
isrl'. Sed ⁊ uiduā q̄ fuerit uidua a sacerdote ac
cipient. ⁊ pplm meū docebunt quid sit inter
scm̄ ⁊ pollutū. ⁊ inter mundū ⁊ inmundū oste
dent eis. Et cū fuerit ꝯtrouersia. stabunt ī iu
diciis meis. ⁊ iudicabunt leges meas. et
p̄cepta mea ī omnibȝ sollempnitatibȝ meis
custodient. ⁊ sabbata mea scificabunt. Et ad
mortuū hoīem nō ingredientur ne polluant
ur. nisi ad patrem ⁊ ad matrē ⁊ filiū. ⁊ filiā ⁊ fra
trē ⁊ sororē. q̄ alterū nō habuit uirum. ī quibus
contaminabuntur. Et postquam fuerit emundat
us. vii. dies numerabuntur ei. ⁊ ī die introitus sui
ī scūariū ad atriū interius. ut ministret michi
ī scūario meo. offeret p̄ pcō suo ait dn̄s
ds. Non erit aūt eis hereditas ego here
ditas eorum. Et possessionē nō dabitis eis
ī isrl'. ego enī sū possessio eorum. Victimā
⁊ p̄ pcō ⁊ p̄ delicto ipi comedent. ⁊ omne uotū
ī isrl' ipsorum erit. Et primitiua omnium primoge
nitorum ⁊ oīa libamīta ex omnibȝ q̄ offeruntur
sacerdotū erunt. Et primitiua ciborum urorum
dabitis sacdoti. ut reponat bndīcionē

domui tue. Omne morticinum et captum a
bestia de avibus et de pecoribus non comedent sacer-
Cumque ceperitis terram XLV dotes.
dividere sorte, separate primitias domino
sanctificatum de terra longitudine xxv milia
et latitudine x milia. sanctificatum erit in omni
termino eius per circuitum. et erit ex omni parte sanctifica-
tum. Quingentos per quingentos quadrifariam per circuitum
et l cubitis in suburbana eius per gyrum. Et a men-
sura ista mensurabis longitudinem xxv
milium et latitudinem x milium. Et in ipso erit
templum, sanctumque sanctorum. sanctificatum de terra erit sacer-
dotibus ministris sanctuarii qui accedunt ad mini-
sterium domini. et erit eis locus in domos et in sanctuari-
um sanctitatis. xx autem v milia longitudinis
et x milia latitudinis erunt levitis qui ministrant
domui. Ipsi possidebunt xx gazophilacia.
et possessionem civitatis dabitis v milia la-
titudinis et longitudinis xxv milia secundum se-
parationem sanctuarii omni domui Israel. Principi quoque
hinc et inde in separationem sanctuarii et in possessionem
civitatis contra faciem separationis sanctuarii et contra fa-
ciem possessionis urbis a latere maris usque
ad mare, et a latere orientis usque ad orientem.
Longitudinem autem iuxta unamquamque partium
a termino occidentali usque ad terminum orientalem
de terra erit ei possessio in Israel. et non depopula-
buntur ultra principes populum meum. sed terram da-
bunt domui Israel secundum tribus eorum. Hec dicit dominus
deus. Sufficiat vobis principes Israel. iniquitatem
et rapinas intermittite. et iudicium et iustitiam
facite. separate confinia vestra a populo meo ait dominus
deus. Statera iusta et ephi iustum et batus iustus
erit vobis. Ephi et batus equalia et unius mensure erunt.
ut capiat decimam partem chori batus. et decimam
partem chori ephi. Iuxta mensuram chori erit equa
libratio eorum. Siclus autem xx obolos habet.
Porro xx sicli et xxv sicli et xv sicli mi-
nam faciunt. Et hec sunt primitie quas tolletis. sex-
tam partem ephi de choro frumenti. et sextam par-
tem ephi de choro ordei. Mensura quoque olei

batus olei decima pars chori est. et x bati
chorum faciunt. quia x bati implent chorum. Et
arietem unum de grege ducentorum de his que nutriunt
Israel in sacrificium et in holocaustum et in paci-
fica ad expiandum pro eis ait dominus deus. Omnis
populus terre tenebitur primitiis his. Principi in
Israel. et super principem erunt holocausta et sacri-
ficium et libamina in sollempnitatibus et
in kalendis. et in sabbatis et in universis so-
llempnitatibus domus Israel. ipse faciet pro peccato
sacrificium et holocaustum et pacifica ad ex-
piandum pro domo Israel. Hec dicit dominus deus. In
primo mense una mensis sumes vitulum de ar-
mento immaculatum. et expiabis sanctuarium et tollet
sacerdos de sanguine quod erit pro peccato. et ponet in
postibus domus et in iiii angulis crepidinis alta-
ris, et in postibus porte atrii interioris. Et sic
facies in vii mensis pro uno quoque qui ignoravit
et errore deceptus est. et expiabis pro domo. In
primo mense xiiii die mensis erit vobis pasche
sollempnitas. vii diebus azima comedentur.
et faciet princeps in die illa pro se et pro universo populo
terre vitulum pro peccato. et in vii dierum sollempni-
tate faciet holocaustum domino vii vitulos
et vii arietes immaculatos cotidie vii
diebus. et pro peccato hircum caprarum cotidie. et
sacrificium ephi per vitulum. et ephi per arietem
faciet. et olei hin per singula ephi. Septimo mense
xv die mensis in sollempnitate faciet sicut sup-
ra dictum est per vii dies tam pro peccato quam pro holo-
causto. et in sacrificio et in oleo. XLVI

Hec dicit dominus deus. Porta atrii interioris
que respicit ad orientem erit clausa vi diebus
in quibus opus fit. die autem sabbati aperietur. Sed
et in die kalendarum aperietur. et intrabit prin-
ceps per viam vestibuli porte deforis et sta-
bit in limine porte. et facient sacerdotes ho-
locaustum eius et pacifica. et adorabit super limen
porte et egredietur. Porta autem non claudetur
usque ad vesperam. Et adorabit populus terre
ad ostium porte illius in sabbatis et in kalendis

corā dño. Holocaustū autē hoc offeret
princeps dño in die sabbati. vi. agnos
īmaculatos. ⁊ arietē īmaculatū ⁊ sa
crificiū ephi p arietē. Agnis autē sac
ficiū qđ dederit man⁹ ei⁹. ⁊ olei hin p sin
gula ephi. In die autē kalendarū vitu
lū de armēto īmaculatū. ⁊ vi. agni
⁊ arietes īma culati erunt. ⁊ ephi p
vitulū ephi quoque p arietē faciet sacri
ficiū. Agnis autē sicut inuenerit man⁹ ei⁹
⁊ olei hin p singla ephi. Cumque ingressur⁹
ē princeps p viam vestibuli porte ingre
diatur ⁊ p eandē viā exeat. ⁊ cū intrabit
ppls t̄re ī cōspectū dñi ī sollempnitatibz. q
ingreditur p portā aquilonis ut adoret
egrediatur p viā porte meridiane. Porro
qui ingreditur p viā porte meridiane. egre
diatur p viā porte aquilonis. nō reuertetur
p viā porte p quam ingressus ē: sed ex regio
ne illi⁹ egredietur. Princeps autē ī medio
eorū erit. Cū ingredientibz ingredietur:
⁊ cū egredientibz egredietur: ⁊ ī nundinis
⁊ ī kalendis ⁊ ī sollempnitatibz erit sac
ficiū ephi p vitulū: ⁊ ephi p arietē. Ag
nis autē erit sacrificiū: sicut inuenerit ma
nus ei⁹. ⁊ olei hin p singla ephi. Cū autē
fecerit princeps spontaneū holocaustum
aut pacifica voluntaria dño. aperietur ei
porta q̄ respicit ad orientē: et faciet holo
caustū suū ⁊ pacifica sua. sicut fieri solet ī
die sabbati ⁊ egredietur claudeturque porta p⁹
quam exierit. Et agnū eiusdem anni īma
culatū faciet holocaustū cottidie dño.
semper mane faciet illud. Et sacrificiū
faciet sup eo cata mane mane sextā
partē ephi. ⁊ de oleo tertiā partē hin. ut misce
atur simile. Sacrificiū dño legittimū iuge
atque ppetuū. Faciet agnū. ⁊ sacrificiū
⁊ oleū cata mane mane holocaustū
sempiternū. Hec dicit dñs deus. Si dederit pri
ceps donū alicui de filiis suis hereditas
ei⁹ filiorū suorū erit. possidebunt eā heredita-
rie. Si autē dederit legatū de hereditate sua
uni seruorū suorū. erit illi⁹ usque ad annū re
missionis. ⁊ reuertetur ad principē. hereditas
autē ei⁹ filiis ei⁹ erit. Et nō accipiet princeps
de hereditate ppli p uiolentiā. ⁊ de possessione
eorū. sed de possessione sua hereditatē dabit fi
liis suis. ut nō dispergatur ppls meus. unusquisque
a possessione sua. Et introduxit me p ingres
sum q̄ erat ex latere porte ī gazophilacia
sanctuarii ad sacerdotes q̄ respiciebant ad aqui
lonē. ⁊ erat ibi locus vergens ad occidentē.
Et dixit ad me. Iste ē locus ubi coquent sa
cerdotes. p delicto ⁊ p peccato. ubi coquent sac
ficiū. ut nō efferant ī atriū exterius. ⁊ sancti
ficetur ppls. Et eduxit me ī atriū exterius. Et
circumduxit me p. iiii. angulos atrii. Et
iiii. angul' atrii. ⁊ ecce atriolū erat ī angu
lo atrii. ⁊ atriola singla p angulos atrii.
In. iiii. angulis atrii atriola disposita. xl.
cubitorū p longū ⁊ xxx. p latū. Mensure
unius. iiii. erant. ⁊ paries p circuitū ambiens
iiii. atriola ⁊ culine fabricate erant subter
porticus p gyrū. Et dixit ad me. Hec ē domus
culinarū. in qua coquent ministri dom⁹ dñi vic
timas ppli.

XLVII

Et conuertit me ad portā dom⁹. ⁊ ecce aque egrediebantur
subter limen dom⁹ ad orientē. Facies enim dom⁹
respiciebat ad orientē. Aque autē descendebant
ī latus templi dextrū ad meridiē altaris.
Et eduxit me p viā porte aquilonis. ⁊ cōuer
tit me ad viā foras portā exteriorē. viā
q̄ respiciebat ad orientē. ⁊ ecce aque redunda
tes a latere dextro. Cū egrederetur vir ad orien
tem: qui habebat funiculū ī manu sua. et
mensus ē mille cubitos. Et traduxit me p
aquam usque ad talos. Rursumque mensus ē mille.
Et traduxit me p aquam usque ad genua. et
mensus ē mille. ⁊ traduxit me sup aquas
usque ad renes. ⁊ mensus ē mille. torrentē
quē nō potui ptransire. quoniam ītumuerant

aq̃ pfunde torrẽtis. q̃ nõ poterat trãsuada
ri. Et dix̃ ad me. Certe uidisti fili hõis.
Et eduxit me. & cõuertit me ad ripã torrẽtis.
Cũqz me cõuertissẽ. ecce ĩ ripa torrẽtis. ligna
multa nimis. ex utraqz pte. Et ait ad me.
Aque iste q̃ egrediũtur ad tumulos sabu
li oriental'. & descendũt ad plana deserti. & ĩ
trabũt mare. & exibũt & sanabuntur aque.
Et omnis aĩa uiuẽs q̃ serpit. quocũqz uenerit
torrens uiuet. & erũt pisces multi satis. pq̃
uenerint illuc aq̃ iste. & sanabuntur & uiuẽt
omnia ad q̃ uenerit torrens. uiuent & stabũt
sup illa piscatores ab engaddi usqz ad en
gallim. Siccatio sagenarum erunt. plurime
species erũt piscium eius. sic pisces maris ma
gni multitudinis nimie. In litoribz autẽ eius
& ĩ palustribz nõ sanabũtur. q2 ĩ salinas da
buntur. Et sup torrentẽ orietur ĩ ripis eius.
ex utraqz pte omne lignum pomiferum. nõ deflu
et foliũ ex eo. & nõ deficiet fructꝰ eius. Psingu
los mẽses afferet pmitiua. q2 aq̃ eius de sanctu
ario egredientur. & erũt fructꝰ eius in cibũ. et
folia eius ad medicinã sanitatemqz gentium.
Hec dicit dñs ds. Hic ẽ terminus in q̃ possidebi
tis terram. in .xii. tribubꝰ isrl'. q2 ioseph du
plicẽ funiculũ h3. Possidebitis autẽ eã singu
li eque ut fr̃ suus. sup quã leuaui manũ me
am. ut darẽ pr̃ibz uris. & cadet tr̃a hec uob
ĩ possessionẽ. Hic ẽ autẽ terminꝰ tr̃e ad plagã
septentrionalẽ. A mari magno uia betha
lon. uenientibz sedada. emath. berotha. sa
barim. q̃ ẽ inter terminũ damasci. & finiũ e
math. domꝰ athicon. q̃ ẽ iuxta terminos au
ran. Et erit terminꝰ a mari usqz ad atriũ e
non. terminꝰ damasci. & ab aquilone ad aq̃
lonẽ. & terminꝰ emath. plaga aũt septentriona
lis. Porro plaga orientalis de medio aurã.
& de medio damasci. & de medio galaad. &
de medio tr̃e isrl'. Iordanis disterminãs ad
mare orientale. Metiemini & plaga orienta
lem. Plaga autẽ australis meridiana a tha
mar. usqz ad aq̃s contradictionis cades. et
torrens usqz ad mare magnum. & plaga
usqz ad meridiẽ australis. & plaga ma
ris mare magnũ. a confinio pdirectum
donec uenias emath. Hec ẽ plaga maris.
Et diuidetis terram istã uob p tribꝰ isrl'.
& mittetis eã in hereditatẽ uob. & aduenis
q̃ accesserint ad uos. q̃ genuerint filios ĩ
medio urm. Et erunt uob sicut indigene ĩt'
filios isrl'. uobiscũ diuident possessionẽ in
medio tribuum isrl'. In tribu autẽ quacũqz
fuerit aduena. ibi dabitis possessionẽ illi.

XLVIII. III

Et hec noĩa tri- ait dñs ds.
buum. a finibꝰ aquilonis iuxta uiam
ethalom. pgentibz emath. atrium enon
terminꝰ damasci. ad aquilonẽ iuxta emath.
Et erit ei plaga orientalis mare dan una.
Et a termino dan. a plaga orientali. usqz ad
plagã maris. aser una. Et sup terminũ
aser. a plaga orientali usqz ad plagã ma
ris. neptalim una. Et sup terminũ nepta
lim a plaga orientali. usqz ad plagã ma
ris. manasse una. Et sup terminũ manas
se a plaga orientali usqz ad plagã maris.
ephraim una. Et sup terminũ ephraim.
a plaga orientali usqz ad plagã maris ru
ben una. Et sup terminũ ruben. a plaga
orientali usqz ad plagã maris iuda una.
Et sup terminũ iuda. a plaga orientali usqz
ad plagã maris. erunt primitie q̃s separabi
tis. xxv. milibz latitudinis & longitudinis
sicut singule partes. a plaga orientali usqz
ad plagã maris. Et erit sanctuariũ ĩ medio
eius. Primitie q̃s separabitis dño longitudo
xxv. milibz. & latitudo. x. milibz. Hec aũt
erunt primitie sanctuarii sacerdotũ. ad aquilo
nẽ. longitudinis. xxv. milia. & ad mare
latitudinis. x. milia. Sed & ad orientẽ latitu
dinis. x. milia. & ad meridiẽ longitudinis
xxv. milia. Et erit sanctuariũ dñi ĩ medio
eius. Sacerdotibz sanctuariũ erit de filiis sadoch

qui custodierunt cerimonias meas. et non errauerunt cum errarent filij isrl'. sicut errauerunt et leuite. et erunt eis primicie de primicijs terre sanctum sanctorum iuxta terminum leuitarum. Sed et leuitis similiter iuxta fines sacerdotum. xx. et v. milia longitudinis. et latitudinis. x. milia. Omnis longitudo. xx. et v. milium et latitudo. x. milium. et non uenundabunt ex eo. neque mutabunt nec transferentur primicie terre. quia sanctificate sunt domino. V. milia autem que supersunt in latitudine per. xx. v. milia prophana erunt urbis in habitaculum. et in suburbana et erit ciuitas in medio eius. et hee mensure eius. Ad plagam septentrionalem. d. et iiij. milia. et ad plagam meridianam. d. et iiij. milia. et ad plagam orientalem. d. et iiij. milia. et ad plagam occidentalem. d. et iiij. milia. Erunt autem suburbana ciuitatis ad aquilonem. cc. l. et ad orientem. cc. l. et ad meridiem. cc. l. et ad mare. cc. l. Quod autem reliquum fuerit in longitudine secundum primitias sanctuarij. x. milia in orientem. et x. milia ad occidentem. erunt sicut primicie sanctuarij. et erunt fruges eius in panes hijs qui seruiunt ciuitati. Seruientes autem ciuitati. operabuntur ex omnibus tribubus isrl'. Omnes primicie. xx. v. milium per. xxv. milia. in quadrum separabuntur in primicias sanctuarij. et possessionem ciuitatis. Quod autem reliquum fuerit principis erit. ex omni parte primiciarum sanctuarij et possessionis ciuitatis. e regione. xxv. milium primiciarum usque ad terminum orientalem. Sed et a mari e regione xxv. milium usque ad terminum maris similiter in partibus principis erit. Et erunt primicie sanctuarij. et sanctuarium templi in medio eius. De possessione autem leuitarum et de possessione ciuitatis in medio partium principis erit. inter terminum iuda et inter terminum beniamyn. et ad principem pertinebit. Et reliquis tribubus. a plaga orientali usque ad plagam occidentalem beniamyn una. Et contra terminum beniamyn a plaga orientali usque ad plagam occidentalem symeon una. Et super terminum symeon a plaga orientali usque ad plagam occidentalem ysachar una. Et super terminum ysachar a plaga orientali usque ad plagam occidentalem. zabulon una. Et super terminum zabulon a plaga orientali usque ad plagam maris gad una. Et super terminum gad ad plagam austri in meridie. Et erit finis de thamar usque ad aquas contradictionis cades. hereditas contra mare magnum. Hec est terra quam mittetis in sorte tribubus isrl'. et hee partitiones earum. ait dominus deus. Et hij egressus ciuitatis. A plaga septentrionali. d. et iiij. milia mensurabis. et porte ciuitatis in nominibus tribuum isrl'. Porte tres a septentrione. Porta ruben una. Porta iuda una. Porta leui una. Et ad plagam orientalem. d. et iiij. milia. et porte tres. porta ioseph una. Porta beniamyn una. Porta dan una. Et ad plagam meridianam. d. et iiij. milia metieris. Porta symeonis una. Porta ysachar una. Porta zabulon una. Ad plagam occidentalem. d. et iiij. milia. Porte eorum tres. Porta gad una. Porta aser una. Porta nepthalim una. Per circuitum x. et viij. milia. et nomen ciuitatis ex illa die dominus ibidem.

Prologus

Danielem prophetam iuxta. lxx. interpretes domini saluatoris ecclesie non legunt. utentes theodotionis editione. Et hoc cur acciderit nescio. Siue enim quia sermo chaldaicus est. et quibusdam proprietatibus a nostro eloquio discrepat noluerunt. lxx. interpretes easdem lingue lineas in translatione seruare. siue sub nomine eorum ab alio nescio quo non satis chaldeam linguam sciente editus est liber iste. siue aliud quid cause extitit ignorans. hoc unum affirmare possum quod multum a ueritate discordet. et recto iudicio repudiatus sit. Sciendum quippe est danielem maxime et esdram ebraicis quidem litteris sed chaldaico sermone conscriptos et unam iheremie pericopen. Iob quoque cum ebraica lin

gua hec plurima societate. Denique et ego adolescentulus post quintilianum et tullii lectionem ac flores rethoricos cum me in lingue huius pistrinum reclusissem et multo sudore multoque tempore vix cepisse anhelantia stridentiaque verba resonare et quasi per criptam ambulans rarum desuper lumen aspicere impegi novissime in danielem. Et tanto tedio affectus sum ut desperatione subita omnem veterem laborem voluerim contempnere. Verum adhortante me hebreo et illud mihi sua lingua crebrius ingerente labor improbus omnia vincit qui mihi videbar sciolus inter eos cepi rursus discipulus esse chaldaicus. Et ut verum fatear usque ad presentem diem magis possum sermonem chaldaicum legere et intelligere quam sonare. Hec idcirco refero ut difficultatem danielis vobis ostenderem qui apud hebreos nec susanne habet hystoriam nec ympnum trium puerorum nec belis draconisque fabulas quas nos quia in toto orbe dispersa sunt veru anteposito easque iugulante subiecimus ne videremur apud imperitos magnam partem voluminis detruncasse. Audivi ego quendam de preceptoribus iudeorum cum susanne derideret hystoriam et a greco nescio quo diceret esse confictam illud opponere quod origeni quoque affricanus opposuit ethimologias has apo tu schinu schise kai apo tu prinu prise de greco sermone descendere. Cuius rei nos intelligentiam linguae nostre hanc possumus dare ut verbi gratia dicamus ab arbore ilice dixisse eum ilico pereas et a lentisco in lentem te comminuat angelus vel non lente pereas aut lentus id est flexibilis ducaris ad mortem sive aliud quid ad arboris nomen conveniens. Deinde tantum non fuisse ocii tribus pueris ut in camino estuantis incendii metro luderent et per ordinem elementa ad dei laudem omnia provocarent. Aut quod miraculum divineque aspirationis indicium esset vel draconem interfectum offa picis vel sacerdotum belis machinationes deprehensas que magis prudentia sollertis viri quam prophetali essent spiritu perpetrata. Cum vero abbacuch veniret et de iudea in chaldeam raptum discoforum lectitarent querebant exemplum ubi legissent in toto veteri testamento quemquam sanctorum gravi corpore volasse et in puncto hore tanta terrarum spatia transisse. Cumque quidam e nostris satis promptulus ad loquendum ezechielem adduxisset in medium et diceret eum de chaldea in iudeam fuisse translatum derisit hominem et ex ipso volumine demonstravit ezechielem in spiritu se vidisse transpositum. Denique et apostolum nostrum videlicet ut eruditum virum et qui legem ab hebreis didicisset non fuisse ausum affirmare se raptum in corpore sed dixisse sive in corpore sive extra corpus nescio deus scit. His talibus argumentis apocrifas in libro ecclesie fabulas arguebat. Super qua re lectoris arbitrio iudicium derelinquens illud admoneo non haberi danielem apud hebreos inter prophetas sed inter eos qui agiografa conscripserunt. In tres siquidem partes omnis ab eis scriptura dividitur in legem in prophetas et in agyografa id est in quinque et .viii. et in .xi. libros de quo non est huius temporis disserere. Que autem ex hoc propheta immo contra hunc librum porphirius obiciat testes sunt methodius eusebius apollinaris qui multis versuum milibus eius vesanie respondentes nescio an curioso lectori satisfecerint. Unde obsecro vos o pavla et eustochium fundatis pro me ad dominum preces ut quamdiu in hoc corpusculo sum scribam aliquid gratum vobis utile ecclesie dignum posteris. Presentium quippe iudiciis non satis moveor qui in utramque partem aut amore labuntur aut odio. Incipit daniel propheta.

Anno tertio regni ioachim regis iuda venit nabuchodonosor rex babylonis in ierusalem et obsedit eam. Et tradidit dominus in manu eius ioa

chim regem Iude. et partem vasorum domus Dei
et asportavit ea in terram Sennaar in domum
dei sui. et vasa intulit in domum thesauri
sui. Et ait rex Asphanez preposito eunu
chorum suorum ut introduceret de filiis Israel.
et de semine regio et tyrannorum pueros in quibus
nulla esset macula. decoros forma et eru
ditos omni sapientia. cautos scientia. et doctos
disciplina. et qui possent stare in palatio
regis ut doceret eos litteras et linguam
Chaldeorum. Et constituit eis rex annonam
per singulos dies de cibis suis. et de vino
unde ipse bibebat: ut enutriti tribus an
nis. postea starent in conspectu regis. Fuerunt
ergo inter eos de filiis Iude. Daniel. Anna
nias. Misahel. et Azarias. Et imposu
it eis prepositus eunuchorum nomina. Daniel.
Valthasar. et Annanie. Sidrach. Misahe
li Misach. et Azarie Abdenago. Posuit
autem Daniel in corde suo ne pollueretur de men
sa regis neque de vino potus eius. et roga
vit prepositum eunuchorum ne contaminaretur.
Dedit autem Dominus Danieli gratiam et misericordiam
in conspectu principis eunuchorum. Et ait prin
ceps eunuchorum ad Danielem. Timeo ego
dominum meum regem qui constituit vobis cibum et
potum qui si viderit vultus vestros macilentio
res pre ceteris adolescentibus coevis vestris. condemp
nabitis caput meum regi. Et dixit Dani
el ad Malasar quem constituerat princeps
eunuchorum super Daniel Ananiam Misa
hel. et Azariam. Tempta nos obsecro ser
vos tuos diebus .x. et dentur nobis legumi
na ad vescendum et aqua ad bibendum. et conte
plare vultus nostros. et vultus puerorum qui vescuntur
cibo regio. et sicut videris sic facias cum ser
vis tuis. Qui audito huiuscemodi sermo
ne temptavit eos diebus .x. Post dies autem
.x. apparuerunt vultus eorum meliores et corpu
lentiores pre omnibus pueris qui vescebantur
cibo regio. Porro Malasar tollebat
cibaria et vinum potus eorum. dabatque eis
legumina. Pueris autem his dedit Deus
scientiam et disciplinam in omni libro et sapientia
Danieli autem intelligentiam omnium visio
num et somniorum. Completis itaque diebus post
quos dixerat rex ut introducerentur. Intro
duxit eos prepositus eunuchorum in conspectu Nabu
chodonosor. Cumque locutus fuisset eis rex non
sunt inventi de universis tales ut Daniel A
nanias Misahel et Azarias. Et steterunt
in conspectu regis. et omne verbum sapientie et intellectus
quod sciscitatus est ab eis rex invenit in eis decu
plum super cunctos ariolos et magos qui erant
in universo regno eius. Fuit autem Daniel usque
annum primum Cyri regis. II

In anno secundo regni Nabuchodonosor vidit
rex Nabuchodonosor somnium. et conterritus est
spiritus eius. et somnium eius effugit ab eo. Precepit
ergo rex ut convocarentur arioli. et magi. et ma
lefici. et Chaldei ut indicarent regi somnia
sua. Qui cum venissent steterunt coram rege.
Et dixit ad eos rex. Vidi somnium. et mente
confusus ignoro quid viderim. Responderuntque Chal
dei regi syriace. Rex in sempiternum vive. Dic
somnium servis tuis. et interpretationem eius indica
bimus. Et respondens rex ait Chaldeis. Sermo
recessit a me. Nisi indicaveritis mihi somnium
et coniecturam eius. peribitis vos. et domus vestre
publicabuntur. Si autem somnium et coniectu
ram eius narraveritis. premia et dona. et hono
rem multum accipietis a me. Somnium
igitur et interpretationem eius indicate mihi. Responderunt
secundo atque dixerunt. Rex somnium dicat ser
vis suis. et interpretationem eius indicabimus. Re
spondit rex. et ait. Certe novi. quod tempus
redimitis: scientes quod recesserit a me ser
mo. Si ergo somnium non indicaveritis mihi.
una est de vobis sententia. quod interpretationem
quoque fallacem et deceptione plenam composueritis
ut loquamini mihi. donec tempus pertranseat.
Somnium itaque dicite mihi. ut sciam quod inter

tionem quoque eius ueram loquamini. Respondentes ergo chaldei coram rege dixerunt. Non est homo super terram qui sermonem tuum rex possit implere, sed neque regum quisquam magnus et potens uerbum huiuscemodi sciscitatur ab omni ariolo et mago et chaldeo. Sermo enim quem tu rex queris grauis est. nec reperietur quisquam qui indicet illum in conspectu regis exceptis diis quorum non est cum hominibus conuersatio. Quo audito rex in furore et in ira magna precepit ut perirent omnes sapientes babylonis. Et egressa sententia sapientes interficiebantur. querebanturque daniel et socii eius ut perirent. Tunc daniel requisiuit de lege atque sententia. ab arioch principe milicie regis. qui egressus fuerat ad interficiendos sapientes babylonis. Et interrogauit eum qui a rege acceperat potestatem. quam ob causam tam crudelis sententia. a facie regis esset egressa. Cum ergo rem indicasset arioch danieli. daniel ingressus. rogauit regem ut tempus daret sibi ad solutionem indicandam regi. Et ingressus est daniel domum suam. Ananieque misaheli et azarie sociis suis indicauit negocium. ut quererent misericordiam a facie dei celi super sacramento isto. et non perirent daniel et socii eius cum ceteris sapientibus babylonis. Tunc danieli per uisionem nocte mysterium reuelatum est. Et daniel benedixit deo celi et locutus ait. Sit nomen domini benedictum a seculo et usque in seculum. quia sapientia et fortitudo eius sunt. Et ipse mutat tempora et etates. transfert regna atque constituit. dat sapientiam sapientibus et scientiam intelligentibus disciplinam. Ipse reuelat profunda et abscondita et nouit in tenebris constituta et lux cum eo est. Tibi deus patrum nostrorum confiteor teque laudo. quia sapientiam et fortitudinem dedisti michi. et nunc ostendisti michi que rogauimus te. quia sermonem regis aperuisti nobis. Post hec daniel ingressus ad arioch quem constituerat rex ut perderet sapientes babylonis sic ei locutus est. Sapientes babylonis ne perdas. Introduc me in conspectu regis et solutionem regi enarrabo. Tunc arioch festinus introduxit danielem ad regem. et dixit ei. Inueni hominem de filiis transmigrationis iude. qui solutionem regi annunciet. Respondit rex et dixit danieli cuius nomen erat balthasar. Putasne uere potes indicare michi somnium quod uidi et interpretationem eius? Et respondens daniel coram rege ait. Misterium quod rex interrogat. sapientes. magi. et arioli. et aruspices non queunt indicare regi. sed est deus in celo reuelans misteria qui indicauit tibi rex nabuchodonosor que uentura sunt in nouissimis temporibus. Somnium tuum et uisiones capitis tui in cubili tuo huiuscemodi sunt. Tu rex cogitare cepisti in strato tuo. quid esset futurum post hec et qui reuelat misteria ostendit tibi que uentura sunt. Michi quoque non in sapientia que est in me plus quam in cunctis uiuentibus. sacramentum hoc reuelatum est. sed ut interpretatio regi manifesta fieret. et cogitationes mentis tue scires. Tu rex uidebas. et ecce quasi statua una grandis. statua illa magna et statura sublimis. stabat contra te. et intuitus eius erat terribilis. Huius statue caput ex auro optimo erat. pectus autem et brachia de argento. porro uenter et femora ex ere. tybie autem ferree. pedum quedam pars erat ferrea quedam fictilis. Videbas ita. donec abscisus est lapis sine manibus. et percussit statuam in pedibus eius ferreis et fictilibus et comminuit eos. Tunc contrita sunt pariter. ferrum. testa. es. argentum et aurum. et redacta quasi in fauillam estiue aree que rapta sunt uento. nullusque locus inuentus est eis. Lapis autem qui percusserat statuam factus est mons magnus. et impleuit uniuersam terram. Hoc est somnium. Interpretationem quoque eius dicemus coram te rex. Tu rex regum es. et deus celi regnum et fortitudinem et imperium et gloriam dedit tibi. et omnia in quibus habitant filii hominum. et bestie agri. uolucresque celi dedit in manu tua. et sub dicione tua uniuersa constituit. Tu es ergo caput aureum. Et post te

festinus nobis [illegible]

consurget regnum aliud. minus te: et regnum tertium. aliud ereum quod imperabit uniuerse terre. et regnum .iiii. erit uelut ferrum. Quomodo ferrum comminuit et domat omnia: sic comminuet omnia hec. et conteret. Porro quia uidisti pedum et digitorum partem teste figuli: et partem ferream regnum diuisum erit: quod tamen de plantario ferri orietur. Secundum quod uidisti ferrum mixtum teste ex luto et digitos pedum ex parte ferreos et ex parte fictiles. et ex parte regnum erit solidum et ex parte contritum. Quod autem uidisti ferrum mixtum teste ex luto commiscebuntur quidem humano semine. sed non adherebunt sibi sicut ferrum misceri non potest teste. In diebus autem regnorum illorum suscitabit deus celi regnum quod in eternum non dissipabitur et regnum eius populo alteri non tradetur. Comminuet et consumet uniuersa regna hec. et ipsum stabit in eternum. Secundum quod uidisti quod de monte abscisus est lapis sine manibus. et comminuit testam et ferrum. et es. et argentum et aurum. Deus magnus ostendit regi que uentura sunt postea. et uerum est somnium et fidelis interpretatio eius.

Tunc rex nabuchodonosor cecidit in faciem suam. et danielem adorauit. et hostias et incensum precepit ut sacrificarent ei. Loquens rex ait danieli. Vere deus uester deus deorum est: et dominus regum et reuelans mysteria. quoniam potuisti aperire sacramentum hoc. Tunc rex danielem in sublime extulit: et munera magna et multa dedit ei. Et constituit eum principem super omnes prouincias babylonis. et prefectum magistratuum super cunctos sapientes babylonis. Daniel autem postulauit a rege. et constituit super opera prouincie babylonis. sydrach misach et abdenago. Ipse autem daniel erat in foribus regis. III

Nabuchodonosor rex. fecit statuam auream. altitudine cubitorum .lx. latitudine cubitorum .vi. et statuit eam in campo duram prouincie babylonis. Itaque nabuchodonosor rex misit ad congregandos satrapas magistratus et iudices duces et tyrannos et prefectos omnesque principes regionum ut conuenirent ad dedicationem statue quam erexerat nabuchodonosor rex. Tunc congregati sunt satrape magistratus et iudices duces et tyranni. et optimates. qui erant in potestatibus constituti. et uniuersi principes regionum ut conuenirent ad dedicationem statue quam erexerat nabuchodonosor rex. Stabant autem in conspectu statue quam posuerat nabuchodonosor et preco clamabat ualenter. Vobis dicitur populis tribubus et linguis. In hora qua audieritis sonitum tube. et fistule et cythare. sambuce et psalterii et symphonie. et uniuersi generis musicorum cadentes. adorate statuam auream. quam constituit nabuchodonosor rex. Si quis autem non prostratus adorauerit. eadem hora mittetur in fornacem ignis ardentis. Post hec igitur statim ut audierunt omnes populi sonitum tube. fistule et cythare. sambuce et psalterii. et symphonie. et omnis generis musicorum. cadentes omnes populi et tribus et lingue adorauerunt statuam auream quam constituerat nabuchodonosor rex. Statimque in ipso tempore accedentes uiri chaldei. accusauerunt iudeos et dixerunt nabuchodonosor regi. Rex in eternum uiue. Tu rex posuisti decretum. ut omnis homo qui audierit sonitum tube. fistule. et cythare. sambuce et psalterii. et symphonie. et uniuersi generis musicorum. prosternat se et adoret statuam auream. Si quis autem non procidens adorauerit. mittatur in fornacem ignis ardentis. Sunt ergo uiri iudei quos constituisti super opera regionis babylonis. sydrach. misach. et abdenago. Viri isti contempserunt rex decretum tuum deos tuos non colunt: et statuam auream quam erexisti non adorant. Tunc nabuchodonosor in furore et ira. precepit ut adducerentur sydrach. misach. et abdenago. Qui confestim adducti sunt in conspectu regis. Pronuntiansque na

buchodonosor rex ait eis. Verene Sydrach, Misac et Abdenago, deos meos non colitis et statuam auream quam constitui non adoratis? Nunc ergo si estis parati quacumque hora audieritis sonitum tube, fistule et cythare, sambuce et psalterii et symphonie, omnisque generis musicorum, prosternite vos et adorate statuam quam feci. Quod si non adoraveritis, eadem hora mittemini in fornacem ignis ardentis. Et quis est Deus qui eripiat vos de manu mea? Respondentes Sydrach, Misac et Abdenago, dixerunt regi Nabuchodonosor: Non oportet nos de hac re respondere tibi. Ecce enim Deus noster quem colimus potest eripere nos de camino ignis ardentis et de manu tua o rex liberare. Quod si noluerit, notum sit tibi rex quia deos tuos non colimus, et statuam auream quam erexisti non adoramus. Tunc Nabuchodonosor repletus est furore, et aspectus faciei illius immutatus est super Sydrach, Misac et Abdenago. Et precepit ut succenderetur fornax septuplum quam succendi consueverat. Et viris fortissimis de exercitu suo iussit ut ligatis pedibus Sydrach, Misach et Abdenago mitterent eos in fornacem ignis ardentis. Et confestim viri illi vincti cum bracis suis et tyaris et calciamentis et vestibus missi sunt in medium fornacis ignis ardentis. Nam iussio regis urgebat. Fornax autem succensa erat nimis. Porro viros illos qui miserant Sydrach, Misach et Abdenago interfecit flamma ignis. Viri autem hii tres, id est Sydrach, Misach et Abdenago, ceciderunt in medio camino ignis ardentis colligati. Que sequuntur in hebreis voluminibus non reperi. ||

Et ambulabant in medio flamme laudantes Deum et benedicentes Domino. Stans autem Azarias oravit sic. Aperiensque os suum in medio ignis ait: Benedictus es Domine Deus patrum nostrorum, et laudabilis et gloriosum nomen tuum in secula. Quia iustus es in omnibus que fecisti nobis, et universa

opera tua vera, et vie tue recte, et omnia iudicia tua vera. Iudicia enim vera fecisti iuxta omnia que induxisti super nos, et super civitatem sanctam patrum nostrorum Ierusalem. Quia in veritate et iudicio induxisti omnia hec propter peccata nostra. Peccavimus enim et inique egimus recedentes a te, et deliquimus in omnibus. Et precepta tua non audivimus, nec observavimus, nec fecimus sicut preceperas nobis ut bene nobis esset. Omnia ergo que induxisti super nos in manibus inimicorum nostrorum iniquorum et pessimorum prevaricatorumque, et regi iniusto et pessimo ultra omnem terram. Et nunc non possumus aperire os. Confusio et obprobrium facti sumus servis tuis et hiis qui colunt te. Ne quesumus tradas nos in perpetuum propter nomen tuum, et ne dissipes testamentum tuum, neque auferas misericordiam tuam a nobis. Propter Abraham dilectum tuum, et Ysaac servum tuum, et Israel sanctum tuum, quibus locutus es pollicens quod multiplicares semen eorum sicut stellas celi, et sicut harenam que est in littore maris. Quia Domine inminuti sumus plusquam omnes gentes sumusque humiles in universa terra hodie propter peccata nostra. Et non est in tempore hoc princeps et propheta et dux, neque holocaustum, neque sacrificium, neque oblatio, neque incensum, neque locus primitiarum coram te, ut possimus invenire misericordiam. Sed in animo contrito et spiritu humilitatis suscipiamur. Sicut in holocausto arietum et taurorum, et sicut in milibus agnorum pinguium, sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo hodie, ut placeat tibi, quoniam non est confusio confidentibus in te. Et nunc sequimur in toto corde, et timemus te, et querimus faciem tuam. Ne confundas nos, sed fac nobiscum iuxta mansuetudinem tuam, et secundum multitudinem misericordie tue. Et erue nos in mirabilibus tuis, et da gloriam nomini tuo Domine. Et confundantur omnes qui ostendunt servis tuis mala. Confundantur in omni potentia et robur eorum conteratur. Et sciant quia tu es Dominus Deus solus et gloriosus super orbem terrarum. Et non

et universa que fecisti nobis vero iudicio fecisti et vera dedisti nos

cessabant qui miserant eos ministri regis
succendere fornacem naptha et stuppa et pice
et malleolis. et effundebatur flamma super
fornacem cubitis .xlix. et erupit et incendit
quos repperit iuxta fornacem de chaldeis.
Angelus autem domini descendit cum azaria et
sociis eius in fornacem et excussit flammam ig-
nis de fornace. et fecit medium fornacis qua-
si uentum roris flantem. et non tetigit eos om-
nino ignis neque contristauit nec quicquam
molestie intulit. Tunc hii tres quasi ex uno o-
re laudabant et glorificabant et benedicebant
deo in fornace dicentes. Benedictus es domine deus
patrum nostrorum. et laudabilis et gloriosus et super ex-
altatus in secula. Et benedictum nomen glorie tue et
laudabile. et super exaltatum in omnibus seculis.
Benedictus es in templo sancto glorie tue. et super
laudabilis. et super exaltatus in secula. Be-
nedictus es in throno regni tui. et super lau-
dabilis et super exaltatus in secula. Benedictus
es qui intueris abyssos et sedes super cheru-
bim. laudabilis et super exaltatus in secula.
Benedictus es in firmamento celi et laudabilis
et gloriosus in secula. Benedicite omnia opera domini
domino. laudate et super exaltate eum in secula.
Benedicite angeli domini domino laudate et super
exaltate eum in secula. Benedicite celi domino
laudate et super exaltate eum in secula. Be-
nedicite aque omnes que super celos sunt domino. lau-
date et super exaltate eum in secula. Benedicite
omnes uirtutes domini domino. laudate et super
exaltate eum in secula. Benedicite sol et lu-
na domino. laudate et super exaltate eum in
secula. Benedicite stelle celi domino. laudate
et super exaltate eum in secula. Benedicite omnis
ymber et ros domino laudate et super exaltate
eum in secula. Benedicite omnes spiritus dei domino. lau.
et super exalt. eum in secula. Benedicite ignis et
estus domino. laud. et super exalt. eum in secula.
Bened. rores et pruina domino. laud. et super
exalt. eum in secula. Bened. gelu et frigus
domino. laud. et super exalt. eum in secula. Bened.
glacies et niues domino. laud. et super exalt.
eum in secula. Bened. noctes et dies domino. lau.
et super exal. eum in secula. Bened. lux et tenebre
domino. laud. et super exal. eum in secula. Benedicite
fulgura et nubes domino. laud. et super exal. eum
in secula. Benedicat terra dominum. laudet et su-
per exaltet eum in secula. Bened. montes et colles
domino. laudate et super exaltate eum in secula.
Bened. uniuersa germinantia in terra domino. lau.
et superexalta. eum in secula. Bened. fontes
domino. laud. et super exalt. eum in secula. Bened.
maria et flumina domino. laud. et super exal. eum
in secula. Bened. cete et omnia que mouentur
in aquis domino. laud. et super exalt. eum in secula.
Bened. omnes uolucres celi domino. laud. et
super exalt. eum in secula. Bened. omnes bestie
et pecora domino. laud. et super exal. eum in secula.
Bened. filii hominum domino. laud. et super exal.
eum in secula. Benedicat israel dominum. laudet
et super exaltet eum in secula. Benedicite sacer-
dotes domini domino. laudate et exalt. eum in secula.
Bened. serui domino. laud. et super exalt. eum in
secula. Bened. spiritus et anime iustorum domino. laud.
et super exalt. eum in secula. Bened. sancti et humi-
les corde domino. laud. et super exalt. eum in secula.
Bened. anania azaria misahel domino. lau.
et super exaltate eum in secula. quia eruit nos de
inferno. et saluos nos fecit de manu mor-
tis et liberauit de medio ardentis flamme. et
de medio ignis eruit nos. Confitemini
domino. quoniam bonus. quoniam in seculum misericordia eius. Be-
nedicite omnes religiosi domino deo deorum. laudate
et confitemini ei quoniam in omnia secula misericordia eius. Hucusque
usque in hebreo non habetur. et que posuimus de theo-
dotionis editione translata sunt. Tunc nabu-
chodonosor rex obstupuit. et surrexit pro-
pere et ait optimatibus suis. Nonne tres uiros
misimus in medio ignis compeditos. Qui re-
spondentes dixerunt regi. Vere rex. Respondit
rex et ait. Ecce ego uideo .iiii. solutos. uiros

medio ignis ambulantes. et nichil corru-
ptionis in eis est. et species quarti similis filio
dei. Tunc accessit nabuchodonosor ad ho-
stium fornacis ignis ardentis. et ait. Sy-
drach misach et abdenago. servi dei excelsi.
egredimini et venite. Statimque egressi sunt sidrach
misach. et abdenago. de medio ignis. Et
congregati satrape et magistratus et iudices et po-
tentes regis. contemplabantur viros illos. quo-
niam nichil potestatis habuisset ignis in corporibus eorum.
et capillus capitis eorum non esset adustus. et sa-
rabalia eorum non fuissent inmutata. et odor
ignis non transisset per eos. Et erumpens nabu-
chodonosor ait. Benedictus deus eorum. sydrach
videlicet misach. et abdenago. qui misit ange-
lum suum et eruit servos suos. qui crediderunt
in eum. et verbum regis inmutaverunt et tradide-
runt corpora sua ne servirent et ne adorarent
omnem deum excepto deo suo. A me ergo positum
est hoc decretum ut omnis populus et tribus et lingue
quecumque locuta fuerit blasphemiam contra deum sy-
drach misach et abdenago. dispereat. et domus
eius vastetur. neque enim est alius deus qui possit
ita salvare. Tunc rex promovit sydrach my-
sach. et abdenago in provincia babylonis.
Nabuchodonosor rex omnibus populis gentibus
et linguis qui habitant in universa terra. pax vo-
bis multiplicetur. Signa et mirabilia fecit
apud me deus excelsus. Placuit ergo mihi predica-
re signa eius quia magna sunt et mirabilia eius
quia fortia. et regnum eius regnum sempiternum.
et potestas eius in generationem et generationem.

IIII

Ego nabuchodonosor quietus eram
in domo mea. et florens in palatio meo.
Somnium vidi quod perterruit me. et cogitationes
mee in strato meo et visiones capitis
mei conturbaverunt me. Et per me propositum est decre-
tum ut introducerentur in conspectu meo cuncti sa-
pientes babylonis et ut solutionem somnii in-
dicarent mihi. Tunc ingrediebantur arioli ma-
gi chaldei. et aruspices et somnium narravi
in conspectu eorum. et solutionem eius non indicaverunt mihi.
donec collega ingressus est in conspectu meo da-
niel cui nomen balthasar secundum nomen dei
mei. qui habet spiritum deorum sanctorum in semetipso et som-
nium coram eo locutus sum. Balthasar princeps
ariolorum quia ego scio quod spiritum deorum sanctorum habeas
in te et omne sacramentum non est impossibile
tibi. visiones somniorum meorum quas vidi et so-
lutionem eorum narra. Visio capitis mei in
cubili meo. videbam et ecce arbor in medio
terre. et altitudo eius nimia et magna arbor
et fortis. et proceritas eius contingens celum. Aspec-
tus illius erat usque ad terminos universe
terre. Folia eius pulcherrima. et fructus eius nimius.
et esca universorum in ea. Subter eam habitabant
animalia et bestie. et in ramis eius conversabantur
volucres celi. et ex ea vescebatur omnis caro.
Videbam in visione capitis mei super stratum meum
et ecce vigil et sanctus de celo descendit. clama-
vit fortiter et sic ait. Succidite arborem et pre-
cidite ramos eius. et excutite folia eius. et disper-
gite fructus eius. fugiant bestie que subter eam sunt.
et volucres de ramis eius. Verumtamen germen ra-
dicum eius in terra sinite. et alligetur vinculo ferreo et
ereo in herbis que foris sunt. et rore celi tingatur. et
cum feris pars eius in herba terre. Cor eius ab
humano commutetur. et cor fere detur ei. et vii.
tempora mutentur super eum. In sententia vigilum
decretum est. et sermo sanctorum et petitio. donec cognosc-
ant viventes. quoniam dominatur excelsus in regno
hominum. et cuicumque voluerit dabit illud. et humil-
limum hominem constituet super eum. Hoc som-
nium ego vidi. ego nabuchodonosor rex.
Tu ergo balthasar interpretationem eius narra
festinus. quia omnes sapientes regni mei non
queunt edicere solutionem mihi. Tu autem potes. quia
spiritus deorum sanctorum in te est. Tunc daniel cuius no-
men est balthasar cepit intra semetipsum
tacitus cogitare. quasi hora una. et cogita-
tiones eius conturbabant eum. Respondens autem rex
ait. Balthasar somnium et interpretationem eius

non conturbet te. Respondit Balthasar et dixit: Domine mi, somnium his qui te oderunt, et interpretatio eius hostibus tuis sit. Arborem quam vidisti sublimem atque robustam, cuius altitudo pertingit ad celum, et aspectus illius in omnem terram, et rami eius pulcherrimi, et fructus eius nimius, et esca omnium in ea, subter eam habitantes bestie agri, et in ramis eius commorantes aves celi: tu es rex qui magnificatus es et invaluisti, et magnitudo tua crevit et pervenit usque ad celum, et potestas tua in terminos universe terre. Quod autem vidit rex vigilem et sanctum descendere de celo, et dicere: Succidite arborem et dissipate illam, attamen germen radicum eius in terra dimittite, et vinciatur ferro et ere in herbis foris, et rore celi conspergatur, et cum feris sit pabulum eius, donec vii tempora commutentur super eum. Hec est interpretatio altissimi que pervenit super dominum meum regem. Eicient te ab hominibus, et cum bestiis ferisque erit habitatio tua, et fenum ut bos comedes, et rore celi infunderis: vii quoque tempora mutabuntur super te, donec scias quod dominetur excelsus super regnum hominum, et cuicumque voluerit det illud. Quod autem precepit ut relinqueretur germen radicum eius, id est arboris, regnum [tuum] tibi manebit, postquam cognoveris potestatem esse celestem. Quam ob rem, rex, consilium meum placeat tibi, et peccata tua elemosinis redime, et iniquitates tuas misericordiis pauperum: forsitan ignoscet delictis tuis. Omnia hec venerunt super Nabuchodonosor regem. Post finem mensium xii in aula Babylonis deambulabat. Responditque rex et ait: Nonne hec est Babylon magna, quam ego edificavi in domum regni, in robore fortitudinis mee, et in gloria decoris mei? Cum adhuc sermo esset in ore regis, vox de celo ruit: Tibi dicitur, Nabuchodonosor rex: Regnum tuum transibit a te, et ab hominibus te eicient, et cum bestiis ferisque erit habitatio tua. Fenum quasi bos comedes, et vii tempora mutabuntur super te, donec scias quod dominetur excelsus in regno hominum, et cuicumque voluerit det illud. Eadem hora sermo completus est super Nabuchodonosor regem. Ex hominibus eiectus est, et fenum ut bos comedit, et rore celi corpus eius infectum est, donec capilli eius in similitudinem aquilarum crescerent, et ungues eius quasi avium. Igitur post finem dierum ego Nabuchodonosor oculos meos ad celum levavi, et sensus meus redditus est mihi, et altissimo benedixi, et viventem in sempiternum laudavi et glorificavi: quia potestas eius potestas sempiterna, et regnum eius in generationem et generationem, et omnes habitatores terre apud eum in nihilum reputati sunt: iuxta voluntatem enim suam facit tam in virtutibus celi quam in habitatoribus terre, et non est qui resistat manui eius et dicat ei: Quare fecisti? In ipso tempore sensus meus reversus est ad me, et ad honorem regni mei decoremque perveni, et figura mea reversa est ad me, et optimates mei et magistratus mei requisierunt me, et in regno meo restitutus sum, et magnificentia amplior addita est mihi. Nunc igitur ego Nabuchodonosor laudo et magnifico et glorifico regem celi, quia omnia opera eius vera, et vie eius iudicia, et gradientes in superbia potest humiliare.

V. Balthasar rex fecit grande convivium optimatibus suis mille, et unusquisque secundum suam bibebat etatem. Precepit ergo iam temulentus ut afferentur vasa aurea et argentea que asportaverat Nabuchodonosor pater eius de templo quod fuit in [Iherusalem], ut biberent in eis rex et optimates eius, uxores et concubine eius. Tunc allata sunt vasa aurea et argentea que asportaverat de templo quod fuerat in Iherusalem, et biberunt in eis rex et optimates eius, uxores et concubine eius. Bibebant vinum et laudabant deos suos aureos et argenteos, ereos, ferreos, ligneosque et lapideos. In eadem hora apparuerunt digiti quasi manus hominis scribentis contra candelabrum in superficie parietis

aule regie. ⁊ rex aspiciebat articulos
man⁹ scribentis. Tunc regis facies mutata
ta ē. ⁊ cogitacōes ei⁹ cōturbabant eū. ⁊ cōpa
ges renū ei⁹ soluebant̄. ⁊ genua ei⁹ ad se
inuicē collidebant̄. Exclamauit itaq̄ rex
fortit' ut introducerent magos. chaldeos.
⁊ aruspices. ⁊ proloqns rex ait sapientibus
babylonis. Quicūq̄ legerit scripturā hanc
⁊ interpretacōēz ei⁹ manifestā m̄ fecerit: ꝑpu
ra uestiet̄ ⁊ torquē aureā hebit ī collo. et
tci⁹ ī regno meo princeps erit. Tunc ingressi
oēs sapientes regis. nō potuerūt n̄ scripturā
legē: n̄ interpretacōēz indicare regi. Unde
rex balthasar satis cōturbat⁹ ē. ⁊ vultus
illi⁹ inmutat⁹ ē: s; ⁊ optimates ei⁹ cōtur
babantur. Regina aūt ꝓ rē q̄ acciderat re
gi. ⁊ optimatib; ei⁹. domū cōuiuij ingressa
ē. ⁊ proloqns ait. Rex ī eternū uiue. nō te
cōturbent cogitacōēs tue. n̄ facies tua ī
mutet̄. Est uir ī regno tuo q̄ spm̄ deorū
scōr hēt ī se. ⁊ ī dieb; p̄ris tui. sciā ⁊ sapiā
inuēte s̄ ī eo. nā ⁊ rex nabuchodonosor p̄r
tu⁹ principē magorū incantatorū chaldeorū ⁊
aruspicū cōstituit eū. Pat̄ tu⁹ inquā o rex
q̄ spc̄ amplior ⁊ prudentia ītelligētiaq̄. et
interpretacō sōpniorū ⁊ ostēsio secretorū. ac so
lucō ligatorū inuēte s̄ ī eo. hoc ē ī daniele:
cui rex nomē imposuit balthasar. Nunc i
taq̄ daniel uocet̄. ⁊ interpretacōēz narrabit.
Igit̄ introduct⁹ ē daniel corā rege. Ad quē
p̄fatus rex ait. Tu ēs daniel de filijs ca
ptiuitatis iude. quē adduxē rex p̄r m̄s de
iudea? Audiui de te qd' spm̄ deorū hēas. ⁊
scia intelligentiaq̄ ac sapiā ampliores īu
entē s̄. Et nūc ingressi s̄ ī cōspcu meo
sapientes magi ut scripturā hanc legerēt. et
interpretacōēz ei⁹ indicarent m̄. ⁊ nequiuerūt
sensū huiꝰ sermōis ei⁹ edicere m̄. Porro ego audi
ui de te. qd' possis obscura interpretari ⁊ li
gata dissoluē. Si ergo uales scripturā legē
⁊ interpretacōēz ei⁹ indicare m̄. ꝑpura uesti
eris. ⁊ torquē aureā circa collū tuū hebis.
⁊ tci⁹ ī regno meo princeps eris. Ad quē
respondēs daniel. ait corā rege. Munera tua
sint t̄. ⁊ dona dom⁹ tue alti da. Scripturā
aūt legā t̄ rex. ⁊ interpretacōēz ei⁹ ostēdā t̄. O
rex deus altissim⁹ regnū ⁊ magnificētiā ⁊ gl'ā
⁊ honorē dedit nabuchodonosor p̄ri tuo.
⁊ ꝓpt' magnificētiā quā dederat ei. vniūsi ꝑpli
trib⁹ ⁊ lingue. tremebant ⁊ metuebant eum.
q̄s uolebat interficiebat. ⁊ q̄s uolebat ꝑ
cuciebat. q̄s uolebat exaltabat. ⁊ q̄s uo
lebat humiliabat. Quando aūt eleuatū est
cor ei⁹. ⁊ spc̄ illius obfirmat⁹ est ad superbi
am: deposit⁹ ē de solio regni sui. ⁊ gl'a eius
ablata ē ⁊ a filijs hoīm eiect⁹ est. Sed et
cor ei⁹ cū bestijs positū ē. ⁊ cū onagris erat
hītacō ei⁹: fenū q̄q; ut bos comedebat ⁊ rore
celi corp⁹ ei⁹ infectū ē: donec cognosceret qd'
ꝑtatē hēret altissim⁹ in regno hoīm. ⁊ q̄
cuiq̄ uoluit suscitabit sup illd'. Tu q̄q; fili⁹
ei⁹ balthasar. n̄ humiliasti cor tuū. cū scires
hec oīa sed adūsū dn̄atorē celi eleuat⁹ es.
⁊ vasa dom⁹ ei⁹ allata s̄ corā te. ⁊ tu ⁊
optimates tui. ⁊ vxores tue ⁊ cōcubine
tue. vinū bibistis ī eis. deos q̄q; argēteos
⁊ aureos. ⁊ ereos ferreos. ligneosq; ⁊ lapide
os. q̄ nō uident. neq; audiunt. neq; senciūt
laudasti. Porro dm̄ q̄ hēt flatū tuū ī ma
nu sua ⁊ oēs uias tuas. n̄ glificasti. Ideo
ab eo miss⁹ est articl's manus q̄ scripsit hoc. qd'
exaratū ē. Hec ē aūt scriptura q̄ digesta ē.
mane techel. phares. ⁊ hec interpretacō sermo
nis. Mane numerauit d's regnū tuū ⁊ cō
pleuit illd'. Techel appēsus ē ī statera ⁊ ī
uentus es min⁹ hñs. Phares diuisū ē regnū
tuū ⁊ datū ē medis ⁊ persis. Tunc iubēte
rege. īdut⁹ ē daniel purpura ⁊ circūda
ta ē torques aurea collo ei⁹. ⁊ p̄dicatū ē
de eo qd' hēret ꝑtatē t'ciū in regno. Eadē
nocte interfect⁹ ē balthasar. rex chaldeus
⁊ dari⁹ medus successit ei ī regnū ann⁹ nat⁹. lx.

VI

Placuit Dario et constituit super regnum satrapas centum viginti ut essent in toto regno suo. et super eos principes tres ex quibus Daniel unus erat. ut satrapae illis redderent rationem. et rex non sustineret molestiam. Igitur Daniel superabat omnes principes et satrapas. quia spiritus Dei amplior erat in eo. Porro rex cogitabat constituere eum super omne regnum. Unde principes et satrapae quaerebant ut invenirent occasionem Danieli ex latere regis. Nullamque causam et suspicionem reperire potuerunt. eo quod fidelis esset et omnis culpa et suspicio non inveniretur in eo. Dixerunt ergo viri illi. Non inveniemus Danieli huic aliquam occasionem nisi forte in lege Dei sui. Tunc principes et satrapae subripuerunt regi. et sic locuti sunt ei. Dari rex in aeternum vive. Consilium inierunt cuncti principes regni magistratus et satrapae. senatores et iudices. ut decretum imperatorium exeat et edictum. ut omnis qui petierit aliquam petitionem a quocumque deo et homine usque ad dies triginta nisi a te rex mittatur in lacum leonum. Nunc itaque confirma rex et scribe decretum ut non immutetur quod statutum est a Medis et Persis. nec praevaricari cuiquam liceat. Porro rex Darius proposuit edictum et statuit. Quod cum Daniel comperisset id est constitutam legem. ingressus est domum suam. et fenestris apertis in cenaculo suo contra Ierusalem tribus temporibus in die flectebat genua sua et adorabat. confitebaturque coram Deo suo. sicut ante facere consueverat. Viri ergo illi curiosius inquirentes invenerunt Danielem orantem et obsecrantem Deum suum. Et accedentes locuti sunt regi super edicto. Rex numquid non constituisti. ut omnis homo qui rogaret quemquam de diis et hominibus usque ad dies triginta nisi te rex mitteretur in lacum leonum? Ad quod respondens rex ait. Verus sermo iuxta decretum Medorum atque Persarum. quod praevaricari non licet. Tunc respondentes dixerunt coram rege. Daniel de filiis captivitatis Iuda non curavit de lege tua. et de edicto quod constituisti. sed tribus temporibus per diem orat obsecratione sua. Quod verbum cum audisset rex. satis contristatus est. et pro Daniele posuit cor ut liberaret eum. et usque ad occasum solis laborabat ut erueret eum. Viri autem illi intellegentes regem dixerunt ei. Scito rex quia lex Medorum est atque Persarum ut omne decretum quod constituerit rex non liceat inmutari. Tunc rex praecepit. et adduxerunt Danielem et miserunt eum in lacum leonum. Dixitque rex Danieli. Deus tuus quem colis semper ipse liberabit te. Allatusque est lapis unus. et positus est super os laci. quem obsignavit rex anulo suo. et anulo optimatum suorum. ne quid fieret contra Danielem. Et abiit rex in domum suam. et dormivit incenatus. Cibique non sunt allati coram eo. insuper et somnus recessit ab eo. Tunc rex primo diluculo consurgens festinus ad lacum leonum perrexit. appropinquansque lacui Danielem voce lacrimabili inclamavit. et affatus est eum. Daniel serve Dei viventis Deus tuus cui tu servis semper putasne valuit liberare te a leonibus? Et Daniel regi respondens ait. Rex in aeternum vive. Deus meus misit angelum suum et conclusit ora leonum. et non nocuerunt mihi. quia coram eo iustitia inventa est in me. Sed et coram te rex delictum non feci. Tunc rex gavisus est super eo vehementer. et Danielem praecepit educi de lacu. Eductusque est Daniel de lacu. et nulla laesio inventa est in eo. quia credidit Deo suo. Iubente autem rege adducti sunt viri illi qui accusaverant Danielem. et in lacum leonum missi sunt ipsi et filii et uxores eorum. et non pervenerunt usque ad pavimentum laci. donec arriperent eos leones. et omnia ossa eorum comminuerunt. Tunc Darius rex scripsit universis populis tribubus et linguis in universa terra. Pax vobis multiplicetur. A me constitutum est decretum. ut in universo imperio et regno meo tremiscant et paveant Deum Danielis. Ipse est enim Deus vivens et aeternus in saecula. et regnum eius non dissipabitur. et potestas eius usque in aeternum. Ipse liberator atque salvator faciens signa et mirabilia in caelo et in terra. qui liberavit Danielem de lacu leonum. Porro Daniel perseveravit usque ad regnum Darii regis. et regnum

Cyri Persae

Anno primo balthasar regis baby- VII
lonis daniel sompnium vidit. Visio
autem capitis eius in cubili suo. Et sompnium scri-
bens brevi sermone comprehendit summatimque perstrin-
gens ait. Videbam in visione mea nocte. et
ecce .iiii. venti celi pugnabant in mari magno.
et .iiii. bestie grandes ascendebant de mari diverse
inter se. Prima quasi leena. et alas habebat aquile. Aspi-
ciebam donec evulse sunt ale eius. et sublevata est de
terra. et super pedes quasi homo stetit. et cor eius datum est
ei. Et ecce bestia alia similis urso. in parte stetit.
et tres ordines erant in ore eius et in dentibus eius. et sic
dicebant ei. Surge. comede carnes plurimas.
Post hoc aspiciebam. et ecce alia quasi pardus
et alas habebat .iiii. super se. et .iiii. capita erant
in bestia. et potestas data est ei. Post hec aspi-
ciebam in visione noctis et ecce bestia .iiii. terri-
bilis atque mirabilis. et fortis nimis. dentes
ferreos habebat magnos. comedens atque commi-
nuens. et reliqua pedibus suis conculcans. Dissi-
milis autem erat ceteris bestiis quas videram an-
te eam. et habebat cornua .x. Considerabam cornua
et ecce cornu aliud parvulum ortum est de medio
eorum. et tria de cornibus primis evulsa sunt a facie
eius. Et ecce oculi quasi oculi hominis erant in cornu
isto. et os loquens ingentia. Aspiciebam donec
throni positi sunt. et antiquus dierum sedit. Vestimen-
tum eius quasi nix candidum. et capilli capitis eius
quasi lana munda. thronus eius flamme ignis. rote
eius ignis accensus. Fluvius igneus rapidusque egrediebatur
a facie eius. Milia milium ministrabant ei. et deci-
es milies centena milia assistebant ei. Iudi-
cium sedit. et libri aperti sunt. Aspiciebam propter vocem
sermonum grandium quos cornu illud loquebatur. et
vidi quoniam interfecta esset bestia. et perisset corpus eius. et tra-
ditum esset ad comburendum igni. Aliarumque bestia-
rum ablata esset potestas. et tempora vite constituta
essent eis usque ad tempus et tempus. Aspiciebam ergo in visio-
ne noctis. et ecce cum nubibus celi quasi filius hominis
veniebat. et usque ad antiquum dierum pervenit. et
in conspectu eius obtulerunt eum. et dedit ei potestatem
et honorem et regnum. et omnes tribus populi et lin-
gue servient ei. Potestas eius potestas eterna
que non auferetur. et regnum eius quod non corrumpetur.
Horruit spiritus meus. Ego daniel territus sum
in his. et visiones capitis mei conturbaverunt me.
Accessi ad unum de assistentibus. et veritatem que-
rebam ab eo de omnibus his. Qui dixit mihi interpreta-
tionem sermonum et docuit me. Hee bestie mag-
ne .iiii. iiii. regna sunt que consurgent de terra. Su-
scipient autem regnum sancti dei altissimi. et obti-
nebunt regnum usque in seculum et seculum seculorum. Post
hoc volui diligenter discere de bestia .iiii. que
erat dissimilis valde ab omnibus. et terribilis nimis.
dentes et ungues eius ferrei. comedebat et com-
minuebat et reliqua pedibus suis conculcabat.
et de cornibus decem que habebat in capite. et de alio
quod ortum fuerat ante quod ceciderant tria cornua.
et de cornu illo quod habebat oculos et os loquens
grandia. et maius erat ceteris. Aspiciebam
et ecce cornu illud faciebat bellum adversus
sanctos. et prevalebat eis. donec venit antiquus die-
rum. et iudicium dedit sanctis excelsi. et tempus adve-
nit. et regnum obtinuerunt sancti. et sic ait. Be-
stia .iiii. regnum .iiii. erit in terra. quod maius
erit omnibus regnis. et devorabit universam terram.
et conculcabit et comminuet eam. Porro cornua
x. ipsius regni .x. reges erunt. et alius consurget
post eos. et ipse potentior erit prioribus. et tres reges
humiliabit. et sermones contra excelsum loquetur. et
sanctos altissimi conteret. et putabit quod possit mu-
tare tempora et leges. et tradentur in manu eius usque ad
tempus et tempora et dimidium temporis. et iudicium sede-
bit ut auferatur potentia et conteratur. et dispe-
at usque in finem. Regnum autem et potestas et magnitu-
do regni que est subter omne celum detur populo sanctorum al-
tissimi. cuius regnum sempiternum est. et omnes reges ser-
vient ei et obedient. Huc usque finis verbi. Ego
daniel multum cogitationibus meis conturbabar
et facies mea immutata est in me. verbum autem in cor-
de meo conservavi.

Anno .iii. VIII
regni balthasar regis visio apparuit

mi. Ego daniel post id quod videram in principio
vidi in visione mea cum essem in susis castro
quod est in elam civitate. Vidi autem in visione
esse me super portam ulai. et levavi oculos me-
os et vidi. et ecce aries unus stabat ante pa-
ludem habens cornua excelsa. et unum excelsius
altero. atque succrescens. Postea vidi arietem
cornibus ventilantem contra occidentem. et contra aquilonem
et contra meridiem: et omnes bestie non poterant resistere
ei. neque liberari de manu eius. Fecitque secundum
voluntatem suam. et magnificatus est. et ego intelli-
gebam. Ecce autem hircus caprarum veniebat ab occi-
dente super faciem totius terre. et non tangebat terram.
Porro hircus habebat cornu insigne inter oculos
suos: et venit ad arietem illum cornutum. quem
videram stantem ante portam et cucurrit ad eum
in impetu fortitudinis sue. Cumque appropinquasset
prope arietem: efferatus est in eum. et percussit ari-
etem. et comminuit duo cornua eius. et non poterat
aries resistere ei. Cumque eum misisset in terram concul-
cavit. et nemo quibat liberare arietem de manu
eius. Hircus autem caprarum. magnus factus est nimis.
Cumque crevisset. fractum est cornu magnum. et
orta sunt cornua quattuor subter illud. per quattuor ventos ce-
li. De uno autem ex eis. egressum est cornu unum
modicum: et factum est grande contra meridiem. et contra orien-
tem. et contra fortitudinem: et magnificatum est usque
ad fortitudinem celi. et deiecit de fortitudine
et de stellis. et conculcavit eas. et usque ad princi-
pem fortitudinis magnificatus est. et ab eo tulit
iuge sacrificium. et deiecit locum sanctificationis eius.
Robur autem datum est contra iuge sacrificium propter
peccata: et prosternetur veritas in terra et faciet et prospera-
bitur. Et audivi unum de sanctis loquentem. et dixit unus
sanctus alteri nescio cui loquenti. Usque quo visio et iuge
sacrificium. et peccatum desolationis que facta est. et sanctuarium
et fortitudo conculcabitur. Et dixit ei. Usque ad ve-
speram et mane. duo milia. trecenti. et mundabitur
sanctuarium. Factum est autem cum viderem ego daniel
visionem et quererem intelligentiam: ecce stetit in con-
spectu meo quasi species viri. Audivi vocem viri

inter ulai: et clamavit et ait. Gabriel fac
istum intelligere visionem. Et venit et stetit iuxta
ubi ego stabam. Cumque venisset pavens corrui in
faciem meam. et ait ad me. Intellige fili hominis
quoniam in tempore finis. complebitur visio. Cumque loqueretur
ad me collapsus sum pronus in terram: et tetigit me
et statuit me in gradu meo. dixitque mihi. Ego o-
stendam tibi que futura sint in novissimo maledictio-
nis: quoniam tempus habet finem suum. Aries quem vi-
disti habere cornua rex medorum est atque persarum. Por-
ro hircus caprarum. rex grecorum est. et cornu grande
quod erat inter oculos eius. ipse est rex primus. Quod autem
fracto illo. surrexerunt quattuor pro eo. quattuor reges de
gente eius consurgent. sed non in fortitudine eius. et post regnum
eorum. cum creverint iniquitates. consurget rex impudens
facie. et intelligens propositiones. et roborabitur fortitu-
do eius. sed non in viribus suis. et supra quam credi potest v-
niversa vastabit et prosperabitur. et faciet et inter-
ficiet robustos et populum sanctorum secundum volunta-
tem suam. et dirigetur dolus in manu eius. et cor su-
um magnificabit. et in copia rerum omnium occidet
plurimos. et contra principem principum consurget. et sine
manu conteretur. Et visio vespere et mane que
dicta est: vera est. Tu ergo signa visionem. quia post dies
multos erit. Et ego daniel langui et egrota-
vi per dies. Cumque surrexissem faciebam opera
regis. et stupebam ad visionem. et non erat qui in-
terpretaretur.

IX

In anno primo darii filii assueri regis de semine medorum qui imperavit
super regnum chaldeorum. anno uno regni eius. Ego
daniel intellexi in libris numerum annorum de quo factus
est sermo domini ad ieremiam prophetam. ut complerentur
desolationis ierusalem. lxx. anni. et posui faciem
meam ad dominum deum meum: rogare et deprecari
in ieiuniis. sacco et cinere: et oravi dominum
deum meum. et confessus sum et dixi. Obsecro domine deus
magne et terribilis. custodiens pactum et misericordiam
diligentibus te. et custodientibus mandata tua
peccavimus iniquitatem fecimus. impie egimus et re-
cessimus ac declinavimus a mandatis tuis:
ac iudiciis. Non obedivimus servis tuis prophetis

q̄ locuti s̄ ĩ noĩe tuo. Regib; nr̄is. p̄ncib;
nr̄is. 7 p̄rib; nr̄is. t̄ dñe iusticia. nob aut̄
ɔfusio faciei. sic̄ est hodie uiro iuda 7 h̄itan
tib; ir̄lm. 7 oĩ isr̄l. hijs q̄ ꝓpe s̄ 7 q̄ ꝓcul ĩ
uniu̇sis t̄ris. ad q̄s eiecisti eos ꝑp iniq̇tatē
eoꝝ. ĩ quib; peccauerūt ĩ te dñe. Dñe nob ɔfusio
faciei. regib; nr̄is p̄ncipib; nr̄is q̄ peccauer̄t
tibi aut̄ dño d̄o nr̄o mīa 7 ꝓpiciac̄o. q̄r recessim̄
a te. 7 n̄ audiuim̄ uocē dñi d̄i nr̄i. ut ambu
larem̄ ĩ lege ei. q̄m posuit nob. ꝑ s̄uos s̄u
os ꝓph̄as. Et oĩs isr̄l p̄uaricati s̄ lege tuā.
7 declinauer̄t ne audirēt uocē tuā. 7 stillauit
sup nos maledc̄o. 7 detestac̄o q̄ scripta ē ĩ lib
moysi s̄ui d̄i. q̄r peccauim̄ ei. Et statuit ser
mones suos q̄s locut̄ est sup nos. 7 sup p̄n
cipes nr̄os q̄ iudicauer̄t nos. ut sup īdu
cerēt s̄r nos malū magnū. q̄le nu̅q̄ fuit
sb̄ om̄i celo. s̄cdm̄ q̄d f̄cm̄ ē ĩ ir̄lm. sic̄ sc̄ptū ē
ĩ lege moysi. Oē malū hoc uenit sup nos
7 n̄ rogauim̄ faciē tuā dñe d̄s nr̄. ut reūtere
m̄ ab iniq̇tatib; nr̄is. 7 cogitarem̄ ũitatē
tuā. 7 uigilauit dñs sup malicia 7 adduxit
eā sup nos. Iust̄ dñs d̄s nr̄ ĩ oĩb; opib; su
is q̄ fecit. n̄ eni̅ audiuim̄ uocē ei. Et nūc
dñe d̄s nr̄. q̄ eduxisti ꝑplm̄ tuū de t̄ra egyp
ti manu forti 7 fecisti t̄ nom̄ s̄cdm̄ diē hanc
peccauim̄ iniq̇tatē fecim̄ dñe ĩ om̄e iusticia
tuā. Auertat̄ obsecro ira tua 7 furor tu̅ a ci
uitate tua ir̄lm. 7 a mōte s̄co tuo. Ppt' pc̄a
eni̅ nr̄a 7 iniq̇tates p̄rm̄ nr̄oꝝ. ir̄lm 7 ꝑpls
tu̅ ĩ obp̄bru̅ s̄. oĩb; p circuitu nr̄m. Nūc g̃
exaudi d̄s nr̄ oc̄onē s̄ui tui 7 p̄ces ei. 7 ostende
faciē tuā sup scuariū tuū q̄d desertū ē. ppt'
temetipm̄ īclina d̄s m̄s aurē tuā 7 audi.
aṗi oc̄los tuos 7 uide desolac̄oēm nr̄am 7 ci
uitatē sup quā ĩuocatū ē nom̄ tuū. Neq;
eni̅ ĩ iustificac̄oib; nr̄is ꝓsternim̄ p̄ces an̄ faci
em tuā. s; ĩ mi̇ac̄oib; tuis mlt̄is. Exaudi
dñe. placare dñe. attēde 7 fac. Ne moreris
ꝓpt' temetipm̄ d̄s m̄s. q̄r nom̄ tuū ĩuocatū
ē sup ciuitatē 7 sup ꝑplm̄ tuū. Cūq; adhuc
loq̄rer 7 orarē. 7 ɔfiterer pc̄a mea 7 pc̄a ꝑpli
mei isr̄l. ut ꝓsternerē p̄ces meas ĩ ɔspc̄u d̄i
mei. ꝑ mōte s̄co d̄i mei. Adhuc me loq̄nte
ĩ oc̄one mea. Ecce uir gabriel quē uiderā ĩ
uisione a p̄ncipio. cito uolās tetigit me ĩ tp̄e
sacrificij uespertini. 7 docuit me. 7 locut̄ ē m̄
dixitq; daniel. nūc egressus sum ut docerē te
7 īntelligeres. Ab exordio p̄cū tuaꝝ. egress̄ ē s̄mo.
ego aut̄ ueni ut īdicarē t̄. q̄r uir desideriorū
es. Tu g̃ aduerte s̄monē 7 īntellige uisionē.
lxx. ebdomades abreuiate s̄ s̄r ꝑplm̄ tuū. et
sup urbē s̄cam tuā. ut ɔsumetur p̄uaricac̄o
7 finē accipiat pc̄m̄. 7 deleatur īniq̇tas 7 ad
ducatur iusticia sempiterna. 7 impleat̄ uisio 7 ꝓphe
tia 7 ungat̄ s̄cs s̄cōꝝ. Scito g̃ 7 aīaduerte. Ab
exitu s̄monis. ut iterum edificet̄ ir̄lm. usq; ad
xp̄m ducē. ebdomades. vij. 7 ebdomades. lx.ta
due erūt. Et rursū edificabit̄ platea. 7 muri
ĩ angustia tp̄m. 7 p̄ ebdomades. lx. duas
occidet̄ xp̄c. 7 nō erit ei' ꝑpls q̄ eū negatur' ē. et
ciuitatē 7 scūariū dissipabit ꝑpls cū duce uē
turo. 7 finis ei' uastitas. 7 p̄ finē belli desola
tō statuta. Cōfirmabit aūt pactū mlt̄is. eb
domada una. 7 ĩ dimidio ebdomadis defici
et hostia 7 sacrificiū. 7 ĩ t̄plo erit abhomi
nac̄o desolac̄ois. 7 usq; ad ɔsumac̄oēm 7 finē ꝑse
ueabit desolac̄o.

Anno. iij. cyri regis P̃saꝝ. ūbū reuelatū ē danieli cognomi
to balthasar. 7 uerū ūbū 7 fortitudo magna.
īntellexitq; s̄monē. Intelligentia ē ei op' ĩ ui
sione. In dieb; illis ego daniel lugebā triū eb
domadaꝝ dieb;. panē desiderabilē n̄ ɔmedi.
7 caro 7 uinū n̄ ĩtrier̄t ĩ os meū. s; neq; vn
guēto unct' sū. donec ɔplerent' triū ebdomadaꝝ
dies. Die aūt xx. 7. iiij. m̄sis p̄mi. erā iuxta
fluuiū magnū q̄ ē tygris. 7 leuaui oc̄los
meos. 7 uidi. 7 ecce uir un' uestit' lineis. 7 re
nes ei' accincti auro obrizo. 7 corp' ei' q̄si
chrisolit'. 7 facies ei' uelud species fulguris
7 oculi ei' ut lāpades ardētes. 7 brachia ei' 7 q̄
deorsū usq; ad pedes. q̄si species eris candentis

z uox sermonu eius. ut uox multitudinis. Vidi aut
ego daniel solus uisione. Porro uiri qui erat
mec n uiderunt. sz terror nimius irruit sup eos
z fugerunt i absconditu. Ego relictus solus. uidi
uisione grande hanc. no remansit i me forti
tudo. sz z species mea imutata e i me. z emar
cui. n habui qcq uiriu. Et audiui uoce sermo
nu eius. z audiens iacebam consternatus sup faciem
mea. wltusq meus herebat terre. Et ecce manus teti
git me. z erexit me sup genua mea. z sup
articlos manuu mearu. z dix ad me. Dani
el uir desideriorum intellige uba que ego loquor ad te.

et sta in gradu tuo nec n. sum missus ad te.

Cuqz dixisset m sermone istu. steti tremens.
z ait ad me. Noli metuere daniel qz ex die p
mo quo posuisti cor tuu ad intelligendu. ut te
affligeres i conspectu dei tui. exaudita s uba tu
a. z ego ueni pp sermones tuos. Princeps aut reg
persaru restitit m. xx. z uno diebz. z ecce mic
hahel unus de principibz primis uenit i adiutoriu
meu. z ego remansi ibi iuxta rege persaru.
Veni aut ut docere te que uentura s pplo tuo
i nouissimis diebz: qm adhuc uisio i dies.
Cuqz loqretur m hcemodi ubis deieci uultu
meu ad terram. z tacui. Et ecce qsi similitudo
filii hois tetigit labia mea. z apiens os
meu locutus su. Et dixi ad eu qui stabat contra
me. Dne mi i uisione dissolute s compages
mee z nichil i me remansit uiriu. Et quo
poterit seruus dni mei. loqui cu dno meo. Nich
enim i me remansit uiriu. sz z alitus meus inter
cluditur. Rursu ergo tetigit me. qsi uisio hois
z confortauit me z dix. Noli timere uir desi
deriorum. Pax tibi. confortare z esto robustus. Cu
qz loqretur mecu conualui z dixi. Loquere dne
mi. qz confortasti me. Et ait. Nuquid scis qre
te uerim ad te. z nc reuertar ut prelier ad
uersu principe persaru. Cu enim egrederer. appa
ruit princeps grecoru ueniens. Verum amunciabo
tibi qd expssu e m scriptura ueritatis. z ne
mo adiutor meus e i omnibz hiis nisi mi
chahel princeps uester. XI

Ego aut ab anno primo darii medi
stabam: ut confortaret z roboraret. Et
nc ueritate anunciabo tibi. Ecce adhuc tres
reges stabunt i perside. z. iiii. ditabitur opibz
nimiis sup omnes. z cu inualuerit diuitiis
suis. concitabit oes ad uersu rege grecie. Surget
uo rex fortis. z dnabitur potestate multa: z faci
et qd placuerit ei. Et cu steterit conteretur regnu
eius. z diuidetur i. iiii. uentos celi. sz n i posteros
eius. neqz scdm potentia illius qua dnatus est. La
cerabitur enim regnu eius z in exteros exceptis
hiis. Et confortabitur rex austri z de principibz
eius preualebit sup eu. z dnabitur dicione. multa
ta enim dnacio eius. z post fine annoru federabunt
Filiaqz regis austri ueniet ad rege aqlonis.
facere amicicia z n obtinebit fortitudine
brachii. n stabit semen eius. z tradetur ipsa. z qui ad
duxerunt ea. adolescentes eius. z qui confortabant ea
i temporibz. z stabit de germine radicis eius planta
tacio. z ueniet cu exercitu z ingredietur prouinciam
regis aqlonis. z abutetur eis z obtinebit. Insu
sup z deos eoru. z sculptilia. uasa quoqz preciosa
auri z argenti captiua ducet i egyptu. Ipse
preualebit aduersu rege aqlonis. z intrabit
i regnu rex austri. z reuertetur ad terra sua. Fi
lii aut eius prouocabuntur z congregabunt multitudi
ne exercituu plurimoru. z ueniet properans. z inu
dans. z reuertetur z concitabitur: z congredietur cu robo
re eius. Et prouocatus rex austri. egredietur. et
pugnabit aduersu rege aqlonis. z preparabit
multitudine nimia. z dabitur multitudo i manu
eius. z capiet multitudine z exaltabitur cor
eius. z deiciet multa milia. sz no preualebit.
Conuertetur enim rex aqlonis. z preparabit multi
tudine multo maiore qm prius. z i fine tem
poru annoruqz ueniet properans cu exercitu magno
z opibz nimiis. Et i temporibz illis multi consur
gent aduersu rege austri. Filii quoqz preuaricatorum
populi tui extollentur. ut impleant uisio
ne. z corruent. Et ueniet rex aquilonis et
comportabit aggerem. z capiet urbes munitissimas

sinas, et brachia regis austri non sustinebunt. Et consurgent electi eius ad resistendum, et non erit fortitudo. Et faciens veniens super eum iuxta placitum suum, et non erit qui stet contra faciem eius: et stabit in terra inclyta, et consumetur in manu eius. Et ponet faciem suam ut veniat ad tenendum universum regnum eius, et recta faciet cum eo: et filiam feminarum dabit illi, ut evertat illud: et non stabit, nec illius erit. Et convertet faciem suam ad insulas, et capiet multas: et cessare faciet principem opprobrii sui, et opprobrium eius convertetur in eum. Et convertet faciem suam ad imperium terrae suae, et impinget, et corruet, et non invenietur. Et stabit in loco eius vilissimus et indignus decore regio: et in paucis diebus conteretur, non in furore nec in praelio. Et stabit in loco eius despectus, et non tribuetur ei honor regius: et veniet clam, et obtinebit regnum in fraudulentia. Et brachia pugnantis expugnabuntur a facie eius, et conterentur: insuper et dux foederis. Et post amicitias, cum eo dolum faciet: et ascendet, et superabit in modico populo. Et abundantes et uberes urbes ingredietur: et faciet quae non fecerunt patres eius, et patres patrum eius: rapinas, et praedam, et divitias eorum dissipabit, et contra firmissimas cogitationes inibit: et hoc usque ad tempus. Et concitabitur fortitudo eius, et cor eius adversum regem austri in exercitu magno: et rex austri provocabitur ad bellum multis auxiliis et fortibus nimis: et non stabunt, quia inibunt adversus eum consilia. Et comedentes panem cum eo, conterent illum, exercitusque eius opprimetur: et cadent interfecti plurimi. Duorum quoque regum cor erit ut male faciant, et ad mensam unam mendacium loquentur, et non proficient: quia adhuc finis in aliud tempus. Et revertetur in terram suam cum opibus multis: et cor eius adversus testamentum sanctum, et faciet, et revertetur in terram suam. Statuto tempore revertetur, et veniet ad austrum, et non erit priori simile novissimum. Et venient super eum trieres, et Romani: et percutietur, et revertetur, et indignabitur contra testamentum sanctuarii, et faciet: reverteturque, et cogitabit adversus eos qui dereliquerunt testamentum sanctuarii. Et brachia ex eo stabunt, et polluent sanctuarium fortitudinis, et auferent iuge sacrificium: et dabunt abominationem in desolationem. Et impii in testamentum simulabunt fraudulenter: populus autem sciens Deum suum obtinebit, et faciet. Et docti in populo docebunt plurimos: et ruent in gladio, et in flamma, et in captivitate, et in rapina dierum. Cumque corruerint, sublevabuntur auxilio parvulo: et applicabuntur eis plurimi fraudulenter. Et de eruditis ruent, ut conflentur, et eligantur, et dealbentur usque ad tempus praefinitum: quia adhuc aliud tempus erit. Et faciet iuxta voluntatem suam rex, et elevabitur, et magnificabitur adversus omnem deum: et adversus Deum deorum loquetur magnifica, et dirigetur, donec compleatur iracundia: perpetrata quippe est definitio. Et Deum patrum suorum non reputabit: et erit in concupiscentiis feminarum, nec quemquam deorum curabit: quia adversum universa consurget. Deum autem Maozim in loco suo venerabitur: et deum quem ignoraverunt patres eius colet auro, et argento, et lapide pretioso, rebusque pretiosis. Et faciet ut muniat Maozim cum deo alieno quem cognovit, et multiplicabit gloriam, et dabit eis potestatem in multis, et terram dividet gratuito. Et in tempore praefinito praeliabitur adversum eum rex austri, et quasi tempestas veniet contra illum rex aquilonis in curribus, et in equitibus, et in classe magna, et ingredietur terras, et conteret, et pertransiet. Et introibit in terram gloriosam, et multae corruent. Hae autem solae salvabuntur de manu eius, Edom, et Moab, et principium filiorum Ammon. Et mittet manum suam in terras: et terra Aegypti non effugiet. Et dominabitur thesaurorum auri, et argenti, et in omnibus pretiosis Aegypti: per Libyas quoque et Aethiopias transibit. Et fama turbabit eum ab oriente et ab aquilone: et veniet in multitudine magna ut conterat et interficiat plurimos. Et figet tabernaculum suum Apedno inter maria, super montem inclytum et sanctum: et veniet usque ad summitatem eius, et nemo auxiliabitur ei.

XII

In tempore autem illo consurget Michael princeps magnus, qui stat pro filiis populi tui: et veniet tempus quale non fuit ex eo ex quo gentes esse coeperunt usque ad tempus illud. Et in tempore illo salvabitur populus tuus omnis qui inventus fuerit scriptus in libro. Et multi de his qui dormiunt in terrae pulvere evigilabunt: alii in vitam aeternam, alii in opprobrium ut videant semper. Qui autem docti

filium. fulgebunt quasi splendor firmamenti. et qui ad iustitiam erudiunt multos. quasi stelle in perpetuas eternitates. Tu autem daniel claude sermones et signa librum usque ad tempus statutum. Pertransibunt plurimi. et multiplex erit scientia. Et vidi ego daniel. et ecce quasi duo alii stabant. unus hinc super ripam fluminis et alius inde ex altera ripa fluminis. Et dixi viro qui indutus erat lineis. qui stabat super aquas fluminis. Usque quo finis horum mirabilium? Et audivi virum qui indutus erat lineis. qui stabat super aquas fluminis. cum elevasset dexteram et sinistram suam in celum. et iurasset per viventem in eternum. quia in tempus et tempora et dimidium temporis. Et cum completa fuerit dispersio manus populi sancti complebuntur universa hec. Et ego audivi et non intellexi. et dixi. Domine mi quid erit post hec? Et ait. Vade daniel. quia signati clausique sunt sermones usque ad tempus prefinitum. Eligentur et dealbabuntur et quasi ignis probabuntur multi. et impie agent impii. neque intelligent omnes impii. Porro docti intelligent. Et a tempore cum ablatum fuerit iuge sacrificium. et posita fuerit abhominatio in desolationem. dies mille. cc. lxxxx. Beatus qui expectat et pervenit ad dies mille ccctos. xxxv. Tu autem vade ad prefinitum et requiesces. et stabis in sorte tua in fine dierum.

XIII

Et erat vir habitans in babylone et nomine ioachim. Et accepit uxorem nomine susannam filiam helchie. pulchram nimis et timentem deum. Parentes enim illius cum essent iusti. erudierunt filiam suam secundum legem moysi. Erat autem ioachim dives valde. et erat ei pomerium vicinum domui sue. et ad ipsum confluebant iudei. eo quod esset honorabilior omnium. Et constituti sunt duo senes iudices in anno illo de quibus locutus est dominus. quia egressa est iniquitas de babylone a senioribus iudicibus qui videbantur regere populum. Isti frequentabant domum ioachim. et veniebant ad eos omnes qui habebant iudicia. Cum autem populus revertisset per meridiem. ingrediebatur susanna. et deambulabat in pomerio viri sui. Et videbant eam senes cotidie ingredientem et deambulantem et exarserunt in concupiscentiam eius. Et everterunt sensum suum. et declinaverunt oculos suos ut non viderent celum neque recordarentur iudiciorum iustorum. Erant autem ambo vulnerati amore eius. nec indicaverunt sibi vicissim dolorem suum. Erubescebant enim indicare sibi concupiscentiam suam. volentes concumbere cum ea. et observabant cotidie sollicitius videre eam. Dixitque alter ad alterum. Eamus domum quia prandii hora est. Et egressi recesserunt a se. Cumque revertissent venerunt in unum. et sciscitantes ab invicem causam. confessi sunt concupiscentiam suam. et tunc in commune statuerunt tempus quando eam possent solam invenire. Factum est autem cum observarent diem aptum. ingressa est aliquando sicut heri et nudius tertius. cum duabus solis puellis. voluitque lavari in pomerio. estus quippe erat. et non erant ibi quisquam preter duos senes absconditos. et contemplantes eam. Dixit ergo puellis. Afferte mihi oleum et smigmata. et ostia pomerii claudite ut laver. Et fecerunt sicut preceperat. clauseruntque ostia pomerii. et egresse sunt per posticum ut afferrent que iusserat. nesciebantque senes intus esse absconditos. Cum autem egresse essent puelle. surrexerunt duo senes. et accurrerunt ad eam. et dixerunt. Ecce ostia pomerii clausa sunt. et nemo nos videt. et in concupiscentia tui sumus. Quam ob rem assentire nobis. et commiscere nobiscum. Quod si nolueris. dicemus testimonium contra te. quod fuerit tecum iuvenis. et ob hanc causam emiseris puellas a te. Ingemuit susanna et ait. Angustie mihi sunt undique. Si enim hoc egero. mors mihi est. si autem non egero non effugiam manus vestras. Sed melius est mihi incidere absque opere in manus vestras. quam peccare in conspectu domini. Et exclamavit voce magna susanna. Exclamaverunt autem et senes adversus eam. Et cucurrit unus et aperuit ostia pomerii. Cum ergo audissent clamorem in pomerio famuli domus. irruerunt per posticum ut viderent quidnam esset. Postquam autem locuti sunt senes. erubuerunt servi vehementer. quia numquam dictus fuerat sermo huiuscemodi de susanna. Et facta est dies crastina. Cumque venisset populus ad virum eius ioachim. venerunt et duo presbiteri pleni iniqua cogitatione adversus susannam ut interficerent eam. Et dixerunt coram

populo. Mittite ad susannam filiam helchie uxorem ioachim. Et statim missa est. Et uenit cum parentibus & filiis. & uniuersis cognatis suis. Porro susanna erat delicata nimis & pulchra facie. At iniqui illi iusserunt, ut discooperiretur: erat enim cooperta ut uel sic saciarentur decore eius. Flebant igitur sui: & omnes qui nouerant eam. Consurgentes autem presbiteri in medio populi: posuerunt manus super caput eius. que flens. suspexit ad celum. Erat enim cor eius fiduciam habens in domino. Et dixerunt presbiteri. Cum deambularemus in pomario soli. ingressa est hec cum duabus puellis. et clausit ostium pomarii. & dimisit puellas. Venitque ad eam adolescens qui erat absconditus: & concubuit cum ea. Porro nos cum essemus in angulo pomarii. uidentes iniquitatem cucurrimus ad eos. & uidimus eos pariter commisceri. Et illum quidem non quiuimus comprehendere. quia fortior nobis erat. & apertis ostiis exiliuit. Hanc autem cum apprehendissemus. interrogauimus: quisnam esset adolescens. & noluit indicare nobis. Huius rei testes sumus. Credidit eis multitudo quasi senibus populi. & iudicibus. & condempnauerunt eam ad mortem. Exclamauit autem uoce magna susanna: & dixit. Deus eterne qui absconditorum es cognitor. qui nosti omnia antequam fiant: tu scis quoniam falsum contra me tulerunt testimonium. Et ecce morior cum nichil horum fecerim que isti maliciose composuerunt aduersum me. Exaudiuit autem dominus uocem eius. Cumque duceretur ad mortem: suscitauit deus spiritum pueri iunioris. cui nomen daniel. Et exclamauit uoce magna. Mundus ego sum a sanguine huius. Et conuersus omnis populus ad eum dixit. Quis est iste sermo quem tu locutus es. Qui cum staret in medio eorum ait. Sic fatui filii israel non iudicantes. neque quod uerum est cognoscentes: condempnastis filiam israel. Reuertimini ad iudicium. quia falsum testimonium locuti sunt aduersus eam. Reuersus est ergo omnis populus cum festinacione. Et dixerunt ei senes. Veni & sede in medio nostrum: & indica nobis: quia tibi dedit deus honorem senectutis. Et dixit ad eos daniel. Separate eos ab inuicem procul: & diiudicabo eos. Cum ergo diuisi essent alter ab altero: uocauit unum de eis. & dixit ad eum. Inueterate dierum malorum. nunc uenerunt peccata tua que operabaris prius. iudicans iudicia iniusta: innocentes opprimens. & dimittens noxios. dicente domino. innocentem & iustum non interficies. Nunc ergo si uidisti eam. dic sub qua arbore uideris eos loquentes sibi. Qui ait. Sub scino. Dixit autem daniel. Recte mentitus es in caput tuum. Ecce enim angelus dei accepta sententia ab eo: scindet te medium. Et amoto eo. iussit uenire alium. & dixit ei. Semen chanaan & non iuda. species decepit te: & concupiscentia subuertit cor tuum. Sic faciebatis filiabus israel: & ille timentes loquebantur uobis. Sed non filia iuda: sustinuit iniquitatem uestram. Nunc ergo dic mihi. sub qua arbore comprehenderis eos loquentes sibi. Qui ait. Sub prino. Dixit autem ei daniel. Recte mentitus es. & tu in caput tuum. Manet enim angelus dei gladium habens ut secet te medium. et interficiat uos. Exclamauit itaque omnis populus uoce magna: & benedixerunt deo qui saluat sperantes in se. Et consurrexerunt aduersus duos presbiteros. conuicerat enim eos daniel. ex ore suo. falsum dixisse testimonium. Feceruntque eis sicuti male egerant aduersus proximum. ut facerent secundum legem moysi. & interfecerunt eos. Et saluatus est sanguis innoxius in die illa. Helchias autem & uxor eius laudauerunt deum pro filia sua susanna. cum ioachim marito eius. & cognatis omnibus: quia non esset inuenta in ea res turpis. Daniel autem factus est magnus in conspectu populi a die illa. & deinceps. Et rex astiages appositus est ad patres suos. & suscepit cyrus perses regnum eius. Erat autem conuiua regis. & honoratus super omnes amicos eius.

XIIII

Erat quoque ydolum nomine bel. apud babylonios. & impendebantur in eo per dies singulos simile artabe .xii. & oues .xl. uinique amphore sex. Rex quoque colebat eum: & ibat per singulos dies adorare eum. Porro daniel adorabat deum suum. Dixitque ei rex. Quare non adoras bel. Qui respondens ait ei. Quia non colo ydola manufacta. sed uiuentem deum: qui creauit celum & terram. & habet potestatem omnis carnis. Et dixit ad eum rex. Non tibi uidetur esse bel. uiuens deus? An non uides quanta come

dat et bibat cottidie. Et ait Daniel arridens: Ne erres rex. Iste enim intrinsecus luteus est, et forinsecus aereus, neque comedit aliquando. Et iratus rex vocavit sacerdotes eius, et ait eis: Nisi dixeritis mihi quis est qui comedat impensas has, moriemini. Si autem ostenderitis quod Bel comedat haec, morietur Daniel, quia blasphemavit in Bel. Et dixit Daniel regi: Fiat iuxta verbum tuum. Erant autem sacerdotes Bel lxx. exceptis uxoribus et parvulis et filiis. Et venit rex cum Daniele in templum Belis. Et dixerunt sacerdotes Bel: Ecce nos egredimur foras, et tu rex pone escas et vinum misce, et claude hostium et signa anulo; et cum ingressus fueris mane, nisi inveneris omnia comesta a Bel, morte moriemur, vel Daniel qui mentitus est adversum nos. Confidebant autem quia fecerant sub mensa absconditum introitum, et per illum ingrediebantur semper, et devorabant ea. Factum est igitur postquam egressi sunt illi, et rex posuit cibos ante Bel, praecepit Daniel pueris suis, et attulerunt cinerem, et cribravit per totum templum coram rege; et egressi clauserunt ostium, et signantes anulo regis abierunt. Sacerdotes autem ingressi sunt nocte iuxta consuetudinem suam, et uxores et filii eorum, et comederunt omnia et biberunt. Surrexit autem rex primo diluculo, et Daniel cum eo. Et ait rex: Salvane sunt, Daniel? Qui respondit: Salva rex. Statimque cum aperuisset ostium, intuitus rex mensam, exclamavit voce magna: Magnus es Bel, et non est apud te dolus quisquam. Et risit Daniel, et tenuit regem ne ingrederetur intro, et dixit: Ecce pavimentum, animadverte cuius vestigia sunt haec. Et dixit rex: Video vestigia virorum et mulierum et infantium. Et iratus est rex. Tunc apprehendit sacerdotes rex et uxores et filios eorum, et ostenderunt ei ostiola abscondita per quae ingrediebantur, et consumebant quae erant super mensam. Occidit ergo illos rex, et tradidit Bel in potestatem Danielis, qui subvertit eum et templum eius. Et erat draco magnus in loco illo, et colebant illum Babylonii. Et dixit rex Danieli:

ou signa//

Ecce nunc non potes dicere quia non sit iste deus vivens. Adora ergo eum. Dixitque Daniel: Dominum Deum meum adoro, quia ipse est Deus vivens. Tu autem rex da mihi potestatem, et interficiam draconem absque gladio et fuste. Et ait rex: Do tibi. Tulit ergo Daniel picem et adipem et pilos, et coxit pariter, fecitque massas, et dedit in os draconis, et diruptus est draco. Et dixit Daniel: Ecce quem colebatis. Quod cum audissent Babylonii, indignati sunt vehementer, et congregati adversum regem dixerunt: Iudaeus factus est rex. Bel destruxit, et draconem interfecit, et sacerdotes occidit. Et dixerunt cum venissent ad regem: Trade nobis Danielem, alioquin interficiemus te et domum tuam. Vidit ergo rex quod irruerent in eum vehementer, et necessitate compulsus tradidit eis Danielem. Qui miserunt eum in lacum leonum, et erat ibi diebus vi. Porro in lacu erant vii. leones, et dabantur eis cottidie duo corpora et duae oves, et tunc non data sunt eis, ut devorarent Danielem. Erat autem Abacuch propheta in Iudaea, et ipse coxerat pulmentum, et intriverat panes in alveolo, et ibat in campum ut ferret messoribus. Dixitque angelus Domini ad Abacuch: Fer prandium quod habes in Babylonem Danieli, qui est in lacu leonum. Et dixit Abacuch: Domine, Babylonem non vidi, et lacum nescio. Et apprehendit eum angelus Domini in vertice eius, et portavit eum capillo capitis sui, posuitque in impetu spiritus sui in Babylonem super lacum. Et clamavit Abacuch dicens: Daniel serve Dei, tolle prandium quod misit tibi Deus. Et ait Daniel: Recordatus es enim mei Deus, et non dereliquisti diligentes te. Surgensque Daniel comedit. Porro angelus Domini restituit Abacuch confestim in loco suo. Venit ergo rex die vii. ut lugeret Danielem, et venit ad lacum et introspexit, et ecce Daniel sedens in medio leonum. Et exclamavit rex voce magna dicens: Magnus es Domine Deus Danielis. Et extraxit eum de lacu leonum. Porro illos qui perditionis eius causa fuerant intromisit in lacum, et devorati sunt in momento coram eo.

Tunc rex ait: paveant omnes habitantes universam terram Deum Danielis, quia ipse est liberator et faciens signa et mirabilia in caelo et in terra, qui liberavit Danielem de lacu leonum et c.

Non idem ordo est xii.
prophetarum apud hebreos qui et apud
nos. Unde secundum id quod ibi legitur
hic quoque dispositi sunt. Osee comma-
ticus est et quasi per sententias loquens. Iohel planus in prin-
cipiis et in fine obscurior. Et usque ad malachi-
am habent singuli proprietates suas. que eorum
verba legisque doctores hebrei annunciant. Et quia lon-
gum nunc est de omnibus dicere: hoc tantum vos o pau-
la et eustochium admonitas volo. unum li-
brum esse xii. prophetarum. osee. cum christo posteriori vo-
care malachiam uero aggei et zacharie fuisse
temporibus. in quibus autem tempus non prefertur in titulo sub
illis eos regibus prophetasse sunt quibus et hii qui
ante eos habent titulos prophetaverunt.

Sanctus iohel propheta apud hebreos
post osee ponitur et sic ibi sub nomine
effraym ad x. tribus confert vati-
cinium quas vel samaria vel israel sepe memorat.
sic in hunc prophetam omne quod dicit ad tribum iuda.
et ad ierusalem pertinere credendum est et nullam omnino
israelis id est x. tribuum in hoc fieri mentionem tem-
pora quoque quibus prophetavit eadem accipe que in osee
leguntur. In diebus ozie. Ioatham achas et eze-
chie regum iuda et in diebus ieroboam filii ioas
regis israel. Porro factum esse sermonem domini ad
uerbum eius refertur cui sit non ad condicionem
illius quod fieri dicitur ut alibi legimus dominus factus est
michi in salutem. Audiuntur autem in scripturis sanctis non
tale qui in aure sonat sed qui in corde percipitur
unde illud quod dominus loquitur qui habet aures audien-
di audiat. quod autem dicitur eruous et augete lani
ne sonat auribus percipe propheta non aure sed corde
percipite qui senes sunt et celestes. Audiunt spiritua-
les qui sicut habitantes in terra appellan-
turque terreni. Auribus percipiunt. Ubicumque
autem hec duo verba in nectam ponuntur non ad
simplicem tantum verborum sonum. sed ad re-
conditam que dictorum intelligenciam pertinet.
In genesi lamech loquitur ad uxores
suas. ada et sella audite verba mea uxo-
res lamech auribus percipite sermones meos
quia virum occidi in vulnus meum et iuvenem
in livorem meo. et ysaias audite celi et
auribus percipite terra.

Iohel fatuel filius describit terram xii.
tribuum eruca. bruco. locusta. rubigi-
ne vastante consumptam et post euersi-
onem prioris populi effusum spiritum
sanctum dicit super servos dei et ancillas
id est super c. xx. credentium hominum nomina
que in cenaculo montis syon. c. xx. qui
ab uno usque ad. v. et x. paulatim et per
incrementa surgentes. xv. graduum
numerum efficiunt qui in psalterio
mistice continentur. ex tribus igitur
generibus rethorum hec sumuntur principia
et tres sunt argumentorum partes ex
quibus incipere solet omnis orator.
aut enim dociles aut benivolos. aut
attentos auditores debet efficere.
hic ergo propheta recte magnitudine
cladis sumens principium. eosque qui
auditiri erant volens ad peniten-
ciam provocare. reddit attentos am-
mirans futurorum malum ut considerantes
future cladis asperitatem: occultis acri-
pere penitenciam in hoc propheta incerto
nec reges nec tempora sunt prenotata quia hiis
de temporibus et regibus quibus osee prophetavit
Iohel interpretatur incipiens. aut dominus de-
scendens tropologice. hoc est quod cum
ostium dei habuerint apertum. recte
incipit prophetare.

Reverentissimo domino et omni caritatis dignissimo Gerolbeo sacri palatii archidiacono Rabanus vilis dei servus servorum in Christo salutem. Memini me in palatio vestro omni civitatis constitutum tecum habere sermonem de continentia sacrarum scripturarum et de difficultate divinarum hystoriarum in quibus non solum aliquanta loca propter antiquitatem rerum et situm provinciarum obscurum est sensus sed et per tropos figurarum occultus est intellectus. Et quia eodem tempore commentarios in libro regum nuper a nobis editos venerabili abbati Hilduino tradideram tu quidem parvitatem meam exortatus es quatinus in libros paralipomenon atque machabeorum commentarios iuxta vestigia maiorum studia conderem. Feci quantum potui. Et prioris libri expositionem Lodowico regi edendam dedi sequentis vero tue sanctitati tradendam reservavi ut petitio tua non esset vacua neque haberes me suggillandi quasi tibi roganti noluissem conferre quod aliis gratis contulerim. Providete quia iam confectum habes utere eo sicut decet servum Christi cum communione multorum et quod solus impetravisti ad plurimorum utilitatem pervenire facias. Decrevi quoque volo sanctitatem tuam scire quod in ipso opus interdum de divina hystoria interdum de Iosephi iudeorum hystoria tradite interdum vero de aliarum gentium hystoriis contextum ut quia non tantum gentis iudee ac principum eius sed et aliarum similiter in ipso libro mentio fit ex multorum librorum collatione veritas sacre hystorie pateat et sensus narrationis eius lectori lucidior fiat. Tu vero si quid in memorato opere tibi gratum atque utile inveneris largitori omnium bonorum gratias referas. Si quid autem reprehensibile meo esse proprie vestre infirmitati et imperitie deputes et apud clementem iudicem veniam impetrare nobis per sacras orationes festines. Sicque optimo largitori dignum honorem et fragili opifici oportunum conferens solatium fraternitatem tuam divina maiestas prosperis successibus pollentem eterne beatitudinis gaudia promerentem diu tempore in memoria conservare dignetur.

Machabeorum libri duo prenotant prelia inter hebreorum duces gentemque persarum pugnam quoque sabbatorum et nobiles machabei ducis triumphos exercitus. Ex cuius nomine et libri sunt subinscripti. Hec quoque hystoria continet et inclita alia gesta machabeorum fratrum qui sub antiocho rege pro sacris legibus dira tormenta perpessi sunt quos mater dum pia divinis suppliciis urgerentur non solum non flevit sed et gaudens ortabatur ad gloriam passionis.

Verbum domini quod factum est ad Osee filium Beeri in diebus Ozie Ioatham Achaz Ezechie regum Iuda et in diebus Ieroboam filii Ioas regis Israhel. Principium loquendi domino in Osee. Et dixit dominus ad Osee: Vade sume tibi uxorem fornicationum et fac filios fornicationis quia fornicans fornicabitur terra a domino. Et abiit et accepit Gomer filiam Debelaim et concepit et peperit ei filium. Et dixit dominus ad eum: Voca nomen eius Iezrahel quoniam adhuc modicum et visitabo sanguinem Iezrahel super domum Hieu et quiescere faciam regnum domus Israhel. Et in illa die conteram arcum Israhel in valle Iezrahel. Et concepit adhuc et peperit filiam et dixit ei: Voca nomen eius Absque misericordia quia non addam ultra misereri domui Israhel sed oblivione obliviscar eorum. Et domui Iuda miserebor et salvabo eos in domino deo suo et non salvabo eos in arcu et gladio et in bello et in equis et in equitibus. Et ablactavit eam que erat absque misericordia. Et concepit et peperit filium. Et dixit: Voca nomen eius Non populus meus quia vos non populus meus et ego non ero deus vester. Et erit numerus filiorum Israhel quasi arena maris que sine mensura est et non numerabitur. Et erit in loco ubi dicetur eis Non populus meus vos, dicetur eis Filii dei viventis. Et congregabuntur filii Iuda et filii Israhel pariter et ponent sibimet caput unum et ascendent de terra quia magnus dies Iezrahel.

Dicite fratribus vestris Populus meus et sorori vestre Misericordiam consecuta. Iudicate matrem vestram iudicate quoniam non ipsa uxor mea et ego non vir eius. Auferat fornicationes suas a facie sua et adulteria sua de medio uberum suorum. Ne forte expoliem eam nudam et statuam eam secundum diem nativitatis sue. Et ponam eam quasi solitudinem et statuam eam velut terram inviam et interficiam eam siti. Et filiorum illius non miserebor quoniam filii fornicationum sunt quia fornicata est mater eorum, confusa est que concepit eos quia dixit: Vadam post amatores meos qui dant panes mihi et aquas meas, lanam meam et linum meum, oleum meum et potum meum. Propter hoc ecce ego sepiam viam tuam spinis et sepiam eam maceria et semitas suas non inveniet. Et sequetur amatores suos et non apprehendet eos et queret eos et non inveniet et dicet: Vadam et revertar ad virum priorem quia bene mihi erat tunc magis quam nunc. Et hec nescivit quia dedi ei frumentum et vinum et oleum et argentum multiplicavi ei et aurum que fecerunt Baal. Idcirco convertar et sumam frumentum meum in tempore suo et vinum meum in tempore suo. Et liberabo lanam meam et linum meum que operiebant ignominiam eius. Et nunc revelabo stultitiam eius in oculis amatorum eius et vir non eruet eam de manu mea. Et cessare faciam omne gaudium eius, sollempnitatem eius, neomeniam eius, sabbatum eius et omnia festa tempora eius. Et corrumpam vineam eius et ficum eius de quibus dixit: Mercedes hee mee sunt quas dederunt mihi amatores. Et ponam eam in saltum et comedet eam bestia agri. Et visitabo super eam dies Baalim quibus accendebat incensum et ornabatur inaure sua et monili suo et ibat post amatores suos et mei obliviscebatur dicit dominus. Propter hoc ecce ego lactabo eam et adducam eam in solitudinem et ad cor eius loquar. Et dabo ei vinitores eius ex eodem loco et vallem Achor ad aperiendam spem. Et canet ibi iuxta dies iuventutis sue et iuxta dies ascensionis sue de terra Egypti. Et erit in die illo dicit dominus, vocabit me Vir meus et non vocabit me ultra Baalim. Et auferam nomina Baalim de ore eius et non recordabitur ultra nominis eorum. Et percutiam eis fedus in die illa cum bestia agri et cum volucre celi et cum reptili terre et arcum et gladium et bellum conteram de terra et dormire eos faciam fiducialiter. Et sponsabo te mihi in iustitia et iudicio et misericordia et miserationibus. Et sponsabo te mihi in fide et scies quia ego sum dominus. Et exaudi[illegible]am celos et illi exaudient

erit in die illa

tram z tra exaudiet triticu z vinu z ole
um. z hec iezrael z seiabo eam in m
tram z miserebor ei q fuit absq; mia z
dica no ppl'o meo ppls meus es tu. Et ipse
dicet ds meus es tu. III Dilige mulierem

Et dixit dns ad me. Adhuc uade z
dilectam amico z adulteram sic diligit
dns filios isrl'. z diligut uinacia uuar.
z fodi ea m. xv. argenteis z choro ordei
z dimidio choro z dixi ad eam. Dies
multos expectabis me z no fornicaberis
z no eris uiro s; z ego expectabo te. Qa
dies multos sedebut filii isrl' sine rege et
sine principe z sine sacrificio z sine altari
z sine ephoth z sine theraphim. Et post h
reuertentur filii isrl' z querent dnm dm suu
z dauid rege suu z pauebut ad dnm z
ad bonu eius i nouissimo dieru. IIII

Audite ubu dni filii isrl' qr iudiciu
dno cu hitatorib; terre. Non est eni ue
tas z no e mia z no e sciecia di in tra. Ma
ledicu z mendaciu z homicidiu z furtu z
adulteriu inundauerut z sanguis sanguine
tetigit. Propter hoc lugebit tra z infir
mabit omis q hitat i ea in bestia agri
z i uolucre celi s; z pisces maris ogrega
buntur. Veruptn unusquisq; no iudicet
z no arguat uir. ppls eni tuus sicut hi
q otradicut sacdoti z corrues hodie et
corruet et ta ppha tecu. Nocte tacere feci
matre tua. otacuit ppls meus eo qd non
habuit sciam. qr tu sciam repulisti re
pellam te ne sacerdocio fungaris m z
oblita es legis di tui obliuiscar filior
tuor z ego. Scdm multitudine eor sic
peccauerut m. gliam eor i ignominia
omutabo. Peccata ppli mei omedet. ad in
iqtate eor subleuabut aias eor. Et erit
sic ppls sic z sacerdos z uisitabo super
eu uias ei z cogitaces ei reddam ei. Et
omedet z no saturabuntur forni

cati sut z no cessauert qm dnm dereliqrt
i no custodiedo. Fornicatio z vinu z ebrie
tas auferunt cor. Ppls meus i ligno suo in
terrogauit z baculus ei annunciauit ei. Spc
enim fornicationu decepit eos z fornicati s
a deo suo. Sup capita montiu sacrificab
ant z sup colles accendebat thimiama.
Subtus quercu z populu z terebintum
qr bona erat umbra ei. Ideo fornicabu
tur filie ure z sponse ure adultere erunt.
Non uisitabo sup filias uras cu fuerit for
nicate z sup sponsas uras cu adultera
uerint. Qm ipi cu meretricib; osabantur
z cu effeminatis sacrificabat z ppls no i
telliges uapulabit. Si fornicaris tu
isrl' no delinquat salte iuda. Et nolite i
gredi in galgala z ne ascenderitis
in bethauen neq; iuraueritis uiuit dns.
Quia sic uacca lasciuies declinauit isrl'.
Nunc pascet eos dns qsi agnu i latitudi
ne. Particeps ydolor effraym dimitte e
um. Separatu e ouiuiu eor fornicatio
ne fornicati s. Dilexerut afferre igno
miniam ptectores ei. Ligauit spc eum
i alis suis z ofundentur a sacrificiis suis. V

Audite hoc sacdotes z atte
dite domus isrl' z domus regis auscul
tate qr uob iudiciu e. qm laqueus fa
cti estis speculatioi z sicut rethe expansu sup
thabor. Et uictimas declinastis i pfu
dum z ego eruditor oim eor. Ego scio e
phraim z isrl' no e absconditus a me quia
nunc fornicatus est ephraym otaminat
e isrl'. Non dabut cogitaces suas
ut reuertant ad dnm suu. qr spc fornicati
onis i medio eor z dnm no cognouert.
Et respondebit arrogantia isrl' in facie
ei. z isrl' z ephraim ruet i iniqtate
sua. Ruet iudas e cu eis. In gregib
suis z in armentis suis uadent ad que
redu dnm z no inuenient. ablat e ab

exaudiet
et ipsi respiciunt ad deos alienos

eis. In domino fornicati sunt quia filios alie
nos genuerunt. Nunc devorabit eos
mensis cum partibus suis. Clangite buccina
in gabaa. tuba in rama. ululate in betha
uen. post tergum tuum beniamin. Ephraim
in desolacione erit. in die correpcionis. in tri
bubus israel ostendi fidem. Facti sunt principes iu
da quasi assumentes terminum super eos effun
dam quasi aquam iram meam. Calumpniam paci
ens est effraym fractus iudicio quoniam cepit
abire post sordes. Et ego quasi tinea eph
raim et quasi putredo domui iuda. Et vi
dit ephraym languorem suum et iudas
vinculum suum. Et abiit effraym ad assur
et misit ad regem ultorem et ipse poterit sa
nare vos nec solvere poterit a vobis vinculum.
Quoniam ego quasi leena effraim et quasi catulus
leonis domui iuda. Ego ego capiam et
vadam tollam et non est qui eruat. Vadens
revertar ad locum meum donec deficiatis et
quaeratis faciem meam.

VI

In tribulacione sua mane consurgent ad me. Venite et
revertamur ad dominum quia ipse cepit et sanabit
nos percutiet et curabit nos. vivificabit nos
post duos dies. In die tercia suscitabit nos
et vivemus in conspectu eius. Sciemus sequemurque
ut cognoscamus dominum. Quasi diluculum
preparatus est egressus eius et veniet quasi ymber
nobis temporaneus et serotinus terre. Quid
faciam tibi ephraim. Quid faciam tibi
iuda. Misericordia vestra quasi nubes matu
tina et quasi ros mane pertransiens. Propter hec
dolavi in prophetis occidi eos in verbis oris
mei. Et iudicia tua quasi lux egredientur.
Quia misericordiam volui et non sacrificium et scien
tiam dei plus quam holocausta. Ipsi autem sicut
Adam transgressi sunt pactum ibi prevaricati sunt
Galaad civitas operantium ydolum supplan
tata sanguine et quasi fauces virorum latro
num particeps sacerdotum in via interficientium
pergentes de sychem quia scelus operati sunt.
In domo israel vidi horrendum ibi forni
caciones ephraym. Contaminatus est
israel. Sed et iuda pone messem tibi cum convertero
captivitatem populi mei.

VII

Cum sanarem vellem israel revelata est iniquitas
effraym et malicia samarie. Quia o
perati sunt mendacium et fur ingressus est spo
lians latrunculus foris. Et ne forte dicant
in cordibus suis omnem maliciam eorum me
recordatum. Nunc circumdederunt eos ad
inventiones sue coram facie mea facte sunt.
In malicia sua letificaverunt regem et in
mendaciis suis principes. Omnes adul
terantes quasi clibanus succensus a coquente.
Quievit paululum civitas a commixti
one fermenti donec fermentaretur totum. Dies
regis nostri ceperunt principes furere a
vino. Extendit manum suam cum illuso
ribus quia applicaverunt quasi clibanum cor su
um cum insidiaretur eis tota nocte dor
mivit coquens eos mane ipse succensus
quasi ignis flamme. Omnes calefacti sunt quasi
clibanus et devoraverunt iudices suos. Omnes
reges eorum ceciderunt non est qui clamet in eis
ad me. Ephraim in populis ipse commisceba
tur. Ephraim factus est subcinericius qui
non reversatur. Comederunt alieni robur
eius et ipse nescivit. Sed et cani effusi sunt in eo
et ipse ignoravit. Et humiliabitur super
bia israel in facie eius nec reversi sunt ad dominum
deum suum. et non quesierunt eum in omnibus hiis
et factus est effraim quasi columba non habens cor.
Egyptum invocabant ad assirios abie
runt et cum profecti fuerint expandam super eos
rete meum quasi volucrem celi detraham eos.
Cedam eos secundum audicionem cetus eorum.
Ve eis quoniam recesserunt a me. Vastabuntur
quia prevaricati sunt in me et ego redemi eos
et ipsi locuti sunt contra me mendacia et non cla
maverunt ad me in corde suo. Sed ululabant
in cubilibus suis. Super triticum et vinum

rimunabantur recesserunt a me. Et ego erudivi et confortavi brachia eorum et in me cogitaverunt maliciam. Reversi sunt ut essent absque iugo facti sunt ut arcus dolosus. Cadent in gladio principes eorum a furore lingue sue. Ista subsannatio eorum in terra egypti.

VIII

In gutture tuo sit tuba quasi aquila super domum domini pro eo quod transgressi sunt fedus meum et legem meam prevaricati sunt. Me invocabunt deus meus cognovimus te israel. Proiecit israel bonum inimicus persequetur eum. Ipsi regnaverunt et non ex me. Principes extiterunt et non cognovi. Argentum suum et aurum suum fecerunt sibi ydola ut interirent. Proiectus est vitulus tuus samaria. Iratus est furor meus in eis. Usquequo non poterunt emundari. quia ex israel et ipse est artifex fecit illum et non est deus quoniam in aranearum telas erit vitulus samarie. quia ventum seminabunt et turbinem metent. Culmus stans non est in eis germen non faciet farinam quod si et fecerit alieni comedent eam. Devoratus est israel. Nunc factus est in nationibus quasi vas inmundum quia ipsi ascenderunt ad assur. Onager solitarius sibi effraim munera dederunt amatoribus. Sed et cum mercede conduxerint nationes. Nunc congregabo eos et quiescent paulisper ab onere regis et principum. Quia multiplicavit effraim altaria ad peccandum facte sunt ei are in delictum. Scribam ei multiplices leges meas que velut aliene computate sunt. hostias afferent immolabunt carnes et comedent et dominus non suscipiet eas. Nunc recordabitur iniquitatis eorum et visitabit peccata eorum. Ipsi in egyptum convertentur et oblitus est israel factoris sui et edificavit delubra et iudas multiplicavit urbes munitas et mittam ignem in civitates eius et devorabit edes illius.

IX

Noli letari israel noli exultare sicut populi quia fornicatus es a deo tuo. Dilexisti mercedem tuam super omnes areas tritici. Area et torcular non pascet eos et vinum mentietur eis. Non habitabunt in terra domini. Reversus est effraim in egyptum et in assiriis pollutum comedit. Non libabunt domino vinum et non placebunt ei. sacrificia eorum quasi panis lugencium. Omnes qui comedunt eum contaminabuntur quia panis eorum anime ipsorum non intrabit in domum domini. Quid facietis in die sollempni in die sollempnitatis domini. Ecce enim profecti sunt a vastitate egyptus congregabit eos. memphis sepeliet eos. Desiderabile argenti eorum urtica hereditabit lappa in tabernaculis eorum. venerunt dies visitationis. venerunt dies retributionis. Scito te israel stultum prophetam insanum virum spiritualem. Propter multitudinem iniquitatis tue et multitudo amentie tue. Speculator ephraim cum deo meo propheta laqueus ruine factus est super omnes vias eius insania in domo dei eius. Profunde peccaverunt sicut in diebus gabaa recordabitur iniquitates eorum et visitabit peccata eorum. Quasi uvas in deserto inveni israel. Quasi prima poma ficulnee in cacumine eius vidi patres eorum. Ipsi autem intraverunt ad beelphegor et alienati sunt in confusione et facti sunt abhominabiles sicut ea que dilexerunt. Ephraim quasi avis avolavit gloria eorum a partu et ab utero et a conceptu. Quod et si enutrierint filios suos absque liberis eos faciam in hominibus. Sed et ve eis cum recessero ab eis. Ephraim ut vidi tyrus erat fundata in pulchritudine. Ephraim educet ad interfectorem filios suos. Da eis domine. Quid dabis eis. Da eis vulvam sine liberis et ubera arencia. Omnes nequicie eorum in galgal quia ibi exosos habui eos. Propter maliciam adinventionum eorum de domo mea eiciam eos. Non addam ut diligam eos. Omnes principes eorum sunt recedentes. Percussus est ephraim radix eorum exsiccata est fructum nequaquam facient. Quod et si genuerint interficiam amatissima uteri eorum. Abiciet eos deus meus quia non audierunt eum et erunt vagi in nationibus.

X

Vitis frondosa israel fructus adequatus

est ei. Secundum multitudinem fructus sui multi-
plicavit altaria. Iuxta ubertatem terre sue
exuberavit simulacris. Divisum est cor eorum
nunc interibunt. ipse confringet simulacra eorum.
depopulabitur aras eorum. Quia nunc dicent.
non est rex nobis. non enim timemus dominum et rex
quid faciet nobis. Loquimini verba visionis
inutilis et ferietis fedus et germinabit quasi ama-
ritudo iudicium super sulcos agri. Vaccas be-
thaven coluerunt habitatores samarie quia
luxit super eum populus eius et editui eius super eum
exultaverunt in gloria eius quia migravit ab ea.
Siquidem ipse in assur delatus est munus re-
gi ultori. Confusio ephraim capiet et
confundetur israel in voluntate sua. Transire
fecit samaria regem suum quasi spumam super
faciem aque et disperdentur excelsa ydoli pec-
catum israel. Lappa et tribulus ascendet super
aras eorum. Et dicent montibus operite nos
et collibus cadite super nos. Ex diebus gabaa
peccavit israel ibi steterunt non comprehendet eos
in gabaa prelium super filios iniquitatis. Iuxta
desiderium meum corripiam eos. Congrega-
buntur super eos populi cum corripientur propter duas
iniquitates suas. Ephraim vitula docta
diligere trituram et ego transivi super pulcri-
tudinem colli eius ascendam super ephraym
arabit iudas confringet sibi sulcos iacob.
Seminate vobis in iustitia iustitiam et meti-
te in ore misericordie. innovate vobis novale tem-
pus autem requirendi dominum cum venerit qui docebit
vos iustitiam. Arastis impietatem iniqui-
tatem messuistis comedistis frugem mendacii
quia confisus es in viis tuis in multitudine for-
tium tuorum. Consurget tumultus in populo
et omnes munitiones tue vastabuntur sicut
vastatus est salmana a domo eius qui iu-
dicavit baal in die prelii matre super filiis
allisa. Sic fecit vobis bethel a facie mali-
cie nequicie vestre. XI

Sicut mane transiit pertransiit rex israel.
Quia puer israel et dilexi eum et ex egypto
vocavi filium meum. Vocaverunt eos sic
abierunt a facie eorum baalim immola-
bant et simulachris sacrificabant. Et
ego quasi nutricius ephraim portabam eos
in brachiis et nescierunt quod curarem eos.
In funiculis adam traham eos in vinculis
caritatis et ero eis quasi exaltans iugum
super maxillas eorum et declinavi ad eum
ut vesceretur. Non revertetur in terram
egypti. et assur ipse rex eius quoniam noluerunt
converti. cepit gladius in civitatibus eorum et
consumet electos eius et comedet capita eorum.
Et populus meus pendebit ad reditum meum.
Iugum autem imponetur eis simul quod non au-
feretur. Quomodo dabo te sic ad ama.

Quomodo dabo te effraim

Ponam te ut seboim. Conversum est in me
cor meum pariter conturbata est plenitudo
mea. Non faciam furorem ire mee. Non
convertar ut disperdam ephraim quoniam deus
ego et non homo in medio tui sanctus et
non ingrediar civitatem. Post dominum
ambulabunt quasi leo rugiet quia ipse ru-
giet et formidabunt filii maris et ad-
volabunt quasi avis ex egypto et quasi colum-
ba de terra assyriorum et collocabo eos in
domibus suis. Circumdedit me in nega-
tione ephraim et in dolo domus israel. Iu-
das autem testis descendit cum deo et cum sanctis fidelibus.

XII

Ephraym pascit ventum et sequitur estum. Tota die
mendacium et vastitatem multiplicat et
fedus cum assyriis iniit. et oleum in egyp-
tum ferebat. Iudicium ergo domini cum iu-
da et visitabo super iacob. Iuxta vi-
as eius et iuxta adinventiones eius reddet
ei. In utero supplantavit fratrem suum
et in fortitudine sua directus est cum angelo
et invaluit ad angelum et confortatus est
flevit et rogavit [illegible] eum. In bethel
invenit eum et ibi [illegible] locutus est nobiscum

et dominus deus exercituum dominus memoriale eius. Et tu ad deum tuum converteris misericordiam et iudicium custodi et spera in deo tuo semper. Canaan in manu eius statera dolosa calumpniam dilexit. Et dixit Ephraim: Verumtamen dives effectus sum inveni ydolum mihi. Omnes labores mei non invenient mihi iniquitatem quam peccavi. Et ego dominus deus tuus de terra Egypti adhuc sedere te faciam in tabernaculis sicut in diebus festivitatis. Et locutus sum super prophetas et ego visionem multiplicavi et in manu prophetarum assimulatus sum. Si Galaad ydolum tamen frustra erant in Galgal bubus immolantes. Nam et altaria eorum quasi acervi super sulcos agri. Fugit Iacob in regionem Sirie et servivit Israhel in uxorem et in uxorem servavit. In propheta eduxit dominus Israel de Egypto et in propheta servatus est. Ad iracundiam me provocavit Effraym in amaritudinibus suis et sanguis eius super eum veniet et obprobrium eius restituet ei dominus suus.

XIII

Loquente Effraym invasit horror Israel et deliquit in Baal et mortuus est. Et nunc addiderunt ad peccandum feceruntque sibi conflatile de argento suo quasi similitudinem ydolorum factura artificum totum est. His ipsi dicunt: Immolate homines vitulos adorantes. Idcirco erunt quasi nubes matutina et sicut ros matutinus preteriens sicut pulvis turbine raptus ex area et sicut fumus de fumaria. Ego autem dominus deus tuus ex terra Egypti et deum absque me nescies et salvator non est preter me. Ego cognovi te in deserto in terra solitudinis iuxta pascua sua adimpleti sunt et saturati elevaverunt cor suum et obliti sunt mei. Et ero eis quasi leena sicut pardus in via Assiriorum. Occurram eis quasi ursa raptis catulis et dirumpam interiora iecoris eorum et consumam eos ibi quasi leo bestia agri scindet eos. Perditio tua Israel tantummodo in me auxilium tuum. Ubi est rex tuus? Maxime nunc salvet te in omnibus urbibus tuis et iudices tui de quibus dixisti: Da mihi regem et principes. Dabo tibi regem in furore meo et auferam in indignatione mea. Colligata est iniquitas Ephraim absconditum peccatum eius. Dolores parturientis venient ei. Ipse filius non sapiens nunc enim non stabit in contritione filiorum. De manu mortis liberabo eos. De morte redimam eos. Ero mors tua o mors ero morsus tuus inferne. Consolatio abscondita est ab oculis meis quia ipse inter fratres dividet. Adducet urentem ventum dominus de deserto ascendentem et siccabit venas eius et desolabit fontem eius. Et ipse diripiet thesaurum omnis vasis desiderabilis.

XIIII

Pereat Samaria quoniam ad amaritudinem concitavit deum suum. In gladio pereant parvuli eorum elidantur et fortes eorum discendantur. Convertere Israel ad dominum deum tuum quoniam corruisti in iniquitate tua. Tollite vobiscum verba et convertimini ad dominum et dicite ei: Omnem aufer iniquitatem et accipe bonum et reddemus vitulos labiorum nostrorum. Assur non salvabit nos super equos non ascendemus nec dicemus ultra dii nostri opera manuum nostrarum quia eius qui in te est misereberis pupilli. Sanabo contritiones eorum diligam eos spontanee quia aversus est furor meus ab eis. Ero quasi ros Israel germinabit quasi lilium et erumpet radix eius ut Libani. Ibunt rami eius et erit quasi oliva gloria eius et odor eius ut Libani. Convertentur sedentes in umbra eius vivent tritico et germinabunt quasi vinea memoriale eius quasi vinum Libani. Ephraym quid mihi ultra ydola? Ego exaudiam et dirigam eum. Ego ut abietem virentem ex me fructus eius inventus est. Quis sapiens et intelliget ista intelligens et sciet hec quia recte vie domini et iusti ambulabunt in eis. Prevaricatores vero corruent in eis.

Explicit Oseas. Incipit prologus.

Verbum domini quod factum est ad Io-
hel filium Phatuel. Audi-
te hoc senes et auribus per-
cipite omnes habitatores terre.
Si factum est istud in diebus vestris
aut in diebus patrum vestrorum. Super hoc filiis vestris
narrate et filii vestri filiis suis, et filii eorum
generationi altere. Residuum eruce comedit
locusta et residuum locuste comedit bruchus et
residuum bruchi comedit rubigo. Expergisci-
mini ebrii et flete et ululate omnes qui bi-
bitis vinum in dulcedine quoniam periit ab ore ve-
stro. Gens enim ascendit super terram meam for-
tis et innumerabilis. Dentes eius ut dentes le-
onis et molares eius ut catuli leonis. Posu-
it vineam meam in desertum et ficum meam decor-
ticavit. Nudans spoliavit eam et proiecit, albi
facti sunt rami eius. Plange quasi virgo accincta
sacco super virum pubertatis tue. Periit sacri-
ficium et libatio de domo domini et luxerunt sacer-
dotes ministri domini. Depopulata est regio, lu-
xit humus quoniam devastatum est triticum. Confu-
sum est vinum. Elanguit oleum, confusi sunt agrico-
le, ululaverunt vinitores super frumento et ordeo
quia periit messis agri. Vinea confusa est et ficus
elanguit. Malogranatum et palma et malum
et omnia ligna agri aruerunt quia confusum est
gaudium a filiis hominum. Accingite vos et plan-
gite sacerdotes, ululate ministri altaris, ingre-
dimini, cubate in sacco ministri dei mei quoniam interi-
it de domo dei vestri sacrificium et libatio. San-
ctificate ieiunium, vocate cetum, congregate se-
nes, omnes habitatores terre in domum dei vestri et
clamate ad dominum. A a a, diei, quia prope est dies
domini et quasi vastitas a potente veniet. Numquid
non coram oculis vestris alimenta perierunt de domo
dei nostri, leticia et exultatio. Computruerunt iumen-
ta in stercore suo. Demolita sunt horrea, dissipa-
te sunt apothece quoniam confusum est triticum. Quid in-
gemuit animal, mugierunt greges armenti.
Ad te domine clamabo quia ignis comedit speci-
osa deserti et flamma succendit omnia ligna
regionis. Et bestie agri quasi area sitiens imbrem
suspexerunt ad te quoniam exsiccati sunt fontes a-
quarum et ignis devoravit speciosa deserti. II

Canite tuba in Syon, ululate in monte
sancto meo. Conturbentur omnes habitato-
res terre quia venit dies domini quia prope est dies tene-
brarum et caliginis. Dies nubis et turbinis
quasi mane expansum super montes populus mul-
tus et fortis. Similis ei non fuit a principio
et post eum non erit usque in annos generationis.
Ante faciem eius ignis devorans et post eum exu-
rens flamma. Quasi ortus voluptatis ter-
ra coram eo et post eum solitudo deserti. Neque est
qui effugiat eum. Quasi aspectus equorum aspectus eorum
et quasi equites sic current. Sicut sonitus quadriga-
rum super capita montium exilient. Sicut sonitus
flamme ignis devorantis stipulam, velud
populus fortis preparatus ad prelium. A facie eius
cruciabuntur populi. Omnes vultus redigentur
in ollam. Sicut fortes current, quasi viri bellato-
res ascendent murum. Vir in viis suis gra-
dietur et non declinabunt a semitis suis.
Unusquisque fratrem suum non coartabit, singuli
in calle suo ambulabunt. Sed et per fenestras
cadent et non demolientur. Urbem ingredientur,
in muro current, domos conscendent, per fenestras
intrabunt quasi fur. A facie eius contremuit ter-
ra, moti sunt celi, sol et luna obtenebrati sunt et
stelle retraxerunt splendorem suum. Et dominus dedit
vocem suam ante faciem exercitus sui, quia multa sunt
nimis castra eius quia fortia et facientia verbum
eius. Magnus enim dies domini et terribilis valde
et quis sustinebit eum. Nunc ergo dicit dominus,
convertimini ad me in toto corde vestro in ieiunio
et fletu et planctu, et scindite corda vestra
et non vestimenta vestra, et convertimini ad dominum
deum vestrum quia benignus et misericors est, pati-
ens et multe misericordie et prestabilis super malitia.
Quis scit si convertatur et ignoscat et relinquat
post se benedictionem. Sacrificium et libamen

dn̄o deo u̅r̄o. Canite tuba ī syon sc̄ifi
cate ieiuniū uocate cetū ɔgregate p̄p̄lm
sc̄ificate ecc̄am coadunate senes ɔgre
gate paruulos ⁊ sugentes ubera. Egredia
tur sponsus de cubili suo. ⁊ sponsa de
thalamo suo. Int᷑ uestibulū ⁊ alta
re plorabunt sacerdotes ministri dn̄i et
dicent. Parce dn̄e parce p̄p̄lo tuo ⁊ ne des
h̄editatē tuā in obp̄briū ut dn̄entur eis
nac̄ōes. Q̄re dicūt in p̄p̄lis ubi ē d̄s
eoꝝ. Zelatus ē dn̄s t̄ram suā ⁊ pep
cit p̄p̄lo suo ⁊ r̄ndit dn̄s ⁊ dix̄ p̄p̄lo su
o. Ecce ego mittā uob frumētū uinū
⁊ oleū. ⁊ replebimini eo. ⁊ nō dabo uos
ultra obp̄briū ī gentib;. Et eū qui ab a
quilone ē p̄cul faciā a uob ⁊ expellā
eū in t̄ram inuiā ⁊ desertā faciē eius
ɔ̄ mare orientale ⁊ extremū eī ad ma
re nouissimū. Et ascend; fetor eius ⁊
ascendet putredo eī q2 sup̄be egit. Noli
timere t̄ra exulta ⁊ letare q̄m magnifi
cauit dn̄s ut faceret. Nolite timere aīa
regionis q2 germinauerūt speciosa deserti.
q2 lignū attulit fructū suū. ficus et
uinea dederūt uirtutē suā. ⁊ filij syon
exultate ⁊ letamini in dn̄o deo u̅r̄o q2 de
dit uob doctorē iusticie ⁊ descēdē faciet
ad uos ymbrē matutinū ⁊ serotinū
sic̄ in principio. Et implebunt aree
frumēto ⁊ redundabūt torcularia ui
no ⁊ oleo ⁊ reddā uob annos quos co
medit locusta bruchus ⁊ rubigo ⁊ eruca·
fortitudo mea magna q̄m misi ī uos.
⁊ comedetis uescētes ⁊ saturabimini et
laudabitis nomē dei u̅r̄i qui fecit uobi
scū mirabilia ⁊ nō ɔfundet᷑ p̄p̄ls meus
ī sempit᷑nū ⁊ scietis q2 ī medio isr̄l ego
sū. Et ego dn̄s d̄s u̅r̄ ⁊ nō ē amplius et
nō ɔfundet᷑ p̄p̄ls meus in et᷑num. II

Et erit post hec effundā sp̄m
meū sup omnē carnē ⁊ p̄p̄ha
bunt filij u̅r̄i ⁊ filie u̅r̄e. Senes u̅r̄i sō
nia sompniabūt ⁊ iuuenes u̅r̄i uisiones
uidebūt. Sz ⁊ sup s̄uos meos ⁊ ancillas ī di
eb; illis effundā sp̄m meū ⁊ dabo p̄digi
a in celo ⁊ in t̄ra sanguinē ⁊ ignē ⁊ uapo
rē fumi. Sol uertetur in tenebras ⁊ luna
in sanguinē anteq̄m ueniat dies dn̄i ma
gnus ⁊ horribilis. Et erit omnis qui in
uocauerit nomē dn̄i. saluus erit. Quia
ī monte syon ⁊ in ier̄lm erit saluatio
sic̄ dix̄ dn̄s ī residuis quos dn̄s uocauerit.

III

Quia ecce ī dieb; illis ⁊ in
t̄pe illo cū ɔuertero captiuitatē iu
da ⁊ ier̄lm ɔgregabo omēs gentes ⁊ deducā
eas in ualle iosaphat ⁊ disceptabo
cū eis ibi sup p̄p̄lo meo ⁊ h̄editate mea is
rahel q̄s disperserūt in nacōib; ⁊ t̄ram
diuiserūt ⁊ sup p̄p̄lm meū miserūt sortē
⁊ posuerūt puerū ī p̄stibulo ⁊ puellā uē
diderūt p̄ uino ut biberent. Uerū quid uob
⁊ m̄ tyrus ⁊ sydon ⁊ oīs t̄minus palestinoꝝ.
Nunquid ulcōem uos reddidistis m̄. Et si ul
ciscimini uos ɔ̄ me. cito uelociter reddā uicis
situdinē uob sup caput u̅r̄m. Argentū
eni meū ⁊ aurū tulistis ⁊ desiderabilia
mea ⁊ pulcherrima intulistis in delubra
u̅r̄a ⁊ filios iuda ⁊ filios ier̄lm uendidistis
filijs grecoꝝ ut longe faceretis eos de finib;
suis. Ecce ego suscitabo eos ī loco ī quo
uendidistis eos ⁊ ɔuertam retribucōem u̅r̄am
ī caput u̅r̄m ⁊ uendā filios u̅r̄os ⁊ filias
u̅r̄as ī manib; filioꝝ iuda ⁊ uenūdabūt
eos sabeis genti longinque q2 dn̄s locutus
ē. Clamate hec ī gentib; sc̄ificate bellū
suscitate robustos. ascendāt omēs uiri
bellatores. Concidite aratra u̅r̄a ī gladi
os ⁊ ligones ī lanceas. Infirmus dicat
q2 fortis ego sū. Erumpite ⁊ uenite omēs
gentes de circuitu ⁊ ɔgregamini ibi occū
bere faciet dn̄s robustos tuos. Consur
gant ⁊ ascendant gentes ī ualle iosaphat.

quia ibi sedebo ut iudicem omnes gentes in circuitu. Mittite falces quoniam maturavit messis. Venite et descendite quia plenum est torcular: exuberant torcularia quia multiplicata est malicia eorum. Populi populi in valle concisionis quia iuxta est dies domini in valle concisionis. Sol et luna obtenebrati sunt et stelle retraxerunt splendorem suum. Et dominus de syon rugiet et de ierusalem dabit vocem suam. Et movebuntur celi et terra et dominus spes populi et fortitudo filiorum israel. Et scietis quia ego dominus deus vester habitans in syon in monte sancto meo. Et erit ierusalem sancta et alieni non transibunt per eam amplius. Et erit in die illa stillabunt montes dulcedinem et colles fluent lacte. et omnes rivos iude ibunt aque. Et fons de domo domini egredietur et irrigabit torrentem spinarum. Egyptus in desolationem erit et ydumea in desertum perdicionis. Pro eo quod inique egerint in filios iuda et effuderint sanguinem innocentem in terra sua et iudea in eternum habitabitur et ierusalem in generationem et generationem. Et mundabo sanguinem eorum quem non mundaveram et dominus commorabitur in syon. Incipit prologus.

Amos propheta pastor et rusticus et ruborum moros distinguens paucis verbis explicari non potest. Quis enim digne exprimat tria et quatuor scelera damasci. gaze. tyri. ydumee. filiorum amon. et moab. et septimo octavoque gradu iude et israel. Hic loquitur ad vaccas pingues que sunt in monte samarie et ruituram domum maiorem minoremque testatur. Ipse enim videt fictorem locuste et stantem dominum super murum litum vel adamantinum et uncinum pomorum attrahentem supplicium peccatoribus et famem in terra non famem panis neque sitim aque sed audiendi verbum domini non dicit silva [?] sed verbum. Amos interpretatur omnium fortis. Hic amos spirituali gratia plenus prophetavit inter ceteros prophetas. Non enim ipse solus erat propheta sed et alii esse quia non poterant prophetare [?] non pastor autem fuisse quod et tuba sua clangit

per singulos dies erudiens et docens in ecclesia. Insinuate ei vox divina prophetarum tamquam tuba spiritualis est predicans in ecclesia sicut quod scriptum est ascende in montem excelsum tu qui evangelizas syon exalta vocem et cetera.

Hic amos propheta non fuit pater ysaie prophete qui quia et ille propheta extitit. Nam aliis litteris ille aliis iste apud hebreos scribitur quia differentia apud latinos non habetur et ille fortis vel robustus. Hic vero avulsus interpretatur quia locutus est ad x tribus que per ydolatriam a cultu dei velut et a rege david erant avulse. Fuit autem cognacione eius ex oppido tecue quod sex miliaribus distat a bethleem curam gerens pecorum in latitudine camporum quod est prope oppidum thecue in quibus humanum [?] dominatur [?] atque arenoso nichil omnino frugum gignitur sed ubertimis pascuis habundat. Et ideo cuncta sunt pastoribus plena et solitudines [?] conpescuntur pecorum multitudine ex his unus pastor amos spiritu sancto sed plenus sancta prophetavit cum eisdem temporibus quibus iohel. naum. ionas. osee. ysaias. sed aliquantulum exorsus est propheta cum quo ysaias. Marie [?] autem contra x tribus locutus est de duabus pauca inseres. Hunc ablatum de numero pastorum dominus ut in samaria prophetaret quem amasias sacerdos plagis frequentibus affligere. Tandem filius eius ozias vecte per tempora transfixit. post hec semivivus in terram suam evectus post aliquos dies dolore vulneris expiravit sepultusque est cum patribus suis.

Ozias rex cum dei religionem sollicite emularetur ~~uno~~ religionis [nimio] amore provocatus contra precepta legis moysi accepto thuribulo ut in hystoria libri secundi paralipomenon ostenditur sacerdotale officium presumere conatus. ob eam rem terre motu in templo dei exorto constat eum et zacharias meminit huius itaque terre motum amos propheta temporibus predicti regis. et temporibus ieroboam filii ioas regis israel. in ea gente que [illegible] prophetasse sub ira dei ob eas causas quas memoravimus affuturam denuntiat et quia idem propheta in sequentibus ait.

iii. Super impietatibus tribus et super quatuor non convertam eum. Tria priorum idolatriam dum dare posse significat. Quarto eadem peccata adicientibus non parcit in idolatria gentium datum enuntiat. Nam per ignis similitudinem que in peccatis gentes inmittendum predixit gravem atque irrevocabilem iram dei ad eversionem earundem civitatum percussuram voluit demonstrare.

Verba amos qui fuit in pastoralibus thecue qui vidit super israel in diebus ozie regis iuda et in diebus ieroboam filii ioas regis israel ante duos annos terre motus. Et dixit. Dominus de syon rugiet et de ierusalem dabit vocem suam. et luxerunt speciosa pastorum et exsiccatus est vertex carmeli. Hec dicit dominus Super tribus sceleribus damasci et super quatuor non convertam eum. eo quod trituraverint in plaustris ferreis galaad et mittam ignem in domum azahel et devorabit domos benadad et conteram vectes damasci et disperdam habitatores de campo ydoli et tenentem sceptrum de domo voluptatis et transferetur populus syrie cyrenen. dicit dominus. Hec dicit dominus. Super tribus sceleribus gaze et super quatuor non convertam eum eo quod transtulerint captivitatem perfectam ut concluderent eam in ydumea. Et mittam ignem in murum gaze et devorabit edes eius. Et disperdam omnes habitatores azoto et tenentem sceptrum de ascalone. Et convertam manum meam super acharon. et peribunt reliquie phylistinorum dicit dominus deus. Hec dicit dominus. Super tribus sceleribus tyri et super quatuor non convertam eum eo quod concluserint captivitatem perfectam in ydumea et non sunt recordati federis fratrum. et mittam ignem in murum tyri et devorabit edes eius. Hec dicit dominus Super tribus sceleribus edom et super quatuor non convertam eum eo quod persecutus sit in gladio fratrem suum et violaverit misericordiam eius et tenuerit ultra furorem suum et indignationem suam servaverit usque in finem. Mittam ignem in theman et devorabit edes bosre. Hec dicit dominus. Super tribus sceleribus filiorum amon et super quatuor non convertam eum eo quod dissecuerit pregnantes galaad ad dilatandum terminum suum et succendam ignem in muro rabbe et devorabit edes eius in ululatu in die belli et turbine in die commotionis. Et ibit melchon in captivitatem ipse et principes eius simul dicit dominus.

II

Hec dicit dominus super tribus sceleribus moab et super quatuor non convertam eum. eo quod incenderit ossa regis ydumee usque ad cinerem. Et mittam ignem in moab et devorabit edes carioth et morietur in sonitu moab in clangore tube. Et disperdam iudicem de medio eius et omnes principes eius interficiam cum eo dicit dominus. Hec dicit dominus super tribus sceleribus iuda et super quatuor non convertam eum eo quod abiecerit legem domini et mandata eius non custodierit. deceperunt enim eos ydola sua post que abierant patres eorum. Et mittam ignem in iuda et devorabit edes ierusalem. Hec dicit dominus. Super tribus sceleribus israel et super quatuor non convertam eum pro eo quod vendiderit argento iustum et pauperem pro calciamentis qui conterunt super pulverem terre capita pauperum et viam humilium declinant. et filius ac pater eius ierunt ad puellam ut violarent nomen sanctum meum et super vestimentis pigneratis accubuerunt iuxta omne altare et vinum dampnatorum bibebant in domo dei sui. Ego autem exterminavi amorreum a facie eorum. Cuius altitudo cedrorum altitudo eius et fortis ipse quasi quercus et contrivi fructum eius desuper et radices eius subter. Ego sum qui ascendere vos feci de egypto et eduxi vos in deserto quadraginta annis ut possideretis terram amorrei et suscitavi de filiis vestris in prophetas et de iuvenibus vestris nazareos. Numquid non ita est filii israel dicit dominus. Et propinabitis nazareis vinum et prophetis mandabitis dicentes ne prophetetis. Ecce ego stridebo subter vos sicut stridet plaustrum onustum feno et peribit fuga a veloce et fortis non obtinebit virtutem suam et robustus non salvabit animam suam et tenens arcum non stabit. et velox pedibus suis non salvabitur et ascensor equi non salvabit

valebit animam suam: et robustus corde inter fortes nudus fugiet in die illa dicit dominus. III

Audite verbum quod locutus est dominus super vos filii Israel super omnem cognationem quam eduxit de terra Egypti dicens. Tantummodo vos cognovi ex omnibus cognationibus terre. Idcirco visitabo super vos omnes iniquitates vestras. Numquid ambulabunt duo pariter nisi convenerit eis? Numquid rugiet leo in saltu nisi habuerit predam. Numquid dabit catulus leonis vocem de cubili suo nisi aliquid apprehenderit? Numquid cadet avis in laqueum terre absque aucupe? Numquid auferetur laqueus de terra antequam quid ceperit? Si clanget tuba in civitate et populus non expavescet? Si erit malum in civitate quod dominus non fecerit? Quia non faciet dominus deus verbum nisi revelaverit secretum suum ad servos suos prophetas. Leo rugiet quis non timebit? Dominus deus locutus est quis non prophetabit? Auditum facite in edibus azoti et in edibus terre Egypti et dicite. Congregamini super montes Samarie et videte insanias multas in medio eius et calumpniam patientes in penetralibus eius. Et nescierunt facere rectum dicit dominus. Thesaurizantes iniquitatem et rapinam in edibus suis. Propterea hec dicit dominus deus. Tribulabitur et circuietur terra et detrahetur fortitudo tua et diripientur edes tue. Hec dicit dominus. Quomodo si eruat pastor de ore leonis duo crura aut extremum auricule sic eruentur filii Israel qui habitant in Samaria in plaga lectuli et in damasci grabato. Audite et contestamini in domo Iacob dicit dominus exercituum. Quia in die cum cepero visitare prevaricationes Israel super eum visitabo et super altaria bethel et amputabuntur cornua altaris et cadent in terram et percutiam domum hiemalem cum domo estivali et peribunt domus eburnee et dissipabuntur edes multe dicit dominus. IIII

Audite verbum hoc vacce pingues que estis in monte Samarie que calumpniam facitis egenis et confringitis pauperes que dicitis dominis vestris. afferte et bibemus. Iuravit dominus deus in sancto suo quia ecce dies venient super vos et levabunt vos in contis et reliquias vestras in ollis ferventibus. Et per aperturas exibitis altera contra alteram et proiciemini in armon dicit dominus. Venite ad bethel et impie agite ad galgalam et multiplicate prevaricationem et offerte mane victimas vestras tribus diebus decimas vestras et sacrificate de fermento laudem et vocate voluntarias oblationes et annunciate. Sic enim voluistis filii Israel dicit dominus deus. Unde et ego dedi vobis stuporem dentium in cunctis urbibus vestris et indigentiam panum in omnibus locis vestris. et non estis reversi ad me dicit dominus. Ego quoque prohibui a vobis ymbrem cum adhuc tres menses superessent usque ad messem et plui super civitatem unam et super civitatem alteram non plui. Pars una conpluta est et pars super quam non plui aruit. Et venerunt due et tres civitates ad civitatem unam ut biberent aquam et non sunt satiate et non redistis ad me dicit dominus. Percussi vos in vento urente et in aurugine multitudinem ortorum vestrorum et vinearum vestrarum. Oliveta vestra et ficeta vestra comedit eruca et non redistis ad me dicit dominus. Misi in vos mortem in via Egypti. Percussi in gladio iuvenes vestros usque ad captivitatem equorum vestrorum et ascendere feci putredinem castrorum vestrorum in nares vestras et non redistis ad me dicit dominus. Subverti vos sicut subvertit deus sodomam et gomorram et facti estis quasi torris raptus de incendio et non redistis ad me dicit dominus. Quapropter hec faciam tibi. Postquam autem hec fecero tibi preparare in occursum dei tui Israel. Quia ecce formans montes et creans ventum et annuncians homini eloquium suum faciens matutinam nebulam et gradiens super excelsa terre dominus deus exercituum nomen eius. V

Audite verbum istud quod ego levo super vos planctum. Domus Israel cecidit non adiciet ut resurgat. Virgo Israel proiecta est

in t̃ram suā nō ē qui suscitet eā. Quia
h̄ dic̄ dn̄s d̄s. Vrbs de q̄ egrediebant̄
mille relinquitur in ea. c. ⁊ que egrediebat̄ centū
relinquent̃ in ea. x. ī domo isr̄l.
Quia h̄ dic̄ dn̄s domui isr̄l. Querite
me ⁊ uiuetis ⁊ nolite q̄rere bethel ⁊ ī
galgala nolite intrare ⁊ in b̄rsabee nō
t̃nsibitis q̄r galgal captiua ducetur
⁊ bethel erit inutilis. Querite dn̄m
⁊ uiuite ne forte ɔburat̄ ut ignis do
m̄ ioseph ⁊ deuorabit ⁊ nō erit q̄ exti
guat bethel qui ɔuertitis ī absinthium
iudiciū ⁊ iusticiā in t̃ra relinquitis
facientē arcturū ⁊ orionē ⁊ ɔuertentē
ī mane tenebras ⁊ diē in noctē mu
tantē. Qui uocat aq̄s maris ⁊ effu
dit eas sup̄ faciē t̃re dn̄s nom̄ ei᷒. Q̄
subridet uastitatē sup̄ robustū ⁊ depo
pulatiōz sup̄ potentē affert. Odio
habuerūt in porta corripientē ⁊ loq̄n
tē pfc̄e abhominati sūt. Id circo p̄ eo
q̄d diripiebatis pauperem ⁊ p̄dam e
lectam tollebatis ab eo domos quadro
lapide edificabitis ⁊ nō h̄itabitis in
eis. Vineas amantissimas plantabi
tis ⁊ nō bibetis uinū eaꝝ q̄r ɔgnoui
multa scelera ur̃a ⁊ fortia pecc̄a ur̃a
Hostes iusti accipiētes munus ⁊ pau
pes ī porta deprimētes. Ideo prudens
ī t̃pre illo tacebit q̄r temp᷒ malū est.
Q̄rite bonū ⁊ nō malū ut uiuatis ⁊
erit dn̄s d̄s exercituū nobiscū sic̄ dixistis.
Odite malū ⁊ diligite bonū ⁊ ɔstitu
ite ī porta iudiciū si forte misereatur
dn̄s d̄s exercituū reliquiis ioseph. P̄p
terea h̄ dic̄ dn̄s exercituū dn̄ator. In oī
b᷒ plateis planctus ⁊ ī cunctis q̄ fo
ris. ve. ve. Et uocabūt agricolam
ad luctū ⁊ ad planctū eos qui sciūt
plangere ⁊ ī omib᷒ uiis erit planct᷒
q̄r ptransibo ī medio tui dic̄ dn̄s. Ve
desiderātib᷒ diē dn̄i. Ad q̄d eā uobis
dies dn̄i. ista tenebre ⁊ nō lux. Quōm
si fugiat a facie leonis ⁊ occurrat ei ur
sus ⁊ ingrediat̃ domū ⁊ innitat̃ manu
sua sup̄ pietē ⁊ mordeat eū colub̃. Nū
quid nō tenebre dies dn̄i. ⁊ nō lux. et
caligo ⁊ nō splendor mea. Odi ⁊ p̄ie
ci festiuitates ur̃as ⁊ nō capiā odorem
cetuū ur̃oꝝ. Q̄d si obtuleritis in holo
caustomata ⁊ munera ur̃a nō suscipiā.
Aufer ame tumultū carminū tuoꝝ ⁊ ca
tica lire tue nō exaudiā. Et reuelabit̃
q̄si aq̄ iudiciū ⁊ iusticia q̄si torrens fortis.
Nūquid hostias ⁊ sacrificiū obtulistis
m̄ in deserto. xl. annis dom᷒ isr̄l. Et por
tastis tab̃nacula moloch regi ur̃o ⁊ ȳ
maginē ydoloꝝ ur̃oꝝ sydus d̄i ur̃i q̄ fe
cistis uob. Et migrare uos faciā t̃ns da
mascū dix̄ dn̄s d̄s exercituū nom̄ eius.

VI

Ve uob qui opulēti estis ī syon
⁊ ɔfiditis ī monte samarie. Opti
mates capita pp̄loꝝ ingredientes pompa
tice domū isr̄l. Transite in calanne ⁊ uide
te ⁊ ite inde in emach magnā ⁊ descendi
te in geth palestinoꝝ ⁊ ad optima queq̄
regna eoꝝ. Si latior t̃minus eoꝝ t̃mino
ur̃o ē q̄ separati estis ī diē malū ⁊ appinq̄
tis solio iniq̄tatis. Qui dormitis ī lectis
eburneis ⁊ lasciuitis ī stratis ur̃is. Qui
ɔmeditis agnū de grege ⁊ uitulos de me
dio armēti. Qui canitis ad uocē psalterii
sic̄ dauid putauerūt se h̄re uasa cantici
bibētes ī phialis uinū ⁊ optimo ungē
to delibuti ⁊ nichil paciebant̄ sup̄ ɔtricōe
ioseph. Quap̄p̄ nūc migrabūt ī capite
t̃nsmigrātiū ⁊ auferetur factō lasciuien
tiū. Iurauit dn̄s d̄s ī aīa sua dic̄ dn̄s
d̄s exercituū. Detestor ego sup̄biā iacob et
domos ei᷒ odi ⁊ tradā ciuitatē cū h̄itatorib᷒
suis. Q̄d si reliqui fuerint uiri ī domo
una ⁊ ip̄i morient̄. Et tollet eū p̄pinqu᷒
suus ⁊ ɔburent eū ut efferat ossa de do

sic dic̄

mo et dicet ei qui in penetralibus domus est: Numquid adhuc penes te est? Et respondebit: Finis est. Et dicet ei: Tace, et non recorderis nominis Domini. Quia ecce Dominus mandavit, et percutiet domum maiorem ruinis, et domum minorem scissionibus. Numquid currere queunt in petris equi, aut arari potest in bubalis? quoniam convertistis in amaritudinem iudicium, et fructum iustitiae in absinthium. Qui letamini in nihilo, qui dicitis: Numquid non in fortitudine nostra assumpsimus nobis cornua? Ecce ego suscitabo super vos, domus Israel, dicit Dominus Deus exercituum, gentem; et conteret vos ab introitu Emath usque ad torrentem deserti.

VII

Haec ostendit mihi Dominus Deus: et ecce fictor locustae in principio germinantium serotini imbris, et ecce serotinus post tonsorem gregis. Et factum est, cum consummasset comedere herbam terrae, dixi: Domine Deus, propitius esto, obsecro: quis suscitabit Iacob, quia parvulus est? Misertus est Dominus super hoc: Non erit, dixit Dominus Deus. Haec ostendit mihi Dominus Deus: et ecce vocabit iudicium ad ignem Dominus Deus, et devorabit abyssum multam, et comedit simul partem. Et dixi: Domine Deus, quiesce, obsecro: quis suscitabit Iacob, quia parvulus est? Misertus est Dominus super hoc: sed et istud non erit, dicit Dominus Deus. Haec ostendit mihi: et ecce Dominus stans super murum litum, et in manu eius trulla cementarii. Et dixit Dominus ad me: Quid tu vides, Amos? Et dixi: Trullam cementarii. Et dixit Dominus: Ecce ego ponam trullam in medio populi mei Israel: non adiciam ultra superinducere eum. Et demolientur excelsa ydoli, et sanctificationes Israel desolabuntur; et consurgam super domum Ieroboam in gladio. Et misit Amasias sacerdos Bethel ad Ieroboam regem Israel, dicens: Rebellavit contra te Amos in medio domus Israel: non poterit terra sustinere universos sermones eius. Haec enim dicit Amos: In gladio morietur Ieroboam, et Israel captivus migrabit de terra sua. Et dixit Amasias ad Amos: Qui vides, gradere, fuge in terram Iuda, et comede ibi panem, et ibi prophetabis. Et in Bethel non adicies ultra ut prophetes, quia sanctificatio regis est, et domus regni est. Et respondit Amos, et dixit ad Amasiam: Non sum propheta, et non sum filius prophetae, sed armentarius ego sum vellicans sicomoros. Et tulit me Dominus cum sequerer gregem, et dixit ad me Dominus: Vade, propheta ad populum meum Israel. Et nunc audi verbum Domini: Tu dicis: Non prophetabis super Israel, et non stillabis super domum ydoli. Propter hoc haec dicit Dominus: Uxor tua in civitate fornicabitur, et filii tui et filiae tuae in gladio cadent, et humus tua funiculo metietur; et tu in terra polluta morieris, et Israel captivus ~~de terra sua~~ migrabit de terra sua.

VIII

Haec ostendit mihi Dominus Deus: et ecce uncinus pomorum. Et dixit: Quid tu vides, Amos? Et dixi: Uncinum pomorum. Et dixit Dominus ad me: Venit finis super populum meum Israel; non adiciam ultra ut pertranseam eum. Et stridebunt cardines templi in die illa, dicit Dominus Deus: multi morientur; in omni loco proicietur silentium. Audite hoc, qui conteritis pauperem, et deficere facitis egenos terrae, dicentes: Quando transibit mensis, et venundabimus merces? et sabbatum, et aperiemus frumentum, ut imminuamus mensuram, et augeamus siclum, et supponamus stateras dolosas, ut possideamus in argento egenos, et pauperes pro calciamentis, et quisquilias frumenti vendamus? Iuravit Dominus in superbiam Iacob: Si oblitus fuero usque ad finem omnia opera eorum. Numquid super isto non commovebitur terra, et lugebit omnis habitator eius, et ascendet quasi fluvius universus, et eicietur, et defluet quasi rivus Egypti? Et erit in die illa, dicit Dominus Deus: occidet sol meridie, et tenebrescere faciam terram in die luminis. Et convertam festivitates vestras in luctum, et omnia cantica vestra in planctum: et inducam super omne dorsum vestrum saccum, et super omne caput vestrum calvitium: et ponam eam quasi luctum unigeniti, et novissima eius quasi diem amarum. Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et mittam fame-

inediã nõ famẽ panis. neq; sitim aq̃
sꝫ audiendi u̾bũ dñi. Et cõmouebunt̃
amari usq; ad mare ⁊ ab aquilone
usq; ad oriẽtẽ circuibunt q̃rentes u̾bũ
dñi ⁊ nõ inuenient. In illa die deficient
uirgines pulchre ⁊ adolescẽtes in siti.
Qui iurant ĩ delicto samarie ⁊ dicunt
uiuit d̃s tuus dan ⁊ uiuit uia ber-
sabee ⁊ cadent ⁊ nõ resurgent ult̃. IX

Vidi dñm stantẽ sup altare ⁊ dix̃
P̃cutite cardinẽ ⁊ cõmoueant̃
sup liminaria. Auaricia eni ĩ capite
oĩm ⁊ nouissimũ eoꝝ in gladio inter fi-
ciam. Non erit fuga eis ⁊ qui fugerit
ex eis nõ saluabitur. Si descenderit usq;
ad infernũ inde manꝰ mea educet eos.
Et si ascenderit usq; ĩ celũ inde detraham
eos. Et si absconditi fuerint ĩ u̾tice car-
meli inde scrutans auferã eos. Et si se
lauerint se ab oculis meis ĩ fundo maris
ibi mãdabo serpẽti ⁊ mordebit eos. Et
si abierint ĩ captiuitatẽ corã inimicis su-
is ibi mãdabo gladio ⁊ occidet eos ⁊ po-
nã oculos meos sup eos ĩ malũ ⁊ nõ
ĩ bonũ. Et dñs d̃s exercituũ q̃ tangit
t̾rã ⁊ tabescet ⁊ lugebũt oĩes h̾itan-
tes in ea. Et ascendet sic̃ riuꝰ oĩs ⁊ cõfluet
tamq̃m fluuiꝰ egypti. Qui
edificauit ĩ celo ascẽsionẽ suã ⁊ fasci-
culũ suũ sup t̾ram fundauit. Qui uo-
cat aq̃s maris ⁊ effundit eas sup faci-
em t̾re dñs nomẽ ei'. Numquid nõ ut fi-
lij ethiopũ uos estis mi filij isrl' ait
dñs. Numquid nõ isrl' ascende feci de
t̾ra egypti ⁊ palestinos de capadoci-
a ⁊ syros de cyrene. Ecce oculi dñi d̃i
sup regnũ peccãs ⁊ cõt̾am illd̃ a facie t̾re.
Verũptn̄ cõterens nõ cõt̾am domũ iacob
dic̃ dñs. Ecce eni ego mãdabo ⁊ cõcu-
tiã ĩ oĩbꝫ gentibꝫ domũ isrl'. sic̃ cõcu-
titur ĩ cribro ⁊ nõ cadet lapillus super

t̾rã. In gladio morient̃ oĩes pc̃ores
ppl'i mei. q̃ dicũt nõ appropinquabit et
nõ ueniet sup nos malũ. In die illa su-
scitabo tabernaculũ dauid q̃ cecidit ⁊ re-
edificabo apturas muroꝝ ei' ⁊ ea q̃ cor-
ruerant ĩstaurabo ⁊ reedificabo eũ sic̃
diebꝫ antiq̃s ut possideant reliq̃as ydu-
mee. ⁊ oĩes nacões eo q̃d ĩuocatũ sit
nomẽ meũ sup eos dic̃ dñs faciẽs hec.
Ecce dies ueniunt dic̃ dñs ⁊ cõphendet
arator messorẽ ⁊ calcator uue mittẽtẽ
semẽ ⁊ stillabũt mõtes dulcedinẽ ⁊ oẽs
colles culti erũt. Et cõuertam captiuitatẽ
ppl'i mei isrl' ⁊ edificabũt ciuitates desr-
tas ⁊ h̾itabunt ⁊ plantabũt uineas et
bibent uinũ eaꝝ ⁊ faciẽt ortos ⁊ comedẽt
fruct' eoꝝ. Et plãtabo eos sup humũ
suã ⁊ nõ euellã eos ult̃ de t̾ra sua quã de-
di eis dicit dñs d̃s. Incipit plogus. Abd'

Iacob patriarcha fr̃em h̾uit esau q̃ ob ru-
fos suos cibo [illegible] lingua appellat̃ edõ
latine t̾ragine d̃r. is memoratũ mo-
dum q̃ isrl' nomẽ accepit. q̃nquodmo-
dus ĩ [illegible] conat' ẽ q̃ de eã oẽs q̃ p̃ [illegible]
h ẽ filios patriarche iacob p̃di esau. ⁊ edom
appllati s ⁊ q' ppl's isrl' d' captiuitate chaldeo-
rũ p̃ cyrũ rege p̃saꝝ. multũ di reuocat' ĩ [illegible]
ab alio regno [illegible] afflict' atq; opp̃ssꝰ [illegible]
hec regnũ q̃d more esau [illegible] regn̄ p̃sn̄
tũ ẽ p̃deuinacõꝫ abdie p̃phe increpat' p̃n
ti ĩdignacõe s̃ sua uirtute p̃lin supari
glabat de q̃ reg' oli. p̃ dd' ĩ ps. c. xxxvi.
dicũ ẽ. memorare dñe filioꝝ edõ ĩ die ier'l'm.
sta relĩq' lectõe. p̃phussa fuiũ ĩ gẽtes iudic'
ob cãs leonc p̃phĩsas regnũ di ĩ ppl'o isrl'
sigficaret. hebrei h̾uit dicũt ẽẽ q̃ sb rege
samarie achab ⁊ ĩpiissima iezabel pa-
uit. c. p̃phas ĩ speluncis uel' speculis q̃ n
curiauit genua añ baal. ⁊ de. vii. mi-
libꝫ erãt q̃s elyas arguit ignorasse.
Sepulchꝝ q̃ ei' usq; hodie cũ mãsolo

helysei prophete et baptiste iohannis in sebaste ueneratur. hec est urbs que olim samaria dicebatur. hanc herodes rex antipatris filius in honore augusti cesaris greco nomine uocauit augustam. Igitur quia c. prophetas pauerat accepit gratiam prophetalem et de duce exercitus fit dux ecclesie. tunc in samaria paruum gregem pauerat: nunc in toto orbe christi pascit ecclesias. sicut stephanus coronam meruit passionis. sic hic seruitute dei cum paulo apostolo nomine gloriatur. quia abdias seruus domini in nostro sonat eloquio. Incipit Abdias.

Visio abdie. Hec dicit dominus deus ad edom. Auditum audiuimus a domino et legatum ad gentes misit. Surgite et consurgamus aduersus eum in prelium. Ecce paruulum te dedi in gentibus: contemptibilis tu es ualde. Superbia cordis tui extulit te habitantem in scissuris petre exaltantem solium suum qui dicit in corde suo quis detrahet me in terram? Si exaltatus fueris ut aquila et si inter sydera posueris nidum tuum inde detraham te dicit dominus. Si fures introissent ad te si latrones per noctem quomodo conticuisses? Nonne furati essent sufficientia sibi? Si uindemiatores introissent ad te numquid saltem racemos reliquissent tibi? Quomodo scrutati sunt esau inuestigauerunt abscondita eius. Usque ad terminos emiserunt te: omnes uiri federis tui illuserunt tibi: inualuerunt aduersum te uiri pacis tue: qui comedent tecum ponent insidias subter te: non est prudentia in eo. Numquid non in die illa dicit dominus perdam sapientes de ydumea et prudentiam de monte esau? Et timebunt fortes tui a meridie ut intereat uir de monte esau. Propter interfectionem et propter iniquitatem in fratrem tuum iacob operiet te confusio et peribis in eternum. In die cum stares aduersus eum quando capiebant alieni exercitum eius et extranei ingrediebantur portas eius et super ierusalem mittebant sortem tu quoque eras quasi unus ex eis. Et non despicies in die fratris tui in die peregrinationis eius et non letaberis super filios iuda in die perditionis eorum et non magnificabis os tuum in die angustie. Neque ingredieris portam populi mei in die ruine eorum. Neque despicies et tu in malis eius in die uastitatis illius. Neque stabis in exitibus ut interficias eos qui fugerint et non concludes reliquos eorum in die tribulationis. Quoniam iuxta est dies domini super omnes gentes: sicut fecisti fiat tibi: retributionem tuam conuertet in caput tuum. Quomodo enim bibistis super montem sanctum meum bibent omnes gentes iugiter et bibent et absorbebunt et erunt quasi non sint. Et in monte syon erit saluatio et erit sanctus et possidebit domus iacob eos qui se possederant. Et erit domus iacob ignis et domus ioseph flamma et domus esau stipula: et succendentur in eis et deuorabunt eos et non erunt reliquie domus esau quia dominus locutus est. Et hereditabunt hii qui ad austrum montem esau et qui in campestribus phylistiim et possidebunt regionem effraym et regionem samarie et beniamin galaad. Et transmigratio exercitus huius filiorum israel omnia usque ad sareptam et transmigratio ierusalem que in bosphoro est possidebit ciuitates austri. Et ascendent saluatores in montem. iudicare montem esau. et erit domino regnum. Incipit prologus.

et non emittes manus aduersus exercitum eius in die uastitatis illius

syon

Sanctum ionam hebrei affirmant filium fuisse mulieris uidue sareptane quem helyas propheta mortuum suscitauit. matre postea dicente ad eum: Nunc cognoui quia uir dei es tu et uerbum dei in ore tuo est ueritas. ob hanc causam et puer sic uocatur amathi. Amathi enim in nostra lingua ueritatem sonat. et eo quod uerum helyas locutus est. ille qui suscitatus est filius esse dicitur ueritatis. sed et ciuitate columba uocatur. quia iona columba sonat. Despecto autem israel ionas ad gentes mittitur. quia innumere agentes penitentiam illi in malicia perseuerant. tempus quippe ieroboe regis israel qui deo delicto cum populo suo in samaria ydolis sacrificabat iona

prophetam fuisse .iiii. libro regum indicatur. Iste propheta illuminante priores civitatis Ninive minas Dei se circumcisos videt ne falsa videretur predicare ad denuntiandum interitum eiusdem civitatis ire nolebat. Propterea sic dicit Dominus ad Abraham de impietate Sodomorum et Gomorreorum locutus: clamor Sodomorum et Gomorreorum pervenit ad me. Ita et de Ninive dicitur eo quod ascendit clamor malicie eius ad eum et quia sententia Dei de Sodomitis facta inmutabilis revocata est. Ita et Jonas adversus Ninive plagam sententiam revocari volebat de me despicatione.*

Jona columba et dolens filius Amathi qui fuit de Geth que est in Opher ad gentium predicationem mittitur. Nullus contempnit contempnens fugit fugiens dormit per quem periclitatur navis sed sors latentem reperit, cetus abiectum devorat et oratio reddit vivum. Rursus predicavit subversionem sed constat in penitentia urbis et saluti gentium invidet. Gaudet de cucurbite umbraculo et dolet subito arescentis cuius sepulcrum in quodam urbium Geth viculo demonstratur qui est in secundo miliario Sephorum urbis que nunc pergitur Tyberiaden.

Incipit Jonas.

Et factum est verbum Domini ad Jonam filium Amathi dicens: Surge et vade in Ninive civitatem grandem et predica in ea quia ascendit malicia eius coram me. Et surrexit Jonas ut fugeret in Tharsis a facie Domini. Et descendit Joppen et invenit navem euntem in Tharsis et dedit naulum eius et descendit in eam ut iret cum eis in Tharsis a facie Domini. Dominus autem misit ventum magnum in mari et navis periclitabatur conteri. Et timuerunt naute et clamaverunt viri ad Dominum Deum suum et miserunt vasa que erant in navi in mare ut alleviaretur ab eis. Et Jonas descendit ad interiora navis et dormiebat sopore gravi. Et accessit ad eum gubernator et dixit ei: Quid tu sopore deprimeris? Surge invoca Deum tuum si forte recogitet Deus de nobis ut non pereamus. Et dixerunt ad collegam suum: Venite mittamus sortes et sciamus quare hoc malum sit nobis. Et miserunt sortes et cecidit sors super Jonam. Et dixerunt ad eum: Indica nobis cuius causa malum istud sit nobis; quod est opus tuum, que terra tua, et ex quo populo es tu? Et dixit ad eos: Hebreus ego sum et Dominum Deum celi ego timeo qui fecit mare et aridam. Et timuerunt viri timore magno. Et dixerunt ad eum: Quid hoc fecisti? Cognoverunt enim viri quod a facie Domini fugeret quia indicaverat eis. Et dixerunt: Quid faciemus tibi et cessabit mare a nobis? Quia mare ibat et intumescebat super eos. Et dixit ad eos: Tollite me et mittite in mare et cessabit mare a vobis. Scio enim ego quoniam propter me tempestas grandis hec super vos. Et remigabant viri ut reverterentur ad aridam et non valebant quia mare ibat et intumescebat super eos. Et clamaverunt ad Dominum et dixerunt: Quesumus Domine ne pereamus in anima viri istius et ne des super nos sanguinem innocentem, quia tu Domine sicut voluisti fecisti. Et tulerunt Jonam et miserunt in mare et stetit mare a fervore suo. Et timuerunt viri timore magno Dominum et immolaverunt hostias Domino et voverunt vota.

Et preparavit Dominus piscem grandem ut deglutiret Jonam. Et erat Jonas in ventre piscis tribus diebus et tribus noctibus. Et oravit Jonas ad Dominum Deum suum de ventre piscis et dixit: Clamavi de tribulatione mea ad Dominum et exaudivit me; de ventre inferi clamavi et exaudisti vocem meam. Proiecisti me in profundum in corde maris et flumen circumdedit me. Omnes gurgites et omnes fluctus tui super me transierunt. Et ego dixi: Abiectus sum a conspectu oculorum tuorum. Verumtamen rursus videbo templum sanctum tuum. Circumdederunt me aque usque ad animam; abyssus vallavit me; pelagus operuit caput meum. Ad extrema montium descendi; vectes terre circumdederunt me in eternum. Et sublevabis de corruptione vitam meam Domine Deus meus. Cum angusti-

* ignarus quod salutem hominum ad se conversorum magis vult quam interitum. Ne illi accidat quod et sancto Helyseo qui filium Sunamitis in ulnis mortuum gestavit. Ideo a conspectu Dei Jonas fugere se putabat humanum aliquid passus dicente David: Quo ibo a spiritu tuo et quo a facie tua fugiam.

angustiaretur in me anima mea domini recordatus sum. ut
veniat ad te oratio mea ad templum sanc-
tum tuum. Qui custodiunt vanitates frustra
misericordiam suam derelinquunt. Ego autem in voce
laudis immolabo tibi quecumque vovi reddam pro sa-
lute mea domino. Et dixit dominus pisci et evo-
muit ionam in aridam. II

Et factum est verbum domini ad ionam secundo di-
cens. Surge et vade ad niniven civitatem
magnam et predica in ea predicationem quam ego
loquor ad te. Et surrexit ionas et abiit in
niniven iuxta verbum domini. Et ninive erat
civitas magna itinere dierum trium. Et cepit
ionas introire civitatem itinere diei unius.
Adhuc .xl.ta dies et ninive subvertetur. Et
crediderunt viri ninivite in domino et predica-
verunt ieiunium et vestiti sunt saccis a maiore
usque ad minorem. Et pervenit verbum ad regem
ninive et surrexit de solio suo et abiecit
vestimentum suum a se et indutus est sacco et sedit
in cinere et clamavit et dixit. In ninive ex o-
re regis et principum eius dicens. Homines et iu-
menta et boves et pecora non gustabunt quicquam
nec pascantur et aquam non bibant et operiantur
saccis homines et iumenta et clament ad dominum
in fortitudine et convertatur vir a via sua mala
et ab iniquitate que est in manibus eorum. Quis
scit si convertatur et ignoscat deus et revertatur a
furore ire sue et non peribimus. Et vidit deus
opera eorum quia conversi sunt de via sua mala et
misertus est deus super maliciam quam locutus fuerat
ut faceret eis et non fecit. III

Et afflictus est iona afflictione magna.
Et iratus est et oravit ad dominum et dixit. Obse-
cro domine. numquid non hoc verbum meum cum ad-
huc essem in terra mea. Propter hoc preoccupavi ut
fugerem in tharsis. Scio enim quia tu deus clemens
et misericors es patiens et multe miserationis et igno-
scens super malicia. Et nunc tolle queso domine
animam meam a me quia melior est mihi mors quam
vita. Et dixit dominus. Putas ne bene irasceris
tu. Et egressus est ionas de civitate et sedit
contra orientem civitatis et fecit sibimet umbra-
culum ibi. Et sedebat subtus illud in umbra
donec videret quid accideret civitati. Et
preparavit dominus deus ederam et ascendit super
caput ione ut esset umbra super caput eius
et protegeret eum laboraverat enim et letatus est
ionas super edera leticia magna. Et para-
vit dominus vermem ascensu diluculi et percussit
ederam et exaruit. Et cum ortus fuisset sol precepit
dominus vento calido et urenti et percussit sol super
caput ione et estuabat et petivit anime sue ut
moreretur et dixit. Melius est mihi mori quam vivere.
Et dixit dominus ad ionam. Putas ne bene irasce-
ris tu super ederam et dixit. Bene irascor ego
usque ad mortem. Et dixit dominus. Tu doles super
ederam in qua non laborasti neque fecisti ut cre-
sceret que sub una nocte periit. Et ego non par-
cam ninive civitati magne in qua sunt plus
quam .cxx. milia hominum qui nesciunt quid
sit inter dexteram et sinistram suam et iumenta
multa.

Incipit prologus.

Temporibus ioathe et achaz
et ezechie regum iuda: miche-
am prophetam ad hanc prophetiam
spiritu sancto repletum fuisse lectio ipsa de-
monstrat. Sed de supradicto numero regum ioa-
than et ezechiam deo ob religionem pla-
cuisse hystoria quarti libri regum et secundi
paralipomenon indicat. Achaz vero relicto deo
ydola samarie quibus et in sacrificium igni
filios suos concremandos obtulerat coluis-
se constat. Quia vero samariam que reges israel
et iuda memoratorum simulacrorum super-
sticione fefellerat increpans indignatio-
nem suam in eam percussuram comminatus est propter
israel prevaricatorem et principibus eius qui
eundem populum fallaci suasione ad colenda
ydola compulserant urbibus insequentibus
captivitatem. et interitum ad futurum de-
nunciavit.

Incipit micheas.

Verbum domini quod factum est ad Micheam Morasthiten in diebus Ioatham, Achaz, Ezechie regum Iuda, quod vidit super Samariam et Ierusalem. Audite populi omnes et attendat terra et plenitudo eius, et sit dominus deus vobis in testem, dominus de templo sancto suo. Quia ecce dominus egredietur de loco suo, et descendet, et calcabit super excelsa terre. Et consumentur montes subtus eum, et valles scindentur nes tuas, et auferam maleficia tua de manu, et divinationes tuas non erunt in te. Et perire faciam sculptilia tua et statuas de medio tui contra. Et non adorabis ultra opera manuum tuarum, et evellam lucos tuos de medio tui, et conteram civitates tuas. Et faciam in furore et in indignatione ultionem in omnibus gentibus que non audierunt. Audite que dominus loquitur. Surge contende iudicio adversum montes, et audiant colles vocem tuam. Et valles scindentur sicut cera a facie ignis, sicut aque que decurrunt in preceps. In scelere Iacob omne istud, et in peccatis domus Israel. Quod scelus Iacob? nonne Samaria? et que excelsa Iude? nonne Ierusalem? Et ponam Samariam quasi acervum lapidum in agro cum plantatur vinea. Et detraham in vallem lapides eius, et fundamenta eius revelabo. Et omnia sculptilia eius concidentur. Et omnes mercedes eius comburentur igni. Et omnia ydola eius ponam in perditionem, quia de mercedibus meretricis congregata sunt, et usque ad mercedem meretricis revertentur. Super hoc plangam et ululabo, vadam spoliatus et nudus, faciam planctum velut draconum, et luctum quasi strutionum. Quia desperata est plaga eius, quia venit usque ad Iudam, tetigit portam populi mei usque ad Ierusalem. In Geth nolite annuntiare, lacrimis ne ploretis, in domo pulveris pulvere vos conspergite. Et transite vobis habitatio pulchra confusa ignominia. Non est egressa que habitat in exitu. Planctum domus vicina accipiet ex vobis que stetit sibimet. Quia infirmata est in bonum que habitat in amaritudinibus. Quia descendit malum a domino in portam Ierusalem. Tumultus quadrige stuporis habitanti Lachis. Principium peccati est filie Syon, quia in te inventa sunt scelera Israel. Propterea dabit emissarios super hereditatem Geth, domus mendacii in deceptionem regibus Israel. Adhuc heredem adducam tibi que habitas in Maresa, usque ad Odollam veniet gloria Israel. Decalvare et tondere super filios deliciarum tuarum. Dilata calvitium tuum sicut aquila, quoniam captivi ducti sunt ex te.

II

Ve qui cogitatis inutile et operamini malum in cubilibus vestris. In luce matutina faciunt illud, quoniam contra deum est manus eorum. Et concupierunt agros et violenter tulerunt, et domos rapuerunt. Et calumpniabantur virum et domum eius, virum et hereditatem eius. Idcirco hec dicit dominus: Ecce ego cogito super familiam istam malum, unde non auferetis colla vestra, et non ambulabitis superbi, quoniam tempus pessimum est. In die illa sumetur super vos parabola, et cantabitur canticum cum suavitate dicentium: Depopulatione vastati sumus. Pars populi mei commutata est. Quomodo recedet a me, cum revertatur qui regiones vestras dividat? Propter hoc non erit tibi mittens funiculum sortis in cetu domini. Ne loquamini loquentes. Non stillabit super istos, non comprehendet confusio. Dicit domus Iacob: Numquid abbreviatus est spiritus domini, aut tales sunt cogitationes eius? Nonne verba mea bona sunt cum eo qui recte graditur? Et econtrario populus meus in adversarium consurrexit. Desuper tunicam pallium tulistis, et eos qui transiebant simpliciter convertistis in bellum. Mulieres populi mei eiecistis de domo deliciarum suarum, a parvulis earum tulistis laudem meam in perpetuum. Surgite et ite, quia non habetis hic requiem. Propter immunditiam eius corrumpetur putredine pessima. Utinam non essem vir habens spiritum, et mendacium potius loquerer. Stillabo tibi in vinum et in ebrietatem, et erit super quem stillatur populus iste. Congregatione congregabo Iacob totum te. In vi

num et ducam reliquias Israel pariter ponam illum quasi gregem in ovili. Quasi pecus in medio caularum tumultuabuntur a multitudine hominum. Ascendet enim pandens iter ante eos divident et transibunt portam et egredientur per eam et transibit rex eorum coram eis et Dominus in capite eorum. Et dixi.

III Audite principes Iacob et duces domus Israel. Numquid non vestrum est scire iudicium qui odio habetis bonum et diligitis malum. Qui violenter tollitis pelles eorum desuper eos et carnem eorum desuper ossibus eorum. Qui comederunt carnem populi mei et pellem eorum desuper excoriaverunt et ossa eorum confregerunt et conciderunt sicut in lebete et quasi carnem in medio ollae. Tunc clamabunt ad Dominum et non exaudiet eos et abscondet faciem suam ab eis in tempore illo sicut nequiter egerunt in adinventionibus suis. Haec dicit Dominus super prophetas qui seducunt populum meum qui mordent dentibus suis et praedicant pacem. Et si quis non dederit in ore eorum quippiam sanctificant super eum proelium. Propterea nox vobis pro visione erit et tenebrae vobis pro divinatione. Et occumbet sol super prophetas et obtenebrabitur super eos dies. Et confundentur qui vident visiones et confundentur divini et operient vultus suos omnes quia non est responsum Dei. Verumtamen ego repletus sum fortitudine spiritus Domini et iudicio et virtute ut annuntiem Iacob scelus suum et Israel peccatum suum. Audite haec principes domus Iacob et iudices domus Israel qui abominamini iudicium et omnia recta pervertitis. Qui aedificatis Sion in sanguinibus et Ierusalem in iniquitate. Principes eius in muneribus iudicabant et sacerdotes eius in mercede docebant et prophetae eius in pecunia divinabant et super Dominum requiescebant dicentes. Numquid non Dominus in medio nostrum. Non venient super nos mala. Propter hoc causa vestri Sion quasi ager arabitur et Ierusalem quasi acervus lapidum erit et mons templi in excelsa silvarum.

IIII Et erit in novissimo dierum erit mons domus Domini praeparatus in vertice montium et sublimis super colles et fluent ad eum populi et properabunt gentes multae et dicent. Venite ascendamus ad montem Domini et ad domum Dei Iacob et docebit nos de viis suis et ibimus in semitis eius quia de Sion egredietur lex et verbum Domini de Ierusalem. Et iudicabit inter populos multos et corripiet gentes fortes usque in longinquum et concident gladios suos in vomeres et hastas suas in ligones. Non sumet gens adversus gentem gladium et non discent ultra belligerare et sedebit vir subter vineam suam et subter ficum suam et non erit qui deterreat quia os Domini exercituum locutum est. Omnes populi ambulabunt unusquisque in nomine dei sui nos autem ambulabimus in nomine Domini Dei nostri in aeternum et ultra. In die illa dicit Dominus. Congregabo claudicantem et eam quam abieceram colligam et quam afflixeram. Et ponam claudicantem in reliquias et eam quae laboraverat in gentem robustam. Et regnabit Dominus super eos in monte Sion ex hoc nunc et usque in aeternum. Et tu turris gregis nebulosa filiae Sion usque ad te veniet. Et veniet potestas prima regnum filiae Ierusalem. Nunc quare maerore contraheris. Numquid rex non est tibi aut consiliarius tuus periit quia comprehendit te dolor sicut parturientem. Dole et satage filia Sion quasi parturiens quia nunc egredieris de civitate et habitabis in regione. Et venies usque ad Babylonem ibi liberaberis ibi redimet te Dominus de manu inimicorum tuorum. Et nunc congregatae sunt super te gentes multae quae dicunt lapidetur et aspiciat in Sion oculus noster. Ipsi autem non cognoverunt cogitationes Domini et non intellexerunt consilium eius quia congregavit eos quasi faenum areae. Surge et tritura filia Sion quia cornu tuum ponam ferreum et ungulas tuas ponam aereas. Et comminues populos multos et interficies Domino rapinas eorum et fortitudinem eorum Domino universae terrae.

V.

Nunc vastaberis filia latronis, obsidionem posuerunt super nos; in virga percutient maxillam iudicis Israel. Et tu Bethlehem Effrata parvulus es in millibus Iuda; ex te mihi egredietur qui sit dominator in Israel, et egressus eius ab initio a diebus eternitatis. Propter hoc dabit eos usque ad tempus in quo parturiens pariet. Et reliquie fratrum eius convertentur ad filios Israel. Et stabit et pascet in fortitudine Domini, in sublimitate nominis Domini Dei sui; et convertentur, quia nunc magnificabitur usque ad terminos terre. Et erit iste pax, cum Assirius venerit in terram nostram et quando calcaverit in domibus nostris. Et suscitabimus super eum septem pastores et octo primates homines, et pascent terram Assur in gladio et terram Nemroth in lanceis eius; et liberabit ab Assur cum venerit in terram nostram et conculcaverit in monte nostro. Et erunt reliquie Iacob in medio populorum multorum quasi ros a Domino et quasi stille super herbam, que non expectat virum et non prestolabitur filios hominum. Et erunt reliquie Iacob in gentibus in medio populorum multorum quasi leo in iumentis silvarum et quasi catulus leonis in gregibus pecorum, qui cum transierit et conculcaverit et ceperit, non est qui eruat. Exaltabitur manus tua super hostes tuos, et omnes inimici tui peribunt. Et erit in die illa, dicit Dominus, auferam equos tuos de medio tui et disperdam quadrigas tuas. Et perdam civitates terre tue et destruam omnes munitiones tuas. Et auferam maleficia tua de domo tua, et divinationes non erunt in te. Et perire faciam sculptilia tua et statuas tuas de medio tui, et non adorabis ultra opera manuum tuarum. Et evellam lucos tuos de medio tui et conteram civitates tuas. Et faciam in furore meo et in indignatione ultionem in omnibus gentibus que non audierunt. VI

Audite que Dominus loquitur: Surge, contende iudicio adversum montes, et audiant colles vocem tuam. Audiant montes iudicium Domini, et fortia fundamenta terre, quia iudicium Domini cum populo suo, et cum Israel diiudicabitur. Popule meus, quid feci tibi, et quid molestus fui tibi? Responde mihi. Quia eduxi te de terra Egypti et de domo servientium liberavi te, et misi ante faciem tuam Moysen et Aaron et Mariam. Popule meus, memento queso quid cogitaverit Balach rex Moab, et quid responderit ei Balaam filius Beor, de Setim usque ad Galgalam, ut cognosceres iustitias Domini. Quid dignum offeram Domino? Curvabo genu Deo meo excelso? Numquid offeram ei holocaustomata et vitulos anniculos? Numquid placari potest Dominus in millibus arietum aut in multis millibus hircorum pinguium? Numquid dabo primogenitum meum pro scelere meo, fructum ventris mei pro peccato anime mee? Indicabo tibi, o homo, quid sit bonum et quid Dominus querat a te: utique facere iudicium et diligere misericordiam et sollicitum ambulare cum Deo tuo. Vox Domini ad civitatem clamat, et salus erit timentibus nomen tuum. Audite tribus, et quis approbabit illud? Adhuc ignis in medio domo impii, thesauri iniquitatis, et mensura minor ire plena. Numquid iustificabo stateram impiam et saccelli pondera dolosa, in quibus divites eius repleti sunt iniquitate, et habitantes in ea loquebantur mendacium, et lingua eorum fraudulenta in ore eorum? Et ego ergo cepi percutere te perditione super peccatis tuis. Tu comedes et non saturaberis, et humiliatio tua in medio tui; et apprehendes et non salvabis, et quos salvaveris in gladium dabo. Tu seminabis et non metes; tu calcabis olivam et non ungeris ab ea oleo, et mustum et non bibes vinum. Et custodisti precepta Amri et omne opus domus Achab, et ambulasti in voluntatibus eorum, ut darem te in perditionem et habitantes in ea in sibilum, et opprobrium populi mei portabitis.

VII Ve mihi quia factus sum sicut qui colligit in autumpno racemos vindemie. Non est botrus ad comedendum; precoquas ficus desideravit anima mea. Periit sanctus de terra, et rectus in hominibus non est.

Omnes in sanguine insidiantur. Vir fratrem suum venatur ad mortem. Malum manuum suarum dicunt bonum. Princeps postulat et iudex in reddendo est, et magnus locutus est desiderium anime sue, et conturbaverunt eam. Qui optimus in eis est quasi paliurus, et qui rectus quasi spina de sepe. Dies speculationis tue, visitatio tua venit: nunc erit vastitas eorum. Nolite credere amico, et nolite confidere in duce: ab ea que dormit in sinu tuo custodi claustra oris tui. Quia filius contumeliam facit patri, filia consurgit adversus matrem suam, nurus adversus socrum suam, et inimici hominis domestici eius. Ego autem ad Dominum aspiciam, expectabo Deum salvatorem meum: audiet me Deus meus. Ne leteris inimica mea super me quia cecidi: consurgam. Cum sedero in tenebris, Dominus lux mea est. Iram Domini portabo quoniam peccavi ei, donec iudicet causam meam et faciat iudicium meum. Educet me in lucem: videbo iustitiam eius. Et aspiciet inimica mea, et operietur confusione, que dicit ad me: Ubi est Dominus Deus tuus? Oculi mei videbunt eam; nunc erit in conculcationem ut lutum platearum. Dies ut edificentur macerie tue: in die illa longe fiet lex. In die illa et usque ad te veniet Assur et usque ad civitates munitas, et a civitatibus munitis usque ad flumen, et ad mare de mari, et ad montem de monte. Et terra erit in desolationem propter habitatores suos, et propter fructum cogitationum suarum. Pasce populum tuum in virga tua, gregem hereditatis tue, habitantes solos in saltu in medio Carmeli: pascentur Basan et Galaad iuxta dies antiquos. Secundum dies egressionis tue de terra Egypti ostendam ei mirabilia. Videbunt gentes et confundentur super omni fortitudine sua: ponent manum super os, aures eorum surde erunt. Lingent pulverem sicut serpens, velut reptilia terre perturbabuntur de edibus suis: Dominum Deum nostrum desiderabunt et timebunt te. Quis Deus similis tui, qui aufers iniquitatem et transis peccatum reliquiarum hereditatis tue? Non immittet ultra furorem suum, quoniam volens misericordiam est. Revertetur et miserebitur nostri: deponet iniquitates nostras, et proiciet in profundum maris omnia peccata nostra. Dabis veritatem Iacob, misericordiam Abraham, que iurasti patribus nostris a diebus antiquis.

Incipit prologus.

Naum prophetam ante adventum regis Assyriorum qui populum Israel captivum in suas regiones transtulit fuisse Hebreorum traditio confirmat. Siquidem in fine huius lectionis post decem regis adventum idem propheta annuntiare monstratur. Sed cum habitatores Ninive, Iona monente civitatis subversionem predicante, ne divina ira denunciatum excidium sustinerent, priorum impietatis penitentiam egissent, accepta Dei misericordia, furoribus se criminibus implicaverunt, qua de causa memoratus propheta spiritu sancto plenus iudicium Dei annuntians ita est locutus. Deus zelans et ulciscens Dominus et cetera. Iam enim et decem tribus ab Assyriis ducte fuerunt in captivitatem sub Ezechia rege Iuda, sub quo etiam nunc in consolatione populi transmigrati adversus Niniven visio cernitur. Nec erat parva consolatio tam hiis qui iam Assyriis serviebant quam reliquis qui sub Ezechia de tribu Iuda et Beniamyn quia ab eisdem hostibus obsidebantur, ut audirent Assyrios quoque a Chaldeis esse captivos, sicut in sequentibus ubi hunc demonstrabit.

Incipit Naum.

Onus Ninive. Liber visionis Naum Helcesei. Deus emulator et ulciscens Dominus. Ulciscens Dominus et habens furorem. Ulciscens Dominus in hostes suos, et irascens ipse inimicis suis. Dominus patiens et magnus in fortitudine, et mundans non faciet innocentem. Dominus in tempestate et turbine vie eius, et nebule pulvis pedum eius. Increpans mare et exsiccans

illud. et omnia flumina adducens ad desertum. Infirmatus est basan et carmelus et flos libani elanguit. Montes commoti sunt ab eo et colles desolati sunt et contremuit terra a facie eius et orbis et omnes inhabitantes in eo. Ante faciem indignationis eius quis stabit et quis resistet in ira furoris eius? Indignatio eius effusa est ut ignis et petre ab eo dissolute sunt. Bonus dominus et confortans in die tribulationis et sciens sperantes in se. Et in diluvio pretereunte consummationem faciet loci eius et inimicos eius persequentur tenebre. Quid cogitatis contra dominum? Consummationem ipse faciet. Non consurget duplex tribulatio. Quia sicut spine se invicem complectuntur sic convivium eorum pariter potantium consumetur quasi stipula ariditate plena. Ex te exibit cogitans contra dominum malitiam mente pertractans prevaricationem. Hec dicit dominus. Si perfecti fuerint et ita plures. Sic quoque attondentur et pertransibit. Afflixi te et non affligam te ultra. Et nunc conteram virgam eius de dorso tuo et vincula tua dirumpam. Et precipiet super te dominus, seminabitur ex nomine tuo amplius. De domo dei tui interficiam sculptile et conflatile, ponam sepulchrum tuum quia inhonoratus es.

II

Ecce super montes pedes evangelizantis et annunciantis pacem. Celebra iuda festivitates tuas et redde vota tua. Quia non adiciet ultra ut transeat in te belial; universus interiit. Ascendit qui dispergat coram te, qui custodit obsidionem. Contemplare viam, conforta lumbos, robora virtutem valde. Quia sic reddidit dominus superbiam iacob sicut superbiam israel. Quia vastatores dissipaverunt eos et propagines eorum corruperunt. Clypeus fortium eius ignitus, viri exercitus in coccineis. Ignee habene currus in die preparationis eius, et agitatores eius consopiti sunt. In itineribus conturbati sunt, quadrige collise sunt in plateis. Aspectus eorum quasi lampades, quasi fulgura discurrentia. Recordabitur fortiorum eius, ruent in itineribus suis. Velociter ascendent muros eius et preparabitur umbraculum. Porte fluviorum aperte sunt et templum ad solum dirutum. Et miles captivus abductus est, et ancille eius minabantur gementes ut columbe, murmurantes in cordibus suis. Et Ninive quasi piscina aquarum aque eius; ipsi vero fugerunt. State, state, et non est qui revertatur. Diripite argentum, diripite aurum, et non est finis divitiarum ex omnibus vasis desiderabilibus. Dissipata est et scissa et dilacerata, et cor tabescens et dissolutio geniculorum et defectio in cunctis renibus, et facies omnium eorum sicut nigredo olle. Ubi est habitaculum leonum et pascua catulorum leonum, ad quam ivit leo ut ingrederetur illuc catulus leonis, et non est qui exterreat? Leo cepit sufficienter catulis suis et necavit leenis suis, et implevit preda speluncas suas et cubile suum rapina. Ecce ego ad te, dicit dominus exercituum, et succendam usque ad fumum quadrigas eius, et leunculos tuos comedet gladius, et exterminabo de terra predam tuam, et non audietur ultra vox nunciorum tuorum.

III

Ve civitas sanguinum, universa mendacii dilaceratione plena; non recedet a te rapina. Vox flagelli et vox impetus rote et equi frementis et quadrige ferventis, et equitis ascendentis, et micantis gladii et fulgurantis haste, et multitudinis interfecte et gravis ruine; nec est finis cadaverum, et corruent in corporibus suis, propter multitudinem fornicationum meretricis speciose et grate, habentis maleficia, que vendidit gentes in fornicationibus suis et familias in maleficiis suis. Ecce ego ad te, dicit dominus exercituum, et revelabo pudenda tua in facie tua, et ostendam gentibus nuditatem tuam et regnis ignominiam tuam. Et proiciam super te abhominationes, et contumeliis te afficiam, et ponam te in exemplum. Et erit omnis qui viderit te resiliet a te et dicet: Vastata est ninive. Quis commovebit super te caput? Unde queram

consolatorem tibi? Numquid melior es ab Alexandria populorum, que habitabat in fluminibus, aque in circuitu eius; cuius divitie mare, aque muri eius. Ethiopia fortitudo eius et Egyptus, et non est finis; Affrica et Libies fuerunt in auxilio tuo. Sed et ipsa in transmigrationem ducta est in captivitatem: parvuli eius elisi sunt in capite omnium viarum, et super inclitos eius miserunt sortem, et omnes optimates eius confixi sunt in compedibus. Et tu ergo inebriaberis et eris despecta, et tu queres auxilium ab inimico. Omnes munitiones tue sicut ficus cum grossis suis; si concusse fuerint, cadent in os comedentis. Ecce populus tuus ut mulieres in medio tui; inimicis tuis ad apertionem pandentur porte terre tue. Aquam propter obsidionem hauri tibi, extrue munitiones tuas; intra in lutum et calca, subigens tene laterem. Ibi comedet te ignis, peribis gladio. Devorabit te ut bruchus; congregare ut locusta. Plures fecisti negotiationes tuas quam stelle sunt celi. Bruchus expansus est et avolavit. Custodes tui quasi locusta, et parvuli tui quasi locuste locustarum, que considunt in sepibus in die frigoris; sol ortus est et avolaverunt, et non est cognitus locus earum ubi fuerint. Dormitaverunt pastores tui, rex Assur; sepelientur principes tui; latitavit populus tuus in montibus, et non est qui congreget. Non est obscura contritio tua; pessima est plaga tua. Omnes qui audierunt auditionem tuam compresserunt manum super te, quia super quem non transiit malicia tua semper?

Incipit prologus

[Q]uatuor prophete in xii. prophetarum volumine sunt, quorum tres in principio lemma pondus titulum habent: Naum, Abacuch, Malachias. Porro Zacharias in medio et circa finem duos huiuscemodi ponit titulos, ex quibus unus est: Onus verbi Domini in terra Adrac et Damasci requiei eius; alter in fine: Onus verbi Domini super Israel. De Naum ordine suo iam libro edisseruimus; de Zacharia et Malachia simul comes fuit disserere. Nunc Abacuc habet in manibus, qui vel ex eo quod amabilis Domini est vocatur amplexatio, vel quod in certamen et luctam et ut ita dicam amplexum cum Deo congreditur, amplexantis, id est luctantis, sortitus est nomen. Nullus enim tam audaci voce ausus est Deum ad disceptationem iustitie provocare et dicere ei: cur in rebus humanis et in mundi istius pompa tanta rerum versatur iniquitas? Usque quo, Domine, clamabo et non exaudies? Vociferabor ad te vim patiens et non salvabis? Quare ostendisti michi iniquitatem et laborem videre contra? Lacerata est lex et non pervenit usque ad finem iudicium, quia impius prevalet adversus iustum; ideo egreditur iudicium perversum. Vide quante temeritatis sit et quedam blasphemantis creatorem suum iudicium provocare, et vas fragile adversus figulum cur tale vel tale factum disputare. Sed et nunc et hic animadvertendum quod assumptio vel pondus quod germana esse dixeramus prophetie visio est, et adversus montanum dogma pervisum intelligitur quod videns non ut amens loquitur, nec more insanientium feminarum dat sine mente sonum. Unde apostolus iubet ut si prophetantibus aliis alii fuerit revelatum, taceant qui prius loquebantur et statim obmutescit; non est enim Deus dissensionis sed pacis. Ex quo intelligitur cum quis ex voluntate reticet et alii locum dat, ad loquendum posse et loqui et tacere non loqui in sua potestate habere. Illud quoque disce, quia semel ante volueram exigis ut quasi gradus quosdam et scalas ad altiora scandenti hystoriam texerem. Propter prophetam esse contra Babilonem et Nabuchodonosor regem Chaldeorum, ut quomodo prior propheta Naum, quem Abacuc sequitur, vaticinium habet contra Niniven et Assyrios qui vastaverunt x. tribus que vocantur Israel, ita Abacuc propheta habeat adversus Babylonem et Nabuchodonosor, a quibus Iudas et Iherusalem templumque subversa sunt. Et ut scias eo tempore fuisse Abacuc quo iam tribus due que vocabantur Iuda ducta erat in captivitatem, Daniel docere te potuit, ad quem in lacum leonum Abacuc mittitur cum prandio; quamquam apud Hebreos hec ipsa non legatur hystoria, quia sicut qui recipit scripturam illam suum non recipit ut superius pro nobis est, aut est respicit et ita puto facere, re libri Abacuc tertium aut non recipit et quasi

pph'a scebat q' uentura ↄg'ssent. Interim sc'dm litterā causat' adu's dm̄ pph'a. cur sia buch' tēplu uastet z iudā cur urbem z qndā urbs dm̄ destruat' qre clamet po pul' z n̄ audiat. Vociferet ad dm̄ oppss sus a chaldeis z n̄ saluet' qre z ipse pph'a ul' pp's cui' psona loqt' ad hec uir erit z hic usq3 pduct' sit ut iniqtate hos tiu z suu' uidit labore cur iniusticia p ualet adu's te. z hec dic' p'mentis ang' tia nescies cur ī igne ↄflati z tres pueros de camino puriores exisse qm̄ intrauerant. Sz et hoc gn̄ali accipe pos sum' qd' ex psona hūane ipacie loqtur ut iqrulā uoce z plenā doloris erupat dicēs qre respicis ↄtēptores z taces cō culcāte ipio iustiore se. hi aut' loqt' nes ciēs iudicia di. iuestigabilia z pfund' diuicias sapie z scie ei'. qd' nō ita uidz d's fixā z ecna ↄg'ssit. z qmodo si egrot' z estuās febrib' aqm frigidā postulat z dicat ad medicū' uim pacior clamor exaumor usq3 modice clamabo z nō exaudies. z rndit sapiētissim' z clem tissim' medic'. Scio q' tpr̄e debeā qd' po stulas dare. Nō misereor tu' q2 mīa ista crudelitas z uolūtas tua ē repetit. I. z dn̄s n̄r sc'ds clemēcie sue pondā atq3 msuras uidu' nō exaudit clemēte ut ↄpbet z magis puocet ad rogādu' z qi igne exoctu' iustiore z puriore facit qd' itelligēs apl's sc'dm id qd' uiciam ē ↄsecutus ad nō ait. Sz n̄ deficim' z bn̄ dicim' dm̄ i omi tpre z scit q2 pseu auit usq3 i fine hic saluus erit z gl'a tur i labore z dolore z cu' ieremia dicit. tribl'one z miseriam inuocabo ut qmodo ali' iuocat dm̄. sic scs uir z bellator i uictis ad extēdu' se z pbandu' tbl'o ne z miseriam uenire desiderat.

Incip' abacuc.

Onus qd' uidit abacuc pph'a. Vsquequo clamabo dn̄e z n̄ exaudies. Vociferabor ad te uim paciēs z nō saluabis. Qre ostendisti m̄ iniquitatē z laborē uidē pdam z iniusticiā ↄt me. Qre respicis ↄtēptores z taces ↄculcāte impio iustiore se. Et facies hoies qsi pisces maris z qsi reptilia nō hn̄cia ducem. Et fcm̄ ē iudiciu' z ↄdictō potēcior. Ppter hoc lacerata ē lex z nō puenit usq3 ad fine iudiciu' q2 impi' pualz adu'sus iustu'. Pp' a egredit' iudiciu' puer'u'. Aspicite i gentib3 z uidete z ammiramini z obstupescite q2 op' fcm̄ ē i dieb3 u'is q' nemo credit cu' narrabit. Quia ecce ego suscitabo caldeos gētē amarā z ueloce ambulātē sup latitudinē t're ut possideat tabnacl'a nō sua. Horribilis z terribil' ē ex semetipa iudiciu' z onus egredietr. Leuiores pardis equi ei' z uelociores lupis uespinis. Et diffundent' eqtes ei'. Equites nāq3 ei' delonge ueniet' uolabunt qsi aquila festināt' ad ↄmededu'. Omnes ad pdam ueniet facies eor' uent' urēs z ↄgregabit qsi harenā captiuitatē z ipse de regib' triuphabit z tyranni ridiculi ei' erunt. Ipe sup omne municōz ridebit z ↄportabit aggerē z capiet eam. Tu' mutabit' sp̄s z ptransibit z corruet. Hec fortitudo ei' di sui. Nūqd' nō tu a pricipio dn̄e d's m's sc̄e m's z nō moriem'. Dn̄e i iudiciu' posuisti eu' z forte ut corriperes fundasti eu'. Mundi s' oculi tui ne uideas malū z respice ad iniqtate nō poteris. Qre nō respicis sup iniq' agentes z taces deuorāte impio iustiore se z facis hoies qsi pisces maris z qsi reptile nō hn̄s pricipē. totu' in hamo sbleuabit. Traxit illu' i sagena z ↄgregauit i rete suu'. Sup hoc letabit' z exultabit. Ppterea imolabit sagene sue z sacrificabit reti suo q2 i ipis incrassata ē ps ei' z cib' ei' electus. Ppt' hoc g' expandit sagenā suā z semp

Sufficere gentes non pavent. II
Super custodiam meam stabo et figam
gradum meum super munitionem et contemplabor ut
videam quid dicatur mihi et quid respondeam
ad arguentem me. Et respondit mihi dominus et dixit
Scribe visum et explana eum super tabulas
ut percurrat qui legerit eum. Quia adhuc vi-
sus procul et apparebit in finem et non mentietur.
Si moram fecerit expecta illum quia veniens veni-
et et non tardabit. Ecce qui incredulus est non erit
recta anima eius in semetipso. Iustus autem in fide
sua vivet. Et quomodo vinum potantem decipit
ita erit vir superbus et non decorabitur qui di-
latavit quasi infernus animam suam et ipse quasi
mors et non adimpletur et congregabit ad se
omnes gentes et coacervabit ad se omnes
populos. Numquid non omnes isti super eum para-
bolam sument et loquelam enigmatum eius
et dicetur. Ve ei qui multiplicat non sua usquequo
et aggravat contra se densum lutum. Numquid non
repente consurgent qui mordeant te et suscitabuntur
lacerantes te. Et eris in rapinam eis
quia tu spoliasti gentes multas. Spoliabunt te
omnes qui reliqui fuerint de populis propter sanguinem hominis
et iniquitatem terre civitatis et omnium habitantium
in ea. Ve qui congregat avariciam malam do-
mui sue ut sit in excelso nidus eius et libe-
rari se putat de manu mali. Cogitasti
confusionem domui tue concidisti populos multos
et peccavit anima tua. Quia lapis de pariete cla-
mabit et lignum quod inter iuncturas edificio-
rum est respondebit. Ve qui edificat civitatem
in sanguinibus et preparat domum in iniquitate. Num-
quid non hec sunt a domino exercituum. Labora-
bunt enim populi in multo igni et gentes in vacu-
um et deficient quia replebitur terra ut cognoscat
gloriam domini quasi aque operientes mare. Ve qui
potum dat amico suo mittens fel suum et in-
ebrians ut aspiciat nuditatem eius. Reple-
tus es ignominia pro gloria. Bibe tu quoque et
consopire circumdabit te calix dextere domini
et vomitus ignominie super gloriam tuam quia
iniquitas libani operiet te et vastitas
animalium deterrebit te. De sanguinibus hominis
et iniquitate terre et civitatis et omnium habitantium
in ea. Quid prodest sculptile quia sculpsit illud
fictor suus. Conflatile et imaginem
falsam. Quia speravit in figmento fictor
eius ut faceret simulacra muta. Ve qui dicit ligno exper-
giscere. Surge lapidi taceti. Numquid ipse
docere poterit. Ecce iste coopertus est auro et ar-
gento et omnis spiritus non est in visceribus eius.
Dominus autem in templo sancto suo sileat a facie eius
omnis terra. III

Domine audivi auditionem tuam et timui. Domine opus tuum in me-
dio annorum vivifica illud. In medio an-
norum notum facies cum iratus fueris misericordie recor-
daberis. Deus ab austro veniet et sanctus de mon-
te pharan. Operuit celos gloria eius et laudis
eius plena est terra. Splendor eius ut lux
erit cornua in manibus eius. Ibi abscondi-
ta est fortitudo eius ante faciem eius ibit mors. Et
egredietur dyabolus ante pedes eius. Stetit et men-
sus est terram. Aspexit et dissolvit gentes et
contriti sunt montes seculi. Incurvati sunt colles
mundi ab itineribus eternitatis eius. Pro iniquitate
vidi tentoria ethiopie turbabuntur pelles
terre madian. Numquid in fluminibus iratus es
domine aut in fluminibus furor tuus vel in mari
indignatio tua. Qui ascendis super equos
tuos et quadrige tue salvatio. Suscitans sus-
citabis arcum tuum iuramenta tribubus que
locutus es. Fluvios scindes terre viderunt te
aque et doluerunt montes gurges aquarum tran-
siit. Dedit abyssus vocem suam altitudo
manus suas levavit. Sol et luna steterunt
in habitaculo suo in luce sagitte tue ibunt
in splendore fulgurantis haste tue. In fre-
mitu conculcabis terram in furore obstupefa-
cies gentes. Egressus es in salutem populi tui
in salutem cum christo tuo. Percussisti caput de
domo impii denudasti fundamentum usque

ad collum. Maledixisti sceptris eius capita bellatorum eius venientibus ut turbo ad dispergendum me. Exultacio eorum sicut eius qui devorat pauperem in abscondito. Viam fecisti in mari equis tuis in luto aquarum multarum. Audivi ⁊ conturbatus est venter meus a voce contremuerunt labia mea. Ingrediatur putredo in ossibus meis ⁊ subter me scateat ut requiescam in die tribulacionis ut ascendam ad populum accinctum nostrum. Ficus enim non florebit ⁊ non erit germen in vineis. Mentietur opus olive ⁊ arva non afferent cibum. Abscidetur de ovili pecus ⁊ non erit armentum in presepibus. Ego autem in domino gaudebo ⁊ exultabo in deo ihesu meo. Deus dominus fortitudo mea ⁊ ponet pedes meos quasi cervorum. Et super excelsa mea deducet me victor in psalmis canentem.

Tradunt hebrei cuiuscumque prophete pater aut avus ponatur in titulo: ipsos quoque prophetas fuisse. Unde amos quia de xii. prophetis qui dixit non sum propheta nec filius prophete. sed pastor caprarum vellicans sicomoros. patris nomen in titulo non habere si hoc verum est sophonias propheta qui nobile vi tradico prophetico ⁊ gloriosa maiorum suorum stirpe generatus est habuit enim patrem chusi avum godoliam. proavum amasiam attavum ezechiam ⁊ talem quadrigam ipse velud extremus auriga conplevit. Nomen sophonie. alii speculam alii archanum domini transtulerunt sive quia speculam sive absconditum domini inspiratur utrumque prophetie convenit de enim ad ezechiel fili hominis speculatorem domui israel te posui. Iste ergo propheta qui erat in specula ⁊ in sublimibus constitutus ⁊ noverat misteria domini filius erat chusi qui interpretatur humilitas. Habebat quoque avum godoliam qui dicitur magnitudo domini. ⁊ proavum amasiam qui ⁊ ipse vertitur in sermone nostro attavum ezechiam qui sonat fortitudo domini. Itaque domini virtus est sermo domini magnitudo. ⁊ de magnitudine domini nata est humilitas ut cum pervenerit aliquis ad perfectionem dicat quod non sum dignus vocari apostolus ⁊ illud in psalmis. domine non est exaltatum cor meum. neque elati sunt oculi. Iosiam regem unde cum temporibus sophonias prophetasse invenitur deo pre omnibus regibus unde placuisse hystoria quarti libri regum et secundi paralipomenon demonstrat. Iosias simulacra que pater suus amon vel avus manasses in templo dei collocaverat deiecta comminuisse demonstratur. In quibus etiam serpentem eneum a moyse factum cui errori inductus populus superstitione ydolorum detinebatur ad misericordiam idem custodisse. pascha etiam inter multum temporibus multis solus celebrasse firmatur. Ideo deus per prophetam temporibus memorati regis que ventura erant ostendentes gentibus quidem lectione prophe ciam futurum iudicium populo vero israel salutem ⁊ civitati iherusalem restauracionem tunc temporis tribuendam textu lectionis denunciavit. Explicit.

Incipit Sophonias.

Verbum domini quod factum est ad sophoniam filium chusi. filii godolie. filii amasie. filii ezechie in diebus iosie filii amon regis iuda. Congregans congregabo omnia a facie terre dicit dominus. Congregans hominem ⁊ pecus. Congregans volatilia celi ⁊ pisces maris ⁊ ruine impiorum erunt ⁊ disperdam homines a facie terre dicit dominus. Et extendam manum meam super iudam ⁊ super omnes habitantes ierusalem ⁊ disperdam de loco hoc reliquias baal ⁊ nomina edituorum cum sacerdotibus ⁊ eos qui adorant super tecta miliciam celi ⁊ adorant ⁊ iurant in domino ⁊ qui iurant in melchon. Et qui avertuntur de post tergum domini ⁊ qui non quesierunt dominum nec investigaverunt eum. Silete a facie domini dei quia iuxta est dies domini. Quia preparavit dominus hostiam sanctificavit vocatos suos ⁊ erit in die hostie domini visitabo super principes ⁊ super filios regis ⁊ super omnes qui in

de fortitudine

induti sunt veste peregrina. Et visitabo super omnem qui arrogans ingreditur super limen in die illa. Qui complent domum domini dei sui iniquitate et dolo. Et erit in die illa dicit dominus. Vox clamoris a porta piscium et ululatus a secunda et contritio a collibus. Ululate habitatores pile. Conticuit omnis populus chanaan. Disperierunt omnes involuti argento et erit in tempore illo scrutabor ierusalem in lucernis et visitabo super viros defixos in fecibus suis. Qui dicunt in cordibus suis non faciet bonum dominus et non faciet male. Et erit fortitudo eorum in direptionem et domus eorum in desertum et edificabunt domos et non habitabunt et plantabunt vineas et non bibent vinum earum. Iuxta est dies domini magnus iuxta et velox nimis. Vox diei domini amara. Tribulabitur ibi fortis. Dies ire dies illa dies tribulationis et angustie et dies calamitatis et miserie dies tenebrarum et caliginis dies nebule et turbinis dies tube et clangoris super civitates munitas et super angulos excelsos. Et tribulabo homines et ambulabunt ut ceci quia domino peccaverunt et effundetur sanguis eorum sicut humus et corpora eorum sicut stercora. Sed et argentum eorum et aurum eorum non poterit liberare eos in die ire domini. In igne zeli eius devorabitur omnis terra quia consummationem cum festinatione faciet cunctis habitantibus terram. II

Convenite congregamini gens non amabilis priusquam pariat iussio quasi pulverem transeuntem diem antequam veniat super vos ira furoris domini. Querite dominum omnes mansueti terre qui iudicium eius estis operati. Querite iustum querite mansuetum. Si quomodo abscondamini in die furoris domini quia gaza destructa erit et ascalon in desertum. Azotum in meridie eicient et acharon eradicabitur. Ve qui habitatis funiculum maris gens perditorum. Verbum domini super vos chanaan terra philistinorum et disperdam te. ita ut non sit inhabitator. Et non erit funiculus eius quod remanserit de domo iuda ibi pascentur in domibus ascalonis ad vesperam requiescent quia visitavit eos dominus deus eorum et avertet captivitatem eorum. Audivi obprobrium moab et blasphemias filiorum amon quas exprobraverunt populo meo et magnificati sunt super terminos eorum. Propterea vivo ego dicit dominus deus exercituum deus israel. Quia moab ut sodoma erit et filii amon quasi gomorra. Siccitas spinarum et acervi salis et desertum usque in eternum. Reliquie populi mei diripient illos. Residui gentis mee possidebunt eos hoc eis eveniet pro superbia sua. quia blasphemaverunt et magnificati sunt super populum domini exercituum. Horribilis dominus super illos et attenuabit omnes deos terre. et adorabunt eum viri de loco suo omnes insule gentium. Sed et vos ethiopes interfecti gladio meo eritis et extendet manum suam super aquilonem et perdet assur et ponet speciosam in solitudinem et in invium et quasi desertum. et accubabunt in medio eius omnes bestie gentium et onocrotalus et hericius in liminibus eius morabuntur. Vox cantantis in fenestris corvus in superliminari quia attenuabo robur eius. Hec est civitas gloriosa habitans in confidentia que dicebat in corde suo ego sum et extra me non est amplius. Quomodo facta est in desertum cubile bestie. Omnis qui transit per eam sibilabit et movebit manum suam. III

Ve provocatrix et redempta civitas. columba non audivit vocem et non suscepit disciplinam. In domino non est confisa ad deum suum non appropinquavit. Principes eius in medio eius quasi leones rugientes. Iudices eius lupi vespere non relinquebant in mane prophete eius vesani viri infideles. Sacerdotes eius polluerunt sanctum iniuste egerunt contra legem. Dominus iustus in medio eius non faciet iniquitatem. Mane mane iudicium suum dabit in luce et non abscondetur. Nescivit autem iniquus confusionem. Disperdidi gentes et dissipati sunt anguli eorum. Desertas feci vias eorum dum non est qui transeat. Desolate sunt civitates

eorum non remanente viro neque ullo habitatore.
Dixi: Attamen timebis me, suscipi-
es disciplinam, et non peribit habitaculum eius propter
omnia in quibus visitavi eam. Verumptamen
diluculo surgentes corruperunt omnes cogita-
tiones suas. Quapropter expecta me, dicit Dominus,
in die resurrectionis mee in futurum, quia iudicium
meum ut congregem gentes et colligam regna,
et effundam super eos indignationem meam, omnem
iram furoris mei. In igne enim zeli mei de-
vorabitur omnis terra, quia tunc reddam populis labi-
um electum, ut invocent omnes in nomine Domini et ser-
viant ei humero uno. Ultra flumina Ethiopie
inde supplices mei, filii dispersorum meorum, de-
ferent munus mihi. In die illa non confunderis
super cunctis adinventionibus tuis quibus prevari-
cata es in me, quia tunc auferam de medio tui
magniloquos superbie tue, et non adici-
es exaltari amplius in monte sancto meo.
Et derelinquam in medio tui populum pauperem et
egenum, et sperabunt in nomine Domini reliquie Israel.
Non facient iniquitatem nec loquentur mendacium,
et non invenietur in ore eorum lingua dolosa. Quoniam
ipsi pascentur et accubabunt, et non erit qui exter-
reat. Hec dicit Dominus. Lauda, filia Syon; iu-
bila, Israel; letare et exulta in omni corde, filia
Ierusalem. Abstulit Dominus iudicium tuum, avertit ini-
micos tuos. Rex Israel Dominus in medio tui, non ti-
mebis malum ultra. In die illa dicetur Ierusalem:
Noli timere; Syon, non dissolvantur manus tue.
Dominus Deus tuus in medio tui fortis, ipse salva-
bit. Gaudebit super te in letitia, silebit in
dilectione tua, exultabit super te in laude. Nu-
gas qui a lege recesserant congregabo, quia ex
te erant, ut non habeas super eis obprobrium. Ecce
ego interficiam omnes qui afflixerunt te in tempore illo,
et salvabo claudicantem, et eam que eiecta fu-
erat congregabo, et ponam eos in laudem et in no-
men in omni terra confusionis eorum in tempore illo quo
adducam vos, et in tempore quo congregabo vos. Da-
bo enim vos in nomen et in laudem populis terre. Cum
convertero captivitatem vestram coram oculis vestris,
dicit Dominus.

Incipit prologus.

Ieremias propheta
ob causam perfidie Sedechie regis, ut in hystoria libri
secundi Paralipomenon indicatur, quia fidem promissam Nabuch-
odonosor regi Chaldeorum non servavit, populus Israel certe cum me-
morato rege Israel expugnata urbe Ierusalem captivus in Ba-
byloniam fuisse perductum. Sed cum memoratus
populus multis temporibus idolorum servicio et effusione sanguinis
innocentium Deum graviter irritasset, volens quidem Deus gratiam
promissam eidem populo ob causas memoratas penitus
deperire, lxx. annorum captivitatem eundem populum in terra
Chaldeorum statuit sustinere, hac ratione ut completo
numero annorum novus populus in numeris a memora-
tis patribus ad renovationem urbis perveniret. Septua-
gesimo itaque secundo anno regis Chaldeorum Cirus cum
adhuc vii. anni ad regnandum restabant, quod et
sexta visio Danielis ostendit, propter causam sacrilegii que
in eadem visione continetur fuisse extinctum, Darius rex qui
Medis imperabat, ut vii. visio Danielis ostendit, me-
moratorum regis successor, cui primo anno regni
ut x. visio ostendit Daniel supputatis annis in-
venit appropinquare tempus reversionis quod per Ieremiam fuerat pro-
missa, orans tamen pro se quam pro populo eadem promissionem
a Deo postulabat impleri, cui per Gabrielem angelum
in eadem visione ut preces eidem promissa esse completa
Deus eduxit. Sed mortuo secundo rege Medorum et
succedente in regnum Cyro rege Persarum, promissionem
Dei completam per eundem regem populum Israel in Ierusalem re-
ductum hystoria libri secundi Paralipomenon et initium
Esdre confirmant. Cumque a populo Israel et a senioribus
templum Dei edificare cepissent, mortuo Cyro rege
Persarum ac regnante Dario rege Persarum, qui memo-
rato successit, inimice gentes civitatis Ierusalem
ut idem Esdras refert restaurationem templi et civitatis
impedire ceperunt. Qua ratione deinde populus Israel promis-
restaurationem predicti templi Dei non diu visa promis-
sionem concessam esse credebant. Propterea in secundo anno
regni memorati Darii regis Persarum Aggeus
propheta a Deo missus ad Zorobabel, qui de tribu
Iuda erat, qui potestatem regni susceperat, et ad
et Ihesum filium Iosedech summum sacerdotem cum

monet ut credant expleto annorum numero tempus restaurationis Ierusalem advenisse. Hec et addito ne in credulitate populi vellet imitari, de quo Dominus dixit per eum: Populus hic dicit: Non dum venit tempus ut reedificetur domus Dei. Omnia autem que continet hic propheta continent revisionem populi, edificationem templi, renovationem civitatis, observantiam sacerdotalem et mutationem regnorum et eversionem significat. Incipit Aggeus.

In anno secundo Darii regis in mense VI. in die una mensis factum est verbum Domini in manu Aggei prophete ad Sorobabel filium Salathiel ducem Iuda et ad Iesum filium Iosedech sacerdotem magnum dicens. Hec dicit Dominus exercituum dicens: Populus iste dicit: Non dum venit tempus domus Domini edificande. Et factum est verbum Domini in manu Aggei prophete dicens: Numquid tempus vobis est ut habitetis in domibus laqueatis et domus ista deserta? Et nunc hec dicit Dominus exercituum: Ponite corda vestra super vias vestras. Seminastis multum et intulistis parum; comedistis et non estis saciati; bibistis et non estis inebriati; operuistis et non estis calefacti; et qui mercedes congregavit, misit eas in saccum pertusum. Hec dicit Dominus exercituum: Ponite corda vestra super vias vestras. Ascendite in montem, portate lignum et edificate domum; et acceptabilis mihi erit, et glorificabor, dicit Dominus. Respexistis ad amplius, et ecce factum est minus; et intulistis in domum, et exsufflavi illud. Quam ob causam? dicit Dominus exercituum. Quia domus mea deserta est, et vos festinastis unusquisque in domum suam. Propter hoc super vos prohibiti sunt celi ne darent rorem, et terra prohibita est ne daret germen suum. Et vocavi siccitatem super terram et super montes et super triticum et super vinum et super oleum et quecumque profert humus, et super homines et super iumenta et super omnem laborem manuum. Et audivit Zorobabel filius Salathiel et Iesus filius Iosedech sacerdos magnus et omnes reliquie populi vocem Dei sui et verba Aggei prophete, sicut misit eum Dominus Deus eorum ad ipsos; et timuit populus a facie Domini. Et dixit Aggeus nuntius Domini de nuntiis Domini populo dicens: Ego vobiscum sum, dicit Dominus. Et suscitavit Dominus spiritum Zorobabel filii Salathiel ducis Iuda et spiritum Iesu filii Iosedech sacerdotis magni et spiritum reliquorum de omni populo; et ingressi sunt et faciebant opus in domo Domini exercituum Dei sui in die XXIIII. mensis, in sexto mense, in anno II. Darii regis.

In VII. mense XX. die et prima mensis factum est verbum Domini in manu Aggei prophete dicens: Loquere ad Zorobabel filium Salathiel ducem Iuda et ad Iesum filium Iosedech sacerdotem magnum et ad reliquos populi dicens: Quis in vobis est derelictus qui vidit domum istam in gloria sua prima? Et quid vos videtis hanc nunc? Numquid non ita est quasi non sit in oculis vestris? Et nunc confortare, Zorobabel, dicit Dominus; et confortare, Iesu fili Iosedech sacerdos magne; et confortare, omnis populus terre, dicit Dominus exercituum. Verbum quod pepigi vobiscum cum egrederemini de terra Egypti, et spiritus meus erit in medio vestrum; nolite timere, quia hec dicit Dominus exercituum. Adhuc unum modicum est, et ego movebo celum et terram et mare et aridam, et movebo omnes gentes; et veniet desideratus cunctis gentibus, et implebo domum istam gloria, dicit Dominus exercituum. Meum est argentum et meum est aurum, dicit Dominus exercituum. Magna erit gloria domus istius novissime plus quam prime, dicit Dominus exercituum; et in loco isto dabo pacem, dicit Dominus exercituum.

In XX. et IIII. noni mensis in anno II. Darii regis factum est verbum Domini ad Aggeum prophetam dicens: Hec dicit Dominus exercituum: Interroga sacerdotes legem dicens: Si tulerit homo carnem sanctificatam in ora vestimenti sui et tetigerit de summitate eius panem aut pulmentum aut vinum aut oleum aut omnem cibum, numquid sanctificabitur? Respondentes autem sacerdotes dixerunt: Non. Et dixit Aggeus: Si tetigerit pollutus in anima ex omnibus his, numquid contaminabitur? Et responderunt sacerdotes et dixerunt: Contaminabitur. Et respondit Aggeus et dixit: Sic populus iste et gens ista ante faciem meam, dicit Dominus, et sic omne opus manuum

et facite quia ego vobiscum sum dicit dominus exercituum

regis

III capitulum

domini

domini

eorum. et omnia que obtulerunt ibi contaminata erunt. Et nunc ponite corda vestra a die hac et supra. antequam poneretur lapis super lapidem in templo domini. Cum accederetis ad acervum .xx. modiorum. et fierent .x. et intraretis ad torcular ut exprimeretis .l. lagenas et fiebant .xx. Percussi vos vento urente et aurugine et grandine et omnia opera manuum vestrarum. et non fuit in vobis qui reverteretur ad me dicit dominus. Ponite corda vestra ex die ista et in futurum a die .xx. et .iiii. noni mensis. a die qua fundamenta iacta sunt templi domini. Ponite super cor vestrum. Numquid iam semen in germine est. et adhuc vinea et ficus et malogranatum et lignum olive non floruit. Ex die ista benedicam. Et factum est verbum domini secundo ad Aggeum in .xx. et quarta mensis dicens. Loquere ad Zorobabel ducem iuda dicens. Ego movebo celum et terram pariter et subvertam solium regnorum: et conteram fortitudinem regni gentium. et subvertam quadrigam et ascensorem eius. et descendent equi et ascensores eorum. Vir in gladio fratris sui. In die illa dicit dominus exercituum. Assumam te Zorobabel fili Salathiel serve meus dicit dominus. et ponam te quasi signaculum. quia elegi te dicit dominus exercituum.

Incipit prologus.

Anno secundo Darii regis medorum Aggeum et Zachariam prophetasse lectiones eorum declarant sed hac de causa Aggeus et Zacharie in ordine prophetarum prelatus videtur quod cum duobus mensibus ut presens lectiones ostendunt prophetia precessit se invenit ad restaurationem templi precepto domini prophetam cunctasse Esdras testis est dicens. In anno secundo Darii regis prophetaverunt Aggeus et Zacharias filius Addo prophete super iudeos qui erant in iudea et in Ierusalem: et tunc surrexerunt Zorobabel filius Salathiel et Ihesus filius Iosedech et principes et inchoaverunt edificare domum dei que est in Ierusalem. Verum cum Aggeus et Zacharias prophete exortatione sua adiuverunt eos. Signa et perplexis israel ab iniquitate priorum delictorum per suam commonitionem et prophetia cupiens renovare verbis lectionem prophetesi et

Explicit est

+ in medio mirteti

+ secundum ebreos

vidi nocte et ecce vir ascendebat super equum rubeum et ipse stabat inter mirteta que erant in profundo. et visionis huius solutio est. vir ascendens super equum rubeum hic angelus intelligatur cum quo primum dei colorem equum conscendentem vidimus est vidimus sanguinem in ea gente significat prophetanda quam populus israel in captivitate redegatur. Sicut et ysaias propheta pro rubore vestimentorum venit gentem vidimus est sanguinem a deo prophetanda demonstravit hic ubi visus est dicens quis est iste qui venit de edom tinctis vestibus de bosra etc. Stantem autem in medio mirteti quia dominus lectionem populo futura per mirteum significare voluit significare et designatur mirtetum lignum moyses in libro levitico est faciet. Mentio autem accipietis die primo fructus ligni speciosi. vel lectica populi per virga oleris ligna subtractum demonstravit. Sed hanc visionem que liberationem populi. et vidimus de adversariis futuram demonstravit noctu propheta vidisse memoravit quia populus israel in prima liberatione de terra egypti noctu discessisse constabat. et exemplum presens populus a noctu liberatione in se retinere videbatur liberatio eorum de terra captivitatis de terra chaldeorum per noctem prophete est revelata.

Incipit Zacharias.

In mense .viii. in anno .ii. Darii regis. factum est verbum domini ad Zachariam filium Barachie filium Addo prophetam dicens. Iratus est dominus super patres vestros iracundia et dices ad eos. Hec dicit dominus deus exercituum. Convertimini ad me. ait dominus exercituum. et convertar ad vos dicit dominus exercituum. Ne sitis sicut patres vestri ad quos clamabant prophete priores dicentes. Hec dicit dominus exercituum. Convertimini de viis vestris malis. et de cogitationibus vestris pessimis: et non audierunt neque attenderunt ad me dicit dominus. Patres vestri ubi sunt et prophete. Numquid in sempiternum vivent. Verumtamen verba mea et legitima mea que mandavi servis meis prophetis. numquid non comprehenderunt patres vestros et conversi sunt et dixerunt. Sicut cogitavit dominus exercituum facere nobis secundum vias nostras. et secundum adinventiones nostras fecit nobis. In die .xx. et quarta .xi. mensis sabbath: in anno .ii. Darii regis. factum est verbum domini ad Zachariam filium Barachie

filium Addo prophetam dicens. Vidi per noctem et ecce vir ascendens super equum rufum, et ipse stabat inter myrtheta que erant in profundo. Et post eum equi rufi varii et albi. Et dixi. Qui sunt isti domine mi? Et dixit ad me angelus qui loquebatur in me. Ego ostendam tibi quid sint hec. Et respondit vir qui stabat inter myrtheta et dixit. Isti sunt quos misit dominus ut perambularent terram. Et responderunt angelo domini qui stabat inter myrtheta et dixerunt. Perambulavimus terram et ecce omnis terra habitatur et quiescit. Et respondit angelus domini et dixit. Domine exercituum usquequo non misereberis Ierusalem et urbium Iuda quibus iratus es? Iste iam septuagesimus annus est. Et respondit dominus angelo qui loquebatur in me verba bona verba consolatoria. Et dixit ad me angelus qui loquebatur in me. Clama dicens. Hec dicit dominus exercituum. Zelatus sum Ierusalem et Syon zelo magno et ira magna ego irascor super gentes opulentas, quia ego iratus sum parum, ipsi vero adiuverunt in malum. Propterea hec dicit dominus. Revertar ad Ierusalem in misericordiis. Domus mea edificabitur in ea, ait dominus exercituum, et perpendiculum extendetur super Ierusalem. Adhuc clama dicens. Hec dicit dominus exercituum. Adhuc affluent civitates mee bonis, et consolabitur dominus adhuc Syon, et eliget adhuc Ierusalem.

II

Et levavi oculos meos et vidi, et ecce quattuor cornua. Et dixi ad angelum qui loquebatur in me. Quid sunt hec? Et dixit ad me. Hec sunt cornua que ventilaverunt Iudam et Israel et Ierusalem. Et ostendit mihi dominus quattuor fabros. Et dixi. Quid isti veniunt facere? Qui ait dicens. Hec sunt cornua que ventilaverunt Iudam per singulos viros, et nemo eorum levavit levavit caput suum. Et venerunt isti deterrere ea, ut deiciant cornua gentium que levaverunt cornu super terram Iuda ut dispergerent eam. Et levavi oculos meos et vidi, et ecce vir et in manu eius funiculus mensorum. Et dixi. Quo tu vadis? Et dixit ad me. Ut metiar Ierusalem et videam quanta sit latitudo eius et quanta longitudo eius. Et ecce angelus qui loquebatur in me egrediebatur, et alius angelus egrediebatur in occursum eius. Et dixit ad eum. Curre loquere ad puerum istum dicens. Absque muro habitabitur Ierusalem pre multitudine hominum et iumentorum in medio eius. Et ego ero ei, ait dominus, murus ignis in circuitu, et in gloria ero in medio eius. O. o. o. fugite de terra aquilonis dicit dominus, quoniam in quattuor ventos celi dispersi vos dicit dominus. Et ex quattuor ventis collegi vos. O Syon fuge que habitas apud filiam Babylonis. Quia hec dicit dominus exercituum. Post gloriam misit me ad gentes que spoliaverunt vos. Qui enim tetigerit vos tangit pupillam oculi mei. Quia ecce ego levo manum meam super eos, et erunt preda his qui serviebant sibi, et cognoscetis quia dominus exercituum misit me. Lauda et letare filia Syon, quia ecce ego venio et habitabo in medio tui, ait dominus. Et applicabuntur gentes multe ad dominum in die illa, et erunt mihi in populum, et habitabo in medio tui. Et scies quia dominus exercituum misit me ad te. Et possidebit dominus Iudam partem suam in terra sanctificata, et eliget adhuc Ierusalem. Sileat omnis caro a facie domini, quia consurrexit de habitaculo sancto suo.

III

Et ostendit mihi dominus Ihesum sacerdotem magnum stantem coram angelo domini, et Sathan stabat a dextris eius ut adversaretur ei. Et dixit dominus ad Sathan. Increpet dominus in te Sathan, et increpet dominus in te qui elegit Ierusalem. Numquid non iste torris est erutus de igne? Et Ihesus erat indutus vestibus sordidis, et stabat ante faciem angeli. Qui respondit et ait ad eos qui stabant coram se dicens. Auferte vestimenta sordida ab eo. Et dixit ad eum. Ecce abstuli a te iniquitatem tuam, et indui te mutatoriis. Et dixit. Ponite cydarim mundam super caput eius. Et posuerunt cydarim super caput eius mundam

et induerunt eum vestibus albis. Et angelus domini stabat et contestabatur angelus domini Iesum dicens. Hec dicit dominus deus exercituum. Si in vijs meis ambulaveris, et custodiam meam custodieris, tu quoque iudicabis domum meam, et custodies atria mea, et dabo tibi ambulantes de hijs qui nunc hic assistunt. Audi Iesu sacerdos magne tu et amici tui qui habitant coram te, quia viri portendentes sunt. Ecce enim ego adducam servum meum orientem. Quia ecce lapis quem dedi coram Iesu. Super lapidem unum, vii. oculi sunt. Ecce ego celabo sculpturam eius ait dominus exercituum, et auferam iniquitatem terre illius in die una. In die illa dicit dominus exercituum, vocabit vir amicum suum subter vineam et subter ficum suam.

IIII

Et reversus est angelus qui loquebatur in me, et suscitavit me quasi virum qui suscitatur de sompno. Et dixit ad me. Quid tu vides? Et dixi. Vidi et ecce candelabrum aureum totum, et lampas eius super caput ipsius, et vii. lucerne eius super illud, et vii. infusoria lucernis que erant super caput illius, et due olive super illud, una a dextris lampadis, et una a sinistris eius. Et respondi et aio ad angelum qui loquebatur in me dicens. Quid sunt hec domine mi? Et respondit angelus qui loquebatur in me et dixit ad me. Numquid nescis quid sunt hec? Et dixi. Non domine mi. Et respondit et ait ad me dicens. Hoc est verbum domini ad Zorobabel dicens. Non in exercitu, nec in robore, sed in spiritu meo, dicit dominus exercituum. Quis tu mons magne coram Zorobabel in planum. Et educet lapidem primarium et exequabit gratiam gratie eius. Et factum est verbum domini ad me dicens. Manus Zorobabel fundaverunt domum istam et manus eius perficient eam. Et scietis quia dominus exercituum misit me ad vos. Quis enim despexit dies paucos? Et letabuntur et videbunt lapidem stanneum in manu Zorobabel. Septem isti oculi domini qui discurrunt in universam terram. Et respondi et dixi ad eum. Quid sunt due olive iste ad dexteram candelabri et ad sinistram eius? Et respondi secundo et dixi ad eum. Quid sunt due spice olivarum que sunt iuxta duo rostra aurea in quibus sunt suffusoria ex auro? Et ait ad me dicens. Numquid nescis quid sunt hec? Et dixi. Non domine mi. Et dixit ad me. Isti duo filij olei qui assistunt dominatori universe terre.

V

Et conversus sum et levavi oculos meos et vidi et ecce volumen volans. Et dixit ad me. Quid tu vides? Et dixi. Ego video volumen volans. Longitudo eius xx. cubitorum et latitudo eius x. cubitorum. Et dixit ad me. Hec est maledictio que egreditur super faciem omnis terre. Quia omnis fur sicut ibi scriptum est iudicabitur, et omnis iurans ex hoc similiter iudicabitur. Educam illud dicit dominus exercituum, et veniet ad domum furis et ad domum iurantis in nomine meo mendaciter, et commorabitur in medio domus eius et consumet eam et ligna eius et lapides eius. Et egressus est angelus qui loquebatur in me, et dixit ad me. Leva oculos tuos et vide quid sit hoc quod egreditur. Et dixi. Quidnam est? Et ait. Hec est amphora egrediens. Et dixit. Hec est oculus eorum in universa terra. Et ecce talentum plumbi portabatur. Et ecce mulier una sedens in medio amphore. Et dixit. Hec est impietas. Et proiecit eam in medio amphore et misit massam plumbeam in os eius. Et levavi oculos meos et vidi, et ecce due mulieres egredientes, et spiritus in alis earum, et habebant alas quasi alas milui, et levaverunt amphoram inter celum et terram. Et dixi ad angelum qui loquebatur in me. Quo iste deferunt amphoram? Et dixit ad me. Ut edificetur ei domus in terra Sennaar, et stabiliatur et ponatur ibi super basim suam.

VI

Et conversus sum et levavi oculos meos et vidi, et ecce iiii. quadrige egredientes de medio duorum moncium, et montes montes erei. In quadriga pri

ma equi rufi. Et in quadriga secunda equi nigri. Et in quadriga tercia equi albi. Et in quadriga quarta equi varii fortes. Et respondi et dixi ad angelum qui loquebatur in me. Quid sunt hec domine mi. Et respondit angelus et ait ad me. Isti sunt quattuor venti celi. qui egrediuntur ut stent coram dominatore omnis terre. In qua erant equi nigri. egrediebantur in terram aquilonis. et albi egressi sunt post eos. et varii egressi sunt ad terram austri. Qui autem erant robustissimi exierunt et querebant ire. et discurrere per omnem terram. Et dixit. Ite. et perambulate terram. Et perambulaverunt terram. Et vocavit me. et locutus est ad me dicens. Ecce qui egrediuntur in terram aquilonis: requiescere fecerunt spiritum meum in terra aquilonis. Et factum est verbum domini ad me dicens. Sume a transmigratione ab Holdai. et a Tobia. et ab Idaia. et venies tu in die illa. et intrabis domum Iosie filii Sophonie qui venerunt de Babylone. Et sumes argentum et aurum et facies coronas. et pones in capite Ihesu filii Iosedech sacerdotis magni. et loqueris ad eum dicens. Hec dicit dominus exercituum. Ecce vir oriens nomen eius: et subter eum orietur. et edificabit templum domino. et ipse extruet templum domino. et ipse portabit gloriam et sedebit et dominabitur super solium suum. et erit sacerdos super solium suum. et consilium pacis erit inter duos illos. et corone erunt Helem et Tobie et Idaie et Hen filio Sophonie memoriale in templo domini et qui procul sunt venient et edificabunt in templo domini: et scietis quia dominus exercituum misit me ad vos. Erit autem hoc si auditu audieritis vocem domini dei vestri. VII

Et factum est in anno quarto Darii regis: factum est verbum domini ad Zachariam in quarta mensis noni qui est casleu. et miserunt ad domum dei Sarasar et Rogomelech: et viri qui erant cum eo ad deprecandum faciem domini. ut dicerent sacerdotibus domus domini exercituum. et prophetis loquentes. Numquid flendum mihi est in mense quinto. vel sanctificare me debeo sicut feci iam annis multis. Et factum est verbum domini exercituum ad me dicens. Loquere ad omnem populum terre: et ad sacerdotes dicens. Cum ieiunaretis et plangeretis in quinto et in septimo mense per hos septuaginta annos. numquid ieiunium ieiunastis michi. et cum comedistis et bibistis. numquid non vobis comedistis. et vobismetipsis bibistis. Numquid non sunt verba que locutus est dominus in manu prophetarum priorum cum adhuc Ierusalem habitaretur et esset opulenta ipsa et urbes in circuitu eius. et ad austrum et in campestribus habitaretur. Et factum est verbum domini ad Zachariam dicens. Hec ait dominus exercituum dicens. Iudicium verum iudicate et misericordiam et miserationes facite unusquisque cum fratre suo et viduam et pupillum. et advenam et pauperem nolite calumpniari. et malum vir fratri suo non cogitet in corde suo. Et noluerunt attendere et averterunt scapulam recedentes. et aures suas aggravaverunt ne audirent. et cor suum posuerunt ut adamantem ne audirent legem et verba que misit dominus exercituum in spiritu sancto per manum prophetarum priorum. Et facta est indignatio magna a domino exercituum. Et factum est sicut locutus est et non audierunt: sic clamabunt et non exaudiam dicit dominus exercituum. Et dispersi eos super omnia regna que nescierunt et terra desolata est ab eis. eo quod non esset transiens et revertens. et posuerunt terram desiderabilem in desertum. VIII

Et factum est verbum domini exercituum ad me dicens. Hec dicit dominus exercituum. Zelatus sum Syon zelo magno. et indignatione magna zelatus sum. Hec dicit dominus exercituum. Reversus sum ad Syon et habitabo in medio Ierusalem. et vocabitur Ierusalem civitas veritatis et mons domini exercituum mons sanctificatus. Hec dicit dominus exercituum. Adhuc habitabunt senes et anus in plateis Ierusalem: et viri baculus in manu eius pre multitudine dierum. et platee civitatis complebuntur infantibus et puellis ludentibus in plateis eius.

Hec dicit dominus exercituum. Si difficile videbitur in oculis reliquiarum populi huius in diebus illis. Numquid in oculis meis difficile erit dicit dominus exercituum. Hec dicit dominus exercituum. Ecce ego saluabo populum meum de terra orientis. et de terra occasus solis: et adducam eos. et habitabunt in medio ierusalem. et erunt michi in populum. et ego ero eis in deum in ueritate et in iustitia. Hec dicit dominus exercituum. Confortentur manus uestre qui auditis in diebus hiis sermones istos per os prophetarum in die in qua fundata est domus domini exercituum ut templum edificaretur. Siquidem ante dies illos. merces hominum non erat. nec merces iumentorum erat; neque introeunti. et exeunti erat pax pre tribulacione. et dimisi omnes homines unumquemque contra proximum suum. Nunc autem non iuxta dies priores ego faciam reliquiis populi huius dicit dominus exercituum. sed semen pacis erit. Vinea dabit fructum suum. et terra dabit germen suum. et celi dabunt rorem suum et possidere faciam reliquias populi huius uniuersa hec. et erit sicut eratis maledictio in gentibus domus iuda et domus israel. sic saluabo uos et eritis benedictio. Nolite timere confortentur manus uestre. quia hec dicit dominus exercituum. Sicut cogitaui ut affligerem uos. cum ad iracundiam prouocassent me patres uestri. dicit dominus et non sum misertus. sic conuersus cogitaui in diebus istis. ut bene faciam ierusalem et domui iuda. Nolite timere. Hec sunt uerba que facietis. Loquimini ueritatem unusquisque cum proximo suo. Veritatem et iudicium pacis iudicate in portis uestris. et unusquisque malum contra amicum suum ne cogitetis in cordibus uestris et iuramentum mendax ne diligatis. Omnia enim hec sunt que odi dicit dominus. Et factum est uerbum domini ad me dicens. Hec dicit dominus exercituum. Ieiunium quarti. et ieiunium quinti. et ieiunium septimi et ieiunium decimi erit domui iuda in gaudium. et leticiam. et in sollempnitates preclaras. Veritatem tamen et pacem diligite. Hec dicit dominus exercituum. Usquequo ueniant populi et habitent in ciuitatibus multis. et uadant habitatores unus ad alterum dicentes. Eamus et deprecemur faciem domini. et queramus dominum exercituum. Vadam et iam ego. et uenient populi multi et gentes robuste ad querendum dominum exercituum in ierusalem et deprecandam faciem domini. Hec dicit dominus exercituum. In diebus illis in quibus apprehendent [x. homines ex omnibus linguis gentium et apprehendent] fimbriam uiri iudei dicentes. Ibimus uobiscum audiuimus enim quoniam deus uobiscum est.

IX

Onus uerbi domini in terra adrach et damasci requiei eius. quia domini est oculus hominis et omnium tribuum israel. Emath quoque in terminis eius et tyrus. et sydon assumpserunt sibi quippe sapientiam ualde. et edificauit tyrus munitionem suam. et coaceruauit argentum quasi humum et aurum ut lutum platearum. Ecce dominus possidebit eam. Et percutiet in mari fortitudinem eius. Et hec igni deuorabitur. Videbit ascalon. et timebit. et gaza et dolebit nimis et accharon quoniam confusa est spes eius. Et peribit rex de gaza et ascalon non habitabitur et sedebit separator in azoto et disperdam superbiam phylistinorum. et auferam sanguinem eius de ore eius. et abhominaciones eius de medio dentium eius. et relinquetur etiam ipse deo nostro: et erit quasi dux in iuda. et accharon quasi iebuseus. et circumdabo domum meam ex hiis qui militant michi euntes et reuertentes: et non transibit super eos ultra exactor quia nunc uidi in oculis meis. Exulta satis filia syon. iubila filia ierusalem. Ecce rex tuus ueniet tibi iustus et saluator. ipse pauper. et ascendens super asinam. et super pullum filium asine. Et disperdam quadrigam ex effraym. et equum de ierusalem. et dissipabitur arcus belli: et loquetur pacem gentibus et potestas eius a mari usque ad mare. et a fluminibus usque ad fines terre. Tu quoque in sanguine testamenti tui. emisisti uinctos tuos de lacu in quo non est aqua. Conuertimini ad mu

exercituum ^

nitorum vincti spei. Hodie quoque annuntians duplicia reddam tibi. Quoniam extendi mihi Judam quasi arcum, implevi Ephraim, et suscitabo filios tuos Sion super filios tuos Graecia, et ponam te quasi gladium fortium. Et Dominus Deus super eos videbitur, et exibit ut fulgur iaculum eius, et Dominus Deus in tuba canet, et vadet in turbine austri. Dominus exercituum proteget eos, et devorabunt et subicient lapidibus fundae, et bibentes inebriabuntur quasi a vino, et replebuntur ut phialae, et quasi cornua altaris. Et salvabit eos Dominus Deus eorum in die illa, ut gregem populi sui, quia lapides sancti elevabuntur super terram eius. Quid enim bonum eius est, et quid pulchrum eius, nisi frumentum electorum, et vinum germinans virgines?

Petite a Domino pluviam in tempore serotino. X. Et Dominus faciet nives, et pluviam ymbris dabit eis, singulis herbam in agro. Quia simulachra locuta sunt inutile, et divini viderunt mendacium, et somniatores frustra locuti sunt; vane consolabantur. Idcirco abducti sunt quasi grex; affligentur, quia non est eis pastor. Super pastores iratus est furor meus, et super hircos visitabo; quia visitavit Dominus exercituum gregem suum, domum Juda, et posuit eos quasi equum gloriae suae in bello. Ex ipso angulus, et ex ipso paxillus, et ex ipso arcus proelii, et ex ipso egredietur omnis exactor simul. Et erunt quasi fortes conculcantes lutum viarum in proelio, et bellabunt, quia Dominus cum eis, et confundentur ascensores equorum. Et confortabo domum Juda, et domum Joseph salvabo, et convertam eos, quia miserebor eorum; et erunt sicut fuerunt quando non proieceram eos. Ego enim Dominus Deus eorum, et exaudiam eos. Et erunt quasi fortes Ephraim, et laetabitur cor eorum quasi a vino. Et filii eorum videbunt, et laetabuntur, et exultabit cor eorum in Domino. Sibilabo eis, et congregabo illos, quia redemi eos, et multiplicabo eos sicut ante fuerant multiplicati. Et seminabo eos in populis, et de longe recordabuntur mei, et vivent cum filiis suis, et revertentur. Et reducam eos de terra Egypti, et de Assyriis congregabo eos. Et ad terram Galaad et Libani adducam eos, et non invenietur eis locus. Et transibit in maris freto, et percutiet in mari fluctus, et confundentur omnia profunda fluminis; et humiliabitur superbia Assur, et sceptrum Egypti recedet. Confortabo eos in Domino, et in nomine eius ambulabunt, dicit Dominus. XI.

Aperi, Libane, portas tuas, et comedat ignis cedros tuas. Ulula, abies, quia cecidit cedrus, quoniam magnifici vastati sunt. Ululate, quercus Basan, quoniam succisus est saltus munitus. Vox ululatus pastorum, quia vastata est magnificentia eorum; vox rugitus leonum, quoniam vastata est superbia Jordanis. Haec dicit Dominus Deus meus: Pasce pecora occisionis, quae qui possederant occidebant, et non dolebant, et vendebant ea dicentes: Benedictus Dominus, divites facti sumus. Et pastores eorum non parcebant eis. Et ego non parcam ultra super habitantes terram, dicit Dominus. Ecce ego tradam homines, unumquemque in manu proximi sui et in manu regis sui; et concident terram, et non eruam de manu eorum. Et pascam pecus occisionis propter hoc, o pauperes gregis. Et assumpsi mihi duas virgas: unam vocavi Decorem, et alteram vocavi Funiculum, et pavi gregem. Et succidi tres pastores in mense uno, et contracta est anima mea in eis, siquidem et anima eorum variavit in me. Et dixi: Non pascam vos. Quod moritur, moriatur; et quod succiditur, succidatur; et reliqui devorent unusquisque carnem proximi sui. Et tuli virgam meam, quae vocabatur Decor, et abscidi eam, ut irritum facerem foedus meum quod percussi cum omnibus populis. Et in irritum deductum est in die illa, et cognoverunt sic pauperes gregis qui custodiunt mihi quia verbum Domini est. Et dixi ad eos: Si bonum est in oculis vestris, afferte mercedem meam. [margin: et si non, quiescite. Et appenderunt mercedem meam] XXX. argenteos. Et dixit Dominus ad me: Proice illud ad statuarium, decorum pretium quo appretiatus sum ab eis. Et tuli XXX. argenteos, et proieci illos in domum Domini ad statuarium. Et praecidi virgam meam secundam, quae appellabatur

vas funiculus. ut dissolverem germanitatem
inter iudam et israel. Et dixit dominus ad me. Ad
huc tibi sume vasa pastoris stulti: quia ecce
ego suscitabo pastorem in terra qui derelicta non
visitabit et dispersum non queret et contritum non sana
bit. et id quod stat non enutriet et carnes pin
guium comedet: et ungulas eorum dissolvet.
O pastor et ydolum derelinquens gregem: gla
dius super brachium eius: et super oculum dextrum
eius. Brachium eius ariditate siccabitur et ocu
lus dexter eius tenebrescens obscurabitur. XII
Onus verbi domini super israel. Dixit dominus ex
tendens celum et fundans terram. et fingens
spiritum hominis in eo. Ecce ego ponam ierusalem su
perliminare crapule omnibus populis in circuitu.
sed et iuda erit in obsidione contra ierusalem. Et erit
in die illa. ponam ierusalem lapidem oneris cunctis
populis. Omnes qui levabunt eam concisione lacera
buntur. et colligentur adversus eam omnia regna
terre. In die illa dicit dominus percutiam omnem equum
in stupore et ascensorem eius in amentia et super
domum iuda aperiam oculos meos et omnem
equum populorum percutiam cecitate. et dicent duces
iuda in corde suo. Confortentur mihi habitatores
ierusalem in domino exercituum deo suo. In die illa po
nam duces iuda sicut caminum ignis in lignis
et sicut facem ignis in feno. et devorabunt ad dex
teram et ad sinistram omnes populos in circuitu: et
habitabitur ierusalem rursum in loco suo et sal
vabit dominus tabernacula iuda sicut in principio
ut non magnifice glorietur domus david et gloria
habitantium ierusalem contra iudam. In die illa pro
teget dominus habitatores ierusalem et erit qui offen
derit ex eis in die illa quasi david. et domus david
quasi dei. sicut angelus domini in conspectu eius. Et erit in die
illa queram conterere omnes gentes que veniunt contra
ierusalem. et effundam super domum david. et super
habitatores ierusalem spiritum gratie et precum; et aspicient
ad me quem confixerunt et plangent eum planc
tu quasi super unigenitum. et dolebunt super eum
ut doleri solet in morte primogeniti. In
die illa magnus erit planctus in ierusalem.
sicut planctus adremmon in campo mage
don. Et planget terra familie et familie
seorsum. Familie domus david seorsum. et muli
eres eorum seorsum. Familie domus nathan se
orsum. et mulieres eorum seorsum. Familie domus
levi seorsum et mulieres eorum seorsum. Familie
semei seorsum et mulieres eorum seorsum. Omnes
familie reliquie familie. et familie seorsum.
et mulieres eorum seorsum. XIII
In die illa erit
fons patens domui david et habitantibus ierusalem.
in ablucionem peccatoris et menstruate. Et erit in
die illa dicit dominus exercituum. Disperdam
nomina ydolorum de terra. et non memorabuntur
ultra et pseudoprophetas et spiritum inmundum aufe
ram de terra. Et erit cum prophetaverit quispiam
ultra. dicent ei pater eius. et mater eius qui genuerunt
eum. Non vives quia mendacium locutus es in
nomine domini. Et configent eum pater eius et mater eius
genitores eius. Cum prophetaverit. Et erit in die
illa. confundentur prophete unusquisque ex visione
sua cum prophetaverit nec operientur pallio sacci
no ut mentiantur. Sed dicet non sum propheta.
Homo agricola ego sum. quoniam adam exem
plum meum ab adolescentia mea; et dicetur ei.
Quid sunt plage iste in medio manuum tuarum.
et dicet. His plagatus sum in domo eorum
qui diligebant me. Framea suscitare super
pastorem meum et super virum coherentem mihi dicit
dominus exercituum. Percute pastorem et dispergentur
oves. et convertam manum meam ad par
vulos: et erunt in omni terra dicit dominus. Partes
due in ea dispergentur et deficient et tertia pars
relinquetur in ea; et ducam tertiam partem per
ignem et uram eos sicut uritur argentum. et pro
babo eos sicut probatur aurum. Ipse vocabit
nomen meum. et ego exaudiam eum. Dicam populus
meus es et ipse dicet dominus deus meus. XIIII
Ecce dies veniunt domini et dividen
tur spolia tua in medio tui: et congregabo
omnes gentes ad ierusalem in prelium et capietur

ciuitas. et uastabuntur domus. et mulieres
uiolabuntur. Et egredietur media pars ciui-
tatis in captiuitatem. et reliquum populi non
auferetur ex urbe. Et egredietur dominus et pu-
gnabit contra gentes illas. sicut pugnauit in
die certaminis. Et stabunt pedes eius in die
illa super montem oliuarum qui est contra ierusalem
ad orientem. et scindetur mons oliuarum ex me-
dia parte sui ad orientem et occidentem prerup-
to grandi ualde. et separabitur medium
montis ad aquilonem. et medium eius ad me-
ridiem. et fugietis ad uallem montium eorum.
quoniam coniungetur uallis montium usque ad pro-
ximum. et fugietis. sicut fugistis a facie terre-
motus in diebus ozie regis iuda. Et ue-
niet dominus deus meus. omnesque sancti cum eo. Et
erit in die illa. non erit lux. sed frigus et ge-
lu. et erit dies una que nota est domino. non dies
neque nox. et in tempore uesperi erit lux. Et
erit in die illa exibunt aque uiue de ierusalem.
medium earum ad mare orientale. et medium
earum ad mare nouissimum. in estate et in hie-
me erunt. et erit dominus rex super omnem terram.
In die illa erit dominus unus. et erit nomen eius
unum. et reuertetur omnis terra usque ad deser-
tum. De colle remmon ad austrum. Et ex-
altabitur et habitabit in loco suo. a porta
beniamin usque ad locum porte prioris. usque
ad portam angulorum. et a turre ananehel
usque ad torcularia regis. et habitabunt in ea.
et anathema non erit amplius. sed sedebit
ierusalem secura. Et hec erit plaga qua per-
cutiet dominus omnes gentes que pugnauerunt
aduersus ierusalem. Tabescet caro uniuscuiusque
stantis super pedes suos. et oculi eius con-
tabescent in foraminibus suis. et lingua eorum con-
tabescet in ore suo. In die illa erit tu-
multus domini magnus in eis. et apprehendet
uir manum proximi sui. et conseretur manus
eius super manum proximi sui. Sed et iudas
pugnabit aduersus ierusalem. et congregabuntur
diuitie omnium gentium in circuitu aurum
et argentum et uestes multe satis. et sic erit
ruina equi. et muli. et cameli. et asini et
omnium iumentorum que fuerint in castris illis. sic-
ut ruina hec. Et omnes qui reliqui fuerint de
uniuersis gentibus. que uenerunt contra ierusalem.
ascendent ab anno in annum ut adorent
regem dominum exercituum. et celebrent festiuita-
tem tabernaculorum. Et erit qui non ascenderit de familiis
terre ut adoret dominum exercituum non erit super
eos imber. Quod si et familia egypti non a-
scenderit et non uenerit. nec super eos erit.
sed erit ruina qua percutiet dominus omnes gentes
que non ascenderint ad celebrandam festiuita-
tem tabernaculorum. Hoc autem erit peccatum egy-
pti. et hoc peccatum omnium gentium que non asce-
nderint ad celebrandam festiuitatem taberna-
culorum. In die illa erit quod super frenum equi
est sanctum domino. et erunt lebetes in domo domini quasi
phiale coram altari. et erit omnis lebes
in ierusalem et in iuda sanctificatus domino exercituum.
et uenient omnes immolantes. et sument
ex eis. et coquent in eis. et non erit mercator
ultra in domo domini exercituum in die illo.

Incipit prologus.

Deus per moysen populo israheli precepit sacerdotes taberna-
culi sui omni corporis uitio liberos ho-
stias sine uitio uaccas offerre. quibus legem suam ad regendum populum ex hoc
dedit ut per sacrificiorum oblationem ministerium dei
et hominum factum populum preceptis celestibus faceret
obedire. Unde sacerdotes angelos dei esse hoc
loco scriptura testatur. Sed quia tanti muneris gratiam
contempnentes et cunctus populus ac sacerdotes sacrifi-
cia uitio deprauata uariis criminibus atque inpietati-
bus mandati deo offerre ceperunt. ideo per mala-
chiam prophetam deus populum israel increpans ait. Di-
lexi uos dicit dominus. et dixistis. in quo dilexisti
nos. nonne frater erat esau iacob. dicit dominus. et
dilexi iacob esau autem odio habui. Esau autem
fratrem iacob non iniquitate aut spontanea uolun-

tate odio habuit eo ul' sine iniuti gra iacob dilan manifestu e tu sedm pscia sua esau qde effusione sangis fratris cupisce. Jacob aut sui cgitor ob sua da lege desidare cgscet aut rei gra sdito ug exe plo e dices. dilexi iacob esau aut hui odio gminus ex opib' memoratos qui lib genesios meminut q vnqsqz eor fuis erat pponito manifeste cstatur scptu est. crenerut pui z erat esau ho agrestis sacs uenari. iacob aut ho simplex manes i tabnaclo. sla reliq q lone cphna s puaricacone ppli isrelis i obseruadis sacrificijs di increpacoz qz i eunde qd deos alienos coluerut sigficat. .:.

Incip Malachia

Onus ubi dni ad isrl' in manu malachie. dilexi uos dic dns. Et dixistis Inq dilexisti nos. Nonne fr erat esau. iacob dicit dns: z dilexi iacob. esau aut odio habui. z posui seyr montes ei in solitudine z hereditate ei in dracones deserti. Qd si dixerit ydumea destructi sum. si reutentes edificabimus q destructa s. Hec dic dns exercitu. Iste edificabut z ego destruam: et uocabunt timini impietatis. z pplis cui iratus e dns usqz i eternu z oculi uri uidebut z uos dicetis. Magnificet dns sup timinu isrl. Filius honorat prem z suus dnm suu timebit. Si g pat ego sum. ubi e honor ms. z si dns ego sum. ubi est timor ms dic dns exercituu ad uos. O sacerdotes. q despicitis nome meu. Et dixistis. Inq despexim nome tuu. Offertis sup altare meu pane pollutu z dicitis. In quo polluim te. In eo qd dicitis mesa dni despecta e. Si offeratis cecu ad imolandu nonne malu e: z si offeratis claudu z languidu nonne malu est. Offer illd duci tuo. si placuit ei aut si susceptit facie tua dic dns exercituu. Et nunc deprecami uultu dni ut misereat uri. De manu eni ura fcm e hoc si quomodo suscipiat facies uras dic dns exercituu. Quis e i uob q claudat ostia. z incendat altare meu gratuito. Non e m uoluntas i uob. dic dns exercituu: z munus no suscipia de manu ura. Ab ortu eni sol' usqz ad occasu magnu e nome meu i gentibz z i oi loco sacrificat z offertur noi meo oblacio munda. qz magnu e nome meu i gentib dic dns exercituu. Et uos polluistis illd i eo qd dicitis. mesa dni contaminata e. z qd supponit contemptibile e. cu igne q illud deuorat. Et dixistis Ecce de labore. z exsufflastis illd dic dns exercituu z intulistis de rapinis claudu z languidu: z intulistis munus. Nuquid suscipia illd de manu ura dic dns. Maledcs dolos qui hit i grege suo masculu: z uotu facies imolat debile dno: qz rex magnus ego sum dic dns. dns exercituu z nome meu horribile i gentib.

Et nunc ad uos madatu hoc. o sacerdotes. si nolueritis audire. z si nolueritis ponere sup capud cor. ut detis gloriam noi meo ait dns exercituu. mitta i uos egestate z maledica bndictoib uris. z maledica illis qm no posuistis sup cor. Ecce ego piciam uob brachiu. z dispgam super uultu urm stercus sollepnitatu urar z assumet uos secu. z scietis: qz misi ad uos madatu illd ut esset pactu meu cu leui. dic dns exercituu. Pactu meu fuit cu eo uite z pacis. z dedi ei timore z timuit me z a facie nois mei pauebat. Lex ueritatis fuit i ore ei z iniqtas no e inuenta in labijs ei. In pace z i equitate ambulauit mecu. z multos auertit ab iniqtate. Labia eni sacerdotis custodient scientiam. z legem requirent ex ore ei qz angls dni exercituum

civium est. Vos autem recessistis de via et scandalizastis plurimos in lege. Irritum fecistis pactum Levi dicit Dominus exercituum. Propter quod et ego dedi vos contemptibiles et humiles omnibus populis sicut non servastis vias meas et accepistis faciem in lege. Numquid non pater unus omnium nostrum. Numquid non Deus unus creavit nos. Quare ergo despicit unusquisque nostrum fratrem suum violans pactum patrum nostrorum. Transgressus est Iuda et abominatio facta est in Israel et in Ierusalem: quia contaminavit Iudas sanctificationem Domini quam dilexit et habuit filiam dei alieni. Disperdat Dominus virum qui fecerit hoc magistrum et discipulum de tabernaculis Iacob: et offerentem munus Domino exercituum. Et hoc rursum fecistis. Operiebatis lacrimis altare Domini fletu et mugitu. Ita ut ultra non respiciam ad sacrificium, nec accipiam placabile quid de manu vestra: et dixistis. Quam ob causam. Quia Dominus testificatus est inter te et uxorem pubertatis tue quam tu despexisti: et hec particeps tua et uxor federis tui. Nonne unus fecit et residuum spiritus eius est. Et quid unus querit nisi semen Dei. Custodite ergo spiritum vestrum et uxorem adolescentie tue noli despicere. Cum odio habueris dimitte dicit Dominus Deus Israel. Operiet autem iniquitas vestimentum eius dicit Dominus exercituum. Custodite spiritum vestrum et nolite despicere. Laborare fecistis Dominum in sermonibus vestris: et dixistis. In quo eum fecimus laborare. In eo quod dicitis. Omnis qui facit malum bonus est in conspectu Domini et tales ei placent. Aut certe ubi est Deus iudicii.

III

Ecce ego mitto angelum meum et preparabit viam ante faciem meam. Et statim veniet ad templum suum dominator quem vos queritis, et angelus testamenti quem vos vultis. Ecce venit dicit Dominus exercituum. Et quis poterit cogitare diem adventus eius. Et quis stabit ad videndum eum. Ipse enim quasi ignis conflans et quasi herba fullonum et sedebit conflans et emundans argentum et purgabit filios Levi et colabit eos quasi aurum et quasi argentum: et erunt Domino offerentes sacrificia in iustitia. Et placebit Domino sacrificium Iuda et Ierusalem sicut dies seculi et sicut anni antiqui. Et accedam ad vos in iudicio et ero testis velox maleficis et adulteris et periuris et qui calumpniantur mercedem mercenarii, viduas et pupillos, et opprimunt peregrinum, nec timuerunt me dicit Dominus exercituum. Ego enim Dominus et non mutor: et vos filii Iacob non estis consumpti. A diebus enim patrum vestrorum recessistis a legitimis meis et non custodistis. Revertimini ad me et revertar ad vos dicit Dominus exercituum. Et dixistis. In quo revertemur. Si affliget homo Deum, quia vos configitis me. Et dixistis. In quo configimus te. In decimis et in primitiis. Et in penuria vos maledicti estis, et me vos configitis gens tota. Inferte omnem decimam in horreum meum, et sit cibus in domo mea, et probate me super hoc dicit Dominus. Si non aperuero vobis cataractas celi, et effudero vobis benedictionem usque ad habundantiam, et increpabo pro vobis devorantem, et non corrumpet fructum terre, nec erit sterilis vinea in agro dicit Dominus exercituum. Et beatos vos dicent omnes gentes: eritis enim vos terra desiderabilis dicit Dominus exercituum. Invaluerunt super me verba vestra dicit Dominus. Et dixistis. Quid locuti sumus contra te. Et dixistis. Vanus est qui servit Deo. Et quid emolumentum quia custodivimus precepta eius et quia ambulavimus tristes coram Domino exercituum. Ergo nunc beatos dicimus arrogantes. Siquidem edificati sunt facientes impietatem, et temptaverunt Deum et salvi facti sunt. Tunc locuti sunt timentes Deum unusquisque cum proximo suo et attendit Dominus et audivit et scriptus est liber monumenti coram eo timentibus Dominum et cogitantibus nomen eius. Et erunt mihi ait Dominus exercituum in die quam ego facio in peculium, et parcam eis sicut parcit vir filio suo servienti sibi. Et convertimini et videbitis quid sit inter iustum et impium, et inter servientem Deo et non servientem ei. Ecce enim dies veniet succensa quasi caminus et erunt omnes superbi et omnes facientes impietatem.

stipula: et inflammabit eos dies veniens dicit dominus exercituum quae non relinquet eis radicem et germen. Et orietur vobis timentibus nomen meum sol iustitiae et sanitas in pennis eius et egrediemini et salietis sicut vituli de armento et calcabitis impios cum fuerint cinis sub planta pedum vestrorum in die qua ego facio dicit dominus exercituum. Mementote legis Moysi servi mei quam mandavi ei in Oreb ad omnem Israel praecepta et iudicia. Ecce ego mittam vobis Heliam prophetam antequam veniat dies domini magnus et horribilis. Et convertet cor patrum ad filios et cor filiorum ad patres eorum ne forte veniam et percutiam terram anathemate.

Incipit prologus Mach[abeorum].

Domino excellentissimo et in cultu christianae religionis strenuissimo Lodoico regi Rabanus vilissimus servorum dei servus in domino dominorum perpetuam optat salutem. Cum sim promptus animo ad parendum atque serviendum voluntati vestrae cotidie cogito quid honorificentiae vestrae gratum exhibeam ut mei memoria sedulo apud vos maneat et devotio mentis meae erga obsequium vestrum appareat. Unde grandis mihi quaestionis angustia in animo versatur cogitandi quae potissimum reverentiae offeram; quando alii iuxta id quod sibi condecet et opulentia rerum vires illis ministrat multiplicia vobis deferunt munera: ego autem ita per me hoc non efficere posse sentio; sed tamen vacuus advenire [venire] non ero: quia iuxta paupertatem virium mearum et ingenii tenuitatem ea quae in meditatione sacrarum scripturarum elaboravi offerre decerno. Quae licet non sint condigna prudentiae vestrae tamen credo non sint ubique spernenda. Praeterito siquidem anno transmisi vobis tractatum in Danielem prophetam, quem non solum ex dictis maiorum quam et ex veritate perscrutatis sensibus confecerim. Nunc vero quia tempus est illud quo romana ecclesia constituit libros Machabeorum legi librorum expositionem quam ante annos aliquot rogantibus amicis sensu hystorico simul et allegorico dictaveram excellentiae vestrae defero: ut si aliquem sensum mysticum in eis divinae sacrae vos delectet habeatis in promptu quod illum explicitum invenire valeatis. Non dico valde diserte et ornate rethorica, sed lucido sermone et catholica fide vos quaesivi. Siquid ibi dicto aptum repperiatis vobis gratum et rite prolatum eius gratiae hoc deputetis a quo est omne bonum. Siquid autem minus recte vel convenienter positum vobis ibidem videatur: imperitiae meae magis deputetis quam malitiae. Aut quamdiu in hoc corpusculo vivo: in Christi servicio possibilitas fuit laborare contendo. Propitius enim est michi ut qui michi in animo hoc dedit velle ipsum me bono opere faciat consummare. De quo propheta ait: prope est dominus omnibus invocantibus eum in veritate et non derelinquet omnes sperantes in se. Divinitas domini nostri Ihesu Christi dominum vos incolumes hic et legis divinitatem amantes ad multorum salutem custodiat et post huius vitae cursum ad vitam et eternam beatitudinem pervenire concedat.

Incipit liber Machabeorum

Et factum est postquam percussit Alexander Philippi Macedo, qui primus regnavit in Grecia, egressus de terra Cethim, Darium regem Persarum et Medorum, constituit prelia multa, et omnium obtinuit munitiones, et interfecit reges terre. Et pertransiit usque ad fines terre: et accepit spolia multitudinis gentium, et siluit terra in conspectu eius. Et congregavit virtutem et exercitum fortem nimis: et exaltatum est et elevatum cor eius. Et obtinuit regiones gentium et tyrannos, et facti sunt illi in tributum. Et post hec decidit in lectum, et cognovit quia moreretur. Et vocavit pueros suos nobiles qui secum erant nutriti a iuventute sua, et divisit illis regnum suum cum adhuc viveret. Et regnavit Alexander annis .xii. et mortuus est. Et obtinuerunt pueri regnum eius unusquisque in loco suo. Et imposuerunt sibi omnes dyademata post mortem eius, et filii eorum post eos annis multis, et multiplicata sunt mala in terra. Et exiit ex eis radix peccatrix, Antiochus illustris, filius Antiochi regis, qui fuerat obses Rome: et regnavit in anno centesimo tricesimo et septimo regni Grecorum. In diebus illis exierunt ex Israel filii iniqui et suaserunt multis dicentes: Eamus et disponamus testamentum cum gentibus que circa nos sunt: quia ex quo recessimus ab eis invenerunt nos multa mala. Et bonus visus est sermo in oculis eorum. Et destinaverunt aliqui de populo et abierunt ad regem, et dedit illis potestatem ut facerent iusticiam gentium. Et edificaverunt gymnasium in Ierosolimis secundum leges nacionum, et fecerunt sibi prepucia, et recesserunt a testamento sancto, et iuncti sunt nacionibus: et venundati sunt ut facerent malum. Et paratum est regnum in conspectu Antiochi, et cepit regnare in terra Egypti, ut regnaret super duo regna. Et intravit in Egyptum in multitudine gravi, in curribus et elefantis, et equitibus, et copiosa navium multitudine. Et constituit bellum adversus Ptolomeum regem Egypti: et veritus est Ptolomeus a facie eius, et fugit, et ceciderunt vulnerati multi. Et comprehendit civitates munitas in terra Egypti. Et accepit spolia terre Egypti. Et convertit Antiochus postquam percussit Egyptum in centesimo et quadragesimo et tercio anno, et ascendit ad Israel. Et ascendit Ierosolimis in multitudine gravi. Et intravit in sanctificacionem cum superbia; et accepit altare aureum, et candelabrum luminis, et universa vasa eius, et mensam proposicionis, et libatoria, et fialas, et mortariola aurea, et velum, et coronas et ornamentum aureum quod in facie templi erat. Et comminuit omnia. Et accepit argentum et aurum et vasa concupiscibilia: et accepit thesauros occultos quos invenit; et sublatis omnibus abiit in terram suam. Et fecit cedem hominum, et locutus est in superbia magna. Et factus est planctus magnus in Israel, et in omni loco eorum. Et ingemuerunt principes et seniores, iuvenes et virgines infirmati sunt, et speciositas mulierum immutata est. Omnis maritus sumpsit lamentum: et que sedebant in thoro maritali lugebant. Et commota est terra super inhabitantes in ea, et universa domus Iacob induit confusionem. Et post duos annos dierum misit rex principem tributorum in civitates Iuda, et venit Ierusalem cum turba magna. Et locutus est ad eos verba pacifica in dolo, et crediderunt ei. Et irruit super civitatem repente, et percussit eam plaga, et perdidit populum multum ex Israel. Et accepit spolia civitatis, et succendit eam igni, et destruxit domos eius, et muros eius in circuitu. Et captivas duxerunt mulieres, et natos, et pecora possederunt. Et edificaverunt civitatem David muro magno et firmo, et turribus firmis, et facta est illis in arcem. Et posuerunt illic gentem peccatricem, viros iniquos, et invaluerunt in ea. Et congregaverunt…

Et accepit spolia terre Egypti

Et coronas et ornamentum aureum.

peccatricem et posuerunt arma et escas

gauūt spolia ierłm ⁊ reposuerunt
illic ⁊ facti sūt ī laqueū magnū. Et
factū est hoc ad insidias sctificacōi: et
in dyabolū malū in isrł. Et effuderūt
sanguinē innocentē p circuitū sctifica
cōis: ⁊ contaminauīt sctificacōem. Et fu
gierūt habitatores ierłm ꝓpt̄ eos: ⁊ fcā
est habitacō extor̄: ⁊ fcā est extrā semi
suo. ⁊ nati eius reliquīt eā. Sancti
ficacō eius desolata ē sic solitudo, dies
festi eius cōusi s̄ in luctū, sabbata eius in ob
ꝓbriū: honores eius in nichilū. Scdm
glīam eius mltiplicata ē ignominia
eius: ⁊ sublimitas eius cōūsa ē in luctū.
Et scripsit rex antiochus omī regno
suo: vt eēt omīs ꝑpls vnꝰ. Et reliquīt
vnusquisq; legē suā ⁊ consenserūt omēs gē
tes scdm ūbū regis antiochi. Et multi
ex isrł cōsenserūt ei. ⁊ sacrificauīt ydol
⁊ coinquinauīt sabbatū. Et misit rex a
tiochꝰ libros ꝑ manꝰ nūciorꝫ ī ierłm ⁊ in
omēs ciuitates iude vt sequerent̄ legem
ter̄. ⁊ ꝓhiberēt holocausta ⁊ sacrificia ⁊
placacōnes fieri ī teplo dī: ⁊ ꝓhiberēt ce
lebrari sabbatū. ⁊ dies sollepnes. ⁊ coinq
nari scā. ⁊ scm ꝑplm isrł. Et iussit edi
ficari aras ⁊ templa ⁊ ydola ⁊ immola
ri carnes suillas ⁊ pecora cōmunia: ⁊ re
linqre filios suos incircūcisos. ⁊ coinqnari
aīas eor̄ ī omībꝫ inmūdis ⁊ abhomīacō
nibꝫ: Vt obliuiscerent̄ legē ⁊ immutarēt
omēs iustificacōnes dī. ⁊ quicūq; nō fec̄i
sent scdm ūbū regis antiochi morerent̄.
Scdm omīa ūba hec scripsit omī regno
suo: ⁊ ꝑposuit p̄ncipes ꝑplo q hec fieri co
gerent. Et iusserūt ciuitatibꝫ iude sacrifi
care. Et cōgregati s̄ multi de ꝑplo ad eos q
dereliqrant legē dnī. ⁊ fecerūt mala sup
terram: ⁊ effugauīt ꝑplm isrł ī abditis
⁊ ī absconditis fugitiuor̄ locis. Die q̄n
tadecima mensis casleu qnto ⁊ qdragesi
mo anno: edificauit rex antiochꝰ abho
minandū ydolū desolacōis sup altare dei.
Et ꝑ vniūsas ciuitates iude ī circuitu
edificauīt aras: ⁊ ante ianuas domor̄
⁊ in plateis incendebant thura. ⁊ sacri
ficabāt. Et libros legis dī cōbusserunt
igni. scindētes eos. ⁊ apud quēcūq; ī ue
niebant̄ libri testamēti dnī. ⁊ quicūq;
obseruabat legē dnī: scdm edictū regis
trucidabāt eū. In uirtute sua faciebāt
hec ꝑplo isrł: qui inueniebant̄ ī omī mēse
ī ciuitatibꝫ. Et qnta ⁊ uicesima die mēsis
sacrificabāt sup arā que erat cōtra altare.
⁊ mulieres q circūcidebāt filios suos tru
cidabant̄ scdm iussū regis antiochi. et
suspēdebāt pueros a ceruicibꝫ ꝑ vniūsas
domos ear̄. ⁊ eos qui circūcidebāt eos tru
cidabant. Et multi de ꝑplo isrł. defineru͠t
apud se vt nō manducarēt inmūda:
⁊ elegerūt magis mori. qm̄ cibis coinq
nari inmūdis: ⁊ noluerūt infringere legē
dī scām. ⁊ trucidati s̄. ⁊ fcā ē ira mag
na sup ꝑplm valde.

II

In illis diebꝫ surrexit mathathias filius iohīs filiy symeonis
sacerdos ex filiys ioarim ab ierłm. ⁊ cō
sedit ī monte modin. Et hēbat filios
qnq;: iohānan q cognominabat̄ gaddi.
⁊ symeon qui cognomīabat̄ thasi. ⁊ iuda
q uocabat̄ machabeus. ⁊ eleazarus q
cognomīabat̄ abaron. ⁊ ionathas qui
cognominabat̄ apphus. Hii uiderūt mala
q fiebāt in ꝑplo iuda. ⁊ ierłm. ⁊ dix̄ ma
thathias. Ve mi. Vt quid natꝰ sū uidē
cōtricōem ꝑpli mei. ⁊ cōtricōem ciuitatis scē. ⁊
sedere illic. cū datur ī manibꝫ inimicor̄.
Scā ī manu extraneor̄ fcā s̄. templū eius
sic homo ignobilis. vasa glīe eius capti
ua abducta s̄. Trucidati s̄ iuuenes ei
in plateis. ⁊ iuuenes eius ceciderūt ī gladio
inimicor̄. Que gens nō hereditauit regnū
eius. ⁊ nō obtinuit spolia eius. Omīs

compositio eius ablata est. Que erat libera: fa-
cta est ancilla. Et ecce sancta nostra et pulchri-
tudo nostra et claritas nostra desolata est: et
coinquinaverunt eam gentes. Quo ergo nobis
adhuc vivere? Et scidit mathathias et
filii eius vestimenta sua: et operuerunt se cilici-
is. et planxerunt valde. Et venerunt illuc
qui missi erant a rege antiocho. ut cogerent
eos qui confugerant in civitatem modin im-
molare. et accendere tura. et a lege dei di-
scedere. Et multi de populo israel consentientes ac-
cesserunt ad eos: sed mathathias et filii
eius constanter steterunt. Et respondentes qui mis-
si erant ab antiocho: dixerunt mathat-
hie. Princeps et clarissimus et magnus es
in hac civitate. et ornatus filiis et fratribus.
Ergo accede prior et fac iussum regis. sicut
fecerunt omnes gentes et viri iuda. et qui
remanserunt in ierusalem: et eris tu et filii tui
inter amicos regis. et amplificaberis argento
et auro. et muneribus multis. Et respondit
mathathias: et dixit magna voce. Et si
omnes gentes regi antiocho obediunt ut
discedat unusquisque a servitute patrum suo-
rum. et consentiat mandatis eius: ego et filii mei
et fratres mei obediemus legi patrum nostrorum.
Propicius nobis sit deus. Non est nobis utile
relinquere legem. et iusticias dei. Non audi-
emus verba regis antiochi: nec sacrificabi-
mus transgredientes legis nostre mandata. ut
eamus altera via. Et ut cessavit loqui verba
hec: accessit quidam iudeus in omnium oculis sa-
crificare ydolis super aram in civitate mo-
din secundum iussum regis. Et vidit matha-
thias et doluit et contremuerunt renes eius:
et accensus est furor eius secundum iudicium legis:
et insiliens trucidavit eum super aram. Sed
et virum quem miserat rex antiochus. qui co-
gebat immolare occidit in ipso tempore. et
aram destruxit. et zelatus est legem. sicut
fecit finees zambri filio salomi. Et
exclamavit mathathias voce magna
dicens. Omnis qui zelum habet legis statuens
testamentum: exeat post me. Et fugit
ipse et filii eius in montes. et reliquerunt que-
cumque habebant in civitate. Tunc descenderunt
multi querentes iudicium et iusticiam in deser-
tum. ut sederent ibi ipsi. et filii eorum. et mulieres
eorum. et pecora eorum: quoniam induraverunt super
eos mala. Et renunciatum est viris regis.
et exercitui qui erat in ierusalem in civitate david:
quoniam discessissent viri quidam qui dissipaverunt
mandatum regis in loca occulta in deserto.
et abissent post illos multi. Et statim per-
rexerunt ad eos. et constituerunt adversus eos pre-
lium in die sabbatorum. et dixerunt ad eos. Re-
sistitis et nunc adhuc? Exite et facite se-
cundum verbum regis. et vivetis. Et dixerunt
Non exibimus. neque faciemus verbum regis. ut
polluamus sabbatorum diem. Et concitaverunt
adversus eos prelium. Et non responderunt eis:
nec oppilaverunt loca occulta dicentes. Mo-
riamur omnes in simplicitate nostra: et
testes erunt super nos celum et terra quod iniuste
perditis nos. Et intulerunt eis bellum sab-
batis. Et mortui sunt ipsi et uxores eorum. et
filii eorum. et pecora eorum usque ad mille animas
hominum. Et cognovit mathathias et a-
mici eius et luctum habuerunt super eos valde.
Et dixit vir proximo suo. Si omnes fece-
rimus sicut fratres nostri fecerunt. et non pugna-
verimus adversus gentes pro animabus nostris. et iusti-
ficationibus nostris: citius disperdent nos a terra.
Et cogitaverunt die illa dicentes. Omnis
homo quicumque venerit ad nos in bello die
sabbatorum in bello pugnemus adversus eum:
et non moriemur omnes sicut mortui sunt fratres
nostri in occultis. Tunc congregata est ad eos
synagoga iudeorum fortis viribus ex israel:
omnis voluntarius in lege: et omnes qui fugi-
ebant a malis additi sunt ad eos. et facti sunt
illis ad firmamentum. Et collegerunt

exercitu̅. ⁊ percusserit̄ peccatores ī ira sua.
⁊ viros iniquos ī indignacōne sua: ⁊
ceti fugierit̄ ad nacōnes vt euaderet̄.
Et circuiuit mathathias ⁊ amici ei᷒
⁊ destruxerit̄ aras: ⁊ circu̅ciderut̄ pu
eros incircu̅cisos q̄cu̅q̄ inuenerit̄ in
finib᷒ isrl'. in fortitudine. ⁊ p̄secuti s̄
filios sup̄bie ⁊ p̄sp̄eratu̅ ē opus ī ma
nu eor̄. ⁊ obtinuerit̄ legē de manib᷒
gentiu̅. ⁊ de manib᷒ regu̅. ⁊ nō dederūt
cornu peccatori. Et appropinquauit dies ma
thathie moriendi ⁊ dix̄ filijs suis. Nunc
cōfortata ē sup̄bia ⁊ castigacō. ⁊ temp᷒
euersionis ⁊ ira indignacōis. Nunc ergo
filij emulatores estote legis. ⁊ date aīas
v̄ras p̄ testamento patru̅. ⁊ memētote o
per̄ patru̅ q̄ fecerūt in generacōib᷒ suis.
⁊ accipietis gl'am magnā. ⁊ nom̄ et̄nu̅.
Abrahā nōne ī tēptacōne inuent᷒ est fide
lis. ⁊ reputatū ē ei ad iusticiā. Joseph
ī tēpore angustie sue. custodiuit mādatu̅:
⁊ fc̄us est dn̄s egypti. Finees pater
nr̄ zelando zelu̅ dī. accepit testamētu̅
sacerdocij et̄ni. Ihs dū impleuit v̄bu̅. fc̄s
ē dux isrl'. Caleph. du̅ testificat᷒ ī ecclia
accepit hereditatē. Dauid ī sua misericordia
cōsecut᷒ est sedē regni ī scl'a. Elias du̅ zelat᷒
zelu̅ legis. receptus ē in celu̅. Ananias.
azarias. misael. credētes. liberati s̄ de flā
ma. Daniel in sua simplicitate liberat᷒
ē de ore leonu̅. Et ita cogitate p̄ genera
cōnē ⁊ generacōē. q᷑ oīes q̄ sp̄at̄ ī eum
nō infirmant᷑. ⁊ a v̄bis viri peccatoris non
timueritis. q᷑ gl'a eius stercus ⁊ v̄mis
ē. Hodie extollit᷑. ⁊ cras nō īuenietur q̄a
cōu̅sus est in t̄ram suā. ⁊ cogitacō eius
periet. Vos g᷑ filij cōfortamini. ⁊ viriliter
agite ī lege. q᷑ ī ip̄a gl'osi eritis. Et ecce
symeon fr̄ ur̄. scio q̄d vir cōsilij ē. ipsum
audite semp̄. ⁊ ip̄e vob̄ erit pat᷑. ⁊ iudas
machabeus fortis virib᷒ a iuuētute sua.
sit vob̄ princeps milicie. ⁊ ip̄e aget belli̅
p̄p̄li. ⁊ adducetis vos oīes factores legis
⁊ vindicate vīdictā p̄p̄li. Retribuite re
tribucōē gentib᷒. ⁊ intēdite ī preceptu̅ le
gis. Et bn̄dix̄ eos. ⁊ appositus ē ad p̄res
suos. ⁊ defūctus ē centesimo ⁊ q̄dragesīo
sexto anno. ⁊ sepultus ē a filijs suis in
sepulcris patru̅ suor̄ ī modin. ⁊ planxe
Erūt eu̅ oīs isrl'. planctu magno. III
Et surrexit iudas q̄ vocabat᷑
machabeus filius ei᷒ p̄ eo. ⁊ adiuuabāt
eu̅ oīes fr̄es ei᷒ ⁊ vniu̅si qui se iūxerat
patri eius. ⁊ p̄liabant᷑ p̄liu̅ isrl' cu̅ leti
cia. Et dilatauit gl'am p̄p̄lo suo ⁊ induit
se loricam sicut gygas. ⁊ succinxit se arma
bellica sua ī p̄elijs. ⁊ p̄tegebat castra gla
dio suo. Similis fc̄us ē leoni ī operib᷒ suis
⁊ sicut catulus leonis rugiens ī venacōe.
Et p̄secutus ē iniq̄s p̄scrutās eos: ⁊ qui
cōturbabant p̄p̄lm suu̅. eos succēdit flāmis
Et repulsi s̄ inimici p̄ timore ei᷒: ⁊ oīes
opar̄ij iniq̄tatis cōturbati s̄. Et directa
ē salus ī manu ei᷒: ⁊ exacerbabat reges
multos. ⁊ letificabat iacob ī operib᷒ suis. Et
in sec̄lm memoria ei᷒ in benedictōne. Et
p̄ambulauit ciuitates iuda ⁊ p̄didit im
pios ex eis. Et auertit irā ab isrl': ⁊ noiat᷒
ē vsq᷒ ad nouissimu̅ t̄re ⁊ cōgregauit peri
entes. Et cōgregauit gentes appollonius ⁊
a samaria virtutē multā ⁊ magnā ad
bellandu̅ cōtra isrl'. Et cognouit iudas: ⁊ ex
iuit obuiā illi. ⁊ p̄cussit ⁊ occidit illu̅.
Et ceciderūt multi vulnati. ⁊ reliq̄ fugerūt.
Et accepit spolia eor̄. ⁊ gladiu̅ appollo
nij abstulit iudas. ⁊ erat in eo pugnās
oīb᷒ dieb᷒. Et audiuit seron princeps
exercitus syrie q̄d cōgregauit iudas cōgre
gacōē ⁊ ecclesiam fideliu̅ secu̅. ⁊ ait. Faciā
m̄ nomē ⁊ glorificabor ī regno. ⁊ debella
bo iudā. ⁊ eos q̄ cu̅ ip̄o s̄. qui sp̄nebāt
v̄bu̅ regis. Et p̄parauit se: ⁊ ascenderūt

cum eo castra impiorum fortes auxiliarii.
ut facerent vindictam in filios israel. et appro
pinquaverunt usque bethoron. Et exivit iudas
obviam illi cum paucis. Ut viderunt autem exer
citum venientem sibi obviam: dixerunt iude. Quomodo
pauci poterimus pugnare ad multitudinem
tantam. tam fortem? Et nos fatigati sumus
ieiunio hodie. Et ait iudas. Facile est con
cludi multos in manus paucorum. et non est differen
tia in conspectu dei celi liberare in multis aut in
paucis. quia non in multitudine exercitus victoria
belli. sed de celo fortitudo est. Ipsi veniunt ad
nos in multitudine contumaci et superbia. ut di
sperdant nos et uxores nostras et filios nostros
et ut spolient nos. nos vero pugnabimus pro
animabus nostris et legibus nostris. et ipse dominus conteret
eos ante faciem nostram. vos autem ne timueri
tis eos. Ut cessavit autem loquens insiluit
in eos subito. et contritus est seron et exercitus
eius in conspectu ipsius: et persequebatur eum in descen
su bethoron usque in campum. et ceciderunt
ex eis octingenti viri. reliqui autem fugerunt
in terram philistiim. Et cecidit timor iu
de et fratrum eius et formido. super omnes
gentes in circuitu eorum: et pervenit ad regem
nomen eius. et de preliis iude narrabant omnes
gentes. Ut audivit autem antiochus sermo
nes istos. iratus est animo: et misit et congre
gavit exercitum universi regni sui castra for
tia valde. et aperuit erarium suum. et dedit
stipendia exercitui in annum. et mandavit
illis ut essent parati ad omnia. Et vidit
quod defecit pecunia de thesauris. et tributa
regionis modica propter dissensionem et plagam
quam fecit in terra. ut tolleret legitima que erant
a primis diebus. et timuit ne non haberet ut
semel et bis in sumptus. et donativa que
dederat ante larga manu. et habunda
verat super reges qui ante eum fuerant. et con
sternatus erat animo valde. et cogitavit ire
in persidem et accipere tributa regionum et congre
garet argentum multum. Et reliquit lysiam
hominem nobilem de genere regali. super ne
gotia regia a flumine eufraten usque
ad flumen egypti. et ut nutriret filium
suum antiochum donec rediret. et mandavit
ei medium exercitum. et elephantos. Et manda
vit ei de omnibus que volebat et de inhabi
tantibus iudeam et ierusalem. et ut mitteret ad
eos exercitum ad conterendam et extirpandam
virtutem israel. et reliquias ierusalem. et aufer
endam memoriam eorum de loco. et constitueret
habitatores filios alienigenas in omnibus fi
nibus eorum. et sorte distribueret terram eorum.
Et rex assumpsit partem exercitus residui. et exi
vit ab antiochia civitate regni sui an
no centesimo et quadragesimo et septimo.
et transfretavit eufraten flumen et pam
bulavit superiores regiones. Et elegit
lysias ptolomeum filium dorimini et nica
norem et gorgiam. viros potentes ex amicis
regis. et misit cum eis quadraginta mili
a virorum. et septem milia equitum. ut ve
nirent in terram iuda. et disperderent eam secundum
verbum regis. Et processerunt cum
universa virtute sua. et venerunt et ap
plicuerunt emmaum in terra campestri.
Et audierunt mercatores regionum nomen
eorum. et acceperunt argentum et aurum mul
tum valde. et pueros. et venerunt in castra
ut acciperent filios israel in servos. et ad
diti sunt ad eos exercitus syrie et terre alien
genarum. Et vidit iudas et fratres eius quia mul
tiplicata sunt mala. et exercitus applicabat
ad fines eorum. et cognoverunt verba regis.
que mandavit populo facere in interitum et consum
mationem. et dixerunt unusquisque ad proximum
suum. Erigamus deiectionem populi nostri. et pug
nemus pro populo nostro. et sanctis nostris. Et congrega

IIII

tus est conventus ut essent parati ad prelium. et
ut orarent et peterent misericordiam et misera
tiones. Et ierusalem non habitabatur sed

erat sicut desertum. Non erat qui ingre-
deretur de natis eius. et sancta conculcabantur
et filii alienigenarum erant in arce. ibi e-
rat habitatio gentium. et ablata est vo-
luptas ab iacob. et defecit ibi tybia et
cythara. Et congregati sunt et venerunt in
masphat contra ierusalem. quia locus orationis
erat in masphat ante ierusalem. et ieiuna-
verunt illa die et induerunt se ciliciis et ci-
nerem in capite suo. et disciderunt vestimen-
ta sua. et expanderunt libros legis de quibus
scrutabantur gentes similitudinem simula-
crorum suorum. et attulerunt ornamenta sacer-
dotalia et primitias et decimas et suscita-
verunt nazareos qui impleverant dies. et cla-
maverunt voce magna in celum dicentes.
Quid faciemus istis. et quo eos ducemus?
Et sancta tua conculcata sunt. et contaminata sunt.
et sacerdotes tui facti sunt in luctu et humi-
liatione. et ecce nationes convenerunt adversum
nos. ut nos disperdant. Tu scis que cogitant
in nos. Quomodo poterimus subsistere ante fa-
ciem illorum. nisi tu deus adiuves nos. Et tu-
bis exclamaverunt voce magna. Et post
hoc constituit iudas duces populi tribunos
et centuriones et pentecontarchos et decuriones
et dixit hiis qui edificabant domos. et spon-
sabant uxores et plantabant vineas. et
formidolosis. ut redirent unusquisque in
domum suam secundum legem. Et moverunt castra
et collocaverunt ad austrum ammaum. Et
ait iudas. Accingimini et estote filii po-
tentes. et estote parati in mane ut pugnetis
contra nationes has que convenerunt disperdere
nos. et sancta nostra. quoniam melius est nos mori in
bello quam videre mala gentis nostre et sanctorum.
Sicut autem fuerit voluntas in celo sic fiat.

IIII

Et assumpsit gorgias quinque milia virorum.
et mille equites electos. et moverunt castra
nocte. ut applicarent ad castra iudeorum. et
percuterent eos subito. et filii qui erant ex arce e-
rant illi duces. Et audivit iudas. et sur-
rexit ipse et potentes percutere virtutem exercitus re-
gis. qui erant in ammaum. Adhuc enim
dispersus erat exercitus a castris. Et venit
gorgias in castra iude noctu. et neminem
invenit. et querebant eos in montibus. quoniam dixit
fugiunt hii a nobis. Et cum dies factus esset.
apparuit iudas in campo cum tribus mi-
libus virorum tantum. qui tegumenta et gladi-
os non habebant. et viderunt castra gentium va-
lida. et loricatos et equitatus in circuitu eo-
rum. et hii docti prelium. Et ait iudas viris qui
secum erant. Ne timueritis multitudinem illorum
et impetum eorum ne formidetis. Mementote
qualiter salvi facti sunt patres nostri in mari rubro
cum persequeretur eos pharao cum exercitu multo.
Et nunc clamemus in celum. et miserebitur nostri dominus
et memor erit testamenti patrum nostrorum. et con-
teret exercitum istum ante faciem nostram hodie.
et scient omnes gentes quia est qui redimat et li-
beret israel. Et levaverunt alienigene oculos
suos. et viderunt eos ex adverso venientes. et
exierunt de castris in prelium. Et tuba ceci-
nerunt hii qui erant cum iuda. et congressi sunt.
Et contrite sunt gentes et fugerunt in campum.
Novissimi autem ceciderunt in gladio. et perse-
cuti sunt eos usque gazeron. et usque in campos
ydumee et azoti et iamnie et ceciderunt ex illis
ad tria milia virorum. Et reversus est iudas
et exercitus eius sequens eum. Et dixit ad populum. Non
concupiscatis spolia. quia bellum contra nos est. et
gorgias et exercitus eius in monte prope nos.
Sed state contra inimicos nostros. et expugnate
eos. et post hoc sumetis spolia. Et adhuc
loquente iuda. ecce apparuit pars quedam
prospiciens de monte. Et vidit gorgias
quod in fugam conversi sunt sui. et succensa sunt castra.
Fumus enim qui videbatur declarabat quod fa-
ctum est. Quibus illi conspectis timuerunt val-
de aspicientes simul et iudam. et exercitum eius
in campo paratum ad prelium. et fugerunt

omnes in campo alienigenarum. Et iudas reversus est ad spolia castrorum. et acceperunt aurum multum et argentum. et iacinctum et purpuram marinam et opes magnas. Et conversi ymnum canebant. et benedicebant in celum. quoniam bonus est quoniam in seculum misericordia eius. Et facta est salus in israel in illa die. Quicumque autem alienigenarum evaserunt. venerunt et nuntiaverunt lysie universa que acciderant. Quibus auditis ille: consternatus animo deficiebat quod non qualia voluit talia contigerunt in israel. et qualia mandavit rex. Et sequenti anno congregavit lysias electorum virorum sexaginta milia. et equitum .v. milia ut debellaret eos. Et venerunt in iudeam: et castra posuerunt in bethoron. Et occurrit illis iudas cum .x. milibus viris. Et viderunt fortem. et oravit et dixit. Benedictus es salvator israel. qui contrivisti impetum potentis in manu servi tui david. et tradidisti castra alienigenarum in manu ionathe filii saul. et armigeri eius. Conclude exercitum istum in manu populi tui israel. et confundantur in exercitu suo. et equitibus. Da illis formidinem. et tabefac audaciam virtutis eorum: et commoveantur contritione sua. Deice eos gladio diligentium te. et collaudent omnes qui noverunt nomen tuum in ymnis. Et commiserunt. Et ceciderunt de exercitu lysie .v. milia virorum. Videns autem lysias suorum fugam et iudeorum audaciam. et quod parati sunt aut vivere aut mori fortiter: abiit ad anthiochiam et elegit milites. ut multiplicati rursus venirent in iudeam. Dixit autem iudas et fratres eius. Ecce contriti sunt inimici nostri. Ascendamus nunc mundare sancta. et renovare. Et congregatus est omnis exercitus: et ascenderunt in montem syon. Et viderunt sanctificationem desertam et altare prophanatum. et portas exustas. et in atriis virgulta nata sicut in saltu vel in montibus. et pastoforia diruta. Et sciderunt vestimenta sua et planxerunt planctu magno. et imposuerunt cinerem super caput suum. et ceciderunt in faciem super terram. et exclamaverunt tubis signorum. et clamaverunt in celum. Tunc ordinavit iudas viros ut pugnarent adversus eos qui erant in arce. donec emundarent sancta. Et elegit sacerdotes sine macula. voluntatem habentes in lege dei. Et mundaverunt sancta. et tulerunt lapides contaminationis in locum inmundum. Et cogitavit de altari holocaustorum quod prophanatum erat. quid de eo faceret. et incidit illis consilium bonum ut destruerent illud. ne forte esset illis in opprobrium. quia contaminaverunt illud gentes et demoliti sunt illud. Et reposuerunt lapides in monte domus in loco apto quousque veniret propheta et responderet de eis. Et acceperunt lapides integros secundum legem. et edificaverunt altare novum secundum illud quod fuit prius. et edificaverunt sancta que intra domum intrinsecus erant et edem et atria sanctificaverunt. et fecerunt vasa sancta nova. et intulerunt candelabrum et altare incensorum et mensam in templum. et incensum posuerunt super altare. Et accenderunt lucernas que super candelabrum erant et lucebant in templo. Et posuerunt super mensam panes et appenderunt vela et consummaverunt omnia opera que fecerunt. Et ante matutinum surrexerunt quinta et vicesima mensis noni. hic est mensis casleu centesimi quadragesimi octavi anni et obtulerunt sacrificium secundum legem super altare holocaustorum novum quod fecerunt secundum tempus et secundum diem quo contaminaverunt illud gentes. in ipsa renovatum est in canticis. et cytharis et cinaris. et cymbalis. Et cecidit omnis populus in faciem et adoraverunt et benedixerunt in celum eum qui prosperavit eis. Et fecerunt dedicationem altaris diebus octo. et obtulerunt holocausta cum leticia et salutaris laudis. Et ornaverunt faciem templi coronis aureis et scu

edem

super

tulis: ⁊ dedicauerunt portas ⁊ pastoforia:
⁊ imposuerunt eis ianuas. ⁊ facta ē letitia
in ppl'o magna valde. ⁊ auersū est obpro
brium gentium. Et statuit iudas ⁊ fr̄es e
ius ⁊ vniuersa ecclia isrl'. vt agatur dies
dedicacōis altaris ī tēporib; suis ab an
no ī annum p dies octo. a q̄nta ⁊ vicesima
mensis casleu cū leticia ⁊ gaudio. Et e
dificauerunt ī t̄pe illo montē syon. ⁊ per
circuitū muros altos. ⁊ turres firmas: ne
q̄n venirēt gentes ⁊ conculcarent eū. sicut
antea fecerūt. Et collocauit illic exercitū
vt seruarēt eū: ⁊ muniuit eū ad custodi
enda bethsurā. vt h̄ret ppl's munitionē
contra faciē ydumee.

V

Et factū est vt audierūt gentes in
circuitu q; edificatū ē altare ⁊ scāuariū
sicut prius. ⁊ irate s̄ valde. ⁊ cogitabant
tollere genus iacob qui erant int' eos: ⁊
ceperūt occidē de ppl'o ⁊ p sequi. Et debel
labat iudas filios esau ī ydumea. et
eos q̄ erāt ī agrabatane. q; circuīsedebāt
isrlitas. ⁊ p cussit eos plaga magna. Et
recordatus est maliciā filiorū bean q̄ erāt
ppl'o ī laqueū ⁊ in scandalū insidiātes
ei ī uia. Et conclusi s̄ ab eo ī turrib; ⁊ ap
plicauit ad eos. ⁊ anathematizauit eos.
⁊ incendit turres eorū igni cū omnib; q̄
ī eis erāt. Et transiit ad filios ammon.
⁊ inuenit manū fortē. ⁊ pplm copiosū. ⁊
thymotheū ducē ipsorū: ⁊ commisit cū eis
p̄lia multa. ⁊ contriti s̄ in conspcū eorū. ⁊ per
cussit eos. ⁊ cepit gazer ciuitatē ⁊ filias
eius. ⁊ reuersus est ī iudeā. Et congregate s̄
gentes q̄ s̄ in galaad adu's isrlitas. q̄
erāt in finib; eorū vt tollerent eos. ⁊ fug
erunt ī dathemam munitionē: ⁊ miserūt
litteras ad iudā. ⁊ fr̄es eius dicētes. Con
gregate s̄ aduersū nos gentes p circuitū
vt auferāt nos: ⁊ parant venire ⁊ occu
pare munitionē ī q̄m confugimus. ⁊ thimo

theus ē dux exercitus eorū. Nunc g° veni eri
pe nos de manib' eorū: q; cecidit multitu
do de nob. ⁊ omnes fr̄es n̄ri qui erāt ī lo
cis vbiq; interfecti s̄. ⁊ captiuas abduxerūt
filias eorū ⁊ natos ⁊ spolia. ⁊ peremerūt
illic ferme mille uiros. Et adhuc epistole
legebant. ⁊ ecce nuncij venerūt de galy
lea conscissis tunicis nunciantes s̄cdm uerba
hec: dicētes conuenisse adu'sum se a ptolo
maida. ⁊ tyro. ⁊ sydone. ⁊ repleta ē omīs
galylea alienigenis vt nos consumant.
Ut audiuit aut̄ iudas ⁊ ppl's sermones
istos. conuenit ecclia magna cogitare quid
facerent fr̄ib; suis. q̄ in tribulacōne erāt. et
expugnabant' ab eis. Dixitq; iudas symo
ni fr̄i suo. Elige tibi uiros ⁊ vade libera fr̄es
tuos in galylea. ego aut̄ ⁊ ionathas fr̄
meus ibim' in galaadithim. Et reliquit
iosephū filiū zacharie. ⁊ azariā duces
ppli cū residuo exercitu ī iudea ad custodiē
dum. ⁊ p̄cepit illi dicēs. Preesto ppl'o hu
ic. ⁊ nolite bellū committē adu's gentes
donec reuertam'. Et dati s̄ symoni uiri tria
milia vt iret ī galyleam. iude aut̄ octo
milia in galaadithim. Et abiit symon ī
galyleā: ⁊ commisit p̄lia multa cū gētib;
Et contrite s̄ gentes a facie eius. ⁊ psecut'
ē eos vsq; ad portā ptolomaidis. Et ce
ciderūt de gentib; fere tria milia uirorū. ⁊
accepit spolia eorū. Et assūpsit eos qui
erāt in galylea ⁊ in arbatis cū vxorib;
⁊ natis. ⁊ omnib; q̄ erāt illis ⁊ adduxit
ī iudeā cū leticia magna. Et iudas ma
chabeus ⁊ ionathas fr̄ eius transierūt ior
danē. ⁊ abierūt uiā triū dierū p desertū
⁊ occurrerūt eis nabuthei ⁊ susceperūt
eos pacifice. ⁊ narrauerunt eis omnia que
acciderūt fr̄ib; eorū ī galaadithide. ⁊ q;
multi ex eis cōprehensi s̄ ī barasa. ⁊ bosor.
⁊ ī alimis ⁊ ī casphor. ⁊ maceth. ⁊ carna
im. hee omnes ciuitates munite. ⁊ mag'

sed et in ceteris civitatibus galaaditidis tenentur comprehensi. et in crastinum constituerunt admovere exercitum civitatibus his. et comprehendere et tollere eos in una die. Et convertit iudas et exercitus eius viam in deserto bosor repente. et occupavit civitatem. et occidit omnem masculum in ore gladii. et accepit omnia spolia eorum. et succendit eam igni. Et surrexerunt inde nocte. et ibant usque ad munitionem. Et factum est diluculo. cum allevassent oculos suos. ecce populus multus cuius non erat numerus. portantes scalas. et machinas. ut comprehenderent munitionem. et expugnarent eos. Et vidit iudas quia cepit bellum. et clamor belli ascendit ad celum sicut tuba. et clamor magnus de civitate. dixit exercitui suo. Pugnate hodie pro fratribus vestris. Et venit tribus ordinibus post eos. Et exclamaverunt tubis. et clamaverunt in oratione. Et cognoverunt castra timothei quia machabeus est. et refugerunt a facie eius. Et percusserunt eos plaga magna. et ceciderunt ex eis in illa die fere octo milia virorum. Et divertit iudas in maspha. et expugnavit et cepit eam. et occidit omnem masculum eius. et sumpsit spolia eius. et succendit eam igni. Inde perrexit. et cepit casbon. et maced. et bosor. et reliquas civitates galaaditidis. Post hec autem verba. congregavit tymotheus exercitum alium. et castra posuit contra rafon trans torrentem. Et misit iudas speculari exercitum. Et renuntiaverunt ei dicentes. Quia convenerunt ad eum omnes gentes que in circuitu nostro sunt. exercitus multus nimis. et arabas conduxit in auxilium sibi. et castra posuerunt trans torrentem. parati venire ad te in prelium. Et abiit iudas obviam illis. Et ait tymotheus principibus exercitus sui. Cum appropinquaverit iudas et exercitus eius ad torrentem aque. si transierit ad nos prior. non poterimus sustinere eum. quia potens poterit adversum nos. Si vero timuerit transire. et posuerit castra extra flumen. transfretemus ad eos. et poterimus adversus illum. Ut autem appropinquavit iudas ad torrentem aque. statuit scribas populi secus torrentem. et mandavit eis dicens. Neminem hominum reliqueritis. sed veniant omnes in prelium. Et transfretavit ad illos prior. et omnis populus post eum. Et contrite sunt ante faciem eorum omnes gentes. et proiecerunt arma sua. et fugerunt ad phanum quod erat in carnaim. Et occupavit ipsam civitatem. et phanum succendit igni cum omnibus qui erant in ipso. Et oppressa est carnaim. et non potuit sustinere contra faciem iude. Et congregavit iudas universos israhelitas qui erant in galaaditide a minimo usque ad maximum. et uxores eorum et natos. et exercitum magnum valde. ut venirent in terram iude. et venerunt usque efron. Et hec civitas magna in ingressu posita munita valde. et non erat declinare ab ea dextra vel sinistra. sed per mediam iter erat. Et incluserunt se qui erant in civitate et obstruxerunt portas lapidibus. Et misit ad eos iudas verbis pacificis dicens. Transeamus per terram vestram ut eamus in terram nostram. et nemo vobis nocebit. tantum pedibus transibimus. Et nolebant eis aperire. Et precepit iudas predicari in castris. ut applicarent unusquisque in quo erat loco. Et applicuerunt se viri virtutis. Et oppugnavit civitatem illam tota die et tota nocte. et tradita est civitas in manu eius. et peremerunt omnem masculum in ore gladii. et eradicavit eam. Et accepit spolia eius. et transivit per totam civitatem super interfectos. Et transgressi sunt iordanem in campo magno contra faciem bethsan. Et erat iudas congregans extremos. et exhortabatur populum per totam viam donec venirent in terram iuda. Et ascenderunt in montem syon cum leticia et gaudio. et ob

tulerunt holocausta. qđ nemo ex eis
cecidisset donec reuerterentur in pace. Et
in diebus quibus erat iudas ⁊ ionathas
in terra galaad ⁊ symon frater eius in galylea
contra faciem ptolomaidis. audiuit iose
phus zacharie filius. ⁊ azarias prin
ceps uirtutis res bene gestas. ⁊ prelia que
facta sunt. ⁊ dixit. Faciamus ⁊ ipsi nobis nomen
⁊ eamus pugnare aduersum gentes que in cir
cuitu nostro sunt. Et precepit hiis qui erant
in exercitu suo. ⁊ abierunt iamniam. Et
exiuit gorgias de ciuitate ⁊ uiri eius ob
uiam illis in pugnam. ⁊ fugati sunt iosephus
⁊ azarias usque in fines iudee. Et ceciderunt
illa die de populo israel. ad duo milia uiri.
Et facta est fuga magna in populo: quia
non audierunt iudam ⁊ fratres eius existimantes
tes se fortiter facturos. Ipsi autem non erant
de semine uirorum illorum: per quos salus facta
est in israel. Et uiri iuda magnificati sunt
valde. in conspectu omnis israel. ⁊ gentium omnium
ubi audiebatur nomen eorum: ⁊ conuenerunt
ad eos fausta clamantes. Et exiuit iu
das ⁊ fratres eius. ⁊ expugnabant filios
esau. in terra que ad austrum est. ⁊ percussit ce
bron. ⁊ filias eius. ⁊ muros eius ⁊ turres
succendit in circuitu ⁊ mouit castra ut
iret in terram alienigenarum ⁊ perambu
lauit samariam. In illa die ceciderunt
sacerdotes in bello dum uolunt fortiter facere dum
sine consilio exeunt in prelium. Et declinauit
iudas in azotum in terram alienigenarum
⁊ uidit aras eorum. ⁊ sculptilia deorum ipsorum
succendit igni. ⁊ cepit spolia ciuitatum.
Et reuersus est in terram iude. VI
Et rex antiochus perambulabat superio
res regiones. ⁊ audiuit esse ciuitatem ely
maide in persyde nobilissimam. ⁊ copiosam
in argento. ⁊ auro: templumque in ea locu
ples valde. ⁊ illic velamina aurea: ⁊
lorice ⁊ scuta que reliquit alexander phy

lippi rex macedo qui regnauit primus in grecia
⁊ venit ⁊ querebat ciuitatem capere ⁊ depre
dari eam. ⁊ non potuit quoniam innotuit
sermo hiis qui erant in ciuitate. ⁊ insurre
xerunt in prelium. Et fugit inde. ⁊ abiit cum
tristicia magna. ⁊ reuersus est babiloni
am. Et venit qui nuntiaret ei in perside.
quia fugata sunt castra que erant in terra iuda. ⁊
quia abiit lysias cum uirtute forti in primis.
⁊ fugatus est a facie iudeorum. ⁊ inualuerunt
armis ⁊ uiribus ⁊ spoliis multis que cepe
runt ⁊ quia diruerunt abhominacionem quam edi
ficauerat super altare qđ erat in ierusalem: et
sanctificacionem sicut prius circuidederunt muris
excelsis. sed ⁊ bethsuram ciuitatem suam. Et
factum est ut audiuit rex sermones istos expa
uit ⁊ commotus est valde. ⁊ decidit in lectum.
⁊ incidit in languorem pre tristicia. quia non est
factum sicut cogitabat. Et erat illic dies
multos. quia renouata est in eo tristicia magna
⁊ arbitratus est se mori. Et vocauit omnes
amicos suos. ⁊ dixit illis. Recessit somp
nus ab oculis meis. ⁊ concidi ⁊ corrui corde
pre sollicitudine. ⁊ dixi in corde meo. In quan
tam tribulacionem deueni. ⁊ in quos fluctus
tristicie in quibus nunc sum. qui iocundus eram. et
dilectus in potestate mea. Nunc uero reminiscor
malorum que feci in ierusalem unde abstuli omnia
spolia argentea ⁊ aurea que erant in ea. et
misi auferri habitantes iudeam sine cau
sa. Cognoui ergo quia propterea inuenerunt me
mala ista. ⁊ ecce pereo tristicia magna in
terra aliena. Et vocauit phylippum unum
de amicis suis. ⁊ preposuit eum super uniuersum
regnum suum. ⁊ dedit ei dyadema ⁊ stolam
suam. ⁊ anulum. ut adduceret antiochum fi
lium suum. ⁊ nutriret eum ⁊ regnaret. Et
mortuus est illic antiochus rex. anno cente
simo quadragesimo ⁊ nono. Et cognouit
lysias quoniam mortuus est rex. ⁊ constituit re
gnare antiochum filium eius quem nutriuit

adolescentem. et vocavit nomen eius eupator.
Et hii qui erant in arce conclus[erant] israel
in circuitu sanctorum. et querebant eis mala semper
ad firmamentum gentium. Et cogitavit
iudas disperdere eos. et convocavit universum
populum ut obsiderent eos. Et convenerunt
simul et obsederunt eos. anno centesimo
quinquagesimo. et fecerunt balistas et machi
nas. Et exierunt quidam ex eis qui obside
bantur. et adiunxerunt se illis aliqui ex im
piis israel. et abierunt ad regem et dixerunt.
Quousque non facies iudicium et vindicas
fratres nostros? Nos decrevimus servire patri
tuo: et ambulare in preceptis eius. et obsequi
edictis eius. et filii populi nostri. Propter hoc ab a
lienabant se a nobis. et quicumque inveniebantur
ex nobis interficiebantur et hereditates nostre di
ripiebantur. Et non ad nos tantum extende
runt manum: sed et in omnes fines nostros. Et
applicuerunt hodie ad arcem in iherusalem oc
cupare eam et munitionem in bethsura muni
erunt. et nisi preveneris eos velocius, maio
ra quam hec facient. nec poteris obtinere eos.
Et iratus est rex ut audivit. et convocavit
omnes amicos suos et principes exercitus
sui. et eos qui super qui equites erant. sed et de
regnis aliis et de insulis et de maritimis
venerunt ad eum exercitus conductivus et erat
numerus exercitus eius centum milia peditum. et vi
ginti milia equitum. et elephanti triginta
duo docti ad prelium. Et venerunt per ydume
am et applicuerunt ad bethsuram. et pugna
verunt dies multos et fecerunt machinas. Et
exierunt et succenderunt eas igni. et pugna
verunt viriliter. Et recessit iudas ab arce et
movit castra ad bethzachara contra castra re
gis. Et surrexit rex ante lucem et concitavit ex
ercitus impetum contra viam bethzachara. Et
comparaverunt se exercitus in prelium. et tubis ce
cinerunt: et elephantis ostenderunt san
guinem uve et mori. ad acuendos eos in
prelium. Et diviserunt bestias per legiones.
et astiterunt singulis elephantis mille
viri in loricis concatenatis. et galee eree in
capitibus eorum. et quingenti equites ordina
ti unicuique bestie electi erant. Hii ante
tempus ubicumque erat bestia ibi erant. et quo
cumque ibat ibant. et non discedebant ab ea. Sed
et turres lignee super eos firme protegentes
super singulas bestias. et super eas machi
ne et super singulas viri virtutis triginta
duo qui pugnabant desuper. et intus magister
bestie. Et residuum equitatum hinc et inde
statuit in duas partes. tubis exercitum commovere
et perurgere constipatos in legionibus eius. Et
refulsit sol in clipeos aureos et ereos. et re
splenduerunt montes ab eis. et resplendu
erunt sicut lampades ignis. Et distincta
est pars exercitus regis per montes excelsos
et alii per loca humilia. et ibant caute et
ordinate. Et commovebantur omnes inha
bitantes terram a voce multitudinis eorum. et incessu
turbe. et collisionis armorum. Erat enim
exercitus magnus valde et fortis. Et appro
piavit iudas et exercitus eius in prelium. et ceci
derunt de exercitu regis sexcenti viri. Et vi
dit eleazar filius saura unam de bestiis lo
ricatam loricis regis et erat eminens super
ceteras bestias, et visum est ei quod in ea esset rex.
et dedit se ut liberaret populum suum. et adqui
reret sibi nomen eternum. et cucurrit ad eam auda
cter in medio legionis. et interficiens a dex
tris et a sinistris. et cadebant ab eo huc et
illuc. Et ivit sub pedes elephanti. et sub
posuit ei et occidit eum. et cecidit in terra super
ipsum et mortuus est illic. Et videntes vir
tutem regis et impetum exercitus eius. diverterunt
ab eis. Castra autem regis ascenderunt contra
eos in iherusalem. Et applicuit castra rex ad
iudeam et montem syon. et fecit pacem cum hiis
qui erant in bethsura. Et exierunt de civita
te quia non erant ibi alimenta conclusis: quia

sabbata erat terre. Et comprehendit rex bethsuram et constituit illic custodiam servare eam. Et convertit castra ad locum sanctificationis dies multos. et statuit illic balistas et machinas et ignis iacula et tormenta ad lapides iaciendos et spicula et scorpios ad mittendas sagittas et fundibula. Fecerunt autem et ipsi machinas adversus machinas eorum. et pugnaverunt dies multos. Esce autem non erant in civitate eo quod septimus annus esset. et qui remanserant in iudea de gentibus consumpserant reliquias eorum que reposite fuerant. et remanserunt in sanctis viri pauci quoniam obtinuerat eos fames. et dispersi sunt unusquisque in locum suum. Et audivit lysias quod philippus quem constituerat rex antiochus cum adhuc viveret. ut nutriret antiochum filium suum ut regnaret et reversus esset a perside et media et exercitus qui abierat cum ipso. et quia querit suscipere regni negocia. festinavit ire et dicere ad regem et duces exercitus. Deficimus cotidie. et esca nobis modica est. et locus quem obsidemus est munitus. et incumbit nobis ordinare de regno. Nunc itaque demus dextras hominibus illis. et faciamus cum illis pacem et cum omni gente eorum. et constituamus illis ut ambulent in legitimis suis sicut prius. Propter legitima enim ipsorum que despeximus irati sunt. et fecerunt omnia hec. Et placuit sermo in conspectu regis et principum et misit ad eos pacem facere et receperunt illam. Et iuravit illis rex et principes et exierunt de munitione. Et intravit rex montem syon. et vidit munitionem loci. et rupit citius iuramentum quod iuravit. et mandavit destruere murum in gyro. et discessit festinanter et reversus est antiochiam et invenit philippum dominantem civitati. Et pugnavit adversus eum. et occupavit civitatem.

VII

Anno centesimo quinquagesimo et primo: exiit demetrius seleuci filius ab urbe roma. et ascendit cum paucis in civitatem maritimam et regnavit illic. Et factum est ut ingrederetur domum regni patrum suorum et comprehendit exercitus antiochum et lysiam ut adducerent eos ad eum. Et res ei innotuit et ait. Nolite mihi ostendere faciem eorum. Et occidit eos exercitus. Et sedit demetrius super sedem regni sui. Et venerunt ad eum viri iniqui et impii ex israel. et alchimus dux eorum qui volebat fieri sacerdos. et accusaverunt populum apud regem dicentes. Perdidit iudas et fratres eius omnes amicos tuos et nos dispersit de terra nostra. Nunc ergo mitte virum cui credis. ut eat et videat exterminium omne quod fecit nobis et regionibus regis. et puniat omnes amicos eius et adiutores eorum. Et elegit rex ex amicis suis bachidem qui dominabatur trans flumen magnum in regno et fidelem regi. et misit eum et alchimum impium et constituit ei sacerdotium. et mandavit ei ultionem facere in filios israel. Et surrexerunt et venerunt cum exercitu magno in terram iuda. Et miserunt nuntios et locuti sunt ad iudam et ad fratres eius verbis pacificis in dolo. Qui non intenderunt sermonibus eorum. Viderunt enim quia venerunt cum exercitu magno. Et convenerunt ad alchimum et bachidem congregatio scribarum requirere que iusta sunt. et primi assidei qui erant in filiis israel. et exquirebant ab eis pacem. Dixerunt enim. Homo sacerdos de semine aaron venit: non decipiet nos. Et locutus est cum eis verba pacifica: et iuravit illis dicens. Non inferemus vobis malum. neque amicis vestris. Et crediderunt ei. Et comprehendit ex eis sexaginta viros et occidit eos in una die secundum verbum quod scriptum est. Carnes sanctorum tuorum et sanguinem ipsorum effuderunt in circuitu ierusalem et non erat qui sepeliret. Et incubuit timor et tremor in omnem populum. quia dixerunt. Non est

in eis vitas ⁊ iudicium. Transgressi sunt enim
constitutum ⁊ ius iurandum quod iuraverant. Et
movit bachides castra ab ierusalem ⁊ appli
cuit in bethzatha. Et misit ⁊ comprehendit
multos ex eis. qui se refugerant ⁊ quosdam
de populo mactavit ⁊ in puteum magnum pro
iecit. Et commisit regionem alchimo. ⁊ reliquit
cum eo auxilium in adiutorium ipsi. ⁊ abiit ba
chides ad regem. Et satis agebat alchimus
pro principatu sacerdotii sui. ⁊ convenerunt ad
eum omnes qui perturbabant populum suum. et
obtinuerunt terram iuda. ⁊ fecerunt plagam
magnam in israel. Et vidit iudas omnia ma
la que fecit alchimus ⁊ qui cum eo erant in filios
israel. plus multo quam gentes. ⁊ exiit in omnes
fines iudee in circuitu. ⁊ fecit vindictam in vi
ros desertores. Et cessaverunt ultra exire in
regionem. Vidit autem alchimus quod prevaluit
iudas ⁊ qui cum eo sunt. ⁊ cognovit quia non posset
sustinere eos. ⁊ regressus est ad regem. ⁊ accusa
vit eos multis criminibus. Et misit rex nica
norem unum de principibus suis nobilioribus. qui
erat inimicitias exercens contra israel. ⁊ mandavit
ei evertere populum. Et venit nicanor in ierusalem
cum exercitu magno. ⁊ misit ad iudam ⁊ ad
fratres eius cum dolo verbis pacificis dicens. Non
sit pugna inter me ⁊ vos. Veniam cum viris
paucis ⁊ videam facies vestras cum pace. ⁊ ve
nit ad iudam. Et salutaverunt se invicem pa
cifice. Et hostes parati erant rapere iudam. Et
innotuit sermo iude quoniam cum dolo venerat
ad eum. ⁊ conterritus est ab eo ⁊ amplius noluit
videre faciem eius. Et cognovit nicanor quoniam
denudatum est consilium eius. ⁊ exivit obviam
iude in pugnam iuxta caphar salama.
Et ceciderunt de nicanoris exercitu fere quinque
milia virorum. ⁊ fugerunt in civitatem david.
Et post hec verba ascendit nicanor in montem
syon. Et exierunt de sacerdotibus populi
salutare eum in pace. ⁊ demonstrare ei ho
locaustomata que offerebantur pro rege. Et
irridens sprevit eos ⁊ polluit. ⁊ locutus
est superbe ⁊ iuravit cum ira dicens. Nisi tra
ditus fuerit iudas ⁊ exercitus eius in manus
meas. continuo cum regressus fuero in pace.
succendam domum istam. Et exiit cum ira ma
gna. Et intraverunt sacerdotes ⁊ steterunt.
ante faciem altaris ⁊ templi. ⁊ flentes
dixerunt. Tu elegisti domum istam domine.
ad invocandum nomen tuum in ea. ut esset do
mus orationis ⁊ obsecrationis populo tuo. Fac
vindictam in homine isto. ⁊ in exercitu eius. ⁊ ca
dant gladio. Memento blasphemias eorum.
⁊ ne dederis eis ut permaneant. Et exiit ni
canor ab ierusalem. ⁊ castra applicuit ad be
thoron. Et occurrit illi exercitus syrie. et
iudas applicuit in adarsa cum tribus milibus
viris. ⁊ oravit iudas ⁊ dixit. Qui missi
erant a rege sennacherib domine quia blasphe
maverunt te. exiit angelus ⁊ percussit ex eis
centum octoginta quinque milia. Sic contere
exercitum istum in conspectu nostro hodie. ⁊ sciant ce
teri quia male locutus est super sancta tua. ⁊ iudi
ca illum secundum maliciam illius. Et commiserunt
exercitus prelium tertiadecima die mensis adar.
Et contrita sunt castra nicanoris. ⁊ cecidit ipse
primus in prelio. Ut vidit exercitus eius quia cecidit
nicanor. proiecerunt arma sua. ⁊ fugerunt.
Et persecuti sunt eos viam diei unius ab adasor
usque quo veniatur gazera. ⁊ tubis cecinerunt
post eos cum significationibus. Et exierunt de
omnibus castellis iudee in circuitu ⁊ ventila
bant eos cornibus. ⁊ convertebantur iterum ad eos
⁊ ceciderunt omnes gladio. ⁊ non est relictus
ex eis nec unus. Et acceperunt spolia eorum. et
predam. ⁊ caput nicanoris amputaverunt
⁊ dexteram eius quam extenderat superbe. ⁊ attu
lerunt ⁊ suspenderunt contra ierusalem. Et letatus
est populus valde. ⁊ egerunt diem illam in leticia.
Et constituit agi omnibus annis diem is
tam tertiadecima die mensis adar. Et si
luit terra iuda dies paucos. VIII

Et audivit Iudas nomen romanorum quia sunt potentes viribus et acquiescunt ad omnia que postulantur ab eis et quicumque accesserunt ad eos statuerunt cum eis amicicias et quia sunt potentes viribus. Et audierunt prelia eorum et virtutes bonas quas fecerunt in galatia quia obtinuerunt eos et duxerunt sub tributum. Et quanta fecerunt in regione hispanie et quod in potestatem redegerunt metalla argenti et auri que illic sunt et possederunt omnem locum consilio suo et paciencia locaque que longe erant valde ab eis et reges qui supervenerant illis ab extremis terre contriverunt et percusserunt eos plaga magna. Ceteri autem dant ei tributum omnibus annis. Et phylippum et persen cethiorum regem et ceteros qui adversus eos arma tulerant contriverunt bello et obtinuerunt eos. Et antiochum magnum regem asie qui eis pugnam intulerat habens centum viginti elephantos et equitatum et currus et exercitum magnum valde contritum ab eis. Et quia ceperunt eum vivum et statuerunt ei ut daret ipse et qui regnarent post eum tributum magnum et daret obsides et constitutum et regionem medorum et lydos et medos de optimis regionibus eorum et acceptas eas ab illis dederunt eumeni regi. Et quia qui erant apud elladam voluerunt ire et tollere eos et innotuit sermo his. Et miserunt ad eos unum ducem et pugnaverunt contra illos et ceciderunt ex eis multi et captivas duxerunt uxores eorum et filios et diripuerunt eos et terram eorum possederunt et destruxerunt muros eorum et in servitutem illos redegerunt usque in hunc diem. Et residua regna et insulas que aliquando restiterant illis exterminaverunt et in potestatem redegerunt. Cum amicis autem suis et qui in ipsis requiem habebant conservaverunt amiciciam et obtinuerunt regna que erant proxima et que longe. Quia quicumque audiebant nomen eorum timebant eos. Quibus vero vellent auxilio esse ut regnarent regnabant. Quos autem vellent regno deturbabant et exaltati sunt valde. Et in omnibus istis nemo portabat diadema nec induebatur purpura ut magnificaretur in ea. Et quia curiam fecerunt sibi et cottidie consulebant trecentos viginti consilium agentes semper de multitudine ut que digna sunt gerant et committunt uni homini magistratum suum per singulos annos dominari universe terre sue et omnes obediunt uni et non est invidia neque zelus inter eos. Et elegit iudas eupolemum filium iohannis filii iacob et iasonem filium eleazari et misit eos romam constituere cum illis amiciciam et societatem et ut auferrent ab eis iugum grecorum quia viderunt quod in servitutem premerent regnum israel. Et abierunt romam viam multam valde et introierunt curiam et dixerunt. Iudas machabeus et fratres eius et populus iudeorum miserunt nos ad vos statuere vobiscum societatem et pacem et conscribere nos socios et amicos vestros. Et placuit sermo in conspectu eorum. Et hoc rescriptum quod rescripserunt in tabulis ereis et miserunt ierusalem ut esset apud eos ibi memoriale pacis et societatis. Bene sit romanis et genti iudeorum in mari et in terra in eternum gladiusque et hostis procul sit ab eis. Quod si institerit bellum romanis prius aut omnibus sociis eorum in omni dominatione eorum auxilium feret gens iudeorum prout tempus dictaverit corde pleno et preliantibus non dabunt neque subministrabunt triticum arma pecuniam naves sicut placuit romanis et custodient mandata eorum nichil ab eis accipientes. Similiter autem et si genti iudeorum prius acciderit bellum adiuvabunt romani ex animo prout tempus eis permiserit et adiuvantibus non dabitur triticum arma pecunia naves sicut placuit romanis et custodient mandata eorum absque dolo. Secundum hec verba ita constituerunt romani populo iudeorum. Quod si post hec verba hi aut illi

addere vl' demere ad hec aliq̄d voluerint. facient
ex proposito suo: ⁊ quecumq; addiderit vl' dempserint
serint rata erunt. Sz ⁊ de malis q̄ deme
trius rex fecit in eos. scripsimus ei dicentes.
Quare grauasti iugum tuum sup amicos nostros
⁊ socios iudeos. Si ergo iterum adierint nos
adūsum te faciem⁹ illis iudicium ⁊ pugnabi
mus tecum terra mariq;.

IX

Postea vbi audiuit demetrius q2 cecidit
nicanor. ⁊ exercitus eius in prelio. apposuit
bachidem ⁊ alchimum rursum mittere in iude
am. ⁊ dextrum cornu cum illis. Et abierunt
viam que ducit in galgala: ⁊ castra posue
runt in mesaloth q̄ est in arbellis ⁊ occupa
uerunt eam. ⁊ peremerunt animas hominum
multas. Et mense primo anni centesimi
⁊ quinquagesimi ⁊ secundi applicuerunt ex
ercitum ad ierusalem ⁊ surrexerunt ⁊ abierunt
in berea. xx. milia uirorum ~~cum eo erant~~
castra posuerunt in laisa. ⁊ tria milia ui
ri cum eo electi. Et uiderunt multitudinem
exercitus q2 multi sunt ⁊ timuerunt valde.
⁊ multi subtraxerunt se de castris. ⁊ non re
manserunt ex eis nisi octingenti uiri.
Et uidit iudas q̄d defluxit exercitus suus.
⁊ bellum perurgebat eum: ⁊ confractus est corde.
q2 non habebat temp⁹ congregandi eos.
⁊ dissolutus est. Et dixit hys qui residui
erant. Surgamus ⁊ eamus ad aduersarios
nostros. si poterimus pugnare aduersus eos.
Et auertebant eum dicentes. Non poterimus:
sed liberemus animas nostras modo. ⁊ reuertamur
ad fratres nostros: ⁊ tunc pugnabimus aduersus
eos. nos autem pauci sumus. Et ait iudas.
Absit istam rem facere: vt fugiamus ab eis.
Et si appropiauit temp⁹ nostrum moriamur in
uirtute propter fratres nostros: ⁊ non inferamus
crimen glorie nostre. Et mouit exercitus de ca
stris: ⁊ steterunt illis obuiam. Et diuisi
equites in duas partes. ⁊ fundibalarij
⁊ sagittarij preibant exercitum ⁊ primi certa
minis omnes potentes. Bachides autem
erat in dextro cornu. Et proximauit le
gio ex duabus partibus: ⁊ clamabant tu
bis. Exclamauerunt autem hy qui erant
ex parte iude ⁊ ipsi. Et commota est terra a uo
ce exercituum: ⁊ commissum est prelium a ma
ne vsq; ad uesperam. Et uidit iudas q2
firmior est pars exercitus bachidis in dextris
⁊ conuenerunt cum ipso omnes constantes corde.
Et contrita est dextera pars ab eis. ⁊ persecutus
est eos vsq; ad montem azoti. Et qui in
sinistro cornu erant uiderunt q̄d contritum est
dextrum cornu. ⁊ secuti sunt post iudam et q̄
cum ipso erant a tergo. Et ingrauatum est pre
lium ⁊ ceciderunt uulnerati multi ex hys. et
illis. ⁊ iudas cecidit, ⁊ ceteri fugerunt. Et
ionathas ⁊ symon tulerunt iudam fratrem
suum. ⁊ sepelierunt eum in sepulchro patrum
suorum in ciuitate modin. ⁊ fleuerunt eum
omnis populus israhel planctu magno: ⁊
lugebant dies multos. Et dixerunt. Quo
modo cecidit potens. qui saluum faciebat
israhel. Et cetera uerba iude bellorum ⁊ uir
tutum q̄s fecit ⁊ magnitudines eius non sunt de
scripta: multa enim erant valde. Et factum est
post obitum iude emerserunt iniqui in omnibus
finibus israhel: ⁊ exorti sunt omnes q̄ operabantur
iniquitatem. In diebus illis facta est fames ma
gna valde. ⁊ tradidit se bachidi omnis
regio eorum cum ipsis. Et elegit bachides im
pios uiros. ⁊ constituit eos dominos regionis.
⁊ exquirebant ⁊ perscrutabantur amicos iude.
⁊ adducebant eos ad bachidem. ⁊ vindicabat
in illos ⁊ illudebat. Et facta est tribulacio
magna in israhel: qualis non fuit ex q̄ die non
est uisus propheta in israhel. Et congregati sunt omnes
amici iude: ⁊ dixerunt ionathe. Ex quo
frater tuus iudas defunctus est: vir similis
ei non est qui exeat contra inimicos bachidem.
⁊ eos qui inimici sunt gentis nostre. Nunc itaq;
te eligimus hodie pro eo. nobis esse in principem

ionatħ

⁊ ducē: ad bellandū bellū nr̄m. Et su
scepit ionathas tp̄e illo principatū:
⁊ surrexit loco iude fr̄is sui. Et cognouit
bachides: ⁊ q̄rebat illū occidē. Et cogno
uit ~~bachides~~ ⁊ symon frat̄ eius. ⁊ oēs
qui cū eo erāt. ⁊ fugerūt in desertum
thecue. ⁊ cōsederūt ad aquā lacus asph
ar. Et cognouit bachides ⁊ die sabbato
rū uenit ipē ⁊ omīs exercitus ei9 trāsior
danē. Et misit fratrē suū ducē p̄pli: ⁊
rogauit nabutheos amicos suos. vt
cōmēdaret illis apparatū suū qui erat co
piosus. Et exierūt filij iambri ex mada
bas ⁊ cōphenderūt iohem. ⁊ omīa q̄
hēbat ⁊ abierūt habētes ea. Post hec
uerba renūtiatū ē ionathe ⁊ symoñ
frī eius. qr filij iambri faciūt nuptias
magnas. ⁊ ducūt sponsā ex madaba
filiam uiri de magnis p̄ncipib; chana
an cū ambitiōne magna. Et recorda
ti s̄ sanguīs iohīs fratris sui. ⁊ asce
derūt ⁊ absconderūt se sb̄ tegumento
montis. Et leuauerūt oculos suos et
uiderūt. ⁊ ecce tumultus ⁊ apparat9 mult9:
⁊ spons9 p̄cessit ⁊ amici ei9. ⁊ frēs ei9 ob
uiā illis cū tympanis ⁊ musicis ⁊ ar
mis multis. Et surrexerūt ad eos de in
sidijs. ⁊ occiderūt eos. Et ceciderūt vul
nerati multi: ⁊ residui fugerūt in mōtē.
Et acceperūt omīa spolia eorū. ⁊ cōuerse s̄
nuptie in luctū ⁊ vox musicorū ipsorū
in lamētū. Et vindicauerūt vindictam
sanguinē fr̄is sui. ⁊ reuersi s̄ ad ripam
iordanis. Et audiuit bachides. ⁊ venit
die sabbatorū vsq; ad orā iordanis in uir
tute multa. Et dix̄ ad suos ionathas.
Surgam9 ⁊ pugnem9 cōtra inimicos nr̄os
Non ē enī hodie sicut heri ⁊ nudius ter
tius. Ecce enī bellū ex aduerso: aq̄ uero
iordanis hinc ⁊ inde ⁊ ripe ⁊ paludes
⁊ saltus. ⁊ nō est locus diuertendi. Nunc

ḡ clamate in celū. vt liberemini de ma
nu inimicorū nr̄orū. Et cōmissū ē bel
lū. Et extendit ionathas manū suā
p̄cutē bachidē. ⁊ diuertit ab eo retro. Et
desiluit ionathas. ⁊ qui cū eo erāt in ior
danē: ⁊ trāsnatauerūt ad eos iordanē.
Et ceciderūt de parte bachidis die illa
mille uiri. Et reuersi s̄ ierlm: ⁊ edifica
uerūt ciuitates munitas in iudea muni
tionē q̄ erat in iericho. ⁊ in amaum ⁊ in
bethoron. ⁊ bethel. ⁊ thamnathan. et
phara. ⁊ thopo ⁊ muris excelsis. ⁊ portis
⁊ seris. Et posuit custodiā in eis: vt
inimicitias exercerēt in isrl'. Et muniuit
ciuitatē bethsurā ⁊ gazarā ⁊ arcē. et
posuit in eis auxilia ⁊ apparatū escarū.
⁊ accepit filios principū regionis obsi
des: ⁊ posuit eos in arce in ierlm in custo
dia. Et anno centesimo quīquagesimo tercio
mēse sc̄do. p̄cepit alchim9 destrui mu
ros domus sc̄e interioris ⁊ destrui opera p̄
pharum ⁊ cepit destruere. In tp̄e illo p̄
cussus ē alchim9 ⁊ impedita s̄ opa illi9:
⁊ occlusū ē os ei9. ⁊ dissolutus est pa
ralysi. nec vltra loqui potuit v̄bū. ⁊ man
dare de domo sua. Et mortuus ē alchi
m9 in tp̄e illo. cū tormēto magno. Et
uidit bachides. qm̄ mortuus ē alchi
m9. ⁊ reuers9 ē ad regē. Et siluit terra an
nis duob9. Et cogitauerūt omēs iniq̄
ui dicētes. Ecce ionathas ⁊ qui cū eo s̄ in
silentio habitant cōfidentes. Nunc ḡ ad
ducam9 bachidē: ⁊ cōphendet eos omēs
in vna nocte. Et abierūt ⁊ cōsiliū ei de
derūt. Et surrexit vt ueniret cū exercitu
multo. ⁊ misit epistolas sociis suis occul
te qui erāt in iudea. vt cōphenderēt iona
than. ⁊ eos qui cū eo erāt. s; nō potue
rūt. qr innotuit eis cōsiliū eorū. Et ap
p̄hendit de uiris regionis q̄ principes e
rant malicie quīquagīta uiros. ⁊ occi

dit eos. Et secessit ionathas et symon. et qui cum eo erant in bethbesen que est in deserto. et extruxit diruta eius. et firmaverunt eam. Et agnovit bachides et congregavit universam multitudinem suam: et hiis qui de iudea erant denunciavit et venit et castra posuit desuper a bethbese et obpugnavit eam dies multos et fecit machinas. Et reliquit ionathas symonem fratrem suum in civitate. et exiit in regionem: et venit cum numero. et percussit odaren et fratres eius et filios phaseron in tabernaculis ipsorum. et cepit cedere et crescere in virtutibus. Symon vero et qui cum ipso erant exierunt de civitate et succenderunt machinas. et pugnaverunt contra bachidem et contritus est ab eis. Et afflixerunt eum valde. quoniam consilium eius et congressus eius erat inanis. Et iratus contra viros iniquos qui ei consilium dederant ut veniret in regionem ipsorum multos ex eis occidit. ipse autem cogitavit cum reliquis abire in regionem suam. Et cognovit ionathas. et misit ad eum legatos componere cum ipso pacem. et reddere ei captivitatem. Et libenter accepit et fecit secundum verba eius et iuravit nichil se ei facturum mali omnibus diebus vite eius. Et reddidit ei captivitatem quam prius erat predatus de terra iuda et conversus abiit in terram suam. et non apposuit amplius venire in fines eius. Et cessavit gladius ex israel. Et habitavit ionathas in machmas. et cepit ibi iudicare populum. et exterminavit impios ex israel.

X

Et anno centesimo sexagesimo ascendit alexander antiochi filius qui cognominatus est nobilis. et occupavit ptolomaidam. et receperunt eum: et regnavit illic. Et audivit demetrius rex et congregavit exercitum valde copiosum. et exivit obviam illi in prelium. Et misit demetrius ad ionathan epistolam verbis pacificis: ut magnificaret eum.

Dixit enim. Anticipemus pacem facere cum eo priusquam faciat cum alexandro adversus nos. Recordabitur enim omnium que fecimus ei et in fratres eius: et in gentem eius. Et dedit ei potestatem congregandi exercitum et fabricare arma et esse ipsum socium eius. et obsides qui erant in arce iussit tradi ei. Et venit ionathas in ierusalem. et legit epistolas in auditu omnis populi et eorum qui in arce erant. et timuerunt timore magno. quoniam audierunt quod dedit ei rex potestatem congregandi exercitum. Et traditi sunt ionathe obsides. et reddidit eos parentibus suis. Et habitavit ionathas in ierusalem. et cepit edificare et innovare civitatem. Et dixit facientibus opera. ut extruerent muros et montem syon in circuitu lapidibus quadratis ad municionem. Et fecerunt ita. Et fugerunt alienigene qui erant in municionibus. quas edificaverat bachides. et reliquit unusquisque locum suum. et abiit in terram suam. tantum in bethsura remanserant aliqui ex hiis qui reliquerant legem et precepta dei. Erat enim hec eis ad refugium. Et audivit alexander rex promissa que promisit demetrius ionathe. et narraverunt ei prelia et virtutes quas fecit ipse et fratres eius et labores quos laboraverunt. Et ait. Numquid inveniemus aliquem virum talem? Et nunc faciamus eum amicum et socium nostrum. Et scripsit epistolam: et misit ei secundum hec verba dicens. Rex alexander fratri ionathe salutem. Audivimus de te quod vir potens es viribus: et aptus es ut sis amicus noster. Et nunc constituimus te hodie summum sacerdotem gentis tue: et ut amicus voceris regis. Et misit ei purpuram et coronam auream: ut que nostra sunt sencias. et conserves amicicias ad nos. Et induit se ionathas stolam sanctam septimo mense anno centesimo sexagesimo in die sollempni scenophegie. Et congregavit

dicens

exerciti. ⁊ fecit arma copiosa. Et audiuit
demetrius verba ista: ⁊ contristatus est ⁊ ait.
Quid hoc fecimus qd preoccupauit nos a
lexander apprehendere amiciciam iudeorum ad
munimen sui. Scribam ⁊ ego illis verba
deprecatoria. ⁊ dignitates ⁊ dona. vt sint
mecum in adiutorio. Et misit illis episto
lam in hec verba. Rex demetrius genti
iudeorum salutem. Quoniam seruastis ad nos
pactum. ⁊ mansistis in amicicia nostra ⁊ non
accessistis ad inimicos nostros audiuimus
⁊ gauisi sumus. Et nunc perseuerate adhuc
(vob) conseruare ad nos fidem. ⁊ retribuemus vobis bo
na pro hiis que fecistis nobiscum. ⁊ remittemus
vobis prestaciones multas. ⁊ dabimus
vobis donaciones. Et nunc absoluo vos
⁊ omnes iudeos a tributis. ⁊ precia salis
indulgeo. ⁊ coronas remitto vt tercias
seminis. ⁊ mediam partem fructus ligni qd
est porcionis mee. relinquo vobis ex hodier
(die) no ⁊ deinceps. ne accipiatur a terra iuda
⁊ a tribus ciuitatibus que addite sunt illi. ex sa
maria ⁊ galilea ex hodierna die ⁊ in
tempus. ⁊ ierusalem sit sancta ⁊ libera cum fini
bus suis ⁊ decime ⁊ tributa ipsius sint.
Remitto ⁊ potestatem arcis que est in ierusalem.
⁊ do eam sacerdoti summo. ⁊ constituat in
ea viros quoscumque ipse elegit qui custo
diant eam. Et omnem animam iudeorum que
captiua est a terra iuda in omni regno meo
relinquo liberam gratis: vt omnes a tribu
tis resoluantur etiam pecorum suorum. Et omnes
dies sollempnes ⁊ sabbata ⁊ neomenie
⁊ dies decreti. ⁊ tres dies ante diem solle
mpnem. ⁊ tres dies post diem sollempnem. sint
omnes inmunitatis ⁊ remissionis iudeis (sib)
qui sunt in regno meo. ⁊ nemo habebit pota
tem agere aliquid ⁊ mouere negocia aduersus
aliquem eorum in omni causa. ⁊ vt ascribantur
ex iudeis in exercitum regis ad xxx. mili
uirorum ⁊ dabuntur illis copie. vt oportet

omnibus exercitibus regis: ⁊ ex ipsis ordina
buntur qui sint in municionibus regis ma
gni. ⁊ ex hiis constituentur super negocia regni
que aguntur ex fide. ⁊ principes sint ex eis.
⁊ ambulent legibus suis sicut precepit rex in
terra iuda. ⁊ tres ciuitates que addite sunt iu
dee ex regione samarie cum iudea reputen
tur. vt sint sub vno ⁊ non obediant alie
potestati. nisi summi sacerdotis. ptolomai
dam ⁊ confines eius quas dedi donum sanctis
que sunt in ierusalem. ad necessarios sumptus
sanctorum. Et ego singulis annis dabo quinde
cim milia siclorum argenti de racionibus regis
que me contingunt. ⁊ omne qd reliquum fuit.
qd non reddiderant qui super negocia erant
annis prioribus ex hoc dabunt in opera domus.
⁊ super hec quinque milia siclorum argenti que
accipiebant de sanctorum racione per singulos an
nos. ⁊ hec ad sacerdotes pertineant qui mi
nisterio funguntur. Et quicumque fugerint in
templum qd est ierosolimis. ⁊ in omnibus
finibus eius obnoxius regi in omni negocio
dimittantur. Et vniuersa que sunt illis in reg
no meo libera habeant: ⁊ ad edificanda et
renouanda opera sanctorum sumptus dabuntur de
racione regis. ⁊ ad extruendos muros ie
rusalem ⁊ communiendos in circuitu sumptus
dabuntur de racione regis. ⁊ ad construen
dos muros in iudea. Vt audiuit autem
ionathas ⁊ populus sermones istos non credi
derunt eis. nec receperunt eos: quia recordati
sunt malicie magne quam fecerat in israel. ⁊ tribula
uerat eos valde. Et complacuit eis in alex
andro quia ipse fuerat princeps sermonum pa
cis. ⁊ ipsi auxilium ferebant omnibus diebus.
Et congregauit rex alexander exercitum magnum.
⁊ amouit castra contra demetrium.
Et commiserunt prelium duo reges. Et fugit
exercitus demetrii: ⁊ secutus est eum alex
ander. ⁊ incubuit super eos. ⁊ inualuit
prelium nimis donec occidit sol. ⁊ cecidit

demetri⁹ in illa die. Et misit alexand(er)
ad ptolomeū regē egypti. s(ecundu)m hec u(er)
ba dicēs. Qm̄ regressus sū in regnum
meū. ⁊ sedi in sede patrū meoꝝ. ⁊ obti
nui principatū. ⁊ contriui demetriū ⁊ pos
sedi regionē n(ost)ram. ⁊ cōmisi cū eo pug
nā ⁊ contritus ē ip(s)e ⁊ castra ei⁹ a nob. et
sedem⁹ in sede regni ei⁹. ⁊ nūc statuam⁹
ad inuicē amiciciā. ⁊ da m(ihi) filiā tuā uxo
rem ⁊ ego gener tuus: ⁊ dabo t(ibi) dona
⁊ dignitatem. Et r(espo)ndit ptolomeus
rex dicēs. Felix dies in q(u)a reu(er)sus es ad t(er)
rā patrū tuoꝝ: ⁊ sedisti i(n) sede regni eoꝝ.
Et nūc faciā t(ibi) q(uod) scripsisti. Sed occur
re m(ihi) ptolomaide ut uideam⁹ nos inuicē
⁊ spondeā t(ibi) sicut dixisti. Et exiit pto
lomeus de egypto ip(s)e ⁊ cleopatra filia
ei⁹. ⁊ uenit ptolomaidē āno cētesimo.
sexagesimo secūdo ⁊ occurrit ei alexan
der rex. ⁊ dedit ei cleopatrā filiā suā. Et
fecit nuptias ei⁹ ptolomaide sicut reges
i(n) magna gl(ori)a. Et scripsit rex alexander
ionathe: ut ueniret obuiā s(ibi). Et abiit cū
gl(ori)a ptolomaidē ⁊ occurrit ibi duob(us) regi
bus: ⁊ dedit illis argentū multū ⁊ aurū
⁊ dona: ⁊ inuenit grām i(n) cōsp(ec)tu eoꝝ. Et
conuenerūt ad(uersus) eū uiri pestilētes ex is
rahel. uiri iniq(ui) interpellātes ad(uersus) eū et
nō intendit ad eos rex. Et iussit spolia
ri ionathan uestimētis suis. ⁊ indui eū
purpura. ⁊ ita fecerūt. Et collocauit eū
rex sedē secū. dixitq(ue) principib(us). Exite cū
eo i(n) mediū ciuitatis: ⁊ p(re)dicate ut nemo
interpellet ad(uersus) eū de ullo negocio. nec q(ui)sq(uam)
ei molest(us) sit de ulla r(ati)one. Et f(a)c(tu)m ē ut
uiderūt q(ui) interpellabāt gl(ori)am ei⁹. q(uo)d p(re)dica
bat(ur). ⁊ op(er)tū eū purpura: fugerūt omēs.
Et magnificauit rex eū. ⁊ scripsit eū
int(er) p(ri)mos amicos. ⁊ posuit eū ducē et
participē principat(us). Et reu(er)sus est iona
thas i(n) ierl(m). cū pace ⁊ leticia. In āno
centesimo sexagesimo q(ui)nto. uenit de
metrius fili(us) demetrij a creta in t(er)rā patrū
suoꝝ. Et audiuit alexand(er) rex ⁊ contristat(us)
est ualde. ⁊ reu(er)sus est antiochiā. Et cōstituit
demetri(us) appolloniū. q(ui) p(re)erat celesy
rie. ⁊ congregauit exercitū magnū. Et ac
cessit ad iamniā: ⁊ misit ad ionathan
summū sacerdotē dicens. Tu solus resistis
nob. ego aūt factus sū in derisū ⁊ i(n) obp
brium. p(ro)pterea q(uia) tu p(o)t(est)atē exerces ad(uersus) nos
i(n) montib(us). Nūc ergo si cōfidis i(n) uirtuti
b(us) tuis descēde ad nos i(n) campū ⁊ cōpare
mur illic inuicē: q(uia) mecū ē uirt(us) belloꝝ.
Interroga ⁊ disce quis sim ego. ⁊ ceti qui
auxilio s(un)t m(ihi). qui ⁊ dicūt. q(uia) nō pōt stare
pes u(este)r ante faciē n(ost)ram. q(uia) bis i(n) fugā
cōuersi s(un)t pr̄es tui in t(er)rā sua. Et nūc quomodo
poteris sustinē equitatū ⁊ exercitū tantū i(n)
campo. Ubi nō est lapis neq(ue) saxū. neq(ue)
locus fugiendi. Ut audiuit aūt iona
thas sermones apollonij mot(us) est aīo: et
elegit. x. milia uiroꝝ ⁊ exiit ab ierl(m).
⁊ occurrit ei symon fr̄ eius i(n) adiutoriū:
⁊ applicuerūt castra i(n) ioppen. ⁊ exclusit eū
a ciuitate. q(uia) custodia apollonij ioppe erat
⁊ obpugnauit eam. Et exterriti q(ui) erāt i(n)tus
ciuitatem ap(er)uerūt ei: ⁊ obtinuit iona
thas ioppen. Et audiuit apolloni(us). et a
mouit tria milia equitū ⁊ exercitū multū.
⁊ abiit azotū tamq(uam) iter faciēs. ⁊ statim
exiit i(n) campū eo q(uod) h(ab)eret multitudinē
equitū ⁊ cōfideret i(n) eis. Et insecut(us) ē eum
ionathas in azotū. ⁊ p(re)liū cōmiserūt.
Et reliquit apolloni(us) in castris mille e
quites post eos occulte. Et cognouit io
nathas q(uia) s(un)t insidie post se. Et circuī
erūt castra ei(us) a mane usq(ue) ad uesperam.
p(o)p(u)l(u)s aūt stabat sic(ut) p(re)cepit ionathas. ⁊
laborauerunt equi eoꝝ. Et eiecit symon
exercitū suū ⁊ cōmisit cōtra legionē. Equites
enī fatigati erāt. Et contriti s(un)t ab eo et

et iecerūt iacula in p(o)p(u)l(u)m

fugerunt. Et qui dispersi sunt in campo.
fugerunt in azotum: et intraverunt in beth
dagon ydolum suum ut se liberarent. Et suc
cendit ionathas azotum. et civitates que
erant in circuitu eius. et accepit spolia eorum.
et templum dagon et eos qui fugerunt in illud
succendit igni. Et fuerunt qui ceciderunt gla
dio cum hiis qui succensi sunt fere octo milia
virorum. Et movit inde ionathas castra.
et applicuit ea ascalona. et exierunt de ci
vitate obviam illi in magna gloria. Et rever
sus est ionathas in ierusalem cum suis: habentibus
spolia multa. Et factum est ut audivit a
lexander sermones istos. addidit adhuc glo
rificare ionathan. et misit ei fibulam
auream sicuti est consuetudo dari cognatis
regum. et dedit ei accaron et omnes fines
Et rex egypti XI eius in possessionem.
congregavit exercitum sicut harenam
que est circa oram maris. et naves mul
tas. et querebat obtinere regnum alexandri
dolo. et addere illud regno suo. et exiit in syri
am verbis pacificis. Et aperiebant ei civi
tates et occurrebant ei: quia mandaverat a
lexander rex exire ei obviam eo quod socer
suus esset. Cum autem introiret civitatem pto
lomeus. ponebat custodias militum in
singulis civitatibus. Et ut appropiavit
azoto. ostenderunt ei templum dagon suc
censum. et azotum et cetera eius demolita et cor
pora proiecta. et eorum qui cesi erant in bello
tumulos quos fecerant secus viam. et narra
verunt regi quia hec fecit ionathas. ut in
vidiam facerent ei. Et tacuit rex. Et occur
rit ionathas regi in ioppen cum gloria. et in
vicem se salutaverunt: et dormierunt illic.
Et abiit ionathas cum rege usque ad flu
vium qui vocatur eleuterus. et reversus est in ierusalem.
Rex autem ptolomeus obtinuit dominium
civitatum usque seleuciam maritimam. et cogi
tabat in alexandrum consilia mala. Et misit

legatos ad demetrium dicens. Veni compo
namus inter nos pactum. et dabo tibi filiam me
am quam habet alexander et regnabis in re
gno patris tui. Penituit enim me quod dederim
illi filiam meam. Quesivit enim me occidere.
Et vituperavit eum. propterea quod concupierat re
gnum eius. Et abstulit filiam suam et dedit
eam demetrio. et alienavit se ab alexandro.
et manifeste facte sunt inimicicie eius. Et intra
vit ptolomeus antiochiam. et imposuit
duo dyademata capiti suo egypti et asye.
Ptolomeus autem rex erat in cilicia illis tem
poribus: quia rebellabant qui erant in locis illis.
Et audivit alexander. et venit ad eum in
bello. et produxit ptolomeus rex exercitum.
et occurrit ei in manu valida. et fugavit
eum. Et fugit alexander in arabiam ut ibi
protegeretur. Rex autem ptolomeus exaltatus
est. Et abstulit gadihel arabs caput a
lexandri: et misit ptolomeo. Et rex pto
lomeus mortuus est in die tertia. Et qui
erant in munitionibus perierunt ab hiis qui intra
castra. Et regnavit demetrius anno cen
tesimo sexagesimo septimo. In diebus il
congregavit ionathas eos qui erant in iude
a. ut expugnaret arcem que est in ierusalem.
et fecerunt contra eam machinas multas.
Et abierunt quidam qui oderant gentem
suam viri iniqui ad regem. et renunciaverunt ei
quod ionathas obsideret arcem. Et ut au
divit iratus est. et statim venit ptolomai
dam et scripsit ionathe ne obsideret. sed
occurreret sibi ad colloquium festinato. Ut
audivit autem ionathas iussit obsidere: et
elegit de senioribus israel. et de sacerdotibus et
dedit se periculo. et accepit aurum et argentum
et vestem et alia multa xenia. et abiit ad
regem ptolomaide. et invenit gratiam in conspectu
eius. Et interpellabant adversus eum quidam
iniqui ex gente sua. Et fecit ei rex sicut
fecerant qui ante ipsum fuerant. et exaltavit

eu ante ꝯspectu amicorum omnium. et statuit
ei principatum sacerdocij. et quecumque alia habuit
prius preciosa. et fecit eum principem amicorum.
Et postulauit ionathas a rege vt immu
nem faceret iudeam. idest tres toparchias. et sa
mariam. et promisit ei talenta. ccc. Et consen
sit rex. et scripsit ionathe epistolas de hijs
omnibus hunc modum continentes. Rex de
metrius. ionathe fratri salutem et genti iu
deorum. Exemplum epistole. quam scripsimus
lasteni parenti nostro de vobis: misimus et ad
vos vt sciretis. Rex demetrius. lasteni pa
renti salutem. Genti iudeorum amicis nostris
et conseruantibus que iusta sunt apud nos. decre
uimus benefacere: propter benignitatem ipsorum
quam erga nos habent. Statuimus ergo il
lis fines omnes iudee et ciuitates tres. lid
dam et ramathe. que addite sunt iudee ex samari
a. et omnes confines earum sequestrari omnibus
sacrificantibus in ierosolymis: pro hijs que ab e
is rex accipiebat per annos singulos. pro
fructibus terre et pomorum: et alia que ad nos per
tinebant decimarum et tributorum. ex hoc tem
pore remittimus eis. et areas salinarum et
coronas que nobis deferebantur omnia ipsis
concedimus. et nichil horum irritum erit ex hoc et
in omne tempus. Nunc ergo curate facere hor
exemplum et detur ionathe: et ponatur in mon
te sancto in loco celebri. Et uidit demetrius
rex quod siluit terra in conspectu suo. et nichil ei
resistit: dimisit exercitum suum vnumquemque
in locum suum. excepto peregrino exercitu quem
contraxit ab insulis gentium. Et inimici
erant ei omnes exercitus patrum eius. Trifon
autem erat quidam partium alexandri prius.
Et uidit quoniam omnis exercitus murmurabat
contra demetrium: et iuit ad emalcuhel arabum
qui nutriebat antiochum filium alexandri
et assidebat ei. vt traderet eum ipsi. et regnaret
loco patris sui. Et enunciauit ei quanta fece
rat demetrius: et inimicicias exercituum eius

aduersus illum. Et mansit illic diebus multis.
Et misit ionathas ad demetrium regem
vt eiceret eos qui in arce erant in ierusalem. et
qui in presidijs erant: quia impugnabant israel.
Et misit demetrius ad ionatham di
cens. Non hec tantum faciam tibi. et genti
tue. sed gloria illustrabo te et gentem tuam
cum fuerit oportunum. Nunc ergo recte fe
ceris si miseris uiros in auxilium quia discessit
sit omnis exercitus meus. Et misit ei io
nathas tria milia uirorum fortium antio
chiam. Et uenerunt ad regem: et delecta
tus est rex in aduentu eorum. Et conuenerunt
qui erant de ciuitate centum. xx. milia ui
rorum: et volebant interficere regem. Et fugit
rex in aulam. Et occupauerunt qui erant de ci
uitate itinera ciuitatis. et ceperunt
pugnare. Et uocauit rex iudeos in
auxilium. et conuenerunt omnes simul ad eum.
Et dispersi sunt omnes per ciuitatem et occiderunt
in illa die. c. milia hominum. et succenderunt
ciuitatem et ceperunt spolia multa in die
illa: et liberauerunt regem. Et uiderunt qui
erant de ciuitate quod obtinuissent iudei ci
uitatem sicut volebant: et infirmati sunt
mente sua. et clamauerunt ad regem cum precibus
dicentes. Da nobis dextras et cessent iudei
obpugnantes nos et ciuitatem. Et pro
iecerunt arma. et fecerunt pacem. Et glori
ficati sunt iudei in conspectu regis et in conspectu
omnium qui erant in regno eius. et nomina
ti sunt in regno. et regressi sunt in ierusalem
habentes spolia multa. Et sedit demetrius
rex in sede regni sui: et siluit terra in con
spectu eius. Et mentitus est omnia que
cumque dixit: et abalienauit se ab iona
tha. et non retribuit ei secundum beneficia que
sibi tribuerat: et uexabat eum ualde. Post
hec autem reuersus est trifon et antiochus
cum eo puer adolescens. et regnauit. et
imposuit dyadema. Et congregati sunt

ad eum omnes exercitus quos disperserat de-
metrius rex: et pugnaverunt contra eum.
et fugit et terga vertit. Et accepit tri-
fon bestias: et obtinuit antiochiam.
Et scripsit antiochus adolescens iona-
the dicens. Constituo tibi sacerdotium. et
constituo te super quatuor civitates. ut sis
de amicis regis. Et misit illi vasa au-
rea et ministerium: et dedit ei potestatem
bibendi in auro et esse in purpura. et habere
fibulam auream: et symonem fratrem eius consti-
tuit ducem a terminis tyri. usque ad fines
egypti. Et exiit ionathas et perambu-
labat trans flumen civitates: et congregatus
est ad eum omnis exercitus syrie in auxilium.
Et venit ascalonem et occurrerunt ei de civitate
honorifice. Et abiit inde gazam: et conclu-
serunt se qui erant gaze. Et obsedit eam:
et succendit que in circuitu erant civitatis.
et predatus est eam. Et rogaverunt gazen-
ses ionathan. et dedit illis dextram. Et
accepit filios eorum obsides et misit illos
in ierusalem. et perambulavit regionem usque
ad damascum. Et audivit ionathas quia
prevaricati sunt principes demetrii in cades
que est in galylea cum exercitu magno mul-
to. volentes eum removere a negocio reg-
ni et occurrit illis. Fratrem autem suum symonem
reliquit intra provinciam. Et applicuit sy-
mon ad bethsuram. et expugnavit eam
diebus multis: et conclusit eos. Et postula-
verunt ab eo dextras accipere: et dedit illis.
Et eiecit eos inde. et cepit civitatem et po-
suit in ea presidium. Et ionathas et castra
eius applicuerunt ad aquam genasar et ante
lucem vigilaverunt in campo asor. Et ecce
castra alienigenarum occurrebant in campo
et tendebant ei insidias in montibus. ipse
autem occurrit ex adverso. Insidie vero ex-
surrexerunt de locis suis. et commiserunt pre-
lium. Et fugerunt qui erant ex parte ionathe
omnes: et nemo relictus est ex eis nisi ma-
thathias filius absolomi. et iudas filius
calfi princeps militie exercitus. Et iona-
thas scidit vestimenta sua. et posuit terram
in capite suo. et oravit. Et reversus est ad e-
os in prelium: et convertit illos. et pugnaverunt.
Et viderunt qui fugiebant partis illius. et re-
versi sunt ad eum: et insequebantur cum eos us-
que ad cades ad castra sua: et pervenerunt usque
illuc. Et ceciderunt de alienigenis in die
illa tria milia virorum. Et reversus est iona-
thas in ierusalem.

XII

Et vidit ionathas quia
tempus eum iuvat. et elegit viros et
misit romam statuere et renovare cum eis
amiciciam: et ad spartiatas et ad alia lo-
ca misit epistolas secundum eandem formam.
Et abierunt romam. et intraverunt curiam.
et dixerunt. Ionathas summus sacerdos.
et gens iudeorum miserunt nos: ut renove-
tis amiciciam et societatem secundum pristinam.
Et dederunt illis epistolas per loca ad ipsos.
Ut deducerent eos in terram iuda cum pace. Et
hoc exemplum epistolarum quas scripsit iona-
thas spartiatis. Ionathas summus sacer-
dos et seniores gentis. et sacerdotes et re-
liquus populus iudeorum. spartiatis fratribus sa-
lutem. Iam pridem misse erant epistole ad
oniam summum sacerdotem a dario. qui reg-
nabat apud nos: quia estis fratres nostri. sic-
ut rescriptum continet quod subiectum est. Et susce-
pit onias virum qui fuerat missus cum ho-
nore: et accepit epistolas. in quibus signi-
ficabatur de societate et amicicia. Nos cum
nullo horum indigeremus. habentes solacio
sanctos libros qui sunt in manibus nostris. maluimus
mittere ad vos renovare fraternitatem et a-
miciciam. ne forte alieni efficiamur a vobis.
Multa enim tempora transierunt. ex quo misis-
tis ad nos. Nos ergo in omni tempore sine in-
termissione in diebus sollempnibus et ceteris
quibus oportet memores sumus vestri. in

sacrificiis q offerimus et observacionib;
sicut fas e et decet meminisse frm.
Letamur itaq; de gla ura. Nos aut
circuidederut multe tribulacones et
multa plia. et impugnaverut nos reges
qui s in circuitu nro. Noluim g vob
molesti ee. neq; ceteris socys et amicis
nris in hys plys. Habuim eni de celo
auxiliu et liberati sum nos: et humilia
ti s inimici nri. Elegim itaq; nume
niu antiochi et antipatru iasonis filiu
et misim ad romanos renovare cu eis
amicicia et societate pristina. Mandavi
mus itaq; eis ut veniat et ad vos et salutet
vos et reddat vob epistolas de innovaci
one fraternitatis nre. Et nuc bn facietis
rndetes nob ad hec. Et hoc rescriptu
epistolar qd miserat onias rex sparcia
tar. Onias ionathe sacerdoti magno
salute. Inventu e in scriptura de sparci
atis et iudeis. qm s fres et q s de genere
abraham. Et nuc ex quo hec cognovim
bene facietis scribetes nob de pace ura.
Sed et nos rescribim vob. Pecora ura et
possessiones nre ure s: et nra ura. Man
davim itaq; hec nunciari vob. Et audi
vit ionathas. qm egressi s principes deme
trii cu exercitu multo sup qm prius pug
nare adus eu. et exiit ab ierlm. et occurrit
eis i amathite regione. Non eni dederat
eis spaciu ut ingrederent regione ei. Et
misit speculatores in castra eor. Et re
versi renunciaverut. q constituut sup veni
re illic nocte. Cu occidisset aut sol. precep
ionathas vigilare suis. et ee in armis
paratos ad pugna tota nocte. et posu
it custodes p circuitu castror. Et audi
erut adversarii q paratus e ionathas
cu suis in bello. et timuerut et formida
verut corde suo. et accenderut focos i castris
suis. Ionathas aut et qui cu eo erant

no cognoverut usq; mane. videbant
eni luminaria ardencia. Et secutus
e ionathas et no cophendit eos. Tran
sierut eni flumi eleuteriu. Et divertit
ionathas ad arabas qui vocant za
badei. et pcussit eos. et accepit spolia e
or. Et iunxit et venit damasci: et p
ambulavit omne regione illa. Symo
aut exiit et venit usq; ascalona et ad
proxima psidia et declinavit i ioppen. et
occupavit eam. Audivit eni. qd vel
let psidiu trade partib; demetrii: et po
suit ibi custodes ut custodiret ea. Et
reversus e ionathas et convocavit senio
res ppli et cogitavit cu eis edificare p
sidia i iudea. et edificare muros i ieru
salem. et exaltare altitudine magna
int mediu arcis et civitatis. ut sepa
ret ea a civitate. ut eet ipa singlari
ter. et neq; emant neq; vendant. Et co
venerut ut edificaret civitate: et ceci
dit murus. qui erat sup torrente ab
ortu solis et reparavit eu qui vocat cape
tetha. Et symon edificavit adiada in
sephela et munivit ea: et imposuit por
tas et seras. Et cu cogitasset trifon regna
re asie et assumere dyadema. et extendere
manu in antiochu rege timens ne for
te no pmitteret eu ionathas s; pugna
ret adversu eu. qrebat cophendere eu et
occidere. Et exsurges: abiit i bethasan.
Et exivit ionathas obviam ei cu qdraginta
milib; viror elector i preliu. et venit be
thasan. Et vidit trifon q venit iona
tas cu exercitu multo ut extenderet i eu ma
nus: et timuit et excepit eu cu honore.
et comendavit eu omib; amicis suis. et
dedit ei munera: et pcepit exercitib; suis
ut obedirent ei sic s. Et dix ionathe.
Ut quid vexasti universu pplm. cu bel
lu nob no sit. Et nuc remitte eos in

domos suas. Elige aūt tibi uiros pau
cos qui tecū sint. ⁊ ueni mecū ptolo
maidā ⁊ tradā illā tibi. ⁊ reliq̄ presi
dia ⁊ exercitū ⁊ uniuersos negocii: ⁊ cō
uersus abibo. Ꝓpterea enī ueni. Et credi
dit ei: ⁊ fecit sicut dixit. Et dimisit ex
ercitū ⁊ abierūt in terram iuda. Retinu
it aūt secū tria milia uirorū. ex quib;
remisit i galylea duo milia. mille aūt
cū eo uenerūt. Ut intrauit aūt iona
thas ptolomaidā clauserūt portas pto
lomenses. ⁊ cōphenderūt eū. ⁊ omnes
qui cū eo intrauerant gladio interfecerūt.
Et misit trifon exercitū ⁊ equites i
galyleam ⁊ in campū magnū: ut
pderent omnes socios ionathe. At
illi cū cognouissent q2 cōphensus est ⁊ pe
riit ⁊ omnes qui cū eo erant. hortati
sunt semetipsos ⁊ exierunt parati in plium.
Et uidentes hii qui insecuti fuerant.
q2 p anima res est illis. reuersi sunt. Illi
aūt uenerūt omnes cū pace in terram
iuda: ⁊ planxerūt ionathan ⁊ eos qui
cū ipso erant ualde. ⁊ luxit israel luctu
magno. Et quesierūt omnes gentes que e
rant i circuitu eorū cōterere eos. Dixerūt
enim. Non habent principem ⁊ adiuuantē.
Nunc ergo expugnemus illos ⁊ tollamus
de hominib; memoriā eorū. Et audiuit
symon quod cōgregauit trifon exercitū
copiosū. ut ueniret in terram iuda. et
attereret eam. uidens q2 i tremore ppls
est ⁊ timore. ascendit ierlm ⁊ cōgregauit
pplm ⁊ adhortans dixit. Uos scitis. quan
ta ego ⁊ fratres mei. ⁊ domus patris mei fecim9
p legib; et p sctis. plia ⁊ angustias
quales uidimus. Horū gratia perierūt fratres
mei omnes ppt israel: ⁊ relictus sum ego solus.
Et nunc nō mihi cōtingat parcere anime mee.
i omni tempore tribulacionis. Non enim
melior sum fratrib; meis. Uindicabo itaq;

gentem meā ⁊ sctā. natosq; nros ⁊ uxo
res. q2 cōgregate sunt uniuerse gentes cōte
rere nos inimicitie gratia. Et accensus est
spiritus ppli simul ut audiuit sermones istos.
⁊ responderunt uoce magna dicentes. Tu
es dux nr loco iude ⁊ ionathe fratris tui.
Pugna plium nrm. ⁊ omnia quecumq; dixeris
nobis faciemus. Et cōgregans omnes
uiros bellatores accelerauit omnes mu
ros ierlm cōsummare: ⁊ muniuit eam i
gyro. Et misit ionathan filium absolo
mi. ⁊ cū eo exercitū nouū in ioppen.
Et eiectis hiis qui erant in ea. mansit
illic ipse. Et mouit trifon ptolomaida
cū exercitu multo. ut ueniret in terram
iuda. ⁊ ionathas cū eo in custodia. Sy
mon aūt applicuit i addus. cōtra faciem
campi. Et ut cognouit trifon q2 surrexit
symon loco ionathe fratris sui. ⁊ q2 cōmis
surus esset cū eo plium: misit ad eū lega
tos dicens. Pro argento quod debebat fra
ter tuus ionathas i racione regis detinuimus
eum. Et nunc mitte argenti talenta centū
⁊ duos filios eius obsides. ut nō dimis
sus fugiat a nob. ⁊ remittemus eū. Et
cognouit symon q2 cū dolo loqueretur secū.
iussit tamen dari argentū ⁊ pueros: ne
inimicitiam sumeret magnam ad israel po
pulū dicentem. Quia nō misit argentum
⁊ pueros. ppterea periit. Et mentitus est
nō dimisit ionathan. Et uenit post
hec trifon ut intraret regionē ⁊ cōtereret
eam: ⁊ gyrauit p uiā que ducit ad dor.
Et symon ⁊ castra eius ambulabant in
omnē locū. quocumq; ibant. Qui aūt in
arce erant miserūt ad trifonē legatos:
ut festinaret uenire p desertū. ⁊ mitte
ret illis alimonias. Et parauit trifon
omnē equitatū. ut ueniret illa nocte.
erat aūt nix ualde multa. ⁊ nō uenit
i galadithin. Et cū appropinquasset baschā

ma occidit ionathan et filios eius. Et con
vertit trifon et abiit in terram suam. Et mi
sit symon et accepit ossa ionathe fratris
sui. et sepelivit ea in modin. civitate pa
trum suorum. Et planxerunt omnis eum israel
planctu magno: et luxerunt eum dies mul
tos. Et edificavit symon super sepulchrum
patris sui. et fratrum suorum edificium altum
visu. lapide polito retro et ante et statu
it septem piramidas unam contra unam patri
et matri et quatuor fratribus: et hiis circumposu
it columpnas magnas. et super columpnas
arma ad memoriam eternam. et iuxta ar
ma naves sculptas que viderentur ab hominibus
navigantibus mare. Hoc est sepulchrum
quod fecit in modin. usque in hunc diem. Tri
fon autem cum iter faceret cum antiocho adolescen
te rege. dolo occidit eum: et regnavit lo
co eius. et imposuit sibi dyadema asie: et
fecit plagam magnam in terra. Et edifica
vit symon presidia iudee muniens eam
turribus excelsis et muris magnis et por
tis et seris. et posuit alimenta in munitioni
bus. Et elegit symon viros. et misit ad
demetrium regem. ut faceret remissionem
regioni. quia actus omnes trifonis per direp
tionem fuerant gesti. Et demetrius rex ad
verba ista respondit. et scripsit epistolam
talem. Rex demetrius symoni summo
sacerdoti et amico regum et senioribus et
genti iudeorum salutem. Coronam auream
et bahem quam misistis suscepimus: et parati
sumus facere vobiscum pacem magnam. et scri
bere prepositis regis remittere vobis indul q̄
simus. Queque enim constituimus vobis
constant: munitiones quas edificastis
sint vobis. Remittimus quoque ignoran
tias et peccata usque in hodiernum diem.
et coronam quam debebatis: et siquid aliud
erat tributarium ierusalem. iam non sit
tributarium. et siqui in vobis apti sint

conscribi inter nostros conscribantur. et sit inter
nos pax. Anno centesimo septuage
simo ablatum est iugum gentium ab israel.
et cepit populus israel scribere in tabulis et
gestis publicis anno primo sub symo
ne summo sacerdote magno. duce et
principe iudeorum. In illis diebus symon
applicuit ad gazam. et circumdedit eam
castris: et fecit machinas. Et appli
cuit ad civitatem: et percussit turrem
unam et comprehendit. Et qui erupe
rant erant intra machinam in civita
te et factus est motus magnus in civi
tate. Et ascenderunt qui erant in civita
te cum uxoribus et filiis super murum scis
sis tunicis suis. et clamaverunt voce
magna. postulantes a symone dex
tras sibi dari. et dixerunt. Non nobis
reddas secundum malicias nostras: sed secundum
misericordias tuas. Et flexus symon non de
bellavit eos. eiecit tamen eos de civi
tate et emundavit edes in quibus fue
rant simulachra. et tunc intravit in ea
cum ymnis benedicens dominum. Et eiec
ta ab ea omni immundicia. colloca
vit in ea viros qui legem facerent. et mu
nivit eam. et fecit sibi habitacionem. Qui
autem erant in arce ierusalem prohibebantur
egredi et ingredi in regionem. et emere
ac vendere et esurierunt valde. et multi
ex eis fame perierunt. Et clamaverunt
ad symonem ut dextras acciperent. Et
dedit illis. Et eiecit eos inde: et mun
davit arcem a contaminacionibus. Et intra
verunt in eam tercia et vicesima die secundi men
sis. Anno centesimo septuagesimo
primo cum laude et ramis palmarum et
cinaris et cymbalis. et nablis. et ymp
nis et canticis: quia contritus est inimicus
magnus ex israel. Et constituit ut omnibus
annis agerentur dies hii cum leticia. Et

munivit montem templi qui erat
secus arcem. et habitavit ibi ipse et qui
cum eo erant. Et vidit symon iohannem
filium suum quod vir esset. posuit eum ducem
virtutum universarum. et habitavit gaza.

XIIII

Anno centesimo septuagesimo secundo. congregavit rex
demetrius exercitum suum. et abiit in me
diam ad contrahenda sibi auxilia ut ex
pugnaret trifonem. Et audivit ar
saces rex persidis et medie quia intravit
demetrius confines suos. et misit unum
de principibus suis ut comprehenderet eum
vivum et adduceret eum ad se. Et abiit
et percussit castra demetrii. et comprehendit
eum et duxit eum ad arsacen. et posu
it eum in custodia. Et siluit terra iuda
omnibus diebus symonis. Et quesivit bo
na genti sue. et placuit illis potestas
eius et gloria eius omnibus diebus. Et cum
omni gloria sua accepit ioppen in por
tum. et fecit introitum in insulis maris.
Et dilatavit fines gentis sue. et op
tinuit regionem. et congregavit captivi
tatem multam. et dominatus est gazare
et bethsure. et arci. et abstulit immundi
cias ex ea. et non erat qui resisteret ei.
Et unusquisque colebat terram suam cum
pace. et terra iuda dabat fructus su
os et ligna camporum fructum suum. Se
niores in plateis sedebant omnes. et de
bonis terre tractabant et iuvenes indu
ebant se gloriam et stolas belli. Civita
tibus tribuebat alimonias. et consti
tuebat eas ut essent vasa munitionis
quo adusque nominatum est nomen glorie
eius usque ad extremum terre. Fecit pacem
super terram. et letatus est israel leticia ma
gna. et sedit unusquisque sub vite sua. et
sub ficulnea. nec erat qui eos terreret.
Defecit impugnans eos super terram.
Reges contriti sunt in diebus illis. Et confir
mavit omnes humiles populi sui. et
legem exquisivit et abstulit omnem ini
quum et malum. Sancta glorificavit. et mul
tiplicavit vasa sanctorum. Et auditum est rome
quia defunctus esset ionathas. et usque
in spartiatas et contristati sunt valde. Ut au
dierunt autem quod symon frater eius factus esset
summus sacerdos loco eius. et ipse obtineret
regionem et civitates in ea: scripserunt ad
eum tabulis ereis. ut renovarent ami
cicias et societatem quam fecerant cum iuda et
ionatha fratribus eius. Et lecte sunt in conspectu
ecclesie in ierusalem. Et hoc exemplar epi
stolarum quas miserunt spartiate. Sparci
anorum principes et civitates. Symoni sa
cerdoti magno et senioribus et sacerdotibus
et reliquo populo iudeorum fratribus salutem. Legati
qui missi sunt ad populum nostrum. nunciaverunt
nobis de vestra gloria et honore ac leticia. et
gavisi sumus in introitu eorum. et scrip
simus que ab ipsis erant dicta in conciliis populi
sic. Numenius antiochi et antipater
iasonis filius legati iudeorum venerunt
ad nos. renovantes nobiscum amiciciam pri
stinam. et placuit populo excipere viros glorio
se et ponere exemplum sermonum eorum in segrega
tis populi libris. ut sit ad memoriam
populo spartiatarum. Exemplum autem horum
scripsimus symoni magno sacerdoti.
Post hec autem misit symon numenium
romam. habentem clipeum aureum magnum
pondo mnarum mille. ad statuendam cum
eis societatem. Cum audisset autem populus ro
manus sermones istos. dixerunt. Quam
gratiarum actionem reddemus symoni et filiis
eius. Restituit enim ipse fratres suos. et
expugnavit inimicos israel. Et statu
erunt ei libertatem et descripserunt in tabulis
ereis. Et posuerunt in titulis in monte
syon. Et hoc exemplum scripture. Oc

tavadecima die mensis elul. anno cen-
tesimo septuagesimo secundo. anno tercio
sub symone sacerdote magno in asara-
mel. in conventu magno sacerdotum et
populi. et principum gentis et seniorum regi-
onis nota facta hec sunt: quoniam frequenter facta
sunt prelia in regione nostra. Symon autem
mathathie filius ex filiis ioarib et
fratres eius dederunt se periculo. et restiterunt
adversariis gentis sue: ut staret sancta
ipsorum et lex: et gloria magna glorificave-
runt gentem suam. Et congregavit io-
nathas gentem suam. et factus est illis sa-
cerdos magnus et appositus est ad populum
suum. Et voluerunt inimici eorum calca-
re et atterere regionem ipsorum: et extendere
manus in sancta eorum. Tunc restitit symon
et pugnavit pro gente sua. et erogavit
multas pecunias: et armavit viros
virtutis gentis sue. et dedit eis stipen-
dia. et munivit civitates iudee et beth-
suram. que erat in finibus iudee ubi erant ar-
ma hostium antea. et posuit illic presidium
viros iudeos. et ioppen munivit que erat
ad mare: et gazaram. que est in finibus azoti.
in qua hostes antea habitabant: et collocavit
illic iudeos et quecumque apta erant ad correc-
tionem eorum posuit in eis. Et vidit populus
actum symonis. et gloriam quam cogitabat
facere genti sue: et posuerunt eum ducem suum
et principem sacerdotum. eo quod ipse fecerat
hec omnia. et iustitiam et fidem quam conserva-
vit genti sue. et exquisivit omnimodo
exaltare populum suum. Et in diebus eius pro-
speratum est in manibus eius ut tolleren-
tur gentes de regione ipsorum. et qui in civitate
david in ierusalem erant in arce. de qua proce-
debant et contaminabant omnia que in circu-
itu sanctorum sunt. et inferebant plagam mag-
nam castitati. et collocavit in ea viros
iudeos. ad tutamentum regionis et civitatis.
et exaltavit muros ierusalem. Et rex
demetrius statuit illi summum sacerdo-
tium: secundum hec fecit eum amicum suum. et glo-
rificavit eum gloria magna. Audivit enim
quod appellati sunt iudei a romanis
amici et socii et fratres et quia susceperunt
legatos symonis gloriose. et quia iudei et
sacerdotes eorum consenserunt esse eum ducem
suum. et summum sacerdotem in eternum donec
surgat propheta fidelis. et ut sit super
eos dux et ut cura sit illi pro sanctis et ut
constitueret prepositos super opera eorum et
super regionem et super arma et super presidi-
a et cura sit illi de sanctis: et ut audiatur
ab omnibus et scribantur in nomine eius omnes
conscriptiones in regione: et ut operiatur pur-
pura et auro. et ne liceat ulli ex populo et
ex sacerdotibus irritum facere aliquid horum
et contradicere hiis que ab eo dicuntur. aut con-
vocare conventum in regione sine ipso et ve-
stiri purpura. et uti fibula aurea. Qui
autem fecerit extra hec aut irritum fecerit ali-
quid horum. reus erit. Et complacuit omni
populo statuere symonem. et facere secundum verba
ista. Et suscepit symon et placuit ut
summo sacerdotio fungeretur. et esset dux et
princeps gentis iudeorum et sacerdotum. et
preesset omnibus. Et scripturam istam dixerunt
ponere in tabulis ereis: et ponere eas in peri-
bolo sanctorum in loco celebri. exemplum autem
eorum ponere in erario. ut habeat symon et
filii eius. XIIII

xv

Et misit rex antiochus filius demetrii epistolas
ad insulas maris symoni sacerdoti et
principi gentis iudeorum et universe gen-
ti. et erant continentes hunc modum. Rex an-
tiochus: symoni sacerdoti magno et gen-
ti iudeorum salutem. Quoniam quidem pestilentes
obtinuerunt regnum patrum nostrorum. volo
autem vindicare regnum. et restituere illud
sicut antea: electam feci multitudinem

excitu: ꝫ feci naues bellicas. Volo
autẽ pcede p regiones vlcisci me eos
qui corruperũt regionẽ nrãm: ꝫ q
desolauerũt ciuitates multas i regno
meo. Nunc ergo statuo tibi omnes obla
tiones quas remiserũt tibi ante me reges
ꝫ quecũq alia dona remiserũt tibi. ꝫ per
mitto tibi facere pcussurã ꝓprii numismã
tis i regione tua. ierusalẽ autẽ sctãm eẽ
ꝫ liberam ꝫ omnia arma q fabricata sũt.
ꝫ psidia q extruxisti q tenes maneãt
tibi. ꝫ omnia debita regis q in futuro debẽ
tur regi. ex hoc ꝫ i omne tempꝰ remittũ
tur tibi. Cũ autẽ obtinuerimꝰ regnũ no
strũ. glorificabimꝰ te ꝫ gentẽ tuã. ꝫ tem
plũ glã magna. ita ut manifestetr glã
uña in uniuersa tra. Anno centesimo
septuagesimo qrto. exiit antiochꝰ in ter
ram patrũ suoꝝ. ꝫ ꝯuenerũt ad eũ oẽs
exercitus. ita ut pauci relicti eẽnt cũ
trifone ꝫ insecutus ẽ eũ antiochꝰ rex.
Et uenit doram fugiẽs p maritimã.
sciebat enĩ qd ꝯgregata sũt i eũ mala
ꝫ reliquit eũ exercitꝰ. Et applicuit an
tiochus sup doram cũ centũ. xx. mi
lib; uiroꝝ belligeratoꝝ. ꝫ octo mili
b; equitũ ꝫ circuiuit ciuitatẽ. Et na
ues a mari accesserũt ꝫ uexabãt ci
uitatẽ a tra ꝫ mari. ꝫ neminẽ sine
bãt egredi neq ingredi. Venit enim
numenius ꝫ qui cũ eo fuerãt ab vr
be roma. hñtes epistolas regib; ꝫ re
gionib; scriptas: in quib; ꝯtinebãt
hec. Lucius ꝯsul romanoꝝ. ptolome
o regi salutẽ. Legati iudeoꝝ uenerũt
ad nos amici nri. renouãtes pristinã
amicicã ꝫ societatẽ: missi a symone
principe sacerdotũ. ꝫ ppło iudeoꝝ. At
tulerũt autẽ ꝫ clypeũ aureũ. mnaꝝ
mille. Placuit itaq nob scribẽ regi
bus. ꝫ regionib; vt nõ inferãt illis

mala. neq impugnẽt eos. ꝫ ciuitates
eoꝝ. ꝫ regiones eoꝝ. ꝫ ut nõ ferant
auxiliũ pugnãtib; aduꝰ eos. Visũ
ẽ autẽ nob accipe ab eis clypeũ. Siq
ergo pestilẽtes refugerũt de regione ipoꝝ
ad uos: tradite eos symoni principi
sacerdotũ. vt vindicet in eos scdm legẽ
suã. Hec eadẽ scripta sũt demetrio regi.
ꝫ attalo. ꝫ arabe. ꝫ arsaci. ꝫ in omnes
regiones: ꝫ samsame. ꝫ spartanis. et
delo. ꝫ mido. ꝫ sycione ꝫ carie. ꝫ samũ.
ꝫ phamphiliã. ꝫ liciã. ꝫ alacarnasũ
ꝫ rhodũ. ꝫ faselida. ꝫ choo. ꝫ siden. et
arado. ꝫ gortinã ꝫ gnidũ. ꝫ cyprũ et
cyrenen. Exemplũ autẽ eoꝝ. scripserũt
symoni principi sacerdotũ ꝫ ppło iudeoꝝ.
Antiochꝰ autẽ rex applicuit castra i dora
scdo. admouẽs ei semp manus ꝫ machi
nas faciẽs. ꝫ ꝯclusit trifonẽ ne pcederet.
Et misit ei symon duo milia uiroꝝ e
lectoꝝ i auxiliũ ꝫ argentũ ꝫ aurũ ꝫ va
sa copiosa: ꝫ noluit ea accipe. sed rupit
omnia q pactus ẽ. cũ eo antea ꝫ alienauit
se ab eo. Et misit ad eũ athenobiũ v
nũ de amicis suis: vt tractaret cũ ipo
dicẽs. Vos tenetis ioppen. ꝫ gazaram
ꝫ arcẽ q est i ierlẽm. ciuitates regni mei.
Fines eoꝝ desolastis ꝫ fecistis plagam
magnã in tra. ꝫ dñati estis p loca mi
ta i regno meo. Nunc ergo tradite ciuita
tes quas occupastis. ꝫ tributa locoꝝ qui
bus dñati estis. extra fines iudee. Sin
autẽ date p illis qngenta talenta argẽti.
ꝫ exterminii qd exterminastis. ꝫ tributoꝝ
ciuitatũ alia talenta qngẽta. Sin
autẽ ueniemꝰ ꝫ expugnabimꝰ uos. Et
uenit athenobius amicꝰ regis i ierlẽm
ꝫ uidit glãm symonis. ꝫ claritatẽ in
auro ꝫ argento. ꝫ apparatũ copiosũ.
ꝫ obstupuit ꝫ retulit ei uba regis. Et
respondit symon ꝫ dix ei. Neq alienã

tiam sumpsimus, neque aliena detinemus: sed hereditatem patrum nostrorum, que ab inimicis nostris iniuste aliquo tempore possessa est. Nos vero tempus habentes vindicamus hereditatem patrum nostrorum. Nam de Ioppe et Gazara que expostulas, ipsi faciebant in populo plagam magnam, et in regione nostra: horum damus talenta centum. Et respondit illi verbum. Reversus est autem cum ira ad regem, et renuntiavit ei verba ista et gloriam Symonis, et universa que vidit. Et iratus est rex ira magna. Trifon autem fugit navi in Orthosiada. Et constituit rex Cendebeum ducem maritimum, et exercitum equitum et peditum dedit illi. Et mandavit illi movere castra contra faciem Iudee. Et mandavit ei edificare Cedronem, et obstruere portas civitatis, et debellare populum. Rex autem persequeba[illegible]tur Trifonem. Et pervenit Cendebeus Iamniam: et cepit irritare plebem, et conculcare Iudeam, et captivare populum, et interficere, et edificare Cedronem. Et collocavit illic equites et exercitum: ut egressi perambularent viam Iudee: sicut constituit ei rex.

XVI

Et ascendit Iohannes de Gazaris, et nuntiavit Symoni patri suo que fecit Cendebeus in populo ipsorum. Et vocavit Symon duos filios suos seniores Iudam et Iohannem, et ait illis: Ego et fratres mei et domus patris mei expugnavimus hostes Israel ab adolescentia usque in hunc diem: et prosperatum est in manibus nostris liberare Israel aliquotiens. Nunc autem senui: sed estote loco meo et fratris mei, et egressi pugnate pro gente nostra: auxilium vero de celo nobiscum sit. Et elegit de regione viginti milia virorum bellatorum et equites, et profecti sunt ad Cendebeum, et dormierunt in Modin. Et surrexerunt mane et abierunt in campum, et ecce exercitus copiosus in obviam illis peditum et equitum, et fluvius torrens erat inter medium ipsorum. Et admovit castra contra faciem eorum ipse et populus eius. Et vidit populum trepidantem ad transfretandum torrentem: et transfretavit primus. Et viderunt eum viri: et transierunt post eum. Et divisit populum et equites in medio peditum. Erat autem equitatus adversariorum copiosus nimis. Et exclamaverunt sacris tubis: et in fugam conversus est Cendebeus et castra eius. Et ceciderunt ex eis multi vulnerati: residui autem fugerunt in munitionem. Tunc vulneratus est Iudas frater Iohannis. Iohannes autem insecutus est eos donec venit Cedronam: quam edificavit. Et fugerunt usque ad turres que erant in agris Azoti. Et succendit eas igni: et ceciderunt ex illis duo milia virorum. Et reversus est in Iudeam in pace. Et Ptolomeus filius Abobi constitutus erat dux in campo Iericho: et habebat argentum et aurum multum. Erat enim gener summi sacerdotis. Et exaltatum est cor eius, et volebat obtinere regionem: et cogitabat dolum adversus Symonem et filios eius, ut tolleret eos. Symon autem perambulans civitates que erant in regione, et sollicitudinem gerens earum, descendit Iericho ipse et Mathathias filius eius et Iudas, anno centesimo septuagesimo septimo, mense undecimo: hic mensis sabath. Et suscepit eos filius Abobi in munitiunculam que vocatur Doc cum dolo quam edificavit. Et fecit eis convivium magnum: et abscondit illic viros. Et cum inebriatus esset Symon et filii eius, surrexit Ptolomeus cum suis, et sumpserunt arma sua, et intraverunt in convivium, et occiderunt eum et duos filios eius, et quosdam pueros eius. Et fecit deceptionem magnam in Israel, et reddidit mala pro bonis. Et scripsit hec Ptolomeus, et misit regi ut mitteret ei exercitum in auxilium: et traderet regionem et civitates eorum et tributa. Et misit alios in Gazaram tollere

iohannem: et tribunus misit epistolas
ut venirent ad se. et daret eis argentum
et aurum et dona et alios misit occupa
re ierusalem et montem templi. Et par
rens quidam nunciavit iohanni in gaza
ra. quia periit pater eius et fratres eius: et quia
misit te quoque interfici. Ut audivit
autem vehementer expavit: et comprehendit
viros qui venerant perdere eum et occidit e
os. Cognovit enim quia querebant eum perdere.
Et cetera sermonum iohannis et bellorum eius. et
bonarum virtutum quibus fortiter gessit et edi
ficii murorum. quos extruxit et rerum gestarum
eius: ecce hec scripta sunt in libro dierum
sacerdotii eius: ex quo factus est princeps sa
cerdotii post patrem suum. Explicit liber i.

Fratribus Incipit liber
qui sunt per egyptum Secundus
iudeis: salutem dicunt fra
tres qui sunt ierosolimis
iudei et qui in regione iu
dea. et pacem bonam. Benefaciat vobis
deus. et meminerit testamenti sui. quod abra
ham. et ysaac. et iacob locutus est servorum
suorum fidelium. Et det vobis cor omnibus ut
colatis eum. et faciatis eius voluntatem. corde
magno. et animo volenti. Adaperiat cor
vestrum in lege sua. et in preceptis suis. et
faciat pacem. Exaudiat orationes vestras.
et reconcilietur vobis: nec vos deserat in tempore
malo. Et nunc hic sumus orantes pro vobis.
Regnante demetrio anno centesimo se
xagesimo nono. nos iudei scripsimus
vobis in tribulatione et impetu. qui super
venit nobis in istis annis: ex quo recessit
iason a sancta terra. et a regno. Portam suc
cenderunt et effuderunt sanguinem innocen
tem. Et oravimus ad dominum. et exauditi
sumus. et obtulimus sacrificium et similagi
nem. et accendimus lucernas. et proposuimus
panes. Et nunc frequentate dies sceno
phegie. mensis casleu. Anno centesimo
octogesimo octavo. populus qui est ierosoli
mis. et in iudea senatusque et iudas: aristobo
lo magistro ptolomei regis qui est de ge
nere christorum sacerdotum. et hiis qui in e
gypto sunt iudeis salutem et sanitatem. De
magnis periculis a deo liberati magnifice
gratias agimus ipsi: ut pote qui adversus
talem regem dimicavimus. Ipse enim ebullire
fecit de perside eos qui pugnaverunt contra nos.
Nam cum in perside esset dux ipse. et cum ipso im
mensus exercitus. cecidit in templo nanee.
consilio deceptus sacerdotis nanee. Etenim
cum ea habitaturus venit ad locum. antiochus
et amici eius: et ut acciperet pecunias multas
dotis nomine. Cumque proposuissent eas sacer
dotes nanee. et ipse cum paucis ingressus esset
intra ambitum [illegible] fani clauserunt
templum. cum intrasset antiochus. apertoque
occulto aditu templi mittentes lapides
percusserunt ducem. et qui cum eo erant. et divi
serunt membratim. et capitibus amputatis
foras proiecerunt. Per omnia benedictus deus
qui tradidit impios. Facturi igitur quinta
et vicesima mensis casleu. purificationem
templi: necessarium duximus significare vobis.
ut et vos quoque agatis diem scenophegie
et diem ignis. qui datus est quando neemias edi
ficato templo. et altari obtulit sacrifi
cia. Nam cum in persidem ducerentur patres nostri.
sacerdotes qui tunc dei cultores erant. accep
tum ignem de altari. occulte absconderunt
in valle ubi erat puteus altus siccus. et
in eo contutati sunt eum. ita ut omnibus igno
tus esset locus. Cum preterissent autem multi
anni. et placuit deo ut mitteretur neemias
a rege persidis: nepotes sacerdotum illorum qui
absconderant. misit ad requirendum ignem.
et sicut narraverunt nobis. non invenerunt ignem.
sed aquam crassam. et iussit eos hau
rire. et afferre sibi. Et sacrificia que impo

ita erat iussit sacerdos Neemias aspergi aqua ipsa et ligna et que erant superposita. Utque hoc factum est et tempus affuit quo sol refulsit qui prius erat in nubilo, accensus est ignis magnus, ita ut omnes mirarentur. Orationem autem faciebant omnes sacerdotes dum consummaretur sacrificium, Ionatha inchoante, ceteris autem respondentibus. Et Neemie erat oratio hunc habens modum. Domine Deus omnium creator, terribilis et fortis, iustus et misericors, qui solus es bonus rex, solus prestans, solus iustus et omnipotens et eternus, qui liberas Israel de omni malo, qui fecisti patres electos et sanctificasti eos: accipe sacrificium pro universo populo tuo Israel, et custodi partem tuam et sanctifica. Congrega dispersionem nostram. Libera eos qui serviunt gentibus, contemptos et abhominatos respice, ut sciant gentes quod tu es Deus noster. Affli-ge opprimentes et contumeliam facientes in superbia. Constitue populum tuum in loco sancto tuo, sicut dixit Moyses. Sacerdotes autem psallebant hymnos usque quo consumptum esset sacrificium. Cum autem consummatum fuisset sacrificium, ex residua aqua Neemias iussit lapides maiores perfundi. Quod ut factum est, flamma ex eis accensa est, sed ex lumine quod refulsit ab altari consumpta est. Ut vero manifestata est res, renuntiatum est regi Persarum quod in loco in quo ignem absconderant hii qui translati fuerant sacerdotes, aqua apparuit de qua Neemias et qui cum eo erant purificaverunt sacrificia. Considerans autem rex et rem diligenter examinans, fecit ei templum. Et si quibus donabat rex multa bona accipiens ad eos hoc tribuebat. Appellavit autem Neemias hunc locum Nepthar, quod interpretatur purificatio. Vocatur autem apud plures Nephi.

II

Invenitur autem in descriptionibus Ieremie prophete quod iussit accipere ignem eos qui transmigrabant, ut significatum est, et ut mandavit transmigratis. Et dedit illis legem ne obliviscerentur precepta Domini, et ut non exerrarent mentibus videntes simulacra aurea et argentea et ornamenta eorum. Et alia huiusmodi dicens hortabatur ne legem amoverent a corde suo. Erat autem in ipsa scriptura quomodo tabernaculum et archam iussit propheta divino responso ad se facto comitari secum, usque quo exiit in montem in quo Moyses ascendit et vidit Dei hereditatem. Et veniens ibi Ieremias invenit ibi locum spelunce, et tabernaculum et archam et altare incensi intulit illuc, et ostium obstruxit. Et accesserunt quidam simul qui persequebantur ut notarent sibi locum, et non potuerunt invenire. Ut autem cognovit Ieremias, culpans illos dixit quod ignotus erit locus donec congreget Deus congregationem populi et propitius fiat. Et tunc Dominus ostendet hec, et apparebit maiestas Domini, et nubes erit sicut Moysi manifestabatur, et sicut Salomon pecijt ut locus sanctificaretur magno Deo, manifestabat hec. Et ut sapientiam habens obtulit sacrificium dedicationis et consummationis templi. Sicut et Moyses orabat ad Dominum et descendit ignis de celo et consumpsit holocaustum. Et dixit Moyses: eo quod non sit manducatum quod erat pro peccato et consumptum est. Similiter et Salomon octo diebus celebravit dedicationem. Inferebantur autem in descriptionibus et commentariis Neemie hec eadem, et ut construens bibliothecam congregavit de regionibus libros et prophetarum et David et epistolas regum et de donariis. Similiter autem et Iudas ea que deciderant per bellum quod nobis acciderat congregavit omnia, et sunt apud nos. Si ergo desideratis hec, mittite qui perferant vobis. Acturi itaque purificationem scripsimus vobis. Bene ergo facietis si egeritis hos dies. Deus autem qui liberavit populum suum et reddidit hereditatem omnibus et regnum et sacerdotium et sanctificationem sicut promisit in lege, speramus quod cito miserebitur nostri et congregabit

[margin: mg] [margin: cu]

[margin note: ut probaret quod factum erat. et cum probasset sacerdotibus.]

de sub celo in locum sanctum. Eripuit enim nos de magnis periculis: ⁊ locum purgauit. De iuda vero machabeo ⁊ fratribus eius, ⁊ de templi magni purificatione ⁊ de are dedicatione. sed ⁊ de preliis que pertinent ad antiochum nobilem ⁊ filium eupatorem. ⁊ de illuminationibus que de celo facte sunt ad eos qui pro iudeis fortiter fecerunt. ita ut uniuersam regionem cum pauci essent vindicarent ⁊ barbaram multitudinem fugarent. ⁊ famosissimum toto orbe templum recuperarent ⁊ ciuitatem liberarent. ut leges que abolende erant restituerentur. domino cum omni tranquillitate propicio facto illis. itemque ab iasone cyreneo quinque libris comprehensa. temptauimus nos uno uolumine breuiare. Considerantes enim multitudinem librorum. ⁊ difficultatem uolentibus aggredi narrationes hystoriarum propter multitudinem rerum curauimus. uolentibus quidem legere ut esset animo oblectatio. studiosis uero ut facile possint memorie commendare: omnibus autem legentibus utilitas conferatur. Et nobis quidem ipsis qui opus hoc breuiandi causa suscepimus. non facilem laborem. immo uero negocium plenum vigiliarum ⁊ sudoris assumpsimus. sicut hy qui preparant conuiuium ⁊ querunt aliorum voluntati parere propter multorum gratiam libenter laborem sustinemus. Veritatem quidem de singulis auctoribus concedentes ipsi autem secundum datam formam breuiari studentes. Sicut enim noue domus architecto de uniuersa structura curandum est: ei uero qui pingere conatur. que apta sunt ad ornatum exquirenda sunt: ita estimandum est ⁊ in nobis. Etenim intellectum colligere ⁊ ordinare sermonem. ⁊ curiosius partes singulas querere inquirere. hystorie congruit auctori. breuitatem uero dictionis sectari. ⁊ executiones rerum uitare breuitati concedendum est. Hinc ergo narrationem incipiemus. De prefatione tantum dixisse sufficiat. Stultum etenim est ante hystoriam effluere: in ipsa autem hystoria succingi.

III

Igitur cum sancta ciuitas habitaretur in omni pace. leges etiam adhuc optime custodirentur propter onie pontificis pietatem. ⁊ animos odio habentes mala: fiebat ut ipsi reges ⁊ principes locum summo honore dignum ducerent ⁊ templum maximis muneribus illustrarent: ita ut seleucus asie rex de reditibus suis prestaret omnes sumptus ad ministerium sacrificiorum pertinentes. Symon autem de tribu beniamyn prepositus templi constitutus: contendebat obsistente sibi principe sacerdotum. iniquum aliquid in ciuitate moliri. Sed cum uincere oniam non posset. uenit ad apollonium tharsee filium. qui illo tempore erat dux celesyrie ⁊ fenicis: ⁊ nunciauit ei pecuniis innumerabilibus plenum esse erarium ierosolimis. ⁊ communes copias immensas esse que non pertinent ad rationem sacrificiorum: esse autem possibile sub potestate regis cadere uniuersa. Cumque retulisset apollonius ad regem de pecuniis que delate erant: ille accitum heliodorum qui erat super negocia eius. misit cum mandatis ut predictam pecuniam transportaret. Statimque heliodorus iter aggressus specie quidem quasi per celesyriam ⁊ fenicem ciuitates esset peragraturus: re autem vera regis propositum perfecturus. Sed cum uenisset ierosolimam ⁊ benigne a summo sacerdote in ciuitate esset exceptus. narrauit de dato indicio pecuniarum. ⁊ cuius rei gratia adesset aperuit. Interrogabat autem si uere hec ita essent. Tunc summus sacerdos ostendit deposita esse hec ⁊ uictualia uiduarum ac pupillorum: quedam uero esse hyrcani tobie uiri ualde eminentis. in hiis que detulerat impius symon. uniuersa autem argenti talenta quadringenta esse ⁊ auri ducenta. decipi uero eos qui credidissent loco ⁊ templo quod per uniuersum mun

dni honorati p sui uenacone z sctate i
possibile omnino ee. At ille p hijs q ha
bebat i mandatis a rege. dicebat omni ge
nere regi ea deferenda. Constituta aut die
intrabat de hijs heliodor ordinatur. Non
modica vo p vniusa ciuitate erat tre
pidacio. Sacerdotes aut an altare cu
sacdotalib stolis iactauunt se: z inuocabat
de celo eu qui de depositis lege posuit: vt
hijs q deposuerat ea salua custodiret. Ja
vo qui uideret summi sacdotis vultu. me
te wlnabat. Facies eni z color immuta
tus: declarabat interni animi dolore.
Circufusa eni erat uiro mesticia qdam
z horror corporis. p qm manifestat aspi
cientib dolor cordis eius efficiebat. Alij
? gregati de domib ? fluebant. publica
supplicacone obsecrantes. p eo qd in cotep
tu locus eet venturus. accinctaeq mlie
res cilicijs pectus. p plateas ? fluebant.
Sz virgines q ? cluse erat p currebant
ad onia. alie aut ad muros. qdam uo
p fenestras aspiciebat. vniuse aut pte
dentes manus in celu depcabant. Erat
eni misera ? mixte multitudis z magni
sacdotis i agone ? stituti expectacio. Et
hij quide inuocabat dm oipotete. vt cre
dita s hijs q crediderat oi integritate
? seruarent. Heliodor aut qd decreuat
pficiebat. eode loco ipe cu satellitib c
ca erariu p sens. Sz spc oipotetis ma
gna fecit ostensionis sue euidetia. ita
vt omes q ausi fuerat parere ei ruetes
di uirtute. i dissolucio z formidine ? ue
terent. Apparuit eni illis quida equus t
ribile habes sessore. optimis operime
tis adornatus. is q cu impetu heliodo
ro priores calces elisit. Qui aut ei sede
bat uidebat arma habe aurea. Alij ?
apparuerut duo iuuenes uirtute decori
optimi glia. speciosiq amictu q circum
steterut eu. z exutraq pte flagellabat
sine intermissione mltis plagis vbera
tes. Subito aut heliodor ? cidit i terra.
eumq multa caligine circufusu rapuert:
atq in sella gestatoria positu eiecerut.
Et is qui cu mltis cursorib z satellitib
pdcm ingssus e erariu. portabatur
nullo s auxiliu ferente: manifesta co
gnita di uirtute. Et ille quide p diui
na uirtute iacebat mutus. atq omi
spe z salute puat: hij aut dnm bene
dicebat q magnificabat locu suum.
z templu qd paulo ante timore ac tu
multu erat plenu. apparete omi pote
ti dno gaudio z leticia impletu est.
Tuc v ex amicis heliodori quida ro
gabat ? festi onia vt inuocaret alti
ssimu: z uita donaret ei q in supremo
spu erat ? stitutus. Consideras aut
summus sacerdos ne forte suspicaretur
malicia aliqm ex iudeis circa helio
dor ? summata. obtulit p salute uiri
hostia salutare. Cuq sum sacerdos
exoraret. idem iuuenes eisde uestib
amicti astantes heliodoro dixerunt
Onie sacerdoti. gras age. Nam pp
eu t dns uita donauit. Tu aut ab
eo flagellat: nuncia omib magna
lia di z potestate. Et hijs dictis. no
? paruerut. Heliodorus aut hostia
do oblata. z uotis magnis pmissis
ei qui uiue illi ? cessit. z onie gras
agens. recepto exercitu repedabat
ad rege. Testabat aut omib ea
q sb ocul' suis uiderat. opa magni
di. Cu aut rex interrogasset heliodor.
quis eet aptus adhuc semel iero so
lima mitti: ait. Si que habes hos
tem aut regni tui isidiatore mitte
illuc. z flagellatu eu recipies. si tn
euaserit. eo qd in loco uere sit dei q

dam virtus. Nam ipse qui habet in celis habitationem, visitator et adiutor est loci illius, et venientes ad male faciendum percutit ac perdit. Igitur de Heliodoro et erarii custodia ita res habet. IIII

Symon autem predictus pecuniarum et patrie delator male loquebatur de Onia, tamquam ipse Heliodorum instigasset ad hec, et ipse fuisset incentor malorum, provisoremque civitatis ac defensorem gentis sue et emulatorem legis Dei audebat insidiatorem regni dicere. Sed cum inimicitie in tantum procederent, ut etiam per quosdam Symonis necessarios homicidia fierent, considerans Onias periculum contentionis, et Apollonium insanire, utpote ducem Celesyrie et Fenicis, ad augendam maliciam Symonis, ad regem se contulit, non ut civium accusator, sed communem utilitatem apud semetipsum universe multitudinis considerans. Videbat enim sine regali providentia impossibile esse pacem rebus dari, nec Symonem posse cessare a stulticia sua. Sed post Seleuci vite excessum, cum suscepisset regnum Antiochus qui Nobilis appellabatur, ambiebat Iason frater Onie summum sacerdotium, adito rege, promittens ei argenti talenta sexaginta et trecenta, et ex reditibus aliis talenta octoginta. Super hec promittebat et alia centum quinquaginta, si potestati eius concederetur gymnasium et ephebiam sibi constituere, et eos qui in Ierosolimis erant Antiochenos scribere. Quod cum annuisset, et obtinuisset principatum, statim ad gentiles ritus contribules suos transferre cepit. Et amotis his que humanitatis causa Iudeis a regibus fuerant constituta per Iohannem patrem Eupolemi, qui apud Romanos de amicicia et societate functus est legatione, legitima civium iura destituens prava instituta sanciebat. Etenim ausus est sub ipsa arce gymnasium constituere, et optimos quosque epheborum in lupanaribus ponere. Erat autem hoc non initium, sed incrementum quoddam et profectus gentilis et alienigene conversationis, propter impii et non sacerdotis Iasonis nefarium et inauditum scelus, ita ut sacerdotes iam non circa altaris officia dediti essent, sed contempto templo et sacrificiis neglectis festinarent participes fieri palestre et prebitionis eius iniuste, et in exercitiis disci. Et patrios quidem honores nichil habentes, grecas glorias optimas arbitrabantur. Quarum gratia periculosa eos contentio habebat, et eorum instituta emulabantur, ac per omnia his consimiles esse cupiebant quos hostes et peremptores habuerant. In leges enim divinas impie agere impune non cedit, sed hec sequens tempus declarabit. Cum autem quinquennalis agon Tyro celebraretur, et rex presens esset, misit Iason facinorosus ab Ierosolimis viros peccatores portantes argenti didragmas trecentas in sacrificium Herculis. Quas postulaverunt hi qui asportaverant ne in sacrificiis erogarentur, quia non oporteret, sed eas in alios sumptus deputari. Sed hec oblata sunt quidem ab eo qui miserat in sacrificium Herculis, propter presentes autem date sunt in fabricam navium triremium. Misso autem in Egyptum Apollonio Nesthei filio propter primatus Ptolomei Filometoris regis, cum cognovisset Antiochus alienum se a negociis regni effectum, propriis utilitatibus consulens, profectus inde Ioppen venit Ierosolimam, et magnifice ab Iasone et civitate susceptus est, cum facularum luminibus et laudibus ingressus est, et inde in Feniceen exercitum convertit.

post triennii tempus misit Iason Menelaum supradicti Symonis fratrem portantem pecunias regi et de negotiis necessariis responsa perlaturum. At ille commendatus regi cum magnificasset faciem potestatis eius in semetipsum retorsit summum sacerdotium superponens Iasoni talenta argenti trecenta. Acceptisque a rege mandatis venit nichil quidem dignum habens sacerdotio, animos vero crudelis tyranni et fere belue iram gerens. Et Iason quidem qui proprium fratrem captivaverat ipse deceptus profugus in Ammanitem expulsus est regionem. Menelaus autem principatum quidem obtinuit, de pecuniis vero regi promissis nichil agebat, cum exactionem faceret Sostratus qui arci erat prepositus. Nam ad hunc exactio vectigalium pertinebat. Quam ob causam utrique ad regem vocati. Menelaus amotus est a sacerdotio, succedente Lysimacho fratre suo. Sostratus autem prelatus est Cypriis. Et cum hec agerentur, contigit Tharsenses et Mallotas seditionem movere, eo quod Antiochidi concubine regis dono essent dati. Festinanter itaque rex venit sedare illos, relicto suffecto uno ex comitibus suis Andronico. Ratus autem Menelaus accepisse se tempus opportunum, aurea quedam vasa e templo furatus donavit Andronico, et alia vendiderat Tyro et per vicinas civitates. Quod cum certissime cognovisset Onias, arguebat eum, ipse in loco tuto se continens Antiochie secus Daphnem. Unde Menelaus accedens ad Andronicum rogabat ut Oniam interficeret. Qui cum venisset ad Oniam et datis dextris cum iureiurando quamvis esset ei suspectus suasisset de asilo procedere, statim eum peremit, non veritus iustitiam. Ob quam causam non solum Iudei, sed alie quoque nationes indignabantur et moleste ferebant de nece tanti viri iniusta. Sed regressum regem de Cilicie locis adierunt Iudei apud Antiochiam simul et Greci, conquerentes de iniqua nece Onie. Contristatus itaque animo Antiochus et flexus ad misericordiam lacrimas fudit, recordatus defuncti sobrietatem et modestiam. Accensisque animis Andronicum purpura exutum circumduci per totam civitatem iubet, et eodem loco quo in Oniam impietatem commiserat sacrilegum vita privari, Domino illi dignam penam retribuente. Multis autem sacrilegiis in templo a Lysimacho commissis Menelai consilio et divulgata fama, congregata est multitudo adversus Lysimachum, multo iam auro exportato. Turbis autem insurgentibus et animis ira repletis, Lysimachus armatis fere tribus milibus iniquis manibus uti cepit, duce quodam tyranno etate pariter et dementia provecto. Sed ut intellexerunt conatum Lysimachi, alii lapides, alii fustes validos arripuere, quidam vero cinerem in Lysimachum iacere. Et multi quidem vulnerati, quidam autem et prostrati, omnes vero in fugam conversi sunt; ipsum etiam sacrilegum secus erarium interfecerunt. De hiis ergo cepit iudicium adversus Menelaum agitari. Et cum venisset rex Tyrum, ad ipsum negotium detulerunt missi viri tres a senioribus. Et cum superaretur Menelaus, promisit Ptolomeo multas pecunias dare ad suadendum regem. Itaque Ptolomeus in quodam atrio positum quasi refrigerandi gratia regem adiit et a sententia deduxit, et Menelaum quidem universe malicie reum criminibus absolvit; miseros autem qui etiam si apud Scythas causam dixissent innocentes iudicarentur, morte dampnavit. Cito ergo iniustam penam dederunt qui pro civitate et populo et sacris vasis causam prosecuti sunt. Quam ob rem Tyrii quoque indignati erga sepulturam eorum liberalissimi extiterunt. Menelaus autem propter eorum qui in potentia erant avaritiam permanebat in potestate.

crescens in malicia. et ad insidias civium.

Eodem tempore antiochus secundam profectionem paravit in egyptum. Contigit autem per universam ierosolimorum civitatem videri diebus quadraginta per aera equites discurrentes auratas stolas habentes. et hastas quasi cohortes armatas et cursus equorum per ordines digestos et congressiones fieri cominus et scutorum motus et galeatorum multitudinem gladiis districtis et telorum iactus et aureorum armorum splendorem omnisque generis loricarum. Quapropter omnes rogabant in bonum monstra converti. Sed cum falsus rumor exisset tamquam vita excessisset antiochus. assumptis iason non minus mille viris repente aggressus est civitatem et civibus ad murum convolantibus. ad ultimum apprehensa civitate menelaus fugit in arcem. Iason vero non parcebat in cede civibus suis. nec cogitabat prosperitatem adversus cognatos malum esse maximum arbitrans hostium et non civium se trophea capturum. Et principatum quidem non obtinuit. finem vero insidiarum suarum confusionem accepit. Et profugus iterum abiit in ammaniten. ad ultimum in exitium sui conclusus ab areta arabum tyranno fugiens de civitate in civitatem. omnibus odiosus ut refuga legum et execrabilis ut patrie et civium hostis in egyptum extrusus est. Et qui multos de patria expulerat. peregre periit lacedemonas profectus quasi pro cognatione ibi refugium habiturus. et qui insepultos abiecerat multos. ipse et illamentatus et insepultus abicitur sepultura neque peregrina usus. neque patrio sepulchro participans. His ita gestis. suspicatus est rex societatem deserturos iudeos. et hoc profectus ex egypto efferatis animis civitatem quidem armis cepit. Iussit autem militibus interficere nec parcere occursantibus. et per domos ascendentes trucidare. Fiebant ergo cedes iuvenum ac seniorum. mulierum et natorum exterminia. virginumque et parvulorum neces. Erant autem toto triduo octoginta milia interfecti. quadraginta milia vincti. non minus autem venundati. Sed nec ista sufficiunt. Ausus est intrare templum universe terre sanctius menelao ductore qui legum et patrie fuit proditor. et scelestis manibus sumens sancta vasa que ab aliis regibus et civitatibus erant posita ad ornatum loci et gloriam. contrectabat indigne et contaminabat. Ita alienatus mente antiochus non considerabat quod propter peccata habitantium civitatem modicum deus fuerat iratus. propter quod et accidit circa locum despectio. Alioquin nisi contigisset eos multis peccatis esse involutos. sicut heliodorus qui missus est a seleuco rege expoliandum erarium. etiam hic statim adveniens flagellatus et repulsus utique fuisset ab audacia. Verum non propter locum gentem. sed propter gentem locum deus elegit. Ideoque et ipse locus particeps factus est populi malorum. postea autem fiet socius bonorum. et qui derelictus est in ira dei omnipotentis. iterum in magni domini reconciliatione cum summa gloria exaltabitur. Igitur antiochus mille et octingentis ablatis de templo talentis. velociter antiochiam regressus est. existimans se pre superbia terram ad navigandum. pelagus vero ad iter agendum deducturum propter mentis elationem. Reliquit autem et prepositos ad affligendam gentem. ierosolimis quidem philippum genere frigem. moribus crudeliorem eo ipso a quo constitutus est. in gazarim autem andronicum et menelaum. qui gravius quam ceteri imminebat civibus. Cumque appositus esset contra iudeos. misit odiosum principem apollonium cum exercitu viginti et duobus milibus. precipiens

omnes perfecte etatis interficere, mulieres ac iuvenes vendere. Qui cum venisset Ierosolymam, pacem simulans quievit usque ad sanctum diem sabbati: et tunc feriatis Iudeis arma capere suis precepit. omnesque qui ad spectaculum processerant trucidavit: et civitatem cum armatis discurrens ingentem multitudinem peremit. Iudas autem Machabeus qui decimus fuerat, secesserat in desertum locum. ibique inter feras vitam in montibus cum suis agebat: et feni cibo vescentes demorabantur, ne participes essent coinquinationis.

VI

Sed non post multum temporis misit rex senem quendam Antiochenum qui compelleret Iudeos ut se transferrent a patriis et dei legibus: contaminare etiam quod in Ierosolymis erat templum, et cognominare Iovis Olympii: et in Garizin prout erant hii qui locum inhabitabant, Iovis hospitalis. Pessima autem et universis gravis malorum erat incursio. Nam templum luxuria et comessationibus erat plenum, et scortantium cum meretricibus: sacratisque edibus mulieres se ultro ingerebant, intro ferentes ea que non licebat. Altare etiam plenum erat illicitis que legibus prohibebantur. Neque autem sabbata custodiebantur, neque dies sollempnes patrii servabantur, nec simpliciter se quisquam Iudeum esse confitebatur. Ducebantur autem cum amara necessitate in die natalis regis ad sacrificia: et cum liberi sacra celebrarentur, cogebantur hedera coronati libero circuire. Decretum autem exiit in proximas gentilium civitates, suggerentibus Ptolomeo, ut pari modo et ipsi adversus Iudeos agerent ut sacrificarent: eos autem qui nollent transire ad instituta gentilium, interficerent. Erat ergo videre miseriam. Due enim mulieres delate sunt natos suos circumcidisse. Quas infantibus ad ubera suspensis cum publice per civitatem circumduxissent, per muros precipitaverunt. Alii vero ad proximas coeuntes speluncas, et latenter sabbati diem celebrantes, cum indicati essent Philippo, flammis succensi sunt, eo quod verebantur propter religionem et observantiam manu sibimet auxilium ferre.

Obsecro autem eos qui hunc librum lecturi sunt, ne abhorrescant propter adversos casus: sed reputent ea que acciderunt, non ad interitum, sed ad correptionem generis esse nostri. Etenim multo tempore non sinere peccatoribus ex sententia agere, sed statim ultiones adhibere, magni beneficii est indicium. Non enim sicut in aliis nationibus dominus patienter expectat, ut eas cum iudicii dies venerit, in plenitudine peccatorum puniat: ita et in nobis statuit, ut peccatis nostris in finem devolutis, ita demum in nos vindicet. Propter quod numquam quidem a nobis misericordiam suam amovet: corripiens vero in adversis populum suum non derelinquit. Sed hec nobis ad commonitionem legentium dicta sint paucis. Iam enim veniendum est ad narrationem.

Igitur Eleazarus unus de primoribus scribarum, vir etate provectus, et vultu decorus, aperto ore hians compellebatur carnem porcinam manducare. At ille gloriosissimam mortem magis quam odibilem vitam complectens, voluntarie preibat ad supplicium. Intuens autem quemadmodum oporteret accedere, patienter sustinens, destinavit non admittere illicita propter vite amorem. Hii autem qui astabant, iniqua miseratione commoti, propter antiquam viri amicitiam tollentes eum secreto rogabant afferri carnes quibus vesci ei licebat, et simularetur manducasse sicut rex imperaverat de sacrificii carnibus: ut hoc facto a morte liberaretur: et propter veterem amicitiam hanc in eo faciebant humanitatem. At ille cogitare cepit etatis ac senectutis sue eminentiam dignam, et ingenuitatem nobilitatis

canitie: atque a puero optime conversa-
tionis, et secundum sanctam et a deo conditam legis
instituta. Respondit cito, dicens premitti
se velle in infernum. Non enim etatem
nostram dignum est inquit fingere: ut mul-
ti adolescentium arbitrantes eleazar
nonaginta annorum transisse ad vitam
alienigenarum: et ipsi propter meam simulati-
onem et propter modicum corruptibilis vite tem-
pus decipiantur, et per hoc maculam atque
execrationem mee senectuti conquiram. Nam
et si in presenti tempore suppliciis hominum eri-
piar: sed manus omnipotentis neque vivus
neque defunctus effugiam. Quam ob rem
vitam fortiter excedendo senectute qui-
dem dignus apparebo. adolescentibus autem
exemplum forte relinquam: si prompto animo
ac fortiter pro gravissimis et sanctissimis le-
gibus honesta morte perfungar. His
dictis confestim ad supplicium trahebatur.
Hii autem qui eum ducebant et paulo ante
fuerant mitiores, in iram conversi sunt propter ser-
mones ab eo dictos quos illi propter
arrogantiam prolatos arbitrabantur.
Sed cum perimeretur plagis: ingemuit
et dixit. Domine qui habes sanctam scientiam:
manifeste tu scis quia cum a morte pos-
sim liberari duros corporis sustineo
dolores. secundum animam vero propter timorem
tuum libenter hec patior. Et iste quidem
hoc modo vita decessit, non solum iuve-
nibus sed et universe genti memoriam
mortis sue. ad exemplum virtutis et
fortitudinis derelinquens. VII

Contigit autem et septem fratres cum
matre comprehensos, compelli a rege contra
fas ad carnes porcinas flagris et
taureis cruciatos. Unus autem ex illis
qui erat primus sic ait. Quid queris et
quid vis discere a nobis. Parati sumus
mori, magis quam patrias dei leges
prevaricari. Iratus itaque rex: iussit sar-
tagines et ollas eneas succendi. Qui-
bus succensis statim, iussit ei qui prior fuerat
locutus amputari linguam: et cute capitis
abstracta summas quoque manus eius et pedes pre-
cidi. ceteris eius fratribus et matre inspicientibus.
Et cum iam per omnia inutilis factus esset,
iussit ignem admoveri: et adhuc spirantem
torreri in sartagine. In qua cum diu crucia-
retur ceteri una cum matre invicem se hor-
tabantur mori fortiter dicentes. Dominus deus
aspiciet veritatem: et consolabitur in nobis quemad-
modum per protestationem cantici declaravit Mo-
yses: et in servis suis consolabitur. Mortuo
itaque primo illo hoc modo: sequentem ducebant
ad illudendum. Et cute capitis eius
cum capillis detracta: interrogabant si prius
manducaret quam toto corpore per membra
singula puniretur. At ille respondens patria
voce dixit. Non faciam. Quia propter quod et
iste sequenti loco primi tormenta suscepit. Et
in ultimo spiritu constitutus sic ait. Tu quidem
scelestissime in presenti vita nos perdis: sed
rex mundi defunctos nos pro suis legibus in e-
terne vite resurrectione suscitabit. Post hunc
tertius illuditur. Et linguam postulatus cito
protulit, et manus constanter extendit: et cum fi-
ducia ait. E celo ista possideo. sed propter dei
leges nunc hec ipsa despicio: quoniam ab
ipso me ea recepturum spero. ita ut rex et
qui cum ipso erant mirarentur adolescentis
animum: quod tamquam nichilum duceret cruciatus.
Et hoc ita defuncto: quartum similiter vexabant
torquentes. Et cum iam esset ad mortem sic
ait. Potius est ab hominibus morti datos
spem expectare a deo. iterum ab ipso resuscitan-
dos. Tibi enim resurrectio ad vitam non erit.
Et cum admovissent quintum: vexabant eum.
At ille respiciens in eum dixit. Potestatem
inter homines habens. cum sis corruptibilis
facis quod vis. Noli autem putare genus nostrum

Nc qr fr mei vdele pena osecutus e neglo dum

adeo esse derelictum. Patienter sustine. et videbis magnam potestatem ipsius qualiter te et semen tuum torquebit. Post hunc ducebant et sextum. Et is mori incipiens. sic ait. Noli frustra errare. Nos enim propter nos ipsos hec patimur. peccantes in deum nostrum. et digna admiratione facta sunt in nobis. tu autem ne existimes tibi impune futurum quod contra deum pugnare temptaveris. Supra modum autem mater mirabilis et bonorum memoria digna. que pereuntes septem filios sub unius diei tempore conspiciens bono animo ferebat propter spem quam in domino habebat. singulos illorum hortabatur patria voce fortiter. repleta sapientia. et femineae cogitationi masculinum animum inserens. dixit ad eos. Nescio qualiter in utero meo apparuistis. Neque enim ego spiritum et animam donavi vobis et vitam et singulorum membra non ego ipsa compegi. Sed enim mundi creator qui formavit hominis nativitatem. quique omnium invenit originem. et spiritum vobis iterum cum misericordia reddet et vitam. sicut nunc vosmetipsos despicitis propter leges eius. Antiochus autem contemni se arbitratus. simul et exprobrantis voce despecta cum adhuc adolescentior superesset. non solum verbis hortabatur. sed et iuramento affirmabat divitem se et beatum facturum. et translatum a patriis legibus amicum habiturum et res necessarias prebiturum. Sed ad ista cum adolescens nequaquam inclinaretur. vocavit rex matrem. et suadebat ut adolescenti fieret in salutem. Cum autem multis eam verbis esset hortatus promisit suasuram se filio suo. Itaque inclinata ad illum irridens crudelem tyrannum ait patria voce. Fili miserere mei. que te in utero decem menses portavi et lac triennio dedi et alui. et in etatem istam perduxi. Peto te ut aspicias in celum. et terram. et ad omnia que in eis sunt. et intelligas quia ex nichilo fecit illa deus et hominum genus. Ita fiet ut non timeas carnificem istum. sed dignus fratribus tuis effectus suscipe mortem. ut in illa miseratione cum fratribus tuis te recipiam. Cum hec illa adhuc diceret ait adolescens. Quem sustinetis? Non obedio precepto regis. sed precepto legis. que data est nobis per moysen. Tu vero qui inventor omnis malicie factus es in hebreos. non effugies manum dei. Nos enim pro peccatis nostris hec patimur. Et si nobis propter increpacionem et correpcionem dominus noster modicum iratus est. sed iterum reconciliabitur servis suis. Tu autem o scelestus et omnium flagiciosissime noli frustra extolli. vanis spebus in servos eius inflammatus. Nondum enim omnipotentis dei et omnia inspicientis iudicium effugisti. Nam fratres mei modico nunc dolore sustentato sub testamento eterne vite effecti sunt. tu vero iudicio dei iustas superbie penas solves. Ego autem sicut fratres mei. animam et corpus meum trado pro patriis legibus invocans deum maturius genti nostre propicium fieri. teque cum tormentis et verberibus confiteri. quod ipse est deus solus. In me vero et in fratribus meis desinet omnipotentis ira. que super omne genus nostrum iuste superducta est. Tunc rex accensus ira in hunc super omnes crudelius deseviit indigne ferens derisum se. Et hic itaque mundus obiit per omnia in domino confidens. Novissime autem et mater consumpta est. Igitur de sacrificiis et de nimiis crudelitatibus satis dictum est.

VIII

Iudas vero machabeus et qui cum illo erant introibant latenter in castella. et convocantes cognatos et eos qui permanserant in iudaismo assumentes. eduxerunt ad sex milia viros. et invocabant dominum ut respiceret in plebem. qui ab omnibus calcabatur. misereretur templo quod contaminabatur ab impiis

misereretur et exterminio civitatis que esset
illico complananda et vocem sanguinis ad
se clamantis audiret. ne memoraretur
quoque iniquissimas mortes innocentium par
vulorum et blasphemias nomini suo illatas
et indignaretur super his. At macha
beus congregata multitudine intolera
bilis gentibus efficiebatur. ira enim domini
in misericordiam conversa est. et superveniens castellis
et civitatibus improvisus succendebat eas
et oportuna loca occupans non paucas
hostium strages dabat. maxime autem
noctibus ad huiuscemodi excursus fere
batur et fama virtutis eius ubique
diffundebatur. Videns autem philippus
paulatim virum ad profectum venire. ac fre
quentius res ei prospere cedere ad ptolomeum
ducem coelesyrie et phenicis scripsit
ut auxilium ferret regis negotiis. At
ille velociter misit nicanorem patrocli
de primoribus amicum datis ei permixtis
gentibus armatis non minus viginti
milibus ut universum iudeorum genus deleret
adiuncto ei gorgia viro militari. Con
stituit autem nicanor regi ut tributum
romanis quod erat dandum duo mili
a talenta de captivitate iudeorum sup
pleret. Statimque ad maritimas ci
vitates misit convocans ad coemptionem
iudeorum mancipiorum. promittens se no
naginta mancipia talento distrac
turum. non respiciens ad vindictam que eum
ab omnipotente esset consecutura. Iudas
autem ubi comperit indicavit his qui secum
erant iudeis nicanoris adventum. Ex
quibus quidam formidantes et non creden
tes dei iustitie. in fugam vertebantur. Ali
i vero si quid de his superat vendebant.
simulque dominum deprecabantur ut eriperet
eos ab impio nicanore qui eos pri
usquam cominus veniret. vendiderat.

et si non propter eos sed propter testamentum quod erat
ad patres eorum et propter invocationem sancti et
magnifici nominis eius super ipsos. Con
vocatis autem machabeus septem mili
bus qui cum ipso erant rogabat ne hostibus
reconciliarentur neque metuerent inique veni
entium adversum se hostium multitudinem.
sed fortiter contenderent ante oculos habentes
contumeliam que in locum sanctum ab his iniuste
esset illata. itemque et ludibrio habite ci
vitatis iniuriam adhuc et veterum insti
tuta convulsa. Nam illi quidem armis
confidunt ait simul et audacia. nos autem
in omnipotente domino. qui potest et venien
tes adversus nos et universum mundum uno nutu
delere confidimus. Admonuit autem eos
de auxiliis dei que facta sunt erga parentes
et quod sub sennacherib centum octoginta quin
que milia perierunt. et de prelio quod eis adver
sus galathas fuit in babylonia. ut omnes
ubi ad rem ventum est. macedonibus soci
is hesitantibus ipsi sex milia soli pereme
runt centum viginti milia propter auxilium datum eis
e celo. et beneficia pro his plurima consecu
ti sunt. His verbis constantes effecti sunt et pro
legibus et patria mori parati. Constitu
it itaque fratres suos duces utrique ordini
symonem et iosephum et ionathan. subiec
tis unicuique millenis et quingente
nis. Ad hoc et ab esdra lecto sancto libro.
et dato signo adiutorio dei. in prima
acie ipse dux commisit cum nicanore. Et
facto sibi adiutore omnipotente interfecerunt
super novem milia hominum. maiorem autem
partem exercitus nicanoris vulneribus de
bilem factam fugere compulerunt. Pecuniis
vero eorum qui ad emptionem ipsorum venerant sub
latis. ipsos usque quaque persecuti sunt. sed re
versi sunt hora conclusi. Nam erat ante sab
batum. Quam ob causam non perseveraverunt in
sequentes. Arma autem ipsorum et spolia con

milia

gaudentes: sabbatum agebant benedicentes
dominum qui liberavit eos in isto die misericordie
initium stillans in eos. Post sabbatum vero
debilibus et viduis et orphanis diviserunt
spolia. et residua ipsi cum suis habuere.
His ita gestis et communiter ab omnibus fa
cta obsecratione misericordem dominum postu
labant. ut in finem servis suis reconciliare
tur. Et ex his qui cum thymotheo et ba
chide erant contra se contendentes super viginti
milia interfecerunt et munitiones excelsas
obtinuerunt. et plures predas diviserunt:
equas portiones debilibus pupillis et viduis.
sed et senioribus facientes. Et cum arma eorum
collegissent diligenter omnia composuerunt in
locis oportunis. residua vero spolia iero
solimam detulerunt. Et phylarcen qui cum ti
motheo erat interfecerunt virum scelestum.
qui in multis iudeos afflixerat. Et cum epini
cia agerent in ierosolimis. eos qui sacras
ianuas incenderant id est callistenen. cum
in quoddam domicilium refugisset incende
runt: digna ei mercede pro impietatibus
suis reddita. Facinorosissimus autem nica
nor. qui mille negociatores ad iudeorum ven
dicionem adduxerat: humiliatus auxilio domini
ab his quos nullos existimaverat. deposi
ta veste glorie per mediterranea fugiens solus
venit antiochiam. summam infelicitatem de
interitu sui exercitus consecutus: et qui promiserat
romanis se tributum restituere de captivi
tate ierosolimorum. predicabat nunc protecto
rem deum habere iudeos: et ob hoc invulnera
biles esse eo quod sequerentur leges ab ipso consti

Eodem tempore: antiochus IX tutas.
inhoneste revertebatur de perside.
Intraverat enim eam que dicitur persipolis: tem
tavitque spoliare templa. et civitatem opprimere
Sed multitudine ad arma concurrente in fu
gam versi sunt. et ita contigit. ut antiochus post
fugam turpiter rediret. Et cum venisset
circa ecbatanam: recognovit que erga ni
canorem et timotheum gesta sunt. Elatus autem
in ira arbitrabatur se iniuriam illorum qui se
fugaverant posse in iudeos retorquere ideoque
iussit agitari currum. sine intermissione
agens iter. celesti eum iudicio perurgente:
eo quod ita superbe locutus est: venturum se iero
solimam: et congeriem sepulchri iudeorum eam
facturum. Sed qui universa conspicit dominus deus
israel: percussit [illegible] eum insanabili et invi
sibili plaga. Ut enim finivit hunc ipsum
sermonem: apprehendit eum dolor dirus visce
rum. et amara internorum tormenta: et quidem
satis iuste. quippe qui multis et novis cruci
atibus aliorum torserat viscera: licet ille nul
lo modo a sua malitia cessaret. Super
hec autem superbia repletus ignem spirans
animo in iudeos: et precipiens accelerare nego
cium. contigit illum impetu euntem de curru
cadere et gravi corporis collisione membra
vexare: Isque qui sibi videbatur etiam fluctibus
maris imperare. supra humanum modum
superbia repletus. et montium altitudines
in statera appendere: nunc humiliatus ad terram
in gestatorio portabatur. manifestam dei
virtutem in semetipso contestans. Ita ut de
corpore impii vermes scaturirent. ac viven
tes in doloribus carnes eius effluerent: odore
etiam illius et fetore exercitus gravaretur. et qui pau
lo ante sydera celi contingere se arbitrabatur.
eum nemo poterat propter intollerantiam fetoris
portare. Hinc igitur cepit ex gravi superbia
deductus ad agnitionem sui venire divina
admonitus plaga per momenta singula
doloribus suis augmenta capientibus. Et
cum nec ipse iam fetorem suum ferre posset.
ita ait. Iustum est subditum esse deo. et morta
lem non paria deo sentire. Orabat autem
hic scelestus dominum. a quo non esset miseri
cordiam consecuturus: et civitatem ad quam festinans
veniebat ut eam ad solum deduceret. ac

sepulchrū ↄgestoꝝ facere. nec optat li
beram reddere. ⁊ iudeos quos nec se
pultura quidē se dignos hītaturū. ēe
s; auib; ⁊ feris diripiēdos traditurū.
⁊ cū paruulis exterminaturū dixerat. eq
les nūc atheniensib; facturū pollicet'.
templū ⁊ scm̄ qd' prius expoliauerat
optimis donis ornaturū. ⁊ scā uasa
multiplicaturū. ⁊ ptinētes ad sacrifi
cia sumptus de redi tib; suis pre
staturū. sup hec ⁊ iudeū futurū. ⁊ om
nē locū terre pambulaturū ⁊ p̄dicatu
rū dī potestatē. Sz nō cessantib; do
lorib; superuenerat enī in eū iustū dei
iudiciū: desperās scripsit ad iudeos
ī modū deprecatōis epistolā hec cōti
nentem. Optimis ciuib; iudeis plu
rimā salutē. ⁊ bene ualē. ⁊ ēē felicē
rex ⁊ pnceps antiochus. Si bene
ualetis ⁊ filii uri. ⁊ ex sententia uob
cuncta s. maximas agimus grās. Et
ego ī infirmitate ↄstitutus. uri autē
benigne memor. regressus de psidis
locis ⁊ infirmitate graui apphensus
necessariū duxi p cōmuni utilitate curā
habē. nō desperans memetipm sz spē
multam habēs effugiēdi infirmitatē.
Respiciens autē qd' ⁊ pat' meus quibus
tp̄ib; in locis superiorib; ducebat ex
citū: ostendit qui post se susciperet pn
cipatū ut si quid ↄtrariū accideret
aut difficile nunciaretur. scientes hii qui
ī regionib; erant cui eet rerū summa de
licta nō turbarentur. Ad hec ↄsiderans
de proximo potentes quosq; ⁊ uicinos tē
porib; insidiantes ⁊ euentū expectantes.
⁊ designaui filiū meū antiochū re
gem. quē sepe recurrens ī superiora regni
multis uestrm̄ ↄmendabā. ⁊ scripsi ad eū
q sbiecta s. Orate itaq; uos. ⁊ peto
memores beneficioꝝ publice ⁊ pri
uatim. ut unusquisq; ↄseruet fidē ad me
⁊ ad filiū meū. Confido enī eū mo
deste ⁊ humane acturū ⁊ sequentē
ppositū meū cōmunē uob fore. Igit
homicida ⁊ blasphemus pessime pc
cussus. ⁊ ut ipe alios tractauerat. peg[re] (uia)
ī montib; miserabili obitu functus ē.
Transferebat autē corpus philippus
collactaneus ei. Qui metuens filiū
antiochi ad ptolomeū filometorē in
egyptū abiit. X. Machabeus autē ⁊ qui
cum illo erant. dno se ptegente. templū
quidē ⁊ ciuitatē recepit. aras autē qs
alienigene p plateas struxerant. item
q; delubra demolitus ē. ⁊ purgato tē
plo aliud altare fecerunt. ⁊ de ignitis la
pidib; igne ↄcepto. obtulerunt sacrificia
post biennium. ⁊ incensū. ⁊ lucernas ⁊ pa
nes ppositiōis posuerunt. Quib; gestis
rogabant dnm̄ pstrati in terram. ne ampli'
malis talib; inciderent. sz ⁊ si qn peccassēt.
ab ipo mitius corriperentur. ⁊ nō barbaris
ac blasphemis hōib; traderent'. Qua
die autē templū ab alienigenis pollutū
fuerat. ↄtigit eadē die purgatōnē fi.
uicesima ⁊ quīta mensis qui fuit casleu.
Et cū letitia dieb; octo egerunt ī modū
tabernaculoꝝ: recordantes qd ante modicū
tp̄is diē sollempnē tabnacloꝝ ī mon
tib; ⁊ speluncis more bestiaꝝ egerant.
Propt' qd tirsos ⁊ ramos uirides ⁊ palmā
preferebant ei. qui psperauit mundare
locū suū. ⁊ decreuerunt cōmuni pcepto ⁊ de
creto. uniuerse genti iudeoꝝ omib; ānis
agere dies istos. Et antiochi quidē qui
appellatus ē nobilis uite excessus ita se
habuit. Nunc autē de eupatore antiochi
filio impii q gesta s. narrabimus: breui
antes mala q in bellis gesta s. Hic e
nī suscepto regno ↄstituit sup negocia
regni lysiam quēdā. fenicis ⁊ syrie

militie principe. Nam ptolomeus qui
dicebatur macer iusti tenax erga iu
deos esse instituit: et precipue propter iniquita
tem que facta erat in eos: et pacifice agere
cum eis. Sed ob hoc accusatus ab ami
cis apud eupatorem. cum frequenter proditor
audiret. eo quod cyprum creditum a filometore
nobilem translatus et ab eo recessisset. ve
neno uitam finiuit. Gorgias autem cum
esset dux locorum: assumptis aduenis frequen
ter iudeos debellabat. Iudei vero qui te
nebant oportunas munitiones fugatos
ab ierosolimis suscipiebant et bellare temp
tabant. Hii uero qui erant cum machabeo per
orationes dominum rogantes ut esset sibi adiu
tor: impetum fecerunt in munitiones ydu
meorum: multaque ui insistentes loca obtinue
runt. occurrentes interemerunt et omnes si
mul non minus quam viginti milibus trucidarunt.
Quidam autem cum confugissent in duas turres
valde munitas. omnem apparatum ad repu
gnandum habentes: machabeus ad eorum
expugnationem relicto symone et iosepho
item machabeo eisque qui cum ipsis erant satis
multis. ipse ad eas que amplius perurgebant
pugnas conuersus est. Hii uero qui cum symo
ne erant cupiditate ducti. a quibusdam qui
in turribus erant suasi sunt pecunia et septuagi
ta milia didragmis acceptis dimiserunt
quosdam effugere. Cum autem machabeo nu
ntiatum esset quod factum est. congregatis principi
bus populi accusauit quod pecunia fratres vendi
dissent aduersariis eorum dimissis. Hos igitur
proditores factos interfecit: et confestim duas
turres occupauit. Armis autem ac ma
nibus omnia prospere agendo: in duabus munitio
nibus plusquam viginti milia peremit. Timo
theus qui prius a iudeis fuerat superatus.
conuocato exercitu peregrine multitudinis. et congre
gato equitatu asiano aduenit quasi ar
mis iudeam capturus. Machabeus autem
et qui cum ipso erant. appropinquante illo deprecaban
tur dominum. caput terra aspergentes. lumbosque
ciliciis precincti. ad altaris crepidinem pro
uoluti. vt sibi propicius inimicis autem eorum
esset inimicus: et aduersariis aduersaretur
sicut lex dicit. Et ita post orationem sumptis
armis longius de ciuitate procedentes: et
proximi hostibus effecti resederunt. Primo
autem solis ortu utrique conmiserunt: isti quidem
uictorie et prosperitatis sponsorem cum uirtu
te dominum habentes. illi autem ducem belli animum
habebant. Sed cum uehemens pugna esset: ap
paruerunt aduersariis de celo uiri quinque
in equis frenis aureis decori. ducatum
iudeis prestantes. Ex quibus duo macha
beum medium habentes armis suis circum
septum incolumem conseruabant: in aduersarios
autem tela et fulmina iaciebant. ex quo et
cecitate confusi et repleti perturbatione cade
bant. Interfecti sunt autem uiginti milia quin
genti. et equites sexcenti. Timotheus
autem confugit in gazara presidium munitum
cui preerat chereas. Machabeus autem et
qui cum eo erant letantes: obsederunt presidium
diebus quatuor. At hii qui in turre erant lo
ci firmitate confisi. supra modum maledi
cebant: et sermones nefandos iactabant.
Sed cum dies quinta illucesceret: uiginti iu
uenes ex hiis qui cum machabeo erant accen
si animis propter blasphemiam: uiriliter ac
cesserunt ad murum: et feroci animo inceden
tes ascendebant. sed et alii similiter ascendentes
turres portasque succendere aggressi. atque
ipsos maledicos uiuos concremare. Per
continuum autem biduum presidio uastato timo
theum occultantem se in quodam reperiunt loco
peremerunt et fratrem eius chereaum et appollo
fanem occiderunt. Quibus gestis: in ymp
nis et confessionibus benedicebant dominum. qui
magna fecit cum israhel et uictoriam
illi dedit. XI

Sed paruo post tēpe. lysias pu
rator regis ⁊ ꝓpinquus ac nego
ciator ꝑpositus. grauit' ferēs de hijs
q̄ acciderant. ꝯgregatis octoginta mi
lib; ⁊ equitatu uniūso ueniebat adū
sus iudeos: existimās se ciuitatē q̄dē
captā gentib; habitaclm̄ facturū. templū
uo in pecunie questū. sicut cetera delubra
gentium habiturū ⁊ p singlos annos
venale sacerdotium: nusquam recogitans
di potestatē. sz mēte effrenatus. in mul
titudine peditū ⁊ i milib; equitum ⁊ i oc
tingentis elefantis ꝯfidebat. Ingressus
aut iudeā ⁊ appropiās bethsure qđ erat
in angusto loco ab ierosolima intuual
lo quinq; stadiorum: illd̄ ꝑsidium expugna
bat. Ut aut machabeus ⁊ q̄ cū eo e
rant ꝯgnouerunt expugnari ꝑsidia. cū
fletu ⁊ lacrimis rogabant dn̄m ⁊ ōis
turba simul. ut bonum angelum mitteret
isrl'. Et ipse primus machabeus sūptis ar
mis. ceteros ad hortatus ē: simul secū pe
riculū subire ⁊ ferre auxiliū fr̄ib; suis. Cū
q; pariť ꝓmpto aīo ꝓcederent ierosolimis
apparuit p̄cedēs eos equest' in ueste
cādida armis aureis hastā uibrans.
Tunc omnes simul benedixerunt miseri
cordē dn̄m suū ⁊ ꝯualuerunt aīs: nō so
lū hoīes ⁊ bestias ferocissimas ⁊ mu
ros ferreos parati penetrare. Ibant g° pm
pti de celo hn̄tes adiutorē ⁊ miserān
tē eos dn̄m. Leonū aut more im
petu irruētes hostib; ꝑstrauerunt ex
eis. undecī milia peditū. ⁊ equites
mille sexcētos: uniūsos aut i fugā
u̇terunt. Plures uo ex eis uulnerati
nudi euaserunt. sz ⁊ ipse lysias turpi
ter fugiens euasit. Et q; nō insen
satus erat. secū ipse reputās factā
erga se diminutionē ⁊ intelligēs inuic
tos ēē hebreos di oīpotentis auxilio
nitētes: misit ad eos ꝑmisitq; ꝯsen
surū se omnib; q̄ iusta s̄. ⁊ regē ꝯpul
surū amicū fieri. Annuit autem
machabeus p̄cib; lysie. i omnib; utili
tati ꝯsulēs. ⁊ quecūq; machabeus scrip
sit lysie de iudeis. ea rex ꝯcessit. Nam
erant scripte iudeis epistole a lysia q̄dē
hunc modū ꝯtinētes. Lysias ꝑplo iude
orum salutē. Iohes ⁊ abessalon q̄ missi
s̄ a uob tradētes scripta: postulabant
ut ea q̄ p illos significabantur imple
rem. Quecūq; g° regi potuerunt ꝑferri
exposui: ⁊ q̄ res ꝑmittebat ꝯcessit. Si g°
i negociis fidē ꝯseruaueritis: ⁊ deinceps
honorum uob causa ēē tēptabo. De ce
teris aut p singla uba mādaui: et
istis ⁊ hijs q̄ a me missi s̄ colloqui
uobiscum. Bene ualete. Anno centesi
mo octauo dioscori die mēsis uicesi
ma ⁊ q̄rta. Regis aut epistola ita cō
tinebat. Rex antiochus lysie fr̄i salutē.
Patre nr̄o inter deos translato: nos uo
lentes eos q̄ s̄ in regno nr̄o sine tumul
tu agē. ⁊ reb; suis adhibē diligentiā:
audiuimus iudeos nō ꝯsensisse patri
ut transferrentur ad ritū grecorum. sz tenere
uelle suū institutū: ac ꝓpterea postu
lare ꝯcedi s̄ legittima sua. Uolētes g°
hāc quoq; gentē quietā ēē statuētes
iudicauimus templū restitui illis:
ut agerent scdm maiorum suorum ꝯsuetudi
nē. Bene g° feceris si miseris ad eos.
⁊ dextrā dederis: ut ꝯgnita nr̄a uolū
tate bono aīo sint. ⁊ utilitatib; ꝓpriis
deseruiant. Ad iudeos aut regis epi
stola talis erat. Rex antiochus senatui
iudeorum: ⁊ ceteris iudeis salutē. Si ua
letis. sic estis ut uolumus. sz ⁊ ipi bene
ualemus. Adiit nos menelaus. dicēs
uelle uos ascendere ad uros q̄ s̄ apud
uos. Hijs g° q̄ ꝯmeant. usq; ad di-

ad salute//

xi

tricesimum mensis xanthici dant dextras
securitatis uti iudei utantur cibis et le-
gibus suis sicut et prius: et nemo eorum ullo
modo molestiam patiatur de hiis que per igno-
rantiam gesta sunt. Misimus autem et menelaum
qui vos alloquatur. Valete. XII

Anno centesimo quadragesimo oc-
tavo xanthici mensis quintade-
cima. Miserunt autem et roma-
ni epistolam ita se habentem. Quintus me-
mmius et titus manlius legati ro-
manorum populo iudeorum salutem. De hiis
que lysias cognatus regis concessit vobis et
nos concessimus. De quibus autem iudicavit
referendum. confestim aliquem mittite di-
ligentius inter vos conferentes: ut decerna-
mus sicut congruit vobis. Nos autem anti-
ochiam accedimus. ideoque festinate rescri-
bere: ut nos quoque sciamus cuius estis volun-
tatis. Bene valete. Anno centesimo
quadragesimo octavo quintadecima
die mensis xanthici. Hiis factis pacti-
onibus lysias pergebat ad regem. iudei autem
agriculture operam dabant. Sed hii qui
resederant timotheus et appollonius gennei
filius. sed et ieronimus et demofon super
hos et nicanor et cypriarches: non sine-
bant eos in silentio agere et quiete. Iop-
pite vero tale quoddam flagicium perpetrarunt.
Rogaverunt iudeos cum quibus habitab-
ant ascendere scaphas quas paraverant cum
uxoribus et filiis quasi nullis inimiciciis sub-
iacentibus. Secundum commune itaque decretum
civitatis et ipsis acquiescentibus pacis
causa nichil suspectum habentibus cum in
altum processissent. submerserunt non minus
ducentos. Quam crudelitatem iudas in
sue gentis homines factam ut cognovit
precepit viris qui erant cum ipso: et invocato
iusto iudice deo venit adversus interfectores
fratrum. Et portum quidem noctu succen-
dit scaphas exussit: eos autem qui ab
igne refugerant gladio peremit. Et
cum hec ita egisset. discessit quasi iterum rever-
surus et universos ioppitas eradica-
turus. Sed cum cognovisset et eos qui erant
iamnie velle pari modo facere habitanti-
bus secum iudeis: iamnitis quoque nocte
supervenit. et portum cum navibus succendit
ita ut lumen ignis pareret ierosolimis
ab stadiis ducentis quadraginta. Inde
cum abissent novem stadiis et iter facerent
ad timotheum: commiserunt cum eo arabes
quinque milia viri et equites quingenti. Cum-
que pugna valida fieret. et auxilio dei prospere
cessisset: residui victi arabes petebant
a iuda dextras sibi dari: promittentes pa-
scua daturos. et in ceteris profuturos. Iu-
das autem arbitratus vere in multis eos uti-
les promisit pacem: dextrisque acceptis di-
scessere ad tabernacula sua. Aggressus
est autem et civitatem quandam firmam pon-
tibus. murisque circumseptam. que a turbis ha-
bitabatur gentium promiscuarum: cui nomen
casphin. Hii vero qui intus erant confidentes in sta-
bilitate murorum et apparatu alimoniarum.
remissius agebant maledictis lacessentes
iudam. ac blasphemantes et loquentes que
fas non est. Machabeus autem invocato
magno mundi principe. qui sine ariete-
bus et machinis temporibus ihesu precipitavit
iericho: irruit ferociter muris et capta
civitate per domini voluntatem. inenarrabi-
les cedes fecit: ita ut adiacens stag-
num stadiorum duum latitudinis. sanguine
interfectorum fluere videretur. Inde discesse-
runt stadia septingenta quinquaginta. et
venerunt in characha ad eos qui dicuntur
tubianei iudeos. et timotheum quidem in
illis locis non comprehenderunt. nulloque nego-
cio perfecto regressus est. relicto in quodam
loco firmissimo presidio. Dositheus

autem et Sosipater qui erant duces cum Machabeo. peremerunt a Timotheo relictos in presidio decem milia viros. At Machabeus ordinatis circa se sex milibus et constitutis per cohortes. adversus Timotheum processit. habentem secum centum viginti milia peditum. equitumque duo milia quingentos. Cognito autem Iude adventu Timotheus. premisit mulieres et filios et reliquum apparatum in presidium quod Carnion dicitur. Erat enim inexpugnabile et accessu difficile: propter locorum angustias. Cumque cohors Iude prima apparuisset: timor hostibus incussus est ex presencia dei qui universa conspicit. et in fugam versi. alius ab alio. ita ut magis a suis deicerentur. et gladiorum suorum ictibus debilitarentur. Iudas autem vehementer instabat puniens profanos: et prostravit ex eis triginta milia virorum. Ipse vero Timotheus incidit in partes Dosithei et Sosipatris. et multis precibus postulabat ut vivus dimitteretur: eo quod multorum Iudeis parentes haberet, ac fratres. quos morte eius decipi eveniret. Et cum fidem dedisset restituturum se eos secundum constitutum: illesum eum dimiserunt propter fratrum salutem. Iudas autem egressus est ad Carnion. interfectis viginti quinque milibus. Post horum fugam et necem movit exercitum ad Effron civitatem munitam. in qua multitudo diversarum gentium habitabat et robusti iuvenes pro muris consistentes fortiter repugnabant. In hac autem machine multe: et telorum erat apparatus. Sed cum omnipotentem invocassent qui potestate vires hostium confringit: ceperunt civitatem et ex eis qui intus erant viginti quinque milia prostraverunt. Inde ad civitatem Scytharum abierunt: que ab Ierosolimis sexcentis stadiis aberat. Contestantibus autem his qui apud Scytopolitas erant Iudeis. quod benigne ab eis haberentur etiam temporibus infelicitatis. quam modeste secum egerint: gratias agentes exhortati etiam de cetero erga genus suum benignos esse: venerunt Ierosolimam die sollempni septimanarum instante. Et post pentecosten. abierunt contra Gorgiam prepositum Idumee. Exivit autem cum peditibus tribus milibus. et equitibus quadringentis. Quibus congressis: contigit paucos ruere Iudeorum. Dositheus vero quidam de Bachenoris eques vir fortis. Gorgiam tenebat. Et cum vellet illum capere vivum: eques quidam de Trachiis irruit in eum. humerumque eius amputavit: atque ita Gorgias effugit in Marisa. At illis qui cum Esdrin erant diutius pugnantibus et fatigatis: invocavit dominum Iudas adiutorem et ducem belli fieri. incipiens voce patria: et cum ympnis clamorem extollens fugam Gorgie militibus incussit. Iudas autem collecto exercitu. venit in civitatem Odollam. Et cum septima dies superveniret: secundum consuetudinem purificati in eodem loco sabbatum egerunt. Et sequenti die venit cum suis Iudas ut corpora prostratorum tolleret. et cum parentibus poneret in sepulchris paternis. Invenerunt autem sub tunicis interfectorum de donariis ydolorum que apud Iamniam fuerunt. a quibus lex prohibet Iudeos. Omnibus ergo manifestum factum est ob hanc causam eos corruisse. Omnes itaque benedixerunt iustum iudicium domini. qui occulta fecerit manifesta: atque ita ad preces conversi rogaverunt. ut id quod factum erat delictum oblivioni traderet. At vero fortissimus Iudas hortabatur populum conservare se sine peccato sub oculis viventes: videntes que facta sunt pro peccato eorum: qui prostrati sunt. Et facta collatione. duodecim milia dragmas argenti misit Ierosolimam offerri sacrificium pro peccato: bene et religi

ose de resurrectione cogitans. Nisi enim eos qui ceciderant resurrecturos speraret: superfluum videretur et vanum orare pro mortuis. Et quia considerabat quod hii qui cum pietate dormitionem acceperant, optimam haberent repositam gratiam: sancta ergo et salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut a peccato solverentur. XIII

Anno centesimo quadragesimo nono cognovit Iudas Antiochum Eupatorem venire cum multitudine adversus Iudaeam, et cum eo Lysiam procuratorem et praepositum negociorum, secum habentem peditum centum decem milia, et equitum quinque milia, et elefantos viginti duos, currus cum falcibus trecentos. Commiscuit autem se illis et Menelaus, et cum fallacia multa deprecabatur Antiochum: non pro patriae salute, sed sperans se constitui in principatum. Sed rex regum suscitavit animos Antiochi in peccatorem: et suggerente Lysia hunc esse causam omnium malorum: iussit (ut eis est consuetudo) comprehensum in eodem loco necari. Erat autem in eodem loco turris quinquaginta cubitorum: aggestum undique habens cineris. Haec prospectum habebat in praeceps. Inde in cinerem deici iussit sacrilegum: omnibus eum propellentibus ad interitum. Et tali lege praevaricatorem legis contigit mori, nec terrae dari Menelaum. Et quidem satis iuste. Nam quia multa erga aram Dei delicta commisit, cuius ignis et cinis erat sanctus: ipse in cineris morte damnatus est. Sed rex mente effrenatus veniebat nequiorem se iudeis ostensurum. Quibus Iudas cognitis, praecepit populo ut die ac nocte Dominum invocarent, quo sicut semper, et nunc adiuvaret eos: quippe qui lege et patria sanctoque templo privari vererentur: ac populum qui nuper paululum respirasset, ne sineret blasphemis rursus nationibus subdi. Omnibus itaque id simul facientibus et petentibus a Domino misericordiam cum fletu et ieiuniis per triduum continuum prostratis: hortatus est eos Iudas ut se praepararent. Ipse vero cum senioribus cogitavit prius quam rex admoveret exercitum ad Iudaeam et obtineret civitatem exire, et Domini iudicio committere exitum rei. Dans itaque potestatem omnium Deo mundi creatori, et hortatus suos ut fortiter dimicarent, et usque ad mortem pro legibus, templo, civitate, patria et civibus starent: circa Modin exercitum constituit: et dato signo suis Dei victoria iuvenibus fortissimis electis, nocte aggressus aulam regiam in castris interfecit viros quatuor milia, et maximum elefantorum cum his qui suppositi erant. Summoque metu ac perturbatione hostium castra replentes, rebus prospere gestis abierunt. Hoc autem factum est die illucescente: adiuvante eum Domini protectione. Sed rex accepto gustu audaciae iudeorum: arte difficultates locorum temptabat, et Bethsure quod erat iudeorum praesidium munitum castra admovebat, sed fugabatur, impingebat, minuebatur. His autem qui intus erant Iudas necessaria mittebat. Enuntiavit autem mysteria hostibus Rhodocus quidam de iudaico exercitu: qui requisitus comprehensus conclusus est. Iterum rex sermonem habuit ad eos qui erant in Bethsuris: dextram dedit, accepit, abiit, commisit cum Iuda, superatus est. Ut autem cognovit rebellasse Philippum Antiochiae qui relictus erat super negocia, mente consternatur, iudeos deprecans subditusque eis iurat de omnibus quibus iustum visum est. Et reconciliatus obtulit sacrificium, honorificavit templum, et munera posuit. Machabeum amplexatus est: et fecit eum ab Ptolomaide usque Gerrenos ducem et principem. Ut autem venit Ptolomaida

idam: grauit ferebant ptolomenses amicitie conuentionum indignantes ne forte fedus irrumperent. Tunc ascendit lysias tribunal: ⁊ exposuit rationem ⁊ populum sedauit. Regressusque est antiochiam. Et hoc modo regis profectio ⁊ reditus processit.

XIIII

Sed post triennii tempus cognouit iudas ⁊ qui cum erant demetrium seleuci cum multitudine ualida ⁊ nauibus per portum tripoli ascendisse ad loca oportuna: ut tenuisse regiones aduersus antiochum ⁊ eius ducem lysiam. Alchimus autem quidam qui summus sacerdos fuerat. sed uoluntarie coinquinatus est temporibus commixtionis: considerans nullo modo sibi esse salutem neque accessum ad altare: uenit ad regem demetrium centesimo quinquagesimo anno offerens ei auream coronam ⁊ palmam: super hec ⁊ tallos qui templi esse uidebantur. Et ipsa quidem die siluit. Tempus autem oportunum dementie sue nactus: conuocatus a demetrio ad consilium ⁊ interrogatus quibus rebus ⁊ consiliis iudei inniterentur. respondit. Ipsi qui dicuntur asidei iudeorum quibus preest iudas machabeus. bella nutriunt. ⁊ sediciones mouent: nec patiuntur regnum esse quietum. Nam ⁊ ego defraudatus parentum gloria. dico autem summo sacerdotio huc ueni. primo quidem utilitatibus regis fidem seruans. secundo autem ⁊ ciuibus consulens. Nam illorum prauitate: uniuersum genus nostrum non minime uexatur. Sed hiis singulis o rex cognitis: ⁊ regioni ⁊ generi. secundum peruulgatam omnibus humanitatem tuam prospice. Nam quamdiu superest iudas: impossibile est pacem esse negociis. Talibus autem ab hoc dictis: ⁊ ceteri amici hostiliter agentes aduersus iudam inflammauerunt demetrium. Qui statim nicanorem prepositum elephantorum ducem misit in iudeam. datis mandatis. ut ipsum quidem iudam caperet. eos uero qui cum illo erant disperget: ⁊ constitueret alchimum maximum templi summum sacerdotem. Tunc gentes que de iudea fugerant iudam. segregati se nicanori miscebant: miserias ⁊ clades iudeorum. prosperitates rerum suarum existimantes. Audito itaque iudei nicanoris aduentu. ⁊ conuentu nationum: conspersi terra. rogabant eum qui populum suum constituit. in eternum custodiret. quique suam porcionem signis euidentibus protegit. Imperante autem duce. statim inde mouerunt ⁊ conuenerunt ad castellum dessau. Symon uero frater iude commiserat cum nicanore. sed conterritus est repentino aduentu aduersariorum. Nicanor tamen audiens uirtutem comitum iude ⁊ animi magnitudinem quam pro patrie certaminibus habebant: sanguine iudicium facere metuebat. Quam ob rem misit posidonium ⁊ theodotum et mathiam: ut darent dextras atque acciperent. Et cum diu de hiis consilium ageretur: ⁊ ipse dux ad multitudinem retulisset: omnium una fuit sententia amicitiis annuere. Itaque diem constituerunt quo secreto inter se agerent: ⁊ a singulis selle prolate sunt ⁊ posite. Precepit autem iudas armatos esse locis oportunis: ne forte ab hostibus repente mali aliquid oriretur. Et congruum colloquium fecerunt. Morabatur autem nicanor in ierosolimis. ⁊ nichil inique agebat. gregesque turbarum que congregate fuerant dimisit. Habebat autem iudam semper carum ex animo: ⁊ erat uiro inclinatus. Rogauit eum ducere uxorem: filiosque procreare. Nuptias fecit. quiete egit. communiterque uiuebant. Alchimus autem uidens caritatem illorum ad inuicem. ⁊ conuentiones uenit ad demetrium: ⁊ dicebat nicanorem rebus alienis assentire iudamque regni insidiatorem successorem sibi destinasse. Itaque rex exasperatus ⁊ pessimis huius criminationibus irritatus. scripsit nicanori dicens. grauiter quidem se ferre de amicitia ⁊ conuentione: iubens

tum machabeum citius uinctum mittere antiochiam. Quibus cognitis nicanor consternabatur: et grauiter ferebat: si ea que conuenerat irrita faceret: nichil lesus a uiro. Sed quia regi resistere non poterat: oportunitatem obseruabat quo preceptum perficeret. At machabeus uidens austerius secum agere nicanorem: et consuetum occursum ferocius exhibentem: intelligens non ex bono esse austeritatem istam. pauciis suorum congregatis occultauit se a nicanore. Quod ut ille cognouit fortiter se a uiro preuentum: uenit ad maximum et sanctissimum templum: et sacerdotibus solitas hostias offerentibus iussit sibi tradi uirum. Quibus cum iurantibus dicentibus nescire se ubi esset quem querebat: extendens manum ad templum iurauit. Nisi mihi uinctum iudam tradideritis: istud dei fanum in planiciem deducam. et altare effodiam: et templum hoc libero patri consecrabo. Et hiis dictis: abiit. Sacerdotes autem protendentes manus in celum: inuocabant eum qui semper propugnator esset gentis ipsorum. hec dicentes. Tu domine qui uniuersitatis nullius indiges: uoluisti templum habitationis tue fieri in nobis. Et nunc sancte sanctorum omnium domine. conserua in eternum impollutam domum istam que nuper mundata est. Razias autem quidam de senioribus ab iero solimis delatus est nicanori. uir amator ciuitatis. et ualde bene audiens qui pro affectu pater iudeorum appellabatur. Hic multis temporibus continentie propositum tenuit in iudaismo: corpusque et animam tradere contentus pro perseuerancia. Volens autem nicanor manifestare odium quod habebat in iudeos: misit milites quingentos ut eum comprehenderent. Putabat enim si illum decepisset: cladem se maximam iudeis illaturum. Turbis autem irruere domum eius et ianuam disrumpere: atque ignem admouere cupientibus: cum iam comprehenderetur gladio se petiit: eligens nobiliter mori potius quam subditus fieri peccatoribus. et contra natales suos indignis iniuriis agi. Sed cum per festinationem non certo ictu plagam dedisset. et turbe intra hostia irrumperent. recurrens audacter ad murum: precipitauit semetipsum uiriliter in turbas. Quibus uelociter locum dantibus casui eius: uenit per mediam ceruicem. Et cum adhuc spiraret. accensus animis surrexit. Et cum sanguis eius magno fluxu deflueret: saucius cursu turbam pertransiit. Et stans supra petram quandam preruptam et iam exanguis effectus complexus intestina sua. utrisque manibus proiecit super turbas: inuocans dominatorem uite ac spiritus ut hec illi iterum redderet. atque ita uita defunctus est. XV

Nicanor autem ut comperit iudam esse in locis samarie. cogitauit die sabbati eum omni impetu committere. Iudeis uero qui illum per necessitatem sequebantur dicentibus ne ita ferociter et barbare feceris. sed honorem tribue diei sanctificationis. et honora eum qui uniuersa conspicit: at ille infelix interrogauit. Si est potens in celo qui imperauit agi diem sabbatorum. Et respondentibus illis. est dominus uiuus ipse in celo potens qui iussit agi septimam diem: at ille ait. Et ego potens sum super terram. qui impero sumi arma et negocia regis impleri. Tamen non obtinuit ut consilium perficeret. Et nicanor quidem cum summa superbia erectus cogitabat commune tropheum statuere de iuda. Machabeus autem confidebat semper cum omni spe auxilium sibi a deo affuturum: et hortabatur suos ne formidarent ad aduentum nacionum. sed in mente haberent adiutoria sibi facta de celo: et nunc sperarent ab omnipotente affuturam sibi uictoriam. et allocutus illos de lege et prophetis. admonens et certamina que

fecerant prius, promptiores eos constituit
et animis ita eorum erectis. simul ostendens gen-
tium fallaciam et iuramentorum prevaricationem.
singulos autem illorum armavit non clypei
et haste munitione. sed sermonibus optimis
et exhortationibus. exposito digno fide som-
nio. per quod universos letificavit. Erat
autem huiuscemodi visus. Oniam qui fu-
erat sacerdos summus. virum bonum. et
benignum. verecundum. visu modestum.
moribus et eloquio decorum. et qui a puero
in virtutibus exercitatus sit. manus preten-
dentem orare pro omni populo iudeorum. post hec
apparuisse et alium virum etate et gloria mi-
rabilem et magni decoris habitudine
circa illum. Respondentem vero Oniam dixisse.
Hic est fratrum amator et populi israel. hic
est qui multum orat pro populo et universa sancta
civitate. Ieremias propheta dei. extendisse
autem ieremiam dexteram. et dedisse iude gla-
dium aureum dicentem. Accipe sanctum gladium
munus a deo. in quo deicies adversarios
populi mei israel. Exhortati itaque iude ser-
monibus bonis valde de quibus extolli pos-
set et animum iuvenum confortari. statuerunt
dimicare et confligere fortiter. ut virtus de
negociis iudicaret. eo quod civitas. et
sancta. et templum periclitarentur. Erat enim pro
uxoribus et filiis. itemque pro fratribus et cognatis.
minor sollicitudo. maximus vero et primus pro
sanctitate timor erat templi. Sed et eos qui
in civitate erant. non minima sollicitudo
habebat pro hiis qui congressi erant. Et cum iam
omnes sperarent iudicium futurum. hostesque
adessent atque exercitus esset ordinatus bestie
equitesque oportuno in loco compositi. con-
siderans machabeus adventum multitu-
dinis et apparatum varium armorum. et fe-
rocitatem bestiarum extendens manus in ce-
lum prodigia facientem dominum invocavit. qui
non secundum armorum potentiam sed prout ipsi
placet dat dignis victoriam. Dixit autem
invocans hoc modo. Tu domine misisti an-
gelum tuum sub ezechia rege iude. et interfe-
cit de castris sennacherib centum octogin-
ta quinque milia. Et nunc dominator celorum
mitte angelum tuum bonum ante nos in ti-
more et tremore magnitudinis brachii
tui. ut metuant qui cum blasphemia ve-
niunt adversus sanctum populum tuum. Et hic quidem
ita peroravit. Nicanor autem et qui cum ipso
erant. cum tubis et canticis admovebant.
Iudas vero et qui cum ipso erant invocato deo
per orationes confessionis congressi sunt et manu
quidem pugnantes. sed et cordibus dominum o-
rantes. prostraverunt non minus triginta quinque
milia. presentia dei magnifice delectati.
Cumque iam cessassent. et cum gaudio redirent.
cognoverunt nicanorem ruisse cum armis su-
is. Facto itaque clamore et perturbatione
excitata. patria voce omnipotentem dominum
benedicebant. Precepit autem iudas qui per omnia
corpore et animo mori pro civibus paratus erat. ca-
put nicanoris et manum cum humero absci-
sam ierosolimam perferri. Quo cum pervenis-
set convocatis contribulibus et sacerdotibus ad al-
tare accersiit et eos qui in arce erant. et osten-
so capite nicanoris et manu nefaria
quam extendens contra domum sanctam omnipotentis
dei magnifice gloriatus est. Linguam etiam
impii nicanoris precisam iussit particulatim
avibus dari. manum autem dementis contra
templum suspendi. Omnes igitur celi dominum
benedixerunt dicentes. Benedictus deus qui locum
suum incontaminatum conservavit. Suspendit
autem nicanoris caput in summa arce ut evi-
dens esset et manifestum signum auxilii
dei. Itaque omnes communi consilio decre-
verunt nullomodo diem istum absque celebrita-
te preterire. habere autem celebritatem ter-
decima die mensis adar. quod dicitur voce
syriaca pridie mardochei diei. Igitur

hys erga nicanore gestis. & ex illis tem
poribz ab hebreis ciuitate possessa ego
q3 in hys finē faciā sermonis. Et siqui
dem bene. & hystorie ɔpetit. & ipe velim
si aut̄ minus. digne. ɔcedendū est m.
Sic enim uinū semp bibere. aut semp aq̄
ɔtrariū est. alterius aut̄ vti delectabile. ita
legentibz si semp exactus sit sermo n̄ erit
gratus. Hic ergo erit ɔsummatus.

Mathe⁹ ex iudea sic prologus
i ordine p̄mus ponit̄ in matheū
ita ewglm i iudea p̄m⁹
scripsit. cui⁹ uocacio ad dm̄
ex publicanis actibz fuit. Duorz i gn̄a
cōe x̄ p̄ncipia p̄sumēs. unī cui⁹ p̄ma circū
sio i carne. alti⁹ cui⁹ s̄m cor ele⁹ fuit ex
utisq3 ei p̄ribz x̄. Sicq3 q̄t̄ denario numo
tiformit̄ posito p̄ncipiū a credendi fide i e
lectionis tēp⁹ porrigēs. & ex electōe us3 i trāsmi
gratōis diē dirigēs. atq3 a trāsmigratōis die
usq3 i xp̄m definiēs. decursā aduent⁹ dn̄i
ostend̄ generacōez. & nūo satisfaciēs & tēpori. ut
& se q̄ eēt ostend̄et. & dī i se op⁹ mōstrās & i
hys q̄z gen⁹ posuit. x̄ opātis a p̄ncipio
testiōnū n̄ negarz. q̄z oīm rerz. qui tps.
ordo. nūs. dispō. l̄ rō. q̄ fidei necc̄ia est.
De⁹ x̄ ē. q̄ fcūs ē ex muliē. fcūs s̄b lege. nat⁹
ex ūgīe. pass⁹ i carne. oīa i cce fixit. ut tri
umphās ea i semet̄ p̄o resurgēs i corpe
& p̄ris nomē i p̄ribz filio. & filij nomē p̄ri
restituēs. ī sine p̄ncip̄ sīn fine ostendens
unū se cū p̄re ēē. q̄z un⁹ ē. in q̄ ew⁹ utile
ē desiderantibz dm̄. Sic p̄ma ul media.
ul' p̄fc̄a ɔgnosce. ut & uocacōz ap̄li. & op⁹
ewn⁹ & dilcōz dī i carne nascentis per
uniuersa legentes itelligent. atq3 id in eo ap
p̄hensi sūt. & app̄hēde expetunt reco
gnoscant. Nob enim hoc i studio ar
gumēti fuit. & fidē fc̄e rei tradē. & opa
tis dī itelligendā diligent̄ ēē disposicōnē
q̄rentibz non tacere.

Mathe⁹ cū p̄mo p̄dicasset euangliū i iudea, item alius prolog⁹
p̄dicasset ew⁹ i iudea uolēs
t̄nsire ad gētes p̄m⁹ ewng̃
scripsit hebraice q̄d̄ f̄rib⁹ a q̄b⁹
ibat ad memoriā reliqt.
Sic ei necc̄e fuit ad ɔfirmacōz fidei ewng̃
p̄dicare. sic & ɔt̄ h̄eticos scribi. cū aut̄
plures ew⁹ scripserīt. iiij. tm̄ auctoritatis
h̄nt testiōnū. q̄ p̄ iiij. p̄tes fidē nūciat tri
nitatis. & s̄ q̄ .iiij. rote q̄ dn̄ gab̄ ueh̄ q̄
uehit eū p̄ p̄dicacōz ewglij. & gen⁹ hu
manū q̄d q̄drifida morte p̄ēpt̄ū eoz p̄di
cacōe erat uiuificandū. Vn̄ & aliorz ewn
glia deciderēt n̄ recepta s̄ q̄z nolebat p̄
finitū numerum cassari propter uir
tutem sacramenti. Designantur ea
dem ewangeliste q̄tuor figuris q̄ non
sunt deceptone. sed iocundi misterij s̄
conscīe. Matheus in homine intelligit̄
quia circa humanitatē. xp̄i princi
paliter in moratur. Marcus in leo
ne: quia agit de resurrectione. Lucas
in uitulo: agens de sacerdocio. Johan
nes in aquila: scribens sacramenta
Diuinitatis. xp̄c uero quem describūt
homo fuit de uirgine natus. Aqui
la in ascentione. uel in homine. hu
manitas. In uitulo sacerdocium.
in leone regnum. In aquila ex
primitur diuinitatis sacramentū.

Explicit Prologus in Matheū.

Liber genacōis Incip. Matheus.
ihu xp̄i filij dauid filij ab
ham. abraham genuit y
saac. ysaac aut̄ genuit
iacob. Iacob aut̄ genuit iudam & f̄res
eius. Judas aut̄ genuit phares et
zaram de thamar. Phares aut̄ gen
uit esrom. Esrom aut̄ genuit aram.
Aram aut̄ genuit aminadap. Ami

quia mundi p̄tes

vitul⁹ i imolatōe. leo i
resurrectōe

Ista v̄ba leo i r̄one ag
ascensiō no s̄t de cerb

19

nadab autem genuit naason. Naa
son autem genuit salmon. Salmon
autem genuit booz de raab. Booz autem
genuit obeth ex ruth. Obeth autem ge
nuit yesse. Yesse autem genuit dauid
regem. Dauid autem rex genuit salomo
nem ex ea que fuit urie. Salomon autem
genuit roboam. Roboam autem gen
uit abyam. Abya autem genuit asa.
Asa autem genuit iosaphat. Iosaphat
autem genuit ioram. Ioram autem genuit
oziam. Ozias autem genuit ionatham.
Ionatham autem genuit achaz. Achaz autem ge
nuit ezechiam. Ezechyas autem genuit
manassen. Manasses autem genuit a
mon. Amon autem genuit iosyam. Io
sias autem genuit iechonyam et fratres eius
in transmigratione babilonis. Et post tran
smigrationem babylonis iechonias genuit
salathiel. Salathiel autem genuit zoro
babel. Zorobabel autem genuit abyuth.
Abyuth autem genuit elyachym. Elyach
ym autem genuit azor. Azor autem genuit
sadoch. Sadoch autem genuit achym. A
chym autem genuit eliud. Eliud autem ge
nuit eleazar. Eleazar autem genuit
mathan. Mathan autem genuit iacob.
Iacob autem genuit ioseph uirum marie
de qua natus est ihesus qui uocatur xpc. Omnes
ergo generationes abraham usque ad dd generati
ones .xiiii. et a dauid usque ad transmigrationem
babylonis generationes .xiiii. Et a transmi
gratione babylonis usque ad xpm. gen
erationes .xiiii. Cum esset desponsata mater ihu
maria ioseph. antequam conuenirent inuenta est
in utero habens de spiritu sancto. Ioseph autem uir eius
cum esset iustus et nollet eam traducere uolu
it occulte dimittere eam. Hec autem eo
cogitante. ecce angelus domini in sompnis ap
paruit ei dicens. Ioseph fili dauid no
li timere accipere mariam coniugem tuam. Quod
enim in ea natum est de spiritu sancto est. Pariet autem
filium et uocabis nomen eius ihesum. Ipse enim
saluum faciet populum suum a peccatis eorum. Hoc
autem totum factum est. ut adimpleretur quod
dictum est a domino per prophetam dicentem. Ecce
uirgo in utero concipiet et pariet filium et uocabunt
nomen eius emanuel. quod est interpretatum no
biscum deus. Exurgens autem ioseph a sompno. fecit sicut ei precepit angelus domini. et
accepit coniugem suam et non cognoscebat eam
donec peperit filium suum primogenitum. et
uocauit nomen eius ihesum. II

Cum natus esset ihesus in bethleem iude
in diebus herodis regis. Ecce magi ab ori
ente uenerunt ierosolimam dicentes. Ubi
est qui natus est rex iudeorum. Uidimus enim
stellam eius in oriente et uenimus adorare
eum. Audiens enim herodes rex turbatus est.
et omnis ierosolima cum illo. Et congregans
omnes principes sacerdotum et scribas populi scis
citabatur ab eis ubi xpc nasceretur. At illi dix
erunt ei. In bethleem iude. Sic enim scriptum
est per prophetam. Et tu bethleem terra iuda. ne
quaquam minima es in principibus iuda. Ex
te enim exiet dux. qui regat populum meum israel.
Tunc herodes clam uocatis magis. diligenter
didicit ab eis tempus stelle que apparuit eis.
Et mittens illos in bethleem dixit. Ite et in
terrogate diligenter de puero. et cum inueneritis re
nuntiate mihi. ut et ego ueniens adorem eum.
Qui cum audissent regem abierunt. Et ecce stel
la quam uiderant in oriente antecedebat eos. usque
dum ueniens staret supra ubi erat puer. Vi
dentes autem stellam gauisi sunt gaudio magno
ualde. Et intrantes domum inuenerunt pu
erum cum maria matre eius. Et procidentes ad
orauerunt eum. et apertis thesauris suis obtu
lerunt ei munera. aurum thus et mirram. Et responso
accepto in sompnis ne redirent ad herodem
per aliam uiam reuersi sunt in regionem suam. Qui cum
recessissent ecce angelus domini apparuit in sompnis

achaz

a dd

xpi autem generatio sic erat

nis ioseph dicens. Surge et accipe puerum et matrem eius et fuge in egyptum et esto ibi usque dum dicam tibi. Futurum est enim ut herodes querat puerum ad perdendum eum. Qui consurgens accepit puerum et matrem eius nocte et secessit in egyptum et erat ibi usque ad obitum herodis. ut adimpleretur quod dictum est a domino per prophetam dicentem. Ex egypto vocavi filium meum. Tunc herodes videns quoniam illusus esset a magis. iratus est valde. Et mittens occidit omnes pueros qui erant in bethleem et in omnibus finibus eius a bimatu et infra. secundum tempus quod exquisierat a magis. Tunc adimpletum est quod dictum est per ieremiam prophetam dicentem. Vox in rama audita est ploratus et ululatus multus. rachel plorans filios suos et noluit consolari quia non sunt. Defuncto autem herode. ecce angelus apparuit in sompnis ioseph in egypto dicens. Surge et accipe puerum et matrem eius et vade in terram israel. Defuncti sunt enim qui querebant animam pueri. Qui consurgens accepit puerum et matrem eius et venit in terram israel. Audiens autem quod archelaus regnaret pro patre suo in iudea. timuit illo ire et admonitus in sompnis secessit in partes galylee et veniens habitavit in civitate que vocatur nazareth. ut adimpleretur quod dictum est per prophetas. Quoniam nazareus vocabitur.

In diebus autem illis venit iohannes baptista predicans in deserto iudee dicens. Penitentiam agite appropinquabit enim regnum celorum. Hic est enim qui dictus est per ysaiam prophetam dicentem. Vox clamantis in deserto parate viam domini rectas facite semitas eius. Ipse autem iohannes habebat vestimentum de pilis camelorum et zonam pellicieam circa lumbos suos. Esca autem eius erat locuste et mel silvestre. Tunc exiebat ad eum omnis ierosolima et omnis regio circa iordanem et baptizabantur ab eo in iordane confitentes peccata sua.

Videns autem multos phariseorum et saduceorum venientes ad baptismum suum dixit eis. Progenies viperarum quis demonstravit vobis fugere a ventura ira. Facite ergo fructus dignos penitentie. et ne velitis dicere intra vos patrem habemus abraham. Dico enim vobis quoniam potens est deus de lapidibus istis suscitare filios abrahe. Iam enim securis ad radicem arborum posita est. Omnis ergo arbor que non facit fructum bonum excidetur et in ignem mittetur. Ego enim baptizo vos in aqua in penitentiam. Qui autem post me venturus est ante me factus est et fortior me est cuius non sum dignus calciamenta portare. Ipse vos baptizabit in spiritu sancto et igni. Cuius ventilabrum in manu sua. et permundabit aream suam. et congregabit triticum suum in horreum. Paleas autem comburet igni inextinguibili. Tunc venit ihesus a galylea in iordanem ad iohannem ut baptizaretur ab eo. Iohannes autem prohibebat eum dicens. Ego a te debeo baptizari. et tu venis ad me. Respondens autem ei ihesus dixit. Sine modo. sic enim decet nos implere omnem iustitiam. Tunc dimisit eum. Baptizatus autem ihesus confestim ascendit de aqua. Et ecce aperti sunt ei celi. et vidit spiritum dei descendentem sicut columbam et venientem super se. et ecce vox de celis dicens. Hic est filius meus dilectus in quo michi complacui.

Tunc ihesus ductus est in desertum a spiritu ut temptaretur a dyabolo. Et cum ieiunasset .xl. diebus et .xl. noctibus postea esuriit. Et accedens temptator dixit ei. Si filius dei es. dic ut lapides [isti] panes fiant. Qui respondens dixit. [Scriptum est.] Non in solo pane vivit homo. sed in omni verbo quod procedit de ore dei. Tunc assumpsit eum dyabolus in sanctam civitatem. et statuit eum super pinnaculum templi et dixit ei. Si filius dei es. mitte te deorsum. Scriptum est enim. quia angelis suis mandavit de te. et in manibus tollent te. ne forte offendas [ad lapidem] pedem tuum. Ait illi ihesus rursum scriptum est. Non temptabis dominum deum tuum. Iterum ascendit dyabolus in montem [assumpsit eum]

excelsum valde. et ostendit ei omnia regna mundi et gloriam eorum et dixit illi. Hec omnia tibi dabo. si cadens adoraveris me. Tunc dixit ei ihesus. Vade sathanas. Scriptum est enim. Dominum deum tuum adorabis. et illi soli servies. Tunc reliquit eum dyabolus et ecce angeli accesserunt et ministrabant ei. Cum autem audisset ihesus. quod iohannes traditus esset secessit in galyleam et relicta civitate nazareth. venit et habitavit in capharnaum maritimam in finibus zabulon et neptalym. ut adimpleretur quod dictum est per ysaiam prophetam dicentem. Terra zabulon et terra neptalim. via maris trans iordanem galilee gentium. Populus qui sedebat in tenebris vidit lucem magnam et sedentibus in regione umbre mortis lux orta est eis. Deinde cepit ihesus predicare et dicere. Penitentiam agite appropinquabit enim regnum celorum. Ambulans autem ihesus iuxta mare galylee vidit duos fratres symonem qui vocatur petrus et andream fratrem eius mittentes rete in mare. Erant enim piscatores. et ait illis. Venite post me et faciam vos fieri piscatores hominum. At illi continuo relictis retibus secuti sunt eum. Et procedens inde vidit alios duos fratres. iacobum zebedei et iohannem fratrem eius in navi cum zebedeo patre eorum reficientes retia sua. et vocavit eos. Illi autem statim relictis retibus et patre secuti sunt eum. Et circuibat ihesus totam galyleam docens in synagogis eorum et predicans evangelium regni. et sanans omnem languorem et omnem infirmitatem in populo et abiit opinio eius in totam syriam. Et obtulerunt ei omnes male habentes variis languoribus et tormentis comprehensos et qui habebant demonia et lunaticos et paraliticos. et curavit eos. Et secute sunt eum turbe multe de galylea. et decapoli. et de ierosolimis. et de iudea et de trans iordanem.

Videns autem turbas ihesus ascendit in montem. Et cum sedisset accesserunt ad eum discipuli eius. Et aperiens os suum. docebat eos dicens. Beati pauperes spiritu. quoniam ipsorum est regnum celorum. Beati mites quoniam ipsi possidebunt terram. Beati qui lugent quoniam ipsi consolabuntur. Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam quoniam ipsi saturabuntur. Beati misericordes quoniam ipsi misericordiam consequentur. Beati mundo corde. quoniam ipsi deum videbunt. Beati pacifici quoniam filii dei vocabuntur. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam quoniam ipsorum est regnum celorum. Beati estis cum maledixerint vobis homines et persecuti fuerint vos et dixerint omne malum adversum vos mentientes propter me. Gaudete et exultate: quoniam merces vestra copiosa est in celis. Sic enim persecuti sunt prophetas qui fuerunt ante vos. Vos estis sal terre. Quod si sal evanuerit vnde salietur? Ad nichilum valet ultra nisi ut mittatur foras et conculcetur ab hominibus. Vos estis lux mundi. Non potest civitas abscondi supra montem posita. Neque accendunt lucernam et ponunt eam sub modio. sed super candelabrum. ut luceat omnibus qui in domo sunt. Sic luceat lux vestra coram hominibus ut videant opera vestra bona. et glorificent patrem vestrum qui in celis est. Nolite putare quoniam veni solvere legem aut prophetas. Non veni solvere. sed adimplere. Amen quippe dico vobis. donec transeat celum et terra iota unum aut unus apex non preteribit a lege donec omnia fiant. Qui ergo solverit unum de mandatis istis minimis et docuerit sic homines minimus vocabitur in regno celorum. Dico enim vobis quia nisi habundaverit iustitia vestra plus quam scribarum et phariseorum non intrabitis in regnum celorum. Audistis quia dictum est antiquis. Non occides. Qui autem occiderit reus erit iudicio. Ego autem dico vobis. quia omnis qui irascitur fratri suo reus erit iudicio. Qui autem dixerit fratri suo racha. reus erit concilio. Qui autem dixerit fatue. reus erit gehenne ignis. Si ergo offers munus tuum

Qui autem fecerit et docuerit: hic magnus vocabitur in regno celorum.

ambulabat

si ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid adversum te relinque ibi munus tuum ante altare &

ante altare. & vade prius reconciliari fratri tuo. &
tunc veniens offeres munus tuum. Esto consen-
tiens adversario tuo cito dum es in via. ne
forte tradat te adversarius iudici & iudex te
tradat ministro & in carcerem mittaris. Amen
dico tibi. non exies inde donec reddas novissi-
mum quadrantem. Audistis quia dictum est antiquis.
Non mechaberis. Ego autem dico vobis. quia omnis qui vide-
rit mulierem ad concupiscendum eam in corde suo.
Quod si oculus tuus dexter scandalizat te. erue eum et
proice abs te. Expedit enim tibi. ut pereat unum
membrorum tuorum quam totum corpus tuum mittatur
in gehennam. Et si dextera manus tua scanda-
lizat te abscide eam & proice abs te. Expedit
enim tibi ut unum membrorum tuorum pereat quam totum
corpus tuum mittatur in gehennam. Dictum est enim
quicumque dimiserit uxorem suam. det ei libellum
repudii. Ego autem dico vobis. quia omnis qui
dimiserit uxorem suam excepta fornicationis
causa. facit eam mechari & qui dimissam duxerit ad-
ulterat. Iterum audistis quia dictum est antiquis. Non
periurabis. reddes autem domino iuramenta tua. E-
go autem dico vobis non iurare omnino. neque per celum
quia thronus dei est. neque per terram quia scabellum illius est
pedum eius. neque per ierosolimam quia civitas est
magni regis. neque per caput tuum iuraveris
quia non potes unum capillum album facere aut
nigrum. Sit autem sermo vester. est est. non non. Quod
autem hiis habundantius a malo est. Audistis
quia dictum est. Oculum pro oculo & dentem pro dente.
Ego autem dico vobis non resistere malo. Sed si
quis te percusserit in maxilla tua dextera. prebe il-
li & alteram. Et ei qui vult tecum iudicio contendere
& tunicam tuam tollere. dimitte illi & pallium. Et
qui te angariaverit mille passus. vade cum illo
alia duo. Qui petit a te da ei. & volenti mu-
tuari a te ne avertaris. Audistis quia dictum est
antiquis. diliges proximum tuum & odio habebis
inimicum tuum. Ego autem dico vobis. diligite
inimicos vestros. benefacite hiis qui oderunt vos.
Orate pro persequentibus & calumpniantibus vos. ut

sitis filii patris vestri qui in celis est. qui solem suum fa-
cit oriri. super bonos & malos & pluit super
iustos & iniustos. Si enim diligitis eos
qui vos diligunt. quam mercedem habebitis. Nonne
& publicani hoc faciunt. Et si salutaveritis
fratres vestros tantum. quid amplius facitis. Nonne &
ethnici hoc faciunt. Estote ergo perfecti & vos
sicut & pater vester celestis perfectus est. Attendite ne
iustitiam vestram faciatis coram hominibus ut vide-
amini ab eis. Alioquin mercedem non habebitis apud
patrem vestrum qui in celis est. Cum ergo facis elemo-
sinam noli tuba canere ante te. sicut ypocri-
te faciunt in synagogis & in vicis ut ho-
norificentur ab hominibus. Amen dico vobis re-
ceperunt mercedem suam. Te autem faciente elemo-
sinam nesciat sinistra tua quid faciat dextera
tua ut sit elemosina tua in abscondito
& pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi. VI

Et cum orabitis nolite fieri sicut ypocrite
tristes qui amant in synagogis & in an-
gulis platearum stantes orare ut videantur
ab hominibus. Amen dico vobis receperunt mer-
cedem suam. Tu autem cum oraveris intra in cubiculum tu-
um & clauso ostio tuo ora patrem tuum qui
videt in abscondito reddet tibi. Orantes autem
nolite multum loqui sicut ethnici faciunt. Pu-
tant enim in multiloquio se exaudiri. Nolite
ergo assimilari eis. Scit enim pater vester quid
opus sit vobis antequam petatis eum. Sic ergo vos
orabitis. Pater noster qui es in celis sanctificetur
nomen tuum. Adveniat regnum tuum. Fiat vo-
luntas tua sicut in celo & in terra. Panem nostrum
supstantialem da nobis hodie & dimit-
te nobis debita nostra sicut & nos dimittimus
debitoribus nostris & ne nos inducas in temp-
tationem. sed libera nos a malo. Si enim di-
miseritis hominibus peccata eorum dimittet &
vobis pater vester celestis delicta vestra. Si autem
non dimiseritis hominibus peccata eorum. nec pater
vester celestis dimittet vobis peccata vestra.
Cum autem ieiunatis nolite fieri sicut ypo-

in abscondito et pater tuus

substantialem

amen

tite tristes. Exterminant enim facies
suas. ut appareant hominibus ieiunantes. Amen
dico uobis receperunt mercedem suam. Tu autem
cum ieiunas. unge caput tuum et faciem
tuam laua. ne uidearis hominibus ieiunans
sed patri tuo qui est in abscondito. et pater tuus
qui uidet in abscondito reddet tibi. Nolite the
saurizare uobis thesauros in terra ubi eru
go et tynea demolitur et fures effodiunt
et furantur. Thesaurizate uobis autem
thesauros in celo ubi nec erugo neque tyne
a demolitur. et ubi fures non effodiunt nec fu
rantur. Ubi enim est thesaurus tuus ibi est
et cor tuum. Lucerna corporis tui est oculus tuus.
Si fuerit oculus tuus simplex. totum corpus
tuum lucidum erit. Si autem oculus tuus ne
quam fuerit. totum corpus tuum tenebrosum erit.
Si ergo lumen quod in te est. tenebre sunt. ipse tene
bre quante erunt. Nemo potest duobus dominis ser
uire. Aut enim unum odio habebit et alterum
diliget. aut unum sustinebit et alterum contem
net. Non potestis deo seruire et mamone. Ideo
dico uobis ne solliciti sitis anime uestre quid
manducetis neque corpori uestro quid induamini.
Nonne anima plus est quam esca et corpus plus quam
uestimentum. Respicite uolatilia celi quoniam
non serunt neque metunt neque congregant in hor
rea. et pater uester celestis pascit illa. Nonne uos
magis pluris estis illis. Quis autem uestrum
cogitans. potest adicere ad staturam suam cubitum
unum. et de uestimento quid solliciti estis. Consi
derate lilia agri quomodo crescunt. non labo
rant neque nent. Dico enim uobis quoniam nec salo
mon in omni gloria sua coopertus est. sicut unum ex
istis. Si autem fenum agri. quod hodie est. et
cras in clybanum mittitur deus sic uestit. quanto
magis uos minime fidei. Nolite ergo sol
liciti esse dicentes. Quid manducabimus. aut
quid bibemus aut quo operiemur. Hec enim omnia
gentes inquirunt. Scit enim pater uester quia hiis om
nibus indigetis. Querite ergo primum regnum
dei et iustitiam eius et hec omnia adicientur uo
bis. Nolite ergo solliciti esse in crastinum. crastinus
enim dies sollicitus erit sibi ipsi. Sufficit di
ei malicia sua.

VII

Nolite iudicare. et non iudicabimini.
In quo enim iudicio iudicaueritis. iudicabimini.
et in qua mensura mensi fueritis remetietur uobis.
Quid autem uides festucam in oculo fratris tui.
et trabem in oculo tuo non uides. Aut quomodo
dicis fratri tuo. Frater sine eiciam festucam de
oculo tuo. et ecce trabs est in oculo tuo.
Ypocrita eice primum trabem de oculo tuo
et tunc uidebis eicere festucam de oculo fratris tui.
Nolite dare sanctum canibus neque margaritas
uestras ante porcos. ne forte conculcent eas pe
dibus suis. et conuersi disrumpant uos. Petite
et dabitur uobis. Querite et inuenietis. Pul
sate et aperietur uobis. Omnis enim qui petit ac
cipit. et qui querit inuenit. et pulsanti aperietur.
Aut quis est ex uobis homo quem si petierit filius
panem. numquid lapidem porriget ei. Aut si pi
scem petierit. numquid serpentem porriget ei. Si
ergo uos cum sitis mali. nostis bona data da
re filiis uestris. quanto magis pater uester qui in cel
is est dabit bona petentibus se. Omnia ergo quecumque
uultis ut faciant uobis homines et uos facite
illis. Hec est enim lex et prophete. Intrate per angus
tam portam quia lata porta et spatiosa uia que
ducit ad perditionem. et multi sunt qui intrant per
eam. Quam angusta porta et arta uia est
que ducit ad uitam. et pauci sunt qui inueniunt
eam. Attendite a falsis prophetis qui ueniunt ad
uos in uestimentis ouium intrinsecus autem sunt
lupi rapaces. A fructibus eorum cognoscetis
eos. Numquid colligunt de spinis uuas. aut
de tribulis ficus. Sic omnis arbor bona fruc
tus bonos facit. mala autem arbor fructus
malos facit. Non potest arbor bona fruc
tus malos facere. neque arbor mala fruc
tus bonos facere. Omnis arbor que non facit fruc
tum bonum exciditur et in ignem mittitur. Igitur

ex fructib[us] [e]orum cognoscetis eos. Non om[n]is qui
dic[it] m[ihi] d[omi]ne d[omi]ne intrabit i[n] regnu[m] celo[rum].
S[ed] q[ui] facit uolu[n]tate[m] p[at]ris mei q[ui] i[n] ce
lis e[st]. ip[s]e i[n]trabit i[n] regnu[m] celo[rum]. Multi di
cent m[ihi] i[n] illa die. d[omi]ne d[omi]ne. Nonne i[n] noi[n]e
tuo p[ro]ph[et]auimus. [et] i[n] noi[n]e tuo demonia
eiecim[us] [et] i[n] tuo noi[n]e u[ir]tutes m[u]ltas feci
m[us]. [et] t[un]c [con]fitebor illis q[uia] nescio uos. Di
scedite a me om[n]es q[ui] op[er]amini i[n]iquitate[m].
Om[n]is [er]go qui audit uerba mea hec. et
facit ea. assimilabit[ur] uiro sapie[n]ti q[ui] edifi
cauit domu[m] sua[m] sup[ra] petra[m]. Et descendit
pluuia [et] uenerunt flumina. [et] flauerunt
uenti [et] irruerunt i[n] domu[m] illa[m] [et] no[n] cecid[it].
fundata eni[m] erat sup[ra] petra[m]. [et] om[n]is qui
audit u[er]ba mea h[ec] [et] no[n] facit ea. similis
erit uiro stulto qui edificauit domu[m]
sua[m] sup[ra] harena[m]. [et] descendit pluuia et
uenerunt flumina. flauerunt uenti. [et] irruer[unt]
i[n] domu[m] illa[m]. [et] cecidit. [et] fuit ruina eius
magna. Et factu[m] e[st] cu[m] [con]su[m]masset ih[esu]s u[er]ba h[ec]
admirabant[ur] sup[er] doctrina ei[us] turbe. Erat
eni[m] doce[n]s eos sic[ut] p[otes]tate[m] h[abe]ns. [et] no[n] sicut
scribe eo[rum] [et] pharisei.

Cu[m] aut[em] **VIII** descendisset de monte secute s[unt] eu[m] tur
be multe. Et ecce lep[ro]s[us] ueniens adorabat
eu[m] dice[n]s. D[omi]ne si uis potes me munda
re. [et] extendens manu[m] sua[m]. tetigit eu[m] di
ce[n]s ih[esu]s. Volo mundare. [et] [con]festi[m] munda
ta e[st] lep[ra] ei[us]. Et ait illi ih[esu]s. Vide nemi
ni dix[er]is. s[ed] uade ostende te sac[er]doti. [et] offer
munus q[uo]d p[re]cepit moyses i[n] testimoniu[m] illis.
Cu[m] aut[em] introisset capharnau[m]. accessit
ad eu[m] centurio roga[n]s eu[m] et dice[n]s. D[omi]ne puer meus
i[n] domo iacet paralyticus [et] male torq[ue]tur.
Ait illi ih[esu]s. Ego ueniam [et] curabo eu[m]. Et
r[espo]ndens centurio ait. D[omi]ne no[n] su[m] dignus
ut intres sub tectu[m] meu[m]. s[ed] ta[n]tu[m] dic u[er]bo
[et] sanabit[ur] puer meus. Na[m] [et] ego ho[mo] su[m]
sub p[otes]tate [con]stitut[us] habe[n]s sub me milites
[et] dico huic uade [et] uadit. [et] alio ueni
et uenit. [et] s[er]uo meo fac hoc [et] facit. Audie[n]s
aut[em] ih[esu]s. mirat[us] e[st] [et] seque[n]tib[us] se dix[it].
Amen dico uob[is] no[n] i[n]ueni ta[n]ta[m] fide[m] i[n] isr[ae]l.
Dico aut[em] uob[is]. q[uod] multi ab oriente [et] occi
dente uenient [et] recubent cu[m] abraha[m]. [et] y
saac. [et] iacob i[n] regno celo[rum]. Filii aut[em]
regni eicient[ur] in tenebras exteriores. ibi
erit fletus [et] stridor de[n]tiu[m]. Et dix[it] ih[esu]s
centurioni. Vade [et] sicut credidisti fiat
t[ibi]. Et sanatus [est] puer i[n] illa hora. Et cu[m]
uenisset ih[esu]s i[n] domu[m] petri. uidit socru[m]
ei[us] iace[n]te[m] [et] febricitante[m] [et] tetigit man[um] ei[us]
[et] dimisit ea[m] febris. [et] surrexit [et] minist[ra]
bat eis. Vesp[er]e aut[em] facto obtulerunt ei mul
tos demonia h[abe]ntes [et] eiciebat u[er]bo sp[iritu]s.
[et] om[n]es male h[abe]ntes curabat. ut ad im
pleret[ur] q[uo]d dictu[m] e[st] p[er] ysaia[m] p[ro]ph[et]am dice[n]te[m].
Ip[s]e infirmitates n[ost]ras accepit. [et] egro
tac[i]o[n]es portauit. Vide[n]s aut[em] turbas
multas circu[m] se iussit discipulos suos
ire t[ra]ns fretu[m]. Et accede[n]s un[us] scriba ait
illi. Mag[iste]r seq[ua]r te q[uo]cu[m]q[ue] ieris. [et] dic[it] illi
ih[esu]s. Vulpes foueas h[abe]nt. [et] uolucres celi
nidos. fili[us] aut[em] ho[min]is no[n] h[abe]t u[bi] cap[ut] suu[m] re
clinet. Ali[us] aut[em] de discip[u]lis ei[us] ait illi.
D[omi]ne p[er]mitte me p[ri]mu[m] ire [et] sepelire
patre[m] meu[m]. Ih[esu]s aut[em] ait illi. Seq[ue]re me
[et] dimitte mortuos sepelire mortuos su
os. Et ascende[n]te eo i[n] nauicula[m] secuti sunt eu[m]
discip[u]li ei[us]. Et ecce t[er]remot[us] magn[us] fact[us] e[st].
i[n] mari ita ut nauicula op[er]iretur fluct
ib[us]. Ip[s]e u[er]o dormiebat. [et] accesserunt et
suscitauerunt eu[m] dice[n]tes. D[omi]ne salua nos
p[er]im[us]. Et dic[it] eis. Quid timidi estis
modice fidei. Tu[n]c surge[n]s imp[er]auit uentis
[et] mari [et] facta e[st] tranq[ui]llitas magna. Porro
ho[m]i[n]es mirati s[un]t dice[n]tes. Qual[is] e[st] hic. q[uia]
[et] uenti [et] mare obediu[n]t ei. [et] cu[m] uenisset
t[ra]ns fretu[m] regione[m] gera[s]e[n]o[rum]. occurrerunt
ei duo h[abe]ntes demonia. de monume[n]tis
exeuntes seui nimis. ita ut nemo posset

torquere nos ante tempus? Erat autem non longe ab illis grex porcorum multorum pascens. Demones autem rogabant eum dicentes: Si eicis nos, mitte nos in gregem porcorum. Et ait illis: Ite. At illi exeuntes abierunt in porcos. Et ecce impetu abiit totus grex preceps in mare, et mortui sunt in aquis. Pastores autem fugerunt, et venientes in civitatem nuntiaverunt omnia, et de his qui demonia habuerant. Et ecce tota civitas exiit obviam Ihesu, et viso eo rogabant ut transiret a finibus eorum.

IX Et ascendens in naviculam transfretavit, et venit in civitatem suam. Et ecce offerebant ei paralyticum in lecto iacentem. Videns autem Ihesus fidem illorum dixit paralytico: Confide, fili, remittuntur tibi peccata tua. Et ecce quidam de scribis dixerunt intra se: Hic blasphemat. Et cum vidisset Ihesus cogitationes eorum dixit: Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris? Quid est facilius dicere: Dimittuntur tibi peccata tua, an dicere: Surge et ambula? Ut sciatis autem quoniam filius hominis potestatem habet in terra dimittendi peccata, tunc ait paralytico: Surge, tolle grabatum tuum et vade in domum tuam. Et surrexit et abiit in domum suam. Videntes autem turbe timuerunt, et glorificaverunt Deum qui dedit potestatem talem hominibus. Et cum transiret inde Ihesus, vidit hominem sedentem in theloneo Matheum nomine, et ait illi: Sequere me. Et surgens secutus est eum.

Et factum est discumbente eo in domo, ecce multi publicani et peccatores venientes discumbebant cum Ihesu et discipulis eius. Et videntes pharisei dicebant discipulis eius: Quare cum publicanis et peccatoribus manducat magister vester? At Ihesus audiens ait: Non est opus valentibus medicus, sed male habentibus. Euntes autem discite quid est: Misericordiam volo et non sacrificium. Non enim veni vocare iustos, sed peccatores. Tunc accesserunt ad eum discipuli Iohannis dicentes: Quare nos et pharisei ieiunamus frequenter, discipuli autem tui non ieiunant? Et ait illis Ihesus: Numquid possunt filii sponsi lugere quamdiu cum illis est sponsus? Venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus, et tunc ieiunabunt. Nemo autem immittit commissuram panni rudis in vestimentum vetus. Tollit enim plenitudinem eius a vestimento, et peior scissura fit. Neque enim mittunt vinum novum in utres veteres, alioquin rumpuntur utres veteres et vinum effunditur et utres pereunt. Sed vinum novum in utres novos mittunt, et ambo conservantur. Hec illo loquente ad eos, ecce princeps unus accessit et adorabat eum dicens: Domine, filia mea modo defuncta est, sed veni, impone manum tuam super eam et vivet. Et surgens Ihesus sequebatur eum et discipuli eius. Et ecce mulier que sanguinis fluxum patiebatur .xii. annis accessit retro et tetigit fimbriam vestimenti eius. Dicebat enim intra se: Si tetigero tantum vestimentum eius, salva ero. At Ihesus conversus et videns eam dixit: Confide, filia, fides tua te salvam fecit. Et salva facta est mulier ex illa hora. Et cum venisset in domum principis et vidisset tibicines et turbam tumultuantem, dicebat: Recedite. Non est enim mortua puella, sed dormit. Et deridebant eum. Et cum eiecta esset turba, intravit et tenuit manum eius, et surrexit puella. Et exiit fama hec in universam terram illam. Et transeunte inde Ihesu, secuti sunt eum duo ceci clamantes et dicentes: Miserere nostri, fili David. Cum autem venisset domum, accesserunt ad eum ceci, et dicit eis Ihesus: Creditis quia possum facere hoc vobis? Dicunt ei: Utique Domine. Tunc tetigit oculos eorum dicens: Secundum fidem vestram fiat vobis. Et aperti sunt oculi eorum. Et comminatus est illis Ihesus dicens: Videte ne quis sciat. Illi autem exeuntes diffamaverunt eum in tota terra illa. Egressis autem illis, ecce obtulerunt ei hominem mutum demonium habentem. Et eiecto demone locutus est mutus. Et mirate sunt turbe dicentes: Numquam apparuit sic

i isrl. Pharisei aut dicebat. In pncipe
demonior eicit demones. Et circuibat
ihc civitates omes et castella. docens i sy
nagogis eor et pdicans evngliu regni
et curans omne languore et ome ifirmita
te in pplo. Videns aut turbas misertus
e eis. qui erat vexati et iacentes sic oves
no hntes pastore. Tunc dic discipulis su
is. Messis quide multa. opari aut pauci.
Rogate g dnm messis ut mittat opa

X. Et convocatis. xii. rios i messe sua.
discipulis suis dedit ill ptate spiun
i mudor ut eicerent eos. et curarent ome
languore et ome ifirmitate. Xii. aut
aplor noia sut hec. Prim symo q dr pe
trus et andreas fr ei. iacob zebedei. Et
iohes fr ei. Philipp et bartholome. Tho
mas et mathe publican. Jacob alphei.
et thadeus. Symo chananeus et iudas sca
riothes. q et tdidit eu. Hos. xii. misit
ihc pcipiens et dicens eis. In via gentiu ne
abieritis et civitates samaritanor ne
intraveritis s; poci ite ad oves q pierut do
mi isrl. Euntes aut pdicate dicentes q ap
pinquavit regnu celor. Infirmos cura
te. mortuos suscitate. Lepsos munda
te. demones eicite. Gratis accepistis.
Gratis date. Nolite possidere auru. neq;
argentu. neq; pecunia i zonis vris. Non
pera i via neq; duas tunicas. Neq; cal
ciamta neq; virga. Dign est opari
sede sua cibo suo. In quacumq; domu ul
civitate aut castellu intraveritis itteroga
te qs i ea dign sit et ibi manete donec
exeatis inde. Intrantes aut domu salu
tate ea dicentes. Pax huic domui. Et
siqde dom fuit digna. veniet pax vra
sup ea. Si aut n fuit digna. pax vra
ad vos revertet. Et qcumq; no receperit
vos. neq; audierit smones vros. exe
untes foras de domo. vl de civitate excu

tite pulverem de pedib; vris. Amen dico
vob tollabili erit tre sodomor et go
morreor i die iudicii qm illi civitati.
Ecce ego mitto vos sic oves i medio
lupor. Estote g prudentes sic serpentes et
simplices sic columbe. Cavete aut ab ho
minib;. Tradent enim vos i conciliis et i syna
gogis suis flagellabunt vos. Et ad re
ges et psides ducemini pp me i testimoni
um illis et gentib;. Cu aut tradent vos
nolite cogitare qmo aut q loquamini. Da
bit enim vob i illa hora q loquamini. Non
enim vos estis q loquimini. s; sps pris vri qui
loquit i vob. Tradet aut frater fratrem in
morte. et pr filiu. Et isurgent filii i pa
rentes. et morte eos afficient. et eritis odio
omib; hoib; pp meu nom. Qui pseveravit
erit usq; i fine hic salv erit. Cu aut
psequentur vos i civitate ista fugite in
alia. Amen dico vob. no consumabitis ci
vitates isrl. donec veniat fili hois. Non
e discipls sup magrm. neq; servus sup
dnm suu. Sufficit enim discipulo si sit
sic magr ei. Et servo sic dns ei. Si patre
familias belzebub vocaverunt qnto
magis domesticos ei. Ne g timueritis
eos. Nichil enim optu q no reveletur et occul
tu q no sciatur. Qd dico vob i tenebris
dicite i luce. Et qd i aure auditis pdi
cate sup tecta. Et nolite timere eos
q occidunt corpus. aiam aut n possunt occi
dere. s; poci eu timete q pt aiam et corp
pdere i gehenna. Nonne duo passeres asse
veneunt. Et unus ex illis no cadet sup tram
sine pre vro. Vestri aut et capilli capi
tis. omes numerati s. Nolite g timere
multis passerib; meliores estis vos. Ois
g q confitebitur me cora hoib;. confitebor et
ego eu cora pre meo q i cel e. Qui aut
negaverit me cora hoib; negabo et ego
eu cora pre meo q i cel e. Nolite arbi

tram quod venerim mittere pacem in terram. Non veni pacem mittere sed gladium. Veni enim separare hominem adversus patrem suum. Et filiam adversus matrem suam. et nurum adversus socrum suam. et inimici hominis domestici eius. Qui amat patrem aut matrem plusquam me non est me dignus. Et qui amat filium aut filiam super me non est me dignus. Et qui non accipit crucem suam et sequitur me non est me dignus. Qui invenit animam suam perdet eam. et qui perdiderit animam suam propter me inveniet eam. Qui recipit vos me recipit. Et qui me recipit recipit illum qui misit me. Qui recipit prophetam in nomine prophete mercedem prophete accipiet. Et qui recipit iustum in nomine iusti mercedem iusti accipiet. Et quicumque potum dederit uni ex minimis meis calicem aque frigide tantum in nomine discipuli amen dico vobis non perdet mercedem suam.

XI

Et factum est cum consummasset ihesus hos sermones precipiens .XII. discipulis suis transiit inde ut doceret et predicaret in civitatibus eorum. Iohannes autem cum audisset in vinculis opera christi mittens duos de discipulis suis ait illi. Tu es qui venturus es. an alium expectamus. Et respondens ihesus ait illis. Euntes renunciate iohanni que audistis et vidistis. Ceci vident claudi ambulant Leprosi mundantur surdi audiunt mortui resurgunt pauperes evangelizantur et beatus est qui non fuerit scandalizatus in me. Illis autem abeuntibus cepit ihesus dicere ad turbas de iohanne. Quid existis in desertum videre. Arundinem vento agitatam. Sed quid existis videre. Hominem mollibus vestitum. Ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt. Sed quid existis videre. Prophetam. Etiam dico vobis et plus quam prophetam. Hic est enim de quo scriptum est. Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam qui preparabit viam tuam ante te. Amen dico vobis non surrexit inter natos mulierum maior iohanne baptista. Qui autem minor est in regno celorum maior est illo. A diebus autem iohannis baptiste usque nunc regnum celorum vim patitur et violenti diripiunt illud. Omnes enim prophete et lex usque ad iohannem prophetaverunt. Et si vultis recipere ipse est helias qui venturus est. Qui habet aures audiendi audiat. Cui autem similem estimabo generationem istam. Similis est pueris sedentibus in foro. qui clamantes coequalibus dicunt. Cecinimus vobis et non saltastis lamentavimus et non planxistis. Venit enim iohannes neque manducans neque bibens et dicunt demonium habet. Venit filius hominis manducans et bibens et dicunt. Ecce homo vorax et potator vini publicanorum et peccatorum amicus. Et iustificata est sapientia a filiis suis.

Tunc cepit exprobrare civitatibus in quibus facte sunt plurime virtutes eius quia non egissent penitentiam. Ve tibi corozaym ve tibi bethsayda. Quia si in tyro et sydone facte fuissent virtutes que facte sunt in vobis olim in cilicio et cinere penitentiam egissent. Verumtamen dico vobis tyro et sydoni remissius erit in die iudicii quam vobis. Et tu capharnaum numquid in celum exaltaberis usque in infernum descendes. Quia si in sodomis facte fuissent virtutes que facte sunt in te. forte mansissent usque in hunc diem. Verumtamen dico vobis quia terre sodomorum remissius erit in die iudicii quam tibi. In illo tempore respondens ihesus dixit. Confitebor tibi pater domine celi et terre quia abscondisti hec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis. Ita pater quoniam sic fuit placitum ante te. Omnia mihi tradita sunt a patre meo. Et nemo novit filium nisi pater neque patrem quis novit nisi filius et cui voluerit filius revelare. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis et ego reficiam vos. Tollite iugum meum super vos et discite a me quia mitis sum et humilis corde. et invenietis requiem animabus vestris. Iugum enim meum suave est et onus meum leve.

XII

In illo tempore abiit ihesus per sata sabbato. discipuli autem eius esurientes. ceperunt vellere spicas et manducare. Pharisei autem videntes dixerunt ei. Ecce discipuli tui faciunt quod non licet eis facere sabbatis. At ille dixit eis.

Non legistis quid fecerit david quando esuriit et qui cum eo erant? quomodo intravit in domum dei et panes propositionis comedit quos non licebat ei edere neque his qui cum eo erant nisi solis sacerdotibus? Aut non legistis in lege quia sabbatis sacerdotes in templo sabbatum violant et sine crimine sunt? Dico autem vobis quia templo maior est hic. Si autem sciretis quid est: misericordiam volo et non sacrificium, numquam condempnassetis innocentes. Dominus enim est filius hominis et sabbati. Et cum inde transisset venit in synagogam eorum. Et ecce homo manum habens aridam. Et interrogabant eum dicentes: Si licet sabbatis curare? ut accusarent eum. Ipse autem dixit illis: Quis erit ex vobis homo qui habeat ovem unam et si ceciderit sabbatis in foveam nonne tenebit et levabit eam? Quanto magis melior est homo ove. Itaque licet sabbatis benefacere. Tunc ait homini: Extende manum tuam; et extendit, et restituta est sanitati sicut altera. Exeuntes autem pharisei consilium faciebant adversus eum quomodo eum perderent. Ihesus autem sciens secessit inde; et secuti sunt eum multi, et curavit eos omnes et precepit eis ne manifestum eum facerent; ut adimpleretur quod dictum est per ysaiam prophetam dicentem: Ecce puer meus quem elegi, dilectus meus in quo bene complacuit anime mee. Ponam spiritum meum super eum et iudicium gentibus nunciabit. Non contendet neque clamabit neque audiet aliquis in plateis vocem eius. Harundinem quassatam non confringet et linum fumigans non extinguet donec eiciat ad victoriam iudicium; et in nomine eius gentes sperabunt. Tunc oblatus est ei demonium habens cecus et mutus, et curavit eum ita ut loqueretur et videret. Et stupebant omnes turbe et dicebant: Numquid hic est filius david? Pharisei autem audientes dixerunt: Hic non eicit demones nisi in belzebub principe demoniorum. Ihesus autem sciens cogitationes eorum dixit eis: Omne regnum divisum contra se desolabitur, et omnis civitas vel domus divisa contra se non stabit. Et si sathanas sathanam eicit, adversus se divisus est. Quomodo ergo stabit regnum eius? Et si ego in belzebub eicio demones, filii vestri in quo eiciunt? Ideo ipsi iudices vestri erunt. Si autem ego in spiritu dei eicio demones, igitur pervenit in vos regnum dei. Aut quomodo potest quisquam intrare in domum fortis et vasa eius diripere nisi prius alligaverit fortem? et tunc domum illius diripiet. Qui non est mecum contra me est, et qui non congregat mecum dispergit. Ideo dico vobis: omne peccatum et blasphemia remittetur hominibus; spiritus autem blasphemie non remittetur. Et quicumque dixerit verbum contra filium hominis remittetur ei; qui autem dixerit contra spiritum sanctum non remittetur ei neque in hoc seculo neque in futuro. Aut facite arborem bonam et fructum eius bonum, aut facite arborem malam et fructum eius malum; siquidem ex fructu arbor cognoscitur. Progenies viperarum, quomodo potestis bona loqui cum sitis mali? Ex habundantia enim cordis os loquitur. Bonus homo de bono thesauro profert bona, et malus homo de malo thesauro profert mala. Dico autem vobis quoniam omne verbum ociosum quod locuti fuerint homines reddent rationem in die iudicii de eo. Ex verbis enim tuis iustificaberis et ex verbis tuis condempnaberis. Tunc responderunt ei quidam de scribis et phariseis dicentes: Magister, volumus a te signum videre. Qui respondens ait illis: Generatio mala et adultera signum querit, et signum non dabitur ei nisi signum ione prophete. Sicut enim fuit ionas in ventre ceti tribus diebus et tribus noctibus, sic erit filius hominis in corde terre tribus diebus et tribus noctibus. Viri ninivite surgent in iudicio cum generatione ista et condempnabunt eam, quia penitentiam egerunt in predicatione ione; et ecce plus quam iona hic. Regina austri surget in iudicio cum generatione ista et condempnabit eam, quia venit a finibus terre audire sapientiam salomonis; et ecce plus quam salomon hic. Cum autem immundus spiritus exierit ab homine, ambulat per loca arida querens requiem et non invenit. Tunc

dic. Revertar in domum meam unde exivi. Et
veniens invenit vacantem scopis mundatam
et ornatam. Tunc vadit et assumit septem alios
spiritus nequiores se, et intrantes habitant ibi. Et
fiunt novissima illius peiora prioribus. Sic
erit et generationi huic pessime. Adhuc eo
loquente ad turbas, ecce mater eius et fratres eius
stabant foris querentes loqui ei. Dixit autem ei
quidam. Ecce mater tua et fratres tui foris
stant querentes te. At ipse respondens dicenti sibi
ait. Que est mater mea et qui sunt fratres mei. Et
extendens manum in discipulos suos dixit.
Ecce mater mea et fratres mei. Quicumque enim fecerit
voluntatem patris mei qui in celis est, ipse meus
frater et soror et mater est.

XIII

In illo die exiens Ihesus de domo sedebat secus mare. Et congre-
gate sunt ad eum turbe multe, ita ut navi-
culam ascendens sederet. Et omnis turba stabat in
littore. Et locutus est eis multa in parabolis
dicens. Ecce exiit qui seminat seminare semen
suum. Et dum seminat quedam ceciderunt secus viam.
Et venerunt volucres et comederunt ea. A-
lia autem ceciderunt in petrosa, ubi non habebant
terram multam et continuo exorta sunt quia non habe-
bant altitudinem terre. Sole autem orto e-
stuaverunt et quia non habebant radicem aruerunt.
Alia autem ceciderunt in spinas et creverunt spi-
ne et suffocaverunt ea. Alia vero ceciderunt in
terram bonam et dabant fructum. Aliud cente-
simum. aliud sexagesimum. aliud tricesimum.
Qui habet aures audiendi audiat. Et acce-
dentes discipuli dixerunt ei. Quare in parabolis
loqueris eis. Qui respondens ait illis. Quia vobis
datum est nosse mysterium regni celorum. illis
autem non est datum. Qui enim habet dabitur ei.
et habundabit. Qui autem non habet et quod habet
auferetur ab eo. Ideo in parabolis loquor eis. quia
videntes non vident. Et audientes non audi-
unt neque intelligunt. ut adimpleatur in eis prophetia
ysaie dicens. Auditu audietis et non intel-
ligetis et videntes videbitis et non videbitis.
Incrassatum est enim cor populi huius et auribus graviter
audierunt, et oculos suos clauserunt. ne
quando oculis videant, et auribus audiant, et corde
intelligant, et sanem eos. Vestri autem oculi
beati quia vident, et aures vestre quia audiunt. A-
men quippe dico vobis. quia multi prophete et iu-
sti cupierunt videre que vos videtis et non vide-
runt. et audire que auditis et non audierunt. Vos
ergo audite parabolam seminantis. Omnis qui
audit verbum regni et non intelligit. venit
malus et rapit quod seminatum est in corde eius. Hic
est qui seminatus est secus viam. Qui autem
supra petrosa seminatus est, hic est qui verbum au-
dit, et continuo cum gaudio accipit illud.
non habet autem radicem in se. sed est temporalis. Facta
autem tribulatione et persecutione propter verbum.
continuo scandalizatur. Qui autem seminatus
est in spinis. hic est qui verbum meum audit,
et sollicitudo huius seculi et fallacia divitia-
rum suffocat verbum et sine fructu efficitur.
Qui vero in terram bonam seminatus est. hic est
qui audit verbum et intelligit et fructum affert
et facit aliud quidem centesimum. aliud
autem sexagesimum. porro aliud tricesimum.
Aliam parabolam proposuit illis dicens. Simile
factum est regnum celorum homini qui seminavit bonum
semen in agro suo. Cum autem dormirent homines
venit inimicus eius nocte. et superseminavit zizania
in medio tritici et abiit. Cum autem cre-
visset herba et fructum fecisset tunc apparue-
runt et zizania. Accedentes autem servi
patrisfamilias dixerunt. Domine nonne
bonum semen seminasti in agro tuo. Unde ergo
habet zizania. Et ait illis. Inimicus homo hoc
fecit. Servi autem dixerunt ei. Vis imus
et colligimus ea. Et ait. Non. ne forte colli-
gentes zizania eradicetis simul cum eis
et triticum. Sinite utraque crescere usque ad
messem. et in tempore messis dicam messoribus.
Colligite primum zizania et alligate
ea fasciculos ad comburendum. Triticum autem

ↄgregate ī horreū meū. Aliā pabolā
ꝓposuit eis dicēs. Simile ē regnū
celoꝝ grano synapis. Qd accipiens
hō seminauit ī agro suo. qd minimū
ē quidē oībꝫ seminibꝫ. Cū autē creuerit ma
ī ē oībꝫ oleribꝫ. Et fit arbor ita ut
ueniant uolucres celi. ⁊ hītent ī ramis
ei⁹. Aliā pabolā locut⁹ ē eis dicens.
Sile ē regnū celoꝝ fermēto qd acceptū
mulier abscōdit ī farine satis tribꝫ do
nec fermētatū ē totū. Hec oīa locut⁹
ē ihc ī pabolis ad turbas ⁊ sine pa
bolis nō loqbat eis. vt impleretur qd
dictū ē ꝑ ysaiā ꝓphetam dicentē. Apiā
ī pabolis os meū. Eructabo abscō
dita a ↄstitucōe mūdi. Tūc dimissis
turbis uenit ī domū. Et accesserunt
ad eū discipli ei⁹ dicētes. Edissere nob
pabolā zizanioꝝ agri. Qui respōdēs
ait. Qui seīat bonū semē ē fili⁹ hoīs.
Ager autē ē mūd⁹. Bonū uō semē hy
sūt filij regni. Zizania autē filij sūt
neq. Inimic⁹ autē q seīat ea ē dyabol⁹.
Messis uō ↄsumacō sclī. messores angli
autē sūt. Sicut g colligūt zizania ⁊ igī
ↄburentur. sic erit ī ↄsumacōe secli. Mit
tet fili⁹ hoīs anglos suos ⁊ colligēt de
regno ei⁹ omnia scandala ⁊ eos qui ī iq̄ta
tē faciūt mittēt ī caminū ignis. ibi erit
flet⁹ ⁊ stridor dētiū. Tūc iusti fulgebūt
sic sol ī regno pris eoꝝ. Qui hēt aures
audiēdi audiat. Sile ē regnū thesau
ro celoꝝ abscōdito ī agro. quē q īuenit
hō abscōdit. ⁊ p gaudio illi⁹ uadit et
uēdit vniuersa q hēt ⁊ emit agrū illū.
Itm sile ē regnū celoꝝ hoī negociatori
q̄renti bonas margaritas. Inuenta aūt
vna p̄ciosa margarita abijt ⁊ uēdi
dit oīa q hēbat ⁊ emit eā. Itm sile ē
regnū celoꝝ sagene misse ī mare et
ex oī genē piscuū ↄgreganti. Quā cū i

pleta eēt educētes ⁊ secus litus sedētes
elegerūt bonos ī uasa sua malos
aūt foras miserūt. Sic erit ī ↄsūma
cōe secli. Exibūt angli ⁊ sepabūt
malos de medio iustoꝝ ⁊ mittēt eos
ī caminū ignis. ibi erit flet⁹ ⁊ stridor
dentiū. Intellexistis hec oīa. Dicūt
ei. Etiā. Ait illis. Ideo oīs scriba doct⁹
ī regno celoꝝ. silis ē hoī pri familias
q pfert de thesauro suo noua ⁊ uetera.
Et fcm̄ ē cū ↄsumasset ihc pabolas is
tas trāsijt inde. ⁊ ueniēs ī patriā su
am docebat eos ī synagogis eoꝝ. ita
ut mirarent ⁊ dicerēt. Vn̄ huic sapia
hec ⁊ uirtutes. Nōne hic ē fabri fili⁹.
Nōne mr̄ ei⁹ dicit maria ⁊ frēs ei⁹ ia
cob⁹ ⁊ ioseph ⁊ symō ⁊ iudas ⁊ sorores
ei⁹ nōne omēs apud nos sūt. Vn̄ ergo
huic oīa ista. Et scādalizabātur ī eo.
Ihc autē dix eis. Nō ē ꝓpha sine ho
nore n ī pata sua ⁊ ī domo sua. ⁊ nō
fecit ibi uirtutes multas ꝓp ī credulita

XIIII

tē illoꝝ.

In illo tpre. Audiuit
herodes thetrarcha famā de ihu ⁊ ait
pueris suis. Hic ē iohēs bapta. ipse
surrexit a mortuis. ⁊ ideo uirtutes opan
tur ī eo. Herodes enī tenuit iohānē
⁊ alligauit eū ⁊ posuit ī carcerē ꝓp hero
diadē vxorē fris sui. Dicebat enī illi
iohēs. Nō lꝫ t̄ habē eā. ⁊ uolēs eū occidē
timuit ꝓplm. qr sic ꝓphā eū habebat.
Die autē natal' herodis ī medio tclyni
o ⁊ placuit hodi. Vn̄ cū iuramēto polli
cit⁹ ē ei dare qdcūqꝫ postulasset ab eo.
At ipsa pmonita a matre sua. Da m̄ in
disco caput iohānis bapte. Et ↄtrista
tus ē rex ꝓpt ius iurandū autē ⁊ eos
q pit recūbebāt iussit dari. Et misit
⁊ decollauit iohēm ī carce. ⁊ allatū ē
caput ei⁹ ī disco ⁊ datū ē puelle. ⁊ pu
ella tulit mat sue. ⁊ accedētes discipli

saltauit filia herodiadis

inquit

eius tulerunt corpus eius et sepelierunt illud: Et venientes nuntiaverunt Iesu. Quod cum audisset Iesus secessit in naviculam in locum desertum seorsum. Et cum audissent turbe secute sunt eum pedestres de civitatibus. Et exiens Iesus vidit turbam magnam et misertus est eis. Et curavit languidos eorum. Vespere autem facto accesserunt ad eum discipuli eius dicentes. Desertus est locus et hora iam preteriit. Dimitte turbas ut euntes in castella emant sibi escas. Iesus autem dixit eis. Non habent necesse ire. Date illis vos manducare. Responderunt ei. Non habemus hic nisi quinque panes et duos pisces. Qui ait eis. Afferte illos huc michi. Et cum iussisset turbam discumbere super fenum, et acceptis v. panibus et duobus piscibus aspiciens in celum benedixit ac fregit et dedit discipulis suis panes. discipuli autem dederunt turbis. et manducaverunt omnes et saturati sunt. Et tulerunt reliquias. xii. cophinos fragmentorum plenos. Manducantium autem fuit numerus v. milia virorum exceptis parvulis et mulieribus. Et statim iussit discipulos suos ascendere in naviculam et precedere eum trans fretum donec dimitteret turbas. Et dimissa turba ascendit in montem solus orare. Vespere autem facto solus erat ibi. Navicula autem in medio mari iactabatur fluctibus. Erat enim eis contrarius ventus. Quarta autem vigilia noctis venit ad eos ambulans super mare. et videntes eum super mare ambulantem turbati sunt dicentes. quia phantasma est. Et pre timore clamaverunt. Statimque Iesus locutus est eis dicens. Habete fiduciam. Ego sum nolite timere. Respondens Petrus dixit. Domine si tu es iube me venire ad te super aquas. At ipse ait. Veni. Et descendens Petrus de navicula ambulabat super aquam. ut veniret ad Iesum. Videns vero ventum validum timuit. Et cum cepisset mergi clamavit dicens. Domine salvum me fac. Et continuo extendens Iesus manum suam apprehendit eum. et ait illi. Modice fidei quare dubitasti. Et cum ascendisset in naviculam cessavit ventus. Qui autem in navicula erant venerunt et adoraverunt eum dicentes. Vere filius dei es. Et cum transfretassent venerunt in terram genesareth. Et cum cognovissent eum viri loci illius miserunt in universam regionem illam. Et obtulerunt ei omnes male habentes. et rogabant eum ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent. Et quicumque tetigerunt eum salvi facti sunt.

XV

Tunc accesserunt ad eum ab Ierosolimis scribe et pharisei dicentes. Quare discipuli tui transgrediuntur traditionem seniorum. Non enim lavant manus suas cum panem manducant. Ipse autem respondens ait illis. Quare et vos transgredimini mandatum dei propter traditionem vestram. Nam deus dixit. Honora patrem tuum et matrem tuam. Et qui maledixerit patri vel matri morte moriatur. Vos autem dicitis. Quicumque dixerit patri vel matri munus quodcumque est ex me tibi proderit et non honorificabit patrem suum aut matrem suam. Et irritum fecistis mandatum dei propter traditionem vestram. Hypocrite bene prophetavit de vobis ysaias dicens. Populus hic labiis me honorat. cor autem eorum longe est a me. Sine causa colunt me docentes doctrinas et mandata hominum. Et convocatis ad se turbis dixit eis. Audite et intelligite. Non quod intrat in os coinquinat hominem sed quod procedit de ore hoc coinquinat hominem. Tunc accedentes discipuli eius dixerunt ei. Scis quia pharisei audito hoc verbo scandalizati sunt. At ille respondens ait. Omnis plantatio quam non plantavit pater meus celestis eradicabitur. Sinite illos. ceci sunt duces cecorum. Cecus autem si ceco ducatum prestet ambo in foveam cadunt. Respondens autem Petrus dixit ei. Edissere nobis parabolam istam. At ille dixit. Adhuc et vos sine intellectu estis. Non intelligitis quod

omne quod intrat in os in ventrem vadit et in secessum emittitur. Que autem procedunt de ore de corde exeunt et ea coinquinant hominem. De corde enim exeunt cogitationes male. homicidia. adulteria. fornicationes. furta. falsa testimonia. blasphemie. Hec sunt que coinquinant hominem. Non lotis autem manibus manducare. non coinquinat hominem. Et egressus inde ihesus. secessit in partes tyri et sydonis. Et ecce mulier chananea a finibus illis egressa clamavit dicens ei. Miserere mei domine fili david filia mea male a demonio vexatur. Qui non respondit ei verbum. Et accedentes discipuli eius rogabant eum dicentes. Dimitte eam quia clamat post nos. Ipse autem respondens ait. Non sum missus nisi ad oves que perierunt domus israel. At illa venit et adoravit eum dicens. Domine adiuva me. Qui respondens ait. Non est bonum sumere panem filiorum et mittere canibus. At illa dixit. Etiam domine nam et catelli edunt de micis que cadunt de mensa dominorum suorum. Tunc respondens ihesus ait illi. O mulier magna est fides tua. fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia eius ex illa hora. Et cum transisset inde ihesus venit secus mare galylee. Et ascendens in montem sedebat ibi. Et accesserunt ad eum turbe multe habentes secum mutos. claudos. cecos. debiles. et alios multos. Et proiecerunt eos ad pedes eius et curavit eos. ita ut turbe mirarentur videntes mutos loquentes claudos ambulantes cecos videntes et magnificabant deum israel. Ihesus autem convocatis discipulis suis dixit. Misereor turbe quia triduo perseverant mecum. et non habent quod manducent. Et dimittere eos ieiunos nolo. ne deficiant in via. Et dicunt ei discipuli eius. Unde ergo nobis panes in deserto tantos ut saturemus tantam turbam. Et ait illis ihesus. Quot panes habetis. At illi dixerunt. Septem et paucos pisciculos. Et precepit turbe ut discumberent super terram. Et accipiens septem panes et pisces et gratias agens fregit et dedit discipulis suis. Et discipuli dederunt populo. Et manducaverunt omnes et saturati sunt et quod superfuit de fragmentis tulerunt septem sportas plenas. Erant autem qui manducaverunt. quatuor milia hominum extra parvulos et mulieres. Et dimissa turba ascendit in naviculam. et venit in fines magedan.

XVI

Et accesserunt ad eum pharisei et saducei temptantes. et rogaverunt eum ut signum de celo ostenderet eis. At ille respondens ait eis. Facto autem vespere dicitis serenum erit rubicundum est enim celum. Et mane hodie tempestas rutilat enim triste celum. Faciem ergo celi diiudicare nostis. signa autem temporum non scire potestis. Generatio mala et adultera signum querit et signum non dabitur ei. nisi signum ione prophete. Et relictis illis abiit. Et cum venissent discipuli eius trans fretum obliti sunt panes accipere. Qui dixit illis. Intuemini et cavete a fermento phariseorum et saduceorum. At illi cogitabant inter se dicentes. quia panes non accepimus. Sciens autem ihesus dixit eis. Quid cogitatis inter vos modice fidei. Quia panes non habetis. Nondum intelligitis neque recordamini quinque panum in quinque milia hominum. et quot cophinos sumpsistis. Neque septem panum in quatuor milia hominum et quot sportas sumpsistis. Quare non intelligitis quia non de pane dixi vobis. Cavete a fermento phariseorum et saduceorum. Tunc intellexerunt quia non dixit cavendum a fermento panum. sed a doctrina phariseorum et saduceorum. Venit autem ihesus in partes cesaree philippi. et interrogabat discipulos suos dicens. Quem dicunt homines esse filium hominis. At illi dixerunt. Alii iohannem baptistam. Alii autem helyam. alii vero ieremiam. aut unum ex prophetis. Dicit illis ihesus. Vos autem quem me esse dicitis. Respondens symon petrus dixit. Tu es christus filius dei vivi. Respondens autem ihesus dixit ei. Beatus es symon bariona

ona: quia caro et sanguis non revelavit tibi. sed
pater meus qui est in celis. Et ego dico tibi quia tu
es petrus et super hanc petram edificabo
ecclesiam meam. Et porte inferi non prevalebunt
adversus eam. Et tibi dabo claves regni
celorum. et quodcumque ligaveris super terram erit
ligatum et in celis: et quodcumque solveris super
terram erit solutum et in celis. Tunc precepit
discipulis suis dicens ut nemini dicerent quia
ipse esset ihesus christus. Exinde cepit ihesus ostendere
discipulis suis quia oporteret eum ire ierosolimam
et multa pati a senioribus et
scribis et principibus sacerdotum et occidi et tercia
die resurgere. Et assumens eum petrus
cepit increpare eum dicens. Absit a te
domine: non erit tibi hoc. Qui conversus dixit petro.
Vade post me sathanas. Scandalum
es mihi quia non sapis ea que dei sunt. sed ea que sunt
hominum. Tunc ihesus dixit discipulis suis. Si
quis vult post me venire abneget semetipsum
et tollat crucem suam et sequatur
me. Qui enim voluerit animam suam salvam
facere perdet eam. Qui autem perdiderit animam
suam propter me inveniet eam. Quid enim prodest
homini. si mundum universum lucretur animae
vero sue detrimentum patiatur? Aut quam commutationem
dabit homo pro anima sua. Filius
enim hominis venturus est in gloria patris sui cum
angelis suis. et tunc reddet unicuique secundum
opera eius. Amen dico vobis sunt quidam de
hic stantibus qui non gustabunt mortem
donec videant filium hominis venientem in regno
suo.

Et post dies sex. XVII. assumpsit ihesus petrum et iacobum et iohannem
fratrem eius: et duxit illos in montem excelsum
seorsum et transfiguratus est ante eos. et resplenduit
facies eius sicut sol. vestimenta
autem eius facta sunt alba sicut nix. Et ecce apparuerunt illis
moyses et elyas cum eo loquentes. Respondens
autem petrus dixit ad ihesum. Domine bonum est
nos hic esse. Si vis faciamus hic tria
tabernacula. Tibi unum. Moysi unum et
helye unum. Adhuc eo loquente ecce nubes
lucida. obumbravit eos. Et ecce vox
de nube dicens. Hic est filius meus dilectus in
quo mihi bene complacui. ipsum audite. Et audientes
discipuli eius ceciderunt in faciem suam
et timuerunt valde. Et accessit ihesus
et tetigit eos dixitque eis. Surgite et nolite
timere. Levantes autem oculos suos neminem
viderunt nisi solum ihesum. Et descendentibus
illis de monte precepit ihesus dicens. Nemini
dixeritis visionem hanc. donec filius hominis
a mortuis resurgat. Et interrogaverunt
eum discipuli eius dicentes. Quid ergo scribe
dicunt quia helyam primum oportet venire.
At ille respondens ait eis. Helyas quidem
venturus est et restituet omnia. Dico autem vobis
quia iam venit helyas. et non cognoverunt eum. sed
fecerunt in eo quecumque voluerunt. Sic et filius
hominis passurus est ab eis. Tunc intellexerunt
discipuli quia de iohanne baptista dixisset eis. Et
cum venisset ad turbam accessit ad eum homo
genibus provolutus ante eum dicens. Domine miserere
filio meo. quia lunaticus est et male
patitur. et sepe cadit in ignem et crebro in aquam
et obtuli eum discipulis tuis et non potuerunt
curare eum. Respondens autem ihesus ait. O generatio
incredula et perversa quousque ero vobiscum?
usquequo patiar vos. Afferte huc
illum ad me. Et increpavit eum ihesus. Et
exiit ab eo demonium et curatus est puer
ex illa hora. Tunc accesserunt discipuli
ad ihesum secreto et dixerunt. Quare nos non
potuimus eicere eum. Dixit illis. Propter incredulitatem
vestram. Amen quippe dico vobis
si habueritis fidem sicut granum sinapis
dicetis huic monti transi hinc et transibit
et nichil impossibile erit vobis. Hoc autem
genus demoniorum non eicitur nisi per orationem et
ieiunium. Conversantibus autem eis in galylea
dixit illis ihesus. Filius hominis tradetur in

manus hominum et occident eum et tertia die resurget. Et contristati sunt vehementer. Et cum venissent capharnaum accesserunt qui didragma accipiebant ad petrum et dixerunt ei. Magister vester non solvit didragma. Ait etiam. Et cum intrasset in domum prevenit eum ihesus dicens. Quid tibi videtur symon. Reges terre a quibus accipiunt tributum vel censum a filiis suis an ab alienis. Et ille dixit ab alienis. Et dixit illi ihesus. Ergo liberi sunt filii. Ut autem non scandalizemus eos vade ad mare et mitte hamum et eum piscem qui primus ascenderit tolle et aperto ore eius invenies staterem. Illum sumens da eis pro me et te.

XVIII

In illa hora accesserunt discipuli ad ihesum dicentes. Quis putas maior est in regno celorum. Et advocans ihesus parvulum statuit eum in medio eorum et dixit. Amen dico vobis nisi conversi fueritis et efficiamini sicut parvuli non intrabitis in regnum celorum. Quicumque ergo humiliaverit se sicut parvulus iste hic est maior in regno celorum. Et qui susceperit parvulum talem in nomine meo me suscipit. Qui autem scandalizaverit unum de pusillis istis qui in me credunt expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo eius et demergatur in profundum maris. Ve mundo ab scandalis. Necesse est enim ut veniant scandala. Verumtamen ve homini illi per quem scandalum venit. Si autem manus tua vel pes tuus scandalizat te abscide eum et proice abs te. Bonum tibi est ad vitam ingredi debilem vel claudum quam duas manus vel duos pedes habentem mitti in ignem eternum. Et si oculus tuus scandalizat te erue eum et proice abs te. Bonum tibi est cum uno oculo in vitam intrare quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis. Videte ne contempnatis unum de hiis pusillis qui in me credunt. Dico enim vobis quia angeli eorum in celis semper vident faciem patris mei qui in celis est. Venit enim filius hominis salvare quod perierat. Quid vobis videtur. Si fuerint alicui .c. oves et erraverit una ex eis. nonne relinquet .lxxxxix. in deserto et vadit querere eam que erraverat. Et si contigerit ut inveniat eam. Amen dico vobis quia gaudebit super eam magis quam super .lxxxxix. que non erraverunt. Sic non est voluntas ante patrem vestrum qui in celis est ut pereat unus de pusillis istis. Si autem peccaverit in te frater tuus vade et corripe eum inter te et ipsum solum. Et si te audierit lucratus es fratrem tuum. Si autem te non audierit adhibe adhuc tecum unum vel duos. Ut in ore duorum vel trium testium stet omne verbum. Quod si non audierit eos. dic ecclesie. Si autem ecclesiam non audierit sit tibi sicut ethnicus et publicanus. Amen dico vobis quecumque alligaveritis super terram. erunt ligata et in celo. Et quecumque solveritis super terram erunt soluta et in celo. Iterum dico vobis quia si duo ex vobis consenserint super terram de omni re quamcumque petierint fiet illis a patre meo qui in celis est. Ubi enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo ibi sum in medio eorum. Tunc accedens petrus ad eum dixit. Domine quotiens peccabit in me frater meus dimittam ei usque septies. Dicit ei ihesus. Non dico tibi usque septies. sed usque septuagies septies. Ideo assimilatum est regnum celorum homini regi qui voluit rationem ponere cum servis suis. Et cum cepisset rationem ponere. oblatus est ei unus qui debebat ei .x. milia talenta. Cum autem non haberet unde redderet iussit eum dominus venundari et uxorem eius et filios et omnia que habebat et reddi. Procidens autem servus ille rogabat eum dicens. Patientiam habe in me et omnia reddam tibi. Misertus autem dominus servi illius. dimisit eum et debitum dimisit ei. Egressus autem servus ille invenit unum de conservis suis qui debebat ei .c. denarios. Et tenens suffocabat eum dicens. Redde quod debes et procidens conservus eius rogabat eum dicens. Patientiam habe in me. et omnia reddam tibi. Ille autem noluit. sed

abiit et misit eum in carcerem. donec redderet u-
niversum debitum. Videntes autem conservi eius que
fiebant contristati sunt valde. Et venerunt et
narraverunt domino suo omnia que facta fuerant. Tunc
vocavit eum dominus suus. et dixit ei. Serve ne-
quam omne debitum dimisi tibi. quoniam rogasti me.
Nonne ergo oportuit et te misereri conservi tui
sicut et ego tui misertus sum. Et iratus dominus eius
iussit eum tortoribus tradi. quousque redderet
universum debitum. Sic et pater meus celestis faciet
et vobis si non remiseritis unusquisque fratri
suo de cordibus vestris. XIX. ihesus sermones
Et factum est cum consummasset istos migra-
vit a galilea et venit in fines iudee
trans iordanem. et secute sunt eum turbe multe
et curavit eos ibi. Et accesserunt ad eum
pharisei temptantes eum et dicentes. Si licet
homini dimittere uxorem suam quacumque ex causa.
Qui respondens ait eis. Non legistis quia ab initio
qui fecit masculum et feminam fecit eos.
Et dixit. propter hoc dimittet homo patrem et ma-
trem. et adherebit uxori sue. et erunt duo in
carne una. Itaque iam non sunt duo sed una ca-
ro. Quod ergo deus coniunxit homo non separet. Dicunt
illi. Quid ergo moyses mandavit dari li-
bellum repudii et dimittere. Et ait illis. Quoniam
moyses ad duritiam cordis vestri permisit
vobis dimittere uxores vestras. Ab initio autem
non fuit sic. Dico autem vobis quia quicumque di-
miserit uxorem suam. excepta fornicationis cau-
sa. et aliam duxerit mechatur. Dicunt ei disci-
puli eius. Si ita est causa hominis cum uxore non
expedit nubere. Qui dixit eis. Non omnes
capiunt verbum istud. sed quibus datum est. Sunt enim
eunuchi. qui de matris utero. sic nati sunt. Et
sunt eunuchi qui ab hominibus facti sunt. Et sunt eunu-
chi qui seipsos eunuchizaverunt propter regnum
celorum. Qui potest capere capiat. Tunc oblati
sunt ei parvuli. ut manus eis imponeret et oraret.
Discipuli autem increpabant eos. Ihesus autem
ait illis. Sinite parvulos venire ad me.

separet

et nolite eos prohibere. talium est enim regnum ce-
lorum. Et cum imposuisset eis manus abiit in-
de. Et ecce unus accedens ait illi. Magister bo-
ne quid boni faciam ut habeam vitam eternam.
Qui dixit ei. Quid me interrogas de bono.
Unus est bonus deus. Si autem vis ad vitam ingre-
di. serva mandata. Dicit illi. Que. Ihesus autem
dixit ei. Non homicidium facies. Non ad-
ulterabis. non facies furtum. non falsum testimo-
nium dices. Honora patrem tuum et matrem
tuam et diliges proximum tuum sicut te ipsum. Di-
cit illi adolescens. Omnia hec custodivi a
iuventute mea. Quid adhuc mihi deest. Ait
illi ihesus. Si vis perfectus esse vade et vende omnia
que habes et da pauperibus et habebis thesau-
rum in celo et veni sequere me. Cum autem audis-
set adolescens verbum abiit tristis. Erat enim
habens multas possessiones. Ihesus autem dixit
discipulis suis. Amen dico vobis. quia dives dif-
ficile intrabit in regnum celorum. Et iterum di-
co vobis. Facilius est enim camelum per foramen
acus transire quam divitem intrare in regnum ce-
lorum. Auditis autem his discipuli mirabantur
dicentes. Quis ergo poterit salvus esse. Aspiciens
autem ihesus dixit illis. Apud homines hoc impossi-
bile est apud deum autem possibilia omnia sunt.
Tunc respondens petrus dixit ei. Ecce nos reli-
quimus omnia et secuti sumus te. Quid ergo erit nobis.
Ihesus autem dixit illis. Amen dico vobis quod vos qui
reliquistis omnia et secuti estis me. in regeneratione
cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue. se-
debitis et vos super sedes. xii. iudicantes. xii.
tribus israel. Et omnis qui reliquerit domum vel
fratres aut sorores aut patrem aut matrem
aut uxorem aut filios aut agros propter no-
men meum. centuplum accipiet et vitam eternam
possidebit. Multi autem erunt primi novis-
simi et novissimi primi. XX.
Simile est regnum celorum homini patrifa-
milias qui exiit primo mane conducere
operarios in vineam suam. Conventione autem

facta ex denario diurno cum operariis misit eos in vineam suam. Et egressus circa horam tertiam vidit alios stantes in foro otiosos, et illis dixit: Ite et vos in vineam, et quod iustum fuerit dabo vobis. Illi autem abierunt. Iterum autem exiit circa sextam et nonam horam, et fecit similiter. Circa undecimam vero exiit, et invenit alios stantes, et dicit illis: Quid hic statis tota die otiosi? Dicunt ei: Quia nemo nos conduxit. Dicit illis: Ite et vos in vineam meam. Cum sero autem factum esset, dicit dominus vinee procuratori suo: Voca operarios et redde illis mercedem suam, incipiens a novissimis usque ad primos. Cum venissent ergo qui circa undecimam horam venerant, acceperunt et ipsi singulos denarios. Venientes autem et primi arbitrati sunt quod plus essent accepturi. Acceperunt autem et ipsi singulos denarios. Et accipientes murmurabant adversus patremfamilias dicentes: Hii novissimi una hora fecerunt, et pares illos nobis fecisti qui portavimus pondus diei et estus. At ille respondens uni eorum dixit: Amice, non facio tibi iniuriam. Nonne ex denario convenisti mecum? Tolle quod tuum est et vade. Volo autem et huic novissimo dare sicut et tibi. Aut non licet mihi quod volo facere? An oculus tuus nequam est quia ego bonus sum? Sic erunt primi novissimi et novissimi primi. Multi enim sunt vocati, pauci vero electi. Et ascendens Ihesus Ierosolimam assumpsit xii. discipulos suos secreto et ait illis: Ecce ascendimus Ierosolimam, et filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis, et condempnabunt eum morte, et tradent eum gentibus ad illudendum et flagellandum et crucifigendum, et tertia die resurget. Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedei cum filiis suis adorans et petens aliquid ab eo. Qui dixit ei: Quid vis? Ait illi: Dic ut sedeant hii duo filii mei unus ad dexteram et unus ad sinistram tuam in regno tuo. Respondens autem Ihesus dixit: Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum? Dicunt ei: Possumus. Ait illis Ihesus: Calicem quidem meum bibetis, sedere autem ad dexteram meam vel ad sinistram non est meum dare vobis, sed quibus paratum est a patre meo. Et audientes x. indignati sunt de duobus fratribus. Ihesus autem vocavit eos ad se et ait: Scitis quia principes gentium dominantur eorum, et qui maiores sunt potestatem exercent in eos. Non ita erit inter vos, sed quicumque voluerit inter vos maior fieri sit vester minister, et qui voluerit inter vos primus esse erit vester servus. Sicut filius hominis non venit ministrari sed ministrare et dare animam suam redemptionem pro multis. Et egredientibus illis ab Iericho secuta est eum turba multa. Et ecce duo ceci sedentes secus viam audierunt quia Ihesus transiret, et clamaverunt dicentes: Domine, miserere nostri, fili David. Et stetit Ihesus et vocavit eos et ait: Quid vultis ut faciam vobis? Dicunt ei: Domine, ut aperiantur oculi nostri. Misertus autem eorum Ihesus tetigit oculos eorum, et confestim viderunt et secuti sunt eum.

XXI

Et cum appropinquassent Ierosolimis et venissent Bethphage ad montem Oliveti, tunc Ihesus misit duos discipulos suos dicens eis: Ite in castellum quod contra vos est, et statim invenietis asinam alligatam et pullum cum ea. Solvite et adducite mihi. Et si quis vobis aliquid dixerit, dicite quia dominus his opus habet, et confestim dimittet eos. Hoc autem totum factum est ut adimpleretur quod dictum est per prophetam dicentem: Dicite filie Syon: Ecce rex tuus venit tibi mansuetus sedens super asinam et pullum filium subiugalis. Euntes autem discipuli fecerunt sicut precepit illis Ihesus. Et adduxerunt asinam et pullum, et imposuerunt super eos vestimenta sua, et eum desuper sedere fecerunt. Plurima autem turba straverunt vestimenta sua in via. Alii autem cedebant ramos de arboribus et sternebant in via. Turbe autem que precedebant et que sequebantur clamabant

bat dicetes. Osanna filio dauid be
nedcs q uent i noie dni. osanna iex
celsis. Et cu itrasset ierosolima comota
e ciuitas dices. Quis e hic. Populi
aut dicebat. Hic e ihc ppha a naza
reth galylee. Et itiuit ihc i teplu di
et eiciebat omes uedetes et emetes de
teplo et mesas nummulariorum et kathe
dras vendetiu colubas euertit. et dic
eis. Scriptu e. Domus mea domus oronis
uocabitur. Vos aut fecistis illa spelunca
latronu. Et accesserut ad eu ceci. et
claudi i teplo et sanauit eos. Videtes
aut principes sacdotu et scribe mirabi
lia q fecit et pueros clamates et dicetes
i teplo osanna filio dauid idignati
sunt. et dixerunt. Audistis qd isti dicunt.
Ihc aut dix eis. Vtiq. Nuqm legistis
qr ex ore ifantiu et lactetiu pfecisti
laudem. Et relictis illis abijt foras ex
tra ciuitate i bethania. ibiq man
sit et docebat eos de regno di. Mane
aut redies i ciuitate esuriit. et
uides fici arbore una secus uia uenit
ad ea et nichil in ea iuenit n folia tm. Et
ait illi. Nuqm ex te nascatur fructus i
sempiternu. Et arefacta e ctinuo ficulne
a. Et uidetes discipli mirati st dicetes.
Quomo ctinuo aruit. Rndes aut ihc
ait eis. Am dico uob si habueritis fi
de et no esitaueritis no solu de ficulnea
facietis s et si monti huic dixeritis. tolle
et iacta te i mare fiet. Et oia qcuq
pecieritis i orone credetes accipietis.
Et cu uenisset i teplu. accesserut ad eu
docete principes sacdotu et seniores ppli
dicetes. In q ptate h facis. Et qs ti de
dit hanc ptate. Rndes aut ihc dix
eis. Interrogabo uos et ego sermone q
si dixeritis m. et ego dicam uob. i q pta
te hec facio. Baptismu iohis vn erat

de celo an ex hoib. At illi cogitabat
inter se dicetes. Si dixerimus e celo dicet nob.
Quare g no credidistis illi. Si aut dix
erimus ex hoib timem turba. Omnes
eni hebat iohem sic pphetam. Et rndes
ihu dixerut. Nescimus. Ait illis et ipse. Nec
ego dico uob in q ptate hec facio. Quid
aut uob uidet. Homo quida hebat
duos filios et accedes ad primu ait. Fili
uade hodie opare i uinea mea. Ille at
rndes ait. Nolo. Postea aut motus
pnia abijt. et accedes ad alteru dixit silr.
At ille rndes ait. eo dne. et no iuit. Qs
ex uob fecit uolutate pris. Dicut ei p
mus. Dic illis ihc. Am dico uob. q pu
blicani et meretrices pcedut uos i regno
di. Venit eni ad uos i uia iusticie et n
credidistis. Publicani et meretrices credi
derut ei. Vos aut uidetes nec pnia
huistis postea ut crederetis ei. Aliam
pabola audite. Homo erat pr famili
as q platauit vinea et sepe circudedit
ei et fodit i ea torcular et edificauit
turri et locauit ea agricolis et pegre p
fectus e. Cu aut temp fructuu appro
pinqsset misit suos suos ad agricolas
ut acciperet fruct ei. Et agricole apphe
sis suis ei alium ceciderut aliu occider
aliu uo lapidauerunt. Itm misit alios
suos plures prioribz et fecerut illis silr.
Nouissime aut misit ad eos filiu suu
dices. Verebunt filiu meu. Agricole
aut uidetes filiu dixerut int se. Hic
e heres. Venite occidam eu et hebim
hereditate ei. et apphensu eiecerut eu ext
vinea et occiderut. Cu aut uenit dns
vinee. q faciet agricolis illis. Aiut illi
malos male pdet. et uinea sua. locabit
alijs agricolis. q reddat ei fructu tpribz
suis. Dicit ill ihc. Nuqm legistis in scrip
turis. lapide que reprobauerunt edificantes

hic fcūs ē in caput anguli. A dn̄o fcm̄ ē
istud. ⁊ ē mirabile in oculis nr̄is. Ideo
dico uob. q̄ auferet̄ a uob regnū ⁊ dab̄
genti facienti fructꝰ eius. ⁊ q̄ ceciderit s̄r
lapidē istū ɔfringet̄. Sup quē uo ceci
derit ɔteret eū. Et cū audissent pncipes sa
cerdotū ⁊ pharisei pabolas eiꝰ ɔgnouerūt
qd̄ de ip̄is diceret. Et q̄rentes eū tenē. timu
erūt turbas qm̄ sic pph̄am eū h̄ebant.

XXII

Et rn̄dens ihc̄ dixit iterū i pabo
lis eis dicēs. Simile fcm̄ ē regn̄
nū celoꝝ homī regi qui fecit nuptias
filio suo. Et misit seruos suos. uocare
inuitatos ad nuptias. Et nolebant ueni
re. Iterū misit alios suos dicēs. Dicite in
uitatis. Ecce prandiū meū paraui. Thau
ri mei ⁊ altilia occisa. ⁊ oīa parata ue
nite ad nuptias. Illi autē neglexerūt
⁊ habierūt alius i uillā suā alius uo i
negociacōē suā. Reliq̄ uo tenuerūt ser
uos eiꝰ. ⁊ ɔtumeliis affcōs occiderūt.
Rex autē cū audiss& irat̄ ē. Et missis
exercitib; suis pdidit homicidas illos ⁊ ci
uitatē illoꝝ succendit. Tūc ait suis suis
Nuptie quidē parate s̄. s; q̄ inuitati erant
nō fuerūt digni. Ite ḡ ad exitꝰ uiarū.
⁊ q̄scūq; inueītis. uocate ad nuptias. Et
egssi s̄ serui i uias ɔgregauerūt omnes
quos inuenerūt. bonos ⁊ malos ⁊ imple
te s̄ nuptie discūbentiū. Intrauit autē
rex ut uideret discūbentes ⁊ uidit ibi hoīeꝝ
nō uestitū ueste nuptiali. ⁊ ait illi. A
mice qm̄ huc intrasti nō h̄ns uestē nup
tialē. At ille obmutuit. Tūc ait rex
ministris. Ligatis pedib; eiꝰ ⁊ manib;
mittite eū in tenebras exteriores. ibi erit
flet̄ ⁊ stridor dentiū. Multi autē s̄ uocati
pauci uo elcī. Tūc abeūtes pharisei
ɔsiliū inierūt ut caperent eū i smone.
Et mittūt ei discipl'os suos cū herodia
nis dicētes. Magr̄ scim̄ q̄ uax ⁊ uiā

ei

dī i ueritate doces. ⁊ nō ē t̄ cura de aliq̄.
Non enī respicis psonā hoīm. Dic ḡ
nob quid t̄ uidet̄. Licet censū dari ce
sari an nō. Cognita autē ihc̄ nequicia
eoꝝ ait. Quid me temptatis ypocrite.
Ostēdite m̄ numisma census. At illi obtu
lerūt denariū ei. Et ait illis ihc̄. Cuiꝰ ē
ymago hec ⁊ sup scriptio. Dicūt ei cesar̄.
Tūc ait illis. Reddite ḡ q̄ s̄ cesaris ce
sari. ⁊ q̄ s̄ dī deo. In illo die accesserūt
ad eū saducei q̄ dicūt nō ēē resurrectōē
⁊ interrogauerūt eū dicētes. Magr̄ moyses
dixit si quis mortuꝰ fuerit nō h̄ns filiū. ut
ducat fr̄ eiꝰ uxorē illiꝰ. ⁊ suscitet semē frī
suo. Erāt autē apud nos. vii. fr̄es. Et
pmꝰ uxore ducta defunctꝰ est. Et nō h̄ns se
mē reliquid uxorē frī suo. Silr̄ scđs ⁊ tēꝰ
usq; ad septimū. Nouissiē autē oīm defu
ncta ⁊ mulier defuncta ē. In resurrectiōe
ḡ cuiꝰ erit de. vii. uxor. Omēs enī h̄bu
erūt eā. Respōdēs autē ihc̄ ait eis. Erra
tis nescientes scripturas neq; uirtutē dei.
In resurrectiōe enī neq; nubent neq; nu
bent̄ s; s̄t sic angli dī in celo.
De resurrectiōe autē mortuoꝝ nō legis
tis q̄ dcm̄ ē a deo dicēte uob. Ego sum dēꝰ abraha
dēs ysaac ⁊ dēs iacob. Non ē dēs mortuoꝝ
s; uiuoꝝ. Et audiētes turbe mirabant̄
i doctrina eiꝰ. Pharisei autē īdignati au
dientes q̄ silentiū imposuiss; saduceis. Con
uenerūt i unū ⁊ interrogauit eū unꝰ ex ill'
legis doctor temptās eū ⁊ dicēs. Magr̄ qd̄
ē mādatū magnū i lege. Ait illi ihc̄. Di
liges dn̄m deū tuū i toto corde tuo. ⁊ i tota
mēte tua. ⁊ tota aīa tua. Hoc ē pmū et
maxīm unū mādatū. Scđm autē sile est
huic. Diliges pximū tuū sic te ip̄m.
In hiis duob; mādatis tota lex pendet
⁊ pph̄e. Congregatis autē phariseis interro
gauit eos ihc̄ dicēs. Quid uob uidet̄
de xp̄o cuiꝰ filiꝰ ē. Dicūt ei. Dauid. Ait ill'.

Quōōm ḡ dauid in spū uocat eū dñm
dicēs. Dixͬ dñs dñō meo. sede a dextrꝭ
meis. donͨ ponā inimicos tuos. scā. pe. tu.
Si ḡ dauid uocat eū dñm. qm̄ filiꝰ
eiꝰ est. Et nemo poterat ei rñdere ūbū
neqꝫ ausꝰ fuit eū qsqm̄. ex illa die ā
plius interrogare. XXIII discipulos suos

Tunc ihc locutꝰ ē ad turbas ⁊ ad
dicēs. Sup cathedrā moysi sedert
scribe ⁊ pharisei. Omīa ḡ que dixerit
uobꝭ. seruate ⁊ facite. scdm̄ uo opa eo
rū nolite facē. Dicūt ⁊ nō faciūt. Al
ligant eñ onera iportabilia ⁊ grauia
⁊ iponūt ī humeros hoim̄ digito autem
suo nolūt ea mouē. Omīa uo opa su
a faciūt ut uideant ab hoibꝫ. Dila
tant eñ phylactia. ⁊ magnificāt fim
brias. Amāt eñ pmos recubitꝰ ī cenī
⁊ pmas cathedras ī synagogis ⁊ salu
tatōnes ī foro. ⁊ uocari ab hoibꝫ rabi.
Vos aūt nolite uocari rabi. Vnꝰ ē eñ
magr̄ ur̄. Omnes aūt uos frēs estis.
Et patrem nolite uobꝭ sup trām. Vnꝰ est
eñ pr̄ ur̄ qui ī celꝭ est. Nec uocemīi ma
gistri. qꝛ magr̄ ur̄ vnꝰ est xp̄c. Qui ma
ior ē urm̄ erit minister ur̄. Qui aūt se ex
altauerit humiliabitur. Et q se humili
auerit exaltabitur. Ve aūt uobꝭ scribe ⁊ pha
risei. ypocrite q clauditis regnū celo
rū ante hoies. Vos aūt nō intratis
nec introeuntes sinitis intrāe. Ve aūt
uobꝭ scribe ⁊ pharisei ypocrite. q comme
ditis domos uiduarꝝ orōnes longas
orātes. pp̄ hoc amplꝰ accipietis iudici
um. Ve uobꝭ scribe ⁊ pharisei ypocrite
q circuitis mare ⁊ aridā ut faciatis
vnū pselitū ⁊ cū fuerit factꝰ. facietis eū
filiū gehenne. duplo qm̄ uos. Ve uobꝭ
duces ceci q dicitis. qcūqꝫ iurauerit p
templū nichil ē. Qui aūt iurauerit ī
auro tēpli debꝫ. Stulti ⁊ ceci. qd eñ
maiꝰ est. aurū an tēplū qd scificat au
rū. Et qcūqꝫ iurauerit ī altari nichil
ē. Quicūqꝫ aūt iurauerit ī dono qd ē sr̄ illud
debꝫ. Ceci quid eñ maiꝰ est donū an al
tare qd scificat donū. q ḡ iurauerit ī al
tari iurat ī eo. ⁊ ī oibꝫ que sr̄ illud sunt.
Et q iurauerit ī templo iurat ī illo. ⁊ in
eo qui habitauit ī ipō. Et q iurat ī celo
iurat ī trono dī. ⁊ ī eo q sedꝫ sup eum.
Ve uobꝭ scribe ⁊ pharisei ypocrite qui
decimatis mentā ⁊ anetum ⁊ ciminū
⁊ reliqstis q grauiora sūt legis iudiciū
⁊ mīam ⁊ fidem. Hec oīa oportuit fa
cē. ⁊ illa nō omittē. Duces ceci. excolā
tes culicē. camelū aūt glutiētes. Ve
uobꝭ scribe ⁊ pharisei ypocrite. q mun
datis qd deforis ē calicis ⁊ parapsidis. intꝰ
aūt pleni estis rapina ⁊ inmūdicia. Pha
risee cece mūda pꝰ qd ē calicis ⁊ parapsi
dis ut fiat id qd deforis ē mūdū. Ve uobꝭ
scribe ⁊ pharisei. ypocrite q siles estis
sepulchris dealbatis q a foris parent
hoibꝫ speciosa. intꝰ uo sūt plena ossibꝫ
mortuorꝝ ⁊ oī spurcitia. Sic ⁊ uos ex
tꝰ a foris quidē apparetis hoibꝫ iusti.
intꝰ aūt pleni estis ypocrisi. ⁊ īiqtate.
Ve uobꝭ scribe ⁊ pharisei. ypocrite. q edi
ficatis sepulchra pphārꝝ. ⁊ ornatis mo
numēta iustorꝝ ⁊ dicitis. Si fuissemꝰ
ī diebꝰ pꝛum nrōrꝝ. nō eēm̄ socij eorꝝ ī
sanguīe pphārꝝ. Itaqꝫ testimōnio estis
uobꝭ metipsis qꝛ filij estis eorꝝ q pphās
occidūt. Et uos iplete mēsurā pa
trū urōrꝝ. Serpētes genimina uipe
rarꝝ. qm̄odo fugietis a iudicio gehēne.
Ideo ecce ego mitto ad uos pphās et
sapiētes. ⁊ scribas. ⁊ ex illis occidetis
⁊ crucifigetis. ⁊ ex illis flagellabitis
ī synagogis urīs. ⁊ psequemini de ci
uitate ī ciuitatē. vt ueniat sup uos
oīs sanguis iustꝰ q effusꝰ ē sup trām

a sanguīe abel iusti. usq3 sanguinem
zacharie filij barachye. q̄ occidistis
inṫ templū ⁊ altare. Amē dico uobis
uenient omīa h̄ sup generacō3 istam.
Jerusalē ierl'm q̄ occidis p̄phās ⁊ la
pidas eos q̄ ad te missi sūt. Quocies
uolui ꝯgregare filios tuos queadmo
dū gallina ꝯgregat pullos suos sb̄ a
las ⁊ noluisti. Ecce relinquitur uob̄ do
mus urā deserta. Dico enī uob̄. nō me
uidebitis āmodo donec dicatis. Bn̄dc̄s
qui uenit in noīe dnī. XXIIII

Et egressus ihc de templo ibat. Et
accesserūt discipli ei ut ostenderēt edifi
caciones tēpli. Jp̄e aūt r̄ndens dix̄ eis.
Videtis hec oīa. Amē dico uob̄. nō relin
quitur hic lapis sup lapidē q̄ nō destrua
tur. Sedente aūt eo sup montē oliueti.
accesserūt ad eū discipli secreto dicētes.
Dic nob̄. qn̄ hec erunt ⁊ q̄d signū ad
uentus tui ⁊ ꝯsumacōis sc̄li. Et r̄ndēs
ihc dix̄ eis. Videte ne q̄s uos seducat.
Multi enī uenient in noīe meo dicētes.
ego sū xp̄c ⁊ mltos seducent. Audituri
enī estis p̄lia ⁊ opiniones p̄lior. vide
te ne turbemini. Oportet enī h̄ fieri sed
nō dū statī finis. Cōsurget enī gens
ꝯt̄ gentē ⁊ regnū in regnū ⁊ erūt pesti
lencie ⁊ fames. ⁊ t̄re mot9 p loca. Hec
aūt oīa inicia s̄ dolor. Tūc tradent
uos in tribulacō3 ⁊ occident uos. Et eri
tis odio omībz gentibz p̄p nomē meū.
Et scandalizabūt multi. ⁊ inuicē tradēt
⁊ odio h̄ebūt inuicē. Et multi pseudo p̄
p̄he surgent ⁊ seducent mltos. Et qm̄
habūdabit iniq̄tas. refrigescet cari
tas mltor. Qui aūt p̄seuauit usq3
in finē saluus erit. Et p̄dicabit̄ hoc
euuāglium regni in vniūso mūdo in testi
monio omībz gentibz ⁊ tunc ueniet ꝯsū
macō. Cū ḡ uideritis abhoīacōnē

tunc ^

desolacōis q̄ dcā ē a daniele p̄pha sta
tē in loco scō. Qui legit intelligat. Tūc
q̇ in iudea sūt fugiant ad montes ⁊ q̇
in tecto ē nō descēdat tolle aliq̇ᵈ de do
mo sua. ⁊ qui in agro nō reuẗant tolle
tunicā suā. Ve aūt pregnantibz et
nutrientibz in illis diebz. Orate aūt ut
nō fiat fuga urā in hyeme ul' sabbo.
Erit enī tūc tribulacō magna. q̄lis
nō fuit ab inicō mūdi. usq3 mō neq3
fiet. Et ni breuiati fuissent dies illi. n̄
fieret salua omīs caro. S3 p̄p elcōs b'
uiabūt̄ dies illi. Tūc siq̇s uob̄ dix̄it
ecce hic ē xp̄c aut illic nolite credere.
Surgent enī pseudo xp̄i. ⁊ pseudo p̄phe.
⁊ dabūt signa magna ⁊ p̄digia. ita vt
in errorē inducantur si fieri pōt ⁊ elcī. Ec
ce p̄dixi uob̄. Si ḡ dix̄int uob̄ ecce hic
in deserto ē. nolite exire. Ecce in penetra
libibz nolite crede'. Sic enī fulgur exit
ab oriēte ⁊ paret usq3 in occidētem ita er̄
aduentus filij hoīs. Vbicūq3 fuit corpus
illic ꝯgregabunt̄ ⁊ aquile. Statī aūt
post tribulacō3 dier illor sol. obscurab̄
⁊ luna nō dabit lumē suū ⁊ stelle cadēt
de celo ⁊ uirtutes celor mouebūt̄. Et
tūc apparebit signū filij hoīs in celo. Et
tūc plangent eū omēs t̄bus t̄re ⁊ uidebūt
filiū hoīs uenientē in nubibus celi cū u̇
tute mlta ⁊ maiestate ⁊ mittet ange
los suos cū tuba ⁊ uoce magna ⁊ ꝯgre
gabūt elcōs ei9 a q̄tuor uētis. a summis
celor usq3 ad terminos eor. Ab arbore au
fici discite p̄abolā. Cū aūt iā ramus
ei9 tener fuit ⁊ folia nata. scitis qz p̄pe
ē estas. Ita ⁊ uos cū uiditis hec omīa
scitote qz p̄pe ē ~~estas.~~ in ianuis. Amē
dico uob̄ qz nō p̄tibit generacō hec donᵉᶜ
oīa fiant. Celū ⁊ t̄ra transibūt. De
die aūt illa ⁊ hora nemo scit. neque
angli celor. ni p̄r ms solus. Sic aūt

ei

Vba aūt mea nō p̄tibūt

fuit in diebus noe. ita erit et adventus filii hominis. Sicut enim erant in diebus ante diluvium comedentes et bibentes. et nubentes et nuptum tradentes usque ad diem quo intravit in archam noe. Et non cognoverunt donec venit diluvium et tulit omnes. ita erit et adventus filii hominis. Tunc duo erunt in agro. unus assumetur. et unus relinquetur. Duo in lecto unus assumetur et unus relinquetur. Due molentes in mola. una assumetur et una relinquetur. Vigilate ergo quia nescitis qua hora dominus vester venturus sit. Illud autem scitote quia si sciret paterfamilias qua hora fur venturus esset. vigilaret utique et non sineret perfodi domum suam. Ideo et vos estote parati. quia qua hora non putatis filius hominis veniet. Quis putas est fidelis servus et prudens quem constituit dominus super familiam suam ut det illis cibum in tempore. Beatus ille servus quem cum venerit dominus eius invenerit vigilantem amen dico vobis super omnia bona sua constituet eum. Si autem dixerit malus servus ille in corde suo. moram facit dominus meus venire. et ceperit percutere conservos suos. manducet autem et bibat cum ebriosis. Veniet dominus servi illius in die qua non sperat et hora qua ignorat. et dividet eum. partemque eius ponet cum ypocritis. Illic erit fletus et stridor dentium.

XXV

Tunc simile erit regnum celorum decem virginibus. que accipientes lampades suas exierunt obviam sponso et sponse. Quinque autem ex eis erant fatue et quinque prudentes. Sed quinque fatue acceptis lampadibus non sumpserunt oleum secum. Prudentes vero acceperunt oleum secum in vasis suis cum lampadibus. Moram autem faciente sponso dormitaverunt omnes et dormierunt. Media autem nocte clamor factus est. ecce sponsus venit exite obviam ei. Tunc surrexerunt omnes virgines ille et ornaverunt lampades suas. Fatue autem sapientibus dixerunt

Date nobis de oleo vestro quia lampades nostre extinguntur. Responderunt prudentes dicentes. Ne forte non sufficiat nobis et vobis. ite potius ad vendentes et emite vobis. Dum autem irent emere venit sponsus. et que parate erant intraverunt cum eo ad nuptias et clausa est ianua. Novissime vero veniunt et relique virgines dicentes. Domine domine aperi nobis. At ille respondens ait. Amen dico vobis nescio vos. Vigilate quia nescitis diem neque horam. Sicut enim homo peregre proficiscens. vocavit servos suos et tradidit illis bona sua. Et uni dedit v talenta. Alii autem duo. alii vero unum. unicuique secundum propriam virtutem et profectus est statim. Abiit autem et qui quinque talenta acceperat. et operatus est in eis et lucratus est alia quinque. Similiter qui duo acceperat lucratus est alia duo. Qui autem unum acceperat abiens fodit in terram et abscondit pecuniam domini sui. Post multum vero temporis venit dominus servorum illorum et posuit rationem cum eis. Et accedens qui quinque talenta acceperat obtulit alia quinque dicens. Domine quinque talenta tradidisti mihi ecce alia quinque superlucratus sum. Ait illi dominus eius. Euge serve bone et fidelis quia super pauca fuisti fidelis super multa te constituam intra in gaudium domini tui. Accedens autem et qui duo talenta acceperat ait. Domine duo talenta tradidisti mihi ecce alia duo superlucratus sum. Ait illi dominus eius. Euge serve bone et fidelis quia super pauca fuisti fidelis super multa te constituam intra in gaudium domini tui. Accedens autem et qui unum talentum acceperat ait. Domine scio quia homo durus es. metis ubi non seminasti et congregas ubi non sparsisti. et timens abii et abscondi talentum tuum in terra. Ecce habes quod tuum est. Respondens autem dominus eius dixit ei. Serve male et piger. sciebas quia meto ubi non seminavi

et congrego ubi non sparsi. Oportuit ergo te committere pecuniam meam nummulariis et ego veniens recepissem utique quod meum est cum usura. Tollite itaque ab eo talentum et date ei qui habet .x. talenta. Omni enim habenti dabitur et habundabit. ei autem qui non habet. et quod videtur habere auferetur ab eo. Et inutilem servum eicite in tenebras exteriores. ibi erit fletus et stridor dentium. Cum autem venerit filius hominis in maiestate sua. et omnes angeli cum eo. Tunc sedebit super sedem maiestatis sue. et congregabuntur ante eum omnes gentes. et separabit eos ab invicem sicut pastor segregat oves ab edis. Et statuet oves quidem a dextris suis. edos autem a dextris sinistris. Tunc dicet rex hiis qui a dextris eius erunt. Venite benedicti patris mei. percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi. Esurivi enim et dedistis mihi manducare. Sitivi et dedistis mihi potum. hospes fui et collegistis me. nudus et operuistis me. infirmus et visitastis me. In carcere et venistis ad me. Tunc respondebunt iusti ei dicentes. Domine quando te vidimus esurientem et pavimus te. sitientem et dedimus tibi potum. Quando autem te vidimus hospitem et collegimus te. Aut nudum et operuimus te. Aut quando te vidimus infirmum et in carcere et venimus ad te. Et respondens rex dicet illis. Amen dico vobis quamdiu fecistis uni de hiis fratribus meis minimis mihi fecistis. Tunc dicet et hiis qui a sinistris eius erunt. Discedite a me maledicti in ignem eternum qui paratus est dyabolo et angelis eius. Esurivi enim et non dedistis mihi manducare. sitivi et non dedistis mihi potum. Hospes eram et non collegistis me. nudus et non operuistis me. Infirmus et in carcere et non visitastis me. Tunc respondebunt et ipsi dicentes. Domine quando te vidimus esurientem aut sitientem aut nudum aut infirmum aut in carcere et non ministravimus tibi. Tunc respondebit illis dicens. Amen dico vobis quamdiu non fecistis uni de minoribus hiis. nec mihi fecistis. Et ibunt hii in supplicium eternum. iusti autem in vitam eternam. Factum est autem cum consummasset ihesus sermones hos omnes dixit discipulis suis.

XXVI

Scitis quia post biduum pascha fiet. et filius hominis tradetur ut crucifigatur. Tunc congregati sunt principes sacerdotum et seniores populi in atrium principis sacerdotum qui dicitur cayphas. et consilium fecerunt ut ihesum dolo tenerent et occiderent. Dicebant autem non in die festo. ne forte tumultus fieret in populo. Cum autem esset ihesus in bethania in domo symonis leprosi. accessit ad eum mulier habens alabastrum unguenti preciosi et effudit super capud ipsius recumbentis. Videntes autem discipuli indignati sunt dicentes. Ut quid perditio hec. Potuit enim istud venundari multo et dari pauperibus. Sciens autem ihesus ait illis. Quid molesti estis huic mulieri. Opus enim bonum operata est in me. Nam semper pauperes habebitis vobiscum. me autem non semper habebitis. Mittens enim hec unguentum hoc in corpus meum ad sepeliendum me fecit. Amen dico vobis ubicumque predicatum fuerit hoc evangelium in toto mundo dicetur et quod hec fecit in memoriam eius. Tunc abiit unus ex .xii. qui dicitur iudas scarioth ad principes sacerdotum et ait illis. Quid vultis mihi dare et ego eum vobis tradam. At illi constituerunt ei .xxx.ta argenteos. Et exinde querebat opportunitatem ut eum traderet. Prima autem die azymorum. accesserunt ad ihesum discipuli dicentes Ubi vis paremus tibi [comede] pascha. At ihesus dixit. Ite in civitatem ad quendam. et dicite ei. Magister dicit. Tempus meum prope est. apud te facio pascha cum discipulis meis. Et fecerunt discipuli sicut constituit illis ihesus. et paraverunt pascha. Vespere autem facto discumbebat cum .xii. discipulis suis. Et edentibus illis dixit. Amen dico vobis quia unus vestrum me traditurus est. Et contristati

valde cepit singli dice. Nuquid ego su
dne. At ille rndes ait. Qui intingit
mecu manu i pasíde. h me trad. Fili
aut hois uadit sic sciptu e de illo. Ve
aut hoi illi p que fili hois tradet. Bon
erat ei. si natus no fuiss ho ille. Rndes
aut iudas q tradidit eu dix. Nuquid e
go su rabi. Ait illi. Tu dixisti. Cena
tib aut illis accepit ihc pane z bndix
ac fregit dedit discplis suis z ait. Accipi
te z comedite. Hoc e corp meu. Et acci
piens calice gras egit z dedit illis dices.
Bibite ex hoc omes. Hic sanguis est m
ms noui testamti q p multis effundet
i remissione pccor. Dico aut uob. no
biba amm de hoc genimine uitis vsq
i die illu cu biba illd uobcu nouu i reg
no pris mei. Et ympno dco. exierut in
monte oliueti. Tuc dix illis ihc. Omes
uos scandalu paciemi i me i ista nocte
Sciptu e eni pastore pcutia. z dispgen
tur oues gregis. postq aut surrexero
pceda uos i galylea. Rndes aut petru
dix illi. Et si omes scandalizati fuint
i te. ego nuq scandalizabor. Ait illi i.
Amn dico t. q in hac nocte anq gallus
cantet ter me negabis. Ait illi petrus
Etia si oportuerit me mori tecu no te
negabo. Silr z omes discipli dixerut.
Tuc uenit ihc cu illis. i uilla q dicit geth
semani. z dix discplis suis. Sedete hic.
donec illuc uadam z orem. Et assupto petro. et
duob filys zebedei cepit contristari z me
stus ee. Tuc ait illis ihc. Tristis e aia me
a usq ad morte. Sustinete hic z uigi
late mecu. Et pgressus inde pusillum
pcidit i facie sua oras z dices. Pat mi
si possibile e. tnseat a me calix iste. Veru
tam no sic ego uolo. s sic tu. Et uenit
ad discplos suos. z inuenit eos dormie
tes. z dicit petro. Sic no potuistis vna
hora uigilare mecu. Vigilate z orate.
vt no intretis i teptone. Sps quide pmp
tus e aut caro infirma. Iter scdo abiit. et
orauit dices. Pr mi si n pt hic calix tnsire
a me n biba illu. fiat uolutas tua. Et
uenit iter z inuenit eos dormietes. Erat eni
ocli eor grauati. Et relictis illis. abiit iter
z orauit tercio eude sermone dices. Tunc
uenit ad discplos suos z dic illis. Dormi
te ia z reqescite. Ecce appropiqbit hora
z fili hois tradet i manus pccor. Surgi
te eam. ecce appropiqbit. q me tradet. Ad
huc eo loqnte ecce iudas vn de. xij. uenit z cu
eo turba multa cu gladys z fustib missi
a pricipib sacerdotu z seniorib ppli. Qi
aut tradidit eu dedit eis signu dices. Q
cuq osculat fuero ipe e tenete eu. Et cofe
stim accedes ad ihm dix. Aue rabi. Et
osculat est eu. Dixq illi ihc. Amice ad q
uenisti. Tuc accesserut z man iniecerut
i ihm z tenuerut eu. Et ecce vn ex hys
q erat cu ihu extendes manu exeuit gla
diu suu. z pcutiens seruu pricipis sacdotu
amputauit auricula ei dextera. Tunc
ait illi ihc. Conuerte gladiu in locu suu.
Omes eni q acceperit gladiu gladio
peribut. An putas q no possu rogare
patre meu z exhibebit m mo plusq xij.
legiones anglor. Quomo g implebut
tur scpture. q sic oportebat fi. In illa
hora dix ihc turbis. Tamq ad latrone
existis cu gladys z fustib coprehendere me.
Cottidie apud uos sedeba docens i teplo z no me te
nuistis. Sz hec e hora ura z ptas tene
brar. Hoc aut totu fcm e ut ad ipleretur
scpture pphar. Tuc discpli ei omes re
licto eo fugerut. At illi tenetes ihm du
xerut ad chayphã pricipe sacdotu ubi
scribe z pharisei conuenerat. Petrus aut
seqbatur eu a longe usq i atriu pricipis
sacdotu. Et ingressus intro. sedebat

et seniores

cum ministris ut videret finem. Principes autem sacerdotum et omne concilium quaerebant falsum testimonium contra Ihesum ut eum morti traderent. Et non invenerunt cum multi falsi testes accessissent. Novissime autem venerunt duo falsi testes et dixerunt. Hic dixit. Possum destruere templum Dei et post triduum reedificare illud. Et surgens princeps sacerdotum ait illi. Nichil respondes ad ea que isti adversum te testificantur? Ihesus autem tacebat. Et princeps sacerdotum ait illi. Adiuro te per Deum vivum ut dicas nobis si tu es Christus filius Dei. Dicit illi Ihesus. Tu dixisti. Verumtamen dico vobis amodo videbitis filium hominis sedentem a dextris virtutis et venientem in nubibus celi. Tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta sua dicens. Blasphemavit. Quid adhuc egemus testibus? Ecce nunc audistis blasphemiam. Quid vobis videtur? At illi respondentes dixerunt. Reus est mortis. Tunc expuerunt in faciem eius et colaphis eum ceciderunt. Alii autem palmas dederunt in faciem eius dicentes. Prophetiza nobis Christe quis est qui te percussit? Petrus vero sedebat foris in atrio. Et accessit ad eum una ancilla dicens. Et tu cum Ihesu Galileo eras. At ille negavit coram omnibus dicens. Nescio quid dicis. Exeunte autem illo ianuam vidit eum alia ancilla et ait his qui erant ibi. Et hic erat cum Ihesu Nazareno. Et iterum negavit cum iuramento quia non novi hominem. Et post pusillum accesserunt qui stabant et dixerunt ei. Vere tu ex illis es. Nam et loquela tua manifestum te facit. Tunc cepit detestari et iurare quia non novisset hominem. Et continuo gallus cantavit. Et recordatus est Petrus verbi Ihesu quod dixerat. Priusquam gallus cantet ter me negabis. Et egressus foras flevit amare.

XXVII

Mane autem facto consilium inierunt omnes principes sacerdotum et seniores populi adversus Ihesum ut eum morti traderent. Et vinctum adduxerunt et tradiderunt Pontio Pylato presidi. Tunc videns Iudas qui eum tradidit quod dampnatus esset penitentia ductus retulit triginta argenteos principibus sacerdotum et senioribus populi dicens. Peccavi tradens sanguinem iustum. At illi dixerunt. Quid ad nos? Tu videris. Et proiectis argenteis in templo recessit. Et abiens laqueo se suspendit. Principes autem sacerdotum acceptis argenteis dixerunt. Non licet mittere eos in corbonam quia pretium sanguinis est. Consilio autem inito emerunt ex illis agrum figuli in sepulturam peregrinorum. Propter hoc vocatus est ager ille Acheldemach, hoc est ager sanguinis, usque in hodiernum diem. Tunc adimpletum est quod dictum est per Ieremiam prophetam dicentem. Et acceperunt triginta argenteos pretium appreciati quem appreciaverunt a filiis Israel. Et dederunt eos in agrum figuli sicut constituit michi Dominus. Ihesus autem stetit ante presidem. Et interrogavit eum preses dicens. Tu es rex Iudeorum? Dicit ei Ihesus. Tu dicis. Et cum accusaretur a principibus sacerdotum et senioribus populi nichil respondit. Tunc dicit illi Pylatus. Non audis quanta adversum te dicunt testimonia? Et non respondit ei ad ullum verbum ita ut miraretur preses vehementer. Per diem autem sollempnem consueverat preses dimittere unum vinctum quem voluissent. Habebat autem tunc vinctum insignem qui dicebatur Barrabas. Congregatis autem illis dixit Pylatus. Quem vultis vobis dimittam Barrabam an Ihesum qui dicitur Christus? Sciebat enim quod per invidiam tradidissent eum. Sedente autem eo pro tribunali misit ad eum uxor sua dicens. Nichil tibi et iusto illi. Multa enim passa sum hodie per visum propter eum. Principes autem sacerdotum et seniores populi persuaserunt ut peterent Barrabam Ihesum vero perderent. Respondens autem preses ait illis. Quem vultis vobis [dimitti]

lingua eorum

de duobus · bus dimitti. At illi dixerunt. Barrabam.
Dicit illis pylatus. Quid igitur faciam de
ihesu qui dicitur christus. Dicunt omnes. Cruci
figatur. Videns autem pylatus quia nichil *(marg.: frustra / vox populi)*
proficeret sed magis tumultus fieret aut
illis preses. Quid enim mali fecit. At *(marg.: dicentes)*
illi magis clamabant. Crucifigatur.
Videns autem pylatus quia nichil proficeret sed
magis tumultus fieret accepta aqua
lavit manus coram populo dicens. Innocens *(marg.: suas)*
ego sum a sanguine iusti huius. vos vide
ritis. Et respondit universus populus dicens.
Sanguis eius super nos et super filios
nostros. Tunc dimisit illis barrabam ihesum
vero flagellatum tradidit eis. ut crucifi *(marg.: presidis)*
geretur. Tunc milites. suscipientes ihesum
in pretorio congregaverunt ad eum universam co *(marg.: ihesus)*
hortem. Et exuentes eum clamidem cocci
neam circumdederunt ei et plectentes coro
nam de spinis. posuerunt super caput eius
et harundinem in dextera eius. Et genu
flexo ante eum illudebant ei dicentes. Ave *(marg.: eis)*
rex iudeorum. Et expuentes in eum. accepe
runt harundinem et percusserunt caput eius.
Et postquam illuserunt ei. Exuerunt eum
clamide et induerunt eum vestimentis su
is. Et duxerunt eum ut crucifigerent.
Exeuntes autem invenerunt hominem cyrene
um venientem de villa nomine symonem.
Hunc angariaverunt ut tolleret crucem eius.
Et venerunt in golgatha quod est calvarie locus. *(marg.: in locum qui dicitur)*
Et dederunt ei vinum bibere cum felle mix *(marg., red: R 14 | 23 | o 19)*
tum. Et cum gustasset. noluit bibere. Post
quam autem crucifixerunt eum. diviserunt ve
stimenta sua sortem mittentes/ ut adimple
tur quod dictum est per prophetam. Diviserunt sibi
vestimenta mea et super vestem meam miserunt
sortem. Et sedentes observabant eum. Et
posuerunt super caput eius causam ipsius
scriptam. Hic est ihesus nazarenus rex iude
orum. Tunc crucifixi sunt cum eo duo latrones

unus a dextris et unus a sinistris. Pretereuntes
autem blasphemabant eum moventes capi
ta sua et dicentes. Vach qui destruis tem
plum. et in triduo reedificas illud. Sal
va te ipsum. Salva temetipsum. Si filius
dei es descende de cruce. Similiter et
principes sacerdotum. illudentes eum cum *(marg.: dicebant)*
scribis et senioribus dicentes. Alios salvos
fecit. se ipsum non potest salvum facere. Si rex
israel est descendat de cruce et credimus ei.
Confidit in deo liberet eum nunc si vult.
Dixit enim quia filius dei sum. Idipsum autem et
latrones qui crucifixi erant cum eo impro
perabant ei. A sexta autem hora tenebre
facte sunt. super universam regionem vel terram
usque ad horam nonam. Et circa horam exla *(marg.: nona)*
mavit voce magna dicens. Hely. hely.
lamasabathani. Hoc est deus meus. deus meus.
ut quid me dereliquisti. Quidam autem
stantes illic. et audientes dicebant. Helyam
vocat iste. Et continuo currens
unus ex ipsis acceptam spongiam implevit
aceto. et imposuit arundini. et dabat
ei bibere. Ceteri vero dicebant. Sine
videamus An veniat helyas liberans
Ihesus autem iterum clamans voce magna e *(marg., red: 12 14 | 31)*
misit spiritum. Et ecce velum templi scissum
est in duas partes a summo usque deorsum. Et
terra mota est et petre scisse sunt. et monumen
ta aperta sunt et multa corpora sanctorum qui dormi
erant surrexerunt. Et exeuntes de mo
numentis post resurrexionem eius venerunt
in sanctam civitatem et apparuerunt multis. Cen
turio autem et qui cum eo erant custodientes
ihesum viso terre motu et hiis que fiebant. ti *(marg.: valde)*
muerunt dicentes. Vere filius dei erat
iste. Erant autem ibi mulieres a longe que
secute erant ihesum a galylea ministrantes
ei. Inter quas erat maria magdalene
et maria iacobi et salome ioseph mater *(marg., red: 12 14 | 23 | o 19)*
et mater filiorum zebedei. Cum sero factum esset

uenit quidam homo diues ab arimathia nomine ioseph qui et ipse erat discipulus ihesu. Tunc pylatus iussit reddi corpus ihesu. Et accepto corpore ioseph inuoluit illud in syndone munda et posuit illud in monumento suo nouo quod exciderat in petra. Et aduoluit saxum magnum ad ostium monumenti et abiit. Erant autem ibi maria magdalena et altera maria sedentes contra sepulchrum. Altera autem die que est post parasceuen conuenerunt principes sacerdotum et pharisei ad pylatum dicentes. Domine recordati sumus quia seductor ille dixit adhuc uiuens. post tres dies resurgam. Iube ergo custodiri sepulchrum usque in diem tercium ne forte ueniant discipuli eius et furentur eum et dicant plebi surrexit a mortuis. Et erit nouissimus error peior priore. Ait illis pylatus. Habetis custodiam. Ite custodite sicut scitis. Illi autem abeuntes munierunt sepulchrum signantes lapidem cum custodibus.

XVII

Vespere autem sabbati que lucescit in prima sabbati uenit maria magdalena et altera maria uidere sepulchrum. Et ecce terremotus factus est magnus. Angelus enim domini descendit de celo et accedens reuoluit lapidem et sedebat super eum. Erat autem aspectus eius sicut fulgur et uestimenta eius sicut nix. Pre timore autem eius exterriti sunt custodes et facti sunt uelud mortui. Respondens autem dixit mulieribus. Nolite timere uos. scio enim quod ihesum qui crucifixus est queritis. Non est hic surrexit enim. sicut dixit. Venite et uidete locum ubi positus erat dominus. Et cito euntes dicite discipulis eius et petro. quia surrexit. et ecce precedet uos in galyleam ibi eum uidebitis ecce predixi uobis. Et exierunt cito de monumento cum timore et gaudio magno. currentes nuntiare discipulis suis. Et ecce occurrit illis ihesus dicens. Auete. Ille autem accesserunt et tenuerunt pedes eius et adorauerunt eum. Tunc ait illis ihesus. Nolite timere. Ite nuntiate fratribus meis ut eant in galyleam ibi me uidebunt. Que cum abissent. ecce quidam de custodibus uenerunt in ciuitatem et nuntiauerunt principibus sacerdotum omnia que facta fuerant. Et congregati cum senioribus consilio accepto pecuniam copiosam dederunt militibus dicentes. Dicite quia discipuli eius uenerunt nocte et furati sunt eum nobis dormientibus. Et si hoc auditum fuerit a preside. nos suadebimus ei et securos uos faciemus. At illi accepta pecunia fecerunt sicut erant edocti. Et diuulgatum est uerbum istud apud iudeos usque in hodiernum diem. Undecim autem discipuli abierunt in galyleam ubi constituerat illis ihesus. Et uidentes eum adorauerunt. Quidam autem eorum dubitauerunt. Et accedens ihesus locutus est eis dicens. Data est michi omnis potestas in celo et in terra. Euntes ergo docete omnes gentes baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti. docentes seruare omnia quecumque mandaui uobis. Et ecce uobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi.

Explicit matheus.

Incipit prologus.

Marcus ewāgelista dī elc̄s
⁊ petri ī baptismate filꝰ
atqꝫ ī diuino s̄mone dis
cipulus. sacerdociū in isrł
agens. scd̄m carnē leuita ad fidē xp̄i
ꝯuersꝰ ewāgeliū in ytalia scripsit. os
tendēs ī eo quid generi suo debēt ⁊ xp̄o
Nam initiū principii ī uoce ꝓphetice
exclamatōis instituēs ordinē leuitice
electōis ostendit ut p̄dicās p̄destina
tū iohēm filiū zacharie ī uoce angeli
emissi annūciātis nō solū u̇bū carnē
factū. sꝫ corpꝰ dn̄i ī oīa ꝑ u̇bū diuine uo
cis aīatū initio ewāgelice p̄dicatōis
ostendēt ut qui hec legēs sciret cui ini
tiū carnis ī dn̄o ⁊ ihū aduenientis ha
bitaculū caro debēt atqꝫ ag noscē atqꝫ ī se
u̇bū uocis q̄ ī consonātibꝫ ꝑdiderat inue
niret. Deniqꝫ cū ꝑfecti ewāgelii opus
intrasꝫ ab ipo dn̄i p̄dicare dm̄ īcipiēs
nō laborauit natiuitatē carnis. q̄m ī
prioribꝫ uiderat dicē. sꝫ totꝰ exp̄imens
expositōnē deserti ieiuniū numeri tēp
tacōꝫ dyaboli. ꝯgregatōꝫ bestiaꝝ ⁊ mi
nisteriū ꝓtulit angloꝝ ut instituens
nos ad intelligendū singła ī breui cō
pingēs nec auctoritatē facte rei demeret
⁊ ꝑficiendi op̄is plenitudinē n̄ negarꝫ
Deniqꝫ amputasse s̄ post fidē dr̄ pollicē
ut sacerdocio reprobꝫ habet̄. sꝫ tn̄ ꝯsenci
ens fidi p̄destinata. potuit electō. ut n̄
sic ī ope u̇bi ꝑderet q̄ prius meruerat ī ge
nē. Nam alexandrie eps fuit cui ꝑ sin
gula opus fuit scire. ⁊ ewāgelii ī se dicta
disponere. ⁊ disciplinā in se agnoscere
legis ⁊ diuinā ī carnatōꝫ dn̄i intelligē
naturā q̄ in nos primū requiri oportet.
Deniqꝫ inq̄sita uolumiꝰ agnosci hn̄tes
mercedē exortantis q̄m q̄ plantat ⁊ q̄ rigat
unū sunt. Qui autē incrementū p̄stat dꝫ ẽ

a baptismo

numeri

et

in carne

Dehinc
exhortacionis

Initium ewangelii ihesu christi filii dei. Sicut
scriptum est in ysaia propheta. Ecce ego mitto
angelum meum ante faciem tuam qui preparabit
viam tuam ante te. Vox clamantis in deserto
parate viam domini rectas facite semitas eius.
Fuit iohannes in deserto baptizans et predicans
baptismum penitentie in remissionem peccatorum. Et egre-
diebatur ad eum omnis iudee regio et ierosoli-
mite universi. et baptizabantur ab illo in ior-
dane flumine, confitentes peccata sua. Et erat
iohannes vestitus pilis cameli et zona pelli-
cea circa lumbos eius. et locustas et mel
silvestre edebat et predicabat dicens. Venit
fortior me post me cuius non sum dignus pro-
cumbens solvere corrigiam calciamentorum e-
ius. Ego baptizavi vos in aqua. ille vero ba-
ptizabit vos spiritu sancto. Et factum est in diebus
illis venit ihesus a nazareth galylee. et bap-
tizatus est a iohanne in iordane. Et statim ascen-
dens de aqua. vidit apertos celos et spiritum
tamquam columbam descendentem et manentem
in ipso. et vox facta est de celis. Tu es filius
meus dilectus in te complacui. Et statim expu-
lit eum spiritus in desertum. et erat in deserto xl.
diebus et xl. noctibus. Et temptabatur a
sathana. Eratque cum bestiis. et angeli mini-
strabant. Postquam autem traditus est iohannes.
venit ihesus in galyleam predicans ewan-
gelium regni dei et dicens. Quoniam impletum est
tempus. et appropinquabit regnum dei. penitemini
et credite ewangelio. Et preteriens secus ma-
re galylee vidit symonem et andream fra-
trem eius mittentes retia in mare. erant
enim piscatores. Et dixit eis ihesus. Venite
post me. faciam vos fieri piscatores hominum.
Et protinus relictis retibus secuti sunt eum.
Et progressus inde pusillum. vidit iacobum
zebedei et iohannem fratrem eius et ipsos in na-
vi componentes retia. et statim vocavit illos.
Et relicto patre zebedeo in navi cum mercen-
nariis secuti sunt eum. Et ingrediuntur

capharnaum. et statim sabbatis ingressus
in synagogam docebat eos. Et stupe-
bant super doctrina eius. Erat enim docens
eos quasi potestatem habens, et non sicut scribe. Et
erat in synagoga eorum homo in spiritu inmun-
do. et exclamavit dicens. Quid nobis et
tibi ihesu nazarene. venisti perdere
nos. Scio qui sis sanctus dei. Et comminatus
est ei ihesus dicens. Obmutesce. et exi de
homine. Et discerpens eum spiritus inmundus.
et exclamans voce magna. exivit ab
eo. Et mirati sunt omnes ita ut conquirerent
inter se dicentes. Quidnam est hoc. quenam
doctrina hec nova quia in potestate et spiritibus inmun-
dis imperat et obediunt ei. Et processit ru-
mor eius statim in omnem regionem galylee.
Et protinus egredientes de synagoga vene-
runt in domum symonis et andree cum iacobo
et iohanne. Decumbebat autem socrus symonis
febricitans. Qui statim dicunt ei de illa. Et
accedens elevavit eam apprehensa manu
eius. Et continuo dimisit eam febris. Et
ministrabat eis. Vespere autem facto cum occidi-
sset sol. afferebant ad eum omnes male habentes
et demonia habentes et erat omnis civitas con-
gregata ad ianuam et curavit multos qui vexa-
bantur variis languoribus et demonia
multa eiciebat et non sinebat ea loqui.
quoniam sciebant eum. Et diluculo valde surgens.
egressus abiit in desertum locum ibique orabat.
et prosecutus est eum symon et qui cum illo erant
Et cum invenissent eum dixerunt ei. quia omnes
querunt te. Et ait illis. Eamus in proximos
vicos et civitates. ut et ibi predicem. ad hoc
enim veni. Et erat predicans in synagogis eorum et
in omni galylea. et demonia eiciens. Et ve-
nit ad eum leprosus deprecans eum et genu
flexo. dixit. Si vis potes me mundare.
Ihesus autem misertus eius. extendens manum
suam et tangens eum. ait illi. volo mundare.
Et cum hoc dixisset statim discessit ab eo lepra.

s. x.

ante tempus

m. 8. s. x.

m. 8. cor. s. 9.

z mūdat᷒ est. z ꝯtinuat᷒ est ei. Statiq;
eiecit illum z dixit illi. Vide nemini di
xeris. s; vade ostende te principi sacerdotum:
z offer pro emundatione tua q̄ precepit moy
ses in testimonium illis. At ille egressus cepit p̄
dicare z diffamare sermonē: Ita ut iam
nō posset manifeste introire ī ciuitatē. Sed
foris ī desertis locis ēē. z ꝯueniebant ad eū

Et iterum intrauit capharnaum II
post dies octo. Et auditum est
q̄ in domo eēt. Et ꝯuenerunt multi: Ita
ut nō caperent eos domus neq; ad ianuā. et
loquebat᷒ eis u̅bū. z uenerunt ferentes ad e
um. paraliticū qui a q̄tuor portabat᷒. Et cū
nō possent offerre eū illi p̄ turba: nudauerunt
tectū ubi erat. z patefacientes summiserunt
grabatū in quo paraliticus iacebat. Cum
uidisset autē ihc fidē illoꝝ ait paralitico. Fili
dimittunt᷒ tibi pc̄c̄a tua. Erant autē illic q̇
dam de scribis sedentes z cogitantes ī cordib;
suis. Quid hic sic loquitur: blasphemat.
Quis pōt dimittere pc̄c̄a nisi solus deus: Quo
statim ꝯgnito ihc in spū sc̄o q̄ sic cogitarent
intra se: dic illis. Quid ista cogitatis ī cor
dib; ur̄is. Quid ē facilius dicere paralitico.
dimittunt᷒ ti pc̄c̄a: an dicere. Surge z tolle
grabatū tuū z ambula: ut autē sciatis q̄
potestatē h̄t filius hominis in terra dimitten
di pc̄c̄a: ait paralitico. Tibi dico surge. Tol
le grabatū tuū: z uade ī domū tuā. Et
statim ille surrexit. z sublato grabato abijt
corā omnib;: ita ut mirarent᷒ omnes z ho
norificarent deum dicentes. q̄ nunquam sic uidi
mus. Et egressus ē rursus ad mare. omnisq; tur
ba ueniebat ad eū z docebat eos. Et cū
preteriret uidit leui alphei sedentē ad thelone
um. Et ait illi. Sequere me. Et surgens se
cutus est eū. Et factū ē cū accumberet ī dom
o illius: multi publicani z pc̄c̄ores simul
discumbebant cū ihū. z discipulis eius. Erant
enī multi q̇ sequebant᷒ eū. Et scribe z pharisei
uidentes q̄ manducaret cū publicanis
z pc̄c̄orib;: dicebant discipulis eius. Quare c̄
publicanis z pc̄c̄orib; manducat z bibit
magister uester. hoc audito ihc ait illis. Non
necesse h̄nt sani medico: s; qui male ha
bent. Nō enī ueni uocare iustos s; pc̄c̄ores.
Et erant discipuli iohis z phariseoꝝ ieiunan
tes z ueniunt z dicunt illi. Quare discipuli
iohis ieiunant. tui autē discipuli nō ieiu
nant. Et ait illis ihc. Nunquid possunt filij
nuptiaꝝ qm̄ diu sponsus est cū illis ieiuna
re. Quanto tēpore h̄nt secū sponsū nō possunt
ieiunare. uenient autē dies cū auferet᷒ ab
eis sponsus. z tūc ieiunabunt in illis di
eb;. Nemo assumentū panni rudis assuit
uestimento ueteri alioquin aufert supplementū
nouū a ueteri z maior scissura fit. z nemo
mittit uinum nouū ī utres ueteres. alioquin
disrumpet uinū utres z uinū effundet᷒. et
utres peribunt. S; uinū nouū in utres no
uos mitti d;. Et factū ē iterum cū sabbatis
ambularet p̄ sata z discipuli eius ceperunt p̄
gredi z uellere spicas. Pharisei autē dicebant
ei. Ecce quid faciunt discipuli tui sabbatis. q̄d
nō licet. Et ait illis. Nunquid legistis q̇
fecit dauid qn̄ necessitatē h̄uit z esuriit ipse
z qui cū eo erant quomodo introiuit in domū
dei sub abiathar principe sacerdotū. z panes
propositionis manducauit q̄s nō licebat man
ducare nisi sacerdotib;. z dedit illis qui
cū eo erant. z dicebat eis. Sabbatum p̄p̄ ho
minē factū est. z nō homo p̄p̄ sabbatum. Itaq;
dn̄s ē fili᷒ hominis z sabbati. III

Et introiuit iterum in synagogā. Et erat
ibi ho habens manū aridā. z obs
uabant eū si sabbatis curaret ut accusarent eū.
Et ait homini h̄nti manū aridā. Surge
ī mediū. Et dic eis. licet sabbatis bn̄ facē
an male. aīam saluā facē an p̄dē. At il
li tacebant. Et circumspiciens eos cū ira ꝯtrista
tus sup cecitate cordis eoꝝ: dic homini. Exte

de manu tua. Et extendit et restituta est manus illi. Exeuntes autem pharisei statim cum herodianis consilium faciebant adversus eum quomodo eum perderent. Et ihesus cum discipulis suis secessit ad mare: et multa turba a galylea et iudea secuta est eum et ab ierosolimis et ab ydumea et de trans iordanem: et qui circa tyrum et sydonem multitudo magna audientes que faciebat venerunt ad eum. Et dixit discipulis suis ut navicula sibi deserviret propter turbam ne comprimerent eum. Multos enim sanabat ita ut irruerent in eum ut illum tangerent. Quotquot autem habebant plagas et spiritus inmundi cum illum videbant procidebant ei et clamabant dicentes. Tu es filius dei. Et vehementer comminabatur eis ne manifestarent eum. Et ascendens in montem: vocavit ad se quos voluit ipse: et venerunt ad eum. et fecit ut essent xii. cum illo. et ut mitteret eos predicare. Et dedit illis potestatem curandi infirmitates et eiciendi demonia. et inposuit symoni nomen petrus. Et iacobum zebedei. et iohannem fratrem iacobi et inposuit eis nomina boanerges quod est filii tonitrui. et andream. et philippum et bartholomeum et matheum. et thomam et iacobum alphei. et thadeum et symonem chananeum. et iudam scarioth qui tradidit illum. Et veniunt in domum. et convenit iterum turba. ita ut non possent neque panem manducare. Et cum audissent sui. exierunt tenere eum. Dicebant enim quoniam in furorem versus est. Et scribe qui ab ierosolimis descenderant dicebant quoniam belzebub habet: Et quia in principe demoniorum eicit demonia. Et convocatis eis in parabolis dicebat illis. Quomodo potest sathanas sathanam eicere? Et si regnum in se dividatur non potest stare regnum illud. Et si domus super semetipsam dispertiatur non potest domus illa stare. Et si sathanas consurrexerit in semetipsum dispertitus est. et non poterit stare. sed finem habet. Nemo potest vasa fortis in domum ingressus diripere: nisi prius fortem alliget et tunc domum eius diripiet. Amen dico vobis. quoniam omnia dimittentur filiis hominum peccata et blasphemie quibus blasphemaverint. Qui autem blasphemaverit in spiritum sanctum non habet remissionem in eternum. sed reus erit eterni delicti. quoniam dicebant spiritum inmundum habet. Et veniunt mater eius et fratres. et foris stantes miserunt ad eum. vocantes eum. Et sedebat circa eum turba. Et dicunt ei. Ecce mater tua et fratres tui foris querunt te. Et respondens eis ait. Que est mater mea et fratres mei? Et circumspiciens eos qui in circuitu eius sedebant ait. ecce mater mea et fratres mei. Qui enim fecerit voluntatem dei. hic frater meus et soror mea et mater est.

IIII

Et iterum cepit ihesus docere ad mare. et congregata est ad eum turba multa. ita ut in navem ascendens sederet in mari. Et omnis turba circa mare super terram erat. et docebat illos in parabolis multa. et dicebat illis in doctrina sua: Audite. Ecce exiit seminans ad seminandum. Et dum seminat. aliud cecidit circa viam. et venerunt volucres et comederunt illud. Aliud vero cecidit super petrosa ubi non habuit terram multam. Et statim exortum est quoniam non habebat altitudinem terre. et quando exortus est sol. exestuavit. et eo quod non haberet radicem exaruit. Et aliud cecidit in spinas. et ascenderunt spine et suffocaverunt illud. et fructum non dedit. Et aliud cecidit in terram bonam et dabat fructum ascendentem et crescentem. Et afferebat unum xxx. et unum lx. et unum centum. Et dicebat. Qui habet aures audiendi audiat. Et cum esset singularis. interrogaverunt eum hii qui cum eo erant xii. parabolam exponere. Et dicebat eis. Vobis datum est scire misterium regni dei. illis autem qui foris sunt in parabolis omnia fiunt ut videntes videant et non videant. et audientes audiant et non intelligant. ne quando convertantur et dimittantur

M. 12. c. 12.
vert
M. 12. c. 8.
qui sunt
M. 13. c. 8.
celi
habuit

eis peccata. Et ait illis. Nescitis parabolam
hanc: Et quomodo omnes parabolas cognoscetis.
Qui seminat uerbum seminat. Hii autem sunt qui
circa uiam: ubi seminatur uerbum. ⁊ cum audierint:
confestim uenit sathanas. ⁊ aufert uerbum
quod seminatum est in cordibus eorum. Et hii sunt simi-
liter qui super petrosa seminantur: qui cum audierint
uerbum statim cum gaudio accipiunt illud. Et
non habent radicem in se: sed temporales sunt. deinde
orta tribulacione ⁊ persecutione propter uerbum: con-
festim scandalizantur. Et alii sunt qui in spi-
nis seminantur. Hii sunt qui uerbum audiunt. et
erumpne seculi ⁊ deceptio diuiciarum. ⁊ circa re-
liqua concupiscentie introeuntes suffocant uerbum: ⁊
sine fructu efficitur. ⁊ hii sunt qui super terram bo-
nam seminati sunt: qui audiunt uerbum ⁊ suscipi-
unt. ⁊ fructificant unum. xxx. ⁊ unum. lx.
⁊ unum centum. Et dicebat illis. Nunquid
uenit lucerna ut sub modio ponatur aut sub
lecto? Nonne ut super candelabrum ponatur.
Non est enim aliquid absconditum quod non re-
ueletur. nec factum est occultum. sed ut palam
ueniat. Siquis habet aures audiendi audi-
at. Et dicebat illis. Videte quid audia-
tis. In qua mensura mensi fueritis remecietur uobis
⁊ adicietur uobis. Qui enim habet: dabitur illi. Et
qui non habet: ⁊ quod habet auferetur ab illo. Et
dicebat. Sic est regnum dei. quemadmodum
si homo iaciat semen in terram ⁊ dormiat. Et
exurgat nocte ⁊ die. ⁊ semen germinet ⁊ in-
crescat. dum nescit ille. ultro enim terra fruc-
tificat. primum herbam. deinde spicam. deinde
plenum frumentum in spica. Et cum ex se produxe-
rit fructus: statim mittit falcem quoniam adest mes-
sis. Et dicebat. Cui assimilabimus regnum
dei aut cui parabole comparabimus illud. Sicut
granum synapis quod cum seminatum fuerit in terra
minus est omnibus seminibus que sunt in terra. Et cum
seminatum fuerit ascendit ⁊ fit maius omnibus
oleribus ⁊ facit ramos magnos. ita ut
possint sub umbra eius aues celi habitare. Et

talibus multis parabolis loquebatur eis uerbum pro-
ut poterant audire. Sine parabola autem non loque-
batur eis: Seorsum autem discipulis suis disse-
rebat omnia. Et ait illis in illa die cum sero
esset factum. Transeamus contra. Et dimittentes turbam
assumunt eum ita ut erat in naui. ⁊ alie na-
ues erant cum illo. Et facta est procella magna u-
enti: ⁊ fluctus mittebat in nauim. ita ut
impleretur nauis. Et erat ipse in puppi super
ceruical dormiens. Et excitant eum: ⁊ dicunt
ei. Magister non ad te pertinet quia perimus? Et exur-
gens comminatus est uento. ⁊ dixit mari. Tace
obmutesce. Et cessauit uentus. Et facta est
tranquillitas magna. Et ait illis. Quid
timidi estis. Nec dum habetis fidem. Et timue-
runt timore magno. Et dicebant ad alterutrum.
Quis putas est iste: quia uentus ⁊ mare
obediunt ei.

V

Et uenerunt trans fretum maris in regionem
gerasenorum. Et exeunti ei de naui: sta-
tim occurrit ei de monumentis homo in spiri-
tu inmundo. Qui domicilium habebat in monumen-
tis. Et neque cathenis iam quisquam eum poterat
ligare. quoniam sepe compedibus ⁊ cathenis uinctus
dirupisset cathenas ⁊ compedes comminuisset.
Et nemo poterat eum domare. Et semper nocte
ac die in monumentis ⁊ in montibus erat clamans.
⁊ concidens se lapidibus. uidens autem ihesum a longe:
cucurrit ⁊ adorauit eum. Et clamans uoce
magna dixit ei. Quid mihi ⁊ tibi ihesu fili dei altissi-
mi? Adiuro te per deum ne me torqueas. dicebat
enim illi. Exi spiritus inmunde ab homine. Et interro-
gabat eum. Quod tibi nomen est? Et dicit ei. Legio
mihi nomen est: quia multi sumus. Et deprecabatur
eum multum ne se expelleret extra regionem. Erat
autem ibi circa montem grex porcorum magnus
pascens. Et deprecabantur eum spiritus dicentes. Mitte
nos in porcos: ut in eos introeamus. Et con-
cessit eis statim ihesus. Et exeuntes spiritus inmundi
introierunt in porcos. Et magno impetu
grex precipitatus est in mare ad duo milia

et suffocati sunt in mari. Qui autem pascebant eos fugerunt, et nuntiaverunt in civitatem et in agros. Et egressi sunt videre quid esset facti. Et veniunt ad Iesum, et vident illum qui a demonio vexabatur, sedentem vestitum et sanae mentis, et timuerunt. Et narraverunt illis qui viderant qualiter factum esset ei qui demonium habuerat, et de porcis. Et rogare eum ceperunt ut discederet a finibus eorum. Cumque ascenderet navim, cepit illum deprecari qui a demonio vexatus fuerat, ut esset cum illo. Et non admisit eum, sed ait illi: Vade in domum tuam ad tuos, et nuntia illis quanta tibi Dominus fecerit, et misertus sit tui. Et abiit et cepit predicare in Decapoli quanta sibi fecisset Iesus, et omnes mirabantur. Et cum ascendisset Iesus in navi rursus transfretum, convenit turba multa ad eum, et erat circa mare. Et venit quidam de archisynagogis nomine Iairus, et videns eum procidit ad pedes eius, et deprecabatur eum multum dicens: Quoniam filia mea in extremis est, veni impone manum super eam, ut salva sit et vivat. Et abiit cum illo, et sequebatur eum turba multa, et comprimebat eum. Et mulier que erat in fluxu sanguinis .xii. annis, et fuerat multa perpessa a compluribus medicis, et erogaverat omnia sua, nec quicquam profecerat, sed magis deterius habebat, cum audisset de Iesu, venit in turba retro, et tetigit vestimentum eius. Dicebat enim: Quia si vel vestimenta eius tetigero, salva ero. Et confestim siccatus est fons sanguinis eius, et sensit corpore quod sanata esset a plaga. Et statim Iesus cognoscens in semetipso virtutem que exierat de eo, conversus ad turbam aiebat: Quis tetigit vestimenta mea? Et dicebant ei discipuli sui: Vides turbam comprimentem te, et dicis: Quis me tetigit? Et circumspiciebat videre eam que hoc fecerat. Mulier autem timens et tremens, sciens quod factum esset in se, venit et procidit ante eum, et dixit ei omnem veritatem. Ille autem dixit ei: Filia, fides tua te salvam fecit; vade in pace, et esto sana a plaga tua. Adhuc eo loquente, veniunt ad archisynagogum dicentes: Quia filia tua mortua est; quid ultra vexas magistrum? Iesus autem verbo quod dicebatur audito, ait archisynagogo: Noli timere; tantummodo crede. Et non admisit quemquam se sequi nisi Petrum et Iacobum et Iohannem fratrem Iacobi. Et veniunt in domum archisynagogi, et videt tumultum, et flentes et eiulantes multum. Et ingressus ait eis: Quid turbamini et ploratis? puella non est mortua, sed dormit. Et irridebant eum. Ipse vero eiectis omnibus assumit patrem et matrem puelle, et qui secum erant, et ingreditur ubi puella erat iacens. Et tenens manum puelle, ait illi: Thabitha cumi, quod est interpretatum: Puella, tibi dico, surge. Et confestim surrexit puella, et ambulabat. Erat autem annorum .xii. Et obstupuerunt stupore maximo. Et precepit illis vehementer ut nemo id sciret. Et iussit illi dare manducare.

VI. Et egressus abiit in patriam suam; et sequebantur illum discipuli sui. Et facto sabbato cepit in synagoga docere. Et multi audientes admirabantur in doctrina eius dicentes: Unde huic hec omnia? Et que est sapientia que data est illi, et virtutes tales que per manus eius efficiuntur? Nonne iste est faber filius Marie, frater Iacobi et Ioseph et Iude et Symonis? Nonne et sorores eius hic nobiscum sunt? Et scandalizabantur in illo. Et dicebat illis Iesus: Quia non est propheta sine honore nisi in patria sua et in cognatione sua et in domo sua. Et non poterat ibi virtutem ullam facere, nisi paucos infirmos impositis manibus curavit. Et mirabatur propter incredulitatem eorum. Et circuibat castella in circuitu docens. Et convocavit .xii. et cepit eos mittere binos, et dabat illis potestatem spirituum inmundorum. Et precepit eis ne quid tollerent in via nisi virgam tantum: non peram, non panem, neque in zona es, sed calciatos sandaliis, et ne induerentur duabus tunicis. Et dicebat: Quocumque introieritis in domum, illic manete donec exeatis inde. Et quicumque non receperint vos nec audierint vos,

herodes

Exeuntes inde excutite pulverem de pedi
bus vestris in testimonium illis. Et exeuntes predi
cabant ut penitentiam agerent, et demonia multa
eiciebant, et ungebant oleo multos egrotos
et sanabant. Et audivit rex herodes manifestum
enim factum est nomen eius. et dicebat quia iohannes
baptista resurrexit a mortuis. et propterea operan
tur virtutes in illo. Alii autem dicebant quia he
lyas est. Alii vero dicebant quia propheta est quasi unus
ex prophetis. Quo audito herodes ait. Quem
ego decollavi iohannem hic a mortuis resur

m. x. cum

rexit. Ipse enim herodes misit ac tenuit iohannem
et vinxit eum in carcere propter herodiadem uxo
rem philippi fratris sui. quia duxerat eam. Di
cebat enim iohannes herodi. Non licet tibi habere uxo
rem fratris tui. herodias autem insidiabatur illi.
et volebat occidere eum. nec poterat. herodes enim
metuebat iohannem. sciens eum virum iustum
et sanctum. et custodiebat eum. et audito eo mul
ta faciebat. et libenter eum audiebat. Et
cum dies oportunus accidisset. herodes natalis
sui cenam fecit principibus et tribunis et primis
galylee. Cumque introisset filia ipsius herodia
dis. et saltasset et placuisset herodi. simulque di
scumbentibus. rex ait puelle. pete a me quod vis
et dabo tibi. Et iuravit illi quia quicquid petie
ris dabo tibi. licet dimidium regni mei. Que cum
exisset dixit matri sue. Quid petam. At
illa dixit. Caput iohannis baptiste. Cumque introisset
statim cum festinatione ad regem petivit dicens.
Volo ut protinus des michi in disco caput iohannis ba

m. ix.

ptiste. Et contristatus est rex. propter iusiurandum et
propter simul recumbentes noluit eam contristari. Sed
misso spiculatore precepit afferri caput iohannis in di
sco. Et decollavit eum in carcere. et at
tulit caput eius in disco. Et dedit illud puelle.
Et puella dedit matri sue. Quo audi
to discipuli eius venerunt. et tulerunt corpus
eius et posuerunt illud in monumento. Et conveni
entes apostoli ad ihesum renuntiaverunt illi omnia que
egerant et docuerant. Et ait illis. Venite se

orsum in desertum locum. et requiescite pusillum.
Erant enim qui veniebant et redibant multi et nec
spatium manducandi habebant. Et ascendentes
in navim abierunt in desertum locum seorsum. Et vi
derunt eos abeuntes. et cognoverunt multi et pe
destres de omnibus civitatibus concurrerunt illuc
et prevenerunt eos. Et exiens vidit turbam
multam ihesus. et misertus est super eos quia erant sicut
oves non habentes pastorem. et cepit eos docere mul
ta. Et cum hora multa fieret accesserunt di
scipuli eius dicentes. desertus est locus hic et iam
hora preteriit. dimitte illos ut euntes in pro
ximas villas et vicos. emant sibi cibos
quos manducent. Et respondens ait illis. Date
eis manducare. Et dixerunt ei. Euntes emamus
ducentis denariis panes. et dabimus illis man
ducare. Et dicit eis. Quot panes habetis.
Ite et videte. Et cum cognovissent dicunt. Quinque
et duos pisces. Et precepit illis ut accumbere facerent
omnes secundum contubernia super viride fenum. Et discu
buerunt in partes per centenos et per quinquagenos.
Et acceptis quinque panibus et duobus piscibus.
intuens in celum benedixit et fregit panes. et
dedit discipulis suis ut ponerent ante eos. et
duos pisces divisit omnibus. Et manducaverunt
omnes et saturati sunt. Et sustulerunt
reliquias fragmentorum .xii. cophinos plenos.
et de piscibus. Erant autem qui manducaverunt quinque
milia virorum. Et statim coegit discipulos suos
ascendere navim ut precederent eum trans fretum ad
bethsaidam. dum ipse dimitteret populum. Et cum
dimisisset eos. abiit in montem orare. Et cum sero
esset erat navis in medio mari. et ipse solus
in terra. Et videns eos laborantes in remigando
erat enim ventus contrarius eis. et circa quartam vigi
liam noctis venit ad eos ambulans
supra mare et volebat preterire eos. At illi ut
viderunt eum ambulantem super mare. putaverunt
phantasma esse. et exclamaverunt. Omnes enim
eum viderunt. et conturbati sunt. Et statim locutus
est cum eis. et dixit eis. Confidite ego sum. nolite ti

tim

me. Et ascendit ad illos i navi. Et ce
ssavit ventus. & plus magis intra se stupeb
ant. Non enim intellexerant de panibus. Erat
enim cor eorum obsecatum. Et cum transfretassent
pervenerunt in terram genesareth & ap
pulerunt. Cumque egressi essent de navi, contino cogno
verunt eum. Et percurrentes universam regionem
illam: ceperunt in grabatis illos qui se male
habebant circumferre. ubi audiebant eum esse.
Et quocumque introibat in vicos. aut in villas
aut in civitates: in plateis ponebant infirmos
& deprecabantur eum. ut vel fimbriam vestimenti
eius tangerent. Et quotquot tangebant eum
salvi fiebant.

VII

Et conveniunt ad eum pharisei & quidam
de scribis venientes ab iherosolimis. Et cum vi
dissent quosdam de discipulis eius communibus manibus, id est
non lotis manducare panes vituperaverunt. Pha
risei enim & omnes iudei nisi crebro lavent manus
non manducant. tenentes traditiones seniorum. & a
foro nisi baptizentur non comedunt. Et alia
multa sunt que tradita sunt illis servare baptismata
calicum urceorum & eramentorum & lectorum. Et interro
gabant eum pharisei & scribe dicentes. Quare disci
puli tui non ambulant iuxta traditionem seniorum sed
communibus manibus manducant panem. At ille respondens
ait. Bene prophetavit de vobis ypocritis ysaias.
Sicut scriptum est: Populus hic labiis me honorat
cor autem eorum longe est a me. In vanum autem
me colunt docentes doctrinas & precepta hominum.
Relinquentes enim mandata dei. tenetis traditio
nes hominum. baptismata urceorum & calicum. & alia
similia hiis facitis multa. Et dicebat illis.
Bene irritum facitis preceptum dei ut traditionem
vestram servetis. Moyses enim dixit. Honora pa
trem tuum & matrem tuam. & qui maledixerit patri
vel matri morte moriatur. Vos autem dicitis.
Si dixerit homo patri & matri. corban. quod est donum
quodcumque ex me tibi profuerit. & ultra non dimittitis
eum quicquam facere patri suo aut matri rescindentes
verbum dei per traditionem vestram quam tradidistis. & simi

lia similia huius facitis. Et advocans iterum tur
bam dicebat illis. Audite me omnes & in
telligite. Nichil est extra hominem introiens in eum.
quod possit eum coinquinare. Sed que de homine proce
dunt illa sunt que coinquinant hominem. Si quis
habet aures audiendi audiat. Et cum introisset
in domum a turba: interrogabant eum disci
puli eius parabolam. Et ait illis. Sic & vos impru
dentes estis. Non intelligitis. quia omne extrin
secus introiens in hominem. non potest eum coinqui
nare. Quia non introit in cor eius. sed in ventrem
& in secessum exit. purgans omnes escas. Di
cebat autem quoniam que de homine exeunt illa coinqui
nant hominem. Ab intus enim de corde hominum
cogitationes male procedunt. Adulteria. For
nicationes. Homicidia. Furta. Avaritie. Ne
quitie. Dolus. Inpudicitia. Oculus malus.
Blasphemie. Superbia. Stulticia. Omnia
hec mala ab intus procedunt & coinquinant hominem.
Et inde surgens abiit in fines tyri & sydo
nis. & ingressus in domum. neminem voluit
scire. & non potuit latere. Mulier enim statim ut au
divit de eo. cuius filia habebat spiritum inmundum.
intravit & procidit ad pedes eius. Erat enim mulier
gentilis syrophenissa genere & rogabat eum.
ut demonium eiceret de filia eius. Qui dixit
illi. Sine prius saturari filios. Non est bonum
sumere panem filiorum & mittere canibus. At
illa respondit & dixit ei. Utique domine. Nam & catel
li comedunt sub mensa de micis puerorum. Et
ait illi. Propter hunc sermonem vade. Exiit demo
nium de filia tua. & cum abisset domum su
am: invenit puellam iacentem super lectum. & demo
nium exisse. Et iterum exiens de finibus tyri
venit per sydonem ad mare galylee inter medi
os fines decapoleos. Et adducunt ei sur
dum & mutum. & deprecabantur eum ut inponat
illi manum. Et apprehendens eum de turba
seorsum. misit digitos suos in auriculas
eius. & expuens tetigit linguam eius. Et su
spiciens in celum: ingemuit & ait. Effeta. quod

Effeta

est adaperire. ⁊ statim aperte sunt aures eius.
⁊ solutum est uinculum lingue eius ⁊ loquebatur
recte. Et precepit eis ne cui dicerent. Quanto
autem eis precipiebat: tanto magis plus pre
dicabant. Et eo amplius admirabantur
dicentes. Bene omnia fecit. ⁊ surdos fecit
audire. ⁊ mutos loqui. VIII

In illis diebus iterum cum turba multa esset cum
ihesu. nec haberent quod manducarent: conuocatis
discipulis ait illis. Misereor super turbam quia
ecce iam triduo sustinent me: nec habent quod
manducent. Et si dimisero eos ieiunos in
domum suam. deficient in uia. Quidam enim
ex eis de longe uenerunt. Et responderunt ei
discipuli sui. Vnde istos poterit quis hic satu
rare panibus in solitudine? Et interrogabat eos
Quot panes habetis. Qui dixerunt. Septem. Et
precepit turbe discumbere super terram. Et accipiens
vii. panes gratias agens fregit ⁊ dabat di
scipulis suis ut apponerent. ⁊ apposuerunt turbe.
Et habebant pisciculos paucos. ⁊ ipsos benedixit
⁊ iussit apponi. Et manducauerunt ⁊ saturati
sunt. Et sustulerunt quod superfuerat de fragmentis.
vii. sportas. Erant autem qui manducauerant quasi
iiii. milia. ⁊ dimisit eos. Et statim ascendens
nauim cum discipulis suis uenit in partes dalm
anutha. Et exierunt pharisei ⁊ ceperunt conquirere
cum eo querentes ab illo signum de celo tempta
tes eum. ⁊ ingemiscens spiritu: ait. Quid ge
neratio ista querit? Amen dico uobis. si dabitur ge
nerationi isti signum. ⁊ dimittens eos ascendit
iterum nauim ⁊ abiit trans fretum. Et obliti sunt
panes sumere. ⁊ nisi unum panem non habebant secum
in naui. Et precipiebat eis dicens. Videte ⁊
cauete a fermento phariseorum. ⁊ fermento herodis.
Et cogitabant ad alterutrum dicentes quia pan
es non habemus. Quo cognito ihesus ait illis. Quid
cogitatis quia panes non habetis? Non dum cogno
scitis nec intelligitis adhuc cecatum habetis
cor uestrum oculos habentes non uidetis. ⁊ aures
habentes non auditis. nec recordamini quando quinque
panes fregi in quinque milia. ⁊ quot cophinos
fragmentorum plenos sustulistis? Dicunt ei. xii.
Quando ⁊ septem panes in iiii. milia. quot sportas
fragmentorum tulistis? Dicunt ei septem. Et dicebat
eis. Quomodo non dum intelligitis. Et ueniunt
bethsaidam. ⁊ adducunt ei cecum ⁊ rogabant eum
ut illum tangeret. Et apprehensa manu ceci
eduxit eum extra uicum. ⁊ expuens in oculos eius:
impositis manibus suis. interrogauit eum si ali
quid uideret. Et aspiciens ait. Video homines ve
lud arbores ambulantes. Deinde iterum imposuit
manus super oculos eius. ⁊ cepit uidere. Et
restitutus est ita ut uideret clare omnia. Et misit
illum in domum suam dicens. Vade in domum tuam.
Et si in uicum introieris. nemini dixeris. Et in
gressus est ihesus ⁊ discipuli eius in castella cesaree
philippi. ⁊ in uia interrogabat discipulos su
os dicens. Quem me dicunt esse homines. Qui re
sponderunt illi dicentes. Alii iohannem baptistam. Alii
heliam. alii uero quasi unum de prophetis. Tunc dicit
illis. Vos uero quem me esse dicitis. Respondens petrus
ait. Tu es christus. Et comminatus est eis ne cui dicerent
de illo. Et cepit docere eos quoniam oportet filium hominis
multa pati. ⁊ reprobari a senioribus ⁊ a
summis sacerdotibus ⁊ scribis. ⁊ occidi ⁊ post
tres dies resurgere. ⁊ palam uerbum loquebatur.
Et apprehendens eum petrus cepit increpare eum dicens
domine propitius esto tibi. Nam hoc non erit. Qui conuersus ⁊
uidens discipulos suos comminatus est petro di
cens. Vade retro me sathana quia non sapis
ea que dei sunt. sed que hominum. Et conuocata turba
cum discipulis suis dixit eis. Si quis uult post
me sequi: deneget semetipsum ⁊ tollat crucem
suam ⁊ sequatur me. Qui enim uoluerit animam
suam saluam facere: perdet eam. Qui autem perdiderit
animam suam propter me ⁊ euangelium saluam eam
faciet. Quid enim prodest homini si lucretur
totum mundum. ⁊ detrimentum faciat anime sue? Aut
quam dabit homo commutationem pro anima sua? Qui
enim me confusus fuerit ⁊ uerba mea in generatione
ista adultera ⁊ peccatrice ⁊ filius hominis confitebitur

Mt. 15. — Mt. 12. ⁊ 16. Lu. 11. — signum — Mt. 16. Lu. 12. — Mt. 20. Lu. 18. — Mt. 16. Lu. 9. — Mt. 16. — Mt. 10. ⁊ 16. Lu. 9. ⁊ 14.

cum in gloria patris sui cum angelis sanctis. Et di-
cebat illis. Amen dico vobis quia sunt quidam de hic
stantibus qui non gustabunt mortem donec vide-
ant regnum dei venientis in virtute. IX

Et post dies sex assumpsit ihesus petrum
et iacobum et iohannem. et duxit illos in
montem excelsum seorsum solos et transfiguratus
est coram ipsis. Et vestimenta eius facta sunt
splendentia et candida nimis velud nix
qualia fullo super terram non potest candida
facere. Et apparuit illis helyas cum moyse. et
erant loquentes cum ihesu. et respondens petrus ait
ihesu. Rabbi bonum est nos hic esse. Et facia-
mus hic tria tabernacula tibi unum moysi unum
et helye unum. Non enim sciebat quid diceret. erant
enim timore exterriti. Et facta erat nubes
obumbrans eos. Et venit facta vox de nube
dicens hic est filius meus karissimus audite illum.
Et statim circumspicientes neminem amplius vi-
derunt nisi ihesum tantum secum. Et descendentibus
illis de monte. precepit illis ne cuiquam que vi-
dissent narrarent. nisi cum filius hominis a mor-
tuis surrexerit. Et interrogabant eum dicentes.
Quid ergo dicunt pharisei et scribe quia helyam
oportet venire primum. Qui respondens ait. he-
lyas cum venerit primo restituet omnia. Et quomodo
scriptum est in filium hominis ut multa patiatur
et contempnatur. Sed dico vobis quia et helyas ve-
nit et fecerunt illi quecumque voluerunt. sicut scrip-
tum est de eo. Et veniens ad discipulos suos
vidit turbam magnam circa eos et scribas conqui-
rentes cum illis. Et confestim omnis populus videns
ihesum stupefactus est et expaverunt. et accur-
rentes salutabant eum. Et interrogavit eos.
Quid inter vos conquiritis. Et respondens unus
de turba dixit. Magister attuli ad te filium meum
habentem spiritum mutum. Qui ubicumque eum apprehen-
derit allidit illum et spumat et stridet
dentibus et arescit et dixi discipulis tuis ut
eicerent illum et non potuerunt. Qui respondens
eis dixit. O generatio incredula quamdiu apud
vos ero. quamdiu vos patiar. Afferte
illum ad me. Et attulerunt eum. Et cum vi-
disset illum statim spiritus conturbavit eum. Et elisus
in terra volutabatur spumans. Et interroga-
vit patrem eius. Quantum temporis est ex quo ei hoc ac-
cidit. At ille ait. Ab infantia. Et frequen-
ter eum in ignem et in aquas misit. ut eum perderet.
Sed quid potes. adiuva nos misertus nostri.
Ihesus autem ait illi. Si potes credere. omnia possi-
bilia sunt credenti. Et continuo exclamans
pater pueri cum lacrimis aiebat. Credo domine.
adiuva incredulitatem meam. Et cum vidisset
ihesus concurrentem turbam. comminatus est spiritui in-
mundo dicens illi. Surde et mute spiritus. Ego
tibi precipio exi ab eo. et amplius ne introeas
in eum. Et exclamans et multum discerpens eum
exiit ab eo. Et factus est sicut mortuus. ita
ut multi dicerent quia mortuus est. Ihesus autem
tenens manum eius. elevavit illum et sur-
rexit. Et cum introisset in domum discipuli eius
secreto interrogabant eum. Quare nos non
potuimus eicere eum. Et dixit illis. hoc genus
in nullo potest exire nisi in oratione et ieiunio.
Et inde profecti pretergrediebantur galyleam.
nec volebant quemquam scire. docebat autem
discipulos suos et dicebat illis. quoniam filius
hominis tradetur in manus hominum. et occident
eum. et occisus tertia die resurget. At illi igno-
rabant verbum. et timebant eum interrogare.
Et venerunt capharnaum. Qui cum domi
essent. interrogabat eos. Quid in via trac-
tabatis. At illi tacebant. Siquidem
inter se in via disputaverant quis esset illorum
maior. Et residens vocavit xii. et ait illis.
Si quis vult primus esse. erit omnium novissimus.
et omnium minister. Et accipiens puerum statuit
eum in medio eorum. Quem cum complexus esset. ait
illis. Quisquis unum ex huiusmodi pueris receperit
in nomine meo me recipit. Et quicumque me
susceperit non me solum suscipit sed eum qui
me misit. Respondit illi iohannes dicens

M. 18. c. 9.

Magr̄ uidim̄ quendā ī noīe tuo eiciētē
demonia qui nō sequit̄ nos. ⁊ phibui
m̄ eū. Jhc aūt ait. Nolite phibē eū. Ne
mo ē eñ q̄ faciat uirtutē ī noīe meo.
⁊ possit cito maleloq̄ de me. Qui eñ n̄
ē aduſsus uos. p uob̄ est. Quisq̄s eñ
potū dedit uob̄ calicē aq̄ frigide ī noīe
meo q̄r xpi estis am̄ dico uob̄ nō pdet
mercedē suā. Et quisq̄s scādalizauit vnū
ex hijs pusill̄ credētib; ī me: bonū est ei
magī si circūdaret̄ mola asinaria collo ei̊
⁊ ī mare mitteretur. Et si scandalizauit
te manꝰ tua: abscide illā. bonū ē t̄ debi
lē intrare ī uitā etnā: q̄m duas man̄
hn̄tē ire ī gehēnam. ī ignē iextinguibi
lē u̍ vmis eoꝝ nō morit̄. ⁊ ignis nō exti
guitur. ⁊ si pes tuus te scandalizat. am
puta illū. Bonū ē t̄ claudū intrare in vi
tā etnā. q̄m duos pedes hn̄tē mitti ī ge
hēnā inextinguibilem. u̍ vmis eoꝝ n̄ mo
ritur. ⁊ ignis nō extinguit̄. Q si ocl̄s tuus
scandalizat te. eice illū. Bonū ē t̄ luscū
introire ī regnū dei. q̄ duos oclos hn̄tē
mitti ī gehennā ignis. u̍ vmis eoꝝ nō
morit̄. ⁊ ignis nō extinguit̄. Oīs eī igne
salietur. ⁊ oīs uictima salietur. Bonū est sal.
Qd si sal insulsū fuit: ī quo illd̄ condietis.
hn̄te ī uob̄ sal. ⁊ pacē hēte int̄ vos. X

Et inde exsurgēs venit ī fines iudee
ult̄ iordanē. Et conueniunt iter turbe
ad eū. ⁊ sic consueuat itm̄ docebat illos.
Et accedētes pharisei interrogabāt eū si licet
uiro vxorē dimittere tēptātes eū. At ille
rn̄dēs ait. Quid uob̄ precep moyses. Qui
dixerūt. Moyses pmisit libellū repudij sc̄
bere ⁊ dimittere. Quib; rn̄dēs ihc ait. Ad
duritiā cordis vr̄i scpsit uob̄ preceptū
illud. Ab inicio aūt creature masculū ⁊ femiā
fec eos deꝰ. Et dixit. ppt̄ h relinquet hō prēz
suū ⁊ m̄rem suā. ⁊ adherebit ad vxorē
suā. ⁊ erūt duo ī carne vna. Itaq; iā nō
sūt duo. s; vna caro. Qd ergo ds̄ coniunxit hō
nō separet. Et iterū ī domo discipli eius
de eodē interrogabāt eū. Et dixit illis. Quicū
q; dimiserit vxorē suā. ⁊ aliā duxerit: ad
ulteriū cōmittit sup eam. Et si vxor dimi
serit viꝝ suū ⁊ alij nupserit mechat̄. Et
offerebāt illi puulos vt tangeret eos. Dis
cipli aūt comminabāt̄ offerentib;. Quos cū
uideret ihc indigne tulit. ⁊ ait illis. Sini
te puulos venire ad me. ⁊ ne phibue
ritis eos. Taliū eñ est regnū dī. Am̄ dico
uob̄. q̄sq̄s nō recepit regnū dei. velud p
uulus. nō intrabit ī illd̄. Et cōplexās eos.
⁊ inponēs man̄ sup illos: bn̄dicebat illos.
Et cū egressus eēt ī via: pcurrēs quidā ge
nu flexo an eū rogabat eū dicēs. Magr̄
bone quid faciā ut uitā etnā pcipiam.
Ihc aūt dixit ei. Quid me dicis bonū. Ne
mo bonꝰ n̄ vnꝰ deus. Precepta nosti. Ne ad
ulteres. ne occidas. Ne furer̄is. ne fa. te
stiōniū dixeris. Ne fraudē feceris. honora
prēm tuū ⁊ matrē. At ille rn̄dēs ait. Magr̄.
h oīa obsuaui a iuuētute mea. Ihc aūt
intuitꝰ eū dilexit eū. ⁊ dixit ei. vnū t̄ deest.
vade: q̄cūq; hēs vende ⁊ da paupib; et
hebis thesauros in celo. ⁊ veni ⁊ seq̄re me.
Qui contristatꝰ in ūbo abijt merens. Erat eñ
possessiones hn̄s multas. Et circūspiciēs ihc
ait discipl̄is suis. Q̄m difficile q̄ pecuniā
hn̄t ī regnū dī introibunt. Discipli aūt ob
stupescebāt ī ūbis ei̊. At ihc rursꝰ rn̄dē
ait illis. Filioli q̄m difficile ē cōfidētes in
pecunijs ī regnū dī intrare. Facilꝰ est came
lū p foramē acꝰ transire: q̄ diuitē intrare in
regnū dei. Qui magis admirabant̄ dicē
tes ad semet ipōs. Et q̄s pōt saluꝰ fi. Et in
tuēs illos. Ihc ait. Apd̄ hoīes īpossibile ē:
s; nō apd̄ deū. Oīa eñ possibilia sūt apd̄
deū. Et cepit petrꝰ ei dicere. Ecce nos dimi
simꝰ oīa ⁊ secuti sumꝰ te. Rn̄dēs ihc ait.
Amē dico vob̄: nemo ē qui reliquerit domū

aut fratres aut sorores aut patrem aut matrem aut filios aut agros propter me et propter evangelium qui non accipiat centies tantum nunc in tempore hoc domos et fratres et sorores et matres et filios et agros cum persecutionibus et in saeculo futuro vitam aeternam. Multi autem erunt primi novissimi et novissimi primi. Erant autem in via ascendentes in Hierusalem et praecedebat illos Iesus et stupebant et sequentes timebant. Et assumens iterum duodecim coepit illis dicere quae essent ventura. Quia ecce ascendimus Hierosolimam et Filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis et senioribus et damnabunt eum morte et tradent eum gentibus et illudent ei et conspuent eum et flagellabunt eum et interficient eum et tertia die resurget. Et accedunt ad eum Iacobus et Iohannes filii Zebedaei dicentes Magister volumus ut quodcumque petierimus facias nobis. At ille dixit eis Quid vultis ut faciam vobis? Et dixerunt Da nobis ut unus ad dexteram tuam et alius ad sinistram sedeamus in gloria tua. Iesus autem dixit eis Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem quem ego bibo aut baptismo quo ego baptizor baptizari? At illi dixerunt ei Possumus. Iesus autem ait eis Calicem quidem quem ego bibo bibetis et baptismo quo ego baptizor baptizabimini. Sedere autem ad dexteram meam vel ad sinistram non est meum dare vobis sed quibus paratum est. Et audientes decem coeperunt indignari de Iacobo et Iohanne. Iesus autem vocans eos ait illis Scitis quia hii qui videntur principari gentibus dominantur eis et principes eorum potestatem habent ipsorum. Non ita est autem in vobis sed quicumque voluerit maior fieri erit vester minister. Et quicumque voluerit in vobis primus esse erit omnium servus. Nam et Filius hominis non venit ut ministraretur sed ut ministraret et daret animam suam redemptionem pro multis. Et veniunt Hiericho. Et proficiscente eo de Hiericho et discipulis eius et plurima multitudine filius Thimei Bartimeus caecus sedebat iuxta viam mendicans. Qui cum audisset quia Iesus Nazarenus est coepit clamare ac dicere Fili David Iesu miserere mei. Et comminabantur ei multi ut taceret. At ille multo magis clamabat dicens Fili David miserere mei. Et stans Iesus praecepit illum vocari. Et vocant caecum dicentes ei Animaequior esto surge vocat te. Qui proiecto vestimento suo exiliens venit ad eum. Et respondens Iesus dixit illi Quid tibi vis faciam? Caecus autem dixit ei Rabboni ut videam. Iesus autem dixit ei Vade fides tua te salvum fecit. Et confestim vidit et sequebatur eum in via.

Et cum appropinquarent Hierosolimae et Bethaniae ad montem Olivarum mittit duos de discipulis suis et ait illis Ite in castellum quod contra vos est et statim introeuntes illic invenietis pullum ligatum super quem nemo adhuc hominum sedit solvite et adducite illum. Et si quis vobis dixerit Quid facitis? dicite quia Domino necessarius est et continuo illum dimittet huc. Et abeuntes invenerunt pullum ligatum ante ianuam foris in bivio et solvunt eum. Et quidam de illic stantibus dicebant illis Quid facitis solventes pullum? Qui dixerunt eis sicut praeceperat illis Iesus et dimiserunt eis. Et adduxerunt pullum ad Iesum et inponunt illi vestimenta sua et sedit super eum. Multi autem vestimenta straverunt in via alii autem frondes caedebant de arboribus et sternebant in via. Et qui praeibant et qui sequebantur clamabant dicentes Osanna benedictus qui venit in nomine Domini. Benedictum quod venit regnum patris nostri David osanna in excelsis. Et introivit Hierosolimam in templum et circumspectis omnibus cum iam vespera esset hora exiit in Bethaniam cum duodecim. Et alia die cum exirent a Bethania esuriit. Cumque vidisset a longe ficum habentem folia venit si quid forte inveniret in ea. Et cum venisset ad eam nihil invenit praeter folia non enim erat tempus ficorum. Et respondens dixit ei Iam non amplius in aeternum quisquam ex te fructum manducet. Et audiebant discipuli eius. Et veniunt Hierosolimam et cum introisset in templum

M. 21. L. 19. Jo. 12.

M. 21. L. 22.

M. 21. L. 19. Jo. 11.

cepit eicere vendentes et ementes in templo
et mensas nummulariorum et cathedras
vendentium columbas evertit et non sinebat
ut quisquam transferret vas per templum et docebat
eos dicens. Nonne scriptum est quia domus mea
domus orationis vocabitur omnibus gentibus? vos
autem fecistis eam speluncam latronum. Quo audi
to principes sacerdotum et scribe querebant quomodo e
um perderent; timebant enim eum, quoniam universa
turba admirabatur super doctrina eius.
Et cum vesperascere factum esset egrediebatur de civita
te. Et cum mane transirent viderunt ficum a
ridam factam a radicibus. Et recordatus Petrus
est et dixit ei. Rabbi ecce ficus cui maledixi
sti aruit. Et respondens ait illis: Habetis fidem
dei. Amen amen dico vobis quia quicumque dixerit
huic monti tollere et mittere in mare et non he
sitaverit in corde suo sed crediderit quia quodcumque dixerit
fiat, fiet ei. Propterea dico vobis omnia quecumque
orantes petitis credite quia accipietis et veni
ent vobis. Et cum stabitis ad orandum dimitti
te si quid habetis adversus aliquem ut et pater vester
qui in celis est dimittat vobis peccata vestra. Quod si vos
non dimiseritis nec pater vester qui in celis est dimittet
vobis peccata vestra. Et veniunt rursus Iherosolimam.
Et cum ambularet in templo accedunt ad eum sum
mi sacerdotes et scribe et seniores et dicunt
illi: In qua potestate hec facis? Et quis tibi dedit hanc
potestatem ut ista facias? Ihesus autem respondens ait
illis: Interrogabo vos et ego unum verbum et
respondete michi et dicam vobis in qua potestate hec faciam.
Baptismus Iohannis de celo erat an ex hominibus? Res
pondete michi. At illi cogitabant secum dicentes: Si
dixerimus de celo, dicet: Quare ergo non credidi
stis ei? Si dixerimus ex hominibus, timebant populum.
Omnes enim habebant Iohannem quia vere propheta esset.
Et respondentes dicunt Ihesu: Nescimus. Et respondens
ait illis: Neque ego dico vobis in qua potestate hec
faciam.

XII

Et cepit illis in parabolis
loqui. Vineam pastinavit homo et cir
cumdedit ei sepem et fodit lacum et edificavit
turrim et locavit eam agricolis et peregre profectus
est. Et misit ad agricolas in tempore servum ut ab a
gricolis acciperet de fructu vinee. Qui apprehen
sum eum ceciderunt et dimiserunt eum vacuum. Et
iterum misit ad illos alium servum et illum in capite vul
neraverunt et contumeliis affecerunt. Et rursum alium
misit et illum occiderunt. Et plures alios quosdam
cedentes alios vero occidentes. Adhuc ergo unum
habens filium karissimum et illum misit ad eos
novissimum dicens: Quia forte verebuntur filium meum.
Coloni autem dixerunt ad invicem: Hic est heres. Venite
occidamus eum et nostra erit hereditas. Et apprehen
dentes eum occiderunt et eiecerunt extra vineam.
Quid ergo faciet dominus vinee? Veniet et perdet
colonos et dabit vineam aliis. Nec scripturam
hanc legistis: Lapidem quem reprobaverunt edifi
cantes hic factus est in caput anguli. A domino factum est
istud et est mirabile in oculis nostris. Et querebant eum
tenere et timuerunt turbam. Cognoverunt enim quoniam
ad eos parabolam hanc dixerit. Et relicto eo abierunt.
Et mittunt ad eum quosdam ex phariseis et herodianis
ut eum caperent in verbo. Qui venientes dicunt ei: Magister
scimus quia verax es et non curas quemquam. Nec enim vi
des faciem hominum sed in veritate viam dei doces.
Licet tributum dari cesari an non dabimus? Qui
sciens versutiam illorum ait illis: Quid me temptatis?
Afferte michi denarium ut videam. At illi attule
runt. Et ait illis: Cuius est ymago hec et inscriptio?
Dicunt illi: Cesaris. Respondens autem Ihesus dixit illis: Red
dite ergo que sunt cesaris cesari et que sunt dei deo. Et mi
rabantur super eo. Et veniunt ad eum saducei qui
dicunt resurrectionem non esse. Et interrogabant eum
dicentes: Magister Moyses nobis scripsit ut si cuius
frater mortuus fuerit et dimiserit uxorem et non reliquerit
filios accipiat frater eius uxorem ipsius et resuscitet
semen fratri suo. Septem ergo fratres erant et primus accepit
uxorem et mortuus est non relicto semine. Et secundus ac
cepit eam et mortuus est et nec iste reliquit semen. Et ter
tius similiter. Et acceperunt eam similiter septem et non reliquerunt
semen. Novissima omnium mortua est et mulier. In
resurrectione ergo cum resurrexerint cuius de his erit uxor?

vii. enim habuerunt eam uxorem. Et respondens ihesus ait illis. Nonne ideo erratis non scientes scripturas neque uirtutem dei. Cum enim a mortuis resurrexerint. neque nubent neque nubentur. Sed sunt sicut angeli dei in celis. De mortuis autem quod resurgant non legistis in libro moysi super rubum quomodo dixerit illi deus inquiens. Ego sum deus abraham et deus ysaac et deus iacob. Non est deus mortuorum sed uiuorum. Vos ergo multum erratis. Et accessit unus de scribis qui audierat illos conquirentes et uidens quoniam bene illis responderit. interrogauit eum quod esset primum omnium mandatum. Ihesus autem respondit ei. Quia primum omnium mandatum est. Audi israel. Dominus deus tuus deus unus est. Et diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo. et ex tota anima tua et ex tota mente tua et ex tota uirtute tua. hoc est primum mandatum. Secundum autem simile est huic. diliges proximum tuum tamquam teipsum. Maius horum aliud mandatum non est. Et ait illi scriba. Bene magister in ueritate dixisti. quia unus est deus et non est alius preter eum. et ut diligatur ex toto corde et ex toto intellectu et ex tota anima et ex tota fortitudine et diligere proximum sicut seipsum maius est omnibus holocaustomatibus et sacrificiis. Ihesus autem uidens quod sapienter respondisset dixit illi. Non longe es a regno dei. Et nemo iam audebat eum interrogare. Et respondens ihesus dicebat docens in templo. Quomodo dicunt scribe christum filium dauid esse. Ipse enim dauid dicebat in spiritu sancto. dixit dominus domino meo sede a dextris meis. donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Ipse ergo dauid dicit eum dominum et unde est filius eius. Et multa turba eum audiebat. Et dicebat eis in doctrina. Cauete a scribis qui uolunt in stolis ambulare et salutari in foro et in primis kathedris sedere in synagogis et primos discubitus in cenis qui deuorant domos uiduarum sub obtentu prolixe orationis. hii accipient prolixius iudicium. Et sedens ihesus contra gazophilacium. aspiciebat quomodo turba iactaret es in gazophilacium. Et multi diuites iactabant multa. Cum uenisset autem una uidua pauper misit duo minuta quod est quadrans. Et conuocans discipulos suos. ait illis. Amen dico uobis quoniam uidua hec pauper plus omnibus misit qui miserunt in gazophilacium. Omnes enim ex eo quod habundabat illis miserunt. hec uero de penuria sua omnia que habuit misit totum uictum suum.

XIII

Et cum egrederetur de templo ait illi unus ex discipulis suis. Magister aspice quales lapides et quales structure. Et respondens ihesus ait illi. uides has omnes magnas edificationes. Non relinquetur lapis super lapidem qui non destruatur. Et cum sederet in monte oliuarum contra templum interrogabant eum separatim petrus et iacobus et iohannes et andreas. Dic nobis quando ista fient et quod signum erit quando omnia ista incipient consummari. Et respondens ihesus cepit dicere illis. Videte ne quis uos seducat. Multi enim uenient in nomine meo dicentes quia ego sum et multos seducent. Cum autem audieritis bella et opiniones bellorum ne timueritis. Oportet enim hec fieri sed nondum finis. Exsurget enim gens contra gentem et regnum contra regnum et erunt terremotus per loca et fames. Initium dolorum hec. Videte autem uosmetipsos. Tradent enim uos in conciliis et in synagogis uapulabitis et ante reges et presides stabitis propter me in testimonium illis. et in omnes gentes primum oportet predicari euangelium. Et cum duxerint uos tradentes nolite precogitare quid loquamini sed quod datum fuerit uobis in illa hora id quod loquimini. non enim estis uos loquentes sed spiritus sanctus. Tradet autem frater fratrem in mortem. et pater filium. Et consurgent filii in parentes et morte afficient eos. Et eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum. Qui autem sustinuerit in finem hic saluus erit. Cum autem uideritis abhominationem desolationis stantem ubi non debet, qui legit intelligat. Tunc qui in iudea sunt fugiant in montes. et qui super tectum non descendat in domum nec introeat ut tollat quid de domo sua.

Et qui i agro erit nō revertat retro tollē
uestimentū suū. Ve aut̄ pugnātibz z nu
trientibz i illis diebz. Orate v̄o vt hyeme
nō fiāt. Erūt eni dies illi tribulonis
tales qles nō fuūt ab inicō creature q̄m
cōdidit de usq; nūc nz fiēt. Et nisi bre
uiass; dn̄s dies: nō fuiss; salua oīs
caro. S; p electos q̄s elegit breuiauit
dies. Et tūc si qs uob dixit: Ecce hic est
x̄. ecce illic. ne credideritis. Exsurgēt eni
pseudo x̄ z pseudo pphe. z dabūt sig̃ z
pdigia ad seducēdos. si fi pōt z electos.
vos ergo videte. Ecce pdixi uob omīa.
S; i diebz illis post tribulonē illā sol cōten
ebrabit. z luna nō dabit splēdorē suū.
z stelle celi erūt decidētes. z uirtutes q̄
sūt i celo mouebunt. Et tūc uidebūt
filiū hoīs venientē i nubibz cū uirtute
magna z glīa. Et tūc mittet anglos
suos. z cōgregabit electos suos a q̄tuor uē
tis a sūmo usq; ad sūmū celi. A ficu a
utē discite pabolā. Cū iā ramꝰ eiꝰ ten
fuit. z nata fuerīt folia cognoscitis q̄
i pxīo sit estas. Sic z uos cū uideritis h̄
fi. scitote q̄ i pxīo sit i hostiis. Amē di
co vob q̄m n̄ trāsibit gnatō h̄. donec
omīa ista fiāt. Celū z tra trāsibūt. vba
aut̄ mea nō trāsibūt. De die aut̄ illa et
hora nēo scit. nz angli i celo. nz filius n̄
pat̄. Videte z uigilate z orate. Nescitis
eni q̄n temp sit. Sic hō q̄ pg̃ pfcs reli
quit domū suā z dedit suis suis ptātē
cuiq; opis. z ianitori pcepit vt uigil;
vigilate g̃ nescitis eni q̄n dn̄s domꝰ ue
niat sero. an media nocte. an galliciñ
tu an mane. Ne cū uenit repēte. iuei
at uos dormiētes. Q aut̄ uob dico. oib̄
dico vigilate.

Erat aut̄ pascha XIIII
z azima post biduū. Et q̄rebāt
sūmi sacdotes z scribe quō eum dolo te
nerent z occiderēt. dicebāt aut̄. Nō i die
festo. Ne forte tumultus fieret i pplo. Et cū
eēt bethanie i domo symoīs lepsi. Et re
cūberet: venit mulier hn̄s alabaustrū vnguē
ti nardi. spicati p̄ciosi. z fracto alabaustro
effudit sr caput eiꝰ. Erāt aut̄ quidā in
digne ferentes īnt̄ semet ipos dicētes. Ut q̄d
pditō ista vnguēti fc̄a est. poterat eni vngu
ētū istud uenūdari pluss q̄m ccc. denarijs
z dari paupibz. z fremebāt in eā. Ihc au
dix. Sinite eā. Quid illi molesti estis. bo
nū opꝰ opata ē i me. semp eni paupes h̄eb
itis uobcū. z cū uolueritis potestis illis bn̄
facē. me aut̄ nō sp̄ h̄ebitis. Qd hūit hec
fecit. puenit vngēe corꝰ meū in sepulturā.
Amē dico vob vbicūq; pdicatū fuit evang
liū istud in vniuso mūdo. z q̄ fec hec nar
rabit in memoriā eiꝰ. Et iudas scariotes
vnꝰ de xij. abijt ad sūmos sacerdotes vt
pderet eū illis. Qui audiētes gauisi sūt. z p
miserūt ei pecuniā se daturos. Et q̄rebat
q̄m illū optune traderet. Et pmo die azimoꝝ
q̄n pascha imolabāt. dicūt ei discipli. Q
uis eamꝰ z pemꝰ tibi ut mādduces pascha.
Et mittit duos ex discipulis suis z dicit e
is. Ite i ciuitatē. z occurret uob hō lagenā
aq̄ baiulās. sequimini eū. z quocūq; introie
rit. dicite dn̄o domꝰ. q̄ magr̄ dicit. V̄ e refec
tio mea. v̄ pascha cū disciplis meis mādu
cē. Et ip̄e uob mōstrabit cenaculū grāde
stratū. illic pate nob. Et abierūt discipli
eius. z venerūt i ciuitatē. z iuenerūt si
cut dixerat illis. z parauerūt pascha. Vespe aūt
fc̄o: venit cū xij. Et discūbentibz eis z mā
ducantibz ait ihc. Amē dico uob. q̄ vnꝰ
ex uob. q̄ vn̄ ex uob me tradet. q̄ mādu
cat mecū. At illi cepūt cōtristari z dicē ei
sigillatim. Nūquid ego. Et ait illis. vnꝰ ex
xij. q̄ intingit mecū manū i catino. Et fi
lius quidē hoīs vadit sicut scriptū ē de eo.
Ve aut̄ hoī illi: p quē filiꝰ hoīs tradetur. Et
Bonū erat illi si nō eēt natꝰ hō ille. Et

manducantibus illis accepit ihesus panem et benedicens
fregit et dedit eis et ait. Sumite hoc est corpus
meum. Et accepto calice gratias agens dedit
eis. Et biberunt ex illo omnes. Et ait illis. Hic est
sanguis meus novi testamenti qui pro multis effun
detur. Amen dico vobis quia iam non bibam de hoc
genimine vitis usque in diem illum cum illud bibam
novum in regno dei. Et ympno dicto exierunt in
montem olivarum. Et ait illis ihesus. Omnes scan
dalizabimini in me in nocte ista. quia scriptum est
Percutiam pastorem et dispergentur oves gregis.
Sed postquam resurrexero precedam vos in galyleam.
Petrus autem ait ei. Et si omnes scandalizati fuerint
sed non ego. Et ait illi ihesus. Amen dico tibi quia in noc
te hac priusquam gallus bis vocem dederit: ter me
es negaturus. At ille amplius loquebatur. Et si
oportuerit me simul commori tecum: non te neg
abo. Similiter autem omnes dicebant. Et veniunt in
predium cui nomen gethsemani. Et ait disci
pulis suis. Sedete hic donec orem. Et assumit
petrum et iacobum et iohannem secum et cepit pave
re et tedere. Et ait illis. Tristis est anima mea usque
ad mortem. Sustinete hic et vigilate. Et cum
processisset paululum: procidit super terram et orabat
ut si fieri posset; transiret ab eo hora. Et dixit Abba
pater; omnia possibilia tibi sunt. transfer calicem hunc
a me. Sed non quod ego volo. sed quod tu. Et venit
et invenit eos dormientes. Et ait petro. Symon
dormis? Non potuisti una hora vigila
re? Vigilate et orate: ut non intretis in temp
tationem. Spiritus quidem promptus est. Caro autem infirma.
Et iterum abiens oravit eundem sermonem dicens.
Et reversus denuo invenit eos dormientes.
Erant enim oculi eorum gravati. Et ignorabant quid
responderent ei. Et venit tertio et ait illis. Dormi
te iam et requiescite. Sufficit. Venit hora. ecce
traditur filius hominis in manus peccatorum. Surgite e
amus. ecce qui me tradet prope me est. Et adhuc eo
loquente venit iudas scarioth unus de .xii. et
cum eo turba multa cum gladiis et lignis mis
si a summis sacerdotibus et scribis et senioribus.

Dederat autem traditor eius signum dicens. Quem
cumque osculatus fuero: ipse est tenete eum et ducite
caute. Et cum venisset statim accedens ad eum ait.
Raby. Et osculatus est eum. At illi manus in
iecerunt in eum et tenuerunt eum. Unus autem quidam
de circumstantibus educens gladium: percussit
servum summi sacerdotis et amputavit illi au
riculam. Et respondens ihesus ait illis. Tamquam
ad latronem existis cum gladiis et lignis
comprehendere me? Cotidie eram apud vos in
templo docens; et non tenuistis. Sed ut im
pleantur scripture. Tunc discipuli relinquentes
eum omnes fugerunt. Adolescens autem quidam se
quebatur eum amictus syndone super nudo. et te
nuerunt eum. At ille relicta syndone nudus
profugit ab eis. Et adduxerunt ihesum ad sum
mum sacerdotem. et convenerunt in unum omnes sacerdo
tes et scribe. et seniores. Petrus autem a longe
secutus est eum usque intro in atrium summi sacerdotis. Et
sedebat cum ministris et calefaciebat se ad
ignem. Summi vero sacerdotes et omne concilium
querebant adversus ihesum testimonium ut eum mor
ti traderent nec inveniebant. Multi enim falsum
testimonium dicebant adversus eum. et convenien
tia testimonia non erant. Et quidam surgentes
falsum testimonium ferebant adversus eum dicentes.
Quoniam nos audivimus eum dicentem. Ego dissol
vam templum hoc manufactum et per triduum aliud non ma
nu factum edificabo. Et non erat conveniens te
stimonium illorum. Et exsurgens summus sacerdos in
medium interrogavit ihesum dicens. Non respondes
quicquam ad ea que tibi obiciuntur ab hiis? Ille autem
tacebat et nichil respondit. Rursus summus sacerdos in
terrogavit eum: et dixit ei. [Tu es christus filius benedicti dei. Ihesus autem dixit ei.] Ego sum. Et videbitis
filium hominis a dextris virtutis dei sedentem. et
venientem cum nubibus celi. Summus autem sacerdos
scindens vestimenta sua ait. Quid adhuc de
sideramus testes? Audistis blasphemiam. Quid
vobis videtur? Qui omnes condempnaverunt eum esse
reum mortis. Et ceperunt quidam conspuere eum et
velare faciem eius. et colaphis eum cedere et dice

eum ipsi. Et ministri alapis eum cedebant. Et cum esset Petrus in atrio seorsum, venit una ex ancillis summi sacerdotis. Et cum vidisset Petrum calefacientem se ad ignem, aspiciens eum ait: Et tu cum Iesu Nazareno eras. At ille negavit dicens: Neque scio neque novi quid dicas. Et exiit foras ante atrium, et statim gallus cantavit. Rursus autem cum vidisset eum ancilla, coepit dicere circumstantibus: Quia hic ex illis est. At ille iterum negavit. Et post pusillum rursus qui astabant dicebant Petro: Vere ex illis es, nam et Galileus es. Ille autem coepit anathematizare et iurare: Quia nescio hominem istum quem dicitis. Et statim iterum gallus cantavit. Et recordatus est Petrus verbi quod dixerat ei Iesus: Priusquam gallus cantet bis, ter me negabis. Et coepit flere.

Mt. 26. L. 22. Jo. 18.

XV. Et confestim mane consilium facientes summi sacerdotes cum senioribus et scribis et universo concilio, vincientes Iesum duxerunt et tradiderunt Pylato. Et interrogavit eum Pylatus: Tu es rex Iudeorum? At ille respondens ait illi: Tu dicis. Et accusabant eum summi sacerdotes in multis. Pylatus autem rursum interrogabat eum dicens: Non respondes quicquam? Vides in quantis te accusant. Iesus autem amplius nichil respondit, ita ut miraretur Pylatus. Per diem autem festum dimittere solebat illis unum ex vinctis quemcumque petissent. Erat autem qui dicebatur Barrabas, qui cum seditiosis vinctus erat, qui in seditione fecerat homicidium. Et cum ascendisset turba, coepit rogare sicut semper faciebat illis. Pylatus autem respondit eis et dixit: Vultis dimittam vobis regem Iudeorum? Sciebat enim quod per invidiam tradidissent eum summi sacerdotes. Pontifices autem concitaverunt turbam, ut magis Barrabam dimitteret eis. Pylatus autem iterum respondens ait illis: Quid ergo vultis faciam regi Iudeorum? At illi iterum clamaverunt: Crucifige eum. Pylatus autem dicebat eis: Quid enim mali fecit? Illi autem magis clamabant: Crucifige eum. Pylatus autem volens satisfacere populo, dimisit illis Barrabam, et tradidit Iesum flagellis cesum ut crucifigeretur. Milites autem duxerunt eum intro in atrium pretorii, et convocant totam cohortem, et induunt eum purpura, et imponunt ei plectentes spineam coronam. Et coeperunt salutare eum: Ave rex Iudeorum. Et percutiebant caput eius arundine, et conspuebant eum, et ponentes genua adorabant eum. Et postquam illuserunt ei, exuerunt eum purpura, et induerunt eum vestimentis suis. Et educunt eum ut crucifigerent illum. Et angariaverunt pretereuntem quempiam Symonem Cyreneum venientem de villa, patrem Alexandri et Rufi, ut tolleret crucem eius. Et perducunt eum in Golgatha locum, quod est interpretatum Calvarie locus. Et dabant ei bibere myrratum vinum, et non accepit. Et crucifigentes eum diviserunt vestimenta sua, mittentes sortem super eis quis quid tolleret. Erat autem hora tertia, et crucifixerunt eum. Et erat titulus cause eius inscriptus: Rex Iudeorum. Et cum eo crucifigunt duos latrones, unum a dextris et unum a sinistris eius. Et impleta est scriptura que dicit: Et cum iniquis deputatus est. Et pretereuntes blasphemabant eum moventes capita sua et dicentes: Vah qui destruit templum Dei et in tribus diebus reedificat, salvum fac temetipsum descendens de cruce. Similiter et summi sacerdotes ad alterutrum cum scribis dicebant: Alios salvos fecit, seipsum non potest salvum facere. Christus rex Israel descendat nunc de cruce, ut videamus et credamus. Et qui cum eo crucifixi erant, conviciabantur ei. Et facta hora sexta tenebre facte sunt per totam terram usque in horam nonam. Et hora nona exclamavit Iesus voce magna dicens: Heloy heloy lamazabatani? Quod est interpretatum: Deus meus Deus meus, ut quid dereliquisti me? Et quidam de circumstantibus audientes dicebant: Ecce Helyam vocat. Currens autem unus et implens spongiam aceto, circumponensque calamo, potum dabat illi dicens: Sinite, videamus si veniat Helyas ad deponendum eum. Iesus autem emissa voce magna expiravit. Et velum templi scissum est in duo a summo usque

deorsu. vides aut centurio q exaduerso stabat
qr sic clamas expirasset: ait. Vere ho hic filius
dei erat. Erant aut et mulieres de longe aspici
entes inter quas erat maria magd. et maria
iacobi minoris et ioseph mater et salome. Et
cu eet i galylea: sequebant eu et ministrab
ant ei. et alie multe q simul ascendant cu eo
ierosolimam. Et cu iam sero eet factu: qr erat pa
sceue qd est ante sabbatum venit ioseph ab arima
thia nobil decurio. q et ipse erat expectans re
gnu dei. Et audacter introiit ad pylatu et peti
it corp ihu. pylat aut mirabat si iam obiisset
et accersito centurione. interrogauit eu si ia
mortu eet. Et cu cognouisset a centurione do
nauit corp ioseph. ioseph aut mercat sydo
ne et deponens eu inuoluit i syndone. Et pos
uit eu i monumento qd erat excisu de petra.
et aduoluit lapide ad hostiu monumenti.
Maria magd. et maria ioseph aspiciebant
Et cu transisset sabbatum: XVI ubi poneret.
maria magd. et maria iacobi. et salo
me emerunt aromata: ut uenientes ungerent
ihm. Et valde mane una sabbatorum ueniunt
ad monumentu orto ia sole: et dicebant ad in
uicem. Quis reuoluet nob lapide ab hostio mo
numenti? Et respicientes uiderunt reuolutu la
pide. Erat qippe magnu valde. Et introeuntes
i monumentu viderunt iuuene sedente i dextris
coopertu stola candida. et obstupuerunt. Qui
dic illis. Nolite expauescere ihm queritis naza
renu crucifixum. Surrexit no e hic. Ecce loc
ubi posuerunt eu. Sed ite dicite discipulis ei et petro
qr precedit uos i galylea. ibi eu uidebitis si
cut dix vob. At ille exeuntes fugerunt de mo
numento. Inuaserat eni tremor eas et pauor
et nemini quicq dixerunt. Timebant eni. Sur
gens aut mane prima sabbati. apparuit primo
marie magd. de q eiecerat vii. demonia. Illa
vadens nunciauit hiis q cu eo fuerant lugen
tibz et flentibz. Et illi audientes qr uiueret
et uis eet ab ea. no crediderunt. post hec aut
duobz ex eis ambulantibz. ostensus e in ali
a effigie euntibz i uillam. Et illi euntes re
nunciauerunt ceteris nec illis crediderunt. Nouis
sime aut recumbentibz illis xi. apparuit illis
ihc. et exprobrauit i credulitatem illorum et
duricia cordis qr hiis q uiderant eu resur
rexisse no crediderunt. Et dix eis. Euntes
i mundu uniuersu predicate euangeliu omni
creature. Qui crediderit et baptizat fuerit:
saluus erit. Qui uo no crediderit condepnabit.
Signa aut eos q crediderint hec sequentur. In
noie meo demonia eicient. linguis loquent
nouis serpentes tollent. et si mortiferum quid
biberint no eos nocebit. Sup egros ma
nus inponent et bn habebunt. Et quide ihc post
quam locut e eis assumpt est in celu. et sedet
a dextris dei. Illi aut profecti predicauerunt ubiq
dno cooperante et sermone confirmante sequ

Quoniam Prolog. tibz signis
quide multi conati sunt ordina
re narracionem q i nob conplete s
rerum sicut tradiderunt nob qui
ab inicio ipsi uiderunt et ministri fuerunt sermo
nis. Visu e et m assecuto a principio de omib
diligenter ex ordine t scribere. optime theo
phile ut cognoscas eorum verborum de quibus
eruditus es ueritatem. Item Prologus.

Lucas syrus nacione antiochen
sis arte medic discipls aposto
lorum. paulu secut post ea usq
ad consumacionem ei seruiens dno
fuit. sine crimine. Na neq uxore unq
hns. neq filios. lxxiiii. annorum obiit i
bithinia plen spu sco. Qui cu ia eent
scripta euuangelia p matheum quide i iudea p
marcu aut i ytalia sco instigante spu i
achaie partibz hc scripsit euangeliu significans et
ipse i principio. ante alia ee scripta cui extra
ea q ordo euangelice disposicionis exposceret ea
maxime necessitas laboris fuit ut primu
grecis fidelibus oi prophetacione uenturi.

si est

Dominus

lxxiiii

in carne dei manifesta humanitas, ne iudaicis fabulis attenti in solo legis desiderio tenerentur, ne vel hereticis fabulis et stultis sollicitationibus seducti excederent a veritate elaboraret. Dehinc ut in principio evangelii Iohannis nativitate presumpta cui evangelium scriberet et in quo electus scriberet indicaret, contestans in se completa esse que essent ab aliis inchoata. Cui ideo post baptismum filii dei a perfectione generationis in Christo implete et repetende a principio nativitatis humane potestas permissa est ut requirentibus demonstraret in quo apprehendens erat per Nathan filium introitu recurrentis in deum generationis admisso indisparabilis dei ut predicans in hominibus Christum suum perfecti opus hominis redire in se per filium faceret qui per David patrem venientibus iter prebebat in Christo. Cui Luce non immerito etiam scribendorum actuum apostolicorum potestas in ministerio datur ut in deum pleno et perditionis filio extincto oratione ab ipsis apostolis facta sorte dominice electionis numerus compleretur. Sicque Paulus consummationem apostolicis actibus daret quem diu contra stimulum recalcitrantem dominus elegisset. Quod et legentibus ac requirentibus deum etsi per singula expediri a nobis utile fuerat, sciens tamen quod operantem agricolam oporteat de fructibus suis edere vitavimus publicam curiositatem ne non tam volentibus deum demonstrare videremur quam fastidientibus prodidisse...

Incipit Lucas.

Fuit in diebus Herodis regis Iudee sacerdos quidam nomine Zacharias de vice Abia et uxor illi de filiabus Aaron et nomen eius Elizabeth. Erant autem ambo iusti ante deum incedentes in omnibus mandatis et iustificationibus domini sine querela. Et non erat illis filius eo quod esset Elizabeth sterilis et ambo processissent in diebus suis. Factum est autem cum sacerdotio fungeretur Zacharias in ordine vicis sue ante deum secundum consuetudinem sacerdotii sorte exiit ut incensum poneret ingressus in templum domini et omnis multitudo erat populi orans foris hora incensi. Apparuit autem illi angelus domini stans a dextris altaris incensi. Et Zacharias turbatus est videns et timor magnus irruit super eum. Ait autem ad illum angelus: Ne timeas Zacharia quoniam exaudita est deprecatio tua [uxor tua] Elizabeth pariet tibi filium et vocabis nomen eius Iohannem. Et [erit] tibi gaudium et exultatio et multi in nativitate eius gaudebunt. Erit enim magnus coram domino et vinum et siceram non bibet et spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris sue. Et multos filiorum Israel convertet ad dominum deum ipsorum. Et ipse precedet ante illum in spiritu et virtute Helie, ut convertat corda patrum in filios et incredibiles ad prudentiam iustorum parare domino plebem perfectam. Et dixit Zacharias ad angelum: Unde hoc sciam? Ego enim sum senex et uxor mea processit in diebus suis. Et respondens angelus dixit ei: Ego sum Gabriel qui asto ante deum et missus sum loqui ad te et hec tibi evangelizare. Et ecce eris tacens et non poteris loqui usque in diem quo hec fiant, pro eo quod non credidisti verbis meis que implebuntur in tempore suo. Et erat plebs [expectans] Zachariam et mirabantur quod tardaret ipse in templo. Egressus autem non poterat loqui ad illos. Et cognoverunt quod visionem vidisset in templo. Et ipse erat innuens illis et permansit mutus. Et factum est ut impleti sunt dies officii eius abiit in domum suam. Post hos autem dies concepit Elizabeth uxor eius et occultabat se mensibus quinque dicens: Quia sic michi fecit dominus in diebus quibus aspexit auferre obprobrium meum inter homines. In mense autem sexto missus est angelus Gabriel a deo in civitatem [Galilee cui nomen] Nazareth ad virginem desponsatam viro cui nomen erat Ioseph de domo David et nomen virginis Maria. Et ingressus angelus ad eam dixit: Ave gratia plena dominus tecum, benedicta tu in mulieribus. Que cum audisset turbata est in sermone eius et cogitabat qualis esset ista salutatio. Et ait angelus ei: Ne

timeas maria īueisti enī grām apd dm̄.
Ecce ↄcipies ī utō. ⁊ pies filiū ⁊ vocab nomē
eī ihm. Hic erit magnꝰ ⁊ filꝰ altissimi vo
cabit. Et dabit illi dñs ds sedē dauid pris
eī ⁊ regnabit ī domo iacob ī etnū ⁊ regni
eī nō erit finis. Dixit aūt maria ad ange
lū. Quomō fiet istd. qm uirū nō ↄgnosco. Et
rūdēs angls dix ei. Sps scūs supueniet ī te.
⁊ uirtꝰ altissimi obumbrabit t. Ideo qꝫ ⁊ qd
nascet ex te scm̄ vocabit filꝰ di. Et ecce elyza
beth ↄgnata tua ⁊ ipa ↄcepit filiū in senec
tute sua. ⁊ hic mēsis illi sext est q̄ vocat sti
lis. qꝛ nō erit īpossibile apd dm̄ omē vbū.
Dixit aūt maria ad angłm. Ecce ancilla dñi
fiat m scdm vbū tuū. Et discessit ab illa an
gls. Exurgēs aūt maria ī dieb; illis abijt
ī mōtana cū festinacōne ī ciuitatē iuda ⁊ ī
trauit ī domū zacharie ⁊ salutauit elyza
beth. Et fcm̄ ē ut audiuit salutacōꝫ marie.
helyzabeth exultauit ī gaudio infans in
utō eius. Et repleta ē spū sō elyzabeth ⁊ ex
clamauit voce magna ⁊ dixit. Bñdca tu ī er
mulieres ⁊ bñdcs fructꝰ ventris tui. Et vnde h
michi ut veniat mat dñi mei ad me. Ecce enim
ut fca ē vox salutacōis tue ī aurib; meis.
exultauit ī gaudio infās ī utō meo. Et bta
q̄ credidisti qm pficient ea q̄ dca st ī a dño.
Et ait maria. Magnificat aīa mea dnm.
Et exultauit sps meus ī dō salutario meo. Qꝛ
respexit hūilitatē ancille sue ecce enī ex hoc
btam me dicēt omīs gnacōnes. Quia fecit
michi magna qui potēs ē ⁊ scm̄ nomē eī. Et mīa
eī a progenie ī pgenies timētib; eū. Fecit po
tēcia in brachio suo dispsit suꝑbos mente
cordis sui. Deposuit potētes de sede exaltauit
hūiles. Esurientes īpleuit bonis ⁊ diuites
dimisit īanes. Suscepit isrl puerū suū re
cordatꝰ mīe sue. Sicut locutꝰ ē ad pres nros a
braham ⁊ semī eī in secla. Mansit aūt ma
ria cū illa qsi mensib; trib; ⁊ reūsa ē ī domū su
am. Elyzab; aūt īpletū est tēpꝰ pariendi ⁊
peperit filiū. ⁊ audierūt uicini ⁊ ↄgnati eī
qꝛ magnificauit dñs mīam suā cū illa et
ↄgratulabant ei. ⁊ fcm̄ ē in die octauo ve
nerūt circūcidē puerū ⁊ vocabāt eū noīe
pris sui zachariā. Et respōdēs mat eī dixit.
Nequaqm ſꝫ uocabit iohēs. Et dixerūt ad
illā. qꝛ nemo ē in ↄgnacōne tua q̄ uocet hoc
noīe. Innuebāt aūt pri eī quē uellꝫ uocari
eū. Et postulās pugillarē scripsit dicēs. Io
hānes ē nomē eī. ⁊ mirati st vniūsi. Ap
tū est illico os eī ⁊ lingua eī ⁊ loqbat bn
dicēs dm. Et fcūs ē timor sup omīs uici
nos eoꝝ ⁊ sr omīa mōtana iudee diuul
gabant omīa ūba hec. Et posuerūt omīs
q̄ audierāt ī corde suo dicētes. Quis putas
puer iste erit. ⁊ manꝰ dñi erat cū illo. Et
zacharias pr eius īpletꝰ est spū sō ⁊ ꝓph
auit dicēs. Bñdcs dñs ds isrl q̄ uisitauit ⁊
⁊ fecit redēpcōꝫ plebis sue. Et erexit cornu
salutis nob ī domo dauid pueri sui. Sicut
locutꝰ est p os scōꝝ q̄ a seclo sūt ꝓphaꝝ eī.
Salutē ex inimicis nris ⁊ de manu oīm
q̄ oderūt nos. Ad faciēdā mīam cū prib;
nris ⁊ memorari testamti sui sci. Ius iu
randū qd iurauit ad abrahā prem nrm
daturū se nob. Vt sine tiōre de manu ini
micoꝝ nroꝝ liberati suiām illi. In scītate
⁊ iusticia corā ipo omib; dieb; nris. Et
tu puer ꝓpha altissimi vocabis pibis eī
añ faciē dñi parē uias eī. Ad dandam
sciām salutis plebi eī in remissionē pccōꝝ
eoꝝ. Per uiscā mīe di nri in qb; uisitauit
nos oriens ex alto. Illuiāre hijs q̄ ī tene
bris ⁊ ūbra mortis sedēt ad dirigēdos pedes nros
ī uiā pacis. Puer aūt crescebat ⁊ ↄfortaba
t spū. ⁊ erat ī desertis usq; ī diē ostēsiōis
sue ad israhel. II

Factū est aūt ī dieb; illis. Exijt e
dictu a cesare augusto vt describet
vniūsus orbis. Hec descripcō pma fca
ē a pside syrie cyrino. Et ibat omīs ut

[sua]

profitentur singuli in civitatem. Ascendit autem et ioseph a galilea de civitate nazareth in iudeam civitatem david que vocatur bethleem eo quod esset de domo et familia david ut profiteretur cum maria desponsata sibi uxore pregnante. Factum est autem cum essent ibi impleti sunt dies ut pareret. Et peperit filium suum primogenitum. Et pannis eum involvit et reclinavit [eum] in presepio quia non erat ei locus in diversorio. Et pastores erant in regione eadem vigilantes et custodientes vigilias noctis super gregem suum. Et ecce angelus domini stetit iuxta illos et claritas dei circumfulsit illos et timuerunt timore magno. Et dixit illis angelus. Nolite timere. Ecce enim evangelizo vobis gaudium magnum quod erit omni populo quia natus est vobis hodie salvator qui est christus dominus in civitate david. Et hoc vobis signum. Invenietis infantem pannis involutum et positum in presepio. Et subito facta est cum angelo multitudo celestis milicie laudantium deum et dicentium. Gloria in excelsis deo. [altissimis] Et in terra pax hominibus bone voluntatis. Et factum est ut discesserunt ab eis angeli in celum. Pastores loquebantur ad invicem dicentes. Transeamus usque bethleem et videamus hoc verbum quod factum est quod dominus ostendit nobis. Et venerunt festinantes et invenerunt mariam et ioseph et infantem positum in presepio. Videntes autem cognoverunt de verbo quod dictum erat illis de puero hoc. Et omnes qui audierunt mirati sunt et de hiis que dicta erant a pastoribus ad ipsos. Maria autem conservabat omnia verba hec conferens in corde suo. Et reversi sunt pastores glorificantes et laudantes deum in omnibus que audierant et viderant sicut dictum est ad illos. Et postquam consummati sunt dies octo ut circumcideretur puer vocatum est nomen eius ihesus quod vocatum est ab angelo priusquam in utero conciperetur. Et postquam impleti sunt dies purificacionis marie secundum legem moysi tulerunt illum in ierusalem ut sisterent eum domino. Quia omne masculinum adaperiens

[sic scriptum est in lege domini]

vulvam sanctum domino vocabitur. Et ut darent hostiam secundum quod dictum est in lege domini par turturum aut duos pullos columbarum. Et ecce homo erat in ierusalem cui nomen symeon et homo iste iustus et timoratus expectans consolacionem israel et spiritus sanctus erat in eo. Et responsum acceperat a spiritu sancto non visurum se mortem nisi prius videret christum domini. Et venit in spiritu in templum. Et cum inducerent puerum ihesum parentes [eius] ut facerent secundum consuetudinem legis pro eo et ipse accepit eum in ulnas suas et benedixit deum et dixit. Nunc dimittis domine servum tuum in pace. Quia viderunt oculi mei salutare tuum. Quod parasti ante faciem omnium populorum. Lumen ad revelacionem gentium et gloriam plebis tue israhel. Et erat pater eius et mater eius mirantes super hiis que dicebantur de illo. Et benedixit illis symeon et dixit ad mariam matrem eius. Ecce positus est hic in ruinam et in resurrectionem multorum in israel et in signum cui contradicetur et tuam ipsius animam pertransibit gladius ut revelentur ex multis cordibus cogitaciones. Et erat anna prophetissa filia phanuhel de tribu aser. Hec processerat in diebus multis et vixerat cum viro suo annis septem a virginitate sua. Et hec vidua erat usque ad annos octoginta quatuor que non discedebat de templo ieiuniis et oracionibus serviens domino nocte ac die. Et hec ipsa hora superveniens confitebatur domino et loquebatur de illo omnibus qui expectabant redempcionem israel. Et ut perfecerunt omnia secundum legem domini reversi sunt in galileam civitatem suam nazareth. Puer autem crescebat et confortabatur plenus sapiencia et gracia dei erat in illo. Et ibant parentes eius per omnes annos in ierusalem in die sollempni pasce. Et cum factus esset ihesus annorum xii. ascendentibus illis ierosolimam secundum consuetudinem diei festi. Consummatisque diebus cum redirent remansit puer ihesus in ierusalem et non cognoverunt parentes eius. Existimantes autem illum esse in comitatu venerunt iter diei et requirebant eum inter cognatos et notos et non invenientes reversi sunt in ierusalem requirentes eum. Et factum est post triduum invenerunt illum in templo

sedentē in medio doctor audientē illos. ⁊ int
rogantē eos. Stupebāt aūt oēs q̄ audie
bant ꝯ sꝯ prudēcia ⁊ respōsis eī. ⁊ uidētes ā
miratī sūt. Et dix̄ mat̄ eī ad illū. fili quid
fecisti nob sic. Ecce pr̄ tuus ⁊ ego dolētes q̄
rebam̄ te. Et ait ad illos. Quid ē q̄d me q̄re
batis. nesciebatis qr in hys q̄ pris mei sūt o
me eē. ⁊ ipī nō intellexerūt ūbū q̄d locut ē
ad illos. Et descendit cū eis ⁊ uenit nazaret
⁊ erat subdit illis. Et mat̄ eius ꝯsuabat oīa
ūba hec ꝯferens i corde suo. Et ihc pficiebat
sapiencia ⁊ etate ⁊ grā apd dm̄ ⁊ hoīes.

Anno aūt q̄ntodecīo ipīi tiberij III
cesaris, pcurāte poncio pylato iudeā.
tetrarcha aūt galilee herode. philippo aūt
frē eī tetrarcha iturée ⁊ traconitidis regiōis
et lisania abiline tetrarcha sb pncipibz sa
cdotū anna ⁊ caypha. Factū ē ūbū dn̄i sup
iohānē zacharie filiū in deserto. Et uenit in
omnē regionē iordanis p̄dicās baptismū
penitencie i remissionē pccōr. sicut scptū ē
in libro sīmonū ysaie pphē. Vox clamātis i
deserto. parate uiā dn̄i rectas facite semitas eī.
Omnis uallis īplebit ⁊ omīs mōs ⁊ collis
humiliabit. Et erūt pua in directa ⁊ aspa i uias
planas. Et uidebit omīs caro salutare
dī. Dicebat ḡ ad turbas q̄ exiebāt ut bap
tizarent ab eo. Genimina uiperar̄ q̄s ostē
dit uob fuḡe a uentura ira. Facite ḡ fructꝰ
dignos pnīe ⁊ ne cepītis dīc p̄rem hēm
abrahā. Dico enī uob qm̄ potēs ē ds de la
pidibz istis suscitare filios habrahe. Iam
enī securis ad radicē arbor posita ē. Omīs
ḡ arbor nō faciēs fructū bonū excidet ⁊ in
ignē mittet. Et interrogabāt eū turbe dīc
ēs. Quid ḡ faciem̄. Rndēs aūt dicebat il
lis. Qui hꝫ duas tunicas det nō hn̄ti. Et
qui hꝫ escas silr̄ faciat. Venerūt aūt ⁊ pub
licani ut baptizarentur. et dix̄ūt ad illum.
Magistr̄ quid faciem̄. At ille dix̄. ad eos.
Nichil amplius q̄m ꝯstitutū ē uob faciatis.

Interrogabāt aūt illū ⁊ milites dicētes. Quid
faciem̄ ⁊ nos. Et ait ill. Neminē ꝯcutiatis.
neqꝫ calūpniā faciatis ⁊ ꝯtenti estote sti
pendiys uris. Existimāte aūt pplo ⁊ cogi
tātibz oībz i cordibz suis de iohē ne forte ipē
eēt xp̄c. Rndit iohes dicēs oībz. Ego qdē
aq̄ baptizo uos. ueniet aūt forcior me cuius nō
sū dign̄ soluē corrigiā calciamētor eī. Ipē
uos baptizabit i spū scō ⁊ igni. Cuius uenti
labr̄ i manu eī ⁊ purgabit aream suā.
⁊ ꝯgregabit triticū i orreū suū. Paleas aūt
ꝯburet igni iextinguibili. Multa quidē ⁊ alia
exortās ewāgelizabat pplo. Herodes aūt
tetrarcha cū corripet ab illo de herodiade uxore
frīs sui ⁊ de oībz malis q̄ faciebat hero
des adiecit ⁊ hoc sup omīa ⁊ inclusit ioh
em i carcerē. Factū ē aūt cū baptizaret
omīs pplꝰ ⁊ ihu baptizato ⁊ orante apti
ē celū. Et descendit spc scs corpali spē sicut co
lumba i ipm̄. Et uox de celo fcā ē tu es filꝰ
meꝰ dilcūs in te ꝯplacuit m̄. Et ipē ihc erat
incipiēs q̄i ānor xxx. ut putabat̄ fili ios
eph. Qui fuit heli. Qui fuit mathat. Qui
fuit leui. Qui fuit melchi. Qui fuit iāne.
Qui fuit ioseph. Qui fuit mathatie. Qui
fuit amos. Qui fuit naum. Qui fuit esli.
Qui fuit nagge. Qui fuit math. Qui fuit
mathatie. Qui fuit semei. Qui fuit ioseph.
Qui fuit ioda. Qui fuit iohanna. Qui fu
it zorobabel. Qui fuit salatiel. Qui fuit
neri. Qui fuit melchi. Qui fuit addi. Q
fuit cosā. Qui fuit helmodā. Qui fuit
her. Qui fuit ihu. Qui fuit helyezer. Qui
fuit iorim. Qui fuit mathath. Qui fuit
leui. Qui fuit symeō. Qui fuit iuda. Q
fuit ioseph. Qui fuit iona. Qui fuit heli
achim. Qui fuit melcha. Qui fuit mēne.
Qui fuit mathata. Qui fuit nathā. Q
fuit dauid. Qui fuit iesse. Qui fuit obeth.
Qui fuit boz. Qui salmō. Qui fuit naa
son. Qui fuit aminadā. Q fuit arā.

M. 3. R. 1. Io. 1.

M. 3. R. 1.

M. 1.

Qui fuit esrom. Qui fuit phares. Qui fuit iude. Qui fuit iacob. Qui fuit ysaac. Qui fuit abrae. Qui fuit thare. Qui fuit nachor. Qui fuit seruch. Qui fuit ragau. Qui fuit phalech. Qui fuit heber. Qui fuit sale. Qui fuit cainā. Qui fuit arphaxat. Qui fuit sem. Qui fuit noe. Qui fuit lamech. Qui fuit mathusalem. Qui fuit enoch. Qui fuit iareth. Qui fuit malaleel. Qui fuit cainan. Qui fuit enos. Qui fuit seth. Qui fuit adam. Qui fuit dei.

IIII

Jhesus autē plenus spū scō regressus ē a iordane. Et agebat a spū ī desertū dieb' xl. ꝛ temptabat a dyabolo. Et nichil mādu cauit in dieb; illis. Et cōsumatis illis esuriit. Dix' autē illi dyabol'. Si filius dei es dic lapidi huic vt panis fiat. Et respondit ad illū ihc. Scriptū est qꝛ nō in solo pane viuit hō s; ī omī vbo dei. Et duxit illū dyabol' ī montē excelsū ꝛ ostendit illi omīa regna orbis terre ī momēto tpis ꝛ ait illi. Tibi dabo ptātē hāc vniūsā ꝛ gl'am illoꝝ qꝛ m̄ tradita sūt ꝛ cui uolo do illa. Tu ergo si adoraueris corā me erūt tua omīa. Et respondēs ihc dix' illi. Scriptū ē enī. Dn̄m dm̄ tuū adorabis ꝛ illi soli seruies. Et dux' illū in ierlm ꝛ statuit eum sup̄ pinnaculū templi ꝛ dix' illi. Si filius dei es mitte te hinc deorsū. Scriptū ē enī. Qm̄ angelis suis mādauit de te ut cōseruent te. ꝛ qꝛ ī manib; tollent te ne forte offendas ad lapidē pedē tuū. Et respondens ihc ait illi. Dictū ē. Non temptabis dn̄m deum tuū ꝛ cōsumata oī temptacōe dyabol' recessit ab illo usq; ad tpc. Et regressus est ihc ī uirtute spc ī galileā ꝛ fama exiit p vniūsā regionē de illo ꝛ ipse docebat ī synagogis illis eoꝝ ꝛ magnificabat' ab oībus. Et venit nazareth ubi erat nutritus ꝛ intrauit scdm cōsuetudinē suā die sabbti ī synagogā ꝛ surrexit legē. ꝛ traditus est illi lib' ysaie pphe. ꝛ vt reuoluit librū īuenit locū ubi scriptū erat. Sps dn̄i sup me ppt qꝛ unxit me euāgelizare paupib; misit me sanare cōtritos corde p̄dicare captiuis remissionē ꝛ cecis uisū. dimittē cōfractos ī remissionē p̄dicare annū dn̄i acceptū ꝛ diē retribucōis. ꝛ cū plicuiss; librū reddidit ministro ꝛ sedit. Et oculi oīm ī synagoga oculi erāt intendentes ī eū. Cepit autē dic̄ ad illos. Quia hodie impleta ē hec scriptura ī aurib; uris. Et oēs testimoniū illi dabāt ꝛ mirabātur ī ūbis gr̄e q̄ pcedebāt de ore ei'. Et dicebāt. Nōne hic ē filius ioseph. Et ait illis. Utiq; dicetis m̄ hanc similitudinē. Medice cura te ipm̄. Quanta audiuim' fcā ī capharnaū fac ꝛ hic ī patria tua. Ait autē. Amē dico uob. qꝛ nēo pphā acceptus est ī patria sua. In uitate dico uob multe uidue erāt in dieb; helye in isrl. qn̄ clausū est celū ānis trib; ꝛ mēsib; sex. cū fcā eēt fames magna ī oī tra isrl. ꝛ ad nullā illaꝝ missus ē helyas nisi ī sarepta sydonie ad mlierem uiduā. Et multi leprosi erāt ī isrl sub helyseo pphā ꝛ nēo eoꝝ mūdat' est nisi naaman syrus. Et repleti sūt oēs ī synagoga ira hec audientes. Et surrexerūt ꝛ eiecerūt illū extra ciuitatē. Et duxerūt illū usq; ad supcilium motis sup̄ quē ciuitas eoꝝ erat edificata vt p̄cipitarent eū. Ipse autē trāsiens p mediū illoꝝ ibat. Et descendit ihs ī capharnaū ciuitatē galilee ibiq; docebat illos sabbatis. Et stupebāt ī doctrina ei' qꝛ ī ptāte erat sermo ipius. ꝛ ī synagoga erat hō hns demoniū īmūdū ꝛ exclamauit uoce magna dicēs. Sine. quid nob. ꝛ tibi ihu nazarene venisti an̄ tps pdē nos. Scio te qꝛ sis scs dei. Et increpauit illū ihc dicēs. Obmutesce ꝛ exi ab illo. Et cū piecisset illū demoniū ī mediū exiit ab illo. nichilq; illū nocuit. Et fcūs ē pauor ī oīb; ꝛ colloquebant' adinuicē dicētes. Quid ē hec ūbū qꝛ ī ptāte

ꝫ uirtute imperat in mũdis spũitib; ꝫ ex
eunt. Et diuulgabat᷑ fama de illo ĩ omẽ
locũ regionis. Surgẽs aũt ihc de synago
ga introiuit ĩ domũ symõis. Socrꝰ aũt sy
monis tenebat᷑ magnis febrib; ꝫ rogaue
runt illũ ꝓ ea. Et stans sr̃ illã imꝑauit fe
bri ꝫ dimisit illã. Et ꝯtinuo surgẽs mi
nistrabat illis. Cũ sol aũt occidisset omĩs q̃
habebant infirmos uariis languorib; du
cebant illos ad eũ. At ille singlis manũ im
ponẽs curabat eos. Exiebãt aũt demoĩa
a multis clamantia ꝫ dicẽtia qr̃ tu es filꝰ dĩ ꝫ
increpãs nõ sinebat ea loq̃. qr̃ sciebãt ipm̃
eẽ xp̃m. Facta aũt die egressus ibat ĩ desertũ
locũ ꝫ turbe req̃rebãt eũ ꝫ uenerũt usq; ad
ipm̃ ꝫ detinebãt illũ ne discederet ab eis. Qͥbꝰ
ille ait. Quia ꝫ aliis ciuitatib; oꝫ me euã
gelizare regnũ dĩ qr̃ ideo missus sũ. Et e
rat ꝑdicãs ĩ synagogis galilee.

V

Factũ est aũt cũ turbe irruerẽt ĩ eũ
ut audirent ũbũ dĩ ꝫ ip̃e stabat secus stag
nũ genezareth ꝫ uidit duas naues stãtẽs
secus stagnũ piscatores aũt descẽderãt ꝫ la
uabãt retia. Ascẽdẽs aũt ĩ unã nauẽ q̃ erat
symonis rogabat eũ ut a tra reduceret
pusillũ ꝫ sedẽs docebat de nauicl̃a turbas.
Ut aũt cessauit loq̃ dixit ad symonẽ. Duc
in altũ ꝫ laxate retia ura ĩ capturã. Et rñ
dẽs symõ dixit illi. Preceptor ꝑ totã noctẽ la
borãtes nichil cepim̃ ĩ ũbo aũt tuo laxabo
rete. Et cũ hoc fecissent ꝯcluserũt piscium mul
titudinẽ copiosã. Rũpebat᷑ aũt rete eor̃.
Et ãnuerũt sociis q̃ erãt ĩ alia naui ut ue
nirẽt ꝫ adiuuarẽt eos. Et uenerũt ꝫ ĩpleue
runt ambas nauicl̃as ita ut pene mergerent᷑.
Q̃ cũ uideret symõ petrꝰ pcidit ad genua ihu
dicẽs. Exi a me qr̃ pctõr hõ sũ dñe. Stupor
enĩ circũdederat eũ ꝫ omĩs qui cũ illo erãt in
captura piscium q̃s ceperãt. Silr̃ aũt iacobũ
ꝫ iohẽm filios zebedei q̃ erãt socii symõis.
Et ait ad symonẽ ihc. Noli timẽ ex hoc
iã hoĩes eris capiẽs. Et subductis ad trã
nauib; relictis omĩb; secuti sũt eũ. Et fctm̃
ẽ ĩ unã ciuitatũ ecce uir plenꝰ lepra ꝫ uidẽs
ihm̃ ꝫ pcidẽs ĩ faciẽ suã rogauit eũ dicẽs.
Dñe si uis potes me mũdare. Et extẽdens
manũ tetigit illũ ihc dicẽs. Uolo mũda
re. Et ꝯfestim lepra discessit ab illo. Et ip̃e
p̃cepit ut nemini diceret. S; uade ostẽde te sacer
doti ꝫ offer ꝓ emũdacõe tua sicut p̃cepit
moyses ĩ testimoniũ illis. Perambulabat aũt
magis sermo de illo ꝫ ꝯueniebãt turbe mul
te ut audirẽt ꝫ curarẽt᷑ ab infirmitatibꝰ
suis. Ip̃e aũt secedebat in deserto ꝫ orabat.
Et fctm̃ ẽ in una dier̃ ꝫ ip̃e sedebat docẽs.
Et erãt pharisei sedẽtes ꝫ legis doctores q̃
uenerãt ex omĩ castello galilee ꝫ iudee
ꝫ ierlm̃. ꝫ uirtus erãt dñi ad sanandũ eos. Et
ecce uiri portãtes ĩ lecto hoĩem q̃ erat pa
raliticꝰ ꝫ q̃rebãt eũ inferre ꝫ ponẽre eũ ꝫ nõ ĩ
ueniẽtes q̃ pte ei inferrẽt illũ p̃ turba. S; ascẽ
derũt sup̃ tectũ ꝫ ꝑ tegulas submiserũt eũ
cũ lecto ĩ mediũ ãn ihm̃. Quor̃ fidẽ ut uidit
dixit. Homo remittũtur ĩ pctã tua. Et cepe
runt cogitare scribe ꝫ pharisei dicẽtes. Quis
ẽ hic q̃ loquit᷑ blasphemias. Quis pot̃
dimittẽ pctã ĩ solus dꝰ. Ut ꝯgnouit aũtẽ
ihc cogitacões eor̃ rñdẽs dixit ad illos. Qͥd
cogitatis ĩ cordib; ũris. Quid ẽ facilius
dicẽ dimittũt᷑ ĩ pctã tua an dicẽ surge ꝫ am
bla. Ut aũt sciatis qr̃ filꝰ hoĩs ptãtẽ h;
ĩ trã dimittẽ pctã. ait paralitico. ĩ dico sur
ge tolle lectũ tuũ ꝫ uade ĩ domũ tuã. Et
ꝯfestĩ surgẽs corã illis tulit in q̃ iacebat
ꝫ abiit ĩ domũ suã magnificãs dm̃. Et stu
por apprehendit omĩs ꝫ magnificabãt dm̃. Et
repleti sũt timore dicẽtes. qr̃ uidimꝰ mirabili
a hodie. Et post hec exiit ꝫ uidit publica
nũ noĩe leui sedẽtẽ ad teloneũ ꝫ ait illi.
Seq̃re me. ꝫ relictis rebꝰ omĩb; surgens
secutꝰ ẽ eũ. ꝫ fecit ei ꝯuiuiũ magnũ leui
ĩ domo sua. Et erat turba multa publica

M.8.F.1.

cũ cet

M.9.F.2.

illũ

lectũ

M.9.F.2.

norum et aliorum qui cum illis erant discumbentes. Et murmurabant pharisei et scribe eorum dicentes ad discipulos eius. Quare cum publicanis et peccatoribus manducatis et bibitis? Et respondens ihesus dixit ad illos. Non egent qui sani sunt medico. Sed qui male habent. Non veni vocare iustos sed peccatores ad penitentiam. At illi dixerunt ad eum. Quare discipuli iohannis ieiunant frequenter et obsecrationes faciunt similiter et phariseorum, tui autem edunt et bibunt. Quibus ipse ait. Numquid potestis filios sponsi dum cum illis est sponsus facere ieiunare? Venient autem dies et cum ablatus fuerit ab illis sponsus tunc ieiunabunt in illis diebus. Dicebat autem et similitudinem ad illos. Quia nemo commissuram a vestimento novo immittit in vestimentum vetus. Alioquin et novum rumpit et veteri non convenit convenit commissura a novo. Et nemo mittit vinum novum in utres veteres. Alioquin rumpet vinum novum utres et vinum effundetur et utres peribunt. Sed vinum novum in utres novos mittendum est et utraque conservantur. Et nemo bibens vetus statim vult novum. Dicit enim vetus melius est.

VI

Factum est autem in sabbato secundo primo cum transiret per sata vellebant discipuli eius spicas et manducabant confricantes manibus. Quidam autem phariseorum dicebant illis. Quid facitis quod non licet in sabbatis? Et respondens ihesus ad eos dixit. Nonne hoc legistis quod fecit david cum esurisset ipse et qui cum eo erant, quomodo intravit in domum dei et panes propositionis sumpsit et manducavit et dedit his qui cum eo erant, quos non licebat manducare nisi tantum sacerdotibus. Et dicebat illis. Quia dominus est filius hominis et sabbati. Factum est autem in alio sabbato ut intraret in synagogam et doceret. Et erat ibi homo et manus eius dextra erat arida. Observabant autem eum scribe et pharisei si in sabbato curaret, ut invenirent unde accusarent illum. Ipse vero sciebat cogitationes eorum. Et ait homini qui habebat manum aridam. Surge et sta in medium. Et surgens stetit. Ait autem ad illos ihesus. Interrogo vos si licet sabbato bene facere an male. animam salvam facere an perdere. Et circumspectis omnibus dixit homini: extende manum tuam. Et extendit. Et restituta est sanitati manus eius. Ipsi autem repleti sunt insipientia et colloquebantur ad invicem quidnam facerent de ihesu. Factum est autem in diebus illis exiit in montem orare et erat pernoctans in oratione dei. Et cum dies factus esset vocavit discipulos suos et elegit xii ex ipsis quos et apostolos nominavit. Symonem quem cognominavit petrum et andream fratrem eius, iacobum et iohannem, philippum et bartholomeum, matheum et thomam, iacobum alphei et symonem qui vocatur zelotes, iudam iacobi et iudam scarioth qui fuit proditor. Et descendens ihesus cum illis stetit in loco campestri et turba discipulorum eius et multitudo copiosa plebis ab omni iudea et ierusalem et maritima et tyri et sydonis qui venerant ut audi-

venerunt ut audirent eum et sanarentur a languoribus suis. Et qui vexabantur a spiritibus inmundis curabantur. Et omnis turba querebat eum tangere quia virtus de illo exiebat et sanabat omnes. Et ipse elevatis oculis in discipulos suos dicebat. Beati pauperes quia vestrum est regnum dei. Beati qui nunc esuritis quia saturabimini. Beati qui nunc fletis quia ridebitis. Beati eritis cum vos oderint homines et cum separaverint et exprobraverint et eiecerint nomen vestrum tamquam malum propter filium hominis. Gaudete in illa die et exultate. Ecce enim merces vestra multa est in celo. Secundum hec enim faciebant prophetis patres eorum. Verumtamen ve vobis divitibus qui habetis consolationem vestram. Ve vobis qui saturati estis quia esurietis. Ve vobis qui ridetis nunc quia lugebitis et flebitis. Ve vobis cum benedixerint homines omnes. Secundum hec enim faciebant pseudoprophetis patres eorum. Et vobis dico qui auditis diligite inimicos vestros. Bene facite his qui vos oderunt. Benedicite maledicentibus vobis. Orate pro calumpniantibus vos. Et qui te percutit in maxillam, prebe ei et alteram. Et ab eo qui aufert tibi vestimentum et tunicam noli prohibere. Omni autem petenti te tribue. Et qui aufert que tua sunt ne repetas. Et prout vultis ut faciant vobis homines et vos facite illis similiter. Et si diligitis illos qui vos diligunt, que vobis est gratia? Nam et peccatores diligentes se diligunt. Et si benefeceritis his qui vobis benefaciunt, que vobis est gratia? Siquidem et peccatores hoc faciunt. Et si mutuum dederitis his a quibus speratis recipere que gratia est vobis? Nam et peccatores peccatoribus fenerantur ut recipiant equalia. Verumtamen diligite inimicos vestros et bene facite et mutuum date nichil inde sperantes et erit merces vestra multa et eritis filii altissimi. Quia ipse benignus est super ingratos et malos. Estote misericordes sicut et pater vester misericors est. Nolite iudicare et non iudicabimini. Nolite condempnare et non condempnabimini. Dimittite et dimittemini. Date et dabitur vobis. Mensuram bonam et confer-

& coagitatam & supereffluentem dabunt in sinum vestrum. Eadem quippe mensura qua mensi fueritis remetietur vobis. Dicebat autem eis & similitudinem. Numquid potest cecus cecum ducere? Nonne ambo in foveam cadunt? Non est discipulus super magistrum. Perfectus autem omnis erit si sit sicut magister eius. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui trabem autem que in oculo tuo est non consideras? Et quomodo potes dicere fratri tuo frater sine eiciam festucam de oculo tuo ipse in oculo tuo trabem non videns. Ypocrita eice primum trabem de oculo tuo & tunc perspicies ut educas festucam de oculo fratris tui. Non est enim arbor bona que facit fructus malos, neque arbor mala faciens fructum bonum. Unaqueque enim arbor de fructu suo cognoscitur. Neque enim de spinis colligunt ficus neque de rubo vindemiant uvam. Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum & malus homo de malo thesauro profert malum. Ex habundantia enim cordis os loquitur. Quid autem vocatis me domine domine & non facitis que dico? Omnis qui venit ad me & audit sermones meos & facit eos ostendam vobis cui similis sit. Similis est homini edificanti domum qui fodit in altum & posuit fundamenta super petram. Inundatione autem facta illisum est flumen domui illi & non potuit eam movere fundata enim erat supra firmam petram. Qui autem audit & non facit similis est homini edificanti domum suam super terram sine fundamento in quam illisus est fluvius & continuo cecidit & facta est ruina domus illius magna. Cum autem implesset omnia verba sua in aures plebis intravit capharnaum.

VII

Centurionis autem cuiusdam servus male habens erat moriturus qui illi erat pretiosus. Et cum audisset de Ihesu misit ad eum seniores iudeorum rogans eum ut veniret & sanaret servum eius. At illi cum venissent ad Ihesum rogabant eum sollicite dicentes ei. Quia dignus est ut hoc illi prestes. Diligit enim gentem nostram & synagogam ipse edificavit nobis. Ihesus autem ibat cum illis. Et cum iam non esset longe a domo misit ad eum centurio amicos suos dicens. Domine noli vexari. non enim dignus sum ut sub tectum meum intres. propter quod et meipsum non sum dignum arbitratus ut venirem ad te. Sed dic verbo & sanabitur puer meus. Nam & ego homo sum sub potestate constitutus habens sub me milites & dico huic vade & vadit. & servo meo fac hoc & facit. & alio veni & venit. Quo audito Ihesus miratus est & conversus sequentibus se turbis dixit. Amen dico vobis nec in israel tantam fidem inveni. Et reversi qui missi fuerant domum invenerunt servum qui languerat sanum. Et factum est deinceps ibat in civitatem que vocabatur naym & ibant cum illo discipuli eius & turba copiosa. Cum autem appropinquaret porte civitatis ecce defunctus efferebatur filius unicus matris sue. Et hec vidua erat & turba civitatis multa cum illa. Quam cum vidisset dominus misericordia motus super eam dixit illi. noli flere. & accessit & tetigit loculum. Hii autem qui portabant steterunt. & ait. adolescens tibi dico surge. Et resedit qui erat mortuus & cepit loqui & dedit illum matri sue. Accepit autem omnes timor et magnificabant deum dicentes. Quia propheta magnus surrexit in nobis & quia deus visitavit plebem suam. & exiit hic sermo in universam iudeam de eo & omnem circa regionem. Et nuntiaverunt iohanni & discipulis eius de omnibus his. Et convocavit duos ex discipulis suis iohannes & misit ad Ihesum dicens. Tu es qui venturus es an alium expectamus? Cum autem venissent ad eum viri dixerunt. Iohannes baptista misit nos ad te dicens. Tu es qui venturus es an alium expectamus? In ipsa autem hora curavit multos a languoribus & plagis & spiritibus malis & cecis multis donavit visum. Et respondens dixit illis. Euntes renuntiate iohanni que audistis & vidistis. Quia ceci vident claudi ambulant. leprosi mundantur. surdi audiunt mortui resurgunt pauperes evangelizantur. & beatus est quicumque non fuerit scanda

lizatus in me. Et cum discessissent nuntii iohannis cepit dicere de iohanne ad turbas. Quid existis in desertum videre? arundinem vento agitatam? Sed quid existis videre? hominem mollibus vestimentis indutum? ecce qui in veste preciosa sunt et in deliciis in domibus regum sunt. Sed quid existis videre? prophetam? Utique dico vobis et plus quam prophetam. Hic est de quo scriptum est. Ecce mitto angelum meum ante faciem tuam qui preparabit viam tuam ante te. Dico enim vobis maior inter natos mulierum propheta iohanne baptista nemo est. Qui autem minor est in regno dei maior est illo. Et omnis populus audiens et publicani iustificaverunt deum baptizati baptismo iohannis. Pharisei autem et legisperiti consilium dei spreverunt in semetipsis non baptizati ab eo. Cui ergo similes dicam homines generationis huius? et cui similes sunt? Similes sunt pueris sedentibus in foro et loquentibus ad invicem et dicentibus. Cantavimus vobis tibiis et non saltastis. lamentavimus et non plorastis. Venit enim iohannes baptista neque manducans panem neque bibens vinum et dicitis demonium habet. Venit filius hominis manducans et bibens et dicitis. Ecce homo devorator et bibens vinum amicus publicanorum et peccatorum. Et iustificata est sapientia ab omnibus filiis suis. Rogabat autem illum quidam de phariseis ut manducaret cum illo. Et ingressus domum pharisei discubuit. Et ecce mulier que erat in civitate peccatrix ut cognovit quod accubuisset in domo pharisei attulit alabastrum unguenti. et stans retro secus pedes eius lacrimis cepit rigare pedes eius et capillis capitis sui tergebat et osculabatur pedes eius et unguento ungebat. Videns autem phariseus qui vocaverat eum ait intra se dicens. Hic si esset propheta sciret utique que et qualis esset mulier que tangit eum quia peccatrix est. Et respondens ihesus dixit ad illum. Symon habeo tibi aliquid dicere. At ille ait. Magister dic. Duo debitores erant cuidam feneratori. Unus debebat denarios quingentos et alius quinquaginta. Non habentibus illis unde redderent donavit utrisque. Quis ergo eum plus diligit? Respondens Symon dixit. Estimo quia is cui plus donavit. At ille dixit ei. Recte iudicasti. Et conversus ad mulierem dixit Symoni. Vides hanc mulierem? Intravi in domum tuam aquam pedibus meis non dedisti hec autem lacrimis rigavit pedes meos et capillis suis tersit. Osculum mihi non dedisti hec autem ex quo intravit non cessavit osculari pedes meos. Oleo caput meum non unxisti hec autem unguento unxit pedes meos. Propter quod dico tibi remittuntur ei peccata multa quoniam dilexit multum. Cui autem minus dimittitur minus diligit. Dixit autem ad illam ihesus. Remittuntur tibi peccata. Et ceperunt qui simul accumbebant dicere intra se. Quis est hic qui et peccata dimittit? Dixit autem ad mulierem. Fides tua te salvam fecit. vade in pace.

VIII

Et factum est deinceps et ipse iter faciebat per civitates et castella predicans et evangelizans regnum dei. Et duodecim cum illo et mulieres alique que erant curate a spiritibus malignis et infirmitatibus. Maria que vocatur magdalene de qua demonia septem exierant et iohanna uxor chuze procuratoris herodis et susanna et alie multe que ministrabant ei de facultatibus suis. Cum autem turba plurima conveniret et de civitatibus properarent ad eum. Dixit per similitudinem. Exiit qui seminat seminare semen suum. et dum seminat aliud cecidit secus viam et conculcatum est et volucres celi comederunt illud. Et aliud cecidit super petram et natum aruit quia non habebat humorem. Et aliud cecidit inter spinas et simul exorte spine suffocaverunt illud. Et aliud cecidit in terram bonam et ortum fecit fructum centuplum. Hec dicens clamabat. Qui habet aures audiendi audiat. Interrogabant autem eum discipuli eius que esset hec parabola. Quibus ipse dixit. Vobis datum est nosse misterium regni dei. ceteris autem in parabolis ut videntes non videant et audientes non intelligant. Est autem hec parabola. Semen est verbum dei. Qui autem secus viam sunt hii sunt qui audiunt deinde venit diabol

& tollit verbum de corde eorum. ne credentes salui
fiant. Nam qui supra petram qui cum gaudio suscipiunt
verbum: & hii radices non habent
qui ad tempus credunt & in tempore temptacionis rece
dunt. Quod autem in spinis cecidit hii sunt qui
audierunt verbum & a sollicitudinibus & diuiciis
& voluptatibus vite euntes suffocantur
& non referunt fructum. Quod autem in bonam terram
hii sunt qui in corde bono & optimo & audientes
verbum retinent & fructum afferunt in paciencia.
Nemo autem lucernam accendens operit eam vasi
aut subtus lectum ponit. sed supra candelabrum
ponit ut intrantes videant lumen. Non enim
est occultum quod non manifestetur. nec
absconditum quod non cognoscatur & in palam veni
at. Videte ergo quomodo audiatis. Qui enim habet da
bitur illi. & quicumque non habet & quod non putat se
habere auferetur ab illo. Venerunt autem ad illum
mater & fratres eius & non poterant adire eum pre
turba. Et nunciatum est illi. Mater tua & fra
tres tui stant foris volentes te videre. Qui respondens
dixit ad illos. Mater mea & fratres mei hii sunt qui
verbum dei audiunt & faciunt. Factum est autem in vna
dierum & ipse ascendit in nauiculam & discipuli eius
& ait ad illos. Transfretemus trans stagnum & as
cenderunt. Nauigantibus autem illis obdormi
uit & descendit procella venti in stagnum & com
plebantur & periclitabantur. accedentes autem suscita
uerunt eum dicentes. preceptor perimus. At ille sur
gens increpauit ventum ac tempestatem aque
& cessauit & facta est tranquillitas. Dixit autem
illis. Vbi est fides vestra. Qui timentes mira
ti sunt dicentes ad inuicem. Quis putas hic est
quia & ventis imperat & mari & obediunt ei.
& nauigauerunt ad regionem gerasenorum
que est contra galileam. Et cum egressus esset ad terram
occurrit illi vir quidam qui habebat demoni
um iam temporibus multis & vestimento non in
duebatur neque in domo manebat sed in mo
numentis. Hic ut vidit ihesum procidit ante
illum exclamans voce magna dixit. Quid

michi & tibi est ihesu fili dei altissimi obsecro
te ne me torqueas. Precipiebat enim spiritui
inmundo ut exiret ab homine. Multis enim
temporibus arripiebat illum & vinciebatur catenis
& compedibus custoditus. Et ruptis vinculis
agebatur a demonio in deserta. Interroga
uit autem illum ihesus dicens. Quod tibi nomen est.
At ille dixit. Legio. quia intrauerant demonia
multa in eum. Et rogabant illum ne imperaret
illis ut in abyssum irent. Erat autem ibi grex
porcorum multorum pascencium in monte & rogab
ant eum ut permitteret eos in illos ingredi et
permisit illos. Exierunt ergo demonia ab homine
& intrauerunt in porcos & impetu abiit grex per
preceps in stagnum & suffocatus est. Quod ut vi
derunt factum qui pascebant fugerunt & nuncia
uerunt in ciuitatem & in villas. Exierunt autem vide
re quod factum est & venerunt ad ihesum & inuenerunt
hominem sedentem a quo demonia exierant vestitum
ac sana mente ad pedes eius & timuerunt. Nun
ciauerunt autem illis & qui viderant quomodo sanus factus esset
a legione. Et rogauerunt illum omnis multitudo
regionis gerasenorum ut discederet ab eis quia
timore magno tenebantur. Ipse autem ascendens
nauem reuersus est. Et rogabat illum vir a quo
demonia exierant ut cum eo esset. Dimisit autem
eum ihesus dicens. Redi in domum tuam & narra quan
ta tibi fecit deus & abiit per vniuersam ciuitatem
predicans quanta illi fecisset deus. Factum est autem
cum rediisset ihesus excepit illum turba. Erant
enim omnes expectantes eum. & ecce venit vir cui
nomen iairus & ipse princeps synagoge erat. Et
cecidit ad pedes ihesu rogans eum ut intraret
in domum eius quia filia vnica erat illi fere annorum
duodecim & hec moriebatur. Et contigit dum
iret a turbis comprimebatur. & mulier quedam que
erat in fluxu sanguinis ab annis .xii. que in medicos
erogauerat omnem substanciam nec ab vllo po
tuit curari. Accessit retro & tetigit fimbri
am vestimenti eius. Et confestim stetit fluxus sanguinis
eius. Et ait ihesus. Quis est qui me tetigit. Ne

gantibus autem omnibus dixit petrus et qui cum illo erant. Preceptor turbe te comprimunt et affligunt et dicis quis me tetigit? Et dixit ihesus. Tetigit me aliquis. Nam et ego novi virtutem de me exisse. Videns autem mulier quia non latuit, tremens venit et procidit ante pedes illius et ob quam causam tetigerit eum indicavit coram omni populo, et quomodo confestim sanata sit. At ipse dixit ei. Filia fides tua te salvam fecit, vade in pace. Adhuc illo loquente venit quidam ad principem synagoge dicens ei quia mortua est filia tua, noli vexare illum. Ihesus autem audito hoc verbo respondit patri puelle. Noli timere, crede tantum et salva erit. Et cum venisset domum non permisit intrare secum quemquam nisi petrum et iacobum et iohannem et patrem et matrem puelle. Flebant autem omnes et plangebant illam. At ille dixit. Nolite flere, non est mortua puella sed dormit. Et deridebant eum scientes quia mortua esset. Ipse autem tenens manum eius clamavit dicens puella surge. Et reversus est spiritus eius et surrexit continuo. Et iussit illi dari manducare. Et stupuerunt parentes eius, quibus precepit ne alicui dicerent quod factum erat.

IX Convocatis autem duodecim apostolis dedit illis virtutem et potestatem super omnia demonia et ut languores curarent. Et misit illos predicare regnum dei et sanare infirmos. Et ait ad illos. Nihil tuleritis in via neque virgam neque peram neque panem neque pecuniam neque duas tunicas habeatis. Et in quamcumque domum intraveritis ibi manete et inde ne exeatis. Et quicumque non receperint vos, exeuntes de civitate illa etiam pulverem pedum vestrorum excutite in testimonium supra illos. Egressi autem circuibant castella evangelizantes et curantes ubique. Audivit autem herodes tetrarcha omnia que fiebant ab eo, et hesitabat eo quod diceretur a quibusdam quia iohannes surrexit a mortuis, a quibusdam vero quia helyas apparuit, ab aliis autem quia propheta unus de antiquis surrexit. Et ait herodes. Iohannem ego decollavi; quis autem est iste de quo audio talia? Et querebat videre eum. Et reversi apostoli narraverunt illi quecumque fecerunt. Et assumptis illis secessit seorsum in locum desertum qui est bethsaide. Quod cum cognovissent turbe secute sunt illum. Et excepit illos et loquebatur illis de regno dei, et eos qui cura indigebant sanabat. Dies autem ceperat declinare. Et accedentes duodecim discipuli dixerunt illi. Dimitte turbas ut euntes in castella villasque que circa sunt divertant et inveniant escas, quia hic in loco deserto sumus. Ait autem ad illos. Vos date illis manducare. At illi dixerunt. Non sunt nobis plus quam quinque panes et duo pisces, nisi forte nos eamus et emamus in omnem turbam hanc escas. Erant autem viri fere quinque milia. Ait autem ad discipulos suos. Facite illos discumbere per convivia quinquagenos. Et ita fecerunt. Et discumbere fecerunt omnes. Acceptis autem quinque panibus et duobus piscibus respexit in celum et benedixit illis et fregit et distribuit discipulis suis ut ponerent ante turbas. Et manducaverunt omnes et saturati sunt. Et sublatum est quod superfuit illis fragmentorum cophini duodecim. Et factum est cum esset solus orans, erant cum illo et discipuli, et interrogavit illos dicens. Quem me dicunt esse turbe? At illi responderunt et dixerunt. Iohannem baptistam, alii autem helyam, alii vero quia propheta unus de prioribus surrexit. Dixit autem illis. Vos autem quem me esse dicitis? Respondens symon petrus dixit. Christum dei. At ille increpans illos precepit ne cui dicerent hoc, dicens quia oportet filium hominis multa pati et reprobari a senioribus et principibus sacerdotum et scribis et occidi et tertia die resurgere. Dicebat autem ad omnes. Si quis vult post me venire abneget semetipsum et tollat crucem suam cotidie et sequatur me. Qui enim voluerit animam suam salvam facere perdet eam. Nam qui perdiderit animam suam propter me salvam faciet illam. Quid enim proficit homo si lucretur universum mundum se

aũt ipm pdat: ⁊ detrimẽtũ sui faciat. Nã
qui me erubuerit ⁊ meos sermones hũc filiꝰ
hominis erubescet. cũ uenerit ĩ maiestate su
a ⁊ pris ⁊ scõr anglor. Dico autẽ uob. Ve
sunt aliq hic stantes qui nõ gustabunt mor
te donec uideant regnũ dĩ. Fcm̃ ẽ autẽ post h
uba fere dies octo: ⁊ assũpsit petrũ ⁊ iaco
bũ ⁊ iohẽm ⁊ ascendit ĩ montẽ ut oraret.
⁊ fcm̃ est dũ oraret spẽs uultꝰ eius ẽ altal
tera: ⁊ uestimtũ eius albũ refulgẽs. Et ec
ce duo uiri loquebant' cũ illo. Erant autẽ
moyses ⁊ helyas uisi in maiestate: ⁊ di
cebant excessũ eius quẽ cõpleturꝰ erat ĩ ihrlm.
Petrꝰ uo et qui cũ eo erant grauati erant
sompno. Euigilantes uiderũt maiestatẽ
eius ⁊ duos uiros qui stabant cũ illo. ⁊ fcm̃ ẽ
cũ discederent ab illo ait petrꝰ ad ihm. Precep
tor bonũ est nos hic ẽẽ. Et faciamꝰ tria ta
bnacla. Vnũ tibi ⁊ unũ moysi ⁊ unũ hely
e. nesciẽs quid diceret. Hec autẽ illo loqnte fcã
ẽ nubes ⁊ obumbrauit eos ⁊ timuerũt intrã
tibꝰ illis ĩ nubẽ. ⁊ uox fcã est de nube dicens.
Hic ẽ filꝰ meꝰ dilectꝰ ipm audite. Et dũ fieret
uox inuentꝰ est ihc solus. Et ipi tacuerũt et
nemini dixerũt ĩ illis diebꝰ quicq̃m ex hijs
q̃ uiderant. Fcm̃ ẽ autẽ in sequẽti die descendenti
bꝰ illis de monte occurrit illis turba multa.
Et ecce uir de turba exclamauit dicẽs. Ma
gistr obsecro te respice in filiũ meũ qꝛ unicꝰ
est m̃. Et ecce sps̃ apphendit eũ ⁊ subito cla
mat ⁊ elidit ⁊ dissipat eũ cũ spuma ⁊ uix
discedit dilanians eũ ⁊ rogaui discipłos
tuos ut eicerent eũ ⁊ nõ potuerũt. Rndẽs
autẽ ihs dixit. O gñacio infidelis ⁊ puersa
usq quo ego ero apud uos ⁊ paciar uos.
Adduc huc filiũ tuũ. ⁊ cũ accederet elisit il
lũ demoniũ ⁊ dissipauit. Et increpauit
ihs spm ĩmundũ ⁊ sanauit puerũ ⁊ reddit
illũ prĩ eiꝰ. Stupebant autẽ omnis ĩ magnitu
dine dĩ. Omibꝰ qꝛ mirantibꝰ ĩ omibꝰ q̃ facie
bat ihc. Dix autẽ petrus. Dñe qre

nos nõ potuimꝰ eicẽ illũ. Quibꝰ dix. Hoc
genꝰ hui' modi nõ eicit' ni p oratiõẽ ⁊ ieiuni
um. Dix autẽ ad discipłos suos. Ponite
ĩ cordibꝰ uos sermones istos. Filꝰ enĩ hoĩs
futurũ ẽ ut tradat' in manꝰ hoĩm. At illi ig
norabant uerbũ istud ⁊ erat uelatũ ante eos
ut nõ sentirent illd. Et timebant interroga
re illũ de hoc uerbo. Intrauit ꝰ autẽ cogitacio
in eos qs eorũ maior eet. At ihs uidẽs cogita
cões eorũ cordis apphendẽs puerũ statuit eũ
secus se ⁊ ait illis. Quicũq susceperit puerũ
istũ in noĩe meo me recipit. Et quicũq me
receperit recipit eũ qui me misit. Nam qui
minor ẽ int' omis uos hic maior ẽ. Rndẽs
autẽ iohes dix. Preceptor uidimꝰ quendã ĩ noĩe
tuo eicientẽ demonia ⁊ phibuimꝰ eũ qꝛ nõ
sequit' nobiscũ. Et ait ad illũ ihs. Nolite
phibere eũ. Qui enĩ nõ est aduersũ uos pro
uob est. Fcm̃ est autẽ cũ cõplerent' dies as
sũpcõis eiꝰ ⁊ ipe faciẽ suã firmauit ut i
ret ĩ ihrlm. Et misit nũcios ante cõspcm suũ.
⁊ euntes intrauerũt ciuitatẽ samaritanor
ut pararent illi ⁊ nõ receperũt eũ qꝛ facies eiꝰ e
rat euntis ĩ ihrlm. Cũ uidissent autẽ discipli eiꝰ
iacobꝰ ⁊ iohes dixerũt. Dñe uis dicimus ut
ignis de celo descendat ⁊ cõsumat eos. Et
cõuersꝰ increpauit eos ⁊ dix. Nescitis cuiꝰ sps
estis filꝰ hoĩs nõ uenit pdere aĩas s; saluare
Et abierũt ĩ aliud castellũ. Fcm̃ ẽ autẽ am
bulantibꝰ illis ĩ uia dix quidã ad illũ. Seqr
te q̃cũq ieris ⁊ ait illi ihs. Vulpes foueas
hñt ⁊ uolucres celi nidos filꝰ autẽ hoĩs
nõ hꝫ ubi capud suũ reclinet. Ait autẽ ad
alterũ. Sequere me. Ille autẽ dix. Dñe pmit
te me pmũ ire ⁊ sepelire prẽm meũ. Di
xitq ei ihs. Sine ut mortui sepeliant
mortuos suos. Tu autẽ uade annũcia
regnũ dĩ. Et ait alter. Sequar te dñe s; pmũ
pmitte mi renũciare hijs q̃ domi sunt.
Et ait illi ihs. Nemo mittẽs manũ suã
in aratrũ ⁊ respiciẽs retro aptꝰ ẽ regno dĩ.

M. 17. ⁊ 20. R. 10.

M. 10. ⁊ 18. R. 9.

R. 9.

M. 8.

X

Post hec aut̄ designauit dn̄s. & alios septuaginta duos & misit illos binos an̄ faciē suā ī omnē ciuitatē & locū quo erat ip̄e uenturus & dicebat ill'. Messis quidē mlta opa͛rij aut̄ pauci. Rogate ergo dn̄m messis ut mittat opa͛rios ī messē suā. Ite ecce ego mitto uos sic agnos int̄ lupos. Nolite g͛ portare sacclm neq; perā neq; panē neq; calciamta. Et neminē p uiā salutaueritis. Inquācūq; domū intrau͛itis p͛mū dicite pax huic domui. Et si ibi fuit fili' pacis requiescet sup illā pax ur̄a. Sin aut̄ ad uos reuertetur. In eadē aut̄ domo manete edētes & bibētes q̄ ap͛ illos sūt. Dign' ē͂ enī ē op̄ari' mcede sua. Nolite trāsire de domo ī domū. Et ī quācūq; ciuitatē intrau͛itis & susceperit uos māducate q̄ apponūt͛ uob' & curate ī͂firmos q̄ in illa sūt. Et dicite illis appinquauit ī͂ uos regnū dī. In quācūq; ciuitatē intrau͛itis & nō susceperit uos exeūtes ī plateas ei' dicite & puluerem q̄ adhesit nob' de ciuitate ur̄a extergim' ī uos. Tam̄ hoc scitote q͛ appropinquabit regnū dī. Dico uob' q͛ sodomis ī die illa remissi' erit q̄m illi ciuitati. Ve tibi corozaim ve tibi bethsaida q͛ si in tyro & sydone fc̄e fuissent u͛tutes q̄ in uob' fc̄e sūt olim ī cilicio et cinere sedētes penitērent. Uītam̄ tyro & sydoni remissi' erit ī die iudicij q̄m uob'. Et tu capharnaum usq; in celū exaltata usq; ī īfernū descēdes. Qui uos audit me audit & q̄ uos sp̄nit me sp̄nit. Qui aut̄ me sp̄nit sp̄nit eū q̄ me misit. Reu͛si sūt aūt septuaginta duo cū gaudio dicētes. Dn̄e & demonia subiciūt͛ nob' in nōīe tuo. Et ait illis. Uidebā sathanā sic̄ fulgur de celo cadētē. Ecce dedi uob' potestatē calcandi sup͛ serpentes & scorpiones & sup͛ omnē u͛tutē inimici & nichil uob' nocebit. Uītam̄ in hoc nolite gaudē q͛ sp̄c uob' subiciūtur. Gaudete aut̄ q͛ nōīa ur̄a scripta sūt ī celis.

In illa hora exultauit sp̄ū sc̄o & dix̄. Cōfiteor tibi dn̄e p͛ celi & t͛re q͛ abscōdisti h' a sapiētib; & prudentib; & reuelasti ea puulis. Etiā p͛ q͛ sic placuit an̄ te. Omīa m͛ t͛dita s̄ a p̄re meo & nemo scit qui sit fili' n̄ solus pat͛ & qui sit p͛ nisi fili' & cui uoluit͛ reuelare. Et cōu͛sus ad discip'los suos dix̄. Bt̄i oculi qui uident q̄ uos uidetis. Dico enī uob' q͛ multi p͛phe & reges uolueru͛t uidē q̄ uos uidetis & nō uiderūt & audire q̄ auditis & nō audierūt. Et ecce quidā legis p͛itus surrexit temptans eū & dicēs. Magr̄ quid faciēdo uitā eternā possidebo. At ille dix̄ ad eū. In lege quid scriptū est. quomō legis. Ille rn̄dēs dix̄. Diliges dn̄m dm̄ tuū ex toto corde tuo & ex tota aīa tua & ex omīb; uirib; tuis & ex omī mēte tua & p͛ximū tuū sic̄ te ip̄m. Dixitq; illi. Recte respōdisti hoc fac & uiues. Ille aut̄ uolēs iustificare se ip̄m dix̄ ad ih̄m. Et quis ē meus p͛xim'. Suspiciēs aut̄ ih̄s dixit. Homo quidā descēdebat ab ih͛lm ī iherīcho & incidit in latrōnes q̄ & despoliauerūt eū & plagis impositis abierūt semiuiuo relicto. Accidit aut̄ ut sacerdos quidā descēderet eadē uia & uiso illo p͛t͛iuit. Silr̄ & leuita cū eēt secus locū & uideret eū p͛t͛ransijt. Samaritan' aut̄ quidā iter faciēs & uenit secus locū & uidēs eum miā motus est. Et appropians alligauit uulnā ei' & infundens oleū & uinū & imponēs illū in iumentum suū duxit ī stabulū & curā eius egit. Et alt͛a die p͛tulit duos denarios & dedit stabulario & ait. Curā illi habe & q̄dcūq; sup͛erogau͛is ego cū rediero reddā t͛. Quis horū triū uidet͛ tibi p͛xim' fuisse illi qui incidit in latrones. At ille dix̄. qui fecit miā ī illo. Et ait illi ih̄c. Uade & tu fac silr̄. Factū est aut̄ dū irent & ip̄e ih̄c intrauit ī castellū quoddā & mulier q̄dam martha nōīe excepit illū ī domū suā. Et huic erat soror nōīe maria q̄ & sedēs sec' pedes dn̄i audiebat u͛bū illi'.

Martha autē satagebat circa frequens ministeriū. Que stetit & ait. Dn̄e nō est tibi cure q̄d soror mea reliq̄t me ministrare solā. dic ergo illi ut me adiuuet. Et respondēs dixit illi dn̄s. Martha martha sollicita es & turbaris erga plurima. Porro unū est necessariū. Maria optimā partē elegit q̄ nō auferetur ab ea. XI

Et factū est cū esset in loco quodā orans ut cessauit dixit unus ex discipulis eius ad eum. Dn̄e doce nos orare sicut iohēs docuit discipulos suos. Et ait illis. cū oratis dicite. Pater noster qui es in celis sanctificetur nomē tuū. adueniat regnū tuū. fiat uoluntas tua sicut in celo & in terra. Panē nostrū cotidianū da nobis hodie & dimitte nobis debita nostra sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Et ne nos inducas in temptationē. Et ait ad illos. Quis uestrum habebit amicū & uadit ad illū media nocte & dicet illi. Amice commoda mihi tres panes quoniam amicus meus uenit de uia ad me & nō habeo qd̄ ponā ante illū & ille deintus respondēs dicat. Noli mihi molestus esse iam hostiū clausū est & pueri mei mecū sunt in cubili nō possū surgere & dare tibi. & ille si perseuerauerit pulsans dico uobis & nō dabit surgens eo q̄d amicus eius sit propter improbitatē tamen eius surget & dabit illi quot habet necessarios. Et ego uobis dico. petite & dabitur uobis. querite & inuenietis pulsate & aperietur uobis. omnis enim qui petit accipit & qui querit inuenit & pulsanti aperietur. Quis autē ex uobis patrē petit panē numquid lapidē dabit illi. aut piscē. numquid pro pisce serpentē dabit illi. Aut si petierit ouū numquid porriget illi scorpionē. Si ergo uos cū sitis mali nostis bona data dare filiis uestris quanto magis pater uester de celo dabit spm̄ bonū petentibus se. Et erat iesus eiciens demoniū & illud erat mutū. & cū eiecisset demoniū locutus est mutus & ammirate sunt turbe. Quidā autē ex eis dixerunt. In beelzebub principe demoniorū eicit demonia. Et alii temptantes signū de celo querebant ab eo. Ipse autē ut uidit cogitationes eorū dixit eis. Omne regnū in seipsum diuisū desolabitur & domus supra domū cadet. Si autē & sathanas in seipsum diuisus est quomodo stabit regnū ipsius. quia dicitis in beelzebub eicere me demonia. Si autē ego in beelzebub eicio demonia. filii uestri in quo eiciunt. Ideo ipsi iudices uestri erunt. Porro si in digito dei eicio demonia. profecto peruenit in uos regnū dei. Cū fortis armatus custodit atriū suū in pace sunt omnia que possidet. Si autē fortior illo superueniens uicerit eū uniuersa arma eius aufert in quibus confidebat & spolia eius distribuet. Qui nō est mecū aduersū me est. & qui nō colligit mecū dispergit. Cū immundus spiritus exierit ab homine perambulat per loca inaquosa querens requiē & nō inueniens dicit. Reuertar in domū meā unde exiui. Et cū uenerit inuenit eā scopis mundatā & ornatā. & tunc uadit & assumit septē alios spiritus secū nequiores se & ingressi habitant ibi. Et fiunt nouissima hominis illius peiora prioribus. Factū est autē cū hec diceret extollens uocē quedā mulier de turba dixit illi. Beatus uenter qui te portauit et ubera que suxisti. At ille dixit. Quinimmo beati qui audiunt uerbū dei & custodiunt illud. Turbis autē concurrentibus cepit dicere. Generatio hec generatio nequam est. Signū querit & signū nō dabitur ei nisi signū ione. Nam sicut ionas fuit signū niniuitis ita erit & filius hominis generationi isti. Regina austri surget in iudicio cū uiris generationis huius & condempnabit illos quia uenit a finibus terre audire sapientiam salomonis. Et ecce plus quam salomon hic. Uiri niniuite surgent in iudicio cū generatione hac & condempnabunt illam quia penitentiā egerunt ad predicationē ione. Et ecce plus quam iona hic. Nemo lucernā accendit & in abscondito ponit neque sub modio sed super candelabrum ut qui ingrediuntur lumen uideant. Lucerna corporis tui est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex totū corpus tuū lucidū erit. Si autē nequam fuerit & corpus tuū tenebrosū erit. Uide ergo ne lumen quod in te est tenebre sint. Si ergo corpus tuū lucidū

M. 11.

M. 12.

M. 11. F. 8.

M. 6. F. 9.

fuit, nō h̄ns aliq̄m ꝑtem tenebrarum, lucidū totū, ⁊ sicut lucerna fulgoris illūīabit te. Et cū loq̄retur rogauit illū quidā phariseus ut pranderet apud se. Et ingressus recubuit. Phariseus autē cepit intra se reputans dicere. Quare nō baptizatus esset ante prandiū. Et ait dn̄s ad illū. Nūc uos pharisei qd̄ deforis ē calicis ⁊ catini mundatis. Qd̄ autē intus est urm̄ plenū ē rapina ⁊ iniquitate. Stulti nōne qui fecit qd̄ deforis est ⁊ id qd̄ intus est fecit. Verūtm̄ qd̄ sr̄ ē date elemosinā ⁊ ecce omīa munda s̄ uob. Sed ue uob phariseis q̄ decimatis mentam ⁊ rutā ⁊ omē olus ⁊ ꝑteritis iudiciū ⁊ caritatē dī. hec autē oportuit facere ⁊ illa nō omittere. Ve uob pharisei q̄ diligitis p̄mas cathedras ī synagogis ⁊ salutationes in foro. Ve uob qui estis ꝗ monumenta q̄ nō parent ⁊ homines ambulantes sup̄ nesciunt. Respondens autē qdā ex legis ꝑitis ait illi. Magr̄ hec dicens ⁊ nob̄ contumeliā facis. At ille ait. Et uob̄ legis ꝑitis ve q̄ onoratis hoīes oneribz̄ q̄ portari nō possunt ⁊ ipi uno digito urō nō tangitis sarcinas. Ve uob̄ qui edificatis monumenta ꝓphaꝝ. patres autē urī occiderūt illos. profecto testificamini qd̄ consentitis opibz̄ patrū uroꝝ. Qm̄ quidē ipi eos occiderūt uos autē edificatis eoꝝ sepulchra. Propterea ⁊ sapia dī dixit. Mittā ad eos ꝓphās ⁊ aplōs ⁊ ex illis occident ⁊ ꝑsequentur ut requiratur sanguis oīm ꝓphaꝝ qui effus' ē a constitucōe mūdi a generatione ista a sanguine abel usqz ad sanguinē zacharie qui interiit inter altare ⁊ edem. Ita dico uob requiretur ab hac generacōe. Ve uob legisꝑitis q̄ tulistis clauē sciētie ipi autē nō introistis ⁊ eos qui introibant ꝓhibuistis. Cū hec ad illos diceret ceperunt pharisei ⁊ legisꝑiti grauiter insistere ⁊ os eius opprimere de multis insidiantes ei ⁊ querentes capere aliqd̄ ex ore eius ut accusarent eum.

XII

Multis autē turbis circūstantibz̄ ita ut se inuicē conculcarent cepit dicere ad discipulos suos. Attendite a fermento phariseoꝝ qd̄ est ypocrisis. Nichil autē opertū q̄ nō reueletur neqz absconditū q̄ nō sciatur. Qm̄ q̄ in tenebris dixistis in lumine dicentur ⁊ qd̄ in aurē locuti estis in cubiculis p̄dicabitur in tectis. Dico autē uob amicis meis ne terreamini ab his q̄ occidunt corpus post hec nō h̄nt amplius quid faciant. Ostendā autē uob quē timeatis. Timete eū qui postqm̄ occiderit h̄t ꝑtatē mittere ī gehennā. Ita dico uob hunc timete. Nonne quinqz passeres ueneunt dipondio ⁊ unus ex illis nō ē ī obliuione corā dō. Sed ⁊ capilli capitis urī oīs numerati sūt. Nolite ergo timere multis passeribz̄ meliores estis uos. Dico autē uob. Oīs quicūqz confessus fuerit me corā hoībz̄ ⁊ filius hoīs confitebitur illū corā angelis dī. Qui autē negauerit me corā hoībz̄ denegabitur corā angelis dī. Et omīs qui dicit ūbū in filiū hoīs remittetur illi. ei autē qui in spm̄ scm̄ blasphemauerit nō remittetur. Cū autē inducent uos in synagogas ⁊ ad magistratus ⁊ potestates nolite solliciti eē qualiter aut quid respondeatis. Sp̄c scs̄ docebit uos ī ipa hora q̄ dicatis aut q̄ oporteat dicere. Ait autē ei quidā de turba. Magr̄ dic frī meo ut diuidat mecū hereditatē. At ille dixit ei. Homo q̄s me constituit iudicē aut diuisorē sup̄ uos. Dixitqz ad illos. Videte ⁊ cauete ab oī auaricia q̄ nō in habundancia cuiqm̄ uita ei' est ex hijs q̄ possidet. Dixit autē similitudinē ad illos dicēs. Hoīs cuiusdā diuitis uberes fructus ager attulit ⁊ cogitabat intra se dicēs. Quid faciam q̄ nō hēo ubi congregē fructus meos ⁊ dixit hec faciā. Destruā horrea mea ⁊ maiora hoꝝ faciā ⁊ illuc congregabo omīa q̄ nata sūt mi ⁊ bona mea ⁊ dicā aīe mee. Aīa habes multa bona posita ī annos plurimos requiesce. comede. bibe. epulare. Dixit autē illi ds̄. Stulte hac nocte aīam tuā repetunt a te q̄ autē pa

rasti

sibi cui erunt. Sic est autem qui sibi thesaurizat et non est in deum dives. Dixitque ad discipulos suos. Ideo dico vobis. Nolite solliciti esse animae vestrae quid manducetis neque corpori vestro quid vestiamini. Anima plus est quam esca et corpus plus quam vestimentum. Considerate corvos quia non seminant neque metunt quibus non est cellarium neque horreum et deus pascit illos. Quanto magis vos pluris estis illis. Quis autem vestrum cogitando potest adicere ad staturam suam cubitum unum. Si ergo neque quod minimum est potestis quid de ceteris solliciti estis. Considerate lilia agri quomodo crescunt non laborant neque nent. Dico autem vobis quia nec Salomon in omni gloria sua vestiebatur sicut unum ex istis. Si autem faenum agri quod hodie est in agro et cras in clibanum mittitur deus sic vestit quanto magis vos pusillae fidei. Et vos nolite quaerere quid manducetis aut quid bibatis et nolite in sublime tolli. Haec enim omnia gentes mundi quaerunt. Pater autem vester scit quia his omnibus indigetis. Verumtamen quaerite primum regnum dei et haec omnia adicientur vobis. Nolite timere pusillus grex quia conplacuit patri vestro dare vobis regnum. Vendite quae possidetis et date elemosinam. Facite vobis sacculos qui non veterescunt. Thesaurum non deficientem quo fur non appropiat neque tinea corrumpit. Ubi enim thesaurus vester est ibi et cor vestrum erit. Sint lumbi vestri praecincti et lucernae ardentes in manibus vestris et vos similes hominibus expectantibus dominum suum quando revertatur a nuptiis ut cum venerit et pulsaverit confestim aperiant ei. Beati servi illi quos cum venerit dominus invenerit vigilantes. Amen dico vobis quod praecinget se et faciet illos discumbere et transiens ministrabit illis. Et si venerit in secunda vigilia et si in tertia vigilia venerit beati sunt servi illi. Hoc autem scitote quia si sciret pater familias qua hora fur veniret vigilaret utique et non sineret perfodi domum suam. Et vos estote parati quia qua hora non putatis filius hominis veniet. Ait autem ei Petrus. Domine ad nos dicis hanc parabolam an ad omnes. Dixit autem dominus. Quis putas est

fidelis dispensator et prudens quem constituit dominus super familiam suam ut det illis in tempore tritici mensuram. Beatus ille servus quem cum venerit dominus invenerit sic facientem. Vere dico vobis quia super omnia quae possidet constituet illum. Quod si dixerit servus ille in corde suo moram facit dominus meus venire et coeperit percutere pueros et ancillas et edere et bibere et inebriari veniet dominus servi illius in die qua non sperat et hora qua nescit et dividet eum partemque eius cum infidelibus ponet. Ille autem servus qui cognovit voluntatem domini sui et non praeparavit et non fecit secundum voluntatem eius vapulabit plagis multis. Qui autem non cognovit et fecit digna plagis vapulabit paucis. Omni autem cui multum datum est multum quaeretur ab eo. Et cui commendaverunt multum plus petent ab eo. Ignem veni mittere in terram et quid volo nisi ut accendatur. Baptisma autem habeo baptizari et quomodo coartor usque dum perficiatur. Putatis quia pacem veni dare in terram non dico vobis sed separationem. Erunt enim ex hoc quinque in domo una divisi tres in duo et duo in tres dividentur. Pater in filium et filius in patrem suum mater in filiam et filia in matrem suam. Socrus in nurum suam nurus in socrum suam. Dicebat autem ad turbas. Cum videritis nubem orientem ab occasu statim dicitis nimbus venit et ita fit. Et cum austrum flantem dicitis quia aestus erit et fit. Hypocritae faciem terrae et caeli nostis probare. Hoc autem tempus quomodo non probatis. Quid autem et a vobis ipsis non iudicatis quod iustum est. Cum autem vadis cum adversario tuo ad principem in via da operam liberari ab illo ne forte trahat te ad iudicem et iudex tradat te exactori et exactor mittat te in carcerem. Dico tibi non exies inde donec etiam novissimum minutum reddas.

XIII

Aderant autem quidam ipso in tempore nuntiantes illi de Galilaeis quorum sanguinem Pilatus miscuit cum sacrificiis eorum. Et respondens Iesus dixit illis. Putatis

M. 10.

M. 16.

M. 5.

qū hij galilei p̄ om̄ib; galileis peccatores
fuerint q̄ talia passi sunt. Non dico vob. Sz
n̄ penitentiam habueritis om̄s sil̄r peribitis. Et sic
illi decē & octo sup̄ quos cecidit turris i͡n si-
loam & occidit eos. putatis q̄r ipi debito
res fuerint p̄ter om̄s hoīes hītantes i͡n ir̄lm.
& nō dico vob. Sz si nō penitentiam habueritis
om̄s sil̄r peribitis. Dicebat aut̄ hanc similitu
dinē. Arborē fici hēbat quidā plantatā i͡n
vinea sua, & venit q̄rens fructū in illa et n̄
i͡nuenit. Dix̄ aut̄ ad cultorē vinee. Ecce an̄i
tres sunt ex quo venio q̄rēs fructū i͡n ficulne
a hac et nō i͡nuenio succidite ḡ illā. vt q̄d
& terram occupat. At ille respondēs dix̄ illi.
Dn̄e dimitte illā & hoc āno vsq; dū fod
iam circa illā & mittā stercora. Et siquidē
fecerit fructū sin autē in futurū succidas eā.
Erat aut̄ docēs i͡n synagoga eorum sabbatis
& ecce mulier q̄ hēbat sp̄m infirmitatis de
cē & octo ānis & erat inclinata nec om̄no
poterat sursū respicē. Quā cū vidisset ih̄s vo
cauit ad se & ait illi. Mulier dimissa es ab i͡n
firmitate tua. Et imposuit illi man̄ & cōfe
stim erecta ē & glificabat deū. Respondēs aūt
archisinagogus indignās q̄r sabbato cur
asset ih̄s dicebat turbe. Sex dies sunt i͡n quib;
oz operari. In his ḡ venite & curamini & nō
i͡n die sabbati. Respondit aut̄ ad illū dn̄s & dix̄
ypocrite vn̄quisq; vr̄m sabbato nō soluit
bouē suū aut asinū a p̄sepe & ducit ad aq̄
re. Hanc aut̄ filiā abrahe quā alligauit
sathanas ecce decē & octo ānis nō oportuit
dissolui a uinculo isto die sabbati. Et cū h̄
diceret erubescebant om̄s aduersarij ei᷑ et
om̄is p̄p̄ls gaudebat i͡n vniūsis q̄ gl'ose
fiebant ab eo. Dicebat ḡ. Cui sil̄e ē regnū
dei & cui sil̄e ēē existimabo illud. Sil̄e est
grano sinapis qd̄ accepit homo misit
i͡n ortū suū & creuit & fcm̄ ē i͡n arborē mag
nā & volucres celi requieuerunt i͡n ramis ei᷑
Et iterū dix̄ illis. Cui silem existimabo
regnū dei. Simile ē fermento qd̄ acceptū mulier
abscondit in farine sata tria donec fermenta
retur totū. Et ibat p̄ ciuitates & castella
docēs & iter faciēs in ir̄lm. Ait aut̄ illi quidā
Dn̄e si pauci sunt q̄ saluantur. Ipse aut̄ dix̄ ad
illos. Contendite intrare p̄ angustā portā q̄r mul
ti dico vob̄ q̄rent intrare & nō poterunt. Cū aūt
intrauerit p̄r familias & clauserit ostiū incipi
etis foris stare & pulsare hostiū dicētes. Dn̄e
aperi nob; & respondens dicet vob. Nescio vos
vnde sitis. Tunc incipietis dicē māducauim᷑
corā te & bibim᷑ & in plateis n̄ris docuisti. et
dicet vob nescio vos vnde sitis. discedite a
me om̄s operarij iniquitatis. Ibi erit fletus
& stridor dentiū. Cū videritis abrahā & ysaac & iacob
& om̄s p̄phas i͡n regno dei vos aut̄ expelli fo
ras. Et venient ab oriēte & occidēte & aquilone
& austro & accūbent i͡n regno dei. Et ecce sunt
nouissimi q̄ erant p̄mi & sunt p̄mi q̄ erant no
uissimi. Ipā die accesserunt quidā phariseorum
dicētes illi. Exi & uade hinc q̄r herodes vult te
occidē. Et ait illis. Ite dicite vulpi illi. Ecce
eicio demonia & sanitates p̄ficio hodie & cras
& tertia die consūmor. Verūtamē oz me hodie et
cras & sequēti die ambulare q̄r nō capit p̄phām
perire extra ir̄lm. Ir̄lm ir̄lm q̄ occidis p̄phās
& lapidas eos qui mittuntur ad te. quociens
volui cōgregare filios tuos quēadmodū auis
nidū suū sub pennis & noluisti. Ecce relinquet᷑
vob domus vr̄a deserta. Dico aut̄ vob q̄r nō videbitis
me donec veniat cū dicetis. Bn̄dict᷑ q̄ venit
i͡n noīe dn̄i.

XIIII

Et factū ē cū intraret i͡n domū
cuiusdā principis phariseorum sabbato man
ducare panē & ipī obseruabant eū. Et ecce hō q̄dā
ydropicus erat ante illū. Et respondēs ih̄s dix̄ ad
legis peritos & phariseos dicēs. Si licet sabbato
curare. At illi tacuerunt. Ipse uō app̄hensū
sanauit ac dimisit. Et respondēs ad illos dix̄.
Cuius vr̄m asin᷑ aut bos in puteū cadet & nō
continuo extrahet illū die sabbati. Et nō poterant ad
hec respondē illi. Dicebat aut̄ & ad inuitatos

parabolam intendens quomodo primos accubitus eligerent, dicens ad illos. Cum invitatus fueris ad nuptias non discumbas in primo loco ne forte honoratior te sit invitatus ab illo, et veniens is qui te et illum vocavit dicat tibi: da huic locum. Et tunc incipias cum rubore novissimum locum tenere. Sed cum vocatus fueris vade, recumbe in novissimo loco ut cum venerit qui te invitavit dicat tibi: Amice ascende superius. Tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus. Quia omnis qui se exaltat humiliabitur et qui se humiliat exaltabitur. Dicebat autem et ei qui se invitaverat. Cum facis prandium aut cenam noli vocare amicos tuos neque fratres tuos neque cognatos neque vicinos divites ne forte et ipsi te reinvitent et fiat tibi retributio. Sed cum facis prandium voca pauperes debiles claudos cecos et beatus eris quia non habent unde retribuant tibi. Retribuetur enim tibi in resurrectione iustorum. Hec cum audisset quidam de simul discumbentibus dixit illi. Beatus qui manducabit panem in regno dei. At ipse dixit illi. Homo quidam fecit cenam magnam et vocavit multos. Et misit servum suum hora cene dicere invitatis ut venirent quia iam parata sunt omnia. Et ceperunt omnes simul excusare. Primus dixit illi. Villam emi et necesse habeo exire et videre illam. Rogo te habe me excusatum. Et alter dixit. Iuga boum emi quinque et eo probare illa. Rogo te habe me excusatum. Et alius dixit. Uxorem duxi et ideo non possum venire. Et reversus servus nuntiavit hec domino suo. Tunc iratus paterfamilias dixit servo suo. Exi cito in plateas et vicos civitatis et pauperes ac debiles et cecos et claudos introduc huc. Et ait servus. Domine factum est ut imperasti et adhuc locus est. Et ait dominus servo. Exi in vias et sepes et compelle intrare ut impleatur domus mea. Dico autem vobis quod nemo virorum illorum qui vocati sunt gustabit cenam meam. Ibant autem turbe multe cum eo et conversus dixit ad illos. Si quis venit ad me et non odit patrem suum et matrem et uxorem et filios et fratres et sorores adhuc autem et animam suam non potest meus esse discipulus. Et qui non baiulat crucem suam cottidie et venit post me non potest meus esse discipulus. Quis enim ex vobis volens turrim edificare non ne prius sedens computat sumptus qui necessarii sunt si habeat ad perficiendum. Ne postea quam posuerit fundamentum et non potuerit perficere omnes qui vident incipiant illudere ei dicentes quia hic homo cepit edificare et non potuit consummare. Aut quis rex iturus committere bellum adversus alium regem non ne prius sedens cogitat si possit cum decem milibus occurrere ei qui cum viginti milibus venit ad se. Alioquin adhuc illo longe agente legationem mittens rogat ea que pacis sunt. Sic ergo omnis ex vobis qui non renuntiat omnibus que possidet non potest meus esse discipulus. Bonum est sal. Si autem sal evanuerit in quo condietur. Neque in terram neque in sterquilinium utile est sed foras mittetur. Qui habet aures audiendi audiat.

XV

Erant autem appropinquantes ei publicani et peccatores ut audirent illum. Et murmurabant pharisei et scribe dicentes. Quia hic peccatores recipit et manducat cum illis. Et ait ad illos parabolam istam dicens. Quis ex vobis homo qui habet centum oves et si perdiderit unam ex illis non ne dimittit nonaginta novem in deserto et vadit ad illam que perierat donec inveniat illam. Et cum invenerit eam imponit in humeros suos gaudens. Et veniens domum convocat amicos et vicinos dicens illis. Congratulamini mihi quia inveni ovem meam que perierat. Dico vobis quod ita gaudium erit in celo super uno peccatore penitentiam agente quam super nonaginta novem iustis qui non indigent penitentia. Aut que mulier habens dragmas decem si perdiderit dragmam unam non ne accendit lucernam et everrit domum et querit diligenter donec inveniat eam. Et cum invenerit convocat amicas et vicinas dicens. Congratulamini mihi quia inveni dragmam quam perdideram. Ita dico vobis. Gaudium erit coram angelis dei super uno peccatore penitentiam agente. Ait autem. Homo quidam habuit duos filios et dixit adolescentior ex illis patri. Pater da mihi portionem substantie que me contingit. Et divisit illis substantiam. Et non post

M. 10. R. 9.

M. 18.

multos dies ꝯgregatis omnib; adolescentior
filius pegre pfectus ē in regionē longinquā
⁊ ibi dissipauit sbam suā uiuēdo luxiose.
Et postq̄ om̄ia ꝯsumasset. fc̄a ē fames
ualida ī regione illa ⁊ ipse cepit egere ⁊ abi
it ⁊ adhesit vni ciuiū regionis illius ⁊ misit
illū ī uillā suā vt pasceret porcos. Et cupie
bat implere uentrē suū de siliqs q̄s porci mā
ducabāt ⁊ nemo illi dabat. ipse aūt in se re
uersus dix. Quāti mercenarij ī domo pat̄s mei
habūdāt panib; ego aūt hic fame pereo.
Surgā ⁊ ibo ad patrē meū ⁊ dicā illi. Pr̄
peccaui ī celū ⁊ corā te ⁊ iam nō sū dignus
vocari filius tuus fac me sic unū de mercena
rijs tuis. Et surgēs uenit ad patrē suum.
Cū aūt adhuc longe eēt uidit illū pr̄ illius
⁊ miā motus ē. ⁊ accurrēs cecidit sup collū
eius ⁊ osculatus ē illū. Dixitq; ei filius. pr̄ pec
caui ī celū ⁊ corā te iā nō sū dignus vocari
filius tuus. Dix aūt pr̄ ad seruos suos. Cito
pferte stolā primā ⁊ induite illū ⁊ date an
ulū ī manū eius ⁊ calciamēta ī pedes eius. Et
adducite uitulū saginatū ⁊ occidite ⁊ mā
ducemus ⁊ epulemur. Quia hic filius meus mor
tuus erat ⁊ reuixit. perierat ⁊ inuentus ē. Et
ceperūt epulari. Erat aūt filius eius senior ī a
gro ⁊ cū ueniret ⁊ appropinq̄ret domui audiuit
simphoniā ⁊ chorū ⁊ uocauit vnū de seruis
⁊ interrogauit q̄ hec eēnt. Isq; dixit ei.
Fr̄ tuus uenit ⁊ occidit pr̄ tuus uitulū sa
ginatū q2 saluū illū recepit. Indignatus
ē aūt ⁊ introire. Pr̄ ergo illius egressus cepit ro [margin: nolebat]
gare illū. At ille rn̄dens dix patri suo. Ecce
tot ānis seruio tibi ⁊ nūq̄ mādatū pteriui [margin: tuū]
⁊ nūq̄ dedisti m̄ edū ut cū amicis meis e
pularer. S; postq̄ filius tuus hic q̄ deuorauit
sbam suā cū meretricib; uenit occidisti uitulū
saginatū. At ipse dix ei. Fili tu sp̄ mecū
es ⁊ oīa mea tua sūt. Epulari aūt et
gaudere oportebat q2 fr̄ tuus mortuus fuerat ⁊
reuixit. perierat ⁊ inuentus ē. Dicebat aūt et

Had discipulos suos. XVI
Homo quidā erat diues qui hēbat uil
licū ⁊ hic diffamatus est ap̄ eū quasi dissipas
set bona sua. Et uocauit illū dn̄s eius ⁊ ait illi.
Quid hoc audio de te? Redde rōnē uillicatōis
tue. Iam enī nō poteris uillicare. Ait aūt intra
se. Quid faciā q2 dn̄s meus aufert a me uillica
tōē; fodere nō ualeo mendicare erubesco. Scio q̄d
faciā vt cū amotus fuero a uillicatōne recipiāt
me ī domos suas. Conuocatis itaq; singlis
debitorib; dn̄i sui dicebat primo. Quantū debes
dn̄o meo? At ille dix. Centū cados olei. Dix
q; illi. Accipe cautionē tuā ⁊ sede cito scribe quin
quaginta. Deinde alio dix. Tu uo q̄ntū debes.
Qui ait centū choros tritici. Ait illi. Accipe litt'as
tuas ⁊ scribe octoginta. Et laudauit dn̄s
uillicū iniq̄tatis q2 prudenter fecisset. Quia filii
huius seculi prudentiores sūt filijs lucis ī gnatōe
sua sūt. Et ego uob dico. facite uob amicos
de mamona iniq̄tatis ut cū defeceritis recipiāt
uos ī eterna tabernacula. Qui fidelis est ī minimo
⁊ ī maiori fidelis est. Et qui ī modico iniquus est.
⁊ ī maiori iniquus ē. Si g̊ ī iniquo mamona fideles
nō fuistis q̄d vm̄ ē quis credet uob? Et si ī alie
no fideles nō fuistis q̄d uīm ē quis dabit uob?
Nemo seruus pot duob; dn̄is seruire aut enī u
nū odiet ⁊ alterum diliget aut vnī adherebit ⁊
alterū ꝯtempnet. Nō potestis deo seruire ⁊ mamo
ne. Audiebāt aūt omnia hec pharisei q̄ erant
auari ⁊ deridebāt illū. Et ait illis. Vos estis
q̄ iustificatis uos corā hoīb;. Ds aūt nouit
corda urā. Quia q̄d hominib; altū ē abhoīa
tō ē ante dm̄. Lex ⁊ pphe usq; ad iohem. ex q̄
tunc regnū di euangelizat. Et oīs ī ipsum
uim facit. Facilius ē aūt celū ⁊ terram pterire q̄
de lege vnū apicē cadere. Oīs q̄ dimittit uxorē
suā ⁊ ducit alteram mechatur. Et q̄ dimissā a
uiro ducit mechatur. Homo quidā erat diues
⁊ induebat purpurā ⁊ bisso. ⁊ epulabatur cotti
die splendide. Et erat quidā mendicus noīe la
zarus qui iacebat ad ianuā eius vlcerib; plenus

cupiens saturari de micis que cadebant de mensa divitis et nemo illi dabat. Sed et canes veniebant et lingebant ulcera eius. Factum est autem ut moreretur mendicus et portaretur ab angelis in sinum abrahe. Mortuus est autem et dives et sepultus est in inferno. Elevans autem oculos suos cum esset in tormentis vidit abraham a longe et lazarum in sinu eius. Et ipse clamans dixit. Pater abraham miserere mei et mitte lazarum ut intinguat extremum digiti sui in aquam ut refrigeret linguam meam quia crucior in hac flamma. Et dixit illi abraham. Fili recordare quia recepisti bona in vita tua et lazarus similiter mala. nunc autem hic consolatur tu vero cruciaris. Et in his omnibus inter nos et vos chaos magnum firmatum est ut hii qui volunt hinc transire ad vos non possint neque inde huc transmeare. Et ait. Rogo ergo te pater ut mittas eum in domum patris mei. habeo enim quinque fratres ut testetur illis ne et ipsi veniant in locum hunc tormentorum. Et ait illi abraham. Habent moysen et prophetas. audiant illos. At ille dixit. Non pater abraham sed si quis ex mortuis ierit ad eos penitentiam agent. Ait autem illi. Si moysen et prophetas non audiunt neque si quis ex mortuis resurrexerit credent.

XVII

Et ait ad discipulos suos. Impossibile est ut non veniant scandala. Ve autem illi per quem veniunt. Utilius est illi si lapis molaris imponatur circa collum eius et proiciatur in mare quam ut scandalizet unum de pusillis istis. Attendite vobis. Si peccaverit frater tuus increpa illum et si penitentiam egerit dimitte illi. Et si septies in die peccaverit in te et septies in die conversus fuerit ad te dicens penitet me dimitte illi. Et dixerunt apostoli. Domine adauge nobis fidem. Dixit autem dominus. Si haberetis fidem sicut granum sinapis diceretis huic arbori moro eradicare et transplantare in mare et obediret vobis. Quis autem vestrum habens servum arantem aut pascentem qui regresso de agro dicat illi statim transi recumbe. et non dicat ei para quod cenem et precinge te et ministra mihi donec manducem et bibam et post hec tu manducabis et bibes. Numquid gratiam habet servo illi quia fecit que ei imperaverat. Non puto. Sic et vos cum feceritis omnia que precepta sunt vobis. Dicite. Servi inutiles sumus quod debuimus facere fecimus. Et factum est dum iret in ierusalem transiebat per mediam samariam et galileam. Et cum ingrederetur quoddam castellum occurrerunt ei x viri leprosi. Qui steterunt a longe et levaverunt vocem dicentes. Ihesu preceptor miserere nostri. Quos ut vidit dixit. Ite ostendite vos sacerdotibus. Et factum est dum irent mundati sunt. Unus autem ex illis ut vidit quia mundatus est regressus est cum magna voce magnificans deum. Et cecidit in faciem ante pedes eius gratias agens. et hic erat samaritanus. Respondens autem ihesus dixit. Nonne x mundati sunt et novem ubi sunt. non est inventus qui rediret et daret gloriam deo nisi hic alienigena. Et ait illi. Surge vade quia fides tua te salvum fecit. Interrogatus autem a phariseis quando venit regnum dei. Respondit eis et dixit. Non venit regnum dei cum observatione. neque dicent ecce hic aut ecce illic. Ecce enim regnum dei intra vos est. Et ait ad discipulos suos. Venient dies quando desideretis videre unum diem filii hominis et non videbitis. Et dicent vobis. Ecce hic et ecce illic. Nolite exire neque sectemini. Nam sicut fulgur coruscans de sub celo in ea que sub celo sunt fulget ita erit filius hominis in die sua. Primum autem oportet illum pati multa et reprobari a generatione hac. Et sicut factum est in diebus noe ita erit in diebus filii hominis. Edebant et bibebant uxores ducebant et dabantur ad nuptias usque in diem qua intravit noe in archam et venit diluvium et perdidit omnes. Similiter sicut factum est in diebus loth. edebant et bibebant emebant et vendebant plantabant et edificabant. Qua die autem exiit loth a sodomis pluit ignem et sulphur de celo et omnes perdidit. Secundum hec erit qua die filius hominis revelabitur. In illa hora qui fuerit in tecto et vasa eius in domo ne descendat tollere illa. et qui in agro similiter non redeat retro. Memores estote uxoris loth. Quicumque quesierit animam suam salvam facere perdet illam. et qui perdiderit illam vivificabit

samaritanus

eam. Dico vobis in illa nocte erunt duo in lecto uno: unus assumetur et alter relinquetur. Due erunt molentes in unum: una assumetur et altera relinquetur. Duo in agro: unus assumetur et alter relinquetur. Respondentes dicunt ei: Ubi domine? Qui dixit eis: Ubicumque fuerit corpus illuc congregabuntur et aquile.

XVIII

Dicebat autem et parabolam ad illos quoniam oportet semper orare et non deficere dicens: Iudex quidam erat in quadam civitate qui deum non timebat et hominem non reverebatur. Vidua autem quedam erat in civitate illa et veniebat ad eum dicens: Vindica me de adversario meo. Et nolebat per multum tempus. Post hec autem dixit intra se: Et si deum non timeo nec hominem revereor, tamen quia molesta est mihi hec vidua, vindicabo illam ne in novissimo veniens sugillet me. Ait autem dominus: Audite quid iniquitatis dicit. Deus autem non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte et patientiam habebit in illis? Dico vobis quia cito faciet vindictam illorum. Verumtamen filius hominis veniens putas inveniet fidem super terram? Dixit autem et ad quosdam qui in se confidebant tamquam iusti et aspernabantur ceteros parabolam istam. Duo homines ascenderunt in templum ut orarent: unus phariseus et alter publicanus. Phariseus stans hec apud se orabat dicens: Deus gratias ago tibi quia non sum sicut ceteri hominum raptores iniusti adulteri velut etiam hic publicanus. Ieiuno bis in sabbato. Decimas do omnium que possideo. Et publicanus a longe stans nolebat nec oculos ad celum levare sed percutiebat pectus suum dicens: Deus propitius esto mihi peccatori. Amen dico vobis descendit hic iustificatus in domum suam ab illo. Quia omnis qui se exaltat humiliabitur et qui se humiliat exaltabitur. Afferebant autem ad illum et infantes ut eos tangeret. Quos cum viderent discipuli increpabant illos. Ihesus autem convocans illos: Sinite parvulos venire ad me et nolite eos vetare. Talium enim est regnum celorum. Amen dico vobis quicumque non acceperit regnum dei sicut puer non intrabit in illud. Et interrogavit eum quidam princeps dicens: Magister bone quid faciens vitam eternam possidebo? Dixit autem ei Ihesus: Quid me dicis bonum? Nemo bonus nisi solus deus. Precepta nosti: Non occides, non mechaberis, non furtum facies, non falsum testimonium dices, honora patrem tuum et matrem tuam. Qui ait: Omnia hec custodivi a iuventute mea. Quo audito Ihesus ait: Adhuc unum tibi deest. Omnia quecumque habes vende et da pauperibus et habebis thesaurum in celo et veni sequere me. His ille auditis contristatus est quia dives erat valde. Videns autem Ihesus illum tristem factum: Quam difficile qui pecunias habent in regnum dei intrabunt. Facilius est enim camelum per foramen acus transire quam divitem intrare in regnum dei. Et dixerunt qui audiebant: Et quis potest salvus fieri? Ait illis: Que impossibilia sunt apud homines possibilia sunt apud deum. Ait autem Petrus: Ecce nos dimisimus omnia et secuti sumus te. Qui dixit eis: Amen dico vobis nemo est qui relinquit domum vel parentes aut fratres aut uxorem aut filios propter regnum dei qui non recipiat multo plura in hoc tempore et in seculo venturo vitam eternam. Assumpsit Ihesus duodecim discipulos suos et ait illis: Ecce ascendimus Ierosolimam et consummabuntur omnia que scripta sunt per prophetas de filio hominis. Tradetur enim gentibus et illudetur et flagellabitur et conspuetur. Et postquam flagellaverint occident occident eum et die tertia resurget. Et ipsi nichil horum intellexerunt. Et erat verbum istud absconditum ab eis et non intelligebant que dicebantur. Factum est autem cum appropinquaret Iericho cecus quidam sedebat secus viam mendicans. Et cum audiret turbam pretereuntem interrogabat quid hoc esset. Dixerunt autem ei quod Ihesus Nazarenus transiret. Et clamavit dicens: Ihesu fili David miserere mei. Et qui preibant increpabant eum ut taceret. Ipse vero multo magis clamabat: Fili David miserere mei. Stans autem Ihesus iussit eum adduci ad se. Et cum appropinquasset interrogavit illum dicens: Quid tibi vis faciam? At ille

dixit. Domine ut videam. Et ihesus dixit ei. Respice fi
des tua te salvum fecit. Et confestim vidit. et sequebatur
illum magnificans deum. Et omnis plebs ut vidit
dedit laudem deo. XIX

Et egressus ihesus perambulabat iericho. Et ecce
vir nomine zacheus et hic erat princeps publica
norum et ipse dives. Et querebat videre ihesum quis esset et
non poterat pre turba quia statura pusillus erat. Et
precurrens ascendit in arborem sicomorum ut videret
eum quia inde erat transiturus. Et cum venisset ad locum
suspiciens ihesus vidit illum et dixit ad eum. zachee fe
stinans descende quia hodie in domo tua oportet me ma
nere. Et festinans descendit et excepit illum gaud
ens. Et cum viderent omnes murmurabant dicentes
quod ad hominem peccatorem divertisset. Stans autem za
cheus dixit ad dominum. Ecce dimidium bonorum me
orum domine do pauperibus et si quid aliquem defrauda
vi reddo quadruplum. Ait ihesus ad eum. Quia hodie
salus domui huic facta est eo quod et ipse filius sit abra
he. Venit enim filius hominis querere et salvum facere
quod perierat. Hec illis audientibus adiciens dixit
parabolam eo quod esset prope ierusalem. Et existima
rent quod confestim regnum dei manifestaretur. Dixit
ergo. Homo quidam nobilis abiit in regionem lo
ginquam accipere sibi regnum et reverti. Vocatis autem
decem servis suis dedit illis decem mnas. Et ait
ad illos. Negotiamini dum venio. Cives autem eius
oderant illum et miserunt legationem post illum dicentes.
Nolumus hunc regnare super nos. Et factum est cum rediret
accepto regno et iussit vocari servos suos quibus
dedit pecuniam ut sciret quantum quisque negotiatus
esset. Venit autem primus dicens. Domine mna tua decem
mnas acquisivit. Et ait illi. Euge serve bone
quia in modico fuisti fidelis eris potestatem habens
super decem civitates. Et alter venit dicens. Domine m
na tua fecit quinque mnas. Et huic ait. Et tu
esto super quinque civitates. Et alius venit dicens.
Domine mna tua ecce quam habui repositam in sudari
o. Timui enim te quia homo austerus es. tollis quod non
posuisti et metis quod non seminasti. Dixit ei. De o
re tuo te iudico serve nequam. Sciebas quod ego

sum homo austerus tollens quod non posui et metens
quod non seminavi. Et quare non dedisti pecuniam
meam ad mensam et ego veniens cum usuris utique
exegissem illam. Et astantibus dixit. Auferte ab
illo mnam et date illi qui decem mnas habet. Et dixerunt
ei. Domine habet decem mnas. Dico autem vobis quia omni
habenti dabitur et habundabit. ab eo autem qui non habet et quod habet au
feretur ab eo. Verumtamen inimicos meos illos
qui noluerunt me regnare super se adducite huc
et interficite ante me. Et his dictis precedebat ascen
dens ierosolimam. Et factum est cum appropinquasset
ad bethfage et bethaniam ad montem qui vocatur
oliveti misit duos discipulos suos dicens. Ite
in castellum quod contra vos est in quod introeuntes invenie
tis pullum asine alligatum cui nemo umquam
hominum sedit. solvite illum et adducite mihi. Et
si quis vos interrogaverit quare solvitis illum. Sic
dicetis ei. Quia dominus operam eius desiderat. Ab
ierunt autem qui missi erant et invenerunt sicut dixit
illis stantem pullum. Solventibus autem illis pul
lum dixerunt domini eius ad illos. Quid solvitis pul
lum. At illi dixerunt. Quia dominus eum necessarium habet.
Et duxerunt illum ad ihesum. Et iactantes vestim
enta sua super pullum imposuerunt ihesum. Eunte
autem illo substernebant vestimenta sua in via. Et
cum appropinquasset iam ad descensum montis olive
ti ceperunt omnes turbe descendentium gaudentes
laudare deum voce magna super omnibus quas vi
derant virtutibus dicentes. Benedictus qui venit rex
in nomine domini pax in celo et gloria in excelsis. Et
quidam phariseorum de turbis dixerunt ad illum.
Magister increpa discipulos tuos. Quibus ipse ait.
Dico vobis quia si hii tacuerint lapides clama
bunt. Et ut appropinquavit ihesus videns civi
tatem flevit super illam dicens. Quia si cognovisses
et tu et quidem in hac die tua que ad pacem tibi.
Nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. Quia
venient dies in te et circumdabunt te inimici tui
vallo et circumdabunt te et coangustabunt te
undique et ad terram prosternent te et filios tuos
qui in te sunt. Et non relinquent in te lapidem

Mt. 25. R. 10. 10. 11.

Mt. 21. R. 11. 10. 1

sup lapidē eo qđ nō cognouisti tps uisitacō
nis tue. ⁊ ingressus in templū cepit eicē vē
dentes in illo ⁊ ementes dicēs illis. Scriptū ē
quia domꝰ mea domꝰ oꝛonis est. Vos autē feci
stis illam speluncam latronū. Et erat docēs
cotidie in templo. principes autē sacerdotū ⁊ scri
be ⁊ principes plebis querebānt illū pdere ⁊ nō in
ueniebant quid facerent illi. Omnis enī ppłs su
spensus erat audiēs illum. XX

Et factū ē in una dierū docente illo ppłm
in templo ⁊ euangelizante conuenerunt principes
sacerdotū ⁊ scribe cū senioribꝰ ⁊ aiunt dicē
tes ad illū. Dic nobis in qua ptate hec facis.
Aut quis ē qui dedit tibi hanc ptatem. Res
pondēs autē dixit ad illos. Interrogabo uos
⁊ ego unū uerbū. ⁊ respondete mi. Baptism
iohis de celo erat an ex hominibꝰ. At illi
cogitabant inter se dicentes quia si dixerimꝰ de
celo dicet nobis quare ergo nō credidistis ei. Si
autē dixerimꝰ ex hoībꝰ plebs uniuersa lapi
dabit nos. Certi sunt enī iohēm pphetam
ēē. Et responderunt se nescire unde esset. Et
ihs ait illis. neqꝫ ego dico uobis in qua ptā
te hec facio. Cepit autē dicē ad plebē parabo
lam hanc. Homo plantauit uineā ⁊ locauit
eam colonis ⁊ ipse peregrē fuit multis tempibꝰ
⁊ in tempore misit ad cultores seruū ut de fructu
uinee darent illi. Qui cesū dimiserunt in
anē. Et addidit alteꝝ seruū mittē. Illi autē
hunc quoqꝫ cedentes ⁊ afficientes contumelia dimi
serunt inanē. Et addidit tertiū mittē. qui ⁊ illū
uulnerantes eiecerunt. Dixit autē dñs uinee.
Quid faciā. Mittā filiū meū dilcm forsitā
cū hunc uiderint uerebuntur. Quē cū uidissent coloni
cogitauerunt inter se dicentes. Hic ē heres occi
damꝰ illū ut nra fiat hereditas. Et eiectū
illū extra uineā occiderunt. Quid ergo faci
et illis dñs uinee. ueniet ⁊ pdet colonos
istos ⁊ dabit uineā aliis. Quo audito
dixerunt illi. Absit. Ille autē aspiciens eos a
it. Quid ē ergo hoc qđ scriptū ē. lapidē
quē reprobauerunt edificantes hic factus ē in caput
anguli. Omnis qui ceciderit sup illū lapidē
conquassabitur sup quē autē ceciderit comminuet illū.
Et querebant principes sacerdotū ⁊ scribe mittē
in illū manꝰ in illa hora ⁊ timuerunt ppłm.
Cognouerunt enī qđ ad ipsos dixerit similitudinē
istā. Et obseruantes miserunt insidiatores qui se
iustos simularent ut caperent eū in sermone
ut traderent illū principatui ⁊ potestati psidis. ⁊
interrogauerunt eū dicentes. Magr scimꝰ quia recte
dicis ⁊ doces ⁊ nō accipis psonā. sed in ueritate
uiā dei doces. licet nobis dare tributū cesari an
nō. Considerans autē dolū illoꝝ dixit ad eos. Quid
me temptatis ypocrite. Ostendite mi dena
riū. cuius habet ymaginē ⁊ inscriptionē. Respon
dentes dixerunt ei. Cesaris. Et ait illis. Reddi
te ergo que sunt cesaris cesari ⁊ que dei sunt deo. ⁊ nō po
tuerunt uerbū eius reprehendē corā plebe ⁊ mira
ti sunt in responsis eius tacuerunt. Accesserunt autē
quidā saduceoꝝ qui negāt ēē resurrectionē ⁊ in
terrogauerunt eū dicentes. Magr moyses scripsit nobis.
Si frater alicuius mortuus fuerit habens uxorē ⁊ hic
sine filiis mortuus fuerit ut accipiat eā frater eius
uxorē ⁊ suscitet semen fratri suo. Septē ergo fratres
erant apud nos ⁊ primꝰ accepit uxorē ⁊ mortuus
ē sine filiis. Et sequens accepit illā ⁊ ipse mor
tuus ē sine filio. Et tertius accepit illā. Similit.
⁊ omnes septē nō reliquerunt semē ⁊ mortui sunt.
Nouissime omnium mortua ē mulier. In resurrectio
ne ergo cuius eoꝝ erit uxor. Siquidē omnes septē
habuerunt eā uxorē. Et ait illis ihs. Filii seculi huius
nubunt ⁊ traduntur ad nuptias. Illi uero qui
digni habebuntur seculo illo ⁊ resurrectione ex mortuis
neque nubent neqꝫ ducent uxores neqꝫ enī ultra
mori poterunt. Equales enī angelis sunt ⁊ filii
sunt dei cū sint filii resurrectionis. Quia uero re
surgant mortui ⁊ moyses ostendit secus ru
bum sicut dicit dominum deum abraham ⁊ deum ysa
ac ⁊ deum iacob. ⁊ deus autē nō est mortuoꝝ
sed uiuorum omnes enī uiuunt ei. Respondentes autē
quidā de scribis dixerunt. Magr bene dixisti. Et

amplius non audebant eum interrogare. Dixit autem
ad illos. Quomodo dicunt xpm filium david esse? & ipse
david dicit in libro psalmorum. Dixit dominus
domino meo sede a dextris meis donec ponam inimi
cos tuos scabellum pedum tuorum. David ergo
dominum illum vocat & quomodo filius eius est? Au
diente autem omni populo dixit discipulis suis. Atten
dite a scribis qui volunt ambulare in stolis &
amant salutationes in foro & primas cathedras
in synagogis & primos discubitus in conviviis.
Qui devorant domos viduarum simulantes
longam orationem hii accipient dampnationem maio
rem. XXI
Respiciens autem vidit eos qui
mittebant munera sua in gazophilaci
um divites. Vidit autem & quandam viduam pau
perculam mittentem era minuta duo. Et dixit. Vere
dico vobis quia vidua hec pauper plus quam omnes
misit. Nam omnes hii ex habundanti sibi mise
runt in munera dei. Hec autem ex eo quod deest illi
omnem victum suum quem habuit misit. Et quibusdam
dicentibus de templo quod lapidibus bonis et
donis ornatum esset dixit. Hec que videtis venient
dies in quibus non relinquetur lapis super lapidem
qui non destruatur. Interrogaverunt autem illum di
centes. Preceptor quando hec erunt? & quod signum cum fi
eri inceperit? Qui dixit eis. Videte ne seducamini.
Multi enim venient in nomine meo dicentes quia ego
sum & tempus appropinquabit. Nolite ergo ire post illos.
Cum autem audieritis prelia & seditiones nolite ter
reri. Oportet autem hec primum fieri sed non dum statim
finis. Tunc dicebat illis. Surget gens contra gen
tem & regnum adversus regnum & terremotus ma
gni erunt per loca & pestilentie & fames terroresque
de celo & signa magna erunt. Sed ante hec omnia
inicient vobis manus suas & persequentur tradentes
in synagogis & in custodias trahentes ad reges
& presides propter nomen meum. Continget autem vobis in
testimonium. Ponite ergo in cordibus vestris non
premeditari quemadmodum respondeatis. Ego enim
dabo vobis os & sapientiam cui non poterunt resi
stere & contradicere omnes adversarii vestri. Trademini enim

a parentibus & fratribus & cognatis & amicis & mor
te afficient ex vobis. Et eritis odio omnibus hominibus
propter nomen meum & capillus de capite vestro non peribit.
In patientia vestra possidebitis animas vestras. Cum
autem videritis circumdari ab exercitu ierusalem tunc
scitote quia appropinquabit desolatio eius. Tunc
qui in iudea sunt fugiant in montes & qui in medio
eius discedant. Et qui in regionibus sunt non
intrent in eam quia dies ultionis hii sunt ut impleantur
omnia que scripta sunt. Ve autem pregnantibus & nu
trientibus in illis diebus. Erit enim pressura ma
gna super terram & ira populo huic. Et cadent in
ore gladii & captivi ducentur in omnes gentes
& ierusalem calcabitur a gentibus donec impleantur
tempora nationum. Et erunt signa in sole & luna (Mt. 24. B. 13)
& stellis & in terris pressura gentium pre confu
sione sonitus maris & fluctuum. Arescentibus
hominibus pre timore & expectatione que supervenient
in universo orbi. Nam virtutes celorum move
buntur. Et tunc videbunt filium hominis venientem in nu
be cum potestate magna & maiestate. Hiis
autem fieri incipientibus respicite & levate capi
ta vestra quoniam appropinquat redemptio vestra & dixit illis
similitudinem. Videte ficulneam & omnes arbores.
cum producunt iam ex se fructum scitote quoniam pro
pe est estas. Ita & vos cum videritis hec fieri sci
tote quoniam prope est regnum dei. Amen dico vobis quia
non preteribit generatio hec donec omnia fiant.
Celum & terra transibunt verba autem mea non transi
bunt. Attendite autem vobis ne forte graventur cor
da vestra in crapula & ebrietate & curis hu
ius vite & superveniat in vos repentina dies illa.
Tamquam laqueus enim superveniet in omnes qui
sedent super faciem omnis terre. Vigilate itaque omni
tempore orantes ut digni habeamini fugere
ista omnia que futura sunt & stare ante filium ho
minis. Erat autem diebus docens in templo noctibus
vero exiens morabatur in monte oliveti qui vocatur. Et omnis
populus manicabat in templo audire eum ad eum.
Appropinquabat autem dies festus XXII
azimorum qui dicitur pascha. Et querebant principes

sacerdotū ⁊ scribe quomō eū interficerēt; xxii
Timebāt u̾o plebē. Intrauit aūt sathanas
i iudā qui ↄgnominabatᷣ scharioth vnū
de duodecim. Et abijt ⁊ locut⁹ est cū princi
pib; sacerdotū ⁊ magr̄atib; quē admodū
illū traderet eis. Et gauisi sūt ⁊ pacti sunt
pecuniam illi dare. ⁊ spopondit. Et q̄rebat
oportunitatē vt traderet illū sine turbis.
Venit aūt dies azimoꝝ in q̄ necē erat oc
cidi pascha. ⁊ misit petrū ⁊ iohem dicēs.
Euntes parate nob pascha. vt manducem⁹.
At illi dixerūt. Vbi uis paremꝰ. Et dix
ad eos. Ecce introeuntib; uob ciuitatē occur
ret uob homo amphorā aq̄ portās. Sequi
mini eū in domū in q̄m intrat. ⁊ dicēs prīfa
milias domꝰ. Dicit t̄ magist̄. Vbi ē diu
sorium vbi pascha cū discipulis meis mādu
cem⁹. Et ipse uob ostendz cenaclm magnū
stratū ⁊ ibi parate. Euntes aūt discipli iue
nerūt sic̄ dix illis ⁊ parauit pascha. Et
cū facta eēt hora discubuit ⁊ duodeci apli
cū eo. ⁊ ait illis. Desiderio desideraui hoc pa
scha māducare uobiscū anq̄m patiar. Di
co eni uob q̄r ex hoc nō māducabo illud
donec impleatᷣ i regno dī. Et accepto calice
grās egit ⁊ dix. Accipite ⁊ diuidite int̄ uos.
Dico eni uobis qḋ nō bibā de gen̄acione
uitis donec regnū dī ueniat. Et accepto pa
ne grās egit ⁊ fregit ⁊ dedit eis dicēs. Hoc
ē corpꝰ meū qḋ ꝓ uob traditᷣ hoc facite i me
am ↄmemoracōē. Silr̄ ⁊ calicē p̄tq̄m cena
uit dicēs. Hic ē calix nōs noui testamti in
sanguīe meo qui ꝓ uob fūdetur. Verūtñ ec
ce manꝰ tradentis me mecū est i mēsa. Et quidē
filiꝰ hoīs vadit sc̄dm qḋ diffinitū ē. Verūtñ ve ho
mini illi ꝑ quē filiꝰ hominis traderᷣ. Et ipi
ceperūt q̄rere int̄ se q̄s eēt ex eis q̄ hoc factur⁹
eēt. Facta est aūt ⁊ ↄtencō int̄ eos quis eoꝝ
videtur eē maior. Dix aūt eis ihs. Reges
gentiū dn̄antᷣ eoꝝ ⁊ q̄ ptatē hnt sup eos
benefici uocantᷣ. vos aūt nō sic. Sz q̄ maior
ē i uob fiat sic̄ iunior. Et qui p̄cessor ē tanq̄
ministr̄. Nam q̄s maior ē qui recūbit an q̄ mi
nistrat. Ego aūt i medio urm̄ sū sicut q̄ ministr̄.
Vos aūt estis qui ꝑmāsistis mecū i temptacō
nib; meis. Et ego dispono uob sic̄ disposuit
m̄i p̄r meꝰ regnū vt edatis ⁊ bibatis sup me
sam meā in regno meo. et sedeatis sup tro
nos iudicātes duodeci trib; isrl̄. Ait aūt dn̄s
Symoni. Symon. Ecce sathanas expetiuit
uos ut cribraret sic̄ triticū. Ego aūt rogaui
ꝓ te ut nō deficiat fides tua. Et tu aliqn̄ ↄūsꝰ
ↄfirma frēs tuos. Qui dix ei. Dn̄e tecū parat⁹
sū ⁊ in carcerem ⁊ i mortē ire. Et ille dix. Dico
t̄ petre nō cantabit hodie gallus donec ter ab
neges nosse me. ⁊ dix eis. Qn̄do misi uos
sine sacculo ⁊ pera ⁊ calciamētis nūquid
aliq̄d defuit uob. At illi dixerūt. Nich. Dixit
ergo eis. Sz nūc q̄ hẏt sacculū tollat silir̄ ⁊ pe
ram. Et qui nō hẏt vendat tunicā suā ⁊ em
at gladiū. Dico eni uob q̄m adhuc hoc qḋ
scriptū est oꝫ impleri i me. Et cū iniquis deputa
tatꝰ est. ⁊ eni ea q̄ sūt de me finem hn̄t. At
illi dixerūt. Dn̄e ecce duo gladij hic. At ille di
xit eis. Satis ē. Et egressus ihs ibat sc̄dm co
suetudinē i montē oliuaꝝ. Secuti sūt aūt eū
⁊ discipli eius. Et cū ꝑuenisset ad locū dix
illis. Orate ne intretis i temptacōib;. Et ipse a
uulsus ē ab eis q̄ntū iacta ē lapidis. Et
positis genib; orabat dicēs. Patᷣ si uis trāns
fer calicē hūc a me. Verūtñ nō mea volūtas
sz tua fiat. Apparuit aūt illi angl̄s de celo co
fortās eū. Et factus est i agonia plixius ora
bat ⁊ factus est sudor eius sic̄ gutte sanguīs
decurrētis i terrā. Et cū surrexisset ab orōne
⁊ uenisset ad disciplos suos īuenit illos dormi
ētes p̄ tristicia ⁊ ait illis. Quid dormitis.
Surgite orate ne intretis i temptacōē. adhuc
eo loq̄nte ecce turba ⁊ q̄ uocabatᷣ iudas
vnꝰ ex duodeci anteceddebat eos. Et appropi
quauit ihu vt oscularetᷣ eū. Ihs aūt dix ei.
Iuda osculo filiū hoīs tradis. Videntes aūt

hii qui circa ipsum erant quod futurum erat dixerunt ei. Domine si percutimus in gladio. Et percussit unus ex illis servum principis sacerdotum et amputavit auriculam eius dexteram. Respondens autem ihesus ait illis. Sinite usque huc. Et cum tetigisset auriculam eius sanavit eum. Dixit autem ihesus ad eos qui venerant ad se principes sacerdotum et magistratus templi et seniores. Quasi ad latronem existis cum gladiis et fustibus. Cum cottidie vobiscum fuerim in templo non extendistis manus in me. Sed hec est hora vestra et potestas tenebrarum. Comprehendentes autem eum duxerunt ad domum principis sacerdotum. Petrus vero sequebatur eum a longe. Accenso autem igne in medio atrio et circumsedentibus illis erat petrus in medio eorum. Quem cum vidisset ancilla quedam sedentem ad lumen et eum fuisset intuita dixit. Et hic cum illo erat. At ille negavit eum dicens. Mulier non novi illum. Et post pusillum alius videns eum dixit. Et tu de illis es. Petrus vero ait. O homo non sum. Et intervallo facto quasi hore unius alius quidam affirmabat dicens. Vere et hic cum illo erat. Nam et galileus est. Et ait petrus. Homo nescio quid dicis. Et continuo adhuc illo loquente gallus cantavit. Et conversus dominus respexit petrum. Et recordatus est petrus verbi domini sicut dixerat quia priusquam gallus cantet ter me negabis. Et egressus foras flevit amare. Et viri qui tenebant illum illudebant ei cedentes et velaverunt eum et percutiebant faciem eius. Et interrogabant eum dicentes. Prophetiza quis est qui te percussit. Et alia multa blasphemantes dicebant in eum. Et ut factus est dies convenerunt seniores plebis et principes sacerdotum et scribe et duxerunt illum in concilium suum dicentes. Si tu es christus dic nobis. Et ait illis. Si vobis dixero non credetis michi. Si autem et interrogavero non respondebitis michi neque dimittetis. Ex hoc autem erit filius hominis sedens a dextris virtutis dei. Dixerunt autem omnes. Tu ergo es filius dei. Qui ait. Vos dicitis quia ego sum. At illi dixerunt. Quid adhuc desideramus testimonium. Ipsi enim audivimus de ore eius.

XXIII

Et surgens omnis multitudo eorum duxerunt illum ad pylatum. Ceperunt autem omnes accusare illum dicentes. Hunc invenimus subvertentem gentem nostram et prohibentem tributa dari cesari et dicentem se christum regem esse. Pylatus autem interrogavit eum dicens. Tu es rex iudeorum. At ille respondens ait. Tu dicis. Ait autem pylatus ad principes sacerdotum et turbas. Nichil invenio cause in hoc homine. At illi invalescebant dicentes. Commovet populum docens per universam iudeam et incipiens a galylea usque huc. Pylatus autem audiens galyleam interrogavit si homo galyleus esset. Et ut cognovit quod de herodis potestate esset remisit eum ad herodem qui et ipse iherosolimis erat illis diebus. Herodes autem viso ihesu gavisus est valde. Erat enim cupiens multo tempore videre illum eo quod audierat multa de illo et sperabat signum aliquod videre ab eo fieri. Interrogabat autem illum multis sermonibus. At ipse nichil respondebat. Stabant autem principes sacerdotum et scribe constanter accusantes eum. Sprevit autem illum herodes cum exercitu suo et illusit indutum veste alba et remisit ad pylatum. Et facti sunt amici herodes et pylatus in ipsa die. Nam antea inimici erant ad invicem. Pylatus autem convocatis principibus sacerdotum et magistratibus et plebe dixit ad illos. Obtulistis michi hunc hominem quasi avertentem populum et ecce ego coram vobis interrogans nullam causam inveni in homine isto ex hiis in quibus accusatis eum. Sed neque herodes nam remisit illum ad nos. Et ecce nichil dignum morte actum est ei. Emendatum ergo illum dimittam. Necesse autem habebat dimittere eis per diem festum unum. Exclamavit autem simul universa turba dicens. Tolle hunc et dimitte nobis barraban. Qui erat propter sedicionem quandam factam in civitate et homicidium missus in carcerem. Iterum autem pylatus locutus est ad eos volens dimittere ihesum. At illi succlamabant dicentes. Crucifige crucifige illum. Ille autem tercio dixit ad illos. Quid enim mali fecit iste. Nullam causam mortis invenio in eo. Cor-

rium ego illum et dimittam. At illi instabant
vocibus magnis postulantes ut crucifigeretur
et invalescebant voces eorum. Et pylatus adiu
dicavit fieri petitionem eorum. Dimisit autem illis
eum qui propter homicidium et sedicionem missus fu
erat in carcerem. quem petebant. Ihesum vero tra
didit voluntati eorum. Et cum ducerent eum appre
henderunt symonem quendam cyreneum veni
entem de villa et imposuerunt illi crucem porta
re post ihesum. Sequebatur autem illum multa turba
populi et mulierum que plangebant et lamentabant eum.
ihc Conversus autem ad illas dixit. Filie ierusalem nolite
flere super me sed super vos ipsas flete et su
per filios vestros. Quoniam ecce venient dies in quibus
dicent. Beate steriles et ventres qui non genu
erunt et ubera que non lactaverunt. Tunc incipient
dicere montibus cadite super nos et collibus operite
nos. Quia si in viridi ligno hec faciunt in ari
do quid fiet. Ducebantur autem et alii duo
nequam cum eo ut interficerentur. Et postquam vene
runt in locum qui vocatur calvarie ibi cruci
fixerunt eum. Et latrones unum a dextris et unum
a sinistris. Ihesus autem dicebat. Pater dimitte
illis non enim sciunt quid faciunt. Dividentes vero
vestimenta eius miserunt sortem. Et stabat populus
expectans. Et deridebant illum cum eis principes
dicentes. Alios salvos fecit se salvum faciat
si hic est christus dei electus. Illudebant autem ei et
milites accedentes et acetum offerentes illi et
dicentes. Si tu es rex iudeorum salvum te fac.
Erat autem et superscriptio scripta super illum litter
is hebraicis grecis et latinis. Hic est rex
iudeorum. Unus autem de his qui pendebant latronibus
blasphemabat eum dicens. Si tu es christus sal
vum fac temetipsum et nos. Respondens autem alter
increpabat illum dicens. Neque tu times deum quia
in eadem dampnatione es. et nos quidem iuste nam digna
factis recipimus hic vero nichil mali gessit. Et
dicebat ad ihesum. Domine memento mei cum
veneris in regnum tuum. Et dixit illi ihesus. Amen
dico tibi hodie mecum eris in paradyso. Erat autem
fere hora sexta. Et tenebre facte sunt in universam
terram usque in horam nonam. Et obscuratus est sol.
Et velum templi scissum est medium. Et clamans vo
ce magna ihesus ait. Pater in manus tuas commendo
spiritum meum. Et hec dicens expiravit. Videns autem
centurio quod factum fuerat glorificavit deum dicens.
Vere hic homo iustus erat. Et omnis turba eorum qui
simul aderant ad spectaculum istud et videbant que
fiebant percucientes pectora sua revertebantur. Sta
bant autem omnes noti eius a longe et mulieres que secu
te erant eum a galylea hec videntes. Et ecce vir   m. 27. [illegible] io. 19.
nomine ioseph qui erat decurio vir bonus et iustus
hic non consenserat consilio et actibus eorum ab arimathi
a civitate iudee qui expectabat et ipse regnum
dei. Hic accessit ad pylatum et petiit corpus ihesu. Et
depositum involvit in syndone et posuit eum in
monumento exciso. in quo nondum quisquam positus
fuerat. Et dies erat parasceve et sabbatum illuce
scebat. Subsecute autem mulieres que cum ipso venerant
de galylea viderunt monumentum quemadmodum
positum erat corpus eius. Et revertentes paraverunt aro
mata et unguenta et sabbato quidem siluerunt secundum
mandatum.

XXIIII

Una autem sabbati valde
diluculo venerunt et mulieres ad monu
mentum portantes que paraverant aromata. Et invene
runt lapidem revolutum a monumento. Et ingresse   [illegible] 16. io. 20.
non invenerunt corpus domini ihesu. Et factum est dum
mente consternate essent de isto. Et ecce duo viri
steterunt iuxta illas in veste fulgenti. Cum timerent
autem et declinarent vultum in terra dixerunt ad illas.
Quid queritis viventem cum mortuis. Non est hic
sed surrexit. Recordamini qualiter locutus sit vobis
cum adhuc in galylea esset dicens. Quia oportet filium
hominis tradi in manus hominum peccatorum et crucifigi et
die tercia resurgere. Et recordate sunt verborum eius.
Et egresse sunt a monumento nunciaverunt hec omnia
illis undecim et ceteris omnibus. Erat autem maria
magdalena et iohanna et maria iacobi et ce
tere que cum eis erant que dicebant ad apostolos hec. Et
visa sunt ante illos sicut deliramentum verba ista
et non credebant illis. Petrus autem surgens cucurrit

ad monumentum et procumbens vidit linteamina
sola posita et abiit secum mirans quod factum fuerat.
Et ecce duo ex istis ibant ipsa die in castellum quod
erat in spatio stadiorum sexaginta ab Ierusalem no-
mine Emaus. Et ipsi loquebantur ad invicem
de his omnibus que acciderant. Et factum est dum fabula-
rentur et secum quererent et ipse Iesus appropinquans ibat
cum illis. Oculi autem eorum tenebantur ne eum ag-
noscerent. Et ait ad illos. Qui sunt hii sermones
quos confertis ad invicem ambulantes et estis tristes.
Et respondens unus cui nomen Cleophas dixit ei.
Tu solus peregrinus es in Ierusalem et non cognovisti
que facta sunt in illa his diebus. Quibus ille dixit.
Que. Et dixerunt. De Iesu Nazareno qui fu-
it vir propheta potens in opere et sermone coram Deo et
omni populo. Et quomodo tradiderunt eum sum-
mi sacerdotes et principes nostri in dampnacionem mor-
tis et crucifixerunt eum. Nos autem sperabamus quia
ipse esset redempturus Israel. Et nunc super omnia hec
tercia dies est hodie quod hec facta sunt. Sed
et mulieres quedam ex nostris terruerunt nos que ante
lucem fuerunt ad monumentum. Et non invento corpore
eius venerunt dicentes se et visionem angelorum vi-
disse qui dicunt eum vivere. Et abierunt quidam
ex nostris ad monumentum et ita invenerunt sicut
mulieres dixerunt. Ipsum vero non invenerunt. Et ipse dixit
ad eos. O stulti et tardi corde ad credendum in
omnibus que locuti sunt prophete. Nonne sic oportu-
it pati Christum et ita intrare in gloriam suam. Et
incipiens a Moyse et omnibus prophetis interpreta-
batur illis in omnibus scripturis que de ipso erant. Et
appropinquabant castello quo ibant et ipse finxit
se longius ire. Et coegerunt illum dicentes. Ma-
ne nobiscum quoniam advesperascit et inclinata est iam
dies. Et intravit cum illis. Et factum est dum recumbe-
ret cum illis accepit panem et benedixit et fregit
et porrigebat illis. Et aperti sunt oculi eorum et
cognoverunt eum. Et ipse evanuit ab oculis eorum.
Et dixerunt ad invicem. Nonne cor nostrum ardens erat
in nobis dum loqueretur in via et aperiret nobis scrip-
turas. Et surgentes eadem hora regressi sunt in Ierusalem et

invenerunt congregatos undecim et eos qui cum ipsis
erant dicentes. Quod surrexit dominus vere et apparuit
Symoni. Et ipsi narrabant que gesta erant
in via. et quomodo cognoverunt eum in fractione
panis. Dum autem hec loquerentur Iesus stetit in
medio eorum et dixit eis. Pax vobis. ego sum
nolite timere. Conturbati vero et conterriti exi-
stimabant se spiritum videre. Et dixit eis. Quid
turbati estis et cogitaciones ascendunt in cor-
da vestra. Videte manus meas et pedes meos
quia ipse ego sum. Palpate et videte quia spiritus car-
nem et ossa non habet sicut me videtis habere. Et cum
hec dixisset ostendit eis manus et pedes. Ad-
huc autem illis non credentibus et mirantibus pre
gaudio dixit. Habetis hic aliquid quod man-
ducetur. At illi obtulerunt ei partem piscis
assi et favum mellis. Et cum manducasset
coram eis sumens reliquias dedit eis. Et dixit
ad illos. Hec sunt verba que locutus sum ad vos
cum adhuc essem vobiscum. Quoniam necesse est im-
pleri omnia que scripta sunt in lege Moysi et
prophetis et psalmis de me. Tunc aperuit illis
sensum ut intelligerent scripturas. Et dixit eis.
Quoniam sic scriptum est et sic oportebat Christum pati
et resurgere a mortuis die tercia. Et predicari
in nomine eius penitentiam et remissionem peccatorum in
omnes gentes incipientibus ab Iherosolima. Vos
autem estis testes horum et mittam promissum patris
mei in vos. Vos autem sedete in civitate quoad
usque induamini virtute ex alto. Adduxit autem
eos foras in Bethaniam et elevatis manibus
suis benedixit eis. Et factum est dum benediceret illis
recessit ab eis et ferebatur in celum. Et ipsi
adorantes regressi sunt in Ierusalem cum gaudio
magno. Et erant semper in templo lauda-
ntes et benedicentes deum amen. Incipit prologus.

Hic est Iohannes evangelista unus ex di-
scipulis dei qui virgo electus a deo est
quem de nuptiis volentem nubere
vocavit deus. Cui virginitatis du-
plex in hoc testimonium datur in evangelio quod

ego

et patris dilectus a deo dicitur. et huic matrem suam de cruce commendavit deus ut virginem virgo servaret. Denique manifestans in evangelio quod erat ipse incorruptibilis verbi opus inchoans solus verbum carnem factum esse nec lumen a tenebris comprehensum fuisse testatur. Primum signum ponens quod in nuptiis fecit dominus ostendens quod ipse erat ut legentibus demonstraret quod ubi dominus invitatus est deficere nuptiarum vinum debeat ut veteribus immutatis nova omnia que a Christo instituuntur appareant. Hoc autem evangelium scripsit in Asia postea quam in Pathmos insula apocalipsim scripserat ut cui in principio canonis incorruptibile principium notatur in genesi et ei incorruptibilis finis per virginem in apocalipsi redderetur dicente Christo ego sum alpha et o. Et hic est Iohannes qui sciens supervenisse diem recessus sui convocatis discipulis suis in Epheso per multa signorum experimenta Christum descendens in defossum sepulture sue locum facta oratione positus est ad patres suos tam extraneus a dolore mortis quam a corruptione carnis invenitur alienus. Tamen post omnes scripsit evangelium et hoc virgini debebatur. Quorum tamen vel scriptorum temporis dispositio vel librorum ordinatio ideo a nobis per singula non exponitur ut sciendi desiderio collocato et querentibus fructus laboris et deo magisterii doctrina servetur.

Incipit evangelium secundum Iohannem

In principio erat verbum. Et verbum erat apud deum et deus erat verbum. Hoc erat in principio apud deum. Omnia per ipsum facta sunt et sine ipso factum est nichil. Quod factum est in ipso vita erat et vita erat lux hominum. Et lux in tenebris lucet et tenebre eam non comprehenderunt. Fuit homo missus a deo cui nomen erat Iohannes. Hic venit in testimonium ut testimonium perhiberet de lumine ut omnes crederent per illum. Non erat ille lux sed ut testimonium perhiberet de lumine. Erat lux vera que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. In mundo erat et mundus per ipsum factus est et mundus eum non cognovit. In propria venit et sui eum non receperunt. Quotquot autem receperunt eum dedit eis potestatem filios dei fieri his qui credunt in nomine eius. Qui non ex sanguinibus neque ex voluntate carnis neque ex voluntate viri sed ex deo nati sunt. Et verbum caro factum est et habitavit in nobis. Et vidimus gloriam eius gloriam quasi unigeniti a patre plenum gratie et veritatis. Iohannes testimonium perhibet de ipso et clamat dicens. Hic erat quem dixi qui post me venturus est ante me factus est quia prior me erat. Et de plenitudine eius nos omnes accepimus gratiam pro gratia. Quia lex per moysen data est gratia et veritas per Iesum Christum facta est. Deum nemo vidit unquam. Unigenitus filius qui est in sinu patris ipse enarravit. Et hec est testimonium Iohannis quando miserunt iudei ab Ierosolimis sacerdotes et levitas ut interrogarent illum. Tu quis es? Et confessus est et non negavit. Et confessus est quia non sum ego Christus. Et interrogaverunt eum. Quid ergo? Helyas es tu? Et dixit non sum. Propheta es tu? Et respondit non. Dixerunt ergo ei. Quis es tu ut responsum demus his qui miserunt nos? Quid dicis de teipso? Ait. Ego vox clamantis in deserto dirigite viam domini sicut dixit ysaias propheta. Et qui missi fuerant erant ex phariseis. Et interrogaverunt eum et dixerunt ei. Quid ergo baptizas si tu non es Christus neque helyas neque propheta? Respondit eis Iohannes dicens. Ego baptizo in aqua medius autem vestrum stetit quem vos nescitis. Ipse est qui post me venturus est qui ante me factus est cuius ego non sum dignus ut solvam corrigiam calciamenti eius. Hec in bethania facta sunt trans iordanem ubi erat Iohannes baptizans. Altera die vidit Iohannes Iesum venientem ad se et ait. Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi. Hic est de quo dixi post me venit vir qui ante me factus est quia prior me erat. Et ego nesciebam eum sed ut manifestaretur in Israel propterea veni ego in aqua baptizans. Et testimonium perhibuit Iohannes dicens. Quia vidi spiritum dei descendentem quasi columbam de celo et mansit super eum. Et ego

sciebā eū. S; qui misit me baptizare i aq̄
ille michi dix̄. Sup quē uideris spm̄ descēdētē
⁊ manētē sup eū hic ē qui baptizat in spū
sc̄o. Et ego uidi ⁊ testimoniū phibui qr hic ē
filꝰ dei. Altera autē die iterū stabat iohes ⁊ ex disci
pulis eiꝰ duo. Et respiciēs ihm̄ ambulantē
dix̄. Ecce agnꝰ dei. Et audierūt eū duo disci
puli loquētē ⁊ secuti sūt ihm̄. Conuersus autē
ihc ⁊ uidēs eos sequētes se dic̄ eis. Qd̄ quͥritis.
Qui dixerūt ei. Rabi qd̄ dicit̄ magr̄ ubi habitas.
Dic̄ eis. Venite ⁊ uidete. uenerūt ⁊ uiderūt
ubi maneret. ⁊ apd̄ eū manserūt die illo. Hora
autē erat qͣsi decima. Erat autē andreas frā
ter symonis petri. unꝰ ex duobꝫ qui audierāt
ab iohe ⁊ secuti fuerāt eū. Inuenit hic pͥmū
frēm suū symonē ⁊ dic̄ ei. Inuenimꝰ messiā
qd̄ est interpretatū x̄ṗc. ⁊ adduxit eū ad ihm̄.
Intuitꝰ autē ihs eū dix̄ illi. Tu es symon filꝰ
iohanna. tu uocabis cephas qd̄ interpretat̄ pe
trus. In crastinū uoluit exire in galyleā ⁊ inue
nit philippū ⁊ dic̄ ei ihs. Sequere me. Erat aūt
philippꝰ a bethzaida ciuitate andree ⁊ petri.
Inuenit philippꝰ nathanael ⁊ dic̄ ei. Quē scͥp
sit moyses in lege ⁊ pphe inuenimꝰ ihm̄ filium
ioseph a nazareth. Et dic̄ ei nathanael. A na
zareth pōt aliqͥd boni eē. Dicit ei philippus
Veni ⁊ uide. Vidit ihs nathanael uenientem
ad se ⁊ dic̄ de eo. Ecce uere isrl̄ita in quo dolus nō
est. Dicit ei nathanael. Vnde me nosti. Rn̄
dit ihs ⁊ dix̄ ei. Priusqͣm te philippꝰ uocaret ē
ēēs sb̄ ficu uidi te. Rn̄dit ei nathanael ⁊ ai
t. Rabi tu es tu es filꝰ dei tu es rex isrl̄. Re
spondit ihs ⁊ dix̄ ei. Quia dixi tibi uidi te sb̄
ficu credis. maiꝰ his uidebis. Et dic̄ eis. Amē
amē dico uobis uidebitis celū apertū ⁊ anglos
dei ascendētes ⁊ descēdētes sup filiū hominis. II

Et die tercio nuptie fc̄e sūt in chana galy
lee. ⁊ erat mater ihu ibi. Vocatꝰ ē autē
⁊ ihs ⁊ discipli eiꝰ ad nuptias. Et deficiēte
uino dic̄ mater ihu ad eū. Vinū nō habēt
Et dic̄ ei ihs. Quid michi ⁊ tibi ē mulier nondū
uenit hora mea. Dic̄ mater eius ministris. Qd̄
cūqꝫ dixerit uobis facite. Erant autē ibi la
pidee ydrie sex posite s̄m purificacōnē
iudeorū capientes singule metretas binas
ul' ternas. Dix̄ eis ihs. Implete ydrias
aq̄ ⁊ impleuerūt usqꝫ ad sūmū. Et dic̄
eis ihs. Haurite nūc ⁊ ferte architricli
no. Et tulerūt. Vt autē gustauit arch
itriclinꝰ aquā uinū factam ⁊ nō sciebat
unde esset ministri autē sciebāt qui hause
rant aquā uocat sponsū architriclinꝰ et
dic̄ ei. Omnis homo pͥmū bonū uinū ponit
⁊ cū inebriati fuerint tunc id qd̄ deteriꝰ. Tu
autē seruasti bonū uinū usqꝫ adhuc. Hoc fe
cit inicium signorū ihs in chana galilee et
manifestauit gl'am suā. ⁊ crediderūt in
eū discipli eiꝰ. Post hec descēdit caphar
naū ipse ⁊ mater eius ⁊ frēs eiꝰ ⁊ discipli
eius ⁊ ibi manserūt nō multis diebꝫ. Et
ppe erat pascha iudeorū ⁊ ascēdit iesoli
mā ihs. Et in templo inuenit uendentes boues
⁊ oues ⁊ nummularios sedētes. Et cū fecis
set qͣsi flagellū de funiculis oēs eiecit de
téplo. Oues quoqꝫ ⁊ boues ⁊ nūmulari
orū effudit es ⁊ mēsas subuertit. Et hiis
qui colūbas uendebāt dix̄. Aufferte ista hīc
⁊ nolite facere domū pr̄is mei domū nego
ciacōnis. Recordati sūt uero discipli eiꝰ
qr scriptū est. Zelus domꝰ tue comedit
me. Rn̄derūt g° iudei ⁊ dixerūt ei. Qd̄
signū ostēdis nobis qr hec facis. Rn̄dit
ihs ⁊ dix̄ eis. Soluite téplū hoc ⁊ in tribꝫ
diebꝫ excitabo illud. Dixerūt g° iudei.
Quadraginta ⁊ sex ānis edificatū est
téplū hoc ⁊ tu tribꝫ diebꝫ excitabis illud.
Ille autē dicebat de téplo corporis sui. Cū
ergo resurrexisset a mortuis recordati s̄t
discipli eiꝰ qr hoc dicebat ⁊ crediderūt
scͥpture ⁊ sermoni quē dix̄ ihs. Cū autē
esset ierosolimis in pascha in die festo mul
ti crediderūt in noīe eiꝰ uidentes signa.

eis

Mt. 21. R. 11. L. 19.

et colūbas

ei que faciebat. Ipse autem ihesus non credebat semetipsum eis eo quod ipse nosset omnes. Et quia opus ei non erat ut quis testimonium perhiberet de homine. Ipse enim sciebat quid esset in homine. III

Erat autem homo ex phariseis nichodemus nomine princeps iudeorum. Hic venit ad eum nocte et dixit ei. Rabbi scimus quia a deo venisti magister. Nemo potest hec signa facere que tu facis nisi fuerit deus cum eo. Respondit ihesus et dixit ei. Amen amen dico tibi nisi quis natus fuerit denuo non potest videre regnum dei. Dicit ad eum nichodemus. Quomodo potest homo nasci cum sit senex? Numquid potest in ventrem matris sue iterato introire et nasci? Respondit ihesus. Amen amen dico tibi nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto non potest introire in regnum dei. Quod natum est ex carne caro est et quod natum est ex spiritu spiritus est. Non mireris quia dixi tibi oportet vos nasci denuo. Spiritus ubi vult spirat et vocem eius audis sed non scis unde veniat et quo vadat. Sic est omnis qui natus est ex spiritu. Respondit nichodemus et dixit ei. Quomodo possunt hec fieri? Respondit ihesus et dixit ei. Tu es magister in israel et hec ignoras? Amen amen dico tibi quia quod scimus loquimur et quod vidimus testamur et testimonium nostrum non accipitis. Si terrena dixi vobis et non creditis quomodo si dixero vobis celestia credetis? Et nemo ascendit in celum nisi qui de celo descendit filius hominis qui est in celo. Et sicut moyses exaltavit serpentem in deserto ita exaltari oportet filium hominis. Ut omnis qui credit in ipso non pereat sed habeat vitam eternam. Sic enim dilexit deus mundum ut filium suum unigenitum daret ut omnis qui credit in ipso non pereat sed habeat vitam eternam. Non enim misit deus filium suum in mundum ut iudicet mundum sed ut salvetur mundus per ipsum. Qui credit in eum non iudicatur qui autem non credit iam iudicatus est quia non credit in nomine unigeniti filii dei. Hoc est autem iudicium quia lux venit in mundum et dilexerunt homines magis tenebras quam lucem erant enim eorum mala opera. Omnis enim qui male agit odit lucem et non venit ad lucem ut non arguantur opera eius. Qui autem facit veritatem venit ad lucem ut manifestentur opera eius quia in deo sunt facta. Post hec venit ihesus et discipuli eius in iudeam terram et illic demorabatur cum eis et baptizabat. Erat autem et iohannes baptizans in ennon iuxta salim quia aque multe erant illic. Et veniebant ad eum et baptizabantur. Nondum enim missus fuerat in carcerem iohannes. Facta est autem questio ex discipulis iohannis cum iudeis de purificatione et venerunt ad iohannem et dixerunt ei. Rabbi qui erat tecum trans iordanem cui testimonium perhibuisti ecce hic baptizat et omnes veniunt ad eum. Respondit iohannes et dixit. Non potest homo accipere quicquam nisi fuerit ei datum de celo. Ipsi vos mihi testimonium perhibetis quod dixerim ego non sum christus sed quia missus sum ante illum. Qui habet sponsam sponsus est amicus autem sponsi qui stat et audit eum gaudio gaudet propter vocem sponsi. Hoc ergo gaudium meum impletum est. Illum oportet crescere me autem minui. Qui desursum venit super omnes est. Qui est de terra de terra est et de terra loquitur. Qui de celo venit super omnes est. Et quod vidit et audivit hoc testatur et testimonium eius nemo accipit. Qui autem accepit eius testimonium signavit quia deus verax est. Quem enim misit deus verba dei loquitur. Non enim ad mensuram dat deus spiritum. Pater diligit filium et omnia dedit in manu eius. Qui credit in filium habet vitam eternam. Qui autem incredulus est filio non videbit vitam sed ira dei manet super eum. IIII

Ut ergo cognovit ihesus quia audierunt pharisei quia ihesus plures discipulos facit et baptizat quam iohannes quamquam ihesus non baptizaret sed discipuli eius. Reliquit iudeam et abiit iterum in galyleam. Oportebat autem eum transire per samariam. Venit ergo in civitatem samarie que dicitur sichar iuxta predium quod dedit iacob ioseph filio suo. Erat autem ibi fons iacob. Ihesus ergo fatigatus ex itinere sedebat sic super fontem. Hora autem erat quasi sexta. Venit mulier de samaria

haurire aq̃m. Dicit ei ihs. Da michi bi
bere. Discipli eni͂ eius abierant i ciuitatẽ
vt cibos emerent. Dicit g̃ ei mulier illa sa
maritana. Quo m͂ tu iudeus cum sis bibꝫ
a me poscis q̃ sim mulier samaritana. Nõ
eni͂ couťuntur iudei samaritanis. Re
spondit ihs ⁊ dix̃ ei. Si scires donum
dei ⁊ quis est q̃ dicit t̃ da m̃ bibꝫ ⁊ tu forsi
tan petisses ab eo ⁊ dedisset t̃ aq̃m. Dicit ei
mulier. Dñe neq̃ in quo haurias habes
⁊ puteus altus ẽ. Vnde g̃ habes aq̃m
uiuam. Numquid tu maior es p̃re nr̃o ia
cob qui dedit nob̃ puteũ hũc ⁊ ip̃e ex eo
bibit ⁊ filij eius. Respondit ihs ⁊ dix̃ ei.
Omĩs qui bibit ex aqua hac sitiet iterũ.
Qui aũt biberit ex aq̃ quã ego dabo ei n̄ si
tiet in et'nũ. Sꝫ aq̃ q̃ dabo ei fiet i eo fons
aq̃ salientis i uitã et'nam. Dicit ei mulier.
Dñe da m̃ hanc aq̃m vt nõ sitiã neq̃ ve
niam huc haurire. Dic̃ ei ihs. Vade voca vi
rũ tuũ ⁊ veni huc. Respondit mulier ⁊ di
xit ei nõ h̃eo uirũ. Dicit ei ihs. Bñ dixisti
q̃ nõ h̃eo virũ. Quinq̃ eni͂ uiros habuisti
⁊ nunc quẽ habes nõ est tuus uir. h̃ uẽ di
xisti. Dicit ei mulier. Dñe uideo q̃ p̃pha
es tu. P̃res nr̃i i monte hoc adorauerũt. et
vos dicitis q̃ ierosolimis ẽ locus ubi ador
ari oportet. Dicit ei ihs. Mulier crede m̃
q̃ veniet hora ⁊ nũc ẽ qñ neq̃ i monte
h̃ neq̃ i ierosolimis adorabitis p̃rem. Vos
adoratis qđ nescitis nos adoram' qđ scim'
q̃ salus ex iudeis ẽ. Sꝫ venit hora ⁊ nũc
ẽ qñ ueri adoratores adorabũt p̃rem i sp̃u
⁊ ueritate. Nam ⁊ pat' tales q̃rit qui adorẽt
eũ. Sp̃c est d's ⁊ eos q̃ adorãt eũ in sp̃u et
ueritate oportet adorare. Dicit mulier. Scio
q̃ messias uenit qui dr̃ xp̃c. cũ ergo venerit
ille nob̃ anũciabit omnia. Dicit ei ihs.
Ego sũ qui loq̃r tecũ. Et continuo venerunt
discipli eius ⁊ mirabant' q̃ cũ muliere lo
quebat'. Nemo tñ dix̃ ei quid q̃ris aut qđ
loqueris cũ ea. Reliquid ergo ydriã suam
mulier ⁊ abijt i ciuitatẽ ⁊ dicit illis hoĩb'
venite ⁊ uidete hoĩẽ qui dix̃ m̃ omĩa quĩ
q̃ feci. Numquid ip̃e est xp̃c. Exierũt de ciuita
te ⁊ veniebãt ad eũ. Interea rogabant eũ
discipuli eius dicẽtes. Rabbi manduca. Ille
aũt dixit eis. Ego cibũ h̃eo mãducare q̃
vos nescitis. Dicebãt ergo discipli eius
ad inuicẽ. Numquid aliquis attulit ei mã
ducare. Dicit eis ihs. Meus cib' est ut fa
ciam uoluntatẽ ei' qui misit me ut p̃ficiã
opus ei'. Nõne uos dicitis qđ adhuc. iiij.
menses sũt ⁊ messis venit. Ecce dico uobis
leuate oc'los ur̃os ⁊ uidete regiones q̃ albe
sũt iam ad messẽ. Et qui metit accipit m̃
cedẽ ⁊ cõgregat fructũ in uitã et'nã. ut ⁊ q̃
seminat simul gaudeat ⁊ qui metit. In hoc
enĩ est u'bũ verũ q̃ alius ẽ qui seminat ⁊ a
lius qui metit. Ego misi vos metere q̃ uos
nõ laborastis. alij laborauerũt ⁊ uos i labo
res eorũ introistis. Ex ciuitate aũt illa mlti
crediderũt i eũ samaritanorũ p̃p u'bũ mulie
ris testimoniũ p̃hibentis q̃ dixit m̃ omĩa
q̃cũq̃ feci. Cũ venissent ergo ad illũ sama
ritani rogauerũt eũ ut ibi maneret ⁊ mãsit
ibi duos dies. Et mlto plures crediderũt
p̃p sermones eius ⁊ mulieri dicebãt. Quia iã
nõ p̃p tuã loq'lã credim'. Ipi eni͂ audiuim'
⁊ scim' q̃ hic est uẽ saluator mũdi. Post
duos aũt dies exijt inde ⁊ abijt i galileã.
Ip̃e eni͂ ihs testimoniũ p̃hibuit q̃ p̃pha i sua
patria honorẽ nõ h̃t. Cũ ergo i galilea ex
cepiũt eũ galilei cũ omĩa uidissẽt q̃ fecerat ie
rosolimis i die festo ⁊ ip̃i eni͂ venerãt ad diẽ
festũ. Venit ergo iterũ in chana galilee ubi
fecit aq̃m uinũ. Et erat quidã regulus cui'
filius infirmabat' capharnaum. hic cum
audisset q̃ ihs adueniret a iudea in galile
am abijt ad eũ ⁊ rogabat eũ ut descẽderet
⁊ sanaret filiũ eius. Incipiebat eni͂ mori.
Dix̃ ergo ihs ad eũ. nisi signa ⁊ p̃digia vi

deritis non creditis. Dicit ad eum regulus. Domine descende prius quam moriatur filius meus. Dicit ei ihs vade filius tuus vivit. Credidit homo sermoni quem dixit ei ihs et ibat. Iam autem eo descendente servi occurrerunt ei et nuntiaverunt ei dicentes quia filius eius viveret. Interrogabat ergo horam ab eis in qua melius habuerat. Et dixerunt ei. Quia heri hora septima reliquit eum febris. Cognovit ergo pater quia illa hora erat in qua dixit ei ihs vade filius tuus vivit. Et credidit ipse et domus eius tota. Hoc iterum secundum signum fecit ihs cum venisset a iudea in ga-

Post hec dies festus iudeorum. V lileam. et ascendit ihs ierosolimam. Est autem ierosolimis probatica piscina que cognominatur hebraice bethsaida quinque porticus habens. In his iacebat multitudo magna languentium cecorum claudorum aridorum expectantium aque motum. Angelus autem domini secundum tempus descendebat in piscinam et movebatur aqua. Et qui prior descendisset in piscinam post motionem aque sanus fiebat a quacumque detinebatur infirmitate. Erat autem ibi quidam homo xxx et octo annos habens in infirmitate sua. Hunc cum vidisset ihs iacentem et cognovisset quia multum iam tempus haberet dicit ei. Vis sanus fieri? Respondit ei languidus. Domine hominem non habeo ut cum turbata fuerit aqua mittat me in piscinam. Dum venio enim ego alius ante me descendit. Dicit ei ihs Surge tolle grabatum tuum et ambula. Et statim sanus factus est homo. Et sustulit grabatum suum et ambulabat. Erat autem sabbatum in illo die. Dicebant ergo iudei illi qui sanatus fuerat. Sabbatum est non licet tollere grabatum tuum. Respondit eis. Qui me sanum fecit ille mihi dixit. Tolle grabatum tuum et ambula. Interrogaverunt ergo eum quis est ille homo qui dixit tibi tolle grabatum tuum et ambula. Is autem qui sanus fuerat effectus nesciebat quis esset. Ihs autem declinavit a turba constituta in loco. Postea invenit eum ihs in templo et dixit illi. Ecce sanus factus es iam noli peccare ne deterius tibi aliquid contingat. Abiit ille homo et nuntiavit iudeis quia ihs esset qui fecit eum sanum. Propterea persequebantur iudei ihm quia hec faciebat in sabbato. Ihs autem respondit eis. Pater meus usque modo operatur et ego operor. Propterea ergo magis querebant eum iudei interficere quia non solum solvebat sabbatum sed et patrem suum dicebat deum equalem se faciens deo. Respondit itaque ihs et dixit eis. Amen amen dico vobis quia non potest filius a se facere quicquam nisi quod viderit patrem facientem. Quecumque enim ille fecerit hec et filius similiter facit. Pater enim diligit filium et omnia demonstrat ei que ipse facit et maiora his demonstrabit opera ut vos miremini. Sicut enim pater suscitat mortuos et vivificat sic et filius quos vult vivificat. Neque enim pater iudicat quemquam sed iudicium omne dedit filio ut omnes honorificent filium sicut honorificant patrem. Qui non honorificat filium non honorificat patrem qui misit illum. Amen amen dico vobis quia qui verbum meum audit et credit ei qui misit me habet vitam eternam. Et in iudicium non venit sed transiit de morte in vitam. Amen amen dico vobis quia venit hora et nunc est quando mortui audient vocem filii dei et qui audierint vivent. Sicut enim pater habet vitam in semetipso sic dedit et filio vitam habere in semetipso. Et potestatem dedit ei iudicium facere quia filius hominis est. Nolite mirari hoc quia venit hora in qua omnes qui in monumentis sunt audient vocem eius. Et procedent qui bona fecerunt in resurrectionem vite qui vero mala egerunt in resurrectionem iudicii. Non possum ego a meipso facere quicquam sed sicut audio iudico et iudicium meum iustum est. Quia non quero voluntatem meam sed voluntatem eius qui misit me. Si ego testimonium perhibeo de me testimonium meum non est verum. Alius est qui testimonium perhibet de me et scio quia verum est testimonium quod perhibet de me. Vos misistis ad iohannem et testimonium perhibuit veritati. Ego autem non ab homine testimonium accipio sed hec dico

vt salui sitis. Ille erat lucerna ardens ⁊ lu
cēs. vos aūt uoluistis exultare ad horā in
luce eius. Ego aūt hēo testimoniū maius ioħe.
opa enī que dedit mi pr̄ ut pficiam ea. ipa o
pa que ego facio testimoniū phibent de me.
qr pat̄ me misit. Et qui misit me pr̄ ipse
testimoniū phibuit de me. Neq3 vocē eius
vnq̄m audistis neq3 spēm eius uidistis.
Et ūbū eius nō hētis i manens qr quē
misit ille huic uos nō creditis. Scrutamini
scripturas qr uos putatis i ipis uitā eter
nam hēre ⁊ ille s̄t testimoniū phibent de me.
Et nō uultis venire ad me ut uitā hēatis.
Claritatē ab hōībz nō accipio s3 cognoui
vos qr dilectōz dei nō hētis i uob. Ego ueni
i nomie pr̄is mei. ⁊ nō accepistis me. Si ali
venit i noīe suo illū accipietis. Quomō
potestis crede qui glām q̄ a solo dō ē nō q̄ri
tis. Nolite putare qr ego accusatur sī uos
apud prēm. Est qui accuset uos moyses
i quo spatis uos. Si enī crederetis moysi c̄
deretis forsitan ⁊ m̄. de me enī ille scripsit.
Si aūt illi' litt̄is nō creditis q̄mo uerbis
Post hec abiit ihs. VI meis credetis.
t̄ns mare galilee qd ē tyberiadis. Et
sequebatur eū multitudo magna qr uiderant
signa q̄ faciebat sup hys q̄ infirmabantur.
Subiit g̃ i montē ihs ⁊ ibi sedebat cū dis
cipulis suis. Erat aūt ꝓximū pascha dies
festus iudeoꝝ. Cū subleuasset oculos ihs ⁊ vi
disset maximā multitudinē venientē ad sedi
cit ad philippū. vn̄ emem' panes vt man
ducēt hy. Hec aūt dicebat temptans eum
ipe enī sciebat quid eēt factur'. Respondit ei
philipp'. Ducētoꝝ denarioꝝ panes nō suffi
ciūt eis ut vnusq3 modicū qd accipiat. Di
cit ei vn' ex discipulis ei' andreas fr̄ symonis
petri. Est puer vn' hic qui hēt qnq3 panes
ordeaceos ⁊ duos pisces. S3 hec quid sunt
int̄ tantos. Dix̄ g̃ ihs. Facite hoīes dis
cumbe. Erat aūt fenū multū in loco. Discu

buerūt g̃ uiri numō q̄si qnq3 milia. Accep
g̃ panes Ihs ⁊ cū grās egisset distribuit di
scūbētibz. Similit' ex piscibz q̄ntū uolebant.
Vt aūt impleti sūt dix̄ discipulis suis. Col
ligite q̄ supaūt fragmēta ne peant. Col
legerūt g̃ ⁊ impleuerūt duodecī cophinos
fragmētoꝝ ex qnq3 panibz ordeaceis q̄ sr̄
fuit hys q̄ manducauerāt. Illi g̃ homīes
cū uidissēt qr fecerat signū dicebāt. Quia hi
ē ūe ꝓpha qui uentur' ē in mūdū. Ihs g̃ cū
cognouisset qr uēturi eēnt vt raperent eū ⁊ face
rēt eū regē fugit iter i montē ipe sol'. Vt
aūt sero fcm̄ est descēderūt discipli ei' ad ma
rē. Et cū ascēdissēt nauē venerūt t̄ns mare
i capharnaum. Et tenebre iā fc̄e erāt ⁊ nō
venerat ad eos ihs. Mare aūt uēto flā
te exurgebat. Cū remigassēt g̃ q̄si stadia
xxv. aut. xxx. vidēt ihm ambulantē sup ma
rē ⁊ ꝓximū naui fieri ⁊ timuerūt. Ille aūt
dicit eis. Ego sū nolite timēre. Voluerūt
g̃ in naui accipe eū ⁊ stati fuit nauis ad
t̄ram in q̄ ibāt. Altā aūt die turba q̄ stabat
t̄ns mare uidit qr nauicla alia nō erat ibi
nisi vna ⁊ qr nō intrasset cū discipulis suis ihs
i nauē s3 soli discipli eius abissent. alie uero
supuenerūt a tyberiade naues iuxta locū
vbi mādcauerāt panē grās agētes dō. Cū
vidisset turba qr ihs nō eēt ibi neq3 discipli
eius ascenderūt i nauiclas ⁊ venerūt caph
arnaū q̄rentes ihm. Et cū īuenissēt eū t̄ns
mare dixerūt ei. Rabbi q̄n huc uenisti. Re
spondit ihs ⁊ dixit eis. Amē amē dico uobis
q̄ritis me nō qr uidistis signa s3 qr mādu
castis ⁊ saturati estis. Opamini nō cibū qui
perit s3 q̄ pmanet i vitā eternā quē fili' hoīs
dabit uob. huic enī pat' signauit ds. Dixerūt
ergo ad eū. Quid faciem' vt opem' opera
dī. Respondit ihs ⁊ dix̄ eis. Hoc est op' dei
ut credatis i eū quē misit ille. Dixerūt g̃
ei. Qd g̃ tu facis signū vt videam' ⁊ creda
m' tibi quid opais. Patres nr̄i manna

M. 12. R. 6.

M. 12. 7. 16. R. 8.

mãducauerunt in deserto sicut scriptum est. Pa
nem de celo dedit eis mãducare. Dixit ergo eis
ihs. Amen amen dico uobis non moyses dedit uo
bis panem de celo sed pater meus dat uobis panem
uerum. Panis enim dei est qui descendit de celo et
dat uitam mundo. Dixerunt ergo ad eum. Domine semper
da nobis panem hunc. Dixit autem eis ihs. Ego sum
panis uite. Qui uenit ad me non esuriet
et qui credit in me non sitiet umquam. Sed dixi uobis
quia uidistis me et non credidistis. Omne quod d
at mihi pater ad me ueniet. et eum qui uenit ad
me non eiciam foras. quia descendi de celo non
ut faciam uoluntatem meam sed uoluntatem eius qui
misit me. Hec est autem uoluntas eius qui misit
me patris ut omne quod dedit michi non perdam
ex eo sed resuscitem illud in nouissimo die. Hec
est enim uoluntas patris mei qui misit me ut omnis
qui uidet filium et credit in eum habeat uitam eternam.
et ego resuscitabo eum in nouissimo die. Mur
murabant ergo iudei de illo quia dixisset ego sum
panis qui de celo descendi et dicebant. Nonne
hic est ihs filius ioseph cuius nos nouimus patrem
et matrem. Quomodo ergo dicit hic quia de celo
descendi. Respondit ergo ihs et dixit eis. No
lite murmurare in inuicem. Nemo potest uenire
ad me nisi pater qui misit me traxerit eum et
ego resuscitabo eum in nouissimo die. Est e
nim scriptum in prophetis et erunt omnes docibiles dei.
Omnis qui audit a patre et didicit uenit ad
me. Non quia patrem uidit quisquam nisi is qui est
a deo hic uidit patrem. Amen amen dico uobis
quia qui credit in me habet uitam eternam. Ego sum pa
nis uite. patres uestri manna mãducauerunt in de
serto et mortui sunt. Hic est panis de celo desc
endens ut si quis ex ipso mãducauerit non mori
atur. Ego sum panis uiuus qui de celo descendi.
Si quis manducauerit ex hoc pane uiuet in eter
num. Et panis quem ego dabo caro mea est pro
mundi uita. Litigabant ergo iudei ad inuicem
dicentes. Quomodo potest hic nobis carnem suam
dare ad mãducandum. Dixit ergo eis ihs.

m.13.R.6.

Amen amen dico uobis nisi mãducaueritis car
nem filii hominis et biberitis eius sanguinem non
habebitis uitam in uobis. Qui mãducat
carnem meam et bibit meum sanguinem habet ui
tam eternam. Et ego resuscitabo eum in nouis
simo die. Caro enim mea uere est cibus et sang
uis meus est potus uere. Qui mãducat me
am carnem et bibit meum sanguinem in me
manet et ego in eo. Sicut misit me uiuens
pater et ego uiuo propter patrem et qui mãducat me
et ipse uiuet propter me. Hic est panis qui de celo de
scendit. Non sicut mãducauerunt patres uestri man
na et mortui sunt. Qui mãducat hunc
panem uiuet in eternum. Hec dixit in synagoga
docens in capharnaum. Multi ergo audientes
ex discipulis eius abierunt et dixerunt. Du
rus est hic sermo quis potest eum audire. Sciens
autem ihs apud semetipsum quia murmurarent
de hoc discipuli eius dixit eis. Hoc uos scanda
lizat. Si ergo uideritis filium hominis ascenden
tem ubi erat prius. Spiritus est qui uiuificat caro
non prodest quicquam. Verba que ego locutus sum uobis
spiritus et uita sunt sed sunt quidam ex uobis qui non cre
dunt. Sciebat enim ab initio ihs qui essent cre
dentes et quis traditurus esset eum. Et dicebat propterea
dixi uobis quia nemo potest uenire ad me nisi
fuerit ei datum a patre meo. Ex hoc multi discipu
lorum eius abierunt retro et iam non cum illo
ambulabant. Dixit ergo ihs ad xii. Numquid et
uos uultis abire. Respondit ergo ei symon pe
trus. Domine ad quem ibimus. Verba uite eterne
habes et nos credimus et cognouimus quia tu es
xpistus filius dei. Respondit ei ihs. Nonne ego
uos xii elegi. Et ex uobis unus diabolus est.
Dicebat autem de iuda symonis scariothis
hic enim erat eum traditurus cum esset unus ex xii.

VII

Post hec autem ambulabat ihs in galyle
am non enim uolebat in iudeam ambula
re quia querebant eum iudei interficere. Erat autem
in proximo dies festus iudeorum scenophegia. Di
xerunt autem ad eum fratres eius. Transi hinc et

vade in Iudeam ut et discipuli tui videant opera tua que tu facis. Nemo quippe in occulto aliquid facit et querit ipse in palam esse. Si hec facis manifesta te ipsum mundo. Neque enim fratres eius credebant in eum. Dicit ergo eis Iesus. Tempus meum nondum advenit tempus autem vestrum semper est paratum. Non potest mundus odisse vos me autem odit quia ego testimonium perhibeo de illo quia opera eius mala sunt. Vos ascendite ad diem festum hunc ego autem non ascendam ad diem festum istum quia tempus meum nondum impletum est. Hec cum dixisset ipse mansit in Galilea. Ut autem ascenderunt fratres eius tunc et ipse ascendit ad diem festum non manifeste sed quasi in occulto. Iudei ergo querebant eum in die festo et dicebant ubi est ille. Et murmur multus erat de eo in turba. Quidam enim dicebant quia bonus est alii autem dicebant non sed seducit turbas. Nemo tamen palam loquebatur de illo propter metum Iudeorum. Iam autem die festo mediante ascendit Iesus in templum et docebat et mirabantur Iudei dicentes. Quomodo hic litteras scit cum non didicerit. Respondit Iesus et dixit. Mea doctrina non est mea sed eius qui misit me. Si quis voluerit voluntatem eius facere cognoscet de doctrina utrum ex Deo sit an ego a me ipso loquar. Qui a semetipso loquitur gloriam propriam querit qui autem querit gloriam eius qui misit illum hic verax est et iniustitia in illo non est. Nonne Moyses dedit vobis legem et nemo ex vobis facit legem. Quid me queritis interficere. Respondit turba et dixit. Demonium habes quis te querit interficere. Respondit Iesus et dixit eis. Unum opus feci et omnes miramini. Propterea Moyses dedit vobis circumcisionem non quia ex Moyse est sed ex patribus et in sabbato circumciditis hominem. Si circumcisionem accipit homo in sabbato ut non solvatur lex Moysi michi indignamini quia totum hominem sanum feci in sabbato. Nolite iudicare secundum faciem sed iustum iudicium iudicate. Dicebat ergo quidam ex Ierosolimis. Nonne hic est quem querunt interficere. Ecce palam loquitur et nichil ei dicunt. Numquid vere cognoverunt principes quia hic est Christus. Sed

hunc scimus unde sit Christus autem cum venerit nemo scit unde sit. Clamabat ergo docens in templo Iesus et dicens. Et me scitis et unde sim scitis et a me ipso non veni. [margin: sed est verus qui misit me quem vos non scitis] Ego autem scio eum et si dixero quia nescio eum ero similis vobis mendax. Ego scio eum quia ab ipso sum et ipse me misit. Querebant ergo eum apprehendere et nemo misit in illum manus quia nondum venerat hora eius. De turba autem multi crediderunt in eum. Et dicebant Christus cum venerit numquid plura signa faciet quam que hic facit. Audierunt autem pharisei turbam murmurantem de illo hec. Et miserunt principes et pharisei ministros ut apprehenderent eum. Dixit ergo eis Iesus. Adhuc modicum tempus vobiscum sum et vado ad eum qui misit me. Queretis me et non invenietis et ubi sum ego non potestis venire. Dixerunt ergo Iudei ad semetipsos. Quo hic iturus est quia non inveniemus eum. Numquid in dispersionem gentium iturus est et docturus gentes. Quis est hic sermo quem dixit. Queretis me et non invenietis et ubi sum ego vos non potestis venire. In novissimo autem die magno festivitatis stabat Iesus et clamabat dicens. Si quis sitit veniat ad me et bibat et qui credit in me sicut dicit scriptura flumina de ventre eius fluent aque vive. Hoc autem dixit de spiritu quem accepturi erant credentes in eum. Non dum enim spiritus erat datus quia Iesus nondum fuerat glorificatus. Ex illa ergo turba cum audissent hos sermones eius dicebant. Hic est vere propheta. Alii dicebant hic est Christus. Quidam autem dicebant numquid a Galilea venit Christus. Nonne scriptura dicit quia ex semine David et de Bethleem castello ubi erat David Christus venit. Dissensio itaque facta est in turba propter eum. Quidam autem ex ipsis volebant apprehendere eum sed nemo misit in illum manus. Venerunt ergo ministri ad pontifices et phariseos et dixerunt eis illi. Quare non adduxistis illum. Responderunt ministri. Numquam sic locutus est homo sicut hic homo loquitur. Responderunt ergo pharisei. Numquid et vos seducti estis. Numquid aliquis ex principibus crediderunt in eum

aut ex phariseis? Sz turba hec q̄ nō nouit
legē maledcī sūt. Dicit nichodemus ad eos ille
qui ad eū nocte qui unus erat ex ipsis. Nūqd
lex nrā iudicat hominē nisi prius audierit ab ip
so z cognouit quid faciat? Rnderūt z dixe
rūt ei. Nūquid z tu galileus es? Scrutare
scripturas z uide q̄ ppħa a galilea nō surgit.
Et reuersi sūt unusquisqz in domū suam.

VIII

Jhesus aut̄ perrexit ī mōtem ī montē oliueti
z diluculo uenit ī templū z oīs pplš uenit ad
eū z sedēs docebat eos. Adducūt aut̄ scribe
z pharisei mulierē in adulterio dephensam z
statuerūt eam ī medio z dixerūt ei. Magr
hec mulier mō dephensa ē in adulterio. In lege
aut̄ mādauit moyses huiusmōi lapidare. Tu
ergo quid dicis? Hec aut̄ dicebāt tēptātes eū
ut possēt accusare eū. Jhs aut̄ inclinās se de
orsū digito suo scribebat in trā. Cū aut̄ pse
uarēt interrogātes eū erexit se z dix eis. Qui
sine pccō ē urm̄ prius in illā mittat lapidē. Et
iterū se inclinās scribebat in trā. Audiētes
aut̄ unus post unū exiebāt incipiētes a senio
ribz. Et remansit ihs solus z mulier ī medi
o stās. Erigēs aut̄ se ihs z dix ei. Mulier ubi
sūt q̄ te accusabāt? Nemo te cōdēpnauit. Q̄
dix ei. Nemo dn̄e. Dix aut̄ ei ihs. Nec ego te
cōdēpnabo. vade z amplius noli pccāre. Iterū ergo
locutus est eis ihs dicēs. Ego sū lux mūdi. Qui
sequit̄ me nō ambulat ī tenebris sz habebit lu
mē uite. Dixerūt ergo ei pharisei. Tu de te
ipō testimoniū phibes. Testimoniū tuū nō est
uerū. Rndit ihs z dix eis. Et si ego testimo
niū phibeo de me ipō uerū ē testimoniū meū q̄
scio unde ueni z quo uado. Vos aut̄ nescitis
unde ueniā aut quo uadā. Vos scdm carnē iudi
catis ego nō iudico quēquā. Et si iudico ego
iudiciū meū uerū ē q̄ solus nō sū sz ego et
qui misit me pat. Et in lege urā scriptū est q̄
duorū hoīm testimoniū uerū ē. Ego sū qui tes
timoniū phibeo de me ipō z testimoniū per
hibz de me qui misit me pat. Dicebāt ei ergo
iudei. Ubi ē pat tuus? Rndit ihs z dixit
eis. Neqz me scitis neqz prēm meū. Si me
sciretis forsitan z prēm meū sciretis. Hec
uba locutus est ihs in gazophilacio docēs in
templo. Et nemo apphendit eū q̄ nōdū
uenerat hora eius. Dix ergo iterū eis ihs.
Ego uado z querētis me z ī pccō urō moriemini.
Quo ergo uado uos nō potestis uenire. Dice
bāt ergo iudei. Nūquid interficiet semetipm q̄
dix quo ego uado uos nō potestis uenire? Et di
cebat eis. Vos deorsū estis ego de supius sū.
Vos de mūdo hoc estis ego nō sū de hoc mū
do. Dixi ergo uob q̄ moriemini ī pccīs uris. Si
enī nō credideritis q̄ ego sū moriemini ī pccīs
uris. Dicebāt ergo iudei. Tu quis es? Dix
eis ihs. Principiū qui et loquor uob. Multa habeo
loqui z iudicare sz qui misit me uerax est.
Et ego que audiui ab eo hec loquor ī mūdo z nō
cognouerūt q̄ prēm eis dicebat deum. Dix ergo
eis ihs. Cū exaltaueritis filiū hoīs tunc
cognoscetis q̄ ego sū z a me ipō nō facio ni
chil. sz sicut docuit me pat. hec loquor. Et qui
misit me mecū ē z nō reliquit me solū quia
ego que placita sūt facio illi semper. Hec illo
loquente multi crediderūt ī eū. Dicebat ergo
eis ihs qui crediderūt ei iudeos. Si uos ma
nseritis ī sermone meo uere discipuli mei eritis
z cognoscetis ueritatē z ueritas liberabit uos.
Rnderūt ei. Semē abrahe sumus z nemini
seruiuimus umquā. Quomō tu dicis liberi eritis?
Respondit eis ihs. Amē amē dico uob quia
omīs qui facit pccm̄ seruus est pccī. Seruus aut
nō manet ī domo ī eternū. Si ergo filius uos
liberauerit uere liberi eritis. Scio q̄ filii abrahe
estis sz queritis me interficere q̄ sermo meus nō
capit in uob. Ego qd uidi apud prēm meū
loquor z uos qd uidistis apud prēm urm̄ faci
tis. Rnderūt z dixerūt ei. Pater noster abraham
ē. Dicit eis ihs. Si filii abrahe estis opa
abrahe facite. Nūc aut̄ queritis me interficere
hoīem qui ueritatē locutus sū uob quam audiui

a deo. hoc abraham non fecit. Vos facitis opera patris vestri. Dixerunt itaque ei. Nos ex fornicatione non sumus nati. unum patrem habemus deum. Dixit ergo eis ihesus. Si deus pater vester esset diligeretis utique me. Ego enim ex deo processi et veni neque enim a me ipso veni sed ille me misit. Quare loquelam meam non cognoscitis. quia non potestis audire sermonem meum. Vos ex patre dyabolo estis et desideria patris vestri vultis facere. Ille homicida erat ab initio et in veritate non stetit quia non est in eo veritas. Cum loquitur mendacium ex propriis loquitur quia mendax est et pater eius. Ego autem quia veritatem dico non creditis michi. Quis ex vobis arguet me de peccato. Si veritatem dico quare vos non creditis michi. Qui est ex deo verba dei audit. propterea vos non auditis quia ex deo non estis. Responderunt igitur iudei et dixerunt ei. Nonne bene dicimus nos quia samaritanus es tu. et demonium habes. Respondit ihesus et dixit eis. Ego demonium non habeo sed honorifico patrem meum et vos inhonorastis me. Ego autem non quero gloriam meam est qui querat et iudicet. Amen amen dico vobis si quis sermonem meum servaverit mortem non videbit in eternum. Dixerunt ergo ei iudei. Nunc cognovimus quia demonium habes. Abraham mortuus est et prophete mortui sunt et tu dicis si quis sermonem meum servaverit mortem non gustabit in eternum. Numquid tu maior es patre nostro abraham qui mortuus est et prophete mortui sunt quem teipsum facis. Respondit ihesus et dixit. Si ego glorifico meipsum gloria mea nichil est. Est pater meus qui glorificat me quem vos dicitis quia deus vester est et non cognovistis eum. Ego autem novi eum. Et si dixero quia non novi eum ero similis vobis mendax. Sed scio eum et sermonem eius servo. Abraham pater vester exultavit ut videret diem meum et vidit et gavisus est. Dixerunt ergo iudei ad eum. Quinquaginta annos nondum habes et abraham vidisti. Dixit eis ihesus. Amen amen dico vobis antequam abraham fieret ego sum. Tulerunt ergo lapides iudei ut iacerent in eum. Ihesus autem abscondit se et exivit de templo. IX

Et preteriens ihesus vidit hominem cecum a nativitate. Et interrogaverunt eum discipuli eius. Rabbi quis peccavit hic aut parentes eius ut cecus nasceretur. Respondit ihesus et dixit. Neque hic peccavit neque parentes eius sed ut manifestentur opera dei in illo. Me oportet operari opera eius qui misit me donec dies est. venit nox quando nemo potest operari. Quamdiu in mundo sum lux sum mundi. Hec cum dixisset exspuit in terram et fecit lutum ex sputo et linivit lutum super oculos eius et dixit ei. Vade et lava in natatoria syloe quod interpretatur missus. Abiit ergo et lavit et venit videns. Itaque vicini et qui viderant eum prius quia mendicus erat dicebant. Nonne hic est qui sedebat et mendicabat. Alii dicebant quia hic est alii autem nequaquam sed similis eius est. Ille vero dicebat quia ego sum. Dicebant ergo ei. Quomodo aperti sunt tibi oculi. Respondit eis. Ille homo qui dicitur ihesus lutum fecit ex sputo et unxit oculos meos et dixit michi. Vade ad natatoria syloe et lava. Et abii et lavi et vidi. Dixerunt ergo ei. Ubi est ille. Ait. Nescio. Adducunt eum ad phariseos qui cecus fuerat. Erat autem sabbatum quando lutum fecit ihesus et aperuit oculos eius. Iterum ergo interrogabant eum pharisei quomodo vidisset. Ille autem dixit eis. Lutum posuit michi super oculos meos et lavi et video. Dicebant ergo ex phariseis quidam. Non est hic homo a deo qui sabbatum non custodit. Alii dicebant. Quomodo potest peccator hec signa facere. Et scisma erat inter eos. Dicunt ergo ceco iterum. Tu quid dicis de eo qui aperuit oculos tuos. Ille autem dixit eis. Quia propheta est. Non crediderunt ergo iudei de illo quia cecus fuisset et vidisset donec vocaverunt parentes eius qui viderat. Et interrogaverunt eos dicentes. Hic est filius vester quem vos dicitis quia cecus natus est. quomodo ergo nunc videt. Responderunt eis parentes eius et dixerunt. Scimus quia hic est filius noster et quia cecus natus est. quomodo autem nunc videat nescimus. aut quis eius aperuit oculos nos nescimus. Ipsum interrogate etatem habet ipse de se loquatur. Hec dixerunt parentes eius quia timebant iudeos. Iam enim conspiraverant iudei ut si quis eum confiteretur esse christum

extra synagogam fieret. Propterea parentes eius dixerunt: quia etatem habet ipsum interrogate. Vocaverunt ergo rursum hominem qui fuerat cecus et dixerunt ei. Da gloriam deo. nos scimus quia hic homo peccator est. Dixit ergo ille. Si peccator est nescio. Unum scio quia cecus cum essem modo video. Dixerunt ergo illi. Quid fecit tibi? quomodo aperuit tibi oculos? Respondit eis. Dixi vobis iam et audistis. Quid iterum vultis audire? Numquid et vos vultis eius discipuli fieri? Maledixerunt ei et dixerunt ei. Tu discipulus illius sis. nos autem moysi discipuli sumus. Nos scimus quia moysi locutus est deus. hunc autem nescimus unde sit. Respondit ille homo et dixit eis. In hoc enim mirabile est quia vos nescitis unde sit et aperuit meos oculos. Scimus enim quia peccatores non audit deus. Sed siquis dei cultor est et voluntatem eius facit. hunc exaudit. A seculo non est auditum quia quis aperuit oculos ceci nati. nisi esset hic a deo non poterat facere quicquam. Responderunt et dixerunt ei. In peccatis natus es totus et tu doces nos? Et eiecerunt eum foras. Audivit ihesus quia eiecerunt eum foras et cum invenisset eum dixit ei. Tu credis in filium dei? Respondit ille et dixit. Quis est domine ut credam in eum? Et dixit ei ihesus. Et vidisti eum et qui loquitur tecum ipse est. At ille ait. Credo domine. Et procidens adoravit eum. Dixit ei ihesus. In iudicium ego in hunc mundum veni ut qui non vident videant et qui vident ceci fiant. Et audierunt quidam ex phariseis qui cum ipso erant et dixerunt ei. Numquid et nos ceci sumus? Dixit eis ihesus. Si ceci essetis non haberetis peccatum. Nunc vero dicitis quia videmus. peccatum vestrum manet.

X

Amen amen dico vobis qui non intrat per hostium in ovile ovium sed ascendit aliunde ille fur est et latro. Qui autem intrat per hostium pastor est ovium. Huic hostiarius aperit et oves vocem eius audiunt. et proprias oves vocat nominatim et educit eas. Et cum proprias oves emiserit ante eas vadit. et oves illum sequuntur quia sciunt vocem eius. Alienum autem non sequuntur sed fugiunt ab eo quia non noverunt vocem alienorum. Hoc proverbium dixit eis ihesus. Illi autem non cognoverunt quid loqueretur eis. Dixit ergo eis iterum ihesus. Amen amen dico vobis quia ego sum ostium ovium. omnes quotquot ante me venerunt fures sunt et latrones sed non audierunt eos oves. Ego sum hostium ovium. per me siquis introierit salvabitur et ingredietur et egredietur et pascua inveniet. Fur non venit nisi ut furetur et mactet et perdat. Ego veni ut vitam habeant et habundantius habeant. Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam ponit pro ovibus suis. Mercenarius autem et qui non est pastor cuius non sunt oves proprie videt lupum venientem et dimittit oves et fugit et lupus rapit et dispergit oves. Mercenarius autem fugit quia mercenarius est et non pertinet ad eum de ovibus. Ego sum pastor. pastor bonus et cognosco oves meas et cognoscunt me mee. Sicut novit me pater et ego agnosco patrem et animam meam pono pro ovibus meis. Et alias oves habeo que non sunt ex hoc ovili et illas oportet me adducere et vocem meam audient. Et fiet unum ovile et unus pastor. Propterea me pater diligit quia ego pono animam meam et iterum sumam eam. Nemo tollit eam a me sed ego pono eam a me ipso. potestatem habeo ponendi eam et potestatem habeo iterum sumendi eam. hoc mandatum accepi a patre meo. Dissensio iterum facta est inter iudeos propter sermones hos. Dicebant autem multi ex ipsis. Demonium habet et insanit. Quid eum auditis? Alii autem dicebant. hec verba non sunt demonium habentis. Numquid demonium potest cecorum oculos aperire? Facta sunt autem encenia in ierosolimis et hyemps erat. Et ambulabat ihesus in templo in porticu salomonis. Circumdederunt ergo eum iudei et dicebant ei. Quousque animam nostram tollis? Si tu es christus dic nobis palam. Respondit eis ihesus. Loquor vobis et non creditis. Opera que ego facio in nomine patris mei hec testimonium perhibent de me. Sed non creditis quia non estis ex ovibus meis. Oves mee vocem meam audiunt et ego cognosco eas et sequuntur me et ego

uitā eternam do eis. Et nō pibunt ī etnū ⁊
nō rapiet eas quisq̄m de manu mea. Pa
t' meus qđ dedit m maī omnib; ē ⁊ nemo pt̄
quicq̄m de manu rape pris mei. Ego et
pr̄ vnū sum'. Sustulerunt lapides iudei ut
lapidarent eū. Rndit eis ihs. Multa bona
opa ostendi uob' ex pr̄e meo ꝑꝑ qđ hoꝝ op'
me lapidatis. Responderunt ei iudei. de bo
no ope nō lapidam' te sꝫ de blasphemia. Et
qꝛ tu homo cū sis facis te ipm̄ dm̄. Rndit
eis ihs. Nōne scriptū est in lege ura qꝛ ego
dixi dii estis. Si illos dixit deos ad q̄s ser
mo di fact' est ⁊ nō pōt solui scriptura q̄
pat' sc̄ificauit ⁊ misit ī mūdū. vos dicitis
qꝛ blasphemas qꝛ dixi filius di sū. Si nō
facio opa pris mei nolite crede m. Si aūt
facio ⁊ si m nō uultis crede opib; credite.
vt cognoscatis ⁊ credatis qꝛ ī me ē pr̄ ⁊ ego
in pr̄e. Querebant g° iudei eū apphende ⁊ ex
iuit de manib; eoꝝ. Et abiit iterū trans ior
danē in eū locū ubi erat iohes pmū bapti
zans ⁊ mansit illic. ⁊ multi venerunt ad eū
⁊ dicebant qꝛ iohes quidē signū fecit nullm.
Omīa aūt quecūq; dix' iohes de hoc uera erant.
Et multi crediderunt.

XI

ERat aūt q̄
dā languēs lazar' a bethania de cast
ello marie ⁊ marthe soroꝝ eī'. Maria aūt
erat q̄ vnxit dnm̄ vngēto. ⁊ extersit pedes
eius capillis suis cui fr̄ lazar' infirmaba
tur. Miserunt g° sorores eius ad eū dicētes.
Dn̄e ecce quē amas ī firmat'. Audiēs aūt
ihs dix' eis. Infirmitas hec nō ē ad mortē
sꝫ ꝑ gl'a di ut glorificet' fili' di ꝑ eā. Dili
gebat aūt ihs martham ⁊ sororē eī' mariā
⁊ lazarū. Vt g° audiuit qꝛ infirmabat'
tūc quidē mansit duob; dieb;. Deinde post
hec dicit discipl'is suis. Eam' ī iudeā iterū.
Dicunt ei discipli. Rabbi nūc q̄rebant te la
pidare iudei ⁊ iterū uadis illuc. Rndit ihs.
Nōne. xii. hore sunt diei. Si q's ambl'auit
in die nō offendit qꝛ lucē hui' mūdi uid;

Si aūt ambulauit ī nocte offendit qꝛ
lux nō est ī eo. hec ait ⁊ post hec dic' eis.
Lazar' amic' nr̄ dormit sꝫ uado ut a sop
no suscitē eū. Dixerunt ergo discipli eius. Dn̄e
si dormit saluus erit. Dixerat aūt ihs de m
orte eius. Illi aūt putauerunt qꝛ de dormicōe
sompni dicet. Tūc ergo dix' eis ihs mani
feste. lazar' mortuus ē. ⁊ gaudeo ꝑꝑ uos
vt credatis q̄m nō erā ibi sꝫ eam' ad eū. Di
xit g° thomas qui dicit' didim' ad cōdisci
pulos. Eam' ⁊ nos ⁊ moriamur cū illo. Venit
itaq; ihs ī bethaniā ⁊ īuenit eū q̄tuor dies
iam ī monumēto hn̄tem. Erat aūt beth
ania iuxta ierosolimā quasi stadiis. xv.
Multi aūt ex iudeis abierosolimis venerant
ad martham ⁊ mariā vt cōsolarent' eas de fr̄e
suo. Martha g° vt audiuit qꝛ ihs venit oc
currit illi. Maria aūt domi sedebat. Dix'
ergo martha ad ihm. Dn̄e si fuisses hic
fr̄ meus nō fuisset mortu'. Sꝫ ⁊ nūc scio qꝛ q̄cūq;
poposcis a dō dabit t' d's. Dic' illi ihs. Re
surget fr̄ tuus. Dicit ei martha. Scio qꝛ
resurget ī resurrcōe ī nouissimo die. Dic'
ei ihs. Ego sū resurrectio ⁊ uita. Qui cred'
ī me ⁊ si mortu' fuit uiuet. Et omnis q̄ ui
uit ⁊ credit ī me nō morietur ī etnū. Credis h'.
Ait illi. Vtiq; dn̄e. Ego credidi qꝛ tu es xp̄c
fili' di uiui qui ī hūc mūdū venisti. Et cū
dixisset abiit ⁊ vocauit mariā sororē suā
silētio dicēs. Magr̄ adest ⁊ vocat te. Illa
aūt ut audiuit surrexit cito ⁊ venit ad eū.
Non dū enī venerat ihs ī castellū sꝫ erat ad
huc ī loco illo vbi occurrerat ei martha. Iu
dei g° qui erant cū ea ī domo ⁊ cōsolabantur
eā cū uidissent mariā qꝛ cito surrexit ⁊ exi
it secuti sunt eā dicētes. Quia uadit ad mo
numētū ut ploret ibi. maria g° cū uenisset
ubi erat ihs uidēs eū cecidit ad pedes eī' ⁊
dix' ei. Dn̄e si fuisses hic nō esset mortuus
fr̄ meus. Ihs g° uidens eā plorantē ⁊ iudeos
q̄ venerant cū ea plorantes īfremuit spū ⁊

turbavit se ipsum et dixit: Ubi posuistis eum? Dicunt ei: Domine veni et vide. Et lacrimatus est Iesus. Dixerunt ergo Iudei: Ecce quomodo amabat eum. Quidam autem ex ipsis dixerunt: Non poterat hic qui aperuit oculos ceci nati facere ut et hic non moreretur? Iesus ergo rursum fremens in semet ipso venit ad monumentum. Erat autem spelunca et lapis superpositus erat ei. Ait Iesus: Tollite lapidem. Dicit ei Martha soror eius qui mortuus fuerat: Domine iam fetet, quatriduanus enim est. Dicit ei Iesus: Nonne dixi tibi quoniam si credideris videbis gloriam Dei? Tulerunt ergo lapidem. Iesus autem elevatis sursum oculis in celum dixit: Pater gratias ago tibi quoniam audisti me. Ego autem sciebam quia semper me audis, sed propter populum qui circumstat dixi, ut credant quia tu me misisti. Hec cum dixisset voce magna clamavit: Lazare veni foras. Et statim prodiit qui fuerat mortuus, ligatus pedibus et manibus institis, et facies illius sudario erat ligata. Dicit eis Iesus: Solvite eum et sinite abire. Multi ergo ex Iudeis qui venerant ad Mariam et viderant que fecit, crediderunt in eum. Quidam autem ex ipsis abierunt ad phariseos et dixerunt eis que fecit Iesus. Collegerunt ergo pontifices et pharisei concilium et dicebant: Quid facimus quia hic homo multa signa facit? Si dimittimus eum sic omnes credent in eum. Et venient Romani et tollent nostrum locum et gentem. Unus autem ex ipsis Caiphas nomine cum esset pontifex anni illius dixit eis: Vos nescitis quicquam nec cogitatis quia expedit vobis ut unus moriatur homo pro populo et non tota gens pereat. Hoc autem a semetipso non dixit, sed cum esset pontifex anni illius prophetavit quod Iesus moriturus erat pro gente, [margin: et non tantum pro gente] sed ut filios Dei qui erant dispersi congregaret in unum. Ab illo ergo die cogitaverunt ut interficerent eum. Iesus ergo iam non in palam ambulabat apud Iudeos, sed abiit in regionem iuxta desertum in civitatem que dicitur Effrem. Et ibi morabatur cum discipulis suis. Proximum autem erat pascha Iudeorum. Et ascenderunt multi Ierosolimam de regione ante pascha ut sanctificarent se ipsos. Querebant ergo Iesum et colloquebantur ad invicem in templo stantes: Quid putatis quia non venit ad diem festum? Dederant autem pontifices et pharisei mandatum ut si quis cognoverit ubi sit indicet ut apprehendant eum.

Iesus ergo ante sex dies pasche venit Bethaniam ubi fuerat Lazarus mortuus quem suscitavit Iesus. Fecerunt autem ei cenam ibi et Martha ministrabat; Lazarus vero unus erat ex discumbentibus cum eo. Maria ergo accepit libram unguenti nardi pistici preciosi et unxit pedes Iesu et extersit capillis suis pedes eius. Et domus impleta est ex odore unguenti. Dicit ergo unus ex discipulis eius Iudas Scariothes qui erat eum traditurus: Quare hoc unguentum non venit [trecentis] denariis et datum est egenis? Dixit autem hoc non quia de egenis pertinebat ad eum, sed quia fur [margin: erat] et loculos habens ea que mittebantur portabat. Dixit ergo Iesus: Sine illam ut in diem sepulture mee servet illud. Pauperes enim semper habetis vobiscum, me autem non semper habebitis. Cognovit ergo turba multa ex Iudeis quia illic est, et venerunt non propter Iesum tantum sed ut Lazarum viderent quem suscitavit a mortuis. Cogitaverunt autem principes sacerdotum ut et Lazarum interficerent, quia multi propter illum abibant ex Iudeis et credebant in Iesum. In crastinum autem turba multa que convenerat ad diem festum, cum audissent quia Iesus venit Ierosolimam, acceperunt ramos palmarum et processerunt obviam ei et clamabant: Osanna, benedictus qui venit in nomine Domini rex Israel. Et invenit Iesus asellum et sedit super eum sicut scriptum est: Noli timere filia Sion, ecce rex tuus venit tibi sedens super pullum asine. Hec non cognoverunt discipuli eius primum, sed quando glorificatus est Iesus tunc recordati sunt quia hec erant scripta de eo et hec fecerunt ei. Testimonium ergo perhibebat turba que erat cum eo quando Lazarum vocavit de monumento et suscitavit eum a mortuis. Propterea et obvia

venit ei turba quia audierunt eum fecisse hoc signum. Pharisei ergo dixerunt ad semetipsos: Videtis quia nichil proficimus? Ecce mundus totus post eum abiit. Erant autem gentiles quidam ex hiis qui ascenderant ut adorarent in die festo. Hii ergo accesserunt ad Philippum qui erat a Bethsaida Galilee et rogabant eum dicentes: Domine, volumus Ihesum videre. Venit Philippus et dicit Andree. Andreas rursus et Philippus dixerunt Ihesu. Ihesus autem respondit eis dicens: Venit hora ut clarificetur filius hominis. Amen amen dico vobis, nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet. Si autem mortuum fuerit, multum fructum affert. Qui amat animam suam perdet eam, et qui odit animam suam in hoc mundo in vitam eternam custodit eam. Si quis michi ministrat, me sequatur, et ubi sum ego illic et minister meus erit. Si quis michi ministraverit, honorificabit eum pater meus. Nunc anima mea turbata est. Et quid dicam? Pater, salvifica me ex hac hora. Sed propterea veni in horam hanc. Pater, clarifica filium tuum. Venit ergo vox de celo dicens: Et clarificavi et iterum clarificabo. Turba ergo que stabat et audiebat dicebat tonitruum factum esse. Alii autem dicebant: Angelus ei locutus est. Respondit Ihesus et dixit eis: Non propter me vox hec venit, sed propter vos. Nunc iudicium est mundi, nunc princeps huius mundi eicietur foras. Et si ego exaltatus fuero a terra, omnia traham ad me ipsum. Hoc autem dicebat significans qua morte esset moriturus. Respondit ei turba: Nos audivimus ex lege quia Christus manet in eternum. Et quomodo tu dicis oportet exaltari filium hominis? Quis est iste filius hominis? Dixit ergo eis Ihesus: Adhuc modicum lumen in vobis est. Ambulate dum lucem habetis, ut tenebre vos non comprehendant. Et qui ambulat in tenebris nescit quo vadat. Dum lucem habetis, credite in lucem ut filii lucis sitis. Hec locutus est Ihesus et abiit et abscondit se ab eis. Cum autem tanta signa fecisset coram eis, non credebant in eum, ut sermo Ysaie prophete impleretur quem dixit: Domine, quis credidit auditui nostro, et brachium Domini cui revelatum est? Propterea non poterant credere, quia iterum dixit Ysaias: Excecavit oculos eorum et induravit cor eorum, ut non videant oculis et intelligant corde et convertantur et sanem eos. Hec dixit Ysaias quando vidit gloriam eius et locutus est de eo. Verumtamen et ex principibus multi crediderunt in eum, sed propter phariseos non confitebantur, ut de synagoga non eicerentur. Dilexerunt enim gloriam hominum magis quam gloriam Dei. Ihesus autem clamavit et dixit: Qui credit in me non credit in me, sed in eum qui me misit. [margin: Et qui videt me videt eum qui me misit] Ego lux in mundum veni, ut omnis qui credit in me in tenebris non maneat. Et si quis audierit verba mea et non custodierit, ego non iudico eum. Non enim veni ut iudicem mundum, sed ut salvum faciam mundum. Qui spernit me et non accipit verba mea, habet qui iudicet eum. Sermo quem locutus sum, ille iudicabit eum in novissimo die. Quia ego a me ipso non sum locutus, sed qui misit me pater, ipse michi mandatum dedit quid dicam et quid loquar. Et scio quia mandatum eius vita eterna est. Que ergo loquor ego, sicut dixit michi pater, sic loquor. XIII

Ante diem autem festum pasche, sciens Ihesus quia venit hora eius ut transeat ex hoc mundo ad patrem, cum dilexisset suos qui erant in mundo, in finem dilexit eos. Et cena facta, cum diabolus iam se misisset in cor ut traderet eum Iudas Symonis Scariothis, sciens quia omnia dedit ei pater in manus et quia a Deo exivit et ad Deum vadit, surgit a cena et ponit vestimenta sua, et cum accepisset linteum precinxit se. Deinde misit aquam in pelvim et cepit lavare pedes discipulorum et extergere linteo quo erat precinctus. Venit ergo ad Symonem Petrum. Et dicit ei Petrus: Domine, tu michi lavas pedes? Respondit Ihesus et dixit ei: Quod ego facio tu nescis modo, scies autem postea. Dicit ei Petrus: Non lavabis michi pedes in eternum. Respondit ei Ihesus: Si non lavero te, non habebis partem mecum. Dicit ei Symon Petrus: Domine, non tantum pedes, sed et manus et caput. Dicit ei Ihesus: Qui lotus est non indiget nisi ut pedes

lauet. ſ; est mūd⁹ tot⁹ ⁊ uos mūdi estis ſ;
nō omnes. Sciebat eñ quis ñ eēt q̄ traderet
eū. ꝓptea dix̄ nō estis mūdi oms̄. Postq̄m
ergo lauit pedes eoꝝ ⁊ accepit vestimēta
sua, cū recubuisset itꝫ dix̄ eis. Scitis quid
fecim vob. vos uocatis me magr̄ ⁊ dn̄e
⁊ bn̄ dicitis. Sū etenī. Si g° ego laui uēs
pedes dn̄s ⁊ magr̄ ⁊ uos debetis alt̄ altiꝰ
lauare pedes. Exemplū eñ dedi uob ut q̄
ad modū ego feci uob ita ⁊ uos feci uobis
ita ⁊ uos faciatis. Amē amē dico uob nō ē
seruus maior dn̄o suo neq; apls̄ maior eo q̄ mi
sit illū. Si hec scitis beati eritis si feceritis e
a. Nō de omib; dico. Ego scio quos elegim. s;
ut impleat̄ scriptura q̄ mādu̇cat meū pan
em leuabit cont̄ me calcaneum suū. Amodo
dico uob priusq̄m fiat vt credatis cū fuit
fuit q̄ ego sū. Amē amē dico uob q̄ accipit
si quē misero me accip. Qui aūt me accipit
accipit eū q̄ me misit. Hec cū dixisset ihs tur
batus ē spū ⁊ protestat⁹ est ⁊ dix̄. Amē amē
dico uob q̄ vnus ex uob tradet me. Aspicie
bāt g° ad inuicē discipli hesitātes de q̄ diceret.
Erat g° recūbēs vn⁹ ex discipulis eius i sinu
ihu quē diligebat ihs. Innuit g° huic sy
mon petr⁹ ⁊ dix̄ ei. Quis ē de quo dicit. Ita
q; cū recubuisset ille sup pect⁹ ihu dicit ei. dn̄e
quis est. Respondit ihs. Ille ē cui ego intic
tū panē porrexo. Et cū intinxisset panē de
dit iude symeonis scarioth. Et post buce
llam tūc introiuit ī illū sathanas. Dic ei ihs.
qd̄ facis fac citi⁹. hoc aūt nemo sciuit dis
cūbentiū ad quid dixit ei. quidā eñ puta
bāt q̄ loculos hebat iudas qd̄ dixisset ei ihs.
Eme ea q̄ op⁹ sunt nob ad diē festū. aut ege
nis aliqd daret. Cū g° accepisset ille bucella
exiuit continuo. Erat aūt nox. Cū g° exisset
dicit ihs. Nūc clarificat⁹ est fili⁹ hoīs ⁊ ds̄
clarificat⁹ ē in eo. ⁊ ds̄ clarificauit eū in se
metipso. Et cōtinuo clarificabit eū. Filioli
adhuc modicū vob cū sū. Queretis me

M. 26. B. 19. L. 22.

⁊ sicut dixi iudeis q̄ ego vado uos nō pote
stis venire. ⁊ vob dico modo. Mandatū no
uū do uob vt diligatis ī uicē sic dilexi uos.
ut ⁊ uos diligatis ī uicē. In hoc cognoscēt
oms̄ q̄ mei discipli estis si dilectōn habu
eritis ad īuicē. Dicit ei symon petr⁹. Dn̄e quo
uadis. Rn̄dit ei ihs. Quo ego uado non
potes me modo seq. sequēris aūt postea. Dic
ei symō petr⁹. Quare nō possū te seq modo.
Animā meā pro te ponā. Rn̄dit ihs. Ani
mā tuā p me pones. Amē amē dico tibi non
cantabit gallus donec ter me negabis. Et

XIIII

M. 26. F. 19. L. 22.

Non turbet̄ ✿ ait discipulis suis.
cor urm credit̄ ī deū ⁊ ī me credite. In
domo pris mei multe māsiones sūt. Alio
quin si q̄ minus dixissē uob q̄ uado parare ub
locū. Et si ier venīa ⁊ accipiā uos ad me ipm.
vt ubi sū ego ⁊ uos sitis ⁊ quo ego uado
scitis ⁊ uiā scitis. Dicit ei thomas. Dn̄e
nescim⁹ quo uadis ⁊ q̄modo possum⁹ uiam
scire. Dicit ei ihs. Ego sū uia ⁊ ūitas ⁊ ui
ta. Nemo venit ad prēm nisi p me. Si cog
nouissetis me ⁊ prēm meū utiq; cognouisse
tis ⁊ amodo cognoscitis eū ⁊ uidistis eū.
Dicit ei philipp⁹. Dn̄e ostende nob prēm
⁊ sufficit nob. Dicit ihs. Tanto tpr̄e uo
biscū sū ⁊ nō cognouisti me philippe q̄ uid;
me uidet ⁊ prēm q̄modo tu dicis ostēde
nob prēm. Non credis q̄ ego ī prē ⁊ pat
ī me est. Verba q̄ ego loquor uob a me ipo
nō loq. Pat aūt ī me manēs ipe facit
opa. nō creditis q̄ ego ī prē ⁊ pr̄ ī me est.
Alioquin ꝓpt opa ipa credite. Amē amē dico
uob qui credit ī me opa q̄ ego facio ⁊ ipe
faciet q̄ ego ad prēm vado. Et qd̄ cūq;
petieritis prēm ī noīe meo hoc faciā vt
glorificet̄ pr̄ ī filio si quid petieritis prēm
ī noīe meo faciā. Si diligitis me mādata
⁊ ego rogabo prēm ⁊ aliū paraclitū dabit
uob ut maneat uobcū in eternū spm̄ ui
tatis quē mūd⁹ nō pōt accipe q̄ n̄ uid

et si abiero et p̄parauero vobis locū

et maiora hoꝝ faciet

mandata mea s

eũ nec scit eũ. uos autẽ cognoscetis eũ qr a
pud uos manebit ⁊ ĩ uob erit. nõ relinquã
uos orphanos ueniã ad uos. adhuc mo
dicũ ⁊ mũd' me iam nõ uidet. Vos autẽ ui
detis me qr ego uiuo ⁊ uos uiuetis. In il
lo die cognoscetis uos qr ego sũ in patre m
eo ⁊ uos ĩ me ⁊ ego ĩ uob. Qui hẽt mãda
ta ⁊ suat ea ille ẽ qui diligit me. Qui aũt
diligit me diliget a prẽ meo ⁊ ego diligã
eũ ⁊ manifestabo ei meipm. Dicit ei iu
das nõ ille scariothis. Dñe quid fcm ẽ
qr nob manifestatur' es te ipm ⁊ nõ mũ
do. Rndit ei ihs ⁊ dix ei. Siqs diligit
me sermonẽ meũ suabit ⁊ pr̃ mis diliget
eũ ⁊ ad eũ ueniem' ⁊ mãsionẽ apud eũ
faciem'. Qui nõ diligit me sermones meos
nõ suat. Et sermonẽ quẽ audistis nõ est meus
s; eius q̃ misit me pris. Hec locut' sũ
uob apud uos manẽs. Paracli' aũt sps
scs quẽ mittet pr̃ ĩ noĩe meo ille uos do
cebit omĩa q̃cũq; dixero uob. Pacẽ meam
do uob pacẽ relinq̃ uob. Non q̃modo mũ
dus dat ego do uob. Non turbet' cor urm
neq; formidet. Audistis qr ego dixi uob
uado ⁊ uenio ad uos. Si diligeretis me ga
uderetis utiq; qr uado ad prẽm qr pr̃ maior
me est. Et nũc dixi uob priusq̃m fiat ut cũ
fcm fuit credatis qr ego sũ. Iã nõ multa lo
quar uobiscũ. Venit enĩ princeps mũdi hui' ⁊
ĩ me nõ hẽt quicq̃ s; ut cognoscat mũd' qr
ego diligo prẽm ⁊ sic mãdatũ dedit mi
chi pat' sic facio. Surgite eam' hinc.

XV

Ego sũ uitis uera ⁊ pr̃ meus agrico
la est. Omnẽ palmitẽ ĩ me nõ ferentẽ fruc
tũ tollet eũ. Et omnẽ qui fert fructũ pur
gabit eũ ut fructũ plus afferat. Iã uos mũ
di estis ppt sermonẽ quẽ locut' sũ uob. Ma
nete ĩ me ⁊ ego ĩ uob. Sicut palmes nõ
pot ferre fructũ a semetipo n̄ mãserit ĩ ui
te sic nec uos n̄ ĩ me mãseritis. Ego sũ
uitis ⁊ uos palmites q̃ manet ĩ me et
ego ĩ eo hic fert fructũ multũ qr sine me nich
potestis facere ⁊ siqs ĩ me nõ mãserit mitte
tur foras sicut palmes ⁊ arescet ⁊ colligent
eũ ⁊ ĩ ignẽ mittent ⁊ ardet. Si mãseritis ĩ me
⁊ uba mea ĩ uob mãserint q̃dcũq; uolueritis
petetis ⁊ fiet uob. In hoc clarificat' est pat
meus ut fructũ plurimũ afferatis ⁊ efficiamini
mei discipli. Sicut dilexit me pr̃ ⁊ ego di
lexi uos. Manete ĩ dilectõne mea si pcep
ta mea suaueritis manebitis ĩ dilectõe mea.
sicut ⁊ pris mei pcepta suaui ⁊ maneo ĩ eius
dilectõne. Hec locut' sũ uob ut gaudium
meũ ĩ uob sit ⁊ gaudiũ urm ĩpleat'. Hoc
ẽ pceptũ meũ ut diligatis ĩuicẽ sic dilexi
vos. Maiorẽ hac dilectõe nemo hẽt ut aĩam
suã ponat p amicis suis. Vos amici mei estis si
feceritis q̃ ego pcipio uob. Iam nõ dicã uos
seruos qr seru' nescit quid faciat dñs eius.
Vos aũt dixi amicos qr oĩa q̃cũq; audiui
a prẽ meo nota feci uob. Non uos elegistis
s; ego elegi uos ⁊ posui uos ut eatis ⁊ fruc
tũ afferatis ⁊ fruct' urs maneat. Et qdcũq;
petieritis prẽm ĩ noĩe meo det uob. Hec
mãdo uob ut diligatis ĩuicẽ. Si mũd' uos
odit scitote qr me priorẽ uob odio habuit.
Si de mũdo fuissetis mũd' qd suũ erat dili
geret qr uo de mũdo nõ estis. s; ego elegi
uos de mũdo. Ppterea odit uos mũd'. Mem
entote sermonis mei quẽ ego dixi uob. Nõ ẽ ser
uus maior dño suo. Si me psecuti sũt ⁊ uos p
sequent'. Si sermonẽ meũ suauerunt ⁊ urm
suabunt. S; hec oĩa facient uob ppt nomẽ me
um. Quia nesciunt eũ q̃ me misit. Si nõ
uenissẽ ⁊ locut' eis ~~nõ~~ fuissẽ pcm n̄ haberet
nũc autẽ excusatõe nõ habent de pccõ suo. Qui
me odit ⁊ prẽm meũ odit. Si opa n̄ fecis
sem ĩ eis q̃ nemo ali' fecit pccm nõ haberent.
Nũc aũt ⁊ uiderunt ⁊ oderunt me ⁊ prẽm me
um s; ut ĩpleat' sermo q̃ ĩ lege eorũ script'
ẽ qr odio habuerunt me gratis. Cũ aũt ue
nerit paracli' quẽ ego mittã uob a prẽ spm

[spiritus] veritatis qui a patre procedit, ille testimonium perhibebit de me, et vos testimonium perhibebitis, quia ab initio mecum estis. XVI

Hec locutus sum vobis ut non scandalizemini. Absque synagogis facient vos. Sed venit hora ut omnis qui interficit vos arbitretur obsequium se prestare deo. Et hec facient vobis quia non noverunt patrem neque me. Sed hec locutus sum vobis ut cum venerit hora eorum reminiscamini quia ego dixi vobis. Hec autem ab initio vobis non dixi quia vobiscum eram. At nunc vado ad eum qui misit me, et nemo ex vobis interrogat me quo vadis. Sed quia hec locutus sum vobis tristitia implebit cor vestrum. Sed ego veritatem dico vobis: expedit vobis ut ego vadam. Si enim ego non abiero paraclitus non veniet ad vos. Si autem abiero mittam eum ad vos. Et cum venerit ille arguet mundum de peccato et de iustitia et de iudicio. De peccato quidem quia non crediderunt in me. De iustitia vero quia ad patrem vado et iam non videbitis me. De iudicio autem quia princeps mundi huius iam iudicatus est. Et adhuc multa habeo vobis dicere sed non potestis portare modo. Cum autem venerit ille spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem. Non enim loquetur a semetipso sed quecumque audiet et loquetur, et que ventura sunt annuntiabit vobis. Ille me clarificabit quia de meo accipiet et annuntiabit vobis. Omnia quecumque habet pater mea sunt. Propterea dixi quia de meo accipiet et annuntiabit vobis. Modicum et iam non videbitis me, et iterum modicum et videbitis me quia vado ad patrem. Dixerunt ergo ex discipulis eius ad invicem: Quid est hoc quod dicit nobis: modicum et non videbitis me, et iterum modicum et videbitis me quia vado ad patrem? Dicebant ergo: quid est hoc quod dicit modicum? nescimus quid loquitur. Cognovit autem ihesus quia volebant eum interrogare et dixit eis: De hoc queritis inter vos quia dixi vobis modicum et non videbitis me, et iterum modicum et videbitis me quia vado ad patrem. Amen amen dico vobis quia plorabitis et flebitis vos, autem mundus gaudebit. Vos autem contristabimini sed tristitia vestra vertetur in gaudium. Mulier cum parit tristitiam habet quia venit hora eius. Cum autem pepererit puerum iam non meminit pressure propter gaudium quia natus est homo in mundum. Et vos igitur nunc quidem tristitiam habetis. Iterum autem videbo vos et gaudebit cor vestrum. Et gaudium vestrum nemo tollet a vobis. Et in illo die me non interrogabitis quicquam. Amen amen dico vobis: Si quid petieritis patrem in nomine meo dabit vobis. Usque modo non petistis quicquam in nomine meo. Petite et accipietis ut gaudium vestrum plenum sit. Hec in proverbiis locutus sum vobis. Venit hora cum iam non in proverbiis loquar ~~ut sum~~ vobis. Sed palam de patre meo annuntiabo vobis. In illo die in nomine meo petetis, et non dico vobis quia ego rogabo patrem de vobis. Ipse enim pater amat vos quia vos me amastis et credidistis quia a deo patre exivi. Exivi a patre et veni in hunc mundum. Iterum relinquo mundum et vado ad patrem. Dicunt ei discipuli eius: Ecce nunc palam loqueris et proverbium nullum dicis. Nunc scimus quia scis omnia et non opus est tibi ut quis te interroget. In hoc credimus quia ex deo existi. Respondit eis ihesus: Modo creditis. Ecce venit hora et iam venit ut dispergamini unusquisque in propria et me solum relinquatis. Et non sum solus quia pater mecum est. Hec locutus sum vobis ut in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis sed confidite, quia ego vici mundum. XVII

Hec locutus est ihesus et sublevatis oculis in celum dixit: Pater venit hora, clarifica filium tuum ut filius tuus clarificet te. Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis ut omne quod dedisti ei det eis vitam eternam. Hec est autem vita eterna ut cognoscant te solum verum deum et quem misisti ihesum christum. Ego te clarificavi super terram, opus consummavi quod dedisti mihi ut faciam. Et nunc clarifica me tu pater apud temetipsum claritate quam habui priusquam mundus esset apud te. Manifestavi nomen tuum hominibus quos dedisti mihi de mundo

erant, et michi eos dedisti, et sermonem tuum servaverunt. Nunc cognoverunt quia omnia que dedisti michi abs te sunt, quia verba que dedisti michi dedi eis. Et ipsi acceperunt et cognoverunt vere quia a te exivi, et crediderunt quia tu me misisti. Ego pro eis rogo. Non pro mundo rogo, sed pro hiis quos dedisti michi, quia tui sunt. Et mea omnia tua sunt et tua mea sunt, et clarificatus sum in eis. Et iam non sum in mundo, [hi in mundo sunt] et ego ad te venio. Pater sancte, serva eos in nomine tuo quos dedisti michi, ut sint unum sicut et nos. Cum essem cum eis, ego servabam eos in nomine tuo. Quos dedisti michi custodivi, et nemo ex hiis periit nisi filius perditionis, ut impleatur scriptura. Nunc autem ad te venio, et hec loquor in mundo, ut habeant gaudium meum impletum in semetipsis. Ego dedi eis sermonem tuum, et mundus eos odio habuit, quia non sunt de mundo, sicut et ego non sum de mundo. Non rogo ut tollas eos de mundo, sed ut serves eos ex malo. De mundo non sunt, sicut et ego non sum de mundo. Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas est. Sicut tu me misisti in mundum, et ego misi eos in mundum. Et pro eis ego sanctifico meipsum, ut sint et ipsi sanctificati in veritate. Non pro hiis autem rogo tantum, sed et pro eis qui credituri sunt in me per verbum eorum, ut omnes unum sint, sicut tu pater in me et ego in te, ut et ipsi in nobis unum sint, ut mundus credat quia tu me misisti. Et ego claritatem quam dedisti michi dedi eis, ut sint unum sicut et nos unum sumus. Ego in eis et tu in me, ut sint consummati in unum, et cognoscat mundus quia tu me misisti, et dilexisti eos sicut et me dilexisti. Pater, quos dedisti michi volo ut ubi sum ego et ipsi sint mecum, ut videant claritatem meam quam dedisti michi, quia dilexisti me ante constitutionem mundi. Pater iuste, et mundus te non cognovit, ego autem te cognovi. Et hii cognoverunt quia tu me misisti. Et notum feci eis nomen tuum, et notum faciam, ut dilectio qua dilexisti me in ipsis sit, et ego in ipsis.

Hec cum dixisset **XVIII** Ihesus, egressus est cum discipulis suis trans torrentem Cedron, ubi erat ortus, in quem introivit ipse et discipuli eius. Sciebat autem et Iudas qui tradebat eum locum, quia frequenter Ihesus convenerat illuc cum discipulis suis. Iudas ergo cum accepisset cohortem, et a pontificibus et phariseis ministros, venit illuc cum laternis et facibus et armis. Ihesus itaque sciens omnia que ventura erant super eum, processit et dicit eis: Quem queritis? Responderunt ei: Ihesum Nazarenum. Dicit eis Ihesus: Ego sum. Stabat autem et Iudas qui tradebat eum cum ipsis. Ut ergo dixit eis, Ego sum, abierunt retrorsum et ceciderunt in terram. Iterum ergo eos interrogavit: Quem queritis? Illi autem dixerunt ei: Ihesum Nazarenum. Respondit Ihesus: Dixi vobis quia ego sum. Si ergo me queritis, sinite hos abire. Ut impleretur sermo quem dixit: Quia quos dedisti michi non perdidi ex eis quemquam. Symon ergo Petrus habens gladium [eduxit] eum, et percussit pontificis servum, et abscidit auriculam eius dextram. Erat autem nomen servo Malchus. Dixit ergo Ihesus Petro: Mitte gladium tuum in vaginam. Calicem quem dedit michi pater non vis ut bibam illum? Cohors ergo et tribunus et ministri Iudeorum comprehenderunt Ihesum et ligaverunt eum. Et adduxerunt eum ad Annam primum. Erat autem socer Cayphe, qui erat pontifex anni illius. Erat autem Cayphas qui consilium dederat Iudeis quia expedit vobis unum hominem mori pro populo. Sequebatur autem Ihesum Symon Petrus et alius discipulus. Discipulus autem ille erat notus pontifici, et introivit cum Ihesu in atrium pontificis. Petrus autem stabat ad hostium foris. Exivit ergo discipulus ille alius qui erat notus pontifici, et dixit hostiarie, et introduxit Petrum. Dixit ergo Petro ancilla hostiaria: Numquid et tu ex discipulis es hominis istius? Dicit ille: Non sum. Stabant autem servi et ministri ad prunas, quia frigus erat, et calefaciebant se ad ignem. Erat autem cum eis et Petrus stans et calefaciens se. Pontifex autem interrogavit Ihesum de discipulis suis et de doctrina eius. Respondit ei Ihesus: Ego palam locutus sum mundo. Ego semper docui in synagoga et in templo, quo omnes Iudei conveniunt, et in occulto locutus sum nichil. Quid me interrogas? Interro

gata eos qui audierunt quid locutus sim eis. Ecce hii sciunt que dixerim ego. Cum hec dixisset unus assistens ministrorum dedit alapam ihesu dicens. Sic respondes pontifici? Respondit ei ihesus. Si male locutus sum testimonium perhibe de malo si autem bene cur me cedis? Et misit eum annas ligatum ad cayphan pontificem. Erat autem symon petrus stans et calefaciens se. Dixerunt ergo ei. Numquid et tu ex discipulis eius es? Negavit ille et dixit. Non sum. Dicit unus ex servis pontificis cognatus eius cuius abscidit petrus auriculam. Nonne ego vidi te in orto cum illo? Iterum ergo negavit petrus et statim gallus cantavit. Adducunt ergo ihesum ad pylatum in pretorium. Erat autem mane. Et ipsi non introierunt in pretorium ut non contaminarentur sed ut manducarent pascha. Exivit ergo pylatus ad eos foras et dixit. Quam accusationem affertis adversus hominem hunc? Responderunt et dixerunt ei. Si non esset hic malefactor non tibi tradidissemus eum. Dixit ergo eis pylatus. Accipite eum vos et secundum legem vestram eum iudicate. Dixerunt ergo ei iudei. Nobis non licet interficere quemquam. Ut sermo ihesu impleretur quem dixit significans qua morte esset moriturus. Introivit ergo iterum in pretorium pylatus et vocavit ihesum et dixit ei. Tu es rex iudeorum? Et respondit ihesus. A temetipso hoc dicis an alii tibi dixerunt de me? Respondit pylatus. Numquid ego iudeus sum? Gens tua et pontifices tui tradiderunt te michi. Quid fecisti? Respondit ihesus. Regnum meum non est de hoc mundo. Si ex hoc mundo esset regnum meum ministri mei utique decertarent ut non traderer iudeis. Nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit itaque ei pylatus. Ergo rex es tu? Respondit ihesus. Tu dicis quia rex sum ego. Ego in hoc natus sum et ad hoc veni in mundum ut testimonium perhibeam veritati. Omnis qui est ex veritate audit meam vocem. Dicit ei pylatus. Quid est veritas? Et cum dixisset iterum exivit ad iudeos et dicit eis. Ego nullam causam invenio in eo. Est autem consuetudo vestra ut unum dimittam vobis in pascha. Vultis ergo dimittam vobis regem iudeorum? Clamaverunt rursum omnes dicentes. Non hunc sed barrabam. Erat autem barrabas latro.

Mt. 27. Mr. 15. L. 23.

XIX

Tunc ergo apprehendit pylatus ihesum et flagellavit eum. Et milites plectentes coronam de spinis imposuerunt capiti eius et veste purpurea circumdederunt eum et veniebant ad eum et dicebant. Ave rex iudeorum. Et dabant ei alapas. Exivit pylatus iterum foras et dicit eis. Ecce adduco eum vobis foras ut cognoscatis quia nullam in eo causam invenio. Exivit ergo ihesus portans spineam coronam et purpureum vestimentum et dicit eis. Ecce homo. Cum ergo vidissent eum pontifices et ministri clamabant dicentes. Crucifige crucifige eum. Dicit eis pylatus. Accipite eum vos et crucifigite. Ego enim non invenio in eo causam. Responderunt ei iudei. Nos legem habemus et secundum legem debet mori quia filium dei se fecit. Cum ergo audisset pylatus hunc sermonem magis timuit. Et ingressus est pretorium iterum et dicit ad ihesum. Unde es tu? Ihesus autem responsum non dedit ei. Dicit ergo ei pylatus. Michi non loqueris? Nescis quia potestatem habeo dimittere te et potestatem habeo crucifigere te? Respondit ihesus. Non haberes potestatem adversum me ullam nisi tibi esset datum desuper. Propterea qui tradidit me tibi maius peccatum habet. Et exinde querebat pylatus dimittere eum. Iudei autem clamabant dicentes. Si hunc dimittis non es amicus cesaris. Omnis qui se regem facit contradicit cesari. Pylatus ergo cum audisset hos sermones adduxit foras ihesum et sedit pro tribunali in loco qui dicitur lithostratos ebraice autem gabbatha. Erat autem parasceve pasche hora erat quasi sexta. Et dicit iudeis. Ecce rex vester. Illi autem clamabant dicentes. Tolle tolle crucifige eum. Dicit eis pylatus. Regem vestrum crucifigam? Responderunt pontifices. Non habemus regem nisi cesarem. Tunc ergo tradidit eis illum ut crucifigeretur. Susceperunt autem ihesum et eduxerunt. Exivit in eum qui dicitur calvarie

Et baiulans sibi crucem

locū ebraice golgatha ubi eū crucifixerūt.
Et cū eo alios duos hinc & hinc mediū
autē ihm. Scripsit autē titulū pylatus & po
suit sup crucē. Erat autē scriptū. Ihs na
zarenus rex iudeorū. Hunc ergo titulū
multi legerūt iudeorū. qr̄ ppe ciuitatē erat
locus ubi crucifixus est ihs. Et erat scriptum
ebraice grece & latine. Dicebāt g̃ pylato
pontifices iudeorū. Noli scribere rex iudeorū. sed
qr̄ ipse dixit rex iudeorū sū. Respondit pylatus. Quod
scripsi scripsi. Milites g̃ cū crucifixissent
eū acceperūt vestimēta eius fecerūt quatuor
ptes vnicuiq3 militi ptē & tunicā. Erat
autē tunica inconsutilis desup contexta p to
tū. Dixerūt ergo ad inuicē. Non scindamus eā
sed sortiamur de illa cuius sit. vt scriptura iple
retur dicēs. Partiti sunt vestimēta mea sibi
& in vestem meā miserūt sortē. Et milites
quidē hec fecerūt. Stabāt autē iuxta cru
cē ihu mater eius & soror matris eius maria
cleophe & maria magdalene. Cū vidisset
g̃ ihs matrē & discipulū stātē quē dilige
bat dicit matri sue. Mulier ecce filius tuus.
Deinde dicit discipulo. Ecce mater tua. Et ex
illa hora accepit eā discipulus in sua. Postea
sciēs ihs qr̄ iā omnia consūmata sunt vt cō
sūmaretur scriptura dicit. Sitio. Vas g̃ positū
erat aceto plenū. Illi autē spongiā ple
nā aceto ysopo circūponētes obtulerūt o
ri eius. Cū ergo ihs accepisset acetū dixit.
Consūmatū est. Et inclinato capite tra
didit spm. Iudei g̃ qm̄ parasceue erat. ut nō
remanerēt in cruce corpa eorū sabbato. erat enim
magnus dies ille sabbati. rogauerūt pylatū
vt frangerentur eorū crura & tollerētur. Venerūt
g̃ milites & primi quidē fregerūt crura & al
terius q̄ crucifixus ē cū eo. Ad ihm autē cū
venissent & viderūt eū iā mortuū nō frege
runt eius crura. sed vnus militū lancea latus eius
apuit & cōtinuo exiuit sanguis & aqua. Et
q̄ vidit testimoniū phibuit. Et verū est
testimoniū eius. Et ille scit qr̄ uera dicit vt & vos cre
datis. Facta sunt enim hec ut scriptura impleretur.
Os nō cōminuetis ex eo. Et iterū alia scriptura
dicit. Videbūt in quē transfixerūt. Post hec
autē rogauit pylatū ioseph ab arimathia
eo q̄d esset discipulus ihu. occultus autē ppter metū
iudeorū ut tolleret corpus ihu. & pmisit pylatus.
Venit g̃ & tulit corpus ihu. Venit autē nicho
demus q̄ venerat ad ihm nocte primū ferēs
mixturā mirre & aloes quasi libras centū.
Acceperūt g̃ corpus ihu & ligauerūt eū lintheis
cū aromatibus sicut mos est iudeis sepelire.
Erat autē in loco ubi crucifixus est ihs ortus.
Et in orto monumētū nouū in q̄ nō dū quisq̄
quā positus fuerat. Ibi g̃ ppter parasceuen iudeorū
qr̄ iuxta erat monumētū posuerūt ihm. XX

Vna autē sabbati maria magda
lene venit mane cū adhuc tenebre
essent ad monumētū & vidit lapidē subla
tū a monumēto. Cucurrit ergo & venit
ad symonē petrū & ad aliū discipulū quē
amabat ihs & dicit eis. Tulerūt dnm̄ de
monumēto & nescimus ubi posuerūt eū.
Exiit g̃ petrus & ille alius discipulus & venerūt
ad monumētū. Currebāt autē duo simul
& ille alius discipulus precucurrit citius petro & ve
nit primus ad monumētū. Et cū se inclinas
set uidit posita lintheamina sola nō tū
introiuit. Venit g̃ symō petrus sequēs eū &
introiuit in monumētū. Et uidit lintheami
na posita & sudariū q̄d fuerat sup caput eius.
nō cū lintheaminibus positū sed separatim inuolu
tū in vno loco. Tūc g̃ introiuit & ille alius dis
cipulus q̄ venerat primus ad monumētū & uidit
& credidit. Nondū enim sciebat scripturā
qr̄ oportebat eū a mortuis resurgere. Abierūt
ergo iterū ad semetipsos discipuli. Maria autē
stabat ad monumētū foris plorās. Dū g̃
fleret inclinauit se & prospexit in monumē
to. Et uidit duos angelos in albis sedētes
vnū ad caput & unū ad pedes ubi positum

m. 27. l. 15. s. 33.

m. 28. l. 24. s. 2.

m. l. ult.

illi

fuerat corpus ihu. Dicunt ei discipuli. Mulier quid
ploras? Dicit eis. Quia tulerunt dominum me
um z nescio ubi posuerunt eum. Hec cum di
xisset conversa est retrorsum. Et uidit ihm sta
tem z non sciebat quia ihs est. Dicit ei ihs. Mulier
quid ploras? quem queris? Illa existimans
quia ortulanus esset. Dicit ei. Domine si tu sustu
listi eum dicito michi ubi posuisti eum z ego eum
tollam. Dicit ei ihs. Maria. Conversa illa
dicit ei. Rabboni. quod dicitur magister. Dicit
ei ihs. Noli me tangere. nondum enim ascendi
ad patrem meum. Vade autem ad fratres meos et
dic eis. Ascendo ad patrem meum z patrem vestrum
ad deum meum z deum vestrum. Venit maria ma
gdalene annuntians discipulis quia uidit dominum.
z hec dixit michi. Cum esset ergo sero die illa v
na sabbatorum z fores essent clause ubi erant
discipuli congregati propter metum iudeorum. Venit ihs
z stetit in medio z dicit eis. Pax uobis. Cum
hoc dixisset ostendit eis manus z latus. Ga
uisi sunt ergo discipuli viso domino. Dixit ergo eis ite
rum. Pax uobis. Sicut misit me pater z ego
mitto uos. Hec cum dixisset insufflauit
eos z dixit eis. Accipite spiritum sanctum. Quorum
remiseritis peccata remittuntur eis z quorum
retinueritis retenta sunt. Thomas autem
unus ex .xii. qui dicitur didimus non erat cum eis
quando uenit ihs. Dixerunt ergo ei alii disci
puli. Vidimus dominum. Ille autem dixit eis. Nisi
videro in manibus eius fixuram clauorum z mittam
digitum meum in locum clauorum z mittam manum
meam in latus eius non credam. Et post dies octo
iterum erant discipuli eius intus z thomas cum eis.
Venit ihs ianuis clausis z stetit in medio
z dixit. Pax uobis. Deinde dicit thome. Infer
digitum tuum huc z uide manus meas z affer
manum tuam z mitte in latus meum z noli esse
incredulus sed fidelis. Respondit thomas z di
xit ei. Dominus meus z deus meus. Dicit ei ihs. Quia
uidisti me thoma credidisti beati qui non
uiderunt z crediderunt. Multa quidem z alia
signa fecit ihs in conspectu discipulorum suorum que non
sunt scripta in libro hoc. Hec autem scripta sunt
ut credatis quia ihs est xpistus filius dei. Et ut cre
dentes uitam habeatis in nomine eius.

XXI

Postea autem manifestauit se iterum ihs ad
mare tyberiadis. Manifestauit autem se sic.
Erant simul symon petrus z thomas qui
dicitur didimus z nathanael qui erat a chana ga
lilee z filii zebedei z alii ex discipulis eius duo.
Dicit eis symon petrus. Vado piscari. Dicunt ei.
Venimus z nos tecum. Et exierunt z ascenderunt in
nauem z illa nocte nichil prendiderunt. Mane
autem facto iam stetit ihs in litore. Non tamen cognouer
unt discipuli quia ihs est. Dicit ergo eis ihs. Pueri.
Numquid pulmentarium habetis? Responderunt
ei. Non. Dixit eis. Mittite in dexteram nauigii
rete z inuenietis. Miserunt ergo z iam non uale
bant illud trahere pre multitudine piscium. Dicit
ergo discipulus ille quem diligebat ihs petro. Dominus
est. Symon petrus cum audisset quia dominus est tu
nica succinxit se. erat enim nudus z misit se
in mare. Alii autem discipuli nauigio uenerunt.
Non enim longe erant a terra sed quasi cubitis
ducentis trahentes rete piscium. Ut ergo descenderunt
in terram uiderunt prunas positas z piscem
super positum z panem. Dicit eis ihs. Afferte de pi
scibus quos prendidistis nunc. Ascendit symon
petrus z traxit rete in terram plenum magnis
piscibus. centum .liii. Et cum tanti essent non est
scissum rete. Dicit eis ihs. Venite prandete. Et
nemo audebat discumbentium interrogare eum
Tu quis es. scientes quia dominus est. Et venit ihs
z accepit panem z dedit eis z piscem similiter.
Hoc iam tercio manifestatus est ihs discipulis
suis cum resurrexisset a mortuis. Cum ergo
prandissent dicit symoni petro ihs. Symon
iohannis diligis me plus hiis? Dicit ei.
Etiam domine tu scis quia amo te. Dicit ei.
Pasce agnos meos. Dicit ei iterum. Symon
iohannis diligis me? Ait illi. Etiam domine
tu scis quia amo te. Dicit ei. Pasce agnos

meos. Dicit ei tertio. Symon iohannis amas me. Contristatus est petrus quia dixit ei tertio amas me. et dicit ei. Domine tu omnia scis tu scis quia amo te. Dicit ei. Pasce oves meas. Amen amen dico tibi cum esses iunior cingebas te et ambulabas ubi volebas cum autem senueris extendes manus tuas. et alius te cinget et ducet quo non vis. Hoc autem dixit significans qua morte clarificaturus esset deum. Et cum hoc dixisset dicit ei. Sequere me. Conversus petrus vidit illum discipulum quem diligebat ihesus sequentem qui et recubuit in cena super pectus eius et dixit. domine quis est qui tradet te. Hunc ergo cum vidisset petrus dicit ihesu. Domine hic autem quid. Dicit ei ihesus. Sic eum volo manere donec veniam. quid ad te. Tu me sequere. Exivit ergo sermo iste inter fratres quia discipulus ille non moritur et non dixit ei ihesus quia non moritur sed sic eum volo manere donec veniam. quid ad te. Hic est qui testimonium perhibet de his et scripsit hec. Et scimus quia verum est testimonium eius. Sunt autem et alia multa que fecit ihesus que si scribantur per singula. nec ipsum arbitror mundum capere eos qui scribendi sunt libros.

Prologus. Incipit hic.

Primum queritur quare post evangelia que supplementum legis sunt et in quibus nobis exempla et precepta vivendi plenissime digesta sunt voluit apostolus has epistolas ad singulas ecclesias destinare. Hac autem causa factum videtur scilicet ut initia nascentis ecclesie novis causis existentibus primum et presentia atque orientia resecaret vitia et post futuras excluderet questiones exemplo prophetarum qui post editam legem moysi in qua omnia mandata dei legebantur nichilominus tamen doctrina sua rediviva semper populi comprimebant peccata. Propter exemplum libros ad nostram et memoriam transmiserunt. Deinde queritur cur non amplius quam x epistolas ad ecclesias scripserit. Decem sunt enim cum illa que dicitur ad hebreos. Nam relique quatuor ad discipulos specialiter sunt porrecte. ut ostenderet novum non discrepare a veteri testamento et se contra legem non facere moysi ad numerum primorum decalogi mandatorum suas epistolas ordinavit. Et quos ille preceptis a pharaone instituit liberatos totidem hic epistolis a dyabolo et ydolatrie servitute edocet acquisitos. Nam et duas tablas lapideas duorum testamentorum figuram habuisse viri eruditissimi tradiderunt. Epistolam sane que ad hebreos scribitur quidam pauli non esse affirmant et quod non sit eius nomine titulata. Et propter sermonis stilique distantiam sed aut barnabe iuxta tertullianum aut luce iuxta quosdam vel certe clementis discipuli apostolorum et episcopi romane ecclesie post apostolos ordinati. Quibus respondendum est. Si propterea pauli non erit quia eius non habet nomen ergo nec alicuius erit quia nullius nomine titulatur. quod si inconveniens absurdumque est ipsius magis esse credenda est que tanto doctrine sue fulget eloquio. Sed quoniam apud hebreorum ecclesias quasi destructor legis falsa suspitione habebatur voluit tacito nomine de figuris legis et veritate christi reddere rationem ne odium nominis fronte prelati utilitatem excluderet lectionis. non est sane mirum si eloquentior videatur in proprio id est hebreo quam in peregrino id est greco quo cetere epistole sunt scripte. Movet nonnullos et quosdam quare romanorum epistola in primo sit posita cum eam non primam scriptam ratio manifestet. Nam hanc se proficiscentem ierosolimam scripsisse testatur cum corinthios et alios ante ut ministerium quod secum portaturus erat colligerent litteris adhortatur. Unde intelligi quidam volunt ita omnes epistolas ordinatas ut prima poneretur que posterior fuit destinata ut per singulas epistolas gradibus ad perfectiora veniret. Romanorum namque plerique ita rudes erant ut non intelligerent dei se gratia sed suis meritis esse salvatos et ad hoc duo populi inter se confligerent. Ideo illos indigere asserit confirmari gratiam [illegible] vetera vitia commemorans. Corinthiis autem iam dicit scientie gratiam esse concessam et non tam omnes increpat quam cur peccantes non increpaverint reprehendit sicut ait. Auditur inter vos fornicatio et iterum. Congregatis vobis cum meo spiritu tradere huiusmodi sathane. In secunda vero laudantur et ut magis ac magis proficiant monentur. Galathe iam nullius criminis arguuntur

id hoc tamen quod callidissimis pseudoapostolis crediderint. Ephesii sane nulla reprehensione sed multa laude digni, quia fidem apostolicam servaverunt. Philippenses et multo magis collaudantur, qui ne audire quidem falsos apostolos voluerunt. Colossenses etiam tales erant, ut cum ab apostolo visi corporaliter non fuissent, hac laude digni haberentur: Et si corpore absens sum, sed spiritu vobiscum sum, gaudens et videns ordinem vestrum. Thessalonicenses nichilominus in duabus epistolis omni laude prosequitur, eo quod non solum fidem inconcussam servaverint veritatis, sed etiam in persecutione civium fuerint constantes inventi. De Hebraeis vero quid dicendum est, quorum Thessalonicenses, qui plurimum laudati sunt, imitatores facti esse dicuntur? sic referens: Et vos, fratres, imitatores facti estis ecclesiarum Dei quae sunt in Iudaea. Eadem enim passi estis et vos a contribulibus vestris, quae et illi a Iudaeis. Apud ipsos quoque Hebraeos eadem commemorat, dicens: Nam et vinctis compassi estis, et rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis, cognoscentes vos habere meliorem et manentem substantiam. Prologus in epistolam.

Romani sunt qui ex Iudaeis crediderunt. Hi superba contentione volebant se alterutrum superponere. Nam Iudaei dicebant: Nos sumus populus Dei, quos ab initio dilexit et fovit; nos circumcisi ex genere Abrahae sancta descendimus ex stirpe, et notus apud Iudaeam tantum Deus nos de Aegypto signis et virtutibus liberavit, mare sicco pede transivimus, cum inimicos nostros gravissimi fluctus involverent; nobis manna pluit Dominus in deserto et quasi filiis suis caeleste pabulum ministravit; nos die noctuque in columna nubis ignisque praecessit, ut nobis in invio iter ostenderet; atque ut cetera eius circa nos immensa beneficia taceamus, nos soli digni fuimus Dei legem accipere et vocem Dei loquentis audire eiusque cognoscere voluntatem. In qua lege nobis promissus est Christus, ad quos etiam se venisse ipse testatur, dicens: Non veni nisi ad oves quae perierunt domus Israel, cum vos canes potius quam homines appellaverit. Aequum ne igitur est ut hodie idola deserentes, quibus ab initio deservistis, vobis comparemini, et non potius proselytorum loco ex legis auctoritate et consuetudine deputemini? Et hoc ipsum non merebamini, nisi quia larga semper Dei clementia voluit vos ad nostram imitationem admittere. Gentes e contrario respondebant: Quanto enim maiora erga vos Dei beneficia narraveritis, tanto maioris vos criminis reos esse monstrabitis. Semper enim hiis omnibus extitistis ingrati. Nam ipsis pedibus quibus aridum mare transistis, ludebatis ante idola quae feceratis, et ipso ore quo paulo ante ob necem adversariorum Domino cantaveratis, simulacra vobis fieri poposcistis. Illis oculis venerandam quibus Dominum in nube vel igne conspicere solebatis, simulacra intuebamini. Manna quoque vobis fastidio fuit. Et semper in deserto contra Dominum murmurastis, ad Aegyptum unde vos in manu valida eiecerat redire cupientes. Quid plura? Ita patres vestri crebra provocatione Dominum irritaverunt, ut omnes in heremo morerentur, et plus ex senioribus eorum quam duo homines terram promissionis intrarent. Sed quid antiqua replicamus, cum et si illa minime fecissetis, de hoc solo nemo vos dignos venia iudicaret, quod Dominum Christum prophetarum semper vocibus repromissum non solum suscipere noluistis, sed etiam morte pessima peremistis, quem nos ut cognovimus statim credidimus, cum quidem nobis de eo ante non fuerit praedicatum. Unde probatur quod idolis servivimus, non obstinationi mentis sed ignorantiae deputandum, qui enim agnitum illico sequimur, olim utique sequeremur si antea cognovissemus. Sic autem vos de generis nobilitate iactatis, quasi non morum imitatio magis quam carnalis nativitas filios vos faciat esse sanctorum. Denique Esau et Ismael, cum de stirpe sint Abrahae, minime tamen in filios reputantur. Hiis taliter altercantibus apostolus se medium interponens ita partium dirimit quaestiones, ut neutrum eorum sua iustitia salutem meruisse confirmet, ambos vero populos et scienter et graviter deliquisse: Iudaeos quod per praevaricationem legis Deum inhonoraverint, Gentes vero quod cum cognitum de creatura creatorem ut Deum debuerint venerari, gloriam eius in manu factis mutaverint simulacris.

Utrosque etiam similiter veniam conse
cutos equales esse verissima ratione
demonstrat. presertim cum in eadem le
ge predictum et iudeos et gentes ad xpi
fidem vocandos ostendit. Quam ob
rem invicem eos humilians ad pacē
et concordiam cohortatur

Item alius Prologus.

Romani sunt
in partibus ytalie. Hij p̄
venti sunt a falsis aposto
lis Et sub nomine domini nostri ihesu
xpi in lege et pphetas erant inducti hos
revocat apostolus ad veram ewange
licam q3 fidem fide scribens eis a cor
intho. Prolog̃

Incip̄ ep̄la pauli ad romanos. capitm̄ .i.

Paulus suus ihū xp̄i vocatꝰ
apl's segregatꝰ in ewͦ dei qͦd
ant̄ promiserat p pphās su
os in scripturis s̄cis de filio
suo qui fc̄us est ei ex semine
dd̄ scd̄m carnē qui p̄destinatꝰ est filꝰ dei in
virtute scd̄m sp̄m sc̄ificacōis ex surreccōe
mortuo⁊ ihū xp̄i dn̄i nr̄i p quē accepimꝰ
grām ⁊ apl'atum ad obediendū fidei ioi
b3 gētib3 p noīe eius. In quib3 estis ⁊ uosͦ
vocati ihū xp̄i dn̄i nr̄i omīb3 qui sūt rome
dilectis dei vocatis s̄cis. Gra uob ⁊ pax a
deo patre nr̄o ⁊ dn̄o ihū xp̄o. Primū qͦdē
grās ago deo meo p ihm̄ xp̄m, p omīb3 uob
q2 fides vr̄a annūciat̄ i vniūso mūdo. Te
stis ē mich̄ enī d's cui suio in sp̄u meo in
ewͦ filij eius q' sine intermissione memo
riā vr̄i facio semp i ōrōnib3 meis obsecr
ans sꝰ quomͦ tandē aliqn̄ p sp̄u ht' faciā i
volūtate dei veniendi ad uos. Desidͦo .n.
uos vidē vt aliquid sp̄ital' grē impciar ad
ɔfirmādos vos id ē simͦl' ɔsolari i uob p e
am q̄ in uicē ē fidē uēam atq3 meā. Nolo
aut̄ uos ignorare qm̄ fr̄s sepe pposui ve
nire ad vos ⁊ phibitꝰ sū adhuc usq3 vt a
liquē fructū hēam i uob sicut ⁊ in ceť̄is gē
tib3. grecis barbaris sapiētib3 ⁊ insipiētibꝰ
debitor sū. Ita q' i me pmtū est ⁊ uob qui
rome estis ewāgelizare. Non enī erubesco
ewͦ. Virtꝰ enī dei ē in salutē oī credēti iudeo
p̄mū ⁊ greco. Iusticia enī dī in eo reuela
tur ex fide in fide. Sic scriptū est. Iustꝰ aūt
ex fide uiuit. Reuelat̄ enī ira dei de ce
lo sup omnē impietatē ⁊ iniusticiā hōim e
o⁊ qui ūitatē dī i iniusticia dī detinēt. Qa
qͦd notū est dī manifestū est i illis. D's .n.
illis maifestauit. Inuisibilia enī illiꝰ a cre
atura mūdi p ea q̄ fc̄a sūt intellecta ɔspici
ūt. Sempiťna quoq3 eius uirtꝰ ac diuinitꝰ
ita ut sint i excusabiles q2 cū cognouissent
dm̄ nō sicut dm̄ glorificauīt aut grās
egīunt sed euanuerūt i cogitacōib3 suis et
obscuratū ē insipiēs cor eo⁊. Dicētes enī se
eē sapiētes stulti fc̄i sūt. Et mutauīnt glā
i corruptibil' dī in similitudinē ymagis
corruptibil' hōis ⁊ uolucrū ⁊ q̄drupedū ⁊
serpentiū. Ppt' qͦd tradidit illos d's i desidia
cordis eo⁊ i inmūdiciā vt ɔtumeliis affi
ciant corpa sua in semetip̄is. Qͦ inmuta
uīnt ūitatē i mēdaciū ⁊ coluerūt ⁊ suierūt
creature poťꝰ q̄m creatori q̄ ē bn̄dc̄s i secla.

amen. Propterea tradidit eos deus in passiones ignominie. nam femine eorum immutaverunt naturalem usum in eum usum qui est contra naturam. Similiter autem et masculi relicto naturali usu femine exarserunt in desideriis suis in invicem masculi in masculos turpitudinem operantes. Et mercedem quam oportuit erroris sui in semetipsis recipientes. Et sicut non probaverunt deum habere in noticia tradidit illos deus in reprobum sensum ut faciant ea que non conveniunt repletos omni iniquitate malicia fornicatione avaricia nequicia plenos invidia. homicidiis contentione dolo malignitate. susurrones. detractores. deo odibiles contumeliosos. superbos. elatos inventores malorum. parentibus non obedientes insipientes incompositos sine affectione absque federe sine misericordia. Qui cum iusticiam dei cognovissent non intellexerunt quoniam qui talia agunt digni sunt morte. Non solum qui faciunt ea sed et qui consentiunt facientibus. II

Propter quod inexcusabilis es o homo omnis qui iudicas. In quo enim alterum iudicas te ipsum condempnas. eadem enim agis que iudicas. Scimus enim quoniam iudicium est dei secundum veritatem in eos qui talia agunt. Existimas autem hoc o homo omnis qui iudicas eos qui talia agunt et facis ea quia tu effugies iudicium dei. an divicias bonitatis eius et paciencie et longanimitatis eius contempnis. Ignoras quoniam benignitas dei ad penitenciam te adducit. Secundum autem duriciam tuam et inpenitens cor tuum thesaurizas tibi iram in die ire et revelacionis iusti iudicii dei qui reddet unicuique secundum opera sua. Hiis quidem qui secundum pacienciam boni operis gloriam et honorem et incorrupcionem querentibus vitam eternam. hiis autem qui ex contencione sunt et qui non acquiescunt veritati credunt autem iniquitati ira et indignacio tribulacio et angustia in omnem animam hominis operantis malum iudei primum et greci. Gloria autem et honor et pax operanti bonum iudeo primum et greco. Non enim personarum accepcio est apud deum. Quicumque enim sine lege peccaverunt sine lege peribunt et quicumque in lege peccaverunt per legem iudicabuntur. non enim auditores legis iusti sunt apud deum sed factores legis iustificabuntur. Cum enim gentes que legem non habent naturaliter ea que legis sunt faciunt huiusmodi legem non habentes ipsi sibi sunt lex qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis testimonium reddentibus conscientia ipsorum. Et inter se invicem cogitacionum accusancium aut eciam defendencium. In die cum iudicabit deus occulta hominum secundum evangelium meum per ihesum christum dominum nostrum. Si autem tu iudeus cognominaris et requiescis in lege et gloriaris in deo et nosti voluntatem eius et probas utiliora instructus per legem confidis te ipsum ducem esse cecorum et lumen eorum qui in tenebris sunt eruditorem insipiencium magistrum infancium habentem formam sciencie et veritatis in lege. Qui ergo alium doces te ipsum non doces. Qui predicas non furandum furaris. Qui dicis non mechandum mecharis. Qui abhominaris ydola sacrilegium facis. Qui in lege gloriaris per prevaricacionem legis deum inhonoras. Nomen enim dei per vos blasphematur inter gentes sicut scriptum est. Circumcisio quidem prodest si legem observes. Si autem prevaricator legis sis circumcisio tua prepucium facta est. Si igitur prepucium iusticias legis custodiat nonne prepucium illius in circumcisionem reputabitur. Et iudicabit quod ex natura est prepucium legem consummans te qui per litteram et circumcisionem prevaricator legis es. Non enim qui in manifesto in carne est circumcisio sed qui in abscondito iudeus est et circumcisio cordis in spiritu non littera cuius laus non ex hominibus sed ex deo est. III

Quid ergo amplius est iudeo aut que utilitas circumcisionis. Multum per omnem modum. Primum quidem quia credita sunt illis eloquia dei. Quid enim si quidam illorum non crediderunt. Numquid incredulitas eorum fidem dei evacuavit. Absit. Est autem deus verax omnis autem homo mendax. Sicut scriptum est ut iustificeris in sermo-

mib; tuis & vincas cu iudicaris. Si aut i
iquitas nra iusticia di comedat qd dicem9?
Nuquid iniqu est ds qui infert iram? Scdm
hominem dico. Absit. Alioqn quomo iudicabit
ds hunc mundu. Si eni veritas di in meo me
dacio habudauit in gla ipius quid adhuc
& ego tamq pccator iudicor? & no sic blasph
em & sicut nos aut quida dice. faciam9
mala ut veniat bona. quor dampnacio
iusta e. Quid g? pcellim9 eos. Nequaqm. Ca
usati eni sum9 iudeos & grecos omis sub
pcco ee. Sicut scriptu est. Quia no iust9
quisqm no est intelliges no est reqrens
dm. Omis declinauerut simul inutiles fa
cti sut no est qui faciat bonu no est usq;
ad unu. Sepulchru patens est guttur eor
linguis suis dolose agebat venenu asp
idu sub labijs eor. Quor os maledictio
ne & amaritudie plenu e veloces pedes e
or ad effudendu sanguine. Contricio &
infelicitas in vijs eor & via pacis no cog
nover no est timor di an oclos eor. Scim9
aut q: qucq lex loquit hijs q i lege lo
quit ut omne os obstruat & subdit9 fiat oi
mud9 do. Quia ex opib; legis no iustifica
bit ois caro coram illo. Per lege eni cogni
cio pcci. Nuc aut sine lege iusticia di mani
festa est testificata a lege & pphis. Iusti
cia aut di p fide ihu xpi i omis & sup omis
q credut in eu. Non eni e distinccio iudei
& gri. Omis eni peccauut & egent gla dei.
Iustificati gtis p gram ipius & p redepcio
q est in xpo ihu que pposuit ds ppiciatore
p fide i sanguie ipius ad ostesione iusticie
sue ppt remissione pcedetiu delictor i sustē
tacione di ad ostesione iusticie eius i hoc
tpe ut sit ipe iust9 & iustificas eu q ex fide
e ihu xpi. Ubi e g? gloriacio tua. Exclu
sa est. p qm lege factor. no. Sz p lege fidei
Arbitram eni iustificari hoiem p fide si
ne opib; legis. An iudeor ds tm? nonne & gen

tium? Immo & gencium. Qm quide unus ds e
qui circucisione iustificat ex fide & ppuciu
p fide. Lege g destruim9 p fide? Absit. Sz
lege statuim9.

IIII

Quid g dicem9
inuenisse abraha patre nrm scdm
carne. Si eni abraha ex opib; legis iusti
ficat9 e h3 glam s3 no apud dm. Quid eni
scriptura dicit. Credidit abraha do & repu
tatu est illi ad iusticia. Ei aut qui operat9
merces no imputat9 scdm gram s3 scdm
debitu. Ei uo qui no opatur credeti aut
i eu qui iustificat impiu reputat9 fides ei9
ad iusticia scdm ppositu gre dei. Sicut &
dauid dicit btitudine hois cui ds ac
cepto fert iusticia sine opib;. Bti quor re
misse sut iniqtates & quor tecta sut pcca.
Btus uir cui no imputabit dns pccm. Bti
tudo hec g in circucisione manz tm an
& in ppucio. Dicim9 eni q reputata e abra
he fides ad iusticia. Quomo g reputata e
i circucisione an i ppucio. No in circucisi
one s3 i ppucio. Et signu accepit circucisi
onis signacl'm iusticie fidei q est i ppucio
ut sit pat omn credetiu p ppuciu ut repu
tet illi ad iusticia. & sit pat circucisio
nis. Non hijs tantu qui sut ex circucisio
ne s3 hijs q sectant9 vestigia fidei ei9 q e
in ppucio fidei pris nri abrahe. No eni p
lege pmissio abrahe aut semi ei9 ut eet
heres mudi s3 p iusticia fidei. Si eni q ex
lege sut heredes exinanita e fides aboli
ta e pmissio. Lex eni ira opat9. Ubi eni
no est lex nec preuaricacio. Ideo ex fide
ut scdm gram firma sit pmissio oi semi.
Non ei qui ex lege e solu s3 ei q ex fide
abrahe q est pat omn nrm. Sic scriptu e.
Quia multar gencium posui te an dm
cui credidisti q uiuificat mortuos & uo
cat ea q nsut tamq ea q sut. Qui a cotra
spe in spem credidit ut fieret pat multar ge
ciu scdm qd dcm e ei. Sic erit semen tuu

ma

ptem

sicut stelle celi ꝛ sicut arena maris q̄ ē ī litore. ꝛ nō est infirmat᷒ in fide nec ꝯsiderauit corp᷒ suū iam emortuū cū fere centū annoꝝ eēt ꝛ emortuā uuluā sare. In repromissione ꝛ di nō hesitauit diffidētia ſ; ꝯfortat᷒ est fide dans gl'am deo. Plenissime sciēs qꝛ quecūq; p̄misit ds potēs ē ꝛ facē. Jdo ꝛ reputatū est illi ad iustitiā. Non ē aūt scriptū ꝑp̄ ipm qꝛ reputatū est illi ad iustitiam ſ; ꝑp̄ nos quib; reputabit̄ credētib; in eū qui suscitauit ihm xp̄m dnm nostrū a mortuis qui traditus ē ꝑp̄ delicta nr̄a ꝛ resurrexit ꝑp̄ iustificacōꝫ nr̄am.

V

Iustificati g' ex fide pacē hēam᷒ ad dm̄ ꝑ dnm nr̄m ihm xp̄m ꝑ quē ꝛ accessū hēam᷒ ꝑ fidem ī grā istā ī qua stam᷒ ꝛ gl'amur in spe gl'e filioꝝ di. Non solū aūt ꝛ gl'amur in tribulacōib; sciētes qđ tribulacō paciēciā opat̄. paciā aūt ꝓbacōꝫ. ꝓbacō uō spem. spes aūt nō ꝯfūdit qꝛ caritas di diffusa ē in cordib; nr̄is per spm scm qui dat᷒ est nob. Vt quid. n. xp̄c cū adhuc infirmi eēm᷒ scdm tp̄s ꝓ impiis mortuus ē. uix ꝓ iustis. Vix enī ꝓ iusto quis morit̄. Nam ꝓ bono forsitan q's audeat mori. Cōmēdat aūt suā caritatē ds in nob qm cū adhuc pc̄ores eēm᷒ xp̄c ꝓ nob mortu᷒ est. Multo g' magis iustificati nūc ī sanguīe ip̄ius salui erim᷒ ab ira ꝑ ipm. Si enī cū inimici eēm᷒ recōciliati sum᷒ deo ꝑ mortē filii ei᷒ multo mag' recōciliati salui erim᷒ ī uita ip̄ius. Non solū aūt ſ; ꝛ gl'amur ī deo ꝑ dnm nr̄m ihm xp̄m ꝑ quē nūc recōciliacōꝫ accepim᷒.

Ppt'ea sicut ꝑ unū hoīeꝫ ī hūc mūdū pc̄m intrauit ꝛ ꝑ pc̄m mors ꝛ ita ī omnes hoīes mors ꝑtransijt ī quo omīs pc̄cauerūt. vsq; ad legē enī pc̄m erat ī hoc mūdo. pc̄m aūt nō inputabat̄ cū lex nō eēt. Sed regnauit mors ab adam vsq; ad moysen ꝛ ī eos q̄ nō pc̄cauerūt ī similitudīe p̄uaricacōis adē qui ē fōr futuri. Sed nō sicut delictū ita ꝛ donū. Si enī in unī᷒ delicto multi mortui sūt multo mag' grā dei ꝛ donū in grā unī᷒ hoīs ihū xp̄i in plures habūdauit. Et nō sicut ꝑ unū pc̄m ita ꝛ donū. Nam iudiciū quidē ex uno ī ꝯdēpnacōꝫ. grā aūt ex multis delictis ī iustificacōꝫ. Si enī unī᷒ delicto mors regnauit ꝑ unū. multo mag' habūdanciā grē et donacōis ꝛ iusticie accipiētes ī uita regnabūt ꝑ unū ihm xp̄. Igit̄ sicut ꝑ unī᷒ delictū in omīs hoīes in ꝯdēpnacōꝫ. sic ꝛ ꝑ unī᷒ iusticiā in omīs homīes ī iustificacōꝫ uite. Sicut enī ꝑ inobediētiā unī᷒ hoīs pc̄ores ꝯstituti sūt multi. ita ꝛ ꝑ unī᷒ obediēciā iusti ꝯstituētur multi. lex aūt subintrauit vt habūdaret delictū. Vbi aūt habūdauit delictū sup̄habūdauit ꝛ grā. Vt sicut regnauit pc̄m in mortē ita ꝛ grā regnet ꝑ iusticiā ī uitā etnā ꝑ dnm nr̄m ihm xp̄m. Quid g' dicem᷒. ꝑmanebim᷒ ī pc̄o vt grā habūdet. Absit. Qui enī mortui sum᷒ pc̄o qm̄odo adhuc uiuem᷒ in illo.

VI

An ignoratis fr̄s qꝛ quicūq; baptizati sum᷒ in xp̄o ihū ī morte ip̄i᷒ baptizati sum᷒. Consepulti enī sum᷒ cū illo ꝑ baptismū ī morte ut quōm resurrexit xp̄c a mortuis ꝑ gl'am p̄ris ita nos ī nouitate uite ambulem᷒. Si enī ꝯplātati fcī sumus similitudini mortis ei᷒ simul ꝛ resurrectōis erim᷒. hoc sciētes qꝛ uetus hō nr̄ simul crucifix᷒ est vt destruat̄ corp᷒ pc̄i vt ultra nō seruiam᷒ pc̄o. Qui enī mortu᷒ est iustificat᷒ est a pc̄o. Si enī mortui sum᷒ cū xp̄o credim᷒ qꝛ simul ꝛ uiuem᷒ cū xp̄o. Sciētes qꝛ xp̄c resurgens a mortuis iā nō morit̄ mors illi ultra nō dn̄abit̄. Qđ enī mortu᷒ est pc̄o mortu᷒ ē semel qđ aūt uiuit uiuit deo. Ita ꝛ uos existimate quidē mortuos eē pc̄o uiuētes aūt deo. In xp̄o ihū dn̄o nr̄o. Non ergo regnet ī urō mortali corpe pc̄m vt obediatis cōcupiscētiis ei᷒. Sed neq; exhibeatis mēbra

uestra arma iniquitatis peccato. sed exhibete uos
deo tamquam ex mortuis uiuentes et membra uestra ar
ma iustitie deo. Peccatum enim iam non uobis dominabi
tur non enim sub lege estis sed sub gratia. Quid ergo? Pec
cabimus quoniam non sumus sub lege sed sub gratia? Absit.
An nescitis quoniam cui exhibetis uos seruos ad obe
diendum serui estis eius cui obeditis. siue peccati ad
mortem siue obeditionis ad iustitiam. Gratias autem
deo quod fuistis serui peccati obedistis autem ex corde in
eam formam doctrine in qua traditi estis. liberati
autem a peccato serui facti estis iustitie. Humanum
dico propter infirmitatem carnis uestre. Sicut enim ex
hibuistis membra uestra seruire inmunditie et iniqui
tati ad iniquitatem ita nunc exhibete membra uestra
seruire iustitie in sanctificationem. Cum enim serui essetis
peccati liberi fuistis iustitie. Quem ergo fructum habuis
tis tunc in illis in quibus nunc erubescitis? Nam fi
nis illorum mors est. Nunc uero liberati a peccato serui
autem facti deo. habetis fructum uestrum in sanctificationem fi
nem uero uitam eternam. Stipendia enim peccati mors gratia
autem dei uita eterna. in christo iesu domino nostro. VII

An ignoratis fratres scientibus enim legem loquor
quia lex in homine dominatur quanto tempore uiuit?
Nam que sub uiro est mulier uiuente uiro alligata
est legi. Si autem mortuus fuerit uir eius a lege uiri
soluta est. Igitur uiuente uiro uocabitur adultera si
fuerit cum alio uiro. Si autem mortuus fuerit uir eius
a lege uiri soluta est ut non sit adultera si fuerit
cum alio uiro. Itaque fratres mei et uos mortifi
cati estis legi per corpus christi ut sitis alterius qui ex
mortuis resurrexit ut fructificemus deo. Cum enim
essemus in carne passiones peccatorum que per legem erant ope
rabantur in membris nostris ut fructificarent morti. Nunc
autem soluti sumus a lege mortis in qua detinebamur
ita ut seruiamus in nouitate spiritus et non in uetusta
te littere. Quid ergo dicemus? Lex peccatum est? Absit.
Sed peccatum non cognoui nisi per legem. Nam concupiscentiam
nesciebam nisi lex diceret non concupisces. Occa
sione autem accepta peccatum per mandatum operatum
est in me omnem concupiscentiam. Sine lege enim
peccatum mortuum erat. Ego autem uiuebam sine
lege aliquando. Sed cum uenisset mandatum peccatum
reuixit ego autem mortuus sum et inuentum est mihi
mandatum quod erat ad uitam. hoc esse ad mor
tem. Nam peccatum occasione accepta per man
datum seduxit me et per illud occidit. Itaque
lex quidem sancta et mandatum sanctum et iustum et bonum.
Quod ergo bonum est mihi factum est mors? Absit.
Sed peccatum ut appareat peccatum per bonum mihi operatum
est mortem ut fiat supra modum peccatum peccans per
mandatum. Scimus enim quod lex spiritualis est ego autem
carnalis sum uenundatus sub peccato. Quod enim operor
non intelligo non enim quod uolo bonum hoc ago.
sed quod odi malum illud facio. Si autem quod nolo
illud facio consentio legi quoniam bona est. Nunc au
tem non ego operor illud sed quod habitat in me pec
catum. Scio enim quia non habitat in me hoc est in car
ne mea bonum. Nam uelle adiacet mihi perfice
re autem bonum non inuenio. Non enim quod uolo bonum
hoc facio sed quod nolo malum hoc ago. Si autem
quod nolo id facio non ego operor illud sed quod ha
bitat in me peccatum. Inuenio ergo legem uolen
ti facere bonum quoniam mihi malum adiacet. Con
delector enim legi dei secundum interiorem hominem.
Video autem aliam legem in membris meis repugnan
tem legi mentis mee et captiuantem me in lege pec
cati que est in membris meis. Infelix ego homo
quis me liberabit de corpore mortis huius? Gratia dei
per iesum christum dominum nostrum. Igitur ego ipse mente ser
uio legi dei carne autem legi peccati. VIII

Nichil ergo nunc dampnationis est hiis qui sunt
in christo iesu qui non secundum carnem ambulant
sed secundum spiritum. lex enim spiritus uite in christo iesu libe
rauit me a lege peccati et mortis. Nam quod impos
sibile erat legi in quo infirmabatur per carnem.
deus filium suum mittens in similitudinem carnis pec
cati et de peccato dampnauit peccatum in carne ut iusti
ficatio legis impleretur in nobis qui non secundum car
nem ambulamus sed secundum spiritum. Qui enim secundum
carnem sunt que carnis sunt sapiunt. Qui uero secundum
spiritum sunt que sunt spiritus sentiunt. Nam prudentia
carnis mors est. prudentia autem spiritus uita et

pacem. Quoniam sapientia carnis inimica est deo. legi
enim dei non est subiecta, nec enim potest. Qui autem
in carne sunt deo placere non possunt. Vos autem in
carne non estis sed in spiritu si tamen spiritus dei habitat
in vobis. Siquis autem spiritum christi non habet hic non
est eius. Si autem christus in vobis est corpus quidem
mortuum est propter peccatum spiritus vero vivit propter iustifica-
tionem. Quod si spiritus eius qui suscitavit ihesum christum
a mortuis habitat in vobis qui suscitavit ihesum christum
a mortuis vivificabit et mortalia corpora
vestra propter inhabitantem spiritum eius in vobis. Ergo
fratres debitores sumus non carni ut secundum car-
nem vivamus. Si enim secundum carnem vixeritis mo-
riemini. Si autem spiritu facta carnis mortifica-
veritis vivetis. Quicumque enim spiritu dei aguntur
hii filii sunt dei. Non enim accepistis spiritum ser-
vitutis iterum in timore sed accepistis spiritum adop-
tionis filiorum in quo clamamus abba pater. Ipse
enim spiritus testimonium reddit spiritui nostro quod sumus
filii dei. Si autem filii et heredes. heredes quidem dei
coheredes autem christi. Si tamen compatimur ut et conglori-
ficemur. Existimo enim quod non sunt condigne pas-
siones huius temporis ad futuram gloriam que revela-
bitur in nobis. Nam expectatio creature revel-
ationem filiorum dei expectat. Vanitati enim su-
biecta est creatura non volens sed propter eum qui subie-
cit eam in spe. Quia et ipsa creatura liberabitur a
servitute corruptionis in libertatem glorie filiorum
dei. Scimus autem quod omnis creatura ingemiscit
et parturit usque adhuc. Non solum autem illa
sed et nos ipsi primicias spiritus habentes et ipsi intra nos
gemimus adoptionem filiorum dei expectantes re-
velationem corporis nostri. Spe enim salvi facti sumus.
spes autem que videtur spes non est. nam quod videt quis
quid sperat. Si autem quod non videmus speramus per pa-
cientiam expectamus. Similiter autem et spiritus adiuvat infir-
mitatem nostram. Nam quid oremus sicut oportet
nescimus sed ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus
inenarrabilibus. Qui autem scrutatur corda scit
quid desideret spiritus quia secundum deum postulat pro
sanctis. Scimus quoniam diligentibus deum omnia cooperantur

in bonum hiis qui secundum propositum vocati sunt sancti.
Nam quos prescivit et predestinavit conformes fieri
ymaginis filii sui ut sit ipse primogenitus in
multis fratribus. Quos autem predestinavit hos et
vocavit et quos vocavit hos et iustificavit.
Quos autem iustificavit illos et magnificavit.
Quid ergo dicemus ad hec. Si deus pro nobis quis contra
nos. Qui etiam proprio filio suo non pepercit sed pro
nobis omnibus tradidit illum. Quomodo non etiam cum
illo omnia nobis donavit. Quis accusabit
nos adversus electos dei. Deus qui iustificat
quis est qui condempnet. christus ihesus qui mortuus est
immo qui et resurrexit qui est ad dexteram dei pa-
tris qui etiam interpellat pro nobis. Quis ergo separabit
nos a caritate dei. Tribulacio an angustia
an persecutio. an fames. an nuditas an
periculum. an gladius. Sicut scriptum est. Quia
propter te mortificamur tota die estimati sumus
sicut oves occisionis. Sed in hiis omnibus superamus
propter eum qui dilexit nos. Certus sum enim quia
neque mors. neque vita. neque angeli. neque prin-
cipatus. neque potestates. neque virtutes. neque
instantia. neque futura. neque fortitudo. neque
altitudo. neque profundum. neque creatura alia po-
terit nos separare a caritate dei que est in christo

Veritatem dico in christo ihesu non **IX** [ihesu domino nostro.]
mentior. Testimonium perhibente conscientia me-
a in spiritu sancto quoniam tristicia est michi magna et continuus
dolor cordi meo. Optabam enim ego ipse ana-
thema esse a christo pro fratribus meis qui sunt cognati mei
secundum carnem qui sunt israelite. Quorum adoptio
est filiorum dei et gloria et testamentum et legis latio
et obsequium et promissa quorum patres et ex quibus
christus secundum carnem qui est super omnia deus benedictus amen. [non autem quod exciderit verbum dei]
Non enim omnes qui ex israel sunt. hii sunt israelite
neque qui ex semine abrahe sunt omnes filii sunt
abrahe sed in ysaac vocabitur tibi semen. Id est non
qui filii carnis hii filii sunt dei sed qui filii sunt
promissionis estimantur in semine. promissionis
enim verbum hoc est. Secundum hoc tempus veniam et
erit sare filius. non solum autem illa sed et rebecca

ex vno concubitu habens ysaac patris nostri. Cum enim
no dum nati fuissent aut aliquid egissent boni
aut mali vt secundum electionem propositum dei maneret
non ex operibus sed ex vocatione dictum est ei
quia maior seruiet minori. Sicut scriptum est
Iacob dilexi esau autem odio habui. Quid ergo
dicemus? Numquid iniquitas est apud deum. Ab
sit. Moysi enim dicit. Miserebor cui misertus
sum et misericordiam prestabo cui miserebor. Igitur
non volentis neque currentis sed miserentis est dei.
Dicit enim scriptura pharaoni. Quia in hoc
ipsum excitaui te vt ostendam in te virtutem
meam et vt annuncietur nomen meum in vniuersa
terra. Ergo cui vult deus miseretur et quem vult
obdurat. Dicis itaque michi. Quid adhuc
queritur. Voluntati enim eius quis resistit. O ho
mo tu quis es qui respondeas deo. Numquid dicit figmen
tum ei qui se finxit quid me fecisti sic. An non
habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere
aliud quidem vas in honorem aliud vero in contum
eliam. Quod volens deus ostendere iram suam et notam
facere potentiam suam sustinuit in multa paciencia
vasa ire apta in interitum vt ostenderet diuicias
glorie sue in vasa misericordie que preparauit in gloriam suam
quos vocauit non solum ex iudeis sed et ex gen
tibus. Sicut in osee dicit. Vocabo non plebem me
am et non dilectam meam dilectam meam et non misericordiam
consecutam et erit in hoc loco dictum est eis non
plebs mea vos ibi vocabuntur filii dei viui.
ysaias autem clamat pro israel. Si fuerit nu
merus filiorum israel tamquam arena maris reliquie
salue fient. Verbum enim consummans et abreuians
in equitate quia verbum breuiatum faciet deus super terram.
Et sicut predixit ysaias nisi dominus sabaoth re
liquisset nobis semen quasi sodoma facti essemus et
sicut gomorra similes fuissemus. Quid ergo dice
mus quod gentes que non sectabantur iusticiam appre
henderunt iusticiam. Iusticiam autem que ex fide
est. Israel vero sectando legem iusticie in legem iusti
cie non peruenit. Quare quia non ex fide sed quasi
ex operibus. Offenderunt enim in lapidem offensi

onis. Sicut scriptum est. Ecce pono in syon la
pidem offensionis et petram scandali et omnis
qui credidit in eum non confundetur. X
Fratres voluntas quidem cordis mei et ob
secracio ad deum fit pro illis in salutem. Testimo
nium enim perhibeo illis quod emulacionem dei habent
sed non secundum scientiam. Ignorantes enim dei iusti
ciam et suam querentes statuere iusticie dei non sunt
subiecti. Finis enim legis xpistus est ad iusticiam
omni credenti. Moyses enim scripsit. Quoniam iu
sticiam que ex lege est qui fecerit homo viuet in ea.
Que autem ex fide est iusticia sic dicit. Ne dixeris
in corde tuo quis ascendit in celum id est xpistum deduce
re aut quis descendet in abyssum hoc est xpistum ex
mortuis reuocare. Sed quid dicit scriptura. Pro
pe est verbum in ore tuo et in corde tuo hoc est verbum
fidei quod predicamus. Quia si confitearis in ore tuo
dominum ihesum xpistum et credideris in corde tuo quod
deus illum suscitauit a mortuis saluus eris.
Corde enim creditur ad iusticiam ore autem confessio
fit ad salutem. Dicit enim scriptura. Omnis qui
credit in illum non confundetur. Non enim est disti
nccio iudei et greci. nam idem dominus omnium diues in
omnes qui inuocant illum. Omnis enim quicumque in
uocauerit nomen domini saluus erit. Quomodo
ergo inuocabunt in quem non crediderunt. aut
quomodo credent ei quem non audierunt. Quomodo
autem audient sine predicante. Quomodo vero pre
dicabunt nisi mittantur. Sicut scriptum est. Quam
speciosi pedes euangelizancium bona. Sed non
omnes obediunt euangelio. ysaias autem dicit.
Domine quis credidit auditui nostro et brachium
domini cui reuelatum est. Ergo fides ex audi
tu auditus autem per verbum xpisti. Sed dico. Numquid
non audierunt. Et quidem in omnem terram exiuit
sonus eorum et in fines orbis terre verba eorum.
Sed dico. Numquid israel non cognouit. Primus
moyses dicit. Ego ad emulacionem adducam vos ad
non gentem. In gentem insipientem in iram
vos mittam. ysaias autem audet et dicit. In
uentus sum a non querentibus me palam apparui

eis qui me nõ interrogabãt. Ad isrł aut̃
dicit. Tota die expandi man⁹ ad pplm
nõ credentẽ ⁊ ↄtradicentẽ michi. XI
Dico g͛. Nũquid repulit ds̃ pplm suũ.
Absit. Nam ⁊ ego isrłita sũ ex semine abra
he de tribu beniamin. Nõ repulit dñs
plebẽ suã quã pscivit. An nescitis i helya
quid dicit scriptura. Quẽadmodũ inter
pellat dm̃ aduersus isrł. Dñe pphas tuos
occiderũt altaria tua suffoderũt ⁊ ego re
lictus sũ solus ⁊ q̃rũt aĩam meã. Sꝫ quid
dic̃ illi diuinũ rñsũ. Reliq̃ michi sep
tẽ milia uiror̃ q̃ nõ curuauerũt genua sua
ante baal. Sic g͛ ⁊ in hoc tp̃e reliq̃e sc̃dm
electiõẽ grẽ dĩ salue fce sũt. Si aũt grã iã
nõ ẽ grã. Si aut̃ grã nõ ex opib;. Quid g͛
Qd̃ q̃rebat isrł hoc nõ est ↄsecutus. Electio
aut̃ ↄsecuta ẽ. Ceti aut̃ excecati sũt. Sicut
sc̃ptum ẽ. Dedit illis ds̃ spm̃ ↄpunctionis oc
culos vt nõ videant ⁊ aures vt nõ audiãt
vsq; in hodiernũ diem. Et dauid dic̃. Fiat
mensa eor̃ corã ipis i laqueũ ⁊ i captionẽ
⁊ in scãdalũ ⁊ in retributõẽ illis. Obscurẽ
tur oculi eor̃ ne uideant ⁊ dorsũ eor̃ semp i
curua. Dico g͛. Nũquid sic offenderũt vt ca
derẽt. Absit. Sꝫ illor̃ delicto salus gentib;
ẽ vt illos emulẽtur. Qd̃ si delictũ illor̃ di
uitie sũt mũdi ⁊ diminutio eor̃ diuitie
gentiũ q̃nto magis plenitudo eor̃. Vob
aut̃ dico gentib; q̃m diu quidẽ ego sũ gẽti
um apls̃ ministiũ meũ honorificabo si q̃m
puocẽ ad emulandũ carnẽ meã vt sal
uos faciã aliq̃s ex illis. Si enĩ amissio
eor̃ reconciliacõ est mũdi q̃ assũpcõ ẽ nisi
vita ex mortuis. Qd̃ si delibacõ ẽ scã
⁊ massa ⁊ si radix scã ⁊ rami. Qd̃ si ex
ramis aliq̃ fracti sũt tu aut̃ cũ oleast̃
ẽẽs insertus es in illis ⁊ socius fc̃s es ra
dicis ⁊ pinguedĩs oliue. Noli gl͛ari ad
ũs ramos qd̃ si gl͛aris nõ tu radicẽ por
tas s; radix te. Dicis g͛. fracti sũt rami

vt ego inserar. Bene ꝓpt̃ incredulitatẽ
fracti sũt tu aut̃ fide stas noli aut̃ altum
sape ꝫ time. Si enĩ ds̃ naturalib; ramis
non pepercit ne forte nec t̃ parcat. Vide g͛
bonitatẽ ⁊ seuitatẽ dĩ in eos quidẽ qui
ceciderũt seuitatẽ in te aut̃ bonitatẽ si p
manseris i bonitate dĩ. Alioqn ⁊ tu exci
dis ⁊ illi si nõ pmanserĩt in incredulitate ins
erent. Potẽs est enĩ ds̃ itm̃ inserere illos. Nã
si tu ex naturali excis es oleastro ⁊ ↄt̃ na
turã insertus es in bonã oliuã q̃nto mag
hij scd̃m suã naturã inserẽtur sue oliue.
Nolo enĩ uos ignorare fr̃es misteriũ hoc vt
nõ sitis vob metipis sapiẽtes q͛ cecitas ex
pte ↄtingit i isrł donec plenitudo gentiũ
intraret ⁊ sic omnis isrł saluus fieret. Sicut
scriptũ est. Veniet ex syon q̃ eripiat ⁊ aue
rtat impietatẽ ab iacob. Et hoc illis a
me testamẽtũ cũ abstulero pcc̃a eor̃. Scd̃m
quidẽ euãgliũ inimici ꝓpt̃ uos scd̃m electõẽ
aut̃ kmĩ ꝓpt̃ pr̃es. Sine pnia enĩ sũt dona
⁊ vocacõ dĩ. Sicut enĩ ⁊ uos aliqñ nõ cre
didistis dõ nũc aut̃ miĩam ↄsecuti estis ꝓpt̃
illor̃ incredulitatẽ ita ⁊ isti nũc nõ credi
derũt i urãm miĩam vt ⁊ ipi miĩam ↄseq̃n
tur. Conclusit enĩ ds̃ oĩa i incredulitate
vt oĩm misereat̃. O altitudo diuiciar̃ sapiẽ
⁊ sc̃ie dĩ q̃m i ↄphensibilia sũt iudicia eius
⁊ inuestigabiles uie ei⁹. Quis enĩ cognouit
sensũ dñi aut q̃s ↄsiliarius ei⁹ fuit. aut q̃s
prior dedit illi ⁊ retribuet ei. Qm̃ ex ipo ⁊
p ipm̃ ⁊ in ipo sũt oĩa ipi honor ⁊ gloria i
Obsecro itaq; uos XII sc̃la scl̃or̃
fr̃es p miĩam dĩ vt exhibeatis corpora
vr̃a hostiam uiuentẽ scãm dõ placentẽ ra
cionabiłe obsequiũ urm̃. Et nolite ↄforma
ri huic sc̃lo s; reformamĩ i nouitate sens
us urĩ vt pbetis q̃ sit uoluntas dĩ bona ⁊ be
ne placẽs ⁊ pfcã. Dico enĩ p grãm dĩ q̃
data ẽ michi omib; q̃ sũt inter uos non
plus sape q̃m oportet sape s; sape ad so

brietatem. Et unicuique sicut deus divisit mensuram fidei. Sicut enim in uno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent: ita multi unum corpus sumus in Christo. Singuli autem alter alterius membra. Habentes autem donationes secundum gratiam que data est nobis differentes. Sive ministerium in ministrando, sive qui docet in doctrina. Qui exhortatur in exhortando, qui tribuit in simplicitate, qui preest in sollicitudine, qui miseretur in hilaritate. Dilectio sine simulatione. Odientes malum, adherentes bono. Karitatem fraternitatis invicem diligentes. Honore invicem prevenientes. Sollicitudine non pigri. Spiritu ferventes. Domino servientes. Spe gaudentes. In tribulatione patientes. Orationi instantes. Necessitatibus sanctorum communicantes. Hospitalitatem sectantes. Benedicite persequentibus vos, benedicite et nolite maledicere. Gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus. Id ipsum invicem sentientes. Non alta sapientes, sed humilibus consentientes. Nolite esse prudentes apud vosmetipsos. Nulli malum pro malo reddentes. Providentes bona non tantum coram deo, sed et coram omnibus hominibus. Si fieri potest quod ex vobis est cum omnibus hominibus pacem habentes. Non vosmetipsos defendentes karissimi, sed date locum ire. Scriptum est enim: Michi vindictam, et ego retribuam, dicit dominus. Sed si esurierit inimicus tuus, ciba illum. Si sitit, potum da illi. Hoc enim faciens carbones ignis congeres super caput eius. Noli vinci a malo, sed vince in bono malum.

XIII. Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Non enim est potestas nisi a deo. Que autem sunt, ordinata a deo sunt. Itaque qui resistit potestati, ordinationi dei resistit. Qui autem resistunt, ipsi sibi dampnationem acquirunt. Nam principes non sunt timori boni operis, sed mali. Vis autem non timere potestatem? Bonum fac, et habebis laudem ex illa. Dei enim minister est tibi in bonum. Si autem malefeceris, time: non enim sine causa gladium portat. Dei enim minister est, vindex in iram ei qui malum agit. Ideo necessitati subditi estote, non solum propter iram sed etiam propter conscientiam. Ideo enim et tributa prestatis. Ministri enim sunt dei in hoc ipsum servientes. Reddite ergo omnibus debita. Cui tributum, tributum. Cui vectigal, vectigal. Cui timorem, timorem. Cui honorem, honorem. Nemini quicquam debeatis, nisi ut invicem diligatis. Qui enim diligit proximum, legem implevit. Nam non adulterabis, non occides, non furaberis, non falsum testimonium dices, non concupisces rem proximi tui. Et si quod est aliud mandatum, in hoc verbo restauratur: Diliges proximum tuum sicut te ipsum. Dilectio proximi malum non operatur. Plenitudo ergo legis est dilectio. Et hoc scientes quia hora est iam nos de sompno surgere. Nunc enim propior est nostra salus quam cum credidimus. Nox precessit, dies autem appropinquabit. Abiciamus ergo opera tenebrarum, et induamur arma lucis. Sicut in die honeste ambulemus. Non in comessationibus et ebrietatibus, non in cubilibus et inpudicitiis, non in contentione et emulatione. Sed induimini dominum Ihesum Christum. Et carnis curam ne feceritis in desideriis.

XIIII. Infirmum autem in fide assumite, non in disceptationibus cogitationum. Alius autem credit se manducare omnia. Qui autem infirmus est, olus manducet. Is qui manducat, non manducantem non spernat. Et qui non manducat, manducantem non iudicet. Deus enim illum assumpsit. Tu quis es qui iudicas alienum servum? Suo domino stat aut cadit. Stabit autem: potens est enim deus statuere illum. Nam alius iudicat diem inter diem. Alius iudicat omnem diem. Unusquisque in suo sensu habundet. Qui sapit diem, domino sapit. Et qui manducat, domino manducat. Gratias enim agit deo. Et qui non manducat, domino non manducat, et gratias agit deo. Nemo enim nostrum sibi vivit, et nemo sibi moritur. Sive enim vivimus, domino vivimus; sive morimur, domino morimur. Sive ergo vivimus, sive morimur, domini sumus. In hoc enim Christus et mortuus est et resurrexit, ut et vivorum et mortuorum dominetur. Tu autem quid iudicas fratrem tuum? Aut tu quid spernis fratrem tuum? Omnes enim stabimus

ante tribunal dei. Scriptum est enim. Viuo
ego dicit dns quoniam michi flectetur omne ge
nu et omnis lingua confitebitur dno. Itaque vnus
quisque nrm racionem reddet deo. Non ergo am
plius inuicem iudicemus. sed hoc iudicate magis
ne ponatis offendiculum fratri uel scandalum. Sci
o et confido in dno ihu quia nichil commune per ipsum
nisi ei qui existimat quid commune esse illi com
mune est. Si enim propter cibum frater tuus contrista
tur iam non secundum caritatem ambulas. Noli ci
bo tuo illum perdere pro quo xpc mortuus est.
Non blasphemetur bonum nrm. Non est regnum
dei esca et potus sed iusticia et pax et gaudi
um in spu sco. Qui enim in hoc seruit xpo
placet deo et probatus est hominibus. Itaque que
pacis sunt sectemur et que edificationis sunt
inuicem custodiamus. Noli propter escam destruere
dei opus. Omnia quidem munda sunt sed malum
est homini qui per offendiculum manducat. Bo
num est non manducare carnem et non bibe
re vinum neque in quo frater tuus offenditur aut
scandalizatur aut infirmatur. Tu fidem
habes penes temetipsum habe coram deo. Be
atus qui non iudicat semetipsum in eo quod pro
bat. Qui autem discernit si manducauerit damp
natus est quia non ex fide. Omne autem quod non
est ex fide peccatum est. XV.

Debemus autem nos firmiores inbecilli
tates infirmorum sustinere et non nobis pla
cere. Vnusquisque vrm proximo suo placeat
in bono ad edificationem. Etenim xpc non sibi placuit.
Sed sicut scriptum est. Improperia improperancium
tibi ceciderunt super me. Quecumque enim scripta sunt
ad nram doctrinam scripta sunt vt per pacienciam
et consolationem scripturarum spem habeamus. Ds autem
paciencie et solacii det vobis idipsum sapere in alterutrum
secundum ihm xpm vt vnanimes vno o
re honorificetis deum et patrem dni nri ihu xpi.
Propter quod suscipite inuicem sicut et xpc suscepit
uos in honorem dei. Dico autem xpm ihm minis
trum fuisse circumcisionis propter veritatem dei ad con

firmandas promissiones patrum. Gentes autem
super misericordia honorare deum sicut scriptum est. Propterea
hoc confitebor tibi in gentibus dne et nomini tuo
cantabo. Et iterum dicit. Letamini gentes cum
plebe eius. Et iterum dicit. Laudate omnes
dnm et magnificate eum omnes populi. Et rur
sus ysaias ait. Erit radix iesse et qui ex
urget regere gentes in eum gentes sperabunt.
Ds autem spei repleat uos omni gaudio et pa
ce in credendo. vt habundetis in spe et uirtute
spc sci. Certus sum autem fres mei et ego ipse
de vobis quoniam et ipsi pleni estis dilectione reple
ti omni sciencia ita ut possitis alterutrum monere.
Audacius autem scripsi vobis fres ex parte tamquam
in memoriam uos reducens propter graciam que da
ta est michi a deo. vt sim minister xpi ihu in gen
tibus sanctificans euangelium dei vt fiat obla
cio gencium sanctificata et accepta in spu sco. Ha
beo autem graciam in xpo ihu ad deum. Non enim
audeo loqui aliquid eorum que per me non efficit
xpc in obedienciam gencium in verbo et factis in vir
tute signorum et prodigiorum virtute spc sci. Ita
vt ab ierlm per circuitum vsque ad illiricum
repleuerim euangelium xpi. Sic autem hoc pre
dicaui euangelium non vbi nominatus est xpc
ne super alienum fundamentum edificarem. Sed sicut
scriptum est. Quibus non est annunciatum de eo vide
bunt et qui non audierunt intelligent. Propter quod
et impediebar plurimum venire ad uos et prohi
bitus sum vsque adhuc. Nunc vero vlterius locum
non habens in his regionibus cupiditatem autem
habens veniendi ad uos ex multis iam annis pre
cedentibus. Cum in yspaniam proficisci cepero spero
quod preteriens uideam uos et a vobis deducar
illuc. Si vobis primum ex parte fruitus fuero. Nunc
igitur proficiscar in ierlm ministrare sanctis. Proba
uerunt enim macedonia et achaia. collacionem
aliquam facere in pauperes sanctorum qui sunt in ierlm. Pla
cuit enim eis et debitores sunt eorum. Nam si
spiritualium eorum participes facti sunt gentiles de
bent et in carnalibus ministrare eis. Hoc igitur

cum summavero et assignavero eis fructum hunc, per vos proficiscar in yspaniam. Scio autem quoniam veniens ad vos in habundantia benedictionis Christi veniam. Obsecro vos ergo fratres per dominum nostrum et per caritatem spiritus sancti ut adiuvetis me in orationibus vestris pro me ad deum ut liberer ab infidelibus qui sunt in iudea et obsequii mei oblacio accepta fiat in ierusalem sanctis. Ut veniam ad vos in gaudio per voluntatem dei et refrigerer vobiscum. Deus autem pacis sit cum omnibus vobis. XVI

Commendo autem vobis phebem sororem nostram que est in ministerio ecclesie que est cencris ut suscipiatis eam in domino digne sanctis et assistatis ei in quocumque negocio vestri indiguerit. Etenim ipsa quoque astitit multis et michi ipsi. Salutate priscam et aquilam adiutores meos in Christo Ihesu qui pro anima mea suas cervices supposuerunt. Quibus non solum ego gratias ago sed et cuncte ecclesie gentium et domesticam eorum ecclesiam. Salutate ephenetum dilectum michi qui est primitivus asye in Christo. Salutate mariam que multum laboravit in vobis. Salutate andronicum et iuliam cognatos et concaptivos meos qui sunt nobiles in apostolis qui et ante me fuerunt in Christo. Salutate ampliatum dilectissimum michi in domino. Salutate urbanum adiutorem nostrum in Christo et stachion dilectum meum. Salutate appellen et probum in Christo. Salutate eos qui sunt ex aristoboli domo. Salutate herodionem cognatum meum. Saluta te eos qui sunt ex narcissi domo qui sunt in domino. Salutate tripheanam et triphosam que laborant in domino. Salutate persidam karissimam que multum laboravit in domino. Salutate rufum electum in domino et matrem eius et meam. Salutate asincritum phlegontam plegunta hermen patrobam hermam et qui cum eis sunt fratres. Salutate philologum et iuliam et nereum et sororem eius et olimpiadem et omnes qui cum eis sunt sanctos. Salutate invicem in osculo sancto. Salutant vos ecclesie omnes Christi. Rogo autem vos fratres ut observetis eos qui dissensiones et offendicula preter doctrinam quam vos didicistis faciunt et declinate ab illis. Huiusmodi enim Christo domino nostro non serviunt sed suo ventri et per dulces sermones et benedictiones seducunt corda innocentium. Vestra enim obedientia in omnem locum divulgata est. Gaudeo igitur in vobis sed volo vos sapientes esse in bono et simplices in malo. Deus autem pacis conteret sathanam sub pedibus vestris velociter. Gratia domini nostri Ihesu Christi vobiscum. Salutat vos timotheus adiutor meus et lucas et iason et sosipater cognati mei. Saluto vos ego tercius qui scripsi epistolam in domino. Salutat vos gaius hospes meus et universa ecclesia. Salutat vos erastus arcarius civitatis et quartus frater. Ei autem qui potens est vos confirmare iuxta evangelium meum et predicationem Ihesu Christi secundum revelationem misterii temporibus eternis taciti quod nunc patefactum est per scripturas prophetarum secundum preceptum eterni dei ad obeditionem fidei in cunctis gentibus cogniti soli sapienti deo per Ihesum Christum cui est honor in secula seculorum.

Corinthii sunt achaici et hii similiter **Prologus** ab apostolis audierunt verbum veritatis et subversi sunt multifarie quidam a falsis apostolis quidam a philosophie verbosa eloquentia alii a secta legis iudaice inducti. Hos revocat apostolus ad veram et evangelicam sapientiam scribens eis ab epheso per timotheum discipulum suum cohortans et corripiens ut salvi fiant in Christo ihesu domino nostro.

Epistola ad chorinthios

Paulus vocatus apostolus Christi Ihesu per voluntatem dei et sostenes frater ecclesie dei que est corinthi sanctificatis in Christo Ihesu vocatis sanctis cum omnibus qui invocant nomen domini nostri Ihesu Christi in omni loco ipsorum et nostro. Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino Ihesu Christo. Gratias ago deo meo semper pro vobis in gratia dei que data est vobis in Christo Ihesu. Quia in omnibus divites facti estis in illo in omni verbo et in omni scientia sicut testimonium Christi confirmatum est in vobis

ita ut nichil vobis desit in ulla gratia expec-
tantibus revelationem domini nostri ihesu christi qui et
confirmabit vos usque in finem sine crimine
in die adventus domini nostri ihesu christi. Fidelis
autem deus est per quem vocati estis in societatem
filii eius ihesu christi domini nostri. Obsecro autem
vos fratres per nomen domini nostri ihesu christi ut id
ipsum dicatis omnes et non sint in vobis scisma-
ta. Sitis autem perfecti in eodem sensu et in e-
adem sententia. Significatum est enim mihi de vobis
fratres mei ab hiis qui sunt cloes quia contentiones
inter vos sunt. Hoc autem dico fratres quod unusquisque
vestrum dicit. Ego quidem sum pauli. Ego autem
apollo. Ego vero cephe. ego autem christi.
Divisus est christus. Numquid paulus crucifi-
xus est pro vobis aut in nomine pauli baptiza-
ti estis. Gratias ago deo meo quod neminem
vestrum baptizavi nisi crispum et gaium ne
quis dicat in nomine meo baptizati estis. Ba-
ptizavi autem et stephane domum. Ceterum ne-
scio si quem alium baptizaverim. Non enim mi-
sit me christus baptizare sed evangelizare non
in sapientia verbi ut non evacuetur crux christi. Ver-
bum enim crucis pereuntibus quidem stultitia est
hiis autem qui salvi fiunt id est nobis virtus dei est.
Scriptum est enim. Perdam sapientiam sapientium et pru-
dentiam prudentium reprobabo. Ubi sapiens ubi
scriba. Ubi conquisitor huius seculi. Nonne stul-
tam fecit deus sapientiam huius seculi. Nam quia in dei
sapientia non cognovit mundus per sapientiam deum pla-
cuit deo per stultitiam predicationis salvos facere
credentes. Quoniam et iudei signa petunt et greci
sapientiam querunt. Nos autem predicamus christum cru-
cifixum iudeis quidem scandalum gentibus au-
tem stultitiam. Ipsis autem vocatis iudeis atque
grecis, christum dei sapientiam et dei virtutem. Quia
quod stultum est dei sapientius est hominibus et quod
infirmum est dei fortius est hominibus. Videte enim
vocationem vestram fratres quia non multi sapientes
secundum carnem non multi potentes non multi no-
biles. Sed que stulta sunt mundi elegit deus ut
confundat sapientes et infirma mundi elegit
deus ut confundat fortia et ignobilia mundi
elegit deus et contemptibilia et ea que non sunt ut ea que sunt de-
strueret ut non glorietur omnis caro in conspectu
eius. Ex ipso autem vos estis in christo ihesu qui
factus est sapientia nobis a deo et iustitia et sancti-
ficatio et redemptio ut quemadmodum scriptum est
qui gloriatur in domino glorietur. II

Et ego cum venissem ad vos fratres veni
non in sublimitate sermonis aut sapientie annun-
tians vobis testimonium christi. Non enim iudicavi
me scire aliquid inter vos nisi christum ihesum et
hunc crucifixum. Et ego in infirmitate et tim-
ore et tremore multo fui apud vos. Et ser-
mo meus et predicatio mea non in persuasibilibus
humane sapientie verbis sed in ostensione spiritus et
virtutis ut fides vestra non sit in sapientia homi-
num sed in virtute dei. Sapientiam autem loquimur inter
perfectos. Sapientiam autem non huius seculi neque prin-
cipum huius seculi qui destruuntur. Sed loquimur
dei sapientiam in misterio que abscondita est quam pre-
destinavit deus ante secula in gloriam nostram quam
nemo principum huius seculi cognovit. Si enim
cognovissent numquam dominum glorie crucifixissent.
Sed sicut scriptum est. Quod oculus non vidit nec
auris audivit nec in cor hominis ascendit que
preparavit deus hiis qui diligunt illum. Nobis
autem revelavit deus per spiritum suum. Spiritus enim
omnia scrutatur et profunda dei. Quis enim
scit hominum que sunt eius nisi spiritus hominis qui in ipso
est. Ita et que dei sunt nemo cognovit nisi spiritus
dei. Nos autem non spiritum mundi huius accepimus
sed spiritum qui ex deo est ut sciamus que a deo donata
sunt nobis que et loquimur non in doctis humane
sapientie verbis sed in doctrina spiritus spiritualibus
spiritualia comparantes. Animalis autem homo non
percipit ea que sunt spiritus dei. Stultitia est enim illi et
non potest intelligere quia spiritualiter examinatur. Spiri-
tualis autem iudicat omnia et ipse a nemine iu-
dicatur. Quis enim cognovit sensum domini qui in-
struat eum. Nos autem sensum christi habemus.

III

Et ego fr̄es nō potui uob̄ loqui
quasi sp̄ialib; s; q̄i carnalib; tamq̄
paruulis in xp̄o lac uob̄ potū dedi nō escā.
Non dū enī poteratis nec nūc quidē potestis.
Adhuc enī estis carnales. Cū enī sit inť
uos zelus ⁊ ɔtentio nōne carnales estis
⁊ sc̄dm hominē ambulatis. Cū enī q̄s di
cat ego quidē sū pauli. ali᷒ aūt ego apol
lo ali᷒ uo cephe nōne hoīes estis. Quid
igitur est apollo. Quid uo paulus. Mini
strī sunt eius cui credidistis ⁊ vnicuiq; si
cut dn̄s dedit. Ego plantaui apollo riga
uit s; d̄s incrementū dedit. Itaq; neq; qui
plantat ē aliq̄ neq; qui rigat s; q̄ incre
mentū dat d̄s. Qui plantat aūt ⁊ qui ri
gat vnū sūt. Vnusq̄sq; aūt ppriā mercedē
accipiet sc̄dm suū laborē. Dei enī sum᷒ ad
iutores dī agricultura estis dī edificatio
estis. Sc̄dm grām q̄ data ē michi vt sa
piēs architectus fūdamentū posui alius
aūt sup edificat. Vnusquisq; aūt uideat q̄
modo sup edificet. Fundamentū enī aliud ne
mo pōt ponē pret id qd̄ positū est qd̄ est
xp̄c ih̄c. Siq̄s aūt sup edificat sr̄ fūdamē
tū hoc aurū. argentū. lapides p̄ciosos ligna
fenū stipulā. vniuscuiq; opus manifestū
erit q̄le sit. Dies enī dn̄i declarabit q̄r
ī igne reuelabit̄ ⁊ vniuscuiq; opus q̄le sit
ignis pbabit. Si cui᷒ opus manserit qd̄
sup edificauit mercedē accipiet. Si cui᷒ opus
arserit detrimentū patiet̄. Ipse aūt saluus
erit sic tn̄ quasi p ignē. Nescitis q̄m tem
plū dī estis ⁊ sp̄c dī habitat ī uob̄. Siquis
aūt templū dei uiolauerit disp̄det illū deus.
Templū enī dī sc̄m est qd̄ estis uos. Nemo
se seducat. Siq̄s uidet̄ inť uos sapiēs ēē
in hoc seclo stult᷒ fiat ut sit sapiēs. Sapi
entia enī hui᷒ mūdi stultitia ē apud dm̄.
Scriptū est enī. Comphendā sapientes in
astutia eor̄. Et iť̄m. Dn̄s nouit cogita
tiones sapientū q̄m vane sūt. Itaq; nemo
gl̄etur in hoīb;. Omnīa enī ur̄a sūt siue
paul᷒ siue apollo. siue cephe siue mūd᷒. siue
uita. siue mors. siue p̄sentia. siue futura.
Omnīa aūt ur̄a sūt. vos aūt xp̄i. xp̄c aūt dī.

IIII

Sic nos existimet hō ut ministros
xp̄i ⁊ dispensatores misterior̄ dī. hic iā
q̄ritur inť dispensatores vt fidel᷒ q̄s īueniat̄.
Michi aūt p minimo ē ut a uob̄ iudicer
aut ab humano die. S; neq; me ip̄m iudi
co. Nich̄ enī michi ɔscius sū s; nō in hoc iu
stificatus sū. Qui aūt iudicat me dn̄s ē.
Itaq; nolite ante temp᷒ iudicare quoad
usq; ueniat dn̄s q̄ ⁊ illūinabit abscondita
tenebrār̄ ⁊ manifestabit ɔsilia cordiū. Et
tūc laus erit vnicuiq; a dō. Hec aūt fr̄es
transfiguraui in me ⁊ apollo ppť vos vt in nob̄
discatis ne sup̄ q̄m scriptū est vn᷒ adūsus a
liū infletur p alio. Quis enī te discernit
quid aūt habes qd̄ nō accepisti. Si aūt
accepisti quid gl̄aris quasi nō acceperis.
Iam saturati estis iā diuites fc̄i estis. sine
nob̄ regnatis ⁊ vt̄ regnetis vt ⁊ nos re
gnem᷒ uob̄cū. Puto enī qd̄ d̄s nos ap̄los
nouissimos ostendit tamq̄ morti desti
natos q̄r spectaculū fc̄i sum᷒ huic mūdo
⁊ angelis ⁊ hoīb;. Nos stulti ppť xp̄m
uos aūt sapientes ī xp̄o. Nos infirmi vos
aūt fortes. Vos nobiles nos aūt igno
biles. vsq; in hanc horā ⁊ esurim᷒ ⁊ sitim᷒
⁊ nudi sum᷒. ⁊ colaphis cedim᷒ ⁊ instabi
les sum᷒ ⁊ laboramus operantes manib;
nr̄is. Maledicimur ⁊ bn̄dicim᷒ p̄secutionē
patimur ⁊ sustinem᷒. Blasphemamur et
obsecram᷒ tamq̄ purgamenta hui᷒ mūdi
fc̄i sum᷒ oīm p̄ipsima usq; adhuc. Nō ut
ɔfundā uos hec scribo s; ut filios meos
k̄mos moneo. Nam si decē milia pedago
gor̄ hea[illegible]tis in xp̄o s; nō multos patres
Nam in xp̄o ih̄u p euāgliū ego uos ge
nui. Rogo ergo fr̄es imitatores mei es
tote sic ⁊ ego xp̄i. Ideo misi ad uos thi

motheum qui est filius meus karissimus
et fidelis in domino. Qui vos commonefaciat
vias meas que sunt in christo ihesu sicut ubique
et in omni ecclesia doceo. Tamquam non venturus sim
ad vos sic inflati sunt quidam. Veniam ad
vos cito si dominus voluerit et cognoscam non ser-
monem eorum qui inflati sunt sed virtutem. Non enim in
sermone est regnum dei sed in virtute. Quid vul-
tis in virga veniam ad vos an in caritate
et spiritu mansuetudinis. V

Omnino auditur inter vos fornicatio
et talis fornicatio qualis nec inter gentes ita
ut aliquis uxorem patris sui habeat. Et vos inflati
estis et non magis luctum habuistis ut tollatur de me-
dio vestrum qui hoc opus fecit. Ego quidem ab-
sens corpore presens autem spiritu iam iudicavi tamquam
presens eum qui sic operatus est in nomine domini nostri
ihesu christi congregatis vobis et meo spiritu cum vir-
tute domini ihesu tradere huiusmodi hominem sa-
thane in interitum carnis ut spiritus salvus fi-
at in die domini nostri ihesu christi. Non est bona glo-
riatio vestra. Nescitis quia modicum fermentum totam
massam corrumpit. Expurgate vetus fermen-
tum ut sitis nova conspersio sicut estis azimi.
Etenim pascha nostrum immolatus est christus. Itaque
epulemur non in fermento veteri neque in fermen-
to malicie et nequitie. Sed in azimis since-
ritatis et veritatis. Scripsi vobis in epistola ne
commisceamini fornicariis non utique fornicari-
is huius mundi, aut avaris, aut rapacibus,
aut ydolis servientibus alioquin debueratis tam-
de hoc mundo exisse. Nunc autem scripsi vobis
non commisceri. Si is qui frater nominatur est forni-
cator aut avarus aut ydolis serviens aut
maledicus aut ebriosus aut rapax cum
huiusmodi nec cibum sumere. Quid enim michi de
hiis qui foris sunt iudicare. Nonne vos de
hiis qui intus sunt vos iudicatis. Nam e-
os qui foris sunt deus iudicabit. Auferte malum

Audet aliquis vestrum VI ex vobis ipsis.
habens negotium adversus alterum iudica-
ri apud iniquos et non apud sanctos. An nescitis
quoniam sancti de mundo hoc iudicabunt. Et si in
vobis iudicabitur mundus indigni estis qui de
minimis iudicetis. Nescitis quoniam angelos
iudicabimus. Quanto magis secularia. Secula-
ria igitur iudicia si habueritis contemptibiles
qui sunt in ecclesia illos constituite ad iudicandum.
Ad verecundiam vestram dico. Sic non est inter
vos sapiens quisquam qui possit iudicare inter fratrem
suum. Sed frater cum fratre iudicio contendit et hoc apud in-
fideles et non apud sanctos. Iam quidem omnino
delictum est in vobis quod iudicia habetis inter
vos. Quare non magis iniuriam accipitis.
Quare non magis fraudem patimini. Sed vos
iniuriam facitis et fraudatis et hoc fratribus. An
nescitis quia iniqui regnum dei non possidebunt.
Nolite errare. Neque fornicarii neque ydolis
servientes neque adulteri neque molles neque ma-
sculorum concubitores neque fures neque avari neque
ebriosi neque maledici neque rapaces regnum
dei possidebunt. Et hec quidem aliquando fuistis sed
abluti sed sanctificati estis sed iustificati estis in
nomine domini nostri ihesu christi et in spiritu dei nostri. Omnia
michi licent sed non omnia expediunt. Omnia michi li-
cent sed non omnia edificant. Omnia michi licent
sed ego sub nullius redigar potestate. Esca ventri
et venter escis. Deus autem hunc et hanc destruet.
Corpus autem non fornicationi sed domino et dominus corpori.
Deus vero et dominum suscitavit et nos suscitabit
per virtutem suam. Nescitis quoniam corpora vestra
membra christi sunt. Tollens ergo membra christi faciam
membra meretricis. Absit. An nescitis quoniam qui
adheret meretrici unum corpus efficitur. Erunt enim
inquit duo in carne una. Qui autem adheret
domino unus spiritus est. Fugite fornicationem. Omne
peccatum quodcumque fecerit homo extra corpus est. Qui
autem fornicatur in corpus suum peccat. An nescitis
quoniam membra vestra templum sunt spiritus sancti qui in vobis
est quem habetis a deo et non estis vestri. Empti enim es-
tis precio magno. Glorificate et portate deum
in corpore vestro. VII

De quibus scripsistis mihi. Bonum est homini mulierem non tangere. propter fornicationem autem unusquisque suam habeat, et una quaeque suum virum habeat. Uxori vir debitum reddat. Similiter autem et uxor viro. Mulier sui corporis potestatem non habet sed vir. Similiter autem et vir sui corporis potestatem non habet sed mulier. Nolite fraudare invicem nisi forte ex consensu ad tempus ut vacetis orationi, et iterum revertimini in idipsum ne temptet vos sathanas propter incontinentiam vestram. Hoc autem dico secundum indulgentiam et non secundum imperium. Volo autem vos omnes homines esse sicut meipsum sed unusquisque proprium habet donum ex deo. alius quidem sic alius vero sic. Dico autem non nuptis et viduis. Bonum est illis si sic permaneant sicut et ego. Quod si non se continent nubant. Melius enim est nubere quam uri. His autem qui in matrimonio iuncti sunt praecipio non ego sed dominus uxorem a viro non discedere quod si discesserit manere innuptam aut viro suo reconciliari et vir uxorem non dimittat. Nam ceteris ego dico non dominus. Si quis frater uxorem habet infidelem et haec consentit habitare cum illo non dimittat illam. Et si qua mulier habet virum infidelem et hic consentit habitare cum illa non dimittat virum. Sanctificatus est enim vir infidelis per mulierem fidelem. Et sanctificata est mulier infidelis per virum fidelem. Alioquin filii vestri immundi essent. Nunc autem sancti sunt. Quod si infidelis discedit discedat. Non est servituti subiectus frater aut soror in eiusmodi. In pace autem vocavit nos deus. Unde enim scis mulier si virum salvum facies. aut unde scis vir si mulierem salvam facies. Unicuique sicut divisit dominus et unumquemque sicut vocavit deus ita ambulet et sicut in omnibus ecclesiis doceo. Circumcisus aliquis vocatus est non adducat praeputium. in praeputio aliquis vocatus est non circumcidatur. Circumcisio nichil est et praeputium nichil est sed observatio mandatorum dei. Unusquisque in qua vocatione vocatus est in ea permaneat. Servus vocatus es non sit tibi curae. sed et si potes liber fieri magis utere. Qui enim in domino vocatus est servus libertus est domini. Similiter qui liber vocatus est servus est christi. Pretio empti estis nolite fieri servi hominum. Unusquisque in qua vocatione vocatus est fratres in hoc permaneat apud deum. De virginibus autem praeceptum domini non habeo consilium autem do tamquam misericordiam consecutus a domino ut sim fidelis. Existimo enim hoc bonum esse propter instantem necessitatem quoniam bonum est homini sic esse. Alligatus es uxori noli quaerere solutionem. Solutus es ab uxore noli quaerere uxorem. Si autem acceperis uxorem non peccasti et si nupserit virgo non peccavit. Tribulationem tamen carnis habebunt huiusmodi. Ego autem vobis parco. Hoc itaque dico fratres tempus breve est. Reliquum est ut qui habent uxores tamquam non habentes sint. Et qui flent tamquam non flentes. Et qui gaudent tamquam non gaudentes sint. Et qui emunt tamquam non possidentes sint. Et qui utuntur hoc mundo tamquam non utantur. Praeterit enim figura huius mundi. Volo autem vos sine sollicitudine esse. Qui sine uxore est sollicitus est quae domini sunt quomodo placeat deo. Qui autem cum uxore est sollicitus est quae sunt mundi quomodo placeat uxori. Et divisus est. Et mulier innupta et virgo cogitat quae domini sunt ut sit sancta et corpore et spiritu. Quae autem nupta est cogitat quae sunt mundi quomodo placeat viro. Porro hoc ad utilitatem vestram dico non ut laqueum vobis iniciam sed ad id quod honestum est et quod facultatem praebeat vobis sine impedimento domino obsecrandi. Si quis autem turpem se existimat super virgine sua quod sit superadulta et ita oportet fieri. quod vult faciat non peccat si nubat. Nam qui statuit in corde suo firmus non habens necessitatem potestatem autem habens suae voluntatis et hoc iudicavit in corde suo servare virginem suam bene facit. Igitur et qui in matrimonio iungit virginem suam

bum facit. qui non iungit melius facit. Mulier alligata est legi quanto tempore vir eius vivit. Quod si dormierit vir eius liberata est a lege cui vult nubat tantum in domino. Beatior autem erit si sic permanserit secundum meum consilium. Puto autem quod et ego spiritum dei habeam.

De hiis autem que ydolis immolantur scimus quoniam omnes scientiam habemus. VIII

Scientia inflat caritas vero edificat. Si quis autem putat se scire aliquid nondum cognovit quemadmodum oporteat eum scire. Si quis autem diligit deum hic cognitus est ab eo. De escis autem que ydolis immolantur scimus quia nichil ydolum in mundo et quod nullus deus nisi unus. Nam et si sunt qui dicantur dii sive in celo sive in terra siquidem sunt multi dii et multi domini nobis tamen unus deus pater. Ex quo omnia et nos in illo et unus dominus ihesus christus per quem omnia et nos per ipsum. Sed non in omnibus scientia. Quidam autem cum conscientia usque nunc ydoli quasi ydolothitum manducant et conscientia ipsorum cum sit infirma polluitur. Esca autem nos non commendat deo. neque enim si manducaverimus habundabimus neque enim si non manducaverimus deficiemus. Videte autem ne forte hec licentia vestra offendiculum fiat infirmis. Si quis autem viderit eum qui habet scientiam in ydolio recumbentem nonne conscientia eius cum sit infirma edificabitur ad manducandum ydolothita. Et peribit infirmus in tua scientia frater propter quem christus mortuus est. Sic autem peccantes in fratres et percutientes conscientiam eorum infirmam in christo peccatis. Quapropter si esca scandalizat fratrem meum non manducabo carnem in eternum ne fratrem meum scandalizem. IX

Non sum liber. non sum apostolus. nonne christum ihesum dominum nostrum vidi. nonne opus meum vos estis in domino. Et si aliis non sum apostolus sed tamen vobis sum. Nam signaculum apostolatus mei vos estis in domino. Mea defensio apud eos qui me interrogant. hec est. Numquid non habemus potestatem sororem mulierem circumducendi sicut et ceteri

numquid non habemus potestatem manducandi et bibendi

apostoli et fratres domini et cephas. aut solus ego et barnabas non habemus potestatem hoc operandi. Quis militat suis stipendiis umquam. Quis plantat vineam et de fructu illius non edit. Quis pascit gregem et de lacte eius non manducat. Numquid secundum hominem dico hec. an et lex hec non dicit. Scriptum est enim in lege moysi. Non alligabis os bovis triturantis. Numquid de bubus cura est deo. An propter nos utique hoc dicit. Nam propter nos scripta sunt quoniam debet in spe qui arat arare et qui triturat in spe fructus percipiendi. Si nos vobis spiritualia seminavimus magnum est si nos vestra carnalia metamus. Si alii potestatis vestre participes sunt. quare non potius nos. Sed non usi sumus hac potestate. Sed omnia sustinemus ne quod offendiculum demus evangelio christi. Nescitis quoniam qui in sacrario operantur que de sacrario sunt edunt. Qui altario deserviunt cum altario participant. Ita et dominus ordinavit hiis qui evangelium annuntiant de evangelio vivere. Ego autem nullo horum usus sum. Non scripsi autem hec ut ita fiant in me. Bonum est enim mihi magis mori quam ut gloriam meam quis evacuet. Nam si evangelizavero non est mihi gloria. necessitas enim mihi incumbit. Ve enim mihi est si non evangelizavero. Si enim volens hoc ago mercedem accipio. Si autem invitus dispensatio mihi credita est. Que est ergo merces mea. ut evangelium predicans sine sumptu ponam evangelium christi ut non abutar potestate mea in evangelio. Nam cum liber essem ex omnibus omnium me servum feci ut plures lucrifacerem. Et factus sum tamquam iudeus iudeis ut iudeos lucrarer. Hiis qui sub lege sunt quasi sub lege essem cum ipse non essem sub lege ut eos qui sub lege erant lucrifacerem. Hiis qui sine lege erant tamquam sine lege essem. cum sine lege dei non essem sed in lege essem christi. ut lucrifacerem eos qui sine lege erant. Factus sum infirmus infirmis ut infirmos lucrifacerem. Omnibus omnia factus sum ut omnes facerem salvos. Omnia autem facio propter evangelium ut particeps eius

efficiar. Nescitis quod hii qui in stadio currunt omnes quidem currunt, sed unus accipit bravium? Sic currite ut comprehendatis. Omnis autem qui in agone contendit ab omnibus se abstinet. Et illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam. Ego igitur sic curro non quasi in incertum. Sic pugno non quasi aerem verberans, sed castigo corpus meum et in servitutem redigo, ne forte cum aliis predicaverim ipse reprobus efficiar.

X

Nolo enim vos fratres ignorare quoniam patres nostri omnes sub nube fuerunt et omnes mare transierunt, et omnes in Moyse baptizati sunt in nube et in mari. Et omnes eandem escam spiritalem manducaverunt, et omnes eundem potum spiritalem biberunt. Bibebant autem de spiritali consequente eos petra. Petra autem erat Christus. Sed non in pluribus eorum beneplacitum est deo. Nam prostrati sunt in deserto. Hec autem in figura facta sunt nostri ut non simus concupiscentes malorum sicut et illi concupierunt. Neque ydolatre efficiamini sicut quidam ex ipsis quemadmodum scriptum est. Sedit populus manducare et bibere, et surrexerunt ludere. Neque fornicemur sicut quidam ex ipsis fornicati sunt et ceciderunt una die xx tria milia. Neque temptemus Christum sicut quidam eorum temptaverunt et a serpentibus perierunt. Neque murmuraveritis sicut quidam eorum murmuraverunt et perierunt ab exterminatore. Hec autem omnia in figura contingebant illis. Scripta sunt enim ad correptionem nostram in quos fines seculorum devenerunt. Itaque qui se existimat stare videat ne cadat. Temptatio vos non apprehendat nisi humana. Fidelis autem deus est qui non patietur vos temptari supra id quod potestis. Sed faciet cum temptatione etiam proventum ut possitis sustinere. Propter quod karissimi fugite ab ydolorum cultura. Ut prudentibus loquor vos ipsi iudicate quod dico. Calix benedictionis cui benedicimus nonne communicatio sanguinis Christi est? Et panis quem frangimus nonne participatio corporis domini est? Quoniam unus panis unum corpus multi sumus. Omnes qui de uno pane et de uno calice participamus. Videte Israel secundum carnem: nonne qui edunt hostias participes sunt altaris? Quid ergo? Dico quod ydolis immolatum sit aliquid, aut quod ydolum sit aliquid? Sed que immolant gentes demoniis immolant et non deo. Nolo autem vos fieri socios demoniorum. Non potestis calicem domini bibere et calicem demoniorum. Non potestis mense domini participes esse et mense demoniorum. An non emulamur dominum? Numquid fortiores illo sumus? Omnia mihi licent sed non omnia expediunt. Omnia mihi licent sed non omnia edificant. Nemo quod suum est querat sed quod alterius. Omne quod in macello venit manducate nichil interrogantes propter conscientiam. Domini est terra et plenitudo eius. Si quis vos vocat infidelium et vultis ire omne quod vobis apponitur manducate nichil interrogantes propter conscientiam. Si quis autem dixerit hoc immolatum est ydolis nolite manducare propter illum qui indicavit et propter conscientiam. Conscientiam autem dico non tuam sed alterius. Ut quid enim libertas mea iudicatur ab aliena conscientia? Si ego cum gratia participo quid blasphemor pro eo quod gratias ago? Sive ergo manducatis sive bibitis vel aliud quid facitis omnia in gloria dei facite. Sine offensione estote iudeis et gentibus et ecclesie dei sicut et ego per omnia omnibus placeo non querens quod michi utile est sed quod multis ut salvi fiant. Imitatores mei estote sicut et ego Christi.

XI

Laudo autem vos fratres quod per omnia mei memores estis et sicut tradidi vobis precepta mea tenetis. Volo autem vos scire fratres quod omnis viri caput Christus est, caput autem mulieris vir, caput vero Christi deus. Omnis vir orans aut prophetans velato capite deturpat caput suum. Omnis mulier orans aut prophetans non velato capite deturpat caput suum. Unum enim est ac si decalvetur. Nam si non velatur mulier et tondeatur. Si vero turpe est mulieri tonderi aut decalvari velet caput suum. Vir autem non debet velari caput suum quoniam ymago et gloria dei est. Mulier autem

gloria viri est. Non enim vir ex muliere est sed mulier ex viro. Etenim non est creatus vir propter mulierem sed mulier propter virum. Ideo debet mulier velamen habere supra caput suum propter angelos. Verumtamen neque vir sine muliere neque mulier sine viro in domino. Nam sicut mulier de viro ita et vir per mulierem omnia autem ex deo. Vos ipsi iudicate. Decet mulierem non velatam orare deum? Nec ipsa natura docet vos. Quod vir quidem si comam nutriat ignominia est illi. Mulier vero si comam nutriat gloria est illi. Quoniam capilli pro velamine dati sunt ei. Si quis autem videtur contentiosus esse nos talem consuetudinem non habemus neque ecclesia dei. Hoc autem precipio non laudans quod non in melius sed in deterius convenitis. Primum quidem convenientibus vobis in ecclesia audio scissuras esse et ex parte credo. Nam oportet et hereses esse ut et qui probati sunt manifesti fiant in vobis. Convenientibus ergo vobis in unum non est dominicam cenam manducare. Unusquisque enim suam cenam presumit ad manducandum. Et alius quidem esurit alius autem ebrius est. Numquid domos non habetis ad manducandum et bibendum aut ecclesiam dei contempnitis et confunditis eos qui non habent? Quid dicam vobis? Laudo vos? In hoc non laudo. Ego enim accepi a domino quod et tradidi vobis quoniam dominus noster Ihesus Christus in qua nocte tradebatur accepit panem et gratias agens fregit et dixit: Accipite et manducate. Hoc est corpus meum quod pro vobis tradetur. Hoc facite in meam commemorationem. Similiter et calicem postquam cenavit dicens: Hic calix novum testamentum est in meo sanguine. Hoc facite in meam commemorationem. Quotienscumque enim manducabitis panem hunc et calicem bibetis mortem domini annuntiabitis donec veniat. Itaque quicumque manducaverit panem hunc et biberit calicem domini indigne reus erit corporis et sanguinis domini. Probet autem se ipsum homo et sic de pane illo edat et de calice bibat. Qui enim manducat et bibit indigne iudicium sibi manducat et bibit non diiudicans corpus domini. Ideo inter vos multi infirmi et inbecilles et dormiunt multi. Quod si nosmetipsos diiudicaremus non utique iudicaremur. Dum iudicamur autem a domino corripimur ut cum hoc mundo dampnemur. Itaque fratres mei cum convenitis ad manducandum invicem expectate. Si quis esurit domi manducet ut non in iudicium conveniatis. Cetera autem cum venero disponam.

XII

De spiritualibus autem nolo vos ignorare fratres. Scitis quoniam cum gentes essetis ad simulacra muta prout ducebamini euntes. Ideo notum vobis facio quod nemo in spiritu dei loquens dicit anathema Ihesu. Et nemo potest dicere dominus Ihesus nisi in spiritu sancto. Divisiones vero gratiarum sunt idem autem spiritus. Et divisiones ministrationum sunt idem autem dominus. Et divisiones operationum sunt idem vero deus qui operatur omnia in omnibus. Unicuique autem datur manifestatio spiritus ad utilitatem. Alii quidem per spiritum datur sermo sapientie alii sermo scientie secundum eundem spiritum. Alii fides in eodem spiritu. Alii gratia sanitatum in uno spiritu. Alii operatio virtutum. Alii prophetia. Alii discretio spirituum. Alii genera linguarum. Alii interpretatio sermonum. Hec autem omnia operatur unus atque idem spiritus dividens singulis prout vult. Sicut enim corpus unum est et membra habet multa omnia autem membra corporis cum sint multa unum corpus sunt ita et Christus. Etenim in uno spiritu omnes nos in unum corpus baptizati sumus sive iudei sive gentiles sive servi sive liberi et omnes in uno spiritu potati sumus. Nam et corpus non est unum membrum sed multa. Si dixerit pes quoniam non sum manus non sum de corpore non ideo non est de corpore. Et si dixerit auris quia non sum oculus non sum de corpore non ideo non est de corpore. Si totum corpus oculus ubi auditus? Si totum auditus ubi odoratus? Nunc autem posuit deus membra unumquodque eorum in corpore sicut voluit. Quod si essent omnia unum membrum ubi corpus? Nunc autem multa quidem membra unum autem corpus. Non potest autem dicere oculus manui opera tua non indigeo. Aut iterum caput pe

dibus non estis michi necessarii. Sed multo magis
que uidentur membra corporis infirmiora esse
necessariora sunt et que putamus ignobiliora mem-
bra esse corporis hiis honorem habundantio-
rem circumdamus. Et que inhonesta sunt membra
nostra habundantiorem honestatem habent. hone-
sta autem nostra nullius egent. Sed deus temperauit
corpus ei cui deerat habundantiorem tribuendo
honorem ut non sit scisma in corpore. Sed in idip-
sum pro inuicem ut sollicita sint membra. Et si quid
patitur unum membrum compatiuntur omnia membra.
Siue unum membrum glorietur congaudent omnia membra.
Vos autem estis corpus christi et membra de
membro. Et quosdam quidem posuit deus in ecclesia
primum apostolos. secundo prophetas. tercio doctores.
Deinde uirtutes. exinde gratias curationum.
opitulationes. gubernationes. genera lingu-
arum interpretationes sermonum. Numquid omnes
apostoli. numquid omnes prophete. numquid omnes doc-
tores. numquid omnes uirtutes. numquid omnes
gratiam habent curationum. Numquid omnes linguis
loquuntur. Numquid omnes interpretantur. Emula-
mini autem karismata meliora. Et adhuc ex-
cellentiorem uobis demonstrabo. XIII

Si linguis hominum loquar et angelorum carita-
tem autem non habeam factus sum uelut es so-
nans aut cymbalum tinniens. Et si habuero pro-
phetiam et nouerim misteria omnia et omnem
scientiam et habuero omnem fidem ita ut montes trans-
feram caritatem autem non habeam nichil sum. Et si
distribuero in cibos pauperum omnes facultates
meas et si tradidero corpus meum ita ut ardeam
caritatem autem non habuero nichil michi prodest.
Caritas paciens est benigna est. Caritas
non emulatur non agit perperam non inflatur
non est ambiciosa non querit que sua sunt. Non
irritatur non cogitat malum non gaudet super
iniquitatem congaudet autem ueritati. Omnia suf-
fert omnia credit omnia sperat omnia sustinet.
caritas numquam excidit. Siue prophetie eu-
acuabuntur siue lingue cessabunt siue scientia
destruetur. Ex parte enim cognoscimus et ex parte pro-
phetamus. Cum autem uenerit quod perfectum est eua-
cuabitur quod ex parte est. Cum essem paruulus loque-
bar ut paruulus cogitabam ut paruulus sapie-
bam ut paruulus. Quando autem factus sum uir e-
uacuaui que erant paruuli. Videmus nunc per speculum
in enigmate. Tunc autem facie ad faciem. Nunc
cognosco ex parte. tunc autem cognoscam sicut et co-
gnitus sum. Nunc autem manent fides spes cari-
tas tria hec. Maior autem hiis est caritas.

Sectamini caritatem emulamini XIIII
spiritualia magis autem ut prophetetis. Qui enim lo-
quitur lingua non hominibus loquitur sed deo. Nemo
enim audit. Spiritus autem loquitur misteria. Nam
qui prophetat hominibus loquitur ad edificationem
et exhortationem et consolationem. Qui loquitur lin-
gua semetipsum edificat. Sed qui prophetat
ecclesiam dei edificat. Volo autem uos omnes
loqui linguis magis autem prophetare. Nam
maior est qui prophetat quam qui loquitur linguis
nisi forte interpretetur ut ecclesia edificationem ac-
cipiat. Nunc autem fratres si uenero ad uos linguis
loquens quid uobis prodero nisi uobis loquar aut
in reuelatione aut in scientia aut in prophetia aut
in doctrina. Tamen que sine anima sunt uocem dan-
tia. siue tibia. siue cythara nisi distinctionem
sonituum dederint quomodo scietur id quod canitur
aut quod cytharizatur. Etenim si incertam uocem
dederit tuba quis parabit se ad bellum. Ita et
uos per linguam nisi certum sermonem dederitis
quomodo scietur quod dicitur. Eritis enim in aere
loquentes. Tam multa ut puta genera linguarum
sunt in hoc mundo et nichil sine uoce est. Si
ergo nesciero uirtutem uocis ero ei cui loquor
barbarus. Et qui loquitur michi barbarus.
Sic et uos. Quoniam emulatores estis spiri-
tuum ad edificationem ecclesie querite ut habun-
detis. Et ideo qui loquitur lingua oret ut
interpretetur. Nam si orem lingua spiritus meus
orat mens autem sine fructu est. Quid ergo est.
Orabo spiritu orabo et mente. psallam spiritu.

psallam et mente. Ceterum si benedixeris spiritu
quis supplet locum ydiote? quomodo dicet amen
super tuam benedictionem? quoniam quid dicas nescit.
Nam tu quidem bene gratias agis sed alter non edi
ficatur. Gratias ago deo meo quod omnium vestrum lin
guis loquor. Sed in ecclesia volo magis quinque ver
ba sensu meo loqui ut et alios instruam
quam decem milia verborum lingua. Fratres mei no
lite pueri effici sensibus sed malicia parvuli
estote. Sensibus autem perfecti. In lege enim scrip
tum est. Quoniam in aliis linguis et labiis aliis
loquar populo huic et nec sic exaudient me dicit
dominus. Itaque lingue in signum sunt non fidelibus
sed infidelibus. prophetie autem non infidelibus sed fide
libus. Si ergo conveniat universa ecclesia in unum
et omnes linguis loquantur intrent autem ydi
ote aut infideles. nonne dicent quid insani
estis? Si autem omnes prophetent intret autem
quis infidelis vel ydiota convincitur ab omnibus
diiudicatur ab omnibus. occulta cordis eius ma
nifesta fiunt et ita cadens in faciem adorabit
deum pronuncians quod vere deus in vobis sit. Quid ergo
est fratres? Cum convenitis unusquisque vestrum psal
mum habet doctrinam habet. apocalipsim habet. li
nguam habet. interpretacionem habet. omnia ad edifi
cacionem fiant. Sive lingua quis loquitur secundum
duos. aut ut multum tres et per partes et unus
interpretetur. Si autem non fuerit interpres tace
at in ecclesia sibi autem loquatur et deo. prophete autem
duo aut tres dicant et ceteri diiudicent. Quod si
alii revelatum fuerit sedenti prior taceat. pote
stis enim omnes per singulos ut omnes discant et
omnes exhortentur. Et spiritus prophetarum prophetis subiecti sunt
non enim dissensionis sed pacis est deus. sicut in
omnibus ecclesiis sanctorum doceo. Mulieres in ecclesia
taceant non enim permittitur eis loqui sed subdi
tas esse sicut et lex dicit. Siquid autem volunt di
scere domi viros suos interrogent. Turpe
est enim in ecclesia mulieri loqui. An a vobis verbum
dei processit aut in vos solos pervenit? Siquis
videtur esse propheta aut spiritualis cognoscat que
scribo vobis quia domini sunt mandata. Siquis
autem ignorat ignorabitur. Itaque fratres mei
emulamini prophetare et linguis loqui nolite
prohibere. Omnia autem honeste et secundum ordinem
fiant in vobis.

XV

Notum autem vobis facio
fratres evangelium quod predicavi vobis quod et
accepistis in quo et statis per quod et salvamini.
Qua racione predicaverim vobis si tenetis nisi frus
tra credidistis. Tradidi enim vobis in primis vobis
quod accepi quoniam christus mortuus est pro peccatis nostris
secundum scripturas et quia sepultus est et quia tercia die
resurrexit secundum scripturas. et quia visus est ce
phe et post hec undecim. Deinde visus est
plus quam quingentis fratribus simul ex quibus mul
ti manent usque adhuc. Quidam autem dormi
erunt. Deinde visus est iacobo. Deinde apostolis
omnibus. Novissime autem omnium tamquam abor
tivo visus est et mihi. Ego enim sum minimus apostolorum
qui non sum dignus vocari apostolus quoniam persecutus sum
ecclesiam dei. Gratia autem dei sum id quod sum et gratia
eius in me vacua non fuit. sed habundancius
illis omnibus laboravi non ego sed gratia dei me
cum. Sive enim ego sive illi sic predicamus et sic
credidistis. Si autem christus predicatur quod resur
rexit a mortuis. quomodo quidam dicunt
in vobis quod resurrectio mortuorum non est. Si autem
resurrectio mortuorum non est neque christus resur
rexit. Si autem christus non resurrexit inanis
est predicacio nostra. inanis est et fides nostra. In
venimur autem et falsi testes dei quoniam testimonium
diximus adversus deum quod suscitavit christum quem
non suscitavit si mortui non resurgunt. Nam
si mortui non resurgunt neque christus resurrexit.
Quod si christus non resurrexit vana est fides nostra.
Adhuc enim estis in peccatis vestris. Ergo et qui dor
mierunt in christo perierunt. Si in hac vita tan
tum sperantes sumus miserabiliores sumus omnibus
hominibus. Nunc autem christus resurrexit a mortuis
primicie dormiencium quoniam quidem per hominem
mors et per hominem resurrectio mortuorum. Et si
cut in adam omnes moriuntur ita et in christo omnes

uiuificabunt. Vnusquisque autem in suo ordine
primitie xpc. Deinde hii qui sunt xpi qui in ad
uentu eius crediderunt. Deinde finis cum
tradiderit regnum deo patri cum euacuauerit
omnem principatum et omnem potestatem et uirtu
tem et dominacionem. Oportet illum autem regnare do
nec ponat omnes inimicos sub pedibus eius. No
uissime autem inimica destruetur mors. Omnia
enim subiecit sub pedibus eius. Cum autem dicat
omnia subiecta sunt ei sine dubio non est quod
non sit subiectum ei preter eum qui subiecit ei omnia.
Cum autem subiecta illi fuerint omnia. Tunc ipse filius
subiectus erit illi qui sibi omnia subiecit ut sit deus
omnia in omnibus. Alioquin quid facient qui bap
tizantur pro mortuis. Si omnino mortui non resur
gunt ut quid baptizantur pro illis. Vt quid et
nos periclitamur omni hora. Cotidie morior
per uestram gloriam fratres quam habeo in xpo ihesu
domino nostro. Si secundum hominem ad bestias pug
naui ephesi quid mihi prodest si mortui non resur
gunt. Manducemus et bibamus cras enim morie
mur. Nolite seduci. Corrumpunt mores bonos co
lloquia praua. Euigilate iusti et nolite pecca
re. Ignoranciam enim dei quidam habent ad reueren
ciam uestram loquor. Sed dicet aliquis. Quomodo
resurgunt mortui quali autem corpore uenient.
Insipiens tu quod seminas tu non uiuificatur nisi
prius moriatur. Et quod seminas non corpus quod
futurum est seminas sed nudum granum ut pu
ta tritici aut alicuius ceterorum seminum. Deus autem
dat illi corpus sicut uoluit et unicuique seminum proprium
corpus. Non omnis caro eadem caro. Sed alia hominum
alia pecorum. alia caro uolucrum. alia autem pi
scium. Et corpora celestia et corpora terrestria.
Sed alia quidem celestium gloria alia terrestrium. Ali
a claritas solis. alia claritas lune. et alia cl
aritas stellarum. Stella enim a stella differt in
claritate sic et resurrectio mortuorum. Seminatur
in corrupcione surgit in incorrupcione. Semina
tur in ignobilitate. surgit in gloria. Seminatur
in infirmitate. surgit in uirtute. Seminatur

corpus animale surgit corpus spirituale. Si est cor
pus animale est et spiritale. Sicut scriptum est.
Factus est primus homo adam in animam uiuentem.
Nouissimus adam in spiritum uiuificantem. Sed non
prius quod spiritale est. sed quod animale est. Deinde
quod spiritale est. Primus homo de terra terrenus.
Secundus homo de celo celestis. Qualis terrenus tales
et terreni. Et qualis celestis tales et celestes. Igitur
sicut portauimus ymaginem terreni. portemus
et ymaginem celestis. Hoc autem dico fratres quia
caro et sanguis regnum dei possidere non possunt
neque corrupcio incorruptelam possidebit.
Ecce misterium uobis dico. Omnes quidem resurge
mus sed non omnes inmutabimur. In momen
to in ictu oculi in nouissima tuba. Canet enim
tuba et mortui resurgent incorrupti et nos
inmutabimur. Oportet enim corruptibile hoc
induere incorrupcionem. et mortale hoc induere
inmortalitatem. Cum autem mortale hoc indu
erit inmortalitatem et corruptibile hoc in
duerit incorrupcionem tunc fiet sermo qui scriptus
est. Absorta est mors in uictoria. Vbi est mors
stimulus tuus. Stimulus autem mortis
peccatum est. Virtus uero peccati lex. Deo autem gratias qui
dedit nobis uictoriam per dominum nostrum ihesum xpm.
Itaque fratres mei dilectissimi stabiles estote et
inmobiles habundantes in opere domini semper sci
entes quod labor uester non est inanis in domino.

De collectis autem que fiunt in sanctos si **XVI**
cut ordinaui ecclesiis galacie ita et
uos facite per unam sabbati unusquisque uestrum
apud se reponat. recondens quod ei bene pla
cuerit ut non cum uenero tunc collecte fiant. Cum
autem presens fuero quos probaueritis per epistolas hos
mittam perferre graciam uestram in ierusalem. Quod si
dignum fuerit ut ego eam mecum ibunt. Ve
niam autem ad uos cum macedoniam pertransi
ero. Nam macedoniam pertransibo apud uos
autem forsitan manebo uel et hyemabo ut
uos ducatis quocumque iero. Nolo enim uos modo
in transitu uidere. Spero enim me aliquantulum tempo

ubi est mors uictoria tua

manere apud vos si Dominus voluerit. Permanebo autem Ephesi usque ad Pentecosten. Hostium enim mihi apertum est magnum et evidens et adversarii multi. Si autem venerit Timotheus videte ut sine timore sit apud vos. Opus enim Domini operatur sicut et ego. Ne quis ergo illum spernat. Deducite autem illum in pace ut veniat ad me. Expecto illum cum fratribus meis. De Apollo autem fratre notum facio quoniam multum rogavi eum ut veniret ad vos cum fratribus et utique non fuit voluntas eius ut nunc veniret. Veniet autem cum ei vacuum fuerit. Vigilate et state in fide viriliter agite et confortamini. Omnia vestra in caritate fiant. Obsecro autem vos fratres nostis domum Stephane et Fortunati et Achaici quoniam sunt primitie Achaie et in ministerium sanctorum ordinaverunt se ipsos ut et vos subditi sitis huiusmodi et omni cooperanti et laboranti. Gaudeo autem in presentia Stephane et Fortunati et Achaici quoniam id quod vobis deerat ipsi suppleverunt. Refecerunt enim et meum spiritum et vestrum. Cognoscite ergo qui huiusmodi sunt. Salutant vos ecclesie Asie. Salutant vos in Domino multum Aquila et Prisca cum domestica sua ecclesia apud quos et hospitor. Salutant vos omnes fratres. Salutate invicem in osculo sancto. Salutatio mea manu Pauli. Si quis non amat Dominum nostrum Ihesum Christum sit anathema maranatha. Gratia Domini nostri Ihesu Christi vobiscum. Caritas mea cum omnibus vobis in Christo Ihesu Domino nostro. Amen.

Post actam penitentiam consolatorias scribit eis litteras a Troade et conlaudans eos hortatur ad meliora contristatos eos quidem sed emendatos ostendens. Prologus.

Paulus apostolus Ihesu Christi per voluntatem Dei et Timotheus frater ecclesie Dei que est Corinthi cum sanctis omnibus qui sunt in universa Achaia. Gratia vobis et pax a Deo patre nostro et Domino Ihesu Christo. Epistola II ad Corinthios. Benedictus Deus et pater Domini nostri Ihesu Christi pater misericordiarum et Deus totius consolationis qui consolatur nos in omni tribulatione nostra ut possimus et ipsi consolari eos qui in omni pressura sunt per exhortationem qua exhortamur et ipsi a Deo. Quoniam sicut abundant passiones Christi in nobis ita et per Christum abundat consolatio nostra. Sive autem tribulamur pro vestra exhortatione et salute, sive consolamur pro vestra consolatione, sive exhortamur pro vestra exhortatione que operatur tolerantiam earumdem passionum quas et nos patimur ut spes nostra firma sit pro vobis. Scientes quoniam sicut socii passionum estis sic eritis et consolationis. Nolumus autem vos ignorare fratres de tribulatione nostra que facta est in Asia quoniam supra modum gravati sumus supra virtutem ita ut tederet nos etiam vivere. Sed ipsi in nobismetipsis responsum mortis habuimus ut non simus fidentes in nobis sed in Deo qui suscitat mortuos. Qui de tantis periculis eripuit nos et eruit in quem speramus quoniam et adhuc eripiet adiuvantibus et vobis in oratione pro nobis ut ex multarum personis facierum eius que in nobis est donationis per multos gratie agantur pro nobis. Nam gloria nostra hec est testimonium conscientie nostre quod in simplicitate et sinceritate Dei et non in sapientia carnali sed in gratia Dei conversati sumus in mundo, abundantius autem ad vos. Non enim alia scribimus vobis quam que legistis et cognovistis. Spero autem quod usque in finem cognoscetis sicut et cognovistis nos ex parte quia gloria vestra sumus sicut et vos nostra in die Domini nostri Ihesu Christi. Et hac confidentia volui prius venire ad vos ut secundam gratiam haberetis et per vos transirem in Macedoniam et iterum a Macedonia venire ad vos et a vobis deduci in Iudeam. Cum hoc ergo voluissem numquid

leuitate vs9 sū aūt q̄ cogito sc̄dm carnē
cogito, ut sit apud me ē ꝛ nō. Fidel' aūt
ds q͛ smo nr̄ qui fuit apud uos nō est
ī illo ē ꝛ nō. sȝ ē in illo est. Dei enī filii ihc
xp̄c qui ī uob ꝑ nos p̄dicat9 est ꝑ me ꝛ
siluanū ꝛ thimotheū nō fuit ē ꝛ nō. sed
ē in illo fuit. Q̄tq̄t enī ꝓmissiones sȝ dī
ī illo ē. Jdo ꝛ ꝑ ip̄m do am̄ dicim9 ad glāz
nr̄am. Qui aūt ꝯfirmat nos uob cū xp̄o
ꝛ qui vnxit nos ds ꝛ qui signauit ꝛ dedit pi
gnus spirit9 in cordib; ur̄is. Ego aūt teste
dm̄ inuoco ī aīam meā qd ꝑcens uob nō
veni ult' corinthum nō q͛ dn̄amur' fidei ve
stre sȝ adiutores sum9 gaudij ur̄i nā fide sta

II

Statui aūt hoc ip̄m ego apd̄ tis.
me ne iterū ī tristicia venirē ad uos.
Si enī ego ꝯtristo uos ꝛ quis ē qui me leti
ficet. nisi qui ꝯtristat' ex me. Et hoc ip̄m
sc̄psi uob vt nō cū venero tristiciā sup tristi
ciā hēam de quib; oportuerat me gaudē
ꝯfidens in oīb; uob quia meū gaudiū
oīm ur̄m est. Nam ex multa tribulacōne ꝛ
angustia cordis mei scripsi uob ꝑ multas
lacrimas nō ut ꝯtristemini sȝ ut sciatis
q̄m caritatē hēam habundanci' in uob.
Siquis aūt ꝯtristauit me nō me ꝯtrista
uit sȝ ex pte nō onerem oīs uos. Sufficit
illi qui eiusmodi ē obiurgacō hec q̄ fit a
plurib; ita ut ecōtrario mag' donetis ꝛ ꝯso
lemini ne forte habundanciori tristicia abso
rbeatur qui eiusmoi est. Ppt' qd obsecro
vos vt ꝯfirmetis ī illū caritatē. ido enī
ꝛ uob scripsi vt cognoscā expimentū ur̄m
an ī oīb; obedientes sitis. Cui aūt ali
quid donastis ꝛ ego. Nam ꝛ ego qd dona
ui si ꝛ qd donaui. ꝓpt' uos in ꝑsona xp̄i vt
nō circūueniamur a sathana. Non enī ig
nam9 cogitacōes ei9. Cū venissē ꝗ troade
ppt' ewangliū xp̄i ꝛ hostiū m̄ apti ēēt ī
dn̄o, nō habui reqē spū meo eo qd nō
īuenim titum frēm meū sȝ ual' e faciens

eis ꝓfectus sum ī macedoniā. Deo autē
grās qui semp triumphat nos ī xp̄o ihu.
ꝛ odorē noticie sue manifestat ꝑ nos ī oī
loco q͛ xp̄i bon9 odor sum9 do in hijs q̄ sal
ui fiunt ꝛ in hijs q̄ ꝑeunt. Alijs quidē odor mortis
ī mortē. Alijs aūt odor uite ī uitā. Et ad
hec quis tam ydone9. Non enī sum9 sicut
plurimi adulterantes vbū dī sȝ ex sinceri
tate sȝ sicut ex do corā do in xp̄o loquimur.

III

Incipim9 iterū nos metip̄os ꝯmendare
Aūt nūquid egem9 sic quidā ꝯmendaticijs
ep̄lis ad uos aūt ex uob. Ep̄la nr̄a uos
estis sc̄pta ī cordib; ur̄is q̄ scit' ꝛ legit' ab
oīb; hoīb; nos manifestati q̄m ep̄la
estis xp̄i ministrata a nob. Et scripta nō atra
mento sȝ spū dī uiui nō in tabulis lapide
is sȝ in tabulis cordis carnalib;. Fiduciā
talē ꝑ xp̄m ad dm̄ hēm9 nō qd sufficientes
sim9 cogitare aliqd a nob q̄i ex uob sȝ suf
ficiencia nr̄a ex do est. Qui ꝛ ydoneos nos
fecit ministros noui testamenti nō lrā sȝ spū.
lrā enī occīd' sp̄c aūt uiuificat. Qd si mi
nistracō mortis litt'is deformata ī lapidib;
fuit ī glā ita ut nō possent intendē filij isrl'
ī faciē moysi ꝑpt' glām uult9 eius q̄ eua
cuat'. Q̄uomō nō magis ministracō sp̄c erit
in glā. Nam si ministracō dampnacōis ī glā
ē multo magis habundat minister iū iusticie ī
glā. Nam nec glificatū est qd claruit in
hac pte ꝑpt' excellentē glām. Si enī qd eua
cuatur in glā ē multo magis qd manet in
glā est. Habentes igit' talē spem multa fidu
cia vtimur ꝛ nō sicut moyses ponebat ue
lamē sup faciē suā ut nō intenderent filij
isrl' in faciē ei9 ꝑpt' glām uult9 eius q̄ eua
cuat' sȝ obtusi sunt sens9 eoꝝ usq; in hodier
nū diē. Jn id ip̄m valamē in lectōne ve
teris testamenti manet nō reuelatū q̄m ex
xp̄o euacuat'. Sȝ usq; in hodiernū diē. Cū
legit' moyses velamē ē positū sup cor eoꝝ
Cū aūt ꝯuersi fuerint ad dm̄ auferetur vela

men. Dominus autem spiritus est. Ubi autem spiritus domini est ibi et libertas. Nos autem revelata facie gloriam domini speculantes in eandem ymaginem transformamur a claritate in claritatem tamquam a domini spiritu.

IV Ideo habentes hanc administrationem iuxta quod misericordiam consecuti sumus non deficimus sed abdicamus occulta dedecoris non ambulantes in astutia neque adulterantes verbum dei sed in manifestatione veritatis commendantes nosmetipsos ad omnem conscientiam hominum coram deo. Quod si opertum est evangelium nostrum in hiis qui pereunt est opertum in quibus deus huius seculi excecavit mentes infidelium ut non fulgeat illuminatio evangelii glorie christi qui est ymago dei. Non enim nosmetipsos predicamus sed ihesum christum dominum nostrum nos autem servos vestros per ihesum. Quoniam deus qui dixit de tenebris lumen splendescere illuxit in cordibus nostris ad illuminationem scientie claritatis dei in facie christi ihesu. Habemus autem thesaurum istum in vasis fictilibus ut sublimitas sit virtutis dei et non ex nobis. In omnibus tribulationem patimur sed non angustiamur. Aporiamur sed non destituimur. Persecutionem [patimur] sed non derelinquimur. Deicimur sed non perimus. Semper mortificationem christi ihesu in corpore nostro circumferentes ut et vita ihesu in corporibus nostris manifestetur. Semper enim nos qui vivimus in mortem tradimur propter ihesum ut et vita ihesu in corporibus nostris manifestetur [in carne nostra mortali]. Ergo mors in nobis operatur vita autem in vobis. Habentes autem eundem spiritum sicut scriptum est. Credidi propter quod locutus sum. Et nos credimus propter quod et loquimur. Scientes quoniam qui suscitavit ihesum et nos cum ihesu suscitabit et constituet vobiscum. Omnia enim propter vos ut gratia habundans per multos gratiarum actione habundet in gloria dei. Propter quod non deficimus sed licet is qui foris est noster homo corrumpatur tamen is qui intus est renovatur de die in diem. Id enim quod in presenti est momentaneum et leve tribulationis nostre supra modum in sublimitate eternum glorie pondus operatur in nobis

non contemplantibus nobis que videntur sed que non videntur. Que enim videntur temporalia sunt que autem non videntur eterna sunt.

V Scimus enim quoniam si terrestris domus nostra huius habitationis dissolvatur quod edificationem habemus ex deo. Domum non manufactam eternam in celis. Nam et in hoc ingemiscimus habitationem nostram que de celo est superindui cupientes si tamen vestiti et non nudi inveniamur. Nam et qui sumus in hoc tabernaculo ingemiscimus gravati eo quod nolumus expoliari sed supervestiri ut absorbeatur quod mortale est a vita. Qui autem efficit nos in hoc ipsum deus qui dedit nobis pignus spiritus. Audientes igitur et semper scientes quoniam dum sumus in corpore peregrinamur a domino per fidem enim ambulamus et non per speciem. Audemus autem et bonam voluntatem habemus magis peregrinari a corpore et presentes esse ad dominum. Et ideo contendimus sive absentes sive presentes placere illi. Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal christi ut referat unusquisque propria corporis sui prout gessit sive bonum sive malum. Scientes igitur domini timorem hominibus suademus deo autem manifesti sumus. Spero autem et in conscientiis vestris manifestos nos esse. Non iterum nos commendamus vobis sed occasionem damus vobis gloriandi pro nobis ut habeatis ad eos qui in facie gloriantur et non in corde. Sive enim mente excedimus deo sive sobrii sumus vobis. Caritas enim christi urget nos hoc existimantes. Quoniam si unus pro omnibus mortuus est ergo omnes mortui sunt. Et pro omnibus mortuus est christus ut et qui vivunt iam non sibi vivant sed ei qui pro ipsis mortuus est et resurrexit. Itaque nos ex hoc neminem novimus secundum carnem et si cognovimus secundum carnem christum sed nunc iam non cognoscimus eum. Si qua igitur in christo ihesu nova creatura vetera transierunt ecce omnia facta sunt nova. Omnia autem ex deo qui reconciliavit nos sibi per christum et dedit nobis ministerium reconciliationis. Quoniam quidem deus erat in christo mundum reconcilians sibi. Non reputans illis delicta ipsorum et posuit in nobis verbum reconciliationis

legationis. Pro Christo igitur legatione fungimur tamquam Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo reconciliamini Deo. Eum enim qui non noverat peccatum pro nobis peccatum fecit ut nos efficeremur iustitia Dei in ipso. VI

Adiuvantes autem exhortamur ne in vacuum gratiam Dei recipiatis. Ait enim: Tempore accepto exaudivi te et in die salutis adiuvi te. Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis. Nemini dantes ullam offensionem ut non vituperetur ministerium nostrum. Sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis, in plagis, in carceribus, in seditionibus, in laboribus, in vigiliis, in ieiuniis, in castitate, in scientia, in longanimitate, in suavitate, in Spiritu Sancto, in caritate non ficta, in verbo veritatis, in virtute Dei. Per arma iustitiae a dextris et a sinistris, per gloriam et ignobilitatem, per infamiam et bonam famam; ut seductores et veraces, sicut qui ignoti et cogniti; quasi morientes et ecce vivimus; ut castigati et non mortificati; quasi tristes, semper autem gaudentes; sicut egentes, multos autem locupletantes; tamquam nihil habentes et omnia possidentes. Os nostrum patet ad vos o Corinthii, cor nostrum dilatatum est. Non angustiamini in nobis; angustiamini autem in visceribus vestris. Eandem autem habentes remunerationem, tamquam filiis dico, dilatamini et vos. Nolite iugum ducere cum infidelibus. Quae enim participatio iustitiae cum iniquitate? Aut quae societas luci ad tenebras? Quae autem conventio Christi ad Belial? Aut quae pars fideli cum infideli? Qui autem consensus templo Dei cum idolis? Vos autem estis templum Dei vivi, sicut dicit Deus: Quoniam inhabitabo in illis et inambulabo. Et ero illorum Deus et ipsi erunt mihi populus. Propter quod exite de medio illorum et separamini dicit Dominus, et immundum ne tetigeritis, et ego recipiam vos, et ero vobis in patrem et vos eritis mihi in filios et filias, dicit Dominus omnipotens. VII

Has igitur habentes promissiones karissimi mundemus nos ab omni inquinamento carnis et spiritus, perficientes sanctificationem in timore Dei. Capite nos. Neminem lesimus, neminem corrupimus, neminem circumvenimus. Non ad condempnationem vestram dico. Praediximus enim quod in cordibus nostris estis ad commoriendum et ad convivendum. Multa fiducia est mihi apud vos, multa mihi gloriatio est pro vobis. Repletus sum omni consolatione, superhabundo gaudio in omni tribulatione nostra. Nam et cum venissemus in Macedoniam nullam requiem habuit caro nostra, sed omnem passi sumus tribulationem: foris pugnae, intus timores. Sed qui consolatur humiles consolatus est nos Deus in adventu Titi. Non solum autem in adventu eius, sed et in consolatione qua consolatus est in vobis, referens nobis vestrum desiderium, vestrum fletum, vestram emulationem pro me, ita ut magis gauderem. Quoniam et si contristavi vos in epistola non me penitet. Et si peniteret, videns quod epistola illa et si ad horam vos contristavit, nunc gaudeo, non quia contristati estis, sed quia contristati estis ad penitentiam. Contristati enim estis secundum Deum ut in nullo detrimentum patiamini ex nobis. Quae enim secundum Deum tristitia est penitentiam in salutem stabilem operatur; saeculi autem tristitia mortem operatur. Ecce enim hoc ipsum secundum Deum contristari vos quantam in vobis operatur sollicitudinem, sed defensionem, sed indignationem, sed timorem, sed desiderium, sed emulationem, sed vindictam. In omnibus exhibuistis vos incontaminatos esse negotio. Igitur et si scripsi vobis, non propter eum qui fecit iniuriam nec propter eum qui passus est, sed ad sollicitudinem nostram manifestandam quam habemus pro vobis coram Deo. Ideo consolati sumus. In consolatione autem nostra habundantius gavisi sumus super gaudio Titi, quia refectus est spiritus eius ab omnibus vobis. Et si quid apud illum de vobis gloriatus sum, non sum confusus, sed sicut omnia vobis in veritate locuti sumus, ita et gloriatio nostra quae fuit ad Titum veritas facta est; et viscera eius habundantius in vobis sunt, reminiscentis omnium vestrum obedientiam, quomodo cum timore et tremore excepistis eum. Gau

consolat'

Demu Professis

Crucis 89 ad S Barbaram

deo quod in omnibus confido in vobis. VIII

Notam autem vobis facimus fratres gratiam dei que data est in ecclesiis macedonie quod in multo experimento tribulationis habundantia gaudii ipsorum fuit et altissima paupertas eorum habundavit in divitias simplicitatis eorum quia secundum virtutem testimonium illis reddo quod et supra virtutem voluntarii fuerunt. cum multa exhortatione obsecrantes nos gratiam et communicationem ministerii quod fit in sanctos et non sicut speravimus sed semetipsos dederunt primum domino deinde nobis per voluntatem dei. Ita ut rogaremus titum ut quemadmodum cepit ita et perficiat in vobis et gratiam istam. Sed sicut in omnibus habundatis fide et sermone et scientia et in omni sollicitudine insuper et caritate vestra in nos ut et in hac gratia habundetis. Non quasi imperans dico. sed per aliorum sollicitudinem et vestre caritatis ingenium bonum comprobans. Scitis enim gratiam domini nostri ihesu christi quoniam propter vos egenus factus est cum esset dives ut illius inopia vos divites essetis. Et consilium in hoc do. hoc enim vobis utile est. qui non solum facere sed et velle cepistis ab anno priore. Nunc vero et facto perficite. ut quemadmodum promptus est animus voluntatis ita sit et perficiendi ex eo quod habetis. Si enim voluntas prompta est secundum id quod habet accepta est non secundum quod non habet. Non enim ut aliis sit remissio vobis autem tribulatio. sed ex equalitate in presenti tempore vestra habundantia illorum inopiam suppleat ut et illorum habundantia vestre inopie sit supplementum. ut fiat equalitas sicut scriptum est in exodo. Qui multum habuit non habundavit et qui modicum non minoravit. Gratias autem deo qui dedit eandem sollicitudinem pro vobis in corde titi quoniam exhortationem quidem suscepit sed cum sollicitior esset sua voluntate profectus est ad vos. Misimus et cum illo fratrem nostrum cuius laus est in evangelio per omnes ecclesias. Non solum autem sed et ordinatus est ab ecclesiis comes peregrinationis nostre in hac gratia que ministratur a nobis ad domini gloriam et destinatam voluntatem nostram. Devitantes hoc ne quis nos vituperet in hac plenitudine que ministratur a nobis in domini gloriam. Providemus enim bona non solum coram deo sed etiam coram omnibus hominibus. Misimus et fratrem nostrum cum illis quem probavimus in multis sepe sollicitum esse. nunc vero multo sollicitiorem confidentia multa in vobis. sive pro tito qui est socius meus et adiutor in vobis sive pro fratribus nostris apostolis ecclesiarum qui sunt gloria christi. Ostensionem ergo que est caritatis vestre et nostre glorie pro vobis in illos ostendite in faciem ecclesiarum. IX

Nam de ministerio quod fit in sanctos ex habundanti est michi scribere vobis. Scio enim promptum animum vestrum pro quo de vobis glorior apud macedones. Quoniam achaia parata est ab anno preterito et vestra emulatio provocavit plurimos. Misimus autem fratres ut ne quod gloriamur de vobis evacuetur in hac parte ut quemadmodum dixi parati sitis ne cum venerint mecum macedones et invenerint vos imparatos erubescamus nos ut non dicamus vos in hac substantia. Necessarium ergo existimavi rogare fratres ut preveniant ad vos et preparent repromissam benedictionem hanc paratam esse sic quasi benedictionem non quasi avariciam. hoc autem dico. Qui parce seminat parce et metet. Et qui seminat in benedictionibus de benedictionibus et metet. Unusquisque prout destinavit corde suo non ex tristicia aut ex necessitate. hilarem enim datorem diligit deus. Potens est enim deus omnem gratiam facere habundare in vobis ut omnibus semper omnem sufficientiam habentes habundetis in omne opus bonum sicut scriptum est. Dispersit dedit pauperibus iusticia eius manet in seculum seculi. Qui autem subministrat semen seminanti et panem ad manducandum prestabit. Et multiplicabit semen vestrum et augebit incrementa frugum iusticie vestre. ut in omnibus locupletati habundetis in omnem simplicitatem que operatur per nos gratiarum actiones deo. Quoniam ministerium huius officii non solum supplet ea que desunt sanctis sed et habundat per multas gratiarum actiones

ni dei per probationem ministerii huius. Glorificantes deum in obedientia confessionis vestre in evangelio christi et simplicitate communicationis vestre in illos et in omnes et obsecratione ipsorum pro vobis desiderantium vos propter eminentem gratiam dei in vobis. Gratias autem deo super inenarrabili dono eius. X

Ipse autem ego paulus obsecro vos per mansuetudinem et modestiam christi qui in faciem quidem humilis sum inter vos absens autem confido in vobis. Rogo autem ne presens audeam per eam confidentiam qua existimor audere in quosdam qui arbitrantur nos tamquam secundum carnem ambulemus. In carne enim ambulantes non secundum carnem militamus. Nam arma militie nostre non sunt carnalia sed potentia deo ad destructionem munitionum consilia destruentes et omnem altitudinem extollentem se adversus scientiam christi et in captivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium christi et in promptu habentes ulcisci omnem inobedientiam cum impleta fuerit vestra obedientia. Que secundum faciem sunt videte. Si quis confidit sibi se esse christi hoc cogitet iterum apud se quia sicut ipse christi est ita et nos. Nam et si amplius gloriatus fuero de potestate nostra quam dedit nobis dominus in edificationem et non in destructionem vestram non erubescam. Ut autem non existimer tamquam terrere vos per epistolas. Quoniam quidem epistole inquiunt graves sunt et fortes presentia autem corporis infirma et sermo contemptibilis. Hoc cogitet qui eiusmodi est quia quales sumus verbo per epistolas absentes tales et presentes in facto. Non enim audemus inserere aut comparare nos quibusdam qui seipsos commendant. Sed ipsi in nobis metipsis metientes et comparantes nosmetipsos nobis. Nos autem non in immensum gloriamur sed secundum mensuram regule qua mensus est nobis deus. Pertingendi usque ad vos. Non enim quasi non pertingentes ad vos superextendimus nos. Usque ad vos enim pervenimus in evangelio christi non in immensum gloriantes in alienis laboribus. Spem enim habentes crescentis fidei vestre in vobis magnificari secundum regulam nostram in habundantiam et in

illa que ultra vos sunt evangelizare non in aliena regula in his que preparata sunt gloriari. Qui autem gloriatur in domino glorietur. Non enim qui seipsum commendat ille probatus est sed quem deus commendat. Utinam sustineretis modicum quid insipientie mee sed et supportate me. Emulor enim vos dei emulatione. Despondi enim vos uni viro virginem castam exhibere christo. XI

Timeo enim ne forte sicut serpens evam seduxit astutia sua ita corrumpantur sensus vestri et excidant a simplicitate que est in christo ihesu. Nam si is qui venit alium christum predicat quem non predicavimus aut alium spiritum accipitis quem non accepistis aut aliud evangelium quod non recepistis recte pateremini. Existimo enim nihil me minus fecisse a magnis apostolis. Nam et si imperitus sum sermone sed non scientia. In omnibus autem manifestati sumus vobis. Aut numquid peccatum feci me ipsum humilians ut vos exaltemini. Quoniam gratis evangelium dei evangelizavi vobis. Alias ecclesias expoliavi accipiens stipendium ad ministerium vestrum. Et cum essem apud vos et egerem nulli onerosus fui. Nam id quod mihi deerat suppleverunt fratres qui venerunt a macedonia. Et in omnibus sine onere vobis me vobis servavi et servabo. Est veritas christi in me. Quoniam hec gloriatio non infringetur in me in regionibus achaie. Quare quia non diligo vos deus scit. Quod autem facio et faciam ut amputem occasionem eorum qui volunt occasionem ut in quo gloriantur inveniantur sicut et nos. Nam eiusmodi pseudo apostoli sunt operarii subdoli transfigurantes se in apostolos christi et non mirum. Ipse enim sathanas transfigurat se in angelum lucis. Non est ergo magnum si ministri eius transfigurentur velut ministri iustitie. Quorum finis erit secundum opera ipsorum. Iterum dico ne quis me putet insipientem esse alioquin velut insipientem accipite me ut et ego modicum quid glorier. Quod loquor non loquor secundum deum sed quasi in insipi

entia in hac sba glie. Qm multi gliant'
scdm carne. & ego gliabor. libent' suffe
retis insipietes cu sitis sapietes. Susti
netis enim si qs uos i seruitute redigit. si
qs deuorat. si qs accipit. si qs extollit. Si
qs in facie uos cedit. Scdm ignobilitate
dico qsi nos infirmi fuerim' in hac pte.
In q quis audet i insipietia dico audeo
& ego. Hebrei sut & ego. Israhelite sut
& ego. Semen abrahe sut & ego. Mini
stri xpi sut & ego ut minus sapies di
cam plus ego. In laborib; plurimis i car
cerib; habudatius in plagis sup modu
i mortib; frequt'. A iudeis qnquies qdra
genas una min' accepi. Ter uirgis ces
su sum semel lapidat' sum ter naufragiu feci.
Nocte ac die in pfundu maris fui. In
itinerib; sepe picul' flumini picul' la
tronu picul' ex genere picul' ex gentib; pi
cul' i ciuitate picul' in solitudine picul'
i mari picul' in falsis fratrib;. In labore & e
rumpna i uigilijs multis. In fame & siti in
ieiunijs multis i frigore & nuditate. pret'
illa q extrinsec' sut instantia mea cottidi
ana sollicitudo omium ecclīar. Quis infir
mat' & ego no infirmor. Quis scandaliza
tur & ego no uror. Si gliari oportet q infir
mitatis mee sut gliabor. Ds & pr dni nri ihu xpi qui e bndictus in
secula scit qd no mentior. Damasci ppositus
gentis arethe regis custodiebat ciuitate
damascenor ut me cphenderet & p fenes
tra in sporta dimissus sum p muru & sic

XII

euasi manus ei.

Si gliari opor
tet no expedit quide. Venia aute
ad uisiones & reuelacones dni. Scio hoie
i xpo an annos .xiiij. siue i corpe siue ex
tra corp' nescio ds scit. raptu huimodi usq
ad tciu celu. Et scio hominem huimoi siue i
corpe siue extra corp' nescio ds scit. qm rap
tus e in padisu. Et audiuit archana v
ba q no lic; hoi loq. Pro huimoi gliabor
pro me aut no gliabor n in ifirmitatibus
meis. Na & si uoluo gliari no ero insipies.
ueritate enim dicam. parco aut ne qs me existimet sup id qd uidet
me aut audit aliq ex me. Et ne
magtudo reuelacoum extollat me datus
est michi stimul' carnis mee angls sath
ane q me colaphizet. Propt' qd ter dnm
rogaui ut discedet a me & dixit m. Suffic
t gra mea. Nam uirtus i infirmitate p
ficit. Libent' g gliabor i infirmitatib; meis
ut in habitet i me uirtus xpi. Pp qd placeo
m i infirmitatib; meis i cotumelijs i nece
ssitatib; i psecucoib; i angustijs p xpo. Cum
enim infirmor tuc potes sum. Factus sum insipi
ens uos me coegistis. Ego enim debui a uob
comedari. Nichil enim min' feci ab hijs q s
modu apli s. Tam & si nichil sum signa tn
aplatus mei fca sut sup uos i omi pacia
& signis & pdigijs & uirtutib;. Quid e enim
qd min' habuistis pre ceteris ecclijs n qd ego no
grauaui uos. Donate m hanc iniuria. Ecce ter
patus sum uenire ad uos & no ero grauis ub.
Non enim qro q ura sut s uos. Nec enim debent
filij parentib; thesaurizare s parentes filijs.
Ego aut libentissie impendam & sup impen
dar p aiab; uris. lic; plus diliges min' dili
gar a uob. S; esto ego uos no grauaui s; cu
essem astut' dolo uos cepi. Nuquid p aliq
illor qs misi ad uos circuueni uos. Roga
ui tytum & misi cu illo fratre. Nuqd
tytus uos circuuenit. Nonne eode spu ambu
lauim' nonne hisde uestigijs olim. Iteru
putatis qd excusem' nos apud uos. Cora
do in xpo loquim'. Oma aut kmi p ura
edificacoe. Timeo enim ne forte cu uenero no
qles uolo iueniam uos & ego inueniar a uo
bis qle no uultis. Ne forte ptencones. emu
lacoes animositates dissensiones. detractioes
susurracoes. inflacones. sediciones sint a
pud uos ne iteru cu uenero humiliet me ds
apud & lugeā multos ex hijs q an peccauerunt

& nō egerūt pniām sup īmūdicia & forni-
cacōe & īpudiciā quā gesserūt. XIII

Ecce t'cio hoc venio ad vos. In ore du-
or' uł triū testiū stabit omē vbū. Pre-
dixi eni & pdico vt p̄sens vob' & nūc absēs
hys q̄ ante peccauerūt & ceťis omnib;. Quō
si venero iterū nō parcā vob'. An expimentū q̄-
ritis eius q̄ in me loquit' xp̄c qui ī vob' nō
infirmat' ſ3 potēs est in vob'. Nam & ſi cru-
cifix' est ex infirmitate ſ3 uiuit ex uirtute dī.
Nam & nos infirmi sum' in illo ſ3 uiuem' cū
eo ex uirtute dī ī vob'. Vos metipsos temptate
ſi estis ī fide ipi vos pbate. An nō cognoscitis
vos metipsos q2 xp̄c ihc ī vob' ē. nisi forte re-
probi estis. Spero aūt q2 cognoscitis q2 nos
nō sum' reprobi. Oro aūt dm̄ ut nichil mali
faciatis nō ut nos pbati appareamus. ſ3 ut
vos qđ bonū ē faciatis nos aūt ut repro-
bi sim'. Non eni possum' aliq̄ adūs vītatē.
ſ3 p ūitate. Gaudem' aūt qm̄ nos infirmi
sum' vos aūt potētes estis. Hoc & oram' vram
cōsūmacōē. Ideo hec absēs scribo vob' vt nō
p̄sens durius agam scdm̄ ptatē quā dns
dedit m̄ ī edificacōē & nō in destructiōē vram.
De ceťo fr̄es gaudete pfc̄i estote exhortamini
idē sapite. pacē habete & ds̄ pacis & dilec-
cionis erit vobcū. Salutate īuicē in osclo
sc̄o. Salutāt vos sc̄i oms. Gr̄a dn̄i nri
ihu xp̄i & caritas dī & cōicacio sc̄i sp̄c sit sēp
cum omnib; vobis. Plogus

Galathe sūt greci. Hii vbum
ūitatis pmū ab apl'o suscep-
ūnt. ſ3 post discessū eius
temptati ſ a falsis apl'is vt in legē & circū-
cisionē v'terētur. Hos apl's reuocat ad fi-
dē ūitatis scbēs eis ab epheso.

Paulus apl's Epl'a ad Galathas.
nō ab hoīb; neq; p hoīem
ſ3 p ihm xp̄m & dm̄ patrē
qui suscitauit eū a mortuis
Et qui mecū sūt oms fr̄es eccl'ijs galacie.
Gr̄a vob' & pax a dō p̄re nrō & dn̄o ihu xp̄o.
qui dedit semetipm̄ p pc̄is nr̄is vt eriperet
nos de p̄senti seclo nequa. scdm̄ volunta-
tē dī & p̄ris nr̄i. Cui ē gl'a in secl'a sclo2.
Amē. Miror qđ sic tam cito transferimini ab eo
qui vos vocauit in gr̄a xp̄i ī aliud ewan-
gliū qđ nō est aliud nisi sūt aliq̄ qui vos
cōturbāt & volūt cūertē ewāg xp̄i. Sz licet
nos aūt angl's de celo ewangelizet vob' p̄t'
id qđ ewangelizauim' vob' anathema sit.
Sicut p̄dixi vob' & nūc iterū dico. Siquis
vob' ewangliz auit p̄ter id qđ accepistis a-
nathema sit. Modo eni suadeo hoīb; an
dō. An q̄ro hoīb; placē. Si adhuc hoīb;
placerem xp̄i seruus nō eēm. Notū eni vob'
facio fr̄es ewangliū qđ ewangelizatū ē a me
q2 nō est scdm̄ hoīem. Neq; eni ego ab
hoīe accepi illđ neq; didici ſ3 p reuelacōē
ihu xp̄i. Audistis eni cōuersacionē meam
aliqn̄ ī iudaismo quā sup modū psequebar
ecclīam dī & expugnabā illā & pficiebam
sup multos coetaneos meos ī iudaismo
ī gne meo habūdancius emulator existens
patrum meor tradicionū. Cū aūt placuit
ei q̄ me segregauit de utero matris mee & voca-
uit me p gr̄am suā ut reuelaret filiū suū
ī me ut ewangelizarē eū in gentib; ctinuo
nō acquieui carni & sangui. Neq; ueni
ierosolimā ad antecessores meos apl'os. ſ3
abij ī arabiā & iterū reuersus sū damascū.
Deinde p' annos tres veni ierosolimā videre
petrū & mansi apud eū dieb; xv. Aliū au-
tē apl'o2 neminē vidi nisi iacobū frēm dnī.
Que aūt scribo vob' ecce corā dō q2 nō men-
cior. Deinde veni in ptes syrie & cilicie.
Erā aūt ignotus facie uide eccl'ijs q̄ sūt
ī xp̄o. Tantū aūt audītū hēbant quā q̄ p-
sequebat' nos aliqn̄. nūc ewangelizat fidem
quā aliqn̄ expugnabat & ī me magnificabāt

II Deinde post annos xiiii. deinde
iterū ascendi ierosolimā cū barnaba assūp-

to ₇ tyto. Ascendi autem secundum revelationem: ₇ contuli
cum illis evangelium quod predico in gentibus.
Seorsum autem hiis qui videbantur esse maiores
aliquid ne forte in vacuum currerem aut cucurrissem. Sed neque tytus
qui mecum erat, cum esset gentilis, compulsus est circum-
cidi. Sed propter subintroductos falsos fratres qui
subintroierunt explorare libertatem nostram quam
habemus in xpisto ihesu ut nos in servitutem redigerent.
Quibus neque ad horam cessimus subiectioni ut veri-
tas evangelii permaneat apud nos. De hiis
autem qui videbantur esse aliquid quales aliquando fue-
rint nichil mea interest. Deus enim personam hominis
non accipit. Michi enim qui aliquid videbantur
esse aliquid nichil contulerunt. Sed econtra cum vidi-
ssent quod creditum est michi evangelium prepucii sicut petro
circumcisionis. Qui enim operatus est ₇ michi inter
gentes ₇ cum cognovissent gratiam que data est michi ia-
cobus ₇ cephas ₇ iohannes qui videbantur colump-
ne esse dextras dederunt michi ₇ barnabe
societatis ut nos in gentes ipsi autem in circumci-
sionem. Tantum ut pauperum qui ierosolimis
memores essemus quod ₇ sollicitus fui hoc ipsum
facere. Cum autem venisset petrus antiochiam in fa-
ciem ei restiti quia reprehensibilis erat. Prius enim
quam venirent quidam ab iacobo cum gentibus e-
debat. Cum autem venissent subtrahebat ₇ segre-
gabat se timens eos qui ex circumcisione erant
₇ simulationi eius consenserunt ceteri iudei, ita
ut barnabas duceretur ab eis in illam simulationem.
Sed cum vidissem quod non recte incederent ad veritatem
evangelii, dixi petro coram omnibus si tu cum
iudeus sis gentiliter ₇ non iudaice vivis quomodo
gentes cogis iudaizare. Nos natura iudei et
non ex gentibus peccatores. Scientes autem quod non iu-
stificatur homo ex operibus legis nisi per fidem ihesu
xpisti. Et nos in xpisto ihesu credimus ut iustificemur
ex fide xpisti ₇ non ex operibus legis. Propter
quod ex operibus legis non iustificabitur omnis caro
coram illo. Quod si querentes iustificari in xpisto
inventi sumus ₇ ipsi peccatores. Numquid xpistus pec-
cati minister est. Absit. Si enim que destruxi

hec iterum reedifico prevaricatorem me constituo.
Ego enim legi per legem mortuus sum ut deo vivam
xpisto confixus sum cruci. Vivo autem iam non ego vivit
vero in me xpistus. Quod autem nunc vivo in carne in
fide vivo filii dei qui dilexit me ₇ tradidit
semetipsum pro me. Non abicio gratiam dei.
Si enim per legem iustitia, ergo xpistus gratis mortuus est.

II

O insensati galathe quis vos
fascinavit veritati non obedire. Ante
quorum oculos ihesus xpistus proscriptus in vobis crucifi-
xus est. Hoc solum volo a vobis discere. Ex operibus
legis spiritum accepistis an ex auditu fidei. Sic
stulti estis ut cum spiritu ceperitis nunc carne con-
summemini. Tanta passi estis sine causa. Qui
ergo tribuit vobis spiritum ₇ operatur virtutes in
vobis ex operibus legis an ex auditu fidei. Sicut
scriptum est. Credidit abraham deo ₇ reputatum
est illi ad iustitiam. Cognoscite ergo quia qui
ex fide sunt hii filii sunt abrahe. Providens
autem scriptura quia ex fide iustificat gentes deus
prenuntiavit abrahe quia benedicentur in te omnes
gentes. Igitur qui ex fide sunt benedicentur cum
fideli abraham. Quicumque enim ex operibus legis
sunt sub maledicto sunt. Scriptum est enim. Male-
dictus omnis qui non permanserit in omnibus que scripta
sunt in libro legis ut faciat ea. Quoniam autem
in lege nemo iustificatur apud deum. Scriptum
est enim. quia iustus ex fide vivit. Lex autem non est
ex fide. Sed qui fecerit ea vivet in illis. Xpistus nos
redemit de maledicto legis. Factus pro nobis
maledictum. Quia scriptum est. Maledictus omnis
qui pendet in ligno ut in gentibus benedictio
abrahe fieret in xpisto ihesu ut pollicitationem spiritus
accipiamus per fidem. Fratres secundum hominem dico
tamen hominis confirmatum testamentum nemo spernit
aut superordinat. Abrahe dicte sunt promissio-
nes ₇ semini eius. Non dicit ₇ seminibus
quasi in multis sed quasi in uno ₇ semini tuo qui est
xpistus. Hoc autem dico testamentum confirmatum a deo
quae post quadringentos ₇ xxx. annos facta est
lex. non irritum facit ad evacuandam promis-

petro in apostolatum circumcisionis operatus est

¶ in facie

sionē. Nam si ex lege hereditas iam non
ex promissione. Abrahe aut̄ p repmissio
nē donauit d̄s. Quid igit̄ lex. ppt̄ t̄nsgs
sionē posita est donec ueniret semen cui
pmiserat ordinata i manu mediatoris
Mediator aut̄ unius nō est. d̄s aut̄ vnꝰ ē.
Lex ḡo aduersus pmissa di. Absit. Si enī
data eēt lex que poss; uiuificare ue ex le
ge eēt iusticia. S; cōclusit scriptura omīa
sb pcco vt pmissio ex fide ihu xp̄i daretur
credētib;. Prius aut̄ qm̄ ueniret fides sb
lege custodiebamur. Conclusi in eā q̄
fidem q̄ reuelanda erat. Itaq; lex pedago
gus nr̄ fuit in xp̄o ihu ut ex fide iustifice
mur. At ubi uenit iam nō sumꝰ sb peda
gogo. Omīs sumꝰ filij di p fide in xp̄o ihu.
Quicūq; enī in xp̄o baptizati estis xp̄m
induistis nō enī est iudeus neq; grecus
nō est seruus neq; lib̄ nō est masclꝰ neq;
femīa. Omīs enī uos vnū estis in xp̄o ihu.
Si aut̄ uos xp̄i ḡo semē abrahe estis scdm̄

Dico aut̄. Quanto IIII. pmissionē h̄redes.
tp̄re heres puulus est nichil differt
a suo cū sit dn̄s oīm. S; sb tutorib; & ac
torib; ē usq; ad p̄finitū tempꝰ a p̄re. Ita
& nos cū eēmus puuli sb elementis huius
mūdi eramꝰ seruiētes. At ubi uenit ple
nitudo tp̄is misit d̄s filiū suū natū ex
muliere factū sb lege ut eos qui sb lege erā
ut redimeret vt ad optionē filior̄ reciperemꝰ.
Quoniā estis filij di misit d̄s spm̄ filij sui in
corda nr̄a clamātē abba pat̄. Itaq; iā
nō est seruus s; filiꝰ. Qd̄ si filius & heres p
dm̄. S; tūc quidē ignorātes dm̄. hijs qui
natura nō sūt dij seruiebatis. Nūc aut̄
cū cognouistis dm̄ immo cogniti estis a dō
q̄modo cōuertimini iter ad infirma & egena
elemēta quib; rursū seruire uultis. Dies
obseruatis & annos & tp̄a & mēses. Ti
meo aut̄ ne forte sine causa laborauerim
in uob̄. Estote sicͭ & ego q; & ego sicͭ & uos.

Fr̄es obsecro uos nichil me lesistis. Scitis
q; p infirmitatē carnis euāgelizaui uob̄.
Jam p̄dem & temptatiōz uestrā in carne mea
nō sp̄reuistis neq; respuistis s; sicͭ angłm dī
excepistis me sicut xp̄m ihm̄. Vbi ē ergo
btitudo uīa. Testimoniū enī uob̄ phibeo qm̄
si fi potuiss; & oculos uros eruissetis & de
dissetis michi. Ergo inimicꝰ f̄cus sū uob̄ ve
rū dicēs uob̄. Emulant̄ uos nō b̄n s; exclu
dē uos uoluīt ut illos emulemini. Bonū
aut̄ emulamini semp̄ in bono & nō tm̄ cū
p̄sens sū apud uos. filij mei q̄s iter par
turio donec formet̄ xp̄c i uob̄. Vellē aut̄
apud uos eē mō & mutare uocē meā qm̄
cōfundor i uob̄. Dicite m qui sb lege uul
tis eē legē nō legistis. Scriptū est enī
i genesi qm̄ abraham duos filios hūit
vnū de ancilla & vnū de lib̄a. S; qui de
ancilla scdm̄ carnē natꝰ est. Qui aut̄ de li
b̄a p repmissionē q̄ sūt p allegoriā dicta.
Hec enī sūt duo testamēta. Vnū quidē in
monte syna in seruitute generās q̄ est agar.
Sina aut̄ mōs est i arabia qui cōiunctus ē
ei que nūc est ir̄lem & seruit cū filijs suis
Illa aut̄ que sursū est ir̄lem lib̄a est q̄ est
mat̄ nr̄a. Scriptū est enī in ysaia. Leta
re sterilis q̄ nō paris erumpe & clama q̄
nō parturis q; multi filij deserte magis
qm̄ eius q̄ h̄t uirū. Nos aut̄ fr̄es scdm̄
ysaac pmissionis filij sumꝰ. S; quomō tc̄
qui scdm̄ carnē natꝰ fuat p sequebat̄ eū
qui scdm̄ spm̄ ita & nūc. S; quid dicͭ scrip
tura. Eice filiū ancillā & eius. Non enim
heres erit filiꝰ ancille cū filio lib̄e. Itaq;
fr̄es nō sumꝰ ancille filij s; lib̄e. Qua lib̄
tate xp̄c nos lib̄auit. State ḡo & nolite
iterū iugo seruitutis cōtineri. V

Ecce ego paulꝰ dico uob̄ qm̄ si circūcida
mini xp̄c uob̄ nichil pderit. Testificor aut̄
rursū oī homini circūcidēti se qm̄ debitor
ē vniūse legis faciēde. Euacuati estis a xp̄o

Qui in lege iustificamini a gra excidistis.
Nos enim spu ex fide spem iusticie expecta
mus. Nam in xpo ihu neq circumcisio aliq
ual; neq preputium s; fides q p caritatem ope
ratur. Currebatis bn quis uos impedi
uit ueritati no obedire. Nemini consenseritis
psuasio no est ex eo qui uocat uos. Modic
fermentu tota massa corrumpit. Ego aut
confido de uob in dno qd nich aliud sapie
tis. qui aut conturbat uos portabit iudici
quicumq e ille. Ego aut fres si circumcisio
nem adhuc pdico quid adhuc psecutionem
pacior. Euacuatu est scandalu crucis.
Utina et abscidant qui uos conturbat. Vos
enim in libtatem uocati estis fres tantum ne
libtatem i occasionem detis carnis s; p caritatem
te seruite inuicem. Omnis enim lex i vno sermone
impletur. Diliges proximu tuu sic teipm.
Qd si inuicem mordetis et comeditis uidete ne
ab inuicem consumamini. Dico aut spu ambu
late et desideria carnis no pficietis. Caro
enim concupiscit aduersus spm. spc enim aduersus
carnem. hec enim s inuicem aduersant. ut no q
cumq uultis illa faciatis. Qd si spu ducimini
no estis sb lege. Manifesta aut sut opera
carnis. q sut fornicatio. inmundicia. inpudi
cicia. luxuria. ydolorum seruitus. uenefici
a. inimicicie. contentiones. emulaciones. i
re. rixe. dissensiones. secte. hereses. inuidie
homicidia ebrietates comessaciones et hijs
similia q predico uob sicut predixi. Qm
qui talia agunt regnu di no consequentur.
Fructus aut spc est caritas. gaudiu pax.
paciencia longanimitas. bonitas. benig
tas. mansuetudo. fides. modestia. contin
encia. castitas. Adus huiusmodi no est lex. Q
aut sut xpi carnem sua crucifixerunt cu uici
is et concupiscencijs. Si uiuimus spu spu et ambu
lem. Non efficiamur inanis glorie cupidi inui
cem prouocantes inuicem inuidentes. VI
Fratres si pocupatus fuit homo i aliq
delicto uos qui spuales estis huiusmodi inst
ruite in spu lenitatis. Considerans teipm
ne et tu tempteris. Alter alterius onera porta
te et sic adimplebitis legem xpi. Nam siqs
existimat se aliquid ee cu nich sit ipe se se
ducit. Opus aut suu pbet vnusquisq et
sic in semetipso tantu gliam habebit et no
in altero. Unusquisq enim onus suu portabit. Co
municet aut hijs qui cathezizat vbo. ei q
se cathetizat i omnib bonis. Nolite errare
ds no irridetur. Que enim seminauit homo
hec et metet. Qm qui seminat i carne sua de
carne et metet corrupcionem. Qui aut seminat
in spu de spu et metet uitam eternam. Bonu
autem facientes no deficiam. tpre enim suo me
temus no deficientes. Ergo du temp hemus
operemur bonu ad omis. Maxime autem
ad domesticos fidei. Videte qualib litteris scp
si vob manu mea. Quicumq enim uolunt pla
cere in carne. hij cogunt uos circuncidi tantu
ut crucis xpi psecucionem no paciant. Neq enim
qui circumcidunt legem custodiunt. s; uolunt
uos circumcidi ut i carne ura glorient. Mi
chi aut absit gloriari ni in cruce dni nri ihu x.
p quem michi mundus crucifixus est et ego mundo.
In xpo enim ihu neq circumcisio aliquid val;
neq preputium s; noua creatura. Et quicumq
hanc reglam secuti fuerint pax sup illos.
et misa et sup isrl di. Decero nemo m mole
stus sit. Ego enim stigmata dni nri ihu x
i corpe meo porto. Gra dni nri ihu xpi cu
spu uro fres Am. Incipit Prolog.

Ephesii sut asiani. Hij accepto vbo ueritatis per
stiterut in fide. Hos collau
dat apls scribens eis ab urbe roma de
carcere p tichicu dyaconu. Incipit epla ad Ephesios.

Paulus apls xpi p uolutate dei scis omnib q sut ephesi
et fidelib in xpo ihu gra

nobis et pax a deo patre nostro et domino ihesu christo. Benedictus deus et pater domini nostri ihesu christi qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in celestibus in christo ihesu. Sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem ut essemus sancti et immaculati in conspectu eius in caritate. qui predestinavit nos in adoptionem filiorum per ihesum christum in ipsum secundum propositum voluntatis sue. in laudem glorie gratie sue. In qua gratificavit nos in dilecto filio suo. In quo habemus redemptionem per sanguinem ipsius remissionem peccatorum secundum divitias gratie eius que superhabundavit in nobis. In omni sapientia et prudentia ut notum faceret nobis sacramentum voluntatis sue secundum beneplacitum eius quod proposuit in eo in dispensatione plenitudinis temporum instaurare omnia in christo. que in celis et que in terris sunt in ipso. In quo et sorte vocati sumus predestinati secundum propositum eius qui omnia operatur secundum consilium voluntatis sue. Ut simus in laudem glorie eius nos qui ante speravimus in christo. In quo et vos cum audissetis verbum veritatis evangelium salutis vestre. In quo et credentes signati estis spiritu promissionis sancto qui est pignus hereditatis nostre in redemptionem acquisitionis in laudem glorie ipsius. Propterea et ego audiens fidem vestram que est in domino ihesu christo et dilectionem in omnes sanctos non cesso gratias agens pro vobis. Memoriam vestri faciens in orationibus meis ut deus domini nostri ihesu christi pater glorie det vobis spiritum sapientie et revelationis in agnitione eius. Illuminatos oculos cordis vestri ut sciatis que sit spes vocationis eius et que divitie glorie hereditatis eius in sanctis. Et que sit supereminens magnitudo virtutis eius in nos qui credimus secundum operationem potentie virtutis eius quam operatus est in christo. Suscitans illum a mortuis et constituens super omnem principatum et potestatem et virtutem et dominationem et omne nomen quod nominatur non solum in hoc seculo sed et in futuro. Et omnia subiecit sub pedibus eius. Et ipsum dedit caput super omnem ecclesiam que est corpus ipsius et plenitudo eius qui omnia in omnibus adimpletur.

II

Et vos cum essetis mortui delictis et peccatis vestris in quibus aliquando ambulastis secundum seculum mundi huius secundum principem potestatis aeris huius spiritus qui nunc operatur in filios diffidentie. In quibus et nos omnes aliquando conversati sumus in desideriis carnis nostre facientes voluntatem carnis et cogitationum. Et eramus natura filii ire sicut et ceteri. Deus autem qui dives est in misericordia propter nimiam caritatem suam qua dilexit nos cum essemus mortui peccatis convivificavit nos in christo. Cuius gratia estis salvati et conresuscitavit et consedere fecit in celestibus in christo ihesu ut ostenderet in seculis supervenientibus habundantes divitias gratie sue in bonitate super nos in christo ihesu. Gratia enim estis salvati per fidem et hoc non ex vobis. Dei enim donum est. non ex operibus ut ne quis glorietur. Ipsius enim sumus factura creati in christo ihesu in operibus bonis que preparavit deus ut in illis ambulemus. Propter quod memores estote quod aliquando vos qui eratis gentes in carne qui dicebamini preputium ab ea que dicitur circumcisio in carne manufacta. Qui eratis illo tempore sine christo alienati a conversatione israel et hospites testamentorum promissionis eius spem non habentes et sine deo in hoc mundo. Nunc autem in christo ihesu vos qui aliquando eratis longe facti estis prope in sanguine christi. Ipse est enim pax nostra qui fecit utraque unum. Et medium parietem macerie solvens inimicitias in carne sua legem mandatorum decretis evacuans ut duos condat in semetipso in unum novum hominem faciens pacem. ut reconciliet ambos in uno corpore deo per crucem interficiens inimicitiam in semetipso. Et veniens evangelizavit pacem vobis qui longe fuistis et pacem hiis qui prope. quoniam per ipsum habemus accessum ambo in uno spiritu ad patrem. Ergo iam non estis hospites et advene sed estis cives sanctorum et domestici dei. Superedificati super fundamentum apostolorum et prophetarum ipso summo angulari lapide christo ihesu. In quo omnis edificatio constructa crescit in templum sanctum in domino. In quo et vos coedificamini in habi-

tacl'm dei in spū sc̄o. III
Huius rei grā ego paulus uīctus x̄
ihu p uob' gentib; si tñ audistis di
spn̄sacōȝ grē dī q̄ data ē m̄ in uob. Qm̄ se
cūdū reuelacōȝ notū michi fcm̄ ē sacram̄
tū sic sup̄ scripsi uob in breui pro ut pote
stis legentes intellig'e prudētiā meā ī mi
sterio xp̄i. Qd alijs generacōib; nō est agni
tū filijs hōīm sicut nūc reuelatū ē scīs
aplis eius ⁊ pphetis in spū ēē gentes co
herēdes ⁊ corpales ⁊ cōpticipes pmissionis
eius in xp̄o ihu p eūnglīū cui' fcūs sum
ego minister scdm donū grē dī q̄ data ē m̄
scdm opacōȝ uirtutis ei'. Michi autē mini
mo oīm scōȝ data ē grā hec in gentibus
eūngliz are īuestigabiles diuicias xp̄i.
Et illūiare oīs q̄ sit dispn̄satio sacrm̄ē
ti absconditi a seclis in dō qui oīa crea
uit. Vt īnotescat principib; ⁊ ptātib; ī cele
stib; p ecclīam multis formis sapiētia dei
scdm p̄finicōȝ seclōȝ qm̄ fecit in xp̄o ihu do
mino nr̄o. In quo hēm' fiduciā ⁊ accessū
ī cōfidentia p fidē eius. Ppt' qd peto ne deficia
tis in tribulacōib; meis p uob q̄ est glā
urā. Hui' rei grā flecto genua mea ad prē
dn̄i nr̄i ihu xp̄i ex quo oīs paternitas in
celis ⁊ in trā noīatur. Vt det uob scdm di
uicias glē sue uirtutem corroborari per
spm̄ eius ī interiorem hoīeȝ habitare xp̄m
p fide ī cordib; urīs. In caritate radica
ti ⁊ fundati vt possitis cōprehendē cū oib'
scīs q̄ sit latitudo ⁊ longitudo ⁊ sublimitas
⁊ pfundū. Scire ⁊ sup eminētē sciē cari
tatē xp̄i ut impleamini ī omnē pleītudiē
dī. Ei autē qui potēs ē oīa facere super
habundāter qm̄ petim' aut intelligim'
scdm uirtutē q̄ opatur in nob. Ipī glā
ī ecclīa in xp̄o ihu ī omnes generacōnes
Obsecro itaq; IIII seculi seclōȝ amē.
Vos ego uinctus in dn̄o ut digne
ambuletis uocacōȝ qua uocati estis cū oī

hūilitate ⁊ mā suetudie cū paciētia suppor
tātes īuicē in caritate solliciti suare vni
tatē spc̄ in uīclo pacis. Vnū corp' ⁊ vn' spc̄
sicut uocati estis ī vna spe uocacōis urē.
Vn' dn̄s vna fides vnū baptisma. Vnus
ds ⁊ pr̄ oīm qui sup omnes ⁊ p oīa ⁊ in
omnib; nob. Vnicuiq; aūt nr̄m data ē grā
scdm mēsurā donacōis xp̄i. Ppt' qd dicit
Ascendēs ī altū captiuā duxt captiuitatē
dedit dona hoīb;. Qd autē ascēdit quid
ē nisi q2 ⁊ descēdit primū in īferiores ptes
trē qui descendit ipē est ⁊ qui ascendit
sup celos vt impleret oīa. Et ipē dedit
quosdā quidē aplos quosdā autē pphas
alios uō eūngelistas. alios autē pastores
⁊ doctores ad cōsūmacōȝ scōȝ ī opus minstij ī
edificacōȝ corporis xp̄i. Donec occurramus
oīs ī vnitatē fidei ⁊ agnicōis filij dī. In
uirū pfcm̄ ī mēsurā etatis plenitudinis
xp̄i vt iam nō sim' puuli fluctuātes ⁊ cir
cumferam' oīi uento doctrine. In nequi
cia hoīm ī astucia ad circūuencōȝ erroris.
Veritatē autē facientes ī caritate crescam'
ī illo p oīa qui ē caput xp̄c ex quo totū
corp' cōpactū ⁊ cōnexū p omnē iūcturā sub
ministracōis scdm opacōnē. In mēsurā
vni' cuiq; mēbri augmētū corpis facit
In edificacōem sui ī caritate. Hoc igitur
dico ⁊ testificor ī dn̄o ut iā nō ambuletis
sicut ⁊ gentes ambulat ī uanitate sens'
sui tenebris obscuratū hn̄tes intellcm̄ a
lienati a uia dī p ignoranciā q̄ est ī illis
pp̄ cecitatē cordis ipōȝ qui desperantes sem
ipsos tradiderūt se ī pudicicijs. In operaci
onē immūdicie oīs ī auaricia. Vos autē
nō ita didicistis xp̄m si tū illū audistis
⁊ ī ipō edocti estis sicut ē ueritas ī ihu. De
ponē uos scdm p̄stinā cōuersacōȝ veterem ho
minē qui corrumpit' scdm desideria erroris.
Renouamini autē spū mētis urē ⁊ īduite
nouū hoīnē qui scdm dm̄ creat' est ī iu

stitia ꝛ sc̄itate ūitatis. Propt' qd̄ deponētes
mendaciū loquimini ūitatē unusquisq; cū pro
ximo suo qm̄ sum⁹ inuicē mēbra. Irascimini
ꝛ nolite pc̄care. Sol non occidat sup iracun
diam vestrā. Nolite locū dare dyabolo. Qui
furabat' iam nō furetur. Magis autem
laboret ꝛ opando manib; suis qd̄ bonū ē
vt habeat unde tribuat necessitatē patientibus.
Omnis sermo malus ex ore urō nō pcedat.
ſꝫ siquis bon⁹ est ad edificacōē; vt det grām
audientib;. Et nolite cōtristare spm̄ scm̄ dei
in q̄ signati estis in die redēpcōis. Omnis
amaritudo ꝛ ira. ꝛ indignacō. ꝛ clamor.
ꝛ blasphemia tollatur a uob cū oī mali
cia. Estote autē inuicē misericordes donantes
inuicē sicut ꝛ ds̄ in xp̄o donauit uob. V

Estote g° imitatores dī sicut ꝛ filii
kmi. Et ambulate ī dilectōne sicut ꝛ
xp̄c dilexit nos ꝛ tradidit semetipm̄ pro
nob oblacōē ꝛ ostiam dō in odorē suauitatis
Fornicacō autē ꝛ omnis īmundicia aut aua
ricia nec noīetur ī uob sicut decet scōs. aut
turpitudo aut stultiloquiū aut scurrilitas
q̄ ad rem nō ptinet ſꝫ magis grāꝝ actio. hoc
enī scitote intelligētes qd̄ omnis fornicator
aut īmūdus aut auar' qd̄ est ydolor seruit'
nō h̄; hereditatē in regno xp̄i ꝛ dī. Nemo
uos seducat inanib; ūbis pp̄ hec enī uenit
ira dī in filios diffidēcie. Nolite g° effici par
cipes eoꝝ. Eratis enī aliqn̄ tenebre nunc
autē lux in dn̄o vt filii lucis ambulate. Fruc
tus enī lucis est ī omī bonitate ꝛ iusticia.
ꝛ ūitate. Pbantes quid sit beneplacitū deo.
Et nolite cōmunicare opib; infructuosis
tenebraꝝ magis autē redarguite. Que enī
ī occulto fiūt ab ipis turpe ē dicē est. Oīa
autē q̄ arguūt' a lumie manifestant'. Oē
autē qd̄ manifestat' lumē est. pp̄ qd̄ dicit. Sur
ge qui dormis ꝛ exurge a mortuis ꝛ illu
minabit te xp̄c. Videte itaq; frēs quomodo
caute ambuletis nō quasi īsipientes ſꝫ vt
sapiētes. Redimētes tp̄s qm̄ dies mali sūt.
Ppt'ea nolite fieri imprudentes ſꝫ intelligētes
q̄ sit uolūtas dei. Et nolite inebriari uino
in q° luxuria ē. ſꝫ implemini spū scō. loqn
tes uob metipis in psalmis ꝛ ymnis et
canticis spūalib; cantātes ꝛ psallētes ī cor
dib; ūris dn̄o. Grās agentes dō semp pro
omīb; ī noīe dn̄i nr̄i ihu xp̄i dō ꝛ pr̄i. Sub
iecti īuicē in timore xp̄i. Mulieres subdite
sint uiris suis sic dn̄o qm̄ uir capud est
mulieris sicut ꝛ xp̄c caput ē ecclie. Ipe sal
uator corporis eius. Sꝫ sicut ecclia subiecta ē
xp̄o ita ꝛ mulieres uiris suis ī omīb;. Viri
diligite uxores ūras sic ꝛ xp̄c dilexit ecclīam
ꝛ semetipm̄ tradidit p ea ut illam scificaret
mūdās eā lauacro aq̄ in ūbo uite vt exhiberet
ipe sibi gl'osam ecclīam nō habentem maculā
aut rugam aut aliquid huiusmodi sed ut
sit scā ꝛ īmaculata. Ita ꝛ uiri debēt dili
gere uxores suas vt corpa sua. Qui suā uxo
rem suā diligit seipm̄ diligit. Nemo enī
umq̄ carnē suā odio habuit ſꝫ nutrit et
fouet eam sic ꝛ xp̄c ecclīam. Quia mēbra
sum⁹ corporis eius de carne eius ꝛ de ossib⁹
ei⁹ pp̄ hec relinquet hō patrem ꝛ matrē suā
ꝛ adherebit uxori sue ꝛ erūt duo ī carne
vna. Sacramētū hoc magnū est. Ego
autē in xp̄o dico ꝛ in ecclīa. Verūptn̄ ꝛ uos
singli unusquisq; uxorē suā sic seipm̄ di
ligat. uxor autē vt timeat uirū suum.

Filii obedite parētib; ūris in VI
dn̄o hoc enī iustū est. honora patrem
tuū ꝛ matrē tuā qd̄ est mādatū pmū in
pmissione vt bn̄ sit tibi ꝛ sis longeuus sup
trām. Et uos pr̄es nolite ad iracūdiā p
uocare filios urōs ſꝫ educate illos in disci
plina ꝛ correctōne dn̄i. Sui obedite dn̄is
ūris carnalib; cū timore ꝛ tremore ī sim
plicitate cordis ūri sicut dn̄o. Non ad ocu
lū seruiētes quasi homīb; placētes ſꝫ ut
serui xp̄i facientes uolūtatē dī ex animo

cum bona voluntate servientes sicut domino et non hominibus. Scientes quoniam unusquisque quodcumque fecerit bonum hoc percipiet a domino. sive servus. sive liber. Et vos domini eadem facite illis remittentes minas. Scientes quia et illorum et vester dominus est in celis et personarum acceptio non est apud deum. De cetero fratres. confortamini in domino et in potencia virtutis eius. Induite vos armaturam dei ut possitis stare adversus insidias dyaboli. Quia non est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem sed adversus principes et potestates adversus mundi rectores tenebrarum harum contra spiritualia nequicie in celestibus. Propterea accipite armaturam dei ut possitis resistere in die malo et in omnibus perfecti stare. State ergo succincti lumbos vestros in veritate et induti loricam iusticie et calciati pedes in preparatione evangelii pacis. In omnibus sumentes scutum fidei. in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere. Et galeam salutis assumite. Et gladium spiritus quod est verbum dei. Per omnem orationem et obsecrationem orantes omni tempore in spiritu. et in ipso vigilantes in omni instancia et obsecratione pro omnibus sanctis. et pro me. Ut detur michi sermo in apertione oris mei cum fiducia notum facere misterium evangelii. Pro quo legatione fungor in hac catena. Ita ut in ipso audeam prout oportet me loqui. Ut autem et vos sciatis que circa me sunt quid agam omnia nota vobis faciet tytichus karissimus frater et fidelis minister in domino quem misi ad vos in hoc ipsum ut cognoscatis que circa vos sunt et consoletur corda vestra. Pax fratribus et caritas cum fide a deo patre nostro et domino ihesu christo. Gratia dei cum omnibus qui diligunt dominum nostrum ihesum christum in incorruptione amen. Incipit prologus

Philipenses sunt macedones. hii accepto verbo veritatis perstiterunt in fide nec receperunt falsos apostolos. Hos collaudat apostolus scribens eis a roma de carcere per epafroditum.

Item prologus. In

Actibus apostolorum legimus quia ipso predicante fundaverit philippis in domino. Tantum autem profecit in fide sancta ut et fiducialiter et predicaret et deffenderent ewangelium absente apostolo inpugnatum ab istis solis se memorat accepisse etiam necessaria cum aliis predicaret. Hos ergo collaudans movet ne eius passionibus mereantur quibus non destruitur christi ewangelium. sed firmatur. dum datur intelligi tanta eum omnino non potuisse pro falsa vel dubia sustinere. Et hortatur eos exemplo suo libenter usque ~~terra~~ ad mortem certare pro christo.

Incipit Pauli apostoli. Epistola ad philippenses.

Paulus apostolus et tymotheus servi ihesu christi omnibus sanctis in christo ihesu qui sunt philippis cum episcopis et dyaconibus gratia vobis et pax a deo patre nostro et a domino ihesu christo. Gratias ago deo meo in omni memoria vestri semper in cunctis orationibus meis pro omnibus vobis. Cum gaudio deprecationem faciens super communicatione vestra in ewangelio christi. a prima die usque nunc. Confidens hoc ipsum quia qui cepit in vobis opus bonum perficiet usque in diem christi ihesu. Sicut est michi iustum hoc sentire pro omnibus vobis eo quod habeam vos in corde et in vinculis meis et in defensione et confirmatione ewangelii socios gaudii mei omnis vos esse. Testis enim michi est deus quomodo cupiam vos omnes esse in visceribus ihesu christi. Et hoc oro ut caritas vestra magis ac magis habundet in omni sciencia et in omni sensu ut probetis potiora et sitis sinceres et sine offensa in diem christi ihesu. Repleti fructu iusticie per ihesum christum in gloriam et laudem dei. Scire autem vos volo fratres quia que circa me sunt magis ad profectum venerunt ewangelii. Ita ut vincula mea manifesta fierent in christo in omni pretorio et in ceteris omnibus. Ut plures e fratribus

bus in dño. Confidentes ī uinculis meis habū-
danti audent ubū dī sine timore loq. Qui-
dam quidē ꝛ ꝑ inuidiā ꝛ ꝯtencōꝫ. Quidā
autē ꝛ ꝑ bonā uoluntatē xp̄m pdicāt. Q̄-
dam uo ex caritate. Scientes qm̄ in defen-
sionē ewangłii positus sum. Quidā autē
ex ꝯtencōe xp̄m annūciant nō sincē existi-
mātes p̄ssurā se suscitarē uinculis meis. Qd̄
enī dū omī mō siue p occasionē siue p ueri-
tatē xp̄c annūcietur. Et in hoc gaudeo. s;
ꝛ gaudebo. Scio enī qꝛ hoc m̄ puenīet
in salutē p urām orōnē ꝛ subministracōnē
spūs ihu xp̄i scdm̄ expectacōꝫ ꝛ spem me-
am qꝛ in nullo ꝯfundar. s; ī omī fiducia sicut
semp ꝛ nūc magnificabit xp̄c ī corpe meo
siue p uitā siue p mortē. Michi enī
uiuere xp̄c ē ꝛ mori lucrū. Qd̄ si uiue-
ī carne hic michi fructꝰ opis ē. Et quid
eligam ignoro. Coartor autē e duobꝫ de-
siderium hñs dissolui ꝛ cū xp̄o eē mlto ma-
gis enī meliꝰ. pmanē autē ī carne necīriū
est ꝑ uos. Et hoc ꝯfidēs scio qꝛ manebo
ꝛ pmanebo omībꝫ uobis ad pfc̄m urm̄ ꝛ
gaudiū fidei. Ut gratulacio urā habūdet
in xp̄o ihu ī me p meū aduentū iterū ad
uos. Tantū digne ī ewangłio xp̄i ꝯuersa-
mini. Ut siue cum uenero ꝛ uidero uos si-
ue absens audiam de uobis. qꝛ statis ī uno
spū unanimes collaborātes fide ewange-
lii. Et in nullo terreamini ab aduersariis q̄ ē
illis causa pdicionis. uobis autē salutis et
hoc a dō qꝛ uobis datū est p xp̄o nō solum
ut in eū credatis s; ut ꝛ p illo paciamini.
Idē certamē hñtes q̄le ꝛ uidistis ī me et
nūc audistis de me.

II

Si qua g' ꝯso-
lacio in xp̄o si qd̄ solatiū caritatis
si q̄ societas spc̄. si q̄ uiscera miscōis im-
plete gaudiū meū ut idē sapiatis eādē
caritatē hñtes unanimes idipm̄ sentien-
tes. Nichil p ꝯtencōꝫ neqꝫ p inanē gl'ā
s; ī humilitate supiores s' inuicē arbitrantes
nō que sua sunt singli ꝯsiderantes s; ea q̄
aliorum. Hoc enī sentite ī uobis qd̄ ꝛ in xp̄o
ihu. Qui cū in forma dī eēt nō rapinā
arbitratꝰ est eē se equalē dō. S; semet-
ipm̄ exinaniuit formā suī accipiēs in
similitudinē hoīm factus ꝛ habitu inuentꝰ ut
homo. Humiliauit autē semetipm̄ factꝰ
obediēs usqꝫ ad mortē mortē autē crucis.
Ppt qd̄ ꝛ dꝰ illū exaltauit ꝛ donauit il-
li nomē qd̄ est sup omē nom̄ ut ī noīe
ihu omē genu flectatur. Celestiū terrestriū
ꝛ infernorum. Et omīs lingua ꝯfiteat qꝛ do-
minꝰ ihc xp̄c ingl'a est dī pr̄is. Itaqꝫ ka-
rissimi mei sicut semp obedistis nō ut
in p̄sencia tm̄ mei s; mlto magis nūc in
absencia mea cū metu ꝛ tremore urām
salutē opamini. Dꝰ ē enī qui opatur ī uobis
ꝛ uelle ꝛ pficē p bona uoluntate. Omīa
autē facite sine murmuracōibꝫ ꝛ hesita-
cōibꝫ ut sitis sine querela ꝛ simplices
sicut filii dī. sine rep̄hensione ī medio
nacōis praue ꝛ puse. Inter qs̄ lucetis
sicut luminaria ī mūdo. Ubū uite ꝯti-
nentes ad gl'am meā in die xp̄i. Quia nō
ī uacuū cucurri neqꝫ ī uacuū laboraui.
S; ꝛ si immolor sup sacrificiū ꝛ obsequiū
fidei urē gaudeo ꝛ ꝯgratulor omībꝫ uobis.
Id ipm̄ autē ꝛ uos gaudete ꝛ ꝯgratulamini
m̄. Spero autē in dño ihu xp̄o thymoteū
cito me mittē ad uos. Ut ꝛ ego bono aīo
sim ꝯgnitꝭ q̄ circa uos sunt. Neminē enī
habeo tam unanimē qui sincera affectōe
p uobis sollicitꝰ sit. Omēs enī que sua sunt
q̄runt nō que sunt xp̄i ihu. Experimentū
autē eiꝰ cognoscite qm̄ sic patri filius mecū
seruiuit ī ewangłio. Hunc igit spo me mit-
tē ad uos mox ut uidero q̄ circa me sunt.
Confido autē in dño qm̄ ꝛ ip̄e ueniā ad
uos cito. Necessariū autē existimaui ep-
afroditū fr̄em ꝛ coopatorē ꝛ ꝯmilito-
nē meū uestrū autē apłm ꝛ ministrum

ncessitatis mee mitte ad uos. Q̄m quidē
omīs uos desidabat ⁊ mestus erat. Pͦpterea
⁊ qd̄ audieratis illū infirmatū. Nam
⁊ infirmatꝰ est usq; ad mortē s; ds̄ mis-
tus ē eius. Non solū autē eius ꝟez ⁊ et
mei ne tristiciā sup tristiciā hērem. Fes-
tinācius ḡ misi illū ut uiso eo iterz gau
deatis ⁊ ego sine tristicia sim. Excipite
illū itaq; cū omī gaudio in dn̄o. Et eiꝰ
mōi cū honore habetote. Q̄m ꝑ opꝰ xp̄i
usq; ad mortē accessit tradēs animā suā
ut impleret id qd̄ ex uob̄ deerat erga meū
obsequium. III
De cetero frēs mei gau
dete in dn̄o. eadē uob̄ scribe᷑ michi qui
dē nō pigrū uob̄ autē necessariū. Videte can
es uidete malos operarios uidete cōcisio
nē. Nos enī sumꝰ circūcisio qui sp̄u deo s
uimꝰ. Et gl'amur in xp̄o ihū ⁊ nō in carne
fiduciā h̄ntes. Quā quā ego habeā cōfidē
ciam ī carne. Siq's aliꝰ uidet᷑ cōfide in car
ne. Ego magis circūcisꝰ octaua die ex ge
nē isrl' de tribu beniamin. hebreus ex
hebreis scdm legē phariseus. Scdm e
mulacōz ꝑsequs ecc̄liam dī. scdm iustici
am q̄ in lege est cōūsatus sine q̄rela. Sz
que m̄ fuīt lucra hec arbitratus sū ꝑpt
xp̄m detrimēta. Verūtn̄ existimo omīa
detrimētū eē ꝑpt eminētē sciētiam ihū xp̄i
dn̄i nr̄i. Ppt quē omīa detrimētū feci ⁊
arbitror ut stercora ut xp̄m lucri faciam.
Et inueniar ī illo nō habēs iusticiā que
ex lege est s; illam q̄ ex fide est xp̄i ihū. Que
ex dō est iusticia in fide ad cognoscendum
eū ⁊ uirtutē resurrectōis eius. Et societa
tē passionū illiꝰ cōfiguratꝰ morti eiꝰ. Si q̄
modo occurrā ad resurrectōz q̄ est ex mo
rtuis nō qd̄ iam accepim. aut iam ꝑfectꝰ
sim. Sequor autē si q̄modo cōprehendā in q̄
⁊ cōphensꝰ sū a xp̄o ihū. Frēs ego nō me
arbitror cōprehendisse vnū aūt q̄ quidē retro sūt
obliuiscēs. Ad ea uō q̄ sūt priora extendens

me ipm̄ ad destinatū ꝑsequor ad brauiū sup
ne uocacōis dī in xp̄o ihū. Quicūq; ergo
ꝑfcī sumꝰ hoc sētiamꝰ. Et siquid aliť sapi
tis ⁊ hoc ds̄ uob̄ reuelauit. Verūtn̄ ad q̄
ꝑuenimꝰ ut idē sapiamꝰ ⁊ in eadē ꝑmane
amꝰ regula. Imitatores mei estote frēs et
obseruate eos qui ita ambulant sicut ha
betis formā nr̄am. Multi enī ambulant q̄s
sepe dicebā uob̄. Nūc autē ⁊ flens dico inimi
cos crucis xp̄i. Quoz finis interitꝰ quoz
ds̄ uenter est ⁊ gl'a in cōfusione eoz qui terre
na sapiūt. Nr̄a autē cōūsacio in celis ē. Vn
⁊ saluatorē expectamꝰ dn̄m nr̄m ihm̄ xp̄m
q̄ reformauit corpꝰ hūilitatis nr̄e. Confi
guratū corpi claritatis sue scdm operacōnē
suā q̄ possit ⁊ subicē sibi omnia. IIII
Itaq; frēs mei kmī ⁊ desideratissimi gau
diū meū ⁊ corona mea sic state ī dn̄o kmī.
Euchodiam rogo ⁊ sintichē depcor idipm̄
sape in dn̄o. Etiā rogo te germane cōpar
adiuua illas q̄ mecū laborauerūt ī euān
gelio cū clemēte ⁊ ceteris adiutoribz meis
quoz noīa sūt ī libro uite. Gaudete in
dn̄o semꝑ iterz dico gaudete. Modestia
ur̄a sit nota omībz hoībz dn̄s enī ꝓpe
ē. Nichil solliciti sitis s; in omī orōne ⁊ ob
secracōe cū grāz actōne peticōnes ur̄e in
notescāt apud dm̄. ⁊ pax dī q̄ exsuperat
omnē sensū custodiat corda ur̄a ⁊ intelli
gencias ur̄as. In xp̄o ihū dn̄o nr̄o. De ce
tero frēs q̄cūq; sūt uera q̄cūq; pudica. q̄
cūq; iusta. q̄cūq; scā. q̄cūq; amabilia. q̄
cūq; bone fame. Siq̄ uirtus siq̄ laus di
scipline. h' cogitate. Que ⁊ didicistis et
accepistis ⁊ audistis ⁊ uidistis ī me. hec
agite ⁊ ds̄ pacis erit uobiscū. Gauisꝰ sū
autē in dn̄o uehementer q̄m tandē aliqn̄
refloruistis ꝑ me sentire sicut ⁊ sentieba
tis. Occupati autē eratis nō quasi ꝓpter
penuriā dico. Ego enī didici in quibus
sū sufficiēs eē. Scio ⁊ humiliari scio et

hu̅ndare ubiq; ⁊ in omnib; institut⁹ sum.
⁊ saciari ⁊ esurire ⁊ hu̅ndare ⁊ penuri
am pati. Omnia possu̅ in eo qui me confor
tat. Verumtn̄ bn̄ fecistis co̅icantes tribulaci
oni mee. Scitis aut̄ ⁊ uos philipe̅ses q̄d
in principio ewangelii qn̄ pfectus su̅ a ma
cedonia nulla m̄ eccl̄ia co̅icauit i rac̄one da
ti ⁊ accepti nisi uos soli q; ⁊ thessalonica̅
semel ⁊ bis in usu̅ michi misistis. Non q; q̄
ro datu̅ s; requiro fructu̅ hu̅ndante̅ i rac̄one
ura̅. Habeo aut̄ omnia ⁊ habu̅do. Repletus sum
acceptis ab epafrodito que misistis i odo
re̅ suauitatis hostia̅ accepta̅ placente̅ deo.
Ds̄ aute̅ meus impleat omne desiderium
ur̄m scd̄m diuicias suas in gl̄a e̅ı̄a in
xp̄o ih̄u. Deo aut̄ ⁊ pr̄i n̄ro gl̄a i sec̄la sec̄lor
am̄. Salutate om̄s sc̄os in xp̄o ih̄u. Sa
lutant uos om̄s q̄ mecu̅ su̅t fr̄es. Salutant
uos om̄s sc̄i. Maxime aut̄ qui de cesaris
domo su̅t. Gr̄a dn̄i n̄ri ih̄u xp̄i cu̅ sp̄u uro̅.

Colosenses ⁊ hii sicut lo Prolog'
adicenses s̄t asyani ⁊ ipi pre
uenti erant a pseudo ap̄lis nec
ad hos accessit ipse apostol⁹
sed et ad hos p epistola̅ re
corrigit. Audierunt enim u̅bu̅ ab ar
chippo q̄ ⁊ ministeriu̅ i eos accepit. Ergo
ap̄ls ia̅ ligatus scripsit eis a roma p ti
tichu̅ diacone̅ ⁊ onesimu̅ acolitum.

Paulus ap̄ls xp̄i Ep̄la Pauli I.
ih̄u p uoluntate̅ di ⁊ thymo
theus fr̄ater hys qui sunt
colosis sc̄is ⁊ fidelib; fr̄ib;
in xp̄o ih̄u. Gr̄a uob ⁊ pax
a deo pr̄e n̄ro ⁊ dn̄o ih̄u xp̄o. Gr̄as agim⁹
deo ⁊ patri dn̄i n̄ri ih̄u xp̄i semp pro uobis
orantes. Audientes fide̅ ur̄am in xp̄o ih̄u et
dilectio̅ne̅ qu̅m h̄etis i om̄s sc̄os pp̄ spem q̄
reposita ē uob in celis qu̅m ante audistis
i uerbo u̅itatis ewangelii q̄d puenit ad
uos sicut ⁊ i uniu̅so mundo ē ⁊ fructificat
⁊ crescit sicut ⁊ in uob. Ex ea die q̄ audis
tis ⁊ cogno uistis gr̄am di i u̅itate sicut
didicistis ab epaphra karissimo co
seruo n̄ro. Qui est fidelis p uob mi
nister xp̄i ih̄u q̄ ⁊ manifestauit uob dile
ctio̅e̅ ur̄am i sp̄u. Ideo ⁊ nos ex qua die
audiuim⁹ no̅ cessauim⁹ p uob orantes et
postulantes ut impleamini i agnic̄one uo
luntatis eius i omi̅ sapientia ⁊ intellc̄u sp̄a
li. Ut ambuletis digne deo p om̄ia place̅
tes. In oi̅ ope bono fructificantes ⁊ cresce̅
tes in sciencia di. In omi̅ uirtute confortati
scd̄m potencia̅ claritatis eius. In oi̅ pac̄ia
⁊ longanimitate cu̅ gaudio. Gr̄as age̅
tes deo pr̄i q̄ dignos nos fecit in partem
sortis sc̄or i lumine. Qui eripuit nos de
ptate tenebr̄ ⁊ transtulit i regnu̅ filii di
lectio̅is sue. In q̄ habem⁹ redempc̄o̅ ⁊ remi
ssione̅ pc̄cor. Qui ē ymago di i inuisibilis
pmogenit⁹ om̄is creature. Quia i ip̄o sc̄
condita uniu̅sa in celis ⁊ in t̄ra uisibilia ⁊ i
uisibilia siue throni. siue dn̄aciones siue
principat⁹. siue ptates. Omnia p ip̄m ⁊ in
ip̄o creata su̅t ⁊ ip̄e est ante om̄s ⁊ i ip̄o
constant om̄ia ⁊ ip̄e caput corpis eccl̄e q̄ est
principiu̅ pmogenit⁹ ex mortuis. Ut sit
in omnib; ip̄e primatu̅ tene̅s. Quia i ip̄o
conplacuit omne̅ plenitudine̅ diuinitatis
i h̄itare corporalit. Et p ip̄m reconciliare om̄ia
in ip̄o pacificans p sanguine̅ crucis ei⁹ siue
q̄ in t̄ris siue q̄ in celis su̅t. Et uos cu̅ esse
tis alienati aliq̄n ⁊ inimici sensu i opib;
malis. Nunc aut̄ reconciliauit i corpe carnis
eius p morte̅. Exibe̅ uos sc̄os i immaculatos
⁊ irreprehensibiles cora̅ ip̄o. si tn̄ pmanetis
in fide fundati ⁊ stabiles ⁊ i mobiles a spe
ewangelii q̄d audistis. Qd̄ p̄dicatu̅ est in
uniu̅sa creatura q̄ sub celo est. Cui⁹ fc̄s sum
ego paul⁹ minist qui nu̅c gaudeo i passio
nib; p uob ⁊ adimpleo ea q̄ desu̅t passio
nu̅ xp̄i i carne mea p corpe eius. q̄d ē eccl̄a

Cui factus ego minister secundum dispensationem dei que data est mihi in vobis ut impleam verbum dei, misterium quod absconditum fuit a seculis et generationibus. Nunc autem manifestatum est sanctis eius quibus voluit deus notas facere divitias glorie sacramenti huius in gentibus. Quod est christus in vobis spes glorie quem nos annuntiamus corripientes omnem hominem et docentes in omni sapientia. Ut exhibeamus omnem hominem perfectum in christo ihesu. In quo et laboro certando secundum operationem eius quam operatur in me in virtute. II

Volo enim vos scire qualem sollicitudinem habeam pro vobis et pro his qui sunt laodicie. Et quicumque non viderunt faciem meam in carne ut consolentur corda ipsorum. Instructi in caritate et in omnes divitias plenitudinis intellectus. In agnitionem misterii dei patris et christi ihesu. In quo sunt omnes thesauri sapientie et scientie absconditi. Hoc autem dico ut nemo vos decipiat in sublimitate sermonum. Nam etsi corpore absens sum sed spiritu vobiscum sum. Gaudens et videns ordinem vestrum et firmamentum eius que in christo est fidei vestre et supplens id quod deest voluntati fidei vestre. Sicut ergo accepistis christum ihesum dominum nostrum in ipso ambulate radicati et superedificati in ipso et confirmati in fide sicut et didicistis habundantes in illo in gratiarum actione. Videte ne quis vos decipiat per philosophiam et inanem fallaciam secundum traditionem hominum secundum elementa huius mundi et non secundum christum. Quia in ipso inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter et estis in illo repleti qui est caput omnis principatus et potestatis. In quo et circumcisi estis circumcisione non manu facta in expoliatione corporis carnis in circumcisione ihesu christi. Consepulti ei in baptismo in quo et consurrexistis per fidem operationis dei qui suscitavit illum a mortuis. Et vos cum essetis mortui in delictis et preputio carnis vestre convivificavit cum illo donans vobis omnia delicta. Delens quod adversus nos erat cirographum decreti quod erat contrarium nobis. Et ipsum tulit de medio affigens illud cruci. Expolians principatus et potestates traduxit confidenter palam triumphans illos in semetipso. Nemo ergo vos iudicet in cibo aut in potu. aut in parte diei festi aut neomenie aut sabbatorum que sunt umbra futurorum corpus autem christi. Nemo vos seducat volens in humilitate sensus et religione angelorum que non vidit ambulans frustra inflatus sensu carnis sue. Et non tenens caput ex quo totum corpus per nexus et coniunctiones subministratum et constructum crescit in augmentum dei. Si ergo mortui estis cum christo ab elementis huius mundi quid adhuc tamquam viventes in hoc mundo decernitis. Ne tetigeritis neque gustaveritis neque contrectaveritis. Que sunt omnia in interitu ipso usu secundum precepta et doctrinas hominum. Que sunt rationem quidem habentia sapientie in superstitione et humilitate et ad non parcendum corpori. non in honore aliquo ad saturitatem carnis. III

Igitur si consurrexistis cum christo que sursum sunt querite. ubi christus est in dextera dei sedens que sursum sunt sapite non que super terram. Mortui enim estis et vita vestra abscondita est cum christo in deo. Cum enim christus apparuerit vita vestra tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria. Mortificate ergo membra vestra que sunt super terram. fornicationem immunditiam libidinem concupiscentiam malam et avaritiam que est simulacrorum servitus propter que venit ira dei in filios incredulitatis. In quibus et vos ambulastis aliquando cum viveretis in illis. Nunc autem deponite vos omnia iram indignationem malitiam blasphemiam turpem sermonem de ore vestro. Nolite mentiri invicem expoliantes vos veterem hominem cum actibus eius et induentes novum qui renovatur in agnitione dei secundum ymaginem eius qui creavit eum. Ubi non est masculus et femina gentilis et iudeus circumcisio et preputium barbarus et

scita servus et liber. Sed omnia et in omnibus Christus. Induite ergo vos sicut electi Dei sancti et dilecti viscera misericordie benignitatem humilitatem modestiam patientiam supportantes invicem et donantes vobis metipsis si quis adversus aliquem habet querelam sicut et Dominus donavit vobis ita et vos. Super omnia autem hec caritatem habete quod est vinculum perfectionis. Et pax Christi exultet in cordibus vestris. In qua et vocati estis in uno corpore et grati estote. Verbum Christi habitet in vobis habundanter in omni sapientia docentes et commonentes vos metipsos in psalmis et ymnis et canticis spiritualibus. In gratia cantantes in cordibus vestris Deo. Omne quod facitis in verbo aut in opere omnia in nomine Domini nostri Ihesu Christi facite gratias agentes Deo et patri per ipsum. Mulieres subdite estote viris sicut oportet in Domino. Viri diligite uxores vestras et nolite amari esse ad illas. Filii obedite parentibus per omnia hoc enim placitum est Domino. Patres nolite ad iracundiam provocare filios vestros ut non pusillo animo fiant. Servi obedite per omnia dominis carnalibus non ad oculum servientes quasi hominibus placentes sed in simplicitate cordis vestri timentes Deum. Quodcumque facitis ex animo operamini sicut Domino et non hominibus scientes quod a Domino accipietis retributionem hereditatis. Domino Christo servite. Qui enim iniuriam facit recipiet id quod inique gessit. Et non est personarum acceptio apud Deum. Domini quod iustum est et equum servis prestate. Scientes quoniam et vos Dominum habetis in celo.

Orationi instante vigilantes in ea in gratiarum actione. Orantes simul et pro nobis ut Deus aperiat nobis hostium sermonis ad loquendum misterium Christi, propter quod et vinctus sum ut manifestem illud ita ut oportet me loqui. In sapientia ambulate ad eos qui foris sunt tempus redimentes. Sermo vester semper in gratia sale sit conditus, ut sciatis quomodo oporteat vos unicuique respondere. Que circa me sunt omnia vobis nota faciet Tithicus karissimus frater et fidelis minister et conservus in Domino quem misi ad vos ad hoc ipsum ut cognoscat que circa vos sunt et consoletur corda vestra cum Onesimo karissimo et fideli fratre qui ex vobis est. Omnia que hic aguntur nota faciet vobis. Salutat vos Aristarcus concaptivus meus et Marcus consobrinus Barnabe de quo accepistis mandata si venerit ad vos excipite illum. Et Ihesus qui dicitur Iustus qui sunt ex circumcisione hii soli adiutores sunt mei in regno Dei qui mihi fuerunt solatio. Salutat vos Epaphras qui est ex vobis servus Christi Ihesu. Semper sollicitus pro vobis in orationibus ut stetis perfecti et pleni in omni voluntate Dei. Testimonium enim illi perhibeo quod habet multum laborem pro vobis et pro hiis qui sunt Laodicie et qui Ierapoli sunt. Salutat vos Lucas medicus karissimus et Demas. Salutate fratres qui sunt Laodicie et Nympham et que in domo eius est ecclesiam. Et cum lecta fuerit apud vos epistola facite ut et in Laodicensium ecclesia legatur. Et eam que Laodicensium est vos legite. Et dicite Archippo. Vide ministerium quod accepisti in Domino ut illud impleas. Salutatio mea manu Pauli. Memores estote vinculorum meorum. Gratia Domini i[n] vobiscum amen.

Prologus.

Thessalonicenses sunt Macedones qui accepto verbo veritatis perstiterunt in fide. Etiam in persecutione civium suorum. Preterea nec receperunt falsos apostolos nec ea que a falsis apostolis dicebantur. Hos collaudat apostolus scribens eis ab Athenis per Thymotheum.

Incipit epistola prima ad Thessalonicenses.

Paulus et Silvanus et Tymotheus ecclesie Thessalonicensium in Deo patre et Domino nostro Ihesu Christo. Gratia vobis et pax a Deo patre nostro et Domino Ihesu Christo. Gratias agimus Deo semper pro omnibus vobis memoriam vestri facientes in orationibus nostris sine intermissione. Memores operis fidei vestre et laboris et caritatis

et sustinentie spei domini nostri ihesu christi ante deum et patrem nostrum. Scientes fratres dilecti a deo electionem vestram quia evangelium nostrum non fuit ad vos in sermone tantum sed et in virtute et in spiritu sancto et in plenitudine multa sicut scitis quales fuimus in vobis propter vos. Et vos imitatores nostri facti estis et domini excipientes verbum in tribulatione multa cum gaudio spiritus sancti. Ita ut facti sitis forma omnibus credentibus in macedonia et in achaia. A vobis enim diffamatus est sermo domini non solum in macedonia et in achaia sed in omni loco fides vestra que est ad deum profecta est. Ita ut non sit nobis necesse quicquam loqui. Ipsi enim de nobis annuntiant qualem introitum habuimus ad vos. Et quomodo conversi estis ad deum a simulacris servire deo vivo et vero. Et expectare filium eius de celis quem suscitavit ex mortuis ihesum qui eripuit nos ab ira ventura.

Nam ipsi scitis fratres introitum **II** nostrum ad vos quia non inanis fuit. Sed ante passi multa et contumeliis affecti sicut scitis in philippis fiduciam habuimus in deo nostro loqui ad vos evangelium dei in multa sollicitudine. Exortatio enim nostra non de errore neque de immunditia neque in dolo. Sed sicut probati sumus a deo ut crederetur nobis evangelium ita loquimur non quasi hominibus placentes sed deo qui probat corda nostra. Neque enim aliquando fuimus in sermone adulationis sicut scitis neque in occasione avaritie deus testis est. Nec querentes ab hominibus gloriam neque a vobis neque ab aliis cum possemus vobis oneri esse sicut christi apostoli. Sed facti sumus parvuli in medio vestrum. Tamquam si nutrix foveat filios suos. Ita desiderantes vos cupide volebamus tradere vobis non solum evangelium dei sed et animas nostras quoniam karissimi nobis facti estis. Memores enim estis fratres laboris nostri et fatigationis nocte et die operantes ne aliquem vestrum gravaremus. Predicavimus in vobis evangelium dei. Vos enim testes estis et deus quam sancte et iuste et sine querela vobis qui credidistis fuimus sicut scitis. Qualiter unumquemque vestrum tamquam pater filios suos deprecantes vos et consolantes testificati sumus. Ut ambuletis digne deo qui vocavit vos in suum regnum et gloriam. Ideo et nos gratias agimus deo sine intermissione quia cum accepissetis a nobis verbum auditus dei accepistis illud non ut verbum hominum sed sicut est vere verbum dei qui operatur in vobis qui credidistis. Vos enim imitatores facti estis fratres ecclesiarum dei que sunt in iudea in christo ihesu. Quia eadem passi estis et vos a contribulibus vestris sicut et ipsi a iudeis. Qui et dominum ihesum occiderunt et prophetas et nos persecuti sunt et deo non placent et omnibus hominibus adversantur prohibentes nos gentibus loqui ut salvi fiant. Ut impleant peccata sua semper. Pervenit enim ira dei super illos usque in finem. Nos autem fratres desolati a vobis ad tempus oris aspectu non corde habundantius festinavimus faciem vestram videre cum multo desiderio quoniam voluimus venire ad vos. Ego quidem paulus et semel et iterum sed impedivit nos sathanas. Que est enim nostra spes aut gaudium aut corona glorie. Nonne vos ante dominum nostrum ihesum christum estis gloria nostra et gaudium.

Propter quod non **III** sustinentes amplius placuit nobis remanere athenis solos. Et misimus tymotheum fratrem nostrum et ministrum dei in evangelio christi ad confirmandos vos et exhortandos pro fide vestra ut nemo moveatur in tribulationibus istis. Ipsi enim scitis quod in hoc positi sumus. Nam et cum apud vos essemus predicebamus vobis passuros nos tribulationes sicut et factum est et scitis. Propterea et ego amplius non sustinens misi ad cognoscendam fidem vestram ne forte temptaverit vos his qui temptat et inanis fiat labor noster. Nunc autem veniente tymotheo ad nos a vobis et annuntiante nobis fidem et caritatem vestram et quia memoriam nostri habetis bonam semper desiderantes nos videre sicut et nos quoque vos. Ideo con

consolati sumus fratres in vobis in omni necessitate et tribulatione nostra per vestram fidem quoniam nunc vivimus si vos statis in domino. Quam enim gratiarum actionem possumus deo retribuere pro vobis in omni gaudio quo gaudemus propter vos ante deum nostrum nocte ac die habundantius orantes ut videamus faciem vestram. Et compleamus ea que desunt fidei vestre. Ipse autem deus et pater noster et dominus ihesus christus dirigat viam nostram ad vos. Vos autem dominus multiplicet et abundare faciat caritatem vestram in invicem et in omnes quemadmodum et nos in vobis. Ad confirmanda corda vestra sine querela in sanctitate ante deum et patrem nostrum. In adventu domini nostri ihesu christi cum omnibus sanctis eius. IIII

De cetero ergo fratres rogamus vos et obsecramus in domino ihesu ut quemadmodum accepistis a nobis quomodo vos oporteat ambulare et placere deo sicut et ambulatis ut habundetis magis. Scitis enim que precepta dederim vobis per dominum nostrum ihesum. Hec est enim dei voluntas sanctificatio vestra ut abstineatis vos a fornicatione. Ut sciat unusquisque vestrum suum vas possidere in sanctificatione et honore non in passione desiderii sicut et gentes que ignorant deum. Ut ne quis supergrediatur neque circumveniat in negocio fratrem suum quoniam vindex est dominus de hiis omnibus sicut prediximus vobis et testificati sumus. Non enim vocavit nos deus in immundiciam sed in sanctificationem. Itaque qui hec spernit non hominem spernit sed deum. Qui etiam dedit spiritum sanctum in vobis. De caritate autem fraternitatis non necesse habemus scribere vobis. Ipsi enim vos a deo didicistis ut diligatis invicem. Etenim facitis illud in omnes fratres in universa macedonia. Rogamus autem vos fratres ut habundetis magis et operam detis ut quieti sitis et ut vestrum negocium agatis et operemini manibus vestris sicut precepimus vobis. Et ut honeste ambuletis ad eos qui foris sunt et nullius aliquid desideretis. Nolumus autem vos ignorare fratres de dormientibus ut non contristemini sicut et ceteri qui spem non habent. Si enim credimus quod ihesus mortuus est et resurrexit. Ita et deus eos qui dormierunt per ihesum adducet cum eo. Hoc enim vobis dicimus in verbo domini quia nos qui vivimus qui residui sumus in adventu domini non preveniemus eos qui dormierunt. Quoniam ipse dominus in iussu et in voce archangeli et in tuba dei descendet de celo et mortui qui in christo sunt resurgent primi. Deinde nos qui vivimus qui relinquimur simul rapiemur cum illis in nubibus obviam christo in aera et sic semper cum domino erimus. Itaque consolamini invicem in verbis istis. V

De temporibus autem et momentis fratres non indigetis ut scribam vobis. Ipsi enim diligenter scitis quia dies domini sicut fur in nocte ita veniet. Cum enim dixerint pax et securitas tunc repentinus eis superveniet interitus sicut dolor in utero habenti et non effugient. Vos autem fratres non estis in tenebris ut vos dies ille tamquam fur comprehendat. Omnes enim vos filii lucis estis et filii diei. Et non estis noctis neque tenebrarum. Igitur non dormiamus sicut et ceteri. Sed vigilemus et sobrii simus. Qui enim dormiunt nocte dormiunt. Et qui ebrii sunt nocte ebrii sunt. Nos autem qui diei sumus sobrii simus. Induti loricam fidei et caritatis. Et galeam spem salutis. Quoniam non posuit nos deus in iram sed in acquisitionem salutis per dominum nostrum ihesum christum qui mortuus est pro nobis ut sive vigilemus sive dormiamus simul cum illo vivamus. Propter quod consolamini invicem et edificate alterutrum sicut et facitis. Rogamus autem vos fratres ut noveritis eos qui laborant inter vos et presunt vobis in domino et monent vos ut habundantius habeatis illos in caritate. Propter opus illorum et pacem habete cum eis. Rogamus vos fratres corripite inquietos consolamini pusillanimes suscipite infirmos pacientes estote ad omnes. Videte ne quis malum pro malo alicui reddat. Sed semper quod bonum est [p]. Invicem et in omnes. Semper gaudete sine intermissione orate. In omnibus gratias agite. Hec est enim volun-

tas dei in christo ihesu in omnibus vobis. Spiritum nolite extinguere. prophetias nolite spernere. Omnia autem probate quod bonum est tenete. Ab omni specie mala abstinete vos. Ipse autem deus pacis sanctificet vos per omnia ut integer spiritus vester et anima et corpus sine querela in adventu domini nostri ihesu christi servetur. Fidelis est deus qui vocavit vos qui et faciet. Fratres orate pro nobis. Salutate fratres omnes in osculo sancto. Adiuro vos per dominum ut legatur epistola hec omnibus sanctis fratribus. Gratia domini nostri ihesu christi vobiscum. Prologus.

Ad thessalonicenses secundam scribit epistolam et notum facit eis de temporibus novissimis et de adventu adversarii et detectione eius. Scribit eis ab athenis per titicum dyaconem et onesimum acolitum. Incipit epistola II. ad thessalonicenses.

Paulus et silvanus et tymotheus ecclesie thessalonicensium in deo patre nostro et domino ihesu christo. Gratias agere debemus deo semper pro vobis fratres ita ut dignum est quoniam supercrescit fides vestra et habundat caritas uniuscuiusque vestrum invicem. Ita ut et nos ipsi in vobis gloriemur in ecclesiis dei pro patientia et fide in omnibus persecutionibus vestris et tribulationibus quas sustinetis in exemplum iusti iudicii dei ut digni habeamini in regno dei pro quo et patimini. Si tamen iustum est apud deum retribuere retributionem his qui vos tribulant et vobis qui tribulamini requiem nobiscum. In revelatione domini nostri ihesu christi de celo cum angelis virtutis eius in flamma ignis dantis vindictam. In eos qui non noverunt deum et qui non obediunt evangelio domini nostri ihesu christi. qui penas dabunt in interitu eternas a facie domini et a gloria virtutis eius. Cum venerit glorificari in sanctis suis et admirabilis fieri in omnibus qui crediderunt. Quia creditum est testimonium nostrum super vos in die illo. In quo et oramus semper pro vobis ut dignetur vos vocatione sua deus noster. Et impleat omnem voluntatem bonitatis et opus fidei in virtute ut clarificetur nomen domini nostri ihesu christi in vobis et vos in illo secundum gratiam dei nostri et domini ihesu christi.

Rogamus autem vos II fratres per adventum domini nostri ihesu christi et nostre congregationis in ipsum ut non cito moveamini a sensu vestro. neque terreamini neque per spiritum neque per sermonem neque per epistolam tamquam per nos missam quasi instet dies domini. Nequis vos seducat ullo modo. Quoniam nisi venerit discessio primum et revelatus fuerit homo peccati filius perditionis qui adversatur et extollitur supra omne quod dicitur deus aut quod colitur. Ita ut in templo dei sedeat ostendens se tamquam sit deus. Non retinetis quod cum essem adhuc apud vos. hec dicebam vobis. Et quid nunc detineat scitis ut reveletur in suo tempore. Nam misterium iam operatur iniquitatis. Tantum ut qui tenet nunc teneat donec de medio fiat. Et tunc revelabitur ille iniquus quem dominus ihesus interficiet spiritu oris sui. Et destruet illustratione adventus sui. Cum eius est adventus secundum operationem sathane in omni virtute et signis et prodigiis mendacibus et in omni seductione iniquitatis. his qui pereunt eo quod caritatem veritatis non receperunt ut salvi fierent. Et ideo mittet illis deus operationem erroris ut credant mendacio et iudicentur omnes qui non crediderunt veritati sed consenserunt iniquitati. Nos autem debemus gratias agere deo semper pro vobis fratres dilecti a deo quod elegerit vos deus primitias in salutem in sanctificatione spiritus et fide veritatis. In qua et vocavit vos per evangelium nostrum in acquisitionem glorie domini nostri ihesu christi. Itaque fratres state et tenete traditiones quas didicistis sive per epistolam nostram. (sive per sermonem) Ipse autem dominus noster ihesus christus et deus pater noster qui dilexit nos et dedit consolationem eternam et spem bonam in gratia exhortetur corda vestra et confirmet in omni opere et sermone bono.

De cetero fratres orate III pro nobis ut sermo domini currat et clarifi-

cet sicut et apud vos. Et ut liberemur ab i-
mportunis et malis hominibus. non enim omnium est fi-
des. Fidelis autem deus est qui confirmabit vos
et custodiet a malo. Confidimus autem de vobis
in domino fratres quoniam et que precipimus et facitis et
facietis. Dominus autem dirigat corda vestra in
caritate dei et patientia christi. Denuntiamus
autem vobis fratres in nomine domini nostri ihesu christi ut subtra-
hatis vos ab omni fratre ambulante inordinate
et non secundum traditionem quam acceperunt a nobis.
Ipsi enim scitis quemadmodum oporteat imitari
nos. Quoniam non inquieti fuimus inter vos
neque gratis panem manducavimus ab aliquo. sed
in labore et fatigatione nocte et die ope-
rantes ne quem vestrum gravaremus. Non quasi
non habuerimus potestatem sed ut nosmetipsos for-
mam daremus vobis ad imitandum nos. Nam
et cum essemus apud vos denuntiabamus vobis.
Quoniam siquis non vult operari nec manducet.
Audivimus enim inter vos quosdam ambulare
inquiete nichil operantes sed curiose agentes.
Hiis autem qui eiusmodi sunt denuntiamus et
obsecramus in domino ihesu christo ut cum silentio op-
erantes suum panem manducent. Vos autem fratres
nolite deficere benefacientes. Quod si quis non obe-
dit verbo nostro per epistolam hunc notate et non com-
misceamini cum illo ut confundatur. Et nolite quasi
inimicum existimare illum sed corripite ut fra-
trem. Ipse autem deus pacis det vobis pacem amen.
Salutatio mea manu pauli quod est signum
in omni epistola. Ita scribo. Gratia domini nostri ihesu christi
cum omnibus vobis amen. Prologus.

Timotheum filium mulieris vidue
fuisse patre autem greco et gentili
quem patris causa circumcidi non po-
tuit paulus quod studio matris sacras litteras
didicerat quibus operam dans bona et vita eru-
ditus tenere cepit. Hunc paulus profuturum sacris
fore dispensatorem evangelice virtutis assumens
et per vicos civitates presbyteros episcopos constituit quos
per epistolam instituens docet quomodo debeat regere
ecclesiam. scribens ei de laodicia. instruit eum et docet
de ordinatione episcopatus et diaconii et omnis
ecclesiastice discipline. Epistola ad thimotheum. I.

Paulus apostolus christi ihesu
secundum imperium dei salvatoris
nostri et christi ihesu spei nostre. Ti-
motheo dilecto filio in fide.
Gratia misericordia et pax a deo
patre et christo ihesu domino nostro. Sicut rogavi
te ut remaneres ephesi cum irem in macedoniam
ut denuntiares quibusdam ne aliter docerent. Ne-
que intenderent fabulis et genealogiis inter-
minatis que questiones prestant magis quam
edificationem dei que est in fide. Finis autem
precepti est caritas de corde puro et conscientia
bona et fide non ficta. A quibus quidam aber-
rantes conversi sunt in vaniloquium volentes esse le-
gis doctores. Non intelligentes neque que loquuntur
neque de quibus affirmant. Scimus quia bona est
lex siquis ea legittime utatur. Sciens hoc quia
iusto non est lex posita. sed iniustis et non sub-
ditis. Impiis autem et peccatoribus sceleratis et
contaminatis patricidis et matricidis homi-
cidis fornicariis masculorum concubitoribus pla-
giariis. mendacibus. mendacibus. periuris. Et
siquid aliud sane doctrine adversatur que
est secundum evangelium glorie beati dei quod creditum
est michi. Gratias ago ei qui me confortavit in
christo ihesu domino nostro quia fidelem me existima-
vit ponens in ministerio. Qui prius fui bla-
sphemus et persecutor et contumeliosus. sed misericordiam
dei consecutus sum quia ignorans feci in incredul-
itate. Superhabundavit autem gratia domini nostri
cum fide et dilectione que est in christo ihesu. Fidelis
sermo et omni acceptione dignus quia christus ihesus
venit in hunc mundum peccatores salvos facere
quorum primus ego sum. Sed ideo misericordiam consecutus
sum. ut in me primo ostenderet ihesus christus omnem
patientiam ad informationem eorum qui credituri sunt
illi in vitam eternam. Regi autem seculorum immor-
tali invisibili soli deo honor et gloria in secula

seculorum amen. Hoc preceptum commendo tibi fili tymothee secundum precedentes in te prophetias ut milites in illis bonam miliciam habens fidem et bonam conscientiam. Quam quidam repellentes circa fidem naufragaverunt ex quibus est ymeneus et alexander quos tradidi sathane ut discant non blasphemare. II

Obsecro igitur primo omnium fieri obsecrationes. orationes. postulationes gratiarum actiones pro omnibus hominibus pro regibus et pro omnibus qui in sublimitate sunt ut quietam et tranquillam vitam agamus in omni pietate et castitate. hoc enim bonum est et acceptum coram salvatore nostro deo. qui omnes homines vult salvos fieri et in agnitionem veritatis venire. Unus est enim deus unus et mediator dei et hominum homo ihesus christus qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus cuius testimonium temporibus suis confirmatum est. In quo positus sum ego predicator et apostolus. veritatem dico non mentior doctor gentium in fide et veritate. Volo ergo viros orare in omni loco levantes puras manus sine ira et disceptatione. Similiter et mulieres in habitu ornato cum verecundia et sobrietate ornantes se non in tortis crinibus aut auro aut margaritis vel veste preciosa sed quod decet mulieres promittentes pietatem per bona opera. Mulier in silentio discat cum omni subiectione. Docere autem mulierem non permitto neque dominari in virum sed esse in silencio. Adam enim primus formatus est deinde eva. et adam non est seductus mulier autem in prevaricatione fuit. Salvabitur autem per filiorum generationem si permanserit in fide et dilectione et sanctificatione cum sobrietate. III

Fidelis sermo et omni acceptione plenus. Siquis episcopatum desiderat bonum opus desiderat. Oportet ergo episcopum irreprehensibilem esse. unius uxoris virum. sobrium prudentem pudicum ornatum. hospitalem. doctorem. non vinolentum. non percussorem. sed modestum non litigiosum. non cupidum sue domui bene prepositum filios

habentes

subditos cum omni castitate. Siquis autem domui sue preesse nescit quomodo ecclesie dei diligentiam habebit. Non neophitum ne in superbiam elatus in iudicium incidat dyaboli. Oportet autem illum et testimonium habere bonum ab his qui foris sunt ut non in obprobrium incidat et in laqueum dyaboli. Dyacones similiter pudicos. non bilingues. non multo vino deditos. non turpe lucrum sectantes. Habentes misterium fidei in conscientia pura et hii autem probentur primum et sic ministrent nullum crimen habentes. Mulieres similiter pudicas non detrahentes sobrias fideles in omnibus. Dyacones sint unius uxoris viri qui filiis suis bene presint et suis domibus. Qui enim bene ministraverint gradum sibi bonum acquirent et multam fiduciam in fide que est in christo ihesu. Hec tibi scribo fili tymothee sperans me venire cito ad te. Si autem tardavero ut scias quomodo oporteat te in domo dei conversari. que est ecclesia dei vivi. columpna et firmamentum veritatis et manifeste magnum est pietatis sacramentum quod manifestum est in carne iustificatum est in spiritu. apparuit angelis predicatum est gentibus creditum est in mundo assumptum est in gloria. IIII

Spiritus autem manifeste dicit quia in novissimis temporibus discedent quidam a fide attendentes spiritibus erroris et doctrinis demoniorum in ypocrisi loquentium mendacium et cauteriatam habentium suam conscientiam prohibentium nubere abstinere a cibis quos deus creavit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus et his qui cognoverunt veritatem. Quia omnis creatura dei bona est et nichil reiciendum quod cum gratiarum actione percipitur. Sanctificatur enim per verbum dei et orationem. Hec proponens fratribus. bonus eris minister christi ihesu enutritus verbis fidei et bone doctrine quam assecutus es. Ineptas autem et aniles fabulas devita exerce te ipsum ad pietatem. Nam corporalis exercitatio ad modicum utilis est. pietas ad omnia utilis est promissionem habens vite que nunc est et future. Fidelis sermo et omni

acceptione dignus. In hoc enim laboramus et maledicimur quia speravimus in deum vivum qui est salvator omnium hominum maxime fidelium. Precipe hec et doce. Nemo adolescentiam tuam contempnat. Sed exemplo esto fidelium in verbo in conversatione in caritate in fide in castitate. Dum venio attende lectioni exortationi doctrine. Noli negligere gratiam que in te est. Que data est tibi per prophetiam cum inpositione manuum presbiterii. Hec meditare in hiis esto ut profectus tuus manifestus sit omnibus. Attende tibi et doctrine. Insta in illis. Hoc enim faciens et te ipsum salvum facies et eos qui te audiunt. Seniorem ne increpaveris sed obsecra ut patrem. Iuvenes ut fratres. Anus ut matres. Iuvenculas ut sorores in omni castitate.

V. Viduas honora que vere vidue sunt. Si qua autem vidua filios aut nepotes habet discat primum domum suam regere et mutuam vicem reddere parentibus. hoc enim acceptum est coram deo. Que autem vere vidua est et desolata speret in deum et instet obsecrationibus et orationibus nocte et die. Nam que in deliciis est vivens mortua est. Et hec precipe ut irreprehensibiles sint. Si quis autem suorum et maxime domesticorum curam non habet fidem negavit et est infideli deterior. Vidua eligatur non minus .lx. annorum que fuerit unius viri uxor in operibus bonis testimonium habens. Si filios educavit si hospicio recepit si sanctorum pedes lavit. Si tribulationem patientibus subministravit. Si omne bonum opus subsecuta est. Adolescentiores autem viduas devita. Cum enim luxuriate fuerint in christo nubere volunt. habentes dampnationem quia primam fidem irritam fecerunt. Simul autem et ociose discunt circuire domos. Non solum ociose sed et verbose et curiose loquentes que non oportet. Volo ergo iuniores nubere filios procreare matres familias esse. Nullam occasionem dare adversario maledicti gratia. Iam quedam enim converse sunt retro post sathanam. Si quis fidelis vel si qua fidelis habet viduas subministret illis ut non gravetur ecclesia ut hiis que vere vidue sunt sufficiat. Qui bene presunt presbiteri duplici honore digni habeantur. Maxime qui laborant in verbo et doctrina. Dicit enim scriptura. Non infrenabis os bovi trituranti et dignus est operarius mercede sua. Adversus presbiterum accusationem noli recipere nisi sub duobus et tribus testibus. peccantes coram omnibus argue ut et ceteri timorem habeant. Testor coram deo et christo ihesu et electis angelis ut hec custodias. Sine preiudicio nichil faciens in aliam partem declinando. Manus cito nemini imposueris neque communicaveris peccatis alienis. Te ipsum castum custodi noli adhuc aquam bibere sed vino modico utere propter stomachum tuum et frequentes tuas infirmitates. Quorundam hominum manifesta sunt peccata precedentia ad iudicium quorundam autem et subsequuntur. Similiter et facta bona manifesta sunt et que aliter se habent abscondi non possunt.

VI. Quicumque sunt sub iugo servi dominos suos omni honore dignos arbitrentur ne nomen domini blasphemetur. Qui autem fideles habent dominos non contempnant quia fratres sunt sed magis serviant quia fideles et dilecti qui beneficii participes sunt. hec doce et exhortare. Si quis aliter docet et non acquiescit sanis sermonibus domini ihesu christi et ei qui secundum pietatem est doctrine superbus est nichil sciens sed languens circa questiones et pugnas verborum. Ex quibus oriuntur invidie contentiones blasphemie suspiciones male conflictationes hominum mente corruptorum et qui veritate privati sunt existimantium questum esse pietatem. Est autem questus magnus pietas cum sufficientia. nichil enim intulimus in hunc mundum haud dubium quod nec auferre quid possimus. habentes autem alimenta et quibus tegamur hiis contenti simus. Nam qui volunt divites fieri incidunt in temptationem et in laqueum dyaboli et desideria multa et inutilia et que mergunt homines in interitum et perditionem. Radix enim omnium malorum est avaritia.

Quam quidem appetentes erraverunt a fide et inseruerunt se multis doloribus. Tu autem homo dei hec fuge. Sectare vero iusticiam pietatem fidem caritatem pacienciam mansuetudinem. Certa bonum certamen fidei. Apprehende vitam eternam in qua vocatus es et confessus bonam confessionem coram multis testibus. Precipio tibi coram deo qui vivificat omnia et Christo Ihesu qui testimonium reddidit sub Poncio Pylato bonam confessionem ut serves mandatum sine macula irreprehensibile usque in adventum domini nostri Ihesu Christi quem suis temporibus ostendet. Beatus et solus potens rex regum et dominus dominancium qui solus habet inmortalitatem et lucem habitat inaccessibilem quem vidit nullus hominum sed nec videre potest cui est gloria et honor et imperium sempiternum amen. Divitibus huius seculi precipe non sublime sapere neque sperare in incerto diviciarum sed in deo vivo qui prestat nobis omnia habunde ad fruendum. Bene agere divites fieri in operibus bonis facile tribuere communicare thesaurizare sibi fundamentum in futurum ut apprehendant veram vitam. O Thimothee depositum custodi devitans prophanas vocum novitates et oppositiones falsi nominis sciencie. Quam quidem promittentes circa fidem exciderunt. Gratia dei tecum amen. Item tymotheo scribit de exhortacione martirii et omnis regule veritatis et quid futurum sit temporibus novissimis et de sua passione scribit ei ab urbe

Item thymotheo scribit Prologus roma. de exortacione martirii et omnis regule veritatis et quid futurum sit temporibus novissimis et de sua passione scribit ei ab urbe roma de carcere. Incipit epistola

Paulus apostolus ad tymotheum II. Christi Ihesu per voluntatem dei secundum promissionem vite que est in Christo Ihesu. Tymotheo karissimo filio gratia misericordia et pax a deo patre et Christo Ihesu domino nostro.

Gratias ago deo meo cui servio a progenitoribus meis in consciencia pura quod sine intermissione habeam tui memoriam in orationibus meis nocte ac die desiderans te videre. Memor lacrimarum tuarum ut gaudio implear recordacionem accipiens eius fidei que est in te non ficta. Que habitavit primum in avia tua loyde et matre tua eunice. Certus sum autem quod et in te. Propter quam causam ammoneo te ut resuscites gratiam dei que est in te per inposicionem manuum mearum. Non enim dedit nobis deus spiritum timoris sed virtutis et dileccionis et sobrietatis. Noli itaque erubescere testimonium domini nostri neque me vinctum eius sed collabora in ewangelio secundum virtutem dei qui nos liberavit et vocavit vocacione sua sancta. Non secundum opera nostra sed secundum propositum suum et gratiam que data est nobis in Christo Ihesu. ante tempora secularia. Manifestata est autem nunc per illuminacionem salvatoris nostri Ihesu Christi. Qui destruxit quidem mortem illuminavit autem vitam et incorrupcionem per ewangelium. in quo positus sum ego predicator et apostolus et magister gencium. ob quam causam hec pacior sed non confundor. Scio enim cui credidi et certus sum quia potens est depositum meum servare in illum diem formam habens sanorum verborum que a me audisti in fide et dileccione in Christo Ihesu. Bonum depositum custodi per spiritum sanctum qui habitat in nobis. Scis enim hoc quod aversi sunt a me omnes qui in asya sunt ex quibus est phigelus et hermogenes. Det misericordiam dominus onesiferi domui quia sepe me refrigeravit et cathenam meam non erubuit. Sed cum romam venisset sollicite me quesivit et invenit. Det illi dominus invenire misericordiam a domino in illa die et quanta ephesi ministravit tu melius nosti. Tu ergo fili mi confortare in gratia que est in Christo Ihesu. Et que audisti a me per multos testes. Hec commenda fidelibus hominibus qui ydonei erunt et alios docere. Labora sicut bonus miles Christi Ihesu. II

Nemo militans deo implicat se negociis

secularibus ut ei placeat cui se probavit. Nam qui certat in agone non coronabitur nisi legitime certaverit. Laborantem agricolam oportet primum de fructibus percipere. Intellige que dico. Dabit enim tibi dominus intellectum in omnibus. Memor esto dominum Ihesum Christum resurrexisse a mortuis ex semine David secundum evangelium meum in quo laboro usque ad vincula quasi male operans, sed verbum dei non est alligatum. Ideo omnia sustineo propter electos ut et ipsi salutem consequantur que est in Christo Ihesu cum gloria celesti. Fidelis sermo. Nam si commortui sumus et convivemus. Si sustinebimus et conregnabimus. Si negaverimus et ille negabit nos. Si non credimus ille fidelis permanet. negare seipsum non potest. Hec commone o testificans coram domino. Noli verbis contendere. Ad nichil enim utile est nisi ad subversionem audientium. Sollicite cura teipsum probabilem exhibere deo. Operarium inconfusibilem recte tractantem verbum veritatis. Prophana autem et vaniloquia devita. Multum enim proficient ad impietatem et sermo eorum ut cancer serpit. Ex quibus est Ymeneus et Philetus qui a veritate exciderunt dicentes resurrectionem iam factam esse et subverterunt quorundam fidem. Sed firmum fundamentum dei stat habens signaculum hoc. Cognovit dominus qui sunt eius. Et discedat ab iniquitate omnis qui invocat nomen domini. In magna autem domo non solum sunt vasa aurea et argentea sed et lignea et fictilia. Et quedam quidem sunt in honorem quedam autem in contumeliam. Si quis ergo emundaverit se ab istis erit vas in honorem sanctificatum et utile domino ad omne opus bonum paratum. Iuvenilia autem desideria fuge. Sectare vero iustitiam. fidem. caritatem pacem cum hiis qui invocant dominum de corde puro. Stultas autem et sine disciplina questiones devita. sciens quia generant lites. Servum autem domini non oportet litigare sed mansuetum esse ad omnes. Docibilem pacientem cum modestia corripientem eos qui resistunt veritati. nequando det illis deus penitentiam ad cognoscendam veritatem et resipiscant a diaboli laqueis a quo capti tenentur ad ipsius voluntatem.

III

Hoc enim scito quod in novissimis diebus instabunt tempora periculosa et erunt homines seipsos amantes. cupidi. elati. superbi. blasphemi parentibus non obedientes. Ingrati. scelesti. sine affectione. sine pace. criminatores incontinentes. immites. sine benignitate. proditores protervi. tumidi voluptatum amatores magis quam dei. habentes speciem quidem pietatis virtutem autem eius abnegantes et hos devita. Ex hiis enim sunt qui penetrant domos et captivas ducunt mulierculas oneratas peccatis que ducuntur variis desideriis. Semper discentes et numquam ad scientiam veritatis pervenientes. Quemadmodum autem Iannes et Mambres restiterunt Moysi ita et hii resistunt veritati. Homines corrupti mente reprobi circa fidem sed ultra non proficient. Insipientia enim illorum manifesta erit omnibus sicut et illorum fuit. Tu autem assecutus es doctrinam meam institutionem propositum fidem. longanimitatem. dilectionem. pacientiam. persecutiones passiones qualia michi facta sunt Anthiochie. Iconii Listris quales persecutiones sustinui. et ex omnibus eripuit me dominus. Et omnes qui pie volunt vivere in Christo Ihesu persecutionem patientur. Mali autem homines et seductores proficient in peius errantes et in errorem mittentes. Tu vero permane in hiis que didicisti et credita sunt tibi. Sciens a quo didiceris et quia ab infantia sacras litteras nosti que te possunt instruere ad salutem per fidem que est in Christo Ihesu. Omnis scriptura divinitus inspirata utilis est ad docendum. ad arguendum. ad corrigendum. ad erudiendum in iustitia ut perfectus sit homo dei ad omne opus bonum instructus.

IIII

Testificor coram deo et Christo Ihesu qui iudicaturus est vivos ac mortuos et per adventum ipsius et regnum eius. predica verbum insta oppor-

tune importune. argue. obsecra. increpa in omni patientia et doctrina. Erit enim tempus cum sanam doctrinam non sustinebunt. sed secundum sua desideria coacervabunt sibi magistros prurientes auribus. Et a veritate quidem auditum avertent. ad fabulas autem convertentur. Tu vero vigila in omnibus labora. opus fac evangeliste ministerium tuum imple. sobrius esto. Ego autem iam delibor et tempus mee resolutionis instat. Bonum certamen certavi cursum consummavi fidem servavi. in reliquo reposita est michi corona iustitie quam reddet michi dominus in illo die iustus iudex. Non solum autem michi sed et hiis qui diligunt adventum eius. Festina venire ad me cito. Demas enim me dereliquit diligens hoc seculum et abiit tessalonicam. Crescens in galatiam. Titus in dalmatiam. Lucas est mecum solus. Marcum assume et adduc tecum est enim michi utilis in ministerium. Tichicum autem misi ephesum. Penulam quam reliqui troade apud carpum veniens affer tecum et libros maxime autem membranas. Alexander erarius multa mala michi ostendit. Reddet ei dominus secundum opera eius quem et tu devita. Valde enim restitit verbis nostris. In prima autem mea defensione nemo michi affuit sed omnes me dereliquerunt non illis imputetur. Dominus michi autem astitit et confortavit me ut per me predicatio impleatur et audiant omnes gentes. et liberatus sum de ore leonis. Liberavit me dominus ab omni opere malo et salvum faciet in regnum suum celeste. Cui gloria in secula seculorum amen. Saluta priscam et aquilam et onesifori domum. Erastus remansit corinthi. Trophimum autem reliqui infirmum mileti. Festina ante hyemem venire. Salutat te eubolus et pudens et linus et claudia et fratres omnes. Dominus ihesus christus cum spiritu tuo. Gratia nobiscum. amen.

Incipit prologus.

Titum commonefacit et instruit de constitutione presbyterii et de spiritali conversatione et hereticis vitandis qui in scripturis iudaicis credunt. scribit ab nicopoli. Incipit epistola ad Tytum.

Paulus servus dei apostolus autem christi ihesu secundum fidem electorum dei et agnitionem veritatis que secundum pietatem est in spem vite eterne. quam promisit qui non mentitur deus ante tempora secularia. Manifestavit autem temporibus suis verbum suum in predicatione que credita est michi secundum preceptum salvatoris nostri dei. Tyto dilecto filio secundum communem fidem. Gratia et pax a deo patre et christo ihesu salvatore nostro. Huius rei gratia reliqui te crete ut ea que desunt corrigas et constituas per civitates presbyteros sicut ego tibi disposui. Siquis sine crimine est unius uxoris vir. filios habens fideles non in accusatione luxurie aut non subditos. Oportet enim episcopum sine crimine esse sicut dispensatorem. Non superbum. non iracundum non vinolentum non percussorem. non turpis lucri cupidum sed hospitalem. benignum prudentem. sobrium. iustum. sanctum. continentem amplectentem eum qui secundum doctrinam est fidelem sermonem ut potens sit exhortari in doctrina sana et eos qui contradicunt arguere. Sunt enim multi inobedientes. vaniloqui et seductores maxime qui de circumcisione sunt quos oportet redargui. Qui universas domos subvertunt docentes que non oportet turpis lucri gratia. Dixit quidam ex illis proprius ipsorum propheta. Cretenses semper sunt mendaces male bestie ventris pigri. testimonium hoc verum est. Quam ob causam increpa illos dure ut sani sint in fide. Non intendentes iudaicis fabulis et mandatis hominum aversantium se a veritate. Omnia munda mundis. Coinquinatis autem et infidelibus nichil est mundum sed inquinate sunt eorum et mens et conscientia. Confitentur se nosse deum factis autem negant cum sint abhominati et incredibiles et ad omne opus bonum reprobi.

II

Tu autem loquere que decet sanam doctri-

na. Senes ut sobrii esse sint pudici. Prudentes sani in fide in dilectione. in patientia. anus similiter in habitu sancto. Non criminatrices non vino multo servientes. bene docentes ut prudentiam doceant. Adolescentulas ut viros diligant filios ament prudentes. sobrias castas domus curam habentes. benignas subditas viris suis ut non blasphemetur verbum. Iuvenes similiter hortare ut sobrii sint in omnibus. Te ipsum prebe exemplum bonorum operum. In doctrina. in integritate in gravitate. Verbum sanum et irreprehensibile ut is qui adverso est vereatur. nichil habens dicere malum de nobis. Servos dominis suis subditos esse in omnibus placentes non contradicentes. non fraudantes sed in omnibus fidem bonam ostendentes ut doctrinam salvatoris nostri dei ornent in omnibus. Apparuit enim gratia dei salvatoris nostri omnibus hominibus erudiens nos ut abnegantes secularia desideria sobrie et iuste et pie. vivamus in hoc seclo. Expectantes beatam spem et adventum glorie magni dei et salvatoris nostri ihesu xristi. Qui dedit semetipsum pro nobis ut nos redimeret ab omni iniquitate. et emundaret sibi populum acceptabilem sectatorem bonorum operum. Hec loquere et exhortare et argue cum omni imperio. Nemo te contempnat.

Admone illos principibus et potestatibus subditos esse. Dicto obedire ad omne bonum paratos esse. Neminem blasphemare non litigiosos esse sed modestos. omnem ostendentes mansuetudinem ad omnes homines. Eramus ergo et nos aliquando insipientes et increduli et errantes servientes desideriis carnis et voluptatibus variis in malicia et invidia agentes odibiles odientes invicem. Cum autem apparuit benignitas salvatoris nostri dei non ex operibus iustitie que fecimus nos sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit. Per lavacrum regenerationis et renovationis spiritus sancti quem effudit in nos habunde per ihesum xristum salvatorem nostrum. ut iustificati gratia ipsius heredes simus secundum spem vite eterne. Fidelis sermo est et de his volo te confirmare ut curent bonis operibus preesse qui credunt deo. hec sunt bona et utilia hominibus. Stultas autem questiones et genealogias et contentiones et pugnas legis devita. Hereticum hominem post primam et secundam correptionem devita sciens quia subversus est qui eiusmodi est et delinquit cum sit proprio iudicio condempnatus. Cum misero ad te arthemam aut tychicum festina ad me venire nicopolim ibi enim statui hyemare. Zenam legisperitum et apollo sollicite premitte ut nichil illis desit. Discant autem et nostri bonis operibus preesse ad usus necessarios ut non sint infructuosi. Salutant te qui mecum sunt omnes. Saluta qui nos amant in fide. Gratia dei cum omnibus vobis amen.

Incipit prologus.

Philemoni familiares litteras facit pro onesimo servo eius. Scribit autem ei a roma de carcere.

Epistola ad philemonem.

Paulus. vinctus ihesu xristi et thimotheus frater philemoni dilecto et adiutori nostro et apphie sorori karissime et archippo commilitoni nostro et ecclesie que est in domo tua. gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino ihesu xristo. Gratias ago deo meo semper memoriam tui faciens in orationibus meis audiens caritatem tuam et fidem quam habes in domino ihesu et in omnes sanctos. ut communicatio fidei tue evidens fiat. in agnitione omnis boni quod in vobis est in xristo ihesu. Gaudium enim magnum habui et consolationem in caritate tua quia viscera sanctorum requieverunt per te frater. Propter quod multam fiduciam habens in xristo ihesu imperandi tibi quod ad rem pertinet, propter caritatem magis obsecro cum sis talis ut paulus senex et nunc autem et vinctus ihesu xristi. Obsecro te pro meo filio quem genui in vinculis onesimo. qui tibi aliquando inutilis fuit nunc autem et tibi et mihi utilis

quē remisi t. Tu autē illū idem ut uisca
mea suscipe quē ego uolueram mecū reti
nere. ut p te michi ministraret i uinculis
ewangl'ij. Sine consilio autē tuo nichil vo
lui facere ut nō uelut ex necessitate bonū tu
um eēt s; voluntariū. Forsitan enī ideo se
cessit ad horam a te ut ineternū illū reciperes.
Iam nō sicut seruū s; p seruo carissimū
fr̄em. maxīe autē michi. Quāto autē magis
t & in carne & in dn̄o. Si ergo habes me
sociū suscipe illū sicut me. Si autē aliqd
nocuit tibi aut dz hoc michi imputa. Ego
paul' scripsi manu mea ego reddam ut
nō dicam tibi qd' & teipm̄ m debes. Ita
q; frater ego te fruar in dn̄o refice uiscera
mea in xp̄o. confidēs obediēcie tue scripsi t.
Sciēs qm̄ & sup id qd dico facies. Simul
autē & para michi hospiciū. Nam p oro
nes uras donari me uob. Salutat te e
paphras concaptiuus me' in xp̄o ihu. M
arcus aristarcus. demas. & lucas. adiuto
res mei. Gr̄a dn̄i nr̄i ihu xp̄i cū spū sco ā.

Prologus.

In primis dicendū est qd apl's paulus
in hac ep'la scribendo nō seruauit mo
rem suū ut ul' vocabulum nois sui ul' ordis
scriberet dignitatē. Hec causa ē qd ad
eos scribēs qui ex circumcisione crediderant
apl's & nō hebreorū sciēs quoq; eorū superbi
am suāq; humilitatē ipe demonstrās me
ritū officij sui noluit anteferre. Nam simili m
& iohs apl's pp humilitatē in ep'la sua nomē
suū eadē racōne nō ptulit. Hanc g° ep'lam
fertur apl's ad hebreos conscriptam hebraica
lingua misisse cuius sensū & ordinē retinēs
lucas ewangl'ista post excessū bti apli pau
li greco sermone composuit. Explicit Prolog.

Ep'la. ad hebreos.

Multiphariē multisq; mo
dis olim d's loqns patrib;
in pphis. Nouissime dieb'
istis locutus est nob in fili
o quē constituit heredem v
niuersorū p quē fecit & secla. Qui cū sit sple
dor glie & figura substancie ei' portās q; o
mnia vbo uirtutis sue purgacōm pccōrū
faciēs. sedz ad dextrā dī maiestatis i excel
sis. Tanto melior anglis effectus quanto
differenci' pre illis nomē hereditauit. Cui
enī dixit aliqn angl'orū filius meus es tu
ego hodie genui te. Et rursū. Ego ero
illi in patrē. & ipe erit michi in filiū. Et
cū iterū introducit pmogenitū in orbē
terre dicit. Et adorent eū omēs angli ei'.
Et ad anglos quidē dicit. Qui facit an
gl'os suos. spc̄ & ministros suos flammā ig
nis. Ad filiū autē. Tronus tuus d's in
sectm̄ secli uirga equitatis uirga regni
tui. Dilexisti iusticiā & odisti iniqtatem
ppterea unxit te d's d's tuus oleo exultacō
nis p participib; tuis. Et tu inprincipio
dn̄e terrā fundasti & opa manuū tuarū
sunt celi. Ipi pibunt tu autē pmanebis
& omēs sicut vestimentū ueterascēt & ve
lut amictū mutabis eos & mutabunt'.
Tu autē idē ipe es & anni tui nō deficient.
Ad quē angl'orū dix' aliqn sede a dextris

spero

meis. Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Nonne omnes sunt administratorii spiritus in ministerium missi propter eos qui hereditatem capiunt salutis. II

Propterea habundantius oportet observare nos ea que audivimus ne forte supereffluamus. Si enim qui per angelos dictus est sermo factus firmus est et omnis prevaricatio et inobedientia accepit iustam mercedis retributionem quomodo nos effugiemus si tantam neglexerimus salutem. Que cum initium accepisset enarrari per dominum ab eis qui audierunt in nos confirmata est contestante deo signis et portentis et variis virtutibus et spiritus sancti distributionibus secundum suam voluntatem. Non enim angelis subiecit orbem terre futurum de quo loquimur. Testatus est autem in quodam loco quidam dicens. Quid est homo quod memor es eius aut filius hominis quoniam visitas eum. Minorasti eum paulominus ab angelis gloria et honore coronasti eum et constituisti eum super opera manuum tuarum. Omnia subiecisti sub pedibus eius. In eo enim quod ei omnia subiecit nichil dimisit non subiectum ei. Nunc autem nec dum videmus omnia subiecta ei. Eum autem qui modico quam angeli minoratus est videmus ihesum propter passionem mortis gloria et honore coronatum ut gratia dei pro omnibus gustaret mortem. Decebat enim eum propter quem omnia et per quem omnia qui multos filios in gloriam adduxerat salutis auctorem eorum per passionem consummari. Qui enim sanctificat et qui sanctificantur ex uno omnes. Propter quam causam non confunditur fratres eos vocare dicens. Nuntiabo nomen tuum fratribus meis in medio ecclesie laudabo te. Et iterum. Ego ero fidens in domino. Et iterum. Ecce ego et pueri mei quos michi dedit deus. Quia ergo pueri communicaverunt sanguini et carni et ipse similiter participavit eisdem. Ut per mortem destrueret eum qui habebat mortis imperium id est dyabolum et liberaret eos qui timore mortis per totam vitam obnoxii erant servituti. Nusquam enim angelos apprehendit sed semen abrahe apprehendit. Unde debuit per omnia fratribus similari ut misericors fieret et fidelis pontifex ad deum ut repropitiaret delicta populi. In eo enim in quo passus est et ipse temptatus potens est et eis qui temptantur auxiliari. III

Unde fratres sancti vocationis celestis participes considerate apostolum et pontificem confessionis nostre ihesum qui fidelis est ei qui fecit illum sicut et moyses in omni domo illius. Amplioris enim glorie iste pre moyse dignus habitus est quanto ampliorem honorem habet domus qui fabricavit illam. Omnis namque domus fabricatur ab aliquo. Qui autem omnia creavit deus. Et moyses quidem fidelis erat in tota domo eius tamquam famulus in testimonium eorum que dicenda erant. Christus vero tamquam filius in domo sua. Que domus sumus nos si fiduciam et gloriam spei usque ad finem firmam retineamus. Quapropter sicut dicit spiritus sanctus. Hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vestra. Sicut in exacerbatione secundum diem temptationis in deserto ubi temptaverunt me patres vestri probaverunt et viderunt opera mea. Quadraginta annis propter quod offensus fui generationi huic et dixi semper hii errant corde. Ipsi autem non cognoverunt vias meas sicut iuravi in ira mea. Si introibunt in requiem meam. Videte fratres ne forte sit in aliquo vestrum cor malum incredulitatis discedendi a deo vivo. Sed adhortamini vosmetipsos per singulos dies donec hodie cognominatur ut non obduretur quis ex vobis fallacia peccati. Participes enim christi effecti sumus si tamen initium substantie eius usque ad finem firmum retineamus. Cum dicitur hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vestra quemadmodum in illa exacerbatione. Quidam enim audientes exacerbaverunt sed non universi qui profecti sunt ab egypto per moysen. Quibus autem offensus est quadraginta annis. Nonne

illis qui peccaverunt quorum cadavera prostrata sunt in deserto. Quibus autem iuravit non introire in requiem ipsius nisi illis qui increduli fuerunt? Et videmus quia non potuerunt introire propter incredulitatem.

IIII

Timeamus ergo ne forte relicta pollicitatione introeundi in requiem eius existimetur aliquis ex vobis deesse. Etenim et nobis nuntiatum est quemadmodum et illis. Sed non profuit illis sermo auditus non admixtus fidei ex hiis que audierunt. Ingrediemur enim in requiem qui credidimus. Quemadmodum dixit: Sicut iuravi in ira mea si introibunt in requiem meam. Et quidem operibus ab institutione mundi factis dixit in quodam loco de die septima sic: Et requievit deus die septima ab omnibus operibus suis. Et in isto rursum: Si introibunt in requiem meam. Quoniam ergo superest quosdam introire in illam et hii quibus prioribus annuntiatum est non introierunt propter incredulitatem. Iterum terminat diem quendam hodie in David dicendo post tantum temporis sicut supra dictum est: Hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vestra. Nam si eis Ihesus requiem prestitisset numquam de alio loqueretur post hanc diem. Itaque relinquitur sabbatismus populo dei. Qui enim ingressus est in requiem eius et ipse requievit ab operibus suis sicut a suis deus. Festinemus ergo ingredi in illam requiem ut ne in idipsum quis incidat incredulitatis exemplum. Vivus enim est dei sermo et efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti et pertingens usque ad divisionem anime ac spiritus, compagum quoque et medullarum, et discretor cogitationum et intentionum cordis. Et non est ulla creatura invisibilis in conspectu eius. Omnia enim nuda et aperta sunt oculis eius ad quem nobis sermo. Habentes ergo pontificem magnum qui penetravit celos Ihesum filium dei teneamus spei nostre confessionem. Non enim habemus pontificem qui non possit compati infirmitatibus nostris. Temptatum autem per omnia pro similitudine absque peccato. Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratie eius ut misericordiam consequamur. Et gratiam inveniamus in auxilio oportuno.

V

Omnis namque pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in hiis que sunt ad deum ut offerat dona et sacrificia pro peccatis. Qui condolere possit hiis qui ignorant et errant quoniam et ipse circumdatus est infirmitate. Et propterea debet quemadmodum et pro populo ita et pro semetipso offerre pro peccatis. Nec quisquam sumit sibi honorem sed qui vocatur a deo tamquam aaron. Ita et Christus non semetipsum clarificavit ut pontifex fieret sed qui locutus est ad eum: Filius meus es tu ego hodie genui te. Quemadmodum et in alio loco dicit: Tu es sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech. Qui in diebus carnis sue preces supplicationesque ad eum qui possit illum salvum a morte facere cum clamore valido et lacrimis offerens exauditus est pro sua reverentia. Et quidem cum esset filius dei didicit ex hiis que passus est obedientiam et consummatus factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis eterne appellatus a deo pontifex iuxta ordinem melchisedech. De quo grandis nobis sermo et ininterpretabilis ad dicendum quoniam imbecilles facti estis ad audiendum. Etenim cum deberetis magistri esse propter tempus rursus indigetis ut vos doceamini que sint elementa exordii sermonum dei et facti estis quibus lacte opus est non solido cibo. Omnis enim qui lactis est particeps expers est sermonis iustitie parvulus enim est. Perfectorum autem est solidus cibus eorum qui pro consuetudine exercitatos habent sensus ad discretionem boni ac mali.

VI

Quapropter intermittentes inchoationis Christi sermonem ad perfectionem feramur non rursus iacientes fundamentum penitentie ab operibus mortuis et fidei ad deum baptismatum doctrine impositionis quoque manuum ac resurrectionis mortuorum et iudicii eterni. Et

hoc faciem' siquidē pmiserit ds. Impossibile est eni eos qui sūt illumīati gustauerūt & donū celeste & pticipes facti sūt spc sci. gustauerūt nichilominus bonū dī vbū uirtutesq3 secli uenturi & plapsi sūt renouari rursus ad pniam rursum crucifigētes sibimet ipis filiū dī & ostētui hntes. Terra eni sepe uenientē sup se imbrem bibens & generans hbam opportunam illis a quib3 colitur. accipit bndcōnē a dō. pferēs aūt spinas & tribulos rēpba ē & maledicto pxima. cui' ɔsūmacō erit ī ɔbustionē. Confidim' aūt de uobis dilectissimi meliora & uiciniora saluti et si ita loquimur. Non eni iniustus ds vt obliuiscatur opis uri & dilectionis quā ostendistis ī noīe ipius qui ministrastis sanctis & ministratis. Cupim' aūt vnūquēq3 uēm eādē ostentare sollicitudinē ad explecōnē spei vsq3 in finē ut nō segnes efficiamini. verū imitatores eoꝝ qui fide & paciencia hereditabūt pmissiones. Abrahe nāq3 pmittēs ds quā qm̄ neminē hūit p quem iuraret maiorē. Iurauit p semetipm dicēs Nisi bndicēs bndicam te & multiplicās multiplicabo te. Et sic longanimiter ferēs adeptus est repmissionē. Homīes eni p maiorē sui iurant & omīs ɔtrauersie eoꝝ finis ad ɔfirmacōē iuramētū est. In quo habūdancius uolēs ds ostendē pollicitacōnis sue heredib3 imobilitatē ɔsilii sui interposuit iusiurandū ut p duas res īmobiles quib3 īpossibile ē mētiri dm̄ fortissimū solacium. hēam' qui ɔfugim' ad tenēdam positam spem. quā sicut anchorā hēm' aīe tutam ac firmā & incedētem vsq3 in interiora velaminis vbi pcursor p nob introiuit ihc scdm ordinē melchisedech pontifex fcs ineternum.

VII

Hic eni melchisedech rex salem sacdos dī sūmi q̄ obuiauit abrahe regsso a cede regū & bndixit ei cui & decimas oīm diuisit abrahā. Primū quidē qui int'pretat' rex iustitie. Deinde aūt & rex salē qd est rex pacis. Sine pr̄e. Sine matre. Sine genealogia. Neq3 inicium dierū neq3 finē hns uite. Assimilat' aūt filio dī manet sacerdos impetuū. Intuemini aūt quāt' sit hic cui decimas dedit de pcipuis abrahā pr̄iarcha. Et quidē de filiis leui sacerdotiū accipiētes mādatū hāt decimas sumē a pplo scdm legē id ē a fr̄ib3 suis. Quāquā & ipi exierit de lumbis abrahe. Cui aūt generacō nō adnumerat' in eis. decimas sūpsit abrahā & hunc qui hēbat repmissionē bndixit. Sine ulla aūt ɔtradictōe qd mi' ē a meliore bndicit'. Et hic quidē decimas morientes hoīes. Accipit ibi aūt ɔtestat' qd uiuit. Et ut ita dictū sit p abraham & leui qui decimas accipit decimat' est. Adhuc eni in lumbis pris erat qn obuiauit ei melchisedech. Si g' ɔsumacō p sacerdociū leuiticū erat. pplus eni sub ipo legē accepit. Quid adhuc necessariū fuit scdm ordinē melchisedech. Aliū surgē sacerdotē & non scdm ordinē aaron dici. Translato eni sacerdocio necē est ut legis translacō fiat. In quo eni hec dicuntur de alia tribu ē. de q̄ null' altario psto fuit. Manifestū est eni qd ex tribu iuda ortus sit dns nr. In q̄ tribu nichil de sacdotib3 moyses locut' est. Et amplius adhuc manifestū est si scdm similitudinē melchisedech exurgit alius sacerdos qui nō scdm legē mandati carnal' fact' ē s3 scdm uirtutē uite insolubil'. Contestatur eni quā tu es sacerdos ineternū scdm ordinē melchisedech. Repbacō quidē fit precedentis mandati ppt infirmitatē ei' & inutilitatē. Nichil eni ad pfectū duxit lex. Introductō uo melioris spei p quā pximam' ad dm̄ & quātū est nō sine iure iurando. Alii quidē sine iure iurando sacerdotes facti sūt. hic aūt cum iure iurando per eū qui

dicit ad illum. Iuravit dominus et non penitebit eum tu es sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech. In tantum melioris testamenti sponsor factus est ihesus. Et alii quidem plures facti sunt secundum legem sacerdotes idcirco quod morte prohiberentur permanere. Hic autem eo quod maneat in eternum sempiternum habet sacerdotium. Unde et salvare in perpetuum potest accedentes per semetipsum ad deum semper vivens ad interpellandum pro nobis. Talis enim decebat ut nobis esset pontifex sanctus innocens inpollutus segregatus a peccatoribus et excelsior celis factus. Qui non habet cotidie necessitatem quemadmodum sacerdotes prius pro suis delictis hostias offerre deinde pro populi. Hoc enim fecit semel se offerendo dominus ihesus noster christus. Lex enim homines constituit sacerdotes infirmitatem habentes. Sermo autem iurisiurandi qui post legem est filium in eternum perfectum. VIII

Capitulum autem super ea que dicuntur. Talem habemus pontificem qui consedit in dextera sedis magnitudinis in excelsis sanctorum minister et tabernaculi veri quod fixit deus et non homo. Omnis enim pontifex ad offerenda munera et hostias constituitur. Unde necesse est et hunc habere aliquid quod offerat. Si igitur esset super terram nec esset sacerdos cum essent qui offerrent secundum legem munera. Qui exemplari et umbre deserviunt celestium. Sicut responsum est moysi cum consummaret tabernaculum. Vide inquit omnia facito secundum exemplar quod tibi ostensum est in monte. Nunc autem melius sortitus est ministerium quanto et melioris testamenti mediator est quod in melioribus repromissionibus sancitum est. Nam si illud prius culpa vacasset non utique secundi locus inquireretur. Vituperans enim eos dicit. Ecce dies veniunt dicit dominus et consummabo super domum israel et super domum iuda testamentum novum non secundum testamentum quod feci patribus eorum in die qua apprehendi manum illorum ut educerem illos de terra egypti quoniam ipsi non permanserunt in testamento meo et ego neglexi eos dicit dominus. Quia hoc est testamentum quod disponam domui israel post dies illos dicit dominus dando leges meas in mentem eorum et in corde eorum superscribam eos. Et ero eis in deum et ipsi erunt mihi in populum. Et non docebit unusquisque proximum suum et unusquisque fratrem suum dicens cognosce dominum quoniam omnes scient me a minore usque ad maiorem eorum quia propitius ero iniquitatibus eorum et peccatorum eorum iam non memorabor. Dicendo autem novum veteravit prius. Quod autem antiquatur et senescit prope interitum est.

IX Habuit quidem et prius iustificationes culture et sanctum seculare. Tabernaculum enim factum est primum in quo erant candelabra et mensa et propositio panum que dicitur sancta. Post velamentum autem secundum tabernaculum quod dicitur sancta sanctorum aureum habens turibulum et archam testamenti circumtectam ex omni parte auro. In qua urna aurea habens manna et virga aaron que fronduerat et tabule testamenti. Superque eam cherubin glorie obumbrantia propitiatorium. De quibus non est dicendum modo per singula. His vero ita compositis in priore quidem tabernaculo semper introibant sacerdotes sacrificiorum officia consummantes. In secundo autem semel in anno solus pontifex non sine sanguine quem offert pro sua et populi ignorantia. Hoc significante spiritu sancto nondum propalatam esse sanctorum viam adhuc priore tabernaculo habente statum. Que parabola est temporis instantis iuxta quam munera et hostie offeruntur que non possunt iuxta conscientiam perfectum facere servientem solummodo in cibis et potibus et variis baptismis et iustitiis carnis usque ad tempus correctionis impositis. Christus autem assistens pontifex futurorum bonorum per amplius et perfectius tabernaculum non manufactum id est non huius creationis. Neque per sanguinem hircorum aut vitulorum sed per proprium sanguinem introivit semel in sancta eterna redemptione inventa. Si enim sanguis

hircorum et taurorum et cinis vitule aspersus coinquinatos sanctificat ad emundationem carnis, quanto magis sanguis christi qui per spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum deo, emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis ad serviendum deo viventi. Et ideo novi testamenti mediator est ut morte intercedente in redemptionem earum prevaricationum que erant sub priori testamento, repromissionem accipiant qui vocati sunt eterne hereditatis. Ubi enim testamentum est mors necesse est intercedat testatoris. Testamentum enim in mortuis confirmatum est. Alioquin nondum valet, dum vivit qui testator est. Unde nec primum quidem sine sanguine dedicatum est. Lecto enim omni mandato legis a moyse universo populo accipiens sanguinem vitulorum et hircorum cum aqua et lana coccinea et ysopo ipsum quoque librum et omnem populum aspersit dicens. Hic sanguis testamenti quod mandavit ad vos deus. Etiam tabernaculum et omnia vasa ministerii sanguine similiter aspersit. Et omnia pene in sanguine mundantur secundum legem. Et sine sanguinis effusione non fit remissio. Necesse est ergo exemplaria quidem celestium hiis mundari. Ipsa autem celestia melioribus quam istis hostiis. Non enim in manu factis sanctis ihesus introivit exemplaria verorum, sed in ipsum celum ut appareat nunc vultui dei pro nobis. Neque ut sepe offerat semetipsum quemadmodum pontifex intrat in sancta per singulos annos in sanguine alieno. Alioquin oportebat eum frequenter pati ab origine mundi. Nunc autem semel in consummatione seculorum ad destructionem peccati per hostiam suam apparuit. Et quemadmodum statutum est hominibus semel mori, post hoc autem iudicium, sic et christus semel oblatus ad multorum exhaurienda peccata. Secundo sine peccato apparebit expectantibus se in salutem.

X

Umbram enim habens lex bonorum futurorum, non ipsam imaginem rerum, per singulos annos eisdem ipsis hostiis quas offerunt indesinenter, numquam potest accedentes perfectos facere. Alioquin cessassent offerri, ideo quod nullam haberent ultra conscientiam peccati cultores semel mundati. Sed in ipsis commemoratio peccatorum per singulos annos fit. Impossibile enim est sanguine taurorum et hircorum auferri peccata. Ideo ingrediens mundum dicit. Hostiam et oblationem noluisti, corpus autem aptasti michi. Holocaustomata et pro peccato non tibi placuerunt. Tunc dixi ecce venio. In capite libri scriptum est de me ut faciam deus voluntatem tuam. Superius dicens quia hostias et oblationes et holocaustomata et pro peccato noluisti, nec placita sunt tibi que secundum legem offeruntur. Tunc dixi ecce venio ut faciam voluntatem tuam deus. Aufert primum ut sequens statuat. In qua voluntate sanctificati sumus per oblationem corporis ihesu christi semel. Et omnis quidem sacerdos presto est cotidie ministrans et easdem sepe offerens hostias que numquam possunt auferre peccata. Hic autem unam pro peccatis offerens hostiam in sempiternum sedet in dextera dei. De cetero expectans donec ponantur inimici eius scabellum pedum eius. Una enim oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos. Contestatur autem et nos spiritus sanctus. Postquam enim dixit, hoc autem testamentum quod testabor ad illos post dies illos dicit dominus dando leges meas in cordibus eorum et in mentibus eorum superscribam eas, et peccatorum et iniquitatum eorum iam non recordabor amplius. Ubi autem horum remissio, iam non oblatio pro peccato. Habentes itaque fratres fiduciam in introitu sanctorum in sanguine christi quam initiavit nobis viam novam et viventem per velamen id est carnem suam, et sacerdotem magnum super domum dei, accedamus cum vero corde in plenitudine fidei aspersi corda a conscientia mala et abluti corpus aqua munda. Teneamus spei nostre confessionem indeclinabilem, fidelis enim est qui repromisit, et consideremus invicem in provocationem caritatis et bonorum operum, non deserentes collectionem nostram sicut est consuetudinis quibusdam, sed consolantes et tanto magis quanto videritis

appropinquantem diem. Voluntarie enim peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, iam non relinquitur pro peccatis hostia. Terribilis autem quedam expectatio iudicii et ignis emulatio que consumptura est adversarios. Irritam quis faciens legem Moysi sine ulla miseratione duobus vel tribus testibus moritur. Quanto magis putatis deteriora mereri supplicia qui filium dei conculcaverit et sanguinem testamenti pollutum duxerit in quo sanctificatus est et spiritui gratie contumeliam fecerit. Scimus enim illum qui dixit michi vindictam et ego reddam. Et iterum. Quia iudicabit dominus populum suum. Horrendum est incidere in manus dei viventis. Rememoramini autem pristinos dies in quibus illuminati magnum certamen sustinuistis passionum. Et in altero quidem obprobriis et tribulationibus spectaculum facti, in altero autem socii taliter conversantium effecti. Nam et vinctis compassi estis et rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis. Cognoscentes vos habere meliorem et manentem substantiam in celis. Nolite itaque amittere confidentiam vestram que magnam habet remunerationem. Patientia enim vobis necessaria est ut voluntatem dei facientes reportetis promissionem. Adhuc enim modicum aliquantulum qui venturus est veniet et non tardabit. Iustus autem meus ex fide vivit. Quod si subtraxerit se non placebit anime mee. Nos autem non sumus subtractionis filii in perditionem sed filii fidei in acquisitionem anime.

XI

Est autem fides sperandarum substantia rerum argumentum non apparentium. In hac enim testimonium consecuti sunt senes. Fide intelligimus aptata esse secula verbo dei ut ex invisibilibus visibilia fierent. Fide plurimam hostiam Abel quam Cain obtulit deo per quam testimonium consecutus est esse iustus testimonium perhibente muneribus eius deo. Et per illam defunctus adhuc loquitur. Fide Enoch translatus est ne videret mortem et non inveniebatur quia transtulit illum deus. Ante translationem enim testimonium habebat placuisse deo. Sine fide autem impossibile est placere deo. Credere enim oportet accedentem ad deum quia est deus et inquirentibus se remunerator sit. Fide Noe responso accepto de his que adhuc non videbantur metuens aptavit archam in salutem domus sue per quam dampnavit mundum et iustitie que per fidem est heres est institutus. Fide qui vocatur Abraham obedivit in locum exire quem accepturus erat in hereditatem et exiit nesciens quo iret. Fide moratus est in terra repromissionis tamquam in aliena in casulis habitando cum Ysaac et Iacob coheredibus repromissionis eiusdem. Expectabat enim fundamenta habentem civitatem cuius artifex et conditor deus. Fide et ipsa Sara sterilis virtutem in conceptionem seminis accepit etiam preter tempus etatis quoniam fidelem credidit esse qui promiserat. Propter quod et ab uno orti sunt et hoc emortuo tamquam sidera celi in multitudine et sicut arena que est ad horam maris innumerabilis. Iuxta fidem defuncti sunt omnes isti non acceptis repromissionibus sed a longe eas aspicientes et salutantes et confitentes quia peregrini et hospites sunt super terram. Qui enim hec dicunt significant se patriam inquirere. Et si quidem illius meminissent de quo exierunt habebant utique tempus revertendi. Nunc autem meliorem appetunt id est celestem. Ideo non confunditur deus vocari eorum deus. Paravit enim illis civitatem. Fide obtulit Abraham Ysaac cum temptaretur et unicum offerebat qui susceperat repromissiones ad quem dictum est quia in Ysaac vocabitur tibi semen arbitrans quia et a mortuis suscitare potens est deus. Unde eum et in parabolam accepit. Fide et de futuris benedixit Ysaac Iacob et Esau. Fide Iacob moriens singulos filiorum Ioseph benedixit et adoravit fastigium virge eius. Fide Ioseph moriens de profectione filiorum Israel memoratus est et de ossibus suis mandavit. Fide Moyses natus occu-

latus e mensib; trib; a parentib; suis eo
qd vidissent elegante infante z no timu
erunt regis edictu. Fide moyses grandis
factus negavit se ee filium filie pharaonis
magis eligens affligi cu pplo di qm tpal'
pcti habe iocunditate maiores divitias
estimans thesauris egyptior inpperiu
xpi. Aspiciebat eni in remuneratione. Fide
reliquid egyptu n veritus animositate
regis. Invisibile eni tanqm vides sustin
nuit. Fide celebravit pascha z sanguinis
effusione ne qui vastabat pmitiva tange
ret eos. Fide transierunt mare rubr tamqm
p aridam terram qd experti egyptii de
vorati sunt. Fide muri corruerunt iericho c
cuitu dier vii. Fide raab meretrix no perijt
cu incredulis excipiens exploratores cu pa
ce z quid adhuc dica. Deficiet eni me
tpe enarrante de gedeon. barach samson.
iepte david z samuel. z pphetis qui p fide
vicerunt regna opati sunt iustitia adepti s
repromissiones. Obturaverunt ora leonu ex
tinxerunt impetu ignis effugaverunt aciem
gladii convaluerunt de infirmitate fortes
facti sunt in bello. Castra verterunt exteror mu
lieres de resurrectione mortuos suos. Alii aut
distenti sunt no suscipientes redemptione ut meli
ore invenirent resurrectione. Alii vo ludibria et
vba experti insup z vincula z carceres. lapi
dati sunt secti sunt temptati sunt. i occisione gl
adii mortui sunt. Circuierunt in melotis in
pellib; caprinis egentes angustiati affli
cti quib; dignus no erat mundus. In solitu
dinib; errantes z in montib; z in speluncis
z in cavernis tre. Et hii omis testimonio fidi
pbati no acceperunt repromissiones do pro nobis
melius aliquid pvidente ut no sine nob co
nsumarent.

Ideoq; z nos tanta hntes
inpositam nube testiu deponentes omne
pondus z circustans nos pctm. p patientia
curram ad ppositu nob certame aspicientes
in auctore fidei z consumatore ihm q pposito
sibi gaudio sustinuit crucem confusione con
tempta atq; in dextra sedis di sedet. Reco
gitate eu qui tale sustinuit a pctorib; ad
versu semetipsum contradictione ut no fatigemi
ni animis vris deficientes. Non du usq; ad
sanguine restitistis advs pctm repugna
tes. Et obliti estis consolationis q vob tamq
filiis loquitur dicens. Fili mi noli negligere
disciplina dni neq; fatigeris du ab eo argu
eris. Que eni diligit dns castigat. flage
llat a omne filiu que recipit. In discipli
na pseverate tanq filiis vob eni se offert
ds. Quis eni filius que no corripit pr.
Qd si extra disciplina estis cui participes fci
sunt omis ergo adulteri z no filii estis. Dein
de patres quide carnis nre habuimus eru
ditores z reverebamur eos. Non multo ma
gis obtemperabimus patri spirituu z vivemus. Et il
li quide in tpe paucor dier scdm volu
tate sua erudiebant nos. hic aut ad id qd
utile e in recipiendo sanctificatione eius. Ois
aut disciplina in psenti quide videtur non
ee gaudii s; meroris. Postea aut fructu
pacatissimu exercitatis p eam reddet iustitie.
pp qd remissas man z soluta genua eri
gite z gressus rectos facite pedib; vris
ut no claudicans quis erret magis aut
sanetur. Pace sequimini cu omib; z sctimo
nia sine q nemo videbit dm. Contempl
antes ne quid desit gre di z ne q radix
amaritudinis sursu germinans impe
diat z p illa inquinentur multi. Ne quis
fornicator aut pphanus sic esau qui pp
una escam vendidit pmogenita sua. Sci
tote eni qm z postea cupiens hereditare
bndictione reprobatus est. Non eni inve
nit penitentie locu qmqua cu lacrimis
inquisisset eam. Non eni accessistis ad tr
ctabile z accessibile igne z turbine. et
caligine. z pcellam z tube sonu. z voce

accepit

v̄boꝝ. Quā qui audierūt excusauerūt se
ne eis fieret v̄bū. Non enī portabāt qđ
dicebat᷑. Et si bestia tetigit montē lapi
dabit᷑ et ita terribile qđ uidebat᷑. Moyses
enī dix. exterritus sū et tremebund᷒. Sed
accessistis ad syon montē et ciuitatē dei
uiuentis ierl̃m celestē et multoꝝ miliū angl
oꝝ frequētiā et ecclesiam p̄mitiuoꝝ q̄ cōscrip
ti sunt in celis et iudicē om̄ium dm̄ et sp̄c ius
toꝝ ꝑfcōꝝ et testamenti noui mediatorem
ihm̄ et sanguinis aspsionē meli᷒ loquentem
q̄m abel. Videte ne recusetis loquentē uob.
Si enī illi nō effugerūt recusantes eū
qui sup t̄ram loq̄batur multomag᷒ nos
qui de celis loquentē nob auertimus. Cui᷒
uox mouebat t̄ram tūc. modo aūt repmit
tit dicens. Adhuc semel et ego mouebo
nō solū t̄ram s; et celū. Qđ aūt adhuc
semel dicit declarat mobiliū translatonē
tamq̄ factoꝝ. ut maneant ea q̄ sunt imo
bilia. Itaq; regnū inmobile suscipientes XIII habe
mus gr̄am p̄ quā seruiamus placē
tes deo cū metu et reuerentia. Et enī d's nr̄
ignis cōsumens est. Caritas fraternitatis
maneat in uob. et hospitalitatē nolite
obliuisci. Per hanc enī placuerūt quidā
angelis hospitio receptis. Mementote uinc
toꝝ tamq̄ simul uincti et laborantiū tamq̄
et ipi in corpe cōmorantes. Honorabile cōnu
biū in omnib᷒ et thorus inmaculatus. For
nicatores enī et adulteros iudicabit d's. Sint
mores sine auaricia cōtenti p̄sentib᷒. Ipe
enī dixit. Non te deseram neq; derelinquam.
Ita ut confidenter dicam᷒. Dn̄s m adiutor ē
nō timebo quid faciat m homo. Memē
tote p̄positoꝝ uroꝝ qui uob locuti sūt
v̄bū dī. Quoꝝ intuentes exitū cōuersaconis
imitamini fidem. Ihc xp̄c heri et hodie ipe
in secla. Doctrinis uariis et pegrinis
nolite abduci. Optimū ē enī grā̄ sta
bilire cor nō escis q̄ nō pfuerūt ambu
lantib᷒ in eis. Habem᷒ altare de quo ede nō
hn̄t p̄tatem qui tabnaclo deseruiunt.
Quoꝝ enī animaliū infertur sanguis
p̄ pccō in sca̅ p̄ pontificē. hoꝝ corpa cremant᷑
ext̄ castra. ꝑpt qđ et ihc ut sanctificaret p̄ suū
sanguinem extra portā passus ē. Exea
m᷒ igitur ad eū extra castra inpperiū eius
portantes. Non enī hēm᷒ hic manentem
ciuitatē s; futurā inquirim᷒. Per ipm̄ ergo
offeram᷒ hostiā laudis semp deo id ē fruc
tū labioꝝ cōfitentiū nomini eius. Bene
ficentie aūt et cōmunionis nolite obli
uisci. Talib᷒ enī hostiis p̄meretur d's. Obe
dite p̄positis uris et subiacete eis. Ipi enī
puigilant quasi ronē p animab᷒ uris red
dituri ut cū gaudio hoc faciant et non ge
mentes hoc enī nō expedit uob. Orate p̄
nob. Confidim᷒ enī qr bonā cōscientiam
habem᷒ in omnib᷒ bene uolentes cōuersari. Am
plius aūt deprecor uos hoc facē q̄ celerius
restituar uob. Deus aūt pacis qui eduxit
de mortuis pastorē magnū ouium in san
guine testamenti eterni dn̄m nr̄m ihm̄ xp̄m.
Aptet uos in omni bono ut faciatis uolū
tatē eī. faciens in uob qđ placeat corā se
p̄ ihm xp̄m. cui honor et glā in secla seclōꝝ amen.
Rogo aūt uos fr̄es ut sufferatis v̄bum
solacii. Etenī p̄ paucis scripsi uob. Cognos
cite fr̄em nr̄m timotheū uob missū. cum quo
si celeri᷒ uenit uidebo uos. Salutate oēs
p̄positos uros et om̄s scōs. Salutant
uos de italia fr̄es. Grā cū omnib᷒ uob. amen.

Incipit prologus

Lucas antiocensis
natione syrus cui᷒
laus in euangelio canit᷑. apud
anthiochiā medicine artis e
gregius. et aplōꝝ x discipls. et postea usq;
ad cōfessionē pauli secut᷒. sine crimine in uir
ginitate pmanens. deo maluit seruire. qui
lxxx. et iiij. annos etatis agens. in bithinia
obiit plen᷒ sp̄u scō. hic sp̄u scō instigante.

Scies quod operate ag... de suis fructibus ede

Lucas ... in achaie partibus euangelium scribens grecis
fidelibus incarnationem domini fideli narratione o-
stendit eumdem ex stirpe dauid descendisse mon-
strauit. cui non immerito potestas scribendi actus
apostolorum in ministerio datur. ut deo in deum pleno.
et filio perditionis extincto, oratione ab apostolis
facta sorte domini electionis numerus compleretur. sicque
paulus consummationem apostolicis actibus daret. quem
diu contra stimulum calcitrantem dominus elegisset.
quod legentibus et requirentibus deum breuiter uolui
ostendere sermone. quam plerus aliquid fastidi-
entibus perdidisse. quia ita diuina obsecuta est
gratia. ut non solum corporibus, sed et animabus eius proficeret
medicina. Incipit liber actuum apostolorum.

PRimum quidem sermonem feci
de omnibus o theophile que cepit
ihesus facere et docere usque in diem
qua precipiens apostolis per spiritum
sanctum quos elegit assumptus est. Quibus et pre-
buit se ipsum uiuum post passionem suam in mul-
tis argumentis. per dies .xl. apparens eis. et
loquens de regno dei. Et conuescens precepit eis
ab iherosolimis ne discederent sed expectarent
promissionem patris. quam audistis inquid per
os meum. quia iohannes quidem baptizauit aqua uos
autem baptizabimini in spiritu sancto non post multos
hos dies. Igitur qui conuenerant interrogabant eum
dicentes. Domine si in tempore hoc restitues regnum
israel. Dixit autem eis. Non est uestrum nosse tempora
uel momenta. que pater posuit in sua potestate sed
accipietis uirtutem superuenientis spiritus sancti in
uos et eritis michi testes in ierusalem et in omni iudea
et samaria et usque ad ultimum terre. Et cum hec
dixisset uidentibus illis eleuatus est. et nubes
suscepit eum ab oculis eorum. Cumque intuerentur
in celum euntem illum. ecce duo uiri astiterunt
iuxta illos in uestibus albis. qui et dixerunt.
Viri galilei quid statis aspicientes in celum.
Hic ihesus qui assumptus est a uobis in celum. sic ue-
niet quemadmodum uidistis eum euntem in celum.
Tunc reuersi sunt iherosolimam a monte qui uocatur
oliueti qui est iuxta ierusalem sabbati habens iter.
Et cum introissent in cenaculum ascenderunt ubi
manebant petrus et iohannes. iacobus et andre-
as. philippus et thomas. bartholomeus
et matheus. iacobus alphei et symon zelotes
et iudas iacobi. Hii omnes erant perseueran-
tes unanimiter in oratione cum mulieribus et ma-
ria matre ihesu. et fratribus eius. In diebus illis
exurgens in medio fratrum petrus dixit. Erat
autem turba hominum simul fere .c.xx. Viri fratres
oportet impleri scripturam quam predixit spiritus
sanctus per os dauid de iuda qui fuit dux eorum qui
comprehenderunt ihesum. qui connumeratus erat in no-
bis. Et sortitus est sortem ministerii huius. Et
hic quidem possedit agrum de mercede iniqui-
tatis et suspensus crepuit medius et diffusa sunt
omnia uiscera eius. et notum factum est omnibus ha-
bitantibus ierusalem. ita ut appellaretur ager eorum illa lingua
acheldemach. hoc est ager sanguinis. Scrip-
tum est enim in libro psalmorum. Fiat commoratio eorum
deserta et non sit qui habitet in ea. et episcopa-
tum eius accipiat alter. Oportet ergo ex hiis uiris
qui nobiscum sunt congregati in omni tempore quo intrauit
et exiuit inter nos dominus ihesus incipiens a bap-
tismate iohannis usque in diem qua assumptus
est a nobis. testem resurrectionis eius fieri unum ex i-
stis. Et statuerunt duos. ioseph qui uocaba-
tur barsabas qui cognominatus est iustus et ma-
thiam. et orantes dixerunt. Tu domine qui nosti cor-
da omnium ostende quem elegeris ex hiis duobus
unum accipere locum ministerii huius et apostola-
tus de quo preuaricatus est iudas ut abiret in
locum suum. Et dederunt sortes eis. et cecidit
sors super mathiam et annumeratus est cum .xi.

II

ET cum complerentur dies pen- apostolis.
tecostes. erant omnes pariter in eodem loco.
Et factus est repente de celo sonus tamquam aduenien-
tis spiritus uehementis et repleuit totam domum
ubi erant sedentes. Et apparuerunt illis di-
spertite lingue tamquam ignis. seditque supra sin-
gulos eorum. Et repleti sunt omnes spiritu sancto. et

in tempora

illius

cipiūt loq̄ uariis linguis, ꝓut sp̄c sc̄us dabat eloqui illis. Erant aūt ī ierl'm hītantes iudei uiri religiosi ex oī natiōe q̄ sb celo ē. Fc̄a aūt hac uoce ꝯuenit multitudo ⁊ mēte ꝯfusa ē q̄m audiebat vnusquisq̄ lingua sua illos loquētes. Stupebāt aūt omēs ⁊ mirabant̄ dicētes. Nōne ecce omēs isti q̄ loquītur galylei sūt. ⁊ quōm nos audiuimꝰ vnusquisq̄ linguā nr̄am in q̄ nati sumꝰ. Parthi. ⁊ medi. ⁊ elamite. ⁊ qui habitāt mesopotamiā. iudeā ⁊ capadociā. pontū ⁊ asiā frigiā. ⁊ pamphiliā. Egyptū ⁊ ptes libie. q̄ est circa cirenen. ⁊ aduene romani. iudei q̄ȝ ⁊ ꝓseliti. cretes ⁊ arabes. Audiuimꝰ eos loquētes nr̄is linguis magnalia dī. Stupebāt aūt omēs. ⁊ mirabant̄ dicētes. quid nā hoc wlt ēē. Alii aūt irridebāt dicētes. q̄ʀ musto pleni s̄t isti. Stās aūt petrꝰ cū .xi. eleuauit uocē suā ⁊ locutꝰ ē eis. Viri iudei. ⁊ q̄ h'itatis ierl'm vniūsi. hoc notū uob̄ sit ⁊ auribꝰ ꝑcipite u̾ba mea. Nō ēīn sic̄ uos estimatis. hii ebrii s̄. cū sit diei hora tercia. s̄ hoc ē q̄d dcm̄ ē ꝑ ꝓph̄am iohel. ⁊ erit in nouissimis dieb̄ȝ dic̄ dn̄s. effundā de sp̄u meo sup̄ omnē carnē. ⁊ ꝓphetabūt filii ur̄i ⁊ filie ur̄e. ⁊ iuuenes ur̄i. uisiones uidebūt ⁊ seniores ur̄i. sōpnia sōpniabūt. Et quidē sup̄ suos ⁊ ancillas meas ī dieb̄ȝ illis effundā de sp̄u meo. ⁊ ꝓphabūt. ⁊ dabo ꝓdigia ī celo sursū ⁊ signa ī t̾ra deorsū. sanguinē ⁊ ignē et vaporē fumi. Sol ꝯu̾tetur ī tenebras ⁊ luna ī sanguinē. anteq̄m ueniat dies dn̄i magnꝰ ⁊ manifestꝰ. ⁊ omīs q̄cūq̄ īuocauit nomē dn̄i. saluꝰ erit. Viri isrl'ite audite u̾ba hec. Ih'm nazarenū uirū approbatū a deo ī uob̄. uirtutib̄ȝ ⁊ ꝓdigiis ⁊ signis q̄ fec̄ d̄s ī medio ur̄i. sic̄ uos scitis. hūc definito ꝯsilio ⁊ p̄sciētia dī tra-

ditū ꝑ man̄ iniq̄ʀ affligētes. Quē d̄s suscitauit solutis dolorib̄ȝ inf̾ni. iuxta q̄d impossibile erat teneri illū ab eo. Dauid enī dic̄ ī eū. Puidebā dn̄m corā me semꝑ q̄ a dextris ē m̄ ne ꝯmouear. ꝓpt̾ hoc letatū ē cor meū ⁊ exultauit lingua mea. insup̄ ⁊ caro mea requiescet in spe. Quoniā nō derelinq̄s aīam meam ī inf̾no. nec dabis sc̄m tuū uid̾e corrupcōem. Notas m̄ fecisti uias uite. replebis me iocūditate cū facie tua. Viri fr̄es liceat audent̾ dic̾e ad uos de patriarcha dd̄. q̄m defūctus ē. ⁊ sepultꝰ. ⁊ sepulcrū eiꝰ apd̄ nos ē. usq̄ ī hodiernū diē. ꝓpha g̾ cū esset ⁊ sciret. q̄ iureiurando iurass& illi d̄s. de fructu lumbi eiꝰ sed̾e. sup̄ sedē eiꝰ. ꝓuidens locutꝰ est de resurrectiōe xp̄i. Quia neq̄ derelictus ī inf̾no. neq̄ caro eiꝰ uidit corruptiōnē. Hūc ih'm resuscitauit d̄s. cui nos omēs testes sumꝰ. Dextera g̾ dei exaltatus. ⁊ ꝓmissione sp̄c sc̄i accepta a patre effudit hūc quē uos uidetis ⁊ auditis. Non ēīn dd̄ ascendit ī celos. Dic̄ aūt ip̄e. Dixit dn̄s dn̄o meo. sede a dextris meis. Donec ponā inimicos scabellū pedū tuoʀ. Certissime g̾ sciat omīs domꝰ isrl'. q̄ʀ ⁊ dn̄m eū ⁊ xp̄m d̄s fecit hūc ih'm quē uos crucifixistis. His auditis ꝯpuncti s̄ corde ⁊ dixerūt ad petrū. ⁊ ad reliq̄s ap̄los. Q̄d faciemꝰ uiri fr̄es. Petrꝰ u̾o ad illos. Penitenciā inquid agite. ⁊ baptizetur vnusquisq̄ ur̄m ī noīe ih'u xp̄i. ī remissiōē peccōʀ ur̄oʀ. ⁊ accipietis donū sp̄c sc̄i. Vob̄ ē ēīn ꝑmissio ⁊ filiis ur̄is ⁊ omnib̄ȝ q̄ longe s̄. quoscūq̄ aduocau̾it dn̄s d̄s nr̄. Aliis etiā u̾bis plurimis testificatꝰ ē. ⁊ exhortabat̄ eos dicēs. Saluamini a generaciōe ista pua. Qui g̾ receperūt sermone eiꝰ. baptizati s̄. ⁊ apposite s̄ illa die aīme circit̾ .iii. milia. Erāt aūt ꝑseuerantes ī doctrina ap̄loʀ. ⁊ ꝯmunica-

cōne fractōis panis & orōnibꝫ. fiebat aū
omī aīe timor. Multa qꝫ pdigia & signa
p aplos fiebāt in ierłm & metꝰ erat mag
nus i vniūsis. Omīs ē q credebāt erant
pariť & habebāt omīa cōīa possessiones
& sbas vēdebāt & diuidebāt illa omībꝫ put
cuiqꝫ opꝰ erāt. Cottidie qꝫ pdurātes vna
nimiť i tēplo. & frangētes circa domos pa
nē. sumebāt cibū cū exultacōe & simplicitate
cordis. collaudātes dm̄. & hn̄tes grām ad
omnē plebē. Dn̄s augebat eos q salui
fierēt cottidie in id ipsum. III

Petrus aūt & iohēs ascēderūt i templū
ad horā orōnis nonā. Et quidā uir
q erāt claudꝰ ex utō matris sue. baiulabat
quē ponebāt cottidie ad portā tēpli q dr̄
speciosa. vt peteť elimosinā ab intrantibꝰ
in templū. Is cū uidissꝫ petrū & iohem īci
pientes in templū intrare. rogabat ut ele
mosinā acciperet. Intuēs aūt petrus cum
iohe. dix. Respice i nos. At ille itende
bat in eos. spans se aliquid accepturum
ab eis. Petrus aūt dix. argentū & aurū
nō ē m. qđ aūt hēo hoc do tibi. In noīe
ihu x̄ nazareni. surge & ambula. Et appre
hensa ei manu dextera. alleuauit eum.
& ptinꝰ ɔsolidate s̄ bases. & plante & exi
liens stetit & ambulabat. cū illis i templū
ambulās & exiliēs & laudās dm̄. & omīs
plebs uit uid' dedit laudē deo. Cognoscebant
autē illū qm̄ ipse erat qui ad elemosinā
sedebat ad speciosā portā. Et impleti sunt
stupore & extasi. in eo qđ ɔtigerat illi. Cū
uideret aūt petrū & iohem cucurrit oīs
pl's ad eos. ad porticū q appllat salomo
nis stupētes. Videns aūt petrꝰ respondit
ad ppłm. Viri isrłite quid miramini in hoc.
aut nos quid intuemini. qsi nrā uirtute aut
pietate fecim hūc ambulare. Ds abrahā
& ds ysaac. & ds iacob. Ds patrū nrōꝝ glo
rificauit filiū suū ihm̄. quē uos tradidistis
& negastis an faciē pylati iudicāte illo
dimitti. Vos aūt sēm & iustū negastis
& petistis uirū homicidā donari nobis.
Auctorē ūo uite interfecistis quē ds suscita
uit a mortuis. cuiꝰ nos testes sumꝰ. & i fide
nois eiꝰ. hūc quē uos uidistis & nostis cō
firmauit. nomē eiꝰ & fides q p eū ē. dedit
integrā sanitatē istā. in ɔspcū oīm urm
& nūc frēs scio qꝛ p ignorantiā fecistis. sic et
pncipes urī. Ds aūt q pnūciauit p os oīm
pphaꝝ pati xp̄m suū. impleuit sic. Peni
temini ḡ & ɔuertimini ut deleant' urā pcca
ut cū uenerint tpa refrigii a ɔspcū dn̄i &
miserit eū q pdicatꝰ est uob ihm xp̄m q
oportet quidē celū suscipe. vsqꝫ i tpa resti
tucōis oīm q locutꝰ est p os scōꝝ suoꝝ a
sclo pphaꝝ. Moyses quidē dix. Quoniā
pphām uob suscitabit dn̄s ds ur̄. de frībꝫ
urīs. tanqꝫ me ipm̄ audietis iuxta omīa
quecūqꝫ locutꝰ fu' uob. Erit aūt oīs aīa.
q nō audierit pphām illū exterminabitur de
plebe. Et omēs pphe a samuel. & deincepꝰ
q locuti s̄ annūciauerunt dies istos. Vos
aūt estis filii pphaꝝ & testamti qđ dispo
suit ds ad pres nrōs dicēs ad abrahā & i semine
tuo bndicent' omēs familie tre. Vobis
pmū ds suscitās filiū suū misit eū bn̄
dicentē uob vt ɔuertat se vnusqsqꝫ a neq
tia sua. IIII

Loquentibꝫ aūt illis
ad ppłm. superuenerūt sacerdotes &
magistratꝰ templi. & saducei. dolentes
qđ docerent ppłm. & anūciarent i ihm resur
rectōꝫ ē mortuis. Et iniecerūt i eos manꝰ
& posuerūt eos i custodiā usqꝫ i crastinū
Erat aūt iam uespa. Multi aū eoꝝ qui
audierant ūbū crediderūt. Et fcs ē nus
uiroꝝ .v. milia. Factū ē aūt i crastinū
ut ɔgregarent' pncipes eoꝝ & seniores
& scribe i ierłm. & annas pnceps sacdotū
& chayphas. & iohēs. & alexand'. & qt erāt
de genē sacdotali. & statuentes eos i me

dio: interrogabant. In qua virtute aut in quo nomine fecistis hoc vos? Tunc repletus spiritu sancto petrus dixit ad eos. Principes populi et seniores audite. Si nos hodie diiudicamur in benefacto hominis infirmi, in quo iste salvus factus est: notum sit omnibus vobis et omni plebi israel. quia in nomine ihesu christi nazareni quem vos crucifixistis, quem deus suscitavit a mortuis, in hoc iste astat coram vobis sanus. Hic est lapis qui reprobatus est a vobis edificantibus, qui factus est in caput anguli. et non est in alio aliquo salus. Nec enim nomen aliud est sub celo datum hominibus in quo oporteat nos salvos fieri. Videntes autem petri constantiam et iohannis, comperto quod homines essent sine litteris et ydiote, admirabantur. Et cognoscebant eos quoniam cum ihesu fuerant. hominem quoque videntes stantem cum eis qui curatus fuerat nichil poterant contradicere. Iusserunt autem eos extra concilium secedere. et conferebant ad invicem dicentes. Quid faciemus hominibus istis? quoniam quidem notum signum factum est per eos omnibus habitantibus ierusalem. Manifestum est et non possumus negare. Sed ne amplius divulgetur in populum: comminemur eis ne ultra loquantur in nomine hoc ulli hominum. et vocantes eos, denunciaverunt ne omnino loquerentur neque docerent in nomine ihesu. Petrus vero et iohannes respondentes dixerunt ad eos. Si iustum est in conspectu dei vos potius audire quam deum, iudicate. Non possumus que vidimus et audivimus non loqui. At illi comminantes dimiserunt eos, non invenientes quomodo punirent eos propter populum. quia omnes clarificabant id quod factum erat in eo quod acciderat. Annorum enim erat amplius xl. homo in quo factum fuerat signum istud sanitatis. Dimissi autem venerunt ad suos. et annunciaverunt eis quanta ad eos principes sacerdotum et seniores dixissent. Qui cum audissent, unanimiter levaverunt vocem ad dominum et dixerunt. Domine tu qui fecisti celum et terram, et mare et omnia que in eis sunt. qui spiritu sancto per os patris nostri david pueri tui dixisti. Quare fremuerunt gentes, et populi meditati sunt inania. Astiterunt reges terre et principes convenerunt in unum: adversus dominum et adversus christum eius. Convenerunt enim vere in civitate ista adversus sanctum puerum tuum ihesum quem unxisti, herodes et poncius pylatus cum gentibus et populis israel: facere que manus tua et consilium tuum decrevit fieri. Et nunc domine respice in minas eorum. et da servis tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum. in eo quod manum tuam extendas, ad sanitates et signa et prodigia fieri per nomen sancti filii tui ihesu. Et cum orassent, motus est locus in quo erant congregati. et repleti sunt omnes spiritu sancto et loquebantur verbum dei cum fiducia. Multitudinis autem credentium erat cor unum et anima una. nec quisquam eorum que possidebat aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia. Et virtute magna reddebant apostoli testimonium resurrectionis ihesu christi domini nostri. et magna gratia erat in illis omnibus. Neque enim quisquam egens erat inter illos. Quotquot enim possessores agrorum aut domorum erant, vendentes afferebant pretia eorum que vendebant, et ponebant ante pedes eorum. Dividebatur autem singulis prout cuique opus erat. Ioseph autem qui cognominatus est barnabas ab apostolis, quod est interpretatum filius consolationis, levites, cyprius genere, cum haberet agrum, vendidit illum, et attulit pretium, et posuit ante pedes apostolorum.

V.

Vir autem quidam nomine ananias cum saphira uxore sua vendidit agrum. et fraudavit de pretio agri conscia uxore sua. et afferens partem quandam ad pedes apostolorum posuit. Dixit autem petrus anania. Cur temptavit sathanas cor tuum mentiri spiritui sancto et fraudare de pretio agri? Nonne manens tibi manebat, et venundatum in tua erat potestate? Quare posuisti in corde tuo hanc rem? Non es mentitus hominibus sed deo. Audiens autem ananias hec verba cecidit et exspiravit. Et factus est timor magnus in omnes

q audierunt. Surgentes autem iuvenes a
moverunt eum. et efferentes sepelierunt. Factum
est quasi spacium trium horarum et uxor ipsius nesci
ens quod factum fuerat introivit. Dixit autem ei petrus
Dic michi mulier si tanti agrum vendidistis.
At illa dixit. Etiam tanti. Petrus autem ad eam. Quid
utique convenit vobis temptare spiritum domini. Ecce
pedes eorum qui sepelierunt virum tuum ad ho
stium, et efferent te. Confestim cecidit ante
pedes eius et exspiravit. Intrantes autem iuve
nes. et invenerunt illam mortuam. et extulerunt
et sepelierunt ad virum suum. Et factus est timor
magnus in universa ecclesia. et in omnes qui audierunt
hec. Per manus autem apostolorum fiebant signa et
prodigia multa in plebe. Et erant unanimi
ter omnes in porticu salomonis. Ceterorum autem
nemo audebat coniungere se illis. sed magnifi
cabat eos populus. Magis autem augebatur creden
tium in domino multitudo virorum ac mulierum. ita ut
in plateas eicerent infirmos. et ponerent in lec
tulis et grabatis ut veniente petro saltem
umbra illius obumbraret quemquam illorum et libe
rarentur ab infirmitate. Concurrebat autem mul
titudo vicinarum civitatum ierusalem afferentes
egros et vexatos a spiritibus inmundis qui cura
bantur omnes. Exurgens autem princeps sacerdo
tum et omnes qui cum eo erant. que est heresis saduceorum.
repleti sunt zelo. et iniecerunt manus in apostolos. et
posuerunt illos in custodia publica. Angelus
autem domini per noctem aperiens ianuas carceris.
et educens eos. dixit. Ite et stantes loquimini in
templo plebi omnia verba vite huius. Qui cum au
dissent. intraverunt diluculo in templum et docebant.
Adveniens autem princeps sacerdotum et qui cum eo
erant convocaverunt concilium et omnes seniores fili
orum israel. et miserunt ad carcerem ut adducen
tur. Cum venissent autem ministri et aperto carcere
non invenissent illos. reversi nunciaverunt di
centes. Carcerem quidem invenimus clausum cum omni
diligentia. et custodes stantes ad ianuas.
Aperientes autem neminem intus invenimus. Ut
autem audierunt hos sermones magistratus
templi et principes sacerdotum ambigebant
de illis quidnam fieret. Adveniens autem
quidam nunciavit eis. quia ecce viri quos
posuistis in carcere. sunt in templo stantes et do
centes populum. Tunc abiit magistratus cum mi
nistris. et adduxit illos sine vi. Timebant enim
populum. ne lapidarentur. Et cum adduxissent
illos. statuerunt in concilio. et interrogavit eos
princeps sacerdotum dicens. Precipiendo precepi
mus vobis ne doceretis in nomine isto. et ecce reple
tis ierusalem doctrina vestra et vultis inducere
super nos sanguinem hominis istius. Re
spondens autem petrus. et apostoli dixerunt. Obe
dire oportet deo magis quam hominibus. Deus
patrum nostrorum suscitavit ihesum quem vos interemi
stis suspendentes in ligno. hunc deus principem et
salvatorem exaltavit dextera sua ad dan
dam penitentiam israel. et remissionem peccatorum
et nos sumus testes horum verborum. et spiritus sanctus quem
dedit deus omnibus obedientibus sibi. Hec cum au
dissent dissecabantur et cogitabant interficere
illos. Surgens autem quidam in concilio pha
riseus. nomine gamaliel legis doctor. hono
rabilis universe plebi. iussit foras ad
breve homines fieri. Dixitque ad illos. Viri
israelite attendite vobis super hominibus istis quid acturi
sitis. Ante hos dies extitit theodas. di
cens se esse aliquem cui consensit numerus viro
rum circiter quadringenti. Qui occisus est et omnes quicumque cre
debant ei. dissipati sunt et redacti sunt ad nichi
lum. Post hunc extitit iudas galyleus in
diebus professionis. et avertit populum post se. Et
ipse periit et omnes quotquot consenserunt ei dis
persi sunt. Et nunc itaque dico vobis. discedite ab
hominibus istis. et sinite illos. Quoniam si est
ex hominibus consilium hoc aut opus dissolvetur. Si
vero ex deo est. non poteritis dissolvere eos. ne
forte et deo repugnare inveniamini. Consen
serunt autem illi. et vocantes apostolos. cesis de
nunciaverunt eis. ne amplius loquerentur in nomine

ihu. ⁊ dimiserūt eos. Et illi quidem
ibāt gaudētes a cōspcu ɔcilij. qm dig
habiti s. p noīe ihu ɔtumeliā pati. Oī
aūt die nō cessabāt in tēplo. ⁊ circa do
mos docētes. ⁊ ewngnzātes xpm ihm.

VI

In diebꝫ aūt illꝭ crescēte nūo disci
pulorꝫ. fcm ē murmur grecorꝫ ad u᷑sus
hebreos. eo qd despicerentur i ministerio
cottidiano uidue eorꝫ. Conuocātes aūt
xij. multitudinē discipulorꝫ: dixerunt.
Non equm nos relinqre u᷑bū dei. ⁊ mi
strare mēsis. Considerate g᷑ frēs uiros
ex uob boni testimonij. vij. plenos spū
scō. ⁊ sapiā. qs ɔstituam᷒ sup hoc opus.
Nos u᷑o orōni ⁊ ministerio u᷑bi. instantes
erim᷒. Et placuit smo corā omi multi
tudīe. ⁊ elegerūt stephanū uirū plenū
fide ⁊ spū scō ⁊ philippū. ⁊ prochorū ⁊ nica
norē ⁊ timonē ⁊ parmenā. ⁊ nicholaū
aduenā antiochenū. hos statuerūt an
ɔspcu aplorꝫ. ⁊ orātes imposuerūt eis
man᷒. ⁊ u᷑bū dn̄i crescebat. ⁊ multiplicaba
tur nūs discipulorꝫ i ierlm ualde. Multa
⁊ turba sacerdotū obediebat fidei. Ste
phan᷒ plen᷒ grā ⁊ fortitudīe. faciebat p
digia ⁊ signa magna i plo. Surrexe
rūt aūt quidā de synagoga q̄ appellat̄ li
bertinorꝫ ⁊ cyrenēsiū. ⁊ alexandrinorꝫ. ⁊
eorꝫ q̄ erāt a cilicia ⁊ asia disputātes cū
stephano. Et nō poterāt resistē sapie
⁊ spūi q̄ loqbatur. Tūc submiserūt ui
ros q̄ dicerent se audisse eū dicētē u᷑ba
blasphemie i moysen ⁊ dm̄. Cōmouerūt
itaqꝫ plebē ⁊ seniores ⁊ scribas ⁊ ɔcurrē
tes rapuerūt eū ⁊ adduxerūt in cōciliū
⁊ statuerūt testes falsos dicētes. Homo
iste nō cessat loq u᷑ba adu᷑sus locū scm
⁊ legē. Audiuim᷒ aū eū dicētē. qm hic
ihc nazaren᷒ destruet locū istū. ⁊ muta
bit tradicōes q̄s tradidit nob moyses.
Et intuētes eū omēs q̄ sedebāt i ɔcilio: ui
derūt faciē ei᷒ tamq̄ faciē angli. Dixit
aūt princeps sacerdotū: Si hec ita se hñt?

VII

Qui ait. Viri frēs ⁊ patres au
dite. Ds glīe appāruit patri nr̄o ab
ham: cū eēt i mesopotamiā. priusqm mo
rāret̄ in charrā. ⁊ dixit ad illū. Exi de tr̄a
tua ⁊ de ɔgnacōne tua ⁊ ueni i t᷑ram q̄m
tibi mōstrauo. Tūc exiit de tr̄a chaldeorꝫ ⁊
hītauit i charrā. Et inde pqm mortuus ē
pat᷑ ei᷒. t᷑nstulit illū in t᷑ram istā. in q̄ nūc
uos habitatis. Et nō dedit illi hereditatem
in ea nec passū pedis. s᷒ pmisit dare illi
eā in possessionē. ⁊ semini ei᷒ p᷒ ipm. cū nō
hēret filiū. Locut᷒ est aūt ei ds. qꝛ erit semē
ei᷒ accola in t᷑ra aliena ⁊ seruituti eos subici
ent. ⁊ male tractabūt eos annis. ccc.
xxx. ⁊ gentē cui seruierint. iudicabo ego
dicit dn̄s. Et p᷒ hec exibūt ⁊ seruient i loco
isto ⁊ dedit illi testamētū circūcisionis ⁊ sic
genuit ysaac ⁊ circūcidit eū die octaua.
Et ysaac iacob. ⁊ iacob. xij. patriarchas. ⁊
patriarche emulātes ioseph. uendiderunt
i egyptū. Et erat ds cū eo. ⁊ eripuit eū ex oī
bus tribulacōibꝫ ei᷒. Et dedit ei grām et
sapiām i ɔspcu pharaonis regis egypti.
⁊ ɔstituit eū sup egyptū ppositū ⁊ sup
omnē domū suā. Venit aūt fames i uni
u᷑sam egyptū ⁊ chanaan ⁊ t᷑bulacio
magna. ⁊ nō inueniebāt cibos prēs nr̄i
Cū aūt iacob audisset frumētū in egypto.
misit prēs nr̄os primū. Et i scdo cognit᷒ ē
ioseph a frībꝫ suis ⁊ manifestatū ē pha
raoni genus ei᷒. Mittēs aūt ioseph: ac
ciuit iacob prēm suū ⁊ omnē ɔgnacōnē
suā. i aīabꝫ. lxx. v. ⁊ descēdit iacob i egyp
tū. ⁊ defunctus ē ipse ⁊ prēs nr̄i. Et t᷑nslati
s᷒ in sichem. ⁊ positi i sepulchro qd emit
abraham p̄cio argēti. a filijs emorꝫ. filij
sychem. Cū appropinq̄ret aūt temp᷒ repro
missionis qd ɔfessus erat ds abrahe.
Creuit pp̄s ⁊ multiplicat᷒ est i egypto. q̄

adusque surrexit rex alius in egypto qui nesci-
ebat ioseph. Hic circumueniens genus nostrum
afflixit patres nostros ut exponerent infantes
suos ne uiuificarentur. Eodem tempore natus est
moyses. et fuit gratus coram deo. qui nutritus
est tribus mensibus in domo patris sui. Exposito
autem illo. sustulit eum filia pharaonis. et
enutriuit eum sibi in filium et eruditus est moyses
omni sapientia egyptiorum et erat [potens] in uerbis et in
operibus suis. Cum autem impleretur ei .xl. an-
norum tempus. ascendit in cor eius ut uisitaret
fratres suos filios israel. Et cum uidisset quendam in-
iuriam patientem. uindicauit eum et fecit ultionem
ei qui iniuriam sustinebat percusso egyptio. Ex-
istimabat autem intelligere fratres. quoniam deus per ma-
num ipsius daret salutem illis. At illi non in-
tellexerunt. Sequenti uero die. apparuit illis li-
tigantibus. et reconciliauit eos in pace dicens.
Viri fratres estis ut quid nocetis alterutrum.
Qui autem iniuriam faciebat proximo suo. re-
pulit eum dicens. Quis te constituit principem
ac iudicem super nos. Numquid interficere me
uis tu. quemadmodum interfecisti heri egyp-
tium. Fugit autem in uerbo isto. et factus est aduena
in terra madian ubi genuit duos filios.
Expletisque annis .xl. apparuit illi in deserto
montis syna. in igne flamme rubi. Moy-
ses autem uidens admiratus est uisum. Et accedente
illo ut consideraret. facta est uox domini ad eum
dicens. Ego sum deus patrum uestrorum. Deus abraham
et deus ysaac. et deus iacob. Tremefactus moyses
non audebat considerare. Dixit autem illi dominus.
Solue calciamentum pedum tuorum. Locus autem
in quo stas. terra sancta est. Videns uidi afflictionem
populi mei qui est in egypto et gemitum eorum au-
diui. et descendi liberare eos. Et nunc ueni et
mittam te in egyptum. Hunc moysen quem
negauerunt dicentes. Quis te constituit prin-
cipem et iudicem super nos. hunc deus principem
et redemptorem misit cum manu angeli qui ap-
paruit in rubo. Hic eduxit illos. faciens pro-
digia et signa in terra egypti. et in deserto
annis .xl. Hic est moyses qui dixit filiis israel.
Prophetam suscitabit uobis deus de fratribus uestris tam-
quam me ipsum audietis. Hic est qui fuit in ecclesia
in solitudine cum angelo qui loquebatur ei in monte
syna. et cum patribus nostris. Qui accepit uerba ui-
te dare nobis. cui noluerunt obedire patres nostri.
sed repulerunt eum. et auersi sunt in cordibus suis in egyp-
tum dicentes. aaron fac nobis deos qui nos pre-
cedant. Moysi enim huic qui eduxit nos de terra
egypti. nescimus quid factum sit ei. Et uitulum
fecerunt in illis diebus. et obtulerunt hostiam si-
mulacro et letabantur in operibus manuum
suarum. Conuertit autem deus et tradidit eos ser-
uire militie celi. sicut scriptum est in libro propheta-
rum. Numquid uictimas aut hostias obtu-
listis michi annis .xl. in deserto domus israel. Et
suscepistis tabernaculum moloch et sydus
dei uestri remphan figuras quas fecistis eos
adorare. et transferam uos in babylonem. Taber-
naculum testimonii fuit cum patribus nostris in deserto
sicut disposuit illis deus loquens ad moysen.
ut faceret illud secundum formam quam uiderat.
quod et induxerunt suscipientes patres nostri cum ihesu
in possessionem gentium quas expulit deus a facie
patrum nostrorum usque in diebus dauid. qui inuenit gratiam
ante deum. et petiit ut inueniret tabernaculum deo
iacob. Salomon autem edificauit illi domum.
Sed non excelsus in manufactis habitat. sicut per prophetam
dicit. Celum michi sedes est. terra autem scabellum pedum
meorum. Quam domum edificabitis michi dicit
dominus. aut quis locus requietionis mee. Nonne
manus mea fecit hec omnia. Dura ceruice et in-
circumcisis cordibus et auribus. uos semper spiritui sancto
resistitis. sicut et patres uestri et uos. Quem prophetarum
non sunt persecuti patres uestri. Et occiderunt eos qui
prenuntiabant de aduentu iusti. cuius uos nunc
proditores. et homicide fuistis. Qui accepistis
legem in dispositione angelorum et non custodistis.
Audientes autem hec dissecabantur in cordibus suis
et stridebant dentibus in eum. Cum autem esset stepha-

plenus spiritu sancto intendens in celum vidit gloriam dei et ihesum stantem a dextris dei et ait. Ecce video celos apertos et filium hominis stantem a dextris virtutis dei. Exclamantes autem voce magna continuerunt aures suas. et impetum fecerunt unanimiter in eum. Et eicientes eum extra civitatem lapidabant. Et testes deposuerunt sua vestimenta secus pedes adolescentis qui vocabatur saulus. Et lapidabant stephanum invocantem et dicentem. Domine ihesu accipe spiritum meum. Positis autem genibus clamavit voce magna dicens. Domine ne statuas illis hoc peccatum quia nesciunt quid faciunt. Et cum hoc dixisset obdormivit in domino. Saulus autem erat consentiens neci eius.

VIII

Facta est autem in illa die persecutio magna in ecclesia que erat in ierosolimis et omnes dispersi sunt per regiones iudee et samarie preter apostolos. Curaverunt autem stephanum viri timorati, et fecerunt planctum magnum super eum. Saulus vero devastabat ecclesiam per domos intrans et trahens viros ac mulieres tradebat in custodiam. Igitur qui dispersi erant pertransibant evangelizantes verbum. Philippus autem descendens in civitatem samarie predicabat illis christum. Intendebant autem turbe hiis que a philippo dicebantur unanimiter audientes et videntes signa que faciebat. Multi enim eorum qui habebant spiritus inmundos clamantes voce magna exibant. Multi autem paralitici et claudi curati sunt. Factum est ergo magnum gaudium in illa civitate. Vir autem nomine symon quidam qui ante fuerat in civitate magus. seducens gentem samarie. dicens se esse aliquem magnum cui auscultabant omnes a minimo usque ad maximum dicentes. Hic est virtus dei que vocatur magna. Attendebant autem eum propter quod multo tempore magicis suis dementasset eos. Cum vero credidissent philippo evangelizanti de regno dei et in nomine ihesu christi. baptizabantur viri ac mulieres. Tunc symon et ipse credidit, et cum baptizatus esset. adherebat philippo. Videns etiam signa et virtutes maximas fieri. stupens admirabatur. Cum autem audissent apostoli qui erant ierosolimis quia recepit samaria verbum dei. miserunt ad eos petrum et iohannem. Qui cum venissent oraverunt pro ipsis ut acciperent spiritum sanctum. Nondum enim in quenquam illorum venerat. sed baptizati tantum erant in nomine domini ihesu. Tunc imponebant manus super illos. et accipiebant spiritum sanctum. Cum vidisset autem symon. quia per impositionem manus apostolorum daretur spiritus sanctus obtulit eis pecuniam dicens. Date et michi hanc potestatem ut cuicumque imposuero manus accipiat spiritum sanctum. Petrus autem dixit ad eum. Pecunia tua tecum sit in perditionem. quoniam donum dei existimasti pecunia possideri. Non est tibi pars neque sors in sermone isto. Cor enim tuum non est rectum coram deo. Penitentiam itaque age ab hac nequicia tua et roga deum. si forte remittatur tibi hec cogitatio cordis tui. In felle enim amaritudinis et obligatione iniquitatis video te esse. Respondens autem symon dixit. Precamini vos pro me ad dominum ut nichil veniat super me horum que dixistis. Et illi quidem testificati et locuti verbum domini. redibant ierosolimam. et multis regionibus samaritanorum evangelizabant. Angelus autem domini locutus est ad philippum dicens. Surge et vade contra meridianum ad viam que descendit ab ierusalem in gazam. hec est deserta. Et surgens abiit. Et ecce vir ethiops eunuchus potens candacis regine ethyopum. qui erat super omnes gazas eius. venerat adorare in ierusalem. et revertebatur sedens super currum suum legensque ysaiam prophetam. Dixit autem spiritus philippo. accede et adiunge te ad currum istum. accurrens autem philippus audivit eum legentem ysaiam prophetam. et dixit. Putasne intelligis que legis. Qui ait. Et quomodo possum si non aliquis ostenderit michi. Rogavitque philippum ut ascenderet et sederet secum. Locus autem scripture quam legebat hic erat. Tamquam ovis ad occisionem ductus est. et sicut agnus coram tondente se sine voce. sic non

aperuit os suum. In humilitate iudicium
eius sublatum est. generationem eius quis enarrabit.
Quoniam tolletur de terra vita eius. Respondens autem
eunuchus philippo dixit. Obsecro te de quo propheta
dicit hoc? an de se. an de alio aliquo. Aperiens autem
philippus os suum. et incipiens a scriptura ista.
evangelizavit illi ihesum. Et dum irent per viam.
venerunt ad quandam aquam. et ait eunuchus. Ecce
aqua quis prohibet me baptizari. Dixit autem phi-
lippus. Si credis ex toto corde. licet. Et respondens
ait. Credo filium dei esse ihesum. et iussit stare
currum. et descenderunt uterque in aquam philippus
et eunuchus. et baptizavit eum. Cum autem ascen-
dissent de aqua spiritus domini rapuit philippum. et
amplius non vidit eum eunuchus. Ibat autem
per viam suam gaudens. philippus autem inventus est
in azoto. et pertransiens evangelizabat civita-
tibus cunctis donec veniret cesaream. IX

Saulus autem adhuc spirans minarum et ce-
dis in discipulos domini. accessit ad princi-
pem sacerdotum et petiit ab eo epistolas in dama-
scum ad synagogas. ut si quos invenisset huius vi-
te viros ac mulieres vinctos perduceret in ierusalem.
Et cum iter faceret: contigit ut appropinquaret da-
masco. et subito circumfulsit eum lux de celo. et
cadens in terram audivit vocem dicentem sibi. Saule
saule quid me persequeris. Qui dixit. Quis es
domine. Et ille. Ego sum ihesus quem tu persequeris.
Durum est tibi contra stimulum calcitrare. Et tremens
ac stupens dixit. Domine quid me vis facere. Et dominus
ad eum. Surge et ingredere civitatem et dicetur tibi
quid te oporteat facere. Viri autem illi qui comi-
tabantur cum eo. stabant stupefacti audientes quidem
vocem. neminem autem videntes. Surrexit autem
saulus de terra. apertisque oculis nichil videbat.
Ad manus autem illum trahentes introduxerunt da-
mascum. Et erat tribus diebus non videns. et non
manducavit neque bibit. Erat autem quidam
discipulus damasci nomine ananias. Et dixit
ad illum in visu dominus. anania. At ille ait. Ecce
ego domine. Et dominus ad illum. Surgens vade in
vicum qui vocatur rectus. et quere in domo iude saulum
nomine tharsensem. Ecce enim orat. Et vidit vi-
rum nomine ananiam introeuntem et imponentem sibi
manus ut visum recipiat. Respondit autem ana-
nias. Domine audivi a multis de viro hoc.
quanta mala sanctis tuis fecit in ierusalem. Et hic
habet potestatem a principibus sacerdotum alligandi
omnes qui invocant nomen tuum. Dixit autem ad eum
dominus. Vade quoniam vas electionis est mihi iste. ut
portet nomen meum coram gentibus et regibus
et filiis israel. Ego enim ostendam illi quanta opor-
teat eum pati pro nomine meo. Et abiit anani-
as. et introivit domum et imponens ei manus
dixit. Saule frater dominus ihesus misit me qui appa-
ruit tibi in via qua veniebas. ut videas et implea-
ris spiritu sancto. Et confestim ceciderunt ab oculis eius
tamquam squame. et visum recepit. et surgens bap-
tizatus est. Et cum accepisset cibum confortatus est.
Fuit autem cum discipulis qui erant damasci per
dies aliquot. Et continuo in synagogis in synago-
gas predicabat dominum quoniam hic est filius dei.
Stupebant autem omnes qui audiebant et dicebant.
Nonne hic est qui expugnabat in ierusalem eos qui
invocabant nomen istud. Et huc ad hoc venit
ut vinctos illos duceret ad principes sacerdotum.
Saulus autem magis invalescebat et confun-
debat iudeos qui habitabant damasci. affir-
mans quoniam hic est christus. Cum implerentur autem dies
multi: consilium fecerunt iudei ut eum interficerent.
Note autem facte sunt saulo insidie eorum. Custodi-
ebant et portas die ac nocte ut eum inter-
ficerent. Accipientes autem discipuli eius nocte
per murum dimiserunt eum summittentes in spor-
ta. Cum autem venisset in ierusalem. temptabat iun-
gere se discipulis. Et omnes timebant eum non
credentes quia esset discipulus. Barnabas autem
apprehensum illum duxit ad apostolos. et narra-
vit illis. quomodo in via vidisset dominum. et quia
locutus est ei. et quomodo in damasco fiducia-
liter egit in nomine ihesu. Et erat cum illis intrans
et exiens ierusalem: fiducialiter agens in nomine christi.

Loquebat q3 gētib3. z disputabat cum
grecis. Illi autē q̄rebāt occīdē eū. Quod cū
cognouissēt frēs: deduxerūt eū cesareā
z dimiserūt tharsū. Eccā quidē p totā
iudeā z galylea z samariā. hēbat pa
cem. z edificabat ambulās ī timore
dñi. z ɔsolatōe sc̄i spc̄ replebat. Factū ē
autē ut petr⁹ dū ptrāsiret vniūsos. deue
niret ad scōs q̄ hītabāt lidde. Inuenit
autē ibi hominē quēdā noīe eneam. ab
ānis. viii. iacētem ī grabato q̄ erat pa
litic⁹. Et ait illi petrus. Enea sanet te
dns ihc. x̄. Surge z sterne t̄. z ɔtinuo sur
rexit. Et uiderūt illū oms q̄ habitabāt
lidde. z sarone q̄ ɔūsi s̄ ad dñm. In ioppe
autē fuit q̄dam discip̄la noīe thabita
q̄ interpretat̄ dr̄ dorcas. Hec erat plena o
pib3 bonis. z elemosinis q̄s faciebat.
Factū ē autē ī dieb3 illis: ut īfirmata mo
reret̄. Quā cū lauissēt posuerūt eā ī ce

aīi

nacłm. Cū ꝑpe ēēt lidda ab ioppe. discipli
audiētes q2 petr⁹ ēēt ī ea. miserūt duos
uiros ad eū. rogātes. ne pigritīs uenīre
usq3 ad nos. Exurgēs autē petr⁹. uenit cū
illis. Et cū aduenissz. duxerūt illū ī cenacu
lū. Et circūsteterūt illū oms uidue flētes

faciebat

z ostēdētes tunicas z uestes q̄s il̄l dorcas.
Eiectis autē oīb3 foras. petr⁹ ponēs genu
a orauit. Et ɔūsus, ad corp⁹ dix̄. Tabita
surge. At illa apuit oculos. z uiso petro
resedit. Dans autē illi manū. erexit eā.
Et cū uocassz scōs z uiduas: assignauit
eā uiuā. Notū autē factū ē. p vniūsā ioppē.
z crediderūt multi ī dño. X

Factū est autē ut dies multos mora
retur ī ioppe apud quēdā symonē cori
ariū. Vir autē quidā erat ī cesarea noīe
corneli⁹ cēturio cohortis. q̄ dr̄ italica. reli
gios⁹ z timēs dñm cū omī familia sua.
faciēs elemosinas multas plebi. z dep̄
cans dñm sēp. Vidit ī uisu manifeste
q̄si nona hora diei. angłm dī introeuntē
ad se. z dicētē s̄. Corneli. At ille ītuēs eū
timore corrept⁹. dix̄. Quis ēs dñe? Dixit
autē illi. Oracōnes tue z elemosine tue
ascenderūt ī memoriā ī ɔspc̄u dī. Et nūc
mitte uiros ī ioppen. z accersi symonem
quēdā qui cognominat̄ petr⁹. hic hospita
tur apud symonē quēdā coriariū cui ē
dom⁹ iuxta mare. hic dicet t̄ quid te opte
at face. Et cū discessissz angłs q̄ loq̄bat
illi. uocauit duos domesticos suos. z mi
litē metuētē dñm ex hys. q̄ parebāt illi.
Quib3 cū narrassz omīa: misit illos ī iop
pen. Postera autē die ī illis facientib3 z ap
ꝓpinquātib3 ciuitati ascēdit petr⁹ in supio
ra: ut oraret circa horā sextā. z cū esuriret
uoluit gustare. parantib3 autē illis. cecidit
sup eū mētis excessus z uidit celū apertum.
z descēdens uas q̄ddā uelud linteū mag
nū. iiii. initijs submitti de celo ī terram ī quo
erāt oīa q̄drupedia z serpentia tre. z uola
tilia celi. z facta ē uox ad eū. Surge petre
occide z mādūca. Ait autē petrus. Absit
dñe. q2 nūq̄m mādūcaui omē ɔmune z
īmūdū. Et uox itē scdo ad eū. Que ds
purificauit: tu ne ɔūe dixis. Hoc autē
factū ē p ter. z statī receptū ē uas ī celum.
Et dū intra se hesitaret petr⁹. quid nā ēēt
uisio q̄m uidissz: ecce uiri q̄ missi erāt a
cornelio īquirētes domū symōis: astitert
ad ianuā. Et cū uocassz. interrogabāt si sy
mon q̄ ɔgnominat̄ petrus illic hēret hospici
um. Petro autē cogitāte de uisione dix̄ sps
ei. Ecce uiri tres q̄rūt te. surge itaq3 z descē
de z uade cū eis nichil dubitās q2 ego misi
illos. Descēdens autē petr⁹ ad uiros. dixit.
Ecce ego sū quē q̄ritis. Que cā ē ꝑ q̄m ue
nistis? Qui dixerūt. Corneli⁹ cēturio uir
iust⁹ z timēs dm. z testimoniū hñs ab vni
ūsa gente iudeoꝝ: responsū accepit ab an
gelo scō. accersiri te ī domū suā z audire

uerba abs te. Introducens ergo eos recepit ho
spicio. Sequenti autem die surgens profectus est
cum illis. et quidam ex fratribus [a ioppe] comitati sunt eum ut
petro testes sint. Altera autem die surgens
introiuit cesaream. Cornelius uero expectabat
illos. conuocatis cognatis suis. et necessariis amicis.
Et factum est cum introisset petrus: obuius ei uenit cor
nelius. et procidens ad pedes eius adorauit eum.
petrus uero leuauit eum dicens. Surge et ego ipse
homo sum. et loquens cum illo intrauit et inuenit
multos qui conuenerant. dixitque ad illos. Vos sci
tis quomodo abhominatum sit uiro iudeo coniungi.
aut accedere ad alienigenam. Sed michi ostendit
deus neminem communem. aut inmundum dicere ho
minem. propter quod sine dubitatione ueni accersitus.
Interrogo ergo quam ob causam accersistis me. Et
cornelius ait. A nudiustercia die usque ad hanc
horam. orans eram hora nona in domo mea. et
ecce uir stetit ante me in ueste candida et ait.
Corneli exaudita est oratio tua: et elemosine
tue commemorate sunt in conspectu dei. Mitte ergo in iop
pem. et accersi symonem qui cognominatur petrus.
hic hospitatur in domo symonis coriarii iuxta
mare. Confestim ergo misi ad te. et tu bene fecisti
ueniendo. Nunc ergo omnes nos in conspectu tuo. assumus
audire omnia quecumque tibi precepta sunt a domino. Aperiens
autem petrus os suum. dixit. In ueritate comperi quoniam non
est personarum acceptor deus: sed in omni gente qui
timet eum. et operatur iusticiam acceptus illi est.
Verbum misit deus filiis israel. annuncians pa
cem per ihesum christum. hic est omnium dominus. Vos sci
tis uerbum quod factum est per uniuersam iudeam. Incipi
ens enim a galylea post baptismum. quod predicauit
iohannes ihesum a nazareth. quomodo unxit eum
deus spiritu sancto: et uirtute qui pertransiit benefacie
ndo. et sanando omnes oppressos a dyabolo quoniam deus
erat cum illo. Et nos testes sumus omnium que fecit
in regione iudeorum et ierusalem quem occiderunt sus
pendentes in ligno. Hunc deus suscitauit tercia
die. et dedit eum manifestum fieri. non omni populo sed
testibus preordinatis a deo. nobis qui manducaui

mus et bibimus cum illo. postquam resurrexit a mor
tuis. Et precepit nobis predicare populo. et testifi
cari quia ipse est qui constitutus est a deo iudex uiuo
rum et mortuorum. Huic omnes prophete testimonium per
hibent. remissionem peccatorum accipere per nomen eius
omnes qui credunt in eum. Adhuc petro loquente
uerba hec. cecidit spiritus sanctus super omnes qui audie
bant uerbum. Et obstupuerunt ex circumcisione
fideles qui erant cum petro. quia et in naciones spiritus sancti
gratia effusa est. Audiebant enim illos loquentes
linguis et magnificantes deum. Tunc respondit
petrus. Numquid aquam quis prohibere potest ut non
baptizentur hii qui spiritum sanctum acceperunt sicut et nos.
et iussit eos in nomine ihesu christi baptizari. Tunc ro
gauerunt eum ut maneret apud eos aliquot diebus.

XI

Audierunt autem apostoli et fratres qui erant in iudea.
quoniam et gentes receperunt uerbum dei. Cum ascendisset
autem petrus ierosolimam disceptabant aduersus
illum qui erant ex circumcisione. dicentes. Quare
introisti ad uiros preputium habentes. et manducasti
cum illis. Incipiens autem petrus. exponebat
illis dicens ordinem. Ego eram in ciuitate ioppe
orans. et uidi in excessu mentis uisionem. descendens
uas quoddam uelud linteum magnum. iiii.
initiis summitti de celo. et uenit usque ad me.
In quod intuens considerabam. et uidi quadrupedia terre
et bestias. et reptilia et uolatilia celi. Audiui
autem et uocem dicentem michi. Surge petre occide et
manduca. Dixi autem. Nequaquam domine. quia commune
aut inmundum numquam introiuit in os meum. Respondit
autem uox. ii. de celo. Que deus mundauit tu
ne commune dixeris. Hoc autem factum est per ter. et re
cepta sunt rursum omnia in celum. et ecce confestim tres
uiri astiterunt in domo in qua eram missi a ce
sarea ad me. Dixit autem spiritus michi ut irem cum
illis. nichil hesitans. Venerunt autem mecum et
sex fratres isti. et ingressi sumus in domum uiri. Nar
rauit autem quomodo uidisset angelum in domo
sua stantem et dicentem sibi. Mitte in ioppen et ac
cersi symonem qui cognominatur petrus. qui loquetur
tibi uerba in quibus saluus eris tu. et uniuersa domus

tua. Cum autem cepissem loqui, cecidit spiritus sanctus
super eos sicut et in nos in initio. Recordatus
sum autem verbi domini sicut dicebat: Iohannes quidem bap
tizavit aqua, vos autem baptizabimini spiritu sancto.
Si ergo eandem gratiam dedit illis deus sicut et nobis
qui credidimus in dominum Iesum Christum, ego quis eram
qui possem prohibere deum? His auditis tacue
runt et glorificaverunt deum dicentes: Ergo et gen
tibus deus penitentiam dedit. [margin: ad vitam] Et illi quidem qui disper
si fuerant a tribulatione que facta fuerat sub Stepha
no, perambulaverunt usque ad Phenicen et Cyprum
et Antiochiam, nemini loquentes verbum nisi solis
iudeis. Erant autem ex eis quidam Cyprii et Cyre
nei. Qui cum introissent Antiochiam, loquebantur
ad grecos annuntiantes dominum Iesum. Et erat ma
nus domini cum eis. Multusque numerus credentium conversus est
ad dominum. Pervenit autem sermo ad aures ecclesie
que erat Ierosolimis super istis. Et miserunt Bar
nabam usque Antiochiam. Qui cum pervenisset
et vidisset gratiam domini, gavisus est, et hortaba
tur omnes proposito cordis permanere in domino, quia
erat vir bonus et plenus spiritu sancto et fide. Et apposi
ta est multa turba domino. Profectus est autem Thar
sum ut quereret Saulum. Quem cum invenisset, perduxit
Antiochiam. Et annum totum conversati sunt in ecclesia et do
cuerunt turbam multam, ita ut cognominarentur pri
mum Antiochie discipuli Christiani. In his autem
diebus supervenerunt ab Ierosolimis prophete Antio
chiam. Et surgens unus ex eis nomine Agabus significabat
per spiritum famem magnam futuram in universo
orbe terrarum, que facta est sub Claudio. Discipuli autem
prout quis habebat proposuerunt in ministerium mittere
habitantibus in Iudea fratribus. Quod et fecerunt mitten
tes ad seniores per manus Barnabe et Sauli.

XII

Eodem autem tempore misit Herodes rex
manus ut affligeret quosdam de ecclesia. Occi
dit autem Iacobum fratrem Iohannis gladio. Videns
autem quia placeret iudeis, apposuit ut apprehen
deret et Petrum. Erant autem dies azimorum. Quem
cum apprehendisset, misit in carcerem, tradens
quattuor quaternionibus militum, volens post pascha pro
ducere eum populo. Et Petrus quidem servabatur in car
cere. Oratio autem fiebat sine intermissione
ab ecclesia ad deum pro eo. Cum autem producturus eum
esset Herodes, in ipsa nocte erat Petrus dormiens
inter duos milites vinctus catenis duabus,
et custodes ante hostium custodiebant carcerem.
Et ecce angelus domini astitit, et lumen refulsit in
habitaculo. Percussoque latere Petri excitavit eum
dicens: Surge velociter. Et ceciderunt catene
de manibus eius. Dixit autem angelus ad eum: Pre
cingere et calcia te caligas tuas. Et fecit sic. [margin: Et dixit illi]
Circumda tibi vestimentum tuum et sequere me. Et
exiens sequebatur eum. Et nesciebat quia verum est
quod fiebat per angelum. Estimabat autem se vi
sum videre. Transeuntes autem primam et secundam cu
stodiam, venerunt ad portam ferream que ducit
ad civitatem, que ultro aperta est eis. Et exeuntes
processerunt vicum unum, et continuo discessit an
gelus ab eo. Et Petrus ad se reversus dixit: Nunc
scio vere quia misit dominus angelum suum et eripuit
me de manu Herodis et de omni expectatione
plebis iudeorum. Consideransque venit ad domum
Marie matris Iohannis qui cognominabatur Mar
cus, ubi erant multi congregati et orantes. Pul
sante autem eo hostium ianue, processit puella
ad videndum nomine Rhode. Et ut cognovit vo
cem Petri, pre gaudio non aperuit ianuam, sed intro
currens nuntiavit stare Petrum ante ianuam.
At illi dixerunt ad eam: Insanis. Illa autem
affirmabat sic se habere. Illi autem dicebant:
Angelus eius est. Petrus autem perseverabat pulsans.
Cum autem aperuissent, viderunt eum et obstupuerunt.
Annuens autem eis manu ut tacerent, narra
vit quomodo dominus eduxisset eum de carcere. Dixitque: Nun
tiate Iacobo et fratribus hec. Et egressus abiit in alium
locum. Facta autem die, erat non parva turbatio
inter milites quidnam factum esset de Petro. He
rodes autem cum requisisset eum et non invenisset,
inquisitione facta de custodibus iussit eos duci.
Descendensque a Iudea in Cesaream, ibi commora
tus est. Erat autem iratus Tyriis et Sydoniis.

At illi unanimes venerunt ad eum. et persuaso blasto qui erat super cubiculum regis postulabant pacem eo quod alerentur regiones eorum ab illo. Statuto autem die herodes vestitus veste regali sedit pro tribunali et contionabatur ad eos. Populus autem clamabat dei voces et non hominis. Confestim autem percussit eum angelus domini eo quod non dedisset honorem deo et consumptus a vermibus expiravit. Verbum autem domini crescebat et multiplicabatur. Barnabas autem et [et saulus] reversi sunt ab iherosolimis expleto ministerio assumpto iohanne qui cognominatus est marcus. XIII

Erant autem in ecclesia que erat antiochie prophete et doctores in quibus barnabas et symon qui vocabatur niger et lucius cyrenensis et manahen qui erat herodis tetrarche collactaneus et saulus. Ministrantibus autem illis domino et ieiunantibus dixit illis spiritus sanctus. Segregate mihi barnabam et saulum in opus quod assumpsi eos. Tunc ieiunantes et orantes imponentesque eis manus dimiserunt illos. Et ipsi quidem missi ab spiritu sancto abierunt seleuciam et inde navigaverunt cyprum. Et cum venissent salaminam predicabant verbum dei in synagogis iudeorum. Habebant autem et iohannem in ministerio. Et cum perambulassent universam insulam usque ad paphum invenerunt quendam virum magum pseudoprophetam iudeum cui nomen erat bariesu qui erat cum proconsule sergio paulo viro prudente. Hic accersitis barnaba et paulo desiderabat audire verbum dei. Resistebat autem [illis] elimas magus sic enim interpretatur nomen eius querens avertere proconsulem a fide. Saulus autem qui et paulus repletus spiritu sancto intuens in eum dixit. O plene omni dolo et omni fallacia fili dyaboli inimice omnis iustitie non desinis subvertere vias domini rectas. Et nunc ecce manus domini super te et eris cecus non videns solem usque ad tempus. Et confestim cecidit in eum caligo et tenebre et circuiens querebat qui ei manum daret. Tunc proconsul cum vidisset factum credidit admirans super doctrina domini. Et cum a papho navigassent paulus et qui cum eo erant venerunt pergen pamphilie. Iohannes autem discedens ab eis reversus est ierosolimam. Illi vero pertranseuntes pergen venerunt antiochiam pisidie et ingressi synagogam die sabbatorum sederunt. Post lectionem autem legis et prophetarum miserunt principes synagoge ad eos dicentes. Viri fratres si quis est in vobis sermo exhortationis ad plebem dicite. Surgens autem paulus et manu silentium indicens ait. Viri israelite et qui timetis deum audite. Deus plebis israel elegit patres nostros et plebem exaltavit cum essent incole in terra egypti et brachio excelso eduxit eos ex ea. et per xl annorum tempus mores eorum sustinuit in deserto. et destruens gentes vii in terra chanaan sorte distribuit eis terram eorum quasi post cccc et l annos et post hec dedit iudices usque ad samuel prophetam. et exinde postulaverunt regem et dedit illis saul filium cis [virum] de tribu beniamin annis xl. et amoto illo suscitavit illis david regem cui et testimonium perhibens dixit. Inveni david filium iesse virum secundum cor meum qui faciet omnes voluntates meas. Huius deus ex semine secundum promissionem eduxit israel salvatorem ihesum predicante iohanne ante faciem adventus eius baptismum penitentie omni populo israel. Cum impleret autem iohannes cursum suum dicebat. Quem me arbitramini esse non sum ego sed ecce venit post me cuius non sum dignus calciamenta pedum solvere. Viri fratres filii generis abraham et qui in vobis timent deum vobis verbum salutis huius missum est. Qui enim habitabant ierusalem et principes eius hunc ignorantes et voces prophetarum que per omne sabbatum leguntur iudicantes impleverunt. Et nullam causam mortis invenientes in eo petierunt a pylato ut interficerent eum. Cumque consummassent omnia que de eo scripta erant deponentes eum de ligno posuerunt in monumento. Deus vero suscitavit eum a mortuis tertia die. Qui visus est per dies multos his qui simul ascenderant cum eo de galilea in ierusalem qui usque nunc sunt testes eius ad plebem. Et

nos uob annūciam⁹ eā q̄ ad p̄res nr̄os
repmissio fc̄a ē. qm̄ hāc d's adimpleuit
filijs n̄ris resuscitās ih̄m. Sic ⁊ ī psalmo
scd̄o sc̄ptū ē. Filius m̄s es tu ego hodi
e genui te. Q̄d aūt suscitauit eū a mor
tuis ampli⁹ n̄ reuisuru ī corrupcōez. ita di
xit. q̄r dabo uob sc̄a d'd fidelia. Ideoq; ⁊ ali
bi dicit. Non dab scm̄ tuū uidē corrupci
onē. Dauid eñ ī sua generacōe cū amini
strass; uoluntati dī. Dormiuit ⁊ apposit⁹
ē ad p̄res suos ⁊ uidit corrupcōez. Quē u̓
d's suscitauit corrupcōēz n̄ uidit. Notū g̓
sit uob uiri fr̄es q̄r p hūc uob remissio
pc̄cōr annūciat' ab omnib; quib; n̄ potu
istis ī lege moysi iustificari. In hoc oīs
q̄ credit iustificat'. Videte g̓ ne supueniat
uob. qd' dcm̄ ē ī p̄phis. Videte ɔtemptores
⁊ admiramini. ⁊ dispdimini. q̄r opus opero' e
go ī dieb; uris. op⁹ qd' nō credetis si q̄s nar
rauit uob. Exeuntib; aūt illis. rogabant
ut sequenti sabbo loquerent' ē u̓ba h. Cūq;
dimissa eēt synagoga. secuti s̄ multi iu
deor. ⁊ colentiū aduenar. paulū ⁊ barna
bam. Qui loquentes suadebant eis. ut pma
nerent ī gr̄a dī. Sequenti u̓o sabbo. pene u
niūsa ciuitas ɔuenit. audire u̓bū dn̄i. Vi
dentes aūt turbas iudei. repleti s̄ zelo
⁊ ɔtradicebant hijs q̄ a paulo dicebant' blas
phemantes. Tūc ɔstant' paul⁹ ⁊ barnabas
dixerunt. Vob oportebat pmū loq̄ u̓bū
dī. s; qm̄ repellitis illd'. ⁊ idignos uos
iudicatis eterne uite. ecce ɔuertim⁹ ad gētes.
Sic eñ nob p̄cepit d'ns. Posui te ī lumē
gentib; ut sis ī salutē usq; ad extremū tre.
Audientes aūt gētes gauise s̄ ⁊ glificabant
u̓bū dn̄i. ⁊ crediderunt quotquot erant p̄ordinati
ad uitā eternā. Disseminabat' aūt u̓bū
dn̄i p uniūsā regionē. Iudei aūt ɔcita
uerunt religiosas mulieres ⁊ honestas. ⁊
p̄mos ciuitatis. ⁊ excitauerunt psecucōez ī
paulū ⁊ barnabam. ⁊ eiecerunt eos de finib⁹
suis. At illi excusso puluere pedū ī eos. ue
nerunt iconiū. Discipli q̄q; replebant' gau
dio ⁊ spū sc̄o.

XIIII

FActū est aūt icō
nij ut simul introirent synagogā iudeor
⁊ loquerent'. ita ut crederet iudeor ⁊ grecor copi
osa multitudo. Qui u̓o increduli fuerunt iudei.
suscitauerunt ⁊ ad iracundiā ɔcitauerunt aīas
gentiū aduersus fr̄es. Multo g̓ tp̄re demora
ti s̄. fiducialit' agentes ī dn̄o. testimoniū phi
bente u̓bo grē sue dante signa ⁊ pdigia
fieri p manus eor. Diuisa ē aūt multitudo
ciuitatis ⁊ quidā quidē erant cū iudeis. q̄dā
u̓o cū aplis. Cū aūt fc̄us eēt impet' gentiū
⁊ iudeor cū p̄ncipib; suis ut ɔtumelijs affi
cerent ⁊ lapidarent eos intelligentes. ɔfugerunt
ad ciuitates lycaonie. listram. ⁊ derben. ⁊
uniūsā in circuitu regionē. ⁊ ibi euāgelizantes
erant. Et quidā uir listris infirm⁹ pedib; sede
bat claud⁹ ex utero matris sue. qui nūq̄ am
bulauerat. Hic audiuit paulū loquentē. Qui
intuit⁹ eū. ⁊ uidēs q̄r haberet fidē ut saluus fieret
dixit magna uoce. Surge sup pedes tuos
rectus. ⁊ exiliuit ⁊ ambulabat. Turbe aūt
cū uidissent qd' fecerat paul⁹. leuauerunt uocem
suā lycaonice dicentes. Dij similes fc̄i hoīb;
descenderunt ad nos. ⁊ uocabant barnabam io
uē. paulū u̓o mercuriū. qm̄ ipe erat dux u̓bi.
Sacerdos q̄q; iouis q̄ erat an̄ ciuitatē thau
ros ⁊ coronas an̄ ianuas afferens cū pp̄lis volebat
sacrificare. Q̄d ubi audierunt apli. barna
bas ⁊ paulus. ɔscissis tunicis suis exilierunt
ī turbas clamantes ⁊ dicentes. Viri quid hec
facitis. ⁊ nos mortales sum⁹ similes uobis.
hoīes annūciantes uob ab hijs uanis ɔuerti
ad dm̄ uiuū q̄ fecit celū ⁊ t'ram. ⁊ mare ⁊
oīa q̄ in eis s̄. qui ī p̄teritis gn̄acōib; dimi
sit oēs gētes ingredi ī uias suas. Et q̄dē
n̄ sine testimonio semetipm̄ reliquid bn̄faciens
de celo dans pluuias. ⁊ tp̄a fructifera. im
plens cibo ⁊ leticia corda nr̄a. ⁊ hec dicentes
uix sedauerunt turbas ne s̄ imolarent. Sup

venerunt autem quidam ab antiochia et iconio iudei. et persuasis turbis lapidantesque paulum traxerunt extra civitatem estimantes mortuum esse. Circumdantibus autem eum discipulis surgens intravit civitatem. et postera die profectus est cum barnaba in derben. Cumque evangelizassent civitati illi et docuissent multos reversi sunt in listram et iconium et antiochiam confirmantes animos discipulorum exhortantesque ut permanerent in fide. et quia per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum celorum. Et cum constituissent illis per singulas ecclesias presbiteros et orassent cum ieiunationibus commendaverunt eos domino in quem crediderunt. Transeuntesque pisidiam venerunt in pamphiliam. et loquentes verbum domini in perge. descenderunt in attaliam. et inde navigaverunt antiochiam unde erant traditi gratie dei in opus quod compleverunt. Cum autem venissent et congregassent ecclesiam. retulerunt quanta fecisset deus cum illis et quia aperuisset gentibus ostium fidei.

XV

Morati sunt autem tempus non modicum cum discipulis. Et quidam descendentes de iudea docebant fratres. quia nisi circumcidamini secundum morem moysi non potestis salvi fieri. Facta ergo seditione non minima paulo et barnabe adversus illos. statuerunt ut ascenderent paulus et barnabas et quidam alii ex aliis ad apostolos et presbiteros in iherusalem super hac questione. Illi ergo deducti ab ecclesia pertransibant phenicem et samariam narrantes conversationem gentium. et faciebant gaudium magnum omnibus fratribus. Cum autem venissent ierosolimam suscepti sunt ab ecclesia et ab apostolis et a senioribus annuntiantes quanta deus fecisset cum illis. Surrexerunt autem quidam de heresi phariseorum qui crediderunt dicentes. quia oportet circumcidi eos. precipere quoque servare legem moysi. Conveneruntque apostoli et seniores videre de verbo hoc. Cum autem magna conquisitio fieret surgens petrus dixit ad eos. Viri fratres vos scitis. quoniam ab antiquis diebus in nobis elegit deus per os meum audire gentes verbum evangelii et credere. et qui novit corda deus testimonium perhibuit. dans illis spiritum sanctum sicut et nobis. et nichil discrevit inter nos et illos. fide purificans corda eorum. Nunc ergo quid temptatis deum imponere iugum super cervicem discipulorum. quod neque patres nostri neque nos portare potuimus. Sed per gratiam domini ihesu credimus salvari quemadmodum et illi. Tacuit autem omnis multitudo. et audiebant barnabam et paulum narrantes quanta deus fecisset signa et prodigia in gentibus per eos. et postquam tacuerunt. respondit iacobus dicens. Viri fratres audite me. Symon narravit quemadmodum primum deus visitavit sumere ex gentibus populum nomini suo. Et huic concordant verba prophetarum. sicut scriptum est. Post hec revertar et edificabo tabernaculum david quod decidit. et diruta eius reedificabo et erigam illud ut requirant ceteri hominum dominum. et omnes gentes super quas invocatum est nomen meum. dicit dominus faciens hec. Notum a seculo est domino opus suum. Propter quod ego iudico non inquietari eos qui ex gentibus convertuntur ad deum. sed scribere ad eos ut abstineant se a contaminationibus simulacrorum et fornicatione et suffocatis et sanguine. Moyses enim a temporibus antiquis habet in singulis civitatibus qui eum predicent in synagogis. ubi per omne sabbatum legitur. Tunc placuit apostolis et senioribus cum omni ecclesia eligere viros ex eis. et mittere antiochiam cum paulo et barnaba. iudam qui cognominatur barsabas. et sylam. viros primos in fratribus scribentes per manum eorum. Apostoli et seniores fratres. hiis qui sunt antiochie et syrie et cilicie. fratribus ex gentibus salutem. Quoniam audivimus quia quidam ex nobis exeuntes turbaverunt vos verbis. evertentes animas vestras quibus non mandavimus. placuit nobis collectis in unum. eligere viros. et mittere ad vos cum karissimis barnaba et paulo. hominibus qui tradiderunt animas suas pro nomine domini ihesu christi. Misimus ergo iudam et sylam qui et ipsi vobis referent eadem. Visum est enim spiritui sancto et nobis nichil ultra imponere vobis honeris. quam hec necessaria ut abstineatis vos ab immolatis simulacrorum et sanguine suffocato et fornicatione. A quibus custodi

entes uos. bene agetis. ualete. Illi ergo di
missi: descenderunt antiochiam. & congregata
multitudine tradiderunt epistolam. Quam cum le
gissent gauisi sunt super consolatione. Iudas autem
& sylas. & ipsi cum essent prophete. uerbo plurimo
consolati sunt fratres. & confirmauerunt. Facto autem ibi tem
pore: dimissi sunt cum pace a fratribus: ad eos qui
miserant illos. Visum est autem syle ibi rema
nere. Iudas autem solus abijt. paulus autem
& barnabas demorabantur antiochie. docentes
& euangelizantes alijs pluribus uerbum domini.
Post aliquot autem dies dixit ad barnabam
paulus. Reuertentes uisitemus fratres per uniuer
sas ciuitates in quibus predicauimus uerbum domini.
quomodo se habeant. Barnabas autem uolebat
secum assumere & iohem qui cognominatur marcus.
Paulus autem rogabat eum ut qui discessisset
ab eis de pamphilia & non isset cum eis in opus
non debere recipi. Facta est autem dissensio. ita ut
discederent ab inuicem. & barnabas quidem as
sumpto marco nauigaret cyprum. Paulus uero
electo sila. profectus est. traditus gratie dei a fratri
bus. Perambulabat autem syriam & ciliciam
confirmans ecclesias. precipiens custodire precepta
apostolorum & seniorum. XVI

Peruenit autem in derben & listram. & ecce discipulus qui
dam erat ibi nomine timotheus filius mulieris
iudee fidelis. patre gentili. huic testimonium
bonum reddebant qui in listris erant & iconio fratres.
Hunc uoluit paulus secum proficisci. & assumens
circumcidit eum propter iudeos qui erant in illis locis.
Sciebant enim omnes quod pater eius gentilis esset. Cum
autem pertransirent ciuitates. tradebant eis custo
dire dogmata que erant decreta ab apostolis & se
nioribus. qui erant ierosolimis. & ecclesie quidem con
firmabantur fide. & habundabant numero coti
die. Transeuntes autem frigiam & galatie regi
onem. uetati sunt a spiritu sancto loqui uerbum in asya.
Cum uenissent autem in misiam: temptabant ire in by
thiniam. & non permisit eos spiritus ihesu. Cum autem
pertransissent misiam. descenderunt troade. & uisio
per noctem paulo ostensa est. Vir macedo quidam
erat stans. & deprecans eum & dicens. Transiens in
macedoniam: adiuua nos. Ut autem uisum ui
dit: statim quesiuimus proficisci in macedoniam certi
facti quod uocasset nos deus euangelizare eis. Na
uigantes autem a troade. recto cursu uenimus sa
mothraciam. & sequenti die: neapolim. & inde phi
lippis que est prima partis macedonie. ciuitas
colonia. Eramus autem in hac urbe diebus aliquot
conferentes. Die autem sabbatorum egressi sumus foras
portam iuxta flumen ubi uidebatur oratio esse. et
sedentes loquebamur mulieribus que conuenerant. & quedam
mulier nomine lidia purpuraria ciuitatis thy
atirenorum. colens deum: audiuit. Cuius dominus a
peruit cor: intendere hijs que dicebantur a paulo.
Cum autem baptizata esset. & domus eius: deprecata est
dicens. Si iudicastis me fidelem domino esse: intro
ite in domum meam. & manete. & coegit nos. Fa
ctum est autem euntibus nobis ad orationem: puellam
quandam habentem spiritum phitonem: obuiare nobis
que questum magnum prestabat dominis suis diui
nando. hec subsecuta paulum & nos. clama
bat dicens. Isti homines serui dei excelsi sunt. qui
annuntiant uobis uiam salutis. Hoc autem facie
bat multis diebus. Dolens autem paulus:
& conuersus. dixit spiritui. Precipio tibi in nomine ihesu christi
exire ab ea. & exiuit. quia exiuit spes questus e
orum. apprehendentes paulum & silam perduxerunt in fo
rum ad principes & offerentes eos magistratibus
dixerunt. hij conturbant ciuitatem nostram cum sint
iudei & annuntiant morem quem non licet nobis suscipere.
neque facere. cum simus romani. & concurrit plebs
aduersus eos. & magistratus. & scissis tunicis
eorum iusserunt eos uirgis cedi. & cum multas
plagas eis imposuissent. miserunt eos in car
cerem. precipientes custodi: ut diligenter cu
stodiret eos. Qui cum tale preceptum accepisset:
misit eos in interiorem carcerem. & pedes eorum stri
xit ligno. Media autem nocte paulus & sylas
adorantes: laudabant deum: & audiebant eos
qui in custodia erant. Subito uero terremotus

factus est magnus. ita ut moverentur fundamenta carceris. Et statim aperta sunt omnia ostia: et universorum vincula soluta sunt. Expergefactus autem custos carceris: et videns ianuas apertas carceris, evaginato gladio volebat se interficere, estimans fugisse vinctos. Clamavit autem paulus voce magna dicens. Nichil feceris tibi mali: universi enim hic sumus. Petitoque lumine ingressus est: et tremefactus procidit paulo et sile ad pedes. et producens eos foras ait. domini quid me oportet facere ut salvus fiam? At illi dixerunt. Crede in dominum ihesum et salvus eris tu et domus tua. Et locuti sunt ei verbum domini cum omnibus qui erant in domo eius. Et tollens eos in illa hora noctis: lavit plagas eorum: et baptizatus est ipse et omnis domus eius continuo. Cumque perduxisset eos in domum suam apposuit eis mensam. et letatus est cum omni domo sua credens deo. Et cum dies factus esset miserunt magistratus lictores dicentes. Dimitte homines illos. Nunciavit autem custos carceris verba hec paulo quia miserunt magistratus ut dimittamini. Nunc igitur exeuntes ite in pace. Paulus autem dixit eis. Cesos nos publice indempnatos homines romanos miserunt in carcerem. et nunc occulte nos eiciunt. Non ita: sed veniant. et ipsi nos eiciant. Nunciaverunt autem magistratibus lictores verba hec. Timueruntque audito quod romani essent. Et venientes deprecati sunt eos. et educentes rogabant ut egrederentur de urbe. Exeuntes autem de carcere: introierunt ad lidiam. et visis fratribus consolati sunt eos et profecti sunt.

xvii

Cum autem perambulassent amphipolim et apolloniam venerunt thessalonicam ubi erat synagoga iudeorum. Secundum consuetudinem autem paulus introivit ad eos et per sabbata tria disserebat eis de scripturis: adaperiens et insinuans quia christum oportuit pati et resurgere a mortuis et quia hic est ihesus christus quem ego annuntio vobis. Et quidam ex eis crediderunt et adiuncti sunt paulo et sile. et de colentibus gentilibusque multitudo magna. et mulieres nobiles non pauce. Zelantes autem iudei. assumentesque de vulgo viros quosdam malos et turba facta concitaverunt civitatem. et assistentes domui iasonis querebant eos producere in populum. Et cum non invenissent eos trahebant iasonem et quosdam fratres ad principes civitatis clamantes: quoniam hii qui orbem concitant et huc venerunt. quos suscepit iason. et hii omnes contra decreta cesaris faciunt regem alium dicentes esse ihesum. Concitaverunt autem plebem: et principes civitatis audientes hec. et accepta satisfactione a iasone et a ceteris dimiserunt eos. Fratres vero confestim per noctem dimiserunt paulum et silam in beroam. Qui cum venissent in synagogam iudeorum introierunt. Hii autem erant nobiliores eorum qui sunt thessalonice. qui susceperunt verbum cum aviditate. cotidie scrutantes scripturas. si hec ita se haberent. Et multi quidem crediderunt ex eis. et gentilium mulierum honestarum. et viri non pauci. Cum autem cognovissent in thessalonica iudei: quia et berohe predicatum est a paulo verbum dei: venerunt et illuc commoventes et turbantes multitudinem. Statimque paulum tunc dimiserunt fratres. ut iret usque ad mare. Silas autem et timotheus remanserunt ibi. Qui autem ducebant paulum: perduxerunt eum usque athenis. et accepto mandato ab eo ad silam et timotheum ut quam celeriter venirent ad illum: profecti sunt. Paulus autem cum athenis eos expectaret. incitabatur spiritus eius in ipso videns ydolatrie deditam civitatem. Disputabat igitur in synagoga cum iudeis et colentibus et in foro per omnes dies ad eos qui audiebant. Quidam autem epicurei et stoici philosophi disserebant cum eo. Et quidam dicebant. Quid vult seminator verborum hic dicere? Alii vero novorum demoniorum videtur annunciator esse. quia ihesum et resurrectionem annunciabat eis et apprehensum eum ad ariopagum duxerunt dicentes. Possumus scire que est hec nova que a te dicitur doctrina? Nova enim quedam infers auribus nostris. Volumus igitur scire quid nam velint hec esse. Athenienses autem omnes et advene hospites: ad nichil aliud vacabant nisi aut dicere. aut audire aliquid novi. Stans autem

hostia

omni

paulus in medio ariopagi. ait: Viri athe-
nienses per omnia quasi superstitiosos vos video.
Preteriens enim et videns simulacra vestra: inve-
ni et aram in qua scriptum erat: ignoto deo. Quod
ergo ignorantes colitis. hoc ego annuntio
vobis. Deus qui fecit mundum et omnia que in eo sunt
hic celi et terre cum sit dominus: non in manufactis
templis habitat: nec manibus humanis colitur
indigens aliquo. cum ipse det omnibus vitam et in-
spirationem. et omnia. fecitque ex uno omne genus
hominum inhabitare super universam faciem terre. de-
finiens statuta tempora. et terminos habitationis
eorum: querere deum si forte attrectent eum aut in-
veniant. quamvis non longe sit ab unoquoque no-
strum. In ipso enim vivimus et movemur et su-
mus. sicut et quidam vestrorum poetarum dixerunt. ipsi-
us enim et genus sumus. Genus ergo cum simus dei.
non debemus estimare auro aut argento aut
lapidi: sculpture artis et cogitationis hominis
divinum esse simile. et tempora quidem huius ignorantie
despiciens deus: nunc annuntiat hominibus ut omnes ubi-
que penitentiam agant. eo quod statuit diem in qua
iudicaturus est orbem in equitate in viro in quo statu-
it fidem prebens omnibus. suscitans eum a mortuis.
Cum audissent autem resurrectionem mortuorum:
quidam quidem irridebant. quidam vero dixerunt.
Audiemus te de hoc iterum. Sic paulus exivit
de medio eorum. Quidam vero viri adherentes
ei: crediderunt. in quibus et dyonisius ariopagita
et mulier nomine damaris. et alii cum eis. XVIII

Post hec egressus ab athenis: venit
chorinthum. et inveniens quendam iudeum
nomine aquilam. ponticum genere qui nuper vene-
rat ab ytalia. et priscillam uxorem eius. eo quod pre-
cepisset claudius discedere omnes iudeos a roma:
accessit ad eos. et quia eiusdem erat artis: mane-
bat apud eos. et operabatur: erant autem sce-
nofactorie artis. Cum venissent autem de mace-
donia silas et timotheus instabat verbo pau-
lus. testificans iudeis esse ihesum christum. Contra-
dicentibus autem eis. et blasphemantibus: excu-
tiens vestimenta: dixit ad eos. Sanguis vester
super caput vestrum: mundus ego ex hoc ad gentes
vadam. et migrans inde: intravit in domum cuiusdam
nomine tyti iusti. colentis deum cuius domus erat con-
iuncta synagoge. Crispus autem archisyna-
gogus. credidit domino cum omni domo sua. et
multi corinthiorum audientes. credebant et ba-
ptizabantur. Dixit autem dominus nocte per visionem
paulo. Noli timere sed loquere. et ne taceas. propter quod (loquere)
ego sum tecum. et nemo apponetur tibi ut noceat
te. quoniam populus est mihi multus in hac civitate. Se-
dit autem annum et sex menses. docens apud eos
verbum dei. Gallione autem proconsule achaie. in-
surrexerunt uno animo iudei in paulum. et addu-
xerunt eum ad tribunal dicentes. quia contra legem
hic persuadet hominibus colere deum. Incipiente
autem paulo aperire os. dixit gallio ad iudeos.
Si quidem esset iniquum aliquid aut facinus
pessimum o viri iudei. recte vos sustinerem.
Si vero questiones sunt de verbo et nominibus legis vestre
vos ipsi videritis. iudex ego horum nolo esse. Et
minavit eos a tribunali. apprehendentes autem
omnes sostenem principem synagoge. percutie-
bant eum ante tribunal. et nichil eorum gallioni
cure erat. Paulus vero cum adhuc sustinuisset
dies multos. fratribus valefaciens. navigavit
syriam et cum eo priscilla et aquila. qui sibi totonderat
in chencris caput. habebat enim votum. devenitque
ephesum. et illos ibi reliquit. Ipse vero ingressus
synagogam. disputabat cum iudeis. Rogan-
tibus autem eis ut ampliori tempore maneret.
non consensit. sed valefaciens et dicens. iterum re-
vertar ad vos deo volente. profectus est ab ephe-
so. et descendens cesaream. ascendit et saluta-
vit ecclesiam. et descendit antiochiam. Et facto
ibi aliquanto tempore: profectus est perambulans
ex ordine galaciam regionem et frigiam
confirmans omnes discipulos. Iudeus autem
quidam apollo nomine alexandrinus genere.
vir eloquens devenit ephesum. potens in
scripturis. Hic erat edoctus viam domini et fervens

spiritu loquebatur et docebat diligenter ea que sunt Iesu. sciens tantum baptisma Iohannis. Hic ergo cepit fiducialiter agere in synagoga. Quem cum audissent Priscilla et Aquila, assumpserunt eum et diligentius exposuerunt ei viam domini. Cum autem vellet ire Achaiam: exhortati fratres scripserunt discipulis ut susciperent eum. Qui cum venisset: contulit multum hiis qui crediderunt. Vehementer enim iudeos revincebat publice ostendens per scripturas esse Iesum Christum. XVIIII

Factum est autem cum Apollo esset Corinthi ut Paulus peragratis superioribus partibus veniret Ephesum et inveniret quosdam de discipulis. Dixitque ad eos. Si spiritum sanctum accepistis credentes? At illi dixerunt ad eum. Sed neque si spiritus sanctus est audivimus. Ille vero ait. In quo ergo baptizati estis? Qui dixerunt. In Iohannis baptismate. Dixit autem Paulus. Iohannes baptizavit baptismo penitentie populum: dicens in eum qui venturus esset post ipsum ut crederent [hoc est] in Iesum. Hiis auditis baptizati sunt in nomine domini Iesu. Et cum imposuisset illis manus Paulus venit spiritus sanctus super eos: et loquebantur linguis et prophetabant. Erant autem omnes viri fere XII. Ingressus autem synagogam cum fiducia loquebatur per tres menses disputans et suadens de regno dei. Cum autem quidam indurarentur et non crederent maledicentes viam domini coram multitudine: discedens ab eis segregavit discipulos cotidie disputans in scola tyranni cuiusdam. Hoc autem factum est per biennium: ita ut omnes qui habitabant in Asia audirent verbum domini iudei atque gentiles. Virtutesque non quaslibet faciebat deus per manum Pauli: ita ut etiam super languidos deferrentur a corpore eius sudaria vel semicinctia et recedebant ab eis languores et spiritus nequam egrediebantur. Temptaverunt autem quidam et de circumeuntibus iudeis exorcistis invocare super eos qui habebant spiritus malos nomen domini Iesu dicentes. Adiuro vos per Iesum quem Paulus predicat. Erant autem quidam Scene iudei principis sacerdotum VII filii qui hoc faciebant. Respondens autem spiritus nequam dixit eis. Iesum novi et Paulum scio. Vos autem qui estis? Et insiliens homo in eos in quo erat demonium pessimum et dominatus amborum: invaluit contra eos ita ut nudi et vulnerati effugerent de domo illa. Hoc autem notum factum est omnibus iudeis atque gentilibus qui habitabant Ephesi. Et cecidit timor super omnes illos et magnificabatur nomen domini Iesu. Multique credentium veniebant confitentes et annunciantes actus suos. Multi autem ex eis qui fuerant curiosa sectati: contulerunt libros et combusserunt coram omnibus. Et computatis preciis illorum: invenerunt pecuniam denariorum L milium. Ita fortiter verbum dei crescebat et confirmabatur. Hiis autem expletis proposuit Paulus in spiritu transita Macedonia et Achaia ire Ierosolimam dicens. Quoniam postquam fuero ibi oportet me et Romam videre. Mittens autem in Macedoniam duos ex ministrantibus sibi Timotheum et Erastum: ipse remansit ad tempus in Asia. Facta est autem illo tempore turbatio non minima de via domini. Demetrius enim quidam nomine argentarius faciens edes argenteas Diane prestabat artificibus non modicum questum. Quos convocans et eos qui eiusmodi erant opifices dixit. Viri: scitis quia de hoc artificio acquisitio est nobis. Et videtis et auditis quia non solum Ephesi sed pene totius Asie Paulus hic suadens avertit multam turbam dicens. Quoniam non sunt dii qui manibus fiunt. Non solum autem hec periclitabitur nobis pars in redargutionem venire: sed et magne Diane templum in nichilum reputabitur: sed et destrui incipiet maiestas eius quam tota Asia et orbis colit. Hiis auditis repleti sunt ira: et exclamaverunt dicentes. Magna Diana Ephesiorum. Et impleta est civitas confusione et impetum fecerunt uno animo in theatrum: rapto Gaio et Aristarcho Macedonibus comitibus Pauli. Paulo autem volente intrare in populum: non permiserunt discipuli. Quidam autem et de Asie principibus qui erant amici eius miserunt ad eum rogantes

ne se daret i theatrū. Alij aūt aliud cla
mabāt. Erat enī eccl'ia ꝯfusa. ꝛ plures
nesciebāt q̄ ex cā ꝯuenissent. de turba aūt
detraxerūt alexandrū ꝑpellētib; eū iudeis.
Alexand' aūt manu silencio postulato
uolebat rōnē redde' ꝑplo. Quē ut ꝯgnouit
ēē iudeū. uox fcā ē una omī q̄si ꝑ horas du
as clamanciū: magna diana ephesiorꝝ.
Et cū sedasset scriba turbas: dix. dixit.
Uiri ephesij. quis ē hoīm q̄ nesciat e
phesiorꝝ ciuitatē cultricē ēē magne dia
ne. iouisq; ꝓlis. Cū ḡ hijs ꝯtradici nō
possit: oportet uos sedatos ēē. ꝛ nich' te
m'e agē. Adduxistis enī hoīes istos neq;
sacrilegos neq; blasphemātes deā u'ram.
Qd' si demetrius. ꝛ q̄ cū eo s̄ artifices hn̄t
ad u'sū aliquē cām: ꝯuent' forenses agū
tur. ꝛ ꝓꝯsules s̄. accusent iuicē. Si quid
aūt alt'ius rei. q'ritis. i legitimā eccl'a poterit
absolui. Nam ꝛ ꝑiclitamur argui sedici
onis hodierne. cū nullus obnoxius sit.
de q̄ possim' redde' rōnē ꝯcurs' istius et

XX

cū hec dixisset: dimisit eccl'am.
Postq̄m aūt cessauit tumult'. uo
catis paul' discipulis: ꝛ exhortat' eos: ua
ledixit. ꝛ ꝓfectus ē. ut iret i macedoniā.
Cū aūt ꝑambulasset ꝑtes illas. ꝛ exor
tatus eos fuisset m'lto sermone: uenit ad
greciā. ubi cū fuisset mēses tres: fcē s̄ illi
insidie a iudeis nauigaturo i syriam.
hūitq; ꝯsiliū reu'tendi ꝑ macedoniam.
Comitat' ē aūt eū sosi pat' pyrri beroen
sis. Thessalonicēsiū u'o aristarcus et secū'
gaius derbeus. ꝛ timothe'. Asiāni u'o tichi
cus ꝛ trophim'. Hij cū ꝑcessissent. sustinu
erūt nos troade. Nos u'o nauigauim'
p' dies azimorꝝ aphilippis. ꝛ uenim' ad
eos troadē. i dieb; q̄nq;. ubi demorati sum'
dieb;. vij. Una aūt sabbati cū uenissem' ad
frangend' panē: Paul' disputabat cū
eis ꝓfectur' in crastinū. Protraxitq; sermo

nē usq; i mediā noctē. Erāt aūt lampa
des copiose i cenacl'o ubi erām' ꝯgregati. Se
dēs aūt quidā adolescēs noīe euthicus s'r
fenestrā: cū m'geretur sōpno graui dispu
tante diu paulo ductus sōpno: cecidit de
t'cio cenacl'o deorsū. ꝛ sublatus: oblat' est
mortu'. Ad quē cū descēdisset paul'. icubuit
sup eū. ꝛ ꝯplex' dix. Nolite turbari. Aīa
ipius in eo ē. Ascēdēs aūt frangēs q; panē
ꝛ gustās. satisq; allocut' est: usq; i lucē.
ꝛ sic ꝓfectus ē. Adduxerūt aūt pueru uī
uētem ꝛ ꝯsolati s̄ nō minime. Nos aūt
ascendētes nauē nauigauim' in asson
inde suscepturi paulū. Sic disposuerat ip'e
ꝑ t'ram it'r facturus. Cū aūt ꝯuenisset nos
in asson. assūpto eo. uenim' mitylenem
ꝛ inde nauigātes: sequenti die uenim' ꝯt'a chiū.
ꝛ alia die applicuim' samū. ꝛ sequenti die
uenim' miletū. Proposuerat enī paulus trāns
nauigare ephesū. ne q̄ mora illi fieret i
asia. festinabat enī si possibile s' eēt ut diē
pentecostē faceret ierosolimis. A mileto aūt
mittēs ephesū. uocauit maiores natu eccl'e.
Qui cū uenissent ad eū ꝛ simul' ēēnt. dix eis.
Uos scitis a p'ma die q̄ ingressus sū i asyā
q̄l'r uobiscū ꝑ omē temp' fuim. s'uiēs dn̄o
cū oī humilitate. ꝛ lacrimis ꝛ tēptatōnib'
q̄ m̄ acciderūt ex isidijs iudeorꝝ. q̄m nich'
subtraxerim utiliū q̄ min' annūciarem
uob' ꝛ docerem uos publice. ꝛ ꝑ domus. tes
tificās. iudeis atq; gētilib; i d'm penitenciā
ꝛ fide in dn̄m ihm xpm. ꝛ nūc ecce alliga
tus ego sp̄u. uado i ierl'm q̄ in ea uētura
s̄ m̄ ignorās. nisi qd' sp̄c scs sup omēs ci
uitates ꝑtestat' m̄ dicēs: q̄m uincl'a ꝛ tri
bulacōēs: me manent. Sz nich' horꝝ u'eor
nec facio aīam meā ꝑciosiorē q̄m me.
dū m̄ ꝯsumē cursū meū. ꝛ minist'iū qd' ac
cepi a dn̄o ihu: testificari eūḡlm gr'e
dī. Et nūc ecce scio q; ampli' n̄ uidebitis
faciē meā uos omēs: ꝑ quos t'nsiui ꝑdicās

in ierosolis

regnum dei. Quapropter contestor vos hodierna die. quia mundus sum a sanguine omnium. Non enim subterfugi quominus annunciarem omne consilium dei vobis. Attendite vobis et universo gregi in quo vos spiritus sanctus posuit episcopos regere ecclesiam dei. quam acquisivit sanguine suo. Ego scio quoniam intrabunt post discessionem meam lupi rapaces in vos non parcentes gregi. et ex vobis ipsis exurgent viri loquentes perversa. ut abducant discipulos post se. Propter quod vigilate memoria retinentes. quoniam per triennium nocte et die non cessavi. cum lacrimis monens unumquemque vestrum. et nunc commendo vos deo. et verbo gratie ipsius. qui potens est edificare. et dare hereditatem sanctificatis omnibus. Argentum et aurum aut vestem nullius concupivi. ipsi scitis. quoniam ad ea que mihi opus erant et his qui mecum sunt ministraverunt manus iste. Omnia ostendi vobis. quoniam sic laborantes: oportet suscipere infirmos. ac meminisse verbi domini ihesu. quoniam ipse dixit. Beatius est magis dare. quam accipere. Et cum hec dixisset: positis genibus suis cum omnibus illis oravit. Magnus autem fletus factus est omnium et procumbentes super collum pauli: osculabantur eum dolentes maxime in verbo. quod dixerat quoniam amplius faciem eius non essent visuri et deducebant eum ad navem.

XXI

Cum autem factum esset ut navigaremus abstracti ab eis. recto cursu venimus choum. et sequenti die rodum. et inde patharam. et cum invenissemus navem transfretantem in phenicem ascendentes navigavimus. Cum apparuissemus autem cypro relinquentes eam ad sinistram navigavimus in syriam. et venimus tyrum. Ibi enim navis erat expositura onus. Inventis autem discipulis mansimus ibi dies septem. qui paulo dicebant per spiritum ne ascenderet ierosolimam. Et expletis diebus profecti ibamus deducentibus nos omnibus cum uxoribus et filiis usque foras civitatem. et positis genibus in littore: oravimus. et cum valefecissemus invicem: ascendimus in navem. Illi autem redierunt in sua. Nos vero navigatione expleta a tyro. descendimus ptolomaidam. et salutatis fratribus mansimus die una apud illos. Alia autem die profecti venimus cesaream. et intrantes domum philippi evangeliste qui erat unus de septem. mansimus apud eum. Huic autem erant filie quattuor virgines prophetantes. Et cum moraremur per dies aliquot: supervenit quidam a iudea propheta nomine agabus. Is cum venisset ad nos. tulit zonam pauli. et alligans sibi pedes et manus: dixit. Hec dicit spiritus sanctus. Virum cuius est zona hec: sic alligabunt in ierusalem iudei. et tradent in manus gentium. Quod cum audissemus rogabamus nos. et qui loci illius erant: ne ascenderet ierosolimam. Tunc respondit paulus et dixit. Quid facitis flentes et affligentes cor meum? Ego enim non solum alligari. sed et mori in ierusalem paratus sum. pro nomine domini ihesu. Et cum ei suadere non possemus: quievimus dicentes. Domini voluntas fiat. Post dies autem istos: preparati ascendebamus in ierusalem. Venerunt autem et ex discipulis a cesarea nobiscum. adducentes secum apud quem hospitaremur iasonem quendam cyprium antiquum discipulum. Et cum venissemus ierosolimam: libenter nos exceperunt fratres. Sequenti autem die introibat paulus nobiscum ad iacobum. omnesque collecti sunt seniores. Quos cum salutasset: narrabat per singula que fecisset deus in gentibus per ministerium ipsius. At illi cum audissent: magnificabant deum. dixeruntque ei. Vides frater. quot milia sunt in iudeis qui crediderunt et omnes emulatores sunt legis. Audierunt autem de te quia discessionem doceas a moyse: eorum qui per gentes sunt iudeorum. dicens non debere eos circumcidere filios suos neque secundum consuetudinem ingredi. Quid ergo est? Utique oportet convenire multitudinem. Audient enim te supervenisse. Hoc ergo fac quod tibi dicimus. Sunt nobis viri quattuor votum habentes super se. His assumptis: sanctifica te cum illis. et impende in illis ut radant capita. et scient omnes quia que de te audierunt falsa sunt. sed ambulas et ipse custodiens legem. De his autem qui crediderunt ex gentibus.

nos scⁱpsim⁹ iudicātes ut abstineāt se
ab ydolⁱ imolato ꝫ sanguīe ꝫ suffocato.
ꝫ fornicatōe. Tūc paulus assūptis uirⁱˢ
postˢa die purificat⁹ cū illis intͣuit ītēplū
annūtiās expletōꝫ dieꝝ purificatōis donᵉ
offerret ꝓ unoquoq̄ eoꝝ oblatō. Dū aū. vij.
dies ↄsūmarent̄. hij q̄ de asia erāt iudei
cū uidissent eū in tēplo ↄcitaūt oēꝫ ppl'm.
ꝫ īiecerūt ei man⁹ clamātes. Viri isrlite.
adiuuate. hic ē hō qui aduⁿsus ppl'm et
legē ꝫ locū hūc oēs ubiq; docēs. īsup ꝫ
gentiles induxit ī tēplū. ꝫ uiolauit scīn
locū istū. Viderāt. n. trophimū ephesiū
ī ciuitate cū ipo quē estimaūt: qm̄ in
tēplū introduxisset paulus. Cōmota ē aū
ciuitas tota. ꝫ fcā ē ↄcursio ppl'i. ꝫ appre
hendētes paulū trahebāt eū ext tēplū. ꝫ
statī clause s̄ ianue. Querētibꝫ aūt eū
occīde: nūciatū est t̄buno chortis qꝫ tota
ↄfundit̄ ierl'm. Qui statī assūptis mili
tibꝫ: ꝫ cēturionibꝫ decurrit ad illos. Qui
cū uidissent tribunū. ꝫ milites cessaūt
pcutē paulū. Tūc accedēs t̄buni⁹ apphēdᶦᵗ
eū: ꝫ iussit alligari cathenis duabꝫ ꝫ intᵉ
rogabat q̄s eēt. ꝫ quid fecisset. Alij aū ali
ud clamabāt ī turba. ꝫ cū nō posset certū
ↄgnoscē p̄ tumultu: iussit duci eū ī castᵃ
ꝫ cū uenisset ad gⁱdus: ↄtigit ut portaretur
a militibꝫ ꝑp̄ uim ppl'i. Sequebat̄ enī
multitudo ppl'i clamās tolle eū. ꝫ cū cepi
sset duci ī castᵃ paul⁹: dic̄ t̄buno. Si licet
loqui m̄ aliq̄ᵈ ad te: Qui dix̄. Grece nostī.
Nōne tu es egyptī⁹ qui añ dies hos tumultū
tū ↄcitasti. ꝫ eduxisti ī desertū. iiij. milia
uiroꝝ sicarioꝝ: Et dix̄ ad eū paulus.
Ego hō sū quidā a tharso iudeus cilicie n̄
ignote ciuitatis municeps. Rogo aū
ꝑmitte m̄ loq̄ ad ppl'm. ꝫ cū ille ꝑmisisset
paul⁹ stās ī gⁱdibꝫ annuit manū ad
plebē. ꝫ magno silētio fcō: allocut⁹ ē he
brea lingua dicens XXII

Viri fr̄s ꝫ pr̄es. audite q̄m ad uos nūc
reddo rōnē. Cū audissent aū quidā
qꝫ hebrea linḡ loq̄ret̄ ad illos: magis
p̄stiterūt silētiū ꝫ dix̄. Ego sū uir iudeus
nat⁹ tharso cilicie. nutritus aū ī ciuitate i
sta: sec⁹ pedes gamaliel: erudit⁹ iuxta ūi
tatē patrie legis emulator. sic ꝫ uos oēs
estis hodie. Qui hāc uiā ꝑsecut⁹ sū usq;
ad mortē alligās ꝫ tradēs ī custodias ui
rōs ac mulieres. sic̄ p̄nceps sacdotū m̄ testi
moniū reddit. ꝫ oēs maiores natu. A q̄b⁹
ꝫ ep̄las accipiēs: ad fr̄s damascū ꝑgebā
ut adducerē in uīctos ī ierl'm ut punirent̄.
Fcm̄ ē aū eūte. me. ꝫ appⁱnquāte damasco.
media die s̄bito de celo circūfulsit me lux
copiosa. ꝫ decidēs ī t̄ram. audiui uocē di
centē m̄. Saule saule quid me ꝑseqūris.
Ego aūt r̄ndi. Quis es dn̄e: Dixq; ad
me. Ego sū ih̄c nazarenⁿ quē tu ꝑsequeris.
ꝫ q̄ mecū erāt: lumē quidē uiderūt. uocem
aūt ei⁹ nō audierūt q̄ loquebat̄ mecū ꝫ dixi.
Quid faciā dn̄e: Dn̄s aūt dix̄ ad me. Sur
gens uade damascū ꝫ ibi t̄ dicet̄ de omībꝫ
quid te oporteat facē. ꝫ cū nō uiderē p̄ clari
tate luminis ei⁹. ad manū deduct⁹ a comitibꝫ
ueni damascū. Ananias aū quidā uir.
scdm legē testimoniū hn̄s ab omībꝫ hitātibꝫ
iudeis. ueniēs ad me ꝫ astās dix̄ m̄. Saule
fr̄ respice. ꝫ ego eadē hora respexi in eum.
At ille dix̄. Ds patrū nr̄oꝝ p̄ordinauit
te. ut ↄgnosceres uoluntatē ei⁹. ꝫ uidēs iustū
ꝫ audires uocē ex ore ei⁹. quⁱa eris testis il
lius ad oēs hoīes. eoꝝ q̄ uidisti ꝫ audisti.
ꝫ nūc quid moraris. Exurge ꝫ baptizare.
ꝫ ablue pccā tua. īuocato noīe ip̄i⁹. Fcm̄
ē aū reuertēti m̄ ī ierl'm. ꝫ orāti ī tēplo: fieri
me. ī stupore mētis. ꝫ uidē illū dicētē m̄.
Festina ꝫ exi uelocit ex ierl'm: qm̄ n̄ recipi
ent testimoniū tuū de me. ꝫ ego dixi. Dn̄e
ip̄i sciūt qꝫ ego erā ↄcludēs ī carcerē ꝫ cedēs
ꝑ synagogas eos q̄ credebāt ī te. ꝫ cū fūdet̄

sanguis stephani testis tui: ego astabam et consentiebam et custodiebam vestimenta interficientium illum. Vade quoniam ego ad nationes longe mittam te. Audiebant autem usque ad hoc verbum et levaverunt vocem suam dicentes. Tolle de terra huiusmodi. non enim fas est eum vivere. Vociferantibus autem eis et proicientibus vestimenta sua et pulverem iactantibus in aerem: iussit tribunus induci eum in castra et flagellis cedi. et torqueri eum. ut sciret propter quam causam sic acclamarent ei. Et cum astrinxissent eum loris: dixit astanti sibi centurioni paulus. Si hominem romanum et indempnatum licet vobis flagellare? Quo audito: centurio accessit ad tribunum et nuntiavit dicens. Quid acturus es? hic enim homo civis romanus est. Accedens autem tribunus: dixit illi. Dic mihi si tu romanus es? At ille dixit. Etiam. Et respondit tribunus. Ego multa summa: civilitatem hanc consecutus sum. Et paulus ait. Ego autem et natus sum. Protinus ergo discesserunt ab illo. qui eum torturi erant. Tribunus quoque timuit postquam rescivit: quia civis romanus esset. et quia alligasset eum. Postera autem die volens scire diligentius qua ex causa accusaretur a iudeis: solvit eum. et iussit sacerdotes convenire et omne concilium. et producens paulum: statuit inter illos. XXIII

Intendens autem in concilium paulus ait. Viri fratres ego omni conscientia bona conversatus sum ante deum usque in hodiernum diem. Princeps autem sacerdotum ananias precepit astantibus sibi percutere os eius. Tunc paulus ad eum dixit. Percutiet te deus paries dealbate. et tu sedens iudicas me secundum legem. et contra legem iubes me percuti? Et qui astabant dixerunt. Summum sacerdotem dei maledicis? Dixit autem paulus. Nesciebam fratres quia princeps est sacerdotum. Scriptum est enim. Principem populi tui non maledices. Sciens autem paulus quia una pars esset saduceorum. et altera phariseorum exclamavit in concilio. Viri fratres ego phariseus sum filius phariseorum. de spe et resurrectione mortuorum ego iudicor. Et cum hec dixisset. facta est dissensio inter phariseos et saduceos. et soluta est multitudo. Saducei enim dicunt non esse resurrectionem: neque angelum. neque spiritum. Pharisei autem utraque confitentur. Factus est autem clamor magnus. et surgentes quidam phariseorum pugnabant dicentes. Nichil mali invenimus in homine isto. Quid si spiritus locutus est ei. aut angelus? Et cum magna dissensio esset facta. timens tribunus ne discerperetur paulus ab ipsis iussit milites descendere et rapere eum de medio eorum ac deducere eum in castra. Sequenti autem nocte assistens ei dominus: ait. Constans esto. Sicut enim testificatus es de me in ierusalem. sic te oportet rome testificari. Facta autem die. collegerunt se quidam ex iudeis. et devoverunt se dicentes. neque manducaturos. neque bibituros donec occiderent paulum. Erant autem plus quam .xl. viri qui hanc coniurationem fecerant. Qui accesserunt ad principes sacerdotum et seniores et dixerunt. Devotione devovimus nos nichil gustaturos donec occidamus paulum. Nunc ergo vos notum facite tribuno cum concilio. ut producat illum ad vos. tamquam aliquid certius cognituri de eo. Nos vero priusquam appropiet: parati sumus interficere illum. Quod cum audisset filius sororis pauli insidias: venit et intravit castra. nuntiavitque paulo. Vocans autem paulus ad se unum ex centurionibus: ait. Adolescentem hunc perduc ad tribunum. [margin: habet enim aliquid indicare ei. Et ille quidem assumens eum duxit ad tribunum] et ait. Vinctus paulus rogavit me hunc adolescentem perducere ad te. habentem aliquid [margin: loqui] tibi. Apprehendens autem tribunus manum illius: secessit cum eo seorsum. et interrogavit illum. Quid est quod habes indicare mihi? Ille autem dixit. Iudeis convenit rogare te. ut crastina die paulum producas in concilium. quasi aliquid certius inquisituri sint de illo. Tu vero ne credideris illis. Insidiantur enim ei ex eis viri amplius quam .xl. qui se devoverunt non manducare neque bibere. donec interficiant eum. et nunc parati sunt expectantes promissum tuum. Tribunus igitur dimisit adolescentem: precipiens ne cui loqueretur: quoniam hec nota sibi fecisset. Et vocatis duobus centurionibus. dixit illis. Parate milites .cc. ut eant usque

cesaream. et equites .lxx. et lancearios .cc. a ter-
cia hora noctis. et iumenta parate. ut inpo-
nentes paulum: eum salvum perducerent ad fe-
licem presidem. scribens epistolam continentem hec verba.
Claudius lysias optimo presidi felici salu-
tem. Virum hunc comprehensum a iudeis. et incipi-
entem interfici ab eis superveniens cum exercitu
eripui: cognito quia romanus est. Volensque
scire causam quam obiciebant illi: deduxi eum
in concilium eorum. quem inveni accusari de questionibus
legis ipsorum. nichil vero dignum morte. aut
vinculis habentem crimine. Et cum michi perlatum esset de
insidiis quas paraverant ei: misi eum ad te. de-
nuncians et accusatoribus: ut dicant apud te.
Milites ergo secundum preceptum sibi assumentes pau-
lum duxerunt per noctem in antipatridem. et
postera die dimissis equitibus ut irent cum eo.
reversi sunt ad castra. Qui cum venissent cesaream
et tradidissent epistolam presidi statuerunt ante
illum et paulum. Cum legisset autem et interrogasset
de qua provincia esset. et cognoscens quia de cilicia
audiam te inquit cum accusatores tui ve-
nerint: iussitque in pretorio herodis custodi-

XXIIII

Post .v. autem dies ri eum.
descendit princeps sacerdotum ananias
cum senioribus quibusdam et tertullo quodam ora-
tore. qui adierunt presidem adversus paulum. Et cita-
to paulo. cepit accusare tertullus dicens. Cum
in multa pace agamus per te et multa corrigan-
tur per tuam providentiam semper et ubique: suscepi-
mus optime felix cum omni gratiarum actione.
Ne diutius autem te protraham: oro breviter audias
nos pro tua clementia. Invenimus hunc hominem
pestiferum. et concitantem sediciones omnibus iudeis
in universo orbe. et auctorem sedicionis secte na-
zarenorum. qui etiam templum violare conatus est.
quem et apprehensum: voluimus secundum legem nostram
iudicare. Superveniens autem tribunus lysias
cum vi magna eripuit eum de manibus nostris:
iubens accusatores eius venire ad te: a quo
poteris ipse iudicans de omnibus istis cognoscere
de quibus nos accusamus eum. Adiecerunt autem
et iudei dicentes. hec ita se habere. Respondit autem
paulus annuente sibi preside dicere. Ex multis annis
te esse iudicem. genti huic sciens: bono animo pro
me satis faciam. Potes enim cognoscere quia non
plus sunt dies michi .xii. ex quo ascendi ado-
rare in ierusalem. et neque in templo invenerunt me cum
aliquo disputantem. aut concursum facientem turbe.
neque in synagogis neque in civitate. neque proba-
re possunt tibi de quibus nunc accusant me. Con-
fiteor autem hoc tibi quod secundum sectam quam dicunt heresim
sic deservio deo meo patri. credens omnibus que
in lege et prophetis scripta sunt. spem habens in deum. quam
et hii ipsi expectant resurrectionem futuram iustorum
et iniquorum. In hoc: et ipse studeo sine offendicu-
lo conscientiam habere ad deum: et ad homines semper. Post
annos autem plures. elemosinas facturus in gentem meam. ve-
ni et oblaciones et vota. in quibus invenerunt me
purificatum in templo. non cum turba neque cum tu-
multu. Quidam autem ex asia iudei. quos opor-
tebat apud te presto esse. et accusare siquid haberent
adversum me aut hii ipsi dicant. siquid invenerunt
in me iniquitatis cum stem in concilio. nisi de hac una
solummodo voce. qua clamavi inter eos stans: quoniam
de resurrectione mortuorum ego iudicor hodie
a vobis. Distulit autem illos felix certissime sci-
ens de via dicens. Cum tribunus lysias descenderit
audiam vos. Iussitque centurioni custodire
eum et habere requiem. nec quemquam prohibere de suis
ministrare ei. Post aliquot autem dies veniens fe-
lix cum drusilla uxore sua que erat iudea: vo-
cavit paulum et audivit ab eo fidem que est in
christum ihesum. disputante autem illo de iusticia et
castitate et de iudicio futuro. tremefactus felix respon-
dit. Quod nunc attinet vade. tempore autem oportuno
accersiam te. Simul et sperans quia pecunia daretur ei
a paulo. propter quod et frequenter accersiens eum: loque-
batur cum eo. Biennio autem expleto: accepit suc-
cessorem felix. porcium festum. Volens autem gratiam
prestare iudeis felix: reliquit paulum vinctum.

XXV

Festus ergo cum venisset in provinciam

post triduum ascendit Ierosolimam a Cesarea. Adieruntque eum principes sacerdotum et primi Iudeorum adversus Paulum, et rogabant eum postulantes gratiam adversus eum, ut iuberet perduci eum in Ierusalem, insidias tendentes ut eum interficerent in via. Festus autem respondit servari Paulum in Cesarea, se autem maturius profecturum. Qui ergo in vobis potentes sunt, descendentes simul, si quod est in viro crimen, accusent eum. Demoratus autem inter eos dies non amplius quam octo aut decem, descendit Cesaream, et altera die sedit pro tribunali, et iussit Paulum adduci. Qui cum perductus esset, circumsteterunt eum qui ab Ierosolima descenderant Iudei, multas et graves causas obicientes, quas non poterant probare, Paulo rationem reddente: Quoniam neque in legem Iudeorum neque in templum neque in Cesarem quicquam peccavi. Festus autem volens Iudeis gratiam prestare, respondens Paulo dixit: Vis Ierosolimam ascendere, et ibi de his iudicari apud me? Dixit autem Paulus: Ad tribunal Cesaris sto, ibi me oportet iudicari. Iudeis non nocui, sicut tu melius nosti. Si enim nocui, aut dignum morte aliquid feci, non recuso mori. Si vero nihil est eorum que hii accusant me, nemo potest me illis donare. Cesarem appello. Tunc Festus cum concilio locutus respondit: Cesarem appellasti, ad Cesarem ibis. Et cum dies aliquot transacti essent, Agrippa rex et Bernice descenderunt Cesaream ad salutandum Festum. Et cum dies plures ibidem morarentur, Festus regi indicavit de Paulo dicens: Vir quidam est derelictus a Felice vinctus, de quo cum essem Ierosolimis, adierunt me principes sacerdotum et seniores Iudeorum, postulantes adversus illum damnationem. Ad quos respondi, quia non est consuetudo Romanis donare aliquem hominem prius quam is qui accusatur presentes habeat accusatores, locumque defendendi accipiat ad abluenda crimina. Cum ergo huc convenissent sine ulla dilatione, sequenti die sedens pro tribunali iussi adduci virum. De quo cum stetissent accusatores, nullam causam deferebant de quibus ego suspicabar malum. Questiones vero quasdam de sua superstitione habebant adversus eum et de quodam Ihesu defuncto, quem affirmabat Paulus vivere. Hesitans autem ego de huiusmodi questione, dicebam si vellet ire Ierosolimam et ibi iudicari de istis. Paulo autem appellante ut servaretur ad Augusti cognitionem, iussi servari eum donec mittam eum ad Cesarem. Agrippa autem dixit ad Festum: Volebam et ipse hominem audire. Cras, inquit, audies eum. Altera autem die cum venisset Agrippa et Bernice cum multa ambitione, et introissent in auditorium cum tribunis et viris principalibus civitatis, iubente Festo adductus est Paulus. Et dixit Festus: Agrippa rex et omnes qui simul adestis nobiscum viri, videtis hunc de quo omnis multitudo Iudeorum interpellavit me Ierosolimis, petentes et acclamantes non oportere eum vivere amplius. Ego vero comperi nihil dignum eum morte admisisse. Ipso autem hoc appellante ad Augustum, iudicavi mittere. De quo quid certum scribam domino non habeo. Propter quod produxi eum ad vos, et maxime ad te, rex Agrippa, ut interrogatione facta habeam quid scribam. Sine ratione enim mihi videtur mittere vinctum, et causas eius non significare. XXVI qui pro temetipso.

Agrippa vero ad Paulum ait: Permittitur tibi loqui. Tunc Paulus extenta manu cepit rationem reddere. De omnibus quibus accusor a Iudeis, rex Agrippa, estimo me beatum apud te, cum sim defensurus me hodie, maxime te sciente omnia que apud Iudeos sunt consuetudines et questiones. Propter quod obsecro patienter me audias. Et quidem vitam meam a iuventute que ab initio fuit in gente mea in Ierosolimis noverunt omnes Iudei, prescientes me ab initio, si velint testimonium perhibere, quoniam secundum certissimam sectam nostre religionis vixi phariseus. Et nunc in spe que ad patres nostros repromissionis facta est a Deo sto iudicio subiectus, in quam XII tribus nostre nocte ac die deservientes sperant devenire. De qua spe accusor a Iudeis, rex. Quid incredibile iudicatur apud vos, si Deus mortuos suscitat? Et ego quidem existimaveram me adversus nomen Ihesu Nazareni debere multa contraria agere. Quod et feci Ierosolimis, et multos sanctorum ego in carceribus inclusi, a principibus

sacerdotum potestate accepta. et cum occiderentur detuli
sententiam. et per omnes synagogas frequenter pu-
niens eos compellebam blasphemare. et amplius
insaniens in eos persequebar usque ad exteras civi-
tates. In quibus dum irem damascum cum potestate
et permissu principum sacerdotum die media in via
vidi rex de celo super splendorem solis circumful-
sisse me lumen et eos qui mecum simul erant. Om-
nesque nos cum decidissemus in terram audivi vocem
loquentem mihi hebraica lingua. Saule saule quid
me persequeris: durum est tibi contra stimulum calci-
trare. Ego autem dixi. Quis es domine? Dominus
autem dixit. Ego sum ihesus quem tu persequeris. sed exur-
ge et sta super pedes tuos. Ad hoc enim appa-
rui ut constituam te ministrum et testem eorum que vidisti
et eorum quibus apparebo tibi eripiens te de populis
et gentibus in quas nunc ego mitto te aperire ocu-
los eorum ut convertantur a tenebris ad lucem et de
potestate sathane ad deum ut accipiant remis-
sionem peccatorum et sortem inter sanctos per fidem que est in me.
Unde rex agrippa non fui incredulus celesti visio-
ni. sed hiis qui sunt damasci primum et ierosolimis
et per omnem regionem iudee et gentibus annuncia-
bam ut penitentiam agerent et converterentur ad deum
digna penitentie opera facientes. hac ex causa me iudei
cum essem in templo comprehensum temptabant volentes
me interficere. Auxilio autem adiutus dei usque in
hodiernum diem sto testificans minori atque
maiori. nichil extra dicens quam que prophete locuti
sunt esse et moyses. si passibilis christus si primus
ex resurrectione mortuorum lumen annunciaturus
est populo et gentibus. Hec loquente eo et rationem reddente
festus magna voce dixit. Insanis paule
multe te littere ad insaniam convertunt. Et paulus.
Non insanio inquit optime feste. sed veritatis et so-
brietatis verba eloquor. Scit enim de hiis rex
ad quem et constanter loquor. latere eum nichil horum
arbitror. neque enim in angulo quicquam horum ge-
stum est. Credis rex agrippa prophetis? Scio quia
credis. Agrippa autem ad paulum. In modico sua-
des me fieri christianum. Et paulus. Opto apud deum.

et in modico et in magno non tantum te. sed et omnes qui au-
diunt hodie fieri tales qualis et ego sum exceptis
vinculis hiis. Et exurrexit rex et preses et bernice et
qui assidebant eis. Et cum secessissent loquebantur
ad invicem dicentes. quia nichil morte aut vinculis
dignum quid fecit homo iste. Agrippa autem festo dixit.
Dimitti poterat homo hic. si non appellasset cesarem.

XXV

Ut autem iudicatum est eum navi-
gare in italiam et tradi paulum cum reliquis
custodiis centurioni nomine iulio cohortis au-
guste. Ascendentes autem navem hadrumetinam
et incipientes navigare circa asie loca sustulimus
perseverante nobiscum aristarcho macedone thes-
salonicense. Sequenti autem die devenimus sydonem.
Humane autem tractans iulius paulum permisit
ad amicos ire et curam sui agere. Et inde cum sustu-
lissemus navigavimus cyprum propterea quod essent
venti contrarii. Et pelagus cilicie et pamphilie naviga-
tes venimus lystram que est licie. et ibi inveniens centurio navem
alexandrinam navigantem in italiam transposuit
nos in eam. Et cum multis diebus tarde navigare-
mus et vix devenissemus contra gnidum prohibente nos
vento. adnavigavimus crete iuxta salmonem.
et vix iuxta navigantes venimus in locum quen-
dam qui vocatur boni portus. cui iuxta civitas
erat thessala. Multo autem tempore peracto et cum iam
non esset tuta navigatio eo quod et ieiunium iam pre-
terisset consolabatur paulus dicens eis. Viri video
quoniam cum iniuria et multo dampno non solum honeris
et navis. sed et animarum nostrarum super navigacio.
Centurio autem gubernatori et nauclero magis
credebat quam hiis que a paulo dicebantur. Et cum
aptus non esset portus ad hiemandum plurimi statuerunt
consilium navigare inde si quomodo possent devenientes
phenicen hiemare portum crete respicientem
ad africum et ad chorum. Aspirante autem austro
estimantes propositum se tenere cum sustulissent
de asson legebant cretam. Non post multum autem
misit se contra ipsam ventus typhonicus qui voca-
tur euroaquilo. Cumque arrepta esset navis et non posset
conari in ventum data nave flatibus ferebamur.

Insulā aūt quandā decurrentes q̄ uocat̄ cauda:
potuim᷒ uix optinē scapham. Qua sublata:
adiutoriis utebātur; accingētes nauē. ti
mētes. ne in sirtim inciderent sūmisso uase sic
ferebant᷒. Valide aūt nob̄ tēpestate iactatis.
sequēti die iactū fecerūt. ⁊ tercia die suis mani
b᷒ armamēta nauis proiecerūt. Neq; sole aūt
neq; sydib᷒ apparentib᷒ p plures dies. ⁊ tēpes
tate nō exigua imminēte: iā ablata erat
spes oīs salutis nr̄e. ⁊ cū multa ieiunatio fu
isset: tūc stans paul᷒ in medio eoꝝ dix̄. Oportebat
quidē o uiri audito me: nō tollere a creta. lu
crique facere iniuriā hanc. ⁊ iacturā. ⁊ nūc suadeo
uob̄ bono aīo ēē: amissio .n. nulli᷒ aīe erit
ex uob̄ pret̄quā nauis. Astitit .n. m̄ hac
nocte angl᷒ dei cui᷒ sū ego ⁊ cui deseruio dicēs.
Ne timeas paule cesari te oportet assistē.
⁊ ecce donauit t̄ d̄s oīs q̄ nauigāt tecū.
Ppt̄ q̄d bono aīo estote uiri. credo eni deo
meo: q̄ sic erit quēadmodū dcm̄ ē m̄. In
insulā aūt quandā opt̄et nos deuenire. Sꝫ postea
q̄ quartadecima dies nox superuenit nauigātib᷒
nob̄ in adria circa mediā noctē: suspicabant᷒
naute apparere s̄ aliq̄m regionē. q̄ ⁊ sūmittētes
inuenerūt passus .xx. Et pusillū inde separati:
inuenerūt pass᷒ .xv. Timētes aūt ne in aspa lo
ca incideret᷒ de puppi. mittētes anchoras .iiij.
optabant diē fieri. Nautis uo q̄rentib᷒ fugē
de naui. cū misissent scaphā in mare. sub ob
tentu: q̄si inciperēt a prora anchoras extendē.
dix̄ paul᷒ centurioni ⁊ militib᷒. Nisi hii in naui
manserint: uos salui fi nō potestis. Tunc
absciderūt milites funes scaphe. ⁊ passi s̄
eā excidē. Et cū lux inciperet fieri. rogabat
paul᷒ oēs sumē cibū. dicēs. xiiij. hodie die
expectātes: ieiuni pmanetis nich accipiē
tes. Ppt̄ q̄d rogo uos accipē cibū p salu
te urā. q̄ nullius ur̄m capill᷒ de capite pibit
⁊ cū h dixisset: sumēs panē grās egit deo
in cōspectu oīm. ⁊ cū fregisset cepit manducare.
Animequiores aūt facti oēs. ⁊ ipi assūpserūt ci
bū. Erām᷒ uo uniuse aīe in naui. cc. lxx. vi.
⁊ saciati cibo. alleuiabāt nauē. iactātes
triticū in mare. Cū aūt dies fcs̄ eēt: t̄rā nō ag
noscebāt. sinū uo quendā ꝯsiderabāt hn̄tem
litꝰ in quē cogitabāt si possent eicē nauē.
Et cū anchoras sustulissent: ꝯmittebāt se
mari simul laxātes iuncturas gubnaclorꝫ.
⁊ leuato artemone. sc̄dm aure flatū: tē
debāt ad litꝰ. ⁊ cū incidissent in locū bytha
lassū: impegerūt nauē. ⁊ pra quidē fixa.
manebat imobil᷒. Puppis uo soluebat᷒
a ui maris. Militū aūt ꝯsiliū fuit ut custo
dias occiderent. neq̄s cū enatasset: effugeret.
Centurio aūt uolēs suare paulū: phibuit
fieri. iussitq; eos q̄ possent natare. mittē
se in mare primos. ⁊ euadē. ⁊ ad t̄rā exire.
⁊ ceteros alios in tabul᷒ ferebāt. q̄sdā sup ea.
q̄ de naui erāt. ⁊ sic fcm̄ ē ut oēs aīe euade
rēt ad t̄rā.

XXVIII

Et cū euasissem᷒ tūc ꝯgnouim᷒ q̄ milite ne insula uoca
bat᷒. Barbari uo p̄stabāt nō modicā hu
manitatē nob̄. Accēsa .n. pira reficiebāt
nos oēs ppt̄ imbrē q̄ imminebat ⁊ frigus.
Cū ꝯgregasset aūt paul᷒ sarmētoꝝ aliq̄n
tā multitudinē ⁊ inposuisset sup ignē. uipa
a calore cū processisset inuasit manū ei᷒. Ut uo
uiderūt barbari pendētē bestiā in manu ei᷒.
ad inuicē dicebāt. Utiq; homicida ē hō hic.
Qui cū euaserit de mari. ulcio eū nō sinit ui
uē. ⁊ ille quidē excuciēs bestiā in ignē. nich
mali passus ē. At illi existimabāt eū in
timore ꝯuertendū. ⁊ subito casurū ⁊ mori.
Diu aūt ill' expectātib᷒. ⁊ uidētib᷒ nich ma
li eo fieri: ꝯuertentes se. dicebāt eū ēē deū. In
locis aūt ill' erāt p̄dia principis insule no
mine publij. q̄ nos suscipiēs triduo benig
ne exhibuit. Cōtigit aūt prēm febrib᷒
⁊ dissinteria uexatū iacē. ad quē paul᷒ in
iuit. ⁊ cū orasset ⁊ inposuisset ei manū: saluauit
eū. Quo fcō: ⁊ oēs q̄ in insula hēbāt infirmita
tes: accedebāt ⁊ curabāt. Qui ⁊ multis hono

publiu

ribus honoraverunt nos. et navigantibus inposuerunt que necessaria erant. Post menses autem tres navigavimus in navi alexandrina que in insula hiemaverat cui erat insigne castorum. et cum venissemus syracusam: mansimus ibi triduo. Inde circumlegentes: devenimus regium. et post unum diem flante austro: secunda die venimus puteolos. ubi inventis fratribus rogati sumus manere apud eos dies vii. et sic venimus romam. Et inde cum audissent fratres: occurrerunt nobis usque ad forum appii et tres tabernas. Quos cum vidisset paulus: gratias agens deo accepit fiduciam. Cum venissemus autem romam permissum est paulo manere sibimet cum custodiente se milite. Post tertium autem diem convocavit primos iudeorum. Cumque convenissent: dicebat eis. Ego viri fratres nichil adversus plebem faciens aut morem paternum: vinctus ab iherosolimis traditus sum in manus romanorum. Qui cum interrogationem de me habuissent: voluerunt me dimittere. eo quod nulla causa esset mortis in me. Contradicentibus autem iudeis: coactus sum appellare cesarem. non quasi gentem meam habens aliquid accusare. Propter hanc igitur causam: rogavi vos videre et alloqui. Propter spem enim israel: cathena hac circumdatus sum. At illi dixerunt ad eum. Nos neque litteras accepimus de te a iudea. neque adveniens aliquis fratrum nuntiavit aut locutus est quid de te malum. Rogamus autem a te audire que sentis. Nam de secta hac notum est nobis: quia ubique ei contradicitur. Cum constituissent autem illi diem. venerunt ad eum in hospitium plures quibus exponebat testificans regnum dei. suadensque eis de ihesu ex lege moysi et prophetis. a mane usque ad vesperam. et quidam credebant hiis que dicebantur. quidam vero non credebant. Cumque invicem non essent consentientes: discedebant dicente paulo unum verbum quia bene spiritus sanctus locutus est per ysaiam prophetam ad patres nostros dicens. Vade ad populum istum et dic ad eos. Aure audietis et non intelligetis et videntes videbitis et non perspicietis. Incrassatum est enim cor populi huius. et auribus graviter audierunt et oculos suos compresserunt. ne forte videant oculis et auribus audiant et corde intelligant. et convertantur. et sanem eos. Notum ergo sit vobis, quoniam gentibus missum est hoc salutare dei. ipsi et audient. Mansit autem biennio toto in suo conducto. et suscipiebat omnes qui ingrediebantur ad eum. predicans regnum dei et docens que sunt de domino ihesu christo cum omni fiducia sine prohibitione.

[margin: a paulo]

[margin: et cum dixisset exierunt ... habentes inter se questionem]

Incipit prologus.

Non ita ordo est apud grecos qui integre sapiunt et fidem rectam sectantur epistolarum septem que canonice nuncupantur sicut in latinis codicibus invenitur. Ut quia petrus primus est in ordine apostolorum. prime sint etiam eius epistole in ordine ceterarum. Sed sicut evangelistas dudum ad veritatis lineam correximus ita has proprio ordini deo nos adiuvante reddidimus. Est enim prima earum iacobi una. petri due. iohannis tres. et iude una. Que si sicut ab eis digeste sunt. ita quoque ab interpretibus fideliter in latinum eloquium verterentur. nec ambiguitatem legentibus facerent nec sermonum varietas sese impugnaret. illo precipue loco ubi de unitate trinitatis in prima epistola iohannis positum legimus. In qua etiam ab infidelibus translatoribus multum erratum esse a fidei veritate comperimus. trium tantummodo vocabula hoc est aque sanguinis et spiritus in ipsa sua editione ponentibus. patris verbique et spiritus sancti testimonium omittentibus. In quo maxime et fides catholica roboratur et patris et filii et spiritus sancti una divinitatis substantia comprobatur. In ceteris vero epistolis quantum a nostra aliorum distet editio lectoris prudentie derelinquo. Sed tu virgo christi eustochium dum a me impensius scripture veritatem inquiris meam quodammodo senectutem invidorum dentibus corrodendam exponis qui me falsarium corruptoremque sanctarum pronuntiant scripturarum. Sed ego in tali opere nec emulorum meorum invidiam pertimesco. nec sancte scripture veritatem poscentibus denegabo.

Alius prologus.

Iacobus apostolus sanctum instruit clerum de multarum celestium preceptorum et regularum catholice observantie et demum

uicta pacie maiestate & dereuelacione plu

Iacob' dei et **Iacobi** timor & mēdacio magis
dn̄i nr̄i ihu xp̄i seru'. xii. tribub; q̄ sūt in
dispsione salutē. Omne gaudiū existima
te frs̄ mei cū in tēptaciones uarias incidi
ritis scientes q̄d pbacio fidei ur̄e paciam opatur.
paciā aute opus pfectū hʒ ut sitis pfecti
& integri i nllo deficientes. Si qis aut uestrū
indiget sapiā postulz a deo qui dat omib'
affluent' & nō impperat & dabit̄ ei. Postu
let aū in fide nichil hesitās. Qui ei hesitat
silis est fluctui maris q̄ a uēto mouetur
& circūfert'. Non g' estimet hō ille q̄d acci
piat aliq' a dn̄o. Vir duplex aīo incōstās
est in omib; uijs suis. Glorietur aū fr̄ humi
lis i sua exultacione diues aū i humilitate
sua. q2 sic flos feni trāsibit. Exort' est ē ei sol
cū ardore & arefecit fenū. & flos ei' decidit &
decor wlt' ei' depijt ita & diues i itinib' suis
marcescz. Bt̄s uir q̄ suffert tēptacōē quin cū
pbat' fuit accipiet corōnā uite quā repro
misit d̄s diligētib; se. Nemo cū tēptatur
dicat quo' a d̄o tēptat'. d̄s enī intēptator ma
lor' ē. ipe enī neminē tēptat. Vnusquisq; u'
tēptatur a cōcupiscēcia sua abstract' & illec
tus. Deinde cōcupia cū cōcep' pccm̄ pit. Pec
catū uo cū cōsumatū fuit generat mortem.
Nolite itaq; errare frs̄ mei dilcissimi. Oē
datū optimū. & oē donū pfctū desursū est
descēdēs. a p̄re luminū apd' quē n̄ est trās
mutacio. n' uicissitudis obumbracio. Volū
tarie enī genuit nos u'bo ueritatis vt sim'
iniciū aliq' creature ei'. Scitis frs̄ mei dile
ctissimi. Sit aū omis hō uelox ad audi
endū. tard' aū ad loquēdū & tard' ad irā.
Ira enī iusticiā uiri dī nō opatur. pp' q̄d abi
cientes oēm imūdiciā & habūdanciā ma
licie. i mansuetudie suscipite insitū u'bū
q̄d pt' salua**re** aīas ur̄as. Estote
aū factores u'bi & n̄ auditores tm̄. fallētes
uos metipos q2 si qis auditor ē u'bi et nō
factor hic cōpabit' uiro cōsideranti wltū natiuita
tis sue i speclo. Cōsidauit ei se & abijt et
statī oblit' est q̄lis fuit. Qui aū pspexit
i lege pfcē libtatis & pmāserit i ea. n̄ au
ditor oblituos' fc̄s sʒ factor opis. hic bt̄s in
factō suo erit. Si qis aū putat se relioSū ee
nō refrenās linguā suā sʒ seducēs cor suū
hui' uana ē religio. Relio munda & imma
culata apd' dm̄ & p̄rem hec ē. Visitare pu
pillos & uiduas i tribl'one eor' & immaculā

Fratres **M**ei se custodire ab h' sclo.
Fratres mei nolite i psonar' accepcione h're fide
dn̄i nr̄i ihu x' glē. Etenī si introierit i cōue
tū urm̄ uir anulū aureū hn̄s i ueste cā
dida. introierit aut' paup' i sordido habitu.
& intendatis i eū qui idut' est ueste pclara
& si dixeritis ei tu sede hic bn̄ paupi dica
tis. tu sta illic aut sede sb' scabello pedū
meor'. n̄ne iudicatis ap' uos metipos &
fc̄i estis iudices cogitacōm iniq̄r'. audite
frs̄ mei dilctissimi. n̄ne d̄s elegit paupes
i hoc mūdo diuites i fide et h'edes regni
q̄d pmisit diligētib; se. Vos aū exhono
rastis paupem. Nōne diuites p potenciā
opprimūt nos & ipi trahūt ad iudicia. Nō
ne ipi blasphemāt bonū nomē q̄d inuoca
tū ē sup nos. Si tn̄ legē pficitis regalē
s'cdm̄ scripturas. diliges p̄ximū tuū sicut
te ipm̄ bn̄ facitis. Si aū psonas accipitis
pccm̄ opamini redarguti a lege. q̄i trāsgres
sores. Quicūq; aut totā legē obsuauit.
offendat aut i vno fc̄s ē oīm reus. Qui ei
dix. nō mechaberis dix' & nō occides. Q' si
nō mechaberis. occidas aut fc̄s es trāsgressor
legis. Sic loquimini & sic facite sic p lege
libtatis i ncipientes iudicari. Iudiciū enī
sine mīa fiet ei. q̄ n̄ facit mīam. Sup' exal
tat aut mīa iudiciū. Quid pderit frs̄ mei.
si fidē dicat qs̄ se h're opa aut nō heat. Nū
quid fides poterit saluare eū. Si aū fr̄ et
soror nudi sint & indigeant uictu cotidiano

dicat autem de vobis aliquis illis ite in pace calefacimini et saturemini non dederitis autem eis que necessaria sunt corpori quid proderit. Sic et fides si non habeat opera mortua est in semetipsa. Sed dicet aliquis. Tu fidem habes et ego opera. Ostende mihi fidem sine operibus et ego ostendam tibi ex operibus fidem meam. Tu credis quoniam unus est deus bene facis. et demones credunt et contremiscunt. Vis autem scire o homo inanis quoniam fides sine operibus ociosa est. Abraham pater noster nonne ex operibus iustificatus est offerens filium suum ysaac super altare. Vides quoniam fides cooperabatur operibus illius. et ex operibus fides consummata est et suppleta est scriptura dicens. Credidit abraham deo et reputatum est illi ad iustitiam et amicus dei appellatus est. Videtis quoniam ex operibus iustificatur homo non ex fide tantum. Similiter autem et raab meretrix nonne ex operibus iustificata est suscipiens nuntios et alia via eiciens. Sicut enim corpus sine spiritu mortuum est ita et fides sine operibus mortua est.

II

Nolite plures magistri fieri fratres mei scientes quoniam maius iudicium sumitis. In multis enim offendimus omnes. Si quis in verbo non offendit hic perfectus est vir. Potest etiam freno circumducere totum corpus. Si autem equis frenos in ora mittimus ad consentiendum nobis et omne corpus eorum circumferimus. Ecce et naves cum magne sint et a ventis validis minentur circumferuntur autem a modico gubernaculo ubi impetus dirigentis voluerit. Ita et lingua modicum quidem membrum est et magna exaltat. Ecce quantus ignis quam magnam silvam incendit. Et lingua ignis est universitas iniquitatis. Lingua constituitur in membris nostris que maculat totum corpus et inflammat rotam nativitatis nostre inflammata a gehenna. Omnis enim natura bestiarum et volucrum et serpentium et ceterorum domantur et domita sunt a natura humana. Linguam autem nullus hominum domare potest. Inquietum malum plena veneno mortifero. In ipsa benedicimus patrem et in ipsa maledicimus homines qui ad similitudinem dei facti sunt. Ex ipso ore procedit benedictio et maledictio. Non oportet fratres mei hec ita fieri. Numquid fons de eodem foramine emanat dulcem et amaram aquam. Numquid potest fratres mei ficus uvas facere aut vitis ficus. Sic neque salsa dulcem potest facere aquam. Quis sapiens et disciplinatus inter vos. Ostendat ex bona conversatione operationem suam in mansuetudine sapientie. Quod si zelum amarum habetis et contentiones sint in cordibus vestris nolite gloriari et mendaces esse adversus veritatem. Non est enim ista sapientia desursum descendens sed terrena animalis diabolica. Ubi enim zelus et contentio ibi inconstantia et omne opus pravum. Que autem desursum est sapientia primum quidem pudica deinde pacifica modesta suadibilis bonis consentiens plena misericordia et fructibus bonis iudicans sine simulatione. Fructus autem iustitie in pace seminatur facientibus pacem.

III

Unde bella et lites in vobis. Nonne ex concupiscentiis que militant in membris vestris. Concupiscitis et non habetis occiditis et zelatis et non potestis adipisci. litigatis et belligeratis et non habetis propter quod non postulatis. Petitis et non accipitis eo quod male petatis ut in concupiscentiis vestris insumatis. Adulteri nescitis quia amicitia huius mundi inimica est dei. Quicumque ergo voluerit esse amicus huius seculi inimicus dei constituitur. An putatis quia inaniter scriptura dicat. Ad invidiam concupiscit spiritus qui habitat in vobis. Maiorem autem dat gratiam. propter quod dicit deus superbis resistit. humilibus autem dat gratiam. Subditi ergo estote deo. resistite autem diabolo et fugiet a vobis. Appropinquate deo et appropinquabit vobis. Emundate manus peccatores et purificate corda vestra duplices animo. Miseri estote et lugete. Risus enim vester in luctum convertatur et gaudium in merorem. Humiliamini in conspectu domini et exaltabit vos. Nolite detrahere alterutrum fratres mei. Qui detrahit fratri aut qui iudicat fratrem suum detrahit legi et iudicat legem. Si autem iudicas legem non es factor legis sed iudex. Unus est enim legislator et iudex qui potest perdere et liberare. Tu autem quis es qui iudicas proximum tuum. Ecce nunc qui dicitis hodie aut crastino ibimus in illam civitatem

illa͂ z faciemus ibi quidem annum z mercabimur z lucrum faciemus qui ignoratis quid sit uobis in crastino. Que enim est uita uestra? Vapor est ad modicum parens deinceps exterminabitur pro eo ut dicatis. Si dominus uoluerit z si uixerimus faciemus hoc aut illud. Nunc autem exultatis in superbiis uestris. Omnis exultatio talis maligna est. Scienti enim bonum z non facienti peccatum est illi. V

Agite nunc diuites plorate ululantes in miseriis uestris que aduenient uobis. Diuicie uestre putrefacte sunt z uestimenta uestra a tineis comesta sunt. Aurum z argentum uestrum eruginauit z erugo eorum in testimonium uobis erit z manducabit carnes uestras sicut ignis. Thesaurizastis uobis iram in nouissimis diebus. Ecce merces operariorum uestrorum qui messuerunt regiones uestras que fraudata est a uobis clamat z clamor eorum in aures domini sabaoth introiuit. Epulati estis super terram z in luxuriis uestris enutristis corda uestra in die occisionis. Adduxistis z occidistis iustum z non restitit uobis. Pacientes igitur estote fratres mei usque in aduentum domini. Ecce agricola expectat preciosum fructum terre pacienter ferens donec accipiat temporaneum z serotinum. Pacientes igitur estote z uos z confirmate corda uestra quoniam aduentus domini appropinquabit. Nolite ingemiscere fratres in alterutrum ut non iudicemini. Ecce iudex ante ianuam assistit. Exemplum accipite fratres exitus mali z longanimitatis laboris z paciencie prophetas qui locuti sunt in nomine domini. Ecce beatificamus eos qui sustinuerunt. Sufferentiam iob audistis z finem domini uidistis quoniam misericors est dominus z miserator. Ante omnia autem fratres mei nolite iurare neque per celum neque per terram neque per aliud quodcumque iuramentum. Sit autem uestrum est est non non. ut non sub iudicio decidatis. Tristatur autem aliquis uestrum oret equo animo z psallat. Infirmatur aliquis ex uobis inducat presbiteros ecclesie z orent super eum unguentes eum oleo in nomine domini z oratio fidei saluabit infirmum z alleuiabit eum dominus z si in peccatis sit dimittentur ei. Confitemini ergo alterutrum peccata uestra z orate pro inuicem ut saluemini. Multum enim ualet deprecatio iusti assidua. Helyas homo erat similis nobis passibilis z oratione orauit ut non plueret super terram z non pluit annos tres z menses sex. Et rursum orauit z celum dedit pluuiam z terra dedit fructum suum. Fratres mei si quis errauerit a ueritate z conuerterit quis eum scire debet quoniam qui conuerti fecit peccatorem ab errore uie sue saluabit animam suam a morte z operit multitudinem peccatorum.

Incipit prologus

Symon petrus filius iohannis prouincie galilee e uico bethsayda frater andree apostoli discipulos saluatoris in toto orbe diffusos per gentes in hoc scripto monstrat z premonens penitere suadet z in nouam uitam perfecte tota sollicitudine exhortatur.

Incipit Epistola prima petri

Petrus apostolus iesu christi electis aduenis dispersionis ponti galatie capadocie asye z bithinie secundum prescientiam dei patris in sanctificationem spiritus in obedientiam z aspersionem sanguinis iesu christi. Gratia uobis z pax multiplicetur. Benedictus deus z pater domini nostri iesu christi qui secundum magnam misericordiam suam regenerauit nos in spem uiuam per resurrectionem iesu christi ex mortuis in hereditatem incorruptibilem z incontaminatam z inmarcessibilem conseruatam in celis in uobis qui in uirtute dei custodimini per fidem in salutem paratam reuelari in tempore nouissimo in quo exultabitis. Modicum nunc si oportet contristari in uariis temptationibus ut probatio fidei uestre multo preciosior sit auro quod per ignem probatur inueniatur in laudem z gloriam z honorem in reuelatione iesu christi. Quem cum non uideritis diligitis in quem nunc quoque non uidentes creditis. credentes autem exultabitis leticia [inenarrabili] z glorificata reportantes finem fidei uestre salutem animarum uestrarum. De qua salute exquisierunt atque scrutati sunt prophete qui de futura in uobis gratia prophetauerunt scrutantes in quod uel quale tempus significaret in eis spiritus christi. prenuncians eas que in christo sunt passiones z posteriores glorias. Quibus reuelatum est quia non sibi ipsis uobis autem ministrabant ea que nunc nunciata sunt uobis per eos qui euangelizauerunt uobis

spiritu sancto misso de celo in quem desiderant angeli prospicere. Propter quod succincti lumbos mentis vestre sobrii perfecte sperate in eam que offertur vobis gratiam in revelatione Ihesu Christi, quasi filii obedientie non configurati prioribus ignorantie vestre desideriis, sed secundum eum qui vocavit vos sanctum et ipsi in omni conversatione sancti sitis quoniam scriptum est: Sancti eritis quoniam ego sanctus sum. Et si patrem invocatis eum qui sine personarum acceptione iudicat secundum uniuscuiusque opus in timore incolatus vestri tempore conversamini. Scientes quod non corruptibilibus auro vel argento redempti estis de vana vestra conversatione paterne traditionis sed pretioso sanguine quasi agni incontaminati et immaculati Christi Ihesu. Precogniti quidem ante mundi constitutionem manifestati autem temporibus novissimis propter vos qui per ipsum fideles estis in deo qui suscitavit eum a mortuis et dedit illi gloriam sempiternam ut fides vestra et spes esset in deo. Animas vestras castificantes in obedientia caritatis in fraternitatis amore simplici ex corde invicem diligite attentius renati non ex semine corruptibili sed incorruptibili per verbum dei vivi et permanentis in eternum. Quia omnis caro fenum et omnis gloria eius tamquam flos feni. Exaruit fenum et flos eius decidit. Verbum autem domini manet in eternum. Hoc est autem verbum quod evangelizatum est in vos. II

Deponentes igitur omnem maliciam et omnem dolum et simulationes et invidias et omnes detractiones sicut modo geniti infantes rationabiles sine dolo lac concupiscite ut in eo crescatis in salutem. Si tamen gustastis quoniam dulcis est dominus. Ad quem accedentes lapidem vivum ab hominibus quidem reprobatum a deo autem electum et honorificatum et ipsi tamquam lapides vivi superedificamini domos spirituales sacerdotium sanctum offerre spirituales hostias acceptabiles deo per Ihesum Christum. Propter quod continet scriptura: Ecce pono in Syon lapidem summum angularem electum pretiosum et qui crediderit in eum non confundetur. Vobis igitur honor credentibus. Non credentibus autem lapis quem reprobaverunt edificantes hic factus est in caput anguli et lapis offensionis et petra scandali his qui offendunt verbo, nec credunt in quo et positi sunt. Vos autem estis genus electum regale sacerdotium gens sancta populus acquisitionis ut virtutes eius annuncietis qui de tenebris vos vocavit in admirabile lumen suum. Qui aliquando non populus nunc autem populus dei. Qui non consecuti misericordiam nunc autem misericordiam consecuti. Carissimi obsecro vos tamquam advenas et peregrinos abstinere vos a carnalibus desideriis que militant adversus animam, conversationem vestram inter gentes habentes bonam, ut in eo quod detrectant de vobis tamquam de malefactoribus ex bonis operibus vos considerantes glorificent deum in die visitationis. Subiecti estote omni humane creature propter deum sive regi quasi precellenti sive ducibus tamquam ab eo missis ad vindictam malefactorum laudem vero bonorum quia sic est voluntas dei ut benefacientes obmutescere faciatis imprudentium hominum ignorantiam. Quasi liberi et non velamen habentes malicie libertatem sed sicut servi dei. Omnes honorate fraternitatem diligite deum timete regem honorificate. Servi subditi estote in omni timore dominis non tantum bonis et modestis sed et dyscolis. Hec est enim gratia si propter dei conscientiam sustinet quis tristitias patiens iniuste. Que enim gratia est si peccantes et colaphizati suffertis? Sed si benefacientes patienter sustinetis hec est gratia apud deum. In hoc enim vocati estis quia et Christus passus est pro nobis vobis relinquens exemplum ut sequamini vestigia eius. Qui peccatum non fecit nec inventus est dolus in ore eius. Qui cum malediceretur non maledicebat. Cum pateretur non comminabatur. Tradebat autem iudicanti se iniuste. Qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum ut peccatis mortui iustitie vivamus cuius livore sanati estis. Eratis enim sicut oves errantes sed conversi estis nunc ad pastorem et episcopum animarum vestrarum. III

Similiter et mulieres subdite sint viris suis ut et si qui non credunt verbo per mulierum conversationem sine verbo lucrifiant considerantes in timore castam conversationem vestram. Quarum sit non extrinsecus capillatura aut circumdatio auri aut indumenti vestimentorum cultus sed qui est absconditus cordis homo in incorruptibilitate

eti et modesti spiritus qui est in conspectu domini locuples. Sic enim aliquando et sancte mulieres sperantes in deo or nabant se subiecte propriis viris. sicut sara obedi ebat abrahe dominum eum vocans cuius estis filie benefacientes et non pertimentes ullam perturbationem. Vi ri similiter cohabitantes secundum scientiam quasi infirmiori vasculo muliebri impartientes honorem tamquam coheredibus gratie vite ut non impe diantur orationes vestre. In fide autem omnes unanimes in oratione estote compatientes fraternitatis amatores misericordes modesti humiles non reddentes ma lum pro malo nec maledictum pro maledicto. sed econtrario benedicentes quia in hoc vocati estis ut benedictionem hereditate possideatis. Qui enim vult vitam di ligere et videre dies bonos coherceat linguam suam a malo et labia eius ne loquantur dolum. Declinet autem a malo et faciat bonum inquirat pacem et persequatur eam. quia oculi domini super iustos et aures eius in preces eorum. vultus autem domini super facientes ma la. Et quis est qui vobis noceat si boni emulatores fueritis. Sed et si quid patimini propter iustitiam beati. Timorem autem eorum ne timueritis ut non conturbemini. Dominum autem christum sanctificate in cordibus vestris. parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea que in vobis est fide et spe. Sed cum modestia et timore conscientiam habentes bonam ut in eo quod detrahunt de vobis confundantur qui calumpniantur vestram bo nam in christo conversationem. Melius est enim benefacientes si velit voluntas dei pati. quam male facientes. Quia et christus semel pro peccatis vestris mortuus est iustus pro iniustis. ut nos offerret deo mortificatos quidem carne vivificatos autem spiritu. In quo et his qui in carcere conclusi erant spiritualiter veniens predica vit. qui increduli fuerant aliquando quando expecta bant dei patientiam in diebus noe cum archa fabricare tur in qua pauci id est viii anime salve facte sunt per aquam. quod et nos similis forme salvos facit baptisma. Non carnis depositio sordium. sed conscientie bone interrogatio in deum per resurrectionem domini nostri ihesu christi qui est in dextera dei patris deglutiens mortem ut vi te eterne heredes efficeremur. profectus in celum subiectis sibi angelis et potestatibus et virtutibus. IIII

Pro christo igitur passo in carne et vos eadem cogitatione armamini quia qui passus est carne desi it a peccatis ut iam non hominum desideriis sed volunta ti dei quod reliquum est in carne vivat temporis. Suf ficit enim preteritum tempus ad voluntatem gentium consummandam. qui ambulaverunt in luxuriis in desideriis vinolentiis comessationibus potationibus et illicitis ydolorum cultibus. in quibus nunc obstupescunt. In quo admirantur non concurrentibus vobis in eandem luxurie confusionem blasphemantes qui reddent rationem ei qui paratus est iudicare vivos et mortuos. propter hoc enim et mortuis evangelizatum est ut iudicentur quidem secundum homines in carne vivant autem secundum deum in spiritu. Omnium autem finis appropinquabit. Estote igitur prudentes et vigilate in orationibus. ante omnia autem mutuam in vobismetipsis caritatem continuam habentes quia caritas operit multitudinem peccatorum. hospitales invicem sine murmuratione unusquisque sicut accepit gratiam in alterutrum illam administrantes sicut boni dispensatores multiformis gratie dei. Si quis loquitur quasi sermones dei. si quis ministrat tamquam ex virtute quam administrat deus ut in omnibus honorificetur deus per ihesum christum dominum nostrum cui est gloria et imperium in secula seculorum amen. Carissimi nolite peregrinari in fervore qui ad temptationem vobis fit quasi novi aliquid vobis contingat. Sed communicantes christi passi onibus gaudete ut in revelatione glorie eius gaudeantis exultantes. Si exprobamini in nomine christi beati eritis quoniam quod est honoris glorie et virtutis dei et qui est eius spiritus super vos requiescit. Nemo autem vestrum patiatur quasi homicida aut fur aut maledicus aut alienorum appetitor. Si autem ut christianus non erubescat glorificet autem deum in isto nomine. quoniam tempus est ut incipiat iudicium a domo domini. Si autem primum a vobis quis finis eorum qui non credunt dei evangelio. Et si iustus vix salvabitur impius et peccator ubi parebunt. Itaque et hii qui patiuntur secundum voluntatem dei. fideli creatori commendent animas suas in benefactis. V

Seniores ergo qui in vobis sunt obsecro consenior et testis christi passionum qui et eius que in futuro re velanda est communicator. pascite qui in vobis est gregem

est gregem

mulieri

bean

domo

non

libi

dī prouidētes nō coacte s; spōtanee scdm dm. neq;
tpis lucri grā. s; uolūtarie. neq; ut dn̄antes
ī clis s; forā fci gg̃is ex aīo. Et cū apparuit pn
ceps pastor̄ pcipietis īmarcessibilē glē co
ronā. Similr̄ adolescētes sbditi estote seni
oribz. Oms aūt īuicē hūilitatē īsinuate
qz d's supbis resistit hūilibz aūt dat grām.
hūiliamini igr̄ sb potēti manu dī ut uos ex
altet ī tpe uisitacōis omnē sollicitudiē
urām piciētes ī eū. qm ipi cura ē de uob.
Sobrij estote z uigilate qz aduersari' ur' dy
abol' tanqm leo rugiēs circuit qrēs quē de
uoret. cui resistite fortes ī fide. sciētes eañ
de passionē ei q̄ ī mūdo ē ure fr̄nitatis fi.
Ds aū oīs grē q̄ uocauit uos ī etnā suā
glām ī xp̄o ihū modicū passos ipē pficiet cō
firmabit solidabitq; ipi glā z īpiū ī scla
sclor̄ am̄. P siluanū fidelē frēm uob ut ar
bitror breuit' scripsi. obsecrās z attestās hāc
ēē uerā grām dī in q̄ statis. Salutat uos ec
clesia q̄ ī babilone elc̄a z marc' fili' m's. Sa
lutate īuicē ī osclo scō. Grā uob oībz q̄ estis
ī xp̄o ihū. Am̄.

Incipit plog'

Symō petr' p fide huic
mūdo sapiētes mortuos ēē
declarat. eisdē pietatis q̄nta
sit magnitudo luce ipa clari' ipa maifestat.

Epl'a secūda petri

Symō petr' seruus z apl's ihū xp̄i.
hij q̄ coequalē nobcū sortiti
s fidē ī iusticia dī nr̄i z sal
uatoris xp̄i ihū grā uob. et
pax adimpleat' ī cognitōe ihū xp̄i dn̄i nr̄i. Quomō
oīa uob diuine ututis sue q̄ ad uitā z pie
tatē donata s p cognicōz ei' q̄ uocauit nos
ppa glā z uirtute p q̄m maxīa z pciosa uob
pmissa donauit. ut p hec efficiamini diuine cō
sortes nature. fugiētes ei' q̄ in mūdo ē corupt
sciētie corrupcōz. Vos aū curā oēm sbīferē
tes mīstrate ī fide urā uirtutē. ī uirtute aū
sciām. ī scia aū abstinētiā. ī abstinētia aū
pacīam. ī paciā aūt pietatē. ī pietate aū
frr̄nitatis amorē ī amore aū frr̄nitatis
caritatē. Hec eī si uobcū assint z supent nō
uacuos nō sine fructu uos cōstituet ī dn̄i nr̄i
ihū xp̄i cognitiōe. Cui eī nō psto s hec cecus ē z ma
nu temptās obliuionē accipiēs purgacōis ue
ter' suor̄ delictor̄. Quapp frēs magis sata
gite. ut p bona opa certā urām uocacōz et
electiōz faciatis. Hec eī faciētes nō peccabitis
aliqn. Sic n. habūdanter mīstrabit' uob ī
troit' ī eternū regnū dn̄i nr̄i z saluatoris ihū xp̄i.
Ppt qd uos incipiā semp cōmonere de hijs eq̄
dē sciētes z cōfirmatos uos ī psenti ueritate.
Iustū aūt arbitror qm diu sū ī hoc tabna
clo suscitare uos ī cōmonitōe certus q̄ uelox
ē deposicō tabnacli mei. scdm q̄ dn̄s nr̄ ihs
xp̄s significauit mī. Dabo aū opa z frequēter
uos hēre post obitū meū. ut hor̄ memoriā
faciatis. Nō aūt ī doctas [fabulas] secuti notā fecim'
uob dn̄i nr̄i ihū xp̄i uirtutē z psciam. s; specta
tores facti illi' magnitudinis. Accipiēs eī a deo prē
honorē z glām uoce delapsa ad eū hmōi
magnifica glā. Hic ē fili' m's dilcs' in quo m' cō
placui. ipm audite. z hāc uocē nos audi
uim' de celo allatā cū eēm' cū ipo ī mōte scō. z hēm'
firmiorē ppheticū smonē. cui bn̄ facitis at
tendētes q̄si lucnē lucēti ī caliginoso loco do
nec illucescat dies. z lucifer oriat' ī cordibus
uris. hoc pmū itelligētes. q̄ oīs pphetia scrip
ture ppria interptacōe nō fit. Non eī uolūtate hūana
allata ē aliqn pphetia s; spū scō īspirati
locuti s dī sci hoīes.

Fuerūt uo z pseudo pphe ī ppl'o sic z ī uob erūt magri
mēdaces q̄ introducēt sectas pdicōis z eū q̄
emit eos dn̄m negant. sup ducētes s celerē
pdicōz. Et multi secuti luxurias eor̄ p q̄s
uia ueritatis blasphemabit'. Et ī auaricia
fictis ubis de uob negociabunt' quibz iudi
ciū iā olim nō cessat z pdicō eor̄ nō dormitat.
Si eī d's angelis pccantibz nō pepcit. s; ru
dētibz inferi detractos ī tartar' tradidit.

cruciandos in iudicium reservari, et si originali mundo non pepercit, sed octavum Noe iustitiae praeconem custodivit, diluvium mundo impiorum inducens, et civitates Sodomorum et Gomorraeorum in cinerem redigens eversione damnavit, exemplum eorum qui impie acturi sunt ponens, et iustum Loth oppressum a nefandorum iniuria ac luxuria conversatione eripuit, aspectu enim et auditu iustus erat, habitans apud eos qui de die in diem animam iustam iniquis operibus cruciabant. Novit Dominus pios de temptatione eripere, iniquos vero in diem iudicii reservare cruciandos, magis autem eos qui post carnem in concupiscentia immunditiae ambulant, dominationemque contemnunt, audaces, sibi placentes, sectas non metuunt facere blasphemantes, ubi angeli fortitudine et virtute cum sint maiores non portant adversum se execrabile iudicium. Hii vero velud irrationabilia pecora naturaliter in captionem et in perniciem, in his quae ignorant blasphemantes, in corruptione sua peribunt, percipientes mercedem iniustitiae, voluptatem existimantes diei delicias, coinquinationes et maculae, deliciis affluentes, in conviviis suis luxuriantes vobiscum, oculos habentes plenos adulterii et incessabilis delicti, pellicientes animas instabiles, cor exercitatum avaritia habentes, maledictionis filii, derelinquentes rectam viam erraverunt, secuti viam Balaam ex Bosor, qui mercedem iniquitatis amavit, correptionem vero habuit suae vesaniae: subiugale mutum animal hominis voce loquens prohibuit prophetae insipientiam. Hii sunt fontes sine aqua, et nebulae turbinibus exagitatae, quibus caligo tenebrarum reservatur. Superba enim vanitatis loquentes pelliciunt in desideriis carnis luxuriae eos qui paululum effugiunt, qui in errore conversantur, libertatem illis promittentes, cum ipsi servi sint corruptionis. A quo enim quis superatus est, huius et servus est. Si enim refugientes coinquinationes mundi in cognitione Domini nostri et salvatoris Iesu Christi, his rursus implicati superantur, facta sunt eis posteriora deteriora prioribus. Melius enim erat illis non cognoscere viam iustitiae, quam post agnitionem retrorsum converti ab eo quod illis traditum est sancto mandato. Contigit enim eis illud veri proverbii: Canis reversus ad vomitum suum, et sus lota in volutabro luti.

III

Hanc ecce vobis karissimi secundam scribo epistulam, in quibus excito vestram in commonitione sinceram mentem, ut memores sitis eorum quae praedixi verborum sanctorum prophetarum et apostolorum vestrorum praeceptorum Domini salvatoris. Hoc primum scientes, quia venient in novissimis diebus in deceptione illusores, iuxta proprias concupiscentias ambulantes, dicentes: Ubi est promissio aut adventus eius? Ex quo enim patres nostri dormierunt, omnia sic perseverant ab initio creaturae. Latet enim eos hoc volentes, quia caeli erant prius, et terra de aqua et per aquam consistens Dei verbo, per quae ille tunc mundus aqua inundatus periit. Caeli autem qui nunc sunt et terra eodem verbo repositi sunt, igni reservati in diem iudicii et perditionis impiorum hominum. Unum vero hoc non lateat vos karissimi, quia unus dies apud Dominum sicut mille anni, et mille sicut dies unus. Non tardat Dominus promissionem suam, sicut quidam existimant, sed patienter agit propter vos, nolens aliquos perire, sed omnes ad paenitentiam converti. Adveniet autem dies Domini ut fur, in quo caeli magno impetu transient, elementa vero calore solventur, terra autem et quae in ipsa sunt omnia opera exurentur. Cum igitur haec omnia dissolvenda sint, quales oportet vos esse in sanctis conversationibus et pietatibus, expectantes et properantes in adventum diei Domini, per quem caeli ardentes solventur, et elementa ignis ardore tabescent. Novos vero caelos et novam terram secundum promissa ipsius expectamus, in quibus iustitia habitat. Propter quod karissimi haec expectantes satagite immaculati et inviolati ei inveniri in pace, et Domini nostri longanimitatem salutem arbitramini, sicut et karissimus frater noster Paulus secundum datam sibi sapientiam scripsit vobis, sicut et in omnibus epistulis loquens in eis de his, in quibus sunt quaedam difficilia intellectu, quae indocti et instabiles depravant, sicut et ceteras scripturas, ad suam ipsorum perditionem. Vos igitur fratres praescientes custodite, ne insipientium errore traducti excidatis a propria firmitate. Crescite vero in gratia et in cognitione Domini nostri Iesu Christi et salvatoris nostri. Ipsi gloria et nunc et in diem aeternitatis. Amen.

Incipit prologus super epistulam Iohannis

Margin: pecora; ubi est promissio

Ratio ubi quod deus ipse sit caritas manifestat, ostendens fratrum non diligere non posse eos qui disertant, ut esse corporei homicida, eo quod sint infectionis occasio. Epistola prima Iohannis

Quod fuit ab initio quod audivimus quod vidimus oculis nostris quod perspeximus et manus nostre contrectaverunt de verbo vite. Et vita manifestata est, et vidimus et testamur et annunciamus vobis vitam eternam que erat apud patrem et apparuit nobis. Quod vidimus et audivimus annunciamus vobis ut et vos societatem habeatis nobiscum, et societas nostra sit cum patre et cum filio eius Iesu Christo. Et hec scribimus vobis ut gaudeatis et gaudium vestrum sit plenum. Et hec est annunciatio quam audivimus ab eo et annunciamus vobis: quoniam deus lux est et tenebre in eo non sunt ulle. Si dixerimus quoniam societatem habemus cum eo et in tenebris ambulamus, mentimur et veritatem non facimus. Si autem in luce ambulemus sicut et ipse est in luce, societatem habemus ad invicem, et sanguis Iesu filii eius emundat nos ab omni peccato. Si dixerimus quia peccatum non habemus, ipsi nos seducimus et veritas in nobis non est. Si confiteamur peccata nostra, fidelis est et iustus ut remittat nobis peccata et emundet nos ab omni iniquitate. Si dixerimus quoniam non peccavimus, mendacem facimus eum et verbum eius in nobis non est. II

Filioli mei, hec scribo vobis ut non peccetis. Sed et si quis peccaverit, advocatum habemus apud patrem Iesum Christum iustum, et ipse est propiciatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantum sed et pro totius mundi. Et in hoc scimus quoniam cognovimus eum, si mandata eius observemus. Qui dicit se nosse deum et mandata eius non custodit, mendax est et veritas in eo non est. Qui autem servat verbum eius, vere in hoc caritas dei perfecta est. In hoc scimus quoniam in ipso sumus. Qui dicit se in illo manere, debet sicut ille ambulavit et ipse ambulare. Karissimi, non mandatum novum scribo vobis, sed mandatum vetus quod habuistis ab initio. Mandatum vetus est verbum quod audistis. Iterum mandatum novum scribo vobis, quod verum est in ipso et in vobis, quia tenebre transierunt et verum lumen iam lucet. Qui dicit se in luce esse et fratrem suum odit in tenebris est usque adhuc. Qui diligit fratrem suum in lumine permanet, et scandalum in eo non est. Qui autem odit fratrem suum in tenebris est et in tenebris ambulat, et nescit quo eat, quoniam tenebre obcecaverunt oculos eius. Scribo vobis, patres, quoniam cognovistis eum qui ab initio est. Scribo vobis, filioli, quoniam remittuntur vobis peccata propter nomen eius. Scribo vobis adolescentes quoniam vicistis malignum. Scribo vobis infantes quoniam cognovistis patrem. Scribo vobis iuvenes quoniam iuvenes fortes estis et verbum manet in vobis et vicistis malignum. Nolite diligere mundum neque ea que in mundo sunt. Si quis diligit mundum, non est caritas patris in eo, quoniam omne quod est in mundo concupiscentia carnis est et concupiscentia oculorum et superbia vite, que non est ex patre sed ex mundo est. Et mundus transibit et concupiscentia eius. Qui autem facit voluntatem dei manet in eternum. Filioli, novissima hora est, et sicut audistis quia antichristus venit, nunc antichristi multi facti sunt. Unde scimus quia novissima hora est. Ex nobis prodierunt sed ex nobis non erant. Nam si fuissent ex nobis, permansissent utique nobiscum. Sed ut manifesti sint quoniam non sunt omnes ex nobis. Sed vos unctionem habetis a sancto et nostis omnia. Non scripsi vobis quasi ignorantibus veritatem, sed quasi scientibus eam, et quia omne mendacium ex veritate non est. Quis est mendax nisi is qui negat quoniam Iesus non est Christus? Hic est antichristus qui negat patrem et filium. Omnis qui negat filium nec patrem habet; qui confitetur filium et patrem habet. Vos quod audistis ab initio in vobis permaneat. Si autem in vobis permanserit quod ab initio audistis, et vos in filio et patre manebitis. Et hec est repromissio quam ipse pollicitus est vobis, vitam eternam. Hec scripsi vobis de his qui seducunt vos. Et vos unctionem quam accepistis ab eo maneat in vobis. Et non necesse habetis ut aliquis doceat vos, sed sicut unctio eius docet vos de omnibus, et verum est et non est mendacium, et sicut docuit vos manete in eo, ut cum apparuerit habeamus fiduciam et non confundamur ab eo in adventu eius. Si scitis quoniam iustus est, scitote quoniam et omnis qui facit

III capl

iusticiam ex ipso natus est. Videte qualem caritatem dedit nobis deus pater. ut filii dei nominemur et simus. Propter hoc mundus non novit nos quia non novit eum. Karissimi nunc filii dei sumus et nondum apparuit quid erimus. Scimus quoniam cum apparuit similes ei erimus quoniam videbimus eum sicuti est. Et omnis qui habet hanc spem in eo. sanctificat se sicut et ille sanctus est. Omnis qui facit peccatum et iniquitatem facit. et peccatum est iniquitas. Et scitis quoniam ille apparuit ut peccata tolleret et peccatum in eo non est. Omnis qui in eo manet non peccat. et omnis qui peccat non videt eum nec novit eum. Filioli nemo vos seducat. Qui facit iusticiam iustus est. sicut et ille iustus est. Qui facit peccatum ex dyabolo est. quoniam ab initio dyabolus peccat. In hoc apparuit filius dei ut dissolvat opera dyaboli. Omnis qui natus est ex deo peccatum non facit quoniam ipsius semen in eo manet et non potest peccare quoniam ex deo natus est. In hoc manifesti sunt filii dei et filii dyaboli. Omnis qui non est iustus non est ex deo. et qui non diligit fratrem suum quoniam hec est annunciatio quam audistis ab initio ut diligamus alterutrum. Non sicut caym qui ex maligno erat et occidit fratrem suum. Et propter quid occidit eum. Quoniam opera eius maligna erant. fratris autem eius iusta. Nolite mirari fratres si odit vos mundus. Nos scimus quoniam translati sumus de morte ad vitam. quoniam diligimus fratres. Qui non diligit manet in morte. Omnis qui odit fratrem suum homicida est. et scitis quoniam omnis homicida non habet vitam eternam in semetipso manentem. In hoc cognovimus caritatem dei. quoniam ille animam suam pro nobis posuit et nos debemus pro fratribus animas ponere. Qui habuerit substantiam mundi huius. et viderit fratrem suum necessitatem habere et clauserit viscera sua ab eo. quomodo caritas dei manet in eo. Filioli mei. non diligamus verbo neque lingua sed opere et veritate. In hoc cognoscimus quoniam ex veritate sumus et in conspectu eius suadebimus corda nostra. Quoniam si reprehenderit nos cor nostrum maior est deus corde nostro. et novit omnia. Karissimi si cor nostrum non reprehenderit nos fiduciam habemus ad deum: et quodcumque petierimus accipiemus ab eo. quoniam mandata eius custodimus et ea que placita sunt coram eo facimus. Et hoc est mandatum eius ut credamus in nomine filii eius ihesu christi et diligamus alterutrum sicut dedit mandatum nobis. et qui servat mandata eius in illo manet et ipse in eo. Et in hoc scimus quoniam manet in nobis de spiritu suo quem dedit nobis.

Karissimi nolite omni spiritui credere sed probate spiritus si ex deo sint quoniam multi pseudoprophete exierunt in mundum. In hoc cognoscitur spiritus dei. Omnis spiritus qui confitetur ihesum christum in carne venisse ex deo est. et omnis spiritus qui solvit ihesum ex deo non est. et hic est antichristus de quo audistis quoniam venit. et nunc iam in mundo est. Vos ex deo estis filioli et vicistis eum. quoniam maior est qui in vobis est quam qui in mundo. Ipsi de mundo sunt ideo de mundo loquuntur et mundus eos audit. Nos ex deo sumus qui novit deum audit nos. In hoc cognoscimus spiritum veritatis et spiritum erroris. Karissimi diligamus invicem quia karitas ex deo est. Et omnis qui diligit ex deo natus est et cognoscit deum. Qui non diligit non novit deum quoniam deus caritas est. In hoc apparuit caritas dei in nobis quoniam filium suum unigenitum misit deus in mundum ut vivamus per eum. In hoc est caritas non quasi nos dilexerimus deum sed quoniam ipse dilexit nos et misit filium suum propiciationem pro peccatis nostris. Karissimi si deus dilexit nos sic et nos debemus diligere alterutrum. Deum nemo vidit umquam. Si diligamus invicem deus in nobis manet et caritas eius in nobis perfecta est. In hoc cognoscimus quoniam in eo manemus. et ipse in nobis quoniam de spiritu suo dedit nobis. Et nos vidimus et testificamur quoniam pater misit filium suum salvatorem mundi. Quisquis confessus fuerit quoniam ihesus est filius dei deus in eo manet et ipse in deo et nos cognovimus et credimus caritati quam habet deus in nobis. Deus caritas est. et qui manet in caritate in deo manet et deus in eo. In hoc perfecta est caritas dei nobiscum ut fiduciam habeamus in die. quia sicut ille et nos sumus in hoc mundo. Timor non est in caritate sed perfecta caritas foras mittit timorem quoniam timor penam habet. Qui autem timet non est perfectus in caritate. Nos ergo diligamus deum quoniam deus prior dilexit nos. Si quis dixerit quoniam diligo deum. et fratrem suum oderit mendax est. Qui enim non diligit fratrem suum quem videt deum quem non videt quomodo potest diligere. Et hoc mandatum habemus a deo. ut qui diligit deum diligat et fratrem suum.

Omnis qui credit quoniam Ihesus est Christus ex deo V
natus est et omnis qui diligit eum qui genuit di-
ligit et eum qui natus est ex eo. In hoc cognoscimus
quoniam diligimus natos dei cum deum diligamus et
mandata eius faciamus. Hec est enim caritas dei ut
mandata eius custodiamus. Et mandata eius gra-
via non sunt quoniam omne quod natum est ex deo vincit mun-
dum. et hec est victoria que vincit mundum fides nostra.
Quis est autem qui vincit mundum nisi qui credit quoniam Ihesus
est filius dei. Hic est qui venit per aquam et sanguinem Ihesus
Christus non in aqua solum. sed in aqua et sanguine. Et spiritus est qui
testificatur quoniam Christus est veritas. quoniam tres sunt qui testimo-
nium dant in celo. pater verbum et spiritus sanctus. hii tres u-
num sunt. Et tres sunt qui testimonium dant in terra. spiritus
aqua et sanguis. Et tres unum sunt. Si testimonium
hominum accipimus testimonium dei maius est quoniam hoc
est testimonium dei quod maius est quoniam testificatus est de
filio suo. Qui credit in filium dei habet testimonium
dei in se. Qui non credit mendacem facit eum quia non cre-
dit testimonio quod testificatus est deus de filio suo. Et
hoc est testimonium quoniam vitam eternam dedit nobis deus.
Et hec vita in filio eius est. Qui habet filium habet et
vitam. qui non habet filium dei vitam non habet. Hec scribo
vobis ut sciatis quoniam vitam eternam habetis qui cre-
ditis in nomine filii dei. Et hec est fiducia quam habemus
ad deum quia quodcumque petierimus secundum voluntatem
eius audiet nos et scimus quia audit nos quicquid
petierimus. Scimus quoniam habemus petitiones quas po-
stulamus ab eo. Qui scit fratrem suum peccare pec-
catum non ad mortem. petat et dabitur ei vita
peccanti non ad mortem. Est peccatum ad mortem non pro
illo dico ut roget quis. omnis iniquitas peccatum est. et est
peccatum ad mortem. Scimus quoniam omnis qui natus est ex
deo non peccat sed generatio dei conservat eum. et malignus
non tangit eum. Scimus quoniam ex deo sumus et mun-
dus totus in maligno positus est. Et scimus quoniam
filius dei venit. et dedit nobis sensum ut cognoscamus
verum deum et simus in filio vero eius. Hic est verus deus et
vita eterna. Filioli custodite vos
Usque a- **prologus** a simulacris.
deo [illegible] ecclesiam scribit ut eandem
dominam non dubitet litteris appellare. et de filiis
testimonium quod ambularent in veritate perhibet. Quidam
hanc et consequentem epistolam putant non esse Iohannis apostoli.
sed cuiusdam presbiteri Iohannis cuius sepulcrum usque ho-
die monstratur in Epheso. sed nunc iam generaliter ecclesie con-
sensus habet quod has epistolas Iohannes scripserit quod videlicet
multam similitudinem cum eius prima epistola ostendunt.
et simili zelo detestatur hereticos.

Epistola secunda Iohannis apostoli

Senior
electe domine et natis eius quos
ego diligo in veritate et non ego
solus sed et omnes qui cognoverunt verita-
tem. propter veritatem que permanet in vobis et vobiscum erit
in eternum. Sit vobiscum gratia et misericordia pax a deo patre
et a Ihesu Christo filio patris in caritate et veritate.
Gavisus sum valde quoniam inveni de filiis tuis
ambulantes in veritate sicut mandatum accepimus
a patre. et nunc rogo te domina. non tamquam novum man-
datum scribens tibi sed quod habuimus ab initio ut diliga-
mus alterutrum. Et hec est caritas ut ambulemus
secundum mandata eius. Hoc mandatum est ut quem-
admodum audistis ab initio in eo ambuletis
quoniam multi seductores exierunt in mundum qui non
confitentur Ihesum Christum venisse in carne. hic est se-
ductor et antichristus. Videte vosmetipsos ne per-
datis que operati estis. sed ut mercedem plenam acci-
piatis. Omnis qui precedit et non permanet in doctrina
Christi deum non habet. Sed qui permanet in doctrina. hic et filium
et patrem habet. Si quis venit ad vos et hanc doctrinam
non affert nolite recipere in domum nec ave ei
dixeritis. Qui enim dixerit illi ave. communicat operibus
illius malignis. Ecce predixi vobis ut in die domini nostri
Ihesu Christi non confundamini. Plura habens vobis scribere
nolui per cartam et atramentum. Spero enim me venturum
ad vos. et os ad os loqui ut gaudium vestrum ple-
num sit. Salutant te filii sororis tue electe. Gratia
Gayum **prologus** tecum amen.
pietatis causa extollit atque ut in
ipsa pietate maneat exhorta-
tur. Diotrepen impietatis et
superbie causa obiurgat. Demetrio autem bonum

testimonium perhibet et universis fratribus.

Epistola tercia Johannis apostoli

Senior gaio karissimo quem ego diligo in veritate. Karissime de omnibus orationem facio prospere te ingredi et valere sicut prospere agit anima tua. Gavisus sum et valde venientibus fratribus et testimonium perhibentibus veritati tue sicut tu in veritate ambulas. maiorem horum non habeo gratiam quam ut audiam filios meos in veritate ambulare. Karissime fideliter facis quicquid operaris in fratres et hoc in peregrinos qui testimonium reddiderunt caritati tue in conspectu ecclesie quos benefaciens deduces digne deo. pro nomine enim eius profecti sunt nichil accipientes a gentibus. nos ergo debemus huiusmodi ut cooperatores simus veritatis. Scripsissem forsitan ecclesie sed is qui amat primatum gerere in eis diotrepes non recipit nos. propter hoc si venero commoneam eius opera que facit verbis malignis garriens in nos et quasi non ei ista sufficiant. nec ipse suscipit fratres et eos qui suscipiunt prohibet et de ecclesia eicit. Karissime noli imitari malum sed quod bonum est. qui benefacit ex deo est. qui male facit non videt deum. Demetrio testimonium redditur ab omnibus et ab ipsa veritate. Et nos testimonium perhibemus et nosti quoniam testimonium nostrum verum est. Multa habui scribere tibi sed nolui per atramentum et calamum scribere tibi. spero autem te protinus videre et os ad os loquemur. pax tibi. Salutant te amici. saluta tu amicos per nomen.

[margin: suscipere]

Prologus super Judam

Judas apostolus fratres de corruptoribus vite statis ita informat ut illum quem eos deseruerit de servi iugo semel erutos servitutis denuo operam suam officiis novare similibus.

Epistola Jude apostoli unica

Judas ihesu christi servus frater autem iacobi hiis qui in deo patre dilectis et ihesu christo conservatis et vocatis. misericordia vobis et pax et caritas adimpleatur. Karissimi omnem sollicitudinem faciens scribendi vobis deprecans supercertari semel tradite sanctis fidei. Subintroierunt quidam enim homines qui olim prescripti sunt in hoc iudicium impii dei nostri gratiam transferentes in luxuriam et solum dominatorem dominum nostrum ihesum christum negantes. Commonere autem vos volo scientes semel omnia quia ihesus populum de terra egypti salvans secundo eos qui non crediderunt perdidit. angelos vero qui non servaverunt suum principatum sed dereliquerunt suum domicilium in iudicio magni diei vinculis eternis sub caligine reservavit. Sicut sodoma et gomorra et finitime civitates simili modo exfornicate et abeuntes post carnem alteram facte sunt exemplum ignis eterni penam sustinentes. Similiter et hii carnem quidem maculant, dominationem autem spernunt, maiestatem autem blasphemant. Cum michahel archangelus cum dyabolo disputans altercaretur de moysi corpore non est ausus iudicium inferre blasphemie sed dixit imperet tibi dominus. Hii autem quecumque quidem ignorant blasphemant. quecumque autem naturaliter tamquam muta animalia norunt in hiis corrumpuntur.

[margin: de communi vestra salute necesse habui scribere vobis]

II

Ve illis qui via cayn abierunt et errore balaam mercede effusi sunt et in contradictione chore perierunt. hii sunt in epulis suis macule convivantes sine timore semetipsos pascentes nubes sine aqua que a ventis circumferuntur arbores autumpnales infructuose bis mortue eradicate. fluctus feri maris despumantes suas confusiones sydera errantia quibus procella tenebrarum in eternum servata est. Prophetavit autem et de hiis septimus ab adam enoch dicens. Ecce venit dominus in sanctis

nilibus suis facere iudicium contra om
nes redarguere omnes impios de omni
bus operibus impietatis eorum quibus im
pie egerunt et de omnibus duris que lo
cuti sunt contra eum peccatores impii. Hii sunt
enim murmuratores querelosi secundum
desideria sua ambulantes. et os illorum
loquitur superbia mirantes personas questus
causa. Vos autem karissimi memores esto
te verborum que predicta sunt ab apostolis domini
nostri ihesu christi qui dicebant vobis quoniam in
novissimis temporibus venient illusores
secundum desideria sua ambulantes in impie
tatem. Hii sunt qui segregant anima
les spiritum non habentes. Vos autem karissimi
edificantes vosmetipsos sanctissime vestre
fidei in spiritu sancto orantes. ipsos vos in
dilectione dei servate expectantes miseri
cordiam domini dei nostri ihesu christi in vitam
eternam. et hos quidem arguite iudi
catos. illos vero salvate de igne rapien
tes aliis autem misereminy in timore odi
entes et eam que carnalis est macula
tam tunicam. Ei autem qui potens est
vos conservare sine peccato et constituere ante
conspectum glorie immaculatos in exultatione
soli deo salvatori nostro per ihesum christum dominum
nostrum gloria magnificentia et imperium et
potestas ante omne seculum. et nunc et in om
nia secula seculorum amen. Incipit prolo
gus super apocalipsim

IOhannes
apostolus et evangelista a deo christo elec
tus atque dilectus in tanto amore
dilectionis ab eo est habitus ut in
cena super pectus eius recumberet
et ad crucem astanti soli matrem propriam
commendasset. ut quem nubere volentem
ad amplexum virginitatis adsciverat ipsi
custodiendam virginem tradidisset. hic itaque cum
propter verbum dei et testimonium ihesu
christi exilio in pathmos insulam porta

retur illic ab eodem apocalipsis ostensa
describitur. ut sicut in principio canonis
id est libri genesis incorruptibile princi
pium prenotatur. ita etiam incorruptibilis
finis per virginem in apocalipsi redderetur
dicentis. Ego sum alpha et ω initium et
finis. hic est iohannes qui sciens super
venisse sibi diem egressionis de corpore con
vocatis in epheso discipulis descendit in de
fossum sepulture sue locum oratione que con
pleta reddidit spiritum tam a dolore mortis
factus extraneus quam a corruptione carnis
noscitur alienus. Cuius tamen scriptu
re dispositio vel librorum ordinatio ideo a nobis per sin
gula non exponitur ut nescientibus inquiren
di desiderium collocetur et querentibus laboris
fructus et deo magisterii doctrina servetur.

Apocalipsis Item alius prologus
iohannis tot habet sacramenta
quot verba. Parum dictum est.
et pro merito voluminis laus
omnis inferior est. in verbis singulis multi
plices latent intelligentie.

Omnes qui pie volunt vivere in Christo sicut ait apostolus persecutionem patientur. Iuxta illud: Fili accedens ad servitutem dei sta in iustitia et timore et prepara animam tuam ad temptationem. Temptatio enim est vita hominis super terram. Ne autem fideles in his deficiant, consolatur eos deus atque confirmat dicens: Vobiscum sum usque ad consummationem seculi. Et nolite timere pusillus grex. Preterea videns deus quot tribulationes passura erat ecclesia ab apostolis fundata super petram Christum, ut minus timeant disposuit unam eam filio in spiritu sancto eas revelare. Revelavit autem tota trinitas Christo secundum humanitatem. Christus vero Iohanni per angelum. Iohannes ecclesie. Deinde revelatione hunc librum composuit. Unde et liber iste apocalipsis dicitur id est revelatio. Que sic continetur quod deus revelavit Iohanni et Iohannes ecclesie quanta sit ecclesia passa sit a Christo primitus et nunc patitur et in novissimis temporibus passura sit, quando tanta erit tribulatio ut si fieri potest in moveant electi, et que pluris in futuro premia sit suscepta, ut quos denuntiata supplicia terrent promissa premia letificent. Hic iste liber inter reliquos septimas novi testamenti prophetie nomine censetur quod aliis est excellentior. Prophetia sic novum testamentum prestat veteri, eciam legi, ita et prophetia prophetis veteris testamenti, quod deo ecclesia magis ex parte iam adimpleta sacramenta dicit. Vocatur vel eorum et alius vel prophetia istius prophetie data est. Prophetia sit scilicet de preterito, presenti et futuro. Adiuvantur confirmandum autem ostenditur et auctor mittens et deferens et accipiens. Mittens scilicet trinitas, deferens scilicet angelus, accipiens scilicet Iohannes. Est autem Iohanni hic visio. Fiunt revelata et sit in genera visionum. Secundum quod genere continetur. Iohannes vero in medium est visio et alia corporalis quam videlicet oculis aliquid videmus. Alia spiritualis seu ymaginaria cum videlicet dormientes vel vigilantes ymagines rerum cernimus quibus aliquid aliud significatur sicut vidit pharao spicas et moyses

rubum ardentem, ille dormiens et iste vigilans. Alia intellectualis quam videlicet spiritu sancto revelante intellectu mentis veritatem misteriorum sicut est capiunt. Quo vero vidit Iohannes iste liber refertur. Nam in figuras non spiritu vidit sed et eorum significata intellexit. Vidit autem Iohannes et scripsit in pathmos insula relegatus a domiciano imperatore ipsius iussione. Autem eum ad scribendum compellere ea que domini eum tenet a domiciano in pathmos insula in exilio, quibus preerat multa pullulavit atque in oleum vicia atque in vini se proferes. Erant enim quidam heretici ibi dicentes Christum non fuisse ante mariam, quod heretici de ea natus erat. Quos Iohannes in principio evangelii sui redarguit dicens: In principio erat verbum. Et hic liber cum dicit Alpha et o, id est principium et finis. Dicebant enim quidam ecclesiam fore totam omnium ante finem seculi desituram, et plaudere primum eam suscepturam. Hos igitur errores volens destruere Iohannes ostendit Christum esse principium et finem. Unde ysayas: Ante me non est formatus deus et post me non erit. Et ecclesiam per eternum tribulationem non desinere sed per se et plurimis bravium eam tenere. Scribit autem Iohannes vii ecclesiis Asye et earum vii episcopis, per omnes istas et per eam totam generaliter ecclesiam docentes. Est itaque materia Iohannis huius status et status ecclesie ex necessario et tanto vero quod ipsum passa et in futuro recepta sit. Intentio vero eius est monere ad patientiam quod suadet cum non quod bonus labor cum quod primum magnum accedit in tribulationis pro puniuntur plerique ad salutem. Ubi tredecim benivolos vel reliquos auditores et attentos. Quos promisso accedere ad narrationem. Ante vero ostendit Christum esse ab eterno sui primum et sui fidentes ipsum loquentem: Ego sum alpha et o, id est principium et finis. Postea accedens ad narrationem distinguit vii visiones quibus totius iste liber continetur. Premittit autem prologum dicens: Apocalipsis ihesu Christi. Sub auditur hec est sic in aliis: Visio ysaie. Hec est et parabole salomonis.

Apocalipsis Lib' apocalipsis.

Apocalipsis ihu xpi quā dedit illi dš palā facē suis suis q̄ oportet fi cito ⁊ signifi cauit. mittēs p angelum suū. seruo suo iohi. q̄ testioniū ūbo di phi buit. ⁊ testioniū ihu xpi. ī hijs q̄cūq; uid'. Btūs q̄ legit, ⁊ q̄ audiut ūba pphecie hui'. ⁊ seruāt ea. q̄ ita scpta s̄. Temp' ei ppe ē. Iohes vij. ecclijs q̄ s̄ in asia. Gr̄a uob. ⁊ pax ab eo qui ē. ⁊ qui erat. ⁊ q̄ uētur' est. Et a. vij. spiritib; ī cōspcu throni ei' s̄. ⁊ a ihu xpo q̄ ē testis fidel'. pmogenit' mortuoꝝ. ⁊ pn ceps regū t̄re. Qui dilex' nos. ⁊ lauit nos a pcc̄is nr̄is ī sanguīe suo. Et fecit nos reg nū. ⁊ sacdotes deo ⁊ pr̄i. Ipi gl'a. ⁊ imperiū ī scl'a scl'oꝝ am̄. Ecce uenit cū nubib; ⁊ ui debit eū om̄is ocul'. ⁊ qui eū pupugerūt ⁊ tūc plangēt se sup eū: om̄s trib; t̄re. etiā am̄. Ego sū. A. ⁊ ω. pricipiū. ⁊ finis dicit dn̄s. qui ē. ⁊ qui erat ⁊ q̄ uētur' est om̄ps. Ego iohs fr̄ ur̄. ⁊ pticeps tribulacōe. ⁊ regn̄ ⁊ paciā ī ihu fui ī insula q̄ appllat' path mos. pp ūbū dei. ⁊ testioniū xpi ihu. fui ī spu. in dn̄ica die ⁊ audiui uocē magnā. p'me: tanq̄m tube dicētis m̄. Qd' uides: sc be ī libro. ⁊ mitte. vij. ecclijs. ephesū ⁊ smir ne. ⁊ pgamo thiatire. ⁊ sardis ⁊ philadel phie ⁊ laodicie. Et cōusus sū. ut uiderem uo cē. q̄ loq̄bat' mecū. Et cōūsus. vij. candela bra aurea. ⁊ ī medio. vij. candelabꝝ aure oꝝ: silem filio hōis uestitū pod'. ⁊ pcinctū ad mamillas. zona aurea. Cap' aūt eius. ⁊ capilli: erāt candidi. tanq̄ lana alba ⁊ tanq̄ nix. Et ocli ei': uelud flāma ignis ⁊ pedes ei': siles auricalco. sic in camino ardēti. Et uox illi' tanq̄ uox aq̄ꝝ multaꝝ ⁊ hēbat ī dextera sua: stellas. vij. ⁊ de ore ei': gladi' exutq; pte. acut' exibat. Et fa cies ei': sic sol lucet ī uirtute sua. Et cum uidissē eū: cecidi ad pedes ei': tanq̄ mor

vidi

tuus ⁊ posuit dexterā sup me dicēs. Noli timē ego sū p'm'. ⁊ nouissim' ⁊ uiuus / et fui mortu'. ⁊ ecce sū uiuēs ī scl'a scl'oꝝ. et hēo claues mortis. ⁊ infn̄i. Scribe g° que uidisti. ⁊ q̄ sūt. ⁊ q̄ oportet fieri p' hec. Sac̄ m̄tū. vij. stellaꝝ. q̄s uidisti ī dextera mea. ⁊ vij. candelabra aurea. vij. stelle / angli sūt. vij. ecc'iaꝝ. Et candelab'. vij. ecc'e sūt.

I 1.

Et anglo ephesi ecc'e: scribe. h̄ dic̄ qui ten; vij. stellas ī dext'a sua. q̄ ambl'at ī medio. vij. candelabꝝ aureoꝝ. Scio opa tua et laborē. ⁊ paciēciā tuā. ⁊ q2 n̄ potes sustinē malos. ⁊ tēptasti eos. q̄ se dicūt aplos ēe. ⁊ nō sūt. ⁊ ī ueīsti eos mēdaces. ⁊ paciēciā hs. ⁊ sustinuisti pp nom̄ meū. ⁊ n̄ defecisti Sz hēo adūsū te: pauca qd' caritatē p'u mā reliquisti. Memor esto itaq;: vn̄ exci deris ⁊ age penitēciā. ⁊ p'ma opa fac. Sin aut: ueīo t'. ⁊ mouebo candelabꝝ tuū de loco suo n̄ penitēciā egis. Sed h̄ hs. q2 odi sti f'ca nicholaitaꝝ. q̄ ⁊ ego odi. Qui h̄t au res audiēdi audiat quid sp̄s dicat ecclijs. Vincēti dabo ede: de ligno uite. q' ē in pa dyso di mei.

2

Et anglo smirne ecc'e sc be. h̄ dic̄ p'm' ⁊ nouissim' q̄ fuit mortuus ⁊ uiuit. Scio t'bulacō; tuā ⁊ paupitatem tuā. s; diues es. ⁊ blasphemaris ab hijs. q̄ se dicūt iudeos ēe. ⁊ nō s̄. s; s̄ synagoga sathane. Nich hoꝝ timeas. q̄ passur' es. Ecce missur' ē dyabol': aliq̄s ex uob: ī carcē: ut tēptemini: ⁊ hēbitis t'bulacōes. dieb;. x. Esto fidel' usq; ad mortē. ⁊ dabo t' coronā uite. Qui h̄t aures. audiat. quid sp̄c di cat ecclijs. Qui uicit nō ledet' a morte scd'a.

3

Et anglo pgami ecc'e scribe. Hec dicit: Qui h̄t rōpheam exutq; pte acutā. Scio ū hitas. ū sedes ē sathane ⁊ tenes nom̄ meū. ⁊ nō negasti fidē meā. ⁊ ī dieb'. an tiphas testis m̄s fidel'. q̄ occis' ē ap' uos. ū sathanas hitat. Sz hēo adūsū te pau ca hs. n. illic tenētes doctrinā balaā. q̄

docebat balac mittere scandalum coram filiis israel. edere de sacrificiis ydolorum et fornicari. Ita habes et tu tenentes doctrinam nicholaitarum. Similiter penitentiam age. Si quominus veniam tibi cito. et pugnabo cum illis in gladio oris mei. Qui habet aures audiat. quid spiritus dicat ecclesiis. Vincenti dabo manna absconditum. et dabo illi calculum candidum et in calculo nomen novum scriptum quod nemo scit nisi qui accipit.

Et angelo thyatire ecclesie scribe. Hec dicit filius dei. Qui habet oculos tamquam flammam ignis. et pedes eius similes auricalco. Novi opera tua et fidem et caritatem et ministerium et patientiam tuam et opera tua novissima plura prioribus. Sed habeo adversum te pauca. quia permittis mulierem iezabel que se dicit propheten docere et seducere servos meos. Fornicari. et manducare de ydolo thytis. et dedi illi tempus ut penitentiam ageret. et non vult penitere a fornicatione sua. Ecce mitto eam in lectum. et qui mechantur cum ea in tribulatione maxima erunt. nisi penitentiam egerint ab operibus suis. et filios eius interficiam in morte. Et hec scient omnes ecclesie quia ego sum scrutans renes et corda. et dabo unicuique vestrum iuxta opera sua. Vobis autem dico et ceteris qui thyatire estis. quicumque non habent doctrinam hanc et qui non cognoverunt altitudinem sathane. quemadmodum dicunt. Non mittam super vos aliud pondus. tamen id quod habetis tenete donec veniam. Et qui vicerit et qui custodierit usque in finem opera mea. dabo illi potestatem super gentes et reget illas in virga ferrea et tamquam vas figuli confringentur. Sicut et ego accepi a patre meo. et dabo illi stellam matutinam. Qui habet aures audiendi audiat quid spiritus dicat ecclesiis.

Et angelo ecclesie III sardis. scribe. hec dicit qui habet vii. spiritus dei. et vii. stellas. Scio opera tua quia nomen habes. quod vivas et mortuus es. Esto vigilans. et confirma cetera que moritura erant. Non enim invenio opera tua plena coram deo meo. In mente habe qualiter acceperis et audieris et serva et penitentiam age. Si ergo non vigilaveris. veniam ad te tamquam fur. et nescies qua hora veniam ad te. Sed habes pauca nomina in sardis. que non inquinaverunt vestimenta sua. et ambulabunt mecum in albis quia digni sunt. Qui vicerit sic vestietur vestimentis albis. et non delebo nomen eius de libro vite. et confitebor nomen eius coram patre meo. et coram angelis eius. Qui habet aures audiat quid spiritus dicat ecclesiis.

Et angelo ecclesie philadelphie scribe. hec dicit sanctus et verus qui habet clavem david. qui aperit et nemo claudit. claudit et nemo aperit. Scio opera tua. Ecce dedi coram te hostium apertum quod nemo potest claudere. quia modicam habes virtutem et servasti verbum meum et non negasti nomen meum. Ecce dabo tibi de synagoga sathane. qui dicunt se esse iudeos. et non sunt sed mentiuntur. Ecce faciam illos ut veniant et adorent ante pedes tuos. et scient quia ego dilexi te. quoniam servasti verbum patientie. Et ego te servabo ab hora temptationis. que ventura est in orbem universum. temptare habitantes in terra. Ecce venio cito. tene quod habes. ut nemo accipiat coronam tuam. Qui vicerit faciam illum columnam in templo dei mei. et foras non egredietur amplius. et scribam super eum nomen dei mei. et nomen civitatis dei mei nove ierusalem. que descendit de celo a deo meo. et nomen meum novum. Qui habet aures audiat quid spiritus dicat ecclesiis.

Et angelo laodicie ecclesie scribe. Hec dicit amen. testis fidelis et verus. qui est principium creature dei. Scio opera tua. quia neque calidus neque frigidus es. Utinam calidus esses aut frigidus. Sed quia tepidus es et nec frigidus nec calidus. incipiam te evomere de ore meo. quia dicis quod dives sum et locupletatus sum. et nullius egeo. et nescis quia tu es miser et miserabilis et pauper et cecus et nudus. Suadeo tibi a me emere aurum ignitum probatum. ut locuples fias. et vestimentis albis induaris. et non appareat confusio nuditatis tue. et collirio inunge oculos tuos ut videas. Ego quos amo. arguo et castigo. emulare ergo et penitentiam age. Ecce ego sto ad ostium et pulso. Si quis audierit

uocem meam: ⁊ aperuerit michi ianuam intrabo
ad illum ⁊ cenabo cum illo. ⁊ ipse mecum. Qui
uicerit. dabo ei sedere mecum in throno meo. si
cut ⁊ ego uici. ⁊ sedi cum patre meo in throno eius.
Qui habet aures audiendi audiat. quid spiritus di
cat ecclesiis.

IIII Post hec uidi. Et ecce
hostium apertum in celo. ⁊ uox prima
quam audiui tanquam tube loquentis mecum di
cens. Ascende huc. ⁊ ostendam tibi que oportet
fieri post hec. ⁊ statim fui in spiritu. ⁊ ecce sedes
posita erat in celo. ⁊ supra sedem sedens. Et qui se
debat. similis erat aspectui lapidis iaspidis
⁊ sardinis. Et yris erat in circuitu sedis
similis uisioni smaragdine. ⁊ in circuitu sedis
sedilia. xx.iiij. ⁊ super thronos. xx.iiij. se
niores sedentes: circumamicti uestimentis
albis. ⁊ in capitibus eorum coronas aureas. Et
de throno procedunt fulgura ⁊ uoces. ⁊ tonitrua.
⁊ .vij. lampades ardentes ante thronum
que sunt .vij. spiritus dei. Et in conspectu sedis tanquam ma
re uitreum: simile cristallo. Et in medio sedis
⁊ in circuitu sedis. iiij. animalia plena oculis
ante ⁊ retro. ⁊ animal primum simile leoni. ⁊ secundum
animal simile uitulo ⁊ tertium animal habens faciem quasi
hominis. ⁊ iiij. animal simile aquile uolanti. Et
iiij. animalia singula eorum habebant alas senas
⁊ in circuitu. ⁊ intus plena sunt oculis. Et requiem
non habebant die ac nocte dicentia. Sanctus. sanctus.
sanctus. dominus deus omnipotens. qui erat ⁊ qui est ⁊ qui uen
turus est. Et cum darent illa animalia gloriam et
honorem ⁊ benedictionem sedenti super thronum uiuen
ti in secula seculorum. procidebant. xx.iiij. seniores
ante sedentem in throno ⁊ adorabant uiuentem
in secula seculorum. Mittentes coronas suas ante
thronum dicentes. Dignus es domine deus noster accipere
gloriam ⁊ honorem. ⁊ uirtutem. quia tu creasti
omnia ⁊ propter uoluntatem tuam erant ⁊ creata sunt.

V Et uidi in dextera sedentis super thronum
librum scriptum intus ⁊ foris signatum si
gillis .vij. ⁊ uidi angelum fortem predicantem
uoce magna. Quis est dignus aperire librum
⁊ soluere signacula eius. Et nemo poterat in celo
neque in terra. neque subtus terram. aperire librum
neque aspicere illum. ⁊ ego flebam multum. quoniam nemo
dignus inuentus est aperire librum neque uidere eum.
Et unus de senioribus dixit michi. ne fleueris. Ecce
uicit leo de tribu iuda radix dauid aperire librum
⁊ soluere .vij. signacula eius. Et uidi ⁊ ecce in
medio throni ⁊ .iiij. animalium ⁊ in medio se
niorum. agnum stantem tanquam occisum. habentem
cornua .vij. ⁊ oculos .vij. qui sunt .vij. spiritus dei
missi in omnem terram. Et uenit ⁊ accepit de dextera
sedentis in throno librum. Et cum aperuisset librum
iiij. animalia. ⁊ .xx.iiij. seniores ceciderunt coram
agno habentes singuli citharas ⁊ phialas au
reas plenas odoramentorum. que sunt orationes sanctorum. Et can
tabant canticum nouum dicentes. Dignus es domine
deus aperire librum ⁊ soluere signacula eius. quoniam oc
cisus es. ⁊ redemisti nos deo in sanguine tuo.
ex omni tribu. ⁊ lingua. ⁊ populo ⁊ natione. ⁊ fecisti
nos deo nostro regnum ⁊ sacerdotes ⁊ regnabimus
super terram. Et uidi ⁊ audiui uocem angelorum
multorum in circuitu throni animalium ⁊ seniorum
⁊ erat numerus milia milium dicentium uoce ma
gna. Dignus est agnus qui occisus est. accipere
uirtutem. ⁊ diuinitatem ⁊ sapientiam ⁊ fortitu
dinem. ⁊ honorem ⁊ gloriam. ⁊ benedictionem. ⁊ omnem
creaturam que in celo est. ⁊ super terram ⁊ subtus ter
ram. ⁊ mare ⁊ que in eo sunt. omnes audiui di
centes. sedenti in throno. ⁊ agno. Benedictio ⁊ ho
nor ⁊ gloria ⁊ potestas in secula seculorum. Et iiij. ani
malia dicebant amen. Et .xx.iiij. seniores ceci
derunt in facies suas. ⁊ adorauerunt uiuentem
in secula seculorum.

VI Et uidi quod aperuisset agnus
unum de .vij. sigillis. ⁊ audiui unum
de .iiij. animalibus dicens tanquam uocem tonitrui.
ueni ⁊ uide. Et uidi ⁊ ecce equus albus ⁊ qui
sedebat super illum habebat arcum. ⁊ data est ei
corona ⁊ exiuit uincens ut uinceret. Et cum ap
eruisset sigillum secundum audiui secundum animal
dicens. Veni ⁊ uide. Et exiuit alius equus
rufus. ⁊ qui sedebat super illum datum est ei ut

sumeret pacem de terra, et ut invicem se interficerent, et datus est illi gladius magnus. Et cum aperuisset sigillum tertium: audivi tertium animal dicens veni et vide. Et ecce equus niger, et qui sedebat super illum habebat stateram in manu sua. Et audivi vocem tamquam in medio quatuor animalium dicentium: Bilibris tritici denario uno, et tres bilibres ordei denario uno, et vinum et oleum ne leseris. Et cum aperuisset sigillum quartum, audivi vocem quarti animalis dicentis: Veni et vide. Et ecce equus pallidus. Et qui sedebat super eum, nomen illi mors, et infernus sequebatur eum. Et data est illi potestas super quatuor partes terre, interficere gladio, fame et morte et bestiis terre. Et cum aperuisset sigillum quintum: vidi subtus altare animas interfectorum propter verbum dei et propter testimonium quod habebant. Et clamabant voce magna dicentes: Usquequo sanctus et verus domine et non iudicas et non vindicas [margin: vindicas] sanguinem nostrum de his qui habitant in terra. Et date sunt eis singule stole albe, et dictum est illis ut requiescerent tempus adhuc modicum donec impleantur conservi eorum et fratres eorum qui interficiendi sunt sicut et illi. Et vidi cum aperuisset sigillum sextum, et ecce terre motus factus est magnus, et sol factus est niger tamquam saccus cilicinus, et luna tota facta est sicut sanguis, et stelle celi de celo ceciderunt super terram sicut ficus emittit grossos suos cum a vento magno movetur. Et celum recessit sicut liber involutus, et omnis mons et insule de locis suis mote sunt, et reges terre et principes et tribuni et divites et fortes et omnis servus et liber absconderunt se in speluncis et in petris montium, et dicunt montibus et petris: cadite super nos et abscondite nos a facie sedentis super thronum et ab ira agni, quoniam venit dies magnus ire ipsorum et quis poterit stare.

VII

Post hec vidi quatuor angelos stantes super quatuor angulos terre, tenentes quatuor ventos terre ne flarent super terram neque super mare neque in ullam arborem. Et vidi alterum angelum ascendentem ab ortu solis, habentem signum dei vivi. Et clamavit voce magna quatuor angelis quibus datum est nocere terre et mari dicens: Nolite nocere terre et mari neque arboribus quoadusque signemus servos dei nostri in frontibus eorum. Et audivi numerum signatorum centum xl. iiii. milia signati ex omni tribu filiorum israel. Ex tribu iuda duodecim milia signati. Ex tribu ruben xii. milia signati. Ex tribu gad xii. milia signati. Ex tribu aser xii. milia signati. Ex tribu neptalim xii. milia signati. Ex tribu manasses xii. milia signati. Ex tribu symeon xii. milia signati. Ex tribu levi xii. milia signati. Ex tribu ysachar xii. milia signati. Ex tribu zabulon xii. milia signati. Ex tribu ioseph xii. milia signati. Ex tribu beniamyn xii. milia signati. Post hec vidi turbam magnam quam dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus et tribubus et populis et linguis stantes ante thronum et in conspectu agni amicti stolis albis et palme in manibus eorum. Et clamabant voce magna dicentes: Salus deo nostro qui sedet super thronum et agno. Et omnes angeli stabant in circuitu throni et seniorum et quatuor animalium, et ceciderunt in conspectu throni in facies suas et adoraverunt deum dicentes amen. Benedictio et claritas et sapientia et gratiarum actio, honor et virtus et fortitudo in secula seculorum [margin: deo nostro] amen. Et respondit unus de senioribus et dixit michi: Hii qui amicti sunt stolis albis qui sunt, et unde venerunt? Et dixi illi: domine mi tu scis. Et dixit michi: Hii sunt qui venerunt de tribulatione magna et laverunt stolas suas et dealbaverunt eas in sanguine agni. Ideo sunt ante thronum dei et serviunt ei die ac nocte in templo eius, et qui sedet in throno habitat super illos. Non esurient neque sitient amplius, neque cadet super illos sol neque ullus estus, quoniam agnus qui in medio throni est reget illos et deducet eos ad fontes vite aquarum, et absterget deus omnem lacrimam ab oculis eorum. Et cum aperuisset sigillum septimum, factum est silentium in celo quasi media hora.

VIII

Et vidi vii. angelos stantes in conspectu

dei. & date sunt illis .vii. tube. Et alius an
gelus venit & stetit ante altare habens turi
bulum aureum: & data sunt ei incensa multa
ut daret de orationibus sanctorum omnium super aure
um altare quod est ante thronum. Et ascendit
fumus incensorum de orationibus sanctorum de manu
angeli coram deo. Et accepit angelus turibulum
& implevit illud de igne altaris & misit
in terram. Et facta sunt tonitrua & voces & ful
gura & terremotus magnus. & .vii. angeli qui
habebant .vii. tubas. paraverunt se ut tuba ca
nerent. Et primus angelus tuba cecinit & facta est
grando & ignis mixta sanguine: & missum est
in terram. & tertia pars terre combusta est & tertia pars
arborum combusta est. Et omne fenum viride combu
stum est. Et .ii. angelus tuba cecinit: & tam
quam mons magnus igne ardens missus est in
mare. & facta est tertia pars maris: sanguis
& mortua est tertia pars creature que habebat animas.
Et .iii. pars navium interiit. Et .iii. angelus
tuba cecinit. & cecidit de celo stella ma
gna ardens tamquam facula. Et cecidit in
tertiam partem fluminum & in fontes aquarum. Et
nomen stelle dicitur absinthium. & multi hominum
mortui sunt de aquis quia amare facte sunt. Et .iiii.
angelus tuba cecinit. & percussa est tertia pars
solis. & .iii. pars lune. & .iii. pars stellarum. ita
ut obscuraretur tertia pars eorum. & diei non luce
ret pars tertia & noctis similiter. Et vidi & audi
vi vocem unius aquile volantis per medium celi
dicentis voce magna. Ve. ve. ve. habitantibus
in terra de ceteris vocibus trium angelorum qui erant
tuba canituri.

[margin: et facta est tertia pars aquarum in absinthium]

IX

Et .v. angelus tuba cecinit & vidi stellam de celo ceci
disse in terram. Et data est illi clavis
putei abyssi. & aperuit puteum abyssi & a
scendit fumus putei: sicut fumus fornacis ma
gne. & obscuratus est sol & aer de fumo pu
tei. Et de fumo putei exierunt locuste in ter
ram & data est illis potestas. sicut habent potestatem
scorpiones terre. Et preceptum est illis: ne lederent
fenum terre: neque omne viride. neque omnem ar
borem. nisi tantum homines: qui non habent signum dei in fron
tibus suis. & datum est illis: ne occiderent eos: sed
ut cruciarent mensibus quinque. Et cruciatus eorum
ut cruciatus scorpii cum percutit hominem. Et in
diebus illis: querent homines mortem & non invenient
eam. & cupient mori. & fugiet mors ab ipsis.
Et similitudines locustarum: similes equis paratis in
prelium. Et super capita earum tamquam corone simi
les auro. & facies earum sicut facies hominum & ha
bebant capillos sicut capillos mulierum. Et den
tes earum sicut dentes leonum erant & habebant
loricas: sicut loricas ferreas. Et vox alarum
illarum sicut vox curruum equorum multorum currentium
in bellum. & habebant caudas: similes scorpionum.
& aculei erant in caudis earum. Potestas earum
nocere hominibus mensibus .v. Et habebant super se re
gem angelum abyssi. cui nomen hebraice abaddon.
grece autem apollion. & latine habens nomen exter
minans. Ve unum abiit & ecce veniunt ad
huc duo ve post hec. Et .vi. angelus tu
ba cecinit & audivi vocem unam ex .iiii. cor
nibus altaris aurei. quod est ante oculos dei di
centem .vi. angelo qui habebat tubam. Solve
angelos .iiii. qui alligati sunt in flumine magno
eufrate. Et soluti sunt .iiii. angeli qui parati erant
in horam & diem & mensem & annum. ut occi
derent tertiam partem hominum. & numerus equestris
exercitus: vicies dena milia. audivi numerum e
orum. Et ita vidi equos in visione. & qui sedebant
super eos. habentes loricas igneas. & iacinc
tinas. & sulphureas. Et capita equorum erant
tamquam capita leonum. & de ore ipsorum procedit
ignis & fumus & sulphur. Ab hiis tribus pla
gis occisa est .iii. pars hominum. & de igne & de
fumo & de sulphure. qui procedebant ex ore ip
sorum. Potestas enim equorum: in ore eorum est & in cau
dis eorum. Nam caude eorum similes serpentibus.
habentes capita: & in hiis nocent. Et ceteri homines
qui non sunt occisi in hiis plagis. neque penitentiam
egerunt de operibus manuum suarum. ut non ad

[margin: vicies milies]

adorarent demonia et simulacra aurea et argentea et erea et lapidea et lignea que neque videre possunt neque audire neque ambulare et non egerunt penitentiam ab homicidiis suis neque a veneficiis suis neque a fornicatione sua neque a furtis suis.

X

Et vidi alium angelum fortem descendentem de celo amictum nube et yris in capite eius et facies eius erat ut sol et pedes eius tamquam columpna ignis et habebat in manu sua libellum apertum et posuit pedem suum dextrum super mare sinistrum autem super terram. Et clamavit voce magna quemadmodum leo cum rugit. Et cum clamasset locuta sunt septem tonitrua voces suas. Et cum locuta fuissent septem tonitrua voces suas ego scripturus eram. Et audivi vocem de celo dicentem. Signa que locuta sunt septem tonitrua noli ea scribere. Et angelus quem vidi stantem super mare et super terram levavit manum suam ad celum et iuravit per viventem in secula seculorum. Qui creavit celum et ea que in illo sunt et terram et ea que in ea sunt et mare et ea que in eo sunt quia tempus amplius non erit. Sed in diebus vocis septimi angeli cum ceperit tuba canere consummabitur misterium dei sicut evangelizavit per servos suos prophetas. Et vox quam audivi de celo iterum loquentem mecum et dicentem. Vade accipe librum apertum de manu angeli stantis super mare et super terram. Et abii ad angelum dicens ei ut daret mihi librum. Et dixit mihi. Accipe et devora illum et faciet amaricari ventrem tuum sed in ore tuo erit dulce tamquam mel. Et accepi librum de manu angeli et devoravi eum et erat in ore meo dulce tamquam mel et cum devorassem eum amaricatus est venter meus. Et dixit mihi. Oportet te iterum prophetare populis et gentibus et linguis et regibus multis.

XI

Et datus est mihi calamus similis virge dicens. Surge et metire templum dei et altare et adorantes in eo. Atrium autem quod est foris templum eice foras et ne metiaris eum quoniam datum est gentibus et civitatem sanctam calcabunt mensibus XL duobus. Et dabo duobus testibus meis et prophetabunt diebus mille ducentis LX amicti saccis. Hii sunt due olive et duo candelabra in conspectu dei terre stantes. Et si quis eis voluerit nocere ignis exiet de ore illorum et devorabit inimicos eorum. Et si quis eos voluerit ledere sic oportet eum occidi. Hii habent potestatem claudendi celum ne pluat diebus prophetie ipsorum. Et potestatem habent super aquas convertendi eas in sanguinem et percutere terram omni plaga quotienscumque voluerint. Et cum finierint testimonium suum bestia que ascendet de abysso faciet adversus illos bellum et vincet et occidet eos. Et iacebunt corpora eorum in plateis civitatis magne que vocatur spiritualiter sodoma et egyptus ubi et dominus eorum crucifixus est. Et videbunt de populis et tribubus et linguis et gentibus corpora eorum per tres dies et dimidium et corpora eorum non sinunt poni in monumentis. Et inhabitantes terram gaudebunt super illos et iocundabuntur et munera mittent invicem quoniam hii duo prophete cruciaverunt eos qui habitant super terram. Et post dies tres et dimidium spiritus vite a deo intravit in eos et steterunt super pedes suos et timor magnus cecidit super illos qui viderunt et audierunt vocem magnam de celo dicentem illis. Ascendite huc. Et ascenderunt in celum in nube et viderunt illos inimici eorum et in illa hora factus est terremotus magnus et decima pars civitatis cecidit et occisi sunt in terremotu nomina hominum septem milia et reliqui in timorem missi sunt et dederunt gloriam deo celi. Ve secundum abiit et ecce ve tertium veniet cito. Et septimus angelus tuba cecinit et facte sunt voces magne in celo dicentes. Factum est regnum huius mundi domini nostri et christi eius et regnabit in secula seculorum amen. Et XX IIII seniores qui in conspectu domini sedent in sedibus suis ceciderunt in facies suas et adoraverunt deum dicentes. Gratias agimus tibi domine deus noster omnipotens qui es et qui eras et qui accepisti virtutem tuam magnam et regnasti et irate sunt gentes et advenit ira tua et tempus mortuorum iudicari et reddere mercedem servis tuis prophetis et sanctis et timentibus nomen tuum pusillis et magnis.

& exterminādi eos: q̄ corruperūt terrā. XII

Et apertū est templū dī ī celo & uī-
sa est archa testamēti ei' ī templo ei'
& f̄cā s̄t fulgura. & uoces. & terremot'. & grādo
magna. & signū magnū apparuit ī ce-
lo. Mulier amicta sole & luna s̄b pedib'
ei'. & corona ī capite ei'. & stellar' xii. Et ī
utero h̄ns & clamabat parturiēs. & cruciabat' ut
pariat. Et uisū ē aliud signū ī celo
& ecce draco magn' rufus h̄ns capita vii.
& cornua. x. & ī capitib' suis vii. diade-
ma. & cauda ei' trahebat t'ciā p'tē stel-
lar' celi. Et misit eas ī terrā. Et draco
stetit an̄ mulierē q̄ erat partura. ut cū pe-
perisset: filiū ei' deuoraret. Et peperit filiū
masculū: q̄ recturus erat oēs gētes ī uirga
ferrea. & rapt' est fili' ei' ad dm̄: & ad thro-
nū ei'. Et mulier fugit ī solitudinē ubi h̄t
locū paratū a deo. ut ibi pascāt illā dieb'
mille ducentis. lx. Et f̄cm̄ ē p̄liū magnū
ī celo. Michahel: & angli ei' p̄liabant'
cū dracone. & draco pugnabat et angli
ei'. Et nō ualuerūt neq; locus iuēt' est
eor' ī celo. Et proiect' est draco ille magn'
serpēs antiqu' q̄ uocabat' dyabol' & sa-
thanas: q̄ seducit uniūsū orbē. proiect'
ē ī terrā. & angli ei' cū illo missi. Et au-
diui uocē magnā ī celo. dicētē. Nunc f̄cā
ē salus. & uirtus. & regnū dī nr̄i. & p̄tas
xp̄i ei'. q2 proiect' est accusator fr̄m nr̄or'.
q̄ accusabat eos. an̄ ɔspc̄m dei nr̄i. die ac
nocte. Et ipi uicerūt eū: p̄p sāg'nē agni
& p̄p u'bū testimonij sui. Et n̄ dilexerūt
aīas suas. usq; ad mortē. Propt'ea leta-
mini celi. & q̄ habitatis ī eis. Ve terre et
mari. q2 dyabol' descēdit ad uos h̄ns
irā magnā sciēs q̄d modicū t'ps h̄t. Et
postq̄m uidit draco q2 proiect' est ī t'rā: p'se-
cut' ē mulierē q̄ peperit masclm̄. Et date
s̄t mulieri due ale aq'le magne ut uolar'
ī desertū ī locū suū. ubi alit' p' t'ps. & t'pa
& dimidiū t'pis a facie serpētis. Et misit
serpēs ex ore suo: p' mulierē aquā tanq̄
fluuiū. ut eā faceret trahi a flumine. & adiuuit
t'ra mulierē. & aperuit t'ra os suū. & absor-
buit flumē. q̄ misit draco de ore suo.
Et irat' ē draco ī mulierē. & abiit facere p̄liū
cū reliq̄s de semie ei'. q̄ custodiūt mādata
dī. & h̄nt testimoniū ih̄u. Et stetit sup arē-
nā maris. XIII ri: bestiā ascēdētem.

Et uidi de ma h̄ntē capita. vii. et
cornua. x. & sup cornua ei'. x. dia-
demata. & sup capita ei'. nōia blasphe-
mie. Et bestia quā uidi: similis erat pardo
& pedes ei'. sic' ursi. & os ei' sic' os leonis.
& dedit illi draco. uirtutē suā. & p̄tatē ma-
gnā. & uidi unū de capitib' suis: q̄si occi-
sū ī mortē. & plaga mortis ei'. curata ē.
Et admirata ē t'ra uniūsa p' bestiā. & ado-
rauerūt draconē. q2 dedit p̄tatē bestie. &
adorauerūt bestiā dicētes. Quis similis bestie
& q̄s poterit pugnare cū ea? Et datū est ei
os loq̄ns magna & blasphemia. & data ē
illi p̄tas facere menses. xl. duos. Et aperuit
os suū: ī blasphemias ad dm̄. blasphe-
mare nomē eius. & tabnaclm̄ ei'. & eos q̄
ī celo h̄itāt. Et datū ē illi bellū facere cū
sc̄is. & uincere illos. Et data ē illi p̄tas. ī om̄
tribum & p'p'lm & linguā. & gentē. & adora-
uerūt eū oms̄ q̄ h̄itant t'rā. q2 n̄ s̄t scripta
nōia ī libro uite agni. Qui occis' ē ab ori-
gine mūdi. Siq̄s h̄t aures audiat. Qui
ī captiuitatē duxerit: ī captiuitatē uadet.
Qui ī gladio occiderit: oportet eū gladio occi-
di. hic ē paciā & fides scōr'. Et uidi aliā
bestiā: ascēdētē de t'ra. & h̄ebat cornua
duo silia agni. & loq̄bat' sic' draco. Et
p̄tatē prioris bestie omnē: faciebat ī cō-
spcu ei'. Et fec̄ t'ram & habitātes ī ea: a-
dorare bestiā p'mā cui' curata ē plaga
mortis. & fec̄ signa magna: ut et ignē fa-
ceret de celo descēdere ī t'rā. ī ɔspc̄u hoim̄.

Et seducit habitantes in terra, propter signa que data
sunt illi facere in conspectu bestie: dicens habitantibus
in terra. ut faciant ymaginem bestie que habet pla-
gam gladii. Et vixit. Et datum est illi: ut
daret spiritum ymagini bestie ut loquatur yma-
go bestie: et faciat ut quicumque non adoraverint y-
maginem bestie: occidantur. Et faciet omnes
pusillos. et magnos divites et pauperes: li-
beros et servos: habere caracterem in dextera manu.
aut in frontibus suis. Et ne quis possit emere aut
vendere: nisi habeat caracterem bestie: aut nomen
nominis eius. Hic sapientia est. Qui habet intellectum: computet
numerum bestie. numerus enim hominis est. et numerus eius est

XIIII

Et vidi et ecce agnus dc.lx.vi.
stabat supra montem syon. et cum illo .c.
xl.iiii. milia. habentes nomen eius et nomen patris eius
scriptum in frontibus suis. Et audivi vocem de
celo: tamquam vocem aquarum multarum et tamquam vocem
tonitrui magni. Et vocem quam audivi: sicut
citharedorum: citharizantium in citharis suis.
Et cantabant quasi canticum novum: ante sedem et ante
iiii. animalia et seniores. Et nemo poterat dicere
canticum: nisi illa. c.xl.iiii. milia. qui empti sunt de
terra. Hii sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati. vir-
gines enim sunt. Hii secuntur agnum quocumque ierit.
Hii empti sunt ex omnibus primitie deo et agno.
et in ore ipsorum non est inventum mendacium. Sine
macula sunt ante thronum dei. Et vidi alterum an-
gelum. volantem per medium celi: habentem ewangeli-
um eternum. ut ewangelizaret sedentibus super terram et super
omnem gentem. et tribum et linguam. et populum dicens
voce magna. Timete dominum et date illi ho-
norem quia venit hora iudicii eius. et adorate qui fe- cit
cit celum et terram et omnia que in eis sunt. et fontes a-
quarum. Et alius angelus secutus est dicens. Cecidit cecidit
babylon illa magna. que a vino ire for-
nicationis sue: potavit omnes gentes. Et an-
gelus tertius. secutus est illos. dicens voce magna.
Si quis adoraverit bestiam: et ymaginem eius: et
acceperit caracterem in fronte sua. aut in ma-
nu sua. et hic bibet de vino ire dei. quod mixtum

est mero. in calice ipsius ire. et cruciabitur igne et
sulphure in conspectu angelorum sanctorum. et ante con-
spectum agni. et fumus tormentorum eorum in secula se-
culorum ascendet. nec habent requiem die et nocte. qui
adoraverunt bestiam et ymaginem eius. Et si quis
acceperit caracterem nominis eius. Hic patientia sanctorum est.
qui custodiunt mandata dei. et fidem ihesu. Et au-
divi vocem de celo dicentem. Scribe beati mor-
tui qui in domino moriuntur. Amodo iam dicit spiritus. ut re-
quiescant a laboribus suis. Opera enim illorum se-
cuntur illos. Et vidi. et ecce nubem candidam: et
super nubem sedentem similem filio hominis. habentem in
capite suo. coronam auream. et in manu sua:
falcem acutam. Et alius angelus exivit de templo.
clamans voce magna. ad sedentem super nubem.
Mitte falcem tuam et mete quia hora est: ut meta-
tur. quoniam maturavit messis terre. Et misit
qui sedebat super nubem: falcem suam in terram: et
messuit terram. Et alius angelus exivit de templo
quod est in celo. habens et ipse falcem acutam. Et alius
angelus exivit de altari. qui habet potestatem supra ig- var
nem et aquam: et exclamavit voce magna. ad
eum: qui habet falcem acutam. dicens. Mitte falcem
tuam acutam. et vindemia botros vinee terre.
quoniam mature sunt uve eius. Et misit angelus fal-
cem suam acutam. et vindemiavit vineam terre. et
misit in lacum ire dei magnum. et calcatus est lacus
extra civitatem. et exivit sanguis de lacu. usque
ad frenos equorum per stadia mille. dc.

XV

Et vidi aliud signum in celo magnum
et mirabile angelos .vii. habentes pla-
gas novissimas. quoniam in illis consumata est
ira dei. et vidi tamquam mare vitreum mixtum
igne. et eos qui vicerunt bestiam et ymaginem eius.
Et numerum nominis illius: stantes super mare vitreum
habentes citharas dei et cantantes canticum moy-
si servi dei. et canticum agni. dicentes. Magna
et mirabilia sunt opera tua: domine deus omnipotens.
iuste et vere sunt vie tue. domine rex seculorum. quis non
timebit te domine. et magnificabit nomen tuum.
Quia solus pius es. quoniam omnes gentes venient.

⁊ adorabunt i cospectu tuo. qm iudicia tua
maifesta s̄. Et post hec uidi. ⁊ ecce apertū ē tē
plū tabnacli testimonij i celo. Et exierūt .vij.
angli hn̄tes .vij. plagas de tēplo. ues
titi lapide mūdo. ⁊ candido. ⁊ p̄cincti cc
pectora zonis aureis. Et vnū ex .iiij. ai
alibꝰ. dedit .vij. anglis .vij. phialas ple
nas iracūdie dī. uiuētis i scla scłoꝝ. Et
impletū ē tēplū fumo. a maiestate dei.
⁊ de uirtute eiꝰ. ⁊ nemo poterat introire i tēplū
donec cōsumarent̄ .vij. plage anglorꝫ.

XVI

Et audiui uocē magnā de tēplo dicētē .vij. an
glis. Ite ⁊ effūdite .vij. phialas ire dei i
trām. Et abijt pmus ⁊ effudit phialā suā
i trā. ⁊ fcm̄ ē ulnꝰ seuū ⁊ pessimū i hoīes
q̇ hēbāt caracterē bestie. ⁊ eos q̇ adorauē
rūt ymaginē eiꝰ. Et .ijꝰ. effudit phialā
suā i mare. ⁊ fcs̄ ē sanguis tamq̄ mortui.
⁊ oīs aīa uiuēs mortua ē i mari. Et .iijꝰ.
angls effudit phialā suā sup flumīa et
fontes aqꝛ. ⁊ fcs̄ ē sanguis. Et audiui an
glm aqꝛ dicētē. Iustus es. q̇ es. ⁊ q̇ eras
scs̄. q̇ h iudicasti. qꝛ sanguinē scōꝝ. ⁊ pphāꝝ
effuderūt ⁊ sanguinē eis dedisti bibē. vt dig
s̄. Et audiui altr̄ dicētē. ⁊ dn̄e ds̄ omps̄
ua ⁊ iusta iudicia tua. Et .iiijꝰ. angls
effudit phialā suā i solē. ⁊ datū ē illi
estu affligē hoīes igni. Et estuaūnt ho
mines estu magno. ⁊ blasphemaūnt
nomē dī hn̄tis ptātē sup has plagas.
neqꝫ egerūt pnīā. vt darēt illi glam. Et .vꝰ.
effudit phialā suā sup sedē bestie. ⁊ fcm̄ ē
regnū eiꝰ tenebrosū. ⁊ comāducaūnt lin
guas suas p dolore. ⁊ blasphemaūnt de
um celi. p dolorib; ⁊ uulnib; suis. ⁊ n̄ egerūt
pnīā i opib; suis. Et .viꝰ. angls effudit
phialā suā i flumē magnū illd eufratē
⁊ siccauit aqꝛ eiꝰ vt pparet̄ uia regibꝰ ab or
tu solis. ⁊ uidi de ore draconis ⁊ de ore bestie.
⁊ de ore pseudo pphē. sp̄c tres i mūdos i modꝰ
ranaꝝ. Sūt. n. sp̄c demonioꝝ facientes signa et
pcedūt ad reges tociꝰ trē. cōgregare illos
ad pliū i die magnū dī oīpotētis. Et
ecce uenio sic fur. Btūs q̇ uigilat. ⁊ q̇ cus
todit uestimēta sua. ne nudꝰ ambulet
⁊ uideant turpitudinē eiꝰ. Et cōgregauit illos
i locū q̇ uocat̄ hebraice hermagedon. Et
vijꝰ. angls effudit phialā suā i aerem.
⁊ exiuit uox magna a tēplo. de throno di
cēs fcm̄ ē. Et fcā s̄ fulgura ⁊ uoces ⁊ to
nitrua. ⁊ trē motꝰ fcs̄ ē magnꝰ qlis nūq̄
fuit. ex q̇ hoīes fuerūt sup trām. tal' tre
motꝰ sic magnꝰ. Et fcā est ciuitas magna
in tres ptes. ⁊ ciuitates gentiū ceciderūt
⁊ babylon magna uenit i memoriā an
te dm̄. dare ei calicē uini indignacōis ire eiꝰ.
Et oīs insula fugit ⁊ mōtes n̄ s̄ i uenti.
⁊ grando magna sic talentū descēdit de ce
lo i hoīes. ⁊ blasphemaūnt hoīes dm̄.
pp plagā grandinis qm magna fcā est.

XVII

Et uenit vnꝰ de .vij. angelis. q̇ hēbant .vij. phialas ⁊ lo
cutꝰ ē mec dicēs. Veni. ostendā t dāpna
cōꝫ meretricis magne. q̇ sedꝫ sup aqꝛ multas.
cū qua. fornicati s̄ oēs reges terre. ⁊ i ebri
ati s̄ q̇ hītant trām. de uino pstitucōis eiꝰ.
Et abstulit me i desertū i sp̄u. ⁊ uidi mu
lierē sedētē sup bestiā coccineā. plenā
noīb; blasphemie. hn̄tē capita .vij. ⁊ cor
nua .x. Et mulier erat circūdata purpura.
⁊ inaurata auro. ⁊ coccino. ⁊ lapide p̄cioso.
⁊ margaritis. hn̄s poculū aureū i manu
sua. plenū abhoīacōe. ⁊ imūdicia forni
cacōis eiꝰ. ⁊ i fronte eiꝰ nomē scptū mistiū
babylō magna mater fornicacōnū ⁊ abhoi
nacōnū trē. Et uidi mulierē ebriā de san
guine scōꝝ. ⁊ de sanguine martyꝝ ihu. ⁊
miratꝰ sum. cū uidissē illā admiracōe
magna. ⁊ dixit m angls. Quare miraris. Ego
t dicā sacramtū mulieris ⁊ bestie. q̄ por
tat eam. q̄ h̄t capita .vij. ⁊ cornua .x.
Bestia qm uidisti fuit. ⁊ nō ē. ⁊ ascen

sura est de abysso et in interitum ibit. et mirabuntur inhabitantes terram. quorum non sunt scripta nomina in libro vite a constitutione mundi. videntes bestiam que erat et non est. et hic est sensus qui habet sapientiam. VII. capita. VII. montes sunt super quos mulier sedet et reges VII. sunt. quinque ceciderunt et unus est et alius nondum venit. Et cum venerit oportet eum breve tempus manere. et bestia que erat et non est et ipsa octava est. et de VII. est et in interitum vadit. Et X. cornua que vidisti X. reges sunt qui regnum nondum acceperunt sed potestatem tamquam reges una hora accipient post bestiam. Hii unum consilium habent et virtutem et potestatem suam bestie tradent. hii cum agno pugnabunt et agnus vincet illos quoniam dominus dominorum est et rex regum. et qui cum illo sunt vocati sunt electi et fideles. Et dixit michi. aque quas vidisti ubi meretrix sedet populi sunt et gentes et lingue. Et X. cornua que vidisti in bestia hii odient fornicariam et desolatam facient illam et nudam et carnes eius manducabunt et ipsam igne concremabunt. Deus enim in corde eorum dedit ut faciant quod illi placitum est. ut dent regnum suum bestie donec consummentur verba dei. Et mulier quam vidisti est civitas magna que habet regnum super reges terre.

XVIII. Et post hec vidi alium angelum descendentem de celo habentem potestatem magnam et terra illuminata est a gloria eius. et exclamavit in fortitudine dicens. Cecidit cecidit babylon magna et facta est habitatio demoniorum et custodia omnis spiritus inmundi et custodia omnis volucris inmunde et odibilis. quia de vino ire fornicationis eius biberunt omnes gentes. et reges terre cum illa fornicati sunt. et mercatores terre de virtute deliciarum eius divites facti sunt. Et audivi aliam vocem dicentem de celo. Exite de illa populus meus et ne participes sitis delictorum eius et de plagis eius non accipietis. quoniam pervenerunt peccata eius usque ad celum et recordatus est dominus iniquitatem eius. Reddite illi sicut et ipsa reddidit vobis et duplicate duplicia secundum opera eius. In poculo quo miscuit miscete illi duplum. Quantum glorificavit se et in deliciis fuit tantum date illi tormentum et luctum. quia in corde suo dicit. Sedeo regina et vidua non sum et luctum non videbo. Ideo in una die venient plage eius mors et luctus et fames et igni comburetur. quia fortis est deus qui iudicavit illam. Et flebunt et plangent se super illam reges terre qui cum illa fornicati sunt et in deliciis vixerunt. cum viderint fumum incendii eius. longe stantes propter timorem tormentorum eius dicentes. Ve. ve. civitas illa magna babylon. civitas illa fortis. quoniam una hora venit iudicium tuum. et negociatores terre flebunt et lugebunt super illam. quoniam merces eorum nemo emet amplius. Merces auri et argenti et lapidis preciosi et margariti et byssi et purpure et serici et cocci et omne lignum thyinum et omnia vasa eboris et omnia vasa de lapide precioso et eramento et ferro et marmore et cinamomum et amomum et odoramentorum et unguentorum et thuris et vini et olei et simile et tritici et iumentorum et ovium et equorum et redarum et mancipiorum et animarum hominum. Et poma tua desiderii anime tue discesserunt a te et omnia pinguia et preclara perierunt a te et amplius illa iam non invenient. Mercatores eorum qui facti sunt divites ab ea longe stabunt propter timorem tormentorum eius flentes ac lugentes et dicentes. Ve. ve. civitas illa magna que amicta erat bysso purpura et cocco et deaurata est auro et lapide precioso et margaritis. quoniam una hora destitute sunt tante divicie. et omnis gubernator et omnis qui in lacum navigat et naute et qui in mari operantur longe steterunt et clamaverunt videntes locum incendii eius dicentes. Que similis civitati huic magne? Et miserunt pulverem super capita sua et clamaverunt flentes et lugentes dicentes. Ve. ve. civitas illa magna in qua divites facti sunt omnes qui habebant naves in mari de preciis eius. quoniam una hora desolata est. Exulta super eam celum et sancti apostoli et prophete. quoniam iudicavit deus iudicium vestrum de illa. Et sustulit unus angelus fortis lapidem quasi molarem magnum et misit in mare dicens. Hoc impetu mittetur babylon civitas illa

magna. et ultra iam non invenietur. Et vox cytharedorum et musicorum et tybia canentium et tuba non audietur in ea amplius. Et omnis artifex et omnis ars non invenietur in ea amplius. et vox mole non audietur in ea amplius. Et lux lucerne non lucebit tibi amplius. et vox sponsi et sponse non audietur adhuc in te. quia mercatores tui erant principes terre. quia in veneficiis tuis erraverunt omnes gentes. et in ea sanguis prophetarum et sanctorum inventus est et omnium qui interfecti sunt in terra.

Post hec audivi vocem magnam XIX quasi turbarum multarum in celo dicentium. Alleluia. laus et gloria et virtus deo nostro est. quia vera et iusta iudicia sunt eius. qui iudicavit de meretrice magna que corrupit terram in prostitutione sua. et vindicavit sanguinem servorum suorum de manibus eius. Et iterum dixerunt alleluia. et fumus eius ascendit in secula seculorum. Et ceciderunt seniores xxiiii. et iiii. animalia et adoraverunt deum sedentem super thronum dicentes. amen. alleluia. Et vox de throno exivit dicens. laudem dicite deo nostro omnes servi eius. et qui timetis eum pusilli et magni. Et audivi quasi vocem turbe magne. et sicut vocem aquarum multarum et sicut vocem tonitruum magnorum dicentium alleluia. quoniam regnavit dominus deus noster omnipotens. gaudeamus et exultemus et demus gloriam ei. quia venerunt nuptie agni. et uxor eius preparavit se. et datum est illi ut cooperiat se byssino splendenti candido. byssinum enim iustificationes sunt sanctorum. Et dixit mihi. Scribe. Beati qui ad cenam nuptiarum agni vocati sunt. Et dixit mihi. hec verba vera dei sunt. Et cecidi ante pedes eius ut adorarem eum. et dixit mihi. vide ne feceris. conservus tuus sum et fratrum tuorum habentium testimonium ihesu. deum adora. Testimonium ihesu autem est spiritus prophetie. Et vidi celum apertum. et ecce equus albus. et qui sedebat super eum vocabatur fidelis et verax. et in iustitia iudicat et pugnat. Oculi autem eius sicut flamma ignis et in capite eius diademata multa habens nomen scriptum. quod nemo novit nisi ipse. et vestitus

sanguinem

erat veste aspersa sanguine. et vocabatur nomen eius verbum dei. Et exercitus qui sunt in celo sequebantur eum in equis albis vestiti bysso albo et mundo. et de ore ipsius procedit gladius acutus. ut in ipso percutiat gentes. et ipse reget eos in virga ferrea. et ipse calcavit torcular vini furoris ire dei omnipotentis. et habet in vestimento et in femore suo scriptum. rex regum et dominus dominantium. Et vidi unum angelum stantem in sole. et clamavit magna voce dicens. omnibus avibus que volabant per medium celi. Venite congregamini ad cenam magnam dei. ut manducetis carnes regum et carnes tribunorum. et carnes fortium et carnes equorum et sedentium in ipsis. et carnes omnium liberorum ac servorum pusillorum ac magnorum. Et vidi bestiam et reges terre et exercitus illorum congregatos ad faciendum prelium cum illo qui sedebat in equo et exercitu eius. Et apprehensa est bestia. et cum illa pseudo propheta. qui fecit signa coram ipso quibus seduxit eos qui acceperunt caracterem bestie. et qui adoraverunt ymaginem eius. vivi missi sunt hii duo in stagnum ignis ardentis sulphure. et ceteri occisi sunt in gladio sedentis super equum qui procedit de ore ipsius. et omnes aves saturate sunt carnibus eorum.

Et vidi angelum XX descendentem de celo habentem clavem abyssi. et cathenam magnam in manu sua. et apprehendit draconem serpentem antiquum qui est dyabolus et sathanas. et ligavit eum per annos mille. et misit eum in abyssum et clausit et signavit super illum ut non seducat amplius gentes donec consummentur mille anni. Et post hec oportet eum solvi modico tempore. Et vidi sedes. et sederunt super eas. et iudicium datum est illis. et animas decollatorum propter testimonium ihesu et propter verbum dei. Et qui non adoraverunt bestiam neque ymaginem eius nec acceperunt caracterem in frontibus aut in manibus suis et vixerunt et regnaverunt cum christo mille annis. Ceteri mortuorum non vixerunt donec consummentur mille anni. hec est resurrectio prima. Beatus et sanctus qui habet partem in prima resurrectione. et in hiis se-

cunda mors non habet potestatem, sed erunt sacerdotes dei et christi, et regnabunt cum illo mille annis. Et cum consummati fuerint mille anni, solvetur sathanas de carcere suo, et exiet et seducet gentes que sunt super .iiii. angulos terre, gog et magog, et congregabit illos in prelium, quorum numerus est sicut arena maris. Et ascenderunt super latitudinem terre, et circuierunt castra sanctorum et civitatem dilectam. Et descendit ignis a deo de celo et devoravit eos. Et dyabolus qui seducebat eos missus est in stagnum ignis et sulphuris, ubi et bestia et pseudopropheta, et cruciabuntur die ac nocte in secula seculorum. Et vidi thronum magnum candidum et sedentem super eum, a cuius conspectu fugit terra et celum, et locus non est inventus ab eis. Et vidi mortuos magnos et pusillos stantes in conspectu throni, et libri aperti sunt. Et alius liber apertus est qui est vite, et iudicati sunt mortui ex hiis que scripta sunt in libris secundum opera eorum. Et dedit mare mortuos suos qui in eo erant, et mors et infernus dederunt mortuos suos qui in ipsis erant, et iudicatum est de singulis secundum opera ipsorum. Et infernus et mors missi sunt in stagnum ignis. Hec est mors secunda, stagnum ignis. Et qui non est inventus in libro vite scriptus missus est in stagnum ignis. XXI

Et vidi celum novum et terram novam. Primum enim celum et prima terra abiit, et mare iam non est. Et ego iohannes vidi civitatem sanctam ierusalem novam descendentem de celo a deo paratam sicut sponsam ornatam viro suo. Et audivi vocem magnam de throno dicentem: Ecce tabernaculum dei cum hominibus, et habitabit cum eis. Et ipsi populus eius erunt, et ipse deus cum eis erit eorum deus. Omnem lacrimam absterget deus ab oculis eorum, et mors ultra non erit, neque luctus neque clamor neque dolor erit ultra, que prima abierunt. Et dixit qui sedebat in throno: Ecce nova facio omnia. Et dixit michi: Scribe, quia hec verba fidelissima sunt et vera. Et dixit michi: Factum est. Ego sum A et ω, initium et finis. Ego sitienti dabo de fonte aque vive gratis. Qui vicerit possidebit hec, et ero illi deus, et ipse erit michi filius. Timidis autem et incredulis et execratis et homicidis et fornicatoribus et veneficis et ydolatris et omnibus mendacibus pars illorum erit in stagno ardenti igne et sulphure, quod est mors secunda. Et venit unus de .vii. angelis habentibus phialas plenas .vii. plagis novissimis, et locutus est mecum dicens: Veni et ostendam tibi sponsam et uxorem agni. Et sustulit me in spiritu in montem magnum et altum, et ostendit michi civitatem sanctam ierusalem descendentem de celo a deo, habentem claritatem dei, et lumen eius simile lapidi precioso tanquam lapidi iaspidis sicut cristallum. Et habebat murum magnum et altum habentem portas .xii., et in portis angelos .xii., et nomina scripta que sunt nomina .xii. tribuum filiorum israel. Ab oriente porte tres, ab aquilone porte tres, ab austro porte tres, et ab occasu porte tres. Et murus civitatis habens fundamenta .xii., et in ipsis .xii. nomina apostolorum et agni. Et qui loquebatur mecum habebat mensuram arundineam auream ut metiretur civitatem et portas eius et murum. Et civitas in quadrato posita est, et longitudo eius tanta quanta et latitudo. Et mensus est civitatem de arundine [aurea] per stadia .xii. milia. Longitudo et latitudo et altitudo eius equalia sunt. Et mensus est murum eius .c.xl.iiii. cubitorum, mensura hominis que est angeli. Et erat structura muri eius ex lapide iaspide, ipsa vero civitas aurum mundum simile vitro mundo. Fundamenta muri civitatis omni lapide precioso ornata. Fundamentum primum iaspis, secundus saphirus, .iii. calcedonius, .iiii. smaragdus, .v. sardonix, .vi. sardius, .vii. crisolitus, .viii. berillus, .ix. topazius, .x. crisopassus, .xi. iacinctus, .xii. amethistus. Et .xii. porte .xii. margarite sunt per singulas. Et singule porte erant ex singulis margaritis. Et platea civitatis aurum mundum tanquam vitrum perlucidum. Et templum non vidi in ea. Dominus enim deus omnipotens templum illius est et agnus. Et civitas non eget sole neque luna ut luceant in ea, nam claritas dei illuminavit eam, et lucerna eius est agnus. Et ambulabunt gentes in lumine eius, et reges terre afferent gloriam suam et honorem in illam. Et porte eius non claudentur per diem, nox enim non erit illic. Et afferent gloriam et

honore gencium illa. Nec intrabit in ea ali quid coinquinatum. et faciens abhominacionem. et men dacium. nisi qui scripti sunt in libro vite agni. XXII

Et ostendit michi fluvium aque vive splendidum tamquam cristallum procedentem de sede dei et agni. In medio platee eius. et ex utraque parte fluminis lignum vite. afferens fructus xii. per menses singulos. fructum suum reddens. et folia ligni ad sanitatem gencium. Et omne maledictum non erit amplius. et sedes dei et agni in illa erit. et servi eius servient illi. et videbunt faciem eius. et nomen eius in frontibus eorum. Et nox ultra non erit. et non egebunt lumine lucerne. neque lumine solis. quoniam dominus deus illuminabit illos. et regnabunt in secula seculorum. Et dixit michi. hec verba fidelissima et vera sunt. et dominus deus spirituum prophetarum misit angelum suum ostendere servis suis. que oportet fieri cito. et ecce venio velociter. Beatus qui custodit verba prophetie libri huius. et ego iohannes qui audivi et vidi hec. Et postquam audissem et vidissem cecidi. ut adorarem ante pedes angeli. qui michi hec ostendebat. et dixit michi. vide ne feceris. conservus tuus sum. et fratrum tuorum prophetarum. et eorum qui servant verba prophetie libri huius. deum adora. et dixit michi. Ne signaveris verba prophetie libri huius. tempus enim prope est. Qui nocet noceat adhuc. et qui in sordibus est sordescat adhuc. et iustus iusticiam faciat adhuc. et sanctus sanctificetur adhuc. Ecce venio cito. et merces mea mecum est. reddere unicuique secundum opera sua. Ego sum A et W. principium et finis. primus et novissimus. Beati qui lavant stolas suas. ut sit potestas eorum in ligno vite. et per portas intrent in civitatem. Foris canes. et venefici et inpudici. et homicide. et ydolis servientes. et omnis qui amat et facit mendacium. Ego ihesus misi angelum meum. testificari vobis hec in ecclesiis. Ego sum radix et genus david. clara stella. candida et matutina. Et spiritus et sponsa. dicunt veni. Et qui audit. dicat veni. et qui sitit veniat. et qui vult accipiat aquam vite gratis. Contestor enim omni audienti verba prophetie libri huius. Si quis appo suerit ad hec. apponet deus super illum plagas scriptas que sunt in libro isto. Et si quis diminuerit de verbis libri huius prophetie. auferet deus partem eius de libro vite. et de civitate sancta et de hiis que scripta sunt in libro illo. Dicit qui testimonium perhibet istorum. etiam venio cito amen. Veni domine ihesu. Gratia domini nostri ihesu christi. sit cum omnibus vobis amen.

Aaz apprehendens vel apprehensio.
Aad testificans vel testimonium.
Aadhar deprecans vel deprecatio.
Aalma virgo abscondita vel ab scondicio vel igitur[ns]
Aara montana vel mons fortitudinis
Aaron mons fortis aut mons fortitudinis sive mons fortitudinis tan[?]
Aaronitei montes robusti vel montium fortitudines seu montani aut montes eorum vel ao
Aars sol vel lumen sive illuminans aut illuminans
Aathadh de parte tuo vel tempore tuo sum tu aut aut
Aaz apprehensus vel fortitudo seu fortis aut apprehendens
Aazia patruel vel patrui. seu apprehendens dominum aut fortitudo. vel temporalis tuus. h. b. pp. ci.
Abai pater vel paternitas. sicut est non hebreum.
Abachuc luctor fortis vel luctator rigidus seu amplexans eos aut susceptio eorum.
Abadia servus domini vel serviens domino.
Abaga pater sollempnis vel patris sollempnitas. seu loquens pater aut patris locucio. patris mei habuit cia
Abara pater dei vel pater habundans. seu pater meus iste aut
Abaim pater eis. vel paternitas eorum.
Abana pater gratie vel pater lapides colligens.
Abani patris reges vel pater commotionis. seu pater gratie michi. aut pater gratificans me.
Abania pater gratie domino aut pater gratificans dominum.
Abaria timens dominum vel timens dominum seu pater suscitans dominum. aut pater vigilans domino.
Abarim transitus aut transitus seu montes in transitu. vel montes transeuntium. vel intulitati.
Abaron pater suscitans dolorem. vel pater vigilans in mutacione. seu pater suscitans migrantem. aut pater vigil.
Abasinai patris vel perpetuus seu patris in aut p
Abda serviens vel servus eius seu servus eius aut serviens ei.
Abdi servus meus vel serviens michi. seu servus eius mea. vel servitium tuus michi. timoria mea.

Abdehel. filius dei ul' seruiens deo.
Abdemelech filius regis ul' filiens regno seu s'uus regis. aut s'uus regnator
Abdenago filius tacens ul' filiens taceo filii dei
Abdi filius ul' filiens m. auxilium aut auxiliator.
Abdias filius dni l' filiens dno seu dni testis aut
Abdihel filiens dei ul' filiens deo. dno electus
Abdo seruus eius ul' seruiens ei.
Abdom filiens eis ul' filius cor.
Abdon filius i vsitas ul' filius iniq.
Abdon ancilla dolens. ul' filiens nuncians do.
Abed filius ppli. ul' filiens pplo.
Abedia filiens dno ul' filium dni.
Abel cmittens ul' cmissio at miserabil' et.
Abel luct' ul' uapor. seu uanitas at miserabil'.
Abela cmittens ei ul' cmissio ei seu lugens eu
Abelga uapor uallium. l' luct' deuorans. cui
Abelmaym. uanitas hyrach. ul' luct' i hyra
Abelmeola uapor uall' salsis ul' luct' patu rienciu. seu uanitas domicilij at miserabilitas.
Abelsachym uapor spinos' ul' luct' gminans seu miserabil' poco. au uanitas resurrectionis.
Abenbien. lapis pollicis cor. i habitacois.
Abennezer lap' adiutorij. ul' lap' auxiliator.
Abenn' lap' lucid' ul' pr lucne. pticipacio.
Abercmus ul' certam iniq. seu princeps au
Ab wlri ul' liuor. siue liuid' aut wlnatus.
Abessalon pax pris. ul' pr pac. seu pacis luct' aut pris amaricacio
Abessan pr habundans. ul' pris egssio.
Abethaei pris depulsio l' uia exploratis.
Abethsethim luct' liuor. l'uanitas gminis.
Abgatha pr tangens ridere ul' pris tact' ri
Abia pr dns ul' pris dnus seu dni pnita fuit. aut ubi pr fuit. dentis.
Abiahel pr dns ds. ul' pnitas dni di. co
Abial. pr mis exaltans. ul' pris mei exulta
Abial pr mis ctept' ul' pris mei despectacio.
Abialbo pr mis sup intelligens. ul' pris mei co
Abia. pris mei ppls. ul' pr mis cor. intelligencia.
Abisab pr mis colligens. ul' pris mei collectio.

Abisaph pr mis cgregans. ul' pris mei cgregacio.
Abiathar pr mis ros ul' pr mis sup fluus siue pr mis parem suscitans. at pr mis pcio uigi
Abida pr mis sciens. l' pris mei scia. lans.
Abidae idem. seu pr mis scat' a' pris mei scifi
Abiadan pr mis uidens ul' pr mis uidentium. cacio
Abiel pr mis ds. l' pris mei ditas. ator mis
Abiem pris mei mat' ul' pr mis matinitas.
Abiezer pr mis fortis ul' pris mei auxiliu.
Abiezeri pris mei auxiliu. l' pr mis auxili
Abigabaon pr coll' meretis. aut pr uall' mestitie seu pr mis uall' mesta l' pr mis coll'
Abigail pr mis exultans ul' pris mei exultacio.
Abigal. pr roris. l' pr erroris seu pris mei aceru. aut pris mei i uolucio.
Abihel pr mis ds. ul' pris mei ditas.
Abilina lugens ul' plorans seu luct' l' ploracio.
Abil mei lugentes l' plorantes. seu uani aut
Abilmes. idem. miserabiles.
Abimahel pr mis a deo. l' pr mis exaudiens dm.
Abymelech pr mis
Abyra pr mensure ul' pr mensurat' ul pr fuit
Abinabal pris mei noc. l' pr aut pr eris.
mis spontane' eris. requies.
Abinoem pris mei fidelitas. l' pris mei
Abinam pris mei dec'. l' pris mi cmocio.
Abira pr mis excels'. l' pr mis exaltat' siue pr mis sblim. aut pris exaltacio mei.
Abiron pr mis magr' iusticias. l' pr mis m iunctans siue pr mis iniq' at pr mis magr' iustil'.
Abysa pr salutis ul' pris salutare.
Abisa pr mis sacrificans. l' pris mi sacrificiu si pris mei i censu. au pris mi holocaustu.
Abysai pr salutis mee. l' pris salutare m.
Abaisai pr mis i censu m l' pr mis sacrificium meu.
Abisay pr mis supfluu. ul' pris mi cugtu.
Abysag pris mei i censu. l' pris mei holocau stu
Abisue pr mis cantans. ul' pris mei cantilena seu pr mis loquns. aut pris mei locucio.
Abisue. pr mis robust'. l' pr mis angustia. seu pr mis cuncens. aut pris mi acbitas.

Abithal. pr meus ros. vel pr meus irroratus. seu patrem meum apprehendens. aut patris mei apprehensio.
Abiu pr meus est. vel pr meus ipse. pr meus iste.
Abiud patris robur. vel patris rubor seu pr eorum.
Abner pr lucerne. vel patris lucerna. pr iracundie
Abobi pr incantator. vel patris amplexio.
Abor pr motum. vel patris foramen seu pr luminis
Abra patris magisterium. vel patris exaltacio
Abraham pr videns populum. vel pr videns multitu-
dinem. seu pr multitudinis. pr multarum gentium. n est enim in nomine. patris sublimitas.
Abram pr excelsus. vel pr exaltatus. seu pr sublimis
Abrech pr delicatus. vel pr tenerrimus ipse est ioseph
qui prelatus egypto. cum esset tener et delicatus etate in
iuventutis fons est pr. patris amaricacio.
Absalon pax patris. vel pr patris. sui patris luctus
Absalom patrem meum pacificans vel patris mei
Absamas pr egressus domino. vel patris humidatis dei.
Abur patris lumen. vel pr ignis. seu pr incedens.
patris apercio. amaricacio.
Abur livor vel plaga seu livoris. aut vulneratus.
Achab fr patris. aut fraternitas paternitatis. hic. c.
Acham fr patris sui. vel fraternitas paternitatis sue.
Acharob. muros. vel demolicio. pt. a.
Achabrim decem. vel scorpiones. fr est dei.
Achara soror laborans. vel soror. quod sui soror dei
Acharai fratres laborantes vel fratres quod seu fratres dei
Achaim prerupta. vel aut fr eorum dominus.
vinculum sui soror laborans. fraternitas eorum.
Achal omnia vel in omnibus. seu pr contemptus fratris mixtio.
Acham labor vel necessitas sui columbi in sordidas. aut
Achamoni fr sapiens vel fr sapientissimus.
Achan necessitas. vel tribulacio. fraternitas eorum.
Achan tribulator vel necessitas. aut apprehensio gratie.
Achran retinens. vel apprehendens seu retinens gratiam
Achar mores. vel turbator seu tumultus pusio.
Acharam turbans populum vel pusio populi seu pusitas
eos. aut turbacio eorum.
Acharam mores gratie. vel turbans gratificatos.
Acharcha in ferro. vel pavimentum. dei.
Acharis stilus vel ingressus. seu stilitas ignitum
Acharon in pastus. vel gregis pascua. seu stultitas
aut erudicio tristicie. aut apprehendens fortitudinem
Achas tenens aut apprehendens. seu convertens visionem
Acharonide in pascuis. vel pascua gregum. seu
stiles. aut erudimenta tristicia.
Achaz convertens. vel apprehendens. seu convertens visio
in aut apprehendens fortitudinem. dominica.
Acharias apprehendens dominum. vel apprehensio domini.
seu conversus fortitudo domino. aut apprehendens visionem
Achazib fr lupi. vel fr devorans. seu tenens lupus
Acesa claudicans vel tortura. aut apprehendens rapacitate.
Acsaph claudia collisio. vel fracta congregacionis.
Aces ham. vel retentio. seu humilis aut humilitas.
Aces idem. mea aut interfectio mea.
Achereth dissipans vel dispergens me. seu demolicio
Athela suscipiens eum vel susceptio eius. sicut est.
Acheldemach ager sanguinis vel ager sanguinis
Acherubim cognoscite vel intelligite seu sciens mul-
titudinem aut scientie multitudo. aut prerupcio eorum.
Achi fr meus vel fraternitas mea. fraternitatis domini
Achia umbraculum vel prerupcio. seu fr domini aut
Achiam fr populi. vel fratris populus. seu umbraculum eius
Achias mores vel retribucio. seu fr domini aut fraternitas
Achie umbraculum vel in collibus achila. domini.
Achila suscipiens eum vel susceptio eius.
Achim fleus vel plorans. seu fr eius. aut fraternitas eorum.
Achimaas fratris mei honor vel fratris mei assumpcio.
Achimai fr meus reductus. vel fratris mei reductio.
Achiman fr meus quis. vel fr meus quoniam.
Achimelech fr meus rex. vel fratris mei desertio.
Achimoth fr meus mortuus. vel fratris mei regnum.
Achimoth fr meus mortuus. vel fratris mei desertio.
Achinaam fratris decor. vel fr decor.
Achinoen fratris decor. vel fraternitatis delectabilis.
Achior fratris mei lumen. vel fr meus motatus. seu
fratris mei foramen. aut fratris mei iracundia.
Achis fr meus. vel quis est. mea in vel viri.
Achis fr viri vel unitum viri. seu fr meus aut fraternitas
Achisamech fratrem adiuvans aut fraternitatis
adiutor seu fraternitatis fulcimentum. vel fraternitatis erectio.
Achisamech fratrem meum roborans vel fratris mei firma-
mentum.

Achitob fr nis bon9. l' fris mei bonitas.
Achitophel. fr nis cadens. l' fr nis ruens seu
fr nis tractans. at fr nis cogitans. fris mi hostia.
Achzib sellitia l' mdaciu seu fr nis deuorans q
Achoham9 l' usqz huc. siu humilitas. brasei.
Achoeham9 l' usz huc seu retineas cu aphu
Achonehami l' usz huc siu humiles q retenti.
Achobor mures l' deuastaco.
Achor turbaco. l' tumlt9 seu puens at pusio.
Achor fris lum l' fris altitudo seu fris foram
Achron retenco l' apphensio l' fris iracudia
seu retines. at apphendes.
Achub ham gnitas l' humilitatis 2depnaco.
Acupha ham9. subit9 l' huil' eructaco.
Acur retines lum l' humilitas ignea.
Achzib retenco l' delicta seu mdaciu l' sellitia.
Achziba mrtes ei. l' sellitia ei9. seu retines eu
Ada testicans l' testimoniu h.d.p.a at delicta.
Adaz testis. l' patru9. siu ppu at patruel'.
Adada testis l' usz ad testioniu siu ppu9 ei
Addabari deutroniu grece at patruel' e9.
secuda leg lato latine.
Addadezet decor auxiliu l' papu9 sepator.
Adadez testioniu fortitudis l' patel' scificaco
siu fortitudie ppu9 at testificaco scificacois.
Adaglsa 2grgans eos l' 2gregaco eor.
Adai robust9 l' sufficiens siu testis uis at for
Adaia sumes dno. l' test9 dni. titudo mea.
Adaia sums dni. l' testificans dnm.
Adali sumes laborans. l' testio9 laboriosu.
Adam ho l' tren9. siu idigena at tra rub.
Adama hum9 l' tra. siu trena siu desidabil'.
Adame trres. l' sangnes plal' mo.
Adami magnificans l' q 3 magnificetia siu s9
mens pplo mo at testificans pplm meu.
Adar grex l' ppls siums suscitator.
Adar palliu l' celumus seu testis uigilans q
Adarsa testificans sole l' su9 illuiator.
Adassa nouitas. l' testis facte at sum9 plas
macois es pecc at testificans sagtta luis.
Adasor sums fortis. l' testis angustiac9. seu siu

Adgam pr sordis. l' testis sordid9. cor
Adenatha sums donator l' testificans 2suma
Adrach stola l' decor9. seu idumtu. q indo.
Adan i undans pessimos ul' i undaco pessior
Adramalech stola regi l' decor regi. seu rex i
dut9 at regnator decoris.
Addenabech. sums pphans l' testificator pphie
Adex gre effusus. l' tris gngis. l' testis uigilans
aut sums 2surgens.
Adesa testis facte9. l' sums plasmator siue
sumtutis nouitas. at testificaco scificacois.
Adeuia su9 dni. l' testificans dnm.
Adrehel grex di. l' oues diume siu decorans
Adremelech stola re dm at induco cli.
gis ul' decor regi siu rex idut9. at regnans decor9.
Adremon testis celumus l' sums ecce.
Adrezer stola fortis. l' decor sep at. seu de
cor auxiliu aut idumtu scificacois.
Addi sums mis. l' testioniu meu.
Adiada sumes testib3 l' fortitudo testificaciu.
Adihel sums di l' testificans dm.
Addin sumes cae. l' testis iudicij.
Adma sumes cae ei9. l' testis iudicij ei9.
Admotenell9 l' delicat9 seu fortis iudex
aut fortis causator. aut i duco di.
Adutham sum9 duplex l' detestaco
Adrias 2emes mala l' loc9 malor seu
decor facte at induco plasmatoris.
Adriel ppls di. l' oues diume siu decorans dm
Ado testis l' sums. seu sumes dno at fort9 ei9.
Addoar sums uigilans. l' fortis suscitatore.
Adoch siu tenes l' testificacois apphensio.
Adolla 2grgans eos l' 2grgo eor at testi9
Adolamites ide. aq at testificaco maq.
Adony sumes eis ul' fortitudo eor.
Adonu rubra l' ascens9 rufor. iste e loc9
illesceni9 3 sangue q d ueiu h q ab icl'm de
Adon su9 metes l' tes scedebat i iericho.
tis imurans seu fortis mq9. at fortitudo.
Adonai dns ul' dnator.
Adonaza dns dnans l' dni dnaco.

Adonibezech dñs inimicus. l' dñs fulgurans
seu dñs dñator egestatis. aut dñs dñator va
Adonicam dñs callidus ul' dñator calliditatis.
Adonicam dñs exaltatus. l' dñator sublimis.
Adonizebech dñs pacis. l' dñator iustic.
Adophithe libertas l' gaudium — in conceptu
Addor sicut generationis. l' testificatio generationis.
Adulam testi. plus sinens ecitati.
Aduram decor excelsi l' generatio excelsa sive
decor excelsus. aut fluuius exaltatio.
Adhuram riuina exaltata. l' fluuii exaltati
seu decor excelsi. aut fluuius exaltatio.
Adrumenti a uisio sublimis l' uidens sublimiter
Aegla uitula l' uinicula sui sollempnis aut
Aegyptus tenebre ul' angustia. festiuitas eius.
seu tribulatio coangustans aut tribulationis coangustatio.
Aegyptii tenebre. l' angustiantes seu tribulantes
coangustatos aut tribulatores coangustatores.
Aeglon uinicula l' uacca eorum seu uacca pinguis
tres aut uinicula inutilis. aut sublime luminare.
Aelam uestibulum. l' ante fores. seu postis
Aelamite uestibula. l' ante fores seu postes
aut supliminaria. || comparata.
Aelam appositum l' obiecta seu despiciens aut
Aelamite appositi l' obiecti seu despicientes aut
Aelmoth tabne l' officine. || compati.
seu tabne mortis aut officine mortuorum.
Aena fons l' biuium. seu fons. aut oculus eius.
Aendor fons generationis l' oculus generationis.
Aeneas pauper l' miser seu respondens. aut responsio.
Aengannim fons ortorum. l' eorum oculus.
Aerim acuus lapidis. l' acuati lapides.
Aesdrelon. auxilium merorus. l' mea dolentis.
Aesimon terra deserta l' terra inculta seu terra
merens aut terra inutilis. tudo.
Aetham ualida l' antiqua seu ascendens aut forti
Aethi obstupefaciens l' pretes seu terror pristinus
met aut obstupefaciens pristinus.
Aethiopia tenebre l' caligo seu tenebrans
Aethiopes tenebrosi l' caliginosi aut caligantes.
ginosi seu tenebrantes l' caligantes.

Aethonodo satiua in floribus l' iuuantes istius
Aphaim humus eorum l' uolatus eorum seu libans
Apham. idem. eos aut securitas eorum.
Aphan humus ul' uolatus seu libans pauperes
Apham humus mea l' uolatus meus seu libans pau
peres meos. aut securitas gratie mee.
Aphar terra l' puluis siue humus aut fodiens
Aphar puluis suscitans. l' humus uigilie. seu
liberans uigiles. fodiens eum.
Aphara terra eius ul' puluis eius. siue humus eius. aut
Aphara puluis suscitans eum. l' humus uigilie
eius seu libans uigilantes eum. aut securitas suscitatoris eius.
Affara thaur. l' inutilis siue puluis eius aut fodiens
Apharaim fodiens humum l' puluis inutilis. eum.
Apharaim puluis suscitans eos. l' humus uigi
lie eorum siue libans uigilantes eos aut securitas liberatorum.
Aphami. idem quod aphar || phari fodiens mare l' maris
Apharsa terra digna l' fodiens eleuationem seu effossio.
libertas solis. aut libantes. puluis suscitans salutem.
Apharsual tellus saluata l' terra salutis. seu
aut humus uigilans saluationem.
Aphasoth securitas l' libertas seu libamen gratiae
aut securitas resurrectionis. apprehensio.
Aphatias iudicans dñs l' iudicium dñi.
Aphech continebit ul' apprehendit seu continens aut
Aphech continuit l' continentia sui continentia furor
Apheta continebit eum. aut apprehendit eum. siue
continentia eius. aut apprehensio eius.
Aphee furor furor alienus. l' uita dissipata siue
uita dissipans aut uite discissio excludens.
Apheleti inuisibilis l' admirandus seu inuificans
Aphi humus ul' fodiens. seu puluis aut inutilis.
Apherezzei separati l' absque muro seu fodi
entes oliuam. aut inutile fornicantes.
Aphes in finibus l' in extremis. ascensionis ruphorum.
Aphesdomim in finibus rubicundi l' in extremis
Aphses liber egrediens l' securitas egressionis.
Affia liberalis dñs. l' liberalitas dñi.
Affrica filius l' angustiata. egressus aut securitas
Affricani filii l' angustiati. egressio
Aphsiba colligens recte l' congregans confusionem seu lib

h. e. p. a.
h. p. p. a.

Asiit securꝰ. ul lib. ul securitas l libtas.
Aphon uolans unq ul uolat mons seu libe
murmurans aut securitas inutil.
Aphonite uolantes unq. ul uolando mentes
seu securi inutiles aut libe murmurantes.
Aphus uolans filio. ul uolatus filii. seu libe
consules. aut securꝰ festinator.
Aphuth eius idumitu ul eius inclinacio.
Aphuthei eius idumita ul eius declinaciones
Asa festiua l sollempnis. hic. s. p. a.
Asha loquus l meditans seu meditacio. aut loquela.
Asaba festiuꝰ pri. l sollempnitas patris [cio.
Asabus nuncius tribulans. l tribulacionis annuncia
Asad planctꝰ egypti. l planctꝰ egyptior. seu
sumꝰ festiua. aut sollempne testimonii
Asag doma l tectu. seu festiue sollempnis aut
festiua sollempnitas. aut festiue festiuitates.
Asagite domata l tecta sui sollempnes festiue
Asaggi quo ul festiuitas seu loquus in aut medi[tacio.
Asla uitula l iuuenca siue sollempnis aut festi
Asa aduena l conuertens seu festiu iustitias aut
sollempnitas uigilie. Jn agarei. ut [ta e.
Asarcai aduena ul quia l conuersio deuo[cionis sui] ui[tatio]
nis sui festiuꝰ magr nis. aut sollempnitas magri mi.
Ase quo l sollempnis. seu festiuitas aut sollempnitas.
Asegi ul sollempnis sui meditacio l loquela.
Aseba sollempnis pri l festiuitas patris.
Asgedgad. accinctꝰ l annuncians prda.
Asgedgad festiua sumꝰ predonis. l sollempne
testimoniu accinctionis. [te meam.
Asgelom sollempnis candor. l annuncia iusticia
Asgeus festiuꝰ ul sollempnis sui querens consilui
aut letus festinator. [ui]tas mea.
Asgi quo ul sollempnis sui sciens me aut festi
Asgia querens dnm l sollempnitas dni.
Asia sollempnis dno l festiuitas dni [lo]quela
Asuirenon fons scibunus aut fons eccc. seu
fons congregans aut fons fruator. ul incola me
Asuppa congregans cibum. l congregacio cibaria.
Asuth aduena l incola seu aduena meus
Asuth festiua l sollempnis seu meditacio aut

Asuthe. festiui l sollempnes seu loquutes l me
Ahab fr patris. l fraternitas paternitatis. [con]ditate. h. h. p. a.
Aharon campi l aulones seu ualles grandes
aut ualles campestres.
Ahalach mons diuidens. ul mons leuis. i. lipid.
Ahamon sapiens l sapientissimꝰ.
Ahara. fris odor ul fr odoris.
Aharhel. pꝰ exercitii. l sequus exercitu dni. qui e
obab cognatꝰ moysi. q z ieci.
Ahares testa ul sol. seu siccitas aut ariditas
Ahaz patruꝰ ul patruel dno seu apprehendens
dnm. aut fortitudo dni. [ui]ri sitores
Aheberi hebreor. ul transeuntiu. seu transitus aut
Ahei umbiculi ul ifecunditas eor.
Aheri declinans l declinacio. consilii ego.
Ahesam. uoluntas ul consilui seu uoluntati aut
Ahi fraternitas ul ubi h seu uall. seu quo ei.
Ahi uiuet l uiuit seu uita uallui. aut quo uite.
Ahia fr ei. l u h ei. seu uita ei. aut uiuit.
Ahia querens eu l uall ei seu uita uallui ei aut
Ahialuy. eius. l eior lapides seu uall fruti
aut quo malicie. quo uite eius.
Ahialon annuncians. l annunciatio. seu uita mens
Ahias uita plasmata. ul aut iustis iniquitati.
uita fracte. seu fr sustollens aut fris plasmacio.
Ahidad. uiuens glia. l uita glie. seu fr meus glo
Ahie teluitas. l obum[b]rans aut fris mei glacio.
bracio seu fr obumbans aut fris obumbiclum.
Ahiei uiuens do ul uiuens dnm seu uita ualle
Ahiere uall amica. ul [...]di. aut quo uite dme.
uita amici seu fr meus amic. aut fris mi amica.
Ahiezer fr meus meus fortis. l fr meus auxiliator
seu uita uallui seperator. aut quo uite sanctificacio.
Ahilam dolens l parturiens seu an fores aut an
Ahiloth fratrem uincens. ul fr uestibulum
ligatꝰ seu uall declinans aut uite uacacio.
Ahiluth uall melior. l quo nobil seu fr idem
Ahiman uita qil. l quo aut fraternitatis nobilitas.
q seu fr qs aut fraternitates quorum.
Ahimelech uita regi. ul uall regni seu fr
meus rex. aut fris mei regnum.

Ahim fons ul' ocl's
Ahinadab fr' sponte ul' fr' spōtane' seu uita uallui spontaneitat' at' q̄o uite spōtanee.
Ahin fr' merēs. l' fr' niq' seu uita uallui dolētui. at' q̄o uite iutil'. fr' mis sblatu'.
Ahiram u all' excelsa. l' uita exaltata seu
Ahyram sculptor ul' sculpēs.
Ahyzarite mde. um roborans..
Ahyzoth sculptū at' sculptū.
Ahyssameth fr̄is mei sculptā l' fr̄is mei erectō. seu frēm meū adiuuās at' frēm me..
Ahysar fr' mis pinceps l' fr̄is mei leuamē seu uita uallui pncipis at' q̄o uite agitāt'.
Ahitub fr' mis boni. ul' fr̄is mei bōitas seu uita uallui at' q̄o uite deserte.
Ahor spina l' spūctō.
Ahores spinos' l' apūgēs
Ahorban spina sapie ul' apūctō ītelligent'.
Ahorman pturbator l' ptur bat' seu pūgēs
Ahin iutile l' iniq̄tas. q's spina at' qui.
Ai wlt' ul' deuorator. hic. i. p'. a.
Aia wlt' ul' deuorās eū. at' deuoratō pttor.
Aioth wlt' ul' ādepuātor seu wlt' decliāās
Ahiram fr' mis surgēs. at' fr̄is mi resurrectō seu wlt' callid'. at' deuorator calliditatis.
Aiel wlt' dī. l' deuorator dē. tor declināt'.
Aiath dolēs l' ptiēs seu wlt' uict' at' deuora
Aialon. va. l' āmirās. sui u erat ursi at' u
Aiud wlt' vtinā util' ul' de sum ursi. uorator vtinā declinat'.
Ailuth idem. q's at' deuorator q̄ nō.
Aim ī util'. ul' ydolatria
Aymam ydolū gtui l' iutil' donatō l' wlt'
Ain fons l' ocul'. reuelat'. at' fōs rūsmigtor'.
Ainaam wlt' decor'. ul' deuoratō plenitudi'.
Anagallū ocl's uituli l' fōs indās seu ocl's
Aion wlt' merēs l' wlt' niq' seu deuorator rūsitē. at' deuorator iutil'.
Air ciuitas l' oppidum.
Airsameth ciuitas sol' l' oppid' illuīatū.
Asimoth desio ul' adductō mortis.

Aith ādepnat' ul' ādepnatō. hic. l. p'. a.
Aud wlt' ictit'. l' deuorās glosū.
Ala āmixtio. l' āscēdēs. sui īfirm'. l' ifirmitas.
Alab lactea l' dulcedo.
Alach lubric'. l' ps mea. diuidēs pncipes.
Alacarios firmitū ācadēs. duces l' āmixtio
Alal laxitas. l' cassitas sui leuitas a' latit'do.
Alala laxitas ei' l' cassitas ei'. sui leuitas
Ala īfinās eos l' āmixtio eor. e a' latit'do e'.
Alamath despiciēs uitē. l' ātepnēs īdignōes.
Alamo' despectō. l' desup multitud'. l' īfirmās eos dolori. at' āmiscēs eos īiq̄tati.
Alas āmixtio l' firmitū. at' fluctuatō ppli.
Alasam īplicē l' āstriatā. seu āmiscēs pplm
Albabon pr̄is mi dolor. l' pr̄ mis ītelligēs.
Alchim firmitū uani āsily. l' āmiscēs callidā
Ale āscensio l' āmiscēs siue ī festinatōe
Aleph mille. l' doctina tēptacōnū. fīm' a' īfinitas.
Alepsim igs l' ignē seu doctina mādati. at'
Alle laus ul' laudatō mili a tēptacōnū.
Alleluia. laudate dnm z laudatō dni.
A..cy leuand' alleuās tenebs. l' auferēs a
Aleo'xand'a ide. Alexād'm ide. gtica tenebr'.
Alphalti bitumē l' aq̄ bitumīs. finit'.
Alphe' doct' l' documtū seu fugitiu' a' mille
Alian ātēpnēs domi' l' despectō gtē.
Alihan electū ul' electō.
Alimus uestibul' l' sup lūīarib3.
Alinath. vt' ul' īdignatō. tore.
Alimathan ātēptor domi. l' despiciēs dona
Almon ātēpt'. l' despiciēs.
Almoth vt' ul' īdignatō.
Aloes laus facte' l' laudatō plasmatoris.
Alloes laus facturā. l' laudatō plasmatoris.
Allon laus doloris. l' laus merōris sui laudator niq'. at' laudator īutilis.
Alua despiciēs l' ātēpnēs. l' despect' sui despectō.
Aluam ātēpnēs eos ul' despiciēs eos sui ātep
Alhaim ātēpt' ul' despiciēs tēis a' despectō. sui ātēpnēs eos. at' despectio eor.
Alus fermitū l' āmixtio seu ātēpnēs āsilui

Am gens ul' pplus ... aut desp'ans festinator.
Ammia gens mea ul' pplus meus. h. m. p. a.
Amaa gens eius ul' pplus ei' seu populi testis aut.
Amaad populum testificans ul' populi testificatio.
Amad pplus adhuc. l' pplus siuens seu pplus
testis aut pp'lare testimonium. populum testificans.
Adamath pplus siuens ... l' pplus testificatus.
Amador pplus testes generans l' pp'l' siuens generatio.
Amal gens conmixta. l' pplus concedens. siu pplus infir-
mus aut populi despectatio. tpre.
Amalasar dixit principes ul' eorum principum siui
gens conmixta carni. l' pp'l' carcatus despecte.
Amalech gens bruta l' pplus lambens.
Aman iniquus. l' coangustans seu comprimens aut co-
angustatio mea. In amanite. quomodo.
Ama pplus donatus. ul' pp gratificato. In amanite.
Amman cubitus ul' mensura seu pplus quis aut gens.
Ammanite cubitati l' mensurati seu gentes q
Amasanie cubitus fulciens l' mensura ex ...is l' pp
dono admutatus. aut pp gratificatione finatus. a pp quoniam.
Amaraphal dicto cadens. l' dixit ut cadet seu pp'l'
curatus deo aut pp'l' mediationem dei. rite.
Amaran. temulentus ul' cubicatus sordibus siue
pplus laudatus tacito aut pplus uigilans deo. In ama.
Amas furor l' indignatio seu populum tollens aut pp'l'
Amasa furor eius. l' indignans ei. plasmationis
seu tollens gentem. aut pp'laris plasmatio.
Amasai furor eius meus. l' indignatio eius mea seu gen-
tem sustollens me. aut populi plasmatio mea.
Amasi idem quod amas. aut hac dictione meus.
Amasia indignans dominus ul' furor domini seu gen-
tem sustollens me. aut populi plasmatio mea.
Amasias idem. clamans eum. aut pplus portans ei.
Ammath ueritas l' indignabilis ei. siui pp'l' de
Amathe pplus peccans. ul' indignatore rigidus.
Amathi ueritas mea l' indignationabilis mee
siui pp'l' me. aut pplus declinans. Iste amathi e iona
propheta ... uidue filius. quem resuscitauit
helyas matri dicente postea ad eum. nunc isto cognoui.
quoniam uir dei es tu. et uerbum domini uerum est in ore tuo.
Amathia ueritas mea domino. ul' fidelitas mea
domini. seu pplus meus portans domino. aut pplus portans dominum.
Amathim ueritas l' indignationabilis eorum. siui pplus
portans eis. aut pplus declinans eos. assumpte
Amathiis ueritas uiri. l' indignationabilis seu pplus
peccans uiro. aut pplus declinans assumptionem.
Amanu populum abiciens. l' populi abiectio.
Amas pplus abiectus. l' populi abiectio.
Amdam concupiscibilis ul' concupiscens seu pplus in
dicans eos aut pplus uidere eorum.
Amen uere. ul' ueritas. seu fiat.
Amessia populum leuans dominum l' populi subleuatio.
Amessa populum tollens. ul' populi ablatio.
Amesech pplus amens l' pplus prolongatus seu populi
Amnecha luctus ul' in ... gnum aut populi resurrectio.
dignum seu populi donum. aut populi perfectio.
Amethen pplus ascendens. l' populi fortitudo.
Amethi luctus meus ul' indignatio mea siui pplus
meus. aut pplus obstupescens.
Amphibol' pplus ore ruens. l' pplus ore torquens.
Amini gens mea ul' pplus meus.
Amma pplus domini. ul' populi dominatio.
Amihel. pplus meus dei. ul' pplus meus deo.
Ammihel pplus meus dei. ul' populi mei deus. neus
Aminadab pplus meus sponte ul' pplus meus sponta-
nee siue populi mei uota. aut pplus meus urbanus.
Aminiod pplus inclitus. l' pplus meus gloriosus.
Amisaddai pplus meus sufficiens. l' populi mei suffi-
Amithal calefaciens eos. ul' calefactio ... cientia.
rorus. siue pplus meus ...toratus aut populi mei ...toratio.
Amiud pplus meus inclitus. l' populi mei gloriatio.
Amisadab populi populi mei fluens torrens l' pplus
Amnes robustus fortis. ... torrens fluuio.
seu pplus fugitiuus aut populi mei temptatio.
Amob portans ul' sustinens. siui pplus dilectus aut
Amoch populum tenens l' populi apprehensio. ... conplexio.
Amnoli flos farine. ul' deflorata farina.
Amon honorans l' honestus siui nutriens aut fidelis.
Amon donans l' nutritus seu deuoratio aut mater
Amon pplus dolens l' pplus murmurans siui ... fletus.
pplus iniquus aut pplus inutilis. ... aut filii populi mei.
Amnon pplus portans l' pplus mouens siui filius generis

Ammona cõprimẽs eũ l' coangustacõ eoꝝ.
Ammona ppl's p̄ces ei. l' ppl's mœroris seu
filius gẽnis ei. aꝗ filius ppli eius.
Ammon cõprimẽs me l' coangustacõ mea.
Ammoni ppl's m̄. l' ppl's mœroris mei. siue
filius gn̄is mei aꝗ filius ppli mei.
Ammonite cõprimẽtes me. l' coangustãtes me.
Ammonite ppli p̄cẽtes m̄. l' ppli doloꝝ meoꝝ.
seu filij gn̄is mei. aꝗ filij ppl'oꝝ meoꝝ.
Amora loquẽs l' amaritas siũ ppl's sati. a[t]
Amorrei amari l' loq̄n ppli illuĩacio.
tes seu ppli sati. aꝗ ppli illuĩati. robust'.
Amos fortis. l' potẽs siũ honorãs aꝗ uir
Amos honorauit l' fortitudo seu ppl'm a
uellẽs aꝗ ppli diuulcõ. fortitudo eius.
Amosa fortis ei l' potẽs ei siũ onerans eũ
Amosa uir robust' ei. l' honorauit eũ seu
ppl'm auellẽs ei. aꝗ diuulcio ppli ei'.
Aioth calefacciõ ul' calefaciens. gn̄acoꝝ.
Amoth dor calefaccõ gn̄acõis l' calefaciẽs
Ammoth dor idẽ. ore malliẽs. a[t] pp' ore cõtudẽs.
Amplia[t]' ppli malleꝝ. l' ppl's malleator siũ pp'
Amoraphel dcõ cadẽs. l' dixit ut caderet siũ ppl'
auertẽ dõ. aꝗ ppli meditacciũ dñs.
Amrã ppl's excels'. l' ppli celsitudo siũ pp' exal
Amri a tacõ a[t] ppli exaltacõ. Jn amramite.
maricãs. l' lacessẽs. siũ pp' magri. a[t] pp' magist'.
Amsi ppl's indigẽs. l' ppli dormicõ.
Amthar ppl's pascẽs ul' ppl' allugẽs siue
ppl's explorator odoris a[t] ppl's explorator ascẽ
Amuhel calefcẽs l' ppl's ẽ q̄ ẽ dñs. sionis
Amul ppl's dolẽs l' ppl's pruriẽs.
Amula ppl's dolẽs ei. l' ppl's pruriẽs eũ. Jn
Amuthas calefcõ tõre. l' calefcõ toris. siũ
ppl's ulcorat'. aꝗ ppli ulcoracõ. h. n. p. a. cõ
Anati donat' ul' gratificat' siũ donũ aꝗ gratifica
Anna gr̄a ul' rñdẽs siũ donãs aꝗ donacõ.
Anab uua l' hũilitas siũ donũ p̄ris ei' aꝗ gr̄
Anachã hũil' l' ceruigẽs. ta p̄uitas ei.
siũ donũ calid' aꝗ gratificata caliditas.
Anacob cognoiciũ. l' cognoiacõ.

Anacon siccĩ innocẽs. l' hũilitas tenuiẽs.
siũ molme collo siliim. aꝗ hũilitatis tenuicõ.
Anac. nũq̄ cõmot' est. ul' nũq̄ cõmotõ.
Anaphilim cadẽtes l' uiolẽti siũ gygãtes
aꝗ gr̄am declinãtes declinãtes.
Anahe nũq̄ cõmot' est ip̄. l' nũq̄m ẽ cõmo
cõ ista siũ donat' uite. aꝗ gratificat' suscepcõ.
Anam nubes ul' obumbracio siũ donũ ppli a[t]
Anamalech donũ regni. l' rñn gratificacõ.
sio regi. siũ donãs regnator a[t] gratificacõ regia.
Anam rñdẽtes aq̄. l' gratificacões aq̄ꝝ.
Anau donũ gr̄e. l' gratificacõ donata.
Anachel gr̄a' dõ. ul' rñsio dñi. siũ cui do
nauit dñs aꝗ qui ẽ donat' deo.
Aaneth dono uiuẽs. l' gr̄ pauid'.
Anani donat' m̄. l' gratificacõ mĩa.
Annani rñdẽs m̄. l' gratificacõ mĩa.
Ananias rñdẽs gr̄ l' gratificãs gr̄e dñm.
Ananyas donũ gr̄e dñi. l' donata gratificacõ dõ.
Anaim rñdẽtes aq̄ l' donacões aq̄ꝝ.
Annas donãs ul' donat' seu gr̄m tollẽs. aꝗ
Anath gr̄a ul' rñdẽs. rñdẽs plasmacõi.
seu gr̄e peccãs aꝗ rñsio tp̄ris.
Anatha rñdẽs ei. l' gratificãs eũ. seu g[ra] ꝑcãs..
Anathi rñdẽs eis. l' gratificãs eos. seu gr̄e p[e]
ccans eoꝝ aꝗ rñsio tp̄ris eoꝝ ei' aꝗ rñsio tp̄ris e..
Anathim hũilitas uana l' rñsio uana a[t]
mouẽ colli aꝗ hũiles cõsurgẽtes.
Anathoch rñsio l' obediã siũ rñdẽs signo
aꝗ gratificacõ designãtis.
Anathothia rñsio dñi. l' obediẽs dño siũ
rñdẽs signo dñi. aꝗ gratificãs designãtẽ dñm.
Anathothite. rñdẽtes. l' obediẽtes signo. a[t]
gratificãte designatorẽ.
Andreas rñdẽs pabl'o. l' decor' ĩ stacõne
siue decus aꝗ scd̄m grecã ethimologiã apozoyn.
Anapoc. i. a uiro uiril'.
Andreus. rñdẽs pabl'o. l' decor' eo stand'.
siue cogitãs pastionẽ aꝗ rñsio pastionis.
Anebgaba sollicitauit l' hũiliauit. siue
sollicitãs ualles. aꝗ hũilias colles.

Anegeb auster ł inidies. aut australis ł inidian⁹.
Anei munꝰ ꝯmotꝰ ē in ł muꝰ ꝯmocō mea.
Anelhab donū dī ꝑris. ł gratificās dm̄ ꝑrem.
Anem oculi ł corone ł ꝑmanēs ꝑconator.
Anem donū meū ł gratificacō mea. /cacie ꝯsgēs.
Anˢ lumē ł illuiacō seu dono uigilās ꝗ grati
Ange donū ꝑruptū. ł gratificacō pectoris.
Anhab grāt ul' reňsio. siū reddēs testib; aut ꝰ:
Ani paup ł egenꝰ siū donū meū aut gratificacō
Ania donū dn̄i ul' gratificās dn̄m. mea.
Ania donū ꝑpli. ł gr̄a eorum. gratificacio sumite ꝰ:
Anihel donatꝰ dō. ł gratificās dm̄.
Anī gratificās eū ul' ꝑauptas eorum. /aut labor eorum.
Ano donās eis. ł gratificās eos. siū dolor eorum
Anob dono siuēs. ł gratificacō siturtis.
Anon donator meus. ł gratis iniqꝰ seu gratuitꝰ.
aut gratificacōi murmuras.
Antiphas dās thsitū. ł datis tinsceńsio.
Anthiochꝰ paup silūs. ł paupis silenciū.
Anthiochia pauptas silēs ł paupitatis silēcī.
Anthiochem paupeꝝ silēcia ł paupitate silē
Antipē dās laudē. ul' datis laudacio. tes.
Antipatdē donū laudatꝰ. ł datis laudacōr.
Anula dolēs ul' ꝑturiēs.
Anuū donū vmcāi ł gratificacō sepultu.
Aacen nidꝰ ul' cubiclm.
Aad inclitꝰ ul' glōsꝰ.
Aohi spina ul' ꝯpūctō. h. o. p. a.
Aohite spinosi ul' ꝯpūgētes.
Aohiabā ꝑturbatꝰ. ul' ꝑturbator. seu pū
gens qs aut pungēs qnodo.
Aoth nobilitas ł glacō.
Apphaim humꝰ eorum. ul' uolatꝰ eorum
Apphara lib' onagꝰ ul' ꝯtinēs feritatē.
Apphania libtas ꝑpli dn̄i. ul' ꝯtinēs ꝑplm dō.
Apolles ꝯgⁿgās eos. ł ꝯgⁿgacō eorum.
Apostolus. missus. ł legacō.
Apsos libē egⁿdiēs. ł ꝯtinēcia egⁿssionis.
Apsiba ꝯtinēs rectitudinē ul' libās ꝯsulacōnꝰ.
Aqla dolēs ul' ꝑturiēs seu dolor ł ꝑturicio.
Ar suscitacō ul' uigilie.

Ara elcēs ł elcāo. seu uigilās ei aut suscitās eū.
Arab insidie. ł calliditas seu uigilās ꝑri aut
Araba īsidie eiꝰ. ł callidītas eiꝰ. /suscitās ꝑrē.
siū suscitās ꝑrem suū. aut uigilia ꝑris eius.
Araba insita ł uesꝑa siū occidēs ł īhitabilis.
Araba plana ł cāpestrīs. siū desrto aut occidētal'.
Arabach desrta ꝓre. ł planicies ꝓcor siū su
scitās ꝑrem ꝑcī. aut uigilās ꝑri declinatꝰ. /tores.
Arabes hūiles. ł occidētales. siū callidi. ꝗ insidia
Arabathene hūile robꝰ. ł desrta fortitudo. siū
suscitās ꝑrem robustū. aut uigilās ꝑri fortitudꝰ.
Arabia callida ł īsidiatⁱx. ul' hūil' aut occidētal'.
Araboth plana ł hūilia. siū capestⁱa. aut eqlia.
Arach longitudo ł lōganimitas siū suscitās
frēm. aut uigilia fr̄is. /festinās
Arache longitudo ꝯsulēs. ł lōganimitas
siū uigilās frī ꝯsiliꝫ. aut suscitās frēm festinatē.
Arachi lōgitudo mea. ł lōganimitas mea. siū
uigilās frī meo. aut suscitās frēm meū.
Arachites longꝰ ł longanimus seu uigilās
frī ꝯuso aut frēm captiuū suscitās.
Arad descēdit ł descēsio. siū suscitauit descē
dens aut suscitauit descēsioꝫ. /uigilās testioio
Arad descēdēs. ł descēsio siū suscitās siuū aut
Arada descēdēs ei. ł descēsio eiꝰ. siū uigilās
siuitati. aut suscitās testioīu. /miratꝰ est.
Arada miracłm. ł āmiracōe obstupuit aut ā
Aradi deponētes. aut depones seu uigilās
siuitati mee. aut suscitās testioīu meū.
Aradiꝰ deponēs ꝯsiliū. ul' descēdēs festinatꝰ
seu uigilās siuitati festinati. aut suscitās testi
Aradiꝰ āmirās. ł obstupescēs. /ficacōꝫ ꝯsiliꝫ.
siū videmiator mīs aut uidemiatoris mī sufficit
Arado miracłm ł depō. siū suscitās /cōcia.
seruū aut uigilia testificacōis.
Arapha suscitās tⁱra. ł uigilantꝰ fodiēs.
Araphite suscitatores tⁱre. ł uigilātꝰ fodiētes.
Arathath negociacō. ł negociator siū uigi
lans uite. aut suscitās pauorē.
Arara. eligēs dn̄m. ul' elcāo dn̄i. seu uigilās
dn̄o. aut suscitacō dn̄ꝫ.

Aral suscitans in firmum. vel uigilantis consedens siue suscitans contemptu uete. aut uigilia eorum.
Arram suscitans excelsus. uel uigilans exaltacionem.
Aram res cum archa. uel res cum capsa siue ua
Ara suscitans gente vel uigilia populi. consedens autem in dignitate.
Ara excelsus. uel iracundus. seu decor autem elacio.
Arama suscitans gentem eius. uel uigilia populi eius.
Arama excelsa. siue irascentes seu decorans eum. vel
Aramachal decidens eum. autem decisio [deiectio eius.
eius. seu decore pauidus autem excelse consumans. [regis.
Aramalech suscitans gentem regi. vel uigilia populi
Aramalech excelsum regum. vel elacius rex siue de
cor regum. autem iracundia regis.
Arran res cum archa uel res cum capsa. siue suscitans
excelsum. autem uigilans exaltacionem.
Aran acus tercia. vel laus finiti. seu suscitans do
mum autem uigilans gente / descendenti.
Arcad mons uilis. vel mons uelhamus siue susci
tans consurrectorum descendente. autem uigilans testimonio.
Aran a laus finiti uel acus tertiae uel susci
tans domum iniquum. autem uigilans gente in uita.
Arari mons uel sublimitas sed uigilans uigili
mo. autem suscitatas suscitante me.
Ararite montani. vel sublimes. vel uigilantes ui
gili meo. autem suscitatores suscitatoris mei.
Aras elacio. uel superbia siue sustollente autem uigi
Arach artifex vel artificium. / lans plasmacionem.
Arach testimonium descendens. uel consurrectio descensi
onis. aut suscitans pectum. autem uigilans temporaliter.
Arbach bruchus. uel locusta. siue bruchus pectus autem lo
Arbachite locuste vel bruci. siue bruci fortes autem
locuste temporales. / custa temporalis
Arbathis locusta uiri. uel bruchus assumptus siue hami
Arbee. quarta. uel. iiij. [pauidus autem humilitas summorum.
Arbell suscitans uetustatem uiri vel uigilia sui.
Arbi locusta vel bruchus. siue hamus meus autem humilitas:
Arbo hamus. vel usque huc siue humiliter autem humilitas est
Arboch humiliter vel campestris. siue hamus tenens [mea:
Arbona locusta [autem hamus retencio [assumpcione
niuis vel bruchus inutilis siue humilitas mentis eius autem retencio
Archab insidie vel insidians / [doloris eius.
Archad insidiator bruchus uel insidians testimonio.
Archelaus agnoscens leo vel agnicio leonis. [Sauli.
Archiatharoth mora corone vel longitudo e
Archippus insidie ouis. vel longitudo temporis siue
insidie dilatati autem insidiarum dilacio. [iudicatorum.
Ardon suscitans iudices uel uigilia iudicis
Area eligens eum. vel elacio eius. uel suscitans descen
dente autem uigilia descensionis. / [bitabilis.
Areba plana uel campestris. seu deserta autem inha
Arebia humiliter uel recessio domini.
Arebla insidians. uel insidiacio.
Arebna humiliter pulcher. uel insidians pulchritudo.
Arech longitudo. vel longanimitas.
Arthon longanimitas mentis. vel longitudo iniquitatis
seu amaricacio passionis autem descensionis negociacionis.
Ared descendens autem descensio. siue ascendens montium
Areph suscitator mulierem. [autem ascendens saltuum.
uel uigilia dissolucionis.
Areli declinans me vel declinacio mea siue suscitans
dominum meum autem uigilia domini mei.
Arelite declinate me. vel declinaciones mee siue
suscitantes dominum meum autem uigilantes deo meo.
Areni. acus lapidum. vel lapides acuati.
Areu filius meus. vel filiacio mea. seu suscitans fo
Ares elacio. vel elacio. seu su [te autem uigilia odi.
scitans fetura autem uigilia plasmacionis.
Areth stupor uel descensio autem suscitans pauorem.
Aretha stupor eius. uel descendens eum seu suscitans
pauore eius. autem uigilia uite eius [autem uigilia uite.
Arenna archa vel sensio. [transgressionum
Arpha suscitans transitum vel uigilia transgressionis
Arphasei suscitatores transeuntium uel uigilia
Arphaxat sanans uel sonans depopulacionem.
Arga mensura vel mensura. / uacio.
Arphat sanans vel saluans siue sanitas autem sal
Argob maledicens excelsum. vel maledicta sublimitas
Aridai suscitans dilectum meum. vel uigilia ama
Aridatha leo donatus. vel leonis donum sufficiente.
Ariel leo deus. uel leo dei. / [bilis mei.
Arieli leo deus meus. uel leo dei mei. [bucelle.
Ariph uigilia gentilis fladi. vel suscitacio uisionis

Abiron acutus lapidum. l' lapides acuati.
Abimatheos altitudo e(st). ul' exaltat(us) est.
Abimatha suscitans donu~ d(omi)no. l' uigilia dona
Arioch ebrietas. l' ad solitudine~ redige~s. (ser)mois d(e)o.
Ariopag(us) p(ro)uincia sollempnitas l' p(ro)uincie sollep
Ariopagita. p(ro)uincie sollepnis l' p(ro)uincia sollep tatis.
Ariospagos p(ro)uincia sollempnitas l' p(ro)uincia solle ri(us).
lempnitatis. s(ed) h(oc) uiolentu~. cu~ atheniensis curie n(omen)
Arisai leo temptans. l' leo(n)is temptac(i)o. (s)iue q(uasi) amaritie.
Aristac(us) suscitans corona~. l' mo(n)s tauren(sis) scep.
Aristobol(us) suscitans dolore~. l' suscitac(i)o g(er)minis.
Arma sublimus l' ul' (con)surge~s siu sublimitas
Armageddon mo(n)s elantiu~ (ter)at(ur) (con)surrectio.
(con)d(e)s l' mo(n)s globos(us) siu (con)surrectio recti a(ut) (con)surrectio i(n) p(ar)a:·
Armathaim sublimitas duor(um) l' latitudo cor(um)
seu sublimes duo. at (con)surgentes bini. (ar)a:·
Armenia mo(n)s ul's(us). ul' mo(n)s uellicat(us) seu mo(n)
tis auulsio. at mo(n)tis uellicac(i)o.
Armonij mo(n)tes uulsi. l' mo(n)tes uellicati. l'
monciu~ ul'siones. at monciu~ uellicac(i)o(n)es
Arnon anathema moris l' p(ro)mago (iste)ric.
Arnoni donu(s) l' cellariu~. l' illu(m)i(n)ans at anathema.
Arnonij donu(s) mea. l' cellariu~ meu~ siu illu(m)i(n)ans
Arnapheth uigilia co(n)(ti)nue at anathema.
(ter)rentis ul' suscitac(i)o (con)fusionis
Arnan uigilia domi. l' susceptio g(rati)e seu ar
cha moris. aut maledictio cor(um). (suf)ficientis
Arnon archa moris l' maledictio siu lume(n)
aut maledictio cor(um). (suf)ficientis m:·
Arod maledic(en)s sufficie(n)s l' maledicta sufficie(n)s
Arodi maledic(en)s sufficiens ul' maledictio suffici:·
Arodite maledicti sufficientes l' maledictionu(m)
Aroh suffusio uigilie. l' uacuefactio uigil'.
Aroh muricie l' exurge(n)s siu sublevans a(ut) subfossa.
Arohite uacuefactio(n)es uigiles at suffos
Arohite muricie l' suble (suble)siones uigiliaru(m).
uantes at suffossi at exsurgentes.
Arohite. muricie. l' subleuantes at suffossi.
Arom neq(ui)m. ul' i(n)sipell'.
Aromath neq(ui)m temp(us). ul' i(n)sipell' p(ro)ctor.
Arori mo(n)s ul' sublimitas.

Arocitas sublimis. l' mo(n)tan(us).
Arosech neq(ui)m sem~. l' inuq(ui)t posicio seu uigi
lans g(er)mi(n)a at suscitac(i)o resurrectio(n)is.
Arsa ei(us) sol. ul' illu(m)i(n)acio. (rati)o(n) diuine:·
Arsates sol'. duricia ul' illu(m)i(n)acio uomit(us).
Arsemel silens circu(m)cisio. l' silentiu~ circu(m)cisi
onis seu suscitans nomi(n) d(e)i at uigilans audi:·
Arth mora l' immorans. (si)lent(ium) temptat(us).
Artharba mora p(at)ris l' i(m)morans p(at)rem.
Artharserses lumi(n) silentio temptans. ul' lume(n) si
Artheman. anathematizante(m). l' (con)turbante(m)
Arthemis. i. diana (con)turbans. l' anathema(tiza)ns.
tizans siu (scru)tans extac(i)o(n)es. at extaticu~ (scru)tac(i)o.
Ariceus circu(m)rodens me. l' circu(m)corrosio
Arim ac(er)u(us) t(er)re. l' laus fruum(en)ti.
Arinas illu(m)i(n)ans l' illu(m)i(n)acio.
Arur suscitans igne(m) l' uigilia lumi(s).
Arus massa l' aurea seu uigilans (con)silio at
Asa tollens. l' factura siue (sus)citans festinac(i)o(nem).
sustollens at plasmacio. p(at)rem. (ue)l plasmacio p(at)ris.
Asaba. ei(us) captiuitas. l' ei(us) (con)fusio siu sustolle(n)s
Asabias colligens d(omi)n(u)m. l' (con)gregat(us) d(omi)no siu sustol
lens p(at)rem d(omi)n(u)m at plasmacio p(at)ris d(omi)ni.
Asach factura p(er)rupta. l' plasmac(i)o(n)is umb(r)dim
siu sustollens fr(atr)em. at tollens fr(ater)nitate(m).
Asadias factura siue(n)s. l' sustollens testimoniu~ d(omi)ni
Asahel sustollens d(eu)m. l' plasmac(i)o d(e)i.
Asaia. fac d(omi)n(u)s. l' faciente d(omi)no siu sustollens
d(omi)n(u)m ul' plasmac(i)o d(omi)ni. Asias ut sup(ra).
Asam. dulciu~ siu fumi(us) sustollens p(o)p(u)l(u)m at pla(s)
Asama. dulciu~ ei(us). l' fumigans eu~. siu sustolle(n)s
p(o)p(u)l(u)m ei(us). at plasmac(i)o cor(um). (plas)macio cor(um).
Asan tollens donu~. l' plasmac(i)o g(rati)e.
Asana tollens donu~. l' plasmac(i)o g(rati)e ei(us).
Asar carcer. l' carcerat(us). seu factura suscitans
at suscitans uigilantes.
Asaradan uinc(en)s. l' exactu(s). siu sustole(n)s uigi
les iudices. at plasmacio(n)is suscitans i(n) d(omi)no.
Asarel carcer d(e)i. ul' carcerat(us) deo seu factura su
scitans d(eu)m. at sustollens uigiles d(e)i.
Asarela factura suscitans maledictu(m). l' plasma

Asaronthamar btī . . tio tollēs uigiliam.
tudo palme. l btī ꝯmutās aū attiū amari
tudīs aut uestiblīn ꝯmutacōis
Asrsalun diuites uulpes. l attiū uulpi
seu fcūrā suscitās salutē aū plasmacō uigi
Asarsusū diuites obti . . lās saluacōn
nēs l btē teūtēs seu fcūrā suscitās equū aū
plasmacō uigilās teūsionū.
Asasonthamar os amarū l silētiū ꝯmu
tū seu fcūrā faciēs inīqtatē ꝯmutacōis aū
plasmacō tollēs dolorē amaritudīs.
Assaar. diluclm l mane diluclo seu fcūrā
estimās aū plasmacōis existimacio.
Assaradon uicto l exacutꝰ seu fcūrā scitās
suos inīqs. aū plasmacō uigilās testio inen
Assarahel bātꝰ ds l btitudo dī. seu fcū . . cui
tā uigilās do aū plasmacō suscitās dm.
Assaramel sustollēs excelsū dm. l plasma
Asvaal plasmās uīr. ul' . . cō excelsi dī.
tollēs uetitatē. Asbehel. captiū dī. l fcūrā ve
Asbel captiuꝰ dī. ul' attiū uetustati. . tusta.
Aschalon appēsa l inpēsa siū igꝰs īfimus
Aschalouite. Jude. . . . aū ignis igꝰ bil'.
Ascenec tollēs possessorē ꝯtēptibli. aū sus
tollēs ꝯtēptibilē possessionē.
Aschenec igꝰs aspsio. l igꝰs sic aspsꝰ.
Aschod dissolo. ul' effusio. siū icēdēs aū icedi.
Ase tollēs. l fcūrā siū sustollēs aū plasmacō.
Asebam sustollēs sup excelsū. l plasmacō sr
Asebias stollēs dnm. l plasmacō do. . excelsa.
Asebin fcūrē stacō l plasmacō stacōis
Asebonias tollēs pollicē dnī l fcūrā ī medio
Asech fcūrā prupta. l plasmacō . . dnacōis.
nis vinibcīm siū stollēs fēm aū tollēs fcūrē.
Asedech testa l sol siū ariditas aū siccitasꝰ ardo
Asseddim siccitas ardoris l suburbana. . ris.
Asedemoth arua l suburbana. . abscisiōis
Asedothphasgan abscisio ul' os delicti. seu
tollēs abscisū. aut plasmatōis dnacio.
Asedoth fcūrā pablē. l plasmīo uiriditatis.
Asedath phasga dolacō fcūrē l faciēs publim

Aseph attiū ul' uestiblim seu colligēs. aut
Asem stollēs eos. l plasmator eoꝝ. . ꝯgrgacō.
Asemona festinās. ul' os eiꝰ ab osse ū abore.
Asen stollēs fontē. ul' plasmacō oculi.
Asena ignis aspsus. l igꝰs aspsio seu stollēs
fontē eiꝰ. aū plasmacō oculi eiꝰ.
Asenna ruina, ul' pparatacō.
Asenaa ruina eiꝰ. l ppapitās eū.
Asennaphar ruēs onagꝰ. l ppapitās fitās.
Asenech ruina. l ppapitacō seu fcūrā dedi
cans aū plasmacōꝝ edificās. . ignis aspsio.
Asennēꝰ leuās me ul' eleuacō mā.
Asenech ruēs. l ppapitās. siū ignis aspsꝰ aū
Aser attiū l diuicie. l btitudo aū btēs. . ecutꝰ
Aserite. atā l diuicie. seu btitudīes aū bti
Aserai btitudo mā. l btēs ē m. siū attiū mei
Aserdan exacutꝰ ī iudicīn . aū diuicie mee.
cutis. seu iudiciū beatiū. . . do eoꝝ.
Aserim. atū. l uestiblm. l diuicie. aū btitu
Asemachmath btitudo domi. l q ē ista btā
Asermoth atū mortis. l diuicie mortis . donacō.
Aseroth atā l uestiblā. seu uille aū btitudīes.
Asesual btā salꝰ. ul' diuicie salutis . btitudīe.
Asersula attiū gaudij. l btitudo leticie aū
Assem noīatus l faciēs nomi siū sustollēs
auditū aū plasmacō famose audicōis.
Assema os ab osse, l sustollēs nomī eiꝰ aū fa
ciēs famosā audicōꝝ.
Assem fcūrā decem. l plasmacō sup volnꝰ
seu tollēs nomī. aū sustollēs ap horā tēptatōis
Asseremoth. suburbana. siū suburbibꝫ. seu
attiū idignacōis rigide aū habitudo formida
Assegadi attiū acieti ulcīs l di . . tōis eoꝝ.
uinie tēptacōis deuorātis.
Aspha tollēs subito. l fcūrā eructās.
Asphamar eoꝝ domitor. ul' fcor ꝯfusionē
Asphar tollēs onagꝰ. . . . apphēndens
l plasmacō ferocitas.
Assia sustollēs dnm. l plasmacō dnī
Asia gdiēs ul' eleuās seu auferēs aū elacō.
Asiam fcūrē dnī. ul' sustollēs dnm.

Asias sustollēs l' plasmacō dn̄i.
Asida milui. aū hōdi. seu faūra dulcā aū plas
macio amabil'.
Asiel sustollēs dn̄i. l' plasmacō di.
Asechel gd̄ies dō. ul' eleuacō di.
Asimcriti digens turiblm ul' directō turibli.
Asiongab lingua uiri. l' dolacō hoīs seu
faciēs metētes colles sublimes. aū sustollēs
dolore collium sublimium.
Asir uinctim. l' uinctatus. seu faūra uigilās
aū sustollēs uigilātes
Asidei milui. l' hō dij seu faure dulcē aū plas
macōes amabiles. aū sustollēs uigilāte
Assir uinctim l' uinculatus. seu faūra uigilās
Assiria faūra uigilās dn̄o l' sustollēs uiglia
Assiria uigilās dn̄o. ꝛ c. vi s. | dn̄o.
Assiria dulcā l' diligēs. sui digēs aū directō.
Assiry faure uigilātes dn̄o. entes.
Assiry directi l' dirigētes sui dulci aū dilig
A faūra laborās aū sustollēs laborāte.
Asino nouissimum ei. l' faūra pariēs. tis
Asinodeus faure iudicium l' plasmacō iudicii
Asimana festinās. ul' celitus nuans.
Asinai tollēs spentes l' plasmacō colubri.
Asoph collēs ul' uestiblm seu festinās aū
Asom silēs ul' os ab ore. festinacō.
Asomech os uinax ab osse. ul' sillētium uite
aut festinacō pauons.
Ason faūra pupille. ul' plasmacō iracūdie.
Asor atrium l' sagitta luīs seu sctollēs foram
aut plasmacō coccinea. iniqui.
Asoraddon uictor l' exactus seu atrium serui
aū tollēs foram testioy iuml'.
Asoran excelsum atrium l' sagitta luīs exal
tata seu tollēs foram excelsū aū plasmacio
iracūdie exaltate.
Asoch tollēs signum. l' plasmacō tpal'
Asothite tollētes signa. l' faure tpales.
Asra diminucō l' diminutus seu tollēs ma
gistum aū plasmacō magistij | di.
Asrahel diminutus dō. l' sustollēs magistum
Asrahi bonu faciēs. l' bta ꝯmocō. seu dimi
nutus tpre. aū diminucōi pctēs.
Asrahel btēs. l' btitudo di sui sustollēs ma
gistum dn̄i. aū plasmacō magistij di.
Asrihelite bti dō. l' btificātes dn̄i. sui sustol
lētes magistrum dn̄i. aū plasmati magistro di.
Astaol igni gemacum. l' igis pruriētum.
Astari calida mā. l' psepe meum.
Astari ouile meum. l' cubiclm meum. sui atrium
meum aut faūra exploracōis.
Astaroch ouile l' faūra explorator.
Asteroch atrium l' cubiclm seu caule ꝛ psepia.
Astarochites ouile l' faūra. biculum.
Astarhohites caula l' atrium. seu psepe. aū cu
Asthathen faūra supflua. l' plasmacōis sup
Astiages uolūtas festiua. l' ꝯsilium se fluitas.
Asub faūra icēdij l' plasmō ꝯsiliōis. sitatis.
Asupha tollēs sbito. l' faūra eructās.
Asuer btitudo ul' atrium ei.
Asum os eor l' fumigās eos. incendium.
Asum faūra coccinea. l' tollēs pupillā eor.
Asur diues l' reatus seu faūra luīs aū tollēs.
Asuri diues in l' atrium meum seu faūra luīs
mei. aut sustollēs icendium meum.
Asurim diuicie eor. l' btitudo eor seu faūra
illuīas eos. aū tollēs icēdium eor.
Asur tollēs robustum l' tollēs acbitatē.
Asur sctollēs murum. l' tollēs angustiā seu faūra
ꝯtinēs aū plasmacō directōis.
Asur negociator l' negociacō sui natura aut
Asur dirigēs l' diligēs seu | ignis illuiacō.
btēs aut gradiēs. | tiā eor.
Asuri sctollēs murum eis l' tollēs acbitatē.
Asuri faciēs robustos eos aū plasmacō di
recta eis sui tollēs angustias eor aū sustollēs ꝯmē
Asuri nemora l' lignum illuiacōes seu ne
gociacōes l' negociatores. tes.
Asuri diligētes l' dirigētes seu bti aū gdiē
Atha tps ul' pcām sui delinquis aū tpal'.
Athach pcā huīl' ul' pcā recessio. seu delinqs.
Arad ul' testioum. sti aū tpal' sc.

ħ ꝛ ꝑ a

Atthia pctans dno. ul' tpal' dni.
Atthania scupia. ul' desid'iu. s'clmaco do.
Athalia tpc dni. ul' tpc ei. seu pctis dno a'
Atthanael tpc meu di. l' pctm meu dno.
Atthanai tpc fluctuans. l' pctor smot' seu
corona donati mei. l' exploraco g'tificacois
Atthar pctor suscitans ul' tpal'. mee.
Athara pctm suscitans ei. l' tpal' i gl'a ei.
Athari explorator l' exploraco pctoris.
Atharoth corone ul' arculi.
Athath pctm tpis. ul' tpc pctoris
Athene dispse ul' dissipate athenienses Jude.
Attheneb' pctor lactis. l' tpal' lactio
Ather tpre surgens. l' pcti effusio. |des adusa.
Athersatha tpre surgens sti. ul' pctor effu
Atthicon tpc mediu. ul' pctoris diminucio
ul' tpc sggate iniqtatis at pctm sggois iutil.
Atthipha tpc sbitu. ul' pctm etuctans.
Athul pcti g'm. ul' tpc i uectans.
Atthitha tps qrens. ul' dilcti silctiu.
Atthol' tpc sfilij. ul' pcti smixtio.
Athoniel. s' udes do. ul' tpc ei di.
Atthupha tpc subitu. l' pcti i firmitas
Atthul tpc s filij l' pctor festinas.
Aua iniqu' ul' iniqtas. |uisio.
Auan fons l' mos' sui mouens eos. at eor s'
Aui ferox l' ferocitas. siu iniqu' m. at iniq
Auil isipiens l' stulticia. |tas mea.
Auim acu' lapid'. l' iniqtas eor. |sco.
Auisa uoluntas mea. l' iniqtatis mee salua
Auith iniq ul' iniqtas |nabula.
Auoth sedes. l' smoraco. seu uictim at icu
Auoth uita l' gl'a seu uille at ciuitates.
Auothiair uictim uigil'. ul' sedes uigilie seu
smoraco illuias. at icunabula illuiacois.
Auothiair gl'a lucis. l' uita illuias. seu uille
uigilanciu. at oppida illuiator.
Auphraton frugifera l' pulueruleta. siu
ubtas. at de cine ueies. Auphatonite Jude.
Augste sollepnit' stantes. l' sollepnitas addita.
Aulon uall' gndis. ul' uall' campestris.

Aunam metor eor. l' labores eor.
Aunan no e ul' iutile.
Auram iracudia l' iracud'.
Auran irascens ul' iracudia.
Asisiadas ssiliu. l' ssiliatrix.
Axa furor l' furibuda.
Axan claudicans ul' irascens.
Axath medicamta l' medicamtu |tudo ei.
Aza uidens l' robust' seu fortis ds at forti
Azabias uidens prem dnm. l' fortitudo pris
Azahel uidens dm. l' fortitudo di. |do.
Azael ide. Azara uidens eos. l' fortitudo eor.
Azanoe fortitudo smocois. l' uisio reqecois.
Azara dorsu ul' crepido.
Azaria auxiliu dni l' auxiliator dns.
Azaria adiuuans pplm l' auxiliu ppli siue
dorsu eor at crepido eor. at uisio fortis.
Azai stinens ul' apphndens. seu uidens fortis
Azarias stinens dnm. l' apphnsio dni seu ui
dens fortis dnm aut robusta uisio dni
Azabel uidens uetere. l' robust' uetustate.
Azbelite uidentes ueta. z c'.
Azoboth uidens uomente. l' uidens i uomitu
seu fortis uetustas at fortitudo lugentiu.
Azchar uidens dolente. l' uidens sponente seu
fortis ds molari at fortitudo pme.
Azeb pdes ul' ambiens seu uall' deuorans at
Azecha fortitudo at d'cupla |uall' rapacitatis.
siue robusta at clausa pessulo. |uidens uigilias.
Azer auxiliu l' scificaco seu fortis sgens at
Azagad fortis teptaco ul' uidens acutu la
Azi fortis mis ul' uisio mea. trunculu.
Aziam uidens pplm l' fortitudo eor.
Azias uidens dnm. l' fortitudo dni. |dni.
Aziel pgens ul' pfitens seu uidens dm at forti
Azir fortis uigilans. l' uidens uigilias.
Aziza. fortis iste ul' uisio ista.
Azmath uidens morte. l' fortis mortu.
Azmauoth uidens morte l' fortis morte.
Azmoth fortis morte. l' apphndens morte.
Aznoch fortis iclusio. ul' apphndens decore.

534

Azor adiutus vel auxiliator seu uidens lumen aut fortitudo incendii.
Azozal incedens domino uel incendium domini.
Azot incendium vel incedens sui ignis patruus.
Azozi incedentes vel incendia sui ignes patrui aut ignes patrui mei. | Hic seq. b. pt. a.
Azozite incendium uel ignis patrui.
Azrahel adiuuans deum vel fortitudo dei.
Azuba relicta vel deserta sui rebellio aut desertio.
Azur adiutor lucidus uel auxilium sui uidens lumen aut robustum incendium.
Baahana ueniens tradens vel ueniens generatio.
Baal vir vel uetustas sui habens aut deuorator. | deuorans.
Baala ueniens h. uel habens eam seu uir eius aut
Baalaanan ueniens h. domum vel habens eam gratiam uel uir gratis eius aut deuorator glorificationis.
Baalasor uetustas deuorans atrium vel uir habens sagittam lucis seu uetustas tollens foramen aut uir plasmator incendii.
Baalath uir ascendens uel habens ascensionem seu uetustas temporis aut deuoratio predonis. | sedium.
Baalberith uir habens pactum vel uetustas deuorans
Baalpharasim uiros deuoratores diuidens
Baalphegor uir hiatus uel habens uetustatem diuisio. hiatum uel uetustas deuorans os pelliculis superius.
Baalgad uir fortunatus uel habens temptationem seu uir accinctus latrunculis aut uir deuorator
Baalia uir habens dominum vel uetustas | uetustatis. stas deuorans dominationem
Baalim ascendentes uel superiores. | uorantes.
Balim uiri uel habentes siue in superioribus aut de
Baal uetustas uiri uel habens assumptionem seu deuorans uirum aut uetustatis assumptio. | dominis.
Baalmaon descendens humiliter uel descensio humilitatis seu uir humilis habens aut uetustas deuorans habitatio.
Baalmasar habens eam vel uir ex principe seu uetustas eius aut deuoratio principum.
Baaloth ascendentibus vel in ascensionibus seu uir habens tempore aut uetustas deuorans extensionem.
Baalsalisa habens uitulam constituentem seu uetustas deuorans tertium aut uir habens uitulam triennalem.
Baaltamar uir habens palmam vel uir habens amaritudinem seu uetustas deuorans commutatos aut uetustas deuorans commutationem.
Baana ueniens donatus vel ueniens glorificatus.
Baana filius eius uel uenientes ei seu ueniens sedens.
Baam ueniens in vel filii mei. aut ueniens extensio. seu ueniens extendens in aut ueniens extensio mea.
Baam ueniens dominus in vel ueniens glorificatio mea.
Baam ueniens extendens vel ueniens extensio mea.
Baari fontes uel puteus sui uel ueniente a commutatio.
Baarias ueniens extendens dominus vel ueniens extensio domini.
Baasa ueniens tollens vel ueniente facturam.
Babatha tunsi latus tempore vel confusus peccator seu tunsis laco reprobal aut confusio peccatoris.
Babel confundens uel confusio aut translatus aut
Babilon confundens vel. c. c. c. v. s. | translatio.
Bachar in sagittamine uel ingressus est. | Galilus.
Bachachar uetustas in sagittamine vel lugens in
Bathenor lugens lucida vel ingressus est agnitus. | luc
Bacci uetus vel lucis sui lugens aut in uomitu | uc.
Bachides lucis fortis uel uetustas in uomitu.
Badachar ueniens compugi. vel ueniens tunica vel ueniens
Badad magister uel ex | miens uel ueniens turbatio. cellentissimus seu ueniens testis aut ueniens sufficiens.
Badadi magister uel excellentissimus meus seu tribunal meum aut sufficientia mea. | dominator.
Badaias populus domino vel in iudicio domini aut ueniens
Badal populus aut stillans seu ueniens ascendens aut ueniens in firmitas. | cor.
Badam aut in iudicio seu ueniens ipsis aduentus
Badan populus in iudicio seu ueniens donum a ueniens.
Baddazer magister auxilium uel excellentissimus sanctificator seu ueniens fortis aut ueniens separatio.
Badscha filia septem vel filia iuramenti seu ueniens eloquens aut ueniens confusio.
Badsuba filia deceptionis vel filia satietatis sui ueniens conteus aut ueniens incendium.
Badsuba vel bad seba quia est sabee mater salomonis
Bachin locus uite mee vel socius sapiens in.
Baen uniquus odis uel iniquitas fortis seu ueniens

fons. aut uenit odes. | tangentium.

Bagad uenit accinctus. ul' uenit in fortuna l' uenit latrunculus. aut uenit temptacio. | inuolucio.

Bagal ors ul' unguis. seu uenit acies. aut uenit

Bagada excelsus terre. l' voluntas peccatoris.

Bagathan uenit tactus videns l' uenit risus.

Bagasinn in excelso contemptus. ul' uenit fortitudo.

Baggoani voluntas devorans eos. l' ung

Bai filii mis ul' uenies in. | voluntas eorum.

Bahen locus ul' in eis seu uenit locus. aut locus eorum.

Bala absorta l' inveterata. seu absorbens ul'

Balaa absorbens cum l' invectio est. | inveteratas

Balaadh devorans l' precipitans. sive absorbens fletum aut fluctuans fruitate.

Balaam uanus turbans gentem aut devorans populum siue absorbens eos l' absque sua eorum. | eos.

Baladan uanus populus. l' sine populo siue in eis. aut precipitans

Balaan turbans domum. l' devorator domus siue absorbens gratos aut inveteratio gratie. | sio

Balach lingens. l' ludens siue involvens angelum

Balaanan hominis sum. l' inveteratas sensione siue absorbens domum. ul' precipitacio gratie.

Balada absorbens testes ul' inveteratas fruita te seu ueniens ea iudicare aut precipitacio testimonii.

Baladad uetustas sola. l' devorans testimonii siue absorbens perpuos aut precipitans patelles.

Baladan uenit in met iudicans l' uanitas per sem; ipso seu absorbens iudices a inveterator in

Balagad absorbens lacum. l' precipitans | dicti.

Balagad uir accinctus. l' hominum aut temptatorem cinctum. seu uir fortunatus aut uir parata.

Balan turbacio. l' precipitantur.

Balana turbator populi l' precipitator eorum.

Balanan turbans domum l' precipitans gratiam.

Balasor ascendens attuim. l' hominis sagitta levis seu absorbens fortes. aut inveterator angustie.

Balad absorbens precium. l' inveteratus terre.

Balad lugens l' involvens seu lugens a elusio.

Baldad uetustas sola l' uetustatis solitudo.

Baldan uenit in me; iudicans l' uanitas ipse in; ipso seu absorbens iudices a inveterator in

| dicti.

Bale precipitans ul' devoracio.

Baleite devorantes l' precipitatores. | precipitaui

Balez absorbens l' precipitans. siue absorbuit a

Baliada maritos confuit. l' maritor congregatio absorbens testimonium aut inveteratio sinitutis.

Baloch ascendentes. l' in ascensionibus siue absorbens aut in uetusti sensione.

Balsalida hominis uitula constituitur ul' hominis uitula constituta. seu uetustas devorans tenui. aut uir hominis uitula tenuale. | as.

Balthasar capillus capite. l' absorbens diuiti

Blastus hominis luctum l' hominis primum.

Bama unquam l' que. siue in quibus. aut sit excelsa.

Bamoth in morte l' excelsa seu mors adueniens aut mortis aduentus. | mors aduenies uetusti devorat ti.

Bamothbaas excelsa in morte uiri hominis ul'

Bena uenit sedens ul' uenit sensio.

Benaa uenit sedens ei. l' uenit sensio ei.

Benai uenit sedens in. l' uenit sensio mea.

Benaias edificans domino. l' centarii domini. seu sedens domino. aut sensio domini.

Banaza filii mis. ul' filii fortitudinis.

Banea uenit sedens in. l' uenit sensio ei.

Baneas uenit sensu tollens l' uenit sensio plas

Banebarach filii fulminis. l' filii ful | matoris guris. seu filii fulgurantis. aut filii percutiens.

Banebarach uenit sedens fulmini ul' uenit fulgi. seu uenit sedens fulguranti aut uenit sedens percutienti.

Baneiachan filii doloris ul' filii uetitudinis. seu uenit firmitas. aut uenit spacio

Bani filii mis ul' ueniens in.

Banni peller mis l' in medio mei.

Banyn filii mis prius. ul' filii mis septimus

Baon in iniquitate. l' in iniquitatibus.

Baon uenit dolor. l' uenit iniquitas seu uenit mur

Baor in pelle l' in pellibus | inflans aut uenit inutil'.

Bare uenit lumen. l' uenit forarum seu uenit pellis

Bar filius. l' filiacio siue est. | aut uenit uacundia.

Bara lectus l' creata siue filii aut in malicia.

Barabas filius patris l' filii magistri siue e ul' hebreum.

Barach fulmen l' fulgor siue fulgurans aut percuciens.

Barachel fulgur di. ul' fulmi di si fulgurans aut percussio di.
Baratemiuin cbuli. l' creata nidor.
Barachias bndcs dno. l' bndcs dni.
Barachias fulgor dni. l' fulminans dns. si fulgurans dns aut percussio dni.
Barachiel bndcs do. ul' bndcs di. figurans do.
Barachiel fulgor di mi. l' fulmi di mi si ful
Barada fili decor. l' fili decoris. seu filii sinu aut fili testionum. aut creatura di.
Barahel bndix dm. l' bndco di si elcs deo
Barael. ide. faciens. aut fili tollens plasmator.
Barasa haurientes l' i egestate. seu uenies ad
Barath grando l' tepestas seu fili pati aut fili
Baraza fili uides l' fili fortitudis. tpal.
Barech grando ul' tepestas ul' fili uinar. aut
Bareuin fug eu qspia. l' qspia fuga ei. fili
Baria i mal. ul' fili dm. seu i clamo pauid te es aut i cmutacoe ipi. ii nlli bariseu corruptoe.
Barieu fili i malo. l' fili malefici quc e ipm
Barihen fili ipe. l' fili pces seu fili nouat cmot. aut fili faciens. Syr e e hebreum.
Bariona fili colube aut fili siplicitatis.
Bar quippe sic dcm e syriace fili.
Baritha phitonissa l' sortarica seu os ab yssi aut os pfund. tens. aut fili cosolaconis.
Barnabas fili cludens l' fili pphe seu fili ueni
Barne fili macois. ul' fili mutaconis
Baruce eloce cmoto ul' fili eloce.
Barsabas fili reuitens. l' fili qetis ex siro e g co cpositu. seu fili uitaniti aut fili cosolacois.
Barseuna fili cec. l' fili cecitatis. que corrupte quida bartimeu legunt
Barthime fili pinguedis. l' fili rumnati.
Bartholome fili suspedetis me. ul' fili suspendetis aqs. Syr est. rutat.
Baruch bndcs ul' bndno. cfusio.
Barzaich fili ouile ei. l' fili fornicaconis cor.
Basan bruch. l' pinguedo seu siccitas aut
Basar i stancia l' i angustia si istans aut angustus.
Basara istans ei. l' istancia ei. si angustians eu aut in angustia ei. ei.
Baschama cfusio caloris l' angustia calliditatis
Baschath adipe ul' defecacoe. fecaco.
Baserath adeps. l' defecaco seu defecans aut de
Basemath depoia. l' deliquus seu ueniens aut
Basemath ueies l' delinques seu i delictio. omib aut i nob. delictio.
Basmath depoia. l' delinqus seu delict aut
Bathanim dom cendeau. l' dom hiulitatis
Baurim elca. l' elcor si iuuenis aut robust. eor.
Bathuel ingo di ul' cast deo.
Bazatha cteptes tep. ul' despect pceor.
Bazotha cteptes tpis ul' despecto ei.
Bazothia cteptes dum l' despecto dni.
Bead iuiq testis. ul' edificator pcapuus.
Bean iniq gte. l' iniqtas donacois.
Bebai os uoltis. ul' cfusio deuoratois.
Bethethias idit dno. ul' pmogenit dni.
Becher inclit ul' pmogenit.
Becheias idit dno. ul' pmogenit dni.
Bechor pmogenit ul' vnigenit.
Bechori pmogenit ms l' vnigenit ms.
Bechorth pgenit fortis l' vnigenit timid.
Bechuch indit grauis l' pmogenita cteptco
Beth filia l' misura. clar aut filia uoluptuosa.
Beded istauraco ul' istaurat seu misura dni
Bedsabee filia septia ul' filia iuramti. seu mesura satitatis. aut filia sacietatis.
Bedsan filia dura l' misura iniq. seu filia iniqtatis aut ipa iniqtas.
Bedellion lapis l' carbuncl.
Beel uetust ds. l' uir deuorator seu dns uetustatis. aut uir hns uetustate.
Beelphego uir hns hyatu ul' uetus ds hians siu dns uetitatis hyantis aut uetus deuorans os pell supiape e pap simulacru ignoie.
Beelsephon uir hns archana l' dns aqlois seu uetust ds hns specla. aut uetustas deuorans ascensione specli. rans musca.
Beelsebub uir muscar l' pnceps muscar seu uetust ds hns muscas. aut uetustas duo

.b.
.a.

Bemoth aial. ul' aial seu bestia l' at bestia.
Becra fons ei. ul' pute ei' sui i luic. at putei e.
Beeri fons mis. ul' pute mis seu i luic. at pu
Bega sblimis. ul' excelsa sive (tei mei.
sblimitas at celsitudo (toris
Beggoai iugu uultus ul' sblimitas deuo
ratoris. seu fabrica wltus. at fabica deuora
Begnai excels mis. l' sblimitas mea.
Begni idem. domiculu uetustatis.
Begura fab'ca cemitarij. l' fabica cemitarior.
Behelmon uetusti ds hitadi. ul' dns hus
Bel uetustas ul' absq; eo. absq; eo.
Bela hitus ul' idum tui seu uetustas e. l
Bela hus ul' hitus ab habndo n ab hitu.
Belath uetustas pcti. l' absq; tpre. tu
Belathala hitu appedes. l' idumti tuora
Belbena uetustas pmogenitura dni. l' abs;
Belga absq; motu. l' uetusta motio.
Belge ide. Belgnai absq; ualle l' abs; p
rupto seu uetitas uoragis at uetitas duoratoris.
Belia pute ei. l' i clamore ei sui i mal' at in
mutatoe ipius
Belial absq; iugo l' abs; dno.
Beliar cetu lum. at ceca angstia. seu uetitas
deficies. l' absq; ptinetia.
Belmelech ds mis rex l' uetitas mia regnas.
Belma hus desidui. l' absq; domicilio.
Belmeula hus domicilium. l' ab sq; hitacoe.
Belsan uetustas dura. l' ipi uetustatis iqtas.
Belsar absq; pncipe ul' absq; carbone. seu
uetusti uelam. at uetustatis angstia. (eorz.
Belsathim absq; gmie. ul' absq; positoe
seu uetustas spinar. at uetustas resurrectois
Ben fili l' filiaco. (mei spotaneus.
Benabinadab fili pris mi uotiu l' fili pris
Benadab fili uotiu. l' fili spotaneus.
Benahel edificat ds. l' edificaco di. seu fili
ei. ds. aut fili ei di.
Benail fili dolois. ul' fili pturietis.
Bendegar cetu lum l' fili puaricacois.
Benebarach fili fulmis. l' fili fulgois. seu
fulgs fulgurans at filior pcussio.
Benetham fili callid. l' fili surges seu fili
ustici. at fili ueritatis.
Bemenam fili i eis. l' fili i medio eor.
Bennenom fily ecce s. l' fily ecce hic sum.
Benereom fily tonates. ul' fily tonitrui. qd
corrupte boanerges us obtinuit.
Benesed fili mutes l' fili pfirmacois.
Begabel fili uiri fortis. l' fili uinceis uiril.
Benhur fili lucis. l' fili igne.
Beni fili mis. ul' filiaco mea.
Benin fili reqescens l' fili reqecois.
Beniamin fili dier. ul' fili uirtutis. sui fili
amaritudis. l' fili amaritu.
Beniamyn fili dexte. l' fili uirtutis seu fili
asini. at fili asinor. tres at fili puaricacois.
Beniar cetu lum. l' ceca angstia seu fili defi
Benior fili pmoq. l' fili reqei.
Benion fili meres. l' fili doloris.
Benioni fili meres me. l' fili uitul mi. sui fili
doloris mi. at fili iiqtatis mee.
Beni fili mis ul' filiaco mea.
Benin fili reqescens. l' fili reqecois.
Benim fili ter. ul' fili piscis. sui fili vnic.
Benur fili inteds l' fili lu at fili sempiter-
nid seu fili luis. at fili igne.
Benzoheth fili h paudi. l' fili h iuuacis.
Beon pellex l' i medio sui iniq murmuans
Beor i pelle. l' ipulsio (at i iqtate dolens.
sui iniq luis at iniqtas iracudie.
Ber fons ul' puteus.
Bera fons ei. ul' pute ei. (pauoris.
Berameth fos exaltat uite. ul' pute alti
Berchos fontis calix. l' putei poc.
Berdan fons iudicij. ul' pute iudicas.
Berea pute ei ul' filia ei hebreu e z syr
Beri pute mis ul' puter plr.
Beria fons dni. ul' pute dno.
Berith fed ul' pactu. mora.
Berince pute i notes ul' filia elegant co
Beronice ide. vbu; ex hebo z siro cpositu e.

Beroea putei ei. ul' filii ei.
Beroenses filii ei ul' putei ei.
Berony filia q. ul' puteus q's est h'ita ñ erit he
Beroth fontes ul' putei. | h'eo est gto sunt.
seu fons scindens ei. aut puteus reparans eum.
Berothai fontes mei l' putei mei seu fortes
vulturum aut putei deuorantes
Berothi fontes mei. l' putei mei seu fons
scindens m. aut puteus temptans me.
Berothite fontales ul' puteales est c.
Bersa puteus federis. ul' fons iurantium.
Bersabee fons. vij. ul' fons iurantium sui pu
teus saciatis. aut puteus satietatis. | liber pona est
Beresith i capite ul' i capitulo. i. Genesis. q' i capite
Bertham fons alti ul' puteus altitudinis.
Berzellai ferrum meum. ul' fortitudo.
Besai pinguedo mea. l' ignuimos m.
Besaia pinguis dns. l' ignuimos dno.
Besamath delinquens l' delicto ul' pingue dom
Beschach adeps defeccio | at confusio do natori.
Besee pinguis l' ignuimos.
Besellam obumbrans eos. ul' obumbracio eorum.
Beseleel umbra dei. ul' umbracio diuini. | dei.
Besodaea angustia uisce dni. l' tribulans uisa
Beseloth pinguis ligatus l' ignuimie declinacio.
Besor tribulacio. ul' i angustia. sui car. at pellis.
Beth domus l' habitacio. ei.
Betha reges. l' reiectio sui domus ei at habitacio
Bethacarem domus uinee. ul' domus erudicionis t
Bethaphaleth domus salutis. l' domus | sticie.
uiuificans seu domus excludens at domus mirabil.
Bethaphe domus erroris. l' domus malinon a
malicia s. ab arbore. at domus disciplinę.
Bethaphe domus oris. l' decipule seu domus laqui
Bethaphua domus induens eos. ul' domus decli
nans os eorum. sui reges labiorum ei. at reiectio i dom
Bethagan domus orti. l' domus clausus. | oris eorum.
Bethagha domus uitule. ul' domus festiuitatis ei
ul' domus defectionis. at domus plangentium. | eorum.
Bethaglam. domus plaudit l' domus festiuitatis
Bethaun domus ydoli. l' domus ydolatrie sui domus
deuorans eos. at domus multitudinis eorum. | mortis.
Betharsimoth domus deserta. l' domus adducens
Bethaloth domus campestris. l' domus i campestribus
seu reges uacans at reiectione declinans
Bethamoth domus mortua. l' domus mortalium
seu reges mortis. l' reiectiones mortui.
Bethanauta domus pdoris. l' domus amaritudinis
seu reges amaricans at reiectio pdi.
Bethanan domus doni l' domus gracie. seu reges
donatoris at reiectio gratificacionis.
Bathamath domus scindentis l' humilitatis sui
domus ui e scindens domus. at domus ui e gracia di.
Bethama domus obediencie. l' domus afflictionis ei
sui domus domini dni. at domus gratificata dno.
Bethanath domus gratie. l' domus generationum sui domus
pnanens. l' domus pinctui.
Bethara domus aq. ul' domus putei.
Betharam domus electionis. ul' domus electa sui domus
saciatis eum. at domus uigiliarum ei. | pp
Betharaam domus montium. l' domus uoluntatis
eorum. sui domus suscitans gentem at domus uigilans
Betharaba domus suscitans prces. l' domus uigilans
Betharaba domus confidens l' domus multa sui domus
humilis. at domus uespertina | pribus.
Betharapha domus sanans. l' domus medicine seu
reges medici. at reiectio sanitatis.
Betharam domus irae. ul' domus uoluntatis.
Betharam domus decora l' domus electa. sui domus su
scitans gentem. aut domus uigilans pplo
Betharan domus uigilans dono ul' domus susci
tans gratificacionis.
Betharan domus irae. l' domus arche sui domus mo
tum. at domus ascensus humilium.
Bethasan domus famium. ul' domus delicti. sui domus
tollens domum. at domus plasmata gracie.
Bethasan domus deponens l' domus deposita sui
domus deponens domum l' domus deposita gratie.
Bethauen domus ydolatrie ul' domus inutilis.
Betharam domus fontis ei. l' domus putei ei.
Bethberam domus putei mei. l' domus i luce mea.
Bethbesse domus confusa ul' domus pinguedinis domus
saluptrie

Bethchar dom⁹ agni. ul' dom⁹ cognitõis.
Bethchur domi frigida. l' lap adiutorij.
Bethdagari domi tritici. l' dom⁹ frumenti.
Bethagon dom⁹ piscis tristis. ul' dom⁹ pisca
Bethe dom⁹ ei. l' habitaculum. | uini tristicie.
Bethel dom⁹ dei. ul' habitaculum dei. dom⁹ oculi.
Bethamelech dom⁹ uallis ul' dom⁹ profundita
tis siue uteri⁹ sulti quia ni inuentis sustentaculum.
Bethen uent⁹ ul' uter⁹ seu dom⁹ fontis. aut
Bethesimoth dom⁹ deserta. l' dom⁹ adducens
Bethphage dom⁹ oris ul' dom⁹ | morte.
bucce. siue dom⁹ oris uallium. aut dom⁹ siccum.
Bethphalech dom⁹ saluans. l' dom⁹ excludens
eos seu dom⁹ unificans. aut dom⁹ admirabilis.
Bethphases dom⁹ transcendens. l' dom⁹ transicõis.
Bethpheon dom⁹ hyans. l' hyatus seu dom⁹ oris
pellicei aut dom⁹ oris pellium.
Bethphese dom⁹ transiens. l' dom⁹ transcendens. siue
dom⁹ oris. aut dom⁹ ad oris gluentis.
Bethgad. dom⁹ muri. l' dom⁹ macie.
Bethgamul dom⁹ retribuens l' dom⁹ retribucõis.
Bethiesenoth dom⁹ desiderii dulcis l' dom⁹ desi
Bethim domib⁹ ul' dom⁹ plur. | derate dilectis.
Bethia dom⁹ dni. ul' dom⁹ illuminacõis.
Bethlabaoth dom⁹ uenientium. l' dom⁹ ingredientium.
Bethleem dom⁹ panis. l' dom⁹ refectõnis.
Bethmacha dom⁹ mob^(li). ul' dom⁹ contracta. siue
dom⁹ percuciens. aut dom⁹ ingemosa. | garum.
Bethmaon dom⁹ habitaculi. ul' dom⁹ inhabitacõis.
Bethmarchaboth dom⁹ currium. l' dom⁹ quadri
Bethmarchaloch dom⁹ quadrigarum l' dom⁹ quadri
Bethmatha dom⁹ tibuni. l' dom⁹ pinilis sorti.
Bethmoseth dom⁹ archani. l' dom⁹ consilii. siue do
m⁹ archanorum. aut dom⁹ consiliorum.
Bethnouri dom⁹ pardorum. aut dom⁹ amaricans.
Bethorala dom⁹ humilis. l' dom⁹ uespertina siue
dom⁹ hyemi. aut dom⁹ locorum qui sunt iuxta inhabitabiles.
Bethoro. dom⁹. l' dom⁹ magni.
Bethoran dom⁹ ire. ul' dom⁹ arche. siue dom⁹
montium. aut dom⁹ ascendens humilium.
Beththolach dom⁹ coccinea. l' dom⁹ uermiculata.

Bethroob dom⁹ platearum. ul' dom⁹ latitudinis.
Bethsabee dom⁹ vii. l' dom⁹ iuramenti siue
dom⁹ habundancie. aut dom⁹ saturitatis. | glorum.
Bethsachath dom⁹ curuatarum. ul' dom⁹ sim
Bethsaida dom⁹ frugum. l' dom⁹ peculium. ul'
dom⁹ peculialis. aut dom⁹ uenatorum.
Bethsamus dom⁹ solis. ul' dom⁹ illuminatõis
Bethsamite dom⁹ solis. plur. ul' dom⁹ illuminate.
Bethsan. dom⁹ dormientis. ul' dom⁹ saturitatis
siue dom⁹ habundancie aut dom⁹ egressionis.
Bethseores dom⁹ solis. ul' dom⁹ illuminacõis.
Bethsimon dom⁹ obediens. ul' dom⁹ obediencie. siue
dom⁹ audiens merorem aut dom⁹ deponens iusticiam.
Bethsimuth dom⁹ loci. ul' dom⁹ locorum. siue
dom⁹ mortificans. aut dom⁹ mortificacõis.
Bethsur dom⁹ acerba. l' dom⁹ angustie siue do
m⁹ continens aut dom⁹ fortitudinis.
Bethsur dom⁹ fortis ul' dom⁹ durata siue do
m⁹ mirabilis. aut dom⁹ continencie.
Bethsura dom⁹ muri ei⁹. ul' dom⁹ dirigens eum.
Bethsura dom⁹ acerba ei. l' dom⁹ angustie ei⁹
siue dom⁹ continens eum. aut dom⁹ fortitudinis ei⁹.
Bethsuram dom⁹ robusti populi. l' dom⁹ angustians
ipsum siue dom⁹ continens eum. aut dom⁹ acerbitatis.
Bethsurum dom⁹ diriges eos l' dom⁹ muri eorum.
Bethula uirgo dni. l' casta dno. siue dom⁹ do
lens dno. aut dom⁹ parturiens dnm.
Bethula uirgo l' casta siue dom⁹ dolens ei. aut do
m⁹ parturiens dnm. | dei consurgentis.
Bethularina dom⁹ uigis columnus l' dom⁹ misce
Bethzacharam dom⁹ memorie ul' dom⁹
Bezech fulgur ul' egestas | memoratorum.
siue micans. aut contemptus uanus.
Bezecha micans ei. l' egestas ei⁹. seu fulgurans
eum. aut contempnens uanitatem ei⁹.
Bibly librarij. ul' litterati.
Bithalassu filios commiscens l' filiorum commixtio.
Bethia filia dni. l' filia dnans ipsa e filia
pharaonis. que moysen adoptauit.
Bithinia filia iuuenil' ul' filia speciosa.
Brachius sobrius l' moderatus.

Bsbrie sobrii. ul' moderati.
Boanerges filii tonitrui ul' filii tonitrui.
Boanerges idē. Bacci vetustas ul' luctus.
Bocci lugens ul' luctus seu lucrum ul' in uomitu.
Bochim luctus dni ē. ul' lugens dnm ē. seu
uel dno ē. ul in uomitu dni ē.
Bochor ingressus ē agnus. ul' primogenitus ill.
Bocharach inclusus prio. ul' primogenitus tpe.
Bochri dilectus ill. ul' primogenitus meus.
Bochru primogenitus ul' dilectus.
Boem pellex eoꝝ ul' i medio eoꝝ.
Bom pellex meus ul' i medio mei.
Bonni idē. Boon digitus ul' in medio.
Booz mq robur. ul' in q uirtus. siu i ipo fortitudo
aut ipe i fortitudie. Boreth fed' ul' pactum.
Boses absussus ul' abscisio seu ipse flores
aut in ipo floruit.
Bossor angustia sustollens ul' ebdo feritatis
Bosor tbl'o. ul' i angustia. siu carnis aut pellicea.
Bosora tribulans eu. ul' in angustia es. siu ca
ro ei. aut enuncians ei. l' i angustia mea.
Bosore caro ul' annunciacō siu tribulans me aut
Bosra i angustia ul' tribulone.
Bubasti os exprimens. ul' labiu exprimentis.
Bugaeus excels' ul' sblimitas.
Bul g'ni ul' g'minās.
Buna uenit rendens. ul' uenit rensio.
Bunos uenit rendens. ul' coll' primaior.
Busa rfusio. ul' ignominia.
Buz despiciens ul' rtempnens. aut rtemptibil' ill.
Buzi rtemptus ul' despiciens. siu despice me. *Incipit*
Buzites despectus ul' rtemptibilis. *Sequitur C. post B.*

Cabaa uoces ul' ueloces. Cbau
ditur ueneris. seu eoꝝ uenit
aut ecce auditus.
Caad pma ul' pacientia.
Caath dolens ul' dolans. ul' rtempnens. aut dentes
Caathite pacientes ul' pririentes molares.
Caathiche dolentes ul' dolantes siu rponentes
aut dentes molares. ul' perpetrabit.
Cabalaa precepit ul' papicui. siu papitauit
Cabaroth memoria mea. ul' sepulcrum me
um siu sepulc' ul' memorie. pl'e.
Cabaroth ataiua memorie desidii ul' se
pulc' rcupiscē. Cabasam rgg'ans eos ul' eam eoꝝ.
Cabratha qi fecit. ul' qi electi.
Cad mare ul' pncipiu
Cademoth mare mortuu ul' pncipiu mortis.
Cadas translata. ul' fontis iudicii.
Cades scā ul' iueta. seu mare tollens ipsa
Cades barne sitas mouens ul' pui plasmacōis.
ul' sitas electe mutacōis.
Cadesim rmutati ul' effeminati.
Cadumum mare rubrum ul' mare antiquū pp
antiqū q̄ fcā ē in eo miracl'a.
Cadrantes caligo ul' tenebre qr nos p litteras
q. ꝛ. v. q̄drante dicim'.
Caph i curuas. ul' icuruacō.
Caph. vola ul' palma siu man'.
Capharnau. ag' pinguedis ul' uilla rsolois
Carphasamala man' suscitans uestimentu
ul' opacō uigilans retribucōm.
Caphetera man' robusta ul' opa pfōmis.
Caphtar expiacō ul' man' dissipata.
Caiphas sagax ul' iuestigator. seu nomen
ore aut uomitus oris. |tio.
Cain possio ul' lamtacō siu acqsitio aut acqsi
Cainam possidens pplm. ul' lamtacō pplī siu
acqres eos. ul' acqsitio eoꝝ.
Caman possidens dom. ul' lamtacō gre siue
acqrens gram. aut acqsicō donatōis. |cor.
Caleb canis. ul' qi uidens. siu qi coꝝ aut qi oē
Calisthenes usitans humilim ul' rsumacō ꝑsi
Cabibi canis meus. ul' qi uidens meus. siu qi cor
meu aut qi omne cor. |onis.
Claudia spes tranquilla. ul' spes tranquillitatis.
Claudia spes tranquilla ut s.
Clauromon loc' flet' ul' loc' fletuū.
Camua stacō. ul' resurrectō.
Camuel stās do ul' resurrectō di.
Camueltre inde.
Camon stacō mea aut resurrectio mutil'.

Canna fundiu ul' calam' seu pparans aut
pparacio florand' q' ut(ri)m latinu(m) canna de
hebrea ling(ua) sumptu(m) e(st).
Canath emulacio. ul' zelo capta.
Candacis (con)mutans. ul' (con)mutacio. | retentio.
Canden clangor. (et) retuus. seu retinens aut
Cappadocia man(us) tortoris l' man(us) explora
toris seu manu redempti d(omi)no. aut manus d(omi)no re
Capparis manu redempta l' man(us) | dimittens.
redempcio siu' man(us) tortoris aut man(us) exploratoris.
Capseh ecc(lesi)a ul' (con)gregatio. | ris.
Capsehel (con)gregans deo. l' ecc(lesi)a d(e)i.
Captor cappadox ul' cappadocia siu' man(us)
aut man(us) exploratoris.
Capturi(m) capadoces ul' manu torq(ue)ns siu'
man(us) tortor aut man(us) explorator. | tor.
Carthamus urbs attrectans. l' ciuitas (con)g(re)ga
Carthan ciuitas g(ra)c(ie) l' oppid(um) donacionis.
Carthar i(n)uestigacio. l' i(n)uestigantes siu' oppid(um)
uigilans. Caree calu(us) ul' caluicies siu' occurrens
ignis. aut occurs(us) ignis. | aut uilla.
Careum decaluans eos. l' decaluacio eor(um).
Cariath urbs n(ost)ra. ul' ciuitas. seu oppidu(m)
Cariathaim p(er)fecte uocata l' p(er)fecta uocacio
seu uilla eor(um) aut oppidu(m) eor(um).
Cariatham uilla eor(um) ul' ciuitas p(er)pl(ex)osa.
Cariatharbe uilla q(ua)tuor. n(ost)ri. i. (con)diti. ha
bra. y. (et) ia. q(u)i i(bi) sepulti s(unt).
Cariathbaal urbs uxor(is). l' ciuitas h(abe)n(ti)s
seu uilla deuorans aut oppidu(m) uetustu(m).
Cariathdemna uilla silens a(u)t uilla silent(ium).
Cariathiari uilla deficiens ul' oppid(um) defic(ient)is.
Cariathiri(m) uilla siluar(um). l' ciuitas saltuu(m)
seu uilla deficiens eis. aut uilla defeccionis eor(um).
Cariathim ciuitas maris. l' oppid(um) marinu(m).
Cariathseph uilla pulcritudinis l' ciuitas l(itte)rar(um).
Cariola ciuitas p(ro)uincie. l' oppid(um) parce seu uil
la dolentiu(m). aut ciuitas dolator(is). | t(em)p(or)ale.
Carie calu(us) ul' caluiciu(m) siu' occurrens ignis.
Carioth occurrens signi. aut occurs(us) ignis.
ul' occurs(us) ignis. siu' calu(us) (con)tendens. a(u)t caluiciu(m).

Carith occurrens signu(m). l' occurs(us) ignis. om(ne).
Carinel(us) moll(is) ul' tenell(us) siu' (con)g(no)scens circu(m)ci
aut scia circu(m)cisionis
Carmelite molles ul' tenelli. seu scientes cir
cu(m)cisione(m) aut (con)gniti circu(m)dentib(us).
Carim uinea mea l' (con)gnicio mea. siu' agn(ou)i
(con)gnoscens aut (con)gnicio aq(ue).
Carmenite uinee mee. l' (con)gniti mei. siue
ag(no)scentes aq(ua)s aut (con)gniciones aq(ua)r(um).
Carnaim cornua l' defensiones seu (con)scendens
fluctu(m) aut diuisio (com)mocionis.
Carino cornua l' defensio.
Carmon cornu i(n)iquu(m) ul' defensio i(n)util' seu
(con)scendens mentes aut dio murmurantes.
Caromel mollities l' tenitudo seu (con)g(nosc)e
circu(m)cisione(m) aut scia circu(m)cisionis.
Caromelite. vt s(upra).
Carpu(m) sciente clare l' (con)gnoscente p(er)spicue.
Carthago scrutacio. l' (con)suu(m)macio. seu urbs
meditans aut ciuitas sollepnis.
Carthaginenses scrutantes l' (con)sum(m)ati seu ci
ues sollepnes aut urbane meditantes.
Cartham p(er)fecta uocacio l' uocacio(n)is p(er)fec(ti). siue
urbs p(er)pl(ex)i. aut ciuitas eor(um).
Carc(us) p(er)fecte uocat(us). l' p(er)fecta uocacio q(uod) ap(ud) nos
meli(us) e(st) p(er) q(uam) litteram. vt s(upra)
Casata su(m)m(us) d(omi)n(u)s. l' p(ri)ncipiu(m) d(omi)ni.
Caseon dure fortes. l' duri fortitudinis seu su(m)
mitas i(n)util'. aut p(ri)ncipiu(m) murmuracionis.
Casphia su(m)mitas libans d(omi)n(u)m. l' p(ri)ncipiu(m)
libalitatis d(omi)ni. | libalis uacuitudine.
Casphor su(m)mitas libans montes ul' p(ri)ncip(ium)
Casia su(m)m(us) d(omi)n(u)s. ul' p(ri)ncipiu(m) d(omi)ni. | p(ri)ncip(ium) eor(um).
Casim su(m)mitas l' p(ri)ncipiu(m). l' su(m)mitas eor(um). a(u)t
Casir messis ul' messis. seu su(m)me uigilans aut
Casis su(m)mitas uiri l' p(ri)m(us) assu(m)p(tus) e(st) (pr)i(n)cipa(tu)m uigilie.
Cathath. mors p(re)cii. ul' (con)gregans t(em)p(or)e.
Cadeth mordens uita(m). l' (con)gregans pauide.
Canda clangor robust(us). ul' pacia fortis.
Canc p(ri)m(o)a. l' pacia. seu buccina. ex isto he
breo ui(de)t(ur) e(ss)e tractu(m) clangor tube aut clangens caue.

Cedar merōr ul' tenebre. seu merēs aū tene
Cedemoth añcedēs ul' p̄us sui oriē |brōs.
Cedes añcedēs. l' oriētal'. tal' aut orīēs.
Cedma añcedētes. ul' antiq̄ ttucia. seu
priores aū orientales.
Cedmihel oriēs deo. l' añcessio.
Cedron tristis meror. l' mutil' dolor.
Celatha ɔgregacō ul' ecc̄a uetit.
Cephas petr' ul' firmitas. sicū ē.
Cephira expiracō ul' man' dissipata.
Cephiram expiaīs uigilēs eī. ul' maū dissi
patī i acta. ul' suscitaīs eā sui tollēs.
Ceila ad sīmet. aut sustollēs semetipa.
Cellaia uox dūi. ul' tollēs ē met dūm. |cui.
Cella sathain uall' gygantū. l' hūulitas for
Celeab uīdicāis pr̄em l' uīdicacō pr̄is.
Celeia. uall' dūi. l' ɔg'gat' dūo. l' uīdicāis dō
aut uīdicacō dūi.
Celeon uīdicatos dolorē. l' uīdicacō īiq̄tatis.
Celisiria uīdicāis sirā. ul' uīdicacō sublimi
Celethi occidētes l' examinatores. |tatis.
Celeuma añcedēs ul' oriētale.
Celitha q̄i uiridis ul' ecc̄a ueniēs.
Celnio uall' robusta l' ɔgregacō fortitudīs.
Cemeēs eccastes. ul' ɔcinator. |tes.
Cleophas ɔcōz tūscendēs ul' ɔg'gacō tūseū
Cleopacō ɔgregāis agnitos ul' ɔcōz dissoluēs.
Cemuhel oriēs dō. ul' añcessio dī.
Cenna zelotes. ul' zelotipus. |tor.
Centreas possidēs sectatores ul' possō secta
Cendebe' zelotes sufficiēs ad intell'm. l' ze
lotip' hūndant intelligēs.
Cenereth signū cithare ul' q̄i lucerna.
Cenerōth q̄i lucerne. l' signa citharaz.
Cennetoth idē. aū p'ssio ɔceptibilis.
Cenezi. zelotip'. l' zelotes seu p'ssor ɔcept'
Cenezi zelotipi. l' zelote. ꝛ c'. |sessio mea.
Cem os meū. l' erari' mīs sū nid' mīs aū p'
Cepsam ecc̄a. ul' cogregacō.
Cepsana ɔgregāis eos ul' natores. |tōis.
Creas occidēs factura l' exc̄minator plasma
Cerethi occidētes. l' exc̄minatores.
Cresces tenebros' ul' tenebrescēs. |ex siro.
Creta uocata. ul' uocacō ɔsūmata mixtū
Cretes uocati. ul' uocacōe ɔsūmati.
Cretēsces idē. |sessio lūis aduenieīt'.
Cesar possidēs p̄ncipes. ul' possessor p̄ncipat'.
Cesarea possessio p̄ncip. l' possō p̄ncipat'.
Ceseleththaor possessa p̄ncipi lucis ul' p'
Cesion dur' fortitudīe ul' duricia fortitudīs.
Cetheus fix' ul' abscis' sui ɔstrict'. aū nimis excessio.
Cethim fixi ul' abscisi seu ɔstricti a' nīmē excedētes.
Cethimoth figēs tēp' ul' abscidēs tensionē
seu ɔstricta tp̄re. aū i sanna tensionis.
Cetrōn tenebre ul' thimiama.
Cetrōm tenebrāis eos. ul' thimiama eoz.
Cethura iuncta ul' copulata seu thimiama
offerēs. aū nimē excedēs luna. |er'.
Cilicia cep' ul' luct' sui assūpcō. aū uomit'
Cina lugens. ul' luct' seu possidēs aū possō
Cināi lugens eos l' possidēs eos sui luct' eoz
Cineus luct'. ul' possō. |aut possō eoz.
Cineitide. tp̄re aū possidēs tensionē.
Cinoth lamitacō l' lamitacōes seu possidēs
Cinit' luct' ul' possō. q̄d ap' nos meli' dr̄
p. q. uti dicat' q'nt'. Cipr' meror ul' tristicia.
Cipri merēs ul' tristis. p'nū ex hebō ꝛ grō.
Cip' arches merēs p̄nceps. l' tristicia p̄nci
Cyrus hēditās ul' hēditacō.
Cyrenei hēdes ul' hēditates.
Cyrenēses hēditas ul' hēditates.
Crispus sciēs ul' ɔgnicio.
Cis uir uomēs ul' durus. |rem.
Cyson dur' inicq' ul' uiris uomēs dolo
Cison letificāis eos l' duricia eoz siue ī
pegerint aut uomit' murmuracōis.
Cicii. añtes. l' stupētes seu mirātes aū
Cithyi ɔsci. l' plage ɔsūacōis adiuracō.
Coph uocacō. ul' ɔclusio sui aius. aū ex
Cohath mordētes l' ɔg'gati sui mors' a' ɔg'gacō
Cohila i uetāis l' i uetacō. |cussio.
Cohilaam i ueterāis p'plm l' i uetacō p'pli.

Coho excussio. vel percolatio. siue postulans vel
Colaia vox festa. vel vocans facto cruciens.
siue vox domini aut vox dominica.
Colaza vox videntis vel vox fortitudinis.
Colonia vox eorum. vel revelatio eorum. Colonice
Colosis voca fratre obediens vel fratre vocans | inde.
obedia. Colosenses vocat fratre obedientes etc.
Colozoai vox fornicaria vel fictio ductionis.
Cloes omnis vel conclusio siue investigantes aut
Condime apli vel phiala. consummatio.
Corban donum vel oblatio.
Cordaba donum eius vel oblatio eius.
Corbanan donum gratie vel oblatio gratificationis.
Cornelius intelligens circumcisionem vel intelligentia
Cosam divinans vel divinatio circumcisionis.
seu divinans eis. aut divinatio eorum.
Cur gelu vel frigus. Cus dux vel nomen viri.
Cuttha bivium vel duplicitas.
Cutthei duplices vel in bivio.
Cluba canis vel latrator.
Clubai meus canis vel latus in.
Huc usque per simplex c. sine aspiratione lecta
sunt principia. alia que sequuntur legenda sunt cum aspiratione
per chi grecum. sciendum tamen est quod hebree (?) non habet chi.
litteram. sed nomina que apud nos per hanc leguntur apud
eos scribuntur per heth que duplici aspiratione profertur.
Chabol quasi germine vel quasi germinans.
Chabon intelligens et quasi intelligentia.
Chabonim liba vel crustula. seu quasi intelligens
aut quasi intelligentia eorum. preparans aut preparationes.
Chabonim manus spinarum vel aculei spinarum sibi (?)
Chabor coniungens. vel incantator siue coniunctio aut in
Chabul quasi gratias vel quasi clausio. | cantatio.
Chachon sculpens vel sculptura. | sustentatio.
Chaffaar fortis vir vigilans vel robusta vir
Chalaal correcta regio consummationis. vel correctio re
Chalachath pascens vel nutriens gloriose (?) finietate (?)
eius seu pabulum aut nutrimentum.
Chalad pascens martyre vel consummatio testium (?)
Chalamach omnem fortitudinem habens vel omnis
fortitudinis habitudo.

Chalamar omne amaritudinem vel omnis amaritudo.
Chalamath mansit (?) vel consummatum aut siue consummatio.
Chalamue omnis vel omnis seu | aut consummatio.
omnes nos aut consummatio futura. | nutrimentum.
Chaldhal pascens vel nutriens seu pabulum vel
Chaldea quasi fera. vel quasi filius seu quasi demonum.
Chaldei quasi feroces vel | aut quasi mamilla.
quasi fere seu quasi demones. aut quasi mamilla.
Chale correcta regio. vel correctio regionis. eorum.
Chaleb canis vel quasi viride seu quasi cor. aut quasi omne
Chaleth idem. | regionis illaqueate.
Chalesclim (?) corrigens regio eos. vel correcta regio eorum.
Chalphi corrigens regionem exterioris vel correctio
Cham calidus vel callidus. siue calor aut calliditas.
Cham surgens vel resurrectio seu nimis a nocte (?)
Chamaal fidelis innuens vel similitudo despectus.
Chaman fidelis vel fidelitas seu fidelis populo. aut
Chaman filius vel fidelis. | fidelitas populi.
seu fidelis dono aut similitudo gratificationis.
Chamoam fidelis populo vel similitudo eorum.
Chamon surgens dolor. vel callidus merore seu
callida nequitia. aut nimietas murmurationis.
Chamos congregans. vel congregatus siue quasi attrectatio
Chamuel calens deo vel ... vel quasi attrectatio.
callidus dei. seu dei nimietas. aut dei resurrectio.
Chamuelite calentes deo. vel callidi dei. siue deo
nequitia (?). aut deo resurgentes.
Chamul calefactus ros. vel calefactio roris.
Chamul surgens dolor. vel nimie pruriens
seu calens dolore. aut calliditas prurientis.
Chana zelus vel emulatio seu possedit eos
Chanaam suspirans | aut possessio eorum.
vel motus eorum. siue humilis. aut negotiator.
Chanaam zelus populi vel emulans populum seu
possidens populos aut possessio populorum.
Chanaan possidens donum vel emulator gentis.
Chanaan erubescens vel reus est. seu quasi mo
vens aut quasi tendentes. donum aut emulator gentis.
Chanan pauperculus vel negotiator seu possidens
Chanana humilians eum. vel negotians ei. seu pos
sidens donum eius. aut emulator gentis eius.

Chananeus possidens. vel possessio.
Chananeus emulator. vel zelotes siue preparatus
Chananei zelote. vel e... at negociator.
mulatores. seu preparati at negociatores.
Chanaam humilitas. vel ipse pauperculus siue mu
Chanaan pauperculus minus negocians in se possidens
doni mei. aut emulator gratie mee. ...tabilis.
Chanei humiles vel possidentes. seu zelatipi. at
Chaphahel. congregans deo vel eccia dei. | emulatores.
Characha ira furens. vel foramen irascibile.
Charada exercitus vel castra filiorum israel.
Charalla ciuitas laudis. vel oppidum laudacionis.
Charan ira. vel foramen seu furibundus at irascibilis.
Charran fodiens eos. vel effossio eorum.
Chartan ira vel lira siue furor at foramina.
Charchath inuestigans patrem. vel inuestigacio temporis.
Charith diuisio. vel consciscio siue coniunctus at coniunctio.
Charmanos. agnus congregatus at agnicio qui ar
Charmum uinea gratia. vel cognicio aquarum. | metum.
Charsena furor humidans vel occursus angustie.
Chartha perfecta uocacio domini. vel perficit uocacionem
Chasaloth spes eorum vel qui pplantes. | gratie.
Chasbi calix in me. vel in mola in. siue calix mens
Chasbon calix meroris. vel at inmolacio mea.
inmolacio iniquitatis seu calix numinis at in
Chased qui copulantes. vel qui pplantes quos caldei.
Chaselen spes eius vel sperans in eum. | molacio inutilis.
Chaselon fortis duricia. vel fortitudine durus
Chasech messor vel messio seu dure fortis at
durus fortitudine.
Chasphin inmolans eum. vel calici inuenies
Chaslen spes eius vel sperans in eum. | at incendium.
Chaslonim consummacio vel omnis dolor siue incendens
Chaslon scelus vel iusticia. siue precium at precio.
Chazbi mendacium vel iniquitas
Chaszib fictio vel mendacium.
Chebron coniugium vel incantacio. seu uidens sempi
terne. aut uisio sempiterna.
Chedel signum paruum. vel scientia tabulorum
Chelbon lacte vel albentes.
Chelcia pars domini. vel pergens dominus.
Chelcian pars domini est. vel perciens dominus est.
Chelian incendium domini est. aut consummacio domini est.
Chelon incendium. vel consummacio.
Chelimath pars domini. vel donacio perfecta.
Chelon abruncio. vel consummacio siue omnis dolor.
Chello idem. | aut reuelacio eorum.
Chelud signum declinans. vel scientia utilis.
Chenne qui citharam. vel qui lucrentur.
Chenereth signum cithare. vel qui lucrentur.
Chenetoch qui lucrentur. vel signa citharam.
Chenor canticum vel citharam seu agnitum lumen. vel ag
Chereloth uisio signi. vel uidisti signum vel nouo lumine.
Cheretim deponentes eos vel deposiciones eorum.
Chettora coniuncte aufrens. vel coniuncta ablacio
Cherinel molle. vel agnicio circumcisionis. aut cognicio tenera
Cheros glacies vel solitudo. | sionis
Cherub scientia multiplicata. vel scientie plenitudo.
Cherubim simulata pictura. vel scientia multi
plicata seu scientie plenitudo. at qui plures sunt et ...
Cherubim simulata pic. et c.
Chellon pergens vel precio siue scelus at iusticia.
Chellim consummacio vel omnis dolor siue incendens
eos aut incendium eorum.
Cheth percuciens vel percussio. | iniquitatis
Chethtehaum signum insanie. vel formido
Chethlis percussa generacio vel percuciens generacionem.
Cheti signati vel ... seu formidantes at ista
Chiden scutum vel clipeus. | metentes.
Chiphara expians. vel exploracio seu catulus ei.
manus dissipata. Or at dixim catulum significat
legnaque gratia. Chimenon uocamur.
Chilaab iudicans patrem vel iudicacio patris.
Chisil robustus vel fortitudo.
Chisloth stulti signum vel stulticie designacio.
Chiuim iudicans eos. vel iudicacio eorum.
Choa ecclesia vel congregacio.
Choadad maximum. vel papirum.
Chobal condempnans vel condempnacio.
Chobar grauitudo. vel iuxta electum.
Chodthath chartago. vel carthagine eius.
Chodonazer capiens plasma unum. vel capta

Chodorlagomer qui (vinculi plasmatis.
generacio manipuli. vel qui huius decorus manipulum.
Chodorlahomor qui generacio vestra.
Choeleth. ecclesiastes grece concionator latine.
Chomarim editui. vel sanctores. vel provocationes.
Chomor lacessens vel provocans. sive lacessiones
Choneniās percussit dominus vel percussio domini. | meum.
Chobar decaluans patrem vel caluaria patris.
Chore clamans. vel calui sive glacies aut cal
Choreb ardor vel siccitas sive corui. aut solitudo.
Choreb nisa vel massa sive temptans aut temptacio.
Chorre iracundie. vel liberi. sive formatus aut de fo.
Chorra liberi vel iracundia. sive formati aut de foraminibus.
Chori calui talui meus. vel clamans in | mine.
sive caluicium meum aut glacies mea.
Chorre glacies mei. vel clamantes in. sive
calui mei. aut caluicia mea. | ramina mea.
Chorrei farina vel formatus seu prime aut fo
Chorinthus vrbanus. vel oriens ipse. seu consolacio
eorum. aut amministracio rei publice.
Chorinthum cives vel consolantes eos. seu decuri
ones eorum aut publici amministratores | descripcio.
Chorographia regiones descripte. vel regionum
Chorosan hic secretum meum. vel hic ministerium meum.
Chorozaim idem. Chos calix. vel potacio.
Chosi calix donans vel potus gratificacionis.
Chouni congregans eos vel congregacio eorum.
Chorba iniquitas vel mendacium.
Chorzabeth iniquus domus. vel mendacium hereditatis.
Chub grauitas. vel comprehensio.
Chun parciens. vel percussio.
Chus ethiops vel tenebrosus.
Chusai. niger vel tenebrosus vultus vel deuorans.
Chusam tenebrans eos vel nigredo eorum.
Chusan tenebrans domum vel nigredo gratificacionis.
Chusanrasathaim tenebrosa iniquitas vel
Chusi niger meus. vel tenebris me. nigredo iniquitatis.
Chusi secretum vel silencium sive archanum.
aut profunditas.
Chusa duricia ista vel tenebrosus iste.

Hic sequitur. D. post. C.

Daba dui vel perduum. | meum
Daban dui meus vel perduum
Dabath dui vel perduum.
Dabraath oraculum vel loquela.
Dalbereth oraculum fontium vel locucio puteorum.
Dabreiamin paralipomenon grece. verba dierum
Dabir loquens vel loquela seu loquens | latine.
deo aut oculum dei. | aut ciuitas litterarum.
Dabini loquens ei. vel loquuta est sive loquens ei deus
Dabri loquens vel locucio. sive oraculum aut eloquium
Dachar compungens vel compunccio seu com- | cia.
pungentes aut compunctiones. | fratruelis eorum.
Daen fontis malicia vel iudicium maledictionis.
Dadan iudicans vel iudicium sive solitarius aut
Dacei fortes maligne. vel iudices maledicti.
Daphcea adhesio vel remissio sive adherens
Daphne pulsans vel adhesio fortis. | pulsacio.
Daphnim signum optimum vel signi opcio.
Dagan triticum vel frumentum. seu piscis donatus aut
Dagon piscis meroris vel | piscis gratificatus.
piscis tristicie seu piscis unius aut piscis in uel.
Daias fortis domino vel pauperculus domini.
Dalaias hauriens domino aut pauperculus domini.
Dalaian hauriens domino est. vel pauperculus domini est.
Dalam egens pauper. vel egena paupertas
Dalila situla vel paupercula | pertatis.
Dalmatica grandis egestas vel magnitudo pau
Dalmanutha situla huius paup. vel paup
tas requiescens supinus. | aut sanguineus.
Damani sanguis vel sanguinem seu sanguinum
Damaris silens capud vel silencium capitis.
Damasch sanguis sacci vel sanguinem saccus.
Damasc sanguinem bibens vel sanguinem propinans
seu sanguis potus aut sanguinis osculum.
Damascenum sanguinem bibentes vel sanguinem
propinantes sive sanguinum potores aut sanguinum
Damna causa vel iudicium sive silens. | pocaciones.
Dan causa vel iudicium. | aut silencium.
Dana causa ei vel iudicium ei. | aut iudicium
Danide iudices vel causatores. | me deus.
Danihel causa dei. vel iudicium dei seu iudicans deo

Daram australis ul' affricanus. Daran ide.
Darbabe generacio cognita l' generacio cognitio
Dari stilus. ul' augmentatus. (nis
Darom affrica ul' plaga australis.
Daroma ide. Dasem frenum l' retinaculum.
Dathan donum eorum ul' donum sufficiens
Dathemam donum formidolosa. l' donum suf
ficiencia accipiens.
David fortis manu ul' vultu desiderabilis.
Debalam delectans sciencia l' delectacio sedaris.
Debbaseth opes delectans. l' eloquencia discreta.
Deblata palata l' obprobrium. secundo a Simone
deblatha ionis civitas interpretatur.
Deblatham palate ul' obprobria seu pala
te eorum. aut obprobria eorum.
Debelaim delectans sciencia. l' delectacio sedaris.
Debelatham lateres ul' masse quos solent compi
gere de recentibus ficis. quos hebrei debelath vo
Debera locucio l' vesum timens. (cant.
Deberith ut supra. (sus timor.
Deber loquens l' loquela. sive versus timens aut ver
Debon sufficiens ad intellectum. ul' habundantis in
Debongad sufficiens ad intellectum tem (telligens.
tacionis l' habundantis intelligens acicidii latrunculi.
Debora apes ul' loquax. seu eloquens aut eloquia.
Decla adherens l' pulsans. sive mittens. aut (na.
Deda plantata l' palmata sive remissio
solitas. aut planicies.
Dedan hic iudicium. l' tale iudicium eorum.
Dedara generacio l' generacio eorum. pulsacio.
Dephca pulsans ul' adherens. sive remissio aut
Delaia hauriens dominum. l' pauper cis dominum.
Delean egens. ul' egestas.
Delehan egens ul' egestas eorum.
Deleth tabule ul' tabularum seu pauper aut ianua.
Delphon pauper facie. l' egenus contemplator.
Delo ianua ul' paupertas.
Delthi pauper egens l' paupertatis egestas.
Demas silens l' tenuis. sive silencium aut sanguineus.
Demetrius nimium persequens. l' vehementis inuectens
seu fortis ad persequendum. aut robustus iuga deice.

Demna causa ul' iudicium. seu silens. aut silencium.
Demophon silencium contra vicinus l' sanguineus
Demon sanguineus meror l' sufficiens eructans.
eius iniquitas. (quitas eorum.
Demonium sanguineus meror eius. l' sufficiens ini
Denaba iudicium ferens. ul' iudicium afferens.
Dennahaba causa prius. ul' silencium fruitantis.
Derben loquens. ul' filius generacionis.
Derbeus loquens. ul' generatus.
Derthon ul' generatus. ul' loquax.
Derthon loquela pereuntis. l' generacio passionis.
Desan fortis elephantis. l' fortitudo elephantis.
Dessan fortis dignitas. l' pinguedo elevacionis.
Deseth nunc. ul' vnccio. sive (aut calcacio.
Deson fortis papilla. l' calcantis eam. sive simo
ne hebraice interpretatur aut cinis. i. favilla holocaustorum.
Deuhel agno sanctificatus dominus. ul' agno sanctificatur deus.
Diabolus defluens. l' deorsum. hoc dicitur criminator. a
claus in ergastulo. Diaphanes illuminans. l' dilucidus.
Diana egritudines suscitans. l' egritacionum susa
Diapsalma precantacio. l' spiritus. ul' cessacio. (tacio.
sacio sive ammonicio fiat. quare interpretatur nostrum dissimilacio.
Dibon sufficiens ad intellectum temptacionis. l' habundantis
intelligens acicidii latrunculum.
Dimaan sufficiens eis dolor ul' sufficiens eis meror
sive sufficiencia iniquitatis eorum ul' immutacionis eorum.
Dimona solemnitas. l' sanctus numerans
Dina causa hec. ul' iudicium istud.
Dinei iudices hii. ul' causidici isti.
Dionisius diiudicatus. l' vehementer fugiens.
Dioschore pulcher ad regendum. ul' pulcher congregentes
sunt aut gemini castores.
Dioschorus pulcher congregans ul' pulcher ad regendum.
Diospolis abnuens. ul' abrenunciacio.
Diotrepes speciosus insulsus. l' decor insaniens.
Disan fortis elephas. l' fortitudo elephantis.
Dison cinis aut pinguedo sive fortis papilla ad
Disore ad occidentem ul' occidentalis. (calcacio eius.
Diris quercus. ul' ylex.
Doch commotus sive sollicitus aut sollicitudo.
Dodanim patruus. ul' patruelis.

Dodan patruus dno e. l patruel dni e.
Dohec mor ul mortu. siu sollicit at solli
Domum rufa ul ascius rufor. citudo.
Domna siles. ul silecui
Don iudiciu ul iudicator.
Dor natiuitas ul genaco.
Doras genas ipsos. ul genaco ipsor.
Dorchas caprea. ul damula.
Dorda natiuitas fortis ul genaco desidabil.
Dorui genat excelse. ul genaco excelsa.
Dour genit furor. ul genacois medicamenti.
Dorum genacoes excelse. ul genaconu excel
Dorchaphet natiuitas aduenis huil tacio.
ul genaco pauli uenientis.
Dosethe calcaco e stipida ul uncto formida.
Dothaim pabulu ul uiride cor siu sufficies
defectio. at sufficiecia defectois.
Dudi soldari ul fratruel.
Duy decus ul pulchritudo.
Duel decoras dna ul pulchitudo di.
Duma taces ul silecui. at gaudiu. l leticia.
Durazh loqr. ul locuco seu fr. at locuco fris.
Duram pulcitudo ul loqla seu loquus ipso
at pulchritudo eor. hic sequitur e. post d.
Drusilla genus pacifici ul gnacois pacificans.
Ebal uall uet. l uer nego. seu ual
lis deficiens at acuus lapidu.
Ebrona tnsiens l tnsico l tnsce
des at tnsgssio.
Ebron tnsies in. l tnsico mea seu tnscedes
me at tnsgssio mea. sio sempitna.
Ebrona icantor l icantaco. siu cnugiu at ui
Ebroni icantator mis. ul icantaco mea siu co
niugiu aut uisio sepitna. at tnsgssione mee.
Ebronice tnsceutes me ul in. seu tnsic in.
Ebronites icantatores mei. l icantacoes mee.
seu cniugati in. at uidetes sup me.
Edada ornata ul uoluptuosa. diuicose.
Edema uoluptas ei. l deliciose ornata.
Edenium uoluptates deliciose. l ornata
Eden uoluptas. l ornat seu diuicie at deli
cie.
Ederna uoluptas pulchi. l delicie pulche
siu ornat pulch. at diuicie pulcitudinis.
Eder uoluptas uigilie l ornat cnsurges.
seu diuicie effuse at delicie resurges. pro
Edes delicias tolles. ul uoluptuosa plasmo.
Edissa delicata mlier. ul uoluptuosa a siu
Edna uoluptuosa pulchi l ornamenti pulc
Ednas ornata tolles. l diuicosa tudis.
plasmo siue delicat spens at uoluptuos
Edom rufus l fulu. siu tren at sangue. colub.
Edoma rufa l trena. siu rubens at sanguea.
Edrai inudaco pasc me. l iundaco past mi.
Edram iundaco malor. l natitas pessior.
siue destesio pastor at iundaco pabulor. tas
Effraim cresces. l auct siu augmentu at steli
Effraimite augetes l aucti. siu steles at cresetes.
Effrata uides l frugifa. siu stelus at puluerulenta.
Effrem auct ul cresces seu stelis at faciud
Effeta adapire l apti sis.
Effron puluis meroris l puluis iutil siu pl
uis cor at uisio inqtani. lucio.
Epha mensura l effundes siu resolut at reso
Ephai mensura mea l defecio mea siu effuides
me aut dissolut in. nis cnsumate.
Epharath dissoluco vmbracul effusio uisio
Ephra uides l frugifa. seu stel at puluerulenta.
Effrata ide. uerulenta.
Effratei steles. l frugiferi. seu uidetes at pul
Ephen effundes decore ul dissolues ymagies.
Eph mensura cnsurges. l effus uigilys siue dis
solut pellice. aut resolucio.
Effrite effusi uigilys. l mensure cnsurgetes siu
dissoluti pellicei at resoluetes cnsurrectoz.
Ephermestha mensura effudes uariu. l cnsur
recto dissolues uarietate.
Ephesum cnsiliu meu. l aia mea seu mea finis
cor at uoluptas mea in ea.
Ephesy uolutas mea l aia mea mea i eis.
seu fines eor at cnsiliatores mei.
Ephree fecunditas l augmetaco. surati.
Ephi mensura triu modior ul tres mody me

Ephon sup indumentu l' suphumale. | mea.
Ephsiba mensura rectitudinis l' uolūtas mea.
Egbathan sollempne mādatu hūile l' leta
Egbathanis sollempne ma- dom' concisionis.
datu hūil' uiri l' leta dom' cōcisiōis assūpte.
Egeus. leti sollempnis. at tribl'ōis coangustacō.
Egypt' tenebre. l' angustia. sīu tribulacō coan
Egypti ac tenebros' ul' angustiati sīu tribl'one
coangustati. at coangustacōe tribl'ati.
Egla uitula l' iuuenca sīu sollempnis at festiūta
ei'. Ipa ē inchoz vxoz dd'. q̄ genuit ei iethra.
Eglon uitul' uetoris l' cui' ppi occubuit
iuuencul' sīu sollempne inicīu at festiūtas iuuil'.
Ela maledca ul' ipi seu terebint'. at arbuscla.
Eloath ad solu. ul' ad solitariu sīu ad mu ul'
Elada di sinus l' di testioniu | maledicto pai.
seu maledcio fortis. at terebintin' desidabilis.
Ellada ad sciam. l' ad ascensiu. seu laus sīu
tutis. at di scia. Siriace. intp'tat' sup hanc.
Elade ascēsio ul' ad ascēsu. sīu di sinu' at ma
ledcio testioniu cio
Elam orbis l' sclī. seu postis at sr' luari.
Elamite orbes. l' scla at postes. l' sr' luaria.
Elā uestibl'm l' spacio seu despiciēs at opposi
Elamite uestibl'a l' spacio seu despicientes at op
Elas maledcās ipe. l' faciēs opacoz. positi.
Elasa opacio ul' ad faciēd' seu dm̄ sustollēs
Ellasar hanc sepans l' at di plasmacio.
hec sepacō. sīu dm̄ declinās at di declinacio.
Ellasar laudās carcem l' laudās carceratu.
sīu laus sustollentiu uigilātes at laudās plas.
Elath vnu l' vnitas sīu solitarī at solitudo.
Elath aulones l' terebint' sīu do peccās at ma
ledcās ipe peccoz. | maioz suscitantes.
Ellane applicās. ul' p'seuco seu applicabit'.
Elbon do fortis l' robust' fortitudie. | p'sequit'.
Elcham p'seoz l' testioniu coz sīu do surgēs
Elchath porco l' porciuncla. at di nectius.
seu porcō tpis at porciuncla pccoris.
Elchese aduocacō. ul' aduocata.
Elchese' aduocās l' aduocatus.

Elchesi aduocat' mis l' aduocacō mea.
Eldea ad sciam l' de scia.
Eleale ascēsio l' ad ascensionē.
Eleaman di mi dec' l' di mei pulcitudo.
Eleasar ds mis adiutor silij l' ds mis ad
Eleb ds pr ul' di pinitas | iuuās festināt'.
Eleth porco ul' porciuncla.
Elethite p'ticule ul' pciuncle. ascensio.
Elethite ascēdētis l' ascensiōis sīu ascēdēs at
Ellel laudās l' laudacō. | re eozum.
Elem postes. l' scla. seu uestibuliu at sr' luna
Elama postis ei' ul' sclm ei' sīu do calens
Ellemon scia di. l' ad ascensioz. dm̄ accipiēs.
Ellemō gra ul' grecoz. oliueti de q̄ d'' ascēd'.
Eleon diuinitas l' ad laborātes ipe ē mōs
Elesa adinsulā ul' ad faciendu sīu dm̄ susto
lens. at di plasmacō.
Eleuthius sclm. ornās. l' eratiue cohitacō.
Eliab ds mis pr. l' di mei p'nitas.
Eliaba noua absconsio. l' neq̄ qm absondit'
sīu ds mis pr ei'. ul' di mei p'nitas ei.
Eliachim ds resuscitabit. l' ds mis fr' coz.
Eliada ds mis cognitu ul' ds mis audiet l' di
mei fili' at di mei testioniu. | eos.
Eliadam ds mis cognitu eos l' ds mis audiet
sīu ds mis sinēs eis. at ds mis testificator coz.
Eliade ds mis cognitu. l' ds mis audiet sīu di
mei sinus at di mi testioniu.
Eliam ds mis p'pls l' di mi p'plo. sīu ds mis
mirabil' eis. at ds mis miraclm coz.
Eliasub ds mis fatura icendēs l' ds mis plas
Eliatha ds mis tu. l' ds | maioz cōuertens.
mis ueni seu do meo p'tās at di mi temp'.
Eliatha do mo calens. l' di mi callid' sīu deo
mo surgēs at di mi nectius. | luaria.
Eliaz uestibl'a. l' maledci seu postes at sup
Elida ds mis nouit l' scia di mei.
Elidad. di mi patrui. l' ds mis patruel'.
Elidahe ds mis scit ipm ee. l' ds mis scit ipm
uiue. sīu ds mis nouit susceptos. at ds mis
nouit suscipiendos.

Eldelach acius eruiss g'minus l' emissio
g'mus aciati siu ds nis scit porcos at ds nis
Eliez ds nis fortis l' ds nis nouit ptids.
adiutor. siu do meo sepat at di mei sificaco.
Eliphal ds nis mirabil'. l' di mi miraclm.
Eliphaleth ds nis diuides ul' di mi dio. siu
ds nis mirabil' saluas uinctes at ds meus
Elia di mi ps. l' di mi 9g'go. | mirabil' pam
Eliphama ds nis donas. l' ds nis dnans
siu do meo donate at do meo dnante. | dis.
Elimas tiisg'di facies. l' ad tiisg'ssione ig
Elimelech ad rege l' ad pncipe siu di mei re
gni. at di mi regnator. at do inutilis.
Elion excels' ul' cblimitas. siu di mei dolor
Elionai cblimis wlg. l' excels' deuorator.
Elioreb di mei hyemps. l' di mei tepestas.
Elisa ad insula. ul' di mei saluaco.
Elisabeth di mi septia. l' ds nis 9iurat. siu
di mei iuramtu. at di mi saturitas.
Elisaph di mi specla. l' ds nis speclator siu
ds nis abscodes. at di mi abscosio. | angstia.
Eliph di mi labiu l' di mi unclm at di mi
Elisaphan di mi lep. l' di mei hetici. siu dei
mi speclator at di mi uiculu supius.
Elisahe di mi salus. l' ds nis defendit me.
Elisame. ds nis audiui. l' ds nis exaudiuit.
Elisamei ds nis audiui. l' mi di audico.
Elisar di mi pncipes. l' di mi uelam. siu pr
mis fortis l' pr nis coangustas.
Elise di mei salus. l' ds nis h' e. siu ds nis sal
uas uita. at ds nis saluas pauidos.
Elisua di mei sal'. ul' di mei ptectio. | me
Elisue ide. | mis fortis. at pr mis coangstas
Elisar di mi mur'. ul' do mo 9tines. siu pat
Eliud ds nis dns. l' ds nis iste.
Elmadai di msura l' di enumaco.
Elimelech di regnu. l' di regnator.
Elmodad di msura. l' ad matte e papua.
Elmodab di genaco. l' di natitas.
Elmon 9tepnes. l' 9tept'. | tus olyphuor.
Elmodablatham 9tepnes palatas l' 9tep

Elmom loc' ul' ille. siu h' at 9tepnes me.
Elnatham addes l' ad iecto siu addate at
Elnathan di donaco l' do dat'. | do donaco.
Elo do. ul' ditas siu exerc' ei' at exerc' eor.
Elonpora tine multu. l' opes eor.
Eloi. ds nis. ul' ditas mea.
Elonn ds eis. ul' ditas eor.
Elom exercitu fortitudis. l' exercitat' fortitudie.
Elon qrcus ul' robore' seu regio capestris at
Elatharietaco. l' arietis exerc' fortitudo.
signu siu do rendes. | dtus
Elathba uana absconsio. ul' neqqm absco
Elthaa uan' uomit' l' neqqm uomes.
Elthete pferes. ul' placo.
Elthetem pferes. ul' placo eor.
Eltheten pferes forte l' placo odi.
Eltholed natitas. l' ad natiuitate.
Eluan exaltat' ul' exaltaco.
Elud glabud'. ul' accipies glam.
Elul di doles. ul' din pturies.
Emach uall' ul' pfunditas.
Emachim ualles. ul' pfunditates eor.
Emachuhel uall' diuina l' pfunditas di.
Eman calid' l' accipies. siu calor eor a formi
Emach formidas eos. l' accepco eor || do eor.
siu idignas rigide at idignatio rigid'.
Emathe' formido eor. l' accipies eos. siu idig
nas rigide. at idignaco rigida.
Emans mat' festinas. l' desidiu 9silij.
Emma mat' ul' desidiu.
Emmam mat' eor. ul' desidiu eor.
Emmanuel nob' cu ds. l' nob' cu diuinitas.
Emmaus mat' festinas. l' desidiu 9silij.
Emethasis uall' 9cides. l' uall' 9sacionis. | naco.
Emmer ubu l' simo. siu simotinas. at simoci
Emim getes. l' pp'. siu horredi ul' terribiles.
Emim ide. Emona calor ei' l' accipies eu.
Emor asin' l' asine'. siu loqx. at amaricas.
Emorim asiny l' asinei siu loqntes at ama
Emorith mat' luxuria ul' desidias | ricati.
En fons ul' oculus. | desidiy siu.

Ene ecce h̄ ē. ul' ecce oculos seu fons ei. aū
Enach fortis ul' potēs siu gygas | ocl's ei.
Enadda fons acuī l' ocul' | aū tribulis.
exacuacō siue fōs sufficiēs aū ocl's testiōy.
Enadda idē. Enadab fons spōtane⁹ aut ocl's
Enaddan ocl's iudicās l' fōs iudicij. | uolūtarī.
Enagallim fons uituloz l' ocl's uituloz.
Enai fons m̄s ul' ocl's m̄s. | aū oculi coz.
Enaim ecce h̄ ē. ul' ecce ē oculi seu fōtes coz
Enmarach ecce ɔcep. l' ecce ɔceptō.
Enmatham ad dāre. ul' do dante siu fōs dat⁹
tis aū ocl's donacōis coz. | siq̄s aū ocl's dat⁹ ɔ̄ sion.
Enmathon dās gīn l' dātus gīn seu fōs dat⁹
Enthemia renouata dedicacō l' renouamūā
Endad fōs solitarī. l' ocl's sbtil' | dedicacōis.
Endor fōs gnacōis l' ocl's natal'.
Eneas paup ul' m̄s. siu rndēs. aū rnsio.
Enchim ecce ista ul' ecce h̄ ē.
Engaddi fōs hedi. ul' ocl's tēptacōis
Engallim fōs uitulās. l' ocl's trāsmigrās seu
fōs reuelacōis. aū ocl's trāsmigcōis. | ē do ablās.
Enoch dedicauit. l' dedicacō. siu edificās aū
Enochite dedicātes l' dedicauitq siu edificā
tes. aū cū deo ambl'antes. | fortitudīs.
Enom ecce ē. ul' ecce h̄ ē. seu fōs robust⁹ aut ocl's
Enon curs⁹ mōris. l' ocl's mōris seu fōs tīsti
tie aut fōs mīacōis | aū murmacōis.
Enon curs⁹ mōris. l' miq⁹ ocl's. seu fōs tīsticie
Enos hō. l' despat⁹ seu ī uocās aū uiolēt⁹.
Enremmon fōs ɔgregās. l' ocl's sblimis.
Ensames fōs sol'. l' ocl's mādās h̄utia.
Epaphras cresēs l' augmētu siu frugif⁹ aū
Epafrādicō fttile l' frugi | eīdē uidens.
fertil seu fecūditas. aū fecūd⁹ | ditas.
Epafrādit⁹ frugif⁹ ul' fecūd⁹ seu fttil' aū fecū
Epicinia ē luctū. l' sup lugētia.
Epicurei ē cute. l' ē curātes.
Epoenethon ē induct⁹. l' ē indumētu.
Eran uacue fcē. l' uacue factio
Erastus fr̄ m̄s uidēs. l' frīs m̄i uisio. Sarab
siue uocatū figuratū.

Ereth uigil uita l' effus⁹ pauore.
Ergab lapis. l' lapideus.
Erioth ebrietas ul' solitudinē.
Erina anath̄ mōris l' anath̄ tīstitie.
Erinan auferēs l' ablacō. seu anath̄ uīn
aū anathematizacō gīe. | rem.
Erinen anath̄ tristicie l' anthematizās mō
Erohon dolor. l' dolor siu ī facie coz. aū ī fa
Esaen ɔfirmās. l' ī uittēs siu sus | dolor.
tollēs gīn eū plasmō donacōis.
Esaban ig's ī eo. l' ignis ī eis. | mat⁹.
Esaham ɔfirma l' ī uitor seu ī uitēs aū ɔfir
Esahum uolūtas mōris ul' uolūtas forti
Esai ī censū ul' insule libacō. | tudīs.
Esaion uolūtas mōris l' ɔsiliū tīstitie.
Esaron idē. Essāmai īuitēs in l' ɔfirmō mā.
Esiongab uolūtās l' iuueni l' seu fortis opa
Esau faciēs l' fctūra. | cō aū ɔfortate tīstitie.
Esau uein⁹ l' fruct⁹. siu rube⁹. l' acū lapidū.
Esbaal ig's marit⁹. l' ignea maritacō.
Esban ig's ī eo. l' ig's ī eis. | uetus.
Esben uent⁹ l' flatus. siu ig's uan⁹ aū ignis
Esbon flat⁹ mōris. l' cingl'm tīstitie
Escha ɔtēpnēs l' h̄itās despectōr. | ueus.
Eschol botrus l' ig's oīs seu tot⁹ ig's aū tot⁹ ig
Eschabod ue glīe. l' cecidit glā. seu ue glo so.
aū glacō h̄t omasiū.
Escham ɔtēpnētes l' h̄itātes despectōr.
Esda misitors ul' insidia.
Esdor effusio l' incendiū.
Esdod īcendia l' incedētes. siu ignis patel'
Esdras adiutor l' auxi | aū ig's patr̄ mei.
uīi seu uīa dn̄i. aut ɔīa matutina.
Esdrelon uīa dī. l' uīa uīa ds. | tatib⁹.
Esdrm adiuuās merētes l' inuisitors īiq̄
Esebon cingl'm tīstitie l' ɔgnicō mōris.
Esel uicin⁹. l' uicinitas.
Esell uicin⁹ m̄s l' uicinitas mea.
Eschan ppe dn̄s ē. l' dn̄o ppinquus ē.
Esmel gēma l' electrū. Eser palma l' electro.
Esphatha fr̄ura. l' plasmō regiōis. apies

Eli iacin' m̄s. l' iuctutas mea seu fatura laboras. at plasmaciō laboriosa.
Esimona festinās l' festinaciō. [sertio.
Esua ignis l' feridās seu conserēs at cōi
Esrai idigena ul' oriētal'.
Esriel auxiliū dī l' auxiliat' a deo.
Esrom sagittās uidēs. l' sagitta uisionis sui irascēs. at fortis iacio gregū.
Esrom atriū ei'. l' atriū cor' sui atriū t'stine at atriū uidicātis iudicia.
Estha ign̄s. l' cogitaciō. [gnicō dolor e'.
Esthama ignis manēs l' cogitaciō doloris.
Esthamo idē. Esthamola ign̄s manēs a' cō
Esthoal ign̄s gemētui l' ign̄s pturiētui.
Esthoalite ignee genites l' ignee pturiētes.
Esthaome cogitās dolorē. l' cogitaciō doloris.
Esthaul ign̄s dolētui. l' ign̄s pturiētui. [citaciō.
Esthōma cogitās l' cogitaciō. sui ɔcitās l' ɔ
Esthemo ign̄s manēs l' cogitaciō doloris.
Esthemon idem. Esthome fēia l' uet' mulie
Eston ign̄s morus. l' cognō iniqtatis. [bus.
Ethai robust' m̄s. l' pfeciō mea.
Ethaia fortis dn̄s l' pfeciō dn̄i. [bust' gte.
Ethalon icāmabla morus. l' cōfusio tistiae.
Etham fortis l' robust' sui fortis. at pfeciō cor.
Ethan ascēdēs l' ascēsio sui fortis dono. at ro
Ethanim robti l' robtor. seu fortes dono. at
Ethebel robust' dō l' pfeciō dī. fortes gtē.
Ethema merēs l' lugēs. sui meror at luct'.
Eth' formido l' incunabulū. mido.
Ethe' stupēs. l' formidās sui stupid' at for
Ethi metū l' stupor. sui timuerūt at ostu
Ethei idē. puerunt.
Ethin pfeciō l' fortitudo seu fortis eis. at
Ethiopia caligo l' tenebre. [pfeciō cor.
Ethiopes tenebrosi l' caliginosi.
Ethnici pagani l' gētiles.
Ethuel robust' dō ul' fortitudo dī. uētui.
Eva ue. l' uita. seu calamitas. at matu
Eubol' cohītator ul' cohītaciō.
Euchodia apphendēs dn̄m l' apphēsio dn̄i.
Eud glabūd' ul' accipiēs gtiam. [tui.
Eudonna apphndēs dn̄m. l' apphēsio dn̄i.
Euch ē ul' desidāt seu desidans. at deside
Eugetes torcular pessimū. l' fera opp̄sio.
Eue' fer' ul' pessim' seu ferox. at lapides col
Eui feri ul' pessimi seu feroces [ligens.
at lapides colligētes.
Euphrata frugifa ul' puluerulēta sui req̄
em uidēs at de cinē uenies uerulent'.
Eufrates crescēs ul' frugif' sui hum' at pul
Eufrateus idem. ul' i' sipīeter amaricās.
Euila. dolēs l' pturiēs sui stolid' at i' pncip.
Euilath idē. Euilmetadach stulte amar'
Euim iniq' l' iniqtas seu ue eis. at calami
Eumenis ornās uisicā uiri. [tas eorū.
ul' ɔmiscēs ex ipis assūptū
Eunice ornās. l' ornamētū.
Eupator ornatos sepās. l' ɔmiscēs sepatos.
Eufrauites crescēs ul' frugif' sui hum' aut
Eupolem' ornās ore [puluerulent'.
ul' ɔmiscēs ora mallcator.
Eurichon ducēs iferi'. l' ɔmiscēs deorsū.
Euchices. arās l' in sulis' gte at d' fortunati.
Euthic' idē. leta dom' cōfusionis.
Exbathanis sollēpne mādatū hūile ul'
Excharsis mite excedēs l' mētis excelsio.
Ezaba ysop' ul' hūilitas.
Ezabai ysop' m̄s l' hūilitas mea.
Ezaha uidēs ul' uisio.
Ezazon uidēs sursū l' uisio i superioribz.
Ezead uidēs futurē. l' fortis testificator.
Ezecha auxiliū ul' ɔfortatiō. [tat'.
Ezechias auxiliū dn̄i. l' ɔfortauit me dō.
Ezechiel auxiliū dī. l' ɔfortauit me ds.
Ezer auxiliū l' fortitudo. sui sepat' at sati
Ezia uidēs dn̄i l' fortitudo dī. Eziel idem.
Ezion uidēs dolorē. ul' uidēs iniqtatē.
Ezir saitās uigilē. l' fortitudo uigilie
Ezarel serū dī. l' atriū dī sui auxiliū dī at au
Ezrai seruās m l' atriū meū. [xiliat' a dō.
Ezraites atrii meū. l' seiator m̄s

Ezras auxiliu. l' scitator.
Ezrel scm̃ di. l' auxiliator d's. | meus
Ezri scm̃ mei. l' auxiliator nr̃s. | nostri
Ezricham scm̃ mei surgẽs l' auxiliator
Ezriel scm̃ mei. l' auxiliator m̃s d's.
Ezro scm̃ ei. ul' attuli ei. siu auxiliat' eu.
Faut auxiliat' ab eo. hic seq̃r
Face apiẽs. l' oris assupcõ. ei.
Facee idẽ. F. p̃b. e. | nonis dñi.
Facea. apiẽs dño. ul' os assup
Faceas idẽ. Facia apiẽte dño. l' os assum̃ẽs.
Fachu uisitãs l' uisitacõ. Fada redẽpc' l' redẽp
Fadai redẽpt' m̃s l' redẽpcõ mea.
Fadaia redẽpt' dño l' redẽpcõ dñi.
Fadassur uallat' ul' redẽpcõ fortis seu re
dim̃ẽs angẽtiatos. at̃ redẽpcõ acbitatis.
Fadassurite uallati l' redẽpti fortis seu re
dim̃tes angustias at̃ redẽpcões acbitatũ.
Fadach redim̃ẽs t'p̃s. l' redẽpcõ p̃doris.
Fadias redẽpta dño l' redẽpcõ dñi.
Fado redim̃ẽs eu l' redẽpcõ ei. | tũ.
Fadon redim̃ẽs m̃entes at̃ redẽpcõ ĩiq̃ta
Faguhel occursio di. l' occursio in d's.
Fagur hiat' l' os pellioz. seu occĩtẽs lum̃
Fahed euidẽs testis l' apari' uite.
Faleth idẽ. | cat̃ occurrẽs ĩcendio.
Falathi saluator m̃s l' saluacõ mea.
Falaia cadẽs dño l' occas' dñi.
Falazar cadẽs p̃nceps ul' occas' l' carbõis.
Faldas cadẽs g'ũi. l' ruina paupertatis.
Faleam cadẽs p̃p'lis l' occas' eoz.
Faleth diuidẽs. l' diuis' seu diuis' me. at̃
Falel cadẽs d'o l' occas' di. | diuisio mea.
Falesar cadẽte p̃ncipe. l' occas' carbonis.
Falleth saluãs l' saluacõ l' occas' uite. at̃
Faleth idem. | cadẽs pauore.
Faleth saluãs me l' saluacõ m̃a siu occas'
uite mee. at̃ cadẽs pauore mei.
Falcasar cadẽs pauore mei. occas' ĩutilis.
Falon cadẽs ĩnore. l' cas' iniq̃tatis.
Falonites cadẽs ĩni̇̃ñãs l' cas'.

Falthi euadẽs. l' lib'at'. siu saluatori meo
Falthias euadẽs dño. | at̃ saluacõi mee.
l' lib'at' dñi. seu saluat me d's. at̃ sal' m̃a d's.
Falthiel euadẽs a d'o. l' lib'at' di seu saluat
Fallu mirabil' at̃ ãmiracõ. | me d's. at̃ sal' m̃a d's.
Fallute mirabiles at̃ ãmirãtes.
Fanuel ɔ̃tẽplãs d'm l' facies di. | citas m̃a.
Fara ferox l' fer' siu onag' at̃ ferocitas.
Farai gluto. l' ĩsanabil' siu onag' m̃s. at̃ fe
Faran fer' l' onag' siu floris at̃ feritas eoz.
Farao nudauit' uiru. l' dissipaui eu. seu de
negãs uiru. at̃ discooperiẽs eu. | ĩpacõnẽ.
Faraonechao diuidãs p'ussos. l' dissipãs
ĩpatos. seu denegãs p'ussionẽ at̃ discooperiẽs
Faras auct' l' succẽscẽs seu diuidẽs at̃ diuisio.
Farasim succẽscẽs eis. l' augm̃tũ eoz seu
diuidẽs eos at̃ diuisio eoz. | hiacõ mea.
Farathi hiat' l' hiauit. seu hiãte me at̃
Farathon hiat' iniq' l' auolat' tristicie.
Fatenath discessio m̃a. l' uitul' saginat'.
Fates diuidẽs l' diuis'. siu dissipãs at̃ uiolẽt'.
Farsite diuisi l' diuidẽtes seu uiolẽti at̃ diui
Farsar talpa. l' fodiẽs siu dissipãs | ĩpates.
Farisei diuisi l' diuidẽtes | at̃ dissipacio.
seu uiolẽti at̃ dissipãtes.
Farnath discedẽs ame l' uitul' saginat'.
Faros uiolẽcia l' dissipacõ. | tõis.
Farsath onag' ɔ̃trius l' ferocitas p̃uarica
Farsathei onag' ɔ̃triy l' p̃uaricãtes.
Farsath datha onag' hũndãs domus l' fita'
Fatasin ĩmocinãs l' ĩmocinacõ | egẽtia sufficiẽs.
Faruda fortitas iudicis l' ɔ̃scisio iudicantis.
Farue fortitas l' ɔ̃scisio.
Faruim fortes l' ɔ̃scisi | trãsgressio.
Fasee trãscẽdẽs l' trãscẽsio siu trãsg'diẽs aut
Fase trãscẽsio l' trãsit' p' isto pascha n̄ri legit'.
Fasea trãsiẽs eu. l' trãscẽsio ei. | at̃ trãsg'ssio
Fasee trãsg'diẽs l' trãsg'ssio ei. | angustium.
Fasech trãsg'ssor l' trãsg'ss' siu trãsg'diẽs angẽs
Fasclida trãscẽsio uiri l' trãsiẽs edificatos.
Faseron trãsiẽs mõtes iniquis l' trãscẽsio ira
| cũdie iniq̃ue.

Fasgha opiens subito l' dolacio assumpcionis.
Falgha dolatus ul' excisus siue abscisio.
Fasor tu siens montes l' tu scensio. Fasor idem.
Fasta tu situs ueniens l' tu scensio uenientis.
Fassur pauor vndique l' apiens acuitatem.
Fath clisma l' plaga. vel ut dicam septen-
tional' plaga l' meridiana plaga regio.
Fathaia clisma l' plaga dno. siue opiens do-
Fathiel euadens deo l' latitu- ul' apacio dni.
do di siue apiens ds at apcio di.
Fatures decepti. l' calcatus l' calcati decepcio.
siue bucellam confirmans. at bucella confirmata.
Fau nich. ul' subito seu eructans at eructacio.
Fe disciplina. l' os ab ore siue error at discipl-ina.
Feben ore edificans. l' discipline filia.
Fedahel redemptus ul' redempcio di. oris hiatus.
Fegor hiauit l' oris bell' siue os pelluceum aut
Feldas excludens frenum l' exclusio retinaculi.
Feleth ruina ul' deiectio. saluacio.
Felcias saluatus dno l' uiuificacio dni.
Feleth excludens l' mirabil' seu uiuificans at
Felethe excludens eum. l' mirabil' ei. uiuificatem.
Felethi saluans l' mirabil' in. seu excludentes a
Felethia saluatus dno l' uiuificacio dni. seu ex-
dens dnm. at mirabil'. at uiuificati.
Felethite excludentes l' saluati seu mirabiles
Felex excludens l' saluatus seu mirabil'. hebr.
Felice ruinam futuram l' timorem eius non est lac sz
Felmoni almoni ille l' iste locus siue nescio quis
Fellon cadens morte l' casus iniquitatis. at nescio qs.
Fellonites casus inutil'. l' cadens murmurans.
Fellon facie di l' faciem meam.
Felthi euadens. l' liberatus seu saluator siue
aut saluacionis mee. me dns.
Felthias euadens a dno l' liberatus dni seu saluat
Feglon diuites l' diuisio. at mea sal' dno.
seu dilliciens. at dillectio. Fennach nutus l' minu
Fennador conuersa generacio l' conuersio generacionis fes.
Fenena. conuersa ul' conuersio.
Fenias nutus l' annuerunt. ascencionis eorum.
Feudum disciplina ascendencium. l' disciplina

Feor os uacuum. l' disciplina luis seu erro
ris foramen at disciplina moncium.
Ferez est separacio l' disseminacio seu separans at
Ferezei separantes l' disseminantes disseiatus.
siue separaciones at disseiaciones violencia.
Feros dissipans. l' uiolentus siue dissipacio at
Fersiur uiolencia angustie. l' dissipacio acuitatis.
Fese tu siens l' tu scendens siue os. at odor flores.
Fesse idem. Fesga dolacio l' pressio siue oris multi
Fesor os niger ul' error fortis at oris multi-
te siue loquens fortis at disciplina angustie.
Festus ore multorum l' os multitudinis. hic latus in
olentus hebraice significati est. uiste at disciplina dictionis.
Fesur os acbum l' laquus angustie siue ertas ro
Feth apiens ul' apcio. libicus uitulus.
Fetha. api l' aperire. siue apiens eum. at apcio eius.
Fete diuidens l' discooperiens. siue os idmans at
Fetheia apiens dnm l' apcio dni. genitor
Fethmoab apiens ex patre genitos l' apcio de patre
Fethora os turis l' ore explorans seu bucel
la luis at oris exploracio. re eorum.
Fethros dissoluens mensuram l' dissolucio mensure.
Fethrosi dissoluens mensuram eius. l' dissolucio me
Fethrusim idem quod fethsim.
Fethuel apiens deo l' latitudo di.
Feshel os meum di. l' os meum ds. siue os germi
nans deo. at os discipline di.
Fethusim apiens l' latitudo eorum.
Fezihelite ora mea di. l' ora mea ds. siue ora ger-
minancia deo at ora disciplinarum.
Fiathiroth cor nobilium l' cor nobilitatis.
Fichol os omne l' os omnium. ligatum.
Fienon ori uicto l' ori eorum siue uictio at os al
Figel' contricio l' occurrentes. sionem dni.
Filadelfia saluans hereditatem dno l' saluans ad he
Filarces dominans principem l' dominacio principis.
Figel' os principis l' os principius.
Filemone mirie donatus l' mira donacio. siue
os parius eorum. at parius oris eorum. mea.
Filetus dominans l' dominacio siue os meum at cano
Filippus os manuum l' os lampadarum.

Fulistea cecidit l' cadens potione sui ruina du
Filistiim ceciderunt plex a' ruina poci.
l' cadentes potione. seu ruina duplex a' ruina
Filogel' ore propitius l' os meum ei in ortum. poci.
Filecton cadens iuga. l' oris lectuli. Cor pep ...
Finees oris parcens l' ori parcens sui os requievit. a'
Finees os mutum l' os silens l' os augurans.
Fineu os meum mutile ul' a' oris augur.
os meum nepotem ab ore. a' cognicio dni.
Fidisia os sanans. l' oris sonans. seu cogitans do
Fison caterva l' os pupille sui os mutans a' oris
Fithon subito l' subitaneus. sui os abissi mutatio.
Fithonissa subito l' subitanea a' ore profund'.
sui os abissi. a' oris profunditas.
Frigida scindens pectora. l' scissio pectorum. ... tinua
Frigii scindentes pectora l' scissiones pectorum. ... tor.
Frigenses ide. Focereth eludens ocius l' operari ex
Focerethi eludens decidens me l' operari exterminator
Fosasur vallacio ul' fortis redempcio ... mei.
Foeden ore edificans l' discipline filii. ... ceu.
Fogor hyans l' hyatus sui os pellium. a' os pelli
Foha hic ad ubi in loci ul' rubor sui sonitus a'
Fohu eludens ul' operari. ... apparicio.
Foratha fer' tempore ul' ferocitas pecoris.
Foathominim. dio prefecte gente populi. l' dio pfcti
Fortunat' dividens prefecte l' dio pfcionis ... populi glo.
Foseth dilacio vite l' abscisio pavoris. ... miliui.
Fosgha dilacio l' abscisio sui os mutum a' os
Fothiel hic declinans dnm. ... declinacio oris eorum,
Fuhel hic declinacio dei. hic ad ub. n pn.
Fuha labia eius l' induite eum. sui induicio eius. a'
Fuhaite labia eorum. l' induite eos. sui indum
eorum. a' declinantes ora eorum.
Ful addens. l' adiectio. sui cadens a' ruina.
Fum os meum. l' os in ab ore. ... l' urna.
Funihel os meum deo. l' os meum dei. Fur sors.
Fura frugiferi l' lagu ... sui sors eius a' urna e.
Furim sortium l' urnarum sui sors eorum a' urna eorum.
Futh labia l' induite sui induimentum a' declinacio
Futhiel declinans dnm. l' declinacio oris dei. ... oris.
Futhiphar oris inclinacio l' os inclinans ad dis
... cendum.

Gaa vall' estus. l' vall' estuans. hic sequitur
Gaad abiecio ul' revelacio. G. pte. A.
Gaala abiciens eum. l' revelacio e.
Gaam abiciens populi. l' revela
cio populi seu vall' estus eorum. a' vall' estuans eis.
Gaas commotus ul' commocio. Gaasar commota tempe
Gaba vall' ul' p'clivium. ... stas ul' commocio.
Gabaa vall' eius ul' p'clivium eius.
Gabaad vall' patrum. l' p'clivium temporale.
Gabay vall' mea. l' p'clivium meum.
Gabao vall' alta l' p'clivium sublime.
Gabaon vall' mesticie l' p'clivium iniquitatis.
Gabaonite valles mesticie l' p'clives iniquitatis.
Gabarth sepes l' colonie. sui in sepibus a' in colo
Gabatha coll' altus l' p'clivium sublime. ... nys.
Gabathite colles alti. l' p'clivia sublimia.
Gabathon coll' mesticie. l' sublimitas eorum.
Gabee coll' sublimis. l' coll' sublimium.
Gabel' vall' deo festinans l' coll' divinum, cum filii.
Gab' vir l' iuvenis l' fortis.
Gabis altitudo confusionis.
Gabli terra allophilorum l' terra in arcu suorum.
Gabriel virtus mea deus. l' fortitudo. seu confortavit
me deus. a' confortacio mea deus.
Gabua sublimitas l' altitudo.
Gad accinctus lat' l' accinctus latrunculus. ... na.
Gad temptacio. l' inventum. seu felicitas a' in fortu
Gaddite succincti latrones. l' accincti latrunculi.
Gadite temptati l' fortunati seu felices a' in
Gadda temptacio l' accincta. ... eventibus.
Gaddam temptantis populus. l' accinctio populi. ... pes.
Gaddel hedus dei l' temptatus deus. Gad murus l' se
Gadera murus eius. l' sepes eius. ... ul' maceria.
Gaderite muri l' macie. Gadoth sepes .. dens
Gaggad confusio l' accinctio sui nuncius l' expeditus.
Gaddi hedus meus. l' accinctio mea. sui accinctus meus
a' temptacio mea. Gaddite Iude.
Gadihel temptavit me deus l' accinctio mea deo.
Gadihelite temptati deo. l' accincti dei.
Gaddis accinctus vir. l' temptacionem assumens.
Gador accinctio hominis l' temptacio iracundie.

Gaer vorago ɔsurgens l' devoracio resurrectionis.
Gai vall' preruptum seu devorans aut vorago.
Gail exultans l' exultacio.
Gail vall' vel coll' seu devorans. [cio]nes.
Gailoth exultans tpr. l' exultacio transmigra[cio]nis.
Gailoth. vall' vel colles seu voragines a devo[ra]
Gai nobil' vel ɔmot' seu vallensis aut defensibil'.
Gal acuus l' involucio.
Galaad tumul' testis l' acu' testimonij seu transmi[gra]
grantes testes. aut transmigracio testium.
Galaadite tumuli testium l' acu testimoniorum
sive testes transmigrantes aut testium transmigraciones.
Galadad vet' homo. l' vetustas sola.
Galadithim vetuste aque. l' possessiones aquarum.
Galadithim vetustates l' possesse aque.
Galal volutabrum l' volutacio.
Galab volutab' l' voluptaciones seu volu[ta]brum
meum. aut volutacio mea.
Galathamanon aque possessa l' aque possessio.
Galathia magnifica l' translata seu transmigra[ta]
cio. aut transmeacio. [aut transmigrantem.
Galathe magnifica l' translati seu transmeantes
Galgol rota vel revelacio. [aut involucionibus.
Galgal' rota rote. l' revelacio assumpcionis.
Galgal' volutabris l' revelacionibus seu rotis
Galilea rota l' volubil' sive transmeans. aut trans
Galilei volubiles l' rotati sive [migracio facta.
rotati. sive transmeantes aut in transmigracione facti.
Galim acu' lapid'. l' loca palustria.
Galiloth revelaciones l' transmigraciones seu reve
lacio tpris aut transmigracio ascendentis.
Gallia transferens l' translaga. seu transferens trans
ferentes. aut translacio transmeancium. [transmigracio eorum.
Gallim in undacio l' revelo sive transferens eos aut
Gallion transferens iniquitatem. l' translacio mutil'.
Gamolias reddicio domini. l' retribuet me deus.
Gamaliel reddicio l' retribuet me deus.
Gamarias retribucio domini. l' retribuet me dominus.
Gamul retribuens deo. l' retribucio dei.
Gan ort' l' elacio. Gam ort' meus l' elacio mea.
Ganges ort' ɔplur' l' elacio irrigata.

Gannim orti l' elaciones. [ans.
Gaom vall' estus l' vall' ɔmota seu vall' estu
Gara ruminans l' peregrin'. [aut incolatus multorum.
Garab scabies l' scabios'. sive incolat' multus
Gareth &c. Gareth alien' descendens l' aliena de
Garisim acola l' advena eius sive divisi[o] [ascen]sio.
Garisim divisio l' abscisio. [dens eos aut precisio eorum.
Garim alien' direct' vel incolat' ululatus.
Gaspha vall' eructuans. l' ɔmocio subita.
Gatham tangens visio l' tangens eius sive tactus ri[den]
dentis aut eius tangencium. [plorans iustus.
Gather torcular videns. l' accola exploracionis.
Gatheron torcular videns dolorem. l' accola ex
Gatechroch torcular videns tpre l' accola ex
Gatherothite torcular [ex]plorans [ex]usionem.
videntes tpre l' accole explorantes exusionem.
Gaulon volutabrum. l' volutacio sive involuens
eum aut involucio eius. [ex he & sy...
Gaza robusta domini. l' fortitudo eius. Sciendum tamen quod hi[c]
nomen. apud hebreos. G. litteram in principio non habet. Et incip[it]
a vocali aut. & dicitur. aza. non Gaga. substracta. G. litte[r]a.
Gazabar robust' filii. l' forcior filij. mixtum est...
Gazan nux l' amigdalum seu robust' domo a fortitudo.
Gaza[za] dividens eum. l' precisio eius.
Gazaris dividens virum vel precisio assumpcionis.
Gazecarcha dei l' fortitudo eius.
Gazei robusti domini l' fortes eius. Gazeles idem.
Gazeni roborans eos. l' fortitudo eorum.
Gazer robuste ɔsurgens. l' fortitud' vigilans.
Gazera dividens eum. l' precisio eius sive ordinans eum
Gazera robuste ɔsurgens ei. l' [aut ordinacio eius.
fortis vigilia eius.
Gazer precis' vel divus. l' precisio. aut ordinacio.
Gazez. tonsor l' tonsio. Iste est nabal carmel'.
Geba vall' vel precinum. [vorago extenuans.
Gebal preruptum. l' desistens. seu vall' vet'. aut vo
Gebbar fodiens filios. l' effossio filiorum.
Gebehez vall' fortitudinis l' coll' testiorum
Gebethon vall' vestitate l' coll' mencium.
Gebin fossa l' effossio. Gebim fosse l' effossiones.
Gebach lucta l' harena sive pulvus & inutil'.

Gedel accinct' d(e)o l' macia dei.
Geddes temptat' d(e)o. l' accincto dei.
Gedelias magnificans dnm l' magnificat' dno.
Gedeon circuens in utero. l' experimentu iniquitatis
Gadda spes l' macia. [sui temptacio humiliati
Geddi temptat' l' accincto. mee. a' temptacio iniquita
Gedimehel accincto dei l' fortunat' d(e)o. [tis eor.
Geddo accincto ul' temptacio. [tum.
Gedor accedens l' applicans sui sepium aut macia
Gedori accessi' mis. l' applicacio mea sui sepes mee
aut maciaz meaz. [tionu' cineus.
Gedud latrunculus l' expeditus sui accincto aut la
Gedur sepes ignea. l' macia incendens.
Gehenna uall' hennon. l' uall' illucie seu de
ualle e. aut gratuita [mus pluuiaz.
Gelboe uolutab' l' decursus sui acu' plurens aut ac
Gelon migrans l' migracio. [amari
Gelonites transmigrus l' transmigratus. [tudo.
Gemollus uall' salsa l' uall' sal. seu mare s'
Gemolli idem. Gemollite inde. Gemela uall'
Gemuel mare dei. l' amaricans dm. [salsa l' uall'
Genebach ortus filii ul' principium filioz. [salsus.
Genesar ortus ul' principiu' sui uita natiuitas
sui initiu' natiuitatis
Genasar ortus principiu' l' natiuitatis initiu'.
Geneus ortus gratuitus l' princip' motionis.
Genthon ortus gressionis l' princip' humilitatis.
Geon pectus l' praeruptu'. Gera icola l' peregrin'. sui
Geria icolatus l' peregrinacio. [ruminans' a' icolat'.
Gerara icolatus uisio aut ruminacionis undiq.
Geraris aduene propinquantes. l' contempeta eor.
Gerasen sburbanu l' coloni ibidem sui icole
mei. aut peregrinacionis mee.
Gerienn incole l' peregrini.
Gergese propinquus aduena l' colonu' eiciens
sui colonu' applicans aut colonie applicacio.
Gerian ruminans dno e. l' peregrin' dni e.
Gerihel ruminans d(e)o. l' peregrin' dei. [altitudis.
Gerimoth timens morte. l' metuens morte
Gerinan ruminans quod cor sibi l' peregrin' cor replens
Geron accola inutil' l' ruminans iniquitate [miny.

Gerson aduena l' alien' sui per fugus aut eoz eicio.
Gersanite inde. Gersia aduena dni l' alien' dno.
Gerson aduena l' eicio eoz.
Gersom aduena mis ibi. l' eiectio mea.
Gersonny aduena mis ibi. l' eiectio mea eoz.
Gerusa peregrinacio l' icolatus sui ruminans aspru
Gersonite aduene ibi l' eiiti eoz. [rumacio.
Gereca icolatus ul' ruminacio.
Gerei icole l' ruminantes.
Gesbaam defluens l' sedens in populo. sui populus despicie
ens. aut populus sedens in populis.
Gesem terra coplura l' umbra uicina sui appropinquans
palpacioz. aut appinquus planctacion eoz.
Gesemani uall' pinguis. l' uall' pinguedinu'.
Gessori applicans lumi m. l' applicans dirigente
Gessur applicans lumi l' applicans dirigente.
Gessuri idem. q' gessori. [me.
Gesuri iuxta lumi l' iuxta lui. [meo.
Gesurim iuxta lumi mei l' applicantes a lume
Geth torcular l' opprimens. [sio.
Gethe torcular l' opprimens sui oppressi' aut oppress
Gethaam defluens gres l' desipiscens populus.
Gethaasar humu l' fossi sui torcular e aut esto
Gethai opprimens signu l' recordantis. [ssio eius.
Gethaim torcular populi. l' opprimens populum sui ap
plicuerunt eos. aut applicacio eoz.
Gethdelchi torcular egenu' l' oppressio paupertatis.
Gethef torcular separans l' oppressio dissenacionis.
Gethei opprimentes l' torcularia.
Gethim torcular frangens l' oppressio congregacionis.
Geth murale l' sepes sui mur' aut circudacio.
Gethera muri ei. l' circudans eu. [muratis.
Gethremon torcular excelsu'. l' oppressio subli
Gethremon opprimens sublimes l' torcular mali
Gethsemani uall' pinguis l' uall' pin [pinuia.
guedinu' sui opprimens ter. humile aut torcular famo
Gethson opprimens pupillam l' [se exaudicionis.
torcular coccineu' sui cohitacio.
Gesabel fluxus uani l' fluens sanguine. [cion.
Gezem uicin' palpacion. l' appinquus planta
Gezphe robur' laqus l' fortitudo disciplinae.

Geson fluxus doloris l' cohitacio iniquitatis.
Gazonites fluens more l' cohitator iniquitatis.
Gidderoth sepes l' macula
Gidderothaim sepes duorum l' macule bine.
Giezi uallis uisio. l' preruptum uidens.
Gigaal redemptio l' redemptus. Gilan uingna l' iungnu.
Gelonites transmigrans. l' transmigratus.
Ginnel plenitudo l' retribucio.
Gineth ortus uite l' principium pauoris. [na.
Gio luctacio uel luctare. Gion luctacio l' hiatus
Gir diuisio l' precisio. Gissai sacrificans l' sacrificatus
Gmidum inflacio l' ascensio. Goatha gens peccatrix l'
Gob locus l' locuta. [Gessur in tempore meo [Gipsis populorum.
Godolias magnificans dominum l' magnificatus dominus.
Godolliachi magnificentia patri mee. l' magnifica
Gog doma l' tectum. Gohel propinquus deo l' redemptio dei.
Gom gentes l' populi. Gola transmigrans eos l' uolu
Golgatha locus calui l' locus caluarie siue [tio eorum.
Golias transmigrans l' transmigratio seu reuelans
Goliath idem. [eos aut robustus eorum.
Golim actiu. l' loca campestria.
Gom fouea l' decipiens siue laqueus aut decipula.
Gom assumpcio l' preparatio siue assumatur ac consumo.
Gomor preparatio l' consolo siue profines siue [pplaris.
[con]uenundacio mensura est antiqua que est x. pars ephi.
Gomorra ceura l' seducio seu timens populus a timore
Sed quia h nomen in hebreo non habetur. G. littera. s; scribitur
per vocalem ain et dicitur aguimorra.
Gnath ortus petri. l' arrogantia temporalis.
Gonearchath furtum filie. l' furans filia.
Goni orti mei l' arrogantie mee.
Gorgias diuidens luctam l' pasio luctantium.
Gortina pariens dona l' diuidens casti eorum.
Gosem applicans eos l' appropinquans plantacioni eorum.
Gosen applicans l' applicatio seu appropinquans
palpacioni. l' appropinquans plantacioni. [phacis sig.
Gothoniel toracular rendens deo. l' oppressio ap
Gothor murus uel circuidacio. [Circuitudo eorum.
Gozam nux l' amigdalum siue tonsio eorum aut fo
Guhel propinquans deo l' redemptio dei.
Guhelite redempti dei l' propinquum deo.

Gulias propinquans domino l' redemptio domini. Hic
Guny ortus meus l' arrogantia mea. sequitur. h.
Gunite orti mei l' arrogantie mee. ph. G.
Gurbaal diuidens uiros. l' pasio ueritatis.

Haben in filio l' in principio.
Haber princeps l' participacio seu
Habite inde [mansit a centum in ip.
Habi pater meus l' frater meus iste.
Habihel pater meus deus. l' frater meus deus. [cio
Hachan uertens l' uertere. Hacara turba l' turba
Hacim retinens eos. l' retentio eorum.
Hator excelsum uel sublimitas.
Hadada testis uel testimonium. [timor
Hadrami in undas possiones l' inundacio pes
Hadrecel greges dei l' aggregatio dei. [eum.
Hadni testis mensure l' in undans mensuratio.
Hafar terra l' puluis siue humens aut fodiens.
Hafara tauri l' uituli siue puluis eius. aut fodiens
Hafirim mare effodiens l' maris effossio. [tio.
Haga loquens l' meditans siue locucio aut medita
Hagegath annuntia l' annuntiacio siue accinctus aut
Hagihel aduena meus l' incola dei [l latitudins.
Hahilon uita uallium quercuum. l' quo uite robore.
Hahul iste dolens l' uitam parturiens.
Hai uita uallium l' quo uite.
Haiha uita uallium eorum l' quo uite eorum.
Hahilon ubi circumiacens urbs. l' ubi urbs s. [mirabile.
Haiman uita uallium mirandarum l' quo uite
Ham fons l' oculus. Haio uita uallis. l' quo uite est.
Halaa fenitum eius. l' consummans eum.
Halac porcio l' pars mea siue lubricus aut impedicio.
Halasa compleri l' consummata siue consummans aut consumacio.
Halda deprecans dominum. l' deprecacio domini.
Halus finctum l' consummacio. [natio.
Hamas indignans l' furens. siue furor aut indig
Hamiel populus meus deo l' populus meus dei.
Hamoca populus satus l' populus illuminans.
Hamul calefacies eos. l' calefactio eorum siue populus
Hamulite calefacti dolens. l' populus parturiens.
tores l' calefactiones uiorum acomium seu populi dolentes
aut populi parturientes.

Hanani reddens populo. l' generatio populi. [tauit at
Hanan reddens donum uel generatio. [humiliaui.
Hanath generans l' generans seu reddidit aut gen̄uit.
Hanebgaba sollicitans l' humilians. siue sollic
Hannihel pauper dei. l' generans deus. Hannihel idem.
Hanon generans mortem l' reddens iniquitatem seu redde
Haon spine l' compunctiones. [dolorem aut generatio inutil.
Haontes spine l' compunctio. Happhron puluis
Harada miraculum l' admiratio. [mortem l' terra inutil.
Haren filii mis. l' filiatio mea. Hares testatio
Harim exaltatio l' exaltatur. [mea. l' testamentum.
Hasarmath atrium mortis. l' atrium angustie.
Haseroth atria l' uestibula siue uille aut beatitudi
Hason festinatio l' festinantes. [nes.
Harad terror. l' dissipatio. siue testimonium aut dis
Hatharoth circuli l' corone. [sipator.
Hathniel generans deus l' genuit ei deus.
Hauua ipsa iniquitas l' susceptio iniquitatis. [cor.
Hauan fons l' motio siue conuertens cor aut conuersio
Hauil stulticia aut insipientia siue stultus aut insipiens.
Hauoth sedes l' commotio siue uicinus aut inanima
Hazau claudus l' uastans siue claudicans [bla.
Hazar medicus l' medicamentum. [aut claudicans
Hazia uidens uel prouisio. [apprehendens.
Hazaz continentia. l' apprehensio siue continens aut
Hazbi mendacium l' iniquitas. [tens.
Haseb pungens aut abiciens siue proiectio aut proiici
Hazuba deserta l' relicta siue desertio aut dere
He esse vel uiuere. [lictio.
He ipsa l' ista siue suscipiens aut susceptio.
Heb uictor l' transiens siue transitus aut transitio.
Hebrei uincens l' transitor siue transiens aut transitori.
Hebion pauper celis l' pauper sensu.
Hebionite pauperculi. l' pauperes.
Hebri uictor meus l' transitio mea. [sempiterna.
Hebron incantans l' incantatio l' coniugium aut uisio
Hebronite coniugati l' incantatores siue incantationes.
Hecnan ipse uite creadens l' ipse sapiens humiliarem.
Hedai ornatus in l' uoluptuosus meus. [aut uisi
Heddo pauidus siue l' testificator uite. [ones
Hefer fouea uel pauitum. [sempiterne.

Hie qui est. uel qui existit. Hela uallis que est uel ma
Helai uallis que est mee l' maledicta mi. [ledictio.
Helam abiectio l' seruitutem. Helam oppositi l'
Helan deo gratus. l' deo donatus seu uallis [oppositi.
Helbath dei filii l' excelsus deus. [ipse aut roboratur gratia.
Helchal portio l' particula. Helchana dei zelus uel
Helcheta pars domini l' uendicatur domino. [dei possessio.
Helcese aduocata l' aduocatio.
Helcese aduocans. l' aduocatus.
Helchi particulis mi. l' uendicatio mea.
Helchias pars domini l' uendicatur domino. Helchia idem.
Helchian pars domini est. uel uendicatur domino est.
Held aruum eius. uel exaltatus eius.
Heldad aruum. uel exacuens.
Heldai aruum meum. l' acucio mea.
Heleanan dei mei donum. l' dei mei gratia.
Heled acceptio glorie. uel accipiens. [re.
Helem postes. uel scala siue uestibulum aut seruitus
Helesa consummatio uel consummatus.
Helles exiens l' exitus.
Hellesmo gratie exodus. l' aut a exitus meta. s.
Heleth accipiens uita. l' susceptio pauoris.
Helphaal deus excelsus. uel dei miraculum.
Heli fortis uel ascendens. Heli deus meus l' deitas mea.
Heha deus meus. l' dei mei dominatio.
Helias deus meus pater. l' dei mei paternitas.
Helias deus dominus. l' dei dominatio. siue ascendens dominus aut
robustus dominator.
Heliasaph dei mei collectio l' dei mei congregatio.
Heliaphan dei mei facies. l' dei mei conuersio.
Heliatha deo meo peccauit l' dei mei temporalis.
Heliazi dominum meum uidens. l' dei mei uisio aut dei
mei auxilium. aut dei mei fortitudo.
Helichel deus meus particula. uel dei mei particula.
Helihel deus meus deus. l' dei mei deitas.
Heliphalis deus cadens l' dei mei casus.
Heliphales deus meus diuidens l' dei mei diuisio.
Heliphalu deus meus mirabilis l' dei mei miraculum.
Helipheleth dei mei ruina. l' dei mei defectio.
Heliam deus meus mirabilis l' dei mei miraculum.
Helihel deus meus dei. uel dei mei deus.

Helim deficiens l' fortis eorum siue arietes aut robur.
Helimades deus meus commotio. l' deus meus mensura suffi
Heliodorus deo meo gravans l' deus meus gravatio. | cientes.
Helioenai deus meus fons meus. l' deus meus oculus meus.
Heliopolis sol civium. l' solis civitas.
Helioreb deus meus corvus. l' deus meus solitudo siue dei
mei arbor. aut deus meus temptatio.
Helisa ad insulas l' deus saluator
Helisabe deus meus salus. ul' deus mei defectio siue dei
mei cantium. aut deus meus habundantia.
Heliseus deus meus saluator l' deus meus salutare.
Helisu deus meus salus. ul' deus meus precio. | deus meus ipse.
Heliu deus dominus l' deus dominator siue deus meus iste aut
Helius deus meus auxilium l' deus meus fortitudo.
Heliuodan deo natus l' deus nativitas.
Helnacim deo fidelis. ul' deus reiectio. | l' deitas.
Helnathan deo datus l' deus donatio. | Heloe deus
Helom commotus fortis l' excitatus fortitudinem.
Helon excitatus fortitudo est enim vel s. | fortitudinibus.
Helonite excitanti fortitudinem l' excitati for
Helsaphan deo videns l' deus videndum siue deum speculans
Helthethe preveniens ul' placatio. | aut speculator dei.
Helthethen uide. l' Jelcholath anime commeum
Heman perturbans l' perturbatio l' acumen roboris.
siue suscipiens aut formido eorum. | fundintas
Hemech uallis ul' abyssus siue profundus aut pro
Henach gygas l' fortis siue humilis consurgens
aut humilis consurrectio | humiles consurgentes.
Henachim gigantes. l' robusti siue potentes aut
Henan cuius mouens l' fons tristicie.
Hennon uallis tristicie l' uallis interfectionis.
Her uigilans l' pellicens siue consurgens aut effusio.
Heran uacuefaciens l' uacuefaciens seu uacue
Heranite uacuefacti l' uacue | fec aut uacuefactio.
uacuefactiones seu uacuefacientes aut uacuefecit.
Herasti uigilans l' effusus siue frater meus uidens aut
Herchusa consurgens me | fratris mei uisio.
dacum l' uigilia fictionis. | fictionibus.
Herhuzai consurgentes mundatio l' uigilantes.
Hered uigil uita l' consurgens pauore. | ribus.
Heredite uigilantes uite ul' consurgentes pauo

Herem uigilans eis. l' resurrectio eorum.
Heri uigilans mi. ul' resurrectio mea.
Herias uigilans domino. l' resurrectio domini.
Herite effusi l' uigiles siue pellicei. aut consurgentes.
Herthophech uacuefaciens l' uacuefactio oris
Hermagedon consurgens temptatio | pregetis.
ul' uigilia in habitacionis. | in ualle.
Herinam anathema mouens eorum l' anathema
Hermonzacon eorum tristicie. | tristicie eorum.
Herines anathema mouens l' anathema tristicie.
Heringeues mons scrutatus. ul' uicinus eos.
Hermon anathema mouens. l' anathema tristicie.
Hermonium anathema mouens eorum l' anathema
Herodes [illegible] glorians l' pellicee glorie.
Herodiam pellibus glorians
Herodias glorians pellibus ul' pellicea gloriosa.
Herodion formido l' pauor.
Hesdrelon mea dei. l' auxilium meum deus meus.
Hesli uicinus meus l' uicinitas mea.
Hesion atrium ul' amplitudo.
Hester absconditum. l' absconditus. seu eleuata in
populis aut preparata in tempore. |
Heth uita ul' pauor. | uiuens gente.
Hethan fons ul' ascensus siue pauidus dono aut
Hethan consumme l' consummatus siue annus eorum aut
suscipiens nauigacionis. | pidus.
Hethe uiuans l' pauidus seu formidans aut siue
Hethnas pauor colubri. l' uita spiritus.
Hethi uita mea l' pauor meus.
Hia sublimis l' exaltatus. | Harite inde.
Hichuthiel ipse est deus. l' ipse est sperans in deum.
Helom ipse est potens. l' ipse est faciens siue ipse est com
mouens fortitudinem aut ipse est excitatus fortitudinis.
Hierala potens maledictio. l' commouens accipiente.
Hierthon ipsa possessio l' uigilancia negociacionis.
Hiesana ipse faciens dona l' ipse potens gratificationis.
Hieu ipse ul' est. | ipse est faciens.
Hieu potens l' faciens. l' commotus. l' commotio.
Hieus commotus l' commotio seu ipse est pauens aut
Hiez ipse est fortis. l' ipse est auxiliator siue ipse est
separatus. aut ipse sanctificatus est. | Hiezite inde.

Hygal aciuacō exaltata l' exaltacōis īuolucō.
Hihel faciēs d̄o. l' ꝯmocō dī. Hila exaltat l' ex
hilai exaltat᷑ m. l' exaltacō mā. ⌈altacio.
Himeneꝰ ip̄e nimiās festināt̄es l' suscipiēs
him mīsura l' mīsuracō l'. ⌈ad īplecōz ꝯsily.
hir uigilās l' uigilātiꝰ ei. ⌈q̄tatis maīe sii fiūt
hira frīs uisio ul' uigilās. ⌈aut erit.
hiram uigilās ꝑplō ul' uigilie ꝑpli seu uiuit
excelsꝰ. aut ip̄e uiuēs ē excelse.
hiras frēm meū uidit l' frīs mei uisio. seu ui
gilātes sustollēs. aut uigilās plasmacōi.
hircanꝰ ꝯsurgēs p asslio. l' uigilia emulacōis.
hisbaal ip̄e uir uetustꝰ. l' ip̄e uir deuorator.
hisimuel ip̄e noīat᷑ dī. l' ip̄e p̄stolatꝰ a deo.
hisimoth ip̄e mortē adducēs l' ip̄e ē mortis ad
hispania atticīo ul' expedicō. ⌈ductio.
hispaniēses atticīti ul' expediti.
hithai ꝯmouēs bīna. l' ꝑcēs duobꝫ. ⌈meū.ꝰ
hisadab ip̄e fluēs torīs l' ip̄a torris fluxō.
hizhel ip̄e fortis d̄s l' ip̄a fortitudo dī. ⌈xacō.
hoba icantator. l' icantacō. siū dilēs aūt ample
holda destruēs me. l' discīnēs m. seu dulitudinꝰ
holofernꝰ īfirmitas disceslionis l' īfirmās
homar ꝑplm amaricās. l' ꝑpli amaricās
hom̄ꝰ exspās l' nimiplīs. ⌈tumulū signatū.
hoon labor ul' dolor siū laborās aūt dolēs.
horeb mīsa l' massa siū teptacō aūt teptatꝰ.
horeb ardor l' siccitas, siū solitudo. aūt coruꝰ.
horrei libri ul' ītacūdi siū dextoramibꝫ aūtbari
horreni dolor l' ita sii ue excelso. aūt ue ⌈natū.
horri farina l' farin aūt seu p̄me ⌈ītacūdie.
horri fortes l' excelsi siū ⌈aūt foramī meū.
gigantes aūt robusti. ⌈enter.
horodi maledcō suffitiēs l' maledcā suffitī
horthosiada r̄te īdigēs testiōio l' luīi pōitī
hosa spes ul' saluacio. ⌈testificacōm.
huthac sculpēs. l' sculpsiti sii sculptor aut
huphim penetrāl l' thalamꝰ. ⌈sculptura.
humla festinās ē l' manupls ei.
huri longitudo mā. l' illuiator mīs.
hus festinans ꝑplō. l' ꝯsiliator.

husam festinās ꝑplō. l' ꝯsiliator ꝑpli.
husathi festināte me l' festinacō. Hic se
husi festinās m. l' ꝯsiliator mīs. quit᷑ l'ra
Ia dn̄s ul' salutator. ⌈laudis dei. .I.
Iaalahel īcipiēs laudare dīm. l' exsp̄tacō
Iaalon ꝑlex ul' q̄rens. ⌈cōuītis dilectio.
Iaamena extremꝰ ī coitu calor l' extrema
Iaan sedens l' sedit siū sessiū aūt sessio.
Iaare saltꝰ ul' salua. ⌈dimidiator.
Iaas fuit ul' dimidiauit seu dimidiās aūt
Iaathel dimidiauit d̄s. l' dimidiacō dī.
Iaath exspectās tempꝰ. l' exspectacō pectoris.
Iaazrahel auxiliū l' auxiliabitꝰ
Iaazihahu auxiliū dn̄i. l' auxiliabit dn̄s.
Iaba luctacō ul' īteligēcia. ⌈ca dn̄i.
Iabes dolor l' doloris seu siccitas aūt exsiccata.
Iabin sapiēs l' sapīa siū īteligēs aūt īteligēcā.
Iabir ciuitas doctrine, l' ciuitas littar.
Iabob puluis l' lucta siū luctās aūt luctacō.
Iaboch idē. Iabma sapiēs dn̄o l' uite īteligē
Iacabed gl'a dn̄i. l' ū ē gl'a seu ē q̄ꝰs aūt ē
Iachala fortis eiꝰ. l' ꝯfortās eū. ⌈fortitudo.
Iachalia fortis dn̄s. l' fortitudo dn̄i.
Iacham tribulacō ul' tribulatꝰ ⌈l' supplātacō.
Iachan tribulator ul' tribulacō. ⌈tatis.
Iachenem ꝑparās firmitatē l' ꝑparacō firm
Iachin ꝑparans l' ꝑparator. siū ꝑparatꝰ siū ꝑpacō.
Iachin firmꝰ ul' firmitas. Iacob supplātator
Iacoba supplātās eū l' supplātacō eiꝰ. ⌈sily.
Iacobꝰ supplātās festināte l' supplātator ꝯ
Iachon ꝑparās ul' ꝑparacō. ⌈dn̄o. aꝰ ꝑpacō dn̄i.
Iachoma ꝑpli ulcō. ul' ꝑplm ulciscēs seu ꝑparās
Iadabe sciēs aūt scīa seu ꝯgnoscēs aūt ꝯgnicō.
Iadai sciēs me l' ꝯgnicō.
Iadaia sciēs dn̄m l' ꝯgnicō dn̄i.
Iadasan sciēs eguliū l' ꝯgnoscēs hūndacīa.
Iadias ꝯgnitꝰ dn̄o. l' scīa dn̄i.
Iadihel sciēs dīm l' ꝯgnitꝰ d̄o. ⌈sapiencie.
Iaddo sciēs testiōium. l' expectacō futuris.
Iadon sciēs dolorē l' ꝯgnicō iniquitatis.
Iaphe exspectās laq̄ū l' exsp̄tacō dī

Iaphie eligēs l' electō siū oñdēs āt illūīācō.
Iaphech latitudo l' dilatacō.
Iaphia oñdēs l' oñsio. seu apiēs siū apcō
Iaphie oñdēs l' apiēs seu exspectās os āt fic
Iagaal ꝓpinq̄tas l' ꝓpinquus. | fines.
Iagur aduena l' colon⁹. | ul' cūale ꝯiugiū.
Iahel exspectās dm̄. l' exspctacō di ā icipiēs.
Iahel ascēdēs. l' ascēsio siū ascēdit dīs. l' ascēsio di.
Iahelite exspctātes dm̄ l' exspctacōes di. siū ici
piētes āt cūalia ꝯiugia. | āt ascēsiones di.
Iahelite ascēdētes l' ascēsiones siū ascēdētes do.
Iahelel uiuēs do. l' exspctacō di siū postulās
Iair uigilās l' illūīans | dm̄. āt reqēscēs i do.
seu illūīauit āt illūīacō. | tius.
Iair illūīans l' illūīacō siū uiglie āt uigilā
Ialam exspctās hūilia. l' exspctator ꝑcussiōis.
Ialelel exspctās dm̄. l' exspctacō di.
Ialech exspectās pauorē l' exspctacō uite.
Ialon exspctās dolorē. l' exspctacō iniq̄tatis.
Iam mare l' dies. Iambri mare lacessēs l'
Iamim dies pl'ima ul' | dies amaricās.
maria l' amaritudies āt amaricacōes.
Iamin ūx ul' dextā. siū asini āt asinei.
Iaminite dextē ul' uirtutes.
Iamina mare l' dextā siū marinū. āt ū ē sig⁹.
Iamne idē. Iamnes marin⁹. āt ū ē signū.
Iamna dextā di. ul' ū ē signū. | pite
Iaminite ūtutes dñi l' iquibꝫ ē signū.
Iamnoꝫ amaricās lumē l' dextā iracūdie.
Iamrsim mare eoꝝ pelliceū l' mare eoꝝ ica
Iamres mare pelliceū l' mare icapite.
Iamsuph mare rubꝫ l' dies ruboris.
Iamuhel dies ei⁹ dīs. l' dies ei⁹ di.
Iamuhelite dies eoꝝ dīs. l' dies eoꝝ di.
Ianai gubnator m̄s l' gubnacō m̄a.
Ianni ꝑpator m̄s l' ꝑpatio mea.
Ianoe exspctās ꝯmocōꝫ l' exspctacō reqecōis.
Ianoa gubnator l' gubnacō.
Ianoe exspctās ꝯmocōꝫ l' exspctacō reqecōis.
Ianohe gubnator ul' gubnacl'm.
Ianon dormitās morē l' gubnator doloris.

Iamua reqēs l' reqecō. Ianū dormitās l' dormitacō.
Iaod ꝯfitēs. l' glificās. siū c⁹ ē fr. āt c⁹ ē fr̄nitas.
Iaoe fr̄ura fr̄is ul' fr̄ dñi siū ū ē fr. āt ū ē fr̄nitas.
Iara deficiēs l' defectō. | dño. āt deficiēs dñs.
Iarama timēs dñm. l' timor dñi seu deficiēs
Iaramoch timēs morte l' defectō mortis.
Iare luna l' defectō. Iaree idem.
Iarech roborat⁹ l' roborās. Iarche silua l' salt⁹.
Iarden descēsio eoꝝ. l' uisio iudicii. | idem.
Iarphahel dimis⁹ dīs. l' dimissio di. Iarphel.
Iarip uicō l' diiudicās siū ulciscēs ā⁹ diiudicacō.
Iaram saltuū l' siluaꝝ siū mōs saltuū āt
Ias dñs l' dn̄ator. | siluarū.
Iasa fr̄ura mādati l' fr̄s i mādato siū fr̄m mā
datū. āt ihītacō ei⁹. | tū āt fr̄m i mādato.
Iassa diuiduū. l' diuidiacō siū fr̄m māda
Iasaph hītator l' hītacō āt sedēs āt ꝯsidēcia.
Iaseh diuiduū di. l' diuidiauit dīs.
Iasen domitor l' domacō. | deriū di.
Iasi eq̄litas l' desiduū. Iasihel eq̄l' do l' desi
Iaso fr̄ura mādati l' i mādato fr̄s.
Iason desidans. l' q̄ mādatū fecis.
Iasu ꝯūtens āt ꝯūsio. | in eis.
Iasub reūtēs l' reūsio siū renocās āt renocacō.
Iasubite idē. Iathaba pācātes ica l' pacin
Iatham dñi ꝑfcēs l' dño ꝯsūat⁹ siū dñi ꝑfcō
Iathan dñs hūil' l' dñi | āt dm̄ ꝯsūmacō.
ꝑfcio siū exspctās hūilitatē āt exspctacō ꝑfcōis.
Iathanael exspctās hūilē dm̄. l' ꝑdēs hūi
Iauadiach defluēs coluba tpr | litati dei.
ul' colūbaris deficiēs pcō. Iauan coluba l' ē
Iaur exspctās icendiū l' exspctacō luīs. | spū ꝯ.
Iaus exspctās ꝯsiluī. l' exspctacō festinātis.
Iazer adiut⁹ l' adiutoriū. siū auxiliās l' au
Iazias audiēs dñm l' ascultacō dñi | xilia
Iazihel audiēs dm̄ l' asaultacō di. | tor.
Iazaar mōs fortis l' uir suscitator. | tis.
Ichaboch cecidit gl'a. l' trāslata ē glāco.
Ichamam ue reqēscēti. l' trāslata ē reqecō.
Ichamaan durū hītacl'm l' ꝯsolacō ihītā
Ichonium dura l' uocacta siū ū ē thalam⁹

Ichutiel spes dei. l' sperans in deum.
Idaia dilcs dni. l' amabil' dno. Idaias idem.
Idida dilcs dns ppt' dnm l' amabil' dno pp dnm. Ipse e salomon q dilcs dni ppt' dnm. ul' amabil' dno pp dnm di. pp sua nra g'tuita q cui dilige dignat' e cu vtiqz dilectioe z nra idign' exister quem ostabat manz ex ee. z quem ondit scptura dina p pcto ydolatrie z i moderato amore mlieru.
Ididia dilcio dni l' amabilitas ei'.
Idithun saliens l' tnsiliens eos.
Idox dilcs uoluntarie l' amabil' uiolencia.
Idumea rufa l' rubea siu trena aut sanguinea.
Idumei rufi l' rubei. siu treni aut sanguinei.
Itabarim lapides tnseuntes l' acuu lapid
Iebaar mons fortis l' elcio scitata. tnseunciu.
Iebanias sapiens dno. l' intelligencia dni.
Iebee psepult. l' exsiccacio.
Ieber mutans forte l' exspectacio putei.
Iebbethon uall' mesticie. l' coll' merentiu.
Ieligar eliges l' elcio. aut ppls desipiscens.
Ieblaam absorbes l' absorcio siu absorbens ppl'.
Iebnahel edificans do. l' edificacio di.
Iebnehel idem. Ieboch harena l' luctatio.
Iebus psepe. l' conculcata siu conculcans aut conculcacio.
Iebusei psepe meu l' conculcacio mea.
Iebusei psepia l' conculcata. aut ssa.
Ietha torcular l' oppssio siu opprimens. aut opp
Ietha a torcular eius ul' opprimens eu.
Iethbaa luctans ei. l' harena ei'.
Iethda magnific'. l' magnificencia. aut dni est.
Ieddolian magnificans dno. l' magnificencia
Iethdom icubans ppls l' incubacio ppli. sa.
Ietela torcular laboris. l' oppssio laboris
Iethela idem. Ieremias dno ppans l' ppacio
Iethma possedit pplm l' pssio ppli. aut dni.
Iethman uindicans pplm.
Iethman acqrens pplm l' acqsicio ppli.
Iethnan possidens pplm l' ppacio ppli.
Iethnoam possidens pplm. l' uindicacio ppli.
Iethonnam sic Iethnan.

Iethomas sic fcs. l' ppator. siu ppans dno. aut
Iecthan extensio l' iclinacio aut ppacio dni. seu inices ul' incitamentu.
Iethihel acc' di. ul' auxilians dni.
Iethze torcular lupi l' opprimens lupu.
Iethala manu' maledca tribulans. l' manu' maledictois angustiatis.
Iedela sacrans dnm. l' cognicio dni.
Ieddi sacrans me. l' cognicio mea.
Iedihel sacrans dm. ul' magnific' deo.
Iedlaph manu tollens l' manu ad os. seu manu sbleuans. aut manuu sbleuacio.
Ieddoa sacrans eu aut cognicio ei.
Iecthan puul' ul' minoracio. aut accictio ei'.
Iedu accedens l' applicacio siu ascens' aut applicacio
Ieddu accict' ul' tepracio. Ieddua tepans eu ul'
Iedula manu' maledca l' manu' maledictois.
Iephdaia munens dno l' apptio dni.
Iephehel apcio di. l' apiet' ds.
Iephlath exclusio pcti. l' apcio delectois. aut mee.
Iephlea excludens pctm meu. l' apcio dilcois seu dns mirabil'. aut dns uiuificator.
Iephonne uult'. l' munens.
Iephanne annuens l' inuicio. aut redepcio.
Iegal ppinqu' ul' redimens siu ppinqtas. aut
Iegali ppinqu' mi l' redepcio mea. aut tuus.
Iegram despiciens l' despect'. siu despect'. aut ocep
Iehel uiuens do. ul' postulacio di. siu mutac' do. aut exspectacio di.
Ieheli uiuens do mio l' postulacio di mi siue mutac' do mio. aut exspectacio di mi.
Iehi uita l' exordiu seu reqes. aut ptulacio.
Iehiada cogscens dnm. l' cognicio di.
Iehiel uita di l' exordiu di. siu reqescens do aut
Ieleph manu tollens l' manu ad os. siu manu sbleuans. aut manu sbleuacio. aut postulacio di.
Iemda plenitudo l' circisio
Iemei dies mis l' robur meu.
Iemias unus dni. l' mirabil' dno.
Iemini robur meu l' dextra mea.
Iembla pcens maledco l' commouens accipiente.

Iemileth nūs uite ł amaritudo pauoris.
Iemma mare ł amara siu nūs aut nūabil'.
Iemmate maria ł amari siu nūs aut
Iemuhel dies ei' dī. ł dies ei' dš (nūabilis.
Iepsem aptu nom ul' apta audicō. (dī.
Iepta apiēs ł aptō. Jeptā el apiēs dō ł aptō
Iepthe apiēs dolorē. ā. Jepthe apiēs ł apt'.
Ierā timēs ł timor. siu miscitōis aut nūa.
Ieraa timēs ei' ł nūa ei.
Ierachon autigo ł demolitis.
Ierāmahel timēs timēs dm ł nūa dī.
Ierāmehel idē. Jeramel timēs dm ł nūa.
Ieramel timēs dm meū. ł nūa dī mei.
Ieramuel dm timēs ł nūa dī.
Ierāmihel timēs dm meū ł nūa dī mei.
Ieraon timores ł timebunt seu timēs ł q̄ta
tem aut miscitors ī eū. (tiuitas.
Ierapol' uidiciū fris. ul' timore miscitōis
Ierchaam autigo ppli. ł demolitēs ppłm.
Ierebehel iudiciū dī ł iudicās sup'iora.
Ieremias excels' dño. ł sublimitas dm.
Ieremiah excels' dño ē. ł sublimitas dñi ē.
Ieremuel excels' dño dō. ł sublimitas dñi dī.
Ierias timēs dnm. ł timor dñi.
Ieriau timēs īutile ł timor dñi ē.
Ierib odor ul' luna.
Ieriba odor uirtutis ł defectō deuoratoris.
Iericho luna ł odor ei'.
Ierichutim odorātes eū. ł deficiētes ei.
Ierihel timēs dm. ł timoris dñi
Ierimoth timēs morte ł metuēs altitu
Ierimuth idem. (dine mortis.
Ierioth uirgui signi ł iudicii designacō.
Iermai dño excels' ł dñi celsitudo.
Ieroam timēs pplm. ł iudiciū ppli.
Ieroboal uirgui hūs ł iudiciū boal. siue
iudiciū hītis. aut uirgui sup'ioris.
Ieroboal timor uiri. ł timor uetustatis
siu timēs hīte. aut timēs deuoratorē.
Ieroboam cā ppli. ł dio ppli seu discutiēs ppl'.

Ieron timens ul' peg'nacō seu timiū aut pegri'.
Ierouim uisio pulitudis. ł duidiuās locutōē.
Ierosolima pacifica ł uisio.
Ierosolimite pacifici. ł pacē uidētes.
Iersia aduena dñi. ł alien' dñi. (aut pegi
Ieruhel coll' dī. ł uall' bndictōis. (nacō.
Ierusa rimulas ł rimula cō siu icolat'
Ierlm pacifica. ł pacis uisio. siu timor p
fcē aut timebit pfcē. (desideriū meū.
Iesa uetustas ł planicies siu saluacō aut
Iessa incēsū seu insule sacrificiū aut īsule
Iessaar incēsū sulitatis ł ho (holocaustū.
locausti uigilia. (sacrificiū. aut īsule holocausti.
Iessaaure ī cēsa sulcitates ł holocausti uigilie.
Iessai icēsū meū. ł sacrificiū meū siu īsule
Iesamari uetustas amara ł desidiū amarit do.
Iesan uetustas ul' uetans. (sule ob
Iesana uetustas ei'. ł uetās eū. (latio.
Iesar figmtū ł tōlo siu īsule sacrificiū aut ī
Iessar metidies. ł unctō mā. siu midian'
aut metaphorice olei.
Iesba collaudās ł collaudacō
Iesbaam collaudās pplm. ł collaudacō ppli
Iesbi est ī me ł coequat' in. (tanee.
Iesbinedob ē ī me spōtane ł coeq̄t' in spō
Iesboth ē inus. ł tant' req̄escetis.
Iesha tabnaclm ł unctō ei'. (holocaustū.
Iesse icēdēs ł icendiū siu īsule libam aut īsule
Iesema sal' desidiū. ul' saluacō.
Ieser finxit. ł plasmauit. siu fictō aut plasmō.
Iesrite fictores ł plasmatores.
Ieseli eq̄l' saluator ł desidiū saluacōis.
Iesem desidiū. ł desidiam siu eq̄l' nūs. aut eq̄
Iespha unctō ł tabnaclm. (litas mea.
Iesphan idē. Jesi eq̄litas ł tabnaclm.
Iesi icēsū ł sacficiū meū.
Iesias eq̄l' dño ł salutaris dñi.
Iesihel incens' ł sacficiū dī.
Iesihelite icensū dō. ł sacficia dī.
Iesimuth desidiū dulce. ł desidata dulcedo.

Iesimachias uetustas paucies dmn. l' fig
mentu passionis. co reiectois dni.
Iesimaias salus desidantis dnm l' salua
Iesrel sacrificas do. l' libaco di.
Iesua plantacs. l' e desidiu meu salus.
Iesue saluator l' desidium.
Iesu equal' m. l' eqlitas nra.
Iessui desidam. l' desidium. qlitas
Iessuite desidantes. ul' desidia. igncia.
Iesur dolor l' est m dolore sui sal' uus ac e
Iesuri salus doloris mei. l' saluaco i dolore
meo. sui sal' illinas ac eqlitas nra. lutare.
Iesus saluator l' salutaris. seu salus ac sa
Ietha extensio l' inclinaco. sui sr fluens. ac sr
Iethaam sr flu ppls. l' sr fluitas ppli sui
idinas ppm. ac extensio cor. fluitio.
Iethaba bonitas l' decimaco.
Iethabatha bonitas l' bonitates. seu deci
uauit l' uciat. ac decimaco puccois.
Iethan ucces l' inimoni sui idinas cos. ac
extensio cor. Iethaba bonitas l' dcimaco uenti.
Iethebatha ide. q Iethabatha.
Iethebeth bona domi. l' decimaco ueientis.
Iethela i clinaco flame. l' extesio inigrans.
Ieth modicu residuu l' modica residuitas.
Iethedh donas l' donaco.
Iethnaam possides ppliu l' fluens pplo.
Iethra sup fluens l' honorabil'.
Iethraam honor ppli. l' sr fluens pplo.
Iethra sr fluens. ul' honorabil'.
Iethrael honor di. ul' sr fluens do.
Iethrai honor mis. l' sr fluens in.
Iethram honorans cos l' sr flu cor.
Iethran honor di ul' sr fluitas gre.
Iethri sr flui l' honorabiles.
Iethrites sr fluus l' honorabil'.
Iethro sr fluens ul' honorabil'.
Iethur uis ul' odor sui ordiat ac ordiaco.
Ieth extesio l' sbliuitas. moco eius.
Ieu pcens l' omoco seu malefic ac maleficu.
Ieus pces . . . Ieusa ipa pces ei. l' ipa o

Iezihel ipe pces ds. l' ipa omoco ei. sagnis.
Iezan dur l' durities. Iezabel e in. l' e flux
Iezabel flux uan. l' flux sangine sui co lsi
Iezanias uires ei. ul' tacy ac sfilmium.
aures ei. sui audies ac ascltaco dni.
Iezar fortitudo l' adiutoriu.
Iezarite fortes l' auxiliary.
Iezerol fortis di. l' apphndes dm.
Iezechias fortis dni. l' apphndes sui ds. o for
tauit eu ac ofortaco ei.
Iezer fortitudo ul' adiutoriu.
Iezerite fortes ul' auxiliary.
Iezihel audies dm. l' asultaco ei.
Iezilia fortis labor l' adiutoriu laborantis.
Iezonias uires ei. l' aures ei. sui audies dnm
Iezra sein l' seiator. ac asultaco dni.
Iezrahel sem di. l' seiauit ds.
Iezrahelite seiantes do. l' seiatores di.
Iezraia sem dni. l' seians dno.
Igaal uir abiciens l' uir reuelacois
Igar adiu. l' inuoluco spe e. z h spe e.
Igarseduta adiu testiony l' inuoluco testior
Igathanus sollepne mandatu hmile l' leta
Illiriu aduena l' eleniu dom sessiois.
sui sed us ac seda sbusio.
India nutu dilucidi. l' accessiones illinaconu.
Indianutu dilucid l' accessio illinas
nutu l' inmut sui inues a accessio.
Ioa retines ul' retenco.
Ioaa retines eu. l' retetio ei.
Ioaaz retines fortitudine l' u e retine sui
dnm uides ac dni fortitudo. pitas.
Ioab inimic l' inimicie sui e pa ac e
Ioachas fortis l' robust sui dno fortis ac
Ioachim u e ppaco l' e e dni fortitudo.
ppaco sui dno ppat ac dni resurrectio.
Ioada dni uius l' dni testionu. fonte.
Ioaden dns testis odi. l' dns testificas
Ioadma q e tenella. l' q e delicata ac dni
Ioachaz retines fortitudie. delectatio.
l' u e retine seu dnm uides ac dni fortitudo.

Ioahe ipe cognoscens. l' dni cognicio. siu' cognoscens scam. at cognoscens principii. [forti]
Ioanam dni dec'. ul' dni pulcritudo. [tudic.]
Ioarib dns suscitans montes l' dns uigilans
Ioarim dno exaltat'. l' dni exaltacio. [plasmo.]
Ioas sperans l' temporal' siu' dnm sustollens at do
Ioatham pfius l' pfcio siu consumat' at consummo.
Ioathas pfce sustollens l' consummata plasmo.
Ioas dnm uidens. l' dnm fortitudo. siu' u' e tem
Iob dolor l' ociositas. [ne eu. at u' e apphensio e.]
Iob magn' l' magni siu' dolens at ululans.
Iobab distillans l' magno pre seu magni pre
aut doloris at ululacionis distillacio.
Iobab delat'. l' delacio siu' dimittens at dimissio.
Iobarua magn' donat' dno l' dolor gre dni
Iobel magn' dr. a' dolens do. at dni intelligenti.
Iochabech dni glia l' dni ppacio siu dni libam.
Iochel gla diuinu. l' ppacio di.
Iocelam comprimens eos. l' oppssio eor.
Iod scia. l' principii seu dnator.
Iodahe ipe cognoscens l' dni cognicio. siu' cognoscens scia. at cognoscens principii
Ioed dno siuens. l' dnm testificans.
Ioezer dni fortis. l' dno separat'
Iophe dni os. l' dni disciplina. siu' dns elegit
Iogli contempt' l' despiciens. [at dns illuminauit]
Ihoa dno reddens. l' dni remissio. siu' dns as ei.
Iohana dni donu. l' dni gra.
Iohana dns misericors. l' dni mia eor.
Iohanan erat donans do l' dni donu.
Iohannan cui e donu l' dni gra.
Iohanea dno donat' l' dno glificat'.
Iohannes dni e gra l' i q' e gra seu cui donat' e at cui donacio a dno fca e. [piens.]
Iohel dimittens l' mutat' siu' defluens at in
Iohel fuit di l' incipiens do. seu e ds. a' = dns
Ioachim q' e consurgens l' dni resurrcio. [ds.]
siu' dns suscitans at dno suscitante. [ocim]
Ioiada dnm cognoscens l' dni cognicio [saluum.]
Ioiadahe dni cognicio l' ipo dno cognoscente.
Ioiaden dns cognoscens fonte. l' dns cognoscens
Ioiarib dni ulcio l' dni iudicauit. [do saluum.]
Ioiarim dnm exaltans l' dni exaltacio siu
Iomna maritima l' dextra ei. [donacio.]
Iona columba l' dolens siu' u' e donac'. aurum e
Ionadab dno obediens. l' dni spontane'.
Ionadad columba pricipua l' donacio patrel'.
Ionas dolens l' donat' siu' cui e donacio. at qui donat' e do. [columbas dans at dni donacio.]
Ionacham columba ueniens l' columbe don. siu'
Ionathan dni donu. l' dno donat'.
Ionathas columba ueniens l' columbe donu siue columba dans at dni donacio. [donacio mea.]
Ioni columba mea. l' dolens m. siu' donu meu' a'
Ioppe pulchr' l' pulcritudo. Joppice pulchr. l' decoru.
Ior riu' l' fluui'. [at dni celsitudo.]
Iora riu' ei. siu' fluui' ei. siu' mare columnu
Iorabech dom' excelsa l' dom' colimnu.
Ioracha riu' spinarum l' fluui' compunccionis.
Ioram q' e excels'. siu' u' e excels siu' dns excels'. at dni columnitas.
Ioram riu' dom' l' fluui' gre
Iordanis fluui' iudicij l' fluui' iudicantis siu' descensio eor at apphensio eor. [fluui' ex]
Iore riu' excels' l' fluuij exaltacio. [altatus.]
Iorim riu' eor l' fluui' eor. siu' excels' riui. at
Iora futura mandati. l' dni saluacio. [resurccionis.]
Iosabesech u' e saturitas gminis l' u' e saciitas
Iosabech dni saciitas. l' dni iuramentu.
Iosaph dni specula l' dno uidelat' siu' dni la
Iosaphath ipe iudi [bui at dno angustiat'.] cans. ul' ipe iudicat' siu' dni iudiciu at dns
Ioseth dni iust' ul' dno iustificat'. [iudicabit]
Iosedech ut s. Joseph augmentu l' apposicio.
Ioseph augens consilio l' apponens festinacionem.
Iosphias ipe lib' dno l' ipa libalitas dni.
Iosias u' e incensu dni l' ubi e sacrificiu.
Iosophonias dno absconditi' l' dni speculator.
Iosdias u' e sal' dni. l' in q' e saluator dns.
Iosue sal' ul' saluacio. siu' saluator.
Ioth scia l' principii seu dnator at dnacio. [fcio.]
Iotha e pfcs. l' e pfcio siu e dni pfcs. at dni p

Iotham pfcō l' dñi ɔsūmacō. ſi pfcō eoȝ.
Iothan ſcā dom l' pncip' gte. ſ at ɔsūmō eoȝ.
Iouis iuuūc' ħ. ul' dn̄s ille.
Iosabad acd dn̄o dotat' l' dn̄i dotacō.
Iozbad p'm flueñs toꝛris l' dn̄o toꝛris fluuio.
Iozabach dn̄i dotat' l' q' ē dotatus a dn̄o.
Iozebech dn̄i dos. l' q' ē dotata a dn̄o.
Iozachar dn̄i ulcio. l' dn̄i iudiciū.
Iozaded dn̄i ulcio. l' dn̄i diiudicacō
Iozian dn̄i ductō ē. l' dn̄i oliua ē.
Irad ciuitas deſcēdēs. l' ciuitatis deſcēſio ſi
uigilās ſuus. at ſuſcitās teſtiōni.
Iras ſr' mīs uidēs. l' frīs mī uiſio ſeu uigilā
tē ſuſtollēs. at uigilās plaſmōi. ſ uir ſcitatoꝛ.
Is uir. ul' aſſūpt'. Iſſa mlier l' aſſūptio.
Iſaac riſ' ul' gaudiū. Iſaac uir uigilās ul'
Iſaarite uide. ſ mcedis. at ē merces mea.
Iſachar q' ē memoꝛ l' dn̄i memoꝛās ſeu uir
Iſacharite q' ſ memoꝛes l' dn̄i memoꝛātes
at uiri mcedis ſeu ſūt mcedes mee. ſ at uir
Iſai ſalus mā. l' dn̄i ſalutare. ſuſcitatoꝛ.
Iſar uir puul'. l' uir iminut' ſeu uir uigilās
Iſari uir puul' m. l' uir minoꝛacōis mee ſeu
uir ſuſcitās me. at uir uigiliaꝝ meaꝝ.
Iſbaal uir uetuſtatis l' uir deuoꝛatoꝛ.
Iſbaam uir deuoꝛās ſplm l' aſſūpt' i foꝛtitu
Iſboſech uir ɔfuſiōis. l' aſſūpta ɔfuſio. ſ dīe ſp.
Iſchariocħ uir memoꝛie. l' ē mces ei. ſeu me
moꝛia moꝛtis. at memoꝛia dn̄i
Iſimuth uir deſert'. l' aſſumēs diſſipacōȝ.
Iſmahel uir audit' dō. l' aſſumēs exaudicōȝ
Iſmahelite uiri auditi dō. ꝛ c. ſ di.
Iſrahel mens uidēs dm̄. l' ē uide dm̄.
Iſrahel uidēs uir dm̄. l' pnceps ē dō ſi dei
uiſio ē. at foꝛtis direct' di.
Iſrahela mēs uidēs dm̄. l' pnceps cū dō ſuo
ſui ē uide dm̄ e. at foꝛtis directō di ſui.
Iſrhite uiri uidētes dm̄. l' aſſūpti pncipes
Iſuar uir puul'. l' uir iminut' ſeu ſ cū deo.
uir ſalutis at aſſūpcō ſalutaris.
Iſui uir loq̄ns l' aſſūpcō ſalutis.

Iſtob uir bon'. l' aſſūpcō boitatis mee.
Italia mēs excedēs. l' mtis excelſ'.
Italica mte excedēs l' mtis excelſio.
Italici mtiū excelſ'. ul' mte excedētes.
Ithamar iſule palma. l' iſule amaritu
do. ſui ū amar'. aut ū ɔmutacō.
Ithurea mōtana. l' ſblimis. ſyꝛ eſt.
Ithurei mōtani ul' ſblimes.
Ith' mōs excels'. l' mōs ſblimitatis.
Iubileus anni remiſſiui' l' anni remiſſiōis.
Iuchal potētia l' foꝛtitudo. ſ ſio eoꝛ.
Iuchadam ptas opprimēs eos. l' foꝛtis opp'ſ
Iudaia ɔfitēs dn̄m. l' glificacō dn̄i.
Iudaiſm'. laus. l' ɔfeſſio.
Iudaite ɔfitētes. l' glificātes.
Iudas ɔfitens l' glificās. ſ ɔfitētes.
Iudea ɔfeſſio l' glificacō. Iudi laudātes l'
Iudi laudās l' ɔfitēs. Iudith ɔfitēs l' glificās.
Iuli' incipiēs l' pncip. Iulia idē. Iuni' idē.
Iunia idē. Iupit' iuuāc' ſepās l' dn̄s ſepatoꝛ.
Iuſt' elat'. l' elacō. ſi pcēs. at ipe alleuat'.
Iuth pncipiū l' dnacō. Hic ſeqr̄ l. ꝑ. i.

Laabaddon apollion gce extermi
nās l' exterminatoꝛ latine.
Laabim deuſti. l' iflāmātes. ſeu
deuſtio. at iflāmacō.
Laada flāma iudicij. l' deuſtio iudicātis.
Laadon pdēs. l' iuſticiēs.
Laamas iniqtas. l' ad iniqtatē. ſ titudo.
Laaddom pdēs l' iuſticiēs ſui ſolitari' at ſo
Laban albū l' albedo ſi candid'. at cādidacō.
Labana dealbās eū. l' candidacō eī.
Labeth acceptās l' acceptabil'. ſ macio.
Labaoth uenientes l' egdientes. ſ meo.
Labem cādoꝛ. l' cādidū. ſi cor ego at cor filio
Labijm deuſti l' iflāmātes. ſi deuſtio at iflā
Labo ingſſ'. ul' igſſio ſeu ueiētes. at ingdiētes.
Laboth idē. Lacedemonia ɔſurgēs ſilētiū l'
Lacedemōes ɔſgētes ſilē ſ ɔſrectō ſanginea.
Lachis iuceſt'. l' ſmet uir. ſ tio l' ɔſgētes ſan
Lachon ɔſurgēs. ul' ɔſurrectō. guini.

Lachum consurrectio uel ad surgendum.
Laed ipse sibimet iunctus. uel ipsemet iunctus suus.
Laphidoth lampas que discultum ab ore non
Label in deo. uel in deum. | ab esse.
Lais leo uel filius leonis seu ipse sibimet iunctus aut
ipsemet iunctus suus. | filia leene.
Laisa leena. uel in salute. seu filia leonis aut
Lamathara signum uel conductio. siue ad signum uel ad
Lamazabatani. ut quid dereliquisti. | conductum.
me. uel quid est delictio mea. | siue certio aut firmamentum.
Lamech qui est nomen litte sulturam. uel adiutorum
Lamech doctrina uel disciplina cordis seu cor siniens
Lamech qui est nomen hominis. aut cor sinuitis.
percutiens aut percussus. siue humilis aut humiliatus.
Lamuhel cum quo est deus uel in quo est benedictio.
Laodicia fuit in uomitu uel natitas exspectata
siue tribubus amara a domino. aut tribubus amabilis domini.
Laodicenses fuimus in uomitibus uel natitates ex
spectate seu tribubus amate domino aut tribubus amabiles
Laonim tribus uel matres seu philarii | domini.
Lapharez tonum aut princeps militum populorum.
Lapidoth fulgor uel fulguratio. siue fulgurans aut
Larma solennitas uel consurrectio. | fulguratio.
Lasa salus uel saluatio. siue in salute. aut in salua
Lasabi sperauit in me. uel in domino spes eius. | tiones.
Lasthenis salus donata uel saluator.
Lastusim fabri uel malleatores.
Lazarus adiutus domini uel auxiliatus domini.
Lebena albedo uel candidatio. | uel qui cor.
Leben candidum uel edificatio. Lebbeus cordin
Lebna lateres uel cementum. Lebnitica latarii uel ce
Lebana albedo uel candidatio. | mentarii.
Lecha gena eius uel maxilla eius.
Lechi gena mea uel maxilla mea.
Lechis gena uiri uel maxilla assumpta.
Lechum consurgens uel consurrectio.
Ledan flamma iudicans. uel exurrens. | dei.
Ledehel flamma iudicans deo. uel exurrens iudicium
Leedan flamma iudicans. uel exsurgens iudicium.
Leemas iniquitas. uel ad iniquitatem.
Leech flamma uite. uel exustio pauoris.

Legbatha ignis uel incendium. Lethem panis
Lemazabatham. ut supra. | uel refectio.
Lesa salus uel saluatio siue in salute. aut in sal
Lesem ad nomen uel ad auditorem. | uatorem
Lesemdan ad nomen iudicii. uel ad auditorem iu
Leuaboth uenientes uel edificantes. | dicantis.
Leui additus uel appositus siue assumptus. aut applicatus.
Leuite additi uel appositi. siue assumpti. aut applicati.
Leuites adiectio uel appositio siue applicatio aut perse
Leuiathan persequens eos uel additamentum eorum. | cutio.
Lia laborans uel laboriosa.
Libani albus uel candidus. siue candor aut candidatio.
Libtim furentes palee uel facientes paleas
Libia ueniens uel multus | dum aut ad suscitationem.
Licaonia suscitans uel suscitatio siue ad suscitan
Licaonii suscitantes uel ad suscitandum. | aut la
Lici consurgens uel lacrimas fundens. | crimarum ef
Licia lacrimas fundens ei. uel consurrectio ei. | fusiones.
Lici consurgens uel ipse suscitans siue lacrimas fundens.
Lici consurgentes uel ipsi suscitantes siue lacrimas
fundentes aut lacrimarum effusiones.
Licionia suscitans uel suscitatio.
Lichonienses suscitantes uel suscitati.
Lidia nata ei. uel edificatio ei.
Lidii nati. uel edificantes. Lidda utilis uel edificata.
Linus tibicen uel candidatus
Lisania nata temptatio uel natitas temptationis
Lisias generans uel generatus. | cussio.
Lisimacus generans percussionem uel generationis per
Listra generis decor uel generans decorem.
Listris utilitas angustie uel utilis tribulatio.
Litostratos solennitas uel pelliuium siue generans
latitudinem aut utilitas seruitutis. | datio.
Lobna alba uel candidata siue albor aut candi
Lobeni albus uel candidatus siue cor meum. aut cor filii
Lobni albus uel candidus siue albor aut candidatio. | mei.
Lobnitica albi uel candidati. siue albedines aut can
Lod uicinus uel declinatio | didatores.
Lobni albus uel candidatus siue cor meum. aut cor filio
Lodabar ipsi uerbum uel ipsi sermocinatio. | meo.
Lodadid ipsi similitudo uel ipsi testificatio.

Lodadim ipi ca. l' ipi iudicaui. | te.
Lorde ↄsecucō utilitatis l' q̄ ↄsecuta ē utilita
Lomma lateṡ cādidati l' later' cādidacō.
Loommi philarchi militā tribuni l' princeps
Lotham ipē ↄcludēs eos l' ipē uiclin' | sultor.
Loth uacās l' declinās seu uict' at ipē ↄclus'.
Lothan uiclin l' ↄclusio seu declinās donū.
Lothe viclin ē l' ipa ↄclusio. | at uacās gte.
Lucas ipē eleuās l' ipē ↄsurgēs.
Luci' ipē eleuās. ꝛc. | ut pficiētes.
Lud uict' declinās. sui ut' nat'. at ut util'.
Ludim uiclāti l' declinātes sui forat' p'ti at
Luith gene l' maxille. Luza nux l' amigdal'.
Mabethel ↄgregauit dš l' ↄgrgō di.
Maacha mollicies l' ↄfractio.
Maachati ↄfractī in ē. l' frā ē in seu
uent' ees' at ueniēs pcussio. | mi meum.
Maaddi mēsura sui mi l' q̄m sufficiēs testio
Maai ↄgregati mi. l' ↄgrgacō mea. hic seqr
Maala chor' ul' infirmitas. m. pt. l.
Maalaph de mille. l' de doctrina.
Maalath chor' pcttator l' infirmitas tpris.
Maalehel laudās dm. l' laudacō di. | secitas.
Maalincon de hitatōe. l' habuerūt hitacōe.
Maalon defecētes. l' a pncip. sui ↄsumat'. at
Maana ↄgregat' ppls ei. l' ↄgrgacō ppli ei.
Maanite ↄgregati ppli ei. l' ↄgrgacōes pplor.
Maanad desidui l' desidabil'.
Maanath reqiescēs. ul' reiectio. | exulsione
Maaria amara l' dom' mea. sui exulsione l'
Maaroth fouee l' speluce. Maasias op' dn̄o. at
Maath desiderū l' desidabilis. | assūpcō dni.
Mabar munitū sucitās. l' munitū uigilie.
Mabdihel munit' dō. l' munitō di.
Mabdihelite muniti dō. l' munitōes di.
Mabson munit' ul' ptegēs sui munitū. a p
Mabsor muniēs l' munitō. | tectio.
Macha īgenui l' pcussio. Macha idē.
Machabe' ptegēs l' ptectō. sui pcutiēs at ī
Machabei ptegētes. ꝛc. | genuosus.
Machan sbacti in l' molares mea.

Maceda exustio l' oriētal' sui pus. at ī ancessu.
Maceden exurēs l' exustio. sui oriēs. at ancedēs.
Macedo idē. Macedonia ↄbusta l' ↄbustio sui
Macedones ↄbti. l' ↄburētes ꝛc. | ancedēs a oriētal'.
Maceloth ecca l' ecte sui ↄgregati at ↄgrgacōes.
Macelloth idē. Macenia exurēs dō. l' oriētal' dō.
Maces finis. l' defictō. Maches idē.
Maceth oriēs uita. l' ancedēs. | uim.
Machi qd ē l' q̄ ē sui rex mš at regnū me
Machiel rex mš dš. l' regnū meū di. | de ifir
Machinath q' ē donū. l' q̄ ē donacō. | mitate.
Machir uenūdabit. l' restituet seu uidēs at
Machiriche venūdabit. l' restituet seu uidē
tes at de infirmitatibꝫ | uilitas
Machmas hūilitas. l' attrectacō. | tributor.
Machmachath hūil' l' attrectata sui tagēs a
Machoas ↄcupita. l' ↄcupiscibil'. | cie ueniētis
Mada mēsura l' q̄m sufficient'. | plānacō.
Madabas mēsura ueniētē sustollēs l' suffici
Madabena a saltu. l' a nemore ei sui salt' eor
Madai mēsura mea. l' q̄m sufficiet mi. | a nem' eor.
Madalihel turris mea dš. l' defensio mea dš.
Madan ↄtdictō. l' hitaclin sui mēsura doni at
Madabarēs hem'. l' solitudo. | sufficiētia gte.
Madiam de ca. l' de iudicō. sui ī cām at ī iudic'.
Madian ↄtdēs l' diiudicās sui iniqtas at ↄdcō.
Madianei ↄtdētes. l' diiudicātes seu iniqtates
Medianite idem. | at ↄtdicentes.
Madid turris testiū. l' mēsura sintutis.
Maddim iudicaui. l' diiudicacō. | ipis.
Madmena mēsura uiscera. l' q̄m sufficiet ex
Madon ↄtdictō l' hitaclin. seu ī hitacō. at in
Mapha speculator l' spectacō. | habitātes.
sui de specl'o. at de specl'atore.
Magal colonia. l' trāsmigacō ei'.
Magala trāsmigans eū. l' colonia. | mum
Magalim colonie. l' trāsmigaciones. | cō eor
Maghena defendēs filiū ē. l' defensio filij ei'.
Magdal magitudo l' turris seu pmittēs at pte
Magdalena magifica. l' pmunita sui turris
aut defensibilis.

Magdahel t̃tis dĩ. l' mag̃ficaũs d̃m seu m̃l
tĩ accep̃ a dõ. at̃ mag̃ficauit me d̃s.

Magdalgad t̃tis purate. l' defẽdẽs accictĩ

Magdel turr̃is l' mag̃tudo / latitudĩn.

Magdela turr̃is eĩ l' mag̃ficaũs eĩ.

Magdola q̃s g̃ndis l' q̃ turr̃is. seu q̃ ẽ ma
g̃tudo. at̃ q̃ ẽ magnificẽtia. / at̃ fructũ cene ẽ.

Mageddo tẽptacõ. l' de tẽptacõe sũi pomorũ ẽ.

Magedõ tẽptãs l' tẽptacõ sũi cenaclĩ at̃ i

Mageth cena pauoris. l' tẽptacõ uite. / hitacõ.

Magmas tangẽs. l' de tactu seu uile t̃butũ

Magog doma l' tectũ sũi / at̃ uilitas t̃butorũ.
de tecto at̃ de domate. Magto gutt̃. l' de fauce.

Magton gutt̃ mor̃s l' de fauce miq̃tatis.

Mahari domũ uisionis. l' amaritudo mĩa.

Mahelturam ex dĩ p̃te. l' ex uita excelsa.

Mahuhihahel ex uita d̃s. l' q̃s ẽ dñs d̃s.

Maida ɔductõ. l' mẽsurã sufficiẽs.

Maimam desid'at̃ eis. l' desid'iũ eorũ.

Malach angl̃s l' nũcius.

Malachi angl̃s m̃s l' ãnũciacõ mea.

Malachias angl̃s dñi l' annũciãs dñm.

Malachim nũciãs eis. l' angl̃s eorũ.

Malachoth angl̃s t̃p̃re. l' ãnũciãs q̃sione.

Malachot lib̃ regnorũ. Malalai laudator m̃s

Malalehel laudãs d̃m. l' laudacõ dĩ. / l' lau

Malahoth angl̃i. l' ãnũciatores. / dacõ mĩa.

Malasar laudator p̃ncipis. l' despector an

Malattã uisio. l' de uisione. sũi de / g̃tiarũ.

Malcha regnũ l' p̃ncipat̃. / sp̃naciẽs a' desp̃cõ.

Malchi rex m̃s. l' p̃ncipãs m̃.

Malchia regnator dñs. l' p̃ncipat' dñi.

Malchon rex mesticie. l' p̃nceps ĩiq̃tatis.

Malch' rex ɔsilii. l' p̃nceps festinator. / uincl̃'.

Malech nũci' l' regnator. Maldoth angl̃s

Maloth p̃nceps l' ãnũciator. Malooch ãgli l'

Mallothe pleniudies. l' adĩpleti. / ãnũciatorẽ.

Mambre diuidẽs l' diuisio. sũi claritudo a'

Mamoazer de longe l' elongat̃. / sp̃nicanta'.

Mambres marẽ ĩ capite. l' marẽ pelliceũ.

Mãmon lucrũ pecũie. l' cupiditas diuitiarũ.

Mãmona diuicie. l' cupiditates. h' duo ñ sũt

Mamuchia elongãs calorẽ ul' / s' ẽ hebrea.

Mamucham id'e. / alienacõ p̃stolacõis.

Man quid at̃ quom̃. Mãna q̃d ẽ h'. l' q̃m ẽ istud.

Mana donãs l' requiescẽs. / holocaustum.

Manaa mun' l' ɔsolacõ sũi sacrificiũ at̃ ho

Manaath mũna l' ɔsolacõnes seu nũãs ui

Manad sepulc̃'. l' monumẽtũ. / tã a' pauoris

Manaen castrũ l' tab'naclm seu req̃ / ɔp̃lõ.

Manaem ɔsolãs l' ɔsolo. / es at̃ ɔsolacio.

Manath requies l' sepulcũ.

Manahim castra. l' tab'nacl̃a. l' tab'nacl̃a

Manasses uacuitas l' obstupescẽs sũi obliuio
sus. at̃ quid oblit̃' ẽ. / curatio.

Mane nũs l' nũauit. sũi ɔpleuit at̃ ɔplecõ

Manhu q̃d na' h' ẽ l' quom̃ ẽ istud.

Manzamaroch tẽdentes l' fusciule.

Manlius q̃d laboras l' quom̃ laborios' es.

Manue requiescẽs l' requieuit. Maoch curat' l'

Maol chor' l' plenitudo. Maon hĩtaclm l' hi

Maozim i hĩtacõ uidẽs l' hĩtaclm for / tacõ.

Mapsa mũnim l' p̃tectõ. / titudĩs eorũ.

Mapsam muniẽs eos l' p̃tectõ eorũ.

Mara amaricaũs l' amaritudo

Maradad amara ɔtinẽcia l' amara iactã
cia sũi mare ɔtinẽs at̃ amar' arrogant̃.

Marai amaricaũs me. l' amaritudo mĩa.

Maraioth amara sc̃ta l' amaricaũs dñacõ.

Marala amara ɔcessio. l' amaricauit ɔcedẽs.

Maranatha i dñi nr̃i aduẽtu l' q̃n dñs ad

Maroth amarũ t̃p̃s. l' amaritudo t̃p̃is.

Marthaloth uirge l' q̃ derigãtes. / ueniet.

Marc' attrit'. ul' affricat'. / mus mãdato.

Marth' amar' l' declinat' seu cert' at̃ fili

Mardath amara ɔt̃tio. l' impudẽt' ɔt̃tit'.

Mardochai amarẽ ɔterẽs uolutẽ l' amara

Mardoche' amarẽs m̃s / ɔt̃tio deuoratoris.
impudẽtẽ l' amara ɔt̃tio impudẽtie.

Mares amarẽ tollẽs

Maresa a capite l' a p̃ncipio.

Mareth amara uita l' amaritudo.

Maria illuminata vel illuminatrix. incipit.
Maria smirna maris vel stella maris sive illuminans. aut mare amarum. Syro aut sermone domina
Mariboth lites vel iurgia sive dissenciones aut
Marimuth litigans vel contradicens sive contradictione.
amara mors. vel amaritudo mortis.
Marisa a capite. vel a principio seu amare tollens. aut amara plasmacio.
Marina amarum os vel amara retencio.
Marodach amara procacitas vel amara contricio.
Marorioth amara scientia vel amaritudinis dominacio.
Maroni sublimis. vel de excelso seu amare iste aut amara tristitia. dominatrix.
Marsana amare humilians. vel amara exilio.
Martha provocans vel irritans. Syriace dominans aut
Masa onus vel assumpcio. Masaa onerans eum. vel assumpcio eius.
Massa pondus. vel allevatio.
Masada retinens. vel requiescens sive assumens servitute aut generans testimonium. scitorum.
Masaphath rostra incendencia vel de tholone tri.
Masai onus meum vel assumpcio mea. doni aut
Masaia onus domino. vel assumpcio domini. assumpcio
Masal parabola vel proverbium. gratie.
Masan iocunditates. vel iocunditatibus sive onus
Maseth princeps vel principator.
Masepha speculator. vel speculacione
Massephath speculacio vel contemplacio.
Masela onus domino vel assumpcio domini.
Masena prope vel sedata. seu sedans aut scandalo.
Masera erudicio. vel disciplina. vectigal
Maseraei eruditi. vel disciplinati. varium.
Maserecha libans vel attrahens seu libacio aut
Masrephoth speculans in die vel contemplator seu humilis.
Marerath specule. vel refugia sive munitiones aut protectiones. contemplacione.
Masphat speculacio. vel contemplacio sive de speculacione alta
Masphath contemplans tempus vel speculator parati.
Masphe speculacio. vel contemplacio. Masla onus domino. vel assumpcio domini.
Masloth proverbia vel parabole
Masura exaudiens. vel exaudicio.
Masumma auditor doni. vel exaudiens gratiam.

Masob onus sui. vel assumpcio servitutis.
Masobia speculans dominum. vel assumpcio domini.
Masrecha vectigal varium. vel attracta libacio.
Masrephath super induratum vel contemplator super hu militatem.
Matresa onus nupcii. vel assumpcio nuptiatis
Matha donans. vel donacio. sive tributum aut humile
Mathalanu consumans eos. vel perfectio eorum. forum.
Mathania manus vel donacio. donacio gratie.
Mathan donum vel donatus sive donator doni aut
Mathana donans ei vel donacio ei.
Mathanai donum eius in. vel donacio eius mea.
Mathanaia donans domino. vel donacio domini.
Mathania donatus dominus eius vel donacio domini eorum.
Mathaniche donatores vel donati seu donatores donorum aut donatores gratiarum. me.
Macharis compluta. vel complutacio seu complutus a compluto
Mathath donans presentem vel donacio temporis.
Mathathia donans presentem ei. vel donacio temporis ei.
Mathathias donatus a domino vel donum domini aliquando.
Mathcha dulcis societas. vel dulcedo societatis.
Mathecha donans ei. vel donacio ei. domini.
Mathe donator consilii. vel donum festinacionis.
Mathiania donator gratie domini. vel donans donacio
Mathias donatus domino vel donacio domini parvula
Mathlam consumans eos. sic enim loco positum est.
Mathnai donum domini est. vel donatus donum est.
Mathahir persecucio. vel virga descendens.
Mathreth iconomus. vel dispensator.
Mathsias dono indigens. vel donator domicitans.
Mathusalem mortem misit vel mortis emissio. sive mortuus interrogator a mortuus est et interrogavit.
Mathusale idem. aut quis est sic dominus deus.
Mauhel vivens deo. vel vivens deus. seu ex vita dei
Mannan qui est de longe. aut ex vita alienatus.
Maza ex hoc vel exilis horas.
Mazrath zodion. i. signa horoscopi per .xii.
Mazoroth zodiacon quem mathematici .xii. signa appellant.
Mazia ex hiis dominus. vel ex isto dominacio
Maziau ex hiis dominus est. vel ex isto dominacio est.
Maziroth ex hiis tempus vel exilitas. Et glosa. sacerdotes.
Mazuroth vicissitudines vel disciplinae seu successiones

Macedam ab exordio. l' ꝯtᵃ oriente.
Mechia prauissus dño. l' prauissio dñi.
Mechinas humilitas. l' attritacio. | sustentacula.
Mechne basis quiescens l' uenundatus ꝯmocioni.
Mechanoth fulte ul' suppones seu bases ꝯ
Mechorath uenundatus ul' uenundacio.
Mechorathi uenund' in. l' uenundacio unica.
Mechurath uenundatus. l' uenundacio.
Mecharatite uenundati l' uenundatores.
Medab fames antiq̄ ei. l' fames aq̄ ei.
Medabena onus l' ponder. siu de onere l' de ponderib'.
Medad mēsus est. l' acqeuit siu mencies. ꝯt mensuracio.
Medala aq̄ sublimes. l' mensura miq̄. | sio.
Medam mencies l' tendens siu medacium ꝯt tenu
Medana aq̄ eminentes l' aq̄ eminencia.
Mede mensura iustor' ei' l' aq̄ eminentes ex ipis.
Medena aq̄ sublimes l' aq̄ sublimitas.
Medi adequati l' mensuratores.
Media mensura l' adequacio.
Medim mensuras ꝯm. l' adeq̄tio iudicij.
Medi adeq̄ti l' mensuratores.
Medon mensuras dolorē l' adequans mensuracio.
Medro mensuris l' mensuracio
Meeber deconv'. ul' ultior.
Meethabel benigna di. l' benignitas dñi.
Mezabel idē. Mephaath imper' aq̄ l' impet'
Mephath specltm l' speculacio. | aquarum.
Megia despiciens l' despectio. | inuncte.
Megbis despiciens ꝯfusionē l' despectio igno
Meida ꝯductio. ul' mensura sufficiens.
Meizabel benigna di. l' benignitas dñi.
Mela uall' sal'. l' uall' salsa.
Melcha regina l' regnatrix.
Melcham reges eos. l' rex eor'.
Melchi rex m's. l' regnans in.
Melchias rex dñs. l' regnū dñi.
Melchiel rex m's d's l' regnū meū dñi.
Melchielite reges mi do. l' regina mea di.
Melchisedech rex iust'. l' rex pacific'. siu rex
pacis aut' rex iusticie.
Melchisue rex saluator. l' regnū salutis.

Melchisua rex loq̄ns. l' regnū cantilene siu rex
m's tyrann'. ꝯt rex m's pdicio.
Melchom rex eor' l' principas eis.
Melchon rex moris l' princeps iniq̄tatis.
Methonoth fulc'. l' regna siu reges induti
Melen uall' sal'. l' uall' salsa. | ꝯt reg' cubicula.
Melech regnū l' regnator.
Melech chor' ul' a principio.
Melechi chor' m's. l' a principio meo.
Melchias chor' dño. l' a principio dñi.
Melchine infirmitas. l' de infirmitatib' seu
mādatū humile ꝯt mādatū humilitatis.
Mello plen'. l' plenitudo. siu adimplet' ul'
Meloth plem. l' adimplecc | adimplecio.
siu plenitudines ꝯt adimplecōes.
Mellon plenum mū. l' adimplecōes mee.
Mella tixa l' in azimis.
Melluch uall' salsa ign's mordentis. l' uallis
salis dolorē pistolancium.
Meluchatem uall' salsa mordenciū lapides
ul' uall' ignea lapidū adiutor. Meluchatem.
Melluch plenitudines. l' adimplecōes. | idē.
Mem aq̄. l' ex ipis. | manifestacio.
Membrana apta. l' manifesta seu apcō ul'
Memphis os ab ore. siu os ei'. ꝯt os ex ipis.
Memphiboseth os ꝯfusi'. l' os ꝯfusionis siu
os ignominie. ꝯt de ore ignominia.
Memphon os moris. l' de ore iniq̄tatis.
Memnun' ex q̄ uis. l' ex ipis iste.
Memni aq̄ mee. l' uisio mea ex ipis.
Memnuch ex q̄ dec'. ul' uisio ꝯmotionis.
Men uisio. l' ex ipis.
Menna uisio mea l' ex ipis terminis meis.
Menela' uisio maledicta l' ex ipis maledictis.
Mer apt' ul' manifest'. siu illuminans ꝯt illuminacio.
Merab multitudo. l' de multitudine siu manifestans
patrem. ꝯt illuminacio patris.
Merari amaricans. l' amaritudo. siu apiens
uigilias. ꝯt illuminans suscitacionē. Merarite idē.
Meruri' apiens ciuitatib'. l' illuminans occursu sig'.
Mere apt' l' manifest'. siu illuminans eū ꝯt illuminacio e'.

Mered rebell'. ul' apertio siue illuminans aut manife[stans]
Merepheth fouens. l' incubans. siue incubabat aut [confouebat].
Meremuth aperiens mortes l' illu[minans mortuos].
Meribaal litigans cum marito. l' litigans cum altissimo siue litigans in maritum aut contra altissimum.
Merimuth. sicut meremuth
Merob multitudo. l' de multitudine.
Merodach amara proteruitas l' amaritudinem inmittens siue amare contritus aut amara contritio.
Merom aque ul' proluitates.
Meron illuminans mentes. l' manifestans iniquos.
Meronath illuminans mentes tuas. l' manifestans in [ini]quitate pacem. Meronathites idem. [Meretor].
Meraz consiliens l' consilium siue archanum aut aqua sacra.
Mes hospes l' hostis. siue mensurator a mensura.
Mesa euado l' aqua rara. [mensuratio eius].
Mesa hospes eius l' hostis eius. siue mensurans eum aut
Messa hospes saluans l' mensura salutis.
Messa aqua rara. l' approximatio siue dans dans patri aut
Mesach primans l' potum dans siue [primator]. hospes fratris aut hostis fraternitatis.
Messale hostis missus ul' reddens reddicionem siue mensurans pacem aut hostis iusticie.
Mesaloth euadens uicium l' aqua rare declinatio.
Mesamelech potum dans choro l' primans a principio.
Mesech amens. l' trahens siue compressus aut compressio.
Mesech deficiens. l' prolongans siue defectio aut prolongatio.
Mespha speculator l' contemplator. siue speculatio aut [contemplatio].
Mesellima capiens eos domino. l' palpa[tio eorum dominus] [exclusiones].
Meseroch uicta l' disciplina siue successiones aut
Mesezobel benignus deus l' mensurator domini. [fugitiua].
Mesezebel idem. Mesphar speculator siue scrutans aut contemplans
Mespharech hospes hiatus. l' hospites hiatus
Mesphe hospitis laqueus. l' hostis disciplina.
Messias crisma l' unctio. siue christus aut unctus. [cudam]
Mesollam capiens eos l' palpatio eorum. [uocationis]
Mesolam hospes sancti. l' mensura etriuitatis.
Mesopotamia eleuata uocatio quedam. l' eleuatio
Mesraim hospitans eos. l' mensura eorum. [secundum]
quod mesraim egyptus uocatur. [misa]
Messi uarius l' uarietas. Messura doloris l' ho[stis antior].
Methca dulcis l' dulcedo.
Methcha uirga l' lectulus. [mensura] uetustatis.
Methabaal benignus uir huius l' quam bonum deuora[ns].
Methabel quam bonus deus. l' quam bona diuinitas.
Methabebel idem. [Meth]uans eos. l' annotatio eorum.
Methri dulcedo uidens l' dulcis uisio. Mesilim sal[utis].
Mesa exercitus. ul' excisio. Mosiab aqua aurea l' filia aut
Mezaab eleuata. l' super eam siue aque [auri] fluens aut aqua fluctus.
Mibacar electus l' electio siue de electis l' de electione.
Micha quis hic. ad ubinam loci. l' quis iste.
Michahel quis ut deus. l' quis sicut deus
Michala quis ut dominus. l' quis est iste dominator.
Micharob quis hic dilatans. l' qui est hic latitudo.
Michas quis est hic adubinam loci. l' quis est iste.
Micheas quis est iste ul' quis est in hoc loco.
Michol aqua omnis. l' aqua ex omnibus.
Mido metiens. l' mensuratio. [aut ignominie].
Miphath aqua impetus. l' aquarum impulsio.
Miphabaal os deuorans l' os uetustatis.
Miphiboseth os confusionis l' os uerecundie. l' os confusionis
Misael donum dei. l' donum exercitus.
Miletheuegenians castus l' generatio donatiua.
Mileth generans. l' generatio. l' generare aut quis est.
Milcho regnum ul' regnator.
Minanum quis mansit fecit. l' cui donatum est.
Mirra amara. l' amaricans. siue amaritudo.
Misbaal litigans cum marito. l' litigans cum altissimo. siue litigans in maritum aut litigans contra altissimum.
Misael trachens deus. l' quis interrogauit dominum.
Misaam trahens populum. l' interrogatio eorum.
Misach quis ut risus. l' quis ut frater. siue quis risus. aut quis
Misahel populus dei. l' quis est ut saluans deus.
Misia qui indigencia. l' qui est dormitatio.
Misor humilitas l' tabula siue de humilitate aut de tabule.
Misor plana. l' directa. siue humilis. aut campestris.
Mitilene circumcingens l' declinans siue circumcingens.
Mitridates declinans donum aut declinatio. sufficiens aut circumcingetio doni sufficientis.

Mosaab qs ut aur obrizu. l qs e sic auru

Moab de patre l ex patre. | putissimi.

Moabite de pre geniti. l ex pre geniti.

Moadia musura dni. l sufficiens dno.

Moaz fortis l robust. siu robur at fortitudo.

Moasihahu de adiutorio dni. l dns auxili

Mobbona edificiu ul edificator. | ator e.

Mobbanai edificans m. l edificatio mea.

Mochebor uulnans prem luus. l pene iraci

Mochona suppositio. l sustentaculu. | die.

Mechon uenundator mus l uenundatio.

Mochoth plage ul uulnera.

Mochotha plaga eius. l uulnerans eu.

Modab natiuitas l generatio. Modaba nascens pri.

Modin iudiciu l diiudicatio. | l generatio ei.

Modim iudicans eos l iudiciu eorum. | testificatio.

Modollam generatio testificans l natiuitatis

Moelath dolens l parturiens. siu a dolente l a pariente.

Moelathi dolor meus l parturiens m.

Mosei palpatio l attrectatio.

Moesia palpans eu. l attrectatio ei.

Moyses aquaticus l assumpt de aq. | palpans.

Moyser urgens l timens siu attrectans aut

Molada princeps pisciu. l dolor parturientis.

Molach regnans. l principans. siu dolens at pariens.

Molathi rex meus l princeps meus at parturitio mea.

Molathite Iude. Mochom reges eos l princeps

Moloth infirmitas l a principio. | eorum.

Moloch rex l princeps. siu rex ur at princeps ur.

Mool infirmitas. l de infirmitatibus siu chor

Moola chor eius. l abitio ei. | at a principio.

siu infirmans eu. at infirmitas ei.

Mooli infirmitas mea l de infirmitate mea siu

chor meus. at a principio meo.

Moolli chor laboris. l a princip laborioso. siu

infirm at laborans. at de infirmitate laboriosa.

Moolite chori mei. l a princip meo. siu infirma

tes me at de infirmitatibus meis.

Moos infirmitas l habitaculu.

Moosa infirmans eu. l habitaculu ei.

Moosia infirm dns. l habitaculu dni.

Morath heres l hereditas.

Morathi heres meus iste hereditas mea. | mee.

Morasthi heres meus iste. l hereditas mea ista.

Morasthide heredes mei isti. l isti s hereditates

Morai uisio ul uisionis. siu illuminans. at diluculu.

Ipse e loc de q abrahe dctu e. uid. i t. m.

Morathi heres meus. l hereditas mea.

Moronie sublimitas. l celsitudo.

Mosa sal ul eruditio. | l a salutificatore.

Mosahe saluator l salutificator. siu a saluatore

Mosellamoth capiens eos. morti l palpatio

Mosera eruditio l disciplina. | mortis eorum.

Moseroth uincula l discipline. | uicinariu.

Mosphetanu sortes l uicinie siu sortiu at

Mosoch capta l capiens siu capientes a capte.

Mosi palpator l attrectator.

Mosollom capientes eos. l palpatio eorum. Mosollamia

Mosura uincla l disciplina. | capiens eos dno l palpatio

Mosel eruditus deo. l disciplina di. | eorum do.

Munein consolans eos. l uisitatio eorum. | attrectatio.

Musa palpans l attrectans siu palpatio at

Musac palpans fratrem l attrectatio fris.

Museroth uincla ul discipline.

Musi palpans ul attrectans. | Hic seqr

Musite palpantes l attrectantes. | n. pt. m.

Naa pulchra ul pulcritudo.

Naab absconditus. l requiescens.

Naabi absconditus m. l requies mea.

Naad pulch siue. l pulcr testio.

Naalal laudet. l laudabit. siu torrens a lau

Naalia torrens di. l laudans dnm | datio.

Naalihel idem. | aut commotio.

Naalon decor candoris ul pulcritudo lateru.

Naama decora l pulcherrima. siu commouens

Naamani decor m. l pulchritudo meus siu commo

uens me. at commotio mea.

Naamath mouens mortem. l decor pcto.

Naamachite inde.

Naamim pulchritudo. l commotio eorum.

Naar puer l infantul

Naara puer ei. l infantul ei.

Naarath puericia tpris. l' īfancia pctoris.
Naari puer mēs. ul' infantul⁹ ⌈ guriu̅.
Naarias puer dn̄o. ul' infantul⁹ dn̄o.
Naas serpēs ul' colub' siu̅ augurās at̄ au
Naaron requie̅ sonās l' requiecōis sonit⁹.
Naason colub' murm̄ans l' sp̄es ītutl' siu̅
augurās dolore̅. at̄ augiu̅ iniq̄tatis.
Naath decor tpris. l' pulc̄tudo tpris. l' pcti.
siu̅ abscondēs pctm at̄ requiescēs tpe.
Naazab ex te̅ ꝓphia. l' te̅ ꝓphauit. siu̅ pulchr̄
auxiliu̅. aut cessionis meu̅. ⌈ at̄ ꝯspici⁹
Nabal ꝯspici⁹ ul' requiescēs. ⌈ exnsione.
Nabaioth sedēs l' excludēs seu requiescēs tpe
Nabal stult⁹. ul' insipiēs. ⌈ escens.
Nabaoth sedēs l' excludēs siu̅ ꝯspici⁹ at̄ req̄
Nabath scandalu̅. l' scandalizās siu̅ īsipiēs
Nabathei īsipiētes. l' scādalizātes ⌈ ā isipien̄.
Nabau ueinēs. l' īcludēs seu ueiem a' īclu
Nabdahel v'r dī. l' siuēs dō. ⌈ sione.
Nabeoth ꝓphans. l' ꝓphia. ⌈ vt sup̄.
Nablath organu̅ l' laudatoriu̅. ⌈ Nablum
Nablion psalteriu̅ gr̄ce laudatoriu̅.
Nabo sessio. l' ꝓphia. siu̅ ꝯcludēs. at̄ sruc̄ies.
Naboe ꝓphia ul' ꝓphia. ⌈ ens.
Nabeth sessio l' ꝓphia siu̅ ꝯcludēs at̄ sruen
Nabu ueiēs l' includēs. ⌈ tie.
Nabuchodonosor sedēs ī angustia agnita
ul' sessio ī agnicōe. angustie siu̅ ꝓphās istiu⁹
modi signu̅. at̄ ꝓphia laguide langore̅ ang⁹
Nabusabari calcās tps. l' calcacō tpris.
Nabusarthim calcator frm̄. l' calcacō fr̄
Nabuchei ꝓphe l' ꝓphantes. ⌈ nitatis.
Nabuzanda ꝓphauit paleas l' ꝓphia alie
Nachom īpphs eos. l' īpacō eor. ⌈ ni iudiciy.
Nachon īpans dolore̅ l' īpacō iniq̄tatis.
Nachor requiescēte luce. l' obsccio nouissia.
siu̅ requies luis at̄ īpacio iracudie. ⌈ spōtane⁹.
Nad ascēdēs ul' ascēsio. ⌈ Nadab uotiu⁹ ul'
Nadabias nouēs dn̄o. l' spōtane dn̄i.
Naeman fidel' ul' fidelitas siu̅ mouēs eos
Naeth requiescēs. l' requiecō. ⌈ at̄ motus eor.

Naphaddor dispsa genacō. l' dispsio gn̄a
Naphegh marina. l' maritima ⌈ cōis.
Naphaddor ꝯsa gnacō ul' ꝯsio gnacōis.
Napheg mariu̅. l' maritim⁹.
Naphet maritimi l' aiar refrigatores.
Naphes aia l' refrigiu̅. ⌈ Naphis ide̅.
Nagge iudies ul' iudiari⁹. ⌈ Nageb idem.
Nahari puer mēs. l' infancia mea.
Nahellel. ympni⁹. l' laus siu̅ laudās dm̄ at̄
Naid salu̅. l' mare. siu̅ fluctuās at̄ istabil'.
Nay fluct⁹ l' mot⁹. siu̅ fluctuās. at̄ z sed icte.
Naioth ꝯspici⁹. l' excludēs. ⌈ laudacō dī.
Nalol torrēs ul' laudacō. ⌈ Nama dec⁹ l' ꝯmocō.
Namahel dormiuit ds. l' dormicō dī. siu̅ hy
q̄ s dī. at̄ q̄s dormire facit. ⌈ at̄ amaricacōes.
Namra ꝑdus. l' amaritudo siu̅ amaritudies
Namrim ꝑdi l' apostate siu̅ ꝓfugi at̄ fug⁹
Nam si tangēs l' plasmo. at̄ ⌈ siones eor.
attrectās siu̅ ꝯtrectacō. ⌈ sua eor.
Namuhel loq̄ns aī dō. l' aī q̄ loquit' ds.
Nanee pristis ul' ter⁹ seu gm̄i pulc̄tudis at̄ pa
Natissus colligēs l' collacō siu̅ lucina lucēs at̄
Nasib exsiccās l' exsiccacō. ⌈ ascens⁹ letitie.
Nasara gm̄i molle. l' gm̄i teneru̅ siu̅ gminās
eis. l' gminacō eor. ⌈ ul' statio.
Nasia colub' dn̄i. l' sp̄ens dn̄ator. ⌈ Nasib titul⁹
Nasim dux. l' pnceps. siu̅ pncipās eis at̄ pn
Nason ꝯsolās. l' requiescēs. siu̅ ⌈ cipat⁹ eor.
Nasson ide̅. ⌈ augurās at̄ auguriu̅.
Nasor pulc̄tudo luis. l' ꝯsolās angustiatu̅.
Natham donat⁹ es. l' donacō eor. ⌈ toris.
Nathāmelech donat⁹ regno. l' donacō reḡ
Nathan donās donu̅. l' donat⁹ gr̄e.
Nathaneel donu̅ dī. l' donau̅ eu̅ ds.
Nathuniei donātes. l' donati. siu̅ ypodiacōes.
grece. at̄ ministri latine.
Nathon donat⁹ mort. l' donacō iniq̄tatis.
Naua sem̄. l' gm̄i siu̅ latus ⌈ at̄ pulc̄tudo.
Naue ide̅. ⌈ Naum gminās. l' ꝯsolator.
Nauum gminās eis. l' ꝯsolacō eor.
Nazareth flos l' ūgultu̅. siu̅ sctas. at̄ ꝯsccō.

Nazareth unctio l' mundicia. sive custodiens. al' separatio.
Nazare virgultum. l' floridus. sive custo-
Nazareus mundus. l' scs. diens. al' separatus.
sive unctus. al' consecratus. utrumque nomen h' ap' heb' os. n' scribitur p' z. litteram s; p' hebreum sade qd' n'. s. n' z. litteram notatur.
Nazarei virgulta. l' floridi. sive custodientes al' separati.
Nazarei mundi l' uncti sive sci. al' consecrati.
Nazareni virgulta. l' floridi. z c.
Nazareni mundi l' uncti. z c.
Neapol' nuce commota. l' mira commotio. -sio.
Nebaaz latratus apphensus sive latitus apphe-
Nebalal latitus lux. ul' latitus lassatus. seu lati- tis levitas al' latitutis latitudo. psalterium.
Neballath latitus temporis. l' insipientia pecoris.
Nebe latitus. l' latratus. sive psalterium al' mensura.
Nebel latitus dei. l' latitus dea. sive mensura dei. al' di-
Nebe latitus ul' latratus. s' Nebai latrator meus. ul'
Nechao pax iste l' passio ista psalterium meum.
Nechastatio. l' attrectatio. s' Necho percutiens l' p-
Nechoda includens iudicium. cussio.
Nechophati includens l' exclusio sive inclusum api- ens. al' percussionem evadens. aromatizo ei.
Nechota aroma. l' timiama sive storax e. al'
Necle scala l' torrens. s' Neclamite scale l' torrentes.
Neclle cui dat heres l' cui dat hereditas. s' Neclami-
Necleschol torrens botri. l' botrus torrentis. te cui dat here-
Neema consolans ul' consolatio. z c.
Neemias consolatus a domino l' consolatio domini.
Neestha os ul' metallum
Nephahel spirans deus. l' applicans ori dei. -tio.
Nephe spirans l' sufflans. sive spc. al' sufflatio.
Nephec applicans ori. l' ligeri. q' n' e lapidis.
Nepheth prima l' carbo. sive seducens. al' sedu-
Nephegi ide. s' Nepheodor marina l' maritima.
Nephi purificans l' purificatio. s' Nephsa purificans agg-
Nepthoa deceptio. l' dissolutio. vatum l' purificatio ag-
Nephusim aptum n' l' dissoluta audiens. -gravati.
Neg' flores l' floridus. s' Negoda includens iudicium
Nehiel stans deus. l' statio dei. l' percussio iudicii.
Nehisoch stans l' statio. sive stat' temporis a' stans gen- sion.

Neman pulcritudo. l' consolatio. -ricatio.
Nembra prefigium l' apostasia. sive pardus al' ama-
Nemrim pardi l' apostate sive amaritudines eorum
Nemrith pardi l' apostate sive pardor. al' apostata-
Nemroth tirannus. l' profugus. al' perfugia eorum. al' fuga. ssor. l' apostata. -tatio.
Nemsi palpens l' tangens. sive attrectans. al' attre-
Nemsib stans l' attrectans l' statio. al' attrectatio.
Nephthad deceptio l' dissolutio.
Neptali latitudo mea. l' conversio eius. convolutio mea.
Neptale districtus. l' sevinctus. seu convolvit me al'
Neptali l' statio. l' comparatio. sive convertens eos. al' lati-
Neptali implicatio. l' conversio sive di- tudo eorum latavit me al' dilatatio mea.
Nepthar purificans. l' purificatio. -solutio.
Nepthe decipiens. l' desolvens. seu deceptio al' dis-
Nepthoe decepti. l' dissoluti. sive deceptio al' dissolutio.
Nepthoim scalpentes. l' aperientes. sive decipientes eos al' dissolutiones eorum.
Nepthusem aptum nomen. l' dissoluta auditio.
Ner lucidus l' lucerna. s' Neregel luc' acutus. l' lucerne
Nereus lucis consilium l' lucerna festinans. aciatio.
Nereth cithara. l' qui lucerna sive lux vite. al' lu-
Nergal luc' acutus. l' lucerna aciata. -cerna pavoris.
Nergel lucerna aciata. l' lucerne aciatio.
Nerger lucerna involuta l' lucerne involutio.
Neri lucens mi l' lucerna mea. -angustis fortitudo.
Neria lucens domino l' lucerna domini. -mus l' statio mea.
Nesia colubri dum. l' spes domini ei. s' Nesibi titul'
Neson augustans l' augustum. sive augusti fortis. al' t-
Nethrath temptatio terra l' fugitivus tenet.
Nesthe erarii. l' metellari. -tio eorum
Netham deus l' motio. sive commovens eos al' commo-
Nethina ymago. l' ymaginatio.
Nethophati includens me. l' inclusio mea.
Nethophatite includentes me l' inclusiones mee.
Nichanor stans lucerna. l' statura lucida.
Nichodemus includens iudicium l' effluxio temeritatis.
Nicholaus effluens iudicium l' effluxio sive stultus ecce loquitur. al' stulticia languoris ecce.
Nicholaite effluentes. l' effluctiones sive stulti ecce

languētis aut̄ sulcitate langoris eorū.
Nichopol' g'minen pretiosis mee. l' pretiō g'mīs
Nig' ascendēs ul' ascensio. natitas pulc'.
Nimpha os amplicatū l' ous amplicacō.
Nimue feta l' spaciosa siū g'mī plēitudis aut̄
Nimuite feti. l' spaciosi sii g'mīa pulcitudis
Nisan augm̄ans g'mī. l' augm̄ū donacōis.
Noa mouēs l' ᴐmocō. aut̄ natiuitates pulcre.
Noadaia mouēs sumitur dn̄o aut̄ ᴐmocō testio
Noadaie mouēs dilucidū l' ᴐmocō illūiati.
Noaha mouēs cos l' ᴐmocō eoꝝ. dn̄i.
Noratha mouēs inpui l' ᴐmocō ᴐsūmacōis
Nob latius ul' latitat' visionum.
Nobe idē. Nodab vter ul' inflacō. cio.
Noe requiestēs. l' reqeuit sii ᴐmouit aut̄ ᴐmo
Noemina decor l' fides seu uoluptas aut̄ delec
Noeman pulcitudo. l' pulch sii ᴐsolō tacio.
Noemanite pulc' l' ᴐsolati. sii ᴐsolatores aut̄ cō
Noemi pulc' l' ᴐsolata. solaciones.
Noestha metallū. l' es ei.
Noestham es eoꝝ. l' metallū eoꝝ.
Nopheth mot' aptus l' ᴐmocō latitudis.
Noga nudies l' nudiam'. Noge idē.
Noam dec' ul' ᴐsolacō. mei.
Noorai decorās magrm meū. l' ᴐsolo magrī
Noorari decorās currētē magrm l' ᴐsolo ma
Noram reqescēs excelse l' ᴐmocō exaltati.
Nuath pulch l' pulcitudo. gist' ᴐsūmati.
Nun pascēs eos. l' pascua eoꝝ.
Nun feti ul' piscis viuic' aut̄ sepulturas.
Nymeni' decor' ul' fidel'. hic seq'. o. p̄ma cio.

Odo vinitas l' laudacō aut̄ delcā
Odaly tabnaculū meū l' i hītacō
Odal tabnaculū l' i hitacō. mā.
Odam ve ipso l' isaniēs.
Ohab spans. l' amplexās. sui dulcis.
Obadia sui dn̄i l' siuēs dn̄o. cantacio.
Obath mag'. l' phitonissa sui icātator aut̄ i
Obdarem seru' austal'. l' siuus affricanis.
Obdias siuēs dn̄o l' siuciū dn̄i.
Obed siuit' l' siutor. Obedom siuēs rufo l' siuēs

tie
rufuo seu siuēs aut̄ siuus sanguineus.
Obedihel siuus dī. l' siuēs deo. lagenar
Obedia siuus dn̄i aut̄ siuēs dn̄o. g'nditas.
Obedh phitōes l' magi sui lagene g'ndes aut̄
Occeth diligēs. l' p'scrutās. sui dilcō.
Ochel tenēs hītacōe l' app'hēdēs tabnaclm.
Ochora tenēs magrm. l' retēsio magisti.
Ochoras retinēs dn̄m. l' app'hēsio dn̄i. sio.
Ochran tenēs l' app'hēdēs. sui recessio aut̄ app'hē
Odortha m̄surās l' mēsuracō.
Odenta siuēs dn̄i. l' testificās dn̄m. Odora idē.
Odollam testiōior. l' testioꝝ app'bacō.
Odollamites ᴐtestās aliq'. l' testiōm i aqua.
Odor ᴐtestās g'nacōe. l' testificacō g'nacōis.
Odoiua siuus dn̄i. l' testificās dn̄m.
Odi m̄sis m̄s. l' m̄sura m̄a. sinati.
Odura m̄sura magrī. l' testificās magrm.
Opha m̄sura l' effundēs sui esti' aut̄ estuacō.
Ophi m̄sura triū modioꝝ l' t's modii me
Oeth diligēs l' p'scrutās. sui dulcō. aut̄ p'scrutacō.
Opha effusio. l' estuacō. nebulos'.
Ophal nebula l' obscuracō sui obscurati aut̄
Ophan thalam' eoꝝ. l' matrona eoꝝ.
Ophar uolās l' uolati' sui uolātes. a uolātes.
Ophaz aurū obrizū. l' aurū p'issimū.
Ophel nebula. l' obscuracō. sui obscurati aut̄
Opher ig'nimia l' ig'nimios aut̄ nebulosus.
Ophi i firm'. l' ig'nīos. Ophim tabnacla l'
Ophim tabnacla m̄a l' hītacōes mee. hitacōes.
Ophir ifirmās l' ifirmitas sii icitū a hbosii.
Ophni discalciat' l' isana ᴐuisio.
Ophra uolās. l' thalam'. uacio.
Og ᴐgg'as. l' coacuās sui absconditi aut̄ coac
Oga nobil' l' glos' sui abscōdēs eū aut̄ coacer
Ohia ip̄e cog'uit l' ᴐg'uit dn̄s uās ei.
Ohiada ip̄e ᴐg'uit siutute. l' ᴐg'uit dō testm.
Oholi tabnaclm. l' i hitacio. reuulsiōis.
Ola ifirmās eos. l' ifirmitas eoꝝ. Olam idē.
Olam sclm l' eternitas sii aut̄' uibule' a' sin' re
Olda destituēs l' discutiēs seu destructō aut̄
dulcitudim. Oldai destruēs me. l' discutiēs me

sui diuticulū meū.
Oldan discnēs domū. l' diuticlin grē.
Oli īfirmitas. l' ꝑtectō.
Oliab īfirmās prēm. l' ꝑtectō pris.
Olimpa dolēs l' ꝑturiēs. [iuculū.]
Olimpiadis dolor testui l' ꝑturiēs.
Olofius īfirmitas discessiōis l' īfirmās
Omar ꝑplin amaricās l' ꝑpl's amaricat⁹.
Omer crispans. l' maipl's. [gusti i]
Omri crispās me. l' manipl's ms. [mei.]
Omrion crispās magr̄m meū. l' maipl's ma
On dolor ul' meror. On iniq̄tas l' īutilitas.
On inusitatō. l' īmīatō. Ona merēs eū l' do
Ona īutil' ei. l' iīq̄tas ei⁹. Ona īmīās ei l' inu
Onam meror ꝑpli. l' meror eor. [sitatō ei⁹.]
Onam īutil' ꝑplō. l' iniq̄tas eor.
Onam inurmās ꝑpli. l' inusitatō eor.
Onan meror domi. l' dolor grē.
Onan iniq̄tas domi l' īutilitas grē.
Onan īmunitās dono. l' iusitās grā.
Onesim⁹ decor⁹. l' exdēs. sīi decor⁹. at̄ ꝯensio.
Onesiphor⁹ exdēs littis. l' decore adherēs.
Oni īutil' mi. l' iniq̄tas mea.
Onim īmīm meū. l' inusitatō mā.
Onim dolore ꝯmoti⁹. l' merore reqēscēs.
Onni īutil' reqēs. l' iniq̄ ꝯmotō.
Onni īmīē ꝯmoti⁹. l' inusitatōe qēscēs.
Onias merēs dño. l' dolor dñi.
Onias īutil' dns. l' iniq⁹ dño.
Onias īmunitās dño. l' inusitatō dñi.
Ono merēs eū. l' dolor ei⁹.
Ono īutil' ei. l' iniq̄tas ei⁹.
Ono īmīās ei. l' inusitatō ei⁹.
Onon īmīe inusitās l' inusitatōe īmīās
sīi dolor īutil'. at̄ merēs iniq̄tate.
Oola tabnacłm ul' īhītatō. Oolla. idem.
Ooli tabnaclm meū l' inhītatō mea. [meū.]
Ooliab tabnaclm meū pr̄. l' īhītatō mā pris
Ooliba tabnaclm meū ī ea. l' ī ip̄a ē tabnacłz
Oolibama tabnacłi altitudo l' hītaclm meū
Oon labor l' dolor sīi dolēs a laboros. [i aliq̄.]

Ozam uidēs eos. l' fortitudo eor
Ozias uidēs dnm. l' fortitudo dñi.
Or foramē ul' iracūdia.
Or fons ul' lumē. sīi pell'. at̄ iracūd⁹. [sio.]
Oram ꝯpiēs. l' ꝯphndēs. sīi ꝯceptō. at̄ ꝯphē
Oram irati. l' uc excelso. sīi iracūdo. at̄ ue
Oram mōs ꝑpli. ul' lumē eor [iracūdie.]
Oram pilus pli ul' foramē eor.
Oram iracūd⁹ ꝑpl's l' iracūdia eor.
Orchar estimās l' estimatō. [corone.]
Orchari estimās mi. l' estimatō mā.
Orchiatharoth longī corona. l' longitudo
Oreb ardor l' siccitas sīi coru⁹. at̄ solitudo.
Oreb misa l' massa. l' teptās. at̄ teptatō.
Orem dolor ul' iracūdia. al̄ diuturnitas.
Oreth lōga iunus l' diuturn⁹ sīi lōganimitas
Orepha ciux ei⁹. al̄ supbiēs ei.
Ori lux mā. l' mēs mā
Ori pell' mā. l' foramē meū.
Ori irascēs mi l' iracūdia mā.
Ori gygas l' excels⁹. Ori loqns l' excludēs.
Ori apphndēs me l' apphēsio mā.
Orim gygantes. l' excelsi.
Orim loquētes. l' excludētes
Orim apphndētes me. l' apphensiōes mee.
Oriam lumē nob'. l' illuīatō nr̄a.
Orma anathia. l' anathatizatō.
Orian lumē grē. l' illuīatō donacōis.
Oron mēs īutil'. l' foramē tristicie.
Oron pell' iniq̄. l' ira īmīantiū.
Oron lumē mōis. l' dolor inusitātiū.
Oron lumē mōis l' dolor inusitantiū.
Oronite mōtes īutiles. l' foramīa tristicie.
Oronite pelles iniq̄. l' dolores inusitatōnū.
Oronite lumīa mōis l' iracūdie īmīatōnū.
Oronim mōs īutil' eis. l' foramē tristicie eor.
Oronim lumē mōis. l' dolor inusitātiū.
Oronaim mōs īutil'. l' foramē tristicie eor.
Oronaim uē. qđ ornum. [testificatō.]
Orhosiada recte īdigēs testio. l' lumē positi
Osa spes ul' salutatō.

Osai spes mea. l' saluator mea.
Osaias saluans i dno l' saluacio dni.
Osanna salua. l' saluifica l' saluifica nos l'
Ose spes l' saluator [l' saluificacio nra.
Osee saluans i eo. l' saluacio ei.
Osia saluans i dno. l' saluacio dni.
Otham tps eis l' designacio eorum.
Othei signum meum l' temporalitas mea.
Othio dolor eius l' visitans eum.
Othir pacio uigilans. l' signum temporale.
Othni stans pacio l' stacio temporal.
Otholia signum laboris. l' designacio temporal.
Othoniel signum di. l' tendens do.
Othotham signans eos. l' designacio eorum.
Ox violent l' voluntarie. [at fortitudo mea.
Oza uidens l' robust sui uisio at fortitudo.
Ozai fortis nris l' robur meum. sui uidens me
Ozam uidens eos. l' fortitudo eorum.
Ozan uidens donum. l' fortitudo gre.
Ozanath qui signum. l' fortis designacio.
Ozazim fortis ductor l' uidens oliua
Ozen uidens forte. l' fortis ocul. [angustiam.
Ozensara uidens forte principis l' fortis ods
Ozi uidens luctam l' robust luctator.
Ozias uidens dnm l' fortitudo dni.
Ozi uidens l' robust seu uisio at fortitudo.
Oziau uisio dni e. l' fortitudo dni e.
Oziph grimnans at grimnacio. [inde.
Ozihel uidens dm. l' fortitudo di. Oziheli te.
Ozni auris mea l' auditus nris l' sc' [cadentium.
Ozinte aures mee. l' auditores mei. P. s. O.

Paphum redimens cadente l' redep
Palestina ore contusa l' ore pre
dens sui os malleatoris at oro
Palestini ore contusi. 7 c. Contusio.
Pamiram ores confundens l' ore malleatoris.
Pamphilia confusio ruina l' diuisio cadentium.
Pamphilienses confusi a ruina l' diuisione cade
Panarethos lib ee. l' lib casastue. [tes.
Pampharestes garrul. l' predator.
Parasceue cena pura. l' preparacio.

Parion discoopti. l' discoopiens. [titudinis.
Permena diuidens plenitudines l' diuiso plei
Parthia pfte diuidens l' pfca diuisio.
Parthi pfte diuidentes. l' pfto diuidentium.
Pascha transcens. ul' transgressio.
Parthaa separacio ul' separat.
Pathmos separacio hostium. l' separacio palpacium.
Pathroa uidens eum l' dissolucio ei.
Patron separans ul' dissolues
Patrua separat l' separacio: elcionis mutacio.
Paul os tube. l' os eorum sui electum mirabile at
Pedno temptacio mollies l' desolucio commotis.
Pelusium os malleans l' os malleatoris. [pta.
Pentateuchum qnque lib moysi. l' v. libri mosa
Pergamum dissecans ualles l' diuidens cornua.
Pergen deuorans l' uorago eorum.
Peridol sacr' absconsi. l' reposicio iniectata.
Perida temptans dilecs. l' temptacio amabil.
Perithomen uicus l' inicio.
Perone sacrus l' reposicio.
Persida temptans l' lata sua dissolues
Persie temptatum. l' lata sua dissoluetes. [uirtutibz
Persipol temptacio ciuitatum l' dissolues lata ci
Pent agrestes. l' decalcians. sui coniugatus at dissol
Pegmei coniugati dno l' dnm cogrestentes. [ues.
Pila os malleans l' oris contusio.
Pilat ore contundens l' os malleatoris.
Piri dissolues. l' dissolut.
Pisdia coniugata dno. l' coniugacio dni.
Pistiani fidele. l' fidelitas.
Prisca coniugata l' cognoscens.
Prisilla cognoscens dnm. l' coniugacio dni.
Prisc agnit. l' agnoscens.
Pobli tabnaculum l' ihitacio.
Pollochi ore contundens l' os malleatoris.
Pont inclinans. l' inclinacio.
Ponti i declinantes l' iclinaciones.
Ponti declinans consilium. l' declinans festinacionibz.
Porci dura dno. l' diuidens duritia. [omis
Possidoni congestes uenacionem. l' coniugacio commo
Prob fructus consilius. l' fructuum ignominia.

Prochorus fructus congregans l' fructuum congrega[tio].
Ptholomeus ad mensuram deducens l' ad mensuram
Ptolomaida ad mensuram deducens. [re]ductus.
l' ad mensuram reducta. mensuram reducentes.
Ptholomaidenses. ad mensuram deducti l' ad
Ptholomais que idem quod ptholomaida.
Publius tabernaculum l' inhitacio.
Pudens induens se filio l' indumentum filii.
Putheolis declinacio. l' declinans.
Putiphares os iclinans. l' oris iclinacio siue
os iclinans ad dissecandum. aut dissecans ad os de
clinandum. Omnia nomina greca l' latina l' lingua in
hebraicam violenter interpretata sunt. Radix namque est quod
apud hebreos p. littera non habetur. nec illum nomen est apud eos.
quod hoc elementum sonet. Abusiue igitur accipienda sunt.
que per f. litteram scripta sunt. Hic sequitur R. post p.

Raab fames l' impetus.
Raab lata l' dilatata. siue lati
tudo aut dilatacio.
Si enim raab plenam mediam litteram
scribatur famem significat. si per he. impetum. Si
per h latitudinem. l' dilatacionem. hoc enim est accentuum.
et litterarum diuersitate euenit. ut in tam varias et contrari
as significaciones nomina committentur et in tam diuersa vertantur.
Raaba fames eius. l' impetus eius. siue dilatans eum
Raabia impetus domini. l' fa[mes] [domini] aut dilatacio eius.
melius domino siue diuidicans dominum aut diuidicacio dei.
Raahahthis bucca l' maxilla siue bucce. aut maxille.
Raam multum l' visio. siue tonitruum. aut multi[tu]do.
Raama videns eum. l' tonitruum eius. siue multitu
Raamias multi domino [multitu]do eius. aut multi eius.
l' visio domini. siue videns dominum. aut tonitruum domini.
Raamses malicia tinee. l' malicia deti
nea. siue intonuit leticia. aut tonantis leticia.
Raason cursus. l' placencia. siue contemplo aut consu[ltu]
Raatha magister peccatorum. l' magistracio temporalis.
Rabba multa. l' magna. siue iudicans [aut ini]macio.
Rabbaam multitudo populi. l' [magni]tudo aut iudicium.
magnitudo cordis. siue iudicans populos. aut iudicium
Rabben multitudo mea. l' magnitudo mea siue [po]pulorum.
iudicans me. aut iudicium meum.
Rabbath multum temporis. l' grande peccatum. siue iudi
cans tempus. aut iudicium peccatorum. [ma]gister meus.
Rabbi doctor l' magister seu docens me aut ma
Rabbiuth doctrina multitudinis. l' magisterium
Rabbaal multa hec. l' multitudo ista. [multitudinem iudicans te].
siue multum in. aut multitudo mea. [mul]titudines.
Rablath multa. l' multum. siue multitudo aut mul
Rabmag princeps abbi. l' dominator edencium.
Rabbani doctor l' magister. siue docens me. aut
Rabbath grande signum l' multum [aut] magister meus.
sedens siue iudicans sedentes aut iudicium sedencium.
Rabsaces multus osculo l' princeps de osculantes.
Rabsaris princeps eunuchus l' magister eunuchorum.
Rabsares multum alienus. l' grandis defectio.
Racha vanus. l' vanitas. siue absque cerebro aut significat
subsannacionis. [subsanna]cio.
Rachab concita. l' quadriga. seu visio aut ascensio.
Rachal testis l' deorsum. ferens siue res aut nego[ciacio]
Rachel ouis l' visio. siue videns deum. aut videns
Rachus subria l' pecunia. [siue] principium.
Raddor videns me l' fortitudo mea.
Rapha sanitas. l' medicina dei. aut laxa
Raphael sanans deus. l' medicina dei. [aut laxa]ti cor.
Rapham gigantes. l' medici siue terrore uite.
Raphao sanans eum. l' medicina eius.
Raphaza sana visio. l' medicina fortitudinis.
Raphes deflens l' medicus siue voluens aut testis oris.
Raphidim sanitas fortium. l' sanitas iudicij.
seu uiciosis fortis. aut dissolucio fortium. secundum
syram linguam interpretatur remisse manus l' remissio
Raphion medicina doloris. l' [remissio] manuum.
temptacio iniquitatis. Raphon idem.
Raphu temptacio l' dissolucio siue sanitas aut
Ragal res l' negociator siue testis [aut] medicina.
Ragau pascens l' egrotans. aut deorsum ferens.
Rages pabulum. l' egrotacio. aut multum delictum.
Ragon hyemps l' pabulum. siue multum delectans
Raguel pastor dei. l' egrotans deus. siue pascens
deum aut pabulum eius deus. [egrota]cio.
Ram excelsus. l' exaltatus siue tonitruum aut exalta
Rama excelsa l' exaltata siue tonitruum aut exaltacio.

Ramale sublimitas l' exaltacio siue tonitru
Ramalia excelsus dño l' eo (at exaltabitur.
nitru dñi. siue excelse laborans at exaltacio la
Ramasse pablin l' tinea. siue ma (borantis.
licia tinee at malicia de tinea.
Ramath excelsum signum. l' exaltata p eo siue
mortem uidit. at mortis uisio.
Ramatha excelsum signum & c.
Ramatham excelsum signum ppli. l' exaltacio pecti.
cor siue mortem uidit eis. at uisio mortis eor.
Ramathaim excelsa dño. l' excelsa bina siue
duo sublimes. at duo exaltati. h duo l' bina
sublimia e due trib3 regia. s. ac sacerdotal. vnde
Elchana fuisse legitur de ramathaim eo qz pr eius
de tribu leui fuit. & mater eius de tribu iuda.
qz uocatur i qz ciuitate dicitur ab ephrata uxore
vxore caleph. qui constat extitisse de illa tribu.
Ramathlechi excelsum signum gene. l' eleuacio (maxille.
Ramathite excelsa signa ul' (ticula.
mortem uidentes.
Ramelech excelsa porcio l' exaltata par
Ramesse amaricans l' commocio turbulenta
siue corrosio tinee at tonitrui gaudij.
Rameth mortis uisio. siue signum excelsum siue
celsitudo pauoris at exaltacio uite.
Ramoth excelsum signum. l' exaltata uisio.
Rason cursus magistri. l' consumacio magisterij.
Rasonites curientes magistri l' consumati magi
Rasonite currentes magistros l' consu (sterio.
mati magisterijs. Rasaia ipius dominus l' uarietas domini.
Rasathaim uarietas bina. l' iniquitas duor.
Rasim uarians eos l' iniquitas cor.
Rasin impius. l' iniquus seu uarietas at putatus.
Rathanim sonitus. l' iuniperus seu uisio consu
mata at uisionis consumacio. ferunt h' ligni
iuniperi multo tempore ignem conseruare i qz pruna de eo
coopta duret p annum. (dicitur at bablin eius dns.
Rahuhel pastor dei. l' egestas deo. siue pascens
Razias sacratus dño. l' misticus dñi.
Razon misticus ul' sacratus. Razom idem.
Remas magister dns. l' dilacio dni.

Rebba multa l' magna. siue iudicans at iudi
Rebbai multum m. l' magnitudo mea (cium.
siue iudex meus. at iudicium meum.
Rebe. iiij. l' quatuor. siue ordinatus at ordinacio.
Rebee idem. (at qui multum accepit.
Rebecca pacia. l' multum accepit. siue multa pacia
Rebla commissa l' multitudo.
Reblatha multa h. l' multum iste. siue multum co
misit hic at multum commissum huius. (nertitudo.
Rebmag. iiij. igenuos. l' ordinata pauisio.
Recha mollis. l' delicatus. siue mollicies at te
Rechabite conscendentes. l' excelsi siue teneri puerib3
Rechab conscendens l' excelsus (at delicie puerum.
siue mollis pr at teneritudo (uacue
Rechet mollicies l' sublimitas (factio.
Recem pictura l' uarietas seu uacuefecit at
Rechula temptacio l' milicia qz pria at cohibi
Recesa chanis l' frenum siue retinaculum. (cio.
Rephan futura l' reges siue nra reges. at nra
Regalim pedes l' ambulacio siue iter (futura.
Regim cib3 l' refectio siue pascens (at iumenta.
eos. at pascua eor. (pablin
Regma temptacio. l' milicia qz piam. (meum.
Regom iter l' ambulacio. Rehi pastor meus. ul'
Remma excelsa. ul' uidens ad.
Rempha excelsa erudiens l' exaltacio nichili.
Remma excelsus dns. l' exaltacio dni.
Remmi excelsa commocio. l' uidens ad regem.
Reman excelsum murum. l' exaltacio inutilis.
Remonio excelse merces l' exaltacio iniquitatis.
Remmon ecca l' congregacio.
Remmon sublimis l' exaltata. siue malum
punicum granatum. at malum granatum.
Remmonphares diuidens etiam l' dissipans
Remmonphares sublimitas (congregacionis.
uiolenta l' exaltacio dissipata siue diuisio mali puni
Remath uidens mortem l' uisio mortis. (ci.
Reua magister absconditus. l' magisterium pulcritu
Res caput l' paciencia. (dinis.
Resa capud eius. l' paciens eum. (lum.
Ressa chanis l' frenum siue stadium. at retinacu

Resatha impietas l' iniquitas.
Resathaim impietas ei. l' iniquitas eorum.
Reseph iniquitas mensure. l' caput dis (ris
Resen caput fontis. l' pascua odii. (pascua pauo
Reseth impietas l' iniquitas. seu caput uite at
Respha currens l' uelox. siue cursus aut uelocitas.
Resia caput domini l' pascens dominus.
Rethma sonitus l' iuniperus siue uidens consumma
te. aut uisio consummata. (o mea.
Reu pascens l' pastor eius siue pauit me. at pasti
Reum pascens eum. l' pabulum eorum. (sificata.
Rezer. magister uisca forta l' magistro uisca
Ribba multa l' magis siue iudicans at iudicium.
Ribbai multum in. l' magnitudo mea siue uidere
nis. at iudicium meum.
Ripha uidens bona l' uidens buccella. (x.
Riphath uidens bo tempus. l' uidens buccellam uite
Rithus querens l' bonus seu lumen. at inquisicio boni
Ro magister. uel magisterium. (tatis.
Roaga magister meditans. l' magistri locucio at
Roboam dilatans populum. l' dis (fortis sceptro.
sipans populum. siue impetus populi. at inclinacio populorum.
Roboath platee l' latitudines siue platee in
clinate. at platearum inclinaciones. (dens iudicii.
Rode uidens l' fortis. siue uisiones fortitudo.
Rodihe uidens uitam l' uidens scienciam seu ui
Rodim patrum iudicans l' uisio iudicii pa.
Rodum uisio. l' discessio. siue dissencientes at dis
Rody uidentes. l' descendentes siue (cidium.
dissencientes at dissidia. (crudelis.
Rodoch fortitudo dur. l' uidens nigredinem.
Roegal deorsum ferens. l' magister tristicie.
Rogelim deorsum ferens eos. l' negociacio tri
Rogomelech magister fouee pro (stice eorum.
uel magistratus disciplinam parcionis.
Roma magisterium frangens l' magistri consilii.
Roma tonans l' sublimis l' tonitruum at
Romam tonantes l' sublimes (sublimitas.
siue tonantes sublimiter. at tonitrua excelsa.
Romelia magister frangens laborantes l' subli
me tonitruum laborancium.

Roob platee l' latitudines
Roobia platee domini l' latitudines domini audacis.
Roboath platee inclinate. l' platearum incli
Roos turris l' inpugnacionem. (naciones.
Ros caput l' initium (in medio. at uidens per medium.
Romophim caput fortium. l' icium uicinarum.
Roth uisio l' festinacio seu deficiens at defectio.
Ruben uidens filium. l' uisionis filius. seu uidens
Rubeni uidens filium meum. l' filii mei uisio. siue
uidere intus me. at uidere per medium mei.
Rubenite uidentes filios. l' uisiones filiorum
siue uidentes per medium. (refectio nostra.
Rufus sanans. l' reficiens. siue nos sanans. at
Ruina excelsa. uel uidens aliquid. hic sequitur S.
Ruth uidens l' festinans siue deficiens. pro R.
Saaph speculum l' angustiatus.
Saal reddens l' aggrauans.
Saal uola l' pugil siue uulpes
at ortus aque. (intellige.
Saalabim aggrauans intellectum l' aggrauacio
Saalim uole l' pugiles. siue uulpes at ortus aque.
Saalim reddens l' reddentes siue reddicio at red
Saar festinans. l' existimacio. (dicio eis.
Saarite existimantes l' existimatores.
Sarim estimantes eos l' existimator eorum.
Saasim incubuit egrediens. l' incubacio egressionis.
Saba capta l' captiua siue captiuitas conuersio.
Saba clamans. l' conuertens. siue clamor. at elo
Sabacha rete l' reciacionem siue loquens (quencia.
Sabaias captiuitas domino. l' conuersio domini. (ei at eloquencia eius.
Sabaim clamantes l' eloquentes siue capti at
Sabama excelsa l' conuersio quedam siue (conuertentes
tollens altitudinem. at tollens excelsum.
Sabama leua l' sinistra.
Saban tollens altitudinem. l' tollens excelsum.
Sabana leua in eis. l' conuersio quepiam siue tolle
altitudinem. at tolle excelsum. (citum.
Sabaoth uirtutes. l' exercituum. siue uirtutum at ex
Sabarim montes circuientes l' moncium circuicio.
Sabath sceptrum l' uirga. siue baculus at principatus.
Sabatha girans. l' circuiens siue circuitus. at circuiens.

Sabathacha sedes tua l' circuiens te. siu circuit'
tuus. at circuitio tua.
Sabathai circuit' mis l' circuitio mea.
Sabatui requies. l' requietio.
Sabe agne. l' oues. siue septe. at iuramentu.
Sabe species. l' habundans. siui saturitas.
Sabee agne l' oues. z c.   tas.
Sabee septies l' habundans z c.   tes
Sabei captiui l' clamantes. siu consili at eloqu
Saber iugulati l' adiurans. siu ouis at sati
Saboch aures. l' satietas siu iugulati. at adiu
Saber captiui' uigilans l' consul' resurgens. ratio.
Sabeth captiui' pauid' l' consilio uite. tas do.
Sabia clama l' capud siu iurans dno at satie
Sablath requies l' intermissio.   uantes.
Sablathami requiescens i eis l' intermissio eor.
Saboim asine l' capree siu stantes at statio.
Saboni tollens altitudinez l' extollens excelsu.
Sachar cibum l' pma. Sachath singli l' cir.
Sada archanu l' lat' a late. l' a latitudine.
Sadada lati adherens. l' archanu ei.
Sadala lat' iniquu l' archanu iniquitatis.
Saddai omps l' oipotentia
Sade regio l' iusticia siu consolo at uenatio.
Notand' e q' in hac lra. i. s. q' sic quedam uocales ap
nos sit eede ap hebeos diuersis caretelib; anno
tant' diuersosq; sonos hnt. Ideoq; diuersas sig
ficationes continent. Ita z ipa eade. s. cu una ap
nos sit. ap illos diuersa sortit' noia diuersasq;
sigas possidz ad diuersos sonos. z idcirco nco
miru existimet ut ipa eade i uariis intpta
tionib; comittet'. Tres s. n. ap iudeos lre. unaq;
uocat' semech. z sibi legit'. q' p. s. nram lram.
pferat' alta sin l' sen di'. iniq' ysidor quidam no
uri s' minois initiatep'. Tertia sade noiat' q' in ure
aures penit' reformidat   consolationes.
Sademoch regiones l' aura siu iusticie. at
Saderoch portic' publica l' coniectio pplor.
Sadesor uber lum. l' lux uber meor.   nis
Sadaid archanu iusticie. l' consolo testificatio
Sadoch iusticia l' iustificatio siu iust' at iusti
                                              cat'.

Saduceei iusti l' iustificati siu iusticie at iustificatione'.
Saesdema pestilens aer. ul' pestilentia aeris.
Saph uitulum l' labiu siu speculum at angustia.
Sapha uitulans eu. l' labiu ei'. siu specula'r eu. at
Saphai uitulans me. l' speculans   angustia ei'.
me siu labiu meu. at angustia m'. ea.
Sapham uitulans pplm. l' labiu ppli. siu angu'
Saphan abscondit' expectabit l' c.   tians eo'. a' spec' eor.
Saphan lep' l' thesi'. siu angustians. at erogill'
Saphan speculum domui. l' labiu gre. siu uitulum
supi'. at barba superioris iudicij.
Saphane uitulum gre. l' speculator donationis.
Saphane labiu ei'. l' labiu supi'. siu barba
ei'. at barba superioris iudicij.
Saphanetphane. saluator mundi. l' abscon
ditor reptor. ipe e ioseph q' egyptu regebat.
Saphania abscondit dns. l' pfecto dni. siu
speculans q'uante dnm. at labiu gre dni.
Saphath iudicans l' iudicauit siu iudiciu at
Saphatha iudicans pplm l' pplm   diiudicatio.
iudicauit siu iudicans eu. at diiudicatio eius.
Saphati   iudicat dns. l' diiudicatio dni.
Saphathmoth iudicans morte l' diiudicatio
Sapher dec' ul' pulcritudo siu spe   mortuor.
culans uigiles at labiu resurgentiu.   cadsus.
Saphir' narrans. l' lrat'. siu libri' at egregie spe
Saphira libraria l' litterata siu narrans at
egregia speciosa. Iux' ppietate uo syri sermonis
interptat' formosa. l' formositas.
Saphon labiu murmurans. l' speculum i utile
siu uitulum meroris at angustia iniquitatis.
Saprhia iudicat dns. l' iudiciu dni.
Saga locutio. l' imnoratio.   capa.
Sahis temptans. l' temptatio. Sattath clama l'
Sala leua, l' missa siu tollens. at missio.
Salabim pacis geuitas. l' uestimentu geue
siu aggiuans itellam. at aggiuatio intelligentie.
Salabon tollens more. l' aggiuatio iniquitatis.
Salabonite tollente more. l' aggiuati ini
Salatha leua ueit. l' tollens ueit. siu   quitatib'.
tulit' e met'. aut temptatio.

Salai tollēs me. l' missio mea.
Salabon sal' cordis. l' sanitas cordiū eoꝝ.
Salama mestimtū. l' pacificās siū uestis
paucis aū retribucō eī.
Salamihel pax mā d̄s. l' retribuit m̄ d̄s. siū
d̄s uestimtū meū. aū retribucō mea retribucō dī.
Salamij pfcī. l' ꝯsūmati siū pfcōis ꝯsūacō.
Salamina fluct' l' ꝯmocō. siū vmb' ꝯmocō
nis. aū saluacō iudicij. Salath fruter l' peticō.
Salathiel petēs dm̄. l' fruter dī.
Sale egrediēs l' egssio.
Salebim pacis ꝯutas. l' uestimtū ꝯue siue
aggūās itlcm̄. aū agguacō itlligētie.
Saleth egdiēs. l' egressio. Saled egdiēs l' emissio.
Salem pax l' iusticia siū misit aū missio.
Solē reddēs l' reddita. siū ꝯsūmata pfcē aū ꝯsū
Salemoth egdiēs morti. l' egsi mata pfcōis
sio mortui siū tollēs morte aū emissio mortis.
Salphaad vmb' pt' l' vmb' fortitudis siū
vmb' formidās. aū vmb' mid ipim.
Sali missa l' leua siū tollēs aū missio. eoꝝ.
Salim leua l' vulpes siū tollēs eos. aū missio
Salisa uitula tcia. l' uitula trenal' siū uitula
Salissa idē. ꝯfirmās. aū uitula ꝯfirmata.
Salmo pfca. l' pacificās [illegible] sentiēs aū sensi
Salman sentiēs l' sensibil'. siū pacificās bil'.
aū ꝯsūmacō. sensibilitas eius.
Salmana pfcs l' ꝯsūmat' siū pacificās eū aū
Salmanasar pfcs uīcto l' ꝯsūmat' adūtē
dū. siū sentiēs carcere aū pacificās angustiatos.
Salmane pacificās eū. l' ꝯsūmacō eī. siue
vmb' phibēdi. aū vmb' ꝯmocōis.
Salamanthe sens' uite. l' pacificās suscep
tos siū vmb' offendiculi. aū ymago fortitudis.
Salmias sētiēs dn̄m l' pacific' dn̄i.
Salmon sensibil' l' pacific'. siū vmb' ūtutis.
aū ymago fortitudis.
Salmona ymagūcla eī. l' ymago formidīs eī'
siū vmb' portōis. aū vmb' mnacōis
Salmonē nom̄ hitadī l' vmbcō mū siue
vmb' uirtutis eoꝝ. aū ymago fortitudis eoꝝ.

Salo tollēs. l' emissio eoꝝ. pacificacō.
Salom retribuēs l' pacific'. siū retribucō aut
Salome pacificās eū. l' retribucō eī.
Salomi retribuēs m̄. l' pacificacō mā.
Salomita pax mā eis. l' retribucō mā eoꝝ.
Salomith teptacō respiciēs tūsinugtoꝫ. l' tūs
nugtō respiciēs tūsinugtoꝫ. l' teptacoꝫ.
Salomon pacific'. l' retributor. siū pacificās
meretes. l' retribuēs mūqs
Salt' fruter. l' peticō. tunat'.
Salu teptacō respiciēs. l' respitus teptacōis.
Iux ethimologiā gti sinōis mtp' ueget' l' for
Saluith teptacō respiciēs tūsinugtoꝫ ul'
tūsinug' respiciēs teptacoꝫ. dibilis.
Salusa uita ꝯsthata. l' teptacō respiciēs eū.
Samina ibidē l' pdicō siū exaudit'. aū exau
Samaa ibidē pdicō eī. l' ibidē exaudicō eī.
Samadhi celi tui. l' celos tuos.
Samachias celi tui dn̄e. l' celos tuos dn̄e.
Samath nom̄ ictū. l' audicō testionij. tū.
Samagar nom̄ aduene. l' exaudicō aduena
Sāmai celestis. l' hūil'. siū uerim. aū ibid' pdicō
Sāmaia hūil' dn̄o. l' audiēs dn̄m. siū mea.
ibidē auditor dn̄s. aū ibidē exaudicō dn̄i.
Sāmaoth audiēs signū. l' pdicō exsionis.
Samarū lana mā l' custodita m̄. tudis.
Sāmarath nom̄ amar'. l' exaudicō amari
Samare' lana mā. l' ꝯuict' m̄. siū custos mīs
aū custodia mā. Dn̄i. aū custodiēs dn̄m.
Samaria lana dn̄i. l' ꝯuicta dn̄o. l' custos
Samaritan' lana. l' ꝯuictō siū custos aū cu
Samaritani lane. l' ꝯuicti siū ctode' l' ctoditi.
Samarite idem. stodiēs.
Sāmaron ibidē metor l' ibid' pdicō inigtati'.
Sābuca sol l' lum̄ siū illūiās aū illūiacō.
Sameth fulta'. l' erectō. siū adiutoriū. l' fir
aū ctodiēs l' ctodit'. siū custo' aū ctodia.
Sames sōs l' sōs sol' siū mādatū mañtū
hūile. aū mādatū hūilitatis. plasmatorē.
Samgar nōiat' incola. l' nōiacō aduenaꝝ.
Samaas sustollēs nom̄ dn̄i. l' audiēs dō'

Samir vepres l' i cultu. s' nom uigilie
at exaudies uigilantes. [reuelaconu.
Samith nom tpale. l' acceptio pcci.
Samodi noia l' noiacones [conis.
Samohe nom uite. l' exaudies scep coz.
Samothracia audies sceptione. l' audies re
uelacoz s' audicio sctionis. at audicio reuela
Samathraces audientes sctione l' audientes
reuelacoz. s' auditores sctionu. l' auditore
Sapsari noiat' princeps l' exauditor ag'tie.
Samri nom lasces l' exaudicio amaritudis.
Samsame nom auditu. l' samosa audicio.
Samson sol fortis. l' sol' fortitudo. s' sol eoz
at illuminans eos. [ibide exauditio.
Samu audies. l' exaudibil' s' ibid' pdicio. at
Samua audies eu. l' audibil' s' ibid' pdicio e.
at ibid' exaudicio ei. [ens dni at audicio dei.
Samuhel noiat' do. l' postulat' a do. s' audi
Samu audies. l' noiacio eoz.
Sami noiat' l' exaudibil'.
Samusath am noiat' eis. l' exaudicio eoz.
Samusathi noiat' m. l' exaudicio mea.
San dormies. l' secur' s' humdas at eg'dies.
Sanallabath humdas uir tpre l' eg'ssio at
deuoracio pccoris. [das dno. at secitas dni.
Sanabia dormies dno l' eg'ssio dni s' hum
Sanas dormies ipis. l' securitas ipi. s'
humdas eos at egressio eoz.
Sanou dormies dno. l' eg'dies gra s' hum
at securitas gtificata [cacois eoz.
Sanamin dormies dono eis l' eg'dies gra
eoz s' humdant' donas eos at secitas gtifi
Sandic' humdas apucio l' eg'ssio apuciois.
Sangar
Sanir ds lum. l' ds lucne. s' leuas nouita
te. at nouitate tolles. [ba supioris iudicii.
Sapati spectator l' labiu e. s' iudici' d' bar
Sara princeps. l' carbo. s' uelam e' agustia.
Sarra ide. [angustia maloz ei.
Sarra princeps e. l' carbo e. s' e uelam at
Saraballa pncipatu hyrcia. l' carbonu deuo
[ratores.

Sarabias princeps pem dni. l' pncipat' dni
Sarad descedes l' descesio. l' descedit [prib;
Saraphat icendes l' icendiu. at descedet.
Sarahe princeps frm l' uelam frm. s' car
bo suscipies. at angustia uite. [meu.
Sarai princeps mia. l' carbo mis s' uelamen
Saraia princeps fuit. l' pncipans dns. s' uit
tus dno. at ang'tia dni. [uelamina.
Sarathe pncipes l' angustiati. s' carbones at
Sarar porta. l' cator. s' catilena. at cator i
Sararim porte eoz. l' catantes eis s' ca[ntiles.
tilene eoz. at catores i'reuntes ad eos.
Saraza princeps tribulator. l' princeps tbl'at' s'
princeps tbl'acois. at pncipans tbl'acoib;.
Sarath uices. l' lep' s' tbl'o at morb' i sanabilis.
Sarath uices uen l' lep' ei. s' tbulans eu aut
Sarathan lep' donata l' uic [morb' i sanabil' ei.
toria gre s' tbulans eos at morb' eoz aducies.
Sarathasar uices diuite. l' lep' diuiciaz seu
morbu i sanabile tolles. at tb'lo feura stitans.
Sarathi lep' mia. l' tbulans me s' uictor mis
at morb' i sanabil' m.
Sarba lep' l' morb' i sanabil'. [do.
Sardis princeps pulctudis. l' pncipat' pulctu
Sareas princeps tolles. l' carbo stolles seu ue
lam feure. at ang'tia plasmacois.
Sared descedes. l' descesio. s' descedit. at descedet.
Saredue iude. Sareda d'scesio e. l' descedes ei. to.
Saredata descedes tpr. l' descesio pccoris.
Sarema princeps sibilans. l' princeps lingios'.
Sareon princeps merens l' carbo i util' s' uela
me tristicie. at ang'tia iniqtatis.
Sarepha incesa. l' icendiu. s' tbulacio panis
at panis ang'tia. Ex hebreo et syro apositu.
Saresar princeps l' angustiat'.
Sares princeps uigilans. l' princeps suscitans.
Sareth uices l' lep' s' tb'lo at relique pncipat'.
Sarphan princeps icendes l' carbo icendii.
Sargan princeps ozti. l' princeps iugulti.
Sargon ide. [princeps apaginu.
Saragin rami l' apagines. s' princeps. at

Sarias princeps dni. l' principatus dns. [gratia cor.
Sarim ordeu l' cibarium. sive principatus eius et an
Sarion princeps merens l' carbo inutil. sive uela
men tristicie. aut angustia iniquitatis. [tium
Sarith reliquie. l' princeps reliquiarum. [tristicie.
Saroem princeps moris cor l' cantatis eius can
Saron princeps tristicie l' captatus tristiciam.
Sarona princeps tristicie l' cantatis tristiciam. sive prin
ceps moris eius. aut cantilena tristicie eius. [angustiatio.
Saronite princeps moris. l' cantantes tristiciam.
Saroi induti. uel induminti. sive coangustatus aut co
Saron princeps motum. l' principatus lum celi. sive
angustatus pelles aut uelamen iracundie.
Sarsachim princeps cadaueris l' princeps ruine
sive princeps ruentium aut princeps cadentium.
Sarthan princeps dimolutor l' princeps coan
gustator. sive tribulans eos aut coangustatio eorum.
Saruch lorum l' corrigia. sive dependens aut perfectio.
Sarum uitta l' uinclum. sive angustans aut angus
Sasa senarius. l' longeuus. [tiata. [tia.
Sasabassar senarius infans l' longeuitas angus
Sasagati senarius robustus l' longeuitas forti
Sasai senarius meus l' longeuitas mea. [tudinis.
Sason ciuitas l' oppidum. [tator.
Sasonthamar. vrbs palmarum. l' ciuitas a
maritudinis. sive vrbs commutationum. aut oppidum commu
Sataim libri l' librarii. sive historici cor aut
historie cor. [ricator.
Sathan contrarius. l' aduersarius sive transgressor aut preua
Sathanas transgressor aut preuaricator seu contrari
fuire. l' aduersarius plasmatori.
Sau digna l' eleuata sive dignitas aut eleuatio.
Sauore cantiones l' cantilene. [uatio eius.
Saue digna l' eleuata seu dignitas eius aut ele
Sauphia speculator. l' speculatio. sive sic effundens
Saul petitio l' expeditus sive [aut sic effusio.
abutentes. aut abusiuum cor. [abusium cor.
Saulite petentes l' expediti sive abutentes aut
Saulus temptatio respiciens l' temptationis secuta
sive abutentes consilio. aut expeditio festinationis.
Saura dignitas magna. l' eleuatio magna eius.

Scacha paago l' tabernaculum.
Schariot inces l' incede accepit.
Spania accitio. l' expeditio.
Spani acciti l' expediti.
Spartha accitio bona.
Sphiate acciti boni. l' expedite illuminati.
Stachin faciens cantilenas l' factor cantilenarum.
Stachim faciens can. eius. l' factor can. cor.
Stachun faciens ca. etc. vt s. [conspeculator
Starbuzannai iudex, concreptor gratie mee l'
uel speculator despiciens gratiam meam.
Seba statio. l' eloquentia.
Sabaste uallans uel girans.
Sebastiani uallatus uel circueus.
Sebe statio l' eloquentia.
Sebedia stat testatus dnm. l' statio fm dni.
Sebeia stans dno l' eloquentia dni. [gitas.
Sebeaias stat iniquitas dns. l' statio iniquitas dni.
Sebeon stat uictus. l' statio dolens seu stat ini
gitas. [aut eloquentia inutil.
Sebethai stans superior. l' eloquentia pauida.
Sebia stans dns. l' stans dno. sive sectans dnm.
aut sectator dni. [sectator di.
Sebihel stans ds. ul' stans do sive sectans dm aut
Sebna stans pulcre l' statio pulcritudinis.
Seboim damma. l' capa. sive caprea cor. aut dam
Sebboteth spica l' germinatio. [mula cor
Sebom damma l' capa seu statio maris. aut sec
Sebuhel reuertens ad dnm. l' reuertitur ad eum ds.
Sechar bissus l' tibui. [tatio eius mare.
Sechath ramus. l' paago.
Sephech speculum l' speculatio.
Sechem laborans. l' humeros.
Sechemite humerosi l' laboriosi. [filias.
Sechemas uarius dns. l' uarietas dni.
Sechothanoth tabernacula filiarum l' obumbratio.
Sechi ciuitas l' tabernaculum. [cor.
Sechoua ciuitas merens. l' tabernaculum dolori
Secchia spine l' cardui sive tribuli. aut punctiones.
Sechu fatuus. l' fatuitas. sive insulsus a fatua
Sedes eleuans. l' eleuatus sive celo. aut eleuatio. [tus.

Sedada cibaria testiu. l' ex late sutitis.
Seda cibaria ul' ex late
Sedechia iusticia l' iustificatio.
Sedeche iustificans eu. l' iustificatio ei.
Sedechias iusticia dni. l' iustificans dnm.
Sedeur cibaria ignis. l' ex late luis.
Sedi cibariu meu. l' ex late meo.
Sedy cibariu m. l' ex late meo ms.
Sedim salme. l' amaritudines siu nemus ame
nu. at amenitas nemoris.
Sedi cibariu festinantis. l' ex late ꝯsiliatoris.
Sadimiel ex late ds. l' cibariu qd e a do.
Seddo cib testiu. l' ex late sufectis. [m.
Sedrach decor l' decor. Sedchi dec meu l' decor
Sedducha testiom. l' testificatio. [atticio eor.
Sephana hml l' capestris. siu atterens eos. at
Sephamoth atterens morte. l' humilians mortu
os siu labiu mortis at iudiciu mortuor.
Sephan speclatio. l' aqlonaris.
Sephar lib. l' lra. seu libru at litterat.
Sephartalim lib psalmor. l' uolumi ymnor.
Sepharnaim lib ipi. l' litte ipe siu libry eor.
at ipi litterati eor. Sephath iudicans l' diiudica
Sephatha iudicans eu at diiudicatio ei. [tio.
Sephatias iudicans dm. l' diiudicatio dni.
Sephala huil l' capestris seu uall at plani
Seph lib' l' lre siu dec at pl'ritudo. [ties.
Sepheth iudiciu. ul' diiudicatio.
Sepheus spiclat. ul' egrediens.
Sephi spiclatus. l' umpes, [at reptatio eor.
Sephina aqlo l' aqlonaris. siu reptans eos
Sephion egrediens. l' absconditus siu egrede os me
toris. at egrediens os tstitie [tulatore.
Sepho spiclator ul' bipes. [mit.
Sephon specla. l' aqlo siu speclin. at archa
Sephonite specla l' archanu siu aqlo. at spe
Sephor auis l' spiclin. siu adherens at placens.
Sephora auis ei. l' speculans eu siu placens ad
hesit at adhesio placuit.
Sephtai placens signu. l' adherens subitus.
Septhan speclator huil. l' archanu ꝯfusionis.

Sephu spiclin. l' speclator siu bipes a um
Sephutan atterens naues l' attrio [pes.
nauiu. siu aduinibus iusticia. at umbraclu
Segar calid ul' minoratus. [tristitie.
Segin spine l' tribuli siu pugens eos at punctio
Segon locutio minimus. l' loqla iutil. [eor.
Segor minor l' puula siu cales at mediana.
Segub spina puula. l' loqla iutil.
Segur minor l' puul. siu cales at mediam.
Sehim exit. ul' exeuntes.
Seir heus l' hirsutus siu hispid at pilos.
Seira hispida l' hirsuta. siu horribil. at pilosa.
Seirath hispida. l' hir. z c. [dimissio ei.
Sela petitio l' umbraclm. siu dimittens eu aut
Sela sep. l' isine. siu sempitnu at i sepitnu.
Seladhi tollens s met. l' reptatio ambulantis.
Sella petitio l' umb ei.
Sellai petitio mea. l' umbraclm meu.
Sellam petens dnm. l' umbraclm dni.
Sellawe petentes. l' sempitnu siu dimittentes
eos at umbraclm eor.
Selam miss. ul' lat a late n altitudie.
Selan iectio l' sepiternitas siu obumbrans eos
at dimissio eor. [at pacific erubescens.
Selcha rami ul' imago siu paci suspirans
Selebim petens filios l' umbraclm filior.
Selech petens dimittens. siu umbraclm at sepi
Selecha reptatio uirtus. l' reptatio a [ternitas.
bulantis siu obumbrans. at sepiternitas ei.
Selled petens l' dimittens siu umbraclm
at sempiternitas. [pacificatio.
Sellem pacific. l' placatus. siu pacificans at
Selemite pacifici l' pacati siu pacificantes
Selemau reddit dno e. at pacificationes.
Selemias reddit dno. l' redditio dni.
Selem reptatio respiciens ꝯsiung tor l' e3.
Selles petitio l' pacificans.
Selethai frutex uolens. l' petitio deuorantis.
Seleuc exiens. l' aduocatus l' exiens aduocatio.
siu tollens semetipos. at minus exprimitu.
Selim uulpes l' tollens. siu auulsio at dimissio.

Selma sensus uel perdicio. [uictutis
Selmai sensus meus uel perdicio mea. [uel sibi caluitium.
Selmon pax. uel sensus siue fortis ymago aut
Selone ei. uel dimissio eius seu petens eum.
Selom auulsio. uel dimissio aut translatus aut
Sellum pacatus uel pacificus seu pa- [restitutus.
cificans aut pacificacio. [siue audicio.
Sem audiens uel nominatus siue famosus aut fama
Semma idem. [dicio eius.
Semmaa nomen auditum ei. uel famosa exau-
Semaia nomen auditum domino. uel fama exaudicio domini.
Semanoth nomen humile uel nomen humilitatis.
siue nomen auditum. aut nominata audicio.
Semarith nomen questitum. uel audicio bonitatis.
Semath nomen temporale uel exaudicio pectoris.
Semathei nominatus pectore. uel exauditum temporaliter.
Semdahe nomen scitum. uel nomen auditum siue nomen
audicio aut nominis sciencia. [cio.
Same audiens uel audicio siue nomen aut nomina-
Sameb nomen fontis. uel exaudicio putei.
Semedab nomen perdicionis. uel ubi perdicio. siue nomen
audicionis. aut ibidem exaudicio.
Semegar ibi aduena uel ibi colonus siue audicio
aduene aut nomen aduene. [aut audicio mea.
Semei audi me. uel audi me siue nomen meum.
Semeias audiens dominum. uel nominatus domino.
Semeiam nominati mi uel exauditores mei.
Semeel sol uel ydolum. Et nota quod hoc nomen in hebreis
nominibus quod in nostro latinum sit a similitudine vanum et simulacrum
dicuntur ipsa ydola que simulantur.
Semelia ydolum domini. uel sol dominicus [cio.
Semer nomen amarum. uel amaricacionis exaudi-
Semerias custoditus domino. uel custodia domini.
Semeron uepres doloris. uel terra inculta. men-
cium siue nomen magnum dolentis aut audiens magi-
Semes sol. uel fons solis siue man- [strum inutile.
datum humile aut mandatum humilitatis. [mea.
Semi nomen auditum mi. uel famosa exaudicio
Semida nomen meum scitum. uel nomen meum audi-
siue nomen meum audicio. siue nomen meum sciencia.
Semidabe idem.

Semidaite nomina mea sciencia. uel nomina mea audi-
ta. siue nomen nominum meorum audiciones. aut nomen nominum meorum
Semir uepres uel incultum. siue terra spinosa [scie-
sa aut terra inculta. [dicio mea uisio mortis.
Semiramoth nomen meum uidens mortem uel au-
Semmoth nomen mortuum uel audicio mortis.
Semua nominatus. uel exaudibilis.
Semneser blasphemus. uel blasphemia.
Semoth nomina uel audiciones siue nomen signum aut
exaudita confessio. [dicio exaltacionis.
Semram audiens nomen excelsum. uel famosa exau-
Semramite audientes nomina excelsa siue famo-
se audiciones exaltacionum.
Semri nomen lacessens uel auditus amaritudinis.
Semron nomen eius. uel audicio eius siue custos uidens
aut uisionis custodia.
Semronmarom nomen amare tristicie. uel audi-
ens amarum merorem. siue custos amari moris
aut custodiens morem amaritudinis.
Semsai audiens nomen salutis. uel famosa au-
dicio saluatoris. [phora temp-
Semsi sol meus uel illuminacio mea. [tacionis.
Sen dentes. uel habundancia siue sermo uoluntatis aut am-
Sena tolle uel angustia siue dens eius aut habundancia
Senaa tollens eum. uel angustia eius. siue super [eius.
uoluntas eius aut amphora temptacionis eius.
Sena uoluntas uel mandatum siue uoluntas man-
dati eius. aut mandatum uoluntatis eius. [patrie.
Senab uoluntas patris. uel mandatum primum siue
uoluntas primi mandati. aut mandatum uoluntatis
Senaar fetidus. uel fetor eius. siue excussio dencium
aut dentis uacuefaccio.
Senacherib tollens deserta. uel alleuans desertorum.
Senam dens premii. uel angustias premium. siue tollens
eos. aut habundancia eorum. [titudinis.
Senaser uoluntas diuiciarum. uel mandatum bea-
Sene dens eius. uel angustias eius siue tollens eum aut
Seneo cibaui uel timui. [habundancia eius.
Senesenna tollens rubrum. uel temptaciones tollens.
Senum uoluntas mandati eorum. uel mandatum uo-
Senuon nomen uidens. uel custos nominis. [luntatis eorum.

Semeshi sol meus uel illuminatio mea. (mote.
Senua dentes mouens uel amphora temptationis co-
Seon calor. uel calidus siue germen quod non est. aut germen in-
Seon temptatio lacessens. uel allocutio inutilis siue
germinis temptatii aut germinatio temptationis. (utile.
Seorcalens. uel paruulus siue minor aut meditans.
Seorim minorans eos. uel caliditas eorum.
Sepphi speculator. uel rupes. uel rupes mollis.
Sepphima specula fractum. (cedentes.
Seraphim ardor. uel incendium. siue ardentes aut in-
Seraia princeps domini. uel angustians dominum. (principes.
Serebia idem. Serebias princeps principum uel angustians
Serech uirens. uel lepra siue turbulo aut relinque principatus.
Sergis princeps uallis. uel princeps ortuli siue princeps
orti hiulcati aut angustians ortum hiulcatum.
Serim principans eis. uel angustia eorum.
Seron princeps meroris uel cantans tristicia siue cardo
murmuratum. aut angusti.
Serua uitulum uel angustia.
Seruch lora uel corrigia siue dependens aut perfectio.
Seruia uitulus uel uitta. siue angustians aut angustiatus.
Sesa temptatio. uel farinatus siue longeuus aut egrediens.
Sesach mannus uel byssus siue mannus sacci aut saccus
Sesai egrediens meus. uel longeuitas mea siue (byssinus.
farinatus meus aut temptatio mea.
Sesamoi temptatio urgens uel egressio attendens.
Sesan temptatio domini uel egressio gratie. (nis.
Sesban tribulatio ueniens. uel tribulator edificatio-
Sesbasar tribulator uel tribulatus siue tribulans aut
Sesima egressio mortificationis uel (egrediens.
egressum est os tristicie.
Sesion egressio tristis oris. uel egressum est os tristicie.
Seth ponens uel positus. seu posui aut resurrectio.
Seth semen uel germen siue germine aut poculum. (eorum.
Sethar poculum suscitans aut germine uigilie.
Sethim spine. uel germina siue ponens aut resurrectio e-
Sethri exactor meus. uel absconsio mea. siue diuertens in
aut diuerticulum meum. (uerticulum.
Sethur absconditus. uel diuertens siue absconsio aut di-
Scena laqueus. uel tectorium siue uulpecula clamans
aut tabernaculum.
Scene loquentes uel tectoria siue uulpecule clamantes
Scenophegia tectorum occisio aut tabernacula.
uel tabernaculorum sollempnitas.
Scena uulpecula hic. uel tabernaculum ipsum.
Stephanus corona uel norma. siue iudicans nos
aut spectator noster. (iaculatio.
Stephanus regula. uel coronatus siue speculans aut
Sia dormitio. uel indigentia siue dormientes aut in-
Siaa dormitans eis. uel indigentia eius. (digentes.
Siaba indigens patre. uel dormitio patris. (gentia
Siai dormitans me. uel indigentia mea. (eorum.
Siam sitis uel [illegible] cies siue dormitans eis aut indi-
Siba uertex uel conuersio siue ueit egressus aut ueit egressio.
Siban rectitudo domini aut conuersio gratie. (eorum.
Sibam uertex uel conuersus siue egrediens eis aut conuersio
Sicha insania uel ebrietas. Sichary ebrii uel insani.
Sichar penitens uel penitentia. (sextarii.
Sichar ramus. uel conclusio siue bissus aut alicum.
Sicelech defectio uocis adducte. uel adductio
uocis deficiente seu effundens sextarium aut effusio
Sichem humerus uel humum siue labor aut labo-
Sicher ebrius. uel ebrietas. (rantes.
Sicha ebrius eius. uel ebrietas eius.
Sichia ponderosa uel laboriosa.
Sichima ponderosa uel laboriosa ipsa est quod est sicha
et in latinum et grecum sonum uertitur ut sichima dicatur.
Sichimi humerosi. uel laboriosi. Sichimite idem.
Siaone ponderis doloris. uel laboriosa iniquitas.
Sicilus ponderis consilii. uel labor festinationis.
Sidem commotus oculus. uel uenatio fontis.
Sideo salus uel tacens siue saluans aut taciturnitas.
Sidonius salui uel tacentes siue saluantes aut taci-
Sidon uenatio uel commotio siue uenatio (turni.
tristicie. aut commotio iniquitatis.
Sidona commouens eum. uel uenatio eius siue commouens
tristicia eius aut uenatio iniquitatis eius. uenatio inutilis.
Sidonia uenatio uel commotio siue uenatio aut ue-
Sidonii uenantes uel commouentes siue uenatores
meroris. aut uenantes inutile. (mi.
Sidrach decor uel decoris. siue decor meus aut decoris
Siene sitis uel sitiens. aut dormitio uel indigentia.

Sienenses sedentes. l' dormitantes siue indigentes.
Sigab sup attolles l' sup attolle [l' indigente.
Sila missus l' missio.
Silam missus eius l' missio eorum.
Silas missa plasmatio l' missione sustollens.
Sillem recens l' nouus. siue recentes aut nuperime
Silia missus m[eus] l' missio mea. [tuco re
Silo auulsio. l' v' est ipsa. [stitutio.
Silo auulsa l' translata siue dimissio aut resti
Silonite auulsi. l' v' est ipsi. [restituti.
Silonite uellentes aut translati siue dimittentes aut
Siloa missus uel missio siue missus eius aut missio eius.
Siloe idem. Siloam missus eius l' missio eorum.
Siloni transferentes. l' auellens siue dimissio aut re
Silonite transferentes aut auellentes siue dimissi aut
restituti. Siluanus missus est l' missio ad summitatem.
Simaa exauditio l' exaudibilis. [stituti.
Simae exauditus l' exaudibilis.
Simaith mortificans l' mortificatio siue morti
ficatus aut quinque mortes. [rore aut nomen habitaculi.
Simeon audiuit. l' exaudibilis siue audiens me
Simeonite auditi l' exaudibiles siue audientes
tristiciam aut nomina habitaculorum [auditor meroris.
Simon obediens l' obedientia siue ponens tristiciam est
Sipalma uocum copulatio. l' uocum conueniencia.
Simuth locus uel loca. [tacionis.
Sin temptatio egrediens l' egressio temptacionis.
Sin dentes l' dentium. siue supercilium aut amphora temp
Sin rubus l' odium siue mandatum aut egrediens.
Sina temptatio egrediens eius. l' egressio temptacionis eius.
Sina dentes eius l' dentium eius. siue supercilium eius. [eius.
Sina mensura l' mandatum. siue rubus eius aut odiens
Sinai temptatio egrediens mea. l' egressio temptacionis
Sinai dentes mei. l' dentium meorum siue sup [mee.
cilium meum. aut amphora temptacionis mee.
Sinai mensura mea l' mandatum meum. siue rubi
mei egrediens l' odiosus siue leuans me [aut odia.
siue alleuatio mea.
Singagina doctrina. l' instructio. [siphus.
Sinichion uictori de palma l' uictoris de tri
Sinichen loquens l' loquela siue cantans.

Sion specula. uel sensus eius. [tio.
Sion mandatum l' inuium. siue scopulus aut specula
Sior purulentus l' turbulentus siue trepidus. [noue albedinis.
Sior labanath purulentus candidatus uel turbinamentis
Sir aula. l' lebes quam uulgo ollam uocant. l'
Sira aula eius l' lebes eius. [caldariam.
Sirach merens uel macia.
Siracusa merens gaudii. l' macia leticie.
Sirasirim canticum canticorum l' cantica canticorum.
Sirta ara l' humilitas. siue sublimes aut excelsi.
Sirophenissa alte confusa mulier. l' sublimitas
confusionis assumpte. [ti.
Sirthes tribulationes l' angustie seu potiones
tractiones aut attractiones. Supple n. attica lab
Sis temptatio. l' farina siue egrediens l' longeuus.
Sisa temptatio l' farina siue egrediens eius. aut lon
Sisai temptans me l' farina mea [geuitas eius.
siue egrediens mi. aut longeuitas mea. [eius.
Sisami temptans eos l' farina eorum siue egrediens
eis aut longeuitas eorum.
Sisara equi uisio. l' excelsio gaudii. siue
tollens recedente. aut excludens gaudente.
Sisieruel timens l' videns deum.
Siuan dignitas. l' elatio.
Sizilia ponderosa. l' laboriosa.
Siciliensis ponderosi l' laboriosi.
Scithia uulpes illuminata l' tectorum illuminatum.
Scithe uulpedes illuminate l' tabernacula illuminata.
Scithopolis illuminata ciuitas l' uulpibus illuminationes.
Smirna consummatio amaritudinis l' amaricatio
Smirnei consummati in amaritudine [consummata.
die. l' amaricati in consummatione.
Smirne cantans canticum l' cantatio eorum.
Smirnenses cantantes cantica l' cantationes eorum.
Soa saluans eos. l' locutio eius.
Soar pusillus l' pusillanimis siue pusillani
mitas l' pusillitas.
Soba secta secans l' mandatum in ea.
Sobab conuertens l' conuersio.
Sobaba conuertens eum l' conuersio eius. [conuersio tua.
Sabach simplex l' columbaris siue conuertens te aut

Sobai sīa mīa secans l' mādatū meū ī ea.
Sobal spica l' uectes ad portand. siū uana
uetustas. aū uanitas uetustatis.
Sobi sua secās me. l' mādatū in me.
Sobnas sedēs l' sedes. siū reūtēs aū diuitiē
Soboch irretiēs l' ꝯūsio.
Sobbochai ꝯūsio mīa. l' icendiū meū siue
irretiēs uolture. aū ꝯūtēs deuoratorē.
Socha rami l' ꝑpago. ꝯrami aū hūilitates:
Sochath rami uł ꝑpagines. ꝯbnaculū.
Sochoram⁹ l' hūilitas. siū umbrtulū aū ta
Soccha idē. Sochoth tētoria l' tabnacła siū
Sochobenoch tentoria filij cedētes l' tabna
Sodad excludēs l' lat⁹ a late ꝯfilij tēpalis.
ū a latitudīe siū archanū aū exclō. ꝯexclō ei.
Sodada lat⁹ ei. l' excludēs eū siū archanū ei. aū
Sodi lat⁹ meū. l' archanū meū siū exclusit
me. aū exclusio mea. ꝯlencia.
Soddi lat⁹ meū l' archanū siū exclusit me.
Sodoma pastio silēs. l' declinatō eoꝝ.
Sodoma sullia l' siał siū cecitas aū pec⁹ silēs.
Sodomite pastiōes silētij. l' declinatōes eoꝝ.
Sodomite silui. l' siłes siū ceci aū pecora si
Soem grē l' exspitatō eoꝝ. Soen grē l' exspitatō.
Soue grē ē l' exspitās eū. siū exspectās eos.
Soer exspitat⁹ l' exspitatō siū gināis aū tūdatō.
Sophach irretit⁹ l' cuscat⁹ siū irrecūtas aū e
Sophai specłm meū. l' speclator mīs. ꝯuisitatō.
Sophen atterēs. l' attitō siū ūbracłm aū obūbrō.
Sophar speclās eū l' specłe dissipatō siū dissi
pās speclatorē aū speculatorē uideo.
Sophach iudicās l' diuidicatō. ꝯei.
Soph lib l' narratō. Sopha narrās eū l' lib
Sophech lib uite l' narratō pauoris.
Sophim speculās eos. l' speclator eoꝝ. ꝯdei.
Sophonias specłm dūi l' ꝯgnitor archanoꝝ
Sophonias abscōdēs dūm l' abscōdit⁹ dūo
siū speculās dūm aū speclator dūi. ꝯdiuulsio.
Solenites. auellēs. l' diuitēs siū auulsio aū
Solomith tēptatō respiciēs tūsmigtor l' eā.
Som⁹ custos l' custodia. siū ctodiēs aū custodit⁹.

Somonias custos dūi l' custodiēs dūm. ꝯreptor.
Somphthopheneth saluator mūdi l' abscōditoꝝ
Son pec⁹ l' dētes. Son pupilla. l' sād⁹ siū coc⁹ aū
Sona pec⁹ ei. l' dentes ei. ꝯcoccinū.
Sona pupill⁹ ei aū sād⁹ ei. siū coc⁹ ei. aū coccin⁹ e.
Sonā pec⁹ eoꝝ l' dētes eoꝝ. ꝯcoccinū eoꝝ.
Sonā pupilla eoꝝ aū sād⁹ eis. seu coc⁹ eoꝝ aū
Sonam coccinea. l' sbsistēs eis siū pecora eoꝝ
Soni pec⁹ meū l' dentes. ꝯaū pecora rubea.
Soni pupilla mīa. l' sād⁹ m̄ siū coc⁹ mīs aū coc
Sonū pupilla eoꝝ l' sād⁹ siū coc⁹ eoꝝ aū coccin⁹ eoꝝ.
Son ciuitas l' oppidū. ꝯcinū meū.
Sonthanis ciuitas egypti. l' oppidū mādātis
Sor pec⁹ pusilla. l' fortis pusilla ꝯhūilia.
uim⁹. siū mane plasmat⁹ aū angustiat⁹ fortit⁹.
Sora pec⁹ pusilla dūi. l' mane plasmat⁹.
Saphin lib iudicii. l' iudicatū.
Sor plasmat⁹ l' angustiat⁹.
Sor pec⁹ l' fortis. siū tiri aū iudiat⁹.
Sorath hostes tui. l' hostiū tuoꝝ siū īmicoꝝ.
aū bellantiū ꝯ̄ te. ꝯna optima.
Soreth bona l' optima siū elctō aū eligēs bo
Sorech bona uitis l' optīa uinea siū elcā ui
tis aū uinea elctōnis. ꝯaū angustia mea.
Sori pec⁹ mīa. l' robur meū. siū plasmat⁹ in.
Sorim horreū l' cibariū siū roborās eos aū
Sosipri saluās dispsos. l' narrās dispsionē.
Sosthenes saluās eos l' saluās ī tpre seu
gaudij dator aū gaudiū dātis. ꝯplasmō eoꝝ.
Sostrac⁹ salutas dispsos l' saluās ī tpre.
Sotha archanū l' exclusio.
Sothai archanū meū l' exclusio mīa.
Sotholtei radicās signū l' radix sbtior.
Sothuel archan⁹ l' excludēs. ꝯtates.
Sotai faciē... tes cātilenas l' ī porticib dispu
Sual uł saluator. Sua sal⁹ ei l' saluās eū.
Suaa saluās eū l' saluatō ei.
Sual reddēs l' saluās siū sal⁹ aū redditō.
Suar saluator suscitās l' saluatōis uigilia.
Suda icēdēs. l' icendiū siū ꝯūtēs aū ꝯūsio.
Subach fruteciū l' ꝯdensum.

Subachi frutectu meu l' condensio mea.
Subahel cus ds l' incendium di.
Subbochai urticas l' urtec sive incendium me
Subba excelsus l' sublimitas. sum ac cisio mea.
Subna sedes l' reuertens sive sedes at reuersio.
Subna sedes eis. l' reuersio eorum.
Subuhel cus ds l' incendium di.
Suchua obumbrans eum. l' tabernaculum eis.
Suddi archanum meum. l' late de meo.
Sne loquens. l' locutio sive cantatus at cantilena.
Suph rubri l' stirps. sive spectim at effusio.
Suph stirps eius l' rubrum ei. sive effundens eum at
Suphan atteres l' attritio (speculatio eis.
sive obumbraculum at obumbratio.
Suphamite attentes. l' obumbrantes sive attrec
tiones. at obumbrata (at obumbratio.
Suphan attens l' effusio gratie. sive obumbraculum
Suphaphim attens naues. l' adumbratum eo
Suphech uanitas uite l' urtica pauoris. (spectum.
Suphim uncti l' unctio sive effundens eos aut
Suphir uanitas l' urtica. (speculum eorum.
Suham saluatio eorum l' saluans eos.
Suhamite saluantes eos. l' saluationes eorum.
Sui loquens l' locutio. Sum petra l' lapis sive durus
Suna lapides ipsius l' duricia ipsius. (at duricie.
Sunamite lapidei ipsi. l' duricia ipsorum.
Sunamith mortificata. l' mortificatio sive
mortificans at quicumque moriens.
Sunamithis missa l' captiua sive mortificans
Sune coccinum l' coccineum (at mortificata.
sive dentes at eleuatio dentium. (cia mea.
Sune lapides odis l' duricia fontis.
Suni petra mea l' lapis meus. sive durus in at duri
Sunite petre mee. l' lapides mei sive duri in
at duricie mee. (cia.
Sur murus l' robustus sive continens at directus.
Sur angustia. l' acerbitas. sive directio at contine
Suri angustia mea. l' acerbans me. sive murus
meus directus. at continentia mea directa l' robusta.
Surihel acerbans dominum l' angustia di. (directio di.
Surihel murus di. l' robusto ds sive continens dominum at

Surihelli fortis meus ds. l' angustans me ds.
sive ds continens me at ds directio mea.
Surisadde fortis dominus. l' continens mea ubera
sive murus acerbus at directio angustiarum.
Surisaddai fortis dominus meus l' continentia uberum
meorum sive murus acerbitatis mee at directio angus
Sus gaudium l' leticia. (tiarum mearum.
Susa leta l' gaudens sive gaudium at leticia.
Susach letus l' gaudens alicui sive gaudium l' leti
Susachi letans l' gaudens alicui (cia alicu
eorum sive gaudens at leticia alicui eorum.
Susan gaudium domi l' leticia iste
Susana gaudium gratie l' leticia oris.
Susana labium l' gratia sive obtentus lilij at ob
Susamechanei lilium presidentes. (tinuit gratiam.
l' gratie emulatores sive gaudium domi huius at
gratie emulatores. (equum at optinuit equitatem.
Susi gaudium meum l' leticia mea sive obtinuit
Susis gaudium uiri. l' leticia assumpta sive reuer
tens in. at reuersio mea.
Susius gaudium consilij l' leticia festinantes sive
obtinuit equum. at obtinuit equitatem.
Suthala radix. l' radicatus.
Suthula radicatus eis at iudicio eorum.
Suthalatte radicantes l' radicati.
Suthale poculum mixtum. l' spina madida
sive spina uiridis. at spinarum nidicatio.
Susur faciens ignem. l' augens incendium.
Taaph pauor l' terror sive pauidus at
superior infectio. (cisio at incitatio.
Tabath bona l' bonitas. Hic
Tabeth occidens. l' inficiens sive oc
Tabehel bonus ds. l' bonitas di. (in red:) secundum .n. prim. b.
Tabenen siote occidentes l' inficientes sive occi
Tabita damma l' capra. (sores at infectores.
Tachos silens ul' silentium.
Tadeus appendens principem l' appensio principum.
Taphath aduentus pueri. l' puer uel ueniens.
Taphia claudicans. l' claudicatio. sive uita re
mittens at remissio uite.
Taphue malum ab arbore. in a malina ul'

tipanum aptum. siue tipanum aptio a' tipanum aptes.
Talam irrorans eos vel irroracio eorum.
Talla agnus vel appensio.
Tallam appendens eos vel agnus eorum.
Tamath pes perfectus. vel pertis perfectio siue datum consummatum aut consummacio data. (consolacio.
Tanameth consolator. vel consolatus siue consolans aut
Tapsapihs speculata vel speculum siue consolator aut spe
Tarela uidens debitum vel visio arbitrie. (dacio.
Targal explorator vel exploracio siue sciens iugum aut scientia iugi. (aut turturis dacio.
Tarchan superfluus vel elongans siue turture dedit
Tau signum vel subter siue signatus aut subtilior.
Tracomithidis cogitans ebrietatem vel cogitacio testis.
Terci adiungens vel adiunctio siue applicans vel ap
Tertullus agnus eorum. vel placens scrore. (plicacio.
Tiberius uidens vel bonus siue uidens eum aut bonitas eius.
Tibradis visio vel bonitas siue uidens testimonium
Tiphonel gehennalis dolor vel latitudo iniquitatis.
Tigris uelox vel uelocitas. (aut bonitas testificacionis.
Timon ruminans vel pinguedo siue pinguis aut ru
Timotheus beneficus vel beneficium vel bene (minacio.
faciens aut beneficencia.
Tiranni continens eos vel confortacio eorum. (tiati.
Tirani continentes eos vel confortaciones eorum.
Tir angustia. vel tribulacio siue plasmacio aut fortitudo.
Tiry plasmatus aut tribulatus siue fortes aut angus
Tithicus tacens vel tacitus siue silencium aut taciturnitas.
Tit quies vel bonus siue lutum aut lutatus.
Tryphena innuens vel terrens siue nutus aut terrensio.
Tryphosa clara vel perspicua. siue clare uidens aut perspicue attendens. Tob bonus vel bonitas.
Tobias bonus dominus vel bonitas domini siue ductus ad luctum aut conuersus ad vniuersa.
Tobas bonus uir. vel bona assumpcio. (testamenti.
Tophel ruina vel cadens siue tractans aut irruens.
Topazion bonum uiri testamentum vel boni nouitas
Trophimus dissoluens vel dissolutus a' dissoluens thalamos aut dissolucio thalamorum.
Tubal deserens. vel desertus. siue defessus aut delatus.
Tubal ductus ad luctum vel conuersus ad vniuersa.
Tubalchaim ductus ad luctum lamentacionis vel conuersus
Tubalcaim defessus passio (ad vniuersa acquisicionis.
nem vel desertus lamentacionem siue delatus passioni aut desertus acquisicioni. Hucusque per simplicem t. litteram et sine aspiracione lecta sunt. Que autem sequuntur cum aspiracione legenda sunt.
Taamath lator indignacionis. aut bilis aut dedit indignacionem aut bilem. siue data est ei bilis vel data est ei in
Thaan diues dono. vel pauidus gratia. (dignacio.
Thaas super vel pauidus. siue diues aut superior.
Thaasar diues vel diuicie. siue pauore suscitans aut superius uigilans (aut bona occisio.
Thabee bonus occisor. vel bene occidens. siue bene percussus
Thabelias bonus deus dominus. vel bonitas dei domini.
Thabiue bona visio vel bone visiones eorum.
Thabiana bona donacio vel bonitas gratificacionis.
Thabnei bene donantes vel bene gratificati.
Thabor ueniat lux. vel ueniens lumen. siue aduentus luminis aut lucis accessio.
Thabremmon bene sublimis vel bona congregacio siue bonus ad uidendum. aut bonitas visionis eorum.
Thachasim stare appensio vel silencium eorum.
Thadal princeps appendens vel principis appensor. siue princeps appensus. aut principis appensio.
Thaphuphu claudicans labiis vel tympanum aptans.
Thaphnas signum aptum vel signum optio siue stupens os spernens aut insanum os spernenti. Thalphne idem.
Thaphnis idem. (opinicio noua.
Thaphnath sare reuelans opinionem nouam vel nouus
Thaphna tympanum aptans vel tympanum apcio.
Thai pauor meus. vel superior meus.
Thaim duo vel bini siue duo vel bina. (conces.
Thala appensio vel appendens siue irrorans aut irroracio.
Thallim psalmi. vel hymni. siue laudans aut lauda
Thalitacumi puella tibi dico surgo. sirum est.
Thalme sulci. vel sulci. siue dependens aut suspensio.
Thalmai sulcus meus. vel sulci mei siue appendens me aut
Thamar palma vel amara siue (suspensio mea.
commutans aut commutata. (aut consummacio.
Thamuz consumantes aut contempnentes siue contempt
Thana munus vel fidelitas. siue fidelis eius. a' consummo eorum.
Thanas munus vel deficiens. siue uertens fauillam. aut co

sumpaco plasma . oīs . [uel exploratores ascensionis.
Thanath a nectās exploratores odoris l' nectā
Thanath sata mans cōpunctī nouū l' nus
Thanes nūs deficiēs siū fidel' ei. at cōsūmō tēp
Thani nūas tu l' cōsūmō nūa. [cōpunctī noui.
Thana hūil' l' cedēs siū cēsio at hūlitas.
Thanaa hūil' ei l' cēsio eī. [at cēnsio tua.
Thanach cēndit eī l' hūilitas eorē siū hūil' eī
Thanaas hūilitās ure l' cedēs assūpcōn.
Thanath hūil' l' cēndēs siū hūilitas at cōsolō.
Thanathsela hūilitas dimissiōis l' cōsolō peticōn.
Thanus mādās hūilia l' mādās hūilitate siū
mādatū hūile. at mādatū hūilitatis.
Thanthānai cēsio fidel' ui. l' hūil' explorator
Thaphsa speclm l' idignacō. [ascēsiōis mee.
Thaphsar speclm uigilie l' idigtō sulcitās.
Thapse idignās l' idignacō. siū sedes offendēs
at sessio offendidi. [exploracō ascēsionis.
Thara pascēs l' pastio siū explorator odoris eī
Tharaca sup flu' eī. l' elongās ab eo at elōga
Tharafim ydola l' ymagies siū figē [cio eius.
at ymaginacōes. at elongacio.
Tharana necp dūo. l' abigēs gtiam.
Tharthath sup flu' l' elongās. siū sup fluitas
Thardema gūs l' pfūd' sopor. l' gūta d pfū
Thare abactor. l' deplator. siū [dicas sopor.
necp at neqcia. Tharei slep l' neqcie siū abigū
Tharei pascēs me. l' pastio [tēs at deplāute.
mā siū explorator odoris mū. at explorācō ascēsiōn.
Tharea sīn lib. xij. ppha.
Thares explorator gaudij l' explorator letitie siū
gaudiū abigēs at letitiā.
Tharsis explorās gaudī. l' explorās letitiā siū
dissipātes specln at dissipatores specle.
Tharsiū exploracō gaudij. l' dissipacō specle.
Thasi pōit' in l' pōiēō mā. [macō.
Thau cōsūmās l' cōsūmat siū cōsumator at cōsū
Thaxaa teges l' latitudo. Thraces lati l' tege
Thamatē siues dūo. l' dissolō dāpnatōn. [tete.
Thapace dissolūēs thalamo l' dissolō thalāor.
Thebaua cōtio l' cōsa.

Thebbaoth bonū l' boitas siū cōūtēs delinqnte
Thebel iculs. l' insipiēs. [at cōfusio pēōis.
Thebes fra mā l' mā furtiū.
Thebeth bon' pauor l' bonitas uite.
Thebni bon' in l' palca mea.
Thebni palea mā l' oua mā ē.
Thebbelath sputa palee. l' isulsitas gīacōis.
Thebban palee l' sulsitas.
Thechel state appēsio l' appēsi ē i statera.
Thechoe tuba canēs l' bucinator. [sio pccōis.
Theena tuba l' bucina siū sonit' at pcussio.
Theena tube l' bucine. siū sonātes at pcuctes.
Thecum iōe. Thecuath bucina deliqns l' pcut
Thecian paciēs l' pacia siū pcuciēs eos ā bucina
Theder parill' l' infirio. [eor
Thecem mūdian l' stata sure.
Theglath tinsingus. l' tinsingtor. actiua sigi
ne idligēd ē. i. faciēs alios tinsingte.
Theglath phalnasar tinsingus cadēte pncī
pe l' tinsingtio cadētis pncipis.
Theben stata msure. l' stata msurata. [tione.
Thebenite stata msurati l' stata msuratōis.
Thelabin dispsi l' dispgētes siū dispsio a disp
Thelassar appēsio pncipis l' appēdēs pncipe.
Thele ros eor. l' agēr aqr.
Thelmelathelarsa agē aqr dispgētū sole l'
tum fluuior dispgētes illuminatos.
Thelmon ros domi l' irroracō refectis.
Thelmi ros domi. l' irroracō refectiū.
Thema aust' l' affric' siū austral' at mūdigui
Theman aust' l' affric'. Themana aust' ei. l'
Themani aust' mis l' affric' in. [affricus ei.
Themaurtes aust' l' affrican. ab affrico ū
Themna ucbis l' defectio. [ab affrica.
Themora similia ei. l' cōsūmacō amaritudie.
Thena cass' l' donata siū donacōes at dona eor.
Thenath cass' tuis. l' dona fletuū.
Themath fic' l' amigdalū [portat.
Theuoemeth cōsolat' l' cōsolō. Theodas lauda
Theodath' iōe. [l' laudacō siū signū.
Theophil' cōūtēs l' cōūs. siū sursū ferēs ā sursū

Therach porcul' ul' elongat'. (gnacoes.
Theraphim ydola l' uitecla sii figr' at yma
Therchath scrutes at scrutio. (tes.
Thiphala scrutioe cades l' explorata diuisio.
Thiphalei exploratores diuisi a scrutioe cade
Thinat explorata redepco l' exploraco redepcois.
Thisa pulch' ul' places seu cplaco a cplaces s.
Thesaurposuit domi l' depo gte.
Thesis posita l' deposito.
Thebbi captiuas l' cuites sii ccaptiuita l'go.
Thelbites cuites l' captiuator sii festinas adi
elligend. at itelligecia festinata.
Thelbon festinata itelligecia l' festin' ad itellig.
Thesbites captiuas l' captiuator sii captiu'
Thessalonica festinas viri (at captiuitas.
bra state l' festinates vmbra firmare.
Thessalonicesses inde. (at sup iores.
Theth sbt l' inf' sii bonu at exclusio.
Thethim boni l' exclusi l' exclusi. sii iferiores
Theudas laudas l' laudaco sii signu capies
at captiuitas signaculi. (at illuiatio.
Thezer agg' horrid'. at tuba terribil'.
Thiathira illuiata l' illuiaty sii illuians
Thiathire illuiates l' illuiati.
Thibaath forr l' matellu.
Thichon dispges more l' dispsio iiqtatis.
Thinne pinguis l' ruminas. (dencia.
Thiron medi' l' dimidiaco. Thironii ide.
Thicua spes l' desparo. Thinna hu̅ilia l' sen
Thiras timor. l' reditu' sii times at sup flu'.
Thiria times dnm l' redies dno.
Thriphon dissolues dolore. l' suies iiqtati.
Thrimoth dissolues morte. l' reiecco morti.
Thob ablaco. l' vniusitas.
Thobel vanitas l' ablaco sii duct' ad lucta
at cius' ad vniusa. Thoath at strides l' stridor.
Thocen stridor fortis. l' strides odis. (pe stultor.
Thooph gehena l' stulticia sii latit'. a apla
Thophech oris aprlin l' oris ptecto sii os p
Thophel os di ptreges l' (tegens atos pteccti.
os di ptecti sii oris di aprlin at oris di ptecto.

Thopheth gehena pauoris l' apla pec' uite
Thogorma auelles l' uite' ueps seu (stultor.
qppria icolat'. at icolat' auulsio.
Thola coccinu l' vinclis.
Thola coccine' fu'. l' rube' color testui.
Tholmai ad misura deduces l' ad misura re
ducto. sii sube' mis at suspinsio mia.
Tholomaid ide. (reducetes.
Tholomaideses ad misura deducti. l' ad misura
Tholomeus ad misura deduces l' reduct'.
Tholus rotud' ul' rotunditas.
Thomas abiss' l' gemin'. v. z grece d' didim'.
Thopo amicia l' latitudo.
Thorath lex l' petateucu.
Those captiuitas l' festinaco.
Thosattes captiu' l' festinator.
Thoth furor l' amicia.
Thothi error mis l' amicia mia.
Thou amies l' erras sii error cor at cor amicia.
Throade requesces. l' requies.
Throgodite sii scrutati l' requiescetes latrocii.
Thubal duct' ad luctu l' cius' ad vniusa.
Thubal deseres l' desctus. seu deseres at delat'.
Thubalcham deseres possom l' deseres lamta
cor sii delat' passoi. at desert' acqsitoi. (misa.
Thubin deseres l' desio sii bn meties at boa

Bil festinas gni l' csilui uet'
Uchoca ig's mordes. l' (tatis
dolor pistolacois. (mas eos.
Uchochia ifirm' l' debil' sii ifir
Uphamite ifirm l' debile sii ifirmates eos at
Uphir ifirm' l' ifirmitas sii (ifirmitatem eor.
irritu at libosum. Vl doles l' pturies sii dolor
Ulai cenu l' pal' a palude sii dolo (at fenest'.
femoris at dolor vmbraculi. hic seq. v.
Ulam pri' l' an sii prior at antior. pr. v.
Ur lumi l' ig's sii icendiu.
Urai lumi meu l' ig's ms. sii icendiu meu.
Uram ds excelsus l' lumi excelsi sii ig's eor
Urenn luces ppls. l' ignie' pp' (at fenest' eor.
sii icendes pplm. at icendiu pplor.

Uratha a ign̄s patri. l' mercedes patrū. siu lumē t'ple
Urban' luce gaudēs l' lucas at ap̄iēs pctoꝝ.
gaudi'. siu gaudēs igne at gaudēs icēdio.
Urei longitudo mā. l' illuīator m̄s siu ign̄s.
m̄s at dn̄s icendiū meū. dn̄i dei.
Urihel lucēs do l' ign̄s dn̄i. siu ap̄iēs do at icē-
Us ꝯsiliū l' ꝯsiliator siu festinās at festinatō.
Usam ꝯsulēs pp̄'. l' ꝯsiliū ppl'i siu festinās co'
at festinatō coꝝ. meū at festinatō mā.
Usathi ꝯsiliate m̄ l' festinate me siu ꝯsiliū
Usathites festinās l' ꝯsiliator. festinatō mā.
Usi ꝯsulēs m̄. l' ꝯsiliū meū. siu festinās me. ꝯ
Usim festinās eos. l' ꝯsiliū coꝝ. natō ꝯsiliy.
Usin ꝯsiliū. l' festinatō. at festin ꝯsilio at festi
Uthai dolor sup' l' ꝯsiliū eritās. coꝝ.
Uzi ꝯsiliū l' ꝯsiliator. Uzal ꝯsiliū ei' l' ꝯsiliator
Uaphs finis l' dfinitō.
Uaphsi finis m̄s l' dfinitō mā. meā.
Uaphsi finis ꝯsiliy m̄. l' deficiēs festinatōꝝ
Uagao ip̄a uall' estuās l' ip̄a uall' estuatō.
Uagetra lib' leuitaꝝ l' lib' leuitic'.
Uagedab lib' nu̅as. l' lib' nu̅i.
Uazatha ip̄e ducēs huc. l' ille fornicator.
Uassem finis dēnu̅. l' destinat' angl'e.
Uasthi finis signat'. l' definitō ꝯsiunata.
Uau h̄. l' ip̄a siu ip̄e l' ille. hic scḡt puocās.
Uosluth finis uit' l' dfinitō d'dmacōi. Z ꝑ Y.
Uur mucs l' uitū siu puocatō ut' ad iracūdia

Zaab auri obrizū l' auri pissim.
Zaba mouēs l' mot' siu fluctuās
at fluctuatō. q' ul' gdoucer uocit.
Zabab fluēs torris l' torris fluxō
Zabada fluēs torris i util. l' fluēs torrēs ꝓdo
Zabadei flux' torriu̅. l' torris fluxō. late.
Zabadia fluēs torris dn̄i.
Zabbai mot' m̄s. l' fluctuatō m̄a.
Zabaon mouēs dolorē. l' fluctuatō i̅iq̄tatis.
Zabath mouēs delictū. l' torrēs fluēs pctō.
Zaba mouēs coꝝ. l' fluctuatō coꝝ.
Zabeb ista ꝯfusio. l' iste ign̄iminios'.
Zab' mouēs puteū l' fluctuatō fontis.

Zabdi flux' uehemēs l' flux' hūndās. siu fluēs
Zabdias flux' uehemēs dn̄i. l' flu hūndat
eus hūndant dn̄o.
Zabdihel flux' uehemēs di̅ l' fluēs hūndat.
Zabina iste uenit ꝑ dēs. l' ista uenit ꝑ filio.
Zabud fluēs torris. l' torris fluxō.
Zabulon flux' noctis. l' insinuatō ei'.
Zabulō h̄itacli sua l' h̄itaculū coꝝ siu h̄itaculū
fortitudīs at h̄itaculū pulcritudīs.
Zabulonite flux' noctis. l' insinuatā coꝝ.
Zabulonite h̄itacloꝝ sube. l' h̄itacla coꝝ siu
h̄itacla fortitudinū at h̄itacla pulcritudinū.
Zachai iust' m̄s l' iustificatō mea.
Zacharias memorās dn̄m l' auxiliū dn̄i.
Zach memoria l' adiutoriū. siu iust' uigilās
at iustificat' ꝯsurgēs. ficat' festinās.
Zache iustificat' l' iustificatō siu iust' ꝯsilio ꝯ iusti
Zachur memoria l' adiutoriū siu iust' ignē
Zacchur idē. at iustificat' illuīans.
Zadab iste p'. l' ista p'uitas.
Zadabia iste p' dn̄i l' ista p'uitas dn̄i
Zaph luīare l' illuīatō. zaphi lumē meū l' il
Zaphim illuīās eos l' illuīatō coꝝ. luīatō m̄a.
Zaiduc te l' huc siu oliua at fornicatō
Zam ista l' h̄. l' obūbuns siu obūbt' at obūbtō.
Zach duc te huc l' fornicatis. siu aliuatō sbūb'.
Zama iste fluēs. l' flux' ei'.
Zambri iste lacessēs l' iste amaricās.
Zamdi flux' uehemēs l' flux' hūndās.
Zamira iste ap̄t' l' iste illuīans.
Zā psallēs ei. l' cantū ei'.
Zamri psallēs eis l' cātatō coꝝ.
Zari psallēs m̄ l' cātatō m̄a.
Zamri psallēs eis l' cātatō coꝝ. at iste
Zā psallēs magr̄o l' cātū magr̄i. reiecti.
Zanoa ista reiēs l' ꝯmotō ista siu iste repulsi
Zanoe idē. Zara oriēs l' oriētal'. cio.
Zarad descēdēs l' alien'. siu descēsio at alienā
Zaradain descēsio i util'. l' alien' ꝓdolat.
Zarai oriēs m̄. l' oriētal' m̄s.
Zarias oriēs dn̄o. l' oriētal' dn̄i.

Zarach corpus pecti. l' orientalis delinquens.
Zarda alienatus valde. l' alienatus valde abeo.
Zare ortus est. l' orientalis est iste.
Zared descendens l' alienatus.
Zarette descendentes l' orientales.
Zares ortus futurus. l' orientalis plasmo.
Zareth oriens pavor. l' orientalis vita.
Zarias oriens domini. l' orientalis domini.
Zathan iste humilis l' celsio ista.
Zaua iniquus vel iniquitas.
Zauid donatus vel donacio.
Zanadla dos domini. l' donatus domino.
Zari horridus vel terendus. [at acies superacio.
Zazim horror l' timor sive horrendi l' terribiles.
Zazonnim qui est hic aqua. l' superati in acie sive acie superantes
Zeb lupus l' rapax sive devorans aut devorator.
Zebad fluens tortis l' fluxio torrentis. [ista.
Zebadia fluens tortis domini. l' torrentis fluens domino.
Zebee victima l' rapina sive hostia aut devoro.
Zebede donatus l' dotatus sive fluens iste a fluxio
Zeb lupa vigilans. l' devoracio resurrectionis.
Zebi lupus meus. l' devoracio mea. [detrabilis.
Zebida dotis mee fortitudo l' dotacio mea desi
Zebub musca. l' musce plures.
Zebul habitacio l' tabernaculum. [tantis.
Zebulonites tabernaculum meus l' in habitacio iniq
Zeri memor mei. l' memoracio mea. Zechri idem.
Zechrim memorans os l' memoracio eorum.
Zechur memoria luminis. l' rememoracio ignea.
Zepherima hic os vidit. l' huius oris visio.
Zephrona idem. Zer iste meus l' iste mi.
Zelpha os hians. l' os fluens sive os ambulans
Zemina iste fluens l' iste fluxus. [a oris fluxio.
Zemeri iste amaricans l' iste exacerbans.
Zemran cantans eis. l' canticum eorum sive tempus eorum om
nes. aut tempus eorum omnio. [at iste amaricans.
Zemri psallens in canticum meum l' iste latescens
Zena commovens l' commocio sive ipse requiescens a ipsa
Zenan commovens eos. l' commocio eorum [requiecio.
sive ipse requiescens eis. aut ipsa requiecio eorum.
Zerihel iste magister deus. l' ista est magistra.

Zerimoth iste timens mortem. l' iste metuens alti
Zesu iste lapis l' ista dicens. [tudinem mortis.
Zethaa iste pavidus l' iste supior.
Zetham iste amarus l' ista commutacio.
Zechen iste amens l' iste errones.
Zechua iste errans ei. l' ista est amicicia eius.
Zeu iniquus eis. l' iniquitas eorum. Ziph florens l' germinans
Ziphei florentes l' germinantes [minas.
Zipha germine l' illuminare. Zipha germinum meum l' illumina
Zio ductus l' oliva. [cio mea.
Ziza horrendus vel terribilis.
Zo iste vel ista. tula consumata.
Zoara minor l' parvula sive vitula consummans aut in
Zobadonias fluens torrens in quo dominus l' fluens
Zocho proiectio l' proiectio [torrentis mentii domino.
Zoe attrahens l' attractio.
Zochelech tractus l' protrahens sive tectum aut protectio.
Zohelech idem. Zoheth iste pavidus l' iste vivax.
Zolommu superantes acie l' superati in acie.
Zommmim acie superantes l' in acie superati.
Zoob aurum vel divitie.
Zoon iste iniquus l' iste inutilis.
Zoor plasma meum l' plasmator meus sive iste
apprehendens me aut iste iracundus mi.
Zorobabel aliena translacio l' ortus in babilone
sive iste princeps translacionis l' i. magister confusionis.
Zoromim qui est hic aqua l' qui sub hec cogitaciones sive
superantes aciem aut superati in acie.
Zusitidis consilium l' consiliatrix.
Zuzim consiliantes eos. l' consiliatores eorum.

Deum nemo vidit unquam Johannes primo
[illegible] legitur deus apparuisse hominibus
sive visibiliter carnalibus [illegible] sive
invisibiliter prophetarum visionibus
per subiectam creaturam intelligendum est
visiones enim prophetarum quedam
spiritualis creatura facte sunt quibus
deum vidisse perhibentur

Augustinus non est creatura perquam omnis
creatura facta est malum non est factum per
ipsum ~~[illegible]~~ nec per idolum quia nichil fuit
[illegible] nulla ~~natura fuit~~ sua natura subsistens

IV